COLLECTANEA

S. CONGREGATIONIS DE PROPAGANDA FIDE

SEU

DECRETA INSTRUCTIONES RESCRIPTA

PRO APOSTOLICIS MISSIONIBUS

EX TABULARIO EIUSDEM SACRAE CONGREGATIONIS

DEPROMPTA

ROMAE

EX TYPOGRAPHIA POLYGLOTTA

S. C. DE PROPAGANDA FIDE

MDCCCXCIII.

DEIPARAE VIRGINI IMMACULATAE

QUAE SEDEM APOSTOLICAM IN MAGNIS TEMPESTATIBUS

BENIGNA RESPICIT

QUAE SEDENTIBUS IN TENEBRIS ET UMBRA MORTIS

MATUTINA STELLA REFULGET

QUAE CUNCTAS HAERESES IN UNIVERSO MUNDO

SOLA INTEREMIT

ATQUE EVANGELIZANTIBUS PACEM EVANGELIZANTIBUS BONA

BLANDO ARRIDENS VULTU

VIRES ADDIT DONA LARGITUR

OBSEQUII PIETATIS

MONUMENTUM ET PIGNUS

PRAEFATIO

Euntes docete omnes gentes. – MATTH. XXVIII. 19.
Euntes in mundum universum praedicate Evangelium omni creaturae. – MARC. XVI. 15.

« Quod Apostolis omnibus a Christo Domino mandabatur ut praedicarent Evan- » gelium omni creaturae, id principaliter Petro incumbebat, qui omnibus praesta- » bat praerogativa principatus, et cui soli iniunctum fuerat a Domino ut pasce- » ret oves suas » (1). Idcirco, prout temporum ac locorum adiuncta postulabant et permittebant, idoneos viros ad praedicandum Evangelium mittere Romani Pontifices sategerunt Apostolicis facultatibus et instructionibus munitos. Etsi autem ab Apostolica Sede pastorali vigilantia, ope, studio, et industria elaboratum semper fuisset « ne tam multae messi deessent operarii, et negotiatio haec sancta non » negligeretur, nihilominus ut maiori cum vigilantia, cura et fervore opus prosequi » posset » (2), tanti momenti negotium peculiari sollicitudini nonnullorum S. R. E. Cardinalium sa: me: Gregorius XV anno 1622 committendum censuit, qui in Congregationem convenirent cui propagandae in universo mundo catholicae fidei et onus et potestas tributa est. Quae quidem Sacra Congregatio Apostolicarum Constitutionum vestigiis inhaerens, et Regularium praesertim Ordinum, qui opus Apostolicarum Missionum alacriter susceperunt, subsidio usa, evangelicorum operariorum labores iuvare numquam destitit sive facultatum *Formulis*, sive decretis et instructionibus, sive responsis ad quaestiones quae a missionariis sunt propositae. Huiusmodi vero decreta et rescripta, quae semper haud exiguae utilitatis in recta Missionum administratione fuerunt, in unum colligere atque evulgare valde opportunum visum est, uti prudentissimo consilio factum fuit anno 1880 a Presbyteris Parisiensis Societatis Missionum Exterarum quoad ea quae ad ipsos pertinent. Siquidem, ut scite aiebat cl. mem. Verricellius, innumerae animi angustiae « apostolicos viros peracerbe vellicant, torquent, discruciant; dubia si- » quidem ac difficillimae supra gordianos nodos quaestiones passim oboriuntur, » quas nullibi apud auctores reperies, sed neque ibi codices, neque, quos con-

(1) Gregorius PP. XV in Const. *Ineffabilis*, 22 Iunii 1622.
(2) Loc. cit.

» sulas, viri docti. Quid hac, in rebus gravissimis, animi ac mentis haesitatione » molestius ac tristius? Pendere animo magnum, maior profecto metus ne quid » pecces si uni parti inconsulto adhaereas » (1).

Hinc clarissimus Sacrae Congregationis de Propaganda Fide Praefectus Ioannes Card. Simeoni fel. rec., percupiens ut eiusmodi concinnaretur Collectio, iussit eam in Archivo eiusdem Sacrae Congregationis ita elaborari ut non solum ea referrentur quae ab eodem Sacro Consessu in usum et normam Missionum prodierunt, sed etiam quae hanc in rem a Romanis Pontificibus vel ab aliis Sacris Congregationibus, praesertim S. Romanae et Universalis Inquisitionis, decreta vel declarata fuere. Operis confectionem idem vir eminentissimus tanto fovit studio ut ipse eiusdem methodum et processum sedulo inspicere ac moderari voluerit. Cum vero assiduas eius curas intercepisset mors, meritissimus eius successor Emus. Card. Miecislaus Ledochowski opus probavit atque ad finem perduci curavit.

Tres sunt Operis partes, *De Personis* scilicet, *De Rebus*, ac *De Fide et moribus;* quae partes rursum in Capita et articulos dispertiuntur, in quibus documenta chronologico ordine disposita exhibentur ab anno 1622, quo erecta est S. Congregatio de Propaganda Fide, usque ad annum 1892, paucis tamen antiquioris aevi non praetermissis, quae in recentioribus memorantur. Quae quidem documenta, ex autographis ut plurimum, transcripta sunt; nonnulla vero vel ab exemplaribus cum iisdem collatis, vel ex recognitis decretorum collectionibus.

Iuverit autem animadvertere non omnia hoc in opere contineri quae singulas res morales aut canonicas respiciunt, sed quae, ut supra dictum est, ad usum et normam Missionum, vel occasione propositarum a missionariis quaestionum, decreta vel declarata sunt: quibus tamen nonnulla sunt addita ex Sacrarum Congregationum decretis, quorum notitia potissimum opportuna evangelicis operariis in sacri ministerii exercitio esset futura. Notandum denique, quod ex praemissis quoque consequitur, documenta eâ lingua referri qua primum fuisse conscripta compertum est.

Quod ad Dei gloriam et ad Missionum utilitatem perfectum est propitius respiciat omnipotens et misericors Pater caelestis, ac favore et precibus Beatissimae semper Virginis Mariae Apostolorum Reginae faxit ut catholicae fidei propagatio nova semper incrementa suscipiat, ut omnes qui in Domini vinea cum labore et lacrymis seminant, in exultatione metant.

(1) Verricelli, *Tractatus de Apostolicis Missionibus* (in Praefat.).

INDEX

PARS I. — DE PERSONIS

PARS II. — DE REBUS

TITULUS I. — De Sacramentis.

CAPUT IV.

CAPUT V.

CAPUT VI.

CAPUT VII.

CAPUT VIII.

PARS III. — DE FIDE ET MORIBUS

APPENDIX

ABBREVIATIONES

QUAE IN HOC OPERE OCCURRUNT

Ampl.	Amplitudo
Ap.	Apostolicus
Archiep.	Archiepiscopus
Art.	Articulus
A. T.	Amplitudo Tua
Aud.	Audientia
b. m.	bonae memoriae
Card.	Cardinalis
C. G.	Congregatio Generalis
cl. mem.	clarae memoriae
Conc.	Concilium
Congr.	Congregatio
Const.	Constitutio
C. P. pro Sin.	Congregatio Particularis pro Sinis
D., DD.	Dominus, Domini
Decr.	Decretum
D. N.	Dominus Noster
Dom.	Dominatio
d. p.	divina providentia
D. T.	Dominatio Tua
Dub.	Dubium
EE. DD.	Eminentissimi Domini
EE. PP.	Eminentissimi Patres
EE. VV.	Eminentiae Vestrae
Emũs	Eminentissimus
Encycl.	Encyclica
Ep.	Episcopus
fel. rec. *vel* f. r.	felicis recordationis
Fer.	Feria
Foeder. Stat.	Foederati Status
Form.	Formula
Ind.	Indiae, Indiarum
Indulg.	Indulgentia
Instr.	Instructio
Litt.	Litterae
loc. cit. *vel* l. c.	loco citato
Merid.	Meridionalis
Miss.	Missio *vel* Missionarius
N., n.	Numerus
Occid.	Occidentalis
Orient.	Orientalis
Poenitent.	Poenitentiaria
PP.	Papa, Patres
P. V.	Paternitas Vestra
Quaes.	Quaesitum *vel* quaestio
R.	Responsio, Responsum
R. D.	Reverendus Dominus
rec. mem., r. c.	recolendae memoriae
R. P.	Reverendus Pater
R. P. D.	Reverendus Pater Dominus
sa. me.	sanctae memoriae
S. C.	Sacra Congregatio
S. C. C. vel Conc.	Sacra Congregatio Concilii
S. C. Ep. et Reg.	Sacra Congregatio Episcoporum et Regularium
S. C. SS. Rit.	S. C. Sacrorum Rituum
Secret. Stat.	Secretaria Status
Sem.	Seminarium
Sept.	Septentrionalis
Sess.	Sessio
Sin.	Sinae *vel* Sinarum
S. R. E.	Sanctae Romanae Ecclesiae
s. m.	sanctae memoriae
S. Off.	Sanctum Officium
S. R. C.	Sacra Rituum Congregatio
SS.	Sanctissimus
S. S.	Sanctitas Sua
Stat. Foeder.	Status Foederati
S. V.	Sanctitas Vestra
Syn.	Synodus
Tit.	Titulus
U., Univ.	Universalis
V.	Vide
Ven. Fr.	Venerabilis Frater
Vic. Ap.	Vicarius Apostolicus
V. S.	Vostra Santità *vel* Signoria
VV. AA.	Vicarii Apostolici
VV. FF. NN.	Venerabiles Fratres Nostri

PARS I.

DE PERSONIS

CAPUT I.

DE SACRA CONGREGATIONE DE PROPAGANDA FIDE

1

Ex Actis S. C. de Prop. F. *an. 1622.* — Sanctissimus in Christo Pater et D. Dominus Gregorius Div. Providentia PP. XV. animadvertens praecipuum Pastoralis officii caput esse propagationem fidei christianae, per quam homines ad agnitionem et cultum veri Dei perducuntur, et sobrie ac pie et iuste vivunt in hoc saeculo; erexit Congregationem 13 Cardinalium et duorum Praelatorum cum suo Secretario, quibus negotium propagationis fidei commisit et commendavit.

In die S. Hilarii 14 Ianuarii 1622 fuit prima Congregatio de Propaganda Fide in qua Cardinales et Praelati commendarunt SSm̃i zelum et pietatem in huiusmodi magnifica et digna Pontifice actione; deinde habito diligenti tractatu super modo tenendo, decreverunt ut infra sequitur:

1. Quod scribatur Nunciis Apostolicae Sedis ut referant statum religionis in provinciis et regnis eis demandatis; et captis informationibus ab huius rei peritis, S. Congregationi significarent media quibus posset in illis provinciis et regnis fides propagari. — 2. Quod componatur Bulla erectionis huius Congregationis cum suis facultatibus et privilegiis, prout per alios Pontifices in aliarum Congregationum erectione factum fuit.

2

Litterae Encyclicae S. C. de Prop. Fide *15 Ianuarii 1622* (AD OMNES NUNTIOS APOSTOLICOS). — Abbraccia il sommo officio del Papa tutto quello che alla salute delle anime può appartenere, ma niuna cosa maggiormente che la cura della fede cattolica, essendo intorno ad essa due opere necessarie, l'una di conservarla ne' fedeli costringendoli etiandio con pene a ritenerla fermamente, l'altra di spargerla e propagarla negl'infedeli, perciò due maniere di procedere sono ancora state tenute nella Chiesa Santa, l'una giudiciale, onde l'officio della Santa Inquisizione si trova istituito, l'altra morale o piuttosto apostolica, onde le Missioni degli operaii fra i popoli, che più n'hanno bisogno, s'indirizzano del continuo; e quindi si son fatti vari seminari, e collegi, per ammaestrare coloro, che si hanno da mandare, e per andar sostenendo li nuovi convertiti. E comechè li Pontefici abbiano sempre alla sovrana cura di ambedue quest'opere atteso, come conveniva: non si è però giammai potuto stabilire in Roma un perpetuo governo per la seconda di esse al quale tutto ciò che si opera nella Christianità, si habbia da riferire, come si è fatto per la prima: perchè da Clemente Ottavo, e forse anche da Pio Quarto, e Pio Quinto, di felice memoria, ben si ordinò alcuna congregatione per tale effetto, ma non hebbono, che che se ne fosse la cagione, troppo felici avvenimenti. Hora che per divina misericordia pare, che si aprano per tutta la Christianità di ampie porte alla conversione degli heretici, et infedeli, N. S. che senza quiete veglia alla conservatione e propagamento della S. Fede, ha deliberato non solo di rinovare, come à fatto, una congregatione di Cardinali con alcuni Prelati sopra di ciò: ma di allocarla sopra un sicuro fondamento, col quale sia per mantenersi perpetuamente, assignandole alcuna ferma entrata, oltr' a quello che da persone pie già le si offerisce di presente, e se le promette di lasciare nell'avvenire; acciocchè un' opera di tanta importanza alla gloria di Dio, et alla salute dell' anime, si avanzi ad un sublime e sicurissimo stato, perchè senza possedere rendite certe, onde si possano far le Missioni, e mantenere li poveri convertiti e gli allievi per l'istesse missioni e sovvenire egualmente ai vicini, e lontani, non è da sperarne nè durevolezza, nè troppo frutto. Hieri dunque à laude di Dio, e della Beata Vergine, e de' Santi Apo-

stoli Pietro e Paolo si diè felice principio alla Congregatione, e si ordinò, conforme anche a quello, che S. S. ha comandato, che se ne desse conto a tutti i Nuntii e ministri principali della Sedia Ap., et etiandio à quelli dei paesi, ne' quali, la Dio mercè, non è mestieri di opera tale, perchè potranno ben venir loro delle opportunità da giovarle molto. E si vuole che eglino per destro modo ne facciano parte ai Principi, o alle Republiche, o ai Superiori de' popoli, appresso a' quali si truovano, acciocchè conoscendo l' utilità, anzi la necessità di sì grande officio, l'habbiano sempre a favorire, poichè egli non è altro, che il vero officio dell'Apostolato. Et avvegnachè del favor de' cattolici non si habbia da dubitare, tuttavia per togliere anche i leggieri sospetti, sarà convenevole di dichiarare acconciamente questa santa intentione, la quale non è di rizzar tribunali, o di esercitare giurisdizione temporale in luogo niuno, nè di tenere maniere violenti, o insolite; ma è di attendere per le vie soavi, e piene di carità, che son proprie dello Spirito Santo, alla conversione degl' infedeli, hora predicando, insegnando, e disputando, et hora ammonendo, esortando e pregando, et anche di tirarli dolcemente con l'oratione, co' digiuni, e colle limosine, e fin con le discipline, e le lagrime sparse per loro, alla luce della verità, alla via della salute, et amministrar loro i Santissimi Sagramenti, senza fare niun romore e per dir così con un soave silentio, poichè più la delicatissima untione della misericordia divina, che l' opera humana è quella, che fà l'effetto. E ciò si dice particolarmente per levar l'ombre à gli stessi Principi heretici, a' quali alcuna volta è stato dato a credere, che in tale Congregatione, o nell'altre adunanze che da essa dipendono, si tratti di congiurare contro le persone, e li stati loro, o di sollevar li popoli, o di altre materie politiche, onde par necessario di lasciarsi a pieno intendere perchè non habbiano a sospettarne. Vuole oltre a ciò N. S. che riguardando diligentemente le provincie, e popoli, alla sua Nuntiatura sottoposti, s'informi ciascuno, se vi si facciano missioni e quali, e ce ne dia conto minuto; ò se vi si sieno fatte altre volte, e poi tralasciate; e perchè; e se vi sarebbe bisogno di destinarne delle nuove, e dove, e in qual maniera; e similmente d'instituir congregationi, compagnie, collegi, e seminari; et che in generale consideri attentamente tutto quello, che potesse utilmente farsi, così per la conversione degli heretici, o scismatici, o di altri infedeli, come per ritenere i popoli, che maggiormente non s'infettassero, et insieme per impedire i progressi ai ministri e predicatori heretici; cercando più tosto con ogni studio di guadagnare loro stessi; poichè l'acquisto di pochi traerebbe con seco la salvezza d'innumerabili. E oltr' a questo dovrà ciascheduno investigar diligentemente, quali altri rimedii potrebbono porsi per la conversione sopradetta, e metterceli in consideratione. E perchè i Vescovi e i Prelati devono avere grandissima parte in opera così apostolica, essendo eglino propiamente socceduti in luogo degli Apostoli, estima N. S. convenirsi, che ogni Nuntio debba dar conto distintamente di tutto ciò a quelli della sua Nuntiatura; perchè habbiano ad esser cooperatori con S. S., e con la Congregatione a porgerci non solamente l'occasione, e consiglio, ma l'aiuto e l'opera, proponendo all'istesso Nuntio, ovvero a noi quello che al medesimo fine parerà lor meglio, che si faccia. E nè più nè meno si dovrà farne parte a i superiori degli Ordini religiosi di ciascuna provincia, e massimamente a quelli, che per proprio instituto attendono ad una tanta impresa; non pretermettendo in somma niuna via, nè diligenza, nè ufficio, per corrispondere al santo zelo di S. S., e della Congregatione, e rimettere la nostra santa fede là dove è perduta, poichè altrimenti pare, che per li peccati nostri da i regni, e dalle provincie, già tanto cattoliche, con gran pericolo degli altri, sia per andarsi sempre più allontanando. Tutto ciò io (Secretario) scrivo a V. S., perch' ell' adempia quella parte dei presenti ordini, che alla conditione de' popoli al suo carico sottoposti, ò in qualunque modo al suo officio può appartenere; anzi si allarghi anche oltr' alle nostre commissioni, perchè la carità non aspetta di essere pregata, nè il zelo richiede commandamenti in cose tali: ma, mentre habbia l'autorità, trapassa sempre i confini di quel che altri possa persuadersi. Et anche nelle provincie cattoliche trovansi degli hebrei, e vi capitano ne' porti, e nelle piazze, o sono ne' confini degli heretici, e scismatici, e degl' infedeli, co' quali non è chiuso il camino di fare guadagno. E di più si scuoprono di quegli, che vogliono dedicare le persone e le facoltà loro a questa gloria di Dio, li quali si potranno confortare e accendere maggiormente, et indirizzarli a questa volta, se farà di mestieri. E benchè io habbia per hora preso à scrivere a V. S. nondimeno nell'avvenire la Congregatione istessa con lettere sottoscritte dal Capo di Essa Sig. Card. Sauli, userà di scriverne a V. S., et agli altri, e S. S. vuole, che si ubbidisca agli ordini della medesima, come a i suoi propri. Ma se V. S. nondimeno darà conto anche a me (Secretario della S. C.) in sostanza di quanto le accaderà, bench'io intervenga nella Congregatione, potrò con tutto ciò più speditamente riferirlo a N. S. per consolatione di S. S., e per testimonio del merito di V. S. la quale però crediamo, che si proporrà in ciò per oggetto la gloria di Dio sopra ogni cosa, e la salute

eterna. Et S. D. M. ne le accresca però lo spirito, e la sua santa gratia.

3

Constitutio Gregorii PP. XV. *22 Iunii 1622.* — Inscrutabili divinae providentiae arcano, ad Christi Ecclesiae regenda gubernacula, nullis nostris meritis a Spiritu Sancto vocati, praecipuas nostri pastoralis muneris partes esse intelligimus, sedulo invigilandi, et quantum nobis ex alto conceditur, intentis studiis adnitendi, ut oves miserabiliter errantes, ad Christi ovile adducantur, ac Dominum gregis agnoscant, et pastorem. Quo scilicet, divina adspirante gratia, desinant per infelicia pascua infidelitatis, et haeresum vagari, et aqua mortifera pestilentiae potari, sed in loco pascuae verae Fidei, ac salutaris doctrinae collocentur, et adducantur ad vitae fontes aquarum. Et vero quis non intelligit, omnem nostram sollicitudinem desiderare, omnemque conatum a nobis exigere, opus adductionis animarum ad Ecclesiam Christi? quippe quod tanti fecerit Deus mundi salutem,ut ipsum Unigenitum suum daret, Unigenitum illum, qui cum esset splendor gloriae et figura substantiae eius, portans omnia verbo virtutis suae, exinanivit semetipsum, formam servi accipiens factus obediens usque ad mortem, mortem autem Crucis, ut sua nimia charitate servos, et malos servos, Dominus redimeret pretio Sanguinis sui. Inaestimabilis huius charitatis imitatores esse profecto omnes debent, qui christiano nomine fideliter gloriantur, et membra Christi effecti sunt, ut eius verbi factores sint non auditores tantum: nam et per sanctum Apostolum suum monet: *Estote imitatores sicut filii charissimi, et ambulate in dilectione sicut Christus dilexit nos, et tradidit semetipsum pro nobis.* Quod si haec ad unumquemque christianorum scripta sunt, quanto magis ad eos, qui in sortem, et militiam Christi vocati, positi sunt Episcopi regere Ecclesiam suam? quibus saepe per Prophetas suos gravibus verbis comminatur, si pascentes semetipsos, gregem non pascunt, et quod crassum est occidentes, infirmum non consolidant, aegrotum non sanant, confractum non alligant, abiectum non reducunt, perditum non quaerunt. Quae profecto voces ut omnes Ecclesiarum Rectores valde sollicitos habere debent, licet in partem sollicitudinis sint vocati, ita multo vehementius nos urgent, qui in plenitudinem electi, non solum universo gregi, sed etiam Pastoribus praepositi sumus. Quocirca quod Apostolis omnibus a Domino mandabatur, ut praedicarent Evangelium omni creaturae, principaliter Petro incumbebat, qui omnibus praestabat praerogativa Principatus, et cui soli iniunctum fuerat a Domino, ut pasceret oves suas. Quapropter et uni Petro vas illud quasi linteum ostenditur quatuor initiis de caelo submitti in terram, in quo erant omnia quadrupedia, et serpentia terrae, et volatilia caeli, quodque illa vox sequuta est: *Surge, Petre, occide, et manduca,* ut praefiguraretur Petri, et Successorem eius munus ex quatuor mundi partibus homines varia impietate insipientes congregandi, quo eos quasi occidendo, hoc est, veteri vita exuendo, et exutos manducando, idest in sua membra qui visibile erat caput Ecclesiae convertendo, etiam membra Christi redderet, invisibilis Ecclesiae capitis, atque ita adipiscerentur participationem generationis Christi, eamque adepti, quae Christi sunt saperent, quae Christi sunt operarentur, ac demum per gratiam Spiritus Sancti eius in aeterna pascua transferrentur, potandi torrente inexhausto voluptatis Dei. Quantum vero his calamitosis temporibus excreverit errantium, et dispersarum ovium numerus, qui Ecclesiam Sanctam eius Catholicam, Christi ovile, vel nunquam cognoverunt, vel cognitam satanae dolis deseruerunt, sine lacrymis commemorari non potest. Si enim mentis nostrae aciem convertimus ad innumerabilem populorum mulitudinem, iam tot saeculis Agarenorum impurissima dementia captam, insanique erroris, ac mendacii tenebris obcaecatam, miseratione commoventur viscera nostra, cernentes, tam multis, ac variis caelestibus donis olim celebres nationes, per ignorantiae, et pestilentis persuasionis stuporem, humanitatem in bestiarum naturam fere mutasse, atque ad aeterna incendia diabolo et angelis eius parata, ali ac propagari. Et licet inter eas aliquae sint gentes in iustitia detentae, quae Christi nomen invocant; tamen ita antiquarum haeresum veneno sunt infectae, ut sinceram veritatem paucissimae agnoscant, ac fere omnes, in multis nedum in uno peccantes, factae sint omnium reae. Ubi vero peccatis nostris facientibus, inimicus homo super bonum semen in Septentrionalibus partibus seminavit haeresum zizania ita dira contagia grassata sunt, ut animas innumerabiles iamdiu perdiderit, ac Provincias, et Regna Christo per summam iniuriam erepta, suae tyrannidi mancipaverit. Quamobrem, etsi a fel. rec. Romanis Pontif. praedecessoribus nostris, pastorali vigilantia, ope, studio, et industria elaboratum fuerit, ne tam multae messi deessent operarii, et negotiatio haec sancta non negligeretur, nihilominus Nos, ut maiori cum vigilantia, cura, et fervore, opus prosequi possimus, et in posterum successores nostri possint, nonnullorum Ven. fratrum nostrorum S. R. E. Cardinalium peculiari sollicitudini negotium committendum duximus, prout tenore praesentium committimus et demandamus. Volentes, ut in unum congregati, adhibitis etiam aliquot Rom. Curiae Praelatis, et religiosis viris, ac Secretario prout Nos hac prima vice

eos adhiberi voluimus, et nominavimus, in commune consulant, tantaeque rei nobiscum invigilent, ac tam sancto, et divinae Maiestati maxime grato operi, quanto melius fieri poterit, incumbant; quod, ut commodius praestari possit semel coram Nobis, ac bis saltem in domo antiquioris eorum, quolibet mense congregentur, omniaque et singula negotia ad Fidem in universo mundo propagandam pertinentia cognoscant, et tractent, et graviora quae in praedicta domo congregati tractaverint, ad Nos referant: alia vero per se ipsos decidant, et expediant pro eorum prudentia. Missionibus omnibus ad praedicandum et docendum Evangelium, et Catholicam doctrinam superintendant, ministros necessarios constituant, et mutent. Nos enim eis, tam praemissa, quam omnia et singula alia desuper necessaria et opportuna etiam si talia fuerint, quae specialem, specificam, et expressam requirant mentionem, faciendi, gerendi, tractandi, agendi et exequendi plenam, liberam, et amplam facultatem, auctoritatem, et potestatem, Apostolica auctoritate, earundem tenore praesentium concedimus et impartimur. Ut vero res tanti momenti, in quam magnos sumptus fieri necesse est, per temporalium cum spiritualibus felicem commutationem, nullo retardato impedimento, facilius et clarius procedat, ultra ea, quae ex arca nostra privata suppeditari iam mandavimus et piorum fidelium liberalitate collata sunt, et in posterum non defutura subsidia in Domino confidimus, cum nostrum, et huius Sanctae Sedis proprium sit negotium, certos huic operi redditus ex Camera nostra Apostolica in perpetuum attribuemus, eorumque administrationem iisdem Cardinalibus committemus, prout in aliis nostris expedientes literis plenius continebitur. Cardinales autem, quos sancto huic negotio praefecimus, sunt qui sequuntur: Antonius Ostiensis Saulius, Odoardus Sabinensis Farnesius, Octavius Praenestinus, Episcopi, Bandinus, Franciscus S. Praxedis de Surdis, Maphaeus S. Honuphrii Barberinus, Ioannes Garsias SS. Quatuor Coronatorum Millinus, Gaspar Sanctae Crucis in Hierusalem Borgia, Robertus S. Alexii Ubaldinus, Scipio S. Susannae, Petrus S. Salvatoris in Lauro Valerius, Itelius Fridericus S. Laurentii in Pane et Perna de Zolleren, Ludovicus S. Mariae Transpontinae Ludovisius, et Franciscus S. Matthaei, Titulorum Presbyteri Cardinales, Sacratus, nuncupati. Praelati vero, dilecti filii Io. Baptista Vives in utraque Signatura nostra Referendarius, et Io. Baptista Angucchius Secretarius noster, ac Sedis Apostolicae Notarius, et Dominicus a Iesu Maria Ordinis Carmelitarum Discalceatorum Professor, et Vicarius Generalis. Secretarius vero a Nobis pariter deputatus dilectus filius Franciscus Ingolus Presbyter Ravennas U. I. D. Decernentes praesentes literas, ac omnia et singula in eis contenta, semper et perpetuo valida, firma et efficacia esse, ac ab omnibus et singulis, ad quos spectat, et in futurum quomodolibet spectabit, firmiter et inviolabiliter perpetuo observari debere. Sicque et non aliter per quoscunque Iudices, ordinarios et delegatos, etiam Causarum Palatii Apostolici Auditores, ac S. R. E. Cardinales, ubique iudicari et diffiniri debere, ac irritum et inane quidquid secus super his a quoquam quavis auctoritate, scienter vel ignoranter contigerit attentari. Non obstantibus quibusvis Constitutionibus et ordinationibus Apostolicis, privilegiis quoque, indultis, et literis Apostolicis, quibusvis Ordinibus, Congregationibus, Societatibus et Institutis, sub quibuscunque tenoribus et formis, ac cum quibusvis, etiam derogatoriarum derogatoriis, aliisque efficacioribus, et insolitis clausulis ac irritantibus, et aliis decretis, in genere vel in specie, ac alias in contrarium praemissorum quomodolibet concessis, confirmatis, et innovatis. Quibus omnibus et singulis, eorum omnium tenores praesentibus pro plene et sufficienter expressis, et ad verbum insertis habentes, illis alias in suo robore permansuris hac vice dumtaxat specialiter, et expresse derogamus caeterisque contrariis quibuscunque. Nulli ergo omnino hominum liceat, hanc paginam nostrorum commissionis, demandationis voluntatum, decretorum, concessionis, impartitionis, et derogationis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare praesumpserit, indignationem Omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri et Pauli Apostolorum eius, se noverit incursurum. Dat. Romae apud S. Mariam Maiorem, Anno Incarnationis Dominicae millesimo sexcentesimo vigesimo secundo, decimo Kal. Iulii, Pontificatus Nostri Anno secundo.

4

Ex Const. *Romanum* **Greg. PP. XV.** *22 Iunii 1622.* — Emolumenta annulorum cardinalitiorum... cum omnibus et singulis iuribus et actionibus exinde dependentibus, praedictae Congregationi (ita quod liceat S. R. E. Cardinalibus nunc et pro tempore existentibus Congregationis huiusmodi, seu ab illis deputatis, vel eorum ministris emolumenta ab haeredibus Cardinalium, quos de cetero perpetuis futuris temporibus ab hac vita migrare contigerit, cuiusvis licentia desuper minime requisita, sed propria auctoritate, etiam per mandatorum ab antiquiore Congregationis huiusmodi Cardinali simpliciter et de plano ac sine ullo strepitu et figura iudicii ac manu regia decernendorum et relaxandorum vim, recipere, exigere, levare, ac illa penes Montem pietatis deponere, seu in tot locis Montium non vacabilium, aut alias quo-

vis modo, arbitrio dictae Congregationis, ad effectum illa in pios usus et necessitates ipsius Congregationis, similiter eius arbitrio et prout ipsis melius videbitur, exponenda et eroganda investire) etiam perpetuo donamus, concedimus et assignamus.

5

Ex Const. *Cum inter* **Gregorii XV.** *14 Dec. 1622* — ... Perpetuis futuris temporibus quaecumque patentes, seu alio quovis nomine nuncupentur litterae, chirographa, instrumenta, testamenta, et aliae quaecumque scripturae, quocumque nomine censeantur, nec non quaecumque Litterae Apostolicae, tam sub plumbo, quam in simili forma Brevis, earumdemque Litterarum Apostolicarum supplicationes super quibuscumque negotiis, rebusque et bonis tam mobilibus quam immobilibus ad ipsam Congregationem quomodolibet spectantibus et pertinentibus, ac demum quodcumque interesse eamdem Congregationem quovis modo et ex quavis causa concernentes, pro tempore conficiendae et registrandae; nec non similiter quaecumque litterae, quas ex omnibus mundi partibus eidem Congregationi scribuntur, ac illae quae eiusdem Congregationis nomine extra almam urbem nostram mittentur, gratis omnino et absque ulla mercede, aut alicuius rei, etiam quantumvis minimae, solutione expediri, confici, registrari, relaxari, tradi et mitti debeant tenore praesentium concedimus et indulgemus.

6

S. C. de Prop. Fide - Cong. Gen. *6 Febr. 1626.* — Quoniam frequenter in Ecclesia Dei, et potissimum hac nostra aetate propter diversas haereses pessimorum hominum malitia exortas, catholici diris infidelium, vel haereticorum persecutionibus, exilia, carceres, aliasque poenas, et denique mortem ipsam fortiter sustinent pro Catholica Fide, et multoties contingit, ut in Sacra Congregatione de illorum confessionibus, gestis, ac martyrio fiat relatio, Patres, veterum Pontificum permoti exemplo, unanimi consensu censuerunt unum ex Protonotariis Apostolicis in ipsa Congregatione adscribendum esse, qui Confessorum et Martyrum gesta, quae in ea referentur, scribat, ut et tantorum virorum praestantissima virtus ad Dei gloriam, ipsorumque laudem, immortalitati consecretur, et posteris exempla verae fortitudinis ad imitandum relinquantur.

7

S. C. de Prop. Fide - Cong. Gen. *9 Nov. 1626.* — Relatis iis, quae Illmis Cardinalibus Bandino et Marcomontio inserenda visa sunt in peculiari Brevi expediendo pro R. P. D. Antonio Sanctacrucio Sacrae Congregationis Protonotario, SSmus mandavit, ut narrata breviter antiqua septem Notariorum Clementis Primi ad conscribenda Martyrum gesta, institutione, eidem R. P. D. Sanctacrucio, et in eius locum successoribus Protonotariis eiusdem Congregationis in perpetuum facultates infrascriptae concedantur:

1. Ut facilius et certius relationem in eadem Sacra Congregatione facere valeat de gestis Martyrum, qui quocumque in loco Orbis terrarum a die institutae Congregationis de Propaganda Fide, passi sunt, aut in futurum patientur, testes in Romana Curia repertos, aut reperiendos de praefatis gestis informatos recipere, et examinare possit, eorumque examina, seu processus in publicam, et authenticam formam redigere, et examinibus, ac processibus praefatis ab eo subscriptis, et subsignatis, plena fides, sicut praefatorum septem Notariorum a Clemente Primo praefato institutorum attestationibus, et scripturis habeatur.

2. Quod de praefatis gestis Martyrum scripturas quascumque undequaque Romam allatas examinare, et illas cum opus fuerit, in Curia recognosci facere per habentes notas manus et sigilla in eadem Curia repertos.

3. Quod quarumcumque scripturarum ad Martyrum gesta pertinentium, quae ad eius manus pervenient, transumpta conficere, illasque authenticare possit et valeat, transumptisque praefatis ab eo subscriptis et subsignatis plena fides, sicut originalibus penes ipsum existentibus, adhibeatur.

8

S. C. de Prop. Fide -- Cong. Gen. *3 Febr. 1640.* — S. Congregatio de Propaganda Fide iustis de causis permota, S. D. N. Urbano VIII annuente et probante, censuit praecipiendum esse, prout praesenti decreto praecipit Superioribus cuiuscumque ordinis, Religionis, Congregationis, Societatis, aut Instituti sub poenis privationis officiorum, et vocis activae et passivae, et inhabilitatis ad ea, ne Monasteria, Conventus, Domos, Seminaria, Collegia Hospitia, seu Oratoria sub titulo *de Propaganda Fide* construant, aut erigant, vel a suis subditis construi ac erigi permittant sine sua speciali licentia: Non obstantibus etc.

9

S. C. de Prop. Fide — Cong. Part. *5 Dec. 1640.* — Licet Generales omnes (Regularium Ordinum) habeant, vel peculiariter vel per commutationem, potestatem faciendi missiones et concedendi facultates diversas suis Religiosis, nihilominus Emi PP. censuerunt missiones iam factas, et in futurum ab eisdem Generalibus faciendas, esse S. Congregationi de Prop. Fide subiectas, vigore Constitutionis fel.

r. Gregorii XV de erectione S. Congregationis praedictae, quia per eam negotium propagationis fidei in universo mundo Cardinalibus illius spiritualiter committitur, et ut superintendant omnibus missionibus ordinatur, non obstantibus privilegiis quibuscumque Ordinibus, Religionibus, Societatibus et Institutis quocumque nomine nuncupatis.

10

S. C. de Prop. Fide — Cong. Gen. *30 Iulii 1652.* (coram SSmo) — Referente Emo D. Card. Cesio litteras Fr. Antonii a S. Maria Ord. strictioris observ. S. Francisci, et Praefecti Missionis Sinarum Ordinis eiusdem scribentis ab insulis Philippinis esse ibi aliquos Religiosos qui parvipendentes decreta S. Congregationis de Prop. Fide cum maximo animarum praeiudicio, spargunt per illas partes resolutiones et decreta praefatae S. Congregationis facere tantum opinionem probabilem, uti puram et simplicem Cardinalium declarationem unde posse etiam contrarium defendi, SSmus D. N. (Innocentius X) confirmavit decretum S. M. Urbani VIII videlicet quod Decreta S. Congregationis Generalis de Prop. Fide quotiescumque sint a Praefecto eiusdem firmata, a Secretario subscripta, et sigillo munita, vim et valorem habeant Constitutionis Apostolicae, ac ab omnibus et singulis inviolabiliter serventur.

11

Ex Litt. S. C. de Prop. Fide *15 Maii 1779.* I decreti di questa S. Congregazione quando siano firmati dal Card. Prefetto, sottoscritti da Monsig. Segretario, e muniti del solito sigillo *vim et valorem habent Constitutionis Apostolicae,* come dichiarò la s. m. di Urbano VIII e quindi confermò Innocenzo X con decreto dei 30 Luglio 1652.

12

Ex Motu proprio Pii PP. VII. *19 Iunii 1817.* — Spolii iura eodem modo et forma quibus nunc ad Cameram Apostolicam pertinent, eidem Congregationi de Propaganda Fide ad Nostrum et Successorum Nostrorum beneplacitum addicimus, incorporamus, applicamus cum eodemmet privilegio manus regiae aliisque omnibus fiscalibus iuribus et privilegiis, quibus in eorum Spoliorum exactione usque adhuc Camera Apostolica gavisa est et gaudet, ita ut eadem Congregatio in Camerae Apostolicae locum ad libitum nostrum et Successorum nostrorum, ut praemisimus, ad omnes et quoscumque iuris effectus subrogata et suffecta omnino censeatur. Excipimus autem ab hac applicatione ac favore Nostrae Camerae perpetuo reservamus tum hereditates quarumcumque personarum decedentium ab intestato absque legitimis heredibus, aliaque bona vacantia, tum bona, iura et actiones quascumque ad eamdem Cameram Apostolicam vel iam delatas, vel imposterum deferendas per suppressionem, siqua fortasse eveniret, quorumcumque Episcopatuum, Abbatiarum, Cappellaniarum, et aliorum quorumcumque beneficiorum. Excipimus autem bona Abbatiae Trium Fontium, quorum administrationem durante illius vacatione prosequi volumus ut antea, per dilectum filium Thesaurarium nostrum Generalem, eiusque successores ad nostrum et huius S. Sedis arbitrium...

13

Constit. Pii PP. IX. *6 Ianuarii 1862* (QUA CONGREGATIO DE PROP. FIDE PRO NEGOTIIS RITUS ORIENTALIS INSTITUITUR). — Romani Pontifices, quibus ab ipso Christo Domino in persona Beatissimi Apostolorum Principis fuit commissa suprema cura et potestas universam regendi ac moderandi Ecclesiam, nunquam intermiserunt indefessis consiliis et laboribus sanctissimam Christi fidem, religionemque diffundere per omnes terras, et secundum Domini praeceptum confirmare fratres, et homines nutantes sustinere, et imperitos docere, et laborantes erigere, et devios revocare, et incertos ducere, ac vel haeresis, vel schismatis contagione infectos ad catholicae unitatis centrum reducere, et spirituali omnium populorum bono consulere, et omnia peragere, quae maiori Ecclesiae utilitati quovis modo conducere possent. Cum autem Ecclesia a Christo Domino fundata una omnino sit, eaque ex Occidentis et Orientis populis constet, tum iidem Romani Pontifices suas omnes paternas curas cogitationesque in Orientalis quoque Ecclesiae gentes assidue contulerunt, quae tot habuit viros ingenio, consilio, sacraque praesertim doctrina, eruditione, eloquentia, ac sapientissimis scriptis magnorumque recte factorum et sanctitatis gloria insignes.

Et sane ut in Oriente integrum inviolatumque catholicae fidei servaretur depositum, utque ecclesiastica disciplina prospere procederet, et sacra liturgia omni sanctitate ac splendore fulgeret, iidem Pontifices, ubi primum Ecclesiae pax fuit donata, et plura convocarunt Concilia, et varias edidere Constitutiones, decreta, nihilque intentatum reliquere, ut Orientalium utilitatem promoverent. Quod quidem singulare Romanorum Pontificum, et huius Sanctae Sedis erga orientales populos studium et amor semper viguit, ac vel maxime enituit, cum aliqua praesertim oborta est haeresis aut schisma excitatum, quandoquidem iidem Pontifices nullis sibi curis parcendum esse duxerunt, ut in Oriente catholica servaretur et magis in dies propagaretur unitas. Atque haec fidei unitas cum legitimorum rituum varietate

optime consistit, ex quibus immo maior in Ecclesiam ipsam splendor et maiestas mirifice redundat. Hinc ipsi Decessores Nostri non solum in animo numquam habuere orientales gentes ad ritum latinum ducere, verum etiam quoties opportunum esse existimarunt, luculentissimis verbis clare aperteque declararunt, se nolle proprios Orientalium Ecclesiarum ritus, utpote venerabili suae originis antiquitate, et Sanctorum Patrum auctoritate commendatos destruere vel immutare, sed unice velle ne quid in ritus ipsos forsitan induceretur, quod fidei catholicae adversetur, vel periculum generet animarum, vel ecclesiasticae deroget honestati, quemadmodum immortalis memoriae Benedictus XIV Decessor noster copiose demonstravit suis Encyclicis Litteris ad Orientales Missionarios die 16 Iulii anno 1755 datis, quarum initium « *Allatae sunt* » Quod si orientales ritus alicuius arbitrio aliquando immutati fuerint, id numquam Apostolicae huic Sedi est tribuendum.

Maiores vero ac potissimae post funestissimum et nunquam satis lugendum Photii schisma curae et sollicitudines pro Orientalibus a Romanis Pontificibus, et ab hac Apostolica Sede adhibitae fuere, quae optatissimum in Florentino Concilio assequutae sunt exitum cum in eodem Concilio sancta catholica unio iamdiu tam vehementer expetita fuerit restituta. Cum vero Marcus Archiepiscopus Ephesinus tamquam novus Photius huiusmodi unionem insigni prorsus audacia convellere et labefactare est conatus, Romani Pontifices omnem dederunt operam, ut Graecos ad catholicam unitatem reducerent, ac spiritualibus omnium Orientalium necessitatibus studiosissime occurrerent. Quocirca eorumdem Pontificum cura et missionarii ad orientales gentes missi, et orientalium rituum libri recogniti, et peculiaria S. R. E. Cardinalium Consilia instituta, quae eorum negotia sedulo examinarent ac definirent. Et quidem pluribus annis ante Clementis VIII Pontificatum specialis instituta fuit Congregatio *de rebus Graecorum,* ac alia deinde sub eodem Pontifice erecta *super negotiis fidei et religionis catholicae,* paulo post appellata *de Propaganda Fide,* quae tum Graecorum, aliorumque Orientalium negotia, tum fidei propagationem in occidentalibus regionibus curaret. Atque haec Congregatio eumdem habebat finem, quem deinde habuit, et in praesentia habet Congregatio generalis eodem titulo *Propagandae Fidei* insignita et a Graegorio XV Apostolicis litteris die 23 Maii anno 1622 datis et incipientibus « *Inscrutabili* » erecta cum munere *praesidendi Missionibus omnibus ad praedicandum et docendum Evangelium et catholicam doctrinam.*

At vero inspecta Orientalium cum ritus tum disciplinae varietate, vel facile fuit statim agnoscere, etiam post praedictae Congregationis generalis De Propaganda Fide institutionem, necesse esse ut quemadmodum Occidentalium ita Orientalium graviora negotia, quae maiori examine et studio indigerent, peculiariter a nonnullis eiusdem Congregationis generalis Cardinalibus tractarentur. Quocirca, Urbano VIII Pontifice, qui in locum Gregorii XV fuit suffectus, duae speciales ex ipsius generalis Congregationis de Propaganda Fide gremio Congregationes constitutae fuere, quarum altera appellata *super dubiis Orientalium,* altera *super correctione Euchologii Graecorum.* Ut vero opus ab hac postrema Congregatione inceptum ad finem perduceretur, et studia eidem pro Euchologio Graecorum commissa omnes Orientalium libros complecterentur, nova Congregatio uti stabilis et distincta a Congregatione de Propaganda Fide erecta fuit a Clemente XI *super correctione librorum Orientalium* proprium habens Praefectum et Secretarium, et constans ex quinque Cardinalibus, pluribus theologis virisque Orientalium rituum et linguarum peritis. Ex ipsius autem Congregationis Christianae Fidei Propagandae actis apparet quomodo fere semper, ubi de aliquibus summi momenti Orientalium negotiis erat peragendum, eorum cura et examen fuerit demandatum peculiaribus Consiliis, seu Congregationibus S. R. E. Cardinalium eiusdem Congregationis de Propaganda Fide, quemadmodum praestitum fuit de rebus quae Graecos Melchitas, Armenios, Cophtos, Maronitas, Ruthenos, aliasque orientales nationes respiciebant.

Haec autem agendi ratio, quam ipsa rerum natura et indoles exposcit, Nobis viam munivit ad ea deliberanda, quae nostris hisce Litteris constituere existimavimus. Cum enim arcano divinae providentiae consilio in hac Petri Cathedra licet immerentes collocati pastoralis Nostrae vigilantiae, sollicitudinis et caritatis curas cogitationesque ad universum humanum genus indesinenter debeamus extendere, ac simul omni contentione eniti et efficere, ut omnes homines cognoscant solum Deum verum, et quem misit Iesum Christum, et omnes occurrentes in unitatem fidei, et agnitionis Filii Dei vitam habeant, et abundantius habeant, idcirco vel ab ipso Nostri Pontificatus exordio curas Nostras ad Orientales studiosissime aeque ac amantissime convertimus, clementissimum misericordiarum Patrem sine intermissione orantes et obsecrantes, ut qui in fidei unitate cum hac veritatis Cathedra sunt consociati magis in dies stabiles et immoti persistant, et crescentes in scientia Dei, et cognitione Domini Nostri Iesu Christi per bona opera certam eorum vocationem et electionem faciant; qui vero ab unico Christi ovili, extra quod salus esse non potest, misere aberrant, ad illud redire properent, atque festinent. Ea porro

spe sustentamur fore ut dives in misericordia Deus hisce Nostris humillimis et ferventissimis precibus propitius annuere velit. Interim vero prae oculis habentes praesentem Orientalium conditionem, et noscentes, in aliquibus locis quaedam impedimenta, Deo auxiliante, ita fuisse remota, ut orientalis ritus gentes possint cum hac Apostolica Sede libere communicare et iccirco facilius Nobis sit gravibus illarum indigentiis occurrere, Apostolici Nostri ministerii esse duximus, Nostras paternas curas et sollicitudines ingeminatis studiis adhibere, ut spirituali eorumdem Orientalium bono et necessitatibus maiorem in modum prospicere valeamus. Itaque selectae S. R. E. de Propaganda Fide Cardinalium et Romanae Curiae Praesulum Congregationi commisimus, ut, rebus sedulo perpensis, Nobis proponeret quae potiora essent suscipienda consilia ad Orientalium utilitatem magis magisque procurandam. Qui quidem Cardinales et Praesules ex una parte apprime noscentes quam multiplices gravesque sint Orientalium indigentiae, et quam necesse sit, ut illorum negotia propter linguae, ritus, disciplinaeque varietatem peculiari ratione quotidie magis dirigantur, ex altera vero animadvertentes quae quantaeque sint curae et occupationes eiusdem Congregationis Fidei Propagandae ob mirum sanctissimae nostrae religionis progressum, hoc potissimum ineunte saeculo, Divina adspirante gratia, in America Septentrionali, in Indiis orientalibus, in Sinis, in Oceania, aliisque Europae locis singulari eiusdem Congregationis opera studioque effectum, et ob auctum Sedium Episcopalium et Apostolicorum Vicariatuum, et sacrarum expeditionum seu Missionum numerum, vel facile sibi persuaserunt, eamdem Congregationem novis indigere auxiliis, ut sine gravibus difficultatibus Orientalium negotiis speciali modo providere queat. Quamobrem sensere opportunum omnino esse ad huiusmodi assequendum finem, ut ex ipsius Congregationis Fidei Propagandae more, formandi scilicet speciales Congregationes pro rerum ac temporum gravitate, institueretur peculiaris Congregatio, quae stabili modo omnia tum ritus, tum disciplinae Orientalium Ecclesiarum negotia tractanda, ac dirigenda, unice curaret. Quamobrem Nobis proposuere consilium formandi ex ipsa Congregatione Fidei Propagandae specialem et stabilem Congregationem, quae Orientalium libris corrigendis, omnibusque et singulis cuiusque generis Orientalium negotiis tractandis unice operam navet, quaeque constet ex nonnullis eiusdem Congregationis Fidei Propagandae Cardinalibus, atque a Generali ipsius Congregationis Cardinali Praefecto pendeat, et proprium habeat Secretarium, proprios Consultores, ac proprios Officiales. Nos igitur de maiori Orientalium bono summopere solliciti, et ea omnia peragere vehementer cupientes, quae spirituali eorumdem prosperitati magis in dies conducere queant, de eorumdem Venerab. Fratrum Nostrorum S. R. E. Cardinalium consilio ac sententia hisce Litteris Auctoritate Nostra Apostolica praedictam specialem Congregationem pro omnibus Orientalium Ecclesiarum negotiis unice tractandis ac dirigendis perpetuum in modum erigimus et constituimus iis tamen legibus et conditionibus, quas hisce Nostris Litteris statuimus, et quas perpetuo servandas esse praecipimus.

Omnia itaque negotia quae ex commemoratis Decessoris Nostri Gregorii XV Litteris « *Inscrutabili* » aliorumque Romanorum Pontificum Constitutionibus ad eamdem Congregationem de Propaganda Fide pertinent, erunt in posterum in duas plane distinctas classes divisa nempe in negotia latini ritus, et negotia orientalis ritus. Nova Congregatio a Nobis instituta omnia Orientalium negotia, etiamsi mixta, quae scilicet sive rei, sive personarum ratione Latinos attingant, tractare debebit, nisi eadem Congregatio negotia ipsa ad generalem Propagandae Fidei Congregationem deferenda esse interdum existimaverit. Atque haec Congregatio pro negotiis Ecclesiarum ritus orientalis, cui praeerit Cardinalis Praefectus Congregationis Propagandae Fidei, constabit ex sufficienti numero Cardinalium ipsius Congregationis Fidei Propagandae, et proprios habebit Consultores, ac distinctum Secretarium, et Secretariam cum suis propriis Officialibus. Ut autem huic Congregationi a Nobis statutae presto sint viri, qui Ecclesiarum Orientalium linguas, ritum ac disciplinam calleant, in hanc almam urbem nostram nonnullos arcessivimus ecclesiasticos viros doctrina, et Orientalium rerum peritia spectatos, qui suis studiis, et scientia eidem Congregationi a Nobis erectae auxilio sint in iis praesertim, quae Orientalium Ecclesiarum ritus ac disciplinam, et Orientalium librorum emendationem respiciunt.

Haec autem Congregatio retinebit titulum *De Propaganda Fide* cum hac tantum accessione *Pro negotiis ritus Orientalis*, et eodem utetur sigillo, quo Congregatio Fidei Propagandae utitur. Cum autem inter omnia orientalia negotia huic Congregationi a Nobis commissa contineatur etiam quidquid ad eiusdem ritus librorum emendationem spectat, iccirco declaramus iam nunc extinctam Congregationem hac de causa a Clemente XI institutam, veluti per has litteras Auctoritate Nostra Apostolica plane supprimimus et abolemus. Volumus tamen, ut in eadem Congregatione hisce nostris Litteris constituta existat Cardinalis *Ponens* a Nobis, et a Nostris Successoribus stabili modo semper eligendus, qui munere fungatur sedulo dirigendi studia, quae necessaria sunt ad colli-

gendos Ecclesiae Orientalis canones, et ad examinandos, ubi opus fuerit, omnes orientales libros cuiusque generis sint, sive huiusmodi libri respiciant Sacrorum Bibliorum versiones, sive catechesim, sive disciplinam.

Praeterea volumus, ut Cardinales huiusce novae Congregationis a Nobis hisce Litteris delecti in primo conventu dividant inter se propria cuiusque orientalium nationis negotia. Atque huiusmodi divisio ita efficiatur, ut unusquisque Cardinalis stabili modo penes se habeat negotia unius vel plurium orientalium nationum, prout ei in divisione contigerit. Cum vero eveniat, ut aliquis Cardinalis suscepto munere perfungi non amplius queat, volumus, ut huius novae Congregationis Cardinales in ipsius Congregationis conventu praesentes optionis iure potiantur, ita ut ultimus ex praedictis Cardinalibus post peractam optionem, illius orientalis nationis negotia procuranda suscipiat, quae Cardinalis curatione vacaverint, quo omnes orientales nationes suum semper habeant Cardinalem Relatorem, qui Congregationem accuratissime certiorem faciat de iis negotiis, in quae ipse incumbit.

Iam vero cum haec Congregatio praescripto modo a Nobis excitata pars sit Congregationis Fidei Propagandae, tum eidem novae Congregationi, eiusque omnibus Officialibus concedimus et impertimur omnes facultates et privilegia Congregationi Fidei Propagandae a Romanis Pontificibus Praedecessoribus Nostris attributa ea plane ratione, qua eadem privilegia et facultates in praesentia vigent. Huius autem Congregationis, cui praeerit pro munere, quo fungitur, Praefecti generalis Congregationis de Propaganda Fide, Dilectus Filius Noster Alexander Presbyter Cardinalis Barnabò, Cardinales eligimus et nominamus Venerabiles Fratres Nostros Constantinum Portuensem et S. Rufinae Patrizi, Ludovicum Albanensem Episcopos Altieri, Camillum S. Ioannis ante Portam Latinam Di Pietro, Carolum S. Caeciliae Reisach, Antonium Mariam SS. XII Apostolorum Titulorum Presbyteros Panebianco, Petrum S. Nicolai in Carcere Tulliano Marini, Iacobum S. Agathae ad Suburram Antonelli, Prosperum S. Mariae de Scala Caterini Ecclesiarum Diaconos Cardinales nuncupatos, ex quibus destinamus *Ponentem* pro cognoscendis Orientalium Ecclesiarum libris, earumque canonibus colligendis, veluti supra constituimus, Cardinalem Carolum Reisach.

Quod si quaelibet ecclesiastica Congregatio semper habuit Consultores doctrina praestantes qui graviora ac difficiliora negotia sedulo perpenderent, eaque prudenti sapientique Cardinalium examini, consilio, iudicioque exponerent ac subiicerent, id vel maxime memoratae Congregationis a Nobis pro Orientalium negotiis institutae est necessarium ob idiomatum praesertim, ac rituum varietatem, sine quarum rerum cognitione nec accuratum iudicium, nec opportuna consilia suscipi possunt. Atque iccirco volumus, ut huic Congregationi semper praesto sint sufficienti numero Consultores non solum theologica scientia, verum etiam rerum Orientalium peritia instructi, aliisque dotibus ornati, quibus eidem Congregationi utilitati et auxilio esse valeant. Cum vero inter negotia Congregationis latini ritus, et illa Orientalis ritus mutua communicatio et vinculum intercedere interdum possit, tum statuimus ac decernimus, ut alterius Congregationis Secretarius sit alterius Congregationis Consultor. Ut autem praedictae Congregationi nunquam desint viri, qui orientalium linguarum rerumque scientia praediti Consultoris munus exerceant, eidemque Congregationi quovis modo utilem operam praebeant, Cardinalis Praefectus Congregationis Fidei Propagandae Nobis, Nostrisque Successoribus proponet eo, quo fieri potest, numero ecclesiasticos viros delectos seu ex illis qui Urbaniani Collegii fuerunt alumni, sive ex variis Religiosis Familiis, ut Romam venientes omnia eorum studia commemoratum in finem sedulo conferant. Interim vero huius novae Congregationis Consultores nominamus Venerabiles Fratres Alexandrum Franchi Archiepiscopum Thessalonicensem S. Congregationis negotiis Ecclesiasticis extraordinariis praepositae Secretarium, Iosephum Cardoni Episcopum Caristensem, ac dilectos Filios Aloisium Ferrari pontificiarum caeremoniarum Praefectum, Dominicum Bartolini S. Rituum Congregationis Secretarium, Iosephum Fessler iuris Canonici in Universitate Vindobonensi professorem Antistites domesticos et Bonifacium Haneberg Ordinis S. Benedicti Abbatem monasterii S. Bonifacii ac professorem S. Scripturae in Universitate Monacensi, Aloisium Vincenzi linguae Hebraicae, Paulum Scapaticci linguae Siro-Chaldaicae, Philippum De-Angelis iuris canonici in hac Romana Universitate professores, Carolum Vercellone Procuratorem Generalem Congregationis CC. RR. Sanctorum Pauli et Barnabae Apostolorum, I. Baptistam Franzelin S. I. Sacrae Theologiae in Collegio Romano professorem, Augustinum Theiner Presbyterum Oratorii S. Philippi Nerii, I. Baptistam Pitra, Pium Zingerle, Bernardum Smith sodales Ordinis S. Benedicti. Volumus etiam, ut nonnulli ex Romano Clero iuvenes, qui eorum ingenio, et studiorum curriculo cum laude exacto maiorem felicis exitus spem ostendunt, in ecclesiasticarum Orientalium rerum studia, aliquo Consultore duce, naviter incumbant, quo ipsi Consultoris munus in tempore sustinere possint; itemque volumus, ut qui ex eisdem ecclesiasticis cum progressu huiusmodi studiis vacaverint, praeferantur, cum ecclesiastica beneficia erunt conferenda.

In eadem Congregatione, uti constituimus, proprius Secretarius existere debet, qui omnia eiusdem Congregationis munia exerceat eo prorsus modo, quo alter Secretarius Congregationis latini ritus exercet, et eadem omnino tum in tractandis orientalis ritus negotiis tum in novae Congregationis conventibus habendis, methodo servata, quae in praesentia a Congregatione Fidei Propagandae adhibetur. Ad hoc autem Secretarii officium deligimus et nominamus dilectum Filium Ioannem Simeoni Protonotarium Apostolicum. Ut autem uterque Secretarius probe noscat omnia tum latini, tum orientalis ritus negotia, iubemus, ambos Secretarios interesse conventibus utriusque Congregationis, ita tamen ut Secretarius Congregationis generalis Fidei Propagandae alterum Congregationis pro negotiis ritus orientalis ratione officii praecedat, et Protonotarius Apostolicus post utrumque Secretarium sedeat. Quod autem attinet ad novae Secretariae Officiales volumus ut in ea sufficienti numero Officiales existant, prout opus fuerit temporis decursu. Ambae Congregationes eodem Tabulario, eademque Typographia omnino utentur. Cum vero ex huius novae Congregationis institutione impendia augeantur Congregationis Fidei Propagandae, iccirco congruos assignavimus fundos.

Atque hic levantes oculos Nostros ad miserationum Dominum, ab ipso humiliter enixeque exposcimus, ut divinae suae gratiae divitias super orientales nationes copiose effundens, efficiat, ut tot olim illustres in Oriente Episcopales Cathedrae Apostolorum Auctoritate constitutae, quae nunc, heu miserum! a Petra cui Ecclesia innititur, seiunctae et collapsae iacent, denuo pristino exornatae splendore reviviscant, atque uti antea vigeant, floreant, fideliter custodientes fidei depositum, morumque disciplinam.

In eam profecto spem erigimur fore, ut bonorum omnium auctor et largitor Deus Nostris hisce curis propitius benedicere velit, utque omnes Orientales qui catholicam veritatem profiteri gloriantur, hisce paternis Nostris studiis magis in dies respondeant, nihilque antiquius habeant, quam ut arctiori usque amoris et obsequii vinculo huic Petri Cathedrae firmiter constanterque adhaereant, ac miseros errantes ad catholicam unitatem reducere contendant.

Haec volumus, statuimus, praecipimus et mandamus decernentes has Nostras Litteras, et in eis contenta quaecumque etiam ex eo quod quilibet interesse habentes vel habere praetendentes vocati et auditi non fuerint, ac praemissis non consenserint, nullo unquam tempore de subreptionis, vel obreptionis aut nullitatis vitio, seu intentionis Nostrae, vel alio quolibet etiam substantiali defectu notari, impugnari, aut alias infringi, suspendi, restringi limitari, vel in controversiam vocari, seu adversus eas restitutionis in integrum, aperitionis oris, aut aliud quodcumque iuris vel facti aut iustitiae remedium impetrari posse, sed semper et perpetuo validas et efficaces existere et fore, suosque plenarios et integros effectus sortiri et obtinere, et ab omnibus, ad quos spectat, et spectabit quomodolibet in futurum inviolabiliter observari, ac praedictae novae Congregationi pro negotiis ritus orientalis, nec non personis, quarum favorem praesentes Nostrae Litterae concernunt, perpetuis futuris temporibus plenissime suffragari debere, neque ad probationem, seu verificationem quorumcumque in iisdem praesentibus narratorum unquam teneri, nec ad id in iudicio, vel extra cogi, seu compelli posse, et si secus super his a quoquam quavis auctoritate scienter vel ignoranter contigerit attentari, irritum ac inane esse ac fore volumus et declaramus.

Non obstantibus commemoratis Apostolicis Litteris Gregorii XV incipientibus « *Inscrutabili* » itemque Clementis XI aliisque omnibus Romanorum Pontificum Praedecessorum Nostrorum Constitutionibus, nec non de iure quaesito non tollendo, aliisque Nostris et Cancellariae Apostolicae Regulis, itemque Congregationis Propagandae Fidei etiam confirmatione Apostolica, vel quavis firmitate alia roboratis statutis et consuetudinibus, privilegiis quoque, indultis et concessionibus, quamvis expressa, specifica et individua mentione dignis; quibus omnibus et singulis, eorum totis tenoribus et formis, praesentibus pro insertis habentes, ad praemissorum dumtaxat effectum latissime et plenissime, ac specialiter et expresse derogamus ceterisque contrariis quibuscumque.

Datum Romae apud S. Petrum sub Annulo Piscatoris die sexta mensis Ianuarii Anno MDCCCLXII Pontificatus Nostri Anno Decimosexto.

14

Litt. encycl. S. C. de Prop. F. *20 Octob. 1882* — Quamvis hoc Sacrum Consilium vel a suis exordiis ad assequendum propositum sibi finem, Christiani scilicet Nominis per universum orbem propagandi, assidua sollicitudine adlaboraverit, haud tamen omisit satagere ut evangelii praecones per diversas gentium terras dispersi, ubi opportunitas sese obtulisset, inspectis aut conquisitis monumentis aliisque rebus nedum ad religionis ipsius incrementum, sed etiam ad scientiarum artiumque progressum promovendum idoneis civilis etiam societatis bono plane utilem navarent operam. Atque huius quidem studiosae voluntatis argumenta extant profecto plurima. Non semel enim colligendis vetustis codicibus doctissimos homines praesertim ad Orientis regiones mittere non du-

bitavit quibus ad historicam populorum notitiam acquirendam, ad refutandos errores, ac libros liturgicos recensendos uteretur. Quod occasione legationis Gabrielis Evae Monachi Maronitae Libanensis in Aegyptum ad Patriarcham Coptorum superiori saeculo, auspice sa. me. Clemente XI, maxime factum est; quo auctore deinceps iterum ad Sectense monasterium aliaque Orientis loca missus est Ioseph Assemanus vir eruditissimus, qui peragratis iisdem regionibus Bibliothecam Vaticanam pretiosis codicum thesauris ditavit, ac doctissima *Bibliothecae Orientalis* volumina eiusdem Sacrae Congregationis typis edidit; perillustre sane monumentum Orientalium Literarum studiis maxime accommodatum. Ac ipsa quidem Sacrae Congregationis Typographia vel ab anno 1626 ad opera Latina, Graeca, Arabica, Chaldaica Armena et Illyrica tum e tenebris vindicata tum conscripta recentius cudenda constituta est; quae deinceps aliis plurimarum linguarum typis ditato per duo ac dimidia saecula ita delectu ac numero editionum floruit ut eam non semel ipsi heterodoxi elapso saeculo omnes alias Europae caracterum peregrinorum apparatu facile superare ultro affirmaverint.

Ad haec addenda, quae Sacra Congregatio assidue a Missionariis expostulare nullo non tempore consuevit, cum circa geographicas et corographicas chartas ad obscuras barbarorum regiones cognoscendas perutiles, tum circa omnigena documenta ad eorum mores, consuetudines, praesertim religionem addiscendam, maxime vero Indorum ac Sinensium literas et leges interpretandas conferre poterant.

Praecipuum tamen eius studii monumentum in ipsa Collegi Urbani sede hoc exordiente saeculo constituit, Musaeum inquam a Cardinali Stephano Borgia olim eiusdem Sacrae Congregationis Secretario, homine omni scientiarum genere eruditissimo collectum Sacraeque Congregationi haereditate relictum: quod ipsa curis suis insequenti tempore auxit ac plurimis vetustis codicibus et numismatibus nec non variis barbarorum cimeliis locupletavit.

Dolendum plane recentiori aetate in tanta religionis ac societatis perturbatione Sacrum Consilium gravissimis negotiis distentum ac difficultatibus praepeditum hactenus haud potuisse, ut profecto mens illi erat, studia maiorum assidue aemulari, ac memoratum Musaeum novis incrementis amplificare. Nihilominus cum in praesentiarum ex divina largitate catholicae missiones longe lateque per universum terrarum orbem feliciter florescere videat, suisque coeptis vel ipsa itinerum terra marique facilitas, et commerciorum inter diversas gentes frequentia apprime faveat, nulla ratione deesse huic officio voluit, ut quantum in se est fidei simul ac scientiae progressibus adlaboret. Enimvero dum civilia diversarum Europae regionum gubernia summam in iis rebus conquirendis diligentiam adhibere solent, maxime convenit Sacrum hoc Consilium, quod ad gentes fide atque humanitate informandas ordinatur ac tanta subsidiorum copia in variis terrarum plagis ope missionariorum instruitur, huic operi manum strenue admovere.

Itaque S. eadem Congregatio uti ad Amplitudinem Tuam ita ad omnes Vicarios Apostolicos, Missionum Praefectos caeterosque locorum suae iurisdictionis praepositos a me scribi iussit, ut si qua ad cuiusque regionis geographiam adhuc accuratius describendam, populorum historiam, artes, mores, consuetudines, religionem potissimum illustrandam plane singularia deprehenderint, quaeque gentium vel infantiam vel progressum in societate innuere noverint, ea conquirere studeant: addant vero quae ad historiam naturalem regionis cognoscendam, botanicam nimirum, mineralogiam et zoologiam prodesse videantur, et ad Sacram Congregationem pro opportunitate mittant. Haec vero uti accuratius asserventur Sacra eadem Congregatio memoratum Musaeum Borgianum in amplissima conclavia penes ipsum Collegium Urbanum nuperrime transferri decrevit.

Exploratum vero mihi est Amplitudinem Tuam pro eo quo pollet in sacrum hoc Consilium obsequio et affectu omnia acturam ut ad coeptum hoc perficiendum ultro concurrat. Quam tamen rogo ut, ubi de magni pretii cimeliis acquirendis sermo sit, in antecessum ad me (S. Congñis Praefectum) scribat: apud nos vero, quid in casibus singulis agendum sit, decernetur.

CAPUT II.

DE MISSIONIBUS ERIGENDIS ET IUVANDIS

15

Instructio S. C. de Prop. Fide. (Circa modum servandum in informatione quae occasione novorum Episcopatuum, Vicariatuum, vel Praefecturarum erigendarum eidem S. Consilio exhibenda est).

Quemadmodum S. haec Congregatio Christiano Nomini Propagando a suis primordiis summo studio curavit, ut quo latius catholica fides inter ethnicos, haereticos, et schismaticos feliciter diffundebatur, eo efficacius novorum fidelium utilitati et commodiori regimini consuleretur; ita nihil ipsi potius fuit, quam diligenter inquirere, ut novi Episcopatus, Vicariatus vel Praefecturae Apostolicae, quas in iis regionibus erigi contingeret, idoneo loco constitutae, necessariis opportunisque subsidiis ad dominicum gregem pascendum instruerentur. Quae quidem S. Consilii sollicitudines licet suo effectu saepissime non caruerint, tamen quia nulla ad habendas notitias ad id scitu necessarias edita Instructio fuerat, factum est, ut illae nonnumquam in superfluis abundantes, generatim vero in pluribus necessariis deficientes exhibitae sint. Ut itaque ea incommoda avertantur, ac notitiis ipsis diligentius colligendis facilior via paretur, haec quae sequuntur circa statum cum materialem tum formalem Missionum, quae in novos Episcopatus, Vicariatus, vel Praefecturas erigendae proponuntur, prae oculis habenda sunt.

1. Breviter distincteque exponantur quae ad Missionis catholicae initia ac progressum in regione, de qua sermo est, referuntur.

2. Confinia territorii, quibus nova Dioecesis, Vicariatus, vel Praefectura contineri debet, dilucide describantur: et, ut clarior terminorum delineatio praebeatur, chartae corographicae etiam coloribus distinctae, ac, siquidem haberi valeant, typis editae adiungantur. Qua in re quantum fieri potest cavendum, ne montium series vel fluminum cursus, vel gradus longitudinis aut latitudinis tamquam limites assignentur; at potius curandum erit, ut integri districtus, ubi homines eadem lingua eodemque civili gubernio utuntur, intra terminos praedictos claudantur. Quamvis enim compertum sit, aliam divinarum, aliam humanarum rerum rationem esse, adeoque Ecclesia in Dioecesum aut Vicariatuum limitibus constituendis vel immutandis, civilium regnorum divisiones sequi non consueverit, nihilominus ad eas nonnumquam accedere non renuit quoties opportunius et commodius sacri ministerii exercitium id requireret.

3. Exprimatur numerus civitatum, oppidorum et locorum, qui in tractu regionis, de quo agitur, extant; nec non numerus incolarum eorumque origo, insuper qua indole sint comparati, quaeque spes affulgeat progressus Evangelicae praedicationis inter ipsos.

4. An in territorio adsint haeretici vel schismatici, et an eorum errores sint valde diffusi.

5. An et quo numero existant inibi scholae aliave instituta ab acatholicis vel infidelibus erecta.

6. An libere possit per ea loca praedicari et exerceri catholica fides, et an et quae impedimenta obstent progressui religionis, sive ex parte civilis gubernii, sive ex parte haereticorum vel schismaticorum aut paganorum.

7. Exprimatur numerus catholicorum, et quinam eorum mores, et num fidem et observantiam Sanctae Religionis practice servent.

8. An iidem catholici habeant media providendi expensis divino cultui necessariis.

9. An reperiantur consociati in aliquibus territorii tractibus, vel contra ita per totam regionem dispersi inter acatholicos aut infideles, ut difficile admodum evadat operariis Evangelicis exercere ministerium ecclesiasticum inter ipsos.

10. Qua in urbe vel loco constituenda proponatur residentia Episcopi, Vicarii, vel Praefecti Apostolici, atque utrum et in quo statu adsit inibi Ecclesia et domus, in qua novus praesul commorari debeat.

11. Indicetur numerus et status Ecclesiarum et Sacellorum, quae in territorio erecta sunt; num sint sacris supellectilibus necessariis instructa, et utrum saltem in praecipuis ecclesiis vel sacellis decenter asservari possit SS̄mum Eucharistiae Sacramentum: an illae, in quibus residere debeant missionarii, habeant coniunctum presbyterium, aut saltem in iisdem locis conveniens mansio pro sacerdote procurari possit: denique an praedictae Ecclesiae aliquos reditus vel oblationes habeant, et quas: et qua ratione administrentur.

12. Qui reditus vel praestationes assignari possint Episcopatui, Vicariatui, vel Praefecturae, et quo modo per eadem provideri valeat sustentationi Praesulis et Missionariorum.

13. Utrum obtineri possint subsidia a civili Gubernio ad fabricam Ecclesiarum, victum

sacerdotum et dotationem piorum quorumcumque operum, salva libertate et independentia Ecclesiae.

14. Quot missionarii in promptu sint ut deputentur ad pascendos fideles qui in territorio praedicto commorantur; ad quam gentem pertineant, quot linguas calleant et a quanto tempore morentur in missionibus.

15. An adsint sacerdotes indigenae, et quae utilitas ex cooperatione ipsorum ad fidem conservandam vel diffundendam sperari possit.

16. An adsint cathechistae et quidem eo numero, qui sufficiat ad subsidium ferendum sacerdotibus in cura populi christiani, et an necessaria instructione praediti sint.

17. An aliquod regulare Institutum sive virorum sive mulierum introductum fuerit in regionem, de qua sermo est; num habeat convenientem domum; quod ministerium exerceant religiosi viri, qui ad ipsum pertinent, et an edocendae iuventuti dent operam.

18. An sine gravi difficultate seminarium clericorum erigi, et necessaria praesidia ad iuvenes alendos, religiose educandos, et disciplinis ecclesiasticis instituendos comparari possint; vel saltem constitui valeat locus aliquis, in quo iuvenes idoneam institutionem habeant ut sacerdotio initientur; aut demum, caeteris deficientibus, an spes sit idoneos iuvenes mittendi ad seminarium praesertim vicinioris alicuius missionis, ut ecclesiasticam educationem in eo recipiant.

19. An adsint scholae catholicae vel convictus sive masculorum sive foeminarum praesertim indigenarum, et utrum in eis admittantur personae diversae communionis vel cultus: demum an in casu, quo adhuc omnino desint, an facile aperiri possint.

20. Innuatur an in territorio erectae sint aliquae Confraternitates, Hospitalia, Orphanotrophia, Cathecumenatus, aliave pia loca, an uti par est regantur et quibus subsidiis, et an ab ecclesiastica auctoritate exclusive dependeant.

Haec quidem capita praecipua sunt, ad quae clare et distincte respondere tenentur ii, ad quos de iure pertinet, si quando nova aliqua Dioecesis vel Vicariatus aut Praefectura erigenda S. Congregationi proponatur; atque etiam ii, qui super huiusmodi negotio peculiariter sententiam rogabuntur. Erit autem Sacri huius Consilii expendere, an licet aliqua ex iis, quae supra expressa sunt, deficiant, ea tamen sit circumstantiarum ratio, quae memoratam erectionem suadeat, ut bono fidelis populi et conversioni acatholicorum, servata prudentiae ratione, consulatur.

16

Litt. encycl. Leonis PP. XIII. *3 Decembris 1880* (AD OMNES EPISCOPOS) — Sancta Dei civitas quae est Ecclesia, cum nullis regionum finibus contineatur, hanc habet vim a Conditore suo inditam, ut in dies magis dilatet *locum tentorii sui, et pelles tabernaculorum suorum* extendat. (1) Haec autem christianarum gentium incrementa, quamvis intimo Sancti Spiritus afflatu auxilioque praecipue fiant, extrinsecus tamen hominum opera humanoque more perficiuntur: decet enim sapientiam Dei, eo modo res universas ordinari et ad metam perduci, qui naturae singularum conveniat. Non unum tamen est genus hominum vel officiorum, quorum ope fiat ad hanc terrestrem Sion novorum civium accessio. Nam primae quidem partes eorum sunt, qui praedicant verbum Dei: id exemplis et oraculis suis Christus edocuit; id Paullus Apostolus urgebat iis verbis: *Quomodo credent ei quem non audierunt? quomodo autem audient sine praedicante?.. Ergo fides ex auditu, auditus autem per verbum Christi.* (2) Istud autem munus ad eos pertinet, qui rite sacris initiati fuerint. — His porro operae studiique non parum afferunt qui vel auxilia in rebus externis posita suppeditare, vel fusis ad Deum precibus caelestia charismata conciliare solent. Quapropter laudantur in Evangelio mulieres, quae Christo evangelizanti regnum Dei *ministrabant de facultatibus suis,* (3) et Paullus testatur, iis qui Evangelium annuntiant voluntate Dei concessum esse ut de Evangelio vivant (4). Pari modo assectatores auditoresque suos Christum ita iussisse novimus: *Rogate Dominum messis, ut mittat operarios in messem suam* (5): primosque Eius alumnos, Apostolis praeeuntibus, ita supplicare Deo consuevisse: *Da servis tuis cum omni fiducia loqui verbum tuum.* (6)

Duo haec munia quae in largiendo supplicandoque consistunt, cum perutilia sunt ad regni caelorum fines latius proferendos, tum illud habent proprium, ut ab hominibus cuiuslibet ordinis expleri facile queant. Quis enim est aut tam tenui fortuna, ut exiguam dare stipem, aut tantis rebus occupatus, ut pro nuntiis sacri Evangelii Deum obsecrare aliquandiu prohibeatur? Huiusmodi vero praesidia adhibere semper viri apostolici consueverunt, nominatim Pontifices romani, in quos christianae

(1) Is. LIV, 2.
(2) Rom. X, 14, 17.
(3) Luc. VIII, 3.
(4) I Cor. IX, 14.
(5) Matth. IX, 38, Luc. X, 2.
(6) Act. IV, 29.

fidei propagandae maxime incumbit sollicitudo: tametsi non eadem perpetuo ratio fuit haec subsidia comparandi, sed varia et diversa, pro varietate locorum temporumque diversitate.

Cum aetate nostra libeat ardua quaeque coniunctis plurimorum consiliis et viribus aggredi, societates passim coire vidimus, quarum nonnullae etiam ob eam caussam sunt initae, ut provehendae in aliquibus regionibus religioni prodessent. Eminet autem inter ceteras pia consociatio ante annos fere sexaginta Lugduni in Galliis coalita, quae a *propagatione fidei* nomen accepit. Haec primum illuc spectavit, ut quibusdam in America missionibus opem ferret: mox tamquam granum sinapis in arborem ingentem excrevit, cuius rami late frondescunt adeoque ad missiones omnes, quae ubique terrarum sunt, actuosam beneficentiam porrigit. Praeclarum hoc institutum celeriter Ecclesiae Pastoribus probatum fuit et luculentis laudum testimoniis honestatum. Romani illud Pontifices Pius VII, Leo XII, Pius VIII, Decessores Nostri et commendarunt vehementer et indulgentiarum donis ditaverunt. Ac multo etiam studiosius fovit, et plane caritate paterna complexus est Gregorius XVI, qui in encyclicis litteris die XV mensis Augusti anno huius saeculi quadragesimo datis in hanc sententiam de eodem loquutus est: « Magnum sane opus et » sanctissimum, quod modicis oblationibus et » quotidianis precibus a quolibet sodalium ad » Deum fusis sustinetur, augetur, invalescit, » quodque Apostolicis operariis sustentandis, » christianaeque caritatis operibus erga neophy- » tos exercendis, nec non fidelibus ab impetu » persecutionum liberandis inductum bonorum » omnium admiratione atque amore dignissi- » mum existimamus. Nec sine peculiari divi- » nae providentiae consilio tantum commodi » atque utilitatis Ecclesiae nuperrimis hisce tem- » poribus obvenisse censendum est. Dum enim » omnigena inferni hostis machinamenta dile- » ctam Christi sponsam lacessunt, nihil illi op- » portunius contingere poterat, quam ut desi- » derio propagandae catholicae veritatis Chri- » stifideles inflammati iunctis studiis, collata- » que ope omnes Christo lucrifacere conaren- » tur. » Haec prolocutus, Episcopos hortabatur, sedulo agerent in sua quisque Dioecesi, ut tam salutare institutum nova quotidie incrementa caperet. — Neque a vestigiis Decessoris sui deflexit gloriosae recordationis Pius IX, qui nullam praetermisit occasionem iuvandae societatis meritissimae, eiusque prosperitatis in maius provehendae. Revera auctoritate eius ampliora pontificalis indulgentiae privilegia in socios collata sunt, excitata ad eius operis subsidium christianorum pietas, et praestantissimi e sodalium numero, quorum singularia merita constitissent, variis honorum insignibus decorati; demum externa aliquot adiumenta, quae huic instituto accesserant, ab eodem Pontifice ornata laude et amplificata sunt.

Eodem tempore aemulatio pietatis effecit, ut binae aliae societates coalescerent, quarum altera a *sacra Iesu Christi infantia*, altera a *Scholis Orientis* nuncupata est. Priori propositum est tollere et ad christianos mores educere infantes miserrimos, quos desidia vel egestate compulsi parentes inhumaniter exponunt, praesertim in Sinensium regionibus, ubi plus est huius barbaria moris usitata. Illos itaque peramanter excipit sodalium caritas, pretioque interdum redemptos christianae regenerationis lavacro abluendos curat, ut scilicet vel in Ecclesiae spem, Deo iuvante, adolescant, vel saltem morte occupatis sempiternae felicitatis potiundae facultas praebeatur. — Sollicita est de adolescentibus alia quam commemoravimus societas, omnique industria contendit, ut ii sana doctrina imbuantur, studetque prohibere fallacis pericula scientiae, ad quam proni persaepe illi feruntur ob improvidam discendi cupiditatem. — Ceterum utraque sodalitas antiquiori illi, cui a fidei propagatione nomen est, adiutricem operam praebet, et stipe precibusque christianarum gentium sustentata ad idem propositum amico foedere conspirat; omnes enim eo intendunt, ut evangelicae lucis diffusione quamplurimi ab Ecclesia extorres veniant ad agnitionem Dei, Eumque colant, et quem misit Iesum Christum. Meritis proinde laudibus, velut innuimus, haec duo instituta, datis Apostolicis litteris, ornavit Pius IX Decessor Noster, iisque sacras Indulgentias liberaliter est elargitus.

Itaque cum tria sodalitia tam certa Pontificum maximorum gratia floruerint, cumque opus singula suum studio concordi urgere numquam desierint, uberes edidere salutis fructus, Congregationi Nostrae de propaganda fide haud mediocre attulere subsidium et levamen ad sustinenda missionum onera, atque ita vigere visa sunt, ut laetam quoque spem facerent in posterum segetis amplioris. At vero tempestates plures ac vehementes, quae adversus Ecclesiam excitatae sunt in regionibus iamdudum evangelica luce illustratis, detrimentum intulerunt iis etiam operibus, quae sunt ad barbaras gentes excolendas instituta. Etenim multae caussae extiterunt, quae sociorum numerum liberalitatemque minuerunt. Et sane cum passim opiniones pravae spargantur in vulgus, per quas mundanae felicitatis appetitio acuitur, caelestium autem bonorum spes abiicitur, quid ab iis expectetur, qui animo ad excogitandas, corpore ad capiendas voluptates utuntur? Huiusmodi homines precesne fundant, quibus exoratus Deus populos sedentes in tenebris ad divinum Evangelii lumen victrici gratia adducat?

Istinc sacerdotibus pro fide laborantibus ac dimicantibus suppetias ferant? Restrictiores porro fieri ad munificentiam animos etiam piorum hominum temporis improbitate oportuit, partim quod abundante iniquitate refrixit multorum caritas, partim quod rerum privatarum angustiae, publicarum motus (iniecto etiam metu peioris aevi) plures retinendo tenaces, parciores ad largiendum effecerunt.

Multiplex contra gravisque necessitas Apostolicas missiones premit atque urget, cum sacrorum operariorum copia efficiatur quotidie minor; neque abreptis morte, senio confectis, labore attritis praesto sunt qui succedant pares numero et virtute. Religiosas enim familias, unde plures ad sacras missiones prodibant, infensis legibus dissociatas cernimus, clericos ab aris avulsos et onus militiae subire coactos, bona utriusque Cleri fere ubique publicata et proscripta. — Interim aditu ad alias plagas patefacto quae videbantur imperviae, crescente locorum et gentium notitia, aliae atque aliae quaesitae sunt expeditiones militum Christi, novaeque stationes constitutae: ideoque plures desiderantur, qui se iis missionibus devoveant, et tempestiva conferant subsidia. — Difficultates omittimus et impedimenta a contradictionibus oborta. Saepe enim viri fallaces, satores errorum, simulant Apostolos Christi, humanisque praesidiis affatim instructi munus catholicorum sacerdotum praevertunt, vel deficientium loco subrepunt, vel posita ex adverso cathedra docentis obsistunt, satis se assequutos rati, si audientibus verbum Dei aliter ab aliis explicari ancipitem faciunt salutis viam. Utinam non aliquid artibus suis proficerent! Illud certe deflendum, quod ii vel ipsi, qui tales magistros aut fastidiunt aut prorsus non noverunt, puramque veritatis lucem inhiant, saepe hominem non habeant, a quo sana doctrina erudiantur et ad Ecclesiae sinum invitentur. Vere parvuli petunt panem, et non est qui frangat eis; regiones albae sunt ad messem, et haec quidem multa, operarii autem pauci, pauciores forsan propediem futuri.

Quae cum ita sint, Venerabiles Fratres, Nostri muneris esse ducimus, piis studiis caritatique christianorum admovere stimulos, ut qua precibus, qua largitionibus sacrarum missionum opus iuvare et fidei propagationi favere contendant. Cuius rei quanta sit praestantia, cum bona ostendunt quae illi proposita sunt, tum quae inde percipiuntur compendia et fructus. Recta enim tendit sanctum hoc opus ad gloriam divini nominis et Christi regnum amplificandum in terris; incredibiliter autem beneficum est iis, qui e vitiorum coeno et umbra mortis evocantur, et praeterquam quod salutis sempiternae compotes fiunt, ab agresti cultu ferisque moribus ad omnem civilis vitae humanitatem traducuntur. Quin etiam iis ipsis est valde utile ac fructuosum, quorum in eo aliquae sunt partes, cum spirituales illis divitias comparet, praebeat materiam meriti, et Deum quasi beneficii debitorem adstringat.

Vos igitur, Venerabiles Fratres, in partem sollicitudinis Nostrae vocatos etiam atque etiam hortamur, ut concordibus animis apostolicas missiones sedulo vehementerque adiuvare Nobiscum studeatis, fiducia in Deum erecti et nulla difficultate deterriti. Salus agitur animorum, cuius rei caussa Redemptor Noster animam suam posuit, et Nos Episcopos et sacerdotes dedit in opus sanctorum, in consummationem corporis sui. Quare retenta licet ea statione gregisque custodia quam cuique Deus commisit, summa ope nitamur, ut sacris missionibus ea praesidia suppetant quae a primordiis Ecclesiae in usu fuisse commemoravimus, scilicet Evangelii praeconium, et piorum hominum cum preces tum eleemosynae.

Si quos ergo noveritis divinae gloriae studiosos et ad sacras expeditiones suscipiendas promptos et idoneos, his addite animos, ut explorata compertaque voluntate Dei, non acquiescant carni et sanguini, sed Spiritus Sancti vocibus obtemperare festinent. — A reliquis autem sacerdotibus, a religiosorum virorum utriusque sexus ordinibus, a cunctis denique fidelibus curae vestrae concreditis magnopere contendite, ut numquam intermissis precibus caeleste auxilium satoribus divini verbi concilient Deprecatores autem adhibeant Deiparam Virginem, quae valet omnia errorum monstra interimere; purissimum eius Sponsum, quem plures missiones iam sibi praesidem custodemque adsciverant, et nuper Apostolica Sedes universae Ecclesiae Patronum dedit; Apostolorum Principes agmenque totum, unde profecta primum Evangelii praedicatio omni terrarum orbe personuit; ceteros demum praeclaros sanctitate viros, qui in eodem ministerio absumpsere vires, vel vitam cum sanguine profuderunt. Precationi supplici eleemosyna accedat, cuius quidem ea vis est, ut vel loco dissitos et alienis curis distentos apostolicorum virorum adiutores, eorumque cum in laborando tum in bene merendo socios efficiat. Tempus quidem est huiusmodi, ut plures premat rei familiaris inopia; nemo tamen idcirco animum despondeat: stipis enim, quae in hanc rem desideratur, collatio nulli ferme potest esse gravis, quamvis e multis in unum collatis satis grandia queant parari subsidia. Vobis autem, Venerabiles Fratres, commonentibus, unusquisque consideret, non iacturae sed lucro suam sibi liberalitatem futuram, quia feneratur Domino qui dat indigenti, eaque de causa ars eleemosyna dicta est omnium artium quaestuosissima. Revera si, ipso Iesu Christo auctore, non perdet merce-

dem suam qui uni ex minimis eius poculum dederit aquae frigidae, amplissima profecto merces illum manebit, qui insumpto in sacras missiones aere vel exiguo, precibusque adiectis plura simul et varia caritatis opera exercet, et quod divinorum omnium divinissimum sancti Patres dixerunt, adiutor fit Dei in salutem proximorum.

Certa fiducia nitimur, Venerabiles Fratres, eos omnes qui catholico gloriantur nomine, haec reputantes animo et hortationibus vestris incensos, minime defuturos huic, quod Nobis tantopere cordi est, pietatis officio; neque passuros studia sua in amplificando Iesu Christi regno, eorum sedulitate et industria vinci, qui dominatum principis tenebrarum propagare nituntur. Interea piis christianarum gentium coeptis Deum propitium adprecantes, Apostolicam benedictionem, praecipuae benevolentiae Nostrae testem, Vobis, Venerabiles Fratres, Clero et populo vigilantiae Vestrae commisso peramanter in Domino impertimus.

Datum Romae apud S. Petrum die III Decembris A. MDCCCLXXX, Pontificatus Nostri Anno Tertio.

CAPUT III.

DE PATRIARCHIS

17

Ex Const. *Apostolica* **Bened. PP. XIV.** *14 Feb. 1742* — Patriarcha *(Maronitarum)* ius habeat..... singulis trienniis singulas diaeceses per seipsum visitandi; decimas consuetas (decima autem decimarum singulis Antistitibus in suis respectivis dioecesibus relicta) colligendi,... Sacra Olea consecrandi, et in singulas septem dioeceses privative distribuendi.

18

Ex Constit. *Demandatam* **Benedicti PP. XIV.** *24 Dec. 1743.* (pro Graecis-Melchitis) — De ritibus et moribus Ecclesiae graecae illud imprimis generatim statuendum decrevimus nemini licuisse aut licere quovis titulo et colore et quaque auctoritate aut dignitate etiamsi patriarchali aut episcopali praefulgeat, quidquam innovare aut aliquid introducere, quod integram exactamque eorumdem observationem imminuat......

Innovationem et abstinentiarum relaxationem et coarctationem (a Patriarcha C... factam) in nimium detrimentum veteris graecarum ecclesiarum disciplinae vergere iudicantes, licet alioquin, deficiente auctoritate Apostolicae Sedis, nullius roboris esse dignoscantur, eam tamen auctoritate nostra expresse revocamus.

19

Ex Allocut. Bened. PP. XIV. in Consistor. *22 Iulii 1754* — Patriarchae (Armen.) ius, post receptum a nobis Pallium, concedendi praedictis (metropolitanis) usum pallii, restrictum est ad pallium largius et longius crucibus rubris ut plurimum distinctum, quod est pallium graecum; nec se extendit ad pallium latinum quod ipse a nobis recepturus est; hoc enim ipse solus uti potest diebus et locis praescriptis, nec eius usum ulli alii concedere valet, cum pallii latini concessio soli Romano Pontifici reservata sit.

20

Ex Litt. Ap. Clementis PP. XIII. *1 August. 1760* — Abdicationis Patriarchae C... consequentisque in eius locum sacerdotis I... designationis negotium cum discutiendum delegaverimus nonnullis Venerabilibus Fratribus Nostris S. R. C. Cardinalibus Congregationis Fidei Propagandae, auditis procuratoribus hinc inde Romam missis, censuerunt C... Patriarchae abdicationem nullam atque irritam fuisse, quia factam nullo prius ab Apostolica Sede permissu obtento, cum haec dicti Patriarchae electionem confirmavisset, ac praevio consueto iuramento, Pallii honore eumdem honestavisset: pari enim de causa non absimilem renunciationem Iosephi Primi chaldaeorum Patriarchae nullam irritamque sub finem praeteriti saeculi decreverunt. — In hac autem eo gravius peccarunt melchitae Episcopi electores, cum ad electionem devenire veriti non sint, nullo habito respectu neque appellationis a quatuor Episcopis ad Apostolicam Sedem delatae, neque aetatis annorum viginti septem, quae sola praeter cetera, illum ab episcopatu repellere debuisset. Interim vero cum dictus Patriarcha C... viam universae carnis ingressus fuerit, nova electio in eiusmodi circumstantiis ad Apostolicam Sedem devoluta est, quae propterea, secundum Sacros Canones et antiquissimam consuetudinem, Patriarchali Ecclesiae de persona sibi benevisa debet ex integro providere.

21

S. C. de Prop. Fide — C. Gen. *17 Febr. 1772* — 1. Utrum R. P. D. Patriarcha *(Maronitarum)* possit constituere procuratores in urbe A... ubi neque reditus neque ulla obtinet legata quae ad Sedem patriarchalem pertineant.

2. Utrum huiusmodi procuratores decorare possit talibus privilegiis, quibus a proprii Episcopi iurisdictione eximantur.

3. An possit absolvere a censuris aliisque poenis ecclesiasticis alienos subditos, invito aut inconsulto proprio Episcopo.

4. An possit excommunicare aut alio modo punire Episcopum degentem in propria dioecesi, nisi prius in pleno concilio dignus tali poena censeatur.

5. An subditi Archiepiscopi A... tam ecclesiastici quam saeculares teneantur obedire mandatis atque ordinationibus D. Patriarchae, licet id Episcopo interdum non videatur expedire.

6. An liceat Patriarchae in contemptum Ordinarii interdicere presbyteris alienae dioeceseos praedicationem verbi Dei, ut huiusmodi munus a solo eius procuratore exerceatur.

7. An possit ad libitum expedire per dioeceses patriarchatus vicarios et visitatores cum facultatibus visitandi pastorem et gregem, idque non pro causa aut suspicione haeresis sed propter aliquot abusus, aut inobservantiam ritus.

R. Ad 1. Affirmative ad formam Synodi Libanensis (1) et Literarum Apostolicarum Benedicti PP. XIV.

Ad 2. Affirmative.

Ad 3. Quoad censuras latas a iure, Affirmative; quo vero ad censuras latas seu declaratas ab homine, In gradu appellationis, servatis servandis.

Ad 4. Affirmative, praeviis monitionibus canonicis, aliisque servatis iure servandis.

Ad 5. Affirmative, ad formam Synodi Libanensis.

Ad 6. Negative.

Ad 7. Affirmative, iustis concurrentibus causis, et de consilio Fratrum Episcoporum seu Metropolitanorum, quos dicta Synodus (Libanensis) in rebus arduis et magni momenti, consulendos esse praescripsit.

22

S. C. de Prop. Fide - C. Gen. - *13 Iulii 1772.* — In proposito dell'Indulgenza plenaria concessa da Mons. Patriarca *N.* si propone il dubbio: Se i Patriarchi Orientali dopo il Concilio Lateranense IV. abbiano simile potestà.

R. Negative.

23

S. C. de Prop. Fide - C. Gen. *8 Iulii 1774.* — Se sia tenuto il Patriarca *(Maronita)* di convocare almeno ogni triennio un sinodo provinciale de' suoi Vescovi per la direzione della nazione.

R. Affirmative iuxta decretum synodi Libanensis p. 3. c, 4. n. 29 et dispositionem iuris.

24

S. C. de Prop. Fide - C. Gen. *8 Iulii 1774.* (DE REBUS MARONIT.) — 1. Patriarcham non posse impertiri Indulgentias plenarias nisi habuerit in casibus particularibus privilegium Sedis Apostolicae, quo deficiente, Indulgentias huiusmodi esse nullas.

2. Episcopos non teneri accipere a Patriarcha litteras patentales quando ab ipsis dioecesium visitatio ordinario iure fiat.

3. Non licere Patriarchae privare Episcopos sua dioecesi, neque in totum eis adimere iurisdictionem, inconsulto Synodo Episcoporum. In reliquis posse contra eos procedere iuxta canonicas sanctiones.

4. Examinatores deputandos ac tenendos esse per unumquemque Episcopum iuxta sanctiones Synodi Libanensis.

25

S. C. de Prop. Fide - C. Gen. *15 Septembris 1777.* — Se convenga far decreto che un Vescovo (greco-melchita) non possa in avvenire essere castigato da Mons. Patriarca se non coll'intervento degli altri Vescovi, o almeno di parte di essi.

R. Serventur canones Ecclesiae universalis, et constitutiones synodales nationis graeco-melchitarum.

26

S. C. de Prop. Fide - C. Gen. *15 Septembris 1777.* — Se Mons. Patriarca (Greco-Melchita) possa costituirsi un Vicario Generale che lo assista anche negli affari del Patriarcato.

R. Rmum Patriarcham posse sibi constituere Vicarium Generalem pro sua particulari dioecesi; pro exercitio autem iurisdictionis patriarchalis non posse.

27

Ex Instr. S. C. de Prop. Fide *28 Iunii 1788.* (AD DELEG. AP. APUD MARONIT.). —

(1) Synodus Maroniticus Libanensis habita est anno 1736 et approbata a Benedicto PP. XIV. anno 1741.

Non si approva punto che gli alunni di Roma e gli altri preti secolari si costringano a far dimora nella Sede Patriarcale, anzi dovrà ciascuno trattenersi nella diocesi propria quando dal loro Vescovo vengano deputati alla cura delle anime... Quelli però che si trovassero oziosi e non addetti al servizio di veruna chiesa potranno astringersi dal Patriarca a dimorare nella Sede Patriarcale, avutone però il consenso dal loro Vescovo.

28

S. C. de Prop. Fide - C. Gen. *7 Iunii 1790.* — Se debba permettersi al Patriarca *N.* di dare le Indulgenze parziali di cento, cinquanta e quarant'anni.

R. Negative.

29

Ex Litt. S. C. de Prop. Fide *28 Ian. 1792.* (AD PATRIARCHAM SYR.) — Che nell'elezione de' Patriarchi si faccia appartenere anche a semplici sacerdoti la voce passiva, la cosa è in regola, ma non così quanto alla voce attiva, volendo i canoni e l'universal disciplina della Chiesa che i soli Vescovi sieno i legittimi elettori de' Patriarchi.

30

Ex Litt. S. C. de Prop. Fide *25 Septembris 1802* (AD VICARIUM SEDIS PATRIARCHALIS SYROR.) La elezione dei Patriarchi non può aver vigore nè effetto se non è confermata dal Sommo Pontefice. Ciò presupposto, Ella faccia intendere all'eletto che prima d'ogni altra cosa mandi alla S. Congregazione la professione di fede cattolica segnata di proprio pugno e sottoscritta da testimonii nelle forme legali, e trasmetta insieme gli atti della sua elezione deputando in Roma un procuratore il quale agisca in nome del medesimo per riportare dal S. Padre non men la di lui conferma in Patriarca de' Siri che il Sacro Pallio.

31

S. C. de Prop. Fide *29 Decembris 1812* — Qual temperamento si debba prendere sul ricorso del Vescovo maronita di A... specialmente rapporto alla deputazione del Vicario generale.

R. Spectare ad Episcopum Vicarii Generalis electionem, nisi ipse ab episcopatu suspensus vel depositus sit.

32

S. C. de Prop. Fide - C. Gen. *24 Septembris 1816.* — Se debbasi permettere al Patriarca siro di mandare nella diocesi di A... de' sacerdoti del suo clero con ordine al Vescovo di ammetterli e non impedire l'esercizio delle loro funzioni.

R. Attenta necessitate augendi in dioecesi A.. numerum sacerdotum, a R. P. D. Patriarcha esse providendum, salvis tamen iuribus parochialibus.

33

S. C. de Prop. Fide - C. Gen. *1 Decembris 1837* — Patriarchae (Graeco-Melchit.) nomine S. Congregationis officiose quidem et enucleate scribatur ad ipsius memoriam revocando quae a SS. Canonibus et Constitutionibus Apostolicis praescribuntur de necessitate scilicet petendi obtinendique a Rom. Pontifice confirmationem electionis patriarchalis et honorem pallii, quod est plenitudinis officii pastoralis insigne, servata antiqua Sedis Apostolicae et patriarchalium Sedium, totiusque Ecclesiae consuetudine, antequam iisdem Patriarchis fas sit convocare concilium, conficere Chrisma, dedicare basilicas, ordinare clericos, Episcopos consecrare, aliaque peragere quae non obtenta electionis confirmatione et pallii concessione vetita sunt nisi specialis Sedis Apostolicae venia praedictis Patriarchis facta fuerit. Haec autem ita Patriarchae Antiocheno nuncianda esse Emi et Rmi Patres decreverunt, ut cautum plane sit ea super re de universali ac constanti Ecclesiae disciplina.

34

Ex Litt. S. C. de Prop. Fide *29 Maii 1838* (AD PATRIARCH. *N.*) — La S. Congr. non ha punto dubitato che nell' inviare al S. Padre gli atti del Sinodo (Patriarcale) non abbia Ella avuto altro scopo che di sottoporli al di lui oracolo per implorare, secondo quel che prescrivono i ss. canoni e le costituzioni apostoliche, il supremo di lui giudizio, e che, sebbene ne abbia fatta la pubblicazione colle stampe prima di ottenerne la pontificia annuenza, sia ciò non ostante pronta a farvi quelle emendazioni che dalla S. C. Le verrano proposte; come pure che allorquando il di Lei zelo Le farà credere necessario il tenerne qualcun altro, prima di pubblicarne gli atti non ometterà di domandarne al Capo supremo della cattolica Chiesa l'approvazione, affinchè la di Lei condotta esteriore in simili casi sia concorde coll' affetto e sommessione filiale che tanto giustamente si onora di professargli.

35

S. C. de Prop. Fide - C. Gen. *14 Maii 1838.* — Ius ordinandi clericos ad ordinariam Episcopi iurisdictionem pertinere, cuius proinde exercitium impedire Patriarcha non potest inconsulto Episcoporum synodo, nec audito antea eodem Ordinario, et sine Sedis Apostolicae oraculo.

36

Ex Litt. S. C. de Prop. Fide *15 Iunii 1867.* — La Santità di Nostro Signore aderendo ad antiche e ripetute decisioni della Santa Sede ha disposto che nelle adunanze dei Vescovi, i Patriarchi senza distinzione di rito e di nazionalità debbano prender posto secondo l'ordine già stabilito per le quattro sedi patriarcali, e che fra i Patriarchi i quali hanno il titolo della stessa sede, per la precedenza debba aversi unicamente ragione dell'anteriorità della loro canonica promozione alla sede medesima.

37

Ex Const. *Reversurus* **Pii PP. IX.** *12 Iulii 1867.* — Dei Filius Ecclesiae Suae divinam ordinationem ita constituit, ut, quemadmodum B. Leo PP. I. Decessor Noster monuit (*Epist. ad Anastasium Thessalonicen.*), cum inter beatissimos Apostolos in similitudine honoris quaedam fuerit discretio potestatis omniumque par esset electio, uni tamen scilicet Bmo Petro datum fuerit, ut caeteris praeemineret. Huic enim soli a Christo Domino suprema potestas fuit attributa pascendi nedum agnos verum et oves, hoc est regendi et gubernandi universam Ecclesiam, ut in grege Christi non sit, qui Petrum Pastorem non agnoscat. « De qua » forma, ut ait idem B. Leo, Episcoporum » quoque est orta distinctio et magna dispositione provisum est, ne omnes omnia sibi vindicarent; sed essent in singulis provinciis singuli, quorum inter fratres haberetur prima » sententia; et rursus quidam in maioribus » urbibus constituti sollicitudinem susciperent » ampliorem, per quos ad unam Petri Sedem » universalis Ecclesiae cura conflueret, et nihil » umquam a suo Capite dissideret. » Quibus sane verbis Metropolitarum ac Patriarcharum ecclesiastica institutio aperte designatur.

Hinc factum est ut in iis tantum amplioribus urbibus patriarchalis dignitas antiquitus constiterit, quarum Ecclesias B. Petrus fundaverat. Hinc factum est ut Patriarchis ipsis vix electis nil magis cordi fuerit, quam confirmationis litteras ab hac B. Petri Sede obtinere, per quam sciebant, largiente Domino, omnium solidari dignitatem sacerdotum et ab eadem ipsam patriarchalem auctoritatem promanare... Vacante Sede Patriarchali, nemini unquam, qui episcopali charactere non fulgeat, fas sit suffragium ferre in electione Vicarii, qui vacantem Patriarchatum gubernet atque administret.

CAPUT IV.

DE EPISCOPIS ET VICARIIS APOSTOLICIS

ART. I. — De Episcoporum electione

38

Notiones ac quaestiones circa qualitates quae necessariae sunt in promovendis ad episcopale munus ac dignitatem.

1. Nomen, cognomen, aetas, patria Candidati.
2. Cuius Dioecesis sit ac Provinciae Ecclesiasticae.
3. Ubinam studiis theologicis vacaverit, et quo profectu.
4. An gradus assecutus fuerit et quos.
5. An professor extiterit, et cuius facultatis.
6. An et ubi missiones sacras obiverit, et quam in eis experientiam obtinuerit.
7. Quot linguas calleat, et quas.
8. Quibus officiis sit perfunctus et quo successu.
9. Quam prudentiam exhibuerit in deliberationibus et agendi ratione.
10. An sit corpore sanus, frugi, patiens, atque in administratione rerum temporalium versatus.
11. Utrum sit propositi tenax, an ingenio mutabilis.
12. Num gaudeat fama honestatis, et an fuerit unquam in eo quid contra mores.
13. An in exercendis sacerdotalibus muniis sit attentus, compositus cum aedificatione, rubricarum studiosus observator.
14. An habitu, gestu, incessu, sermone aliisque omnibus gravitatem ac religionem praeseferat.

39

Ex Litt. S. C. de Prop. Fide *21 Martii 1663.* — (AD VIC. AP. COCINCINAE.) — Licentia impertitur tibi ac D. Episcopo Heliopolitano (Vic. Ap. Tunkini) consecrandi alterum Episcopum in locum b. m. Ep. Metellopolitani.... Praecipit S. C. quod ad huiusmodi

dignitatem primario eligere intendatis quemquam in Missionariis qui nunc vobiscum morantur; et in quibus requisita necessaria noveritis, vitae integritate et prudentia supra caeteros eminentem praeferatis: haec enim sunt duo necessaria attributa in homine qui ad custodiam Divini gregis venit eligendus, et in hoc eo maiori diligentia intendere debetis, in quo S. C. pietati vestrae confisa, totum negotium in vestrum confert arbitrium, gravando conscientias vestras in casu malae electionis.

40

Decretum S. C. de Prop. Fide *17 Octobris 1829* (PRO ELECTIONE EPISCOPORUM HIBERNIAE). — Cum ad gravissimum electionis Hiberniae Episcoporum negotium rite sancteque absolvendum certam aliquam methodum ubique in eo Regno servandam statuere in primis opportunum esse S. C. intellexerit, qua fieret, ut Sedes Apostolica exploratam notitiam habere possit meritorum sacerdotum pro quibus commendationes afferuntur ut ad aliquem Hiberniae Episcopatum eligantur, eadem S. C. postquam diu multumque de ea re definienda cogitavit, in generali tandem conventu die 1 Iunii anno 1829, referente Emo et Rmo D. D. Mauro S. R. E. Cardinali Cappellari S. C. Praefecto, censuit ac decrevit methodum in toto Regno Hiberniae super ea re servandam in posterum, esse debere eam, quae hic describitur.

Sede aliqua Episcopali, sive per Antistitis obitum, translationem, aliamve ob causam in posterum vacante, Vicarius iuxta formam a sacris Canonibus praescriptam, constituatur, qui Dioecesi viduatae, durante vacatione, praesit. Metropolitanus Provinciae, ubi vacatio contigerit, simul atque de vacatione, et Vicarii electione certior factus fuerit, litteris mandatoriis Vicario edicat, ut in diem vigesimum a dato edicto in unum convocet omnes, ad quos pertinebit Summo Pontifici commendare tres dignos ecclesiastici ordinis viros, quorum unus a Summo Pontifice Dioecesi vacanti praeficiatur. Qui sint ii qui convocari debent, quae forma in convocando, et regendo conventu servanda sit, habetur ex sequenti expositione.

Qui in Hibernia nuncupantur Parochi, scilicet clerici ad Ordinem sacerdotalem evecti, censurarum immunes, quique parochiae seu parochiarum unitarum actuali, ac pacifica possessione gaudeant, ad comitia convocandi sunt ubi vero adest Capitulum convocabuntur cum parochis etiam canonici: Vicarius, edicto Metropolitani accepto, intra octo dies, singulos presbyteros supra designatos, litteris scriptis, admonebit, ut loco quodam opportuno, in eadem monitione nominatim exprimendo, adsint die in edicto Metropolitani statuto, ad tractandum de negotio ibidem descripto. Metropolitanus ipse, vel unus de suffraganeis eius Episcopis ab ipso delegatus Comitiis praesidebit, et nulla prorsus, et invalida habenda sunt ibidem acta, et statuta, non servata forma supra definita, sive in convocando, sive in moderando conventu. Parochis ceterisque de quibus supra, die et loco statutis mane in unum congregatis, Missa solemnis de Spiritu Sancto celebretur: Missaque finita, Praeses super sedile in medio Ecclesiae ascendet, omnibusque, quorum nihil interest, exire iussis, foribusque Ecclesiae clausis, Vicarius catalogum nominum parochorum et canonicorum, si adsit ibi Capitulum, Dioecesis vacantis Praesidi tradet, qui eorumdem nomina clara ac distincta voce a Secretario suo recitari mandabit, et unicuique eorum, postquam nomini responderit, sedem propriam assignabit. Si unus, aut plures parochi absint, Praeses a Vicario probationem exquiret absentibus sine fraude edictum fuisse, et tali probatione admissa, absentia cuiusvis numeri, modo quarta pars totius parochorum numeri adsit, nihil obstabit, quominus rata et valida sint quae in Comitiis gerantur.

Idem servandum erit circa canonicorum numerum in Dioecesi in qua Capitulum adest. Parochis ac canonicis qui Vicarii monitioni, sive propter adversam valetudinem, aliamve ob causam parere non valeant, liberum erit suffragia sua propria ipsorum manu scripta, involucro sigillato inclusa, et extrinsecus ad Praesidem directa cuivis alii parocho vel canonico eiusdem Dioecesis confidere, et suffragio sic habito et probato, eadem inerit vis, ac si parochus aut canonicus ipse praesens adesset, modo litterae certificatoriae de adversa eius valetudine a duobus artis medicinae peritis subscriptae ad Praesidem transmittantur. Insuper parochus iste vel canonicus, priusquam suffragium, modo supra descripto, ferat, eamdem declarationem emittet, quam ceteri parochi ac canonici inter comitia emittere coram Praeside debebunt eiusque declarationis coram duobus parochis vel canonicis emissae probatio in medium erit proferenda coram Praeside, antequam suffragium admittatur. Comitiis ita compositis, ac Praeside tractanda proponente, duo Scrutatores, iuxta consuetas Canonum formas, eligantur. Dein Suffragatores ad urnam supra mensam positam singuli accedant, et clara altaque voce, tactis simul manu pectoribus, coram Deo, pro se quisque, affirment, se neque gratia, neque favore inductos ei suffragaturos, quem dignum iudicent, qui Dioecesi vacanti praeficiatur. Postea, suffragio in urnam immisso, singuli ad propriam sedem recedent. His peractis, clara altaque voce a Scrutatoribus ad Praesidem, et a Praeside ad conventum renuntianda sunt nomina trium eorum sacerdotum,

in quos maior suffragiorum numerus convenerit. Tunc Praeses narrationem authenticam in scriptis redactam, parari coram Comitiis, eiusdemque duo exemplaria a seipso, et Secretario atque scrutatoribus subsignanda exscribi curabit. Ex istis exemplaribus alterum Vicario tradendum, qui idem ad Sedem Apostolicam transmittat; alterum vero Metropolitano, cuius munus erit idem ad suffraganeos suos Episcopos in unum congregatos referre. Quaecumque iura privilegia, et munera supra recensentur tamquam Praesidi Conventus propria, eadem Sede Metropolitana vacante, seniori Provinciae suffraganeo communicari volumus.

Episcopis Provinciae, Praeside Metropolitano, aut ipsius defectu seniori Provinciae suffraganeo, in unum congregatis, et narratione authentica supra memorata coram ipsis prolata, de eadem coram Deo iudicium sententiamque ferent. Praeses Episcoporum suffraganeorum sententiam de meritis trium sacerdotum, qui Sedi Apostolicae commendantur litteris consignatam uniuscuiusque Episcopi et Praesidis manu subscriptam, sigilloque munitam ad Sedem Apostolicam transmittet. Semel peracta commendatione, si Episcopi iudicaverint tres illos commendatos minus dignos esse, quorum unus ad Episcopatum promoveatur, tunc, quin detur novae commendationi locus, Summus Pontifex pro sua sapientia, viduatae Ecclesiae providebit.

Si agatur de Episcopo Coadiutore cum iure successionis cuivis Episcopo assignando, eadem quae, Sede vacante, commendandi forma servanda est, cauto tamen varia privilegia, iura, et munera Metropolitano, aut seniori Episcopo suffraganeo iam attributa, ad Archiepiscopum, aut Episcopum cui Coadiutor assignandus est, unice pertinere, illaeso tamen servato iure Metropolitani, quando suffraganei eius Episcopi ad ferendum suffragium convenerint. Tandem quicumque Sedis Apostolicae approbationi commendentur, cives sint indigenae Hiberniae, Serenissimo Imperii Britannici Regi fidelitate incorrupta obstricti, morum integritate, pietate, doctrina, ceterisque quae Episcopum decent, dotibus insigniti.

Haec sunt quae in commendandis Sedi Apostolicae sacerdotibus pro Episcoporum Hiberniae electione S. C. servanda praescripsit: ea vero decernens significari omnibus voluit, in documentis de hac re pertractantibus, ad S. Sedem transmittendis nihil inveniri debere, quod electionem, nominationem, postulationem innuat, sed simplicem commendationem: memorata praeterea documenta esse debere iussit in forma supplicis libelli ita concepti, ut inde pateat nullam in S. Sedem inferri obligationem eligendi unum ex commendatis.

Declaravit denique S. C. salvam semper atque illaesam manere debere Sedis Apostolicae libertatem in eligendis Episcopis, ita ut commendationes lumen tantum, et cognitionem S. C., nunquam tamen obligationem sint allaturae.

41

Litt. S. C. de Prop. Fide *25 Aprilis 1835* (Ad Archiepisc. Dublin.) Initum a S. Congregatione consilium ut certam methodum in regno Hiberniae servandam decerneret circa sacerdotes commendandos Apostolicae Sedi quando agitur de episcoporum electione in eo totum versatum est ut, memorata methodo accurate servata, Apostolica Sedes exploratam notitiam habere possit meritorum sacerdotum pro quibus commendationes afferuntur. Quare Sacra Congregatio in decreto quod die prima Iunii anno 1829 ea de re factum fuerat, ac die 17 Octobris eiusdem anni promulgatum est, declaravit mentem suam esse ut commendationes illae lumen tantum ac cognitionem sibi compararent circa eos inter quos Apostolica Sedes episcopos est electura. Voluit quidem dioecesanum clerum consuli atque eiusdem opinionem circa sacerdotes commendandos per secreta suffragia requiri. Id autem ea tantum de causa factum est, ut Sanctae Sedi constaret quinam praecipue sacerdotes aestimationem obtineant cleri dioecesani, et tale testimonium consequantur ex quo intelligi possit eos apud dioecesanum clerum ad episcopatum consequendum idoneos censeri. Hoc vero unico scrutinio fieri posse manifestum est, et revera decreti superius memorati contextus hic est, ut in uno tantum scrutinio res peragatur atque ex eo scrutinio constet quinam sint *tres sacerdotes in quos maior suffragiorum numerus convenerit*.

Ad S. Congregationis notitiam nuper pervenit in aliquibus Hiberniae dioecesibus hoc obtinuisse ut in conventibus qui habentur a clero dioecesano ad sacerdotes S. Sedi commendandos ex quibus episcopus aliquis eligatur, non unum scrutinium sed tria fiant. Intelligens S. Congregatio hinc evenire posse, ut non tres praestantiores ex clero, sed unus revera commendetur atque ei duo alii veluti ad formam tantum adiungantur meritis omnino inferiores; cupiens praeterea eadem S. Congregatio ubique in Hibernia eamdem methodum circa eiusmodi commendationes servari, scribendam iudicavit Amplitudini Tuae hanc epistolam caeteris Archiepiscopis communicandam, ut in dioecesibus omnibus Hiberniae constet unicum scrutinium in conventibus cleri peragendum esse ad tres sacerdotes Sanctae Sedi commendandos antequam ipsa deveniat ad episcopi alicuius Hiberniae dioecesis electionem, et hunc verum decreti diei 1 Iunii 1829 sensum esse.

42

Decr. S. C. de Prop. Fide *21 Apr. 1852* (PRO ELECTIONE EPISCOPORUM ANGLIAE) (1). — Ut ecclesiae noviter per Sanctissimum D. N. in Angliae regno constitutae magis in dies floreant, iisdemque Antistites iugiter praeficiantur qui vitae probitate, doctrina, zelo ac prudentia spectatissimi existant, peropportunum visum est si ab ecclesiasticis viris qui sacris obeundis muneribus inter alios praestiterint, potissimum vero testimonio Episcoporum pro tempore existentium, nonnulli Apostolicae Sedi commendentur ex quibus eadem ad episcopalem gradum, quem magis idoneum censuerit eligere valeat.

Commendatio vero huiusmodi tanti momenti esse noscitur, ut inspectis animadversionibus ab Emo et Rmo D. Nicolao S. R. E. Card. Wiseman, ac RR. PP. DD. Episcopis Angliae redditis, ac re accurate perpensa, S. C. de Prop. F. in generali conventu habito die 3 Aprilis 1852 peculiari instructione methodum proponendam censuerit.

Cum Episcopus est constituendus, capitulariter dignitarius et canonici illius ecclesiae conveniant, precibus de more praemissis ac praestito iuramento de secreto servando, tribus vicibus suffragia ferantur circa personas S. Sedi veluti digniores commendandas. Si in aliqua ex tribus vicibus in favorem nullius adsint suffragia tot numero quae excedant maiorem partem vocum, actus nullius momenti existat atque iterum suffragia ferantur.

Actus capitularis rite descriptus atque obsignatus, trasmittendus erit ad Archiepiscopum vel ad suffraganeum antiquiorem, vacante sede archiepiscopali, vel si de commendandis ad ipsum archiepiscopatum agatur, ut coetus episcopalis, consiliis collatis circa tria nomina alphabetico nomine descripta, quae in singulis votationibus maiorem suffragiorum partem obtinuerint ad S. C. referant, suamque opinionem tradant, transmisso etiam ipso authentico capitulari actu.

Demum cum contingere aliquando possit ut canonici legitime impediantur ne ad capitulum, in quo huiusmodi fieri debet commendatio, accedant, censuit S. C. admittendos tunc esse eorumdem procuratores ad effectum tantum tradendi schedam cum nomine et praenomine eligendi.

Ceterum animadvertendum ac declarandum censuit S. C. his omnibus contineri tantummodo commendationem, adeo ut quando necessarium vel opportunum videatur, Apostolica Sedes suo utatur iure alterum quoque praeter commendatos eligendi.

Cum vero haec omnia SS. D. N. Pio PP. IX. A S. Congregationis Secretario relata fuerint in aud. die 6 eiusd. mensis et anni, Sanctitas Sua benigne eadem probavit, ac servari decrevit, contrariis quibuscumque haud obstantibus.

43

Decretum S. C. de Prop. Fide *21 Ianuarii 1861* (PRO ELECTIONE EPISCOPORUM STATUUM FOEDERAT. AMERICAE SEPTENTR.) (2) — Quum ad Catholicae Ecclesiae utilitatem atque ad animarum salutem promovendam nil magis conferre compertum sit, quam ut Dominico gregi sacrorum Antistites doctrina ac prudentia insignes praeficiantur, idcirco S. Sedes peculiare quovis tempore studium in negotio electionis Episcoporum adhibendum curavit. Quam utique in rem sapientissimae extant canonicae sanctiones, variae quidem pro varietate temporum ac regionum, at specialibus semper et temporum et locorum adiunctis accommodatae. Nil igitur mirum si pro foederatis statibus Americae Borealis, ubi novae passim efformantur civitates novaeque proinde tractu temporis Dioeceses ac Provinciae Ecclesiasticae instituuntur, Sacrum Consilium Christiano Nomini Propagando opportuna haud multis ab hinc annis ediderit decreta, quibus tales eligerentur pro vacantibus sedibus Episcopi, quales inibi catholicae Religionis status eiusque in dies progressus ac dilatatio postularent. Et sane laudatum S. Consilium die 18 Martii 1834 decretum edidit *super methodo servanda in Episcoporum Dioecesium foederatarum Americae Sept. Provinciarum electione* quod sic se habet:

« Cum ad Religionis incrementum in foe-
» deratis Americae regionibus stabilius procu-
» randum in primis conferat, ut Episcoporum
» Dioecesium ibi statutarum electionis gravis-
» simum negotium rite sancteque absolvatur;
» S. C. de Propaganda Fide valde opportunum
» esse ad hoc consequendum existimans, ut
» certa methodus ubique in illis Dioecesibus
» servanda statuatur, qua fiat, ut Sedes Aposto-
» lica exploratam notitiam habere possit meri-
» torum sacerdotum pro quibus commendatio-
» nes afferuntur, in generali conventu die 18 Mar-
» tii anno 1834 habito, et referente Emo et
» Rmo D. I. Antonio S. R. E. Cardinali Sala,
» censuit ac decrevit in ea re esse servanda quae
» sequuntur.

---

(1) In Congr. Gen. 7 Iulii 1858 statuta est pro eligendis Episcopis Hollandiae seu Neerlandiae eadem methodus quae pro Episcopis Angliae.

(2) Haec eadem norma pro electione Episcoporum extensa fuit ad dioeceses Canadenses in Congr. Gen. 2 Dec. 1862.

« Cum aliqua Sedes Episcopalis vacaverit » requirendum est Episcoporum omnium pro- » vinciae ecclesiasticae suffragium de sacerdo- » tibus singulis, qui Sedi Apostolicae commen- » dandi esse videntur pro nova Episcopi ele- » ctione. Quoniam vero id in Concilio provin- » ciali facillime et accurate fieri potest, si in- » tra tres menses ab obitu Episcopi Concilium » provinciale habendum est, expectanda erit » Concilii celebratio antequam ad commendan- » dos sacerdotes, qui Episcopatu digni censen- » tur, ad S. Congregationem scribatur. In Con- » cilio autem collatis inter se sententiis Epi- » scopi statuant, quos sacerdotes S. Sedi com- » mendent vere idoneos, et de Ecclesia bene- » meritos qui Sedes vacantes obtineant, vel » coadiutoris officium suscipiant illius Episco- » pi qui auxilio coadiutoris indigere censeatur.

» Quod spectat vero ad casus quibus, prout » superius statutum est, Concilii provincialis ce- » lebratio non ita proxima sit, ne Sedes Episco- » palis aliqua diu vacet, primum hoc magno- » pere opportunum factu est, ut singuli Epi- » scopi litteras subscriptas, et sigillo duplici » munitas exemplo apud se habeant quibus » contineantur nomina trium saltem sacerdo- » tum quos idoneos arbitrentur ad Dioecesim » regendam; hae autem litterae ita exterius ob- » signari debent, ut adveniente Episcopi morte » Vicario generali tradendae esse intelligantur: » Vicarius vero generalis alterum earum litte- » rarum exemplum ad Archiepiscopum, alte- » rum ad propinquiorem, vel ad seniorem duo- » bus Episcopis propinquioribus deferendum » curet. Eo litterarum exemplo accepto Epi- » scopus propinquior ad Archiepiscopum scri- » bet suasque animadversiones adiiciet. Epi- » stola Episcopi propinquioris ad Archiepisco- » pum delata, vel, si neglexerit is scribere, ra- » tionabili elapso temporis spatio Archiepisco- » pus ad omnes Episcopos ne propinquiori qui- » dem excepto scribet, et nomina illa cum suis » animadversionibus communicabit, aliorum » etiam nominibus additis, si illi quos Epi- » scopus designaverat Archiepiscopo idonei mi- » nime videantur. Post acceptas Archiepiscopi » litteras, omnes Episcopi ad S. C. sine mora » scribent suas sententias et suffragia de tribus » illis, vel sex commendatis expondituri. Vacante » Sede Metropolitana, litterae Archiepiscopi de- » mortui nomina trium sacerdotum designantes » a Vicario generali ad Episcopum propinquio- » rem, et ad suffraganeum Episcopum senio- » rem mittendae sunt. Episcopus autem senior » suffraganeus faciet ea omnia quae de Archie- » piscopo superius statuta sunt, ubi agitur de » Episcopi electione. Quod si apud Episcopum » vel Archiepiscopum demortuum litterae me- » moratae de trium sacerdotum designatione » non reperiantur, Vicarius generalis Episco- » pum propinquiorem vel seniorem ex duobus » propinquioribus de ea re certiorem statim » faciet, ut Episcopus propinquior tria designet » Sacerdotum nomina epistola ad Archiepisco- » pum mittenda. Archiepiscopus ea accepta ad » omnes Episcopos scribet, et ea omnia fient » quae iam indicata sunt circa agendi ratio- » nem tenendam ubi litterae Episcopi aut Ar- » chiepiscopi sacerdotum nomina ante mortem » designantis fuerint repertae. Si Episcopus » propinquior ad Archiepiscopum scribere ne- » glexerit, Archiepiscopus ipse tria nomina sa- » cerdotum suffraganeis omnibus, propinquiori » non excepto, designabit. Si agatur de Ar- » chiepiscopi electione, senior Episcopus suffra- » ganeus faciet omnia, quae in Episcopi ele- » ctione, ab Archiepiscopo facienda esse de- » cretum est.

» Quod pertinet ad electionem Coadiutorum, » excepto casu quo Sedes Apostolica alia ra- » tione agendum esse statuerit, Episcopus, qui » coadiutorem petit, nomina trium sacerdotum » Archiepiscopo et Episcopis suffraganeis signifi- » cabit, supplicem libellum de ea re ad S. C. mit- » tet, et Archiepiscopus et Episcopi S. Congre- » gationi mentem suam de coadiutore eligendo » communicabunt. Haec sunt quae in commen- » dandis Sedi Apostolicae sacerdotibus pro Foe- » deratae Americae Episcoporum electione S. C. » servanda praescripsit. Ea vero decernens no- » tum omnibus esse voluit in litteris de hac » pertractantibus ad S. Sedem transmittendis » nihil inveniri debere, quod electionem aut » nominationem praeseferat, ita ut etiam ex » litterarum forma pateat nullam in S. Sedem » inferri obligationem eligendi aliquem ex com- » mendatis: salva enim manere debet et illaesa » Sedis Apostolicae libertas in eligendis Epi- » scopis; commendationes vero lumen tantum » et cognitionem S. Congregationi non autem » obligationem afferent.

» Datum Romae ex aedibus S. Congrega- » tionis de Propaganda Fide die 14 Iunii 1834. »

Huic autem Decreto Emi ac Rmi Patres Sacrae Congregationis in conventu generali habito die 10 Augusti 1850 et aliud addendum consuerunt sequentis tenoris:

« Sacra Congregatio de Propaganda Fide » die 14 Iunii an. 1834 Decretum edidit, quod » incipit: *Cum ad religionis incrementum*, in- » scribitur vero: *De methodo servanda in Epi-* » *scoporum Dioecesium foederatarum Ameri-* » *cae Septentrionalis provinciarum electione.* » Cum vero deinde, Deo favente, dioecesium » numero per illam regionem aucto, Ecclesias » quae antea uno Metropolitae suberant, inter » plures partiri necesse fuerit; aliquid supradicto » decreto seu instructioni addendum visum est » ut commendatio sacerdotum pro vacanti- » bus Ecclesiis ea ratione fiat, quae cum nova

» illarum partitione, ac provinciarum statu co-» haereat. Proinde S. C. in generali conventu » die 10 mensis Iunii anni huius habito, re-» ferente infrascripto eiusdem Praefecto, omnibus » mature perpensis, ratione quoque voti habita » ea de re ab Episcopis exhibiti ex Concilio VII » Baltimorensi; decrevit ut in posterum, ser-» vatis quoad reliqua iis quae in supradicto » decreto continentur, Archiepiscopus provin-» ciae ad quam pertinet Ecclesia de novo Pa-» store providenda, commendationem sacerdo-» tum qui proponuntur ad ceteros Archiepisco-» pos transmittat qui S. Sedi suam sententiam » de sacerdotibus sic commendatis aperiant. » Datum etc. »

Mense tamen Augusti anni 1856 idem Sacrum Consilium Provinciis Ecclesiasticis Baltimorensi, S. Ludovici, Neo-Aurelianensi ac Cincinnatensi indulsit ut de commendandis candidatis pro sedibus vacantibus agatur in coetibus Episcoporum comprovincialium addita tantum obligatione scribendi ad Metropolitanum vel Episcopum non comprovincialem quum res sit de candidatis a Provincia extraneis. In Comitiis vero generalibus die 7 Augusti 1859 et illud decretum fuit, ut cum novus Archiepiscopus vel Archiepiscopi coadiutor eligendus sit, omnes circa eiusmodi electionem foederatorum statuum Metropolitani consulantur.

Porro etsi eiusmodi normas opportunissimas esse ac religiose ab Episcopis foederatorum statuum in praxim deductas fuisse constaret, nihilominus cum hinc adiuncta Sept. Americae graviora quotidie efficerentur, sedulioremque Pastorum Ecclesiae vigilantiam exquirerent inde vero quae humana sunt mutari semper in melius valeant ac perfici ulterius, propterea Emi ac Rmi Patres S. Congregationis de Prop. Fide et alia quaedam supradictis Decretis addi opportune posse censuerunt, ex quibus sacerdotum ad Episcopatum in iis regionibus promotiones, quantum humana fragilitas patitur, omni prorsus exceptione maiores ac sub quolibet respectu optimae obtineantur.

Quamobrem factum est ut Sacra haec Congregatio datis sub die 25 Maii 1854 literis ad omnes Foederatorum Statuum Archiepiscopos, ab iisdem petierit, ut quaecumque in sua sententia prodesse possent ad perficiendam hactenus vigentem in America Sept. rationem eligendi sacrorum Antistites, ea diligenter atque ingenue patefacerent.

Quandoquidem vero omnes ad unum memorati Archiepiscopi, prout singulis in Domino visum fuerat, responderint, Emi ac Rmi Patres praelaudatae S. Congregationis in generibus comitiis habitis die 21 Ian. huius anni diligens responsionum examen instituerunt, pluraque in eis sapienter dicta atque ad intentum finem non parum utilia invenerunt. Quibus omnibus mature perpensis, censuerunt quidem haud recedendum esse a Decretis supra relatis dierum 14 Iunii 1834 nec non 10 Aug. 1850 ac posterioribus declarationibus, quibus vigens per Americam electionum systema innititur, verum illis quae sequuntur adiicienda putarunt atque ab omnibus ad quos spectat S. Sedi proponere viros ecclesiasticos pro vacantibus Dioecesibus Foederatorum Statuum, stricte servanda mandarunt.

1. Omnes ac singuli Foederatorum Statuum Antistites tertio quoque anno tum Metropolitano provinciae suae, tum S. Congregationi de Prop. Fide nomina sacerdotum exhibebunt, quos dignos atque idoneos ad munus episcopale obeundum existimaverint. Id vero secretissime praestabunt, ne forte cuiuspiam ambitio excitetur.

2. In notulis eiusmodi conficiendis maxima pro viribus utentur cura, ut de qualitatibus eorum qui commendantur certiores fiant.

3. Quum aliqua Sedes vacaverit sive episcopalis sive metropolitana, Antistites omnes ad quos pertinebit summo Pontifici commendare viros ecclesiasticos, ut eorum unus vacanti Ecclesiae praeponatur, in Synodum aut in specialem coetum convenient, ut proponendorum qualitates discutiant ad tramitem quaestionum quae hanc in rem typis impressae praesentibus litteris apponuntur. (V. n. 38)

4. Antequam vero praedictus conventus convocetur, ad Archiepiscopum vel seniorem provinciae Episcopum eorum nomina transmittentur, quos singuli Antistites commendandos esse putaverint.

5. Qualitates candidatorum publice in coetu Episcoporum discutientur, praesidente Archiepiscopo vel seniore provinciae Antistite: suffragia vero secreto in urnam immittentur.

6. Acta denique conventus ad Sacram Congregationem de Propaganda Fide ab Archiepiscopo vel Episcopo provinciae seniore deferentur.

Notandum: *In Concilio Plenario Baltimorensi III quod a S. C. de Prop. Fide recognitum est decreto 21 Septemb. 1885 haec statuta sunt:* 1. Quando ob sedem vacantem proponenda sunt S. Sedi nomina eorum qui commendandi videantur pro dioecesi vacante, convocentur consultores et rectores inamovibiles praedictae dioecesis. Horum erit tria nomina eorum quos dignos iudicaverint Episcopis provinciae indicare, ut hi prae oculis habeant haec nomina in proponendis Sedi Apostolicae candidatis.

2. Consultoribus et rectoribus ita congregatis praesideat Archiepiscopus, vel si impeditus est, Episcopus suffraganeus eiusdem provinciae ab ipso delegandus; si vero de sede metropolitana vacante agatur, congregatis praesideat suffraganeus antiquior ratione ordinatio-

nis, vel eo impedito, alius Episcopus ab ipso delegandus.

3. Antequam ad suffragia ventum fuerit, consultores et rectores praedicti iurent se neque gratia neque favore induci ad suffragium ferendum. Huiusmodi autem suffragium erit secretum et consultivum tantum.

4. Praeses mittet verbale huius conventus, Secretarii subscriptione signatum, ad ceteros Episcopos et ad S. Congregationem.

5. Die constituta convenient Episcopi et nomina sic proposita, vel alia ab ipsis proponenda, iuxta Instructionem S. Congregationis die 21 Ianuarii 1861 datam discutient, et notulam trium candidatorum Sanctae Sedi exhibendam conficient. Quod si iudicaverint nomina a clero proposita esse reiicienda, rationes suas Sacrae Congregationi exponere non omittant.

6. In reliquis omnibus praedictam Instructionem sequantur.

Quum vero agitur de designando Episcopo coadiutore cum iure successionis omnino serventur quae in regulis 1., 3., 4., 5., et 6. supra citatis enumerantur. Regula autem 2. sic immutabitur: Consultoribus et rectoribus ita congregatis praesidebit Archiepiscopus sive Episcopus pro quo coadiutor eligendus est; aut, si impeditus sit, Vicarius Generalis, vel alius sacerdos ab ipso delegandus. Episcopus autem hoc in casu poterit, si velit, suggerere aut designare nomina eorum, qui ipsi pro hoc munere maxime accepti forent.

In electione Episcopi pro dioecesi noviter erecta observentur quae in regulis 2., 3., 4., 5., 6. supra praescribuntur. Regula autem 1. erit sequens: quando S. Sedi proponenda sunt nomina eorum qui commendandi videntur pro dioecesi noviter erecta, convocentur consultores dioecesis vel dioecesium, e quibus nova dioecesis formata est, et rectores inamovibiles novae dioecesis. Horum erit tria nomina eorum, quos dignos iudicaverint, Episcopis provinciae exhibere, ut ii prae oculis habeant haec nomina in proponendis Sedi Apostolicae candidatis.

44

Decretum S. C. de Prop. Fide *19 Maii 1866* (PRO ELECTIONE EPISCOPORUM AUSTRALIAE) -- Quum ad Catholicae Ecclesiae utilitatem atque ad animarum salutem promovendam nil magis conferre compertum sit, quam ut Dominico gregi sacrorum Antistites doctrina ac prudentia insignes praeficiantur, idcirco S. Sedes peculiare quovis tempore studium in negotio electionis Episcoporum adhibendum curavit. Quam utique in rem sapientissimae extant canonicae sanctiones, variae quidem pro varietate temporum ac regionum, at specialibus semper et temporum et locorum adiunctis accommodatae. Nil igitur mirum si pro regionibus, ubi novae passim efformantur civitates, novaeque proinde dioeceses institutae sunt, atque in posterum instituendae praevidentur, Sacrum Consilium Christiano Nomini Propagando, certam methodum ac peculiaribus locorum conditionibus cohaerentem servari statuerit, qua Sedes Apostolica exploratam notitiam sacerdotum ad episcopale officium ac dignitatem promovendorum assequi valeat. In hunc porro finem a Sacro Consilio Chr. Nom. Prop. sub die 24 Ianuarii anni 1861 ad universos foederatorum Americae statuum Episcopos datae sunt literae, quibus optima methodus pro commendatione candidatorum ad episcopale munus eligendorum decernitur atque sancitur. Quandoquidem vero magna Australiae regio in iisdem fere versatur adiunctis, quibus Status Borealis Americae inveniuntur, idcirco Emi ac Rmi Patres laudati Sacri Consilii in comitiis generalibus habitis die 20 Martii 1866 easdem normas ad Australiam extenderunt; quae quidem ad sequentia capita reducuntur.

1. Omnes ac singuli Australiae sacrorum Antistites tertio quoque anno tum Metropolitano provinciae suae, tum S. Cong. de Prop. Fide nomina sacerdotum exhibebunt, quos dignos atque idoneos ad munus episcopale obeundum existimaverint. Id vero secretissime praestabunt, ne forte cuiuspiam ambitio excitetur.

2. In notulis eiusmodi conficiendis maxima pro viribus utentur cura, ut de qualitatibus eorum qui commendantur, certiores fiant.

3. Quum aliqua Sedes vacaverit sive Episcopalis sive Metropolitana, Antistites omnes ad quos pertinebit summo Pontifici commendare viros ecclesiasticos, ut eorum unus vacanti Ecclesiae praeponatur, in Synodum, si intra tres menses locum habeat, aut in specialem coetum convenient, ut trium saltem proponendorum qualitates discutiant ad tramitem quaestionum quae hanc in rem typis impressae praesentibus literis apponuntur. *(V. n. 38)*.

4. Antequam vero praedictus conventus convocetur, ad Archiepiscopum vel seniorem provinciae Episcopum eorum nomina transmittentur, quos singuli Antistites commendandos esse putaverint.

5. Qualitates candidatorum publice in coetu Episcoporum discutientur, praesidente Archiepiscopo vel seniore provinciae Antistite: suffragia vero secreto in urnam immittentur.

6. Acta conventus ad Sacram Congregationem de Propaganda Fide ab Archiepiscopo, vel Episcopo provinciae seniore deferentur.

7. Quod pertinet ad electionem coadiutorum, excepto casu, quo Sedes Apostolica alia ratione agendum esse statuerit, Episcopus, qui

coadiutorem petit, supplicem libellum de ea re ad S. C. mittet, eiusque habita venia, nomina trium sacerdotum Archiepiscopo et Episcopis suffraganeis significabit, qui eidem S. Congregationi mentem suam de coadiutore eligendo communicabunt.

8. Cum in Australia provincias ecclesiasticas multiplicari contigerit, de commendandis candidatis pro sedibus vacantibus agetur in coetibus Episcoporum comprovincialium, addita tantum obligatione scribendi ad Metropolitanum vel Episcopum non comprovincialem quum de canditatis a provincia extraneis res erit.

9. Ubi vero novus Archiepiscopus vel Archiepiscopi coadiutor eligendus fuerit omnes circa eiusmodi electionem Australiae Metropolitani consulentur.

10. Omnibus denique notum esse debet in literis de supradictis rebus pertractantibus ad S. Sedem transmittendis, nihil inveniri debere quod electionem, nominationem, postulationem innuat, sed tantum proprie dictam commendationem, ita ut etiam ex litterarum forma pateat nullam in S. Sedem inferri obligationem eligendi aliquem ex commendatis: salva enim manere debet et illaesa Sedis Apostolicae libertas in eligendis Episcopis; commendationes vero lumen tantum et cognitionem S. Congregationi non autem obligationem afferent.

Notandum: *In Concilio Plenario Australasiae, quod a S. C. de Prop. Fide recognitum est decreto 1 Maii 1887, haec statuta sunt.*

1. Episcopus iuxta facultatem a Sancta Sede acceptam non omittet, durante vita, scripto designare sacerdotem dioecesanum qui sede vacante eam administret. Si vero Episcopus in hoc negligens fuerit, Archiepiscopi Metropolitani erit pro suffraganeis sedibus Administratorem deputare, senioris vero Suffraganei pro archiepiscopali sede. Hic autem Administrator eligatur ex Consultoribus vel Rectoribus Parochialibus vacantis dioecesis.

2. Administratore convocante convenient ad cathedralem ecclesiam intra quindecim dies Consultores dioecesani et Rectores inamovibiles vacantis dioecesis qui secreto suffragio in scriptis tria nomina proponent ecclesiasticorum quos digniores et magis idoneos iudicaverint ad episcopale munus gerendum, ut Episcopi Provinciae ea nomina prae oculis habeant in proponendis Sedi Apostolicae candidatis.

3. Consultoribus et Parochialibus Rectoribus ita congregatis praesideat Archiepiscopus, vel aliquis Episcopus suffraganeus ab ipso delegandus; si vero de Sede Metropolitana vacante agatur, congregatis praesideat suffraganeus consecratione antiquior, vel eo impedito alius Episcopus suffraganeus ab ipso delegandus.

4. Antequam ad suffragia ventum fuerit, Consultores et Parochiales Rectores iuramentum emittant se neque gratia neque favore induci ad suffragium ferendum.

5. Verbale huius conventus, propria et secretarii subscriptione signatum statim mittet Praeses ad Provinciae Episcopos et debito tempore etiam ad S. C. de Prop. Fide.

6. Die constituta Episcopi Provinciae convenient et nomina a clero sic proposita vel alia ab ipsis proponenda, iuxta Instructionem S. Congregationis die 19 Maii 1866 datam discutient, et notulam trium candidatorum Sanctae Sedi exhibendam conficient. Quod si nomina a clero proposita haud probanda esse iudicaverint, rationes suas seu motiva S. Congregationi exponere non omittant.

7. Quoad cetera, praedicta Instructio S. C. in omnibus accurate servetur.

8. Si vero agatur de designando Episcopo Coadiutore cum iure successionis, die ab Archiepiscopo statuta convenient Consultores et Parochiales Rectores; praesidebit Archiepiscopus vel illo deputante Episcopus, pro quo Coadiutor eligendus est, vel utroque impedito alius suffraganeus ab Archiepiscopo deputatus. Quoad cetera norma supra tradita pro Episcopi electione vacante Sede observetur.

9. In electione Episcopi pro dioecesi noviter erecta, convocantur ab Archiepiscopo Consultores dioecesis vel dioecesium e quibus nova dioecesis formata est, et Rectores Parochiales si qui sint in nova dioecesi. Quoad reliqua normam iam traditam sequantur.

45

Decr. S. C. de Prop. Fide 25 *Iulii 1883* (PRO ELECTIONE EPISCOPORUM SCOTIAE). — Cum inde ab anno 1878 sub initio Pontificatus Sanctissimi Domini Nostri Leonis PP. XIII per Apostolicas eius Literas « *Ex Supremo Apostolatus apice* » episcopalis Hierarchia in Scotia ex Sacrae huius Congregationis consulto feliciter fuerit restituta, Sacra eadem Congregatio, ut gravissimum electionis Scotiae Episcoporum negotium rite sancteque in posterum absolvatur, certam aliquam methodum in omnibus illius regni dioecesibus servandam opportunum esse existimavit, qua fiat ut Sedes Apostolica exploratam notitiam habere possit de meritis sacerdotum, ex quibus qui magis idoneus censendus fuerit ad episcopalem gradum eligi valeat. Itaque in generali conventu habito die 18 Iunii 1883 S. Congregatio, omnibus mature perpensis, censuit ea super re methodum quae hic adscribitur esse in Scotia servandam. Sede aliqua episcopali vacante, atque Vicario sive Administratore iuxta normas a sacris canonibus generatim, vel ab Apostolicis Litteris sa: me: Benedicti XIV, pro locis Missio-

num speciatim praescriptas (1) constituto, qui dioecesi viduatae, durante vacatione, praesit; convocatio fiet eorum, ad quos pertinebit commendare tres ecclesiasticos viros, quorum unus a Summo Pontifice, si ita ei visum fuerit, dioecesi vacanti praeficiatur. Et quidem, si in dioecesi vacante canonicorum Capitulum erectum non fuerit, Metropolitanus S. Andreae et Edimburgensis vel in ipsius defectu senior ex suffraganeis eius, conveniat cum Archiepiscopo Glasguensi (nisi agatur de vacatione ipsius Sedis Glasguensis, quae S. Sedi immediate subiecta est et suffraganeos non habet) relate ad diem et locum statuendum, quo primum omnes Episcopi adunari commode possint, et pro eo die omnes Episcopos convocabit. Ii vero una cum Archiepiscopo Glasguensi, omnes simul, si fieri possit, adunati, et praesidente Metropolitano seu in eius defectu Archiepiscopo Glasguensi, singuli suffragium tribus vicibus ferent, indicando nomina ecclesiasticorum virorum quos veluti candidatos ad sedem vacantem Apostolicae Sedi proponendos dignos esse in Domino existimaverint. Collatis vero suffragiis, referent in scriptis huic S. Congregationi nomina trium candidatorum, in quos maior suffragiorum numerus convenerit, simul indicando quo ordine ex pluralitate votorum iidem pro meritis sint recensendi, nec non notitias de singulis suppeditando ad normam quaestionum, quae ab hac S. Congregatione in speciali schemate ad id proponi solent.

Si vero in vacante dioecesi Capitulum erectum fuerit, Vicarius Capitularis Praepositum et Canonicos convocabit, qui capitulariter coadunati, et precibus de more praemissis, tribus vicibus suffragia ferent circa personas S. Sedi velut digniores commendandas. Tum Capitulum nomina alphabetico ordine disposita eorum trium sacerdotum, in quos maior numerus suffragiorum convenerit, ad Metropolitanum vel in eius defectu ad seniorem suffraganeum transmittet, ut ceteris Episcopis, ut supra dictum est, in unum convenientibus communicentur, qui quidem ea excutient, ut deinde S. Sedi referant quomodo iuxta suam sententiam disponenda sint, attento ordine meritorum, et de singulis candidatis notitias dabunt ad normam quaestionum, de quibus supra dictum est. Episcopis vero liberum erit alia etiam nomina addere, quae magis opportuna censuerint, ac deinde ipsum authenticum actum capitularem, ac relationem sententiae in quam Episcopi venerint ad S. Sedem per hanc S. Congregationem transmittent. Sacra porro haec Congregatio declarari voluit nomina candidatorum, sive uno sive altero ex supradictis modis pro rerum circumstantiis innuantur, per simplicem commendationem proponi ut notitiam tantum ac lumen afferre valeat in electione perficienda quae, ut iuris est, ad Apostolicam Sedem omnino pertinet, cui plena libertas servatur alium etiam extra propositos, si ita ipsi placuerit, ad vacantem Sedem episcopalem nominandi.

ART. II. — De iurisdictione Episcoporum et Vicariorum Apostolicorum.

46

S. C. de Prop. Fide – C. G. *6 Nov. 1626* — Quoad munus Inquisitionis exercendum per Praelatos Ecclesiarum Iaponiae, Synarum et Malacae, ubi non sunt Inquisitores, et praesertim in provinciis Regi Catholico non subiectis Sacra Congregatio dixit frustra id peti, cum de iure communi Praelati praedicti facultatem exercendi officium S. Inquisitionis habeant; ad maiorem autem cautelam illam eis posse concedi.

47

S. C. Concilii *3 Iulii 1634.* EPISC. KILMORENSIS. — 1. Utrum Metropolitanus, Episcopo suffraganeo et parocho renitentibus, possit alteri sacerdoti nullum ius verum aut coloratum in parochia habenti, et ab Episcopo prohibito ne ullos e parochianis ad suas Missas admitteret, concedere licentiam celebrandi Missam in dicta parochia. – 2. Utrum, Sede Metropolitana vacante, aliquod ius vel auctoritas in suffraganeas sedes repletas vel vacantes seniori suffraganeo competat praeter ea quae in Sacro Tridentino Concilio sunt expressa; aut quis tunc, nullo in Sedibus illis existente canonicorum capitulo, Vicarium Generalem constituere debet.

R. Ad 1. Metropolitanum non posse. — Ad 2. Suffraganeum seniorem posse supplere, sed esse casum extra dispositionem expressam S. Concilii.

48

S. C. de Prop. Fide – C. G. *22 Iun. 1637* — 1. Utrum teneatur Regularis concionaturus in Ecclesia sui Ordinis et Confraternitatis saecularium communi petere benedictionem ab Episcopo dioecesano, qui in vestibus sacris assistit in Missa solemni ibidem per Canonicum saecularem celebranda.

2. Utrum Ordinarius publicaturus sua edicta et decreta in Ecclesia Regularium et Confratrum saecularium communi teneatur petere licentiam publicandi et affigendi ea in eadem Ecclesia a Superiore Regularium.

3. Utrum tempore Iubilaei possint confessarii absolvere interdictum solemniter ab Ordinario, eique sac. Communionem praebere antequam iuret de non contrafaciendo in posterum et solvat poenam incursam.

---

(1) *V. infra Cap. V* De Administratoribus.

R. S. Congregatio examinatis diligenter praedictis casibus, et praesupposito quod ecclesia, in qua habent Regulares exercitia catholica, fuerit cuiusdam Confraternitatis, a qua illi eiusdem ecclesiae usum obtinuerint, Ad 1. respondet *affirmative*. Ad 2. *negative;* et ad 3. similiter *negative*.

49

S. C. de Prop. Fide - C. G. *18 Decembris 1664* (HOLLANDIAE) — Catholicos saeculares non posse conferre beneficia; si autem sint de iure patronatus praesentent coram Vicario Apostolico qui instituat.

50

S. C. de Prop. Fide - C. P. PRO SIN. 22 *Mart. 1669*. — Quesiti che si propongono da Mons. Vescovo d'Eliopoli Vic. Ap. del Tonchino tanto a nome suo quanto di Mons. Vescovo di Berito Vic. Apost. di Cocincina:

1. Se i detti Vescovi *simpliciter* come Vicarî Apostolici ed Amministratori nelle Provincie alla loro cura commesse, abbiano la medesima autorità e giurisdizione che hanno, in conformità dei sacri Canoni i Vescovi nelle proprie diocesi, e se in esse possono farvi tutto quello che ponno fare i Vescovi nelle proprie diocesi.

2. Se abbiano non solo la facoltà ordinaria, ma quella anche dei decreti de' Concilii conceduta ai Vescovi come delegati della Sede Apostolica.

R. Ad 1. et 2. Negative.

51

S. C. de Prop. Fide - C. P. PRO SIN. 22 *Martii 1669* — 1. Se i Vicarî Apostolici possano, anzi sian tenuti di richiedere i Regolari che dimoreranno nei loro Vicariati ad esibire le proprie patenti con privar dell'uso delle facoltà quelli che ricuseranno di mostrarle.

2. Se i Regolari e particolarmente quelli che senza partecipazione della S. C. sono colà dai loro Generali mandati a predicare o ad amministrare i Sacramenti, ovvero che nei luoghi delle missioni ricevono dai Prefetti la comunicazione dei privilegi e facoltà respettivamente debbono essere per tal officio approvati dai Vicarî o loro Provicarî.

Occorrendo alle volte che i Vicarî Apostolici non hanno sacerdoti secolari ai quali possano commettere la cura delle anime, ed all'incontro i Regolari per mantenersi esenti dalla giurisdizione dei Vicarî ricusano di accettare l'officio di parrochi, si domanda:

3. Se i suddetti Regolari siano in tal caso obbligati ad esercitare la cura delle anime non solo a titolo di carità ma di giustizia, mentre sono mandati in quei luoghi per questo fine.

4. Se questi Regolari li quali esercitano la cura dell'anime con solo titolo di missionarî siano sottoposti quanto alle funzioni parrocchiali alla visita e correzione dei Vicarî o dei loro Provicarî.

5. Se i Vicarî possono richiedere i Regolari a dar conto della esecuzione delle pie volontà delle quali sono alle volte deputati esecutori.

6. Se sia permesso ai Regolari senza licenza de' Vicarî anzi contro la loro volontà fabbricare ed aprire chiese ed oratorî:

a). In quei luoghi dove già l'hanno.

b). Dove si trovano missionarî d'altr'Ordine o preti secolari parimenti missionarî.

c). In tutti gli altri luoghi nei quali niun missionario risiede.

R. Ad 1. Affirmative, sed intra limites facultatum Vicariis Ap. concedendarum in Regulares.

Ad 2. Non posse Regulares uti suis facultatibus nisi prius obtinuerint licentiam a Vicariis Apostolicis.

Ad 3. In defectu sacerdotum saecularium conceditur Vicariis facultas deputandi Regulares ad exercendam curam animarum, ipsosque cogendi ad hoc munus explendum.

Ad 4. Affirmative.

Ad 5. Concedatur facultas.

Ad 6. Non posse nisi de licentia Vicarii Apostolici.

52

S. C. de Prop. Fide - C. P. *7 Maii 1669* — Quoniam in litteris patentibus pro missionariis qui Vicarios Apostolicos comitati sunt expeditis, unicuique eorum missionariorum specialiter iniunctum est cui ex Vicariis pareant, et quonam in Vicariatu inservire debeant; et quoniam Episcopus Heliopolitanus asserit huius mandati praxim difficillimam esse, attento quod et aeris temperies aliaeque rationes efficere possunt ut missionarius in provincia sibi distinata commode residere nequeat; et demum quoniam prudentia et Dei obsequium nonnumquam postulare possunt ut Vicarii quempiam ex missionariis dimittant qui in alio Vicariatu cum fructu operam collocet, idcirco Episcopus Heliopolitanus (Vic. Ap. Tunkini) supplicat pro facultate eisdem Vicariis concedenda opera missionariorum indifferenter in suis Vicariatibus utendi.

R. Sacra Congregatio, attenta locorum distantia, et ne missionarii aut otiose, aut sine fructu in Vicariatibus sibi assignatis degant, ut iidem Vicarii dictos missionarios in Europam remittere cogantur, aliosque exinde evocare magnis cum expensis, facultatem petitam concedendam censuit, hac tamen adiuncta conditione ut similes mutationes non fiant absque causa et ut, quotiescumque accidunt, certioretur de eisdem S. Congregatio.

53

S. C. de Prop. Fide – C. P. PRO SIN. *13 August. 1669.* PETITIONES VICARII AP. TUNKINI: — 1. Che tanto esso che gli altri Vicari Apostolici nelle provincie alla loro cura commesse siano dichiarati primi direttori e superiori delle cose spirituali sotto la Santità di N. S. e di questa S. C. senza però minimo pregiudizio o lesione dei privilegi e delle grazie concedute dalla Sede Apostolica ai Regolari.

2. Che a loro appartenga di verificare e pubblicare tutte le Bolle, Costituzioni ed altri mandati apostolici, e tutti gli ordini di questa S. C.

3. Che giudizialmente possano visitare tutti gli oratorî, cappelle, chiese, ed altri luoghi pii, e provvedere a quello che giudicheranno necessario per servizio di Dio, con darne poi parte a questa S. C.

4. Che a loro appartenga il determinare ciò che giudicheranno a gloria di Dio circa l'osservanza delle feste, digiuni e riti ecclesiastici, secondo però i decreti de' Sommi Pontefici, la qualità de' luoghi e la incostanza dei tempi.

5. Supplica della facoltà di creare notarî apostolici per autenticare le scritture che fosse loro necessario di fare stendere.

6. Che abbiano tutte quelle facoltà che si concedono dal Concilio di Trento agli Ordinarî sopra i Regolari circa l'ascoltare le confessioni, predicare la parola di Dio ed esercitare l'officio di parroco.

7. Che si attribuisca loro quella facoltà conceduta agli Ordinarî dalla s. m. di Papa Urbano nella sua Costituzione sopra le Missioni dei Religiosi al Giappone e ad altre parti delle Indie Orientali (1), cioè: Che nascendo controversie tra Religiosi, gli Ordinarî come Delegati della Sede Apostolica le decidano e determinino, ma quando fossero di materie gravi, ne debbano dar parte a questa S. Sede, ed attendere da quella i necessarî provvedimenti.

R. Ad 1. Non licere Vicariis Apostolicis sub quovis praetextu intra suorum Vicariatuum fines uti aliis facultatibus quam quae ipsis specialiter a Summo Pontifice et a S. C. concessae fuerunt.

Ad 2. Annuerunt (Emi PP.).

Ad 3. Posse, sed respectu missionariorum Regularium tantum in iis quae concernunt curam animarum et Sacramentorum administrationem.

Ad 4. Concesserunt.

Ad 5. Possint creare sex notarios.

Ad 6. Negative.

Ad 7. Concesserunt.

54

Const. Clement. PP. IX. *13 Sept. 1669* — Speculatores domus Israel, quae est sancta Dei Ecclesia, in terris a Domino constituti, ad illa praecipue caritatis atque vigilantiae Nostrae pastoralis studia convertimus, quae Christianae Religionis, Catholicaeque fidei propagationem concernunt; ut illis certam atque prudentem, ex solita huius S. Sedis prudentia et rectitudine, normam tradamus, et sublatis dubiis atque controversiis, quae inter operarios in vineam Domini missos, in eaque sedulo laborantes, enasci, illorumque labores et laborum fructus turbare vel impedire possent, omnia pie sancteque (quantum Dominus donare dignatur) disponere satagamus, quo optati surgant, benedicente Domino, fructus, ac ad maturitatem perducantur, sanctaque mater Ecclesia uberioribus atque laetioribus in dies gaudeat incrementis.

Cum itaque, sicut Venerabilis Frater Franciscus Episcopus Heliopolitanus, Vicarius apostolicus in regno Tunchini..... a fel. rec. Alexandro Papa VII., praedecessore nostro constitutus ac deputatus, tam suo quam Venerabilis pariter Fratris Petri Episcopi Berytensis, Vicarii apostolici Cochinchinae.... atque etiam Episcopi Metellopolitani consecrati aut mox consecrandi, Vicarii apostolici Nanchini in Sina.... nominibus, Nobis exponi fecit, in dictis regnis et provinciis reperiantur diversorum Ordinum Religiosi, tam a suis respective Superioribus generalibus, quam a Congregatione Venerab. Fratr. Nostrorum S. R. E. Cardinalium negotiis Prop. Fidei praepositorum, destinati, qui missionibus ibidem sub directione suorum respective Praepositorum aut Praefectorum operam navant; eorumque nonnulli, ut necessarios operarios multiplicarent, aliquos ex ferventioribus neophytis Catechistas effecerint, illosque sibi suaeque directioni quibusdam votis adstrinxerint; praedicti vero Episcopi, Vicarii apostolici, humiliter a Nobis postulaverint ut auctoritate Nobis a Domino tradita decernere atque declarare dignaremur: 1. An aliqua sit inter Vicarios Apostolicos et Regulares praedictos subordinatio, et in quibus hi ab illis dependere debeant? — 2. An Catechistae per vota Regularibus facta eximantur a iurisdictione eorumdem Vicariorum Apostolicorum:

Nos attendentes eo potissimum fine in Sinam, Tunchinum, Cochinchinam, Siamum et alia vicina regna missos, ibique constitutos esse Episcopos Vicarios Apostolicos, ut ex christianis indigenis seu incolis illarum partium instituerentur clerici et sacerdotes, ac crescente fide fideliumque numero, disciplinae ecclesia-

(1) Innuitur Const. Urbani VIII. quae incipit: *Ex debito* 22 Febr. 1633.

sticae usus paulatim introduceretur; considerantesque ex independentia plurimorum operariorum in iisdem locis, praecipue cum ab hac Sancta Sede valde sint remota, oriri facile posse dissensiones, rixas, divisiones et schismata, in christianae religionis detrimentum atque perniciem eruptura, nisi illis mature occurratur: de memoratorum Cardinalium consilio, auctoritate apostolica, tenore praesentium, decernimus, statuimus et ordinamus quod praedicti Episcopi Vicarii Apostolici, ab omnibus et singulis Religiosis cuiuslibet Ordinis, Congregationis et Instituti, etiam Societatis Iesu, in praedicta regna et provincias, sive a suis Superioribus missi sint, sive a Nobis, aut Congregatione eorumdem Cardinalium specialiter deputati, exigere possint et debeant ut suas patentes, seu alias quascumque eorum missionis, destinationis, constitutionis et deputationis litteras, exhibeant; iisque qui illas exhibere recusaverint, tanquam Sedis Apostolicae delegati, prohibere ne facultates sibi per litteras huiusmodi concessas exerceant; ipsique Regulares licentiam exercendi suas facultates petere teneantur ab iisdem Episcopis Vicariis Apostolicis, quam ipsi denegare non debeant, nisi in casu gravis causae dictae Congregationi communicandae.

Porro dicti Regulares, in defectu sacerdotum saecularium, non solum titulo caritatis, sed etiam iustitiae, curam animarum teneantur exercere, et quatenus id facere recusent, a Vicariis Apostolicis ad tale munus obeundum cogi possint. Quotiescumque vero Regulares sub titulo missionariorum, curam animarum exercebunt, subditi sint quoad functiones parochiales visitationi et correctioni Vicariorum Apostolicorum, aut Provicariorum eorumdem iuxta Constitutionem recolendae mem. Gregorii Papae XV. praedecessoris pariter nostri, quae incipit: *Inscrutabili Dei providentia,* etc., anno Incarnationis Dominicae 1622 nonis Februarii editam nec sine licentia eorumdem Vicariorum Apostolicorum, et multo minus contra eorum voluntatem, liceat Regularibus aedificare et aperire ecclesias, in locis ubi ipsi, vel alii Missionarii alterius Ordinis, seu Presbyteri saeculares similiter missionarii, ecclesias habent; ubi vero apertae non sint, possint ad formam privilegiorum et facultatum ipsis concessarum.

Cum autem prae multitudine neophytorum in una provincia aut civitate, vel prae nimia earum amplitudine, unus aut alter qui eis praesunt missionarii non sufficiunt, aliique suppetunt sacerdotes saeculares aut religiosi, licet alterius Ordinis, quorum tamen subsidium nec illi quaerunt, nec oblatum recipiunt; tunc habito duntaxat respectu ad christianorum necessitatem, possint et debeant Vicarii Apostolici praedicti operarios multiplicare, parochias dividere, aliaque eiusmodi facere iuxta praescripta a sacris Canonibus et Concilii Tridentini Decretis; possint quoque iidem Vicarii apostolici exigere a Regularibus rationem executionis piarum voluntatum, quatenus ad illas exequendas illi deputentur.

Praeterea, iuxta Constitutionem rec. mem. Urbani PP. VIII., praedecessoris pariter Nostri quae incipit: *Ex debito pastoralis officii*, etc., si forte aliquae controversiae inter Religiosos dictarum partium (quod Deus avertat) oriantur, memorati Vicarii Apostolici, tanquam Sedis Apostolicae delegati, illas decidere et terminare possint et debeant. Si vero graviora quaedam negotia occurrerint, ea ad Nos et Romanos Pontifices successores Nostros quanto citius ab iisdem Vicariis Apostolicis referantur, ut quod in illis statuendum fuerit, matura consultatione adhibita, decernatur.

Ad haec, quoad vota Catechistarum, statuimus pariter et ordinamus votum obedientiae, quo nonnulli Regulares eos obstringunt, eisdem non impedire sui officii exercitium, sub directione dictorum Vicariorum Apostolicorum eorumque Provicariorum, nec istud impediri posse a Regularibus, tanquam eis vigore dicti voti Catechistae omnimode subditi sint; quinimo votum huiusmodi in hac circumstantia nullum esse declaramus. Volentes ab iisdem Vicariis Apostolicis posse dictos Catechistas compelli ut sub eorum directione et dependentia sua munia exerceant; et quatenus Regulares de facto adstringerent Catechistas ad similia vota et alias obligationes, quibus a Vicariis Apostolicis independentes remanerent, posse eosdem Vicarios Apostolicos, publica significatione, manifestare Regularibus atque iis intimare ut abstineant ab usu, seu verius abusu, Catechistas voto obedientiae erga seipsos, privative quoad Vicarios a Sede Apostolica deputatos, obstringendi.

Insuper volumus ut ad Vicarios Apostolicos intra fines suorum Vicariatuum, praecipue spectet, maxime in cursu Visitationis, ea inspicere quae spectant ad fidem, bonos mores et administrationem Sacramentorum Baptismi, Matrimonii, et aliorum ad cultum divinum, ad preces publicas, ad imaginum, reliquiarumque cultum competat quoque dictis Vicariis Apostolicis facultas super novis miraculis et Martyribus processum instituendi, et ad memoratam Cardinalium Congregationem transmittendi; necnon circa observationem festorum, rituumque ecclesiasticorum, statuendi quaecumque opportuniora videbuntur secundum decreta Romanorum Pontificum, locorumque circumstantias. Ac ad eosdem Vicarios Apostolicos etiam spectet verificare et publicare quascumque Litteras Apostolicas, Constitutiones et Rescripta Romanorum Pontificum quae locorum Ordinariis dirigi solent, iubilaea quoque, indulgentias, Sacrarumque Congregationum ordi-

nationes. Porro unicuique memoratorum Vicariorum Apostolicorum sex Notarios Apostolicos creandi et instituendi facultatem, dicta auctoritate, harum serie tribuimus et impertimur.

Caeterum has omnes facultates dictis Vicariis Apostolicis ita elargimur et concedimus, ut extra eorum limites excurrere ipsis nullo modo liceat, quod quidem omnino vetamus et prohibemus: salva semper in praemissis auctoritate praefatae Congregationis Cardinalium negotiis Propagandae Fidei praepositorum.

Mandantes propterea in virtute sanctae obedientiae, ac sub indignationis Nostrae, aliisque Nostro seu dictae Cardinalium Congregationis arbitrio, imponendis poenis, omnibus et singulis Regularibus praedictis, aliisve quibuslibet ad quos spectat et pro tempore quovis modo spectabit, ut omnia et singula praemissa exacte, inviolabiliter et inconcusse observent et adimpleant. Ac decernentes easdem praesentes Litteras firmas, validas et efficaces etc.

55

S. C. de Prop. Fide – C. P. PRO SIN. 7 *Aug. 1678* PETITIONES VIC. AP. TUNKIN. — 1. Ut Episcopis naturalibus (i. e. indigenis) eligendis concedatur usus Pontificalium pro celebratione divinorum officiorum pro administratione Sacramentorum, pro consecratione Olei Sancti, altarium, et sacrorum Vasorum, ordinationes vero exercere non possint nisi de consilio Vicarii Apostolici europaei illius Regni ita ut non possint quemquam ad sacros Ordines promovere nisi approbationem habeat in scriptis eiusdem Vicarii. Concedatur etiam eiusdem Episcopis naturalibus iurisdictio episcopalis in utroque foro, et in constitutione eorum deputationis declaretur omnes missionarios tam saeculares quam regulares cathechistas, et alios operarios ipsis subesse non secus ac disponit pro Vicariis Apostolicis europaeis Bulla *Speculatores* etc. cum hac tamen restrictiva ut literae Patentales dictorum omnium operariorum etiam Regularium recognoscendae sint a Vicario Apostolico europaeo ita ut ante recognitionem praedictam non possint Episcopi naturales audiendi confessiones nec verbum Dei praedicandi eis licentiam impertiri etc.

2. Ut dictis Episcopis naturalibus non communicentur quatuor facultates concessae Vicariis Apostolicis in Bulla *Speculatores* etc. praedicta, sed eisdem Vicariis Apostolicis reserventur, quae sunt:

Processus fabricandi pro miraculis et Martyribus.

Disponendi circa observantiam festivitatum et Sacrorum Rituum.

Publicandi Literas Apostolicas, Iubilaeum, Indulgentias, et Decreta Sacrarum Congregationum etc.

Creandi Notarios Apostolicos.

3. Ut Vicariorum Apostolicorum arbitrio relinquatur potestas communicandi Episcopis naturalibus omnes facultates a S. Congregatione Sanctae Inquisitionis ipsis impartitas, ut facilius eorum amorem, et aestimationem sibi captare possint reservando tamen illas solum Vicariis Apostolicis Synarum elargitas, nempe deputandi duodecim sacerdotes cum facultate consecrandi altaria, calices et patenas cum oleo ab Episcopo benedicto; dispensandi in secundo gradu etiam quoad matrimonia futura, et in impedimento disparitatis cultus.

4. Ut dicti Episcopi naturales nominentur administratores, et non Vicarii Apostolici, eorumque deputatio fiat a Vicario Apostolico europaeo illius regni cum multis clausulis exprimendis in literis deputationis.

5. Ut dicti Episcopi naturales teneantur in dubiis tam circa interpretationem literarum quam in aliis casibus recurrere ad Vicarios Apostolicos, eorumque decisiones observare, omnibusque aliis praeferre.

6. Utrum dicti Episcopi naturales possint in privatis congressibus concedere decreta et leges pro suis Provinciis, easque publicare sine approbatione Vicarii Apostolici.

7. Utrum Vicarii Apostolici cogere possint eos Episcopos naturales ad personaliter interessendum eorum Synodis, vel saltem per procuratorem.

8. Utrum in certis et gravibus casibus iidem Vicarii Apostolici possint mutare de una in aliam Provinciam dictos naturales Episcopos.

9. Ut permittatur Vicariis Apostolicis quod promovere possint ad omnes Ordines sacros ad titulum Missionis et absque dimissoriis Ordinariorum omnes instructos ab iisdem Vicariis vel eorum ministris in eorum Seminariis et qui solitum iuramentum emiserunt.

10. Ut declaretur ad Vicarios Apostolicos dumtaxat spectare eligere administratores etiam laicos pro Ecclesiis etiam privatis, ludimagistros constituere atque approbare, aliaque facere gubernium tam Ecclesiarum quam christifidelium concernentia, et hoc ad tollendas dubitationes, cum in Bulla *Speculatores* nulla de iis fiat mentio.

R. Ad 1. Affirmative iuxta petita cum clausula *donec a S. Sede aliter fuerit determinatum,* quam quidem clausulam Emi Patres intelligendam esse voluerunt semper, et in omnibus facultatibus concessis etiam in praecedentibus Congregationibus, et in futuris concedendis tam duobus Delegatis quam aliis Episcopis et Vicariis Apostolicis.

Ad 2. Affirmative.

Ad 3. Facultates concedantur solis Vicariis Apostolicis europaeis cum solita facultate illas

vel in totum vel in parte Episcopis naturalibus communicandi in locis tantum eorum Missionis seu Vicariatus.

Ad 4. Episcopus Heliopolitanus extendat formulam per extensum, et mittatur per manus Emorum.

Ad 5. Episcopi naturales in difficultatibus, quae occurrant circa interpretationem Literarum Apostolicarum seu Constitutionum consulant Vicarios Apostolicos europaeos, quorum opinionem sequi teneantur donec a S. Sede Apostolica de eisdem certiorata responsum acceperint.

Ad 6. Non posse nisi praevia approbatione Vicariorum europaeorum.

Ad 7. Posse concedi.

Ad 8. Posse concedi tantum duobus Delegatis Apostolicis Heliopolitano scilicet et Beritiensi.

Ad 9. Affirmative.

Ad 10. Affirmative.

56

S. C. de Prop. Fide - C. P. PRO SIN. *28 Aug. 1678.* — 1. Declaretur ad Vicarios Apost. pertinere in locis eorum Missionum decidere dubia, et formam modumque praescribere qualiter concionatores et confessarii se gerere debeant cum populo et poenitentibus in materiis moralibus.

2. Utrum Vicarii qui ex Bulla *Speculatores* facultatem habent creandi sex notarios apostolicos, possint in locum demortuorum alios subrogare.

R. Ad 1. Annuerunt (Emi PP.) donec a Sede aliter decernatur.

Ad 2. Annuerunt, dummodo simul non sint amplius quam sex.

57

S. C. Concilii *7 Aug. 1683* (HIBERNIAE) — Quaeritur an casu quo Episcopus ab haereticis captus detineatur, non ita tamen arcte custoditus ut ipsi eiusque dioecesanis facile non sit saltem per litteras inter se agere, eiusdem Episcopi iurisdictio intelligatur suspensa et ad Capitulum ecclesiae cathedralis devoluta.

R. Iurisdictionem non esse suspensam.

58

S. C. de Prop. Fide - C. G. *14 Februarii 1702* — Nullus Vicarius Apostolicus iurisdictionem aliquam exercere possit, nisi intra limites provinciae seu territorii sibi in Brevi suae deputationis a Sede Apostolica demandati; contra vero nullus Episcopus aut alius Ordinarius, quantumvis metropolitana, seu primatiali, aut alia quacumque dignitate praefulgens in praefatis locis Vic. Apost. curae commissis, ullo modo se ingerere possit aut debeat. Missionariis autem, sive saecularibus, sive regularibus, etiam Societatis Iesu, non liceat, etiam vigore suorum privilegiorum, Sacramenta administrare aut alia munia parochialia obire, nisi de licentia praefatorum Ordinariorum seu Vic. Apost. in quorum respective provinciis aut dioecesium eosdem missionarios commorari contigerit.

59

S. C. de Prop. Fide - C. P. PRO SIN. *26 Iunii 1703* — Licere Vicariis Apostolicis degere ubi voluerint in suo districtu.

60

S. C. Ep. et Reg. *4 Iunii 1707* — Potest Episcopus per seipsum vel per suum delegatum intervenire et assistere Congregationibus Confratrum, etiamsi fiant in ecclesiis et oratoriis Regularium in quibus reperiuntur societates erectae, absque eo quod possit excludi; votum tamen dare non debet.

61

Ex Litt. S. C. de Prop. Fide *9 Octobris 1723* (AD VIC. AP. TUNKIN.). — Licere Vicariis Apostolicis pro tempore degere in suo Vicariatu ubi maluerint cum facultate constituendi sibi peculiarem districtum in ambitu Sedis in qua suum ipsi figent domicilium; quod si ibidem alius fuerit missionarius, Vicarius Apostolicus alium illi districtum assignet.

62

S. C. de Prop. Fide - C. P. *13 Ianuarii 1776* — Posse Vicarium Ap. mutare stationes missionariorum ex iusta et rationabili causa concernente bonum Missionis.

63

S. C. de Prop. Fide - C. G. *17 Septembris 1792* — Episcopum posse decernere intra fines suae facultatis quidquid expedit ad reformationem morum, et ad sartam tectamque servandam ecclesiasticam disciplinam suae dioecesis, nec necessarium esse ut consilium excipiat suorum sacerdotum; id tamen valde profuturum pro pace et concordia servanda cum suo clero, ac pro meliori suae dioecesis regimine.

64

S. C. de Prop. Fide *31 Ian. 1796* (VIC. AP. SUTCHUEN). — Utrum renovandum sit privilegium Vicariis Ap. illarum partium concessum, creandi sex notarios, Bulla Clementis IX die 13 Sept. 1669. sanandique illorum defectus quos postmodum Vicarii Ap. crearunt, nulla posteriori obtenta privilegii renovatione.

R. Prosequantur uti privilegio, facto verbo cum SSmo. — SSmus approbavit.

65

S. C. de Prop. Fide – C. P. (PRO SIN.) *3 Dec. 1835.* — Utrum Episcopus Vicarius Apostolicus e suo Vicariatu absens iusta de causa et alumnos vel etiam alios suos christianos secum ducens possit etiam in aliqua regione alteri Vicario Apostolico concredita suis christianis administrare Sacramenta absque ulla Vicarii Apostolici facultate huius loci, praesertim si pluribus diebus itineris inter se distent.

2. Utrum simplex missionarius possit, etiam e sua missione iusta de causa absens, ea omnia quae dicuntur in prima quaestione de Vicario Apostolico.

R. Ad 1. Affirmative quoad subditos suos.

Ad 2. Id licere etiam simplici missionario quoad audiendas Confessiones praebendamque sacram Communionem. Cetera Sacramenta non licere huic administrare nisi de consensu parochi localis.

66

S. C. de Prop. Fide *31 Martii 1836* (VIC. AP. COCINCINAE). Utrum in statu ad quem ob persecutionem redactus est (Vicarius Ap. profugus) possit etiam in aliqua regione alteri Vicario Ap. concredita suis christianis ministrare Sacramenta absque ulla facultate Vicarii Ap. eius loci, praesertim si pluribus diebus ab eo distet.

R. Affirmative quoad subditos Vicarii Apostolici Cocincinae.

67

S. C. de Prop. Fide – C. G. *11 Decembris 1838* — L'Ordinaire du diocèse outrepasserait-il les limites posés, si pour des raisons à lui connues, et qu'il croirait suffisantes il interdisait un Religieux missionnaire, ou restreignait ses pouvoirs dans ce qui concerne l'administration des Sacrements.

R. Negative dummodo gravis et urgens adsit causa, statim S. Congregationi significanda.

68

S. C. de Prop. Fide – C. G. *11 Decembris 1838* — 1. Utrum Delegatus Apostolicus possit ex rationabili causa administrare, vel aliquo sacro fungi officio in Ecclesiis Orientalium, invisere intra clausuram monialium conventus, earumdem excipere confessiones, ac quemlibet fidelem absolvere a peccatis reservatis ab Ordinariis orientalibus, quin necessario requiratur consensus Ordinariorum orientalium.

2. Utrum saltem provisorie Delegatus Apostolicus possit orientalem fidelem, aut sacerdotem, vel Episcopum delinquentem ligare censuris, ligatos absolvere.

3. Utrum Delegatus Apostolicus possit nomine S. Sedis iudicare, ac statuere super quaestionibus de mutatione rituum v. g. alicui permittendo transire a proprio ad alium ritum.

R. Ad 1. Quoad primam partem, Affirmative, si agatur de sacris functionibus usum Pontificalium, ac spiritualem iurisdictionem non requirentibus; in reliquis, Negative. Quoad secundam partem moniales respicientem, Affirmative, si gravissimus casus urgeat, et raro.

Ad 2. Negative in omnibus, ad primam partem: ad secundam, supplicandum SSmo pro facultate absolvendi in foro conscientiae tantum a censuris Episcopalibus, dummodo connexae non sint cum casu reservato.

Ad 3. Negative (absque speciali facultate).

69

S. C. de Prop. Fide – C. P. (PRO SIN.) *11 Maii 1848* — Excepta interna disciplina regulari, missionarios religiosos quoad omnia negocia et directionem Missionum sub iurisdictione Vicariorum Ap. esse, et ad mentem. *Mens est* che si faccia particolarmente sentire che se il missionario religioso deve considerarsi legato da una doppia obbedienza verso il Capo della Missione cioè, e verso il Superiore Regolare, la prima deve essere la preponderante, e quindi nel conflitto dee vincere, e non paralizzarsene l'effetto coll'esigere l'osservanza della seconda.

70

S. C. Rituum *3 Martii 1866* — Nihil obstare quominus functiones, quae iuris non sunt parochialis, in sacello praedicto (publico) peragantur, de licentia tantum Episcopi.

71

S. C. Concilii *6 Iulii 1867* — An Archiepiscopus *N.* privative a seipso canonicos *ad honorem* nominare, etiamque hunc honorem quibusdam officiis veluti doctoribus Seminarii, parochis civitatum etc. assignare valeat; vel potius hoc agere consensu vel consilio Capituli.

R. Negative ad primam partem; affirmative ad secundam.

72

Ex Instruct. S. C. de Prop. Fide *8 Septembris 1869* (AD VICARIOS APOSTOLICOS INDIAR.) — Quandoquidem aucto extremis temporibus Vicariatuum numero ac missionariis multiplicatis, huc illuc nonnulli adversus mutuam pacem et concordiam veluti igniculi excitari visi sunt, quod nimirum diversitate nationum, educationis, institutorum, varietas etiam sententiarum oriretur, cui etiam accessit facilitas sese immiscendi in finitimarum Missionum negotiis, placuit Emis PP. singulis Missionum Praesuli-

bus mandare ut 1. Administrationem aliorum Vicariatuum, nec scriptis editis nec alio quovis modo, carpendam suscipiant. — 2. Collectas in aliis Missionibus inconsulto Superiore non faciant. — 3. Abstineant vero a transferendo missionarios vel moniales ex uno in alterum Vicariatum, nisi consensus alterius Praelati, qui eos suscepturus est, nec non iudicium S. C. accesserit, idque etiam raro admodum efficiant.

73

S. C. Concilii *12 Aug. 1871* — Ep. S. Germani De Rimouski — 1. Ad quas personas (in dioecesis divisione) Episcopi (novae dioecesis) iurisdictio porrigatur.

2. An Episcopus (novae dioecesis) ius habeat revocandi ad suam dioecesim sacerdotem N. (qui natus intra fines eiusdem dioecesis, tempore divisionis exercebat quidem aliquod officium in ea parte quae veteri dioecesi adtributa est, nullo tamen ibidem beneficio vel ministerio in cura animarum potitus.)

R. Ad 1. Providebitur in casibus particularibus.

Ad 2. Affirmative, dummodo Episcopus eidem provideat de congruo officio vel beneficio.

74

S. C. Concilii *3 Martii 1877* — Episcopum non teneri (in electione parochorum) eligere tamquam digniorem quem examinatores maiori suffragiorum numero approbarunt.

75

Instructio S. C. de Prop. Fide *20 Iulii 1878* — DE MODO SERVANDO AB EPISCOPIS FOEDERATORUM SEPTENTRIONALIS AMERICAE STATUUM IN COGNOSCENDIS ET DEFINIENDIS CAUSIS CRIMINALIBUS ET DISCIPLINARIBUS CLERICORUM.

Quamvis Concilium plenarium Baltimorense II. ab Apostolica Sede recognitum, certam quamdam iudicii formam, iam antea a Concilio provinciali S. Ludovici sancitam, in criminalibus clericorum causis ab ecclesiasticis curiis dioecesium Foederatorum septentrionalis Americae Statuum pertractandis servandum esse decreverit, experientia tamen compertum est, statutum iudicii ordinem haud undequaque parem esse ad querelas eorum praecavendas, quos poena aliqua mulctari contigerit. Saepe enim postremis hisce temporibus accidit, ut presbyteri iudiciis ea ratione initis latisque sententiis damnati, remoti praesertim ab officio rectoris missionarii, huc illuc de suis Praelatis conquesti fuerint et frequenter etiam ad Apostolicam Sedem recursus detulerint. Dolendum autem est, non raro evenire, ut in transmissis actis plura, eaque necessaria, desiderentur, atque perpensis omnibus, gravia saepe dubia oriantur circa fidem documentis hisce in causis allatis habendam vel denegandam.

Quae omnia S. Congregatio fidei propagandae praeposita serio perpendens, aliquod remedium hisce incommodis parandum, ac ita iustitiae consulendum esse censuit, ut neque insontes clerici per iniuriam poena afficiantur, neque alicuius criminis rei ob minus rectam iudiciorum formam a promerita poena immunes evadant. Quod quidem facili pacto obtineret, si omnes praescriptiones a sacris canonibus sapienter editas pro ecclesiasticis iudiciis, praesertim criminalibus, ineundis et absolvendis servandas omnino esse praeciperet. Verum animo reputans, in praedictis Foederatorum Ordinum regionibus id facile servari non posse, ea ratione providendum esse duxit, ut saltem illae de admisso crimine accurate peragantur investigationes, quae omnino necessariae existimantur, antequam ad poenam irrogandam deveniatur. Itaque SSmo Domino Nostro Divina Providentia PP. Leone XIII approbante, in generalibus comitiis habitis die 25 Iunii 1878 S. C. decrevit, ac districte mandavit, ut singuli memoratae regionis sacrorum Antistites, in Dioecesana Synodo quamprimum convocanda quinque, aut ubi ob peculiaria rerum adiuncta tot haberi nequeant, tres saltem presbyteros ex probatissimis et quantum fieri poterit in iure canonico peritis seligant, quibus consilium quoddam iudiciale, seu, ut appellant, Commissio investigationis constituatur, eidemque unum ex electis praeficiant. Quod si ob aliquam gravem causam Synodus dioecesana statim haberi nequeat, quinque vel tres, prouti supra, per Episcopum interim ecclesiastici viri ad munus de quo agatur deputentur.

Commissionis ita constitutae princeps erit officium criminales atque disciplinares presbyterorum aliorumque clericorum causas, iuxta normam mox proponendam, ad examen revocare, rite cognoscere, ac ita Episcopo in ipsis definiendis auxilium praebere. Satagant propterea oportet ad hoc munus electi, ut accuratae fiant investigationes, ea proferantur testimonia atque a praesumpto reo omnia exquirantur, quae ad veritatem eruendam necessaria censentur, ac ad iustam sententiam tuto prudenterque ferendam certa vel satis firma argumenta suppeditent.

Quod si de alicuius Rectoris missionis remotione agatur, nequeat ipse a credito sibi munere deiici, nisi tribus saltem praedictae Commissionis membris per Episcopum ad causam cognoscendam adhibitis, eorumque consilio audito.

Electi Consiliarii in suscepto munere permanebunt ad proximam usque Dioecesanae Synodi celebrationem, in qua vel ipsi confirmentur in officio vel alii designentur. Quod si in-

terim morte, aut renuntiatione vel alia causa praescriptus Consiliariorum numerus minuatur, Episcopus extra Synodum alios in deficientium locum, prout superius statutum est, sufficiat.

In causis cognoscendis, iis praesertim in quibus de rectore missionario definitive a suo officio amovendo agatur, iudicialis Commissio hanc sequetur agendi rationem.

1. Ad Commissionem investigationis non recurratur, nisi prius clare et praecise exposita ab Episcopo causa ad deiectionem finalem movente, ipse rector missionarius malit rem ad Consilium deferri, quam se a munere et officio sponte dimittere.

2. Re ad Consilium delata, Episcopus vicario suo generali vel alii sacerdoti ad hoc ab ipso deputato committat, ut relationem causae in scriptis conficiat, cum expositione investigationis eo usque peractae, et circumstantiarum quae causam vel eiusdem demonstrationem specialiter afficiant.

3. Locum, diem, et horam opportunam ad conveniendum indicet, idque per litteras ad singulos consiliarios.

4. Per litteras etiam Rectorem missionarium, de quo agitur, ad locum et diem constitutum ad Consilium habendum advocet, exponens, nisi prudentia vetat, uti in casu criminis occulti, causam ad deiectionem moventem, per extensum, monensque ipsum rectorem ut responsum suis rationibus suffultum ad ea praeparet in scriptis, quae in causae expositione vel iam antea oretenus, vel tunc in scriptis relata fuerint.

5. Convenientibus consiliariis tempore et loco praefinitis, praecipiat Episcopus silentium servandum de iis, quae in Consilio audiantur; moneat investigationem non esse processum iudicialem, sed eo fine habitam, et eo modo faciendam, ut ad cognitionem veritatis diligentiori qua poterit ratione perveniatur, adeo ut unusquisque consiliarius, perpensis omnibus, opinionem de veritate factorum, quibus causa innititur, efformare quam accurate possit. Moneat etiam ne quid in investigatione fiat, quod aut ipsos, aut alios periculo damni vel gravaminis exponat, praesertim ne locus detur actioni libelli famosi, vel alii cuicumque processui coram tribunali civili.

6. Relatio causae legatur coram Consilio ab Episcopi officiali, qui etiam ad interpellationes respondebit a praeside vel ab aliis consiliariis per praesidem faciendas ad uberiorem rei notitiam assequendam.

7. Deinde in Consilium introducatur rector missionarius, qui responsum a se confectum leget, et ad interpellationes similiter respondebit, facta ipsi plena facultate ea omnia in medium afferendi, intra tempus tamen a Consilio determinandum, quae ad propriam defensionem conferre possunt.

8. Si contingat, rectorem missionarium, de cuius causa agitur, nolle ad Consilium accedere, iterum datis litteris vocetur, eique congruum temporis spatium ad comparendum praefiniatur, et si ad constitutum diem non comparuerit, dummodo legitime praepeditus non fuerit, uti contumax habeatur.

9. Quibus omnibus rite expletis, Consiliarii simul consilia conferant, et si maior pars Consiliariorum satis constare de factis arbitretur, sententiam suam unusquisque Consiliarius in scriptis exponat rationibus quibus nititur expressis; conferantur sententiae; acta in Consilio ab Episcopi officiali redigantur, a praeside nomine Consilii subscribantur, et simul cum sententiis singulorum in extenso ad Episcopum deferantur.

10. Quod si ulterior investigatio necessaria vel congrua videatur, eo ipso die, vel alio ad conveniendum a Consilio constituto, testes vocentur quos opportunos Consilium iudicaverit, audito etiam rectore missionario de iis quos ipse advocandos esse voluerit.

11. Singuli testes *pro causa* seorsim et accurate examinentur a praeside et ab aliis per praesidem, absente primum rectore missionario. Non requiratur iuramentum, sed si testes ipsi non renuant, et se paratos esse declarent ad ea quae detulerint iuramento data occasione, confirmanda, fiat adnotatio huiusmodi dispositionis seu declarationis in actis.

12. Consentientibus testibus, et dirigente prudentia Consilii, repetatur testimonium coram rectore missionario, qui et ipse testes, si voluerit, interroget per praesidem.

13. Eadem ratione qua testes *pro causa*, examinentur testes *contra causam*.

14. Collatis tunc consiliis fiat ut supra n. 9.

15. Quod si testes nolint aut nequeant Consilio assistere, vel eorum testimonium nondum satis luculentum negotium reddat, duo saltem ex Consilio deputentur, qui testes adeuntes, loca invisentes, vel alio quocumque modo poterunt lumen ad dubia solvenda requirentes, relationem suae investigationis, ad Consilium deferant, ut ita nulla via intentata relinquatur ad verum moraliter certo cognoscendum antequam ad sententiae prolationem deveniatur.

16. Omnia acta occasione iudicii in medium allata accurate in Curia Episcopali custodiantur, ut in casu appellationis commode exhiberi valeant.

17. Si vero contingat, ut a sententia in Curia Episcopali prolata ad Archiepiscopalem provocetur, Metropolitanus eadem methodo in causae cognitione et decisione procedat.

Declarationes S. C. de Prop. Fide

CIRCA EAMDEM INSTRUCTIONEM.

I. Instructio diei 20 Iulii 1878 lata est de casibus in quibus ecclesiastica poena seu cen-

sura sit infligenda, aut gravi disciplinari coercitioni sit locus. Hinc Concilii plenarii Baltimorensis II. decreta N. 125 quoad naturam Missionum, NN. 77, 108 quoad iuridicos effectus remotionis missionariorum ab officio nullatenus innovata seu infirmata fuerunt.

Episcopi vero curent, ne sacerdotes sine gravi et rationabili causa de una ad aliam Missionem invitos transferant. Quod si de alicuius Rectoris definitiva remotione a munere in poenam delicti infligenda agatur, id Episcopi executioni non mandent, nisi audito prius Consilio.

II. Electio Consiliariorum facienda est in Synodo ad instar deputationis, seu canonicae electionis Iudicum Synodalium, qui non a clero sed ab Episcopo eliguntur, audito quidem consilio clericorum in Synodo, *etsi ex causis sibi notis illud amplecti postea Episcopus noluerit,* ut bene observat Benedictus XIV *De Syn. lib. V cap. V. num. 5.* Hinc absonum est, ut in casu de quo agit Instructio, horum Consiliariorum electio ad clerum pertineat.

Extra Synodum electio absolute ad Episcopum pertinet, quem decet, ut votum audiat reliquorum Consiliariorum in casu subrogationis alicuius qui defecerit, prout Episcopus in casu deficientis Iudicis Synodalis debet *exquirere Capituli consilium, sed illud sequi non tenetur.*

III. Votum a Consilio datum est semper consultivum, et sententia definitiva Episcopo est reservata; quando enim Canones dicunt aliquid ab Episcopo de Capituli vel cleri consilio agendum esse, non propterea necessitatem ipsi Episcopo inducunt illud sequi, nisi expresse id cautum sit. Hinc recte dicitur in Instructione, hos Consiliarios *Episcopo in causis definiendis auxilium praebere,* minime vero ipsos decidere. Sed inquisitionis acta, et opinio pandita a Consiliariis est semper inserenda processui.

Ex quibus patet officium Consiliariorum iudiciale quidem esse, cum instructio sit iisdem commissa, ac tamquam Adsessores Episcopo adsistant: sed patet etiam iudicialis et definitivae sententiae prolationem Episcopo esse unice reservatam.

IV. Per Instructionem sublata non est Episcopis extraordinaria facultas procedendi ad suspensionem ex informata conscientia, quatenus gravissimas et canonicas causas concurrere in Domino iudicaverint, aut gravi et urgente necessitate pro salute animarum, etiam non audito consilio, remedio aliquo providendum esse censuerint.

Liberum cuique Rectori est alium sacerdotem ab Episcopo approbandum secum habere coram Consilio sive ad simplicem adsistentiam sive ad suas animadversiones aut defensionem exhibendam.

76

S. C. Concilii *29 Sept. 1878* — 1. Potestne Episcopus N. auctoritate ordinaria supradictam (de Exercitiis Spiritualibus) praescriptionem universo clero suae dioeceseos imponere quatuor annorum spatio adimplendum, cum sacerdotes omnes et singuli nulli omnino expensae subiiciantur?

2. Posita responsione affirmante, potestne Episcopus sacerdotes eos qui absque legitima causa exercitationibus spiritualibus, de quibus supra, interesse detrectant, aliqua modica poena mulctare.

R. Ad 1. Affirmative.

Ad 2. Affirmative, praevia tamen paterna admonitione.

77

S. C. Ep. et Reg. *14 Martii 1879* — 1. An Ordinarius vetare possit campanarum pulsationem ante vel tempore Missae paroecialis in omnibus dioecesis ecclesiis, officiatis per sacerdotes saeculares aut regulares.

2. An sacerdotes saeculares cappellani aut rectores et an superiores regulares possint introducere functiones extraordinarias, alterare consuetas in respectivis ecclesiis, et processiones facere, absque praevia Ordinarii licentia.

R. Ad 1. Quoad presbyteros saeculares Episcopus utatur iure suo, nisi laudabilis consuetudo aut privilegium obstet. Quoad Regulares, Negative, excepto Sabbato Sancto.

Ad 2. Quoad saeculares Episcopus utatur iure suo, servatis resolutionibus Sacrarum Congregationum, et praesertim S. Rituum Congregationis anno 1703. *Urbis et Orbis* (1). Quoad Regulares, Affirmative, servatis resolutionibus ut supra, exceptis processionibus extra Ecclesiae ambitum, salvis, pro aliquibus processionibus, specialibus privilegiis.

78

Instructio S. C. de Prop. Fide *1883*

DE MODO SERVANDO IN COGNOSCENDIS ET DEFINIENDIS CAUSIS CRIMINALIBUS ET DISCIPLINARIBUS CLERICORUM IN FOEDERATIS STATIBUS AMERICAE SEPTENTRIONALIS.

Cum magnopere huius S. Consilii intersit in ecclesiasticis iudiciis eam methodum servari quae et temporum circumstantiis opportune respondeat, et regulari iustitiae administrationi, nec non Praelatorum auctoritati tuendae, querelisque reorum praecavendis par omnino sit, placuit iterum ad examen revocari ea omnia quae in hac re pro ecclesiis foederatorum Ame-

(1) V. infra Cap. XIV. *De Piis Institutis* etc. sub die *10 Decembris 1703.*

ricae Septentrionalis Statuum in Instructione diei 20 Iulii anno 1878, nec non in responsione ad dubia circa eamdem posterius proposita continebantur. Itaque S. C. omnibus mature perpensis, SSmo D. N. Leone PP. XIII. approbante, haec quae sequuntur observanda decrevit, praecedenti Instructione ac successiva declaratione abrogata, iis exceptis quae in hac continentur.

I. Ordinarius pro suo pastorali munere tenetur disciplinam correptionemque clericorum ita diligenter curare, ut circa eorum mores assidue vigilet, ac remedia a canonibus statuta sive praecavendis, sive tollendis abusibus in clerum aliquando irrepentibus provide adhibeat.

II. Haec vero remedia, alia *praeventiva* sunt alia *repressiva*. Illa quidem ad praepedienda mala, scandalorum stimulos amovendos, voluntarias occasiones et causas ad delinquendum proximas vitandas ordinantur. Haec vero eum in finem constituta sunt, ut delinquentes ad bonam frugem revocentur, ac culparum consectaria e medio tollantur.

III. Conscientiae Ordinarii remittitur cuiusque remedii applicatio, canonicis praescriptionibus servatis pro casuum ac circumstantiarum gravitate.

IV. Praeventiva remedia sunt praecipue spiritualia exercitia, monitiones, praecepta.

V. Antequam vero adhibeantur, summaria factorum recognitio praecedat oportet: cuius notitiam Ordinarius servari curet ut, si opus sit, ad ulteriora procedere possit, et ut auctoritati ecclesiasticae superioris gradus in casu legitimi recursus totius rei rationem reddat.

VI. Canonicae monitiones vel secreto fiunt (etiam per epistolam vel per interpositam personam) ad modum paternae correptionis, vel servata forma legali adhibentur, ita tamen ut illarum executio ex aliquo actu pateat.

VII. Quod si monitiones in irritum cedant Ordinarius iubet per Curiam delinquenti analogum praeceptum intimari ita, ut in hoc explicetur, quid ipse vel facere vel vitare debeat, addita respectivae poenae ecclesiasticae comminatione, quam si praeceptum transgrediatur, incurret.

VIII. Praeceptum delinquenti a Curiae Cancellario coram Vicario generali iniungitur, aut etiam coram duobus testibus ecclesiasticis vel laicis spectatae probitatis.

1. Actus iniunctionis praecepti signatur a partibus praesentibus, et a delinquente etiam, si velit.

2. Vicarius Generalis iusiurandum testibus imponere potest de secreto servando, si prudenter a natura rei, de qua agitur, id requiratur.

IX. Quod vero pertinet ad remedia repressiva seu poenas, animadvertant Ordinarii in suo pleno vigore manere remedium extraiudiciale ex informata conscientia pro occultis reatibus a S. Concilio Tridentino constitutum C. I. § 14. de Reform.

X. In actione criminali vel ob praecepti inobservantiam, vel ob communes reatus, vel ob ecclesiasticarum legum transgressionem processus summarie et sine strepitu iudicii servatis semper in tota sua substantia iustitiae regulis conficiatur.

XI. Processus ex officio instruitur, vel accepto supplici libello, vel accusatione, vel nuncio quoquomodo ad Curiam perlato et usque ad terminum perducitur eo consilio, ut omni studio ac prudentia veritas detegatur, ac tum de crimine tum de reitate vel innocentia accusati causa eliquetur.

XII. Ubi Curiae iam constitutae sunt, compilatio processus committi potest probo ac perito viro ecclesiastico, cui assistat actuarius. In dioecesibus vero in quibus Curiae episcopales nondum possint institui, interim observanda est instructio anni 1878 cum responsione eam subsequenti ad proposita dubia. Videlicet singuli Antistites in Synodo Dioecesana audito clericorum consilio, quod tamen sequi non tenentur, quinque, vel ubi adiuncta rerum id fieri non sinant, tres saltem presbyteros ex probatissimis et, quantum fieri poterit, in iure canonico peritis seligant ad huiusmodi officium, ut in praedicta Instructione declaratum exstat, exercendum. Quod si ob aliquam gravem causam Synodus haberi nequeat, quinque vel tres, ut supra, ecclesiastici viri per episcopum ad idem munus deputentur. Electi in officio manebunt usque ad proximam Dioecesanae Synodi celebrationem, in qua vel confirmentur, vel alii eorum loco designentur. Quod si interdum morte aut renuntiatione vel alia causa praescriptus consiliariorum numerus minuatur, episcopus audito consilio caeterorum ad commissionem pertinentium alios sufficiet. Porro commissio haec Consultorum iureiurando obstricta tenetur ad officium fideliter adimplendum, et praeside Episcopo vel Vicario Generali rem suam aget.

XIII. In qualibet Curia episcopali procurator fiscalis constituetur, ut iustitiae et legi satisfiat.

XIV. Pro intimationibus vel notificationibus si Apparitores Curiae desint, utatur Episcopus persona aliqua qualificata, quae eas exhibeat, ac de hoc ipsum certiorem reddat: vel etiam a Curia per publicos tabellarios commendatae (quibus locis hoc systema vigeat) transmittantur, exquisita fide exhibitionis atque acceptionis vel repudii. Intimationes et notificationes semper in scriptis absolute fiant.

XV. Delicti fundamentum erui potest ex ipsa expositione habita in processu, quae authenticis informationibus vel confessione extraiudiciali, vel testium depositionibus confirmetur: transgressio vero praecepti ex ipso decreto

et actu intimationis ad normam art. VII. et VIII. factae deducitur.

XVI. Ad admittendam vero rei culpabilitatem necessaria est probatio legalis, quae iis momentis constare debet, quibus veritas vere demonstrata elucescat, vel saltem moralis convictio inducatur quocumque rationabili dubio oppositi remoto.

XVII. Personae quae examini subiiciendae sunt, separatim audiuntur.

XVIII. Testes ad probationem, sive ad defensionem, si legalia impedimenta id non prohibeant, audiantur praestito iuramento de veritate dicenda, et si res postulet, etiam de secreto servando. Itaque antequam testificentur, cum de veritate tum de secreto iurent. Eo magis de officio fideliter adimplendo et de secreto pro rei, de qua agitur, exigentia servando, omnes iuramento obstricti sint oportet, qui in instructione processus ex suo munere partem aliquam habeant.

XIX. Testes qui in locis longe dissitis vel in aliena dioecesi degunt, mediante auctoritate ecclesiastica loci in quo manent, examinentur, in quem finem specimen factorum transmittetur: quae quidem auctoritas in responsione normas in hac Instructione contentas observabit.

XX. Si indicentur testes, qui de factis vel circumstantiis ad meritum causae substantiale spectantibus interrogandi essent, nec examinari possint, vel quia non licet aut decet eos citare in iudicium, vel quia rogati adesse recusent, necesse est id in actis commemorare, eorumque deficientia suppletur testimoniis aliorum, qui vel de relato vel aliter rem, de qua quaeritur, noverint.

XXI. Ubi id omne quod ad veritatem factorum constituendam et culpam accusati probandam pertinet, absolutum fuerit, imputatus intimatione scripta ad examen vocatur.

XXII. In intimatione, nisi prudentia obstet, accusationes contra reum perlatae per extensum referuntur, ut ad responsionem se praeparare possit.

XXIII. Quod si ob accusationum qualitatem vel alia de causa haud expediat, ut in intimatione exprimantur, in hac satis erit innuere, ipsum ad examen vocari ut in causa, de qua contra eum fit inquisitio, sese defendat.

XXIV. Si ad examen accedere recuset, iterum fit intimatio, atque in ea congruum tempus peremptorium praefinitur, intra quod reus coram tribunali se sistere debeat, eique significatur, si non pareat, contumacem esse iudicandum: quam intimationem si haud probato legitimo impedimento transgrediatur, ut contumax de facto habebitur.

XXV. Verum si ad examen accedat, audiatur: et ubi inductiones alicuius valoris exhibeat, eae, quantum fieri potest, accurate discutiantur.

XXVI. Dein accedendum est ad contestationem delicti et argumentorum, quae prostant, ut inquisitus et culpabilis habeatur et in poenas canonicas incurrisse censeatur.

XXVII. Inquisitus, ubi ex his noverit quae in actis contra ipsum relata sunt, ad ea respondere potest, ac, si velit, utetur iure defensionis a se ipso peragendae.

XXVIII. Potest etiam, si postulet, obtinere ut terminus ad defensionem scripto exhibendam praefigatur: maxime si ob ea quae art. XXIII indicata sunt, responsionem ad accusationes contra se latas parare non potuerit.

XXIX. Absoluto processu redactor actorum summarium praecipuorum argumentorum, quae ex ipso elucent, conficiat.

XXX. Qua die causa proponetur, inquisito fiet facultas defensionem suam per alium sacerdotem suo nomine peragendi. Quod si idoneum non reperiat, laicum catholicum adhibere potest. Quisque autem ex iis ab Ordinario approbandus est.

XXXI. Si vero reus defensorem deputare recuset, Ordinarius illum ex officio designabit.

XXXII. Defensor debitis sub cautelis in Cancellaria Curiae processum eiusque summarium inspiciet, ut reum tueatur; ac defensionem ante causae ipsius propositionem scripto exhibere poterit. Ipse quoque ad iuramentum de secreto servando tenetur, quando iudex indolem causae id postulare censuerit.

XXXIII. Processus eiusque summarium ad procuratorem fiscalem mittitur, ut officio suo fungi possit; dein ad Ordinarium remittitur, qui ubi in plenam causae cognitionem devenerit, diem constituet, in qua eius discussio ac decisio locum habeat, idque inquisito significari curet.

XXXIV. Praestituta die causa coram Episcopo vel Vicario generali, praesente procuratore fiscali, defensore, et Cancellario proponitur.

XXXV. Audito fisci procuratore, ac defensione rei, sententia pronunciatur, eiusque pars dispositiva Cancellario dictatur, expressa mentione facta, si damnationi sit locus, sanctionis canonicae quae contra imputatum applicatur.

XXXVI. Sententia reo intimetur, qui potest ad auctoritatem superioris instantiae appellationem interponere. (1)

XXXVII. In appellatione observentur normae expressae in Constit. sa. me. Benedicti XIV *Ad militantis* diei 20 Martii 1742 ac caeterae indictae a S. C. Episcoporum et RR. decreto diei 18 Decembris 1835 et epistola circulari diei 1 Aug. 1851.

---

(1) Quoad appellationem, in Concilio Plen. Baltimor. III. hoc notatur: « Quod si a iudicio curae metropo» litanae primae instantiae ad aliam curiam appellandum sit, appellatio ex speciali concessione S. Sedis fiet ad » Metropolitanum viciniorem. »

XXXVIII. Intra terminum decem dierum a notificatione sententiae interpositio appellationis fieri debet, quo elapso tempore sententiae executio locum habet.

XXXIX. Appellatione interposita, continuo Curia ad auctoritatem ecclesiasticam superioris instantiae omnia acta causae in suis autographis, idest processum, eius summarium, defensionem ac sententiam mittit.

XL. Haec porro superioris instantiae auctoritas, appellatione cognita, appellanti iniungit ut intra triginta dies defensorem deputet, qui ab ipsa approbandus est.

XLI. Eo termino peremptorio frustra elapso, censetur reus beneficio appellationis renuntiasse, quam propterea iudex gradus superioris peremptam declarat.

XLII. In appellatione a sententia Curiae episcopalis ad metropolitanam Archiepiscopus in causa cognoscenda ac definienda eadem procedendi methodo utetur, quae in hac instructione indicatur.

XLIII. Si clericus ob communes reatus a civili potestate, privilegio fori non obstante, processui ac iudicio subiiciatur, Ordinarius summariam informationem criminis assumit, ac inquirit, num ad normam sacrorum canonum infamiae, irregularitati, vel alii ecclesiasticae sanctioni locus esse possit.

§. 1. Pendente iudicio vel imputato in carcere detento, prudens consilium erit, ut Ordinarium ordinationes mere provisorias adhibeat.

§. 2. Iudicio absoluto, si liber accusatus remittatur, Curia episcopalis iuxta informationes ut supra assumptas ea ratione procedet, quae in hac instructione constituitur.

XLIV. In casibus dubiis diversisque in praxi difficultatibus Ordinarii Sacram hanc Congregationem consulant, ut contentiones ac nullitatem actorum devitent.

XLV. Haud ita facile Curiae episcopales ad damna vel expensas resarciendas damnari poterunt; quoties enim ex processu informativo indicia sufficientia ad agendum contra inquisitum appareant, iudex appellationis a talibus damnationibus abstineat, cum ea indicia sufficiant ut in iudice, qui antea processit, ea vera et propria calumnia excludatur, quae ad huiusmodi damnationem requiritur.

XLVI. Concilii plenarii Baltimorensis II. decreta N. 125 quoad naturam missionum, et N. 77. 108 quoad iuridicos effectus remotionis missionariorum ab officio, nullatenus innovata seu infirmata intelliguntur, salvis iis quae recentius de Parochis seu Rectoribus inamovibilibus constituta sunt.

79

Litt. encycl. S. C. de Prop. Fide *3 Martii 1882* — Inerendo alle istruzioni ricevute, questa S. C. di Propaganda per gli Affari Orientali nella Generale Adunanza tenuta il 27 del mese u. s. dovette occuparsi dell'uso della qualifica *in partibus infidelium* che si è data fin qui alle chiese ed ai Vescovi non residenziali. Tutto ben ponderato il S. Consesso giudicò prender le seguenti determinazioni:

1. Resta abolita del tutto la formola *in partibus infidelium.*

2. A questa è sostituita altra esprimente il nome antico della regione, ov'è situata la sede del Vescovo, cioè p. es. *N. N. Archiepiscopus Corinthius in Achaia.* Come però era libero l'uso della formola antica, così sarà in libertà di ciascuno usare della nuova, ovvero denominare il Vescovo solamente dalla sede, dicendo p. es. *N. N. Archiepiscopus Corinthius* senza altro.

3. Quando occorra o si voglia distinguere con una appellazione comune i Vescovi e le Chiese non residenziali dai Vescovi o Chiese residenziali, invece di chiamarli *in partibus infidelium,* si chiamino in comune, come il più delle volte si è praticato finora, *Episcopi* seu *Ecclesiae Titulares.*

Il S. Padre, cui furono sottoposte siffatte risoluzioni nell'udienza dei 28 del mese stesso degnavasi munirle di sua sanzione, incaricando questa medesima S. Congregazione di portarle ufficialmente a notizia de' varii Pontificii Dicasteri.

80

S. C. de Prop. Fide – C. G. *25 Iulii 1887* — 1. A quonam Episcopo dependere censeantur fideles orientales (propriis parochis destituti) si infra propriae dioeceseos limites missionario latino gaudeant tamquam parocho; num ab Episcopo orientali, an ab Episcopo latino?

2. Quid vero si extra limites propriae dioecesis versentur?

R. Ad 1. A proprio Episcopo orientali.

Ad 2. Standum decreto Concilii Lateranensis. — *En quae habentur in C. IX. Concilii Lateran. IV*:

« Quoniam in plerisque partibus intra eam-
» dem civitatem atque dioecesim permixti sunt
» populi diversarum linguarum, habentes sub
» una fide varios ritus et mores; districte prae-
» cipimus, ut pontifices huiusmodi civitatum
» sive dioecesium provideant viros idoneos, qui
» secundum diversitates rituum et linguarum di-
» vina officia illis celebrent, et ecclesiastica sa-
» cramenta ministrent, instruendo eos verbo
» pariter et exemplo. Prohibemus autem omnino
» ne una eademque civitas sive dioecesis diver-
» sos pontifices habeat, tanquam unum corpus
» diversa capita, quasi monstrum. Sed, si propter
» praedictas causas urgens necessitas postula-
» verit, pontifex loci catholicum praesulem na-

» tionibus illis conformem provida deliberatione » constituat sibi vicarium in praedictis, qui ei » per omnia sit obediens et subiectus. Unde » si quis aliter se gesserit, excommunicationis » se noverit mucrone percussum: et, si nec sic » resipuerit, ab omni ecclesiastico ministerio » deponatur, adhibito, si necesse fuerit, brachio » saeculari ad tantam insolentiam compescen- » dam. »

81

Ex Litt. S. C. de Prop. F. *12 Maii 1890* (Ad Archiep. Parisien.) — È massima generale di questa S. C. che i Patriarchi di rito orientale non possano esercitare la loro giurisdizione fuori dei loro patriarcati, e che perciò i sacerdoti e fedeli di qualsivoglia rito orientale domiciliati fuori dei respettivi patriarcati, o anche entro il perimetro dei medesimi ma non aventi parrochi del proprio rito, sieno soggetti all' Ordinario latino del luogo in cui si trovano, specie nelle diocesi latine. S' intende per altro che l'autorità dei vescovi latini sugli orientali ad essi soggetti non si estende a questioni di rito, nè ad affari riguardanti lo stato monastico di quei sacerdoti che l' avessero abbracciato. In tali casi, salva sempre l' autorità di questa S. C., è espediente che l'Ordinario del luogo tratti o colla stessa S. C. o col Patriarca orientale in punti di rito, o coll' Abbate Generale dell'Ordine monastico se si tratta degli affari dei monaci.

Art. III. — De officiis Episcoporum et Vicariorum Apostolicorum.

82

S. C. de Prop. Fide - C. G. *28 Iulii 1626* — SSmus D. N. in Congregatione de Propag. Fide iustis de causis animum suum moventibus, et de consilio Ven. Fratrum suorum eiusdem S. Congreg. Cardinalium, Episcopis in partibus infidelium constitutis qui ab eadem Congregatione stipendia habent, vel ab ipsa in negotiis occurrentibus diriguntur, indulsit, ut non obstante Constitutione fel. rec. Sixti V praedecessoris sui de Liminibus Apostolorum visitandis, Limina praedicta, temporibus in ea constitutis, per procuratorem etiam in Curia Romana existentem, specialiter singulis vicibus visitationis faciendae constituendum visitare possint ac valeant, mandavitque Congregationis Concilii Tridentini Secretariis pro tempore ut visitationes Liminum a praedictis Episcopis, ut praefertur, faciendas admittant, non obstante dicta Constitutione, et aliis quibuscumque in contrarium quomodolibet facientibus.

83

Ex Instruct. S. C. deProp. Fide *1659* (ad primos Vic. Ap. Societatis Missionum ad exteros) — Clerum missionariosque optimos et semper habetote, et tales conservate omni cura et sollicitudine; eorum vero cuique suum munus in provincia adsignate, et vineam suis limitibus distinctam in qua laborandum est. Extra hanc nequaquam licitum sit cuiquam egredi absque vestra in scriptis obtenta facultate quae quidem haud facile concedenda est, nisi legitima et urgentissima causa impellat; tunc vero praescripto brevissimo tempore, alteroque subrogato qui absentis defectum suppleat. Iam vero si missionarius quispiam in alienam provinciam ingressus nolit legitimum ordinem servare, primo quidem corripite hominem, ut, si resipuerit, fratrem lucremini; si vero in sua stultitia perseveraverit, tunc fugiant ii quorum ius laeditur cum huiusmodi contendere, sed cedentes iure suo, certiores vos reddant eorum quae accederint omnium. In Europam nolite quemquam amandare nisi pura puta necessitas et urgentissimae causae non modo id suaserint sed pene invitos coegerint. Causae porro esse possunt: mala hominis vita, scandalosi mores perversa doctrina, ingenium turbidum, rixosum et aliorum impatiens, et maxime negotiis saecularibus politicis et temporalibus sese immiscens, aut demum si necessitas poscat S. Cong. fieri certiorem de summa rerum, et totius Missionis omniumque provinciarum statu.

84

Decr. Alexandri PP. VII *26 Iulii 1662* (Super Residentia Episcoporum Regularium) — Quia Ecclesia N. N. inter schismaticos constituta non sine magna rei catholicae iactura a pluribus annis Pastoris solatio destituta reperitur, eo quod illius Episcopi, licet saepissime, ac serio moniti, canonicisque remediis pluries, ac diversimode excitati in ea minime resederint adeoque illius Status deplorabilis evaserit, ut nisi extremis et efficacioribus remediis huiusmodi malo succurratur, quod reliquum est ibi catholici nominis vestigium prorsus abolitum iri pertimesceri posset, Sanctissimus Dominus Noster volens ex debito Pastoralis officii, ac sibi impositae universalis omnium Ecclesiarum sollicitudinis, sui muneris in tanta necessitate partes omnes explere, matura desuper habita deliberatione censuit, ubi ordinaria remedia nequaquam profecisse compertum est, etiam extraordinaria adhibere, malumque magis praecavere, quam expectare curandum; quamobrem praesenti Decreto ultra poenas a Sacris Canonibus contra non residentes constitutas, poenam quoque suspensionis ab executione Ordinis Episcopalis, etiam in propria Dioecesi ipso facto, et absque alia declaratione incurrendae vigore praesentium futuris pro tempore eiusdem Ecclesiae Episcopis imposuit, atque imponit, a qua nullius etiam rationabilis, atque legitimae

causae, vel impedimenti allegatio eosdem praeservare, ac excusare valeat, nisi a Sede Apostolica, vel eiusdem in Regno Nuncio residente fuerit in scriptis approbata. Decernit insuper, ac declarat, Sanctitatis Suae mentem nequaquam esse, eosdem Episcopos, si Regulares fuerint, ab obligationibus professioni regulari quam emiserunt annexis, per adeptionem dignitatis, ac muneris episcopalis nullatenus absolvere, ac eximere, nisi quatenus eiusdem muneris, ac curae Pastoralis exercitio impedimenti sint, ideoque quotiescumque ex ipsorum culpa (quod absit), sive ex alia qualibet causa, aut impedimento, quantumvis iusto, ac legitimo in praedicta Ecclesia, aut saltem dioecesi residere, excepto tempore a Sac. Concilio Tridentino praefinito, aut noluerint, aut nequiverint, minime absolutos esse ac censeri ab obligatione, quam per professionem regularem contraxerunt de vivendo intra claustra, et sub obedientia Superiorum eiusdem Religionis, observandoque omnia, et singula, quae a Regularibus intra claustra degentibus sive ex voto sive ex praescripto Regulae, et Constitutionum suae Religionis quomodolibet, et qualitercumque observari debent ac solent, adeo ut quandocumque hac in parte defecerint, nec a Sancta Sede licentiam, seu dispensationem in scriptis obtinuerint, nec statim ad claustra suae Religionis sese contulerint, ad omnes illas poenas, quae contra Regulares extra claustra degentes a sacris canonibus, atque Apostolicis Constitutionibus prolatae sunt, adstricti censeantur; Superioribus Ordinis, ad quos spectat iniungendo, ut ad claustra eos revocent ad praescriptum Apostolicarum Constitutionum contra Regulares extra Claustra degentes emanatarum..... Pro eo vero tempore, quo, ut praefatum est, ultra tempus Concilii non resederint, nullatenus eisdem liceat proventus ullos, aut fructus Ecclesiae, tametsi alioquin Beneficia legitime ipsis fuerint collata, percipere, aut illis uti, et frui, etiam sub spe dispensationis obtinendae, ad quos fructus et proventus Sanctitas Sua ex nunc eosdem pro eo tempore incapaces declarat, atque inhabilitat, nec non ad poenam restitutionis, aliasque contra usurpatores et iniustos detentores bonorum ecclesiasticorum latas teneri declarat. Quod si demum ex aliquo ingruente bellorum, aut alterius cuiuslibet gravis causae impedimento, et per Sedem Apostolicam, ut praefatum est, in scriptis approbando, alicui ipsorum minime residere permissum fuerit, saltem in loco aliquo proximiori, et per eamdem Sanctam Sedem in scriptis designando residere omnino teneantur sub eisdem prorsus poenis, quae superius de residentia in dioecesi dictae sunt. Praesens autem Decretum idem Sanctissimus cuilibet ex praefatis Episcopis pro tempore, ante propositionem in Consistorio ad Ecclesiam notificari mandavit, ut ad omnium in eo contentorum observationem per iuramentum in manibus Reverendissimi Cardinalis praefatam Ecclesiam in Consistorio propositurі, et sub rogitu Notarii Sac. Congregationis de Propaganda Fide praestandum sese adstringant, eiusdemque Decreti, ac iuramenti tenorem in Decreto Consistoriali, et in Bullis inseri mandavit.

85

S. C. de Prop. Fide – C. G. *10 Iulii 1668.* — Inhibeatur Episcopis S. Congregationi subiectis ne Romam sub quovis praetextu veniant absque licentia S. Congregationis.

86

S. C. de Prop. Fide – C. P. PRO SIN. *11 Iulii 1668* — Emi Patres censuerunt supplicandum esse SSmo, ut decretum alias ab hac S. Congregatione coram s. m. Urbano VIII sub die 28 Iulii 1626 emanatum dignaretur auctoritate apostolica confirmare, eiusque observationem districte omnibus Archiepiscopis et Episcopis S. Congregationis mandare ac decidere. Tenor autem decreti talis est:

« SSmus D. N. in Congregatione de Propa» ganda Fide iustis de causis etc. » *(V. n. 82).*

Quo decreto relato per Secretarium, Sanctitas Sua in Audientia sub die 6 Augusti 1668 illud iuxta omnes et singulas sui partes auctoritate Apostolica confirmavit, atque ab omnibus observari districte mandavit.

87

Decr. S. C. de Prop. Fide *17 Iunii 1715* S. C. censuit supplicandum SSmo pro confirmatione et renovatione decreti s. m. Alexandri VII 26 Iulii 1662 *(V. n. 84)* et eiusdem extensione ad omnes Regulares a S. Sede Ap. etiam ad nominationem seu supplicationem S. Congregationis Prop. Fidei ad officia Vicarii Ap. seu Ecclesiae alicuius Administratoris seu Visitatoris promovendos cum charactere episcopali..... Censuit etiam S. C. iuramentum de huiusmodi decreto observando, quod alias praestari deberet in manibus Emi Cardinalis Ecclesiam in consistorio propositurі posse praestari coram Emo Praefecto seu Secretario eiusdem S. Congregationis, ante consecrationem eiusdem Episcopi seu Archiepiscopi; transmittendum vero decretum s. m. Alexandri VII. cum extensione, ut supra, ad Secretarium Brevium, ad D. Auditorem SSmi, et ad magistros caeremoniarum qui Emo Episcopo consecranti, ante ipsam consecrationem affirment eiusmodi iuramentum fuisse praestitum eaque de re in suis registris faciant mentionem. — SSmus approbavit.

88

S. C. de Prop. Fide — C. P. (PRO SIN.) *20 Septembris 1741* — Moneantur omnes Vicarii Ap. et missionarii S. C. ut singulis annis ad eam mittant catalogum conversorum baptizatorum et Sacramentorum quae quisque in sua Missione administraverit.

89

S. C. de Prop. Fide — C. G. *13 Martii 1743* — S. Congregatio iussit commendari magnopere ac praecipue Episcopis et Vicariis App. ut certam faciant S. Congregationem si aliquis fortasse ex missionariis muneri suo minime satisfaciat, vel suis moribus et exemplis offensionem et scandalum praebeat.

90

Litt. Encycl. S. C. de Prop. Fide *17 Iun. 1747.* (AD EPISCOPOS ET VIC. AP.) — Egli è un debito preciso di questa S. C. non solamente invigilare con la più premurosa attenzione al buon servigio delle Missioni Apostoliche da essa dipendenti, ma di accorrere altresì con prontezza, e con l'uso dei mezzi opportuni al riparo di quegli abusi e disordini, che possono talvolta derivare o dall'imprudenza o dal poco zelo, o anche dalla non edificante condotta di qualche particolare missionario. Quindi è che giudicando molto confacevole a tale intento l'essere annualmente informata non meno del numero, che degli andamenti di quei soggetti, e più particolarmente degli Ordini e Istituti Regolari, i quali attualmente dimorano nelle rispettive Missioni, destinati dalla medesima all'esercizio dell'evangelico ministero: siccome incarica con una sua Lettera Circolare ciascuno dai Prefetti da essa costituiti tali in virtù di suo Decreto, o Patente, che debbano ogni anno dar conto de' loro subordinati, così per mezzo della presente, parimente Circolare, commette lo stesso carico a ciascuno dei Metropolitani, Vescovi e Vicarii Apostolici, in riguardo a quei missionarii, che si trovano dalla medesima S. Congregazione sottoposti espressamente all'autorità e direzione degli stessi. Desidera pertanto, che V. S. rispetto a somiglianti soggetti, tanto del clero secolare, che del regolare, favorisca verso il termine di ogni anno transmetter qua un distinto catalogo dei medesimi, con l'individuazione dei loro nomi, specificando coram Deo, e in sua coscienza, quali siano i costumi di ognuno, l'integrità o i difetti della di lui vita, l'idoneità e la diligenza con cui adempie i doveri del suo impiego, e qual frutto corrisponda alle sue industrie e fatiche in beneficio delle anime alla di lui assistenza confidate. Si attenderanno adunque con particolare espettazione circa questo importante affare gli effetti del zelo ben noto e della vigilante accuratezza di V. S. per necessario lume e governo della detta S. C., la quale l'assicura, che la richiesta annuale informazione sarà da essa custodita con la dovuta segretezza. Inoltre si compiacerà Ella di conservare la presente per notizia e regola dei suoi successori in *codesta diocesi* con avvertenza, che se mai (che Dio nol permetta) venisse nel decorso dell'anno ad accadere qualche inconveniente bisognoso di pronto rimedio, quale potesse o dovesse dalla stessa Sagra Congregazione apprestarsi, in tal caso non manchi di darne subito l'avviso.

91

S. C. de Prop. Fide *12 Iun. 1764.* — Emo ac Rmo Cardinali Praefecto opportunum videri, pro bono regiminis atque incremento Missionum in Tunkino existentium, ut dubia, quae missionariis haud raro occurrunt in eorum muneris exercitio, proponantur in synodis eorumdem missionariorum identidem habendis per Vicarios Apostolicos eorumque Coadiutores si qui fuerint, ita ut ad normam resolutionum quae ibi captae fuerint gerere se debeant missionarii praedicti, donec a S. Sede, quae certior interim fieri debebit, aliud in contrarium non statuatur; EE. PP. decreverunt atque expresse mandarunt ut huiusmodi synodi sive congressus, ecclesiasticae disciplinae servandae apprime utiles, quam frequentissime potest, habeantur, ibidemque praefata dubia et caeterae omnes spirituales necessitates expendantur, declarantes insuper S. Congregationem, exceptis casibus extraordinariis, nulli unquam dubio seu consultationi responsuram, quae sibi privatim fieret a quocumque missionario, neque ante ad synodos vel congressus de quibus agitur fuerit allata, vel saltem scripto approbata Vicariorum Apostolicorum, sive etiam Coadiutorum, ubi synodi praedictae aliquo intercedente obstaculo haberi non poterunt...

92

S. C. de Prop. Fide *14 Ian. 1798.* — Curet Episcopus (Pekinensis) quo meliori modo fieri possit, pro suo zelo et prudentia, visitationis munus, etiam extra civitatem, per seipsum; sin minus, quamdiu legitime impeditus fuerit, per idoneos ministros adimplere, iuxta praescriptum Tridentini (*Sess. XXIV. c. 3. de Reform.*).

93

S. C. de Prop. Fide — C. P. PRO SIN. *16 Ian. 1803* — Se i Vicari Ap., i loro Coadiutori ed i Vicarii Generali siano tenuti ad applicare pel popolo del Vicariato.

R. Negative, sed decere ex charitate.

94

S. C. de Prop. Fide - C. G. *13 Aprilis 1807* — Episcoporum maxime est ea omnia quae ad Dei cultum pertinent diligenter curare. Administrator igitur et Episcopi Patriarchatus Babylonensis omnem dent operam ut ea, qua decet, munditie ac nitore custodiantur Ecclesiae; ut sacrae supellectiles vasa et ornamenta ad Ecclesiae ministerium instructa, munda, integra ac plene decentia sint; ut denique sacra pyxis, peracta fidelium communione, in tabernaculo reponatur, inflictis pro ratione culpae contra Ecclesiae custodes vel procuratores, qui haec negligunt, ecclesiasticis poenis. Antistites diligenter invigilent ut ecclesiarum et monasteriorum reditus nec non fidelium oblationes in eos usus diligenter impendantur, pro quibus institutae vel praestitae sunt; accuratam vero rationem ab illis ad quos pertinet, de illarum erogatione statutis temporibus exigant.

95

Decr. S. C. de Prop. Fide *14 Aug. 1819* — Ad coercendum abusum qui in locis Missionum iamdudum irrepserat, ut scilicet nonnulli Praesules deserentes sub aliquo obtentu Ecclesias, seu Vicariatus suos, episcopalia munia in alienis Dioecesibus, seu Vicariatibus exercerent, S. Congregatio accedente Summi Pontificis auctoritate, decrevit die 28 Martii 1651 ac denuo sub die 26 Iulii 1662, ac 17 Iunii 1715 ne ullo modo liceret Episcopis, seu Apostolicis Vicariis in aliena dioecesi, seu districtu, etiam de consensu Ordinarii pontificalia munia peragere, sub poena suspensionis ipso facto incurrendae, ac Romano Pontifici reservatae. Cum autem compertum fuerit, generalem hanc inhibitionem maximo saepe incommodo, et detrimento esse, praesertim cum aliquis Antistes ob adversam valetudinem, vicinum aliquem Praesulem ad ea peragenda quae episcopalis sunt potestatis cogitur accersire, Emi Patres, referente Emo ac Rmo D. Card. Fontana Praef. censuerunt supplicandum SSmo pro eorumdem decretorum moderatione, ita ut quando rationabili causa, vel urgente necessitate Episcopi, seu Vicarii Apostolici ad alienas dioeceses seu Vicariatus se conferunt, possint sibi invicem communicare facultatem pontificalia exercendi, contrariis minime obstantibus praedictis decretis, dummodo tamen semper accedat Episcopi seu Vicarii loci consensus, inviolatumque de coetero maneat residentiae praeceptum.

Hanc autem S. C. sententiam SSmo D. N. Pio PP. VII. relatam in Audientia habita per R. P. D. Carolum Mariam Pedicini Secretarium die 8 Augusti 1819 Sanctitas Sua benigne adprobavit.

96

Ex Litt. S. C. de Prop. Fide *3 Maii 1828* (AD VIC. AP. TUNKINI ORIENTALIS). — ... Quoad visitationem ad Limina Apostolorum, scias sufficere accuratam relationem a Vic. Ap. pro tempore transmissam, nec aliquam requiri ab eius Coadiutore; consuetae autem Sacrorum Liminum visitationis oneri procurator ad S. C. deputandus satisfaciet.

97

Decr. S. C. de Prop. Fide *31 Oct. 1838.* — Ut haec S. Congregatio de Propaganda Fide statum exterarum Missionum apprime cognoscat, obvenientibusque necessitatibus mature ac prudenter occurrere vel providere possit, omnium quae ubique tarrarum geruntur, distincte et enucleate est certior facienda. Hinc peropportune Sacra haec Congregatio huic damno providerat litteris datis sub die 17 Iunii anni 1747; utque res catholica, quae apud hostes christiani nominis passim labefactari solet, bene feliciterque verteret, iterum eamdem rem decernendam et decreto firmandam curavit dato die 2 Aprilis anni 1759; quo cautum est, ut quolibet exeunte anno omnes Archiepiscopi, Episcopi, Vicarii Apostolici, Praefecti, caeterique Missionum Praepositi relationem ad hanc nostram Congregationem transmitterent. Utque res melius expeditiusque perficeretur duos proposuit libellos, quibus datis certis interrogationibus, unusquisque, qui de officio tenebatur adamussim responderet....

Ast profecto maximo animi angimur dolore videntes hoc nostrum praeceptum a nonnullis pessumdari, istasque leges sapientissime constitutas inutiles atque infectas evadere: itaque auctoritate, qua pollemus, cuique notum volumus adhuc plenissime vigere praefatum decretum diei 2 Aprilis 1759, quod adhuc in suo pleno robore permanere decernimus. Stat ergo unicuique onus in fine cuiusque anni certiorandi hanc S. Congregationem de omnibus quae ad sacras spectant Missiones, et respondendi clare, nitide ac distincte omnibus quaesitis in praefatis libellis enunciatis. Ergo hoc in vestris animis fixum haereat penitusque insideat, hanc obligationem tenere omnes, licet quacumque exemptione aut privilegio insignes.

Nostrum esset ad id vos cogere censuris ac poenis ecclesiasticis; sed mitius agentes confidimus satis superque rei provisum si nostra praecepta in vestram mentem, cogitationemque revocaverimus. Vestram itaque conscientiam oneramus: si secus feceritis, quod Deus avertat, vos reos coram Deo esse volumus muneris neglecti.

Mandamus ut praefatae litterae vim legis habeant tum pro his qui nunc sunt, tum pro

futuris missionum Praefectis et Moderatoribus, donec expresse et apertis verbis iis non fuerit derogatum.

A nemine nisi a Deo mercedem nostrorum laborum expectantes, nihil aliud restat, nisi ut vos oremus obtestemurque ut vineam Domini sollicitis curis et laboribus colatis et administratione Sacramentorum assidua, et verbi praedicatione opportuna, et, quod caput est, bonorum operum exemplo. Vos forma facti gregis ad hanc normam vestras omnes operationes componite, expectantes beatam spem quam daturus est nobis qui non mentitur Deus.

98

S. C. de Prop. Fide – C. P. PRO SIN. *27 Sept. 1843.* — Se ai Vicarî Apostolici corra obbligo di dare ogni quinquennio la piena relazione del Vicariato, ed ogni anno ragguagliare la S. C. degli avvenimenti e cose più notabili, ovvero se tale obbligazione sia annuale.

R. Ad 1. et 2. partem, Affirmative iuxta Decretum diei 20 Septembris anni 1741.

Ad 3. Negative.

99

Ex Litt. S. C. de Prop. Fide *23 Martii 1844* (AD VIC. AP. TUNK. OCCID.).... Petebas an de statu missionis ratio reddenda esset singulis annis, iuxta Decretum anni 1838, vel quovis quinquennio.... Ad minuendum iisdem Praesulibus onus, decreverunt (Emi PP.) quovis quinquennio tantum plenam accuratamque iuxta formulam typis editam ut supra, relationem esse mittendam, nec aliam requiri ab eorum Coadiutoribus. Monent nihilominus Vicarios Ap. ut singulis annis notulam conversorum, baptizatorum et annuae Sacramentorum administrationis catalogum, una cum aliis notatu dignioribus, quae intra id temporis forte evenerint, S. Congregationi praebere non omittant. His porro addendum quod, postulante altero ex Vic. Ap., decernendum duxerunt visitationem nempe ad Sacra Limina, ad quam peragendum quovis decennio tenerentur, per procuratorem ab ipsa S. C., petentibus iisdem Vicariis, designandum, esse perficiendam; quum iis, nec S. Sede inconsulta liceat, nec omnino expediat, sibi creditas Missiones, in iis praecipue quibus versantur adiunctis, relinquere.

100

Ex Instr. S. C. de Prop. Fide *24 Novembris 1845* — Operam impendant quotquot sunt Missionum Praesides, ut, quod ad fovendam fidei ac disciplinae unitatem plurimum interest, synodales saepe conventus celebrentur unde maxime fiet ut una eademque sit operariorum agendi atque administrandi ratio, et studiosissima animorum coniunctio.

101

Ex Litt. S. C. de Prop. Fide *24 Decembris 1849.* — Ad memoratum vero Praesulem (Coadiutorem) quod attinet, petitamque pro eo dispensationem a Sacrorum Liminum visitatione, scias volumus nonnisi Vicarios Ap. ex generali S. C. Decreto, teneri ad eiusmodi visitationem, quovis decennio, per procuratorem tamen ab eadem S. C. designandum, nisi a SSmo D. dispensatio tribuatur; eosdemque Vic. Ap., quovis quinquennio, plenam accuratamque creditae sibi Missionis relationem.... transmittere debere; singulis autem annis, notatu digniora quae evenerint, vel scribenda occurrant, nuntiare. Coadiutores vero, neque ad visitationem peragendam, neque ad reddendam Vicariatus rationem teneri, nisi forte hoc eis munus, nimirum relationis tradendae, Vicarius Apostolicus coadiutus delegaverit suo nomine absolvendum.

102

Ex Litt. S. C. de Prop. Fide *21 Martii 1851* (AD VIC. AP. TUNKINI OCCID.). — Ad sacrorum Liminum visitationem... quod attinet, scias praestat ad visitationem praedictam Coadiutores Episcopos non teneri.

103

Ex Litt. S. C. de Prop. Fide *24 Aprilis 1861.* — Quandoquidem divino praecepto animarum rectoribus mandatum sit oves suas agnoscere, easque pascere verbo Dei, sacramentis, atque exemplo bonorum operum, idcirco ii ad personalem in suis dioecesibus vel ecclesiis residentiam obligantur; sine qua iniuncto sibi officio defungi per seipsos minime possent. Porro pastoralis residentiae debitum quovis tempore Ecclesia Dei asserere atque urgere non destitit; cuius sollicitudinis luculenta exhibent testimonia non modo veteres canones, sed et sacrosancta Tridentina Synodus Sess. VI. cap. 1. de Reform. et Sess. XXIII. de Ref. cap. 1. ac novissime Summus Pontifex Benedictus XIV. qui Constitutione *ad Universae Christianae Reipublicae statum* edita die 3 Septembris 1746 residentiae obligationem et inculcavit sedulo et disertissime explicavit.

Quod si ubique locorum Pastores animarum pro officii sui ratione continenter in medio gregis vivere oportet, ad id potiori etiam titulo illi tenentur quibus animarum cura demandata est in locis Missionum. Cum enim fideles in Missionibus graviora passim subire cogantur pericula, dum minora ut plurimum iis praesto sunt adiumenta virtutum, peculiari ac praesentissima indigent vigilantia atque ope Pastorum. Haud igitur mirum si sacro Consilio Christiano Nomini Propagando nil fuerit antiquius quam

datis etiam decretis curare ut a se dependentes Episcopi Vicariique Apostolici in suis Missionibus, quoad fieri posset, absque ulla interruptione residerent.

... At quoniam, hisce non obstantibus, haud raro contingit ut Praelati Missionum inconsulta Sede Apostolica et absque vera necessitate aut causa canonica perlonga suscipiant itinera, ex quo non mediocria commissae illis Missiones pati possunt detrimenta, propterea Emi ac Rmi Patres Sacrae huius Congregationis in generalibus comitiis habitis die 21 Ianuarii huius anni expedire censuerunt, ut in memoriam revocarentur praedictorum Praesulum canonicae sanctiones circa Pastorum residentiam, nec non decreta quae circa eiusdem obligationem edita sunt pro locis Missionum, ne quis videlicet in posterum dioecesim aut districtum cui praeest vel ad tempus relinquat absque praevia licentia eiusdem S. Congregationis.

104

Ex Litt. encycl. S. C. de Prop. Fide *24 Apr. 1861* — Emi et Rmi PP. in Generalibus Comitiis habitis die 21 Ianuarii huius anni statuerunt ut universis Episcopis *Quaestiones* transmittantur pro relatione exhibenda S. Congregationi de statu Dioecesum vel Missionum quaeis praesunt. Cum enim ii omnes qui Missionibus praeficiuntur praedictam relationem statis temporibus subiicere S. Sedi teneantur, voluit Sacrum Consilium ut eam in posterum exigendam curent ad normam 55 Quaestionum quae in adiecto folio continentur, utque in iis praesertim accuratiores se praebeant, quae ad vitam, honestatem ac scientiam sacerdotum referuntur.

Quaestiones pro relatione ad S. C. de Prop. Fide

1. Exprimantur, nomen, aetas, patria Episcopi, et etiam Institutum, si sit Regularis.
2. Amplitudo, et qualitas Dioecesis.
3. In qua Provincia sit, vel quot Provincias contineat.
4. Si Ecclesia sit Archiepiscopalis, quot, et quales habeat Suffraganeos; si vero Episcopalis, cuius Archiepiscopi sit Suffraganea.
5. An habeat Cathedralem, et propriam residentiam, et in qua civitate?
6. An Episcopus habeat facultates speciales a S. Sede, et quas?
7. An habeat reditus proprios, quot, et in quo consistant?
8. Enumerentur loca Dioecesis, et eorum respective distantia.
9. Quando Visitatio Dioecesis fuerit peracta; num ad tramites praescriptionum canonicarum?
10. Quando Provinciales ac Dioecesanae Synodi fuerint habitae.
11. An pro exercitio iurisdictionis aliqua inferatur molestia ab Episcopis finitimis?
12. An habeat Capitulum, et ex quot Canonicis constet?
13. An adsint Praebendae, et quae?
14. Quale servitium praestent Canonici Cathedrali: et an etiam fungantur munere Parochi in locis Dioecesis?
15. An resideant intra fines Parochiae.
16. An se immisceant in regimine Ecclesiae, impediant liberam iurisdictionem Episcopi?
17. An habeat Seminarium, et ubi: quot iuvenes ibidem alantur, et quibus studiis vacent?
18. Num Concilii Trid. regulae circa Seminarium serventur?
19. An ibi adsint Parochi, vel tantummodo simplices Missionarii?
20. An Parochi sint perpetui, vel ad nutum amovibiles, et an Missam celebrent festis diebus pro populo?
21. An eligantur ab Episcopo?
22. Quot sint Parochiae: an in eis servetur Sacrosancta Eucharistia, et cum qua decentia?
23. An habeant fines certos, et propriam Ecclesiam: et quot Capellae inveniantur in districtu uniuscuiusque Parochiae?
24. An aliquae Parochiae sint addictae Ordinibus Regularibus, et quibus?
25. An Parochi habeant sacerdotes, qui eos adiuvent in cura animarum?
26. Exprimatur numerus, et qualitas catholicorum in singulis quibusque locis degentium.
27. An sint et quo numero scholae catholicae et quot in iis instituantur?
28. An adsit Doctrina Christiana in lingua vernacula expurgata ab omni errore?
29. An sint et quo numero scholae acatholicorum, et num catholici et quo numero illas adeant?
30. Exprimatur numerus sacerdotum indigenarum, et exterorum.
31. Eorum patria, mores, munera, in quibus se exercent, et cuius utilitatis sint pro servitio Ecclesiae.
32. An huiusmodi sacerdotes facultates habeant a Sede Apostolica, et cuius expensis vivant?
33. An inter istos inveniantur Alumni Sacrae Congregationis de Propaganda Fide: quinam sint: et an satisfaciant muneri suo?
34. Exprimantur etiam nomen, aetas, et qualitates sacerdotum indigenarum, qui sunt extra Dioecesim: tum etiam adnotentur loca, in quibus morantur: quid ibi peragant: et an

ex aliquo peculiari titulo teneantur inservire propriae Ecclesiae?

35. An sint etiam clerici, et quot: quomodo, et ad quem titulum ordinentur; ubi resideant; et quid ab illis exigatur, ut ad Sacros Ordines promoveri possint?

36. An adsint Missionarii Regulares, quot, cuius Ordinis, et cuius regionis?

37. An cuilibet Ordini sint assignati certi Districtus et qua auctoritate?

38. Ubi resideant, quibus Superioribus subsint, et quot habeant domos?

39. An habeant Conventus formatos, vel dumtaxat Hospitia: et in iis servetur Clausura?

40. An in communi vivant, et cum regulari observantia, vel habitent soli, et in domibus privatis cum saecularibus: et praecipue cum mulieribus?

41. In quo habitu incedant?

42. An admittant ad habitum, et professionem sui Ordinis indigenas, et qua auctoritate?

43. An Regulares habeant facultates speciales: et an eas exhibeant Episcopo, antequam exerceant?

44. In quibus dependeant ab Episcopis?

45. Quibus mediis sustententur: an aliquid pro Sacramentorum administratione percipiant, et quae sit illorum fama?

46. An, et in quibus utile opus praestent pro salute animarum, et pro incremento Religionis?

47. An sit aliquis Monialium Conventus; cuius Instituti; qua auctoritate fundatus; et cuius curae et ministerio subsit?

48. An ibidem observetur vita communis, et an Moniales obstringantur votis solemnibus Paupertatis, Castitatis, Obedientiae, et Clausura?

49. An sint in Dioecesi piae aliquae Fundationes seu Legata Pia?

50. An redditus pro huiusmodi Legatis rite administrentur et Canones ea de re serventur.

51. Enumerentur omnes abusus, qui forte irrepserunt etiam inter catholicos, sive circa fidem, et ritus, sive circa mores, vel administrationem Sacramentoram, divini verbi praedicationem, et cuiusque alterius generis sint.

52. Exprimantur principales causae huiusmodi abusuum, et quomodo possint eradicari.

53. Num matrimonia rite contrahantur?

54. An a viginti circiter annis status Fidei Catholicae augeatur, vel potius decrescat: et qua de causa?

55. Tandem attente perpendat spirituales christianitatis illius necessitates: eas distincte referat; mediaque proponat idonea ad praeteritos errores evellendos, ad maiorem religionis profectum inducendum.

105

Ex Litt. S. C. de Prop. Fide *24 Augusti 1861* — Inhibitionem quae pro animarum pastoribus continetur in epistola encyclica diei 24 Aprilis huius anni, recedendi scilicet e suis dioecesibus vel missionibus (etsi ageretur de itinere in Urbem ineundo) intelligendam esse non absolute, sed de omnibus casibus in quibus nulla sit causa canonica discedendi.

106

S. C. Ep. et Reg. *6 Maii 1864* — An et quomodo Episcopus Regularis teneatur ad Regulam servandam quam professus est.

R. Affirmative, ad praescriptum Constitutionis Benedicti XIII incipientis *Custodes*; nempe Episcopus Regularis tenetur observare regulas suae Religionis quae materiam voti determinant: item tenetur alias regulas et observantias dignitati et officio episcopali non repugnantes eadem obligatione gravi vel levi observare qua tenebatur antequam assequeretur dignitatem episcopalem: ita tamen ut in peculiaribus casibus iudicium ferre possit utrum cum dignitate et officio episcopali illae conveniant.

107

Litt. encycl. S. C. de Prop. Fide *29 Septembris 1868* — Fuit in more positum saeculis anteactis, ut qui cum Apostolica Sede communicare deberent ad negotia ecclesiastica (exceptis illis quae ad ritus orientales pertinebant) pertractanda, vel ad gratias postulandas, ii latina lingua aut saltem italica uterentur. Nec sane eiusmodi mos gravibus destituebatur rationum momentis, cum inter caetera exigi nullatenus posset ut in tanta linguarum varietate administri aut officiales Sanctae Sedis, quae ab omnibus terrarum orbis nationibus literas aut petitiones excipit, omnium linguas legerent atque intelligerent. At vero nonnullis ab hinc annis usus invaluit ut ad Sacram hanc Congregationem Fidei Propagandae, passim scripta non solum gallica lingua (quod difficultatem vix ullam facessit) sed anglica, germanica, hollandica aliisque exarata linguis transmittantur; ex quo non raro contingit ut negotiorum sacrorum expeditio non parum dilationis patiatur. Quae cum ita sint, sane non possum quin Tibi commendem etiam atque etiam ut nedum laicis sed praesertim ecclesiasticis viris Tibi subiectis inculcare ne praetermittas, ut quoties ad sacrum hoc Consilium literas, petitiones aut etiam acta ad causas ecclesiasticas pertinentia mittere voluerint, latinum vel italicum idioma quantum fieri poterit, adhibendum curent. Et quoniam latinam linguam commemoravi, abs re non erit animadvertere ex illius linguae neglectu gravissima per orbem Ecclesiis detrimenta obvenire. Neque enim tantum exinde difficilior evadit cum Ecclesia Romana atque aliis cum Ecclesiis variarum regionum communicatio; non

solum amittitur maximum, illud quo praeteritis temporibus catholici itinerantes gaudebant emolumentum, inveniendi scilicet ubique locorum Christi fideles quasi fratres communis patriae romanae lingua loquentes, verum etiam extranei christiano populo sensim sine sensu evadent ac fere impervii omnes tum sacrae tum profanae scientiae fontes, qui graecam praesertim linguam ignorantibus nonnisi per latinum idioma patere possunt. Quamobrem erit sollicitudinis tuae operam impendere, ut studium latinae linguae in tua Missione promoveatur, cuius rei suscipiendae opportunam Tibi occasionem praebere poterit, quod praesentibus litteris Tibi censui commendandum.

108

Ex Litt. S. C. de Prop. Fide *8 Decembris 1869* (AD VICARIOS AP. IND.) — Ita etiam ad animorum unitatem, sacri ministerii profectum, et uniformem disciplinae rationem servandam, maximam utilitatem obventuram existimantes EE. PP. ex frequentibus Missionariorum conventibus, commendandum omnibus Vicariis apostolicis duxerunt ut, quam saepe opportunitas permiserit, congregationes eorundem Missionariorum cogant, et in his curent, ex singulorum experientia et consiliis, deducere quae perfectius ordinari possint, quaeque a proximioribus Vicariis Ap. expetenda sint, ut difformitas consuetudinum in variis Missionibus paulatim tolli valeat...

Satagendum etiam erit ut studium doctrinae moralis maxime foveatur, ac opinionum difformitas, quantum possibile est, amoveatur. Ad hoc vero opportunum plane videtur consilium constituendi, ubi circumstantiae id non prohibeant, collationes ad casus morales discutiendos ac absolvendos, quemadmodum in nonnullis locis summa cum fidelium utilitate peragi coeptum est.

109

Litt. encycl. S. C. de Prop. Fide *1 Iunii 1877* (AD VICARIOS APOSTOLICOS AC MISSIONUM PRAEFECTOS). — Norunt omnes sa. me. Sixtum V celebri Const. *Romanus Pontifex* diei 20 Decembris anni 1585 sancivisse, ut singuli Patriarchae, Primates, Archiepiscopi et Episcopi per universum terrarum orbem constituti, statis temporibus, BB. Apostolorum Petri et Pauli Limina se visitaturos, ac Romanis Pontificibus pro tempore existentibus de Ecclesiarum sibi creditarum statu rationem reddituros iureiurando pollicerentur. Iam vero disputatum fuit utrum Vicarii Apostolici, sive sint charactere episcopali insigniti, sive eo careant, eodem ac reliqui sacrorum Antistites officio adstringantur. Porro Sacra haec Congregatio christiano nomini propagando praeposita, in generalibus comitiis dici 1 Februarii superioris anni, omnibus mature perpensis, pronuntiavit, Vicarios Apostolicos quoscumque ad id minime teneri *in vim Constitutionis fel. rec. Sixti V.* utpote quae respicit Praesules qui dioecesi canonice erectae praesunt; bene vero teneri *ratione officii.*

Sed quoniam alia prorsus est conditio Ecclesiarum rite constitutarum, alia Missionum, quae ob difficultates et angustias, inter quas haud raro versantur, proprii Pastoris solatio maxime indigent, plerumque haud expedit, ob ss. Liminum visitationem, Vicarios Apostolicos ab eorum residentia discedere. Quamobrem integrum ipsis erit, hoc munere per procuratorem, etiam in Urbe existentem, perfungi.

At Emi ac Rmi PP. non modo Vicarios ipsos, verum etiam Praefectos Apostolicos monitos volunt, ut, habita ratione temporis a Sixto V. pro Episcopis statuti, vel frequentius, velut mos iam alicubi invaluit, accuratas relationes de toto eorum pastorali officio, deque omnibus ad missionum suarum statum, ad missionariorum populique disciplinam, animarum denique, quae illorum curae concreditae sunt, salutem quovis modo pertinentibus, transmittant. Hoc enim maxime interest, ut missionum earumdem necessitatibus, progressui ac prosperitati S. Sedes consulere valeat. Eum in finem heic adnectitur series *quaestionum* quibus in praedicta relatione exaranda respondere Amplitudo Tua sataget.

Haec cum a SSmo D. N. Pio PP. IX benigne probata fuerint, Tibi significare meum erat, et Dominum Deum enixe precor, ut Te diutissime servet ac sospitet.

Capita quibus respondere debent Vicarii Apostolici ac Missionum Praefecti ut de regionibus sibi commissis plenam S. Congregationi relationem reddant.

(Infrascriptis quaestionibus accurate et praecise respondendum erit, adhibito cuique responsioni quaestionis numero: si quid vero aliquis forte reperiet quod ad suam missionem non spectet, is indicare poterit numerum, deinde iuxta scribere: *Ad talem numerum non est quod respondeam*; tum ad cetera perget.)

De missionis origine, progressu et confiniis.

1. Breve compendium historicum circa originem, progressum ac mutationes Vicariatus sive Praefecturae conficiendum erit.

2. Describenda confinia, quibus continetur territorium missionis, ac si aliqua circa illa controversia existat, rationes exponentur. Insuper charta corographica Vicariatus, siquidem in promptu haberi possit, addenda vel saltem deinceps transmittenda.

De missionariis, eorum qualitate et idoneitate.

3. De personis ecclesiasticis erit exponendum imprimis quinam sint Missionarii, quibus s. ministerium exercendum in Vicariatu vel Prefectura concreditum est; an saeculares vel regulares, quam idoneitatem et vivendi rationem praeseferant, an sufficiens eorum numerus sit pro necessitate fidelium, an studio linguae vernaculae illius gentis accurate dent operam, an miti ratione erga christianos se gerant, an in sacro ministerio exercendo uniformitatem curent. Insuper an missionarii regulares regulas instituti sui ac praesertim tria vota substantialia paupertatis, castitatis et obedientiae fideliter servent: an Vicario vel Praefecto Apostolico etiam ut regulares, an alteri superiori sint subiecti; an plus aequo erga paganos vel protestantes aut schismaticos, si ibi adsint, obsequentes sint; an ex instituto vel ex consuetudine usque ad mortem in missione perseverent. An universi missionarii in usu facultatum quas accipiunt, nimis latas interpretationes ac facilitatem improbandam sequantur.

4. Nec praetermittendum si missionarii alterius Vicariatus aut Praefecturae aliqua ratione in administrationem propriae missionis sese immisceant.

De regimine missionum per Vicarios Ap.

5. Qua ratione provideant Praesules regimini Vicariatus seu Praefecturae, ne vita decedentes sine superiore fideles relinquant.

6. Utrum habeatur aliquod Consilium ordinarium missionariorum, quasque attributiones illi adsignentur.

De Clero indigena.

7. Singulariter sermo instituendus de clero indigena, ac imprimis de idoneitate illius, deque animi qualitatibus, quibus praeditus apparet, ac de spe quae in ipso collocari possit.

8. Qua ratione consulatur educationi et institutioni clericorum indigenarum: praesertim an habeatur Seminarium, utrum sit separatum ab alumnis saecularibus, et quae studia ibi clerici doceantur, et utrum regulae a Tridentino praescriptae in toto vel in parte serventur cuius curae ac regimini creditum sit, denique an, si desit, aliquo modo constitui possit vel eiusdem defectui suppleri.

9. Quibus officiis indigenae adhiberi possint, et an excludantur a quacumque superioritate respectu habito ad missionarios europaeos.

De Institutis Regularium.

10. Quoad Instituta Regularium indicetur, an sint in Vicariatu seu Praefectura, et an educationi et institutioni iuventutis dent operam, idque exprimatur sive quoad instituta virorum sive quoad instituta mulierum.

11. An inter indigenas sint qui regularibus Institutis sint addicti et ad huiusmodi statum se inclinatos praebeant; qua demum missionum utilitate possint ea inter indigenas diffundi.

12. Utrum ecclesiastici viri sive saeculares sive regulares clericali aut religioso habitu utantur vel saltem alia veste, quae eorum statum minime dedeceat.

De ministerio sacro ac de gentium conversione.

13. Circa sacrum ministerium exponendum an habeatur directorium sive collectio regularum et usuum Vicariatus sive Prefecturae quoad servanda a sacerdotibus cum in sua vitae ratione tum in fidelium regimine, illudque S. Congregationi exhibeatur.

14. An in communicatione facultatum missionariis facienda facilem aut difficilem se praebeat superior.

15. Utrum omnes missionarii in doctrina morali sit concordes, et utrum ad uniformitatem fovendam habeantur vel haberi possint conventus pro casuum moralium examine conficiendo.

16. Utrum diffusa sit inter fideles lectio librorum prohibitorum.

17. Utrum in omnibus Vicariatibus et Praefecturis adsit catechismus, et quatenus affirmative an in variis libris eius generis servetur uniformitas quoad doctrinae expositionem.

18. Utrum expediat eiusdem missionis districtus ita ordinare, ut plures uni missionario tamquam superiori subsint.

19. Utrum in singulis districtibus, quae parochiarum locum tenent, diligenter serventur libri baptizatorum, matrimoniorum, defunctorum, nec non status animarum; an ratio habeatur observantiae praecepti paschalis, et utrum memorati districtus ad formam paroeciae a canonibus requisitam accedant.

20. Indicetur an aliqua speciali ratione consuli possit ut facilius catholica fides inter indigenas propagetur.

De Ecclesiis, Capellis et Presbyteriis.

21. Exprimatur an sit in missione numerus sufficiens ecclesiarum et sacellorum et utrum illae saltem necessariis ad divinum cultum ornamentis instructae sint.

22. An catholicus cultus in Vicariatu vel Praefectura libere exerceatur, et, quatenus negative, an ratio suppetat, qua obstacula e medio auferantur.

23. An in singulis sacerdotum residentiis sit decens presbyterium aut saltem aliquis locus a fidelibus oblatus, ubi convenienter manere possint.

De bonis Ecclesiae eorumque administratione.

24. Quas eleemosynas societas Propagationis Fidei Lugdunensis praebeat, et an aliquod

aliud medium praesto sit, ut sustentationi missionariorum et expensis pro divino cultu satisfiat.

25. Utrum et quae bona immobilia, vel quos reditus missio in promptu habeat ad finem memoratum adhibenda: et, quatenus negative, an aliqua ratio innui queat, ut pedetentim certi reditus, sive per oblationes fidelium sive per alias praestationes ab ipsis solutas constitui possint.

26. Si missio bona immobilia vel reditus possideat, significandum erit an ab aliquo in hac possessione ecclesiastica turbetur vel prorsus ipsa possessio a gubernio recognoscatur.

27. Quae cautelae adhiberi possint, ut securitati ecclesiasticorum bonorum provideatur.

28. Utrum adsit Consilium aliquod missionariorum ad eadem bona vel reditus administrandos, et ad impediendam eorumdem dissipationem, et utrum fideles aliquam partem habeant in praedicta administratione.

De rebus ad divinum cultum spectantibus.

29. Quoad hoc exponendum an in sacris functionibus ac praesertim in solemni Missae celebratione ritus omnes S. E. R. fideliter serventur, et utrum cantus adhibeantur et an iuxta canonicas praescriptiones.

30. Utrum et qui populares cantus in ecclesiis adhibeantur.

31. An in omnibus Ecclesiis, in quibus sine periculo profanationis fieri potest, adservetur et quomodo s. Eucharistia, quaeque sit in tantum Sacramentum fidelium devotio.

32. Utrum ad maiorem divini cultus decorem et ad pia opera exercenda canonice institutae sint aliquae confraternitates sive virorum sive mulierum, vel constitui possint.

33. Quatenus affirmative, quae sit praesens earumdem societatum conditio, et an reformatione indigeant.

34. An in cultu divino ac veneratione sanctorum aliquae superstitiones irrepserint, et quae.

De educatione et institutione iuventutis.

35. Significandum an sint in missione scholae pro indigenis cum masculis tum foeminis, et an sufficiant fidelium filiis.

36. Utrum in ipsis admittantur etiam filii infidelium vel protestantium aut schismaticorum et quibus cautelis, ne catholicorum fidei nocere possint.

37. An in memoratis scholis servetur omnimoda separatio puerorum a puellis.

38. Quibus credita sit iuventutis institutio.

39. An adsit aliquis convictus seu collegium sive pro masculis sive pro foeminis; utrum in eo admittantur infideles vel protestantes aut schismatici et quibus cautelis.

40. An adsint in Vicariatu vel Praefectura scholae ministrorum protestantium, vel scholae paganae, et utrum catholici eas frequentent.

41. An adsint orphanotrophia, et quibus subsidiis sustententur.

De quibusdam piis institutis diffundendae fidei valde opportunis.

42. Utrum adsint hospitia pro catechumenis utriusque sexus et quomodo ordinata sint.

43. Quae opportunior ratio censeatur adhiberi posse, ut catechistarum institutio magis utilis ad missionum bonum evadat.

44. Utrum erectum sit aliquod hospitale et quomodo administrentur reditus pro infirmorum sustentatione.

De festis ieiuniis et abstinentiis.

45. Quaenam festa in missione observentur, et an aliqua mutatio hac in re petenda videatur ad obtinendam maiorem uniformitatem.

46. Quae ieiunia, quique abstinentiae dies serventur sive ab europaeis sive ab indigenis, et an etiam in hoc aliquid immutandum appareat.

De coemeteriis et sepulturis.

47. Utrum et quae superstitiones in funeribus apud christianos invaluerint.

48. An existant coemeteria separata pro christianis, et quatenus negative, an aliquid ad id obtinendum tentari possit; praeterea an sint benedicta.

De Sacramentorum administratione.

49. Exprimatur an in Baptismate administrando serventur omnia praescripta Ritualis romani. Speciatim vero an fiat aliqua divisio caeremoniarum, et quo idiomate interrogationes fiant.

50. Utrum saepe aliquod dubium suboriatur circa diligentiam adhibitam a catechistis vel obstetricibus in Baptismate conferendo; et quatenus affirmative, quomodo hac occasione se gerant missionarii.

51. Utrum debita diligentia adhibeatur a missionariis, ne haeretici aut schismatici ut patrini in sacramento Baptismi et Confirmationis admittantur.

52. An Sacramentum Confirmationis iuxta generalem Ecclesiae usum vel potius immediate post Baptismum in missione conferatur.

53. An et qui sint in Vicariatu vel Praefectura casus reservati; utrum missionariis sufficienter innotescant.

54. Utrum fideles solemni praeparatione et pompa ad primam Communionem admitti soleant.

55. An in Vicariatu vel Praefectura promulgatum fuerit decretum Concilii Tridentini

sess. 24. *Tametsi* circa Sacramentum Matrimonii.

56. Utrum accurate fiant publicationes ab Ecclesia praescriptae, et an diebus a iure praescriptis.

57. Quomodo se gerant missionarii in dispensationibus quoad matrimonii impedimenta et: primo, an dispensetur in impedientibus: secundo, an plurimi occurrant casus concedendi dispensationes in dirimentibus, praesertim in gradibus proximioribus.

58. An in dispensationibus concedendis imponantur mulctae vel poenae.

59. Quomodo concedantur dispensationes, an in scriptis, et utrum exprimatur delegatio apostolica.

60. An usus matrimoniorum mixtorum invaluerit, et qua frequentia, et quomodo circa ea missionarii se gerant.

61. An in celebratione matrimoniorum christiani immisceant aliquas caeremonias superstitiosas.

De abusibus et necessitatibus missionis.

62. Enumerentur omnes abusus qui forte irrepserunt etiam inter catholicos sive circa fidem, sive circa mores, vel administrationem sacramentorum, et cuiusque alterius generis.

63. Exprimantur praecipue causae huiusmodi abusuum, et media quibus evelli possint.

Tandem attente perpendantur spirituales missionis necessitates, distincte referantur; mediaque proponantur idonea ad maiorem religionis profectum inducendum.

110

Instructio S. C. de Prop Fide *1 Iunii 1877.* (SUPER VISITATIONE SS. LIMINUM). — 1. Inter praecipua officia, quae Patriarchis, Primatibus, Archiepiscopis et Episcopis iuxta SS. Patrum et canonum statuta incumbunt illud profecto est accensendum, quod ipsi sacra Apostolorum Limina visitare, eaque occasione Romano Pontifici obsequium ac obedientiam praestare, et rationem reddere de pastoralis muneris implemento, deque omnibus, quae ad Ecclesiarum suarum statum, et cleri populique mores ac disciplinam, animarumque ipsis creditarum salutem pertinent. Quod quidem officium, unitatis et communionis cum Apostolica Sede quaedam veluti tessera, ex iis iuribus sponte fluit, quae Rom. Pontifici vi primatus, quo ex divina institutione in universam pollet Ecclesiam, inhaerere compertum est. Nemo autem ignorat quae hoc in themate fel. rec. Sixtus V. in celebri Const. *Romanus Pontifex* die 20 Decembris 1585 edita praescripsit.

2. Cum vero nonnulla identidem suboriantur dubia circa modum, quo huic muneri Sacrorum Antistites satisfacere debeant, atque inde graves anxietates ob sacramenti religionem, quo se illud impleturos spoponderunt, S. Consilium Christiano Nomini propagando propositum sollicitudinis suae partes esse duxit, Sixtinam Constitutionem opportune declarare, ut quo enucleatior erit legis dispositio, eo promptius ab omnibus executioni mandetur.

3. Et praeprimis recolere praestat quod in §. 7. memoratae Constitutionis praescribitur: « Ad hoc autem debitum visitationis officium » commode explendum omnes Patriarchae, Pri» mates, Archiepiscopi, et Episcopi, Itali vide» licet vel ex italicis insulis, unde commodius » in Italiam traiici potest, veluti Siculi, Sardi, » Cursi, et alii adiacentium provinciarum Ita» liae ac etiam Dalmatiae et Graecarum, quae e » regione ipsius Italiae et Siciliae oris sunt » *tertio anno;* Germani vero, Galli, Hispani, » Belgae, Bohemi, Hungari, Angli, Scoti, Hi» berni, et ceteri omnes, qui in Europa sunt, » circa mare Germanicum et Balticum ac omnium » insularum maris mediterranei, *quarto anno;* » et qui intra Europae fines sunt, his provin» ciis remotiores, ac etiam Africani litoribus » nostris adversi, ac insularum maris Oceani » Septentrionalis et Occidentalis Europae et » Africae citra continentem novi orbis... *quin» to anno;* Asiatici vero, et qui extra Asiam » et in aliis novis terris orientalibus, et septen» trionalibus, tam in insulis quam in continen» tibus, et denique in quibuslibet mundi par» tibus *decimo anno,* iter suscipiant, et, Deo » concedente, perficiant. »

4. Iam vero saepe quaesitum fuit, undenam in computando triennio, quadriennio etc. exordiri oporteat. Et quidem alii opinati sunt ea temporis intervalla Episcopos computare debere a die, quo ad Sedem episcopalem in Consistorio renunciati sunt, aut quo literae Apostolicae ipsis expeditae fuerunt; alii a die consecrationis, alii denique a die acceptae Sedis possessionis. Quidam etiam existimarunt initium temporis ad SS. Liminum Visitationem peragendam sumendum esse a die, quo dioecesis erecta fuit. Hinc ad aures S. Congregationis pervenit variam hac super re variis in regionibus praxim invalescere coepisse.

5. Ad omnes huiusmodi opiniones e medio tollendas sat est, ea quae Sixtus V. constituit, sedulo inspicere; aperte enim in §. 8 Constitutionis praefatae enunciatur, a die publicationis eiusdem Constitutionis Episcopos ad ss. Apostolorum cineres visitandos omnino teneri. Quemadmodum igitur scribit Fagnanus (1),

(1) *In II. Lib. Decret. in Cap.* Ego N. Episcopus, *IV* de iur. *n.* 36.

praedicta annorum spatia omnibus incipiunt currere a die, quo Bulla Sixti V. edita fuit, hoc est a die 20 Decembris 1585. Nec difficultatem facessunt quae in §. 7. leguntur; nam, ut idem Auctor observat « verba Bullae *Haec autem anno» rum spatia* non ita sunt accipienda, ut initium » computationis triennii vel quadriennii etc. » sumi debeat a die consecrationis, susceptio» nis vel translationis huiusmodi, sed hunc ha» bent sensum, ut eo ipso quo quis est con» secratus, incipiat sibi currere obligatio visi» tandi Limina, non autem ut spatia supradi» cta ab eo tempore computari debeant. Et » hanc intepretationem semper habuerunt ea » verba in S. C. Concilii. Haec autem com» putatio fieri debet ab ipsa die publicationis » Bullae exclusive, et sic in fine cuiusque trien» nii etc. vel decennii integra dies vigesima » Decembris cedit commodo Episcoporum adeo » ut tempus ad visitandum praefixum duret » usque ad ultimum momentum eius diei. Ita » enim statuitur pro regula, ut dies termini » non computetur in termino. » Revera praelaudata S. Congregatio Concilii, ut omne dubium amoveret, per encyclicas literas ad universi Orbis Catholici Praesules die 16 Novembris an. 1673 datas significavit, unum eumdemque perpetuo et ab omnibus observandum esse terminum pro sacra Visitatione, qui amussim est dies editae in lucem Sixtinae Constitutionis. (1)

6. Idipsum S. haec Congregatio de Prop. Fide an. 1802 Episcopis Hiberniae enunciavit; et an. 1865 cuidam ex Archiepiscopis Americae Foederatae scribebat « triennia etc. de» cennia ita esse computanda, ut initio sumpto » a die, quo praedicta Constitutio edita fuit, » nimirum a die 20 Decembris 1585, perpe» tuo et sine alia interruptione pro omnibus » successoribus Episcopis decurrant. »

7. At nuper controversia mota est *an etiam pro Sedibus recenter erectis tempus Visitationis sacrae computandum sit a die publicationis Const. Sixtinae*. Nec defuit inter recentiores canonum Doctores, qui arbitraretur triennia, quatriennia etc. quod ad dioeceses attinet post Sixtum V. erectas, computanda esse a die quo primus noviter erectae dioecesis Episcopus administrationem suscepit.

8. Sed nulla suppetit ratio cur Episcopi novarum dioecesum aliam a ceteris dimetiendi temporum spatia pro Visitatione ss. Liminum rationem sectentur; ipsi enim quoque Sixtinae Constitutioni, sicut in aliis dispositionibus quas continet, ita et in hac adhaerere debent. Quocirca propositae mox quaestioni Emi PP. huius s. Consilii in generalibus Comitiis diei 3 Maii 1875 post maturam deliberationem decreverunt, respondendum esse *Affirmative*, nimirum etiam ab Episcopis, qui sedibus recenter institutis praesunt, praefatam regulam esse retinendam.

9. Quae cum ita sint, cum quispiam ad Episcopalem Sedem, sive ex veteribus sive ex novis evehitur, diem quo lex Sixti V. prodiit prae oculis habeat; et si, praefiniti temporis inde incipiens computationem, noverit eius praedecessorem vertente triennio, quatriennio etc. oneri ss. Liminum Visitationis haud fecisse satis, sciat ipse se ad eam absolvendam adstringi. Iuverit iterum audire Fagnanum, qui scribit (*Loc. cit. n. 46*): « Ex praescripto huius Con» stitutionis Sixti V. §. *Ad hoc autem* vers. *Quae » ne longius differantur* etc. tempus qualecum» que excursum alicui ex Episcopis, qui sive » morte praeventus, sive alia quacumque de » causa ob non finitum tempus ei praescriptum » Limina non visitaverit, ita intelligi effluxisse » et excurrisse illius successori, ut, termino ipso » iuxta Praedecessoris sui iusiurandum com» pleto, debitam visitationem conficere teneatur. » Quae verba non eum habent sensum, ut Epi» scopus successor teneatur visitare pro omnibus » trienniis etc., pro quibus eius praedecessor non » visitavit..., sed illa verba ita sunt accipienda » ut Episcopus nuper consecratus, si eo trien» nio etc., quod eo tempore currit, eius prae» decessor non visitaverit, teneatur ipse visita» tionem perficere. » Si proinde incoepto iam triennio etc. Episcopus ss. Limina adiverit, relationemque suae dioeceseos exhibuerit, ac postea e vivis migraverit, neutrum repetere successor tenetur; persolutio enim praedecessoris successori suffragatur. (2)

10. E contra si quis dioeceseos curam assumpserit paulo ante quam triennium etc. sub antecessore inceptum ad exitum perveniret, cum temporis defectu nondum in promptu possit habere quae ad statum propriae Ecclesiae referendum requiruntur, succurrit remedium implorandae prorogationis quae, hisce praesertim in adiunctis, a S. Sede facile impertitur.

11. Notum est ipsam Sixtinam legem Episcopis consulere, qui legitimo impedimento detenti, ad Apostolorum sepulcra personaliter se conferre non possunt; id enim per procuratorem ipsis praestare permittitur. Immo quod ad procuratoris deputationem facilius ac remissius agi coepit, ut inde a sua aetate animadvertebat s. m. Bened. XIV. (*De Syn. Dioec. l. XIII cap. VI. n. 3*) et pristinus rigor progressu temporis valde temperatus est. « Unde si Episco-

(1) *V. caus.* Carpentoraten. *diei 19 Febr. 1718* in princ.

(2) *Fagnan. loc. cit.* n. 47.

» pus iusto quolibet impedimento detentus a » S. C. licentiam petat visitandi Limina per » procuratorem, atque etiam in eum finem de» putandi canonicum aliquem, aut sacerdotem » dioecesis suae iam in Urbe existentem, et pri» vatis suis rebus vacantem, vel etiam ordina» rium suum negotiorum gestorem aut agen» tem, de rebus Ecclesiae et dioecesis probe » instructum, dummodo ecclesiastico caractere » insignitus sit, facta Rom. Pontifici per Se» cretarium ipsius Congregationis instantiae il» lius relatione, non ita frequenter reiici solet, » ut olim evenisse constat, sed petita licentia » et facultas passim benigne conceditur. » Pariter ad procuratoris munus olim haud admittebatur sacerdos Regularis, nisi probata deficientia Capituli et cleri saecularis, exceptis fortasse Ecclesiis remotissimarum regionum (*Ibid.*); sed in hoc etiam sequioribus temporibus S. Sedes sese faciliorem praebere consuevit.

12. Quae communiora ac potissima sint impedimenta, quibus Episcopi a romano itinere suscipiendo excusantur, videre est penes rerum canonicarum tractatores *ad Cap. IV.* Ego N. *de iureiur.* Ea vero sic perstringit Catalanus (*Comment. Pont. Rom. Tom. 1. ad §. IV.*) « Est quidem munus et reipublicae officium » episcopatibus adiunctum..., item aetas gravis, » hostilitas quoque ac timor hostium, incursus » latronum, pestis et alia id genus, quorum » tamen quaedam impedimenta Antistites pro» fecto excusant a visitatione personali tantum » non vero ab illa, quae per certum nuntium, » veluti aegritudo, decrepitas, munus episcopa» tui adiunctum, quae personam respiciunt ipsius » Episcopi. Sunt autem quaedam alia, quae » etiam a mittendo Romam certum nuntium » Episcopos excusant, ut ex. gr. pestis, viarum » obsessio, hostilitas, modo tales sint, quae im» pediant accessum dioecesanorum ad Urbem ». Ceterum tot esse possunt huiusmodi impedimenta, quot peculiares cuiusque personae circumstantiae, quibus fiat, ut sine magna difficultate aut gravi incommodo urbs Roma adiri non possit.

13. Sed facile quisque intelliget ordinarias causas, quae personalem visitationem impediant, nostra hac aetate nonnisi raro locum habere; ea enim invexit humanum ingenium adiumenta ad varias locorum distantias percurrendas, ut incredibili ferme celeritate et facilitate longissima quaeque itinera terra marique perfici valeant. Et, si ad debitum Visitationis officium *commode,* ut ipse ait, explendum Sixtus V. praedicta temporum intervalla praescripsit, *variam* ut verbis utamur Benedicti XIV. (*l. c. n. 5*) *locorum atque dioecesium ab Urbe distantiam summa aequitatis ratione perpendens;* quid in praesens tam facile quam intra ea intervalla ad Urbem accedere? S. igitur Congregatio sibi persuadet, sacrorum Antistites huic muneri, cui sese, interposito sacramento, obstrinxerunt, nedum statis a Sixto V. temporibus nunquam esse defuturos, sed immo spem fovet in Domino, ut, magistrorum veritatis Petri et Pauli sepulcra fidelium animas illuminantia coram veneraturi suam huc praesentiam saepius etiam exhibeant. Quod certe ipsi libenter praestabunt, modo attenta consideratione revolvant illud Sardicensis Concilii (1) « optimum et valde congruentissimum » esse, si ad caput, idest ad Petri Apostoli Sedem » de singulis quibuscumque provinciis domini re» ferant sacerdotes. » Ita enim fit, ut Rom. Pontifex, cui omnium Ecclesiarum sollicitudo concredita est, Praesulum Romam adventantium opera et adiutorio, ubique locorum christiani gregis necessitates agnoscere, spiritualium ovium morbos intelligere, et aptiora remedia adhibere valeat, nec quidquam ipsum lateat earum rerum, quas ad Dei gloriam augendam, ad religionem propagandam, ad animarum bonum promovendum necessario eum scire oportet. Plura sane negotia per epistolam possunt expediri; nemo tamen inficias iverit, plura esse alia, quae melius nequeant pertractari, quam si os ad os alloquamur. Accedit etiam, quaedam aliquando occurrere, quae secreti fidem ita postulant, ut ea scripto mandare periculosum sit; hinc fel. rec. Bened. XIII. in Rom. Synodo an. 1725. (*Tit. XIII. Cap. 1.*) Episcopos monet: « ne ita passim personali ab » hac visitatione se dispensent, monita hic » multa et sane proficua eorumdem ss. Eccle» siae Principum patrocinio et Summi Pontifi» cis vivae vocis oraculo percepturi, quae scri» ptis aliquando nequeunt consignari. »

14. Ne itaque pigeat sacrorum Antistites ad Urbem, quam Apostolorum Principes suo sanguine consecrarunt, ex dissitis etiam regionibus properare eum etiam in finem, ut arctioribus usque vinculis cum Supremo Ecclesiae Capite et duce coniuncti, eo fortius praeliari praelia Domini pergant, quo maiore in dies impetu ac velut agmine facto christianae reipublicae hostes eam oppetere adnituntur.

15. Hanc autem S. Congregationis instructionem SSmo D. N. PIO PP. IX. in audientia diei 13 elapsi mensis relatam Sanctitas Sua benigne in omnibus adprobavit, eique apostolicae suae auctoritaris robur adiecit.

III

Ex Decr. S. C. de Prop. Fide *23 Iu-*

---

(1) Epist. synod. ad Iulium I. Rom. Pont. apud Labbaeum Tom. II. col. 690 edit. Venet.

nii 1879... Vicariatuum divisionem (in Sinis) iuxta varias regionum classes SSmus D. N. Leo PP. XIII. in Aud. diei 27. Apr. 1879 approbare dignatus est, simulque iussit:

1. Ut Synodales conventus iuxta superius designatas regiones, infra annum a die praesentis decreti, senior a recepta episcopali consecratione inter Vicarios Apostolicos convocet qui locum quo Vicarii Apostolici convenire debeant, ac tempus saltem pro prima vice statuat, ac Synodo praesideat. Locum vero et tempus subsequentium conventuum, et qui ex Vicariis Apostolicis iisdem praesidere debeant Synodus ipsa statuet.

2. Quod si quis ex Vicariis Apostolicis legitime impeditus fuerit quominus ad Synodum statuto tempore accedat, Coadiutorem, si habet, vel Pro-Vicarium uti sui delegatum ad illum mittere curabit. Delegati vero post Titulares sedeant; iique, si fuerint charactere episcopali insigniti, iuxta tempus promotionis ad episcopatum.

3. Ad S. Congregationem de Propaganda Fide quaelibet Synodi resolutiones et decreta deferantur et, si opus fuerit, approbationem obtineant, earum interea executione minime retardata.

4. Cuilibet ex Vicariis Apostolicis liberum erit quaestiones in proxima Synodo discutiendas proponere. Ante omnia vero ea pertractare oportebit, quae a S. Congregatione, si visum fuerit, vel examinanda vel decernenda transmissa erunt.

112

Const. Leonis PP. XIII *10 Iunii 1882*

DE MISSA PRO POPULO AB EPISCOPIS CELEBRANDA — In suprema rei christianae procuratione, beato Petro Apostolorum principi eiusque successoribus divinitus data, illud Romanos Pontifices summa vigilantia providere necesse est, ut omnes sacrorum ministri curam animarum gerentes sui muneris officia, ex quibus commune Ecclesiae bonum magnopere pendet, studiose et accurate exerceant. — In iis autem eminet sacrosanctum Missae sacrificium, pro salute populi cui quisque praeest, nominatim faciendum: cuius vim officii Patres Tridentini ex praecepto divino proficisci tradiderunt (1). Quapropter ne quis in ea re delinqueret, Benedictus XIV Decessor Noster, editis Apostolicis Litteris « *Cum semper oblatas* » die 19 Augusti an. 1744, edixit omnes et singulos, qui in aliqua Parochiali Ecclesia quocumque titulo animarum curam gererent, in singulis Dominicis aliisque diebus festis « non modo sacrificium Missae celebrare, sed etiam illius » fructum medium pro populo sibi commisso » applicare debere: nec illud pro aliis applicare » aut pro huiusmodi applicatione eleemosynam » percipere posse. » — Quibus quidem in litteris aperta Episcoporum mentio nulla est: nihilominus dubitari non potest, quin Pontifex sapientissimus quod de Parochis tam graviter praecipiebat, idem de maioribus animarum pastoribus intelligi tacite saltem et oblique voluerit. Idque multo verisimilius apparet ex eo quod proximus eius successor Clemens XIII in hoc eodem genere exposuit et declaravit. Is enim in Litteris Encyclicis « *A quo die* » post. Id. Septemb. an. 1758 datis, cum multa de episcopalium munerum perfunctione dixisset, illud etiam adiecit, sacrum pro populo peragere *crebro* Episcopos oportere, de se deque Venerabilibus Fratribus suis in hanc sententiam locutus: « Cum non nostras tantummodo curare debeamus infirmitates, sed etiam putare » aliorum mala ad nos pertinere et ea aeque » habere ac nostra, vehementius diutiusque intendenda nobis ad Dominum nostra est oratio » qua, tamquam Ecclesiae fidelium interpretes » omnium fidem, spem et caritatem ante oculos Domini statuentes, quod omnibus in universum quodque cuique fidelium opus est, a » Domino impetremus. Dei autem exorandi viam » nobis muniet, et quidvis adipiscendi etiam » aperiet augustissimum Eucharistiae sacrificium. Idcirco vel maximis nostri muneris occupationibus etiam implicati, sacrosanctum » Iesu Christi Corpus et Sanguinem non recusabimus quominus frequenter Deo offeramus, nullumque maius putemus nobis datum » esse negotium, quam crebro placationis hostiam pro nostris populique peccatis Deo Patri immolare ».

Haec Decessor ille Noster non minus sapienter quam pie. — Verum quibus Episcopi diebus perlitare pro populo debeant, nihil ille constituit: ex quo factum est, ut inter doctores catholicos atque etiam inter ipsos Episcopos de officio conveniret, de diebus discreparet. Cumque hanc opinionum varietatem Romanae Congregationes Nostrae ad hanc diem minime sustulerint, non eadem ubique extitit disciplina, sed varia in lociis variis consuetudo. Nunc vero Episcopi plures, omnem haesitationis caussam sibi penitus eximi cupientes, significarunt avere se et orare, ut de ipsis diebus Sedis Apostolicae auctoritate decernatur, lata lege, cui omnes in reliquum tempus obtemperent. — Igitur cum nihil Nobis tam curae sit, quam publica christianorum utilitas et rerum sacrarum aequabilis in omnibus locis disciplina, simulque velimus Venerabilibus Fratribus Nostris Episcopis,

---

(1) Sess. XXIV. cap. I. *de Reform.*

praesertim tam aequa postulantibus, satis facere, nihil differendum ducimus, quin de ea re pro potestate Nostra statuamus ac iudicemus.

Generatim vero et universe officium istud episcopale, de quo loquimur, non est difficile cognoscere quam sit sacris litteris consentaneum et praeteritorum temporum memoria testatum. Quae enim loca caussas rationesque suppeditant, cur generatim quotquot sunt animarum pastores fundere preces sacrumque facere debeant pro populo quem regunt, ex iisdem locis efficitur, idem plane esse officium Episcoporum: sunt enim Episcopi in munere pastorali principes. Sic a primo Ecclesiae ortu rerum externarum administrationem deponere Apostoli properaverunt, quo sibi commodius *orationi et ministerio verbi* insistere liceret. (1) Et Paulus ad Colossenses de se ipse *Non cessamus* inquit, *pro vobis orantes et postulantes ut impleamini agnitione voluntatis eius in omni sapientia et intellectu spiritali.* (2) Et ad Philippenses: *Gratias ago Deo meo in omni memoria vestri semper in cunctis orationibus meis pro omnibus vobis cum gaudio deprecationem faciens.* (3) Et ad hanc deprecationem, in qua Paulus cum gaudio et gratias agens Deo semper haerebat, non est dubium, quin sacrificium Eucharisticum adhiberet, quod est praestantissimum precationis genus, et cuius ille potissimum caussa pontifices christianos testabatur esse constitutos: *Omnis pontifex ex hominibus assumptus pro hominibus constituitur in iis quae sunt ad Deum, ut offerat dona et sacrificia pro peccatis.* (4)

Quemadmodum vero ex his locis perspicuum est, omnino Episcopos debere rem divinam pro salute populi saepe facere, ita facile intelligitur quam deceat, immo quam oporteat in diebus festis singulis facere. — Etenim festi dies singulari quadam ratione religioni addicti et consecrati sunt: per eosque, assueti intermissione laboris, christianis praecipitur plus operae iis rebus tribuere, quae ad excolendum expiandumque animum pertinent; maxime vero augustissimo sacrificio interesse, quo creatori et gubernatori rerum omnium Deo debitum latriae cultum adhibeant. Quamobrem ipsa videtur dierum festorum sanctitas postulare, ut Epicopi, Ecclesiae sibi commissae custodes et principes, sanctissimum Missae sacrificium pro populo offerant Deo, « quo tamquam Ecclesiae » fidelium interpretes, omnium fidem, spem et » caritatem ante oculos Domini statuentes, quod » omnibus in universum, quodque cuique fidelium opus est a Domino impetrent. »

Huius disciplinae probe opportunitatem utilitatemque viderant Episcopi veteres, qui summa cum religione sacrificandi munus per dies festos semper usurpaverunt. Quod sane complura christianarum antiquitatum monumenta confirmant: et in iis commemorandum videtur S. Iustini M. testimonium ex Apologia I. ad Antoninum Pium (5), in qua posteaquam nitide declarasset, consecratum in Eucharistico Sacrificio panem et vinum « non ut communem » cibum et potum sumi » a christianis, sed ut « incarnati Iesu carnem et sanguinem », quemadmodum « Apostoli in commentariis suis, » quae vocantur Evangelia, tradiderunt », mox graphice describit rationem totam unde ab initio Ecclesia catholica, per oblationem huius Eucharistici Sacrificii, solemnem cultum Deo optimo maximo exhibere consuevit Dominico quoque die, quem gentiles *diem solis* appellabant, ethnicum Imperatorem his verbis allocutus: « Ac solis, ut dicitur, die omnium sive » urbes sive agros incolentium in eumdem lo- » cum fit conventus, et commentaria Aposto- » lorum aut scripta Prophetarum leguntur, quoad » licet per tempus. Deinde ubi lector desiit, is » qui praeest admonitionem verbis et adhorta- » tionem ad res tam praeclaras imitandas susci- » pit. Postea omnes simul consurgimus et preces » emittimus: atque, ut iam diximus ubi desii- » mus precari, panis affertur et vinum et aqua: » et qui praeest preces et gratiarum actiones totis » viribus emittit, et populus acclamat, *Amen*, et » eorum, in quibus gratiae actae sunt, distributio » fit et communicatio unicuique praesentium, » et absentibus per Diaconos mittitur ».

Quod vero S. Iustinus per ea verba *qui praeest* non semel prolata designet hoc loco praesertim Episcopos, in ambiguo esse non sinunt tot illae quae supersunt sanctorum Ecclesiae Patrum orationes seu Homiliae, quas *inter Missarum solemnia* constat esse pro concione recitatas. Sic S. Gregorius M. (6) « quia » inquit, Missarum solemnia ter hodie celebra- » turi sumus, loqui diu de evangelica lectione » non possumus ». Immo in hac re tam constans disciplina tenuerat, ut si forte diebus festis a christianorum conventu abfuisset Episcopus; item si concionem habere aut divinam hostiam litare praetermisisset, novitatem et insolentiam rei haud secus mirarentur omnes (7) quam si diebus iuri dicundo statutis vacuum tribunal, vacua iudicum subsellia cernerentur.

---

(1) Act. VI, 4 et seq.
(2) Ad Coloss. I, 9.
(3) Ad Philip. I, 3-4.
(4) Ad Heb. V, 1.
(5) In edit. Maurin. pag. 83 n. 61.
(6) Hom. VIII. in Evang.
(7) S. Io. Chrysostomus Hom. I *de incomprehensibili Dei natura.*

Sacris autem in dies festos operante Episcopo, *communis sacrificii* oblatio fieri dicebatur: (1) cuius appellationis ea profecto vis est, ut satis significet, praesente populo et pro populo Sacrificium fieri consuevisse. — Huc aliud etiam spectat, quod erat in more positum Pontificum Romanorum: ii quippe Dominicis diebus, peracto Sacrificio, quidpiam *consecratorum munerum* mittere ad singulos Urbis Titulos, seu curialia templa solebant, quibus in locis una cum inferioribus animarum pastoribus multitudo adesset, quae adesse Pontifici maximo sacrificanti non potuisset. Quae quidem consecratorum munerum pars communi sermone *fermentum* appellata ob hanc caussam censetur, quod sicut modicum fermentum totam, cui iniicitur, farinae massam conglutinat atque attollit; ita mystico illo quasi fermento populus Urbanus universus in unum veluti corpus coalesceret, ut singuli se cum Pontifice maximo fide et caritate coniunctos, et sacrificii, quod ille faceret, participes esse sentirent (2).

Quod si mutata hodie consuetudine, nequaquam singulis diebus festis coram multitudine Episcopi sacrum faciunt, facere tamen pro populo necesse est. Revera Patres Tridentini, qui hoc officium ex praecepto divino repetunt (3), cum deinceps (4) iubent Episcopos curare ut omnes Presbyteri « saltem diebus Dominicis et » festis solemnibus, si autem curam habuerint » animarum, tam frequenter ut suo muneri sa» tisfaciant Missas celebrent », eos profecto tacite monuerunt, ne officio iusto ac debito, quod ab inferioribus animarum pastoribus exigerent, ipsi deessent. Quapropter in Concilio Provinciali Mediolanensi I, cui maxime proposita erat decretorum Tridentinorum promulgatio, praesentibus et suffragia ferentibus iis ipsis Episcopis, qui paulo ante ad sedes suas Tridento reverterant (5), constitutum est: « Cum Ponti» fices, ut inquit Apostolus, ex hominibus as» sumpti pro hominibus constituantur in iis » quae sunt ad Deum ut offerant dona et sa» crificia pro peccatis, Episcopus Dominicis et » aliis festis diebus, nisi iure impediatur, Mis» sam celebret » (6).

Quapropter mirum videri non debet, si Theologiae moralis et iuris pontificii doctorum una fere sententia est, officium celebrandi Missam pro populo maiore ratione ad Episcopos, quam ad Parochos pertinere. Omnium loco sit S. Alphonsi De Ligorio. Ecclesiae Doctoris auctoritas: « Si autem Parochi, et omnes quibus cura » animarum commissa est, tenentur in Domi» nicis et festis de praecepto Missam celebrare » et applicare pro populo, tanto magis ad id » tenentur Episcopi tamquam principaliores ani» marum pastores » (7). Cuius doctrinae ratio in eo maxime consistit, quod cum Parochi auctoritate ecclesiastica instituti sint, eorum officium ex iure divino, quod *mediatum* et *hypotheticum* vocant, proficiscitur. Contra vero ad Episcopos pastorale munus *immediate* pertinet, quippe quos Spiritus Sanctus posuit regere Ecclesiam Dei: pertinet etiam *principaliter,* quia inest in eis perfecta et plena cura pastoralis, cuius partem dumtaxat Parochi exercent, Ecclesiae auctoritate sibi demandatam. Quod sane praeclare S. Thomas his verbis complectitur: « Episcopi principaliter habent curam ovium » suae dioecesis: presbyteri autem curati ha» bent aliquas subministrationes sub Episcopis » id est « secundum quod eis ab Episcopo com» mittitur » (8).

His itaque omnibus diu multumque consideratis, auditisque Venerabilium Fratrum Nostrorum S. R. E. Cardinalium Concilii Tridentini Interpretum sententiis, decernimus et declaramus, omnes et singulos Episcopos, quacumque dignitate, etiam Cardinalitia, auctos, item Abbates iurisdictionem quasi episcopalem in Clerum et populum cum territorio separato habentes, in Dominicis aliisque festis diebus, qui ex praecepto adhuc servantur, et qui ex dierum de praecepto festorum numero sublati sunt, omni exiguitatis redituum excusatione aut alia quavis exceptione remota, ad Missam pro populo sibi commisso celebrandam et applicandam teneri.

Et ne cui dubitationi aditus pateat, declaramus, eosdem Episcopos et Abbates huic officio satis esse facturos per celebrationem et applicationem unius Missae pro universo populo sibi commisso, etiamsi duas vel plures Dioeceses et Abbatias aeque principaliter unitas regant. — Novimus quidem Romanas Congregationes Nostras aliud decrevisse de Parochis duas vel plures parochiales Ecclesias aeque principaliter unitas gerentibus: in quibus singulis singulae per dies festos Missae celebrentur et pro populo applicentur necesse est. Sed alia est Parochorum, alia Episcoporum ratio. Etenim cum cuique Parocho specialis in unaquaque Paroecia ac definita populi cura commissa sit, festis diebus Parochus non modo celebrare pro populo debet, sed etiam in pa-

(1) Concil. I. Prov. Mechlinien. Tit. *de Epis.*
(2) Cfr. B. Ios. M. Thomasii Card. Opusc. VI in edit. Rom. Omnium Opp. Tom. VII pag. 51 seqq. Cfr. etiam Augustini Orsi Card. Hist. Eccl. Lib. XXXI, n. 58.
(3) Sess. XXIII De Reform. c. 1.
(4) Ead. Sess. c. 14.
(5) Cfr. Orationem a S. Carolo Borromaeo habitam.
(6) Tit. *de frequenti divini sacrificii oblatione.*
(7) Theol. Moral. Lib. VI num. 326.
(8) 2. 2. q. 184, art. 6 ad 2 et 3. Vide etiam opusc. XIX cap. 4.

rochiale templum populum admittere, ut sacrosancto Missae sacrificio intersit, et audiat verbum Dei et sacramenta pro opportunitate recipiat, et iis omnibus officiis excolatur, quae diebus praesertim Dominicis aliisque festis praestanda sunt. At non haec valere possunt pro Episcopis, qui dissimili in conditione et caussa versantur, cum nulla lege hodie iubeantur omnibus diebus festis sanctum Sacrificium in Cathedrali templo peragere.

Quamquam vero minime necessarium, opportunum tamen ducimus declarare, ea quae supra constituta sunt, ad Episcopos non spectare, qui *Titulares* dicuntur, quique ad dignitatem episcopalem promoti, ideo a Romano Pontifice titulo decorantur Ecclesiarum Cathedralium, quae olim florentes, nunc clero populoque catholico destituuntur, ne scilicet antiqua earum dignitas et memoria penitus deleatur. Cum enim ipsi sedium suarum possessionem non capiant, qua dumtaxat suscepta, munus, de quo diximus, Episcopi implere tenentur (1), cumque nullus neque clerus neque populus eorum regimini tradatur, satis constat eos, uti carent usu atque exercitio potestatis ex episcopali consecratione acceptae, ita etiam haud esse officiis atque oneribus curae episcopalis obnoxios. Sed tamen, si aequitatis caritatisque episcopalis ratio habeatur, non potest non consentaneum videri, eos etiam interdum sacrificium offerre, ut respiciat Deus miseram Ecclesiarum illarum conditionem, quarum titulo et nomine ipsi honestantur. Huic rei optime congruunt quae a Pio VI Decessore Nostro in consecratione Episcopi Cyrenensis die 4 Octobris an. 1778 in Basilica Ostiensi dicta sunt: cum scilicet enumerans caussas ob quas Apostolica Sedes Ecclesias etiam ab infidelibus occupatas conferre solet, « oportere, inquit, aliquem existere cui singulariter incumbat, si non regere captivam illam miseri gregis portionem, preces saltem ac lacrymas pro eadem ad misericordiarum Patrem assidue effundere. »

Volumus autem praesentes Literas etc.

113

Ex Litt. encycl. S. C. de Prop. Fide *8 Nov. 1882* (AD DELEGATOS AP. PRO ORIENT.) — La Santità di N. S. Leone XIII emanava la Costit. *In suprema* del 10 Giugno, corrente anno, riguardante l'obbligo di tutti i Vescovi di applicare la Messa *pro populo* nei giorni festivi... Ella non ignora che secondo la decretale d'Innocenzo III nel Concilio Lateranense IV *Licet graecos,* e secondo la spiegazione datane in una Congregazione di teologi tenuta nel 1631 innanzi al Card. Pamphili, la miglior parte dei dottori, non escluso lo stesso Lambertini (Benedetto XIV) è di sentimento che nelle Costituzioni Apostoliche non s'intendano compresi gli orientali se non nei tre seguenti casi: 1. Nei punti di fede e dottrina cattolica; 2. Dove la materia stessa dimostra la comprensione, in quanto non è una legge soltanto ecclesiastica ma una dichiarazione della legge divina e naturale. 3. Quando, benchè si tratti di ordinazioni disciplinari, gli orientali vi sono espressamente nominati. Questa dottrina di teologi e canonisti non è stata finora sanzionata dalla S. Sede; è certo però che gli orientali ab immemorabili ritengono qual sentenza teoretica e pratica di non essere compresi nelle Costituzioni disciplinari se non nel modo predetto, e che questa loro persuasione non fu mai condannata dalla S. Sede. Posta questa teoria, è ben chiaro primieramente che tutti i Vescovi anche orientali sono certamente compresi nella citata Costituzione del S. Padre *In suprema,* in quanto che essa dichiara il gius divino dell'obbligo della Messa *pro populo,* giacchè *vi pastoralis officii* sono assolutamente tenuti *de iure divino* i Vescovi di qualunque rito ad applicarla. Laonde non è questo un punto di disciplina mutabile e che possa essere, secondo i diversi riti, cambiato o abolito per qualunque contraria consuetudine, la quale non sarebbe altro che un abuso erroneo, se si tratti dell'obbligo dei Vescovi *in se* di offerire il S. Sacrificio *pro populo*, e non già se si tratti del numero delle Messe, che debbono offerirsi in ogni giorno festivo. Questo numero viene determinato da una legge ecclesiastica in applicazione della legge divina, e quindi in ciò non è esclusa, secondo le diverse circostanze, ogni diversità e dispensa.

114

Ex Litt. S. C. Concilii *16 Sept. 1884* (AD OMNES EPISC.). — Emi PP. Sanctissimi mandata exequentes auctores Tibi sunt ut raro admodum et caute honoris titulos et insignia tuis impertias, sed probatissimis tantum et optime de ecclesia meritis. Clericis vero alienis nullum umquam conferas honoris signum aut titulum inscio et invito Ordinario cuius potestati subduntur.

115

S. C. Rituum. *16 Aprilis 1886* — An Episcopus teneatur speciali modo celebrare anniversarium suae electionis et consecrationis. Et quatenus affirmative, quomodo et quinam dies electionis habendus est.

R. Affirmative ad primam partem. — Ad secundam: Uti satis edocet Caeremoniale Episcoporum. — Ad tertiam: Dies electionis est ille in quo provisio Ecclesiae Episcopalis a Summo Pontifice publicatur in Consistorio.

---

(1) S. C. Rit. in *Marsor.* 12 Nov. 1831.

116

Decr. S. C. de Prop. Fide *7 Decembris 1886* — Anno 1866 Cardinalis Xistus Riarius Sforza Archiepiscopus Neapolitanus, epistola ad Archiepiscopum Baltimorensem data, haec de unione precum inter Episcopos constituenda habebat: « Inter tot, quibus Episcopus quotidie detinetur labores, interque curas, quas secum affert Pastorale Ministerium, haud exiguum certe levamen erit, si omnes Episcopi catholici sibi mutuo auxilium praebere studeant et assiduis orationibus invicem Omnipotentem Deum exorent. Hinc aliqui Episcopi, praesertim Ditionis Ecclesiasticae, operae pretium esse existimarunt, si plurimi Episcopi in Spiritu Domini congregati tria pietatis officia vellent exercere. Primum erga defunctos Episcopos, secundum erga seipsos, tertium erga Episcopos in coelis cum Christo regnantes esset persolvendum. » Ad id autem inter alia haec proponebat:

I. Ut primo fiat satis, quilibet Episcopus quotidie in Missa specialem memoriam habeat de Episcopis recens vita functis; quotannis vero infra Octavam Omnium Sanctorum vel per se, vel per alium sacerdotem, Missam unam celebret pro omnibus Episcopis catholicis in Christo quiescentibus.

II. Secundum pietatis officium erga seipsos adimplendum in eo sit, ut omnes sint speciali modo in Spiritu congregati coram Domino, dum orationi quotidie vacant aliasque sanctas absolvunt actiones. Quare sive mentali orationi sive piae lectioni vacent, sive Missam celebrent sive Horas canonicas persolvant, sive preces supererogatorias recitent, sive sacras functiones peragant, omnia simul agere intendant. In Sacro quoque faciendo specialiter orent pro toto Episcopatu catholico, pro incolumitate Romani Pontificis, et pro sanctificatione gregis unicuique commissi. Ut autem haec pia Unio firmior in dies evadat, Reginae Apostolorum tutelae et patrocinio commendanda est, ac proinde neminem ex Episcopis pigebit post horas canonicas vel alio tempore semel in die orationem recitare *Memorare piissima Virgo* et ter deinceps illam invocare: *Virgo Immaculata, Regina Apostolorum, ora pro nobis.*

III. Tertium denique pietatis officium postulat, ut speciali cultu prosequantur omnes Episcopos qui, in terra degentes pastorali munere sanctissime perfuncti, nunc in coelis semper prompti et parati sunt ad interveniendum apud Deum pro iis qui missi ad excolendam Vineam Domini in labores eorum introierunt. Quapropter in fine Horarum canonicarum commemorationem hoc modo facient Episcoporum, quorum illa die festum agitur, et omnium Sanctorum Episcoporum:

I. Ant. Pastores optimi, qui animam posuistis pro ovibus, intercedite pro nobis et pro grege nostro ad Dominum.

℣. Benedicite Sacerdotes Domini Domino.

℟. Benedicite et superexaltate eum in saecula.

OREMUS

Deus qui in Sanctis Tuis et exemplum et praesidium collocasti, concede nobis famulis Tuis, Sanctorum omnium Antistitum, quorum hodie memoriam recolimus, et exempla sectari et protectione muniri. Per Christum Dominum nostrum.

II. Ant. Omnes Sancti Pontifices estote memores nostri, deprecamini pro nobis Filium Dei Sacerdotem magnum.

℣. Benedicite Dominum omnes Electi Eius.

℟. Agite dies laetitiae, et confitemini illi.

OREMUS

Fiat Domine, quaesumus, super nos misericordia tua, et omnium Sanctorum Antistitum intercessione concede, ut in pastorali officio obeundo eorum experiamur suffragia, et vestigia prosequamur. Per Christum Dominum nostrum.

Cum vero nuper nonnulli ex Episcopis praesertim Foederatorum Statuum Americae Septentrionalis, supplices preces SSmo D. N. Leoni PP. XIII porrexerint, ut huiusmodi piam Unionem firmius constituere, et sacris Indulgentiis ditare dignaretur, Sanctitas Suas in Audientia diei 19 Septembris 1886, referente infrascripto R. P. D. Archiepiscopo Tyrensi, S. Congregationis de Propaganda Fide Secretario, memoratam piam Unionem benigne adprobans atque confirmans, omnibus ac singulis catholici orbis Episcopis in eam adscribendis benigne largiri dignata est sequentes indulgentias in perpetuum:

1. Plenariam omnium peccatorum Indulgentiam lucrandam die primo eorum ingressus in ipsam piam Unionem: dummodo vere poenitentes, confessi ac sacra Eucharistia refecti ecclesiam aliquam visitaverint, atque ibidem pias ad Deum preces effuderint pro Christianorum Principum concordia, haeresum extirpatione, peccatorum conversione, Sanctae Matris Ecclesiae exaltatione et iuxta Summi Pontificis intentionem.

2. Plenariam item lucrandam in cuiuslibet eorum mortis articulo, si vere poenitentes, confessi ac sacra Communione refecti, vel si id nequiverint, saltem corde contriti, ore, si potuerint, sin minus corde, SS. Nomen Iesu devote invocaverint.

3. Plenariam etiam diebus quibus fit Commemoratio Omnium RR. Pontificum, et Orationis D. N. Iesu Christi in *Monte Oliveti* adimpletis consuetis conditionibus, ut supra in N. 1.

4. Partialem insuper 60 dierum lucrandam semel singulis diebus, cum sacris ministeriis sibi concreditis ipsi vacaverint.

Demum Sanctitas Sua Episcoporum adscriptiones in supradictam piam Unionem apud Sacram hanc Congregationem Christiano Nomini Propagando fieri atque servari, et ab eadem super his omnibus praesens Decretum dari mandavit.

117

Ex Litt. S. C. de Prop. Fide *29 Iulii 1889.* (AD ARCHIEP. MILVAUKIEN.) A. T. exponit omnes Missionum Rectores ad Synodum venire non posse, tum ne multae Missiones sine sacerdote remaneant, ad quem fideles in casu necessitatis recurrere queant, tum quia decentia habitacula pro omnibus parari non possint, et proinde A. T. expostulat ut ex quolibet decanatu duo vel tres Missionum Rectores ab aliis eligi possint, qui Synodo intervenire debeant. Et A. T. notat eamdem facultatem Episcopo Baionensi mense Februario huius anni ad decennium concessam. Iam vero, ut notat Benedictus XIV. *De Syn. Dioec.*, admissio procuratorum nihil prorsus ad Synodi utilitatem conferre valet, et proinde facultas eligendi procuratorem nonnisi ex specialibus causis, ut in casu Episcopi Baionensis, et rarissime dari solet. Proinde A. T. singulis vicibus aut dimidiam partem Rectorum Missionum, aut illos ad Synodum vocare poterit quos vocandos opportunius in Domino indicabit.

ART. IV. De honoribus et privilegiis Episcoporum et Vicariorum Apostolicorum

118

S. C. de Prop. Fide. *30 Maii 1629* — Scribendum esse Nuntio Poloniae S. Congregationis Rituum sententiam quam Illmus D. Card. Capponius retulit, videlicet quod in praecedentia Episcoporum non attenditur diversitas rituum graeci et latini sed tempus promotionis eorum, et ideo Episcopos ruthenos praecedere debere suffraganeos latinorum, si ante illos ad dignitatem fuerint promoti episcopalem.

119

S. C. de Prop. Fide - C. P. PRO SIN. *22 Mart. 1669.* — 1. Se alli Vicarî Apostolici sia permesso di celebrare senza rocchetto, anello, e senza la croce episcopale.

2. Se possano amministrare il Sagramento della Cresima senza mitra e piviale.

R. Posse cum gravi et urgenti causa.

120

S. C. de Prop. Fide - C. P. PRO SIN. *13 Ian. 1776.* — Non debere (missionarios) mentionem facere in Canone Missae Vicarii Apostolici cum non sit vere Ordinarius.

121

Ex Litt. Ap. Pii PP. VI *9 Dec. 1783* (AD EPISC. BABYLONEN.) — Pallium quod ex lana contextum, ovis illius, quam Dominus aberrantem quaesivit inventamque humeris suis sustulit, pellem significat, ut Episcopus, qui Christum ipsum gerit, ipsius munere fungatur atque etiam ipso habitu illud omnibus ostendat se boni ac magni illius Pastoris imitatorem esse, qui gregis infirmitates sibi ferendas proposuit.

122

S. C. de Prop. Fide - C. P. PRO SIN. *14 Ian. 1793.* — Extant Decreta ac praesertim illud diei 13 Ianuarii 1776 in quo proposito dubio a missionariis Vicariatus Apostolici Xensi et Xansi: *utrum possimus et teneamur in canone Missae nominare Vicarium Apostolicum tamquam nostrum Antistitem, quemadmodum contendit ipse Vicarius Apostolicus;* huic quaesito responsum fuit: *non debere mentionem facere in Canone Missae Vicarii Apostolici, cum non si vere Ordinarius.* Hoc tamen Decreto non obstante Emi Domini censuerunt non esse inquietandos missionarios Tunkini et Cocincinae qui iam a longo tempore consueverunt bona fide commemorationem facere in Canone Missae Episcoporum Vicariorum Apostolicorum utriusque Provinciae, ita tamen, ut nullo modo profiteantur eosdem habere iurisdictionem ordinariam, sed delegatam dumtaxat ab Apostolica Sede, et ab eius nutu dependentem.

123

S. C. de Prop. Fide - C. P. PRO SIN. *21 Sept. 1843.* — Se i Vicarî Apostolici possano concedere tutte quelle indulgenze ai fedeli loro soggetti che i Vescovi titolari possono compartire ai loro diocesani.

R. Negative.

124

S. C. de Prop. Fide - C. P. *27 Septembris 1843.* — Se il Coadiutore del Vicario Apostolico (di Cocincina) possa usare il pastorale, sedere in trono, e tutt'altro, nel celebrare pontificalmente, a somiglianza del Vicario Apostolico.

R. Negative, nisi adsit consuetudo, et exceptis iis functionibus in quibus id exigit ritus.

125

S. C. Concilii. *25 Aug. 1850.* AQUEN. — Episcopus mere titularis non habet votum decisivum in Synodo Provinciali nisi omnes et singuli Episcopi consentiant; neque supra ce-

teros gaudet praecedentia, licet ante consecrationem acceperit, nec considerari potest ut Episcopus exemptus.

126

S. C. de Prop. Fide -- C. G. *24 Augusti 1852.* VIC. AP. IAFNEN. — In ista insula (Ceylan), et generaliter in India pravaluit usus erigendi thronum, et concedendi indulgentiam 40 dierum quotiescumque Vicarii Apostolici celebrant pontificaliter. Quaeritur ergo:

1. Utrum Vicarii Apostolici possint habere thronum, et concedere dictam indulgentiam nec ne; et quatenus negative, quaeritur:

2. Utrum tolerandum propter usum et ut ne veniat scandalum.

3. Utrum missionarii debeant, vel possint dicere in Canone: *et Antistite nostro N.* – nominando Vicarium Apostolicum.

R. Ad 1. 2. et 3. Negative.

127

Ex Litt. S. C. de Prop. Fide *11 Iulii 1853* (AD VIC. AP. PATNÀ) — Riguardo al quesito sulla commemorazione del Vescovo dopo il Papa nel Canone della Messa, esclusivamente tal privilegio compete ai soli Vescovi diocesani, ossia titolari ed Ordinarii, non già ai Vicarî o Amministratori Apostolici, quindi non appartiene ancora a questi la colletta nel giorno anniversario della loro consacrazione.

128

S. C. Rit. *9 Maii 1857* STRIGONIEN. — ... 3. An prima saltem Dignitas in Capitulo, dum absente Episcopo in pontificalibus sacra facit, possit baculum pastoralem gestare? An id, praesente etiam Episcopo, liceat, posito utique illo casu, dum prima Dignitas ordine episcopali destituitur.

4. An Episcopus auxiliaris iure baculum pastoralem gestandi, etiam Ordinario Episcopo praesente, uti possit.

5. An Dignitariis Capituli usum pontificalium habentibus competat ius baculum pastoralem gestandi, et populo, petita prius a praesente Episcopo facultate, solemniter benedicendi.

R. .... Ad 3. Ad mentem — Ad 4. Servandam dispositionem Caeremonialis Episcoporum lib. 1. c. 17. n. 5.

Ad 5. Ad mentem. -- Mens S. C. ad 3. et 5. haec fuit: — Standum esse strictim privilegio, si adest, et Litteris Apostolicis sa. me. Pii PP. VII. *Decet Romanos Pontifices* diei 4 Iulii 1823.

129

S. C. Rit. *9 Iunii 1859.* VIC. AP. PEKIN. SEPT. - 1. Episcopus Vicarius Apostolicus manifeste praesens in capella vel oratorio super suum speciale genuflexorium cum vestibus communibus ante vel post Missam estne salutandus a sacerdote accedente ad altare, vel transeunte ut eat ad aliud altare, vel ex eo redeat ad sacristiam atque a ministris hinc et inde transeuntibus sive ministrando Missae sive comitando sacerdotem?

2. Quid si tunc Episcopus Vicarius Apostolicus indutus rochetto, mozzetta atque stola? Tunc praeter illas salutationes fierine debet insuper tempore Missae cui assistit quidquid fit quando Episcopus adest in propria dioecesi?

Ad 1. Affirmative; verum in accessu tantum et recessu ab altari, transeundo ante vel prope illum.

Ad 2. Affirmative; Vicarium tamen Apostolicum nullo modo hoc in casu uti debere stola.

130

Ex Litt. S. C. de Prop. Fide *25 Septembris 1860* (AD VIC. AP. PATNAE) — Non può il Vicario Apostolico Vescovo cantar messa senza l' uso dei pontificali, cosicchè ove non abbia ciò che di necessità e strettamente si richiede a tal uopo, dee limitarsi alla celebrazione della Messa letta.

131

Ex Litt. S. C. de Prop. Fide *16 Februarii 1867* (AD VIC. AP. COIMBATUR.) — Vicarii Apostolici cum non sint Episcopi titulares Vicariatus quem regunt, stricto iure nequeunt iis omnibus uti honoribus et privilegiis quibus frui datum est Episcopis in suo territorio; unde nec thronum in Ecclesia habere, neque cappam magnam deferre valent; nec etiam iis ius est ut eorum nomina in canone Missae memorentur. Verumtamen sicubi vel ex rescripto vel ex consuetudine mos inoleverit ut similibus a longo tempore fuerint usi, et timor sit admirationis in fidelibus si videant morem illum innovari, tunc S. Sedes huiusmodi observantiam tolerare consuevit.

132

S. C. Rit. *3 Febr. 1877.* — Utrum, salvo Caeremoniali Episcoporum, liceat Episcopis in Dominicis festisque diebus Missae solemni assistere solummodo cum mozzetta et rocheto vestitis.

R. Negative.

133

S. S. C. *30 Ian. 1878* EP. MARIANOPOLITAN. — 1. Utrum a clero collecta pro Episcopo dicenda sit et die consecrationis, et die electionis eiusdem Episcopi.

2. Utrum Episcopus electus dici possit ea die qua expeditae fuerunt Litterae in forma

Brevis, quibus antecessor fuit translatus, an potius ea die qua ipse Coadiutor fuit nominatus in Consistorio.

R. Ad 1. Affirmative.

Ad 2. Diem electionis in casu et ad effectum collectae ab universo clero Marianopolitano faciendae, esse diem qua datae sunt Litterae Apostolicae in forma Brevis pro Coadiutoria cum futura successione.

134

S. C. Rit. *4 Iunii 1879* — An Episcopi nomen dicendum sit in Canone Missae ut in aliis liturgicis orationibus a die notitiae, etiamsi haec non officialiter habeatur, electionis eiusdem in Consistorio, vel a die captae possessionis Ecclesiae cui a Summo Pontifice praepositus fuit.

R. A die captae possessionis vel per Episcopum ipsum, vel per suum procuratorem.

135

S. C. Rit. *4 Iulii 1879* — Nomen Episcopi in Canone Missae et in aliis liturgicis orationibus non a die notitiae electionis novi Episcopi, licet certe habitae, dicendum est sed a die captae possessionis vel per se vel per procuratorem.

136

S. C. Rit. *17 Dec. 1880* — An Episcopus in propria dioecesi, vel Vicarius Apostolicus in loco suae iurisdictionis thronum pontificalem teneatur cedere Delegato Apostolico praesenti.

R. Episcopum vel Vicarium Apostolicum in casu posse sed non teneri.

137

Ex Litt. S. C. de Prop. Fide *15 Iunii 1881* — (AD EP. VINCENN.) Fu rimessa alla S. C. dei Riti la domanda della S. V. intorno alla consuetudine di assistere in mozzetta e rocchetto alla Messa solenne. La stessa S. C. ha risposto che quantunque il non assistere in cappa magna, e molto meno in pluviale e mitra alla messa cantata senza sacri ministri sia conforme alle norme liturgiche, pure non si deve credere che sia lecito prestare assistenza in trono indossando il rocchetto e la mozzetta. Con tali indumenti come risulta dal Cerimoniale de' Vescovi e dai decreti della memorata S. C., tra i quali quello citato dalla S. V. in una *Vallispraten.*, è sempre vietata al Vescovo l'assistenza in trono; e quante volte ei voglia assistere ai divini offici od alla Messa solenne deve regolarsi secondo la istruzione data dalla S. C. in *una Oxomen.* dei 24 Luglio 1638 cioè che *Episcopus non in sede ordinaria sed in primo stallo in choro super omnes alios assistat.*

138

Ex Litt. S. C. Rit. *11 Martii 1882* (AD EP. MONTEREYEN. ET ANGELOP.) — Inter alia dubia ab A. T. Sacrae Congregationis Rituum pro opportuna resolutione proposita, quibus hac ipsa die responsum est, illud erat quo exquirebat an, attentis loci circumstantiis, Tibi liceret Missae solemni cantatae ac Vesperis interesse rochetto et mozzetta parato, sive assistere pluviali seu cappa ornato, inservientibus pueris superpelliceo indutis, qui vices suppleant sacrorum ministrorum Episcopo assistentium. Sacra eadem Congregatio.... inhaerens praescriptionibus Caeremonialis Episcoporum, ac plurium decretorum, declarare debet nullatenus licere Episcopo sedere in throno cum rochetto et mozzetta, vel cum pluviali et cappa adhibendo simplices clericos superpelliceo indutos loco sacrorum ministrorum assistentium. Verumtamen ipsa S. C., attentis expositis circumstantiis, indulgendum censuit ut A. Tua assistere possit praefatis sacris functionibus in primo stallo in choro super omnes alios ad tramitem decreti in una Oxomen. diei 24 Iulii 1638. *(V. n. 137).*

139

Ex Litt. S. C. de Prop. Fide *Iulii 1883* (AD VIC. AP. HONG-KONG) — Quod spectat ad petitiones Praesulum (Synodi Regionalis) quibus postulatur ab Apostolica Sede ut concedat privilegium constituendi thronum in Ecclesia pro Vicario Apostolico, anteferendi crucem, et nominandi eumdem Praelatum in Canone Missae censuit S. C. non esse annuendum.

140

Litt. encycl. Urbis Vicariatus *26 Martii 1889* (AD OMNES EPISCOPOS) — Cum reliquiae sanctissimae Crucis in die rariores fiant ac merito timendum sit ne paullatim non facile suppetant quae ipsis Episcopis, veluti proprium suae dignitatis gestamen, rite tradantur; ex iussu sanctissimi D. N. Leonis XII. Reverendissimis Episcopis enixe commendatum volumus, ut ss. Ligni particulas quas thecis inclusas pectore prae se suspensas ferunt, successoribus suis transmittendas curent, adeo ut post ipsorum mortem, (studio et opera Capituli Cathedralis, vel eius qui, vacante Sede, Episcopi vice gesserit) ad hoc perveniant legitimo haereditatis iure. Quo pacto novis Episcopis nulla erit necessitas alias non sine difficultate aliunde quaerere, sed omnes tanquam sibi et officio suo addictas et destinatas in promptu paratas habebunt, ceteris qui sequentur suo tempore transmittendas.

Quod de Crucis dumtaxat reliquiis intelligendum est. Nam de thecis ex pretioso me-

tallo formam affabre factis, statuent quod opportunius videbitur: quae cum demptae fuerint ss. Ligni particulae, donari, legari quibus placebit, ac per privatos haeredes distrahi, vendi remota quavis indecorae aut profanae negotiationis specie, libere poterunt; sunt enim pretio aestimabiles.

Art. V. **De facultatibus quae ab Apostolica Sede Episcopis et Vicariis App. conceduntur.**

141

S. C. de Prop. Fide *1637* — Praefatio Emi. D. Cardinalis de Cremona in Formulas Facultatum.

Operosum semper, atque arduum fuit inter severitatem reservandi casus, et benignitatem concedendi facultates, eum tenere cursum, qui neque conscientiis hominum laqueos iniiceret, nec disciplinae ecclesiasticae rigorem imminueret. Nam intempestiva casuum reservatio ipsum salutis iter magis in angustum cogit, et concessio facultatum prodiga viam sternit ad peccandum latiorem. Sedes ergo Apostolica Spiritus Sancti instinctu ducta illud perpetuo ob oculos habuit, ut haec extrema, et quasi praecipitia declinaret. Et quidem ubi religionis cultus, ac canonum observantia viget, severitas nonnunquam exercenda est, ut hoc quasi fraeno a gravioribus homines sceleribus deterreantur. At ubi mores collapsi iacent, ubi vitia libere vagantur, ubi pietas ac religio exulat, et lumen omne Fidei fere extinctum est, aperiendi sunt benignitatis fontes ne desperatione, aut difficultate veniae peccatores a poenitentia revocentur, et in coeno turpissimorum facinorum insordescant. Quare Sanctae Inquisitionis Congregatio in formulis facultatum concedendis, quae ex communi consilio profectae sunt, nihil antiquius habuit, quam ut has vel temporum, vel locorum, vel populorum diversitates, et varios quasi religionis status accurate cognosceret, et morbis remedia opportuna accommodaret.

At quoniam hominum mores non minus quam anni in orbem eunt, daturque sicut noctis, ac diei, ita plurimis in provinciis Fidei ac perfidiae quaedam vicissitudo, ideo humana mens non potest ita in futurum prospicere aut formulas facultatum ita numeris omnibus absolutas tradere, ut lapsu annorum nihil prorsus contineant quod pro loco aliquo particulari aut redundet, aut exile atque angustum sit. Nec propterea statim putandum est, aut ab initio fuisse minus appositas, aut confestim immutandas esse, ne crebrae vel additiones vel limitationes confusionem atque perturbationem pariant. Enimvero superioribus hisce annis usu venit, ut cum ob Episcoporum ac missionariorum querelas plurimae clausulae vel adiunctae, vel ademptae fuerint antiquis formulis, in eam sensim multitudinem ac numerum excreverint, ut pro iisdem saepe locis variae ac plurimae existerent, nec tamen necessitatibus apte responderent.

Quae perturbatio cum ubique in dies incrementum caperet, SSmus D. N. Urbanus PP. VIII non sine divino instinctu Cardinales quosdam partim ex S. C. de Prop. Fide, Antonium scilicet Barberinum, Pamphilium, et Spadam, partim ex Sac. Congregatione Inquisitionis, S. Sixti nimirum bo: mem: et de Cremona selegit, ut communicatis inter se consiliis de rebus omnibus, quae vel ad gentilium superstitiones vel ad haereticorum errores pertinent, ac perpensis antiquis formulis, ac ratione, quam in his praescribendis Sac. Inquisitionis Congregatio prudentissime adhibuit, illud demum statuerent quod maxime opportunum ad incommoda praecavenda videretur.

Haec vero deliberatio non longitudine dumtaxat temporis, sed difficultate etiam rei propositae molesta fuit; Deo tamen duce, atque sub felici auspicio SSmi D. N. finem aliquando habuit, totumque negotium post graves et diuturnos labores conclusum, ac bis in Congregatione generali coram Cardinalibus de Propaganda Fide et iterum coram Sanctissimo die X. Februarii 1637 cum totius operis initio, progressu, exitu, difficultatibus, diligentiis, rationibus, ac fundamentis a Cardinali de Cremona enarratum, summo omnium applausu exceptum, atque ipsius Christi Vicarii sententia approbatum fuit. Quae Cardinalis Cremonensis narratio cum exactissimam totius rei comprehensionem, sive illa ad doctrinam, sive ad prudentiam in facultatibus concedendis spectat, sensumque Cardinalium, qui tot annis Congregationi particulari interfuerunt, contineat, illud solum reliquum videtur, ut quae universum ab iisdem Cardinalibus constituta, atque a SSmo D. N. comprobata fuerunt ad particulares Provinciarum necessitates diligenti consideratione accommodentur. Sic enim fiet, ut singulares Formulae ex regulis ac normis stabilitis deductae, maiorem et auctoritatis vim, et diuturnitatis firmitatem acquirant.

142

S. C. de Prop. Fide *1637* — Praefatio R. D. Francisci Ingoli S. C. de Propaganda Fide Secretarii in Formulas Facultatum. — Cum ex multiplicatis opera et diligentia Sac. Congregationis de Prop. Fide in diversas orbis terrarum provincias Episcoporum et Religiosorum Missionibus innotuisset, formulas facultatum, quae a Sede Apostolica concedebantur, non sufficere, ac inspectis pro populorum diversitate necessitatibus, mancas et diminutas existere Sanctissimus D. N. Urbanus Papa VIII

pro suo pastorali munere, et catholicae religionis propagationis zelo providere volens, peculiarem ex Cardinalibus S. Officii et eiusdem S. C. de Prop. Fide, additis illius Assessore, et huius Secretario, Congregationem instituit, in qua cum per tres fere annos Formulae Facultatum veteres, quae a Romanis Pontificibus per litteras Apostolicas olim concessae fuerunt, et a S. Officio tam ante praefatae S. C. de Prop. institutionem, quam post expediebantur, accuratissime, ut gravissimum communicandae inferioribus supremae potestatis Pontificiae negotium postulabat, examinatae fuissent, tandem reiectis veteribus Formulis, quae, si pro diversitate regionum fuissent accommodandae, in infinitum propemodum multiplicari, et saepius pro mutatione religionum in populis immutari debuissent, Patribus praedictis visum fuit alia via in praefatarum Formularum compositione esse incedendum. In primis itaque illis placuit, ut regulae quaedam generales constituerentur, quibus inspecta regionum diversitate ac qualitate, illarum a Sede Apostolica distantia, et prohibito vel permisso in eis catholicae religionis exercitio, ac ipsarum facultatum specie, et denique personarum dignitate ac officio, illarumque scientia ac morum praestantia esset in concessione facultatum utendum. Deinde eisdem Patribus visum fuit formulas quasdam generales componere, quae cum regulis praefatis ad singulas orbis terrarum provincias modico labore accommodari possent.

143

Litt. Encycl. S. C. de Prop. Fide *1743.* — Quamvis in calce Formulae facultatum, quae ab Apostolica Sede singulis Archiepiscopis et Episcopis Indiarum tam orientalium quam occidentalium, concedi solent, expresse legatur eorum unicuique tributa potestas easdem facultas communicandi non tamen illas, quae requirunt Ordinem Episcopalem, vel non sine sacrorum Oleorum usu exercentur, sacerdotibus idoneis, qui in eius dioecesi laborabunt, et praesertim tempore sui obitus, ut Sede vacante sit qui possit supplere donec eadem Sedes Apostolica certior facta alio modo provideat; nuperrime tamen huic Sacrae Congregationi de Propaganda Fide innotuit, non semel contigisse quod nonnulli ex praefatis Antistitibus, vel inopina morte praerepti, vel memorata potestate non attenta e vivis excesserint, antedictis facultatibus nemini delegatis. Cumque ex eiusmodi praetermissa communicatione, sicut eidem Sacrae Congregationi relatum est, plurima et non levia incommoda illarum dioecesium animabus obvenerint, propterea quod durante tempore Sedis vacantis, aut saltem donec supervenerit Apostolica provisio, nemo fuerit qui earum indigentiis posset pro opportunitate subvenire, et potissimum quoad dispensationes matrimoniales, adeo ut eam ob causam plerique, peccatorum vinculis miserrime alligati, promptoque destituti remedio, non sine evidenti aeternae salutis discrimine interierint; hinc est, quod Sanctissimus Dñus Noster Benedictus divina providentia PP. XIV, populorum illorum ab hac Sancta Sede remotissimorum incolumitati, eorumque animarum necessitatibus, pro pastoralis officii sui cura prospectum esse cupiens, de Eminentissimorum Patrum in tota republica christiana adversus haereticam pravitatem Generalium Inquisitorum consilio benigne indulsit, ut in posterum, quoties praefatarum Ecclesiarum pro tempore Antistes decesserit non communicatis facultatibus in antedicta Formula contentis, et cum limitationibus in ea expressis, alicui idoneo probatoque sacerdoti, ab illo exercendis quamdiu archiepiscopalis seu episcopalis Sedes vacua fuerit, et usque ad novam provisionem apostolicam, ut supra; in eo tantum casu, et non aliter, Vicarius capitularis legitime electus illas libere et licite, et intra fines dumtaxat illius dioecesis, exercere tamquam delegatus possit et valeat, iis tamen exceptis, ad quarum usum episcopalis Ordo requiratur; superaddita quoque eidem Vicario capitulari potestate consecrandi, quandoque necessitas urgeat, calices, patenas et altaria portatilia, cum Oleis sacris iam ab Episcopo benedictis. Mandatis itaque Sanctitatis Suae eo, quo par est, obsequio obtemperando, de hac pontificiae sollicitudinis et providentiae gratia Amplitudinem tuam encyclicis hisce literis commonitam facimus, eum in finem, ut easdem vel authenticum earum exemplum in capitulari Archivo asservandas seu asservandum canonicis et capitulo tuae istius Metropolitanae, sive episcopalis Ecclesiae, statim ac illas acceperis, extradere et notificare non praetermittas, ut quotiescumque memoratus casus evenerit, qui facultates praedictas in bonum istius dioecesis exercere valeat minime desit. (1)

144

S. C. S. Officii. *7 Augusti 1749* — Sanctissimus mandavit quod in posterum non confirmentur peculiares et extraordinariae facultates alias concessae et concedi solitae ad tempus Archiepiscopis, Episcopis et Missionum Praefectis nisi exhibitis recentioribus decretis earumdem concessionum seu confirmationum.

---

(1) V. in Cap. V. *De Administratoribus* etc. Constitutiones Bened. XIV. *Ex sublimi* et *Quam ex sublimi.*

145

S. C. de Prop. Fide. -- C. G. *18 Aprilis 1757* — Come si abbiano da intendere le parole del Rescritto per le dispense: *nec ullo modo uti possit extra fines dioecesis,* cioè, se possa il privilegiato dispensare col suo suddito che stasse fuori della sua diocesi.

R. Negative.

146

S. C. de Prop. Fide -- C. G. *22 Ianuarii 1759.* — 1. An initium quindennii ad quod conceduntur facultates desumendum sit a die *datae* illarum, an a die quo ipsae perveniunt ad dioecesim et ad manus Episcopi cui conceduntur.

2. An sacerdotes quibus ab Episcopo communicatae sunt facultates, ut, sede vacante, sit qui possit supplere, illis uti possint donec per adventum novi Episcopi vel alio modo Apostolica Sedes provideat, etiamsi expiret quindennium, ad quod illae concessae fuerunt, demortuo Episcopo, an potius debeant ab illarum usu cessare, etiam ante novam provisionem eo ipso tempore quo propter lapsum quindennii cessare deberet Episcopus ipse si viveret.

3. An si contingat sacerdotes, quibus Episcopus tempore sui obitus praedictas facultates communicavit, e vivis excedere, vel discedere a dioecesi, sede adhuc vacante, et ante novam provisionem Apostolicam, possit Vicarius Capitularis illas exercere eodem modo quo posset si ipsis nemini communicatis obiisset Episcopus.

4. An nomine Vicarii Capitularis in relato Indulto veniat non solum Vicarius electus a Capitulo in dioecesibus illud actu habentibus, sed etiam in iis, quae Capitulum actu non habent (qualis inter alias est Coccinensis), gubernator designatus a metropolitano, et generaliter cui regimen dioecesis sede vacante committitur auctoritate legitima, quocumque nomine et titulo appelletur.

R. Ad 1. Esse computandum a die receptionis et non a die datae.

Ad 2 et 3. Non esse tam attendendum numerum 28. Formulae I. et epistolam encyclicam S. Congregationis emanatam anno 1743. quam duo Brevia Benedicti XIV. primum scilicet anno 1753. et alterum anno 1755. *(V. Cap. V. De Administratorib. et Provicariis.)* expresse edita, ut melius consuleretur indemnitati dioecesium. Ex iis autem constare quod quilibet Episcopus tenetur, dum in vivis est, eligere Vicarium generalem qui sede vacante facultatem habet ex vi eorumdem Brevium exercendi tam iurisdictionem ordinariam quam delegatam quam exercebat Episcopus, usque ad novam provisionem faciendam a Sede Apostolica. Propterea eos quibus communicatae sunt facultates ab Episcopo dum viveret non posse uti post mortem Episcopi nisi durante quindennio iam inchoato, et de consensu expresso vel tacito Vicarii generalis qui successit Episcopo. Cessare autem omnem difficultatem circa eos qui iuxta numerum 28. Formulae I. deputati sunt ab Episcopo tempore sui obitus, cum satis provisum sit indigentiis fidelium per deputationem Vicarii generalis qui ex vi supradictorum Brevium, et etiam ex nova declaratione SS. D. Nostri, constituitur delegatus Apostolicus omnesque facultates exercet, non vi delegationis habitae a defuncto Episcopo, sed ex auctoritate sibi tradita a Summo Pontifice. Neque obstare quod in aliquibus dioecesibus necessario sit eligendus Vicarius capitularis cum vigore supradictorum Brevium eaedem facultates tribuantur Vicariis capitularibus, quibus gaudent Vicarii generales ab Episcopo adhuc superstite deputati.

Ad 4. Idem quoque dicendum de gubernatore dioecesis Coccinensis, qui deputari solet sede vacante, a metropolitano; habendus est enim tamquam Vicarius capitularis iuxta morem, usum et consuetudinem regionis, quas Benedictus XIV statuit esse servandas in ultimo Brevi edito anno 1755.

147

Ex Instr. S. C. S. Off. *16 Aug. 1781.* (AD EPISC. SCEPUSIEN.). — Non passim et pro cuiusque Episcopi merito facultates ab Apostolica Sede conceduntur, sed iuxta antiquam praestitutam praxim, prout regionum distantia ab Urbe, et dioecesium utilitas postulat, cuiuslibet regni aut provinciae Episcopis distribuuntur, ita ut minores iis qui intra Europam, ampliores autem iis, qui in aliis mundi partibus commorantur largiri consueverit. Ratio etiam habetur eorum, qui sub potestate vivunt Principum infidelium, eorumve qui in felici Catholicorum Principum ditione degunt. Animarum salus, observantia Canonum, custodia disciplinae, ac demum sobria quaedam legum retinendarum severitas moderatrix est omnium facultatum, quas Apostolica Sedes Episcopis indulget pro dispensationibus elargiendis. Si ab isto more, ac usu iamdiu recepto, ac probato paullulum recedatur, iam vides perturbari omnia, atque misceri, atque invidiam inter eiusdem provinciae Episcopos creari, si unus prae altero amplioribus facultatibus augeatur. At vero universis illas indulgere, cum omnis dispensandi facultas, nihil aliud sit, quam iuris relaxatio, verendum maxime, ne iuris ac legum rigor, salubrisque severitas obsolescat atque labefactetur.

148

S. C. de Prop. Fide -- C. P. PRO SIN. *16 Ian. 1797.* — 1. Quae sit mens S. Con-

gregationis circa renovationem facultatum retardatam absque culpa.

2. Concessa fuit Vicario Apostolico (Tunkini occidentalis) facultas dispensandi in 1 affinitatis gradu ex copula illicita etiam lineae rectae cum his restrictionibus: *in occultis tamen et in foro interno*. Quaeritur utrum his verbis *in foro interno*, seu, ut explicat P. Antoine *in actu confessionis sacramentalis*, intelligatur confessio cui in ipso actu coniungitur absolutio, an vero sufficiat confessio in ordine ad absolutionem in posterum recipiendam, quando scilicet sublatus fuerit obex qui cogit ad eam differendam et qui aliquoties diu durat.

R. Ad 1. Facultates concessas valere etiam post elapsum tempus concessionis usque ad novae prorogationis concessionem.

Ad 2. Negative ad primam partem, affirmative ad secundam.

149

Ex Litt. S. C. de Prop. Fide *5. Octobris 1816* (AD VIC. AP. BOSNIAE). — Al dubbio: Se le facoltà della Form. II. recentemente prorogate a V. S. *ad beneplacitum Sanctitatis Suae* « expirent per mortem Romani Pontificis, quem Deus O. M. quam diutissime salvum atque incolumem servet » si risponde Affermativamente.

150

Ex litt. S. C. de Prop. Fide. *22 Martii 1817* (AD ARCHIEP. MESSICAN.) — Quod attinet facultates quos praedecessor tuus, eoque vita functo, Vicarius Capitularis exercere se posse indicarunt, antequam illae a Summo Pontifice prorogatae.... fuissent, quia scilicet omnis ad Apostolicam Sedem interclusus aditus fuerat, non est cur A. T. hac de re sollicita sit; quoties enim consuetarum facultatum rite ac tempestive facta sit postulatio, licet ex temporum iniuria concessio retardetur, atque interim veteres expiraverint, tamen earum usus ex praesumpta S. Sedis concessione continuari potest usque ad illius responsum.

151

S. C. de Prop. Fide -- C. P. PRO SIN. *26 Septembris 1821*. VIC. AP. SUTCHUEN. — Expono S. Congregationi quatuor missionarios huius provinciae Sutchuen. ultimo damnatos fuisse ad exilium in provincias longinquas, ubi multi christiani huius provinciae antea fuerunt variis temporibus relegati. Quare hi missionarii petiverunt, ut concederem illis facultates necessarias ut omnia munia apostolica erga praedictos christianos relegatos, et alios, qui sunt in locis illorum exilii, exercere possint... Quia in talibus circumstantiis versamur, ut facile possit contingere ut alii missionarii comprehendantur et in exilium mittantur, et omnes huius provinciae missionarii multum desiderant scire quomodo in huiusmodi adiunctis se gerere debeant; tum etiam quia nos destituimur omni spe per litteras communicandi cum supradictis missionariis missis in exilium, et instructiones ac decisiones S. C. ad eos mittendi, ut iuxta illas se gerant et munera apostolica obire possint: idcirco quaeritur:

1. Utrum Vicarius Ap. concedere possit missionariis sui districtus, damnatis ad exilium in alienas provincias, facultates ordinarias et extraordinarias, ut illas exercere possint in locis exilii.

2. Utrum huiusmodi missionariis in exilium pulsis, independenter a facultatibus obtentis a proprio Vic. Ap., competant aliae facultates ab ipsa Apostolica Sede illis concessae tanquam Missionariis Ap., praesertim si non constet illa loca esse alteri Episcopo subiecta aut propter nimiam longitudinem, vel aliud impedimentum, ad illum Episcopum recurrere non possint.

3. Quaenam sint huiusmodi facultates, et quomodo se gerere debeant circa illas quae nonnisi ad biennium vel aliud determinatum tempus concedi solent.

R. Ad 1. Affirmative; sed exerceri nequeunt nisi de licentia Ordinarii, aut ob difficillimum accessum ad Ordinarium loci, aut ob deficentiam eiusdem Ordinarii.

Ad 2. et 3. Provisum in 1.

152

Ex Litt. S. C. de Prop. Fide *23 Februarii 1832*. (AD EPISCOPUM NICOPOLITAN.) — Dopo aver fatta Ella l'istanza per la rinnovazione s'intendono di già prorogate tutte le facoltà ordinarie.

153

Ex Litt. S. C. de Prop. Fide *1. Decembris 1832*. (AD ARCHIEP. ARMACAN.) — Quod spectat ad dubium propositum circa modum quo intelligi debeat locus Form. VI. (n. 24.) quo dicitur facultates de quibus in ea Formula agitur communicari posse sacerdotibus in aliquo *insigni oppido* degentibus, respondeo in facultatum concessione non agi de oppidorum splendore ac dignitate sed maxime de populi catholici bono atque utilitate. Ubi igitur talis ac tanta sit populi catholici copia commorantis in ruralibus districtibus, de quibus A. T. loquitur, poterunt sacerdotibus ibi degentibus facultates subdelegari, licet iis districtibus non conveniat titulus *insignium oppidorum*.

154

S. C. de Prop. Fide -- C. P. PRO SIN. *5 Iulii 1841*. VIC. AP. TUNK. OCCID. — Se, fattane la domanda per la rinnovazione, l'in-

dulto dato di poter usare delle facoltà spirate debba intendersi delle ordinarie soltanto o delle straordinarie ancora e particolari.

R. Affirmative iuxta modum; nempe quoad facultates extraordinarias et particulares, quae pro determinato casuum numero conceduntur, renovatae intelligantur pro eadem quantitate si biennio transacto a die postulationis, Vicarii Apostolici responsum non acceperint.

155

Ex. Aud. SSmi. (Pii PP. IX.) *18 Novembris 1860.* Ep. Kildarien. et Leighlien. — Facultates omnes quas vi concessionis Formulae VI. communicare valeo, nostro Vicario Generali impertiebar, et ex his facultatibus quasdam Vicariis foraneis et aliis duobus ac tribus sacerdotibus scientia et pietate conspicuis communicamus, prout bonum fidelium ac religionis postulare nobis videtur, sive Vicarii aut alii sacerdotes laudati degant in oppido quod ex numero incolarum dici possit insigne, sive non. Attamen oppidum, quod ex mero numero incolarum dici nequit insigne, dici debet quandoque insigne ex ratione loci, sacerdotis et fidelium. Revera in nostra dioecesi vix est ulla urbs quae merito appellari possit magna ecc.

R. SSmus sententiam Episcopi ac praxim approbavit ac eius prudenti iudicio eamdem remisit.

156

S. C. S. Officii. *22 Nov. 1865.* Clausulam (in Form. facultatum) *nullo modo uti possit extra fines suae dioecesis* ita intelligi debere ut facultates sub ipsa comprehensae exerceri tantummodo possint cum propriis subditis in dioecesi existentibus actu quo conceditur gratia. Eamdem tamen clausulam non subintelligi in facultatibus quae Episcopis ab Ap. Sede conceduntur, nisi fuerit expressa, vel aliter constet de mente Summi Pontificis, vel nisi subiecta materia eam requirat.

157

Instr. S. C. de Prop. Fide *8 Decembris 1869* (ad Vicarios Ap. Indiar.) — Id quoque ad ordinem servandum vitandamque confusionem mirifice conducet ut nimirum facultates quae missionariis communicantur, praesertim vero matrimoniales, absque ambagibus iisdem ostendantur: ideoque cavendum omnino ne illae aliter quam in scriptis tradantur per apposita literas, in quibus cum extensio facultatum, tum etiam casus et censurae reservatae aperte et determinate exprimantur.

158

S. C. S. Officii. *2 Maii 1877.* — Quomodo intelligenda verba Formulae VI. *nec illis* (facultatibus in Formula contentis) *ullo modo uti possit* (Episcopus) *extra fines suae dioecesis.*

R. Verba relatae Formulae ita esse intelligenda, ut Episcopus uti possit facultatibus erga suos subditos qui actu quo dispensandi sunt in propria dioecesi commorantur, quamvis ipse Episcopus extra suam dioecesim degat.

159

S. C. Indulg. *24 Iulii 1885* — Utrum (cum ab Episcopis impartitur benedictio Apostolica) quotiescumque adsit rationabilis causa (i. e. ne populus diutius in Ecclesia retineatur), liceat literarum Apostolicarum lectionem supprimere, maxime si alias iam iterum iterumque integrae lectae sint.

R. Affirmative.

CAPUT V.

DE ADMINISTRATORIBUS ET PROVICARIIS APOSTOLICIS

160

S. C. Concilii *16 Martii 1641.* — An Vicarii a Sede Apostolica deputati cum iurisdictione ordinaria in episcopatibus vacantibus qui non habent Capitula quae sede vacante succedant in iurisdictione, possint infra annum dimissorias concedere. Et quid in Vicariis ab Episcopis in partibus orientalibus tempore obitus nominatis vigore particularis privilegii a Sede Apostolica eisdem concessi.

R. Vicarios supradictos non posse infra annum concedere dimissorias si eisdem non fuerit specialis facultas per Sedem Apostolicam tributa.

161

Litt. Ap. Benedicti PP. XIV. *26 Ianuarii 1753* (ad Vicarios Ap. Indiarum Orient.) Ex sublimi hac Sacrosancti Apostolatus specula, in qua per ineffabilem divinae bonitatis abundantiam plane immerentes praesidemus, impositam imbecillitati nostrae omnium Ecclesiarum solicitudinem, et omnium animarum Iesu Christi Sanguine redemptarum procurationem assidue cogitantes advigilare ac providere adnitimur, ut opportunas apostolicae charitatis potestatisque nostrae partes in regionibus praesertim, et provinciis ab Europa tam longe dis-

sitis, quoad Nobis integrum est, desiderari minime patiamur. Quoniam autem non sine gravissima Pontificii animi nostri molestia accepimus saepe accidisse aliquem scilicet ex Vobis Venerabiles Fratres, istarum Indiarum Orientalium Apostolicis Vicariis, Episcopali titulo, et charactere insignitum, sed sine Coadiutore cum futura successione viam universae carnis ingressum ad repositam in Coelis coronam apostolicis laboribus paratam evolasse, ac neminem qui ordinariam pro defuncto Vicario Apostolico iurisdictionem exerceret, repertum aut deputatum fuisse: hinc est, quod omnibus, et singulis Vicariis Apostolicis huiusmodi iniungimus et mandamus, ut qui neque Episcopum Coadiutorem cum futura successione, neque Vicarium ex clero sive saeculari, sive regulari Generalem habent, statim atque ad unumquemque eorum praesentium nostrarum literarum certa notitia pervenerit, deputent Vicarium ex clero sive saeculari, sive regulari Generalem, habilem tamen atque idoneum, qui eveniente cuiusvis Apostolici Vicarii sine Coadiutore cum futura successione obitu, tanquam Apostolicae huius Sanctae Sedis Delegatus teneatur assumere, et obire regimen et gubernium Apostolici Vicariatus usque ad captam eiusdem Vicariatus Apostolici huiusmodi possessionem a novo Vicario Apostolico, quem eadem haec Sancta Sedes constituerit, aut usque ad quamcumque aliam ab ipsa Sancta Sede ineundam ordinationem. Porro Vicario Generali huiusmodi per Apostolicum quemque Vicarium sibi, ut praemittitur, deputando Nos earumdem praesentium tenore nunc pro tunc Apostolica auctoritate nostra concedimus et tribuimus omnes et singulas facultates perpetuis futuris temporibus valituras, quae Vicariis Capitularibus cuiusvis Cathedralis Ecclesiae, Sede vacante, inesse et de iure competere dignoscuntur. Praeterea eidem Vicario Generali, post tamen Apostolici Vicarii obitum, concedimus pariterque impertimur usum et exercitium earum facultatum, quibus utebatur et gaudebat, dum viveret, defunctus Apostolicus Vicarius Episcopus, iis dumtaxat exceptis, quae requirunt Ordinem et characterem Episcopalem, vel non sine sacrorum oleorum usu exercentur. Quandocumque vero necessitas urgeat, saepedicto Vicario Generali potestatem etiam indulgemus et damus consecrandi Calices, Patenas, et Altaria portatilia, cum sacris oleis omnino ab Episcopo benedictis. Itaque, Venerabiles Fratres, ex Apostolicae providentiae, auctoritatisque nostrae ratione, maxime ad procurandam salutem animarum consentanea, a Nobis suscepta, atque unicuique vestrum praecepta, animadvertite, quanta sit apostolici muneris unicuique vestrum iniuncta cura, atque eapropter satagite ut per assiduos labores, vigilantiam pastoralem, solicitudinemque contendatis ne quispiam christifidelium vobis commissorum, et de quibus ratio supremo Pastorum Principi aeterno Iudici reddenda est, pereat; sed potius, ut omnes aeternam salutem consequantur, ut vobis merces vestris meritis debita a iusto remuneratore Deo tribuatur. Nos interim coelestis praesidii auspicem Apostolicam Benedictionem in populos, etiam vestrarum dioecesium, vel provinciarum redundaturam Fraternitatibus vestris peramanter impertimur....

162

Litt. Ap. Benedicti PP. XIV. *8 Augusti 1755.* (AD OMNES EPISCOPOS ET VICARIOS AP.) Quam ex sublimi hac sacrosancti apostolatus specula, in qua per ineffabilem divinae bonitatis abundantiam plane immerentes praesidemus, pro iniecta nobis gravissima omnium ecclesiarum solicitudine, impositaque omnium animarum Iesu Christi sanguine redemptarum procuratione, alias, nempe die 26 mensis ianuarii anno 1753, inivimus apostolicae providentiae rationem pro Indiis Orientalibus; eamdem quoque, venerabiles fratres ac dilecti filii in iis partibus, in quibus vos constituti ac deputati, apostolicum ministerium vestrum, non sine magnis assiduisque laboribus et incommodis, laudabiliter obire pergitis, haud patimur desiderari, quemadmodum immensa supremi pastorum Principis Iesu Christi caritas maximopere urget, ut eo alacrius omnem operam studiumque nostrum ad hoc conferamus, quo longius a nobis regiones illas abesse non ignoramus.

Quoniam autem non sine gravissima pontificii animi nostri molestia tunc acceperamus, aliquem scilicet ex Indiarum Orientalium Apostolicis Vicariis episcopali titulo et charactere insignitum, sed sine coadiutore cum futura successione, viam universae carnis ingressum, ad repositam in coelis coronam apostolicis laboribus partam evolasse, ac neminem, qui ordinariam pro defuncto Vicario Apostolico iurisdictionem exerceret, repertum aut deputatum fuisse; eapropter omnibus et singulis Vicariis Apostolicis huiusmodi iniunximus et mandavimus, ut qui neque Episcopum coadiutorem cum futura successione, neque Vicarium ex clero sive saeculari sive regulari generalem haberent, statim atque ad unumquemque eorum aliarum nostrarum in simili forma Brevis desuper expeditarum literarum certa notitia pervenisset, deputarent Vicarium ex clero sive saeculari sive regulari, habilem tamen atque idoneum, qui, eveniente cuiusvis Apostolici Vicarii sine coadiutore cum futura successione obitu, tanquam Apostolicae huius Sanctae Sedis delegatus, teneretur assumere et obire regimen et gubernium Apostolici Vicariatus, usque ad captam eiusdem Apostolici Vicariatus huiusmodi possessionem a

novo Vicario Apostolico, quem eadem haec Sancta Sedes constituisset, aut usque ad quamcumque aliam ab ipsa Sancta Sede ineundam ordinationem. Porro Vicario Generali huiusmodi per Apostolicum quemcumque Vicarium sibi, ut praemittebatur, deputando, nos laudatarum nostrarum literarum tenore, Apostolica auctoritate concessimus et tribuimus omnes et singulas facultates perpetuis futuris temporibus valituras, quae Vicariis capitularibus cuiusvis cathedralis ecclesiae, sede vacante, inesse et de iure competere dignoscuntur. Praeterea eidem Vicario generali, post tamen Apostolici Vicarii obitum concessimus et impertiti fuimus usum et exercitium earum facultatum, quibus utebatur et gaudebat, dum viveret, defunctus Apostolicus Vicarius Episcopus; iis dumtaxat exceptis quae requirunt ordinem et characterem episcopalem vel non sine sacrorum Oleorum usu exercentur. Quandocumque vero necessitas urgeret, saepedicto Vicario generali potestatem etiam indulsimus et dedimus, consecrandi calices patenas et altaria portatilia, cum sacris Oleis omnino ab Episcopo benedictis.

Porro, cum, sicut pariter accepimus, easdem omnino occasiones eosdemque prorsus casus, in istis, in quibus munus vobis demandatum adimplere contenditis, regionibus accidere, atque insimul reperiri aliquibus in locis nonnullos Apostolicos Vicarios haud episcopali titulo et charactere insignitos, sed per Apostolicas dumtaxat Literas sive sub plumbo, sive in simili forma Brevis expeditas, pro Vicarii Apostolici huiusmodi officio defungendo destinatos propter quorum obitum eadem quoque momenta urgere possunt; eapropter easdem provisiones et facultates, ut supra expressas et pro Indiis Orientalibus initas et concessas, sub iisdem modo et forma, et non aliter, extendimus ad omnes istarum regionum Apostolicos Vicarios sive titulo et charactere episcopali insignitos, sive sacerdotali dumtaxat dignitate praeditos; atque hisce quidem sacerdotibus, ita ut praemittitur, Apostolicis Vicariis, pariter iniungimus et mandamus, ut unusquisque, memor resolutionis suae, teneatur deputare Pro-Vicarium, habilem tamen atque idoneum qui post cuiusque obitum assumere debeat regimen vicariatus apostolici, atque in eiusdem vicariatus munere permanere, et cum usu earum tantummodo facultatum, quibus utebatur, fruebatur et gaudebat defunctus Vicarius adlaborare debeat, donec et quousque novus Apostolicus Vicarius ab Apostolica hac Sancta Sede designatus, ipsius Vicariatus possessionem et regimen adierit.

Praeterea, cum compertum exploratumque nuper fuerit, in Hibernia, Albania, Macedonia, Servia, Bulgaria, Insulis maris Egaei, Perside, Mesopotamia (quemadmodum alibi fortasse reperiatur) reperiri aliquos venerabiles fratres Archiepiscopos et Episcopos locorum Ordinarios et residentiales, quorum aliquot quidem capitulum canonicorum habent, aliquot vero eiusmodi canonicorum capitulo destituuntur; idcirco, tenore et auctoritate paribus, statuimus, praescribimus et mandamus, ut, eveniente cuiuslibet Antistitis huiusmodi obitu, statim procedatur ad electionem Vicarii capitularis, iuxta morem, usum et consuetudinem hactenus servatam; nimirum, ubi canonicorum capitulum fuerit, vel a canonicis dumtaxat, si ita in more iam positum servatumque fuit, vel a canonicis una cum aliis ecclesiasticis viris, quos in casibus huiusmodi semper intervenisse et suffragium suum in ea electione tulisse constat. Quando autem capitulum canonicorum non habeatur, ii parochi, sive soli sive cum aliis ecclesiasticis viris, iuxta modum itidem, usum et consuetudinem de praeterito servatam, ad Vicarii capitularis electionem habendam accedant. Sed in hisce electionibus Vicariorum capitularium quorumcumque volumus, praecipimus et mandamus ut omnino serventur constitutiones Concilii Tridentini, praesertim in sessione vigesima quarta, capite decimosexto.

Insuper volumus et mandamus, ut in iis locis, in quibus ven. Fratres Antistites Ordinarii eorumdem locorum residentiales, neque capitulum canonicorum, neque parochos in suis civitatibus et dioecesibus habent, sed dumtaxat sacerdotes aliquot et missionarii reperiuntur per terras et oppida dispersi, ita ut, cum quemlibet Antistitem eiusmodi mori contingat, insimul convenire minime valeant, tunc Vicarius generalis iam a defuncto Antistite constitutus, ipso facto intelligatur, sit et habeatur Vicarius capitularis, cum supra expressis facultatibus ad Vicarios capitulares de iure spectantibus, exerceatque munus Vicarii capitularis huiusmodi, donec et quousque novus Antistes ab eadem Apostolica hac Sancta Sede designatus illuc advenerit, ac regimen susceperit. Verum probe intelligentes, haud facile in iisdem locis reperiri ecclesiasticos viros, qui sive doctores sive licentiati in iure canonico in aliqua studiorum universitate fuerint, quemadmodum pro Vicariatus cuiuslibet sive capitularis sive generalis munere obeundo requiritur, nos earumdem partium calamitates commiserantes, tenore et auctoritate paribus, quemcumque in Vicarium capitularem ut praemittitur, in casibus antedictis eligendum, dummodo ad gubernium et regimen habilis et idoneus fuerit, nunc pro tunc talem esse et haberi volumus et declaramus, perinde ac si doctor sive licentiatus in iure canonico fuerit.

Decernentes easdem praesentes literas, et in eis contenta quaecumque, semper firma, valida et efficacia existere et fore, suosque plenarios et integros effectus sortiri et obtinere debere,

et illis ad quos spectat et pro tempore quandocumque spectabit, in omnibus et per omnia plenissime suffragari, sicque et non aliter in praemissis per quoscumque iudices ordinarios et delegatos, etiam causarum Palatii Apostolici auditores et S. R. E. Cardinales et eorumdem Cardinalium Congregationes, et quosvis alios quacumque praeeminentia et potestate fungentes et functuros, iudicari et definiri debere: ac irritum et inane quidquid secus super his a quoquam, quavis auctoritate, scienter vel ignoranter contigerit attentari.

Non obstantibus Apostolicis, ac in universalibus provincialibusque et synodalibus conciliis editis generalibus vel specialibus constitutionibus et ordinationibus et quibuscumque aliis decretis in genere vel in specie, aut alias in contrarium praemissorum quomodolibet concessis, confirmatis et innovatis, ceterisque contrariis quibuscumque. Caeterum vos, venerabiles fratres, dilecti filii, iisdem quoque, quibus Indiarum Orientalium Apostolicos Vicarios prosequuti fuimus, Apostolicis verbis et adhortationibus prosequimur. Itaque ex Apostolicae providentiae auctoritatisque nostrae ratione, maxime ad procurandam salutem animarum consentanea, a nobis suscepta atque unicuique vestrum praecepta, animadvertite, quanta sit apostolici muneris unicuique vestrum iniuncta cura, atque ea propter satagite, ut per assiduos labores, vigilantiam pastoralem sollicitudinemque contendatis, ne quispiam Christi fidelium vobis commissorum et de quibus ratio supremo pastorum Principi aeterno iudici reddenda est, pereat; sed potius, ut omnes aeternam salutem consequantur, et vobis merces vestris meritis debita a iusto remuneratore Deo tribuatur. Nos interim caelestis praesidii auspicem Apostolicam benedictionem in populos etiam vestrarum dioecesium vel provinciarum redundaturam vobis, venerabiles fratres, dilecti filii, peramanter impertimur...

163

Decr. S. C. de Prop. Fide *20 Maii 1786* — Etsi per Breve s. m. Benedicti XIV quod incipit *Ex Sublimi* sapientissime sancitum fuerit, ut Vicarii Apostolici Indiarum Orientalium qui neque Episcopum Coadiutorem cum futura successione, neque Vicarium ex clero sive saeculari, sice regulari, generalem habebant, statim atque ad unumquemque eorum notitia huiusmodi sanctionis pervenisset, deputarent Vicarium ex clero sive saeculari, sive regulari, habilem tamen atque idoneum, qui veniente cuiusvis Apostolici Vicarii sine Coadiutore cum futura successione obitu, tamquam Apostolicae Sedis delegatus, teneretur assumere regimen, et gubernium Apostolici Vicariatus, usque ad captam a novo Vicario Apostolico possessionem: quoniam tamen experientia docuit, interdum accidisse, ut et ipse Vicarius designatus ante factam a Sede Apostolica alterius Vicarii deputationem, e vivis excesserit, et latissimae provinciae omni legitimo superiore destitutae remanserint, idcirco S. Congregatio *(in Consessu diei 23 Ianuarii)* censuit memoratis Episcopis et Vicariis Apostolicis concedendam esse, si SSmo Dño placuerit, facultatem sibi eligendi, quatenus ita ipsis ad rectum Vicariatus regimen expedire visum fuerit, non unum tantum, sed duos Pro-Vicarios, qui in casu mortis aut absentiae Vicarii Apostolici omnimodam potestatem, et iurisdictionem habeant. Recedente autem uno ex hisce Pro-Vicariis plena iurisdictio et administratio in altero superstite consolidetur. Itemque si evenerit unum tantum Pro-Vicarium a Vicario Apostolico deputatum fuisse vigore memorati Brevis *Ex Sublimi,* ipse Pro-Vicarius moriens possit alterum in suum locum nominare, et substituere, dummodo tamen nondum per S. Sedem eidem Vicariatui fuerit provisum.

Quam S. Congregationis sententiam SSmo D. N. Pio PP. VI relatam per R. P. D. Stephanum Borgia Secretarium in audientia habita die 29 dicti mensis *(Ianuarii)* et anni, Sanctitas Sua in omnibus approbavit, praedictamque facultatem Vicariis Apostolicis Indiarum Orientalium benigne concessit.

164

Ex Litt. S. C. de Prop. Fide *20 Maii 1786.* (AD VIC. APOST. TUNKINI ORIENTALIS) — Circa controversiam quae respicit electionem duorum Vicariorum in casu mortis Vicarii Apostolici ad formam Brevis *Ex sublimi,* S. Congregatio ut omnem disputationem in posterum dirimeret, censuit decretum edere *(V. n. anteced.)* quo Episcopis et Vicariis Apostolicis facultas praebetur eligendi non unum tantum sed duos etiam Vicarios pro casu mortis aut discessus, atque etiam, decedente uno ex huiusmodi Vicariis prius quam per S. Sedem novus Vicarius Apostolicus fuerit deputatus, statuit, ut in Pro-Vicario superstite consolidetur nova iurisdictio et administratio totius Vicariatus. Itemque si accidat unum tantum Pro-Vicarium a Vicario Apostolico fuisse nominatum vigore memorati Brevis *Ex sublimi,* ipse Pro-Vicarius moriens possit alterum in suum locum substituere, dummodo tamen S. Sedes ad novi Vicarii Apostolici deputationem nondum devenerit.

165

Decr. S. C. de Prop. Fide *19 Septembris 1787.* — Referente Emo et Rmo D. Card. Antonelli Praefecto, quod licet omnibus fere casibus per Sanctam hanc Sedem provisum esse

videretur, ut decedentibus Episcopis aut Vicariis Apostolicis alter adesset, qui spiritualem gregis administrationem legitime susciperet, interdum tamen acciderit omnes hasce curas propter subrogatorum obitum in irritum cessisse, Emi Patres, ut huic incommodo plenius et stabilius pro futuris temporibus provideatur, decernendum censuerunt *(in Congr. 5 Martii)* quod liceat in posterum Episcopis et Vicariis Apostolicis Indiarum et Sinarum, non modo unum designare vicarium iuxta Breve s. m. Benedicti XIV. quod incipit *Ex sublimi,* vel etiam alterum, iuxta Decretum anno superiore ab hac S. C. editum, qui non simul et cumulative, sed prius qui prior fuit nominatus, et in eius defectu alter, debeat, vel in casu absentiae, vel in casu obitus Episcopi aut Vicarii Apostolici sine Coadiutore ab Apostolica Sede sibi deputato, Vicariatus aut Episcopatus administrationem suscipere; verum etiam, si forte contingat Episcopos, aut Vicarios Apostolicos neminem in praedictis casibus nominasse, vel, etiam si nominaverint, utrosque decessisse, neque ab his quempiam in eorum locum subrogatum fuisse, ita ut nemo sit qui Episcopatus aut Vicariatus administrationem in spiritualibus et temporalibus gerere possit: tum senior in Missione, is videlicet qui ex Europa prior in provinciam ingressus fuerit, et longiori tempore animarum ministerio fuerit mancipatus, censeatur delegatus ab Apostolica Sede ad suscipiendam Vicariatus aut Episcopatus administrationem cum omnibus facultatibus ordinariis atque extraordinariis Episcopo competentibus, exceptis iis quae sunt Ordinis Episcopalis, usque dum Sedes Apostolica certior facta alio modo provideat.

Quam S. Congregationis sententiam SSmo Domino Nostro Pio PP. VI. relatam per R. P. D. Stephanum Borgia Secretarium in Audientia habita die 11 mensis (Martii) et anni praedicti Sanctitas Sua in omnibus approbavit et seniori missionario omnimodas facultates in casu, ut supra, benigne concessit.

166

S. C. de Prop. Fide -- C. P. PRO SIN. *9 Dec. 1822* VIC. AP. SUTCHUEN. — 1. An harum partium Vicariis Ap. competat ius et potestas eligendi et constituendi Vicarios seu Provicarios, qui, Vicariis Apost. adhuc viventibus et munus suum exercere valentibus possint tanquam eorum Vicariorum Apost. Vicarii aut Provicarii idem munus exercere? — 2. Utrum Episcopi Vicarii Ap. possint Episcopis Coadiutoribus ac suis Provicariis peculiares quasdam facultates, praesertim vero matrimoniales, sic communicare ac delegare ut ipsi Episcopi Coadiutores et dicti Provicarii possint easdem aliis etiam Missionariis communicare ac subdelegare; et quatenus affirmative quaenam sint hae facultates?

R. Ad 1. Affirmative, iuxta Constitutiones Clementinas, et Benedictinas incipientes: *Ex sublimi.*

Ad 2. Affirmative; competere scilicet Vicariis Ap. facultatem subdelegandi suis Coadiutoribus et Provicariis facultates ordinarias et extraordinarias, exceptis iis quae characterem episcopalem requirunt; praetereaque competere dictis subdelegatis, Coadiutoribus nempe et Provicariis, illas communicandi subdelegatas facultates aliis missionariis.

167

Decr. S. C. de Prop. Fide. *22 Septembris 1827* — Cum in Congreg. habita die 2 Iulii currentis anni propositum fuerit dubium: — Utrum in casu obitus alicuius Vicarii Apostolici in Sinis aut regnis adiacentibus qui decesserit quin prius ullum vicarium generalem aut provicarium nominaverit qui illi in administratione Vicariatus interim succedat, proindeque quaestio aliqua super iuribus administrandi eiusdem Vicariatus excitetur, opportunum sit, ad praecavenda damna inde oritura, ut Vicarius Apost. vicinior tanquam Delegatus Apostolicus vacantis Vicariatus interinae administrationi provideat; — S. C. censuit decernendum:

Negative, iuxta modum; id est quod in casu contestationis super iuribus plurium missionariorum ad administrandum Vicariatum Ap. vacantem, nec non persecutionis a gentilibus contra Pro-Vicarium Ap. excitatae, sicut etiam quando periculosum sit ad eumdem accedere, Vicario Ap. viciniori necessariae et opportunae facultates concedantur ut Vicariatus Ap. vacantis bono consulat, quin tamen Delegati Ap. munus aut titulum adsumat.

Quam S. Congr. sententiam SSmo D. N. Papae Leoni XII. relatam per R. P. D. Secretarium in Audientia habita die 9. Septembris eiusdem anni, SSmus in omnibus approbavit, et necessarias facultates concessit.

168

Ex Litt. S. C. de Prop. Fide *29 Septembris 1827.* (AD VIC. AP. COCINCINAE). — ... Scias R. D. Carolum Langlois, Parisiensis Seminarii Missionum ad Exteros Superiorem, dubia quaedam proposuisse, per hanc eamdem S. C. resoluta ut sequitur:

1. Utrum mortuo Vicario Apostolico, cui non erat Coadiutor, et a quo nullus institutus fuerat generalis pro tota Missione Provicarius, missionarius qui pro una tantum Missionis parte specialiter designatus, Provicarii particularis facultates acceperat, vi praedicti Brevis *Ex sublimi* totius Missionis Superior censeatur

eiusque regimen obire valeat et debeat, quamvis non sit ipse prior in Missionem ingressus? S. C. respondit: *Provisum sub die 2 Iulii,* quo decreto statutum iam fuerat ius succedendi in interina administratione in eo casu spectare ad antiquiorem Seminarii Parisiensis in Missione alumnum.

2. An Decretum S. C. de Prop. Fide a Pio VI, die 11 martii 1787, approbatum *(V. n. 165.)* ad omnes indiscriminatim missionarios cuiuscumque sint Ordinis et Instituti, non vero ad eos tantum spectet qui eiusdem sunt Instituti ac Vicarius Apostolicus defunctus. Et hic pariter decretum est: *Decisum in primo, et spectare ad Missionarios Gallos quibus concredita est Missio, et ad quos spectat Vicarius Ap.*

3. An Missionarius qui senior est in Missione possit, eveniente casu de quo agitur, ius suum alteri cedere: an vero illud exercere teneatur, nisi omnino sit impotens? Decretumque fuit: *Negative, et in casu recurrendum esse ad Vicarium Ap. viciniorem.*

4. Quis eorum senior in Missione censendus sit: num ille praecise qui prior a cymba in terram prosilivit, etiamsi is diaconus tantum foret aut subdiaconus, alter autem sacerdos. Emi Patres responderunt: *In iudicanda antiquitate habendam esse rationem Presbyteratus.*

5. Si missionarius ante alium in Missionem ingressus, nonnisi diu post ipsum, vel propter aegritudinem, vel ob negligentiam aut tenuem habilitatem, linguam addiscere et animarum ministerium exercere potuerit, quis ex his duobus senior in missione censendus est? Et EE. PP. decreverunt: *Censendum seniorem in missione qui longiori tempore ministerium exercuit, et in casu contestationis recurrendum esse ad Vic. Ap. viciniorem.*

6. Quae sint Vicarii Ap. vicinioris iura in eam Missionem quae defuncto Vic. Ap., exerceatur vel a Provicario generali superstite, vel a missionario seniore? Et EE. PP. responderunt: *Provisum (V. Decr. 22 Sept. 1827) sub die 2 Iulii* Decreto scilicet supra relato *(n. 167)* quo determinati sunt casus in quibus Vic. Ap. viciniori facultates conceduntur, ut vacantis Vicariatus apostolici bono consulat.

169

S. C. de Prop. Fide — Ex Aud. SSmi.

6 Iulii 1856. Cum N. Episcopus fuerit auctoritate Apostolica a dioecesi sua amotus maneatque perpetuo suspensus ab exercitio omnis spiritualis iurisdictionis, Rmus N. fuit anno 1841 ad Episcopatum promotus electusque Coadiutor seu Administrator dioecesis N. cum omni iurisdictione episcopali in illam dioecesim; dubitatur igitur: 1. Cuius nomen, vel Episcopi suspensi vel Administratoris in Canone Missae nominari debeat a sacerdotibus in dicta dioecesi celebrantibus.

2. An supradictus Episcopus Administrator uti possit sede episcopali, baculo pastorali et mozetta. Et quatenus negative, humiliter petitur ut praedicto Episcopo Administratori concedatur pro gratia illorum usus, nam hucusque bona fide et de consilio aliorum Episcoporum usus est; et mutatio esset populo subiectum et causa admirationis oblocutionis et scandali.

R. Affirmative in utroque, de speciali gratia in exemplum non adducenda, ac dummodo in casu consuetudo introducta fuerit.

170

S. C. Rituum *9 Maii 1857* — Ex iure communi Administrator Apostolicus debetne aut potest habere solium a parte Evangelii?

2. Debetne aut potest illud habere etiam in omnibus locis dioecesis suae administrationis?

3. Decreta quae dicunt Vicarium Apostolicum eadem non posse in suo Vicariatu ac Episcopi in sua dioecesi, et eis plura prohibent inter quae adest favor nominari a sacerdotibus in canone Missae, tacent omnino de Administratoribus Apostolicis, unde concludendum videtur praesertim Administratorem Apostolicum dioecesis Pekinensis ut talem non attingi a variis his laudatorum decretorum prohibitionibus in dioecesi suae administrationis, et eadem ibidem posse ac proprius Episcopus. Potestne praesens Administrator Pekinensis in locis suae administrationis Apostolicae prudenter sequi hanc suam interpretationem?

R. Sacra Congr. singula mature expendere curavit, et inhaerens decretis alias in similibus editis praesertim in una Sarsinaten. die 22 Augusti 1722 rescribere rata est: *Negative in omnibus iuxta enunciatum decretum in una Sarsinaten.* (1)

---

(1) Enunciatum decretum eiusmodi est: *Dubia:* 1. An Episcopus Civitatis Ducalis modernus Administrator Ecclesiae Sarsinatensis in functionibus pontificalibus gaudeat omnibus illis praeeminentiis et praerogativis quibus fruuntur et gaudent omnes alii Episcopi in propriis dioecesibus in casu etc. Et quatenus negative:

2. An dictus Episcopus Ministrator amovibilis Ecclesiae vacantis, dum cantat Missas et Vesperas in pontificalibus possit sedere super cathedra episcopali elevata quatuor gradibus parata cum baldachino ac postergale, et uti baculo. — 3. An concedere possit Indulgentiam quadraginta dierum sine speciali facultate Apostolica. — 4. An ei dum assistit Missae solemni ab alio cantatae debeant canonici facere circulos ad *Kyrie eleison, Gloria in excelsis, Credo, Sanctus* et *Agnus Dei,* tuncque ubinam debeat sedere. — 5. An fieri debeat Anniversarium suae Consecrationis cum Missa cantata per Capitulum et clerum, eiusque nomen debeat in canone memorari per sacerdotes celebrantes. — 6. An cum Administrator Missam cantat in pontificalibus, debeat poni super altare septimum candelabrum cum candela accensa. — 7. An dum idem cantat

CAPUT VI.

DE VICARIIS GENERALIBUS, CAPITULARIBUS ET FORANEIS

171

S. C. Concilii. *12 Martii 1672* – Nella provincia Armacana *(in Hibernia)* in diverse diocesi nelle quali vi è un solo membro di Capitolo v. g. il decano o arcidiacono, questo solo membro del Capitolo pretende *sede vacante* d'aver l'autorità o potestà di eleggere il Vic. Generale (Capitolare); *hinc dubium:* An redacto Capitulo ad unum tantum membrum possit, sede vacante, per se solum eligere Vicarium, de quo in Cap. 16. sess. 24. Conc. Trid.

R. Affirmative dummodo non eligat seipsum.

172

S. C. Concilii *20 Iunii 1676.* – Tuamen. Dum Archiepiscopus Tuamensis in Hibernia ob ultimam persecutionem protestantium contra catholicos exsulat a diocesi, Episcopus Elphinensis antiquior illius suffraganeus praetendit deputationem Vicarii non ad Archiepiscopum ita absentem, sed ad Capitulum pertinuisse, argumento Cap. III. de supplend. negl. Praelat. in 6.; ideo per viam S. Congregationis de Propaganda Fide supplicat declarari:

1. An valeat institutio seu deputatio Vicarii Generalis facta ab Episcopo quando a Regno exsulat.

2. An appellationes, quae fieri solent coram tribunali Archiepiscopi a subditis suffraganeorum, in eius absentia sint faciendae coram eius Vicario Generali, aut coram Episcopo seniore Provinciae, cum ipse in aliis suppleat vices Metropolitani.

S. C. ad 1. respondit affirmative; Ad 2. censuit dictas appellationes faciendas esse coram Vicario Generali.

173

S. C. de Prop. F. – C. G. *29 Aug. 1763.* In dubiis emergentibus circa electionem Vicarii Capitularis servandam esse dispositionem Constitutionis Benedicti XIV quae incipit: *Quam ex sublimi, (V. n. 162.)* et ubi in Constitutione provisum non est, decreta Concilii Tridentini *sess. 24. cap. 16.*

174

S. C. Concilii *13 Sept. 1721* – 1. An Vicarius Capitularis Scardonensis (in Dalmatia) facere possit visitationem civitatis et diocesis.

R. Affirmative, dummodo elapsus sit annus visitationis peractae ab Ordinario.

175

S. C. de Prop. F. – C. G. *15 Iunii 1773* (Ep. Scodren.) – Se il parroco antiquiore della diocesi, a cui si è dichiarato della S. Congregazione che spetti il diritto di convocare i parrochi per l'elezione del Vicario Capitolare, debba essere il primo tra quelli che sono stati alunni, ovvero il più antico di parrocchia.

R. Dev' essere il più antico di parrocchia.

176

S. C. Rit. *2 Septemb. 1871* – Trifluvianen. Vicario Foraneo competere praeeminentiam seu praecedentiam supra archipresbyteros, praepositos et alios loci presbyteros in iis solis congregationibus quibus interest tamquam delegatus Episcopi.

177

Decr. S. C. Indulg. *23 Nov. 1878.* – Cum in Aurelianen. diei 18 Augusti 1868 ab hac S. C... declaratum fuerit Vicarios Generales in erigendis Confraternitatibus, earumque statutis approbandis, ac literis testimonialibus pro ipsarum aggregatione concedendis, iuxta Clementis VIII. Constitutionem quae incipit *Quaecumque a Sede Apostolica,* haud pollere potestate ordinaria, sed specialis indigere delegationis: in dubium fuerunt etiam revocatae Vicarii Capitularis, quoad praedicta, facultates. Unde.. sequentia dubia: 1. Potestne Vicarius Capitularis erigere Confraternitates, ita ut erectio sic peracta canonica sit. – 2. Utrum Vicarius Capitularis possit valide concedere literas testimoniales, ac consensum requisitum a Clemente VIII pro aggregatione Confraternitatum. – 3. Utrum Vicarius Capitularis possit approbare statuta Confraternitatum. – In Congregatione Generali habita in Palatio Ap. Vaticano die 15 Nov. 1878 Emi PP. rescripserunt: *Ad 1. 2. et 3. Vicarius Capitularis se abstineat.* Factaque de his omnibus.... SSmo D. N. Leoni PP. XIII in aud. diei 23. Nov. 1878 relatione, Sanctitas Sua S. Congregationis resolutionem benigne approbavit.

Missam in pontificalibus, debeant omnes canonici sacris paramentis indui; vel tres tantum fungentes officiis diaconi, subdiaconi et presbyteri assistentis. — 8. An dum vadit ad cathedralem debeat sumere cappam magnam in aedibus superioribus Episcopatus, vel in ingressu ecclesiae aut presbyterii. — 9. An canonici eum accessurum ad cathedralem debeant omnes excipere in dictis aedibus, vel soli tres aut quatuor ad portam ecclesiae. — *Resp.* Ad 1. Negative. — Ad 2. Negative quoad primam partem; affirmative quoad secundam. — Ad 3. Negative. — Ad 4. Negative, et sedeat in primo stallo chori. — Ad 5. Negative. — Ad 6. Negative. — Ad 7. Negative quoad primam partem; Affirmative quoad secundam. — Ad 8. Arbitrio Administratoris in casu etc. — Ad 9. Decere, in casu de quo agitur, ut omnes accedant.

CAPUT VII.

DE PAROCHIS

178

S. C. de Prop. Fide -- C. G. *13 Iunii 1633* — Referente Emo D. Cardin. S. Honufrii de impedimentis quae missionariis capuccinis Hollandiae fiunt a parochis circa administrationem Sacramentorum parochialium, S. C. dixit iusta esse impedimenta, nam huiusmodi Sacramenta a missionariis non sunt administranda nisi de consensu parochorum.

179

S. C. Concilii *12 Maii 1635.* — In Hibernia ob prohibitionem exercitii catholicae religionis accidit multoties ut officium defunctorum seu exequiae in domibus ipsorum defunctorum qui habent vel eligunt sepulturam apud Regulares peragantur; quaeritur utrum in hoc casu praecedentia in officio seu exequiis celebrandis debeatur parochis, an vero Regularibus.

R. S. Congregatio, secundum ea quae proponuntur, censuit in funeribus quae extra Ecclesias Regularium intra fines parochiarum fiunt praecedentiam debere parochis.

180

S. C. Concilii *14 Maii 1644.* — Cui debeatur praecedentia in funeralibus: an proprio parocho defuncti, an vero Capitulo Collegiatae.

R. In associatione funerum, salva legitima loci consuetudine, deberi Capitulo Collegiatae supra parochum etiam proprium defuncti, sine praeiudicio tamen in reliquis iurium et praeeminentiarum eidem parocho de iure vel de consuetudine competentium.

181

S. C. de Prop. -- C. G. *27 Augusti 1655* — S. Congregatio iustis de causis mota decrevit in posterum non licere quovis praetextu capellanis seu sacerdotibus Oratorum quorumvis Principum Sacramenta administrare, seu confessiones audire, practerquam dictorum Oratorum, ac eorum consanguineorum et familiarium domi degentium (1) cum obligatione suis loco et tempore tradendi notulam praedictarum administrationum parocho loci sub poena suspensionis ab officio et beneficio.

182

S. C. de Prop. Fide *26 Ianuarii 1668* — Relata istantia Patris Guardiani Ierosolymitani ut missionarii S. C. in locis suae iurisdictioni subiectis prohibeantur Missas in eorum Capellis diebus festis celebrare, nisi prius celebrata Missa in ecclesia parochiali, S. C. mandavit servandas esse infrascriptas declarationes S. Congregationis Concilii Tridentini videlicet:

a) Baren. Iunii 1597. — Congregatio censuit presbyterum in sua ecclesia Missam celebrantem non teneri differre celebrationem donec in ecclesia parochiali Missam parochus celebraverit.

b) An Ordinarius ad instantiam rectoris ecclesiae parochialis possit praecipere rectoribus aliarum ecclesiarum non parochialium ne Missas celebrent antequam absoluta fuerit Missa conventualis quae in ipsa parochiali quotidie celebratur. — Die 6 Octobris 1625. Congregatio censuit Ordinarium non posse id prohibere.

183

S.C. Concilii *24 Aug. 1686* Miden. (*Meath* in Hibernia) — Decretum synodi diocesanae quoad examen parochorum reformandum iuxta dispositionem S. Concilii cap. 16. sess. 21 *De Reformat.* et decreta desuper edita tenoris sequentis: Pampilonensis examinis. Dubitationes, ut infra, ad verbum descriptas supplex proponit huic S. C. Rmus Episcopus Pampilonen.

1. Quaeritur utrum Episcopus possit examinare parochos et rectores semel approbatos ad curam animarum exercendam, quando ex rationabili et legitima causa habetur vehemens suspicio de illorum imperitia ad Sacramenta ministranda et munus suum adimplendum, ut clarius cognita illorum illiteratura, detur illis coadiutor benemeritus cum assignatione alicuius portionis fructuum pro eius congrua sustentatione. 2. An possit hoc examen facere non solum in actu visitationis, sed etiam extra illam respectu alicuius parochi, de cuius imperitia habetur certa notitia. 3. Utrum ad huiusmodi examen faciendum requiratur quod imperitia talis parochi examinandi probetur iuridice per testes deponentes, an vero sufficiat talem imperitiam constare Episcopo extraiudicialiter vel

---

(1) « An dicantur domi degentes familiares Oratorum qui mulieres extra palatium habent, ceteroquin » aliquoties in palatio dormiunt et saepe cibum sumunt. » R. Negative » (*S. C. de Propaganda Fide 2 Maii 1707*).

quia expositum fuit illi per personas fide dignas quae nolunt iuridice deponere propter metum, respectum, vel aliam rationem, vel puta ipsemet Episcopus ex rumore vel ex aliquibus actionibus, quas videt et notat in ipso parocho, et ex verbis quae ab illo audit, et ex aliis accidentibus quae occurrant facit coniecturam fere evidentem de imperitia illius. His igitur scrupulis anxiatus supplicat pro declaratione. — *Die 15 Ianuarii 1667* S. Congregatio etc. Ad 1. censuit posse. Ad 2. itidem posse. Ad 3. censuit ad eiusmodi examen faciendum haud necesse esse ut iudiciales probationes praecedant. — PAMPILONENSIS IURIS DECIMANDI: Cum sub die 15 Ianuarii 1667 ad instantiam Episcopi Pampilonen. ab hac S. C. resolutum fuerit: 1. Posse Episcopum examinare parochos et rectores semel approbatos ad curam animarum quando adest vehemens suspicio de illorum imperitia; 2. Posse ad huiusmodi examen procedere etiam extra visitationem; 3. Ad dictum examen faciendum haud necesse est ut iudiciales probationes imperitiae praecedant; nunc supplicat Episcopus ipse per eamdem S. C. ulterius declarari: An in actu visitationis dioecesis possit Episcopus examinare parochos quotquot visitat, etiamsi contra illos vel aliquem ipsorum non vigeat suspicio imperitiae. *Die 22 Sept. 1668* S. C. respondit: Negative.

184

S. C. de Prop. Fide -- C. G. *9 Aprilis 1696* — Referente Emo Card. De Abdua instantiam... Plebani ecclesiae cathedralis Sylvaeducensis, petentis confirmationem decreti provisionalis R. P. D. Basseri, olim Vicarii Ap. Sylvaeducensis, emanati sub die 28 Febr. 1686 quo reservatur parochis cleri saecularis, privative quoad omnes missionarios regulares, Communio paschalis, ac benedictio puerperarum; S. Congregatio, re mature discussa et auditis partibus, censuit Communionem paschalem spectare privative ad parochos sive saeculares sive regulares.

185

S. C. de Prop. Fide *28 Apr. 1698* — 1. An in Missionibus qui sunt magis antiqui missionarii, parochi in tali Missione censeantur, maxime si capellam seu sacellum, aut ecclesiam et sepulturam habent publicam.

2. An ubi sic missionarii parochi censentur, novis missionariis advenientibus, Vicarius Apostolicus vel Episcopus loci possit ad libitum parochiam ab iis amovere, ut novis missionariis concedat.

R. Ad 1. Non esse veros parochos.

Ad 2. Non posse nisi ex gravi causa et consulta prius S. Congregatione.

186

S. C. de Prop. Fide -- C. G. *10 Ianuarii 1757*. — Scribatur Episcopis (Albaniae) posse mutari parochos, ex causis tamen rationabilibus et canonicis, puta persecutionis infidelium, odii vel inimicitiarum cum populo, vel gravis scandali, et tandem ratione maioris utilitatis parochianorum; non tamen intuitu privati commodi vel lucri ipsorum parochorum, quibus Episcopi consulere poterunt in casu vacantiae pinguioris et commodioris parochiae.

187

S. C. de Prop. Fide -- C. G. *18 Aprilis 1757*. — 1. Se possa un Prelato dar licenza ad un parroco di rinunziare la sua cura senza che sia prima provvisto aliunde di altro benefizio.

2. È obbligo d'ogni parroco predicare nei giorni festivi; si domanda se siagli ancora di obbligo predicare *inter missarum solemnia* quando c'è poco numero per ascoltarlo; cioè quante persone bisogna che vi sieno presenti per obbligare il parroco a far loro la predica in tali giorni.

3. Se possano i parrochi ricevere denaro per l'amministrazione del Battesimo.

R. Ad 1. Negative.

Ad 2. Teneri, non attento exiguo numero populi, diebus saltem dominicis et festis solemnibus.

Ad 3. Negative; sed posse aliquid recipi a sponte dantibus titulo merae et liberae eleemosynae.

188

S. C. de Prop. Fide -- C. G. *2 Iunii 1760* — Se quegli orientali che, lasciato il proprio rito, osservano il latino, possano negare ai loro curati le decime.

R. Supposito legitimo transitu de orientali ad latinum ritum (quod absque apostolica dispensatione evenire non potest) teneri decimas solvere parocho proprii ritus quem actu profitentur.

189

S. C. de Prop. Fide -- C. G. *29 Augusti 1763* — 1. Non posse parochos abesse a residentia ultra tres vel quatuor dies, etiam intra menses conciliares, nisi in casu necessitatis et de licentia Ordinarii, cuius super hac re conscientia oneratur.

2. Non posse (Episcopum) nisi habenti aetatem legitimam a sacris canonibus praescriptam, animarum curam committere, et proinde recurrere debere in casibus particularibus ad S. Sedem pro dispensatione.

190

S. C. de Prop. Fide -- C. G. *17 Februarii 1772* — Non teneri (parochos) nisi unam Missam pro populo offerre, quando secundam pro commoditate eiusdem populi in eadem parochia celebrant, ne scilicet fideles auditione Sacri priventur; teneri autem secundam Missam applicare pro populo cum duabus vel etiam pluribus parochiis praesunt, et secundam Missam celebrant pro populo diversae paroeciae.

191

Ex Litt. S. C. de Prop. Fide *25 Septembris 1779* — (AD ARCHIEP. ANTIBAREN.) Ritrovandosi Ella a supplire le veci di parroco in qualche cura vacante,.... sarà sufficiente che Ella ne' giorni stabiliti celebri la Messa pei suoi diocesani, nei quali viene anche compresa la parrocchia alla quale *per accidente* assiste (1).

192

S. C. de Prop. Fide - C. G. *28 Novembris 1785* — Commendandum esse Archiepiscopum (Antibarensem) quod per se ipsum catechismum habeat ad populum, et eidem significandum quod ex dispositione S. Concilii Tridentini omnibus animarum pastoribus praeceptum est ut in Dominicis et festis diebus sermonem habeant ad populum, et pueros doceant rudimenta fidei. Quoties Archiepiscopus praedictus omnia per seipsum adimplet in Ecclesia in qua residet ad eadem onera subeunda, minime tenetur eiusdem Ecclesiae parochus. Ast si Archiepiscopus et Evangelii explicationem et expositionem catechismi non fecerit, tunc et eo casu parochus expleat munus eidem incumbens, vel omissam ab Episcopo Evangelii expositionem, vel explicationem catechismi peragendo, ita ut utrumque subsidium habeat populus.

193

Ex Instr. S. C. de Prop. Fide *22 Iunii 1791.* (AD ARCHIEP. HIBERN.). — Alterum gravissimum disciplinae caput, quod praecipue in populorum sanctificationem redundat, est optima, quoad eius fieri potest, Parochorum electio, qui haud impares ad tanti muneris onera sustinenda vires habere demonstrent. Pluries huiusce S. Congregationis decretis iussum est, ut ad paroecias obtinendas concursus adhibeatur, iuxta monita Concilii Tridentini *in Sess. 24. de Reform. cap. 4.* Et si singulae formalitates a Concilio Tridentino praescriptae pro concursuum celebratione observari minime possent, tunc ea saltem cura quatuor Metropolitanis incumbit, ut altera communi consilio statuatur ratio ab Episcopis ineunda pro paroeciarum collatione, quae eorum prudentiae, ac vigilantiae magis accommodata videbitur. Sic enim agi sapientissime voluit idem Concilium quod quum praevideret formam ab se pro memoratis concursibus praescriptam aliqua de causa teneri non posse, alteram viam ineundam demonstravit *in §. Si tamen* eiusdem loci.

Quapropter saluberrimis hisce monitis insistentes haec saltem sanctissime iubete, ne paroeciae plus semestri spatio viduae relinquantur; ne ab Episcopis conferri possint, praeterquam iis qui fuerint ab iis examinatoribus rite adprobati, utque ex iis, qui examen subierunt, is semper praeferatur, qui maiori pietate, prudentia, ac religionis amplificandae studio instructus, diuturniorem animarum curae experientiam adeptus est.

Quod si fortasse examinatores synodales alicubi deessent, tunc eorum supplemento, quotannis viros morum probitate, ac scientia spectatos quilibet Episcopus destinare posset, accedente Capituli adprobatione, ubi adsit; ubi vero desit, parochorum aetate provectiorum consensu.

Hoc idem examen praemitti quoque necesse esset pro illarum paroeciarum collatione, quae ab Apostolica Sede conferuntur, etiamsi propter resignationem, aut coadiutorem collatae sint. Nosque ipsi in nos recipimus, ne ulla a SSmo D. N. conferatur paroecia, nisi illis, qui ab Episcopis fuerint rite examinati, eaque propter curabit unusquisque vestrum approbatum nobis transmittere, quotiescumque paroecia aliqua vacaverit ab Apostolica Sede conferenda (2).

194

S. C. de Prop. Fide. - C. G. *11 Decembris 1838.* — Il est usage que les Prefets désignent ceux de leurs Religieux qui doivent être chargés des paroisses: cette seule designation ou nomination faite par les Prefets communique-t-elle aux sujets nommés la jurisdiction curiale, ou doivent-ils la recevoir de l'Ordinaire du diocèse.

---

(1) Notandum illud *per accidente (V. n. 204.).*

(2) In Synodo Plenaria Hibern. an. 1865 in Decr. XXI haec habentur: « Qui ad Ecclesiarum parochialium » curam sunt promovendi tales esse debent qui idonei » sint aetate, moribus, doctrina, prudentia et aliis rebus ad vacantem Ecclesiam gubernandam opportunis. » Maximi momenti est ut parochi hisce omnibus dotibus praediti eligantur, atque ad id consequendum » forma quaedam concursus a Concilio Tridentino est » proposita. Verum cum per circumstantias huius regionis, concursus, quamvis optandus, vix introduci » possit, Episcoporum hac in re diligentia et zelus est » exercendus ut omni cura et prudentia in tam gravi » negotio procedant, diligenterque caveant ne paroeciae » conferantur nisi iis qui a synodalibus examinatoribus, » si adsint, sin vero a theologis ab Episcopo delectis » approbati fuerint, quique moribus ac scientia ceteris » praestent. »

R. Negative ad primam partem, affirmative ad secundam.

195

S. C. de Prop. Fide - C. G. *13 Maggio 1839* — Qual regola debba fissarsi sulla remozione de' parrochi monaci (greci-melchiti).

R. Circa Regulares ex parochis removendos normam tradi perspicuam a Benedicto XIV in Constitutione *Firmandis* (1).

196

S. C. de Prop. Fide - C. G. *11 Decembris 1839*. — 1. An et quomodo Vicarii Ap. seu Ordinarii locorum visitare possint paroecias Regularium missionariorum apostolicorum in suis territoriis existentes.

2. An designatio seu nominatio Praefecti Missionum sufficiat ad communicandam institutionem *auctorizabilem* missionariis qui munere parochorum fungi debent, seu potius teneantur eamdem ab Ordinariis locorum, in quibus id muneris est exercendum, recipere.

3. An Vicarii Apostolici seu Ordinarii locorum ita designatos valeant antea examini subiicere.

4. An et quomodo iidem possint semel admissos ad curam animarum exercendam removere, vel eorum facultates in Sacramentorum administratione cohibere.

5. An Vicarius Patriarchalis Constantinopolitanus potuerit visitationi peragendae instructionem praemittere, cui parochi omnes respondere teneantur.

R. Ad 1. Affirmative in omnibus iuxta Constitut. Benedicti XIV quae incipit *Firmandis 1744* (2).

Ad 2. Negative ad 1. partem; affirmative ad 2. iuxta Decretum 1838 *(V. n. 194)*.

Ad 3. Negative.

Ad 4. Affirmative in omnibus, dummodo gravis et urgens causa adsit statim S. Congregationi communicanda.

Ad 5. Affirmative quoad ea in quibus visitationi et correctioni eiusdem subditi sunt.

197

S. C. de Prop. Fide - C. G. *21 Septembris 1840*. — Se approvare i decreti fatti da M. Vicario Ap. Patriarcale di Costantinopoli nella sua Visita, cioè:

1. Che nella Messa parocchiale si faccia da tutti i parrochi il discorso parrocchiale.

2. Che il parroco od altro sacerdote in sua vece debba fare il catechismo in tutte le Domeniche dell'anno, meno i due mesi che seguono alla prima Comunione.

3. Che i parrochi debbano confessare per lo meno una volta l'anno tutti i fanciulli giunti all'uso della ragione, e più spesso quelli che si dispongono alla prima Comunione.

4. Che i parrochi avvertano a tempo opportuno i forastieri che vogliono contrarre matrimonio di procurarsi dalla loro patria i documenti di stato libero, ed esiggano dagli sposi prima del matrimonio la fede della Confessione.

5. Che in quanto alle tasse per le funzioni sagre i parrochi ed altri ecclesiastici qualsivogliano debbano conformarsi in tutto alla tariffa approvata dal Vicario Patriarcale.

6. Che concorrendo in un medesimo giorno il pontificale del Vicario Patriarcale ed una funzione parrocchiale, il parroco debba anticipare la sua funzione per modo che non coincida punto col tempo del pontificale.

R. Ad 1. Affirmative.

Ad 2. Affirmative. Optat S. Congregatio ut parochi utantur Catechismo Bellarmini, et, si quo alio utantur, transmittatur ad S. Congregationem.

Ad 3. Affirmative.

Ad 4. Quoad primam partem, affirmative; quoad fidem Confessionis, suadendum ut exhibeant, sed si renuant, non ideo a matrimonio excludendi, et detur decretum 17 Aprilis 1820 (3).

Ad 5. Affirmative.

Ad 6. Affirmative.

198

Ex Litt. S. C. de Prop. Fide *26 Septembris 1840*. (AD VIC. AP. SCOPIEN.) — V. S. richiedeva se i parrochi possano lecitamente emettere la loro decisione intorno le cause civili che dalle parti vengono ad essi assoggettate; e in caso affermativo, se sia espediente il permetterlo, in vista segnatamente del disordine che sovente interviene del ricorrere che fa l'una o l'altra parte, o talvolta ancora entrambi, perchè non paghi della decisione del parroco, al tribunale turco. Su di che ha prescritto la S. C. di far palese a V. S. esser massima fondamentale fissata e pubblicata dalla

(1) Hanc Constitution. V. in Cap. XIII *De Regularibus*.

(2) V. infra Cap. XIII *De Regularibus*.

(3) Episcopus Quebecen. quaesivit: « Quid agendum cum pravis iis catholicis, qui renuunt peccata » confiteri priusquam ad matrimonium accedant. » S.C. respondit die 17 Apr. 1820. « Si catholici de quibus » in dubio sint vere publici peccatores, non sunt admittendi, nisi parochus ex causis vere gravibus excusari possit, quae recensentur penes probatos auctores, quos consulat; in reliquis iuxta votum consultoris » nempe « Si sunt peccatores occulti, praemissa » salutari admonitione, etiam si peccata sua confiteri » recusaverint, non sunt a matrimonio excludendi ».

medesima S. C. con circolare dei 15 Gennaio 1622. (*V. n.* 2.) che l'intenzione della Propaganda non è d'alzar tribunali o di esercitar giurisdizione temporale in alcun luogo, nè di tenere maniere violente o insolite, ma è di attendere per vie soavi e piene di carità, che son proprie dello Spirito Santo, alla conversione degli infedeli, ora predicando, ora insegnando e disputando, ed ora ammonendo, esortando e pregando, ed anche di tirare i popoli dolcemente colla orazione e col digiuno, e colle limosine e fin colle discipline e colle lagrime, alla luce della verità e alla via della salute, amministrando loro i SS. Sagramenti senza fare niun rumore, e, per dir così, con un soave silenzio. — Che però sì per la esposta massima, sì pel sacro carattere del sacerdote, sì per le leggi ecclesiastiche, sì per la poca idoneità di quei parrochi a giudicar rettamente, è stata d'avviso la S. C. di loro vietare di mescolarsi nelle questioni civili, tranne i casi di amichevoli compromessi, nei quali ambe le parti si obbligano a deferire solennemente al giudizio arbitramentale del parroco, o di altro sacerdote da V. S. designato.

199

Ex Litt. S. C. de Prop. Fide *30 Iunii 1845*. (AD VIC. AP. BENGALEN.) — Haud probare possumus consilium fideles cogendi ut in diebus festis parochi Missae et instructioni interveniant, interdictis aliis ecclesiis aut oratoriis sub reservatione. Quamvis enim persuasum habeamus quae et quanta ex frequenti eiusdem salutari verbi Dei pabulo Christi grex ad aeternam vitam perciperet adiumenta, compertum tamen est A. Tuae numquam id sub praecepto ac peccati vinculo praecipi, Apostolicae Sedis mentem fuisse. Hinc est quod paternis iteratisque monitis potius fidelibus ut hisce mediis animae suae satius consulant suadendum existimamus.

200

S. C. Concilii *25 Sept. 1858*. CAMERACEN. — 1. An parochus qui duas parochias regit, et ideo bis in die celebrat, utrique parochiae suam missam applicare teneatur, non obstante redituum exiguitate.

2. An parochus qui in una eademque parochia bis eadem die celebrat, utramque Missam populo sibi commisso gratis applicare omnino teneatur.

3. An et quomodo concedendum sit parochis qui diebus dominicis aliisque festis bis celebrant, ut unius Missae liberam habeant applicationem, et stipendium pro ea recipere valeant in casu.

R. Ad 1. Affirmative.

Ad 2. Negative, firma prohibitione recipiendi eleemosynam pro secunda Missa.

Ad 3. Negative, et Episcopus provideat ad formam Constitutionis Bened. XIV. *Cum semper oblatas* §. 8. (1)

201

S. C. Concilii *23 Martii 1861* — 1. Utrum parochi qui, ut menti fundatorum fiat satis, diebus dominicis et festis binam, obtenta facultate, dicunt Missam, et pro fundatoribus *Primissariarum* (quae ob exiguitatum redituum et penuriam sacerdotum plerumque proprio carent sacerdote) applicant, salarium ex fundo *Primissariarum* pro peculiari labore percipere possint.

2. Utrum parochi qui pro necessitate circumstantiarum diebus dominicis et festis bis celebrant, tradita simul doctrina christiana, pro peculiari labore et industria certum salarium annuum a parochianis oblatum percipere valeant.

R. Posse permitti prudenti arbitrio Episcopi aliquam remunerationem intuitu laboris et incommodi, exclusa qualibet eleemosyna pro applicatione Missae.

202

Ex Litt. S. C. de Prop. Fide. *30 Aprilis 1862*. (AD DELEG. AP. AEGYPTI)...Quanto all' officio ed ai diritti parrocchiali (dei latini) sugli orientali è anzitutto da notarsi 1. che i fedeli di ciascun rito debbono essere nei parrocchiali assistiti dai preti nazionali quando ve ne siano abili e non impediti; 2. che i missionarii, come più volte si è espressa la S. Sede, non essendo che *in subsidium* dei preti relativamente agli orientali, l'opera loro sussidiaria deve considerarsi e come suppletiva alla deficienza di detti parrochi, e come accessoria e adiutrice dell' opera dei parrochi del rito, anche nei parrocchiali, quando non vi sia mutazione e promiscuità di rito, e vi sia la licenza dei parrochi stessi orientali. Ora considerando ciò che riguarda l' officio parrocchiale sugli orientali, è da osservarsi che si possono dare

(1) Haec loco cit. habentur: « ...... Quod pertinet » ad praedictos parochos egentes, unicuique vestrum » (Episcoporum) facultatem concedimus, cum iis quos » revera tales esse noveritis opportune dispensandi, » ad hoc ut, etiam diebus festis huiusmodi, eleemo- » synam ab aliquo pio offerente recipere, et pro ipso » Sacrificium applicare, quatenus id ab eo requiratur, » libere et licite possint et valeant; dummodo ad ne- » cessariam populi commoditatem, in ipsa ecclesia pa- » rochiali Missam celebrent; ea tamen adiecta condi- » tione ut tot Missas infra hebdomadam pro populo » applicent, quot in diebus festis infra eamdem hebdo- » madam occurrentibus iuxta peculiarem intentionem » alterius pii benefactoris obtulerint. »

3 casi: 1. quando nel luogo ove sta il missionario latino vi sia presente un prete, e sopragiunga un prete del rito benchè non parroco; 2. quando un prete del rito deputato all' ufficio di parroco faccia delle escursioni al luogo di cui si tratta; 3. quando nel luogo stesso siavi o sopravvenga il parroco orientale di uno dei riti, v. g. il cofto, ed i fedeli di altri riti manchino del proprio parroco. La soluzione del 1. caso si ha nella decretale *Demandatam* e nella istruzione *Eo quamvis tempore* di Benedetto XIV, non che nelle formole facoltative che autorizzano i missionarî ai sagramenti parrocchiali *in parochiis ubi non erunt parochi*. Coerentemente la S. C. ha sempre inculcato non potere i missionarii amministrare quei Sagramenti quando vi sia un sacerdote del rito *deputatus ad parochialia,* poterlo ove gli orientali manchino di proprî pastori. Ciascuno poi vede quanto sia ragionevole una tale disposizione la quale è diretta ad impedire i cambiamenti cui di continuo soggiacerebbero i fedeli in un diverso sistema. La presenza dunque di un prete non parroco non osta all' esercizio parrochiale dei missionari. Nel 2. caso, di preti cioè deputati ai parrocchiali che facciano delle escursioni nel luogo ove si trova il missionario, si verifica che non vi è all' assistenza degli orientali *sacerdos approbatus ad parochialia pro illo districtu*. Infatti i parrochi dei rispettivi distretti non possono considerarsi come legittimi parrochi degli altri distretti loro non assegnati, nè possono portarsi ad amministrare i sagramenti parrocchiali fuori dei limiti della loro giurisdizione. In questo caso pertanto i missionarî i quali in forza delle loro facoltà devono assistere gli orientali in mancanza del parroco nazionale hanno il diritto di amministrare ai medesimi i sagramenti parrocchiali. Il 3. caso è quando in un luogo siavi o sopragiunga il parroco orientale di un rito, e non l' abbiano gli orientali di altro rito. Nella detta decretale di Benedetto XIV. « Demandatam » §. *Et quoniam* viene stabilito, come di sopra si è fatto osservare, che i missionarî latini hanno la giurisdizione sopra gli orientali *in subsidium, quando deficit parochus aut Episcopus eiusdem ritus*. Ora nel caso di cui si parla si verifica per gli orientali rispettivamente la deficienza del proprio parroco. E però tal presenza di preti orientali che o non sono deputati alla cura parrocchiale, o non lo sono in quel distretto, non impedisce che i missionarii assumano l' officio di parrochi degli orientali. Resta a parlare degli emolumenti parrocchiali. Quando i missionarî sono chiamati legittimamente all' ufficio di parrochi degli orientali non può recarsi in dubbio che ad essi spettino gli emolumenti di quell' officio. Infatti quante volte la S. C. ha deciso che la presenza di un prete del rito non parroco non esclude che i missionarî amministrino agli orientali i Sagramenti, ha dichiarato ancora che i missionarî possono in questo caso lecitamente percepire gli emolumenti che per diritto si devono ai parrochi. E Benedetto XIV. nella detta decretale *Demandatam* dopo di aver deciso « licere *ai PP. di Terra Santa* paro» chialia munia obire in graecos melchitas, » eisque Sacramenta administrare » quando questi manchino di proprio parrocho, soggiunge: « quo casu praedicti Fratres emolumenta le» gitimo iure debita percipere licite valent ». Una sola eccezione deve farsi in proposito, ed è che se i parrochi orientali non possono esercitare il loro officio per timore delle persecuzioni, o per altro legittimo motivo, ed i missionarî latini devono fare le loro veci nell' amministrazione dei Sagramenti, i proventi dell' esercizio della stola appartengono tutti ai parrochi orientali, ed i missionarî latini devono versarli nelle loro mani, essendone stata caricata la loro coscienza dalla S. C. Se bene si scorge però questa forse non è che una conferma della massima generale che cioè gli emolumenti spettano ai proprî parrochi, quando vi siano legittimi, benchè talora impediti di esercitare il proprio officio.

203

S. C. de Prop. Fide - C. G. *23 Martii 1863*. 1. Se l' obbligo di applicare la Messa *pro populo* che secondo il dritto della chiesa occidentale viene imposto ai Vescovi ed ai parrochi abbia egualmente luogo per le stesse persone di rito orientale.

Quatenus affirmative:

2. In quanto alla determinazione di giorni se debbano osservarsi le leggi e consuetudini ragionevoli che trovinsi in vigore in alcune diocesi del detto rito.

3. In mancanza di simili leggi o consuetudini, se tale determinazione debba farsi a norma ed in tutta la estensione delle leggi occidentali.

4. Se per gravi ragioni e circostanze possa farsi luogo a qualche riduzione dei giorni fissati dalle leggi occidentali, ed anche ad una totale dispensa, coll' obbligo però di pregare pel popolo in quelle Messe stesse che dovrebbero applicarsi per esso.

Ad 1. Affirmative.

Ad 2. Affirmative.

Ad 3. Negative.

Ad 4. Provisum in tertio et ad mentem. La mente è che all' opportunità si faccia sentire ai Vescovi della chiesa orientale l' obbligo che anche in essa incombe ai pastori di anime di applicare qualche volta la Messa pel popolo, e per ciò che concerne la determinazione dei giorni si esponga loro la disciplina della chiesa

occidentale onde ne abbiano lume per vedere fino a qual punto potrebbe essa convenire alle loro diocesi, e per proporre in ogni caso alla S. Sede quei temperamenti che fossero per credere necessarî.

204

S. C. de Prop. Fide – C. G. *23 Martii 1863.* Se il Vescovo di Dromore in Irlanda, essendo parroco di Newry nella sua Diocesi, applicando nelle Domeniche e nell' altre feste la Messa per tutti i fedeli della sua diocesi soddisfa anche all' obbligo che gl' incombe come parroco.

R. Iuxta exposita, negative et ad mentem. La mente è che, se il detto Vescovo non tiene nella città di Newry un vicario per amministrare quella parrocchia, debba porvelo, e per mezzo di esso debba altresì soddisfare all' obbligo della Messa *pro populo,* avvertendo bensì, conforme al §. 4. della Costituz. di Benedetto XIV *Cum semper oblatas,* che nel fissargli la congrua debba aver riguardo all' anzidetto peso.

205

Decr. S. C. de Prop. Fide *18 Augusti 1866.* Post datam a SSmo D. N. Pio divina providentia PP. IX. die 3 Maii anni 1858 epistolam encyclicam incipientem *Amantissimi Redemptoris* dubitari coepit an per ea, quae inibi habentur de obligatione parochorum aliorumque curam animarum actu gerentium celebrandi et applicandi Missam *pro populo* omnibus dominicis, festisque aliis diebus, haud exceptis iis, qui ex Apostolicae Sedis indulgentia e dierum de praecepto festorum numero sublati vel translati sunt, derogatum fuerit prioribus aliis laudatae Sanctae Sedis declarationibus, quibus, nunciatum fuerat in missionum locis, ubi neque parochi neque paroeciae rite adhuc institutae inveniuntur, Vicarios Apostolicos et missionarios, licet animarum curam exercentes, supradictae obligationi implendae *tantummodo titulo charitatis, non vero ex iustitia* obstringi. Porro quamvis annuente Sanctitate Sua, Sacra Congregatio de Propaganda Fide die 5 Augusti anni 1860 *negative* responderit, nonnulli tamen Vicarii et missionarii apostolici, rati non omnem prorsus ambigendi rationem hoc responso amotam fuisse, sequentes proposuerunt quaestiones:

1. An Vicarii Apostolici ac missionarii, qui quovis modo curam animarum in certo aliquo loco assumunt, omnes indistincte obligentur *ex iustitia* ad applicandam Missam pro populo in diebus festivis.

2. An vero de illis, qui ex iustitia non obligantur, dici debeat *decere* ex charitate aut *teneri* ex charitate ad applicandam Missam pro populo in diebus festivis.

Iam vero cum de his quaestionibus actum fuerit in generalibus comitiis eiusdem S. Congregationis habitis die 23 Martii anni 1863 Emi Patres respondendum censuerunt:

« Ad 1. negative, dummodo non agatur » de locis, in quibus sedes episcopales ac pa» roeciae canonice erectae iam sint, atque ad eas » Vicarii Apostolici et missionarii missi sint ut » legitimorum Pastorum vices gerant.

» Ad 2. Vitandam esse locutionem *teneri* » *ex charitate,* dicendum vero esse *decere ex* » *charitate*, idque ita ut nulla proprie dictae » obligationis significatio appareat. »

Has autem Sacrae Congregationis resolutiones SSmus D. N. Pius PP. IX... in audientia diei 29 Martii benigne in omnibus approbavit.

206

S. C. Concilii *24 Aug. 1867.* – Parochum (Canonicum) teneri per se ad applicationem Missae pro populo his etiam diebus in quibus Episcopus pontificaliter celebrat in cathedrali, per alium vero his festis in quibus uti Canonicus canere et applicare debet Missam conventualem pro benefactoribus.

207

S. C. Concilii *14 Decembr. 1872.* – Parochum die festo a sua paroecia legitime absentem satisfacere suae obligationi Missam applicando pro populo suo in loco ubi degit, dummodo ad necessariam populi commoditatem alius sacerdos in ecclesia parochiali celebret et verbum Dei explicet. – Parochum vero utcumque legitime impeditum ne Missam celebret, teneri eam die festo per alium celebrari et applicare facere pro populo in ecclesia parochiali; quod si ita factum non fuerit, quamprimum poterit, Missam pro populo applicare debere.

208

S. C. Concilii *9 Maii 1874* – An oeconomus curatus, vacante paroecia, ab Episcopo constitutus in vim dispositionis Concilii Trid. sess. 24. cap. 18. possit alium sacerdotem delegare ad omnia officia, vel ad aliquos tantum actus.

R. Affirmative ad primam partem, nisi obstet voluntas Ordinarii.

209

S. C. de Prop. Fide. – C. G. *26 Februarii 1875* ARCHIEP. QUEBECEN. – 1. Quando parochus (qui duabus praeest parochiis) celebrat eadem die in utraque parochia teneturne ad applicationem utriusque missae pro populo?

2. Quando (idem) parochus celebrat per se in una, et per vicarium vel alium sacerdotem in altera, debetne utraque missa applicari pro populo?

3. Quando una parochia caret ecclesia, et populus eius ad alteram ecclesiam venit ut obligationi satisfaciat audiendi Missam, teneturne parochus ad applicationem duarum Missarum, si habeat vicarium vel alium sacerdotem, aut etiam bis celebret ipse.

4. Aliquando evenit ut Missa non celebretur in parochia minus principali, nisi bis aut semel in mense, aut etiam minus frequenter; teneturne parochus aliis Dominicis et festivis diebus duplicem Missam applicare, si habeat sacerdotem aut ipse bis celebret in sua Ecclesia?

5. In hac regione saepe contingit ut quaedam territoria valde ampla, sed populum valde dispersum continentia ab Episcopo limitibus circumscribantur ad tempus sub nomine *missionis* non vero *parochiae;* eorum cura spiritualis aliquando committitur alicui presbytero, qui ibidem residet cum titulo *missionarii,* et omnia munera perficit quae sunt parochi propria, decimas et oblationes percipit sicut verus parochus; teneturne ille presbyter ad celebrandum *pro populo,* sicut parochus.

6. Aliquando harum *missionum* cura spiritualis committitur alicui parocho vel missionario vicino qui ibi identidem celebrat per se vel per vicarium; teneturne ille parochus vel missionarius ad Missam applicandam *pro populo* si habeat vicarium vel alium sacerdotem vel bis ipse celebrat?

R. Ad 1. 2. 3. 4. Affirmative.

Ad 5. et 6. Negative, et detur Decretum 18 Augusti 1866. *(V. n. 205.).*

210

S. C. Concilii *24 Aug. 1878* – Parochus residentialis civitatis S. habetur vicesgerens Episcopi in officio parochiali; nominatur et eligitur ab Episcopo absque concursu, et est semper unus ex capitularibus, canonicali tantum beneficio provisus. Nulla adest praebenda nec habitatio parochialis, et reditus stolares sunt ita tenues ut vix exaequent expensas muneri parochiali adnexas pro loco officii, libris et officiosa communicatione. *Quaeritur:* An Episcopus, vel parochus teneatur ad applicandam Missam pro populo in casu.

R. Negative ad primam partem; affirmative ad secundam.

211

S. C. Concilii *9 April. 1881* – Episcopus *N.* exposuit: in ecclesiis parochialibus suae dioecesis diebus festis a parocho vel vice-parocho vel etiam ab alio sacerdote Missam parochialem nuncupatam solemniter cum cantu celebrari, et inter Missarum solemnia fieri quoque S. Evangelii explanationem. Fideles porro firmiter putantes illam semper pro ipsis applicari, ad eam audiendam libenter confluunt. At pro populo applicatur nonnisi dum illam parochus canit, qui pluribus distentus curis frequenter cogitur huiusmodi munus alteri sacerdoti demandare. Hinc Episcopus optans fideles in hac erronea persuasione haud diutius versari, ac simul advertens quod, si id pernoscerent, aegre ferrent, et non amplius tam diligenter ad illam Missam audiendam accederent, quaerit:

1. Utrum praedicta urgens consuetudo sit habenda tamquam causa canonica sufficiens ut parochus alii committat Missam pro populo loco ipsius celebrandam.

2. Posito quod non sit causa sufficiens, ut pro gratia nihilominus concedatur facultas.

R. Ad 1. Negative — Ad 2. Non expedire.

212

Ex Litt. Encycl. S. C. de Prop. Fide *8 Nov. 1882* (AD DELEGATOS AP. PRO ORIENT.). *Ex iure divino hypothetico* sono i parrochi obbligati all' applicazione della Messa *pro populo.* Deve però notarsi che il diritto divino ipotetico è anche dispensabile, per gravissime ragioni, dalla suprema autorità pontificia, potendo questa limitare i doveri parrocchiali nelle cose non necessarie *per se* alla salute delle anime. Con ogni diligenza pertanto la S. V. tornerà a verificare se esistano fra gli orientali della sua Delegazione vere parrocchie, ritenendo che a tale determinazione non si richieggono tutte le formalità prescritte dalle leggi della Chiesa latina, ma basta che per autorità del Vescovo siano stabilmente circoscritte certe comunità di fedeli, le quali abbiano il diritto di avere un sacerdote come *proprio pastore,* il quale *vi officii ipsi ab Episcopo commissi in hac tali communitate* debba esercitare *munus pastorale* colla giurisdizione *in foro interno vi ipsius officii,* coll' amministrazione dei Sagramenti, colla predicazione della parola di Dio.

L' amovibilità *ad nutum* non è *per se* un segno della mancanza di dritto parrocchiale. Anche l' amministratore messo dal Vescovo per un tempo determinato o indeterminato ha tutti i doveri del parroco (purchè si tratti di vera parrocchia). Nè la mancanza di rendite dispensa dell' obbligo in parola, essendo questo compreso nell' *officio pastorale,* anche prescindendo dai frutti del Beneficio. Per contrario quando non si tratta di parrochi, ma di semplici missionarî, nè di vere parrocchie ma di semplici missioni, non evvi alcun obbligo di applicare la Messa *pro populo.*

213

Instr. S. C. de Prop. Fide *10 Oct. 1884.* (DE CONCURSIBUS AD PAROECIAS). — Tridentinum Concilium decrevit. (Sess. XXIV. Cap. 18 de

Reform.). « Episcopum statim habita notitia vacationis parochialis ecclesiae (si opus fuerit) idoneum in ea vicarium cum congrua eius arbitrio fructuum portionis assignatione constituere, qui onera ipsius Ecclesiae sustineat, donec ei de rectore provideatur. »

Pertinet deinde ad Episcopum indicere per publica edicta concursum. Terminus in edictis constituendus ex eodem Concilio Tridentino est dierum decem, sed concedit S. Pii V Constitutio *In conferendis* §. VI., ut hic terminus ad alios decem dies prorogari queat et non ultra. Exacto termino in edictis praestituto, fit concursus. Cum vero neque in Conciliari decreto neque in Piana Constitutione examinis in concursu peragendi forma seu methodus ulla certa ac peculiaris servanda proposita fuisset, idcirco ad vitanda incommoda quae ex eo oriebantur, S. Congregatio Concilii in litteriis iussu s. mem. Clementis XI. die 10 Iulii 1721 editis, certam methodum habendi ad parochiales ecclesias concursum in posterum servandam praestituit. Posteriori tempore s. m. Benedictus XIV. in Constitutione quae incipit *Cum illud* 14 Decembris 1842 praefatas litteras (quae per integrum ibidem referuntur) confirmans, nonnulla praeterea addenda vel immutanda, nonnulla breviter in iisdem tradita clarius explicanda censuit.

Iuxta praescriptum Concilii Tridentini ac Benedictinae Constitutionis, examen per concursum tam super doctrina, quam super ceteris concurrentium requisitis qualitatibus, habendum est cum vacatio Ecclesiae paroecialis contigerit. Viget nihilominus in aliquibus dioecesibus consuetudo examen de doctrina separandi ab examine de reliquis canonicis requisitis, et hoc ad ipsum pro vacante paroecia concursum remisso, examen de scientia alio magis opportuno tempore instituendi. Quamobrem generatim bis in anno examen habetur de scientia, in quo qui adprobati fuerint, ad quodcumque parochiale Beneficium intra sex proximos sequentes annos vacaturum concurrendi ius habent, sed exeunte sexennio, examini se denuo sistere tenentur si Beneficium parochiale obtinere velint. A lege autem subeundi hoc novum, exacto sexennio, examen ab Episcopo, audita Examinatorum sententia, dispensari possunt qui inter synodales vel pro-synodales Examinatores sunt assumpti, aut qui propter muneris vel Beneficii quo fruuntur dignitatem, vel propter diuturnam operam qua Ecclesiae cum laude servierunt, scientiae testimonium abunde praestant. Ceterum, paroecia aliqua vacante, concursus habetur, Examinatoribus, adhibita ea quae in usu est cautione, iudicantibus quinam ex competitoribus ad regendam paroeciam vacantem apti sint, salvo semper Episcopi iure eligendi inter approbatos, quem ipse digniorem aptioremque iudicaverit. Haec porro praxis ab Apostolica Sede approbari solet ad tempus.

214

S. C. Concilii *3 Febr. 1884* – 1. Utrum parochi duas aut plures regentes paroecias, ad duas vel plures Missas pro populo celebrandas diebus festis teneantur per se aut per alios.

2. Et quatenus per se teneantur, an ipsi ad tramites Constitutionis Benedicti XIV. *Declarasti nobis* binandi facultas fieri possit.

R. Ad 1. Parochum, prout in casu, teneri sive per se sive per alium ad tot Missas celebrandas quot parochias.

Ad 2. Non esse locum facultati Missas iterandi, nisi cum ex cleri deficientia alius sacerdos non adsit qui parochi loco celebrare et applicare possit.

215

S. C. Concilii. *21 Martii 1887.* An parochus qui non potuit celebrare Missam die in quo legenda erat pro populo, possit ad satisfaciendum huic oneri secundam Missam in subsequenti festo ex binatione celebrandam applicare.

R. Negative.

CAPUT VIII.

DE CLERO

216

S. C. de Prop. Fide C. G. *30 Aprilis 1624* – Ad petitionem Archiepiscopi Chioviensis S. Congregatio declaravit sacerdotes et clericos ruthenos unitos eisdem privilegiis, canonis videlicet, fori, immunitatis, et libertatis gaudere, quibus sacerdotes et clerici latini gaudent et potiuntur, iussitque scribi Poloniae Nuntio ut eos in praedictorum privilegiorum usum restitui, vel in eo manuteneri, nisi aliquid quod obstet rescribere ad Congregationem habeat.

217

S. C. de Prop. Fide *28 Nov. 1630* – Omnino providendum esse ut qui ex Indis fuerint magis habiles, post diligentem et exactam eorum instructionem, morumque eorum-

dem per aliquot annos probationem, et in pietate christianaeque Religionis functionibus exercitationem ad sacros Ordines usque ad Sacerdotium inclusive promoveantur. Hujus rationes sententiae sunt: — 1. quia id factum fuisse ubique per Apostolos et in primitiva Ecclesia per Episcopos, satis ex Scriptura Sacra et historiis ecclesiasticis constat; — 2. quia indigenae maiorem habent apud suos fidem; — 3. linguas civium suorum, eorumque mores et inclinationes magis norunt...

218

S. C. S. Off. *3 Augusti 1639* (Mission. Arcipelagi) – 1. Se i sacerdoti greci, massime cattolici, godano i privilegî che si godono dai latini e particolarmente del canone *Si quis suadente* etc.

2. Se i latini che li percuotono, o li tirano al foro laicale turchese si abbiano a schivare come scomunicati.

3. Come si abbiano (i missionarî) a governare con i preti greci che sono incorsi in irregolarità *ex delicto, et maxime ex homicidio voluntario,* e con quelli che hanno procurato l'aborto *ad evitandam infamiam.*

R. Ad 1. Quoad privilegium Canonis, affirmative. Idem de similibus, sed posse excusari ex aliquo capite v. g. ignorantiae.

Ad 2. Quoad primum, affirmative, loquendo de iis qui sunt notorii percussores vel denunciati. Idem de aliis, si citra rationabilem causam id faciant et sint denunciati.

Ad 3. Cum iis qui irregulares sunt agendum ut cum latinis irregularibus, videlicet dispensando, si adsit facultas et causa, vel remittendo ad habentem facultatem.

219

S. C. de Prop. Fide *22 Febr. 1663.* – Pro Ordinatione Indorum, curandum ut sacerdotum nationalium numerus inibi et in omnibus regionibus instituatur et promoveatur, ut per totam regionem et per domesticas domos diffusi, fides firmius agat radices, nec facile sit persecutoribus eos et cum ipsis fidem pro libito ablegare. Atque idcirco modis omnibus procuretur ut, statim ac res politicae id permiserint, Collegium alumnorum indigenarum ibi instituatur, qui ad sacros Ordines suscipiendos instruantur.

220

S. C. de Prop. Fide C. G. *6 Iunii 1796.* Se debba approvarsi il seguente decreto fatto dal Visitatore per la diocesi di Alessio: « Il » secolare non debba citare il sacerdote al tri- » bunale turco; nè il sacerdote debba esporre » le sue querele al detto tribunale senza previa » licenza del suo Ordinario. »

R. Affirmative ad 1. partem. Ad 2. Venia non concedatur nisi gravibus de causis; et in criminalibus facta protestatione ad formam sacrorum canonum.

221

Ex Litt. S. C. de Prop. Fide *3 Aprilis 1802* (ad Vic. Ap. Pondicherien.)... Etiam atque etiam A. T. hortor ac moneo ut compares tibi operarios, et quoniam nostrates satis esse non possunt, da operam ut probati iuvenes Malabares, quorum tibi perspecta sit pietas et ingenium, quosque idoneos iudicaveris, ad sacros Ordines promoveantur; nisi enim nationales initiaveris, nunquam tibi poterit sufficiens operariorum copia suppetere. Neque deterrearis velim ex eo quod Malabarensis iuvenis abs te nuper promotus insanierit. Id enim ex morbo accidisse patet, neque exinde arguere licet idem etiam de aliis esse eventurum. Ne igitur te in incolis ordinandis tam difficilem praebeas. Fateor equidem haud ita facile in promptu haberi posse iuvenes bene moratos qui promoveri possint ad Ordines, nisi locus sit in quo instituantur: verum ex eo A. T. debet inferre quanta sit amplificandi ac perficiendi istius Seminarii necessitas. Hoc magnum opus tibi faciendum superest; quo peracto, apostolici ministerii stabilitati ac successioni in istis partibus satis consultum erit. Hoc itaque alacriter aggredere, ad hoc totis viribus incumbe; et si quid in eo perficiendo Sacra haec Cong. tibi prodesse poterit, lubentissime faciet.

222

Ex Litt. S. C. de Prop. Fide *29 Iunii 1805.* (ad Vic. Ap. Smyrn.) — Intorno al di Lei quesito: dato che il clero secolare debba avere la precedenza sopra il regolare quando si trova in corpo, se per formarsi tal corpo debba esservi il Vic. Ap. come capo. Al che Le rispondo non esservi alcuna necessità del Vic. Apostolico. I preti secolari di numero non meno di tre, portando veste lunga cotta e berretta, uniti insieme nelle sacre funzioni formano da se medesimi corpo.

223

S. C. de Prop. Fide C. G. *13 Aprilis 1807* – Indecens est presbyteros ad comparandam sibi vitae substentationem sordidas vilesque exercere artes, quae sacerdotali dignitati dedecus et contemptum pariant. Quare presbyteri ab huiusmodi artibus se omnino abstineant; si vero necessitate compulsi honestam aliquam artem exercere cogantur, semper liberum aliquod temporis spatium sibi reservent ut Ecclesiae ministerio vacare possint.

224

S. C. de Prop. Fide C. G. *13 Maii 1816* Bardstown – (Louisville) 1. An liceat sacerdoti

veniam aperire, aut alia quaedam artis medicae exercere.

2. Quis optimus dicendus modus providendi substentationi ministrorum hisce in novis regionibus?

3. Qualis obligatio incumbit laicis debitum hoc solvendi?

4. Licetne spirituale ministerium denegare iis, aut personis ad illorum spectantibus familiam, v. g. infantibus, Sacramentum Baptismi, si huic debito se submittere recusent.

R. Ad 1. Negative nisi obtenta dispensatione, et in casu verae necessitatis.

Ad 2. Providendum esse ex reditibus ecclesiarum, et voluntariis fidelium oblationibus.

Ad 3. Teneri fideles in conscientia ad sufficientem sustentationem Ministrorum Ecclesiae.

Ad 4. Indignam viro ecclesiastico, et animadversione dignam quaestionem de sacris et ipso Baptismate denegandis iis, qui oblationum debito se submittere recusant.

225

S. C. de Prop. Fide C. G. *17 Aprilis 1820* – Clericus vel presbyter saecularis, sine licentia sui Episcopi, aggregari non potest alicui Communitati Presbyterorum Saecularium, quam tamen licentiam non potest Episcopus illi temere denegare ne potestate sua abutatur; et Episcopus potest clericum vel presbyterum sibi subiectum ex tali Communitate extrahere, si id maius Ecclesiae suae bonum postulare videatur.

226

Ex Litt. S. C. de Prop. Fide *Augusti 1827* (AD VIC. AP. *N.*) Ad mores quod pertinet sacerdotum Vicariatus tui, si tales revera fuerint quales describuntur, eos multa reformatione indigere negari non poterit. Quamplures enim esse dicuntur, qui negligentes *gratiam* quae ipsis data est *cum impositione manuum presbyterii* (I Tim. IV, 15), nihil aliud quaerunt quam *quae sua sunt, non quae sunt Iesu Christi* (Philipp. II, 21); suorumque officiorum erga Christi Ecclesiam immemores, quae ex sacris Litteris ipsis urgent ecclesiasticae sanctiones, cum debeant morum honestate, splendore virtutum totiusque vitae sanctimoniae, exemplo et incitamento ad christianam vivendi rationem aliis christifidelibus esse, potius facti sunt ipsis petra offensionis et scandali, adeo ut non ad aedificationem Ecclesiae, sed potius in eius destructionem, manus ipsis impositae fuisse videantur. Toti ipsi dicuntur esse in exquisito domorum suarum splendore, et muliebri suorum corporum ornatu quaerendo, idque in ecclesiasticis etiam muneribus exercendis; quamobrem ipsis aptari posse videtur, quod de quibusdam presbyteris aetatis suae inquiebat Hieronymus in epistola ad Eustochium: *Tales cum videris, sponsos potius existimato quam Clericos*. Hi saeculi pompas et mundanos honores sectari feruntur, et *lucra saeculi quaerentes in militia Christi*, ut de ecclesiasticis eiusdem furfuris viris inquiebat idem Hieronymus ad Nepotianum, ad ea sibi comparanda adversus Apostoli praeceptum, *militantes Deo implicant se negotiis saecularibus*. (II Tim. II, 4.) Aliqua etiam reformatione dignum videtur quod ad S. C. relatum est, eos scilicet potiusquam dent operam puerorum et catechumenorum instructioni, ipsos in fidei rudimentis imbuendo, tempus saltem inutiliter terere in venationibus et ludis. Venationem Episcopis, presbyteris et diaconis vetitam esse constat ex Cap. I: *De clerico venatore;* eamdemque subdiaconis aliisque minoribus clericis, plurimis synodalibus constitutionibus prohibitam fuisse ostendit Gonzalez in d. c. n. 3.; Tomassini *De vet. et nov. Eccl. discipl.* par. 3. l. III. c. XLVI: et Theophilus Raymond in opere inscripto: *Mala ex bonis Ecclesiae,* l. II. sect. 3. c. III. n. 26. seq.; et altero: *Religiosus loricatus,* praes. I, tom. XVII. pag. 193. Distinctio quidem est apud canonistas inter *clamorosam et quietam venationem,* et quamvis communiter doceant hanc vetitam clericis non esse, nemo tamen unus est qui existimet illam esse permissam. Sed et quietam etiam venationem ecclesiasticis viris vetitam esse censendum est, si non ad breve tempus et honestae recreationis causa exerceatur, quod iuxta D. Thomam (qq. 9, 16, 8 et 2) ad virtutem eutrapeliae pertinere posset; sed in eam plurimum ipsi incumbant, adeo, ut tantum ipsis non supersit temporis quantum necessarium est ut sui ministerii officia adimplere possint; hoc enim nedum ecclesiasticis sanctionibus oppositum esset, sed iuri etiam divino quo docemur eos qui ad sacerdotalem dignitatem assumpti sunt, pro hominibus in eadem fuisse constitutos.

Idipsum de ludis dicendum est, quibus nimium indulgere presbyteri Vicariatus tui videntur. Animadvertere ipsi debent hominem per ludos ad fraudes, fallacias, mendacia, furta, periuria aliaque enormia scelera incitari consuevisse. Quamobrem Innocentius III, in generali Concilio Lateranensi, de clericis sancivit: *Ad aleas et taxillos ne ludant, nec huiusmodi ludis intersint* (cap. 15, *de vita et honestate clericorum),* et Tridentinum Concilium ab illicitis ludis clericis abstinendum esse decrevit (sess. XXIV, 42, *de Reform.).*

Cum itaque, ex hactenus expositis, multum deplorabilis videatur status sacerdotum Vicariatus tui, S. C. decrevit, eosdem, per A. T., tuosque Vicarios et missionarios, vel alios idoneos viros, benigne simulque graviter admo-

nendos esse. Vult nempe ut ipsi cognoscant et perbene considerent officia quae adimplere tenentur ratione status et vocationis suae; eos suarum splendore virtutum esse debere in Ecclesia Christi tamquam lucernas ardentes in caliginoso loco, ut luceat eorum lux coram hominibus, et videant opera eorum bona et glorificent Patrem nostrum qui in coelis est (Matth. v, 16); eos a domino messis tamquam operarios, et non tamquam otiosos homines, missos fuisse in vineam eius ut fructum afferant, et fructus eorum maneat (Ioan. x, 2). Urgendas item ipsis esse Ecclesiasticas sanctiones de vita et honestate Clericorum, et praesertim quae a Sacrosancta Tridentina Synodo lata est, sess. xxii, Decreto *de Reform.* c. 1, in qua inter alia haec leguntur: *Sic decet omnino Clericos in sortem Dñi vocatos, vitam moresque suos omnes componere, ut habitu, gestu, incessu, sermone, aliisque omnibus rebus nihil nisi grave, moderatum ac religione plenum prae se ferant.*

Quod si moniti, ad saniorem mentem revocari non poterunt, castigatoriam quoque virgam, quam Apostolus minabatur Corinthiis (I Cor. iv, 21), adhibere poteris adversus pertinaces, dummodo pro tua prudentia praevideris eam profuturam esse; secus ab hac rigidiori cum eis agendi ratione abstinere prudenter debebis, nihilque aliud reliquum tibi erit, quam ferventiores preces et obsecrationes ad Deum effundere, in cuius manibus sunt hominum corda et quocumque voluerit inclinabit illa. (Prov. xxi, 1).

Ne vero novus qui exurget Clerus in hoc Vicariatu talis sit qualis esse videtur qui nunc est, sed talis futurus sit qualem divina et ecclesiastica iura esse volunt, et S. C. vehementer exoptat; prae oculis habere debebis illud Apostoli monitum: *manus cito nemini imposueris* (I Tim. v, 21), necnon verba Tridentini Concilii (sess. xxiii, *de Reform.* c. xvi): *cum nullus debeat ordinari qui iudicio sui Episcopi non sit utilis aut necessarius suis ecclesiis;* item, quae de requisitis in promovendis ad singulos Ordines sapienter ab eodem sancita sunt ibidem. Cum vero, inter haec requisita, doctrina in promovendis ad Ecclesiasticos Ordines recenseatur, sine qua inutiles forent Christiano populo, cumque experientia compertum sit scientiae defectus in eclesiasticis viris otiositatem gignere, quae multam docet malitiam (Eccli. xxxiii, 29), totis viribus adnitendum tibi, tuisque Vicariis et missionariis erit, ut novus qui exurget clerus sufficienti saltem doctrina et eruditione imbuatur, eaque praecipue quae ecclesiasticis muneribus recte et ad aedificationem christiani populi adimplendis necessaria esse videtur, et si datum tibi esset in presbyteris etiam Vicariatus tui amorem excitare erga sacras doctrinas et studium proficiendi in ecclesiasticis disciplinis, fortassis datum quoque tibi esset eorum mores reformare, eosque dignos Ecclesiae ministros, sibi aliisque christifidelibus utiles efficere. Hoc vehementer exoptat S. C.; hoc, a prudentia tua quae satis perspecta est, et a zelo quo erga Ecclesiae bonum accenderis, a te praestolatur.

227

S. C. de Prop. Fide – C. G. *13 Martii 1837*

Ep. Scodren. – Se il Vescovo in forza delle facoltà pontificie (1) possa commutare l' uffizio divino in altre preci, attesa la somma ignoranza di qualche sacerdote che non lo sa recitare, e difficilmente può apprenderne la maniera.

R. Negative; consulendum tamen SSmo ut facultatem commutandi largiatur. — SSmus concessit.

228

Instr. S. C. de Prop. Fide *23 Nov. 1845*

De clero indigena – Neminem profecto latere potest quibus curis ac studiis Apostolica Sedes, pro collato sibi divinitus munere, in id assidue intenderit, ut Evangelicae legis lumine latius in dies per omnem terram effuso, iacentes adhuc in tenebris et umbra mortis populi aeternae veritatis gloriam agnoscerent, susceptumque semel vitae verbum firmissime tenerent. Duo enim esse praecipua ac veluti necessaria catholicae Religionis propagandae, et stabiliendae instrumenta, missionem scilicet Episcoporum, quos *Spiritus Sanctus posuit regere Ecclesiam Dei,* et sedulam indigenae cleri institutionem, tum alia gravissima, tum praesertim Apostolorum exemplum, ac primitivae Ecclesiae testimonium manifestissime evincunt. Sane, ut ea, ceteroquin notissima, hic praetermittantur, quae Sacrae Litterae, et enucleatius ipsorum Apostolorum epistolae et acta opportune ac abunde in rem habent, audire omnino est S. Clementem Romanum S. Petri discipulum, ac S. Pauli adiutorem et comitem ita de Apostolis ad Corinthios scribentem ep. 1. cap. 44. « *praedictos* (Episcopos) *constituerunt, ac deinceps futurae successionis hanc tradiderunt regulam, ut cum illi defecissent ministerium eorum ac munus alii probati viri exciperent.* » Et subsequenti saeculo S. Irenaeus (advers. haereses lib. 3. cap. 3.) inquiebat: « *habemus*

---

(1) Id est vi concessae facultatis communicabilis: *Recitandi Rosarium vel alias preces, si Breviarium secum deferre non poterunt, vel divinum Officium ob aliquod legitimum impedimentum recitare non valeant.*

adnumerare eos, qui ab Apostolis instituti sunt Episcopi, et successores eorum usque ad nos. » Quin ea fuit initio Ecclesiae de amplificando Episcoporum numero, deque iis per diversas regiones magis magisque distribuendis sollicitudo, ut id multo ante aetatem suam factum fere ubique affirmaverit S. Cyprianus his luculentissimis verbis in epistola 52. ad Antonianum: « *iampridem per omnes provincias, et per urbes singulas ordinati sunt Episcopi.* » Quamobrem S. Augustinus contra Cresconium lib. 3, 18 commemorat Episcopos ab ipsis Apostolorum sedibus inconcussam seriem usque in sua tempora perducentes.

Nec minus ex sacris monumentis evidens compertumque est Apostolos, missosque ab eis in ultimas etiam orbis partes Episcopos plures quacumque Sacerdotes, et Ministros initiasse, atque adeo clerum ex indigenis hominibus ad Christianae Religionis firmitatem, et incrementum instituise. Hinc S. Ignatius Martyr S. Petri discipulus eiusque in Sede Antiochena post Evodium successor constitutus, variis in Ecclesiis una cum Episcopo Presbyteros, et Diaconos accurate describit: *Studete,* inquit in sua ad Magnesianos epistola n. 13., *ut confirmemini in dogmatibus Domini, et Apostolorum... cum dignissimo Episcopo vestro; et digne contexta spirituali corona Presbyterii vestri, et secundum Deum agentibus Diaconis.* Et in alia ad Smyrnenses n. 12. salutat *Deo dignum Episcopum, et Deo decorum Presbyterium, et conservos . . . Diaconos.* Id ipsum de Corinthiorum Ecclesia liquet ex allata superius S. Clementis priore epistola cap. 40. ubi sic legitur: « *summo quippe Sacerdoti sua munia tributa sunt, et Sacerdotibus locus proprius praestitutus est; Levitis quoque sua ministeria incumbunt.* » Denique non praetereundus Eusebius ab Apostolorum aevo licet remotior, cuius apertissimus est qui sequitur locus: (Hist. Ecc. lib. 3. cap. 23.) « *Cum post obitum tyranni ex insula Patmo Ephesum rediisset Ioannes ad finitimas quoque provincias rogatus se contulit, partim ut Episcopos constitueret, partim ut Ecclesias integras disponeret, ac formaret, partim etiam ut homines sibi a Divino Spiritu indicatos in clerum quemdam, seu sortem Domini seponeret.* »

Iam vero Apostolorum exemplo et vestigiis inhaerentes Romani Pontifices universae Ecclesiae divina auctoritate praepositi, cum semper et ab antiquissimis usque temporibus, tum maxime tribus postremis saeculis per Sacram hanc Congregationem sanctissimo propagandae fidei negotio peculiariter addictam impense curarunt, ut multiplicatis, quo magis fieri posset, Episcopis, erectisque pro locorum opportunitate Ecclesiis, Religionis incolumitati, et commodo consultum iugiter esset. Atque hanc saluberrimam providentiae rationem non modo ad regiones evangelico semine primum faecundatas, sed etiam ad illas ubi per saeculorum intervalla, vel haeretica pravitate, vel ethnica iterum superstitione invalescente, res catholica misere periclitabatur, patere studiosissime voluerunt. Quod si nonnullis in locis ob adversas temporum vices magnique momenti causas titulatos atque ordinarios Episcopos constituere haud licuit, Apostolicos tamen Vicarios episcopali charactere et potestate auctos ad fidelem illic populum regendum mittere non distulerunt, paucisque tantummodo in regionibus ob graviora rerum adiuncta simplices presbyteros catholico gregi praeesse passi sunt, eo certe consilio ac mente ut, cum primum datum esset, perfecta ibidem ecclesiasticae hierarchiae forma instauraretur.

Porro autem Romanos Pontifices pro supremi officii sui sanctitate in id aeque omni ope atque opera incubuisse, ut, qui in diversas terrae partes abibant, earumque Ecclesiis praeficiebantur Episcopi, ii indigenae cleri institutionem vehementissime urgerent, res est, ut cuique perspecta, ita multiplici documentorum genere confirmata. Huc revera spectant omnigena subsidia in Episcopos remotissimarum etiam regionum pluries collata ad seminaria erigenda, ubi pueri indigenae sacris deinceps initiandi ad pietatem et scientiam informarentur. Huc permulta nationalia collegia eumdem in finem sive Romae, sive alibi ingenti sumptu ac labore instituta, et vel a fundamentis exstructa. Huc peculiares facultates Episcopis et Vicariis Apostolicis extra ordinem tributae; quo scilicet aliquibus praesertim in locis facilior esset indigenarum hominum ad presbyterii honorem et gradum ascensus. Huc demum innumerae fere Romanorum Pontificum epistolae, et constitutiones, itemque tot ac tanta ipsorum auctoritate per Sacram hanc Congregationem edita documenta et decreta, perspicuum procul dubio testimonium Apostolicae de ista re sollicitudinis in aevum extitura.

Perlongum nimis esset Pontificias huiusmodi sanctiones singillatim recensere, vel solummodo etiam, serie a primis Ecclesiae saeculis ad nos deducta, commemorare. Satis sit nonnullas hic afferre quae ab Sacrae huius Congregationis origine ad haec usque tempora latae identidem sunt. Itaque iam inde ab anno 1626. Iaponiae Episcopo mandatum fuerat « *ut Iaponarios, quos necessarios, et idoneos iudicaret ad Sacros Ordines usque ad Presbyteratum promoveret.* At paulo post die nempe 28. Novembris anni 1630. generatim quod ad Indos statutum est « *omnino providendum esse, ut qui ex Indis fuerint magis habiles post diligentem, et exactam eorum instructionem, morumque eorumdem per aliquot annos probationem, et*

in pietate, christianaeque Religionis functionibus exercitationem ad Sacros Ordines usque ad Sacerdotium inclusive promoveantur. »

Anno autem 1659. immortalis memoriae Pontifex Alexander VII monitos per Sacram hanc Congregationem expresse voluit Vicarios Apostolicos ad Tunquini, Sinarum, et Cochinchinae regna proficiscentes « *potissimam rationem, Episcopos in illas regiones mittendi, fuisse, ut omnibus modis, atque rationibus curarent iuventutem illam sic instituere, ut sacerdotii capaces redderentur, et ab eis consecrarentur, ac suis locis per vastas easdem regiones collocarentur, rem illic christianam summa diligentia iis dirigentibus curaturi:* » itaque hunc finem semper ob oculos habere eos iussit, « *ut ad Sacros Ordines quamplurimos, et quam aptissimos adducerent, instituerent, et suo tempore promoverent.* » (1).

Similia prorsus habent sapientissimi eiusdem Pontificis Constitutiones *Sacrosancti Apostolatus officii* 18. Ianuarii 1658., et *Super cathedram* 9. Sept. 1659., nec non Clementis IX *In excelsa*, et *Speculatores* utraque die 13. Septembris 1669., atque etiam Clementis X *Decet Romanum Pontificem* 23 Decembris 1673. uno ipsoque sensu indicentes: « *eo potissimum fine in Sinas, Tunquinum, Cochinchinam, Siamum, et alia vicina regna missos ibique constitutos esse Episcopos Vicarios Apostolicos, ut ex christianis indigenis, seu incolis illarum partium instituerentur clerici, et sacerdotes, ac crescente fide, fideliumque numero, disciplinae ecclesiasticae usus paulatim introduceretur.* »

Praeterea Innocentius XI Litteris Apostolicis in forma Brevis, quarum initium *Onerosa pastoralis,* circa Sinenses Missiones datis die 1 Aprilis 1680 *Apostolicorum Vicariorum numerum augendum* mandavit, ut amplissimae illae regiones recte et fructuose gubernarentur, et singuli eorum *institutioni, et ordinationi naturalium, sive indigenarum praecipue studerent.*

Quid quod Venerabilis hic Pontifex ad indigenae cleri institutionem memoratis in regnis efficacissime promovendam eo progressus est, ut suis Legatis Heliopolitano ac Berithensi Episcopis inter alia potestatem fecerit *cogendi etiam Vicarios Apostolicos poenis a sacris canonibus inflictis ad instruendos, et ordinandos clericos, et sacerdotes naturales sive indigenas,* ut scilicet indigenarum quoque Episcoporum institutioni paulatim via sterneretur; quam quidem ipse Pontifex quibusdam in locis iam tum perfici praecepit? His deinde eodem plane proposito accesserunt litterae in forma Brevis Clementis XI *Dudum felicis* 7 Decembris 1703, decretum Clementis XII 16 Aprilis 1736, plures Benedicti XIV Constitutiones, Epistola Encyclica Pii Sexti 10 Maii 1775 ac tandem permulta in hanc rem ipsam a SSmo D. N. Gregorio XVI, quem Deus diutissime sospitet, per Sacram hanc Congregationem constituta, ac decreta.

Atqui tamen impensis hisce, et numquam intermissis curis cum non respondisse exitum, quem Apostolica Sedes merito sibi pollicebatur, tristis experientia demonstrat. Silere quidem non licet complures Episcopos, aut Apostolicos Vicarios omni certe laude dignos in Sinis praecipue et finitimis regnis, vel nuper ut datum ipsis fuit, vel iamdiu etiam in cleri indigenae institutione assidue uberique cum fructu adlaborare. Atque hinc sane repetendum, imo potius summopere laetandum, quod illic catholica fides ita alte, lateque radices egerit; ut tamquam nativa doctrina longo licet saeculorum decursu integra vigeat, et immota consistat, nec diuturnae saevissimaeque ethnicorum persecutiones eam perimere unquam valuerint.

Verum obversantur una simul menti, et ab extremis terrae finibus supplices veluti manus ad sanctam Petri cathedram protendere videntur misserrimi tantarum regionum incolae, quos inter plantata pridem magnis curis vinea Domini, agricolarum inopia, ob neglectam nempe indigenae cleri institutionem, in eo ferme est, ut arescat, aut vix aliquod interdum germen emittens, nascentis adhuc Ecclesiae conditionem praesefert. Interea illud Dei miserentis auxilio nostris temporibus feliciter evenisse constat, ut vel pene sublatae, vel saltem imminutae admodum sint difficultates, quae rei catholicae firmiori, et magis canonica forma dilatandae alicubi praesertim obstabant; adeoque ad salutare opus properandum evangelica illa verba quodammodo impellant: *levate oculos vestros, et videte regiones, quia albae sunt iam ad messem.* (Ioan. cap. 4. v. 25).

Istiusmodi igitur causae fuerunt cur Sacra haec Congregatio opportunissimum duxerit singulos Missionum praesides iterum iterumque hortari, et monere, ut tantum negotium coniunctis viribus impensius persequantur. Quare in generalibus comitiis diei 19 Maii praesentis anni de Pudicheriani conventus deliberationibus agens, ut eximium Episcopum Drusiparensem, aliosque probatissimos praesules in sancto, de quo sermo est, proposito magis magisque confirmaret, ceteros autem, ubi opus sit, ad lata toties de hac ipsa re decreta pro suo munere revocaret, per hanc instructionem ad omnes Archiepiscopos, Episcopos, Vicarios Apostolicos,

(1) Instr. Ad Vic. Ap. Tunquini, et Cochinchinae Anno 1659.

aliosque Missionum praesides mittendam, ea quae sequuntur, statuere omnino, ac mandare in Domino existimavit.

I. Et primo quidem omnes ac singuli Missionum praesides, quovis titulo earum regimen gerant, ita rei catholicae promovendae, et firmandae operam navent, ut ubi adhuc desiderantur Episcopi praefici quantocius possint; ubi vero regionum amplitudo postulat aut sinit, ipsorum Episcoporum numerus, territoriis divisis, augeri, Ecclesiaeque ad perfectam hierarchici regiminis formam constitui tandem aliquando queant.

II. Illud insuper aeque studiosissime curent, quod etiam praecipui illorum muneris est, ut ex christianis indigenis, seu incolis earum partium probati clerici instituantur, ac sacerdotes initientur; quo scilicet crescente fide, fideliumque numero disciplinae ecclesiasticae usus paulatim invalescat, ac Religionis Catholicae stabilitati prospiciatur. Huius rei causa maxime proderit, immo necessarium erit, seminaria condere, in quibus adolescentes qui a Deo ad sacerdotium vocati fuerint, bene diuque educentur, sacrisque doctrinis imbuantur.

III. Ad omnem vero scientiam, ac pietatem Levitae indigenae informandi et in sacro ministerio sedulo exercendi sunt; ita quidem, ut, quod iamdudum Apostolica Sedes in votis habet, ad ecclesiastica quaevis munia, atque ad ipsum Missionum regimen idonei fiant, et episcopali etiam charactere digni existant. Quae tamen maximi sane momenti res, ut tutior evadat, et non sine Religionis emolumento perfici suo tempore possit, qui ad tantum onus designantur, illi ferendo assuescant oportet. Quapropter, quos ex indigenis clericis Missionum praesides praestantiores censuerint, eos gradatim ad potiora implenda munera instituant, ac suos quoque Vicarios pro opportunitate deputare non renuant.

IV. Hinc reiiciendus, ac omnino abrogandus erit mos indigenas presbyteros ad cleri tantum auxiliaris conditionem eis merito molestam deprimendi. Quin potius paulatim, et, cum fieri prudenter poterit, ea regula inducenda, ut inter evangelicos operarios, sive indigenae ii sint, sive europaei, ceteris paribus, praelationis ordo ex antiquiori Missionis exercitio servetur, atque adeo honores, officia, et gradus illis tribuantur, qui diutius sacro munere perfuncti sint.

V. Ad haec compluribus in locis factum est, ut, neglecta et posthabita indigenae cleri institutione, evangelici iidem operarii laicos catechistas adiutores sibi in ministerio adsciscere consueverint; et forsan eorum operam plerumque Fidei dilatationi perutilem experti sint. At cum non satis consentanee Apostolicae Sedis menti, atque ecclesiastici ministerii rationi id egerint, et graves etiam hac in re abusus ex praedictorum catechistarum seu imperitia, seu licentia praevaluisse innotuerit, Sacra haec Congregatio singulis Missionum praesidibus mandare non praetermittit, ut donec eiusmodi laicorum auxilium, ob cleri indigenae defectum, vel paucitatem necessarium fuerit, viros morum integritate, et fide omnino conspicuos ad id muneris eligi ac erudiri rectissime satagant. Ceterum hac etiam de causa omnem per eos operam in cleri indigenae institutionem dari iubet, ut nempe progressu temporis, iuvenes potius levitae, et novus idem clerus catechistarum officia pedetentim occupent, et diligentius impleant.

VI. Quia alicubi in Indiarum etiam regionibus christiani ritus orientales, ac praesertim syro-chaldaicus, subsistunt; ideo missionarii, si quando de iis inter catholicos agetur, observent omnino Benedicti XIV P. M. sapientissimam Constitutionem, quae incipit *Allatae sunt*, editam die 26 Iulii annno 1755.

VII. Quod in praedicta Constitutione *Sacrosancti Apostolatus Officii* Alexander VII olim monuit Indorum parochos, ut *caverent ullo sese modo ingerere in rebus spectantibus ad politiam saecularem;* quodque pluribus verbis Sacra Congregatio in sua ad Vicarios Apostolicos apud Sinas instructione commendavit; id graviores nunc ob causas monendum est atque inculcandum, ne missionarii inter diversarum gentium regimina versantes, saecularibus atque politicis se negotiis immisceant, studiove partium, atque nationum scindantur: sic enim et ab evangelicis regulis discederent, et propriam vocationem pessundarent, et se fortasse ac religionem in discrimina multa coniicerent.

VIII. Postremo Sacra eadem Congregatio memoratos Missionum praesides vehementer in Domino hortatur, ut non minori sollicitudine ad alias utiles admodum, atque etiam necessarias institutiones animum convertant, sibique subditos operarios ad eas adducant; ne quid nimirum desit, quod ad apostolici ministerii perfectionem, et animarum salutem ubique magis procurandam conferat. Eiusmodi profecto sunt peculiares quaedam orandi studio, ac poenitentiae rigore commendatae societates, aliaeque ad exercenda misericordiae, et christianae charitatis opera saluberrimae institutiones, ex quibus catholica fides permulta hausisse emolumenta gloriatur. Inter haec vero summopere, et in primis omnino curanda est religiosa, atque etiam civilis puerorum, et puellarum educatio, qua nil validius ad ipsius catholicae fidei incrementum, perennitatem, et decus fingi unquam aut excogitari potest. Proinde nil prorsus omittatur, ut optimis comparatis praeceptoribus, ac piarum feminarum sodalitatibus invectis, ad erudiendam iuventutem ubilibet, quoad poterit, scholae, et gymnasia aperiantur. Atque

in id praeterea vigilandum sedulo erit, ut missionarii fideles populos in iis etiam quae socialem vitam spectant recte imbuendo, atque informando, ad Evangelicae doctrinae tramites, ac indolem eorum labores et artes dirigere haudquaquam detrectent. Ex his autem omnibus quae Catholicae Religionis propagationi, ac stabilitati mirifice profutura persuasum cuique esse debet, ea sensim ex locis ipsis temporalia quoque commoda Missionibus obvenient, quae imminutis, aut forte etiam deficientibus, ob temporum vices, exteris subsidiis, illarum necessitatibus sublevandis sufficiant. Operam denique impendant quotquot sunt Missionum praesides, ut, quod ad fovendam fidei, ac disciplinae unitatem plurimum interest, Synodales saepe conventus celebrentur, unde maxime fiet, ut una eademque sit operariorum agendi atque administrandi ratio, et studiosissima animorum coniunctio: neque in illud etiam adlaborare grave sit, ut ad necessarium inter S. Sedem, ac Missiones vinculum servandum, expeditiores, faciliores que communicationum viae in dies pateant.

Quam quidem Sacrae Congregationis Instructionem SSmo Domino Nostro Gregorio Divina Providentia PP. XVI per infrascriptum Sacrae eiusdem Congregationis Secretarium relatam in Audientia habita die 12 Novembris, Sanctitas Sua illam benigne in omnibus adprobavit, et omnino servari mandavit.

229

S. C. S. Off. *8 Iunii 1846* – 1. Un prêtre peut–il en sureté de conscience faire imprimer et vendre des livres de piété e. g. *Manuales libellos sodalitatis*, ou bien les faire venir d'ailleurs, et les vendre avec un benefice qui l' indemnise de ses peines et des risques qu'il court?

2. Dans le cas ou la reponse serait negative, on demande si ce prêtre pourrait vendre ces objets pour se procurer les moyens de faire certaines bonnes œuvres, v. g. payer pour l'éducation de quelques jeunes gens pauvres.

R. Si agatur de libris quorum sacerdos qui typis mandare optat est auctor, licere. Si autem agatur de libris ab alio compositis vel alias editis, generatim loquendo non licere, sed in casibus particularibus rem conferat cum suo Ordinario, eiusque stet iudicio.

230

Ex Instruct. S. C. de Prop. Fide. *24 Martii 1858* (AD ARCHIEP. FOGARASIEN. ET ALBAE–IULIEN. RITUS GRAECO–RUMEN.) Qui germanam traditionem de coelibatu ac continentia cleri sedulo expenderit, inveniet profecto vel a primis Ecclesiae catholicae saeculis, si non generali et explicita lege, moribus saltem ac consuetudine fuisse firmatum, ut nedum Episcopi et Presbyteri, sed et clerici in sacris constituti virginitatem vel perpetuam continentiam inviolate servarent. Eadem quippe sacri ministerii dignitas, cui officia prope divina tribuuntur, id exigere videbatur, ut qui immolare ac etiam producere deberent immaculatam victimam, quae ipsa est sanctitas ac puritas, aut virginitatis candore aut perpetua continentia niterent. Amplissima insuper Sanctorum Patrum traditio vel virgines vel post nuptias perpetuo continentes demonstrat Apostolos, unde et ipsi non alios sibi successores adscivere quam qui virginitatem coluissent aut inviolatam continentiam profiterentur. Hic non immorandum quid Apostolorum exemplo ac institutis edocta egerit ac docuerit Romana Ecclesia ceterarum Mater ac Magistra, quippe quae nullam illam servandae castitatis obligationem intermisit, per totam occidentalem Ecclesiam salubriter propagavit, ac tandem inviolabili lege sancivit. Sed et apud orientales coelibatus aut continentia clericorum, praeterquam quod maximo fuit semper in honore, antiquissimo ab usque tempore, in ecclesiis praesertim ubi disciplina Episcoporum sedulitate florebat, religiose servabatur. Epiphanius siquidem, vir sanctitate ac doctrina insignis, quique Orientalis Ecclesiae disciplinam optime norat, in expositione catholicae fidei (n. 21) conceptis verbis affirmat. « Sacerdotium ex virginum ordine praecipue constare, aut si minus.... ex his qui a suis uxoribus continent, aut secundum unas nuptias in viduitate versantur. » Principio etenim, prout loquitur Hieronymus (Lib. adv. Iovin.), « quia rudis ex gentibus constituebatur Ecclesia » ad sacerdotium aliqui etiam assumebantur qui iam matrimonio iuncti fuerant, sed vel in viduitate continentes vel vitam ita degebant quasi uxores non haberent. Unde idem Epiphanius (haeresi 59) diserte fatetur quemadmodum « Sancta Dei praedicatio in Diaconum, Presbyterum, Episcopum et Hypodiaconum non suscipit unius uxoris virum liberos adhuc gignentem, sed eum qui se ab unica continuit aut in viduitate vixit, maxime ubi sinceri sunt canones ecclesiastici. » Neque contraria alicuius ecclesiae particularis consuetudo seu inobservantia quidquam obstat, dum sermo instituitur de disciplina Ecclesiae Orientalis; etenim apposite idem Epiphanius prosequitur. « At dices mihi: omnino in quibusdam locis liberos adhuc gignere Presbyteros, Diaconos et Hypodiaconos: at hoc non est iuxta canonem, sed iuxta mentem hominum. » Quapropter ambigi nequit quin Epiphanii tempore clerici (ab Hypodiacono ad Episcopum) coelibatum vel continentiam colerent. Quod aptissime firmari etiam potest testimonio Hieronymi, qui ob diuturnam in oriente commorationem, illius Ecclesiae mores ac disciplinam perfectis-

sime noverat: porro s. Doctor Vigilantio, clericali continentiae infensissimo, praeter alia argumenta, factum opponit universalis Eclesiae. « Quid facient orientis Ecclesiae, quid Aegypti et Sedis Apostolicae, quae aut virgines clericos accipiunt aut continentes, aut si uxores habuerint, mariti esse desistunt? Haec denique universalis Ecclesiae traditio, hi mores erant ubi purior disciplina vigebat. »

Putant quidam graecorum, et nimis confidenter asserunt, Episcopos in Oriente sponte sua, non aliqua lege adstrictos servasse continentiam, quam dicunt primo in Trullana Synodo fuisse sancitam: ast praeter clarissima Patrum testimonia, vel ipse Iustinianus qui longe ante trullanos canones leges disposuit, quique profitetur, se esse priorum Canonum executorem, non semel inculcat (1), ut Episcopi, vel ex ordine eligantur monachorum, vel ex clero quidem, sed ii qui neque filios, neque uxorem habeant, aut illi saltem non cohaereant. Eadem insuper viget disciplina apud sectas orientales quae vel ante Iustiniani tempora ab unitate defecerant, omnes quippe in eo conveniunt, ut Episcopi eligantur coelibes (2).

Longe aliter accidit quoad presbyteros aliosque clericos; etenim quae erat tempore Epiphanii inobservantia seu laxa alicuius Ecclesiae particularis consuetudo , ita tractu temporis radices agere ac propagari cepit, ut tandem totam pene orientalem Ecclesiam pervaserit; et invalescente consuetudine, quod tantum Cantoribus Lectoribusque permissum erat, etiam Presbyteris tributum fuit aliisque clericis in sacris constitutis, ut nimirum cum uxoribus, quas ante sacram ordinationem duxerant, consuescerent. Quinimo eo usque in aliqua provincia orientali se protulit laxioris disciplinae aestus, ut nonnulli etiam post sacrorum ordinum susceptionem matrimonium attentare praesumpserint; quod tamen utroque iure, ecclesiastico videlicet ac caesareo, et quidem ante trullanos canones, severe ac sub gravissimis poenis improbatum prohibitumque fuit, ut vel ipsae Iustiniani leges luculenter ostendunt. Etenim praefatus Imperator graviter conqueritur (3) de quisbusdam clericis qui, *despicientes sacros canones* post ordinationem nuptias attentare praesumpserant. Sacri siquidem canones severe vetabant sub poena privationis sacri ministerii, ne qui ex Presbyteris, Diaconis ac Subdiaconis post huiusmodi ordinationem coniugari possent; unde, prosequitur idem Iustinianus « quemadmodum sacris canonibus prohibita sunt talia, sic et secundum nostras leges rem ipsam prohiberi», et canonicas poenas civilibus cumulans, filios ex tali nefaria coniunctione susceptos illegitimos decernit ac si ex incestuoso coniugio prognati essent « ita ut neque naturales aut nothi seu spurii intelligantur, sed prorsus et undique prohibiti, et successionis genitorum indigni. » Hactenus Iustinianus. Et quamvis in iuribus ecclesiasticis, ut rectissime loquitur Benedictus XIV (4) potestati laicae sola relicta sit gloria obsequendi, non auctoritas imperandi, tamen in re, de qua agitur, Imperator loquitur relative ad sacros canones.

Neque obstat quod Provinciale Concilium Ancyranum Canone X. Diaconis, si in ordinatione contestati fuerint se non posse continere, permisit ut vel post Ordines susceptos matrimonium contrahere possent: esto enim quod canon ille concessionis vim habuerit pro Ancyrana Provincia, non poterat certe orientalis Ecclesiae disciplinam immutare, et revera non immutavit, prout perspicuis verbis una testantur Epiphanius, Hieronymus aliique Patres, et ipse Imperator apertissime tuetur (5). Quapropter vel ipsa Trullana Synodus canone VI sub depositionis poena generatim decernit, ut nulli penitus Subdiacono, vel Diacono aut Presbytero post ordinationem nuptias contrahere liceat (6); unde etiam graecorum canonistae ultro fatentur canonem concilii Ancyrani a Quinisesto fuisse penitus abrogatum (7).

Quae cum ita sint facile quisque videt quantum a germana Orientalis Ecclesiae disciplina sit alienus mos ille, ut hypodiaconi, contrahentes post huiusmodi ordinationem matrimonium, ad superiores ordines promoveantur cum hoc vel ab ipsa Trullana Synodo penitus abhorreat.

Quapropter Sanctitas Sua, cui summopere est cordi, ut mores istius Provinciae, quacumque corruptela detersa, ad normam purioris disciplinae orientalis componantur, haud potest quin meritis laudibus prosequatur Amplitudinis Tuae propositum iterato firmatum, neminem

(1) Lib. I. Cod. De Episc. et Cler. L. 44. - Novel. 123. c. 14, 29.

(2) Cons. itinerar. hieros. Io. Catovici, qui conceptis verbis id testatur de Chaldaeis Nestorianis, de Maronitis.

(3) Cod. Lib. I. Tit. 3. De Episc. et Cler. § *Sacris Canonibus*.

(4) Instruct. *Eo quamvis tempore* die 4 Maii 1745.

(5) Auth. Coll. IX. Tit. VI. Nov. 123. Cap. XIV. - Non valente eo qui ordinat in tempore ordinationis, permittere Diaconum aut Subdiaconum post ordinationem uxorem accipere etc.

(6) Can. VI. Conc. Trull. - Quoniam in Apost. canonibus (can. 27) dictum est, eorum qui non ducta uxore in clerum promoventur, solos lectores et cantores uxorem posse ducere; et nos hoc servantes decernimus, ut deinceps nulli penitus Hypodiacono, vel Diacono vel Presbytero post sui ordinationem contrahere liceat. Si autem fuerit hoc ausus, deponatur etc.

(7) Balsam., Zonaras, Aristenius aliique - Cons. Arcud. lib. 7, c. 37 et Bened. XIV. Instruct. *Eo quamvis tempore*.

scilicet deinceps admittendi ad sacros ordines, nisi aut penitus coelibem aut eum qui ante hypodiaconatum, iuxta morem orientalem, legitimam uxorem duxerit. Hic igitur Amplitudo Tua ceterique istius Provinciae Antistites in proposito permanentes firmiter state, hic haerete.

231

Ex Litt. S. C. de Prop. Fide *12 Iunii 1858* (Ad Vic. Ap. Pondicher.)... Satis clare innuisse arbitramur quo in sensu accipiendus esset Instructionis diei 23 novembris 1845, incip. *Neminem profecto,* articulus IV *Hinc reiiciendum;* quaeque fuerit S. C. mens in commendanda naturalis cleri erectione, sive evectione, ex memorato responso apprime patere ducimus. Ex iis autem quae fuse adnotata in supradicta responsione sunt, promptum est arguere nil iussum per Instructionem de qua sermo, quod nedum adversetur, verum etiam quod omnino haud consonum sit agnitis ac servandis utique Seminarii Parisiensis, quas in postrema diei 12 martii epistola memoras, regulis. Statuta proinde missionariorum europaeanorum, ex Apostolici Missionarii titulo ac dignitate qua ditantur, praeeminentia, quodam veluti jure, alia quaelibet superaddatur distinctio, seu decanatus gradus, ut presbyteros indigenas in choro aliisque conventibus praecedere debeant, supervacuum esse intelliges, quemadmodum habita ac servata inter Apostolicos ipsos Missionarios, pro ministerii Evangelici exercitio, ratione et ordine, in usu iugiter fuisse doces. Interim tamen, firma hac Missionariorum Apostolicorum, indigenarum presbyterorum respectu, praestantia, nil obstare percipies, quominus naturalis idem clerus ita curetur ac foveatur, ut cum tempus advenerit, prout laudata Instructio et allatae pariter Seminarii regulae commendant, par esse valeat ad quaevis Ecclesiae munia obeunda, quin europaeanorum operariorum ulterius egeat moderamine. Inter haec vero, ac salva Missionariorum Apostolicorum praeeminentia, nil item impedire videtur, quominus quaedam, ut ad maiora paretur et erigatur naturalis idem clerus indigenus, quoque presbyteris inter ipsos praestantia ac decus aliquod tribuatur, habita meritorum sive laborum in vinea Dñi ratione.

232

S. C. Immunitatis *20 Sept. 1860.* — Clericus qui nondum maiores suscepit Ordines, sive coniugatus sit sive non, cum, quod ea quae S. Concilium Tridentinum Sess. 23 Cap. 6 De Reform. disposuit, diligenter non observaverit, privilegium fori amittit, habendus est uti destitutus atque ipso iure et ipso facto destitui omnibus clericorum privilegiis, ita ut haberi tractarique debeat tamquam persona vere laica, etiam in causis criminalibus et ad effectus poenales, quin iam nunc ac deinceps triplex admonitio, sive peculiaris declaratio incidentiae in hanc poenam sit necessaria.

233

S. C. Concilii *6 Iulii 1867* — 1. An canonici *ad honorem* sedere valeant in choro ante vel post portionarios et semiportionarios titulares qui licet ministrare debeant uti diaconi et subdiaconi, sunt tamen de corpore Capituli. — 2. An paramenta sacra in functionibus pontificalibus accipere debeant canonici *ad honorem;* planeta, vel potius dalmatica seu tunicella parari teneantur.

R. Ad 1. Affirmative post omnes portionarios et semiportionarios, quatenus et ii inter canonicos recenseantur, et eodem gradu ac ceteri canonici in choro sedeant.

Ad 2. Si capitulares sint distincti per ordines, nimirum presbyteralem, diaconalem et subdiaconalem, canonicos honorarios induere debere tunicellam; secus eamdem vestem communem canonicis titularibus cuiuscumque ordinis sint.

234

Ex Litt. Encycl. S. C. de Prop. F. *8 Sept. 1869* (ad Vicarios App. Ind.) — 1. Animadverterunt EE. PP., exceptis nonnullis Vicariatibus in quibus cleri indigenae status commendandum aliqua ratione se exhibet, in caeteris Indiarum orientalium Missionibus, vel paucos esse indigenas sacerdotes, vel non iis qualitatibus praeditos quae in Christi ministris maxime necessariae sunt; in nonnullis etiam non paucos in eodem clero abusus irrepsisse. Quapropter excitandum duxerunt zelum Vicariorum Ap. ut ad sacerdotum indigenarum institutionem promovendam omni studio animum adiiciant. Ad id vero, perutile existimarunt ad omnes mittere Instructionem datam a S. C. anno 1845, in qua eadem de re uberrime agitur, quaeque potissimum praestanda sint singillatim recensentur (*V. n. 228*).

2. Licet fatendum sit in nonnullis Indiarum orientalium Missionibus in quibus Regulares versantur, vitam indigenarum clericorum qui eorum Institutum, ut Tertiarii vel Oblati, professi sunt, exemplo atque utilitati fidelibus esse; gravissimae tamen rationes omnino suadent ut Vicarii Ap. omni studio, concordique actione, ad clerum indigenam saecularem efformandum dent operam, atque ad Regularem professionem, nonnisi eos qui necessaria vocatione praediti apparent, admittant.

3. Quod si, ex una parte, omnis diligentia adhibenda est, ut idonei sacerdotes saeculares et animarum rectores inter indigenas eligantur; ex altera, in eodem clero gubernando ita pro-

cedi debet, ut naturalis eius gentis indoles, nimis ad ambitionem et turbas prona, quod se extolli videat, novos inde stimulos non suscipiat. Quod si quidam ex indigenis presbyteris praestantiores caeteris, atque omnino laudabiles se praebeant, adeo ut Praesules etiam Missionarii Apostolici titulo dignos arbitrentur, ad id commendare illos poterunt S. C., quae in negotio huiusmodi providere non omittet.

235

Ex Litt. encycl. S. C. de Prop. F. *8 Dec. 1869* (Ad Vicarios App. Ind.) – Quod facilius indigenarum presbyterorum, qui in districtibus longinquis a Vicarii Ap. residentia degunt, directioni consulatur, EE. PP. Vicariis Ap. ipsis suggerendum statuerunt ut, in iis Missionibus in quibus commode fieri possit, plures districtus vel paroeciae, sub regimine unius missionarii europaei cum titulo Superioris, constituantur...

Nil profecto opportunius ad directionis uniformitatem inducendam et concordiam fovendam quam si una veluti regula et communibus firmisque traditionibus, universi animarum rectores caeterique operarii evangelici regantur. Quod et experientia in pluribus Indiarum Vicariatibus confirmatum est. Itaque S. Congregatio omnes VV. AA. vehementer hortatur ut, audito voto missionariorum, collectionem regularum et usuum qui in Vicariatu invaluerunt componere quamplurimum satagant, quae quidem collectio seu Directorium complectatur potissimum ea quae, sive observanda a sacerdotibus in sua vivendi ratione, sive in fidelibus gubernandis, ab iisdem arcte servanda sint. Atque huiusmodi Directorii exemplum ad ipsam S. Cong. dare non praetermittant....

Iusserunt praeterea omnibus Vicariis Apostolicis mandari, ut diligenter attendant nomina baptizatorum et defunctorum, necnon matrimonia celebrata, in libris appositis recenseri accurateque conservari, ad tramites eorum quae praescribit Rituale Romanum; nec non diligenter curari recensionem status animarum et adimplementi praecepti Paschalis.

...... – Curandum praeterea ut in singulis Vicariatibus, sive clerus, sive populus, interdum det operam Exercitiis spiritualibus, ex quorum usu tanta in catholicum populum bona invecta esse dignoscuntur: quae quidem in omnibus, ad tramites Epistolae encyclicae SSmi Domini nostri Pii PP. IX quae incipit: *Qui pluribus*, 9 Novembris 1846, componi debent.

Ex Constitutione *Qui pluribus*. — Porro cum vobis compertum sit, ad ecclesiastici ordinis dignitatem et sanctimoniam retinendam et conservandam, pium spiritualium Exercitiorum institutum vel maxime conducere, pro episcopali vestro zelo, tam salutare opus urgere, omnesque in sortem Domini vocatos monere et hortari ne intermittatis, ut saepe in opportunum aliquem locum iisdem peragendis Exercitiis secedant, quo, exterioribus curis sepositis, ac vehementiori studio aeternarum divinarumque rerum meditationi vacantes, et contractas de mundano pulvere sordes detergere, et ecclesiasticum spiritum renovare possint, atque expoliantes veterem hominem cum actibus suis, novum induant qui creatus est in iustitia et sanctitate....

236

Litt. Encycl. S. C. de Prop. F. *20 Aprilis 1873* — Prudenti saluberrimoque consilio ab antiquis temporibus constitutum fuit ut clerici, praesertim vero sacerdotes, vagi et ignoti temere ab Episcopis non reciperentur: bene vero vitae et conversationis nec non ministerii alibi peracti probatio perspicua ab iis exigeretur. Nam quia tales clerici nulla testimonii fide commendati solent esse suspecti; ac saepe criminosi, vel alias irregulares, fugitivi, vel in exilium missi dignoscuntur, oportet ad malitias hominum praecavendas, fraudesque vitandas diligenter circa ipsos inquirere antequam illis Sacrificii celebratio ac Sacramentorum ministratio permittatur. Hinc sapientissime a Concilio Tridentino sess. 23. c. 16. de Reform. decretum est ut « Nullus Clericus peregrinus » sine commendatitiis sui Ordinarii litteris ab » ullo Episcopo ad Divina celebranda ac Sa- » cramenta ministranda admittatur. » Quam PP. Tridentinorum constitutionem ad hanc usque diem diligenter observari per totum orbem Apostolica Sedes constanter curavit. Quare etiam in recentioribus Conciliis praesertim Baltimorensibus providae cautiones eadem super re determinatae fuerunt.

Graviter itaque tulit Sacra Congregatio de Propaganda Fide quod non semel ad eius aures pervenit, quandoque in Ecclesiis Missionum contingere ut facile in dioeceses recipiantur presbyteri et clerici quin litteras commendatitias praedictas afferant, immo et sine iisdem ab una Ecclesia discedant et in aliam transmeare audeant. Quo factum est ut nonnulli Sacerdotes potius scandalo quam exemplo fidelibus quandoque fuerint ac non in aedificationem bene vero in destructionem.

Quapropter ne similibus damnis via in posterum pateat omnino mandat S. Congregatio omnibus Episcopis in locis Missionum degentibus, nec non Vicariis ac Praefectis Apostolicis ut omni tergiversatione seposita, litteras commendatitias suorum Episcoporum a clericis et sacerdotibus peregrinis exigant; qui vero iis careant nullimode recipiantur.

237

S. C. de Prop. Fide – C. Gen. *6 Iulii 1874* (Angliae) — Se i Capitoli cattedrali possano esigere di essere convocati al sinodo con invito speciale firmato dal Metropolitano.

R. Affirmative.

238

Ex Instr. S. C. de Prop. Fide *18 Octobris 1883.* (Ad Vicarios Ap. Sin.) ...Ea etiam EE. PP. ad examen revocarunt quae de civili cleri habitu in nonnullis Synodis disputata sunt. Qua quidem in re cum confirmassent quae circa idem caput in Synodo Sutchuensi *c. X. n. 10* (1) sapienter statuta fuerunt, caetera prudenti episcoporum arbitrio commiserunt, id tantum animadvertentes curandum omnino esse ut circa vestes a clero adhibendas caute procedatur, ne difficultates inter sacerdotes inopportunis innovationibus excitentur. Insuper mandarunt ut diligenter observentur quae in Synodo Sutchuensi circa quasdam incedendi rationes nimium luxum redolentes praescribuntur *c. X. n. 12* (2).

239

Ex Litt. encycl. S. C. de Prop. F. *18 Oct. 1883.* (Ad Vicarios Ap. Sin.) — Necessarium erit ut de ipsis indigenis iam in sacerdotio constitutis singularem curam gerant eosque ita missionariis europaeis socios addant ut in omnes regimen aequa severitate ac modesta suavitate temperatum constituant. In quo quidem opportunum arbitrantur EE. PP. recolere quae in iam memorata Instructione anni 1845 innuebantur circa rationem qua erga sacerdotes indigenas VV. AA. sese gerere debeant, et praesertim nn. III. IV. V. ita tamen ut neque ad conditionem eis molestam deprimantur, neque altius quam par est et conditio temporum, ac gradus eorum aptitudinis sinit extollantur.

1. Quod autem regimen cleri generatim spectat, primum quidem haud praetermittere potest hoc S. Consilium suam voluntatem omnibus missionariis europaeis atque indigenis sacerdotibus aperte significare, qua nimirum exigit ut omnes plebem ab Episcopis suis dependentiam semper et ubique servent, uti in iuramento ante missionem susceptam vel sacros ordines praestito palam professi sunt, nimirum se in divino ministerio exercendo laborem suum ac operam *sub omnimoda directione et administratione Ordinariorum* esse impensuros. Quam profecto subiectionem profiteri debent etiam servando assiduam obedientiam iis disciplinae legibus et regulis quas ad bonum missionum exitum obtinendum, illarum praesules omnibus cooperatoribus suis imponere existimaverint.

2. Certe ambigi non potest singulari elogio dignos se praebuisse et esse habendos illos Vic. Apostolicos qui in regionibus extremi orientis vitam, ut aiunt, communem in clerum invexerunt. Ita prae caeteris inter Tunquinenses missionarios summa cum laude factum est, cum institutione *Domorum Dei,* quae vocantur, sanctissimi praesules disciplinam missionariorum ac maxime indigenarum eo exitu corroborarunt, qui in assiduis ac atrocissimis persecutionibus manifeste in martyrum ac confessorum fortitudine ad haec usque tempora enituit. Quod plane propositum S. Congregatio nunquam satis sese commendare posse arbitratur pro iis locis in quibus locorum adiuncta hanc disciplinae rationem adhiberi permittant.

3. Quod si inter indigenas sacerdotes Vicarius Ap. homines vitae sanctitate, zelo fidei propagandae, ingenio ac maturitate spectatos opperue-

---

(1) Ibi: « Missionariorum vestitus et habitus sit honestus ac decens; non nimium elegans nimiumve » sordidus, sed talis sit qui ipsorum religioso statui et » apostolicae vocationi modeste respondens intrinsecam » morum honestatem praeseferat. In vestibus, conopaeis » stragulis, culcitris et aliis huiusmodi nihil exquisitum » appetant, nihil sumptuosum vel pretiosum, nihil quod » novitatis, superfluitatis et vanitatis notari possit; sed » omne sit simplex, commune et modestum, ut decet » viros apostolicos. Sacris canonibus inhaerentes, pro» hibemus ne vestimentis aliisque ornatibus utantur » sericis; neque etiam induant, aut adhibeant in ornatu » splendidos aut nitidos colores, qualibus saepe utun» tur praefecti praetoriani, aliique passim saeculares » aut mulieres, sed (quemadmodum olim praeceptum » fuit ab illustrissimo Ioanne Myriophitano Episcopo » Vicario huius provinciae Apostolico in mandato pa» storali diei 12 octobris 1740) mandamus ut ubique » etiam in publico incedant in vestibus nigri, aut cae» rulei, aut alterius modesti coloris, nihil nisi com» mune praeferentis. Si qui autem praedicta serica aut » splendida habeant, volumus ut cito ea dimittant, et ad » normam ceterorum piorum sacerdotum se conferant » qui modeste vestiuntur. Quomodo paupertatem et hu» militatem Christi praedicabunt, qui fulgorem et iactan» tiam praeferunt saeculi? *Orabat quidam sanctus,* inquit » S. Bernardus, *si dederit mihi Dominus panem ad man» ducandum, et vestimentum, quo operiar. Nota* quo » operiar. *Sic et nos contenti simus vestimentis quibus ope» riamur, non quibus lasciviamus, non quibus superbia» mus, non quibus mulierculis* (aut saecularibus) *vel simi» lari vel placere studeamus* (Epist. 2. ad Fulconem). »

(2) Ibi: « In ceteris quoque quae ad usum vel cul» tum corporis pertinent, ab omni fastus, luxus, am» bitus, vel ambitionis et vanitatis specie longe refu» giant, solis necessariis vel utilibus, modestis et sim» plicibus contenti. In decursu visitationis christianorum » et itineribus ne sarcinarum baiulatorumque frequentia » et apparatu, neque plurimorum comitatu incedant » stipati, quidquid ad suam propriam commoditatem, » vel ostentationem pertinet secum deferentes cum ce» terorum incommoditate vel offensione, affectantesque » potius divites negotiatores vel praetoriani quam viri » apostolici videri. »

rit, eos etiam ad alicuius districtus regimen eligere non dubitabit, in quo districtu alios iuniores sacerdotes indigenas sub illius moderamine mittet, ut huiusmodi sinenses praepositi addiscant se in regimine sacerdotum ita exercere ut non sint dominantes in cleris sed forma facti gregis ex animo.

4. Generatim vero optimum erit consilium si indigenae clerici, cum ad sacerdotium pervenerint, ad ministeria exercenda longe a loco ubi eorum familia commoratur, sub probati ac senioris presbyteri moderamine mittantur, ut discant non acquiescere carni et sanguini, sed regnum Dei unice quaerere, ac quos in Christo pepererint filios in charitate ac patientia gubernare. Si tamen (quod Deus avertat) contra disciplinam ecclesiasticam graviter offenderint, vel parum morigeros sese ostendant, eos primo quidem Vicarius Ap. in alium districtum transferat, praehabita admonitione; si vero incorrigibiles evadant tunc illos etiam severioribus poenis iuxta culpae gravitatem plectat, ac, si opus sit, ab officio in perpetuum suspensos in propriam familiam restituat.

5. Immo optandum plane foret ut in locis sinensium missionum quaedam *domus poenitentiales,* saltem singulae in singulis quinque regionibus erigerentur, in quas huiusmodi sacerdotes vel ad tempus, vel in perpetuum ad emendationem et correctionem, vel saltem ad tollenda scandala detruderentur.

6. Caeterum erit Episcopis imprimis curandum ut ad regendum clerum ita res omnes apud se disponant ut faciliori ratione gubernium totius vicariatus procedat. In quo quidem id advertendum est quod licet in pluribus sinensis imperii missionibus Consilium missionariorum, qui Episcopo in gerendis negotiis gravioribus adsideant saluberrime invectum sit, praestet nihilominus ut in aliis in quibus vel adhuc huiusmodi subsidium desideratur, vel omnino regulariter constitutus consessus haud dici potest, quamprimum id fiat. Antiquissimum enim in Ecclesia catholica est ut seniorum quorumdam adiutorium ad huiusmodi rerum tractationem maturiorem ac faciliorem praesulibus adderetur: quod sequentibus temporibus per Capitulum ecclesiarum cathedralium effectum est. Curandum itaque ab omnibus, ut qua meliori fieri potest ratione Consilium illud munere suo diligenter fungatur.

7. Sutchuensis quoque antiquae Synodi vetitum omnibus missionariis districte EE. PP. iniungendum decreverunt, quo prohibetur ne ipsi in quaestiones inter fideles exortas, aut in tractatus matrimoniorum nullimode sese immisceant (c. X. n. 19).

240

Litt. Encycl. S. C. S. Officii *23 Ianuarii 1886* — In Constitutione Pii IX s. m. quae incipit *Apostolicae Sedis moderationi* IV Id. Oct. 1869 cautum est, « excommunicationem » Romano Pontifici reservatam speciali modo » incurrere — *Cogentes sive directe sive in-* » *directe iudices laicos ad trahendum ad suum* » *tribunal personas ecclesiasticas praeter ca-* » *nonicas dispositiones: item edentes leges vel* » *decreta contra libertatem et iura Eccle-* » *siae.* »

Cum de vero sensu et intelligentia huius capitis saepe dubitatum fuerit, haec S. Congregatio S. Romanae et Universalis Inquisitionis non semel declaravit — caput *Cogentes* non afficere nisi legislatores et alias auctoritates cogentes sive directe sive indirecte iudices laicos ad trahendum ad suum tribunal personas ecclesiasticas praeter canonicas dispositiones. — Hanc vero declarationem Sanctissimus D. N. Leo Papa XIII probavit et confirmavit; ideoque S. haec Congregatio illam cum omnibus locorum Ordinariis pro norma communicandam esse censuit.

Ceterum in iis locis in quibus fori privilegio per Summos Pontifices derogatum non fuit, si in eis non datur iura sua persequi nisi apud iudices laicos, tenentur singuli prius a proprio ipsorum Ordinario veniam petere ut clericos in forum laicorum convenire possint: eamque Ordinarii nunquam denegabunt, tum maxime, cum ipsi controversiis inter partes conciliandis frustra operam dederint. Episcopos autem in id forum convenire absque venia Sedis Apostolicae non licet. Et si quis ausus fuerit trahere ad iudicem seu iudices laicos vel clericum sine venia Ordinarii vel Episcopum sine venia S. Sedis, in potestate eorumdem Ordinariorum erit in eum, praesertim si fuerit clericus, animadvertere poenis et censuris ferendae sententiae uti violatorem privilegii fori, si id expedire in Domino iudicaverint.

241

S. C. de Prop. Fide – C. Gen. *17 Maii 1866* — Declarat S. C. nunquam sese fore admissuram recursum vel appellationem sacerdotum qui ad iudices laicos trahere ausi fuerint vel clericum sine venia Ordinarii, vel Episcopum sine venia Apostolicae Sedis, sive in causa ecclesiastica sive non, nisi prius recursum ad civile tribunal interpositum deseruerint.

Episcopi vero iuxta declarationem Capitis *Cogentes* a Suprema Congregatione Inquisitionis dies 23 Ianuarii 1886 editam, possunt in praedictum clericum animadvertere poenis et censuris ferendae sententiae, maxime suspensione a divinis, servatis tamen servandis, et pro gravitate causae, si id expedire in Domino iudicaverint. Quod si venia conveniendi clericum in forum laicorum ab Ordinariis petatur, ipsi

nunquam eam denegabunt, tum maxime cum ipsi controversiis inter partes conciliandas frustra operam dederint.

242

S. C. de Prop. Fide – C. Gen. *6 Septembris 1886* — Volendo un ecclesiastico cedere i suoi diritti ad un laico in una questione contro un prete, deve domandare la venia del Vescovo, e, se la lite è contro un Vescovo, alla S. Sede; che se esso non lo fa e non l'ottiene, rimane soggetto alle disposizinni emanate contro i preti ricorrenti ad *iudices laicos* e si considera come operante *in fraudem legis*.

CAPUT IX.

DE PRAEFECTIS MISSIONUM

243

S. C. de Prop. Fide – C. G. *4 Maii 1626* — S. C. mandavit per Procuratorem Generalem Cappuccinorum Praefectis Missionum suorum Religiosorum praecipi ut, singulis annis ad minus, de eorum gestis, et in conversione haereticorum vel infidelium progressibus relationem ad Urbem mittant.

244

S. C. de Prop. Fide – C. Gen. *19 Ianuarii 1644* — Praefectos teneri ad residentiam in locis Missionum, ut missionarii in occurrentibus dubiis, difficultatibus, controversiis ac aliis eorum necessitatibus facilem ad eum habeant recursum.

245

S. C. de Prop. Fide – C. Gen. *2 Martii 1665* — Non licere Praefecto licentiam missionariis concedere redeundi, etiam completo tempore suarum facultatum, nisi prius Sacra Congregatione praemonita, ac expectato adventu in Missionem aliorum missionariorum per eamdem S. Congregationem deputandorum.

246

S. C. de Prop. Fide – C. G. *2 Marti 1666* — Se il Prefetto possa continuare nel governo della Missione sino all'arrivo del successore, benchè sia spirato il tempo delle sue facoltà.

R. Praefectus permaneat in gubernio Missionis usque ad adventum successoris qui a S. C. destinatus et approbatus fuerit.

247

S. C. de Prop. F. – C. G. *13 Ianuarii 1682* — Se il Prefetto possa comunicare i suoi privilegi ad un missionario che abbia terminato il tempo prescritto nella sua patente, senza domandare proroga e conferma.

R. Affirmative, dummodo missionarius maneat in Missione.

248

S. C. de Prop. F. – C. G. *30 Augusti 1700* — Se le facoltà del Prefetto debbono durare sino a tanto che saranno ottenute le nuove dal successore.

R. Affirmative.

249

S. C. de Prop. F. *2 Octobr. 1724* — Cum Sacrae huic Congregationi innotuerit in aliquibus Missionibus... perniciosam eamque prorsus erroneam opinionem irrepsisse scilicet quod missionarii eo quia tales instituti sint ab eadem S. Congregatione, quae pariter Praefectos instituit, non sint subditi sed socii eorumdem Praefectorum, atque ideo cum par in parem non habeat imperium, eorum praeceptis obtemperare non teneantur: Emi PP. ad huiusmodi abusum vanamque sententiam penitus eliminandam declararunt, quod missionarii sunt vere subditi et tenentur obedire superioribus localibus, etiam occasione transitus, et istos ac ipsorum subditos Praefectis, Praefectos vero et reliquos omnes P. Procuratori Generali Ordinis et S. Congregationi.

250

Litt. S. C. de Prop. Fide *31 Augusti 1737* — (AD PRAEF. MISSION. PERNAMBUCI) — Avendo fatta istanza a questa S. C. il Padre Giuseppe da Calvatone Missionario Cappuccino di cotesta Prefettura di Pernambucco per l'opportuna decisione di... dubbi contenuti nell'annesso foglio (1), sono questi stati rimessi

---

(1) *En dubia:* 1. An vivente et residente Episcopo, Praefectus Missionariorum Capuccinorum, sive de eius licentia, quisvis alius missionarius possit licite et valide dispensare ante factum in impedimentis matrimonii, ad normam privilegiorum, non tantum Indos Missionum sed etiam cives cuiuscumque gradus et conditionis cum debita solemnitate. — 2. An saltem possint eodem modo, vel absente Episcopo, vel sede vacante.

per la risoluzione a quella del S. Officio, la quale tenutasi, secondo il consueto, avanti la Santità di N. S. ha ordinato che io come Prefetto della S. C. di Prop. Fide manifesti direttamente a V. P. conforme eseguisco, per modo d'istruzione, le determinazioni della medesima in ordine ai detti dubbî, senza darsi veruna risposta al religioso che li ha proposti giacchè non si dee dare adito che ogni missionario si faccia lecito di fare simili quesiti appartenenti alla Missione, dovendo ciò praticarsi per se stesso nelle occorrenze dal solo P. Prefetto con la previa partecipazione di tutti i missionarî della Prefettura, senza ch'egli possa neppur dar licenza ai missionarî particolari di proporli.

Or venendo all'istruzione sopra i mentovati dubbî, rispetto al primo è chiara la disposizione dell'articolo quarto delle facoltà, quali si concedono dalla Santa Sede Apostolica al Rev. Prefetto, communicandole ai proprii religiosi missionarî, in ordine alle dispense matrimoniali, che possono usarle nel foro interno di coscienza indefinitamente e non già *in utroque foro* ove sono i Vescovi, ivi: *Hae vero matrimoniales dispensationes, videlicet 4, 5, 6 et 7 non concedantur in utroque foro, ubi erunt Episcopi, sed in foro conscientiae tantum;* perlochè portando il quesito se possono i Missionarî dispensare *cum debita solemnitate, vivente et residente Episcopo,* è indubitato che non possono servirsi di tal facoltà *cum solemnitate,* cioè nel foro publico, venendo questa proibita a' missionarî, ma solo riservata ai Vescovi i quali però possono delegarla; nè le facoltà per le dispense matrimoniali, secondochè si riconosce dalla formola di esse, si restringono solo agli indiani, ma complettano indistintamente tutti di qualsivoglia condizione, benchè vengano limitate con clausole, gradi, e spiegazioni di matrimonî contratti, ovvero *contrahendi,* le quali si devono impreteribilmente osservare.

Quanto al secondo dubbio nelle facoltà che si danno ai Vescovi di coteste parti si esprime che possono communicarle (a riserva però di quelle che richiedono il carattere episcopale) ai sacerdoti idonei, e particolarmente in tempo di morte, ivi — *Praedictas facultates communicandi, non tamen illas quae requirunt ordinem episcopalem, vel non sine sacrarum oleorum usu exercentur, sacerdotibus idoneis qui in eorum dioecesibus laborabunt, et praesertim tempore sui obitus, ut Sede vacante, sit qui possit supplere donec Sedes Apostolica certior facta, quod quamprimum fieri debebit per delegatos, vel per unum ex eis, alio modo provideat.* — Pertanto col supposto che il Vescovo sia assente dalla diocesi, e che abbia lasciato i suoi sostituti in persona del Vicario Generale, o d'altri sacerdoti per l'uso delle predette facoltà nel foro esterno, in tal caso resta vietato ai missionarî di usarle in detto foro esterno. Quando poi il Vescovo sia uscito di vita, il Capitolo non succede allora nell'uso di dette facoltà, ma bensì quello, o quelli, ai quali le avrà communicate il Prelato *tempore sui obitus,* in virtù della potestà che gliene dava la citata formola, e perciò neppure potranno esercitarle i missionarî nel foro esterno. Nell'opposto però, se una tale communicazione non fosse succeduta, in tale evento potranno i missionarî usarle anche nel foro esterno, attesochè la mente della Santa Sede si è che, vi sia nella diocesi chi possa supplire in caso di vacanza del Vescovato, conforme si riconosce e raccoglie dell'enunciata formola. Tuttavolta quando il Vescovo sia uscito di vita senza aver prima communicate le facoltà ad alcuno, dovrà intanto prontamente il Padre Prefetto renderne ragguagliata la Santa Sede, e da questa attendere le provvide ed opportune deliberazioni.

251

S. C. de Prop. Fide – C. G. *13 Martii 1743* — S. C. iustissimis de causis adducta constituit ne Procuratoribus Missionariorum Regularium consueta pecuniae subsidia persolvantur nisi prius certo documento ostenderint, atque exhibuerint numerum missionariorum, qui revera in missionibus obeundis occupantur.

Insuper eadem S. C. censuit ac decrevit Litteras Encyclicas dandas esse Praefectis Missionum ut singulis annis describant numerum missionariorum, qui ipsis subiecti sacras missiones exercent, et etiam de illorum moribus, integritate vitae et diligentia sincerum testimonium ad S. C. transmittant.

Denique iussit commendari magnopere, ac praecipue Episcopis et Vicariis Apostolicis, ut certam faciant S. C. si aliquis fortasse ex missionariis muneri suo minime satisfaciat, vel suis moribus et exemplis offensionem et scandalum praebeat.

252

S. C. de Prop. Fide – C. Gen. *8 Maii 1847* — La S. C. non deputa i Vice-prefetti nè li riconosce quando nella Missione esiste il Prefetto da essa deputato. Il Prefetto però può da sè deputare uno o più Vice-prefetti, che lo aiutino nel temporale, e forse anche in ciò che concerne la disciplina regolare, ma in quanto alla communicazione delle facoltà deve egli solo communicarle in tutto o in parte ai missionarî, nè senza speciale facoltà della S. Sede può communicarle al Vice-Prefetto acciò questi le communichi ai missionarî; ed i Prefetti possono

istituire i Vice-Prefetti con facoltà solo nel tempo della loro morte finchè dalla S. C. sia provisto.

253

Litt. S. C. de Prop. Fide *17 Iunii 1747* (AD PRAEFECTOS MISSION.). — Essendo intenta questa S. Congregazione a promuovere con la dovuta premura, e con l'uso dei mezzi più proprii il buon servigio delle Apostoliche Missioni da essa dipendenti, e singolarmente di quelle che sono commesse agli Ordini Regolari, giudica molto confacevole a tal fine l'essere annualmente informata, non meno del numero, che della condotta di quei Religiosi che in esse dimorano impiegati nell'esercizio dell'evangelico ministero. In virtù pertanto della presente Lettera circolare, la quale contemporaneamente si spedisce a tutti i Prefetti e Superiori delle dette Missioni, viene ingiunto alla P. V. e conseguentemente a tutti i di lei successori nel suo uffizio, che verso il termine di ogni anno debba transmettere direttamente alla medesima S. Congregazione un distinto catalogo dei missionarii del suo proprio Istituto, che si trovano esistenti nei limiti della sua Prefettura, e soggetti alla di Lei autorità e direzione, individuando, oltre al nome di ciascuno, il tempo che gli manca a compir quello prefisso nel Decreto della sua destinazione, e specificando con ogni sincerità, coram Deo, e in sua coscienza, quali siano i costumi di ognuno, e l'integrità, e i difetti della di lui vita l'idoneità e la diligenza, con cui adempie i doveri del suo impiego, e qual frutto corrisponda alle sue industrie e fatiche in beneficio delle anime alla di lui assistenza confidate. Si attenderà dalla vigilanza e puntualità della P. V. l'esatto adempimento di quanto se le incarica con la presente, quale sarà sua cura di conservare per lume e governo de' futuri Prefetti di codeste Missioni, accertandosi peraltro, che l'accennata annuale informazione verrà qui custodita con la dovuta segretezza.

254

S. C. de Prop. Fide – C. Gen. *3 Martii 1766* — Benchè la Prefettura di alcune Missioni si dia al Provinciale pro tempore di qualche Provincia che abbia annesse le Missioni, nondimeno la S. C. non intende di darla all'officio del Provincialato, ma alla persona eletta, e perciò non si fa menzione nella Patente dell'officio del Provincialato. Il Provinciale adunque allorchè viene eletto non ha alcuna ingerenza nel governo della Missione, se non ne viene autorizzato dalla Patente di Prefettura della S. C., e perciò morendo prima di terminare la prefettura, qualsivoglia persona eletta dalla Religione al governo della Provincia fino all'elezione del nuovo Provinciale, non può avere il governo della Missione senza che ne sia munito con autorità della S. C.

255

S. C. de Prop. F. – C. G. *1 Septembris 1783* VIC. AP. PATR. CONSTANTINOP. — Se i Prefetti delle Missioni, attese le facoltà dalla S. Sede loro concesse possano nei luoghi ove si trova l'Ordinario, indipendentemente da esse:

1. Dispensare i secolari per l'uso dei latticini o carni, riguardo a persone particolari.

2. Se possano concedere ai loro religiosi la stessa dispensa;

3. E dare ai medesimi la facoltà di celebrare la S. Messa nelle case private, ove non sia il privilegio dell'oratorio privato.

R. Ad 1 et 2. Affirmative pro iis missionariis qui gaudent facultatibus Form. IV. et qui Vicario Patriarchali eas praesentaverint.

Ad 3. Negative.

256

S. C. S. Officii *26 Aprilis 1809* VIC. AP. PATR. CONSTANTINOP. — 1. Se le facoltà dei Prefetti debbono restringersi soltanto ai loro sudditi religiosi.

2. Se possono esercitarsi dov'è il Vicario Apostolico.

R. Ad 1. Negative.

Ad 2. Affirmative, iuxta tamen tenorem Formularum et facultatum extraordinariarum.

257

S. C. de Prop. Fide – C. G *2 Augusti 1830* — Se la giurisdizione del Prefetto Apostolico possa considerarsi come quasi episcopale e quasi ordinaria.

R. Negative.

258

S. C. de Prop. Fide – C. G. *13 Martii 1837* — Se le facoltà di assolvere dalle scomuniche concedute ai Prefetti delle Missioni s'intendono soltanto pel foro interno.

R. Affirmative ad normam Instructionis die 14 Ianuarii 1726 data (V. P. II. Cap. V. art. *De censuris*).

259

Ex Litt. S. C. de Prop. Fide *22 Augusti 1867*. — Doversi tenere per fermo ed indubitato che anche nell'ipotesi che trattisi di Custodie o Provincie propriamente dette, esistenti nelle missioni, la nomina dei Prefetti Apostolici spetta principalmente alla S. C. sebbene questa per ragione di prudenza non soglia valersi del suo diritto senza intendersi preventivamente coi rispettivi Superiori Religiosi.

260

S. C. S. Officii *16 Dec. 1874* (Deleg. Ap. Mesopotamiae) — L'Evêque designé par les nn. 14 et 15 (Form. IV. Facultatum pro Praefectis): *Reconciliandi Ecclesias pollutas aqua ab Episcopo benedicta, et in casu necessitatis etiam aqua non benedicta ab Episcopo et huiusmodi facultatem communicandi simplicibus sacerdotibus;* et: *Consecrandi calices, patenas et altaria portatilia cum oleis ab Episcopo benedictis, ubi non erunt Episcopi vel distent duas dietas, vel Sedes vacet;* est-il l'Evêque latin seul, ou le Délégué du St. Siège, ou bien toute éspece d'Evêque Oriental?

R. Episcopum de quo sub n. 14 et 15 Facultatum esse Episcopum ritus latini.

CAPUT X.

DE MISSIONARIIS APOSTOLICIS

Art. I. De titulo et facultatibus Missionariorum

261

Decr. S. C. de Prop. Fide *24 Iulii 1626.* — Quoniam Sacra Congregatio non sine animi molestia certissime cognovit Superiores Regularium partes orientales incolentium, diversis praetextibus, et praesertim ordinariae iurisdictionis sed Apostolico privilegio illis concessae, plurima impedimenta missionariis a se vel ab aliis auctoritate sua ad praedictas partes destinatis procurare, quibus perterriti, non solum a munere suo cessare, sed etiam loca eis assignata deserere coguntur, simulque considerans quod frustra missiones ad orientis regiones tot expensis laboribus, ac periculis fierent, si missionarii in eorum officii executione impedientur, aut e locis, ad quae destinati sunt, deturbarentur; ad relationem Illmi D. Card. Marcomontii, censuit missionariis quibuscumque tam saecularibus quam regularibus cuiuscumque Ordinis et Instituti, seu Congregationis et Societatis a se, vel ab aliis auctoritate sua ad praefatas regiones destinatis seu destinandis sufficere quod Literas Patentes suae missionis praedictis Superioribus, vel eorum Vicariis, aut Ministris etiam ordinariam potestatem ex privilegio Sedis Apostolicae habentibus ostendant, ut illis ostensis, sive obtenta sive non obtenta ab eis vel eorum quolibet licentia, possint libere ac licite suum officium et munus exequi. Denique praecipiendum esse censuit, prout praesenti decreto districte praecipit superioribus praefatis eorumque vicariis ac ministris, ne post illis ostensas Patentes praedictas, ullo modo impedire praedictos missionarios audeant quominus officium suum exercere possint ac valeant, alioquin pro modo culpae severe a SSmo D. N. punientur.

262

S. C. de Prop. Fide *22 Iunii 1629* — S. C. decrevit ut pro missionariis qui in munere Missionis aut in itinere ad eam interficientur, aut alias morientur, singulis annis in perpetuum Anniversarium a S. C. de Prop. Fide celebretur.

263

S. C. de Prop. Fide – C. G. *5 Augusti 1630* — Missionariis in itinere per aquam vel per terram occurrit saepius ut ob defectum aliorum sacerdotum cogantur audire confessiones vel comitum itineris, vel etiam habitatorum illarum regionum per quas transire necesse est, ut ad loca suarum missionum se transferant, propterea cupiunt declarari per S. C. an facultatibus illis concessis pro missionis locis possint uti in praedictis casibus in itinere occurrentibus.

S. C. declaravit non licere missionariis uti facultatibus illis concessis extra regna vel provincias aut loca ad quae destinati fuerint. *(V. n. 270).*

264

S. C. de Prop. Fide – C. P. *7 Maii 1631* — 1. An a missionariis (in oriente) pro usu suarum facultatum petenda sit licentia ab Episcopis quos missionarii arbitrantur esse catholicos.

2. An missionarii celebrare possint in Ecclesiis schismaticorum, eorumve sacerdotalibus vestibus et calicibus uti.

R. Ad 1. Affirmative, si tanta sit certitudo eorum rectae fidei, ut omnem schismatis ac erroris in illis partibus vigentis suspicionem excludat.

Ad 2. Negative, quia datur missionariis usus altaris portatilis et facultas benedicendi paramenta, et propterea non est necesse ut ipsi in praefatis Ecclesiis celebrent vel praedictis vestibus utantur.

265

S. C. de Prop. Fide *11 Decembris 1637* — Sacra Congregatio censuit, si Sanctissimo pla-

cuerit, omnibus missionariis concedendam esse auctoritatem exercendi in itinere facultates eis commissas in locis per quae transibunt, si ibi non fuerint sacerdotes catholici neque missionarii, per octo tantum dies: quia in partibus infidelium rarissimi sunt sacerdotes catholici, et missionarii, et in multis locis reperiuntur christiani, qui per annum, biennium, triennium et ultra non audierunt missam, neque Sacramenta susceperunt, nec eorum infantes baptizarunt.

In Congregatione autem Generali de Propaganda Fide habita in Vaticano coram SSmo die 30 Ianuarii 1638, referente Emo Dno Cardinali Pamphilio supradictum Decretum, generaliter editum pro missionariis, ut facultatibus eis concessis certo modo uti possint in itinere, SSmus illud probavit.

266

S. C. de Prop. Fide – C. G. 2 *Aprilis 1640* (coram SSmo) — Ad quaesitum P. I. missionarii, SS. Dnus dixit tempus facultatum ad eum transmissarum computandum esse a die receptionis earum et non a die datae.

267

S. C. de Prop. Fide – C. G. *26 Aprilis 1647* — Missionarios in eorum facultatibus habere clausulam quod sine licentia Episcoporum vel parochorum in quorum districtibus habent Missiones parochialia Sacramenta administrare non possunt, cetera vero post ostensas praedictis Praelatis vel parochis suas facultates, quod facere debent quamprimum ad loca Missionum pervenerint, administrare possunt, nec a dictis Praelatis vel parochis impediri debent.

268

S. C. de Prop. Fide – C. G. *5 Maii 1654* — Referente Emo Praefecto libellum supplicem porrectum pro parte missionariorum Ordinis Praedicatorum Galliae ad Indos petentium: — An in exercendo munia parochialia possint etiam censuras fulminare pro correctione et poena delinquentium; placuit Emis PP. respondere: Negative.

269

S. C. de Prop. Fide *5 Aprilis 1659* — S. Congregatio declaravit subsidia quae missionariis largiuntur non esse stipendia sed eleemosynas, subsidia vero pro subventione necessitatum missionariorum, ac proinde pro praeteritis nullum remanere debitum in Sacra Congregatione.

270

S. C. de Prop. Fide – C. P. PRO SIN. *22 Martii 1669* — Ritrovandosi i missionarî in viaggio verso le loro missioni, e ritornando in Europa per servizio delle medesime, essendo alle volte necessitati a fermarsi in alcuni luoghi ne' quali sono i parrochi, vien loro fatta istanza d'amministrare i Sacramenti a quei cristiani che vi dimorano; perciò domandano:

1. Se nel caso suddetto e nei luoghi dominati da infedeli possano farlo ad istanza o con licenza de' parrochi, senz' aver ottenuta l'approvazione e la giurisdizione dai Vescovi per esser troppo distanti.

2. Se nel caso e luoghi come sopra, possano farlo senza la licenza de' medesimi parrochi, concorrendovi grave ed urgente necessità.

3. Se nell'uno e l'altro caso possano servirsi delle facoltà concedute loro dalla S. C. che concernono il foro interno.

Ad 1. Posse ea tantum administrare quae parochus potest.

Ad 2. Non posse, sed concedendam esse facultatem in casu gravis et urgentis necessitatis, et in partibus infidelium.

Ad 3. Ut ad proximum (i. e. secundum).

271

S. C. de Prop. Fide *13 Aug. 1670* — Facultates missionariorum currere a die quo perveniunt ad locum missionis.

272

S. C. de Prop. Fide *23 Nov. 1688* — Missionarios teneri exhibere Litteras Patentes Vicariis Apost. et, ipsis absentibus, eorum Provicariis, et ab eis licentiam pro suis facultatibus exercendis postulare; quae negari non debet, nisi in casu gravis causae S. Sedi communicandae.

273

S. C. de Prop. Fide – C. G. *5 Septembris 1701* — Missionem (Valstanensem in dioecesi Eporedien.) esse manutenendam, et missionarios non teneri se subiicere examini Episcopi pro audiendis confessionibus in locis suae missionis; debere tamen se abstinere a parochialibus absque parochorum vel Episcopi licentia.

274

S. C. de Prop. Fide *14 Febr. 1702* — Missionariis, sive saecularibus, sive Regularibus, etiam Societatis Iesu, non liceat, etiam vigore suorum privilegiorum, Sacramenta administrare, aut alia munia parochialia obire, nisi de licentia Ordinariorum seu Vicariorum App. in quorum respective provinciis aut dioecesibus eosdem missionarios commorari contigerit.

275

S. C. de Prop. Fide *12 Feb. 1704* — Cum alias sub die 13 Martii 1668 S. Con-

gregatio missionariis apostolicis iniunxerit ne a Missione discedant nisi prius ab eadem S. C. obtenta licentia redeundi, quantumvis tempus residendi in Missione iuxta eorum decreta integre compleverint, quod etiam per lapsum facultatum expirare non censeatur, et in hoc tempus itineris non comprehendatur; eadem S. C. declaravit missionarios praedictos donec confirmationem missionis, seu licentiam ut supra discedendi a Missione obtinuerint, facultates suas exercere posse ut antea, etiamsi tempus earum lapsum fuerit.

276

S. C. de Prop. F. – C. P. pro Sin. *28 Feb. 1716*. — Missionarios S. C. non posse removeri nec alio transmitti sine licentia Sacrae Congregationis.

277

Ex Instr. S. C. de Prop. Fide *14 Ianuarii 1726* (ad Missionarios Congi) — Quando essi (Vescovi) pretendessero di esaminarli prima che amministrino i Sacramenti per non esservi in esse Patenti le parole *examinatus et approbatus,* rispondano a detti Vescovi che l'essere stati approvati per missionarî importa lo stesso che l'essere stati approvati per l'amministrazione dei Sagramenti, giacchè l'officio de' missionarî per il quale sono stati approvati, consiste appunto nel predicare e nell'amministrare i Sagramenti.

278

S. C. de Prop. F. – C. G. *19 Augusti 1743* — Denominationem *Missionari Apostolici* non competere nisi alumnis Collegiorum Pontificiorum, aliisque sacerdotibus ad Missiones exercendas deputatis per speciale decretum Sacrae Congregationis.

279

Ex Litt. S. C. de Prop. Fide. *1 Iulii 1752* (ad Praef. Mission. Thibet.) Nelle facoltà della formola IV le quali Le sono state concedute comunicabili ai suoi subalterni, al n. 23 si legge la seguente; *Induendi vestibus saecularibus, si aliter vel transire vel permanere non poterit in locis Missionum....* Quando pertanto gli accennati missionarî non possano ivi vestire gli abiti proprî della Religione che hanno professato, la Santità di N. S. permette ad essi che vestano gli abiti proprî del paese, che dormano anche con essi; e quando vogliano celebrare la S. Messa, se gli è di grave incomodo il rivestire l'abito della Religione, mettano gli abiti sagri sopra gli usuali.

280

S. C. de Prop. Fide – C. P. pro Sin. *13 Ianuarii 1776* Chan-si et Chen-si — 1. Utrum missionarii destinati ad aliquem districtum seu territorium habeantur ut parochi. Supposito quod sint tamquam parochi, quaeritur an gaudeant iure parochorum et an possint amoveri ad alterum districtum quacumque ex causa etiam minima arbitrio Vicarii Apostolici.

2. Utrum missionarius recens adveniens teneatur personaliter accedere ad Vicarium Apostolicum petiturus ab eo necessarias facultates etsi id fieri nequeat sine magno suo incomodo et periculo.

R. Ad 1. Posse Vicarium mutare stationes missionariorum ex iusta et rationabili causa concernente bonum missionis.

Ad 2. Magis expediens esse ut Vicarius Alumnis transmittat facultates etiam per litteras vel per nuntios quando valde difficilis erit ad ipsum accessus ad evitandas expensas, pericula itinerum et ceteras valde graves difficultates. Posse tamen Vicarium pro iusta et rationabili causa in aliquibus casibus particularibus mandare Alumnis ut coram se sistant pro impetrandis facultatibus.

281

Ex Instr. S. C. de Prop. Fide *23 Sept. 1783*. (Ad Ep. Latin. Babyl.) – Monere primum necesse est missionarios, omnesque alios qui per Orientem praedicandi Evangelii, ac propagandae religionis praeclaro munere funguntur, in visceribus Iesu Christi obsecrare, ut digne ambulent vocatione, qua vocati sunt, cum omni humilitate et mansuetudine, cum omni patientia supportantes invicem in charitate, solliciti servare unitatem spiritus in vinculo pacis. Praecipuum illorum munus est Dominicum agrum excolere, plantare, rigare; super fundamentum, quod est Christus Iesus, superaedificare aurum, argentum, et lapides pretiosos; quin unquam inanis aucupandae gloriae cupidine abrepti, se supra ceteros extollant, suis studeant commodis, alienis invideant; sed potius suos conatus, curasque omnes eo tendant, ut nihil omnino ad sese, sed ad proximum omnia, et ad Deum referant, *nam neque qui plantat est aliquid, neque qui rigat, sed qui incrementum dat Deus* (ad Cor. 1. c. 7.). Qualiscumque enim fuerit Evangelii praeco, sive latinus ab hac Apostolica Sede missus, sive orientalis a proprio Episcopo constitutus, noverit se *adiutorem Dei esse, christianam autem plebem sibi commissam, Dei agriculturam, Dei aedificationem, ut non glorietur omnis caro in conspectu Dei, sed qui gloriatur, in Domino glorietur;* quemadmodum eodem loco tradit Apostolus. Atque utinam in missionariis praesertim latinis, christianae humilitatis, et coniunctionis spiritum adaugeat Deus ut reminiscantur et intelligant, non se fraternae charitati consulere, neque ex Deo esse, si inter diversos eiusdem missionis

operarios, atque inter populos diversi ritus, eam, quam inter Corinthios acriter reprehendit idem Apostolus, foveant aemulationem: *Ego quidem sum Pauli, ego vero Apollo, ego autem sum Cephae,* sed illud suis mentibus infigendum, populisque tradendum studiose curent, Chistum divisum non esse, et firmamenta christianae religionis illum convellere penitus, ac disiicere qui pro privatis rationibus salutem animarum negligat, fratrum consensionem non tueatur, ab officio praedicationis discedat, praepositorum mandatis non obtemperet.

Cum igitur ita affectos esse missionarios oporteat, eoque studio solum incensos, ut in Ecclesiae sinum interque piae matris amplexus orientales populi reducantur, quid sane dicendum esset, si qui non aequo animo ferrent, quod orientales catholici Episcopi suos mitterent operarios ad pascendas oves in regionibus sibi subditis dispersas, imo eos perturbarent, impedirent, aspernarentur? Quid si invidiam quandoque pareret id, de quo maximopere laetantur caelicolae, cum orientalis aliquis Episcopus, aut quilibet animarum Pastor, suae sectae erroribus repudiatis, probataque apud Summum Romanum Pontificem, christianorum omnium Patrem, et Magistrum, fide et coniunctione sua, popularium suorum regimen, ac pastoralem curam susciperet? Quid si novarum harum segetum fructu potiora ducerent sua iura et praerogativas, iisque ita mordicus insisterent, ut orientalium potestate redintegrata, suam laedi arbitrarentur?.....

Complura alia hic proferri possent Sacrae huius Congregationis decreta, summorum Pontificum auctoritate munita, quibus semper est definitum, latinos sacerdotes in orientem missos latinorum curam cum omni potestate gerere primum debere, orientalium vero in subsidium, et quasi adiumentum, si forte alicubi, (quod saepe accidit) nullus catholicus eiusdem ritus reperiatur Antistes, vel, aut propter sacerdotum inopiam, aut etiam culpa sua, negligat idoneos pastores praeficere, qui Sacramenta administrent, populosque rudes, atque etiam parum in fide firmos salutaris doctrinae pabulo reficiant..... Unum Missionariis omnibus latini ritus, qui Evangelium orientalibus annuntiant, debet esse propositum, quod Apostolus Paulus vere de se praedicabat scribens (2. ad Corinthios 12. 14) *Non enim quaero, quae vestra sunt, sed vos.* Totis enitantur viribus, ut ab orientalium mentibus errores depellant, ut eos ad catholicae Ecclesiae locorum traducant, ut Romano Pontifici, tamquam eius capiti sese obedientes, ac morigeros praestent: eos pascant, foveant, amantissime tueantur, quoadusque proprii pastoris solatio destituuntur; ipsos etiam pastores imperitos, aut desides urgeant, sublevent, opitulentur, non autem appetant illorum iura, neque id, quod ipsis detraxerint, sibi assumant, omnemque praesertim de iurisdictione contentionem studiose devitent, quam si ad se quisque rapiat, continuo dissolvetur mutua animorum consensio, quae ad fidem propagandam omnino necessaria est, et charitas, sine qua christiana religio incolumis esse non potest, penitus extinguetur.

. . . .

Prorsus de medio tollat (Episcopus Babyl.) discordias, et contentiones inter latinos missionarios, et sacerdotes orientales; si cives alicuius ritus sacerdote carentes reperiantur, sed tamen adsit sacerdos alterius ritus orientalis, qui iis Sacramenta possit administrare, ultro sinat eos, si ita lubet, ad hunc sacerdotem, potiusquam ad missionarios latinos in spiritualibus indigentiis confugere, quum longe inter se ritu latino proximiores sint diversi ritus orientales, praesertim si huiusmodi orientales fermentati usum facerent in Coena Eucharistica. Denique totius spiritualis sui regiminis sit veluti dux ac norma, virtutum omnium regina, charitas nimirum *quae non aemulatur, non agit perperam, non inflatur, non est ambitiosa, non quaerit quae sua sunt.*

. . . .

Si missionarii latinorum curam suscipiant, iisque Sacramenta administrent, procul dubio ab Episcopi nutu, ac potestate pendere debent; ipse enim omnimodam habet supra latinos spiritualem iurisdictionem, eique propterea incumbit tota ea provincia quae ad eorum curam spiritualem spectat atque ad Sacramentorum administrationem. Si vero missionarii latini orientalium etiam regimen capessere debeant, vel quia nullus iis praesit catholicus Antistes, vel quia omnis deficiat eiusdem ritus sacerdos, denique vel ob nonnullam aliam ex iis caussis, quas supra commemoravimus, debent tunc a latino Babylonensi Episcopo veniam petere, ut suis facultatibus, quas ab Apostolica Sede impetrarunt, uti queant.... Verum quoniam non raro accidit, vel latinos Regulares missionarios suis privilegiis, atque ea qua donati sunt ab hac S. Sede apostolici muneris gratia, nimium confisos, parochialia munia tam supra latinos, quam super orientales obire, despecta prorsus Episcopi auctoritate; vel etiam e contra Episcopos ita contemnere missionariorum operam, ut quamvis maximo sumptu, incredibilique labore, vel ab hac Sacra Congregatione, vel a Praesidibus Regularium Ordinum illuc missi, ut in vinea Domini excolenda laborent, otiosi tamen et nihil agentes quandoque remaneant, ob denegatam ab Episcopo exercendi sui muneris potestatem; hinc Sacra Congregatio censuit, huic malo, quantum quidem fieri potest, occurrere, eo saluberrimo consilio, quod nihil detrimenti afferat Episcopali iurisdictioni, nec

missionariorum laborem, aut laboris fructum impedire quoquo modo possit. Itaque secum animo reputans, quantum removendis dissidiis in missionarios, atque Vicarios Apostolicos Sinarum, utilitatis attulerit provida Clementis PP. IX. Constitutio edita anno 1669, quae incipit *Speculatores (V. n. 54)*, eadem prorsus ratione, ac methodo omnem de apostolicarum facultatum usu in missionibus Babylonicis controversiam inter missionarios, et Episcopum Babylonensem componendam esse decrevit.

Itaque primo iubet, quod omnes, et singuli regulares cuiuslibet Ordinis, Instituti et Congregationis, qui in Assyriam, Mesopotamiam, Mediam, ac regiones Bassorae, et Mossul ad sacras peragendas Missiones, sive a suis superioribus ablegati sunt, sive specialiter ab hac Sacra Congregatione deputati suas Patentes, seu alias quascumque eorum deputationis, et constitutionis litteras Episcopo Babylonensi, seu illius Vicario, aut Vicesgerenti exhibere, et licentiam suas facultates exercendi petere debeant, et teneantur: et si quis id praestare neglexerit, aut recusaverit, possit Episcopus tamquam Sedis Apostolicae delegatus, prohibere ne facultates sibi per litteras huiusmodi concessas exerceat. Statim ac autem missionarii praedicti suas Patentes Litteras Episcopo exhibuerint, et veniam exercendi suas facultates ab ipso postulaverint, nequeat ille, sub inscientiae, aut alio quovis praetextu impedire, quominus imposito sibi munere perfungantur; nisi in casu gravis caussae eidem Sacrae Congregationi statim communicandae. Quotiescumque vero iidem missionarii latinorum aut eorum orientalium, qui iuxta superius recensitos casus Episcopo Babylonensi subsunt, spirituali curationi operam dabunt, quoad parochiales functiones, eiusdem Episcopi visitationi et correctioni subiecti sint, ab eo sancta olea, et sacrum Chrisma accipiant, ac demum illum de statu, atque incremento Missionis identidem certiorem faciant, et coniunctis cum eo viribus, catholicae fidei propagationi, atque animarum saluti sedulo, ac vehementer incumbant. Cum vero missionarii adiutricem operam suam navabunt circa populos orientales in Missionibus Babylonicis commorantes, qui proprios habent Episcopos, aut presbyteros ab ipsis constitutos, quoniam, ut supra definitum est, suis iidem populi pastoribus subesse debent, tum missionarii praedicti, si pro imposito sibi munere in iisdem Missionibus exercendo veniam et permissionem Episcopi Babylonensis, ut supra dictum est, semel petierint et obtinuerint, suis more solito facultatibus ab Apostolica Sede impetratis, durante eorum officio, uti libere possint erga orientales huiusmodi, absque ulla dependentia ab Episcopo Babylonensi, imo potius, quantum fas est per locorum intervalla, atque itinerum difficultates, quidquid agendum in procuratione salutis horum orientalium erit, suis Episcopis referre, atque cum eorům assensu perficere, maxime convenit.

282

S. C. de Prop. Fide – C. G. PRO SIN. *21 Ianuarii 1788.* — Scribendum Episcopo Pekinensi quod in assignandis stationibus missionariorum rationem habeat antiquae consuetudinis, et cuilibet missionariorum coetui illa conservet loca et territoria quae pridem ab ipsis in animarum ministerio excolebantur, ne propter operariorum diversam methodum atque institutionem pietatis studium in christianis defervescat, neve etiam iurgia et dissidia inter missionarios exoriantur, salva semper Episcopi auctoritate aliter decernendi in casu necessitatis. Caveat tamen non ita cuipiam missionariorum Ordini stationes pagos aut paroecias addicere quin liberum sit cuilibet christiano sua peccata confiteri sacerdotibus quibuscumque ad audiendas confessiones ab ipso approbatis, quamvis alterius Ordinis sint et alterius territorii, et aliorum locorum spirituali servitio mancipati.

283

Ex Litt. S. C. de Prop. Fide *2 Aug. 1788.* I missionarî latini non sono se non ministri sussidiarî per le nazioni orientali, quando queste hanno il proprio parroco; e solo ad essi è lecito di far le funzioni parrocchiali, predicare ed amministrare i Sacramenti agli orientali, quando manca ogni parroco e sacerdote nazionale che possa farlo.

284

Ex Litt. S. C. de Prop. Fide *17 Iulii 1803* (AD P. CUSTODEM TERRAE SANCTAE). – È mente di Sua Santità e costante intenzione della S. Sede che siano altamente rispettati dai suoi missionarî tutti i Prelati delle Diocesi nelle quali essi si trovano, ne sia riconosciuta l' autorità, ubbiditi gli ordini, e riguardata gelosamente la giurisdizione. Questi giusti riguardi che si debbono a tutti i legittimi missionarî, molto più attentamente si vogliono custoditi coi Prelati di diversi riti, affine di stringere sempre più ed affezionare i loro animi alla S. Sede con ogni sorta di buona corrispondenza, e sopratutto con quelli che hanno sublime dignità di Patriarchi. Che se talvolta si credesse dai missionarî doversi alcuna cosa riprovare in qualche Prelato, o che rimanessero violati i loro privilegî, lungi sempre dall' eccitar tumulti e discordie che cagionano gravissimi scandali nei popoli, espongano essi prima modestamente ad essi Prelati le loro umili rappresentanze, e quando non siano ascoltati, e le cose esiggano rimedio, riferiscano tutto alla S. Sede per mez-

zo di questa S. C., e dalla suprema sua autorità verranno date le opportune providenze.

285

Ex Litt. S. C. de Prop. Fide *23 Iunii 1804*. Intorno alla dipendenza dei missionarî della S. Sede da questi Ordinarî sotto la cui giurisdizione trovasi la Missione, è ferma questa S. C. ne' suoi decreti che cotesti missionarî, i quali sono dati *in subsidium* de' Vescovi, non possano far uso di quelle facoltà che dalla S. Sede loro si compartono, se non colla dipendenza e beneplacito dell'Ordinario, così esigendo il buon ordine e il bene della pace. Peraltro siffatta dipendenza non li disobbliga punto dalla dipendenza ed ubbidienza che debbono al loro Superiore Regolare ed alle leggi del loro Ordine.

286

S. C. de Prop. Fide – C. P. pro Sin. *20 Septemb. 1821*. Vic. Ap. Sutchuen. — 1. Utrum Vicarius Ap. concedere possit missionariis sui districtus, damnatis ad exilium in alienas provincias, facultates ordinarias et extraordinarias, ut illas exercere possint in locis exilii.

2. Utrum huiusmodi missionariis in exilium pulsis, independenter a facultatibus obtentis a proprio Vic. Ap. competant aliae facultates ab ipsa Apostolica Sede illis concessae tamquam missionariis Ap., praesertim si non constet illa loca esse alteri Episcopo subiecta, aut propter nimiam longitudinem, vel aliud impedimentum, ad illum Episcopum recurrere non possint.

3. Quaenam sint huiusmodi facultates, et quomodo se gerere debeant circa illas quae nonnisi ad biennium vel aliud determinatum tempus concedi solent.

R. Ad 1. Affirmative; sed exerceri nequeunt nisi de licentia Ordinarii, aut ob difficillimum accessum ad Ordinarium loci, aut ob deficientiam eiusdem Ordinarii.

Ad 2. et 3. Provisum in primo.

287

S. C. de Prop. Fide – C. G. *11 Dec. 1838*. 1. Utrum Patriarchae, et Ordinarii orientales possint interdicere missionariis latinis, ne Sacramenta administrent, et facultates suas exerceant in ecclesiis sibi subditis.

2. Utrum missionarii possint Sacramenta administrare, et easdem facultates exercere erga orientales in ecclesiis latinis absque consensu Ordinariorum orientalium.

3. Utrum Patriarchae et Ordinarii orientales possint interdicere suis subditis ne Sacramenta recipiant a missionariis latinis.

R. Ad 1. Detur Decretum 26 Aprilis 1647 (*V. n. 267*)

Ad 2. Negative quoad parochialia iuxta Decretum 26 Aprilis 1647; in reliquis affirmative, nisi obstet diversitas ritus in Sacramentorum administratione, et servetur Decretum diei 31 Ianuar. 1702. (*V. n. 275*)

Ad 3. Provisum in praecedenti.

288

S. C. de Prop. Fide *23 Aug. 1852*. Vic. Ap. Iafnen. 1. Utrum possit permitti missionariis uti rocheto loco cottae.

2. Missionarii quando visitant suas ecclesias recipiuntur a populo cum baldachino et cruce, sicut recipitur Vicarius Apostolicus; quaeritur utrum tolerandum.

3. Missionarii Apostolici gaudentne iurisdictione ordinaria tamquam parochi, aut solummodo delegata in Missionibus ad quam missi sunt per Vicarium Apostolicum?

4. Iidem missionarii possuntne propria auctoritate aeque ac parochi alium delegare sacerdotem ad effectum assistendi et benedicendi matrimoniis christianorum sibi commissorum? Item audire confessiones suorum christianorum etiam in alio Vicariatu?

R. Ad 1. Negative. Ad 2. Negative.

Ad 3. Negative ad primam partem; Affirmative ad secundam.

Ad 4. Provisum in praecedenti.

289

Ex. Litt. S. C. de Prop. Fide *17 Iunii 1853*. (Ad Vic. ap. Pondicherien.) — De Missionarii Apostolici titulo ac praelatione scias volumus quaestionem hanc nuperrime quoque a Vic. Ap. Mayssourii propositam fuisse: utrum nimirum *Apostolici Missionarii* titulus, caeteris paribus, supra alios talem non habentes titulum quemdam gradum aut praeeminentiam conferat? Quod porro Iassensi Episcopo dedimus affirmativum responsum idem A. T. rescribendum ducimus. Et quoniam eiusmodi forte quaestio, ex male percepta declaratione Instructionis huius S. C. diei 23 Novemb. 1845, incip. *Neminem profecto*, §. IV. *Hinc reiiciendus* (*V. n. 228*), oborta praecipue videatur: eidem Iassensi Antistiti ac tibi etiam significandum existimamus, haud unquam S. C. mentem fuisse ut maximi faciendus *Apostolici Missionarii* titulus, tamquam vacuum tantum nomen dein haberetur, verum id unum intendisse ut, ex ea, qua antea detinebantur indigenae presbyteri, fere famulatus, abiectionis et contemptus conditione erigerentur, ac paulatim et sensim per accuratam sedulamque in omni scientia ac pietate institutionem, ad praecipua quoque obeunda Missionis munia idonei redderentur; quo tandem fieret ut Missionibus ipsis, florenti satis naturali clero instructis, neque extraneorum subsidio, nempe missionariorum europaeorum, ope ac ministerio

amplius egentibus, rectores, moderatores atque pastores, etiam ex iisdem presbyteris indigenis, praefici possent, quin magnis impensis indesinenter ex Europa operariorum auxilia suppeditare opus esset. Interim tamen haud cogitavit S. C., nec voluit, ut dum clerum indigenam quodammodo erigere et ad maiora parare cupiebat, Apostolicis Missionariis potior omnino ab Apostolica Sede per eiusmodi titulum collata dignitas imminueretur, et causa despondendi animum tribueretur. Quapropter, caeteris paribus, et quo simplices presbyteri ii sunt, tam indigenis, tam europaeis operariis, applicandam regulam §. IV. Instructionis traditae clare innuitur; paritatem porro inter eos non esse patet per superadditum Apostolici Missionarii decus, quod praelationem utique meretur inter alios qui eodem titulo ditati haud sunt.

290

Ex Litt. S. C. de Prop. Fide *20 Aug. 1867.* (Ad Episcopum Constantien.) — Summus Pontifex animadvertit titulum et facultates memoratas (missionariorum Apost.) minime concedi solere per modum privilegii generalis ecclesiasticis viris certae Congregationis vel Instituti, sed nonnisi singillatim personis vere bene meritis.

291

S. C. S. Officii *16 Dec. 1874.* Deleg. Ap. Mesopotamiae — Les facultés pouvoirs, dispenses etc. contenues dans les Patentes des supérieurs des Missions latines en Orient donnent souvent lieu à l'ambiguité par suite de la nature variée des personnes avec les quelles ils sont en rapport. Ces patentes sont evidemment faites pour les missions établies dans de diocèses gouvernées par des Evêques ou des Vicaires Apostoliques du rit latin, qui ont une jurisdiction directe et absolue sur tous les fidèles de leur dioecèse; hors ici les missionnaires n'ont de jurisdiction réelle que sur un nombre fort restreint de latins et quelques orientaux privés de pasteurs, mais ils se trouvent par le ministère de la confession en rapport avec les catholiques des différents rits qui les entourent, grec, arménien, syrien, chaldéen. Pourront-ils dans ce cas, et dans tout ce qui n'est que de for interieur user des dispenses concédées au Supérieur de la Mission si celui leur en concède la faculté?

R. Negative.

292

S. C. de Prop. Fide C. G. *6 Febr. 1882.* Missionarii ad clerum saecularem spectantes, qui ab Apostolica Sede datis authenticis litteris ad missiones destinantur, Vicariorum Apostolicorum omnimodae iurisdictioni, visitationi et correctioni omnes et singuli obnoxii sunt. Regulares vero qui exemptionis privilegio gaudent omnino iisdem Vicariis Apostolicis subiacere debent in iis generatim quae pertinent ad curam animarum, ad Sacramentorum administrationem, atque in ceteris casibus a iure nominatim expressis.

Art. II. De qualitatibus et officiis Missionariorum Apostolicorum

293

S. C. de Prop. Fide *2 Maii 1625* — S. Congregatio.... de speciali SSmi D. N. mandato omnibus Generalibus et aliis Religionum Superioribus qui missiones ad Indias facere consueverunt, aut etiam in futurum facturi sunt districte praecipit ne deinceps Religiosos suos ad Indias Orientales vel Occidentales mittant nisi illis sufficienter constiterit quod viri sint fide, morum probitate, doctrina, regulari observantia et zelo propagandae Fidei catholicae praediti, alioquin sciant non solum sibi divini iudicii imminere vindictam, sed etiam Sanctitatis suae et Romanorum Pontificum successorum suorum subeundam esse censuram, si praeceptum hoc, quod animarum respicit salutem, contempserint vel neglexerint.

294

S. C. de Prop. Fide *8 Martii 1625* — S. Congregatio iussit publicas disputationes non fieri cum haereticis, quia plerumque vel ob loquacitatem vel audaciam aut circumstantias populi acclamantis veritas falsitate praevalente opprimitur; et si aliquando huiusmodi disputationes excusari non possent, primum de illis certior fiat S. Congregatio, quae iuxta temporis et personarum qualitatem quid agendum sit peculiariter praescribit.

295

S. C. de Prop. Fide *7 Iulii 1628* — S. C. declaravit missionarios nullo modo debere a Missione discedere sine expressa licentia Praefecti Missionis, cum ille sit verus superior ipsorum missionariorum dum in locis, ad quae missiones destinatae fuerunt, degunt.

296

S. C. de Prop. F. - C. G. *30 Iunii 1643* — De praescribendo tempore quo possint missionarii (Regulares) obtinere a suis superioribus localibus obedientiam recedendi a Missionibus et ad suos conventus recta via se transferendi, S. Congregatio censuit missionariis in Europa post quinquennale servitium, et extra Europam post decennale, licentiam recedendi a suis Missionibus, et ad suos conventus recta via revertendi, si eam petierint a Superioribus Missionum, concedi posse.

297

S. C. de Prop. F. - C. G. *12 Aprilis 1646* — An cum periculo vitae, persequentibus haereticis, missionarii in Missionibus suis permanere debeant.

R. Tempore persecutionis esse magis necessariam pastorum praesentiam ne fideles pervertantur.

298

S. C. de Prop. F. - C. P. *22 Iunii 1648* — S. Congregatio probavit sententiam Procuratoris generalis Capuccinorum ut Provinciales qui habent Praefecturas Missionum sub nomine proprio, post triennium, missionarios ad suos conventus pro eis in spiritu Religionis et disciplina regulari facilius conservandis revocare possint, substitutis tamen eorum loco aliis Religiosis idoneis, S. Congregationi prius proponendis, ab eaque *missionariis* declarandis.

299

S. C. de Prop. Fide C. G. *18 Febr. 1658* — Non eligantur deinceps missionarii, nisi praevia informatione de eorum vita et moribus non modo a suis superioribus aliisque eiusdem Ordinis, verum etiam ab Ordinariis locorum, in quibus per aliquod temporis spatium moram traxerint.

300

S. C. de Prop. Fide *1659* AD PRIMOS VICARIOS APOSTOL. EX SOCIET. MISSIONUM AD EXTEROS — Hoc in primis curandum vobis est ut inter plurimos, magno studio perquiratis ac secernatis viros aetate ac corporis valetudine sustinendis laboribus idoneos; tum vero, quod pluris est, non mediocri charitate ac prudentia insignitos; quas virtutes, non aliorum iudicium et coniectura, sed diuturnus rerum usus et experientia aliis in muneribus cum laude peractis probaverit; qui secretorum sint capaces tenacesque custodes, qui gravitate morum, comitate, mansuetudine, humilitate, patientia et omni virtutum exemplo, christianae fidei, quam ore profitentur, opere adstipulentur; qui denique ad Evangelicae charitatis normam efformati, aliorum sese ingenio ac moribus accommodantes, nec sociis quibuscum vixerint graves, nec exteris invisi ingratique reddantur, sed cum Apostolo fiant omnia omnibus.

— Nolite ullo pacto molesti esse populo ob temporalia, memoresque estote paupertatis Apostolorum, quorum manus subministraverunt necessaria sibi et iis qui secum erant. Ut multo magis vos illorum aemuli et imitatores, victu et vestito contenti, abstineatis ab omni turpi quaestu, exigendis eleemosynis, corradendis pecuniis, donis atque muneribus; et si quid etiam renuentibus obtrudant, ipsis qui dedere inspectantibus, dispergite pauperibus, scientes nihil magis populis admirandum videri, eorumque oculos convertere, quam rerum temporalium despicientiam et Evangelicam paupertatem quae supra humana et terrena omnia sese extollens, thesaurizat in caelo..... Nullum studium ponite, nullaque ratione suadete illis populis ut ritus suos, consuetudines et mores mutent, modo non sint apertissime Religioni et bonis moribus contraria. Quid enim absurdius quam Galliam, Hispaniam, aut Italiam, aut aliam Europae partem in Sinas invehere? Non haec, sed fidem importate, quae nullius gentis ritus et consuetudines, modo prava non sint aut respuit aut laedit, imo vero sarta tecta esse vult.

Et quoniam ea pene est hominum natura, ut sua, et maxime ipsas suas nationes, caeteris et existimatione et amore praeferant, nulla odii et alienationis causa potentior existit, quam patriarum consuetudinum immutatio, earum maxime quibus homines ab omni patrum memoria assuevere, praesertim si, abrogatarum loco, mores tuae nationis substituas et inferas. Itaque nunquam usus illarum gentium cum usibus europaeorum conferte, quinimo vos illis magna diligentia assuescite.

Admiramini et laudate ea quae laudem merentur; quae vero laudis expertia sunt, ut non sunt praeconiis, assentatorum more, extollenda ita prudentiae vestrae erit de his aut iudicium non ferre, aut certe non temere et ultro damnare; quae vero prava extiterint, nutibus magis et silentio quam verbis proscindenda, opportunitate nimirum captata qua, dispositis animis ad veritatem capessendam, sensim sine sensu evellantur.... Si quis regum, principum magistratuum, potentiumque, inspirante Deo, benevolam in vos mentem ostendat aut benignam erga Christianam Religionem propensionem exhibeat, grati estote; sed ad cavendam invidiam, nolite poscere privilegia, exemptiones, insueta tribunalia; eorum vero iurisdictionem nullo modo imminuite. Si quod obtinueritis quod nec odiosum sit, et in augmentum Religionis cedat, id non iure suo impetratum esse iactitate, sed ex mera Principum benignitate profectum; et hoc omnino fugite ut sibi, rebusque suis, vel minimum a vobis timeant; quare suspicionum omnium vel ipsas umbras evitandas esse arbitrandum est.

Tam longe semper abeste a rebus politicis negotiisque Status, ut civilium rerum administrationem, nequidem rogati et enixis precibus fatigati, suscipiatis: quam semper rem Sacra haec Congregatio, et serio, et districte prohibuit et porro prohibebit. Quare vobis et vestris idipsum est diligentissime cavendum; et hoc vobis certissime persuasum sit, rem S. C. molestissimam facturum eum quicumque se

rebus huiusmodi ingesserit, aut etiam immisceri se siverit; neque id modo, cum res cedit in detrimentum Religionis et in distractionem missionariorum, verum etiam tum quoque cum certissima spes affulget inde Religionem augendi, et fidem longe lateque propagandi.

Neque vobis, hac in parte, quidquam suffragabitur aliorum licet religiosorum hominum exemplar, quod fortasse in excusationem vestram adduxeritis: vos e contra illis exemplo praeite, ut ex vobis et illi et populi S. Sedis mentem ediscant. Verbum enim Dei non his artibus, sed caritate, rerum humanarum contemptu, modestia, frugalitate victus, patientia et oratione, aliisque virorum apostolicorum virtutibus disseminandum est. Imo vero data opera curate ut intelligant omnes, quam longe absint a S. Congregationis mente similia, et quam districte et serio suis missionariis prohibeat, quove stomacho excipiantur, si quae huiusmodi ex missionariorum relationibus advenerint.

Itaque noverint atque depraedicent vos ac vestros a similibus plurimum abhorrere nihilque praeter spiritualia animarumque salutem intendere; vestrosque labores, desideria et mentem, ad caelestia dumtaxat, omnibus aliis exclusis, directam esse.

Quod si quem ex vestris in absurditatem eiusmodi prolabi senseritis, nulla interposita mora, ex missionibus dimittite atque expellite; nihil enim in vestram perniciem aptius, et ad Dei causam, quam prae manibus habetis, doctrina excogitari potest.

Si tamen Principes consilia quandoque vestra exquisierint, nonnisi multoties rogati, et prohibitionem hanc nostram causati, dabitis ea quae fidelia sunt et iusta, aeternitatemque sapientia; mox vero curiam aulamque relinquite et in dioeceses vestras discedite, functionibus sacris vacaturi; et potius quam illic remaneatis fingite omnimodam rerum politicarum insipientiam et civilis administrationis ineptitudinem, ut, bona ipsorum venia, quam ocissime egrediamini ex loco periculis pleno.

Populis vero praedicate obedientiam erga Principes, etiam discolos, pro quorum prosperitate et salute, tam privatim quam palam, Deum ex animo orate, illorumque actiones, etiam persequentium, nolite carpere, nec severitatem arguite, nec quidquam in eis reprehendite; sed in patientia et in silentio tempus consolationis a Domino praestolamini.

Factiones ullas in eorum regionibus, sive Hispanorum, sive Gallorum, sive Turcarum, sive Persarum similiumve, nolite ullo pacto seminare; imo vero omnes huiusmodi contentiones, quantum in vobis est, radicitus tollite.

Quod si quis vestrorum missionariorum haec monitus, non tamen a similibus abstinuerit, nulla interposita mora, in Europam dimittite, ne sua imprudentia negotia Religionis tanti momenti in periculum adducat.... In praedicatione verbi Dei et in administratione Sacramentorum, nolite ullam tumultus et rebellionis suspicionem creare ex concionis et coetuum frequentia; sed hoc curate diligenter ut christiani, ad sacra vobiscum facienda, conveniant magna cum modestia, nec in eorum conventibus quidquam nisi sacrum pertractari sinitote et omnino prohibete ne de rebus ad publicam rem spectantibus illa occasione agatur..... Nec vos, nec vestri, ullius lateri continenter adhaereatis, aut ita obnoxii sitis cuiquam, maxime ex potentioribus, ut illi uni, non toti provinciae, subservire videamini; quare, nolite vos sinere nimiis, sed insidiosis beneficiis devinciri quae non modo communi bono officiant, sed etiam libertatem loquendi et vitia ipsius benefactoris reprehendi impediant.

301

S. C. de Prop. Fide – C. G. *22 Aug. 1661* — Rigorose prohibeatur Missionariis ne puellas ac pueros in domibus particularibus doceant.

302

S. C. de Prop. Fide *18 Dec 1662* — De conferentiis et publicis congressibus seu disputationibus missionariorum cum haereticis, monetur Generalis (Capuccin.) ut omnino prohibeat, cum S. Sedes plurimis experimentis edocta, semper eas prohibuerit; quo vero ad interventum concionibus haereticorum, hoc etiam prohibeatur, sicut a S. C. S. Officii semper fuit prohibitum, nec omnibus indifferenter absolute expediat; quod si aliquis adsit insignioris doctrinae et prudentiae, supplicet in particulari pro licentia.

303

S. C. de Prop. Fide – C. G. *16 Mart. 1668* — S. Congregatio providere cupiens damnis spiritualibus quae ex missionariorum remotione a locis Missionum catholicae fidei graviter inferuntur, cum, eadem S. Congregatione inconsulta, ab eisdem Missionibus per Praefectos et Superiores removeantur, vel ipsimet missionarii ad proprias provincias vel conventus redeant cum maximo catholicorum praeiudicio qui operariorum auxilio hac de causa saepius privati remanent; propterea.... districte praecepit Praefectis Missionum qui a S. C. expediuntur, ut a Missionibus ipsis assignatis absque licentia S. Congregationis missionarios eorum Praefecturis subiectos nulla causa removeant vel dimittant; ipsis vero iniunxit ne a Missione discedant nisi prius a S. C. obtenta licentia redeundi, quamvis tempus residendi in missione iuxta eorum decreta integre compleverint, quod etiam per lapsum facultatum expirare non censeatur, et in hoc tempus itineris

non comprehendatur. Si vero Praefectis aliquis remotione dignus visus fuerit, teneantur prius consulere S. C. de causa ob quam removendus erit, responsumque expectare antequam missionarium removeant, aut a Missione suspendant vel dimittant, excepta causa publici scandali, quo casu liceat eisdem, adhibito consilio duorum missionariorum seniorum, removere; debeant tamen S. Congregationem statim certiorare ut alios operarios quamprimum subdelegare possit, sub poena inhabilitatis et incapacitatis ad munia et gradus per S. C., vel eiusdem intuitu, missionariis dari solitos, aliaque arbitraria; et ita servari mandavit.

304

S. C. de Propag. Fide – *10 Novembris 1670* — S. C. mandavit ut in posterum non proponantur supplicationes alias a S. C. reiectae nisi contineant nova motiva vel novas causas validas pro obtinenda gratia.

305

S. C. de Prop. Fide *19 Iulii 1678* — S. C. iustis de causis decrevit quod in posterum nullus missionarius possit apud magnates seu alios moram facere absque expressa licentia in scriptis eiusdem S. Congregationis; sed cum debita diligentia ad missionis officium continuo et assidue semper incumbere, oneravitque non solum Superiores Religionum respective, sed etiam Episcopos Ordinarios, aliosque ministros S. Sedis ut praesens decretum ab omnibus ad unguem observari faciant.

306

S. C. de Pr. F. – C. G. *4 Octob. 1707* (coram SSmo) Cum actum sit an expediat eos qui a S. C. in varias mundi regiones missionarii designandi sunt, postquam de eorum vitae morumque integritate constiterit, examini subiicere quoad doctrinam antequam ipsis Litterae Patentes et facultates solitae concedantur,... statutum fuit tres ex Emis S. Congregationis Cardinalibus esse deputandos, inter quos Eminentissimus Praefectus, qui una cum D. Secretario pro tempore eiusmodi missionariorum examen ut supra coram se instituant, adhibitis ad hoc lectoribus S. Theologiae controversiarum Collegii Urbani, qui examinandos interrogent super materiis, quae locis Missionum ad quas transmittendi erunt, congruant, praecise vero super usu ac praxi facultatum quae ipsis missionariis communicari solent, relicta tamen Emis Deputatis plena facultate pro eorum arbitrio omittendi aliquando cum aliquo notae virtutis viro hoc examen, aut illud in forma minus solemni instituendi, prout ipsi melius iudicaverint, eorum in hoc conscientia onerata, non sine tamen spe fore, ut ipsi serio reputent quanti referat eos qui missionarii designantur, praeter vitae exemplaritatem morumque sanctimoniam, ea doctrina praeditos esse oportere quae iis necessaria est qui Christi praeceptum illud implere debent: *Euntes ergo docete omnes gentes* etc. Ea autem facultas, atque arbitrium Emis Deputatis vigore huius decreti concessum quoad missionarios qui ex Romana Curia in Missiones mittendi sunt, conceditur etiam Nunciis Apostolicis et Episcopis dioecesanis quoad eos qui e locis extra Curiam mittentur.

307

S. C. de Prop. F. – C. P. pro Sin. *20 Septembris 1741* — Moneantur omnes Vic. Ap. et missionarii S. Congregationis ut singulis annis ad eam mittant catalogum conversorum, baptizatorum, et Sacramentorum quae quisque in sua Missione administraverit.

308

S. C. de Prop. F. – C. G. *30 Aprilis 1753* Smyrn. — S. Congreg. interdicit missionariis S. Congregationis exercere in posterum absque eiusdem facultate munus capellani in sacellis Consulum catholicorum.

309

S. C. de Prop. F. – C. G. *16 Sept. 1771* Missionarii, si nullum habent proprium sui Ordinis Calendarium, romano potius utantur quam alterius cuiuscumque dioecesis.

310

S. C. de Prop. F. – C. G. *16 Sept. 1771* — Referente Em. Card. Bonaccursio Ponente, inter Minores Cappuccinos qui Missionem Thibetanam exercent, huiusmodi abusum invaluisse ut neque simplices missionarii, neque hospitiorum superiores nullam reddant P. Praefecto rationem de acceptis et expensis, contra id quod postulat boni regiminis ordo, et ratio Missionis facilius sustentandae, S. Congregatio censuit ac declaravit eosdem teneri ad rationem reddendam quolibet anno, ac etiam toties quoties requisiti fuerint a P. Praefecto, tam de pecuniis quam de rebus omnibus quae vel per eleemosynas fidelium, vel alio quocumque titulo ipsis obvenerint; voluit insuper ut ad id praestandum per censuras compelli atque adigi possint.

311

S. C. de Prop. F. – C. G. *9 Maii 1773* — Missionarios sub poena expulsionis a Missione teneri litteras Patentes locorum Ordinariis, in quorum dioecesibus missiones exercent, cum primum accesserint exhibere iuxta decreta Sacrae Congregationis. Eosdem Episcopis subiectos esse in iis quae ad curam pertinent animarum ad

formam Constitutionis s. m. Clementis IX. 13 Septembris 1669. *(V. n. 54)* Invitatos ad synodos debere accedere sub poenis prout de iure.

312

Decr. S. C. de Prop. Fide *5 Maii 1774* — Etsi pluries cautum sit ut Apostolici Missionarii officium suscepturi omni diligentia, et alacritate curarent locorum ad quae ablegantur idiomata addiscere, ne ob linguarum imperitiam, in medio messis multae, contra S. Sedis expectationem, otiosi ac inutiles remanerent; nihilominus cum experientia constet nonnullarum Regionum Missionarios, posthabito propriae conscientiae, atque animarum ab eis divini verbi pabulum exposcentium detrimento, desides in hoc, et negligentes existere: EE. PP. R. P. D. Stephano Borgia Secretario referente *(in C. G. 21 Martii)* e re sua esse existimarunt, facto verbo cum Sanctissimo Domino Nostro Clemente PP. XIV., omnibus et singulis, qui pro Christo in terris haereticorum, et infidelium legatione funguntur, modis omnibus, ac etiam in virtute sanctae obedientiae iterum praecipere, ut cum primum ad stationes sibi assignatas pervenerint, sedulo studeant vernaculum illius gentis sermonem callere, atque in id nervos omnes intendere. Ne vero praeceptum huiusmodi impune a quoquam violari in posterum contingat: Vicariis Apostolicis, Praefectis, seu Superioribus Missionum mandant, ut post sex menses ab ingressu novorum missionariorum ad suas stationes, eos coram duobus missionariis, si commode fieri poterit, alias per se tantum, super linguae peritia examinent vel alteri ut examinentur committant. Quod si deprehenderint illos nequaquam, prout opus erat, addiscendis idiomatibus populorum, quibus praesto esse et Sacramenta administrare debent, operam dedisse, in primis serio moneant ne in re tam gravi diligentiam suam desiderari permittant; facultates, nisi urgeat necessitas, eis denegent, iniungantque, ut elapso sex aliorum mensium spatio se iterum examini omnino sistant. Quo termino elapso, et missionariorum desidia atque socordia durante, de ea S. Congregationem certiorem reddant, ut statuere valeat, num servi huiusmodi a bono opere torpentes, atque ad sacrarum missionum opus prorsus inutiles, ad Regularem provinciam sint revocandi, ac privatione privilegiorum, quae alias possent eis competere, aliisque poenis usque ad condignam satisfactionem puniendi.

313

S. C. de Prop. F. – C. P. PRO SIN. *13 Ianuarii 1776* — MISSIONARII SINENSES CHAN-SI ET CHEN-SI — Utrum missionarii sint capellani Vicarii Ap., et teneantur inservire eius Missae toties quoties voluerit etiam in Missis privatis.

R. Valde conveniens esse ut Alumni hoc sacrum ministerium praestent Vicario, si id fieri possit absque gravi eorum incommodo et praeiudicio eorum muneris Missionarii.

314

S. C. de Prop. Fide *17 Aprilis 1777* — Suum in primis studium in id conferre debent sacri ministri ut ea doctrinae subsidia comparent quae sibi necessaria sunt ad sua munera rite obeunda. Haec autem petere illos oportebit ex probatis auctoribus, iisque maxime qui de rebus ad Missiones pertinentibus pertractarunt, quos utpote satis notas haud opus est hoc loco nominatim recensere. Imprimis vero respicere numquam desinant in decreta et rescripta Sedis Apostolicae inviolabili auctoritate comprobata, quam Christus fidelibus suis voluit esse, ut omnis salutaris veritatis, sic omnis verae pietatis certissimam ducem ac magistram.

315

Decr. S. C. de Pr. F. *7 Mart. 1778* – Cum vehementer intersit, ut qui ad peragendas Apostolicas missiones inter infideles, et haereticos expediuntur, ob linguarum imperitiam otiosi in medio messis multae non evadant, pluries cautum fuit, ac praesertim Decreto die 21 Martii *(seu 5 Maii)* 1774 edito, *(V. n. 312)*, ut omnes missionarii cum primum ad stationes sibi assignatas pervenerint sedulo studeant vernaculum illius gentis sermonem addiscere, atque in id nervos omnes intendere. Ut autem ad huiusmodi Decreti observantiam efficacius excitentur missionarii Ordinis Minorum Conventualium, Emi Patres, referente R. P. D. Stephano Borgia Secretario, ad humillimas preces R. P. Ferdinandi Mariae Garzillo Procuratoris Generalis eiusdem Ordinis decreverunt *(in C. G. 26 Ian.)* ut postquam praedicti Regulares praefinitum suae morae spatium in Missionibus compleverint, nullo modo privilegia sibi concessa per Constitutionem a fel. record. Clemente PP. XI. editam sub die 21 Ianuarii 1710, quae incipit: *Crediti Nobis* in posterum consequi valeant, nisi prius accurato examini se subiiciant, iussu atque arbitrio Sacrae Congregationis subeundo super peritia linguarum, ubi munus exercuerunt, ac ipso bene instructi, atque idonei deprehendantur. Quam Sacrae Congregationis sententiam per eumdem Dom. Secretarium SSmo D. N. Pio PP. VI. relatam in audientia habita die 31 praefati mensis, et anni, Sanctitas Sua benigne in omnibus approbavit, Apostolicae suae auctoritatis robur adiecit, contrariis quibuscumque non obstantibus.

316

Decr. S. C. de Pr. F. *17 Febr. 1780.* Cum plurimum intersit, ut inter operarios, qui sacrarum Missionum ministerio dant operam, aequus ordo servetur, nec ulla inter ipsos emergat super cuiusque iuribus dissensionum causa, quae Orthodoxae Religionis incremento tantopere obesse solent: S. C. referente Emo ac Rmo D. Card. Boschi Ponente, censuit ac declaravit, ecclesias omnes, oratoria, cappellas, districtus, qui a sacerdotibus saecularibus, sive etiam Regularibus diversarum nationum, tam in civitate Pekini, quam in eius dioecesi administrantur, nec vere, nec proprie parochias esse cum certarum animarum cura necessario coniunctas: missionarios vero, quorum fidei commissa est earumdem Ecclesiarum administratio, nullo modo parochos esse, sed simplices Verbi Dei praecones, nulla certa sede, aut residentia incardinatos; proindeque ad nutum pro tempore existentis Episcopi Pekinensis esse amovibiles.

Quod Sacrae Congregationis Decretum Sanctissimo Domino Nostro PIO PP. VI. relatum in Audientia habita per R. D. Stephanum Borgia Secretarium die 13. Februarii 1780, Sanctitas Sua benigne adprobavit, et Apostolica sua auctoritate munivit.

317

Decr. S. C. de Prop. F. *8 Sept. 1781.* Cum compertum fuerit nonnullos missionarios, qui ad apostolicum exercendum ministerium mittuntur, de suo adventu parum sollicitos, vel profectionem differre, vel diutius in itinere immorari; proindeque multum temporis, quod ipsis ad sacras missiones obeundas praefinitum est, frustra teri non sine spirituali earundem missionum detrimento; Sacra Congregatio, referente R. P. D. Stephano Borgia Secretario, statuit ac decrevit, tempus in missionariorum deputatione praefixum in posterum non ab expeditione decreti, sed a die singulorum adventus, sive ingressus in designatam Missionem omnino esse inchoandum; adeoque mandavit Missionum Praefectis, ut huiusmodi ingressus diem in Litteris Patentibus eorumdem missionariorum notare teneantur, ut exinde tempus cuique decernatur ad peragendas missiones praestitutum.

Hac ipsa occasione renovat Sacra Congregatio, seduloque inculcat missionum Praefectis observantiam decreti alias editi, ac praesertim sub die 13 Martii 1668 ac 28 Septembris 1722, nimirum non licere Praefectis licentiam concedere missionariis redeundi, etiam completo tempore suarum facultatum, nisi prius Sacra Congregatione praemonita, atque expectato adventu in Missionem aliorum operariorum, qui per eamdem S. Congregationem deputati fuerint.

318

Ex Litt. S. C. de Pr. F. *9 April. 1783.* (AD SUPERIOR. MISSION. COROMANDEL.) — Quod attinet ad alium litterarum articulum, quo A. T. exponit istos gentiles vehementer abhorrere nigra vestimenta, affirmatque plurimos christianam fidem amplexuros si togae albi coloris missionariis et clericis permitterentur: S. C., pro fine tam recto tantique momenti, minime dissentit quin missionarii in istis regionibus cuiuslibet coloris vestes adhibeant, dummodo a modestia et gravitate sui muneris minime abhorreant, ac praesertim nullum adsit periculum aut suspicio superstitionis, neque sit signum protestativum falsae religionis. Intendit tamen quod nihil innovetur nisi de consilio et communi consensu missionariorum, ut concordia et uniformitas, quae adeo missioni bene gerendae necessaria est, nullum detrimentum capiat.

319

Ex Instr. S. C. de Pr. F. *29 April. 1784.* (AD VIC. AP. SUTCHUENSEM). — Quae multa congeris sub quinto abusuum capite, de orationibus, ieiuniis, abstinentiis, vigiliis, corporis cruciatibus, aliisque consuetudinibus, quas aliqui missionarii tui, bono quidem zelo, sed nimia forsan austeritate, cui plurimum addicti sunt, permoti, ad istos christianos invexerunt: de iis haud profecto possumus certi aliquid exploratique ad te scribere. Quoniam si hac austeriori disciplina, in fidei et charitatis operibus magis fideles isti proficiunt, non est istiusmodi austeritas improbanda; si vero perterriti hoc agendi rigore, a levi ac suavi iugo Christi se potius subducunt, tunc sane ea agendi ratio, nec utilis, nec probanda videretur. Quapropter generatim dicimus quod cum nos, tanto locorum intervallo disiuncti, minime de his iudicare possimus, tua esse debet deliberatio, atque a te maxime perspiciendum, quid in usibus istis atque consuetudinibus, ad pietatem, iustitiam, humilitatem, animique inde constantiam maxime conducat; et quum tibi constiterit alacrius ferventiusque christianos viam mandatorum Domino cucurrisse, quo magis acrioribus severitatis stimulis excitati sunt, permittere sane poteris novas hasce missionariorum asperiores institutiones.

Caeterum, ut aliqua etiam singulatim tibi a nobis hac de re suppeditentur monita, quibus tuam agendi rationem accommodes, tibi in primis, ac etiam missionariis tuis, regulas a Cathechismo Romano traditas, tam de poenitentia quam de oratione, maximopere commendamus. Si enim omnium manibus aureus iste teratur liber, atque eius praeceptis, institutis,

monitis ac disciplinae arctissime adhaereant missionarii, minime ambigendum, quin et similis omnium futura sit in animarum procuratione institutio atque etiam fructus uberrimus.

Praeterea, haud nobis probari potuit opinio illa, quae apud plures missionarios isthic recepta videtur, videlicet iugum sinensibus christianis aggravandum potius esse quam minuendum. Non ita sane se gessit Apostolus in praedicatione Evangelii; cum enim ad Hebraeos scriberet, recenter ad fidem conversos, reconditorum mysteriorum capaces eos esse non arbitratus est, *quoniam imbecilles* erant *ad audiendum* et *quibus lacte opus* erat, *non solido cibo* (c. v. 12). Perfectorum autem est solidus cibus; atque hoc ipsum Corinthiis neophytis confirmavit, ait enim: *Et ego, fratres, non potui vobis loqui quasi spiritualibus sed quasi carnalibus, tamquam parvulis in Christo: lac vobis potum dedi, non escam; nondum enim poteratis; sed nec nunc quidem potestis, adhuc enim carnales estis.* Ad Romanos autem inquit: *Infirmum in fide assumite, non in disceptationibus cogitationum. Alius enim credit se manducare omnia; qui autem infirmus est olus manducet; is qui manducat non manducantem non spernat, et qui non manducat manducantem non iudicet.* Et Paulus infra subiungit: *Debemus autem non firmiores imbecillitates infirmorum sustinere, et non nobis placere.* Ex his autem Apostoli sententiis, certe consequitur solidiorem cibum escamque firmiorem iis solummodo praebendam esse, qui confirmati in fide, ac spiritu Dei pleni sunt; lacte vero atque tenuissimis escis nutriendos esse neophytos; viribus enim destituuntur, nec adhuc tam valida charitate roborati sunt, ut, et praeceptis christianae legis pareant, quemadmodum par est, et aliis graventur oneribus, a quibus absque peccati noxa liberi ac soluti esse possunt. Ita quoque beatus Apostolus Petrus recenter ad fidem perductos, teneros veluti infantes alloquitur: *Quasi modo geniti infantes, rationabile sine dolo lac concupiscite ut in eo crescatis in salutem;* eademque tandem spiritus lenitate ac charitatis temperamento usus est Dominus cum Apostolis, inquiens: *Adhuc multa habeo vobis dicere, sed non potestis portare modo; cum autem venerit ille Spiritus veritatis, docebit vos omnem veritatem.* Quapropter oportet ut missionarii isti tui asperioris zeli studium temperare curent, commisereantur infirmis, non pharisaeorum more oneribus importabilibus eos aggravent, sed potius suave illud Apostoli in animarum directione monitum prae oculis habeant: *Induite vos, sicut electi Dei, sancti et dilecti, viscera misericordiae, benignitatem, humilitatem, modestiam, patientiam . . . super omnia autem haec charitatem habete, quod est vinculum perfectionis.*

De multis longisque precibus a missionariis pariter isthic invectis, secundum ea quae a te proposita sunt, nihil iubet, nihil vetat haec S. Cong. Non enim ambigit quin unusquisque vestrum probe teneat Apostoli Pauli sententiam: unumquemque fidelium proprium donum habere ex Deo, et *alius quidem sic, alius vero sic;* id unum monet, in precibus praesertim quae a toto fidelium coetu in ecclesia persolvuntur, eam adhibendam esse moderationem, ut nec nimis longe onerent precantium mentes, nec nimis breves, vacuae, sine spiritu et devotione. In omnibus sectamini charitatem.

Quod apud vos quereris, in tanta messis copia exiguum reportari fructum, multosque Christianos avaritia, fraudibus, aliisque flagitiis inquinari, plurimos vero, nullo religionis studio incensos, omnis boni operis cessatione torpere, dolendum quidem est fusisque lacrymis prosequendum. Attamen a Divo Paulo edocti quod *neque qui plantat est aliquid, neque qui rigat, sed qui incrementum dat Deus,* caelestem vineae cultorem toto corde deprecemur, ut steriles istas christianorum plantas dimittat adhuc, nec veniens succidat, sed sinat circa illas fodi, et stercora immitti, ut acriori ac vehementiori zelo atque industria excultae, atque a spinis vepribusque purgatae, retardatos fructus tandem aliquando laetiori ubertate compensent. Quod si forte, incomprehensibili Dei iudicio, inanes fuerint labores vestri ac vacuae sollicitudines, vestra vobis semper in caelis constabit beata merces, nec ultra quidquam certe a vobis exigetur. Vinea Domini exercituum erat domus Israel; hanc ipse plantaverat, turres ac torcular in medio eius extruxerat, sepibus vallaverat, nihil demum praetermiserat quin speciosissimam redderet, uvasque gigneret feracissimas. Pro uvis tamen, praeter Domini expectationem, exortae labruscae sunt et sterilis evasit vinea, inculta atque deserta. Non id profecto vitio ac culpae cultoris vineae tribuendum est; nosque hoc exemplo edocemur animarum salutem, tota quanta est, Dei opus esse, suaque solum omnipotentia corda hominum ad bonam frugem converti, atque fidei, spei, charitatis studio inflammari; nihil praeterea aliud ab animarum pastoribus exigi, nisi ut in omni patientia ac doctrina, arguant, obsecrent, instruant; et cum omnibus sui muneris partibus cumulatissime satisfecerint, dicant quod Apostolis Dominus praecepit: *Sic et vos cum feceritis omnia quae praecepta sunt vobis, dicite: Servi inutiles sumus; quod debuimus facere, fecimus.*

Angeris animo missionarios quosdam isthic esse, qui christianitates aliquas derelinquunt eo quod frustra in iis excolendis laboraverint, quamvis nec christiana fides, nec orandi studium in iis cessaverit. Aiunt enim, in tanta

messis copia et operariorum paucitate, operam potius impendendam esse in agro frugifero quam in sterili, a quo fructum sperare vix possunt. Hoc tamen nos arbitramur non missionariorum iudicium esse debere, sed tuum. Tibi potissimum istius vineae Domini Sabaoth est demandata plantatio; tu vigiles qui vineam custodiant disponere, tu sepibus munire, tu muro cingere, tu infrugiferas arbores eradicare debes; qui tecum serunt, colunt, laborant, cooperatores tui sunt; tuisque propterea iussis obtemperare oportet.

Exemplo autem suo nobis Dominus commendavit maiori studio atque animi contentione peccatoribus operam nostram navandam esse quam iustis. Ipse de se inquit: *Non veni quaerere iustos, sed peccatores;* atque iterum: *Non sum missus nisi ad oves quae perierunt domus Israel.* Idcirco boni pastoris formam ac similitudinem, qui, dimissis in deserto nonaginta novem ovibus, illam unam quaerebat quae perierat, nobis ante oculos posuit, ut hoc exemplo doceret, qua ipse charitate ac benignitate peccatores quoscumque complexus est, eadem nos prosequi debere. Fixa enim atque immota in evangelicorum operariorum mentibus haerere debet divina eiusdem Servatoris nostri sententia: *Dico vobis quod ita gaudium erit in caelo super uno peccatore poenitentiam agente, quam super nonaginta novem iustis qui non indigent poenitentia.* Imitentur itaque egregii isti tui cooperatores cultorem vineae in eodem Lucae Evangelio commemoratum, cui cum aliquando eiusdem vineae dominus dixisset: *Ecce anni tres sunt ex quo venio quaerens fructum ex ficulnea hac, et non invenio; succide ergo illam; ut quid etiam terram occupat?*, rogavit enixe ut arborem illam, quamvis sterilem, alio saltem anno vivere sineret, promisitque se fossione ac stercoratione foecundaturum.

Ne tamen et alterum eiusmodi Servatoris nostri Iesu Christi monitum contempsisse videamur, cum Apostolis suis dixit ut etiam pulverem e pedibus excuterent ubicumque non fuissent recepti; ita charitatem, quae patiens ac benigna est, quae omnia sperat, omnia sustinet, infirmis impendamus, ut nihil validioribus detractum sit. Utique colendi, hortandi, amplectendi; sed quo quisque in fidem studio fertur, eo magis vel excitandus, vel confirmandus. Prudentia tua maxima qua gregi isti universo praesides, quaeque agendarum rerum magistra, et gubernatrix est, providebis ne nemini quidquid debeas, atque omnium veluti amantissimus parens ac doctor existimeris.

320

Decr. S. C. de Prop. F. *28 Sept. 1812.* — Cum sacrae Missiones maxima nunc operariorum penuria laborent, aliunde vero innotuerit, aliquos missionarios, vel arbitratu suo, vel facta pridem potestate, in patriam velle reverti; alios autem ex una ad aliam Missionem pro suo ingenio transire: ad compescendam huiusmodi licentiam, ac ne fideles, qui in partibus infidelium, sive acatholicorum versantur, spiritualibus destituantur auxiliis, ex auctoritate a SSmo D. N. Pio PP. VII. specialiter tributa decernitur atque in virtute s. obedientiae mandatur, ne ulli missionariorum liceat, assignatas sibi Missiones quovis obtentu deserere, donec aliter provisum fuerit, suspensa interim remanente omni praehabita remeandi venia; nec ulli pariter liceat vel ad alienas Missiones, vel in patriam se se conferre absque speciali ac novo S. Congregationis mandato, sub poena suspensionis; nisi forte aliquis ex noxia vitae ratione, Praefecti iussu, expulsus fuerit; proindeque cunctis Missionis Praefectis mandatur, ne aliquem alienae Missionis absque novis Patentibus Litteris S. Congregationis suscipiant, ac ne iis, qui sponte migrare voluerint, itineris sumptus praebeant.

321

Decr. S. C. de Prop. F. *30 Sept. 1820.* — Cum aliquoties acciderit Religiosos nonnullos sacris missionibus deputatos, post acceptam a S. C. pecuniam ad iter conficiendum necessariam, iter accipere diutius detrectasse, atque ita ut S. Congregationi manifeste appareret eos vel numquam de sacris missionibus ineundis serio cogitasse, vel a sancto proposito turpiter defecisse, S. C. ad hos coercendos abusus censuit supplicandum SSmo ut, firma remanente obligatione restitutionis acceptae pecuniae, privationis vocis activae et passivae poenam, per decem subsequentes annos duraturam, et Sedi Apostolicae reservatam eum ipso facto incurrere decernat, qui post acceptam missionem et pecuniam, quam viatici nomine designatis missionariis S. C. suppeditat, absque gravi causa ab ipsa S. C. probanda, expetitum et acceptum onus subire recusaverit. Quam S. Congregationis sententiam SSmo D. N. relatam per R. P. D. Secretarium in audientia habita die 24 Sept. 1820. SSmus in omnibus approbavit et exequi mandavit.

322

Ex Litt. S. C. de Prop. F. *23 Mar. 1844.* (AD VIC. AP. LEATONG.) — Petebas quarto, ad facilius catholicam fidem inter Tartaros inducendam, an possent missionarii induere vestes a sacerdotibus *Lama* adhibitas, vel saltem tondere more illorum caput suum, seu penitus radere? Alias etiam quaestio haec ad examen revocata fuit, exhibita a prioribus Vicariis, quibus anno 1685. S. C. negative rescripsit, etiam

quoad habitus colorem, a qua responsione recedi non posse censuerunt EE. PP.; ac prout quaestio etiam nunc proponitur, *non licere* dixerunt.

323

Litt. encycl. S. C. de Prop. F. *5 Aug. 1860.* Cum perlectis iis, quae in Epistola Encyclica Sanctissimi Domini Nostri Pii divina providentia PP. IX diei 3. Maii Anno 1858 incipiente *Amantissimi Redemptoris* etc. habentur, de obligatione parochorum, aliorumque animarum curam actu gerentium, celebrandi, et applicandi Missam *pro populo* omnibus Dominicis, festisque aliis diebus, haud exceptis iis, qui ex Apostolicae Sedis indulgentia e dierum de praecepto festorum numero sublati, vel translati sunt, a nonnullis ex Vicariis ac Missionariis Apostolicis huic S. Congregationi de Propaganda Fide quaestio proposita fuerit, utrum per laudatam Encyclicam prioribus aliis eiusdem S. Sedis declarationibus derogatum esset, queis in Missionum locis, ubi neque parochi, neque paroeciae rite adhuc institutae inveniuntur, laudatos Vicarios, et Operarios Apostolicos, licet animarum curam exercentes, *tantummodo titulo charitatis, non vero ex iustitia* supradictae obligationi implendae obstringi nunciatum dudum eis fuit; Sacra eadem Congregatio, quamvis ex accurata ipsius Epistolae Encyclicae inspectione *negative* rescribendum esse videretur, ad omnes tamen praecidendas ambiguitates, et amovendas anxietates, ut mentem suam ea de re benigne aperire dignaretur Sanctitati Suae supplicandum censuit. Petitis porro Sanctissimus Dominus clementer annuens, in Audientia diei 9. Iulii vertentis Anni 1860 per R. P. D. Sacrae Congregationis Tridentinae Synodi interpretis a Secretis, facultatem tribuit, indulsitque, ut Praesules, et Operarios Evangelicos Missionum certiores faceremus, per Encyclicam, de qua supra, haud irrogatum quidpiam voluisse antedictae declarationi. Id quod per hocce monitum ipsis patefacimus.

324

S. C. S. Officii *20 Iunii 1866.* Vic. Ap. Gallas — Sunt in oppido Kafa quidam abiectissimae sortis seu *castae* homines vulgo *Mangiò*, in Abyssinia *Woito* nuncupati. Hi censentur non tantum ipsi esse immundi, verum etiam immunditiem communicare personis quibuscum agunt, et rebus, quas forte contrectant. Nondum coeptum est eosdem de Christiana Religione instruere, quia si missionarius cum iis conversaretur, evaderet et ipse immundus, ipsumque nemo amplius alloqueretur; praeterquamquod si vel semel aliquis *Mangiò* Ecclesiam intraret, haec illico pro immunda haberetur. Quapropter postulatur:

1. An memoratae difficultates praebeant sufficiens motivum, ne missionarius hanc *castam* instruere quaerat.

2. An eo casu quo aliquis huius *castae* homo instructionem sponte sua petat a missionario, is possit tali se ministerio denegare.

3. Quaedam huius *castae* familia est sub dominio Missionis, eidemque inservit. Peccaretne missionarius si ob praedictas difficultates omitteret illam familiam instruere?

R. Catholica Ecclesia in mysteriorum Dei dispensatione non modo nihil unquam discrevit inter divites et pauperes, inter nobiles et abiectos, verum etiam quadam veluti peculiari charitate ac materna sollicitudine pauperes et abiectos semper complexa est, qui sicut luculenta experientia testatur, facilius ad fidem accedere solent prae mundi nobilibus et divitibus. Imitatur enim Ecclesia Iesum Christum D. N. apud quem nulla est personarum acceptio, quique se ad evangelizandum pauperibus missum esse dicebat, et cum publicanis et peccatoribus manducabat, licet iniquissimum inde scandalum sumerent pharisaei. Quod igitur spectat ad tria postulata 1. 2. et 3. nullatenus ambigendum est quin missionarii pro suo munere debeant hominum quoque *Mangiò* nuncupatorum instructioni et conversioni solertissime quantum poterunt adlaborare, multoque magis si ipsi *Mangiò* divina gratia permoti instrui petant, vel iustam subeuntes missionariorum servitutem eorundem domestici effecti fuerint. Neque tantum propter adductas rationes illicitum est ab instruendis *Mangiò* prorsus abstinere, sed etiam ne missionarii auctoritate sua confirmare videantur superstitiosam consuetudinem a iudaicis traditionibus probabiliter profectam, refugiendi nimirum contactum hominum *Mangiò*, imo cum eos tangentibus nullam habendi communicationem; quam quidem consuetudinem christianae charitati perinde ac rectae rationi tantopere adversantem missionarii penitus extirpare omni diligentia studeant. Interea tamen, ut aeternae saluti *Mangiò* quam citissime provideatur, censuerunt Emi PP. unum e missionariis deputandum esse absque mora ad spiritualem eorum curam. Christiani vero qui illam consuetudinem servant admitti poterunt ad Sacramenta, dummodo id unice faciant ne a commercio aliorum civium segregentur, non autem sponte sua, atque ex erronea opinione quod homines *Mangiò* sint immundi, labemque et immunditiem vel solo tactu affricent personis quibuscum agunt aut conversantur, rebus quas adhibent, et ipsis ecclesiis in quas ingrediuntur. Haec enim opinio nullatenus toleranda est in viro catholico, postquam Deus Beato Petro ostendit neminem communem aut immundum dicere hominem.

325

Decr. S. C. de Prop. F. *18 Aug. 1866.* – Post datam a SSmo D. N. Pio divina providentia PP. IX. die 3. Maii anni 1858 epistolam encyclicam incipientem *Amantissimi Redemptoris,* dubitari coepit an per ea, quae inibi habentur de obligatione parochorum aliorumque curam animarum actu gerentium celebrandi et applicandi Missam *pro populo* omnibus dominicis, festisque aliis diebus, haud exceptis iis, qui ex Apostolicae Sedis indulgentia e dierum de praecepto festorum numero sublati vel translati sunt, derogatum fuerit prioribus aliis laudatae Sanctae Sedis declarationibus, quibus nunciatum fuerat in missionum locis, ubi neque parochi neque paroeciae rite adhuc institutae inveniuntur, Vicarios Apostolicos et missionarios, licet animarum curam exercentes, supradictae obligationi implendae *tantummodo titulo charitatis, non vero ex iustitia* obstringi. Porro quamvis annuente Sanctitate Sua, Sacra Congregatio de Propaganda Fide die 5 Augusti anni 1860 *negative* responderit, nonnulli tamen Vicarii et missionarii Apostolici rati non omnem prorsus ambigendi rationem hoc responso amotam fuisse, sequentes proposuerunt quaestiones:

1. An Vicarii Apostolici ac missionarii, qui quovis modo curam animarum in certo aliquo loco assumunt, omnes indistincte obligentur *ex iustitia* ad applicandam Missam pro populo in diebus festivis.

2. An vero de illis, qui ex iustitia non obligantur, dici debeat *decere* ex charitate aut *teneri* ex charitate ad applicandam Missam pro populo in diebus festivis.

Iam vero cum de his quaestionibus actum fuerit in generalibus comitiis eiusdem S. Congregationis habitis die 23 Martii anni 1863 Emi Patres respondendum censuerunt:

« Ad 1. negative, dummodo non agatur » de locis, in quibus sedes episcopales ac pa» roeciae canonice erectae iam sint, atque ad eas » Vicarii Apostolici et missionarii missi sint » ut legitimorum Pastorum vices gerant.

» Ad 2. Vitandam esse locutionem *teneri* » *ex charitate,* dicendum vero esse *decere ex* » *charitate,* idque ita ut nulla proprie dicta » obligationis significatio appareat. »

Has autem Sacrae Congregationis resolutiones SSmus D. N. Pius PP. IX referente infrascripto Secretario in audientia diei 29 Martii benigne in omnibus approbavit.

326

Ex Instr. S. C. de Prop. F. *8 Sept. 1869* (AD VICARIOS AP. IND.) – Cum in nonnullis Missionibus mos utendi talari veste, praesertim cum sacerdotes in publicum procedunt, non ab omnibus diligenter servatus huc usque sit; imo vero alicubi graviores etiam abusus hac in re induci coeperint; mandat haec S. C. ut omnes ecclesiastici viri, memores decere omnino clericos etiam habitu gravitatem moderationemque exhibere, talares vestes sive albi sive nigri coloris, iuxta regionis consuetudinem, et S. Congregationis indulta, saltem in publico deferant, atque ad hoc obtinendum omnis tergiversatio aut praetextus removeatur. Quod si, necessitate cogente, et causa itineris per aspera loca, praedictum habitum exuere cogantur, eam saltem vestem adhibeant quae sacerdotalem modestiam nullo prorsus modo dedeceat . . . . Quia vero imprimis S. Consilio cordi est, ut istius Dominicae vineae operarii ad indigenarum salutem procurandam sese convertant, ac maiori in dies diligentia infideles in ovile Christi congregare contendant; EE. PP. praecipiunt ut in omni statione militari inter indigenas posita, praeter capellanum militum, et alter sacerdos constituatur qui praecipuum, imo et unicum, officium habeat praedicandi Evangelium circumstantibus Indiarum populis; unde et vernaculas linguas perfecte calleat. Praeterea omnes missionarii ad indigenarum curam addicti, etiam mores et consuetudines regionis in qua degunt diligenter addiscant, nec omnino eas, quae nil pravi aut superstitiosi continent, impugnent, sive voce, sive agendi ratione; ita vero se gerant ut populorum venerationem ac fiduciam sibi comparare possint.

327

Litt. encycl. S. C. de Prop. F. 22 *Iulii 1883* (AD PRAEF. MISSION.) – Quandoquidem, miserante Deo, ostium ad conversionem haereticorum et schismaticorum quotidie latius aperiri dignoscitur, et regiones iam albae ad messem videntur, oportet eos praeprimis qui ab Apostolica Sede ad hoc opus procurandum mittuntur, prudenti usos oeconomia, collatisque viribus et consiliis alacrius coeptis insistere, satagentes ne umquam ea careant scientiarum ac litterarum cognitione, quae in diversis Missionum locis necessaria est ad Apostolicum munus rite ac utiliter obeundum. Cum enim fides, docente Apostolo, per auditum sit, auditus per verbum Christi, nemo autem credat nisi audiat praedicantem, necesse est hunc eo uti sermone quem auditores probe noverint et intelligant. Nisi enim, ait Apostolus Paulus (I. Corinth. XIV. 9), *vos per linguam . . . manifestum sermonem dederitis, quomodo scietur id quod dicitur? Eritis enim in aera loquentes. Tam multa, ut puta, genera linguarum sunt in hoc mundo: et nihil sine voce est. Si ergo nesciero virtutem vocis, ero ei, cui loquor, barbarus; et qui loquitur, mihi barbarus.* Quam ob rem in Ecclesiae primordiis divinitus et praeter ordinem factum est, ut Apostoli omnia loquerentur genera

linguarum, quarum notitiam in illis rerum adiunctis humano studio assequi non poterant. Ecclesia autem constituta, tale subsidium non a Deo praeter ordinem expectandum fuit, sed humano labore atque industria comparandum. Quare nil crebrius atque instantius ab Apostolica Sede desideratum est, expetitum, iussum, quam ut missionarii tempestive addiscerent et probe callerent linguas, quibus populi ab ipsis erudiendi uti consueverunt; eamque ob causam plura S. Cong. de Propaganda Fide decreta prodierunt, quae etiam Apostolicarum Missionum collegia respiciunt, in quibus religiosi viri ad christianam fidem catholicamque religionem propagandam mittendi opportune instituuntur. Etsi vero in calamitosis hisce temporum adiunctis ea vix, aut ne vix quidem, consistere possint, non tamen necessaria media volentibus et conantibus deficiunt. Nulla enim est ferme ex celebrioribus Europae urbibus, in qua sive ad commercii negotia utilius procuranda, sive ad diplomaticas relationes tutius fovendas, orientalium linguarum scholae desiderentur. Has vero praevertisse visa est Apostolica Sedes, quandoquidem post editum Oecumenici Concilii Viennensis decretum de orientalium linguarum cathedris apud praecipuas nonnullas universitates instituendis, eas in Pontificio romano Athenaeo erexit, atque ad novissima haec tempora, quoad licuit, fovit atque aluit. Novissime vero s. m. Pius PP. IX sollicitus quam qui maxime de Ecclesiarum ritus orientalis miserrima conditione relevanda, hoc etiam in earum utilitatem sancivit, ut peculiares linguarum quae apud illas usurpantur cathedrae in hac alma Urbe extarent, in quibus tum litteralis tum vernacula earum loquendi atque scribendi forma traderetur; quod Sacrae huius Congregationis cura ac studio in aedibus S. Apollinarii penes Pont. Seminarium Romanum iampridem factum est. Hac ratione provide consultum fuit procurandis eidem Congregationi fidelibus doctisque interpretibus, atque etiam missionariis citius atque utilius instituendis. Decessoris sui vestigiis inhaerens SS̄mus D. N. Leo div. prov. PP. XIII, studiosissimus et ipse restituendi iamdiu discissam apud orientales Ecclesias catholicam unitatem, tanto operi adiutricem manum strenue admovit, dato etiam mandato, ut solertissimi ex earumdem scholarum auditoribus, cura Sacrae huius Congregationis, in Orientem mittantur, ut linguas, ritus moresque Ecclesiarum orientalium ipsi coram audiant, inspiciant, penitus addiscant. Quo scholarum praesidio si usi fuerint qui sacris Missionibus in illis regionibus obeundis se devovere intendunt, celerius atque utilius diversas quae illic usurpantur linguas callebunt, et ubi ad praestituta sibi loca devenerint, servi inutiles diu non erunt, verum sacris suis ministeriis citissime perfungi poterunt. Quam ob rem Sacra haec Congregatio pro Negotiis Orientalibus universos Moderatores religiosarum familiarum quae orientalium missionum curam susceperunt, sedulo graviterque monet, ut studium linguarum quae eum in finem necessariae sunt, ab iis omnino exigant qui ad sacrum illud ministerium incumbere velint. Missionum autem Praefectis mandat, ut id ipsum severe exigant; et quos noverit desides in hac sui muneris parte adimplenda, huic S. Congregationi denunciare non morentur. Demum RR. PP. DD. Delegati Apostolici pro suo munere ad omnimodam praemissorum exsequutionem advigilabunt, et memoratam S. Congregationem edocere non praetermittent.

Hisce praesidiis praeter alia instructi apostolici viri, quibus datum est catholicae fidei veritatem atque unitatem promovere, ad animarum salutem procurandam quotidie magis incumbant, minime dubitantes quin misericors Deus opus quod coepit perficiat, confirmet solidetque, et Ecclesiam catholicam, aberrantibus ovibus in unicum Christi ovile adductis, nova iugiter filiorum accessione laetificet.

328

Ex Instr. S. C. de Prop. Fide *18 Octobris 1883.* (AD VIC. APP. SIN.) — Quamvis libentissime S. Congregatio viderit plures ex synodis de studio linguarum indigenarum a missionariis peragendo sollicitas fuisse, tamen optimum fore arbitrata est, si singulis PP. ante oculos proponat Instructionem huius S. Consilii die 21 Martii 1774 *(V. n. 312)* circa idem argumentum ut, qua severitate hac in re procedendum sit, videant; iussitque, omnibus istarum regionibus praesulibus significari, eiusdem Instructionis tenorem diligenter servandum esse, ac missionarios universos omnino cogendos aut ad linguam sinensem addiscendam, aut ad ministerium abdicandum. Quo vero iidem evangelii praecones magis idonei fiant ad populos illos ad fidem adducendos, neque tantum ad plebem, verum et ad homines superioris conditionis Christi religione imbuendos, uti antiquis temporibus PP. inclytae Societatis Iesu magno cum profectu rem ipsam perfecerunt, mandat ac praecipit ut in singulis quinque regionibus in quibus Synodi habitae sunt, eo opportuniori modo quod episcopis visum fuerit, speciale studium ac veluti Academia sinensis linguae erigatur, et ex singulis Vicariatibus, aut saltem ex iis ubi res commodius fieri possit, quidam peritiores in lingua vernacula missionarii designentur, qui ad huiusmodi literaturam serio incumbant, lucubrationes in ea lingua perficiant quibus et fidei veritates palam coram ethnicis exponantur, ac superstitiones erroresque inter eas gentes diffusi refutentur. Quibus hominibus et aliud manda-

tum committi debet ut inspectis illius gentis litteris ac philosophia, sub omnimoda directione Episcoporum, iisque auctoribus, Sacrae huic Congregationi practice media designent quibus facilius inter superiores societatis classes fides insinuari ac praeiudicia in iis contra ipsam invecta minui ac etiam, si possibile sit, plane deleri possint. . . . .

Sed quum gentilium conversio ad Christum Dominum, in cuius cognitione vita aeterna omnium hominum sita est, finis praecipuus missionum existat, ad eam toto animo intendere Vicarii Apostolici conentur. Sciunt porro conversioni viam quodammodo praeparare scholas, hospitalia, orphanotrophia, aliaque beneficentiae et charitatis opera; ex iis enim ethnicorum animus ad considerandam et laudandam religionem, ex qua tot beneficia ad homines profluunt, facile erigitur; hinc pro viribus hisce institutis in singulis Vicariatibus erigendis manum admoveant. Quod vero attinet ad directam Evangelii praedicationem optime animadverterunt Patres Chansinenses *(Synodi Chan-si)* hanc praecipuam apostolatus partem impleri non solum publice et in ecclesiis, sed praesertim in domibus familiisque privatis. Iidem Praesules recte docuerunt in praedicando non subtilitate sermonis sed simplicitate evangelica esse utendum; ad refellendas superstitiones optimam esse methodum libros apologeticos evulgandi, honorifice pro suo quemque gradu et benigne omnes gentiles excipiendos esse, eorum infirmitatibus esse parcendum, eorumque dubia amice et clare et absque ostentatione esse solvenda. Haec profecto consilia aliis quoque Vicariis Apostolicis pro suis missionibus opportunissima videbuntur; iidemque ea ad praxim deducere procurabunt. Haec apprime conformia sunt iis quae in veteri Sutchuensi Synodo stabilita olim fuerunt. Ceterum ad plenam in hac re normam habendam recolere quoque iuvabit, quae monita iam ab anno 1659 missionariis haec ipsa Sacra Congregatio danda censuit; nempe non esse a potestatibus civilibus poscenda privilegia aut exemptiones; abhorrendum esse ab omni immixtione in rebus politicis negotiisque Status; dum populis praedicatur lex Dei et iustitia eius, docendam esse obedientiam praestandam erga principes etiam discolos; in praedicatione verbi Dei et administratione Sacramentorum nullam tumultus et rebellionis suspicionem esse creandam ex concionis et coetuum frequentia. Haec aliaque similia pietatis et prudentiae monita sectantes, uberrimum profecto, Dei opitulante gratia, missionarii apostolatum exercentes laborum suorum fructum consequentur.

329

S. C. de Prop. Fide -- Cong. Gen. *1 Iunii 1885.* Iura et officia ad conversionem haereticorum et infidelium, atque curam fidelium ritus orientalis, quibus eorum Episcopi per se vel per suos sacerdotes providere nequeunt vel nolunt, missionarii Ap. non ab Episcopis sed immediate a S. Sede habent; conveniens tamen, et ad evitandas discordias necessarium est, ut in his sacris ministeriis, quantum fieri potest, cum consensu respectivi Episcopi procedant.

330

S. C. S. Officii *3 April. 1889.* Vic. Ap. Victoriae-Nyanzen. — In regno Buganda, ne nova adversus christianos excitetur persecutio, fideles religionem publice profiteri nequeunt, et quasi incogniti inter infideles vitam degunt. Hinc maxima pro missionariis infirmos visitandi difficultas; nam ex missionarii praesentia exoriretur pro infirmo periculum, et pro iis apud quos degit, quin imo pro omnibus christianis, qui non tolerantur, eorum numero a rege cognito. Quaeritur ergo utrum, ad hoc periculum praecavendum, missionarii possint ac debeant infirmos non visitare, an, spreto quolibet periculo sive privatorum sive communitatis christianae, aegrotos in gravi moriendi periculo constitutos visitare possint aut debeant, ut illos Ecclesiae Sacramentis reficiant.

R. Ad mentem; mens autem est a missionariis fideles monendos ut, attenta difficultate habendi missionarii adsistentiam in mortis articulo, omni studio satagant peccata vitare, et in mortis periculo mutuam sibi adsistentiam praebeant; ac insuper missionarii bene instruant catechistas, qui in expositis casibus missionarii vices aliqua ratione fungantur.

Art. III. De vetito quoad mercaturae et medicinae exercitium.

331

S. C. de Prop. Fide *20 Novembris 1626* — S. C. mandavit per Episcopum Sophiensem praecipi Religiosis in capellis Bulgarorum constitutis ne de caetero medicamenta seu medicinas praesertim purgativas exhibeant infirmis sive fidelibus sive infidelibus, cum, iuxta Sac. Canonum dispositionem, sacerdotibus et in sacris constitutis huiusmodi professio sit omnino prohibita.

332

S. C. de Prop. Fide *4 Aug. 1628* — Petente sacerdote Carolo Clemer, Collegii Anglicani Ducaei alumno, propediem in Missionem Anglicanam profecturo, dispensationem ut possit medicinae artem, cui operam ante sacerdotium dederat, exercere, quod huiusmodi praetextu facilior ei futurus sit aditus ad administranda Sacramenta catholicis anglis, et ad

convertendos haereticos, praesertim in periculo mortis constitutos; S. C. de Prop. Fide censuit, si SSmo placuerit, petitioni oratoris annuendum esse, ita tamen ut medicinae artis exercitium medium esse deberet, et non principalis scopus, quem convenit esse missionariis ministerium. — Die 9 Augusti SSmus D. N. Congregationis decretum approbavit, additis duabus aliis conditionibus in dispensatione apponendis: 1. Ut orator gratis operam suam in medicinae arte praestet. — 2. Ut a sponte dantibus nihil recipiat ultra suam necessariam sustentationem.

333

Ex Const. *Ex debito* **Urbani PP. VIII.** *22 Febr. 1633* — Super missionibus Religiosorum ad Iaponiam et alias missiones Indiarum Orientalium. ... Coeterum quia a Sacris Canonibus Conciliorum decretis, ac Apostolicis Constitutionibus, omnibus Religiosis, ac etiam aliis ecclesiasticis, praesertim in Sacris Ordinibus constitutis, mercatura, et negotiationes saeculares districte prohibentur, ac valde damnosum, indecorum, et indecens existit, huiusmodi personas divino cultui mancipatas, ac praecipue illas, quae ad praedicandum sacrosanctum Christi Domini Evangelium destinatae sunt, praefatis mercaturae, et negotiationibus se immiscere, aut operam dare; praedictorum Sacrorum Canonum, ac Decretorum, Constitutionumque Apostolicarum dispositioni inhaerentes, auctoritate Apostolica, earumdem tenore praesentium, Religiosis omnibus cuiuscumque Ordinis, et Instituti tam non Mendicantium, tam Mendicantium, etiam Societatis Iesu, eorumque singulis tam in praedictis locis nunc existentibus, quam in futurum ad illa mittendis, omnem et quamcumque mercaturam, seu negotiationem quocumque modo ab eis fieri contingat, sive per se, sive per alios, sive proprio, sive Communitatis nomine, directe sive indirecte, aut quovis alio praetextu, causa, aut colore, interdicimus et prohibemus sub excommunicationis latae sententiae poena ipso facto incurrenda, ac privatione vocis activae, et passivae, officiorum, ac graduum, et dignitatum quorumcumque, etiam inhabilitatis ad ea, et insuper amissionis mercium, et lucrorum ex eis factorum, quae omnia a Superioribus Religionum, ex quibus delinquentes existent, reservanda erunt ad usum Missionum, quae eaedem Religiones habent, et habiturae sunt in futurum in praedictis Indiis, et non in alios usus; eisdem Superioribus districte praecipientes sub eisdem poenis, ut in hoc invigilent, et contra delinquentes ad praedictas poenas procedant, sublata eisdem facultate huiusmodi delinquentibus aliquid ex dictis mercibus et lucris, quantumvis minimum, remittendi aut condonandi.

334

S. C. de Prop. F. – C. P. *28 Nov. 1641.* Mission. Aethiopiae — An missionariis sacerdotibus sit concedenda licentia exercendi artem medicinae aut chyrurgiae, concurrentibus infrascriptis causis, vel altera earum: 1. quod in loco missionis non sunt medici aut chyrurgi: 2. quod huiusmodi artibus in casu necessitatis possunt alimenta habere; 3. quod populi per huiusmodi artes missionariis redduntur benevoli; 4. quod per easdem habent faciliorem aditum ad domos infidelium; 5. quod per illas magnos viros infideles sibi amicos et benevolos faciunt[1], quorum postea auctoritate a persecutionibus et vexationibus defenduntur.

R. 1. In casu necessitatis praedictos sacerdotes missionarios non indigere dispensatione et licite posse mederi. — 2. Extra casum necessitatis, in proposito dubio sic generaliter exposito esse negative respondendum ob rationes supra allegatas. — 3. In casibus vero singularibus extra similem casum necessitatis posse concedi sacerdotibus missionariis dispensationem petitam, aut facultatem exercendi medicinam et chyrurgiam, concurrentibus sequentibus conditionibus: ut sacerdos missionarius sit peritus in arte medicinae; ut eam gratis exerceat; ut absque incisione et adustione operetur, et in loco ubi missionarius degit non sint medici laici.

335

S. C. de Prop. F. – C. P. pro Sin. *13 Ianuarii 1665* — Se i missionarii possano portare una parte dei viatici in corallo, che è più comodo del danaro, senza che ciò sia contro le proibizioni di far mercanzie. Portandoli tutti in oro ci perderebbero, per essere stimato poco, e l' argento riesce d' incomodo, non così il corallo che possono poi venderlo con guadagno.

R. Posse per modum permutationis, et in hac specie tantum.

336

S. C. de Prop. Fide *23 Novemb. 1665.* — Cum SSmus D. N., ex voto S. C., Vicariis Ap. in regnis Sinarum facultatem largitus fuerit clericos promovendi ad sacros, etiam Presbyteratus, Ordines, quamvis necessarium patrimonium non habeant; quaeritur, an huiusmodi promoti possint ad sui sustentationem mercaturam exercere, pecunias suas mercatoribus dare, et cum ipsis societatem inire, maxime cum non habeant illis in partibus aliam rationem se sustentandi?

R. Toleratur ad sustentationem propriam dumtaxat, modo tamen contractus sit ex sua natura licitus, et tantum solummodo impendant quantum honestum patrimonium constituat.

337

S. C. Concilii *9 Febr. 1669* — Vic. Ap. Tunquini — 1. Utrum missionarius ad conservandam vitam alicuius patientis posset aliquam corporis partem incidere.

2. Cum ad praeservandum brachium teneretur digitum amputare, an incurrerit irregularitatem.

R. Ad 1. Posse devenire ad incisionem in casu necessitatis.

Ad 2. Non incurrisse.

338

Const. Clementis PP. IX *17 Iunii 1669.* Sollicitudo Pastoralis officii, quo Ecclesiae Catholicae per universum Orbem diffusae regimini per ineffabilem Divinae Sapientiae atque Clementiae abundantiam praesidemus, Nos stimulat, ut ea, quae Christianae Religionis, Catholicaeque fidei propagationi remoram vel impedimentum iniicere, ac in virorum in sortem Domini vocatorum, et praesertim Religiosorum, qui semetipsos abnegarunt, et mundana omnia contempserunt, ut Christum lucrifacerent, eiusque obsequiis mundo corde et mente tranquilla unice intenderent, honestatis gloria maculam ponere possent, salubri sanctione e medio tollere, atque radicitus evellere studeamus. Dudum siquidem fel. record. Urbanus Papa VIII Praedecessor noster, considerans per Sacros Canones, Conciliorum decreta, et Constitutiones Apostolicas omnibus Religiosis, ac etiam aliis Ecclesiasticis, praesertim in Sacris Ordinibus constitutis, mercaturam, et negotiationes saeculares districte prohiberi, ac valde damnosum, indecorum, ac indecens existere huiusmodi personas divino cultui mancipatas, ac praecipue illas, quae ad praedicandum Sacrosanctum Christi Domini Evangelium destinatae sunt, mercaturae, et negotiationibus huiusmodi se immiscere, aut operam dare, per quandam suam in simili forma Brevis die XXII Februarii MDCXXXIII emanatam Constitutionem, inter alia, Religiosis omnibus cuiuscumque Ordinis et Instituti tam non Mendicantium, quam Mendicantium, etiam Societatis Iesu, eorumque singulis tam tunc in Insulis, Provinciis, Regionibus, et Regnis Indiae Orientalis, ac Chinae, et Iaponum existentibus, quam in futurum ad illa mittendis, omnem et quamcumque mercaturam, seu negotiationem quocumque modo ab eis fieri contingeret, sive per se, sive per alios, sive proprio, sive Communitatis nomine directe, sive indirecte, aut quovis alio praetextu, causa, vel colore, interdixit, et prohibuit sub excommunicationis latae sententiae poena ipso facto incurrenda, ac privationis vocis activae et passivae, officiorum, ac graduum, et dignitatum quarumcumque, et inhabilitatis ad ea, ac insuper amissionis mercium, et lucrorum ex eis factorum, quae omnia a Superioribus Religionum, ex quibus delinquentes existerent, reservanda essent ad usum Missionum, quas eaedem Religiones habebant, et in futurum habiturae erant in Indiis praedictis, et non in alios usus; Ac eisdem Superioribus districte praecepit sub eisdem poenis, ut in hoc invigilarent, et contra delinquentes ad praedictas poenas procederent, sublata eisdem facultate huiusmodi delinquentibus aliquid ex dictis mercibus, et lucris quantumvis minimum, remittendi, aut condonandi, et alias prout in dicta Urbani Praedecessoris Constitutione, cuius tenorem praesentibus pro plene et sufficienter expresso, ac de verbo ad verbum inserto haberi volumus, uberius continetur. Cum autem (sicut non sine gravissimo animi nostri dolore accepimus) multi ex iisdem Religiosis, et personis Ecclesiasticis, propriae professionis, iniunctique sibi gravissimi ministerii immemores, ab eiusmodi mercatura, et negotiationibus saecularibus non abstineant, sed sese a debita praedictae Constitutionis Urbani Praedecessoris observatione sub variis praetextibus, coloribus, et subterfugiis eximere conati fuerint, et satagant de praesenti, in deplorandam animarum suarum perditionem, perniciosum quoque exemplum, et scandalum plurimorum: Nos salutaribus Doctoris Gentium praeceptis edocti, quod nemo militans Deo implicat se negotiis saecularibus, ut ei placeat cui se probavit, tam grande, tamque exitiosum ab Ecclesia Dei malum Apostolici zeli vigore propellere, scandalorumque inde nascentium occasiones recidere, ac saluti animarum, et Christianae Religionis, Catholicaeque fidei propagationi quantum Nobis ex alto conceditur, salubriter consulere, omnemque lucrorum mundanorum spem personis coelesti militiae adscriptis, praesertim ad infidelium conversionem, et Evangelii praedicationem destinatis, et in futurum destinandis, quas sicut bonos Christi milites laborare, et ministerium suum honorificare oportet, ut eo studiosius, ac impensius adspirante superni favoris auxilio horrea Domini novis semper frugibus locupletare satagant, omnino adimere decrevimus. Itaque Sacris Canonibus, ac Decretis, et Constitutionibus praedictis inhaerentes, illaque, et praesertim memoratam Urbani Praedecessoris Constitutionem in iis, quae praesentibus literis non adversantur, approbantes, et innovantes, et circa praemissa de novo disponentes, et statuentes; Motu proprio, ac ex certa scientia, et matura deliberatione Nostris, deque Apostolicae potestatis plenitudine, omnibus et singulis personis Ecclesiasticis tam saecularibus, quam Regularibus cuiuscumque status, gradus, conditionis, et qualitatis, ac cuiusvis Ordinis, Congregationis, et Instituti tam Mendicantium, quam non Mendicantium, etiam Societatis Iesu, et earum cuilibet, quae

ad Insulas, Provincias, et Regna Indiarum Orientalium, et praesertim in Provinciam Societatis Iesu de Iapone nuncupatam, ac in partes Americae tam Australes, quam Septentrionales a Sede Apostolica, vel Congregatione Venerabilium Fratrum nostrorum S. R. E. Cardinalium negotiis propagandae fidei praepositorum, aut ab earum Superioribus sub nomine Missionariorum, aut quovis alio titulo pro tempore missae fuerint, aut in illis partibus quomodolibet morabuntur, sub excommunicationis latae sententiae, ac privationis vocis activae, et passivae, et officiorum, dignitatum, et graduum quorumcumque per eas obtentorum; et inhabilitatis ad illa, et alia quaecumque in posterum obtinenda, nec non amissionis mercium et lucrorum omnium ipso facto incurrendis, ac aliis Nostro, et Romani Pontificis pro tempore existentis vel praedictae Cardinalium Congregationis arbitrio imponendis poenis, tenore praesentium districte prohibemus pariter et interdicimus, ne mercaturis, et negotiationibus saecularibus huiusmodi quovis praetextu, titulo, colore, ingenio, causa, occasione, et forma, etiam semel, per se, aut mediantibus ministris, seu aliis personis subsidiariis, directe, vel indirecte, tam nomine proprio, quam suarum respective Religionum, seu Congregationum, aut Societatum, etiam Iesu, vel aliorum quorumlibet, et alias quovis modo, et qualitercumque se ingerant, vel immisceant. Ac ex nunc prout ex tunc, et e contra postquam casus evenerit, merces, et lucra quaecumque, quae ex huiusmodi mercaturis, et negotiationibus provenerint, et provenient, in usus et commodum pauperum, Hospitalium, Seminariorum Ecclesiasticorum, ac Operariorum, (non tamen Religionum, Congregationum, et Societatum, etiam Iesu, seu Instituti eorum, qui in praemissis, vel circa ea deliquerint) sed aliorum non delinquentium harum serie applicamus, qui teneantur consignare merces, et lucra huiusmodi locorum Ordinariis, seu eorum Vicariis in spiritualibus generalibus, aut Officialibus, vel Apostolicis Vicariis, seu Provicariis. Hi vero tamquam dictae Sedis Delegati illa, ut praefertur, et non in alios usus distribuere, et erogare debeant; super quibus eorum conscientiam districte oneramus. Et quia in praemissis, et circa ea delinquentes, ut plurimum, praetextu necessitatis pro eorum Missionibus se excusare praesumunt; excusationes huiusmodi eis, eorumve cuilibet nullo modo suffragari posse, vel debere decernimus et declaramus. Insuper eisdemmet censuris et poenis innodamus, et innodatos fore declaramus Superiores immediatos, ac Provinciales, et Generales praedictorum Ordinum, Congregationum, et Societatum, etiam Iesu, qui eorum respective subditos in praemissis, vel circa ea, etiam pro unica vice quomodolibet delinquentes, saltem per amotionem illorum a locis commissi per eos delicti non puniverint; a sententia vero excommunicationis huiusmodi per Superiores, vel alium, seu alios quoscumque, etiam quavis facultate suffultos, nemo ex praedictis delinquentibus absolvi possit, praeterquam in mortis articulo constitutus, nisi lucris huiusmodi prius restitutis. Decernentes *etc.*

339

S. C. de Prop. Fide *27 Iunii 1701* — N. Missionarius in Africa — Se, attesa la restrittiva circa *adustionem et incisionem* posta nel rescritto di facoltà di esercitare la medicina, sia anche proibito di usare adustioni leggere, e cose simili.

R. Non prohiberi nisi adsit periculum vitae aut mutilationis membrorum.

340

Ex Litt. Encycl. *Cum primum* **Clementis PP. XIII** *17 Sept. 1759.* — ..... Ut igitur clarius innotescat perpetuum Nostrum et Apostolicae Sedis studium pro religiosa praedictarum legum custodia, simulque vis omnis adimatur contrario cuilibet usui, stilo, aut consuetudini (quae corruptelae potius, et abusus, servata legitima vocabulorum proprietate, appellari debent), quibus Ecclesiastici quicumque criminosam suam in negociis curisque saecularibus immixtionem obtegere, aut excusare contenderent; Nos, omnes et singulas Canonicas leges, et Romanorum Pontificum Praedecessorum Nostrorum Constitutiones, adversus Clericos negotiatores, et saecularibus negotiis sese immiscentes, praesertim a Pio IV, Urbano VIII et Clemente IX latas atque editas, usque ad novissimam quam S. M. Decessor Noster Benedictus Papa XIV, sub Dat. v. Kal. Martii MDCCXLI, Pontificatus sui Anno I. evulgavit, cum omnibus item et singulis poenis atque censuris per eas respective indictis, perinde ac si Decreta omnia in praemissis contenta, eorumque poenales sanctiones, praesentibus Nostris Litteris de verbo ad verbum inserta forent, per easdem praesentes approbamus, confirmamus, et innovamus; decernentes ac declarantes, praedictis omnibus legibus ac poenis subiici, ac subiectas censeri debere omnes et singulas personas Ecclesiasticas, non solum e saeculari Clero, sed etiam e Regulari, cuiuscumque sint Ordinis, Congregationis, Societatis, et Instituti, amplissimis licet et singularibus Indultis, Privilegiis, et Exemptionibus muniti, et cuius etiam expressam et individuam mentionen fieri oporteret; ita ut quicumque adversus huiusmodi leges deliquerint, statutas in ipsis poenas incurrant, ac respective ab iis, ad quos pertinet, iuxta casuum distinctionem, et procedendi me-

thodum alias a Tridentina Synodo, seu ab Apostolica Sede praescriptam, cum effectu mulctari et puniri debeant; non obstante contrario quolibet usu, seu stilo, aut consuetudine, etiam immemorabili, quae aliquo in Loco, Dioecesi, aut Regione inolevisse dici posset; quam quidem Nos, veluti damnabilem abusum, et imperscriptibilem corruptelam, earumdem praesentium tenore, damnamus, proscribimus, et viribus omnibus vacuamus.

Deinde vos omnes, Venerabiles Fratres, hortamur et in Domino obsecramus, ut pro Ecclesiasticae Disciplinae integritate, et Animarum salute advigilantes, in Clericorum omnium, Vobis tam ordinario quam delegato iure subiectorum, agendi rationem sedulo inquiratis; ac, si quos forte huiusmodi avaritiae labe infectos, adversus Canones et Apostolicas Constitutiones peccasse comperietis, in eos, ad formam eorumdem Canonum, et Constitutionum, cum omni severitate, etiam ex officio, procedere non omittatis.

In quo sane duo Vobis magnopere cavenda erunt: Primum videlicet, ne subdolis delinquentium artibus diligentiam vestram eludi patiamini. Saepe enim contingit, ut qui legum scita non ignorant, res suas ita fraudulenter componant, ut, quatenus eorum crimen in iudicium adducatur, tueri possint se nihil contra leges ipsas admisisse. Modo enim, interposita alterius, sibi suaeque cupiditati inservientis, persona, aut alieno nomine tabulis et rationum libris inscripto, negotiationem, aut conductionem, de qua quaeritur, ad se nequaquam pertinere contendent: Modo, scientes intra quos fines districtior legum censura coerceatur, ita se gerere studebunt, ut si de lucrosis quaestibus a Superiore arguantur, defendere possint, non se turpi cupiditate adductos, ad lucrum captandum primario animum intendisse, sed provido consilio de damno vitando unice laborantes, insperatum emolumentum fortuito temporis beneficio adeptos fuisse. Aliquando etiam non sua, sed suorum, aut sanguinis aut alio necessitudinis vinculo sibi coniunctorum, bona, negotiationibus implicita, ad eorum sustentationem, ex charitatis officio, et directionis titulo procurare se praedicabunt.

Quamvis autem, propria etiam experientia in Episcopalis officii muneribus obeundis, satis edocti simus, quam difficile sit iudicium ferre de peculiaribus quibusdam casibus, in quibus potiorem sibi partem vindicat bona vel mala fides illius, qui de illicita negotiatione accusatur; non ideo tamen censere debetis, diligentiam vestram omni effectu vacuam fore, ubi saltem Ecclesiastici intelligant, vos minime conniventes esse super huius gravissimi Ecclesiasticae Disciplinae capitis violatione. Magnum enim fructum capietis ex eo ipso, quod vestram Ecclesiaeque mentem ab obscurioribus etiam eorum praevaricationibus abhorrentem saepius testatam facietis; iisdemque, oblata opportunitate, graviter denunciabitis, haud irrideri Deum, qui hominum renes et corda scrutatur, nihilque apud Supremum illius Tribunal profuturas aliquando cavillationes, quibus nunc Ecclesiae Praesulem decipere, indictasque legibus poenas declinare satagunt. Caeterum non omnino impossibile erit latentem rei veritatem plerumque agnoscere, occultumque crimen revincere, si dedita cura atque solertia expendantur hominum mores, qui ex universo eorum vitae tenore se produnt; rerumque, et casuum adiuncta, quae allatas excusationes probabilius admittendas, reiiciendasve suadent. Id quod exemplis illustrare facile possemus, nisi de Fraternitatum Vestrarum sapientia, et rerum usu, quantum par est, in Domino consideremus.

Alterum vero, quod aeque cavere debetis, illud est, ne pravas Canonicarum legum interpretationes, quibus earum rigor enervatur, aut indulgentia praeter fas extenditur, praeter mentem et spiritum Ecclesiae, ex privatis opinionibus adinventas, et sine legitimi superioris assensu ad proprii cuiusque casus opportunitatem accommodatas, apud Vos ullo modo valere sinatis, ubi Clericorum Saecularium aut Regularium negotiationem, vobis iudicibus, ad trutinam revocari contingat. Si enim quaestio sit de ipsa natura contractus, qui aliqua in Dioecesi ab Ecclesiasticis iniri soleat, an scilicet ipsis licitus, vel potius interdictus censeri debeat; haud aequum erit pro iudicandi norma accipere vel frequentiam ipsorum actuum, de quorum natura quaeritur, vel ipsam contrahentium opinionem; sed ad tollenda dubia, reprimendamque opinantium licentiam et audaciam, expeditissima erit via recurrendi ad hanc Apostolicam Sedem, quae sicuti alias complures huius generis quaestiones, per organum praesertim Congregationis S. R. E. Cardinalium Concilii Tridentini Interpretum definivit, ita etiam in posterum quid de propositis casibus sentiendum sit, decernere non omittet; idoneis editis responsis, ex quibus agendi iudicandique regula desumi valeat.

Quo in genere, quam acceperimus, perspicuam nostram et Apostolicae Sedis declarationem desiderari super eo, an Clericis liceat Cambium activum contrahere; quamvis non aliam fere rem dubitationi minus subiectam putemus, nihilominus, ad omnem causandi occasionem amputandam, praesentium litterarum tenore declaramus ac definimus, Cambium activum, natura sua, esse actum verae et propriae negotiationis; ideoque Ecclesiasticis omnibus vetitum censeri debere, tam proprio nomine, quam per interpositam personam, illud

contrahere; quicumque vero e Saeculari vel Regulari Clero Cambium activum contraxerit, omnibus obnoxium fieri poenis atque censuris quae in Clericos negotiatores constitutae noscuntur.

Si autem Ecclesiasticorum quispiam, ad se excusandum, quod Saecularibus negotiis se immisceat, necessitatem proferat indigentiae, non quidem suae (quandoquidem unicuique Clerico canonicus Ordinationis Titulus, vel saltem congruum sufficiens patrimonium esse debet, quo se sustentet, iisque forsan deficientibus, debet ipse honestioribus artibus, suaeque professioni conformibus, propriis necessitatibus consulere) sed aut Parentum, aut Sororum, aliarumque Personarum, quibus ex naturalis officii debito opem ferre teneatur; primum volumus atque decernimus, huiusmodi excusationem a Superiore Ecclestiastico nequaquam admitti, eidemque Clerico minime suffragari posse quominus ad Canonicae legis praescriptum pro modo culpae puniatur, nisi doceat se antea praefatas necessitates Apostolicae Sedi, si intra Italiam et insulas adiacentes existat, si vero in remotioribus Regionibus versetur, saltem Ordinario loci exposuisse, earumque intuitu, opportunam dispensationem, et facultatem praedictas Personas industria sua iuvandi, vel ab eadem Apostolica Sede, vel respective ab Ordinario, impetrasse.

Deinde, pro eo quod pertinet ad huius Curiae nostrae Officia, notum facimus, nostram mentem et voluntatem esse, ut huiusmodi dispensationes et facultates nunquam concedantur, nisi cum ea conditione, quatenus adductae causae veritati nitantur, et nisi simul constet praedictas indigentias nulla alia ratione levari posse; eoque etiam casu nunquam Ecclesiasticis permittatur, eiusmodi negotiationis genus assumere, cuius administratio Clericalem Statum et Characterem dedeceat; quin immo in ipsis Indultorum Rescriptis et Litteris, indicentur ac praescribantur honestiores modi, quibus Clericus, iusta moderatione servata, et intra veram indigentiae mensuram pauperibus Consanguineis opem praestare valeat. Quae omnia similiter Ordinarii, ad quos pertinet, in huiusmodi dispensationibus et facultatibus concedendis observare debebunt: Hoc insuper advertentes, ne ea quae vel ab ipsis, vel ab Apostolica Sede, peculiaribus quibusdam Clericis hoc in genere aliquando permissa, et iustis concurrentibus causis, frequentius forsan indulta dignoscuntur, (exempli gratia, ut Ecclesiarum Fundos, certa annua pensione conventa, colendos exercendosque conducerent); eadem a reliquis Ecclesiasticis, tamquam generaliter omnibus concessa, absque iusta causa, et sine speciali Indulto usurpentur.

Caeterum facultates ipsas, etiam ut supra pictum est obtentas, semper quoad tempus revocationi obnoxias censeri decernimus, ita ut pro irritis et revocatis ipso iure habeantur, quoties allegatae Coniunctorum indigentiae cessaverint, vel alia legitima se offerat ratio iisdem opportune prospiciendi. Super quorum omnium tum executione, tum observantia, Ordinariorum localium vigilantiam, atque conscientiam onerari volumus, et re ipsa oneratam fore denunciamus.

Verum non uni dumtaxat negotiationi tribuenda est, quae nunc temporis cernitur Ecclesiasticae Dignitatis depressio. Sunt alii quidam abusus, quibus Ecclesiastici Viri proprium decorem, totiusque coetus et ordinis existimationem, eo frequentius, atque securius abiicere dignoscuntur, quod eos norunt non tam aperte adversari litterae Sacrorum Canonum, et Constitutionum ab Apostolica Sede editarum; proindeque se censuris et poenis ibidem statutis nequaquam subiiciendos fore confidunt. Plurimi enim, ut ex praedictorum relatione cognovimus, in ipsa bonorum suorum administratione, eorumque cultura, in distractione fructuum, animalium, et caeterorum quae in propriis Ecclesiaeve Fundis enascuntur, seu aluntur, necnon in comparandis rebus, quae vel ad proprios usus, vel ad fundos praedictos instruendos sunt necessaria, adeo indecoris actibus se ipsos exercere conspiciuntur, adeo se totos curis et sollicitudinibus huius saeculi deditos, ac temporalibus lucris inhiantes ostendunt, ut qui sacrae dignitatis praestantia supra humanae conditionis sortem evecti merito reputantur, infra ipsos abiectissimi status homines sese demittant; et qui filii lucis esse et apparere deberent, saeculi filios, terrenae aviditatis anxietate superare videantur. Hos aiebant omnibus Nundinis, atque Mercatibus, laicali propemodum apparatu, ac specie, se sistere, nec quicquam minus, quam Clericalis moderationis, atque modestiae, vel Ecclesiastici decoris, et gravitatis, specimen praeseferre.

Quibus Nos quidem palam edicimus, nihil per Nos interdictum iri, quod ipsis, pro recta et provida Ecclesiastici Patrimonii administratione, quoad ipsam actus naturam, permissum dignoscitur, vel etiam a Sanctis Patribus, et Ecclesiasticarum legum Conditoribus eorum diligentiae commendatum. Verum sicut alia complura sunt, quae Clericis, quoad rei substantiam, non prohibentur; et tamen eorum usus, sub certis dumtaxat modo et forma, iisdem permittitur; iis autem qui praescriptum modum excesserint, statutamque Ecclesiasticae disciplinae formam violaverint, tum temporales poenae, tum etiam spirituales censurae, a Sacris Canonibus infliguntur; cuius rei innumera extant exempla in generalibus Canonici Iuris legibus, ac etiam in peculiaribus Dioecesum statis, quae plura de vita et honestate, de ha-

bitu et tonsura Clericorum, sive observanda, sive vitanda, praescribunt: ita Vos, Venerabiles Fratres, oportet, Ecclesiasticorum omnium, qui in Dioecesibus Vestris versantur, agendi rationem circa praemissa circumspectantes, si quid Vobis constiterit frequentius ab iis admitti, quod Clericalem Statum dedeceat, non solum eos idoneis instructionibus docere, ut collatae sibi dignitatis celsitudinem cogitantes, non sibi licere putent indecoris actibus eam deturpare, debitamque Ecclesiastico Ordini existimationem et reverentiam, quae etiam spiritualibus populorum utilitatibus plurimum prodest, ex laicorum animis abolere; utque memores se in sortem Domini vocatos esse, non tam quae sua sunt, quam quae Iesu Christi, quaerant et curent: Sed praeterea, quatenus opus esse noveritis, opportunis Decretis conditis, ac severioribus Edictis propositis, eiusmodi Clericorum turpidudini et cupiditati obviam ire; ac delinquentium culpas, habita minoris maiorisque scandali ratione, nunc quidem increpando arguere, nunc autem salutaribus poenitentiis emendare, nunc demum districto poenarum ac etiam censurarum gladio, ad caeterorum exemplum, coercere et punire.

Et parem quidem, vel etiam maiorem Pastoralis zeli vestri sollicitudinem atque constantiam requirit aliud corruptelae genus, quod plures Ecclesiasticos Viros inficere, et ab Ecclesiae servitiis abductos, ad saeculi curas convertere accipimus. Sunt enim, qui industriam operamque suam, quam totam Divino cultui, et Proximorum utilitatibus, ex charitatis lege, impendere deberent, Laicorum obsequiis abiectisque servitiis addicere, aliquando etiam eorum negotiis administrandis curandisque, pro temporali, eaque satis vili mercede, locare non recusant. In quo difficile est iudicare, an magis deflenda sit eorum caecitas, qui proprii gradus dignitatem ipsi proculcant, an potius reprehendenda sit Laicorum praesumptio, qui Sanctuarii Ministros, a quibus Christianae vitae documenta, aeternaeque Salutis subsidia petere deberent, tam parvipendunt, ut eos in domesticis officiis sibi dicto audientes, servilibus ministeriis adhibere non vereantur. . . . . .

Haec sunt, Venerabiles Fratres, quae pro Apostolici Ministerii Nostri officio, ad Ecclesiastici Ordinis honestatem dignitatemque tuendam et vindicandam, sollicitudini vestrae suggerenda, enixeque commendanda iudicavimus. Hac enim in re, quae ex peculiaribus actionum circumstantiis maxime pendet, vestras omnino partes primas esse oportet; utpote qui subditorum vestrorum facta, eorumque adiuncta, regionum necessitates, et personarum mores, quidque apud prudentes et probos viros, honesti, aut indecori speciem habeat, in singulis locis praesentes constituti, et melius agnoscere, et securius aestimare potestis. Ut autem liberum Vobis sit in hoc rerum genere inordinata quaeque corrigere et reformare, quodcumque dispensationis aut facultatis Indultum circa praemissa a quolibet Romanae Curiae Officio hactenus concessum, prudenti arbitrio vestro moderandum permittimus; nullum vero in posterum concedi volumus, nisi auditis prius Fraternitatum Vestrarum relationibus, et votis, adiectisque eidem Indulto eiusmodi formulis et conditionibus, per quas integrum Vobis relinquatur arbitrium de illius executione et effectu ita cognoscendi, ut nemini Ecclesiasticorum liceat, illius praetextu, Negotium ullum, aut Ministerium minus honestum, contra interdictum vestrum assumere, aut susceptum retinere et protrahere. Interim in Pastorali zelo Vestro acquiescentes, Fraternitatibus Vestris Apostolicam Benedictionem ex animo impertimur.

341

S. C. S. Off. *6 Martii 1777* Vic. Ap. Cocinginae — In Cambodiae Provincia, ubi pecunia vel non est usui, nel nullo fere in pretio, solent ceteri merces vehere, ad iisdem vitae commodis necessaria commutanda. Quaeritur an idem liceat missionariis.... Ratio dubitandi est quod alibi vel non vaeneant, vel carissimo pretio.

R. Licere per viam permutationis, quoad res correspondentes aliis rebus ad vitae necessitatem comparandis dumtaxat.

342

S. C. S. Officii *18 Martii 1782* Vic. Ap. Constantinop. — Utrum sacerdotes ad titulum missionis ordinati, possint conferre pecunias in societatem negotiationis, et ita accipere partem lucri ex negotiatione procedentem vel determinatam, vel eventualem? Ratio dubitandi est quia, cum beneficio vel patrimonio careant, non sunt sufficienter provisi pro sua sustentatione, vel pro casibus infirmitatis, pestis, incendii, senectutis, in quibus eleemosynis Missarum non multum vel nihil sibi providere possunt.

R. *SSmus iussit per* Instructionem *responderi.*

Instructio — Tota quaestio in eo versatur: an sacerdotibus ad titulum missionis ordinatis, qui patrimonio ac beneficio carent, atque Missarum eleemosynis parum aut nihil comparare sibi possunt, permitti queat ut licita atque honesta aliqua negotiatione suae consulant sustentationi. Distinguere autem oportet, utrum sacerdotes isti ex nunc inopia premantur, cui ni consulatur, cum sui characteris dedecore victum sibi mendicare cogantur; an potius, providentes futuris casibus infirmi-

tatis, senectutis, atque etiam pestis, incendiorum, ac terraemotus, quibus urbs ista frequenter obnoxia est, lucrum aliquod sibi ex negotiatione comparare velint, ut opportuna hac cautione futuram egestatem devitent. Quoad sacerdotes praesenti inopia laborantes in promptu est Decretum S. C. de Prop. Fide, die 23 Novembris anni 1665 *(V. n. 336)*; quoad alios vero, futuris sed tamen probabilibus, suis necessitatibus providere cupientes, praestat etiam Epistola Encyclica s. m. Clementis XIII. diei 17 Septembris anni 1759, quae incipit: *Cum primum,* in qua, et praesertim in §§. *Si autem Ecclesiasticorum quispiam* etc. *Deinde pro eo* etc. *Caeterum facultates,* etc., quidquid ad rem opportunum est, sanctissime decernitur (1). Ex his autem Apostolicae Sedis sanctionibus, si regulas atque instituta, atque etiam indulgentiam in iis expressam, Vicarius Apostolicus Constantinopolitanus exacte ac diligenter sequatur, facile ipsi erit omne dubium dissolvere, et pauperum sacerdotum indigentiis, vel statim consulere, vel in posterum occurrere. Nam si urgeat praesens inopia, ex laudato Decreto anni 1665, poterit tolerare negotiationem aliquam a sacerdotibus fieri, iis tamen sub conditionibus quae in eodem Decreto adiiciuntur; si vero futuris necessitatibus dumtaxat est providendum, ea facultate utatur quam Clemens PP. XIII. Episcopis extra Italiam concessit, et dispensationem sacerdotibus indulgeat, ut sua industria possint subsidia quaerere ad vitandam egestatem, iuxta tamen eas conditiones et regulas quas idem Pontifex in ea Epistola praescripsit, et ita, etc.

343

S. C. de Pr. F. - C. P. PRO SIN. *13 Augusti 1834* — Che cosa debba rispondersi al Vic. Ap. del Sutchuen sul dubbio relativo al lucro proveniente della vendita delle mercanzie, che colà si trasportano in luogo del denaro spettante alla Missione.

R. Posse missionarios subsidiorum sibi debitorum securitati, et Missionis ipsius bono consulere accipiendo per modum permutationis merces pecuniis sibi debitis emptas, easdemque ad se delatas vendere, et suum facere pretium ex venditione earum retrahendum.

344

S. C. de Prop. Fide - C. P. PRO SIN. *10 Ianuarii 1837* — Se debba accordarsi la facoltà chiesta dal Vicario Apostolico del Tunkino Occidentale di poter convertire in merci il danaro che da Macao si manda a quella Missione, affinchè più difficilmente sia esposto alle rapine de' corsari, alla perfidia di portatori ed alle angarie del governo.

R. Dummodo absit omnino lucri studium vel propositum, et necessitas ita agendi perduret, et dummodo lucrum, si quod provenerit, non in alicuius missionarii, sed in Missionis utilitatem cedat, et pro hoc tantum peculiari casu tribuatur petita facultas ita tamen ut non evadat in exemplum, quasi negotiari liceat missionariis ob missionis utilitatem.

345

Ex Litt. S. C. de Pr. F. *10 Augusti 1841* (AD VIC. AP. TUNK. OCCID.) — Facultas emendi merces ex pecunia pro viatico, vel subsidio Missae, easque vendendi in Tunkino, ab anno 1837 concessa fuit in peculiari exposito casu, sequentibus conditionibus, nempe: dummodo absit omnino lucri studium, et si quod provenerit, non in alicuius particularis missionarii, sed in Missionis utilitatem cedat; neque res perficiatur ita ut evadat in exemplum, quasi negotiari liceat missionariis ob Missionis utilitatem.

346

S. C. de Pr. F. - Ex Aud. SSmi. *20 Augusti 1849* — Il Vicariato Ap. della Cocincina Orientale implora il permesso di negoziare nei casi particolari qui appresso notati.

1. Il Vicariato della Cocincina Orient. abbisogna di un proprio naviglio per servizio della Missione, e questo deve in ogni anno recarsi a Singapore od altro porto europeo sia per trasportarvi gli alunni che si diriggono al Collegio di Pinang, e le lettere per l'Europa, sia per ricevere gli annui sussidî che dall'Europa provengono, sia per comperare vino, grano olio ed altre cose necessarie, sia per ricevere nuovi missionarî e ricondurre gli alunni che hanno terminato il loro corso ecc., cose tutte che non si possono fare senza un naviglio proprio. Ora il Vicariato spende non lieve somma pel detto naviglio, pel nocchiero, marinari e quanto altro può avervi relazione. Ma d'altra parte i sussidî annui ad esso assegnati sono ben tenui ed incapaci a sopperire a tutti i bisogni della Missione. Ciò posto, chiede il Vicario Apostolico che sì ad esso che al suo successore venga permesso in tal caso di comperare delle mercanzie più ovvie e facili ad esitarsi, per cavar qualche profitto nella rivendita, e trovare così un compenso alle succennate spese. D'altronde ciò è necessario per occultarsi alle curiose ricerche degli infedeli che vedendo il naviglio fare i traietti senza mercanteggiare, entrerebbero in sospetto, ne fareb-

(1) V. supra n. 340.

bero la denuncia ai Prefetti col più grave danno e col massimo pericolo del Vicariato intero.

2. All'Occidente della Cocincina trovansi molte tribù barbare che appartengono a quel Vicariato, e alle quali ancora non venne predicato il Vangelo. Ma l'accesso ne è interdetto a tutti fuorchè a coloro che comprano il diritto di negoziare presso di esse; ed è difficile e pericoloso, e solo può essere aperto ai missionarî e loro ministri a costo di gravissime spese. A potersi quindi occultare presso gl'infedeli, come si è accennato di sopra, e presso queste barbare tribù, che altrimenti sospetterebbero male dei missionarî, con danno e pregiudizio della Missione che vorrebbe intraprendersi presso coloro, come pure a trovare così un mezzo di sussidiarsi nei loro gravi bisogni supplica il Vic. Ap. che in questo caso sia nell'accesso, sia nella permanenza presso codesti barbari venga accordato il negoziare *nomine Missionis*.

R. Pro gratia dummodo per interpositam personam, et quoad emptionem iuris negociandi apud barbaras nationes nihil solvatur quod superstitionem redoleat.

347

S. C. S. Officii *29 Ian. 1851* — Implorat (Vic. Ap. Kouytcheou) facultatem procurandi ut pecunia, a Seminario Parisiensi pro viatico et necessitatibus missionariorum missa, in portubus convertatur in merces, quae intra regionem vendantur, ut sic sine detrimento recipiatur integra pecunia missa. Sic res procedit. Vicarius Apostolicus pecuniam ad se missam deponit apud quemdam mercatorem in provincia sua commorantem, et partem illius pecuniae de tempore in tempus sumit et expendit prout necessitates postulant; et sic in fine anni, plus minusve pecuniae superest in manibus mercatoris, qui ea utitur pecunia ut suum exerceat commercium, et lucrum ex ea percipit, miraturque quod Vic. Ap. nullam lucri advenientis partem recipiat. Petit Vicarius Apostolicus ut sibi liceat cum illo mercatore societatem inire, ut lucri vel damni sit particeps, pro rata pecuniae apud praefatum mercatorem a Vic. Ap. depositae.

R. Quoad ineundam societatem, negative; et Vic. Ap. Kouytcheou consulat Benedictum XIV. in sua Constitutione *Apostolicae servitutis* et *de Synod. Dioeces.* lib. 10, c. 3, et detur Decretum diei 13 Augusti 1834 nempe: *Posse missionarios etc. subsidiorum sibi debitorum securitati et missionis ipsius bono consulere, accipiendo per modum permutationis merces pecuniis sibi debitis emptas easdemque ad se delatas vendere, et suum facere pretium ex venditione earumdem retrahendum.*

348

S. C. S. Officii *12 Febr. 1851* — (Vic. Ap. Coreae). — Impossibile est habere in Corea viaticum nostrum totum in solidum: liceat illud mutare in merces, sive lucrum sit, sive iactura.

R. Detur Decretum 13 Augusti 1834 S. C. de Prop. Fide. (*V. n. 343*)

349

Ex Litt. S. C. de Prop. F. *4 Febr. 1860* — (ad Vic. Ap. Lahassae) — Cum nuper a Suprema Inquisitione, ad quam solvendas remisimus quaestiones ab A. T. propositas quoad mercaturae exercitium, responsionem tibi communicandam acceperimus, eam sine mora transcribentes pandimus, quae est ut sequitur:

Illme et Rme Domine. — Exposuisti S. C. de Prop. Fide, vetitum omnino esse, sub poena expulsionis, omnibus alienigenis, et praesertim europaeis, ingressum in istas Thibeti regiones, sive regi, sive magno Lamae subiectas, nisi ex causa negotiationis. Id intelligens A. Tua, verens ne apostolicum quod suscepisti mandatum, evangelizandi nempe efferatam et superstitiosam istam gentem, in tenebris et umbra mortis hactenus sedentem, incompletum remaneret, cum nullum aliud, ut asseris, suppeteret medium: opportunum putasti istius regni oras pervadere tanquam negotiator, quo praetextu fidem catholicam facilius tutiusque propagaturum contendis. Quocirca, ad omnem de vero Ampl. Tuae caeterorumque sociorum statu et conditione ab infidelium animis suspicionem avertendam, non solum dictis, eisdem demonstrare studes vos omnes non aliud esse nisi quaedam mercatorum societas lucris terrenis addicta, sed, ut in huiusmodi opinione ultro confirmentur, nonnulla promptuaria seu officinas ad merces servandas et vendendas huc illucque stabilire tibi placuit, et, quod mirum est, haec omnia perfecisse inconsulta Sede Apostolica, ad quam demum recursum habuisti, ut super liceitate praefatae negotiationis instruereris. EE. ac RR. PP. Supremae huius Sacrae Congregationis, postulatis tuis serio ac mature perpensis responderunt: *non licere quovis titulo missionarios mercaturam exercere;* tibique respondendum esse per instructionem decreverunt.

Et sane, quanquam Emis PP. compertum sit, ex zelo quo ad fidem catholicam propagandam flagraris, A. T. permotam fuisse; tamen perspicuum tibi esse debet SS. Canonum sanctiones, Conciliorum etiam generalium Decreta, Apostolicas Constitutiones, et SS. Congregationum responsiones ad Vicariorum Ap. postulata, contrarias omnino esse praefatae tuae agendi rationi; neque bonitas finis illicita

media ad eumdem consequendum legitimare potest, non enim sunt facienda mala ut veniant bona. Caeterum, divina Christi Religio propagari non debet fictionibus et simulationibus, quemadmodum haeretici sua venenata dogmata propagare conantur. Dominus enim Salvator noster conversurus humanum genus, Apostolos et discipulos suos mittens, dixit illis *Euntes in mundum universum praedicate Evangelium omni creaturae. Docete omnes gentes baptizantes eos in nomine Patris, et Filii, et Spiritus Sancti. Ecce ego mitto vos sicut agnos inter lupos. Estote ergo prudentes sicut serpentes et simplices sicut columbae.* Haec sunt divina monita, ad quae fideliter exequenda Evangelii praecones conatus omnes adhibere debent. Praetextus mercaturae, quanquam tibi videtur aptissimus ad fidem propagandam, nunquam tamen in conversionem animarum adhibenda est, ut indecens et valde indecora viris apostolicis exemplo Christi et Apostolorum, qui nunquam his fictionibus usi sunt, quibus Deo simul et mammonae obsequi viderentur. Non enim desunt exempla in quibus infideles, ut primum vident eos, qui summi Dei se dicunt ministros et legatos, negotiis temporalibus addictos, eosdem spernunt, putantes illos uti religionis praetextu ut ex egestatis angustiis emergant. Hoc pacto, venerationem illam atque amorem, quibus ad animas Deo lucrifaciendas prae caeteris indigent, ubique amittent et mercatorum potius pecuniarum, quam animarum curatorum, ignobile nomen sibi acquirent.

Ne igitur non solum SS. Canonum sanctionibus, sed etiam Apostolicis Constitutionibus (Urbani VIII, *Ex debito Pastoralis Officii* 22 Febr. 1633; Clementis IX *Sollicitudo Pastoralis Officii,* 17 Iunii 1669; Benedicti XIV, *Apostolicae servitutis,* 23 Febr. 1751; Clementis XIII, in sua Encyclica *Cum primum* 16 Septembr. 1759; et Pii VI, in responsione ad Archiepiscopum Theodosiopolitanum 18 Martii 1782), contradicere videaris, necesse est ut ab exercitio mercaturae, sive per te sive per alios, directe vel indirecte, aut quovis titulo vel colore, in posterum abstinearis, ne gravissimis poenis in SS. Canonibus et praesertim in praecitatis Constitutionibus latis, irretitus maneas.

Hisce praehabitis, ne mireris si aliquando intelligas S. C. plerumque dispensasse cum nonnullis ab huiusmodi negotiationis prohibitione. Omnes enim a praefata S. C. de Prop. Fide concessiones alicui Vic. Ap., vel presbyteris sinensibus ecclesiastico patrimonio carentibus factae, nonnisi quosdam casus particulares, et quidem urgentissimos, respiciunt. Nunquam vero huiusmodi concessiones factae fuere ut missionarii exercitio mercaturae uti possent tanquam medio ad fidem Catholicam propagandam, prout A. T. obtinere peroptat.

Seclusa ergo quacumque negotiatione, species medicinales duntaxat, ad infirmorum usum gratuito, vel saltem absque ullo lucro a missionariis in hac arte peritis exhibendas permittere vales. In reliquo satage ut, prudentiori et meliori modo quo potes, evangelizentur pauperes qui circa missionariorum hospitia domicilium sibi elegerunt, eorumque pueri qui praefatorum missionariorum scholis intersunt; cura ut cum humanis litteris religionis quoque catholicae rudimentis imbuantur. Hisce praeiactis fundamentis, religionis aedificium, Deo adiuvante, ad suprema consurget; nam *neque qui plantat est aliquid, neque qui rigat, sed qui incrementum dat Deus.*

350

Ex Litt. S. C. de Prop. Fide *8 Aprilis 1862* (Ad Vic. Ap. Lahassae). — Emi PP. (S. C. S. Officii) animo rependentes necessitatem in qua missionarii versantur se gerendi ut mercatores ad hoc ut ingredi et morari possint in regno Thibeti, opportunum censuerunt transmittere ad te exemplar decretorum quae alias, in casibus similibus, ab eadem S. C. edita sunt; quibus uti possis, et iuxta datam tibi a Domino prudentiam, eadem in casibus occurrentibus applicare valeas; salvo recursu, quem semper habere potes ad S. Sedem, ubi contingat te de casu aliquo dubitare, nec invenire modum decreta eadem applicandi. Caeterum scias oportet Instructionem iussu EE. PP. ad te transmissam, *(V. n. antec.)* quae anxietatum tibi causa fuit, respicere exercitium mercaturae proprie dictae, scilicet lucrativae, quae ecclesiasticis personis prohibita est.

351

Litt. encycl. S. C. de Pr. F. *29 Martii 1873* — Cum Supremae S. Inquisitionis Congregationi dubium fuerit expositum an post Constitutionem *Apostolicae Sedis* editam a SSmo D. N. Pio div. prov. PP. IX. quarto idus Octobris 1869 adhuc vigeant censurae *latae sententiae* contra ecclesiasticos et missionarios mercaturae in Indiis Orientaiibus operam dantes in Constitutionibus Urbani VIII. *Ex debito* die 22 Februarii 1633, et Clem. IX *Sollicitudo* die 17 Iunii 1669 editis comminatae, EE. PP. Inquisitores generales in Congregatione habita Fer. IV. 4 Decembris 1872 cum considerassent reservationem aut exceptionem factam ad paragraphum *Quae vero censurae* praedictae Constitutionis posse quaestionibus ansam praebere, censuerunt supplicandum eidem SSmo Domino Nostro ut declarare dignaretur Constitutiones Summorum Pontificum Urbani VIII et Clementis IX superius memoratas adhuc vigere, et declarationem notificandam esse ab hac S. C. per Literas circu-

lares, prout tenore praesentium fit, missionariis quibuslibet in Indiis Orientalibus et Americae existentibus. Porro Sanctitas Sua eidem sententiae in omnibus adnuendum censuit.

352

S. C. S. Officii *17 Ianuarii 1883* — Utrum declaratio SSmi diei 4 Decembris 1873 (*V. n. ant.*) complectatur etiam missionarios sinenses?

R. Affirmative; et ad mentem: Mens est: 1. Ut illis verbis *simpliciter reservatae Pontifici* substituantur alia verba Clementis IX. nempe: — *A qua excommunicatione latae sententiae ipso facto incurrenda nemo absolvi potest, praeterquam in mortis articulo constitutus, nisi lucris huiusmodi prius restitutis* (Clemens IX. in Constitut. *Sollicitudo pastoralis* 17 Iunii 1669 §. 4.). 2. Ut eadem prohibitio ac poena ad mentem eiusdem Clementis IX. non solum afficiat missionarios europaeos, sed etiam quoscumque ecclesiasticos viros, qui sub nomine missionariorum, aut quovis alio titulo, pro tempore missi fuerint, aut in illis partibus quomodolibet morabuntur.

CAPUT XI.

DE COLLEGIIS ET SEMINARIIS

Art. I. De Collegiis et Seminariis in genere

353

S. C. de Prop. Fide – *19 Sept. 1625.* Cum ex visitationibus Collegiorum pontificiorum per Nuntios Apostolicos de mandato SSmi D. N. Urbani VIII factis, Sacrae de Prop. Fide Congregationi innotuerit rectores praedictorum Collegiorum reprehensibilem commisisse negligentiam tum in reddendis, temporibus debitis, dati et accepti rationibus, tum in significandis Romano Pontifici alumnorum nominibus, eorumque post completa studia occupationibus; eadem S. C. de speciali eiusdem SS. D. N. mandato districte praecepit et praecipit singulis Collegiorum praedictorum rectoribus praesentibus et in posterum futuris, ut de cetero, singulis ad minus annis, rationes dati et accepti reddant Apostolicis Nuntiis in quorum Nuntiaturis praefata existunt Collegia, eisque nomina alumnorum qui in dicta Collegia recepti et admissi fuerint, ac illorum, postquam ab eisdem Collegiis exierint, occupationes et praecipuas actiones significent; alioquin si per negligentiam aut alia causa praesenti decreto non obtemperaverint, provisiones quas Sedes Apostolica eorum Collegiis solvere consuevit, suspendentur, ipsique rectores arbitrio Suae Sanctitatis, et Romani pro tempore Pontificis punientur.

354

S. C. de Prop. Fide – Cong. Gen. *24 Nov. 1625.* S. Congregatio de mandato speciali S. D. N. Urbani VIII. Rectoribus Collegiorum Pontificiorum nunc, et pro tempore existentibus districte praecipit, ut ab alumnis, qui maiores quatuordecim annis in praefatis Collegiis in posterum recipientur, tempore admissionis eorum, vel, si minores fuerint, post quartum decimum annum completum, iuramentum iuxta subiectam formulam (1) omnino exigant; illudque, ut praefertur, exactum ac manu eorum subscriptum in Archiviis Collegiorum praedictorum diligenter asservent. Insuper eadem S. Congregatio declarat, quod per huiusmodi iuramentum praefatos alumnos ab aliis obligationibus, et iuramentis, quae forsitan ex Collegiorum praedictorum constitutionibus praestare consueverunt, eximere non intendit, nisi quatenus infrapositae formulae contraria extiterint, sed ea omnia firma et illaesa manere vult, ac in eodem robore persistere, ac si praesens Decretum non emanasset. Praeterea de mandato similiter speciali eiusdem S. D. N. statuit, et decernit neminem deinceps praedictorum alumnorum contra infrascriptam iuramenti formulam in aliqua Religione, Societate et Congregatione Regulari a superioribus recipi, nec ad professionem admitti posse vel debere; alioquin receptio, et professio nullae sint, ac nullius roboris, et firmitatis, et qui ex antedictis superioribus alumnos huiusmodi contra subiectam iuramenti formulam receperit, vel ad professionem admiserit, activa et passiva voce praesentis Decreti auctoritate careat. Non obstantibus Collegiorum fundationibus, ac decreto, die 9 Augusti 1624, de hac materia edito, et Rectoribus

(1) V. n. 360 ubi iuramenti formula cum additamentis ab Alexandro PP. VII praescriptis exhibetur.

praedictis intimato (1), nec non Constitutionibus Apostolicis, consuetudinibus, etiam immemorabilibus, privilegiis, et aliis quibuscumque in contrarium quomodolibet facientibus.

355

S. C. de Prop. Fide - Cong. Gen. *24 Sept. 1627* — S. C. declaravit illa verba iuramenti alumnis pontificiis praescripti *sine mora in provinciam meam revertar* intelligenda esse de regione in qua natus fuerit alumnus, vel in qua eius parentes, domicilio postea constituto, se transtulerint, et demum omnes illas provincias pro quibus erectum fuerit Collegium cuius fuit alumnus.

356

S. C. de Prop. Fide — Cong. Gen. *5 Aug. 1630* — S. C. declaravit, stante formula iuramenti alumnis pontificiis praescripta, adolescentes qui voto Religionis adstricti sunt, non posse nec debere in Collegia Pontificia recipi vel admitti sine expressa licentia et speciali dispensatione SS. D. N., exceptis alumnis Collegii Graeci, si votum emiserint Religionis S. Basilii, quia illi iuxta formulam pro Collegio praefato editam iurant statum ecclesiasticum amplecti, et praesertim monachale S. Basilii.

357

S. C. de Prop. Fide — C. Gen. *21 Martii 1639* — S. C. declaravit: 1. Iuramentum alumnis collegiorum pontificiorum praescriptum ab eisdem alumnis non esse praestandum ante completum decimumquartum aetatis annum. 2. Si ab aliquibus ex praedictis alumnis ante annum decimum quartum completum praestitum fuerit, iterum asse ab eis praestandum anno decimoquarto completo.

358

S. C. de Prop. Fide — Cong. Gen. *7 Augusti 1645*. An iuramentum quod praestant alumni Collegii de Propaganda Fide et aliorum Collegiorum Pontificiorum ad titulum Missionis promoti eos ad Missionem in perpetuum obliget.

R. Praedictum iuramentum ex vi huius formulae alumnos ad titulum Missionis promotos in perpetuum obligare.

359

S. C. de Prop. Fide *12 Ianuarii 1658* — SSmus declaravit alumnos qui quacumque de causa, etiam ex propria culpa, fuerint quomodolibet dimissi, sive completis sive non completis studiis, nullatenus censeri absolutos a iuramento praestito.

360

Constitutio Alexandri PP. VII. *20 Iulii 1660*. — Cum circa iuramenti vinculum, quo Pontificiorum Collegiorum alumni Sedis Apostolicae (a qua maximis sumptibus educantur) servitio reperiuntur adstricti, variae fuerint hucusque a nonnullis excogitatae interpretationes, quibus eiusdem Sedis in hoc eludatur intentio, et Dei gloriae, ac servitio, cui huiusmodi institutum dirigitur, non minimum detrahatur: Nos opportune hac in re providere cupientes, de nonnullorum Venerabilium Fratrum nostrorum S. R. E. Cardinalium negotiis Propagandae Fidei praepositorum super hoc a nobis specialiter deputatorum, qui rem diligenter, ac mature discusserunt, consilio, ac inhaerendo decretis alias circa praedicti iuramenti formulam emanatis, eaque, quatenus opus sit, innovando, auctoritate Apostolica, tenore praesentium declaramus praedictos alumnos non ad triennium tantum, ut gratis aliqui interpretantur, sed perpetuo quoad vixerint, in quocumque statu permanserint, Sedis praedictae servitio fuisse hactenus et futuros in posterum adstrictos, ut alias, et signanter die VII Augusti MDCXLV. a fel. rec. Innocentio PP. X. Praedecessore nostro fuit declaratum; huiusmodi autem servitio minime satisfacturos, etiamsi in salutem animarum operam suam quoquo modo impendant, nisi illud ad praescriptum Sedis Apostolicae expleverint. Praeterea si contingat aliquem ipsorum incorrigibilitatis, vel malae valetudinis, aut alia qualibet ex causa Collegiis eiici, aut sponte sua quandocumque discedere, etiamsi nondum completis studiis, aut sacris Ordinibus fuerit initiatus, non idcirco censendum a iuramento ulla ex parte solutum tam circa servitium praestandum in Missionibus, quam circa prohibitionem ingrediendi Religionem; imo ne hoc, vel alio quovis praetextu dictae Sedis mens forsan eludatur, prohibemus, ne etiam elapso triennio quovis tempore possit quilibet alumnus ad Religionem admitti, nisi de expressa nostra, seu Romani Pontificis pro tempore existentis, vel Congregationis Venerabilium Fratrum nostrorum eiusdem S. R. E. Cardinalium negotiis Propagande Fidei Praepositorum in scriptis habenda licentia, sub poena nullitatis professionis ipso iure, si aliter fuerint ingressi; et quod ab eadem Cardinalium Congregatione, non obstante professione, ad primaevum statum revocari possint. Insuper declaramus, quod concessa alumnis, ut supra, li-

(1) In decreto cit. iuramenti ab alumnis praestandi formula aliquantum diversa praescripta fuerat.

centia ingrediendi Religionem, non idcirco censendi sunt a iuramento absolvi ex praesumpto tacito consensu, eo quod praedicta Congregatio illorum opera forsan non uteretur. Ad haec nullo pacto licere alumnis contra formam iuramenti vel Religionem ingredi, vel alteri statui perpetuo se addicere eo sub praetextu, quod quilibet teneatur sibi ipsi ratione aliqua stabili consulere, eo quod haec Sancta Sedes alumnis, postquam fuerint dimissi, non provideat; cum memorata Congregatio neminem ex iis, qui ad Missionis titulum ordinati sunt, quique suo instituto pro viribus incumbunt, consueverit unquam destituere. Quod si secus aliquando forsan contingat, hoc eorum culpae adscribendum est, qui postquam fuerunt dimissi, eiusdem Sanctae Sedis, a qua enutriti fuerunt, ac eius, quod professi sunt, instituti prorsus obliti, de se suoque statu eamdem monere negligunt omnino. Quia vero, ut praefertur, non desunt aliqui, qui non intelligentes gravitatem muneris sacerdotum saecularium ad Missiones Apostolicas admissorum, quidve sanctae fidei propagationi, et universalis Ecclesiae bono, attenta praesertim temporum ac rerum circumstantia magis conducat, audeant adhuc asserere huiusmodi iuramento in ea parte, qua cuiuslibet Religionis ingressum prohibet, invalidum omnino esse, tamquam impeditivum maioris boni, eoque praetextu excusationem suae contumaciae obtendentes, iuramentum quoad hanc partem negligere praesumant: Nos volentes deinceps huiusmodi ausui opportune occurrere, eosque qui contraire praesumpserint, ad statum, cui ex praedicto iuramento reperiuntur obstricti, revocare; praecipimus omnibus alumnis, ut postquam e suis Collegiis vel sponte egressi, vel dimissi fuerint, sive in statu et habitu saeculari permanserint, etiamsi in sacris non fuerint, sive etiam postquam alicui Religioni fuerint adscripti, donec vixerint, quolibet anno, si intra fines Europae fuerint, vel si extra, quolibet biennio, de se, suoque stato, et loco ubi maneant, et quibus studiis, et exercitiis operam navent per litteras praedictam Congregationem certiorent; litteras autem huiusmodi viciniori Sedis Apostolicae Nuncio transmittere, atque etiam eo usque iterare teneantur, donec per eiusdem epistolam certi fiant, quod ad ipsum pervenerint. Utque id omnino observetur, praecipimus, ut iuramento ab eisdem alumnis praestando addatur infrascripta clausulam: *Item voveo et iuro, quod sive Religionem ingressus fuero sive in statu saeculari permansero, si intra fines Europae fuero, quolibet anno; si vero extra, quolibet biennio, mei ipsius meique status et exercitii et loci ubi moram traxero, Sacram Congregationem de Propaganda Fide certiorabo.* Praecipimus itidem, quod id ipsum praestent eorum Superiores Regulares quoad eos, qui Religionem fuerint ingressi. Praefectis vero Missionum sacerdotum saecularium iniungimus sub poena suspensionis a divinis ipso facto incurrendae, ut quolibet anno diligenter perquirant de statu singulorum, qui fuerunt alumni, et ad eam Missionem vel ratione originis, vel nationis, aut alio quovis modo pertinent, sive Religionem fuerint ingressi, sive non: deque ipsis, eorumque statu, exercitiis, ac locis eamdem Congregationem omnino moneant. Praeterea praecipimus praesentes literas ad singula Collegia transmitti, eorum Superioribus iniungentes, ut adamussin illas observari curent, expositasque habeant in loco patenti singulisque obvio, ne ullo tempore illarum ignorantiam a quopiam praetendi possint: et ut quovis anno in publico refectorio bis legantur, nimirum prima Dominica Ianuarii, et prima Iunii, nec non etiam immediate ante praestationem iuramenti clara voce alumnis mox iuraturis legantur. Ac ne quis ab earum exequutione excusari valeat, ipsius iuramenti formulae eam, quae sequitur, clausulam superaddi mandamus: *Denique voveo, et iuro, me praedictum iuramentum, eiusque obligationem intelligere, et observaturum iuxta declarationes factas a Sacra Congregatione de Propaganda Fide et Brevi Apostolico roboratas sub die XX. Iulii MDCLX.* Quia vero in tanto alumnorum numero, quos haec Sancta Sedes ad fidei ministerium maximis sumptibus enutrit, ac instruit, quotidiana experientia comperitur ex defectu huiusmodi ministrorum opus Dei multoties praetermitti, et quod maxime dolendum est, plurimas regiones, quae albae sunt ad messem, ea de causa misere deperire, districte praecipimus Superioribus Collegiorum sub poena suspensionis ipso facto incurrendae, ut qualibet vice nomina singulorum, qui ad Collegium admittuntur, necnon eorum qui dimittuntur, vel sua sponte recedunt, statim ipsimet Congregationi praedictae, vel ipsius Secretario transmittant, expressis singulorum aetate, patria, studiis, ordinibus, habilitate, ac locis ad quae diriguntur, quove die iuramentum praestiterint, ut in Actis eiusdem Congregationis redigi possit. Iniungentes alumnis sub poena eiectionis a Collegio, ne iuramenti praestationem ultra aetatem in decreto rec. me. Urbani PP. VIII praedecessoris Nostri die XXIV Novembris MDCXXV. *(V. n. 354)* praescriptam differant, Superioribus vero sub eadem poena suspensionis, ne ullam hac in re dilationem permittant, nisi ex gravi causa per ipsammet Congregationem supradictam Romae, extra vero per Nuncios Apostolicos in scriptis approbanda. Demum districte prohibemus, ut nullus omnino cuiusvis dignitatis, et conditionis extiterit, audeat praedictum iuramentum,

ac praesentes literas, seu declarationes tam in totum, quam secundum singulas sui partes declarare, aut interpretari; sed si quid forsan dubitari contigerit, teneatur eamdem S. Sedem consulere, ab eaque responsum in scriptis expectare, sub poena violationis iuramenti, si secus facere praesumpserit. Decernentes easdem praesentes litteras etc.

Formula iuramenti ad praescriptum superioris Brevis praestandi a quovis alumno Collegiorum Pontificiorum.

«1. Ego *N.* filius *N.* dioecesis N. plenam habens Instituti huius Collegii notitiam, legibus » et constitutionibus ipsius, quas iuxta Superiorum explicationem amplector, me sponte » subiicio, easque pro posse observari promitto.

» 2. Insuper spondeo, et iuro, quod dum » in hoc Collegio permanebo, et postquam ab » eo quocumque modo, sive completis, sive » non completis studiis exiero, nullam Religionem, Societatem, aut Congregationem Regularem sine speciali Sedis Apostolicae licentia, vel Sacrae Congregationis de Propaganda » Fide, ingrediar, neque in earum aliqua professionem emittam (1).

» 3. Spondeo pariter et iuro, quod, volente » Sacra Congregatione de Propaganda Fide, » statum ecclesiasticum amplectar, et ad omnes » sacros, etiam Presbyteratus, Ordines, cum » Superioribus visum fuerit, promovebor.

» 4. Item voveo et iuro, quod sive Religionem ingressus fuero, sive in statu saeculari » permansero, si intra fines Europae fuero, » quolibet anno; si vero extra, quolibet biennio, mei ipsius, meique status, exercitii, et » loci, ubi moram traxero, Sacram Congregationem de Propaganda Fide certiorabo (2).

» 5. Voveo praeterea, et iuro, quod iussu » praedictae Congregationis de Propaganda Fide » sine mora in Provinciam meam revertar, ut » ibi perpetuo in divinis administrandis laborem meum, ac operam pro salute animarum » impendam: quod etiam praestabo, si cum » praedictae Sedis licentia Religionem, Societatem, aut Congregationem Regularem ingressus fuero, et in earum aliqua professionem emisero.

» 6. Denique voveo, et iuro, me praedictum iuramentum, eiusque obligationem intelligere et observaturum iuxta declarationes » factas a Sacra Congregatione de Propaganda » Fide, et Brevi Apostolico roboratas sub die » 20 Iulii 1660. Sic me Deus adiuvet, et haec » Sancta Dei Evangelia. »

361

S. C. de Prop. Fide *8 Aprilis 1661* — Declarationes, ac Responsa nonnullorum Eminentiss. Cardinalium S. Congregationis de Propaganda Fide a Sanctissimo D. N. ALEXANDRO VII. specialiter deputatorum dubiis propositis super intelligentia ac observantia Brevis ab eadem Sanctitate Sua sub die 20 Iulii 1660 emanati circa Iuramentum praestitum hactenus, ac praestandum in posterum ab Alumnis Collegiorum Pontificiorum.

I. An declaratio de non satisfaciendo muneri per iuramentum iniuncto, nisi illud expleatur ad praescriptum Sedis Apostolicae, censeatur derogare Bullis fundationum Collegiorum, in quibus plerisque innuitur modus, quo Alumnis servire licet.

R. Sanctissimo D. N. mens nullatenus est Collegiorum Alumnos a propriis uniuscuiusque Collegii institutis retrahere, quinimo ad eorumdem observantiam ipsos adigere, praefixis terminis, ne ab instituto, mediisque praescriptis ad finem fundationis assequendum quovis colore divertant; quoties igitur Alumni ad praescriptum Bullarum pro suis Collegiis editarum inservient, ad praescriptum Sedis Apostolicae inservire censebuntur.

II. An prohibitio de non assumendo habitum Regularem deroget iis Bullis fundationum in quibus id expresse permittitur.

R. Quidquid de seipsis statuant Collegiorum Pontificiorum Alumni, subordinatum semper esse debet eorum fini principali, spiritualis scilicet earum Provinciarum salutis, quibus ex vi instituti, sunt simpliciter et omnino obstricti, nec alio sensu Pontifices Religionem ingredi permiserunt, alias enim suummet evertissent principium; quoniam vero idipsum, prout experimento compertum est, in universali Nationum bono aliquando quidem expedit aliquando vero non, iuxta temporum, locorum et personarum circumstantias, non vetat Breve quominus Regulares fiant, sed Sedis Apostolicae iudicio reservat, quando id congruat, nec ne. Excipiuntur tamen ab hac regula Ordo S. Basilii pro Collegio Graecorum, et S. Antonii pro Collegio Maronitarum, iuxta peculiare iuramentum ab Urbano VIII alumnis eorumdem praescriptum, cum unusquisque ex iis Collegiis possit absque licentia in eos Ordines adscribi intra terminos earum Provinciarum ac locorum, ad quae redire tenentur.

III. Utrum Sanctitatis Suae mentis sit, Alumnis ingressum in Religionem prohibere, etiamsi de patrum spiritualium consilio eorum saluti maxime conducere censeatur.

(1) V. infra n. 363.

(2) Ibid.

R. Dictum est Breve non vetare Alumnis quominus Regulares fiant, sed Sedis Apostolicae iudicio reservare rationes ac momenta expendere, quando congruere censendum sit, nec ne, inter quas ea profecto potissima est, an scilicet publicum bonum peculiari bono Alumni, iis in circumstantiis praeferri debeat; ea nimirum ratione, qua aliquibus Ordinibus concessum est, ne eorum Religiosis etiam ad arctiorem transire liceat sine propriorum Superiorum licentia.

IV. Supplicatur pro aliqua declaratione circa perpetuam subiectionem Alumnorum S. Sedi, etiam postquam, obtenta licentia, fuerint aliquam Religionem ingressi, quia alioquin aegre a Superioribus excipientur.

R. Vinculi continuatio applicandi seipsos in auxilium animarum, etiamsi cum Apostolicae Sedis licentia, aut post triennium sine dicta licentia, Religionem fuerint ingressi, reperitur expressa in Formula Iuramenti edita iussu sa. m. Urbani VIII. quod ab eo tempore semper ab Alumnis praestitum est, neque idcirco Religionum Superiores abstinuerunt ab iisdem admittendis, vel ex eo praecipue, quod uno aut duobus exceptis, nullus fere sit hodie Regularium Ordo, in quo munus huiusmodi iuvandi animas, cui sese addixerunt, explere non possint; quod si Alumni Religionem aliquam ingredi voluerint, quae huic muneri minime vacet, vel quantumvis vacaverit, aut munia in fundatione Collegii praescripta in ea exercere, aut Nationibus, quibus se devoverunt prodesse non concedatur, aequum prorsus erit ut ab ea excludantur.

V. An Alumni, qui, licentia obtenta, Religionem ingressi fuerint, et de eorum Superiorum mandato vigore privilegiorum Ordinis in Missionibus laboraverint, censendi sint ad praescriptum Sedis Apostolicae inservire.

R. Affirmative, si ad praescriptum fundationis Collegii, in quo fuerunt educati, id praestiterint.

VI. Cum omnium, aut saltem aliquorum Collegiorum Instituto minime repugnet, quod eorum Alumni ad Episcopatus, aliasque dignitates, quae statum perpetuum habent annexum, assumantur; supplicatur pro aliqua declaratione super prohibitione eisdem facta, ne statum perpetuum sibi eligant.

R. Status quicumque licet perpetui, qui instituto, et fundationi proprii Collegii non adversentur, vel saltem illud non impediant, minime prohibentur; ubi autem experientia docuit, modum aliquem, aut limitationem esse apponendam, expressa sunt tam in iuramento san. mem. Urbani VIII quam in Brevi Sanctissimi, iisque omnino parere debent.

VII. Utrum Alumni teneantur ex vi Iuramenti singulis annis S. Sedi scribere, ac de ipsis, suoque statu rationem reddere, etiam postquam ad aliquam dignitatem Ecclesiasticam, seu Episcopatum fuerint assumpti.

R. Cum obligatio impendendi operam, quoad vixerint, saluti animarum, ac fidei catholicae propagandae Alumnis semper inhaereat ex vi Instituti, cui se iuramento devoverunt, in quocumque statu reperiantur, consequens est, ut in quolibet statu Sedem Apostolicam de laboribus in huiusmodi munia impensis, et qualiter Instituto, quod professi sunt, satisfecerint, edocere teneantur. Quia vero Episcopi idipsum praestant, dum relationem suarum dioecesum statuto tempore ad S. Sedem transmittunt, indulget S. Congregatio, ut, cum id praestiterint, praefato iuramento, quoad hanc partem, satisfacere censeantur, etiamsi quotannis scribere praetermittant.

VIII. An iis, qui de S. Sedis licentia ad statum Regularem transierunt, teneantur quotannis per Epistolas eamdem de se, suoque statu ac laboribus quibus incumbunt, per seipsos monere, an vero sufficiat, ut id a Superioribus Ordinum praestetur.

R. Tenentur per seipsos.

IX. An teneantur Alumni quotannis ad Sedem Apostolicam scribere, ubi ob graves persecutiones hostium fidei, interdictamque quamlibet cum hac S. Sede communicationem, idipsum praestare nequeunt, nisi cum magno vitae, fortunarumque non modo sui, verum etiam hospitum, penes quos degunt, aliorumque catholicorum discrimine.

R. Consulant conscientiae suae, an, et quando metus, et periculum tale sit, ut ab iuramenti observantia sufficienter excuset; admonentur tamen, ne tam facile cuivis difficultati acquiescant, cum saepius id tuto praestari possit, si prudens cautio adhibeatur.

X. An Alumni, qui ter, vel quater literas Sedis Apostolicae Nunciis transmiserunt, nullo ab eis reportato responso, suae obligationi iuxta mentem Brevis censeantur satisfecisse.

R. Ipsorum conscientia hac in re oneratur, cum scilicet teneantur eam moralem diligentiam adhibere, quam adhiberet qui vere vellet literas a se conscriptas ad Sedem Apostolicam pervenire.

XI. An Alumni qui in Missione reperiuntur, satisfaciant obligationi scribendi ad Sedem Apostolicam, si id praestent per literas Praefectorum.

R. Negative; quod si, ut supra dictum est idipsum sine magno discrimine per seipsos explere nequeant, tunc saltem per Praefectos proprium defectum supplere curent.

XII. Quoniam in iuramento, quod hactenus praestiterunt Alumni, nulla adest prohibitio ingrediendi Religionem post elapsum trienninm, aut obligatio scribendi quotannis ad Sedem

Apostolicam, quae modo de novo iniunguntur nec eas Alumni ullo pacto praeviderunt, quaeritur, an ii qui semel iuramentum iuxta formam hactenus observatam emiserunt, aut qui licet non emiserint, nihil tale suspicantes, ad Collegia se contulerunt, cogendi sint ad novum iuramentum praestandum, vel ad eorum observantiam: Idemque quaeritur circa perpetuitatem servitii, quae licet ex formula prioris iuramenti possit colligi, nihilominus bona fide secuti sunt opinionem, quae in contrarium invaluerat, nulla habita notitia Decreti Innocentii idipsum expresse declarantis.

R. Alumnos qui, antequam Breve Sanctissimi prodierit, iuramentum hactenus servatum emiserunt, Sanctitas Sua nec ad novum iuramentum praestandum, nec ad eius in praemissis observantiam compellit; quod etiam ex benignitate extendit ad perpetuitatem iuramenti, si bona fide ita existimaverint, sed hortatur in Domino, ut nihilominus singula contenta in hoc ultimo Brevi Suae Sanctitatis adamussim observent; ii vero, qui ante promulgationem Brevis non iurarunt, licet bona fide, et cum ignorantia eiusdem ad Collegia se transtulerint, iuxta novam formam in praefato Brevi contentam omnino iurare tenentur.

XIII. An Alumni ad perpetuum S. Sedis servitium adstricti censeantur, licet ipsis ab eadem certum, et stabile non decernatur stipendium ad suimet substentationem.

R. S. Sedis servitium quantum ad Alumnos pertinet, non ad ipsius Sedis commodum, sed ad Nationum, quibus sponte suam operam devoverunt, salutem dirigitur, eique ex vi Instituti, quod professi sunt, educationis, atque instructionis, ac demum iuramenti, non iure stipendii tenentur quoad vixerint; nec eis ullo pacto licet alteri statui ab huiusmodi Instituto alieno sese addicere, quotiescumque intra proprii Instituti latitudinem, sive ex proprio, sive ex alieno congrue vivere poterunt; si vero status licet perpetuus ab Instituto alienus non sit, eum amplecti minime prohibentur, salva tamen quoad statum Regularem modificatione superius expressa. Quod si necessitate vivendi ad statum aliquem, S. Sede inconsulta, capessendum adigantur, in quo vel ratione Nationis, cui sese addixerunt, vel ratione ipsius muneris, propriae obligationi satisfacere non valuerint; vel, etiam si id concedatur, illi tamen absque S. Sedis licentia sese addicere nequibant, declarat S. Congregatio illi statui nequaquam addici potuisse, nisi revocabiliter: sibique facultatem reservat eosdem (si status id patiatur) ab eo quandocumque revocandi, necessario tamen illis assignato stipendio pro eorum congrua substentatione, si alia ratione eorum necessitati consultum non esset, iniungens idcirco iisdem sub poena periurii, ut illico S. Congregationem de statu suscepto edocere non praetermittant.

XIV. An censeantur a iuramento absoluti Alumni, qui e Collegio dimissi fuerint tamquam discoli, vel inhabiles, vel ex mala valetudine, cum ex iisdem rationibus illud explere non valeant.

Resp. Consulant singuli S. Congregationem, quae perpensis causis inhabilitatis uniuscuiusque, ac muniis, quibus aliquo modo vacare possunt, vel eos diriget, vel dispensabit. Nullus autem in posterum e Collegiis, quae in Italia sunt, quovis titulo, aut colore eiiciatur absque licentia in scriptis Eminentissimi Protectoris, extra Italiam vero Sedis Apostolicae Nuncii.

XV. An §. *Praeterea si contingat* ubi declaratur, dimissos, vel sua sponte discedendentes ante completa studia, aut Ordines susceptos, a iuramento absolutos non censeri, et §. *Insuper declaramus,* in quo excluditur tacitus consensus circa eos qui ad Religionem legitime admittuntur, respiciant tantummodo Alumnos futuros, an vero extendantur etiam ad praeteritos.

R. Respiciunt utrosque, perpetuitas tamen intelligitur iuxta dicta in praecedentibus.

XVI. Cum plures ex Alumnis non tam ex proprio defectu, quam ex carentia institutionis sese inhabiles ad salutem animarum promovendam agnoscant, eo quod in Collegiis, in quibus enutriti fuerunt, vel linguarum peritiam vel controversias, aut concionandi artem minime fuerint edocti, nec demum in iis, quae ad praxim spectant curae animarum exerciti fuerint, supplicatur pro aliqua declaratione.

R. Cum in salute animarum procuranda plura sint munia, ac officia pro diversis operariorum talentis, ac habilitate, ad Sacram Congregationem pertinet singulorum expendere capacitatem, et de eorum obligatione iudicium ferre.

XVII. An Praefecti Missionum teneantur monere S. Congregationem, nedum de Alumnis praesentibus, verum etiam de praeteritis, et de iis qui erunt deinceps.

R. Tenentur de omnibus.

XVIII. An obligatio imposita Praefectis diligenter perquirendi nomina, ac status eorum, qui ad eam Missionem pertinent, eorumque notulam S. Congregationi transmittendi, extendatur ad Procuratores Missionum.

R. Sanctitas Sua Procuratoribus id non praecipit, sed ad ipsum praestandum hortatur.

XIX. Cum in Brevi iniungatur Rectoribus ut exhibeant nomina eorum, qui e Collegiis discedunt, quaeritur quando eam exhibere teneantur.

R. Eam omnino exhibeant antequam Alumni discedant, et, si Collegia fuerint in Urbe,

ultra notulam, eosdem Alumnos ad Secretarium de Propaganda Fide transmittant, vel ad Sedis Apostolicae Nuncios, si ibi Collegia fuerint ubi Nuncii degunt; eorum vero qui ad Collegia admittuntur, transmittant notulam statim ac pervenerint.

XX. Cum in Decreto iussu Urbani VIII. edito praescribatur aetas 14 annorum ad iuramentum praestandum, quaeritur, an si quis eam aetatem expleverit, antequam effluxerint sex menses a die ingressus in pluribus fundationibus concessi ante Iuramentum, sit expectandum donec sex menses expleantur.

R. Servetur Decretum Urbani.

XXI. Utrum prohibitio interpretandi Breve et iuramentum, extendatur etiam ad interpretationes privatas, et ut dici solet, inter domesticos parietes.

R. Interdicitur quaelibet interpretatio, quae tradatur aut usurpetur tamquam sufficiens ad securitatem conscientiae, cum ad hanc consequendam, debeat unusquisque in dubiis emergentibus S. Sedem consulere, ab eaque, ut in in Brevi cautum est, responsum in scriptis expectare, adeo ut quantumvis circumferantur responsa S. Sedis nomine, aut per quemlibet, cuiusvis dignitatis extiterit, asseratur interpretationem aliquam a S. Sede promanasse, eidem acquiescere non liceat, nisi de eadem legitimis documentis constiterit. Quamobrem ubi in ipsamet iuramenti formula, aut alibi dicitur illud ab Alumnis iuxta Superiorum explicationem recipi, ac observatum iri, non aliter quam in praesenti Decreto, ac Declaratione disponitur, est intelligendum; quod si casus necessitatis urgeat, ita ut S. Sedis responsio expectari nullatenus possit, caveant ab aliquo actu irretractabili, eamdemque S. Sedis mentem quamprimum exquirere teneantur.

Quae praedictorum Eminentissimorum responsa ad se relata Sanctissimus D. N. in omnibus approbavit, ac sua auctoritate firmata esse voluit, et in eodem loco ubi Breve expositum habetur, affigi mandavit.

362

S. Cong. Sancti Officii *28 Nov. 1668* — An alumni Collegiorum Pontificiorum qui vel ab haeresi sunt conversi vel sunt haereticorum filii et ideo irregulares, qua irregularitate (quod apparet) non sublata, ad Ordines etiam sacros promoti fuerunt et promoventur, num rite et canonice promoti fuerint et promoveantur. An vero indiguerint et indigeant dispensatione ab irregularitate iam dicta.

R. Alumnos praedictos indiguisse et in posterum indigere dispensatione quoad praedictam irregularitatem. Petentibus vero relaxandam dispensationem.

363

Ex Litt. S. C. de Prop. Fide *29 Decembris 1668* — Fu risoluto nella Congregazione (20 Decembre 1668) tenutasi sopra i Collegi Pontificî che si liberassero gli alunni dall'obbligo di scrivere ciaschedun anno a questa S. C. e che si desse facoltà ai Sigg. Cardinali Protettori di ciaschedun Collegio di concedere la facoltà agli alunni di quei Collegi che sono sotto la loro protezione (dopo però che saranno da quelli usciti, e avranno dimorato fuori di essi per lo spazio intiero di tre anni) di entrare e far professione nella Compagnia di Gesù, od in altra Religione. Questa determinazione riferita da Mons. Segretario alla Santità di N. S., si è Sua Beatitudine degnata di approvarla.

364

S. C. de Prop. Fide – Ex Audientia SSmi *7 Maii 1775* — Sanctissimus Dominus Noster Pius Divina Providentia PP. VI. pro eximio, quo flagrat Catholicae Religionis latius propagandae studio, animadvertens bono, ac incremento Apostolicarum Missionum plurimum posse conducere, si ii, qui in Collegiis, sive Seminariis utriusque cleri, Evangelii praecones mox futuri, educati sunt, vel qui titulo Missionis ad ecclesiasticos Ordines fuere promoti, animo identidem recolant iusiurandum, quo se obstrinxerunt, cooperandi Deo in salutem animarum; eos vehementer hortatur, ut in annos singulos, in anniversaria die praestiti iuramenti, illud repetere curent, serio meditantes divinam erga se bonitatem, quae eos constituit verbi ministros ad annuntianda mirabilia virtutis, ac potentiae suae: quam immarcescibilis gloriae corona eis in Caelis parata sit, si officium suum sancte, riteque impleverint: quamque e contra districtum maneat iudicium si negligentia, vel socordia sua, quod absit, quemquam perire contigerit.

Id autem ut promptius, et alacrius praestent, Sanctitas Sua unicuique illorum Plenariam Indulgentiam, animabus quoque in Purgatorio detentis applicabilem, et perpetuis valituram temporibus peramanter impertitur, non modo cum praedictum iuramentum primo emiserint, verum etiam cum illud statuta iam die renovaverint; dummodo in utroque casu conscientiam suam Poenitentiae Sacramento expiare non omittant, ac Eucharisticam Communionem suscipiant, vel Missae celebrent Sacrificium.

365

S. C. de Prop. Fide – C. G. *23 Augusti 1852* Vic. Ap. Iafnen. — Cum velim aperire Seminarium, quaeritur utrum debeat

considerari solummodo meritum, nullo habito respectu ad castas, vel excludere castas viles et admittere iuvenes ex superioribus et mediis castis? Hoc ultimum mihi videtur melius et quasi necessarium.

R. Communicentur Instructiones diei 2 Iunii 1832. (1)

366

Ex Litt. S. C. de Prop. Fide *8 Aprilis 1881* (Ad Ep. Asten.) — ... Essendo questi (Collegi di Missioni) diretti a formare soggetti per le missioni, come è naturale, dipendono in special modo dalla S. C. di Propaganda qual organo del Sommo Pontefice; ma questa loro dipendenza non esclude la dipendenza dei medesimi dall'Ordinario diocesano, come espressamente è notato nei rispettivi regolamenti. Quindi gli alunni compito il loro corso sono messi a disposizione della S. C. medesima la quale li spedirà dovunque giudicherà necessario o utile il loro ministero, ovvero in quella missione che è assegnata al Collegio di cui sono allievi.

367

Ex Instr. S. C. de Prop. Fide *18 Octobris 1883* (ad Vicarios Ap. Sin.) — 1. Iuxta Decreti Tridentini (Sess. 24. c. 18 de Reform.) ordinationem certus puerorum numerus in Seminario alendus ac religiose educandus praescribitur. Quo vero certiores fiant VV. AA. de bona puerorum inclinatione quos ad hunc numerum eligunt, servent in primis ordinationes Synodi Sutchuensis (c. VIII. n. 1.) (2). Imo optimum foret consilium ut cum quis admitti peteret, vel fortasse missionarii idoneum putarent, ipsi cum in servitio altaris per unum aut duos annos saltem exerceant, vel etiam, si fieri posset, apud se retineant, illius propensionem, mores, docilitatem probaturi: cum vero eum idoneum arbitrentur, Vicario Apostolico praesentent ut in Seminarium, vel scholam praeparatoriam, si adsit, introducatur. Quod quidem iudicio ipsius Vicarii Apostolici decernendum erit. Sint vero pueri duodecim annorum, vel ad minimum decem, et generatim loquendo non ultra quatuordecim, qui caeteris qualitatibus a Concilio requisitis instructi sint. Biennio autem veluti in probatione in ipso Seminario maneant; deinde, si idonei inveniuntur, in alumnorum numerum recenseantur. Quippe maximi interest, attenta Sinensium natura, adolescentulos ipsos, quamprimum fieri potest, sub cura missionariorum ipsiusque ecclesiae versari, de eorum indole diligenter inquiri, neque eos admitti nisi vere spes affulgeat eos ecclesiasticis ministeriis perpetuo et sancte inservituros.

2. Optimum quoque consilium S. Congregatio existimat, quod a nonnullis Vic. Ap. susceptum est, ut singularis schola instituatur in qua pueri huiusmodi ab aliis separati ad Seminarium praeparentur: vel satius, ut iam in pluribus missionibus factum est, collegium puerorum praeparatorium (petit séminaire) a Seminario proprie dicto divisum constituatur.

3. Quoniam vero complures adhuc Vicariatus in Sinis vix figuram quamdam ac veluti

---

(1) Die 2 Iunii 1832. Vicario Ap. Malabarensi data est quae sequitur instructio: « 1. La S. C. riconosce » che i figli dei pescatori, purchè abbiano le necessa» rie qualità, cioè siano forniti d'ingegno, di probità » e docilità, e siano stati legittimamente procreati da » genitori cattolici, e professino veramente la fede or» todossa, non debbano escludersi dall'essere ammessi » allo stato ecclesiastico.

» 2. Quanto a promuoverli però agli ordini sagri » la S. C. ordina che se ne limiti il numero a quattro » o al più a cinque, di modo che tal numero sempre » si conservi, e non si aumenti in appresso senza suo » nuovo permesso.

» 3. Non sarà accordata ai giovani della schiatta dei » pescatori l'ammissione nel Seminario di Verapoli ma il » Vicario Apostolico si darà cura piuttosto che vengano » istruiti nella pietà e nelle scienze in Bombay.

» 4. Quei tra i pescatori che verranno promossi » agli Ordini Sagri eserciteranno il sagro ministero » nelle chiese che spettano alla loro schiatta, o al più » in quelle situate in luoghi ove i pescatori formano la » più numerosa parte della popolazione. Nelle chiese » poi che ai pescatori non spettano, o dove essi non » formano il maggior numero della popolazione, non » potranno esercitare il ministero se pria legittima» mente non vi siano stati invitati, e non si tema il » disgusto del popolo.

» 5. Sarà dello zelo e particolar cura del Vicario » Apostolico il far sì che i giovani pescatori i quali » si dedicano alla carriera ecclesiastica restino pene» trati dall'importanza di dare saggio indubitato e per» manente di pietà, di scienza, di probità e delle altre » virtù, acciò dal loro esempio istesso riconoscano » quei che han mostrato contrarietà alla loro stirpe, » che anche tra i pescatori possono aversi degni mi» nistri dell'altare, che presso Iddio non vi ha accet» tazione di persone.

» 6. Finalmente con simile impegno il Vicario Apo» tolico si studierà di allontanare sempre più da qua» lunque principio superstizioso coloro che mostransi » troppo contrarî alla schiatta di cui si ragiona. Pro» curerà quindi di richiamarli all'esatta osservanza della » carità verso il prossimo, esortandoli coll'esempio » del Divino Maestro il quale nell'ammettere tra i suoi » Apostoli alcuni pescatori, mentre volle confermare » la divinità della religione che veniva a fondare, ser» vendosi di persone non adatte all'impresa, mostrò » al tempo istesso che i pescatori possono essere degni » della divina vocazione. »

(2) Syn. Sutch. C. VIII. n. 1: « Quicumque ado» lescens postulaverit in Seminarium admitti, missio» narius nec statim annuat nec renuat, sed admoneat » illum ut, abdicatis propriis affectionibus, divinam vo» luntatem precibus enixis et assiduis, prudentique con» silio inquirat, et agnoscere satagat; interim vero ipse » missionarius serio exquirat, perpendat et probet, quan» tum fieri poterit an habeat dotes supradictas (i. e.) » morum innocentiam, vel probitatem, indolis man» suetudinem et docilitatem, ingenii aptitudinem et in» tentionis rectitudinem. »

initium Seminariorum exhibent, nec media ad ea constituenda necessaria adhuc in promptu habentur, nec brevi reperiri poterunt; ne huius institutionis utilitate priventur, imo ut statim illius fructibus perfrui possint, Emi PP. earum missionum praesulibus commendarunt ut consiliis simul initis Seminaria quae appellant *centralia* sive provincialia, unum aut plures in singulis regionibus, iuxta opportunitatem, instituere satagant, in quibus facilius et magistrorum et moderatorum copia, et, pecunia collata, caetera media necessaria comparari poterunt. Quod quidem Tridentini PP. iam in decreto memorato aperte innuunt iis verbis: *si vero in aliqua provincia ecclesiae tanta paupertate laborent ut collegium in aliquibus erigi non possit, Synodus provincialis, vel metropolitana cum duobus antiquioribus suffraganeis, in ecclesia metropolitana vel alia provinciae ecclesia commodiori, unum aut plura collegia, prout opportunum iudicabit, ex fructibus duarum aut plurium ecclesiarum, in quibus singulis collegium commode institui non potest, erigenda curabit ubi pueri illarum ecclesiarum educentur.*

4. Districte vero praecipit S. Consilium ut in maius Seminarium (Grand Séminaire), ubi erectum sit, nullimode admittantur laici; qui vero vocatione ecclesiastica carere dignoscantur, statim ab eo excludantur ita ut de tali collegio verissime dici possit *illud Dei ministrorum perpetuum seminarium esse.* Nec minori severitate servanda est Tridentini praescriptio, ut nimirum discolos *et incorrigibiles ac malorum morum seminatores acriter* (Vicarii AA.) *puniant, eos etiam, si opus fuerit, expellendo, omniaque impedimenta auferentes quaecumque ad conservandum et augendum tam pium et sanctum Institutum pertinere videbuntur diligenter curent.*

5. Quod quidem ut efficaciter assequantur necesse omnino est ut commodiori Seminariorum curae et regimini opportune ita provideant ut quos sacerdotes iis praeficiant ab omnimoda aliorum ministeriorum administratione dispensent atque eximant; ne dum diversis sollicitudinibus distinentur, huic tanti momenti negotio non diligentissimam dent operam. Quod si accideret, teneram iuvenum naturam ad praecellentem sacerdotii vocationem non ita fingere possent, uti, ipso praeeunte Concilio, Ecclesiae intentionem firmissimam esse, cuique legenti patet. Quin etiam curent Episcopi ut moderatori Seminarii spiritualis director alumnorum assignetur, cuius ministerio quot ad pietatem ac sanctorum doctrinam hauriendam stimuli alumnis addantur vix credibile est.

6. Laudat S. C. consilium PP. in nonnullis Synodis expressum quoad instaurationem studiorum; de qua re Decretum Concilii Tridentini adeo sollicitum fuit. Verum cum accuratissime consideraverit, quae ad ipsam de statu studiorum in Seminariis sinensibus his postremis temporibus relata sunt, non solum sui muneris esse existimavit tenorem memorati Decreti Vicariis AA. in memoriam revocare, verum etiam nonnulla specialiter indicare quae ad rectam instaurationem studiorum in Sinis censet pertinere. Itaque in primis monendos esse autumat optimum fore consilium si in singulis regionibus, quarum praesules in Synodum convenerunt, ab ipsis communi consensu doctiores quidam et experientia spectati deligantur viri, qui simul congregati de ratione studiorum in Seminariis inducenda pertractent, ac relatione sententiarum in quas descenderint elucubrata, eam Episcopis in proximis conventibus synodalibus discutiendam tradant. Necesse autem erit ut peculiariter de libris in scholis Seminariorum adhibendis sermonem faciant, discutiantque an in classibus linguae latinae auctores aureae aetatis indiscriminatim alumnis tradere expediat, tum etiam an et quomodo classici auctores sinenses adolescentibus addiscendi tradi debeant. Praesertim vero ad examen revocabunt quaestionem de auctoribus in philosophia rationali ac theologia adhibendis. Qua in re laeto animo pervidit S. Congregatio plures ex Patribus sollicitos se ostendisse ut philosophia ad methodum S. Thomae in hisce scholis introduceretur. Hoc itaque propositum laudat, ac optimum autumat si praedicti viri de ratione eam rem ad praxim deducendi tractaverint, eos auctores indicando qui idonei ad id, inspectis locorum et iuvenum circumstantiis, reperti fuerint. Id sane, ut notum est, gratissimum SSmo Domino Nostro erit, qui tantam de philosophia D. Thomae restituenda sollicitudinem ostendit, uti ex eius literis encyclicis patet. Item animadvertendum erit qua ratione in philosophicis et praesertim theologicis doctrinis tradendis errores et praeiudicia nationis prae oculis haberi ac refutari debeant. Neque inopportunum esset si aliquod opus expresse contra haec ipsa praeiudicia concinnatum exhibeatur ut scilicet iuvenes ad sacerdotium designati veri certatores adversus gentis suae errata efformentur. Denique in id maxime contendendum est ut in doctrina de Ecclesia tradenda alumni de vi ac ratione primatus Romani Pontificis ac de eius praerogativis ac dotibus diligentissime iuxta Concilii Vaticani decreta edoceantur, ac Romanae Ecclesiae amore ac reverentia intima imbui valeant.

. . . .

8. Quod vero pertinet ad reditus ad Seminaria constituenda iuvenesque alendos, cum ea quae Tridentinorum PP. Decretum statuit in locis missionum locum habere nequeant, id

tantum S. Congregatio enixe commendat omnibus VV. AA. ut in eleemosynis ad opera missionum applicandis primam potioremque partem post necessariam missionariorum sustentationem Seminario attribuant, Tridentinae Synodi sollicitudinem imitantes, quae adeo gravibus verbis in horum collegiorum reditibus statuendis auctoritate sua providere non dubitavit.

9. Cum autem alumni ad eam aetatem pervenerint, quae ad Ordines sacros suscipiendos necessaria est, non statim nec nimia facilitate iis manus imponant: at prae oculis habeant ea quae Syodus Sutchuensis (c. VIII.) eloquitur, nimirum ut nemo ad sacerdotii dignitatem assumatur qui *per longum tempus* non fuerit probatus; et iterum: nemo ad Ordines sacros assumatur nisi quem *post longam in Seminario probationem,* caelestis sapientia, probi mores, *diuturna* iustitiae et castitatis observantia, competentisque scientiae acquisitio commendet. (ibid.) Et, si necesse sit, sacram Ordinationem ultra communem annorum terminum, n. annos 24 absolutos, retardare pro sua prudentia non dubitent.

368

Ex Instruct. S. C. de Prop. F. *18 Octobris 1883* (AD VICARIOS AP. SIN.) — Laudanda prorsus est eorum praesulum solertia, qui praeter scholas, de quibus sermo institutus est, in suis Vicariatibus collegia pro laicis adolescentibus fundaverunt: ex iis enim hoc emolumentum maxime procedit, quod hac ratione haberi queant optimi viri qui cathechistarum munere fungantur, vel in familiis virtutum exemplo et eruditionis merito aliis praeluceant. Optandum hinc est, ut singuli Vicariatus huiusmodi collegia babeant. Non est autem opus ab initio sumptuosa aedificia construantur, neque de magno numero alumnorum obtinendo anxium quempiam sollicitudo detineat. Sat enim est ab exiguis convictibus exordia capere; iisque adscribere divitum praesertim filios, qui modicam saltem pro victu et vestitu pensionem solvere valeant. Ceterum ad hasce communitates nullo modo admittantur infideles vel heterodoxi; si tamen specialis aliqua necessitas a regula generali deflectere suaderet, adhibendae profecto forent omnes eae cautelae, quae infra circa scholas mixtas exponentur (1), et ipsa Sacra Congregatio edocenda esset de peculiaribus collegii circumstantiis, de eiusdem directione et regulis, et de aliis scitu ad rem necessariis ut eadem S. C. possit pro casuum diversitate opportunas normas suppeditare.

ART. II. De Collegio Urbano de Propaganda Fide

369

PROSPECTUS

COLLEGII URBANI S. CONGREGATIONIS DE PROPAGANDA FIDE, NEC NON EIUSDEM ALUMNORUM AD SCIENTIAS ATQUE AD APOSTOLICAM VITAM INSTITUTIONIS.

Quod Romanis Pontificibus fuit semper animo propositum, ut divina Iesu Christi Domini Nostri Religio ubique terrarum amplificaretur, id in primis Gregorius XV, atque Urbanus VIII sedulo intenderunt, atque insigni data opera plenius assequi sategerunt. Gregorius enim apostolico incensus ardore, atque orbis universi ad Christum convertendi studio flagrans, per Bullam die 22 Iunii anno 1622 editam, coetum nonnullorum S. R. E. Cardinalium fidei propagandae praefecit, atque ita inclytae illius Congregationis, quae optime quovis tempore de Catholica Religione merita est, providus extitit Institutor. Urbanus vero VIII pientissimum praedecessoris sui consilium suscipiens, atque ad praestitutum ab illo exitum perducere cupiens, die 1 Augusti anno 1627 Pontificium de Propaganda Fide Collegium erexit, quod ad aeternam Fundatoris memoriam usque ad hunc diem Urbanum appellatur. Porro finis ab Urbano intentus in hoc Collegio instituendo dignissimus sane fuit, qui a supremo Ecclesiae capite intenderetur. Voluit nimirum Pontifex ille maximus ut in Urbe totius Catholici orbis principe adolescentibus cuiuscumque regionis et quocumque idiomate loquentibus adminicula omnia praesto essent, quibus et scientiis praesertim sacris imbuerentur, et ad sinceram germanamque pietatem informarentur, ut videlicet ad Christi fidem in quavis orbis plaga sive praedicandam primum, sive confirmandam ac propagandam, apti idoneique efficerentur.

Hic autem finis cum ad divinae gloriae incrementum atque ad animarum salutem mirifice cedat, omnes Romanos Pontifices Urbani VIII Successores permovit, ut Collegium de Propaganda Fide studio semper peculiari, singularique benevolentia prosequerentur. Atque hinc factum est ut eiusdem Collegii Alumnis praeclara privilegia ac favores perinsignes fuerint impertiti. Benigne enim elargiti sunt ut ii *titulo missionis, extra tempora, non servatis interstitiis* sacros Ordines suscipere possent; ut ex ipsis unus quotannis *coram Pontifice* ac *Purpuratis Patribus* latinam solemni Pentecostes die orationem haberet; ut ii per certum

(1) V. Cap. XV. *De Scholis.*

spatium in publicis supplicationibus Pontificem comitarentur; ut duo denique ex eisdem Feria V in Coena Domini Apostolos referentes ad sacram pedum lotionem, quam Pontifex ipse in Vaticana Basilica peragit, admitterentur. Accedit et illud, quod ab iisdem summis Pontificibus Urbano Collegio concessum est ut eius Alumni qui solemni facto scientiarum periculo, optimum profectus sui specimen exhibuerint, Philosophica, aut Theologica laurea ab Eminentissimo S. Consilii Cardinali Praefecto donarentur.

Quoniam vero quae Dei sunt, ordinata sint oportet, sapienter provisum est, ut quae Alumnorum delectum attingunt, ea rite atque ex ordine fierent, simulque ut in Collegio illa sive institutionis, sive studiorum ratio adoptaretur, qua inviolabiliter servata, adolescentes in sortem Domini vocati atque ad apostolicum ministerium electi, congrua morum sanctimonia atque opportuno scientiarum subsidio instruerentur. Itaque adolescens, qui se apostolico ministerio dedicare in Domino statuerit, atque ideo in Urbanum excipi Collegium exoptaret, Episcopo, aut Apostolico loci, in quo degit, Vicario, seu etiam alteri viro qui Romae apprime sit notus, vota ista sua aperiat oportet. Ab his quaedam excipiet quaesita (extant in calce huius prospectus) quibus ubi ita scripto responderit, ut Episcopus, aut alter qui ea illi tradidit, prudenter iudicare possit ipsum ad Collegii finem assequendum idoneum esse, per literas (quibus responsa ad quaesita una cum opportunis notitiis erunt adnectenda) memorato Eminentissimo Cardinali Sacro Consilio Christiano Nomini Propagando Praefecto proponetur. Romam vero candidatus minime petet nisi posteaquam ab Eminentissimo Praefecto epistolam acceperit, qua se inter Collegii Alumnos adnumerandum esse deprehenderit; quod si quis, ut contigit aliquando, litteris illis non exceptis, Romam veniret, continuo in patriam suam reverti adstringeretur. At ubi adolescenti significatum expresse sit ut Collegium ingressurus in Urbem se conferat, is secum deferet tantum pecuniae apud Collegii Praesidem deponendum, atque in alios usus haud convertendum, quantum illi pro reditu iuxta loci distantiam sufficere poterit. Afferet insuper testimonia de studiis, quibus operam navavit, de Baptismatis, et Confirmationis Sacramentis sibi collatis, ac de Ordinibus quos fortasse susceperit. Statim vero ac in Urbem pervenerit, Collegium ingredietur, literasque illius quo curante in Alumnum adlectus est, exhibebit: quod si absque legitima causa vel paulisper moraretur extra Collegium, in illud nunquam in posterum admitteretur.

Omnes porro Collegii Alumni, iis quibus subiicientur, praepositis, dociles in omnibus obtemperabunt; rebus quas secum detulerint nonnisi de eorum consensu uti poterunt; nec obedientiae tantummodo studiosi erunt observatores, sed solerter ac studiose in id etiam incumbent, ut virtutum omnium habitus sibi comparent. Qui enim idcirco eliguntur, ut *eant et fructum afferant, ut sal terrae* futuri sint *atque mundi lux,* homines ad divinae Religionis cultum nec adducere unquam poterunt, nec revocare, nisi primum, quam populis praedicabunt, eam ipsi vitae praeseferant sanctitatem. Ubi vero Alumnus decimumquartum aetatis suae annum expleverit, ac septimum ab admissione mensem attigerit, praescriptum de more iuramentum emittet, quod nihilominus iustis de causis in aliud tempus differre Collegii Moderatoribus integrum erit. Nemo tamen ad ullum (minorem licet) Ordinem promoveri poterit, nisi prius hoc iuramentum praestiterit ac luculentum pietatis industriaeque suae specimen praebuerit. Ad haec autem iusiurandum illud adstringit Alumnos, ut nimirum omnia ac singula Collegii statuta accurate atque inviolabiliter servent, ut congruo tempore sacris Ordinibus initientur, ut in ecclesiasticam unde discessere provinciam, ad apostolicum ministerium in ea perpetuo exercendum revertantur, ut demum cum in eam redierint, saltem quotannis si in Europa, aut singulis bienniis si extra illam versabuntur, cum S. C. de Propaganda Fide de rebus ad se, atque ad Missionem suam pertinentibus communicare teneantur. Quidam tamen ex Alumnis, satis probato consilio, nequaquam iurant se in eam praecise regionem e qua advenerunt, reversuros, sed eam solummodo suscepturos esse Missionem quam eis S. Congregatio adsignaverit.

Ad studiorum vero rationem quod attinet, ubi illa ab Alumnis latina lingua satis instructis ineantur, sex annorum periodo absolvuntur. Duo priores anni philosophicis disciplinis excolendis, Logicae videlicet, Metaphysicae, Ethicae, Matheseos, ac Physicae impenduntur, quatuor vero insequentes Theologiae Dogmaticae ac Morali, tum Scripturae Sacrae, Historiae Ecclesiasticae, ac Iuri canonico addiscendis impenduntur. Interim vero pro Missionum ad quas Alumni proficiscuntur varietate, severioribus iis disciplinis diversarum linguarum ac praesertim Syriacae, Grecae, Armenae, atque Arabicae studium adiungitur, atque interea dum haec excoluntur, Gregoriani cantus et sacrae eloquentiae studium non praetermittitur. Ceterum adolescentes post emensum scholastici anni curriculum, feriis autumnalibus decurrentibus, in villam aeris salubritate praestantem se conferunt, ut vires totius anni laboribus fractas longiori corporis atque animi solatio reficiant. Scholastico item anno ad exitum perducto, publicae interdum de memora-

tis superius disciplinis disputationes habentur, atque Academicae exercitationes, studiorumque cursus solemni aureorum argenteorumque numismatum distributione coronatur, ut scilicet eorum virtus atque industria qui pietate aut scientia per annum ceteris praestiterunt, insigni laudatione promeritisque muneribus cohonestentur. Singulis praeterea annis primo post Epiphaniam Dominico die, Academica fit exercitatio, in qua a diversarum nationum delectis adolescentibus variae elucubrationes, nativa cuiusque lingua compositae recitantur. Quae quidem publica Academia semper et illustri praesentia plurium S. R. E. Cardinalium et nobilissima Praesulum atque amplissimorum virorum frequentia decoratur.

Quum vero studiorum expleto curriculo ad suam pergere Missionem Alumnum oportebit, per viam a superioribus designatam abibit, neque illi ab ea vel paullulum declinare licebit, nisi ad id gravi admodum legitimaque causa adigatur.

Cum vero Episcopis ac Vicariis Apostolicis illud apprime commendatum sit, ut vel plures eorum coniunctim, vel etiam singuli, quoad fieri poterit, in propriis regionibus erigenda curent Collegia aut Seminaria, ubi ad pietatem bonosque mores, atque ad humanas literas pueri instituantur, cautum est ut ex locis in quibus huiusmodi Collegia erecta fuerint iuvenes ad Collegium Urbanum ne admittantur, nisi ad philosophica vel theologica studia habeantur idonei.

Ceterum et illud animadvertendum superest in Collegii Urbani discipulorum numerum neminem praeter Alumnos admitti posse, nisi id Pontifex ipse Maximus alicui indulgeat.

Conditiones et quaesita pro candidatis ad Collegium Urbanum

Conditiones

1. Ut candidati ad statum ecclesiasticum vocationis signa praebeant, ac quid apostolicum ministerium importet sciant.
2. Ut decimum quintum aetatis suae annum attigerint.
3. Ut sani sint, lingua expediti, ac firma bonaque corporis constitutione, medici testimonio S. Cong. exhibendo post diligentem candidati physicam inspectionem comprobata, gaudeant.
4. Ut linguae latinae rudimenta calleant, ac aptitudinem ad studia ostendant.
5. Ne uxorem duxerint, vel sponsalia contraxerint.
6. Ut tantum pecuniae apud Collegii Praesidem deponant, quantum illis sufficiat pro reditu.
7. Ut documenta de receptis Baptismi, ac Confirmationis Sacramentis exhibeant.

Quaesita

1. Eorum nomen et cognomen.
2. Parentum nomina.
3. Vivant ne parentes an mortui sint?
4. Parentum quae religio?
5. Cuius dioeceseos ac provinciae sint (candidati)?
6. Cuius sint ritus?
7. An Ordines susceperint, et quos?
8. Quibus studiis operam dederint, et ubinam?
9. An habeant animum servandi regulas Collegii, in eo perseverandi, ac iuramentum suo tempore suscipiendi?
10. An subierint morbum qui vulgo dicitur *vaiuolo;* et quatenus negative, an usi fuerint inoculatione, qua ab eodem praeserventur?

370

S. C. de Prop. Fide – C. G. *3 Augusti 1654* Emi PP. statuerunt in posterum nulli ex Alumnis concedendum esse viaticum nec vestitum nisi completis studiis. Immo decreverunt nullo modo in futurum fore licitum memoralia proponere Alumnorum, qui imperfectis studiis viaticum seu vestitum petere audebunt.

371

S. C. de Prop. F. – C. P. *5 Octobris 1657* — Omnes (alumni Collegii Urb.) quoad fieri potest in scientiis egregie excolantur, ne si qui fuerint sublimioris ingenii, ab eminenti doctrina assequenda ob institutionis defectum impediantur, cum praecipue inter haereticos atque etiam graecos, quorum plures in ea regione reperiuntur, qui in Academiis Venetorum in Italia, et in Anglia sua studia expleverunt; imo et inter Sinas sit summa doctrina apprime necessaria; hebetiores autem et rudiores postquam scientiis minus apti comperti fuerint, ad studia faciliora iuxta uniuscuiusque captum applicentur.

372

S. C. de Prop. F. – C. G. *19 Augusti 1658* — S. Congregatio iussit celebrari in posterum per alumnos sacerdotes Collegii de Prop. Fide duas Missas qualibet hebdomada pro suffragio defunctorum missionariorum Sacrae Congregationis, et, ne huius decreti observantia negligatur, mandavit affigi in Sacristia Collegii.

373

S. C. de Prop. F. – C. G. *3 Decembris 1703* — Conquerentibus huius Collegii Urbani alumnis externorum ad scholas admissione praeceptores ab ipsorum diligenti insti-

tutione non parum distrahi indeque eorum profectum plurimum impediri, Emi PP. huic incommodo occurrere, simulque exactiori alumnorum disciplinae, quae saecularium consuetudine detrimenti aliquid capere facile posset, providere volentes, decreverunt arcendos omnino esse exteros a scholis praedicti Collegii.

374

S. C. de Prop. F. – C. G. *4 Maii 1705* — Emi PP. censuerunt expedire ut alumni (Collegii Urbani) qui admittuntur completo aetatis anno decimoquarto, antequam iuramentum praestent, expectent sex menses a die admissionis; qui vero admittuntur ante completum annum decimumquartum, expectent adhuc sex menses postquam compleverint eumdem annum decimumquartum.

2. Pariter expedire ut Sanctitas sua dignetur remittere arbitrio S. Congregationis prorogationem termini ad iuramentum praestandum in casibus particularibus, ubi fuerit necessarium.

Quibus omnibus per R. P. D. Secretarium Sanctissimo D. N. relatis, Sanctitas Sua benigne annuit, et ita in posterum servari mandavit, quibuscumque non obstantibus.

375

Ex Litt. S. C. de Prop. Fide *15 Decembris 1764* — Se sia lecito agli alunni della S. C. ritornati in diocesi assentarsi da essa per lo spazio di lungo tempo, come di un anno o due soltanto, perchè il loro Vescovo così ordina, oppure perchè l'utilità della diocesi così richiede.

R. Supradictis de causis licere.

376

Ex Litt. S. C. de Prop. Fide *22 Iulii 1786*. — È legge stabilita che quando gli alunni si dimettono per difetto di vocazione debbano rinfrancare il Collegio degli alimenti.

377

Decr. S. C. de Prop. Fide *11 Iunii 1834*. — Attentis gravibus plurimarum Missionum ob sacerdotum inopiam spiritualibus necessitatibus, earum potissimum provinciarum, dioecesium atque locorum ex quibus iuvenes aut nullatenus, aut difficulter admodum haberi possunt, qui in sortem Domini vocati ex Urbano Collegio ad explenda suo tempore apostolica munia instituantur, S. Congregatio (in Consessu diei 12 Maii) peropportunum iudicavit normam definire, quae in mittendis ad varias regiones sacerdotibus alumnis suis servari debeat. Statuit propterea atque decrevit, iuramentum quod singulis praefati Collegii Urbani alumni praestare tenentur ea in parte qua dicitur: *Voveo et iuro quod iussu praedictae Congregationis de Propaganda Fide sine mora in provinciam meam revertar,* eo sensu accipiendum, exigendum, atque praestandum ab iisdem alumnis: 1. ut provinciae nomine, tota provincia ecclesiastica ad quam alumnus quisque pertinet intelligatur, ac veniat: 2. curae ut sit S. Congñis alumnos qui praedicto iuramento sese obstrinxerunt mittere sive ad provinciam ecclesiasticam, sive ad dioecesim, ad quam pertinent ubi maior erit penuria sacerdotum, habita ratione utilitatis animarum: 3. ut arbitrio eiusdem S. C. alumni ad alias etiam regiones extra propriam cuiusque eorum mitti possint, praevio tamen eorum libero consensu, et expetita dispensatione a vinculo iuramenti quoad eos tantum, qui iussu S. Congñis in suam provinciam reversi iam fuerint, quoties alio mitti velint.

Quam S. Congñis sententiam Dño N. Gregorio d. p. Papae XVI per R. P. D. Secretarium in audientia habita die 25 Maii Sanctitas Sua in omnibus benigne approbavit, ac executioni mandari iussit.

378

S. C. de Prop. Fide C. G. *22 Iunii 1855*. Formula iurisiurandi quae alumnis Collegii Urbani proponitur extendatur ad quamvis regionem vel missionem, prout Sacrae Congregationi destinare alumnum iurantem placuerit; eaque formula proponatur alumnis praesertim noviter supervenientibus, aut admitti petentibus eo maiore numero quo fieri potest.

379

Litt. encycl. S. C. de Prop. Fide *1 Aug. 1854*. — Haud semel contigit Romam advenisse adolescentes ex dioecesibus vel missionibus, ad quas Apostolica Sedes per S. C. de Propaganda Fide suam peculiariter exerit solicitudinem, qui modis omnibus adnituntur ut in Collegium Urbanum eiusdem S. C. admittantur. Utinam datum esset plurium votis satisfacere: attamen in eo Collegio componendo totius ferme orbis est ratio habenda, atque uti par est earum imprimis Missionum quarum minus felix conditio existit: aedes insuper haud sinunt alumnorum numerum augeri: demum quolibet sub respectu servanda ea regula visa est quae iugiter viguit et aequissima dignoscitur, ut nonnisi ex praevia ipsius S. C. venia, quae ad Episcopos atque alios Missionum praesides mitti consuevit, adolescentes iter suscipiant qui in Collegium admittantur. Quod igitur sapientissime a primordiis fuit invectum et ad praesens usque usu receptum est, servandum omnino edicitur. Ne vero S. C. postulantes huiusmodi repellendo id praestare cogatur quod maxime displiceret, opportunum visum est An-

tistites ac reliquos Missionum superiores peculiariter admonere ut nullum ipsi, nisi obtenta venia et rescripti tenore accurate servato, mittant, neque etiam ad huiusmodi scopum commendatitias litteras tradant iis quibus locus haud fuerit adsignatus; imo pro viribus sedulo curent ne aliquis antea haud admissus ea de causa romanum iter suscipiat.

380

Decr. S. C. de Prop. Fide. *12 Martii 1873.* — Quanto studio et benevolentia RR. Pontifices Collegium Urbanum de Propaganda Fide prosequuti fuerint, explorata res est. Inter favores autem, quibus praecellens hoc Institutum auctum fuit, procul dubio eminet amplum exemptionis privilegium. Enim vero f. r. Urbanus VIII. munificentissimus eius fundator Apostolicis literis in forma Brevis sub die 1 augusti 1627 datis, praedictum Collegium ab omni iurisdictione Emi tunc et pro tempore etiam existentis, sui et RR. Pontificum successorum suorum in Urbe Vicarii in spiritualibus Generalis eximere ac liberare, sub propria protectione illud suscipere, sibique et S. Sedi immediate subiicere voluit. Quod quidem exemplum aemulatus Clemens XI altero Brevi incip. « *Cum sicut accepimus* » diei 18 augusti 1708 eamdem exemptionem confirmare simul et amplificare dignatus est, decernendo idem Collegium, quoscumque illius ministros, alumnos, necnon famulos et alios S. Congregationis de Propaganda Fide quomolibet inservientes, intra tamen Collegii ipsius ac palatii septa degentes a parochiali iurisdictione S. Andreae de Fractis perpetuo fore immunes, eosque sic exemptos Rectori vel alteri, qui ad id officii deputaretur, in iis omnibus quae ad animarum curam spectant (excepta dumtaxat administratione Sacramenti Matrimonii) penitus et omnino subiiciendo, ita ut cura personarum sic exemptarum ad praedictum Rectorem seu deputandum huiusmodi, tam super administratione omnium aliorum Sacramentorum, quam iure sepeliendi in ecclesia praefatae Congregationis Cardinalium, absque ulla quartae vel aliorum iurium parochialium solutione, etiamsi in alia ecclesia sepultura electa fuisset, privative pertinere deberet. In harum dispositionum applicatione, praesertim ob immutatas quasdam circumstantias nonnulla oborta sunt dubia. Cum vero facultatem interpretandi praedictas Apostolicas literas et iudicium super his quae memoratam exemptionem respiciunt, Clemens. XI a quibuscumque iudicibus, etiam cardinalitia dignitate fulgentibus sustulerit: ad eas controversias aliasque eis affines diluendas Ssmi D. N. oraculum consulere visum est. Placuit autem Sanctitati Suae quinque S. R. E. Cardinales, ex eo coetu delectos qui negotiis Propagandae Fidei praesunt, ad accuratum examen earundem instituendum deputare, ut eorum auditis sententiis, quid decernendum foret, Apostolica deinde auctoritate declararet. In particulari itaque conventu die 13 februarii curr. anni 1873 habita, praelaudati Emi Patres haec quae sequuntur sanciendo censuerunt:

1. Ad formam Brevis Clementis XI nullum ius competere parocho ecclesiae S. Andreae de Fractis pro associatione cadaveris personarum exemptarum a ianuis Collegii et palatii usque ad sepulturae locum, dummodo cadaver deferatur absque solemni pompa et recto tramite a Collegii alumnis tantum.

2. Spectare ad praedictum parochum curam familiarum quae domos collegio adnexas incolunt, habentes ianuam externam ab ingressu Collegii et palatii distinctam, quamvis internam cum eodem collegio seu palatio communicationem retineant.

3. Exemptionem qua Emus D. Cardinalis Praefectus et R. P. D. Praesul a Secretis S. Consilii Christiano nomini propagando propositi fruuntur, minime extendi ad eorum respective consanguineos, affines aut famulos.

4. Rectori Collegii haud opus esse ut iurisdictionem ab Emo Urbis Vicario accipiat ad audiendas sacramentales confessiones quoad personas eius parochiali iurisdictioni subiectas.

5. Ecclesiam Collegii habendam esse tamquam ecclesiam publicam.

6. Non posse Rectorem Sacramentum Baptismi administrare.

7. Rectorem absque speciali assensu S. Congregationis deputare non posse alium ecclesiasticum virum ad curam animarum in Collegio habitualiter exercendam.

8. Ius exemptionis ita inhaerere Collegio ut idem Collegium quoad administrationem Sacramentorum, et custodiam SSmae Eucharistiae in sacello communitatis, illud secum ferat in locum, quicumque ad usum rusticationis stabili modo destinatus fuerit.

9. Supplicandum Ssmo ad cautelam ut omissionem Missae, ex decreto diei 20 augusti 1759 diebus festivis in ecclesia Collegii applicandae pro benefactoribus S. Congnis, sanare dignetur.

10. Denique supradictae obligationi tempore quo Collegium rusticabitur satisfieri per Missam etiam sine cantu.

Has Emorum PP. resolutiones SSmus D. N. referente me subscripto S. Congnis de Propaganda Fide Secretario Apostolicae sanctionis robore communivit, non obstantibus supra memoratis Constitutionibus Urbani VIII aliisque contrariis quibuscumque, etiam speciali et individua mentione dignis.

381

Ex Litt. encycl. S. C. de Prop. F. *1885.* — Meminerint Missionum Praesules gravi sese

obligatione teneri quolibet anno diligenter perquirendi de statu singulorum qui ad ipsorum respective Missionum quovis modo pertinentes, alumni fuerint S. Congregationis, deque illis eorumque statu, exercitiis ac locis eamdem Congregationem monendi. (1)

CAPUT XII.

DE REGULARIBUS

382

S. C. de Prop. Fide – C. G. *24 Iunii 1623* Occasione petitionis per Generalem Minorum de Observantia factae, S. C. decrevit ut in omnibus Missionibus infrascriptus ordo perpetuo observetur:

1. Quod Generales et alii Superiores Regularium religiosos sibi subditos quos ad propagandam fidem in quascumque mundi partes mittere continget, Sacrae Congñi prius nominent, ad hoc ut priusquam mittantur ab eadem examinentur et approbentur.

2. Quod pro approbatis Patentes iuxta formulam alias a Congñe approbatam cum subscriptione Cardinalis Praefecti et Secretarii ac sigillo Congñis expediantur.

383

Decr. S. C. de Prop. Fide. *16 Octobris 1623.* Quoniam a Concilii Viennensis celebratione (2) usque ad praeses experientia comprobavit Regulares, etiam si multoties fuerint commoniti, linguarum studia aut non instituisse, sicut illis praeceptum fuerat, aut instituta deseruisse, et novissime hoc idem compertum est ex iis quae contigerunt post Constitutionem f. r. Pauli Papae V (3) et decreta S. Congñis de Propaganda Fide promulgata et Gñalibus Ordinum intimata, eadem S. C. dolens opus ad

(1) Ex Const. Alexandri PP. VII. 20 Iulii 1660 *(V. n. 360).*

(2) In Concilio Oecumenico Viennensi, quod anno 1311, Clemente V. Pontifice Maximo, celebratum fuit, statutum est ut in scholis et Universitatibus Romae, Parisiis, Oxonii, Salmanticae et Bononiae constituerentur catholici magistri, qui publice docerent linguam hebraicam, chaldaicam et arabicam.

(3) En Const. Pauli PP. V. *31 Iulii 1610*: « Apostolicae servitutis onere infirmitati nostrae a Domino, inscrutabili consilio eius, imposito assidue admonemur, sapientibus et insipientibus constitutos nos esse debitores, ut scilicet per ministerium nostri apostolatus, qui sapiunt, quod sanctus docet Bernardus, non desipiant, qui non sapiunt, sapiant; et qui desipuerunt, resipiscant: quibus verbis instrui nos satis perspicimus, ut fideles in fide et charitate conservare, infideles ab infidelitatis tenebris educere; et haereticos ac peccatores a perversitate erroris, ac servitute peccati liberare, adspirante gratia Dei, a quo omnis sapientia, pastorali sollicitudine procuremus.

1. Cum vero praeceptum Domini lucidum illuminet oculos, ac testimonium eius fidele sapientiam praestet parvulis, omni vigilantia procurare debemus, ut praedicatores et doctores verbi Dei ad opus Dei operandum instructi reddantur in dies magis, et partes suas, quantum cum Domino fieri potest, ad gloriam eius et utilitatem animarum quotidie melius et felicius adimpleant. Cui rei plurimum conducere satis constat linguarum cognitionem, hebraicae praesertim, graecae latinae et arabicae: haec enim conversioni infidelium opportunissima esse dignoscitur, quando magna eorum pars aut arabice loquitur, aut intelligit: ac si unquam reliquarum trium linguarum notitia in Ecclesia Dei utilis fuit, diebus nostris profecto utilissima est: hostis enim humani generis linguarum scientia, singulari dono Dei hominibus tradita, ad ipsius largitoris contumeliam et fidei suae catholicae detrimentum nunc maxime abutitur.

2. Quamobrem felicis recordationis Clementis Papae V. praedecessoris nostri, quantum conditio temporis patitur, vestigiis insistentes, motu proprio, et ex certa scientia, maturaque deliberatione nostris, deque apostolicae nobis attributae potestatis plenitudine, hac nostra perpetuo valitura constitutione sancimus, statuimus et ordinamus, ut in cuiuscumque Ordinis et Instituti Regularium, tam mendicantium quam non mendicantium, etiam quomodolibet exemptorum et Apostolicae Sedi immediate subiectorum, studiis omnibus trium linguarum huiusmodi, hebraicae videlicet, graecae et latinae, in maioribus vero ac celebrioribus etiam arabicae, doctores, Regulares quidem et eiusdem Ordinis, si in illo harum linguarum sufficientem notitiam habentes sint, sin minus, saeculares, aut alterius Ordinis Regulares, qui illas actu et diligenter doceant, habeantur, si studia in urbibus et locis existunt, ubi linguarum praedictarum peritos conducendi facultas est: studiis vero locorum, ubi huiusmodi doctores desunt, cum primum in aliis studiis, ubi linguae huiusmodi docebuntur, scholares tantum profecerint, ut docendis aliis idonei sint, de iisdem scholaribus provideatur.

3. Quod ut citius et facilius fieri possit, et sperati fructus ex linguarum huiusmodi studio appareant, omnibus et singulis regularium superioribus, sub indignationis nostrae poena, eadem auctoritate, tenore praesentium, praecipimus et mandamus, et, si ipsi negligentes fuerint, eorumdem Ordinum regularium apud nos et Sedem Apostolicam protectoribus iniungimus, eorum conscientias desuper onerantes, ut omni cura et sollicitudine quanto citius provideant, ut scholae linguarum huiusmodi quamprimum instituantur, ac doctores praedicti deputentur, earumdemque linguarum lectionibus scholares assignentur, qui illis sedulam et assiduam operam navent.

4. Hi vero scholares, ut alacrius huic studio incumbant, volumus et decernimus ut in promotione ad doctoratus gradus et ad alios sui Ordinis honores, illi caeteris paribus praeferantur, qui in cognitione trium saltem linguarum praedicatarum profecerint, ita ut ad illas docendas apti sint.

Non obstantibus *etc.*

animarum salutem simpliciter necessarium tam facile negligi ab iis qui ad illam procurandam praecipue a sanctis Regularium Ordinum fundatoribus a primaeva eorum institutione mancipati sunt, cupiensque Concilium, Constitutionem ac decreta praefata omnino executioni demandari, ut evangelicos operarios linguis instructos habeat, quos cum necesse fuerit ad messem Domini amplissimam, Dei verbum sitientem mittere possit, praesenti decreto, Smo D. N. Urbano VIII annuente, iterum Regularium, et cuiusvis Instituti, Societatum et Congregationum Gñalibus, aliisque eorum superioribus praecipit ut linguarum studia, iuxta Concilii, Constitutionis et decretorum praefatorum praescriptum omnino instituant, institutaque conservent, et ubi fieri possit, ampliora efficiant.... Ceterum quia non satis est Superiores Regularium suum in hac re praestare officium, si qui linguis studere debent, opus hoc vere pium detrectent et negligant, eadem S. Congregatio eodem Sanctissimo similiter annuente praecipit, ne deinceps Regulares ad magisteria vel alios gradus suarum Religionum, seu, ubi non sunt magisteria et gradus, ad dignitates a Superioribus eorum admittantur, nisi cum Theologia per biennium etiam uni saltem ex linguis, quae in dictis Concilio, Constitutione et decretis praescribuntur, operam dederint eamque perfecte calluerint; super quo a locorum Ordinariis praesentibus, quorum conscientiam Sacra Congregatio onerat, examinari debeant priusquam ad ea, eos, easve assumantur; quod si contra praesentis decreti dispositionem, ad magisteria, seu gradus, vel dignitates praedictas admissi fuerint, magisteriorum, seu graduum vel dignitatum praedictarum collatio nulla sit, et Superiores, qui transgressi fuerint passiva voce perpetua privati existant. Quoniam autem multi praemio magis ad virtutes incitantur, quam poenis, eadem Sacra Congregatio mandavit eos quos praeter theologiam uni etiam ex dictis linguis per biennium operam dedisse, eamque perfecte callere, experimento ut supra facto, constiterit, ad magisteria suarum Religionum, seu alios gradus, ad quamlibet ipsorum petitionem statim promoveri, et in electionibus ad officia et dignitates regulares, coeteris paribus, iuxta dictam Pauli V Constitutionem, aliis omnino praeferri, alioquin electio aliter facta nulla sit et invalida. Non obstantibus etc.

384

S. C. de Prop. F. – C. G. *13 Iunii 1625* — An Regulares vigore suorum privilegiorum etiam per viam cummunicationis eis competentium possint absolvere ab haeresi, prout quidam Religiosi de facto in vim dictorum privilegiorum absolvunt.

R. Regulares nullo modo posse in vim suorum privilegiorum etiam per viam communicationis eis competentium ab haeresi absolvere, et proinde qui huiusmodi facultatem sibi usurpant, eaque utuntur de facto, male facere.

385

S. C. de Prop. Fide – C. G. *3 Martii 1626.* — Licentia induendi saecularem habitum intelligitur concessa eo ipso quod missionarii destinantur ad loca in quibus sine evidenti periculo Religiosi in habitu religioso incedere non possunt.

386

S. C. de Prop. Fide – C. G. *28 Iulii 1626* Relata fuit declaratio S. Congñis Concilii Tridentini ad dubia proposita ab Episcopo Zacynthi, quae ad calcem praecedentis Congñis fuit registrata (1). Patres tamen SSmo D. N. approbante dixerunt declarationem praedictam intelligendam esse quoad Regulares peregrinos, qui in ea insula ecclesias suorum Ordinum habent. Ceterum quoad Regulares non habentes ecclesias suarum Religionum concedendam esse (prout concessa fuit) Episcopo praedicto facultatem eos prohibendi ne sine sua licentia sacrum ibi celebrent.

387

S. C. de Prop. Fide C. G. *30 Ianuarii 1627* — S. C. ad instantiam Carmelitarum discalceatorum in hibernis Missionibus degen-

---

(1) In Actis Congregationis Generalis (de Propag. Fide) diei 14 Iulii 1626 haec habentur: « S. C. censuit instantiam Episcopi Zacynthi remittendam esse » Illmis Patribus Sac. Concil. Trid. Interpretibus ut ab » eis infrascriptum dubium discutiatur et diffiniatur, » videlicet: *An Ordinarii locorum vigore Concilii Trid.* » *de observandis et evitandis in celebratione Missae,* » *possint, tamquam Sedis Apostolicae delegati, sub poe-* » *nis et censuris prohibere ne regulares peregrini in* » *ecclesiis suorum Ordinum in ipsorum Ordinariorum* » *dioecesibus constitutis Missas celebrent sine eorum li-* » *centia;* et si fortasse huiusmodi dubium negative » diffiniatur, S. C. censebat ob rationes ab Episcopo » praedicto allegatas posse eosdem Illmos Patres cum » SSmi beneplacito eidem Episcopo facultatem faciendi » praedictam facultatem concedere. » Responsum autem S. C. Concilii ita refertur in iisdem Actis: « Ad » dubia proposita ab Episcopo Zacynthi S. C. Concilii » respondit ut infra: *Die 27 Iulii 1626. S. Congre-* » *gatio Illmorum Cardinalium Concilii Trid. Inter-* » *pretum respondit: Ad 1. Ordinarios locorum ex dis-* » *positione Sac. Concil. Trid. prohibere non posse ne* » *Regulares peregrini in ecclesiis suorum Ordinum Mis-* » *sas celebrent absque eorum licentia. — Ad 2. Non* » *esse concedendam Episcopo Zacynthi facultatem fa-* » *ciendi huiusmodi prohibitionem, nisi concurrat fre-* » *quentia casuum cum negligentia non corrigibili Su-* » *periorum Regularium.* »

tium declaravit Constitutiones Clementis VIII et SSm̃i D. N. Urbani VIII de novis conventibus sine certo numero Fratrum non erigendis non comprehendere missionarios, neque eorum mansiunculas seu hospitia. (*V. inferius Const.* Romanos Pontifices *Leonis PP. XIII*).

388

S. C. de Prop. Fide – C. G. *8 Maii 1628* S. C. stetit in decretis ut Religiosi non fiant missionarii sine eorum Superiorum approbatione, illique, postquam fuerint approbati et missi ab eisdem Superioribus, sine consensu Congñis a Missionibus nullo modo removeantur.

389

S. C. de Prop. Fide – C. G. *20 Iunii 1628* — S. C. mandavit significari P. Silvano Benedictino Praefecto Missionis Scotiae, missiones eiusdem S. C. non eximere Regulares a subiectione neque ab obedientia suorum Superiorum, sed tamen hoc efficere ut a Superioribus praedictis missionarii non possint a missione revocari inconsulta eadem Sacra Congñe.

390

S. C. de Prop. Fide – C. G. *30 Ianuar. 1629* — Regulares in Missionibus esse subiectos iurisdictioni, visitationi et correctioni Provincialium, et aliorum suorum Superiorum quoad disciplinam regularem; quo vero ad eorum remotionem a missione eosdem Regulares, inconsulta S. Congñe, a locis Missionum per eorum Superiores revocari non posse.

391

S. C. de Prop. Fide – C. G. *30 Iulii 1635* Religiosos Perae qui non sunt missionarii teneri se subiicere examini Vicariorum Patriarchalium, cum (hi) sint in ea urbe et in tota dioecesi Constantinopolitana Ordinarii, et approbationem ad audiendas confessiones saecularium ab illis obtinere debere iuxta sacros canones, decreta Concilii Trid. et Summorum Pontificum Constitutiones; missionarios vero observare debere quae illis in eorum facultatibus praescribuntur, quae regulariter habent clausulam prohibitivam administrationis Sacramentorum parochialium sine licentia Ordinariorum vel parochorum, si ibi extiterint.

392

Decr. S. C. de Prop. Fide – C. G. *20 Sept. 1638* — Referente Em̃o D. Card. Spada instantiam missionariorum ex Religionibus Sancti Francisci et Capuccinorum, ut declararetur quod eo ipso quod sunt facti missionarii, intelligatur eis concessus pecuniae usus tam in itinere quam in locis missionum quando non possint habere copiam fidelis syndici; et simul rescriptum f. r. Honorii III ad Franciscanos in regno Marochii missionarios; S. C. censuit, si SSm̃o placuerit, dispensandum esse in casu defectus fidelis syndici cum Praefectis Missionum circa pecuniae usum iuxta petita, additis memorati rescripti conditionibus, videlicet quando urget necessitas ac invitat utilitas, doloque ac fraude cessante, eorum sinceritatem utilitas non seducit; eisdemque Praefectis concedendam esse facultatem eodem modo et cum iisdem conditionibus dispensandi cum sociis Missionum eis bene visis. Non obstantibus etc. — Eodem die SSm̃us D. N. decretum S. Congñis probavit.

393

S. C. S. Officii *11 Aug. 1649* — Em̃i PP. mandarunt intimari Superioribus Religionum quod mandent suis subditis monasteriorum et conventuum superioribus ne admittant ad celebrandum in eorum ecclesiis, eorum vel alterius Religionis ceteros, vagos, seu peregrinos, nisi examinatis diligenter litteris obedientiae seu assignationis eorum Superiorum, et testimonialibus promotionis ad sacerdotium; quo vero ad sacerdotes saeculares, nisi visis litteris testimonialibus subscriptis a Vicario generali, seu foraneo Episcopi loci.

394

S. C. de Prop. Fide – C. G. *5 Maii 1654.* Singulos Religiosos, etiam non missionarios, in locis ubi sunt catholici posse munia parochialia exercere, si tamen sint ab Ordinariis locorum ad id approbati.

395

S. C. de Prop. Fide — C. G. *11 Ianuarii 1656* — Nullo modo imposterum licere, pro bono religionis catholicae et ad tollendas inter missionarios dissensiones et litigia, in locis, in quibus existunt missionarii Apostolici unius Ordinis, novam missionem aliorum Religiosorum, etiam Societatis Iesu, fundare, vel illam sub quovis praetextu aut auctoritate exercere absque expressa licentia eiusdem S. Congregationis, sub poena privationis officii, privilegii et facultatis ipso facto incurrenda, non obstantibus quibuscumque in contrarium facientibus.

396

S. C. Concilii *5 Iulii 1664 — Ad sequentia decreta Episcopi Syrensis:*

1. Che non vadano i cappuccini a predicare l' Avvento prima di chiedere al Vescovo la benedizione.

2. Che non tengano nella loro chiesa, sotto pena d' interdetto personale, il cataletto, convenendo solamente ai parrochi.

3. Che non debbano celebrare Messa in sagrestia o in altre stanze.

R. Ad 1. S. C. censuit esse probandum.

Ad 2. Hoc decretum esse reprobandum, salvis iuribus parochialibus.

Ad 3. Cappuccinos posse in Sacrario, vel in alio loco decenti intra monasterium ad id destinato celebrare.

397

S. C. de Prop. Fide - C. P. pro Sin. *28 Ian. 1669* — S. C. concedit facultatem Vicariis Ap. (Tunkini) publica significatione manifestandi Regularibus eiusdem S. Congñis mentem, iisdemque Regularibus intimandi ut abstineant ab usu, seu verius abusu catechistas voto obedientiae erga se ipsos privative quoad Vicarios Ap. a S. Congñe deputatos obstringendi.

398

S. C. Concilii *8 Augusti 1671* — Dubia ex S. C. de Prop. Fide transmissa fuere infrascriptis verbis concepta:

« Li Missionarî Cappuccini di Piemonte per poter con maggior quiete delle proprie coscienze esercitare il ministero impostogli, umilmente supplicano l'Eminenze Vostre del loro oracolo circa i dubbii seguenti:

» 1. Se, supposto che le Missioni de' Cappuccini ritrovandosi in Valli infette di eresia, o in luoghi molto poveri e miserabili, sia necessario ai missionarî mantenersi per mezzo di pecunie, quali spendonsi per mano di persone rustiche, incapaci, e per l'estrema povertà poco fidate, sia lecito al missionario intervenire talora con lo spenditore nella compra delle cose necessarie all'economia della Casa, dire il suo parere, ed ordinare ciò che deve spendere, ed eseguire.

» 2. Se, mancando l'elemosine necessarie al missionario, sia lecito al medesimo indifferentemente ricorrere fuori del distretto della sua Missione procacciandosi altri aiuti tanto di grano, che di vino, ed altre robbe necessarie per mantenimento e sostegno tanto di esso missionario, o compagno, che di poveri cattolici e cattolicizzati, per mezzo di Messe, o altra via di mendicità.

» 3. Se delle suddette elemosine indifferenti procurate *ex industria* sia lecito al missionario, senz'altra dichiarazione del dante, servirsene in far pagare medicine, chirurgi, operai, pedoni, vestir poveri, massime cattolicizzati, e soccorrerli ne' loro estremi bisogni, impiegandole anche in simili opere pie, essendo questa una predica efficacissima in faccia degli eretici restandone sommamente edificati.

» 4. Occorrendo che i benefattori rimettano crediti sopra la Comunità, o persone particolari, esistenti in grano, per li bisogni della Missione in genere, sia lecito al missionario ricevere tal grano nella propria specie, o in altra, eziandio di pecunia, o di altre robbe, che riescono di minor scommodo ai debitori e vicendevolmente esistenti tali crediti rimessi in pecunia, se sia lecito al missionario riscuoterli in quella specie oppure in robbe, conforme riuscirà più commodo alla Missione, ed alli debitori.

» 5. Se delle medesime elemosine, stante la penuria de' luoghi, sia lecito al missionario far comprare talora robbe commestibili per far la carità a forestieri tanto Regolari, che secolari, e mandar anco di quando in quando a Monasteri, o Conventi circonvicini, da' quali ricevono non ordinarî aiuti, e beneficî, qualche cosarella conforme alla condizione del paese, come anco ad altre persone eziandio secolari, che s'impiegano caritativamente nei vantaggi ed interessi della Missione, e poveri cattolici.

» 6. Se sia lecito al missionario far comprar libri, imagini, corone, e simili cose di divozione a nome della Sacra Congregazione per distribuire a quelli che frequentano la Dottrina Cristiana delle scuole.

» 7. Occorrendo, che quegli, che a nome della S. Congregazione spende il danaro, non possa per qualche causa legittima tener tal danaro sicuro in casa propria, se *ad tempus* possa tenerlo, ed assicurarlo in qualche Cassa, o Banchino della Missione, purchè il medesimo ritenga appresso di sè la chiave; e se sia lecito al missionario di rivedere i conti delle spese fatte dall'istesso, e, quando non si trovasse tal persona fidata, sì per tenere che per spendere le limosine, sia lecito al missionario tenerli sotto chiave come sopra; e, dovendosi pagare qualche creditore, se sia lecito di assistere a tal pagamento per se stesso, senza però contrattare il danaro, ma involto in carta, o in straccio, o qualunque altra cosa, possa presentarlo al medesimo, acciò si pigli da se la dovuta soddisfazione. »

Ex eadem S. C. una cum his dubiis transmissa fuit doctrina, et responsiones Procuratoris Generalis Cappuccinorum tenoris sequentis:

« Ut morem geram Emis Dñis meis, votumque meum circa dubia exposita sincere exponam, suppono Religiosos, qui Regularium claustris ad diversas Orbis partes propagandae fidei ac religionis causa mittuntur, non esse omnino a propriae Regulae observantia exemptos, quin potius eiusmodi observantiae semper obstrictos manere, haud secus ac ii, qui ex iisdem Regularibus ad munus parochiale, aut etiam episcopale assumuntur, ut est de mente omnium. Suppono nihilominus eiusmodi missionarios quantum ad paupertatis votum spectat, eo ipso censeri dispensatores bo-

norum, quorum dispensatio ad munus missionariorum exequendum necessaria, aut simpliciter, aut secundum quid existit, prout etiam assumpti ad munus parochiale, sive episcopale dispensatores bonorum ecclesiasticorum sive ad Episcopatum attinentium secundum omnium intelligentiam existunt: quibus suppositis, possem utique uno verbo omnibus dubiis satisfacere dicendo, missionarios qui de novo ad ea loca, in quibus Missiones iamdiu viguerunt, divertunt, optime facturos si se conforment modo vivendi antiquorum missionariorum, a quibus facile omnem vivendi rationem intelligere possunt; sic enim et ipsi tuti in conscientia erunt quoad se, et quoad alios, omnis amputabitur perturbationis occasio quae non raro inter missionarios inde oriri solet, quia audentes de novo reformationem introducere praetendunt. Quod si missionarii ipsi in Missione ab antiquo tempore iam commorati sunt, optimum pariter erit si a priori, et antiqua vivendi ratione minime recedant; hoc, inquam, unico responso posset, ac fortasse expediens foret huic missionario satisfacere, ut nimirum tam ipse, quam alii eam in omnibus vivendi rationem teneant, quam alii ante ipsos, aut ipsimet a principio Missionis per aliquot annos sequentes tenuerunt. Veniendo tamen etiam ad dubia particularia:

» Ad 1. respondeo licere missionario in casu, de quo in dubio proposito, intervenire cum ipsa persona, quae debet necessaria ad victum, et gubernationem domesticam expendere, secumque simpliciter proponere, sive exponere iudicium, quia ii non sunt actus dominii proprii, sed simplicis dispensationis quam non esse prohibitam missionariis ex praesuppositis liquet.

» Ad 2. respondeo pariter licitum esse missionario sibi aliunde providere necessaria non solum pro se, et socio, sed etiam pro catholicis, quorum saluti etiam corporali, in quantum conferre potest saluti spirituali, sive fidei, ac religionis propagationi consulere optimum est, ita tamen ut, ad cavendam omnem perturbationem, non se extendant extra districtum suae Missionis absque licentia alterius missionarii, aut etiam superiorum Religionis eius districtus, in quo talia procurare intendit.

» Ad 3. Similiter respondeo licitum esse talibus uti eleemosynis absque dantis alia declaratione, quia dantes, eo ipso, quo non determinant, in quibus eleemosynae ab ipsis datae impendi debeant, dari censetur cum plena libertate, ut scilicet impendantur in iis, in quibus missionarii expendi debere iudicaverint.

» Ad 4. Similiter respondeo licitum esse dummodo missionarii nullum dominii actum circa praecedentia exerceant.

» Ad 5. item affirmative respondeo, quia haec omnia censentur facere tanquam dispensatores eleemosynarum, et in commodum sive utilitatem Missionis.

» Ad 6. eodem modo, nam eo ipso quod talia emuntur nomine Congregationis, nullum exercetur dominium, sed simplex actus dispensationis, et iuxta intentionem Sacrae Congregationis.

» Ad 7. respondeo missionarios, quantum fieri potest, omnino abstinere debere a recipiendis pecuniis per se ipsos, aut etiam ab iisdem intra proprias domos sive hospitia retinendis, vel conservandis, sive etiam ab excipiendis pecuniis, sive quomodolibet contractandis per se ipsos; si tamen vere casus venerit, prout supponitur in dubio, existimo non esse illicitum missionario facere, ut pecunia intus propriam domum reservetur; ita tamen ut interventu alicuius personae reponatur, ac inde quoties opus fuerit ad necessaria procuranda extrahatur in casu in quo nullo modo invenire posset personam, cui talia committantur, quod vix unquam accidere posse existimo; quia tamen res est facti potius, quam iuris, ideo prudenti missionarii arbitrio sive iudicio totum quod in hoc ultimo dubio proponitur relinquendum censeo, quem socii saltem super his consilium, aut etiam consensum requirere optimum erit; ac ulterius suo tempore Praefectum Missionum consulere posset, cuius consilium, si possit haberi, longe tutius, et consultius foret. »

Ut possit igitur Sacrae Congregationi de Propaganda Fide huius Sacrae Congregationis sententia referri dignabuntur Emi PP. ad dubia superius proposita respondere.

Die 8 Augusti 1671. Sacra Congregatio Eminentissimorum S. R. E. Cardinalium Concilii Trident. Interpretum in omnibus iuxta responsiones praedictas respondendum censuit, prout respondit.

399

S. C. de Prop. F. - C. G. *5 Octobris 1676.* — Se i Religiosi parrochi nella provincia di Bosnia possano annunziare ai popoli le indulgenze plenarie per le feste del loro Ordine nelle parrocchie dei Vescovi.

R. Posse cum licentia Episcopi.

400

S. C. de Prop. Fide - C. P. PRO SIN. 21 *Martii 1678* — Non licere Religiosis cuiuscumque Ordinis et Instituti, etiam Societatis Iesu, sodalitia seu confraternitates sub quovis praetextu erigere absque permissione Vicariorum Apostolicorum.

401

S. C. de Prop. Fide - C. G. *4 Septembris 1690* — Munus missionarii non esse con-

cedendum iis (Regularibus) qui in Secretaria S. Congregationis non producant authenticum documentum, praevio rigoroso examine more Religionis faciendo, fuisse idoneos declaratos pro ingrediendo aliquo ex collegiis Religionis, in quibus post moram aliquot annorum adsit privilegium obtinendi lauream doctoratus; et quatenus talia documenta non producant, sciant privilegium laureandi post sexennium non esse consecuturos.

402

S. C. de Prop. Fide – C. P. pro Sin. *8 Aug. 1698* — Non licere Vicariis Ap. eripere ecclesias Regularibus, posse tamen ex legitima causa aliquem Regularem removere, dummodo alius substituatur eiusdem Ordinis deputandus a Superiore Regulari, et a Vicariis Ap. approbandus *(V. n. 408)*; neque hac in re adversari Breve Clementis IX *(V. n. 54)* iuxta quod licet iisdem Vicariis parochias dividere, et multiplicare operarios tum saeculares tum regulares iuxta sacros canones.

403

S. C. de Prop. F. – C. G. *22 Februarii 1707* — Decretum quo rigorose prohibetur missionariis ne puellas et pueros in domibus particularibus doceant (*V. n. 301*) esse extendendum ad omnes Religiosos.

404

S. C. de Prop. F. – C. G. *12 Ianuarii 1728* — Iniungitur singulis Procuratoribus Generalibus vel Procuratoribus Missionum Ordinum Regularium qui Missiones habent, ut quolibet anno relationem de statu eorum respective Missionum S. Congregationi omnino exhibeant.

405

S. C. de Prop. F. – C. G. — *12 Septembris 1729* — Inhaerendo decretis alias latis quoad eos (Regulares) qui post obtentum decretum suae deputationis ad exercendum munus missionis sibi commissae illud exequi renuunt, contra huiusmodi renuentes poena statuitur privationis vocis activae et passivae, et inhabilitationis ad quaecumque officia eorum Ordinis, ita quod quilibet Religiosus qui nedum post editum, ut supra, decretum suae deputationis, verum etiam post expeditas solitas litteras pro eorum examine, recedat a suscipiendo munere missionis absque legitima causa per S. C. cognoscenda et approbanda, ipso facto praedictam privationem incurrat ad beneplacitum eiusdem S. C. duraturam.

406

S. C. de Prop. Fide *19 Martii 1735* — S. C. ad tollenda iurgia et dissensiones quae non raro oriri solent in partibus Syriae et Palaestinae occasione tumulationis cadaverum missionariorum Ordinum Regularium, confirmavit et renovavit decreta super huiusmodi re alias edita, et praesertim anno 1692, itemque confirmata anno 1702, per quae sancitum fuit quod deferatur private cadaver a propriis Religiosis. In coemeterio autem adesse debeat parochus cum stola et cruce, et dicat orationes iuxta formam praescriptam in Rituali, permittendo postea ut reliquae orationes dicantur a Superiore Religionis, et per ipsum ac suos Religiosos dari sepulturam.

407

Ex Decr. S. C. de Prop. Fide *20 Iunii 1735* — S. Congregatio decrevit ac declaravit quod novennium missionis praescriptum (Missionariis Ordinis Minorum Conventualium) per Breve Apostolicum s. m. Clementis PP. XI. incipien. *Crediti Nobis* editum die 21 Ianuarii 1710, ad hoc ut assequi possint privilegia sub §. 20 eiusdem Brevis statuta, incipere debet a die dumtaxat quo eorum quisque ad Missionem et dioecesim sibi designatam pervenerit, et in ea patentes literas seu decretum suae deputationis Episcopo eiusdem dioecesis exhibuerit, non vero a die expeditionis praefati decreti.

408

Const. Benedicti PP. XIV *6 Nov. 1744.* De iurisdictione Episcoporum quoad ecclesias parochiales Regularium, et personas curam animarum subditorum saecularium in eis exercentes. — Firmandis atque asserendis ecclesiasticae disciplinae regulis studiose intenti Praedecessores Nostri Romani Pontifices, consueverunt, peculiaribus rerum aut temporum necessitatibus animadversis, ad generalis providentiae curam animum adiicere, easque Apostolicas Constitutiones opportune promulgare, quibus gliscentes morum corruptelas resecarent, et inordinatas humanae arrogantiae praesumptiones reprimerent. Cui rei obtinendae utilissimum plane experti sunt, vel antiqua Patrum constituta renovare, interpretari, aut declarare, vel competentium Romanae Curiae Tribunalium sive Congregationum iudicata et responsa colligere, confirmare, aut in aliquibus remittere, eademque prudenter atque apte conciliare, si quando inter ea non satis convenire videtur. Utque antiquiora omittamus exempla, non alia sane ratione fel. rec. Praedecessor Noster Clemens Papa X. per suam Constitutionem, quae incipit *Superna,* datam XI Kal. Iunii Anno MDCLXX, inhaerendo pluribus resolutionibus Congregationum, S. R. E. Cardinalium negotiis et consultationibus Episcoporum et Regularium ac Tridentini Concilii interpretationi Auctoritate

Apostolica praepositorum, multa constituit circa debitam a Regularibus erga Episcopos locorum Ordinarios observantiam, et subiectionem; tam in petenda eorum licentia et benedictione pro Verbi Dei praedicatione in Ecclesiis etiam suorum respective Ordinum habenda, quam in approbatione et facultate ab eisdem obtinenda pro administrando saecularibus Poenitentiae Sacramento. Ita pariter se gessit recolendae memoriae Praedecessor Noster Innocentius Papa XII. quum, ad normam plurium resolutionum Congregationis Concilii praefatae, certas sacrarum Ordinationum regulas, et singulorum Episcoporum iura in proprios subditos praefinivit, lata Const. quae incipit *Speculatores:* sub datum pridie Nonas Novembris Anni MDCXCIV.

§. 1. Hanc ipsam rationem Nos ipsi secuti sumus in Apostolicis nostris litteris, quarum initium est: *Sacramentum Poenitentiae,* Anno MDCCXLI. Kalendis Iunii datis, in quibus nonnulla decrevimus et statuimus adversus sacerdotes in Sacramentali confessione suos poenitentes ad turpia sollicitantes, iuxta declarationes in causis huius generis, diversis temporibus et casibus prolatas a Congregatione Venerabilium Fratrum Nostrorum Sanctae Romanae Ecclesiae Cardinalium contra haereticam pravitatem generalium Inquisitorum. Idipsum nuperrime egimus, dum Venerabilibus Fratribus Patriarchis, Archiepiscopis, Episcopis, cunctisque locorum Ordinariis per Italiam constitutis Encyclicas Literas dedimus sub die XIX Augusti huiusce anni MDCCXLIV quarum initium est: *Cum semper oblatas,* quibus a praedictae Congregationis Concilii Tridentini Interpretis resolutionibus et placitis neutiquam discedentes, plura declaravimus circa onus, quod habent tum omnes animarum curam gerentes, Missam pro populo applicandi diebus saltem festis de praecepto; tum etiam Ecclesiarum Cathedralium et Collegiatarum Canonici, aliique de earum gremio, Missam Conventualem quotidie pro benefactoribus in genere specialiter offerendi. Nunc denique hoc idem a Nobis servatum iri declaramus, dum Episcoporum iura, quod attinet ad visitationem ecclesiarum parochialium ad Regularium monasteria pertinentium, hac nostra perpetuo valitura Constitutione asserere, atque, ut infra, definire et constituere in animum induximus.

§. 2. Animarum curam in saeculares personas exercentes in iis ecclesiis, quae monasteriis seu Domibus virorum aut mulierum adnexae sunt, sive ipsi Regulares sint, sive saeculares, Sacri Tridentini Concilii praescripto, *sess. 25 cap. 11 de Regularibus*, subesse debent, *immediate in iis, quae ad dictam curam, et Sacramentorum administrationem pertinent, iurisdictioni, visitationi, et correctioni Episcopi, in cuius dioecesi* praedicta Monasteria *sunt sita, exceptis dumtaxat iis Monasteriis seu locis, in quibus Abbates Generales, aut Capita Ordinum sedem ordinariam principalem habent, atque aliis Monasteriis, seu Domibus, in quibus Abbates, aut alii Regularium Superiores iurisdictionem Episcopalem, et temporalem in parochos, et parochianos exercent; salvo tamen eorum Episcoporum iure, qui maiorem in praedicta loca, vel personas iurisdictionem exercent.*

§. 3. Cum itaque nonnulli sacerdotes ab Episcopali iurisdictione exempti, quos neque parochos, neque animarum curae addictos esse constaret, ausi fuissent aliquibus christifidelium matrimoniis interesse, sine praevia Episcopi aut parochi licentia; quaesitum fuit, utrum huiusmodi sacerdotum correctio atque in eosdem animadversio ad Episcopum, an vero ad eorum Superiores, privative spectaret; cumque ii privativum eiusmodi ius ex eo deducerent, quod Tridentina Synodus *loco cit.* dum facultatem tribuit Episcopis corrigendi et puniendi sacerdotes ab eorum iurisdictione exemptos, in his, quae ad animarum curam, et Sacramentorum administrationem pertinent, de iis dumtaxat sacerdotibus loquitur, qui vel parochi sunt, vel animarum curam exercent, cuiusmodi sane ii non erant, de quibus agebatur: futilem hanc, vanamque praesumptionem reprimere statuit fel. rec. Praedecessor Noster Gregorius Papa XV, ac de consilio Congregationis Sacri Concilii Tridentini Interpretis, edita Constitutione, quae incipit *Inscrutabili,* data Nonis Februarii Anno Incarnationis Dominicae MDCXXII decrevit ac declaravit, *ut deinceps tam Regulares, quam saeculares, quomodolibet exempti, sive animarum curam personarum saecularium Monasterii, seu Domibus Regularibus, aut quibusvis aliis Ecclesiis, vel Beneficiis, sive Regularibus, sive Saecularibus incumbentem exerceant, sive alias Ecclesiastica Sacramenta, aut unum ex illis ministrent, praevia Episcopi licentia, et approbatione; sive quoquo modo in dictae Curae exercitio, aut in eorumdem Sacramentorum, vel alicuius ex illis administratione de facto, absque ulla auctoritate se ingerant; in his, quae eiusmodi curam, seu administrationem concernunt, omnimode iurisdictioni, et visitationi, correctioni Dioecesani Episcopi, tamquam Sedis Apostolicae delegati, plene in omnibus subiiciantur.*

§. 4. Hac controversia per Constitutionem Gregorianam e medio sublata, non ideo ab aliis quaestionibus et litibus circa idem rerum genus promovendis cessatum fuit, pluraque Dubia tam in Congregationibus Sanctae Romanae Ecclesiae Cardinalium; quam in Auditorio Rotae, frequenter agitata et resoluta fuerunt, circa peculiarem quorumdam actuum naturam, an scilicet iidem censendi essent ad

animarum curam, seu ad Sacramentorum administrationem pertinere; et consequenter, an Episcopus in visitandis Regularium Ecclesiis, quibus imminet animarum cura personarum saecularium, posset, nec ne, suam circa huiusmodi actus iurisdictionem exercere; tum etiam, an hoc aut illud monasterium dici posset ordinaria et principalis sedes Abbatis Generalis, Capitis Ordinis, ideoque ecclesia huiusmodi monasterio adnexa, quamvis parochialis foret, Episcopo in visitatione subiecta non esset. Cum igitur resolutiones in praedictis Curiae nostrae Tribunalibus circa huius generis quaestiones identidem captas, earumque rationes et fundamenta, diligenter et considerate perpenderimus, consilium quoque, et sententiam audierimus aliquot ex Venerabilibus Fratribus Nostris S. R. E. Cardinalibus, aliorumque Virorum in iuris Canonici scientia praestantium; nonnulla super his de Apostolicae potestatis plenitudine decernere deliberavimus, ac praesenti nostra Constitutione inviolabilem quamdam normam praefinire, qua posita, omnes de caetero lites, et controversiae praedictis de rebus, si fieri possit, penitus eliminentur, atque omnia submoveantur obstacula, quae debitam Decretorum Sacri Tridentini Concilii exsecutionem in re tam gravis momenti impedire, aut retardare hactenus consueverunt.

§. 5. Optimo sane consilio ab Episcopis Pastoralem visitationem aggredientibus praemitti solent in singulae Dioecesis loca aliqui sacerdotes missionarii, qui ante ipsorum adventum, praedicationibus verbi Dei, et administratione Sacramentorum Poenitentiae et Eucharistiae, spiritualem populorum profectum, et animarum salutem, qui potissimus est Pastoralis visitationis scopus, studeant promovere. Inventi sunt autem ex iis Regularibus, quorum ecclesiis incumbit parochialis saecularium cura, qui in dubium revocarent, an huiusmodi missionarios, sive saeculares, sive alterius Instituti vel Ordinis Regulares, ab Episcopo missos tamquam visitationis suae praenuntios, in propriis ecclesiis et domibus ad exercenda munera eisdem commissa admittere et recipere ipsi tenerentur. Quod dubium, quum in Congregatione S. R. E. Cardinalium negotiis et consultationibus Episcoporum et Regularium proposita examinatum fuisset sub die 31 Augusti Anni 1658, affirmative resolutum fuit: ut scilicet praedicti missionarii etiam a Regularibus parochis seu curatis libenter excipi debeant, omnibusque rebus iuvari, quibus ad iniunctum sibi onus adimplendum opus illis esse contigerit. Quod Nos quoque probamus, et auctoritate Apostolica confirmamus, atque in posterum (quoties id opus esse, prudenti Episcopi arbitrio iudicatum fuerit) ab omnibus huiusmodi parochis seu curatis praecipimus observari.

§. 6. Sed et in ipso visitationis cursu, atque etiam extra illam, aliqui Regulares de suorum privilegiorum et exemptionum indemnitate plus nimio soliciti, hanc Episcopis controversiam moverunt, utrum iis liceret, in ipsorum Regularium ecclesiis, sive parochialibus, sive non parochialibus, Sacramentum Confirmationis administrare; quae quidem controversia in Congregatione Concilii, partibus plenissime auditis, pro Episcopis decisa fuit, quemadmodum et Nos generaliter et sine exceptione eamdem definimus.

§. 7. In exequenda vero Pastorali visitatione ecclesiarum parochialium, quae a Regularibus administrantur, minime quidem licet Episcopo omnia ecclesiarum huiusmodi altaria visitare, sed illud dumtaxat, in quo Sanctissimum Eucharistiae Sacramentum asservatur, et consequenter sacrum ipsum Tabernaculum: Fontem quoque Baptisterii, si adsit; item confessionale, in quo parochus ad audiendas Confessiones residere solet; pulpitum ecclesiae, e quo parochus ius habet, verbi Dei, iuxta praecipuum ministerii sui munus, annunciandi; sacrarium pariter ecclesiae, ad inspiciendum locum, in quo asservatur sacra suppellex, pro Sacramentis tam intra ecclesiam, quam extra illam decenter administrandis: sepulchrum excipiendis subditorum parochiae corporibus addictum; coemeterium parochianorum humandis cadaveribus destinatum; turrim campanariam, dummodo in ea sint campanae ad parochiam proprie spectantes; ac demum, praeter res supra enunciatas, omnia sacra vasa, quibus vel Particulae consecratae servantur, vel Sacra Olea sive in Baptismo sive in extrema Unctione adhibenda, vel aqua Baptisterii, vel alia rite benedicta, quae pro ingredientium aspersione ad Ecclesiae fores poni consuevit.

§. 8. Visitationi locali proxima est ea, quae personam respicit parochi; cuius quidem, si Regularis sit, agendi rationem, in iis, quae spectant ad observationem proprii ipsius Regularis instituti, non est Episcopi inquirere, quum ad ipsius superiorem Regularem privative id pertineat. Licet tamen Episcopo, vel potius ipsi specialiter incumbit, ipsius parochi seu curati, etiam Regularis, vitam ac mores scrutari, quatenus ea, quae extra claustrum prodierunt, rectoris animarum exempla, plurimum conferre ad populi aedificationem, vel contra eidem obesse maxime possunt, quemadmodum alias eadem Concilii Tridentini Congregatio sapienter decrevit, et Nos etiam earumdem praesentium tenore decernimus, et statuimus.

§. 9. Ad personalem quoque parochi visitationem, proindeque ad Episcopi ius et officium pertinet ea occasione examinare, an titulo legitimo parochus etiam Regularis ani-

marum curam exerceat, an residentiae lex ab eo observata fuerit atque observetur; an ad synodum vocatus, iverit; an Congregationes seu Conferentias super casibus conscientiae haberi solitas frequentet; an onera, quae secum fert animarum cura, adimpleverit; ac inter alia, an Missam pro populo applicaverit diebus festis de praecepto; an iisdem festis diebus omnia praestiterit, quae a Sacro Tridentino Concilio praescripta sunt, populum verbi Dei praedicatione, et pueros in Fidei rudimentis Christianaeque Doctrinae praeceptis instruendo; an, statis diebus, excipiendis fidelium confessionibus vacet; an aegrotantibus et in extremo vitae agone laborantibus debita spiritualia subsidia sedulo praestet, et Sacramenta Ecclesiae tempestive conferat; an pueros et puellas ante susceptionem Sacramenti Confirmationis, tum etiam ante primam eorum Communionem, opportunis instructionibus erudierit; an priusquam fideles ad matrimonia in faciem Ecclesiae celebranda admittat, debitas inquisitiones adhibuerit, atque adhibeat, quibus tuto deprehendere possit, nullum inter contrahentes impedimentum existere, eosdemque libere matrimonio consentire, ac demum in Doctrina Christiana, maxime vero in praecipuis Religionis nostrae Mysteriis, illos instructos esse; denique an parochus apud se recte ordinatos retineat libros tum baptizatorum, ubi Fons Baptismalis adsit in ipsius ecclesia, tum Sacro Chrismate confirmatorum, libros etiam matrimoniorum, et status animarum.

§. 10. Uno verbo quidquid Episcopus a parocho saeculari exquirere atque exigere solet ac debet, id omne, Regulari observantia unice excepta, a parocho Regulari exquirere, et exigere potest: atqui ubi hunc muneri suo defecisse compererit, opportuna decreta condere et pronunciare, ac meritas in eumdem poenas statuere; in quo nihilominus Episcopi facultates minime privativae sunt, sed Praesul Regularis ius cumulativum cum ipso habet; ita tamen, ut si aliter a Superiore Regulari, aliter ab Episcopo decerni contingat, huius, non vero illius, decretis sit standum; prout alias a Congregatione Tridentini Concilii interprete iudicatum fuit, Nosque Auctoritate Apostolica probamus, confirmamus, atque decernimus. Privativum tamen Episcopi ius est in parochianorum mores inquirere, ac si quae inter ipsos scandala oborta fuerint, auditis proborum ac prudentium virorum sinceris relationibus, de iis cognoscere eaque opportunis remediis resecare et reformare: nec enim Superioribus Regularibus in huiusmodi saeculares parochiae subditos ulla competit iurisdictio.

§. 11. Eveniente autem casu, quo vel Episcopus, vel Superior Regularis aliquem ex praedictis parochis ab exercitio Curae removendum, eademque privandum esse iudicaverint; quoniam huiusmodi parochis, sine praevia Episcopi approbatione, ad curam animarum accedere nequaquam licet, quamvis a suis Superioribus deputati, iidemque ad nutum sint amovibiles; dubitatum propterea fuit, an Episcopus posset ad huiusmodi remotiones procedere, sine Superioris Regularis consensu, et an remotionis causas eidem adducere, easque verificare deberet; tum etiam an Regularis Superior ad similem remotionem et privationem suo iure deveniens, consensum Episcopi exquirere, suasque agendi rationes illi notas atque probatas facere teneretur. Qua de re, supradicta Congregatio Concilii decrevit, huiusmodi parochos tam ab Episcopo, quam a Superiori Regulari, aequo iure, non requisito alterius consensu, ab animarum cura removeri posse, nec unum alteri causam iudicii sui aperire, multoque minus probare et verificare debere. Id quod a nobis in omnibus approbatur et confirmatur.

§. 12. Postquam vero Tridentina Synodus loco superius laudato declaravit, praedictos curatos seu parochos tam saeculares, quam regulares, animarum curam exercentes in Monasteriis seu Domibus Religiosis quibus huiusmodi cura personarum saecularium incumbit, subesse debere immediate, in iis, quae ad dictam curam et Sacramentorum administrationem pertinent, iurisdictioni, visitationi et correctioni Episcopi, (quod quidem, iuxta magis receptam Tribunalium huius Nostrae Curiae sententiam, intelligitur de iurisdictione Episcopi ordinaria, non vero de delegata); illa tamen Monasteria seu loca ibidem a Concilio excipiuntur, in quibus Abbates, aut alii Regularium Superiores iurisdictionem episcopalem et temporalem in parochos et parochianos exercent; salvo nihilominus eorum Episcoporum iure, qui alia quapiam ex causa seu titulo, maiorem in praedicta loca vel personas iurisdictionem exercent. Quare nonnullis Episcopis contendentibus licere sibi, saltem tamquam Delegatis a Sede Apostolica, in parochos praedictos, sive in parochianos, aliquem iurisdictionis actum exercere, Congregatio Concilii respondit, quod ubi Abbas, aut Superior Regularis suam probat iurisdictionem episcopalem et temporalem in ipsos parochos et parochianos, et contra Episcopus probare nequit ampliorem in eosdem iurisdictionem ex alio capite sibi acquisitam fuisse, abstinere omnino debeat Episcopus tam a visitatione, quam ab alio quocumque iurisdictionis actu in huiusmodi parochos et parochianos. Quod quidem, veluti ipsius Concilii decretis consonum, Nos etiam Apostolica confirmatione roboramus.

§. 13. Similiter ab Episcopi iurisdictione, visitatione, et correctione, etiam in his, quae ad animarum curam et Sacramentorum ad-

ministrationem spectant, praedicta Sancta Synodus excipit tam saeculares, quam Regulares parochos, qui animarum curam exercent in iis monasteriis seu locis, in quibus Abbates Generales aut Capita Ordinum sedem ordinariam principalem habent: quae exceptio, sive limitatio, pluribus controversiis occasionem praebuit. Et primo, an ad inducendam huiusmodi exemptionem ab Episcopali visitatione, satis sit, quod in aliquo monasterio resideat Abbas Regularis, licet is Ordinis sui Generalis non existat. Super quo praefata Concilii Congregatio pronunciavit, non sufficere Abbatis cuiuslibet residentiam, nisi sit Abbas totius Ordinis sui Generalis. Tunc enim Tridentinum Concilium simplices Abbates, aut Regularium Superiores nominat, quum ab Episcopi iurisdictione ac visitatione eximit parochos ecclesiarum seu monasteriorum, in quibus Abbates aut alii Regularium Superiores iurisdictionem Episcopalem et temporalem exercent; qua iurisdictione compertum est nonnullos etiam simplices Abbates aut Superiores Regulares gaudere, quamvis non sint Ordinum Generales. De Abbatibus autem Generalibus, seu Ordinum Capitibus tunc loquitur eadem Sancta Synodus, quum a iurisdictione, et visitatione Episcopali exemptos esse indulget eorum monasteriorum seu locorum parochos, in quibus Abbates Generales praedicti, aut Capita Ordinum, sedem ordinariam principalem habent. Cumque ea dubio procul sit Concilii mens, in hunc plane modum semper in posterum iudicari et censeri debere statuimus: minime attenta distinctionis nota, quae in plerisque Concilii Tridentini editionibus impressis apposita conspicitur inter verbum *Abbates,* aliudque *Generales,* utpote quae nullatenus reperitur in exemplari authentico Actorum ipsius Concilii, quod in Arce Sancti Angeli asservatur; quodque, ut genuinam huius loci lectionem certo cognosceremus, diligenter inspici fecimus, proindeque a praedictis exemplaribus impressis eadem distinctionis nota omnino est expungenda.

§. 14. Altera quaestio est, an ad obtinendam exemptionem ab Episcopali iurisdictione et visitatione, sufficiat quod aliquod monasterium, Superioris Generalis sedes ordinaria existat, an vero praeterea requiratur, ut ipsum monasterium sit Caput Ordinis. De quo, quidquid alii opinati fuerint, decernimus sufficere, quod monasterium seu domus, sit ordinaria et principalis sedes Superioris Generalis; prout a Congregatione Concilii constanter iudicatum fuit; quum verba Tridentini, de Capitibus Ordinum loquentis, non ad loca, sed ad personas Praesulum Regularium in locis residentium referantur.

§. 15. Tertio dubitari contingit, an exemptio ab Episcopi visitatione quam Tridentina Synodus, ut supra, concedit ecclesiis parochialibus eorum monasteriorum, in quibus resident Abbates Generales aut Capita Ordinum, ad alias quoque parochiales extendatur, quae praedictis monasteriis unitae sunt, et ab eisdem dependent. Sed quum de aliis hisce ecclesiis unitis taceant Conciliaria Decreta, neque porro eadem ratio honoris cuiusdam et reverentiae habendae erga Superiores Ordinum Generales in propriis monasteriis vel ecclesiis residentes, locum habeat in aliis parochialibus, eisdem monasteriis, ut praefertur, unitis: quod pluries Congregatio Concilii censuit, huiusmodi scilicet ecclesias unitas, minime exemptas esse a iurisdictione et visitatione Episcopi, quamvis illae a parochis Regularibus administrarentur; id ipsum Nos, praedictae Congregationis resolutionibus inhaerentes, decernimus et constituimus.

§. 16. Quaesitum fuit quarto loco, an ratione exemptionis a iurisdictione Episcopi, quae competit supradictis rectoribus ecclesiarum residentialium Superiorum Generalium, et propter eorumdem rectorum omnimodam subiectionem iurisdictioni et correctioni praedictorum Generalium Regularium, ius aliquod, et iurisdictio attributa sit iisdem Superioribus Generalibus in saeculares subditos huiusmodi ecclesiarum, sive parochianos; an vero dicendum sit ius istud ad Episcopum privative pertinere. Super quo decernimus, Episcopo plenam et privativam iurisdictionem competere in parochianos, ad eumdemque Episcopum pertinere, non solum propriam auctoritatem et consensum (praevio examine per se ipsum, vel per Vicarium suum faciendo) interponere, quotiescumque Superior huiusmodi Generalis aliquem sive saecularem, sive regularem parochum seu curatum, etiam ad nutum amovibilem, ad exercendam in praedictis ecclesiis animarum curam personarum saecularium deputare voluerit; sed etiam si Episcopus huiusce parochiae regimen a supradictis parochis exemptis, sive saecularibus, sive regularibus, non recte administrari cognoverit: posse ipsum, et aliquando etiam debere pro sui officii munere, apud Superiorem Generalem instare, ut parochum seu curatum huiusmodi ab animarum cura removeat; implorata quoque, quatenus opus sit, Apostolicae Sedis auctoritate, si nempe Generalem praedictum, aut reluctantem, aut parocho plus aequo faventem invenerit.

§. 17. Praecipua in hac materia quaestio illa fuit, quaenam essent monasteria, in quibus Abbates Generales, seu Capita Ordinum, sedem ordinariam principalem habent; contendentibus nonnullis, quodlibet monasterium, aut locum quemlibet, in quo Abbas Generalis sive Caput Ordinis manet, inibique moratur, sedem ipsius ordinariam principalem dici oportere, ita ut eiusdem monasterii aut loci parochus ab Epi-

scopali iurisdictione et visitatione immunis statim fiat. Verum vaga et arbitraria huiusmodi sedes, quae a sola Superioris Generalis praesentia naturam sedis ordinariae et principalis mutuatur, tum rectae rationi, tum Concilii verbis ac sensui plane adversatur. Quapropter quum Nobis compertum sit, in aliquibus Ordinum Regularium Constitutionibus assignatum reperiri locum pro residentia Superioris Generalis, eiusque curiae; in aliis vero Ordinibus, ubi Constitutiones de eo nihil statuant, eamdem residentiam veteri consuetudine esse praefinitam; quoties de Ordinum huiusmodi Superioribus Generalibus agatur, eorum sedem ordinariam principalem, ad effectum de quo agitur, illam esse, et censeri decernimus, quae ab ipsorum Constitutionibus, vel ab inveterata consuetudine praedicta praescribi dignoscitur; idque tantummodo monasterium, non vero aliud, in quo, quacumque de causa, Superior Generalis commoratus fuerit, pro ordinaria Generalis sede haberi praecipimus, licet ipse Generalis ibi actu non resideat.

§. 18. Quod si aliqui sint Religiosi Ordines seu Congregationes, quorum Constitutionibus, vel consuetudinibus minime praefinitum sit monasterium, in quo Abbas Generalis, seu Caput Ordinis residere debeat, nullum monasterium pro eiusdem Generalis sede ordinaria principali, ad effectum eximendi parochum ab Episcopi iurisdictione et visitatione, ex eo tantum haberi debere statuimus, quod solus ipse Superior Generalis in eo degat, absque consuetis ministris, quos in Ordine regendo socios habet; sed illud dumtaxat monasterium pro Sede Generalis ordinaria principali haberi volumus, quod semel ipse Superior Generalis, seu Caput Ordinis, initio Generalatus, elegerit pro sua stabili residentia, et officialium seu ministrorum praedictorum. Verum si, facta semel huiusmodi electione, eamdem postmodum variare praesumpserit, declaramus, neque monasterium initio electum, neque alterum etiamsi cum sua Curia eo se transtulerit, privilegia ordinariae et principalis generalitiae Sedis habiturum.

§. 19. In omnibus autem praemissis exemptionum casibus, salvum semper atque illaesum esse volumus eorum Episcoporum ius, si qui sunt, qui supradictas parochiales ecclesias, earumque rectores visitare consueverint, nimirum tam illas quae monasteriis seu domibus iis adnexae sunt, in quibus Generales Ordinum Superiores Sedem ordinariam principalem, vel a suorum Ordinum Constitutionibus, vel ab inveterata consuetudine praefinitam habent; quam eas, quae ab ipsis Superioribus Generalibus alias pro ordinaria principali residentia fuerint electae, et nihilominus, huiusmodi residentia durante, Episcopi visitationi, iurisdictioni et correctioni subiectae fuerint. — Decernentes praesentes nostras Litteras *etc.*

409

Ex Litt. S. C. de Prop. Fide *7 Aprilis 1759* (AD PRAEF. MISSION. OENS.) — Essendosi maturamente esaminati i due dubbî dalla P. V. proposti cioè 1. Se li missionarî (religiosi) debbano precedere secondo la data del decreto col quale sono stati spediti alla Missione, ovvero secondo l' anzianità dell' abito religioso; 2. Se un missionario il quale abbia già ottenuto da questa S. C. i soliti privilegî debba goderne nella Missione come ne godrebbe nella sua Provincia; l' EE. LL. avendo udite le informazioni ed i sentimenti del P. Generale dell' Ordine, e del P. Procuratore delle Missioni, hanno dichiarato, e colla presente dichiarano, che li missionarî trovandosi nei luoghi delle Missioni in servigio della S. Chiesa, ma fuori dell' Ordine, non debbono precedersi fra di loro secondo l' anzianità che contano nel detto Ordine, ma bensì secondo l'anzianità della respettiva spedizione che ricevono da questa S. C. per il loro ministero. Inoltre che li missionarî non debbono godere ne' luoghi delle Missioni di privilegi i quali hanno ottenuto da questa S. C., mentre nelle Patenti medesime che ad essi per tal effetto si spediscono espressamente si dice che debbano goderli nelle proprie rispettive Provincie; e tale ancora è la consuetudine così praticata invariabilmente nell' uno e nell' altro punto.

410

Decr. S. C. de Prop. Fide *26 Aug. 1780*. Cun deceat viros qui saecularibus soluti curis per Regularia vota arctioris vitae institutum sunt professi, ab omni mulierum familiaritate abhorrere, hinc est quod tam Generalium ac Provincialium Conciliorum decretis, quam Summorum Pontificum, ac novissimis praesertim S. Pii V., Gregorii XIII., ac Benedicti XIV. Constitutionibus sancitum est, ut intra Religiosorum virorum septa, mulieribus quibuscumque non pateat aditus, sub gravissimis poenis inflictis, tam viris qui foeminas quocumque praetextu intra Regularium domorum ambitum admiserint, quam foeminis quae earumdem domorum clausuram violaverint. Saluberrimis hisce sanctionibus inhaerens Sacra Congregatio, etsi Praefectos Missionum identidem monere non destiterit, si quos aliquando ea in re non admodum vigilantes fuisse intellexerit: temporis tamen intervallo, vel legis oblivione, vel quod proclive est hominis ingenium ad legum quarumcumque sanctissimarum vim elevandam, saepius accidit, quemadmodum multorum litteris eidem Congregationi renunciatum est, quod in stationibus, ac hospitiis missionariorum ad-

missae quandoque fuerint mulieres, et in cubiculis, vel in aliis locis intra hospitiorum ambitum Poenitentiae Sacramentum susceperint. Quod quidem quam indecorum sit, quamque periculosum, probe noscens Sacra Congregatio, quae missionarios suos inter christiani nominis hostes versantes, non solum a malo, sed etiam ab omni specie mali abstinere desiderat, ut, iuxta Apostoli monitum, sine offensione sint iudaeis, et gentibus, et Ecclesiae Dei; referente R. P. D. Stephano Borgia Secretario, statuit ac iussit hospitia et stationes, seu domos quaslibet cuiuscumque Ordinis, Congregationis, aut Instituti Regularis in locis Missionum ubicumque existentes, in quibus duo vel tres missionarii latini ritus commorantur, seu commorari contigerit, clausurae legibus subiici, ita ut nemini regulari cuicumque omnino liceat ullam foeminam intra privata eorumdem hospitiorum, seu stationum curricula, mansiones, recessus, sub quovis titulo, specie, ac praetextu introducere, multoque minus sanctissimum Poenitentiae Sacramentum ibidem ipsis administrare; nec mulieribus sub quarumcumque licentiarum obtentu praedicta hospitiorum privata cubicula, mansiones, recessus ingredi, sub poenis a sacris canonibus, ac supra memoratis Pontificum constitutionibus inflictis adversus clausurae violatores. Ut autem ad eorumdem hospitiorum interna oratoria, ecclesias, ac loca, ubi sacra peraguntur, mulieribus quoque pateat accessus, ut sacrosancto Missae Sacrificio, aliisque ecclesiasticis functionibus, intersint, atque Sacramentum Poenitentiae suscipiant; eadem Sacra Congregatio declarat, ac decernit, admitti posse mulieres in internis ecclesiis, cappellis, aut oratoriis publicis hospitiorum praedictorum, ad quae tamen recto tramite accedant, nec in cubicula, aut privatas mansiones deflectant, et per eamdem, per quam accesserunt viam, revertantur. Iubet praeterea, et praecipit Sacra Congregatio, ut mulierum Confessiones palam in ecclesiis, cappellis, aut publicis oratoriis, ubi adsunt, ubi vero desiderantur, in alio loco patenti, ac pervio, et ianuae hospitii quantum fieri potest viciniores, a respectivis Ordinariis, et, his deficientibus, a localibus Missionum Superioribus designando, interposita crate ferrea, vel alio repagulo inter os confessarii, ac mulieris poenitentis, audiantur. Qui secus fecerint, ac saluberrimis hisce ordinationibus contraiverint, poenas contra clausurae violatores, ac sacrorum canonum, et Apostolicarum constitutionum praefatarum contemptores incurrant.

Quod Sacrae Congregationis Decretum Sanctissimo Domino Nostro PIO PAPAE VI relatum in audientia habita per eumdem D. Secretarium, die 2. Iulii currentis anni, Sanctitas Sua benigne confirmavit, Apostolicae Suae auctoritatis robur adiiciens, et ab omnibus sub memoratis poenis inviolabiliter observari iussit.

411

Ex Litt. S. C. de Prop. Fide *11 Iulii 1785.* — È massima costante di questa S. C. che nelle Missioni le quali sono commesse alla cura di qualche Ordine Regolare, e massime nella città dov' è una sola parrocchia, non debba esser luogo a missionarî d' altro Istituto.

412

S. C. de Prop. Fide - C. P. PRO SIN. *5 Martii 1787* — Decretum (26 Augusti 1780) sustinendum, sed accommodandum locorum et temporum circumstantiis, ideoque servandum tantum esse in iis domibus quae ad missiones spectant, et in quibus stabiliter permanent duo vel tres missionarii regulares.

413

Ex Litt. S. C. de Prop. Fide *31 Maii 1794* — Non è nuovo che dai Sommi Pontefici si concedano ai Regolari, che sono stati missionarî, delle grazie e privilegi. Clemente X con suo Breve de' 31 Maggio 1673 *Aequitatis et iustitiae ratio* concesse agli Ex-Prefetti delle Missioni de' PP. Minori Osserv. Riform. ed ai lettori di lingua araba e di controversia nel loro Collegio di S. Pietro in Montorio in Roma li privilegi di *Ex-Provinciali.* Clemente XI con Breve degli 11 Gennaro 1704 *Iustitiae et aequitatis ratio postulat* concesse lo stesso privilegio di *Ex-Provinciali* alli religiosi del medesimo Istituto, che fossero stati per anni dodici missionarî in Etiopia. Lo stesso Clemente XI con Breve de' 21 Gen. 1710 *Crediti nobis caelitus* concesse ai PP. Minori Conventuali, che per anni sei fossero stati Prefetti di Missione la laurea magistrale; ed a quelli che già fossero maestri la qualificazione di *Padri di Provincia,* ed i medesimi privilegî agli altri religiosi di detto Ordine che per anni nove fossero stati missionarî. Clemente XIII con Breve degli 11 Settembre 1761 *Inter animi nostri desideria* concesse alli PP. Minori Osservanti Riformati che avessero esercitato per venti anni l'apostolico ministero in Albania ed in Macedonia i privilegî degli *Ex-Secretarii Generali* purchè non precedano ai PP. di Provincia. Clemente XIV con Breve de' 21 Giugno 1769 *Exponi nobis* confermò il decreto del Definitorio Generale de' Minori Osservanti, con cui concedesi ai Religiosi che avranno servito per 14 anni nei collegî di missioni dell' Indie il privilegio di *Predicatore Generale* dell' Ordine.

414

Decr. S. C. de Prop. Fide *15 Septembris 1832* — Religiosos viros qui per solemnem

votorum professionem carni et sanguini renunciarunt, et eos maxime qui ad loca Missionum pergentes apostolico se ministerio manciparunt erga consanguineos suos et affines praecipuas curas intendere, cum iis sub eodem tecto in ipsis Missionum hospitiis vitam ducere, de reditibus Missionum, vel ex sacris laboribus quomodocumque collectis eosdem sustentare, maxime dedecet, contractis ab eisdem obligationibus opponitur, efficitque ut animarum sibi commissarum curae remissius attendant. Quare cum S. Cñgni relatum fuerit in nonnullis Missionum locis gravem huiusmodi abusum invaluisse, ut in domibus ipsis Missionum cum missionariis Regularibus consanguinei eorumdem et affines cuiuslibet sexus vitam ducant eademque mensa utantur, S. Congregatio ref. R. P. D. Secretario eiusdem censuit ac decrevit memoratam consuetudinem vel abusum esse omnino tollendum, ac virtute sanctae obedientiae missionariis Regularibus esse praecipiendum, quemadmodum praecipit, ut in posterum abstineant a recipiendis sub eodem tecto convicti ratione consanguineos vel affines, cuiuscumque sexus existant, ac si quos receperint, ab hospitio, vel domo abire cogant.

415

Decr. S. C. de Prop. Fide *12 Martii 1847*
Inter facultates concedi solitas missionariis Apostolicis ex Regularibus Ordinibus desumptis, ea quoque numero undecimo reperitur « deferendi, » nimirum, recipiendi ac expendendi pro suis » urgentibus ac aliorum necessitatibus pecunias, » quae a piis benefactoribus ipsis fuerint obla» tae, vel alio legitimo modo ad eos pervene» rint. » Licet vero, si indulti tenor rite perspiciatur, eatenus tantum observantiae regularis severitas relaxetur, quatenus necessitas vel utilitas ipsius missionis id exigant; attamen, attento praesertim severiori instituto cui Minores, *Cappuccini* vulgo nuncupati, sunt addicti; aequo amplior pluribus antedicta facultas visa est. Proinde, ad praecavendos saltem abusus ne dum missionibus praefati regulares vacant, instituti spiritum amittant; opportunum fore ducitur arctioribus limitibus eamdem facultatem coarctari: idque etiam R. P. Fr. Venantius ab Augusta Taurinorum, vices Procuratoris Generalis modo gerens, enixis precibus postulavit.

Sacra proinde Congregatio, referente infrascripto Archiepiscopo Thessalonicensi Secretario, primo quidem monendos duxit missionum illarum Praefectos ut peculiarem de missionariis sibi subiectis curam gerant, ac sedulo curent ne, pro locorum ac personarum adiunctis, ea iisdem desint, quae requiruntur non modo tempore quo in missionibus degant, sed etiam ut, cum provincias iidem iterum petant, iter conficere valeant. Censuit vero missionarios saltem praefati Ordinis tum hactenus ad Missiones deputatos, tum etiam in posterum deputandos antedicta facultate uti debere dependenter prorsus a Missionis Praefecto, vel altero missionario, qui in singulis stationibus praesit, ita ut dati et accepti rationem reddere iisdem teneantur.

Hanc vero S. C. sententiam SS. D. N. Pio Divina Providentia Papae IX ab eodem Secretario die 28 Februarii huius anni relatam, Sanctitas Sua in omnibus probavit, illamque servari iussit.

416

Ex Decr. S. C. super statu Regul. *25 Ianuarii 1848* — I. In quocumque Ordine, Congregatione, Societate, Instituto, Monasterio, Domo, sive in iis emittantur vota solemnia, sive simplicia, et licet agatur de Ordinibus, Congregationibus, Societatibus, Institutis, Monasteriis, ac Domibus, quae ex peculiari privilegio etiam in corpore iuris clauso, vel alio quovis titulo in decretis generalibus non comprehenduntur, nisi de ipsis specialis, individua et expressio mentio fiat, nemo ad habitum admittatur absque testimonialibus literis tum Ordinarii originis, tum etiam Ordinarii loci in quo Postulans post expletum decimum quintum annum aetatis suae ultra annum moratus fuerit. (1)

II. Ordinarii in praefatis litteris testimonialibus postquam diligenter exquisiverint etiam per secretas informationes de Postulantis qualitatibus, referre debeant de eius natalibus, aetate, moribus, vita, fama, conditione, educatione scientia; an sit inquisitus, aliqua censura, irregularitate, aut alio canonico impedimento irretitus, aere alieno gravatus, vel reddendae alicuius administrationis rationi obnoxius. Et sciant Ordinarii eorum conscientiam super veritate expositorum oneratam remanere, nec ipsis unquam liberum esse huiusmodi testimoniales literas denegare; in eisdem tamen super praemissis singulis articulis ea tantum testari debere quae ipsi ex conscientia affirmare posse in Domino iudicaverint.

417

Instr. S. C. de Prop. Fide *30 Sept. 1848*
(SULLA DIPENDENZA DEI MISSIONARI REGOLARI DAI VICARI APOST. ED ALTRI SUPERIORI DI MISSIONI.)
È ben dolente la S. C. che non di rado si metta in dubbio da alcuni missionarî specialmente Regolari l'autorità dei Vicarî Apostolici ed altri Superiori di Missioni, e di tratto in

(1) Eadem S. C. die 1 Maii 1851. declaravit sufficere testimoniales datas ab Ordinariis per litteras privatas.

tratto vadansi riproducendo delle questioni di dipendenza, inesauste sorgenti di conseguenze funestissime al bene, ed al progresso delle missioni medesime, quantunque dalla medesima Sagra Congregazione siano state più volte esaminate, e definite, cui si aggiunse la Suprema Autorità della S. Sede con sapientissime prescrizioni. Ad eliminare sì disgustose differenze fin dal 1669 la sa. me. di Clemente IX nella Bolla *Speculatores etc. (V. n. 54.)* stabilì le regole, riguardo alla dipendenza dei nominati missionarî, ordinando

1. Che i missionarî debbano presentare le proprie patenti al Vicario Apostolico, non ostante che siano spediti in Missione direttamente dalla S. Sede, o dalla S. Congreg. di Propaganda Fide, di modo che se ricusino di presentarle, possano i detti Vicarî come delegati della medesima S. Sede inibir loro l'esercizio del ministero.

2. Che i medesimi sono tenuti a chieder licenza ai Vicarî Apostolici di esercitar le loro facoltà ecc. sebbene questi non possano senza grave causa negargliela.

3. Che debbano esercitar la cura d'anime in mancanza del clero secolare, e ciò non solo *ex charitate*, ma ben anche *ex iustitia*, tal che possano esservi costretti dai Vicarî Apostolici.

4. Che esercitando la cura d'anime debbano rapporto alla medesima ed alle funzioni parrocchiali esser soggetti alla visita, e correzione dei Vicarî.

5. Che debbano render conto, richiesti, ai Vicarî Apostolici dell'esecuzione delle pie lascite, se siano deputati ad eseguirle.

6. Che se tra loro nascano questioni, i Vicarî Apostolici; come delegati della S. Sede possano deciderle, e terminarle ecc.

Queste regole furono successivamente ancor meglio dichiarate, e di nuovo inculcate a seconda delle difficoltà che si ravvisarono incontrarsi nell'osservanza delle medesime, o in occasione di dubbi proposti sull'oggetto stesso. Così nel 1677 la S. Sede dichiarò obbligati i citati missionarî, non esclusi i PP. della Compagnia di Gesù, all'obbedienza, e subordinazione ai Vicarî Apostolici, « *quoad omnia negotia, et directionem missionum.* » Nel 1680 a togliere ogni equivoco sulla relazione dei Religiosi verso i Superiori Regolari, la S. Sede volle chiarito che sebbene essi quanto alla disciplina regolare, erano soggetti ai superiori dell'Istituto, pure questi non li potevan rimuovere dalla Missione senza il consenso del rispettivo Vicario Apostolico. Nel 1701 si confermò, che i ricordati missionarî in quanto all'amministrazione dei Sagramenti, ed altri ministeri di Missione sono *immediatamente* soggetti alla S. C. di Propaganda, o a chi la medesima li sottopone, cioè ai Vicarî Apostolici. Similmente nel 1702 si ripetè il decreto, che i Missionarî Regolari nella Cina, di qualunque Istituto siano, debbono esser soggetti intieramente ai Vicarî Apostolici nell'amministrazione dei Sagramenti, e cura d'anime ecc. e così successivamente.

Da tuttociò è facile di dedurre su quali cose debbano i Religiosi di qualsiasi Istituto, e società dipendere, ed esser soggetti al Vicario Apostolico, ossia al Prelato Superiore della Missione, qualunque sia il titolo, sotto cui la regga. In ogni modo ad escludere ogni ulteriore occasione di dubbiezza, la Congregazione particolare per gli affari della Cina, in conformità delle anzidette prescrizioni, ha ingiunto (e il Santo Padre si è degnato di confermarlo) di dichiarare di nuovo espressamente a V. S. per sua norma, e governo, che i missionarî Regolari, compresi e nominatamente inchiusi i PP. della Compagnia, *eccettuata la sola interna disciplina regolare, quoad omnia negocia, et directionem Missionum sub iurisdictione Vicariorum Apostolicorum esse.* Volle inoltre, che si dichiarasse ancora espressamente, e si facesse sentire, che se il missionario Religioso deve considerarsi legato da una doppia obbedienza verso il Capo della Missione, e verso il Superiore Regolare, la prima dev'esser sempre la preponderante, e quindi in caso di conflitto la prima dee vincere, e non venir paralizzata coll'esigere l'osservanza della seconda. Sarebbe difatti ben singolare l'esigere, che il Religioso dovesse preferire e far precedere l'obbedienza professata al Superiore dell'Ordine, a quella che è sopra ogni altra, cioè alla suprema autorità della S. Sede, e del Vicario di Gesù Cristo, o far preponderare un qualsiasi punto di regolare ed interna disciplina agli obblighi principali, e gravissimi di missionario, ed il bene particolare al pubblico, ed alla salvezza eterna di moltissime anime confidategli. È ben persuasa la S. Congregazione, che non potrà giammai aver luogo l'additato conflitto, se il Superiore Regolare, egli stesso, animato sia dal vero spirito evangelico, e dalla dovuta obbedienza e rispetto alla S. Sede, ed ai Rappresentanti, o Vicarî della medesima, e se questi dal canto loro non si faranno regolare che dal vero interesse della religione, che certamente in molta parte dipende dalla santità de' ministri a' quali viene esso affidato. Si apparterrà pertanto a V. S. come di attenersi alle sopraddette regole e norme, così di esigere dai suoi missionarî la più esatta osservanza delle medesime.

418

Decr. S. C. de Prop. F. *12 Aug. 1851* — Cum difficultates haud raro exoriantur cir-

ca Litteras Apostolicas quibus presbyter aliquis Societatis Iesu ad Vicariatum Apostolicum regendum constituitur, Sacra Congregatio de Propaganda Fide censuit supplicandum SSmo Domino ut quae iam pro Vicariatu Madurensi a Sa. Me. Gregorio XVI Apostolicis Literis in forma Brevis die 19 Maii 1846 datis, atque alias deinde constituta sunt, generali decreto comprehenderentur.

Statuta vero huiusmodi eo spectant ut quoties Apostolicae Litterae traduntur, quibus memoratae Societatis Vicarius Apostolicus, seu Vicarii Apostolici Coadiutor, Administrator, aut Delegatus Apostolicus ad Vicariatum regendum assumatur, quae sequuntur sancita intelligantur:

1. Dispensatio ac solutio locum habeat a regula Constitutionum Societatis, sive obligatione de non admittenda accipiendaque ulla extra Societatem praelatione seu dignitate. *(V. n. 420).*

2. Quatenus electus in Societate Professus existat, solutum eo ipso intelligatur Votum per Sacerdotes Professos emitti solitum de non recusando consilio Praepositi Generalis Societatis vel eius delegati, in commissi sibi muneris exercitio, si quando ad alicuius Ecclesiae regimen eligantur. *(V. n. 420).*

3. Si in Vicariatu Apostolico, cuius cura committitur, existant alii presbyteri ipsius Societatis, electus habeatur etiam veluti Primarius Superior Regularis presbyterorum Societatis, adeoque iuxta Instituti Regulas eosdem moderetur ac regat. *(V. n. 420).*

4. In gubernio Missionis, et in administratione fundorum et pecuniarum quovis titulo obvenientium, omnia ex sententia Sacrae Congregationis de Propaganda Fide peragere debeat, ad eamque singulis saltem trienniis de vero statu Missionis referre teneatur tum circa spirituales, tum circa temporales res ipsam respicientes.

Porro SSmus Dominus Noster Pius PP. IX in audientia infrascripto S. C. Secretario concessa die 10 Augusti anni huius, haec omnia probavit, ac decretum servari praecepit, onerata super his omnibus eligendorum conscientia, ac de Apostolica auctoritate eosdem a quacumque prorsus obligatione dissolvit ac liberavit per professionem regularem suscepta, quae cum supradictis praescriptionibus non cohaereat: contrariis quibuscumque non obstantibus.

419

S. C. Ep. et Reg. *2 Martii 1866* — 1. An Religiosus non approbatus iuxta leges proprii Ordinis a suo Superiore, vel ipso invito, cum sola facultate Ordinarii, valide excipiat confessiones saecularium.

2. An Superiores Regulares iurisdictionem habentes possint suos subditos suspendere ab audiendis confessionibus saecularium etiam ex informata conscientia.

Et quatenus *affirmative,*

3. An valeat suspensio oretenus et absque scripto enunciata.

4. An absolutio impertita ab eo qui tali suspensione est innodatus, sit valida.

Et quatenus *negative,*

5. An qui huiusmodi absolutionem attentat irregularitatem incurrat.

R. Ad 1. Affirmative

Ad 2. Affirmative, ita tamen ut Religiosus suspensus illicite non vero invalide confessiones excipiat.

Ad 3. Affirmative, cum feratur per modum praecepti particularis.

Ad 4. Affirmative.

Ad 5. Provisum in praecedentibus.

420

S. C. de Prop. Fide - C. G. *23 Februarii 1880* — I. Se convenga abrogare o modificare il Decreto 12 Agosto 1851 relativo alle Missioni affidate alla Compagnia di Gesù:

Et quatenus affirmative.

II. Se sia il caso di applicare ad esse le norme stabilite da Benedetto XIV nella Costituzione *Apostolicum Ministerium* relativa ai Vicariati Apostolici d' Inghilterra.

R. Ad 1. Negative quoad primam partem; Affirmative quoad secundam, et ad mentem. Mens est, ut firmo remanente 4 Decreti articulo, expungantur 1, 2 et 3, et loco tertii articuli statuatur prout sequitur: Missionarii Societatis Iesu immediate gubernentur ab aliquo Superiore Regulari secundum Instituti leges a Praeposito Generali constituto et ab eodem revocabili, ita ut in iis quae mere ad vitam religiosam pertinent unice pendeant ab hoc Superiore; in iis vero quae totaliter sunt ministerii apostolici, totaliter regantur a Vicario Apostolico. Hanc autem ordinationem Sacra Congregatio ita intelligendam esse declaravit: Praepositus Generalis qui propter loci distantiam auctoritatem suam immediate exercere nequit, audita prius sententia Vicarii Apostolici et Provincialis ad cuius Provinciam pertinet Missio, sibi substituat Superiorem regularem qui uti reliqui Societatis Superiores post triennium est mutandus. Huius Superioris auctoritas prorsus nulla est quoad ea quae respiciunt Vicariatus Apostolici regimen et administrationem. Hinc quae ad Seminarii et cleri saecularis disciplinam, quae ad monialium curam, quae ad ecclesiarum et sacellorum erectionem et conservationem, quae ad piorum quorumcumque Institutorum regimen, item quae ad quasi parochialia religiosorum officia refe-

runtur, uno verbo, tota gubernatio et administratio Vicariatus ad solum Vicarium Apostolicum pertineat. Superior autem Regularis habeat omnes facultates in Missione, quas Provinciales in Provincia sua quoad religiosam vitam exercere solet; et quamvis a Praeposito Generali sit constitutus, habeat tamen in exercenda sua auctoritate Provincialem uti Superiorem immediatum.

Praeterea licet in iis quae disciplinam religiosam spectant, tum pro Communitatibus tum pro singulis membris ipse directionem accipiat a suo Provinciali, tamen relate ad destinationem missionariorum subest Vicario Apostolico.

Attamen quia Superior Regularis iuxta morem Societatis rationes conscientiae excipere solet, eum Vicarius Apostolicus, quando destinationes sunt faciendae, in consilium adsciscit eiusque iudicio defert, in quantum fieri potest quamvis penes ipsum Vicarium Apostolicum remaneat ipsa nominatio et collatio iurisdictionis. *(V. n. 425)*.

Ad 2. Negative.

421

S. C. Ep. et Reg. *17 Sept. 1880* — 1. An et cui ius competat comitandi cadavera ab ecclesiis Regularium, quo collata fuere ad explenda funebria, ad commune coemeterium ubi sepeliri debent.

2. An parochi ius habeant percipiendi emolumenta quae ab heredibus dantur sacerdoti ista comitanti cadavera ad coemeterium.

3. An Religiosi in associatione cadaverum de quibus agitur, accersere debeant parochum pro comitandis defunctis ad coemeterium.

4. An Regulares incedere possint cum stola et cruce conventuali usque ad sepulchrum, sive autem utrumque signum deponere debeant in transitu per paroecias, resumendum postea in coemeterio.

R. Ad 1. Affirmative favore Regularium.

Ad 2. Negative.

Ad 3. Negative.

Ad 4. Affirmative ad primam partem; negative ad secundam, sine pompa et recto tramite.

422

Const. Leonis PP. XIII *8 Maii 1881* (QUA NONNULLA CONTROVERSIARUM CAPITA INTER EPISCOPOS ET MISSIONARIOS REGULARES ANGLIAE ET SCOTIAE DEFINIUNTUR.) (1) — Romanos Pontifices Decessores Nostros paterno semper caritatis affectu inclytam Anglorum gentem fovisse, et monumentis suis testatur historia, et felicis recordationis Pius IX in Litteris *Universalis Ecclesiae* III kalend. Octobris anno Incarnationis Dominicae MDCCCL datis, graviter ac diserte demonstravit. Quum autem per eas Litteras episcopalem hierarchiam idem Pontifex inter Anglos restitueret, cumulavit quodammodo, quantum temporum ratio sinebat, ea benefacta quibus Apostolica Sedes nationem illam fuerat prosequuta. Ex dioecesium enim restitutione pars illa dominici gregis ad nuptias Agni caelestis iam vocata, ac mystico Eius corpori sociata, pleniorem veritatis atque ordinis firmitatem per Episcoporum gubernationem et regimen rursus adepta est. *Episcopi quippe,* inquit S. Irenaeus, (2) *successionem habent ab Apostolis qui cum Episcopatus successione charisma veritatis certum, secundum placitum Patris acceperunt;* atque inde fit, quemadmodum S. Cyprianus monet (3), *ut Ecclesia super Episcopos constituatur, et omnis actus Ecclesiae per eosdem Praepositos gubernetur.*

Huic sane sapienti consilio mirifice respondit eventus: plura nimirum Concilia provincialia celebrata, quae saluberrimis legibus religiosa dioecesium negotia ordinarunt: latius propagata in dies catholica fides, et complures nobilitate generis et doctrina praestantes ad unitatem Ecclesiae revocati: clerus admodum auctus: auctae pariter religiosae domus non modo ex regularibus ordinibus, sed ex iis etiam recentioribus institutis, quae moderandis adolescentium moribus, vel caritatis operibus exercendis optime de re christiana et civili societate meruerunt: constituta pia laicorum sodalitia: novae missiones novaeque ecclesiae quamplures erectae, nobili instructu divites, egregio cultu decorae; permulta etiam item condita orphanis alendis hospitia, seminaria, collegia, et scholae, in quibus pueri et adolescentes frequentissimi ad pietatem ac litteras instituuntur.

Cuius quidem rei laus non exigua tribuenda est Britannicae gentis ingenio, quod prout constans et invictum est contra vim adversam, ita veritatis et rationis voce facile flectitur, ut proinde vere de ipsis dixerit Tertullianus *Britannorum inaccessa Romanis loca, Christo subiecta* (4). At praecipuum sibi laudis meritum vindicant cum assidua Episcoporum vigilantia, tum cleri universi docilis ad parendum voluntas, prompta ad agendum sollertia.

Nihilominus quaedam ex ipsa rerum conditione ortae difficultates dissensusque inter sacrorum Antistites et sodales Ordinum religio-

(1) Quae hac Const. praescribuntur ad plures alias Missiones Apostolica auctoritate extensa sunt.

(2) *Adv. haer.* lib. IV. cap. 26. n. 2.

(3) Epist. 29 *ad lapsos.*

(4) Lib. *adv. iudaeos* cap. 5.

sorum obstiterunt, quominus uberiores fructus perciperentur. Illi enim, cum praescripta fuisset per memoratas Litteras Praedecessoris Nostri communis iuris observantia, rati sunt se posse omnia decernere quae ad ipsius iuris executionem pertinent, quaeve ex generali Ecclesiae disciplina Episcoporum potestati permissa sunt. Plures contra gravesque causae prohibebant, ne peculiaris missionum disciplina, quae iam inveteraverat, repente penitus aboleretur. Ad has propterea difficultates avertendas et controversias finiendas Angliae Episcopi, pro sua in hanc Apostolicam Sedem observantia, Nos adiere rogantes ut suprema auctoritate Nostra dirimerentur.

Nos vicissim haud gravate eam postulationem excepimus, tum quia nobilem illam nationem non minore quam Decessores Nostri benevolentia complectimur, tum quia nihil nobis est antiquius, quam ut sublatis dissidii causis stabilis ubique vigeat mutua cum caritate concordia. Quo gravius autem et cautius a Nobis iudicatio fieret, non modo iis quae ultro citroque adducebantur iuribus et auctoritatibus diligenter animum adiecimus, sed etiam sententiam perrogavimus Congregationis specialiter deputatae aliquot S. R. E. Cardinalium e duobus sacris Consiliis, quorum alterum Episcoporum et Regularium negotiis expediendis praeest, alterum christiano nomini propagando. Hi cunctis accurate exploratis quae in deliberationem cadebant, et rationum momentis, quae afferebantur utrique, religiose perpensis, fideliter Nobis exposuerunt quid aequius melius de singulis quaestionibus decernendum sibi videretur in Domino. Audito itaque memoratorum Cardinalium consilio, causaque probe cognita, supremum iudicium Nostrum de controversiis ac dubitationibus quae propositae sunt per hanc Constitutionem pronunciamus.

Multiplex licet varieque implexa sit congeries rerum quae in disceptationem vocantur, omnes tamen ad tria potissimum capita commode redigi posse arbitramur, quorum alterum ad familiarum religiosarum exemptionem pertinet ab episcopali iurisdictione; alterum ministeria respicit, quae a regularibus missionariis exercentur; tertium quaestiones complectitur de bonis temporalibus deque usu in quem illa oporteat converti.

Ad regularium exemptionem quod attinet, certa et cognita sunt canonici iuris praescripta. Scilicet quamvis in ecclesiastica hierarchia, quae est *divina ordinatione* constituta, presbyteri et ministri sint inferiores Episcopis, horumque auctoritate regantur (1); tamen quo melius in religiosis ordinibus omnia essent inter se apta et connexa, ac sodales singuli pacato et aequabili vitae cursu uterentur; denique ut esset incremento et perfectioni *religiosae conversationis* (2) consultum, haud immerito Romani Pontifices, quorum est dioeceses describere, ac suos cuique subditos sacra potestate regundos adtribuere, Clerum Regularem Episcoporum iurisdictione exemptum esse statuerunt. Cuius rei non ea fuit caussa quod placuerit religiosas sodalitates potiore conditione frui quam clerum saecularem; sed quod earum domus habitae fuerint iuris fictione quasi territoria quaedam ab ipsis dioecesibus avulsa. Ex quo factum est ut religiosae familiae, quas iure communi et Episcopis propter hieraticum principatum, et Pontifici maximo propter primatum Pontificium immediate subesse oportet (3), in Eius potestate esse perrexerint, ex Episcoporum potestate per privilegium exierint. Quum autem re ipsa intra fines dioecesium vitam degant, sic huius privilegii temperata vis est, ut sarta tecta sit dioecesana disciplina, adeoque ut clerus regularis in multis subesse debeat episcopali potestati sive ordinariae sive delegatae.

De hoc itaque privilegio exemptionis dubitatum est, num eo muniantur religiosi sodales, qui in Anglia et Scotia missionum causa consistunt; hi enim ut plurimum in privatis domibus terni, bini, interdum singuli commorantur. Et quamvis Benedictus XIV in Constit. *Apostolicum ministerium*, III kalen. Iunii anno Incarnationis Dominicae MDCCLIII, memoratos missionarios regulares privilegio perfrui declaraverit, subdubitandum tamen Episcopi rursus in praesens existimabant, eo quod, restituta episcopali hierarchia, rem catholicam ad iuris communis formam in ea regione gubernari oportet. Iure autem communi (4) constitutum est, ut domus, quae sodales religiosos sex minimum non capiant, in potestate Episcoporum esse omnino debeant. Insuper ipse Constitutionis Auctor visus est ponere privilegii causam in « publici regiminis legibus... quibus » coenobia quaecumque prohibentur »; hanc vero causam compertum est fuisse sublatam, quum plures iam annos per leges illius regni liceat religiosis sodalibus in collegia coire.

Nihilominus haec tanti non sunt, ut reapse privilegium defecisse iudicemus. Nam quamvis hierarchiae instauratio faciat, ut res catholica apud Anglos ad communem Ecclesiae disciplinam *potentialiter* revocata intelligatur; adhuc tamen res ibi geruntur eodem fere modo atque

(1) Concil. Trid. sess. 23, *de Sacram. Ord.* can. 7.
(2) S. Gregor. M. Epist. III lib. IX. — Bened. XIV Epist. Decret. *Apostolicae servitutis*, prid. Idus Martias 1742.
(3) Concilium Vaticanum Constit. *Pastor aeternus* cap. 3.
(4) Innocent. X Constit. *Instaurandae*, die 15 Octobris 1652. Constit. *Ut in parvis*, die 10 Februar. 1654.

in missionibus geri solent. Iamvero sacrum Consilium christiano nomini propagando pluries declaravit, Constitutiones Clementis VIII *Quoniam* IX kal. Iulii MDCIII, Gregorii XV *Cum alias* XVI kalen. Septemb. MDCXXII, Urbani VIII *Romanus Pontifex* V kalen. Septemb. MDCXXIV, itemque Constitutiones Innocentii X non esse de domibus atque hospitiis missionum intelligendas (1). Ac merito quidem; nam quum dubium iamdudum fuisset propositum Clementi VIII, utrum religiosi viri ad Indos missi in culturam animarum existimandi essent quasi vitam degentes extra coenobii septa, proindeque Episcopis subesse Tridentina lege iuberentur, Pontifex ille per Constitutionem *Religiosorum quorumcumque* VI Idus Novembris MDCI decreverat eos « reputandos esse tamquam religiosos » viventes intra claustra » quamobrem « in » concernentibus curam animarum Ordinario » loci subesse: in reliquis vero non Ordinario » loci, sed suis superioribus subiectos remanere ». Neque aliud sensit iudicavitque Benedictus XIV in suis Constitutionibus *Quamvis* V kalen. Martii MDCCXLVI; *Cum nuper* VI Idus Novembris MDCCLI, et *Cum alias* V Idus Iunii MDCCLIII. Ex quibus omnibus liquet, etiam hospitia ac domos, quantumvis incolarum paucitate infrequentes, huius, de quo agitur, privilegii iure comprehendi, idque non in locis solum ubi Vicarii Apostolici, sed etiam ubi Episcopi praesunt; de Episcopis enim in Constitutionibus, quas memoravimus, agebatur. Apparet insuper rationem potissimam exemptionis missionariorum regularium in Anglia non esse exquirendam in legibus civilibus, quae coenobiis erigendis obessent, sed magis in eo salutari ac nobilissimo ministerio, quod a viris apostolicis exercetur. Quod non obscure Benedictus XIV significavit inquiens: « regulares » Anglicanae missioni destinatos illuc proficisci » in bonum sanctae nostrae religionis ». Eamdemque causam pariter attulerat Clemens VIII, cum de sodalibus religiosis ad Indos profectis docuerat, ipsos antistitum suorum iussu illuc concessisse, ibique sub disciplina praefecti provinciae versari « ad praedicandum sanctum » Dei evangelium et viam veritatis et salutis » demonstrandam ». Hinc post sublatas leges, sodalitiis regularibus infensas, et hierarchia catholica in integrum restituta, ipsi Britannorum Episcopi in priori Synodo Westmonasteriensi testati sunt, rata sibi privilegia fore, « quibus » viri religiosis suis in domibus vel extra legitime gaudent » quamvis « extra monasteria » ut plurimum degant ».

Quamobrem in praesenti etiam Ecclesiae catholicae apud Britannos conditione declarare non dubitamus: Regulares, qui in residentiis missionum commorantur, exemptos esse ab Ordinarii iurisdictione, non secus ac regulares intra claustra viventes, praeter quam in casibus a iure nominatim expressis, et generatim in iis quae concernunt curam animarum et Sacramentorum administrationem.

Praecipuam hanc quam definivimus controversiam altera excipiebat affinis, de obligatione qua teneantur Rectores missionum creditam habentes animarum curam, eorumque vicarii, aliique religiosi sodales, facultatibus praediti quae missionariis conceduntur, ut intersint iis cleri conventibus, quos *collationes* seu *conferentias* vocant, neque non Synodis dioecesanis. Cuius quaestionis vis et ratio ut intelligatur, praestat memorare quod in Concilio Westmonasteriensi Provinciali IV praecipitur his verbis: « Si duo vel plures sint sacerdotes in eadem » missione, unum tantum primum designandum » qui gerat curam animarum et administratio- » nem Ecclesiae... ceteros omnes curam quam » habent animarum cum dependentia a primo » exercere ». (2) Comperta itaque natura facti de quo agitur, et semota tantisper ea quaestionis parte quae Synodos respicit, ambigi nequit, quin Rectores missionum adesse debeant iis cleri coetibus, qui *collationes* dicuntur. Namque eorum causa eadem ferme est ac parochorum; parochos autem etiam regulares ea obligatione adstringi et docuit Benedictus XIV Constit. *Firmandis* §. 6. VIII Idus Novembris MDCCXLIV, et sacrum Consilium Tridentinis decretis interpretandis pluries declaravit (3). Recte igitur in praedicta Synodo Westmonasteriensi fuit constitutum: « Ad suam collatio- » nem tenentur convenire, respondere parati » omnes sacerdotes saeculares et regulares, salvis » eorum iuribus, qui curam habent animarum ». Aliter dicendum videretur de vicariis, aliisque religiosis viris apostolica munia obeuntibus. His enim integrum quidem est de *iure constituto* a memoratis collationibus abstinere, prout alias fuit a sacra Congregatione Concilii declaratum (4). At Nos minime praeterit Concilium Romanum habitum anno MDCCXXV auctoritate Benedicti XIII iussisse confessarios omnes etiam ex ordinibus regularibus intra fines provinciae commorantes coetus illos celebrare « dummodo » morales in eorum conventibus lectiones non » habeantur ». Quum autem quod sine effectu geritur id geri nullo modo videatur, sacrum Consilium christiano nomini propagando merito

(1) S. Cong. de Prop. fide 30 Ianuarii 1627; 27 Martii 1631; 5 Octobris 1655; 23 Septembris 1805; 29 Martii 1834.

(2) Dec. 10. n. 10.

(3) *Forosempronien.* 5 Septemb. 1650 Lib. 19 Decr.

(4) *Forosempronien.* 12 Maii 1681 Lib. 53 Decr. fol. 258 *Aquipendien.* VV. SS. LL. 12 Martii 1718.

existimans domesticas regularium collationes in quibusdam missionum locis parum fructuosas ob exiguum sodalium numerum futuras, cunctis et singulis illic munere perfungentibus imperavit, ut cleri conventibus interessent. Hisce igitur rationibus permoti declaramus, omnes missionum rectores cleri collationibus adesse ex officio debere, simulque decernimus ac praecipimus ut iisdem intersint vicarii quoque, aliique religiosi viri missionariis facultatibus concedi solitis instructi, qui hospitia, parvasque missionum domos incolunt.

De officio conveniendi ad Synodum explorata Tridentina lex est (1): « Synodi quoque » dioecesanae quotannis celebrentur, ad quas » exempti etiam omnes, qui alias, cessante » exemptione, interesse deberent, nec capitulis » generalibus subduntur, accedere tenentur. Ratione autem parochialium aut aliarum saecularium ecclesiarum etiam adnexarum, debent ii qui illarum curam gerunt, quicumque » illi sint, Synodo interesse ». Quam legem egregie illustravit Benedictus XIV (2). Neque vero putamus cuiquam negotium facessere decretum Alexandri VIII, III kalen. Aprilis MDCXCI quo cavetur, ut ad synodum accedant Abbates, Rectores, Praefecti, omnesque antistites domorum religiosarum quas Innocentius X Episcoporum potestati subiecerat. Quum enim Innocentianae Constitutiones viros apostolicos, qui in sacris missionibus versantur, non attingant, facile intelligitur, neque decretum Alexandri VIII ad eos, de quibus modo apud Nos agitur, pertinere. Quare huic posteriori quaestionis parti hoc unum respondemus: standum esse decretis Synodi Tridentinae.

Proxima est quaestio quae respicit appellationem ab interpretatione, quam Episcopi ediderint, decretorum synodalium. Namque hisce decretis pareant oportet etiam religiosi sodales in iis quae ad curam animarum et Sacramentorum administrationem referuntur (3), ceterisque in rebus « in quibus eos Episcoporum » iurisdictioni subesse canonica praecipiunt instituta » (4). « Profecto dubitare non licet quin » ab iis interpretationibus ad Sedem Apostolicam provocatio sit; siquidem, Gelasio I (5) et » Nicolao I (6) auctoribus, ad illam de qualibet » mundi parte canones appellari voluerunt: ab » illa autem nemo sit appellare permissus ». Quare huius appellationis tantummodo vis et effectus potest in dubitationem adduci. At haec dubitatio facile tollitur, si apta fiat causarum distinctio. Fas est nimirum Regularibus appellare *in devolutivo* tantum, quoad interpretationem decretorum quae de iure communi, sive ordinario sive delegato, Regulares etiam afficiunt; quo vero ad interpretationem aliorum decretorum etiam *in suspensivo*. Authentica namque interpretatio quae manat ab Episcopis, qui Synodorum auctores sunt, tanti profecto est, quanti sunt ipsa decreta. Ex quo illud omnino est consequens, licere religiosis sodalibus a primo decretorum genere appellare eo iure et modo, quo licet cuilibet e dioecesi appellare a lege communi, scilicet *in devolutivo* (7). At vero ad reliqua decreta quod attinet, ea certe lata contra regulares vim rationemque legis amittunt: quare constat illos sic exemptionem a iurisdictione episcopali possidere uti ante possederint; donec Pontificis maximi auctoritate iudicetur, iure ne an secus cum iis actum sit.

Hactenus de exemptionis privilegio: nunc de iis quaestionibus dicendum, quibus ministeria quaedam per regulares exercita occasionem praebuerunt. Excellit inter haec munus curationis animarum, quod saepe, ut innuimus, religiosis viris demandatur intra fines ab Episcopis praestitutos; locus autem iis finibus comprehensus *missionis* nomine designatur. Iamvero de his missionibus disceptatum fuit, an et quomodo fieri possit ab Episcopis earum divisio, seu, ut dici solet, dismembratio. Nam qui Regularium iura tuebantur, negabant hanc divisionem fieri posse nisi legitimis de causis, adhibitisque iuris solemniis quae praescripta sunt ab Alexandro III (8) et a Concilio Tridentino (9). Alia vero erat Episcoporum opinatio.

Profecto si divisio fiat paroeciae veri nominis sive antiquitus conditae, sive recentiore memoria iure constitutae, dubitandum non est quin nefas sit Episcopo canonum praescripta contemnere. At Britannicae missiones generatim in paroecias ad iuris tramites erectae non sunt: idcirco sacrum Consilium christiano nomini propagando anno MDCCCLXVI officium applicandi missam pro populo ad Episcopum pertinere censuit, propterea quod dioecesium Britannicarum non ea sit constitutio, ut in veras paroecias dispositae sint. Itaque ad divisionem missionis simplicis ea iuris solemnia transferenda non sunt, quae super dismembratione paroeciarum fuerunt constituta: eo vel magis quod propter missionum indolem et pe-

---

(1) Sess. 24 cap. 2. *de reform.*
(2) *De Synod. dioec.* lib. 3 cap. 1 §. 11.
(3) Concil. Trid. sess. 25 cap. 11 *de regular.*
(4) Innoc. IV cap. I *de privileg.* in 6.
(5) Epist. 7 *ad Episc. Dardan.* ann. 495 Tom. 2 collect. Harduini.
(6) Epist. 8 *ad Michael. Imperat.* Tom. 4. collect. Harduini.
(7) Bened. XIV *de Synod. Dioec.* Lib. 13 cap. 5 § 2.
(8) Cap. *ad audientiam* de Eccles. aedific.
(9) Sess. 21 cap. 4 *de reform.*

culiares circumstantias, numero plures, ac leviores causae possint occurrere, quae istarum divisionem suadeant, quam quae iure definitae sint ut fiat paroeciarum divisio. Neve quis urgeat similitudinem quam utraeque inter se habent; cum enim obligatio servandi solemnia iuris libertatem agendi coerceat, ad similes causas non est pertrahenda. Silentibus itaque hac super re generalibus Ecclesiae legibus, necesse est ut Concilii Provincialis Westmonasteriensis valeat auctoritas, cuius hoc decretum est: « Non obstante rectoris missionarii deputatione, licebit Episcopo de consilio Capituli, intra limites missionis cui praeponitur, novas Ecclesias condere ac portionem districtus iis attribuere, si necessitas aut utilitas populi fidelis id requirat ». Quae cum sint ita, ad propositam consultationem respondemus: licere Episcopis missiones dividere, servata forma sancti Concilii Tridentini (1), quoad missiones quae sunt vere proprieque dictae paroeciae: quoad reliquas vero, ad formam Synodi I Provincialis Westmonasteriensis (2). Quo melius autem missioni, quae dividenda sit, eiusque administris prospiciatur, volumus ac praecipimus, ut sententia quoque rectoris exquiratur, quod iam accepimus laudabiliter esse in more positum: quod si a religiosis sodalibus missio administretur, Praefectus Ordinis audiatur; salvo iure appellandi, si res postulet, a decreto episcopali ad Sanctam Sedem *in devolutivo* tantum.

Peracta missionis, cui regulares praesint, dismembratione, alia nonnunquam quaestio suboritur: utrum nempe Episcopus in praeficiendo Rectore missioni, quae nova erigitur, ipsos religiosos sodales ceteris debeat praeferre. Quamvis illi hanc sibi praerogativam adserant, obscurum tamen non est, haud leves exinde secuturas difficultates et offensiones. Ceterum in ea de qua sermo est, nova erectione necesse est alterutrum contingere; nimirum ut paroecia veri nominis, aut mera missio constituatur. Si primum fieret, perquam alienum esset ab Ecclesiae disciplina e religiosa familia arcessitum parochum praeferri; sic enim iure quod modo viget arcentur regulares a parochi munere, ut illud suscepturi venia Apostolica indigeant. Ad rem Benedictus XIV. in Const. *Cum nuper*, VI Idus Novembris MDCCLI, « Quemadmodum, inquit, negari nequit, ex veteri canonum lege, monachos et regulares ecclesiarum parochialium regiminis capaces fuisse, ita certum nunc est ex recentiori canonica disciplina interdictum esse regularibus parochiarum curam adsumere sine dispensatione Apostolica ». Hinc sacrum Consilium Tridentinis decretis interpretandis (3) ad dubium « an annuendum sit precibus Patrum Augustinianorum de nova paroecia iisdem concedenda » rescripsit — negative et amplius. — Sin autem, quod secundo loco posuimus, mera missio erigitur, ius certe non obest religiosis viris ne inter eos eligatur rector, ast ne iis quidem praeferri optantibus suffragatur. Rem itaque integram et in sua potestate positam aggrediens Episcopus, libertate sua utatur oportet: ubi enim iura silent, loco legis est Praesulis auctoritas; praesertim vero quod, ut doctorum fert adagium, Episcopus *intentionem habet in iure fundatam* in rebus omnibus, quae ad dioecesim suam administrandam attinent. Quamobrem praelatio quoad novam missionem, a Regularibus expetita, aut nullo iuris subsidio fulcitur, aut in disertam iuris dispositionem offendit.

Officium curationis animarum sedulitati Regularium commissum alias etiam dubitationes gignit; eaeque loca spectant finibus comprehensa missionum quae ab ipsis reguntur. Coepit enim ambigi utrum coemeteria et pia loca, intra fines illarum sita, Episcopus visitare possit. Ast in coemeteriis facilis ac prona suppetit distinctionis adeoque finiendae controversiae ratio. Nam si de coemeteriis agatur quae solis religiosis familiis reservantur, ea plane ab Episcopi iurisdictione, proindeque a visitatione exempta sunt: cetera vero fidelium multitudini communia, quum uno ordine haberi debeant cum coemeteriis paroecialibus, iurisdictioni Ordinariorum subsunt indubitate, ac propterea optimo iure ab Episcopo visitantur, quemadmodum statuit Benedictus XIV in Constit. *Firmandis* VIII Idus Novembris MDCCXLIV. Haud absimili distinctione de locis piis quaestio dirimitur, ea secernendo quae exempta sunt ab iis quibus praeest Episcopus sive ordinario iure, sive delegato. De utrisque igitur, tum coemeteriis tum piis locis, sententiam Nostram paucis complectimur pronunciantes: sacrorum canonum et constitutionum Apostolicarum praescripta esse servanda.

Superioribus dubiis arcto iungitur nexu illud quo quaeritur an Episcopis subesse debeant scholae pauperum, quae *elementares* etiam, *primariae, puerorum* nuncupantur; est enim sanctissimum docendi ministerium, et proximum piis locis ordinem tenent scholae de quibus agendum est. Quo illae pertineant ex ipso nomine dignoscitur; intendunt nimirum ad puerilem aetatem primis litterarum elementis primisque fidei veritatibus, ac morum praeceptis apte instituendam: quae quidem institutio omni-

(1) Cap. 4 sess. 21 *de reform.*
(2) *De regimine congregationum* seu *missionum* n. 5.

(3) In Ianuen. *dismembrationis* XXV Ian. MDCCCLXXIX.

bus est temporibus, locis et vitae generibus necessaria, ac multum habet momenti ad universae societatis humanae, nedum singulorum hominum incolumitatem; ex puerili enim institutione pendet, ut plurimum, qua quis ratione sit reliquae aetatis spatium acturus. Itaque quid a docentibus eo loci praecipue praestandum sit, sapienter Pius IX significavit scribens, « In hisce potissimum scholis omnes cu» iusque e populo classis pueri vel a teneris » annis sanctissimae nostrae religionis mysteriis » ac praeceptionibus sedulo sunt erudiendi et » ad pietatem morumque honestatem, et ad » religionem civilemque vivendi rationem ac» curate formandi, atque in iisdem scholis re» ligiosa praesertim doctrina ita primarium in » institutione et educatione locum habere ac » dominari debet, ut aliorum cognitiones, qui» bus iuventus ibi imbuitur, adventitiae appa» reant. » (1) — Nemo exhinc non intelligit istam puerorum institutionem in Episcoporum officiis esse ponendam, et scholas, de quibus agitur, tam in urbibus frequentissimis, quam in pagis exiguis inter opera contineri quae ad rem dioecesanam maxime pertinent.

Insuper quod ratio suadet lux historiae confirmat. Nullum quippe fuit tempus quo singularis non eluxerit Conciliorum cura in huiusmodi scholis ordinandis ac tuendis, pro quibus plura sapienter constituerunt. Eorum nempe decretis prospectum est ut illas Episcopi in oppidis et pagis restitui et augeri curarent (2), puerique ad discendum admitterentur, qualibet, si fieri posset, impensa remissa (3). Eorumdem auctoritate dictae leges, quibus alumni religioni ac pietati operam darent (4), definitae dotes et ornamenta animi, quibus magistros praeditos esse oporteret (5), iisque imperatum uti iurarent iuxta formulam catholicae professionis (6); demum scholarum curatores constituti qui eas adirent, ac circumspicerent nequid inesset vitii aut incommodi, neve quid omitteretur ex iis rebus, quas de illarum disciplina leges dioecesanae sanxissent (7). Ad haec, quum Patres Conciliorum probe intelligerent parochos etiam pastoralis ministerii compotes esse, partes haud exiguas iisdem tribuerunt in scholis puerorum, quarum cura cum animarum curatione summa necessitate iungitur. Placuit igitur in singulis paroeciis pueriles scholas constitui (8), quibus nomen est *parochialibus* impositum (9): iussi sunt parochi munus docendi suscipere, sibique adiutricem operam magistrorum et magistrarum adsciscere (10): iisdem negotium datum scholas regendi et curandi diligentissime (11): quae omnia si non ex fide integreque gesserint, officium deseruisse arguuntur (12), dignique habentur in quos Episcopus animadvertat (13). In unum ergo collineant argumenta ex ratione et factis petita, ut scholae, quas pauperum vocant, institutis dioecesanis et paroecialibus praecipuo iure adnumerandae sint; eaque de causa Britannorum Episcopi ad hanc usque aetatem in missionibus tam saecularibus quam regularibus easdem pro potestate sua visitare consueverunt. Quod et Nos probantes declaramus: Episcopos ius habere quoad omnia visitandi huiusmodi scholas pauperum in missionibus et paroeciis regularibus aeque ac saecularibus.

Alia profecto causa est ceterarum scholarum et collegiorum, in quibus religiosi viri secundum Ordinis sui praescripta iuventuti catholicae instituendae operam dare solent; in hisce enim et ratio postulat, et Nos volumus firma atque integra privilegia manere quae illis ab Apostolica Sede collata sunt, prout aperte est declaratum anno MDCCCLXXIV a sacro Consilio christiano nomini propagando, quum acta expenderentur Concilii Provincialis Westmonasteriensis IV (14).

Quum res in vado sit quod ad scholas attinet et collegia regularium iam constituta, adhuc tamen est in ancipiti, si de novis erigendis agatur. De his enim quaeritur; an et cuius superioris venia sit impetranda? Porro cum latius ea dubitatio pateat, et ecclesiarum quoque ac coenobiorum erectionem pertingat, omnia haec unius quaestionis et iudicii terminis complectimur. Atque hic primo occurrunt Decretales veteres, quibus est cautum ne quid huiusmodi quisquam institueret absque Sedis

---

(1) Epist. ad Archiep. Friburg. *Cum non sine maxima* XIV Iulii MDCCCLXIV *Acta vol.* 3.

(2) Synod. I Provincial. Camerac. tit. *de scholis* cap. 1 — Synod. provinc. Mechlin. tit. *de scholis* cap. 2.

(3) Synod. Namurcen. an. 1604 tit. 2 cap. 1.

(4) Synod. Antuerpien. sub. Mirco tit. 9. cap. 3.

(5) Synod. Cameracen. an. 1550.

(6) Synod. II Provinc. Mechlinien. tit. 1. cap. 3.

(7) Synod. II Provinc. Mechlinien. tit. 20. cap. 4. — Synod. Provin. Pragen. an. 1860, tit. 2. cap. 7.

(8) Synod. Valens. an. 529. can. 1. — Synod. Nannet. relat. in cap. 3. *de vit. et hon. clericor.* — Synod. Burdigal. an. 1583. tit. 27.

(9) Synod. I Provin. Mechlin. tit. *de Scholis* cap. 2. — Synod. Provin. Colocen. an. 1863, tit. 6. — Synod. Provin. (Hibern.) apud Maynooth anno 1875.

(10) Synod. Nannet. sup. cit. — Synod. Antuerp. sup. cit. — Synod. Prov. Burdig. an. 1850. tit. 6. cap. 3.

(11) Synod. Prov. Vienn. ann. 1858, tit. 6. cap. 8. — Synod. Prov. Ultraiect. an. 1865. tit. 3. cap. 2.

(12) Synod. Prov. Colocen. an. 1863. tit. 6. cap. 5. — Synod. Prov. Colonien. an. 1860, tit. 2. cap. 23. — Synod. Prov. Ultraiect. an. 1863. tit. 9. cap. 5.

(13) Syn. I Prov. Cameracen. tit. *de Scholis*, cap. 2.

(14) Decret. XIV.

Apostolicae licentia speciali (1). Postmodum Tridentina Synodus in eodem genere quidquam operum fieri prohibuit « sine Episcopi, in cu- » ius dioecesi erigenda sunt, licentia prius ob- » tenta (2) »: quo tamen Concilii decreto haud est superioribus legibus derogatum, veniam ab Apostolica Sede impetrari iubentibus. Quapropter cum ea in re liberius passim ageretur, Urbanus VIII (3) pravam consuetudinem emendaturus, opera eiusmodi improbavit tam quae sine venia Episcopi, quam quae sola illius auctoritate susciperentur, et veterum canonum simul Conciliique Tridentini leges omnino in posterum servari decrevit. — Huc etiam spectavit Innocentius X. in Constit. *Instaurandae* Idibus Octobris MDCLII, qua praecepit ut nemo ex familiis regularibus « domos vel loca quae- » cumque de novo recipere vel fundare prae- » sumat absque Sedis Apostolicae licentia spe- » ciali ». Quare communis hodie sententia est, cui favet passim rerum iudicatarum auctoritas, non licere Regularibus, tam intra quam extra Italiam, nova monasteria aut conventus sive collegia fundare, sola Episcopi venia impetrata, sed indultam quoque a Sede Apostolica facultatem requiri (4). Iisdem insistens vestigiis sacrum Consilium christiano nomini propagando pluries decrevit, veniam Apostolicae Sedis et Episcopi aut Vicarii Apostolici ecclesiis collegiisque erigendis, etiam in missionibus, ubi religiosi sodales domos sedesque habeant, esse omnino necessariam (5). His ergo de causis ad propositum dubium respondemus; sodalibus religiosis novas sibi sedes constituere, erigendo novas ecclesias, aperiendove coenobia, collegia, scholas, nisi obtenta prius expressa licentia Ordinarii loci et Sedis Apostolicae, non licere.

Fieri solet utique subtilior inquisitio, an duplex ea venia sit impetranda, si non prorsus novum opus regularis familia moliatur; sed ea quae sunt instituta velit in alios usus convertere. Verum neque obscura, neque anceps erit futura responsio, si varios, qui accidere possunt casus distinguamus. Initio enim quis serio dubitet, an ea quae pietatis religionisque causa instituta sunt, liceat in usus a religione et pietate alienos convertere? Restat itaque ut de tribus hisce dumtaxat quaeratur, utrum nempe liceat dimovere de loco instituta alioque transferre: aut immutare in usum consentaneum, qualis esset si schola in ecclesiam, coenobium in collegium, in domum pupillis aegrotisque recipiendis, vel vicissim mutaretur; aut demum, priore usu retento, novam causam sive usum inducere. Iam vero quominus duo illa prima, privata ipsorum auctoritate, religiosi sodales efficiant, obstat decretum Bonifacii VIII, qui eos vetuit « ad habitandum domos vel loca » quaecumque de novo recipere, seu hactenus » recepta mutare » (6). Rursus qui fieri potest ex duobus illis alterutrum, nisi res recidat in fundationem novam « Monasteriorum, Colle- » giorum, domorum, conventuum et aliorum » Regularium locorum huiusmodi? » Atqui id perfici prohibuit Urbanus VIII per Constitutionem *Romanus Pontifex*, nisi « servata in om- » nibus et per omnia sacrorum canonum et » Concilii Tridentini forma ». Sic unum superest de quo contendatur: num priore usu retento, nova causa vel usus adiici valeat. Tunc autem pressius rem urgere oportet et accurate dispicere, utrum ea inductio alterius usus ad interiorem administrationem, disciplinamque domesticam spectet, velut si tirocinium aut collegium studiorum causa iunioribus sodalibus in coenobio constituatur: an fines interioris administrationis sit excessura, puta si inibi schola fiat aut collegium quod pateat etiam alienis. Plane si dictos fines excesserit, res redit ad alterutram illarum, quae a Bonifacio VIII et Urbano VIII fieri pro lubito, ceu diximus, prohibentur. Sin autem intra limites domesticae disciplinae mutatio contineatur, suo certe iure Regulares utentur; nisi forte leges fundationis obsistant. Ex quibus singillatim perpensis manifesto colligitur: Religiosis sodalibus non licere ea quae instituta sunt, in alios usus convertere absque expressa licentia Sedis Apostolicae et Ordinarii loci, nisi agatur de conversione, quae, salvis fundationis legibus, referatur dumtaxat ad internum regimen et disciplinam regularem.

Nunc ad illud progredimur controversiae caput, in quo de temporalibus missionum bonis disputatum est. Ex liberalitate fidelium ea parta bona sunt, qui cum sua sponte et voluntate dona largiantur, vel intuitu missionis id faciunt, vel eius qui missioni praeest. Iam si missionis intuitu donatio contigerit, ambigi solet, an viri religiosi quibus donum sit traditum, accepti et expensi rationem reddere Episcopo teneantur. Atque istud quidem fieri oportere, sacrum Consilium christiano nomini propagando super dubio proposito ob missiones Britannicas religiosis Ordinibus sive Institutis commissas die XIX Aprilis MDCCCLXIX, rescripsit

---

(1) Cap. *Religiosorum*, §. *confirmatas*, - de relig. domib. et cap. *Ex eo* de excess. praelat. in 6.

(2) Concil. Trident. sess. 25 cap. 3 *de Regular*.

(3) Constit. *Romanus Pontifex* XIII kalen. Septembris 1624.

(4) Bened. XIV, *de Synod. dioeces.* lib. 9, cap. 1, num. 9. — Monacelli *formul. legal.* part. 1, tit. 6, form. 19, num. 31.

(5) Sac. Congreg. de Prop. Fide in coetibus habitis diebus 22 Mart. 1669; 3 Novemb. 1688, 1704, 1768: 23 Aug. 1758; 30 Maii 1864; 17 Iulii 1865.

(6) Cap. *Cum ex eo* de excess. praelat. in 6.

in haec verba: « 1. Missionarii regulares bonorum temporalium, ad ipsos *qua regulares* spectantium, rationem Episcopis reddere non tenentur. 2. Eorum tamen bonorum, quae missioni, vel regularibus *intuitu missionis* tributa fuerunt, Episcopi ius habent ab iisdem missionariis regularibus, aeque ac a parochis cleri saecularis, rationem exigendi ». Quo vero tabulis accepti et expensi ratio constaret, sacer idem Coetus die x Maii anno MDCCCLXVIII in mandatis dederat ut bona missionum diligenter describerentur, ea secernendo quae propria missionum essent ab iis quae ad sodalitia sodalesve singulos pertinerent.

Nihil enimvero in his decernendis vel praecipiendis est actum, quod iuris communis doctrinis vulgatissimis apprime non congruat. Nam quaevis oblatio parocho aut alteri ecclesiae rectori data piae cuiusdam causae intuitu, ipsimet piae causae acquiritur. Ex quo fit, ut qui rem pecuniamve oblatam accepit, administratoris loco sit, cuius est illam erogare iuxta mentem et consilium largitoris (1). Quoniam vero administrantis officio incumbit rationes actus sui conficere, eique reddere cuius res gesta fuit (2), ideo parochus vel ecclesiae rector facere non potest quin rationes reddat Ordinario loci, cuius est iurisdictio et causae piae tutela (3). At missiones, de quibus apud Nos actum fuit, pleno iure ad Episcopum pertinent; huic ergo cuiusque oblationis earum intuitu collectae rationes oportet exhibere. Neque haec ex eo infirmantur, quod Urbanus II in Concilio Claromontano, aliique post eum Romani Pontifices decreverunt (4) circa ecclesias parochiales, quoad temporalia monasteriis iunctas, teneri vicarios respondere Episcopis de *plebis cura,* de temporalibus vero non ita, cum monasterio suo sint obnoxii; siquidem seposita etiam ratione historica unde ea profecta est iuris dispositio (5), certum exploratumque est, in iis pontificiis decretis ac litteris appellatione *temporalium,* beneficii fructus et quae beneficiati personae adhaerent compendia significari.

Quocirca ea confirmantes quae a s. Congregatione de Propaganda Fide rescripta et mandata sunt, statuimus, religiosos sodales, redditis Episcopo rationibus, docere debere de pecunia, intuitu missionum sibi allata, et quantum de ea et quos in usus impenderint aeque ac missionarios cleri saecularis, iuxta praedictas resolutiones eiusdem Congregationis die XIX Aprilis MDCCCLXIX, et Instructionem diei x Maii MDCCCLXVIII.

Tandem ne quis obrepat error aut dissensus in his quae modo iussimus exequendis, definiendum censemus, quae pecuniae, quaeque res viris religiosis oblatae intuitu missionum intelligantur. Namque receptum est hac in re, spectari primum oportere quid largitor voluerit; quod si non appareat, placuit, parocho vel rectori ecclesiae collatam donationem praesumi (6). At multum ab hac regula recessum est propter consuetudinem, quam quidam ecclesiastici iuris periti fere communem evasisse docent, cuius vi « hodie pene solae oblationes quae in Ecclesia sub Missis ad altare fiunt et quae pro administratione Sacramentorum, pro benedicendis nuptiis aut mulieribus post partum, pro exequiis et sepulturis, aut aliis similibus functionibus specialiter offeruntur, ad parochum spectant; consuetudine reliquas ferme omnes ecclesiis ipsis aut aliis certis finibus applicante » (7). Praeterea si in parochum rectoremve, a quibus spiritualia adiumenta fideles accipiunt (8), haud inconcinne praesumi potest collata liberalitas, ubi Ecclesia bonis praedita sit, per quae religionis decori et ministrorum tuitioni prospiciatur, longe aliud iudicium esse debet ubi eam bonorum copiam Ecclesia non habeat, ac liberalitate fidelis populi unice aut potissimum sustentetur. Tunc enim largitores putandi forent voluisse consulere cultus divini splendori et religionis dignitati, ea ratione et modo quem ecclesiastica auctoritas decerneret. Ideo apud christianos primaevos lege cautum fuerat ut pecunia omnis dono accepta, inter Ecclesiam, Episcopum, Clericos et egenos divideretur. Legis porro sese interponens auctoritas, si largitionum tempora et causas praestituat, illud efficit quoque, ne fideles semper pro arbitrio possint modum et finem designare in quem oblatam stipem erogari oporteat; nequit enim facere privatorum voluntas, ut quod a legitima potestate in bonum commune praecipitur certo destituatur effectu. Haec Nobis considerantibus visi sunt prudenter et opportune egisse Patres

---

(1) Fagnan. in cap. *Pastoralis, de his quae fiunt a Praelatis,* n. 29 — Card. de Luca *in Conc. Trid.* discur. 18, n. 5 — Reiffenst. Lib. 3 *Decret.* tit 30, n. 193.

(2) L. 1. §. *officio* ff. *de tutelae et rat. distr.* — L. 2 §. *et sane* ff. *de negot. gest.* L. *Curator.* L. *Tutor.* Cod. *de negot. gest.*

(3) Sac. Cong. Concilii *Nullius*, seu *Nonantulan. iurium parochialium* 27 Iunii 1744 ad dub. XII.

(4) Lucius II *ad Priorem S. Pancratii in Anglia,* Alexander III *ad Monaster. S. Arnulphi*, Lucius III *ad Superior. Praemonstrat. et ad Abbatissam S. Hilarii in dioecesi Fesulana.*

(5) Gonzal. Comment. in cap. I *de Cappel. Monach.*

(6) Argum. ex cap. *Pastoral.* 9 *de his quae fiunt a Praelat.* cap. *Transmissa, de Verb. sign.* ac praesertim cap. I *de Statu Monach.*

(7) Reiffenst. *L. 3 Decretal.* tit. 30 n. 193, Van Espen *ius eccles. univ.* part. 2, sect. 4., tit. 2, cap. 10, nn. 20 et 21.

(8) Argum. ex can. *quia Sacerdotes* 13. caus. 10 quaest. 1.

Concilii Provincialis Westmonasteriensis II, cum partim interpretantes piam et aequam donantium voluntatem, partim ea, quae Episcopis inest, utentes potestate imperandi pecuniae collationes decernendique quo tempore et qua de causa conferri oporteat, statuerunt in capite *de bonis ecclesiasticis,* quid censendum sit intuitu missionis collatum (1). Iubet igitur ratio, itemque Nos constituimus, hac in re religiosos ad leges Westmonasteriensis Synodi sese affatim accommodare oportere.

Sublatis controversiis cognitioni Nostrae propositis, confidimus, curam a Nobis in iis componendis adhibitam eo valituram, ut ad tranquillitatem et incrementum rei catholicae in Anglia non leviter conferat. Equidem pronunciationes Nostras ad iuris et aequitatis regulam studiose religioseque exegimus, nec dubitamus quin in iis exequendis par diligentia et religio eniteat illorum inter quos iudicium protulimus. Sic enim fiet, ut Episcoporum ductu et prudentia religiosi sodales de Anglicis missionibus apprime meriti strenue et alacriter e laboribus suis fructus salutis ferre pergant laetissimos, atque utrique (ut voce utamur Gregorii Magni ad Angliae Episcopos) *communi ... consilio, concordique actione quae sunt pro Christi zelo agenda disponant unanimiter, recte sen-*

---

(1) *Concilium Prov. Westmonast. II haec in rem habet:*

« I. Bona quae a fidelibus in Religionis propagationem et decorem, cleri sustentationem, pauperum sublevationem, aliosque pios usus erogantur, Deo et Ecclesiae donata censentur: eorumque administratores, seu curatores, sive viri ecclesiastici, sive laici fuerint, nihil amplius quam eorum dispensatores, Deo ipsi reddituri rationem, sunt habendi...

II. Igitur adlaborandum, ut omni modo determinetur (si dubium existat) intentio et animus donatoris vel testatoris alicuius fundi, usuique ab ipso definito, ipsius fructus accuratissime applicentur.

III. Si vero huiusmodi intentio non constet ex aliquo certo documento, servandae sunt regulae sive canones quibus de tali voluntate recte iudicari possit.

IV. Quotiescumque erigatur aut provideatur ecclesia, seu schola, sive aliud quodvis aedificium, usibus religionis destinatum, sive ex integro, sive ex parte pecuniis collatis a fidelibus, vel etiam a quavis societate piorum catholicorum eleemosynarum administratrice, eiusmodi aedificium habendum est veluti in perpetuum illi loco addictum. Et quamvis missio de qua agitur sit ab aliqua corporatione religiosa occupata et administrata, eleemosynae illae praesumuntur non corporationi ipsi, sed Dei cultui promovendo, et pauperum levamini fuisse collatae, eoque in loco ad hosce usus erogandae.

V. Similiter iudicandum, si ab aliquo benefactore talia aedificia alicubi provideantur, nisi certissime constet declarasse se in tali erectione, non loci eiusque fidelium commodum respexisse, sed Ordini illi donum voluisse conferre. (Regulae, sub numero praecedenti et sub hoc traditae quoad ius in fundationes, sunt applicandae ad novas tantum fundationes, cum de regularibus agitur).

VI. Non vero licebit Episcopo missionem legitime alicui Ordini religioso concreditam hoc titulo ipsi auferre. Respiciunt enim hae regulae solummodo casum in quo Regularis illa familia vel nequeat, vel nolit illius Missionis curam retinere; si exempli gratia a Superiore ab illo loco revocetur, vel alia quavis de causa cesset omnino, et non ad tempus dumtaxat, ibidem existere.

VII. Si vero aliqua Missio fundetur exclusive, sive longe maiore ex parte sumptibus alicuius religiosae familiae, quae iustis de causis atque in perpetuum alibi migrare potuerit velle, hortamur ut pactio clara fiat inter Episcopum et Superiores Ordinis, quid hoc in casu sit agendum, ne iura ex una parte laedantur neve scandalum ex altera oriatur, et grave animarum damnum emergat.

VIII. Multo minus licet clerico sive ipsi Episcopo bona ecclesiae alienare, sicut constat ex innumeris pene iuris canonici sanctionibus. Quod si propter causas ab ipso iure approbatas, contigerit talem alienationem esse necessariam, sacerdos nunquam sine Episcopi auctoritate, nec Episcopus absque iis cautionibus quae a lege canonica requiruntur illam efficere potest.

IX. In omni missione pecuniae quae a fidelibus contribuuntur modis infra recensendis, habendae sunt pro bonis ecclesiae, non pro muneribus datis sacerdoti. Ex ea namque pecunia, non solum eius honestae sustentationi, sed et sumptibus religiosi cultus, manutentioni fabricae, debitis solvendis, si quae sint, aliisque huiusmodi providendum est. Idcirco si discedere a Missione alicui sacerdoti contigerit in anni cursu, non ius habet ad ratam partem introitus annui nisi prius detrahatur pars iuste assignanda illis impensis. Similiter ea quae providerat pro ecclesiae usu ex ipsis reditibus ecclesiae, v. g. cereos, vinum pro SSmo Sacrificio, sacram suppellectilem post se relinquere debet, absque compensatione, nisi constare faciat hanc provisionem aequam rationem excedere.

X. Diversas quidem methodos colligendi pecunias pro missionum sustentatione praevalere omnibus satis patet. Sequentes imprimis non improbandas censemus, donec melius per caritatem fidelium provisum fuerit:

1. Sedium seu locorum assignatio certis personis seu familiis a quibus compensatio determinata datur ecclesiae.

2. Collectae ad Offertorium in ecclesia factae.

3. Pro consuetudine generaliter in Anglia vigente, solutio nummi determinati iuxta qualitatem loci occupandi, ab iis qui locum assignatum non habent, nolunt vero locum liberum, ut aiunt, occupare.

4. Conciones ab aliquo insigniori verbi Dei praecone, post quas vel generatim pro ecclesia vel pro aliqua eius parte seu attributione colliguntur assistentium eleemosynae, qui saepe ex aliis congregationibus occurrunt, stipemque conferunt.

5. Collectae quae vel de domo in domum fiunt, a viris ad hoc deputatis, vel per societates et confraternitates legitime institutas, vel exiguntur per decurias, seu centurias prout fieri solet in laudabili Societate Propagationis Fidei nuncupata, vel a ditioribus, statutis temporibus vel quotannis solvuntur.

XI. Quamvis equidem optandum esset plures ex hisce modis sustentandi ecclesiam posse e medio tolli, iam tamen experientia docuit adhuc impossibile esse talibus adiumentis omni ex parte supersedere. Ubi igitur usus iam inviguit unum vel plures ex ipsis adhibendi, continuari ita debet, ut nulla in eis innovatio absque Episcopi arbitrio introducatur.

Praesertim vero spatium liberum non minuatur neque coarctetur, eo inconsulto. Quidquid vero pecuniae per ista media ad missionem confluit, non ad ipsum sacerdotem, sed ad totas Missionis necessitates pertinere reputetur. Quidquid igitur suppellectilis, vel sacrae vel domesticae, ex his reditibus acquisierit sacerdos, vel quidquid in sarta tecta aedium sacrarum vel aedificiorum ad ecclesiam quomodocumque pertinentium con-

tiant, et quae senserunt, non sibimet discrepando perficiant (1). Concordiam hanc postulat paterna caritas Episcoporum in adiutores suos, et mutua cleri in Episcopos observantia; hanc concordiam flagitat finis communis qui situs est in salute animarum iunctis studiis ac viribus quaerenda; hanc eamdem exigit necessitas iis resistendi qui catholico nomini infensi sunt. Haec vires gignit, et infirmos quoque pares efficit ad grandia quaeque gerenda; haec signum est quod sinceros Christi discipulos ab iis disterminat qui se tales esse mentiuntur. Ad hanc igitur singulos et universos enixe cohortamur in Domino, rogantes cum Paulo ut impleant gaudium Nostrum, ut idem sapiant eamdem caritatem habentes, unanimes, idipsum sentientes (2).

Demum ut firmiter ea consistant quae constituimus, volumus atque decernimus, praesentes Litteras et in eis contenta quaecumque, etiam ex eo quod praedicti religiosi sodales et alii quicumque, in praemissis interesse habentes cuiusvis status, gradus, ordinis et dignitatis existant, seu alias specifica mentione digni, iis non consenserint, nec ad ea vocati et auditi, causaeque propter quas praesentes emanaverint sufficienter adductae, verificatae et iustificatae non fuerint, aut ex alia qualibet etiam quantumvis iuridica et privilegiata causa, colore et capite etiam in corpore iuris clauso, nullo unquam tempore de subreptionis vel obreptionis, aut nullitatis vitio seu intentionis Nostrae, vel interesse habentium consensus, aliove quolibet, quantumvis magno et substantiali, individuamque expressionem requirente defectu impugnari infringi, retractari, in controversiam vocari, aut ad terminos iuris reduci, seu adversus illas restitutionis in integrum aliudve quodcumque iuris remedium intentari vel impetrari; sed ipsas praesentes Litteras semper firmas, validas et efficaces existere et fore, quibuscumque iuris seu facti defectibus, qui adversus illas ad effectum impediendi vel retardandi eorum executionem quovis modo vel quavis de causa opponi possent minime refragantibus, suos plenarios et integros effectus obtinere, easque propterea, omnibus et singulis impedimentis penitus reiectis, ab illis ad quos spectat, et pro tempore quandocumque spectabit inviolabiliter servari; sicque et non aliter in praemissis per quoscumquae iudices ordinarios et delegatos iudicari ac definiri debere, ac irritum fore et inane si secus super his a quoquam quavis auctoritate scienter vel ignoranter contigerit attentari. Non obstantibus *etc.*

423

Ex Litt. encycl. S. C. Discipl. Regul. *12 Iunii 1883.* — Le istruzioni da darsi in proposito (alla espulsione) si compendiano nel senso che i superiori degli Ordini Religiosi, Congregazioni, Istituti ecc. deducano innanzi la S. C. medesima (della Disciplina) i motivi d' incorregibilità, la pervicacia dell' individuo; e dimandino al tempo istesso la facoltà del processo sommario, quale si concede, salvo sempre l'esame dei testimonî e la difesa del reo, fatta da un religioso *ex officio deputandum*; e che la sentenza di espulsione sia notificata all'Ordinario di origine del condannato, e al condannato stesso, a cui si riserva il diritto di appellarla presso la suddetta S. Congne.

---

servanda impenderit, non sibi sed Missioni providit ex bonis ad eam pertinentibus.

XII. Cum igitur sacerdos aliquis ad suam primum Missionem accedit, accipiat a Vicario Foraneo, vel ab alio deputato ab Episcopo, inventarium omnium ad Missionem pertinentium.

Tenetur autem aedificia et suppellectilem integra servare, imo potius meliorare, ut successori tantum saltem tradat, quantum ipse accepit. Quod si vel ad reficienda quae vetustate obsoleta et squalida evaserunt, vel ad maiorem locorum decorem nova seu venustiora providerit, distinguendum est quonam ex fonte ista provenerint.

1. Nam si ex proprio peculio, sive ex familiarum sibi bene affectarum donis, sive tandem ex ea parte proventuum ecclesiae, quae sibi competit pro sua honesta sustentatione, sacerdos haec sibi comparaverit, habenda erunt ut propria, ratione semper habita obligationis conservandi in bono statu ea quae accepit.

2. Si vero generatim proventibus Ecclesiae, vel donis sive collectis congregationis, vel tandem aere ab Episcopo vel administratoribus temporalium rerum dioeceseos concessae, fuerint haec conquisita, omnino Missioni addicta dicenda sunt, neque ullo pacto licet sacerdoti ea sibi vindicare.

XIII. Communiter etiam censendum, nisi contrarium pateat, iuxta regulam in iure traditam, ea quae ecclestiasticis usibus apta, donantur viro missionario, esse Missioni donata. Ea vero quae personalem habent usum, ipsi data reputantur; sicuti etiam res sacrae, si expresse veluti grati animi vel affectus pignus, a congregatione sacerdoti cuivis donentur.

XIV. Honoraria Missarum ad sacerdotis peculium pertinent. Similiter ubi viget usus, antiquus quidem in Anglia, temporibus solemnibus Paschae et Nativitatis Domini singulis sacerdotibus munuscula dandi, haec ad ipsos de iure pertinent. Caveat vero sacerdos, ne in suspicionem cadat aliquid recipiendi intuitu Sacramenti Poenitentiae ab ipso administrati.

XV. De applicatione pecuniae quae ex iuribus stolae provenit, non una eademque praxis per totam obtinet Ecclesiam. Etenim quamvis Ecclesia sordidum quaestum detestetur, ob quem pro Sacramentorum celebratione extorqueatur, vel exigatur pecunia a fidelibus ea petentibus, Concilium tamen Lateranense sub Innocentio III. anno 1215 habitum, praescripsit ut observarentur laudabiles consuetudines, quarum vigore oblationes ex occasione celebrationis Sacramentorum a fidelibus altaris ministris fiunt. Proventus ex hoc derivantes, ordinario sacerdotibus adiudicantur, quamvis diversis modis pro diversitate locorum distribuantur. Anteferenda vero videtur caeteris ea distributio quae magis ad allevanda onera Missionis possit conferre.

(1) Apud Bedam *Histor. Angl.* II, 29.
(2) Philip. II, 2.

424

Ex Instr. S. C. de Prop. Fide *18 Octobr. 1883* (Ad Vicarios Ap. Sin.) Postquam Vicarii Apostolici clero indigenae saeculari formando operam dederint, utilissimum opus aggrederentur, si ex ipso clero indigena aliquam Congregationem veluti dioecesanam cum votis simplicibus instituere satagerent. Id enim Sacra haec Congregatio, Vicariis quoque Apostolicis Indiarum iam anno 1869 pro illius regionis indole suadere contendit. Licet vero non idem sit utriusque gentis, Indicae nempe et Sinicae ingenium, cum Indi naturaliter dispositos se exhibeant ad regularem vitam amplectendam, tamen diffiteri nequit haud difficile fore hanc vitae rationem etiam in Sinensi Imperio introducere, si prius vitae communis in clero indigena methodus praemittatur; quandoquidem magna sunt emolumenta ex hoc perfectioris status cultu expectanda; cum exinde praestantiora virtutum exempla fidelibus eluceant, et huiusmodi viris regimen scholarum aliorumque iuventutis institutorum, sive praedicationis verbi Dei ministerium credi commodius possit. Optandum etiam est ut si qui ex indigenis certam vocationem ad Regulares Ordines in missionibus existentes ostendant, ii, sine detrimento tamen cleri saecularis, in eosdem admittantur. Quod si aliquod Institutum Regulare ex Europa vocari opportunum videatur, commendari licet desiderium conventus Pekinensis, ut vel Ordo Trappistarum vel aliud strictioris disciplinae Institutum introducatur. Id autem plurimum valiturum existimatur in Missione Thibetana tum propter specialem populorum ad arctioris vitae genus inclinationem, tum ut sanctioris austeritatis Instituto superstitiosis Lamarum exercitationibus occurratur.

425

S. C. de Prop. Fide – C. P. *18 Ianuarii 1886* — 1. Se convenga dare un' autentica interpretazione alle decisioni del *1880 (V. n. 420)* Ed in caso affermativo, se debba dichiararsi:

2. Da chi dipendano i missionarî della Compagnia di Gesù come religiosi; se cioè dal Superiore Regolare o dal Vicario Apostolico.

3. A chi spetti il diritto di cambiare le loro destinazioni.

4. Se la giurisdizione sui collegî o convitti nelle loro missioni spetti al Superiore Regolare o al Vicario apostolico.

5. A chi spetti l'amministrazione dei beni temporali appartenenti agli stessi collegî e convitti, o provenienti ai missionarî da particolari titoli, massime dalle cappellanie militari.

R. Ad 1. Affirmative.

Ad 2. Quatenus sunt Religiosi subduntur Superioribus Regularibus *vi voti,* iuxta Constitutiones Societatis: in casibus vero a iure nominatim expressis, et generatim in iis quae spectant ad curam animarum et Sacramentorum administrationem, subsunt Vicario Apostolico *obedientia canonica,* uti iam Clemens VIII sancivit in Indiam missos Religiosos « in concernentibus curam animarum Ordinario loci » subesse; in reliquis vero non Ordinario loci, » sed suis superioribus subiectos remanere. » (Clemens VIII. Bull. VI id. nov. 1601 *Religiosorum quorumcumque*).

Ad 3. Tum ad ministeria missionariorum curam animarum concernentia, tum ad curanda pia Instituta quae sunt in Vicarii Ap. potestate, ut seminaria, catecumenatus, hospitalia, scholae populares, et his similia, destinatio personarum quas superior Regularis praesentat, et collatio iurisdictionis pertinet ad Vicarium Apostolicum, ideoque etiam harum personarum remotio et translatio pertinent ad Vicarium Ap. et ad Superiorem Regularem iuxta normas statutas a Benedicto XIV. in Bulla « *Firmandis* §. 11. » id est: « Eveniente autem casu quo vel Episcopus, vel Superior Regularis aliquem ex » praedictis parochis ab exercitio curae removendum, eademque privandum esse iudicaverint, quoniam huiusmodi parochis sine » praevia Episcopi approbatione ad curam animarum accedere nequaquam licet, quamvis » sint amovibiles, dubitatum propterea fuit an » Episcopus posset ad huiusmodi remotiones » procedere sine superioris Regularis consensu, » et an remotionis causas eidem adducere, » easque verificare deberet; tum etiam an Regularis superior ad similem remotionem et » privationem suo iure deveniens, consensum » Episcopi exquirere suasque agendi rationes illi » notas atque probatas facere teneretur. Qua » de re supradicta Congregatio Concilii decrevit » huiusmodi parochos tam ab Episcopo quam » a superiore Regulari, aequo iure, non requisito » alterius consensu, ab animarum cura removeri posse, nec unum alteri causas iudicii » sui aperire, multoque minus probare et verificare debere. Id quod a Nobis in omnibus » approbatur et confirmatur ».

4. Quoad Collegia et Collegiorum scholas atque convictus in quibus religiosi viri secundum Ordinis sui praescripta iuventuti instituendae operam dare solent, et recta ratio postulat, et S. S. vult firma atque integra privilegia Regularibus concessa manere, adeoque tum regimen eorum Institutorum, tum personarum in iis destinatio ad Superiores Regulares spectat, iuxta Societatis Constitutiones, et, quatenus opus sit, facto verbo cum Ssmo. — (SSmus annuit).

Ad 5. Quoad administrationem redituum ex operibus religiosorum provenientium statuitur:

1. Administratio redituum Colleg. et Convictuum, item retributionum quae singulis cum

dispensatione Apostolica ex stipendiis Missarum et iuribus stolae vel ex industria personali proveniunt, ad Superiores Regulares pertinet.

2. Vicarius Apostolicus permittititur statuere cathedraticum quod sibi solvatur, antea a S. C. approbandum. Ex pensionibus vero capellanorum militarium, quod honestae eorum sustentationi superest, a Superiore Regulari totum tradatur Vicario Apostolico.

3. Proventus, de quibus dictum est, non extra Missionem, sed in operibus Missionis impendendi sunt; ad hunc finem Superior Regularis singulis trienniis S. Congñi rationem de iis reddere tenetur.

CAPUT XIII.

DE MONIALIBUS

426

S. C. Ep. et Reg. 2 *Maii 1617* et 7 *Iunii 1620* — S. C. statuit confessarios monialium debere esse in aetate supra quadraginta annos.

427

S. C. Concilii 2 *Septembr. 1617* — 1. An Archipresbyter Cathedralis, cui imminet cura animarum, possit esse Confessarius ordinarius Monialium?

2. An Episcopus possit denegare Monialibus petentibus Confessarium extraordinarium bis vel ter in anno?

3. An Confessarii ordinarii possint ultra triennium durare, et maxime per longum tempus?

4. An Confessionalia Monialium possint esse in Sacristiis, vel in domibus quas inhabitant Confessarii?

R. Ad 1. Non posse, sed posse indulgeri.

Ad 2. Non posse, immo teneri offerre.

Ad 3. Singulis trienniis mutari debere.

Ad 4. Non posse, sed extare debere in ecclesiis monasteriorum.

428

Const. Bened. PP. XIV. 5 *Augusti 1748* — Pastoralis curae nobis impositae munus, hanc, inter alias, sollicitudinem a Nobis exposcit, ut pusillorum animis in afflictione et angustia constitutis opportuna solatia ac remedia afferre non negligamus, quorum ope interiorem conscientiae tranquillitatem recuperare aut conservare valeant, sine qua impossibile est debitam Omnipotenti Deo servitutem alacri et prompta affectione exhibere. Huiusmodi angoribus et afflictionibus confici passim constat religiosas mulieres in claustris degentes, quibus certus et unicus Sacramenti Poenitentiae Minister a monasterii Praelato ad tres ut minimum annos designari solet; cui, si aliquando prae pudore vel alia quapiam de causa, non omnes conscientiae suae recessus aperire audeant, atque ideo Confessionis integritati detrahere incipiant, in barathrum perditionis aeternae se ipsas misere coniiciunt. Quod sane haud raro evenire, satis Nobis exploratum atque compertum est, tum ex iis quae in Apostolicae Poenitentiariae Officio tractari vidimus dum olim, in minoribus constituti, plurium annorum spatio, munus doctoris in Decretis in eodem Officio sustinuimus, tum etiam ex iis quae in Episcopalis Anconitanae primum, deinde in Metropolitanae Bononiensis Ecclesiae regimine frequenti usu cognovimus, tum demum ex his quae saepius ad Nos in Petri Cathedra octavum iam annum Dei miseratione residentes, deferri contingit, sive ex parte diversarum huiusmodi Monialium, quae animarum suarum angustias paternis oculis Nostris identidem subiicere coguntur, sive ex parte Venerabilium Fratrum Nostrorum Ecclesiarum Antistitum, qui Nobis earumdem Monialium in suis Dioecesibus existentium calamitates ex praeallegata causa ortas, aut viva voce aut per litteras non semel repraesentarunt, ac super ea re Apostolicae providentiae opem postularunt. Hinc est quod Nos, earum spiritualibus indigentiis per hanc Nostram perpetuo valituram Constitutionem opportune prospicere volentes, non quidem intendimus consultissimam illam et veteris disciplinae auctoritate roboratam legem tollere aut abrogare, qua generaliter statutum esse dignoscitur, ut pro singulis Monialium monasteriis unus duntaxat Confessarius deputetur, qui Sacramentales confessiones universae earum Communitatis excipiat, neque liceat unicuique Moniali peculiarem Confessarium pro libito sibi deligere, sed hoc dumtaxat Nobis propositum est constituere, ut si quando generalis huiusmodi legis rigor, in peculiaribus casibus, non sine animarum detrimento aut periculo servari posse videatur, in promptu sit opportunae dispensationis et indulgentiae remedia occurrentibus necessitatibus admovere.

Sane iamdudum S. Thomas Aquinas, scholarum princeps Ecclesiaeque Doctor, in *Supplemento tertiae partis,* quaest. 8, art. 4, ad

sextum, sive *in quartum sententiarum*, ex quo commentario desumptum est huiusmodi Supplementum, hoc Superioribus monitum dedit, ut subditis suis, quibus certum et unicum Confessarium designare solent, haud difficulter licentiam concedant confitendi peccata sua alteri sacerdoti: propterea quod multi infirmi et imbecilles animo reperiuntur, qui potius eligerent sine Sacramentali expiatione ex hac vita migrare, quam ipsa peccata certo alicui sacerdoti a Superiore designato aperire. Iam vero sacrosancti Concilii Tridentini Patres hanc legem distincte sanxerunt, sess. XXV cap. 10 *De Regular.*, ut Episcopi aliique monasteriorum Praelati subiectis sibi Monialibus Confessarium extraordinarium duabus aut tribus vicibus in singulos annos exhibere debeant, per haec verba: « Praeter ordinarium autem Con» fessorem alius extraordinarius ab Episcopo » aut aliis Superioribus bis aut ter in anno of» feratur, qui omnium Confessiones audire de» beat. » Quod quidem non alia de causa praescriptum fuit, quam quia satis constabat nonnullas aliquando Moniales esse, quae nulla ratione adduci possunt, ut aliquod peccatum suum ordinario Confessario confiteantur, adeo ut necesse omnino sit alterius Confessarii copiam ipsis suppetere, ut apud hunc de peccatis suis integre rite atque utiliter confiteri possint. Id ipsum probe animadvertit magnus Ecclesiae Dei Sacerdos, sanctus Carolus Borromaeus qui praedicti Concilii Tridentini absolutionem ope sua plurimum iuvit, eiusque executionem et observantiam in sua Mediolanensi civitate et provincia non sine immensis laboribus et curis invexit. Is enim hac de re decrevit: « Praeter» ea, Superiores ex Decreto sacri Tridentini » Concilii quotannis idoneum Confessorem ex» traordinarium Monialibus sibi subiectis exhi» beant, cui curent ut universae confiteantur, » ut quae huiusmodi indigent medicina, propter » aliquem occultum animae morbum, neque » ipsae eam postulare aut accipere ab usitato » Confessore unquam auderent, liberius me» deri suis malis possint ac diaboli laqueos » evadere, una cum reliquis Confessario novo » sua peccata confitendo, » uti legere est in *Actis Ecclesiae Mediolanen.* impress. anno 1599 pag. 53, in editione autem Lugdunensi tom. I pag. 46.

Porro quicumque Conciliaris Decreti sensus penitius introspexerit, non modo salutarem illius providentiam facile agnoscet, sed et circumspectam eiusdem aequitatem mirari debebit. Superioribus enim tantummodo iniungitur ut duabus tribusve vicibus infra annum Confessarium extraordinarium Monialibus exhibeant: *Bis aut ter in anno offeratur*. Huiusmodi autem Confessarius iubetur earum omnium Confessiones excipere, quotquot eidem confiteri velint: *Qui omnium Confessiones audire debeat*. Neque tamen omnibus ac singulis Monialibus praecipitur ut peccata sua extraordinario sacerdoti confiteantur. Nihil aliud enim requiritur ab omnibus in monasterio degentibus, tam scilicet a Superiorissa caeterisque Monialibus professis atque novitiis, quam a saecularibus quae vel educationis causa vel alio titulo in eodem Monasterio cum debitis facultatibus commorantur, nisi ut extraordinario Confessario singulae se sistant, sive ad Sacramentalem confessionem apud ipsum, si placuerit, peragendam, sive ad salutaria monita etiam extra Sacramentalem confessionem ab ipso accipienda. Atque ita prudentissime consultum est, ne, si Moniales aliquae extraordinarium Confessarium adirent, aliae autem coram ipso non comparerent, suspiciones atque oblocutiones excitarentur, et illae quidem censerentur necessarias habuisse causas, ob quas ad extraordinarii opem confugere coactae essent, aliae vero ab huiusmodi necessitatibus et causis immunes iudicarentur. Quam agendi rationem communi Doctorum calculo comprobatam, san. mem. praedecessor Noster Clemens Papa XI, Edicto suo (quod est 15 in secunda parte ipsius Bullarii) inviolabiliter servari mandavit, eamdemque omnium dioecesum consuetudo recepit. Nec aliud Nobis hac in re addendum superest, nisi ut Venerabiles Fratres Nostros Ecclesiarum Antistites enixe hortemur, ut, quamvis Tridentina Synodus de solis claustralibus Monialibus in praemisso Decreto loquatur, nihilominus eamdem disciplinae formam observent tam cum aliis Monialibus, quae licet clausurae legibus minime adstrictae sint, in communitate tamen vivunt, quam cum aliarum quarumcumque mulierum aut puellarum coetibus seu Conservatoriis, quoties tum illae quam istae unicum ordinarium Poenitentiae Ministrum a Superioribus designatum habeant.

Quaecumque enim circa Moniales in rigorosa clausura viventes cavenda sunt, eadem in aliis quibuscumque mulieribus, sive Regularibus sive saecularibus, in communitate aut collegio degentibus locum habere possunt, ideoque pari providentia iisdemque remediis arceri aut emendari debent. Et Nos quidem, quum hanc consuetudinem offerendi Confessarios extraordinarios bis aut ter in anno singulis tam Monialium non claustralium Communitatibus quam piis aliarum puellarum et mulierum coetibus et Communitatibus in Nostra civitate et dioecesi Bononiensi induxerimus (qua de re exstat Edictum Nostrum, n. 66, inter Pastorales Institutiones, italico primum sermone à Nobis vulgatas, deindeque in latinum conversas), omnibus testari possumus, vel potius debemus, uberem spiritualium utilitatum messem Nos inde evidenter collegisse. Quum vero super relati

conciliaris textus intelligentia nonnullae quaestiones alias excitatae, eaedemque iam pridem per opportuna Sedis Apostolicae Decreta definitae fuerint, operae pretium ducimus huiusmodi definitiones ab omnibus, ad quos spectat, omnino tenendas atque servandas, his Nostris Apostolicis Litteris complecti, et auctoritatis quoque Nostrae robore communitas, in praedictorum omnium notitiam deducere.

Et primo quaesitum fuit, ad quem Superiorem pertineat extraordinarium Confessorem Monialibus deputare atque offerre? Sed facilis fuit responsio, quam Nos quoque Decreto Nostro ratam habemus; huiusmodi scilicet deputationem ad eum regulariter spectare, ad quem pertinet Confessarii ordinarii electio et deputatio, ideoque Episcopus sive Ordinarius loci qui Monialibus sibi subiectis Confessarium ordinarium dare consuevit, idem Confessarium extraordinarium bis aut ter in anno ad normam Tridentinae sanctionis eisdem offerre tenetur; Praelatus vero regularis, ad quem pertinet ordinarium Confessarium subditis sibi Monialibus, servata Apostolicarum Constitutionum forma, designare et constituere, ipse etiam eisdem extraordinarium Confessarium in vim praefati Decreti et iuxta easdem Constitutiones, duobus aut tribus per annum temporibus exhibere potest ac debet. Quae tamen ideo regulariter obtinere diximus, quia si Episcopus aliquis (quod Deus avertat) adeo in hac re negligens adesset, ut Monialibus suis bis terve in anno extraordinarii Confessarii copiam facere praetermitteret, obtendens, ut moris est, nullam hac de re Monialibus ipsis sollicitudinem aut curam esse, tunc volumus dilectum filium Nostrum S. R. E. Cardinalem modernum et pro tempore existentem Maiorem Poenitentiarium, statim ac pro parte Monialium huiusmodi requisitus fuerit, Ordinarii Pastoris negligentiam supplere debere, earumque monasterio extraordinarium Confessarium, ex eorum tamen numero qui ad excipiendas Monialium Confessiones ab ipso Ordinario loci approbati fuerint, cum omnibus necessariis et opportunis facultatibus concedere et deputare. Quod si Praelatus Regularis eamdem Concilii legem de Confessore extraordinario bis aut ter in anno Monialibus sibi subiectis exhibendo similiter implere neglexerit, tum locus fiet Decreto Cong. S. R. Ecclesiae Cardinalium ad ipsius Concilii interpretationem et executionem auctoritate Apostolica deputatorum, quo scilicet eadem Congregatio ad quaestionem ab Episcopo Vercellensi propositam die 23 augusti anni 1631, rescripsit ut infra: *Episcopus Vercellen. supplicat sibi responderi: an deputatio Confessarii extraordinarii Monialium Regularibus subiectarum spectet ad Ordinarium loci. — S. C. censuit: ad Episcopum non pertinere, nisi in casu negligentiae eorumdem Regularium*; ut videre licet Decretorum lib. XIV p. 493. Nec aliter respondit quaestionibus ab Episcopis Belgii exhibitis, die 6 aprilis anno 1647, ut legitur Decretor. lib. XVIII, pag. 397. Quae quidem Rescripta et Decreta, Nos etiam praesentium tenore et Apostolica auctoritate, in omnibus et per omnia approbamus et confirmamus.

Quum autem Tridentina Synodus de universa quidem Monialium communitate, ut supra, decreverit, sed nihil de singulis Monialibus statuerit, ut patet legenti textum citati capitis X, utque etiam iam usque ab anno 1575 iudicatum fuit ab ipsa Cong. Cardinalium Concilii Interpretum per subsequens Rescriptum, quod exstat Decret. Lib. IV, pag. 90: « Sacra » etc., censuit extraordinarium Confessorem offerendum non alicui Moniali singulariter, sed » omnibus Monialibus universe, ut omnium » Confessiones audire debeat; in arbitrio tamen » cuiusque Monialis esse ut Confessario extra» ordinario velit confiteri; » hinc ortum habuit alterum controversiae seu dubitationis caput: an scilicet, ubi iam universae Communitati bis terve infra annum Confessarii extraordinarii copia facta est, et nihilominus aliqua Monialis Confessarium peculiarem extra ordinem sibi concedi petit, an, inquam, huiusmodi petitioni sit indulgendum? Id autem primo loco quaesitum fuit, proposito casu Monialis graviter aegrotantis, quae, in mortis periculo, pro spirituali consolatione postulet alium sacerdotem qui tunc non sit ordinarius Monasterii Confessor, suprema sibi ecclesiasticae pietatis officia et Poenitentiae Sacramentum ministrare. Huic annuendum facile esse praedicta Congregatio pluries iudicavit, ut videre est ipsius Decretor. lib. XVIII, pag. 322 a tergo, sub die 6 aprilis anni 1647, et eodem libro pag. 586, die 22 feb. anni 1649, quae pariter Decreta a Nobis, praesentium tenore, approbantur et confirmantur, ut, scilicet, Episcopi subiectis sibi Monialibus, in gravi infirmitate constitutis et id expetentibus, peculiarem Confessarium concedere debeant; iidemque etiam idipsum praestent erga Moniales Regularibus Praelatis subiectas, quum aliqua ex illis a suo Superiori Regulari huiusmodi gratiam impetrare non potuerit. In hoc autem casu, nihil statuitur de Cardinali Maiore Poenitentiario, non ideo, quia nequeat is pro singulis Monialibus idem facere quod supra diximus eumdem pro toto monasterio facere posse, sed quia tunc, ob temporis angustias, interclusa praesumitur via recurrendi ad ipsius officium. Quod si nihilominus ipsius adeundi tempus et modus suppetat, ad eum pertinebit, eadem prorsus ratione, peculiaribus supplicantium necessitatibus providere, qua dictum est superius, universae Religiosae Communitati ab ipso consulendum esse.

Actum deinde fuit de peculiaribus quibusdam Monialibus, quae nec corpore infirmae, nec morti proximae, ordinario tamen Ministro confiteri obfirmate recusant. Istarum quoque animi debilitas commiseranda est et sublevanda, adeoque, ubi earum reluctantia superari nequeat, Confessarius extra ordinem deputandus est, qui earum Confessiones peculiariter excipiat. Id vero, circa Moniales Episcopo seu Ordinario loci subiectas, ab ipso Ordinario praestari debet. Quod autem ad illas pertinet quae Regularium regimini subsunt, ad Regularem Praelatum pertinet, servatis servandis, peculiarem ipsis destinare Confessarium ex approbatis ab Ordinario ad Confessiones Monialium; vel, si sacerdos ille cui eiusmodi Monialis confiteri cupit, pro illis non sit approbatus, cum ipso Ordinario agendum erit, ut pro excipienda saltem illius Monialis Confessione, et pro tot vicibus quot expedire iudicabitur, eumdem approbet. Sin autem contingat (neque id adeo rarum est) ut Regularis Superior ad concedendum huiusmodi Confessarium extraordinarium Moniali communem Confessarium recusanti nullo pacto adduci possit, iam huic casui provisum est per Decretum anno 1573 a praedicta Congregatione Concilii editum et a fel. record. Gregorio Papa XIII, tunc Apostolicum thronum obtinente, approbatum et confirmatum, quod nunc iterum confirmationis Nostrae auctoritate roboramus. Decreti verba, relata Lib. I Decretorum ipsius Congregationis, p. 66 a tergo, haec sunt: « Monialis per aliquod tempus noluit confiteri » Confessariis Regularibus. Dubitatum fuit: an » Episcopus Regiensis posset dare dictae Moniali Confessorem alterius Ordinis Regularem » vel saecularem cui illa semel vel pluries confiteatur peccata sua, et a quo absolvi possit? » SS. D. N. etiam ex sententia Cong. Concilii » declaravit: dictum caput decimum ita esse » intelligendum, ut etiam possit Episcopus concedere Confessarium alterius Ordinis vel saecularem. » Praeterea nihil obstat quominus ipsa Monialis recursum habeat ad Cardinalem Maiorem Poenitentiarium, a quo ipsi providendum erit, ut supra dictum est, per deputationem Confessarii ex approbatis ad Moniales, apud quem illa confiteatur.

Quaesitum denique fuit de Monialibus illis quae neque aegrotant neque recusant ordinarium Poenitentiae Ministrum a monasterii Praelato pro universa Communitate deputatum, verum pro maiori animi sui quiete atque ulteriori in via Dei progressu, facultatem petunt confitendi aliquoties sacerdoti ad excipiendas Monialium confessiones iam approbato. Qua de re non semel Nobis in minori statu degentibus accidit, ut cum aliquibus Episcopis aut Regularibus Monialium Superioribus agere debuerimus. Porro in aliquos ex iis incidimus plus nimio severos, qui aspera quadam verborum brevitate respondebant, quod, quum Moniali postulanti libera fuisset facultas confitendi extraordinario sacerdoti, qui universae Communitati non semel eo anno iam datus fuerat, tunc oportebat eam conscientiae suae consuluisse: quod si oblata commoditate uti noluerat, id sibi imputaret, neque pergeret Superiori molestiam afferre, ut peculiarem Confessarium extra ordinem ipsi concederet. Nobis autem obiicientibus Monialem huiusmodi ad Apostolicae Poenitentiariae Officium facile recursum habituram ibique haud aegre impetraturam id quod ab ipsis Superioribus ei denegatum fuisset, iterum constanter respondebant extraordinarium huiusmodi Confessarium, post impletam ab ipsis erga universum monasterium Tridentini Concilii legem, ab alio quidem concedi posse, sed a se nunquam concessurum iri.

At vero neque tunc Nobis arridebat, neque profecto nunc Nobis placet rigida isthaec agendi ratio. Persuasum enim habebamus adeoque habemus, non solum integrae Communitati, sed singulis etiam Monialibus indulgendum esse in iis rebus, quae iuste et rationabiliter petuntur, maxime quum illae ad earum conscientiae quietem et securitatem conferre dignoscuntur. Neque sane huiusmodi postulationes, aut temere exaudiri, aut sine causa reiici debere censemus, sed inquirendum in primis esse de qualitatibus tum Monialis quae Confessarium extra ordinem petit, tum Confessarii qui ab ea requiritur, ut, utrisque diligenter inspectis, deliberari possit an illius votis annuendum sit an non. Si enim Monialis, ex una parte, nullum det adversae suspicioni locum, ex altera vero, Confessarius non modo legitimam Ordinarii approbationem, sed etiam commune probitatis testimonium pro se habeat, nullo modo probare possumus tam firmum huiusmodi Praelatorum in renuendo propositum; nec intelligimus cur post Confessarium extraordinarium integrae Communitati, iuxta legem Concilii Tridentini, oblatum, nulla omnino Monialibus singulis spes relinquatur obtinendi peculiarem Confessarium, cuius consilio et opera, iustis fortasse de causis, indigere se arbitrentur. Non ita sane hac de re sentiebat sapientissimus ille animarum rector S. Franciscus Salesius, cuius doctrinae summam, ex illius Operibus tum editis tum manu scriptis collectam, bon. mem. Ioannes Petrus Le Camus, Episcopus Bellecensis, iusto volumine complexus est, cui titulum fecit: *Spiritus S. Francisci Salesii*. In huius compendio, quod ex gallico in italicum sermonem conversum, Venetiis, anno 1745, pro quarta vice typis editum est, parte XVII, cap. 6, aperte legitur, quod quum beatus Episcopus non ita intelligeret praemis-

sum Concilii Tridentini Decretum, ut vetitum existimaret Confessarium extraordinarium, pluribus etiam quam tribus vicibus in anno, Religiosae Communitati offerre: quae quidem sententia plures habet suffragatores, quos refert Diana, in Editione coordinata, tom. VII, tractatus 1, res. 348; non solum solebat suis Monialibus Visitationis B. M. V. quater in anno videlicet in singulis hebdomadis quatuor Temporum, Confessarium extraordinarium deputare, verum etiam earum respectivis Superioribus commendatum reliquit ut singulis Monialibus, quae non ex animi levitate, neque ex indiscreta affectionis singularitate, Confessarium extraordinarium peculiariter peterent, haud se difficiles in eo concedendo praeberent. Nec aliter se gerere consuevit ven. mem. Gregorius Cardinalis Barbadicus, Episcopus Patavinus; Is enim, ut testatur illius quondam Vicarius generalis, Ioannes Clericatus, in tractatu *de Poenitentia,* decis. 41, num. 7, et Patrum Tridentinorum Decretum, quoad omnia Monialium monasteria in sua civitate et Dioecesi existentia, quotannis ıeipsa exequebatur, et nihilominus exorari se patiebatur a Monialibus quae aliquando, rationabilibus de causis, peculiarem pro se Confessarium expeterent. Huiusmodi regulis et exemplis Nostram quoque agendi rationem in spirituali Monialium regimine conformare curavimus, maximumque utilitatis et quietis fructum Nos inde percepisse cognovimus. Quapropter Venerabiles Fratres Ecclesiarum Antistites atque dilectos filios quarumcumque Religiosarum mulierum Rectores hortamur in Domino et enixe monemus ut eamdem viam, quoad fieri potest, insistere non recusent, et non adeo difficiles se praebeant peculiaribus Monialibus extraordinarium Confessarium aliquando expetentibus; quin potius, nisi aut Monialis postulantis, aut Confessarii requisiti qualitas aliter faciendum suadeant, earum iustis precibus obsecundare studeant: illud cogitantes, quod etsi liberum sit cuilibet Moniali Cardinalem Maiorem Poenitentiarium adire, cui ea in re facultas cumulativa cum omnibus locorum Ordinariis a Romano Pontifice tribuitur, nihilominus ea est aliquando necessitatis urgentia, ut remedium, quod de longinquo petendum est, non satis tempestive adveniat; et quamvis etiam quorumlibet negotiorum expeditiones, quae in Officio Poenitentiariae Apostolicae fiunt, ab omni vel minima pecuniae solutione inviolabiliter sunt immunes, non omnibus tamen Monialibus facile est invenire, qui earum negotia in Urbe procurare velit et possit.

Iam vero postrema superest quaestio, nimirum de qualitatibus Confessarii extraordinarii, qui vel pro universa Monialium Communitate vel pro aliqua Moniali peculiariter deputari debeat. Porro nullo unquam tempore dubitatum fuit, an in huiusmodi sacerdote aetatis maturitas, morum integritas, prudentiae lumen requiratur, quas quidem dotes in eo, qui ad huiusmodi munus adhibetur, necessarias esse omnes fatentur. Sicut etiam minime dubitatur, quin idem ab Ordinario loci specialiter pro Monialibus approbatus esse debeat, quum huiusmodi approbatio, ex Apostolicarum Constitutionum lege, omnino requiratur, non solum in omnibus tam ordinariis quam extraordinariis Confessariis, qui Monialibus, etiam Regularibus subiectis, ab earum respective superioribus deputantur, sed etiam in iis qui a Cardinali Maiori Poenitentiario conceduntur, etiam Apostolica Sede vacante, quo nimirum tempore amplioribus is pollet facultatibus, ut videre est in Nostra Constitutione super illius facultatibus edita, quae est 95. in tomo I. Bullarii Nostri, ubi paragrapho 54. eidem conceditur ut, vacante sede, *Monialibus Confessarios extra ordinem valeat deputare, si eos ex aliqua rationabili causa petierint, pro earum libitu inter approbatos ab Ordinario ad audiendas Monialium Confessiones eligendos.* Quamobrem ad id duntaxat redacta est controversia: an scilicet e clero saeculari an vero e Regulari eligendus sit huiusmodi Confessarius? Tum inter Regulares, an assumi possit ex quolibet Ordine alias permisso, an vero semper deputari debeat ex ipso Ordine Praelati Regularis ad quem monasterii regimen spectat?

Sane pro Monialibus Episcopo immediate subiectis regula est, ut ordinarius earum Confessor sit sacerdos saecularis, extraordinarium vero ex Ordinibus Regularibus saepissime assumi apud plerosque Episcopos usu receptum esse constat, deficiente forsan per singulas Dioeceses saecularium presbyterorum ad id muneris idoneorum copia. Regulares autem Praelati Monialibus sibi subiectis Confessarium ordinarium designant e suo ipsorum Ordine; extraordinarium autem etiam ex alio Ordine Regulari deputare possunt, iuxta Decretum a saepedicta Congregatione Concilii editum die 26 septembris 1595, ac relatum in libro III. Decretorum p. 143 a tergo, ubi sic legitur: *Sacra etc. respondit: Superiores Regulares teneri offerre Confessarium extraordinarium eiusdem Ordinis, alterius vero Ordinis posse quidem, sed non teneri.* Nunquam tamen, quod meminerimus, ullum sacerdotem saecularem, aut diversi Ordinis Regularem vidimus a regulari Praelato Monialibus sibi subiectis extraordinarium Confessorem deputari. Denique, quum aliquando evenire possit, ut, in casu negligentiae Superioris Regularis, ad Episcopum, ut supra dictum est, pertineat deputatio Confessarii extraordinarii, etiam pro Monialibus Regularium regimini subiectis, nulla ipse lege tenetur ad

huiusmodi Confessarium eligendum ex eo Ordine cuius est monasterii Praelatus, sed tali casu liberum est illi quemlibet idoneum presbyterum saecularem aut alterius Ordinis Regularem ad audiendas earum Monialium Confessiones deputare. At quum superioribus annis Apostolicae Sedi expositum fuisset, pluribus de causis iisque gravissimis, quas hic referre opus non est, non tam opportunum quam plane necessarium videri, ut Monialium monasteria Regularium regimini subiecta, semel saltem in anno Confessarium extraordinarium diversi Ordinis Regularem, aut e saeculari clero presbyterum haberent, huius rei examen, iubente felic. record. Praedecessore Nostro Innocentio Papa XIII, assumptum fuit a peculiari Congregatione ex quinque tunc existentibus S. R. E. Cardinalibus composita, cui Nos, tunc in minoribus constituti, in Secretarii munere operam praestabamus, quaeque per annum et ultra, singulis hebdomadis cogebatur ad discutienda et definienda quamplura ecclesiasticarum quaestionum capita, quae deinde inserta sunt in Apostolicis Litteris ab eodem Innocentio Praedecessore editis, die 13 maii anni 1723 quarum initium est: *Apostolici Ministerii,* quae etiam a san. mem. Praedecessore quoque Nostro Benedicto Papa XIII in forma specifica confirmatae fuerunt per alias similes Litteras datas die 23 septembris anni 1724.

Cum autem negotia, quae in ea Congregatione tractabantur, nullius privatas rationes attingerent, sed de restituenda potissimum Tridentini Concilii observantia in quibusdam Catholici Orbis regionibus, ut ferebatur, non parum labefactata, unice ageretur, necessarium minime iudicatum fuit aliquem velut in iudicium vocare, ad deducenda iura, si quae sibi adversus illa, quae decernenda viderentur, competere forsan putaret. Sed Nostra peculiaris cura erat, ad singula proposita capita totidem dissertationes unicuique ex praefatis Cardinalibus exhibendas elucubrare, ad demonstranda videlicet fundamenta illius disciplinae, quae in usum revocanda censebatur. Nec aliter se res habuit, quum in eadem Congregatione, ut praefertur, in deliberationem venit, an decernendum foret ut Regulares monasteriorum Praelati, una saltem ex tribus vicibus quibus extraordinarium Confessarium Monialibus sibi subiectis in annos singulos exhibere debent, aliquem saecularem aut alterius Ordinis Regularem presbyterum ad id deputare tenerentur, utque, ipsis hac in re deficientibus, liberum esset Episcopis Ordinariis eorum defectum supplere et emendare.

Verum quum Regularibus innotuisset a praedicta Congregatione conditum esse Decretum eorum intentioni contrarium, utpote qui minime adstringi volebant ad huiusmodi annuam deputationem Confessorum extraordinariorum e clero saeculari vel ex aliis Ordinibus, nonnullarum Religionum Procuratores generales petierunt admitti ad deducendas rationes quas huiusmodi Decreto obstare putabant; cumque id facile impetrassent, ac suam totiusque coetus Regularium causam per eximios illius temporis in Romana Curia advocatos defendi curassent, sed nihilominus praedicta Cardinalium Congregatio in priori sententia permansisset, placuit praefato Praedecessori Innocentio, antequam Decretum huiusmodi approbatione sua confirmaret, aliorum Cardinalium sententias audire. Itaque, exclusis illis omnibus qui ex ipsius Pontificis deputatione in praecedentibus Sessionibus per annum integrum negotia discusserant, aliisque advocatis Cardinalibus, quibus exhiberi secreto fecerat conscriptarum allegationum exempla, Nobis etiam adesse iussis, qui rationum momenta a priori Congregatione prae oculis habita, si opus esset, exponere possemus, novam Cardinalium Congregationem ex improviso coram se convocavit, in qua iterum proposita quaestio diligenter ac mature discussa fuit, ac demum ipse Pontifex, de ipsius Congregationis consilio et assensu, super hac re decrevit ut sequitur: « Cumque ex » eodem Concilio Tridentino Confessor extra» ordinarius bis aut ter in anno offerri Monia» libus debeat, qui omnium Confessiones au» diat, si in posterum Superiores regulares, » quoad monasteria ipsis subiecta, toties prae» dictum extraordinarium Confessorem depu» tare neglexerint, vel si etiam ex proprio eo» dem Ordine semper deputaverint, nec saltem » semel in anno ad id munus elegerint sacer» dotem aut saecularem, aut Regularem alte» rius diversi Ordinis professorem, in his ca» sibus, Episcopi, pro sui arbitrio et conscien» tia, deputationem huiusmodi facere possint, » nec illa quovis titulo aut praetextu a Supe» rioribus Regularibus valeat impediri. »

Praescriptum sane fuit huiusmodi Decretum ea occasione, qua agebatur de restituenda in certis quibusdam regionibus ecclesiastica disciplina ad formam Concilii Tridentini; verum ipsius Decreti vigor ad eas duntaxat regiones minime restrictus fuit, quum et animarum pericula, quae ex perpetua Confessorum eiusdem Ordinis deputatione timebantur, in omnibus monasteriis Regularium regimini subiectis locum habere possint; et quaecumque adversus Decretum ipsum adducta fuerunt, ex generalibus Ordinum Statutis et ex Constitutionibus Monialium Regularibus subiectarum fuerint desumpta. Cumque iudicatum fuerit ea omnia nequaquam obstare, quo minus ita decerneretur, sequitur ut, quamvis eidem Decreto causam dederint peculiarium quarumdam Regionum necessitates Apostolicae Sedi eo tempore

expositae, illud tamen generale sit, et universos per Orbem Regulares monasteriorum Monialium Praelatos afficere debeat. Cum vero deinde alter laudatus praedecessor Benedictus XIII Innocentii Litteras in forma specifica confirmaret, Nobis constat illius mentem fuisse, ut huiusmodi Decretum universalis et inviolabilis legis vim obtineret. Super quo nihilominus, ne ulla apud aliquos supersit dubitatio, Nos ipsi praesentium Litterarum vigore, ac motu proprio et certa scientia, deque Apostolicae potestatis plenitudine, ipsum relatum Innocentii praedecessosis Decretum, statutum, mandatum atque praeceptum, ad omnia per Orbem ubique existentia et Regularium regimini subiecta Monialium monasteria, quatenus opus sit, expresse extendentes et ampliantes, decernimus atque statuimus, ut singulis annis, incipiendo a proximo 1749, a Nativitate Domini decurrendo, Regulares monasteriorum Praelati teneantur bis aut ter in anno Confessarium extraordinarium universis Monialibus in iis degentibus offerre; si vero ipsi forsan huiusmodi Confessarii extraordinarii deputationes intra praescripta tempora omiserint, vel semper proprii Ordinis Regularem Sacerdotem ad hunc effectum deputaverint ita ut praefatae Moniales semel saltem in anno Confessarium extraordinarium e clero saeculari aut ex alio Ordine Regulari non habeant, ad Episcopos Dioecesanos, omni appellatione remota, devolvatur ius supplendi eorumdem Praelatorum defectum (si nempe, pensatis rerum circumstantiis, ita expediens esse iudicaverint) per deputationem confessarii extraordinarii quem tam in uno quam in altero casu, aut e clero saeculari aut ex alio Regulari Ordine, pro ipsorum arbitrio, deligere possint et valeant.

Quocirca, dilecto Filio Nostro S. E. R. Cardinali moderno Nostro et pro tempore existenti Romani Pontificis in Urbe eiusque Districtu Vicario in spiritualibus Generali earumdem praesentium tenore, committimus et mandamus ut haec nostra Decreta atque Statuta tam in omnibus eiusdem Almae Urbis monasteriis, quae Regularium regimini subsunt, quam in aliis quibusque Regularium aut saecularium mulierum aut puellarum Domibus seu Collegiis atque Conservatoriis, quibus unicus ordinarius Confessor a Superioribus deputari solet, in omnibus et per omnia iuxta earumdem Litterarum praescriptum, exactissime observari et adimpleri faciat, ne forte audiri contingat, quod cum magna animi nostri molestia dictum aliquando esse cognovimus, Apostolicas Constitutiones Romae quidem ferri et publicari, sed eas minime in ipsa Urbe ad effectum perduci.

Eamdem porro curam et sollicitudinem iniungimus et demandamus Venerabilibus Fratribus Patriarchis, Primatibus, Archiepiscopis et Episcopis per omnes universi Orbis Ecclesias constitutis, quibus, ut satis perspectum putamus voluntatis nostrae studium, tam in eorum rationabilibus querelis iustisque petitionibus suscipiendis, quam in corruptelis, quas irrepsisse iudicaverint, eliminandis; idque non ex ingenio Nostro quidquam statuendo, nec peregrinas novitates inducendo, sed veteres ut plurimum leges et regulas vigili Praedecessorum Nostrorum providentia iampridem constitutas, in pristinum debitumque vigorem et usum revocando; ita eosdem meminisse volumus, proprium zeli Pastoralis officium non in eo situm esse, ut adversus ea quae contra leges fiunt inutiliter deplorando declament, sed ut illa de medio tollere curent, adhibitis opportunis remediis in eum finem iam praestitutis, implorato etiam Apostolicae Sedis auxilio, ubi impedimentum aliquod eorum auctoritati et legum executioni afferri contingat, omnesque diligentias et curas, quas corrigendis abusibus ipsi fideliter impenderint, in irritum cedere videant.

Quoniam vero, tam in superius allegato Clementis XI Edicto quam in synodalibus plurium Episcoporum constitutionibus statutum esse conspicimus, ut quo tempore extraordinarius Confessor alicui Communitati deputatus ministerio suo fungitur, ordinarius Confessor nullum ipsi impedimentum afferre audeat, multoque minus praesumat per id temporis alicuius Monialis sive Superiorissae, sive Novitiae, sive Conversae, neque demum alterius cuiuscumque personae intra septa monasterii aut piae domus commorantis, Sacramentalem confessionem audire; Nos, id quoque approbatione Nostra roborantes et confirmantes, statuimus et mandamus ut Episcopi quidem, si de monasteriis aut Domibus eorum regimini subiectis agatur, Regulares autem Superiores, quod ad illas Communitates attinet quibus ipsi praesunt, pro huiusmodi legis implemento advigilent, et contravenientes meritis poenis coerceant et afficiant.

Ac demum quibuscumque Confessariis extraordinariis, qui vel alicui Communitati generaliter, vel peculiariter alicui personae in monasterio degenti, concessi ac deputati fuerint, districte inhibemus, sub poenis adversus accedentes ad monasteria Monialium et cum ipsis conversantes, praesertim Regulares, a praedecessoribus Nostris quandocumque statutis (quas etiam praesentium vigore confirmamus et innovamus), ne, postquam suum officium impleverint, ad idem monasterium ulterius accedere, aut ullius generis commercium intra ipsum quomodocumque continuare et fovere, etiam sub spiritualis causae aut necessitatis obtentu et colore, audeant aut praesumant. Decernentes etc.

429

S. C. de Prop. Fide – C. G. *11 Decembris 1838* — Utrum absque speciali consensu Ordinariorum orientalium missionarii latini possint excipere confessiones monialium (orientalium).

R. Negative, et servetur Const. Gregorii XV *Inscrutabili.* (1)

430

Ex Litt. S. C. Ep. et Reg. *30 Septembris 1864* (AD ARCHIEP. BALTIMOREN.) — Pluribus abhinc annis, ut optime novit Amplitudo Tua, nonnulla Sacrae huic Congregationi EE. et RR. proposita fuere dubia quoad votorum naturam, quae ab istarum regionum monialibus emittuntur. Cum vero nihil super iisdem S. Congregatio decernendum ante putaverit quam locorum Episcopos sententiam rogasset, acceptis tandem illorum responsionibus, minime distulit de universa rei ratione SSmo D. N. referre. Porro Sanctitas Sua, praevio rei examine ab aliquibus Emis ac Rmis huius S. C. Patribus habito, auditoque eorum voto, haec quae sequuntur statuit ac declaravit:

1. Vota quae a Monialibus a Visitatione B. M. V. nuncupatis emittuntur in monasteriis locorum Georgestoren, Mobile, Kaskiaskias, S. Aloysii et Baltimorae, vi rescriptorum a S. Sede ab iisdem iam obtentorum, esse solemnia.

2. Quoad clausuram, praedictas moniales uti posse facultatibus sibi in variis rescriptis a S. Sede concessis.

3. Ratione habita ad temporum, locorumque circumstantias, in posterum ab eisdem monialibus Visitationis, post expletum novitiatum emittenda esse vota simplicia: exactisque quinque annis a votorum simplicium professione, admitti eas posse ad vota solemnia nuncupanda, praeviis spiritualibus Exercitiis per decem dies; professas autem votorum simplicium frui et gaudere omnibus et singulis gratiis et favoribus spiritualibus quibus professae votorum solemnium fruuntur et gaudent.

4. Vota, quae ab aliis monialibus in monasteriis iam erectis emittuntur, esse simplicia, excepto casu quo rescriptum pro votis solemnibus emittendis ab Apostolica Sede obtinuerint.

5. Tandem in monasteriis in posterum erigendis in singulis Statibus Unitis, vota a monialibus emittenda esse simplicia.

Itaque de mandato Sanctitatis Suae declaratio haec ad A. Tuam per praesentes transmittitur, ut eam cum ceteris istorum locorum Ordinariis communicare velis ad rectum monasteriorum regimen ac disciplinam. (2)

431

Ex Litt. S. C. de Prop. Fide *16 Novembris 1870* (AD ARCHIEP. ULTRAIECTEN.) Cum sacerdos.... in ista dioecesi parochi munere fungens, labente mense Maio datis literis significaverit perutile futurum si in Sororum scholis adultiores pueri admitti possent, cumque et huiusmodi literae S. Congregationis examini subiectae fuerint, eadem S. C. remittendum esse decrevit Ordinario ut permittere possit admissionem puerorum usque ad duodecimum annum completum, in cubiculis tamen separatis, atque iis in locis ubi adsit necessitas vel evidens utilitas.

432

S. C. Concilii *24 Febr. 1872* — S. C. Concilii sub die 24 Ianuarii 1846 statuit posse Regulares cum stola et cruce Conventus et sine parochi interventu, deferre ad coemeterium commune Regularis defuncti cadaver, quod lege civili obstante, nequit in Conventu sepeliri, modo id fiat absque solemni pompa, et defunctus recto tramite deferatur ad coemeterium. Quaeritur itaque an huiusmodi decretum extendi etiam queat ad moniales Ordinariorum dioecesum iurisdictioni subiectas, ita ut ipsarum cadavera possint absque parochorum interventu ab ordinariis monasteriorum capellanis afferri, moderato at funere, ad commune coemeterium.

R. Affirmative, dummodo cadaver deferatur cum stola et cruce, sed absque pompa et recto tramite ad coemeterium.

433

S. C. Ep. et Reg. 22 *Aprilis 1872* — Episcopus N. Eminentiae Vestrae humiliter exponit quod nuper fusius relatis S. Congregationi EE. et RR. S. R. E. Cardinalium negotiis et consultationibus Episcoporum et Regularium praepositae difficultatibus, quibus obnoxia sit in propria dioecesi dispositio iuris canonici, vi cuius quolibet triennio mutandus sit mulierum Religiosarum Confessarius, ab eadem S. Congregatione Indultum sub die 6 februarii proxime elapsi obtinuerit, prout sequitur: « Vigore specialium facultatum a SSmo D. N.

---

(1) In Const *Inscrutabili Dei providentia* 5 Feb. 1522 haec habentur. « ... Confessores vero sive regulares » sive saeculares, quomodocumque exempti, tam ordi- » narii quam extraordinarii, ad confessiones monialium, » etiam Regularibus subiectarum, audiendas nullatenus » deputari valeant, nisi prius ab Episcopo dioecesano » idonei iudicentur, et approbationem, quae gratis con- » cedatur, obtineant.

(2) Alia de *Votis* V. in Parte III.

» concessarum, S. C. Episc. et Reg., attentis » expositis ab Episcopo N., eidem benigne facultatem tribuit, ad septennium duraturam, » Confessarios de quibus in precibus confirmandi » ita tamen ut si agatur de secundo triennio, » consensus duarum saltem ex tribus partibus » Sororum capitulariter ac per secreta suffragia » praestandus accedat; si vero de ulterioribus » trienniis, omnium piae domus Sororum consensus ut supra praestandus accedat. Contra» riis quibuscumque non obstantibus. — Romae » 6 februarii 1872. » Porro idem Episcopus N. circa praedicti Indulti applicationem variis dubiis detinetur, quorum solutionem humiliter expostulat:

1. Quomodo intelligenda sit haec vox *capitulariter?* Num tantum de Sororibus quae ordinarie Capitulo intersunt, et in eo iure suffragii gaudent, habentes vocem sive passivam, sive activam, vel de omnibus indiscriminatim Sororibus, etiam Novitiis, et de illis quae vocantur Conversae?

2. Adsunt in Dioecesi N., sicut in caeteris Galliarum, variae domus Sororum quae extra clausuram operibus caritatis externis addicuntur, nempe pauperum et aegrotorum sublevamini, vel puellarum educationi; illae domus non sunt perfecte sui iuris, sed sub regimine Congregationis generalis detinentur. A domo praecipua (maison-mère), in qua resident Superiorissa generalis illiusque Consiliariae, emanat directio, cui subiiciuntur illae domus particulares. Quin et Sorores non in eadem domo stabiliter permanent, sed saepius de domo in aliam transeunt, prout exigunt Congregationis necessitates. In istis igitur domibus nullum unquam fit Capitulum proprie dictum; si quaedam oboriuntur difficultates, si quae occurrunt mutanda, modificanda, instituenda, haec omnia semper referuntur Superiorissae generali eiusque Consiliariis definienda et statuenda. Porro quod attinet ad particulares illas domos, quomodo intelligenda et applicanda vox illa *capitulariter* de qua in praefato Indulto?

3. In multis parochiis, praesertim ruralibus, adsunt duae vel tres et vix quatuor praedictarum Congregationum Sorores puellarum educationi inservientes. Porro illae Sorores, communiter sed extra clausuram degentes, non habent sacellum privatum, sed ecclesiam parochialem sicut caeteri frequentant, ibidem Missae et caeteris Officiis adsistentes, Sacramenta tum Poenitentiae tum Eucharistiae recipientes; illae insuper Sorores saepius de parochia in aliam transeunt secundum Superiorissae generalis voluntatem. Porro, num in hisce circumstantiis applicanda sit iuris dispositio circa triennalem Confessariorum mutationem, praesertim cum in hisce paroeciis unicus tantum adsit presbyter, nempe parochus: et, si applicanda sit, quomodo etiam intelligenda sit vox illa *capitulariter?*

4. Voces illae *omnium piae domus Sororum consensus* debentne intelligi de *unanimitate absoluta* vel tantum *morali?*

R. Ad 1. Intelligendas esse eas tantum Sorores quae ordinarie Capitulo intersunt.

Ad 2. Intelligendum esse de iis Sororibus quae praefatas domos inhabitant tum quum triennium Confessarii completur, et vocem habent in Capitulo.

Ad 3. Sorores de quibus agitur posse peragere extra piam propriam domum Sacramentalem Confessionem penes quemcumque Confessarium ab Ordinario approbatum.

Ad 4. Affirmative ad primam partem, negative ad secundam.

434

Ex Litt. S. C. Ep. et Reg. *14 Maii 1872* — In ordine alla traslazione delle Suore spettanti ad Istituti soggetti ad una Superiora Generale per lo più è provveduto nelle respettive costituzioni, disponendosi in esse a forma del diritto comune che appartiene alla Superiora Generale il loro cambiamento nelle case dell'Istituto, ma in alcune delle dette costituzioni viene aggiunto che la Superiora Generale in ciò procurerà di mettersi di concerto con gli Ordinarii e, generalmente parlando, così in pratica si diportano le Superiore Generali. Siccome poi le case degli Istituti sono soggette alla giurisdizione degli Ordinarii dei luoghi ove esse esistono, così potranno essi visitarle ed emanare quei decreti che giudicano necessarii per togliere gli abusi che si fossero introdotti contro il Diritto comune, ed il disposto delle proprie costituzioni, anche in ciò che riguarda l'amministrazione e l'insegnamento; nulla però potranno aggiungere *contra vel praeter constitutiones.* E ciò con più ragione si verifica per le scuole esterne che ritengono le Suore, e per la direzione degli orfanotrofi ad esse affidati, poichè la sorveglianza sull'insegnamento ed educazione della gioventù spetta all'Ordinario locale.

435

S. C. S. Officii. *23 Nov. 1874* — 1. An loca in quibus excipi solent confessiones monialium habenda sint ut loca destinata ad audiendas confessiones, vel ut vera confessionalia.

2. An idem dicendum sit de locis constructis ad formam eorum in quibus excipi solent confessiones monialium claustralium, in quibus excipiuntur confessiones mulierum degentium in locis quae vulgo dicuntur *conservatorii, ritiri.*

3. Quatenus habenda sint ut vera confessio-

nalia, utrum talia censenda sint solum quoad moniales et alias degentes in praedictis locis, an etiam quoad alias mulieres extraneas.

R. Ad tria dubia prout exponuntur: Affirmative.

436

Ex Litt. S. C. Ep. et Reg. *20 Iulii 1875* — M. Arcivescovo d'Oregon ebbe proposto i seguenti dubbii, notando, per la chiara intelligenza del primo, che il dotto Arcivescovo avea citato un testo del Dottor S. Alfonso de' Liguori in cui dicendosi che i confessori delle monache, decorso il triennio, dichiaransi sospesi si aggiunge: *et hoc valet etiam pro confessariis Conservatoriorum:*

1. Nos sœurs de Charité et autres consacrées à l'education de la jeunesse sont elles comprises sous le nom de *Conservatorium?*

2. Si oui, l'Evêque peut-il autoriser le confesseur à les confesser *ultra triennium ratione deficientiae confessariorum idoneorum?*

3. La defense de la S. C. emporte-t-elle la nullité de l'absolution du confesseur autorisé par l'Evêque à confesser *ultra triennium?*

Questa S. C. de' Vescovi e Reg. per la risoluzione degli esposti quesiti, dopo udito l'oracolo di Sua Santità, avverte primieramente che in genere la prescrizione sul cambiamento del confessore triennale deve applicarsi non meno ai Monasteri ed ai Conservatorii che ad ogni altra società di donne conviventi *more communitatis,* i quali abbiano i confessori ordinarî, salvo che da particolari indulti ne fossero dispensati. Aggiunge similmente che lo stesso S. Consesso nell'anno 1846 ad una richiesta affine alla presente, che avea promosso il Vescovo Tridentino, se cioè fossero da cambiarsi nei singoli triennî i confessori anche quando, come avviene alle Suore di Carità inservienti agli ospedali, queste spessissimo sono trasferite da un luogo e da una casa ad una altra, avea già risposto in senso affermativo, concedendo però nello stesso tempo all'Ordinario le facoltà di confermarli una o anche due volte, osservate sempre le consuete condizioni in tale caso prescritte.

Da ultimo ha espressamente dichiarato la Santità Sua che il lasciar continuare un confessore nelle comunità di donne come sopra oltre un triennio senza dispensa della S. Sede alla quale esclusivamente appartiene il concederla, non importa nullità delle assoluzioni sagramentali, ma unicamente un esercizio illecito di quel sagro ministero. A rimuovere poi l'incertezza che tuttora rimaneva nell'animo di M. Arcivescovo di S. Francesco gioverà fargli considerare che ove le Suore o Figlie della Carità di S. Vincenzo de' Paoli della sua diocesi abbiano l'abitudine o debbano confessarsi dal parroco, accedendovi nella sua chiesa parrocchiale o in altra pubblica chiesa, non è questo il caso in cui è applicabile la inibizione data ai confessori di proseguire al di là del triennio, mentre la medesima è inflitta unicamente ai confessori ordinarî che si recano ad ascoltare le confessioni nei monasteri, conservatorî ed altri luoghi ove convivono donne in forma di comunità.

437

Ex Litt. S. C. de Prop. Fide *20 Februarii 1877* (AD VIC. AP. AEGYPTI) — Quanto al dubbio sul confessore delle Suore che dirigono le scuole o assistono all'ospedale sembra doversi ritenere che se le medesime vivono in communità ed hanno uno speciale confessore, questi va soggetto alle regole generali, e dovrà approvarsi di triennio in triennio. Ma se le medesime si confessano nella chiesa pubblica, o dal parroco, se questo è il solo sacerdote residente nel luogo, o da altro confessore, siccome non si verifica nello stretto senso che o l'uno o l'altro sia il confessore ordinario della comunità, così per lui non occorre alcuna deputazione o conferma.

438

S. C. S. Officii. *22 Decembris 1880* — EPISCOPUS *N.* –Vi Constitutionis *Apostolicae Sedis* (Pii PP. IX) Moniales e clausura exeuntes extra casus et formam a S. Pio PP. V. in Constitut. *Decori* praescriptam, excommunicationi latae sententiae Romano Pontifici reservatae subiiciuntur. Sed in hac dioecesi, ut etiam in pluribus aliis, omnino ab immemorabili conceditur iisdem egressus ex causis gravibus, ab Episcopo recognitis et probatis, iuxta Concilium Trid. et nulla ratione habita Constitutionis Pianae. Quaeritur ergo utrum particularis ea et immemorabilis consuetudo per dictam novam Constitutionem abrogata censeri debeat, an aut continuari possit.

R. Affirmative ad primam partem; Negative ad secundam: nempe quoad egressum monialium a clausura servandam esse Constitutionem S. Pii V. *Decori,* contraria consuetudine non obstante. (1)

---

(1) In Const. de qua agitur *(24 Ian. 1570)* Pontifex vetat omnino moniales « etiam infirmitatis seu alio» rum monasteriorum, etiam eis subiectorum, aut do» morum parentum aliorumve consanguineorum visi» tandorum, aliave occasione et praetextu, nisi ex causa » magni incendii vel infirmitatis leprae aut epidemiae, » quae tamen infirmitas, praeter alios Ordinum supe» riores quibus cura monasteriorum incumberet, etiam » per Episcopum seu alium loci Ordinarium, etiam si » praedicta monasteria ab Episcoporum et Ordinariorum

439

Ex Instr. S. C. de Prop. Fide *18 Octobris 1883* (AD VICARIOS AP. SIN.) — Neque minorem curam Vicarii Ap. impendant necesse est ad ea excolenda instituta quae religiosas mulieres respiciunt. Qua in re sacer Emorum Patrum consessus laudibus prosecutus est quae a Conventu Pekinensi et Sutchuensi stabilita sunt circa virgines sive in domibus religiosis una degentes, sive in domibus suis commorantes. Cum enim in hisce conventibus veteris Synodi Sutchuensis eiusque appendicis dispositiones commendentur, Emi Patres voluerunt ut eadem monita et decreta ab omnibus aliis Vicariis Apostolicis in Imperio Sinensi degentibus prae oculis haberentur. Imprimis vero curandum est ut singuli praesules hanc Sacram Congregationem reddant certiorem de ratione qua istae virgines sive in communitate sive extra se gerunt, et de votis quae ipsae emittunt; interea tamen ipsi Vicarii Apostolici satagant ut, quantum fieri potest, omnes istae devotae foeminae, quae virginitatem suam Deo devovere intendunt, in quadam communitate vivant et aliquod europaeum religiosarum Institutum ipsis proponatur, a quo facilius vitae sanctimonialis regulas et commoda mutuentur. Quae vero in domibus suis vivere coguntur, eae nullum externum suae professionis signum habeant vota vero temporanea emittant, nisi aetas superadulta, aut extraordinarium virtutum exercitium in casu aliquo particulari aliud suadere videatur.

440

S. C. Ep. et Reg. *16 Iulii 1884* — 1. An Episcopus, auctoritate propria, permittere valeat ut recipi possint in monasteriis clausurae subiectis mulieres quae ingredi cupiunt veluti pensionariae.

2. Pariter potestne Ordinarius auctoritate propria, ad tempus vel in perpetuum monialem aliquam de uno ad aliud monasterium transferre, etiam Ordinis eiusdem, iusta interveniente causa?

3. Potestne tandem Ordinarius, auctoritate propria, transferre aliquam monialem, quando eadem electa fuerit in superiorissam alterius monasterii, aut censeat utilem esse et expedire translationem eiusmodi cum hoc munere?

R. Negative in omnibus.

441

S. C. de Prop. Fide. – C. G. *26 Ianuarii 1885* — Sacrarum Congregationum principium est saepissime declaratum, Institutorum monialium quae propagantur in plures dioeceses, et habent suam moderatricem generalem nullum Archiepiscopum vel Episcopum posse esse superiorem, sed reguntur a moderatrice generali, ita ut domus et sorores singularum dioecesium subsint singulorum Ordinariorum iurisdictioni, iuxta normas a ss. canonibus statutas.

442

Ex Litt. S. C. Ep. et Reg. *4 Augusti 1888* (AD ARCHIEP. BURDIGALEN.) Ex parte officialis istius curiae ecclesiasticae expositum nuper fuit, quod in omnibus fere familiis Religiosis, praescribuntur in Statutis certi dies, in quibus omnes ad sacram Communionem accedere debent; et quod multi Communionum catalogum ita intelligunt, quasi nulli sit licitum saepius communicare, etiam de consilio confessarii, nisi accedat quoque formalis consensus superioris vel superiorissae. — Quibus expositis, quaesitum proponit quaenam sit mens Ecclesiae quando approbat haec statuta circa Communionem in familiis Religiosis, an haberi debeant ut *prohibitiva* ne plures fiant communiones; vel praeceptiva, ita ut omnes conentur ita vivere, ut mereantur ad sacram Communionem accedere saltem in illis diebus.

Itaque S. haec Congregatio Episcoporum ac Regularium, omnibus perpensis, respondit:

Negative ad 1. partem, at facultatem frequentius ad S. Synaxim accedendi relinquendam esse privative iudicio confessarii, excluso consensu superioris vel superiorissae. —

Affirmative ad 2. partem, quoties rationabilis causa non obstet.

» iurisdictione exempta esse reperiantur, cognita et expresse in scriptis approbata sit, a monasteriis praefatis exire, sed nec in praedictis casibus, extra illa, nisi ad necessarium tempus stare licere; aliter autem quam ut praefertur egredientes, seu licentiam exeundi quomodocumque concedentes, nec non comitantes, » ac illarum receptatrices personas, sive laicas aut saeculares vel ecclesiasticas, consanguineas vel non, excommunicationis maioris latae sententiae vinculo, statim eo ipso, absque aliqua declaratione subiacere, a quo praeterquam a Rom. Pontifice, nisi in mortis articulo, absolvi nequeant. »

CAPUT XIV.

DE PIIS INSTITUTIS ET SODALITATIBUS

443

S. C. de Prop. Fide - C. P. Pro Sin. *28 Augusti 1678 — Petitio :* Ut Confraternitatibus a Vicariis Ap. erectis in Tunkino et Cocincina sub nomine *Amatorum Crucis* concedantur solitae Indulgentiae, et signanter Plenaria pro die ingressus, pro die festivo a Vicario Ap. declarando, et in articulo mortis, aliaeque Indulgentiae particulares pro festivitatibus Epiphaniae, Annunciationis, SS. Petri et Pauli, Angeli Custodis, ac etiam pro cunctis officiis et operibus pietatis, quae a confratribus dictarum Confraternitatum exerceri solent.

R. Dentur Indulgentiae petitae, et ad Secretarium cum Secretario S. C. Indulgentiarum.

444

S. C. Rituum. *10 Decembr. 1703* – Urbis et Orbis. 1. An Confraternitates laicorum legitime erectae in ecclesiis parochialibus habeant dependentiam a parocho in explendis functionibus ecclesiasticis non parochialibus.

2. An dictae Confraternitates erectae in cappellis, oratoriis tam publicis quam privatis adnexis parochialibus ecclesiis et ab eis dependentibus, habeant dictam dependentiam a parocho quoad dictas functiones.

3. An confraternitates erectae in ecclesiis publicis habeant quoad easdem functiones aliquam dependentiam a parocho intra cuius parochiae limites sitae sunt ecclesiae.

4. An Confraternitates erectae in oratoriis tum publicis tum privatis seiunctis ab ecclesiis parochialibus, quoad dictas functiones ecclesiasticas habeant dictam dependentiam a parocho.

. . . .

14. An in dictis oratoriis privatis Confraternitatum per confratres statis horis recitari possint horae canonicae cum cantu vel non, absque licentia parochi.

15. An in dictis oratoriis privatis sit licita celebratio Missae privatae, assentiente Ordinario loci, et contradicente parocho.

16. An cappellani Confraternitatum possint populo denunciare festivitates et vigilias occurrentes in hebdomada absque licentia parochi.

17. An parochus, invitis Confratribus, docere possit doctrinam christianam in praedictis ecclesiis et oratoriis publicis vel privatis, a parochiali divisis et separatis.

18. An in saepedictis ecclesiis publicis Confraternitatum possint haberi publicae conciones, etiam per totum cursum Quadragesimae vel Adventus, cum licentia Ordinarii, et absque licentia parochi.

19. An in eisdem ecclesiis possit celebrari Missa sive lecta sive cantata ante Missam parochialem sive lectam sive cantatam.

20. An ad parochum spectet facere officium funebre super cadaveribus sepeliendis in saepedictis ecclesiis et oratoriis publicis Confraternitatum.

21. An intra ambitum earumdem ecclesiarum fieri possent processiones, iuxta cuiusque Confraternitatis institutum, absque interventu vel licentia parochi.

22. An eaedem processiones fieri possint extra ambitum dictarum ecclesiarum absque licentia illorum parochorum per quorum territorium transeundum est.

23. An in dictis processionibus cappellani Confraternitatum possint deferre stolam.

24. An Episcopo accedenti ad ecclesias publicas Confraternitatum, quae non sint Regularium, neque proprium rectorem beneficiatum habeant, porrigendum sit aspersorium a parocho in cuius territorio sunt sitae dictae ecclesiae.

25. An earumdem Confraternitatum et ecclesiarum rectores et cappellanos possit parochus, cessante speciali ac legitimo titulo, et ex solo iure parochialitatis, compellere invitos ad assistendum functionibus ecclesiae parochialis.

26. An in saepedictis ecclesiis Confraternitatum neque parochialibus neque Regularibus retineri possit SS. Eucharistiae Sacramentum sine speciali indulto Sedis Apostolicae.

27. Praesupposita facultate retinendi, an possit infra annum publice exponi sine licentia Ordinarii.

28. An possit parochus se ingerere in administratione oblationum et eleemosynarum in saepedictis ecclesiis collectarum, vel capsulae pro illis recipiendis expositae clavem retinere.

29. An in ecclesia parochiali confratres vel eorum cappellani immiscere se valeant, invito parocho, in eiusdem ecclesiae functionibus sive parochialibus sive non parochialibus.

30. An confraternitates sive sint erectae in ecclesia parochiali, sive extra illam, possint pro lubitu, et iuxta uniuscuiusque peculiaria statuta, congregationes suas facere, absque interventu vel licentia parochi.

31. An possint propria bona administrare ac de illis disponere, absque ulla dependentia a parocho.

32. Quando parochus eisdem congregationibus intersit de mandato Ordinarii, et tamquam eius delegatus, an possit suffragium decisivum ferre.

33. An etiam suffragium duplex.

R. Ad 1. Affirmative — Ad 2. Affirmative. Ad 3. Negative. — Ad 4. Negative. — Ad 14. Affirmative, nisi aliter Ordinarius statuat ex rationabili causa. — Ad 15. Affirmative. — Ad 16. Affirmative. — Ad 17. Negative. — Ad 18. Affirmative. — Ad 19. Negative, nisi aliter Episcopus disponat. — Ad 20. Affirmative, quando tumulandus est subiectus parocho intra cuius fines est ecclesia vel oratorium. — Ad 21. Affirmative. — Ad 22. Negative, nisi adesset licentia Episcopi. — Ad 23. Negative extra propriam ecclesiam. —Ad 24. Negative — Ad 25. Negative. —Ad 26. Negative. — Ad 27. Negative. — Ad 28. Negative. — Ad 29. Negative. — Ad 30. Affirmative, dummodo non impediant functiones et divina officia. — Ad 31. Affirmative. — Ad 32. Negative. — Ad 33. Negative.

445

Instr. S. C. de Prop. Fide *17 Ianuarii 1763* – DE MULIERIBUS TERTII ORDINIS, EARUMQUE PRIVILEGIIS. – Cum diuturna experientia Emi PP. non sine gravi moerore edocti sint non levia inter Ordinarios locorum, et Superiores Regularium de Tertiariis, earumque exemptione ac iuribus in dies oriri dissidia, ea potissimum causa, quod Pontificum Constitutiones omnes hac de re non satis sint notae, ac privilegia a Sede Apostolica Tertio Ordini concessa non probe intelligantur: ne malum hoc diutius perseveret, in locis praesertim Missionum, in quibus pacis et concordiae vinculum inter clerum saecularem et regularem maxime conservari oportuit ad cavendum a fidelium scandalis, ab infidelium blasphemiis, et ab haereticorum schismaticorumque calumniis, iidem Emi PP. in Congregatione Generali habita die 2. Augusti 1762, provide decreverunt instructionem aliquam esse adornandam, in qua exerta veterum decretorum summa, et norma in causis occurrentibus ab omnibus servanda contineatur.

Pro cuius decreti exequutione, ut ordine procedatur, primo illud prae oculis habendum, hic non agi de Tertiariis, quae latini ritus non sint; huiusmodi enim mulieres a missionariis latinis cuiusvis Ordinis, aut Instituti, minime licere ad habitum Tertii Ordinis suscipiendum admittere; quin imo, et admissae siquae fuerint, ab iisdem missionariis curandum esse, ut quantocius susceptum habitum deponant sub poenis Apostolicae Sedis arbitrio subeundis, iam declaravit Sac. Congregatio decreto edito in Cong. Gen. sub die 9. Maii 1757 et a san. mem. Benedicto XIV approbato, quod sic se habet: « Referente Emo, et Rmo Dño Cardinali » Tamburino Ponente literas R. P. D. Patriarchae Catholici Armenorum Ciliciae, qui» bus querebatur Patres Terrae Sanctae plures » mulieres armenas ad habitum Tertii Ordinis » admisisse, easque insolita in illis regionibus » veste indutas incedere, aliaque in iisdem li» teris plane exposita peragere unde gravia » mala, scandala, et incommoda oriebantur; » ideo orabat, ut aliquod opportunum reme» dium adhiberetur: Emi Patres, re mature per» pensa, censuerunt consulendum esse SSmo, » ut praecipiat Patribus Terrae Sanctae, aliis» que religiosis viris cuiuscumque Ordinis, et » Instituti, ne mulieres cuiuscumque ritus orien» talis admittant ad habitum Tertii Ordinis, vel » ad alium quemcumque eiusmodi: admissas » vero habitum iam receptum quamprimum » deponere, et veste illius regionis in qua de» gunt communi uti omnino curent, sub poe» nis Sanctitati Suae benevisis.

» Facta autem per R. P. D. Nicolaum An» tonelli Secretarium SSmo Dño Nostro in au» dientia eodem die habita de supradictis o» mnibus relatione, Sanctitas Sua sententiam » Sacrae Congregationis in omnibus approbavit, » eamque servari mandavit sub poena priva» tionis vocis activae, et passivae, non obstan» tibus Apostolicis Constitutionibus, statutis, » consuetudinibus auctoritate Apostolica con» firmatis, aliisque in contrarium quibuscum» que. Datum Romae die et anno, quibus » supra. »

Cum igitur ad unius latini ritus mulieres Regularium circumscripta facultas intelligatur, pronum est habitum Tertii Ordinis professas duas in classes referre: alteram earum, quae simul collegialiter vivunt, alteram earum, quae seorsum suis in domibus degunt. Quoad primas explorata res est, privilegiis Tertii Ordinis minime frui etiam illas, quae votum simplex castitatis emiserint, nisi vota solemnia nuncuparint, et clausuram sancte religioseque custodiant Quamvis enim eiusmodi privilegiis olim fruerentur vigore Constitutionum Leonis X, quarum altera incipit *Dum intra,* altera incipit *Nuper,* ea tamen privilegia diserte revocata leguntur a san. mem. Pio V. Constitutione quae incipit *Cura Pastoralis Officii,* in qua districtius cautum est ne Tertiariis quae vota solemnia non emittunt, et clausurae lege obstrictae non sunt, usquam collegialiter vivere liceat. Quod etiam a Gregorio XIII plane confirmatum est Constitutione quae incipit *Deo Sacris Vrginibus.*

Fatendum quidem est his non obstantibus, et hactenus fuisse, et adhuc esse Conservatoria quaedam ubi Tertiariae collegialiter vivunt, etiamsi nec solemnia vota emittant, nec clausurae lege teneantur; At cum ea ab Apostolica

Sede tolerata, non approbata esse intelligantur, ut Religiosae domus canonice erectae haberi non possunt, sed potius ut domicilia fundata contra mentem Sedis Apostolicae, et contra Decreta Pontificum Pii V et Gregorii XIII, ideoque certis privilegiis, quae nonnisi clausis Tertii Ordinis Monasteriis propria sunt, carere omnino necesse est: Quomodo enim Apostolicae Sedis indultis, et gratiis frui possent, quae contra eiusdem Apostolicae Sedis mentem sine clausura et votis solemnibus, adhuc tamen collegialiter vivunt? Sequitur ergo huiusmodi Tertiarias iurisdictioni Ordinarii integre solideque subiectas manere.

Quod huc usque deductum est iuxta doctorum omnium sensum, luculentissime docuit san. mem. Benedictus XIV Instit. Can. 105 n. 76, ac constanti stylo rescripsere Sacrae Urbis Congregationes, quarum celebriora duo afferre decreta abs re non erit. Primum nempe Sacrae Cong. Concilii in una *Lauden.* die 27. Maii 1677, in qua quidem causa, cum de Tertiariis oppidi Cottonei vota quaedam simplicia castitatis, paupertatis, et obedientiae emittentibus, sine solemnitate tamen et sine clausura, ageretur, proposito dubio: « An mulie» res huiusmodi subsint visitationi et corre» ctioni Episcopi: » S. Congregatio, audito Procuratore Generali PP. Reformatorum S. Francisci, sub quorum cura vivebant, respondendum censuit: *Affirmative.* Alterum vero est Sacrae Cong. Concilii in una *Lunen. Sarzanen.* die 30 Ianuarii 1723, in qua quidem cum de mulierum, assumpto habitu Tertii Ordinis S. Francisci, collegialiter in Conservatorio Massae viventium exemptione disceptaretur, S. Cong. de more rescripsit. « Conserva» torium esse subiectum omnimodae iurisdi» ctioni Episcopi, citra tamen approbationem » S. Congregationis quoad dictum Conserva» torium. » In quo quidem decreto, eodem temporis ac loci vestigio quo eiusmodi mulieres subiectae declarantur omnimodae iurisdictioni Episcopi, ne probari sub ea forma viderentur huiusmodi Conservatoria, verbis adiectis *citra approbationem* solertissime cautum est; adeo S. Congregationis mens ab eiusmodi collegiis sine votorum solemnitate, et sine clausurae lege fundatis vel ipsa specie probandis aliena est.

Disciplinam hanc aliquantulum immutavit Benedictus XIII. nonnullis Constitutionibus editis, nimirum ea quae incipit *Paterna,* altera quae incipit *Exponi Nobis,* tertia denique, quae incipit *Pretiosus,* quarum dispositione Tertiariae, quae sine solemnibus votis, et sine clausurae lege collegialiter viverent, a iurisdictione Episcoporum subductae, in iurisdictionem et curam Superiorum Ordinis redierunt; At vix defuncto laudato Pontifice, eius Successor Clemens XII. Constitutione quae incipit *Romanus Pontifex,* sublatis iterum eiusmodi gratiis et privilegiis, pristinam de Tertiariis Ordinario subiectis disciplinam restituit; in ea quippe sic expresse habetur: « Statuimus, et decerni» mus de omnibus, et singulis praedictis Li» teris et Constitutionibus, quae ab eodem » antecessore nostro Benedicto prodierunt, nec » non de omnibus privilegiis, gratiis, favori» bus, indultis, exemptionibus, facultatibus, et » declarationibus in iisdem contentis eam de» inceps decisionem ac iudicium etiam in foro » conscientiae habendum, quod sive ex iure » communi, sive ex Consilio, sive ex Decretis, » et Constitutionibus Apostolicis, sive ex aliis » legitime habebatur antequam eaedem Literae, » et declarationes ab eodem Benedicto conces» sae fuissent, perinde scilicet ac si illae non » emanassent; ad quam dispositionem, eiusque » pristinum statum, ac terminum omnia supe» rius enunciata omnino reducimus et reducta » esse volumus; ita ut in posterum supradicti » Ordines Regulares earumdem Literarum et » Constitutionum usu, commodo, et effectu pe» nitus carere debere intelligantur. » Ex quibus sane verbis colligit Benedictus XIV Inst. Can. 105 n. 76: « Redit in pristinum Ordinariorum iu» risdictio supra Tertiarias collegialiter sine » votorum solemnitate, et sine clausurae lege » viventes; eademque de causa ut nobis sub» iectas eas libere visitavimus. »

Gradum nunc faciendo ad alteram Tertiariarum classem quae seorsim suis in domibus degunt, maioribus privilegiis olim gavisas eas fuisse compertum est, inter quae praecipua numerantur: 1. privilegium Fori, quod tamen locum non habet in locis missionis, ubi vix Religio toleratur; 2. ut Patribus illius Ordinis cuius regulam profitentur, sua peccata in sacramento Poenitentiae aperire liceret, quamquam ab Ordinario non approbatis: 3. ut Communionem paschalem in eorumdem Regularium ecclesia recipientes, praecepto Ecclesiae satisfacerent: 4. ut ab iis etiam Viaticum, atque Extremam Unctionem in exitu vitae possent percipere. Haec tamen omnia successivis temporibus a Summis Pontificibus, atque a Sacris Cardinalium Congregationibus, pluribus editis constitutionibus, et decretis, penitus sublata, atque ad terminos iuris communis redacta sunt, ut late Fagnanus in Cap. *Omnis* num. 64 de Poenit. et Remiss. ex S. C. rescripto refert his verbis: « Cum Fratres Monasterii S. Dominici » de Lugo Imol. Dioecesis declarari postulas» sent an ipsis liceret praesertim ex suis pri» vilegiis audire confessiones virorum et mu» lierum professorum Tertii Ordinis S. Domi» nici, eisque in Paschate Sacramentum Eu» charistiae ministrare, Viaticum praebere, at» que Extremam Unctionem ministrare, Sacra

» Congregatio consideravit, praesupposito quod » huiusmodi professi eodem iure censeantur » cum aliis professis Tertii Ordinis S. Francisci, de quibus in gloss. in Clem. *Cum ex eo* de sent. excom., eorum non esse aliquam » Religionem, seu modum quemdam vivendi » approbatum a Sede Apostolica, nec dici plene translatos ad Ordinem ita ut desinant » esse de saeculo (Card. in Clem. *Per litteras* » num. 9 de Praeb.) Quod cum ita sit, non » magis horum, quam aliorum saecularium » confessiones praedictos Religiosos audire posse, iuxta cap. 15 sess. 23. ubi privilegiis » quibuscumque derogatum est, et amplior » derogatio habetur in Bulla Pii IV revocatoria omnium privilegiorum sub quibusvis » formulis, in his quae Sacro Tridentino Concilio sunt contraria; Ex quo sequitur, tales » Religiosos non esse proprios sacerdotes horum » professorum; ac proinde non posse eisdem Sacramentum Poenitentiae, vel Eucharistiae in » Paschate ministrare, iuxta Cap. *Omnis utriusque sexus* de poenit. et remiss.; idemque » iuris esse de Viatico, siquidem praecedente » confessione exhiberi debet (*C. 7 de praepar. quae adhibenda est* etc. sess. 13 in Decreto » de SS. Eucharistiae Sacramento.) De Extrema » Unctione non esse iudicium Congregationis, » sed tamen constare eius administrationem, » sicut aliorum Sacramentorum, pertinere ad » parochum, de cuius parochia dicuntur esse » tales professi, nisi speciali privilegio sint » exempti. »

Latius hoc ipsum Benedictus XIV ex Pontificum Constitutionibus inter se collatis et S. C. Decretis deducit *(Inst. Can. 105, n. 67, et seq.)* his verbis: « Si Leonis X. Constitutio » vim totam, et integram obtineat, hae Tertiariae privatim vitam agentes, Episcopi iurisdictione prorsus immunes esse deberent: » eos sibi Confessarios deligere possent, qui » ad monialium confessiones, non vero saecularium excipiendas probantur: Ad parochiam » accedere non tenerentur, ut paschali praecepto satisfacerent: Tandem a praefectis suis » Regularibus Extremam Unctionem percipere, » et post mortem in ecclesia sui Ordinis sepeliri iure possent; sed aliter se res habet: » nam Leonis X. Constitutio ad certos quosdam limites redacta fuit a Summis Pontificibus, qui deinde Sedem Apostolicam tenuerunt. Cum hae mulieres revera non habeantur Regulares, eo quod tribus votis solemnibus non adstringantur, ideo non censentur immunes ullo modo ab Episcopi facultate . . . . . Insuper de his mulieribus » Tertiariis haec S. Cong. Concilii decernit: » S. Cong. Cardinalium Concilii Trid. Interpretum saepius respondit minime posse sacerdotes Regulares mulierum Tertii Ordinis, quas de *Poenitentia,* vel *Pinzocheras* » vocant, confessiones sacramentales audire, » nisi fuerint ab Ordinario approbati ad confessiones personarum saecularium audiendas, » quemadmodum nec posse illis Sacrosanctum » Eucharistiae Sacramentum administrare in » die Paschatis Resurrectionis Sanctissimi D. N. » Iesu Christi; Item ex epistola S. Congregationis pro causis Episcoporum et Regularium » constitutae ad Episcopum Mutinensem die 17 » Iunii anno 1639, haec in ipsas Tertiarias sancita deprehenduntur: Circa Tertiariam similiter censuerunt (nempe Cardinales S. Cong.) » permissum haud fuisse Fratribus eiusdem » monasterii ob quocumque privilegium Ordinis administrare ipsi Sacramentum Divinae » Eucharistiae et Extremae Unctionis, neque » eius cadaver domo efferre, indicata funebri » pompa, sine parocho aut sine ipsius licentia. » Nam haec revera ad parochos pertinent, qui » debent assiduo, sed hoc praesertim tempore, » cognoscere, iuvare, accuratoque studio fideles » sibi traditos instituere. Accedit quod Tertiaria, licet nuncupatis votis, claustro non tenebatur, sed domi suae intra parochi eiusdem » ditionem habitabat. » Possunt tamen earum cadavera sepeliri in Ecclesiis sui Ordinis, si locus Tertiariis designatus seorsum existat; sin minus, in parochiali Ecclesia, ut caeterarum cadavera, sepelienda sunt. Lucrantur etiam indulgentias, gaudentque aliis spiritualibus gratiis Ordini adnexis, quem profitentur, statim ac ad habitum Tertii Ordinis, ac ad votum simplex castitatis a Superioribus Regularibus admittuntur, quibus hanc facultatem ex Apostolicae Sedis indulto reservari compertum est. Non tamen ad omne mulierum genus haec facultas extenditur, sed ad eas dumtaxat, quae conditiones a Sacris Congregationibus rite praescriptas habuerint, nimirum: ut honestis probisque moribus fulgeant; ut annos quadraginta saltem attingant; ut necessaria ad congruam vitae sustentationem bona possideant; ut nonnisi cum consanguineis vel affinibus in primo gradu cohabitent. Huiusmodi autem conditionum examen et iudicium non ad Superiores ipsos Regulares, sed ad locorum Ordinarios pertinere Summi Pontifices decreverunt, adeo ut recte subiiciat Benedictus XIV *loc. cit.* « Quare si quod proprium est unicuique tribuatur, ad Praefectum Regularem spectat » religiosum habitum his mulieribns impertiri: » ad Episcopum vero facultatem tradere, et » praescriptas conditiones accurato examine cognoscere. »

Haec omnia, quae exerte tradit Benedictus XIV cit. Inst. 105, S. Congregationis Episcoporum et Regularium negotiis praepositae Decreto edito sub die 20 Decembris 1616 disertissime sanciuntur; Sic enim §. 5 « Prae-

» terea si contingat aliquas ex praedictis Tertiariis sine sepulturae electione decedere, eas sic decedentes ita demum in Ecclesiis Ordinis, cuius habitum assumpserunt, sepeliri debeant, si in ipsis earum communis sepultura reperiatur; sin minus, in Ecclesiis parochialibus sepeliendas esse decernit: Superioribus autem Regularibus sufficienti facultate ad id a S. Sede Apostolica suffultis (Cappuccinis exceptis) libere mulieres ad huiusmodi habitum recipere, atque ad ipsos vestiendi eas officium pertinere; non autem ad habitum admittendas, et recipiendas esse, nisi probatae vitae ac bonis moribus praeditas, ac in aetate saltem quadraginta annorum constitutas, quae de proprio habeant unde sufficienter vivere possint, et non cum aliis viris, quam consanguineis, vel affinibus in primo tantum gradu sibi coniunctis cohabitent, et ab Ordinario loci licentia prius impetrata, qui non aliter eam concedat, nisi de praedictis praevio examine diligenti sibi constiterit. »

Universa haec iterum a S. C. Concilii confirmata sunt; nam Episcopo Mazarae quaerenti anno 1727. « Quaenam sint conditiones requisitae, ut Regulares habentes facultatem dandi habitum suae Religionis mulieribus non collegialiter viventibus, dictum habitum dare possint, et: An examen dictarum facultatum pertineant ad Episcopum? » S. Cong. Concilii respondit: « Examen facultatum concedendi habitum pertinere ad Sedem Apostolicam; examen conditionum quoad mulieres vestiendas, et licentiam vestiendi pertinere ad Ordinarium, et conditiones vestiendarum esse expressas in decretis generalibus alias editis, et haec decreta esse omnino servanda. » Ad normam huiusce decreti subiecta hac formula Episcopi uti consuevere, qua mulieri facultatem assumendi habitum Tertii Ordinis concedere testificantur.

« Dilectae Nobis in Christo N. salutem, et benedictionem in Domino. Ut tu, quae bonis moribus imbuta, bonaeque frugis, ac laudabilis vitae existis, in aetate annorum quadraginta constituta, propria bona, ex quorum fructibus honeste vivere vales, possides, et non cum aliis viris, quam cum tuis consanguineis, vel affinibus in primo gradu constitutis habitas, prout haec omnia nobis praevia informatione constare fecisti, habitum Tertii Ordinis S. *N.*, quem postulasti, suscipere possis per R. P. *N.* Ordinis Provincialem, illum tibi conferendi licentiam, et facultatem concedimus, et impertimur. In quorum etc. Datum etc. *N.* Episcopus *N.*

Ex quibus omnibus consequitur, quam recte S. C. de Propaganda Fide in Congregatione Particulari habita die 31 Augusti 1761, per modum decreti generalis servandi in toto regno Hiberniae inter alia rescripserit pro Tertiariis nullo modo licere Regularibus admittere ad habitum, nisi servatis servandis, et de licentia Ordinarii: aliter admissas declaretur ab Episcopis nec esse Tertiarias, nec ullis gaudere privilegiis, aut indulgentiis.

Etiamsi vero eiusmodi casus occurrere aliquando possit, in quo potius expedire videatur adolescentulam aliquam habitu Tertii Ordinis ante prefixam aetatem, quodam veluti tegumento securitatis assumpto, a periculis liberare, quam medias inter insidias inermem relinquere: non ideo sequitur fas esse Superioribus Regularibus sine licentia Episcopi, vel Vicarii Apostolici puellas ad habitum suscipiendum admittere: Consulant ipsi potius in huiusmodi casibus loci Ordinarium, qui se facilem pro sui prudentia atque adeo conscientia, motus ipsius periculi gravitate, praebebit. Nec expedit semper in adolescentulis votum castitatis cum habitus susceptione coniungi, quin potius ad aetatem provectiorem quandoque differri; ab ea quippe longius abesse solent illa, sive pericula, sive scandala, quae ferventiori quam prudentiori zelo agitante possunt oriri.

Haec habet Sacra Cong. quo dissidia, ac iurgia hisce de rebus in posterum tollantur, iisque sublatis, unitas spiritus et vinculum pacis inter Operarios Vineae Domini conservetur: Et ut maxima, quae in terris a Domino relicta est, potestate roborentur, SS. D. N. P. Clementi XIII feliciter regnanti legenda, consideranda, probanda curavit; et idem SS. D. haec omnia lecta, considerata, probata auctoritate Apostolica confirmavit.

Confidit in D. I. Sac. Cong. hinc Superioribus Regularibus ad normam Instructionis huiusce ambulantibus, inde locorum Ordinariis et Vicariis Apostolicis ad aliorum iura servanda sollicitis, collatis utrimque studiis, illud concordiae gluten coaliturum, quo qui ex adverso sunt, nihil habentes malum dicere de eis, vereantur magis, et domus Dei, quae est Ecclesia, ipsa unitate terribilis ut castrorum acies ordinata, fideles laetitia, infideles, haereticos, schismaticos rubore suffundat.

Quam Sac. Cong. Instructionem Sanctissimo D. N. Clementi XIII per Secretarium eiusdem S. C. relatam in audientia habita die 16 Ianuarii anni 1763. Sanctitas Sua benigne in omnibus adprobavit, et omnino servari mandavit.

446

Ex Instruct. S. C. de Prop. Fide *19 April. 1784* (ad Vic. Ap. Sutchuen.) Quoad institutionem Societatis Virginum Christianarum, quibus cura incumbit edocendi puellas in doctrina Christiana, nihil sane est reprehen-

dendum, si omni vitio careat, si nullum adsit offensionis periculum apud gentiles, si caste, prudenter ac religiose Christianae Virgines hoc pio munere perfungantur. Ut haec omnia assequi possint, optime cautum optimeque consultum erit, si regulae retineantur quas bo. me. D. Martillac, Episcopus Ecrinensis, servandas praecepit, quasque tu sapientissime renovasti. Ut autem, Apostolicae Sedis accedente auctoritate, et illis robur accrescat, et nonnullae aliae adiungantur quibus istius modi Virginum Societas sancta et inviolata coalescat, haec Missionariis nostro nomine observanda praecipies.

1. Nullo modo permittant in publico virorum conventu Virgines illas vel verbum Dei praedicare, vel docere, aut palam legendo vel singulariter praecinendo, quodam modo annuntiare; hoc enim vetitum est ab Apostolo qui ait: *mulieres in ecclesiis taceant; non enim permittitur eis loqui sed subditas esse, sicut et lex dicit.*

2. Votum castitatis Virgines non emittant nisi praetergressae fuerint annum aetatis vigesimum quintum, neque illud perpetuum sit, sed ad triennium duraturum, renovandum deinceps cum consensu missionarii singulis trienniis, si earum probata fuerit vitae sanctimonia et si eadem voluntas sese a nuptiis abstinendi perseveraverit.

3. Neque ad votum admittantur illae quae in domo paterna ali minime possunt, sed coguntur vagari et aliorum domos circumire, ut victum sibi quaeritent. Decet enim Virgines Deo devotas omne virorum consortium devitare, ac domi se continere, ut silentio, precibus ac sensuum custodia, a Deo impetrent quod pie sancteque voverunt.

4. Provectiores aetate, et si fieri poterit, saltem anno trigesimo iam transacto, moribus scientia ac prudentia caeteris excellentiores eligantur ad munus docendi puellas.

5. Non in qualibet domo hoc munus ab ipsis exerceatur: sed vel in propria, vel in aliena a missionario designanda, in qua tamen viri non commorentur, vel nullus saltem ipsis pateat accessus, cum puellae ad audiendam doctrinam christianam in eam convenerint.

6. Haud ita crebri sint omnium puellarum conventus, ne forte in suspicionem veniant gentilium; sed potius magistrae seorsim puellas in propria, vel in illarum domo erudiant, atque ita demum se gerant ut non modo apte doceant, sed etiam cum magna prudentia circumspiciant, ne quid christiana res, quae in tantis periculis isthic versatur, detrimenti capiat.

Has tu regulas missionariis tuis nostro nomine denuntiabis, praecipiesque ut iis pareant exacte ac diligenter. Si vero perspexeris huiusmodi leges, propter locorum, temporum aut personarum circumstantias, retineri minime posse, satius quidem est hanc Christianarum Virginum Societatem dissolvere quam vos, fideles, ac ipsam Religionem Christianam in grave aliquod discrimen adducere. Tu ipse tamen pro tua prudentia videbis quod interea optimum factu sit; missionarii autem sciant tuis monitis ac praeceptis sese morigeros ac dociles esse debere, ni velint de gravissimo inobedientiae crimine coram Deo et coram hominibus incusari.

447

S. C. de Prop. Fide – C. P. PRO SIN. *16 Ian. 1804* — Se nelle chiese non solennemente benedette, come sono colà per la maggior parte a scanso degli inconvenienti che occorrono in tempo di persecuzioni, possono erigersi le confraternite del SSmo Sagramento, del Nome di Gesù, e del Rosario.

R. Affirmative.

448

Ex Litt. Encycl. *Probe nostis* **Gregorii PP. XVI.** *15 Aug. 1840* — .... Alia non desunt quae in tantis quibus premitur tribulationibus solantur Ecclesiam: piae nempe Institutiones, quae in bonum religionis et christianae societatis succrescunt, quarum nonnullae adiumento sunt et subsidio sacris ipsis Missionibus Apostolicis. Sane quis vere catholicus non laetetur Omnipotentis Dei providentiam considerans, qui Ecclesiae suae, iuxta promissiones, perpetuo protector assistens, novas pro opportunitate temporum, ac locorum, aliarumque circumstantiarum in ea suscitat Societates, quae sub eiusdem Ecclesiae auctoritate, suo unaquaeque modo, in charitatis officia, in instructionem fidelium, atque in dilationem Fidei suum coniunctis viribus studium atque operam conferunt?

Iucundum inter alias catholico Orbi, ipsis stupentibus acatholicis, spectaculum offerunt tot illae ac tam late diffusae piarum feminarum Sodalitates, quae sub regulis S. Vincentii a Paulo, vel probatis aliis institutis consociatae, christianarumque virtutum splendore conspicuae, totas se alacresque devovent aut mulieribus a perditionis via retrahendis, aut puellis ad religionem solidamque pietatem atque ad labores conditionis suae proprios informandis, aut proximorum aerumnis omni ope sublevandis; quin vel naturali sexus infirmitate vel cuiusvis periculi metu retardentur.

Nec minori Nos, bonosque omnes gaudio perfundunt alii illi fidelium coetus, qui in multis praesertim illustrioribus civitatibus novi identidem coalescunt, et quorum scopus ac studium est, perversis libris vel sua vel aliorum utilia

opera, errorum monstris puritatem doctrinae, iniuriis conviciisque christianam opponere mansuetudinem et charitatem.

Quid denique, nisi magna cum laude, dicendum de celebri illa Societate, quae non solum in catholicis regionibus sed etiam in catholicorum et infidelium terris nova semper obtinet incrementa, quaeque fidelibus omnibus cuiuscumque conditionis facilem viam modumque aperit, ut de Apostolicis Missionibus bene mereantur, ac de spiritualibus illarum bonis participes et ipsi fiant? Iam intelligitis, sermonem hic esse de notissima Societate sub titulo « Propagationis Fidei »

Communicatis modo Vobiscum, Venerabiles Fratres, et angoribus quibus ob iacturas conficimur, et consolationibus quibus sustentamur ob catholicae religionis triumphos; restat nunc, ut pariter Vobis communicemus sollicitudinem, quae Nos urget pro maiori Societatum tam bene de religione merentium prosperitate. Vos igitur impense hortamur in Domino ut eas in vestrarum dioecesium finibus fovere, tueri, atque augere studeatis.

Imprimis autem Vobis summopere commendamus memoratam Societatem « Propagationis Fidei » quae inde ab anno MDCCCXXII in perantiqua ac nobilissima Lugdunensi Urbe primum instituta, mirabili subinde celeritate ac prosperitate longe lateque diffusa est. Nec minori profecto commendatione reliquas huiuscemodi Sodalitates prosequimur, quae Vindobonae, aut alibi conflatae, diverso licet nomine distinguantur, in idem tamen opus propagationis Fidei, religiosissimo etiam catholicorum Principum favore substentatum, aequa animorum contentione conspirant. Magnum sane opus et sanctissimum, quod modicis oblationibus et quotidianis precibus a quolibet sodalium ad Deum effusis sustinetur, augetur, invalescit; quodque apostolicis operariis sustentandis, christianaeque charitatis operibus erga neophytos exercendis, nec non fidelibus ab impetu persecutionum liberandis inductum, bonorum omnium admiratione, atque amore dignissimum existimamus. Nec sine peculiari divinae providentiae consilio tantum commodi atque utilitatis Ecclesiae nuperrimis hisce temporibus obvenisse censendum est. Dum enim omnigena inferni hostis machinamenta dilectam Christi Sponsam lacessunt; nihil illi opportunius contingere poterat, quam ut desiderio propagandae catholicae veritatis christifideles inflammati, iunctis studiis, collataque ope, omnes Christo lucrifacere conniterentur.

Quare Nos in suprema, licet indigni, Ecclesiae specula constituti nullam praetermisimus opportunitatem, quominus Praedecessorum Nostrorum vestigiis inhaerentes et pronam Nostram in tam praeclarum opus voluntatem disertissime testaremur, et fidelium in id charitatem congruis acueremus incitamentis. Et Vos igitur, Venerabiles Fratres, qui in partem vocati estis sollicitudinis nostrae, sedulo agite, ut tantum illud opus ampliora quotidie penes commissum cuique gregem incrementa accipiat. *Canite tuba in Sion*, paternisque monitis et suasionibus curate, ut qui pientissimae Societati nondum sese comites adiunxerunt, illam perlibenter ingrediantur; qui vero eidem se addixerint, in proposito perseverent.

Hoc sane tempus est, « quo per totum mundum saeviente diabolo, acies debet christiana confligere *(S. Leo M. serm. 49 al. 48)* » atque adeo tempus hoc est omni studio providendi, ut plorantibus, orantibus, ac pro Fide laborantibus sacerdotibus sancta hac sese coniungant conspiratione fideles. In spem autem firmissimam erigimur fore, ut Deus, qui Ecclesiam suam in tanto religionis discrimine, et in tam duro ac diuturno cum hostibus certamine, omnipotentiae suae dextera sustentare non desinit, fideliumque constantia charitate ac devotione laetificat, multiplicatis Pastorum atque ovium precibus, piisque operibus propitiatus, eidem tandem optatam tranquillitatem ac pacem misericorditer largiatur.

449

S. C. Indulg. — *25 Ianuarii 1842* — Cum Episcopus Cameracensis, in erigendis Sodalitatibus cuiuscumque tituli, unicuique Sodalitati eadem statuta servanda tradiderit, quin mentio fiat in ipsis de aliquo pio opere a sodalibus exercendo, quaerit a S. C.:

1. Utrum Indulgentiae, talibus ab Apostolica Sede concessae, validae sint, et an sodales eas lucrari possint, adimpletis tantum conditionibus in Pontificiis concessionibus praescriptis?

2. Utrum praefata statuta servanda sint sub poena nullitatis Indulgentiarum, ita ut fideles Indulgentiis priventur ob eorum inobservantiam, sive integram, sive ex parte tantum?

3. Utrum receptio fidelium, seu adscriptio in Sodalitatem, facta a parocho respectivo illius ecclesiae in qua Sodalitas reperitur erecta sufficiens sit ad lucrandas adnexas Indulgentias, quamvis statuta mentionem non faciant quod Parochus debeat esse Sodalitatis Rector?

4. Utrum Episcopi, qui ab Apostolica Sede facultatibus sunt muniti communicandi Indulgentias Sodalitatibus, quas in propriis Dioecesibus erexerunt, debeant, sub poena nullitatis, necessario uti formula a san. mem. Clemente VIII approbata, an satis erit eas erigere cum diplomate cuiuscumque formulae, Episcopali signo obsignato, in quo, citato Apostolico Indulto, mentio quoque fiat, tum de neces-

sitate adscribendi sodalium nomina in Sodalitatis album, tum de distantia servanda, prout Clemens VIII san. mem. in sua Constitutione praescribit?

R. Ad 1. Affirmative.

Ad 2. Dummodo Sodalitates sint canonice erectae, et sodales adimpleant opera iniuncta a Summis Pontificibus pro lucrandis Indulgentiis suae respective Confraternitati adnexis, ipsique sodales legitime descripti fuerint in Confraternitatem, inobservantia partialis seu generalis statutorum non obest acquisitioni Indulgentiarum, ex eo quod Statuta sunt potius ad regimen et ad rectam Sodalitatis administrationem data, minime vero tanquam iniuncta opera ad Indulgentias acquirendas.

Ad 3. Affirmative, quatenus parochus sit ab Episcopo erigente deputatus ad recipiendos sodales, etiamsi nulla de eo facta sit mentio in Statutis.

Ad 4. Quoad 1. partem: Negative. Quoad 2. partem: Ordinarii se conformare debent Litteris Apostolicis particularibus ab ipsis Ordinariis obtentis, et ubi in concessionibus enunciatur: *Servata Constitutione Clementis VIII*, hoc respicit conditiones in ipsa Constitutione enunciatas, quae sunt observandae, minime vero formulam, quae respicit Superiores Regulares in eorum Ordinis tantum Sodalitatibus erigendis.

450

S. C. Indulg. *18 Novem. 1842* — In variis Galliarum Dioecesibus, et specialiter in Dioecesi Caenomanensi, permultae existunt Confraternitates SS. Rosarii, B. M. V. de Monte Carmelo, et SS. Cordis Iesu. Diversae illae Confraternitates, ex speciali S. Sedis facultate, ab Episcopis cum brevi formula fuerunt erectae; nomina Confratrum et Consororum in particularibus regestis inscribuntur, sed ad Directorem Archiconfraternitatis non mittuntur nec Administratores pro unaquaque Confraternitate eliguntur. Caenomanensis Episcopus, omnes fidelium anxietates praecavere aut sedare volens, expostulat a S. C.:

1. An aliqua determinata formula necessaria fuerit sub poena nullitatis?

2. An necesse sit sub eadem poena ut Administratores eligantur?

3. An Episcopus designare possit Directorem uniuscuiusque Confraternitatis suae Dioecesis, sive iam existentis, sive ab ipso ex speciali Apostolica facultate erectae?

4. An Director ab Episcopo sic designatus eo ipso rosaria cum applicatione Indulgentiarum, et scapularia benedicere ac imponere possit?

R. Ad 1. Negative, quia formula praescribitur tantum pro erectione Sodalitatum a Regularibus peragenda.

Ad 2. Negative, quia Administratorum electio erit tantum ad bonum Sodalitatum regimen, minime vero ad validitatem erectionis necessaria.

Ad 3. Affirmative,

Ad 4. Negative, nisi in huiusmodi concessionibus facta sit facultas Rectori pro tempore benedicendi rosaria, coronas, et scapularia.

451

S. C. de Prop. Fide — Ex Aud. SSmi. *9 Iunii 1844* — SSmus (Greg. XVI) ad preces quorumdam Vicariorum App. Imperii Sinarum ac finitimorum Regnorum, inclytae fidelium Sodalitati in memoratis Missionibus vel erectae vel instituendae, et *Angelicae* nuncupatae, cuius munus est sacro Baptismate periculose aegrotantes et in articulo mortis constitutos infidelium infantes abluere, ut ad tam pium nec non arduum obeundum charitatis opus magis magisque firmentur aut excitentur utriusque sexus fideles, et una simul ad infidelium etiam adultorum conversionem efficacias promovendam, Indulgentias benigne impertiri dignatus est *etc.* (*V. Part. II. ubi* De Indulgentiis).

452

S. C. de Prop. Fide – Ex Aud. SSmi *8 Iunii 1845* — Cum ea sit Ecclesiae consuetudo, ut quae a Summo Pontifice approbantur et instituuntur piae sodalitates sive SS. Cordis Iesu, sive SS. Sacramenti, sive SS. Rosarii B. M. V. aliaeque suam habeant capellam propriam in ecclesiis in quibus instituuntur, et in pluribus Orientis Missionibus non sint Ecclesiae nec oratoria communia, sed in domibus privatis omnia fiant exercitia Religionis: hinc Episcopi et Vicarii Apostolici illarum regionum, quibus a Summo Pontifice conceditur facultas erigendi huiusmodi confraternitates, missionariis et sacerdotibus indigenis facultatem communicant in iis Confraternitatibus, quas instituunt, admittendi fideles qui iis Confraternitatibus nomen dare volunt, et eorum nomina inscribendi in catalogo quem secum deferunt. Sed haud raro contingit ut huiusmodi catalogi in satellitum manus cum sacerdotum suppellectilibus sacris decidant ac deperdantur. Memorati Antistites existimant Summum Pontificem, cui nota est conditio Vicariorum Apostolicorum in imperio Sinarum aliisque regionibus, ubi non sunt Ecclesiae nec oratoria communia, eo ipso quo ipsis impertitur facultatem aliquam erigendi piam Sodalitatem, eos eximere ab obligatione piae illi Sodalitati peculiarem assignandi capellam, nec non ab onere servandi catalogum eorum qui ei adscribi volunt. Si autem ea non fuerit hactenus mens Summorum Pontificum, qui Vicariis Apostoli-

eis praedictarum Missionum facultatem elargiti sunt pias quasdam instituendi Sodalitates, timent ne nullum sortitae sint effectum erectiones Sodalitatum antea factae, haud servatis illis conditionibus, et idcirco suppliciter petunt:

1. Ut S. V. auctoritate Apostolica, convalidare dignetur Sodalitatum erectiones, quae ob Ecclesiae vel altaris proprii defectum nullae sunt.

2. Ut Vicariis Apostolicis et missionariis sacerdotibusve ab eis delegatis ad tales erigendas Confraternitates, facultatem tribuere dignetur eas instituendi sine ea obligatione.

3. Ut eos pariter liberet ab onere servandi catalogum eorum qui iis aggregari volunt.

R. Rebus in supplici libello expositis mature consideratis, habitaque praesertim ratione locorum et peculiarium circumstantiarum, Sanctitas Sua benigne annuit in omnibus pro gratia iuxta preces. *(V. n. 466).*

453

S. C. Indulg. *5 Aug. 1851* — SSmus D. N. Pius PP. IX......... expresse mandavit ut omnes terrarum orbis christifideles magis magisque in Domino excitentur, praecipue autem ii quos bonorum omnium largitor Deus fortunis ac reditibus locupletavit, singuli autem pro eorum viribus, ut piae huic *(Propagationis Fidei)* societati nomen dare quamprimum solliciti, precibus ac eleemosynis ad finem praeclarum catholicae fidei propagationis concurrant, ac indulgentiis et gratiis a pia matre Ecclesia copiose concessis perfruantur. Quapropter animarum pastores, et praecipue locorum Ordinarii, fidei ac religionis dilatandae zelo succensi, verbis et scriptis subditos sibi fideles ad praeclarum opus sustentandum inflamment et simul omnes, preces supplicationesque apud Deum Patrem omnipotentem offerre quotidie non cessent, ut, cum messis illa multa sit, mittere dignetur operarios in vineam suam, et opportunis subveniat auxiliis ad onera ingentia ubique terrarum perferenda pro maiori catholicae Ecclesiae dilatatione, ut, omnibus tandem hominibus in unitatem fidei occurrentibus, fiat unum ovile et unus pastor. (1)

454

Ex Litt. Ap. Pii PP. IX. *18 Iulii 1856* — .... Gratae admodum animo Nostro acciderunt preces, quibus pium Institutum a *Sancta Infantia* nuncupatum nuper a Nobis postulavit, ut unum aliquem e S. Romanae Ecclesiae Cardinalibus deligeremus, qui apud Nos, et hanc S. Sedem eiusdem Instituti patronus existat, cuius ope ac ministerio Apostolicae Nostrae Auctoritatis ductum facilius sequi possit, quo communi Ecclesiae bono, et commoditatibus inserviat. Iam vero quamquam ab alio pio opere, quoad a *Propagatione fidei* nuncupatur ortum duxerit huiusmodi pium opus a *Sacra Infantia* appellatum, tamen sive praecipuus illius finis, sive personae, quae in ipsum adsciscuntur spectentur, dignum profecto censemus, quod peculiari Nostrae Auctoritatis praesidio fulciatur. Et sane dum ipsum eo intendit, ut miserrimos Sinensium, sive aliarum idolatrarum gentium infantes immanitate parentum morti addictos ab acerbo interitu redimat, et salutaribus abluat baptismatis aquis, catholicos pueros arcessit, atque excitat, ut iisdem servandis, quoad possint, operam adiiciant suam ac tam praeclarum charitatis actum absolventes tempestive agnoscant eximium Dei beneficium, qui eos vocavit in admirabile lumen suum, quod sane beneficium despici hoc tempore per summum nefas solet a rationalismi sectatoribus. Quapropter novum hoc christianae charitatis institutum nedum minime obstare perspicuum est pio operi fidei propagandae, verum illud mirifice adiuvare dignoscitur, siquidem dum in puerorum animis christianae fidei igniculos excitat, et verae pietatis sensus ingerit, iam tum eosdem incendit, atque acuit ad animarum salutem quaerendam, et verae Religionis lucem propagandam, sic ut adulta aetate pium Institutum *Propagationis fidei* alacriori animo amplexuri videantur. Maximo igitur cum animi Nostri gaudio perinde ac Decessor Noster, suboriri videmus hic in Urbe opus Religioni adeo utile atque opportunum, illudque coelesti sacrarum Indulgentiarum thesauro ditavimus, dumque eidem tuendo unum e S. Romanae Ecclesiae Cardinalibus patronum constituimus, novum paternae Nostrae voluntatis ac benignitatis qua illud prosequimur, edere voluimus argumentum. Reliquum nunc est, ut merita laudum praeconia tribuamus pii huiusce operis adiutoribus ac rectoribus pro curis illius propagationi ac prosperitati solerter impensis, ac tum ipsos tum singulos huic instituto adscriptos vehementius hortemur, ut in proposito constanter perseverent animarum saluti studentes, quam curare quisque debet ex praecepto charitatis; unicuique enim mandavit Deus de proximo suo. Neque vero Venerabiles Fratres catholici Orbis Antistites monere hic praetermittimus ut huiusmodi christianae institutionis genus in suam quisque Dioecesim inducere, ac tamquam arbusculum assurgentem in vinea Domini excolere diligenter velit, fructus uberrimos allaturum.

(1) De Pia Societate *Propagationis Fidei* agitur etiam in Parte II ubi *De Indulgentiis.*

455

Decr. S. C. Indulg. Ex Aud. SSmi. *8 Ianuarii 1861.* — Ad Religionis et pietatis incrementum, ad mutuam charitatem inflammandam Apostolica Sedes pluribus sive Ordinibus Regularibus, Religionibus et Institutis, sive etiam christifidelium saecularium Archiconfraternitatibus et Congregationibus potestatem fecit alias Confraternitates et Congregationes erigendi et instituendi, nec non etiam sibi aggregandi, ac Indulgentias, Privilegia, aliasque spirituales gratias sibi concessas communicandi.

Cum autem nulla certa forma vel ratio praescripta fuisset quae in huiusmodi institutionibus et erectionibus vel aggregationibus et communicationibus faciendis servari deberet, Clemens VIII. fel. rec. Constitutione quae incipit. *Quaecumque a S. Sede Apostolica* data sub die 7 Decembris 1604 modum praecepit servandum in his peragendis, formulam quoque praescribendo, atque inter alia statuit Indulgentias, Privilegia etc. tantummodo communicari posse quae nominatim et expresse Societati aggreganti concessa sunt, non tamen ea quae per extensionem vel communicationem sibi quovis modo concessa sunt, et quidem communicari non sub generali verborum forma vel ad instar sed expresse et in specie, atque per dictam formulam ab ipso Pontifice approbatam; quae quidem omnia in eadem Constitutione reperiuntur praecepta sub nullitatis poena, ut clarius patet ex laudata Constitutione.

Compertum tamen est progressu temporis non ab omnibus adhibitam fuisse hanc formulam, neque Privilegia neque Indulgentias adamussim communicatas quemadmodum Pontifex praeceperat.

Cum insuper statutum fuisset in eadem Constitutione ut institutiones et aggregationes gratis omnino fierent, et tantummodo per Decretum Congregationis Cardinalium sub Paulo V. Indulgentiarum moderationi praepositae latum die 6 Martii 1608 titulo expensarum permissum fuisset Instituentibus, vel Aggregantibus scutum unum aureum recipere, et quidem sub poena, inter caetera, nullitatis, prout clarius innotescit ex eodem Decreto, attamen cognitum similiter est neque dispositionem hanc ab omnibus servatam fuisse.

Ad dubitationem itaque omnem tollendam super validitate harum institutionum seu aggregationum Sanctitas Sua benigne sanavit institutiones et aggregationes hucusque factas in quibus aliquid ex praedictis desideretur quod perficiendum erat per Constitutionem enunciatam aut Decretum superius expressum, vel contra in iisdem praescripta peractum sit, simulque mandavit ut in posterum formula in huiusmodi erectionibus seu institutionibus seu aggregationibus adhibenda concordet saltem in substantialibus cum illa praescripta a Clemente VIII., cuius Constitutionis ad minus praecipua capita in eadem formula inserantur cum variationibus ab eadem Sanctitate Sua approbatis (1), cuius quidem formulae exemplar iis praesertim quorum interest communicandum in Actis S. Congregationis servari praecepit et ut Societati aggregatae ab Ordine, Instituto, seu Archiconfraternitate aggregante tradi possit separatim et distincte a formula, ac etiam typis impressus Elenchus Indulgentiarum et Privilegiorum ab Ordinario tamen loci recognitus; cuius impressio in hunc tantum finem permittitur, etiamsi Indulgentiarum concessiones sint depromptae ex pluribus Brevibus etc. non obstante Decreto S. C. Indicis, et altero Decreto S. Congregationis Indulgentiarum explicante et moderante praedictum Decretum Indicis diei 22 Ianuarii 1858.

Atque hoc Decretum absque ulla Brevis expeditione publicari iussit derogando cuicumque Apostolicae dispositioni in contrarium, etiam specialis memoriae dignae.

456

Decret. S. C. Indulg. Ex Audientia SSmi. *8 Ianuarii 1861* — Cum plures Con-

---

(1) Praecipua capita dictae Constitutionis cum variationibus etc. haec sunt: 1. Quod unica tantum Confraternitas eiusdem Instituti et generis institui et aggregari possit in ecclesiis tam saecularium quam regularium. — 2. Quod id fiat de consensu Ordinarii et cum litteris testimonialibus eiusdem. — 3. Quod Confraternitati institutae vel aggregatae expresse et in specie communicentur privilegia et indulgentiae Ordini instituenti vel aggreganti nominatim concessa, non vero ea quibus per privilegium communicationis gaudet. — 4. Quod statuta Confraternitatum examinentur et approbentur ab Ordinario loci, et ab eodem corrigi possint. — 5. Quod gratiae et indulgentiae Confraternitati communicatae praevia cognitione Ordinarii dumtaxat promulgentur. — 6. Quod confraternitas eleemosynas excipiat et eroget iuxta formam ab Ordinario praescribendam. — 7. Quod litterae erectionis et aggregationis gratis omnino ac nulla prorsus mercede etiam a sponte dantibus sub praetextu quoque merae eleemosynae accepta expediri et concedi possint; et solummodo titulo expensarum pro pergamena, scriptura, vel impressionis stipendio, sigillorum expensis, cordulis, cera, secretarii notariique labore vel mercede, aliisque omnibus eam quantitatem quae non excedat summam scutorum sex monetae romanae in Italia, et extra non excedat summam libellarum vulgo *francs* triginta pro singula institutione vel aggregatione vel confirmatione recipere liceat. — 8. Quod singula hic mandata et expressa in omnibus suis partibus fideliter observentur, secus institutiones vel aggregationes et communicationes privilegiorum et indulgentiarum nullius sint roboris vel momenti, et quilibet superiorum atque officialium privationis officiorum quae obtinent, atque inhabilitatis ad illa, et alia in posterum obtinenda poenam eo ipso incurrant, quae ab alio quam a Romano Pontifice remitti non possit.

fraternitates Sodalitates, Piae Uniones etc. fidelium canonice erectae reperiantur, in quibus loci Ordinarius designaverit parochum qui ratione muneris quod exercet, et pro tempore quo munere fungitur sit constitutus Confraternitatis, Sodalitatis etc. Rector, Moderator, seu quocumque titulo appelletur, proindeque facultate pollet ea gerendi, quae ad Rectores spectant et etiam, quatenus in respectiva sodalitate id Rectori tribuatur, fideles adscribendi, habitus benedicendi et scapularia, illaque imponendi, coronas etc. pariter benedicendi, iuxta facultates ad quamlibet Sodalitatem spectantes pro similibus impositionibus, benedictionibus etc., atque dubium exortum sit circa huiusmodi designationem parochi libere et auctoritate propria peractam ab Ordinariis, facta fuit relatio SS̄mo D. N. Pio PP. IX. in Audientia praedicta, et Sanctitas Sua derogando omnibus hucusque circa hanc designationem, quavis auctoritate et quovis modo aliter praescriptis, benigne sanavit, quatenus opus sit, tales designationes parochorum, nec non acta per ipsos tamquam Rectores, et adscriptos per eosdem parochos, quatenus Rectoris munus, quo funguntur in respectiva Sodalitate, fideles adscribendi sit, valide adscriptos habendos esse declaravit, nec non benedictiones habituum, scapularium etc. coronarum etc. et impositiones etc. ab eisdem factas, prout Rectoribus in respectiva Sodalitate tribuitur, ratas habendas esse concessit. Quoad futurum vero eadem Sanctitas Sua benigne impertiri dignata est ut Ordinarii locorum libere designare possint, si ita in Domino expedire iudicaverint, parochos pro tempore in Rectores, Moderatores etc. Confraternitatum etc. non obstantibus quibuscumque in contrarium facientibus.

457

Decr. S. C. Indulg. *11 April. 1864* — Cum Sacra Congregatio Indulgentiis, sacrisque Reliquiis praeposita declarasset per Decretum diei 19 Augusti 1747 approbatum et confirmatum sub die 26 praedicti mensis a san. mem. Benedicto XIV Sodalitates SS̄mi Rosarii erectas inscio Magistro Generali Ordinis Praedicatorum Indulgentiis in Brevi Apostolico expressis non gaudere, tamen plures Episcopi in propriis Dioecesibus etiam nunc Sodalitates instituunt sub titulo SS̄mi Rosarii vigore Apostolicarum facultatum, quae ab ipsis impetrantur in genere, erigendi nempe Sodalitates cuiuscumque tituli et invocationis; itaque modernus Magister Generalis eiusdem Ordinis Praedicatorum, eidem Sacrae Indulgentiarum Congregationi dubium solvendum proposuit: « Utrum absque expressa mentione derogationis privilegii Ordini praefato concessi, et sola vi generalis communicationis Indulgentiarum, quibus gaudent Archiconfraternitates Urbis, Confraternitatibus, quae in aliqua Dioecesi sub iisdem titulis ab Ordinario eriguntur, concessae, etiam Societates sub titulo SS̄mi Rosarii absque Magistro Ordinis Praedicatorum institutae Indulgentiis huic Societati elargitis, frui possint et valeant. » Cum autem praefatum dubium in Congregatione habita die 29 Februarii 1864 in Palatio Apostolico Vaticano ab Eminentissimis Patribus fuerit rite discussum, respondendum esse duxerunt: « Provisum per responsum ab hac S. Congregatione die 19 Augusti 1747, confirmatum a Benedicto XIV die 26 praedicti mensis, facto verbo cum SSmo. »

Facta deinde per me infrascriptum Secretarium SSmo Domino Nostro Pio PP. IX relatione, in audientia diei 11 Aprilis eiusdem anni, Sanctitas Sua votum Emorum Patrum benigne confirmavit. Etsi autem per praefatum Benedicti XIV Decretum cautum sit, ne in posterum virtute Brevis Apostolici in genere impetrati, erigantur Confraternitates SS̄mi Rosarii, inconsulto Magistro Generali Ordinis Praedicatorum, tamen ne devotionis fervor tepescat sed potius sodalium pietas magis augeatur et florescat, Sanctitas Sua Confraternitates tali modo hactenus erectas, dummodo nihil aliud obstet, motu proprio, ac de plenitudine potestatis sanavit, et validas esse declaravit, contrariis quibuscumque, etiam speciali mentione dignis, non obstantibus. Idem vero SS̄mus D. N. de plenitudine pariter potestatis voluit, et expresse mandavit, ut in posterum Confraternitates SS̄mi Rosarii, nonnisi ad formam Decreti Benedicti XIV erigantur, servatis insuper ceteris de iure servandis.

458

Ex Litt. Encycl. S. C. de Prop. F. *29 Sept. 1868* — Quanto sia benemerita delle Missioni cattoliche la Pia Opera della Propagazione della Fede si rende evidente dai larghi perenni soccorsi, che ella fornisce alle medesime, e dalle salutari istituzioni, che i Vescovi e Vicarî Apostolici dipendenti da questa S. C. hanno potuto promuovere e conservare finora mercè i sussidî, che ricevono dall' encomiata Pia Opera. Ora a mantenere questa nel suo pieno vigore non solo la S. Sede si è spesso astenuta dall' incoraggire imprese che avrebbero potuto diminuirne le risorse, ma perfino ha rinunziato ad espresse esibizioni fattele negli anni decorsi da Sovrani e Governi di mandare direttamente a Roma le collette dei loro Stati. E in fatti chi non vede che il tenere unite le forze dell' Opera è condizione necessaria al mantenimento della sua vitalità e di quella energia, d'onde pressochè tutte le missioni ripetono gli aiuti pecuniari, che in gran parte le sostengono? Posto ciò non sarebbe certo a lodarsi l'intrapresa di opere in-

pro di Missioni particolari che, comunque ordinate a fini eccellenti, tendessero a raccogliere elemosine dai fedeli, segnatamente con metodi analoghi a quello che tiene la Pia Opera della Propagazione della Fede. Siccome però è avvenuto non ha guari che in qualche luogo siasi così adoperato, d'onde sono venuti speciali reclami dal Consiglio Centrale della Pia Opera, si è creduto opportuno di esortare in generale gli Ordinarii delle Diocesi, nelle quali si trova stabilita l'Opera suddetta ad avere presenti le accennate osservazioni, perchè non avvenga che nel procurare un bene parziale abbia a recarsi detrimento a quello generale e di somma utilità per le Missioni, che la più volte lodata Pia Opera sta da molti anni producendo con tanta gloria di Dio, e con sì grande vantaggio delle anime nel mondo universo.

459

Ex Litt. S. C. de Prop. F. *8 Septembris 1869* (ad Vicarios Ap. Ind.) — Ut pauperibus qui veram fidem amplecti cupiunt evangelizandis aptiori ratione consulatur, maxime idoneum institutum in quibusdam Vicariatibus statui coeptum est, nimirum domus catechumenis excipiendis alendisque, saltem usque dum Baptismi Sacramentum recipiant. Compertum est tamen, ex relationibus Visitationis Apostolicae, in non paucis Vicariatibus domos huiusmodi adhuc deesse, alicubi vero nonnisi ut opus incipiens haberi posse. Quia ergo maxime cordi est Sacrae huic Congregationi ut ethnici omnibus modis alliciantur atque adiuventur ad J. C. D. N. fidem suscipiendam, hortatur Vicarios Ap. ut catechumenatuum fundationi adlaborent; adhibeant vero in hoc debitas cautiones, non modo diversas pro utroque sexu domos designando, sed et curando ut separatim homines *Castarum,* quas puras appellant ab his qui ad non puras pertinent recipiantur.

460

S. C. Indulgentiarum *26 Ian. 1871* — Cum S. C. de Prop. Fide soleat aliquando concedere missionariis facultatem benedicendi et imponendi christifidelibus scapularia, nonnulla oborta sunt dubia, quae dictae S. Congregationi ab Episcopis et missionariis proposita, et ab eadem ad hanc S. C. Indulg. transmissa fuerunt, nempe:

1. Utrum sacerdos, qui a S. Sede obtinuerit facultatem benedicendi scapularia, habeat eo ipso facultatem ea imponendi christifidelibus, et eosdem adscribendi Confraternitatibus a S. S. approbatis?

2. Utrum necessaria sit praevia erectio canonica talium Confraternitatum ex parte Ordinarii loci, ut qui habent a S. Sede facultatem adscribendi dictis Confraternitatibus, possint christifideles eisdem adscribere?

Quibus vigore specialium facultatum a SS. D. N. Pio PP. IX tributarum, S. Congregatio Indulg., re sedulo diligenterque perpensa, respondendum censuit prout respondet:

Ad 1. Affirmative, ita tamen ut sacerdotes qui praedictum indultum benedicendi scapularia ab Apostolica Sede legitime obtinuerint, penes se habeant privatum regestum, et quamprimum commode possunt, transmittere teneantur ad Superiores respectivae Sodalitatis vicinioris canonice erectae nomina receptorum, ut in album ipsius Sodalitatis referantur:

Ad 2. Detur Instructio prout sequitur:

Instructio. — Ex piis Sodalitiis, quaedam sunt ab Apostolica Sede ita approbata, ut christifideles ubique locorum eisdem, ab iis qui legitimam facultatem habent, possint adscribi, licet in eorumdem christifidelium respectivis dioecesibus peculiariter erecta non reperiantur, ut ex. gr., sunt Confraternitates Scapularis B. V. M. Montis Carmeli, Rosarii, Septem Dolorum; ac propterea, quoad ista Sodalitia, nulla requiritur in dioecesi praevia Episcopi erectio.

Quod si agatur de Confraternitate approbata a S. Sede pro determinato aliquo tantum territorio, non requiritur praevia erectio Episcopi, sed sacerdos habens Apostolicam facultatem adscribendi, non potest ea uti, nisi in eodem territorio quo circumscribitur ipsa pia Sodalitas.

Pariter non requiritur praevia erectio Episcopi, si pium Sodalitium legitime erectum reperiatur in dioecesi a Superioribus Regularibus qui ad hoc speciale privilegium ex Apostolicae Sedis concessione habent, dummodo in erectione conditiones in Constitutione Clementis VIII. incip. *Quaecumque* servaverint.

Quibus positis apparet, eos qui, ut supra, a S. Sede facultatem obtinuerint benedicendi scapularia eaque imponendi, et christifideles adscribendi, posse dicta facultate uti duntaxat quoad Confraternitates scapulare habentes, et canonice erectas, prout superius explicatum est; et si in indulto apposita sit clausula: *de consensu vel licentia Ordinarii,* illa cum aliis conditionibus a iure praescriptis omnino servanda erit.

Ut autem qui praedictam facultatem habent satis instructi sint in benedicendis et imponendis scapularibus, communicentur Resolutiones huius S. C. in *Urbis* et *Cameracen.* diei 18 Augusti 1868, quae sunt sequentis tenoris:

Urbis. — Ex quo parva scapularia, quae fideles gestare solent, in sua origine et institutione aliud non sint quam scapularia variis Ordinibus Religiosis propria, pro maiori fide-

lium commoditate ad parvam formam redacta, enata sunt dubia a R. P. Procuratore generali Congregationis SS. Redemptoris S. Congregationi Indulg. et SS. Reliq. proposita solvenda, quae tam ad antiqua quam ad recentiora scapularia referuntur, scilicet:

1. Utrum ad scapularia conficienda necessario et exclusive adhibenda sit materia ex lana, vel utrum sumi etiam possit cylinum *(cottone)* aliave similis materia? Et quatenus Affirmative ad primam partem, et Negative ad secundam:

2. Utrum vox *pannus, panniculus* ab auctoribus communiter usurpata sumi debeat sensu stricto, i. e. de sola lanea textura proprie dicta *(tessuto, tissu)*, vel utrum etiam intelligi possit de lanea textura reticulata (vulgo *lavoro di maglia, tricotage*), et de quocumque laneo opere acu picto *(ricamo, broderie)*, adhibito tamen semper colore praescripto?

3. Utrum validum sit scapulare ex panno laneo coloris praescripti, quod intexta vel acu picta habet ornamenta pariter ex lana, sed diversi coloris?

4. Utrum validum sit scapulare ex panno laneo coloris praescripti, quod intexta vel acu picta habet ornamenta ex materia non lanea, v. gr. ex serico, argento, auro, etc.?

5. Hucusque generalis viguit usus conficiendi scapularia formae oblongae, vel saltem quadratae. Nunc autem quibusdam in regionibus introducitur usus conficiendi scapularia formae rotundae vel ovalis, imo et multangulae. Quaeritur itaque utrum alia forma praeter oblongam vel quadratam obstet validitati scapularis?

6. Permultis in regionibus laudabilis viget usus, a S. Sede approbatus, gestandi per modum unius plura simul inter se diversa scapularia, quo in casu variorum scapularium panniculi, alii aliis superpositi, duobus tantum funiculis assuuntur, ita tamen ut singulorum scapularium panniculi dependeant tam a pectore quam ab humeris. Non raro autem haec scapularia unita sic conficiuntur ut, loco plurium panniculorum diversi coloris, unicus tantum in utraque funiculorum extremitate panniculus habeatur, in quo conspicitur ornamentum intextum vel acu pictum ex diversis coloribus ad significanda plura diversa scapularia. Quaeritur utrum haec diversa scapularia sint valida?

R. Ad 1. Affirmative ad primam partem, Negative ad secundam.

Ad 2. Affirmative ad primam partem, Negative ad secundam.

Ad 3. Affirmative, dummodo ornamenta talia sint ut color praescriptus praevaleat.

Ad 4. Ut in praecedenti.

Ad 5. Nihil esse innovandum.

Ad 6. Negative.

SSmus die 18 augusti 1868 resolutionem S. C. ratam habuit.

CAMERACEN. — Nonnunquam accidit, praesertim sacrarum missionum tempore, ut cum sacerdos, ad id legitime deputatus, scapulare B. M. V. de Monte Carmelo aliudve fidelibus imponit, deficiant scapularia, priusquam omnium fidelium votis satisfieri potuerit; hinc Superior domus religiosae Missionariorum Societatis Mariae in civitate vulgo *Tourcoing* nuncupata, Archidioecesis Cameracensis, humiliter supplicat S. C. Indulg. pro sequentium dubiorum solutione:

1. Utrum unum idemque scapulare semel benedictum valide possit pluribus per vicem imponi, repetita solummodo super singulis receptionis sive impositionis formula?

2. Utrum huiusmodi formula usurpari solita in actu impositionis scapularium, essentialis sit ut quis scapulare rite accepisse censeatur, iusque habeat ad Indulgentias illud ferentibus concessas; an vero absque Indulgentiarum dispendio possit omitti praesertim in morbis aliove urgenti casu?

R. Ad 1. Affirmative, ita tamen ut primum scapulare, quod deinceps adscriptus induere debet, sit benedictum.

Ad 2. Tam ad primam quam ad secundam partem proferenda esse verba quae sunt substantialia, ad formam Decreti huius S. Congregationis diei 24 Augusti 1844, quod sic se habet: *An rata sit fidelium adscriptio Confraternitati B. M. V. de Monte Carmelo, quae fit a sacerdotibus quidem facultatem habentibus, non servata tamen forma in Rituali et Breviario Ordinis Carmelitarum descripta?* S. C. respondit:

Affirmative, dummodo sacerdotes facultatem habentes non deficiant in substantialibus nempe in benedictione et impositione habitus, ac in receptione ad Confraternitatem.

SSmus die 18 Augusti 1868 resolutionem S. C. ratam habuit.

461

Decr. S. C. Indulg. *13 April. 1878* — URBIS et ORBIS — Cum in nonnullis ex piis Sodalitiis, hisce potissimum temporibus institutis, inter sodales adscribendi etiam absentes consuetudo inoleverit, quae reprobata iamdiu fuerat ab hac S. C. Indulgentiis Sacrisque Reliquiis praeposita, praesertim in *Americana novi Regni Hispanici* die 28 Aprilis 1761, relatione de hoc facta Sanctissimo Domino Nostro Leoni Papae XIII per me infrascriptum Secretarium dictae S. C. in audientia habita die 13 Aprilis 1878, Sanctissimus, praevia sanatione omnium adscriptionum hactenus haud rite factarum, mandavit ut in posterum serventur

atque ad observantiam revocentur resolutiones praefato anno 1761 editae, quas ad istiusmodi effectum una cum praesenti decreto evulgari iussit.

Americana Novi Regni Hispanici. Fel. recor. Benedictus XIV per suas Literas Apostolicas in forma Brevis sub datum Romae apud S. Mariam Maiorem die 25 Maii 1754 cuius initium: *Non est equidem* etc. confirmavit omnes et singulas Indulgentias, ac privilegia in perpetuum concessa Congregationi, seu Confraternitati B. M. V. Guadalupensi Patronae novi Regni Hispanici in America, nonnullasque alias per dictum Breve Indulgentias concessit cum facultate ut eas Confratres etiam absentes et ubicumque locorum commorantes lucrari possint. Ampliavitque dictum privilegium Regibus, Principibusque, et eorum consanguineis usque ad secundum inclusive gradum adscribendi se Confratres, et acquirendi omnes et singulas Indulgentias praedictae Congregationis etiam absentes. Hinc exortum est dubium, *an fideles absentes possint admitti, et adscribi in Confratres?*

Ratio dubitandi ea potissimum videtur, quod impedimentum absentiae non tanti habitum est a Summo Pontifice, ut ex eo absentes Confratres, et Reges ac Principes ab acquisitione Indulgentiarum excluderet; adeoque absentes a numero Confratrum non forent reiiciendi. Attamen cum declaraverit Pontifex defectum absentiae non obesse Confratribus iam adscriptis et Regibus et Principibus, quibus specialis adscribi in Confratres facultas impertita est, nullo pacto videntur admittendi absentes, qui neque vi admissionis, aut gratiae dici possunt Confratres.

Additur in precibus, quod si absentes nequeant admitti in Confratres, dignentur EE. VV. rescribere, quod admitti valeant, et ad minus incolae novi Regni praedicti, ad quod extenditur Patronatus praedictae B. Mariae Virginis quemadmodum nonnullis similibus Confraternitatibus europaeis clementer indultum est, et signanter Confraternitati Sanctissimae Conceptionis Liciensis (De Lece). Quaeritur itaque:

1. An absentes admitti possint in Confratres?

Et quatenus Negative:

2. An supplicandum sit SSmo pro eorum admissione, vel ad minus pro admissione incolarum praedicti novi Regni Hispanici?

S. C. die 28 Aprilis 1761 respondit: Negative in omnibus. *(V. n. 462).*

462

S. C. Indulg. *26 Nov. 1880.* Urbis et Orbis (Declaratio decreti 13 April. 1878. de non adscribendis ad pias sodalitates absentibus) — Quum fidelium piis Sodalitatibus adscriptio per se actus sit religionis et pietatis, adeo ut dies, qua fidelis piae alicui Societati inscribitur, plerumque a S. Sede Indulgentiis ditata sit, decet omnino ut ipsa inscriptio serio ac devote certo aliquo modo fiat ac debita forma. Quamquam vero ad hoc per se non requiratur necessario *personalis praesentia,* quum etiam gravissima negotia *inter absentes* per litteras vel interpositam personam perfici possint, tamen ipsa personalis praesentia ex generali regula iure exigitur, ut adscribendorum devotioni potius quam numero consulatur, ac pluribus abusibus via praecludatur. Generalis haec regula ab hac Sacra Congregatione in Americana Novi Regni Hispanici die 28 April. 1761 indicata, novissime decreto Urbis et Orbis diei 13 April. 1878 instaurata est ac confirmata. Sed, ea generatim in suo robore manente, plures sane exceptiones locum habere possunt, vel ex peculiari Sodalitatum quarumdam constitutione, quae sua natura exceptionem postulare videtur, vel ex specialibus quarumdam privilegiis, vel ex extrinsecis circumstantiis, vel ex benigna Apostolica dispensatione: adeoque plures dubitationes, multoque plures petitiones pro favorabili exceptione ad hanc Sacram Indulgentiarum Congregationem delatae sunt. Quibus omnibus mature perpensis, Emi Patres Sacris Indulgentiis praepositi in Congregatione generali habita in palatio Apostolico Vaticano die 14 Iunii 1880 rescripserunt: *Firmo remanente decreto diei 13 Aprilis 1878, dubiis et petitionibus propositis providendum esse per appositam Instructionem et dispositivam Declarationem iuxta mentem panditam ab Emis Patribus in ipsa Congregatione pro opportunis exceptionibus.*

1. Primo itaque iuxta mentem Eminentissimorum Patrum distinguendum est inter Sodalitates pro universo orbe catholico, ac Sodalitates pro certa tantum dioecesi vel regione canonice erectas, relate ad quas fideles, qui extra limites locali Sodalitati constitutos commorantur, *absentes* dicuntur, imo vero non *simpliciter absentes,* sed etiam *extranei* dici possunt. Huiusmodi locales Sodalitates, quemadmodum ex. gr. Confraternitas B. M. V. Guadalupensis, de qua sermo est in Americana Novi Regni Hispanici, in Confratres admittere nequeunt *absentes* extra limites Sodalitatis: atque hic primus est sensus memoratae resolutionis Sacrae Congregationis diei 28 Aprilis 1761, atque hoc primum sensu adscriptiones *absentium* tum decreto Urbis et Orbis diei 13 Aprilis 1878, tum praesenti Instructione irritae omnino generali lege *sine ulla nova exceptione* declarantur.

2. Sodalitates etiam universales, relate ad quas nulli sunt primo hoc sensu *absentes* seu

extranei, nequeunt in Confratres admittere simpliciter *absentes:* scilicet requiritur ex iure adscribendorum personalis praesentia. At nullatenus mens fuit decreti eam restringere ad locum ubi Sodalitas canonice erecta propriam habet sedem ac centrum; sed sufficit adscribendorum praesentia coram quocumque qui quocumque in loco delegatam vel subdelegatam legitime habeat adscribendi facultatem: non sufficit vero moralis, interpretativa vel repraesentativa praesentia per litteras aut alio quovis modo per interpositas etiam personas: atque hic alter est sensus quo adscriptiones *absentium* iuxta resolutiones in Americana et iuxta memoratum decretum irritae sunt, ac praesenti etiam Instructione irritae quidem generali lege, sed *cum infrascriptis exceptionibus* declarantur.

3. Quamvis generatim, relate ad communicationem Indulgentiarum, communes pro quavis Societate latae sint leges, praesertim in Constitutione Clementis VIII *Quaecumque*, tamen relate ad legem de non adscribendis *absentibus* eiusque exceptiones, aequum est distinguere inter Sodalitia quae strictiori sensu Collegia dici possunt, ut esse solent pleraeque proprii nominis Confraternitates ad modum organici corporis constitutae; et Sodalitia quae laxiori modo sociali vinculo colligantur, ut esse solent plures etiam Confraternitates et pleraeque piae Associationes, Congregationes, Aggregationes, Uniones ac Pia Opera, ut vocant. Inter plura discrimina quae ad praesentem scopum non refert, nec facile est, accuratius inquirere, illud maxime ad rem pertinet advertere, quod strictiori sensu Collegia, seu proprii nominis Confraternitates et Sodalitia quae ad illas in organica sui constitutione magis accedunt, soleant etiam iuxta proprias leges pro sodalium inscriptione certam aliquam habere formam cum aliqua solemnitate ac ritu ut publica candidatorum petitio ac praesentatio, probatio aliqua et novitiatus, vel saltem impositio habitus, scapularis, cincturae, quae ex sui natura personalem praesentiam requirunt. Pro huiusmodi itaque Sodalitatibus cuiuscumque sint nominis, nulla praesenti declaratione datur generalis ac ordinaria exceptio a lege de non adscribendis *absentibus:* tantum conceditur earum Moderatoribus earumque Delegatis ut in casibus singularibus dispensare possint a statuta forma inter praesentes, ac *absentes* etiam per singularem seu extraordinariam exceptionem rite adscribere.

4. Pro Sodalitatibus etiam, piis Unionibus, piis Operibus et cuiuscumque sint nominis Societatibus, quae nullam habent pro adscriptione sodalium formam ac caeremoniam inter praesentes, decretum quoad *absentes,* quantum fieri potest, rite servetur; et potius *praesentium* adscriptio facilior reddatur ac pro viribus promoveatur, multiplicatis canonice associationum centris auctoque pro opportunitate Zelatorum, Zelatricium, Promotorum, vel quovis nomine nuncupentur eorum numero qui iuxta approbatas Sodalitii leges non modo inscriptionum utcumque promovendarum officium, sed etiam *adscribendi subdelegatam habeant facultatem.* Sed quum id nec semper, nec ubique fieri possit, nec plane sufficiat, Apostolica benignitate indulgendum esse videtur ut qui *praesentes* commode nequeunt, non omnino excludantur, sed quamvis *absentes,* per litteras, vel interpositas personas, quae eos repraesentent, adscribi discrete valeant, vitando simul abusus quibus maxime praecavendis adscribendorum praesentia exigitur. Itaque quum plurium diversi nominis Sodalitatum ac piorum Operum vis et utilitas maxime sit in fidelium *numero,* qui ad varia pietatis et charitatis exercitia consociantur, ne praesentiae conditio impedimento sit felicibus Societatum incrementis ac ne plurimi fideles bonae voluntatis ab inscriptionis beneficio contra decreti mentem praepediantur, Sacra Congregatio, attentis plurium Sodalitatum et maxime Episcoporum postulationibus, praesenti hac dispositiva Declaratione, per amplam a littera legis exceptionem, Apostolica auctoritate declarat, etiam *absentes* ad huiusmodi pias Associationes adscribi posse, servata tamen decreti mente, spiritu ac scopo, ut scilicet non solum augeatur numerus, sed etiam adscribendorum devotioni consulatur, non temere, leviter ac turmatim collectis nominibus, sed discrete, ne alii, quantum fieri potest, inscribantur, nisi qui absentes quidem corpore sed praesentes spiritu, scientes et volentes piae Societati adscribi, iniuncta opera adimplere et Indulgentias lucrari intendunt.

5. Porro exceptiones speciales vel ob probata quarumdam Sodalitatum Statuta, quae absentium etiam inscriptionem includere aut supponere aut flagitare videntur; vel ob privilegia; vel ob singularem fidelium devotionem sua directe mittendi nomina ad insignia quaedam Sanctuaria, Sodalitatum centra; vel denique ob varia Sodalitatum, personarum, locorum ac temporum adiuncta, partim iam vel declaratae, vel ad tempus concessae, quin necesse sit eas singillatim recensere, generali hac decreti benigna interpretatione et dispositiva declaratione simul omnes comprehenduntur, ratae habentur, confirmantur atque ampliantur.

Hanc vero Sacrae Congregationis Instructionem et Declarationem Sanctissimus Dominus Noster Leo Papa XIII in Audientia ab infrascripto Cardinali eiusdem Congregationis Praefecto die 26 mensis Novembris 1880 habita benigne approbavit et promulgari mandavit, ac sanatis prius, si quae factae fuerint, irritis

absentium adscriptionibus, decretum diei 13 Aprilis 1878 in posterum iuxta praesentem benignam interpretationem et dispositivam declarationem observari praecepit.

463

Ex Litt. Secretariae Brevium. *5 Iulii 1881* — Ove non si tratti di Confraternite erette in insigni Santuarî, non suole concedersi il titolo di Arciconfraternita colla facoltà di aggregare fuori della diocesi; o della provincia ecclesiastica se il Sodalizio si trova istituito nella diocesi del Metropolitano.

464

Decr. S. C. Indulgent. *16 Iulii 1887* — MECHLINIEN. et VINCENNAPOLITANA — Pium et praeclarum Opus Propagationis Fidei mirabili divinae providentiae dispositione pluribus abhinc annis in Gallia primum exortum, et dein late per totum catholicum Orbem diffusum omnes norunt quantum ad catholicam fidem in remotissimis etiam regionibus propagandam contulerit. Hinc huiusmodi pium Opus, vix ac obortum est, Romani Pontifices singulari cura prosequuti sunt, et christifidelibus, ut suis elargitionibus quotidianisque precibus tam saluberrimum Opus confoverent, Indulgentiarum thesauros reserarunt, et sacerdotibus praesertim, qui vel stipem propriam elargiti essent, vel data opera alienam collegissent ad illud sustentandum, s. m. Pius IX rescripto diei 31 Decembris 1871, et SSmus Dominus Noster Leo Papa XIII rescripto diei 25 Maii 1881 speciales facultates et privilegia tribuerunt.

Iam vero tum circa quasdam conditiones requisitas ut adscripti pio Operi Propagationis Fidei gaudere valeant Indulgentiis, tum circa supradictorum rescriptorum rectam intelligentiam plura exorta sunt dubia, quorum nonnulla proposita fuerunt huic S. Congregationi a quodam sacerdote Archidioecesis Mechliniensis specialiter deputato ab Archiepiscopo ad colligendas eleemosynas in praefati pii Operis subsidium; alia vero ab Abbate S. Meinardi Ordinis S. Benedicti in dioecesi Vincennapolitana in statibus foederatis Americae septentrionalis, quae primum exhibita S. Congregationi Christiano Nomini propagando praepositae, deinde ad hanc Indulgentiarum et SS. Reliquiarum transmissa fuerunt.

Dubia vero sunt quae sequuntur:

1. In dioecesi ubi pium Opus Propagationis Fidei existit quidem, annuente Ordinario, sed non rite constitutum habetur, puta quia non constat ex Consilio dioecesano, Chiliarchiis, Centuriis et Decuriis, quaeritur: I. Utrum adscriptus possit frui tum Indulgentiis plenariis ac partialibus pio illi Operi concessis, tum (si sit sacerdos) facultatibus et privilegiis presbyteris nonnullis impertitis sive a Summo Pontifice Pio IX. rescripto 31 Decembris 1871, sive a Leone XIII. rescripto 25 Maii 1881? II. Quaenam dicti pii Operis constitutio (organisation) ad haec sufficiat?

2. Qualis huic pio Operi adscriptio requiratur, ut quis possit frui tum Indulgentiis tum facultatibus ac privilegiis concessis?

3. Quinam novos sodales adscribendi facultatem habeant?

4. Num adscriptus qui non solet quotidie recitare preces praescriptas, scilicet unum *Pater* et *Ave* cum invocatione: *S. Francisce Xaveri ora pro nobis*, aut qui suum obolum hebdomadalem solvere negligit, — I. frui possit Indulgentiis: — II. an gaudere saltem facultatibus ac privilegiis nonnullis presbyteris impertitis?

5. Per rescriptum 31 Decembris 1871 quod prorogatum fuit ad aliud septennium tum 16 Iunii 1878, tum 7 Iunii 1885 quaedam facultates ac privilegia a Summo Pontifice Pio IX nonnullis presbyteris concessa sunt, sed cum expressa clausula *de consensu Ordinariorum;* quaeritur autem: I. Utrum sine hoc consensu invalide quis illis facultatibus ac privilegiis uteretur? Et quatenus affirmative: — II. Utrum singuli sacerdotes, qui illis facultatibus ac privilegiis uti volunt, singillatim recurrere debeant ad Ordinarium ut ipsius consensum obtineant? — III. An vero Ordinarius omnibus et singulis sacerdotibus suae dioecesis, qui nempe conditiones requisitas adimpleverint, suum consensum in globo dare valeat? — IV. Quin imo, an sustineri possit quod approbante Ordinario existentiam pii Operis a Propagatione Fidei in sua dioecesi, eo ipso sat conditioni eius consensum obtinendi consultum sit?

6. Quum indultum a Summo Pontifice obtentum ad septennium, ante expirationem huius septennii prorogatur ad aliud septennium, quaeritur utrum prorogatio currere incipiat ab ipso die, quo ea obtinetur, an vero a die quo expirabit prius indultum?

7. Per iam memoratum Rescriptum 31 Decembris 1871 sacerdotibus qui in anno solverint summam 260 francorum, aut 2600 fr., sive haec ab ipsis collecta fuerit, sive fuerit concredita ipsorum manibus *(centralisée dans leurs mains)*, sive proveniat ab ipsorum liberalitate, concessae sunt variae facultates ac privilegia pro annis tamen in quibus (durante septennio) reapse illam summam solverit. Quaeritur a quo temporis puncto sacerdos collector facultatibus ac privilegiis uti incipere possit?

8. Utrum — I. Comitatus regionales piorum Operum Propagationis Fidei et Sanctae Infantiae possint se separare a comitatibus centralibus Parisiensi et Lugdunensi, et societatem

independentem efformare, quae collectas distribuat in propria sua regione, vel etiam in regionibus infidelium omnino iuxta scopum praedictorum Operum, attamen independenter a Societatibus centralibus; et utrum — II. ex ipso facto separationis amittant privilegia spiritualia his Operibus benigne concessa a S. Sede?

Emi et Rmi Patres in Congregatione Generali habita in Palatio Apostolico Vaticano die 25 Iunii 1887 rescripserunt:

Ad primam partem dubii 1. Affirmative.

Ad secundam partem: Optandum et curandum, ut Operis constitutio fiat iuxta normam a S. Sede approbatam; sin minus sufficit, ut saltem Ordinarius cum uno vel altero consiliario pio Operi praesideat.

Ad 2. Servetur consuetudo: pro lucrandis vero Indulgentiis fruendisque privilegiis sufficit ut opera praescripta adimpleantur.

Ad 3. Potest novos sodales adscribere quicumque legitimam colligendi eleemosynam habet facultatem.

Ad primam partem dubii 4.: Negative — Ad secundam partem: Affirmative, quatenus illa privilegia ratione piae collectionis eleemosynarum, aut operae praestitae in comitatibus concessa sunt.

Ad primam, secundam et tertiam partem dubii 5.: Affirmative. — Ad quartam partem: Negative.

Ad 6. A die dati prorogationis, prouti in resolutione S. Congregationis 20 Maii 1711.

Ad 7. Sacerdos collector ius ad privilegia habet a die, qua vel totam unius anni summam, vel partem summae iuxta Operis statuta solverit.

Ad primam partem dubii 8.: Non spectare. — Ad secundam partem: Amittere Indulgentias et Privilegia.

Facta vero de iis omnibus relatione in Audientia habita ab infrascripto Secretario die 16 Iulii 1887, Sanctissimus D. N. Leo PP. XIII responsiones PP. Cardinalium approbavit.

465

Decr. S. C. Indulg. *16 Iulii 1887* — Piae quaedam Sodalitates sicuti a Regularibus Ordinibus suam repetunt existentiam, ita earumdem erectio iure quodam proprio eisdem Ordinibus competit. Inter has sunt recensendae Sodalitates SSmae Trinitatis, B. M. Virginis a Monte Carmelo, nec non a Septem Doloribus quae a respectivis Ordinibus Regularibus sunt institutae, ac proinde ab ipsis iure ordinario eriguntur. Verum experientia compertum est Sodalitates supradictas, insciis omnino supremis Moderatoribus eorum Ordinum ad quas memoratae Sodalitates pertinent, auctoritate tantummodo Episcoporum saepenumero erectas reperiri, eo quod plerumque, cum illis vigore Literarum Apostolicarum facultas tribuatur erigendi in genere Sodalitates cuiuscumque tituli et invocationis cum respectivis Indulgentiis, praelaudatas quoque Sodalitates ipsi erigunt sola vi generalis communicationis Indulgentiarum quae sunt propriae Archisodalitatum in Urbe existentium, quin ulla fiat in Apostolicis Literis expressa derogatio privilegiorum praefatis Ordinibus quoad erectionem suarum Sodalitatum concessorum.

Quum vero Sacra Congregatio Indulgentiis Sacrisque Reliquiis praeposita ad praepediendos abusus et confusiones removendas declarasset per Decretum diei 19 Augusti 1747 approbatum et confirmatum sub die 26 eiusdem mensis a S. M. Benedicto Papa XIV, *(V. n. 457.)* Sodalitates a SSmo Rosario erectas, inscio Magistro Generali Ordinis Praedicatorum, haud subsistere ideoque carere omnino Indulgentiis eiusdem Sodalitatis propriis, Priores generales Ordinum SSmae Trinitatis, Carmelitarum, et Servorum B. Virginis, quum animadverterint quoad erectionem suarum Sodalitatum ex Apostolicae Sedis benignitate sibi commissam eosdem abusus similesque confusiones irrepsisse, quae locum iam habebant in erectionibus Sodalitiorum SSmi Rosarii, humiles porrexerunt preces Sanctissimo Domino Nostro, quatenus superius memoratam declarationem non semel editam pro Sodalitatibus SSmi Rosarii benigne pariter extendere dignaretur ad Sodalitates SSmae Trinitatis, B. M. Virginis a Monte Carmelo, et a Septem Doloribus, ita nempe ut si contingat, non obtenta prius ab eorumdem Ordinum supremis Moderatoribus venia, praedictas Sodalitates constitui, sub quovis praetextu cuiuscumque facultatis specialis, in qua nulla fiat expressa derogatio privilegii hac super re dictis Ordinibus concessi, Sodalitatum erectio nullius sit roboris adeoque Indulgentiis minime perfruatur.

Quas preces SSmo Dno Nostro Leoni Papae XIII ab infrascripto Secretario in Audientia habita sub die 16 Iulii huius devolventis anni relatas, idem SSmus peramanter excepit, ac praevia sanatione omnium supradictarum Sodalitatum, insciis Prioribus Generalibus memoratorum Ordinum huc usque erectarum, quas validas esse declaravit, in posterum voluit ac mandavit ut ad omne dubium removendum nec non abusus praecavendos, non aliter praedictae Confraternitates seu Sodalitates erigantur, nisi requisitis antea et obtentis a laudatorum Ordinum Superioribus pro tempore existentibus, literis facultativis pro earumdem erectione, ita tamen ut iidem Priores Generales pro huiusmodi Confraternitatum seu Sodalitatum erectionibus consuetas literas sacerdotibus suorum Ordinum, vel, ubi eorum Conventus non existunt, aliis ecclesiasticis viris sive re-

gularibus sive saecularibus etiam, Episcopis bene visis, expediant, ipsaeque literae non nisi de consensu Ordinariorum, servatisque reliquis omnibus in huiusmodi erectionibus ex Apostolicis Constitutionibus servandis ac servari solitis, exsecutioni mandentur. Contrariis quibuscumque non obstantibus. *(V. n. seq.)*

466

Litt. encycl. S. C. de Prop. Fide — *30 Iunii 1889* — Sacrae huic Fidei Propagandae Congregationi dudum iam anteactis temporibus auctoritas per Summos Pontifices facta fuerat tribuendi Archiepiscopis, Episcopis Vicariis et Praefectis Apostolicis aliisque Missionum Moderatoribus ab eadem S. Congregatione dependentibus, facultatem erigendi in locis sibi subiectis quascumque pias Sodalitates a S. Sede adprobatas, iisque adscribendi utriusque sexus christifideles, ac benedicendi coronas et scapularia earumdem Sodalitatum propria cum applicatione omnium Indulgentiarum, quas Summi Pontifices, praedictis Sodalitatibus, coronis et scapularibus impertiti sunt. Verum postquam per Decretum S. Congregationis Indulgentiarum et SS. Reliquiarum editum die 16 Iulii anno 1887., constitutum est *(V. n. 465)* quoad Confraternitates SS̃mae Trinitatis, B. M. V. a Monte Carmelo, et Septem Dolorum, ne eaedem erigantur *nisi requisitis antea et obtentis a respectivorum Ordinum Superioribus pro tempore existentibus literis facultativis pro earumdem erectione,* a nonnullis dubitatum est num praedictum decretum loca etiam Missionum respiceret, in quibus plura rerum adiuncta prohibent quominus quae per illud praecipiuntur commode possint executioni mandari.

Quapropter ad omnem ambiguitatem e medio tollendam SS̃mus D. N. Leo Pp. XIII in audientia diei 15 superioris mensis Decembris a R. P. D. Secretario praedictae S. C. Indulgentiarum et SS. Reliquiarum habita declarare benigne dignatus est Sacrum hoc Consilium Propagandae Fidei eisdem facultatibus quoad erectionem Confraternitatum a S. Sede adprobatarum uti prosequi posse quas ante promulgationem praedicti Decreti diei 16 Iulii anno 1887 habebat. In Audientia vero diei 31 superioris mensis Martii habita ab infrascripto Sacrae Congregationis de Propaganda Fide Secretario eadem Sanctitas Sua insuper iussit ut per hanc S. Congregationem, non obstante quavis praevia S. Sedis prohibitione, libera facultas tribui possit erigendi etiam Confraternitates SS̃mi Rosarii, ita tamen ut fideles iis adscripti non lucrentur nisi indulgentias communiter concessas omnibus in genere Confraternitatibus canonice erectis. Moderatores igitur Missionum huic Sacrae Congregationi Fidei Propagandae subiecti facultates ab eadem sibi faciendas quoad omnium Confraternitatum erectionem, fidelium in easdem adgregationem, scapularium benedictionem et indulgentiarum applicationem, valide et licite exercere se posse sciant quin a quopiam cuiusvis Regularis Ordinis Moderatore veniam aut assensum expetere aut obtinere antea teneantur. Quoad ad Confraternitates SS̃mi Rosarii tamen, si velint eas ita constitutas ut fruantur etiam peculiaribus illis indulgentiis, quae competunt Confraternitatibus erectis auctoritate Magistri Generalis Ordinis Praedicatorum, tunc ad eum recursum habeant oportet.

Hac vero data opportunitate nonnulla insuper quoad praedicta notantur. Dubitarunt aliqui num ad adgregandos fideles cuiusdam loci alicui Confraternitati necessaria foret praevia ibidem eiusdem Confraternitatis canonica erectio. Verum licet id in fidelium commodum profecto cederet, ac plerumque consulendum videatur, necessarium tamen non est cum sacerdotes adsunt qui fideles in Pias Sodalitates adsciscendi facultatem habeant. Hoc tamen in casu sacerdotes praedicti tenentur fidelium cooptatorum nomina ad proximiorem Confraternitatem, cui eos adlegerint, transmittere, aut ad proximiorem domum religiosam respectivam, si de Confraternitatibus agatur, quae regularis cuiusdam Ordinis auctoritate fuerint erectae.

Quod vero pertinet ad recensenda in albo Confraternitatum nomina fidelium iisdem adlectorum, id tamquam necessaria conditio absolute requiritur ut indulgentias Confraternitatibus adnexas lucrari fideles queant. Quapropter ab ea lege derogari nequit nisi per peculiaria Indulta quae solum determinatos casus et certa loca respiciant.

Attamen quando ob ingentem fidelium adgregandorum numerum aliave ratione contingat eorum nominum in albo recensionem difficultatem sacerdoti cooptanti facessere, tunc designare is poterit unum vel plures pro opportunitate sibi visas personas, quae fidelium nomina scripto referant in catalogum, quem ipse postea subsignabit, et ad proximiorem Confraternitatem seu domum religiosam, uti superius dictum est, transmittat.

CAPUT XV.

DE SCHOLIS

467

S. C. de Prop. F. *1659* (AD PRIMOS VIC. APP. E SOCIET. MISSION. AD EXT.) — Scholas ubique summa cura et diligentia erigite, et iuventutem illarum regionum gratis docete linguam latinam et doctrinam christianam vernaculo idiomate, et conemini quoque ut nullus catholicus tradat filios infidelibus erudiendos, sed vobis vestrisque.

468

Decr. S. C. de Prop. Fide. *15 Iulii 1780.* Sollicitudo, quam habet S. Congregatio, ut christiana iuventus, sublatis ignorantiae tenebris, orthodoxae fidei doctrina, et salutaribus disciplinis ubique imbuatur, unde religionis conservatio, integritas, atque incrementum maxime pendet, effecit ut permulta per varias mundi plagas gymnasia et scholas propriis impensis erexerit, ubi catholicorum filii, caeterique adolescentes, qui inter infideles et haereticos versantur, ac potissimum ii, qui ad sanctuarii ministerium vocati sunt, necessaria rudimenta possent addiscere, et sacris, iisque incorruptis doctrinis informari. Cum itaque plurimum intersit, ut ex huiusmodi scholis is profectus hauriatur, quem S. C. in earum institutione sibi proposuit, neque a praeceptoribus emolumenta percipiantur, nisi commissum sibi munus fideliter, et debita cum diligentia expleverint, Eminentissimi Patres, referente R. P. D. Stephano Borgia Secretario, inhaerentes decretis alias editis, ac praesertim sub die 3 Septembris 1659, statuerunt, ut in posterum consuetae mercedes pro scholis ubicumque erectis non persolvantur, nisi exhibito prius, et per singulos annos, documento approbato et recognito vel a Nuntio Apostolico, vel ab Episcopo dioecesano, ubi aderunt; ubi autem desunt, vel a Vicariis, et respectivis Missionum Superioribus, vel ab alio denique, arbitrio Sacrae Congregationis designando: in quo documento constare debeat non solum de numero magistrorum, ac discipulorum, sed etiam an in communi vivant, et propriis, seu communibus expensis alantur; qui sint praeceptores, num laici, vel presbyteri saeculares, vel Regulares; a quibus sint instituti, et a quibus confirmati; in quot classes sint distributi discipuli; quasnam disciplinas addiscant; quamdiu debeant ibi commorari; quinam denique sit in pietate ac studiis uniuscuiusque progressus. Praeterea, ut iuvenes ii qui a Sacra Congregatione in sua Collegia recipiuntur saltem primis rudimentis et aliqua linguae peritia instructi sint, ac scholasticae disciplinae assueti, decreverunt Eminentissimi Patres, ut alumni omnes qui a locorum Ordinariis aut Missionum Superioribus vel ad Urbanum vel ad alia ipsius Sacrae Congregationis Collegia mittentur, non aliunde, nisi a praefatis gymnasiis, seu scholis, ubi istae fuerint, in posterum desumantur; de quo praefati Episcopi, et Superiores legitimum documentum Sacrae Congregationi transferre in alumnorum expeditione teneantur.

469

Litt. encycl. S. C. de Prop. Fide. *18 Sept. 1819* (AD EPISCOPOS HIBERN.) Quod D. N. Iesus Christus iam praemonuerat, parabola usus agricolae, qui seminavit bonum semen in agro suo, cum autem dormirent homines, venit inimicus eius, et superseminavit zizania in medio tritici (Matth. 13. 24.) id quidem nostris hisce temporibus in Hibernia praesertim, accidere non sine maximo rei catholicae detrimento videtur. Pervenit enim ad aures S. Congregationis, scholas biblicae societatis in tota fere Hibernia esse institutas, acatholicorum procerum opibus, ac patrocinio suffultas, in quibus fuco charitatis rudes utriusque sexus adolescentes, praecipue vero ruricolae atque egeni, blanditiis, atque etiam muneribus praeceptorum illecti, mortifero pravarum doctrinarum veneno inficiuntur. Additur huiusmodi scholarum magistros esse Methodistas, qui bibliis utuntur, a biblica Societate Angliae redditis, erroribus refertis, alio nullo sibi proposito fine nisi seducendi iuvenes, et orthodoxae fidei veritates ex eorum animis penitus evellendi. Haec cum ita sint, Amplitudo tua iam videt quanta sollicitudine, et studio pastoribus vigilandum est, ut gregem suum a luporum insidiis qui veniunt in vestimentis ovium sedulo tueantur. Si pastores obdormiunt, cito subrepet inimicus homo loliumque seret, cito zizania videbuntur in medio tritici succrescere, illudque operire. Quare necesse est omnem navare operam, ut adolescentes a lethalibus hisce scholis avocentur, et monere parentes, ut liberos suos in errorem duci minime patiantur. Ad vitanda autem adversariorum insidias nihil aptius esse videtur, quam catholicas erigere scholas in quibus pauperes et rustici bonis disciplinis instituantur. Deerit fortasse modus supplendi sumptibus?

Addisci hic facile poterit ab ipsis heterodoxis, qui, ut accepimus pro earumdem scholarum substentatione hebdomadalem unius assis stipem a singulis de populo rogant. Quid vetat, ne idem catholici faciant? Hortamur igitur ac per viscera Dñi N. I. C. obsecramus Amplitudinem tuam, ut eo maiori, quem arbitraberis modo gregem tuum diligenter custodias ab iis, qui insidiose se immittunt in ovile Christi, ut incautas oves abducant, et memor eorum, quae Petrus Apostolus iam praenunciavit, tradens, quod, *et in vobis erunt magistri mendaces, qui introducent sectas perditionis*. 2. Petri 2. 1. omni cura des operam, ne orthodoxa iuventus ab his corrumpatur. Quod quidem facile te assecuturum spero, si catholicae scholae in tua dioecesi erigantur. Ac dum fore confido, ut Amplitudo tua in re tanti momenti omnes animi vires adiiciat, ne scilicet bonum triticum zizaniis suffocetur, Deum O. M. precor etc.

470

S. C. de Prop. F. *1821* (Vic. Ap. Sutchuen.) — Sunt quaedam scholae, praesertim ruri et inter montes, ubi libros religionis pueri christiani docentur; at simul etiam illis explicantur libri paganorum; ideo autem, his persecutionis temporibus, dictos libros simul cum libris religionis docent magistri christiani, quia timent ne coram magistratibus civilibus accusentur quod libros christianae religionis pueros docent, et perinde damna patiantur; atque ob hanc causam solent etiam in eorum collegiis cum pueris christianis gentilium pueros docere ut nimirum in casu quo accusentur apud praefectos, facilius probare possint se non religionis christianae, sed paganorum libros docere solitos esse, sicque persecutionis pericula facilius vitare possint; dicunt tamen se non superstitiones docere sed tantum characteres, quin sensum superstitiosum characterum pueris explicent, quem superstitiosum sensum saepissime contingit ut nequidem ipsi magistri intelligant. Porro hic abusus difficile nunc impediri potest, quia secus nullus est magister christianus qui christianorum pueros audeat docere, estque periculum ne si rigide id prohibeatur, multi pueri christianorum a tepidis eorum parentibus mittantur ad scholas paganorum ubi non tantum paganorum libris studere sed etiam superstitiones facere cogentur... Cum ego non debeam hanc causam definire, rogo humiliter S. C. ut iudicet an id tolerari possit. Quod si S. C. iudicaverit id tolerari nullo modo posse, rogo ut dignetur clare prohibere missionariis ne huiusmodi scholas tolerent in suis districtibus.

R. Magistros non esse inquietandos, dummodo in sola instructione scribendi et legendi sese coarctent.

471

S. C. de Prop. Fide — C. P. pro Sin. *19 Iulii 1838.*

Omnino prohibeantur christiani adolescentes paganorum scholas frequentare, attento periculo perversionis et idololatriae.

472

Instr. S. C. de Prop. Fide *1841-1857* (ad Episcopos Hibern.) Nell' anno 1839 venne subordinato da alcuni Vescovi Irlandesi alla decisione della S. Sede il dubbio: « se considerata la natura e la forma del sistema » di educazione nazionale d' Irlanda potesse » tollerarsi che i cattolici ne fossero partecipi. » Questo sistema riguardava solo le scuole secondarie o per le classi inferiori, non già l' istruzione scientifica, ed era stato promosso dal governo inglese per la gioventù a qualunque comunione cristiana ella appartenesse; e a questo fine per conciliare le diverse parti, tra i Membri del Comitato o Consiglio, cui era stata data l'autorità di sopraintendere all'andamento di questa istituzione di educazione, vennero annoverati oltre sette protestanti, anche tre personaggi cattolici, tra i quali un Vescovo. Sebbene questo sistema introdotto fino dal 1831 e, per cura del Comitato, in breve tempo propagato in tutto quel regno, non avesse suscitata per varii anni controversia alcuna tra i cattolici, pur tuttavia avendo nel 1839 manifestato alcuni Vescovi opinione contraria al sistema, il Sommo Pontefice Gregorio XVI di gl. me. volle che fosse presa la cosa in accurato esame dalla S. Congregazione di Propaganda, tanto più che non tutti i Vescovi convenivano nella stessa opinione, e quelli stessi, che affermavano pericoloso l' Istituto, temevano insieme le conseguenze che potevano derivare dal dichiarare illecito il profittarne. Fu quindi discussa la vertenza in varie Congregazioni di Propaganda, e, dopo maturo esame, nel generale consesso de' 22 Decembre 1840, la Sacra Congregazione, in vista delle ragioni ch' ella stessa espose nella risposta data, non credè emanare sulla cosa un giudizio definitivo, ma prescrisse soltanto alcune cautele, che, approvate dal Sommo Pontefice, fu sollecita di comunicare all' Episcopato Irlandese con lettera diretta a ciascuno de' Metropolitani in data dei 16 Gennaio 1841, la quale è del tenore seguente: « Quantam negotii gravitatem afferret » excitata in Hibernia controversia de recenti » nationali, ut vocant, erudiendae iuventutis sy» stemate, exploratum adeo A. Tuae est, ut » mirum tibi esse non debuerit S. Congrega» tionis de Propaganda Fide responsum de ea » re tamdiu fuisse dilatum. Plenam enim to» tius rei A. Tua habet notitiam, penitusque

» cognita Tibi sunt gravia omnia rationum mo-
» menta, quae controversiae illius excitandae
» occasionem attulerunt, quaeque diuturnam
» prorsus rei deliberationem postularunt. Nam
» S. Congregationem magnopere sollicitam ha-
» bere debuerunt, cum diu multumque pro sui
» instituti munere quaestionem propositam con-
» sideraret, Catholicae Religionis tutela, pue-
» rilis aetatis instituendae commoditas, grati
» animi officium erga Britannici Imperii se-
» natum, qui magnae pecuniae summam po-
» pularibus Hiberniae scholis decrevit, concor-
» diae inter Episcopos catholicos retinendae
» necessitas, quietis publicae fovendae debitum,
» metus denique ne ad heterodoxos forte ma-
» gistros pecunia tota, et auctoritas devolvatur.

» Omnibus ergo rei periculis, et utilitatibus
» accurate perpensis, auditis partium disce-
» ptantium rationibus, habitaque praesertim
» felici notitia, quod per decennium, ex quo
» id systema studiorum susceptum fuit, Religio
» Catholica nihil detrimenti passa videatur,
» S. Congregatio, SSmo Dño Nostro Gregorio
» PP. XVI probante, censuit nullum esse de-
» finite iudicium hac super re proferendum,
» atque id genus eruditionis in Episcoporum
» singulorum prudenti arbitrio, et religiosa
» conscientia esse relinquendum; quandoqui-
» dem eius successum a vigili Pastorum cura,
» a cautelis variis adhibendis, a futura demum
» per temporis tractum experientia pendere
» necesse est. Ne tamen sine idoneis consiliis,
» ac providentiis tanta res dimittatur, Sacra
» Congregatio sequentia interim monenda esse
» iudicavit, scilicet: — 1. Libros omnes, cui
» noxium aliquid sive adversus Sacrorum Bi-
» bliorum Canonem aut puritatem, sive contra
» Catholicae Ecclesiae doctrinam vel mores con-
» tinent, a scholis removeri debere. Hoc autem
» eo facilius effici potest, quia nulla memo-
» rati systematis lex obstat. 2. Dandam esse
» pro viribus operam, ut praeceptor normalis
» paedagogorum catholicorum, in Classe Reli-
» giosa morali et historica, vel catholicus, vel
» nullus sit: nam catholicum ab acatholico
» Religionis tradendae methodum, vel religio-
» sam historiam doceri indecorum est. 3. Tu-
» tius multo esse ut literarum tantummodo
» humanarum magisterium fiat in scholis *pro-*
» *miscuis,* quam ut fundamentales, uti aiunt,
» et communes Religionis Christianae articuli
» restricte tradantur, reservata singulis sectis
» peculiari seorsum eruditione. Ita enim cum
» pueris agere periculosum valde videtur.
» 4. Generatim Episcopos, et parochos advi-
» gilare oportere, ne ex hoc systemate Natio-
» nalis Institutionis pueris catholicis quamlibet
» ob causam labes obveniat, eorumdem etiam
» esse enixe curare ut a Supremis Moderato-
» ribus meliorem in dies rerum ordinem, et
» conditiones aequiores impetrent. Illud quoque
» perutile fore censet S. Congregatio, si loca
» ipsa scholarum in Episcoporum, vel paro-
» chorum potestate ac proprio iure maneant.
» Existimat simul permagnae futurum esse uti-
» litatis, Episcopos de tam gravi negotio in
» provincialibus synodis invicem saepe conferre.
» Si autem quid adversum accidet, Sedes Apo-
» stolica certior facienda sedulo est, ut ipsa
» simul provideat.

» Denique optat S. Congregatio ut deinceps
» Episcopi aliique viri ecclesiastici abstineant a
» contendendo super hac controversia in pu-
» blicis ephemeridibus, vel eiusmodi aliis libellis
» ne Religionis honor, mutua fama, et chri-
» stiana charitas cum populi offensione lae-
» datur.

» Haec A. Tuae S. Congregationis no-
» mine erant significanda, ut per Te RR. PP.
» Episcopis Metropolitanae Provinciae Tuae
» suffraganeis communicentur. Quae vero su-
» perius significavi talia esse A. Tua quoque
» facile intelliget, ut iisdem diligenter servatis
» ista in re tantae gravitatis, interea Religioni
» satis tranquillitati, ac iuvenilis aetatis bono
» consultum esse concludendum sit. »

Ma oltre alle scuole d' istruzione secondaria il governo inglese che vide frequentate queste anche dai cattolici, volle fare un passo ulteriore, ed istituire sullo stesso piede le scuole universitarie, o i Collegii misti per la istruzione scientifica della gioventù. La novella istituzione però fu giudicata ben diversa dalle scuole secondarie anche da molti degli stessi fautori di queste, perchè di maggior pericolo per la religione. Ma non essendo unanime il sentimento del clero, i Vescovi Irlandesi si rivolsero nuovamente alla S. Sede per consultarne l' oracolo, e per ordine del Papa fu commessa parimenti la discussione dell' affare alla S. Congregazione di Propaganda, la quale lo prese in maturo esame in due generali adunanze tenute negli anni 1846 e 1847. La risoluzione della medesima approvata dal Sommo Pontefice Pio IX. fel. regn. venne manifestata ai Vescovi Irlandesi con la lettera che siegue de' 9 Ottobre 1847:

« Mirum fortasse videbitur quod Sacrae
» Congregationis responsum de Collegiis aca-
» demicis tamdiu dilatum fuerit: verum et
» negotii ipsius de quo agitur gravitas, et
» rerum pertractandarum copia effecerunt ut
» diuturnum tempus efflueret antequam do-
» cumentis, et rationibus pro utraque sententia
» rite perpensis, iudicium tuto edi posset. Illud
» vero ante omnia significare debemus ne cogi-
» tasse quidem S. C. aliquid minus rectum sibi
» proposuisse Antistites illos, qui Collegiorum
» institutioni favere visi sunt: diuturna siqui-
» dem experientia illorum probitatem comper-

» tam habet eosdemque in eam fuisse mentem » impulsos existimat spe tantummodo maioris » boni assequendi, utque religionis prosperi- » tati in Hibernia consulerent.

» Attamen re mature, et, quolibet sub re- » spectu penitus considerata, fructus huiusmodi » ex ea Collegiorum erectione S. C. haud sibi » audet polliceri: grave imo periculum fidei » catholicae inde obventurum timet; uno verbo » Religioni institutionem huiusmodi detrimento » existere arbitratur.

» Monitos proinde voluit Archiepiscopos, » et Episcopos Hiberniae ne ullam in eiusdem » executione partem habeant: quemadmodum » vero exoptasset ut antequam ex iis nonnulli » apud Gubernium agerent ad legis praefata » Collegia respicientis mitigationem, aliaque in » eorumdem favorem obtinenda, Sedis Aposto- » licae sententiam postulassent; ita pro summo » obsequio quod erga eamdem Hiberniae An- » tistites iugiter prae se tulerunt, haud dubitat, » quin iidem ea quae in contrarium praesti- » terint sint retractaturi. Haec vero omnia » haud officiunt, quominus si aliqui ex vobis » nonnulla gravioris momenti ulterius notanda » habeant, S. Congregationi libere patefaciant, » ut de omnibus rite diiudicari valeat.

» Ceterum S. C. probe noscit quanti intersit » adolescentium, civilioris praesertim coetus, » scientificae instructioni consulere; proinde » Amplitudinem Tuam, et suffraganeos simul » Episcopos hortatur ut media omnia legitima, » quae in vestra sint potestate ad eamdem » promovendam adhibeatis. Curandum erit » ut Collegia catholica quae iam constituta » reperiantur, magis magisque floreant, iis ad- » ditis in philosophica praesertim facultate » utilioribus cathedris, quae fortasse deside- » rentur, atque ita ea Collegia disponantur ut » maiori adolescentium numero, prout regio- » num adiuncta exigant, patere possint. Im- » primis vero opportunum S. C. fore duceret » si collatis viribus catholicam Academiam ad » illius instar, quae per Belgii Antistites in » Civitate Lovaniensi fundata est, in Hibernia » quoque erigendam Episcopi curarent.

» Haec vero omnia, ut ex votis feliciter » contingant, S. C. Episcopos hortatur quatenus » mutuam unionem maximamque concordiam » perpetuo servent: neque se partium studio » abripi sinant ob negotia quae sacrum mini- » sterium ipsis creditum haud attingant; cun- » ctisque pateat Dei cultum, religionis bonum, » animarum demum salutem eosdem tantum- » modo quaerere.

» Haec vero eo maiore studio vos praesti- » turos, arbitramur, cum eadem in omnibus » SSmi D. N. Pii IX sententia extiterit: post- » quam enim accuratam de universo hoc ne- » gotio notitiam sibi comparasset, S. Congre- » gationis consilium probandum censuit, eique » supremum auctoritatis suae robur adiecit. »

Ulteriori rappresentanze venute dai fautori del sistema del governo inglese indussero la Propaganda ad esaminare nuovamente la cosa in una Congregazione generale tenuta nel 1848, ove anche si esposero varii degli statuti sul sistema stesso d' insegnamento sanzionati dal governo, il quale in quel frattempo ne avea modificati alcuni per calmare i concepiti timori. Ma la S. Congregazione non ostanti le nuove rappresentanze fu dello stesso parere; e la mente, munita anche questa volta della pontificia conferma, venne communicata all' Episcopato Irlandese con la seguente lettera degli 11 Ottobre 1848:

« Excerpta nunnulla a statutis, quae pro » novis Hiberniae Collegiis rediguntur, ac suf- » fragia super iisdem ab Episcopis data, occa- » sionem S. C. praebuerunt, ut, eo potissimum » sub respectu, de praefatis Collegiis iterum » pertractaret, quidque pro spirituali bono ca- » tholicae gentis hibernensis esset rescribendum » sedulo ac mature perpenderet. Licet vero » praefata statuta ea sub forma consistant, ut » diiudicari non valeat quantae auctoritatis, » attenta Anglicani Regni constitutione, sint » futura, omnibus tamen mature pensatis, S. C. » adduci non potuit, ob gravia et intrinseca » eorumdem Collegiorum pericula ad emol- » liendam sententiam de illis prolatam, ac » probante SSmo Dno Nostro, quatuor Metro- » politanis expositam nonis Octobris anni su- » perioris.

» Cum autem innotescat quanto studio » clerus et integra Natio pro iis adlaborent, » quae ad bonum Ecclesiae promovendum re- » feruntur, de Universitate Catholica erigenda » Emi Patres haud desperandum censuerunt, » immo consilium huiusmodi iterum iterumque » commendarunt, ut in eiusdem executionem » omnes pro viribus operam suam conferant, » sicque pleniori catholicorum instructioni » satis fiat, quin ullum exinde eorumdem re- » ligio detrimentum patiatur.

» Quam S. C. sententiam SSmus D. N. » omni maturitate ac prudentia perpensam, » auctoritatis suae pondere probandam, con- » firmandamque esse duxit, voluitque eam » quatuor Archiepiscopis remitti, respectivis per » eos suffraganeis communicandam. »

Tornò poi a parlarsi nel 1857 delle scuole secondarie o delle classi inferiori, sulle quali eransi già date istruzioni nella riportata lettera del 1841, e ciò nella congregazione generale di Propaganda de' 9 Febbraio di quell' anno, ove all' occasione dell' esame d' un Sinodo tenuto dall' Episcopato Irlandese nel 1856, si riferì un passo ulteriore fatto dal Consiglio detto d' Insegnamento nazionale per istabilire

nelle città delle scuole più alte sotto l'esclusiva giurisdizione del Consiglio medesimo, il che veniva rappresentato dall'Arciv. di Dublino (Delegato Apostolico in quel Sinodo) come cosa piena di pericolo pel carattere protestante che presentavano coteste scuole, e per l'intento che attribuivasi al governo di pervertire i cattolici. Quindi a forma della risoluzione della S. C., nella lettera, che si spedì all'Arcivescovo sud. in data de' 20 Febbraio 1857 relativa al Sinodo, gli si aggiunse anche il seguente brano sulle scuole nazionali:

« Quae autem in actis continentur circa » novas scholas a Consilio nationali sub exclusiva ipsius auctoritate instituendas, ea » Emorum Patrum attentionem sibi peculiariter » vindicarunt. Cumque exinde adolescentium fidei non mediocre immineat periculum, S. C. » sane non potest quin Episcoporum sollicitudinem caritatemque ad oves sibi commissas » tuendas excitet vehementer. Porro Antistites » Hibernenses nunc praesertim ante oculos habeant necesse est quaecumque iam cauta ac praescripta fuerunt a S. Sede Apostolica super » instructione nationali, ut videlicet maiori » cura ac sedulitate pervigilent quo animarum » salus in gravius discrimen ex novo systemate » adducitur, utque opportunis monitis, concionibus, pastoralibus literis fidei puritas ab » errorum contagio praeservetur. Quod quidem » facilius ut obtineatur atque efficacius, A. » Tuae, ac ceteris Hiberniae Archiepiscopis » etiam atque etiam commendat in Domino » S. C., ut quae ad eum finem conferre videantur, ea unanimiter, atque uniformi ratione, quantum fieri possit, promoveantur. »

473

Ex Litt. S. C. de Prop. Fide *26 Iulii 1845* (AD VIC. AP. PONDICHERIEN.) — Quod attinet ac scholas optat S. C. ut eae cunctis omnino Indorum classibus pateant (prout multa decreta et adhortationes S. Congregationis et Pontificum Maximorum iamdiu mandaverunt), atque ut nulla doctrina tum sacra, tum etiam saecularis iis denegetur. Item optat S. C. ut a missionariorum famulitio, cum fieri poterit, nulla classis christianorum indorum arceatur.

474

Ex Instr. S. C. de Prop. Fide *28 Novembris 1845* (AD OMNES MISSIONUM PRAESULES) — S. C. Missionum Praesides vehementer in Domino hortatur ut non minori sollicitudine ad alias utiles admodum atque etiam necessarias institutiones animum convertant, sibique subditos operarios ad eas adducant, ne quid nimirum desit, quod ad apostolici ministerii perfectionem et animarum salutem ubique magis procurandam conferat. Eiusmodi profecto sunt peculiares quaedam orandi studio ac poenitentiae rigore commendatas Societates, aliasque ad exercenda misericordiae et christianae charitatis opera saluberrimae institutiones, ex quibus catholica fides permulta hausisse emolumenta gloriatur. Inter haec vero summopere et in primis omnino curanda est religiosa atque etiam civilis puerorum et puellarum educatio qua nil validius ad ipsius catholicae fidei incrementum, perennitatem et decus fingi unquam aut excogitari potest. Proinde nil prorsus omittatur ut optimis comparatis praeceptoribus, ac piarum foeminarum sodalitatibus invectis, ad erudiendam iuventutem ubilibet, quoad poterit, scholae et gymnasia aperiantur.

475

Ex Litt. S. C. de Prop. Fide *10 Ianuar. 1855* (AD ARCHIEP. NEO—AURELIAN.) Curandum imprimis videtur ut in scholis catholicis non ea vigeat methodus qua de religione mentio omittatur ne indifferentismi labes in adolescentium insinuetur animis: cum e contra catholicae scholae eo potissimum nomine promoveri debeant, ut ad religionem ac pietatem in tenera adhuc aetate probe iidem informentur.

476

Litt. encycl. S. C. de Prop. F. *20 Martii 1865* (AD EPISCOPOS ORIENT.) — Venne recentemente partecipato alla Propaganda che da parte de' protestanti e scismatici allo scopo di propagare maggiormente i loro errori si faccia ogni sforzo onde fondar de' collegii ed aprir delle scuole nelle principali città d'Oriente: anzi a rendere siffatte istituzioni più popolari ed insieme più favorite dal governo ottomano non si tralasci di adoperare l'elemento indigeno rivestendo le medesime di un carattere nazionale.

Così fu eretto in Beyrouth sotto il nome e la direzione di ben conosciuto apostata un sedicente collegio nazionale per la Siria, disgraziatamente omai troppo numeroso e frequentato anche da buon numero di giovani cattolici di rito orientale.

Anche i greci scismatici parimenti a Beyrouth, oltre una scuola esterna che già esisteva hanno aperto a poche ore dalla città altro sedicente collegio « ortodosso libanese » che similmente affetta nella maniera d'insegnare un carattere nazionale.

Non v'è chi non vegga quanto pericolose sieno le conseguenze che possono derivare da tal nuovo sistema d'insegnamento, ed insieme quanto grave sia il danno che minaccia ai cattolici d'Oriente, ove non si accorra con opportuni provvedimenti.

Quindi è che questa S. C. adempiendo agli

ordini ricevuti in proposito dalla Santità di Nostro Signore si reca a doverosa premura di eccitar lo zelo pastorale di V. S. perchè voglia senza indugio interporre tutta l'influenza ed autorità di che gode, allo scopo di distogliere i fedeli soggetti alla sua giurisdizione dal collocare i proprî figli nelle summenzionate scuole protestanti o scismatiche, imponendo, se facesse d'uopo, ancora delle pene ecclesiastiche a quei genitori, che non volessero desistere dall'inviare alle suddette scuole i loro fanciulli.

Essendo poi grandissimi i vantaggi religiosi che possono ottenersi da un buon sistema d'istruzione, brama perciò la S. C. che anche presso le nazioni orientali unite alla Chiesa Romana vengano eretti stabilimenti della medesima natura, massime nei luoghi ove più si sviluppa l'azione degli acattolici.

477

Instr. S. C. S. Officii. *26 Martii 1866* — Iampridem ad Sacram hanc Congregationem quaestio de scholis mixtis, quae per totam fere Helvetiam perniciem rei catholicae minitantur, delata est, tribus propositis dubiis quorum duo omnibus communia haberi possunt: — 1. An sacerdoti liceat scholarum, de quibus agitur, alumnis catholicis, sive intra earum septa, sive alio, uti in ecclesiam, ad id convocatis fidei Christianae documenta speciatim tradere, aut pro eis Capellani (aumonier) quovis munere fungi.

2. An parentibus liceat liberos suos huiusmodi scholis instituendos committere.

Tertium ad Iurae incolas Bernensi Reipublicae addictos pertinet, nimirum:

3. An catholicis Iurassensibus liceat nuntium remittere iuri suo pactis publicis innixo, vi cuius nefas est quemquam in publicis eorum scholis docendi munus obire qui Religionem catholicam non profiteatur.

Quemadmodum in re gravissima oportuit, tum diligentem circa rei veritatem ac statum ab Episcopis notitiam conquiri, tum mature agitari conferrique consilia, Sacra Congregatio curavit. Quibus rebus praemissis de eadem denique dirimenda egit feria IV die 17 Ianuarii huius anni 1866.

Porro praecipuum et capitale dubium quod secundo loco proponebatur visum est:

An liceat parentibus liberos suos huiusmodi scholis instituendos committere: quo in excutiendo vehementer Eminentissimos Patres commoverunt tum intrinsecum rei periculum, tum ea quae ad eos ab ipsis Episcopis relata sunt. Itaque omni ope curandum esse censuerunt, ut omnibus patribus familias persuadeatur se nihil peius de prole sua, de patria, de re catholica universa mereri posse, quam ut natos suos in extremam hanc aleam immittant. Cum enim puerilis aetas, pro sua ipsa ingenuitate ac simplicitate, vafrorum hominum seductionibus, nisi diligenter custodiatur, tota pateat, tum vero maxime si iis implicetur rerum adiunctis in quibus eam versari in eiusmodi scholis necesse est. Auctoritas quippe praeceptorum, quae maxime in adolescentium animis valet, ad ea omnia approbanda, quae in iis vident, ex iisve audiunt, naturali quadam vi eos rapit; quo fit ut illorum erga religionem indifferentia, errores ipsi haereticales, catholicaeque religionis contemptus, venenato quodam alitu, tenella pectora inficiat, extintoque calore omni pietatis, penitus corrumpat. Cui pesti haud minus lethifera accedit haereticorum condiscipulorum contagio, quorum corrupti mores, indita ex sectario dogmate indocilitas, quaeque pueriles animos vehementissime movet, in catholicam fidem atque Ecclesiae praecepta mordax dicacitas, si quid incorruptum, aut firmum in ipsis manserit, labefactent ac perdant necesse est. Quae sane per se gravissima graviorem etiam in molem assurgere Emi Patres perspiciebant, ea considerantes quae ab Episcopis aperiebantur, eo consilio eiusmodi scholas institutas esse ut catholica Religio ex istis Regionibus extirpetur; eo enim praefixo scopo nihil industriae, nihil fraudum, nihil adversarum virium praetermissum iri ad contraditam ipsis iuventutem pervertendam nemo non videt.

Neque vero illud quispiam sibi persuadeat immunes ab hac pernicie scholas illas fore quae materiam a religione discretam atque profanam habent. Etenim praeterquam quod eadem in illis ab haereticorum, sive praeceptorum sive discipulorum, vitae ratione ac familiaritate scandala impendent, novus profecto in humanis rebus sit oportet qui non sentiat etiam in eiusmodi scholis aditum haereticis magistris undequaque aperiri, ut puerilem simplicitatem opportune et importune, data et non data occasione circumveniat, et in laqueos inducat, cuius quo magis inopinae atque occultae sunt artes, eo magis sunt ad perdendum efficaces. Itaque non tantum quae sacris sed etiam quae profanis disciplinis, non tantum quae metaphysicae aut ethicae, sed etiam quae mathesi aut physicae, aut historiae, aut humanis litteris, aut linguis, aut artibus quibusvis tradendis institutae sunt, periculi atque exitii plenas eiusmodi scholas esse nulla ratione est dubitandum.

Quae sane cum ita se habere apprime nossent Emi Patres, non illud tamen eos praeteribat, peculiaria quaedam rerum adiuncta id efficere posse, ut easdem adire aliquando cogat necessitas; ubi scilicet ea tyrannide opprimantur catholici, ut ad scholas proprias id est catholicas adeundas, nulla iam illis aut pa-

teat via, aut suppetat facultas, ideoque in ea sint optione, ut vel necessaria domui suae studiorum subsidia deserant, publicumque ipsum regimen heterodoxis totum relinquant, aut scholas mixtas utut invitissimi subeant. At vero licet id Patribus persuaserit non posse absoluto atque indefinito iudicio aditum ad scholas mixtas omnino improbari, remque potius singulorum Episcoporum prudenti arbitrio religiosaeque conscientiae esse relinquendam, nihilominus ne in re gravissima quisque sese decipiat, duo voluerunt serio moneri quae, cum agitur de subeunda occasione proxima peccandi quae necessaria sit, omnes monent theologi: primo ut videant Episcopi, ne fucata aut proprie talis non sit ea quae obiicitur necessitas; secundo ut ab iis ad quorum officium id spectat, remedia omnia studiose adhibeantur, quae ad avertendum perversionis periculum efficacia sint. Et ad primum quod attinet, animadverterunt frustra quempiam necessitatem causari, si ad alias scholas, quae sint mere catholicae, licet in extraneis regionibus sitae, possit liberos suos sine notabili damno mittere. Ad alterum vero quod pertinet, moneri voluerunt plurimum ad hanc rem conferre, planeque esse necessariam unanimem sinceramque concordiam sive laicorum cum Clero, sive minoris Cleri cum Episcopis, sive omnium inter se, ut dum Episcopi, sive coniuncti de opportunis adhibendis remediis in Synodis provincialibus agunt, sive singuli gregem suum qua voce, qua literis pastoralibus instruunt et confirmant, a supremis vero Reipublicae moderatoribus sive per se, sive gravibus interpositis viris, ut meliorem in dies rerum ordinem et conditiones aequiores impetrent constanter studioseque curant, dum Clerus minor, ac praesertim Parochi in catechesibus ac praecipue in his exponendis veritatibus sive fidei sive morum, quae magis ab incredulis atque heterodoxis impetuntur, diligentem operam ponunt, expositamque tot periculis iuventutem magis magisque, qua frequenti Sacramentorum usu, qua pietate in B. Virginem communire student, et ad Religionem firmiter tenendam excitant, in omnibus vero iustum ac vehemens desiderium ut eiusmodi religionis ac pietatis offendicula, cuiusmodi certe scholae mixtae sunt, removeantur, prudenter quidem sed assidue alunt, dum singuli genitores, quive eorum loco sunt, liberis suis sollicite invigilant ac vel ipsi per se, vel si minus idonei ipsi sint, per alios de lectionibus auditis eos interrogant, libros iisdem traditos recognoscunt, et si quid noxium in illis deprehenderint, antidota praebent, a familiaritate vero et consortio haereticorum discipulorum omnino arcent et prohibent, omnium simul ac ratione coniunctae et consociatae vires facilius efficaciusque adolescentium salutem tueantur, omnemque pestem ab eorum animis avertant. Itaque ad dictum dubium: « An liceat parentibus liberos suos huiusmodi scholis instituendos committere; » responderunt: « Generatim loquendo non licere, sed in casibus particularibus iudicio et conscientiae Ordinarii id esse relinquendum, cuius tamen erit officii diligenter curare ut non modo a se et a parochis, verum etiam a singulis genitoribus opportuna remedia adhibeantur, quibus periculum perversionis ab alumnis removeatur, simulque eniti apud magistratus ac praesides, ne vis inferatur conscientiae catholicorum adhibendo libros qui Religioni Catholicae sint infensi ac denique assidue et instanter monere et hortari omnes, atque eos praesertim quibus facultas est ut liberos suos in alias regiones mittant ubi catholice educentur.

Ex hisce autem quae de hoc dubio considerata sunt, facile ad alterum patuit responsio quod primo loco hisce verbis proponebatur: « An sacerdoti liceat scholarum, de quibus agitur, alumnis catholicis sive intra earum septa, sive alio, ut in Ecclesia, ad id convocatis fidei christianae documenta spectatim tradere, aut pro eis Capellani (aumonier) quovis munere fungi. » Ex quo enim constat gravissima ac plane extrema iuventuti catholicae in eiusmodi scholis versanti instare pericula, neque profecto cuipiam dubitare licet in extremo gregis periculo teneri vi muneris proprii Episcopos in subsidium accurrere, et sacerdotes ab eo evocatos, ac praesertim parochos omni studio opem suam conferre, cui tandem veniat in mentem infelices illos adolescentulos in mortis faucibus haerentes negligi ac deseri posse? Qui sane, si culpa propria eo devenissent, eripiendi tamen essent; nunc autem cum non sua sed aliorum culpa eo fuerint perducti, quanto magis aequum est ut sacerdotali cura suscipiantur? Neque vero quidquam movit Eminentissimos Patres aut obiecta desperatio fructus, aut concepta spes ex desertione eorum qui eas scholas adeunt ceteros ab iis deterrendi, aut formidata scandali species ne, si populus videat docendi munus in eisdem scholis a sacerdotibus suscipi eas ab Ecclesia approbari, liciteque ac libere adiri posse existimet. Cum enim agatur de obligatione quae officio sacerdotali inest, palam est non in ea exequenda scandalum timendum esse, quod sane pharisaicum foret, sed potius in eadem negligenda, neque bonum quodvis (pro quo obtinendo facienda mala non sunt) ex eius violatione esse quaerendum, neque denique ob desperationem fructus, quem divinae Bonitati committere decet, deseri illum debere. Quicumque enim speculatores domui Israel dati sunt, retinere non sine metu in auribus debent quae Dominus per Ezechielem monuit, nimirum: Si loquuti ipsi

non fuerint, ut se custodiat impius a via sua, fore ut impius in iniquitate sua moriatur: at simul sanguis eius de manu eorum requiratur quod si, curantibus illis impii salutem, nullus ex eorum labore fructus succedat, impium quidem in iniquitate sua periturum, sed illos animam suam omnino liberasse.

Itaque praedicto dubio: An liceat Sacerdoti in praedictis scholis fidei Christianae documenta tradere aut Capellani munere fungi: Respondendum censuerunt: Affirmative, et ad mentem: mens est ut non modo fidei christianae tradendae, verum etiam aliarum disciplinarum scholis quotquot fieri potest praefici sacerdotes, aut honestos perspectaeque religionis laicos curandum sit; quo vero omnis cesset scandali formido, movendum esse populum id fieri ut mala quae ex huiusmodi scholis dimanant, quantum fieri potest avertantur; idque proinde nemini excusationi esse debere, quominus liberos suos mittant ad scholas mere catholicas in quibus eorum fides ac mores nullo modo periclitentur.

Restat tertium dubium quod pertinet ad incolas Montis Iurae Bernensi reipublicae addictos quodque ita propositum fuit: « Etiamsi illae (scholae mixtae) utcumque possint tolerari, an catholicis Iurassensibus liceat nuntium remittere iuri suo pactis publicis innixo, vi cuius nefas est quemquam in publicis eorum scholis docendi munus obire, qui religionem catholicam non profiteatur: » Cui dubio absque ulla haesitatione Emi Patres respondendum esse censuerunt: Negative, sive agatur de expressa, sive etiam de tacita cessione ex silentio, ac tolerantia culpabili — Itaque licet cavendum sit, ne quid imprudenter agatur quo ad graviora mala inferenda adversariorum excitetur ferocitas, nihil tamen de industria deque constantia remittendum est, quo minus media omnia legitima quae in catholicorum potestate sint adhibeantur, ad praedictum ius una cum foederis sanctitate et Catholicae Religionis indemnitate recuperandum. Qua in re cum de zelo sive Antistitis, cuius iurisdictioni regio illa subiecta est sive utriusque ordinis, clericalis scilicet et laicalis, Emi Patres minime dubitent, quippe qui praeclara de eodem monumenta habent, tum illud commendare non desinunt ut mutua concordia quam maxime retineatur, quae nisi vigeat nihil unquam succedere feliciter poterit.

478

Litt. encycl. S. C. de Prop. Fide. *6 Aug. 1867* – (AD EPISCOPOS ANGLIAE) – Litteris die 3 Februarii anni 1865 ad RR. PP. DD. sacrorum Antistites Angliae datis Sacrum Consilium Chr. Nom. Propag. significavit se libentissime confirmasse sententiam a laudatis Episcopis in recenti Londinensi conventu unanimiter propositam de Collegiis penes Universitates Anglicanas Oxfordiensem ac Cantabrigensem non erigendis, deque parentibus catholicis opportune persuadendis ne suos filios ad eas Universitates mitterent, quod videlicet idem Sacrum Consilium Episcoporum sententiam apprime consonam vidisset principiis iuxta Summi Pontificis mentem a se traditis, quoties de scholarum mixtarum periculis consulta fuerat. Porro cum per epistolam encyclicam ad clerum datam sub die 24 Martii 1865 Praesules Angli sententiam supradictam a Sacra hac Congregatione confirmatam sacerdotibus per suas dioeceses patefecissent, sperandum erat fore ut eidem patresfamilias catholici se conformarent, quo filios suos a perversionis periculis omnino arcerent. Verum nonnulla quae recenter evenerunt facta satis ostenderunt declarationes in rem a S. Sede emanatas, ac laudatam Episcoporum ad minores sacerdotes encyclicam non fuisse sufficienter promulgatas, ideoque necessarium apparet ut literae pastorales a singulis Angliae Praesulibus divulgentur, quibus cleris pariter ac fidelibus suarum dioecesium perspicuam ac certam tribuant agendi normam in re sane gravissima, quae cum aeterna animarum salute apprime connectitur.

Quoniam vero non omnes idem tulere iudicium de acatholicis Universitatibus devitandis, ac quidem etiam non defuerunt qui censerent tolerari posse ut catholica iuventus praedicta instituta frequentaret sive ob temporalia emolumenta quae in iis comparantur, sive quod in ipsorum sententia certa lex non appareat qua ad illas accessus absolute prohibeatur, operae pretium arbitror ut Amplitudo tua clare explicet in epistola pastorali doctrinam de proximis peccandi graviter occasionibus devitandis, quibus nemo sine lethali peccato exponere seipsum potest, nisi gravis urgeat ac proportionata necessitas, ac nisi tales adhibeantur cautiones, quibus periculum peccandi proximum removeatur. Iam vero in re de qua agitur, cui, ex Summi Pontificis declaratione, intrinsecum gravissimumque inest periculum non pro morum tantum honestate sed praesertim pro fide, quae ad salutem omnino est necessaria, quis non videt vix aut ne vix quidem dari posse adiuncta illa in quibus absque peccato acatholicae Universitates frequententur? Levitas ingenii atque instabilitas adolescentium, errores qui quasi cum aura in dictis Institutis hauriuntur absque antidoto solidioris doctrinae, maxima vis quam in iuvenes exercent humani respectus ac sodalium irrisiones, tam praesens tamque proximum in adolescentes inducunt labendi periculum, ut nulla generatim sufficiens ratio concipi queat, propter quam adolescentes acatholicis Universitatibus com-

mittantur. Quae cum ita sint erit sapientiae tuae ita argumentis auctoritatis ac rationis uti in epistola divulganda, ut tandem aliquando omnibus sacerdotibus pariter ac fidelibus laicis quid in negotio isto gravissimo sentire atque agere oporteat perspicuum sit. Ceterum non praetermittam Amplitudini tuae inculcare ut ita agas cum ceteris Angliae Episcopis, quo videlicet epistola, de qua supra, et uniformi ratione concipiatur et pari uniformitate executioni mandetur.

479

Instr. S. C. de Prop. Fide. — *25 Aprilis 1868* — La erezione di Scuole e Convitti misti di cattolici ed eterodossi, che da qualche tempo sventuratamente si va rendendo ogni giorno più comune, ha indotto la S. Sede desiderosa di provvedere alla sana istruzione dei fedeli a richiamare in proposito i giusti principii, dare le opportune regole e porgere i necessarii avvertimenti tanto per organo dal S. Offizio, quanto della S. C. di Propaganda, secondo i casi che alla medesima sonosi denunciati. Nel presente foglio si è creduto conveniente di redigerne un compendio.

Sebbene vi abbia differenza tra le scuole protestanti e scismatiche, e generalmente parlando, maggiori forse siano i danni che hanno a temersi dalle prime, pur tuttavia non lasciano anche le seconde di essere grandemente pericolose per la gioventù cattolica. Onde con circolare dei 20 Marzo 1865 *(V. n. 476)* la S. Congregazione di Propaganda mentre rendeva avvertiti tutti i Vescovi Orientali del gravissimo pericolo, al quale sono esposti i giovanetti cattolici nel frequentare le anzidette scuole dirette dagli scismatici e protestanti, che vanno aprendosi, or più che in altra epoca, nelle principali città dell'Oriente, ne eccitava altresì lo zelo ad impedire energicamente siffatta costumanza, impiegando anche all'uopo tutto il nerbo della loro ecclesiastica autorità. Ai Vescovi principalmente ed ai parrochi incombe l'obbligo di usare le più solerti ed efficaci cure, onde persuadere i padri di famiglia non poter far essi cosa più pregiudizievole alla loro prole, alla patria ed alla nostra santa Religione, che coll'esporre i proprî figli ad un così manifesto pericolo, che sarebbe anche maggiore, qualora le scuole medesime fossero istituite col diretto intendimento di far proseliti all'eresia ed allo scisma. Ognun conosce quanta forza eserciti sull'animo giovanile l'autorità dei precettori e come potentemente lo induca ad approvar tutto ciò che in essi scorge e da essi ascolta. Quindi avviene che in un coll'insegnamento contragga senza quasi avvertirlo i loro errori, e concepisca disprezzo della Religione cattolica. A ciò si aggiunga il conversare giornaliero e familiare coi giovani protestanti e scismatici, i cui costumi sovente corrotti, la indocilità, il mordace parlare contro la nostra santa Religione e contro le pratiche della Chiesa pervertono la mente e corrompono il cuore dei condiscepoli cattolici. Nè si creda già che da ogni pericolo vadano immuni quelle fra le anzidette scuole, il cui insegnamento riguarda la elementare istituzione, ovvero materie meramente profane; imperocchè oltre ai medesimi pericoli ch'esse presentano pel consorzio e familiarità coi condiscepoli educati nella eresia e nello scisma, porgono altresì ai precettori il mezzo d'ingannare la giovanile semplicità con arti quanto meno apprese altrettanto più efficaci. Tuttociò trovasi trattato in un'analoga istruzione emessa dalla Suprema Congregazione del S. Offizio per la Svizzera sotto il giorno 26 Marzo 1866.

Si è discorso fin qui dei giovani cattolici che frequentano le scuole protestanti e scismatiche. Passando ora a parlare dei giovani scismatici e protestanti che frequentano le scuole cattoliche, egli è chiaro che in questo secondo caso non esistono pei giovani cattolici tutti quei pericoli che si dissero concorrere nel caso precedente: imperocchè essendo cattolico il precettore, cattolici l'insegnamento e i libri, nulla v'ha a temere da questo lato. Ed è perciò che questa S. Congregazione di Propaganda si è mostrata altre volte indulgente a tollerare o anche ad ammettere che nelle scuole cattoliche istituite nelle Missioni e dirette dai missionarii si ricevessero ed ammaestrassero dai precettori cattolici anche gli eterodossi. Non disconosceva però la stessa S. Congregazione che anche in tali scuole per direzione e per insegnamento cattoliche non mancherebbe qualche grave pericolo per l'ammissione dei detti giovani scismatici e protestanti a motivo principalmente del quotidiano contatto che questi avrebbero coi figli dei cattolici. Laonde nel permettere tale promiscuità fu sollecita di prescrivere alcune cautele necessarie specialmente a rimuovere dai giovanetti cattolici il pericolo di perversione, come pure dagli acattolici il pericolo d'indifferentismo. Gioverà indicare talune risoluzioni prese in proposito da questa S. Congregazione. Una particolare adunanza tenutasi ai 18 Decembre 1742 fu di avviso potersi permettere ai missionarî Cappuccini di Moscovia che oltre alle scuole di lingue straniere e di scienze indifferenti, che allora si tenevano pei soli figli dei cattolici altre ne potessero tenere per tutti gli acattolici, che volessero concorrervi, destinando all'uopo una camera separata. Certamente la separazione di camera elimina o almeno rende assai rimoti gli anzidetti pericoli che nascono dalla promiscuità di giovani cat-

tolici ed acattolici e che formano appunto la principale difficoltà delle scuole miste, se pure possano dirsi propriamente tali nel caso che si assegni luogo distinto e separato ai discepoli eterodossi. Un tal metodo però di separazione assai difficilmente potrebbe adottarsi ovunque sì per mancanza di luoghi e di mezzi, come pure per la esigenza di più maestri, di cui havvi ordinariamente scarsezza nei luoghi di Missione.

Sul finire dello scorso secolo i Padri Riformati Missionarî nell'Egitto superiore avevano aperto delle scuole in varie stazioni di quella Missione pei giovanetti cattolici, e ad esse concorrevano ancora i figli dei Copti scismatici. La Congregazione generale adunatasi ai 29 Agosto dell'anno 1794 opinò potersi ciò tollerare per allettare gli eretici copti al cattolicismo e non irritarli, aggiungendo però che « periculum perversionis per magistrorum diligentiam removeatur. » Analogamente a questa risoluzione del S. Consesso fu scritto al Prefetto di quella Missione non doversi far difficoltà che i figli degli eretici vadano alle scuole cattoliche. Ma che siccome talvolta qualche giovanetto discolo eretico potrebbe pervertire alcuno dei cattolici, perciò i maestri debbano avere di ciò cura, e non ammettere nelle scuole i giovanetti eretici licenziosi. All'opposto moltissimo bene si deve sperare dalla frequenza degli eretici alle scuole cattoliche potendosi questi imbevere così dei sodi principî della nostra vera Religione, ed avendo agio i maestri d'insinuarsi nel loro spirito per guadagnarli alla Chiesa.

Omettendo altre consimili risoluzioni, giova riferire come nell'anno 1853 i Vescovi Armeni della provincia ecclesiastica di Costantinopoli riuniti in conferenze avendo annoverato fra i mezzi opportuni per la conversione degli scismatici nazionali anche quello di dare accesso ai loro figli alle scuole cattoliche, la Congregazione generale di Propaganda ordinò si scrivesse all'Arcivescovo Primate, significandogli che il mezzo proposto ravvisavasi molto acconcio a procurare la conversione degli scismatici, ma si richiedeva però un metodo assai prudenziale per non far nascere degli inconvenienti; che due sono i pericoli che possono derivarne, il primo che i giovani scismatici pervertano i giovanetti cattolici, se non si prendono tutte le cautele per impedire che parlino a lungo fra loro; imperocchè avvenendo naturalmente che fra gli scismatici sianvi dei giovani astuti, di talento, radicati nello scisma in forza della domestica educazione, e che tra gli allievi cattolici ve ne siano alcuni di scarso talento, e di poco sentimento religioso, facilmente i primi pervertirebbero i secondi. L'altro pericolo è di rendere ipocriti i giovanetti scismatici se venissero obbligati ad intervenire agli esercizî religiosi, al pari dei figli dei cattolici, perchè in tal caso vi sarebbe pericolo che simulassero la professione del cattolicismo contro la erronea loro coscienza; e si renderebbero proclivi all'indifferentismo. Si avvertì poi lo stesso Monsig. Arcivescovo che non s'intendeva parlare di ammetterli ai Sagramenti, perchè in tal caso dovrebbe precedere la formale abiura e la sincera dichiarazione di ritornare alla religione cattolica. Per ultimo s'insinuò ai Vescovi dell'anzidetta provincia che per tener lontani tali pericoli dalle scuole, in cui insieme ai giovanetti cattolici ricevonsi anche gli scismatici, allorquando si riunirebbero in Concilio Provinciale formassero un apposito regolamento per siffatte scuole miste da sottoporsi all'approvazione di questa S. Congregazione.

Resta finalmente a dirsi qualche cosa intorno all'ammissione dei giovani scismatici e protestanti nei pensionati e convitti cattolici. Non potrebbe però darsi una norma adequata e sicura applicabile a ciascun collegio, convitto o pensionato senza aver prima particolari ed accuratissime notizie sopra tutte quelle circostanze, dalla cui cognizione dipende appunto il giudizio che deve portarsi sull'anzidetta promiscua convivenza di cattolici ed eterodossi. Sarebbe quindi necessario di conoscere il preciso scopo del convitto, la condizione e l'età di quelli che vi si ammettono, la qualità e il grado d'istruzione che vi si dà, il regolamento onde è ordinata l'interna disciplina, specialmente per ciò che spetta alle relazioni le quali passano fra i fanciulli (o fanciulle, se trattisi di convitto di sesso femminile) di diverso culto; se possano liberamente trattare e parlare fra loro, se sia ad essi proibito di ragionare intorno a punti religiosi. Altro articolo assai necessario a conoscersi è il modo con cui gli acattolici vengono diretti in materia di religione, vale a dire se vengono educati nella religione cattolica con o senza il consenso dei genitori; qualora non sono educati cattolicamente, se è dato loro il permesso od anche imposto l'obbligo di assistere in un coi cattolici alla S. Messa ed alle pratiche di pietà, se debbono astenersi sempre dal ricevere i Sagramenti, ovvero se sia loro permesso di recarsi a riceverli qualche volta nelle loro chiese scismatiche, e chi ve li accompagni. Interessa ancora sapere quale sia in ciascun convitto il numero dei protestanti e scismatici, e in quale proporzione si trovi con quello dei cattolici.

Occorrerebbe pertanto che i Superiori delle varie Missioni si procurassero possibilmente e rimettessero alla S. C. le suaccennate notizie intorno a quei convitti misti che si trovassero dipendenti dalla loro giurisdizione, per

quindi riceverne le analoghe istruzioni adattate alle peculiari circostanze di ciascuno di essi. Frattanto però non sarà del tutto inutile riferire una risoluzione emessa nell'anno 1866 dal S. Offizio pel caso di un convitto misto di giovanette cattoliche di rito latino, e di scismatiche di rito orientale. Pria però di esporla fa d'uopo dare un cenno dell'interno regolamento del convitto medesimo, senza che non potrebbe ben comprendersi la portata dell'anzidetta risoluzione. Nello stesso stabilimento diretto da Religiose, in un colle giovanette cattoliche vengono educate anche le scismatiche di rito orientale. La proporzione del numero fra le une e le altre non fu sempre la medesima: da cinque anni però a questa parte le scismatiche costituiscono presso a poco la terza parte dell'educandato, e vengono esse istituite non solamente nelle scienze profane ma eziandio nella religione cattolica, quante volte i loro genitori scismatici ne facciano espressa richiesta. Oltre all' istituzione cattolica, le ridette educande scismatiche hanno in comune colle cattoliche pie lezioni, esercizî spirituali, ed assistono con esse quotidianamente alla S. Messa. In addietro pregavano anche insieme ma presentemente per disposizione dell'Ordinario, affine di evitare la communicazione *in divinis* pregano separatamente dalle cattoliche di rito latino, le une e le altre nella loro lingua nazionale. Presso dimanda dei genitori le giovanette scismatiche una o due volte all'anno sono condotte sotto la vigilanza di persona di fiducia alla chiesa scismatica per ricevere i Sagramenti, le altre si astengono dal frequentarli. È da notarsi che gli Ordinarî diocesani *pro tempore* non approvarono mai il metodo finora descritto che si osserva nel succennato convitto, ma lo tollerarono per la speranza che le fanciulle educate cattolicamente, tornate alle loro case e divenute *sui iuris* abbraccerebbero la religione cattolica, vi condurrebbero i proprî mariti, e vi educherebbero la prole, come difatti già dieci di esse abiurarono lo scisma, ed una convertì il suo marito; e quand' anche non tutte si convertano, tuttavia speravano quei Prelati che l'educazione ricevuta cattolicamente farebbe loro deporre i pregiudizî contro la Chiesa Cattolica, l'odio ed il disprezzo contro i cattolici; nè d'altra parte vi è a temere, come assicurava l' attuale Ordinario diocesano che le giovanette materialmente scismatiche, addivengano tali formalmente, atteso il tardo loro ingegno, secondo che attestano i Superiori del rimentovato stabilimento, il quale d'altronde, se non ammettesse le giovanette scismatiche, mancherebbe dei mezzi sufficienti per mantenere le Religiose che lo diriggono, e non si troverebbe in grado di diminuire la retta alle convittrici latine d'ordinario povere e bisognose.

Presso tale relazione la S. C. del S. Offizio rispose come siegue:

Feria VI loco IV die 1 Iunii 1866

« Tolerari posse ut puellae schismaticae in collegium admittantur quod Sorores dirigunt, dummodo bonam praeseferant indolem, iuxta exposita instituantur, nec tamen obligentur ad assistendum Missae Sacrificio aliisque functionibus ecclesiasticis, verum id earum arbitrio relinquatur, vetito quidem ne unquam disputationes cum puellis catholicis habeant de rebus ad religionem spectantibus; ne templum adeant schismaticum a ministris schismaticis Sacramenta recepturae; quod si in aliquo casu id impediri nullo modo possit, Sorores passive se habeant; et pariter vetito, ne puellae ab amicis et coniunctis, exceptis parentibus et tutoribus, absque licentia Ordinarii visitentur; de quibus omnibus clare et explicite instructi fiant et in iis consentiant parentes vel tutores earumdem puellarum, antequam ipsae ad collegium admittantur. Idque scribatur R. P. D. Archiepiscopo (Ordinario) cum advertentia ut curet omnium horum executionem, et bonum spirituale puellarum, quoad fieri poterit, etiam post egressum e collegio; et instruantur Sorores quod si aliqua ad fidem catholicam converti petat, res ad ipsum Archiepiscopum erit deferenda, qui iuxta casus adiuncta prudenter providebit, et sedulo caveat ne ex admissione schismaticarum ullum ne minimum quidem perversionis vel indifferentismi periculum puellis catholicis subsit. »

Da questa risoluzione rilevasi il sentimento della prelodata S. Congregazione, e le cautele da essa prescritte in proposito, sebbene però il riferito decreto non possa darsi per regola generale applicabile a qualunque altro convitto misto, attese le varie circostanze di ciascun caso particolare, sulle quali, siccome si disse, conviene avere esattissime notizie per adattarvi le analoghe provvidenze ed istruzioni.

Coerentemente alle sovraesposte norme, con lettera diretta sotto il giorno 16 Gennaio 1841 ai Metropolitani Irlandesi da comunicarsi ai loro suffraganei, si dichiarò che siccome dal sistema di educazione nazionale d'Irlanda nelle scuole secondarie o nelle classi inferiori promosso dal governo inglese per la gioventù appartenente a qualunque comunione cristiana, sembrava non essere derivato alcun nocumento alla Religione Cattolica durante il decennio da che il sistema medesimo era stato introdotto, perciò questa S. Congregazione avea giudicato non doversi profferire sull'argomento alcun definitivo giudizio, rimettendo piuttosto un tal modo d'insegnamento al prudente arbitrio

ed alla religiosa coscienza dei Vescovi; essendochè il successo di esso dipendeva necessariamente dalla cura vigilante dei Pastori, dall'uso di varie cautele, e dalla esperienza del tempo avvenire. Peraltro la stessa S. Congregazione ammoniva seriamente i Vescovi Irlandesi quanto fosse necessasio *che* si rimuovessero dalle scuole tutti i libri nocivi alla fede ed ai buoni costumi: *che* il Precettore nazionale dei Pedagoghi cattolici nella classe religiosa, morale ed istorica fosse cattolico, ovvero non ve ne fosse alcuno: *che* sarebbe cosa più sicura d'insegnare le sole belle lettere nelle scuole *promiscue* di quello che insegnare ristrettamente i così detti articoli fondamentali e comuni della religione cristiana, riserbando una speciale istruzione separatamente alle singole sette: ed in fine *che* i Vescovi e parrochi fossero vigilanti onde dal suaccennato sistema nazionale d'istruzione non abbia a contaminarsi alcuno dei fanciulli cattolici, e si adoperassero energicamente per ottenere dal governo un ordinamento migliore, e più eque condizioni. Indicò ancora la S. Congregazione a quei Prelati che sarebbe cosa utilissima che le stesse località delle scuole restassero in potere dei Vescovi o dei parrochi, e che di affare sì grave si trattasse dai Prelati riuniti in sinodo provinciale, coll'obbligo eziandio di rendere consapevole la S. Sede di tutto ciò che fosse per avvenire in contrario.

Nell'anno 1857 poi in occasione che voleasi stabilire nelle città d'Irlanda scuole più alte sotto la esclusiva giurisdizione del Consiglio detto d'insegnamento nazionale, cosa (siccome veniva esposta alla S. Sede) piena di pericolo pel carattere protestante che presentavano coteste scuole, e per lo scopo che attribuivasi al governo di pervertire in esse i cattolici, con lettera del 20 Febbraro dello stesso anno 1857 si eccitò a nome della S. Congregazione la sollecitudine e lo zelo dei Vescovi a difendere il loro gregge ed a vegliare su di esso con tanto maggior cura e diligenza quanto più grave era il pericolo, che dal nuovo sistema ridonderebbe alla salute delle anime, procurando con opportune ammonizioni, con prediche e lettere pastorali che fosse preservata la purità della fede dal contagio degli errori.

Per ciò poi che spetta alle scuole Universitarie e collegî misti istituiti dal Governo Inglese con lo stesso sistema per la istruzione scientifica della gioventù, la prelodata S. Congregazione con lettera dei 9 Ottobre 1847 manifestò ai Vescovi Irlandesi il suo timore che da tali Collegî fosse per derivare gran pericolo alla fede cattolica, e che li reputava dannosi alla religione; onde li ammoniva di non prendere veruna parte a siffatta istituzione, e li eccitava invece a far fiorire maggiormente i già istituiti collegî cattolici, ed a procurare la erezione di un'Accademia Cattolica. Il governo Inglese per sedare i concepiti timori modificò alcuni statuti del ridetto sistema; in seguito di che esaminatasi nuovamente la cosa, la medesima S. Congregazione non perciò credette mitigare la già presa e testè riferita risoluzione sui ridetti collegî in vista dei gravi ed intrinseci loro pericoli, siccome indicossi ai Prelati d'Irlanda con lettera degli 11 Ottobre 1848.

Gioverà per ultimo aggiungere come la rimentovata S. C. di Propaganda nella generale adunanza dei 31 Agosto 1863, esaminando le regole dell'Istituto delle Suore di N. S. di Sion eretto in Francia, e parlando delle giovani convittrici nel relativo educandato, decise doversi rispondere al fondatore « essere intendimento della S. C. che nelle scuole delle pensionate non si accolgano per massima generale se non giovani cattoliche. Che se per grave ragione occoresse di ricever donzelle di altre confessioni *da educarsi però cattolicamente*, debba rendersi di ciò inteso il Vescovo diocesano, affinchè di concerto colla Superiora stabiliscano con ogni diligenza le regole necessarie per evitare ogni pericolo di seduzione o perversione, fra le quali regole non si ometterà di prescrivere che nelle visite che ricevono le suddette donzelle dai loro parenti debba trovarsi ognorà presente una Suora.

480

Ex Litt. encycl. S. C. de Prop. F. *8 Septembr. 1869* (AD VIC. AP. IND.) — Cum vero ex relationibus Visitationis Apostolicae, manifestum sit unum ex praecipuis mediis a protestantibus adhibitum ad populos suorum errorum veneno inficiendos, positum esse in scholis quas, ad instruendos pro suo lubitu pueros ac puellas, per omnes Indiarum civitates aperiunt, EE. PP. hortandos esse iusserunt universos VV. AA. ut omnes vires ac studia sua in hoc conferre satagant ut per catholicarum scholarum institutionem, sanae puerorum puellarumque educationi, ubicumque possunt, provideant. Atque in primis, cum ex iisdem relationibus pateat, in pluribus Vicariatibus, masculorum, sive europaeorum sive mixtorum atque indigenarum, scholas necessitati succrescentis iuventutis non sufficere, curandum est ut in illis multiplicentur, ac saltem ea ratione constituantur qua spectari possint ut scholae preparatoriae ad Seminaria, unde scilicet desumi possint adolescentes in Seminarium Vicariatus transferendi. Providendum est etiam accurate scholis foeminarum, quarum cura, praesertim si de indigenis sermo sit, transactis temporibus, in nonnullis Missionibus neglecta fuisse videtur.

De frequentia paganorum et protestantium puerorum ad scholas a catholicis constitutas S. Congregatio iussit omnibus VV. AA. dari instructionem editam sub die 25 Aprilis 1868 (*V. n. 479*), cum animadversione quod si ipsis aliqua supersit difficultas, Apostolicae Sedi referatur, expositis omnibus uniuscuiusque scholae peculiaribus adiunctis.

Sedulo cavendum ne catholici pueri iis scholis intersint quas Gubernium civile constituit, ac sub immediata directione Consilii cuiusdam Supremi Instructionis versantur, quod doctores constituit, libros designat, iubetque ne in talibus scholis ulla de rebus fidei ac religionis mentio fiat. Porro quia experientia compertum est auctoritatem civilem non abhorrere a concedenda facultate aperiendi scholas privatas, ac pro iis subsidia subministrandi, hac opportunitate uti poterunt Vicarii Ap. ad has scholas praesertim anglicae linguae constituendas, dummodo conditiones, quae a Gubernio imponuntur, nec catholicae fidei, nec bonis moribus, nec rectae cuiusque Instituti disciplinae sint contrariae. Denique ubicumque fieri poterit, curent erigi ita catholicas scholas, ut in iis gradus institutionis pueris traditae exaequet eam disciplinarum perfectionem quae in scholis Gubernii observatur.

481

Instr. S. C. S. Officii *24 Nov. 1875* (AD EPISCOPOS STAT. FOED. AMER. SEPT.) Pluries S. Congregatio de Propaganda Fide certior facta est in Foederatis Statibus Americae Septentrionalis catholicae iuventuti e scholis publicis, quas illic vocant, gravissima damna imminere. Tristis hic nuntius effecit, ut praedicta S. Congregatio amplissimis istius ditionis Episcopis nonnullas quaestiones proponendas censuerit, quae partim ad causas, cur fideles sinant liberos suos scholas acatholicas frequentare, partim ad media quibus facilius iuvenes a scholis huiusmodi arceri possint, spectabant. Porro responsiones a laudatis Episcopis exaratae ad Supremam Congregationem Universalis Inquisitionis pro natura argumenti delatae sunt, et negotio diligenter explorato fer. IV. die 30 Iunii 1875, per Instructionem sequentem absolvendum ab Emis Patribus iudicatum est, quam exinde SSmus D. N. fer. IV. die 24 Novembris praedicti anni adprobare, ac confirmare dignatus est.

Porro in deliberationem cadere imprimis debebat ipsa iuventutis instituendae ratio scholis huiusmodi propria atque peculiaris. Ea vero S. Congregationi visa est etiam ex se periculi plena, ac perquam adversa rei catholicae. Alumni enim talium scholarum, cum propria earumdem ratio omnem excludat doctrinam religionis, neque rudimenta fidei addiscent, neque Ecclesiae instruentur praeceptis, atque adeo carebunt cognitione homini quam maxime necessaria, sine qua christiane non vivitur. Enim vero in eiusmodi scholis iuvenes educantur iam inde a prima pueritia, ac propemodum a teneris unguiculis: qua aetate, ut constat, virtutis aut vitii semina tenaciter haerent. Aetas igitur tam flexibilis, si absque religione adolescat, sane ingens malum est. Porro autem in praedictis scholis utpote seiunctis ab Ecclesiae auctoritate, indiscriminatim ex omni secta magistri adhibentur, et ceteroquin ne perniciem afferant iuventuti nulla lege cautum est, ita ut liberum sit errores et vitiorum semina teneris mentibus infundere. Certa item corruptela ex hoc impendet quod in iisdem scholis, aut saltem in pluribus earum, utriusque sexus adolescentes et audiendis lectionibus in idem conclave congregantur, et sedere in eodem scamno masculi iuxta feminas iubentur. Quae omnia efficiunt, ut iuventus misere exponatur damno circa fidem, ac mores periclitentur.

Hoc autem periculum perversionis nisi e proximo remotum fiat, tales scholae tuta conscientia frequentari nequeunt. Id vel ipsa clamat lex naturalis et divina. Id porro claris verbis summus Pontifex edixit, Friburgensi quondam Archiepiscopo die 14 Iulii 1864 ita scribens: « Certe quidem ubi in quibusque locis regionibusque perniciosissimum huiusmodi vel susciperetur vel ad exitum perduceretur consilium expellendi a scholis Ecclesiae auctoritatem, et iuventus misere exponeretur damno circa fidem, tunc Ecclesia non solum deberet intentissimo studio omnia conari, nullisque curis unquam parcere, ut eadem iuventus necessariam christianam institutionem et educationem habeat, verum etiam cogeretur omnes fideles monere, eisque declarare, eiusmodi scholas Ecclesiae catholicae adversas haud posse in conscientia frequentari. » Et haec quidem, utpote fundata iure naturali ac divino, generale quoddam enuntiant principium, vimque universalem habent, et ad eas omnes pertinent regiones, ubi perniciosissima huiusmodi iuventutis instituendae ratio infeliciter invecta fuerit.

Oportet igitur, ut Sacrorum Antistites, quacumque possint ope atque opera, commissum sibi gregem arceant ab omni contagione scholarum publicarum. Est autem ad hoc omnium consensu nil tam necessarium, quam ut catholici ubique locorum proprias sibi scholas habeant, easque publicis scholis haud inferiores. Scholis ergo catholicis sive condendis, ubi defuerint, sive amplificandis, et perfectius instruendis parandisque, ut institutione ac disciplina scholas publicas adaequent, omni cura prospiciendum est. Ac tam sancto quidem exequendo consilio tamque necessario, haud inutiliter adhibebuntur, si Episcopis ita visum fuerit, e Con-

gregationibus religiosis sodales sive viri sive mulieres, sumptusque tanto operi necessarii, ut eo libentius atque abundantius suppeditentur a fidelibus, opportune oblata occasione, sive pastoralibus litteris sive concionibus sive privatis colloquiis serio necesse est ut ipsi commonefiant, sese officio suo graviter defuturos, nisi omni qua possunt cura, impensaque, scholis catholicis providerint. De quo potissimum monendi erunt quotquot inter catholicos ceteris praestant divitiis ac auctoritate apud populum; quique comitiis ferendis legibus sunt adscripti. Et vero in istis regionibus, nulla obstat lex civilis, quominus catholici, ut ipsis visum fuerit, propriis scholis prolem suam ad omnem scientiam et pietatem erudiant. Est ergo in potestate positum ipsius populi catholici ut feliciter avertatur clades, quam scholarum illic publicarum institutum rei catholicae minitatur. Religio autem ac pietas ne e scholis vestris expellantur, id omnes tandem persuadeant sibi plurimum interesse non singulorum tantum civium ac familiarum, verum etiam ipsius florentissimae Americanae nationis, quae tantam de se spem Ecclesiae dedit.

Ceterum S. Congregatio non ignorat talia interdum rerum esse adiuncta, ut parentes catholici prolem suam scholis publicis committere in conscientia possint. Id autem non poterunt, nisi ad sic agendum sufficientem causam habeant, ac talis causa sufficiens in casu aliquo particulari utrum adsit nec ne, id conscientiae ac iudicio Ordinariorum relinquendum erit; et tunc ea plerumque aderit, quando vel nulla praesto est schola catholica, vel quae suppetit parum est idonea erudiendis convenienter conditioni suae congruenterque adolescentibus. Tunc autem ut scholae publicae in conscientia adiri possint, periculum perversionis, cum propria ipsarum ratione plus minusve nunquam non coniunctum, opportunis remediis cautionibusque fieri debet ex proximo remotum. Est ergo imprimis videndum, utrumne in schola de qua adeunda quaeritur, perversionis periculum sit eiusmodi quod fieri remotum plane nequeat: velut quoties ibi aut docentur quaedam, aut aguntur, catholicae doctrinae bonisve moribus contraria, quaeque citra animae detrimentum neque audiri possunt, nedum peragi. Enim vero tale periculum, ut per se patet, omnino vitandum est cum quocumque damno temporali etiam vitae. Debet porro iuventus, ut committi scholis publicis in conscientia possit, necessariam christianam institutionem et educationem, saltem extra scholae tempus, rite ac diligenter accipere. Quare parochi ac missionarii, memores eorum quae providentissime hac de re Concilium Baltimorense constituit, catechesibus diligenter dent operam, iisque explicandis praecipue incumbant veritatibus fidei ac morum, quae magis ab incredulis et heterodoxis impetuntur; totque periculis expositam iuventutem impensa cura, qua frequenti Sacramentorum usu, qua pietate in B. Virginem studeant communire, et ad religionem firmiter tenendam etiam atque etiam excitare. Ipsi vero parentes, quive eorum loco sunt, liberis suis sollicite invigilent, ac vel ipsi per se, vel, si minus idonei ipsi sint, per alios, de lectionibus auditis eos interrogent, libros iisdem traditos recognoscant, et si quid noxium ibi deprehenderint, antidota praebeant, eosque a familiaritate et consortio discipulorum, a quibus fidei vel morum periculum imminere possit, seu quorum corrupti mores fuerint, omnino arceant atque prohibeant. Hanc autem necessariam christianam institutionem et educationem liberis suis impertire quotquot parentes negligunt; aut qui frequentare eos sinunt tales scholas in quibus animarum ruina evitari non potest; aut tandem qui, licet schola catholica in eodem loco idonea adsit, apteque instructa, et parata, seu quamvis facultatem habeant in alia regione prolem catholice educandi, nihilominus committunt eam scholis publicis, sine sufficienti causa, ac sine necessariis cautionibus, quibus periculum perversionis e proximo remotum fiat: eos si contumaces fuerint, absolvi non posse in Sacramento Poenitentiae ex doctrina morali catholica manifestum est.

482

Ex Litt. S. C. de Prop. Fide *18. Octobris 1883* (AD VICARIOS AP. SIN.) — Sacra Congregatio datis iamdudum monitis inhaerens censuit strictius hortandos esse Vicarios Apostolicos in Sinensi imperio degentes ut in singulis cuiusque missionis districtibus unam saltem scholam vel diurnam vel nocturnam instituant, ad quam convenire possint et debeant pueri, ut veritates fidei, praecipua capita historiae sacrae, communes preces in Ecclesia recitari solitas edoceantur. Haec vero schola sub vigilantia missionarii maneat, et ea forma et modo instituatur, quem ipsi Vicarii Apostolici, perpensis omnibus circumstantiis, opportuniorem in Domino expedire iudicaverint.

2. Scholis autem hisce catechisticis perutile visum est in pluribus Vicariatibus scholas litterarias addere, et de hac re nonnulla decreta in Synodis reperiuntur. Dum vero S. Congregatio iubet ea quae opportune sancita sunt omnino observari, alios missionum superiores hortatur ut huius generis scholas et ipsi, ubi primum possint, erigant; hac enim ratione facile damnum vitabitur, ne fidelium soboles, sub praetextu quod a catholicis magistris litteras edoceri non possit, gentiles adeat et ethnicorum praeiudiciis et superstitionibus imbuatur.

3. Quod vero pertinet ad scholas, quae mixtae dicuntur, Vicarii Apostolici recolant Instructionem huius Sacrae Congregationis die 25 Aprilis 1868 datam *(V. n. 479)* et animadvertant eas permitti dumtaxat posse cum nullum vel nonnisi prorsus remotum fidelibus periculum subsit. Ad huiusmodi autem periculum avertendum, scholis christianis non adscribantur infideles nisi praevio consensu missionarii in districtu residentis, et ubi plures numero infideles existant, in separato conclavi instituantur et ludimagister pietate et vigilantia sit praeditus et ita animo sit comparatus, ut quos invenerit fidelibus sive quoad fidem sive quoad mores detrimentum afferre, omnino expellat. Cum vero gravius periculum existat si fideles gentilium scholis intersint, Vicarii Apostolici omnem abusum in hac re, siquis ex desidia vel malitia parentum irrepserit, omnino e medio tollere curent; et huiusmodi communicationem nonnisi in casibus verae necessitatis, et remoto perversionis periculo tolerent, et in difficilioribus casibus ad Sacram Congregationem recurrant.

4. Consideravit insuper Sacra Congregatio difficultatem, in qua versantur aliquando Vicarii Apostolici magistros christianos inveniendi quos scholis elementaribus a se institutis praeficiant. Hac deficientia existente, prudenti eorum arbitrio relinquere censuit ut paganorum ludimagistrorum opera utantur, onerata tamen eorum conscientia, ne quid detrimenti fideles ex eorum institutione capiant. Quod quidem extendendum autumavit ad usum librorum paganorum, quando dumtaxat lectioni vel scriptioni sinicae addiscendae inservire debeant. Verumtamen iidem fideles a studio librorum sinensium classicorum superstitiones continentium vel insinuantium omnino prohibendi sunt. Curandum tamen est Vicariis Apostolicis, ut aliquae Crestomathiae edantur, in quibus classicorum librorum selectae partes, quae sine fidei et morum offensione versari possint, et singulis scholarum classibus sint accommodatae, contineantur.

5. Neque minorem sollicitudinem adhibeant Praesules in puellarum institutione procuranda a quibus bonum familiarum atque adeo virorum saepe dependet. Scholas catecheticas puellarum a viris dirigi absonum prorsus est, et sine periculo et scandalo permitti non potest. Hinc studeant Episcopi ut eas apud unamquamque religiosam domum, ubi fieri potest, constituant, et ad ipsas accessus pateat etiam puellis infidelibus, quum ex recitatione catechismi aliquas saltem christianae religionis notiones, veluti semina suo tempore fructum allatura acquirere utiliter possint. Quod si Institutum aliquod religiosarum foeminarum in eo districtu non existat, tunc harum scholarum cura Virginibus Sinensibus, quae domi remanent, commendetur: quod si nec Virgines in aliquo districtu ad id idoneae sint, hoc negotium aliis foeminis pietate insignibus et aetate maturis, praesertim viduis credatur. Cavendum tamen est ne ex huiusmodi scholarum institutione invidia excitetur infidelium vel alicui praebeatur scandali occasio. Haec vero incommoda facile vitari possunt si, ut Episcopus Caradensis in sua Pastorali Epistola, et ipsa Sacra Congregatio in Instructione ad Vicarium Apostolicum Sutchuensem die 29 Aprilis 1784 data iam animadverterunt, scholae multiplicentur, sed parvo numero puellae singulas scholas frequentent, si lectiones non singulis diebus sed interpolate per hebdomadam fiant; tandem si nimis frequens ad easdem invisendas missionariorum accessus non appareat.

6. Tandem hac in re quae ad instructionem refertur visum est opportunum Emis Patribus omnium Vicariorum Apostolicorum zelum excitare, ut in singulis Vicariatibus aliquam typographiam saltem sinensem institui curent, in qua libri edantur, qui videantur opportuniores sive ad fidelium pietatem fovendam, sive ad errores gentilium confutandos.

PARS II.

DE REBUS

TITULUS I.

DE SACRAMENTIS

CAPUT I.

DE SACRAMENTIS IN GENERE

ART. I. **De Sacramentis conficiendis et administrandis.**

483

Ex Litt. S. C. de Prop. Fide *7 Aprilis 1821* (AD ARCHIEPISCOPOS HIBERN.) Perlatum est inveteratam quamdam consuetudinem in Hibernia vigere administrandi nimirum Natalitio ac Paschali tempore recurrente Sacramenta in privatis quibusdam domibus quae *Stationes* dicuntur... Perspectum nobis est hunc Stationum usum ex quadam necessitate invectum fuisse in locis agrestibus, qui ab ecclesiis seu sacellis adeo distant ut hyemali praesertim tempore nimium difficile et incommodum sit ruriculis ad illa accedere, idque propterea Episcoporum arbitrio et prudentiae, iustis perpensis causis, relinquitur.

484

Ex Instr. S. C. de Prop. Fide *23 Iunii 1830* (AD VIC. AP. SIAM.) Si in ratione generica Sacramenti consideratur (Baptismus), tria necessaria ad (Sacramenti) valorem requiruntur, nempe: materia, forma, et persona ministri, ut docuit Eugenius IV in celebri Instructione pro Armenis, in haec verba: *Omnia Sacramenta tribus perficiuntur, videlicet: rebus tanquam materia, verbis tanquam forma, et persona ministri; quorum si aliquid desit, non perficitur Sacramentum.* Nempe necesse est ut per ministrum materia applicetur formae, alias non habetur Sacramentum. Quamobrem Augustinus, de Baptismo loquens, inquiebat: *Detrahe verbum, quid est aqua nisi aqua? Accedit verbum ad elementum et fit Sacramentum.* (Tract. 80 *in Ioannem* n. 3. t. 3. part. 2).

Materia et forma esse debent iuxta divinam Sacramenti cuiuslibet institutionem, a qua recedere datum non est in iis quae divinae sunt institutionis; quamobrem substantialis materiae vel formae mutatio irritum faceret Sacramentum; non idem dicendum est de accidentali mutatione, quae illicitum quidem, minime vero etiam invalidum faceret Sacramentum.

Relate ad ministrum, in ipso saltem generica requiritur intentio faciendi quod facit Ecclesia. Quapropter Martinus V in Constitutione quae extat ad calcem Constantiensis Concilii, anno 1415, ab iis qui in haeresis suspicionem venerant, quaeri iussit: *An credant quod malus sacerdos, cum debita materia et forma et cum intentione faciendi quod facit Ecclesia vere absolvat, vere baptizet, et vere conferat alia Sacramenta?* (Tom. 12. Concil. p. 269). Et Trid. Concilium adversus Lutherum ita definivit: *Si quis dixerit in ministris, dum Sacramenta conficiunt, non requiri intentionem faciendi quod facit Ecclesia, anathema sit.* (Sess. 7. *De Sacram. in genere* can. 11).

485

S. C. de Prop. Fide - C. G. *13 Septembris 1832* — Quoad collationem Sacramentorum nihil omnino esse percipiendum;

quocumque alio tamen titulo licere Archiepiscopo Primati (Armeno) statuere modicam taxam pro cancellaria et administrorum substentatione, quae taxa constabilienda est attenta qualitate et conditione personarum, pauperibus vero condonanda.

ART. II. **De Oleis Sacris.**

486

S. C. de Prop. Fide -- C. P. PRO SIN. *13 Aug. 1669 – Relatio:* Fu rimesso dall'EE. VV. al P. Maestro del S. Palazzo et al P. Leuria l'appresso dubbio:

1. Se li Vescovi siano obligati di rinnovare ogni anno gli Olî Sacri, e ad abbrugiare quelli che sono consecrati, quando l'olio che hanno per nuovamente consecrare è ugualmente vecchio che quello che si ha da abbrugiare. — Et in caso che si risponda per l'affirmativa:

2. Se siano tenuti d'abbrugiarli anche in quel caso che la penuria dell'olio e la difficoltà d'averlo fa moralmente dubitare, che, se abbrugiano il consecrato, resteranno privi dell'olio sufficente per il tempo a venire.

Quanto al 1. hanno li detti Padri risposto affermativamente, fondati nel Can. *Litteris de Consecrat. dist. 4* dove per ragione si assegna che siccome annualmente deve celebrarsi la solennità del Giovedì Santo, così deve ogni anno, e nel medesimo giorno consecrarsi l'olio et abbrugiarsi il vecchio; nè ciò farsi perchè questo sia nuovo o vecchio, ma per la rinovazione del Sacramento, o del misterio; il qual precetto vien confermato nella Costitut. 13 § 5 d'Innoc. IV.

Quanto al 2. hanno risposto che, se in caso di necessità o di pericolo non può consecrarsi il nuovo Crisma, non deve abbrugiarsi il vecchio, perchè la rinovatione del Crisma per la validità del Sacramento della Confermatione *non est de necessitate Sacramenti sed Ministri;* che perciò tanto è valida la Confermatione col Crisma vecchio che col nuovo, benchè illecita, se ve ne potesse havere del nuovo. Il che cavano dal suddetto Can. *Litteris.*

Sono però di parere che per uso del Crisma e degli altri olii è espediente di concedere ai missionarii il privilegio altre volte conceduto dai seguenti Sommi Pontefici, riferito dal Verricelli quest. 98. § 34, cioè: — *Leone X.* Che si possano usare gli olii vecchi, il Crisma e l'Olio Santo insino al terzo anno, quando con grave difficoltà può aversi l'olio, o il balsamo. — *Gregorio XIII.* — Che si possano adoprare gli olii antichi sino a quattr'anni; e Clemente VIII concede il medesimo privilegio in caso che il Crisma e gli altri olii non si possino havere dell'istesso anno.

Anzi il Verricelli tiene che senza il privilegio, in caso di necessità, se fatta la diligenza non si trova l'olio novo consacrato, può adoprarsi il vecchio, essendo più decente di conferire il Sacramento coll'olio antico, che lasciare morire i fedeli senza Sacramento.

R. Concedatur Vicariis Apostolicis, ad formam privilegiorum alias a Snmmis Pontificibus concessorum, facultas utendi oleis veteribus; et pro ea iusserunt adiri S. Officium.

487

S. C. S. Officii *14 Februarii 1704* — PRAEF. AETHIOPIAE — Se il missionario, non avendo commodità dei nuovi Olî santi, possa usare li vecchi e per quanto tempo.

R. Factis debitis diligentiis, si nova Olea non suppetant, posse missionarium ex privilegio Clementis VIII uti veteribus Oleis per quatuor annos et ultra.

488

S. C. de Prop. F. -- C. G. *8 Iulii 1774* — Se sia lecito al Patriarca (de' Maroniti) di ricever danari nel dispensare gli Olî Santi ancorchè siano dati spontaneamente.

R. Negative, et servetur omnino dispositum in Bulla Apostolica Benedicti XIV. (1)

489

S. C. de Prop. Fide. - C. G. *18 Februarii 1783* — VIC. AP. SOPHIAE — Se possa il Vic. Ap. lecitamente servirsi per tutti i Sacramenti del vecchio Olio Santo finchè non gli arrivi il nuovo da Costantinopoli.

R. Posse ipsum uti veteribus Oleis Sanctis quoties, adhibita diligentia, olea recenter consecrata a catholico Episcopo cum Romana Ecclesia communionem habente paschali tempore recipere nequeat, urgeatque necessitas Sacramenta administrandi.

490

S. C. de Prop. Fide 27 *Septem. 1835* — Cum Episcopis et Vicariis Ap. in Sinis et Regnis adiacentibus quandoque contingat ut iis premantur angustiis quibus legitime impediantur quominus iuxta sacros Ritus quotannis

---

(1) In hac Bulla praecipitur ut parochi et superiores ecclesiarum ac monasteriorum quasdam « pecuniarias oblationes sub nomine charitativi subsidii contribuant et solvant;.... ipse vero pro tempore existens Patriarcha alio opportuno tempore sacra Olea gratis omnino transmittat sive distribuat, et nihil penitus vel pecuniae vel alterius cuiuscumque rei, etiam a sponte dantibus recipiat aut exigat.

Olea sacra benedicant, SSmus (Greg. XVI).... indultum alias concessum in similibus casibus ut veteribus Oleis utantur confirmat in perpetuum et ad omnes Episcopos et Vicarios Ap. supradictos extendit.

491

S. C. de Prop. Fide — C. P. PRO SIN. *6 Aug. 1840* — Utrum liceat miscere oleum consecratum vetustum cum oleo consecrando, vel melius esset consecrare oleum, et postea misceri cum oleo vetusto iam consecrato.

R. Ex Rubrica neutrum licet; oleum vetustum semper comburendum.

492

S. C. de Prop. Fide C. P. PRO SIN. *5 Iulii 1841* — Se accordare (ai missionarî del Chan-si) la facoltà di usare gli Olî santi vecchi, ritardando i nuovi.

R. Affirmative iuxta mentem, quae est ut hac facultate utantur ipsa die Sabbati Sancti, quin unius mensis spatio Olea praestolentur.

493

S. C. de Prop. Fide — C. P. PRO SIN. *27 Sept. 1843* — VIC. AP. COCINCIN. — Se dimorando il Coadiutore in lontane regioni del Vicariato con l'assenso del Vic. Ap. possa benedire gli Olî Santi per quelle cristianità.

R. Consulendum SSmo — SSmus declaravit satis esse provisum per concessiones factas annis 1835 et 1841 (*V. nn. 490 et 492*) quas proinde significandas, et, si opus sit, extendendas mandavit ad regiones in Vicariatu Ap., de quo agitur, contentas.

494

Ex Litt. S. C. Rit. *2 Iunii 1853.* — (AD VIC. AP. CHENSI) — R. P. Fr. Aloysius a S. Justo Ordinis Minorum S. Francisci de Observantia, in Ecclesia ista Chensi caeremoniarius, S. C. Rit. exposuit quae sequuntur, nimirum: « Quoniam a S. Sede dispensatum » fuit cum Vic. Ap. huius Provinciae, ut feria » V in Coena Domini peragere possit conse- » crationem sacrorum Oleorum cum minori » numero presbyterorum quam qui requiritur » ut in Caeremoniali Episcoporum, ob eorum » deficientiam, quumque in dispensatione ha- » beantur haec verba: *Adhibeat quo plures* » *habere potest presbyteros,* quaeritur utrum » illa clausula sic intelligi debeat, ut duo pre- » sbyteri, quorum eo die unus agit diaconum » Evangelii, alter subdiaconum Epistolae in » Missa Pontificali, debeant, quum ventum fue- » rit ad sacram caeremoniam supradictae con- » secrationis, deponere dalmaticam et tunicel- » lam, et casulam assumere, ut maior appareat » presbyterorum numerus eiusmodi consecra- » tioni assistentium, dictaque sacra Olea salu- » tantium: peractaque caeremonia, dalmaticam » et tunicellam reassumere ad Missam perfi- » ciendam? Notandum aliunde quod fere nun- » quam habeatur aliquis ex Ordine diaconali » vel subdiaconali, qui e secretario afferat, il- » lucque referat sacra Olea, unde si non sit » necesse supradictos deponere et reassumere » dicta paramenta, tunc ipsi afferunt et refe- » runt Olea, totaque caeremonia convenientius » peragitur. Quoad caetera nihil deest ad Pon- » tificalem Missam, caeteraque illa die peragi » solita solemniter perficienda. » Super quibus omnibus et singulis, facta per me subscriptum S. R. C. Pro-Secretarium SSmo D. N. Pio IX P. M. fideli relatione, prudenti sane consilio constituit (Sanctitas Sua) nil directe memorato Patri respondendum, et satius esse A. Tuae communicare propositam praxim nullo modo adoptandam; ac proinde omnino convenientius, ut diaconus et subdiaconus qui Pontificali Missae assistunt, quique in casu sunt presbyteri, postquam ad suam sedem Episcopum comitati sunt, retentis sacris vestibus, quibus induti sunt, processionaliter ad sacrarium accedant, ex eoque deferant Olea; inde, quoad fieri potest, Episcopo praestent singula officia quae a Pontificali requiruntur, et praestanda essent ab Archidiacono et Presbytero assistente, expletaque sacra caeremonia, ad sacristiam sacra Olea reducant, processionaliter ad latera Episcopi revertantur, ut ei in suo quisque officio deserviat. Posita enim Apostolica dispensatione quoad numerum presbyterorum assistentium, nulla prorsus apparet causa ad propositam praxim adoptandam. Quae singula A. T. communico ut Sanctissimi oraculum, uti exponitur, executioni demandetur.

495

Ex Litt. S. C. S. Officii *4 Aug. 1859* — Al primo quesito (del Vic. Ap. della Mongolia) circa l'assistenza dei sacerdoti al Vescovo consagratore degli Olî, e se gli Olî possano consagrarsi in giorno diverso dal Giovedì Santo, hanno provveduto (gli Emi PP.) ordinando che si desse comunicazione dei decreti del 21 Settembre 1719 e 4 Febbr. 1704 (*V. n. 487*). Nella Congregazione 21 Settembre 1719 fra gli altri dubbî fu discusso il seguente:

1. An Episcopi Vicarii Apostolici in Regno Sinarum quibus inter alia concessa fuit facultas conficiendi Olea Sacra cum sacerdotibus quos potuerint habere, si nullum sacerdotem habere possint, vel quia distant uno vel altero mense, quos accedere vel vocare difficile est, vel propter persecutiones vel in religionem vel in personas, vel quia probabile est valde ut

vel vocati vel invitati renuant accedere; an possit Episcopus sine sacerdote vel sacerdotibus Olea sacra conficere: et quatenus non, supplicat ut, si sit locus dispensationi, SSmus indulgeat, cum de facto habeatur in Sinis casus expositus.

R. SSmus, auditis votis Emorum, decrevit quoad primum dubium satis provisum in formula prima facultatum concedi solitarum Episcopis et Vicariis Ap. in partibus Sinarum sub n. 12.

Ora le facoltà accordate ai Vicarî Apostolici della Cina sotto il n. 12 della Formola 1. permettono ai medesimi di poter fare gli Olî Santi anche fuori della Feria V in Coena Domini, e sono del seguente tenore: « Conficiendi Olea Sacra cum sacerdotibus quos poterint habere et, si necessitas urgeat, etiam extra diem Coenae Domini. » Come poi abbiasi ad intendere quella parte della riferita concessione cioè *cum sacerdotibus quos poterint habere* chiaramente apparisce dal seguente biglietto di Mons. Assessore del S. O. diretto al Segretario della S. C. di Propaganda a cui venne rimessa la risposta della Suprema:

« Dal S. O. li 22 Sett. 1719. — Monsignor Assessore manda a V. S. la risoluzione ossia risposta ai due dubbî proposti dal P. Cerù missionario Ap. nella Cina, ed anco aggiunge d'ordine del S. P. che V. S. può nella lettera di risposta significare che, avendo facoltà i Vescovi e Vicarî Apostolici della Cina di far gli Olî Santi *cum sacerdotibus quos poterint habere,* basta l'intervento di due sacerdoti, e che più ampia facoltà e dispensa Sua Santità non stima conveniente concedere, tanto più che hanno anco la facoltà di consecrare gli Olî *extra diem Coenae Domini.* »

496

S. C. Rit. *22 Martii 1862* S. Pauli de Minesota. — 1. Etsi a SS. D. N. Pio PP. IX potestas facta fuerit Episcopo S. Pauli de Minesota, feria V *in Coena Domini* sacra Olea conficiendi cum sacerdotibus qui haberi poterint, evenit interdum ut duo tantum vel tres ad maius haberi possint sacerdotes qui etiam Episcopo solemniter celebranti in diaconali et subdiaconali officiis inserviunt, caeteris, ob longitudinem itineris et necessitatem populorum pro festis Paschalibus rite et devote celebrandis praeparandorum, Cathedrali assistere omnino impeditis. Quaeritur ergo an, stante supra enunciata Pontificis dispensatione, cum tam exiguo sacerdotum numero, eadem feria Olea sacra consecrari possint? — 2. Estne omnino necessarium ut Olea feria V *in Coena Domini* consecranda debeant esse recentia, ex. gr. ultimi anni?

R. Ad 1. Stante exposita necessitate, posse. — Ad 2. Negative, seu non esse necessarium.

497

S. C. Rit. *19 Maii 1881* — Quoties deficiat prorsus S. Oleum, tum Chrismatis tum cathecumenorum, vel pars quae remanet tam exigua sit ut non sinat aliud oleum non consecratum in vase olei consecrati infundi, et attentis peculiaribus facultatibus Episcopis in locis Missionum a S. Sede tributis, peragendi scilicet alia die per annum consecrationem Sanctorum Oleorum, quaeritur:

1. Quinam ritus observandi sint in eiusmodi consecratione.

2. Quaenam Missa celebranda sit in casu.

3. Debentne Olea consecrari iuxta rubricas in Missa Feriae V in Coena Domini praescriptas.

R. Ad 1. et 3. Servandum Pontificale Romanum.

Ad 2. Missam celebrandam de festo occurrente.

CAPUT II.

DE SACRAMENTO BAPTISMI

Art. I. De Materia Baptismi

498

S. C. de Prop. Fide - C. G. *23 Februarii 1660* — In Sofia (Bulgaria) non si tiene fonte battesimale, ma battezzano coll'acqua benedetta commune: e perchè non può praticarsi di tenervi il Fonte per non esservi chiesa, ma celebrarsi in una casa privata, donde bisogna talora per cagione dei turchi levar via in fretta i quadri e l'altare, perchè non sia riconosciuta per chiesa, si potria ordinare che conservassero almeno in un vaso amovibile l'acqua del Battesimo benedetta il Sabato Santo.

R. Ubi Fons non permittitur asservetur in aliquo vase decentiori et amovibili aqua Baptismatis rite benedicta.

499

Ex. Litt. S. C. S. Officii *6 Apr. 1741* — Intorno al dubbio esposto dal missionario

cappuccino nella diocesi di Trebigne, rimesso dalla S. C. di Propaganda Fide a questa del S. Officio, se sia conferito lecitamente il battesimo coll'uso dell'acqua benedetta, questa suprema Inquisizione è stata di sentimento che sia conferito validamente, ma che in deficienza del Fonte dell'acqua preparata al battesimo debba far uso dell'acqua naturale.

500

S. C. de Prop. Fide — C. G. *17 Aprilis 1758* — Domanda (l'Arcivescovo di Sofia) se deve lasciar correre l'uso di battezzare i fanciulli coll'acqua benedetta dal sacerdote in occasione dello stesso battesimo, non essendovi in quelle parti nè scalpelli nè pietre per fare un fonte battesimale; e quando anche vi fossero, non potendosi conservare che nella casa di qualche particolare, si corre rischio che dia nell'occhio dei turchi, che entrano da per tutto come padroni.

R. Transmittatur decretum anni 1660 *(V. n. 498)*; ubi tamen deficiat fons aquae baptismalis, utantur missionarii aqua naturali, ut rescriptum fuit a S. C. S. Officii sub die 6 Aprilis 1741 *(V. n. 499)*.

501

S. C. S. Officii *30 Ianuarii 1765* — Vic. Ap. Sutchuen. — Dignentur (EE. VV.) nobis permittere ut in collatione Baptismi possimus uti aqua benedicta quidem iuxta ritum in Rituali Romano mandatum, sed tamen absque sacris oleis intra mixtis. Contingit enim saepe ut non tantum deferri nequeat aquae copia sufficiens numero baptizandorum, sed quoque desint sacra olea quibus adhibitis possit aqua nova benedici.

R. Negative, excepto casu necessitatis; et missionarii se gerant iuxta Instructionem S. Caroli Borromaei (in parte 2. quinti Synodi dioecesani). — *En dicta Instructio:*

« Quod si intra annum prae temporis diuturnitate aliaque causa illam aquam corrumpi contigerit, in Sacrarium prope Fontem parochus proiiciet statimque Fontem purgabit; et vero, si in urbe est, ad Metropolitanam, si in dioecesi, ad Plebanam Ecclesiam veniet, unde proprio vasculo nitido aquam baptismalem accipiat, in parochialemque ecclesiam secreto ferat, ubi quamprimum in Fontem effundat, baptismalique aquae allatae tantum etiam aquae purae nitidae et recentis addet quantum satis erit. Hoc ipsum quoque praestabit si etiam aqua baptismalis per annum aliquo modo defecerit. »

502

S. C. S. Officii *8 Novemb. 1770* — Mission. Loangi et Kacongi (Africae). 1. Se nel caso che i re e i popoli siano contrarî alla propagazione del Vangelo possa amministrarsi il Battesimo ai fanciulli moribondi con strofinare loro la fronte dalla parte davanti solamente o qualche altra parte considerabile con una sponga imbevuta d'acqua, senza versarne sopra, per timore che i genitori i quali hanno fatta opposizione, e osservano da vicino i missionarî, se ne accorgano.

2. Se in quei regni nei quali i genitori si oppongono al battesimo de' loro figliuoli per l'opinione in cui sono talvolta gl'idolatri che il Battesimo li faccia morire, possano battezzarsi in pericolo di morte col servirsi d'acqua in cui si saranno poste delle quintessenze, o degli odori forti, oppure alcune droghe, come il zafferano, o polvere di qualche altra specie per indurre cambiamento nel color naturale senza alterarne la sostanza, e con farne uso come se fosse un rimedio, o sia a guisa di docciatura con versare l'acqua sopra una parte o sopra la testa, o sia in maniera di bagno, o sia per lavare o pulire il fanciullo, ovvero per rinfrescargli gli occhi o nettargli le piaghe, o ancora con dargliela a bere, oppure in qualche altra maniera a guisa di rimedio come se ciò fosse effettivamente, ma sopra tutto principalmente per battezzarlo, pronunziando sotto voce la forma del Sagramento.

R. Considerati dalla S. C. del S. Offizio i proposti dubbî, la medesima è stata di sentimento di dovere primieramente inculcare ai missionarî il grave obbligo, che hanno di uniformarsi al Rituale Romano eziandio nella privata collazione del Battesimo, e di non recedere da esso per quanto possono.

Nel caso peraltro di estrema e vera necessità, in cui è imminente la morte del fanciullo, nè ai missionarii può darsi altra e più commoda occasione di visitarlo, e i genitori sono al Battesimo avversi, come si espone nei dubbii, possono, anzi debbono in tal caso i missionarii servirsi di materia prossima e remota, quantunque dubbia, dovendo prevalere al pericolo della invalidità del Sagramento il soccorso, quantunque incerto, alla spirituale generazione del fanciullo. Quindi è, che, toltone il modo di dare il Battesimo per modo di bevanda, che pare si accenni nel secondo dubbio, il quale è certamente illecito, ed invalido sarebbe il Battesimo così conferito; e tolto ancora l'uso di acque odorifere o essenze in cui la sostanza dell'acqua sarebbe alterata, tutti gli altri modi espressi nei diversi dubbî possono e debbono essere adoperati nel caso dell'allegata estrema necessità, e non altrimenti; su di che s'incarica la coscienza dei battezzanti; avvertendogli ancora, che in questi casi procurino sempre che qualche porzione di acqua scorra sul capo, se è possibile, e non

potendosi in verun modo sul capo, scorra almeno sopra qualche principal parte del corpo del fanciullo.

Inoltre avvertano, che in caso che questi fanciulli così battezzati, con dubbio della validità del Sagramento, riacquistassero la sanità, cerchino ogni miglior modo i missionarii di battezzarli di nuovo *sub conditione* e d'istruirli.

503

S. C. S. Officii *9 Iulii 1779* — Vic. Ap. Sutchuen. — Christiani sunt qui, metu paganorum, praesertim moribundos infantes baptizant, tergendo manu, aqua naturali intincta, frontem infantis; vel digito, aut panno similiter madefacto eum in frontem signant, simulque verba formae proferunt, absque eo quod aqua fluat aut decurrat. Baptismus huiusmodi estne validus?

R. Se gerat iuxta regulas et consentanee ad Instructionem de anno 1770 transmissam Missionariis Africae (*V. n. 502*).

504

Ex Instr. S. C. de Prop. Fide *11 Septembris 1779* (ad Ep. Scodren.) — Osservabile sopra tutto è sembrato l'articolo che tratta del Battesimo, ove Ella ne ha riferito che il Sagramento medesimo si amministra con la semplice acqua santa per mancanza dei Fonti Battesimali.

Conviene adunque premettere che Benedetto XIV nella citata Enciclica *Inter omnigenas* coerentemente ai Sacri Canoni, e specialmente ai Decreti del Concilio Albanese dell'anno 1703 espressamente prescrive: *ne, extra casum necessitatis, communis et naturalis aqua vel etiam ea, quae pro lustrationibus benedicitur, in Baptismi administratione adhibeatur, ac temere omittatur usus aquae ad hunc praecise effectum benedictae, iuxta praescriptum Ritualis Romani.* Indi prosiegue dicendo che difficilmente potrà addursi motivo ragionevole, per cui non si faccia nelle parrocchie la benedizione solenne dell' acqua battesimale con i riti, e nei tempi stabiliti dalla Chiesa, che sono il Sabato Santo, e la vigilia della Pentecoste. Al che può aggiungersi che il non avere, nè il potersi ritenere stabilmente nelle chiese parrocchiali il Fonte Battesimale, non sembra motivo sufficiente per omettere la solenne benedizione dell' acqua a quest'effetto destinata, potendo questa adattarsi con tutta proprietà in un decente vaso amovibile, quale poi si conservi presso del parroco, con quella cautela e decoro, con cui si conservano e gli Olii Santi e le altre cose sacre.

Ma succedendo, che per inevitabile ostacolo non siasi potuto eseguire nei tempi debiti la benedizione dell'acqua battesimale, oppure che sia venuta a mancare quella che era stata benedetta col solenne rito prescritto nel Messale Romano, a questo caso ha ben provveduto il Rituale Romano nel Tit. II. Cap. VII. che ha per argomento *Benedictio Fontis Baptismi extra Sabbatum Paschae et Pentecostes, cum aqua consecrata non habetur:* ove sono prescritte le preci, e formole da usarsi in tal benedizione meno solenne, e sopra tutto l' infusione degli Olii Santi, cioè di quello de' Catecumeni, e del Sacro Crisma. Ciò presupposto non può assolutamente approvarsi la pratica da Lei replicatamente indicata di amministrare il Battesimo fuori dei casi di necessità o con l' acqua comune o con la semplice acqua benedetta, che suole denominarsi *acqua santa.*

505

S. C. de Prop. Fide – C. P. pro Sin. *21 Ian. 1789* — An permittendum sit ut in casu necessitatis Baptismus conferatur aqua expressa ab aliquo panno lineo aut spongia etc.

R. Transmittatur Instructio S. Officii feria V. die 8 Nov. 1770 (*V. n. 502*).

506

S. C. de Prop. F. – C. P. pro Sin. *16 Ianuarii 1797* — Utuntur Tunkinenses ad Baptismum sola aqua benedicta, non Oleo sacro, neque Chrismate foecundata. Ratio huius diversitatis a primis Vicariis Ap. data haec est quod nimirum in his regionibus Fontes desint Baptismales. Insuper ob nimium calorem cito putrescit aqua oleo immixta, et in parvo vase contenta. Ipsa sola aqua naturalis, nisi magna salis quantitate misceatur, cito pariter foetet: hinc in benedicenda aqua consuetudo est salem multum adhibendi, quae tamen consuetudo aliquod dubium ingerit, utrum ad Baptismum aqua illa uti liceat?

R. Servandos ritus praescriptos in Rituali Romano, praeter casum necessitatis.

507

S. C. de Prop. Fide -- C. P. pro Sin. *14 Ianuarii 1802* — Se debba approvarsi la consuetudine introdotta nel Tunkino Occidentale di non unire i sacrî olî all'acqua battesimale a motivo della scarsezza di questo liquore.

R. Negative, et dentur decreta S. C. Sancti Officii ad dubium propositum a missionariis Sinarum die 30 Ian. 1765, et S. C. Prop. Fidei ad dub. XVIII Bulgariae 16 Dec. 1758. (*V. nn. 501 et 500*).

508

S. C. de Prop. Fide – C. P. pro Sin. *5 Martii 1816* — Tunk. Occid. — Sacerdos

qui dum Fontem baptismalem in Sabbato Sancto benedicit non potest Olea sancta aquae benedictae immiscere, vel quia haec illi deficiunt, vel ob aliam legitimam causam, potestne Fontem nihilominus eo die benedicere, Oleorum sanctorum immixtionem ad alium diem differendo; an vero integram Fontis benedictionem omittere eo die tenetur?

R. Affirmative ad primam partem, Negative ad secundam; et communicetur Decretum S. R. C. diei 12 aprilis 1755 in Lucana. *Parochi qui ante Fontis benedictionem Olea sancta recipere non potuerunt, illa subinde privatim ac separatim in aquam mittere poterunt.*

509

S. C. de Prop. F. *26 Sept. 1830* — Archiep. Baltimoren. et Episcopi Foederatar. Americae Sept. Provinciarum, in Synodo Provinciali Baltimorensi mense octobri anno 1829 celebrata congregati, S. V. exponunt valde difficile esse, in permagna locorum distantia, sacerdotes, ad Baptisma conferendum, aquam Sabbato Sancto et Pentecoste benedictam ex fontibus ubi asservatur desumere et secum circumferre; quare S. V. precantur ut facultatem missionariis Americae septentrionalis concedere dignetur, benedicendi aquam baptismalem ea breviori formula qua Missionariis Peruanis apud Indos summus Pontifex Paulus III uti concessit, quaeque in Rituali Limae anno 1797 impresso refertur *(V. Rituale Rom. in Append.)*.

R. S. C. censuit ac decrevit supplicandum SS. D. N. pro gratia ad viginti annos, attenta consuetudine iam vigente, missionariorum inopia, et temporis angustiis in quibus missionarii versantur, ut caeteris sacri ministerii officiis fungi possint. — Hanc autem S. C. sententiam Sanctitas Sua (Pius VIII) benigne approbavit, et facultates necessarias et opportunas ad memoratam formam in Baptismo adhibendam ad viginti annos impertita est.

510

S. C. Rit. *23 Septemb. 1837* — Oriolen. Perdurantibus belli civilis calamitatibus in Regno Hispaniarum, accidit ut R̃mus Oriolen. Episcopus, superiori anno 1836, Olea sacra feria V in Coena Domini consecrare nequiverit, pro solemni benedictione Fontium baptismalium parochialibus in ecclesiis peragenda insequente Sabbato Sancto, neque eadem Olea a vicinioribus Episcopis parochi habere potuerint, siquidem ob communia incommoda pene omnes Episcopales Sedes proprio sunt viduatae pastore, ita ut, communicationibus interceptis grex a pastore, filii a parente, Ecclesia ab Episcopis, non sine magno animarum salutis detrimento, separentur. Huiusmodi in angustiis constituti, parochi praebendati Oriolen. dioecesis diversas inter se protulere sententias; et, nonnullis negantibus, bene multi opinabantur benedictionem solemnem Fontium baptismalium perfici posse adhibitis Oleis superiori anno consecratis. In qua opinionum et sententiarum varietate, id sumpsere consilii ut S. hanc R. C. requirerent ut certam sequerentur regulam in re tanti momenti ac propterea insequentia dubia enodanda humillime proposuerunt, nimirum:

1. An talis benedictio (Fontis baptismalis in Sabbato Sancto) fieri debeat cum Chrismate et Oleo praecedentis anni; an potius omittenda sit infusio Chrismatis et Olei, usquedum accipiantur recenter consecrata?

2. An, in Baptismo solemni infantium, utendum sit huiusmodi aqua, benedicta quidem cum reliquis caeremoniis Missalis sed absque consecratione, seu mixtione sacrorum Chrismatis et Olei; an vero aqua consecrata praecedenti anno, quae ad hunc finem conservetur?

3. An, supposito quod aqua baptismalis benedicta sit cum veteribus Oleis, eo quod recenter consecrata non habeantur, infundi debeat in piscinam simul ac nova recipiantur Olea et iterum cum his alia benedicenda sit aqua iuxta caeremonias Ritualis Romani; an vero illa conservari et uti debeat, usque ad benedictionem in Vigilia Pentecostes, prout in Missali?

4. An in Baptismo solemni ungendi sint infantes Oleo et Chrismate praecedentis anni, dum recenter consecrata non habentur; an vero omittenda sit haec caeremonia, et postea supplenda, quum novum Oleum et novum Chrisma recipiantur?

R. Ad 1. Affirmative ad primam partem, negative ad secundam.

Ad 2. Negative ad utrumque, sed fieri debet nova Fontis benedictio cum Oleis anni praecedentis; seu provisum in prima parte superioris dubii.

Ad 3. Negative ad primam partem, affirmative ad secundam.

Ad 4. Affirmative ad primam partem, negative ad secundam.

511

S. C. S. Officii *11 Decemb. 1850* Vic. Ap. Sandwic. — Comme nous n'avons point des Fonts, et qu'il ne nous est pas possible de conserver partout de l'eau baptismale, nous en avons fait toutes les fois que nous en avons eu besoin, et nous la faisons encore. L'année 1842 et 1843 nos missionnaires de la grande Ile croyant de manquer de saints huiles se sont contentes quelque fois de baptiser avec de l'eau bénite.

R. Si adsit gravis necessitas, et si nequeat conservari aqua baptismalis, et si olei sancti defectus habeatur, posse conferri Baptisma licite etiam cum sola aqua benedicta. Caveant tamen missionarii ne id peragant nisi existente vera et gravi causa dignoscenda, ut par omnino est, ab Ordinario loci.

512

S. C. S. Officii *14 Maii 1851* — Vic. Ap. Melanesiae ac Micronesiae — Utrum suspicio vaga erga indigenas, qui multis ordinarie inficiuntur superstitionibus, mortem infantium in extremo agone baptizatorum ipsi Baptismo tributuros esse, si specialem videant aquam adhiberi, sufficiat, donec indoles indigenarum melius agnoscatur, ad adhibendam aquam non consecratam.

R. Posse ut in casu.

513

S. C. de Prop. F. - C. G. *23 Aug. 1852* — Cum unusquisque missionarius multas habeat ecclesias quarum una distat ab alia, et in unaquaque debeat manere aliquod tempus, quaeritur utrum debeat habere fontem baptismalem in aliqua centrali ecclesia; et benedicere fontem in Sabbato Sancto vel in Sabbato ante Dominicam Pentecostes; et quatenus affirmative vel negative, quis cum quanam aqua debeat baptizare in aliis Ecclesiis.

Detur Instructio data ad Episcopum Scutarinum. *(V. n. 504).*

514

Sacr. Congr. Rit. *12 Augusti 1854* — Pro diversitate circumstantiarum in praxi utrumque Decretum (*Lucana* et *Oriolen.*) servari posse *(V. nn. 508 et 510)*; nam in *Lucana* supponitur quod in aliquo fortuito casu Olea sancta ad breve tempus retardentur; et in *Oriolen.* loquitur de omnimoda impossibilitate habendi Olea sancta a propria Cathedrali vel vicinioribus Dioecesibus.

515

S. C. de Prop. F. *8 Sept. 1869* — (ad Vicarios Ap. Ind.) Decreta quae sequuntur quoad aquam baptismalem, a Pondicheriensi Synodo secunda edita, ad omnes Vicariatus Indiarum orientalium extendi placuit.

1. *Aquam consecratam, aliquo decenti loco et vase, conservabit missionarius in ecclesia ubi ordinarie degit, et in collatione S. Baptismatis adhibebit; idem faciet in ecclesiis in quibus per notabilem anni partem commoratur.*

2. *Occurrente casu necessitatis utetur facultate aquam foecundatam conficiendi extra Sabbatum Sanctum et Vigiliam Pentecostes.*

3. *In locis quae Sacramenta administrandi causa inviset, utetur aqua consecrata quando illam in itineribus secum facile ferre poterit.* — Praeterea voluerunt EE. PP. omnibus Vicariis Apostolicis communicari Decretum datum Vicario Ap. Tunkinensi, die 10 Februarii 1806. « Omnino tenentur missionarii in conferendo Baptismo omnia agere ad praescriptum » Ritualis Rom. vel in ea etiam parte quae » respicit sacramentalia et usum aquae ad id » in baptismali fonte asservatae. At ubi aquam » praescripto ritu benedictam asservare gravis » sit incommodi aut periculi, licebit in eo casu » missionariis, vel cuilibet alii qui ad hoc Sacramentum conferendum pro temporum opportunitate aptus erit, uti aqua communi, » praesertim si benedicta fuerit, pro aqua fontis » baptismatis quae nonnisi gravi cum incommodo aut periculo haberi possit. »

516

Ex Litt. S. C. Rit. *9 Aug. 1882* — Al dubbio proposto dai Vescovi di Scozia che riguardava la maniera d'infondere l'olio ed il crisma nell'acqua, usando la formola breve nella benedizione dell'acqua battesimale secondo il rito approvato dal Sommo Pont. Paolo III. pei missionarî peruviani, e posto nell'appendice del Rituale Romano, ha dovuto questa S. C. rispondere senz'altro: *Servetur rubrica.* Ed in vero dal retto significato del verbo *infundere* da essa usato, che giusta il dizionario vuol dire *introdurre, versar sopra, infondere,* chiaramente apparisce come il fare sull'acqua le croci col dito unto di olio non risponde alla prescrizione rubricale che esprime una vera infusione. La quale infusione al certo non può avvenire nel modo indicato dai Vescovi suddetti poichè o l'olio si mescolerà all'acqua in tanto poca quantità che non potrà dirsi versato in essa, ovvero, ciò ch'è più probabile, non si mescolerà affatto coll'acqua, ma come materia grassa resterà aderente al dito; nell'una e nell'altra ipotesi non potrà ritenersi che l'olio sia stato *intromesso, versato, infuso* nell'acqua.

517

S. C. S. Officii *22 Iunii 1883* — Quando non habetur aqua baptismalis adhibenda est (quando fieri potest) aqua benedicta iuxta formulam in novis editionibus et in appendice Ritualis Romani; secus adhibenda est aqua naturalis.

518

S. C. Rit. *19 Aprilis 1890.* — 1. An benedictio solemnis fontis Baptismatis possit, vel debeat fieri Sabbato Sancto in publico oratorio Missionis, in quo Baptismus quidem admini-

stratur, sed non extat fons Baptismatis proprie dictus ad portam ipsius oratorii.

2. *Et quatenus negative,* An saltem Sabbato Sancto aqua Baptismatis privatim atque utendo breviori formula consecrari debeat; vel potius antea consecrata, adhuc deinceps inservire possit.

3. An quum nova olea sacra recipiuntur, nova aqua Baptismatis consecrari debeat; vel potius aqua iam antea cum veteribus oleis extra Sabbatum Sanctum consecrata, adhuc possit inservire.

R. Ad 1. Negative.

Ad 2. Affirmative ad primam partem, si obtineatur facultas ab Apostolica Sede; Affirmative ad secundam, si non adsit aqua benedicta.

Ad 3. Affirmative ad primam partem; Negative ad secundam.

Art. II. De Forma Baptismi

519

S. C. de Prop. Fide C. P. *27 Martii 1631* — An Baptismus qui a chaldaeis sacerdotibus administratur maribus cum verbo *eemdat* in eorum Rituali posito, quod significationem habet praesentis imperativi, videl. *baptizare talis,* et significationem praeteriti videl. *baptizatus est talis,* sustineri possit praesupposita in baptizante intelligentia dicti verbi in praeterito.

R. 1. Baptismus collatus per verbum praeteriti temporis ad significandam actionem praeteritam, et non etiam quae per ministrum exercetur tunc quando baptizat cum invocatione SSmae Trinitatis et aquae naturalis ablutione immersione vel aspersione, non est verus Baptismus.

2. Esset tamen verus Baptismus collatus per verbum indifferens ad praeteritum indicativi et praesens imperativi, si baptizans uteretur illo pro praesenti imperativi, si cetera adsint recta, nempe intentio, in aquam naturalem immersio, ablutio, vel aspersio cum Sanctissimae Trinitatis expressa invocatione.

3. Idem dicendum quando minister utens verbo indifferenti, ut supra, nihil cogitans de praeterito vel de praesenti, virtualem autem intentionem haberet utendi illo verbo eo meliori modo quo potest, etiam si crederet vocem significantem vel exprimentem actum qui per ministrum exercetur, esse praeteriti temporis, retenta tamen intentione faciendi quod Christus instituit vel observat Ecclesia christianusque populus, et non alligandi formae significationem suae privatae credulitati.

4. Si baptizans uteretur verbo praeteriti temporis ad significandum actum qui per ipsum ministrum exercetur quando baptizat, ceteraque requisita adessent, esset Baptismus, si apud nationem illam vel clerum esset usus accipiendi vocem illam praeteriti ad significandam actionem praesentem.

5. Est etiam Baptismus si quis ex ignorantia linguae infringendo verba absque animo introducendi errorem aut haeresim, proferat vocem praeteriti pro praesenti, si tanta sit inter vocem praeteriti et praesentis similitudo ut facilis sit lapsus ex una voce in aliam, prudentesque viri iudicent communiter baptizantem vocem praeteriti pro praesenti corrupte prolatam supposuisse, et prolata voce concipiant actionem praesentem sufficienter significari.

6. Ad tollendam tamen in huius tam necessarii Sacramenti administratione omnem ambiguitatem vel erroris occasionem admoneantur in posterum chaldaei dum baptizant uti verbo praesentis indicativi aut saltem imperativi; vel si velint uti verbo indifferenti ad praeteritum et praesens, accipiant illud in significatione praesentis.

520

S. C. S. Officii *8 Sept. 1633* — Relata forma Baptismi armenorum schismaticorum, quae in eorum Ritualibus habetur ut infra, videlicet: *Baptizat nunc manus mea in nomine Patris et Filii et Spiritus Sancti;* vel: *Baptizet nunc manus mea in nomine Patris, baptizet nunc manus mea in nomine Filii, baptizet nunc manus mea in nomine Spiritus Sancti;* S. C. declaravit dictam formam Baptismi esse veram ac legitimam.

521

Ex Litt. S. C. de Pr. F. *26 Ian. 1764.* (ad Vic. Ap. Sutchuen.) Cum ex quorumdam querelis sibi allatis, haec S. C. intellexerit aliquos provinciae Sutchuen. missionarios, in Baptismi forma, vocem *Chèn Chên,* ad praesens usque adhibitam in Sinicis Missionibus ad significandam Spiritus Sancti personam, in aliam *Chèn Foùng,* tanquam eidem tertiae Divinae personae explicandae magis idoneam, commutasse, censuit rem tanti momenti haud esse negligendam, sed stricto examini subiiciendam S. C. S. Off., quae, omnibus mature discussis, et praesertim scriptis in quibus huiusmodi variatio defenditur, unanimi voto decrevit nihil esse innovandum in Baptismi forma quae post tot annos apud universos Sinarum christianos invaluit, atque usu perpetuo Vicariorum Ap. necnon missionariorum cuiuscumque Ordinis fuit roborata. Hoc Decretum a SS. D. N. approbatum, eiusdem iussu A. Tuae notum facio, ut, pro fidei zelo et pacis amore, quo es praeditus, in forma Baptismi consueta nil quidquam innovari permittas, sed missionarios omnesque alios tuae iurisdictioni subiectos, unum atque idem sentire cogas in religionis negotio, et praecipue in Sacramentorum administratione. Id enim quam maxime proderit,

tum necessariae unioni et perfectae concordiae servandae inter sacros operarios, tum schismati et scandalis evitandis inter christianos, qui adhuc novi in fide, de purissimis eiusdem principiis male opinarentur, si quos haberent evangelicae veritatis magistros, in diversa abeuntes, nec eadem omnino docentes animadverterent.

522

S. C. S. Officii *13 Maii 1817*. Vic. Ap. Siam — Quidem infans domi baptizatus est. Laicus baptizans sic formam protulit: *En te baptismo en nome do Padre e do Filho e do Spirito Sancto*. Utrum propter defectum pronuntiationis *en te baptismo* talis Baptismus sit iterandus cum conditione?

R. Baptismum de quo agitur esse validum ideoque ne sub conditione quidem esse reiterandum.

523

Ex Instr. S. C. de Prop. Fide *23 Iunii 1830* (ad Vic. Ap. Siam) Ad formam quod spectat huius Sacramenti probe tenendum est in ea invocationem fieri necessario debere trium Divinarum Personarum, iuxta id quod Apostolos docuit Christus: *Euntes docete omnes gentes baptizantes in nomine Patris et Filii et Spiritus Sancti* (Matth. 28. v. 19) quae verba perpendens Tertullianus inquit: *Lex tingendi imposita est et forma praescripta: Ite, docete nationes, tingentes eas in nomine Patris etc.* (lib. *De Bapt.* c. 13); et Nicaenum I iussit baptizari baptizatos a Paulianistis, quia hi non baptizabant cum expressa trium Divinarum Personarum invocatione, ut testatur Innocentius Papa I, epist. 17, n. 10, apud Constant.

524

Litt. S. C. de Prop. Fide *29 Maii 1838* — Nel caso di battesimo certamente nullo la collazione del medesimo dee farsi assoluta e non condizionata; nel caso poi di battesimo dubbio, secondo la prassi generale ed attuale della Chiesa, la condizione dev'essere espressa e non mentale.

525

S. C. S. Officii *23 Iunii 1840* — Vic. Ap. Cocincinae — Quaedam mulier quatuor genuit liberos quos et ipsa baptizavit dicens in lingua vernacula: *Ego volo ministrare tibi Sacramentum Baptismi peccatorum in nomine Patris et Filii et Spiritus Sancti. Amen.* Quaero ergo an Baptismus sic collatus valeat, vel an debeat sub conditione reiterari tanquam dubius, vel tandem an sit nullus ideoque absolute denuo conferendus?

R. Baptismum fuisse invalidum, ideoque absolute esse baptizandum.

526

Ex Litt. S. C. de Prop. F. *11 Sept. 1841* (ad Vic. Ap. Coreae) —.... De Baptismo, ex omissione pronominis *te* in eius collatione, quod ex Coreanorum ignorantia saepe contigisse refers, *invalidum* fuisse Sacramentum perspicua res est, ideoque renovandum.

527

S. C. S. Officii *12 Iunii 1850*. Vic. Ap. Cocincinae — Utrum validus sit Baptismus infantibus collatus cum hac conditione: *Si vis baptizari ego te baptizo* etc.; et quid agendum erga illos qui, apposita tali conditione, a quibusdam mulieribus baptizari sunt, an scilicet iterum vel absolute, vel conditionate sint baptizandi?

R. Validum esse Baptismum sub enunciata conditione collatum, quae tamen conditio in posterum omnino omittenda erit.

528

S. C. Rituum *9 Iunii 1853*. Vic. Ap. Cocincinae Occid. — Plures theologi, inter quos S. Alphonsus Maria de Ligorio, sentiunt veniale esse omittere vocem *Amen* in fine formae Baptismi, quae tamen vox non reperitur in Rituali Romano; quaeritur ergo utrum adhibenda sit vel omittenda?

R. Strictim in casu servetur Rituale Romanum.

529

S. C. S. Officii *11 Martii 1868*. Vic. Ap. Iaponiae. — Inter traditiones quarum pretiosum depositum Iaponensis Imperii fideles, urgente et durante persecutione, fideliter ac firmiter servaverunt, praecipua fuit traditio de natura et necessitate Baptismi, necnon de eiusdem usu. In quocumque vico erat Baptizator cuius ministerium erat ad exclusionem aliorum fidelium, Baptismum recenter natis conferre; dum alius pariter ad illud ministerium designatus preces praesertim Orationem Dominicam, Salutationem Angelicam et Symbolum Apostolorum recitabat. Quisque Baptizator discipulum educabat, cui simul et ministerium et modum baptizandi in haereditatem transmittebat. Currentibus vero annis, saeviente semper persecutione, traditionis monumentis pereuntibus, multae in doctrinam Baptismi irrepsere truncationes quae tamen circa formam Baptismi fere exclusive versantur; nihilominus Baptismum vel invalidum vel dubium reddiderunt. De his quae certe Baptismum invalidum faciunt hic non agitur, sed tantum de his quae dubium de valore Baptismi parere videntur.

1. In aliquibus locis sequenti formula utebantur: *Togo te paterizo in nomine Pater et Hirio et Spirito Santo.*

2. In aliis: *Togo te baotizo mono in nomine baotizmo et Hirio et Spirito Santo* (Vox Japonica *mono* individuum significat).

3. In aliis: *Togo te pax mono* (individuum) vel *bazmono in nomine Pater et Hirio et Spiritu Santo.*

4. In aliis: *Tono te baotinzo mono midz in nomine Pater et Hirio et Spirito Santo.* (Vox iaponica *midz* aquam designat).

5. In aliis: *Togo te baotizo mono in nomine Pater et Christito naron* (filii qui Christus est) *Hirio et Seu Santo. Amen.*

6. In aliis: *Ego te Pater in nomine Pater et Hirio et Spiritu Sancto. Amen.*

7. In aliis: *Togo te baotizo modo in nomidz Pater et Hirio et Spirito Sancto. Amen.*

8. In aliis: *Tego te Pater in nomine Pater et Hirio et Ibiriseu San.*

9. In aliis baptizator prima vice dicebat: *Ego te tali nomine appello* (quod in idiomate Iaponico exprimebatur) *baotin nomine Paiter et Hirio et Sora Sepirito Santo,* quo dicto, immediate baptizati caput digito in aquam misso signo crucis signabat; secunda vice, eamdem ac supra formulam repetebat; tandem tertia vice, eadem formula ac supra recitata, immediate post, baptizati caput vera effusione aquae abluebat.

Eorum qui cum formis praecitatis, saltem dubiis, baptizati erant, missionarii Baptismum sub conditione reiterare non dubitant.

10. Quando recenter, mirabili misericordia Dei, pretiosa Ecclesiae Iaponensis reperta fuere vestigia, missionarii baptizatores veram Baptismi formam docere curaverunt, sed vel ex oblivione, vel ex difficultate bene pronuntiandi nonnulli baptizatores hanc veram formam truncaverunt modo sequenti: *Ego te baotizo in nomine Patiris et Pirii* (vel *Birii*) *et Spiritous Sancti. Amen.* De ista truncatione missionarii dubii sunt.

11. *Hi baotinz in nomine Pater et Hirio et Spiritos Tchandji Dejzaus Maria.*

Cum de valore Baptismi dubiorum solutio maximi momenti sit, ut de statu dubie baptizatorum, et de innumeris difficultatibus, praesertim circa matrimonium versantibus cognoscatur et bene iudicetur, ideo quaeritur:

1. Utrum et quaenam formae praecitatae Baptismum vere invalidum fecerint vel non? Et ideo utrum missionarii Baptismum cum talibus formis collatum, sub conditione, vel non, in posterum reiterare teneantur?

2. Utrum in casu dubii de valore Baptismi, qui ita Baptismum dubium susceperunt, in iudicando de aliis difficultatibus, v. g. circa matrimonium, ut christiani vel adhuc ut infideles considerandi sint?

Notandum est quod Iaponensibus ordinarie valde difficilis est plurimarum latini idiomatis vocum, v. gr. *f, tri, pti, spi,* etc. pronuntiatio. Unde pro *Filius* dicent *Hirius,* pro *Patris* dicent *Pateris,* pro *baptizo* dicent *baotizo,* pro *Spiritus* dicent *Sepiritus.*

R. Ad 1. Formae quae referuntur secundo quinto, sexto et octavo loco invalidum reddunt Baptisma; quod ideo erit absolute iterandum. Reliquae vero formae, saltem practice, dubiae sunt et Baptisma hisce collatum, est sub conditione iterandum.

Ad 2. Dilata et dabitur resolutio in posterum. (*V. Art. VI. De dubie Baptizatis*).

530

S. C. S. Officii *11 Ianuarii 1882* — Se sia valido il battesimo amministrato dagli eretici colla seguente forma: *Ego te baptizo in nomine Patris, ego te baptizo in nomine Filii, ego te baptizo in nomine Spiritus Sancti.*

R. Baptismum exposita forma collatum esse validum.

531

Ex Litt. S. C. S. Officii *3 Aug. 1889* — Nella Congr. di fer. IV. 31 Luglio u. s. esaminato il dubbio proposto dal Vic. Ap. del Tonkino Occid. circa la validità della formola battesimale *Ego te baptizo in nomine Patri Firii et Firitui Sancti,* gli Emi Cardd. Inquisitori Generali hanno emanato il seg. decreto approvato nello stesso giorno dal S. Padre: *Baptizatos hac forma non esse inquietandos; catechistas rite instruendos.*

532

ART. III. **De Ministro Baptismi**

S. C. S. Officii *20 Augusti 1671* — Se, assente il parroco, possano i monaci scismatici battezzare i figli dei cattolici.

R. Non permittat (Episcopus) schismaticis administrare Sacramentum Baptismatis nisi in casu necessitatis, et deficiente alia quacumque persona catholica.

533

S. C. de Prop. Fide -- Cong. Gen. *18 Apr. 1757* — Se possano i parrochi (di Albania) ricever denaro per l'amministrazione del Battesimo.

R. Negative, sed posse aliquid recipi a sponte dantibus titulo merae et liberae eleemosynae.

534

S. C. de Prop. F. - C. P. PRO SIN. *21 Ian. 1788* — Se sia plausibile che ai bambini vengano amministrate le acque battesimali da chicchessia (nell'assenza dei missionarî) ancorchè non facciano temere della loro vita, atteso il pericolo a cui rimangono esposti nell'essere tenuti nel letto coi loro genitori.

R. Affirmative, et laudandum.

535

S. C. de Prop. Fide *21 Ianuarii 1789* Vic. Ap. Tunkini Occidentalis — 1. Utrum possit et debeat permitti quod missionarii catechista, vel alius quispiam laicus, infantes vice sui in domibus privatis aquis baptismalibus abluat? Parum enim admodum videtur decere id genus ministerium usurpari ab homine profano seu laico, existente in loco sacerdote.

2. An abluere infantes vel adultos, omissis omnibus Baptismi caeremoniis, permitti possit sacerdoti suspenso, vel etiam interdicto, ac tantum approbato pro decumbentibus et aegrotis?

R. Ad 1. Servandum esse ordinem in Rituali Romano praescriptum, tit. de Ministro Baptismi, *Sed si adsit.*

Ad 2. Sacerdotem suspensum et interdictum, nullo unquam tempore administrare posse Baptismum cum solemnitatibus, sed, quando propter necessitatem urgentem debeat baptizare baptizet private.

536

S. C. de Prop. F. - C. P. pro Sin. *16 Ian. 1804* — In quibusdam locis (Cocincinae) iniungitur catechistis vel etiam aliis prudentioribus laicis ut quoscumque christianorum infantes cito baptizent, licet isti bene valeant, cum abest sacerdos, vel est eum adeundi difficultas.

R. Consuetudinem de qua agitur probandam esse.

537

Ex Litt. S. C. de Prop. F. *11 Febr. 1804* (ad Vic. Ap. Cocincinae) — Consuetudinem huius Missionis circa Baptismum quod a catechistis aliisve probatis laicis, absente sacerdote, illico administratur infantibus, bona licet valetudine utentibus, de qua dubitabas, S. C. plenissime approbavit: hominum quippe vita, infantium praesertim, continuis est obnoxia periculis.

538

Ex Litt. S. C. de Prop. F. *11 Sept. 1841* (ad Vic. Ap. Coreae) — Circa praxim ab Amplitudine tua statutam quoad parvulorum Baptisma *intra decem dies ad summum, per sacerdotes, si detur opportunitas, vel per catechistam non vero per aliam personam, excepto casu necessitatis, conferendum,* EE. PP. standum omnino existimarunt Synodi Sutchunsis praescriptionibus.

Ex Synodo Sutchuensi: « Praeterea, cum in hisce regionibus vigeat consuetudo minime tuta ut parentes recens natos infantes in eodem lecto secum deponant, aliunde vero missionarii districtus suos nonnisi semel in anno perlustrare valeant, ne periculum subsit infantibus intereundi sine Baptismate, uti iam non semel accidit, in singulis christianitatibus specialiter edoceantur viri idonei atque mulieres, in primis vero catechista, qui pueros recenter natos etiamsi non infirmos baptizent, supplente dein presbytero, cum adventaverit, Baptismatis caeremonias, moneanturque parentes ut, quam primum commode fieri poterit, eos aqua salutari ablui procurent. Prudens valde est ut intra triduum abluantur; ne autem Sacramentum tam necessarium diu nimis protrahatur cum periculo salutis, praefinimus octo dies ab infantis nativitate, mandamusque ut ultra hunc terminum non differatur. »

539

S. C. S. Officii *18 Decem. 1872* — Vic. Ap. Oceaniae Centr. — In quibusdam locis nonnulli (haeretici) baptizant cum materia et forma debitis simultanee applicatis, sed expresse monent baptizandos ne credant Baptismum habere ullum effectum in animam; dicunt enim ipsum esse signum mere externum aggregationis illorum sectae. Itaque illi saepe catholicos in derisum vertunt circa eorum fidem de effectibus Baptismi, quam vocant quidem superstitiosam. Quaeritur:

1. Utrum Baptismus ab illis haereticis administratus sit dubius propter defectum intentionis faciendi quod voluit Christus, si expresse declaratum fuerit a ministro, antequam baptizet, Baptismum nullum habere effectum in animam?

2. Utrum dubius sit Baptismus sic collatus si praedicta declaratio non expresse facta fuerit immediate, antequam Baptismus conferretur, sed illa saepe pronuntiata fuerit a ministro, et illa doctrina aperte praedicetur in illa secta?

R. Ad 1. Negative; quia non obstante errore quoad effectus Baptismi, non excluditur intentio faciendi quod facit Ecclesia.

Ad 2. Provisum in primo.

Art. IV. **De Subiecto Baptismi**

540

S. C. S. Officii *12 Octob. 1600* — An filii mulierum christianarum et patris turcae... sint baptizandi, instante patre vel matre, cum pater progressu aetatis illos instruat in secta mahumetana, et filii timeant profiteri se esse christianos.

R. Baptizentur. - Moneatur Episcopus ut diligenter curam educationis habeat, et exprimat si certum sit quod omnes efficiantur turcae, apostatent a fide et labantur in mahumetanismum: si non adsit certitudo apostasiae, baptizentur; si adest certitudo, iterum proponatur.

541

S. C. S. Officii *8 Februarii 1624* — Filii infantes mulieris quae fuit apostata a fide et illos genuit cum patre turco, post absolutionem matris, si ipsa instat, baptizantur.

542

S. C. S. Officii *28 Ianuarii 1637* – Circa dubia:

1. De filiis mahumetarum qui baptizantur ab eorum ancillis christianis dum infirmi sunt.

2. De filiis apostatarum a fide qui petunt eorum filios baptizari.

R. Ad 1. Baptismum posse conferri infantibus in articulo mortis moraliter certo constitutis, si tamen id fiat sine scandalo.

Ad 2. Baptismum posse conferri dummodo adsit spes iusta et rationabilis separationis dictorum infantium a parentibus, ac transmissionis ad catholicos, et christianae educationis, de qua baptizaturus diligenter inquirat.

543

S. C. de Prop. F. – C. G. *12 Sept. 1645* — Mission. Sinen. — 1. Utrum catechumenis paratis iam ad Baptismum suscipiendum, debeant ministri declarare, et aperte et in singulari docere esse illicita sacrificia et omnia supradicta (actus superstitiosos), quamvis ex hoc sequantur inconvenientes, scilicet, desistere a susceptione Baptismatis, persecutiones, mors, vel exilium ministrorum evangelicorum?

2. In universo Chinarum regno, domos publicas usuris deputatas reperiri res est usitata, in quibus usurarii publici, facta sub pignore cautione, pecuniam suam, sumpto lucro, ad usuram dare solent, ea tamen conditione, ut pro uno ducatu singulis mensibus tantum quid accipiant; et si, tantis elapsis annis, pignorum dominus, pro iisdem recuperandis pignoribus soluta principali pecunia cum lucro non redierit, actionem et dominium quod habebat in suis pignoribus illico amittat. Istae autem domus reipublicae necessariae sunt, et quamvis usurarii vitam usurariam dimittere velint, a non desistendo a praedictis usuris iudicis auctoritate compelluntur. Quaeritur utrum, si huiusmodi usurarii converti velint ad fidem, possint baptizari, manendo in suo statu usurario propter causam supradictam, vel quidnam in tali casu agendum sit?

R. Ad 1. Ministros evangelicos teneri docere sacrificia omnia, praeterquam soli Deo, esse illicita, cultum daemonum et idolorum esse relinquendum, et quaecumque huiusmodi cultum concernunt esse falsa et christianae fidei repugnantia; ad singularia vero descendendum, prout in catechumenis ingenii promptitudo aut ruditas, exigit aliisque circumstantiis, consuetudinibus ac periculis perspectis.

Ad. 2. Chinenses in statu usurario permanentes baptizari non posse; si vero iudicis auctoritate compellantur ad proprias pecunias mutuanda, posse aliquid accipere, etiam recepto pignore, ultra sortem principalem, tum ratione oneris quod subire coguntur, tum ratione curae in custodia pignorum, lucri quoque cessantis et damni emergentis: tempore autem praestituto si ex venditione pignorum aliquid supersit sorti principali, et lucro ex causis praedictis iuste acquisito, domino pignoris esse restituendum.

544

Ex Const. *Sacrosancti* **Alexan. PP. VII** *18 Ian. 1658* (pro Goa et Insulis adiacentibus) Ne ob instructionis defectum qui sacro Baptismate initiantur immaculatam Christi legem profanis aut gentilitiis institutis ex ignorantia foedent, aut idololatriam cum orthodoxa fide confundant, caveant ii qui iisdem instruendis incumbunt, ne in posterum ullus ad Baptismum admittatur, qui veterem hominem ac gentilitios mores prorsus exutus Christum plene non induerit, et in fide sit sufficienter instructus. Quoniam vero, ut Veritas ipsa docet, nemo potest venire ad Christum nisi Pater caelestis eum traxerit, monentur ecclesiastici tum saeculares tum regulares, ceterique qui ethnicorum conversionibus dant operam, ut illos non vexationibus, pollicitationibus, aut vi, sed verbi Dei praedicatione et bonorum operum exemplo ad Baptismum inducant, perscrutantes praecipue diligenter quo fine et spiritu ducantur qui baptizari postulant.

545

S. C. de Pr. F. – C. G. *13 Febr. 1658. Relatio Secretarii*: — Nelle relazioni portate da un frate laico carmelitano scalzo delle missioni di quella Religione in Persia ed in Soria si dice che usano quei popoli, quando sono infermi, chiamare i Padri perchè gli benedicano e gli leggano l'evangelo del quale sono molto divoti; e perchè di questi buona parte sono fanciulli e fuor di speranza di vita, hanno introdotto di battezzarli segretamente senza che i Padri se ne accorgano, e mandarli in paradiso; e l'istesso fanno anche quando vanno in giro per i villaggi, asserendo essersene in questa maniera battezzati parecchie migliaia. Ho avuto qualche dubbio se convenga di farsi, e particolarmente per quelli che talora guariscono e si fanno poi adulti.

R. Responderunt aliqui ex Emis ex S. C. S. Officii hoc dubium fuisse alias examinatum, et pro parte affirmativa resolutum, quod posset permitti.

546

S. C. S. Officii *17 Sept. 1671* — 1. Si può dare il Battesimo ai figliuoli dei turchi allorchè il padre rinnegato e la madre cristiana domandano il Battesimo per il loro figliuolo, ma si dubita che il padre non voglia educarlo nella religione turca?

2. Si può dare il Battesimo ai figliuoli di padre turco e di madre cristiana, qualora questa voglia che il suo figlio sia battezzato benchè non vi consenta il genitore?

R. Ad 1. In casu proposito debere baptizari.

Ad 2. Posse.

547

S. C. S. Officii *29 Novembr. 1672* — Hiberniae — An liceat parocho in istis haereticorum partibus infantem coniugum, quorum alter fidem catholicam profitetur, baptizare de consensu alterutrius, etiamsi sciat alterum coniugem, videlicet haereticum, postea curaturum ut infans baptizetur a ministro haeretico.

R. Licere, sed coniux catholicus tenetur coniugem haereticum monere, filium iam esse legitime baptizatum.

548

S. C. S. Officii *25 Ianuarii 1703.* — Ep. Quebecen. — Quid faciendum incumbat missionario qui imprudenter et inconsiderate baptizasset omnes Missionis suae infantes quorum patres et matres adhuc infideles essent.

R. Teneri per se vel per alios, quantum fieri potest, instruere filios infidelium imprudenter et inconsiderate baptizatos, cum ad usum rationis pervenerint, monitis etiam ceteris missionariis, imo et Episcopo, quatenus opus fuerit.

549

S. C. S. Officii *25 Ianuar. 1703*— Ep. Quebecen.— Quaeritur utrum antequam adulto conferatur Baptisma, minister teneatur ei explicare omnia Fidei nostrae mysteria, praesertim si est moribundus, quia hoc perturbaret mentem illius. An non sufficeret si moribundus promitteret fore, ut ubi e morbo convalescet, instruendum se curet, ut in praxim redigat quod ei praescriptum fuerit.

R. Non sufficere promissionem, sed missionarium teneri adulto etiam moribundo, qui incapax omnino non sit, explicare mysteria Fidei quae sunt necessaria necessitate medii, ut sunt praecipue mysteria Trinitatis et Incarnationis.

550

S. C. de Prop. Fide *3 Martii 1703* — Possunt baptizari, etiam invitis parentibus, pueri adulti qui Baptismum desiderant: adultus autem censetur qui septennium complevit, regulariter loquendo.

551

S. C. S. Officii *10 Maii 1703* — Ep. Quebecen. — 1. Quaeritur an missionarius possit conferre Baptisma, aliaque Sacramenta infirmo barbaro cui explicata sunt Religionis mysteria, quique pollicitus est observaturum se mandata; missionarius autem certus est quod non promiserit ea servaturum nisi hoc tantum motivo, scilicet, quod nolit ei contradicere. Multae ipsi supersunt rationes dubitandi, num moribundus sit bene instructus, quia missionarius linguae barbarae rudis fere atque inperitus non potuit nisi obiter explicare mysteria sublimia excedentia captum barbarorum, et quamvis moribundus affirmet se omnia capere, exteriora tamen et exiguitas devotionis persuadent id moribundum dicere ex complacentia, ita ut si alius ad eum accederet qui diceret, quod omnia quae dicta sunt ei nihil sint nisi merae fabulae, *etiam, sunt fabulae,* responderet barbarus complacendi gratia. Hoc autem oriri potest ex duobus principiis: Primum quia non capit, quae ei dicuntur; ex. gr. animi levitate, ita ut eo ipso momento, quo dicit: *credo et faciam,* credat revera, et exequi velit, sed minima ratione contraria sententiam mutabit; quod tamen constat quod barbarus nollet uri in inferno, et sic affirmatio eius possit esse vera et ex intimo cordis, difficultas est, utrum credat esse unum Deum et utrum credat esse infernum, an vero audiat quae dicta sunt ei tamquam historiam sibi narratam, quae vera et falsa esse potest.

2. An possit baptizari adultus rudis et stupidus, ut contigit in barbaro, si ei detur sola Dei cognitio, et aliquorum eius attributorum praesertim iustitiae remunerativae et vindicativae, iuxta hunc Apostoli locum *accedentem ad Deum oportet credere quia est et remunerator est,* ex quo infertur adultum barbarum in certo casu urgentis necessitatis posse baptizari quamvis non credat explicite in Iesum Christum.

3. Utrum missionarius teneatur barbaris adultis baptizatis aut baptizandis omnia praecepta legis positivae divinae intimare, praesertim ea omnia quibus sese submittere difficultatem haberent, ut eiusmodi barbari securitate conscientiae fruantur, licet ea praecepta non observent quae ignorant, eo nitentes iuris axiomate *lex non obligat nisi fuerit promulgata.*

R. Non licere, si missionarius sit moraliter certus, prout in dubio asseritur, barbarum infirmum non sufficienter iuxta proprii captus mensuram intellexisse mysteria religionis chri-

stianae sibi explicata, aut ea sufficienter non credere, et ex solo motivo non contradicendi promittere se servaturum mandata eiusdem religionis.

Si vero missionarius prudenter credat infirmum barbarum, quando dicit: *credo et faciam,* revera tunc sufficienter credere serioque promittere se servaturum, ut supra, debere baptizari.

Si autem de praedictis, missionarius dubitet, et tempus non suppetat illum melius instruendi, immineatque periculum mortis, debere itidem baptizari sub conditione.

Ad 2. Missionarium non posse baptizare non credentem explicite in Dominum Iesum Christum, sed teneri illum instruere de omnibus iis quae sunt necessaria necessitate medii iuxta captum baptizandi.

Ad 3. Teneri omnia praecepta legis positivae divinae intimare.

552

S. C. S. Officii *10 Maii 1703* — Ep. Quebecen. — 1. An sit necessarium ut adulto baptizando explicetur Eucharistiae mysterium.

2. Utrum missionarius ita teneatur baptizandum adultum ad contritionis vel attritionis actum impellere, ut omisso contritionis vel attritionis actu, iure illum baptizare non possit, etiamsi missionarius instrueret eum tam ad eliciendum actum amoris Dei, quam actum resolutionis seu propositi non reiterare peccata commissa. Multo facilius est missionario, qui discit linguam barbarorum, instruere barbaros ut duos postremos actus eliciant quam primos; difficilius enim est facere illos exprimere motivum doloris de peccatis commissis, quia Deo displicent infinite, et quia infinite bonus est, et quia peccatum meretur infernum.

3. Utrum baptizari possit barbarus adultus morti proximus, qui plures secum habens mulieres, pollicetur se nonnisi unam servaturum, si pristinae sanitati restituatur, sed qui dimittere non vult alias; an teneatur missionarius compellere, et insistere ut barbarus dicat quam ex omnibus foeminam electurus sit in coniugem, vel utrum sufficiat barbarum promittere se nonnisi unam habiturum.

4. An possit baptizari barbarus adultus qui permittit, imo qui desiderat ut medici et parentes adhibeant certas caeremonias superstitiosas ad sanitatem procurandam quae ad minimum vanae sunt et inutiles, sed adhuc ignoratur utrum absolute sint contra religionem catholicam; quaeritur autem utrum missionarius illum baptizare possit, antequam certo sciat quid significent tales caeremoniae et cui dirigantur.

R. Ad 1. Quoad adultos extra mortis periculum per se loquendo teneri, nisi tale in contrarium urgeat motivum ut expediens prudenti missionario iudicetur dilatio post baptismum. Quoad moribundum, pariter teneri, nisi vel tempus non suppetat, vel tanta praevideatur in eo animi perturbatio, ut a susceptione Baptismi distrahere valeat.

Ad 2. Teneri missionarium inducere baptizandum adultum ad eliciendum actum contritionis vel attritionis.

Ad 3. Non licere si ex illis mulieribus una sit uxor legitima et ceterae concubinae, nisi prius eiectis concubinis; si vero habuerit omnes tamquam legitimas uxores, pariter non licere, nisi eiectis omnibus praeter primam, si cum ea valide contraxit, et velit secum cohabitare absque creatoris iniuria. Si tandem vel omnes simul et unico actu acceperit in uxores, vel omnes habeat ut concubinas, non licere nisi eiectis omnibus ante susceptionem Baptismi.

Ad 4. Stante certitudine quod caeremoniae illae ad minimum sint vanae et inutiles, et sub dubio an sint contra religionem catholicam, non licere.

553

S. C. S. Officii *24 Aug. 1703* — Ep. Quebecen. — Quaeritur utrum baptizare liceat infidelium seu barbarorum liberos qui rationis usum nondum attigerunt, praesertim parvulos alkonkinorum aliorumque barbarorum qui, licet baptizati, nullum fere nostrae religionis actum exercent sed per nemora vagantur, superstitiones pristinas sequuntur quorumque liberi, cum adoleverint, imitatores fiunt.

R. Non licere si sint filii infidelium et in potestate eorum relinquendi, secluso tamen mortis imminentis periculo; licere vero si sint filii barbarorum baptizatorum. Curandum tamen per missionarios ac per ipsosmet parentes ut, cum ad annos discretionis pervenerint, a se vel ab aliis instruantur, praesertim si in illis regionibus non praevideatur in promptu suo tempore adfuturos ministros evangelicos qui in hoc parentum commode supplere possint defectum.

554

S. C. S. Officii *5 Aprilis 1713* — In casibus propositis (nempe de baptismo foetus abortivi) si suppetat rationabile fundamentum dubitandi an foetus ille sit animatus anima rationali, tunc potest et debet baptizari sub conditione; si vero non suppetat rationabile fundamentum nullatenus potest baptizari. Ad videndum autem an sit rationabile fundamentum talis dubii consulendi sunt medici et theologi in facti contingentia sive in casibus particularibus.

555

S. C. S. Officii 22 *Maii 1713* — Se i

missionarî viaggiando possano conferire il santo Battesimo agli adulti, se si presentano per domandarlo, senza precedente istruzione, se non quanto in quell'angustia di tempo si può loro suggerire dei misteri principali di nostra fede, e dell'essenza di quel Sagramento, essendovi persone che si obblighino di pienamente istruirli secondo la loro capacità.

R. Negative.

556

S. C. S. Officii *28 Sept. 1724* — Vic. Ap. Sutchuen. — 1. An (Vic. Ap.) debeat desistere ab usu et institutione quatuor graduum catechumenatus qui recensentur a Cardd. Bellarmino et Bona antiquitus in primitiva Ecclesia usitati, antequam adultos baptizet.

2. Quatenus negative, num exorcismi et caeremoniae praescriptae in Baptismo adultorum in fine quando baptizandus est catechumenus debeant repeti, vel sufficiat eas semel et divisim administrare sine alia repetitione.

R. Sanctitas Sua decrevit quod praevia necessaria sufficienti instructione catechumenorum pro tempore necessario et opportuno iuxta qualitatem et capacitatem personarum, omnes caeremoniae et exorcismi iuxta ordinem praescriptum a Rituali Romano serventur.

557

S. C. de Prop. Fide *16 Augusti 1737* — Ceylan — 1. An possint indifferenter baptizari omnes fiilii catholicorum, qui ibi sub dominio haereticorum nascuntur, etiamsi certo sciant ipsos pueros, si vivant, a parentibus fidelibus esse deferendos, ut a ministro haeretico baptizentur, quia metu persecutionis negaturi sunt filios suos esse a catholicis baptizatos.

2. An possint permittere, vel expresse non prohibere parentibus talem agendi rationem, quam bona fide existimant licitam.

R. Ad 1. Affirmative, et moneantur missionarii quod docere debent fideles ut sciant se administrasse Sacramentum Baptismi.

Ad 2. Negative, et quod missionarii teneantur monere suos subditos de illicita cooperatione ad iterationem Baptismi.

558

Ex Const. *Inter omnigenas* **Benedicti PP. XIV.** *2 Febr. 1744* — Istarum vero (mulierum cum infidelibus nuptarum) filios, quos parochis baptizandos exhibent, ubi eorum vitae periculum imminere videatur, sacro lavacro abluere praedicti parochi minime dubitent, admonitis matribus, ut, si convaluerint, ipsos in christiana Religione educare sedulo curent. De iis vero qui validam ac vivacem corporis constitutionem prae se ferunt, et nullo superstitioso fine, sed unico salutis obtinendae voto ad Baptismum a supradictis matribus offerentur, quoniam impossibile est singulas rerum circumstantias expendere, quae suadere possunt, vel eos in Evangelicae legis et fidei cultu perseveraturos, vel christiana educatione ab huiusmodi matribus fraudatos, mahumetani patris impietatem sequuturos esse, perpensis etiam infantilis aetatis periculis, ob quae tertiam plerumque hominum partem ante completum decennium extingui ferunt; nihil expresse iubendum censemus, Ecclesiaeque ministros dumtaxat hortamur, ut, invocato cum gemitibus lumine Spiritus Sancti, iuxta illius ductum, et prudentiae suae dictamina se gerant. Quod si eos ad Baptismum admitti posse crediderint, ne omittant matribus inculcare districtam obligationem qua tenentur, huiusmodi Ecclesiae filiis, si ad rationis usum pervenerint, notam facere veritatem Dei, eosdemque in disciplina et correptione Domini educare.

559

Ex Const. *Omnium sollicitudinum* **Benedicti PP. XIV.** *12 Sept. 1744* — Et quia audivimus Baptismum infantium ex christianis parentibus ortorum, eorumdem incuria, saepe saepius diu protrahi, non sine maximo dictorum infantium salutis discrimine: monemus evangelicos operarios ut sacrorum Canonum memores terminum breviorem quam fieri possit, attentis circumstantiis, genitoribus praefigant, graviter conscientiam eorum onerantes, nisi filios intra praefixum tempus ad ecclesiam deferant sacro Fonte abluendos.

560

S. C. S. Officii *18 Novembris 1745* — 1. An proles ex matre christiana et patre gentili, et viceversa, matre vel patre gentili invito aut inscio, licite a missionario baptizari possint. Contingit enim plerumque quod similes proles baptizatae adolescentiores factae patrem aut matrem infidelem sequantur, et superstitiosa ac idololatrica quaecumque more gentilium exercendo, nec audire volunt pia monita partis fidelis, patris scilicet aut matris, etsi saepius iterata.

2. An, patre vel matre gentili in baptismum consentiente, proles a patre vel matre christiana natae licite baptizari valeant. Accidit enim frequentissime quod tempore baptismi pater vel mater gentilis consentiat, et postea videndo proles adolescere, eas ad superstitiosa agenda inducat ac ita, universaliter loquendo, ex centum similibus prolibus adolescentioribus factis, si pater aut mater infidelis remaneat, vix decem religionem sanctam sequantur.

Ad 1. Prolem ex matre christiana et patre gentili et viceversa, patre vel matre gentili invito aut inscio, regulariter loquendo licite ba-

ptizari posse iuxta responsum Gregorii IX in cap. *Ex litteris, de conversione infidelium* et communem doctorum sententiam, sed cum plerumque, uti exponitur, contingat proles, uti supra, baptizatas patrem aut matrem infidelem sequi, servandam esse constitutionem SSmi D. N. quae incipit *Inter omnigenas* editam die 2 Februarii anno 1744 pro clero et populo regni Serviae in qua haec habentur: « Istarum vero filios quos parochis baptizandos exhibent ubi eorum vitae periculum imminere videatur, sacro lavacro abluere praedicti parochi minime dubitent, admonitis matribus ut, si convaluerint, ipsos in christiana religione educare sedulo curent. De iis vero qui validam ac vivacem corporis constitutionem praeseferunt et nullo superstitioso fine sed unico salutis obtinendae voto ad baptismum a supradictis matribus offerantur, quoniam impossibile est singulas rerum circumstantias expendere quae suadere possunt vel eos in evangelico legis et fidei cultu perseveraturos, vel christiana educatione ab huiusmodi matribus fraudatos mahumetani patris impietatem secuturos esse, perpensis etiam infantilis aetatis periculis ob quae tertiam plerumque hominum partem ante completum decennium extingui ferunt, nihil expresse iubendum censemus, ecclesiaeque ministros dumtaxat hortamur, ut invocato cum gemitibus lumine Spiritus Sancti iuxta illius ductum et prudentiae suae dictamina se gerant. Quod si eos ad baptismum admitti posse crediderint ne omittant matribus inculcare districtam obligationem qua tenentur huiusmodi Ecclesiae filiis si ad rationis usum pervenerint, notam facere veritatem Dei, eosdemque in disciplina et correctione Domini educare. »

Ad 2. Licite baptizari posse prolem a patre vel matre christiana natam, si pater vel mater gentiles in baptismum consentiant. Sed quia, uti in casu exponitur, frequenter contingit quod gentilis qui consensit in baptismum prolem deinde inducat ad superstitiosa, servandam esse et prae oculis habendam Constitutionem, de qua in responsione ad primum.

561

Ex Instr. *Postremo mense* **Benedicti PP. XIV** *28 Febr. 1747* (De Baptismo Iudaeorum) .... Materiam duximus in duas partes distribuendam... Prima autem pars multifariam dividitur. Primo enim expendetur, utrum invitis parentibus ac reluctantibus, hebraei infantes baptizari licite possint: secundo, si hoc nefas esse dixerimus, an casus unquam contingat aliquis, in quo id fieri non modo possit, sed etiam liceat, planeque debeat: tertio, baptismum hebraeis infantibus tunc impartitum, cum fas non sit, ratumne an vero irritum haberi debeant: quarto, quid sit faciendum cum infantes hebraei afferuntur ut baptizentur, aut compertum eos iam fuisse sacro Baptismate initiatos; demum quomodo probari possit eosdem aquis salutaribus iam lustratos fuisse. De primo primae partis capite si sermo sit, utrum nempe dissentientibus parentibus hebraei infantes baptizari possint, aperte asserimus, hoc iam a sancto Thoma tribus in locis definitum fuisse, nempe, in *Quodlibet* 2, art. 7; in 2, 2, quaest. 10, art. 12, ubi ad examen revocans quaestionem in Quodlibetis propositam: *Utrum pueri iudaeorum et aliorum infidelium sint invitis parentibus baptizandi*, ita respondet: *Respondeo dicendum quod maximam habet auctoritatem Ecclesiae consuetudo quae semper est in omnibus aemulanda etc. Hoc autem Ecclesiae usus nunquam habuit, quod iudaeorum filii invitis parentibus baptizarentur, quamvis fuerint retroactis temporibus multi catholici Principes potentissimi, ut Constantinus et Theodosius, quibus familiares fuerunt sanctissimi Episcopi, ut Sylvester Constantino, et Ambrosius Theodosio, qui nullo modo praetermisissent ab eis impetrare, si hoc esset consonum rationi; et ideo periculosum videtur hanc assertionem de novo inducere, ut praeter consuetudinem in Ecclesia hactenus observatam, iudaeorum filii invitis parentibus baptizentur.* Transitum deinde facit Doctor Angelicus ad exponendas rationes, atque ita ait in 3 part. quaest. 68 art. 10; *Respondeo dicendum, quod pueri infidelium filii aut habent usum rationis, aut non habent* etc. *Si nondum habent usum liberi arbitrii, secundum ius naturale, sunt sub cura parentum quamdiu ipsi sibi providere non possunt; unde etiam de pueris antiquorum dicitur quod salvabantur in fide parentum: et ideo contra iustitiam naturalem esset, si tales pueri invitis parentibus baptizarentur; sicut etiam si aliquis habens usum rationis baptizaretur invitus. Esset etiam periculosum taliter filios infidelium baptizare, quia de facili ad infidelitatem redirent, propter naturalem affectum ad parentes; et ideo non habet hoc Ecclesiae consuetudo, quod filii infidelium invitis parentibus baptizentur...*

Hoc igitur posito, quod nefas sit hebraeorum infantes, reluctante parentum arbitrio, baptizare, nunc, iuxta ordinem initio propositum, descendere iam oportet ad alteram partem: an videlicet contingere unquam possit occasio aliqua, in qua id liceat et conveniat.

Duo, ut plurimum, casus evenire solent: cum christianorum aliquis hebraeorum infantes invenit in extremo mortis discrimine constitutos: alter autem, quum iidem infantuli crudeliter a parentibus proiecti destitutique inveniuntur. Cum id eveniat ut ab aliquo christiano hebraeorum puer morti proximus reperiatur, rem oppido laudabilem, Deoque gratam is certe

efficiet qui salutem puero aqua lustrali praebeat immortalem. Inter caetera Congr. S. Officii Decreta unum extat latum postridie kalend. novembris anno 1678 cuius verba haec sunt: *Cum filius hebraeorum consignatus fuisset nutrici christianae in deficentia nutricum hebraeorum dum esset proximus morti, fuit baptizatus, et S. C. declaravit praedictum puerum fuisse licite baptizatum.*

Cum quo convenit alterum emanatum die 18 februarii an. 1705, quaestioni respondens fel. mem. Praesulis Caroli Maigrot; illud autem est huiusmodi: *An filii infantes infidelium possint baptizari invitis parentibus? Eminentissimi, audito voto DD. Consultorum, dixerunt: non licere, nisi in articulo mortis.* Gobat, *in Theologia experimentali, tractatu* 2 cas. 11, num. 329, maxime commendat virum religiosum de Soc. Iesu qui, cum vi quasi coactus mahumetani domum ingressus esset, veluti medicus eius puellam morti proximam invisurus, eam caute baptizavit quin id pater cognoverit; quae quidem puella post menses aliquot ex hac vita emigrans ad coelum feliciter evolavit. Conveniunt quoque in eamdem sententiam Suarez *in tertiam partem S. Thomae* disp. 78, quaest. 25, art. 3, § *Ex his autem;* Becanus, *De Sacram. Baptismi,* cap. 10, quaest. 7, num. 7; Hurtadus, *De Sacr. Bapt.* disp. 3, diss. 3; Azorius, part. 1, lib. 8, c. 25, quaest. 10; Castrus Palaus, tract. 19, disp. unic. *De Bapt.,* punct. 9, num. 16; Paschal, *De viribus patriae potestatis,* part. 1, n. 11: Barbosa, in Canon. *Iudaeorum* 28, q. 1, n. 3. Ad hanc rem praeclare facit epistola S. Francisci Xaverii, p. 67, Romae typis edita in qua confirmans P. Franciscum Henricum, quod quereretur paucos a se infideles in Indiis ad veri Numinis cultum revocari, sic scribit: *Plus itaque proficis quam tu putas infantes diligentissime conquisitos per Baptismum coelo parturiendo* (nam certum est Xaverium hic loqui de Indorum infantibus extremum vitae agentibus, quos P. Franciscus Henricus rite ac licite baptizabat); *at memento te octo mensibus quibus isthic versaris, plures animas conservasse moribundis infantibus baptizandis...*

Sunt quoque aliqui infideles, suos infantes christianis offerre soliti, ut aquis salubribus abluantur, non tamen Christi ut stipendia mereantur, neque ut originalis culpa eorum ex anima deleatur; sed id faciunt indigna quadam superstitione ducti, quod nempe Baptismi beneficio existimant, eosdem a malignis spiritibus, a foetore, aut morbo aliquo liberandos. S. Augustinus, *in epist. ad Bonifacium Episcopum,* tom. 2, typis Patrum S. Mauri, n. 5 de hac re ita disserit: *Nec illud te moveat, quod quidam non ea fide ad Baptismum percipiendum parvulos ferunt, ut gratia spirituali ad vitam regenerentur aeternam, sed quod eos putant eo remedio temporalem retinere vel recipere sanitatem. Non enim propterea illi non regenerantur, quia non ab istis hac intentione offeruntur. Celebrantur enim per eos necessaria ministeria et verba Sacramentorum sine quibus consecrari parvulus non potest.* Mens quippe, non infantem Baptismo offerentis, sed baptizantis est serio consideranda: *At non parentum, sed ministrorum mens est spectanda; hi enim si bona et recta mente voluerunt exequi quod Ecclesia postulat, omnino Baptismum valide contulerunt.* Verba sunt Arcudii, *lib. de concordia Ecclesiae Occidentalis et Orientalis,* lib. 1, cap. 12.

Res ad examen revocata fuit in Synodo habita anno 1148, sub Patriarcha Luca, de qua Synodo sermonem habet Balsamon super Canone 84 *Trullano.* Agareni quidam Synodo adfuerunt, qui, ut Baptismum reciperent invitati illico responderunt sese iam pridem sacro Baptismate initiatos; nam id in more suâm apud gentem esse dixerunt, infantes vix natos ad sacerdotes catholicos deferri solitos ac baptizari: *Non tamen admissi fuerunt; audierat enim* (praedictus scilicet Patriarcha) *quod Baptismus, quem infideles a christianis petunt, non bona affectione et orthodoxo proposito petitur, sed propter corporalem medicinam. Persuasum est enim Agarenis fore, ut sui liberi a daemone vexentur, et tanquam canes male oleant, nisi Baptismum christianum assequantur.* Verba sunt Balsamonis e graeco idiomate in latinum versa a Card. Baronio *in Annalibus,* ad annum praedictum 1148; unde significari videtur, illius Concilii Patres Baptismum ratum ac validum nequaquam existimasse.

Cum ad theologos canonumque peritos huius quaestionis examen transisset, varii casus propositi ac discussi fuerunt. Infideles aliqui, cum hoc sibi in animum induxissent, Baptismi gratia infantes suos a morbis daemonumque vexationibus liberatum iri, eo dementiae adducti sunt, ut mortem quoque minitati sint catholicis sacerdotibus, qui, utpote eorum pravâe mentis conscii, Baptismum eorumdem liberis constantissime denegabant. Navarrus, in suo cons. 5, *De tit. Bapt.,* respondit pueros iam rationis compotes in casu eiusmodi a Baptismi fontibus repellendos, infantes vero omnino admittendos esse, qui adhuc rationis expertes sint. Alii vero perperam sentiunt omnibus conferri Baptismum posse, mors ut evitetur, dum materia solum, non autem forma, adhibeatur. At huic sententiae refragatur Cong. S. Officii coram Pontifice habita, die 6 septembris 1625. *S. C. U. Inquisitionis, habita coram SSmo, relatis litteris Episcopi Antiba-*

rensis, in quibus supplicabat pro resolutione infrascripti dubii: An cum sacerdotes coguntur a turcis ut baptizent eorum filios, non ut christianos efficiant, sed pro corporali salute, ut liberentur a foetore, comitiali morbo, maleficiorum periculo, et lupis; an in tali casu possint saltem ficte eos baptizare adhibita Baptismi materia sine debita forma? Respondit negative, quia Baptismus est ianua Sacramentorum ac protestatio fidei, nec ullo modo fingi potest. Hoc Decretum typis editum extat in Verricello *de apostolicis Missionibus* tit. 5 ad. verb. *Baptismus* quaest. 219. Neque hoc loco praetermittendum est, vigesimam nonam inter propositiones ab Innocentio XI damnatas die 2 martii 1679 esse huiusmodi: *Urgens metus gravis est iusta causa Sacramentorum administrationem simulandi.*

Si tamen mortis discrimen absit, omnibus haec opinio insedisse videtur, Baptismum conferre nefas esse, cum dubitari prudenter possit id futurum, ut baptizatus tractu temporis a Catholica Religione desciscat; quod quidem experientia docet plerumque iis infantibus evenire, qui a parentibus infidelibus oblati, ut ab infirmitate aliqua Baptismo liberentur, postea vero in eorum educationem ac potestatem revertuntur. Hoc idem comprobat suffragio suo Castrus Palaus tom. 4 suorum operum moralium, tract. 19, disput. unic., punct. 6, n. 11. Cardinalis Albizi *De inconst. in fide*, cap. 33, num. 47; Verricellus, *De apostolicis Missionibus* titul. 6, quaest. 113, num. 8. Hinc vero id sequitur, quod si baptizatus infans non ad parentes infideles rediret, sed christiano cuipiam committeretur, is baptizari deberet etiamsi non a parentibus oblatus esset ut catholicus evaderet, verum ut ab aegritudine ac morbo aliquo servaretur. Apposite ita concludit Azorius *Institut. moral.* par. 1, lib. 8; cap. 25, quaest. 6: *Ex quo perspicuum est eiusmodi infantes iure donari et ablui Baptismo posse, quoties commoda occasio sese obtulerit a patrio eos iure et potestate liberandi.*

Negari profecto nequit grave perversionis periculum in hac materia rem esse maximi momenti. Episcopus Quebec alias significavit, barbarorum aliquot, etiamsi christianae militiae adscriptos, nullum religionis specimen exhibere: hoc enim habent in more positum, ut, statim ac filius nascitur, eum christianis offerant baptizandum; is vero, ubi adolevit, a religionis nostrae sanctimonia abhorret parentum scilicet exemplo edoctus. Quare non sine causa praedictus Episcopus postulavit, iisne infantibus Sacramentum esset Baptismatis conferendum? Huic petitioni diligenter expensae, in Cong. S. Off. habita die 3 maii 1703 responsum fuit: Baptismum conferre infantibus non licere, qui filii infidelium essent, atque in eorum potestate mansuri. Hoc tamen decretum eos excepit pueros, qui gravissime aegrotantes vita periclitarentur: *Non licere, si sint filii infidelium, et in potestate eorum relinquendi; secluso tamen mortis imminentis periculo.* Licere autem si filii quidem barbarorum sint, sed iam Christi militum; dum tamen, aut a viris apostolicis illic degentibus aut ab ipsis parentibus, de sanctae religionis praeceptis ac mysteriis edoceantur, cum adoleverint: *Licere vero, si sint filii barbarorum baptizatorum; curandum tamen per missionarios ac per ipsosmet eorum parentes, ut, cum ad annos discretionis pervenerint, a se, vel ab aliis instruantur, praesertim in illis regionibus, si non praevideatur in promptu adfuturos ministros evangelicos qui in hoc parentum commode supplere possint defectum.* In Servia audivimus pauperculas esse christianas mulieres invito cum turcis matrimonii vinculo copulatas, quae cum filium pariunt, eum sacerdotibus offerre solent, ut baptizetur; idcirco postulatum fuit, qui debeant in casu huiusmodi sese gerere sacerdotes. De hac re Decretum habetur in nostro Bullario, n. 89, § 8, p. 304, ubi apparet conferendum esse Baptismum, si constet mortem oblato puero imminere: *Istarum vero filios, quos parochis baptizandos exhibent, ubi eorum vitae periculum imminere videatur, sacro lavacro abluere praedicti parochi minime dubitent, admonitis matribus ut, si convaluerint, ipsos in christiana religione educare sedulo curent.* Si nullum adsit vitae periculum, certa regula generalis statuta non est, cum oporteat diligenter omnes expendere circumstantias, et praesertim, *vel eos in Evangelicae legis et fidei cultu perseveraturos vel christiana educatione ab eiusmodi matribus fraudatos, mahumetani patris impietatem secuturos esse.* Si sacerdotes, postquam pie et religiose hoc negotium Deo commendaverint, aequum bonumque existiment praedictos infantulos baptizare, id quidem facerent, matres tamen enixe admonerent de gravissimo quo tenentur munere filios de christiana religione sedulo edocendi.

Nos certe ignoramus accidisse, ut pater aliquis hebraeus Romae, aut alibi, infantem obtulerit sacris Baptismi aquis tingendum, non quod eum cuperet christianum fieri, sed a morbo aliquo liberari. Hoc si unquam eveniat, S. Augustini sententia, nempe pravam parentum intentionem Baptismati non obesse rite collato, prae oculis habita, et coniunctim communi opinione considerata, in hoc casu Baptismum minime negandum esse, dum nullum sit periculum perversionis, quod sane est maximum, si baptizatus in infidelium potestatem sit rediturus; prudentum certe iudicio rite lustrari deberet infans et christianis tradi, ut

probe educatus, aetate et sapientia coram Deo proficeret; hoc autem si diligenter fieret, ut semper post Baptismi Sacramentum decet, nullum esset periculum perversionis (quod vitari non potest, si patri hebraeo filius restituatur); atque hoc pacto omnis etiam difficultas tolleretur, quae saepissime in causa fuit, cur responsio categorica missionariis negata sit enixe postulantibus, liceretne Baptismum conferre infidelium infantibus sacro Fonti oblatis, non pietatis, non religionis causa, sed rerum temporalium caducarumque cupiditate. Vid. Card. Albizi cit. cap. 33, *De inconst. in fide*, num. 47.

. . . . Sermonem de hebraeis adultis ac ratione pollentibus habituri.... in primis constituendum est quaenam plerumque ea aetas sit in qua hebraeus sponte Baptismum expetens, non infans, sed sui compos censendus est et quodammodo adultus; atque hac quidem in re duos iurisperitos, licet haud indoctos, cavere necesse est, Nattam scilicet, *in Consil. 454*, lib. 2, et Busat. *in Consil. 231.*, lib. 3; quibus, in casu de quo agitur, necessaria videtur duodecim annorum aetas; id autem perperam quibusdam decretis probant aeque antiquis ac antiquatis. Hac in re consulendus est sedulus accuratusque Praesul Sperellus in sua Decis. 1 num. 32, et duobus seqq., ubi probat rationis usum ab anno septimo completo inchoari; idemque confirmaturus, praeclara quaedam in unum collegit Cardinalis Albizi, *De inconst. in fide*, cap. 11, num. 39; Ricciul. in tract. *De personis extra gremium Ecclesiae*, lib. 2, cap. 33, num. 3; Zasius in tract. *De Iudaeis*, quaest. 2; Clericat. *De iurisdict.*, discur. 18, num. 25; Sessa *De Iudaeis* cit. cap. 43; quibus addimus Congr. Concilii resolutionem quae extat lib. 16. *Decretorum*, pag. 233 a tergo, in quadam causa Vilnae, die 16 iulii 1639. *S. C. Concilii respondit filios iudaeorum non esse invitis parentibus baptizandos, donec perveniant ad aetatem legitimam, et tunc, si ipsi consentiant; aetatem vero legitimam regulariter censeri completo septennio.* Animadvertere opus est illud *regulariter*, nam indicat oportere praesidem ecclesiasticum etiam atque etiam considerare quisnam sit Baptismi petitor, cum possit contingere ut is etiam, non completo septennio, sufficienti sit praeditus ratione; ideoque baptizandus, invitis licet reluctantibusque parentibus, ut sapienter disserit Sotus in 4 sententiar. dist. 3, quaest. unic., art. 10, dub. 2: *Certissima regula est, quod si citra illam aetatem certo constat puerum, fidei catechismis instructum, satis intelligere quidnam sit baptizari, et quemadmodum sit professio christianae legis, baptizandus est, quoniam aetas ad contrahendum matrimonium lege humana statuitur; lex autem divina Baptismi neutiquam ab humana dependet.*

Si vero de perfecto rationis usu dubitaretur, ut Baptismum implorantis capacitas anceps ac incerta esset,... Sacramentum est differendum, sed hoc qui postutat retinendus, ac sic interea informandus, ut idoneus evadat Baptismati postmodum suscipiendo.

... De iis iam disseremus qui aut ab adolescentia, aut aetate etiam maturiori Baptismum postulant. Quoad hanc aetatem parentum consensum necessarium omnino non esse auctor est S. Thomas, in praefato loc. id est, in 2-2, quaest. 10, art. 12, quo in loco disputans de baptismo filiorum hebraeorum, dissentientibus parentibus, sic scribit: *Postquam autem incipit habere usum liberi arbitrii, iam incipit esse suus, et potest, quantum ad ea quae sunt iuris divini vel naturalis, sibi ipsi providere; et tunc est inducendus ad fidem non coactione sed persuasione; et potest, etiam invitis parentibus, consentire fidei et baptizari, non autem antequam habeat usum rationis.* Eadem vero repetit in 3 part., quaest. 68, art. 10: *Respondeo dicendum quod pueri, infidelium filii, aut habent usum rationis, aut non habent. Si autem habent, iam quantum ad ea quae sunt iuris divini vel naturalis, incipiunt suae potestatis esse, et ideo propria voluntate, invitis parentibus, possunt Baptismum suscipere, sicut et matrimonium contrahere; et ideo tales licite moneri possunt, et induci ad suscipiendum Baptismum.* Quae quidem cum iis conveniunt quae scripta reliquit idem Doctor Angelicus in *Quodlibet* 2, art. 7.

S. Thomae doctrina de modo quo hebraei, iam rationis compotes, ad fidem catholicam amplectendam inducendi sunt, omnino congruit cum S. Gregorii sententia in Can. *Qui sincera*, dist. 45 cuius haec sunt verba: *Qui sincera intentione extraneos a christiana religione ad fidem cupiunt recta perducere, blandimentis, non asperitatibus, debent studere, ne quorum mentem reddita ad planum ratio poterat revocare, pellat procul adversitas. Nam quicumque aliter agunt, et eos sub hoc velamine a consueta ritus sui volunt cultura suspendere, suas illi magis quam Dei causas probatur attendere.* Accedit Concilii Toletani quarti auctoritas in Can. *De iudaeis*, dist. 45: *De iudaeis autem praecipit sancta Synodus, nemini deinde ad credendum vim inferri. Cui enim vult Deus miseretur, et quem vult indurat. Non enim tales inviti salvandi sunt, sed volentes, ut integra sit forma iustitiae. Sicut enim homo, proprii arbitrii voluntate, serpenti obediens periit, sic, vocante se gratia Dei, propriae mentis conversione homo quisque credendo salvatur. Ergo non vi, sed liberi arbitrii facultate, ut convertantur suadendi sunt, non potius impellendi.* Idem sentit Clemens III in sua Decretali, cuius hoc est exordium: *Si-*

cut iudaei, sub tit. *De Iud. et Saracen. Statuimus ut nullus invitos vel nolentes iudaeos ad Baptismum venire compellat. Si quis autem ad christianos causa fidei confugerit, postquam voluntas eius fuerit patefacta, christianus absque calumnia efficiatur, quippe Christi fidem habere non creditur, qui ad christianorum Baptismum non spontaneus, sed invitus cogitur pervenire.*

.... Praeviam (*baptizandorum*) institutionem multum...conferre fatendum est. Sapientes Instructiones pro missionariis Romae in lucem editae anno 1699 pag. 187 haec habent: *Enimvero comprobatum est experientia, christianos peiores non inveniri quam qui, ante competentem instructionem, ad Baptismum admissi sunt, quippe qua facilitate Christo nomen dederunt, eadem, ut plurimum, nuntium ei remittunt,* etc.; *quodque miserabilius est, deteriores multo sunt quam ante Baptismum, et correctionis omnino impatientes.* Concilium Tridentinum, sess. 6, cap. 6, indicat quae adulto, ad Baptismum cum spirituali utilitate accipiendum, sunt necessaria. Catechimus Romanus, part. 2 *De Baptismo,* moram et tarditatem in hoc negotio inculcat, cum mortis discrimen abesse videatur: *Dilatio aliquas videtur utilitates afferre: primum enim, quantum ab Ecclesia providendum est, ne quis ad hoc Sacramentum ficto et simulato animo accedat, eorum voluntas qua ad Baptismum accedunt, magis exploratur atque perspicitur, deinde in fidei doctrina quam profiteri debent et christianae vitae institutionibus erudiuntur perfectius.* Quoad ea quae ante Bptismum adulto credenda sunt, animadversione dignum est dubium seu quaestio ab Episcopo Quebec S. Officii Congregationi proposita, definita 3 Maii anno 1703. *Utrum antequam adulto conferatur Baptisma, minister teneatur ei explicare omnia fidei nostrae mysteria, praesertim si est moribundus, quia hoc pertubaret mentem illius; an non sufficeret si moribundus promitteret fore, ut ubi a morbo convalesceret instruendum se curet, ut in praxim redigat quod ei praescriptum fuerit? — Respondetur non sufficere promissionem, sed missionarium teneri adulto etiam moribundo, qui incapax omnino non sit, explicare mysteria fidei quae sunt necessaria necessitate medii, ut sunt praecipue mysteria Trinitatis et Incarnationis.*

562

S. C. de Prop. Fide *1760* — Non admittere debere (VICARIUM AP. FOKIENSEM) ad Baptismatis aquas adultos, ni bene docti fuerint obligationes quibus unusquisque fidelis ligatur, et, mediante longa experientia in statu catechumeni, dederint clara signa verae et vivae fidei, et constantiae qua praediti esse debent; ita ut sint parati confiteri Christianam Religionem sub quocumque tormentorum et vitae periculo.

563

Ex Litt. S. C. S. Officii *23 Ianuar. 1763* (AD PRAEF. MISS. TRIPOL.) — Il punto d'ogni altro più sostanziale, ricavato dalla di Lei relazione, consiste in vedere se si debba dai missionarî amministrare il Battesimo *ritu catholico* ai figli dei protestanti, i quali se sopravivono, rimangono sotto l'educazione dei genitori eretici, come denotano le parole della di Lei relazione: *Credo aver ben fatto, ancorchè sopravivano quelle creature, benchè educate poi etc.* In che non può la S. Congregazione non disapprovare la di Lei condotta, mentre oltre il non potersi tollerare, che un missionario Apostolico vada a celebrare solennemente il battesimo in casa di un eretico, quando anche si trattasse di battesimo privato, ove non si tema che la creatura pericoli, milita sempre la regola contraria alla collazione del battesimo in veduta di una quasi morale certezza, che i figliuoli seguano gli errori de' loro parenti, a cagione della educazione, o della cura, che sono per ricevere da'medesimi, potendosi, e dovendosi ragionevolmente, e con sodo fondamento temere che adulti, profanino il sagramento, e che cadano con abominevole apostasia da quella fede che nel battesimo hanno professato, essendo tanto il padre, quanto la madre eretici, e cooperando ambedue all'educazione.

564

S. C. S. Officii *29 Novembr. 1764* — An presbyteri catholici licite extra mortis periculum baptizare possint acatholicorum filios a patrinis catholicis oblatos, quibus tamen nulla affulgeat spes illos de catholica religione imbuendi.

R. Negative; sed minister catholicus, caute se geret in danda repulsa ne patrini aut parentes pueri oblati scandalum patiantur.

565

S. C. S. Officii *19 Sept. 1765* — Non esse prohibendos sacerdotes catholicos ne baptizent privatim infantes natos a parentibus catholicis, tametsi certo praevideant eosdem infantes fore iterum per ministros schismaticos sacrilege baptizandos; quantum tamen christiana prudentia permittere potest, monendos et instruendos eosdem infantum parentes de illicita eorum cooperatione ad iterationem praedictam baptismi.

566

S. C. S. Officii *21 Ian. 1767* — VIC. AP. SIAM. — Circa baptismum infantium, quem

pro filiis suis aliquando petunt haeretici, iam definitum est eos non esse domi baptizandos sine necessitate: haec adhuc difficultas remanet an sola voluntas parentum pro necessitate haberi debeat: sunt etenim hac haeresi imbuti, Baptisma non esse simpliciter necessarium ad salutem animae, maluntque filios suos exponere periculo moriendi sine Baptismo, quam consentire ut deferantur in templum catholicorum. Quaeritur a Religiosis Lusitanis, an praeter mortis periculum non possit accipi pro vera necessitate obstinata voluntas non permittendi, ut filii sui in ecclesiam deferantur. Satius esse duxi expectare responsum S. Congregationis vestrae, quam aliquid praecipitanter definire sine spe votum assequendi.

R. In C. Generali Sanctae Romanae et Universalis Inquisitionis habita in Palatio Apostolico Quirinali coram SSmo Domino Nostro Clemente PP. XIII, et coram Emis et Rmis Dnis S. R. E. Cardinalibus in tota Republica Christiana contra haereticam pravitatem Generalibus Inquisitoribus a S. Sede Apostolica specialiter deputatis, relatis dubiis a Vicario Apostolico Siami propositis Sacrae Congregationi de Propaganda Fide, et ab eadem ad S. Officium remissis SSmus Dnus Noster Clemens PP. XIII, auditis EE. DD. Cardinalium Generalium Inquisitorum suffragiis, decrevit quod detur super utroque dubio Instructio hic adnexa signata littera A, ab eadem Sanctitate Sua benigne probata.

A. Instructio.

Dubium de administratione baptismi parvulis recens natis ex haereticis progenitoribus falso niti principio scilicet quod eos domi tantum baptizare non liceat extra mortis periculum, bene vero in ecclesia, si ad eam pro Baptismi susceptione deferantur. Quoniam vero ex hac falsa persuasione periculum imminet graviter delinquendi nedum adversus ecclesiasticam, sed etiam divinam legem, qua subiectum praescribitur, cui non licet administrare Baptismum; idcirco praesentem Instructionem exarari iussit (SSmus) praefato R. P. D. Vicario Apostolico transmittendam, quatenus, eadem missionariis isthic degentibus communicata, singuli veram causam addiscant, propter quam pluries ab Apostolica Sede definitum est, non licere filiis ex haereticis parentibus natis Baptismi sacramentum extra periculum mortis administrare, atque in posterum caveant a sollicitandis parentibus haereticis, ut filios suos ad Ecclesiam baptismo initiandos deferant.

Prohibet quidem Ecclesia, *Clementina unica de Baptismo,* ne, articulo necessitatis excepto, *propter quam nequeat ad ecclesiam absque periculo propter hoc accessus haberi,* domi baptizentur infantes, nisi sint magnorum principum filii; verum hac lege, qua locus indicitur administrandi Baptismum, nihil statuitur de filiis ex haereticis parentibus natis, quod aliunde constat neque domi, neque in ecclesia, si bene valeant, posse a catholicis baptizari, scilicet cum divino ac naturali praecepto interdictum sit *sancta dare canibus et proiicere margaritas ante porcos;* atque inter catholicae religionis mysteria maxime sancta sint ac utilia sacramenta, per quae merita passionis D. N. Iesu Christi communicantur, et omnis vera iustitia in nobis vel incipit, vel coepta augetur, vel amissa reparatur, non licet ista dare canibus, idest profanis, qui cum primum per aetatem poterunt, ea contempturi sint suoque vitio corrupturi. Atqui nemo non videt filios ex haereticis parentibus genitos, qui suorum genitorum curae ac educationi permittendi sunt, cum primum ad discretionis aetatem pervenerint, in quo suorum actuum compotes esse possint, paternis erroribus fore imbuendos; et Fidem catholicam, quam per sponsores in Baptismo profiteri debent, sacrilege eiuraturos ad maiorem sui condemnationem, et catholicae Ecclesiae in qua regenerati sunt, graviorem contemptum. Hac itaque de causa non licet eos in infantili aetate extra mortis periculum baptizare, et ministri catholici contra fidelis dispensatoris officium peccant, qui eosdem ad suscipiendum Baptismum admittunt. Nullatenus ergo moveantur missionarii ad procurandum praedictis filiis Baptisma, quamvis futurum sit, ut hoc Sacramento perpetuo careant errore parentum, quo illud minime necessarium arbitrantur ad aeternam salutem consequendam. Equidem nec illis prodesse potest Baptismus apostatis a catholica fide, usu rationis accepto, mox futuris, nec sanctitas Sacramenti patitur, ut cum manifesto profanationis periculo eisdem conferatur. Instante vero mortis periculo, aut quolibet valetudinis vitio infecti praedicti parvuli, quo prudenter decessuri credantur antequam annos discretionis attingant, non modo licet, sed sollicite curare debent missionarii, ut Sacramento Baptismi tempestive regenerentur, non solum in ecclesia sed etiam domi, si parentes obfirmata voluntate nolint eos ad ecclesiam deferri; tunc enim cessat proximum perversionis periculum, atque aeternae saluti infantis necessario remedio, citra culpam, imo etiam cum merito ministri, prospicitur. Quotiescumque tamen in domibus haereticorum Baptismum eorum infantibus, ut supra periclitantibus, administrare contingat, solemnitates omittant, quae ad Sacramenti substantiam non pertinent; nam ecclesiastica regula cautum est, ne coram haereticis in eorum domibus adhibeantur.

567

S. C. S. Officii — Vic. Ap. Sutchuen. —

12 *Ianuar. 1769* — Num baptizandi sunt infantes qui a matre catholica offeruntur, inscio vel invito patre gentili?

R. Servet regulas praescriptas a s. m. Benedicti XIV in sua Constitutione quae incipit: *Inter omnigenas (V. n. 558)*.

568

S. C. S. Officii *12 Ianuarii 1769* — Sutchuen. — Quoad particularem casum puellae viginti annorum (pagano olim a parentibus desponsatae) quae petit Baptismum: si puella adhuc baptizari cupiat, si probe fuerit edocta de mysteriis christianae fidei, si parata a pactis sponsalibus cum gentili resilire, quatenus dispensationem super disparitate cultus obtinere nequeat, baptizari poterit a missionario. Dispensationem autem super disparitate cultus pro contrahendo matrimonio cum gentili cui fuit desponsata, tunc largietur missionarius cum illae conditiones concurrent quas exigit Instructio S. Congregationis de Propaganda Fide ad Vicarium Apostolicum Sutchuensem. *(V. Cap. VIII. De Matrim.)*.

569

S. C. S. Officii *8 Martii 1770* — Mission. Loangi et Kacongi (Africae) — 1. Se in qualunque Regno, o la Religione vi si eserciti liberamente, o no, si possano battezzare gli adulti, che essendo in pericolo di morte non hanno tempo di essere istruiti, sebbene ne abbiano buona volontà, e possano solamente rispondere con un *sì* ad ognuno degli articoli di Fede, che vien loro proposto da credere come assolutamente necessario per esser battezzati, ovvero possono soltanto fare de' segni i quali indicano che credono quanto loro si dice, e che oltre la Fede hanno un gran dolore di aver offeso Iddio e un gran desiderio del Battesimo.

2. Se si può amministrare il Battesimo ai vecchi, che non sono moribondi, nè malati, quando lo desiderano, sebbene non possano ritenere a memoria le cose necessarie a sapersi ma che per altro dopo averle intese assicurano che le credono, e le confessano come quelli che inutilmente si sforzano di loro farle imparare.

3. Se i mentecatti di nascita, o divenuti tali avanti l'uso di ragione possano essere battezzati, sebbene materialmente essi vadano ora alle chiese dei cattolici, ora ai tempî ed idoli e facciano esteriormente tutte le ceremonie dell'idolatria come fanno quelle della Religione Cristiana.

R. SSmus auditis etc. decrevit: Affirmative in omnibus, et praeterea iussit ut quoad primum et secundum dubium moneantur missionarii ut caveant ne baptismus ab infirmis petatur potius ex superstitiosa concepta spe obtinendi per salutare lavacrum salutem corporis, quam spiritualem animae regenerationem. Pariter animadvertant, quod si adulti, de quibus quaeritur, a mortali infirmitate post susceptum Baptismum convalescant, tenentur missionarii pro virili parte in Fidei rudimentis imperitos instruere, et si senes tardiores memoria fuerint, iteratis instructionibus eorum succurrant imbecillitati. Quoad 3. dubium addidit, a missionariis curandum esse quantum fieri poterit, ne dementes de quibus in eodem dubio, ingrediantur templa idolorum, et ab idololatrarum coeremoniis se abstineant.

570

S. C. de Prop. Fide – C. P. pro Sin. *3 Ian. 1777* — 1. Multi sunt inter christianos, praesertim novos, qui tempore gentilitatis promiserunt in matrimonium filias suas gentilibus: maxima autem difficultas est rescindendi huiusmodi contractum neque ulla via ad id possunt cogi infideles, qui ad Praefectos appellant, quando puella ipsis denegatur, et causam semper obtinent consequenter ad leges Imperii. Quaeritur num istae puellae ante adultam aetatem licite possint baptizari, saltem quando harum pater vel mater, vel uterque, fidem amplectuntur, ab iisque usque ad matrimonii tempus possunt christiane educari. Ratio dubitandi nobis est, ex una parte quod si baptizentur, et postea cogantur gentilem ducere, forsan, deficientibus conditionibus requisitis, non erit locus dispensationi, et tunc matrimonium nullum erit, aut gravissimas molestias a Praefectis sustinebunt, qui habent ius per vim illas maritis tradendi, quando puellae matrimonium recusant. Ex altera parte, forsan ante matrimonii tempus resiliet a sponsalibus futurus maritus, vel ipse morietur, vel ipsa puella, vel fiet christianus, vel saltem locum dabit conditionibus quas exigit S. C. ad dispensandum. Nihil nunc probabiliter determinari potest, quia futuri sponsi adhuc in infantili aetate constituuntur.

2. Utrum mulier infidelis viro infideli coniugio copulata, de qua spes probabilis affulget quod sub iugo viri sui christiane victura sit, nulla tamen spes affulget quod proles ex ea suscepta in christiana fide libere educetur propter viri infidelis oppositionem, (separatio autem obtineri non possit absque gravibus damnis) ad Sacramentum Baptismi admitti possit absque eo quod praecedat divortium saltem quoad thorum.

R. Ad 1. Affirmative.

Ad 2. Attentis circumstantiis posse, dummodo promittat se fore curaturam omnibus modis educationem prolis in religione christiana.

571

Instr. S. C. de Prop. F. *17 Augusti 1777*

Super dubiis nonnullis propositis quoad Baptismum pro diversis cum personarum tum periculi circumstantiis. — Retulit ad hanc S. Congregationem de Propaganda Fide P. Didacus a Varallo, qui Tripolitanis missionibus multos annos praefuit, plurimas non sine gravi animarum detrimento inter earum partium verbi divini administros subortas esse circa Baptismum dubitationes: An et quemadmodum pro diversis cum personarum tum periculi circumstantiis liceat ipsis, aut etiam ex debito incumbat, salutari lavacro infidelium qui sibi consulere non possunt necessitati subvenire.

Quas dubitationes decem capitibus comprehensas, sed insuper multis velut incidentibus quaesitis implicatas S. Congregatio diligenti examine adhibito facile agnovit non tam nova ulla sanctione seu definitione indigere, quam simplici quadam explanatione communis doctrinae, quae de Baptismo infidelium filiis praebendo ex veteri Ecclesiae consuetudine profecta multis identidem declarata est et confirmata Sacrarum Congregationum decretis et Apostolicis constitutionibus, quarum summam duobus novissime decretalibus Benedictus XIV complexus est, opportunisque pro casuum et circumstantiarum varietate partitionibus velut distinctis luminibus illustravit. Atque ex his quidem tria imprimis documenta suppetunt ad subiectam materiam propius pertinentia, e quibus in omni eius generis dubitatione sacri ministri consilii capiendi agendique normam petere debebunt. Sunt autem 1. Extra imminens mortis periculum non licere invitis aut insciis parentibus baptizare infantes filios eorum infidelium qui aut suis legibus vivunt, aut christianorum imperio vel dominio civiliter tantum subiecti sunt. 2. Nec baptizandos eiusmodi filios infantes, ultro etiam ac sponte a parentibus oblatos, si post Baptismum in parentum infidelium potestate relinquendi sunt. 3. Sic infantibus eisdem in proximum vitae discrimen adductis Baptismum impertiendum, modo id fiat sine scandalo: quae plane constabunt ex decretis inferius proferendis. Ne vero in huius generalis doctrinae applicatione ad peculiares casus ambigendi locus relinquatur, censuit S. Congregatio singulis quaestionum propositarum articulis totidem esse responsionibus satisfaciendum.

I. Primum quaesitorum caput tria haec dubia complectitur: 1. Utrum licite baptizari queant infidelium filii amentes a nativitate, de quibus nulla spes est fore ut aliquo deinceps rationis intervallo potiantur. 2. Utrum sacri administri teneantur de huiusmodi amentibus inquirere eosdemque baptizare. 3. Utrum per se, an per alios.

R. — Quoad primum communis est doctorum sententia duce S. Thoma 3 p., q. 68, art. 12, amentes a nativitate in quibus nec praesens apparet, nec futurus speratur usus rationis, inter infantes computari, et quoad susceptionem Baptismi eodem casu esse per totam vitam atque pueri qui versantur in proximo mortis periculo: sicut enim isti pueri quia nondum rationis usum attigerunt consulere sibi non valent, sic nec illi amentes ullo vitae tempore providere sibi possunt, quia utpote perpetuo amentes nunquam rationis usum attingunt. Quatenus ergo vere probabili ac prudenti iudicio censeatur illa rationis impotentia, licite baptizari possunt. Neque enim quoad huiusmodi amentes locum habet ea ratio quae generatim obstat ne licite baptizentur filii infidelium invitis parentibus, quod nimirum praecavendae perversionis causa non sine parentum offensione essent ab eorum cura et potestate abstrahendi: non, inquam, valet haec ratio quoad perpetuos amentes, quos a perversionis periculo subtrahit perpetua ipsorum amentia, tutoque ideo possunt in cura et potestate parentum relinqui. Caute tamen ac prudenter in illis aut inquirendis aut baptizandis gerere se sacros ministros oportebit, ne in christianam religionem infidelium odium, et saevitia in fideles concitetur.

Quoad secundum: cum sacris ministris id imprimis propositum esse debeat, ut Christo et Ecclesiae quamplurimas possunt animas lucrifaciant, non est ambigendum quin ad inquirendos et baptizandos huiusmodi amentes teneantur moralem eam omnem diligentiam praestare, quam proprii muneris ratio in rebus gravissimi momenti exposcit: ea semper cautione adhibita quam ad vitandum scandalum christianae prudentiae leges praescribunt.

3. Ad id vero tenentur missionibus addicti sive per se ipsos, quatenus legitime impediti non sint, sive per alios quorum vicariam operam tum maxime laudabiliter adhibebunt, cum perspexerint commodius ac tutius per alios quam per se ipsos amentium saluti consultum iri.

II. Secundo dubio quaeritur quemadmodum se gerere missionum administri debeant erga filios infidelium amentes, quorum non ita stupida est amentia, ut non aliqua edant rationis indicia, in his maxime quae ad animalis vitae rationem pertinent, in quibus videlicet imbecilla quaedam se prodit vis et facultas rationis qualis apparet in pueris quatuor vel quinque annorum, quique adeo praecipua fidei mysteria percipere satis non valent. Quaeritur insuper an peccent ministri qui amentes huiusmodi quasi praescitos habentes, omnem de illis curam et sollicitudinem abiiciunt.

R. — Ubi difficultas suboritur in gradu velut amentiae diiudicando, res eo demum revocanda est ut exploretur, an ii de quibus quaeritur

tali rationis usu polleant, quo boni et mali moralis discrimen agnoscere, atque adeo in malo eligendo culpae se reos reddere valeant. Hinc triplex casus emergit: vel enim moraliter constat eos tali facultate pollere, vel moraliter constat non pollere, vel denique post sufficiens examen dubium incertumque manet an polleant. Primo itaque, si prudenti iudicio peccati capaces existimantur, utendum regula quam praescribit S. Thomas 3 p., q. 68, art. 12, his verbis: *Quidam sunt qui, etsi non omnino sanae mentis existant, in tantum tamen ratione utuntur, quod possint de sua salute cogitare et intelligere Sacramenti virtutem: et de talibus idem est iudicium, sicut de his qui sanae mentis existunt, qui baptizantur volentes, non autem inviti.* Isti ergo more adultorum ad baptismum adducendi sunt. Qua in re servandae omnino regulae quas Ecclesia praescripsit, quasque utpote in Catechismo Romano dilucide explicatas, non attinet hoc loco repetere.

2. Si prudenti iudicio culpae capaces non censentur, velut pueri qui non adhuc sufficientem rationis usum attigerunt, cum distinctione utendum: vel enim ista rationis impotentia perpetua fore prudenti etiam iudicio existimatur, suntque baptizandi, ut superius ad primum dubium dictum est; vel spes aliqua subest fore ut deinceps sese magis in ipsis facultas rationis exserat, tumque iterum distinguendum: aut enim in proximo mortis periculo versantur, suntque baptizandi, modo id fiat sine scandalo; aut non adest huiusmodi periculum, suntque expectanda certiora rationis indicia, ut more adultorum ad fidem et baptismum adducantur.

3. Quod si dubia tantum signa suppetunt, locus erit prudenti regulae quam suppeditant probati doctores, nimirum: si necessitas non urgeat, expectari potest ac debet commodior et maior cognitio; si autem necessitas urgeat tunc in casu dubio inclinandum in favorem religionis et fidei christianae, et spiritualis salutis baptizandi.

Ceterum qui eiusmodi homines quasi damnatos iam ac desperatos negligunt, turpem negligentiam turpiori excusatione obtegere satagunt. Deo soli compertus est electorum numerus in superna felicitate locandus, estque prorsus insanae temeritatis id sibi iudicium arrogare: *Quis enim cognovit sensum Domini? aut quis consiliarius eius fuit?* (ad Rom. II.) Hoc potius cogitent religiosi viri nolle Deum aliquem perire, sed omnes ad veritatis agnitionem venire, ipsosque in partem eius muneris vocatos, quod a Christo discipulis suis demandatum est, ut eant et fructum afferant, ut pro Christo legatione fungantur, atque in salute hominum procuranda Christo inserviant et collaborent.

Nusquam igitur fas est amentes illos negligere, sed intentis semper oculis et animis prospiciendum, ut siquidem in proximo mortis periculo versentur, eos prudenti cautione adhibita minister baptizet; sin minus, opportuna momenta expectet, ut, cum sufficientia rationis indicia ediderint, eosdem more adultorum ad suscipiendum Baptismum rite praeparent.

III. Utrum ipsi ministri antequam ad Baptismum amentibus huius secundi generis aut praebendum aut negandum sese inducant, rem totam, ubi sine gravi incommodo fieri potest, ad Episcopos, Vicarios vel missionum Praefectos referre teneantur, ab eisdemque consilium et agendi normam petere?

R. — Tenetur quisque in suo munere fungendo errandi periculum, quoad licet, praecavere, omnemque quam rei gravitas postulat diligentiam in id adhibere. Nil porro tam consentaneum ecclesiasticae disciplinae et ordini hierarchico a Christo in Ecclesia instituto, quam ut inferiores in sacris muneribus obeundis a superioribus dirigantur. Proinde ubi casus incidit quo sacerdos missionibus addictus anceps animi pendeat, num attentis circumstantiis fas sit nec ne Baptismum ministrare, non satis ille errandi periculum precavere censendus est, si, ubi commode fieri potest, maiores suos adire negligit, et paratum sibi in eorum sententia, consilio et auctoritate subsidium respuit.

IV. Ubi non adsunt Episcopi, Vicarii aut Praefecti, num qui missionibus dat operam proprio consilio inducere sese debeat ad baptizandos praedictos amentes, adhibito prius diligenti examine implorataque Sancti Spiritus ope?

R. Tenentur sane religiosi ministri eo casu et diligens examen adhibere, et divinam opem enixe implorare. Sed meminerint in eo studium suum imprimis versari oportere, non ut ipsi novas sibi regulas fingant, sed ne in applicandis Ecclesiae regulis aberrent. Quae sint autem istae regulae, quod ad proposita dubia pertinet, partim ex iam dictis intelligi possunt, partim ex dicendis innotescent.

V. Utrum licite ageret minister qui post diligens examen ambiguos illos amentes, praetermissa instructione, occulte baptizaret, hanc vel simili conditione adhibita: *si incapax es auditus fidei, vel irremediabilis et invincibilis ignorantiae tenebris involutus:* aut etiam simplicius: *si incapax es instructionis et doctrinae adultis necessariae ante susceptionem baptismi, ego te baptizo etc.*

R. — Nil ad hoc praecludendum dubium aptius afferri potest praeclara illa sententia D. Thomae 2-2, q. 10, art. 12: *Maximam habet auctoritatem Ecclesiae consuetudo, quae semper et in omnibus aemulanda.* Huius consuetudinis auctoritate potissimum inductus est S. Doctor, ut negaret licere filios infidelium

invitis parentibus baptizare, ut habetur in Constit. *Postremo mense* n. 6, quo minime mirum est illam S. Thomae doctrinam et ab aliis communiter receptam, et cum aliorum tribunalium ecclesiasticorum, tum etiam Supremae Inquisitionis sententiis atque iudiciis roboratam et confirmatam esse, quemadmodum testatur Benedictus XIV. laudata Constitutione *Postremo mense* n. 2, et Constitutione *Probe* n. 10. Eiusdem porro consuetudinis auctoritas perinde valet ad illam excludendam conditionis formulam, quae in Baptismo ministrando adiicienda proponitur. Tribus fere de causis comperimus Ecclesiae consuetudine invaluisse, ut conditio in Baptismo conferendo adhibeatur, cum de Baptismo antea collato, utrum nec ne valeat, prudenter dubitatur; cum necessitas cogit dubiam materiam adhibere; cum dubitatur num subiectum capax sit Baptismi, velut in mostruosis partubus, vel, ut in partu difficili, cum dubitatur num Sacramentum confici valeat eam partem abluendo quae sola potest ablui. Uno verbo: conditio ex Ecclesiae consuetudine in Baptismo tum adhibetur, cum dubitandi locus est, num aliquid defuèrit aut desit quod ad valorem Sacramenti requiratur. Quoties vero constat nil tale de esse, nusquam auditum est licere ministro dum ritum Baptismi exequitur conditiones ex suo arbitrio adiicere quibus Sacramenti confectio impediatur. Proinde quod in illo primo casu S. Thomas concludebat, hic etiam concludendum est, periculosum esse praeter consuetudinem hactenus in Ecclesia observatam, hanc de novo assertionem inducere. Quamobrem sacros ministros ab usurpanda proposita formula omnino abstinere oportebit, eamque normam sequi quae ad secundum dubium praescripta est.

VI. Utrum missionum ministris id liceat quod ab Honorato Turnelio propositum dicitur, qui exposita quorumdam theologorum sententia existimantium infantes filios infidelium omnes insciis parentibus baptizari posse, subiicit, ut fertur, se in eo casu ad Sanctam Sedem aut ad viciniores Praelatos petendi oraculi causa recursurum: hoc praesidio deficiente, imploraturum Sancti Spiritus opem, atque ex eius ductu agendi consilium sumpturum, ac demum in tali materia unumquemque in sua sententia relicturum.

R. — Doctorum opiniones ad Ecclesiae decreta sunt exigendae, non ipsa decreta ad opinantium libitum inflectenda.

Proinde quidquid Turnelius aut privati alii senserint, firmior hic adest auctoritas posita in Summorum Pontificum constitutionibus et sacrarum Congregationum decretis, quae omnem nunc fidem penitus abrogant ei opinioni quae isto quaesito suscitari quodammodo videtur, quae generatim statuit licere infantes filios infidelium invitis aut insciis parentibus baptizare. Sane Benedictus XIV. Constit. *Postremo mense* n. 7, proponit velut fixum ac ratum, *quod nefas sit haebraeorum infantes reluctante parentum arbitrio baptizare*, nisi tamen urgeat mortis periculum, ut deinceps explicat. Ac ne quis per calumniam vellet aliud esse *invitis*, aliud *insciis* parentibus agere, inane istud ac plane commentitium discrimen exploditur Constitutione *Probe* n. 10, ubi S. Thomae doctrinam probat, qua docet infantes infidelium *sine parentum consensu* nequaquam baptizari posse. Quam doctrinam Pontifex ait et communiter receptam, et ecclesiasticorum tribunalium iudiciis confirmatam.

Ad planiorem porro huius doctrinae explanationem, operae pretium fuerit tria hic potissimum S. Congregationis (S. Off.) decreta subiicere quae superius indicata quidem fuere, sed quae reiicere in hunc locum oportuit; ut responsorum series dubiorum seriei responderet. Primum anno 1705 die 18 Febr. quo in Constit. *Postremo mense* n. 8, quaestioni respondens felicis memoriae Praesulis Caroli Naigrot: « An filii infantes infidelium possint baptizari invitis parentibus? » editum est sequens responsum: « Emi audito voto DD. Consultorum dixerunt » non licere, nisi in articulo mortis. » Alterum quo ad postulatum Episcopi Quebec. de infantibus quos parentes ultro et sponte ad baptismum offerunt, responsum est die 3 Mai 1703. « Non licere si sint filii infidelium et in pote» state eorum relinquendi, secluso tamen mortis » imminentis periculo. » Cui consentaneum est aliud editum die 13 Martii 1770. « Non licere » extra mortis periculum conferre Baptismum » (infantibus) ab utroque parente infideli oblatis, » quoties iidem infantes post receptum Baptisma » sub potestate et educatione eorumdem infide» lium genitorum sunt relinquendi. » Tertium die 28 Ianuar. 1637 ad dubium de infidelium infantibus filiis in proximo vitae discrimine constitutis responsum est: « Baptismum posse con» ferri infantibus in articulo mortis moraliter » certe constitutis, si tamen id fiat sine scan» dalo. » Ex quibus decretis tres illae generales praeceptiones eruuntur quae initio attingendae fuerunt, ut ad ipsa dubia enodanda ratio et via praemuniretur, nimirum: 1. Non licere nisi in articulo, seu moraliter certo imminentis mortis periculo, infantes infidelium filios invitis seu insciis parentibus baptizare. 2. Neque licere extra idem periculum seu articulum (siquidem in decretis *articulus* et *periculum* promiscue accipiuntur) infantes a parentibus infidelibus ultro etiam oblatos baptizare, si post Baptismum in parentum infidelium potestate relinquendi sunt. Neque ad huius praescriptionis vim infringendam aut effugiendam valere debebit discrimen quod obiici solet inter materialem ac formalem perversionem. Hanc di-

stinctionem non ignorabat magnus ille Pontifex Benedictus, qua tamen non attenta, generatim pronunciat Constit. *Postremo mense* n. 23. grave perversionis periculum in hac materia rem esse maximi momenti. Idemque constat ex allatis decretis omnino praecavendum. 3. In ipso quoque mortis articulo baptizandos quidem filios infantes infidelium, sic tamen ut scandalum vitetur, nec proinde maius quoddam infidelium odium in christianam Religionem atque in christianos saevitia concitetur. Proinde in omni eventu divinam sane opem implorent sacri ministri, ne unquam aut istorum decretorum oblivio eos capiat, aut fas sibi esse putent privatum suum iudicium eisdem anteferre.

VII. et VIII. Utrum liceat opinione illa superius exposita saltem uti cum, saeviente peste, de centum pueris, ut plerumque accidit, nonaginta pereunt; aut cum populares morbi pessimae indolis multo maximam partem absumunt puerorum, antequam rationis usum attingant?

R. — Repetenda hic sententia D. Thomae de maxima parte auctoritatis quae inest in Ecclesiae consuetudine quae semper in omnibus est aemulanda, et adversus quam periculosum est nova inducere. Non defuerunt primis Ecclesiae saeculis, dum christiani cum infidelibus permixti degebant, vastitates et pestilentiae; nec propterea in more unquam positum fuit, ut Ecclesiae SSmi Pastores pueros infidelium quibuscum vivebant, invitis vel insciis parentibus baptizarent. Degunt etiam nunc vel in alma Urbe inter christianos hebraei, suisque moribus vivere permittuntur; nec tamen Summi Pontifices unquam concessere ut sive palam sive occulte infantes hebraeorum filii invitis aut insciis parentibus baptizarentur ob eam causam, quod saeviente populari lue multo plures ex illis infantibus intereunt. Ex quo facile intelligitur duplicem, quod ad praesens institutum pertinet, periculi rationem distingui oportere, videlicet: periculum illud commune et vagans quod sanis etiam hominibus in iis locis impendet, quae populari morbo affliguntur; alterum proprium ac certum, in quo sunt quos mali tabes inficit, aut qui quocumque modo in praesens vitae discrimen adducuntur. Pontificum porro constitutiones et Congregationum decreta, dum filios infidelium invitis parentibus baptizari vetant praeterquam in mortis periculo, loquuntur de isto praesenti periculo quod hominem baptizandum determinate attingit, quodque interdum velut per synonymam vocem nomine *articuli mortis* exprimitur, non autem loquuntur de illo communi et vaganti periculo, in quod nec vocabulum nec notio articuli mortis ullo modo convenit.

Deinde animadvertendum, tametsi vi morbi plerique infantes absumantur, semper tamen nonnullos superesse vel quibus morbus parcit, vel qui morbum vincunt. Isti porro, si omnes indiscriminatin infantes baptizantur, consequens est ut sub cura infidelium remaneant, pravis eorum superstitionibus imbuendi. Atque hoc ipsum est quod fieri vetant et Pontificum constitutiones et Sacrarum Congregationum decreta.

In illa tamen vastitate quam interdum barbaris praesertim regionibus exitiales morbi afferunt, erit plane in quo religiosi viri laudabilem operam impendant, ingentemque laborum suorum fructum referant. Multum proficient illos baptizando qui *in articulo mortis moraliter certo constituti*, ex laudatis decretis, caute semper ac prudenter baptizandi sunt. Qua in re studiose providere debent ne quis eorum incuria et negligentia pereat. Deinde illis calamitosissimis temporibus contingere quandoque poterit, ut extinctis parentibus dissipatisque incolis, plerique pueri abiecti ac deserti iaceant omni humana ope destituti. In illis perquirendis miseris infantibus praesentem et eximiam suae charitatis significationem edent religiosi viri missionibus addicti, non ut eos raptim baptizatos denuo abiiciant, sed colligant, paterna pastoralique ope iuvent curentque ut sive sua, quoad facultates ferent, sive exterorum opera quibus illos rite commendare poterunt, ii pueri ab infidelium convictu seiuncti ad christianae vitae officia, simulque ad honestum aliquod laboris vel opificii genus instituantur.

IX. An potiori iure infantes filii haereticorum vel schismaticorum qui sub dubia materia vel forma baptizari solent, denuo sub conditione baptizari queant, dum videlicet non adhuc idonei sunt percipere speculativos errores parentum?

R. — Involuta quaestio ac per partes singillatim enodanda. Quaeritur enim: 1. De baptismo infantibus haereticorum vel schismaticorum filiis ministrando. 2. De causa baptismi sub conditione iterandi. 3. De usu vel facultate rationis in puero baptizando.

Quoad 1. Certum est quidem penes Ecclesiam ius esse baptizandi infantes filios haereticorum, vel schismaticorum, ac praepedire ne parentum erroribus imbuantur: neque de hoc Ecclesiae iure ulla dubitatio moveri potest. Cardo proinde difficultatis in hoc vertitur, quid agendum cum Ecclesia ius illud suum exequi non potest, nec periculum amovere quod infantibus illis imminet, dum sub cura et potestate manent parentum haereticorum vel schismaticorum. Hinc non immerito sacri ministri uti poterunt praestantium theologorum sententia qui censent « Idem dicendum videri in eo casu de » haeretico et de quocumque alio infideli, si » idem sit morale periculum. » Ex quo concludunt, ut minister catholicus licite baptismum

praebeat « necessarium esse ut probabilem spem » concipiat, fore ut huiusmodi puer baptizatus » possit suo tempore in vera fide instrui. Quod » si nulla via possit huiusmodi spem moralem » habere, deberet certe potius a baptismo abs- » tinere, supponendo parvulum non esse in » extrema necessitate, in qua quilibet alius » baptizari potest. »

Quoad 2. Ubicumque ad alias haereticorum pravitates haec etiam accedit, ut ad Baptismum dubiam materiam vel formam adhibeant, id sane satis est causae, cur Baptismus sub conditione iterari debeat. Verum hac in re non quibuscumque rumoribus plane fidendum; sed ritus, quo puer baptizatus est, diligenter, quantum fieri potest, ac sollicite indagandus, tumque, si dubius manet valor prioris baptismi, baptizandus iterum erit sub conditione, siquidem casus incidat quo ex superiore doctrina Baptismus sit ministrandus.

Quoad 3. Latet aliquid ambiguitatis in extrema illa clausula, dum haereticorum vel schismaticorum filii *nondum idonei sunt percipere speculativos errores parentum*. Hic subobscure significatur provectior aetas in qua adolescens, licet iam usum rationis attigerit, non eo usque tamen adhuc progressus est, ut subtiles parentum errores dignoscere valeat. De tali puero vel adolescente quaeri videtur, num minister catholicus licite possit illum vel absolute vel sub conditione baptizare, nullo verbo habito de illis speculativis erroribus, hoc praetextu quod nondum valet satis illos percipere. Uno verbo quaeritur utrum puer pollens iam usu rationis, in haeresi vel schismate educatus eique adhaerens, licite baptizari queat, quin antea de illius sectae erroribus quibus iam imbutus est moneatur, atque ad illam sectam detestandam eiurandamque adducatur. Responsio petenda ex his quae de preparatione ad Baptismum adultis ministrandum in Rituali et Catechismo Romano praescribuntur, ac passim a catholicis doctoribus explicantur. Adultus baptizandus petit *ab Ecclesia* fidem, proinde ipsum praecipua fidei christianae capita edoceri oportet, eamque fidem profiteri quam Sancta Catholica Romana Ecclesia tenet ac profitetur, eique Ecclesiae ac Supremo eius Capiti Romano Pontifici debitam obedientiam spondere. Quamvis ergo puer de quo quaeritur nondum valeat speculativos parentum errores propria velut intelligentia introspicere ac penetrare, non licet tamen eum ignorare sectam illam pravos errores profiteri ab Ecclesia damnatos, debetque omnino et illam sectam et eius errores eiurare ac detestari, seque catholicum romanum profiteri. Religiosi viri qui missionibus navant operam id sibi muneris datum esse existimare debent, ut oves quae perierunt ad ovile Christi adducant. Quis autem ad ovile Christi pertinere illos censeat, qui sectis adhaerent quae ovile Christi insectantur, hostilemque animum instar luporum adversus Ecclesiam gerunt? Amplificatur Ecclesia illis aggregandis qui eam ut matrem ac magistram agnoscunt, audiunt et colunt, nec ut suos agnoscit qui datam sibi a Christo potestatem iuxta fidem ac praescriptum ipsiusmet Ecclesiae agnoscere ac vereri impie detrectant.

X. Utrum sub gravi teneantur missionibus addicti operam ac studium adhibere, ut idonei paresque fiant exequendis muneribus de quibus hactenus dictum est, ne perire sinant tot animas quae ipsorum incuria et laboris impatientia damnantur.

R. — Nullus hic ambigendi locus. Certum est apud omnes unumquemque teneri moralem quam potest diligentiam in eo ponere, ut aptus idoneusque suis muneribus obeundis reddatur. Quae obligatio eo gravior est, quo gravioris momenti sunt ipsa munera quibus quisque fungitur. Ex quo patet quam gravi se culpa obstringeret ille minister cuius incuria et negligentia, quod Deus avertat, perire contingeret minimum quemque pusillorum, pro quibus Christus sanguinem suum fudit. Quocirca suum imprimis studium in id conferre debent sacri ministri, ut ea doctrinae subsidia comparent quae sibi necessaria sunt ad sua munera rite obeunda. Haec autem petere illos oportebit ex probatis auctoribus, iisque maxime qui de rebus ad missiones pertinentibus pertractarunt, quos utpote satis notos haud opus est hoc loco nominatim percensere. Imprimis vero respicere nusquam desinant in decreta et rescripta Sedis Apostolicae inviolabili auctoritate comprobata, quam Christus fidelibus suis voluit esse ut omnis salutaris veritatis, sic omnis verae pietatis certissimam ducem ac magistram.

572

Instr. S. C. de Prop. Fide *8 Maii 1779* (AD MISSIONARIOS CAIENNAE) — Circa il costume che pretendesi sia stato introdotto nelle Missioni dell'Isole francesi dell'America di battezzare i negri quasi subito che sono stati presi dalle coste dell'Africa senza veruna preliminare istruzione, non possono certamente prescriversi dalla S. Congregazione di Propaganda altre regole da osservarsi ai missionarii direttori, e mediatori, se non se quelle, che siano in tutto consentanee a quanto su tale articolo prescrivono tanto il Rituale, quanto il Catechismo Romano. Leggesi nel Rituale al cap. III. *de Baptismo adultorum* §. I. — *Siquis adultus sit baptizandus, debet prius secundum apostolicam regulam in Christiana Fide, ac sanctis moribus diligenter instrui et per aliquos dies in operibus pietatis exerceri, eiusque voluntas, et proposi-*

tum saepius explorari, et nonnisi sciens, et volens probeque instructus baptizari.

Il Catechismo Romano poi lodando la pratica, e consuetudine della Chiesa nel differire per qualche tempo agli adulti che si convertono per l'infedeltà l'amministrazione del santo Battesimo — *Neque enim* (prosiegue alla pag. 153 dell'ultima edizione Romana dell'anno 1761) *ea dilatio periculum, quod quidem pueris imminere supra dictum est, coniunctum habet; quum illis qui rationis usu praediti sunt, Baptismi suscipiendi propositum, atque consilium, et malae actae vitae poenitentia satis futura sint ad gratiam et iustitiam, si repentinus aliquis casus impediat, quominus salutari aqua ablui possint, contra vero haec dilatio aliquas videtur afferre utilitates. Primum enim quoniam ab Ecclesia diligenter providendum est, nequis ad hoc Sacramentum ficto et simulato animo accedat, eorum voluntas, qui Baptismum petunt, magis exploratur atque perspicitur... deinde in Fidei doctrina, quam profiteri debent, et christianae vitae institutionibus erudiuntur perfectius* etc.

Due adunque essendo le principali disposizioni delle quali debbono esser forniti gli adulti per ricevere validamente e lecitamente il sopradetto sagramento, cioè: 1. il consenso, se non attuale ed espresso, virtuale almeno, ed interpretativo, come dai teologi appellasi; 2. la fede, ossia una sufficiente nozione dei principali misteri della Religione Cristiana, dicendosi presso S. Marco cap. ult. *Qui crediderit, et baptizatus fuerit, salvus erit:* per quanto sembri inconveniente l'esigere che i mori sopraccennati prima di essere battezzati vengano istruiti, come s'istruiscono preliminarmente in Europa li turchi e gli ebrei che si convertono alla nostra santa Fede, non sa comprendersi, perchè non possa farsi a meno di battezzare alcuni di essi (quando non siano affatto privi dell'uso di ragione), come se fossero fanciulli allora nati, vale a dire senza veruna istruzione preliminare.

In una Istruzione della S. Congregazione di Propaganda emanata sotto li 17 Agosto 1777 sopra varii dubbî, e questioni proposte intorno all'amministrare il Battesimo ai figliuoli degli infedeli, o di quegli eretici, che battezzano con dubbia forma e materia, al seguente dubbio: *Utrum puer pollens iam usu rationis in haeresi vel schismate educatus, eique adhaerens, licite baptizari queat, quin antea de illius sectae erroribus quibus iam imbutus est ad illam sectam detestandam eiurandamque adducatur,* conchiudesi che la risposta ad un tal quesito devesi onninamente desumere, *ex his, quae de preparatione ad Baptismum adultis ministrandum in rituali et catechismo romano praescribuntur, ac passim a catholicis doctoribus explicantur;* aggiungendosi immediatamente: *quod adultus baptizandus petit ab Ecclesia fidem, proindeque ipsum praecipua Fidei Christianae capita edoceri oportet, eamque fidem profiteri, quam sancta Catholica Romana Ecclesia tenet ac profitetur, ac supremo eius capiti Romano Pontifici debitam obedientiam spondere.*

Non possiamo adunque dipartirci da tali regole nel desinire e determinare le disposizioni necessarie per ammettere al Sagramento del Battesimo li negri e gli indiani adulti, vale a dire il consenso, e la Fede; nè potranno giammai costoro validamente e lecitamente battezzarsi senza veruna previa istruzione, e come se fossero fanciulli allora nati, se non se nel caso, in cui ne siano affatto incapaci per mancanza totale di ragione: *Communis est doctorum sententia* (dicesi nella recente istruzione or ora citata) *duce S. Thoma* 3 part. quaest. 68 art. 12 *amentes a nativitate in quibus nec praesens apparet, nec futurus speratur usus rationis, inter infantes computari, et quoad susceptionem Baptismi eodem casu esse per totam vitam atque pueri, qui versantur in proximo mortis periculo: sicut enim isti pueri, quia nondum rationis usum attigerunt, consulere sibi non valent, sic nec illi amentes ullo vitae tempore providere sibi possunt, quia utpote perpetuo amentes nunquam rationis usum attigerunt. Quatenus ergo vere probabili ac prudenti iudicio perpetua censeatur illa rationis impotentia, licite baptizari possunt.*

573

S. C. S. Officii *15 Febr. 1780.* — Vic. Ap. Sutchuen. — Ubi de baptizandis parvulis Rituale Romanum hoc praescribit scilicet: *Si mater praegnans mortua fuerit, foetus quamprimum caute extrahatur,* huc usque inter christianos casus occurrit, sed regula praescripta nunquam observata est, neque unquam promulgata. Rationes sunt: summa repugnantia quam sinenses habent ad eiusmodi sectionem, absoluta apud ipsos artis anatomicae imperitia, gravissimum periculum atroces calumnias contra religionem excitandi gravesque persecutiones sustinendi cum discrimine salutis et vitae saltem pro iis qui sectionem tentare auderent, si factum ad notitiam gentilium perveniret, quod admodum facile est. Causae praedictae possuntne silentium excusare?

R. Etsi caute prudenterque agendum sit, ne, cum paucos quaerimus, multos amittamus, agendum esse tamen, et sectionis a Rituali praescriptae notitia ingerenda, ne oblivisci videamur eos, quos abundantiori caritate manifestum est indigere. Erit proinde e missionariorum debito, paulatim et opportune commonere Sutchuenses de miserrima parvulorum per-

ditione in uteris matrum decedentium, quibus opitulari nihilominus, quoad humanae possunt vires, postulat christiana charitas, postulat ecclesiastica sollicitudo. Neque improbum videri debere Sutchuensibus aut ullis fidelibus secare matrem mortuam, cum et Dominicum latus dissectum sit pro nostra redemptione. Illud potius rationi absonum atque ab omni pietate remotum, pro inani quadam integritate pudoreque servando defunctae genitrici, viventem natum aeternae morti addicere. Certe non modestia, non virtus, unde tantum profluit malum. Haec autem foetus extractio de praegnantis defunctaeque alvo matris, quamvis patefacienda, ut dicimus, ac persuadenda sit, expresse tamen cavet, prohibetque Sanctitas Sua, ne missionarii in casibus particularibus se ingerant in demandanda sectione, multoque minus in ea peragenda. Sat proinde missionariis fuerit illius notitiam edidisse, curasseque ut eius perficiendae rationem perdiscant, qui chirurgicis intendunt, laici homines, tum vero, cum casus tulerit, eiusdem praxim ipsorum oneri ac muneri reliquisse.

574

Ex Litt. S. C. de Prop. Fide *15 Februarii 1781* — (Ad Vic. Ap. Siamen.) — Constans probataque Apostolicae Sedis doctrina est non posse infidelium filios invitis parentibus baptizari nisi in probabiliter certo mortis periculo sint constituti.

575

S. C. de Prop. Fide — C. P. pro Sin. *13 Ianuarii 1783* — Vic. Ap. Sutchuen. — Cum S. Franciscus Xaverius, missionariorum exemplar, moneat ut quaerantur diligenter infantes baptizandi, mittuntur prudentes et iam senescentes mulieres, quae, sub obtentu medicinae, baptizant infantes quos in periculo mortis iudicant, vel ratione morbi, infirmitatis, paupertatis etc., vel etiam quia recenter nati multis futuris periculis exponantur, ita ut experientia constet quod ex quatuor partibus baptizatorum, moriantur tres partes ante usum rationis, et vix supersit una pars, praesertim in urbibus. Porro missionarius non audet prohibere ut baptizentur recenter nati et caeteri quos istae prudentes mulieres, attentis omnibus circumstantiis praevident multis, sive praesentibus, sive futuris mortis periculis subiacere, quae innumera sunt in Sinis; sed monet tantum ut in dubio orent ut Spiritus Sanctus dignetur cor suum iuxta divinam voluntatem inclinare.

R. Renovetur Instructio anno superiore tradita *(V. n. 571)*, et praeterea transmittatur exemplum Epistolae Bened. XIV ad Archiepiscopum Tarsensem Urbis Vicegerentem *(Postremo mense, V. n. 561)*, ut regulis ibidem praescriptis se conformet et suos missionarios conformare faciat.

576

Ex Litt. S. C. de Prop. Fide *23 Februarii 1788* — (Ad N. missionarium in Syria) — Ha ben recato maraviglia che V. S. alle istanze del console inglese di Aleppo siasi indotto a promettergli di battezzare la prole che nascerebbe dalla moglie di lui, dovendo essere a Lei ben noto che non è lecito a' cattolici di battezzare i figli degli eretici quando i medesimi non si offrono formalmente alla cattolica religione, nel qual caso spetta al legitimo parroco, e non ad altri il diritto di battezzare la prole suddetta secondo il nostro rito, di farla tenere al sacro fonte da patrino e matrina cattolici, e di potergli fare a suo tempo il catechismo cattolico; mentre come può assicurarsi che, cresciuta la prole, sarà Ella a portata di istruirla, o che la medesima seguirà veramente la religione nella quale fu battezzata? Sarà dunque suo debito di non ingerirsi affatto in tale battesimo, venendole ciò apertamente vietato dalle canoniche disposizioni.

577

S. C. de Prop. Fide - C. P. pro Sin. *31 Ian. 1796* — Vic. ap. Sutchuensis. — An expediat, extra casum mortis, baptizare infantes fidelium, quando, habita ratione tepiditatis aut alterius eorumdem pravae agendi rationis, nulla probabilis spes affulget fore ut dicti infantes in christiana religione postmodum instituantur?

R. Detur responsum S. Off. 17 Septembris 1671 (*V. n. 546*), et scribatur iuxta Instructionem: scilicet, cum ab hac S. C. rogata esset sententia S. C. S. Off.: *An baptizari possint infantes turcarum, quando pater a christiana religione defector est, mater christiana; qui tametsi ambo petant Baptismum pro filio, dubium tamen est fore ut pater eum velit in mahumetana superstitione educare?* Ad quod dubium S. Off. cum responsum prodierit: *In casu proposito debere baptizari,* hinc sumendum initium praescriptae Instructionis informandae, qua ex dato responso ad planiorem quamdam propositi dubii explicationem via muniatur.

Itaque praenotandum, aliud ferendum iudicium de casu, quo sic instat periculum perversionis infantis baptizandi, ut prope certum sit nulla ei postmodum ratione succurri posse, velut cum infans in potestate deinceps mansurus est parentum infidelium; aliud de casu quo dubium quidem aliquod, seu causa etiam iusta subest perversionis metuendae, sic tamen, ut nec omnis desit congrui subsidii ratio, qua periculo quod praevidetur opportune provideri queat. Certe priori casu, in quo cernitur ea

periculi ratio, quod proximum vocari solet, infanti (nisi vita periclitetur) Baptismum conferri non posse, aperte constat ex alio S. Off. responso 3 Martii 1703, quo decretum est: *Baptismum conferre infantibus non licere, qui filii infidelium essent, atque in eorum potestate mansuri, pueris exceptis, qui gravissime aegrotantes vita periclitarentur.* Ad posteriorem vero casum quod attinet, continuo subiicitur: *Licere autem si filii quidem barbarorum sint, sed iam Christi militum, dum tamen aut a viris apostolicis illic degentibus, aut ab ipsis parentibus, de sanctae Religionis praeceptis ac mysteriis edoceantur, cum adoleverint.*

Ita porro congruunt atque inter se consentiunt ambo ista, quae allata sunt, S. Officii responsa, ut aliud ex alio mutuam lucem accipiant. Nam primo dato responso, etsi patris defectio a christiana religione non inanem suspicionem afferret, fore ut in suscepta mahumetana impietate filium educare vellet, cum tamen mater christianam religionem profiteretur, nec pater ipse repugnaret: in ea tali facti specie, quae dubium quidem aliquod, non item satis exploratum quoddam futurae perversionis proximum periculum prae se ferret, merito censuit S. C. haud satis esse causae, cur pro incerto eventu, consequendae baptismatis gratiae beneficio, natum infantem repelleret.

His rite perpensis et cognitis, sua veluti sponte prodit explicatio dubii a R. Vicario Ap. propositi. Etenim, quaecumque illa sit quae dicitur parentum tepiditas, seu in omni religionis cultu segnities et socordia, aut alterius eorumdem in prava agendi ratione protervitas, non ab hac sane maior educationi prolis pernicies impendet, quam ab aperta patris a christianis sacris ad mahumetanam impietatem defectione. Aliunde multo plura, ex cultu religionis in apostolicis istis Missionibus vigente, quam ex unius matris inter turcas degentis christiana professione, subsidia suppetunt, quibus parentum ignaviae, pia et sedula Pastorum praesertim industria, suppleri valeat. Atque in primis, pro summo studio quo Apostolici Vicarii eorumque administri stant in istis partibus unanimes, in eodem spiritu collaborantes Evangelio Filii Dei, fieri vix potest ut cum ad sacrum Baptisma celebrandum accedunt, facultas desit tales procurandi susceptores, a quibus, cum adolescere coeperint renati infantes, de christianae religionis praeceptis et mysteriis edoceantur. Quod si contingit, ut multorum deinceps deflenda sit a suscepta religione misera defectio, partim, ut exponitur, persecutionum metu; partim ob denegatam Confessionem propter scandala, qui nunc tamen sat facile converti dicuntur; partim quod plures in remotiores partes transferantur, quo raro sacerdotes commeant a quibus visitentur; partim ob plurimorum spontaneam cohabitationem cum gentilibus, a quibus paulatim depravantur; partim demum quia plures ad male partorum restitutionem adacti, malunt fidem quam pecuniam deserere, profecto non eo valet subsequens isthaec plane voluntaria depravatio, ut de parvulis, qui singillatim ad Baptismum offeruntur, diffidendum sit, et non potius pie sperandum fideles illos, Deo miserante, in ea vocatione permansuros, in quam sunt ipsiusmet miserantis Dei benignitate per Baptismum vocati. Imo quod et notatum est, *satis facile illos converti*, qui ob negata Sacramenta discedunt, plane ostendit, quantum illis baptizari profuerit, qui nisi antea baptizati essent, perpetuo forte in idololatriae tenebris misere iacuissent. Quo magis augeri debet Pastorum pia in Domino confidentia, non inanem ab illis laborem susceptum iri, quanto maiore studio in aliorum cuiusque generis conversionem incumbent, praedicantes verbum, instantes opportune, importune, arguentes, obsecrantes, increpantes in omni patientia et doctrina.

Nunc ut ad propositum dubium propius revertamur, ex dato iussu S. Congregationis decreto, potiori ratione concludendum, parentum fidelium tepiditatem aut alterius eorumdem pravae agendi rationis considerationem, non obesse quominus, postulantibus praesertim ipsismet parentibus, ut in proposito casu, rite illorum infantes baptizari valeant ac debeant.

578

S. C. de Prop. Fide – C. P. PRO SIN. *20 Febr. 1801* — Tempus ac curriculum catechumenatus determinare pro singulis casibus, prudentiae ac pietati Vicarii Ap. pro tempore debet committi.

579

S. C. S. Officii *12 Mai 1830* — Non licere absque principalium Fidei mysteriorum cognitione, et absque aliis necessariis dispositionibus nigros ceterosque infideles rationis usus capaces baptizare.

580

S. C. S. Officii *22 Iulii 1840* — VIC. AP. PROMONT. BONAE SPEI — Pater vel mater infidelis postulat Baptismum pro suis infantibus, illo vel illa vel utroque in infidelitate permanente: tutum erit illum conferre cum periculum sit filios in infidelitate educandos futuros esse, licet detur promissio filios, cum adolescent, de suscepto Baptismo certiores faciendi eisdemque permittendi se christianos profiteri?

R. Utroque parente in infidelitate permanente non licere, secluso tamen mortis periculo, quando filii sint in eorum potestate relinquendi, etiamsi detur promissio filios, cum

adoleverint, de suscepto baptismo certiores faciendi eisque permittendi exercitium religionis christianae. Quando vero eorum unus sit infidelis et alter christianus, et ambo concordes postulant baptismum pro filiis, licere in casu quo vitae periculum imminere videatur. Monendum tamen parentem christianum ut filium vel filios in religione christiana educare sedulo curet, si convaluerint. Vicarius Apostolicus prae oculis habeat Instructionem Clementis IX quae incipit *Apostolico Spiritu* eamque missionariis proponat. Et duo decreta Supremae S. Congregationis adnectuntur nempe: « *Die 7 Maii 1675*. » Quo vero ad Baptismum licere si infans sit » in articulo mortis moraliter constitutus, vel » infans non remaneat in potestate infidelium. » « *Anno 1703*. Non licere si sint filii infidelium » et in potestate eorum relinquendi, secluso tamen mortis imminentis periculo; licere vero » si sint filii barbarorum baptizatorum. Curandum tamen per missionarios ac per ipsosmet » eorum parentes ut, cum ad annos discretionis » pervenerint, a se vel ab aliis instruantur praesertim in illis regionibus, si non praevideatur » in promptu adfuturos ministros evangelicos » qui in hoc parentum commode supplere possint defectum. »

581

Ex Litt. S. C. de Prop. Fide. *11 Septem. 1841* — (AD VIC. AP. COREAE) — Quoad tempus catechumenatus, et collationis Baptismatis adultorum, praeter ea quae habet Synodus laudata (Sutchuensis), iuxta Decretum et Instructionem S. Cong. diei 20 februarii anni 1801, *tempus ac curriculum catechumenorum determinare pro singulis casibus prudentiae ac pietati Vicarii Ap. pro tempore relinquitur.*

582

S. C. S. Officii *18 Sept. 1850* — EP. PERTHEN. — Se gli adulti selvaggi, i quali dopo essere sufficientemente istruiti nella cattolica fede domandano essere rigenerati nel sagro lavacro, ma incontrano invincibile difficoltà nell'abbandonare la loro maniera di vivere selvatica, debbono per questa sola ragione essere dal sacro fonte allontanati.

2. Se un adulto selvaggio *in articulo mortis* per la brevità del tempo, per mancanza di idee e per ignoranza della lingua, non solo non può essere istruito nelle cose necessarie *necessitate medii* ma neppur formare un atto di contrizione o d'attrizione dei personali peccati possa essere battezzato.

R. Ad 1. Si verba illa « la loro maniera di vivere selvatica » indicant tantum usus indifferentes qui nec religioni nec morali opponuntur, baptizari debere; aliter differatur baptismus donec amoveantur obstacula.

Ad 2. Si antea dederint signa velle baptizari, vel in praesenti statu aut nutu aut alio modo eamdem dispositionem ostenderit, baptizari posse sub conditione, quatenus tamen missionarius, cunctis rerum adiunctis inspectis ita prudenter iudicaverit.

583

S. C. S. Officii *12 Febr. 1851* — VIC. AP. COREAE. — Aliquando patresfamilias pagani veniunt ad nos Baptismum petentes, et adhuc mortuorum tabellam domi retinentes. Equidem illi non curant de tabella, sed filii. Iuxta morem regni quando quis habet filium satis grandaevum, pater illi tradit omnia vasa et administrationem familiae, et non amplius de eis curam gerit. Illi patresfamilias possuntne admitti ad Baptismum, absque eo quod auferant tabellam de domo? Et, si auferre vellent, non possunt, quia filius domi magister illos impediret.

R. Si petunt Baptismum priusquam tradiderint filiis vasa omnia et administrationem familiae, non posse baptizari nisi destruxerint tabellas quarum habent dominium; si vero petunt Baptismum postquam tradiderint filiis vasa omnia et administrationem familiae, posse baptizari, quia iam tradiderunt tabellas aliis de familia ad quos pertinent in solidum.

584

S. C. S. Officii *4 Iunii 1851* — EPISC. PERTHEN. — Supposto che lo stato di nudità perfetta non sia di scandalo nè di occasione di peccare tra questi selvaggi, come comunemente si crede, attesa la gran contrarietà che sperimentano soprattutto le femmine ad indossare ogni sorta di veste, (si domanda) se debbano per questa sola ragione non essere ammesse nella chiesa cattolica.

R. Non baptizentur nisi prius velare saltem pudenda consuescant, excepto articulo mortis.

585

S. C. S. Officii *11 Decembris 1850* — VIC. AP. SANDWIC — 1. Nous avons baptisé quelques sourd-muets, aux quels nous voyons faire quelques signes de religion, sans être bien certains, qu'ils sachent les principaux mystères de la foi.

2. Nous avons également baptisé des veillards en danger de mort, et souvent sans connaissance, lorsque nous avons cru, que ce n'était pas sans raison que la divine providence nous conduisait auprès d'eux; et que d'ailleurs nous avions le certitude qu'ils avaient renoncé à l'idolatrie, et qu'ils n'étaient point ennemis de la verité, quoique par ignorance ils ne l'eussent point embrassée d'une manière bien explicite.

3. Nous baptisons des hommes qui ont des femmes calvinistes, et viceversa, lorsque nous croyons qu' il n'y a point de danger de perversion.

4. Nous baptisons les enfants des personnes non baptisées lorsqu'elles mêmes desirent d'être baptisées plus tard: ce qui arrive presque toujours.

5. Nous ne sommes pas si faciles à l'egard des enfants bien portants qui appartiennent à des parents membres de l'eglise calviniste. Nous ne les baptisons pas. Nous l'avions fait quelque fois, et nous nous en sommes repentis.

6. Nos chrétiens en baptisent souvent en danger de mort, soit publiquement, soit en cachette, et nous connaissons un grand nombre des calvinistes, dont les enfants ont eu le bonheur d'être marqués ainsi du sceau des elus, et de mourir avec la robe de l'innocence. Puissent ils obtenir pour leurs parents les faveurs de la misericorde divine.

R. Ad 1. Surdos mutos qui dant aliqua religionis signa posse licite baptizari. Curent autem missionarii eo meliori modo quo possunt, ut eos postea mysteria saltem principalia edoceant sanctae nostrae Fidei atque excitent ad Deum adamandum.

Ad 2. Senes de quibus agitur posse licite baptizari, constito prius quod sint constituti in proximo et moraliter certo articulo mortis, et quod antecedenter abrenuntiaverint idololatriae.

Ad. 3. Omnes de quibus hic agitur licite baptizari, dummodo revera constet, ut dicitur, de nullo perversionis periculo.

Ad 4. Infantes, de quibus agitur, posse licite baptizari, dummodo missionarius fundatum motivum habeat credendi fore ut eorum parentes baptismum vel ipsimet petant. Sin minus habeat prae oculis missionarius non exponere Sacramentum periculo profanationis. Et communicentur decreta quae sequuntur: *Decreta super dubiis sequentibus:* An licitum sit conferre baptismum pueris a parentibus infidelibus oblatis cum periculum sit filios in infidelitate educandos fore — *Anno 1703.* Non licere si sint filii infidelium *etc. (V. nn. 553. 580).*

Ad 5. Bene se gerere.

Ad 6. Infantes de quibus agitur posse licite baptizari, dummodo revera constet de proximo et moraliter certo eorum mortis periculo.

586

S. C. S. Officii *4 Maii 1853* — Vic. Ap. Sutchuensis. — En Chine et en d'autres royaumes où les pauvres sont très-nombreux, les deux tiers presque des enfants, plus de la moitié certainement, meurent avant d'avoir commis un péché mortel. Les pauvres petits mal logés, mal nourris, mal vêtus, exposés à toutes les influences d'une température très-malsaine, sont attaqués, durant sept ou huit ans, par de nombreuses maladies qui les font mourir en nombre prodigieux. Ce sont surtout ces millions de pauvres infidèles qui présentent à nos baptiseurs une si grande quantité d'enfants malades sans danger prochain de mort pour qu'ils les guérissent. Tous les enfants malades qui seraient baptisés par millions chaque année et qui mourraient en si grand nombre avant d'avoir commis un péché grave seraient sauvés; ceux qui échapperaient à la mort, en plus petit nombre, devenus grands, profaneraient leur baptême. Je demande la permission, si elle est conforme à l'enseignement du Saint-Siége, de faire baptiser ces enfants malades sans danger prochain de mort, qu'on présente en si grand nombre à nos baptiseurs pour les guérir.

R. Non licere, si filii in potestate infidelium sint relinquendi, secluso mortis periculo.

587

S. C. S. Officii *20 Septem. 1854* — Vic. Ap. Yunnan. — Novi Dei cultores, qui pie vivunt et iam doctrinam ad Baptismum absolute necessariam callent, debentne statim baptizari, etiamsi nondum Sacra Eucharistia refici possent? In istis enim infidelium regionibus utilitas maioris doctrinae non videtur praevalere necessitati, et etiam Baptismi utilitati, propter periculum ne praedicti catechumeni sine Baptismo moriantur, vel ab imperito christiano forsan baptizentur. Post Baptismum suum doctrinam de aliis Sacramentis addiscere poterunt. Aliunde multi sunt ita tardi ingenii, ut statim non possint integram Sacramentorum callere doctrinam.

2. Qui fumigant opium et illud statim derelinquere non possunt, propter fumigandi consuetudinem, quin subeant grave periculum mortis, vel saltem morbi gravissimi, modo tamen sese pro viribus emendare conentur, si aliunde dispositi, possuntne ad Baptismum admitti?

R. Ad 1. Novos Dei cultores qui pie vivunt et iam sunt bene instituti, et necessitas postulabit, posse baptizari, etiamsi S. Eucharistia nondum refici possint. Et Vicarius Ap. consulat Rituale Rom. tit. *De Baptismo adultorum,* et Synod. Sutchuens. cap. 2 § 3.

Ad 2. Dummodo pro viribus ante Baptismi susceptionem, id impleant quod a se iure exigitur, et eorum constantia probata existit, ac etiam vita, possunt admitti ad Baptismum, si aliunde sint dispositi.

588

Instr. S. C. S. Officii *28 Martii 1860* (pro Vic. Ap. ad Gallas) — Cum Apostolis ita Evangelium praedicandum erit: *Poenitentiam agite, et baptizetur unusquisque vestrum.* Pro

adultis itaque (baptizandis) necessaria est poenitentia non quidem sacramentaliter sumpta sed virtualiter, quatenus a statu peccati omnino recedere debeat suscepturus Baptismum, ut gratiam consequatur. Si enim baptizari vellet quis cum voluntate persistendi in peccato, non est ei Sacramentum Baptismi conferendum, ut docet S. Thomas (3 p. q. 68 a. 4), primo quidem quia per Baptismum homines Christo incorporantur, secundum illud (Galat. 3): « quicumque in Christo baptizati estis Christum induistis. » Quamdiu autem aliquis habet voluntatem peccandi non potest esse Christo coniunctus, secundum illud (2 Cor. 6): « quae participatio iustitiae cum iniquitate? » Unde Augustinus dicit (lib. de poenit.) quod nullus suae voluntatis arbiter constitutus potest novam vitam inchoare nisi eum vitae veteris poeniteat. Ergo sive polygamus sive concubinae omnino a statu fornicationis recedere debent, si velint digne disponi ad baptismum, et quoad hoc fides catholica flecti nescia nemini blanditur; nec umquam lucem cum tenebris, Christumque cum Belial coniungi sinat.

589

Instr. S. C. S. Officii *6 Iunii 1860* — (AD VIC. AP. TCHE-KIANG) — In foliis ab A. Tua ad S. C. de Propaganda Fide transmissis exponebatur quemdam missionarium saepius appellari ad conferendum baptismum adultis moribundis, qui licet profiteantur propositum sibi baptismum se libenter recepturos, se vere renuntiare diabolo, credere in Deum, et anteactae vitae poenitere, attamen ex circumstantiis maximum relinquunt dubium circa sinceritatem huiusmodi dispositionum: supradictum vero missionarium consulere volentem ex una parte reverentiae Sacramenti, et ex altera parte saluti aeternae infirmi iam iam morituri, conferre baptismum sub hac conditione « si tu es vere dispositus » expresse intendens se non baptizare sepositis bonis dispositionibus. Hinc quaerebatur: 1. Utrum talis modus conferendi baptismum licitus sit vel non.

Exponebatur praeterea nonnullos ex illis infirmis, recepto sub huiusmodi conditione baptismo, postea supervivere, imo et aliquoties e sua infirmitate penitus convalescere, et posse rectius disponi, et quaerebatur: 2. Utrum ipsi superviventes, et rectius dispositi debeant indiscriminatim omnes rursus baptizari saltem sub hac conditione « si non fuisti baptizatus. »

S. Congregatio Supremae et Universalis Inquisitionis, cuius iudicio haec dubia delata fuerunt, maturo super iisdem adhibito examine, sub feria IV. Augusti 1870 respondendum mandavit praesenti instructione.

Explorata res est tres in adulto requiri dispositiones ad Baptismum rite suscipiendum: fidem nempe, poenitentiam et intentionem illum percipiendi. Fides profecto necessaria est qua adultus debet esse sufficienter instructus, iuxta propriae intelligentiae mensuram, de mysteriis Christianae Religionis, et ea firmiter credere; et necessaria item est poenitentia qua debet peccata sua dolere, et actum elicere vel contritionis, vel attritionis: ac tertio necessario requiritur intentio seu voluntas suscipiendi hoc Sacramentum, eaque deficiente, non imprimitur in adulto baptismatis character. At enim vero fides et poenitentia in adulto requiruntur, ut licite sacramentum suscipiat, et fructum sacramenti consequatur: intentio vero necessaria est ad illud valide consequendum, adeo ut qui baptizatur adultus sine fide ac poenitentia, illicite quidem at valide baptizatur; et contra qui baptizatur absque voluntate sacramentum suscipiendi nec licite vel valide baptizatur. Hisce praemissis facile erit dignoscere missionarium in proposito casu non bene se gessisse, quando Baptismum administrans adulto moribundo, eodem calculo habuit dispositiones requisitas ad baptismum licite administrandum, et eas quae ad illum valide percipiendum necessario requiruntur. In dubio enim utrum adultus morti proximus sufficienter instructus sit de fidei mysteriis, et ea sufficienter crediderit, atque in dubio utrum ipsum anteactae vitae sincere poeniteat, quum mortis necessitas urgeat; sacramentum absolute administrare ei debet absque ulla conditione. In dubio vero utrum ipse vere intendat baptismum suscipere, si praevio diligenti examine de hac intentione adhuc dubitetur, baptismus conferri debet sub conditione dummodo sit capax baptismi. Ne tamen norma quaedam desit huiusmodi missionario, hic adnexum A. Tuae transmittitur decretum eiusdem Congregationis Supremae et Universalis Inquisitionis latum feria V coram SSmo die 23 Augusti 1703 super quaestione ab Episcopo Quebec. proposita. Praeterea nec bene se gessit missionarius quando baptismum conferens sub conditione intendit se non baptizare sepositis bonis dispositionibus in suscipiente baptismum: nam in casu missionarius debet tantum intendere se baptizare quatenus suscipiens sit capax baptismi, idest illum sincere percipere velit.

Tandem quoad secundum dubium animadvertendum est baptismum ne sub conditione quidem passim ac temere esse iterandum, et tunc solum conditione uti licere cum prudens et probans subest dubitatio an quis fuerit valide baptizatus, quemadmodum traditur in Catechismo Romano *P. 2 de Sacramento Baptismi n. 57.*

Ceterum si praedicta dubietatibus missionariorum diluendis non sufficiant, eas A. Tua S. Congregationi exponere curabit ut omnibus perpensis circumstantiis removeantur.

Dubia proposita ab Episcopo Quebec tenoris videlicet

Quaeritur an missionarius possit conferre baptisma aliaque sacramenta infirmo barbaro, cui explicata sunt religionis mysteria, quique pollicitus est se observaturum (mandata) hoc tantum motivo scilicet quod nolit ei contradicere.

Multae ipsi supersunt rationes dubitandi num moribundus sit bene instructus, quia missionarius linguae barbarae rudis fere atque imperitus, non potuit nisi obiter explicare mysteria sublimia excedentia captum barbarorum, et quando moribundus affirmet se omnia capere, exteriora tamen, et exiguitas devotionis persuadent id moribundum dicere ex complacentia, ita ut si alius ad eum accederet qui diceret quod omnia quae dicta sunt ei nihil sint nisi merae fabulae, *etiam, sunt fabulae* responderet barbarus complacendi gratia. Hoc autem oriri potest ex duobus principiis: primum quia non capit quae ei dicuntur; secundum ex animi levitate, ita ut eo ipso momento quo dicit *credo* et *faciam* credat revera et exequi velit sed minima ratione contraria sententiam mutabit; quod tamen constat quod barbarus nollet uri in inferno, et sic affirmatio eius possit esse vera et ex intimo cordis :

Feria V. die 25 Ianuarii 1703 in generali conventu habito coram SSmo proposita supradicta quaestione, et auditis suffragiis Eminentissimorum et Rmorum Cardinalium Inquisitorum generalium, SSmus rescribi mandavit: « Non licere, si missionarius sit moraliter certus, prout in dubio asseritur, barbarum infirmum non sufficienter iuxta proprii captus mensuram intellexisse mysteria Christianae Religionis, aut ea sufficienter non credere, et ex solo motivo non contradicendi promittere se servaturum mandata eius Religionis.

Si vero missionarius prudenter credat infirmum barbarum, quando dicit *credo* et *faciam* revera tunc sufficienter credere serioque promittere se servaturum, ut supra, debere baptizari. Si autem de praedictis missionarius dubitet, et tempus non suppetat illum melius instruendi, immineatque periculum mortis, debere itidem baptizari sub conditione.

590

S. C. S. Officii *10 Aprilis 1861* — TCHELY MERIDIO-ORIENT. — Adultos qui in morbo periculoso baptizari petunt, quique christianae religionis mysteriis iuxta proprii captus mensuram intellectis credunt, et actum contritionis vel attritionis eliciunt, serioque promittunt se servaturos mandata eiusdem religionis, baptizari debere. Et pariter licere conferre baptismum adultis in mortis periculo constitutis qui peccata sua dolentes, et baptismum suscipere cupientes, nequeunt temporis defectu in fidei mysteriis instrui, dummodo iisdem fidei mysteriis vel simplici oris affirmatione, vel nutibus saltem, ostendant se consensum praebere. In baptismo autem domi conferendo ob imminens mortis periculum, omissis caeremoniis quae baptismum praecedunt, iuxta rubricam Ritualis, illa poterunt adhiberi quae baptismum subsequuntur. Curandum tamen ut, si huiusmodi adulti convaluerint, opportunis instructionibus circa fidei mysteria, et naturam atque effectus Sacramentorum diligenter edoceantur, et omissa omnia in baptismi susceptione suppleantur.

591

S. C. S. Officii *25 Iunii 1866* — VIC. AP. AD GALLAS. — 1. Utrum propter periculum ne filia tradatur in matrimonium viro musulmano vel ethnico, vel simplici polygamo christiano, possit sine imprudentiae nota administrari baptismus puellis sive infantibus sive adultis, quando ceteroquin necessarias habeant dispositiones ad eum suscipiendum, antequam determinetur vir cui tradentur in matrimonium; an expectandum sit donec stabilitum fuerit matrimonium.

2. An propter periculum ne servi heris musulmanis vel ethnicis cum fidei discrimine vendantur possit illi conferri baptismus in infantia aut etiam in aetate adulta, quamdiu eiusmodi periculum perseverat, eorumque dominus non iurat contrarium.

R. Ad 1. quod attinet distinguendum est inter puellas infantes et puellas adultas. Illae, ubi nihil aliud obstet praeter futurarum nuptiarum periculum, admitti tutissime possunt ac debent ad baptismum, non enim aequum est ut pro incerto multumque adhuc remoto eventu a certo consequendae baptismatis gratiae beneficio repellantur. Puellae vero adultae, vel nondum nubiles sunt, vel iam quidem nubiles sed nondum in matrimonium promissae, vel iam desponsatae viris infidelibus aut polygamis. In primo et in altero casu non est cur denegetur aut differatur baptismus, modo puellae supradictae necessarias habeant dispositiones, quandoquidem periculum ineundi irritas cum infidelibus nuptias, in iisdem postea violenter permanendi, certo proximeque non imminet, et potest aliunde pluribus modis amoveri. At in tertio casu nullatenus expedit eas ante matrimonium baptizare, tum propter difficultatem non minimam legitimae dispensationis obtinendae, tum ob gravissimum periculum ne transeant ad nuptias, etiam non dato dispensationi loco, quae certe indulgeri nequit super impedimentis iuris naturalis; satius igitur erit baptismum differre quam proximae profanationi exponere. Si qua autem ob pecu-

liares circumstantias gravesque causas baptizanda iudicetur, omnino requiritur talis eius animi dispositio, ut, si dispensari nequeat, potius mori velit, quam sacrilegum irritumque matrimonium contrahere.

Ad 2. dubium quod attinet, maiorem continet difficultatem circa infantes quam circa adultos. Nam praevisum perversionis periculum eatenus baptismus ne conferatur impedit quatenus per opportunas instructiones removeri nullo modo potest. Quo constituto principio sequitur servos utriusque sexus adultos, qui rite dispositi sunt, et christiana instructione praemuniri queunt, baptizandos esse, etiamsi eorum dominus promittere neget se nunquam id commissurum ut eos infidelibus divendat. De servis adhuc infantibus considerare oportet num ipsi obnoxii sint periculo transeundi in potestatem infidelium post adeptam adolescentiam, vel ante superatam infantiae aetatem. In priori hypothesi, quoties nihil aliud eorum baptismo obstet praeter supradictum periculum, et spes aliqua effulgeat christianae eorum educationis, sacro lavacro licite abluuntur; quod item licite eis administratur in posteriori hypothesi si vel ex parentibus christianis offerantur, vel morti proximi reperiantur. Ceteris vero in casibus consulant missionarii et fideliter observent sapientissimas praeceptiones quas s. m. Benedictus XIV. tradit super hoc argumento in sua ad Archiepiscopum Tarsensem epistola quae hic adiungitur. *(V. n. 561)*.

592

S. C. S. Officii *1867* — Ad dubium propositum a Praefecto Apostolico Nossi-bè, de pueris qui in potestate parentum infidelium relinquendi erant, sed fundata suberat spes fore ut in religione catholica institui possent respondit (S. Congregatio): Remittendum prudenti arbitrio et conscientiae missionariorum (audito, si fieri possit, Praefecto Apostolico), qui in expositis circumstantiis baptizare possint pueros a parentibus non baptizatis oblatos, dummodo in singulis casibus non praevideatur ullum adesse grave perversionis periculum, et dummodo non constet parentes ob superstitionem filios offerre baptizandos.

593

Ex Litt. encycl. S. C. de Prop. Fide *8 Sept. 1868* (AD VICARIOS AP. IND.) — Quandoquidem compertum est multos ex pueris ethnicis, praesertim Castarum inferiorum, facile posse baptizari cum in articulo mortis constituti sunt, et maxime tempore famis vel pestilentiae, S. C. vehementer in Dño hortatur omnes missionarios, ut nullum non moveant lapidem ad memoratorum puerorum salutem aeternam omni conatu procurandam. Quin, cum plurimi ex pueris in publicis nundinis a parentibus et propinquis vendantur, optimum erit consilium si quotquot poterunt ex iis emant, atque christianos effectos in orphanotrophiis educandos curent.

594

Ex Instr. S. C. de Prop. Fide *18 Octobris 1883* (AD VICARIOS AP. SIN.) — Animadvertit demum haec S. C. experientia comprobatum esse christianos peiores non inveniri, quam qui simulato et ficto animo ad baptismum accesserunt, vel ante competentem instructionem eumdem susceperunt; quippe qua facilitate Christo nomen dederunt, eadem ut plurimum nuntium ei remittere non verentur.

De huiusmodi periculo iam sollicitos sese ostenderant Romani Pontifices Clemens IX in sua Constitutione quae incipit *In excelsa* (*V. Const. Alex. VII.* Sacrosancti) et Benedictus XIV in alia Constitutione quae incipit *Postremo mense, (V. nn. 544 et 561)* et opportunas normas in hac re missionariis suppeditaverant. Sed et vetus Synodus Sutchuensis nonnulla adnotatu dignissima in eadem materia sancivit. Quapropter Sacra Congregatio hisce vestigiis inhaerens statuit, ut cum agitur de ordinariis casibus conversionis adultorum, et excepto mortis eorum periculo, haec prae oculis a missionariis habeantur, antequam eos ad Baptismum admittant, nempe, ut cathecumeni 1. cognoscant principalia mysteria fidei, Symbolum, Orationem dominicam, Decalogum, praecepta Ecclesiae, effectum Baptismi, actus virtutum theologalium earumque motiva; 2. edoceantur ea quae vetita sunt in Constitutionibus *Ex illa die* et *Ex quo* circa ritus sinenses, et praesertim circa cultum Confucii ac progenitorum defunctorum aliasque superstitiosas prostrationes et genuflectiones ante eorum tumulum et pheretrum; 3. admoneantur de obligatione restituendi, si quid iniuste perceperint usuris aut alia ratione, et damna reparandi, si quae per culpam gravem intulerint: quae si praestare renuant, indigni Baptismo habeantur; 4. potissimum vero quoad abusum opii et vitium polygamiae observentur, an scilicet omnino ab iis abhorreant, vel saltem emendationis perspicua signa exhibuerint. 5. In fide et christianis moribus longo tempore exerceantur, et crebra examinatione probentur. Porro iuxta Instructionem iam latam ab hac Sacra Congregatione die 20 februarii 1801 tempus ac curriculum cathecumenorum determinare pro singulis casibus prudentiae et pietati Vicariorum Apostolicorum pro tempore relinquitur. Illud autem restringere convenienter debent cum agitur de senibus vel infirmis, et eo magis de iis qui signa extraordinaria conversionis praeferant, aut

in persecutionibus eximia fortitudinis exempla dederint.

595

S. C. S. Officii *26 Aug. 1885* — Se da due coniugi protestanti, per mancanza di un proprio ministro, si presentasse al parroco o altro sacerdote cattolico un loro bambino da battezzare, dichiarando che non intendono punto con ciò di obbligarsi di educarlo nella religione cattolica, potrà il parroco battezzarlo per assicurare intanto all'innocente bambino la eterna salute, prescindendo da quanto potrà avvenire in seguito, quando sia giunto all'età della discrezione?

R. Negative, praeterquam in articulo mortis.

Art. V. De Caeremoniis Baptismi

596

S. C. de Prop. Fide *12 Sept. 1645* — Miss. Sin. — Utrum in Sinis ministri evangelici, pro nunc saltem, in Sacramento Baptismi, possint abstinere ab imponendo mulieribus Oleum Sanctum Catechumenorum, sputum in auribus, et sal in ore? Et ratio dubitandi est, quia Sinenses magno zelo ducuntur erga uxores, filias et alias mulieres, et scandalum sument ex huiusmodi actionibus.

R. Sacramentalia in Baptismo mulierum esse adhibenda, nec sufficere motivum in dubitatione expressum, ut missionarii, quantum in se est, ab his abstineant. Curandum ergo ut tam salubres ritus et caeremoniae introducantur et observentur, ac missionarii tali circumspectione illa administrent, hominesque talibus instruant documentis, ut ab omni suspicione inhonestatis liberentur. *(V. nn. 597 et 599).*

597

S. C. S. Officii *23 Martii 1656* — Miss. Sin. — Utrum omnia Sacramentalia in Baptismate feminarum adultarum adhibenda sint? Ratio dubitandi est incredibilis apud Sinas feminarum modestia, zelus, et laudabilis earum ab omni virorum, non solum congressu sed et aspectu, fuga: qua in re, nisi magna adhibeatur a missionariis cautela, scandalum ingens Sinis datur, totaque Christianitas evidentissimo periculo posset exponi.

R. Ex gravi necessitate proportionata, posse omitti quaedam Sacramentalia in Baptismate feminarum.

598

S. C. S. Officii *28 Febr. 1663* — An in locis ubi non adest ecclesia parochialis neque fons baptismalis conferri possit Baptisma cum omnibus solemnitatibus et caeremoniis Ecclesiae consuetis.

R. Posse imo teneri uti illis caeremoniis quibus possunt uti.

599

S. C. S. Officii *13 Novemb. 1669* — Miss. Sin. — An subsistat et in suo robore permaneat praeceptum et mandatum sub poena excommunicationis latae sententiae Sanctitati Suae et S. Sedis Ap. specialiter reservatae de observantia responsorum et resolutionum factarum die 12 septembris 1645 in S. C. de Propaganda Fide?

R. Decretum S. C. de Prop. F. datum sub die 12 septembris 1645 *(V. n. 596)* secundum tunc exposita in dubiis, esse in suo robore, neque per Decretum S. C. S. Officii latum sub die 23 martii 1656 *(V. n. 597)* fuisse circumscriptum, sed omnino secundum quaesita, circumstantias et omnia in dictis dubiis expressa esse servandum, ut iacet, quemadmodum servandum declaravit Decretum S. C. S. Off. latum, ut supra, 23 martii 1656, iuxta quaesita, circumstantias et omnia in eis expressa.

600

Ex Instr. S. C. S. Officii *14 Iunii 1741* — Rappresenta il P. Remigio (missionario in Egitto) essere rito dei greci e dei copti conferire il Battesimo con immergere tre volte i bambini totalmente nell'acqua fredda. Da ciò ne segue che le madri per non esporre i propri parti al pericolo di morte, come alle volte è accaduto, differiscono due o tre mesi a farli battezzare con pericolo di farli morire senza il Battesimo, e benchè si trovi scritto nei libri copti, che in caso di pericolo il sacerdote debba prendere tre volte l'acqua colle mani e porla sopra il capo del battezzando, con tutto ciò il detto P. Remigio asserisce non essere in uso tal rimedio, onde dimanda quid agendum.

Sopra tal richiesta deve esser noto al P. Remigio, che anche questo rito è antichissimo nella chiesa greca, e trovasi descritto nel rituale greco *Euchologion*, che la S. Sede non ha voluto sino ad ora mutilare....

Ed il rito di dare il Battesimo *per immersionem* non solo è rito antico della Chiesa Greca, come dimostra il Card. Cozza nelle sue vindicie delle opere di S. Dionigio Areopagita, ma ancora è uso e consuetudine di alcune chiese Latine Occidentali.

Che poi nell'Egitto di clima così caldo possa l'acqua fredda portar pericolo di morte alli bambini, può essere che venga dalle indisposizioni dei medesimi più che dal freddo dell'acqua, potendo ciò accadere anche nel bagno dell'acqua tiepida: nondimeno dovendosi anche rimediare al disordine che si procrastini dalle madri il battesimo alli bambini col pericolo che questi muoiano senza battesimo, do-

vrà il P. Remigio, senza pretendere di atterrare il rito dei Copti, per le ragioni di sopra dette, esortare i ministri del Battesimo a servirsi della cautela posta nei loro libri stessi, cioè di dare il Battesimo o coll' uso dell' acqua tiepida, o per *trinam aspersionem* almeno nel caso, che sono portati li bambini d' infermiccia complessione, e nello stesso tempo dovrà predicare, ed esortare le madri a non differire il Battesimo de' loro bambini, dimostrandogli la crudeltà verso dei medesimi, se per timore della morte temporale espongono i loro parti a maggior pericolo di perdere in eterno l' anima.

601

S. C. Rituum *23 Augusti 1713* — Archiep. Naxivan. — Per lo più e quasi sempre nel battesimo fanno l' officio di patrini piccoli figliuoli di nove o dieci anni, poco più poco meno; e sinora non ho veduto uomo di perfetta età a far simile officio: pare che se ne vergognino. Non so se possa tollerarsi.

R. Ad mentem; et mens est quod Archiepiscopus, attentis locorum et personarum circumstantiis, moneat, dispenset et licentiam concedat, prout suae prudentiae visum fuerit.

602

Ex Const. *Inter omnigenas* **Bened. XIV** *2 Febr. 1744* (pro Albania) — Videant autem, ne forte inanes aut leves timendi causae illae sint, quae passim afferuntur, pro omittendis in Baptismatis administratione caeremoniis a Rituali Romano praescriptis; quas etiam, quum ex veris gravibusque causis praetermitti contingat, primo quoque tempore suppleri curabunt. Neque enim sine gravi peccato negliguntur tam magni ponderis tantaeque antiquitatis ritus, atque ad reverentiam Sacramento conciliandam maxime necessarii.

603

Ex Const. *Omnium sollicitudinum* **Bened. XIV.** *13 Sept. 1744.* (pro Sinis) — Districte prohibemus ne in baptizandis, tam pueris quam adultis cuiuscumque sexus et conditionis, omittantur sacramentalia; sed omnia palam adhibeantur, et signanter saliva, sal et insufflatio, quae ex apostolica traditione Catholica Ecclesia recepit, et, ob recondita in iis sacris caeremoniis divinae erga nos bonitatis mysteria, sancte et inviolabiliter custodivit; Decreto S. Universalis Romanae Inquisitionis de anno 1656 *(V. n. 597)* pro Sinis facto ob diversas rationes et circumstantias, minime obstante.

604

S. C. S. Officii *9 Dec. 1745* — Miss. Aegypti — An liceat catholicis haereticos advocare ut patrini sint in baptismate quod filii eorumdem catholicorum suscipere debent; et an catholici ab haereticis invitati possint esse patrini in baptismate quod ipsorum filiis confertur.

R. *Sanctitas Sua* (Bened. XIV) *iussit responderi sequenti Instructione:*

« Officium parochi est antequam ad Baptismum conferendum accedat, diligenter ab » iis, ad quos spectat, sciscitari quem vel quos » elegerint, ut baptizatum de Sacro Fonte suscipiant, debent enim eorum nomina in libro » describere, et insimul animadvertere, ut unus » tantum, sive vir, sive mulier, vel ad summum » unus et una baptizatum de baptismo suscipiant: uti conceptis verbis statutum fuit a » Concilio Tridentino Sess. 24 de Reformatione » Matrimonii Cap. 2.

» Ex vetustissima Ecclesiae consuetudine ad » sacram et salutarem ablutionem celebrandam » patrini adhibentur, qui etiam sponsores, susceptores, seu fideiussores a scriptoribus rerum divinarum vocantur, iuxta adnotata in » Cathechismo Concilii Tridentini ad Tit. de » Baptismi Sacramento paragr. 25; et si fides » praestanda est scriptori satis erudito, Ioseph » videlicet Vicecomiti in suo tractatu de Baptismi ritibus et caeremoniis Lib. 1 Cap. 30, » mos hic adhibendi patrinos in Baptismo initium habuit a temporibus Apostolorum, et » eorum munus est spirituales filios perpetuo » commendatos habere; atque in iis, quae ad » christianae vitae institutionem spectant, curare » diligenter ut illi tales se in omni vita praebeant, quales eos futuros esse patrini ipsi » solemni caeremonia spoponderunt.

» Spiritualis quoque regeneratio, quae fit » per Baptismum, quodammodo similis est » generationi carnali, et quemadmodum in » generatione carnali parvulus nuper natus indiget nutrice, et pedagogo, ita quoque in regeneratione spirituali oportet, ut aliquis sit, » qui fungatur vice nutricis, et pedagogi, filium suum spiritualem instruendo in iis, » quae pertinent ad Fidem, et vitam christianam, iuxta claram D. Thomae doctrinam » 3. part. quest. 67. Art. 7.

» Ex quibus omnibus nemo est qui non videat, haereticum non posse fungi officio patrini in Baptismate, quod confertur filio catholicorum; et quando solus haereticus esset, qui » id praestare posset, conferendum potius esse » Baptisma sine patrino, cum patrinus non sit » de necessitate Sacramenti, uti prosequitur » D. Thomas loco citato in responsione ad 2. » Et quis enim sibi umquam suadere poterit, » haereticum velle puerum instruere in Fide » catholica cui ipse adversatur?

» Communis haec est scribentium opinio: » sic enim docent Thomas a Iesu *De conversione Gentium* lib. 8 paragr. 4 in fine

» pag. 557.; Verricell. *De Apostolicis Missionibus* tit. 6 *de Baptismo* quaest. 125 n. 1 et » seq.; Castro Palao Operum Moralium Tom. 4 » Tract. 19 Disput. unic. punct. 11 num. 7 » et seq.; Azorius *Instit. Moral.* Tom. 1 lib. 8 » Cap. 11 quaest. 9; Diana in Editione coor- » dinata Tom. 1 Resolut. 94 num. 3.

» Et inter eos, qui sacris Urbis Congrega- » tionibus interfuerunt, et iuxta opiniones in » eis retentas scripserunt, recenseri possunt hoc » ipsum asserentes Cardinalis de Lugo *De virtute Fidei* disput. 14 sect. 5 num. 162. » Cardinalis Albitius *De Inconstantia in Fide* » Cap. 18 n. 25 et seq.

» Additur quod si iuxta antiquam Ecclesiae » disciplinam publici poenitentes ab officio pa- » trinorum excludebantur, multo magis ex- » clusi ab eo munere dici debent haeretici veluti » bene ponderant Martene *De antiquis Ecclesiae* » *ritibus* Part. 1 lib. 1 Art. 16 num. 13 in fine: » Vicecomes in cit. opere *De Ritibus Baptismi* » lib. 1 Cap. 33; qua de casa statutum legi- » mus in Concilio Rhemensi habito anno 1583, » et relato a Natale Alexandro in *Theologia* » *Dogmatica, et Morali* tom. 1 lib. 2 *de Sacramento Baptismi* Cap. 6 regul. 6, ut sa- » cerdos baptizans clara voce roget patrinum, » et matrinam numquid velint vivere ac mori » in Ecclesia Catholica Apostolica Romana, et » abnuentes, ab officio suscipiendi repellat.

» Et licet a Laymanno dicatur, patrinos » amplius non curare de praedicta susceptorum » institutione, unusquisque tamen facili negotio » percipere poterit, aliud esse quod patrini non » curent, aliud quod non teneantur curare. » Tenentur etiam hodie ad id praestandum, » si carnales parentes id facere negligant, uti » docet D. Thomas loco citato Art. 8 in cor- » pore, ubi postquam inquit unumquemque » obligari ad faciendum id quod facere promi- » sit, ad rem ita subdit: *ubi nutriuntur,* loqui- » tur de pueris baptizatis inter catholicos chri- » stianos, *satis possunt ab hac cura excusari,* » loquitur de patrinis, *praesumendo quod a suis* » *parentibus diligenter instruantur. Si tamen* » *quocumque modo sentirent contrarium, tene-* » *rentur secundum suum modum saluti spiri-* » *tualium filiorum curam impendere;* quod » ipsum docetur a Sylvio in notis ad hunc » D. Tomae articulum *§. Coeterum* etc.

» Et qui secus agit, se peccati reum fateri » debebit: unde in formula confessionis apud » Martene *De Antiquis Ecclesiae ritibus* lib. 1 » punct. 2 ordine 3 ita legitur: *Filiolos meos,* » *et filiolas, quos in Baptismo Christi susce-* » *pi, et omnes mihi subiectos, fidem Sanctae* » *Trinitatis non docui, nec orationem Domi-* » *nicam, nec Symbolum, nec bona opera, sicut* » *Deus praecepit, et sicut Deo pro ipsis spo-* » *pondi, meque facturum esse promisi.*

» Supramemoratus Verricellus in suo Tra- » ctatu *De Apostolicis Missionibus* tit. 6 *de* » *Baptismo* quaest. 125 num. 4 et 5 probat, » solam indignationem, quantumvis gravem, » haereticorum, nullatenus sufficere, ut haere- » tici possint esse patrini in Baptismate, de » quo nunc agitur, sed oportere ut propriae » vitae periculum, aut aliud grave malum oc- » currat imminens ob haeretici patrini repulsam, » ut parochus eum admittens a culpa excuse- » tur: laudatque Patres Missionarios Ordinis » Minorum, qui ut occurrant malo, cui fideles » Albanenses sunt expositi, quando repellunt » turcas ab officio patrini, sic rem componunt » curando videlicet, ut infans baptizandus su- » per humerum collocetur, vel ab aliquo chri- » stiano manibus substineatur, ne turca vi- » delicet eum tangat; et quamvis putet se fun- » gi munere patrini, revera tamen dicto mu- » nere non fungatur; sed Albana Synodus ha- » bita anno 1703 part. 2 Cap. 2 ita sanxit: » *Detestabilem quoque consuetudinem infideles* » *sive schismaticos admittendi ad patrini mu-* » *nus obeundum, Episcopi severioribus poenis* » *vindicabunt.*

» Ex quibus omnibus inferre licet, non » posse infideles, haereticos, aut schismaticos » esse patrinos in Baptismate, quod confer- » tur filiis catholicorum: quod ipsum statutum » legimus in Rituali Romano ad Tit. *De Pa-* » *trinis,* ubi haec habentur: *sciant praeterea* » *parochi ad hoc munus non esse admittendos* » *infideles, aut haereticos.*

» Quid autem dicendum erit de catholicis, » an videlicet esse possint patrini in Bapti- » mate, quod confertur filiis haereticorum? » Catholicus quippe sponsionem faciens pro » baptizati educatione in fide catholica lauda- » biliter spondet. Nonnulli putant posse catho- » licum esse patrinum, si baptismus ritu ca- » tholico conferatur. Ita scribunt Azorius *Instit.* » *Moral.* tom. 1 lib. 8 cap. 11 quaest. 9. » Diana in editione coordinata tom. 1 reso- » lut. 98 de Baptismo num. 4; at tutius est, » quod catholici abstineant, vel quia apud hae- » reticos, et schismaticos baptisma confertur » ritu haeretico, aut schismatico, veluti ad rem » ponderat Cardinalis De Lugo *De virtute Fidei* » disput. 14 sect. 5 num. 162; aut quia ca- » tholicus fungens munere patrini in Baptismo » haereticorum, licet interius spondeat de fa- » cienda instructione in Fide Catholica, exterius » tamen spondere videtur de instructione fa- » cienda in haeresi, cum interrogatus censeatur » respondere iuxta voluntatem et intentionem » ministri haeretici interrogantis; quod utique » absonum est, et a dogmate catholico alie- » num, quemadmodum bene argumentatur Ca- » stro Palao, tom. 4 tract. 19 disput. unica » punct. 1 num. 9 ».

605

Ex Litt. Ap. Bened. PP. XIV. *1 Augusti 1744* (AD EPISCOPOS ET MISSION. ALBANIAE) — Quod Provinciale Concilium Albanum Provinciae Vestrae, VV. FF. dilecti filii, anno 1703 sub fel. rec. Clemente Papa XI Praedecessore nostro celebratum, inter cetera, Canone tertio sanctissime statuerat, nimirum ne turcica seu mahumetana nomina sive parvulis sive adultis in Baptismate imponerentur; neve christifideles turcicis seu mahumetanis nominibus, quae nunquam sibi imposita fuerant, ob quamcumque vel tributorum exemptionem et immunitatem, vel liberi commercii commodum, vel evitandarum poenarum causam se nuncupari paterentur: id ipsum, inter cetera, Nos quoque commendantes confirmavimus ac servandum praecipimus in nostra encyclica epistola cuius initium est *Inter omnigenas* etc.

606

Ex Instr. S. C. S. Officii *1763* (AD PRAEF. MISS. TRIPOL.) — Qualora nel Battesimo di un figliuolo nato da genitori cattolici intervenga qualche eretico in qualità di padrino unitamente con un cattolico, si avverte il P. Prefetto che ei non debba ciò in conto alcuno permettere, non solo perchè la pluralità dei padrini è vietata espressamente dal Tridentino, ma perchè dal Rituale e dal Catechismo Romano è espressamente interdetto un tale officio agli eretici per la ragione che i padrini « *spirituales filios suos quos de baptismi fonte susceperunt opportune docere teneantur.* » Così oltre questa obbligazione fanno anche la figura di osservanti e di fideiussori promettendo che il rigenerato osserverà nella età adulta quella fede che ha professato. Questi fini della Chiesa non solo non si adempiscono dall'eretico, ma egli stesso viene tacitamente ad irridere colle sue risposte varii di quelli articoli che come eretico non ammette, benchè per parte sua gli ammetta il padrino cattolico. Il missionario pertanto quando non possa schivare l' intervento dell' eretico dovrà prima dichiarare con esplicita designazione che il cattolico fa unicamente l' ufficio di padrino, onde l' altro venga ad esser presente tamquam *testis* non tamquam *patrinus*, e procurerà che nei registri dei battezzati si noti in coerenza la sola persona del patrino cattolico. Che se poi tant'oltre giungesse l'eretico che volesse espressamente esercitare quest' officio, dovrà allora astenersi dall' amministrazione del Sagramento, senza mettersi in pena della profanazione che potrebbe commettersi amministrandosi da un sacerdote scismatico o da un protestante, perchè a questo non vi coopera il ministro cattolico, laddove ammettendosi per patrino un eretico non si evita la profanazione del Sagramento, e si viene a concorrere ed a cooperare all' altrui peccato, il che non è mai permesso.

607

Ex Litt. S. C. de Prop. Fide *1774* (AD VIC. AP. SUTCHUEN.) — Cum nulla ratio gravis appareat, ob quam diversis temporibus conferendi sint catechumenis Baptismus et sal, tui muneris erit ac vigilantiae, ut missionarios moneas ad sedulo fideliterque praestanda quae circa hoc Sacramentum Rituali Romano praecipiuntur, dummodo nullam habeas causam praecipuam vel necessitatem diversimode agendi.

608

Ex Instruct. S. C. de Prop. Fide. (AD MISSION. LOANGHI; DE MANDATO PII PP. VI IN CONG. GENERALI S. OFFICII 27 IULII 1775) — Quomodo (quaeritis) se gerere debeant (missionarii) cum parentes infideles suos filios baptizandos ad ecclesiam longe positam deferri nolunt; et an hoc casu, vel alio quolibet haud praeviso, Baptismi caeremonias omittere aut differre, ac etiam aqua communi uti possint. In primis vos serio monitos voluit, (Sanctitas Sua) ne sacro lavacro abluatis infantes parentum infidelium nisi vobis ex circumstantiis prope certum appareat, quod iidem infantes, postquam adoleverint, sint in christiana religione educandi (excepto tamen ab hac regula casu periculi imminentis mortis ipsorum infantium), ne tantum Sacramentum profanari contingat, quod sane eveniet, si homines effecti filii Dei per sacrum regenerationis lavacrum, et pro eius cultu indelebili caractere obsignati, efficiantur postea una simul daemonum mancipia, et sacrilegi idolorum cultores.

Hoc praenotato ad primum dubium quod attinet, profecto ignorare non potestis fuisse a primis saeculis in more positum in Ecclesia, ut Sacramentum Baptismi nonnisi in ecclesiis, vel in sacris aedibus divino cultui dicatis conferri possit, excepto casu necessitatis.

Exposuistis in his partibus frequenter contingere, quod infideles non permittant, quod eorum parvuli ad suscipiendum baptismum ad ecclesiam deferantur. Ne in hac re a sanctissimis Ecclesiae institutis recedatur, omnem curam adhibere debebitis, ut parentes ipsi ab hac sua irrationabili contradictione recedant; quod si id vestris persuasionibus, et monitis non obtinebitis, tunc vobis persuadere poteritis rem esse deductam ad casum necessitatis: impossibile enim erit hos infantes baptizare, obsistentibus parentibus in quorum sunt potestate. Proinde tunc vobis licitum erit iis infantibus baptismum conferre extra ecclesiam, et in privatis domibus, vel ubi a parentibus vobis permissum erit, omissis sacris ritibus, et caere-

moniis, animo tamen retento eas supplendi in ecclesia quamprimum hoc fieri permissum erit. Si vero praevideatur, quod parentes infantium in eorum pertinacia manentes nunquam assensum suum sint praestituri, ut neque decursu temporis infantes sui ad ecclesias pro supplendis caeremoniis deferantur, tunc satis erit, ut in ipsis privatis domibus ritus et caeremoniae consuetae per Rituale praescriptae in actu collationis Baptismi adhibeantur, aqua, si fieri poterit, per vos benedicta, quod facile praestare poteritis. Tunc enim nulla causa subesse poterit parentibus puerorum, ut ad haec peragenda impedimentum afferre debeant. Potius est enim, ut laudabilis consuetudo, quae tantum concernit maiorem ergo hoc Sacramentum decentiam et reverentiam, celebrandi baptismum in ecclesia, omittatur, quam ut priventur parvuli baptizati non exiguis spiritualibus bonis, quae ex adhibitis super eos sacris caeremoniis in eorum animabus ex Ecclesiae institutis multipliciter derivantur.

Si vero indomita parentum infidelium pervicacia eo usque perveniet, ut vel praetextu angustiae temporis, vel ex aliis causis non permittant, ut sacrae baptismi caeremoniae neque in ipsorum privatis domibus adhibeantur, tunc etiam omitti poterunt: melius enim est, ut parvuli baptizati bonis spiritualibus non necessariis, quae proveniunt ex caeremoniarum usu, destituantur, quam ex omissione necessarii regenerationis lavacri eorum animae in aeternum pereant. Curabitis tamen capere quamcumque occasionem, si quae aliquando vobis se offerat, supplendi omissas caeremonias, quod facile vobis evenire poterit, saltem quando pueri baptizati effecti fuerint compotes sui, ac proinde constituti in sua libertate.

609

Ex Instruct. S. C. de Propag. Fide *11 Sept. 1779* (AD EP. SCODREN.) — Nè parimenti si può approvare che fuori de' casi nei quali non possa differirsi ai bambini il Battesimo senza pericolo della lor morte, e non possano i medesimi senza egual pericolo essere portati alla chiesa, vadano i parrochi a battezzare nelle case dei genitori: pratica riprovata anche dal sopracitato Concilio Albanese (parte II. cap. II. *de Baptismo*); non potendosi comprendere come non vi sia difficoltà di portarveli pubblicamente per supplire alle sagre cerimonie, e solo s' incontri ostacolo per portarli a ricevere il Sagramento secondo le leggi e il rito della s. Chiesa. Neppur veggo il motivo perchè debbano escludersi dall' officio di padrini i consanguinei del bambino e dei suoi genitori, quandochè è ben noto che per l' assistenza prestata al compimento delle sagre ceremonie, quando realmente non si amministri il Sagramento del Battesimo, il preteso padrino non contrae alcuna vera cognazione spirituale nè col preteso figliano, nè con i genitori di lui.

610

S. C. de Prop. F. – C. G. *28 Novembris 1785* — ARCHIEP. ANTIBAREN. — Se abbia ad interloquirsi nell' uso che hanno i parrocchiani di Spizza, i quali sono più distanti dalla chiesa, di far battezzare i bambini nelle proprie case.

R. Si periculum adest quod infantes in via periclitentur, tolerandum esse morem ut eisdem Baptismatis Sacramentum domi administretur; remoto tamen periculo, et postquam Baptismum receperint, adferantur ad ecclesiam pro supplendis sacris caeremoniis.

611

S. C. de Prop. Fide – C. P. PRO SIN. *21 Ianuar. 1789* — 1. An extra casum urgentis necessitatis, seu extra periculum imminens licite possit sacerdos simpliciter abluere infantes vel adultos, omissis omnibus Baptismi caeremoniis.

2. An id saltem permitti possit sacerdoti suspenso, vel etiam interdicto, ac tantum approbato pro decumbentibus et aegrotis.

3. An in locis ubi non est ecclesia seu oratorium commune liceat sacerdoti solemniter, idest, adhibitis omnibus caeremoniis in Rituali Rom. praescriptis, baptizare liberos christianorum in eorum domibus privatis.

4. An id pariter illi liceat ubi quidem est ecclesia aut domus orationis, sed ista distant, et ad eam infantes suos deferre nolint parentes ne quid ipsis ex aeris intemperie accidat mali, quod supra modum reformidant annamitae.

R. Ad 1. Non posse. Verumtamen non solum imminens periculum mortis esse posse causam legitimam omittendi solemnitates Baptismi, verum etiam aliam quamcumque rationabilem et gravem quae impediat earumdem solemnitatum administrationem, ut ex. gr. si tempus omnino deficiat, si instet periculum a paganis, si sacerdos non habeat neque commode habere possit oleum cathecumenorum, s. chrisma, sal benedictum aliaque necessaria pro perficiendis iisdem solemnitatibus. In his autem casibus monendum esse missionarium quod si non omnes sed solum aliquas caeremonias Baptismi adhibere possit, eas adhibeat; ac deinde cum tempus et occasio opportuna adfuerit, easdem caeremonias, vel omnes vel quas omisit, in ecclesia vel oratorio supplere teneatur.

Ad 2. Sacerdotem suspensum et interdictum nullo unquam tempore administrare posse Baptismum cum solemnitatibus, sed, quando propter necessitatem debeat baptizare, baptizet private.

Ad 3. Non solum licere, sed debere.

Ad 4. Ne in hac re a sanctissimis Ecclesiae institutis recedatur, omnem curam adhibere debet missionarius ut parentes ab hac sua irrationabili contradictione recedant; quod si suis persuasionibus et monitis nihil proficiat, tunc sibi persuadere poterit rem esse deductam ad casum necessitatis; impossibile enim erit hos infantes baptizare, repugnantibus parentibus in quorum sunt potestate. Proinde tunc licitum erit iis infantibus Baptismum conferre extra Ecclesiam et in privatis domibus, vel ubi a parentibus permissum erit, omissis sacris ritibus et caeremoniis, animo tamen ea supplendi in Ecclesia quamprimum hoc fieri permissum erit. Si vero praevideatur quod parentes infantium neque decursu temporis infantes suos ad Ecclesiam pro supplendis caeremoniis deferri permittant, tunc satius erit ut in ipsis privatis domibus ritus et caeremoniae per Rituale Romanum praescriptae in actu collationis Baptismi adhibeantur. Potius enim erit ut laudabilis consuetudo, quae tantum concernit maiorem erga hoc Sacramentum decentiam et reverentiam, celebrandi Baptismum in ecclesia, omittatur, quam ut priventur parvuli baptizati non exiguis spiritualibus bonis quae ex adhibitis super eos sacris caeremoniis ab Ecclesia institutis in ipsos derivantur.

612

S. C. de Prop. Fide - C. P. PRO SIN. *16 Ianuar. 1797.* VIC. AP. TUNK. OCCID. — Indigenae sacerdotes nec non plures missionarii europaei, ad uniformitatem servandam, et quandoque ob multitudinem occupationum, inter baptizandos adultos, solent uti caeremoniis pro infantium Baptismate praescriptis.

R. Servandum omnino praescriptum Ritualis Romani, praeterquam in casu necessitatis. *(V. n. 613).*

613

S. C. de Prop. F. - Ex Aud. SSmi. *30 Ianuar. 1803* — SSmus instante VIC. AP. TUNK. OCCID. Apostolica auctoritate ac indulgentia, declaravit servari posse consuetudinem, quam in Tunkino vigere expositum est, utendi in baptizandis adultis caeremoniis pro infantium Baptismate praescriptis, ubi id rationabilis necessitas, vel temporis angustia ad caeteras sacri ministerii functiones explendas, seu nimia missionariorum defatigatio exigat.

614

S. C. de Prop. F. - C. P. PRO SIN. *27 Ian. 1805* — Posse sed non debere (missionarios) occasione qua infantes in periculo mortis constitutos in privatis locis baptizant, adhibere, si tempus ferat, omnes caeremonias quae in Rituali Romano pro baptismo solemni praescribuntur.

615

S. C. de Prop. Fide - C. P. PRO SIN. *14 Ian. 1806* — VIC. AP. SUTCHUEN. — Quidam sacerdotes conferendo Baptismum adultis vel etiam infantibus quorum capilli ita densi sunt ut Chrismatis unctio in vertice capitis vix fieri seu cutem attingere queat, eam frontis summitatem vel aliam capitis partem inungunt quae capillitium prope contingit, verticem intelligentes moraliter pro tota calva. Alii vero praemonent ut in baptizandorum vertice locus saltem radatur, in quo unctio fieri commode possit, quod quidem non sine incommodo fieri solet, praesertim in infantibus. Quoad mulieres autem adultas, quae decenter radi non possunt, matrina ipsa crines verticis dividit ita ut pateat quaedam cutis lineola, atque ibi fit unctio in modum crucis unde vix tantillum sacri Chrismatis possit attingere cutem, sed fere totum crinibus imponitur.

R. Unctionem peractam eo quo exponitur modo sufficere in collatione Baptismi.

616

Ex Instr. S. C. de Prop. Fide - *13 Febr. 1806.* — (AD VIC. AP. TUNK. ORIENT.) Sale a catechumenis in collatione Baptismi praegustato, etsi ieiunium frangi videatur, adhuc tamen nullum dubium est quin ad sacram Communionem, suscepto Baptismate, admitti possint, imo vero debeant: ita omnino Ecclesia, in cuius potestate est a generali lege ieiunii eucharistici, ab ipsamet iis inducta qui extra mortis periculum sacram Communionem recipere cupiunt, in peculiaribus casibus dispensare, in Rituali Romano praescribente, ubi ritum tradit quo Baptismus adultis conferendus est.

617

S. C. de Prop. Fide C. P. PRO SIN. — VIC. AP. SIAM. — *30 Aprilis 1808.* — Non est liturgia in lingua vernacula, nec rituale, nisi quod attinet ad solemnem administrationem Baptismi adultorum, quod in linguam vernaculam translatum est. Circa interrogationes, fiunt in lingua vernacula; circa vero documenta et quaedam alia, est mihi dubium utrum possim legitime uti lingua vernacula. Ratione timoris, soleo uti utraque, tum latina, ut non utar licentia quam non habeo, tum vernacula ut intelligar a recipientibus et adstantibus. Circa quod supplico EE. VV. decernere quid in posterum facere debeam.

R. Scribendum Vicario Apostolico Siamensi Baptismum in Ecclesia latina administrandum esse idiomate latino, iuxta Rituale Romanum.

Caeterum, nihil obstare quominus lingua vernacula explicentur ea omnia quae pertinent ad ipsum Sacramentum Baptismi.

618

S. C. de Prop. F. – C. G. *1 Aprilis 1816* BARDS TOWN (Louisville) — An (cum valde difficile hic sit invenire patrinos quales Ecclesia requirit) Baptismus licite conferatur sine patrinis.

R. Si patrini haberi non possunt, absque patrinis non necessariis necessarium Baptisma conferendum.

619

S. C. SS. Rit. *23 Sept. 1820* — CALAGURITANA — Parochus in casu necessitatis periclitantem puerum, stola violacea indutus, domi baptizavit, eique S. Chrisma, et Oleum sanctum quod secum detulit, imposuit, prout in Rituali Romano. Quaeritur: an bene, vel male se gesserit in casu unctionis extra Ecclesiam?

R. Parochum male se gessisse, baptizando cum stola violacea, et liniendo puerum periclitantem extra ecclesiam, oleo etiam Catechumenorum. In casu enim necessitatis, iuxta Ritualis praescriptum, omnia sunt omittenda quae Baptismum praecedunt, quaeque postmodum supplenda sunt in ecclesia, ad quam praesentandus est puer cum convalescit.

620

S. C. SS. Rit. *27 Augusti 1836* – RHEDONEN. — 1. Quaenam servari debent caeremoniae et preces, quae supplendae sunt adulto catholico, valide post nativitatem baptizato, sed omissis caeremoniis quae, iuxta Rituale, Baptismum praecedere vel sequi debent: an illae quae in Rituali assignantur pro Baptismo adultorum, vel pro Baptismo infantium? — 2. Quae ex his caeremoniis servari debent, quum adultus, ab haeresi ad fidem catholicam conversus, baptizandus est sub conditione, ob dubium fundatum de validitate Baptismi a ministro haeretico collati?

R. Ad 1. Caeremoniae et preces serventur quae in Rituali assignantur pro Baptismo infantium. — Ad 2. Quatenus supplendae sint et supplendae credantur caeremoniae, ut in dubio, illae supplendae sunt quae pro adultorum Baptismo sunt praescriptae.

621

S. C. de Prop. Fide – C. P. PRO SIN. *19 Iulii 1838*. Se abbia a commendarsi che si premetta alla Confessione, la quale è di assoluta necessità, il supplire alle cerimonie non essenziali omesse nell' amministrazione del s. Battesimo.

R. Magis convenit ut omissae in Baptismo caeremoniae prius suppleantur, quam baptizatus si indigeat, sacramentaliter confiteatur.

622

Ex Litt. S. C. de Prop. Fide *26 Iulii 1845* (AD VIC. AP. PONDICHERIEN.) — Ad dubium liturgicum super adultarum Baptismate mulierum quod attinet, hic servandus ordo: post secundam nimirum genuflexionem electae, legatur unica oratio *Deus Abraham,* etc., absque exorcismis; post tertiam, sine oratione, quae non adest pro feminis, duo recitentur exorcismi, nempe *Exorcizo te,* etc., et *Ergo, maledicte diabole,* etc., qui prioris exorcismi post primam genuflexionem continuatio sunt, ac desinunt per verba *quod nos fronti eius damus,* etc. Post haec autem legatur oratio *Æternam,* etc., quae utriusque sexus baptizandis fidelibus communis est.

623

Ex Litt. S. C. de Prop. Fide *28 Aprilis 1846* (AD VIC. AP. TUNK. OCCID.) — Ad removendam omnem ambiguitatem, ac petitionibus tuis annuens, Sanctitas Sua, ad Sinenses finitimasque sive orientales regiones, Constitutionem s. m. Pauli III extendere dignata est, ita ut eiusdem sanctiones, quoad Indorum etiam Baptisma, tuto e nunc in Missione ista servare liceat (1).

624

S. C. S. Officii *11 Dec. 1850* – VIC. AP. SANDWIC — Lisant dans la rubrique qui précède la manière de suppléer les cérémonies du Baptême: « Si vero ob multitudinem baptiza» torum, ut in India et novo orbe, quandoque » contigit, in singulorum baptismo praescripti » ritus adhiberi non possunt, tunc vel pluribus » simul adhibeantur, vel, si urget necessitas, » omittantur; » nous avons cru pouvoir adopter la conduite qui suit: . . . . 1. Pour le cierge

(1) In Const. Pauli PP. III pro Indiis Occidentalibus an. 1537 quae incipit *Altitudo divini consilii* haec habentur: « Statuimus ut qui in posterum, extra urgentem necessitatem, sacrum Baptisma ministrabunt, ea » observent quae a dicta Ecclesia observantur, onera» tis super hac tali necessitate conscientiis eorum, » extra quam quidem necessitatem in sacro Baptismo » haec quatuor observentur; primum, aqua sacris actio» nibus sanctificetur; secundum, catechismus et exor» cismus fiat singulis; tertium, sal, saliva, capella et » candela ponatur duobus vel tribus pro omnibus utrius» que sexus tunc baptizandis; quartum, Chrisma pona» tur singulis in vertice capitis, et oleum catechume» norum ponatur super cor viri adulti, puerorum et » puellarum; adultis vero mulieribus ponatur in illa » parte quam ratio pudicitiae demonstrabit. »

Collectanea S. C. de Prop. Fide.

qui n'est pas toujours de cire et qui n'est pas non plus toujours allumé, nous disons au pluriel : *Accipite lampadem* etc.

2. Avant de commencer la cérémonie du Baptême nous faisons mettre les catécumènes à la porte de l'eglise sur deux rangs, les homme à droit, les femmes à gauche. Dans certaines localités soit à cause des hérétiques, soit a cause de la pluie, ou de toute autre raison, nous faisons dans l'eglise même les cérémonies que d'après les rubriqués nous devrions faire dehors.

3. Quand nous n'avons que quelques personnes a baptiser nous suivons le Rituel aussi exactement que nous est possible.

R. Ad 1. Stent Rituali Romano. Quoad pluralitatem, Affirmative; quoad cereos, sint accensi, et curent, si fieri potest, ut sint ex cera.

Ad 2. Gravibus de causis posse fieri caeremonias, de quibus agitur, intra ecclesiam, sed Vicarius Ap. diligenter advertat ne inter causas graves facile adnumeret contemptum haereticorum.

Ad 3. Commendari praxim de qua agitur; hinc regula generalis esto: semper inhaerendum caeremoniis in Rituali contentis; quod si impediente causa gravi non possunt omnes, adhibeantur saltem illae quae possunt in casu adhiberi.

625

S. C. S. Officii *12 Febr. 1851* – Vic. ap. Coreae — Licitum sit mihi in posterum absque scrupulo dare Baptismum adultis, utendo, propter defectum temporis et nimiam defatigationem, caeremoniis pro pueris assignatis, sive sint pauci sive multi.

R. Stet Rituali Romano.

626

S. C. SS. Rituum *18 Novem. 1852* – Tunk. Occid. — 1. Benedictio salis in Baptismo estne benedictio proprie dicta an vero exorcismus? Ratio dubitandi est quia incipit per verbum *exorcizo.*

2. Si diaconus solemniter baptizet, quaenam omittenda sunt rigorose, et necessario supplenda a sacerdote?

R. Sanctitas Sua rescribendum mandavit: Ad 1. Iuxta Rituale appellanda *benedictio.* Ad 2. Si legitime ac de mandato baptizet, omnia de more perficiat quin aliquid sit a sacerdote supplendum.

627

S. C. de Prop. Fide – C. P. pro Sin. *21 Ian. 1856* – Per verba (Ritualis) *Patrino infantem tenente* haud susceptio absoluta requiritur, cum *tenere* aeque intelligatur ac sufficiat, si patrinus, ut in more est, physico contactu infantis iungat se cum eo cuius manibus ille tenetur, et ad aquae infusionem comitetur deferentem, quin opus sit ut patrinus vel matrina tantum, amoto deferente, infantem suas in manus excipiens, sacerdoti baptizandum exhibeat.

628

S. C. SS. Rituum *16 Martii 1861* – S. Iacobi de Chile — An, ubi viget consuetudo, liceat Baptismi Sacramentum solemniter administrare in sacristia Cathedralis?

R. Negative, nisi adsit rationabilis causa ab Archiepiscopo approbanda.

629

S. C. S. Officii *10 April. 1861.* Vic. Ap. Tchely Meridio-Orient. — Quibusdam missionariis dubium est: 1. An adultis infirmis, quando ad capellam publicam nunquam posse deferri prevideatur, solemnis baptismus conferri possit et debeat. — 2. Aut quando a christianis baptizati sunt, an iisdem baptismi caeremoniae possint et debeant suppleri domi. — 3. An extra casum urgentissimae necessitatis alia Sacramenta, etiam Poenitentiae, nondum domi vel in templo suppletis caeremoniis, administrare liceat. — 4. An in baptismo solemni domi collato, vel in eius supplendis caeremoniis servandi sint omnes ritus qui in Rituali Romano praescribuntur.

R. Ad 1. In Baptismo domi conferendo ob imminens mortis periculum, omissis caeremoniis quae Baptismum praecedunt iuxta rubricam Ritualis, illae poterunt adhiberi quae baptismum subsequuntur. — Ad 2. Affirmative. — Ad 3. Affirmative. — Ad 4. Posse et teneri uti illis caeremoniis quibus possunt uti.

630

S. C. S. Officii *2 Maii 1866.* – Nel conferire il Battesimo nell' Hu-nan a quegli adulti sui quali nel Sutchuen sono stati già praticati gli esorcismi e le cerimonie fino all' ammissione del sale nella bocca, debbono sopra di essi ripetersi i detti esorcismi e cerimonie?

R. Collationem baptismi adultorum, de quibus in casu, non posse nec debere seiungi a caeremoniis praescriptis iuxta Rituale Romanum.

631

S. C. de Prop. Fide – C. G. *12 Ian. 1869*

1. Se e quale istruzione debba darsi ai Vicarii Apostolici dell' India circa l' uso di ammettere gli eretici all' ufficio di patrini nel Sacramento del Battesimo.

2. Se debbasi dare alcuna istruzione ai medesimi riguardo alla imposizione dei nomi in questo Sacramento.

R. Ad 1. — Detur decretum Concilii Trid. Sess. XXIV. c. 2 de Reformat.

Ad 2. Servetur Constitutio Benedicti XIV. *Omnium sollicitudinem* et Rituale Romanum.

In Const. Omnium sollicitudinum *(12 Septembris 1744) legitur:* « Curent quantum fieri » potest missionarii ut iuxta laudabilem Ec» clesiae consuetudinem semper imponatur bapti» zando a baptizante nomen alicuius Sancti in » Martyrologio Romano descripti, omnino inter» dictis nominibus idolorum vel falsae religio» nis poenitentium, quibus gentiles utuntur et » neophyti hactenus appellari consueverunt, an» tequam per Baptismum essent divinae gra» tiae renati. »

632

Ex Instr. S. C. de Prop. Fide *8 Sept. 1869* (AD VICARIOS AP. IND.) Ad omnes Vicarios Ap. iusserunt EE. PP. responsionem S. Congregationis datam Vicario Ap. Siamensi an. 1808 super interogationibus in lingua vernacula in Sacramento Baptismi adhibitis *(V. n. 617)*. Quod attinet ad caeremonias Baptismi supplendas in hoc Sacramento conferendo iis qui ab haeresi convertuntur, stent Vicarii Ap. et missionarii praescriptionibus Ritualis Rom. de Sacram. Bapt. Tit. II. Cap. IV. n. 16, et Constitutioni Bened. XIV. *Inter omnigenas* (1). — Quoad abusum admittendi haereticos ut patrinos in Sacramento Baptismi, S. C. iussit in memoriam revocari omnibus Vicariis Ap. decretum Sacri Concilii Trid. Sess. XXIV. de Reformat. Ut omnis controversia tollatur quae in quibusdam Vicariatibus exarsit circa nomina quae in Baptismo imponi possint, cautum est ut servetur Constitutio Bened. XIV. *Omnium sollicitudinem (V. n. 631)* et Rituale Romanum, quibus locis de impositione nominum sermonem habent.

633

S. C. SS. Rituum *4 Sept. 1875.* – In baptismo parvulorum Rituale praecipit ut sacerdos digito accipiat de saliva oris sui et tangat aures et nares infantis; in baptismo autem adultorum pollicem ad id adhiberi praecipitur. Quaeritur num in baptismo quoque parvulorum in casu adhibendus est pollex; an potius digitus (index) ut literatim exprimit rubrica.

R. Affirmative ad 1. partem; negative ad 2.

634

S. C. S. Officii *2 Aprilis 1879* — EP. NOTTINGHAMEN — 1. An liceat sub conditione baptizare publice, et cum suis caeremoniis parvulos rationis expertes, qui in protestantismo dubie et sine caeremoniis iam baptizati, sub conditione baptizari debent.

2. An, si liceat, oporteat etiam sub praecepto huiusmodi parvulis sacras caeremonias adhibere in baptismo conditionato.

3. Quatenus affirmative, quid faciendum de permultis huiusmodi qui fere passim iam per multos annos in pueritia sub conditione sine caeremoniis iam baptizati sunt?

R. Ad 1. Baptismum sub conditione parvulis, de quibus in precibus, in casu administrandum est secreto, et cum caeremoniis in Rituali Romano praescriptis.

Ad 2. Provisum in 1.

Ad 3. Dissimulandum; quod si quis petat, remittitur prudenti arbitrio R. P. D. Ordinarii.

635

Ex Litt. S. C. S. Officii *9 Maii 1879.* Il dubbio proposto da Mons. Vescovo di Samosata e Vicario Ap. della Cocincina, se cioè possa tollerarsi il costume introdotto fra i missionarii di fare ai neofiti le interrogazioni relative al Sagramento del Battesimo prima in latino e quindi in lingua annamita per intelligenza dei medesimi, alle quali i padrini e madrine rispondono nella stessa lingua annamita, questi Emi Inquisitori Generali hanno risposto: *Praxim de qua agitur posse servari.*

636

S. C. SS. Rituum *21 Iunii 1879.* — PRAEF. AP. MADAGASCAR. – Utrum tolerari possit usus interrumpendi caeremonias Baptismi solemnis adultorum, ad explicandas vernacula lingua hasce caeremonias.

R. Negative.

637

S. C. S. Off. *23 Aug. 1880* — Utrum liceat in Baptismatis collatione interrogationes lingua vulgari facere; vel saltem dictas interrogationes primo latine factas, dein in vulgarem linguam vertere, ut ab adulto baptizando intelligantur, vel a patrinis et matrinis, si agitur de Baptismo infantium.

R. Quoad primam partem: Non expedire. Quod secundam: Affirmative.

---

(1) In dicta Const. ita legitur: « Videant autem » ne forte inanes aut leves timendi causae illae sint, » quae passim afferuntur, pro omittendis in Baptisma» tis administratione caeremoniis a Rituali Rom. prae» scriptis; quas etiam, quum ex veris gravibusque cau» sis praetermitti contingat, primo quoque tempore » suppleri curabunt. Neque enim sine gravi peccato » negliguntur tam magni ponderis, tantaeque antiqui» tatis ritus, atque ad reverentiam Sacramento conci» liandam maxime necessarii. »

638

S. C. SS. Rit. *30 Decemb. 1881* — Utrum patrini in Baptismo recitare possint *Pater* et *Credo* lingua vernacula, dum parochus ea recitet latino sermone.

R. Posse.

639

S. C. Concilii *16 Febr. 1884* - Ep. Anconitan. — Non raro accidit ut ille idem qui infantem levavit e sacro Fonte, ipsum etiam in Sacramento Confirmationis suscipiat. Parochi asserunt frustra se adlaborasse ad hunc antiquum morem tollendum, ac proinde a praedecessoribus meis toleratum fuisse. Quaeritur igitur utrum haec agendi ratio tolerari possit.

R. Posse tolerari; sed Episcopus curet abusum pedetentim evellere.

640

S. C. S. Officii *23 Augusti 1886*. — Detur (Episcopo S. Antonii petenti facultatem faciendi in Baptismate administrando interrogationes lingua vernacula) decretum fer. IV. 24 Maii 1882 hoc est: « Baptismus conferendus est semper » in lingua latina. Interrogationes vero fiant in » lingua latina et repetantur in lingua verna- » cula. »

641

S. C. SS. Rituum *15 Febr. 1887* Praef. Ap. Bengalae Centr. — 1. In collatione Baptismatis adultarum post tres genuflexiones, et dicto *Pater noster,* sacerdos dicit patrino: *Signa eam* etc. et nulla mentio fit de matrina. Quaeritur an in absentia patrini sacerdos debeat dicere matrinae *Signa eam* etc., vel potius omisso signo crucis per matrinam, sacerdos tantummodo ter signare debeat de more catechumenam.

2. Interdum accidit quod desint patrini pro Baptismo solemni vel Confirmatione, sed tantummodo praesto sint moniales (Sorores Charitatis). Quaeritur num in huiusmodi casu expediat conferre ea Sacramenta sine patrinis, vel potius ut moniales adhibeantur ut matrinae in utroque Sacramento pro foeminis.

Ad 1. Affirmative ad primam partem; Negative ad secundam.

Ad 2. Negative ad primam partem; Affirmative ad secundam.

Art. VI. De dubie baptizatis et de iteratione Baptismi

642

S. C. S. Officii *27 Maii 1671* — Ministri haeretici, prolem fasciis suis involutam baptizaturi, aquam a suggestu ita communiter effundunt, ut fascias, raro autem ullum infantis membrum contingat: quo casu Baptismus est nullus. Quaeritur proinde, an non monendi sint catholici ministri ut sub conditione semper rebaptizent ab haereticis baptizatos.

R. Si sit certum quod quis sic fuerit baptizatus ut aqua nullo modo partem corporis principalem, sed vestes tantum tetigerit, is est absolute baptizandus; si vero sit dubium probabile quod tetigerit, est sub conditione iterum baptizandus.

643

S. C. S. Officii *19 Sept. 1671.* — 1. Quando i turchi fanno battezzare i loro figliuoli con uno scopo diverso da quello di farli cristiani, si domanda se, nel caso che questi figliuoli cresciuti in età chiedessero il Battesimo, debbasi loro novellamente conferire, ovvero basti il primo battesimo ricevuto. — 2. Il Battesimo ricevuto con un fine superstizioso è vero Battesimo? Fa d' uopo conferirlo di nuovo *sub conditione?* Ecco il caso: Una donna trovandosi di avere più figliuole, per non averne altre ebbe ricorso ad una persona dedita alle superstizioni la quale dissele di far battezzare l'ultima figlia; il che venne eseguito dalla donna non *intuitu Baptismi* ma per superstizione.

R. Ad 1. Non esse iterum baptizandos.

Ad 2. Iuxta primum.

644

S. C. S. Officii *17 Iunii 1715*. — An plena fides sit adhibenda Carlo Wipperman de Rostoch in ducatu Muxlembourg praedicanti et lectori theologiae Lutheranae Quietisticae, superintendenti, et doctori primario sectae Lutheranorum Quietistarum, S. Fidei Catholicae reconciliato in S. O. Parmae, et circa nonnullos errores detectos in eius Baptismo: an ipsi credendum sit circa ea quae enarrat? et quatenus affirmative, tum ut ipsius saluti, tum etiam ut caeterorum illius sectae seu religionis praesertim si fuerint ignorantes, saluti pariter consulatur, quaeritur: an dictus Wipperman sit rebaptizandus? et quatenus affirmative: an absolute vel sub conditione? et quatenus affirmative: an teneatur confiteri omnia peccata praeteritae vitae? et quatenus affirmative: an confessio praeponenda sit vel postponenda Baptismo conferendo sub conditione?

R. Carolum Ferdinandum esse rebaptizandum sub conditione, et collato Baptismo, eius praeteritae vitae peccata confiteatur, et ab iis sub conditione absolvatur.

645

S. C. S. Officii *5 Ianuarii 1724*. — Si testimonium (de Baptismo collato) sit ab homine incerto, in re adeo gravi, ignoto testimonio deferri non potest: quare tunc rebaptizandus

est infans sub conditione, etiamsi schedulam de suscepto Baptismate a collo suspensam ferat, ut pro expositis utitur in locis quibusdam.

646

Ex Const. *Postremo mense* **Bened. XIV.** *28 Febr. 1747* — Iam vero Baptismati comprobando unius sufficere testimonium, vetus iurisperitorum axioma est, ut videtur in Glossa, cap. *Nuper,* ad verbum *Nisi iuratus, De testibus et attestationibus: Quandoque tamen bene creditur uni, quando non sit praeiudicium alicui; puta utrum aliquis sit baptizatus, vel utrum esset ecclesia consecrata, et ubi quis vult probare se egisse poenitentiam per confessorem suum.* Et in can. *Placuit,* in verbo *Testentur, De consecrat.,* dist. 4: *Creditur ergo testimonio unius in Baptismo et in Consecratione ecclesiae.* Hoc tamen intelligendum est, dummodo testi, aut mari, aut feminae, fides adhiberi prudenter possit, aut idem si testatur qui baptizavit; hic siquidem se ipsum asserens Baptismum hebraeo infantulo ministrasse, non rem modo a se gestam, sed etiam poena dignissimam suo ipse testimonio confirmaret. In Sancti Spiritus xenodochium *(Romae),* proiectorum perfugium, feruntur non raro infantes chartam collo suspensam prae se ferentes, in qua scriptum legitur iam Baptismum eisdem collatum esse. Tum adhuc in minoribus a Secretis S. C. Concilii munere fungebamur, Sancti Spiritus parochus interrogavit quid sibi agendum esset in huiusmodi casibus. Proposita quaestio fuit in Congregatione, die 18 decembris 1723 ut declarat *Thesaurus resol.* tom. 2 pag. 412; die autem 15 Ianuarii 1724, ita rescriptum fuit: si non lateret qui chartulam scripserat, eidemque fides tuto praestari posset, tunc infantem ut baptizatum habendum esse, ac ne baptismo quidem initiandum *sub conditione,* ut aperte liquet in tom. 3 praefati Thesauri, pag. 2.

647

S. C. Concilii *12 Iulii 1794* — Foetus in utero supra verticem baptizatus, post ortum denuo sub conditione rebaptizetur.

648

Instr. S. C. de Prop. Fide *23 Iunii 1830* (AD VIC. AP. SIAM.) Baptismi Sacramentum unum ex tribus esse quae imprimunt in anima characterem, ideoque iterari non posse, definivit sacrosancta Tridentina Synodus hisce verbis: *Si quis dixerit in tribus Sacramentis, Baptismo scilicet, Confirmatione et Ordine non imprimi characterem in anima, hoc est signum quoddam spirituale et indelebile, unde ea iterari non possunt, anathema sit* (Sess. 7, *de Sacrament. in genere,* can. 9); cui solemni definitioni, perpetuae Ecclesiae traditioni innixae, adstipulantur validissimae theologicae rationes, quas laudat D. Thomas, 3 part., quaestion. 66, n. 9; nimirum, Baptismum esse spiritualem quamdam generationem et nativitatem, et sicut homo semel corporaliter nascitur, ita semel etiam spiritualiter nasci debere; itemque Baptismum institutum esse ad delendum originale peccatum: quia vero peccatum istud semel deletum iterum non contrahitur, ita nec eiusdem remedium iterandum est.

Quamobrem iteratio Baptismatis gravis culpa habita semper est in Ecclesia, adversus quam irregularitatis poenam, per quam scilicet rebaptizans ad Ordines superiores ascendere vetatur, si delictum publicum fuerit, decrevit Alexander PP. III. in Cap. *Ex litterarum, De apostatis et de reiterantibus Baptisma;* quae Decretalis, tametsi loquatur de ministrante ei qui rebaptizat, multo magis locum habet in rebaptizante, quia usus et consuetudo, quae est optima legum interpres, eam poenam etiam de rebaptizante intelligit, ut ait Phirhing in l. 5 decretal, tit. 9, parag. 3, n. 13.

Ex his inferre debes baptizatos ab Anglis in Pulopinang, si eorum Baptismus fuit validus, nulla ratione rebaptizari potuisse. Sed in hoc cardo quaestionis positus est: dubitas nempe de illorum Baptismi validitate, et sciscitaris a S. C. quid tibi faciendum sit. Quamobrem, ut postulationi tuae eadem S. C. satisfaciat, hanc Instructionem ad te mittendam decrevit, in qua, recensitis iis, quae necessaria sunt ad huius Sacramenti valorem, necnon quibus in circumstantiis iterandus sit Baptismus sub conditione, cognoscere facile posses quid tibi agendum sit, quidve aliis permittendum sit aut prohibendum.

Et primum, in tuam memoriam revocandum est, ministri Baptismatis improbitatem non officere validitati istius Sacramenti. Aliter quidem senserunt Donatistae, quos solide refutavit Augustinus, cuius celebris est sententia sequens: *Baptismus talis est, qualis est ille in cuius potestate datur, non qualis est ille per cuius ministerium datur... Quid tibi faciat malus minister ubi bonus est Dominus?* (Tr. 5 in Ioannem, n. 6, 11). Errorem hunc iam extinctum saeculo Ecclesiae quinto, renovarunt saeculo XII. Waldenses et Albigenses, et desinente saeculo XV. Hussitae et Wicleffitae; et proscriptus fuit in Concilio Constantiensi, ac tandem in Tridentino, in quo ita definitum est: *Si quis dixerit, Ministrum in peccato mortali existentem, modo omnia essentialia quae ad Sacramentum conficiendum aut conferendum pertinent, servaverit, non conficere aut conferre Sacramentum, anathema sit* (Sess. 7, *De Sacrament. in genere,* c. 12).

Sicut probitas, ita nec fides in baptizante

ad Baptismi valorem necessaria est. Errarunt in hoc Cyprianus aliique Africae Episcopi, quem errorem reiecit Stephanus I, Romanus Pontifex, celebri illo Decreto adversus rebaptizantes baptizatos ab haereticis: *Nihil innovetur, nisi quod traditum est.* Quamobrem Concilium Nicaenum I noluit rebaptizari baptizatos a Novatianis, decernens de illis, Can. 8: *Placuit sancto et magno Concilio ut impositionem manus accipientes, sic in clero permanerent,* sine novo scilicet Baptismate; eumdemque rebaptizantium errorem proscripsit Tridentinum, ita definiens: *Si quis dixerit, Baptismum, qui etiam datur ab haereticis in nomine Patris, et Filii, et Spiritus Sancti, cum intentione faciendi quod facit Ecclesia, non esse verum Baptismum, anathema sit* (Sess. 7, *De Baptismo,* can. 4).

Haec de iis quae non officiunt Baptismi validitati: nunc de iis quae ad eius validitatem necessaria seu essentialia sunt. Haec ut clarius percipiantur, duplici ratione considerari Baptismus debet: primum in ratione generica Sacramenti, tum in ratione specifica Baptismi. Si priori modo consideratur, tria necessaria ad eius valorem requiruntur, nempe: materia, forma et persona ministri, ut docuit Eugenius IV in celebri Instructione pro Armenis, in haec verba: *Omnia Sacramenta tribus perficiuntur, videlicet rebus tamquam materia, verbis tamquam forma, et persona ministri, quorum si aliquid desit, non perficitur Sacramentum.* Nempe necesse est ut per ministrum materia applicetur formae, alias non habetur Sacramentum. Quamobrem Augustinus, de Baptismo loquens, inquiebat: *Detrahe verbum, quid est aqua nisi aqua? Accedit verbum ad elementum et fit Sacramentum* (Tract. 80 *in Ioannem,* n. 3, t. 3, part. 2).

Materia et forma esse debent iuxta divinam Sacramenti cuiuslibet institutionem, a qua recedere datum non est in iis quae divinae sunt institutionis; quamobrem substantialis materiae vel formae mutatio irritum faceret Sacramentum; non idem dicendum est de accidentali mutatione, quae illicitum quidem, minime vero etiam invalidum faceret Sacramentum.

Relate ad ministrum, in ipso saltem generica requiritur intentio faciendi quod facit Ecclesia. Quapropter Martinus V. in Constitutione quae extat ad calcem Constantiensis Concilii, anno 1415, ab iis qui in haeresis suspicionem venerant, quaeri iussit: *An credant quod malus sacerdos, cum debita materia et forma, et cum intentione faciendi quod facit Ecclesia, vere absolvat, vere baptizet, et vere conferat alia Sacramenta?* (tom. 12 Concil., p. 269). Et Trid. Concilium adversus Lutherum ita definivit: *Si quis dixerit in Ministris, dum Sacramenta conficiunt et conferunt, non requiri intentionem faciendi quod facit Ecclesia, anathema sit* (Sess. 7 *De Sacram. in genere,* can. 11).

Etiam in adultis aliqua intentio necessaria est ad valorem Sacramenti quod recipiunt; quod declaratum iam fuit in Concilio Carthaginensi tertio, an. 397 (can. 34, t. 2 Conc., p. 1171) et in Arausicano I, an. 422 (can. 12, t. 3 Conc., pag. 1449). Quamobrem D. Thomas inquiebat: *Dicendum quod si in adulto deesset intentio suscipiendi Sacramentum, esset rebaptizandus* (3 part., quaest. 68, art. 7, ad 2). Haec de necessariis ad valorem Baptismi, si hic consideretur in generica Sacramenti ratione.

Si vero Baptismus consideretur in sua ratione specifica, tenendum est ex antiquissima et constanti utriusque Ecclesiae Occidentalis et Orientalis dotrina, validum esse Baptismum a quocumque homine viatore conferatur, etiamsi hic laicus fuerit, vel femina. Hinc Eugenius IV. in superius laudata pro Armenis Instructione, inquit: *In casu necessitatis, non solum Sacerdos et Diaconus, sed etiam laicus, vel mulier, baptizare potest.* Et Hieronymus: *Si necessitas cogit, scimus etiam licere laicis baptizare* (*Dial. advers. Luciferianos*, tom. 4, pag. 295, p. 2); et quia fides non requiritur ad valorem Sacramenti, validus erit Baptismus, ut superius dictum est, etiamsi ab hebraeo collatus fuerit, vel turca, et infideli, dummodo ea faciat quae ad valorem huius Sacramenti necessaria sunt.

Materia Baptismatis, quam scholae remotam appellant, quaeque ad eius valorem requiritur, est aqua naturalis. Quod manifestum est ex Christi verbis: *Nisi quis renatus fuerit ex aqua et Spiritu Sancto non potest introire in regnum Dei* (Ioan. 3 v. 5). Iure igitur Augustinus dicebat: *Tolle aquam, non est Baptismus* (tract. 15 *in Ioannem,* n. 4). Catholicam hanc veritatem confirmat universalis Ecclesiae praxis, quae manifesta est ex omnibus Ritualibus, Latinorum libris et Orientalium Euchologiis. Confirmavit etiam Tridentina Synodus ita definiens: *Si quis dixerit aquam veram et naturalem non esse de necessitate Baptismi..., anathema sit* (Sess. 7, *De Baptismo,* can. 2).

Ea vero, quam Scholae dicunt proximam huius Sacramenti materiam, est externa corporis baptizandi ablutio. Sive autem haec fiat per immersionem, sive per aspersionem, sive per infusionem, ad valorem non pertinet huius Sacramenti, quod manifestum est ex Ecclesiae disciplina, quae in hoc varia fuit pro varietate temporum et circumstantiarum.

Ad formam quod spectat huius Sacramenti, probe tenendum est in ea invocationem fieri necessario debere trium Divinarum personarum iuxta id quod Apostolos docuit Christus: *Eun-*

tes docete omnes gentes, baptizantes eos in nomine Patris, et Filii, et Spiritus Sancti (Matth. 28, v. 19); quae verba perpendens Tertullianus inquit: *Lex tingendi imposita est, et forma praescripta. Ite, docete nationes, tingentes eas in nomine Patris, etc.* (lib. *De Bapt.*, c. 13); et Nicaenum I iussit baptizari baptizatos a Paulianistis, quia hi non baptizabant cum expressa trium Divinarum personarum invocatione, ut testatur Innocentius Papa I, epist. 17, n. 10, apud Constant.

Ex his quae hactenus adducta sunt, facile erit in casibus particularibus cognoscere, validus necne sit collatus Baptismus, ideoque an iterandus sit, vel minime iterandus. Si vero, facta diligenti inquisitione, de eius validitate dubitari prudenter poterit, iterandus erit sub forma conditionata. Huius generis forma, conditionem expressam habens, primis quidem Ecclesiae saeculis in usum minime fuit, sed tacitam conditionem adnexam habuisse formam, quae tunc adhibebatur, solide ostendit Benedictus XIV., lib. 7, *De Synodo Dioecesana*, cap. 6, part. 1. Quae vero expressam habet conditionem, adhiberi coepit saeculo Ecclesiae VIII.; et multis iam locis receptam, Romanus Pontifex Alexander III., saeculo Ecclesiae XII., non solum approbavit, sed ubique adhibendam edixit, in cap. 2 *De Baptismo*, ita decernens: *De quibus dubium est an baptizati fuerint, baptizentur his verbis praemissis: Si baptizatus es, non te baptizo; sed si nondum baptizatus es, ego te baptizo.* Eamdem ecclesiasticam sanctionem confirmavit Ioannes XXII. (apud *Odericum Raynaldum*, ad annum 1333, n. 42). Id vero sapientissime statutum est, ne scilicet alicui in suspicionem veniret, aut Ecclesiam ab avita sua doctrina descivisse super characterem qui per Baptismum in anima imprimitur, aut eum qui baptizat non recte de Baptismi charactere sentire.

Neque existimandum est alterum Baptismum qui sub laudata conditione confertur, esse veram Baptismi iterationem: *quoniam non monstratur iteratum, quod nescitur esse factum* (Cap. *Solemnit., de Consec.*, disput. 1). Profecto, qui sub conditione illa baptizat, non habet baptizandi intentionem, si prior Baptismus fuit validus, ut in ipsa conditionata forma expressum habetur. Hinc rectissime Catechismus Romanus, de Baptismi iteratione cum forma conditionata, haec habet: *Neque vero quisquam putet eum ab Ecclesia iterari cum, adhibita huiusmodi verborum formula, aliquem abluit de quo incertum est an baptizatus prius fuerit: Si baptizatus es, te iterum non baptizo; si vero nondum baptizatus es, ego te baptizo in nomine Patris, et Filii, et Spiritus Sancti; ita enim non impie iterari, sed sancte, cum adiunctione, Baptismum administrari dicendum est.*

In iudicando vero an iterandus sit Baptismus sub conditionata forma, nec nimia difficultate, nec nimia utendum facilitate est: non illa, quia agitur de Sacramento summae necessitatis, sine quo ex Christi sententia aditus non patet ad regnum coelorum. Quamobrem theologi communiter docent, pro iterando tantae necessitatis Sacramento, non tantas requiri rationes de eius valore dubitandi, quantae requiruntur pro iterandis caeteris Sacramentis. Ita Leander, *De Baptismo*, d. 3, 4, 5; Roncaglia, tract. 17, *De Sacrament. Bapt. et Conf.*, c. 4, quaest. 5, resp. 2; aliique.

Sed nimia quoque facilitas improbanda est in iteratione sub conditione huius Sacramenti. Eam reprehendit Catechismus Romanus, qui posteaquam reprobasset agendi rationem illorum animarum Pastorum, qui quemvis, sine delectu, cum adiunctione illa (conditionis) baptizant, eosque sacrilegii reos declarasset et irregularitatis poenae subiectos, rationem reddens istius doctrinae, inquit: *Nam ea Baptismi forma, ex Alexandri Papae auctoritate, in illis tantum permittitur, de quibus, re diligenter perquisita, dubium relinquitur an Baptismum rite susceperint; aliter numquam fas est, etiam cum adiunctione (conditionis), Baptismum alicui iterum administrare.*

Eamdem secutus est doctrinam S. Carolus in cuius Institutionibus haec de conditionata forma leguntur: *Qua forma utitur cum infans aliusve, qui Baptismo affertur, re diligenter perquisita dubium relinquitur, aut certo non apparet eum baptizatum esse... Quod si, re accurate investigata, exploratum habuerit illum forma servata baptizatum esse, caveat omnino ne hanc sub conditione baptizandi formam adhibeat, cum sacrilegium committat si contra fecerit, et illud impedimentum contrahat quod sacri Canones irregularitatem vocant* (Act. Mediolan. Eccl., p. 4). Huic dotrinae conformis est praxis Supremae Inquisitionis tribunalis, cum iudicat baptizandos sub conditionata forma baptizatos ab haereticis, uti testatur Cardinalis Albitius, *De inconstantia in fide*, c. 33, num. 55 et seqq.

Expositae mox doctrinae suffragatur etiam praxis S. Congr. Concilii, quae, die 19 decembris, an. 1682, hanc dedit responsionem: *Infantes ab obstetricibus baptizatos, posse rebaptizari sub conditione in casibus particularibus, ubi rationabile dubium oritur circa validitatem Baptismi prima vice collati.* Et, die 27 martii, an 1683, propositis duobus dubiis: 1. *An infantes domi in casu necessitatis baptizati, sint sub conditione rebaptizandi?* — 2. *An et in quibus casibus haeretici debeant sub conditione rebaptizari, si ad fidem catholicam convertantur?* Respondit: *Ad 1. Negative, nisi adsit dubium probabile invaliditatis Baptismi; Ad 2. Ut supra.*

Tandem eamdem hanc dotrinam secutus est Benedictus XIV tum *Instit.* 84, tum in opere *De Synodo Dioecesana*, praesertim vero lib. 7, c. 6, sequens etiam super poenam irregularitatis, affirmativam et communem canonistarum sententiam, a qua tamen theologi communiter recedunt.

In illa vero disquisitione facienda de validitate, vel invaliditate prioris Baptismatis, antequam sub conditionata forma iteretur, debent animarum Pastores inquirere praesertim super formam et materiam adhibitam in priori Baptismate. Nam relate ad intentionem quae, ex superius expositis, necessaria est ad valorem Baptismi, nisi prudens de ea fuerit dubitatio, praesumenda illa est, ut recte observavit Cardinalis Petra, inquiens de baptismo haereticorum: *Si materiam et formam adhibeant, praesumendum est habere intentionem baptizandi, alias non baptizarent; quod etiam satis est ut Baptisma collatum a calvinistis sit validum, quamvis ipsi nullam efficaciam Baptismo tribuant* (Comment. ad Const. II. Greg. XI. n. 10).

Relate vero ad calvinistarum baptismum commemoratum a Card. Petra, haec Bened. XIV, quae multam afferent lucem rei de qua sermo est: *Caveat tamen Episcopus, ne incertam et dubiam pronuntiet Baptismi validitatem, hoc tantum nomine quod haereticus minister, a quo fuit collatus, cum non credat per regenerationis lavacrum deleri peccata, illud non contulerit in remissionem peccatorum, atque ideo non habuerit intentionem illud conficiendi prout a Christo Domino est institutum; siquidem cum in Galliis disputatum olim fuerit, an ob praedictam rationem baptizandi essent baptizati a calvinistis, S. Pius V. ad quem controversia delata est, minime rebaptizandos definivit; Sacramenti enim validitati non officit ministri error, cui praevalet generalis eiusdem ministri intentio faciendi quod Christus instituit, seu quod fit in vera Christi Ecclesia, quemadmodum testantur acta Concilii Ebroicensis, an.* 1576, *ubi haec ad rem adnotantur: « Ante decisionem Apostolicae Sedis Romanae licuit fortasse cuique in suo sensu abundare; verum quoniam, post habitam de hac facultate disputationem, fel. rec. Pius V. definivit verum esse Baptismum quo uterentur calvinistae, adhibentes formam et materiam institutam a Christo cum intentione generali faciendi quod Christus instituit, licet errarent in particulari interpretatione et singulari intentione, ut alii fere omnes haeretici errarunt, vel circa intelligentiam formae Baptismatis, vel circa aliquem eius effectum: ob id baptizatos ab ipsis calvinistis non iterum tingendos sub conditione, etc. Hinc interdicimus omnibus Curatis et Presbyteris sub poena suspensionis ipso facto a divinis, ne allatos ad se pueros iam baptizatos a calvinistis audeant iterum tingere sub illa conditione »* (loco superius laudato, n. 9).

E contra, quod propius ad rem pertinet, baptizatos ab haereticis Angliae iterum sub conditione baptizandos esse, asseruerunt theologi magni nominis quamplures, quos laudat idem Summus Pontifex Bened. XIV, laudati operis lib. 7, c. 6. Hi vero sunt: Sylvius, in 3 part., quaest. 66, art. 9; Card. de Lugo, in Respons. moral., lib. 7, dub. 2, num. 3; Gobat, tract. 2, n. 392; Laurentius Neesen, tract. 2, *De Baptismo*, dub. 5; Ludovicus Nicon, in *Usibus de Sacram.*, cas. 8; et Lacroix, lib. 6, part. 1, c. 322, in variis respons., verbo *Baptismo*, operum tom. 5, agens de quodam britanno baptizato ab haeretico puritano, hoc est presbyteriano, de quo valde dubitabatur, num in Baptismatis collatione orthodoxa forma usus fuisset, dicit quod, cum rationabiliter de hoc dubitari posset, sub conditione rebaptizandus erat: *Quia iusta prorsus est ratio dubitandi de valore Baptismi collati attenta haereticorum nostri temporis (qui, ut testatur Nolanus et Synodus Mechliniensis provincialis secunda, frequenter deprehensi fuerunt, vel formam corrupisse, vel intentionem necessariam non habuisse, vel aliter male baptizasse) malitia..., quoniam saluti consulere oportet, quandoquidem est probabilis ratio dubitandi de remedio quod constat esse necessarium; id quod fieri hic potest, etiam expedit ut fiat.*

Atque ad hanc rem adnotat laudatus Lacroix, multos protestantes, cum non putent Baptismum esse ad salutem necessarium, sed sufficere fidem parentum, ideo eos negligere quae necessario ad Baptismum requiruntur, et alios uti aquis odoriferis, non curantes an sint elementares, dummodo sint fluidae; quandoque unum effundere aquam, dum praedicans profert formam, vel ex cathedra legit Evangelium, et prout eidem Lacroix significavit quidam missionarius, unusquisque baptizat prout assuevit, sibique quisque formam fabricat prout ei placuerit, nulla in hoc adhibita cura, dummodo in speciem verba proferat, quae Baptismi collationem qualitercumque significent; ex quibus idem Lacroix ita colligit: *Si in quibusdam locis sint ita incuriosi praedicantes, nec sollicite observent ea quae catholica Ecclesia requirit ad valorem Sacramenti, debere a talibus baptizatos sub conditione rebaptizari* (Ibid.).

Postremum hoc exemplum, quod de Anglorum baptismate est, coniunctum cum iis quae in tota hac Instructione exposita sunt, multum tibi prodesse poterit, ut in casu proposito, atque aliis qui contingere poterunt, dignoscas sit necne locus iterationi Baptismatis, adhibita conditionata forma, quam, in prudenti

dubio de validitate prioris Baptismatis, Ecclesiae Canones decreverunt.

649

S. C. S. Officii *17 Novembris 1830.* — An degentes in iis protestantium locis, ubi Baptisma dubium est, tamquam infideles habendi sint, ita ut inter catholicos et eos disparitatis cultus impedimentum dirimens adesse censeatur?

R. 1. Quoad haereticos quorum sectae Ritualia praescribunt collationem Baptismi absque necessario usu materiae et formae essentialis, debet examinari casus particularis. — 2. Quoad alios qui iuxta eorum Rituale baptizant valide validum censendum est Baptisma. Quod si dubium persistat etiam in primo casu, censendum est validum Baptisma in ordine ad validitatem matrimonii. — 3. Si autem certo cognoscatur nullum Baptisma ex consuetudine actuali illius sectae, nullum est matrimonium.

650

Instr. S. C. S. Officii *30 Ianuar. 1833* (AD P. CUSTODEM TERRAE S.) In hac Suprema S. C. S. Officii propositum fuit dubium a P. Tua ad S. C. de Propaganda Fide transmissum ex parte alicuius ex istis missionariis Apostolicis pro persona catholica, quae de validitate suscepti olim baptismatis valde dubitat, quia praesumit debitam in ministro intentionem dum illam baptizabat, defuisse; huius autem praesumptionis fundamentum, ut exponitur, totum consistit in confessione seu declaratione cuiusdam Episcopi olim schismatici, postea, Dei succurrente gratia, ad veritatem catholicam conversi, qui nimirum declaravit, se, dum in schismate versaretur, vesano in religionem catholicam odio, nunquam habuisse intentionem vere baptizandi, quando catholicorum filios baptizabat. Et quamvis persona de qua in casu non ab Episcopo qui talem declarationem emisit baptizata fuerit, tamen cum putet eadem ratione, ceteros pariter ministros haereticos, et schismaticos egisse vel in posterum acturos, hinc baptismatis a se suscepti validitatem in dubium revocat. Diligenti igitur discussione super huiusmodi dubio praemissa, S. Congregatio P. Tuae peculiari hac instructione respondendum decrevit, ut nimirum, quid de casu praesenti ipsa sentiat, quidque de aliis similibus sentiendum sit, probe intelligas.

Porro ad validitatem baptismi praeter materiam et formam a Christo Domino praescriptam, debitam insuper in ministro intentionem requiri certissimum est. Ad valorem tamen Sacramenti necessariam non esse eam intentionem quam vocant expressam seu determinatam, sed sufficere intentionem tantum *genericam* nimirum *faciendi quod facit Ecclesia* seu faciendi *quod Christus instituit* vel *quod christiani faciunt* theologi passim docent. « Ad valorem Sacramenti, ait P. Antoine *de Sacr. in gen. Cap. II.*, non requiritur expressa, et distincta intentio faciendi Sacramentum, sed sufficit confusa et implicita, qua quis intendat facere id quod facit Ecclesia Christi, aut quod Christus instituit, aut quod vidit per parochum fieri, aut quod christiani faciunt. Constat ex praxi Ecclesiae, quae non rebaptizat eos qui baptizati sunt ab imperitis et rudibus, aut paganis cum debita materia, et forma, licet illi non noverint distincte quid sit Baptismus, aut Sacramentum. Praeterea tunc est intentio faciendi, quod facit Ecclesia, quam solam requirunt Concilium Florentinum et Tridentinum. His permota rationibus haereticorum baptisma validum esse, minimeque repetendum Ecclesia declaravit. » « Caveat Episcopus, ita gravissime docet Benedictus XIV. in suo percelebri opere *de Synodo lib. VII. Cap. VI.*, ne incertam et dubiam pronunciet Baptismi validitatem hoc tantum nomine, quod haereticus minister a quo fuit collatus, cum non credat per regenerationis lavacrum deleri peccata, illud non contulerit in remissionem peccatorum, atque ideo non habuerit intentionem illud conficiendi, prout a Christo Domino est institutum: siquidem cum in Galliis disputatum olim fuerit an ob praedictam rationem rebaptizandi essent baptizati a calvinistis, S. Pius V, ad quem controversia delata est, minime rebaptizandos definivit, Sacramenti enim validitatem non afficit privatus ministri error, cui praevalet generalis eiusdem ministri intentio faciendi quod Christus instituit, seu quod fit in vera Christi Ecclesia. Quemadmodum testantur acta Conc. Ebroicensis an. 1576, ubi haec ad rem adnotantur: *Ante decisionem Apostolicae Sedis Romanae, licuit fortasse cuique in suo sensu abundare. Verum, quoniam post habitam de hac facultate disputationem, felicis recordationis Pius V. definivit verum esse Baptisma, quo uterentur calvinistae adhibentes formam et materiam institutam a Christo cum intentione generali faciendi quod Christus instituit, licet errarent in particulari interpretatione et singulari intentione, ut alii fere omnes haeretici erraverunt vel circa intelligentiam formae Baptismatis, vel circa aliquem effectum. Ob id baptizatos ab ipsis calvinistis non iterum tingendos sub conditione.* » Quamvis enim per notissimam illam explicitam conditionem *si baptizatus es, non te baptizo, sed si nondum baptizatus es, ego te baptizo* quae Alexandri III. Decreto, in renovando baptismo de cuius validitate dubitatur, omnino adhibenda est, periculum removeatur rebaptizandi eos, qui iam baptizati fuerint; tamen ad huiusmodi remedium minime recurrendum est, nisi rationes vere probabiles, et prudentes

adsint de praecedentis baptismatis validitate dubitandi; « non ideo, » prosequitur iam laudatus Pontifex, « quod per praefatam conditio- » nem periculum evitetur rebaptizandi eum, qui » iam semel fuerit legitime baptizatus, est illa » passim et temere adhibenda, sed tunc solum » ea uti licebit, cum prudens et probabilis sub- » est dubitatio, an quis fuerit rite baptizatus, » nec diligenti praemissa indagatione, potuit rei » veritas innotescere, quemadmodum scite per- » pendit Sotus in 4. dist. 3. quaest. unica » art. 9. §. *Circa hanc igitur solutionem,* ubi » a sacrilegio non excusat, neque ab irregula- » ritate absolvit sacerdotem sub conditione re- » baptizantem quem scit domi baptizatum, et » nihil est quod collatum ei baptisma rationa- » biliter suspectum reddat. Quare minime se- » ctanda sunt exempla quae congesserunt Gobat » *T. 1. tract. 2. Sect. 3,* et Marin *Theol. T. 3.* » *tract. 19. dist. 1. sect. 8. n. 140.* ubi plu- » res sub conditione baptizatos narrant, qui ob » merum scrupulum non tam dubitabant, quam » imprudenter suspicabantur se non esse rite » baptizatos; quam quidem conditionatam Sa- » cramenti iterationem ob consequutos, seu po- » tius apprehensos effectus quietis conscientia- » rum iidem auctores videntur approbare. Sed » potius aures praebendae sunt Estio *in 4.* » *dist. 2. §. 15.* haec ad rem adnotanti: *Scien-* » *dum est non quamcumque levem in contra-* » *rium suspicionem vel scrupulum debere suf-* » *ficere ad hoc, ut sub conditione quis hoc* » *pacto baptizetur, sed requiri dubitationem* » *probabilem... Ea autem probabilis dubitatio* » *est, quae facta etiam diligenti indagine dis-* » *cuti non potest; ita ut nec moralis certitudo* » *facti haberi possit.* Immo verius obtemperan- » dum est Catechismo Romano *part. 2. de Sa-* » *cram. Bapt. N. 57.* ubi de forma conditionata » ait: *Ea Baptismi forma ex Alexandri Papae* » *auctoritate illis tantum permittitur de quibus,* » *re diligenter perquisita, dubium relinquitur,* » *an baptismum rite susceperint. Aliter vero* » *nunquam fas est etiam cum adiunctione Bapti-* » *smum alicui iterum administrare.* ».

Hae autem cautelae, ac diligentiae omnes in ferendo iudicio de baptismo iam collato, de cuius validitate dubitatur, ut adhibeantur, tum Sacramenti eiusdem dignitas et sanctitas, tum fidelium utilitas, et animarum quies, atque tranquillitas cui in primis consulendum est, omnino suadent. Quandoquidem si nimia, seu imprudenti quadam facilitate, dubia quae circa huius Sacramenti validitatem in dies nascuntur excipiantur, homines timidi et scrupulosi de suscepti baptismi valore semper dubitabunt, seque iterum baptizari requirent. Horum exemplum alii atque alii imitabuntur, ideoque multa eaque gravia in religionem orirentur incommoda et scandala quae omnino evitari debent.

Quare cum dubium ad P. T. expositum super invaliditate Baptismatis de quo quaeritur non ex probabilibus rationibus, quae propositum casum speciatim afficiant, sed ex generica tantum ac levissima praesumptione ortum videatur, ideoque nec prudens sit neque satis fundatum, S. haec C. respondendum censuit, uti respondet: Iuxta exposita non esse locum renovationi Baptismi, ideoque poenitens de quo in casu acquiescat.

Quod si ex diligentiori investigatione ad tramites doctrinae hactenus expositae instituenda sive in praesenti casu, sive in aliis, aliquid novi emerserit, quod novo maturiorique examine dignum videatur, iterum ad hanc S. Apostolicam Sedem recurrendum erit, et novae omnes circumstantiae in casu concurrentes distincte exponendae, et tunc S. C. decernet necessitati opitulari, et conscientiarum quieti provideri.

651

Ex Litt. S. C. de Prop. Fide *26 Iulii 1845* (AD VIC. AP. PONDICHER.) — Gravis est abusus, nec tolerabilis, rebaptizandi omnes quos catechistae baptizaverint, propter generale validitatis dubium. Id videlicet repetita romana decreta vetant. Ergo nonnisi post institutum singulorum casuum examen, ad Baptismi conditionalem repetitionem veniendum erit. Baptizatos porro ab hodiernis haereticis, denuo a catholicis baptizari non est imprudens, nec insuetum, propter haereticorum incertam et suspectam praxim; non tamen eo nomine quod dubitetur de fidei baptizantium capitibus. Etenim si certo constaret praedictos haereticos legitimam adhibuisse formam, materiam atque intentionem, rebaptizare prorsus non liceret, ut omnes norunt, neque Synodi Patres (Pondicheriensis) certe ignoraverunt, qui illis Decreti sui verbis nihil aliud fortasse designant, quam hodiernos haereticos, Socinianos, Methodistas, Quakeros, et forte alios, qui, cum Baptismi necessitatem negant, ritum fere contemnunt, idcirco baptizare recte nullo modo creduntur.

652

Ex Litt. S. C. de Prop. Fide *30 Septembris 1848* (AD VIC. AP. COCINC. OCCID.) Quaestio fiebat an rebaptizandi sub conditione sint, qui promovendi sunt ad minores vel sacros Ordines, quique nullum exhibent collati eis Baptismatis documentum seu testimonium, tum ob librorum defectum, tum ob memoriae labilitatem, aut mortuis parentibus, patrinis etc., vel dubium exurgat, an valide baptizati fuerint a minus instructis catechistis aliisve christianis. Hac de re A. Tuam, quoad primam dubii partem, testimonii nimirum defectum, nosse praestat iugiter, tum a S. C. tum a Supr. Inquisitione, quoties eiusmodi quaestiones pro-

positae fuerunt, rescriptum esse negative, sententiam communem afferendo, eos nempe, qui a parentibus christianis nati, et ab iis christiano more educati sint, baptizatos omnino fuisse praesumendum. Praesumptioni vero eiusmodi inhaerere licet in altero quoque casu, seu cum dubitatur de catechistarum aut' christianorum, qui clericum baptizaverint, sufficienti instructione ad Sacramenti administrationem. Nisi enim valida admodum sit dubitandi ratio quae moralem in hoc aut in illo casu peculiari certitudinem pariat, pro validitate Baptismi standum erit, nec fortuito suspicioni adhaerendum, qua vel fideles, in re adeo familiari in Sinis, ac multo magis catechistae, quorum deputationi adeo caute ab Apostolicis Vicariis proceditur, minus instructi censeantur. Secus enim, ac si negativa dubia admittantur, ambiguitatibus quovis in casu ac sine fine locus fieret.

653

S. C. S. Officii *5 Iulii 1753* — BULGARIAE — 1. Se si converte un unitario alla religione cattolica, deve ribattezzarsi almeno *sub conditione?*

2. Se si convertono i luterani e calvinisti, si debbono ribattezzare *sub conditione?*

R. Ad 1. Quando unitarii ad fidem catholicam convertuntur, in primis Episcopus diligenter investiget an eorum ministri in collatione baptismi cum necessaria intentione materiam tum remotam tum proximam, et formam iuxta divinam institutionem adhibeant, et si, facta inquisitione, error substantialis certe inveniatur, absolute sunt baptizandi; si autem remaneat prudens dubium circa validitatem, secreto et sub conditione baptizentur.

Ad 2. Dum lutherani et calvinistae ad Ecclesiae sinum redire petunt, Episcopus diligenter inquirat an in locis in quibus baptizati fuerunt a ministris haereticis, in collatione huius Sacramenti omnia essentialia circa validitatem rite fuerint servata, et si facta inquisitione meliori modo quo potuit, adhuc prudens dubium de validitate baptismi perseveret, secreto et sub conditione sunt baptizandi.

654

S. C. S. Officii *6 April. 1859* — EP. HARLEMEN. — 1. An baptizati ab haereticis promiscue sint sub conditione baptizandi. 2. An saltem illi quos non constat in particulari valide baptizatos fuisse.

R. Ad 1. et 2. Detur responsum latum a S. C. Concilii sub die 27 Martii 1683, nempe *non esse rebaptizandos, nisi adsit dubium probabile de invaliditate baptismi.*

655

Ex Instr. S. C. S. Officii *6 Iunii 1860* (AD VIC. AP. TCHE-KIANG) — Animadvertendum est Baptisma ne sub conditione quidem passim ac temere esse iterandum, et tunc solum conditione uti licere cum prudens et probabilis subest dubitatio an quis fuerit valide baptizatus quemadmodum traditur in Catechismo Rom. P. 2. *De Sacram Bapt.* n. 57.

656

Ex Instr. S. C. S. Officii *20 Iunii 1866* (PRO VIC. AP. AD GALLAS) – Refert Vicarius Apostolicus se die 11 Martii anno 1861 decretum provisorio modo tulisse ut nimirum omnes ex Abissinia provenientes, qui se dicunt christianos, non exclusis sacerdotibus etiam catholico ritu ordinatis sed non baptizatis sub conditione, rebaptizandi sub conditione sint. Huius decreti varias adducit causas, quae exprimuntur partim in ipso decreti prologo, partim in supplici libello quo sacerdos quidam abissinus Michael Haylu petiit a Vicario Apostolico iterum sub conditione baptizari, confirmari et Sacris Ordinibus initiari. Quem sicut et alium sacerdotem de valore sui baptismatis in Abissinia suscepti pariter ambigentem voti compotem effecit Vicarius Apostolicus. Quoad laicos autem, qui baptizati fuerunt in Abissinia a presbyteris schismaticis, vult quidem Vicarius Apostolicus eos indiscriminatim omnes sub conditione baptizari, sed nondum iussit ut iisdem sub conditione administretur etiam Confirmatio utpote Sacramentum non absolute necessarium. Quapropter quaerit:

An non tantum sacerdotibus, verum etiam laicis ex Abissinia in regionem Gallarum provenientibus, et illic apud schismaticos baptizatis debeat iterum sub conditione praeter Baptismum administrari quoque Confirmatio.

R. Decretum de rebaptizandis sub conditione omnibus indiscriminatim, qui fuere apud schismaticos in Abissinia baptizati, Emi Patres minime probaverunt. Nemo enim ignorat validum esse baptismum ab haeretico vel schismatico ministro collatum, si nihil eorum, quae ab Ecclesia Romana prescribuntur circa materiam, formam atque intentionem fuerit omissum, nec baptismum huiusmodi posse, licet sub conditione, absque gravi piaculo et irregularitatis poena renovari, nisi eo tantum eventu, quo dubium adsit probabile invaliditatis baptismi. Non igitur quaecumque levis in contrarium suspicio vel scrupulus sufficit ad hoc ut sub conditione quis iterum baptizetur, sed omnino requiritur probabilis dubitatio, quae, facta etiam diligenti indagine, discuti nullo modo possit. Iamvero rationes quibus permotum se esse dicit Vicarius Apostolicus, ad ferendum decretum de conditionata baptismi iteratione, non sunt profecto eiusmodi ut parere queant probabilem dubitationem de validitate omnium universim baptismorum qui in Abissinia a presbyteris schi-

smaticis administrantur; praesertim cum libri rituales Abissinorum, quod ad Baptismum attinet, reprehensione careant, et nonnulli fide digni missionarii ad hanc S. C. retulerint, se Baptismo a schismaticis abissinis collato non semel interfuisse, nullosque in eo deprehendisse substantiales defectus, tametsi haudquaquam negarent, in aliquibus fortasse abissinis provinciis locum habere posse talem baptizandi praxim, quae merito ac rationabiliter incertam reddat collati Baptismi validitatem. Revocato igitur suo decreto stet (Vicarius Ap.) instructioni ab hac Suprema Congregatione ad Apostolicum Abissiniae Vicarium datae die 2 Maii anno 1858: qua ex instructione videbit attendendos esse casus particulares et si quando Baptismum conditionata forma repeti oporteat ob prudens dubium de prioris Baptismi validitate, iterandam pariter esse sub conditione Confirmationem tam clericis quam laicis; licet enim hoc Sacramentum non sit absolute necessarium necessitate medii, tamen ut docet Sanctus Thomas omnino periculosum esset, si ab hac vita sine Confirmatione migrare contingeret, non quia damnaretur, nisi forte propter contemptum, sed quia detrimentum perfectionis pateretur.

657

S. C. S. Officii *9 Sept. 1868*—Vic. Ap. Iaponiae — 1. Utrum in casu dubii de valore Baptismi, qui ita Baptismum susceperunt Iaponenses, ut christiani vel infideles adhuc considerandi sunt? — 2. Utrum, si dubium de valore Baptismi remaneat, et non visum sit opportunum solvere dubium, de his qui sic dubie baptizati sint, in rebus quae ad Matrimonium spectant, ut si vere et valide baptizati fuissent iudicandum sit, vel non?

R. Ad 1. Generatim loquendo, ut christiani habendi sunt ii de quibus dubitatur an valide baptizati fuerint. — Ad 2. Censendum est validum Baptisma in ordine ad validitatem Matrimonii.

658

Ex Litt. encycl. S. C. de Prop. Fide *8 Sept. 1869* (ad Vicarios Ap. Ind.) — Extenderunt EE. PP. ad omnes Vicariatus Indiarum orientalium praescriptiones Synodi Pondicheriensis, habitas anno 1844, circa reiterationem Baptismi sub conditione:

1. *Unusquisque missionarius catechistas suos et covilpelleas, id est inferiores catechistas (aut officiales), semel saltem singulis annis diligenter examinare tenebitur, ut certior fiat quinam inter illos sint fiducia digni.*

2. *Ut non teneatur missionarius baptizatos a catechista fiducia digno sub conditione baptizare, requiritur ut adsint duo testes qui testificari possint Baptismum fuisse legitime collatum; quibusdam tamen casibus exceptis, in quibus, singulis perpensis circumstantiis, attenta peritia et probitate catechistae, cui tamen fiducia non est nimis facile concedenda, fieri potest ut nullum prorsus probabile dubium circa validitatem Baptismi oriatur, etiamsi non adfuerint duo testes.*

3. *Catechista infantem aliquem baptizaturus, testes, quotiescumque poterit, advocare tenebitur, dabitque operam ut testes ipsi apprime noscant quaenam sint conditiones ad huius Sacramenti validitatem requisitae.*

4. *Pueros a catechista fide digno baptizatos non licebit missionario sub conditione rebatizare, si praedicta exhibeantur testimonia, nec ulli pateat suspicioni testium sinceritas.*

His vero addendam iusserunt Instructionem S. C. anno 1851 ad R. P. D. Ludovicum Charbonnaux, nunc V. A. Mayssourensem, missam.

Instructio S. C. de Prop. F. ad Vic. Ap. Mayssourensem. — Per litteras diei 21 novembris A. Tuam praemonuimus praecipuum epistolae R. D. Boyer die 7 Septembris datae, quam tuam feceras, argumentum circa necessitatem aliquibus in casibus ac locis, nullo praemisso examine, iterandi Baptismatis puerorum sub conditione, ut primum licuisset et lubentissime votis annuentes tuis, examini S. C. exhibituros.

Coactis revera generalibus Comitiis die 1 labentis Decembris, rem absolvendam curavimus ac praevia SSmi D. N. sanctione, quae definienda visa sunt hisce A. Tuae nunciamus. Quantopere itaque, in re tanti momenti, inhaerendum iugiter sit generalibus Ecclesiae definitionibus, Baptismi scilicet Sacramentum, utpote una spiritualis generatio, et ex characteris vi ac natura, nulla ratione iterandum, quaeque item constans fuerit Apostolicae Sedis eadem de re doctrina ac praxis A. Tuae apprime compertum esse, ex memorata ipsa epistola patet. In ea quippe amussim ac rite traditur, *generatim* ac *sine delectu*, cum adiunctione etiam seu conditione, quemlibet rebaptizandum non esse. Quamvis autem haec A. Tuam haud latere probe noverit S. C., nihilominus haud supervacuum duxit iterum iterumque in Domino hortari, ut pastoralem omnem vigilantiam adhibere pergas, ne temere ab huiusmodi definitionibus evangelici operarii unquam recedere audeant, ac meminerint, illis tantum permitti Baptismum conditionate administrari, de quibus, diligenti praemissa perquisitione, grave ac rationabile iuris factive dubium relinquatur, an Sacramentum alias rite susceperint. Qua de re eis proderit prae oculis habere tradita a Benedicto XIV in suis *Instit.* 8 et 84, ac in *Synodo dioec.*, praecipue lib. VII, cap. vi. Licet vero a diligenti eiusmodi praevia inquisitione vix forte unquam abstinendum esse, absque periculo iniuriae Sacramenti, perfacile appareat, mature tamen

perpensis libratisque omnibus, quae in supradicta epistola ab operario Boyer adnotantur, et A. Tuae testimonio firmantur, de quibusdam locis Vicariatus istius, attenta catechistarum ac fidelium qualitate, ita ut perquisitio aut examen ad validam invalidamve Baptismi collationem dignoscendam, arguendamve, aut omnino institui nequeat, aut nulliter et sine ulla dubii illustratione certo fieret, S. eadem C., iis in adiunctis et iuxta exposita, durantibusque circumstantiis absque aliis, ut in tuto salus animarum ponatur, Baptismum addita conditione administrari posse declaravit.

Maximo autem una simul animi moerore eadem perceperunt EE. PP. quae a missionario Boyer et ab A. T. narrantur, eam nempe esse quorumdam catechistarum ac fidelium quoque omnium, plerisque recensitis in locis, inhabilitatem et inscitiam vel ad unum Baptismi Sacramentum administrandum, ut nemo prorsus eorum sit cui fides de rituali illius collatione praestari ullo modo queat.

Persuasum quidem Sacr. Congregationi est A. Tuam omnem dedisse ac daturam operam, ut deflendae nimis earum christianitatum conditioni, et calamitatibus occurratur, nec dubitat quin optimam, catechistarum praecipue, ubivis institutionem et instructionem, iuxta monita etiam tradita die 23 Novembris 1845, urgeas. Nihilominus EE. PP. id magis magisque A. Tuae commendantes, monent ut donec satius provisum iis in locis fuerit, peritosque et idoneos viros praeficere datum tibi erit, ineptis illis catechistis praecipias et instes ut instrui satagant, ac interim, extra casum verae absolutaeque necessitatis, Baptismi Sacramentum administrare non praesumant.

659

Instr. S. Officii *1877* (AD EP. NESQUALLIEN.) — Litteris ad S. C. de Prop. Fide missis, Ampl. Tua a S. Sede Ap. postulaverat instrui circa modum, quo se gerere deberent missionarii, munus apostolicum exercentes in montanis regionibus istius Tuae Dioecesis, cum illis qui, antequam catholicam Ecclesiam ingredi peterent, a ministellis sectae methodistarum baptizati, aut etiam matrimonio copulati fuerunt. Exponebat plures et non parvi momenti rationes adesse serio dubitandi tam de validitate Sacramenti Baptismi a talibus ministris collati, quam de validitate matrimonii coram iisdem contracti, easque praefatae S. C. de Prop. Fide exhibebat. Porro ipsa S. Congregatio epistolam Amplitudinis Tuae ad Supremam Congregationem S. O. remisit, a qua post accuratam et diligentem discussionem dispositum fuit, ut peculiari hac instructione Amplitudini Tuae responderetur, per quam reassumptis omnibus ad rem facientibus, et iam ab eadem S. C. in casibus similibus decretis sub oculis tuis poneretur huius Apostolicae S. Sedis doctrina, quae certam et tutam normam Tibi exhibere debebit.

Itaque circa Baptismum a ministris sectae methodistarum administratum refers, tot et tales esse horum haereticorum errores circa necessitatem, virtutem et efficaciam eiusmodi Sacramenti, ut pro certo retineri debeat eos illum habere tamquam ritum mere indifferentem, quem ideo in praeteritis temporibus penitus omittere consueverunt, et in posterioribus reassumpserunt sola prava voluntate homines infideles, vel etiam fideles fallendi, iisdem scilicet ostendendi falsam eorum religionem a nostra unice vera non differre. His addit, non paucos neque omnino accidentales abusus ab iisdem committi in praedicti Sacramenti administratione, inter quos praesertim indicat et usum cuiusdam formae, in qua persona Spiritus Sancti aut omnino reticetur, aut vocibus et nominibus exprimitur prorsus ineptis ad eam indicandam, aut non exprimitur nisi post aliud vocabulum intrusum inter secundam et hanc tertiam SSmae Trinitatis personas: necnon negligentiam ab iisdem servari solitam in modo quo aqua tingunt baptizandos, et quo coniungere solent materiam cum forma. Ob has rationes anceps haeres utrum Baptisma a talibus ministris, et tali modo administratum, habere debeas uti prorsus invalidum, vel saltem ea ratione dubium ut veluti principium in praxi semper servandum retinere possis, illud esse iterum conferendum. Porro quamvis haec gravissima sint, et generatim vehementem suspicionem ingerant de Baptismi invaliditate, tamen in singulis casibus faciendas esse accuratas investigationes facile quisque intelligit, et quatenus ex iis certo constiterit de nullitate ob substantialem defectum, baptismus erit conferendus absolute: quatenus adhuc dubium prudens supersit, baptismus iterum conferendus secreto et sub conditione iuxta doctrinam et praxim constanter ab Ecclesia servatam.

Etenim novit Amplitudo Tua dogma Fidei esse Baptismum a quocumque sive schismatico, sive haeretico, sive etiam infideli administratum validum esse habendum, dummodo in eiusdem administratione singula concurrerint, quibus Sacramentum perficitur, scilicet debita materia, praescripta forma, et persona ministri cum intentione faciendi quod facit Ecclesia. Hinc consequitur errores peculiares, quos ministrantes sive privatim, sive etiam publice profitentur nihil officere posse validitati baptismi, vel cuiuscumque Sacramenti, quia ut loquitur S. Augustinus, Sacramenta ubique integra sunt, etiamsi prave intelligantur, et discordiose tractentur. (S. August. de Bapt. lib. 3. Cap. 15 N. 20). Imo, quod praesertim in casu de quo agitur notandum est, peculiares errores mini-

strantium per se et propria ratione neque excludunt illam intentionem, quam minister Sacramentorum debet habere, faciendi nempe quod facit Ecclesia. Etenim ut sapientissime observat Cardinalis Bellarminus « Concilium » Tridentinum in Canone XI. non nominat finem Sacramenti, neque dicit, oportere ministrum intendere, quod Ecclesia intendit, sed » quod Ecclesia facit. Porro quod Ecclesia facit » non finem, sed actionem significat. Denique » ex praxi id constat. Nam neque vetus Ecclesia rebaptizabat baptizatos parvulos a pelagianis, nec nos rebaptizamus baptizatos a » zuinglianis et calvinistis: et tamen scimus » omnes istos baptizare sine intentione veri » finis qui est tollere originale peccatum. » Unde Benedictus XIV. haec ad rem facientia verba gravissima habet: « Caveat Episcopus ne » incertam et dubiam pronunciet baptismi validitatem hoc tantum nomine, quod haereticus minister, a quo fuit collatus, cum non » credat per regenerationis lavacrum deleri peccata, illud non contulerit in remissionem » peccatorum, atque ideo non habuerit intentionem illud conficiendi, prout a Christo » Domino fuerit constitutum: siquidem cum in » Galliis disputatum olim fuerit, an ob praedictam rationem rebaptizandi essent baptizati » a calvinistis, S. Pius V ad quem controversia » delata est, minime rebaptizandos definivit; » Sacramenti enim validitati non officit privatus ministri error, cui praevalet generalis » eiusdem ministri intentio faciendi quod Christus instituit, seu quod fit in vera Christi » Ecclesia. » (De Synod. Dioeces. Lib. 7. C. 6. N. 9.)

Huic doctrinae adhaerens S. C. iam in feria IV. die 18 Decembris 1872. Vicario Apostolico Oceaniae Centralis, qui sequentia dubia proposuerat, videlicet:

1. Utrum Baptismus ab illis haereticis (methodistis) administratus sit dubius propter defectum intentionis faciendi quod voluit Christus, si expresse declaratum fuit a ministro antequam baptizet, baptismum nullum habere effectum in animam?

2. Utrum dubius sit baptismus sic collatus si praedicta declaratio non expresse facta fuerit immediate antequam baptismus conferretur, sed illa saepe pronuntiata fuerit a ministro et illa doctrina aperte praedicetur in illa secta?

Respondit: Ad primum, Negative: quia non obstante errore quoad effectus baptismi, non excluditur intentio faciendi quod facit Ecclesia.

Ad secundum: Provisum in primo.

Videt igitur Amplitudo Tua quomodo in Ecclesia semper traditum inveniatur errores quos haeretici sive privatim, sive etiam publice profitentur non esse incompossibiles cum illa intentione, quam Sacramentorum ministri de necessitate eorumdem Sacramentorum tenentur habere, faciendi nempe quod facit Ecclesia, vel faciendi quod Christus voluit ut fieret, et eosdem errores per se non posse inducere generalem praesumptionem contra validitatem Sacramentorum in genere, et Baptismi in specie ita ut ea ipsa sola statui possit practicum principium omnibus casibus applicandum, vi cuius quasi a priori, ut aiunt, baptismus sit iterum conferendus.

Neque aliter Amplitudo Tua iudicare debebit ex consideratione abusuum, quos haeretici isti admittere solent, ut asseris, in Baptismi administratione. Siquidem quidquid sit de abusibus a te enumeratis sive quoad formam corruptam quam usurpare audent, sive quoad modum quo baptismi ritum complere solent, tamen ut in facto dici possit baptismum administratum ab istis haereticis nullum aut saltem dubium habendum esse, oportet prius cognoscere an patrati fuerint praedicti abusus Sacramentum irritantes; novit siquidem abusus non esse praesumendos sed probandos. Qua super re Amplitudo Tua ante oculos habeat regulam generalem iam saepe traditam ab hac Sacra Congregatione, et praesertim in fer. IV die 10 Martii 1824, quam in pluribus aliis casibus similibus confirmavit, quaeque est tenoris sequentis: « Quoad venientes a sectis, ex. gr. Quakerorum, » quas notum est vel baptisma minime ministrare, vel invalide conferre, ipsos, dum in » sinu Ecclesiae recipiuntur, solemniter baptizandos esse. Quoad vero illas, ut sunt Anglicani, apud quas non solum pueri baptizantur, » verum etiam ex eorum libris ritualibus constat baptismum rite conferri, non oportere » baptizari, sed recipi abiuratione errorum, et » absolutione a censuris. Spectandos tamen esse » casus particulares de quibus agitur. Nam fieri » potest, ut causa abusuum, qui asseruntur in » Sacramenti Baptismi administratione introducti, vel ob aliquam circumstantiam, grave suboriatur dubium de aliquo defectu nullitatem » baptismi inducente, tunc baptismum secreto, » sub conditione *si non sit persona baptizata*, » conferendum esse.

Ex hac regula probe intelliges quod si in hac materia possibilis foret quaedam generalis praesumptio in principium practicum convertenda, haec non quidem ex defectibus et abusibus ministrorum differentium sectarum esset derivanda, sed praesertim ex indole, natura et consuetudine actuali earumdem sectarum. Quare cum in casu, de quo agitur, sermo sit de secta methodistarum, in qua baptisma confertur, et de ministris huius sectae, qui de facto baptisma solent administrare, duo tantum in quaestionem cadere possunt, videlicet: 1. Utrum ritus administrandi Sacramentum Baptismi ab ista secta in istis regionibus retentus aliquid

contineat, quod illius nullitatem inducere valeat; 2. Utrum talis sectae ministri de facto sese conforment praescriptionibus in propria eorum secta sancitis. Porro quoad primam quaestionem facile erit cognoscere quid haec secta circa administrationem Sacramenti Baptismi sanciverit, ex inspectione librorum ritualium quibus in istis regionibus tales haeretici utuntur; quoad secundam vero necessariae erunt accuratae et prudentes investigationes in singulis casibus, per quas tam de facto, seu de collato baptismo, quam de modo administrationis cognitio obtineatur, iuxta quam iudicium de singulis casibus erit pronunciandum. Quod si praedictis investigationibus abhibitis certo cognoscatur baptismum collatum non fuisse, aut rite non fuisse administratum, tum quidem absolute, hoc est absque ulla conditione, valide eos baptizare poteris et debebis qui se praesentaverint ut in sinum Ecclesiae recipiantur; si vero ex iisdem investigationibus nihil certi deducatur, et adhuc prudens dubium supersit, tunc secreto et sub conditione eos baptizare debebis.

Ut autem etiam in hoc postremo casu caute et prudenter procedatur, prae oculis habenda erunt quae ad rem tradidit Benedictus XIV videlicet: « Tunc solum ea (forma conditionata) uti licebit, cum prudens et probabilis » subest dubitatio, an quis fuerit rite baptizatus, nec, diligenti praetermissa indagatione, » potuit rei veritas innotescere, quemadmodum » scite perpendit Sotus in L. 4. dist. 3. quaestion. unic. art. 9. §. *Circa hanc igitur » solutionem* ubi a sacrilegio non excusat, neque ab irregularitate absolvit sacerdotem rebaptizantem, quem scit domi baptizatum, et » nihil est, quod collatum ei baptisma rationabiliter suspectum reddat...Aures praebendae » sunt Estio in 4. dist. 2. §. 15. haec ad » rem adnotanti: Sciendum est non quamcumque levem in contrarium suspicionem, vel » scrupulum debere sufficere ad hoc, ut sub » conditione quis hoc pacto baptizetur: sed » requiri dubitationem probabilem....Ea autem » probabilis dubitatio est, quae, facta etiam » diligenti indagine, discuti non potest, ita ut » nec moralis certitudo facti haberi queat. Immo verius obtemperandum est Cathechismo » Romano Part. 2. De Sacr. Bapt. n. 51 ubi » de forma conditionata ait: — ea baptismi » forma ex Alexandri Papae auctoritate in illis » tantum permittitur, de quibus, re diligenter » perquisita, dubium relinquitur, an baptismum » rite susceperint: aliter vero nunquam fas est, » etiam cum adiunctione, baptismum alicui iterum administrare. — »

660

S. C. S. Officii *20 Novembr. 1878.* – Utrum conferri debeat Baptismus sub conditione haereticis qui ad catholicam fidem convertuntur e quocumque loco proveniant et ad quamcumque sectam pertineant.

R. Negative: sed in conversione haereticorum, a quocumque loco vel a quacunque secta venerint, inquirendum est de validitate baptismi in haeresi suscepti. Instituto igitur in singulis casibus examine, si compertum fuerit, aut nullum, aut nulliter collatum fuisse, baptizandi erunt absolute: Si autem pro temporum et locorum ratione, investigatione peracta, nihil sive pro validitate, sive pro invaliditate detegatur, aut adhuc probabile dubium de baptismi validitate supersit, tunc sub conditione secreto baptizentur. Demum si constiterit validum fuisse, recipiendi erunt tantummodo ad abiurationem seu professionem fidei.

661

S. C. S. Officii *21 Febr. 1883.* — Vic. Ap. Bombaien. — Utrum, quando post diligentem indagationem de valore baptismi a ministro haeretico collati nihil constiterit nisi ministellum baptizantem pertinuisse ad sectam Anglicanam, cuius Rituale validam praescribit materiam et formam, hoc factum sufficiat ad praesumendam baptismi validitatem, ita ut ad licite conferendum baptisma conditionatum speciali argumento probari debeat eius invaliditas; an vero praesumi debeat invaliditas baptismi a tali ministello collati, ita ut sacerdos in tali casu conditionate rebaptizans irregularitatem non incurrat.

R. Detur Decretum fer. IV. 20 Novembris 1878 (*V. n. 661*). Quoad irregularitatem vero, iuxta exposita non fuisse incursam.

662

S. C. S. Officii *1 Augusti 1883.* — Ep. Savannensis. — Inter ceteros difficilis solutionis casus, qui in his Foederatorum Americae Septentr. Statuum ecclesiasticis provinciis, ac in hac quoque mea dioecesi occurrunt, reperitur etiam sequens: Frequenter contingit, ut duo acatholici inter se contraxerint matrimonium et ignoretur utrum sive uterque sive alteruter fuerit baptizatus. Eiusmodi matrimoniis inter duos acatholicos, aut sine dispensatione inter catholicum unum et acatholicum alterum, initis, in nulla ex dioecesibus nostris obstat impedimentum clandestinitatis. Contracto ita matrimonio, haud raro evenit, ut compars compartem deserat. Post aliquod tempus partes ita separatae non infrequenter ad alias nuptias convolant superstite altera parte. Scio equidem casu quo, spectata qualitate probationum pro et contra, dubitetur num vel alteri vel utrique parti collatum fuerit baptisma, standum esse pro valore matrimonii cum tali dubio ac sine dispensatione contracti usque dum non constet illud fuisse

invalidum; verum deficientibus ceteris pro utraque dubii parte probationibus, quaero:

I. Num in ordine ad matrimonii contracti validitatem vel nullitatem, collatio vel non collatio baptismi, dum ignoratur, ex principio praesumptionis definienda sit. In dubiis id affirmat doctissimus bo: me: Archiep. Patr. Kenrick; in theologia enim sua morali (tract. XXI. n. 48) haec habet « Si de consortis baptismo non constet, nec certum haberi queat » testimonium, in eam propendere oportet sen» tentiam de baptismi et matrimonii valore, » cui favent indicia et adiuncta. » Quod si recte ita sentit laudatus Kenrick, quaero ulterius:

II. Utrum dum baptismi collatio ignoratur, principium praesumptionis in ordine ad valorem matrimonii contracti, rite applicetur in articulis sequentibus:

1. Si pars vel partes acatholicae parentes habuerint ad sectam pertinentes quae baptismum respuit, hic non est praesumendus.

2. Idem resolvendum, si parentes habuerint pertinentes ad sectam quae infantium Baptismum non admittit, seu in qua non confertur nisi adultis v. g. annum aetatis trigesimum iam adeptis, quemadmodum res se habet in secta Baptistarum.

3. Idem pariter resolvendum, si parentes habuerint qui dum in vivis essent, professi sint se nolle ad ullam sectam pertinere, seque Ens supremum honestis potius, ut aiunt, moribus quam speciali aliquo cultu honorare.

4. Si parentes habuerint pertinentes ad sectam quae eumdem ut necessarium habet, vel in qua saltem ordinarie administratur, et iidem parentes in secta sua zelosi fuerint, praesumendus est Baptismus. At quid si parentes in secta socordes fuerint, aut ad sectam pertinuerint, quae baptismum quidem non respuit sed eum non habet ut necessarium, et in qua ordinarie non administratur? an in utroque aut alterutro casu praesumendus baptismus vel non?

5. Si iuxta unius tantum parentis sectam et animi ut supra zelosam dispositionem praesumptio faveat baptismo, et in educatione prolis de facto et indubie primas habuerit partes, praesumendus est baptismus.

Idem resolve, si facta inquisitione, ignoretur aut non satis constet utrum primas habuerit partes; baptismus enim in ordine ad matrimonium praesumendus est, cum coniugium semel initum censendum sit validum quamdiu obex se prodat. Sed quid si certo constet, illius qui de facto et indubie primas in educatione habuit partes sectam et animi dispositionem non favere baptismo, dum alterius secta et animi dispositio eidem favet?

6. Casu quo nulla pro baptismo militat praesumptio, applicanda est regula: factum non praesumitur, sed probandum est. Huius regulae applicatio in his Foederatis Statibus ubi inter acatholicos plurimi sunt, qui de baptismo infantibus suis conferendo nihil aut parum curant, potiori forte iure locum habere debet, quam in multis aliis regionibus.

Quaestiones praefatae ideo praecipue proponuntur, ut ex earum solutione norma habeatur, iuxta quam tuto procedi possit in his praesertim casibus. 1. Dum ex duabus partibus acatholicis ab invicem ut supra separatis, altera in gremium Ecclesiae recipi postulat, et ad alias nuptias convolavit aut convolare cupit. 2. Dum pars catholica ab acatholica ut supra separata, cum alia coniungi postulat, aut cum alia iam iuncta, ad Sacramenta admitti exoptat.

R. Ad I. Affirmative, peracta tamen investigatione in singulis casibus.

Ad II. (nempe: « Utrum, dum baptismi collatio ignoratur, principium praesumptionis in ordine ad valorem matrimonii contracti rite applicetur in articulis sequentibus: ») Affirmative quoad *primum secundum* et *tertium* articulum, et quoad primam partem *quarti* et primam partem *quinti* numeri, at in hoc postremo articulo, post verba *habuerit partes* addatur: – *neque alter coniux cognoscatur positive contrarius collationi baptismi, praesumendus est baptismus.* In reliquis casibus qui adnotantur in secunda parte numeri *quinti* recurrendum est ad S. Sedem expositis omnibus rerum locorum et personarum adiunctis, aliisque ad rem facientibus. Ad *sextum.* Provisum in praecedentibus.

CAPUT III.

DE SACRAMENTO CONFIRMATIONIS

ART. I. **De materia et forma Confirmationis.**

663

S. C. de Prop. F. – C. P. *6 Augusti 1840* — Dum quidam missionarius (Indulto Apostolico confirmandi munitus) in eo erat ut Confirmationis Sacramentum pluribus christianis administraret, territus est a gentilibus in atrio adstantibus. Omissa proinde prima manuum impositione, lectaque praepropere oratione *Omnipotens* usque ad verba *de coelis,* et neglecta commemoratione septem donorum, protulit for-

mam: *Signo te*, etc. Quaeritur an, attenta Enc. Benedicti XIV. *Ex quo primum*, et scandalo quod oriretur si sub conditione illi christiani iterum confirmarentur, tuta conscientia possint relinqui in bona fide?

R. Non esse repetendam Confirmationem sub conditione.

ART. II. **De Ministro Confirmationis**

664

Ex Instr. Clementis PP. VIII. *31 Augusti 1595* — (AD EPISCOPOS LATINOS, IN QUORUM CIVITATIBUS GRAECI VEL ALBANENSES GRAECO RITU VIVENTES DEGUNT). — Presbyteri graeci baptizatos Chrismate in fronte non consignent; et ideo ab ipsis in ordine Baptismi apud eorum euchologium praetermittantur quae sequuntur post illa verba: καὶ μετὰ τὴν εὐχὴν etc. usque ibi: εἶτα ποιεῖ ὁ ἱερεὺς χῆμα κύκλου, hoc est, *et post orationem* etc. (ubi habetur forma huius consignationis) usque ad verba: *Postea facit sacerdos figuram circuli* etc. (1).

Episcopi latini infantes seu alios baptizatos a presbyteris graecis, de facto Chrismate in fronte consignatos, confirment; et tutius videtur ut cum cautela et sub conditione id faciant (videlicet: *N.* si non es confirmatus ego consigno te signo Crucis ✠ et confirmo te Chrismate salutis ✠ in nomine Patris, et Filii, et Spiritus Sancti), praesertim vero cum verisimiliter dubitari potest quod ab Episcopis graecis fuerint baptizati.

665

Decr. S. C. de Prop. F. *23 Aprilis 1774.* — Referente R. P. D. Stephano Borgia Secretario, nonnullos Missionum Superiores, aliosque, quibus ab Apostolica Sede extraordinaria Sacramentum Confirmationis administrandi facultas conceditur, in illius administratione usos quandoque esse vestibus, ac ornamentis episcopalibus: Eminentissimi Patres declararunt, ac vigore praesentis Decreti declarant, nemini prorsus charactere episcopali non insignito, vel cui alias usus pontificalium ex

---

(1) Huiusmodi vetitum confirmatum est iisdem verbis a Bened. PP. XIV. in Const. *Etsi pastoralis* pro Italo-graecis. De Confirmatione quam presbyteri orientales immediate post Baptismum conferunt haec tradit laudatus Pontifex in Op. De Syn. Dioec. Lib. VII. Cap. IX. § 4.: « Eadem Confirmatio est irrita reputanda in locis in quibus certo novimus talem facultatem graecis, alteriusque orientalis ritus sacerdotibus, esse ab Ap. Sede expresse ademptam. Praeter autem sacerdotes in Bulgaria, quibus eam ademptam audivimus a Nicolao I., et sacerdotes in regno Cypri quibus eamdem abstulit Innocentius IV., scimus, a Clemente VIII. severe interdictum sacerdotibus italo-graecis ne baptizatos Chrismate consignare praesumant; cuius decretum nos confirmavimus in nostra Constit. 57. *Bullarii nostri* tom. 1. pag. 167. in cuius § 3, haec ad rem diximus: - Episcopi latini, infantes, seu alios in suis dioecesibus baptizatos a presbyteris graecis absolute Chrismate in fronte consignatos confirment; cum neque per Praedecessores nostros, neque per nos graecis presbyteris in Italia et Insulis adiacentibus, ut infantibus baptizatis Sacramentum Confirmationis conferant, facultas concessa sit, aut concedatur; quin immo usque ab anno 1595 a fel. record. Clement. VIII. Praedecessore nostro fuit presbyteris italo graecis expresse interdictum ne baptizatos Chrismate consignent. Secus sub conditione, et cum cautela eos confirmare debent, de quibus verosimiliter dubitari potest utrum ab Episcopis graecis ordinem Baptismi iuxta eorum Euchologium servantibus, fuerint baptizati. - In alia pariter nostra Constitutione 129. § 4. *cit. tom. eiusdem Bullarii pag. 513*, illata mentione eiusdem graecorum consuetudinis, haec addidimus: - Quemadmodum enim graecis incolis Italiae expresse vetita est administratio utriusque Sacramenti ab eodem ministro contemporanee facienda, ita patientia quadam et facilitate Sedis Apostolicae factum est ut unum et alterum Sacramentum ab eodem sacerdote in oriente graecis conferretur; - et § 5, permittendum duximus cophtis perseverare in eodem ritu, iamdiu ab ipsis recepto, atque ab Apostolica Sede tolerato.... Ex omnibus consideratis optima et secura conflatur regula, ad quam dirigi debeat iudicium Episcopi, in cuius Synodo accidit disputari de robore Confirmationis a simplici sacerdote graeci ritus administratae. Antequam is quidquam definiat, diligenter inquirat oportet, num in tali loco, eiusmodi graecorum mos fuerit unquam ab Apostolica Sede expresse improbatus; an potius ex eiusdem Sedis conniventia et lenitate toleratus. Si primum, Confirmationem irritam pronuntiabit, atque a sacerdote graeco inaniter confirmatos, absque scrupulo iterandi Sacramentum, iterum sacro Chrismate inunget; si alterum, Confirmationem ratam habebit. Quod si res dubia sit, nec possit certo diiudicari num eius regionis sacerdotibus aut expresse, aut saltem tacite data sit ab Ap. Sede facultas conferendi Sacram. Confirmationis, se abstinebit a proferenda sententia, eamque expectabit a Rom. Pontifice, cui decet adeo grave negotium significari. Omnes eiusmodi circumstantias prudenter examinatas invenimus a pluribus Synodis, et pro earumdem diversitate diversam ab illis prolatam deprehendimus de Confirmatione graeco ritu administrata sententiam. In Synodo Maronitarum habita tempore Gregorii XIII., eodem Pontifice iubente, Synodi Praeses liberum esse declaravit, confirmatis a simplici sacerdote, denuo idem Sacramentum recipere ab Episcopo, quia non satis constabat an presbyteris Ecclesiae Ierosolymitanae, cui subduntur Maronitae, concessum fuerit unquam ab Ap. Sede tacitum saltem privilegium Sacramentum illud administrandi, quemadmodum referunt Verricellus *de Apost. Mission. tit. 7, de Confirmat. quaest. 131, n. 1*, et Thomas a Iesu *de conversione omnium gentium lib. 3, cap. 5, pag. 484, et 508.* In Synodo Provinciali seu Nationali Albano, habita anno 1703, atque a Summo Pont. confirmata decisum videtur, solius Episcopi esse, baptizatorum frontes Chrismate linire; *cap.* enim 3., ubi de Confirmat. est sermo, haec habentur: *Tanti porro Sacramenti, quod sola Episcopalis persona suae vindicat dignitati* etc. Contra in Synodo Provinciali Ruthenorum, celebrata Zamosciae anno 1720, cuius Acta a nobis qui Congregationi Concilii Secretarii munere tunc fungebamur, diligenter antea recognita, fuere pariter ab Ap. Sede approbata, sancitum est validam habendam fore, neque idcirco sine sacrilegio posse iterari Confirmationem receptam a simplici sacerdote, quia scilicet compertum est, ad ea quoque extendi tacitam dele-

vero, legitimoque privilegio non competit, licuisse, vel licere in collatione Chrismatis adhibere Rochettum, Mitram, Baculum Pastorale, Annulum, vel Crucem pectoralem; statueruntque supplicandum esse Sanctissimo pro approbatione huius declarationis, necnon efformandam Instructionem pro simplicibus sacerdotibus Confirmationem, ut supra, administrantibus.

Facta vero SS. Domino Nostro Clementi Papae XIV. per praefatum Dominum Secretarium in audientia diei 3 Aprilis currentis supradictae Sacrae Congregationis sententiae relatione, Sanctitas Sua illam benigne approbavit, et ab omnibus, ad quos spectat, inviolabiliter observari mandavit. *(V. n. seq.)*

666

Instr. S. C. de Prop. Fide *4 Maii 1774*
(Pro simplici sacerdote Sacramentum Confirmationis ex Sedis Apost. delegatione administrante).

Etsi, iuxta Sacrosancti Tridentini Concilii definitionem solus Episcopus sit ordinarius huius Sacramenti minister (1); solet tamen, quandoque iustis de caussis Sedes Apostolica simplici sacerdoti, tamquam extraordinario ministro, facultatem tribuere illud conferendi (2).

Sacerdos igitur, cui facultas haec fuerit concessa, in primis curet apud se habere Chrisma, per catholicum Antistitem cum eadem S. Sede communionem habentem confectum, ac sciat, sibi numquam licere (3) sine eo Confirmationem administrare, vel illud ab Episcopis haereticis, aut schismaticis recipere.

Animadvertat insuper, num in facultate sibi ab Apostolica Sede impertita alia etiam facultas expressa legatur, utendi scilicet Chrismate ante annum benedicto, alias eo non utatur, nisi forte in casibus necessitatis (4), cum a sacris canonibus id prohibitum sit (5).

Licet omni tempore administrari valeat Confirmatio, congruum tamen est, ut praecipue in hebdomada Pentecostes, et circa horam tertiam, in qua Spiritus Sanctus illapsus est Apostolis, conferatur (6).

Quod ad aetatem confirmandorum attinet, prae oculis habendum est Catechismi Romani (7) monitum in haec verba: *Illud observandum est, omnibus quidem per Baptismum Confirmationis Sacramentum posse administrari, sed minus tamen expedite hoc fieri, ante-*

---

gationem, graecis sacerdotibus factam a Rom. Pontifice: - Sacramentum Confirmationis (verba sunt praefatae Synodi) a Christo Dom. institutum, quod parochi in Orientali Ecclesia extraordinario iure, et delegata ab Episcopo facultate, ex Ap. Sedis dispensatione, statim post Baptismum administrare solent, in genere visibilium signaculorum, sacrosanctum est, ut ipse Baptismus, illudque nefas est iterare, propterea quod indelebilem characterem imprimit. - Denique in nupera Synodo Nationali Maronitarum, coacta in Monte Libano anno 1736, ut in nostra Constitut. 31, Bullar. tom. 1, pag. 74, haec ad rem edita sunt decreta: videlicet *cap. 2, de Sacram. Bapt. can 15.*: - Maiores nostri, sicut et ceteri orientalium ecclesiarum filii, statim post Baptismum, tam infantes quam adultos consueverunt sacro Chrismate perungere, atque adeo Sacram. Confirmationis illis conferre, idque per simplices etiam sacerdotes, quibus Patriarcha et Episcopi hanc facultatem concesserant, quemadmodum a Ritualibus apparet. Quia vero Patriarchae nostri, ut eo, quo par est, obsequio Romanis Pontificibus, qui frequentes ad illos hac de re litteras dederant, morem gererent, latino ritui consentientes, decrevere ut deinceps nemo, nisi episcopali dignitate praeditus, Sacramentum Confirmationis administraret; ideo mandamus ac praecipimus omnibus parochis, archipresbyteris, ceterisque dignitate episcopali carentibus, ne audeant in posterum baptizati frontem sacro Chrismate perungere, et verba illa quae ad Confirmationis Sacramentum, adeoque ad Episcopum tamquam ordinarium illius ministrum spectant, recitare; sed, illis omissis, intingant pollicem in sacro Chrismate, et ungant baptizatum in summitate capitis in modum crucis, dicentes orationem ex Rituali Rom. desumptam, quae sequitur: *Deus omnipotens, Pater Domini N. Iesu Christi etc.* Si vero adfuerit Episcopus, vel simplex presbyter adultum baptizaverit, poterit idem Episcopus post Baptismum, si velit (ac praecipue cum contigerit ab illo baptizari adultum, seu infantem in mortis periculo constitutum), prosequi cetera, quae ad collationem Sacramenti Confirmationis in Rituali pertinent, ita tamen ut patrinus vel matrina adhibeantur, et nomen confirmati in libro ad id destinato a parocho vel Episcopo adnotetur. Hinc in Rituali quod auctoritate Rmi D. Patriarchae propediem est edendum, ante illa verba quibus, iuxta ritum nostrum, Confirmationis Sacram. confertur, apponenda est admonitio ad simplices sacerdotes, cum supradicta oratione: *Deus omnipotens* etc.. et altera admonitio ad Episcopos cum ritu conferendi Sacram. Confirmationis, quem omnino a ritu Baptismi distingui et separari praecipimus. - Et *cap. 3. de Sacram. Confirmat.* § 2: - Quia vero tam in nostra, quam in reliquis orientalibus Ecclesiis, antiquus mos obtinuerat, ut statim post Baptismum etiam Sacramentum Confirmationis conferre, quemadmodum et in Rituali continetur, et a Concilio Laodiceno his verbis praescribitur, quod oportet eos, qui illuminantur, post Baptismum inungi supercaelesti Chrismate, et esse regni Christi participes; hac tamen in re servandum praecipimus ac mandamus quod dudum a Rmis DD. Patriarchis iniunctum est, nosque supra de Baptismo monuimus, ne simplices sacerdotes de cetero praesumant hoc Sacram. administrare; sed illud Episcopi dumtaxat conferant, illum sacrosanctae Tridentinae canonem prae oculis habentes: Si quis dixerit, Sanctae Confirmationis ordinarium ministrum non esse solum Episcopum, sed quemvis simplicem sacerdotem, anathema sit. -»

(1) Sess. 7. *de Confirm.* can. 3.
(2) Eugen. IV in Decret. pro Armenis.
(3) S. Thomas 3. par. quaest. 72. art. 5. in corp.
(4) Bened. XIV. Constit. *Anno vertente* Bull. Tom. 3. pag. 288.
(5) Can. *Litteris* de Consecr. dist. 3., et Can. *Si quis de alio* de Consecr. dist. 4.
(6) Catech. Rom. de Sacram. Confirmat. S. Carolus in V. Synodo Mediolanen. cap. de Confirm.
(7) Loc. cit.

quam pueri usum rationis habuerint; Quare si duodecimus annus non expectandus videatur, usque ad septimum certe hoc Sacramentum differre maxime convenit; Quod sane monitum in pueris benevalentibus locum habet. Nam, si agatur de eo, qui gravi morbo laboret, ex quo decessurus praevideatur, non solum prohibitum non est illi ante septennium sacrum Chrisma administrare, sed expedit, ut id fiat, unde ex hac vita demigrans maiorem gloriam, iuxta S. Thomae doctrinam (1), in coelis consequatur. Aliae insuper, iuxta probatam plurium theologorum sententiam (2), esse possunt legitimae causae antevertendi septennium in collatione huius Sacramenti, et praesertim, cum praevidetur futura diutina absentia Episcopi, vel presbyteri, cui, ut supra, facta sit facultas illud administrandi, vel alia urget necessitas.

Ut confirmandi, qui usum rationis habent, digne hoc Sacramentum recipiant, debent esse in gratia, et ideo conveniens valde est, ut illius susceptioni praemittant Sacramentalem Confessionem (3). Si enim conscii alicuius peccati lethalis, quod absit, ad Confirmationem accederent, non solum huius Sacramenti gratiam non reciperent, sed gravissimo sacrilegio se illigarent.

Iuxta veterem Ecclesiae usum, confirmandi deberent esse ieiuni (4), optandumque propterea esset, ut id ipsum in praesenti etiam servaretur.

Sacro Chrismate liniendi ante diligenter erudiendi sunt iuxta doctrinas Catechismi Romani de natura, dignitate, effectibus, ac dispositionibus ad digne Sacramentum huiusmodi recipiendum praerequisitis. Item oportet, ut instruantur circa Fidei rudimenta, decalogi, et Ecclesiae praecepta; Actus Virtutum theologalium, ac Orationem Dominicam, et Apostolorum Symbolum memoria teneant.

Ceterum missionarii non omittant populos sibi creditos etiam hortari, ut Confirmationem debito tempore recipiant, nec non ut parentes filios suos confirmari curent; etsi enim hoc Sacramentum non sit de necessitate medii ad salutem, tamen sine gravis peccati reatu respui non potest, ac negligi (5), cum illud suscipiendi opportuna adest occasio. Porro haec doctrina, si pro omnibus, qui sunt undique, christifidelibus vera est, multo magis locum habet in illis, qui in terris degunt haereticorum, vel paganorum, in quibus, quandoque adversus catholicos persecutiones ingruunt: unde opus est, ut septiformis Spiritus virtute roborentur, qua non solum corde credant ad iustitiam, sed etiam ore confessionem faciant ad salutem, seque paratos exhibeant pro Christo etiam sanguinem fundere.

Cum hoc Sacramentum indelebilem in anima characterem imprimat, reiterari non debet, et propterea qui est confirmatus ad illud recipiendum non audeat accedere, sicuti nec excommunicatus, interdictus, in divinis communicans cum haereticis, aut schismaticis, vel qui ritus idololatricos usurpat, sive alio modo publice peccat: item qui praeceptum paschale non adimpleverit.

Caveant confirmandi ne sordida fronte (6) capillisque impexis ad hoc Sacramentum accedant; vestibus tamen sint induti, quemadmodum et patrini, simplicibus, et ad modestiam compositis. Mulieres vero illud suscepturae, et quae matrinarum officium exercebunt, non se in Ecclesia cum vanis ornamentis, aut fucata facie, sed cum omni modestia, et reverentia praesentent.

Si quis ex confirmandis turpe nomen, vel christiano homini non conveniens, haberet, aliud in Confirmatione assumat (7).

Quamquam de necessitate huius Sacramenti non sit, ut in eo recipiendo patrinus, vel matrina adhibeatur, id tamen laudabilis Ecclesiae consuetudo suadet, sacrique canones praescribunt (8).

Ab hoc vero munere excludantur tum minores annis quatuordecim (9), tum qui Sacramentum Confirmationis nondum receperunt. (10) Verum quia contingere potest, ut in locis Missionum nullus adsit, qui antea confirmatus fuerit, permittitur in hoc casu, ut aliqui sine patrino confirmentur, qui postea patrini ceterorum esse poterunt.

Ad patrinos huiusmodi quod attinet, hae insuper regulae erunt observandae:

I. Ut non plures (11), sed unus tantum, sive vir, sive mulier in patrinum, aut matrinam adhibeatur.

II. Ut nec feminis mares (12), nec maribus feminae patrini officium praestent, sed suo quisque sexui patrinus adhibeatur.

III. Ut, nisi necessitas cogat (13), idem non sit, sed diversus Confirmationis patrinus a patrino Baptismi.

---

(1) S. Thom. 3. par. quaest. 73. art. 8. ad 4.
(2) Bened. XIV. in lib. 7. cap. 10. n. 5. 6. et 7. de Synodo Dioeces.
(3) Instructio Eminentiss. Almae Urbis Vicarii pro iis, qui suscepturi sunt hoc Sacramentum an. 1773.
(4) Catech. Rom. de Confirm.
(5) Bened. XIV. in Constit. *Etsi Pastoralis* §. 3 n. 4. Bull. Tom. I.
(6) Concil. Aquense an. 1585. Instructio supradicta.
(7) Concil. Aquense an. 1585., Concil. Tolosan. anni 1590., S. Carol. Borrom. in V. Syn. Mediolanen.
(8) Sacramentar. S. Gregor. M. Ordo Romanus apud Hittorpium.
(9) Instructio praedicta.
(10) Can. *In Baptismate* 102. de Consecrat. dist. 4.
(11) Can. *Non plures* 101. dist. 4.
(12) Pontific. Rom.
(13) Can. *In Cathechismo* 100. de Consecr. dist. 4

IV. Ut a patrini munere arceantur excommunicati (1), interdicti, publici peccatores, aut qui praeceptum paschale omiserint.

Circa cognationem spiritualem, quae in hoc Sacramento contrahitur, haec statuit Tridentina Synodus (2): *Ea quoque cognatio, quae ex Confirmatione contrahitur, confirmantem, et confirmatum, illiusque patrem et matrem, ac tenentem non egrediatur, omnibus inter alias personas huius spiritualis cognationis impedimentis omnino sublatis.*

Quod quidem Concilii decretum locum habet in iis, qui ad Tridentini statuta servanda adstringuntur. Ceteri vero disciplinae in suis regionibus vigenti hac in parte se conforment.

Cum tempus advenerit, quo sacerdos utens facultate sibi ab Apostolica Sede, ut supra tributa, administrare Confirmationem intendit, vestibus sacerdotalibus, vel saltem alba, et stola indutus stans ante Altare versus ad populum hinc inde dispositum (masculis a dexteris, feminis vero a sinistris) circumstantes summarie de praemissis admoneat, eisque praesertim denunciet, quod nullus alius nisi solus Episcopus Confirmationis ordinarius minister est; se vero paratum esse illam conferre iure per S. Sedem delegato.

Mox delegationis decreto, sive Brevi Apostolico, lingua vernacula, alta et intelligibili voce lecto, iterum moneat adstantes, quod nullus confirmatus discedat, nisi benedictione accepta quam ipse post omnium Confirmationem daturus est. Item, quod infantes, si quos in prima aetate iusta de causa confirmandos existimaverit, per patrinos teneantur in brachiis dexteris, et quod adulti ponant pedem suum super pedem dexterum patrini sui.

Hac altera monitione completa (3) pariter stans, et versa facie ad confirmandos, iunctis ante pectus manibus, confirmandis vero genua flectentibus, et manus ante pectus iunctas tenentibus, dicit:

℣. *Spiritus Sanctus superveniat in vos, et virtus Altissimi custodiat vos a peccatis.*

℟. *Amen.*

Deinde signans se manu dextera a fronte ad pectus signo Crucis dicit:

℣. *Adiutorium nostrum in nomine Domini.*

℟. *Qui fecit coelum et terram.*

℣. *Domine exaudi orationem meam.*

℟. *Et clamor meus ad te veniat.*

℣. *Dominus vobiscum.*

℟. *Et cum spiritu tuo.*

Tunc extensis versus confirmandos manibus, dicit:

OREMUS

Omnipotens sempiterne Deus, qui regenerare dignatus es hos famulos tuos ex aqua, et Spiritu Sancto; quique dedisti eis remissionem omnium peccatorum; emitte in eos septiformem Spiritum tuum Sanctum Paraclitum de coelis.

℟. *Amen.*

℣. *Spiritum Sapientiae et Intellectus.*

℟. *Amen.*

℣. *Spiritus Consilii et Fortitudinis.*

℟. *Amen.*

℣. *Spiritum Scientiae et Pietatis.*

℟. *Amen.*

Adimple eos Spiritu Timoris tui, et consigna eos signo Cru✝cis Christi in viam propitiatus aeternam. Per eumdem Dominum nostrum Iesum Christum Filium tuum qui tecum vivit, et regnat in unitate Spiritus Sancti Deus per omnia saecula saeculorum.

℟. *Amen.*

Post haec sacerdos confirmat per ordinem genuflexos, primo mares, secundo feminas. Uno ordine confirmato, illi surgunt, et alii genuflectunt, et confirmantur, et sic usque in finem. Inquirit autem singillatim de nomine cuiuslibet confirmandi sibi per patrinum vel matrinam flexis genibus praesentati, et summitate pollicis dexterae manus Chrismate intincta dicit:

N. Signo te signo Cru✝cis: quod dum dicit producit pollice signum Crucis in frontem illius, deinde prosequitur: *et confirmo te Chrismate salutis. In nomine Pa✝tris, et Fi✝lii et Spiritus✝Sancti.*

℟. *Amen.*

Deinde leviter in maxilla caedit, dicens: *Pax tecum.*

Ligandae essent vitta linea recens Confirmatorum frontes iuxta Pontificalis Romani praescriptum (4). Verum quoniam publica vittarum delatio apud infideles ludibrio exponere posset Sacramentum, ideo, si praevideatur hoc scandalum eventurum, consultius erit, vittas huiusmodi non adhibere; sed in hoc casu opus erit, ut sacerdos postquam frontes confirmandorum linierit Sacro Chrismate, eas gossypio, mox comburendo, diligenter abstergat, ac deinde lavet (5).

Omnibus confirmatis, tergit cum mica panis, et lavat pollicem, et manus super pelvim; deinde aqua lotionis cum pane fundatur in piscinam Sacrarii, in qua reponi debent etiam supradictorum gossypiorum cineres.

Dum lavat manus, si adsint ministri, cantatur, vel legitur sequens Antiphona, alias post lotionem ab ipso sacerdote dicatur:

---

(1) Pontific. Rom.
(2) Sess. 24. de Reform. Matrimonii cap. 2.
(3) Pontific. Rom.
(4) De Confirmandis.
(5) S. Carolus Borrom. in dict. V. Synod. Mediolanen.

Confirma hoc Deus quod operatus es in nobis a templo sancto tuo, quod est in Ierusalem. Gloria Patri etc. et repetitur Antiphona tono octavo: *Confirma hoc Deus etc.* qua repetita, conversus ad Altare, iunctis ante pectus manibus, dicit:

℣. *Ostende nobis Domine misericordiam tuam.*

℟. *Et salutare tuum da nobis.*

℣. *Domine exaudi orationem meam.*

℟. *Et clamor meus ad te veniat.*

℣. *Dominus vobiscum.*

℟. *Et cum spiritu tuo.*

Iunctis vero adhuc ante pectus manibus, et omnibus confirmatis devote genuflectentibus dicit:

OREMUS

Deus, qui Apostolis tuis Sanctum dedisti Spiritum, et per eos, eorumque successores ceteris fidelibus tradendum esse voluisti, respice propitius ad humilitatis nostrae famulatum, et praesta, ut eorum corda, quorum frontem sacro Chrismate delinivimus, et signo Sanctae Crucis signavimus, idem Spiritus Sanctus in eis superveniens, templum gloriae suae dignanter inhabitando perficiat: Qui cum Patre et eodem Spiritu Sancto vivis et regnas Deus in saecula saeculorum.

℟. *Amen.*

Deinde dicit: *Ecce sic benedicetur omnis homo, qui timet Dominum:* et vertens se ad confirmatos, ac faciens super eos signum crucis pariter dicit:

Bene✝dicat vos Dominus ex Sion, ut videatis bona Ierusalem omnibus diebus vitae vestrae, et habeatis vitam aeternam.

℟. *Amen.*

Expedita hoc pacto Confirmatione, sacerdos sedens, iuxta memoratum Pontificale Romanum (1), patrinos et matrinas monet, quod instruant filios suos bonis moribus, unde fugiant mala, et faciant bona, et si forte in infantili aetate essent confirmati, ut suo tempore doceant eos *Credo in Deum,* et *Pater noster,* et *Ave Maria,* quoniam ad hoc sunt obligati.

Hoc Sacramentum potest conferri minus solemniter, et praesertim tunc cum in privatis domibus, vel extra Ecclesiam, seu Oratorium, pueris aegrotantibus, de quibus supra, conferendum est, vel etiam adultis, qui ad Ecclesiam quacumque ex causa, legitima tamen, accedere nequeunt: In iis casibus sacerdos non omittat uti saltem stola, si superpelliceum habere non possit; cavere etiam debet, ne coram haereticis, aut schismaticis, et multo minus eis ministrantibus, confirmet.

Quod si tandem per Sedem Apostolicam alicui fieri potestatem contingat Confirmationem administrandi in regionibus, in quibus, praeter latinos, degunt orientales catholici, non modo opus erit, ut supradicta diligenter observet, sed curabit etiam priusquam orientalibus ipsis hoc Sacramentum conferat, ab Apostolica Sede instructionem petere, quo pacto se gerere debeat erga orientales uniuscuiusque ritus. Ut autem congruum quantocius responsum accipiat, de nonnullis S. Congregationem de Propaganda Fide singillatim certiorem reddat oportet. Et primo quidem cuius ritus sint orientales huiusmodi: an fuerint a quoquam confirmati, et a quibus, videlicet an a suis Episcopis, vel a presbyteris propriae nationis; an sponte petant confirmari; an Confirmationem commode a suis Episcopis recipere valeant; ac tandem an Confirmatio administranda sit in dioecesi, in qua actu resideat Episcopus orientalis qui sit confirmandi Ordinarius.

Quam Sacrae Congregationis instructionem SS. D. N. Clementi XIV. per..... infrascriptum Secretarium eiusdem S. Congregationis relatam in Audientia habita die prima Maii anni currentis Sanctitas Sua illam benigne in omnibus adprobavit, et omnino servari mandavit.

667

Decr. S. C. de Prop. F. *28 Martii 1778* — Cum plurimum intersit ut catholicae Ecclesiae Pastores, qui inter infideles et haereticos apostolico munere funguntur, non solum praedicatione et verbo, sed etiam exemplo sint populis in aedificationem, nullamque infidelibus et haereticis occasionem praebeant praetexendi excusandique proprios errores catholicorum factis, sed quae Christi sunt pie casteque administrent; cumque relatum sit, nonnullis in locis turcarum ditioni subiectis abusum vigere ut Episcopi, dum Confirmationis Sacramentum fidelibus conferunt, lances ad excipiendam a confirmatis pecuniam exponant: Emi Patres, referente R. P. D. Stephano Borgia Secretario, ad removendam in hoc genere quamcumque offensionis causam decreverunt, atque omnibus Episcopis in quibuslibet Aegaei Maris Insulis ac caeteris Europae partibus quae turcicae potestati subsunt, degentibus, in virtute sanctae obedientiae mandarunt ut in administratione praefati Sacramenti nemini ipsorum in posterum omnino liceat pecunias quovis titulo excipere, etiamsi ultro offerantur, lances ad hunc finem exponere, ac fideles ad huiusmodi pecuniarias largitiones quomodolibet incitare.

(1) Loc. cit.

668

Ex Instr. S. C. S. Off. *1782* (Ad Ep. Scepusien.) Egregie actum est quod parochis ruthenis omnino prohibueris ne, si quandoque contingat latinorum infantes ab ipsis baptizari, Sacramentum quoque Confirmationis graecorum more post Baptismum administrent.

669

S. C. de Prop. F. - C. P. pro Sin. *12 Septembris 1821* – Vic. Ap. Sutchuen. — Utrum Provicarius Apostolicus, sede vacante, ratione muneris Provicarii, facultatem habeat:

1. Conferendi Sacramentum Confirmationis.
2. Delegandi missionarios ut possint idem Sacramentum conferre; Et quatenus negative:
3. An huiusmodi Sacramentum debeat iterari his qui a missionariis, sola Provicarii licentia fultis, illud susceperunt. — Et 4. Supplicandum SSmo ut memoratam facultatem ei concedere dignetur.

R. Ad primam et secundam partem dubii: negative. — Ad tertiam: reiteretur, remoto scandalo. — Ad quartum: supplicandum SSmo pro petita facultate, tantummodo sede vacante.

670

Decr. S. C. de Prop. F. *29 Iulii 1841* — Cum fieri quandoque possit, ac factum revera aliquando sit, ut in remotissimis Missionum Sinarum, ac finitimorum regnorum regionibus Praesule episcopali charactere insignito, cui unaquaeque illarum credita est, vita functo, vel successor iam designatus nondum sit consecratus Episcopus, vel haud tam cito alter Antistes viduatae Missioni praefici queat; S. Congregatio de Propaganda Fide in Particulari Conventu super negotiis Missionum earumdem habito die 21 Iulii anno 1841 ut spiritualibus fidelium necessitatibus in memorato casu provideatur, censuit, ac decrevit supplicandum Sanctissimo, qui dignaretur pro antedictis Missionibus concedere ut, Sede vacante, Superior interinus vel Vicarius Generalis, cui iuxta Constitutionem sa. me. Benedicti XIV *Ex sublimi* etc. ecclesiastica iurisdictio devoluta est, vel electus Vicarius Apostolicus nondum consecratus, Confirmationis Sacramentum administrare eamdemque facultatem uni vel alteri ex sacerdotibus vacantis Vicariatus aut Dioecesis subdelegare possint.

Hanc autem S. C. sententiam SSmo D. N. Gregorio PP. XIV.... relatam die 26 mensis et anni, ut supra, Sanctitas Sua benigne in omnibus approbavit, petitamque facultatem indulsit.

671

Ex Litt. S. C. de Prop. F. *11 Septembr. 1841* (Ad Vic. Ap. Coreae) — De Confirmatione a presbytero ex Apostolico indulto collata, quamvis, ut narras, omissa quandoque fuerit monitio de ministro huiusce Sacramenti, et de facultate extraordinaria presbytero administranti elargita, iuxta Instructionem S. C., nihilominus validum fuit Sacramentum. Moneas tamen missionarios caeteroquin oportet servandam omnino esse Instructionem de qua sermo.

672

Ex Litt. S. C. de Prop. F. *23 Martii 1844* — (Ad Vic. Ap. Cocincinae.) Facultatem extraordinariam conferendi Sacramentum Confirmationis, licet europaeis presbyteris opportunius sit delegare, haud vetitum tamen indigenis quoque sacerdotibus, quoties opus fuerit, eam communicare.

673

Ex Litt. S. C. de Prop. F. *21 Martii 1851* — (Ad Vic. Ap. Kouytcheou.) — .... Reliquum vero est, quod animadvertebas .... circa improbandam consuetudinem, sive conferendi Sacramentum Confirmationis infantibus immediate post Baptismum sine necessitate, sive generatim delegandi, ex parte Vicarii Ap. presbyteris omnibus facultatem administrandi idem Sacramentum, utrumque plane, uti merito innuis, reprobandum, abusumque removendum; licet enim ob necessitatem aut opportunitatem, ad bonum animarum, Vicarius Ap. gaudeat ac uti possit praedicta facultate deputandi presbyteros pro collatione Sacramenti Confirmationis, eiusmodi tamen facultas, nec pro omnibus intelligitur presbyteris facta, verum pro uno alterove sacerdote Antistiti beneviso, neque tribuenda ubi facile a Vicario ipso Apostolico frequenter Missionis perlustratio seu visitatio peragi et Sacramentum administrari valeat.

674

S. C. S. Officii *3 Iulii 1853* — 1. Se qualcuno degli scismatici ritornasse all'unità della Chiesa, e non avendo con chi potere esercitarsi nel rito greco, abbracciasse il rito latino (s'intende essendo semplice laico e non sacerdote) può il Vescovo di rito latino confermarlo *sub conditione?*

2. Se i figli cattolici battezzati scismatici possa il Vescovo loro latino riconfermarli *sub conditione?*

R. Ad 1. et 2. Non expedire quod confirmati a sacerdotibus schismaticis denuo liniantur post reditum ad unitatem; et ad mentem:

La mente è che nei casi particolari s'informi il Vescovo del luogo preciso ove i convertiti furono cresimati. Che se fosse in Bulgaria od in Cipro, in Italia o nell'isole adiacenti,

o presso i maroniti libanesi, o in altro luogo ove espressamente sia revocata tal facoltà, debba riconfermarli *absolute*. Se in Valachia e Moldavia, nell'Asia o in altri luoghi, in cui non fu espressamente rivocata, *acquiescat*. Che se si dubitasse del luogo, del modo, o di altra ragionevole circostanza, *recurrat in casibus particularibus,* et consulat Benedict. XIV De Syn. Dioec. lib. 7. c. 7. et seqq. Sedulo autem curet idem Episcopus Vicarius Apostolicus admonere catholicos sibi subditos licitum ipsis non esse extra casum extremae necessitatis petere pro filiis suis Baptismum a schismaticis vel haereticis.

675

S. C. de Prop. F. *5 Iulii 1860* — VIC. AP. COREAE. – Missionario Confirmationis Sacramentum administrandi facultatem gaudenti potestne permittere Vicarius Ap., ut in districtu proprio ipsius Vic. Ap. facultate utatur in absentia Episcopi? Si autem Vic. Ap., aliis negotiis impeditus, missionario committat ut christianis civitatis, in qua residet et adest, Sacramenta Poenitentiae et Eucharistiae conferat, potestne etiam permittere ut Confirmationem praesentibus administret? Ratio dubii est quod si hac vice non confirmentur, per unum annum expectare tenebuntur.

R. Emi PP., perpensis expositis, decreverunt supplicandum SSmo, pro facultate A. T. indulgenda, qua sacerdotem simplicem delegare valeas ad ministrandum Sacramentum Confirmationis, etiam in loco ubi commoraris, dummodo vel sis absens aut legitime impeditus. Quam facultatem a S. S. benigne A. T. tributam fuisse, servatis caeteroquin pernotis Instructionibus alias datis pro simplici sacerdote Confirmationis Sacramentum administrante, necnon tenore ac forma indulti eiusmodi delegationum, scias volumus.

676

Ex Litt. S. Officii *16 Martii 1872* — Nella feria IV. 6. corrente è stato preso ad esame il dubbio elevato da Monsig. Patriarca di Gerusalemme (1) intorno al valore delle Cresime che dai preti scismatici si conferiscono ai neoconvertiti dallo scisma alla religione cattolica simultaneamente al Battesimo che reiterano sacrilegamente, cioè, se la Cresima amministrata nelle condizioni espresse dal prelodato Monsignor Patriarca debba considerarsi come valida, oppure se il fanciullo debba o possa almeno essere nuovamente confermato *sub conditione*. Questi Emi Inquisitori Generali dopo matura considerazione hanno giudicato di rispondere: *Iuxta exposita non expedire ut confirmati de quibus in casu iterum ab Episcopo inungantur, nisi ad Tonsuram et Ordines promovendi sint, vel ipsi vel eorum parentes id petant: quo in casu Confirmationis Sacramentum secreto conferatur et sub conditione.*

677

S. C. S. Officii *1 Aprilis 1879* – Il Vicario Apostolico Patriarcale (di Costantinopoli) espone che una famiglia cattolica latina trovandosi anni addietro in una città della Turchia ove non era alcun prete cattolico, fece battezzare un suo nato da un sacerdote greco scismatico, il quale secondo la pratica della chiesa orientale battezzò il bambino e lo cresimò. Ora trovandosi questa famiglia in Costantinopoli domanda che lo stesso figlio sia cresimato.

Si desidera conoscere la norma che deve seguirsi non solo nel caso esposto, ma negli altri simili che potrebbero occorrere.

R. Iuxta exposita non expedire ut confirmati, de quibus in casu, iterum a R. P. D. Episcopo inungantur, nisi adsit inter eos qui ad Tonsuram et Ordines promovendus sit, aut ipsi vel eorum parentes id petant; quo in casu Confirmationis Sacramentum secreto et sub conditione esse conferendum.

678

S. C. S. Officii *25 Aug. 1880.* — Cum in his regionibus (TCHELY SEPTENTR. OCCID. ORIENT., MANDCHOURIAE, MONGOLIAE) sacerdotes delegati ad conferendum Sacramentum Confirmationis ordinarie nonnisi privatim infantibus et adultis moribundis hoc Sacramentum conferant coram paucis et eisdem personis iam antea monitis, vel optime scientibus ministrum ordinarium Confirmationis esse Episcopum, et hinc praedicta admonitio in casu videatur suo fine praecipuo carere, cum ab altera parte satis molesta sit; petitur ut obligatio admonendi singulis vicibus imponatur solummodo quando sacerdos solemniter confert hoc Sacramentum (quod est et erit omnino rarum); pro privata autem administratione sufficiat christianos aliquoties in commune debite instruere de ordinario et extraordinario Confirmationis ministro, legendo v. g. testimonium scriptum delegationis una vice quolibet anno in singulis christianitatibus.

R. Iuxta petita.

679

S. C. S. Officii *14 Ianuar. 1885.* PATRIARCHA IEROSOLYMIT. — In hoc Patriarchatu la-

(1) Patriarcha Ierosolym. in suis literis retulerat de filiis graecorum a schismate conversorum, qui latinum ritum sequebantur, quibus, cum a missionariis baptizati fuissent, iterum a presbyteris schismaticis Baptisma conferebatur una cum Confirmatione.

tino semper validum habitum fuit Sacramentum Confirmationis collatum a sacerdotibus schismaticis Palaestinae infantibus immediate post Baptismum; et ideo sic confirmati, si ad catholicam fidem convertuntur, non amplius confirmantur. Nunc aliquando evenit ut infantes quorum pater catholicus est et mater schismatica, postquam baptizati fuerint ritu latino, clanculum a matre ad sacerdotem schismaticum afferantur, a quo rebaptizantur et confirmantur. Insuper etiam aliquando evenit ut parentes neo catholici, quorum filii a sacerdote ritus latini baptizati fuerant, ad schisma revertantur, in eoque denuo baptizandos filios ad sacerdotem schismaticum offerant qui eos rebaptizat et confirmat, postea vero poenitentes iterum cum filiis suis sic rebaptizatis et confirmatis ad fidem catholicam convertantur. Quaeritur igitur utrum Sacramentum Confirmationis sic collatum infantibus immediate post sacrilegam eorum rebaptizationem sit validum.

R. Non expedire ut confirmati de quibus in casu, iterum ab Episcopo inungantur, nisi ad Tonsuram et Ordines promovendi sint, vel ipsi aut eorum parentes id petant, ac nisi, facta inquisitione circa modum collationis Confirmationis, reperiatur pennicillum adhibitum fuisse, quibus in casibus Confirmationis Sacramentum secreto conferatur et sub conditione.

680

S. C. de Prop. F. – C. G. *5 Iulii 1886.*

1. Se i sacerdoti orientali autorizzati ad amministrare il Battesimo ai bambini di rito latino possano contemporaneamente amministrare loro anche la Cresima.

2. Qualora un sacerdote orientale abbia amministrato ad un bambino latino Battesimo e Cresima contemporaneamente, deve la Cresima reiterarsi *absolute* o *conditionate,* o non reiterarsi.

3. Ove si dubiti del fatto, se cioè un bambino latino battezzato da sacerdote orientale, sia stato del medesimo anche cresimato, deve starsi alla presunzione affermativa, o si deve reiterare la Cresima sotto condizione.

R. Negative, et ad mentem. Mens est quod cum saepe et gravissime id a S. Sede vetitum sit, moneantur Episcopi orientales ut et ipsi sacerdotes suos ab huiusmodi administratione omnino prohibita deterreant.

Ad 2. Detur decretum Supremae Inquisitionis diei 14 Ianuarii 1885. *(V. n. 680).*

Ad 3. Recurrant in casibus particularibus, expositis omnibus ad rem facientibus.

ART. III. De subiecto Confirmationis

681

Ex Const. *Eo quamvis* **Bened. XIV.** *4 Maii 1745* – Licet apud occidentales Ecclesias in more posita quandoque fuerit Baptismatis et Confirmationis simultanea collatio, et haec consuetudo in aliquibus dioecesibus anteacto tempore inoleverit, iuxta exempla relata a *Vicecomite in tract. de Confirmat. cap. 14.* et a Martene *De antiq. Eccles. Rit. lib. 1. cap. 2. art. 1,* nihilominus abrogato prorsus a Romana Ecclesia aliarum matre et magistra huiusmodi more, consultissimis Summorum Pontificum decretis provide cautum est ut renatis fonte Baptismatis conferretur Sacramentum Confirmationis in ea solum aetate in qua fideles, evacuatis quae erant parvuli, intelligerent tantum inter se differre Baptismum et Confirmationem, quantum in naturali vita distat generatio ab incremento; seque per Baptismum fuisse quidem ad militiam receptos, per Confirmationem vero ad pugnam roboratos et ad perferendos agones per gratiam instructos.

682

S. C. S. Officii *11 Decemb. 1850* Vic. Ap. Sandwic — Nous confirmons les enfants sans attendre qu'ils aient atteint l'age de la raison.

R. Neminem confirmandum nisi saltem septimum attigerit suae aetatis annum; neque ab hac latinae Ecclesiae praxi recedendum nisi ob causas omnino graves, ex. gr. si infantes periculose decumbant, aut ob distantiam locorum, amissa praesente occasione, aliam vix essent habituri.

683

Ex Litt. S. C. de Prop. Fide *21 Martii 1851* (ad Vic. Ap. Kuytcheou) Simultanea collatio Baptismatis et Confirmationis in pueris admittenda non est, nisi forte in mortis periculo, iuxta praxim.

684

S. C. Concilii *19 Nov. 1854* (Ad Ep. S. Dionysii) — Cum longe minor aetas pro admittendis ad Sacramentum Confirmationis requiratur, quam pro admittendis ad primam Communionem, ceu tradit Catechismus Romanus *De Confirm. n. 18,* et docet Benedictus XIV *de Syn. Dioec. lib. VII. cap. 10, n. 2. 3,* reformari Tibi proponitur iuxta allatam doctrinam articulus 22. p. 19. (in Actis Synodalibus) ita ut prius locus sit Confirmationi conferendae postea vero, opportuno tempore primae Communioni suppeditandae.

685

S. C. S. Officii *10 April. 1861* Vic. Ap. Tchely Merid.-Orient. Utrum danda sit Confirmatio illis neophytis qui, in articulo mortis baptizati, omnino rudes sunt, et, vi morbi defatigati, instrui nequeunt?

R. Non conferendum Sacramentum Confirmationis illis neophitis moribundis, quos mis-

sionarius capaces Baptismi credidit, nisi saltem habeant aliquam intentionem percipiendi Confirmationem ad robur animae suae adiiciendum.

ART. IV. **De Caeremoniis Confirmationis**

686

S. C. de Prop. Fide – C. G. *7 Dec. 1626.* — Petente EPISCOPO SARDONENSI ET BOSNENSIS ECCLESIAE ADMINISTRATORE facultatem conferendi Sacramentum Confirmationis sine mitra in oratoriis privatis, S. C. respondit eumdem posse privatim conferre Sacramentum Confirmationis sine mitra, sola tantum adhibita stola.

687

S. C. de Prop. Fide – *22 Martii 1669* Possuntne Vicarii Ap. Indiarum Orientalium administrare Sacram. Confirmationis absque mitra et pluviali?

R. Posse gravi et urgente causa.

688

S. C. S. Officii *3 Sept. 1671* — Iuste per Episcopum Beryti (Vicarium Ap. Cocincinae) damnatam fuisse propositionem, videlicet: *Omnes Religiosos et Sanctimoniales posse sine causa, sine culpa, sine Superiorum suorum aut Ordinariorum licentia esse in Confirmatione patrinos.*

689

S. C. SS. Rit. *20 Sept. 1749* – IAURINEN 1. Cum in Rubricis de Sacramento Confirmationis dicatur: *Adulti seu alii maiores ponant pedem suum super pedem dexterum patrini sui,* quaeritur: 1. An sufficiat, si patrinus ponat manum suam dexteram super humerum dexterum confirmandi? – 2. An confirmandus, tempore Confirmationis, quando Episcopus dicit: *N., signo te signo Crucis,* etc. praeter nomen suum baptismale, possit aliud nomen Sancti sibi imponi curare?

R. Ad 1. Sufficere. – Ad 2. Posse.

690

Ex Litt. S. C. de Prop. F. *20 Maii 1786* (AD VIC. AP. TUNK. ORIENT.) In administratione Sacramenti Confirmationis nihil obstat quominus abstersionem sacri chrismatis committas acolythis in defectu sacerdotis aut alterius in sacris Ordinibus constituti, quum nullum generale decretum id prohibeat, praesertim urgente necessitate.

691

S. C. de Prop. Fide – C. P. PRO SIN. *21 Sept. 1843* – Se sia lecito ai sacerdoti che amministrano il Sagramento della Cresima fare insieme da padrini.

R. Non esse tolerandum.

Collectanea S. C. de Prop. Fide.

692

S. C. S. Officii *11 Decembr. 1850.* — VIC. AP. SANDWIC 1. Iusqu'à présent nous n'avons point donné des parrains, ou si quelque fois nous en avons donné, nous n'avons point observé la rubrique: *Adulti vero seu alii maiores ponant pedem suum super pedem dexterum patrini sui.*

2. Nous ne faisons point usage de bandelette. Il serait trés difficile, pour ne pas dire impossible de s'en procurer. Nous contentons d'essuyer le front avec un linge ou avec du coton.

3. Nous avons soin que les adultes se confessent avant de recevoir cet auguste Sacrement.

R. Ad 1. Dandos in Confirmatione patrinos et observandas Romani Pontificalis rubricas quae neque variandae neque omittendae sunt, nisi ob causam gravem; et ad mentem:

Mens est ut loco pedis ponant patrini manum dexteram super dexterum humerum confirmandi.

2. Si, ut dicitur, vittae comparari difficillime possunt, tolerandam praxim de qua hic agitur.

3. Hanc praxim esse apprime conformem praxi imperatae §. 4. Romani Pontificalis *De Confirmatione* ideoque laudandam.

693

S. C. S. Officii *12 Febr. 1851* — VIC. AP. COREÆ — Tuguria Coreanorum sunt parva valde, et tam parum alta ut homo in iis vix stare possit: usque modo saepissime non potui administrare Sacramenta cum baculo et mitra. Hoc licitum sit mihi in posterum absque scrupulo.

R. Adstante causa, posse privatim confirmare absque mitra et baculo pastorali, adhibita stola.

694

Ex Litt. S. C. Officii *28 Novembr. 1873* EP. BURLINGTONEN. — Quomodo sese gerere debent *duo saltem patrini qui pro pueris et duae saltem matrinae quae pro puellis sunt adhibendi* in administratione Sacramenti Confirmationis, tempore quo Episcopus confirmandorum frontem inungit (Concil. Balt. n. 253)? Difficultas in eo est quod propter magnum confirmandorum numerum, et absentiam clericorum vel aliarum personarum qui Pastorem possent adiuvare, impossibile sit res ita ordinare, ut unus e patrinis tales designatos pueros tangat, et alter alios designatos; unde cognosci non poterit qui sint qui intra se cognationem spiritualem contraxerunt.

R. Nel prendersi ad esame dagli Emi Inquisitori Generali il quesito di Monsig. Vescovo di Burlington sulle Cresime, hanno dovuto essi

convincersi che le difficoltà elevate dal proponente riflettono tutte al caso prattico, cioè all' imbarazzo derivante da mancanza di assistenti a poter conoscere con certezza quale dei due patrini designati contragga la cognazione spirituale col cresimando. E quantunque rilevassero che Monsig. Vescovo stesso o con un metodo o con l' altro prattico avrebbe potuto provvedere all' inconveniente, pur tuttavia non hanno i prelodati Em̃i incontrato difficoltà da suggerire al medesimo il seguente partito, cioè quello di disporre in chiesa i cresimandi per sessione attribuendo a ciascuno uno dei due patrini come pei maschi, così per le femmine. Ogni sessione si schiererebbe in chiesa a seconda della capienza in due ali *hinc inde* con un numero determinato di cresimandi, puta di 50, 60 ed anche più; e prima dell' azione sacramentale il Vescovo o da sè o per mezzo di qualche sacerdote assistente dovrebbe rendere avvertiti gli astanti che per quella sessione il patrino dei cresimandi è Tizio, la matrina è Caia, i quali esclusivamente debbono toccare la spalla del cresimando. Per la seconda sessione da disporsi collo stesso metodo dovrebbe annunziarsi che il patrino è Caio, la matrina Sempronia, e così alternativamente per le altre sessioni quante ne occorrono ad esaurire il numero dei cresimandi. A questa operazione basterebbe l' assistenza di un solo individuo che in difetto di ecclesiastici, potrebbe essere anche un laico probo, il quale, a seconda che ritira il biglietto del parroco dal genitore del cresimando, dovrebbe solamente notare in ciascuno di essi il nome del patrino designato in ciascuna sessione. O questo, od altro metodo valevole a stabilire un ordine potrà senza meno provvedere al temuto inconveniente.

Quello però su cui vuole il S. Consesso che sia richiamata l' attenzione di Monsig. Vescovo, si è che l' uso dei due patrini per tutti i cresimandi, di cui si fa parola nel Concilio di Baltimora non potrebbe adottarsi in prassi come regola generale, ma solamente può tollerarsi nei casi di precisa necessità giudicata tale dal prudente arbitrio del Vescovo, come apparisce dallo stesso Concilio, e più chiaramente dalla rubrica del Pontificale Romano e dai decreti della S. Sede emanati in proposito. Cosicchè dovrà esser egli avvertito che potendosi avere comodamente un patrino per ciascuno o per ogni due cresimandi, non dovrà permettere che due soli patrini facciano le veci per tutti.

695

S. C. SS. Rit. *7 Maii 1859.* — Grossetan. — Triplex signum Crucis quod ab Episcopo confirmante fit super confirmatum, dum profert verba *in nomine Patris,* fierine debet pollice super frontem confirmati, aut manu simpliciter sine frontis contactu super personam confirmati?

R. Iuxta Pontificale, dum frontem Chismate inungit, dicere debet: *Signo te Signo Crucis,* signum super frontem ipsam pollice producens; quo facto, manu estensa versus confirmatum, incipit: *In nomine Patris,* etc., ter signum Crucis efformans more solito.

696

Ex Litt. S. C. S. Officii *16 Iunii 1884.* Il Vicario Ap. di Verapoly premettendo di avere ordinato che nell' amministrazione della Cresima siavi un solo patrino pei maschi, ed una sola matrina per le femmine, dimandava se poteva proseguire in quest' uso, eccettuando solo quei casi nei quali i parenti propongono pel cresimando o cresimanda un patrino od una matrina in particolare. Ora gli Em̃i Sigg. Cardinali Inquisitori Generali preso ad esame tale esposto nella Congñe di fer. IV. 11. corrente, hanno decretato che si risponda al sullodato Mons. Vicario Ap. che l' ordine da lui dato non si ravvisa conforme alle disposizioni del Pontificale Romano: *Nullus praesentet nisi unum aut duos, non plures, nisi aliter necessitas suadeat arbitrio Episcopi.* Il senso della quale disposizione è che non possa, per regola, darsi un solo patrino o una sola matrina ad una moltitudine collettiva di cresimandi o cresimande, ma che anzi generalmente un solo patrino o matrina non possa tenere nel tempo stesso più di due candidati e candidate, salvo il caso di necessità, che cioè non sia possibile di avere un numero sufficiente di abili persone per quest' officio. Ed allora il Vescovo, vista la necessità, può decampare da questa norma, e permettere in via d' esecuzione che i patrini e matrine tengano un maggior numero di cresimandi e cresimande. D' onde è chiaro che nell' ordinanza di Mons. Vicario Ap. di Verapoly havvi un malinteso e una inversione di termini, avendo egli adottato per regola ordinaria ciò che costituisce un' eccezione speciale pel solo caso di necessità; al che potrà egli praticamente rimediare nella sua prudenza secondo la contingenza dei casi, attenendosi alla norma del Pontificale.

CAPUT IV.

DE EUCHARISTIA

SECTIO I.

DE EUCHARISTIAE SACRAMENTO

Art. I. De materia Eucharistiae

697

S. C. S. Officii 22 *Iulii* 1706 — Mission. Æthiopiæ. — Utrum liceat celebrare cum vino facto ex uvis passis?

R. Licere dummodo liquor ex colore et gusto dignoscatur esse verum vinum.

698

S. C. S. Officii *4 Sept.* 1721 — Se i missionarî debbano communicare in azimo i cattolici di rito greco, ovvero ordinare che si comunichino in fermentato.

R. Nihil innovandum et ad mentem. Mens est quod rescribatur missionariis ut citra ullam innovationem graecis insinuent quod in fermentato iuxta eorum ritum communicent, et ulterius scribendum per S. C. de Prop. Fide pro informatione an in partibus illis adsint sacerdotes catholici ritus graeci a quibus catholici eiusdem ritus s. Communionem recipere valeant, et invigilet an et quomodo missionarii, quibus praesens responsum transmittitur, illud exequantur, ac S. Congñem certioret.

699

S. C. de Prop. Fide *1819* — Vic. Ap. Siamen. — Sunt in Siamo vites sylvestres; uvae sunt mirae magnitudinis (vix credidissem nisi oculis propriis vidissem); potest unus racemus dare ad minus decem sagenas vini. Reperiuntur in una stipe viginti, triginta et amplius racemi. Primo tempore quo in Siamum perveneram, venerunt ad me duo iuvenes super humeros portantes duos istiusmodi racemos; cum multum expressissem, confeci undecim sagenas vini; residuum proieci. Non multum quidem confidebam tali experientiae. Post octo et decem annos, volens gustare de ultima sagena, inveni colorem, odorem et saporem bonum; cum autem defunctus Episcopus noster diceret non esse vites veras, non poteram mordicus contradicere, licet assentiri ipsi non possem. Solam quam invenio differentiam, haec est, quod scilicet grana seu semina uvarum siamensium sunt multo maiora, et alterius formae quam europaearum; sunt eiusdem figurae et formae, eiusdem magnitudinis, ac grana caffaei; fermentatio fit optime per plures dies. Miserunt ad me, hoc anno, viginti sagenas; sumpsi partim propter stomachum et frequentes infirmitates meas, partim dedi libere aliis infirmis, et profuit nobis. Quia vero non maturescunt propter defectum solis, debet immisceri saccharum, quod forte etiam necessarium est ad diutius conservandum. Inveniuntur tamen quibusdam in locis, quae ex se sunt dulces. Enixe peto decisionem, utrum tali vino possimus uti in celebratione Missae.

R. Ex hactenus deductis, non constare liquorem de quo agitur esse verum vinum; ideoque non licere eo uti in sacrificio Missae, donec aliter fuerit iudicatum.

700

S. C. de Prop. Fide C. G. *11 Dec. 1838*

1. Utrum de consensu Ordinariorum orientalium aut Delegati Ap. quis utens fermentato S. Communionem excipere possit in azymo et viceversa.

2. Utrum missionarii latini in propria seu latina ecclesia possint cuilibet vel utenti aliunde fermentato administrare Eucharistiam in azymo.

3. Se un cattolico che secondo il suo rito deve comunicare in azimo si trovasse solo in mezzo di altri cattolici che comunicano in fermentato o viceversa, possa comunicare in fermentato o viceversa per adempire il precetto pasquale, o in articolo di morte.

R. Ad 1. Negative ad utramque partem, et servetur omnino Instructio pastoralis Benedicti XIV quae incipit: *Eo quamvis tempore*, §. *Neque etiam,* in qua permittitur orientalibus Communio ritu latino tantum in subsidium, nempe cum difficulter communicare possint in proprio ritu.

Ad 2. Detur Instructio anni 1757 (1) nec

(1) In instructione data a S. C. anno 1757 P. Raphaeli Ordinis Cappuccinorum, visitatori Missionum Aegypti, haec habentur: « Quanto poi all'amministrazione della » SS. Eucaristia la quale non si dà per *viatico* non » può approvare la S. C. che i PP. di Terra Santa, » come gli altri missionarî latini, la diano indifferen- » temente a tutti gli orientali in quei luoghi dove hanno » il proprio sacerdote. Faccia pertanto Ella sapere a » tutti i missionarî che non lascino di efficacemente » esortare gli orientali a comunicare nel proprio rito, » nè si amministri ai medesimi la SS. Eucaristia in » rito latino, se non *in subsidium* come si ordina nella » istruzione pastorale che incomincia: *Eo quamvis tem-* » *pore* §. *Neque etiam*, cioè a dire nei casi nei quali » si renda agli orientali troppo difficile il comunicarsi » nel proprio rito. »

non decretum Supremae Inquisitionis 4 Septembris 1721. *(V. n. 698).*

Ad 3. Affirmative in omnibus quoad utentes fermentato; quoad vero communicantes in azymo concedantur facultates prout in decreto S. Off. 12 Dec. 1821. *En decretum*: « SSmus benigne concessit Patriarchae Ciliciae facultatem » dispensandi armenos catholicos Diarbekirii » commorantes, ut deficientibus omnino sacer» dotibus armeno-catholicis, aut aliis sacerdo» tibus catholicis in azymo communicantibus » pro adimplendo paschali praecepto et pro » Viatico sumendo, recipere possint S. Synaxim » in fermentato a sacerdotibus catholico-chal» daeis. »

701

S. C. S. Officii *25 Iunii 1852.* — Vic. Ap. Coimbaturen. – In hac regione difficillimum est conficere panes eucharisticos farina proprie dicta; unde consuetudo orta est (exceptis forsitan locis in quibus facile haberi potest farina ex Europa) panem conficiendi ex granis contritis et per aliquas horas in aqua infusis, non tamen usque ad corruptionem. Quae grana manibus comprimunt et, ex materia alba adveniente, panes conficiunt ferro calido, modo in Europa consueto. Aliquod habeo scrupulum de tali confectione. Nam 1. si panem conficientes maximam attentionem non adhibeant, triticum relinquere possunt in aqua usque ad corruptionem, saltem inceptam. 2. Tota substantia tritici non mihi videtur in tali pane contineri. 3. Talis materia mihi videtur appropinquare amidum, ex quo practice panis eucharisticus confici non debet. Aliunde de farina ex Europa adveniente valde dubitandum est utrum pura sit vel non, cum omnibus notum sit mercatores mixturas innumerabiles facere. Unde humiliter quaero:

1. Utrum licita sit supradicta confectio panis pro Missa?

2. Si non liceat, quid debeam facere, praesertim cum illa consuetudo vigeat in diversis partibus Indiae?

R. Affirmative; curet tamen, si fieri possit, Vic. Ap. ut frumentum ex quo panis eucharisticus conficitur, non contundatur solummodo, sed apto instrumento in farinam redigatur, quae deinde cribro exacte purgetur, et panis ex eadem conficiatur, modo in Europa usitato. — SSmus D. N. Pius d. p. PP. IX. resolutionem Emorum approbavit.

702

Lit. encycl. S. C. de Prop. Fide *10 Martii 1861* — Ex novis humani ingenii inventis quibus aetas haec nostra ceteris antecellit, etsi commoda plus quam mediocria percipiantur, eorum tamen occasione abusus non pauci, iique in rebus gravissimis occurrere deprehenduntur. Cum igitur ex chimicae progressibus eo ventum sit, ut multa in naturae similitudinem componantur aut conficiantur, contingit frequentissime, ut in regionibus praesertim uvarum penuria laborantibus vina quaedam fabricentur, quae musto ex uvis expresso minime constant. Hinc vero plures per Ecclesiam Antistites talia recenter edere decreta debuerunt, quibus vini artefacti usus prohiberetur omnino ab altaris ministerio, quo videlicet, Divini Sacrificii securitati, ut par erat, consuleretur. Quam quidem in rem sicut in ipsa Urbe Emus Sanctitatis Suae Vicarius quaedam adsignavit loca, ubi vinum de vite tamquam tale recognitum ab ecclesiarum rectoribus aliisque sacerdotibus emi posset, ita aliis in locis ea Episcopi in eumdem finem statuerunt quae pro sua prudentia expedire iudicarunt. Porro vel in ipsa America res tanti momenti Episcoporum vigilantiam non effugit, ideoque notum est Sacrae huic Congregationi decreta quaedam in Provincialibus Conciliis fuisse condita, ut caveretur ne quis vinum artefactum in Missae Sacrificio adhiberet. Quandoquidem vero hisce non obstantibus nuper a SSmo Domino nostro petitae fuerint sanationes super obligationibus missarum in quibus bona fide vinum arte confectum fuerat adhibitum, idcirco comperuit Sanctitas Sua Antistitum curas aut decreta finem intentum haud plene atque ubique locorum fuisse consecuta.

Quae cum ita sint iussit Beatissimus Pater, ut vigilantia omnium ac singulorum Antistitum et Vicariorum Apostolicorum a S. Congregatione christiano nomini propagando praeposita dependentium, (praesertim illorum locorum in quibus vites vel parum vel nullo modo coluntur) suo nomine excitaretur ad eas edendas praescriptiones vel cautiones sacerdotibus praescribendas, quibus omne nullitatis periculum a Sacrificio Altaris, quod supremus est religionis actus, penitus arceatur.

703

Ex Litt. S. C. de Prop. Fide *24 Septembris 1863* (ad Archiep. Smirnen.) È massima generale enunciata nella Costituz. *Etsi pastoralis* di Benedetto XIV. che ciascun sacerdote debba amministrare ai fedeli la SS. Eucaristia conforme il proprio rito. Questa massima parimenti si ravvisa nella Enciclica *Allatae sunt* dello stesso Pontefice dove dice (§. 23) « Iure canonico illud quidem statutum habe» tur ritum orientalem et graecum cum latino » haud esse miscendum, ut videre est ex inte» gra Decretali Caelestini III apud Gonzal. cap. » *Cum secundum, De temporibus Ordinatio-*

» *num;* atque in Decretali Innoc. III *Quanto,* » *De consuetudine;* Cap. *Quoniam, De officio Iudic. ordin.* et in Decret. Honorii III. » Cap. *Litteras, De celebrat. Missae.* »

A ciò pure consuona quanto si legge in una istruzione mandata nel 1782 al Vescovo di Scepusio o Zips in Ungheria. Per impedire che i parrochi ruteni conservassero l' Eucaristia in azimo, consacrata già dai sacerdoti latini, per comunicare i latini moribondi privi d' altronde in quell' ora del sacerdote del proprio rito, fra le ragioni addotte furono messe avanti anche le seguenti: « Hoc enim et Ecclesiae praxi quae in omnibus est aemulanda repugnat... et ritum sacerdotis graeci Sacramentum administrantis cum latino ritu miscet ac turbat. » Ora se furono allegate queste considerazioni al Vescovo di Scepusio nel suo caso in cui trattava di provvedere a dei moribondi, molto più debbono esse attendersi nel caso presente in cui non ha luogo nè l' estremo pericolo di morte, nè alcun' altra grave necessità.

704

S. C. de Prop. F. – Cong. Gen. *30 April. 1866* 1. Se i fanciulli di rito orientale, ove si consacra in fermentato, pel tempo che dimorano negli stabilimenti di educazione, nei quali in vigore di rescritto pontificio tutti usano dell' azimo, possano qualche volta venir condotti alla propria chiesa per ricevervi la S. Comunione in fermentato.

2. Se un sacerdote maronita od armeno (che usano dell' azimo) possa amministrare il Sacramento dell' Eucaristia.... consacrato secondo il rito latino, e viceversa.

R. Ad 1. Affirmative. (1)

Ad 2. Affirmative dummodo sacerdos linguam et caeremonias proprii ritus adhibeat, et dummodo quoad armenos, de iis locis agatur in quibus servatur apud ipsos usus communicandi sub una tantum specie.

705

S. C. S. Officii *7 Maii 1879.* — Ep. S. Alberti — Utrum in Missae Sacrificio possit adhiberi vinum confectum ex uvis passis (vulgo *zibibo*).

R. Detur decretum *Fer. V. 22 Iulii 1706,* » nempe: « Licere, dummodo liquor extrahendus a *zibibo* vel uvis passis, ex colore, odore et gustu dignoscatur esse verum vinum. »

706

S. C. S. Officii *30 Iulii 1890.* — Ep. Massilien. — In pluribus Galliae partibus, maxime si eae ad meridiem sitae reperiantur, vinum album, quod incruento Missae sacrificio inservit, tam debile est ac impotens ut diu conservari non valeat, nisi eidem quaedam spiritus vini (alcool) quantitas admisceatur. *Quaeritur:*

1. An huiusmodi commixtio licita sit.

2. Et, si affirmative, quaenam quantitas huiusmodi materiae extraneae vino adiungi permittatur.

3. In casu affirmativo, requiriturne spiritus vini ex vino puro seu ex vitis fructu extractus et eiusdem coloris?

R. Dummodo spiritus (alcool) extractus fuerit ex genimine vitis et quantitas alcoolica addita una cum ea quam vinum, de quo agitur, naturaliter continet, non excedat proportionem duodecim pro centum, et admixtio fiat quando vinum est valde recens, nihil obstare quominus idem vinum in Missae sacrificio adhibeatur.

Art. II. De administratione et susceptione Eucharistiae

707

S. C. de Prop. F. – C. G. *12 Sept. 1645.* – Miss. Sin. – Utrum christiani sinenses sint obligandi ad observantiam iuris positivi quantum ad ieiunia, confiteri semel in anno et communicare?

R. Sinenses obligari... ad sacram Communionem semel in anno sumendam; quo vero ad executionem tempore statuto, hoc est in Paschate, id esse intelligendum nisi legitimum adsit impedimentum aut grave periculum immineat. Curandum tamen ut infra duos vel tres menses, ante vel post, Paschati proximos, quatenus sine discrimine fieri possit, sin minus alio quovis tempore infra decursum unius anni a Paschate inchoandi, omnino communicent.

708

Ex Const. *Sacrosancti* **Alex. VII** *18 Ianuarii 1658* (Pro regionib. Goae et insular. adiacent.)... Cumque audiatur maximum catholicorum numerum contra praeceptum Domini, qui voluit debiles, et claudos admitti, sub praetextu ignobilitatis et rudioris ingenii reiici a s. Synaxi, id eadem S. Congregatio (de Prop. Fide) omnino vetat ac prohibet nisi prorsus eius mysterii sint incapaces. Aegrotis morti proximis cuiuscumque sint conditionis, quamvis in sordido ac vili degant loco aut tugurio, sacrum Eucharistiae viaticum deferatur, cum apud Deum nulla sit acceptio personarum, ac pro nostra salute nec stabulum nec crucis ignominiam exhorruerit.

---

(1) In litteris ad Vic. Ap. Constantinop. (19 Iunii 1866) notatur quod sequitur: « È mente del S. Padre » che la determinazione dei giorni in cui potranno i » fanciulli orientali venir condotti alla chiesa del loro » rito per ricevere la S. Comunione, debba rimettersi » al prudente arbitrio dei superiori degli stabilimenti » di educazione contemplati nel primo dei surriferiti » dubbi. »

709

S. C. de Prop. Fide – C. P. PRO SIN. *14 Dec. 1668* — 1. Se, quando si amministra il SS. Sacramento agl' infermi per loro consolazione e fuori di pericolo di morte, sia lecito ai missionarî di celebrare la Messa in casa dei medesimi infermi.

2. Se ciò sia lecito quando sono in pericolo di morte, ma il SSmo si può portare loro in pubblico ovvero occultamente.

3. Se nel suddetto caso abbia da privarsi l' infermo del Viatico, quando non può celebrarsi in casa sua colla dovuta decenza, massime nelle case de' poveri.

R. Ad 1. Non licere.

Ad 2. Ut supra.

Ad 3. Quotiescumque SSmum Eucharistiae Sacramentum ad infirmos seu pubblice seu occulte respective deferri poterit, deferendum esse. Quod si vel ob prohibitionem magistratuum vel alia ex causa periculum sacrilegii et irreverentiae timeatur, in loco magis vicino decenti, et, si locus decens non adsit, in ipsa domo infirmi, dummodo pariter decens locus adsit, celebrari permittatur.

710

S. C. Concilii *12 Febr. 1679.* — Etsi frequens quotidianusve SS. Eucharistiae usus a SS. PP. fuerit semper in Ecclesia probatus, nunquam tamen, aut saepius illam percipiendi, aut ab ea abstinendi certos singulis mensibus aut hebdomadibus dies statuerunt, quos nec Concilium Tridentinum praescripsit, sed quasi humanam infirmitatem secum reputaret, nihil praecipiens, quid cuperet tantum indicavit, cum inquit: *Optaret quidem sacrosancta Synodus ut singulis Missis fideles adstantes sacramentali Eucharistiae perceptione communicarent:* idque non immerito; multiplices enim sunt conscientiarum recessus, variae ob negotia spiritus alienationes, multae contra gratiae et Dei dona parvulis concessa; quae cum humanis oculis scrutari non possunt, nihil certe de cuiusque dignitate atque integritate, et consequenter de frequentiori aut quotidiano vitalis panis esu, potest constitui.

Et propterea, quod *Negotiatores* attinet, frequens ad sacram alimoniam percipiendam accessus, confessariorum secreta cordis explorantium iudicio est relinquendus, qui ex conscientiarum puritate, et frequentiae fructu, et ad pietatem processu, laicis negotiatoribus et coniugatis, quod prospicient eorum saluti profuturum, id illis praescribere debebunt.

In *Coniugatis* autem hoc amplius animadvertant, cum B. Apostolus nolit eos invicem fraudari, nisi forte ex consensu ad tempus, ut vacent orationi, eos serio admoneant, tanto magis ob SS. Eucharistiae reverentiam continentiae vacandum, puriorique mente ad coelestium epularum Communionem esse conveniendum.

In hoc igitur Pastorum diligentia potissimum invigilabit, non ut a frequenti aut quotidiana S. Communionis sumptione, unica praecepti formula, aliqui deterreantur, aut sumendi dies generaliter constituantur, sed magis quid singulis permittendum, per se, aut parochos, seu confessarios, sibi decernendum putet; illudque omnino prohibeat, ut nemo a S. Convivio, seu frequenter seu quotidie accesserit, repellatur, et nihilominus det operam, ut unusquisque digne, pro devotionis et praeparationis modo, rarius aut crebrius, Dominici Corporis suavitatem degustet.

Itidem *Moniales* quotidie S. Communionem petentes admonendae sunt, ut in diebus ex earum Ordinis instituto praestitutis communicent; si quae vero puritate mentis eniteant, et fervore spiritus ita incaluerint, ut dignae frequentiori aut quotidiana SS. Sacramenti perceptione videri possint, id illis a Superioribus permittatur.

Proderit etiam, praeter parochorum et confessariorum diligentiam, opera quoque concionatorum uti, et cum eis constitutum habere, ut cum fideles, ad SS. Sacramenti frequentiam (quod facere debent) accesserint, statim de magna ad illud sumendum praeparatione orationem habeant, generatimque ostendant eos, qui ad frequentiorem aut quotidianam salutiferi cibi sumptionem devoto studio excitantur, debere, sive laici negotiatores sint, sive coniugati, sive quicumque alii, suam agnoscere infirmitatem, ut dignitate Sacramenti ac divini iudicii formidine discant coelestem mensam, in qua Christus est, revereri et, si quando se minus paratos senserint, ab ea abstinere, seque ad maiorem praeparationem accingere.

Episcopi autem, in quorum dioecesibus viget huiusmodi devotio erga SS. Sacramentum, pro illa gratias Deo agant, eamque ipsi, adhibito prudentiae et iudicii temperamento, alere debebunt; et ab eorum officio postulari sibi maxime persuadebunt, nulli labori aut diligentiae parcendum, ut omnis irreverentiae et scandali suspicio in veri et immaculati Agni perceptione tollatur, virtutesque et dona in sumentibus augeantur. Quod abunde continget, si ii, qui devoto huiusmodi studio, divina praestante gratia, tenentur, seque Ssmo Pane frequentius refici cupiunt, suas vires expendere, seque probare cum timore et charitate assueverint. Quibus Christum Dominum, qui se fidelibus condonandum et se pretium in morte tradidit, atque in coelesti regno se praemium est daturus, precatur S. C., ut suam opem ad dignam praeparationem et sumptionem largiatur.

711

S. C. Concilii *14 Aprilis 1725* — Exhibitus fuit huic S. Congregationi (Concilii) supplex libellus, in quo relatum fuit, praxim invaluisse in monasteriis Monialium civitatis Ianuensis, tam subiectarum Ordinario quam Regularibus, ut nulla Monialis sacram Eucharistiam sumere valeat extra dies quibus, iuxta Constitutiones, omnes Moniales communicant, nisi accedat consensus Capituli monasterii, quamvis Communio esset petenti permissa aut praescripta a Confessario, quae res vergere dicebatur in desolationem nonnullarum piarum animarum, quae frequentiorem, et aliquando quotidianam Eucharistiae sumptionem ex consilio aut praecepto Confessarii desiderant; cumque scriptum fuisset Eminentissimo Ordinario pro informatione, et idem respondisset, quod in aliquibus monasteriis Monialium non poterant singulae Moniales, etiam cum licentia Confessarii, sumere sacram Synaxim extra dies a Constitutionibus vel consuetudine praescriptos, et quod in aliis monasteriis sumptio Eucharistiae extra praedictos dies Monialibus permittebatur annuente Confessario, S. haec C., die 12 februarii 1724, respondit: Quod observaretur Decretum anni 1679, in quo ab hac S. Cong., accedente approbatione Venerabilis Dei servi Innocentii XI, sic resolutum fuit, die 12 februarii eiusdem anni, quoad frequentem Communionem in ordine ad Moniales: *Itidem Moniales quotidie sacram Communionem petentes admonendae erunt, ut diebus ex earum Ordinis instituto praestitutis communicent. Si quae vero puritate mentis eniteant, et fervore spiritus ita incaluerint, ut dignae frequentiori aut quotidiana SS. Sacramenti perceptione videri possint, id illis a Superioribus permittatur.*

Delata huius Decreti notitia ad civitatem Ianuensem, inceperunt nonnullae Moniales Sacram sumere Eucharistiam, etiam extra dies communitati praefixos, absque ulla licentia Confessarii ordinarii et Superiorissae, sed de solo consensu spiritualis Directoris uniuscuiusque Monialis, ita ut Superiorissae nonnullorum monasteriorum coactae fuerint, ad avertenda frequentia incommoda, non amplius retinere apud se clavem parvae fenestrae, per quam Moniales Eucharistiam recipiunt, sed eam relinquere arbitrio Monialium communicare volentium. Admonitaque de hac re S. Congregatione, cum novae datae fuerint Litterae ad Eminentissimum Ordinarium, idem respondit quod, computatis diebus, qui a Constitutionibus vel a communi consuetudine sunt Monialibus praescripti pro sumenda Communione, eaedem in toto anni decursu vix ab ea abstinent quadraginta aut quinquaginta diebus, et quod in tantum introductum est, quod Moniales communicent extra memoratos dies cum solo consilio aut praecepto Directoris spiritualis cuiuscumque Monialis et citra consensum aut approbationem Confessarii ordinarii, in quantum nonnulli asseruerunt, quod nomine Superiorum, de quibus in Decreto anni 1679, comprehensi dici debent Directores spirituales uniuscuiusque Monialis, quibus melius quam caeteris innotescit puritas conscientiae, seu fervor spiritus in eodem Decreto requisiti pro frequentiori vel quotidiana perceptione SS. Sacramenti; concluditque idem Ordinarius, necessariam sibi videri praedicti Decreti explicationem, et an etiam tolerandum sit in futurum, quod Superiorissae clavem parvae fenestrae, per quam sumitur Eucharistia, non amplius apud se retineant, sed relinquant arbitrio Monialium communicare volentium.

Decretum anni 1679, quando loquitur de laicis negotiatoribus, ait quod *frequens ad sacram alimoniam percipiendam accessus, Confessariorum secreta cordis explorantium iudicio est relinquendus*, et hoc ipsum statuit quoad coniugatos. Rursus, regulam generalem statuendo, meminit Parochorum seu Confessariorum ibi: *In hoc igitur Pastorum diligentia potissimum invigilabit, non ut a frequenti vel quotidiana sacrae Communionis sumptione, unica praecepti formula, aliqui deterreantur, aut sumendi dies generaliter constituantur, sed magis quid singulis permittendum, per se, aut per Parochos, seu Confessarios, sibi decernendum putet.* Quo stante, inferri posse videtur quod, quando idem Decretum loquendo de Monialibus meminit Superiorum: *Id illis a Superioribus permittatur,* intelligendum sit, quod frequentior aut quotidiana Communio a Superioribus monasterii permittatur, etiam extra dies statutos a Constitutionibus vel communi consuetudine, sed semper retento themate permissionis seu consilii illius personae, cui puritas mentis et fervor spiritus innotescunt, quae alia non videtur esse posse quam persona Confessarii ordinarii, cui cordis secreta sunt aperta.

Haec quoad frequentiorem sacrae Eucharistiae sumptionem; quoad clavem vero, iam a sacris Congregationibus edita fuerunt super ea re decreta, quod videlicet clavis custodiae SS. Sacramenti non potest Monialibus committi, sed esse debet penes sacerdotem, ad quem spectat cura illud administrandi, ut late prosequuntur Pellizar., *De Monial,*, cap. 7, p. 4; Tamburin., *De iure abbatiss.*, disput. 24, quaesito 2, num. 5; Barbosa, in Collectaneis, in verbo *Monialis,* num. 27; et loquendo de parva fenestra per quam recipitur sacra Eucharistia, iam a S. C. Episcoporum et Regularium resolutum fuit, die 15 septembris 1617, *quod duae adsint ianuae huius parvae fenestrae, una interior et alia exterior, et quod clavis ianuae interioris semper retineatur ab Abbatissa*

seu Priorissa, et clavis ianuae exterioris a Confessario, et quod parva dicta fenestra nunquam aperiatur, nisi occasione sumptionis Eucharistiae vel dandi habitum seu velum alicui novitiae, aut consecrationem alicui Moniali aut Confirmationem alicui personae in clausura degenti.

His stantibus, dignabuntur EE. VV. decernere:

1. An et de cuius licentia sacram Eucharistiam recipere debeant Moniales, quae eam recipere volunt ultra dies statutos a Constitutionibus vel a consuetudine monasterii, ut in illis omnes Moniales communicent?

2. Quomodo se gerere debeat Superiorissa monasterii circa retentionem clavis parvae fenestrae, per quam sumitur a Monialibus Eucharistia in casu?

R. Ad 1. De licentia Confessarii ordinarii et non Directorum, praevia participatione Praelati ordinarii.

2. Servandum esse Decretum S. C. Ep. et Reg. diei 15 sept. 1617.

712

S. C. de Prop. Fide – C. P. PRO SIN. *20 Sept. 1739* — Un missionario di Xensi supplica che si conceda a favore de' missionari la dispensa o indulto che possano portare il Viatico agli infermi senza la stola, essendo che spesse volte accade che l' infermo dimora lontano venti o trenta stadî, cioè tre, quattro o più miglia, ed essendo molto sottili e trasparenti le vesti del missionario, facilmente ne può trasparire agli occhi de'gentili la stola pendente del collo dello stesso missionario, non senza pericolo di tradimento del missionario medesimo, e di privazione del Viatico in riguardo all' infermo. Inoltre domanda se nelle case, nelle quali i cristiani vivono misti coi gentili, si possa amministrare il Viatico senza cotta, ma colla sola stola. Il motivo ... si è che hanno (i gentili) per cattivo augurio il vestire vesti bianche nelle proprie case.

R. Quoad 1. dubium: In casu necessitatis licere — Quo vero ad 2: Orator aliique missionarii, quibus idem dubium subeat recurrant in casibus particularibus pro directione ad Vicarium Ap.

713

S. C: S. Officii *14 Iunii 1741* — Dal P. Remigio da Trento Min. Rif. missionario nell'Egitto e Presidente nell' Ospizio di Achmim sono stati proposti alcuni dubbî attinenti al rito dei copti, quali lo tengono in molta agitazione.

1. Venendo praticato il dare la Comunione del Sangue ai bambini nati di fresco di otto giorni in circa, pare al detto Religioso un tal uso assai disconvenevole, non solo perchè i detti fanciulli sono esposti alla facilità del vomito, ma perchè, ciò seguendo, e cadendo il vomito sopra le vesti di chi sostiene il bambino, le medesime si lavano poi senza verun riguardo come gli altri panni usuali, gettandosi l' acqua in luoghi immondi. Oltre di che avendo esso ed altri missionarî del suo Ordine conferito in Achmim il Battesimo senza la detta Comunione, e senza che dai parenti del bambino, o da altri fosse loro fatta istanza di comunicarli come sopra, crede che un tal uso potrebbe togliersi a tenore della dottrina di diversi autori i quali, approvando per una parte la detta Comunione, vi aggiungono la clausola *nisi aliter cum prudentia introduci possit latinus usus.*

R. Emi DD. decreverunt quod nihil innovetur, iuxta Instructionem Rmi P. Commissarii.

INSTRUCTIO – Rappresenta il P. Remigio esser uso e pratica dei Copti in Egitto di dare la Comunione del Sangue ai bambini nati di fresco di otto giorni in circa il che dà causa al seguente inconveniente, poichè essendo questi bambini esposti alle facilità del vomito, non di rado succede che, cadendo il vomito sopra le vesti dei padrini, che li sostengono, si lavano poi queste cogli altri panni usuali, gettandosi l'acqua in luoghi immondi, laddove non usandosi tal cerimonia dai missionarii latini, non ne risulta alcuna irriverenza al Sagramento, e niuno di quel paese si lagna e nemmeno fa istanza che sia a' loro bambini amministrato il Sagramento suddetto, come viene usato dai Copti: dal che può presumersi che facilmente potrebbe la S. Congregazione togliere quest' uso ed ordinare, che s' introducesse l' uso latino, cioè che anche i Copti rilasciassero di dare la Comunione del Sangue prezioso alli bambini dopo celebrato il Battesimo.

Sopra la rappresentanza di tale inconveniente, deve esser ben noto al P. Remigio ricorrente che tale cerimonia di communicare i bambini dopo il Battesimo, e nella stessa funzione del Battesimo, è antichissima nella chiesa greca, ed è registrata nel Rituale chiamato *Euchologium* di cui ancora si serve la Chiesa dei Copti come membro della Chiesa greca, tanto che deve dirsi rito, e non semplice uso di quella Chiesa.

È notissimo che la S. Sede in varie occorrenze si è dichiarata di permettere, ed approvare tutti i riti e consuetudini della Chiesa greca *quae animae periculum non parerent, nec honestati Ecclesiae derogarent;* anzi ha sempre voluto che se ne mantenesse l' osservanza col comandare ed imporre a tutti i Greci orientali ed occidentali di osservarne l'uso e la pratica come si può vedere nell' Epistola prima di Papa Leone IX *ad Michaelem Patriarcham Constantinopolitanum, et Leonem*

Archidiaconum; e così successivamente da Alessandro IV, da Innocenzo IV, e da tutti i successori Sommi Pontefici, inerendo al Canone del Concilio generale Lateranense (al Can. cap. 4 riferito in cap. *Licet, De Baptismo*) adunato da Innocenzo III, de' quali tutti si possono vedere li scritti e costituzioni stampate da Leone Allazio nel suo opuscolo *De interstitiis, et aetate Ordinandorum,* dove se ne vede la raccolta più piena ed esatta. Anzi Innocenzo IV nella Sua Costituzione « *Apostolicae* » trasmessa al Legato di Cipro per dar rimedio ad alcuni abusi, non volle però derogare alli riti e consuetudini della Chiesa greca, benchè massime nell' occasione del Battesimo dei bambini, occorresse qualche disordine, onde rescrisse nel 2. e 3. articolo come segue: *Quod mos ungendi per totum baptizandorum corpus, si tolli absque scandalo non possit, toleretur. Non referre sive in aqua frigida, sive calida baptizent.*

Anche Clemente VIII fece rispondere all' Arcivescovo di Monreale in Sicilia, per gl'Italo-greci di quel Regno, colle seguenti parole riportate dal Card. Albizi *fol. 310* in risposta al sesto quesito: « Ad sextum. È bene istruire i greci che » farebbero meglio se non dessero la S. Co- » munione a' fanciulli che non hanno l' uso di » ragione: ma se non si acquietano, si può » tollerare il rito loro, massime che il S. Con- » cilio di Trento nel Cap. IV e nel Can. IV » della Sess. XII non riprova l' uso degli an- » tichi, ma insegna non esser necessario. » Da tutto ciò può comprendere il P. Remigio da Trento non essere intenzione della S. Sede di togliere, o molestare i greci nei loro riti, ma solo istruirli, quando occorre, perchè siano esercitati colla dovuta decenza e riverenza, e con quelle cautele che sono proprie per prevenire qualunque inconveniente o disordine; e ciò massime in Egitto dove la maggior parte de' copti sono scismatici, e che malamente intenderebbero ogni innovazione che si facesse contro il loro rito antico; onde solo dovrà il P. Remigio opportunamente esortare i copti cattolici perchè usino le dovute cautele nella Comunione del Sangue ai bambini, e nella lavanda dei panni per la dovuta riverenza al Sagramento.

714

Ex Const. *Inter omnigenas* **Bened. XIV** 2 *Febr. 1744* (PRO ALBANIA)... Dum autem sacerdos tantum Sacramentum ad infirmos defert, decreta in Albano Concilio promulgata adamussim observet, quibus praecipitur, ut indutus superpelliceo, stolaque utrique humero circumsepta, et praecedente uno saltem lumine, hymnos et psalmos submissa voce recitans, in sacra pyxide, vel in calice mundo, velamine cooperto, ambabus manibus illud ante pectus tenens, devote deferat. At ubi (sicut ibidem additur) turcarum vis praevalet et iniquitas, sacerdos stolam semper habeat propriis coopertam vestibus, in sacculo seu bursa pyxidem recondat, quam per funiculos collo appensam in sinu reponat, et nunquam solus procedat, sed uno saltem fideli, in defectu clerici, associetur.

715

S. C. SS. Rit. *15 Maii 1745* — LUCANA — Non est reprobandus parochus, qui defert SS. Viaticum infirmo feria VI *in Parasceve,* dummodo private, et submissa, quinimo submississima voce, recitet psalmos consuetos per vias publicas, etiamsi dicat *Gloria Patri,* etc.; quia in tali circumstantia actio talis nihil habet esse cum functionibus Ecclesiae huius diei; et considerandum est quod defert cum stola atque pluviali albi coloris, quando in feria supradicta color paramentorum est niger pro Ecclesiae functionibus: ideoque, si defert privatim pro aliqua necessitate, non est reprobandus si populum absque benedictione dimittat feria VI *in Parasceve,* quia in publica ecclesia non debet recondi.

716

S. C. S. Officii *11 Iulii 1754* — VIC. AP. ALGERIAE — Utrum SS. Eucharistiae Sacramentum administrari possit lue infectis non immediate manuum porrectione, sed oblonga aliqua virga in cuius extremitate adsit lunecula aurata ex argento, quae post infusam in os infirmi particulam igne purificetur.

R. Potranno codesti missionarî regolarsi nelle maniere ed usi altre volte praticati nelle occasioni di peste in codesti paesi tanto frequente, purchè si faccia colla dovuta decenza e si cerchi di scansare ogni inconveniente che potesse in qualsivoglia modo esporre alla irriverenza un' azione sì sagrosanta.

717

Ex Instr. S. C. de Prop. Fide *6 Decembris 1777.* (PRO CHALDAEIS) — Rispetto all'uso del Calice, Mons. Elia (Patriarca de' Caldei) rappresenta l' insuperabile attaccamento di alcune popolazioni, aggiungendo ancora gli ingiusti rimproveri, che dagli eretici si fanno ai Prelati, che insistono per abolirlo, quasi che si proibisca quello che da Cristo fu a tutti accordato, anzi (come essi pretendono) comandato, onde cerca direzione in tali scabrosi frangenti. Gli abusi e disordini per tal uso, succeduti in passato, e troppo facili a rinnovarsi in avvenire, fanno desiderare, che dai laici si tralasci in ogni luogo l' uso del calice. Contuttociò se in alcuni paesi e contrade della giu-

risdizione di Monsignor Elia, trovandosi attualmente vigente un tal uso, si vuole assolutamente ritenere, nè apparisce possibilità di levarlo senza gravi scandali, tolleri per ora tale repugnanza, purchè però fondata meramente sulla tenacità dell' antico costume, e non derivata dalla falsa persuasione, che l' uso del calice per i laici sia di precetto divino, ed abbia errato la Chiesa in proibirlo, poichè in questo secondo caso, deve colle opportune istruzioni, e giusta spiegazione dei passi dell' Evangelo, di cui abusano i Nestoriani, procurare di ritirare gli erranti dalla falsa ereticale opinione.

718

Ex Litt. S. C. de Prop. Fide *11 Septembris 1779* (AD EP. SCODREN.) Circa la pratica di portare il Viatico senza lumi, e di celebrar talvolta in casa dell' infermo per comunucarlo, fin dall' anno 1776 in risposta alla sua altra relazione le fu trasmessa copia del Decreto dei 14 Decembre 1668 *(V. n. 709)*. Ora le ne accludo nuovamente una copia, aggiungendole, che nella mentovata Enciclica *Inter omnigenas* fu stabilito da Benedetto XIV che *extra summae necessitatis causam apud infirmos in aedibus non sacratis Missam celebrare non licet.* E perciò ordinò, che il SSm̃o Sagramento, *siquidem sine periculo possit, ab Ecclesia sumptum, si aliqua ibi extiterit, ad infirmi domum deferatur,* soggiungendo immediatamente il modo da tenersi, ed il rito da osservarsi secondo le diverse circostanze nella delazione del medesimo, come si legge nel §. 23 *Dum autem sacerdos etc. (V. n. 714).*

719

Ex Instr. S. C. de Prop. Fide *19 Aprilis 1784* (AD VIC. AP. SUTCHUEN.) — Non est hoc loco praetereunda istorum pariter missionariorum consuetudo, qui nimiae forsitan severitati inhaerentes, nonnullos, quamvis sua crimina confessi ac detestati fuerint, arcendos tamen iudicant a Communione Eucharistica. Nemo profecto inficias iverit, quin antequam quis ad Eucharistiam accedat, praeparatum animum habere oporteat; quae autem, aut qualis huiusmodi praeparatio sit, aptissime docet Cathechismus Romanus (*De Sacr. Eucharist.* n. 55, 56, 57), quem missionarii saepius consulent; est enim liber et doctrina et auctoritate caeteris omnibus anteponendus. Praeparatio autem alia est huic Sacramento maxime conveniens ac consentanea, alia vero omnino necessaria, de qua loquitur Apostolus inquiens: *Probet autem seipsum homo, et sic de pane illo edat et de calice bibat; qui enim manducat et bibit indigne, iudicium sibi manducat et bibit.* Concilium Tridentinum de hac necessaria animi praeparatione disserens, sess. 13 cap. 7, sic inquit: *Quare communicare volenti revocandum est eius praeceptum, scilicet Apostoli:* probet autem seipsum homo. *Ecclesiastica autem consuetudo declarat eam probationem necessariam esse, ut nullus sibi conscius mortalis peccati, quamtumvis sibi contritus videatur, absque praemissa sacramentali Confessione, ad sacram Eucharistiam accedere debeat.* In capite vero 8. proxime sequenti fideles hortatur, *ut panem illum supersubstantialem frequenter suscipiant.* Ac demum, sess. 22 *De sacrificio Missae,* cap. 6, sic loquitur: *Optaret quidem sancta Synodus ut in singulis Missis fideles adstantes, non solum spirituali affectu, sed sacramentali Eucharistiae etiam perceptione communicarent.*

Itaque si, ex his simul sumptis sententiis, Tridentinorum Patrum mentem penitus perscrutemur, illud certe exploratum habebimus, illos quidem ab Eucharistica mensa omnino removendos esse qui, peccati mortalis conscientia oppressi, tanto ac tam singulari Dei dono censentur indigni; caeterum frequentem Eucharistiae usum Tridentinos Patres fidelibus suadere; optare imo, ut in singulis Missis adstantes fideles de Eucharistica mensa participes fiant: quod sane non modo optari, sed nec sperari quidem posset, si Eucharistico pane ii solum reficerentur qui ab omni levioris etiam culpae labe immunes essent. Haec si missionarii tui diligenter perpendant, videbunt profecto num laudanda sit illorum consuetudo, qui, pro dignitate Sacramenti Eucharistiae, singulares quasdam et vix sperabiles dispositiones exigunt a fidelibus, longeque maiores quam quae sufficiunt ad absolutionem in sacramento Poenitentiae consequendam. Excitanda certe maior fidelium devotio est; acrius incendendi ad detestationem praeteritorum criminum; quaedam veluti fames ac desiderium vehemens in cibum Eucharisticum excitandum, ut qua maiori possunt reverentia atque pietate suscipiant; verum, quemadmodum corporis vires alimento sustentantur, ita animae languor atque infirmitas cibo hoc spirituali, quo pascimur, depellitur ac roboratur. *Quotidie peccas, quotidie sume,* inquit Augustinus (in sermone *De verb. Apost.*); *Et si quis attenderit diligenter,* subiungit Catechismus Romanus, *omnium Patrum, qui hac de re scripserunt, sententiam eamdem fuisse comperiet.*

Atque eo praesertim promptiores facilioresque decet esse istos Sinarum missionarios in admittendis fidelibus ad hoc coeleste convivium, quod rarissime illos se praebeat occasio Eucharistico pane reficiendi. Aut semel aut bis in anno, propter regionis amplitudinem, sacerdotis copiam habent; urget praeterea lex Communionis Paschalis; senectus, aegritudo, egestas, gentilium rabies atque ira, caeterae de-

mum vicissitudines ac vitae huius nostrae discrimina, mortem aut prope adesse, aut adventare denuntiant. Numne nulla hora ratio habenda est, ut christiani et Ecclesiae praecepto pareant, et in tantis periculis constituti, ac mortem fortasse haud longo post tempore subituri, coelesti hoc pane et quasi arrha beatitatis aeternae reficiantur ac recreentur?

Neque tamen haec dicta volumus, quasi nulla sit facienda distinctio inter eos qui ad Eucharisticam coenam accedunt, omnesque passim sine diligenti probatione sint admittendi; consilium inde, rationem, iudicium huius probationis animarum Pastoribus committendum esse ultro concedimus. Nec ignoramus, praeter actualia et per se mortifera peccata, inordinatas aliquando cupiditates et vitiosas quasdam habitudines hominum animis alte infixas reperiri, per quas ad pietatis studium desides, et ad venialia peccata proclives redditi, ad graviora deinde admittenda crimina facile dilabuntur, quibusque extirpandis pii et docti animarum curatores salutaria quandoque medicinalis severitatis remedia adhibenda esse non dubitant. Sed si nimius sit in hac agendi ratione rigor, et si plerique eorum qui sacramentalis absolutionis beneficio digni habiti sunt, a dominica Communione indistincte et sine gravi causa repellantur, non probamus.

Neque propterea aliunde evenire putamus (id quod non sine admiratione animadvertimus) in tanta copia Confessionum, tam exiguum esse numerum illorum qui Eucharistico pane refecti nuntiantur. Ebriosi, foeneratores, impuri, sacrilegi, pacis perturbatores, inconstantes in fide, hypocritae, qui filias nuptui tradunt gentilibus, scandalosi, aliique demum qui gravioribus flagitiis coinquinantur, a mensa Domini segregandi sunt, imo et repellendi iuxta regulam traditam in Rituali Romano, tit. *De Eucharistia*. At vero si miseros ac coinquinatos istiusmodi homines suorum criminum vere et salubriter poeniteat, si ea remedia, quae a Confessariis tradita sunt pro emendatione vitae, pro alienarum rerum restitutione ac scandali reparatione, iuxta superius traditas regulas adimpleverint, atque propterea dignos exhibuerint poenitentiae fructus, quibus eos et veniam a Deo sperare, et relaxationem suorum criminum a poenitentiario sacerdote impetrare nihil prohibet, cur ad Eucharisticam Communionem non admittantur? At Sutchuenses christiani non haec produnt certa doloris ac poenitentiae argumenta: ergo non solum Eucharistiae Sacramento probantur indigni, verum criminum etiam relaxatione. Itaque si ex doloris indiciis atque ex novae vitae emendatione non dubitant missionarii quin illis sacramentalis absolutio impertiri possit, nec ambigere debent quin satis dispositi sint ad Dominicum panem manducandum, praesertim si aliqua urget necessitas ex iis casuum circumstantiis quas paulo ante commemoravimus, et nisi forte publice infligendae poenitentiae instet occasio, cum videlicet sacramentalis quidem absolutio non denegatur, sed ob grave aliquod palam patratum scelus, quod multorum oculos offendit, publica differtur cum Ecclesia reconciliatio, quae tamen, ut supra dictum est, non temere, neque si fieri potest, ex privati cuiuslibet sacerdotis opinione, sed cum consilio aliorum atque praesertim Episcopi est imponenda.

720

S. C. de Prop. Fide - C. P. PRO SIN. *20 Februarii 1801*. – Non sunt cogendi fideles seu praecepto seu poenis ad sacrosanctum Eucharistiae Sacramentum suscipiendum tempore visitationis missionarii, sed servandum erit praeceptum S. Matris Ecclesiae de annua Communione, ac sacri canones et mos eiusdem catholicae Ecclesiae studiose retinendi.

721

S. C. de Prop. Fide - C. P. PRO SIN. *20 Febr. 1801* — Talora i missionarî visitando i loro distretti s'incontrano in qualche malato etico, o d'altro morbo che a certa sperienza durerà molti mesi, ma dentro l'anno perisce: si cerca se in tale caso il missionario possa somministrargli il Viatico e l'Estrema Unzione per la ragione che quando veramente sarebbe nel grado suo di riceverla, allora il missionario non si potrà trovare presente nel luogo per la grande distanza, e per altre circostanze impeditive.

R. Affirmative.

722

Ex Instr. S. C. de Prop. Fide *1817*. (PRO MISS. SIN.) Quoniam vero Sacrosanctum Concilium (Tridentinum) id optandum proponit (sess. 22. c. 6.) « ut in singulis Missis » fideles adstantes..... sacramentali etiam Eu» charistiae perceptione communicarent », ac fideles ipsos hortatur eam vitam agere (sess. 13. c. 8) ut panem illum supersubstantialem *frequenter* suscipere possint, hinc nihil magis esset optandum, quam ut fideles frequenter sacrae Eucharistiae participes fierent, atque isthic praesertim, ut iis ad persecutiones ferendas vires sufficiant. Hoc supersubstantiali pane primis Ecclesiae saeculis Christi athletae quotidie roborabantur, de hoc quovis die Dominico etiam agricolae participabant, teste Iustino (Apol. 2.) aetatis suae mores describente. « Solis (seu Do» minico) qui dicitur die, omnium qui vel in » oppidis, vel ruri degunt conventus fit in » eumdem locum.... Precibus absolutis panis » affertur, et vinum et aqua... et cuique prae» senti fit distributio eorum in quibus gratiae

» sunt actae, eisque quisque communicat; ab» sentibus autem per Diaconos mittitur. » Non itaque a sacra Communione arcendi, sed excitandi sunt christiani, ut Confessionis Sacramento frequenter se ad sacram Communionem disponant. Sacrorum sit ministrorum probare uniuscuiusque spiritum, sanare infirmos, debiles confirmare, ut ad sacram mensam probati accedant. Pateat cuique quam maxime potest ad probatos sacerdotes accessus. Regulae et consuetudines, si quae iam introductae fuerunt, hisce Ecclesiae desideriis contrariae prorsus abrogentur.

723

S. C. de Prop. F. – C. P. PRO SIN. *26 Iunii 1820* VIC. AP. SUTCHUEN – Se accordare ai missionarî la facoltà di amministrare il S. Viatico e l' Estrema Unzione senza cotta e stola, e col solo lume della lampada *ratione periculi,* senza obbligarli a consultare nei casi particolari il Vicario Apostolico.

R. Affirmative, addito quod ipsemet Vicarius Ap. communicet petitas facultates missionariis.

724

S. C. S. Officii *9 Maii 1821* – MISSION. KENTUCKY – Qui consuetudinarii sunt, recidivi, salutis incurii, Sacramenta per annos reliquentes etc. morbo correpti sacerdotem advocant, datis signis quibusdam infirmis quidem et valide suspectis; quae Sacramenta ipsis ministrari absolute debent, supposito mortis periculo? quae negari? Quid si talis infirmus necdum primam Communionem fecerit?

R. Consulat (missionarius) probatos auctores. Meminerit tamen in mortis articulo quemlibet fidelium, qui signa dat resipiscentiae, a quolibet sacerdote absolvi de quibusvis peccatis et censuris posse, et neminem tunc repelli a participatione Sacramentorum, nempe Extremae Unctionis, si aegrotent, et SSmi Viatici, nisi quoad Viaticum obiiciatur consuetudo, qua iis qui extremo supplicio mox punientur denegatur, de qua quidem consuetudine nihil hic pronunciatur.

725

S. C. de Prop. Fide – C. P. PRO SIN. *9 Dec. 1822* – VIC. AP. SUTCHUEN. – 1. Cum concessa iam sit facultas deferendi SS. Sacramentum infirmis occulte, sine lumine et stola, quaeritur utrum etiam licere possit harum partium missionariis occulte, et sine lumine et stola, SS. Sacramentum administrare infirmis, quando aliter administrari non potest? Multi enim moriuntur infirmi sine SS. Viatico in domibus paganorum quia numquam permissum est huius provinciae missionariis illud administrare sine lumine, superpelliceo et stola, quibus tamen saepe possunt administrari Sacramenta Poenitentiae et Extremae Unctionis.

2. Utrum Vicarius Apostolicus permittere possit missionariis, ut deferant et administrent SS. Sacramentum Eucharistiae christianis et praesertim sacerdotibus in carceribus propter causam fidei detentis, qui multum desiderant et maxime efflagitant, ut Vicarius Ap. permittat missionariis ut illis deferant et administrent SS. Eucharistiam in carceribus ad quos condemnati sunt ad totam vitam? At, cum alii Vicarii Ap. similibus precibus non annuerint, nec ego ausus sum missionariis talem facultatem concedere; verumtamen mihi expositum fuit, quod hi qui ad carcerem perpetuum condemnati fuerunt, non prohibentur visitari, et possunt soli cum solo diu permanere, ita ut facile possit illis sine periculo contemptus SS. Eucharistia administrari, si licitum esset illud administrare sine superpelliceo et stola.

R. Ad 1. Affirmative, agitur enim de facultate a summis Pontificibus iam concessa.

Ad 2. Affirmative, et quoad detentos ad tempus, quatenus petant, arbitrio tamen et prudentiae Vicarii Apostolici.

726

S. C. SS. Rit. *19 Decembris 1829* – An tempore SS. Sacrificii Missae, in administratione Viatici, praesertim in xenodochiis, liceat ab altari recedere usque ad aegrotorum lectum, recitando interim ps. *Miserere,* ut fieri solet extra Missam?

R. Negative quoad ps. *Miserere.* Insuper animadvertendum quod si celebrans, pro Viatici administratione intra Missam, altare e conspectu suo amittat, hanc administrationem non licere.

727

Ex Litt. S. C. de Prop. Fide *6 Iunii 1339* (AD ARCHIEP. SMYRN.) È ben nota la cura speciale che cotesti religiosi Lazzaristi prendono dei giovanetti che non ancor si comunicano per disporli alla prima Comunione e con istruzioni catechistiche, e con esercizi spirituali. Un tal commendevole impegno pel bene spirituale della gioventù sembra al certo meritare tutto il gradimento non soltanto dei semplici fedeli, ma sì pure dei Pastori che non debbono disgradire il benessere del loro gregge. Donde deriva non dover eglino essere ritrosi dal concedere ai giovani comunicandi l' opportuna licenza per essere ammessi dai Lazzaristi alla prima comunione, come del pari non dover questi ammettere alla partecipazione del Sagramento quei fanciulli che non fossero di tale licenza forniti. Debbo quindi interessare la prudenza e lo zelo di V. S. perchè su tal parti-

colare vengano a verificarsi amendue questi estremi, che cioè i comunicandi siano forniti della debita licenza del loro parroco, che non deve negarla a chicchessia riconosciuto idoneo; e i Lazzaristi non ammettano alla Sagra Sinassi se non i giovanetti, che avranno esibito la mentovata licenza.

728

S. C. de Prop. Fide - C. P. PRO SIN. *21 Iulii 1841* - VIC. AP. TUNKINI OCCID. - 1. Quid de christianis vel sacerdotibus, propter fidem non solum ad carceres perpetuos vel temporales damnatis, sed ad mortem laqueo vel gladio subeundam? Potestne illis deferri SS. Sacramentum pridie, vel ipso die eorum executionis? Et tunc debet illis administrari tamquam Viaticum moribundis, vel tamquam Communio ordinaria benevalentibus?

2. Quid de christianis ad carcerem vel etiam ad mortem damnatis non propter fidem sed ob crimina vera, vel illis iniuste imputata (quod non raro)? Potestne illis attritis et sacramentaliter absolutis deferri SS. Eucharistiae Sacramentum, maxime si illud petant?

3. An permitti potest in hoc persecutionis tempore ut fidei confessores ad mortem propter fidem damnati, et quibus in carcere defertur SS. Euchar. Sacramentum occulte, possint illud suis manibus accipere et sese occulte communicare, ne sacerdos illos more ordinario communicans a persecutoribus agnoscatur et prehendatur; vel satiusne est in illo casu ab illis confessoribus communicandis abstinere, maximo cum illorum animae detrimento?

R. Ad 1. Affirmative, et per modum Viatici.

A 2. Affirmative, et ad mentem, quae est ut Vicarius Ap. quam maxime curet ut damnati ad mortem coelesti pane reficiantur.

Ad 3. Affirmative quoad primam partem: dummodo nullo irreverentiae aut conculcationis periculo tantum Sacramentum exponatur.

729

S. C. de Prop. Fide *11 Sept. 1841* — VIC. AP. SIAM. - An sit approbanda et retinenda consuetudo, quae viget in Bankok, non dandi Communionem Paschalem in Feria V *in Coena Domini?*

R. Probe consideranti perspicuum erit, abusum potius quam consuetudinem appellari posse, quem propterea omnino tollendum EE. Patres tibi commendant.

730

S. C. S. Officii *11 Dec. 1850* - VIC. AP. SANDWIC. - Nous portons rarement le saint Viatique aux malades. Nous ne le faison que dans les lieux et dans les missions ou il n'y a pas point d' irreverence à craindre.

R. Utrum raro sit infirmis Viaticum ferendum, iudicet ex omnibus personarum locorumve circumstantiis Vicarius Ap., cuius conscientia super id onerata existat.

731

S. C. S. Officii *5 Iulii 1854* - VIC. AP. COREÆ - Sunt in carcere aliquot fideles, et apud viros paganos aliquae mulieres christianae, qui exire non possunt ad Eucharistiam suscipiendam: expeditne ut illis deferatur secreto, sive in carcerem, sive ad domum gentilium, modo magnum absit periculum?

R. Affirmative, dummodo tamen aliunde sint rite dispositi, ac ieiuni (excepta gravi infirmitate), et remoto quovis sive irreverentiae sive contemptus periculo; idque fiat eo meliori quo fieri poterit modo, ipsius Vicarii Ap. prudentia determinando.

732

S. C. SS. Rit. *14 Augusti 1858.* - TUNK. OCCID. - Diaconus, qui ex mandato sui Vicarii defert sacrum Viaticum infirmis, potestne facere aspersiones aquae benedictae, dicere *Misereatur, Indulgentiam,* signare infirmum vel semetipsum, dicere *Dominus vobiscum* cum oratione, et benedicere cum SS. Sacramento infirmum, et assistentes?

R. Deficiente presbytero, et Vicarii Ap. concurrente licentia, affirmative in omnibus.

733

Litt. encycl. S. C. de Prop. F. *25 Feb. 1859* — Etsi sancta omnia sancte tractanda sint, propterea quod ad Deum pertineant qui essentialiter sanctus est, attamen augustissimum Eucharistiae Sacramentum, sicut sacris mysteriis omnibus absque ulla comparatione sanctitate praeeminet, ita maxima prae caeteris veneratione est pertractandum; nil itaque mirum, si tot Ecclesia diversis temporibus ediderit decreta, quibus SS. Eucharistiae delatio, pro adiunctorum varietate, vel denegaretur omnino, vel ea qua par esset reverentia admitteretur (*vide quae in rem proferuntur ad calcem huius Instruct.*), cum nihil antiquius fuerit Ecclesiae Dei quam ut animarum profectum atque aedificationem debito cum honore divinorum omnium divinissimi mysterii consociaret. Haec porro prae oculis habens Sacrum hoc Consilium Christiano Nomini Propagando, cum primum intellexit, in quibusdam..... dioecesibus, consuetudinem seu potius abusum invaluisse, ut sacerdotes SS. Sacramentum a mane usque ad vesperam secum deferrent, ea tantum de causa quod in aliquem forte aegrotum incidere possent, ad Metropolitanos censuit scribendum, tum ut

consuetudinem illam ab Ecclesiae praxi omnino abhorrere declararet, tum etiam ut eius extensionem accuratius deprehenderet. Responsa Archiepiscoporum brevi ad Sacr. Congr. pervenerunt, ex quibus innotuit, multis in locis de abusu illo gravem admirationem exortam esse, cum aliqua in dioecesi ne credibilis quidem videretur. Verum non defuerunt Antistites qui illius existentiam eiusque causas ingenue confessi sunt. Quare Emis Patribus Sacri huius Consilii, in generalibus comitiis die 22 Septembris elapsi anni habitis, omnia quae ad hanc rem referebantur exhibita sunt perpendenda, ut quid SS. Sacramenti debitus honor ac veneratio postularent, in Domino decerneretur. Omnibus igitur maturo examini subiectis, statuerunt Eminentissimi PP. Litteras encyclicas ad Archiepiscopos atque Episcopos.... dandas esse, quibus constans Ecclesiae rigor circa Eucharistiae delationem commemoratur. Voluit insuper S. C. ut sacrorum Antistites excitarentur, quemadmodum praesentium tenore excitantur, ad communem Ecclesiae disciplinam hac in re custodiendam, quantum temporis ac locorum adiuncta, necnon inductarum consuetudinum ratio patiantur, ita tamen ut sedulam navent operam ad veros abusus corrigendos atque eliminandos. Quam quidem in rem censuerunt Patres Emi apprime conferre frequentem celebrationem Sacrificii Missae, qua videlicet sacerdotes facile necessitati occurrere possunt SS. Eucharistiam secum per multos dies retinendi. Quae cum ita sint, hortor A. T. ut in eum finem rurales aediculas multiplicandas cures, atque talia edas decreta ex quibus delatio SS. Sacramenti ad urgentes tantum causas, atque ad actuale ministerii sacerdotalis exercitium coarctetur, iniuncta vero presbyteris stricta obligatione semper in hisce casibus Sanctam Hostiam super pectus deferendi. Denique decreverunt EE. PP., ut de negotio isto gravissimo in provincialibus Conciliis agatur, quo nimirum Episcopi eam in suis dioecesibus communem normam inducere satagant, quam augustissimum Eucharistiae mysterium decere existimaverint. Tandem A. Tuae significare non praetermitto omnia et singula quae superius decreta sunt, SS. D. N. Pio PP. IX.... relata fuisse in audientia diei 3 octobris elapsi anni, eaque a S. S. in omnibus adprobata fuisse atque Apostolica auctoritate confirmata.

Notanda: 1. Ex dubiis propositis pro Christianis sinensibus. — Ad propositum dubium: *An sacerdotibus sinensibus liceat in itineribus quae longissima sunt secum deferre Eucharistiam, ne ea priventur?* Responderunt *Non licere* Qualificatores S. O. die 27 Martii 1665; et Emi approbarunt die 15 Aprilis 1665.

2. Pro gubernatoribus navium Lusitaniae, qui singulis annis in Indias orientales navigant, petentibus licentiam deferendi Sacramentum Eucharistiae, ne nautae et rectores sine Viatico decedant, lecto memoriali et auditis votis, SSmus supradictam petitionem omnino reiecit, ita quod nec in posterum ullo modo de ea tractetur. — S. C. S. O., die 13 Iulii 1660.

3. Bened. in Const. XIV *Inter omnigenas* pro incolis regni Serviae et finitarum regionum: *At ubi (sicuti ibidem legitur) turcarum vis praevalet et iniquitas, sacerdos stolam semper habeat coopertam vestibus; in sacculo seu bursa pyxidem recondat, quam per funiculos collo appensam in sinu reponat, et numquam solus procedat, sed uno saltem fideli, in defectu clerici, associetur.*

4. Honorius III. in cap. *Sane, De celebratione Miss.*, expresse habet de delatione Eucharistiae, quod si *in partibus infidelium, ob necessitatem S. Viatici, permittitur, tamen extra necessitatem permittenda non est, cum hodie ecclesiastica lege absolute prohibitum sit ut occulte deferatur. Occulte deferre in itinere, nequit moraliter fieri absque irreverentia tanti Sacramenti.*

5. Verricelli, *De apostolicis Missionibus*, tit. 8, p. 136, expendit *an liceat in novo Orbe missionariis S. Eucharistiam collo appensam secum in itinere occulte deferre*, etc.; et, quidquid sit de veteri disciplina, concludit: *Hodie, universalis Eclesiae consuetudine et plurimorum Conciliorum decretis, prohibitum est deferre occulte SS. Eucharistiam in itinere nisi pro communicando infirmo, ubi esset timor et periculum infidelium, et dummodo ad infirmum non sit nimis longum iter, sed modicum et unius diei.*

6. Thomas a Iesu, *De procur. salut. omnium gentium*, lib. 7: *Non auderem Evangelii ministros qui in illis regionibus aut aliis infidelium provinciis conversantur, si, imminente mortis periculo, secum Viaticum, occulte tamen, deferrent, condemnare.*

734

S. C. S. Officii *10 April. 1861.* – Vic. Ap. Tchely Meridio-Orient. – Utrum administrandum sit Viaticum illis neophytis qui, in articulo mortis a christianis baptizati, ignari sunt.

R. Hisce neophytis non esse administrandum Viaticum nisi saltem discernant cibum spiritualem a corporali, cognoscendo et credendo in S. Hostia praesentiam Christi Domini.

735

Ex Litt. S. C. de Prop. Fide *30 Aprilis 1862* (ad Deleg. Ap. Aegypti)..... Il 2. dubbio riguarda la percezione dei Sacramenti che fanno gli orientali nelle chiese latine, cioè della Penitenza e dell' Eucaristia..... Rapporto al Sacramento dell'Eucaristia conviene distinguere gli orientali che fanno uso, secondo il proprio

rito, dell' azimo da quelli che fanno uso del fermentato. Pei primi non vi è alcun divieto, nè possono i Vescovi orientali inibire ai proprî sudditi di ricevere l' Eucaristia dai missionarî latini nelle loro chiese (ben inteso nei casi in cui non entra il diritto parrocchiale). Per gli altri poi, cioè per quelli che nella materia eucaristica fanno uso dèl fermentato, è a notarsi primamente che possono essi anche nelle chiese latine ricevere la S. Comunione, purchè la ricevano secondo il proprio rito, e dai sacerdoti nazionali, come insegna Benedetto XIV. nell' Enciclica *Allatae sunt* ai numeri 33, 35, e 36. Anzi alle volte è questa una necessità per quei luoghi ove gli orientali non hanno le chiese del proprio rito. Altra cosa però è se gli utenti del fermentato volessero dai latini ricevere la Comunione in azimo. Due regòle sonosi stabilite per gli utenti del fermentato: la 1. è che non possono ad arbitrio comunicarsi in azimo quando abbiano la opportunità di farlo nel proprio rito; la 2. è che quando si verifichi la difficoltà di comunicarsi in fermentato lo possono fare anche in azimo non solo in articolo di morte e per adempire al precetto pasquale, ma anche in altri casi come si stabilisce nella istruzione pastorale di Benedetto XIV. *Eo quamvis tempore* §. *Neque etiam.* (1)

Nel 3. dubbio si tratta dei latini ossia degli utenti dell' azimo. Questi possono comunicarsi nelle chiese orientali nel proprio rito dai sacerdoti utenti dell' azimo, ma non possono senza dispensa pontificia comunicarsi in fermentato, ancorchè si verifichi la difficoltà di comunicarsi in azimo. La massima si trova stabilita nella Costituz. *Etsi pastoralis* di Bened. XIV. n. 12. del §. VI., ove si dice assolutamente: « ne laici autem latini Communionem a graecis » presbyteris sub specie fermentati recipiant pro» hibemus omnino et interdicimus. » Coerentemente il S. O. e la S. C. di Propaganda hanno sempre proibito agli utenti dell' azimo il comunicarsi nel fermentato, e solo nei casi in cui si è verificata la deficienza totale di sacerdoti del proprio rito e di quelli di altro rito in cui si consacri in azimo, hanno per essi implorata la pontificia dispensa la quale peraltro non è stata accordata se non pei due casi di vera necessità, cioè del Viatico e del precetto pasquale.

736

S. C. SS. Rit. 27 *Iunii 1868* – Posse in Missis defunctorum, cum paramentis nigris, Sacram Communionem fidelibus ministrari, etiam ex particulis praeconsecratis, extrahendo pyxidem a tabernaculo. Posse item in paramentis nigris ministrari Communionem immediate post Missam defunctorum; data autem rationabili causa, immediate quoque ante eamdem Missam; in utroque tamen casu omittendam esse benedictionem.

737

S. C. de Prop. F. – C. G. 12 *Ian. 1869.* Haec S. C. quam maxime optat ut missionarii et caeteri animarum curatores in India pueros ac puellas, cum usum rationis fuerint assequuti, vim et dignitatem S. Eucharistiae diligentissime edoceant eo ut convenienti tempore divini epuli participes fieri digne mereantur. Iidem assidue urgeant fideles ad frequentem S. Confessionis et Communionis usum.

738

S. C. SS. Rit. 4 *Febr. 1871.* — Circa facultatem (Formul. I. n. 24) *deferendi SS. Sacramentum occulte ad infirmos sine lumine, illudque sine eodem retinendi pro iisdem infirmis, in loco tamen decenti, si ab haereticis aut infidelibus sit periculum sacrilegii,* quaeritur: 1. Num vi huius facultatis etiam liceat ministrare infirmis S. Communionem occulte sine vestibus sacris et lumine. 2. Num vi huius facultatis liceat etiam ministrare Extremam Unctionem eodem modo. 3. Num vi huius facultatis liceat deferre et ministrare S. Communionem iis qui longo tempore in carceribus acatholicis detinentur dicto modo, si secus eadem carere debent. 4. Num in hisce casibus saltem sufficeret si sacerdos in ipso cubiculo infirmi aut carcerati veste talari et stola se induat. 5. Num vi huius facultatis liceat missionario commoranti in locis ab ecclesia vel oratoriis longe distantibus servare aliquas ss. hostias in loco decenti pro infirmis forte occurrentibus, quamvis actu nulli ibi infirmi reperiantur.

R. Ad 1. Affirmative, si pariter ab haereticis aut infidelibus sit periculum sacrilegii.

Ad 2. Affirmative, si idem sit periculum.

Ad 3. Affirmative, si immineat idem periculum et adsint causae prudenti iudicio missionarii graves pro sacra Eucharistia administranda.

Ad 4. Id omittendum non esse quotiescumque fieri poterit.

---

(1) In dicta Instruct. seu Constitut. super dubiis ad ritus ecclesiae et nationis cophtorum pertinentibus (4 Maii 1745) haec l. c. habentur: « ... Praedicandum est » ab illis (missionariis) sanctum Christi Evangelium, » et docenda mysteria christiano homini necessaria ad » aeternam salutem; explicanda vitia quae declinare, » virtutes quas sequi oporteat; adhibenda medela sauciatis per sacramentum Poenitentiae; tum alia quoque administranda sunt Sacramenta in subsidium » presbyterorum ritus cophti, nihil demum derelin» quendum est quod ad animarum salutem et religio» nis incrementum pertinere possit. »

Ad 5. Affirmative prout liquet ex ipso indulti tenore.

739

S. C. SS. Rit. *20 Mart. 1875* — An in ministranda fidelibus sacra Communione liceat loco tobalearum linearum uti tabellis ex metallo, vel eiusmodi usus tolerari possit in iis dioecesibus in quibus fuit introductus.

R. Non esse interloquendum; nihilominus significetur Rmo Episcopo Alexandriae non esse improbandum usum tobalearum linearum.

740

S. C. SS. Rit. *11 Aug. 1877* – VENETIAR. – 1. In administratione SS. Eucharistiae extra Missam, a Rubrica Ritualis Rom. praescribitur stola coloris officio illius diei convenientis; quaeritur an stola coloris Officii vel Missae adhibenda sit: 1. In Feria V. Maioris Hebd. 2. In Vigiliis et Feriis quatuor Temp. vel Feria II. Rogationum vel in Feriis Quadrag. (ubi Octavae concessae sunt) quae infra Octavam non privilegiatam occurrunt, si iuxta Rubricas Breviarii et Missalis Rom., Officium de Octava et Missa de Vigilia vel Feria celebrantur.

R. Ad utrumque: Servetur Ritualis Rom. Rubrica, et ubi vigeat consuetudo administrandi Sacram Eucharistiam cum stola albi coloris fidelibus paschale praeceptum adimplentibus, toleranda.

741

S. C. SS. Rit. *28 Nov. 1878.* – SENEN. – Quum tempore paschali administrandum est SSmum Eucharistiae Sacramentum ante vel post Missam de Requie, debetne dici Oratio et Versiculi de tempore, atque *Alleluia?*

R. Affirmative quoad Orationem et versiculos; negative quoad *Alleluia*.

742

Ex Instr. S. C. de Prop. Fide *18 Octobris 1883* (AD VICARIOS AP. SIN.) Quum conventus Pekinensis et Hongkongensis renovandas existimaverint pro sua regione prescriptiones antiquae Synodi Sutchuensis, quarum vi mulieres tenentur caput velare cum ad Poenitentiae vel S. Eucharistiae Sacramenta accedunt, Emis PP. visum est opportunum ut alii quoque Vicarii Apostolici huiusmodi praxim sensim sine sensu introducere procurent.

743

Ex Decr. S. C. Ep. et Reg. *17 Decembris 1890. (Pro Institutis Regularium laicorum, et Monialium.)* — ... Quod vero attinet ad permissionem vel prohibitionem ad sacram Synaxim accedendi eadem Sanctitas Sua decernit, huiusmodi permissiones vel prohibitiones dumtaxat ad Confessarium ordinarium vel extraordinarium spectare, quin Superiores ullam habeant auctoritatem hac in re sese ingerendi, excepto casu quo aliquis ex eorum subditis post ultimam sacramentalem Confessionem Communitati scandalo fuerit, aut gravem externam culpam patraverit, donec ad Poenitentiae sacramentum denuo accesserit. Monentur hinc omnes, ut ad Sacram Synaxim curent diligenter se praeparare et accedere diebus in propriis regulis statutis; et quoties ob fervorem et spiritualem alicuius profectum Confessarius expedire iudicaverit ut frequentius accedat, id ei ab ipso Confessario permitti poterit. Verum qui licentiam a Confessario obtinuerit frequentioris ac etiam quotidianae Communionis, de hoc certiorem reddere Superiorem teneatur; quod si hic iustas gravesque causas se habere reputet contra frequentiores huiusmodi Communiones, eas Confessario manifestare teneatur, cuius iudicio acquiescendum omnino erit.

ART. III. **De asservatione et expositione SS. Eucharistiae**

744

S. C. SS. Rit. *16 Febr. 1630* — S. Congregatio ad tollendam indecentiam aliquibus in locis temere introductam concionandi vel sermonem habendi ante SS. Eucharistiae Sacramentum publice expositum capite cooperto, prohibuit in posterum et vetuit neminem concionari et sermonem habere ante Sacramentum publice expositum nisi capite detecto, non obstante quacumque contraria consuetudine, quam S. C. abusum declaravit, et ita ab omnibus etiam quavis speciali nota dignis ubique terrarum servari mandavit.

745

S. C. SS. Rit. *3 Sept. 1672.* – CONCHEN – In renovatione quae quolibet octavo die fieri debet de augustissimo Eucharistiae Sacramento, consumi debent tum hostia, tum etiam particulae quae existunt in Tabernaculo, post sumptionem Sanguinis ante Purificationem; illa vero verba, quae habentur in Missali, cap. x, n. 5, nempe: *Si vero adsint hostiae consecratae,* etc. possunt intelligi de hac renovatione aeque ac de nova confectione Sacramenti reservandi pro alia die.

746

Ex Const. *Etsi Pastoralis* **Bened. XIV.** *6 Maii 1672* (PRO ITALO-GRÆCIS) — SS. Eucharistiae Sacramentum, quod pro infirmis asservatur, singulis octo diebus aut saltem quindecim, renovetur.

747

Ex Const. *Quamvis iusto* **Bened. XIV.** *30 April. 1749* — .... Iuxta canonicam disciplinam sacrosancta Eucharistia in ecclesiis quae parochiales non sunt retineri non potest absque praesidio Apostolici indulti, vel immemorabilis consuetudinis quae huiusmodi indulti praesumptionem inducit, ut late ostenditur in Commentariis bon. mem. Cardinalis Vincentii Petra ad Romanorum Pontificum Constitutiones, et signanter ad *Const. 1. Urbani IV sect. unic. n. 29 et seqq. tomo 3;* Episcopi autem est licentiam impertiri ut idem augustissimum Sacramentum publicae fidelium venerationi exponatur quoties iusta et publica causa id fieri suadeat, ut videre est in nostra Institutione Pastorali, in editione italica *tom. 2. n. 20,* in latina vero *num. 39.*

748

S. C. SS. Rit. *12 Martii. 1836* – TRIDENTINA – Quum iuxta Decretum S. R. C. pridie kalendas Aprilis 1821, eliminanda sit consuetudo reponendi Sanctorum reliquias, pictasque Imagines super Tabernaculo in quo SS. Eucharistiae Sacramentum asservatur, adeo ut ipsum Tabernaculum inserviat pro basi, quaeritur: an hoc decretum valeat etiam pro reliquiis SS. Crucis, vel alterius Instrumenti Dominicae Passionis publicae venerationi expositi?

R. Affirmative.

749

S. C. de Prop. Fide — Ex Aud. SSmi *22 Septem. 1850* – VIC. AP. TUNK. OCCID. humiliter exponit S. V. quod, cum hoc tempore multi sint in supradicto Vicariatu infirmi, cum ex alia parte persecutio multum sedata sit, ac parum ex mandarinorum et paganorum parte timendum, permisit ut in diversis districtibus asservaretur, in cubilibus nempe particularibus decenter ornatis, SS. Sacramentum pro infirmis, cum lampade accensa. Nisi enim ita fieret, permagna infirmorum multitudo sine Viatico moreretur. Hinc humillime postulat ut S. V. hanc praxim, in casu praefato et similibus, approbare velit pro conscientiae Oratoris tranquillitate.

R. SSmus benigne remisit preces arbitrio et prudentiae Vicarii Ap., cum facultatibus necessariis et opportunis, durantibus circumstantiis, et servatis servandis.

750

S. C. SS. Rit. *6 Sept. 1845.* – SANCTI ANGELI IN VADO — Legis latae per generale Decretum editum die 31 mensis Martii anno 1821 bene conscius R. D. Paulus Antonius Marchi Canonicus Cathedralis Sancti Angeli in Vado, qua interdicitur apponi vel imagines, vel reliquias Sanctorum super Tabernaculum ubi reconditur SS. Eucharistiae Sacramentum, S. R. C. humillime supplicavit, ut saltem ante eiusdem Tabernaculi ostiolum collocari possit alicuius Sancti reliquia, die quo eiusdem festum recolitur, maxime quum vigeat super hoc ipso immemorabilis consuetudo.

R. Omnibus attente consideratis, ac praesertim Decreto in una *Congregationis Montis Coronae* edito, die 22 mensis ianuarii anno 1701 ad dubium 10, quo prohibetur collocare et retinere, vel vas florum, vel quid simile ante praedictum ostiolum Tabernaculi, rescribendum censuit: Non licere, et assertam consuetudinem tamquam abusum eliminandam.

751

S. C. de Prop. Fide – C. G. *23 Augusti 1852* – VIC. AP. IAFFNAE – Quando missionarius non potest decenter servare Eucharistiam quia in ecclesia non sunt nec ianuae nec fenestrae, quaeritur utrum possit vel debeat servare Eucharistiam, sint infirmi vel non.

R. Detur Instructio ad Helvetios 3 Augusti 1803. *En Instructio:* « Ad impedire qualunque irriverenza delle cose sagre, la S. C. » non ha giudicato opportuno che dai cattolici » si ritenga nella sagrestia comune ai protestanti l' Olio santo, il S. Crisma, e la SS. Eucaristia; ma vuole che siano conservate in » luogo del tutto separato dagli acattolici, e » quando altro non ve ne sia proprio, si conservino piuttosto con tutta la possibil decenza nella casa del parroco, o di altro cattolico sacerdote. »

752

S. C. SS. Rit. *21 Iulii 1855* — 1. Utrum Tabernaculum, in quo reconditur SS. Sacramentum conopaeo cooperiri debeat, ut fert Rituale? Et quatenus affirmative: — 2. Utrum conopaeum istud confici possit ex panno, sive gossypio, sive lana, sive cannabe contexto? — 3. Cuiusnam coloris esse debeat? aliis opinantibus, ut Baruffaldus, conopaeum debere esse coloris albi, utpote convenientis SS. Sacramento; aliis autem, ut Gavantus, eiusdem coloris cuius sunt pallium altaris et caetera paramenta, pro temporis festique ratione, praeter colorem nigrum, qui mutatur in colore violaceo in exequiis defunctorum.

R. Quoad primam quaestionem: affirmative. Quoad secundam: pariter affirmative. — Quoad tertiam: utramque sententiam posse in praxim deduci, maxime vero sententiam Gavanti, quae pro se habet usum ecclesiarum Urbis.

753

S. C. SS. Rit. — *11 Iulii 1861* Licetne retineri consuetudinem exponendi SS. Sacra-

mentum publicae fidelium adorationi infra Missam?

R. S. Congregatio post accuratum examen expositae consuetudinis rescribere censuit: – Id neutique permittendum esse ac tolerandum, nam iuxta communem praxim expositio SS. Sacramenti omnino fieri debet ante Missam, quoties Missa celebratur ante SS. Eucharistiam patenter expositam; et in casu quo fieri debeat expositio post Missam, Sacra Hostia in Missa consecrata poni debet in Ostensorio, et super altare remanere quoadusque, Missa integre finita, publicae fidelium venerationi exponatur.

754

S. C. SS. Rit. *21 Aug. 1863* — S. Congregatio Sanctitatis Suae nomine omnino prohibet illud (augustissimum Eucharistiae Sacramentum) alio in loco servari, praeterquam in Tabernaculo in medio altaris posito.

755

S. C. SS. Rit. *9 Iulii 1864.* – Quidam R̃mus Archiepiscopus latini ritus in Oriente exponens alumnos Ord. Min. S. Francisci Capulatorum (Cappuccinorum) consuevisse in illis regionibus in elargienda benedictione cum SS. Sacramento cantare: *Adiutorium nostrum in nomine Dñi; sit nomine Dñi benedictum;* et postea *Benedictio Dei omnipotentis* etc., a S. Sede declarari humillime petiit utrum eiusmodi consuetudo servari et retineri possit? Sacra porro Rituum Congregatio respondendum censuit: Quatenus absque fidelium admiratione fieri possit, talem consuetudinem contra rubricas tollendam esse.

756

Decr. S. C. SS. Rit. *15 Iulii 1864.* — Nonnulli R̃mi Galliarum Antistites, serio perpendentes in multis suarum dioecesum ecclesiis difficile admodum et nonnisi magnis sumptibus comparari posse oleum olivarum ad nutriendam diu noctuque saltem unam lampadem ante Sanctissimum Eucharistiae Sacramentum, ab Apostolica Sede declarari petierunt utrum in casu, attentis difficultatibus et ecclesiarum paupertate, oleo olivarum substitui possint alia olea quae ex vegetalibus habentur, ipso non excluso petroleo. Sacra porro Rituum Congregatio etsi semper sollicita ut etiam in hac parte quod usque ab Ecclesiae primordiis circa usum olei ex olivis inductum est, ob mysticas significationes retineatur; attamen silentio praeterire minime censuit rationes ab iisdem Episcopis prolatas; ac proinde exquisito prius voto alterius ex Apostolicarum Caeremoniarum Magistris, subscriptus Cardinalis Praefectus eiusdem Sacrae Congregationis rem omnem proposuit in Ordinariis Comitiis ad Vaticanum hodierna die habitis. Em̃i autem et R̃mi Patres Sacris tuendis Ritibus praepositi, omnibus accurate perpensis ac diligentissime examinatis, rescribendum censuerunt (die 9 Iulii 1864): « *Generatim utendum esse oleo olivarum; ubi vero haberi nequeat, remittendum prudentiae Episcoporum ut lampades nutriantur ex aliis oleis quantum fieri possit vegetabilibus.* »

Facta postmodum de praemissis Sanctissimo Domino Nostro Pio PP. IX. fideli relatione, Sanctitas Sua sententiam Sacrae Congregationis ratam habuit et confirmavit.

757

S. C. SS. Rit. *31 Augusti 1867.* – S. Hippolyti – An permitti possit Ciborium seu sacra Pyxis ex cupro deaurato? item Monstrantia (Ostensorium) et Lunula.

R. Affirmative.

758

Ex Litt. Encycl. S. C. de Prop. Fide *1 Sept. 1869* (ad Vicarios Ap. Ind.) — Ad excitandam inter fideles devotionem erga SS. Sacramentum Corporis et Sanguinis D. N. I. C., satagant Superiores Missionum, ut in ecclesiis ubi cura animarum exercetur, custodiatur Sacra Eucharistia, ubi id tuto et decenter fieri poterit, servatis de iure servandis. Ut vero melius provideant accuratiori delationi eiusdem SS. Eucharistiae ad infirmos, prae oculis habeant Instructionem ad id datam a S. Congregatione *(V. n. 733).*

759

S. C. SS. Rit. *4 Febr. 1871.* –Vic. Ap. Daniae – An ad S. Hostiam in Ostensorio exponendam uti liceat lunula quae consistit ex duobus orbiculis vitreis tenui limbo vel circulo argenteo deaurato circumiunctis et claudendis, ita ut Sacra Hostia subter inhaereat ipsi circulo argenteo, ast ante et retro vitreos orbiculos ipsos immediate tangat, et per eos erecta teneatur.

R. Prout in casu exponitur, non decere sacras Species inter vitreas laminas includere quarum superficies illas immediate tangant.

760

S. C. SS. Rit. *16 Maii 1871.* – Utrum sit de necessitate interiora Tabernaculorum panno serico albo contegere, an sufficiat simplex auratura.

R. Non esse necessarium.

761

S. C. SS. Rit. *18 Martii 1878* — 1. Quid sentiendum sit de usu semper invalescente celebrandi Missam coram SSm̃o Sacramento publice exposito in ecclesiis in quibus non desunt alia altaria; item et distribuendi S. Commu-

nionem in iisdem Missis, et extra Missam in eodem altari.

2. An usus conopaei super Tabernaculum nunc censeatur obligatorius, et an pretiosa ornamenta ipsius Tabernaculi dispensent.

R. Ad 1. Ad primam partem, non licere sine necessitate, vel gravi causa, vel ex speciali indulto. Ad secundam partem, negative.

Ad 2. Detur Decretum in Briocen. 21 Iulii 1855 ad XII (1).

762

S. C. SS. Rit. *8 Febr. 1879.* – Aturen. et Aquen. – Quum Episcopus expetierit utrum iuxta necessitatem sibi liceat reducere in ecclesiis maxime pauperibus dioeceseos sibi commissae ad duodecim tantum numerum candelarum, quae ardere continenter debent ante SSmum Sacramentum publice expositum pro perpetua adoratione; Sacra Rituum Congregatio.... rescripsit: Affirmative, ad tramitem Institutionis 30 n. 24 sa. me. Benedicti PP. XIV.

763

S. C. SS. Rit. *8 Febr. 1869.* – Utrum durante expositione Augustissimi Sacramenti, Officium pro defunctis recitari vel cantari liceat in choro.

R. Negative.

764

S. C. SS. Rit. *8 Martii 1879.* – Parisien. – Potestne Episcopus iure proprio concedere facultatem asservandi SSmum Sacramentum: 1. In ecclesiis seu cappellis publicis quae tamen titulo parochiali non gaudent, etsi utilitatibus paroeciae inserviant; 2. In capellis piarum Communitatum publicis, id est quarum porta pateat in via publica, vel in area cum via publica communicante, et quae habitantibus omnibus aperiuntur; 3. In capellis seu oratoriis interioribus piarum Communitatum, quando non habent capellam seu oratorium publicum in sensu exposito, ut evenit ex. gr. in seminariis.

R. Implorandum est indultum a S. Sede quoad omnia postulata.

765

Ex Litt. S. C. SS. Rit. *17 Februar. 1881.* (Ad Ep. Altonen.) – A S. C. de Prop. Fide ad hanc S. Rituum Cong. transmissum fuit quaesitum nuper ab A. T. propositum, utrum scilicet deficientibus aliis mediis ad impediendum quominus vasa sacra ex metallo confecta, in quibus asservatur SSmum Eucharistiae Sacramentum, Tabernaculo a furibus diripiantur, Sacras Species nefando scelere profanantibus, Episcopo liceat praecipere ut SSma Eucharistia in Corporali tantum involuta custodiatur, quoties timeatur periculum expositi facinoris. Sacra vero eadem Congregatio omnibus in casu accurate perpensis sic decernere censuit: *Non expedire; et curet Episcopus ut Sacra Eucharistia cautius custodiatur.* Dum itaque huiusmodi rescriptum Ampl. Tuae communico, Ipsam monere debeo ut provideat quatenus in quavis ecclesia ubi SSmum Sacramentum retinetur, numquam desit custos, qui prope eam commoretur, prout ab ecclesiasticis praescriptionibus sancitum est.

766

S. C. SS. Rit. *4 Maii 1882.* – Sanctorien. – Quando SS. Sacramentum publice expositum Missae tempore aut Vesperarum velo coopertum sit, iuxta antiquum dioecesis usum; quaeritur num quotquot adsint e clero debeant nec ne adsistere detecto capite.

R. Serventur Rubricae.

767

S. C. SS. Rit. *1 Dec. 1882.* – Nesqualy – Utrum prohibitio ne in exequiis et Missis cantatis de Requie nigro panno et pallio eiusdem coloris ornetur altare in quo asservatur SS. Sacramentum, respiciat altare ubi asservatur SS. Sacramentum extra tempus quo illud exponitur, et in Ecclesiis ubi huiusmodi altare est vel altare maius vel unicum.

R. In casu tum sacri Tabernaculi conopaeum, tum pallium altaris esse debent violacei coloris.

768

S. C. SS. Rit. *12 Sept. 1884.* – Sanctorien. – Servarine potest consuetudo renovandi SS. Eucharistiam semel vel bis in mense, quum qualibet hebdomada, iuxta Caeremoniale Episcoporum eadem SS. Eucharistia foret renovanda?

R. Servetur dispositio Caeremonialis Episcoporum Lib. I. cap. 6. *nempe:* « (Eucharistia) » saltem in hebdomada mutetur et renovetur. »

769

S. C. SS. Rit. *16 Ianuarii 1886.* – Palentina – Quum ex nonnullis Sacrarum Romanarum Congregationum responsis aliqui putent sacram Pyxidem, aperto Tabernaculi ostiolo, posse fidelium pietati exponi, minime vero extrahi; alii vero educi posse opinentur tantum ut cum ea populo benedicatur, quemadmodum fieri solet certis diebus in pluribus ecclesiis Regularium, quaeritur num huiusmodi consuetudo admitti possit.

R. Affirmative.

---

(1) En Decretum: « 1. Utrum Tabernaculum in » quo reconditur SS. Sacramentum conopaeo cooperiri debeat, ut fert Rituale; et quatenus affirmative: » 2. Utrum conopaeum istud confici possit ex panno » sive gossypio, sive lana, sive cannaba contexto.
» R. Ad 1. et 2. Affirmative. »

SECTIO II.

DE SACROSANCTO MISSAE SACRIFICIO

ART. I. **De loco et tempore celebrationis Missae**

770

S. C. de Prop. Fide *21 Maii 1627.* – Non debere missionarios divina celebrare in ecclesiis in quibus simul haeretici sua profana et sacrilega exercitia habent. Ut tamen catholicis fiat satis, super altaribus portatilibus, in privatis domibus positis, Sacrum peragendum esse.

771

S. C. SS. Rit. *19 Aug. 1634.* – OPPIDEN. – An per celebrationem Missae in ecclesia polluta, dicatur reconciliata?

R. Negative, et ideo debere reconciliari iuxta formam praescriptam in Pontificali.

772

S. C. SS. Rit. *11 Maii 1641.* – CAIACEN. – Deputati Seminarii Caiacensis supplicarunt declarari: an liceat clericis Seminarii habitare diu noctuque, et etiam dormire in domibus aedificatis super capellis dexterae navis ecclesiae cathedralis, in quibus quotidie celebratur?

R. Non licere, sed omnino prohibendum.

773

S. C. SS. Rit. *7 Dec. 1641.* — Cum superioribus diebus consulta hac Sacra Rituum Congregatione: *An esset permittendum celebrari in media nocte Natalis Domini, post Missam decantatam, successive duas alias Missas, et in eis Sacram Communionem exhibere fidelibus illam desposcentibus,* respondisset non esse permittendum, sed omnino utrumque prohibendum; nihilominus nonnulli Regulares asserentes hoc licere, supplicarunt audiri; et S. C. ipsis auditis cum procuratoribus et advocatis, ad relationem Emi Paleotti, stetit in decretis et respondit iterum prohibendum tam sacerdotibus celebrare volentibus, quam confluentibus media nocte ad ecclesiam et Communionem deposcentibus.

774

S. C. de Prop. Fide – C. P. PRO SIN. *23 Nov. 1665* – Quoniam (in Sinis) magistratus gentiles prohibent christianis religionem catholicam exercere, ipsi coguntur Missas audire, Confessiones facere, et SS. Eucharistiae Communione se reficere, noctu, ut priusquam dies illucescat ad suas domos possint tuto redire: ideo supplicatur pro facultate sacrosanctum Missae Sacrificium celebrandi tribus horis ante auroram.

R. S. Congregatio annuit.

775

S. C. de Prop. Fide *20 Ianuar. 1667.* – An vigore solius facultatis celebrandi Missam quocumque loco decenti missionariis concessae, possit licite Sacrificium ab ipsis celebrari, sicut a quibusdam ipsorum singulis Dominicis et festis celebratur, super mare in navibus prope littus appulsis, absque praesentia alterius sacerdotis qui Calicem post consecrationem firmum custodiat ad penitus evitandum effusionis periculum, ut doctores opinantes requirunt.

R. Nullo modo licere Cappuccinis nec Minoribus Observantibus, nec quibuscumque aliis celebrare, vel mandare vel permittere celebrare Missam in navibus, quia omnino prohibitum est.

776

S. C. de Prop. F. – C. P. *26 Ianuar. 1668.* Relata instantia P. Guardiani Hierosolymitani ut missionariis S. C. in locis suae iurisdictionis subiectis prohibeatur Missas in eorum cappellis diebus festis celebrare nisi prius celebrata Missa in Ecclesia parochiali, S. C. mandavit servandas esse infrascriptas declarationes S. Congñis Concilii Tridentini videlicet: « 1. *Baren. Iunii 1557* – Congregatio censuit praesbyterum in » sua Ecclesia Missam celebrantem non teneri » differre celebrationem donec in ecclesia paro» chiali Missam parochus celebraverit.

» 2. An Ordinarius ad instantiam rectoris » ecclesiae parochialis possit praecipere rectori» bus aliarum ecclesiarum non parochialium ne » Missas celebrent antequam absoluta fuerit Missa » conventualis quae in ipsa parochiali quotidie » celebratur. *Die 6 Octobris 1625* Congregatio » censuit Ordinarium non posse id prohibere. »

777

S. C. de Prop. F. *14 Dec. 1668.* – Cum sacrosanctum Eucharistiae Sacramentum a christianis infirmis expetitur, quaeritur: 1. An missionariis, in praedictorum infirmorum domibus, sacrificium Missae celebrare liceat? — 2. An hoc procedat etiam cum mortis periculum urget, sed Viaticum, saltem occulte, deferri potest? — 3. An licitum saltem sit, quando neque publice neque occulte deferri potest?

R. Ad 1. Non licere. — Ad 2. Non licere. — Ad 3. Tali casu licere, vel in domo infirmi, vel saltem in viciniori domo, si locus decens sit, ne infirmus Viatico privetur.

778

S. C. de Prop. F. – C. G. *30 Aprilis 1753.* — S. C. omnino prohibet sacerdotibus

missionariis tam saecularibus quam regularibus cuiuscumque Ordinis et Instituti, etiamsi indigeant speciali mentione, celebrari Smyrnae Missas in privatis domibus et domiciliis ubi consules schismatici et haeretici commorantur.

2. Tempore pestis permittit Missas celebrari in privatis domibus, de licentia tamen Vicarii Apostolici, decenti loco, et per ipsum Vicarium Apostolicum approbando, ubi neque turcae neque iudaei, neque schismatici et haeretici commorentur.

3. Prohibet celebrari missas in aedibus privatis etiam ex causa infirmitatis, cum minus incongruum sit infirmos sine Missa persistere, quam quod sacrosanctum Sacrificium ex indecentia iniuriam patiatur.

4. In singulis oppidis, ubi nullae ecclesiae neque sacella publica existunt, duae missae tantum diebus festis, habita prius licentia Vicarii Apostolici, celebrari possint in domo alicuius privati, in qua nulli degant turcae, iudaei, schismatici et haeretici, ac locus in quo sacrum peragi debet, sit decens et ab omnibus domesticis usibus liber, ab eodem Vic. Apostolico visitandus et approbandus.

779

Ex Const. *Allatae sunt* **Bened. XIV** *25 Martii 1755.* — Pervetustus est atque universim in latinam Ecclesiam receptus ritus trini Sacrificii per unumquemque sacerdotem Natalitio Christi die offerendi; verum apud orientalem Ecclesiam nullum extat praefati ritus vestigium.

780

S. C. de Prop. Fide - C. G. *17 April. 1758.* — Se ne' luoghi dove non è chiesa nè casa del missionario sia più decente celebrare la Messa nella casa dell' infermo, od in altra abitazione particolare.

R. Non licere ex devotione; licere tamen ex necessitate.

781

S. C. de Prop. F. - C. G. *18 Nov. 1765* — Vic. Ap. Patriarch. Constantinop. — Se i Regolari possano celebrare nelle case dei particolari, e specialmente di campagna senza licenza dell' Ordinario.

R. Dentur Decreta in Chien. 2. Decembris 1720. et anno 1746., et 14 Decembris 1761. ed il Vic. Patriarcale può aggiungere la pena della sospensione. *En decreta:* « 2 Dec. 1720. » S. C. iustis de causis animum suum moventibus decrevit non licere in posterum sacerdotibus Chiensibus tam saecularibus quam » Regularibus cuiuscumque Ordinis et Instituti » in civitate Chiensi sacrosanctum Missae sacrificium in domibus privatis celebrare quacumque de causa, absque licentia Ordinarii, » non obstantibus quibuscumque. — 29 Martii » 1746. Ad abolendam frequentiam Missarum » quae celebrantur in domibus privatis renoventur decreta alias edita ab hac S. C. 2 » Dec. 1720. — 14 Dec. 1746. Idem decretum. »

782

Ex Litt. S. C. de Prop. Fide *28 Septembris 1779* (ad *N.* sacerdotem in Dalmatia) Non è decente che si dorma sopra la stanza ove si trova l' altare del suo oratorio; non è però proibito il servirsene ad altro uso.

783

S. C. de Prop. Fide - C. P. pro Sin. *6 Septem. 1821.* Se, quando, e come sia lecito ai missionarî di amministrare i Sagramenti nelle case degli apostati, e di celebrarvi, almeno per somministrare il Viatico ai moribondi.

R. Secluso scandalo et religionis dedecore, licere sacerdotibus et ministrare Sacramenta, et etiam Sacrum facere, pro satisfactione praecepti paschalis et ministrandi Viaticum, in cubiculo ubi superstitionis signa sublata fuerint.

784

Ex Litt. S. C. de Prop. F. *16 Iunii 1827* (Ad Vic. Ap. Bosnae) — Fatte le dovute riflessioni sulla condotta di quei sacerdoti i quali talvolta obbligati vengono da alcuni magnati turchi a celebrare nascostamente la S. Messa nell' interno delle loro case affine di ottenere la sanità corporale a qualche loro infermo: supposto come notissimo, e conforme a ciò che praticavasi anche nei primi secoli della Chiesa, che può offerirsi a Dio il sacrificio della Santa Messa non solo per la conversione ma anche per il bene temporale degli infedeli si è cercato se riguardo al luogo ove si celebra il divin Sacrificio dai sacerdoti contemplati nel caso s' incontri qualche difficoltà. È certo che fuori del caso di somma necessità non può celebrarsi la S. Messa ne' luoghi profani; ed il Sommo Pontefice Benedetto XIV nella sua Costituzione *Inter omnigenas* emanata appunto per il Regno di Servia, e paesi adiacenti, al §. 22. prescrive « extra summum necessitatis » casum apud infirmos in aedibus non sacris » Missas celebrare non liceat. » Perchè possa giudicarsi se nel caso esposto si combini questa somma necessità, è necessario che V. S. spieghi il genere e la gravezza de' mali che potrebbero i sacerdoti temere; e siccome il concorso della somma necessità non è l' unica difficoltà che s' incontra per ciò, Ella si compiacerà ancora di riferire se il SSmo Sagramento è in questa circostanza garantito da qualunque insulto de' turchi; se i sacerdoti che si prestano al desiderio de' turchi celebrino sulla pietra sagra; se si possa esser sicuri che

decente sia il luogo nel quale essi celebrano o sono per celebrare; e finalmente se questa celebrazione nelle case de' turchi produca, o sia per produrre un qualche scandalo.

Responsum Vicarii Ap. — « Al venerato quesito propostomi da cotesta S. C. cioè in che maniera vengono celebrate dai nostri sacerdoti le sante Messe nelle case dei turchi, primieramente rispondo che questo caso avviene rarissimamente, e appresso qualche persona riguardevole, che potrebbe e giovarci, e nuocerci negli incontri appresso i loro spaventevoli tribunali, dai quali siamo bene spesso vessati, ed angariati. In secondo luogo, la stanza in cui si viene a celebrare, sebbene serva all' uso comune, è però assai più decente e comoda de' miserabili tugurii e capanne dei nostri poveri villici, e montagnoli, ne' quali tugurî, e capanne conviene per dura durissima necessità bene spesso celebrare, se si vogliono provvedere i moribondi del sacrosanto Viatico, massimamente nei luoghi distanti a più ore, e talvolta a giornate intiere dall' Ospizio Parrocchiale. Terzo, nè il Santissimo Sacramento nel proposto caso viene esposto ad alcuna profanazione, ed insulto nelle case dei turchi, che ben volentieri si asterrebbero di dare simili incomodi ai nostri sacerdoti, se la necessità di malattia, o di qualche vessazione notturna, che tal volta sentesi nelle loro abitazioni, non li costringesse. Quarto, nessuno scandalo od ammirazione accade appresso i fedeli, facendosi ciò privatamente, e nascostamente o con un solo ministro assistente. »

Hinc dubium propositum in Congr. Gen. 30 Iunii 1828: Che cosa debba rispondersi in proposito delle Messe che dai missionarii si celebrano nelle case dei maomettani.

R. Arbitrio, et prudentiae Vicarii Ap. qui concurrente, quam exposuit, necessitatis causa, et dummodo decenter, et absque periculo scandali fiat, celebrationem Missarum, de quibus agitur, permittere possit.

785

Ex Litt. S. C. de Prop. Fide *29 Februar. 1836* (Ad Vic. Gen. Nankin.) 1. Ad horam celebrandi Missam quod attinet, in Formula I. facultatum sub num. 23. datur celebrandi facultas una hora ante auroram et una hora post meridiem; itaque evidens est praetergredi limites harum facultatum eum qui quacumque hora ante auroram, etiam nulla urgente christianorum necessitate, celebrare praesumit. Neque occasio ministrandi Viaticum sufficiens ratio est statutam horam celebrationis Missae praeveniendi; agi enim non potest contra expressam Ecclesiae legem, et in tali casu defectum Viatici in infirmo supplet Sacramenti percipiendi desiderium.

2. Successiva trium Missarum celebratio statim post mediam noctem in festo Nativitatis Dñi, et fidelium sacra Communio in Missa quae post mediam noctem celebratur, diserte vetita est iteratis Sacrorum Rituum Congñis decretis dierum 20 Aprilis et 7 Decembris 1641, nec non 15 Sept. 1668. Temere igitur permittendum non est quod ecclesiasticis regulis contrarium esse invenitur. Celebratio autem praefatarum Missarum in tribus diversis pagis iisdem difficultatibus non est obnoxia; nec enim ipsis sacerdotibus vetitum est unam tantum Missam eo die celebrare, nec lex iubet fideles eodem die tribus Missis interesse. Attamen incolae illius pagi in quo prima Missa celebratur non possunt Eucharistiam sumere nisi eiusdem primae Missae celebratio ad eam horam protrahatur qua istarum regionum christianis vel ex iure vel ex privilegio licet ad Sacram Mensam accedere, casu tantum excepto novi indulti Sedis Apostolicae.

. . . .

P. S. — Quod attinet ad num. 1. SSm̃us D. annuit ut, causa ministrandi Viaticum, Missae celebrandae tempus idoneum non observetur; nam praeceptum sumendi Viaticum praevalet legi ecclesiasticae de tempore celebrandae Missae.

Item quoad 2. SSm̃us D. concedit Tibi ut tres Missas continuatas in nocte SSm̃i Natalis celebres, ita tamen ut a danda populo Communione abstineas.

786

S. C. SS. Rit. *12 Martii 1836* — Seminarii Arborensis sacellum ita fuit ab initio aedificatum, ut superius haberet cubiculum, in quo interna dispositio Seminarii ipsius impraesentiarum exigeret, ut aliquis de noctu etiam moraretur. Ast quum hodiernus Archiepiscopus probe noscat id ab ecclesiasticis sanctionibus prohiberi, hinc Sacrorum Rituum Congregationem supplex adivit, Apostolicum exquirens Indultum. Eminentissimi itaque ac Reverendissimi Patres sacris ritibus tuendis praepositi, in ordinariis comitiis ad Vaticanum hodierno die coadunati, audita fideli relatione... facta, rescribendum censuerunt: — Detur Decretum in *Lycien.*, die 26 aprilis 1834, nimirum, petitum elargiti sunt Indultum, hac tamen adiecta lege, ut super altare baldachinum apponatur, et removeatur, si fieri potest, custodia SS. Sacramenti, quatenus ibi asservetur. —

787

S. C. de Prop. F. - C. G. *13 Martii 1837* (Ep. Scodren.) I Padri delle diverse missioni di Albania arrivando frequentemente in Scutari celebrano la Messa nelle case nelle quali dimorano, ed in altre ancora a loro piacere senza

licenza del Vescovo, adducendo i loro privilegi di potere in qualsivoglia luogo celebrare. Si domanda se possano essere obbligati di presentarsi al Vescovo perchè siano conosciute le loro facoltà, ed il luogo dove intendono celebrare.

R. Affirmative.

788

S. C. de Prop. F. – C. G. *21 Sept. 1840* Se approvare il decreto fatto da Mons. Vicario Patriarcale di Costantinopoli nella sua Visita, cioè: « Che ov' è chiesa o pubblico oratorio sia » vietato il celebrare nelle case le Messe. »

R. Affirmative.

ART. II. De Missae iteratione

789

Ex Litt. S. C. de Prop. Fide *28 Septembris 1837* (AD EP. NAMURCEN.) Quaerebat A. T. utrum vigore facultatum ad quinquennium concessarum, quarum numero 15 facultas bis in die Missam celebrandi conceditur, eamque aliis communicandi, possit haec licentia concedi non solum diebus dominicis et festis de praecepto sed etiam aliis festivitatibus per indultum Apostolicum abrogatis vel translatis, in quibus populus Missae interesse non tenetur. Re mature perpensa, ex ipsius Formulae verbis satis clare patuit non posse facultatem ad abrogatas festivitates extendi; cum enim in memorata Formula declaretur facultatem valere si necessitas urgeat, sequitur, ex eo unice titulo quod dies illi festi olim fuerint, non posse Missam bis ab eodem sacerdote celebrari.

790

Ex Litt. S. C. Concil. *14 Octobr. 1843*... Ordinariorum esse de re cognoscere et perpendere num revera necessitas urgeat ut sacerdos duas Missas celebrare cogatur, nec aliter utendum concessa hac iteratione quam iuxta conditiones ab ipsis apponendas, habita locorum, populorum et paucitatis sacerdotum, ac proinde verae necessitatis ratione, de qua legatur Benedicti XIV. Constit. *Declarasti* ad Ep. Oscensem anni 1746, et in eius opere *De Sacrificio Missae* lib. 3. cap. 5. et 6. Ipsorum vero conscientia oneratur stricte nec permissio concedatur generaliter, quasi privilegium alicui sacerdoti, sed ob peculiares casus, et necessitatis causa ab ipso (Ordinario) examinata, qui praeterea moneat parochos quibus facultatem iterum, eadem die, secundam Missam celebrari concesserit, ne eleemosynam vel stipendium a quovis et sub quocumque praetextu pro ea percipiant, iuxta decreta alias edita a S. C., sed eam pro populo sibi commisso gratis applicent.

791

S. C. S. Officii *20 Iunii 1860* — VIC. AP. COREAE – 1. Se la facoltà di celebrare due Messe nello stesso giorno possa usarsi nello stesso luogo od in luoghi quasi continui fra di loro.

2. Se il desiderio dei neofiti di ricevere due o tre volte all' anno la SSma Communione sia una causa urgentissima per usare della predetta facoltà.

R. Ad 1. Missam ab eodem sacerdote facultatem S. Sedis habente bis in die celebrandi, gravissima causa urgente, in eodem vel in diverso loco et in quacumque distantia celebrari posse, dummodo eiusdem celebratio non protrahatur ultra horam post meridiem.

Ad 2. Desiderium neophytorum bis aut ter in anno SSmam Communionem sumere volentium per se non esse urgentissimam causam in casu de quo agitur; sed pensatis omnibus locorum et personarum circumstantiis, relinquendum arbitrio R. P. D. Vicarii Ap.

792

Instr. S. C. de Prop. F. *24 Maii 1870.* (DE SACROSANCTO MISSAE SACRIFICIO BIS IN DIE CELEBRANDO) — 1. Facultas bis in die Missam celebrandi, qua Missionum Ordinarios solet Sancta Sedes insignire, ut et ipsi missionariis suis eam communicent, non pauca dubia excitavit, quae Sacrae huic Congregationi ab iisdem sunt proposita. Huiusmodi dubiorum ratio ex ipso clausularum rigore petitur, quae Alexandri VII iussu Formularum articulo, qui de hac agit facultate, adiectae sunt (1). Quamobrem opportunum visum est, in praesenti hac Instructione colligere communiores regulas ac principia, quae in memoratae facultatis usu prae oculis sunt habenda.

2. Nemo ignorat, ex regula generali iuxta vigentem Ecclesiae disciplinam, licere sacerdotibus semel tantum in die S. Sacrificium litare. Sic statuit Innocentius III (2): « Respondemus

---

(1) En dictus articulus ut prostat in facultatum Formulis a S. C. concedi solitis: « Celebrandi bis in die, si necessitas urgeat, ita tamen ut in prima Missa non sumpserit ablutionem.... Caveat vero, ne praedicta facultate seu dispensatione celebrandi bis in die aliter quam ex gravissimis causis, et rarissime utatur, in quo graviter eius conscientia oneratur. Quod si hanc eamdem facultatem alteri sacerdoti iuxta potestatem inferius apponendam communicare, aut causas ea utendi alicui, qui a S. Sede hanc dumtaxat obtinuerit, approbare visum fuerit, serio ipsius conscientiae iniungitur, ut paucis dumtaxat, iisque maturioris prudentiae ac zeli, et qui absolute necessarii sunt, nec pro quolibet loco, sed ubi gravis necessitas tulerit, et ad breve tempus eamdem communicet, aut respective causas approbet. »

(2) Cap. *Consuluisti* de celebratione Missarum.

» quod excepto die Nativitatis Dominicae, *nisi* » *causa necessitatis suadeat,* sufficit sacerdoti » semel in die unam Missam solummodo ce- » lebrare. »

3. In casu ergo necessitatis permittitur sacerdotibus Missae iteratio eodem die. Id tamen debet intelligi, uti ex ipsis Formularum verbis dignoscitur, de venia celebrandi duas tantum Missas, quamvis graves concurrerent causae, quae maiorem numerum celebrare suaderent. Postulavit olim Praefectus Missionis Cappuccinorum Tuneti, an uno eodemque die, *si necessitas urgeat,* plures quam duas Missas celebrare potuisset, propterea quod omnes eius missionarii in carceres coniecti erant. Atque S. Congregatio Generalis Fidei propagandae praeposita die 7 Augusti 1684 respondit: *non posse vigore facultatum celebrare ultra duas Missas.* Quod iampridem responsum fuerat in generali Congregatione habita *coram Sanctissimo* die 17 Februarii 1648 namque exposito abusu, qui invaluerat inter sacerdotes captivitate detentos in Algeria, celebrandi tres Missas, « *SSmus... iussit per dictum Praefectum (Algeriae) praecipi nomine Sanctitatis Suae sacerdotibus... quod cum Sedes Apostolica in facultatibus missionariorum potestatem, seu licentiam concesserit celebrandi bis in die, ubi necessitas id exegerit, ne deinceps ultra duas Missas celebrent.* » Idem fuit repetitum annis 1818, et 1820 Praefecto Apostolico Tuneti.

4. Necessitas ergo est unicus titulus, ex quo facultas sacerdotibus fit duas dicendi Missas. Imprimis tamen expedit cum Verricelli (1) animadvertere, quod « haec necessitas non est desumenda ex parte inopiae sacerdotum, sed ex parte necessitatis spiritualis populi, et raritate sacerdotum. » Quo posito principio, facile est quasdam negativas regulas eruere de usu facultatis, de qua agitur.

5. Ac *primo* quidem evidens est, haud recte sentire qui diceret, posse Missam iterari diebus festis suppressis, in quibus populus Missam audire non tenetur, quemadmodum monuit S. Congregatio anno 1837, hisce verbis: « *Re mature perpensa, ex ipsius formulae verbis satis clare patuit, non posse facultates ad abrogatas festivitates extendi. Cum enim in memorata formula declaretur, facultatem valere si necessitas urgeat, sequitur, ex eo unice titulo, quod dies illi festi olim fuerint non posse Missam bis ab eodem sacerdote celebrari.* »

6. *Secundo.* Pariter interdicta est Missae iteratio in eorum commodum, qui vellent praecepto audiendi Missam satisfacere in suis privatis cappellis. Enarraverat anno 1842 Vicarius Apostolicus Limburgensis consuetudinem in suo Vicariatu inolitam permittendi Missae iterationem *in castris magnatorum;* quum autem non putaret, his in adiunctis eam necessitatem esse, quae a Formulis exigitur, petiit tum ratione consuetudinis, tum moralis utilitatis, quae inde proveniebat, ut sibi auctoritas fieret id permittendi. At S. Congregatio Inquisitionis iudicavit, *iuxta exposita non expedire.* Quumque subiunxisset Vicarius Apostolicus, nonnullos sacerdotes ex praehabita facultate ab eius praedecessore iterationem Missae prosequi, Suprema S. Congregatio decrevit, *facultatem esse revocandam, quatenus Vicarius Apostolicus Limburgensis prudenter id fieri posse existimet.*

7. *Tertio.* Ex huiusmodi Resolutionibus infertur, consuetudinem non esse titulum sufficientem, ut idem sacerdos offerre bis possit uno eodemque die S. Sacrificium. Quod etiam consonat cum eo quod docuit Benedictus XIV in Const. *Declarasti Nobis,* data die 16 Martii 1746. ad Episcopum Oscensem in Aragonia: « *Solum inquirimus,* Pontifex ait, *utrum ea consuetudo rationem praescriptionis aut praesumptionis sibi comparaverit, et utrumque falsum et alienum iudicamus.* » Et ad praescriptionem quod attinet, inquit: « *Si etenim iuxta civiles leges sanctae res praescribi non possunt, absonum undique est asserere, fuisse per praescriptionem aliquid obtentum vel requisitum, quod adversetur sanctionibus universalibus Ecclesiae, quarum observantiam S. Concilium Trid. in Missarum celebratione sacerdotibus omnibus praecipit.* » De praesumptione autem subiungit: « *Sed, ceteris praetermissis, subdimus, haec intelligi posse de illis privilegiis, quae impetrari potuissent a Sede Apostolica, si quis ea postulasset, non vero de iis, quae cum postulantur, negari omnino consueverunt, ne praesumptio plus habeat roboris et momenti quam veritas.* » Inde est, quod S. Congregatio, quum cognoverit aliquo in loco inolevisse consuetudinem iterandi Missam sine necessitate, non omisit eiusmodi reprobare consuetudinem tamquam abusum, zelum Episcoporum excitans ad eam eliminandam.

8. *Quarto.* Nec etiam presbyterorum paupertas Missae iterationem, ut ex Verricelli (loc. cit.) indicatum est, valet probare. Quidam Hiberniae Archiepiscopus anno 1688: petiit « Num ex sola paupertatis causa possint Regulares duas Missas diebus festis celebrare in privatis domibus, quamquam omnes paroeciae et conventus proprias ecclesias et capellas habeant. » S. Congregationis responsum negativum fuit: quum-

(1) De Apost. Missionibus Tit. IV. Quaest. 98. Dub. 18. n. 201.

que relatum esset in particularibus Congregationibus de Propaganda Fide habitis tum die 7 Martii 1743, tum die 28 Iulii 1750, eiusmodi abusum in Hibernia adhuc vigere, quia multi sacerdotes utebantur facultate iterandi Missam non alia de causa, nisi ut pinguiores eleemosynas perciperent, atque inde commodius se sustentarent, Emi Patres decreverunt: « *Graviter moneantur sacerdotes, ne facultate celebrandi bis in die abutantur, ut stipendium largius et pinguius habeant.* » Et a Benedicto XIV (1) appellatur *abusus intolerabilis* facultas alicui sacerdoti facta iterandi Missam *eum in finem, ut duplici eleemosyna decentius se sustentaret.* Solum ut aliquo modo consuleret pauperibus Religiosis eius Regni, qui conquesti fuerant de simili prohibitione facta a Synodo provinciali Tuamensi anno 1817, ob damnum inde proveniens, sublata ipsis eleemosyna, quam Missae occasione percipere solebant ad ecclesiae ianuas, cum ipsi viverent ex fidelium oblationibus, S. Congregatio voluit, ut monerentur Episcopi, ut « *in impertienda de auctoritate Apostolica sacerdotibus licentia celebrandi diebus festis de praecepto duas Missas ob causas necessitatis ab Apostolicis Constitutionibus approbatas, rationem habeant sacerdotum Regularium, ac praesertim illorum qui in pauperibus coenobiis moram trahunt.* » Ceterum cum declaraverit S. Congregatio Concilii « *ex praxi generali presbyteris non concedi eleemosynam recipere pro secunda Missa, etiamsi de illis agatur, qui parochiali munere instructi ideo stipendium pro prima Missa nequeunt obtinere, quod eam* pro populo *applicare teneantur,* » uti notificatum est per litteras circulares S. Congregationis de Propaganda Fide die 15 Octobris 1863. Ordinariis Missionum, quilibet iam praetextus abusui iterandi Missam intuitu stipendii sublatus est. Habita tamen peculiarium quarumdam Missionum circumstantiarum ratione, SSmus Pater dignatus est auctoritatem facere, ut constat ex dictis Litteris circularibus, earum Ordinariis permittendi, « *ut, iusta et gravi causa intercedente, sacerdotes sibi subditi etiam pro secunda Missa in eadem die celebranda stipendium percipere possint ac valeant.* »

9. *Quinto.* Necesse tandem non est adnotare, interdictam esse sacerdoti Missae iterationem, quoties alius haberi possit sacerdos, qui populi necessitati valeat satisfacere, ceu expresse docet Benedictus XIV in citata Constit. *Declarasti Nobis.* Atque hinc est, ut, priusquam admittatur Missae iteratio, videndum sit, num aliquod e remediis a iure constitutis suppetat ad prospiciendum spirituali populi necessitati; atque imprimis tenetur ipse parochus stipendium alteri sacerdoti suppeditare; posita autem eius impotentia, tenetur populus; et denique, si neque populus ob paupertatem ad id compelli posset, Ordinarius supplere teneretur (2).

10. Hactenus de casibus, in quibus prohibita est Missae iteratio. Ad casus quod attinet, in quibus ad hoc requisita necessitas concurrit, expositi isti in Constit. *Declarasti Nobis* inveniuntur. Hac in Constitutione consideratur in primis, iuxta unanimem theologorum consensum permitti iterationem Missae sacerdoti, « *qui duas parochias obtineat, vel duos populos adeo seiunctos, ut alter ipsorum parocho celebranti per dies festos adesse nullo modo possit ob locorum maximam distantiam.* » Atque hic est primus et communior casus: alter, qui ibidem recensetur, est, « *quando una tantum sit ecclesia, in qua Missa celebratur, et ad quam insimul universus populus convenire non potest.* »

11. In his casibus iterari Missa potest etiam ab iis, qui facultate non sunt donati per Formulas, quae concedi solent per S. Congregationem Fidei propagandae praepositam, cum id concedat ipsum commune ius, semper tamen dependenter ab Ordinario, ad quem pertinet tum de vera necessitate, tum de possibilitate canonica remedia applicandi, ferre sententiam (§.9). Revera, eiusmodi mediis indicatis, Benedictus XIV subiungit: « *Quae huc usque dicta sunt, canonicis etiam generalibus sanctionibus innituntur.* » Quin imo concors est theologorum opinio, quemadmodum et ipse Benedictus XIV animadvertit, in casu unius parochi cum duabus paroeciis, « *Parochum nedum posse, sed plane teneri bis eodem die Missam celebrare* » (3). Ex quibus facile consequitur, articulum Formularum, cum sit facultativus, protendi ad alios quoque casus necessitatis in communi iure non consideratos; secus enim inutilis ille articulus evaderet, saltem pro iis locis, in quibus paroeciae sunt canonice erectae, ipso iure communi pro his paroeciis disponente. Quod consonat cum eo quod docet Benedictus XIV in opere *De Sacros. Missae Sacrificio* (4), in quo, postquam asseruisset, « *casum, qui revera contingit, eum esse, cum parochus duas habet parochias,* etc. « his verbis prosequitur: « *Neque tamen quidquam praeiudicatum volumus de aliis casibus, qui accidunt in Missionibus, quibus consultum est concedendo missionariis facultatem plures celebrandi Missas eodem die; itemque de aliis casibus, in quibus vel ob locorum distantiam,*

---

(1) Const. *Apost. ministerium,* 30 Maii 1753. §. 11.
(2) Ben. XIV. l. c. Vot. Card. Zelada *Thesaur. resolut.* Tom. 37 in causa Derthusen. 26 Augusti 1768. *Collectanea S. C. de Prop. Fide.*
(3) De Syn. Dioec. L. VI. cap. VIII. n. 2.
(4) Lib. II. cap. V. n. 4.

vel ob paucitatem sacerdotum, aut haereticorum aut infidelium persecutionem, ne fideles Missa careant, opus est a sacerdotibus duas Missas celebrari. » Et de huiusmodi quidem causis, quae locum in Missionibus habent, pro quibus Missionum Superioribus datur facultas, loquebatur anno 1832. S. Congregatio de Propaganda Fide, cum ad quemdam missionarium Philippopolitanum, qui non iterabat Missas, quamvis variis christianitatibus praesideret, opportunum praebuit monitum. Iniuncta scilicet illi Missae iteratione, etiam ex mandato generalis Congregationis, adiungebatur: « *Si autem quaeras, cur facultati iterandi Missam in formula Indulti adiiciantur illae rigoris clausulae, invenies in ipsa formula responsum; observabis enim, Indultum non coerceri ad populi indigentias diebus festivis; sed quum generalibus terminis contineatur, comprehendere quoque alios casus, de quibus agitur, quemadmodum esset necessitas administrandi infirmis Viaticum in utraque paroecia, et in huiusmodi aliis casibus locum habere debere praescriptas cautelas.* ».

12. Atque in huiusmodi scilicet casibus minus frequentibus in usu eius facultatis identidem haerere visi sunt Episcopi et missionarii, de causarum praesertim sufficientia dubitantes, quae requirerentur iuxta clausulas facultati adiectas. At vero tot tamque varii sunt casus, qui de hac materia in Missionibus possunt contingere, ut praevideri facile haud possint, multoque minus reduci ad determinatas regulas; de iisdem enim iudicium variari potest iuxta dispares locorum, temporum personarumque concurrentes circumstantias. Haec est ratio, cur dubiorum particularium resolutio, quae hac de re sunt proposita, plerumque remissa est prudenti Superioris Missionis arbitrio.

13. Ac primo quidem saepius regula postulata est de *numero* fidelium, qui esset satis, ut Missa iterari posset. In Constit. *Apostolicum Ministerium* edita pro Anglia dicitur, eiusmodi facultatem posse adhiberi, « *cum eorum numerus, qui diebus festivis tenentur Sacris assistere, talem exhibeat necessitatem, ut nisi alicui sacerdoti duas Missas eodem die celebrandi potestas concedatur, Ecclesiae mandato* plures *non satisfacerent.* » Eiusmodi tamen generalis norma dubium omne non aufert de numero iterationi necessario. Idem dici potest de quodam negativo responso S. Inquisitionis anno 1688 dato Missionariis Capuccinis in Graecia. Hi quaesiverant: « *Utrum missionarius sacerdos solus in loco degens duas Missas diebus dominicis et festivis pro quindecim seu viginti personis, quae legitime impeditae primae Missae adesse non valuerunt, celebrare possit;* » et Suprema S. Inquisitio die 28 Ianuarii eiusdem anni decrevit: *non licere.* Quod si numerus viginti fidelium haud satis existimatur ut Missa iteretur, ulterius quaeri potest, quinam sit minimus numerus qui sufficiat.

14. Sed circa eiusmodi dubium, quemadmodum circa ea, quae *distantiam* respiciunt, S. Congregatio in more habuit, resolvenda haec esse prudenti Ordinariorum Missionum arbitrio, a quibus facultas dependet; ipsi enim in locis, in quibus degunt, recte aestimare possunt circumstantias in singulis casibus concurrentes. Et sane usque ab anno 1688 Praefectus Missionis Tuneti in Mauritania generatim postulabat, ut declararetur, qualis esse numerus fidelium deberet, qui Missa privarentur, ut Missa iterari posset; et S. Congregatio Fidei Propagandae die 16 Novembris respondit: *Relinquatur charitati et conscientiae P. Praefecti.* Similiter Episcopus S. Ludovici in Statibus Americae Foederatis anno 1828, exposito suo aliorumque Episcoporum timore propriam conscientiam gravandi ob formularum clausulas, postulavit: « *Utrum quoties triginta aut quinquaginta fideles periculo exponuntur Missam de praecepto non audire, bis celebrare valeant* ». At iussu Leonis XII litteris datis die 13 Martii rescriptum est: » *Omnem te anxietatem animi deponere debere, et quin commovearis verborum rigore, Se* (Sanctitatem Suam) *conscientiae ac prudentiae tuae committere, ut iudices, quibus in casibus, ratione habita adiunctorum dioecesis tuae, graves adesse causae censendae sint, facultatem, de qua sermo est, sacerdotibus impertiendi. Ubi vero has causas graves secundum conscientiam prudentiamque tuam arbitratus fueris, Sanctitas Sua posse te absque ulla dubitatione ea facultate uti benigne declaravit.* »

15. Similis quoque responsio data est anno 1851. Vicario Apostolico Limburgensi, qui dubium super distantia sic proposuerat: « *In hac regione ex antiqua consuetudine binandi licentia aliquando conceditur ob necessitatem moralem, licet parochia vicinior non distet ultra spatium mediae leucae; quaeritur num recte?* » S. Congregatio litteris diei 31 Iulii respondit: « *Praemisso, Episcoporum esse muneris pro viribus curare, ut hac uti facultate non sit opus ad succurrendum fidelium necessitatibus, praxis generalis servanda in singulis casibus assignari non potest. Quapropter in casibus ut supra particularibus, deficiente presbyterorum copia, aliisque omnibus circumstantiis mature perpensis, prudenti iudicio Superioris definiendum, utrum eo in casu concurrant gravia rerum adiuncta, quae tradunt doctores necessitatis casum efficere (uti propositus videtur), in quo dispensationi a praecepto universali de non iterando Sacrificio ab eodem presbytero eademque die locus fiat, et*

binandi facultati tribuendae, qua parce omnino illum uti debere ex Apostolici ipsius Indulti verbis apprime perspicitur. » Atque haec instructio iisdem verbis missa fuit Episcopo Trevirensi anno 1853. cuius nomine varia dubia de Missae iteratione proposita fuerant; rescriptum enim ei fuit die 28 Septembris, quod, eius quaesitis consideratis, « *censuit S. Congregatio dandam esse instructionem, quam... Vicarius Apostolicus Limburgensis obtinuit sub die 31 Iulii anno 1851.* »

16. Ceterum inter varia responsa, quae dimetiendam iudicio Superioris remittunt causarum gravitatem, nonnullae peculiarem mentionem merentur; eiusmodi sunt illae, quae, dum sequuntur consuetam regulam remittendi Superioris iudicio causarum aestimationem, indicant simul aliquo modo genus seu necessitatis gradum, quem iteratio Missae postulat, atque identidem aliquatenus temperant formidinem, atque leniunt nimiam animi anxietatem, quam Episcopis et missionariis illae clausulae creaverant, quibus haec facultas in Formulis coercetur. Unum ex eiusmodi responsis datum est anno 1848, ad Episcopum in Statibus Americae Foederatis; datis enim litteris die 9 Maii sic est rescriptum: « *Venio ad postulatum tuum circa modum interpretandi necessitatem, quae requiritur ad licitum usum facultatis bis in die Missam celebrandi.... Noverit ergo Amplitudo Tua, necessitatem huiusmodi, de qua sermo est, veram quidem, sed moralem intelligi; non autem absolutam; de qua proinde diiudicare in singulis casibus pendet a prudenti iudicio, inspectis circumstantiis. Caveas ergo oportet hac in re ab anxietate nimia in diiudicando, ne frustra concessa, aut pene in nullo casu ad actum reducenda facultas praedicta videatur.* » Notatu dignior est declaratio, quae missa est anno 1828 ad quemdam Praefectum Apostolicum in Antillis Americae. Cum enim ille haud fideret, posse se tranquille uti facultate, de qua agitur, ob graves conditiones, quibus constringitur, imploraverat « *ampliorem facultatem a Sede Apostolica copiam faciendi presbyteris.. ut diebus dominicis et festis de praecepto Missam bis celebrare possint, cum id postulet necessitas aut spiritualis fidelium utilitas.* » Facta huius rei relatione S. Pontifici die 13 Aprilis, hoc modo responsum est: « *Talis existimatio est virtutis et prudentiae tuae, ut SS̃mus D. N. iusserit, omnem deponere te debere anxietatem animi, et si existimaverit necessarium esse, vel fidelibus vehementer utile, ut sacerdotes bis Missam eodem festo die celebrent, verborum, quibus Rescriptum contineri videtur, rigore commoveri te non debere. Prudentiae itaque et conscientiae D. T. committit de necessitate ista et causarum gravitate iudicare, atque in iis rerum adiunctis facultatem per memoratum Rescriptum copiam faciendi sacerdotibus, ut Missam bis celebrent, te habere, Sanctitas Sua benigne declaravit.* »

17. Eadem regula committendi arbitrio aut charitati Superiorum Missionum applicationem generalium principiorum practicis casibus, servata quoque est, quando in ipsis, prout exponebantur, non appareret ea causarum vis et gravitas (saltem si hae causae considerarentur in se et in abstracto), quam huius facultatis clausulae exigunt; quod quidem confirmat, in causis considerandis, quae usum facultatis suadeant, magnam rationem habendam esse omnium conditionum statusque fidelium. Huius rei argumento est responsio a S. C. data anno 1688. Vice-Praefecto Missionis Tripolitanae. Hic ob clausulas incertus quaesierat, « cuinam » numero servorum aut liberorum posset praecise celebrare Missam secundam, quum in» terdum daretur casus, ut in balneo extra » Tripolim, praesentes Sacrificio non adessent » plures quam decem aut quindecim servi... et » an in presbyterorum carentia pro illis solis » posset celebrari secunda Missa diebus festis. » Iam vero quin obstaret resolutio eodem anno data a S. Congregatione Inquisitionis pro simili casu, ut notatum est superius §. 13, S. Congregatio Fidei Propagandae praeposita die 5 Octobris respondit: « *Relinquatur charitati et conscientiae P. Vice-Praefecti.* » Neque mirum esse debet, si haec S. Congregatio benigniori interpretationi indulsit; agebatur enim de servis, qui ob ipsorum conditionem peculiarem indulgentiam merebantur, quum unicum fortasse solatium eis esset SS. Missae Sacrificium. Aliud eiusmodi benignitatis argumentum, ratione circumstantiarum habita, anno 1860, suppeditavit S. Inquisitio; namque licet die 20 Iunii responderet Vicario Apostolico cuiusdam Regni Sinis adiacentis, « *desiderium neophytorum bis aut ter in anno SS̃mam Eucharistiam sumere volentium* per se *non esse urgentissimam causam in casu de quo agitur,* » id est iterandi Missam iuxta facultatem; attamen subiunxit: « *sed, pensatis omnibus locorum et personarum circumstantiis, relinquendum arbitrio R. P. D. Vicarii Apostolici.* » Ex quibus eruitur, eas causas, quae per se atque proinde multis in locis graves non sunt, graves evadere posse in aliis locis ob circumstantias, quae casum concomitentur.

18. Haec sunt principia, quae prae oculis sunt habita quoad facultatem Missam iterandi, quaeque profecto in eiusdem facultatis exercitio Missionum Ordinarios tranquillos reddere poterunt. Quamvis autem sapienti Ordinariorum Missionum arbitrio hac in re deferri soleat, attamen ex hactenus dictis apparet, quanta cautela ipsi uti debeant, quum semper eorum conscientia onerata maneat in legitimo huiusmodi

extraordinariae facultatis exercitio. Nihilominus repetere heic iuvabit, quod S. Congregatio anno 1832. ad Episcopum Nicopolitanum in Bulgaria rescripsit, clausulas in Formulis adhibitas « *intelligendas haud esse in* extremo *rigore, habito prae oculis principio, Sedem Apostolicam dictam facultatem concedere in bonum spirituale fidelium, desiderio, ut omnes praeceptum ecclesiasticum adimplere facile possint.* »

19. Superest nunc de ritu dicere seu de modo, quo iterari Missa possit. Semper a S. Congregatione missionariis fuit praescriptum atque ab ipso Benedicto XIV, eum qui Missam iterat, consuetas calicis ablutiones sumere non debere ob ieiunium, ita ut, « si in prima Missa » post receptionem Corporis Christi et Sanguinis » profusionem acceperit, non debeat secun- » dam Missam in praedictis casibus celebra- » re » (1) id est, etiam in iis casibus, in quibus populus Sacrificio diebus festis secus privaretur. Quamvis autem in Decreto S. Congregationis SS. Rituum in *Ebusitana* die 16 Septembris 1815 praescriptum esset, ut unus tantum esset calix, quo uti debeat, qui duas celebret Missas; quum tamen eiusmodi decreti executio haud levibus difficultatibus esset obnoxia, quando celebrari deberet in duabus ecclesiis ab invicem remotis, idem Sacer Ordo in generalibus comitiis habitis die 12 Septembris 1857 pro moderamine dicti decreti rescripsit: *usum duorum calicum in casu posse permitti.* Instructio, quae heic adiicitur, iussu eiusdem S. Congregationis SS. Rituum concinnata, modum respicit purificandi calicem, qui pro prima Missa inservierit.

INSTRUCTIO

A S. RIT. CONGREGATIONE DIE 12 SEPTEMBRIS 1857 EDITA PRO SACERDOTE APOSTOLICAM FACULTATEM HABENTE BIS MISSAM EADEM DIE CELEBRANDI.

Quando sacerdos eadem die duas Missas dissitis in locis celebrare debet, in prima, dum divinum Sanguinem sumit, eum diligentissime sorbeat. Exinde super corporale ponat calicem, et palla tegat, ac iunctis manibus in medio altari dicat: *Quod ore sumpsimus,* etc., et subinde, admoto aquae vasculo, digitos lavet dicens: *Corpus tuum,* et abstergat. Hisce peractis, calicem super corporale manentem adhuc, deducta palla, cooperiat, ceu mos est, scilicet primum purificatorio linteo, deinde patena ac palla, et demum velo. Post haec Missam prosequatur, et, completo ultimo Evangelio, rursus stet in medio altaris, et, detecto calice, inspiciat, an aliquid divini Sanguinis necne ad imum se receperit, quod plerumque continget. Quamvis enim sacrae species primum sedulo sorptae sint, tamen dum sumuntur, cum particulae, quae circum sunt, undequaque sursum deserantur, nonnisi deposito calice ad imum redeunt. Si itaque divini Sanguinis gutta quaedam supersit adhuc, ea rursus ac diligenter sorbeatur, et quidem ex eadem parte, qua ille primum sumptus est. Quod nullimode omittendum est, quia sacrificium moraliter durat, et, superextantibus adhuc vini speciebus, ex divino praecepto compleri debet.

Postmodum sacerdos in ipsum calicem tantum saltem aquae fundat, quantum prius vini posuerat, eamque circumactam ex eadem parte, qua S. Sanguinem biberat, in paratum vas demittat. Calicem subinde ipsum purificatorio linteo abstergat, ac demum cooperiat, uti alias fit, atque ab altari discedat. Depositis vestibus sacris, et gratiarum actione completa, aqua e calice, demissa pro rerum adiunctis, vel ad diem crastinum servetur (si nempe eo rursus sacerdos redeat Missam habiturus), et in secunda purificatione in calicem demittatur, vel gossipio aut stupa absorpta comburatur, vel in sacrario, si sit, exsiccanda relinquatur, vel demittatur in piscinam.

Cum autem calix, quo sacerdos primum est usus, purificatus iam sit, si illo ipso pro Missa altera indigeat, eum secum deferat: secus vero in altera Missa diverso calice uti poterit.

Cum superior S. R. C. Instructio nonnisi casum respiciat, quo sacerdos duas Missas dissitis in locis eadem die sit celebraturus; operae pretium visum est, ex Commentariis Bartholomaei Gavanti et Caietani Mariae Merati hic ritum adiungere a sacerdote servandum, cum utramque Missam in eadem ecclesia offerre debet:

Hoc itaque in casu sacerdos post haustum in prima Missa diligenter Sanguinem Domini, omissa consueta purificatione, patena calicem et palla patenam tegens ac super corporale relinquens, dicet iunctis manibus: *Quod ore sumpsimus Domine,* etc. Deinde digitos, quibus SS. Sacramentum tetigit, in aliquo vase mundo ad hoc in altari praeparato abluet, interim dicens: *Corpus tuum, Domine,* etc., abstersisque purificatorio digitis, calicem velo cooperiet, velatumque ponet super corporale extensum. Absoluta Missa, si nulla in ecclesia sit sacristia, calicem eodem modo super altare relinquet; secus vero in sacristiam deferet, ibique super corporale vel pallam in aliquo loco decenti et clauso collocabit, usque ad secundam Missam; in qua, cum eodem calice uti debeat, illum rursus secum deferet ad altare, ac super corporale extensum reponet. Cum autem in se-

---

(1) Conc. Nemaus. 1284. apud Bened. XIV. *De SS. Missae Sacrif.* lib. III. cap. V. n. 4.

cunda Missa sacerdos ad Offertorium devenerit, ablato velo de calice, hunc parumper versus cornu Epistolae collocabit, sed non extra corporale, factaque Hostiae oblatione, cavebit ne purificatorio extergat calicem, sed cum intra corporale relinquens leviter levabit, vinumque et aquam eidem caute imponet, ne guttae aliquae ad labia ipsius calicis resiliant, quem deinde nullatenus ab intus abstersum more solito offeret.

793

S. C. S. Officii *2 Decembris 1874.* — Ep. Vallispraten. — Se per ragione di scandalo o di ammirazione si possa giammai celebrare la seconda Messa dopo la prima quando già è stato infranto il digiuno.

R. Negative.

794

S. C. SS. Rit. *8 Mart. 1879* – Nivernen. – Potestne Episcopus iure ordinario concedere licentiam etiam plures Missas quolibet die celebrandi: 1. in Capellis seu oratoriis publicis piarum Communitatum etiam earum quae clausuram non habent; 2. in Capellis seu oratoriis piarum Communitatum quae licet non habeant ingressum in via publica, inserviunt tamen quotidianis exercitiis totius Communitatis; 3. in Capellis seu Oratoriis ad personas quidem privatas pertinentibus, sed quae sunt publica vel semipublica in eo sensu quod habeant ingressum in via publica vel prope viam publicam, ut semper cuilibet volenti intrare permittatur?

R. Episcopus utatur iure suo in omnibus casibus expositis.

795

S. C. S. Officii *22 Febr. 1888* — Se anche i Vicarii App. godano della facoltà di far binare, che la Costituz. *Declarasti* di Bened. XIV attribuisce ai Vescovi.

R. Affirmative, facto verbo cum SSmo — SSmus approbavit.

Art. III. De modo celebrationis Missae

A) *De Missae Ritibus seu Rubricis*

796

S. C. de Prop. Fide – C. G. *30 Ian. 1627* — Petentibus Carmelitanis Discalceatis facultatem celebrandi Missam ritu romano lingua armena, S. C. censuit eorum petitionem esse reiiciendam, quia per huiusmodi facultates summopere Ecclesiarum communicatio cum Ecclesia Romana impeditur.

797

S. C. de Prop. Fide – C. P. *30 Ianuar. 1635.* – Non esse permittendum Armenis ad unionem cum S. R. E. venientibus ut cum solo vino sacrificium Missae peragant ob plures rationes: 1. quia licet huiusmodi mixtio aquae cum vino non sit de necessitate Sacramenti, sed tantum ex praecepto Ecclesiae, super quo dispensare potest Papa, nihilominus quia aqua in vino consecrando miscetur ex traditione apostolica, idque Christum fecisse ex testimoniis sanctorum Patrum creditur, nullo modo debet huiusmodi ritus sacrificandi tolerari, aut armenis permitti; 2. quia ritus huiusmodi armenorum aut involvit haeresim monophysitarum, aut saltem de illa est suspectissimus, nam Nicephorus lib. 18 suae historiae cap. 53 clare dixit armenos solum vinum consecrare ut per hoc ostendant unam esse tantum in Christo Dño naturam; 3. quia S. Concilium Florentinum in instructione ad armenos per verbum *decernimus* armenis unitis iubet ut parum aquae in vinum misceant in Sacrificio; 4. quia semper armeni petierunt a Sede Apostolica ut ritus huiusmodi eis permitteretur, et nihilominus id semper eis fuit negatum; nam Gregorius VII, ut in eius epistola prima lib. 8, Alexander III, Calistus III, Eugenius III, Eugenius IV in dicto Conc. Florentino, Ioannes XXII, Benedictus XI, et demum Paulus V in suis Apostolicis Litteris ad Melchisedech Patriarcham nuncupatum catholicum, qui hunc Archiepiscopum Leopoliensem consecravit, huiusmodi ritum permittere expresse renuerunt; 5. quia demum Lutherus huiusmodi ritum probavit, et calvinistae eumdem observant in sua Coena; et si armenis permitteretur praedictus ritus in Regno Poloniae, calvinistae, qui in eo non pauci reperiuntur, Romanam Ecclesiam calumniarentur, quod scilicet mutaverit sententiam, et cum eis sentiat. Et cum hac resolutione concordat Can. 24. Conc. Carthagin. III sub Siricio Papa; et cap. 1, 2 et 3 *de Consecrat.* distinct. 2.

798

S. C. de Prop. Fide – C. P. pro Sin. *13 Ianuar. 1665.* — Se i sacerdoti (nelle missioni della Cina) possono servirsi nella Messa di acqua solamente per la purificazione ed abluzione, attesa la scarsezza del vino nella China, per la quale se esporrebbero spesso a non poter celebrare, se adoperassero il vino tanto nell' una come nell' altra.

R. Affirmative.

799

S. C. de Prop. Fide – C. P. pro Sin. *31 Iulii 1673* — Si domanda che si dia licenza ai Vicarî Ap. (della Cina) di potere, come fanno i gesuiti per decreto di Paolo V emanato l' anno 1615, celebrare a capo coperto, e di tradurre la Scrittura Sacra, il Messale ed il Breviario in idioma cinese affinchè i sacerdoti

del paese possano fare le loro funzioni ecclesiastiche nella lingua naturale.

R. Quoad caput coopertum in celebratione Missarum, (Emi PP.) annuerunt ad formam Brevis Pauli V. (1) et supplicetur SSmo. In reliquis nihil. *(V. nn. 812, 820 et 823).*

800

S. C. de Prop. Fide - C. P. pro Sin. 7 *Ianuar. 1755* — Moneatur missionarius Pekini eo quod in solemnitatibus lingua sinensi Missam celebrari permiserit, quod fieri in posterum omnino prohibetur. Caveat etiam ne in Missae sacrificio preces et cantica lingua sinensi admisceantur.

801

Ex Litt. S. C. de Prop. Fide *15 Septembris 1759.* (ad P. S. Missionarium) — In quanto alle preci che in tempo della celebrazione della s. Messa sogliono ad alta voce cantarsi o recitarsi dai cristiani cinesi nella propria lingua nativa, colla lettera del 1755 furono bastantemente resi noti alla P. V. i giustissimi sentimenti della S. C. Laonde debba essere sua cura che le suddette preci non siano quelle medesime che dal celebrante o dal diacono o dal servente ovvero dal coro si dicono in lingua latina, di maniera che in vece di essi si recitino dai laici in lingua volgare, e facciano in tal guisa parte della Messa. Nè giova l'esempio di ciò che si pratica dagli altri missionarî, poichè quando non fosse conforme a quello che in questa materia si prescrive dalle venerabili leggi della Chiesa cattolica, meriterebbe una giusta riprova.

802

S. C. de Prop. Fide - C. P. pro Sin. *23 Sept. 1773* — Circa la consuetudine per la quale i cristiani in tempo della Messa cantano in lingua cinese il *Gloria,* il *Credo* ecc. si dovrà mandare il decreto del 1755 e la risposta data nel 1759; e si è detto che può tollerarsi che continuino in simil pratica recitando tali orazioni, purchè non contengano errori, *secretamente e privatamente,* e non *con voce alta* e *unitamente insieme.*

803

S. C. de Prop. Fide. - C. P. pro Sin. *16 Ianuar. 1797* - Vic. Ap. Tunk. Occid. — Omnes fere sacerdotes huius Missionis, deficientibus diacono, subdiacono et choro, Missam soli cantant, et in eodem altari thurificare solent. Sunt tamen quidam ministri superpelliceis induti a quibus navicula ministratur. Forte erit ut pauperis huius Missionis S. Sedes misereseat, dicatque nobis Vir Dei: *Ite in pace.* His paulo fidentiori animo dictis, profiteor nos omnino paratos esse ad ea corrigenda quae summus Christi Vicarius vel S. C. tolerare noluerit.

R. Non esse inquietandos.

804

S. C. de Prop. Fide - C. P. pro Sin. *16 Ianuar. 1815* — Utrum quando Episcopus Vicarius Apostolicus iuxta facultates sibi ab Apostolica Sede concessas *extra tempus* in Dominicis vel aliis festivis diebus Ordinationes facit, debeat celebrare Missam de Dominica, vel de feria occurrente, vel de sancto in ea forte contingente.

R. Transmittatur Resolutio S. Rituum Congregationis in Compostellana die 28 Sept. 1675. *En dubium Archiepiscopi Compostell.* « Multoties incidit festum duplex aut simplex in » diebus a iure statutis ad celebrationem Or» dinum; quaeritur utrum Missa ad dictos Or» dines celebrandos dicenda sit de Sancto, an » vero de Feria, etiamsi Ordinationes non sint » generales sed particulares, ut de diaconatu » aut presbyteratu solum; et si Missa fuerit » de feria, an facienda sit commemoratio de » Sancto; vel e contra, si Missa sit de Sancto, » an facienda sit commemoratio feriae. » *S.R.C. respondit:* « *In Temporibus, de feria; extra* » *Tempora, de festo currenti.* 28 Sept. 1675. »

805

S. C. de Prop. Fide - C. G. *29 Martii 1824.* — Se nella Messa parrocchiale sia lecito dopo il Vangelo in latino leggere il Vangelo in altro rito ed in altra lingua, e che il ministro reciti ad alta voce in idioma volgare *Gloria, Credo* etc.

R. Non licere, et ad mentem. Mens est: che il solo Vangelo, volendosi fare la spiegazione o l'istruzione, si possa premettere come parte del discorso, purchè la versione sia approvata o legittimamente adottata.

806

S. C. de Prop. Fide - C. P. pro Sin. *19 Iulii 1838* — An tolerandi sint sacerdotes qui submissa voce totam legunt Missam ne

(1) In praedicto Brevi legitur: « Nunc et pro tempore existentibus Societatis Iesu Regularibus in regno Sinarum conversioni illarum gentium operam dantibus, et aliis catholicis sacerdotibus ibi existentibus, ut, quamdiu a Sede Ap. aliter declaratum non fuerit, in sacrosancti Missae sacrificii celebratione caput contectum habere possint pileo, non communi tamen et vulgari quo utuntur passim seu ordinarie, sed alio etc. concedimus et indulgemus. »

forte audiantur vel ab extraneis qui in eadem domo versantur, vel a vicinis paganis, vel etiam a furibus qui in multis locis per totam noctem circumeunt domos, quaerentes quid furentur.

R. Affirmative.

807

S. C. de Prop. Fide - C. P. PRO SIN. *27 Iulii 1850* — 1. Se si deve tollerare nella Messa in terzo la pianeta del colore che corre nel giorno, e le tunicelle di altro colore, per mancanza di paramenti sacri, oppure convenga meglio di cantar la Messa senza assistenti quando non si potranno avere dalmatiche dello stesso colore della pianeta.

2. Se nella spiegazione del Vangelo fatta dallo stesso celebrante dentro i limiti del presbiterio deve togliersi la pianeta, oppure predicare con essa.

R. Ad 1. Arbitrio et prudentiae Vicarii Apostolici.

Ad 2. Negative ad 1. partem; Affirmative ad 2.

808

S. C. S. Officii *11 Dec. 1850* — VIC. AP. SANDWIC — Aux Messes qui ne sont pas chantées nos chretiens recitent tous ensemble les prières que nous avons traduites et qu'on sait par coeur dans toutes les peuplades.

R. Praxim de qua agitur laudandam verbis amplissimis.

809

Ex Litt. S. C. de Prop. Fide *11 Septem. 1841* (AD VIC. AP. COREÆ) — Circa vero facultatem celebrandi Missam tecto capite, ob allatas rationes, ea iuxta Breve Pauli V et Alexandri VII Indultum uti etiam poteris, non obstante praedecessoris tui prohibitione. Privilegium enim hoc ab Apostolica Sede Vicariis Ap. eorumque Operariis concessum est ac viget adhuc, eo quod nondum ab eadem S. Sede aliter declaratum fuit, uti in eodem Indulto legitur. Quod si abusus in hoc irrepserint aliqui, nec ea quae a Paulo V praescripta sunt rite serventur, rem S. Congregationi referes, ut provideatur. *(V. nn. 812, 820 et 823).*

810

S. C. de Prop. Fide - C. P. *23 Augusti 1852*. VIC. AP. IAFFNEN. — Cum in istis regionibus, attento parvo missionariorum numero difficile sit etiam in solemnioribus festis Missam canere cum ministris, in aliquibus Missionibus praevaluit usus thurificandi in Missa cantata absque ministris : quaeritur utrum consideratis circumstantiis et usu possit tolerari. »

R. Non esse inquietandos.

811

S. C. SS. Rit. *18 Nov. 1852*. — VIC. AP. TUNK. ORIENT. — In principio Canonis post verba *una cum famulo tuo PP. nostro N. et Antistite nostro N.* omittimus verba *et Rege nostro N.* quia huius regni rex paganus est, et putamus illicitum esse nominative in Missa pro paganis orare; sed in Officio, in precibus ad Laudes et Vesperas *Domine salvum fac regem* et *Et exaudi nos* etc. nunquam omittimus; num in hac agendi ratione aliquid corrigendum?

R. In Canone nominandus solus Papa; in reliquis permitti potest.

812

Ex Litt. S. C. de Prop. F. *6 Dec. 1859* (AD PROVICARIUM KOUYTCHEOU) — Ad sinici vero pileoli quaestionem quod attinet, eam revera S. Congregationis mentem fuisse, quam innuis, declaramus, ut nimirum, si facile usus aboleri posset, neque graves adhuc illum retinendi causae, ut antea, suaderent, sensim universalis Ecclesiae praxis Missam celebrandi capite detecto instauraretur. Votum eiusmodi S. C. haud retractavit, quamvis alicuius forte momenti rationes ab uno vel altero ex Praesulibus Missionum Sinensium ad tuendum pileoli usum afferrentur. Attamen, in ea sententiarum discrepantia, haud omnino praecipiendam vel urgendam esse censuit pileoli abolitionem, quam porro in aliquibus Missionibus pacifice et absque ulla fidelium aversione aut admiratione peractam, haud iniucundum accidit percipere. Cum itaque, in ista provincia, quemadmodum et in plerisque aliis Missionibus novimus, rite ac sine ullo religionis detrimento absoluta res fuerit, uti narras, ac fideles iamdiu pileoli abolitioni acquieverint et assueverint, ut consuetudo abrogata iterum instauretur, quamvis id a conterminis Kouy-Tcheou regionibus factum fuerit, nec probandum nec suadendum ducimus.

813

S. C. SS. Rit. *9 Febr. 1858* — Usum parvi cochlearis pro aqua in Calicem infundenda non esse prohibitum.

814

S. C. SS. Rit. *6 Martii 1859* — VIC. AP. PEKIN. SEPT. — 1. In missionibus aut in exercitiis spiritualibus vel in diebus primae Communionis aut Communionis generalis vel numerosae expeditne conservare usum quorumdam missionariorum, tum intra Missam immediate ante Communionem vel immediate post, praedicandi circa receptionem Panis Eucharistici et gratiarum actionis illius receptionis?

2. In Missa sine cantu v. g. diebus festivis aut dominicis, aut quotidie in Missa communi

alumnorum, mos invaluit habere duos ministros sive clericos cum superpelliceo, sive laicos cum veste decenti. Rectusne est ille mos vel eliminandus?

R. Ad 1. Affirmative — Ad 2. Servandum Decretum in Molinen. diei 12 Sept. 1857 ad Dub. VII. – *En Decretum:* « Molinen. Dub. VII. » Utrum tolerandus sit ut mos non geratur decretis S. Congregationis duos ministros in Missa lecta prohibentibus, eo sub praetextu quod » hi ministri non introducantur ratione dignitatis celebrantis, sed ratione celebritatis aut frequentioris assistentiae, ex gr. si Missa sit parochialis aut alicuius communitatis. — R. Servanda esse quidem decreta quoad Missas » scricte privatas; sed quoad Missas parochiales » vel similes diebus solemnioribus, et quoad » Missas quae celebrantur loco solemnis atque » cantatae, occasione realis atque usitatae celebritatis et solemnitatis, tolerari posse duos » ministros Missae inservientes, servatis ordinationibus S. Congregationis in una Tuden. diei » 7 Septembris 1816 ad Dubia XI et XII. (1)

815

S. C. SS. Rit. 22 *Martii* 1862 — Ep. S. Pauli de Minesota — Ob clericorum paucitatem impossibile evadit ut, iuxta praescriptum Caeremonialis Episcoporum diaconi assistentes adhibeantur in Missa pontificaliter ab Episcopo celebrata. Insuper decet ut in solemnioribus festis Episcopus ita celebret, et contrarium populo in scandalum foret; quaeritur inde an iis in adiunctis liceat diacono et subdiacono Missae locum supplere diaconorum assistentium.

R. Affirmative, attenta necessitate.

816

S. C. SS. Rit. 20 *Augusti* 1870 – Ep. Erien. — 1. Utrum quando alios officiales quorum mentio fit in Caeremoniali Episcoporum obtinere non valet (Episcopus), Missam Pontificalem celebrare possit cum diacono et subdiacono.

2. Utrum Dominicis et aliis diebus festis, sacerdote absente qui hoc officio perfungitur, Missam ultimam cantatam in sua Cathedrali solus celebrare possit.

3. Utrum rogatus a fidelibus Missam cantatam pro defunctis solus celebrare, eorum precibus annuere debeat.

R. Ad 1. 2. et 3. Negative.

817

S. C. SS. Rit. 10 *Decembr.* 1870 – Ep. S. Hyacinthi — Episcopus S. Hyacinthi S. Congregationi de Prop. Fide exposuit in tota Quebecensi ecclesiastica Provincia usum invaluisse inter Missarum solemnia canendi cantiones vulgari sermone. Quum autem id prohibitum sit a Decretis S. R. Congregationis, Episcopus Orator admonere studuit clerum et fideles ut his decretis sese conformarent. Verum res non cessit iuxta Episcopi vota; nam idem usus in ecclesiis dioeceseos suae continuatur adhuc. Quare Episcopus ipse anceps haerens quid factu necessarium sit, petiit declarari: An usus hic esset tolerandus vel potius omnino abolendus? — Quum vero praedicta S. Congregatio de Prop. Fide preces memorati Episcopi pro opportuna solutione ad hanc S. R. Congregationem transmisisset, eadem, audita relatione ab infracripto Secretario facta, necnon sententia alterius ex Apostolicarum Caeremoniarum Magistris, rescribere rata est: — Episcopus prudenter se gerat ut possit sensim sine sensu hunc morem removere, absque fidelium scandalo.

818

S. C. SS. Rit. 4 *Sept.* 1875 – Ep. Erien. — 1. Si sacerdos celebrat sine ministro debetne bis dicere *Confiteor* ante *Introitum?*

2. In Missa pontificali, cantato Evangelio, debetne Episcopus incensari adhuc tenens ambabus manibus baculum, an ante incensationem debet reddere baculum?

R. Ad 1. Negative. — Ad 2. Negative ad primam partem; affirmative ad secundam.

819

S. C. SS. Rit. 4 *Iulii* 1879 – Vic. Ap. Bombayen. — Frequentissimus in Indiis praesertim inter goanos obtinet mos porrigendae sacerdoti celebranti aquam post sumptas ablutiones, et ante *Postcommunionem* in Calicem infundendam, quam aquam postea domum asportatam fideles tradunt aegrotantibus bibendam, rati eidem inesse quamdam sanandi vim. Quaeritur an liceat istum agendi morem servare.

R. Intra Missam non licere.

820

S. C. S. Off. 25 *Augusti* 1880. — Utrum adhuc sustineatur consuetudo qua aliqui mis-

(1) Dubia erant sequentia: « XI. An in Missis privatis permitti possit ministro aperire Missale et invenire Missam. — XII. An in iisdem Missis privatis » permitti possit ministro, si fuerit sacerdos vel diaconus sive subdiaconus, ut praeparet Calicem, et » ipsum extergat in fine post ablutiones; sicut in Missa » solemni. » — Et S. C. respondit:

« Ad XI Negative, et serventur rubricae. Ad XII. » Ut ad proximum (*id est* anteced.) ».

sionarii in Sinis caput pileo cooperiunt dum Missae celebrant Sacrificium.

R. Ad mentem: Mens est ut respondeatur Vicariis Apostolicis quod quibus in locis consuetudo de qua agitur abrogata fuerit, non sit iterum instauranda; ubi vero adhuc viget, curent Vicarii Apostolici ut illa sensim aboleatur.

821

S. C. SS. Rit. *4 Maii 1882.* — Occurrente festo alicuius Sancti ab utroque clero dioeceseos recolendo, cum Officio tamen ac Missa diversis, quaeritur num sacerdos saecularis vel ipse Episcopus in Regularium ecclesia celebraturus, in qua illud festum Officio ac Missa propriis altiorique ritu gaudet, Missam legere vel cantare debeat propriam Regularibus concessam, an aliam quae cleri saecularis Officio respondet quum paramentorum color sit idem pro utroque clero.

R. Affirmative ad primam partem; negative ad secundam.

822

S. C. SS. Rit. *1 Dec. 1882* – ANNECIEN. — Sacerdos extraneus celebrans in oratorio nec stricte publico, nec stricte privato, qualia sunt oratoria erecta in Seminariis, hospitalibus, et domibus religiosis, quae ingressum non habent in publico, debetne quoad Missam et colorem paramentorum sese gerere eodem modo ac si celebraret in ecclesia, an potius non aliter ac si celebraret in oratorio stricte privato.

R. Debere se conformare Kalendario dioecesano, nisi oratorium sit hac in re privilegiatum.

823

Ex Instr. S. C. de Prop. F. *8 Octobris 1883* (AD VICARIOS AP. SIN.) — Synodus Pekinensis inter cetera sequens postulatum S. Sedi proposuit, nempe: *Utrum adhuc sustineatur consuetudo qua aliqui missionarii in Sinis caput pileo cooperiunt dum Missae celebrant sacrificium;* cui quidem quaestioni Suprema Sacrae Romanae et Universalis Inquisitionis Congregatio reposuit: *Ad mentem; mens ut respondeatur Vicariis Apostolicis quod quibus in locis consuetudo de qua agitur abrogata fuerit, non sit iterum instauranda; ubi vero adhuc viget, curent Vicarii Apostolici, ut illa sensim sine sensu aboleatur.* Iamvero simul ac haec responsio Vicariis Apostolicis communicata fuit, nonnulli ex iis Sacrae huic Congregationi abolitionem illius consuetudinis esse valde difficilem significaverunt, cum apud sinenses mos sit caput coopertum gerere in signum obsequii et reverentiae; hinc factum fuit, ut eisdem responsum sit decreti allati non nimis rigidam esse faciendam interpretationem, quasi nempe consuetudo illa, absolute omnino et illico aboleretur; sed mentem Emorum Patrum Inquisitioni praepositorum fuisse, ut scilicet tolleretur, si circumstantiae locorum temporumque id permitterent; ceterum, cum agatur de re quae pertinet ad disciplinam ecclesiasticam, habendam esse rationem consuetudinum et praeiudiciorum, dummodo fidei et bonis moribus non opponantur. Hanc vero responsionem Emi Patres omnibus Vicariis Apostolicis communicandam esse censuerunt, ut in pari causa haud discors esset ipsorum agendi ratio.

B) *De Altaribus*

824

S. C. de Prop. Fide. – C. P. PRO SIN. *13 Augusti 1669* — Relata instantia R. D. EPISCOPI HELIOPOLITANI, ut missionariis qui tam ipsum quam alios Vicarios Apostolicos, ad regna Sinarum ab hac S. Sede missos, secuti sunt, et in futurum sequentur, concedatur facultas celebrandi sacrosanctum Missae sacrificium super altari portatili in itinere tam eundo ad suas Missiones quam ab eis redeundo, et in locis infidelium, ac ubi ecclesiae apertae non inveniuntur, ne diutius beneficio et solatio spirituali huius sacrificii destituti remaneant, et ad hoc ut, tali medio, christifidelibus qui in praedictis locis infidelium reperiuntur, adiutorio esse possint:

R. Censuerunt (Emi PP.) supplicandum SSmo ut gratiam petitam concedere sua benignitate dignetur. — Quo decreto relato per Secretarium SSmo D. N., Sanctitas Sua (Clemens IX), precibus supradictis annuendo, facultatem petitam concessit.

825

S. C. S. Off. *14 Maii 1681* – VIC. AP. TUNKIN. — An possint conservari altaria portatilia sine Reliquiis Sanctorum, eo quia: 1. in Tunkino fervet persecutio; multa iam altaria ab infidelibus capta execrata sunt, sacrae Reliquiae conculcatae etc. 2. Quia si adeo crassa fiant et spissa ut in eis Reliquiarum sepulchrum possit incidi, maior creabitur molestia iis qui sacram supellectilem ab uno in alium locum transferunt. Nam in Tunkino tum missionarii apostolici, tum indigenae parochi, raro in uno pago tres quatuorque dies subsistunt, sed quotidie ferme post celebrationem Missae ab uno plerumque ante lucem in alium pagum demigrant. 3. Quia data est facultas celebrandi in altari sine Reliquiis, ergo et illud sine Reliquiis consecrandi; quod si nondum concessum sit, petitur ut concedatur.

R. Attentis motivis deductis, supplicetur SSmo pro dispensatione. – SSmus annuit.

826

S. C. S. Officii *14 Maii 1681* — An ex ardesia seu *lavagna*, ut dicitur, fieri possint altaria portatilia ut in iis celebretur.

R. Posse fieri.

827

S. C. S. Officii *7 Iunii 1726* — Se sia lecito ai sacerdoti latini di celebrare secondo il loro rito, ma senza l' altare portatile di pietra, nelle chiese ed altari dei greci uniti, che sono di tela consagrata dal vescovo greco con unzioni e con reliquie, mentre dai greci si celebra liberamente nelle chiese ed altari di pietra dei latini.

R. Non licere.

828

Ex Litt. S. C. de Prop. Fide *2 Septembr. 1780* (Superiori Missionum Malabarensium.) — De venia celebrandi Missam in locis non benedictis non est cur quaeras; habes enim tanquam Superior istarum Missionum facultatem *celebrandi sub dio et sub terra, in loco tamen decenti, etiamsi altare sit fractum, vel sine Reliquiis Sanctorum.* Sin autem per huiusmodi petitionem intelligis de facultate celebrandi sine altari benedicto, vel sine tabula seu lapide sacro altaris, id quidem S. Sedi non est in more concedere.

829

S. C. de Prop. Fide - C. P. pro Sin. *14 Ianuar. 1802* — 1. Utrum Episcopus Vicarius Apostolicus altaria sine reliquiis Sanctorum, quamvis authenticas in promptu habeat, propter super exposita, tuta conscientia possit consecrare (atteso cioè il pericolo di facile rompimento o apertura del sepolcrino a motivo della grande umidità, e la gran difficoltà di conservare le Sagre Reliquie ne' sepolcrini anche ben chiusi per causa delle frequenti persecuzioni, nel qual caso o vengono spezzate le pietre sagre dai persecutori per la lusinga di trovare oro ed argento, o dai cristiani stessi vengono gettate le sacre Reliquie in luoghi immondi per timore di essere scoperti).

2. An habita copia altarium cum Reliquiis consecratorum, liceat missionariis super alia sine Reliquiis consecrata celebrare, vel an habeant iterum cum Reliquiis consecrari, ut super illa Missae Sacrificium licite celebretur.

3. An illa facultas missionariis pro casu necessitatis concessa, celebrandi nempe super altaria fracta, aut sine Reliquiis sanctorum, intelligatur praecise de illis altaribus quae cum Reliquiis fuerunt antea consecrata, postea vero propter fractionem vel motionem sepulchri execrata fuerunt; vel id etiam intelligi possit de illis altaribus quae, ut supra dictum est, ab initio absque ullis Reliquiis fuerunt consecrata.

R. Ad 1. Ad D. Secretarium cum SSm̄o pro dispensatione; et transmittantur decreta S. C. S. Officii sub die 14 Maii 1681. (*V. n. 825*)

Ad 2. Negative ad primam partem, quando commode haberi possint altaria cum Reliquiis consecrata, ita ut in iis possit celebrari. Quo vero ad secundam provisum in praecedenti, et, si cum dispensatione Summi Pontificis altaria sine Reliquiis rite consecrata fuerint, iterum non esse consecranda.

Ad 3. Provisum in Formula facultatum (1) et in duobus praecedentibus dubiis.

830

S. C. S. Officii *16 Iunii 1831.* — 1. An Episcopus cophtus catholicus consecrare possit ss. lapides et ecclesias latinorum. 2. An latini uti valeant ss. oleis benedictis ab Episcopo ritus cophti catholici.

R. Non expedire.

831

Decr. S. C. de Prop. Fide *8 Iulii 1838.* — Cum SSm̄o D. N. Gregorio Divina Providentia PP. XVI per R. P. D. Ignatium Archiepiscopum Edessenum S. Congregationis de Propaganda Fide a Secretis innotuerit, quasdam regiones Imperii Sinensis, et finitimorum Regnorum, RR. PP. DD. Episcopis ac Apostolicis Vicariis commissas, partim timere, partim vexari, partim in dies magis saeviente persecutione urgeri ethnicorum perfidia; ne pericula Ecclesiae ministris augeantur, ne res sacrae profanis polluendae prostent, neve difficultas ecclesiastico ritu celebrandi frequentiam auxiliorum minuat; Sanctitas Sua benigne concessit facultatem *consecrandi,* nempe, *Altaria sine reliquiis sanctorum, etiamsi authenticae in promptu haberi possent; ac super iisdem Altaribus ita consecratis Sacrosanctum Missae Sacrificium celebrandi tam ab ipsis Episcopis ac Apostolicis Vicariis quam ab omnibus Evangelicis Operariis: Item celebrandi noctu tribus horis antequam dies elucescat.*

Quod beneficium amplissimum successores etiam eorum, quibus elargitum est, respicit; Usus vero eius eo tantum tempore definitur, quo ipsa persecutio, vel eius rationabilis metus perdurat. Contrariis *etc.*

---

(1) Haec in n. 23 Formulae I: « Celebrandi .., per » unam horam ante auroram et aliam post meridiem, » sine ministro, et sub dio, et sub terra, in loco tamen » decenti, etiamsi altare sit fractum vel sine Reliquiis » sanctorum, et praesentibus haereticis, schismaticis, » infidelibus et excommunicatis, si aliter celebrari non » possit. »

832

S. C. SS. Rit. *12 Sept. 1857* — MOLINEN. 1. Utrum in ecclesia tantummodo benedicta altare possit consecrari, quin prius ipsa ecclesia consecretur.

R. Negative.

833

S. C. SS. Rit. *14 Martii 1861* — NEWPORTEN. — Dum innotuit Rmo Episcopo Newporten. quod, in quodam altari fixo suae dioecesis, lapis pro sigillo sepulchri Reliquiarum inserviens, ob defectum calcis qua conglutinabatur, amplius sepulchro non haerebat, ipse, ut rem melius exploraret, lapidem ipsum manu sua movit, et cum reipsa solutus esset, de situ sublevavit, Reliquias tamen nullo modo tetigit vel dimovit, deinde lapidem reposuit. Quibus expositis, a S. Sede declarari humillime postulavit: 1. An altare de quo supra, consecrationem amiserit? 2. An debeat denuo consecrari, vel sufficiat sigillum denuo conglutinare et claudere? — 3. In casu quo sigillum tantum debeat iterum reponi an calx qua conglutinatur, debeat benedici prout in consecratione altaris?

R. Altare, de quo in precibus, nova consecratione indigere.

834

S. C. SS. Rit. *26 Martii 1867* —.... Ne autem dubium circa qualitatem *altaris fixi* exoriatur, Sanctitas Sua edixit et declaravit sufficere ad constituendam qualitatem altaris fixi, ut in medio altaris stabilis et inamovibilis, licet non consecrati, lapis consecratus etiam amovibilis ponatur.

835

S. C. SS. Rit. *20 Marti 1869* — Altaris enormiter fracti et postea firmiter coementati consecrationem invalidam esse.

836

S. C. SS. Rit. *15 Decembri 1882* — S. IOANNIS IN AMERICA — 1. Utrum ex quocumque lapide confici possit operculum sepulchri, an vero debeat esse marmoreum.

2. Utrum in nova altarium portatilium consecratione, quorum sepulchrum gypso vel cera clausum fuerit, preparari debeat coementum, quemadmodum pro regulari altarium consecratione in Pontificali Romano praescribitur, an vero commune sufficiat.

R. Standum dispositioni Pontificalis Romani.

C) *De Cruce et candelis in Missa adhibendis*

837

S. C. de Prop. Fide — C. G. *3 Febr. 1631* S. C. iussit admoneri P. Generalem Societatis Iesu ut Patribus suis in conversione gentilium laborantibus praecipiat ne in ecclesiis aut oratoriis quovis praetextu sine Cruce aut Crucifixi imagine sacrosanctum Missae sacrificium celebrent.

838

S. C. de Prop. Fide — C. P. PRO SIN. *31 Aug. 1834.* VIC. AP. COREÆ — Potero ne uti in celebratione Missae cera ex quadam arbore fluente? Cera huius speciei satis similis est cerae communi; facile invenitur, et vilis est pretii, dum cera ex favo mellis extracta ex remotissimis provinciis affertur, et nonnisi cum maximis expensis comparari possit.

R. Supplicandnm SSmo pro gratia a Vic. Ap. petita ut, durantibus circumstantiis, ille possit pro suo arbitrio et conscientia permittere in Missae sacrificio usum cerae ex quadam arborum specie fluentis. — SSmus etc., perpensis expositis, benigne annuit pro gratia.

839

S. C. de Prop. Fide. — Ex Aud. SSmi *21 Febr. 1847* — VICARIO AP. IAPONENSI SSmus facultatem benigne concessit permittendi, pro suo arbitrio et conscientia, ut in Missae sacrificio adhiberi valeant lumina ex ea cera confecta quae fluit ex quadam arborum specie, durantibus nempe circumstantiis, sive defectus cerae animalis, sive difficultatis eam comparandi, iuxta Indultum iam concessum Vic. Ap. Coreano (*V. n. 838*).

840

S. C. SS. Rit. *7 Sept. 1850* — OCEANIAE. Etsi Sacra Congregatio de Propaganda Fide non intermisse institerit, ut in remotissimis etiam Missionibus pro Sacrosancto Missae sacrificio adhibeantur candelae ex industria apum labore confectae, et interdum ex Apostolica venia indulserit ut missionarii uti possent oleo in Missae celebratione loco cerae, et deficiente etiam oleo celebrarent absque luminibus, attamen praeterire nequivit fervidas preces Operariorum Evangelicorum in dissitis, et adhuc nascentibus sacris Missionibus in Oceania, quorum nomine exponebatur sibi pene impossibile esse pro sacrosancto Missae Sacrificio vel ceram, vel oleum comparare, ut iam impetratum indultum pro oleo loco cerae adhibendo, executioni demandare valeant. Et quum Operariis ipsis non parum displiceat absque luminibus sacrosanctum Sacrificium celebrare, et quum iisdem difficile minus appareat ex piscatione, quae ibi instituitur ex societatibus balenariis, consequi candelarum illarum qualitatem, quae in pluribus regionibus sunt in usu, quaeque efformantur ex oleo seu adipe ceti, praevia necessaria purificatione, et communiter *spermaceti* appellan-

tur, harum usum in Sacra Actione sibi permitti instanter efflagitant, eo vel magis, quia ex eorumdem depositione, huiusmodi candelae ob nitorem, puritatem et lucem lingua illa *bougies à l' étoile* nominantur. Et quoniam eidem Sacrae Congregationi de Propaganda Fide, antequam quidquam in re decerneret, placuit huius Sacrorum Rituum Congregationis votum, et sententiam exquirere, Emi et Rmi Patres Sacris tuendis Ritibus praepositi, in ordinario Coetu ad Vaticanum hodierna die coadunati, audita a me subscripto Secretario fideli relatione, cribratisque maturo examine singulis circumstantiis in facti expositione concurrentibus, rescribere censuerunt: — Affirmative, seu permitti posse dummodo preces veritati nitantur.

841

S. C. de Prop. Fide - Ex Aud. SSmi *13 Dec. 1874.* — SSmus Vicario Ap. Coimbatorensi benigne impertire dignatus est ut, in iis locis Vicariatus in quibus candelas ex industria apum labore confectas, vel, loco earum, oleum olivae comparare impossibile sit, permittere valeat, in SS. Missae sacrificio, usum candelarum quae efformantur ex oleo seu adipe ceti, praevia necessaria purificatione, et communiter *spermaceti* appellantur.

D) *De Sacris Vestibus et Utensilibus*

842

S. C. de Prop. Fide *15 Aprilis 1630.* S. C. mandavit scribi... Praefecto Missionum Orientalium saepius a Sede Apostolica fuisse declaratum sacerdotes missionarios, quibus ab eadem Sede concessa est facultas consecrandi calices et patenas, illa uti non posse ubi sunt Episcopi, et proinde illum praecipere debere suis missionariis Cappuccinis insularum Maris Aegaei, et aliorum locorum Orientis ubi Episcopi existunt, ut ab usu praedictae facultatis abstineant.

843

S. C. de Prop. Fide - C. P. PRO SIN. *22 Martii 1669* — Se alli Vicarî Apostolici sia permesso di celebrare senza rocchetto, anello, e senza la croce episcopale.

R. Posse cum gravi et urgenti causa.

844

S. C. SS. Rit. *22 Ian. 1701* CONGREGATIONIS MONTIS CORONAE — 1. An in Sacrificio Missae uti possit palla a parte superiori drappo serico cooperta?

2. An Sacerdotes in sacrificio Missae uti possint cingulo serico?

R. Ad 1. Negative.

Ad 2. Congruentius uti cingulo lineo.

845

S. C. SS. Rit. *27 Augusti 1707* — BRACHAREN. — 1. An Abbates, Priores, Guardiani, et alii Religionum Praelati, possint benedicere paramenta et vasa sacra ad usum propriarum ecclesiarum? — 2. Utrum benedicere possint vasa, in quibus sacra unctio adhibetur pro servitio tam propriarum ecclesiarum, quam etiam saecularium? Et quatenus negative, — 3. An eadem paramenta, et vasa sacra sint denuo benedicenda, et respective consecranda, et quomodo providendum?

R. Ad 1. Negative. — Ad. 2. Quoad primam partem, quoad habentes usum pontificalium: affirmative; quo vero ad non habentes usum pontificalium: negative. Et quoad secundam partem; negative. — Ad. 3. Negative.

846

Ex Const. *Etsi pastoralis* **Bened. XIV** *26 Maii 1742* (PRO ITALO GRÆCIS) — Unusquisque sacerdos, in aureo vel argenteo solum, aut saltem stanneo calice, sacrificet. (*V. n. 847*).

847

Ex Const. *Imposita nobis* **Bened. XIV** *29 Martii 1751* — Porro quod attinet ad calices stanneos, omissis iis quae repeti possent ex priorum Ecclesiae saeculorum memoria, quum scilicet et lignei et vitrei calices in altaris ministerio adhibebantur, ut ostensum a Nobis est in tractatu *De sacrificio Missae,* nullum generale decretum proferri potest, quo vel hodie vetitum sit huiusmodi calicibus e stanno confectis in Missa uti, si ecclesiarum vel sacerdotum paupertas tanta sit, ut maioris pretii vasa comparari nequeant. Quinimo, in Can. *Ut Calix, De consecrat.* distinct. 1, haec expressa verba leguntur: *Si quis autem tam pauper est, saltem vel stanneum calicem habeat.* Et quidem, ad comprobandam asserendamque huiusmodi Ecclesiae indulgentiam, plura leguntur apud S. Thomam, aliosque scriptores de hoc disciplinae capite agentes.

848

S. C. de Prop. Fide - C. P. PRO SIN. *30 Iulii 1759* — La sa. me. di Gregorio XIII con sua Bolla che comincia *A summo Patrefamilias* de' 10 Febbr. 1563 concedette ai missionarî soggetti al dominio di Portogallo la facoltà di celebrare in *corporali telae bombicinae.* Sopra la intelligenza di queste parole è parimente insorto dubbio se debba intendersi di seta o di bombace, e ciò sul motivo che la parola *bombyx* significa la pianta della quale si produce la bombace, oppure quel verme che forma la seta.

R. Esse celebrandum in Corporali telae vere bombycinae, non vero sericae.

849

S. C. de Prop. Fide *28 Iulii 1760.* — Referente R. P. D. Mario Marefusco Secretario, magnam, in Indiis orientalibus, missionarios pati caritatem telae lineae, qua corporalia pro sacrificio Missae confici possint; qua de causa a nonnullis SS. Pontificibus, et praesertim a s. m. Pio PP. IV, anno 1563, concessum aliquibus missionariis fuit indultum celebrandi super corporali telae bombycinae: EE. PP. (S. Cong. de Prop. F.) censuerunt consulendum esse SS., pro extensione praedicti indulti ad omnes et singulos Episcopos, Vicarios Apostolicos, missionarios atque presbyteros cuiuscumque Ordinis, Instituti et nationis, non solum in Sinarum imperio, sed in reliquis quoque Indiarum orientalium regnis et provinciis; et, quatenus opus sit, pro nova concessione eiusdem indulti. Quam S. Congregationis sententiam, ab eodem D. Secretario relatam SSmo D. N. Clementi PP. XIII, Sanctitas Sua benigne approbavit, petitamque extensionem, seu potius novam indulti concessionem impertivit; ita tamen, ut corporalia ex tela vere bombycina, non autem serica conficiantur.

850

S. C. de Prop. Fide - C. P. *30 Ianuar. 1787.* Se nel privilegio di consagrare i calici, le patene e gli altari portatili con l' olio benedetto dal Vescovo, dove non siano Vescovi, o siano distanti due giornate, o sia vacante la Sede, quella clausola *ubi non erunt Episcopi* s' intenda ancora *ubi non erunt Vicarii Apostolici;* e se i calici, patene ecc. consagrati da un semplice missionario apostolico dove è il Vicario Ap. ordinario siano validamente consagrati. E nel caso che si risponda sì, se possa il missionario apostolico ove vi sia il Vicario Ap. consagrar calici, patene, altari portatili non solamente per sè e per la sua chiesa, ma ancora per qualunque altro sacerdote secolare o regolare, e per qualunque altra chiesa.

R. Quoad consecrationem sacrorum utensilium et altarium licere iuxta Formulam IV (1) Patribus Missionariis, quatenus ab Apostolica Sede opportunas facultates reportaverint; pro eorum tamen usu tantum et non pro aliis.

851

S. C. de Prop. Fide - C. P. PRO SIN. *16 Ian. 1797* - VIC. AP. SUTCHUEN. — Non raro evenit propter itinerum asperitates, et etiam opificum imperitiam, ut sacri calices rumpantur, ita ut post restaurationem ipsorum debeant in maxima distantia ad Episcopum deferri pro nova consecratione, interimque missionarii, qui alterum substituendum non habent, sat diu expectant, vel nonnisi cum magna difficultate alium sibi valent procurare. His ultimis tribus annis, quinque vel sex calices sic fractos, in distantia decem dierum itineris, denuo consecrandos recepi; unde supplico ut aliquot huius Vicariatus missionariis benigne concedatur facultas consecrandi calices et patenas, ac determinetur in quanam distantia ab Episcopo dicta facultate poterunt uti. Rursus et supplico ut nobis liceat uti calicibus et patenis ex stanno confectis, licet intus non deaurentur, cum enim habita ratione mox expositae difficultatis, quamvis etiam missionarii aliqui petitam facultatem obtineant, adhuc saepe magnae distantiae erunt, convenit calices multiplicare; at paupertas nostra difficulter admodum expensas pro deauratione facienda sustineret. *Hinc dubia:*

1. Se al Vic. Ap. del Sutchuen debba impetrarsi la facoltà di delegare alcuni missionarî per consecrare i calici e patene; e qual distanza dal Vescovo in ciò sia da prescriversi.

2. Se debba impetrarsi a quei missionari la facoltà di celebrare in calici e patene di stagno, anche non indorati.

R. Ad 1. Affirmative iuxta modum contentum in formula IV. (2) facto verbo cum SSmo.

Ad 2. Affirmative ad normam Constitutionum s. m. Benedicti XIV. *Etsi pastoralis* 1742 pro italo–graecis, et *Imposita nobis* 1751 pro sacerdotibus polonis ritus latini *(V. nn. 846 et 847).*

852

S. C. SS. Rit. *19 Maii 1819* — Quamvis S. R. C., sub die 15 mart. 1664, reprobaverit morem, qui forte alicubi obtinuerat, conficiendi amictus, albas, tobaleas altarium, necnon corporalia et pallas ex tela quadam composita ex lino et gossipio subtilissimo, nihilominus novissimis temporibus adeo invaluit abusus, ut, constanti Ecclesiae disciplina posthabita, nonnullis in ecclesiis non alia adhibeantur supellectilia, vel ad sacrificandum, vel ad altarium usum, nisi ex simplici gossipio confecta. Ad hanc corruptelam, quam bene multi consuetudinis nomine cohonestare nituntur, radicitus evellendam, studia converterunt EE. et RR. DD. Cardd. sacris tuendis Ritibus praepositi. Solliciti idcirco, ut quod usque ab Ecclesiae primordiis, quoad sacra indumenta et

(1) In hac Formula facultatum quae Praefectis Mission. conceduntur, datur facultas: « Consecrandi calices, » patenas et altaria portatilia cum oleis ab Episcopo » benedictis, ubi non erunt Episcopi, vel distent duas » dietas, vel sedes vacet. »

(2) Sub n. 15 Formulae IV. datur facultas consecrandi calices, patenas et altaria portatilia cum oleis ab Episcopo benedictis, ubi non erunt Episcopi, vel distent duas dietas, vel sedes vacet.

supellectilia, ob reales et mysticas significationes inductum est, retineatur, restituatur et in posterum omnino servetur, declararunt et decreverunt ab antiquo more, sub quolibet praetextu colore ac titulo, non esse recedendum, et eadem sacra indumenta ac supellectilia conficienda esse ex lino aut cannabe, non autem ex alia quacumque materia, etsi munditie, candore ac tenacitate linum aut cannabem aemulante et aequante: aliqua tamen indulgentia utentes, permiserunt ut amictus, albae, tobaleae, mappulae, si quae ex gossipio habentur, adhiberi interea possint usque dum consumentur; sed, cum huiusmodi suppellectilia renovanda erunt, ne ex alia materia fiant, nisi ex lino vel cannabe, praeceperunt. Districte vero iusserunt ut corporalia, pallae ac purificatoria, post lapsum unius mensis a praesentis Decreti publicatione, linea omnino sint vel ex cannabe, interdicto et vetito aliorum usu, quae ex gossipio supererunt. Et ita decreverunt, ac ubique locorum, si SSmo D. N. placuerit, servari mandarunt. — SSmus Decretum S. C. approbavit confirmavitque.

853

S. C. de Prop. Fide - Ex Aud. SSmi *30 Nov. 1828* — Cum in S. Congregatione Particulari super rebus sinicis habita die 2 Octobris decretum fuisset supplicandum esse SSmo ut facultates necessarias et opportunas Vicariis Ap. Sinensibus ad decennium duraturas impertiatur ad hoc ut tempore persecutionis licentiam concedere possint missionariis non quidem omnibus indiscriminatim ac per modum regulae sed prudenti habito delectu tum circumstantiarum in casibus concurrentium, tum etiam personarum quas ea rite sobrie ac sancte usuras praevideant, celebrandi Missam absque solitis utensilibus, et sine sacris vestibus, vel cum aliqua tantum ex magis necessariis, ubi ceterae haberi non possint; idque praesertim ubi urgeat necessitas Eucharistiam populo aut infirmis dispensandi, hanc S. Congregationis sententiam SSmus in omnibus benigne approbavit, ac facultates de quibus agitur peramanter concessit.

854

S. C. SS. Rit. *23 Maii 1835* - ORDINIS MINORUM DE OBSERVANTIA. — An in Decreto generali sa. me. Pii Papae VII, quo interdicitur usus sacrarum suppellectilium sacrificio Missae deservientium ex gossipio confectarum, comprehendantur etiam casulae ex eodem gossipio contextae?

R. Non comprehendi.

855

S. C. SS. Rit. 22 *Sept. 1837* - MUTINEN. — 1. An paramenta coloris flavi adhiberi possint pro quocumque colore, nigro excepto?

2. Num paramenta confecta ex serico, et aliis coloribus floribusque intexta, ita ut vix dignoscatur color primarius et praedominans, usurpari valeant mixtim, saltem pro albo, rubro et viridi?

3. Num planetae, stolae et manipula possint confici ex tela linea, vel gossipio vulgo *percallo,* coloribus praescriptis tincta, aut depicta?

Ad 1. Negative. — Ad 2. Pariter negative. Ad 3. Serventur Rubricae et usus omnium ecclesiarum, quae huiusmodi casulas non admittunt.

856

S. C. de Prop. Fide - Ex Aud. SSmi *6 Iunii 1847* — Ad humillimas preces MODERATORUM SEMINARII PARISIENSIS MISSIONUM AD EXTEROS, qui SS. D. N. Pio d. p. PP. IX supplicaverunt, ut, vel ob paupertatem missionariorum, vel ob deficientiam metallorum nobiliorum, tum in Sinis et regnis adiacentibus, tum in Indiis orientalibus, existentem, facultatem concedere dignaretur missionariis utendi calicibus metallo vulgo dicto *cuivre blanc,* aut aere albo, elaboratis: Sanctitas Sua, re mature perpensa, benigne annuit, ut in locis superius memoratis, calices ea materia confecti, in Missae sacrificio celebrando, possint adhiberi.

857

S. C. SS. Rit. *11 Sept. 1847.* — ATREBATEN. — An licitum sit ad celebrandam Missam ornamentis uti quorum textura vitrea est mixta auro vel argento?

R. In voto Magistri Caeremoniarum, seu Negative ad propositum dubium, propptereaque praedictis ornamentis uti non licet.

858

Ex Litt. S. C. de Prop. F. *24 Dec. 1849* (AD VIC. AP. TUNK. OCCID.) — Ad propositam vero quaestionem quod attinet, utrum nimirum Indultum diei 6 Iunii 1847 *(V. n. 856)* pro missionariis utendi calicibus ex metallo vulgo dicto *cuivre blanc* confectis, respiciat sinenses presbyteros nec ne, Apostolicae Sedis mentem fuisse, scias volumus, praedictis quoque presbyteris indultum idem tribuendi, et sub missionarii nomine generice non europaeos tantum verum et indigenas quoque sacerdotes appellasse, qui vineae dominicae excolendae operam navant.

859

S. C. SS. Rit. *9 Maii 1857* - STRIGONIEN. An Calix cuius inauratio duntaxat renovatur, possit a sacerdote Ordine episcopali non insignito simpliciter sine unctione benedici, vel in

hoc quoque casu ad Episcopum perferri debeat, ut ab hoc cum unctione benedici queat.

R. Quoad primam partem, negative; quoad alteram partem, affirmative ad utrumque.

860

S. C. SS. Rit. *12 Sept. 1857* – MOLINEN. — Utrum moniales seu piae foeminae vitam communem sub regula degentes possint cum licentia Ordinarii abluere corporalia, pallas, purificatoria.

R. Negative.

861

S. C. SS. Rit. *23 Dec. 1862* – ORDINIS CARTHUSIANORUM. — Quum in quibusdam ecclesiis, in Gallia praesertim, inter sacerdotalia paramenta pro Missa celebranda, cingula lanea adhibeantur, Procurator Generalis Ordinis Carthusianorum a S. Sede declarari petiit: utrum cingula ex lana adhiberi licite valeant in celebratione sacrosancti Missae sacrificii?

R. Nihil obstare, quominus cingula in precibus enunciata adhiberi possint.

862

Ex Litt. encycl. S. C. SS. Rit. *Augusti 1863* — Quum, renunciantibus nonnullis R̃mis Episcopis, aliisque ecclesiasticis et laicis viris, Sanctam Sedem non lateret quasdam in Anglia, Gallia, Germania et Belgio dioeceses immutasse formam sacrarum vestium, quae in celebratione sacrosancti Missae sacrificii adhibentur, easque ad stylum, quem dicunt gothicum, elegantiori quidem opere conformasse.. Sacra Congregatio legitimis protuendis Ritibus praeposita super huiusmodi immutationibus accuratum examen instituere haud praetermisit.

Ex hoc porro examine, quamvis eadem Sacra Congregatio probe nosceret sacras illas vestes, stylum gothicum praeseferentes, praecipue saeculis XIII, XIV et XV obtinuisse, aeque tamen animadvertit Ecclesiam Romanam, aliasque latini ritus per orbem Ecclesias, Sede Apostolica minime reclamante, a saeculo XVI, nempe ab ipsa propemodum Concilii Tridentini aetate, usque ad nostra haec tempora illarum reliquisse usum; proindeque, eadem perdurante disciplina, necnon Sancta Sede inconsulta nihil innovari posse censuit, uti pluries Summi Pontifices in suis edocuere Constitutionibus, sapienter monentes istas, utpote probato Ecclesiae mori contrarias, saepe perturbationes producere posse et fidelium animos in admirationem inducere. Sed quoniam Sacrorum Rituum Congregatio arbitratur alicuius ponderis esse posse rationes, quae praesentem immutationem persuaserunt, hinc, audito SSmi D. N. Pii PP. IX oraculo, verbis amantissimis invitare censuit Amplitudinem Tuam, ut, quatenus in tua Dioecesi huiusmodi immutationes locum habuerint, rationes ipsas exponere velis, quae illis causas dederunt.

863

Ex Decr. S. C. SS. Rit. *6 Dec. 1866.* ...Sanctitas Sua permisit calices et patenas sic confectas ex alluminio aliis metallis commixto, vulgo *bronzo di alluminio* (latine *aes alluminii*) adhiberi, verum sub forma et conditionibus in adnexa Instructione praescriptis. — *En Instructio:* I fabbricanti di calici ed altri vasi sacri di bronzo di alluminio, affinchè questi vasi siano atti a contenere la S. Eucaristia dovranno soddisfare alle seguenti condizioni: 1. dovranno i detti vasi essere di bronzo di alluminio, cioè di una lega formata di alluminio e rame il più puro nella proporzione in peso del 10 per cento, ed in volume del 35 per cento, ossia in formola chimica il binario $AlC^{1}\ U^{4}$ È tale quello che attualmente viene somministrato dalla fabbrica del sig. Cav. Paolo Morin. — 2. Debbono essere inargentati *stabilmente e riccamente* su tutta la superficie. Si considera come argentatura stabile e ricca quella per la quale vengono galvanicamente precipitati almeno tre grammi d' argento su ciascun decimetro quadrato di superficie. La quale argentatura è appunto quella che sogliono avere le posate dell' oreficeria Christofle. Ora in questa proporzione la costa d' argento raggiungerà all' incirca la spessezza di millimetri 0, 0285: e si può calcolare che ogni coppa di calice di misura giusta dovrà contenere un dieci grammi in circa d' argento. — 3. Tale argentatura deve essere garantita nel miglior modo possibile. Affinchè ciò ottengasi, il fabbricante scolpirà su ciascun pezzo, oltre il marchio di fabbrica, anche un numero rappresentante i grammi di argento distesi su tutto il pezzo, appunto come costumasi dall'orificeria Christofle. — 4. La doratura finalmente deve raggiungere nella totalità almeno la proporzione minima di grammi 0, 25 per ogni decimetro quadrato di superficie. È detto nella totalità, giacchè sarebbe desiderabile che tale doratura fosse più spessa nelle parti più esposte a logorarsi, come sarebbe l' orlo della coppa. Il che o si ottiene naturalmente, perchè la configurazione stessa del pezzo richiama su certe parti (per esempio le più acute) la corrente elettrica, o artificialmente, perchè la stessa corrente viene diretta coll' elettrodo sopra una determinata superficie.

864

S. C. SS. Rit. *31 Augusti 1867* – S. HIPPOLYTHI — An permitti possit calix vel patena pro offerendo sacrosancto Missae Sacrificio ex cupro bene deaurato pro ecclesiis pauperibus, quandoquidem sententiae auctorum iuxta rel.

De Albertis, de ss. utensilibus ea de re inter se non conveniunt.

R. Serventur Rubricae.

865

S. C. Rituum *23 Iulii 1878* – GOANA — 1. An usus in fere omnibus ecclesiis Archidioeceseos Goanae adhuc vigens conficiendi sacra linteamina, nempe amictus, albas, tobaleas altarium, nec non corporalia, purificatoria et pallas ex tela et gossipio composita, attentis circumstantiis hodiernis, tamquam corruptela et abusus reiiciendus sit, iuxta decretum generale Sacrae Rituum Congregationis diei 15 Maii 1819, non obstantibus Indultis olim concessis.

2. Et in casu affirmativo, an licitum sit praedictis linteaminibus uti ad celebrandam Missam, cum conditione tamen intra biennium ea consumendi ad tramitem generalis decreti.

R. Ad 1. Affirmative — Ad 2. Negative quoad corporalia, purificatoria et pallas; Affirmative, sed ex gratia, quoad amictus, albas, ac tobaleas altarium.

ART. IV. De Missae applicatione

866

S. C. Concilii *21 Iunii 1625* — 1. Cum saepe contingat in quibusdam ecclesiis tam magnum Missarum celebrandarum numerum ex variis defunctorum relictis, aut piorum eleemosynis impositum esse, ut illis pro singulis diebus praescriptis nequeat satisfieri, et tamen nova onera Missarum in dies suscipiantur, indeque fiat ut depereant piae testantium voluntates, obstricta benefactoribus fides violetur, defunctorum animae suffragiis priventur, ecclesiis debitus subtrahatur cultus, ac christifideles, gravi scandalo affecti, plerumque a similibus charitatis operibus retrahantur; cumque his malis maximum inter caetera fomentum praebeat, aut quod ii qui Missas supra vires celebrandas suscipiunt, sperent illas brevi ad pauciorem numerum a Superioribus reductum iri, aut quod ecclesiis, sorte pecuniarum absumpta, plerumque nuda remaneant onera Missarum absque ullo emolumento, aut quod eleemosyna pro illis celebrandis sit adeo tenuis, ut non facile inveniantur, qui velint huic se muneri subiicere, et reditus ecclesiae aut monasterii adeo exigui, ut sacerdos, pro necessaria sua sustentatione, novis se oneribus obstringere compellatur; S. C. Cardinalium Concilii Tridentini interpretum, animadvertens facturam se rem Deo gratissimam, charitatique ac iustitiae maxime consentaneam, si pro viribus satagat hunc deterrimum abusum e christiana republica convellere atque eradicare, SS. D. N. Urbani divina providentia Papae VIII auctoritate sibi specialiter attributa, infrascripta decreta edidit.

2. Ac primo districte prohibet atque interdicit ne Episcopi in dioecesana Synodo, aut Generales in Capitulis generalibus, vel alias, quoquo modo reducant onera ulla Missarum celebrandarum, aut post idem Concilium imposita aut in limine fundationis, sed pro his omnibus reducendis aut moderandis vel commutandis ad Apostolicam Sedem recurratur, quae, re diligenter perspecta, id statuet quod magis in Domino expedire arbitrabitur; alioquin, reductiones, moderationes et commutationes huiusmodi, si quas contra huius prohibitionis formam fieri contigerit, omnino nullas atque inanes decernit.

3. Deinde ubi, pro pluribus Missis eiusdem qualitatis celebrandis, stipendia quantumcumque incongrua et exigua, sive ab una, sive a pluribus personis, collata fuerunt aut conferentur in futurum Sacerdotibus, Ecclesiis, Capitulis, Hospitalibus, Societatibus, Monasteriis, Conventibus, Congregationibus, Domibus, ac Locis piis quibuscumque, tam saecularibus quam Regularibus, S. C., sub obtestatione divini iudicii mandat ac praecipit, ut absolute tot Missae celebrentur quot ad rationem attributae eleemosynae praescriptae fuerint, ita ut alioquin ii, ad quos pertinet, suae obligationi non satisfaciant, quinimo graviter peccent et ad restitutionem teneantur.

4. Id vero ut deinceps observetur exactius, S. C. eadem auctoritate, revocat privilegia et Indulta omnia quibusvis personis, Ecclesiis ac Locis piis, tam saecularibus quam Regularibus cuiuscumque Ordinis, Congregationis et Instituti, quamcumque ob causam concessa, quibus indulgetur ut certarum Missarum vel Anniversariorum celebratione, aut aliquibus Collectis seu Orationibus, plurium Missarum oneribus in futurum suscipiendis satisfiat.

5. Ac similiter, omne damnabile lucrum ab Ecclesia removere volens, prohibet sacerdoti qui Missam suscepit celebrandam cum certa eleemosyna, ne eamdem Missam alteri, parte eiusdem eleemosynae sibi retenta, celebrandam committat.

6. Praeterea, ne in ecclesiis in quibus onera Missarum in perpetuum imposita sunt, sacerdotes in eis, ut par est, adimplendis eo tepidiores ac segniores reddantur, quod onera huiusmodi cum nulla aut parva sint utilitate coniuncta, statuit atque decernit, ut pecunia ac bona mobilia Ecclesiis, Capitulis, Collegiis, Hospitalibus, Societatibus, Congregationibus, Monasteriis, Conventibus ac Locis omnibus, tam saecularibus quam Regularibus, atque illorum personis in futurum simpliciter acquirenda cum onere perpetuo Missarum celebrandarum, ab iis, ad quos pertinet, sub poena interdicti ab ingressu

ecclesiae ipso facto incurrenda, a die realis acquisitionis statim deponi debeant penes aedem sacram vel personam fide et facultatibus idoneam ad effectum illa seu illorum pretium quam primum investiendi in bonis immobilibus fructiferis, cum expressa et individua mentione oneris quod illis annexum repetitur.

7. Ac si eadem bona immobilia auctoritate Apostolica deinceps alienari contigerit, eorumdem pretium, sub eadem poena ut supra, deponi, atque in aliis bonis stabilibus itidem fructiferis, cum eiusdem oneris repetitione atque annexione, converti debeat.

8. Ad haec S. C. quibusvis Capitulis, Collegiis, Societatibus et Congregationibus, necnon omnibus et singulis ecclesiarum ac piorum Locorum, tam saecularium quam Regularium, Superioribus, vel aliis ad quos pertinet, districte prohibet ne in posterum onera perpetua suscipiant Missarum celebrandarum, saeculares quidem sine Episcopi vel eius generalis Vicarii, Regulares vero sine Generalis vel Provincialis consensu et licentia in scriptis et gratis concedenda; alioquin saecularis, qui huius prohibitionis transgressor extiterit, ab ingressu ecclesiae interdictus sit eo ipso; Regularis vero poenam privationis omnium officiorum quae tunc obtinebit, ac perpetuae inhabilitatis ad alia de caetero obtinenda, vocisque activae ac passivae absque alia declaratione incurrat.

9. Eleemosynas vero manuales et quotidianas pro Missis celebrandis ita demum iidem accipere possint, si oneribus ante impositis ita satisfecerint, ut nova quoque onera suscipere valeant; alioquin omnino abstineant ab huiusmodi eleemosynis, etiam sponte oblatis, in futurum recipiendis, et capsulas auferant ab ecclesiis cum inscriptione illa: *eleemosyna pro Missis*, vel alia simili, sub iisdem poenis ipso facto incurrendis, ne fideles hac ratione frustrentur.

10. Episcopus vero seu eius Vicarius, aut Generalis vel Provincialis, ubi de licentia pro perpetuis oneribus fuerint requisiti, in singulis casibus diligenter inquirant de singulis Missarum celebrandarum obligationibus cuique Ecclesiae aut Loco pio incumbentibus; nec antea assensum huiusmodi aut licentiam praebeant, quam eis legitime constiterit, illius sacerdotes, tam novo oneri suscipiendo quam antiquis iam susceptis, satisfacere posse, praecipuamque rationem habeant, ut reditus, qui Ecclesiis et Locis piis relinquuntur, omnino respondeant oneribus adiunctis, secundum morem cuiusque civitatis vel provinciae, intelligantque, si in re tanti momenti desides aut negligentes fuerint, in novissimo die huius praetermissi muneris rationem esse reddituros . . .

866

S. C. de Prop. F. - C. G. *12 Sept. 1645.*
Collectanea S. C. de Prop. Fide.

Miss. Sin. — Si in illo Regno (Sinarum) licebit christianis orare et Sacrificium facere Dño Deo nostro pro suis defunctis qui in sua infidelitate ab hac vita discedunt?

R. Si vere in infidelitate decedunt, omnino non licere.

867

S. C. Concilii *23 Nov. 1697* — Excitatis super praemissorum decretorum *(V. n. 866)* intelligentia seu interpretatione infrascriptis dubiis, prodierunt a memorata Congregatione, simili auctoritate illi a praefato Urbano PP. VIII specialiter attributa, responsiones seu declarationes inferius apponendae.

1. Super primo S. C. decreto de celebratione Missarum, quo prohibetur ne Episcopi in dioecesana Synodo aut Generales in Capitulis generalibus, vel alias quoquomodo, reducant onera ulla Missarum celebrandarum, aut post idem Concilium imposita aut in limine fundationis, quaeritur: quid, si legatum sit ita tenue, ut non sit qui velit onus illi iniunctum subire, et, si recurrendum sit ad Sedem Apostolicam pro moderatione oneris, totum aut fere totum insumendum sit pro expensis ad id necessariis? Et quid, si permittatur Episcopo in fundatione ut possit huiusmodi onera moderari?

2. Super secundo eiusdem Cong. decreto, quo cavetur ut celebrentur tot Missae quot ad rationem tributae eleemosynae praescriptae fuerint, quaeritur: an verba illa: *praescriptae fuerint,* intelligenda sint de praescriptione facta ab offerente vel ab Ordinario?

3. An, cum Ordinarius praescripserit eleemosynam congruam, iuxta qualitatem loci, personarum ac temporum, sacerdotes accipientes stipendium minus congruo, teneantur Missas illis ab offerente praescriptas celebrare?

4. An sacerdotes, qui tenentur Missas celebrare ratione beneficii seu cappellae, legati aut salarii, possint etiam manualem eleemosynam pro Missis votivis aut defunctorum recipere, et unico Missae Sacrificio utrique oneri satisfacere?

5. Posito quod testator relinquat ut celebrentur pro eius anima centum Missae, absque ulla praescriptione eleemosynae, quaeritur: an liberum sit haeredibus eleemosynam sibi benevisam praescribere, an vero eadem eleemosyna praescribenda sit ab Ordinario?

6. Super tertio Congregationis decreto, in quo eadem Congregatio revocat privilegia, quibus indulgetur ut certarum Missarum vel Anniversariorum celebratione, aut aliquibus collectis seu orationibus, plurium Missarum oneribus in futurum suscipiendis satisfiat, quaeritur: an verba *in futurum suscipiendis,* intelligenda sint de oneribus suscipiendis post privilegium?

7. Super quarto eiusdem Congregationis decreto, quo prohibetur sacerdoti qui suscepit Missam celebrandam cum certa eleemosyna ne eamdem Missam alteri, parte eiusdem eleemosynae sibi retenta, celebrandam committat, quaeritur: an permittendum sit administratoribus ecclesiarum, ut retineant aliquam eleemosynarum portionem, pro expensis manutentionis ecclesiae, altarium, inservientium, paramentorum, luminum, vini, hostiae, et similium?

8. An hoc decretum habeat locum in beneficiis quae conferentur in titulum, id est, an Rector beneficii, qui potest per alium celebrare, teneatur sacerdoti celebranti dare stipendium ad rationem reddituum beneficii?

9. An sacerdotes, quibus aliquando offertur eleemosyna maior solita pro celebratione Missae, debeant dare eamdem integram eleemosynam iis quibus Missas celebrandas committunt: an vero satis sit ut dent celebrantibus eleemosynam consuetam?

10. Super quinto eiusdem Congregationis decreto, quo inter caetera statuitur in haec verba: *Eleemosynas vero manuales et quotidianas pro Missis celebrandis ita demum iidem accipere possint, si oneribus antea impositis ita satisfecerint, ut nova quoque onera suscipere valeant; alioquin omnino abstineant ab huiusmodi eleemosynis, etiam sponte oblatis, in futurum recipiendis, et capsulas auferant,* etc., quaeritur: an hoc decretum prohibeat absolute quominus accipiant novas eleemosynas ii qui acceptis non satisfecerunt, et quid, si congruo tempore possint omnibus satisfacere?

11. Quid, si offerens eleemosynas, audito impedimento, consentiat ut sacerdos Missam celebret cum primum poterit?

12. An poena interdicti et aliae appositae in eodem decreto, afficiant tam eos qui accipiunt eleemosynas contra formam ibi praescriptam, quam eos qui non auferunt capsulas ab ecclesiis, ut ibidem praecipitur?

13. An in hoc decreto comprehendantur illae capsulae, quae apponi solent in ecclesiis in die Commemorationis omnium defunctorum et vulgo dicuntur: *Casse de' Morti.*

14. An administratores ecclesiae magnae devotionis et concursus possint eleemosynas pro Missis celebrandis accipere, si iisdem Missis nonnisi post longum tempus satisfacere valeant, ne alias cultus ecclesiae, et devotio ac concursus fidelium, ut aiunt, minuantur?

15. Quia prohibitio dicti decreti videtur aliquibus directa solis Capitulis, Collegiis, Societatibus, Congregationibus, necnon omnibus et singulis Ecclesiarum, piorum Locorum, tam saecularium quam Regularium, Superioribus, de quibus fit expressa mentio, non autem privatis sacerdotibus, qui tamen comprehendi videntur sub clausula generali: *et aliis ad quos pertinet;* supplicatur pro opportuna declaratione.

R. Ad 1. Etsi legatum sit adeo tenue, nihilominus pro reductione oneris, ut supra impositi, ab iis, ad quos pertinet, Sedem Apostolicam esse adeundam, quae absque ulla impensa id statuet quod magis in Domino e re esse iudicaverit; verumtamen, si in ipsa Beneficii erectione expresse cautum fuerit, ut liceat Episcopo iniunctum onus reducere, ac moderari legem hanc fundationis, quam decreta hac de re edita non sustulerunt, esse validam et observandam.

Ad 2. Esse intelligenda de praescriptione facta ab eo qui eleemosynam tribuit, non autem ab Ordinario; quod si tribuens eleemosynam numerum Missarum celebrandarum non praescripserit, tunc tot Missas celebrari debere quot praescripserit Ordinarius, secundum morem civitatis vel provinciae.

Ad 3. Teneri.

Ad 4. Sacerdotes, quibus diebus tenentur Missas celebrare ratione beneficii seu capellae, legati aut salarii, si eleemosynas pro aliis etiam Missis celebrandis susceperint, non posse eadem Missa utrique obligationi satisfacere.

Ad 5. Censuit (S. C.), ubi nullam certam eleemosynam testator reliquit, esse ab Episcopo praescribendam eleemosynam congruam, quae respondeat oneribus Missarum celebrandarum, secundum morem civitatis vel provinciae.

Ad 6. Ita esse intelligenda.

Ad 7. Permittendum non esse ut Ecclesiae ac pia Loca, seu illorum administratores, ex eleemosynis Missarum celebrandarum, ullam utcumque minimam portionem retineant, ratione expensarum quas subeunt in Missarum celebratione, nisi cum Ecclesiae et Loca pia alios non habent reditus, quos in usum earumdem expensarum erogare licite possint; et tunc quam portionem retinebunt, nullatenus debere excedere valorem expensarum, quae pro ipsomet tantum Missae Sacrificio necessario sunt subeundae; et nihilominus, eo etiam casu, curandum esse ut ex pecuniis quae supersunt, expensis ut supra deductis, absolute tot Missae celebrentur quot praescriptae fuerint ab offerentibus eleemosynas.

Ad 8. Non habere locum, sed satis esse ut rector beneficii, qui potest Missam per alium celebrare, tribuat sacerdoti celebranti eleemosynam congruam secundum morem civitatis vel provinciae, nisi in fundatione ipsius beneficii aliud cautum fuerit.

Ad. 9. Debere absolute integram eleemosynam tribuere sacerdoti celebranti, nec ullam illius partem sibi retinere posse.

Ad 10. Non prohibere absolute; ac propterea, etsi oneribus iam susceptis non satisfecerint, posse tamen nova etiam onera suscipere

Missarum celebrandarum, dummodo infra modicum tempus possint omnibus satisfacere.

Ad 11. Quamvis onera suscepta infra modicum tempus adimpleri nequeant, si tamen tribuens eleemosynam pro aliarum Missarum celebratione id sciat et consentiat ut illae tunc demum celebrentur, cum susceptis oneribus satisfactum fuerit: decretum non prohibere, quominus eo casu eleemosyna accipiatur pro iisdem Missis iuxta benefactoris consensum celebrandis.

Ad 12. Has poenas non habere locum, nisi in suscepturis onera perpetua Missarum celebrandarum sine licentia Episcopi vel eius Vicarii generalis, aut Generalis vel Provincialis.

Ad 13. Comprehendi.

Ad 14. Non posse, nisi de consensu eorum qui eleemosynas tribuunt, ut supra in responsione ad undecimum.

Ad 15. Comprehendi etiam privatos sacerdotes.

868

Litt. Encycl. Bened. PP. XIV. *30 Iunii 1741* (AD OMNES EPISCOPOS) — Quanta cura adhibenda sit ut sacrosanctum Missae Sacrificium non solum omni religionis cultu ac veneratione celebretur, verum etiam ut a tanti Sacrificii dignitate cuiusvis generis mercedum conditiones, pacta, et importunae atque illiberales eleemosynarum exactiones potius quam postulationes, aliaque huiusmodi quae a simoniaca labe, vel certe a turpi quaestu non longe absunt, e medio tollantur, nemo est ex catholicae fidei cultoribus qui ignoret.

Verum eousque tandem progressa est, sicut non sine ingenti cordis nostri moerore undique accepimus, nonnullorum, sive ecclesiasticorum sive laicorum avaritia, quae est idolorum servitus, ut eleemosynas quidem seu stipendia propter Missarum celebrationem, iuxta locorum consuetudines, vel dioecesanarum synodorum sanctiones, in subsidium alimentorum uniuscuiusque sacerdotis dumtaxat, pro regionum opportunitatibus descripta, colligant; Missas vero celebrari curent alibi, ubi eleemosynae seu stipendia, vel consuetudine vel synodali lege, pro singulis Missis attributa sunt minoris pretii quam illic, ubi accipiuntur, darentur.

Id quam absonum sit atque alienum ab ipsa, sive expressa sive tacita, pia offerentium voluntate, omnes plane intelligunt. Nec aliter existimandum est; in illa enim potius Missas esse celebrandas quisque vult, ad quam, religionis et pietatis stimulis ductus, eleemosynas confert, aut in qua quispiam fortasse tumulatus est, quam in alia ecclesia sibi prorsus ignota. Quod sane veluti mercaturis faciendis a turpis lucri cupiditate inductum, non solum ab avaritiae suspicione et vitio, verum etiam a furti crimine, unde restitutioni subiacet, haud immune, in causa est ut bonorum quamplurimi, ad quorum notitiam mercatura huiusmodi venit, graviter offensi, ab eleemosynis ad celebrandas Missas amplius offerendis sese abstineant.

Execrabilem huiusmodi abusum alicubi sensim irrepentem detestantes Romani Pontifices Praedecessores Nostri, de consilio tum Congregationis S. R. E. Cardinalium Universalis Inquisitionis contra haereticam pravitatem, tum Congregationis Cardinalium Concilii Tridentini interpretum, decretum voluerunt, nimirum a quolibet sacerdote, stipendio seu eleemosyna maioris pretii a quocumque accepta, non posse alteri sacerdoti Missam huiusmodi celebraturo stipendium seu eleemosynam minoris pretii erogari, etsi eidem sacerdoti Missam celebranti et consentienti se maioris pretii eleemosynam accepisse indicasset.

Eapropter Vos, Ven. Fratres, in apostolici ministerii et sollicitudinis Nostrae partem adscitos, rogamus et maximopere in Domino hortamur, ut custodientes vigilias super gregibus vestris, enitamini ne ea pestis amplius pervagetur, sed ut penitus extinguatur. Ab avaritia enim, tamquam a radice mala omnia germinant, quam quidam appetentes erraverunt a Fide, inseruerunt se doloribus multis. Avaritia quidem nulla potior contagio, quae conceptam apud omnes sacerdotalis dignitatis perfectionisque opinionem magis inficiat evellatque. Avaritia opibus Deum posthabere, ac servire mammonae docens, efficit ut avari haereditatem non habeant in Regno Christi et Dei. Quod si haec in laicis hominibus minime toleranda, atque adeo legibus coercenda, quid ecclesiasticis viris qui terrenis rebus nuntium miserunt, qui in sortem Domini vocati, qui Deo mancipati sunt? Quid quod non per mundana lucra sed per altaris ministerium tam sordide, et cum sanctissimarum legum contemptu, et cum sacerdotalis characteris dedecore, in avaritiam praecipiti animo rapiuntur? Contendite igitur, Ven. Fratres, quibus Christi ovium cura demandata est, non solum ut, verbo et exemplo praeeuntes, Christi sitis bonus odor in omni loco, ut populi vestigia vestra sequantur; verum etiam ut ecclesiasticos viros primum, deinde laicos viros ab infectis vitiorum pascuis avertentes, per viam mandatorum Dei ad caeleste ovile currere doceatis.

Quoniam autem ita comparatum est ut praesentis poenae metu salutaribus monitis facilius obtemperetur; per edictum in vestris dioecesibus proponendum affigendumque, universis notum facite, quemcumque qui eleemosynas seu stipendia maioris pretii pro Missis celebrandis, quemadmodum locorum consuetudines, vel synodalia statuta exigunt, colligens, Missas, retenta sibi parte earumdem elemosynarum seu

stipendiorum acceptorum, sive ibidem, sive alibi ubi pro Missis celebrandis minora stipendia seu eleemosynae tribuuntur, celebrari fecerit, laicum quidem seu saecularem, praeter alias arbitrio vestro irrogandas poenas, excommunicationis poenam, clericum vero, sive quemcumque sacerdotem, poenam suspensionis ipso facto incurrere; a quibus nullus per alium quam per Nos ipsos, seu Romanum Pontificem pro tempore existentem, nisi in mortis articulo constitutus, absolvi possit. Fore autem in Domino confidimus ut unusquisque memor conditionis suae, posthac bene consultum velit animae suae, nec tam salutares leges censurasque ecclesiasticas parvipendat *etc.*

869

S. Poenitentiaria Ap. *6 April. 1742* — Missionarii, et Pastores catholici in Hollandia, aliisque regionibus haereticorum, et infidelium ditioni subiectis, cum osculo pedum Sanctitati Vestrae humiliter exponunt ad eorum notitiam devenisse Breve exemplare Sanctitatis Vestrae apud S. Mariam Maiorem editum die 30 mensis Iunii 1741 incipiens « *Quanta cura adhibenda est* » in quo clericis et sacerdotibus quibuscumque recipientibus eleemosynas, seu stipendia pro Missis celebrandis districte prohibetur, ne, retenta sibi partem earumdem eleemosynarum, sive stipendiorum, aliis sacerdotibus committere possint celebrationem earumdum Missarum cum minori eleemosyna seu stipendio, adiuncta poena suspensionis reservatae Sedi Apostolicae ipso facto incurrenda, prout latius in eodem Brevi exemplari continetur. Quoniam vero, Pater Sancte, in illis regionibus sub haereticorum, vel infidelium iugo nulla adsunt Beneficia ecclesiastica, seu certi redditus ad vitae substentationem, Pastoribus et missionariis catholicis a piis fidelibus dari solent pinguia Missarum stipendia et eleemosynae pro earumdem Missarum celebratione, ut ex ipsis stipendiis, et eleemosynis sustentationem recipiant in defectum, ut supra, Beneficiorum, sive certorum reddituum ecclesiasticorum. Quandoque vero eadem stipendia, et eleemosynae dantur ratione quidem particularis affectionis, vel gratitudinis erga illos missionarios, et Pastores, sed non sine respectu ad supradictam sustentationem; multoties etiam, praecipue in exequiis, anniversariis, et maioribus festis, supradicta stipendia, et eleemosynae Missarum dantur per modum unius honorarii, quod occasione Sacramentorum Poenitentiae, et Sacrae Communionis ex pia devotione fideles conferre solent. Quae cum ita sint, Pastores, et missionarii nullum habuerunt scrupulum retinendi sibi ipsis partem stipendiorum et eleemosynarum, et demandare aliis sacerdotibus indigentibus, qui sub nomine *Sacellani,* sive *Coadiutores* assistunt, et vicem eorumdem missionariorum, et Pastorum gerunt, quando sunt absentes, vel morbo impediti, aliisque in similibus necessitatibus; quod si missionarii, et Pastores tenerentur totam deinceps tradere eleemosynam receptam pro celebratione Missarum sacerdoti substituto qui Sacrificium offert, vel ipsi missionarii, et Pastores congrua substentatione privarentur, vel si partem et portionem dicti stipendii, sive eleemosynae dare nequirent sacerdoti celebranti praecipue pro Sacellanis, et Coadiutoribus ut supra necessariis, huiusmodi subsidium deficeret in illis regionibus, in quibus redditus certi, ac Beneficia pro Ministrorum Ecclesiae sustentatione deficiunt.

His igitur, aliisque particularibus circumstantiis sedulo perspectis, licet devotissimi S. V. oratores pro certo habeant, quod in Brevi exemplari supra commemorato pro celebratione Missarum nullatenus comprehendantur, quominus tuto servare possint morem, et praxim usque adhuc observatam, nempe in dictis casibus retinendi sibi partem, sive portionem stipendii accepti pro celebratione Missarum, et cum minori eleemosyna aliis sacerdotibus Missas celebrandas committere, nihilominus veluti obedientissimi Catholicae Ecclesiae filii, et metu suspensionis ipso facto incurrendae perculsi, demississime supplicant Sanctitati Vestrae pro opportuna declaratione.

R. SSmus D. N. Benedictus d. p. Papa XIV. vivae vocis oraculo benigne declaravit in prohibitione contenta in superius enunciato Brevi non comprehendi praedictos casus: et insuper mandavit hanc suae mentis declarationem praedictis Oratoribus, aliisque, quibus opus fuerit, per Officium S. Poenitentiariae esse significandum....

870

S. C. de Prop. Fide - C. G. *18 Aprilis 1757* — Sono soliti gli scismatici (nell' Albania) di chiamare i sacerdoti latini nell' esequie de' loro morti a far celebrar Messa per l' anima loro. I nostri c' intervengono, ricevono limosina per la Messa, ma l' applicanò per gli antenati degli scismatici, stati una volta cattolici quando erano uniti colla chiesa Romana. Se non c' intervenissero, non ricevessero limosina, e non mostrassero applicarla secondo le loro intenzioni, farebbero confusione al popolo e danno contro i nostri. Si domanda se sia lecita e senza peccato tal pratica in tali circostanze.

R. Non licere.

871

S. C. de Prop. Fide. - Ex Aud. SSmi *27 Iunii 1773* — SSmus .... infrascripto S. C. de Prop. F. Secretario referente in nonnullis

Indiarum orientalium Missionibus laudabilem vigere consuetudinem, ut in obitu Episcoporum, Vicariorum Apostolicorum, Missionum Praefectorum, vel simplicium missionariorum tam cleri saecularis quam regularis, una vel plures Missae pro eorum expiatione a singulis missionariis celebrentur: declaravit Missas huiusmodi, vel alias quae in suffragium illorum, qui in Imperiis Sinarum, Magni Mogoris, et Persidis, necnon in Regnis Tunkini, Cocincinae, Siami, Ciampae, Cambodiae, Thibet, Avae, Pegu, et in Oris Malabaricis, sacris missionibus, dum viverent, operam dederunt, et in actuali missionum exercitio decedunt, a quocumque sacerdote, quocumque titulo, loco aut tempore celebrabuntur, esse et fore privilegiatas.

872

Decr. S. C. de Prop. Fide *13 Aug. 1774* — Quum in nonnullis Missionum locis abusus irrepserit, ut sacerdotes, quibus ab Apostolica Sede indultum altaris privilegiati personalis concessum est, vel ii qui in altari alias privilegiato sacrum faciunt, praeter consuetam Missae eleemosynam aliquid audeant a christifidelibus exigere, ea de caussa, quod Missae in altaribus alterutro modo privilegiatis celebratae, magis prosunt illis, quorum favore applicantur: Eminentissimi Patres ad relationem R. P. D. Stephani Borgia Secretarii decreverunt, mandandum esse praefatorum locorum Ordinariis, sive Superioribus, ut ecclesiasticis utriusque cleri sibi respective subiectis denuncient, nulli prorsus licere intuitu privilegii sive localis, sive personalis pro Missae eleemosyna plus recipere, quam taxa synodalis, vel consuetudo regionum firmaverit, alias ad restitutionem teneri; quinimo privilegium, si personale sit, in perpetuum amittere, nec gaudere locali, quatenus ad altare privilegiatum sacrum faciant, ut declaratum est per Sacram Congregationem super Indulgentiis, sacrisque Reliquiis praepositam.

873

S. C. de Prop. Fide - C. G. *19 Aug. 1776* Non licere celebrationem Missae pro turcis et schismaticis.

874

S. C. S. Officii *14 Maii 1779* — Turcae Chocini in Moldavia incolae, occasione rerum suarum deperditarum aut furto ablatarum, ad Fratres Minores Conventuales proxime distantes oblationes quasdam mittunt, urgentes per suum missum quatenus ope divi Antonii Patavini, quem turcae Camenecii vivere opinantur, res amissas rehabere valeant. Tria ergo dubia quaerenda proponuntur: — 1. An Fratres Minores a turcis oblationes recipere valeant? — 2. An pro turcis possint Missae celebrari? — 3. An oblationes illas possint accipere, titulo eleemosynae, pro Missa celebranda ad altare S. Antonii secundum offerentis exigentiam seu intentionem?

R. SSmus decrevit respondendum ad omnia dubia: — Iuxta propositas facti circumstantias non licere, idque significandum esse per Istructionem.

Instructio

Patres Minores Conventuales Camenecii in Moldavia prope turcicum dominium commorantes, propposituri dubia quaedam S. Congñi romanae Tridentini Concilii interpreti, apposite primum et prudenter exposuerunt factum, et facti circumstantias, unde dubia ipsa suboriuntur, ut inde facilius intelligatur legitimus dubiorum sensus, et certior atque aptior dari posset responsio dubiis ipsis eorumque circumstantiis accommodata. In hunc itaque modum praefati sunt:

Turcae Chocimii in Moldavia incolae occasione rerum suarum furto ablatarum aut perditarum, ad Fratres Minores Conventuales Conventus Camenecensis proxime distantis oblationes quandoque emittunt, urgentes per suum missum, quatenus ope D. Antonii de Padua, quem turcae Camenecii vivere opinantur, res amissas rehabere valeant. « Hinc triplex oritur quaestio » (subdebant dicti Patres): oritur videlicet quaestio ex facto et circumstantiis descriptis; atque adeo S. Congregatio censuit responsum dandum esse ad proposita dubia non in abstracto, ut dici solet, et seiunctum ab iisdem circumstantiis; sed in concreto, et relate ad propositas facti eiusdem circumstantias. Triplex autem illa inde oriens quaestio, seu tria dubia a Patribus subinde proposita haec fuerunt: I. *An Fratres Minores a Turcis oblationes licite accipere possint?* — II. *An oblationes illas possint accipere titulo eleemosynae pro Missa celebranda ad altare D. Antonii, secundum offerentis exigentiam, sive intentionem?* — III. *An pro turcis possint Fratres Minores Missas celebrare?*

Maturo igitur, ut semper solet, praemisso examine, S. Congregatio censuit nihil eorum quae in dubiis proponuntur, iuxta propositas facti circumstantias, licere. Confidit porro, certoque sibi persuadet S. Congregatio, futurum ut dicti Patres recurrentes exacte in praxi sese conforment tali iudicio, quod ipsimet pro debita erga S. Apostolicam Sedem reverentia implorarunt ad sedandas propriae conscientiae anxietates. Credere enim par est ipsos, utpote viros Religiosos in vinea Domini pro animarum salute allaborantes probe intelligere, decere quam maxime, et omnino etiam debere iuxta monitum Apostoli abstinere ab omni specie mali: quae

mali non species modo, sed res ipsa manifesta est in descriptis circumstantiis facti de quo agitur. In oculos enim statim incurrit putida, imo vero etiam ridenda superstitio turcarum, qua opus implorant S. Antonii Patavini opinantes eum adhuc Camenecii vitam ducere; qua oblationes mittunt ad finem dumtaxat temporalem obtinendum; qua demum vel ipso sacrosancto Missae sacrificio, quo nihil in Ecclesia Christi augustius, abuti solent iuxta propriam exigentiam et intentionem sane non rectam et intrinsecus superstitiosam. Omnino igitur cavebunt Patres praedicti ne oblationes a turcis recipientes, aut pro ipsis Missas offerentes, participes fiant superstitionis eorumdem, et cum conscientia usque modo turcicae superstitionis conscientiam propriam polluant, ut in simili proposito praecipit Apostolus, et fidelibus qui haec noverint scandalo sint et offensioni, ipsisque turcis occasionem praebeant persistendi in suis erroribus et superstitionibus.

875

Ex Decr. S. C. de Prop. Fide *13 April. 1807* (PRO CHALDAEIS) — Singuli sacerdotes Sacrificium Missae licite valeant celebrare iuxta mentem eorum, qui voluntarias oblationes exhibent. Quod si secundae, et ulteriores oblationes pro eiusdem Sacrificii applicatione superadduntur, sacerdos, qui eas receperit, semper teneatur monere fideles posteriore loco offerentes de aliis oblationibus ad eundem finem acceptis, et nisi iidem offerentes unica Missae celebratione se voti compotes fore declarent, sciat se unico Sacrificio plurium voluntati minime satisfacturum. Eorum autem mentem, qui pro Sacrificio obtulerunt, minime adimpleri a sacerdotibus per solam adiectionem particularum, et commemorationem, quae in panis praeparatione ante Missae Sacrificium fieri solent; cum omnino necessaria sit integra concelebratio, nisi de eorumdem offerentium voluntate aliter fiat; quemadmodum declaravit Benedictus XIV in Constitutione, quae incipit *Demandatam,* edita die 24 Decembris 1743 § 10.

876

Ex Litt. S. C. de Prop. Fide *25 Februarii 1837* (AD PRAEF. MISS. EPIRI) — Non dee tollerarsi l'abuso di alcuni missionarî i quali, com' Ella narra, celebrano i sacrosanti misteri non solo secondo l' intenzione dei maomettani dai quali ricevono dell' elemosine, ma ancora nel tempo che le donne ottomane dimorano sotto l' altare (1). Che però Ella si darà tutto l' impegno di eliminare tale abuso ed ogni altra profanazione del luogo santo. Non si proibisce per altro con questo che i missionarii ricevano ancora dai turchi delle elemosine, se loro si offrono per qualsiasi oggetto del divin culto; s' intende però sempre ch' essi non per altro debbono porgere incessanti preghiere al Signore se non per la loro conversione alla vera fede, lo che non deve lasciarsi di fare ancor quando non si riceve alcuna elemosina.

877

S. C. S. Officii *19 April. 1837.* — Utrum possit aut debeat celebrari Missa ac percipi eleemosyna pro graeco schismatico, qui enixe oret atque instet ut Missa applicetur pro ipso sive in ecclesia adstante, sive extra ecclesiam manente?

R. Iuxta exposita non licere, nisi constet expresse eleemosynam a schismatico praeberi ad impetrandam conversionem ad veram fidem.

878

Ex Litt. S. C. de Prop. Fide *16 Ianuar. 1840* (AD SUPERIOREM SEMIN. PARIS. MISS. AD EXT.) — Quoad laudabilem Seminarii istius consuetudinem pro defunctis Operariis Evangelicis ac Praesulibus Missionum exorandi ac Sacra plura peragendi, etiamsi de iis nunc agatur qui pro catholica fide invicta fortitudine certantes persecutorum gladio interierunt, illorum tamen opinioni assentiendum, qui suffragia de more pro iis fieri volunt, donec ab Apostolica Sede in sanctorum Martyrum album relati et ad altarium honores evecti fuerint.

879

S. C. Indulg. 2 *April. 1840* — Utrum sacerdos satisfaciat obligationi celebrandi Missam pro defuncto, servando ritum feriae vel cuiuscumque Sancti etiamsi non sit semiduplex aut duplex.

R. Affirmative.

880

S. C. de Prop. Fide – C. P. PRO SIN. *6 Aug. 1840.* VIC. AP. TUNK. OCCID. — In Tunkino sive Orientali sive Occidentali adest, inter missionarios et sacerdotes indigenas utriusque Vicariatus, conventio qua, adveniente

---

(1) Ita scripserat Praefectus referens de ecclesia S. Antonii loci vulgo *Capo Redoni* in Archidiocesi Dyrrachiensi: « In questa chiesa si solennizza il 13 » Giugno, alla quale solennità compariscono gli otto» mani quasi per metà, dove portano di più che cri» stiani la limosina all' altare, e danno le Messe da » celebrare alla loro intenzione; anzi le loro donne, » quando si ammalano, vengono alla chiesa in quel » giorno ed in altri giorni feriali, e si mettono sotto » nell' antipendio dell' altare, e si celebra sopra le me» desime. »

morte alicuius ex illis, omnes alii sacerdotes utriusque Vicariatus tres Missas pro illius anima celebrare debent. Talis conventio pariter extat inter omnes missionarios Seminarii Missionum ad Exteros, ubique terrarum degant. Porro, occasione harum, exortum est dubium inter missionarios: an, scilicet, praedictae tres Missae debeant celebrari pro illorum anima, quos persecutores in odium fidei trucidaverunt; vel, si non praecise pro illorum anima, saltem debeant celebrari pro solutione debiti circa has Missas erga eos dum viverent contracti, relinquendo divinae voluntati ut quibuslibet necessitatibus vel animabus voluerit, illarum Missarum fructus applicet? Et in casu quo praedictae Missae sint dicendae, an sint Missae dicendae de *Requiem,* vel de die?

R. Licet Innocentius III (in cap. *Martha, De celebr. Missar.*) dicat: *Iniuriam facit martyri qui orat pro martyre,* id tamen ex Benedicto XIV (*De Serv. Dei Beat.*, lib. 2, cap. 2, n. 13 et 14, et lib. 3. cap. 15. n. 8) intelligendum est de *Martyre vindicato,* seu postquam de ipsius pretiosa morte Summi Pontificis iudicium accesserit. Ante iudicium igitur, vel certe ante Apostolicam inquisitionem super martyrio, possunt celebrari suffragia seu Missae iuxta consuetudinem vel conventionem de qua supra, et ad libitum de die vel de *Requiem.*

881

Ex Litt. S. C. de Prop. Fide *16 Augusti 1841* (Vic. Ap. Tunk. Occid.) — ... Ad ea porro quae magis adnotanda visa sunt in memorata Relatione ut progrediamur, EE. PP. adductis ab A. T. rationibus permoti, indulserunt, ut, non obstante Synodi Sutchuensis canone, in Vicariatu isto servari possit vigens ex antiquo regula, quae pro unius Missae stipendio sexcentum sapecas constituit.

882

S. C. S. Officii *1 Sept. 1841* — Sacerdotem non teneri Missam applicare pro sponsis nisi ab iisdem eleemosynam accipiat.

883

Ex Litt. S. C. de Prop. Fide *8 Iunii 1844* (ad Vic. Capitular. Dyrrachien.) Quanto al dire la Messa bassa in luogo della cantata quando chi dà l' elemosina intende voler la cantata, è ben chiaro che con dir la Messa bassa non si adempie all' intenzione dell' oblatore, e che quindi non è lecito prendere l' elemosina con quella condizione cui non s' intende di adempiere. Potrà per altro V. S. o chiunque altro de' sacerdoti cantare la Messa coll' assistenza di un solo chierico, come suol farsi anche qui, verificandosi così che la Messa è cantata.

884

Ex Litt. S. C. de Prop. Fide *29 Augusti 1844* (ad Vic. Capitular. Dyrrachien.) — Intorno alla pratica adottatasi per l' addietro d' impiegare l' elemosine di Messe offerte dai turchi per apprestare ai medesimi una refezione, egli è chiaro non essere ciò lecito, dovendosi dal sacerdote sotto grave obligazione l' applicazione della Messa alla persona da cui riceve l'elemosina per acquistar questa un vero diritto al frutto del Sagrifizio secondo la misura della sua capacità.

885

S. C. de Prop. Fide pro Sin. *11 Martii 1848* — Se possa un missionario ricevere la limosina della Messa ed applicarla secondo la mente o intenzione di un oblatore gentile che abbia per iscopo di ottenere la guarigione da malattia o la liberazione dal carcere e dalla pena capitale che gli sovrasta.

R. Affirmative.

886

S. C. Concilii *20 Aug. 1860.* — Potestne sacerdos curare ut Missae manuales, quas a fidelibus undique celebrandas accipit, per alios celebrentur, retenta parte stipendii pro bono opere? Semper intelligitur sacerdotes substitutos certiores fieri de partis retentione et consensum libere dedisse. Orator arbitratur non licere, et casum comprehendi in prohibitione Const. Benedicti XIV *Quanta cura* (*V. n. 868*), aliorumque Pontificiorum Decretorum. Sed cum aliquibus aliis secus videatur ex eo quod de pio opere agatur, quaerit:

1. Utrum sacerdos, qui stipendio solito pinguius accepit, possit, in gratiam pii operis, alteri sacerdoti ordinarium stipendium dare (quo substitutus cum omnimoda libertate contentus est), retinendo partem taxa ordinaria maiorem? — 2. Utrum sacerdos possit sibi alium sacerdotem subsistuere, ea lege ut aliquam partem stipendii ordinarii in gratiam pii operis determinati remittat? — 3. Et quatenus negative in utroque casu, utrum sacerdos ita agens ad restitutionem teneatur? — 4. Utrum sacerdos petens huiusmodi donationem debeat prius illi totum stipendium tradere? — 5. Et quatenus affirmative, utrum sacerdos aliter agens ad restitutionem teneatur?

R. Consulat theologos, praesertim S. Alphonsum, tractatu 3. *De Sacramento Eucharistiae,* cap. 3; et Benedictum XIV, *de Syn. Dioeces.*, lib. 5, cap. 9, et eius Constit., *Quanta cura*, eorumque sententiis se conformet.

887

Litt. encycl. S. C. de Prop. Fide *15 Octobr. 1863.* — A Sacra Congregatione Chri-

stiano Nomini propagando non semel per sacrorum Antistites in locis Missionum degentes quaesitum est, an duplex stipendium percipere liceat sacerdotibus, qui duas in eadem die Missas celebrare iustis de causis permittuntur. Ut igitur in eiusmodi re omnis dubitationi locus a Missionibus auferatur, visum est expedire eam promulgare regulam, quam constanter tenuit Sacra Congregatio Eminentissimorum Patrum Concilii Tridentini Interpretum, videlicet ex praxi generali presbyteris non concedi eleemosynam recipere pro secunda Missa, etiamsi de illis agatur qui parochiali munere instructi ideo stipendium pro prima Missa nequeunt obtinere, quod eam *pro populo* applicare teneantur. Porro huiusmodi regula recentem obtinuit confirmationem a SSmo D. N. Pio PP. IX. in una *Cameracensi* die 25 Septembris 1858. Etsi vero Sacri Consilii mens ea sit, ut norma praedicta omnibus locorum Ordinariis innotescat, ac generatim servetur in praxi, quo videlicet a ministerio sacerdotali quodlibet periculum, aut species simoniae turpisve quaestus arceatur; cum tamen specialia sint in nonnullis Missionibus rerum ac personarum adiuncta, cumque difficultates non paucae oriri possent si regula de qua agitur nullam omnino exceptionem pateretur; SSmus D. N. Papa benigne decernere dignatus est, ut Ordinariis Missionum facultas impertiatur, quemadmodum per praesentes literas eisdem tribuitur, indulgendi ut, iusta et gravi causa intercedente, sacerdotes sibi subditi etiam pro secunda Missa in eadem die celebranda stipendium percipere possint ac valeant.

888

S. C. S. Officii *12 Iulii 1865* — Utrum liceat sacerdotibus Missam celebrare pro turcarum aliorumque infidelium intentione, et ab iis eleemosynam pro Missae applicatione accipere?

R. Affirmative, dummodo non adsit scandalum, ac nihil in Missa specialiter addatur, et, quoad intentionem, constet nihil mali, aut erroris aut superstitionis in infidelibus eleemosynas offerentibus subesse.

889

S. C. Concilii *25 Iulii 1874* — Archiep. M. In parochorum redditibus etiam Missarum fundationes, singularum parochiarum propriae, et publicae functiones occasione exequiarum vel benedictionis matrimoniorum peragendae numerantur, quibus pro Missis sive fundatis sive casualibus certa stipendia ordinario maiora parocho assignantur, quae stipendia partem integralem beneficii parochialis constituunt. Quaeritur utrum parochi impediti celebrationem harum Missarum alteri sacerdoti sic tradere debeant ut totum stipendium constitutum pro celebratione talium Missarum solvant, an potius sufficiat ordinarium vel aliquanto maius ab Archiepiscopo statuendum, ita ut quod supersit ab ipsis parochis, quibus Missae eaedem in partem reddituum assignatae sunt, tuta conscientia retineri possit.

R. Attento quod eleemosynae Missarum de quibus in precibus, pro parte locum teneant congruae parochialis, licitum esse parocho, si per se satisfacere non possit, Missas alteri sacerdoti committere, attributa eleemosyna ordinaria loci, sive pro Missis lectis sive cantatis.

890

Decr. S. C. Concilii *9 Sept. 1874* — Cum circa eleemosynas Missarum graves quaedam quaestiones S. Sedi propositae fuerint, eas SSmus D. N. D. Pius divina providentia Papa IX Emis ac Rmis DD. S. Rom. Ecclesiae Cardinalibus Concilio Tridentino interpretando ac vindicando praepositis expendendas ac resolvendas mandavit. Itaque iniuncto sibi muneri, ea qua par est diligentia et consilii maturitate, iidem Emi Patres satisfacere cupientes, infrascripta dubia desuper concinnari voluerunt.

I. An turpe mercimonium sapiat, ideoque improbanda, et poenis etiam ecclesiasticis, si opus fuerit, coercenda sit ab Episcopis eorum bibliopolarum vel mercatorum agendi ratio, qui adhibitis publicis invitamentis, et praemiis, vel alio quocumque modo Missarum eleemosynas colligunt, et sacerdotibus, quibus eas celebrandas committunt, non pecuniam sed libros aliasve merces rependunt?

II. An haec agendi ratio ideo cohonestari valeat, vel quia nulla facta imminutione, tot Missae a memoratis collectoribus celebrandae committantur, quot collectis eleemosynis respondeant, vel quia per eam pauperibus sacerdotibus, eleemosynis Missarum carentibus, subvenitur?

III. An huiusmodi eleemosynarum collectiones et erogationes tunc etiam improbandae et coercendae, ut supra, sint ab Episcopis, quando lucrum, quod ex mercium cum eleemosynis permutatione hauritur, non in proprium colligentium commodum, sed in piarum institutionum, et bonorum operum usum vel incrementum impenditur?

IV. An turpi mercimonio concurrant, ideoque improbandi atque etiam coercendi, ut supra, sint ii, qui acceptas a fidelibus vel locis piis eleemosynas Missarum tradunt bibliopolis, mercatoribus, aliisque earum collectoribus, sive recipiant, sive non recipiant quidquam ab iisdem praemii nomine?

V. An turpi mercimonio concurrant, ideoque improbandi et coercendi, ut supra, sint ii, qui a dictis bibliopolis et mercatoribus re-

cipiunt pro Missis celebrandis libros aliasve merces, harum pretio sive imminuto sive integro?

VI. An illicite agant ii, qui pro Missis celebratis recipiunt stipendii loco libros vel alias merces, seclusa quavis negotiationis, vel turpis lucri specie?

VII. An liceat Episcopis sine speciali S. Sedis venia ex eleemosynis Missarum, quas fideles celebrioribus Sanctuariis tradere solent, aliquid detrahere, ut eorum decori et ornamento consulatur, quando praesertim ea propriis redditibus careant?

VIII. An et quid agendum ab Episcopis, ne in iisdem Sanctuariis plures Missarum eleemosynae congerantur, quam quae ibi intra praescriptum seu breve tempus absolvi queant?

IX. An et quid agendum ab Episcopis, ut Missae, sive quae singulis sacerdotibus, sive quae ecclesiis et locis piis a fidelibus celebrandae committuntur, accurate et fideliter persolvantur?

Quibus dubiis non semel in propriis comitiis sedulo et accurate perpensis, tandem in Congregatione Generali habita in Palatio Apostolico Vaticano die 25 Iulii 1874, iidem Emi Patres in hunc modum respondendum censuerunt, videlicet:

Ad I. Affirmative.
Ad II. Negative.
Ad III. Affirmative.
Ad IV. Affirmative.
Ad V. Affirmative.
Ad VI. Negative.
Ad VII. Negative, nisi de consensu oblatorum.
Ad VIII. et IX. Standum Constitutionibus Apostolicis et Decretis alias datis (1).

Factaque die 31 Augusti 1874 de his omnibus SSmo Domino Nostro per.... Secretarium relatione, Sanctitas Sua resolutiones S. Congregationis Apostolica sua auctoritate adprobavit et confirmavit, atque ad Episcopos transmitti iussit, ut ipsi eas intra propriae iurisdictionis limites exequendas, perpetuoque et inviolabiliter servandas curent. Contrariis non obstantibus quibuscumque.

891

S. C. S. Officii *7 Aprilis 1875* — 1. An liceat Missam offerre pro illis qui in manifesta haeresi moriuntur, praesertim quando huiusmodi applicatio nota esset.

2. An liceat etiam in casu, quo huiusmodi applicatio Missae tantum sacerdoti, et illi qui dat eleemosynam nota esset.

R. Ad 1. et 2. Negative.

892

S. C. Concilii *24 April. 1875.* — 1. An illicite agant ii qui cum non sint bibliopolae nec mercatores, vel aliter Missarum celebrandarum quaesitores, verum ecclesiastici viri, quibus sponte a fidelibus Missarum celebrandarum eleemosynae traduntur, quique ad bonos libros vel diaria religiosa evulganda eas celebrandas offerunt sacerdotibus, ut inde ii accipiant, stipendii loco, libros vel ephemerides. — 2. An illicite agant huiusmodi sacerdotes, qui vel iis oblatas a supradictis ecclesiasticis Missas acceptant, vel ipsis eas petunt celebrandas, ut inde queant, pro Missis iam celebratis, earum stipendii loco, libros vel diaria acceptare vel petere, cum ipsi aliunde sciant, aut sibi persuadeant, aliter non obtenturos easdem Missas pro effectiva eleemosyna celebrandas.

R. Negative in omnibus ad utrumque.

893

Ex Litt. S. C. de Prop. Fide *30 Iulii 1877* (AD EP. ROFFEN.) — Die 27 Ianuarii S. C. Emorum S. R. E. Card. Concilii Trid. Interpretum, perpensis dubiis ab A. T. propositis circa consuetudinem, quam in ista dioecesi invaluisse scribebas, unicam Missam canendi in die Commemorationis omnium fidelium defunctorum pro tota pecunia quae a fidelibus eadem die offertur, quaeque aliquando plurium centenarum Missarum eleemosynas exaequat (2), rescribendum censuit: « Nihil innovetur; tantum » apponatur tabella in Ecclesia qua fideles do» ceantur quod illis ipsis eleemosynis una ca» nitur Missa in die Commemorationis omnium » fidelium defunctorum. »

894

S. C. Concilii *14 Sept. 1878.* — Episcopus *N.* exposuit ab anno 1842 institutam fuisse in sua dioecesi sacerdotum Congregationem S. Iosephi, Indulgentia a S. Sede ditatam, cuius sodales semel pro unoquoque sacerdote confratre defuncto, Missam celebrare debent. Sacerdotes quibus binare concessum est diebus dominicis et festis, secundam litarunt Missam pro defunctis confratribus, arbitrantes se id facere

(1) Vide Benedict. XIV Instit. Eccl. 56; De Syn. Dioec. lib. 5. cap. 8 et seq.; De Sacrif. Miss. lib. 3. cap. 21 et seq.

(2) Ita scripserat Ep. Roffen: « ...Invaluit consue» tudo ut pro unica Missa, quae in die Commemora» tionis omnium fidelium defunctorum cantatur, fideles » contribuant pecuniam. Summa autem pecuniae sic » collecta ordinarie tanta est ut plurium centenarum » Missarum eleemosynas facile exaequet. Inter eos qui » pecuniam hoc modo contribuunt, plurimi sunt de » quibus dubitari merito possit utrum eam hoc modo » collaturi forent si rite edocerentur animabus purga» torii, quas sic iuvare intendunt, melius provisum iri » si tot Missae pro iis, licet extra diem Commemora» tionis omnium fidelium defunctorum, celebrarentur, » quot iuxta taxam dioecesanam continentur stipendia

posse tuta conscientia. Attamen cum dubium exortum fuerit circa huiusmodi agendi modum, Ordinarius quaesivit: An Missa binationis offerri possit, ut in casu, pro defunctis confratribus.

R. Licere.

Art. V. **De Missis Votivis.**

895

S. C. de Prop. Fide - C. P. pro Sin. *5 Martii 1787* — Se debba approvarsi la Messa votiva *De Fidei Propagatione,* e se debba farsi inserire nel Messale, e trasmettere ai missionarî una stampa.

R. Supplicandum SSmo pro approbatione et ad libitum pro omnibus missionariis S. C. de Prop. Fide in quibuscumque Missionibus commorantibus. SSmus approbavit pro omnibus et singulis missionariis ubique gentium existentibus. *(V. nn. 899 et 902).*

896

S. C. de Prop. Fide - C. P. pro Sin. *16 Febr. 1795* — Se si debba impetrare l' indulto della Messa votiva della B. Vergine ai sacerdoti tunkinesi per la difficoltà di leggere, anche nelle Domeniche e ferie maggiori.

R. Pro gratia Missae votivae de Passione Domini in Dominica Palmarum et Fer. III et IV. maioris hebdomadae pro Missis tantum privatis.

897

S. C. SS. Rit. *12 Aprilis 1823* — Panormitana. — 1. Caecutientibus sacerdotibus Apostolica Sedes consuevit concedere indultum celebrandi Missam votivam B. M. V. et de *Requiem;* dubium oritur: An dictus sacerdos in semiduplicibus et feriis simplicibus teneatur sub gravi celebrare Missam de *Requiem,* vel possit ad arbitrium semper celebrare Missam B. M. V.

2. Tempore quo ad S. Sedem non patebat accessus, sacerdos caecus, ab Episcopo hanc facultatem a Summo Pontifice habente, indultum habuit celebrandi Missam votivam B. M. V. sed in decreto omissa fuit obligatio assistentiae alterius sacerdotis in peractione Sacri. Hinc nacta occasio dubitandi: I. An dictus sacerdos teneatur sub gravi recurrere ad S. C. Concilii, et interim se abstinere a celebratione Missae? — II. Et an teneatur sub gravi uti assistentia alterius sacerdotis, quamvis in decreto apposita non fuerit dicta obligatio?

3. An dictus sacerdos possit semper celebrare Missam votivam B. M. V. *a Pentecoste ad Adventum,* vel assignatam secundum tempus?

R. Ad 1. Negative ad primam partem, affirmative ad secundam.

Ad 2. Ad primum dubii quaesitum: quatenus indultum obtinuerit ab Episcopo Apostolica facultate munito, negative. — Ad secundum: Teneri in posterum sub gravi uti assistentia alterius sacerdotis, quamvis in decreto apposita non fuerit haec obligatio: quoad praeteritum consulat conscientiae suae.

Ad 3. Affirmative.

898

S. C. de Prop. Fide - Ex Aud. SSmi *27 Sept. 1835* — Cum R. P. D. Episcopus Isauropolitanus Vicarius Ap. Cocincinae, ob persecutionem profugus cum nonnullis ex suis missionariis, petierit ut sibi et suis presbyteris qui in huiusmodi circumstantiis reperiuntur, liceat etiam in quocumque festo duplici, in sacris mysteriis peragendis, legere Missas votivas de Trinitate, aut de B. M. V. aut etiam pro defunctis: facta relatione etc. SSmus petita in perpetuum benigne concessit, itemque indulsit omnibus missionariis in Sinis et Regnis adiacentibus apostolicum ministerium agentibus et in similibus angustiis positis, ut variae dierum solemnitatis habita ratione, aliquam ex dictis Missis votivis legere possint, omissis propriis in Missali Romano pro diebus iisdem praescriptis.

899

Decr. S. C. de Prop. Fide *21 Aug. 1841* Cum tanta sit quae ad Ecclesiae bonum ubique terrarum promovendum ex optime merita Societate Propagationis Fidei in Gallia instituta resultat utilitas, S. C. de Prop. Fide illam Societatem impense iuvandam et favore suo pro-

» in summa totali sic contributa. Ut erroneae opinioni » occurratur, in quibusdam dioecesibus statuto synodali » cautum est ut, nisi singulis annis praevia totius rei » explicatio populo fiat, missionariis eam fidelium pecuniam pro unica illa Missa accipere non liceat. Quare E. V. Rmam enixe ac humillime precor, ut pro » pace conscientiae meae ad dubia sequentia respondere » dignetur: 1. Utrum praedicta consuetudo absolute » prohibita sit. - Quod si *negative:* — 2. Utrum tolerari possit casu quo quotannis praevia illa diligens » totius rei explicatio populo fiat. - Quod si *affirmative:* » — 3. Utrum si timor sit ne vel missionarii praeviam » illam diligentem eamque plenam totius rei explicationem populo praebeant, vel populus eam satis intelligat, Ordinarius istam consuetudinem prohibere » possit, et missionariis iniungere ut, pro tota summa » contributa, intra ipsum mensem Novembris tot legantur vel cantentur Missae, quot in ea continentur stipendia pro Missis sive lectis sive cantatis. - Quod si » *affirmative:* — 4. Utrum ob rationem quod Missae » illae intra ipsum mensem Novembris legendae vel » cantandae sint, Ordinarius consuetum Missarum sive » legendarum sive cantandarum stipendium pro aequo » suo arbitrio pro illis Missis possit augere. »

sequendam esse iudicavit. Itaque in generali Conventu die 9 Augusti an. 1841 habito eadem S. C. censuit ac decrevit supplicandum SSmo D. N. ut facultatem concedere dignaretur, qua in omnibus dioecesibus in quibus vel nunc adest, vel in posterum aderit memorata Societas, diebus non impeditis, celebrari possit Missa Votiva *pro Fidei Propagatione* ab Ap. Sede probata pro locis Missionum, cuius Missae collectas addere liceat in Missis, quae recurrentibus Societatis festis celebrabuntur, ita tamen ut collectae istae quando festum celebretur ritu duplici primae classis recitari debeant sub unica conclusione. Hanc autem S. Congregationis sententiam.... Sanctitas Sua in omnibus approbavit, et petitam facultatem benigne concessit.

900

S. C. de Prop. Fide - Ex Aud. SSmi *20 Iulii 1851* — SSmus ad preces Vicarii Ap. Cochinchinae Occidentalis, benigne eidem concessit ut sacerdotibus Annamitis, iam facultatem habentibus celebrandi quotidie Missam votivam vel de SS. Trinitate, vel de B. M. V. possit facultatem addere celebrandi Missam votivam de Passione D. N. I. C. in Dominica Palmarum et feria 3 et 4 Maioris Hebdomadae.

901

S. C. SS. Rit. *28 April. 1868* – NOLANA – 1. An sacerdos, cui ratione infirmitatis, aliave rationabili causa, a S. Sede potestas facta est celebrandi Missam votivam de Beatissima Virgine, possit huiusmodi Missam celebrare etiam in Festis solemnioribus vel diebus privilegiatis, ex. gr. in Nativitate Domini, in festo Pentecostes, in Dominica Palmarum? Et quatenus affirmative:

2. An teneatur adhibere semper colorem album, an respondentem Festo?

3. An in Festis solemnioribus, in huiusmodi Missa votiva, teneatur addere *Credo* vel *Gloria* sive privatim sive publice celebret?

4. Quando in die, praeter Festum Sancti currentis diei, recurrit alia collecta de Sancto simplici vel de Feria, tunc Oratio eritne de Spiritu Sancto, prout praescribitur in Rubricis generalibus, vel de Sancto simplici aut de Feria?

5. Addendane erit huiusmodi Missae votivae collecta, si qua ab Ordinario loci praescripta est?

6. In die Nativitatis Domini potestne hic sacerdos tres Missas celebrare de Beata Virgine?

R. Ad 1. Affirmative.

Ad 2. Debet semper uti colore albo iuxta alias decreta.

Ad 3. Negative, praeter *Gloria* in sabbatis.

Ad 4. Debet tantum illas Orationes legere quae Missae votivae conveniunt

Ad 5. Negative.

Ad. 6. Negative iuxta alias decreta.

902

S. C. SS. Rit. *11 Iulii 1872* — Quum Missa votiva pro Fidei Propagatione typis S. C. de Prop. Fide in lucem edita anno 1842 nonnulla contineat in Orationibus quae non omnino concordant cum illis quae primitus ab ipsa S. C. de Prop. Fide fuerunt approbata, cumque dignosci nequeat an immutationes ipsae arbitrariae fuerint nec ne, hodiernus praedictae typographiae administrator a SS. D. N. Pio PP. IX. humiliter exquisivit, ut immutationes factas in editione supramemorata ratas habere ac confirmare dignaretur. Sanctitas porro sua referente etc. praefatam Missam votivam pro Fidei Propagatione approbare dignata est eo modo quo extat in memorata editione anni 1842. Contrariis non obstantibus quibuscumque.

903

S. C. SS. Rit. *18 Maii 1883* – MARIANOPOLITANA (Montreal) — Ex indulto Ap. recenter Provinciae Quebecensi concesso, semel in anno, die qua in unaquaque ecclesia cum assensu Ordinarii fit expositio Reliquiarum ibidem asservatarum, licet unam Missam cum cantu celebrare de SS. Reliquiis, uti in Appendice Missalis Romani, exceptis duplicibus primae classis, Dominica SSmae Trinitatis, nec non Dominicis, Vigiliis octavisque privilegiatis, absque praeiudicio Missae conventualis vel parochialis de die vel festo occurrente, illis in ecclesiis et diebus quibus praedictae Missae, parochialis vel conventualis, celebrandae obligatio existit, ac servatis rubricis; quaeritur:

1. Quot et quales Reliquiae requirantur et sufficiant ut habeatur ius isto privilegio utendi; et quatenus satis foret exponere Reliquias Sanctorum non Martyrum, quisnam color in Missa esset adhibendus.

2. Quum in Appendice diversorum exemplarium Romani Missalis inveniantur diversae in honorem SS. Reliquiarum Missae, an eligi debeat aut saltem valeat Missa cuius Introitus incipit *Multae tribulationes* cum oratione *Auge*, Epistola *Hi viri*, et Evangelium *Descendens Iesus*.

3. An ritus duplex primae classis assignandus sit supradictae Missae, an vero ritus inferior.

4. Ubi neque de iure neque de facto celebratur Missa conventualis vel parochialis, et altera Missa non cantatur conformis officio diei, quaenam regula sequenda sit quoad commemorationem Officii currentis, cantum Symboli, Praefationem in Dominicis, ac ultimum Evangelium Dominicae aut feriae maioris occurrentis.

5. Utrum nomine ecclesiarum veniant etiam oratoria privata; et quatenus negative, Rmus Episcopus postulat ut sibi facultas impertiatur supradictam solemnitatem permittendi in oratoriis sive publicis, sive etiam piorum locorum internis, si hoc ad spirituale bonum fidelium et ad honorem Sanctorum promovendum expedire iudicaverit.

R. Ad 1. Sufficere aliquot Sanctorum Reliquias etiam parvo numero. Si non adsit Reliquia SSmae Crucis, aut alicuius Sancti Martyris, paramenti color sit albus.

Ad 2. Affirmative.

Ad 3. Assignandus ritus duplicis minoris.

Ad 4. Sequenda regula a rubricis descripta.

Ad 5. Negative. Quod vero attinet ad expetitam extensionem indulti, non expedire.

Art. IV. De Missis defunctorum et Exequiis

904

S. C. SS. Rit. *5 Augusti 1662* — Cum SSmus D. N. in visitatione ecclesiarum Urbis, acceperit in plerisque ecclesiis abusum irrepsisse celebrandi Missas privatas pro defunctis etiam in festis duplicibus contra praescriptum Rubricarum Missalis Romani, eumdemque abusum Decreto Congregationis eliminari praeceperit; innotuerit vero S. R. C. huiusmodi abusum etiam in aliis ecclesiis ubique gentium existentibus inductum pariter reperiri: S. eadem C., ut Missalis Rubricae inviolatae serventur, districte praecipit omnibus et singulis sacerdotibus, tam saecularibus quam regularibus, cuiusvis Ordinis, Congregationis, Societatis et Instituti etiam necessario exprimendi, ut in posterum omnino dictam Rubricam servent, ita ut Missas privatas pro defunctis seu de *Requiem* in duplicibus nullatenus celebrare audeant vel praesumant. Quod si, ex benefactorum praescripto, Missae huiusmodi celebrandae incidant in festum duplex, tunc minime transferantur in aliam diem non impeditam, ne dilatio animabus suffragia expectantibus detrimento sit, sed dicantur de festo currenti cum applicatione Sacrificii iuxta mentem eorum benefactorum, curentque ecclesiarum Rectores, Sacristae, aliique ad quos pertinet, ut huiusmodi Decretum inviolate servetur, et in sacristia affixum retineatur, ubi commode ab omnibus celebrare volentibus conspici ac legi possit. In eos autem qui contra facere ausi fuerint, vel praemissa adimplere neglexerint, locorum Ordinarii, tum saeculares, tum Regulares, pro modo culpae animadvertant. — Et facta de praedictis SSmo relatione, Sanctitas Sua annuit, et cum applicatione sacrificii satisfieri, ac benefactorum mentem impleri voluit.

905

S. C. SS. Rit. *16 Ianuar. 1677.* – Hispalen. – Quae ratio vel forma servanda sit in funeralibus alicuius defuncti, tam adulti quam parvuli, in feriis 5, 6, et sabbato maioris hebdomadae? Hoc enim in Rituali Romano nullatenus expressum invenitur.

R. Non debet alterari usus communis; alias enim omissa non fuisset regula. In psalmis tamen qui dicuntur pro parvulis posset omitti, v. g., *Gloria Patri* etc., pro conformitate temporis.

906

S. C. SS. Rit. *11 Augusti 1736* – Placentina – An in feria VI Parasceve, expleta huius diei officiatura, solemnes Exequiae supra cadaver cuiusdam monialis, expositum in ecclesia interiori, libere celebrari possint a sacerdotibus in ecclesia exteriori ut moris est, decantantibus mortuale Officium cum intortitiis accensis?

R. Negative per totum triduum, et Officium et preces recitentur privatim.

907

S. C. de Prop. Fide – Ex Aud. SSmi. *21 Nov. 1779.* — Ut animae christifidelium, qui ex hoc saeculo migrarunt, consuetis Ecclesiae suffragiis opportune iuventur, SSmus D. N. Pius d. p. PP. VI referente *etc.*, ad preces missionariorum in Indiis orientalibus existentium, benigne indulsit:

1. Ut defunctorum cadavera, quae ob foetorem ante horas 24 sepulta sunt, tamquam praesentia censeantur, ideoque intra id temporis spatium Missae defunctorum pro iis celebrari possint, etiamsi Officium sit duplex.

2. Ut Missa solemnis defunctorum celebrari valeat pro animabus confratrum, qui alicui Confraternitati addicti fuerant, ea die quae sequitur Commemorationem omnium fidelium defunctorum, quamvis idem adsit Officii duplicis impedimentum.

3. Ut die quae immediate subsequitur Octavam Corporis Christi, solemne Missae Sacrificium peragi possit pro defunctis confratribus SSmi Sacramenti, licet Officium duplex, ut supra recurrat.

4. Denique ut, absentibus missionariis die mortis vel sepulturae alicuius defuncti, iidem Missam cantatam, vel lectam defunctorum celebrare possint, etiamsi Officium sit duplex, cum primum ad locum pervenerint.

Declaravit tamen Sanctitas Sua ut in reliquis praedicti missionarii se omnino conforment Rubricis generalibus et Decretis Sacrae Rituum Congregationis, caeteris quibuscumque in contrarium non obstantibus.

908

S. C. de Prop. Fide – C. P. pro Sin. *21 Ian. 1789* – Vic. Ap. Tunk. Occid. — An sit toleranda consuetudo ut Missa solemnis pro

defuncto celebretur, perinde ac si adesset cadaver, illaque completa, sacerdos una cum ministris defuncti domum accedat, praecedente cruce, ibique absolutionis cadaveris caeremonias conficiat, atque huiusmodi absolutionem identidem repetat antequam terrae mandetur.

R. Consuetudinem non esse tolerandam, ideoque curent missionarii illam sensim suasionibus ac hortationibus abrogare. Atque propterea, celebrata Missa in ecclesia seu oratorio pro defuncto, non adeant eius domum praecedente cruce cum ministris ut ibidem cadaver aspergant et thurificent.

909

S. C. de Prop. F. – C. G. *28 Nov. 1796* Se nei giorni doppî e di 2. classe *praesente corpore* si può cantare la Messa di requie senza diacono.

R. Affirmative, deficiente copia ministrorum.

910

S. C. de Prop. Fide – C. P. PRO SIN. *4 Iulii 1831* — Nel Tonkino e nelle altre Missioni, nelle quali in ciascuna chiesa da un solo sacerdote si celebra la Messa, è lecito celebrare la Messa di *Requiem* in giorno di Domenica *praesente cadavere*?

R. Transmittatur Decretum S. R. C. in una Santanderien. in responsione ad VII. sub die 26 Ianuarii 1793. — *En Decretum:* « An in iis locis ubi una tantum celebratur Missa diebus Dominicis et festivis per annum (non tamen solemnioribus) dum, aliquis mane sepelitur, et Missa dicitur ante sepulturam, corpore praesente, debeat haec Missa dici de *Requiem* ut in die obitus, vel potius tamquam Missa conventualis, cui populus assistit, debeat cantari de die, et Missa de *Requiem* transferri ad primam diem non impeditam. — Resp. Negative ad primam partem; affirmative ad secundam. »

911

S. Congr. de Prop. Fide. — C. P. PRO SIN. 27 *Sept. 1843*. — An in facultate celebrandi Missam de *Requiem* feriis secundis non impeditis *officio novem lectionum,* per huiusmodi officium intelligatur officium duplex aut etiam officium semiduplex.

R. Intelligitur officium duplex; officium vero semiduplex nonnisi in diebus quibus, iuxta rubricas, Missae defunctorum celebrari non possunt. Verumtamen iuxta declarationes Alexandri VII 22 Ianuarii 1667., Clementis IX 25 Septembris 1669., et Ven. Innocentii XI 4 Maii 1688, tum in duplicibus tum in semiduplicibus in quibus Missae de *Requiem* prohibitae sunt, per celebrationem Missarum de festo occurrente animabus in purgatorio detentis suffragari potest iisdem Indulgentiis perinde ac si essent celebratae Missae de *Requiem* ad formam privilegiorum.

912

Ex Litt. S. C. de Prop. Fide *23 Martii 1844* (AD VIC. AP. COCINCINAE) — Quaerebas utrum christianis prohibendum esset domum defuncti convenire ad orandum pro eo, quoties ille christiane non vixerit in vita sua, licet tamen in articulo mortis constitutus ad meliorem frugem sese recipiat, et Sacramentis munitus decedat; ea nempe de causa ut fideles, hac in mortuos agendi ratione exterriti, facilius in officio contineantur, pieque vivere satagant. Haud tamen placuit S. Congregationi defunctis, ceteroquin poenitentibus, et in Ecclesiae communione obeuntibus, prohibere gratiam, suadendumque potius operariis ut peccatores obfirmatos et scandalosos ad saniora consilia, S. Pauli monitis inhaerentes, revocare adnitantur; contra vero eos qui impoenitentes decesserint, sese gerant iuxta leges Ecclesiae.

913

Ex Litt. S. C. de Prop. Fide *21 Martii 1851* (AD VIC. AP. TUNK. OCCID.) – 1. Quando dicitur Missa pro aliquibus defunctis, vel pro aliquo defuncto, non praesente corpore, et non potest cantari Missa de *Requiem* cum ornamentis nigris, propter diem Dominicam vel aliquod festum hoc non permittens, potestne recitari vel cantari Missa de die, cum ornamentis illi diei congruentibus, et, durante Missa, poni tumulum seu lectica mortuorum in medio ecclesiae, cum ornamentis nigris superpositis et candelis ad utrumque latus accensis; finitaque Missa de die, Sacerdos potestne facere Absolutionem cum pluviali nigro, non secus ac si Missa de *Requiem* cantata fuisset? — Huic dubio negativum responsum in omnibus dedit S. C. ac servandas Rubricas monuit; nulla enim est connexio inter Missam diei festi currentis cum ea quae canenda esset in suffragium defunctorum, ac nullo modo convenit solemnitati eiusdem diei festi appositio tumuli pro defuncto, eo etiam sub respectu quod Absolutio eiusmodi unum veluti efficit cum Missa de *Requiem.* Quapropter a Sacra Rituum quoque Cong., quoties eiusmodi quaestio proposita fuit, reprobata est commixtio ista seu confusio festivi ac luctuosi ritus, et noviter in Decreto diei 16 Martii anni 1833. (1)

---

(1) Decretum ita se habet: « Quum hodiernus Superior Coenobii Ordinis Minorum S. Francisci de Observantia Civitatis Maceraten. Sacrorum Rituum Congregationi exposuerit ibi a duobus et ultra saeculis vigere consuetudinem, Dominica infra octavam Omnium Sanctorum, post Missam solemnem, decantandi circa tumulum in medio Ecclesiae erectum Responsorium *Libera me Domine,* ac insimul humiliter efflagitarit ut

2. Num praefata tumuli seu lecticae mortuorum Absolutio fieri potest extra Missam quacumque hora, et pluries in eodem die sive pro defuncto eodem, sive quacumque vice pro diversis defunctis, cum omnibus caeremoniis quibus facienda est, quando fit post Missam de *Requiem?* — In hoc pariter dubio S. C. negative rescripsit, et servetur Rituale Romanum titulo *De Exequiis*. Ratio autem est, quod Absolutio facienda esset post Missam de *Requiem*, aut absque Missa, cum cadaver ad ecclesiam defertur, et eo praesente; id porro semel fieri debet. Si vero petitionibus quibuscumque obsecundari vellet, Absolutionum infinitus esset numerus; ac dein abusus ac dissidia etc. vel facile oriri posse patet, cum a praescriptis legibus declinatur. Hinc statutis in Rituali Romano inhaerendum congruit.

914

S. C. SS. Rit. *18 Nov. 1852.* — Tunk. Occid. — 1. Quando christiani recipiunt parochum, et administratione iamiam finienda, rogant illum ut remaneat apud illos usque ad Dominicam aut festum, tunc christianitas petit pro suis defunctis illa die cantandam Missam cum Absolutione. Si sacerdos cantet Missam diei sine Absolutione, sine honorario tumulo, illud aegre ferent, credentes sacerdotem non celebravisse pro suis. Non possunt illum retinere usque ad diem sequentem, sive propter paupertatem, sive propter timorem paganorum, seu latronum, mandarinorumque cum suis satellitibus. Si una parentela recipit sacerdotem, ad celebrandam Missam pro suo vel suis defunctis, ad rationes supra relatas oportet addere ista: si tota christianitas non adiuvat, recipere sacerdotem fere impossibile; idcirco, si celebretur die dominica vel festo, tota christianitas libenter adiuvabit ut possit adesse sacro, die de praecepto; si altera celebretur die, non tam libenter; et amplius nostri neophyti valde desiderant ut sacerdos celebret Missam defunctorum cum Absolutione pro suis die dominica, ut multo plures adsint qui orent pro animabus illis. Pro his et aliis rationibus multas magnasque difficultates nobis creant neophyti; ideo enixe et suppliciter peto ut nobis benigne concedatur facultas legendi aut cantandi Missam defunctorum cum Absolutione, quocumque die, etiam dominico aut festo, exceptis quatuor festis solemnibus.

2. Si diaconus, cum acolythis aut alumnis non possit cantare preces quae sunt in Rituali pro Absolutione cadaveris, potestne recitare Laudes Officii defunctorum tempore matutino, et Vesperas tempore vespertino supra defunctum, cum aspersione aquae benedictae, quando sacerdos adire non potest, ne corpora christianorum omnino careant sepultura ecclesiastica, et ne quidam neophyti maligni aut pagani superstitiosas caeremonias faciant super cadaver?

R. Sanctitas Sua rescribendum mandavit:

Ad 1. Tempore Missae diei erigatur tumulus, et post Missam, assumptis paramentis coloris nigri, fiat Absolutio de more; super quo instruendus est populus.

Ad 2. Affirmative, sed de speciali gratia.

915

S. C. de Prop. F. – Ex Aud. SSmi *30 Iulii 1854* — Vic. Ap. Cocincinæ Occidentalis implorat facultatem celebrandi Missam privatam defunctorum etiam in duplicibus in quibus prohibentur Missae votivae, praeterquam in Dominicis et duplicibus primae classis, licet corpus non sit praesens, cum ad locum ubi sacerdos celebrat non possit deferri propter persecutionem.

R. Benigne annuit pro gratia iuxta petita, durantibus circumstantiis expositis.

916

S. C. SS. Rit. *9 Maii 1857* – Petrocoricen. — Utrum parochus aliique sacerdotes Exequiis mortuorum Officiisque quotidianis pro iisdem assistentes, ac pro ea functione stipendium accipientes, teneantur per se Officium defunctorum persolvere, ita ut solummodo assistentes, et non cantantes vel psallentes, fructus non faciant suos; an vero sufficiat ut assistant, et schola Officium persolvat, ipsis interea pro suo lubitu alias preces fundentibus, v. g. Breviarium recitantibus pro sua quotidiana obligatione?

R. Affirmative quoad primam partem; negative quoad secundam.

917

S. C. SS. Rit. *14 Aug. 1858* – Tunk. Occid. — Si diaconus, ex mandato (Vicarii Apostolici) precans pro defuncto, dicat Vesperas aut Laudes, vel preces Exequiarum in Rituali, debebitne eas cantare aut legere? Debebitne legere *Non intres*, cantare *Libera* et circumiens feretrum poteritne corpus aspergere aqua benedicta et incensare, ac benedicere sepulchrum, et dicere alias preces, exceptis excipiendis, iuxta Rituale, praesertim si faciat haec privatim in domibus privatis?

---

hanc ipsam consuetudinem servare decerneret, tum ob suam antiquitatem, tum etiam ne omissio offendat fidelium pietatem, quamvis ipsa aperte contradicat Rubricis, et ecclesiasticis sanctionibus: Emi et Rmi PP... respondendum censuerunt: – Negative – Die 16 Martii 1833. »

R. Deficiente presbytero, et Vicarii Apostolici concurrente licentia, affirmative in omnibus.

918

S. C. SS. Rit. *3 Iulii 1867* – QUEBECEN. — An in parochia in qua praeter parochum nullus est alius sacerdos, si in diebus S. Marci et Rogationum et in Vigilia Pentecostes occurrat sepultura, quae anticipari vel differri non possit, facienda sit sepultura sine Missa defunctorum; vel potius omittenda functio diei; aut saltem Missa huius functionis ut Missa pro sepultura celebrari possit.

R. Affirmative ad 1. partem; negative ad 2. et 3.

919

S. C. SS. Rit. *6 Sept. 1869* – FERNEN. — An stante decisione S. Rituum Congregationis quod, Missa de requie cum cantu celebrata, absolutio ad tumulum facienda sit a celebrante, nisi adsit Episcopus, possit, Episcopo absente, eadem absolutio fieri a Vicario Generali, etsi non celebravit.

R. Negative.

920

Ex Instr. S. C. de Prop. Fide *8 Septembr. 1869* (AD VICARIOS AP. IND.) — Placuit monendos esse Vicarios Apostolicos, praesertim Indiae meridionalis, ut diligenter caveant ne in Exequiis ac sepulturis fidelium superstitiosum aliquid subrepat, sed in omnibus Ritualis Romani praescriptiones observentur.

921

S. C. SS. Rit. *20 Aug. 1870* — Coadiutor Vicariatus Apostolici Tunquini Meridionalis, exponens Congregationi, defunctorum Exequias in Vicariatu praedicto nec in ecclesiis peragi posse, quum parvo sint numero, nec in coemeteriis quae ibidem in usu non sunt, ab eadem S. Congregatione enixe postulavit ut praedictae Exequiae fieri valeant, antequam defunctorum cadavera e domibus efferantur. Sacra vero eadem Congregatio, audita relatione hac de re a Secretario facta, rescribere rata est: Pro gratia, iuxta expositas preces.

922

S. C. SS. Rit. *14 Iunii 1873* – AGRIGENTINA. — In altari ubi publice exponitur SS. Sacramentum sive in Pixide sive in Ostensorio, Missae de *Requie*, tempore quo expositio perdurat, omnino prohibentur.

923

S. C. SS. Rit. *25 Sept. 1875* – BAIONEN. — Congruum est ut absolutio (post Missam in die obitus) fiat ab ipso celebrante, iuxta Decretum in Briocen. die 21 Iulii 1865, nisi adsit Episcopus iuxta alia decreta.

924

S. C. SS. Rit. *19 Maii 1879* — An liceat in aliena Ecclesia, et apud Regulares, cantare Missam de Requie, quam fideles celebrari petunt pro parentibus vel amicis defunctis postquam funeralia in ecclesia parochiali persoluta fuerint, etiamsi Missa exequialis in ecclesia parochiali non celebretur.

2. An in casu, ad praefatam Missam convocari vel invitari possint parentes et amici per litteras, sicuti mos est faciendi in exequiis.

3. An liceat in aliena ecclesia pro defuncto cantare Missam de festo vel de feria, etiamsi Missa exequialis pro eodem non celebretur in ecclesia parochiali.

R. Ad 1. Affirmative, servatis tamen Rubricarum regulis.

Ad 2. Nihil obstare.

Ad 3. Licere.

925

S. C. SS. Rit. *30 Ian. 1880* – AURELIANEN. — An servari possit consuetudo ut in exequiis parvulorum Missa de die, vel votiva *de Angelis* legatur vel cantetur.

R. Servetur consuetudo; sed Missa votiva de Angelis legatur vel cantetur tantum diebus a Rubrica permissis.

926

S. C. SS. Rit. *17 Ian. 1887* – HARLEMEN. — Num hodiernus Episcopus Harlemen. assistens Anniversario, pro quo proximus praedecessor ex testamento fundum reliquit, perpetuo a canonicis Cathedralis celebrando, satisfaciat oneri praescripto *Lib. II. c. 36 n. 1* in Caeremoniali Episcoporum de Anniversario celebrando pro defuncto proximo praedecessore, praesertim quum defunctus postremus Episcopus et aliud sibi Anniversarium non a canonicis celebrandum fundaverit, ita ut tria pro eodem annuntianda sint populo similia Anniversaria.

2. Num Episcopus adsistens Anniversario quod canonici Ecclesiae Cathedralis Harlemensis per modum fundationis perpetuae statuerunt pro omnibus Episcopis defunctis eiusdem Ecclesiae absque ullo stipendio, si intentionem addat etiam pro defunctis canonicis illud offerendi, satisfaciat praecepto in lib. II Caeremonialis Episcoporum Cap. 37 n. 1.

R. Ad 1. Episcopus et Capitulum distinctis diebus Anniversarium celebrent.

Ad 2. Negative: adeoque Episcopus distinctum in casu Anniversarium agere debet.

CAPUT V.

DE POENITENTIA

Art. I. De Ministro Sacramenti Poenitentiae

A) *De iurisdictione*

927

S. C. de Prop. F. - C. P. pro Sin. *21 Nov. 1678* — Instantia declarationis quod missionariis Vicariis Ap. subiecti possint alter alterius in itinere confessionem audire, nec non uti inter se solitis facultatibus etiam in locis, ubi commode reperirentur alii sacerdotes, nulla praevia Ordinariorum licentia, et non obstante decreto huius S. Congñis (*V. n. 263*), responsum habuit: *Quoad Confessionem, affirmative; quoad vero ad reliqua, explicent quibus facultatibus uti velint.*

928

S. C. de Prop. F. - C. G. *17 Septembris 1792* — Tolerari non posse obligationem impositam parochianis sese sacramentaliter confitendi proprio parocho, aut alii presbytero, de eius tamen licentia, tempore paschali.

929

Ex Litt. S. C. de Prop. Fide *2 Iunii 1835* (ad Archiep. Aleppen. graeco-melch.) — La S. Sede ha ritenuto sempre la massima, che non si deve vincolare in alcun modo la libertà de' cristiani in un punto così delicato, quale è la sacramentale Confessione, ed ha voluto sempre che fosse lecito a ciascuno di manifestare le sue colpe a quello tra i sacri ministri approvati, che gli fosse più a grado. Non ha egualmente mai proibito ad un Confessore approvato di ascoltare nella propria Chiesa le confessioni di qualunque siasi cattolico, che si presentasse al sacro tribunale. Così non è proibito ai cristiani di una diocesi passare in un' altra per ivi confessarsi. Inoltre, sebbene per l' adempimento del precetto pasquale deve ogni cristiano fare la sua Comunione nella propria parrocchia, non ha però alcun obbligo di confessarsi in tale occasione al proprio parroco. Questa è stata sempre, ed è la massima e la pratica tenuta dalla S. Sede. Non si è fatta poi mai alcuna distinzione di rito, giacchè l' amministrazione di tal sagramento non porta seco alcun cambiamento di rito; che anzi la stessa S. Sede, quante volte si è mosso alcun dubbio su tal particolare, ha dichiarato, che non devesi fare in tal genere alcuna limitazione. Quindi nel 1626 (5 di Giugno) vietò severamente ad alcuni Vescovi latini d' impedire i loro sudditi di confessarsi dai sacerdoti ruteni, e viceversa: eccole il decreto: « Non debere latinos » Episcopos prohibere subditis suis, ne confes- » siones faciant cum sacerdotibus ruthenis unitis » ab Ordinariis locorum approbatis: nec e con- » tra Episcopos ruthenos unitos subditos suos » simili prohibitione ligare, ne confessarios la- » tinos approbatos ad excipienda peccata sua » adeant. Nam cum rutheni uniti sint vere « catholici, ubi ritus diversitas non repugnat, » discordias, dissidia inter eos excitantes vel nu- » trientes, introducere inconveniens et damno- » sum est. »

930

S. C. de Prop. Fide - C. G. *11 Decembris 1838*. — 1. Possuntne Episcopi orientales respectivi sui ritus hominibus pro suo lubitu prohibere ne confiteantur peccata sua missionariis latinis, etiam praeter tempus paschale, et in die festo v. g. patronali.

2. Si non obstante illa episcopali prohibitione accedat unus aut alter ex praedictis hominibus ad missionarium confitendi gratia, peccatne confitens, peccatne missionarius qui illius accipit confessionem, aut illi in missionis suae ecclesia sacram administret Communionem.

R. Ad 1. Negative in omnibus, etiam quoad S. Communionem, ubi ritus diversitas non repugnet.

Ad 2. Negative ad primam partem, si agatur de prohibitione generali; secus de praecepto particulari cuipiam facto ob peculiares causas S. Congregationi exponendas; et negative etiam ad secundam, nisi obstet diversitas ritus.

931

S. C. de Prop. Fide - C. P. pro Sin. *6 Aug. 1840* — Se i missionarî in missione prima di prestare il giuramento alla Bolla *Ex quo* etc. (Benedicti XIV) possano confessarsi scambievolmente.

R. Ante ingressum ad loca ubi viget Constitutio *Ex quo* etc. (1) Affirmative iuxta decretum 21 Nov. 1678. (*V. n. 927*). Post ingressum ad praedicta loca, Negative.

932

Ex Litt. S. C. de Prop. Fide *30 Aprilis 1862* (ad Deleg. Ap. Aegypti.) — . . Il 2. dubbio riguarda la percezione dei Sagramenti

(1) V. in Parte III ubi *De ritibus sinicis*.

che fanno gli orientali nelle chiese latine, cioè della Penitenza e della Eucaristia. Quanto alla Penitenza la S. Sede ha ritenuto sempre la massima che non si deve vincolare in alcun modo la libertà dei cristiani in un punto così delicato qual è la sagramentale Confessione, ed ha voluto sempre che fosse lecito a ciascuno di manifestare le sue colpe a quello fra i sagri ministri approvati che gli fosse più a grado. Non ha ugualmente mai proibito ad un confessore approvato di ascoltare la confessione di qualunque siasi cattolico che a lui si presentasse nel s. tribunale. Così non è proibito ai cristiani di una diocesi di passare ad un' altra per ivi confessarsi. Inoltre sebbene per l' adempimento del precetto pasquale deve ogni cristiano fare la Comunione nella propria parrocchia, non ha però alcuna obligazione di confessarsi neppure in tale occasione dal proprio parroco. Non si è fatta mai su questo punto alcuna restrizione di rito, giacchè l' amministrazione di tal Sagramento non porta seco alcun cambiamento nel rito. E se qualche dubbio alle volte si è mosso su tal particolare, la S. Sede ha dichiarato che non devesi fare in tal genere alcuna limitazione.

933

Decret. S. C. S. Officii *29 Martii 1869* Quum identidem inter theologos fuerit disceptatum super facultate, qua ab Ordinariis locorum donari solent sacerdotes iter maritimum arripientes, excipiendi nimirum fidelium eiusdem itineris comitum Confessiones, nec una eademque ea super re fuerit doctorum, vel etiam Sacrorum Urbis Congregationum sententia, nuper vero pro parte Rm̃i Episcopi Nannetensis eadem quaestio proposita fuerit Supremae S. O. Congregationis iudicio, sub dubii formula: *An sacerdotes iter transmarinum suscepturi, facultate ab Ordinario loci, unde naves solvunt, donari possent ad excipiendas fidelium confessiones tempore navigationis;* Em̃i PP. Cardinales in universa Christiana Republica Inquisitores Generales, ut in re satis gravi, quae animarum bonum respicit, omnis in posterum dubitandi ratio, ac anxietatibus occasio removeatur, articulo formiter discusso, Feria IV die 17 Martii 1869 decreverunt: *Posse sacerdotes iter arripientes, ab Ordinariis locorum, unde naves solvunt, adprobari, ita ut, itinere perdurante, fidelium secum navigantium Confessiones valide ac licite excipere valeant, usquedum perveniant ad locum, ubi alius superior ecclesiasticus iurisdictione pollens constitutus sit. Cavendum tamen ab ipsis Ordinariis ne eiusmodi facultatem tribuant sacerdotibus, qui idonei non fuerint recogniti ad tramites Conc. Trid. sess. 23 de Ref. cap. 15.* Quam resolutionem, referente R. P. D. Adsessore S. O. in ordinaria audientia eiusdem feriae ac diei, SSm̃us D. N. Pius d. p. Papa IX. plene adprobare ac confirmare dignatus est. Atque ita Rm̃o Episcopo Nannetensi aliisque Ordinariis petentibus iidem Em̃i PP. respondendum esse mandarunt.

B) *De idoneitate et obligationibus*

934

S. C. de Prop. Fide – C. G. *17 Martii 1760* — Missionarios teneri quocumque iure esse sufficienter instructos idiomate in quo Confessiones excipiunt; et Praefecti Missionum non permittant missionariis huiusmodi muneris exercitium nisi, praevio examine vel per se vel per alium faciendo, de eorum idoneitate sibi constiterit.

935

S. C. de Prop. Fide – C. G. *2 Augusti 1762* — Superiores (Regularium) neminem praesentent ad Confessiones excipiendas, nisi instruatur lingua vernacula regionis, ad formam decreti S. C. die 17 Martii 1760.

936

S. C. de Prop. F. – C. G. *17 Iunii 1782* — Improbari a S. C. abusum recipiendi eleemosynas a poenitentibus titulo vel occasione administrationis Sacramenti Poenitentiae.

937

S. C. de Prop. Fide – C. P. PRO SIN. *14 Ian. 1806.* — Esse improbandam praxim praebendi in ipso tribunali Poenitentiae martulam sigillo signatam iis fidelibus quibus permittitur Communio, qua postridie exhibita, ad sacram Mensam admitti possint.

938

Ex Decr. S. C. de Prop. F. *13 Aprilis 1807* (PRO CHALDAEIS) — Nemini tribuatur facultas excipiendi sacramentales fidelium Confessiones nisi prius, diligenti examine instituto, de sufficienti peritia sua in rebus moralibus plane constiterit.

939

Ex Instr. S. C. de Prop. Fide *29 Februar. 1836* (AD VIC. GEN. NANKIN.) — Exponis missionarios nonnullos, cum noverint numerum eorum, quibus in Confessione permiserunt ad S. Communionem accedere, non interrogatis poenitentibus, totidem ponere particulas consecrandas; et quaeris num praxis haec sit prohibenda. Nemo non videt missionarios sic agentes uti scientia in Confessione acquisita, quod est Ecclesiae legibus expresse vetitum; nec prava haec agendi ratio efficax est ad arcendos

indignos: potest enim indignus accedere inter primos ad Sacram Synaxim, ex quo a Communione dignus pro indigno excluderetur, addito etiam periculo ulterioris scandali in sacramentalis Confessionis praeiudicium: quare abusus hic est omnino tollendus.

C) *De sollicitatione*

940

S. C. S. Officii *28 Aprilis 1700* — 1. Se per le parole *simulantes confessiones audire* (in Bulla contra sollicitantes) si ricerchi copulativamente la sollecitazione e la Confessione vera o simulata a segno che, non concorrendovi queste due circostanze, non vi sia l' obbligo di denunziare.

2. Se quando il confessionario dei monasteri serve anche di collocutorio al confessore, in caso che seguano ivi sollecitazioni, vi sia obbligo di denunziare.

R. Ad 1. Sufficere concursum alterutrius.

Ad 2. Affirmative.

941

S. C. S. Off. *22 Ian. 1727.* — Mulieres sollicitatas non teneri ad denunciationem, si ministri Inquisitionis, et Vicarii Episcopi in longinquis regionibus degentes, sine gravi incommodo adiri nequeant.

942

S. C. S. Officii *13 Iunii 1710* — Le Costituzioni pontificie emanate *contra sollicitantes* comprendono tutte le nazioni, ed in conseguenza così obbligano alla loro osservanza i greci come gli armeni.

943

S. C. S. Officii *6 Martii 1839* — Se debba farsi la denunzia (di sollecitazione) ancorchè il sollecitante sia defunto.

R. Negative, dummodo sollicitatio cum certa ac formali haeresi non coniungatur.

944

Ex Litt. S. C. S. Officii *20 Maii 1842* — Il P. Provinciale dell' Ordine Agostiniano d' Irlanda ha inoltrato un' istanza . . . per essere accertato dell' esistenza del Decreto della S. C. del S. O. sull' obbligo di denunziare i sollecitanti riportato nella *Nota* alla Bolla di Benedetto XIV. *Sacramentum Poenitentiae* nella Teologia Morale del P. Antoine. Questa Suprema ha risposto: « essere genuino il Decreto. » *Praedicta* Nota *est quae sequitur:* « Qui in » partibus schismaticorum, haereticorum et ma» humetanorum degunt, licet subiecti sunt Con» stitutionibus contra sollicitantes, tamen in » iis locorum circumstantiis, in quibus nulla » spes adsit punitionis denunciati, atque mu» lieres sine periculo et infamia denunciare ne» queunt, denunciatos vero facile poenam de» clinare posse credatur, recurrendo ad episco» pos schismaticos, vel ad laicos judices infi» deles, ex decreto S. C. S. Officii die 21 Fe» bruarii 1630, attentis supradictis causis, ab» solvendi sunt, et liberandi ab huiusmodi onere » denunciandi, moneri tamen debent, ut ces» santibus narratis periculis et impedimentis, » teneantur denunciare. »

945

S. C. S. Officii *15 Sept. 1859* – ARCHIEP. CINCINNATEN. — 1. Se possa ciascun confessore assolvere il sacerdote che abbia sollecitato nell' atto o luogo della sagramental confessione.

2. Quando debba reputarsi reo di peccato turpe un confessore, sicchè se abbia assoluto il complice sia incorso nelle pene e censure inflitte dalle Costituzioni di Benedetto XIV che cominciano l' una *Sacramentum Poenitentiae*, e l' altra *Apostolici muneris*.

Ad 1. Cum sollicitatio, dummodo fuerit simplex, nullo iure S. Sedi reservetur, nihil obstat quominus sacerdos sollicitans, aliunde rite dispositus, a quovis confessario absolvi possit.

Ad 2. Ad dignoscendum quando confessarius censeri debeat reus peccati turpis externi et in genere suo gravis, ita ut si attentaverit complicem absolvere, poenis et censuris per Constitutiones Benedicti XIV inflictis innodatus censeri debeat, consulat probatos auctores et praesertim S. Alphonsum de Ligorio.

946

S. C. S. Officii *18 Marti 1863* — Esaminato se la pena d' inabilitazione alla celebrazione della s. Messa prescritta contro i rei di sollicitazione nel Decr. di Bened. XIV sotto i 5 Agosto 1745 sia *latae sententiae*, o soltanto *ferendae*, inerendo alle precedenti risoluzioni di questa S. C. Suprema, ed a dichiarazioni della S. Penitenzieria, gli Emi Inquisitori Generali ritennero che la pena suddetta è soltanto *ferendae sententiae*. Fattasi di ciò relazione al S. P. dall' Assessore del S. Off., S. Santità si degnò confermare questa dichiarazione, ed ordinare che essa sia notificata alla S. C. di Propaganda, e quindi la comunichi ai Vicarî Apostolici e Superiori delle Missioni, avvertendoli ad osservarla in pratica, non ostante qualunque altra risposta contraria che sia stata data in proposito.

947

Decr. S. C. S. Officii *27 Iunii 1866* — SSmus Dominus Noster Pius Papa IX, in solita audientia R. P. D. Adsessori S. O. impertita,

auditis suffragiis Emorum PP. Cardinalium Inquisitorum generalium, attentis rerum et temporum circumstantiis, decrevit, in facultatibus quibus Episcopi aliique locorum Ordinarii ex concessione Apostolica pollent absolvendi ab omnibus casibus Sanctae Sedi reservatis, excipiendos semper in posterum, et exceptos habendos esse casus reservatos in Bulla Bened. XIV quae incipit *Sacramentum Poenitentiae*. Et Sacrae Congregationi de Propaganda Fide iniunctum voluit, ut in expediendis facultatibus formularum, post verba *absolvendi ab omnibus casibus Apostolicae Sedi reservatis etiam in bulla Coenae* (1), addatur *exceptis casibus reservatis in Bulla Benedicti XIV quae incipit* « Sàcramentum Poenitentiae. »

948

Instr. S. C. S. Officii 20 *Febr. 1866* — Quae supremus Pontifex gl. mem. Benedictus XIV in Constitutione die 1 Iunii anno 1741 edita cuius initium est *Sacramentum Poenitentiae* confirmavit ac decrevit, ea ad haec quatuor maxime capita reducuntur. In primis, quemadmodum iam antea sancitum fuerat, praesertim a Gregorio XV. Constitutione quae, sub die 30 Augusti anno 1622 data, incipit *Universi*, omnes locorum Ordinarii aeque ac Inquisitores deputantur iudices ad inquirendum et procedendum et condignis poenis animadvertendum contra sollicitantes ad turpia in Confessione, quamvis ab ordinaria iurisdictione quomodolibet exemptos. Itidem omnes sacerdotes ad audiendas sacras confessiones constituti, sicut antea quoque praescriptum erat, obligantur monere suos poenitentes, ut sollicitantes huiusmodi, quamprimum poterunt, Inquisitoribus aut locorum Ordinariis deferant; eosdemque poenitentes non absolvere, qui huic adimplendo muneri parere recusent. Praeterea tertio loco Apostolicae Sedi reservatur, excepto mortis articulo, eorum casus qui innoxios sacerdotes apud ecclesiasticos iudices falso sollicitationis insimulant, vel sceleste procurant ut id ab aliis fiat. Quarto denique sacerdoti cuilibet omnis facultas et iurisdictio ad sacramentales confessiones personae complicis in peccato turpi contra sextum decalogi praeceptum commisso excipiendas adimitur, nisi extrema prorsus urgeat necessitas, nimirum si in ipsius mortis articulo alter sacerdos desit, qui confessarii munere fungatur, vel sine gravi aliqua exoritura infamia vel scandalo vocari aut accedere nequeat (2). Et Apostolicae Sedi reservatur eorum confessariorum casus, qui complicem in peccato turpi absolvere ausi fuerint.

Nullum sane dubium est, quin hae praescriptiones, prohibitiones, reservationes omnes et singulae in cunctas nationes universim vires suas extendant, et ubique terrarum *inconcusse ac inviolabiliter* observandae sint. Quod quidem vel legenti Gregorii XV. et Benedicti XIV Constitutiones evidentissime patet; et idipsum consequentium Pontificum suffragio, prout se dedit occasio, ad hanc usque diem confirmatum est. Et re quidem vera Vicario Apostolico Cocincinae sciscitanti: 1. *An constitutio Benedicti XIV adversus sollicitantes obliget etiam missionarios franciscanos, qui ministerium exercent in Cocincina.* 2. *An eadem constitutio restringi possit ac moderari in aliquo casu ob magnam confessariorum penuriam in eodem regno Cocincinae;* iussu Pii VI anno 1775 opportuna instructione responsum fuit: *Ad 1. affirmative: Ad 2. negative.* Et proxime SSmus D. N. Pius Papa IX. decreto huius supremae Inquisitionis sub feria IV. die 27 iunii anno 1866 edixit, *in facultatibus quibus Episcopi aliique locorum Ordinarii ex concessione Apostolica pollent absolvendi ab omnibus casibus Apostolicae Sedi reservatis excipiendos semper in posterum et exceptos habendos esse casus reservatos in bulla Benedicti XIV. quae incipit « Sacramentum Poenitentiae »*. Hoc decretum vero omnibus ubique terrarum Ordinariis praedicta absolvendi facultate donatis absque ulla exceptione significandum mandavit.

Quamobrem omnibus locorum Ordinariis enittendum summopere est, ne eorum vigor, quae in praedicta constitutione salubriter providentur, paulatim uspiam elangueat. At Emi PP. Cardinales supremi Inquisitores nuper cognoverunt, eamdem constitutionem non ubique, sicuti par esset, executioni tradi, atque in aliquibus locis nonnullos tum in denunciationis onere adimplendo tum in iudicio contra sollicitantes instituendo irrepsisse abusus, qui sine iustitiae ac providae severitatis discrimine tolerari minime possent. Itaque neque inopportunum, neque ipsis locorum Ordinariis ingratum fore iudicarunt, si quae contra eosdem abusus ab hac suprema Congregatione ad tramites sacrorum canonum decreta fuerunt, in unum collecta prae oculis habeantur. Ad quem effectum praesentem instructionem edi mandarunt.

1. Personae sive mares sive feminae, quaecumque illae sint, ad turpia sollicitatae in confessione vel occasione aut praetextu confessionis, quemadmodum enucleate in memorata constitutione praecipitur, rem ad Sanctam Sedem vel ad loci Ordinarium deferre debent.

2. Denunciare oportet quemcumque sacer-

(1) Ut notum est, Bullae *Coenae* suffecta est Bulla *Apostolicae Sedis* (V. in Art. *De Censuris*).

(2) Const. eiusdem S. P. Bened. XIV. *Apostolici muneris* die 8 Februarii 1745.

dotem etiam iurisdictione carentem, sollicitantem in confessione, vel etiam poenitentis sollicitationi consentientem, quamvis statim dissentientem de turpi materia loqui, illius complementum ad aliud tempus differentem, et non praebentem absolutionem poenitenti (1).

3. Huiusmodi denunciationes a nemine absque culpa letali omitti possunt. Qua de re poenitentes debent admoneri, neque ab iis admonendis instruendisque eorum bona fides excusat.

4. Sacerdotes ad sacras audiendas confessiones constituti, qui de hac obligatione poenitentes suos non admonent, debent puniri (2).

5. Poenitentes admoniti et omnino renuentes nequeunt absolvi: qui vero ob iustam causam denunciationem differre debent eamque quo citius poterunt faciendam spondent serioque promittunt, possunt absolvi.

6. Denunciationes anonymae contra sollicitantes ad turpia nullam vim habent: denunciationes enim fieri debent in iudicio, nempe coram Episcopo eiusve delegato cum interventu ecclesiastici viri, qui notarii partes teneat, et cum iuramento, et cum expressione et subscriptione sui nominis; nec sufficit si fiat per apochas vel per litteras sine nomine et cognomine auctoris (3). Ceterum prohibetur, ne in recipiendis denunciationibus praeter iudicem et notarium, virum utrumque ecclesiasticum, speciali et scripto exarata Episcopi deputatione munitum, testes intersint. Cavendum quoque ne ex denunciantibus quaeratur, num sollicitationi consenserint: et convenientissimum foret, si de huiusmodi consensu quantumvis sponte manifestato nihil notetur in tabulis (4).

7. Denunciationis onus est personale et ab ipsa persona sollicitata adimplendum. Verum si gravissimis difficultatibus impediatur, quominus hoc perficere ipsa possit, tunc vel per se, vel per epistolam, vel per aliam personam sibi benevisam suum adeat Ordinarium, vel sanctam Sedem per sacram Poenitentiariam, vel etiam per hanc supremam Inquisitionem, expositis omnibus circumstantiis, et deinde se gerat iuxta instructionem quam erit acceptura. Si vero necessitas urgeat, se gerat iuxta consilia et monita sui confessarii. Ast si nullo impedimento detenta denunciationem omnino renuat, in hoc casu aliisque supra memoratis, laudandus est confessarius, qui operam suam poenitenti non denegaverit, et vel Ordinarium vel sanctam Sedem pro opportunis providentiis consuluerit, suppresso tamen poenitentis nomine. Formulas autem hisce in casibus adhibendas tradunt probati auctores, quos inter Pignatelli consult. 104., Carena, Albitius etc.

8. Non infrequenter occurrit casus, ut confessarius aliusve ecclesiasticus vir ab Episcopis (quorum utique haec potestas est) deputetur ad denunciationes recipiendas in re ad sollicitationis crimen spectante absque interventu notarii. Huic instructioni folium adiicitur circa modum, quo hisce in casibus confici denunciatio debet (*). Qui enim ad hoc gravissimum munus viri maxime idonei destinantur, de actu denunciationis iudiciaria ratione assumendo instrui debent, ac moneri, ut statim a recepta denunciatione eam continuo ad ipsum Episcopum a quo fuerunt deputati caute transmittant, neque confecti actus exemplum vel vestigium aliquod sibi retineant. Atque in hunc fere modum haud difficulter denunciandi munus adimpletur. Profecto a locorum Ordinariis efficiendum est, ne ad loca suae iurisdictioni subiecta applicare oporteat quod pro Missionibus Pernambuci in America die 22 ianuarii an. 1627 declaratum fuit: *Mulieres* videlicet *sollicitatas non teneri ad denunciationem si ministri Inquisitionis et vicarii Episcopi in longinquis regionibus degentes sine gravi incommodo adiri nequeant.*

9. Si in denunciationibus, quod non raro contingit, aliae indicantur personae forte pariter sollicitatae, vel quae de hoc crimine testimonium ferre aliqua ratione possint, hae quoque omnes et seorsim iudiciaria forma superius enunciata examinandae sunt: et primo per *generalia,* deinde per gradus, quoad ita res ferat, ad *particularia* deveniendo, interrogari debent, utrum et quomodo revera fuerint ipsae sollicitatae, vel alias personas fuisse sollicitatas viderint vel audierint.

10. Accepta denunciatione, non illico proceditur, sed a superiore ecclesiastico inquiri sedulo debet, utrum persona denuncians sit fide digna. Sollicitationis crimen ut plurimum secreto perpetratur; hinc privilegium est, ut in causis quod contra hoc crimen instituuntur, ad plenam probationem faciendam attestationes etiam singulares admittantur. At in memoratis summorum Pontificum constitutionibus praescribitur, ne cum testibus singularibus procedatur, nisi praesumptiones, indicia et alia adminicula concurrant. Pondus igitur cuiusque denunciationis, qualitates et circumstantiae serio accurateque perpendendae sunt, et, antequam contra denunciatum procedatur, perspectum exploratumque iudici esse debet, quod mulieres vel viri denuntiantes sint boni nominis, neque ad accusandum vel inimicitia vel alio humano

---

(1) Ex declar. diei 11 Febr. 1661 confirmata in Const. *Sacramentum Poenitentiae.*

(2) Ex declar. sub diebus 20 Martii 1624 et 1 Octobris 1626 penes Albit. *De inconst. in fide* cap. 35 n. 17.

(3) Albit. loc. cit. n. 21.

(4) Ex declar. Urbani VIII sub. fer. V. die 17 Aprilis 1624.

(*) V. recentiorem Instruct. 20 *Iulii 1890* (*n. 950*)

affectu adducantur. Oportet enim, ut testes huiusmodi singulares ab omnibus privatis affectionibus sint immunes, ut ipsis integra fides haberi possit (1).

11. Ea est huius supremae Inquisitionis consuetudo, ut post unam alteramve denunciationem rescribatur, quod denunciatus *observetur*, ita videlicet super delato crimine suspectus habeatur, ut quum primum per novas denunciationes res explorata erit, in iudicium vocandus sit. Ut plurimum nonnisi a tertia denuntiatione procedi solet. Ad formale examen vocantur parochi, vel probatae fidei spectataeque virtutis viri praesertim ecclesiastici, qui cum iuramento de veritate dicenda et de secreto servando super qualitatibus denunciantium et denunciati, et super mutuis eorum odiis et inimicitiis examinentur. Hisce peractis diligentiis reus in iudicium adducitur, et coram iudice cum interventu ecclesiastici viri, qui notarii partes agat, super singulis cuiusque denunciationis et examinis adiunctis, iuramento dicendae veritatis obstrictus respondere debet. Cavetur solertissime, ne denunciantium nomina reo manifestentur et ne sacramentale sigillum quoquomodo violetur.

12. Quando perspecta evaserit patrati criminis veritas, reo ad defensionem, prout iura exposcunt, admisso, deveniendum erit ad illi interdicendum in perpetuum, ne confessiones excipiat, subtrahendo omnes et quascumque facultates ad id muneris eidem etiam per quodcumque privilegium vel ab ipsa sancta Sede impertitas. Huiusmodi sententiam Episcopus ipse, et non alius ab eo delegatus, proferat: et pro modo culpae, atque omnibus attentis circumstantiis caeteras quoque poenas reo irroget quae in supradictis pontificiis constitutionibus decernuntur. Praeterea si reus in iudicio crimen confessus fuerit, congruam debet emittere abiurationem, ut se ita purget ab ea, quam incurrit, haeresis suspicione: et hac quoque poena in ipsa sententia multetur. Notandum est, poenas huiusmodi omnes, et ipsam inhabilitatem ad sacrosanctum Missae sacrificium celebrandum in decreto Benedicti XIV die 5 augusti ann. 1745 praescriptam, esse tantum *ferendae sententiae*. Abstinendum tamen erit ab infligenda degradatione et traditione brachio saeculari. Id nimirum a Gregorio XV statutum fuit: ceterum *ad terrorem* potius impositum haberi debet quam ut executioni mandetur (2).

13. Qui nullis omnino super hoc crimine praeventi denunciationibus, conscientia victi, Ordinario loci eiusve delegato se sistunt, patrata a se sollicitationis flagitia sponte confitentur, et veniam petunt, dimitti debent cum congrua abiuratione et poenitentiis dumtaxat salutaribus, adiecto consilio vel praecepto, ut ab excipiendis personarum sollicitatarum sacris confessionibus se abstineant: nec coeteris poenis antea dictis, accedentibus licet postmodum denunciationibus, afficiantur. Qui vero iudiciaria forma iam praeventi, sed nondum citati, sua sponte se sistunt; et ii pariter, quos veritatem non integram sed diminutam in spontanea apparitione confessos esse Ordinarius loci ex acceptis postea denunciationibus deprehenderit, beneficio impunitatis non gaudent, verumtamen pro ipsius Ordinarii prudentia mitius puniantur.

14. Quod in hisce causis vel ex commissione Apostolica vel ex iure Episcoporum proprio tractandis maiorem in modum curari et observari debet illud est, ut eaedem causae, utpote ad fidem attinentes, secretissime peragantur, et postquam fuerint definitae et executioni iam traditae, perpetuo silentio omnino premantur. Omnes curiae ecclesiasticae administri, et quicumque alii ad has pertractandas, vel patroni ad defendendas causas assumuntur, iusiurandum de secreto servando debent emittere, et ipsi Episcopi aliique locorum Ordinarii ad servandum secretum obstringuntur, prout in iure cautum est cap. *Statuta* fin. de haeret. in 6., et in Clementina *Multorum* §. *Porro* de haereticis. Qui vero denunciationis oneri satisfaciunt, quippe in hisce causis examini subiiciuntur, iuramentum ab initio de veritate dicenda, et, actu expleto, de secreto servando, tactis sacrosanctis Dei Evangeliis, etiamsi sint sacerdotes, praestare tenentur. Haec si caute sancteque teneantur, nullum invidiae infamiaeque, vel aliud quodvis periculum timeri potest, quod vel testes a dicenda veritate, vel competentes iudices ab investigando et condignis poenis animadvertendo sollicitationis crimine contineat.

15. Indultum fuit a Pio VI in instructione, de qua antea dictum est, anno 1775 ad Vicarium Apostolicum Cocincinae data, ut cum difficillimum sit in illis tam dissitis ac disparatis regionibus ea omnia adamussim servare, quae in hisce causis servanda sunt; et cum si aliqua ex his omittantur, iustitia non patiatur, ut poenae infligantur adversus reos, de quorum crimine iudiciaria ratione adhuc sufficienter non constat, tunc consultius fortasse esset si extra iudicii ordinem procedatur ad occurrendum tanto malo mediis et modis magis facilibus et expeditis, quos in casibus particularibus Vicarii Apostolici prudentia cum animarum zelo

(1) Ex instruct. iussu Pii VI anno 1775 ad Vicar. Ap. Cocincinae data. *(V. n. 949)*.

(2) Albit. op. cit. cap. 15 n. 13, et Benedict. XIV in privata epistola die 11 Novembr. anno 1743 data ad Emmanuelem de Azevedo S. I. presbyterum.

coniuncta suggeret. Iam vero quisque videt hanc indulgentiam pro locis adeo dissitis ac disparatis factam neque omnibus esse communem, neque absque Apostolicae Sedis auctoritate iure posse ubivis induci.

16. Ceterum si locorum Ordinarii in conficiendis processibus, vel etiam, confecto processu, in proferenda sententia contra sollicitantes ad turpia in confessione gravioribus involvantur difficultatibus, rem, transmissis actis, deferre poterunt ad hanc supremam Congregationem, quae peculiares instructiones singulis casibus accomodatas, ut saepe fit, tradet, ac definitivam sententiam, si expediens fuerit, ipsa proferet.

Haec sunt quae ad praedictam pontificiam constitutionem caute recteque exequendam conducunt, quaeque, utpote ubique locorum observatu facilia, sacra haec Congregatio supremae et universalis Inquisitionis pastorali Ordinariorum zelo ac sollicitudini vehementer commendat.

949

Litt. Encycl. S. C. de Prop. F. *25 Iulii 1883* — Quo propositis huic Sacrae Congregationi dubiis fieret satis, a Sacra Supremae Inquisitionis Congregatione quaesitum fuit: « An Vicarii Apostolici absque speciali facultate possint excipere denunciationes in materia sollicitationis ad turpia, et an, eiusmodi denunciationibus acceptis, teneantur eas ad S. Officium deferre ». Emi Patres Inquisitores Generales, in fer. IV 20 Iunii curr. anni, respondendum censuerunt: « Supplicandum SSmo pro extensione ad omnes Vicarios Apostolicos Instructionis pro Vicario Apostolico Cocincinae diei 1 Iunii 1775, cum addito quod remittant ad S. Officium, per medium S. C. de Propaganda Fide in epistola clausa, nomina sollicitantium. »

Cum autem Summus Pontifex Leo XIII in Audientia eiusdem feriae ac diei, decretum Emorum Patrum approbare dignatus sit, et petitam concedere extensionem, hinc praedictam Instructionem, quae Vicario Apostolico Cocincinae data fuit per epistolam diei 26 Augusti 1775, ad Amplitudinem Tuam mitto; ex qua Instructione eadem Amplitudo Tua intelliget, qua ratione se gerere debeat si quando, quod Deus avertat, huiusmodi casus occurrant.

Instr. S. C. de Prop. Fide ad Vic. Ap. Cocincinae, super dubiis ab eo propositis, de mandato s. m. Pii PP. VI in Congregatione S. Officii die 1 Iunii 1775.

1. Dub. An Constitutio Benedicti XIV adversus sollicitantes obliget etiam missionarios franciscanos, qui ministerium exercent in Cocincina.

2. Dub. An eadem Constitutio restringi possit, ac moderari in aliquo casu in eodem Regno Cocincinae.

Constitutio novissima Benedicti XIV cuius initium est *Sacramentum Poenitentiae*, aeque ac ceterae a pluribus Pontificibus editae adversus sacerdotes ad turpia sollicitantes in actu sacramentalis Confessionis, vel eius occasione, et praetextu, et prout praescribitur in iisdem Constitutionibus, afficit absolute, et absque ulla limitatione omnes confessarios etiam cuiuscumque Ordinis et Instituti, in quibuscumque orbis partibus huiusmodi facinora perpetrantes. Hinc est quod ad dubia per te proposita, Sanctitas Sua, re mature perpensa, ad *primum* affirmative, ad *secundum* negative respondit.

Verum cum non ubique datum sit in huiusmodi delicti prosequutione ea omnia deducere ad praxim, quae ex iisdem Apostolicis Constitutionibus et tribunalium institutis sancita sunt, hinc est quod Sanctitas Sua, pro sua eximia sapientia, mandavit ut tibi aliqua praescribatur methodus, iuxta quam in re huiusmodi procedere possis, in quantum harum regionum circumstantiae tibi permittent, ad impediendum, saltem ex parte, ne tam immane facinus late serpat, neque altius radices agat in perniciem fidelium animarum tuae curae concreditarum, atque in maximum scandalum infidelium et detrimentum christianae religionis et fidei.

In primis tibi pro regula tenendum est, quod omnia iura vetant ne ad criminum punitionem deveniatur, nisi prius per probationes a lege praescriptas constet de delicti perpetratione.

A lege statutum est ut probationes huiusmodi habeantur tantum vel ex rei confessione, vel ex attestatione duorum saltem testium probatae fidei, qui dictis vel factis, de quibus testimonium ferunt, una simul praesentes adfuisse nitide et absolute testentur.

Privilegium tamen est in causis quae instituuntur de crimine sollicitationis, quod, ut plurimum, remotis arbitris secreto perpetratur, ut ad plenam probationem faciendam admittantur etiam attestationes singulares mulierum vel virorum de facto proprio denunciantium, dummodo tamen numerum trium personarum attingant. Huiusmodi denunciationes tibi tamquam Superiori iurisdictionem habenti secreto deferri debent, neque a nemine omitti possunt absque culpa letali.

Sed cum, in summa difficultate itinerum in his regionibus, fere impossibile erit ut personae sollicitatae ad tuam audientiam accedant, ut rite deferant suas denunciationes, tunc tibi permissum erit delegare ad eas recipiendas, modo ut supra enuntiato, aliquem sacerdotem probatae fidei, qui tamen non sit de ipsa sollicitatione vel suspectus vel denunciatus.

Acceptis per te, uno vel altero modo, denunciationibus, quae semper esse debent iuramento firmatae, earum pondus, qualitates et circumstantias serio et accurate perpendas necesse est, et praesertim ullam curam non praetermittes ut tibi perspectum et exploratum evadat, quod mulieres vel viri denunciantes sint boni nominis, neque ad accusandum vel odio, vel inimicitia, vel alio humano affectu adducantur. Oportet enim ut testes huiusmodi singulares ab omnibus privatis affectionibus sint immunes, ut ipsis integra fides haberi possit.

Praemissis his, et audito reo eo modo quo commode fieri poterit, si ex omnibus rite et accurate perpensis, tibi satis perspecta evadat admissi criminis veritas, tunc demum poteris devenire ad illi interdicendum in perpetuum ne confessiones excipiat, subtrahendo omnes et quascumque facultates in id muneris eidem, etiam per quodcumque privilegium, vel etiam ab ipsa S. Sede impertitas. Praeterea, declarare poteris eumdem reum obnoxium esse poenis spiritualibus in Constitutionibus, et praesertim in Gregoriana sancitis; tibi quoque fas erit illum suspendere a sacrosancti Sacrificii celebratione.

Cum vero difficillimum sane erit, in his tam dissitis et disparatis regionibus, haec omnia adamussim servare, et cum, si aliqua ex his omittantur, iustitia non patiatur ut poenae infligantur adversus reos de quorum crimine tali pacto adhuc sufficienter non constat, tunc consultius fortasse ages, si in huiusmodi causis extra iudicii ordinem procedas, ad occurrendum tanto malo mediis et modis magis facilibus et expeditis, quos tibi suggeret in casibus particularibus tua perspecta prudentia cum animarum zelo coniuncta, et cura quam debes habere praecipuam de conservanda pace et concordia inter Operarios apostolicos, praesertim diversi Instituti et nationis.

950

Instr. S. C. S. Officii *20 Iulii 1890.* – Non raro ad hanc Congregationem Sanctae Romanae et Universalis Inquisitionis transmittuntur ab Ordinariis vel a Sacra Poenitentiaria denunciationes contra confessarios sollicitantes poenitentes ad turpia, et saepe accidit, ut in denunciationibus ipsis inducantur aliae poenitentes vel uti certo ad turpia sollicitatae, vel tantum ex indiciis inductae, quae tamen obligationi de denuntiatione emittenda iuxta Sacros Canones satis non fecerunt. Ne autem crimen tam infandum absque debitis animadversionibus maneat, Sacra Congregatio ad tramitem Apostolicarum Constitutionum indicit locorum Ordinariis, ut inductas poenitentes opportuno examini subiiciant, ut inde legales probationes in processualibus tabulis resultent.

Verum experientia compertum est huiusmodi examina non ita scite seu legaliter assumi a Iudicibus delegatis; ita ut saepius causas ipsas, alioquin graviores et in damnum ac scandalum fidelium vertentes, prosequi datum non sit.

Quapropter ne in posterum ex enunciatis defectibus in examinibus assumendis causae contra sollicitantes infectae remaneant, Sacra Suprema haec Congregatio opportunum, immo necessarium censet locorum Ordinariis instructionem iuxta decreta ac ordinationes alias editas exaratam transmittere, qua examina poenitentum per generalia rite et legaliter prosequi valeant.

Praenotandum quod nimia circumspectione utendum est in personis ad examen invitandis; etenim non semper opportunum erit eas ad publicum Cancellariae locum convenire, praesertim si examini subiiciendae sint vel puellae, vel uxoratae, aut famulatui addictae; tunc enim consultum erit eas vel in sacrario, vel alio iuxta prudentem Ordinarii seu iudicis aestimationem caute convocare ad earum examen assumendum. Quod si examinandae vel in monasteriis aut nosocomiis seu in piis puellarum domibus existant, tunc magna cum diligentia et diversis diebus iuxta circumstantias peculiares vocandae erunt.

Insuper animadvertant iudices ad examina assumenda deputati quod in eorum et Cancellarii seu Notarii (qui semper eccclesiastici esse debent) praesentia examinanda exclusive compareat absque socia, absque teste: etenim omnia sub inviolabili secreto perfici necesse est.

Tandem de actibus inde assumptis Ordinarii debent transmittere ad hanc Supremam Congregationem exemplar authenticum et cum suo originali collatum.

Hisce generatim praemonitis, subnectitur norma examinis conficiendi.

NORMA EXAMINIS PER GENERALIA ASSUMENDI

Vigore epistolae Sacrae Supremae Congregationis datae sub die... (vel vigore Decreti illustrissimi ac Reverendissimi Domini Archiepiscopi Ordinarii) vocata personaliter comparuit coram Illustrissimo ac Reverendissimo Domino N. N. sistente in Cancellaria (vel in sacrario, aut in collocutorio monialium seu piae domus) in meique etc.

NN. nubilis (vel uxorata) degens in hac Civitate N. N. in paroecia N. N., filia (vel uxor) N. N., aetatis suae....conditionis civilis (aut agricolae, aut famulatui addictae) cui delato iuramento veritatis dicendae, quod praestitit tactis SS. Dei Evangeliis, fuit

Inter. An sciat vel imaginetur causam suae vocationis et praesentis examinis?

Resp. . . . . .

Inter. A quot annis usa sit accedere ad Sacramentum Poenitentiae?

Resp. . . . . .

Inter. An semper apud unum eumdemque confessarium Sacramentum Poenitentiae receperit, vel apud plures sacerdotes: insuper an in una eademque, vel in pluribus ecclesiis?

Resp. . . . . .

Inter. An a singulis quibus confessa est sacerdotibus exceperit sanctas admonitiones, et opportuna praecepta, quae ipsam examinatam aedificarent, et a malo arcerent, et quatenus etc.

Resp. . . . . .

Notandum: si responsio fuerit affirmativa, id est si dicat, se bene semper fuisse directam tunc interrogatur sequenti modo:

Inter. An sciat vel meminerit aliquando dixisse vel audivisse, quod quidam confessarius non ita sancte et honeste sese gesserit erga poenitentes; quin murmurationes, seu verba contemptibilia contra ipsum confessarium prolata fuerint: ex. gr. quod ipsa examinata ab uno vel a pluribus poenitentibus, atque ab uno abhinc anno, vel a quatuor, aut tribus mensibus similia audierit?

Notandum: Si post hanc interrogationem et animadversionem examinata negare pergat, claudatur actus consueta forma, quae ad calcem huius istructionis prostat.

At si quidquam circa aliquem confessarium, iuxta ea de quibus interrogatur, aperuerit, ulterius interrogabitur prout sequitur:

Inter. Ut exponat nomen, cognomen, officium, aetatem confessarii, et locum seu sedem Confessionis; an sit presbyter saecularis vel Regularis, et quatenus etc.

Resp. . . . . .

Inter. Ut exponat seriatim, sincere et clare ea omnia, quae in sacramentali confessione vel antea vel postea vel occasione confessionis audierit a confessario praedicto minus honesta: vel an ab eodem aliquid cum ipsa inhoneste actum fuerit nutibus, tactibus seu opere, et quatenus etc.

Notandum: hoc loco iudex solerter curabit ut referantur iisdem verbis, quibus confessarius usus fuerit, sermones turpes, seductiones, invitamenta conveniendi in aliquem locum ad malum finem, aliaque omnia, quae crimen sollicitationis constituunt, adhibita vernacula lingua in qua responsiones sedulo et iuxta veritatem exarabuntur; animum addat examinatae, si animadvertat, eam nimio timore aut verecundia a veritate patefacienda praepediri, eidem suadens omnia inviolabili secreto premenda esse. Denique exquiret tempus a quo sollicitationes inceperint, quamdiu perduraverint, quoties repetitae, quibus verbis et actibus malum finem redolentibus expressae fuerint. Cavebit diligenter ab exquirendo consensu ipsius examinatae in sollicitationem, et a quacumque interrogatione, quae desiderium prodat cognoscendi eiusdem peccata.

Inter. An sciat vel dici audierit praedictum confessarium alias poenitentes sollicitasse ad turpia; et quatenus eas nominet (atque hic iubebit nomen cognomen et saltem indicia clariora, quibus aliae personae sollicitatae detegi possint).

Notandum: Si forte inducantur aliae personae sollicitatae, erit ipsius iudicis eas prudenter advocare et singillatim examinare iuxta formam superius expositam.

Resp. . . . . . .

Inter. De fama praedicti confessarii tam apud se quam apud alios?

Resp. . . . .

Inter. An praedicta deposuerit ex iustitiae et veritatis amore, vel potius ex aliquo inimicitiae vel odii affectu, et quatenus etc.

Resp. . . . . . .

Quibus habitis et acceptatis dimissa fuit iurata de silentio servando iterum tactis SS. Dei Evangeliis, eique perlecto suo examine in confirmationem praemissorum se subscripsit, (si fuerit illiterata dicatur) et cum scribere nesciret fecit signum Cru—cis.

(subscriptio personae examinatae)

Acta sunt haec per me N. N. Cancellarium vel Notarium ad hunc actum assumptum.

Art. II. De Confessione

A) *De modo et tempore Confessionis peragendae*

951

S. C. de Prop. Fide - C. G. *6 Sept. 1630 (coram SSmo)* — S. C. approbavit et confirmavit decretum theologorum ab ipsa deputatorum ad examinandum dubium a Vic. Patriarchali Constantinopolitano propositum *de Confessione per interpretem,* nempe: « Quamvis » docente Sac. Trid. Synodo nullo sit divino » praecepto mandatum, nec satis consulto lege » aliqua humana praecipi possit ut delicta, » praesertim secreta, publica confessione aperiantur, tamen visum est Patribus deputatis, » eidem SS. Synodo inhaerentibus, eos qui volent sponte per interpretem confiteri, nec aliter » possunt, non debere per Vicarium Patriarchalem prohiberi; cui sufficiet praecavere » abusus et scandala, et curare ut interpretes » admoneantur de obligatione ad observantiam » secreti. Romae in Palatio Apostolico 6 Id. » Aug. 1630. »

952

S. C. de Prop. F. - C. G. *12 Sept. 1845.* Miss. Sin. — Utrum christiani sinenses sint obligandi ad observantiam iuris positivi, quantum ad confiteri semel in anno.

R. Praefatos sinenses obligari ad sacramentalem Confessionem semel in anno, et missionarios obligationem debere eis notificare.

953

S. C. de Prop. Fide – C. G. *4 Februarii 1664* — Venendo talora (in Costantinopoli) i greci per schivar l'avarizia dei loro ministri, o per altro fine, a confessarsi dai missionarî latini, stimano alcuni di questi che basti l'indurli a dire che credono quello che credevano i loro SS. Padri, senza specificare la fede della Chiesa Romana o il primato del Pontefice, il che par che meriti riflessione rispetto alla ignoranza crassa dei penitenti.

R. Moneantur missionarii, ad excipiendas confessiones graecorum minus sufficere si profiteantur se credere quod eorum Sancti Patres crediderunt, nisi exprimatur fides romana; et ne fiat error in nomine *Romae*, quo nomine etiam Constantinopolim appellant, explicandum est de Roma antiqua et de Summo Pontifice.

954

S. C. S. Officii *18 Decembr. 1850* – Vic. Ap. Sandwic — 1. Nous n'avons point encore de confessional pour nos chrétiens. Nous nous asseyons sur un chaise, ou sur un banc, ou sur une pierre de manière a ce que tout le monde puisse nous voir sans nous entendre.

2. Pour pouvoir confesser tout le monde il nous est arrivé quelque fois de faire reciter le *Confiteor* en commun iusq'a *mea culpa;* alors le penitent après avoir reçu la benediction du prêtre cummençait de faire l'accusation de ses fautes après la quelle il disait: *mea culpa,* jusqu'à la fin du *Confiteor*. Le reste comme il est dans le Rituel.

3. Nous ne confessons jamais la nuit a moins que ne soit dans une circostance extraordinaire; et en règle général soit à l'église soit dans les maisons, nous avons toujours témoins qui puissent au bésoin nous mettre à l'abri de la calomnie.

R. 1. Curent conficere confessionalia, et interim faciant ut faciunt.

2. Stante magna poenitentium quantitate, confessarios sic agendo bene se gerere.

3. Sic agendo prudentissime se gerere.

955

S. C. S. Officii *17 Dec. 1868* — Inter decreta primae Synodi Provincialis Westmonasteriensis sub cap. XVI. n. 8, ubi sermo est de abiuratione protestantium adultorum et de baptismate sub conditione eis conferendo, additur: « Confessio etiam Sacramentalis semper in tali casu est exigenda. » *Quaeritur*: An debeat, iuxta Synodi Provincialis decretum a S. Sede probatum, Confessio sacramentalis a neo-conversis in Anglia exigi, et an debeat esse integra.

R. Affirmative; et dandum esse decretum latum sub fer. V. die 17 Iunii anni 1715. (*V. n. 644*).

956

S. C. de Prop. Fide – C. G. *12 Ian. 1869* Se e quale avvertimento debbasi dare al Vic. Ap. di Colombo sul divieto mantenuto in quel Vicariato di ascoltare le confessioni prima del levare del sole e dopo il tramonto.

R. Prohibitionem moderandam iuxta decretum S. C. Episcoporum et Regularium die 21 Iunii 1620 quod est huiusmodi: « Confessarii » sine necessitate audire non debent mulierum » confessiones post crepusculum vespertinum et » ante auroram ».

957

S. C. S. Officii *2 Decem. 1874* — Grass Valley — An catechumeni confiteri possint sacramentaliter antequam baptizentur sive absolute sive conditionate.

R. Quoad confessionem ante baptismum absolute conferendum, *negative*; quod si nihilominus cathecumenus velit sese confiteri instruatur id nullatenus haberi posse sub ratione Sacramenti, cum nequeat absolutio impertiri, nec teneri missionarium ad secretum servandum. Si vero agatur de iis qui debent baptizari sub conditione, tunc poterunt ad maiorem functionis ecclesiasticae facilitatem prius audiri sacramentaliter quoad eorum culparum accusationem; deinde post collationem baptismi sub conditione confessarius, iterum reassumptis per summa capita cum poenitente iis de quibus iam accusationem fecerit, absolvat sacramentaliter pariter sub conditione.

B) *De loco Confessionis*

958

S. C. de Prop. Fide – C. G. *22 Februar. 1660*. — Iniungatur Archiepiscopo (Sophiae) ut in ecclesiis amplioribus omnino faciat construere confessionalia stabilia et non amovibilia pro confessionibus excipiendis: ubi vero ecclesiae sunt angustiores, sive in ipsis, sive extra, cum frequentior est populus, excipiantur, prohibeat omnino sub gravioribus poenis ne fiat absque aliqua tabula amovibili, saltem intermedia, cum parva crate inter confessarium et poenitentem praesertim pro mulieribus.

959

S. C. de Prop. Fide – C. P. pro Sin. *12 Iunii 1764* – Tunkin. – An merito statuerit R. D. Episcopus Visitator (Tunkini) Confessio-

nes mulierum non esse excipiendas nisi craticula interposita, excepto casu infirmitatis?

R. Affirmative, iuxta ordines pluries datos a S. C.

960

Ex Decr. S. C. de Prop. Fide (DE CLAUSURA REGULARIUM) *26 Iunii 1780* — Iubet praeterea et praecipit S. C. ut mulierum confessiones palam in ecclesiis, capellis aut publicis oratoriis, ubi adsunt: ubi vero desiderantur, in alio loco patenti ac pervio, et ianuae hospitii, quantum fieri potest, viciniore, a respectivis Ordinariis, et his deficientibus, a localibus Missionum Superioribus designando, interposita crate ferrea vel alio repagulo inter os confessarii ac mulieris poenitentis, audiantur.

961

S. C. de Prop. Fide — C. P. PRO SIN. *17 Martii 1785* - VIC. AP. CHAN-SI — Se il decreto della grata per le donne s' intenda solo doversi osservare negli oratorî stabili delle cristianità; e se quando il missionario è obbligato a confessar donne nelle case particolari, per mancanza di oratorio stabile, basti che queste con un velo si coprano tutto il volto.

R. Affirmative ad primam et secundam partem, si aliter fieri nequeat.

962

Ex Decr. S. C. de Prop. Fide *13 Aprilis 1807* (PRO CHALDAEIS) — Non licere sacerdotibus fidelium confessiones excipere in privatis aedibus, nisi rationabilis causa excuset; quae cum inciderit, ac aegrotantium praesertim mulierum audiendae sint confessiones, cubiculi ianua sit patefacta, ut conspici tam confessarius quam poenitens possint.

963

S. C. de Prop. Fide - C. G. *12 Februarii 1821* - HIBERNIAE — Se darsi alcun provvedimento intorno alle confessioni delle donne (nelle case private) senz' alcun framezzo.

R. Arbitrio Episcopi, qui perpensis iustis causis, et concessa facultate ad audiendas foeminarum confessiones in domibus privatis, iniungant confessariis nusquam confessiones foeminarum recipere sine cratibus, vel alio quovis opportuno repagulo, exceptis infirmis in lecto recumbentibus, quo in casu porta cubiculi patens sit ita ut confessor et poenitens sint e longinquo visibiles.

964

Ex Litt. Ap. Gregorii XVI. *3 Feb. 1832* (AD ARCHIEP. PRIMATEM ARMEN.) — Non mediocri animi nostri aegritudine accepimus isthic (Constantinopoli) Poenitentiae et Eucharistiae Sacramenta privatis in domibus crebro ministrari; ad arcendos itaque abusus omnes qui inde oriri facile possunt, tuum zelum vel maxime excitamus ut hanc rem maturo examine perpendas collatisque cum Ven. Fr. Archiepiscopo Sardio Vicario Ap. Patriarchali consiliis, provideas diligenterque caveas ne id unicuique indiscriminatim permittatur, sed facultates huiusmodi iis tantum sacerdotibus concedantur qui ea praediti sint pietate quae omnem abigat suspicionem, et in favorem eorum laicorum qui non solum bene morati sint, sed etiam locum habeant ad sacra mysteria rite obeunda aptum, et a profanis disiunctum usibus, ubi sacrum ministerium absque ullo profanationis periculo possit exerceri.

965

S. C. de Prop. Fide - C. G. *21 Septembris 1840* — Se approvare il decreto fatto da M. Vicario Patriarcale di Costantinopoli nella sua visita, cioè: - Che ove siano chiese ed oratorî publici sia proibito l' ascoltare confessioni di donne nelle case particolari, se non per causa d' infermità, età decrepita o sordità. -

R. Affirmative.

ART. III. **De Absolutione et Satisfactione**

966

S. C. S. Officii *10 Sept. 1556* - SSmus D.N. (Paulus PP. IV) assistentibus DD. Cardinalibus Inquis. Generalibus, per suum vivae vocis oraculum, ad consulendum quieti conscientiarum christifidelium, declaravit et concessit quod si de cetero contingat aliquem ad Sacramentum Confessionis accedere quacumque ecclesiastica censura innodatum, quam et ipse et confessarius penitus ignorent, beneficium absolutionis ab eodem confessario consequi possit, et consequatur, perinde ac si nullo Ecclesiae vinculo esset innodatus; et casu quo postea de huiusmodi censura ipsum sic absolutum notitiam habere contingat, non teneatur peccata tempore ignorantiae huiusmodi iam confessa de novo confiteri, neque novam absolutionem de eisdem peccatis quaerere et consequi, sed, absolutione peccatorum iam obtenta, quietus absolutionem ab excommunicatione, cuius notitia sibi supervenit, quaerere teneatur. Non obstantibus *etc.*

967

S. C. S. Officii *19 Sept. 1671.* — Possono i missionarî confessare ed assolvere i cristiani congiunti in matrimonio con donne turche, se non c' è speranza ch' esse abbraccino la fede cristiana? E possono confessare le donne cristiane maritate a turchi?

R. Quatenus agatur de matrimonio contracto in statu impedimenti disparitatis cultus, et qua-

tenus lex ecclesiastica inducens huiusmodi impedimentum ibi non sit invincibiliter ignota, praedictos coniuges, praetendentes permanere in huiusmodi coniugio, non posse absolvi. Si vero agatur de matrimonio contracto ante conversionem alterius cuniugis, posse absolvi; nec cogendum christianum coniugem deserere infidelem, sed illum posse sequi consilium Apostoli, quatenus coniux infidelis velit absque iniuria Creatoris cum fideli cohabitare, et non adsit periculum perversionis.

968

S. C. S. Officii *1681* – Mission. Albaniae — An tuto possint Sacramenta administrari parentibus filiam turcis vel schismaticis ob aliquem finem in sponsam promittentibus, absque eo quod amplius valeant retractare promissionem nisi cum vitae bonorumque periculo.

R. Non licere missionariis ministrare Sacramenta istis personis quia sunt in statu peccati mortalis. Si vero eos poeniteat de facto, et nolint, quantum in se est, attendere promissum, sunt capaces.

969

S. C. S. Officii *29 Nov. 1725* — Relato folio a S. Congregatione de Prop. F. remisso in quo continentur infrascriptae ordinationes factae a defuncto R. P. D. Episcopo Laranden., Vicario Apostolico in Regno Tunkini, tenoris sequentis, videlicet: *Ordinationes tempore persecutionis.* — 1. Omnes Ministri huius Vicariatus poterunt absolvere illos christianos qui chirographum abiurandi fidem non fecerunt, neque aliquid ad Religionem pertinens gentilibus tradiderunt, nec imaginem percusserunt, nec idola adoraverunt, neque legem Dei negaverunt.

2. Omnes illi qui tale chirographum fecerunt hoc modo, scilicet: *Omnes nos usque modo legem servavimus et cultum Deo Coeli tribuimus; nunc autem videmus edictum regium quo lex Lusitanorum prohibetur; illi obedientiam praestamus, dicentes quod nos legem Lusitanorum non observamus, vel nos quid sit lex Lusitanorum nescimus.* Hoc modo chirographum conficientes, si alias res ad Religionem pertinentes mandarinis non tradiderint, nec imaginem conculcaverint, vel reverentiam idolis non fecerint, tales ad Confessionem admitti poterunt.

3. Omnes illi qui chirographum fecerunt fidem abnegando, vel illud fecerunt, nullam mentionem facientes de cultu ab ipsis vero Deo praestito, sed absolute legem Lusitanorum se habere negaverunt, et simul illi qui res, licet minimas, ad religionem pertinentes tradiderunt, vel imaginem conculcaverunt, vel reverentiam idolis praestiterunt, tales ad Confessionem nondum admitti debent; debent tamen a Ministris admoneri ut totis viribus procurent lacrymis et suspiriis ad suorum peccatorum magnum dolorem et contritionem se excitare; quo supposito, ipsis de remedio providebitur; et interim moneant tales peccatores ut interim haec observent: — I. Per trium mensium spatium, quatuor diebus ieiunent in quolibet mense. Si autem sint officiales, qui gravi labore occupantur, ita ut ieiunare non possint, in tali casu illis concedetur ut ad satietatem manducent, sed orizam tantum cum sale adhibito. — II. Tribuant aliquam eleemosynam pecuniariam, quae servetur distribuenda postea pauperibus temporibus calamitatis. — III. Insuper intra spatium sex mensium, tales peccatores debent singulis diebus recitare quinquies *Pater* et *Ave*, quolibet illo tunc debent se in terram prosternere, illamque osculari, enixe Deum deprecantes ut ipsis peccata sua condonare dignetur. — IV. Quando fideles in ecclesia congregantur, tales poenitentes debent adesse, et prostrati ante altare, toto corde totisque viribus Deum exorare ut sibi peccata condonare dignetur, in veritate promittentes non peccandi de caetero. — Haec omnia supradicta promittentes ad Confessionem denique admitti poterunt, quinque tamen vel sex mensibus ad minus transactis. Haec omnia supradicta intelligantur in foro exteriori, quibus non obstantibus in foro interiori confessarii aliam salutarem poenitentiam ipsis imponant. Si forte intra tempus praefatae poenitentiae, aliquis praedictorum infirmetur et confiteri velit, debet illi imponi poenitentia pecuniaria iuxta suum posse, et coram christianis verbalem sui peccati detestationem faciat; quibus peractis, ad Confessionem admittatur. Si autem convaluerit, ad omnes illas poenitentias adimplendas cogatur.

R. SSmus D. N. auditis votis EE. et RR. S. R. E. CC., decrevit quod neophyti tunkinenses pro publica apostasia teneantur tantum semel abiurare coram christifidelibus, et abiuratione peracta, admittantur ad confessiones sacramentales, iniunctis poenitentiis salutaribus arbitrio confessarii, et servetur Decretum ab hac S. C. editum die 18 Iulii 1630, tenoris sequentis: *S. C censuit apostatas a fide redeuntes ad poenitentiam, non teneri ad abiurandam apostasiam publice coram infidelibus, sed sufficere ut eam abiurent in Balneo coram fidelibus, abstinendo ab actibus infidelitatis, ac deponendo habitum infidelium, quatenus sit protestativus falsae religionis; si vero sit aequivocus, posse illum deferre; quod si ex illa delatione, ratione personae aliqua oriretur suspicio, teneri aufugere quam primum potuerint.*

Instructio — Essendo state esaminate le ordinazioni del defunto Mons. Vescovo Laradense

Vic. Ap. della parte occidentale del regno di Tunkino fatte per osservarsi nel tempo delle persecuzioni, si è stimato espediente ordinare che si osservi l'accluso decreto conforme ad altro decreto sino dall' anno 1630 emanato. Si avverte però che dovranno eseguire detto decreto, ed abiurare l' apostasia non solo quelli che faranno quanto si contiene sotto il num. 3 di dette ordinazioni, ma ancora quelli che faranno il chirografo nella forma descritta sotto il n. 2., mentre vengono a negare anche questi di continuare nella professione della fede cattolica, dicendo: *Omnes nos usque modo legem servavimus, et cultum Deo coeli tribuimus; nunc autem videmus edictum regium quo lex lusitanorum prohibetur, illi obedientiam praestamus dicentes quod legem lusitanorum non observamus;* perchè in quelle parti per *legem lusitanorum* s' intende *legem christianam*, ed il senso è chiaro che protestano di recedere dalla legge che *usque modo servavimus*, e dal culto che *Deo caeli tribuimus*.

970

S. C. S. Officii *5 Sept. 1736* — Vic. Ap. Tunkini Orient. — Cum sub die 29 Novembris 1725 decretum fuerit a S. Congr. S. Officii quod – *neophiti tunkinenses pro publica apostasia teneantur tantum semel abiurare coram christifidelibus, et, abiuratione peracta, admittantur ad confessiones sacramentales, iniunctis poenitentiis salutaribus arbitrio confessarii,* – modo quaeritur utrum per illa verba *ad Confessiones sacramentales* intelligatur confessio prout est pars Sacramenti tantum, vel intelligatur integrum Confessionis Sacramentum complectens etiam absolutionem.

R. Per illa verba *admittantur ad confessiones,* intelligendum esse de confessionibus Sacramentalibus complectentibus absolutionem.

971

Ex Litt. S. C. de Prop. Fide *3 Octobris 1736* (ad Visitator. Ap. Tunk. Occid.).. Per quello che riguarda la pratica senza dubbio esorbitante di differire lungo tempo, e talvolta per tutto il tratto della vita ai penitenti la sagramentale assoluzione; e l'eccessività delle penitenze che sogliono da molti ministri venire imposte ai medesimi, se Le trasmette l'Istruzione opportuna della pratica che dovrà onninamente tenersi nell'avvenire, per riformare simili inconvenienti ed abusi.

Instructio. — Duo sunt perniciosa inconvenientia in administratione Sacramenti Poenitentiae in Tunkino Occidentali quae huic S. C. relata sunt. Primum atque praecipuum est quod passim reis graviorum criminum, fornicationis, ebrietatis, superstitionis, differatur ad menses integros et amplius absolutio sacramentalis; parentibus vero qui matrimonio filiorum cum disparitate cultus vel alio impedimento dirimente contracto, consensum dedere, etiamsi deinde non sit amplius in eorum potestate matrimonium rescindere, denegant absolutionem per plures annos, et quandoque usque ad exitum vitae; interim impositis ieiuniis, orationibus aliisque pietatis operibus, ut maiorem illi criminum horrorem concipiant et ita ad recipiendum absolutionis beneficium disponantur.

Alterum est in excessu satisfactionum quas imponunt, plurium rosariorum, videlicet usque ad numerum etiam tercentenarium, totidem litaniarum cum ieiuniis, ciliciis aliisque afflictivis operibus, statutis diebus, per hebdomadas aut menses aut annos integros. Ad evellendos igitur intolerabiles huiusmodi abusus, operae pretium visum est per theologos ad hunc effectum deputatos Instructionem hanc dirigere, ex SS. Patribus, Conciliorum et Romanorum Pontificum decretis excerptam, cui confessarii praedicti in Tunkino Occidentali sese subiicere et omnino adhaerere teneantur.

Quod attinet ad primum, multi profecto dantur casus in quibus denegatio et dilatio absolutionis medicamen est opportunum et subinde necessarium; *Videat,* inquit S. Carolus Borromaeus in Instructionibus Poenitentiae, *confessarius ne quem absolvat, qui vel odium inimicitiamve deponere nolit, vel restituere pro facultate recuset alienum, vel a statu peccati mortalis paratus non sit discedere, occasionemve similis peccati vitare.* Hinc Sedes Apostolica adversus mollem, et praeposteram nonnullorum casuistarum in concedenda absolutione facilitatem, miro zelo semper insurrexit, ut ex propositionibus ab Alexandro VII, Innocentio XI aliisque Romanis Pontificibus iure meritoque damnatis, cuique legenti exploratum est. Valde autem prolixum foret, casus huiuscemodi enumerare, sed videri possunt apud S. Carolum Borromaeum in Instructione Confessariorum, et a sanctis istis regulis, totius Ecclesiae consensu firmatis, non sinant confessores se abduci falsa misericordia erga poenitentes.

Verum, praemissis casibus exceptis, promiscua et passim adhibita cuiusque peccati mortalis retentio, causa concipiendi maiorem adversus crimina horrorem, et acquirendi meliorem dispositionem ad beneficium absolutionis obtinendum, non est profecto medicina nec castigatio congrua unquam invitis poenitentibus adhibita ab Ecclesia, sed a solis rigidis et imprudentibus confessariis contra omne fas usurpata, et a tribus Romanis Pontificibus proscripta. Hanc nimirum severam et imprudentem (ne quid peius dicam) praxim inducere primum tentavit Petrus de Osma ea propositione: *Non sunt absolvendi poenitentes nisi peracta prius*

poenitentia eis iniuncta, merito damnata in Concilio Complutensi, et a Xisto IV, anno 1579, in Bulla quae incipit: *Licet ea.* Eamdem exitialem praxim, post apostatam Marcum Antonium de Dominis, lib. 5. *De Republ. eccles.* cap. 7, et Antonium de Arnaldo, lib. *De frequenti Communione,* part. 2, a cap. 8, apud Belgas et aliquot Gallos rigorismi sectatores invaluisse constat. Ex quorum libris, Alexander VIII, inter reliquas, has duas propositiones iusto anathemate confixit: *16. Ordinem praemittendi satisfactionem absolutioni induxit non politia nec institutio Ecclesiae, sed ipsa Christi lex et praescriptio, natura rei idipsum quodammodo dictante. — 17. Per illam praxim mox absolvendi, ordo Poenitentiae est inversus.* Crudelem hanc praxim quoad substantiam, subdolis et aequivocis terminis inducere iterum tentavit Quesnellus hisce duabus propositionibus: *87. Modus plenus sapientia, lumine et charitate est dare animabus tempus portandi cum humilitate et sentiendi statum peccati, petendi spiritum poenitentiae et contritionis, et incipiendi ad minus satisfacere iustitiae Dei antequam reconcilientur. — 88. Ignoramus quid sit peccatum, et vera poenitentia, quando volumus statim restitui possessioni bonorum illorum quibus nos peccatum expoliavit, et detrectamus separationis istius ferre confusionem,* iure meritoque in Bulla *Unigenitus* a Clemente XI damnatis. Profecto praxis ista severa plurimam animis affert perniciem, praesertim attritis aut, si mavis, amare incipientibus, S. Leone et Augustino (epist. 180 ad Honoratum) docentibus: *plurimos perire defectu Sacramenti qui eius subsidio ad superna evolassent.* Æternae igitur damnationis periculo manent expositi, monente nos sapientissimo Salvatore ut semper vigilemus in iustitia, quia *qua hora non putamus Filius hominis veniet.*

Sed demus rigidis directoribus, ut huiusmodi attriti supervivant usque ad absolutionem; dilata his absolutione, manent illi Dei hostes, incapaces omnis meriti et satisfactionis; eorum enim opera iuxta S. Thomam, in 4. dist. 15, cum sine charitate fiant, non sunt satisfactoria: *Impossibile enim est,* inquit, *quod aliquis Deo satisfaciat, nisi Deo placeat; ideoque ut sit conveniens satisfactio, oportet esse informatam gratia sanctificante.* Et in Supplemento, quaest. 14 art. 2: *Sine charitate opera facta non sunt satisfactoria.* Quaecumque igitur proposita fuerit indulgentia, nullam peccator consequi poterit absolutione destitutus; suspiciones, detrimenta famae, scandala, ex promiscua absolutionis dilatione oriuntur. *Validum adversus peccatum frenum est confitendi pudor,* ut habetur ex canone 88, *De Poenitentia.* Quid quod repulsi poenitentes abiiciunt saepe cogitationem de salute desperando?

Missos faciant igitur praeposteros Ecclesiae reformatores, et adhaereant potius Concilio Trident., sess. 6, cap. 14, *De lapsis et eorum reparatione,* ubi habemus absolutionem praeviam satisfactioni, et peccatorum culpam cum poena aeterna remissam Sacramento Poenitentiae ante satisfactionem, qua solum poena remittitur temporalis post absolutionem residua. Haec autem praxis prudens et benigna non est a Tridentino primum instituta, sed est, teste Catechismo Romano, antiquissimus Ecclesiae usus, Scriptura et Patrum auctoritate comprobatus. Filio prodigo redeunti iubet pater evangelicus proferri cito stolam primam, nec eum remittit ut pascendo porcos maiorem concipiat adversus peccata horrorem, et ut ad paternum amplexum disponatur. Inter articulos ob quos Chrysostomus a quibusdam Episcopis perperam depositus, sed auctoritate Apostolica restitutus fuit, hic erat: *Si iterum peccasti, poeniteat te iterum, et quoties peccasti, veni ad me et ego te sanabo.* Basilius in admonitione ad filium spiritualem: *Quando,* inquit, *te peccatis obnoxium senseris, ad poenitentiam cito te converte ne confundaris.* Lex Clementina *Dudum, De sepulturis,* mandat sacerdoti ut *Confessiones audiat, poenitentias imponat, et absolvat.* Decretum Bonifacii Episcopi Moguntini statuit ut *curet unusquisque presbyter, statim post acceptam Confessionem, poenitentium singulos, data oratione, reconciliare.* Infinitus essem si omnia Patrum documenta pro tali Ecclesiae praxi afferre velim; sed allegata sufficiant.

Praxis ergo ista, prudens et benigna, tot testimoniis munita, absolvendi statim peccatores, vel attritos vel contritos, viget in tota Ecclesia catholica ubi copia est confessorum, ubi nullum persecutionis periculum: quanto magis ergo in Tunkino Occid. necessario servanda est, ubi multae et continuae contra catholicos persecutiones vigent, et ubi quidem messis multa est, sed operarii paucissimi. Nec vos decipiant novatores, qui sub zeli umbra crudelitatem exitialemque socordiam in corde nutriunt; ne vos, inquam, decipiant Scripturae testimoniis *Ezechielis 13,* et *Jerem. 6,* quibus passim abutuntur; nihil enim magis ex illis colligere possumus, quam quod dispositione necessaria carentibus non sit impartienda absolutio, non autem quod dispositione illa praeditis sit deneganda, neque ullum in antiqui foederis oraculis invenietis locum, iuxta quem poenitentibus dilata fuerit, vel differenda sit cum Deo reconciliatio. Vix David confessus fuerat delictum dicens: *Peccavi Domino,* cum Nathan mox Dei nomine denuntiat: *Dominus quoque transtulit peccatum tuum, non morieris.* Nec vos iterum seducant testimoniis Cypriani, Rom. Cleri, Innocentii primi, aliorumque Patrum, quibus pariter abutuntur; lectis enim testimoniis istis

non detruncatis sed ex integro, cuique ingenue attendenti apparebit loqui illos de quibusdam peccatis publicis eo tempore publica poenitentia plectendis; quamvis probati auctores putent in ipsa poenitentiae publicae impositione peccatores regulariter a culpae reatu fuisse absolutos, hoc enim erat *accipere impositionem manus in poenitentiam,* absolvi a reatu culpae et accipere modum satisfactionis publicae. Quinimo ipse Morinus, summae apud novos theologos auctoritatis, lib. 6. cap. 24. quamvis criminum publicorum absolutionem etiam sacramentalem putet dilatam fuisse usque ad canonicae poenitentiae adimpletionem, quoad alia peccata nobis consentit; sic enim lib. 9. cap. 14. ait: *Crimina omnia et peccata, quae illis saeculis, non expiabantur per publicam poenitentiam, statim aut paulo post editam sacerdoti confessionem, remittebantur, pauculis exceptis, quae cum publica erant, communionis ecclesiasticae privatione nonnunquam a Canonibus castigabantur.* Idem eodem lib. cap. 1. docet quod Catechismus Romanus consuetudinem absolvendi *statim* post confessionem esse ab ipsis Ecclesiae incunabulis, si enormia quaedam crimina excipias, pro quibus debebatur poenitentia publica. Imo cap. 14. ostendit in Orientali Ecclesia a duodecim saeculis hucusque servatum morem etiam a peccatis publicis absolvendi statim; quod sub operis finem fusius probat ex libris graecorum poenitentialibus.

Quoniam vero ex Concilio Tridentino vigere debet usus infligendi poenitentiam publicam peccatis publicis et scandalosis; hinc descendendo ad particularem casum a Visitatore Apostolico (Tunkini) relatum de parentibus qui consensum praebent matrimonio filiorum cum disparitate cultus, certum videtur quod quamdiu in eorum potestate est matrimonium rescindere, atque de eo moniti renuunt rescissionem, non esse capaces nec dispositos ad beneficium absolutionis recipiendum. Verum si ex parte praestiterunt quidquid possunt, et non sit amplius in eorum potestate filios ab invalido contractu revocare, nulla ratio est ut illi contriti et confessi, per annos integros, aut usque ad exitum vitae sacramentali absolutione priventur; ne vero aliis exemplo sint ut similia matrimonia perpetrentur, possent, confessi iam et absoluti, vel Eucharistiae communione (privari), vel alia publica poenitentia, arbitrio prudentis et discreti Episcopi, mulctari.

Modus igitur plenus sapientia et charitate est animas peccatrices citissime ex peccati statu, iuxta praxim universalis Ecclesiae, in Christi Evangelio fundatam, eripere, ut cito accipiant stolam primam, nec protrahere, sed quantum fieri potest accelerare spiritum poenitentiae, iuxta formam quam Concilium Tridentinum saluberrime praescripsit, ut ante reconciliationem proponant, ut post illam tutius ac salubrius in statum gratiae repositi, satisfacere satagant.

Quod vero pertinet ad secundum excessum in imponenda satisfactione plurium rosariorum, litaniarum, ieiuniorum, etc., duo quoque extrema vitanda sunt. *Confessor prudens,* inquit S. Carolus Borromaeus in Instructionibus Poenitentiae, *pro imponenda poenitentia, nec ita levem adhibeat ut clavium potestas inde contemnatur, et ipse peccatorum alienorum evadat particeps, nec ita etiam gravem aut diuturnam, ut poenitentes ei obsequi recusent, aut acceptam ex integro non exequantur.* Non est cur ad evitandum primum ex his extremis immoremur; sufficit enim Concilium Tridentinum audire, sess. 14, cap. 8: *Debent sacerdotes Domini, quantum spiritus et prudentia suggesserit, pro qualitate criminum et poenitentium facultate, salutares et convenientes satisfactiones iniungere: ne, si forte peccatis conniveant et indulgentius cum poenitentibus agant, levissima quaedam opera pro gravissimis delictis iniungendo, alienorum peccatorum participes efficiantur.*

Ad mitigandum tamen secundum excessum qui in sacerdotibus Tunkinensibus viget, pauca quidem afferimus, solida tamen illa, sapientiae et prudentiae plena documenta, quibus sedulo attendere debent, ut et muneri suo et poenitentium utilitati respondeant. Attendant igitur ad hanc S. Thomae Aquinatis doctrinam, *Quodlibeto* 3, quaest. 13, art. 1: *Videtur satis conveniens quod sacerdos non oneret poenitentem gravi pondere satisfactionis, quia sicut parvus ignis a multis lignis superpositis de facili extinguitur, ita posset contingere quod parvus affectus contritionis in poenitente nuper excitatus, propter grave onus satisfactionis extingueretur, peccatore totaliter desperante; unde melius est quod sacerdos poenitenti indicet quanta poenitentia esset sibi pro peccatis iniungenda, et iniungat illi nihilominus aliquid quod poenitens tolerabiliter ferat, ex cuius impletione assuefiat ut maiora impleat, quae etiam sacerdos iniungere non attentasset; et haec quae praeter iniunctionem expressam facit, accipiunt maiorem vim expiationis culpae praeteritae ex illa generali iniunctione qua sacerdos dicit: Quidquid boni feceris sit tibi in remissionem peccatorum.* Eamdem doctrinam repetit idem Angelicus Doctor in 4. dist. 2, quaest. 1. art. 2. quaestiuncula 2, ad 3: *Sacerdos,* inquit, *minorem condigno poenitentiam iniungens, non semper peccat....., quia quandoque, etiam ex industria minorem poenitentiam imponens, plus prodest poenitenti quam noceat, qui forte magnitudine poenitentiae posset a poenitentia peragenda impediri propter debilitatem virtutis adhuc in eo de novo recuperatae; et ideo negligit minus damnum ut maius evitet, et inte-*

rim paulatim confortatus in eo divinus amor ad plura poenitentiae opera peragenda ipsum incitabit propria sponte, quam sacerdos eidem secundum gravitatem peccatorum iniungere potuisset.

Attendant et perpendant monitum S. Caroli Borromaei in Instructionibus Poenitentiae: *In poenitentia imponenda adhibebit et prudentiam et pietatem et iustitiam. Habebit rationem status, conditionis, sexus, aetatis, etc. Quamobrem talem imponat qualem ab eo praestari posse iudicet; proinde aliquando, si ita viderit expedire, illum interroget an possit anve dubitet poenitentiam sibi iniunctam peragere, alioquin eam mutabit aut minuet. Considerabit item animum mentemque poenitentis, ac fletum, gemitum et lacrymas intimi doloris indices... Pauperibus eleemosynas non imponat, nec iis qui ex proprio labore victum quaerunt ieiunium indicatur, quod et in aliis poenitentiis observandum.*

Attendant tandem ad consilium S. Francisci Salesii in monitis pro confessariorum instructione scriptis, cap. 8: *Satisfactiones intricatas et in variis operum generibus, aut diversarum orationum magno numero compositas, imponere non expedit, eo quod illa diversarum orationum congeries aut piorum operum varietas, oblivionem poenitentiae impositae inducat, indeque anxietatem et scrupulos pariet in animis poenitentium; deinde remittitur et tepescit plerumque devotio, dum poenitens magis cogitat quas orationes recitare vel quid agere debeat et quotidie, quam attendat ad preces ipsas quas fundit, aut ad opera ipsa quae facit.*

Si haec et ad reliqua S. Caroli Borromaei monita et consilia sedulo attendant, mitigabunt profecto nimium quem hucusque exercuerunt rigorem et animarum saluti et propriae obligationi consulent.

972

S. C. de Prop. Fide – C. P. PRO SIN. *28 Dec. 1770* — Alla richiesta che fa l' alunno G. Tai come debbano regolarsi i missionarî nell' ammettere alla comunione della Chiesa quelli che hanno apostatato dalla fede nella seguita persecuzione, si risponderà che dovrà regolarsi a tenore del decreto del 1629 e nel tempo stesso si avvertirà che non è stata generalmente approvata dalla S. C. la pratica ch' egli ha asserito di tenere di non ammettere alla Confessione i caduti pel timore che siano per ricadere in altra consimile occasione, poichè quando i caduti dessero sinceri segni di vero pentimento, non debbono escludersi affatto dai sacramenti, e specialmente da quello della Confessione, lasciandosi però al di lui prudente arbitrio il regolarsi in vista delle circostanze nei casi particolari circa il differire l' assoluzione.

Decretum S. C. de Prop. Fide anni 1629 ita se habet: « Congregatio censuit apostatas » a Fide redeuntes ad poenitentiam omnino debere abiurare apostasiam coram fidelibus captivis, quibus dederunt scandalum in propriis » carceribus publice et explicite. At coram infidelibus non videtur hoc necessarium, sed » sufficit ut coram ipsis abstineant ab actibus » infidelitatis, deponantque habitum protestativum falsae religionis, et curent ut progressu » temporis cognoscant etiam infideles vel ab » ipsis vel ab aliis eorum abiurationem, licet » id cum periculo vitae. »

973

S. C. de Prop. F. – C. P. *3 Ianuar. 1777.* MISS. FOKIEN. — 1. Utrum mulier christiana, quae, postquam viro infideli coniugio fuit copulata, Baptismo fuit abluta, cuiusque fides tuta est sub iugo mariti sui, sed eo vivente nullatenus est tuta fides prolis ex ea sive iam susceptae sive suscipiendae, ad Sacramentum Poenitentiae admitti possit, absque eo quod praecedat divortium, ad minus quoad thorum? 2. Utrum dicta mulier saltem tum ad Sacramentum Poenitentiae admitti possit, cum ei praeclusa sit omnis spes prolis habendae, absque eo quod praecedat divortium, saltem quoad thorum?

R. Ad 1. Affirmative, dummodo promittat se fore curaturam omnibus modis educationem prolis in religione christiana. — Ad 2. Affirmative iuxta modum ut supra.

974

Instr. S. C. de Prop. F. *29 April. 1784* (AD VIC. AP. SUTCHUEN) — Abusus circa Poenitentiae Sacramentum administrationem, quos tribus prioribus articulis comprehendis, vel in gravioribus poenitentiis pro satisfactione infligendis, vel in diuturna nimiaque absolutionis dilatione, vel etiam in reiiciendis omnino criminosis quibusdam a Poenitentiae Sacramento, versantur.

Quoad poenitentias satisfactorias, id primum pro certo habeant missionarii, non eas esse exigendas ante absolutionem, si quidem poenitens sit rite dispositus. Qui secus faceret constantem Ecclesiae disciplinam plane interverteret et recentiorum quorumdam sequeretur errorem iam ab Ecclesia improbatum. Satisfactio enim non est pars essentialis sacramenti Poenitentiae, sed integralis tantum, quae peracto iam Sacramento, potest accedere. Deinde et illud pariter retineant, pro occultis criminibus secretas quoque poenitentias imponendas esse; pro publicis vero et gravioribus, etiam publicas, si tamen urgeat necessitas scandali reparandi, si aliis exemplo esse possint, si acrius denique incendant animum peccatoris ad sua crimina

detestanda. Egregie enim inquit Concilium Tridentinum (sess. XIV, cap. 8, *De satisfact.*) neminem unquam catholicorum sensisse *quod sacramentum Poenitentiae sit forum irae atque poenarum.* Eo quippe semper in publicis poenitentiis irrogandis Ecclesiae mens fuit, ut dum atrociora crimina publica aliqua poena ulcisci oporteret, non in contemptum et ignominiam poenitentis id fieret, sed in aliorum exemplum atque in ipsius delicti detestationem. At vero in publicis poenitentiis iniungendis optime se facturos missionarii arbitrentur, si nihil proprio marte decernant, sed vel simul plures conferant consilia sua, vel quod satius est, si tempus permiserit, nullumque adfuerit violandi secreti sacramentalis periculum, te, utpote illorum patrem ac magistrum, consulant, tuaque iussa, ut decet, exequantur.

Quae vero et quanta, vel pro occultis, vel pro publicis criminibus decernenda sit a confessariis poena satisfactoria, difficile dictu est. Illud prae oculis continuo habere debent quod Patres Concilii Tridentini in supra laudato capite sanxerunt, et praesertim quod huiusmodi poena non tantum sit *ad novae vitae custodiam et infirmitatis medicamentum, sed etiam ad praeteritorum vindictam et castigationem.* Quot autem sint opera satisfactionis, ex Catechismo Rom. De Sacram. Poenit. part. 2. art. 74 ediscant, qui sic habet: *Verum omne satisfactionis genus Pastores docebunt ad haec tria praecipue conferendum esse, orationem, ieiunium et eleemosynam,* propter eas rationes quae ibidem fusius declarantur. Tandem si velint adhuc in hanc rem quasdam proponi sibi regulas, quibus certo possint insistere, consulant praeclarissimas Instructiones S. Caroli Borromaei ad confessarios datas. Nihil in iis nisi sanctum, rectum, atque huic qua vivimus Ecclesiae disciplinae accommodatum reperient; ex quibus haec dumtaxat excerpsisse sufficiat, ut omnibus isthic tecum in vinea Domini laborantibus innotescant: *Pro imponenda poenitentia prudens esse debet confessor, nec ita levem adhibeat, ut clavium potestas inde contemnatur, et ipse peccatorum alienorum evadat particeps; nec ita etiam gravem aut diuturnam, ut poenitentes ei obsequi recusent, aut acceptam ex integro non exequantur. Ideo sacerdos canones poenitentiales consulat, quibus licet cum prudentiae discretione et modo, pro poenitentis contritione, qualitate, statu, aliisque circumstantiis uti debeat, tamen iuxta eos, quasi traditam sibi regulam, sacerdos se gerat, prout expedire ei visum fuerit; et quando poenitentiam canonum rigori omnino conformem non imponet, eam tamen poenitenti significabit, ut ad contritionem eum moveat, et leviorem iniunctam poenitentiam ipse ardentius exequatur, motus scilicet ex hodierna Ecclesiae benignitate, qua antiquioris disciplinae rigor mitigatur.* Optimis hisce institutis imbuti, eamque ineuntes rationem missionarii isti tui, quam S. Carolus in administratione Sacramenti Poenitentiae confessariis explanavit, sperandum profecto est poenarum severitatem ita cum prudentia et lenitate temperaturos esse, ut nec illa lapsos deterreat, quin, perversitate abiecta, ad poenitentiae et emendationis semitas revertantur, et ad Sacramentum reconciliationis rite suscipiendum accedant; nec istos peccantes ita molliter corripiat,et sine congrua castigatione dimittat, ut ipsi peccata sua leviora putantes, occasione accepta, in eadem vel graviora deinde labantur, thesaurizantes sibi iram in die irae.

Alterum abusum in eo collocas quod absolutionis Sacramentalis beneficium nimium differri suspicaris. In hac re certum iudicium ferri minime potest. Confessarius, qui tamquam iudex pro tribunali sedet, et tamquam medicus medicinam parare debet aegrotis, ipse solus scrutari potest quanta sit criminum atrocitas, quae aegritudinis pertinacia, quae dispositio poenitentis. Oportet propterea ipsum diligenter investigare, num qui ad Poenitentiae Sacramentum accedunt, eo animi dolore commissa crimina execrentur, qui a Concilio Tridentino (Sess. XXIV, cap. 4, *De Contritione*) ad Sacramenti integritatem requiritur; num vitae novae inchoationem, ac praeteritae odium, non voce duntaxat ac labiis, sed intimo cordis affectu polliceantur; num, in testimonium bonae huius ac firmae voluntatis, cessasse iam se aliquamdiu a peccatis doceant; num eas occasiones, quae vel per se, vel ex propria malitia aut pravitate, ad peccatum inducunt, si in eorum potestate fuerit, plane dimiserint; num remedia alias ipsis proposita adhibuerint, quorum praesidio peccatum in necessariis atque involuntariis occasionibus devitent; num consuetudinem peccandi abiecerint; num si alias beneficium absolutionis obtinuerint, iterum in eadem crimina ex propria malitia relapsi, in eodem fuerint coeno volutati; num rerum, famae atque honoris in quo proximum laeserint, parati ac prompti sint sarcire damnum aut iniuriam, si vires aut occasio suppetant. Haec, pluraque alia quae a laudatis S. Caroli Instructionibus petere missionarii possunt, diligenter ab ipsis expendenda sunt, priusquam beneficium absolutionis impendant. Sed cum haec ipsa inter arcana Confessionis delitescant, difficile sane est iudicare, an ea quam superius innuimus iudicis potestate ac medici auctoritate abutantur, vel asperius ac durius cum poenitentibus rite dispositis se gerant.

Caveant tamen diligenter missionarii, ne, si quandoque poenitentia publica sit iniungenda, atque etiam aliquanto tempore protrahenda, quempiam interim sinant sacramentalis absolutionis beneficio privari, dummodo is nullum

ex sua parte obicem ponat, dignusque habeatur cui gratia reconciliationis cum Deo in foro conscientiae impertiatur. Non enim vos latere arbitramur plurimum inter se differre privatam peccatorum absolutionem, in foro sacramentali poenitentibus indulgendam, ac publicam cum Ecclesia reconciliationem. Nemini illa deneganda est qui rite sit affectus et necessarias prae se ferat ad hanc gratiam consequendam dispositiones. Benigna enim ac misericors est Sancta Mater Ecclesia, nec patitur manere quempiam sub iugo ac servitute diaboli, Dei hostem, omnibus carentem bonorum operum meritis, qui ex corde et vera animi ac mentis contentione veniam a Deo suorum delictorum deprecatur. Altera vero, publica videlicet reconciliatio, iudicio Episcopi est reservanda, qui pro locorum ac temporum circumstantiis statuet quid factu opus fuerit, atque ita severitatem cum lenitate conciliabit, ut et noxiis poenam, et frenum insontibus sit allatura......

Tertia quae te commovet abusuum suspicio est, quod non modo times criminosis quibusdam sacramentalem absolutionem differri, sed eos etiam, levi forsitan ex causa, a tribunali Poenitentiae repelli. Non satis tamen declaras, quomodo res ista procedat. Neque enim suspicari fas est missionarios istos, quos tu ipse fateris egregiam navare operam in procuranda animarum salute, et pietatis ac charitatis studio plurimum apud te commendari, ita misericordiae, ac lenitatis fuisse oblitos, ut peccatores, aliquo poenitentiae stimulo excitatos, ad se pro Confessione suarum culparum accedentes, repellant: absolutionem enim sacramentalem immerentibus denegare in potestate sacerdotis est; at criminum confessionem non audire, flagitium esset non ferendum. Quaestionem igitur a te propositam sic accipiendam esse existimavimus, ut de iis dumtaxat peccatoribus quaerendum sit, qui iis criminum nexibus implicantur, quibus a iure adiuncta est excommunicationis poena. Atque in hanc rem illud maxime considerandum videtur, num aliquis per sententiam iudicis fuerit excommunicatus ac publice denuntiatus, an vero eam censuram a iure contraxerit, haud quidem iudicis sententia declaratam, sed cum crimen, propter quod in excommunicationem incidit, ita notorium ac manifestum sit, ut nulla possit tergiversatione celari, aut iuris suffragio excusari, hinc passim apud reliquos fideles pro publico peccatore habeatur. Uterque profecto a Sacramento Poenitentiae repelli debet; nequeunt enim excommunicati participes fieri Sacramentorum. Discrimen tamen inter utrumque intercedit, quod excommunicatus et denuntiatus sententia iudicis, cum a caeterorum fidelium communione separetur, vitandus etiam est, ideoque nec in ecclesiam admitti potest, ut incruento Sacrificio assistat, publicas preces fundat, caeterisque communibus religionis officiis adstet, excepta duntaxat verbi Dei praedicatione, quam excommunicatos audire a iure permissum est, cap. *Respons.* 43, *De sententia excommunicationis.* Is vero cui excommunicationis nulla est indicta sententia, vel iudicialis declaratio, nec a fidelium coetu repellitur, neque aditu ecclesiae prohibetur, nec a publicis precibus excluditur; Sacramentorum tamen participatione, sicut in seipso incapax est, ita a fideli mysteriorum Dei dispensatore merito arcendus, propter criminis sui notorietatem et pertinaciam; ex quo, cum publicum scandalum exortum fuerit, nisi cessaverit, et apta ac convenienti poenitentia fuerit emendatum, indignus omnino censendus est ut mysteriorum Christi particeps fiat, ne contra Evangelii praeceptum margaritae mittantur ante porcos. Quae autem et quanta esse debeat poenitentia sontibus irroganda, qua ratione scandalum tolli possit, statuant missionarii oportet, libratis locorum ac temporum circumstantiis, atque illud praesertim curent, ut nihil nisi de auctore ac iudice decernatur, si te consulendi detur potestas. Atque hinc propterea haud probanda est illorum agendi ratio qui, nulla adhibita distinctione inter excommunicatos vitandos et inter toleratos, omnes passim prohibent, diebus etiam festis, ab aditu ecclesiae, atque a sacro fidelium conventu. Nam si id agunt quod excommunicationis eam esse vim arbitrentur ut, qui illi subiicitur, statim arcendus sit ab omni fidelium communione, memoratae distinctioni repugnant, atque ideo errant: si vero hanc ipsi poenam, arbitratu suo, omnibus passim excommunicatis decernunt, de nimia severitate sunt corripiendi. An vero qui puellas, a parentibus gentili viro desponsatas, invitas rapiunt et traducunt ad domum sponsi, in excommunicationis poenam incurrant, sic habe: aut sponsalia inita sunt a parentibus priusquam puellae usu rationis potirentur, nec constat post rationis usum illa confirmasse ac rata habuisse; cum haec sponsalia irrita omnino sint, profecto qui raptui harum virginum consilium, auxilium aut favorem praebent, sunt ipso iure excommunicati iuxta caput 6, sess. XXIV *De reformatione matrimonii,* Concilii Tridentini; secus vero, si sponsalia cum earum consensu vel primum inita, aut deinde confirmata sunt, ac proinde firma ac valida reputantur; non enim raptorum poenis subiiciuntur, qui sponsas ad sponsum vi pertrahunt, quamvis invitas et renuentes.

975

S. C. de Prop. Fide – C. P. PRO SIN. *13 Ian. 1794* — Cum christianis perditae vitae ac falsis gentilium superstitionibus pertinaciter addictis, qui Sacramenta, cum bene valent, per-

cipere negligunt, si fortasse repentino morbo corripiantur, et nullum dent contritionis signum missionarii pro iis absolvendis observent rubricam Ritualis Romani tit. 3. de Sacram. Poenit. c. 1. num. 22 et 24. In singulorum autem casuum circumstantiis consulant probatos S. Theologiae Moralis doctores. Illi vero qui bona valetudine utuntur, quique superstitionibus dediti ab iis non abstinent, (nisi fuerint apostatae a fide, et palam paganismum profiteantur) pro excommunicatis haberi non debent; idcirco ad Confessionem excitari debent, imo etiam admitti; sed nisi certa et stabilia de eorum emendatione iudicia praebent, non sunt sacramentaliter absolvendi.

976

S. C. de Prop. Fide — C. P. PRO SIN. *16 Ianuar. 1804.* Neminem Ecclesiae communione gaudentem a tribunali Poenitentiae repellendum esse. — Detur Instructio, esse semper recipiendos ad Confessionem, sed absolvendum solum dispositos.

977

Ex Decr. S. C. de Prop. F. *13 Apr. 1807* (PRO CHALDAEIS) — Curabunt Episcopi, ut sacerdotes excipientes Confessiones fixum illud immotumque habeant, invalidam esse absolutionem sacramentalem, quam quis ignoranti res necessarias necessitate *medii* impertitur; nec posse homines Deo per huiusmodi Sacramentum reconciliari, nisi prius, excussa huius ignorantiae caligine, ad agnitionem Fidei educantur. Sedulo etiam animadvertent confessarii, in aliud tempus reiiciendam esse absolutionem illius, qui necessaria necessitate *praecepti* suo vitio nescit; eoque solum quandoque casu poenitentem absolvi posse, quo se vincibilis huius ignorantiae reum cognoscat et accuset, intimeque dolens tum a Deo veniam precetur, tum sacerdoti serio promittat, operam se impense daturum, qua divinae gratiae praesidio discat etiam necessaria *praecepti.* Ita Benedictus XIV in Constitutione quae incipit: *Etsi minime Nobis,* edita die 7 Februarii 1742 §. 12.

978

Ex Instr. S. C. de Prop. Fide *18 Martii 1817* (AD MISSIONARIOS SUTCHUEN) — Hic quaestio movetur quomodo missionarii, qui nullam in foro externo iurisdictionem habent, similiter peccantes (apostatas) compellere ad haec (ad scandali reparationem, abiurando coram fidelibus, etc.) possint. At ii ex iurisdictionis externae defectu hoc tantum sequi animadvertant, se scilicet non posse contra apostatas procedere iuris ordine servato, nec sententiam damnationis aut absolutionis in forma iuris debita proferre; minime tamen impediuntur quominus in foro conscientiae eos coerceant, et publicam exigant publici scandali reparationem, et ea ipsa ratione qua fur, qui damnum illatum nec reparat nec reparare paratus est, ut beneficii absolutionis incapax, inabsolutus dimittitur, pariter inabsolutus dimittendus erit apostata, quamvis tantum externus, qui illatum scandalum reparare noluerit, neque dignus hic erit, *ut quisnam eorum oblationes accipiat, nec ad communionem admittantur altaris, nec christianam (si in hoc peccato decesserint) accipiant sepulturam,* quemadmodum de usurariis manifestis aperte statuitur cap. *Quia in omnibus.* « *Eorum igitur quisque satagat ut quos exemplo suo ad malos mores provocavit, suae emendationis testimonio ad rectam revocet vitam,* » ut ait Tridentinum Concilium, Sess. XXIV. *De reform.*, cap. 8. Missionariorum itaque erit, praetermissis iuris solemnitatibus, ab apostatis conversis publicam coram fidelibus retractationem exigere, eisque pro modo culpae tales poenitentias imponere quales conveniunt legitimo suae iurisdictionis in foro conscientiae exercitio: quoniam vero opportunis hortationibus, impositis retractationibus, ac venia a christianis scandalo affectis humiliter imploranda, praefinitos a iure limites minime praetergrediuntur, ideo simili consuetudini a spectatissimis viris iam adoptatae acquiescere tuto poterunt.

Hae autem rationes, cum sint etiam illis communes, qui quamvis fidem non negaverint expressis verbis, nec tabellas superstitiosas erexerint, odio tamen fidei vel persecutionis metu idololatris adhaeserunt, vel cum iis consentire simularunt, miscentes se persecutorum satellitibus in christianorum personis et bonis persequendis ac depopulandis, efficiunt ut idem prorsus de his dicendum sit ac de illis de quibus iam egimus, imposita insuper, quantum in ipsis erit, damnorum reficiendorum obligatione.

979

Instr. S. C. de Prop. F. *Aug. 1827.* (AD VIC. AP. COCINCIN.) — S. C. approbare non potuit nimiam, quae de confessariis Vicariatus tui narratur, facilitatem in administratione Sacramenti Poenitentiae, qui dicuntur, nulla facta inter poenitentes distinctione, omnes etiam recidivos, et in habituali consuetudine peccati superstitionis morantes, indiscriminatim absolvere. Profecto, cum ex ipsa institutione Sacramenti Poenitentiae constet aliis esse peccata remittenda, aliis vero retinenda (Ioan. xx, 23), manifestum est hanc consuetudinem tuorum confessariorum, si vera sunt quae de ipsis narrantur, opponi ipsi institutioni Sacramenti Poenitentiae; neque enim supponi potest in omnibus poenitentibus Vicariatus tui dispositiones adesse, quae necessariae cognoscantur,

ex laudata mox institutione Sacramenti Poenitentiae, ad sacramentalem absolutionem obtinendam. Huic tuorum confessariorum consuetudini opponitur etiam ipsum Rituale Romanum in quo (Tit. *De Sacramento Poenit.*) legitur: *Videat autem diligenter sacerdos quando et quibus conferenda vel deneganda sit absolutio.* Quod praescriptum non fuisset, si poenitentibus omnibus, etiam recidivis et in habituali peccandi consuetudine existentibus, indiscriminatim absolutio esset impertienda. Doceantur igitur confessarii tui de hac triplici poenitentium specie, iuxta mox laudatum Rituale Romanum, et absolutionem denegent iis qui vel nulla vel fictae tantum poenitentiae indicia praebent; illis vero differant quorum poenitentia incerta et suspecta merito habetur. Ita docent cordatiores theologi, ita docent Instructiones confessariis propositae a S. Carolo Borromaeo et a S. Francisco Salesio, qui regulas a S. Carolo traditas in suis synodalibus Constitutionibus adoptavit, uti videre est in earum titulo 9, art. 5, n. 3; ac meminisse debent mox praefati confessarii Vicariatus tui, ex magna absolvendi facilitate, magnam peccandi facilitatem oriri necessario debere.

980

S. C. de Prop. Fide - C. P. PRO SIN. *19 Iulii 1838* — Se debba darsi (al Vic. Ap. di Chan-sì) altra istruzione intorno all' amministrazione del Sagramento della Penitenza.

R. Detur iterum instructio anni 1803. Quo vero ad poenitentias pecuniarias eae omnino prohibeantur tam in actu quam extra occasionem Confessionis, ac insuper addatur S. Congregationem vehementer dolere utrumque abusum adhuc vigere, atque mandare ut omnes missionarii in administrando Sacramento Poenitentiae se gerant iuxta praescripta in Synodo Sutchuensi (an. 1803) ac praesertim num. 5, cap. VI. *En quae precipit Synodus l. c.*: « Neminem quantumvis flagitiosum, ac scan- » dalosum, et incorregibilem, qui aliquo licet » exiguo poenitentiae stimulo excitatus, ad tri- » bunal accedit pro confessione suarum culpa- » rum, unquam praesumant repellere, nisi no- » minatim et publice sit excommunicatus, aut » sit iis criminibus implicatus, quibus a iure » adiuncta est excommunicationis poena, et » crimen, propter quod in excommunicationem » incidit, ita notorium, ac manifestum sit, ut » nulla possit tergiversatione celari, aut iuris » suffragio excusari (quod de his neophytis » plerumque rudibus, et imperitis facile diiu- » dicari nequit). Et quidem, in hoc postremo » casu, si huiusmodi criminosus paratus sit » scandalum reparare, et Ecclesiae satisfacere, » cito admittatur. *Absolutionem enim sacra- » mentalem,* inquit Sacra Congregatio de Pro- » paganda Fide in istructione ad hanc rem » specialiter pro hac Missione data an. 1784, » *immerentibus denegare in potestate sacerdotis » est; at criminum confessionem non audire, » flagitium esset non ferendum.* Quoad vero » apostatas a fide ad poenitentiam redeuntes, » teneantur tantum semel apostasiam abiurare » coram fidelibus, et abstinere coram infidelibus » ab actibus infidelitatis; abiuratione autem pe- » racta, admittantur ut caeteri peccatores ad » confessionem sacramentalem, et, si rite fue- » rint dispositi, absolvantur a peccatis, iniunctis » poenitentiis salutaribus arbitrio confessarii. »

981

S. C. S. Officii *18 Decembris 1850* — VIC. AP. SANWIC - .... Nous (ob poenitentium multitudinem) omettons quelque fois *Misereatur* etc. *Dñus noster* etc. *Passio Dñi* etc.

R. Bene se gerere, et ad mentem. Mens est ut si, urgente casu, missionarius breviorem formulam adhibere velit, dicat: *Ego te absolvo ab omnibus censuris et peccatis, in nomine* etc.

982

S. C. S. Officii *13 Ianuarii 1864* - DELEG. AP. SYRIAE — Si è introdotto particolarmente in qualche spedale della Delegazione Apostolica della Siria l'uso di dare ai moribondi eretici o scismatici l'assoluzione condizionata senza chieder da loro alcun atto per cui possano essi venire almeno implicitamente considerati come riconciliati alla chiesa cattolica; sia che ciò si faccia per causa d' impossibilità, sia per non turbare la coscienza del moribondo nato nello scisma o nell'eresia; supposizione che, parlando di queste contrade anch'io crederei ammissibile in molti specialmente del basso popolo.

R. Usum de quo R. P. D. Patriarcha Hierolymitanus (Delegatus Apostolicus Syriae) loquitur, prout exponitur, esse improbandum.

983

S. C. S. Officii *6 Sept. 1865* — Sacerdotes confessarios orientales in excipiendis sacramentalibus confessionibus fidelium latini ritus uti debere forma et lingua proprii adprobati ritus, nisi aliter ab Apostolica Sede indultum vel decretum fuerit.

ART. IV. **De Casibus reservatis**

984

S. C. S. Officii *29 April. 1625* — Facultates a S. Off. missionariis concessae, per Bullam Iubilaei anni sancti non suspenduntur.

985

S. C. de Prop. F. - C. G. *4 Febr. 1664* I missionarî (in Costantinopoli) pretendono

di non soggiacere all' Ordinario circa i casi riservati sotto pretesto di aver la facoltà da Roma.

R. Quoad casus reservatos moneantur missionarii ut omnino abstineant, cum per concessionem casuum reservatorum, quae habentur in facultatibus, concedantur quidem casus Pontificii, non autem episcopales.

986

S. C. S. Officii *28 Nov. 1725* — Relato folio a S. C. de Prop. F. ad S. Off. remisso, continente ordinationes factas a defuncto R. P. D. Episcopo Larandensi, Vicario Ap. Missionis Occidentalis in regno Tunkinensi, tenoris sequentis, videlicet:

« 1. Quicumque eorum qui sunt in domo Dei, si aliquod peccatum fornicationis commiserit, a nullo sacerdote absolvi potest.

2. Omnes illi qui tria vota emiserunt, si forte actus inhonestos habuerint cum aliqua foemina, vel cum viro, sive active, sive passive tantum, licet peccatum fornicationis opere consummatum non sit, a nullo sacerdote absolvi poterunt.

3. Si Minister inveniat poenitentem, ex illis qui sunt in domo Dei, commisisse peccatum sodomiae, non potest absolvere.

4. Si aliquis Minister, in actu confessionis Sacramentalis, tactus inhonestos habuerit cum aliqua foemina, vel illam verbis inhonestis ad suam pravam voluntatem attrahere tentaverit, a nullo Ministro poterit absolvi; neque talis foemina potest tale peccatum confiteri eidem sacerdoti, nisi ratione infirmitatis gravis; et teneatur talem sollicitantem denunciare Superiori.

5. Illmus Episcopus concedit Ministris facultatem dispensandi supra ius amissum petendi debitum, cum ipsis qui peccatum fornicationis commiserint cum consanguineis mariti vel uxoris in primo vel secundo gradu: gravius tamen debet (Minister) ipsos punire.

6. Si Minister petat ab alio Ministro ut ipsum adiuvet in administratione Sacramentorum, tunc facultatem tali Ministro concedimus ut illum adiuvet, et e converso.

7. Si aliquis Minister huius Vicariatus ad alium Vicariatum se conferat ad confitendum sua peccata, et Minister alterius Vicariatus cum ipso confiteri voluerit, talem Ministrum absolvere non poterit, et idem e converso.

8. Denique mandamus omnibus Ministris huius Vicariatus, ut quoties Confessiones mulierum audiunt, habeant cratem ex cannis indicis bene contiguis compactam: si autem illas sine crate audierint, mulier poenitens absoluta non manet, et confessarius sacrilegium committit, quia in tali casu tali confessario facultatem absolvendi non damus. Excipitur tamen casus in quo mulier infirma sit. »

EE. PP..... decreverunt: Abolendam reservationem sub numeris 1, 2, 3, 4 et 7. Quoad casum positum sub numero 5, ita intelligendum et exequendum ut *gravius punire* reducatur ad poenitentias salutares secretas in foro poenitentiario imponi solitas. Quoad 6 casum, seu ordinationem sub dicto numero positam, approbandum. Quoad decretum positum sub numero 8, reformandum, et prohibendum tantum sacerdotibus ne confessiones sacramentales feminarum audiant sine crate spissa, ubi commode fieri potest, deletis omnibus poenis et signanter nullitatis Confessionis.

987

S. C. de Prop. Fide – **C. G.** *6 August. 1753* — Missionarios gaudentes facultatibus a Sede Apostolica concessis non posse absolvere a casibus Episcopo reservatis, nisi de licentia Ordinarii.

988

S. C. de Prop. Fide – **C. P.** pro Sin. *20 Febr. 1801* — Reservatio criminum quoad absolutionem in Sacramento Poenitentiae concedendam, arbitrio et conscientiae pro tempore Vicarii Ap. relinquenda est.

989

S. C. de Prop. Fide – **C. P.** pro Sin. *16 Ianuar. 1803* — Miss. Pekini — An durante revocatione facta a Rev. Episcopo (Pekinensi) facultatis absolvendi omnes et singulos ex familia illius qui concubinam acceperat, legitima uxore dimissa, quidam ex ea familia, qui, non manifestantes intra Confessionem se esse ex supradicta familia, fuerunt ad Sacramenta admissi, monendi sint ut iterent Confessionem?

R. Poenitentes de quibus agitur, si sint in bona fide, non esse inquietandos.

990

Ex Instr. S. C. de Prop. Fide *18 Martii 1817* (ad Provicar. Sutchuen.) — Quoniam minor fructus sperari potest ab eorum (missionariorum) ministerio, si in tam dissitis regionibus, in tam exiguo ministrorum numero, in tantis temporum angustiis, tantisque ex persecutione ipsa impedimentis, nova casuum reservatione, arctioribus eorum iurisdictio circumscribatur limitibus, ideo Ecclesiae bonum postulat ne plures nunc casus reserventur, quam canonica lex praescribit, et vetus postulat consuetudo. Quare reservationes noviter indictae erunt omnino revocandae.

991

S. C. de Prop. Fide – **C. G.** *11 Decembr. 1838* — Utrum missionarii latini pos-

sint absolvere orientales a casibus quos sibi reservavere orientales Ordinarii, absque speciali consensu eorumdem Ordinariorum orientalium.

R. Negative.

992

Ex Instr. S. C. de Prop. Fide *8 Sept. 1869* (ad Vicarios Ap. Ind.) — Ut casuum reservatio ordinate ac perspicue fiat, nec ulla detur hinc causa anxietatibus aut dubiis, Vicarii Ap. consulant Bened. XIV, *De Syn. Dioec.*, lib. V, cap. 4 et 5, et ad eius normam redigant in scriptis notulam casuum reservatorum, praehabito praestantiorum missionariorum consilio.

Art. V. **De Censuris**

993

S. C. S. Officii *21 Ian. 1627* — Omnes quibus absolvendi ab haeresi facultas concessa est, posse absolvere relapsos qui non fuerint iudicialiter de haeresi vel relapsu accusati.

994

S. C. de Prop. Fide – C. G. *23 Ianuarii 1668* — Non licere missionariis absolvere a quisbusvis censuris latis per Episcopos et Vicarios Apostolicos, in foro externo, cum ipsi non habeant iurisdictionem nisi in foro poenitentiae tantum.

995

S. C. de Prop. Fide – C. G. *17 Septembris 1669* (coram SSmo) — Il Visitatore Ap. (della diocesi di Milo) fece alcuni stabilimenti da osservarsi (dai missionarî).... Il presente Vescovo supplica che si degni la Santità V. di rinnovare i decreti del Visitatore: « ... 5. Che » non si eccedano le facoltà concedute dal » S. Offizio ai missionarî circa la riconcilia- » zione degli eretici, la quale si restringe nel » dar loro l'assoluzione nel foro interno. »

R. SSmus approbavit.

996

Ex Instr. S. C. de Prop. Fide *14 Ianuar. 1726* (ad Missionarios Congi) — 1. Avvertano essi missionarî non esser loro lecito, nè aver la facoltà di concedere dispense matrimoniali, nè di assolvere dalle censure in foro esterno nei luoghi ove sono i Vescovi, e dove si estendono le diocesi e giurisdizioni dei medesimi.

2. Assolvendo essi missionarî nel foro interno taluno degl' incorsi nelle censure riservate alla S. Sede, e dichiarati incorsi dai Vescovi per pubblica sentenza, o in altro modo giudicialmente, sono tenuti d' avvertire gli assoluti che fin a tanto non saranno stati assoluti nel foro esterno del Vescovo, devono reputarsi e contenersi come se non fossero stati in alcun modo assoluti, e però non esser lecito ai medesimi di conversare, intervenire nella chiesa, ricevere i Sacramenti etc.

3. Neppure è lecito ai missionarî di assolvere in foro interno ad ogni semplice richiesta delli scommunicati, ma solamente nell' attuale sagramental confessione de' peccati, e purchè vi concorrano le debite disposizioni, e specialmente di soddisfare la parte offesa, di esser pronti ad ubbidire, e di ricorrere al Vescovo per l' assoluzione *in foro externo* subito che possano.

997

S. C. de Prop. Fide – C. G. *18 Augusti 1760* — Occorrendo talvolta che i comandanti regii e giudici secolari della Colonia (francese nell' isola di S. Domingo) pretendano di astringere il Prefetto Ap. a pubblicare dei monitorii con censure ad effetto di scoprire con tal mezzo i beni delle persone defunte, si domanda se sia lecito ad esso di farlo.

R. Non posse.

998

Ex Constitut. *Inexhaustum* **Clementis PP. XIII** *3 Sept. 1762.* — Declaramus... per benedictionem Apostolica auctoritate sive per ipsos Patriarchas, Primates, Archiepiscopos et Episcopos, sive per Regulares quoslibet, ut praefertur, impendendam, nullam prorsus a censuris et poenis ecclesiasticis scienter vel ignoranter incursis, absolutionem concedi, neque ab illis absolutio, praetextu benedictionis huiusmodi susceptae, praetendi possit.

999

S. C. de Prop. F. – C. G. *13 Martii 1837.* Se le facoltà di assolvere delle scomuniche concedute ai Prefetti delle Missioni s' intendano soltanto pel foro interno.

R. Affirmative, ad formam Instructionis die 14 Ianuarii anno 1726 datae *(V. n. 996).*

1000

S. C. de Prop. F. – C. G. *11 Dec. 1838* — Utrum missionarii latini possint absolvere orientales a censuris latis ab Ordinariis orientalibus.

R. Negative.

1001

S. C. S. Officii *15 Sept. 1859* – Archiep. Cincinnaten. — 1. In quali casi possa dirsi che i penitenti siano in pericolo od in articolo di morte, sicchè possano essere assoluti sopra ogni censura e peccato da qualunque sacerdote.

2. Se i Vescovi in virtù del Capo *Liceat* possano assolvere dai casi occulti riservati alla S. Sede dopo il Concilio di Trento, e nominatamente un confessore che abbia attentato di assolvere il complice nel peccato turpe.

R. Ad 1. A probatis auctoribus iudicandi normam sumat (Archiepiscopus) quibus in casibus revera dici possint poenitentes versari in

articulo vel periculo mortis, adeo ut quilibet sacerdos a quibusvis peccatis et censuris eos absolvere valeat, et sub quibus cautionibus, si agatur praesertim de censuris summo Pontifici reservatis, et consulat decretal. Clementis III relat. in Cap. XV *Cum desideres*, et C. 26. *Quod de his*, de sententia Excommunicat.

Ad 2. Non posse, iuxta resolutiones S. Congregationis Concilii Tridentini decretis interpretandis propositae, quae mense Ianuario anni 1589 Archiepiscopo Mediolanensi ita respondit: *Reservationes casuum de novo post Concilium non comprehenduntur in Cap. VI Sess. 24 De reform., et praesertim super clausura monialium;* et quae item die 2. Martii 1595 Episcopo Nucerino respondit: *Nosse debet Episcopus facultatem absolvendi sibi tributam decreto c. VI sess. 24 non extendi ad casus qui novis Summorum Pontificum Constitutionibus post Concilium Tridentinum fuerint Apostolicae Sedi reservati.*

1002

Const. Pii PP. IX. *12 Octobr. 1869.* Apostolicae Sedis moderationi convenit, quae salubriter veterum Canonum auctoritate constituta sunt, sic retinere, ut, si temporum rerumque mutatio quidpiam esse temperandum prudenti dispensatione suadeat, eadem Apostolica Sedes congruum supremae suae potestatis remedium ac providentiam impendat. Quamobrem, cum animo Nostro iampridem revolveremus, ecclesiasticas censuras quae per modum latae sententiae, ipsoque facto incurrendae ad incolumitatem ac disciplinam ipsius Ecclesiae tutandam, effrenemque improborum licentiam coercendam et emendandam, sancte per singulas aetates indictae ac promulgatae sunt, magnum ad numerum sensim excrevisse; quasdam etiam, temporibus moribusque mutatis, a fine atque causis ob quas impositae fuerant, vel a pristina utilitate atque opportunitate excidisse; eamque ob rem non infrequentes oriri, sive in iis quibus animarum cura commissa est, sive in ipsis fidelibus, dubietates, anxietates, angoresque conscientiae; Nos, eiusmodi incommodis occurrere volentes, plenam earumdem recensionem fieri, Nobisque proponi iussimus, ut, diligenti adhibita consideratione, statueremus, quasnam ex illis servare ac retinere oporteret, quas vero moderari aut abrogare congrueret. Ea igitur recensione peracta, ac Venerabilibus Fratribus Nostris S. R. E. Cardinalibus in negotiis Fidei Generalibus Inquisitoribus per universam Christianam Rempublicam deputatis in consilium adscitis, reque diu ac mature perpensa, motu proprio, certa scientia, matura deliberatione Nostra, deque Apostolicae Nostrae potestatis plenitudine, hac perpetuo valitura Constitutione decernimus, ut ex quibuscumque censuris sive excommunicationis, sive suspensionis, sive interdicti, quae per modum latae sententiae, ipsoque facto incurrendae, hactenus impositae sunt, nonnisi illae, quas in hac ipsa Constitutione inserimus, eoque modo quo inserimus, robur exinde habeant; simul declarantes easdem, non modo ex veterum Canonum auctoritate, quatenus cum hac Nostra Constitutione conveniunt, verum etiam ex hac ipsa Constitutione Nostra, non secus ac si primum editae ab ea fuerint, vim suam prorsus accipere debere.

Excommunicationes latae sententiae speciali modo Romano Pontifici reservatae. — Itaque excommunicationi latae sententiae speciali modo Romano Pontifici reservatae subiacere declaramus:

I. Omnes a christiana fide apostatas, et omnes ac singulos haereticos, quocumque nomine censeantur, et cuiuscumque sectae existant, eisque credentes, eorumque receptores, fautores, ac generaliter quoslibet illorum defensores.

II. Omnes et singulos scienter legentes, sine auctoritate Sedis Apostolicae, libros eorumdem apostatarum et haereticorum haeresim propugnantes, necnon libros cuiusvis auctoris per Apostolicas Litteras nominatim prohibitos, eosdemque libros retinentes, imprimentes, et quomodolibet defendentes.

III. Schismaticos et eos qui a Romani Pontificis pro tempore existentis obedientia pertinaciter se subtrahunt vel recedunt.

IV. Omnes et singulos, cuiuscumque status, gradus seu conditionis fuerint, ab ordinationibus seu mandatis Romanorum Pontificum pro tempore existentium ad universale futurum Concilium appellantes, necnon eos, quorum auxilio, consilio vel favore appellatum fuerit.

V. Omnes interficientes, mutilantes, percutientes, capientes, carcerantes, detinentes, vel hostiliter insequentes S. R. E. Cardinales, Patriarchas, Archiepiscopos, Episcopos, Sedisque Apostolicae Legatos vel Nuncios, aut eos a suis dioecesibus, territoriis, terris, seu dominiis eiicientes, necnon ea mandantes, vel rata habentes, seu praestantes in eis auxilium, consilium vel favorem.

VI. Impedientes directe vel indirecte exercitium iurisdictionis ecclesiasticae sive interni sive externi fori, et ad hoc recurrentes ad forum saeculare, eiusque mandata procurantes, edentes, aut auxilium, consilium vel favorem praestantes.

VII. Cogentes, sive directe sive indirecte, iudices laicos ad trahendum ad suum tribunal personas Ecclesiasticas praeter canonicas dispositiones: item edentes leges vel decreta contra libertatem aut iura Ecclesiae.

VIII. Recurrentes ad laicam potestatem ad impediendas Litteras vel acta quaelibet a Sede Apostolica, vel ab eiusdem Legatis aut Dele-

gatis quibuscumque profecta, eorumque promulgationem vel exsecutionem directe vel indirecte prohibentes, aut eorum causa, sive ipsas partes, sive alios, laedentes vel perterrefacientes.

IX. Omnes falsarios Litterarum Apostolicarum, etiam in forma Brevis, ac supplicationum gratiam vel iustitiam concernentium, per Romanum Pontificem, vel S. R. E. Vice-Cancellarios seu gerentes vices eorum, aut de mandato eiusdem Romani Pontificis signatarum: nec non falso publicantes Litteras Apostolicas, etiam in forma Brevis, et etiam falso signantes supplicationes huiusmodi sub nomine Romani Pontificis seu Vice-Cancellarii aut gerentis vices praedictorum.

X. Absolventes complicem in peccato turpi, etiam in mortis articulo, si alius sacerdos, licet non approbatus ad confessiones, sine gravi exoritura infamia et scandalo, possit excipere morientis Confessionem.

XI. Usurpantes aut sequestrantes iurisdictionem, bona, reditus, ad personas ecclesiasticas ratione suarum Ecclesiarum aut beneficiorum pertinentes.

XII. Invadentes, destruentes, detinentes, per se vel per alios, civitates, terras, loca aut iura ad Ecclesiam Romanam pertinentia; vel usurpantes, perturbantes, retinentes supremam iurisdictionem in eis: necnon ad singula praedicta auxilium, consilium, favorem praebentes.

A quibus omnibus excommunicationibus huc usque recensitis, absolutionem Romano Pontifici pro tempore speciali modo reservatam esse et reservari; et pro ea generalem concessionem absolvendi a casibus et censuris, sive excommunicationibus Romano Pontifici reservatis nullo pacto sufficere declaramus, revocatis insuper earumdem respectu quibuscumque indultis concessis sub quavis forma et quibusvis personis etiam Regularibus cuiuscumque Ordinis, Congregationis, Societatis et Instituti, etiam speciali mentione dignis et in quavis dignitate constitutis. Absolvere autem praesumentes sine debita facultate, etiam quovis praetextu, excommunicationis vinculo Romano Pontifici reservatae innodatos se sciant, dummodo non agatur de mortis articulo, in quo tamen firma sit quoad absolutos obligatio standi mandatis Ecclesiae, si convaluerint.

Excommunicationes latae sententiae Romano Pontifici reservatae. — Excommunicationi latae sententiae Romano Pontifici reservatae subiacere declaramus:

I. Docentes vel defendentes, sive publice, sive privatim, propositiones ab Apostolica Sede damnatas sub excommunicationis poena latae sententiae; idem docentes vel defendentes tamquam licitam praxim inquirendi a poenitente nomen complicis, prouti damnata est a Benedicto XIV in Const. *Suprema,* 7 Iulii 1745; *Ubi primum,* 2 Iulii 1746; *Ad eradicandum,* 28 Septembris 1746.

II. Violentas manus, suadente diabolo, iniicientes in clericos, vel utriusque sexus monachos, exceptis, quoad reservationem, casibus et personis, de quibus, iure vel privilegio, permittitur ut Episcopus aut alius absolvat.

III. Duellum perpetrantes, aut simpliciter ad illud provocantes, vel ipsum acceptantes, et quoslibet complices, vel qualemcumque operam aut favorem praebentes, nec non de industria spectantes, illudque permittentes, vel quantum in illis est, non prohibentes, cuiuscumque dignitatis sint, etiam regalis vel imperialis.

IV. Nomen dantes sectae *Massonicae*, aut *Carbonariae,* aut aliis eiusdem generis sectis, quae contra Ecclesiam vel legitimas potestates, seu palam, seu clandestine, machinantur; nec non iisdem sectis favorem qualemcumque praestantes; earumve occultos coryphaeos ac duces non denunciantes, donec non denunciaverint.

V. Immunitatem asyli ecclesiastici, ausu temerario violare iubentes aut violantes.

VI. Violantes clausuram monialium, cuiuscumque generis aut conditionis, sexus vel aetatis fuerint, in earum monasteria absque legitima licentia ingrediendo; pariterque, eos introducentes vel admittentes, itemque moniales ab illa exeuntes extra casus ac formam a S. Pio V. in Constit. *Decori* praescriptam.

VII. Mulieres violantes Regularium virorum clausuram, et Superiores aliosve eas admittentes,

VIII. Reos simoniae realis in Beneficiis quibuscumque, eorumque complices.

IX. Reos simoniae confidentialis in Beneficiis quibuslibet, cuiuscumque sint dignitatis.

X. Reos simoniae realis ob ingressum in Religionem.

XI. Omnes, qui quaestum facientes ex Indulgentiis aliisque gratiis spiritualibus, excommunicationis censura plectuntur Constitutione S. Pii V *Quam plenum,* 2 Ianuarii 1569.

XII. Colligentes eleemosynas maioris pretii pro Missis, et ex iis lucrum captantes, faciendo eas celebrari in locis ubi Missarum stipendia minoris pretii esse solent.

XIII. Omnes qui excommunicatione mulctantur in Constitutionibus S. Pii V, *Admonet nos,* quarto kalendas Aprilis 1567; Innocentii IX, *Quae ab hac Sede,* pridie nonas Novembris 1591 Clementis VIII, *Ad Romani Pontificis curam,* 26 Iunii 1592, et Alexandri VII, *Inter caeteras,* nono kalendas Novembris 1660, alienationem et infeudationem civitatum et locorum S. R. E. respicientibus.

XIV. Religiosos praesumentes clericis aut laicis extra casum necessitatis Sacramentum Extremae Unctionis aut Eucharistiae per viaticum ministrare absque parochi licentia.

XV. Extrahentes, absque legitima venia, Reliquias ex Sacris Coemeteriis sive Catacumbis Urbis Romae eiusque territorii, eisque auxilium vel favorem praebentes.

XVI. Communicantes cum excommunicato nominatim a Papa in crimine criminoso, ei scilicet impendendo auxilium vel favorem.

XVII. Clericos scienter et sponte communicantes in divinis cum personis a Romano Pontifice nominatim excommunicatis et ipsos in officiis recipientes.

Excommunicationes latae sententiae Episcopis sive Ordinariis reservatae. — Excommunicationi latae sententiae Episcopis sive Ordinariis reservatae subiacere declaramus:

I. Clericos in Sacris constitutos, vel Regulares aut moniales, post votum solemne castitatis matrimonium contrahere praesumentes; necnon omnes cum aliqua ex praedictis personis matrimonium contrahere praesumentes.

II. Procurantes abortum, effectu secuto.

III. Litteris Apostolicis falsis scienter utentes, vel crimini ea in re cooperantes.

Excommunicationes latae sententiae nemini reservatae. — Excommunicationi latae sententiae nemini reservatae subiacere declaramus:

I. Mandantes seu cogentes tradi ecclesiasticae sepulturae haereticos notorios aut nominatim excommunicatos, vel interdictos.

II. Laedentes aut perterrefacientes Inquisitores, denuntiantes testes, aliosve ministros S. Officii; eiusve sacri Tribunalis scripturas diripientes aut comburentes; vel praedictis quibuslibet auxilium, consilium, favorem praestantes.

III. Alienantes et recipere praesumentes bona ecclesiastica absque beneplacito Apostolico, ad formam Extravagantis *Ambitiosae*, *De reb. Eccl. non alienandis.*

IV. Negligentes, sive culpabiliter omittentes, denunciare, infra mensem, confessarios sive sacerdotes a quibus sollicitati fuerint ad turpia, in quibuslibet casibus expressis a Praedecess. Nostris Gregorio XV, Const. *Universi,* 20 Augusti 1662, et Benedicto XIV, Constit. *Sacramentum Poenitentiae*, 1. Iunii 1741.

Praeter hos hactenus recensitos, eos quoque quos sacrosanctum Concilium Tridentinum, sive reservata Summo Pontifici aut Ordinariis absolutione, sive absque ulla reservatione excommunicavit, Nos pariter ita excommunicatos esse declaramus; excepta anathematis poena in Decreto Sess. IV, *De editione et usu Sacrorum Librorum* constituta, cui illos tantum subiacere volumus, qui libros de rebus sacris tractantes sine Ordinarii approbatione imprimunt, aut imprimi faciunt.

Suspensiones latae sententiae Summo Pontifici reservatae. — I. Suspensionem ipso facto incurrunt a suorum Beneficiorum perceptione, ad beneplacitum S. Sedis, Capitula et Conventus Ecclesiarum et Monasteriorum, aliique omnes, qui ad illarum seu illorum regimen et administrationem recipiunt Episcopos aliosve Praelatos, de praedictis Ecclesiis, seu Monasteriis, apud eamdem S. Sedem quovis modo provisos, antequam ipsi exhibuerint Litteras Apostolicas de sua promotione.

II. Suspensionem per triennium a collatione Ordinum ipso iure incurrunt aliquem ordinantes absque titulo Beneficii vel patrimonii, cum pacto ut ordinatus non petat ab ipsis alimenta.

III. Suspensionem per annum ab Ordinum administratione ipso iure incurrunt ordinantes alienum subditum, etiam sub praetextu Beneficii statim conferendi, aut iam collati, sed minime sufficientis, absque eius Episcopi Litteris dimissorialibus; vel etiam subditum proprium, qui alibi tanto tempore moratus sit ut canonicum impedimentum contrahere ibi potuerit, absque Ordinarii eius loci litteris testimonialibus.

IV. Suspensionem per annum a collatione Ordinum ipso iure incurrit, qui, excepto casu legitimi privilegii, Ordinem sacrum contulerit absque titulo Beneficii vel patrimonii clerico in aliqua Congregatione viventi, in qua solemnis professio non emittitur, vel etiam Religioso nondum professo.

V. Suspensionem perpetuam ab exercitio Ordinum ipso iure incurrunt Religiosi eiecti, extra Religionem degentes.

VI. Suspensionem ab Ordine suscepto ipso iure incurrunt, qui eumdem Ordinem recipere praesumpserunt ab excommunicato vel suspenso, vel interdicto nominatim denunciatis, aut ab haeretico vel schismatico notorio: eum vero qui bona fide a quopiam eorum est ordinatus, exercitium non habere Ordinis sic suscepti, donec dispensetur, declaramus.

VII. Clerici saeculares exteri, ultra quatuor menses in Urbe commorantes, ordinati ab alio quam ab ipso suo Ordinario absque licentia Card. Urbis Vicarii, vel absque praevio examine coram eodem peracto; vel etiam a proprio Ordinario posteaquam in praedicto examine reiecti fuerint: necnon clerici pertinentes ad aliquem e sex Episcopatibus suburbicariis, si ordinentur extra suam dioecesim, dimissorialibus sui Ordinarii ad alium directis quam ad Card. Urbis Vicarium; vel non praemissis ante Ordinem sacrum suscipiendum exercitiis spiritualibus per decem dies in domo urbana Sacerdotum a Missione nuncupatorum, suspensionem ab Ordinibus sic susceptis, ad beneplacitum S. Sedis, ipso iure incurrunt: Episcopi vero ordinantes ab usu Pontificalium per annum.

Interdicta latae sententiae reservata. —

I. Interdictum Romano Pontifici speciali modo reservatum ipso iure incurrunt Universi-

tates, Collegia et Capitula, quocumque nomine nuncupentur, ab ordinationibus seu mandatis eiusdem Romani Pontificis pro tempore existentis ad universale futurum Concilium appellantia.

II. Scienter celebrantes vel celebrari facientes divina in locis ab Ordinario, vel delegato Iudice, vel a iure interdictis; aut nominatim excommunicatos ad divina officia, seu ecclesiastica Sacramenta, vel ecclesiasticam sepulturam admittentes, interdictum ab ingressu Ecclesiae ipso iure incurrunt, donec, ad arbitrium eius, cuius sententiam contempserunt, competenter satisfecerint.

Denique quoscumque alios sacrosanctum Concilium Tridentinum suspensos aut interdictos ipso iure esse decrevit, Nos pari modo suspensioni vel interdicto eosdem obnoxios esse volumus et declaramus.

Quae vero censurae sive excommunicationis, sive suspensionis, sive interdicti, Nostris, aut Praedecessorum Nostrorum Constitutionibus, aut sacris Canonibus, praeter eas quas recensuimus, latae sunt, atque hactenus in suo vigore perstiterunt, sive pro R. Pontificis electione, sive pro interno regimine quorumcumque Ordinum et Institutorum Regularium, necnon quorumcumque Collegiorum, Congregationum, Coetuum, Locorumque piorum, cuiuscumque nominis aut generis sint, eas omnes firmas esse, et in suo robore permanere volumus et declaramus.

Caeterum decernimus, in novis quibuscumque concessionibus ac privilegiis, quae ab Apostolica Sede concedi cuivis contigerit, nullo modo ac ratione intelligi unquam debere, aut posse comprehendi facultatem absolvendi a casibus et censuris quibuslibet Romano Pontifici reservatis, nisi de iis formalis, explicita ac individua mentio facta fuerit: quae vero privilegia aut facultates, sive a praedecessoribus Nostris, sive etiam a Nobis cuilibet Coetui, Ordini, Congregationi, Societati, et Instituto, etiam regulari cuiusvis speciei, etsi titulo peculiari praedito, atque etiam speciali mentione digno, a quovis unquam tempore huc usque concessae fuerint, ea omnia, easque omnes Nostra hac Constitutione revocatas, suppressas, et abolitas esse volumus, prout reapse revocamus, supprimimus, et abolemus, minime refragantibus aut obstantibus, privilegiis quibuscumque, etiam specialibus, comprehensis, vel non, in Corpore iuris aut Apostolicis Constitutionibus, et quavis confirmatione Apostolica, vel immemorabili etiam consuetudine, aut alia quacumque firmitate roboratis, quibuslibet etiam formis ac tenoribus, et cum quibusvis derogatoriis, aliisque efficacioribus et insolitis clausulis, quibus omnibus, quatenus opus sit, derogare intendimus et derogamus.

Firmam tamen esse volumus absolvendi facultatem a Tridentina Synodo Episcopis concessam Sess. XXIV, cap. 6, *De reform.* in quibuscumque censuris Apostolicae Sedi hac Nostra Constitutione reservatis, iis tantum exceptis quas eidem Apostolicae Sedi speciali modo reservatas declaravimus. Decernentes *etc.*

1003

Instr. S. C. S. Officii *1 Febr. 1871* (AD VIC. AP. MYSURIEN.) — Anxium te exhibebas circa magistratus catholicos et gubernii servos qui immunitatem asyli ecclesiastici violant, veritus nimirum ne omnes excommunicationi subiaceant, quae in Constitut. *Apostolicae Sedis* 12 Octobris 1869 est quinta inter excommunicationes latae sententiae Romano Pontifici reservatas, eaque est tenoris sequentis: *Immunitatem asyli ecclesiastici violare iubentes aut ausu temerario violantes.* Qua te anxietate ut eximerent Emi PP., audito etiam SSmi oraculo, monitum te voluerunt in ea formula verba *ausu temerario* utrumque membrum complecti. Ex quo intelliges eum tantum excommunicationem incurrere qui ab aliis minime coactus, prudens ac sciens, immunitatem asyli ecclesiastici aut violare iubet, aut exequendo violat; quem porro utpote omnis excusationis expertem excommunicationi subiacere mirum esse non debet. — Deinde similem aperiebas sollicitudinem quoad eosdem magistratus et gubernii servos trahentes clericos ad suum tribunal propter violationem legis civilis, sive alio modo, quos omnes timebas excommunicatione esse irretitos, quae in dicta Constitut. *Apostolicae Sedis* est septima inter excommunicationes latae sententiae Romano Pontifici speciali modo reservatas. Sed in ea formula attendere debes verbum *cogentes* quod sane indicat excommunicationem eos non attingere qui subordinati sint, etiamsi iudices fuerint, sed in eos tantum esse latam qui a nemine coacti vel talia agunt, vel alios ad agendum cogunt, quos etiam indulgentiam nullam mereri facile perspicis.

Quaerebas insuper an ii qui praedictas (Constitutionis *Apostolicae Sedis*) censuras incurrerunt admonendi sint; quod porro minime constabat utrum de interno an de externo foro quaereres. Sed si de interno res est, licet theologi doceant aliquando (hoc est debitis factis exceptionibus, de quibus iidem agunt) dissimulari cum poenitente posse cum duo haec simul concurrunt, bona fides et indubia praevisio nullum ex admonitione fructum perceptum iri; hic tamen.... sive ob personarum qualitatem quae excommunicationi subiiciuntur, sive ob qualitatem Constitutionis eamdem censuram inferentis, quae recentissima est ac plane notoria, difficile dari potest bona fides quae admonitionem omitti posse suadeat. Quod

si de externo foro sermo sit, distinguendum erit inter pastoralem admonitionem, ac iudicialem sententiam qua reum, de quo agitur, excommunicationem incurrisse declaratur. Sententiam hanc declaratoriam utrum ferri expediat definiri generatim non potest, sed facti personarumque circumstantiis sedulo expensis dignosci debet. Ad pastoralem vero admonitionem quod attinet, quid theologi doceant probe nosti, qui si deficiente probabili spe emendationis ac fructus, prudentique metu gravioris cuiuspiam mali concurrente, differri admonendi officium, quod ex proprio munere pastorem urget, posse consentiunt, nihilominus monent, si scandalum a pastoris silentio oriatur, intermitti illud non licere. Quod denique addebas *utrum habeas facultatem absolvendi a praedictis excommunicationibus,* censuerunt Emi PP. id a Te quaeri ob clausulas derogatorias, quae in Constitut. *Apostolicae Sedis* leguntur, nam ceteroqui quid facultatum tibi datum sit, nosse ipse debes. Itaque decreverunt ut declaratio circa praedictas clausulas de mandato Sanctitatis Suae ab hac Suprema Congregatione edita Tibi communicetur, scilicet: « SSmus per dictam Constitutionem » haudquaquam in animo habuit quidquam in- » novare quoad facultates cuiuscumque generis » ante eiusdem promulgationem a S. Sede elar- » gitas, sive eae sint quinquennales sic dictae, » sive extraordinariae, sive occasione praesentis » Iubilaei editae, quas omnes mandat ac decla- » rat in suo pleno robore manere debere, du- » rante tempore in respectivis concessionibus » aut indultis praefinito. »

1004

Ex Litt. S. C. S. Officii *10 Febr. 1871.* « Nella redazione dell' art. 5 delle scomuniche *latae sententiae Romano Pontifici reservatae* con la Costituzione Apostolica *Apostolicae Sedis* del 12 Ottobre 1869 essendo occorso un equivoco col proporre ed applicare le parole *ausu temerario* ai soli violanti l' immunità, laddove secondo la mente pontificia dovea quella qualifica investire anche la prima categoria dei violanti, cioè *violare iubentes;* dietro proposta della Suprema il S. Padre nell' Ud. di Feria IV 15 Giugno dello scorso anno si degnò ordinare che quell' articolo fosse restituito al suo genuino senso e valore, cosicchè debba in seguito leggersi: *Immunitatem asyli ecclesiastici ausu temerario violare iubentes aut violantes.*

1005

S. C. S. Officii 4 *April. 1871* — Se dopo la pubblicazione della Costituzione *Apostolicae Sedis moderationi* le parole *ab omnibus casibus etiam in Bulla Coenae reservatis* contenute in una delle Formole delle facoltà a stampa della S. C. di Propaganda, comprendano ancora i casi *speciali modo* riservati alla S. Sede.

R. Attento quod censurae speciali modo reservatae Romano Pontifici, eaedem sint quae continebantur in Bullae Coenae, Affirmative. Et formula facultatis ita reformetur: *Absolvendi ab omnibus censuris, etiam speciali modo in Bulla* Apostolicae Sedis moderationi *die 12 Octobris 1869. Romano Pontifici reservatis, excepta absolutione complicis in peccato turpi.*

1006

S. C. S. Officii *7 Maii 1873* — VIC. AP. TUNK. OCCID. — Apostolicae Sedi reservantur, excepto mortis articulo, eorum casus qui innoxios sacerdotes apud ecclesiasticos iudices falso sollicitationis insimulant, vel sceleste procurant ut id ab aliis fiat. In hoc Vicariatu communicatio ad exterius adhuc infrequens et difficilis existit: e contra, propter aeris intemperiem, distantiam locorum et multas alias causas, plurimi sunt casus subitae mortis. Saepissime evenit sacerdotem, aut vocari non posse, aut si vocatur, quanto cit ius advolet, aegrotus iam obiit. Timeo ergo si aliquis casus accidat scelestae personae quae falso accusaverit sacerdotem innoxium de crimine sollicitationis, ne forte ea sit in periculo aeternae damnationis, quamvis iam sceleris poeniteat: a die enim quo culpae veniam peteret, si non absoluta remissa subito moriatur (quod non raro accidit), de eius salute valde anxius essem. His saepius perpensis, facultatem peto ut personas quae innoxium sacerdotem falso accusaverint de crimine sollicitationis, per me vel per alium a me deputatum, absolvere possim.

R. SSmus... benigne annuit pro gratia de qua in precibus, pro decem tantum casibus, requisita tamen prius regulari retractatione et expresso nomine tam falso denuntiantis quam calumniati, servando in archivio secreto Curiae, et ad S. C. Inquisit. transmittendo. Contrariis *etc.*

1007

S. Poenitentiaria Ap. *5 Dec. 1873.* — An Praelati Regulares post Constitutionem *Apostolicae Sedis* iisdem privilegiis gaudeant quibus antea, id est possint nec ne suos subditos absolvere a casibus papalibus in dicta Constitutione simpliciter reservatis.

R. Negative, salvis illis facultatibus quae promanant ex rescriptis particularibus ad tempus concessis.

1008

S. C. S. Officii *5 Decembr. 1883* — EP. PETROCORICEN. — 1. Fere omnes Constitutionis *Apostolicae Sedis* commentatores docent, ex-

communicationem minorem vi huius Constitutionis abolitam esse. Utrum haec sententia tuto doceri possit in Seminario.

2. Iterum docent, illum confessarium excommunicationi non subiici qui complicem in peccato turpi absolvere fingit, sed reipsa non absolvit. Contrarium tamen declaravit S. Poenitentiaria die 1 Martii 1878. An potest orator permittere ut in suo Seminario doceatur praefata commentatorum sententia responsioni S. Poenitentiariae opposita?

R. Ad 1. Affirmative.

Ad 2. Negative. — SSmus approbavit.

1009

Instr. S. C. de Prop. F. *20 Oct. 1884.*

(De suspensionibus ex informata conscientia)

Omni tempore sollicita fuit Ecclesia ut non solum ascensus ad sacros Ordines interdiceretur indignis, verum etiam ab eorumdem exercitio criminosi suspensi manerent.

Cum autem occultorum quoque criminum, quaeque prodere non expediret, facilis et prompta, nempe a iudiciariis formis libera, coercitio aliquando necessaria sit ad sacri ministerii dignitatem, et fidelium utilitatem tuendam hinc sapientissimo consilio Tridentini Patres Sess. XXIV. Cap. I. de Reform. decreverunt: *Ei cui ascensus ad sacros Ordines a suo Praelato ex quacumque causa, etiam ob occultum crimen, quomodolibet, etiam extraiudicialiter fuerit interdictus, aut qui a suis ordinibus seu gradibus vel dignitatibus ecclesiasticis fuerit suspensus, nulla contra ipsius Praelati voluntatem concessa licentia de se promoveri faciendo, aut ad priores ordines, gradus et dignitates sive honores restitutio suffragetur.*

Ex hoc provido decreto, in eo quod refertur ad clericorum crimina, quae extraiudicialem suspensionem ab ecclesiasticis officiis merentur, iamdudum in usu fuit suspensionis poena ex causis Praelato notis; quae nempe audit suspensio *ex informata conscientia*. Ad hoc itaque ut in eadem infligenda, cum maiori, qua potest, cautela et securitate Ordinarii Catholicarum Missionum procedant, S. Congregatio de Propaganda Fide praesentem instructionem edendam censuit, cui iidem Ordinarii in adhibendo hoc extraordinario remedio sese conformare curabunt.

1. Suspensio ex informata conscientia, non secus ac illa, quae per iudicialem sententiam infligitur, personam ecclesiasticam a suis ordinibus, seu gradibus, vel dignitatibus ecclesiasticis exercendis interdicit.

2. In hoc praecipue ipsa differt a iudiciali suspensione, quod adhibetur tamquam extraordinarium remedium in poenam admissi criminis; ideoque ad eiusdem impositionem non requiruntur nec formae iudiciales, nec canonicae admonitiones. Satis erit proinde, si Praelatus hanc poenam infligens, simplici utatur praecepto, quo declarat se suspensionem ab exercitio sacrorum officiorum, vel ecclesiasticorum munium indicere.

3. Huiusmodi praeceptum semper in scriptis intimandum est, die et mense designato; ideoque autem fieri debet vel ab ipso Ordinario, vel ab alia persona de expresso ipsius mandato. In eadem tamen intimatione exprimendum est, quod eiusmodi punitio irrogatur in vim Tridentini decreti « Sess. XIV. Cap. 1. de reform. » ex informata conscientia, vel ex causis ipsi Ordinario notis.

4. Debent insuper exprimi partes exercitii Ordinis vel officii, ad quas extenditur suspensio; quod si suspensus interdictus sit ab officio cui alter in locum ipsius substituendus est, ut puta Oeconomus in cura animarum, tunc substitutus mercedem percipiet ex fructibus beneficii in ea portione, quae iuxta prudens Ordinarii arbitrium taxabitur: At si suspensus in hac taxatione se gravatum senserit, moderationem provocare poterit apud curiam Archiepiscopalem, aut etiam apud Sedem Apostolicam.

5. Exprimi item debet tempus durationis eiusdem poenae. Abstineant tamen Ordinarii ab ipsa infligenda in perpetuum. Quod si ob graviores causas Ordinarius censuerit eam imponere non ad tempus determinatum, sed ad suum beneplacitum, tunc ipsa habetur pro temporanea, ideoque cessabit cum iurisdictione Ordinarii suspensionem infligentis.

6. Suspensioni ex informata conscientia iustam ac legitimam casusam praebet crimen, seu culpa a suspenso commissa. Haec autem debet esse occulta, et ita gravis, ut talem promereatur punitionem.

7. Ad hoc autem ut sit occulta requiritur, ut neque in iudicium, neque in rumores vulgi deducta sit, neque insuper eiusmodi numero et qualitati personarum cognita sit, unde delictum censeri debeat notorium.

8. Verum tenet etiam suspensio si ex pluribus delictis aliquod fuerit notum in vulgus; aut si crimen, quod ante suspensionem fuerat occultum, deinceps post ipsam fuerit ab aliis evulgatum.

9. Prudenti arbitrio Praelatorum relinquitur suspensionis causam, seu ipsam culpam delinquenti aut patafacere, aut reticere. Partes alioquin pastoralis sollicitudinis et charitatis eorumdem erunt, ut si istiusmodi poenam suspenso manifestare censuerint, ipsa ex paternis, quas interponent, monitionibus, nedum ad expiationem culpae, verum etiam ad emendationem delinquentis, et ad occasionem peccandi eliminandam inserviat.

10. Meminerint vero Praesules, quod si contra decretum, quo irrogata fuit suspensio,

promoveatur recursus ad Apostolicam Sedem, tunc apud ipsam comprobari debet culpa, quae eidem praebuit occasionem. Consultum idcirco erit, ut antequam haec poena infligatur, probationes illius, quamtumvis extraiudicialiter et secreto colligantur; ita ut eo ipso, quod cum omni certitudine culpabilitatis in punitione inferenda proceditur, si deinceps causa examinanda est apud Apostolicam Sedem, probationes criminis in eas difficultates haud impingant, quae ut plurimum occurrunt in istiusmodi iudiciis.

11. A decreto suspensionis ex informata conscientia non datur appellatio ad tribunal superioris ordinis. Postquam idcirco clericus intimationem suspensionis habuerit, si nihilominus appellationem interponere, eiusque obtentu in Altari ministrare, seu quovis modo suum Ordinem solemniter exercere praesumat, statim incidit in irregularitatem.

12. Semper tamen patet aditus ad Apostolicam Sedem; et in casu quo clericus absque sufficienti ac rationabili causa se hac poena multatum reputet, recurrere poterit ad Summum Pontificem. Interim tamen in vigore permanet decretum suspensionis usque dum ab ipso Pontifice, vel a S. Congregatione, quae de recursu iudicare debet, non fuerit rescissum aut etiam moderatum.

13. Ceterum ex quo istiusmodi poena est remedium omnino extraordinarium, quod praesertim ad expiationem criminum absque formis iudiciariis adhibetur, prae oculis habeant Praelati id quod sapientissime admonet Summus Pontifex S. M. Benedictus XIV; in suo tractatu *de Synodo Dioecesana Libro XII cap. 8. n. 6.* quod nimirum reprehensibilis foret Episcopus, si in sua Synodo declararet, se deinceps ex privata tantum scientia cum poena suspensionis a divinis animadversurum in clericos, quos graviter deliquisse compererit, quamvis eorum delictum non possit in foro externo concludenter probari, aut illud non expediat in aliorum notitiam deducere.

1010

Litt. encycl. S. C. de Prop. Fide *6 Augusti 1885* (ad Delegatos Ap. apud orientales) Essendo stato promosso il dubbio se gli orientali siano soggetti alla Costituzione « Apostolicae Sedis » pubblicata dalla f. m. di Pio IX. in data dei 12 ottobre 1869 la Suprema Congregazione del s. Offizio con successiva approvazione della Santità di N. S. ha dichiarato quanto segue nella feria IV. 15 luglio corrente anno :

« 1. Per Constitutionem *Apostolicae Sedis* » nihil esse innovatum circa censuras earumque » reservationes pro fidelibus rituum orientalium.

» 2. Eosdem fideles subiici omnibus censuris » ab Apostolica Sede latis in materia dogma» tum et in Constitutionibus in quibus impli» cite de iis disponitur, nempe ubi materia » ipsa demonstrat eos comprehendi, quatenus » non de lege mere ecclesiastica agitur, sed ius » naturale et divinum declaratur. »

Vuole poi la sudd. Supr. Congregazione che per mezzo dei Rm̃i Delegati Apostolici siano notificate queste disposizioni a tutti i Patriarchi, Arcivescovi e Vescovi di rito orientale compresi nella rispettiva loro Delegazione, e che si ricordi loro : « illos fideles subiici no» minatim nedum censuris, sed etiam Aposto» licis reservationibus latis in Const. Benedi» cti XIV. *Sacramentum Poenitentiae* et in » Constitutionibus contra sectae massonicae alis» que similibus addictos. »

1011

Litt. encycl. S. C. S. Officii *23 Ian. 1886* In constitutione Pii IX s. m. quae incipit *Apostolicae Sedis moderationi* IV id Oct. 1869 cautum est, excommunicationem Romano Pontifici reservatam speciali modo incurrere. « *Co» gentes sive directe sive indirecte iudices » laicos ad trahendum ad suum tribunal per» sonas ecclesiasticas praeter canonicas dispo» sitiones : item edentes leges vel decreta con» tra libertatem et iura Ecclesiae.* »

Cum de vero sensu et intelligentia huius capitis saepe dubitatum fuerit, haec Suprema Congregatio S. Romanae et Universalis Inquisitionis non semel declaravit — caput *Cogentes* non afficere nisi legislatores et alias auctoritates cogentes sive directe sive indirecte iudices laicos ad trahendum ad suum tribunal personas ecclesiasticas praeter canonicas dispositiones. — Hanc vero declarationem Sanctissimus D. N. Leo Papa XIII probavit et confirmavit; ideoque S. haec Congregatio illam cum omnibus locorum Ordinariis pro norma communicandam esse censuit.

Ceterum in iis locis in quibus fori privilegio per Summos Pontifices derogatum non fuit, si in eis non datur iura sua persequi nisi apud iudices laicos, tenentur singuli prius a proprio ipsorum Ordinario veniam petere ut clericos in forum laicorum convenire possint : eamque Ordinarii nunquam denegabunt tum maxime, cum ipsi controversiis inter partes conciliandis frustra operam dederint. Episcopos autem in id forum convenire absque venia Sedis Apostolicae non licet. Et si quis ausus fuerit trahere ad iudicem seu iudices laicos vel clericum sine venia Ordinarii, vel Episcopum sine venia S. Sedis, in potestate eorumdem Ordinariorum erit in eum, praesertim si fuerit clericus, animadvertere poenis et censuris ferendae sententiae uti violatorem privilegii fori, si id expedire in Domino iudicaverint.

1012

S. C. S. Officii *23 Iunii 1886* — 1. Utrum tuto adhuc teneri possit sententia docens ad Episcopum aut ad quemlibet sacerdotem approbatum devolvi absolutionem casuum et censurarum, etiam speciali modo Papae reservatorum, quando poenitens versatur in impossibilitate personaliter adeundi S. Sedem.

2. Quatenus negative: utrum recurrendum sit, saltem per litteras ad Emum Card. Poenitentiarium pro omnibus casibus Papae reservatis, nisi Episcopus habeat speciale indultum, praeterquam in articulo mortis, ad obtinendum absolvendi facultatem.

Ad 1. Attenta praxi S. Poenitentiariae, praesertim ab edita Constitutione Apostolica sac. mem. Pii PP. IX. quae incipit *Apostolicae Sedis*, Negative.

Ad 2. Affirmative; at in casibus vere urgentioribus, in quibus absolutio differri nequeat absque periculo gravis scandali vel infamiae, super quo confessariorum conscientia oneratur, dari posse absolutionem, iniunctis de iure iniungendis, a censuris etiam speciali modo Summo Pontifici reservatis, sub poena tamen reincidentiae in easdem censuras, nisi saltem infra mensem per epistolam et per medium confessarii recurrat ad S. Sedem. Facto verbo cum SSmo, SSmus approbavit.

1013

S. Poenitentiaria Ap. 7 *Novembr. 1888* — 1. Decreti *23 Iunii 1886. (V. n. 1012)* responsio ad I. quae sic se habet: *Attenta praxi S. Poenitentiariae, praesertim ab edita Constitutione Ap. s. m. Pii IX quae incipit* Apostolicae Sedis, *Negative,* non videtur respicere casus specialiter reservatos Summo Pontifici sine censura; siquidem de his non agitur in Const. *Apostolicae Sedis*. Numquid ergo integra manet vetus doctrina theologorum dicentium de his absolvere posse episcopos vel eorum delegatos, vel, ut vult Castropalao, simplicem sacerdotem, quando poenitens Romam nequit petere, quin scribere necesse sit?

2. Quando indultum quinquennale Episcopi habent a S. Cong. de Prop. Fide complectens 14. numeros, n. 10. concedens facultatem absolvendi ab omnibus casibus etiam specialiter reservatis Rom. Pontifici, excepto casu absolventis complicem, numquid illam possunt delegare in Gallia et in Europa pro casu saltem peculiari? ita ut non sit necessarium ut poenitens adeat Episcopum ipsum, quamvis in n. 11 indulti sit haec clausula: *Communicandi has facultates in totum vel in partem, prout opus esse secundum eius conscientiam iudicaverit, sacerdotibus idoneis in conversione animarum laborantibus, in locis tantum ubi prohibetur exercitium catholicae religionis.*

3. Posito quod negative respondeatur, quid si poenitenti impossibile sit adire Episcopum tale indultum habentem?

4. Quando sedes episcopalis vacat, numquid Vicarius capitularis potest communicare facultates quinquennales Episcopo amoto vel defuncto concessas per indultum S. Poenitentiariae vel Congregationis de Prop. Fide?

5. Quando missionario occurrit poenitens censuris innodatus, et transiens obiter, ita ut missionarius non possit iterum poenitentem videre, numquid sufficit, posito casu urgentiori absolutionis, exigere a poenitente promissionem scribendi, tacito si vult nomine, ad S. Poenitentiariam intra mensem, et standi illius mandatis, quin confessarius ipse scribat?

6. Utrum, tuta conscientia doceatur et in praxim deducatur, ut quidam volunt, propter hodiernum periculum ne aperiantur epistolae a potestate civili, non requiri ut epistola ad Summum Pontificem dirigatur in casibus urgentioribus, vel quando adiri nequit Papa.

7. Posito quod non requiritur epistola ad Summum Pontificem, numquid requiritur epistola directa ad Episcopum, stante hoc generali periculo, praesertim quando agitur de absolutione complicis, quae etiam perfidiose detecta et revelata scandalum generare potest?

R. Ad 1. Negative.

Ad 2. 3. et 4. Orator (Missionarius A.) consulat Episcopum, et quatenus opus sit, idem Episcopus recurrat ad S. C. Universalis Inquisitionis.

Ad 5. Affirmative.

Ad 6. Negative, cum in precibus nomina et cognomina sint supprimenda.

Ad 7. Provisum in 6.

Art. VI. De Indulgentiis

A) *De facultate et modo largiendi et promulgandi Indulgentias*

1014

S. C. Indulg. *8 Octobris 1738.* — Delatis ad Sanctam Sedem per organum S. C. de Prop. Fide tribus Summariis, seu formulariis Indulgentiarum, typis sinicis impressis, quorum primum in italicum idioma versum, continet Indulgentias ut infra (*Primum Summarium — Foglio d' Indulgenze plenarie nelle feste mobili della Confraternita dell' Annunziata di Nostra Signora);* secundum vero in latinum idioma translatum *(Secundum Summarium. — Summus Pontifex Leo dedit christianis secum deferentibus sanctam Immaculatae Conceptionis B. M. V. imaginem, sequentes Indulgentias.....);* tertium denique pariter in latinum,

ut sequitur (*Tertium Summarium. — Summus Pontifex recenter dedit plenarias Indulgentias ei qui recitat 34,000 Pater et Ave.....*): SS. D. N. Clemens PP. XII, sub die 8 mensis Octobris 1738, prohibuit praefata Summaria continentia Indulgentias falsas, apocryphas et a stylo concessionum S. Sedis et S. C. Indulg. et SS. Reliquiarum exorbitantes, sub poenis canonicis et excommunicatione ipso facto incurrenda a quibuscumque sive saecularibus, sive Regularibus cuiuscumque Ordinis, etiam Societatis Jesu, publicantibus praedicta Summaria vel aliquas in iis contentas Indulgentias; et per Emūm et Rmūm D. Cardinalem Praefectum eiusdem Cong. hoc decretum expediri mandavit.

1015

S. C. de Prop. Fide – C. G. 22 *Ian. 1759* — 1. An ad lucrandam ter in anno indulgentiam plenariam vigore facultatis (scil. *Largiendi ter in anno indulgentiam plenariam contritis confessis ac sacra Communione refectis)* debeat Episcopus designare pro qualibet vice unum tantummodo diem, quo omnes illam lucrari volentes, confiteri ac sacra Communione refici teneantur; an potius possit, saltem in sua dioecesi designare aliquot dies continuos, v. g. aliquod festum cum praecedenti aut sequenti triduo, vel etiam octiduo. Ratio est quia fideles, attenta eorum conditione, nequeunt omnes concurrere ad Ecclesiam uno eodemque die, imo nec solent concurrere nisi illis diebus quibus in unaquaque respective Ecclesia celebratur aliquod festum solemne. Huiusmodi autem festa non in unam eamdemque incidunt diem. Insuper vix aliqua est Ecclesia in qua duo reperiantur confessarii; ac saepe fit ut unus sacerdos pluribus Ecclesiis per diversos pagos sitis deservire debeat.

2. An debeat similiter assignare eosdemmet dies pro tota simul dioecesi, vel potius possit designare diversos respective dies pro singulis seorsim ac successive parochiis, missionibus aut districtibus, ita ut fideles modo unius, modo alterius, et sic successive omnium possint in sua quique Ecclesia praedictam Indulgentiam ter in anno lucrari diebus ab Episcopo pro illo districtu designatis, licet diversi sint a designatis pro alio districtu.

R. Ad 1. Posse per triduum, vel per integram octavam.

Ad 2. Non teneri, sed posse assignare diversos dies pro diversis parochiis seu missionibus, dummodo non sint in eodem loco.

1016

S. C. de Prop. Fide – C. P. pro Sin, *31 Ian. 1796* — Utrum concessio Indulgentiae *ter in anno* intelligi debeat distributive per annum fidelibus singulatim ad opportunitatem impertienda, an tribus per annum praescriptis diebus communiter elargienda ad normam consuetae praxis in Ecclesia.

R. Negative ad primam partem; Affirmative ad secundam.

1017

S. C. Indulgent. *1 Iulii 1839* — Calcedonien. — Quando Summus Pontifex Indulgentiam quamlibet concedit Urbi et Orbi, ut fideles talem Indulgentiam in variis dioecesibus lucrari possint, requiriturne ut haec Indulgentia ab Ordinariis locorum promulgetur; an sufficit e contra ut certi sint praedictam Indulgentiam a Summo Pontifice fuisse concessam?

R. Negative quoad primam partem; Affirmative quoad secundam.

1018

S. C. S. Officii *8 Iulii 1846* – Marianopolitan. — Si dans un diocèse un curé reçoit de Rome un indult qui accorde une indulgence publique à sa paroisse, ce curé peut-il le publier et faire gagner cette indulgence à ses paroissiens sans que l'Evêque ait visé cet indult, et en ait permis la publication.

R. Negative.

1019

S. C. de Prop. Fide – Ex Aud. SSmi *12 Maii 1850* — Vicarii Ap. Cocinc. et Mandchur. — An concessio Indulgentiae ter in anno, iuxta facultatem 14 ordinariam Vicariis App. concessam, intelligi debeat *distributive* per annum fidelibus singulatim ad opportunitatem impertienda, an tribus diebus per annum praescriptis collective elargienda? Die 31 Ianuarii 1796 a S. C. de Prop. F. fuit responsum: Negative ad primum; affirmative ad secundum. Inde sequitur, concludit Illmūs Miche Coadiutor Cocincinae, quod triginta ad plus fideles possint gaudere Indulgentiae beneficio, quia in Sinis et Regnis adiacentibus, ubi saevit persecutio, singuli missionarii singulis diebus vix excipiunt decem, ad summum duodecim, Confessiones. Inde dictus Praesul, cui potissimum se adiungit Vicarius Ap. Mandchuriae, humiliter ad S. V. pedes provolutus, petit ut pro tanto neophytorum bono, in his locis difficillimis ubi saevit persecutio, ubi magis ardua videtur ad coelum via, propter paganorum consortia et vexationes, necnon operariorum apostolicorum penuriam, quando vix semel in anno sacerdoti occurritur, tantam gratiam concedere dignetur ut haec facultas 14 ordinaria, Vicariis App. concessa, *sensu distributivo* intelligi in posterum debeat, et ipsam missionariis suis possint communicare.

R. SSmūs, perpensis expositis, benigne annuit pro gratia iuxta preces.

1020

Ex Decr. S. C. Indulgent. *9 Aug. 1852* — SSmus D. N. Pius Pp. IX... benigne mandavit ut omnes Indulgentiae, quae hucusque quibusdam festis concessae fuerunt, ac in posterum concedentur, vel quae pro iisdem festis aliquibus ecclesiis et publicis oratoriis pariter concessae fuerunt, et in posterum concedentur vel etiam si libuerit, de consensu Ordinarii, illae concessae in sacris supplicationibus, aut in novendialibus, vel septenariis sive triduanis precibus ante vel post festum; vel eius octavario perdurante, translatae intelligantur pro eo die quo festa huiusmodi, etiam quoad solemnitatem tantum et externam celebrationem non vero quoad Officium et Missam, in aliquibus locis vel ecclesiis publicisque oratoriis, sive in perpetuum, sive aliqua occasione, sive ad tempus, eoque durante, legitime transferantur. Cum vero transfertur tantum Officium cum Missa, non autem solemnitas et exterior celebratio festi, Indulgentiarum nulla fieri translationem decrevit.

1021

S. C. Indulgentiarum *30 Sept. 1852.* Cum in collectione precum ac piorum operum vulgo: *Raccolta di orazioni e pie opere per le quali sono state concedute dai Sommi Pontefici le sante Indulgenze,* duodecies iam Romae typis evulgata pro quibus a Summis Pontificibus per generales concessiones Indulgentiae sunt fidelibus elargitae, nonnullae ex iis Indulgentiis non reperiantur fidelibus defunctis applicabiles, nonnullae vero preces, quibus adnexae sunt Indulgentiae, latino tantum vel italico idiomate scriptae sint, et cum pro tertiadecima vice eadem collectio sit iamiam evulganda, enixis precibus SS. D. N. Pium PP. IX rogavi ego infrascriptus Secretariae S. C. Indulg. Substitutus, in Audientia habita die 30 septembris 1852 ut de Apostolica Sua benignitate clementer indulgere dignaretur, ut deinceps omnes et singulae Indulgentiae, tam in ipsa tertiadecima editione, quam in aliis Romae in posterum, de licentia huius S. Cong. evulgandis recensendae, fidelibus etiam defunctis applicabiles esse intelligantur, necnon omnes et singulae orationes in ipsa pariter decimatertia, ac in aliis ut supra continendae, quocumque idiomate, dummodo versiones sint fideles, pro Indulgentiarum acquisitione, recitari possint. Itaque S. S., praefatis humillimis precibus clementissime exceptis, maiori christifidelium spirituali utilitati prospiciens, maximumque animabus defunctorum solatium afferri peroptans, benigne annuit in omnibus iuxta petita. Praeterea eadem Sanctitas Sua mandavit, ut, si contigerit eamdem collectionem in aliud verti idioma, huiusmodi versionem typis publicari non possit absque approbatione huius S. C.

1022

Ex Decr. S. C. Indulg. *14 Aprilis 1856* — ....SSmus mandavit ut hoc decreto omnes per Orbem Ordinarii hortentur ut pro ea, qua pollent, et qua uti debent, sollicitudine in Dominici gregis bonum usque procurandum, invigilent non modo uti eiusmodi Indulgentiae falsae et apocryphae, quantum fieri potest, minime circumferantur, easque e fidelium manibus removeant, verum etiam satagant, ut decreta a S. C. salubriter edita, ac praesertim super earumdem Indulgentiarum publicatione et impressione observentur, in primis vero decretum sub die 19 Ianuarii 1756 latum, et a s. m. Benedicto XIV die 28 eiusdem mensis adprobatum, quod ita se habet: *Cum experientia quotidie comperiatur complures indulgentiarum concessiones generales expediri inscia ipsa S. C., ex quo multi promanant abusus ac confusiones, re mature perpensa, praesenti decreto declaravit, impetrantes posthac huiusmodi generales concessiones, teneri sub nullitatis poena gratiae obtentae, exemplar earumdem concessionum ad Secretariam eiusdem S. Congregationis deferre.* — Ceterum ad falsas apocryphasque Indulgentias a veris et genuinis haud difficili negotio internoscendas, ea etiam recolere locorum Ordinarios iuverit, quae sapienter, de more, et hac in re idem fel. rec. Pontifex Benedictus XIV in Opere *De Syn. dioeces.* edocuit. Et si praeterea aliquibus in rerum adiunctis super indulgentiarum quarumcumque authenticitate ac genuinitate dubii haerent, ad S. C. recurrant, ut inde opportunam dubiorum resolutionem assequantur.

1023

S. C. Indulg. *14 Decembris 1857* – Petrocoricen. – In decretis de libris prohibitis quae post regulas Indicis addita sunt, haec leguntur § III, n. 12: *Indulgentiarum libri omnes, diaria, summaria, libelli, folia etc., in quibus earum concessiones continentur, non edantur absque licentia S. Cong. Indulg.* Cum vero circa huius regulae interpretationem plura dubia exorta sint, ad pedes Sanctitatis Vestrae provolutus Episcopus Petrocoricensis et Salatensis in Galliis ab Ipsa efflagitat humillime:

1. Utrum praefata regula ita intelligenda sit ut nulla summaria, catalogi, folia Indulgentiarum, ipsa auctoritate Ordinarii imprimi possint, absque speciali licentia S. C. Indulg. etiam quando ipsi certo constat authenticas esse illas Indulgentias, verbi gratia, quia penes se habet catalogos aut summaria Romae impressa?

2. An vero haec impressio et evulgatio so-

lum prohibeatur Ordinario, quando non ipsi certo constat iam a S. C. Indulg. evulgatas fuisse has Indulgentias?

Exhibitis duobus supra enunciatis dubiis, EE. PP.... fuerunt in voto, quoad utrumque dubium: Articulum 12 § III Decretorum post Regulas Indicis editorum ita esse intelligendum, et in praxim deducendum, ut si agatur de edenda concessione alicuius Indulgentiae vel Summarii Indulgentiarum quod ex Brevi Apostolico vel Rescripto desumendum est, aut de Summario ex auctoritate S. C. iam vulgato, in potestate Ordinarii sit licentiam concedere earumdem Indulgentiarum concessiones typis imprimendi (dummodo pro aliquo elencho non sit specialis et expressa prohibitio); e contra vero si sermo sit de Summario vel antea collecto, sed nunquam approbato, vel nunc primum ex diversis concessionibus colligendo, requiritur expressa S. Congregationis Indulg. licentia, addita tamen conditione: *facto verbo cum Sanctissimo*. — SSmus approbavit.

1024

S. C. Indulg. *23 Augusti 1861* – Urbis et Orbis — Cum fel. rec. Pius VI per edictum Emi sui in Urbe Vicarii sub die 28 Febr. 1778 Indulgentiam centum dierum elargitus esset omnibus christifidelibus qui ad publica xenodochia se conferunt ad charitatis actus erga infirmos exercendos, dubium ortum est, utrum haec Indulgentia pro Urbe tantum sit elargita vel pro Orbe universo; hinc SSmus D. N. Pius PP. IX benigne declaravit, hanc concessionem non ad Urbem tantum sed ad omnes totius catholici Orbis christifideles extendi. Praesenti in perpetuum valituro *etc.*

1025

Ex Litt. S. C. de Prop. F. *26 Ian. 1877* — (ad Episc. Natcheten.) — Il num. 14 della Form. I. contiene la facoltà communicabile *largiendi ter in anno Indulgentiam plenariam*. Ciò posto domandava V. S. se i singoli sacerdoti da Lei delegati possan concedere l'indulgenza *semel vel ter* nelle loro missioni *diebus a se eligendis*, ovvero se il Vescovo possa *pluribus diebus in variis locis* concederla *ter in unoquoque loco*. A tal dubbio sembra provveduto colla seguente risoluzione emanata dalla S. C. del S. Officio li 16 Gennaio 1728: *Circa l'Indulgenza plenaria che può il Vescovo concedere tre volte l'anno in forza di speciale indulto la Santità Sua col voto di questa S. C. ha risoluto che per la consecuzione di essa può (il Vescovo) assegnare diverse chiese, colla visita di una delle quali possa il popolo conseguire l'Indulgenza, e che questa in diverse città e luoghi può in diversi tempi assegnarla e pubblicarla, come pure l'Indulgenza delle 40 ore, purchè nella medesima città e luogo siano solo tre volte l'anno pubblicate.* — Non è difforme da questa la risposta data in altro simile caso dalla Congregazione Generale di Propaganda li 22 Gennaio 1759 la quale risposta dichiara inoltre potersi ciascuna volta determinare dal Vescovo più giorni, entro cui si possa dai fedeli conseguire l'Indulgenza.

1026

S. C. Indulg. *12 Ianuarii 1878* — Romani Pontifices in concedendis indulgentiis moderamen semper consueverunt observare, ne *per indiscretas et superfluas indulgentias et claves Ecclesiae contemnantur, et poenitentiae satisfactio enervetur. (Cap. Ex eo 14 de Poenit. et Remiss).* Eodemque consilio ducti haud unquam omisere indulgentias, quas moderaminis fines excessisse perspexerunt, intra eosdem cohibere. Sacrosancta item Tridentina Synodus *sess. 25 decret. de Indulg.* veteri et probata Ecclesiae consuetudini inhaerens moderationem in Indulgentiarum concessione enixe inculcat, *ne nimia facilitate ecclesiastica disciplina enervetur.* Abusus vero qui in indulgentias irrepserint *emendatos et correptos cupiens* Episcopis mandat, ut eos Ecclesiae suae diligenter quisque colligat, et ad *Summum Romanum Pontificem* deferat, *cuius auctoritate et prudentia, quod universali Ecclesiae expediet, statuatur.* Quae auctoritas a Romanis Pontificibus per Sacram Indulgentiarum Congregationem post ipsius institutionem solet exerceri.

Quare varii abusus, quos in nonnullis regionibus adversus adeo salutarem Ecclesiae disciplinam inolevisse compertum est, propositi fuerunt in Congregatione generali habita in Palatio Apostolico Vaticano die 14 Decembris 1877 sub forma sequentium dubiorum.

1. Potestne Episcopus vel alius quicumque Praelatus eidem actui pietatis sive eidem pio Sodalitio, cui a Romano Pontifice iam Indulgentiae sive plenariae sive partiales concessae sunt, alias Indulgentias adiungere? Potestne crucibus, coronis, sacris Imaginibus a Papa vel sacerdote legitima facultate munito benedictis, novas adnectere Indulgentias?

2. Potestne Episcopus fidelibus dioecesis non suae Indulgentias concedere si Ordinarius loci consentit? potestne tolerari huiusmodi praxis si nihil aliud intenditur nisi ut per maiorem numerum Praelatorum Indulgentias concedentium summa dierum Indulgentiarum eidem actui devoto adnexarum multiplicetur?

3. Potestne Episcopus eidem rei vel eidem actui pietatis, cui iam antecessor Indulgentias adnexit novas, Indulgentias applicare?

4. Potestne Episcopus *in partibus infidel.* (seu *titularis*) quamvis auxiliarius Ordinarii

alicuius dioecesis Indulgentiam quadraginta dierum concedere sicut Dioecesanus?

5. Potestne Episcopus, quin limites sui iuris excedat, ad augendas Indulgentias, eumdem actum pietatis in partes dividere, et ex. gr. pro omni verbo Salutationis Angelicae quadraginta dies Indulgentiarum concedere?

6. Potestne Delegatus Apostolicus virtute facultatum quas a Summo Pontifice accepit in concedendis Indulgentiis concurrere cum uno vel altero Episcopo territorii Delegationis suae ut idem obiectum vel eumdem actum pietatis Indulgentiis ditet?

7. Praelati, quibus privilegio Apostolico data est facultas concedendi in quibusdam solemnibus festivitatibus per annum Indulgentias plenarias, debentne hac facultate uti per modum actus toties quoties talis solemnitas occurrit, an vero possunt unica concessione eamdem Indulgentiam extendere ad omnes solemnitates periodo annorum recurrentium aut in perpetuum?

Sacra Congregatio respondendum duxit ut infra:

Ad 1. Negative nisi novae conditiones adimplendae praescribantur.

Ad 2. Negative ad utrumque.

Ad 3. Negative.

Ad 4. Negative.

Ad 5. Negative.

Ad 6. Consultius ut se abstineat.

Ad 7. Affirmative ad primam partem — Negative ad secundam.

Facta autem...Sanctissimo Domino Nostro Pio Papae IX relatione in audientia habita die 12 Ianuarii 1878, Sanctitas Sua praedictas responsiones probavit et publicari mandavit.

1027

S. C. S. Officii 2 *Iulii 1884* — An facultas sub 14 Formulae I *(Largiendi ter in anno Indulgentiam plenariam etc.)* communicari possit ab Episcopo sacerdotibus in sua dioecesi laborantibus.

R. Posse.

1028

Decr. S. C. SS. Rit. *24 Maii 1886* — Post editum Romae anno 1877 opus cui titulus *Raccolta di orazioni e pie opere per le quali sono state concesse dai Sommi Pontefici le ss. Indulgenze,* nonnulla S. Congregationi Indulgentiis Sacrisque Reliquiis praepositae exhibita fuerunt documenta quae concessas iamdiu omnibus christifidelibus, designatas preces recitantibus, aut designata pia opera exercentibus, Indulgentias referebant. Insuper Summus Pont. Leo XIII plures pias preces piaque opera Indulgentiis ditavit, quae ab omnibus pariter christifidelibus acquiri possunt. Quapropter Sacra eadem Congregatio, ut haec omnia latius innotescant, et ut communi utilitati consulat, opportunum duxit, praefatum opus iterum typis imprimi et in vulgus edi, additis piis precibus piisque operibus, quae in editione anni 1877, ob non exhibita tempore documenta, aut non relata, aut postea Indulgentiis ditata fuerunt. — Hanc autem *Collectionem* quae typis S. Congregationis *de Propaganda Fide* nunc in lucem et usum prodit, SSmus D. N. Leo PP. XIII Apostolica sua auctoritate approbavit, quae ut genuina et authentica Indulgentiarum hactenus concessarum Sylloge ab omnibus habenda sit. Hinc etiam ad decidenda dubia, quae forte de sensu concessionis aut de conditionibus lucrandarum Indulgentiarum oriantur, eamdem hanc Syllogen normae instar esse debere Sanctitas Sua mandavit; ipsumque decretum novae huic editioni (anni 1886) praefigi praecepit.

1029

S. C. Indulgent. *16 Iulii 1887* — An is qui habet facultatem adscribendi socios in aliquam Confraternitatem vel piam Associationem, seipsum illi adscribere valeat, ita ut possit Indulgentias, quae eidem adnexae sunt, lucrari.

R. Affirmative, quatenus haec facultas habeatur *indiscriminatim,* minime vero *taxative,* ut in una Cameracensi 7 Martii 1740.

B) *De requisitis ad Indulgentiarum consecutionem*

1030

S. C. Indulg. *19 Maii 1759* — Ut christifideles scire possint quid sibi tenendum foret pro acquirendis Indulgentiis, in sententiarum varietate super intelligentia verborum *qui vere poenitentes, confessi ac S. Communione refecti ecclesiam visitaverint,* quae in Indulgentiarum Brevibus inseri solent, in S. Congregatione Indulgentiis Sacrisque Reliquiis praeposita, discussis die 31 Martii proximi praeteriti nonnullis dubiis, eadem S. C. fuit in voto *Confessionem sacramentalem, quando in Brevibus apponitur pro Indulgentiarum consecutione, peragi omnino debere etiam ab iis qui sibi lethalis peccati conscii non sunt; nec non praefatam Confessionem suffragari etiam posse, si expleatur in vigilia festivitatis. Quod autem ad ecclesiae visitationem spectat, eam impleri posse sive ante sive post aliorum piorum operum implementum.* — S. Congregationis votum SSmus benigne approbavit, illudque publicari mandavit.

1031

S. C. Indulg. *9 Decemb. 1763.* — Quum S. C. Indulg. die 31 mensis Martii anno 1759 fuerit in voto Confessionem sacramentalem, quando in Brevibus apponitur pro Indulgentiae consecutione, peragi omnino debere etiam ab iis, qui sibi lethalis peccati conscii non sunt,

necnon praefatam Confessionem suffragari etiam posse, si in vigilia festivitatis expleatur, votumque S. Congregationis SSmus D. N. Clemens PP. XIII benigne approbaverit, illudque typis publicari sub datum 19 Maii praedicti anni mandaverit; quamplures supplices libelli tum regularium Communitatum, et praesertim Monialium, tum etiam parochorum et nonnullorum Episcoporum pro suis dioecesibus porrecti sunt, quibus maxima exponebatur difficultas, quae interdum, imo persaepe, incidit pro sacramentali Confessione, sive in festo, vel ad minus in vigilia peragenda. Quamobrem ut adeo proficuus Indulgentiarum thesaurus reddatur fidelibus accommode comparandus, enixis precibus supplicabant Sanctitati Suae ut opportuno aliquo remedio de Apostolica benignitate providere dignaretur. Quibus precibus ad praedictam S. C. remissis, propositum in ea fuit dubium: *An et quomodo sit consulendum SSmo super praefati Decreti executione vel declaratione in casu?* Et responsum fuit: — « Consulendum SSmo D. N. ut concedere dignetur indultum omnibus Christifidelibus, qui, frequenti peccatorum Confessione animum studentes expiare, semel saltem in hebdomada ad Sacramentum Poenitentiae accedere, nisi legitime impediantur, consueverunt, et nullius lethalis culpae a se post praedictam ultimam Confessionem commissae sibi conscii sunt, ut omnes et quascumque Indulgentias consequi possint, etiam sine actuali Confessione, quae caeteroquin iuxta praefati Decreti definitionem ad eas lucrandas necessaria esset. Nihil tamen innovando circa Indulgentias Iubilaei, tam ordinarii quam extraordinarii, aliasque ad instar Iubilaei concessas, pro quibus assequendis, sicut et alia opera iniuncta, ita et sacramentalis Confessio tempore in earum concessione praescripto peragantur. » — Sanctitas Sua piis bonorum desideriis ac votis satisfacere, et Indulgentiarum gratias iis potissimum, qui pie sancteque vivendo, donis divinae misericordiae digniores efficiuntur, elargiri quam maxime cupiens, benigne annuit, et praefatum Indultum in forma suprascripta expediri et publicari mandavit.

1032

S. C. de Prop. Fide - Ex Aud. SSmi

24 Maii 1772. — Cum ad plenarias lucrandum Indulgentias necesse sit ut Sacramentalis peccatorum confessio praemittatur, vel saltem, iuxta Indultum Christifidelibus omnibus a sa. me. Clem. XIII sub die 9 decembris 1763 concessum, omnino oporteat, ut qui eas consequi cupiunt, semel saltem in hebdomada ad hoc Sacramentum, nisi legitime impediantur, soleant accedere, et nullius lethalis culpae a se post peractam ultimam Confessionem commissae sibi conscii sint: per quod Indultum SS. D. N. Clemens d. p. PP. XIV, die 17 maii currentis anni, declaravit, fuisse derogatum quibuscumque aliis peculiaribus Indultis, etiam illis a sa. me. Clem. XII per organum S. C. de Prop. F. missionariis in regionibus infidelium degentibus concessis, acquirendi scilicet Indulgentias plenarias cum solo actu contritionis et confessione in voto, quoties confessariorum copia desit: hinc S. Sua, animadvertens Episcopos, Vicarios Apostolicos et missionarios in imperio Sinarum, necnon in Regnis Tunkini, Siami, Cocincinae, Ciampae et Cambodiae commorantes, non raro confessariis carere, proindeque quamplurium Indulgentiarum, praesertim certis statutisque diebus affixarum, adiumento destitui; inter innumeras Pastoralis officii sollicitudines, huic incommodo consulere intendens, benigne eisdem eorumque in perpetuum successoribus impertitur plenariam Indulgentiam, quater in anno lucrandam, in quacumque die, qua peccata sua fuerint confessi, Missam celebraverint, vel saltem Sacram susceperint Communionem; dummodo tamen eadem die ferventes ad Deum pro sanctae fidei propagatione preces effuderint.

Christifidelibus vero utriusque sexus in dictis Regnis existentibus, idem SS. D. N. praefatam plenariam Indulgentiam bis in anno in perpetuum concedit, quatenus et ipsi suprascripta opera fideliter religioseque adimpleant.

Per hanc autem Indulgentiarum concessionem eadem S. S. non intendit aut revocare, aut irritas declarare alias quascumque Indulgentias vel a se, vel a praedecessoribus suis concessas, vel in posterum concedendas, quas, non omissis caeteroquin operibus iniunctis, supradicti Episcopi, Vicarii Apostolici et missionarii, caeterique Christifideles lucrari possent.

Et ne Pontificia haec dispositio ab aliquo illorum ignorari contingat, Episcopis et Vicariis Apostolicis praecipit et mandat, ut praesens Decretum populis suae iurisdictioni subiectis, meliori quo poterunt modo, notum faciant atque significent, ut de Ecclesiae thesauro participare possint et valeant.

1033

S. C. de Prop. Fide - Ex Aud. SSmi

4 Ianuar. 1801. — Si supplica perchè i missionarî della Cina, Tonkino ecc. possano, benchè non confessi, fatto però un atto di contrizione col proposito di confessarsi al primo incontro, guadagnare le Indulgenze, a norma di quanto fu concesso dalla sa: me: di Pio VI in data del 1. Aprile 1794 ai cattolici della Francia (1).

R. SSmus annuit.

(1) Indultum huiusmodi ita se habet: « Sanctitas » Sua (Pius PP. VI) de consilio selectae Cardinalium » Congregationis benigne indulget fidelibus Regni Galliarum ad annum, si tamdiu horum temporum cala-

1034

S. C. Indulg. *29 Febr. 1820* — An recitans alternatim cum socio orationem cui applicatae sunt Indulgentiae, v. g. Coronam, vel Salutationem angelicam dictam *Angelus Domini* possit lucrari Indulgentias huic orationi applicatas?

R. Affirmative. — SSmus approbavit.

1035

S. C. Indulg. *12 Iunii 1822* — Cum non pauci ad hanc S. C.... supplices libelli porrecti fuerint, praesertim ex Gallia ob confessariorum inopiam, pro obtinenda facultate sacramentalem Confessionem peragendi per plures dies ante Eucharisticam Communionem ad Indulgentias acquirendas praescriptam, nec non ut explicetur an ad easdem lucrandas liceat sacra Synaxi refici in pervigilio diei festi pro quo declarantur concessae; eadem S. Cong. censuit *licere ad praefatum effectum Eucharistiam sumere in pervigilio festivitatis;* quo vero ad petitam explicationem respondendum censuit: – Firmo remanente decreto 9 Decembris 1763 pro iis fidelibus qui ad Confessionem saltem in hebdomada accedunt: pro ceteris autem fidelibus, in locis in quibus ob inopiam confessariorum nequeunt fideles frequenter Confessione sacramentali expiari, postulantibus communicetur dictum decretum, et facto verbo cum SSmo, extendatur ad omnes utriusque sexus christifideles, ut Confessio peracta infra hebdomadam ante festivitatem suffragari possit ad indulgentiam lucrandam, expletis aliis conditionibus iniunctis, et dummodo nullius lethalis culpae post peractam Confessionem commissae conscii sint, nihil innovando circa indulgentias ad formam Iubilaei concessas, ut in citato Decreto 9 Decembris 1763. — Factoque verbo cum SSmo.... Sanctitas Sua S. Congregationis votum benigne approbavit.

1036

S. C. de Prop. Fide – Ex Aud. SSmi *31 Aug. 1834* — Il Vic. Ap. della Corea domanda che non solo i missionarî ma anche gli altri fedeli possano lucrare le Indulgenze plenarie assegnate per certe solennità o pratiche divote a favore dei fedeli che uniscano alle pratiche prescritte la Confessione e la Comunione, nel caso ancora che manchi il comodo di potersi confessare, o sia per qualche motivo impossibile la celebrazione della S. Messa, purchè i fedeli siano in istato di grazia e fedelmente adempiano le altre opere ingiunte. Nella Collezione de' Decreti fatta per ordine di Benedetto XIV si trova che ad istanza del Vescovo di Meliapur fu proposto un analogo dubbio nella Congregazione delle Indulgenze dei 20 Gennaio 1733, e fu risposto: *Consulendum SSmo ut per organum Congñis de Prop. Fide praedictis missionariis (in regionibus infidelium degentibus) concedere dignetur indultum ut iisdem, quoties pro consequendis Indulgentiis desit copia confessarii, ideoque actualem Confessionem praemittere nequeant, sufficiat contritionis actus et Confessio in voto.* E nel di 22 dello stesso mese ed anno questa risoluzione fu approvata dal Sommo Pontefice. Ora gli Emi PP. hanno creduto di seguire la traccia di questo medesimo Rescritto pregando la S. V. perchè si degni di dichiarare o concedere a favore del Vic. Ap. e missionarî della Corea lo stesso indulto.

R. SSmus annuit.

1037

S. C. Ind. *29 Maii 1841* — 1. An eodem die lucrari possint plures Indulgentiae plenariae, quando pro unaquaque praescripta est perceptio divinae Eucharistiae?

2. An possit per preces iam obligatorias, v. g., per Horas Canonicas, satisfieri precibus a Summo Pontifice praescriptis ob lucrandam Indulgentiam plenariam.

3. An sufficiant quinque *Pater* et *Ave,* quae recitari solent ad adimplendam Summi Pontificis intentionem, quando praescriptum est ut visitetur ecclesia vel altare, ibique fundantur preces, quemadmodum, ex. gr. pro lucranda Indulgentia plenaria praescriptum est associatis Operi Propagationis Fidei?

4. Intra quotas horas diei ipsius vel diei pridianae recitari debeant preces a Summo Pontifice praescriptae ob lucrandam Indulgentiam plenariam.

R. Ad 1. Affirmative, servatis tamen respective aliis appositis conditionibus.

Ad 2. Negative.

Ad 3. Preces requisitae in Indulgentiarum concessionibus ad adimplendam Summi Pontificis intentionem sunt ad uniuscuiusque fidelis libitum, nisi peculiariter adsignentur.

Ad 4. Intra idem tempus designatum pro Indulgentiarum acquisitione.

1038

S. C. Ind. *15 Decem. 1841* — I. Per Decretum S. C. Indulg., datum die 12 Iunii 1822,

» mitas perduraverit, ut, deficientibus sacerdotibus qui » confessiones excipere valeant praefixo tempore, fideles » utriusque sexus eiusdem Regni Indulgentias consequi » possint tum ab eadem Sanctitate Sua, tum a Romanis » Pontificibus praedecessoribus concessas, sacramentali » Confessione non praemissa, modo actum contritionis » eliciant cum proposito confitendi quamprimum fieri » poterit. »

conceditur Confessionem sacramentalem peractam infra hebdomadam ante festivitatem suffragari posse ad Indulgentiam lucrandam (*V. n. 1035*) Quaeritur: 1. An verba *infra hebdomadam* significent octo dies tantum, quae festivitatem immediate praecedunt, an vero hebdomadam illam totam et integram, quae ante festum decurrit, ita ut, ex. gr., Confessio facta die dominica suffragetur ad lucrandam Indulgentiam die sabbati hebdomadae sequentis, in quam diem festum incideret, tametsi tunc 13 dies inter Confessionem et festivitatem intercessissent? 2. An Confessio octavo die ante festivitatem peracta, vi huius indulti, suffragetur tantum ad unam Indulgentiam lucrandam: an vero per hanc Confessionem aliae etiam lucrifieri possint Indulgentiae, quae infra praedictum tempus occurrent, et ad quas lucrandas sacramentalis Confessio caeteroquin requireretur?

II. Utrum cum in Bulla vel Brevi, quo conceditur Indulgentia Confessio tanquam conditio *sine qua non* praescribitur, necesse sit ut sacramentalis absolutio poenitentibus detur ad Indulgentiam lucrandam?

R. Ad I; Quoad primam partem 1. quaesiti: Affirmative; quoad secundam partem: Negative. Quoad primam partem 2. quaesiti: Negative: Affirmative quoad secundam partem.

Ad II. Negative.

1039

S. C. Indulg. *30 Ian. 1843* — An indultum Apostolicum quod specificat quasdam indulgentias cuidem Sodalitati concessas, excludat alias indulgentias non specificatas in praefato indulto, quarum tamen mentionem faciunt nonnulli auctores de indulgentiis pertractantes.

R. Standum esse verbis indulti, ex quo, si nulla sit expressa conditio, v. gr. *dummodo nulla alia indulgentia reperiatur concessa,* aut similia etc. eruitur firmas remanere singulas indulgentias etiam praecedenti tempore elargitas, de quibus mentio quoque fit apud auctores de indulgentiis pertractantes.

1040

S. C. Indulg. *10 Maii 1844* — Mechlinien. — 1. An christifideles secundum canonem *Omnes utriusque sexus* Sacramentum Eucharistiae suscipientes tempore paschali, possint per hanc Sacram Communionem lucrari Indulgentiam plenariam, ad quam lucrandam inter cetera praescribitur S. Communio.

2. Utrum sacerdos in honorem B. M. V. Missam celebrans pro accepta eleemosyna, possit per sacram Communionem in Missae sacrificio peractam lucrari Indulgentiam vel sibi, vel defunctis applicandam, si ad hanc lucrandam praescribitur sacra Communio.

R. Ad 1. Affirmative, dummodo indulgentia lucrifacienda non sit in forma iubilaei pro qua tantum requiritur specialis Confessio et Communio; satis enim declaratum est a SS. D. N. Gregorio PP. XVI per decretum Sacrae huius Congñis in una Monasteriensi sub die 19 Martii 1841.

Ad 2. Affirmative.

1041

S. C. Ind. *22 Febr. 1847* — Quando ad Indulgentias lucrandas praescribitur oratio pro fine determinato, v. gr., pro extirpatione haeresum etc., an requiratur intentio explicita, expressa singulis vicibus?

R. Negative. — Die 12 Iulii SSmus approbavit.

1042

S. C. Ind. *15 Martii 1852.* — An et quo modo surdo-muti supplere valeant impotentiae qua detinentur preces recitandi pro indulgentiis acquirendis iniunctas?

R. Supplicandum SSmo pro generali Decreto ab hac S. C. evulgando, atque Apostolica auctoritate firmando, cuius vi statuendum: 1. Quod, si inter opera pro lucranda Indulgentia, praescripta sit visitatio alicuius ecclesiae, surdo-muti ecclesiam ipsam devote visitare teneantur, licet mentem tantum in Deum elevent et pios affectus. — 2. Quod si inter opera sint publicae preces, surdo-muti possint lucrari Indulgentias iis adnexas, corpore quidem coniuncti caeteris fidelibus in eodem loco orantibus, sed pariter mente tantum in Deum elevata et piis cordis affectibus. — 3. Quod si agatur tandem de privatis orationibus, proprii mutorum et surdorum confessarii valeant easdem orationes commutare in alia pia opera aliquo modo manifestata, prout in Domino expedire iudicaverint. — SSmus non modo praedictum votum approbavit, verum etiam huiusmodi gratiam ac concessionem peramanter elargitam per generale decretum publicari mandavit.

1043

S. C. Indulg. *15 Martii 1852* — Indulgentiam plenariam *quotidianam* perpetuam vel ad tempus concessam visitantibus aliquam ecclesiam seu publicum oratorium, ita semper intelligendam esse mandavit Sanctitas Sua, ut semel in anno tantum ab unoquoque fideli acquiri possit; excepto solummodo casu quo in decreto, Rescripto, Brevi etc. concessionis favore alicuius ecclesiae seu publici oratorii, clare et explicite expressum sit, indulgentiam plenariam reapse quotidie ab unoquoque christifideli rite disposito acquiri posse.

1044

S. C. Indulg. *18 Septembr. 1862.* — Est hoc in more positum, quod ab animarum Pa-

storibus SS. Eucharistiae Sacramentum in aliquibus tantum infra annum praecipuis festivitatibus ad fideles habitualiter infirmos chronicos, ob physicum permanens aliquod impedimentum e domo egredi impotentes, solemniter deferatur; proindeque huiusmodi fideles tot plenariis Indulgentiis privantur, quas consequerentur si, conditionibus iniunctis adimpletis, ad sacram Eucharisticam mensam frequentius possent accedere. Itaque quamplures animarum curatores aliique permulti ecclesiastici viri humillimas preces porrexerunt SS. D. N. Pio PP. IX, ut de Apostolica benignitate super hoc providere dignaretur; factaque per me infrascriptum Secretariae S. C. Indulg. Substitutum Eidem SS. de his omnibus fideli relatione, in audientia habita die 18 Septembris 1862, S. S., spirituali gregis sibi crediti utilitati prospiciens, clementer indulsit ut praefati Christifideles, exceptis tamen illis qui in communitate morantur, acquirere possint omnes et singulas Indulgentias plenarias iam concessas vel in posterum concedendas, quasque alias acquirere possent in locis in quibus vivunt, si in eo physico statu non essent, pro quarum acquisitione praescripta sit sacra Communio et visitatio alicuius ecclesiae vel publici oratorii in locis iisdem, dummodo vere poenitentes, confessi, ac caeteris omnibus absolutis conditionibus, si quae iniunctae fuerint, loco S. Communionis et visitationis, alia pia opera a respectivo confessario iniungenda fideliter adimpleant.

1045

S. C. Indulg. *29 Febr. 1864* — Cum ex diversis decretis S. C. Indulg. iam liceat plures plenarias Indulgentias eadem die lucrari, solutis scilicet conditionibus, quaeritur an dictum decretum respiciat solas Indulgentias in una die occurrentes propter festivitatem, vel potius etiam illas quas unusquisque ob suam devotionem tali per hebdomadam, aut mensem, diei adfixerit? — 2. Qui decreto ipso uti voluerit, an teneatur ecclesiam vel publicum oratorium visitare (quando nempe requiritur talis visitatio) totidem vicibus quot sunt Indulgentiae lucrifaciendae? Et quatenus affirmative: — 3. An sufficiat ut in una eademque ecclesia tot preces seu visitationes repetantur quot sunt Indulgentiae lucrandae, quin de ecclesia post quamlibet quis egrediatur, et denuo in eam ingrediatur.

R. Ad 1. Affirmative.

Ad 2. Affirmative.

Ad 3. Negative.

1046

S. C. Indulg. *29 Dec. 1864* — ...SSmus D. N. Pius PP. IX benigne declaravit, indulgentias adnexas precibus valere quocumque idiomate recitentur, dummodo versiones sint fideles. Licet autem pro lucranda indulgentia requiratur versionis fidelitas, nihilominus ut constet de fidelitate versionis, sufficit declaratio S. Congregationis Indulg. per Emum Praefectum, vel unius ex Ordinariis loci, ubi vulgaris est lingua in quam vertitur oratio cuius recitationi primitus indulgentia concessa fuit. (1)

1047

S. C. Indulg. *12 Ianuarii 1878* – GENEVEN. — 1. Utrum, nisi aliud expresse habeatur in indultis, indulgentiae lucrandae incipiant a media nocte, an vero a primis Vesperis.

2. Utrum si quis, utens recenti privilegio, Confessionem et Communionem pridie eius diei peragat, cui affixa est indulgentia, etiam reliqua opera praescripta pridie fieri, adeoque pridie etiam indulgentia lucrifieri possit.

3. Utrum si eidem operi, quod a fidelibus iterari non potest, variis titulis indulgentiae adnexae sunt, possint omnes lucrifieri.

R. Ad 1. A media nocte ad mediam noctem.

Ad 2. Negative.

Ad 3. Affirmative, dummodo opera iniun-

---

(1) Notanda hic quae a S. C. Indulgentiarum declarata sunt die 13 Septembris 1888: « 1. An christifideles recitantes Officium parvum B. Mariae Virginis, quod est precatio stricto sensu liturgica, in quodvis vulgare idioma versum, etiam cum approbatione Ordinariorum, lucrentur indulgentias a Summis Pontificibus adnexas recitationi eiusdem parvi Officii, uti innuere videntur plura decreta S. Congregationis Indulgentiarum, et illa praesertim edita sub die 30 Aprilis 1852, et sub die 29 Decembris 1864.
» Et quatenus negative:
» 2. An expediat praefatas Indulgentias extendere etiam ad recitationem eiusdem parvi Officii in quodcumque vulgare idioma versi.
» R. Negative ad utrumque.
Ex decreto Sacrae eiusdem Cong. Indulg. *17 Novembris 1887* constat summum Pont. Leonem XIII recitantibus Officium parvum B. M. V. Indulgentias, uti sequitur, largitum esse: « *Plenariam* lucrandam quolibet anni mense, die uniuscuiusque arbitrio eligendo, » ab omnibus utriusque sexus christifidelibus qui mense » integro quotidie totum parvum Officium B. Mariae » Virginis, idest Matutinum, quod uno tantum constat » nocturno diei currentis, cum reliquis horis usque ad » Completorium inclusive, devote recitaverint, dummodo praefato die vere poenitentes, confessi, ad sacram Synaxim accesserint, piasque ad Deum preces » aliquo temporis spatio ad mentem Sanctitatis Suae » effuderint; 2. *Septem annorum totidemque quadragenarum*, semel in die acquirendam ab iis christifidelibus qui praefatum parvum Officium devote pariter » et corde saltem contrito persolverint; 3. *Tercentum* » demum *dierum* aliis similiter semel in die lucrandam, » qui Matutinum tantum, uti supra, cum Laudibus devote ac corde item contrito recitaverint. Quas omnes » Indulgentias eadem Sanctitas Sua animabus quoque » christifidelium in purgatorio detentis fore applicabiles » benigne declaravit. Praesenti *in perpetuum* valituro » absque ulla Brevis expeditione. Contrariis quibuscumque non obstantibus. »

cta vere iterari nequeant, vel non soleant, sicuti Confessio, nisi aliunde sit necessaria. — SSmus approbavit.

1048

S. C. Indulg. *3 Aprilis 1884* — Ad acquirendas Indulgentias, quas Benedictus XIII Literis in forma Brevis sub die 14 Septembris 1724 concessit omnibus Christifidelibus, qui recitaverint versiculos *Angelus Domini* etc. ternasque Angelicas Salutationes: et quas Benedictus XIV die 20 Aprilis 1742 confirmavit pro iis etiam qui tempore paschali recitaverint Antiphonam *Regina Coeli* etc. cum versiculo et oratione propria, necesse est illos versiculos, Angelicas Salutationes, Antiphonam et orationem recitari quando aes campanum dat signum. Necesse ulterius est pro huiusmodi recitatione versiculorum *Angelus Domini* etc. et Angelicarum Salutationum, genua singulis vicibus flectere, si excipias dies dominicos a sabbati cuiusque vespere, et tempus paschale, quibus tum versiculi illi et Angelicae Salutationes, tum Antiphona *Regina Coeli* etc. cum versiculo et oratione propria stando dici debent. Iam vero plerique pii viri Sacram hanc Congregationem Indulgentiis Sacrisque Reliquiis praepositam enixe precati sunt, ut aliquantulum illa duplex conditio adimplenda temperaretur. Siquidem non ubique gentium aes campanum ad hoc signum dandum pulsatur, aut pulsatur ter in die, aut iisdem horis. Insuper contingere quandoque potest, quod signum aeris campani, si detur, non audiatur ab omnibus, aut, si audiatur, aliquis Christifidelis, quominus in genua provolvat et stata hora versiculos recitet, legitimo impedimento detineatur. Sunt tandem innumeri ferme Christifideles, qui versiculos *Angelus Domini* etc. et Antiphonam *Regina Coeli* etc. nec memoria, nec de scripto recitare sciunt. Quapropter Sanctissimus Dominus Noster Leo Papa XIII ne tot Christifideles ob non adimpletas conditiones spiritualibus hisce gratiis priventur, et quo efficacius omnes Christifideles ad divinae Incarnationis et Resurrectionis mysteria perpetuo grateque recolenda incitentur, in audientia habita die 15 Martii nuper elapsi..... benigne indulgere dignatus est ut omnes Christifideles, qui legitimo impedimento detenti, non flexis genibus, nec ad aeris campani signum versiculos *Angelus Domini* etc. cum tribus Angelicis Salutationibus, alio versiculo *Ora pro nobis* etc. et oratione *Gratiam tuam* etc.; tempore vero paschali Antiphonam *Regina coeli* etc. cum versiculo et oratione propria; aut, si nesciant praedictos versiculos, Antiphonam et Preces tum memoriter dicere tum legere, quinquies Salutationem Angelicam digne, attente ac devote sive mane, sive circiter meridiem, sive sub vespere recitaverint, Indulgentias superius memoratas lucrari valeant.

1049

S. C. Indulg. *16 Ianuarii 1886* — *Postulata*: 1. Ut conditio visitandi Ecclesiam pro lucrandis Indulgentiis generice saepe praescripta, adimpleri possit a personis utriusque sexus in communitate ac sub regula viventibus visitando Oratorium domesticum.

2. Ut infirmi aut senio confecti in communitate et sub regula viventes, qui ecclesias aut oratoria visitare aliave pro Indulgentiis praescripta exequi non possunt, Indulgentias nihilominus lucrari valeant adimplendo alia pia opera, confessarii arbitrio describenda.

3. Ut in casu quo morale aliquod impedimentum adsit, prudentis confessarii arbitrio diiudicandum, visitandi aliquam ecclesiam (ex. gr. Regularium aut Parochialem), quae de iure visitanda foret ad aliquam Indulgentiam lucrandam, haec visitatio designatae ecclesiae arbitrio confessarii commutari possit in aliud pium opus, ex. gr. in visitationem alterius ecclesiae.

R. Ad 1. Non expedire.

Ad 2. Affirmative.

Ad 3. Negative.

1050

Ex Decr. S. C. Indulg. *25 Febr. 1886*

1. Utrum Confessio praescripta per singulas hebdomadas (ad acquirendas Indulgentias plenarias intra hebdomadam) peragi debeat infra septem vel potius infra octo dies.

2. Utrum christifidelis qui singulis hebdomadis et stato die ex gr. Sabbato, Confessionem peragere solet, satisfaciat oneri praescriptae Confessionis.

R. Ad 1. Affirmative ad primam partem, idest praescriptam Confessionem peragi debere quolibet decurrente septem dierum spatio; Negative ad secundam partem.

Ad. 2. Affirmative.

1051

S. C. Indulgent. *6 Maii 1887* — 1. Utrum christifideles cuicumque Sodalitio adscripti loco recitandi preces, sive determinatas sive non, quae Sodalibus praescribuntur, pro acquirendis indulgentiis eisdem precibus adnexis, recitare valeant Officium parvum B. M. Virginis.

2. Utrum ad lucrandas praefatas Indulgentias idem sit recitare parvum Officium B. M. Virginis in lingua latina vel vernacula.

R. Ad 1. Affirmative, si nullae adsint preces determinatae sodalibus praescriptae pro acquirendis indulgentiis; Negative, si adsint preces iam determinatae.

Ad 2. Negative quoad Officium parvum B. Mariae Virginis, sed illud est recitandum in lingua latina; quoad alias vero preces detur Decr. editum die 29 Decembris 1864 (*V. n. 1046*).

1052

S. C. Indulg. *20 Aug. 1887* — Inter pia opera quae ad lucrandas Indulgentias praescribi solent, potissimum recensenda est visitatio alicuius Ecclesiae vel etiam publici Sacelli. Iam vero Clemens fel. rec. Papa XIII valde cupiens spirituali bono prospicere confratrum et consororum Confraternitatum vel Sodalitatum sive Congregationum ubique locorum existentium, et auctoritate Ordinariorum erectarum, benigne indulserat sub die 2 Augusti 1760 ut earumdem confratres et consorores aliqua corporis infirmitate laborantes, vel carceribus detenti, eisdem omnibus et singulis Indulgentiis, quibus gaudent ceteri confratres et consorores gaudere possent, ita tamen, ut, omissa visitatione Ecclesiae, alia pia iniuncta opera, quae pro viribus peragere possent, fideliter ac devote exequerentur; quam gratiam idem Summus Pontifex mandaverat ad preces cuiusque Confraternitatis seu Sodalitatis vel Congregationis concedi. Quum vero anno 1874 sub die 8 Maii Emi PP. Indulgentiis sacrisque Reliquiis tuendis praepositi, in generalibus Comitiis apud Vaticanum habitis, proposito dubio: *An adhuc requireretur recursus ad Apostolicam Sedem uniuscuiusque Confraternitatis seu Sodalitatis vel Congregationis, ut earumdem confratres et consorores Clementino Indulto perfrui valerent,* in affirmativam iverint sententiam, simulque censuerint supplicandum SSmo, ut per Decretum generale praefatum indultum concederetur confratribus et consororibus omnium Confraternitatum, Sodalitatum seu Congregationum absque earumdem speciali recursu, Pius PP. IX sub die 25 Februarii anni 1877 petitam gratiam benigne elargitus est, nulla tamen facta speciali mentione de generali eiusdem Decreto evulgando, prout ab hac Sacra Congregatione postulatum fuerat. Ex quo nonnulli arbitrati sunt haudquaquam necessarium fore, ut singulae Confraternitates, Sodalitates vel Congregationes hoc indultum sibi peterent; alii vero huic sententiae minime acquiescentes denuo dubium proposuerunt: *An illa concessio (Indulti Clementini) nunc reapse valeat pro omnibus Confraternitatibus seu Sodalitiis aut Congregationibus sine speciali recursu ad Sanctam Sedem qui antea requirebatur.* Cui quidem dubio Emi PP. in generali Congregatione penes Aedes Vaticanas habita sub die 25 Iunii huius decurrentis anni, ad removendam omnem dubitandi rationem rescripserunt: *Affirmative et supplicandum SSmo pro promulgatione Decreti iuxta resolutionem S. Congregationis diei 25 Februarii 1877.* Quare de his omnibus facta relatione SSmo D. N. Leoni XIII... die 16 Iulii 1887 idem SSmus benigne declarari et decerni mandavit, prout praesenti Decreto declaratur et decernitur, memoratum Indultum Clementinum extendi ad omnes Confraternitates Sodalitates et Congregationes, quin in posterum quaelibet Confraternitas, Sodalitas seu Congregatio opus habeat speciali recursu ad Sanctam Sedem, ut praefato Indulto perfrui valeat. Contrariis quibuscumque non obstantibus.

1053

Ex Decr. S. C. Indulg. *13 Sept. 1888* — 1. Cum ad lucrandas Indulgentias sive plenarias sive partiales praescribitur ad mentem seu intentionem Summi Pontificis orare, sufficitne, ut nonnulli docent, orare mentaliter? Et quatenus negative:

2. An sit reiicienda opinio docens recitationem devotissimam etiam unius *Pater* et *Ave* cum *Gloria Patri* sufficere ad explendam conditionem orandi pro Summi Pontificis intentione, vel potius admittenda opinio illorum qui requirunt recitationem quinque *Pater* et *Ave,* aut orationes aequivalentes.

Ad 1. Laudabile quidem est mentaliter orare; orationi tamen mentali aliqua semper adiungatur oratio vocalis.

Ad 2. Detur Decretum in una Briocensi, sub die 29 Maii 1841 ad dubium III. (*V. n. 1037*)

C) *De Piis Operibus et Precibus pro Fidei propagatione*

1054

S. C. de Prop. Fide – Ex Aud. SSmi *22 Sept. 1782* — SSmus D. N. Pius PP. VI. omnibus et singulis Vicariis et missionariis Apostolicis Gallis in Missionibus Sinensi, Tunkinensi, Cocincinensi et Siamensi commorantibus, aliisque christifidelibus illarum partium, qui vere poenitentes, confessi, et Sacra Communione refecti, per aliquod temporis spatium Deum devote oraverint pro Sanctae Fidei propagatione, infrascriptas Indulgentias benigne in perpetuum concessit, nimirum: plenariam catechistis ipsa die eorum receptionis seu admissionis ad officium catechistarum; item plenariam omnibus Christifidelibus supradictis in diebus festis SS. Sacramenti, Assumptionis B. M. V., S. Angeli Custodis, S. Iosephi eiusdem Deiparae sponsi, SS. Apostolorum Petri et Pauli, ac S. Francisci Xaverii Confessoris; easdemque Indulgentias, in omnibus praedictarum Missionum locis, ad dies quindecim continuos extendit; ac demum Vicariis, missionariis, catechistis et aliis obsequio Missionum mancipatis, qui orationi mentali operam dabunt, Indulgentias a sa. me. Benedicto XIV

sub die 16 decembris 1746 concessas confirmavit, voluitque eas omnes et singulas praefatas Indulgentias, in perpetuum lucrandas, applicari etiam posse per modum suffragii animabus in Purgatorio detentis.

1055

S. C. de Prop. Fide - Ex Aud. SSmi

9 Iunii 1844 — SSmus D. N. Gregorius PP. XVI ad preces quorumdam Vicariorum App. Imperii Sinarum ac finitimorum Regnorum, inclytae fidelium sodalitati, in memoratis Missionibus erectae vel instituendae, et *Angelicae* nuncupatae, cuius munus est Sacro Baptismate periculose aegrotantes et in articulo mortis constitutos infidelium infantes abluere, ut ad tam pium necnon arduum obeundum charitatis opus magis magisque firmentur atque excitentur utriusque sexus fideles, et una simul ad infidelium etiam adultorum conversionem efficacius promovendam, Indulgentias, prout infra, benigne impertiri in perpetuum dignatus est.

1. Quicumque Associationi Angelicae nomen dederint plenariam Indulgentiam consequuntur prima die admissionis, si vere poenitentes et confessi, Sacra Communione refecti fuerint, ac devote oraverint pro finibus praescribi consuetis.

2. Semel in mense eamdem Indulgentiam plenariam lucrari poterunt omnes praefati sodales, qualibet die ad Sacramenta pie accesserint, et devote sic oraverint.

3. Sodales qui longe peregrinantur, Indulgentiam unius anni singulis peregrinationis diebus acquirent, modo quinquies *Pater* et *Ave* semel in die recitaverint pro prosperitate Associationis; Indulgentiam vero septem annorum ac totidem quadragenarum consequentur qui, vel consilio vel de facto, aliquo modo operam dabunt ut infidelis aliquis adultus ad fidem convertatur et sacro Baptismate regeneretur, sicut et ii qui alicui infanti infidelium in articulo mortis constituto Baptismum conferent vel conferri curabunt; plenariam vero indulgentiam acquirent ii qui vel ad conversionem decem adultorum infidelium in anno opera sua efficaciter cooperaverint, vel Baptismum decem infantibus infidelium in periculo mortis constitutis contulerint, vel conferri curaverint in decursu unius anni, ita ut dicta Indulgentia censeatur concessa pro quolibet numero decem, vel adultorum in anno ad fidem venientium, vel infantium infidelium in anno baptizatorum, et cum clausulis sub nn. 1 et 2 contentis.

4. Sodales qui statis quibusdam locis affixi permanent, Indulgentiam centum dierum lucrabuntur, quibuscumque diebus infantulos baptizandos perquirent, modo quinquies *Pater* et *Ave* semel in die recitaverint pro incremento Sodalitatis; insuper unius anni Indulgentiam consequentur qui, ut supra, vel consilio vel de facto, aliquo modo operam dabunt ut infidelis aliquis adultus ad fidem convertatur et sacro Baptismate regeneretur, sicut et ii qui alicui infanti infidelium in periculo mortis constituto Baptismum conferent vel conferri curabunt; plenariam vero Indulgentiam acquirent ii qui vel ad conversionem decem adultorum infidelium in anno opera sua efficaciter cooperaverint, vel Baptismum decem infantibus infidelium in articulo mortis constitutis contulerint vel conferri curaverint in decursu unius anni, ita ut dicta Indulgentia censeatur concessa pro quolibet numero decem, vel adultorum in anno ad fidem venientium, vel infantium infidelium in anno baptizatorum, et cum clausulis sub nn. 1. et 2. contentis.

5. Ceteri vero quicumque fideles, quotiescumque infantulos paganorum periculose aegrotos aqua Baptismatis expiaverint, centum dierum Indulgentiam acquirent.

6. Demum Indulgentiam centum dierum acquirent devote recitantes in quocumque idiomate, et toties quoties, orationem *Aeterne rerum omnium effector Deus* a s. Francisco Xaverio pro conversione infidelium compositam; nec non plenariam in die festo S. Francisci Xaverii, et una vice singulis mensibus lucrandam, peractis consuetis conditionibus, qui per integrum annum quotidie dictam orationem devote recitaverint (1).

7. Omnes autem praedictae Indulgentiae, concessae pro omnibus Missionibus in Sinis ac Regnorum finitimorum, poterunt per modum suffragii animabus defunctorum fidelium applicari (2).

---

(1) Praedicta oratio ita se habet: « Aeterne rerum » effector Deus, memento abs te animas infidelium » procreatas, easque ad imaginem et similitudinem » tuam conditas. Ecce, Domine, in opprobrium tuum » his ipsis infernus impletur. Memento, Iesum Filium » tuum pro illorum salute atrocissimam subiisse necem. » Noli, quaeso, Domine, ultra permittere ut Filius » tuus ab infidelibus contemnatur, sed precibus sanctorum virorum, et Ecclesiae sanctissimi Filii tui » sponsae placatus, recordare misericordiae tuae, et » oblitus idololatriae et infidelitatis eorum, effice ut » ipsi quoque agnoscant aliquando, quem misisti Dominum Iesum Christum, qui est solus vita et resur» rectio nostra, per quem salvati et liberati sumus, cui » sit gloria per infinita saecula saeculorum. Amen. » *(Omnibus christifidelibus qui eamdem orationem, corde saltem contrito, devote recitaverint, Indulgentiam tercentum dierum, semel in die, concessit Pius PP. IX. die 24 Maii 1847.)*

(2) Pro eisdem Missionibus quod sequitur Indultum obtentum fuit ex Aud. SSmi diei 18 Ianuarii 1778: « SSmus D. N. Pius PP. VI, ad magis augenda inter » fideles defunctorum suffragia, omnibus et singulis » utriusque sexus Christifidelibus in quavis Imperii Si-

1056

S. C. de Prop. Fide – Ex Aud. SSmi *14 Nov. 1847*. — Le VIC. AP. DU IAPON supplie humblement V. S. de daigner accorder à perpétuité quarante jours d'Indulgence que pourront gagner tous les fidèles de l'un et de l'autre sexe, toutes les fois : 1. qu'ils feront une prière pour la conversion du Iapon; 2. ou qu'ils exhorteront les autres fidèles à prier pour la conversion du dit Empire; et une Indulgence plénière qu'ils pourront gagner deux fois l'an, en se confessant, communiant, visitant une église quelconque, et priant come ci-dessus.

SSm̃us D. N. Pius PP. IX perpensis expositis, benigne annuit pro gratia iuxta petita, contrariis quibusque non obstantibus. — Rescriptum sub die 14 Nov. 1878 exhibitum fuit in Secretaria S. C. Indulgentiarum.

1057

Ex Litt. S. C. de Prop. Fide *29 April. 1856* (AD COADIUT. VIC. AP. TUNK. OCCID.) — Quoad priorem epistolam qua de felici Sodalitatis *literatorum* seu *scholasticorum* incremento et innumeris quae catholicae fidei dilatationi ac firmitati exinde obvenerunt emolumentis certiores faciebas, enixe iterum petens ut agnitae iam Ap. Sedi et laudatae eiusmodi Sodalitati de Ecclesiae thesauro spiritualia SSm̃us Dñus auxilia largiri benigne dignaretur, pergratum habemus A. Tuae nunciare, suffragantibus Em̃is generatim, a Sanctitate Sua piae probataeque memoratae Societati exoptatas Indulgentias lubenter tributas, quemadmodum ex adiecto rescripto percipies (1).

1058

Ex Decr. S. C. Indulg. *2 Octob. 1873*... Sanctitas Sua suprascriptas preces *(pro conversione chamistarum Africae Centralis ad Ecclesiam catholicam)* Apostolica auctoritate sua approbavit (2), indulsitque ut fideles utriusque sexus, qui illas corde saltem contrito recitaverint, indulgentiam tercentum dierum in forma Ecclesiae consueta pro qualibet vice lucrari valeant; qui vero easdem preces saltem semel in die recitaverint per integrum mensem plenariam indulgentiam consequi valeant, dummodo die aliqua ad eorum arbitrium eligenda, vere poenitentes, confessi et Sacra Synaxi refecti aliquam ecclesiam vel publicum oratorium visitaverint, ibique per aliquod temporis spatium oraverint iuxta mentem Sanctitatis Suae. *(V. n. 1062)*

1059

S. C. Negotior. Eccl. extraord. – Ex Aud. SSmi *23 Nov. 1880* — Fr. Ioannes Ordinis S. Ioannis de Deo ad Sanctitatis V. pedes humiliter provulutus enixe exorat ut Beatitudo Vestra aliqua indulgentia sequentem precem in honorem B. M. V. de Bono Consilio ditare velit (3).

R. SSm̃us D. N. Leo d. p. PP. XIII annuit pro gratia partialis Indulgentiae centum

---

» nici, tum etiam Tunkini, Siami, Cocincinae Cam» bodiae et Ciampae parte morantibus: qui vere poe» nitentes, confessi et Sacra Communione refecti, pie » ac devote Deum oraverint pro animabus in Purga» torio detentis, vel ea die in qua Commemoratio ce» lebratur omnium fidelium defunctorum, vel in qua» libet alia die infra Octavam eiusdem Commemora» tionis, plenariam Indulgentiam, applicabilem quoque » per modum suffragii eiisdem animabus, ac semel » tantum in praedictis diebus lucrandam, benigne in » perpetuum concessit; illis autem, qui vel in ipsa » Commemoratione, vel in reliquis eiusdem Octavae » diebus, corde saltem contriti, pro animabus ipsis » aliquas ad Deum preces effuderint, partialem septem » annorum ac totidem quadragenarum Indulgentiam » applicabilem et lucrandam, ut supra, in perpetum » similiter est impertitus: quam etiam partialem In» dulgentiam, pari modo applicabilem, S. S., voluit ac » declaravit, ut praefati Christifideles consequi valeant » ter in quolibet mense cuiusvis anni, dummodo corde » saltem contriti pro ipsis animabus devote precentur. »

(1) In Aud. 27 Ian. 1856. SSmus concedere dignatus est praefatae Societati: « Indulgentiam plenariam » in festis Epiphaniae, Resurrectionis, Pentecostes, » SS. Trinitatis, SS. Corporis Christi Iesu, Nativitatis » Domini; in quinque principalioribus festis B. M. V.; » in festis SS. Angelorum Custodum, S. Ioseph, » SS. App. Petri et Pauli, Omnium Sanctorum, et in » Commemorat. omnium fidelium defunctorum; die » receptionis in Sodalitatem, et in articulo mortis; in » qualibet Missa cantata vel lecta pro sodalibus vivis » et defunctis; Indulgentiam partialem septem annorum » pro sodali qui consodalem adiuverit in bene moriendo, » vel recitaverint preces de conventione post mortem; » omnesque praedictas Indulgentias lucrandas, servatis » servandis, in suffragium animarum in purgatorio de» tentarum applicari. »

(2) En preces praescriptae: « Oremus et pro miserrimis Africae centralis populis aethiopum, ut Deus omnipotens tandem aliquando auferat maledictionem Chami a cordibus eorum detque illis benedictionem unice in Iesu Christo Deo et Domino nostro consequendam. — Oremus — Domine Iesu Christe unice Salvator universi generis humani, qui iam *dominaris a mari usque ad mare, et a flumine usque ad terminos orbis terrarum,* aperi propitius sacratissimum Cor tuum etiam miserrimis Africae interioris animabus, quae adhuc in tenebris et umbra mortis sedent; ut, intercedente piissima Virgine Maria Matre tua immaculata, eiusque Sponso gloriosissimo beato Ioseph, relictis idolis, *coram Te procidant aethiopes*, et Ecclesiae tuae sanctae aggregentur. Qui vivis etc. — *Pater, Ave, et Gloria.* »

(3) En oratio: « Gloriosissima Virgo ab aeterno » Dei consilio electa in Matrem aeterni Verbi incar» nati, divinarum gratiarum dispensatrix, advocata pec» catorum, ego indignissimus servus tuus ad Te con» fugio ut mihi dux et consolatrix esse digneris in hac » lacrymarum valle. Per pretiosissimum divini Filii tui » sanguinem veniam peccatorum meorum, aeternam » animae meae salutem ac media ad eam consequen» dam necessaria mihi impetra. Triumphum sanctae » Ecclesiae de inimicis suis ac *regni Iesu Christi in » totum terrarum orbem propagationem obtine*. Amen. »

dierum in forma Ecclesiae consueta lucrandae semel in die ab omnibus et singulis christifidelibus qui praedictam orationem in honorem B. M. V. corde saltem contrito devote recitaverint.

1060

S. C. Indulg. *4 Martii 1882* — Archiep. Mutinen. ad Sanctitatis Vestrae pedes humiliter provolutus enixe rogat ut Beatitudo Vestra aliqua Indulgentia ditare velit sequentem precem in honorem S. Iosephi Sponsi Immaculatae Virginis Mariae (1).

R. SSmus, D. N. Leo d. p. PP. XIII... omnibus utriusque sexus fidelibus, qui corde saltem contrito supra exhibitam precem in honorem S. Ioseph devote recitaverint, Indulgentiam centum dierum, semel in die lucrandam benigne concessit.

1061

S. C. Indulg. - Ex Aud. SSmi *18 Aprilis 1885* — Carlo Schilling. svedese convertito dall' eresia di Lutero, e sacerdote professo Barnabita prostrato a' piedi della S. V. istantemente supplica che ad aiutare l' opera della Scandinavia si degni arricchire di qualche indulgenza la seguente orazione: — *O buon Gesù, prostrati ai vostri piedi umilmente Vi supplichiamo per le vostre sacratissime Piaghe e il preziosissimo Sangue che spargeste per la salute di tutto il mondo, acciocchè vi degniate volgere uno sguardo di misericordia sopra i popoli della Scandinavia sedotti da tanti secoli e giacenti nelle tenebre dell' eresia, separati dalla vostra Chiesa, e privi della partecipazione dell' adorabile Sacramento del vostro Corpo e del vostro Sangue e degli altri Sacramenti che istituiste a soccorso delle anime in vita ed in morte. Ricordatevi, o Redentore del mondo, che anche per quelle anime patiste acerba morte con spargimento di tutto il vostro Sangue. Riconducete, o buon Pastore quelle erranti pecorelle all' unico vostro ovile ed ai salubri pascoli della vostra Chiesa, sicchè formino con noi un solo ovile sotto la guida vostra e del vostro Vicario in terra il Sommo Pontefice, a cui nella persona dell' Apostolo S. Pietro commetteste di pascere gli agnelli e le pecorelle vostre. Esaudite, o buon Gesù, le nostre preghiere, che Vi porgiamo con la più viva fiducia nella carità del vostro Cuore: ed al vostro santissimo Nome ne sia lode, gloria ed onore in tutti i secoli. Così sia.*

SSmus etc. omnibus utriusque sexus Christifidelibus corde saltem contrito ac devote recitantibus supradictam precem Indulgentiam *tercentum* dierum semel in die lucrandam benigne concessit.

1062

S. C. Indulg. - Ex Aud. SSmi *23 Iunii 1885* — Si prega V. S. di permettere che la orazione per impetrare la conversione dei Camiti nell' Africa centrale sia modificata in modo da estendersi a tutti i popoli dell' Africa, e che si lucrino alla stessa maniera le Indulgenze concesse alla orazione pei soli Camiti anche colle preci così modificate:

Preces pro conversione populorum Africae.

« Oremus et pro miserrimis Africae populis, ut Deus omnipotens tandem aliquando auferat maledictionem Chami a cordibus eorum, detque illis benedictionem unice in Iesu Christo Deo et Domino nostro consequendam. — *Oremus.* Domine Iesu Christe, unice Salvator universi generis humani, qui iam dominaris *a mari usque ad mare, et a flumine usque ad terminos orbis terrarum,* aperi propitius sacratissimum Cor tuum etiam miserrimis Africae animabus, quae adhuc in tenebris et umbra mortis sedent, ut, intercedente piissima Virgine Maria matre tua immaculata, eiusque Sponso gloriosissimo beato Ioseph, relictis idolis coram Te procidant africani, et Ecclesiae tuae sanctae aggregentur. Qui vivis etc. — *Pater, Ave, Gloria.* »

R. SSmus annuit pro gratia iuxta petita.

1063

S. C. Indulg. *30 April. 1890* (Summarium Indulgentiar. ac Privilegior. Piae Societatis Propagationis Fidei) Omnibus utriusque sexus Christifidelibus Piae Societati adscripti, quique hebdomadalem obolum in ea specie, seu quantitate contulerint, quae legitime quolibet loco statuta erit, quique unum insuper *Pater* et *Ave* cum invocatione *S. Francisce Xaveri ora pro nobis* (2) quotidie recitaverint:

INDULGENTIA PLENARIA

iis qui vere poenitentes confessi Sacraque Com-

---

(1) « Potentissime Patriarcha S. Ioseph, Patrone universalis Ecclesiae, quae in anxietatibus et moeroribus suis te semper invocavit, ab excelsa gloriae tuae sede tuos in Orbem catholicum benignos oculos converte. Mysticam Iesu Christi Sponsam eiusque in terris Vicarium dolore confectum ab acerrimisque hostibus vexatum cum aspicias, paternum cor tuum pietate tangatur. Heu! per amarissimas angustias quas in hoc passus es mundo, venerandi Pontificis lacrymas clementer absterge: libera eum, et apud pacis et charitatis Datorem intercede, ut omni calamitate submota omnique errore depulso, tota Ecclesia Deo benedictò perfecta possit libertate servire: Ut destructis adversitatibus et erroribus universis, Ecclesia secura Deo serviat libertate. »

(2) Ex Decr. S. C. Indulg. *13 Maii 1860* haec habentur: « Cum in Decreto Urbis et Orbis privilegiorum et indul- » gentiarum pro Pia Societate Propagationis Fidei diei 17 » *Octobris 1847* legantur haec verba: *quique unum insuper* » Pater *et* Ave *cum hac invocatione:* Sancte Francisce » Xaveri ora pro nobis, *quolibet idiomate recitaverint,* » Sanctitas Sua.... benigne annuit ut verba praedicta » prout iacent intelligantur, et, quatenus opus sit, con- » cessit, ut tum unum *Pater* et *Ave* tum invocatio *San-* » *cte Francisce Xaveri ora pro nobis* quocumque idio- » mate recitari possint ad effectum de quo agitur. »

munione refecti ecclesiam, vel publicum oratorium Piae Societati addictum, vel propriam parochialem ecclesiam devote visitaverint ibique per aliquod temporis spatium pias ad Deum preces effuderint pro sanctae Fidei propagatione, et iuxta Summi Pontificis intentionem, sequentibus diebus:

1. Die ingressus in Piam Societatem (*Rescr. S. C. de Prop. Fide diei 24 Maii 1885*)

2. In Epiphania D. N. I. C. (*Rescr. sup. cit.*)

3. In festo Annuntiationis B. M. V. semel tantum a primis vesperis, usque ad occasum solis diei octavi festi eiusdem (*Rescr. diei 22 Iulii 1836*).

4. In festo Inventionis SSmae Crucis semel tantum a primis vesperis usque ad occasum solis diei octavi festi eiusdem (*Decr. S. Indulg. 17 Octobr. 1847*).

5. In festo Assumptionis B. M. V. semel tantum a primis vesperis usque ad occasum solis diei octavi festi eiusdem. (*Rescr. cit. diei 22 Iulii 1836*).

6. In festo S. Michaelis Arch. (*Rescr. cit. diei 24 Maii 1885*).

7. In festo S. Francisci Xaverii semel tantum a primis vesperis, usque ad occasum solis diei octavi festi eiusdem. (*Decr. cit. die 17 Octob. 1847*).

8. Diebus festis SS. Apostolorum. (*Rescr. cit. diei 24 Maii 1885*)

9. Bis in mense, diebus uniuscuiusque arbitrio eligendis. (*Decr. diei 17 Octob. 1847*).

10. Die qua, ubique locorum debitis cum facultatibus, semel in anno fiat solemnis Commemoratio omnium sodalium defunctorum, dummodo uti supra dispositis, sodales respectivam ecclesiam, vel publicum oratorium ubi commemorationes eiusmodi peragentur devote visitaverint, ibique per aliquod temporis spatium iuxta consuetos fines oraverint. (*Decr. cit. diei 17 Octob. 1848*).

11. Die qua variis in locis, et cum debitis facultatibus fiet similis Commemoratio a Consiliis dioecesanis, a Chiliarchiis, Centuriis vel Decuriis pro respectivis fidelibus vita functis, qui ad idem Consilium dioecesanum, Chiliarchiam, Centuriam, vel Decuriam pertinebant a respectivis Christifidelibus eisdem adscriptis lucranda, dummodo uti supra dispositi, sodales respectivam ecclesiam, vel publicum oratorium, ubi Commemorationes eiusmodi peragentur, devote visitaverint, ibique per aliquod temporis spatium, iuxta consuetos fines oraverint. (*Decr. cit. diei 17 Octob. 1847*).

Indulgentiae Partiales

Septem annorum totidemque quadragenarum sodalibus, corde saltem contrito, aliquod pium opus peragentibus, quod in bonum Piae Associationis vertat. (*Decret. citatum diei 24 Maii 1885*)

Tercentum dierum iisdem sodalibus singulis diebus, quibus corde saltem contrito, ac devote interfuerint triduanis precibus a Pia Societate celebrandis, festum Inventionis SSmae Crucis, vel S. Francisci Xaverii immediate praecedentibus. (*Decr. cit. diei 17 Octob. 1847*).

Centum dierum sodalibus, quoties corde saltem contrito devote recitaverint *Pater* nempe et *Ave* cum invocatione *S. Francisce Xaveri ora pro nobis*, vel aliquam eleemosynam, praeter obulum hebdomadalem, et in eumdem finem subministraverint, vel denique quodlibet aliud pietatis aut charitatis opus peregerint. (*Decr. diei 17 Octob. 1847*).

Privilegia generalia sodalibus Piae Societatis concessa

1. Singula altaria ecclesiae vel oratorii publici, in quibus tam generalis, quam peculiaris defunctorum adscriptorum Commemoratio peragetur, die qua haec Commemoratio fit, privilegiata declarantur pro Missis quae in eisdem altaribus a quocumque sacerdote in suffragium illorum adscriptorum celebrabuntur, pro quibus ea die generalis vel peculiaris Commemoratio celebretur. (*Decr. cit. diei 17 Octob. 1847*).

2. Missae quae pro sodalibus defunctis ab adscriptis sodalibus ad quodlibet altare celebrari fient, vel a sacerdotibus adscriptis celebrabuntur gaudent privilegio altaris. (*Decr. S. C. Indulg. die 10 Sept. 1850.*)

3. Sodales tam vivi, quam defuncti participes sunt laborum, orationum, suffragiorum ac sacrificiorum, quae pro ipsis ab Episcopis et missionariis per totum orbem ac ab universa Societate applicantur. (*Decr. cit. diei 17 Octobris 1847.*)

Privilegia specialia seu facultates sacerdotibus Piae Societatis benefactoribus concessae

I. Sacerdotes Chiliarchae Piae Societatis privilegio fruuntur Altaris Privilegiati personalis quinquies in qualibet hebdomada, usquedum praefato muneri addicti fuerint (*Rescr. diei 31 Decembr. 1853.*)

II. Cuicumque sacerdoti cui munus demandatum fuerit in aliqua paroecia aut in aliqua Communitate colligendi eleemosynas pro Pio Opere Propagationis Fidei, quantacumque sit pecuniae vis, quae ab ipso colligatur, aut etiam qui de propria stipe in capsam eiusdem Pii Operis inferat pecuniae summam illi parem quam una solveret Decuria, conceditur:

1. Privilegium Altaris tribus in qualibet hebdomada diebus.

2. Facultas elargiendi benedictionem cum adnexa plenaria Indulgentia Christifidelibus in articulo mortis constitutis, servato ritu et forma a s. m. Benedicto XIV praescripta in Constitutione quae incipit « *Pia Mater* ».

3. Facultas applicandi Crucifixis Indulgentias Viae Crucis pro infirmis navigantibus, car-

ceribus detentis, in partibus infidelium commorantibus aliisque a visitandis eiusdem Viae Crucis Stationibus legitime impeditis. *(Rescr. S. C. de Prop. Fide diei 4 Aug. 1889.)*

III. Cuique pariter sacerdoti, qui ad quodcumque Consilium seu Comitatum ipsi Pio Operi dirigendo, vel promovendo pertinet, nec non sacerdoti, qui in anno summam respondentem mille subscriptionibus in capsam Pii Operis intulerit, undecumque eam acceperit, conceduntur:

1. Facultates superius enumeratae.
2. Privilegium Altaris quinque in hebdomada diebus.
3. Facultas adscribendi Christifideles Archiconfraternitati Chordigerorum, benedicendo et imponendo cingulum seraphicum iuxta declarationem S. C. de Prop. Fide die 7 Feb. 1886.
4. Facultas adscribendi Christifideles Confraternitati B. M. V. de Monte Carmelo, benedicendi et imponendi scapularia propria eiusdem Confraternitatis, itemque benedicendi et imponendi scapularia Immaculatae Conceptionis nec non rubrum Passionis D. N. I. C.

Quod si contingat incompletam esse hic et nunc pecuniae summam, quae perdurante anni cursu foret colligenda, nihilominus sacerdos qui anni praecedentis summam integram collegerit praefatis privilegiis et facultatibus uti poterit usque ad finem computationis currentis. *(Rescr. cit. 4 Augusti 1889.)*

IV. Cuique similiter sacerdoti, qui una vice ex aere proprio in capsam Pii Operis intulerit summam, quae illam aequet, quam mille adscripti solverint, conceditur, ut eius vita naturali perdurante gaudere valeat omnibus privilegiis et facultatibus, quibus gaudet quilibet ex sacerdotibus in numero III recensitis, qui Consiliarii constituti sunt eiusdem Operis *(Rescr. sup. cit. 4 Augusti 1889.)*

Ad removenda autem dubia et anxietates sacerdotum, qui operam suam impendunt in colligendis eleemosynis pro Pio Opere relate ad usum praefatarum facultatum et privilegiorum S. C. Indulgentiarum sub die 16 Iulii declaravit: « sacerdotes collectores ius ad privilegia » habent a die, qua vel totam unius anni sum- » mam vel partem summae iuxta Operis sta- » tuta solverint. »

INDULTA

1. Tum Indulgentiam Plenariam bis in mense acquirendam, tum duas alias in diebus festis Inventionis SSmae Crucis ac S. Francisci Xaverii, vel in eorum respectivis octiduis, Romae lucrari poterunt sodales, ceteris aliis conditionibus adimpletis, visitando Ecclesiam S. Mariae Magdalenae Clericorum Regularium Infirmis Ministrantium. *(Decr. cit. diei 17 Octob. 1847.)*

2. Qui infirmitatis causa, vel alias legitime fuerint impediti ad visitandam praescriptam ecclesiam seu publicum oratorium, ex gr. si propria ecclesia parochialis valde admodum distet, easdem Indulgentias lucrari possunt, dummodo tamen ceteras omnes conditiones adimplentes alia pia opera vel preces, loco praescriptae visitationis a respectivis confessariis iniungendas praestiterint. *(Decr. cit. diei 17 Octob. 1847.)*

3. Sodales qui ob physicam infirmitatem, vel ob aliud legitimum impedimentum enunciato Triduo ante duo festa Inventionis SSmae Crucis ac S. Francisci Xav. interesse nequeant, enunciatam Indulgentiam tercentorum dierum, consequi valent, si privatim respectiva Tridua peragant *(Decr. cit. diei 17 Octob. 1847.)*.

4. Sodales, qui in religiosis domibus, collegiis, conservatoriis aliisque locis piis, omnes scilicet, qui in communitate, ut vulgo appellant, vitam degunt, Indulgentias omnes lucrari possunt propriam ecclesiam, vel, ea deficiente, etiam privatum oratorium seu capellam visitando, ibique pie orando, ceteris conditionibus adimpletis. *(Decr. cit. 17 Octob. 1847)*

5. Christifideles qui ita pauperes sunt, ut hebdomadalem obolum omnino elargiri nequeant, et rite adscribi possint inter sodales, vel etiam, qui iam sunt adscripti, sed in posterum id praestare non possent, nihilominus tamquam sodales omnino habeantur, ita ut gaudeant omnibus Indulgentiis et gratiis, dummodo tamen quidpiam pecuniae, etiam in minima quantitate iuxta uniuscuiusque vires et conscientiam, saltem quolibet mense collectoribus elargiantur. *(Decr. S. C. Indulg. diei 5 Augusti 1851.)*

6. Christifideles, qui nondum, aetatis ergo, ad Eucharisticam Communionem accedere possunt, si vere poenitentes et confessi, ea quae suus cuique confessarius pietatis opera iniunxerit, impleverint, omnes et singulas plenarias Indulgentias consequuntur, quae Pio Operi concessae sunt. *(Breve 17 Apr. 1855.)*

7. Qui una vice summam persolverint saltem ducentorum francorum ad fundationem redditus perpetui instituendam, tamquam in perpetuum adscripti habeantur, atque omnibus eidem Pio Operi adnexis privilegiis et Indulgentiis frui valeant, dummodo ceteras conditiones observent. *(Rescr. S. C. de Prop. Fide diei 24 Maii 1885).*

S. Congregatio Indulgentiis Sacrisque Reliquiis praeposita, praesens Summarium nunc primum ex diversis concessionibus excerptum, et unius ex Consultoribus examini propositum, approbavit, simulque imprimi et publicari posse permisit.

D) *De pio Viae Crucis exercitio*

1064

S. C. Indulgent. *3 Aug. 1748* — Cum diversis non obstantibus regulis a S. C. In-

dulgentiis Sacrisque Reliquiis praeposita sub die 3 Aprilis 1731 ex Brevi s. m. Clementis XII die 16 Ianuarii eiusdem anni, et sub die 10 Martii 1742 ex Brevi SSmi D. N. diei 30 Augusti 1741 ad varia explananda dubia circa modum erigendi Stationes, quas *Vias Crucis* seu *Calvarii* vocant, emanatis, non semel controversiae ad ipsammet S. C. delatae fuerint super subsistentia vel nullitate erectionis Stationum huiusmodi, ex defectu licentiae vel consensus respective obtinendi, ut in praeallegatis Brevibus clare praecipitur; eadem S. C. ad quascumque in futurum eliminandas in hac re difficultates, die 30 Iulii 1748 censuit praescribendum esse, quod in erigendis in posterum eiusmodi Stationibus, tam sacerdotis erigentis deputatio ac Superioris localis consensus, quam respectivi Ordinarii, vel Antistitis, et parochi, nec non superiorum ecclesiae, hospitalis et loci pii, ubi eiusmodi erectio fieri contigerit, deputatio, consensus et licentia, ut praefertur, in scriptis, et non aliter expediri, et quandocumque opus fuerit, exhiberi debeant, sub poena nullitatis ipsiusmet erectionis ipso facto incurrendae. De quibus facta... SSmo D. N. die 3 Augusti eiusdem anni relatione, Sanctitas Sua votum Sacrae Congregationis benigne approbavit.

1065

S. C. Indulg. *6 Augusti 1757.* — 1. An, in peragendo Viae Crucis exercitio, semper necessario requiratur localis motus de una Statione ad aliam, pro acquirendis Indulgentiis pium huiusmodi opus peragentibus? Et quatenus negative:

2. An et quaenam methodus sit praescribenda?

R. Ad 1. Negative.

Ad 2. Ad mentem..., ut nimirum pro publico exercitio Viae Crucis, quando perturbatio excitari potest, observetur methodus a P. Leonardo a Portu Mauritio proposita, ut videlicet, unoquoque de populo suum locum tenente, sacerdos cum duobus clericis sive cantoribus circumeat, ac sistens in qualibet Statione, ibique recitans peculiares consuetas preces, caeteris alternatim respondentibus: pro privato autem, tribuatur Episcopis facultas praescribendi tempus pro peragendo dicto exercitio opportunum. — Sanctitas Sua S. Congregationis votum benigne approbavit.

1066

S. C. Indulg. *16 Decembris 1760* — CAMERINEN. 1. An in ecclesia ubi canonice erecta est Via Crucis, si Stationes et Cruces renoventur, vel mutentur, cessent Indulgentiae, ac proinde opus sit nova erectione seu approbatione?

2. An, ad tempus ablatis et remotis ab ecclesia Stationibus et Crucibus, Indulgentiae ab iis acquiruntur qui in dicta ecclesia, tanquam si Stationes et Cruces extarent, exercitium devote peragunt?

3. An, si dictae Stationes et Cruces remotae, ut supra, apponantur in parietibus sacrarii seu oratorii sub diverso tecto, vel alterius ecclesiae, lucrentur Indulgentias pium peragentes exercitium ante easdem Stationes in praedictis locis ad tempus repositas?

4. An qui exercitium Viae Crucis peragunt et illud ad modicum tempus interrumpunt, puta ad audiendum Sacrum, ad sumendam Eucharistiam, ad Confessionem faciendam etc. Indulgentias lucrentur, si illud prosequantur; vel ad Indulgentiae acquisitionem oporteat in iis casibus illud ab initio reassumere?

R. Ad 1. Negative iuxta modum; et modus est quod si renoventur et mutentur, salva substantia, negative simpliciter, ut supra; si non salva substantia, negative pariter, sed in hoc casu novae cruces denuo benedicantur ad formam Constitutionum.

Ad 2. Negative.

Ad 3. Negative quoad diversas ecclesias. In reliquis recurrant in casibus particularibus.

Ad 4. Affirmative ad primam partem; negative quoad secundam, dummodo notabiliter et moraliter exercitium non interrumpant; et ideo non oportet in his casibus illud ab initio reassumere.

1067

S. C. Indulg. *20 Iunii 1836* — ATUREN. — 1. Multoties ad dealbandas parietes, ab iis disiunguntur simul vel successive quatuordecim cruces vel imagines Viae Crucis; aliquando ex una ecclesia in aliam transferuntur, vel in oratorium; quaeritur an amittantur benedictio et indulgentiae.

2. Ad lucrandas indulgentias Viae Crucis in ecclesia vel oratorio erectae adnexas, requiriturne recitatio sex *Pater* et *Ave* post quatuordecim stationes.

R. Ad 1. Non amittuntur benedictio et indulgentiae, si una vel altera tantum crux removeatur a pariete ecclesiae ad illam dealbandam; sed si simul omnes cruces removeantur ut postea iterum ponantur in dicta ecclesia, fideles eo tempore lucrari nequeunt indulgentias, si in aliam ecclesiam vel oratorium translatae sint cruces sine Apostolica facultate.

Ad 2. Negative.

1068

Ex Decr. S. C. Indulg. *13 Nov. 1837* — Cum ad lucrifaciendas indulgentias quae pro stationum Viae Crucis visitatione conceduntur minime requiratur tabularum erectio, sed cru-

cium, proinde si ob vetustatis causam ipsae tabulae removeantur, ac in earum loco, etiam absque Pontificia facultate, novae tabulae substituantur, indulgentiarum concessio perseverat; imo etsi cruces ipsae, quae solae necessario requiruntur, ob eamdem rationem, vetustate scilicet labentes renovari debeant, dummodo earum non sit maior pars, nec nova erectione opus est, nec indulgentiarum beneficium amittitur.

1069

S. C. Indulg. 2 *Iunii 1838* — Bituricen. — Multi doctores contendunt, ad lucrandas sacrae Viae Crucis indulgentias omnino necessarium esse recitare sexies Orationem Dominicam et Angelicam Salutationem post absolutas omnes stationes; cum autem haec conditio a paucis fidelibus adimpleatur, Superior Iesuitarum quaerit :

An sine praedicta Orationis Dominicae et Angelicae Salutationis recitatione Indulgentiae Stationum Viae Crucis lucrari queant, necne.

R. Recitatio Orationis Dominicae et Angelicae Salutationis tam pro unaquaque Viae Crucis statione, quam sexies easdem preces iterare post absolutas omnes stationes est tantum laudabilis consuetudo a nonnullis inducta, minime vero necessaria conditio ad lucrifaciendas Viae Crucis indulgentias, uti clare aperteque declaravit S. C. Indulgentiis praeposita in admonitionibus servandis pro Viae Crucis exercitio peragendo, iussu et approbatione editis tum Clementis XII sub die 3 Aprilis 1731, tum Benedicti XIV sub die 10 Maii 1742.

1070

S. C. Indulg. 28 *Sept. 1838* — Aturen. — An de novo benedicendae sint cruces et imagines Viae Crucis ad tempus a parietibus disiunctae propter rationabilem causam.

A. In casu de quo agitur, cruces non sunt iterum benedicendae; quoad imagines vero numquam benedicuntur.

1071

Ex Decr. S. C. Ind. 30 *Ian. 1839* — 1. Si stationes Viae Crucis per cruces erectae a loco removeantur, ubi canonice erectae fuerint, et in alium transferantur, indulgentiae nec primo loco affixae remanent, nec cruces sequuntur, sed nova canonica erectio requiritur.

2. Si cruces primitus benedictae omnino pereunt, iterum canonica erectio necessaria est; si pereant ex minori parte, licet alias illis substituere absque ulla benedictione: si penitus tolluntur aliqua peculiari ratione, et ad tempus tantum, ut denuo eidem loco restituantur, nec erectione nec benedictione opus est ad indulgentias lucrifaciendas.

1072

S. C. Indulg. 26 *Febr. 1841* — Ex parte Capucinorum Helvetiae Provinciae dubium proponitur ut infra :

Benedictus XIV in suis monitis ad recte peragendas Viae Crucis stationes editis die 10 Maii 1742, et praecipue sub num. VII. sic ait: *Che essendo eretta la Via Crucis nella chiesa, i fedeli si astengano dal praticarla nel tempo degli Uffizi divini e della S. Messa, e quando in Chiesa vi sia tal concorso di popolo, che il farla possa cagionar tumulto e disturbo, tanto più che non essendovi impedimento, si devono visitare ad una ad una le stazioni.* Ex hoc monito dubium oritur : An christifideles in magno populi concursu, maxime cum ecclesia repleta et compressa sit devotis, possint sine corporis motu de loco in locum Indulgentias Viae Crucis lucrari.

R. Negative, absque speciali indulto; singula enim Summorum Pontificum decreta affirmant inter alias conditiones pro acquirendis Stationum Viae Crucis Indulgentiis, necessario requiri aliquem corporis motum, ut clarius declaratum est ab hac S. C., nempe: *Che si passi da una stazione all'altra, per quanto permette o la moltitudine delle persone che la visitano, o la ristrettezza del luogo ove sono erette.*

1073

S. C. Indulg. 24 *Maii 1841* — Briocen. 1. An, quando possessor coronae Domini vel crucis cui applicatae sunt Indulgentiae *Viae Crucis* preces praescriptas recitat una cum aliis, qui sibi non habent sive coronam, sive crucem tali privilegio ditatam, possint adstantes et simul recitantes easdem Indulgentias lucrari, quas lacratur possessor coronae seu crucis?

R. Negative, absque speciali facultate.

1074

S. C. Indulg. 25 *Sept. 1841* — Apamien. — An pro validitate erectionis Viae Crucis, et ad lucrandas Indulgentias ipsi adnexas, sit absolute necessarius processus verbalis ab Episcopo vel ab eius Vicario conficiendus, an sufficiat facultas a S. Sede per Rescriptum obtenta?

R. Circa erectionem Stationum Viae Crucis, impetratis antea ab Apostolica Sede necessariis et opportunis facultatibus, omnia ac singula quae talem erectionem respiciunt scripto fiant, tam nempe postulatio, quam erectionis eiusdem concessio, quarum instrumentum in codicibus seu in actis episcopatus remaneat, et testimonium saltem in codicibus paroeciae seu loci, ubi fuerint erectae praefatae Stationes, inseratur.

1075

S. C. Indulgentiarum 22 *Augusti 1842* — 1. An qui habet facultatem erigendi Viam

Crucis, benedictione tabularum et crucium prius facta, teneatur ipse tabulas collocare, et Stationes percurrere, ut valida sit erectio?

2. An benedictione tabularum et crucium facta a sacerdote legitime delegato, alter quicumque tabulas collocare possit privatim sine caeremoniis, et etiam alio tempore?

3. An quando in priorum tabularum locum aliae substituuntur, nova requiritur facultas illas benedicendi, et Viam Crucis erigendi.

4. An mutatio crucium de loco in locum in eadem ecclesia secum importet annihilationem Indulgentiarum Viae Crucis adnexam.

R. Ad 1. Negative.

Ad 2. Affirmative.

Ad 3. Negative, dummodo substitutio non sit maioris partis crucium.

Ad 4. Negative.

1076

S. C. Indulg. *31 Ianuarii 1848* — Nanceien. — Episcopus Nanceiensis postulat: Utrum erectio et benedictio Stationum Viae Crucis in ecclesia vel oratorio ita fieri possit, ut ante caeremoniam, vel etiam die praecedenti, quatuordecim cruces cum tabulis pictis, si quae sint, suspendantur in locis praefixis et earum benedictio fiat a Sacerdote ad eas ante aram converso; quibus expletis, sacerdos ad singulas cruces genuflexus eas incensat et orat more solito, vel utrum expositio et suspensio fieri debeat durante caeremonia, quod quidem esset difficillimum.

R. Servandam esse in omnibus consuetudinem.

1077

S. Cong. Indulg. *14 Decembris 1857* — Galliarum — An fideles lucrentur Indulgentias Viae Crucis, dummodo quatuordecim Stationes visitent in uno eodemque die, etiam non uno tractu, sed interposito maiori minorive inter Stationes temporis intervallo?

R. Negative. — Die 22 Ian. 1858 — SSmus resolutionem S. C. confirmavit.

1078

Ex Decr. S. C. Indulg. *14 Maii 1871* — Stationes Viae Crucis iuxta primaevas concessiones erigi tantum poterant in ecclesiis piisque locis Ordini Minorum Observantium subiectis, atque indulgentiis fruebantur personae quae eidem Ordini erant addictae. Tractu tamen temporis ad omnes christifideles, qui in ecclesiis piisque locis praedicti Ordinis tam sanctae devotioni vacarent, indulgentiarum concessio extensa fuit, et deinde praesertim Benedictus XIV s. m. Apostolicis Litteris in forma Brevis incipien: *Cum tanta* die 30 Augusti 1841 evulgatis concessit, ut etiam in aliis ecclesiis memorato Ordini non subiectis stationum erectio fieri posset cum aliqua tamen limitatione, quam per Rescriptum S. Congregationis Indulgentiis Sacrisque Reliquiis praepositae die 10 Maii 1742 clarius declaravit. Idem namque Pontifex inter monita ad rite peragendum pium exercitium Viae Crucis iussu Clementis XII exarata, et ab ipso confirmata inseri voluit hanc declarationem sub num. X. hisce verbis: « Si eccettuano » però quei luoghi dove si trovano i conventi » dei Frati Minori suddetti, non dovendosi in » tal caso erigere la Via Crucis in altre chiese » non soggette al medesimo Ordine: seppure » detti conventi non fossero situati in tanta lon» tananza dalla terra o città, ovvero la strada » che ad essi conduce fosse sì malagevole, che » senza grave incomodo, da giudicarsi tale dal» l' Ordinario, non potesse frequentarsi dal po» polo il santo esercizio. »

Nuper vero SSmo D. N. Pio PP. IX. humillimis precibus expositum fuit valde optandum esse ut tristissimis hisce temporibus, quibus inimici Crucis Christi divina humanaque omnia pessumdare conantur, pia Viae Crucis exercitatio magis magisque promoveatur, ac illius stationum erectio, sublata limitatione enuntiata, ubique in ecclesiis piisque locis fieri possit. Sanctitas Sua animadvertens summam esse vim meditationis Passionis et mortis Redemptoris nostri ad confirmandam in animis fidem, ad curanda conscientiae vulnera, ad purgandam mentis aciem divinoque amore inflammandam, in Audientia habita die 14 Maii 1871 ab infrascripto Cardinali Praefecto S. Congregationis Indulgentiis Sacrisque Reliquiis praepositae memoratas preces benigne excipiens Apostolica auctoritate indulsit, ut stationes Viae Crucis cum adnexis indulgentiis etiam in locis ubi conventus praefati Ordinis Minorum, sive Observantium sive Reformatorum, sive Recollectorum existunt, quamvis in eiusdem Ordinis ecclesiis, sacris aediculis, piisque locis erectae reperiantur, nulla habita superius expressae limitationis ac distantiae ratione, servatis tamen aliis de iure servandis, erigi possint et valeant. Ceterum Sanctitas Sua per praesens decretum minime intendit derogare privative facultati quam idem Ordo in peragenda erectione stationum Viae Crucis habet, nec specialibus indultis hac super re aliis personis ob peculiaria rerum ac locorum adiuncta ab Apostolica Sede concessis, quorum tenor ac forma in omnibus servanda erit.

1079

S. C. Indulgentiarum *21 Iunii 1879* — Engolismen. — Pro erectione stationum Viae Crucis peragenda dispositum fuit in Brevi *Exponi nobis* a Clemente XII die 16 Ianuarii 1731 edito, et a Benedicto XIV in Brevi *Cum tanta*

sit die 30 Augusti 1741 confirmato et inserto, haud posse stationes Viae Crucis erigi in ecclesiis et locis Ministro Generali Ordinis S. Francisci minime subiectis, nisi accederet licentia Ordinarii loci ac consensus parochi et superiorum ecclesiae, monasterii, hospitalis et loci pii, ubi de eis pro tempore erigendis agi contigerit.... *Hinc dubia*:

1. Utrum nullae sint erectiones stationum Viae Crucis sine consensu in scriptis parochi factae in hospitalibus, ecclesiis, capellis ac domibus Congregationum Sororum, de iure haud exemptis a parochiali iurisdictione, sed de facto (iuxta morem in Gallia vigentem) administratis independenter a parocho, per capellanum nominatum ab Episcopo.

2. An consensus Ordinarii in scriptis requiratur sub poena nullitatis in singulis casibus pro unaquaque stationum erectione; vel sufficiat ut sit generice praestitus pro erigendis stationibus in certo numero ecclesiarum vel oratoriorum, sine specifica designatione loci.

R. Ad 1. Negative.

Ad 2. Affirmative ad primam partem; Negative ad secundam.

1080

S. C. Indulg. *6 Augusti 1890* — 1. An postulatio erectionis (Stationum Viae Crucis) scripto fieri debeat sub poena nullitatis.

2. An ipsa concessio Episcopi, qui ab Ap. Sede facultatem obtinuit erigendi Stationes Viae Crucis, item scripto fieri debeat sub poena nullitatis.

3. An in ipsa Episcopi concessione mentio fieri debeat facultatis obtentae ab ipsa Ap. Sede erigendi Stationes Viae Crucis sub poena nullitatis.

4) An tandem testimonium erectionis in actis Episcopatus, aut in codicibus paroeciae seu loci in quo fit erectio Stationum Viae Crucis, inserendum sit sub eadem nullitatis poena.

R. Ad 1. Negative: cf. Decretum *3 Augusti 1748 (V. n. 1064)*.

Ad 2. Affirmative: cf. Decretum supra cit. et Decr. *21 Iunii 1879 (V. n. 1079)*.

Ad 3. Congruit ut fiat mentio, sed non est necessaria.

Ad 4. Praescribitur insertio testimonii erectionis in actis episcopalibus, et in codicibus paroeciae seu loci etc., sed non sub poena nullitatis; cf. Decretum *25 Septembris 1841 (V. n. 1074)*.

E) *De SS. Rosario, et de coronis, numismatibus etc.*

1081

S. C. Indulg. *23 Februarii 1721* — An ratione aliqua fieri possit quod rustici quibus ab Oratoribus numismata traduntur (1), eadem suis aut consanguineis aut amicis absque indulgentiae detrimento deferre valeant. — Verba formulae quibus statuitur ut numismata aliis tradita indulgentiis careant, sunt quae sequuntur: *In distribuendis huiusmodi coronis crucibusque etc. eorumque usu SSmus servari iubet decretum fel. rec. Alexandri VII. editum sub die 6 Februarii 1657, nimirum ut coronae, cruces, rosaria, numismata, quae vulgo* medaglie *nuncupantur, et sanctae imagines cum praefatis indulgentiis benedictae non transeant personas illorum quibus a Sanctitate Sua concessae sunt, aut quibus ab his prima vice distribuuntur, neque commodari aut precario dari possint, alioquin careant indulgentiis iam concessis* (2).

R. Servetur formula decreti fel. rec. Alexandri PP. VII.

---

(1) Hoc postulatum fecerunt nonnulli qui, ut rusticos ad pias cohortationes audiendas divinorumque praeceptorum explicationem percipiendam allicerent, sacris quibusdam munusculis utebantur.

(2) *Indulgentiae quas summus Pontifex, vel ab eo delegatus benedicendo Coronas, Rosaria, Cruces, Crucifixos, parvas Statuas; Numismata* Medaglie *vulgo nuncupata, impertitur Christifidelibus, qui secum habentes, vel apud se retinentes aliquod ex praefatis, infrascripta pia opera implebunt:* (*)

Utriusque sexus Christifideles in primis admonitos vult Sanctitas Sua, ut quis consequi valeat Indulgentias, quas in praefata Benedictione concedit, necessario requiri aliquod ex enunciatis Numismatibus, Coronis etc. secum habere, aut apud se retinere.

Item orationes, devotasque preces infrascriptas, uti conditiones pro Indulgentiarum consecutione requisitas, unumquemque teneri recitare, vel secum deferendo Coronam, Crucifixum etc. vel si quis secum non habeat, eadem in cubiculo vel alio decenti loco suae habitationis retinere, et coram eis respectivas preces recitare debebit.

Praeterea ab huiusmodi Benedictione Sanctitas Sua reiicit Imagines sive impressas sive depictas, necnon Cruces, Crucifixos, parvas Statuas, Numismata vulgo *Medaglie* nuncupata, quae ex ferro, stanno, plumbo, vel ex fragili alia materia, facilisque consumptionis conficiuntur.

Vult denique Sanctitas Sua Imagines et Icones benedicendas repraesentare Sanctos vel iam canonizatos, vel in Martyrologio Romano descriptos.

His pro clariori intelligentia praenotatis, Indulgentiarum series, quas quis consequi potest, nec non piorum operum implendorum elenchus recensetur, prout infra, videlicet:

Quicumque semel in singulas hebdomadas Coronam

(*) Easdem indulgentias ex Brevi Innocentii PP. XI *Unigeniti Dei Filii* 28 Ian. 1688 lucrantur christifideles secum habentes cruces et coronas quae loca Terrae Sanctae et sacras Reliquias ibi existentes tetigerunt.

1082

S. C. Indulg. *13 Aprilis 1726.* — SSmus D. N. Benedictus PP. XIII... omnibus utriusque sexus christifidelibus Rosarium, vel saltem tertiam partem eiusdem devote recitantibus, pro qualibet Oratione Dominica, et pro qualibet Salutatione Angelica indulgentiam centum dierum concessit. Recitantibus vero quotidie per integrum annum idem Rosarium vel pariter saltem eius tertiam partem, si confessi ac sacra Communione refecti fuerint, et pro christianorum principum concordia, haeresum extirpatione ac S. Matris Ecclesiae exaltatione oraverint, semel in anno, die ab unoquoque eligenda, insuper concessit indulgentiam plenariam etiam cum facultate applicandi defunctis. Declaravit tamen Sanctitas Sua ut ad effectum lucrandi praedictas indulgentias requiratur ut rosarium fuerit de more benedictum a Patribus Ordinis Praedicatorum (1).

Domini, aut Beatissimae Virginis, vel Rosarium, eiusque tertiam partem, aut Officium sive divinum sive parvum eiusdem Beatissimae Virginis vel Defunctorum, aut septem Psalmos Poenitentiales vel Graduales recitabit; aut rudimenta fidei tradere, aut detentos in carcere, vel alicuius domus hospitalis aegrotos visitare, aut pauperibus subvenire, aut Missam audire vel, si sacerdos est, celebrare consuevit, si vere poenitens, et sacerdoti per Ordinarium approbato confessus sanctissimum Eucharistiae Sacramentum sumpserit in quolibet ex diebus infrascriptis, nimirum diebus festis Nativitatis Domini Nostri Iesu Christi, Epiphaniae, Paschatis Resurrectionis, Ascensionis, Pentecostes, Sanctissimae Trinitatis, Corporis Christi; tum diebus Purificationis, Annunciationis, Assumptionis, Nativitatis et Conceptionis Beatae Mariae Virginis, necnon diebus Nativitatis S. Ioannis Baptistae, Sanctorum Apostolorum Petri et Pauli, Andreae, Iacobi, Ioannis, Thomae, Philippi et Iacobi, Bartholomaei, Matthaei, Simonis et Iudae, Mathiae, Sancti Iosephi sponsi B. Mariae Virginis, atque omnium Sanctorum, piasque ad Deum preces fuderit pro haeresum atque schismatum exstirpatione, Fidei Catholicae propagatione, pace et Christianorum Principum concordia, ceterisque Romanae Ecclesiae necessitatibus, in unoquoque praefatorum dierum plenariam Indulgentiam consequetur.

Qui eadem in aliis Festis Domini, aut B. Virginis Mariae peregerit, in quolibet eorum participet Indulgentiam septem annorum, ac totidem quadragenarum: qui vero quavis Dominica vel alio anni Festo, Indulgentiam quinque annorum totidemque quadragenarum. Qui demum in alio quocumque anni die ea praestabit, indulgentiam centum dierum.

Quicumque saltem semel in hebdomada recitare consuevit Coronam aut Rosarium aut Officium B. Mariae Virginis vel Defunctorum, aut Vesperas, vel unum saltem ex Nocturnis et Laudes, aut septem Psalmos Poenitentiales cum Litaniis earumque precibus, quo die id egerit, Indulgentiam centum dierum acquiret.

Quisquis animam suam Deo in articulo mortis devote commendans, ipsamque mortem aequo ac libenti animo de manu Domini suscipere paratus, et vere poenitens, confessus ac sacra Communione refectus, si valeat, alioquin contritus, nomen IESU ore, si potuerit, sin minus saltem corde invocaverit, plenariam Indulgentiam consequetur.

Quicumque ante Missae celebrationem, vel sumptionem Eucharistiae, aut recitationem divini Officii vel parvi B. Mariae Virginis, aliquam devotam praeparationem praemiserit, quinquaginta dierum Indulgentiam, qualibet vice id egerit, percipiet.

Qui detentos in carcere, aut aegrotos in nosocomiis visitaverit, eos aliquo bono opere adiuvando, aut Doctrinam Christianam in Ecclesia vel domi filios aut propinquos aut famulos docuerit, toties Indulgentiam biscentum dierum consequetur.

Qui ad pulsum campanae alicuius Ecclesiae mane aut meridie aut vespere consuetas preces *Angelus Domini* etc. dicet, vel si eas ignoret, semel *Orationem Dominicam* et *Salutationem Angelicam*, vel dato signo sub horam noctis orandi pro Defunctis Psalmus *De profundis,* aut si hunc nescit, *Orationem Dominicam* et *Salutationem Angelicam* recitabit, centum dierum Indulgentiam qualibet vice adipiscetur.

Eamdem pariter consequetur Indulgentiam qui feria sexta devote cogitaverit de Passione ac Morte Domini Nostri Iesu Christi, terque *Orationem Dominicam* et *Salutationem Angelicam* recitaverit.

Quisquis vere poenitens peccata commissa emendare firmiter proponat, conscientiam suam excutiat, ter *Oratione Dominica* et *Angelica Salutatione* devote repetitis in honorem Sanctissimae Trinitatis, et ob reverentiam quinque Vulnerum Iesu Christi *quinquies* devote eamdem *Orationem* et *Salutationem* recitet, eamdem Indulgentiam consequetur.

Omnes et singulas antedictas Indulgentias unusquisque memoratis diebus poterit aut pro seipso adipisci, aut fidelibus defunctis per modum suffragii applicare.

Declarat insuper Sanctitas Sua concessione praefata Indulgentiarum nullo modo derogari Indulgentiis, quas alii Summi Pontifices Praedecessores iam concessere pro nonnullis ex supra indicatis piis operibus, volens easdem suorum Praedecessorum concessiones in suo robore permanere.

In distribuendis autem huiusmodi Coronis, Crucibus etc. earumque usu Sanctissimus Dominus Noster servari iubet *Decretum fel. recor. Alexandri VII.* editum *sub die 6. Februarii 1657.* nimirum, ut Coronae, Cruces, Rosaria, etc. ut supra benedicta, quoad Indulgentias non transeant personam illorum, quibus concessa sunt, aut quibus ab iis prima vice distribuuntur; nec aliqua re ex praedictis deperdita, pro ea subrogari altera ullo modo possit, quacumque concessione aut privilegio in contrarium non obstante; nec non eadem commodari, aut precario dari non possint pro Indulgentiarum communicatione, alioquin amittant Indulgentias iam concessas: tum etiam praefata post Pontificiam Benedictionem vendi non possint, iuxta dispositionem *Decreti Sacrae Congregationis Indulgentiarum et Sacrarum Reliquiarum* editi *die 5 Iunii 1721.*

Insuper Sanctitas Sua confirmat Decretum *fel. recor. Benedicti XIV. datum die 19 Augusti 1752.* quo expresse declarat Missas ad Altare (in quo aliqua ex praefatis sive Crucifixi sive Numismatis Imago quoquo modo collocata fuerit) lectas, sive a sacerdote huiusmodi Imaginem secum habente celebratas, vigore dictae Imaginis nullo prorsus gaudere privilegio.

Praeterea vetat ne quisquam, quem infirmis morti proximis assistere contigerit, Benedictionem cum Indulgentia Plenaria in articulo mortis, vigore huiusmodi Imaginis, illis impertiri audeat sine speciali facultate in scriptis obtenta, quoniam ad huiusmodi effectum in Constitutione *Benedicti XIV.* incipien. *Pia Mater,* satis provisum iam fuit.

(1) Ex decr. S. C. Indulg. *12 Maii 1851* constat Summum Pont. Pium IX sa: mé: largitum esse etiam Indulgentiam « decem annorum totidemque quadragena- » rum semel in die lucrifaciendam christifidelibus, qui » corde saltem contrito tertiam Rosarii partem devote, » sive domi, sive in Ecclesiis, seu publicis vel privatis

1083

S. C. Indulg. *13 Augusti 1726* — An qui SS. Rosarium B. M. V. recitant, omissa consueta meditatione mysteriorum humanae reparationis, et illorum vice mortem aut caetera novissima, vel alia pia ac religiosa meditantur, Indulgentias a Summis Pontificibus concessas pro recitatione Rosarii lucrentur?

R. Non lucrari.

1084

S. C. de Prop. Fide — Ex Aud. SSmi *19 Sept. 1773* — Quum Christifideles in Imperio Sinarum, necnon Tunkini, Siami, Ciampae et Cambodiae inter haereticos et infideles degentes, Confraternitati Rosarii SS. Dei Genitricis adscripti, ob frequentes infidelium persecutiones, piis quibusdam exercitiis a Sede Apostolica Confratribus ad Indulgentiarum consecutionem praescriptis vacare, ut plurimum, impediantur, Clemens XIV. benigne concessit confessariis uniuscuiusque ex praedictis Christifidelibus, facultatem commutandi memorata pia exercitia in aliud opus, quod virtutem charitatis vel religionis respiciat, ac circumstantiis personarum, locorum et temporum conveniat. Quibuscumque in contrarium nihil obstantibus.

1085

S. C. Indulg. *23 Sept. 1775* — 1. Qui accepit facultatem benedicendi tercentum coronas precatorias cum applicatione indulgentiarum divae Birgittae nuncupatarum, accepitne facultatem benedicendi totidem rosaria loco coronarum?

2. In facultate benedicendi cruces seu numismata cum applicatione indulgentiae plenariae in articulo mortis, etsi nulla de eo fiat mentio, subauditurne hoc additum *cum applicatione omnium indulgentiarum* in elencho recensitarum?

R. Ad 1. Rosaria et coronae promiscue accipienda sunt.

Ad 2. Affirmative.

1086

S. C. de Prop. F. – C. P. PRO SIN. *20 Februarii 1801* — La s. m. di Clemente XIV. sotto i 19 Settem. 1773. concesse ai confessori di ciascun confratello del Rosario, che si trova fra gli eretici o infedeli, la facoltà di commutare i pii esercizî della detta Confraternita in altre opere sante: si cerca se tale commutazione si debba fare entro il tribunale di Penitenza, ovvero anche fuori.

R. Negative ad primam partem; Affirmative ad secundam.

1087

S. C. Indulgentiar. *29 Februarii 1820.* – URBIS ET ORBIS – In facultate concessa benedicendi coronas, rosaria, cruces, numismata etc., et iisdem applicandi Indulgentias, expresse dicitur, quod « ab huiusmodi benedictione Sanctitas Sua reiicit imagines sive impressas sive depictas, necnon cruces, crucifixos, parvas statuas, numismata, vulgo *medaglie* nuncupata, quae ex ferro, stanno, plumbo vel ex fragili materia facilisque consumptionis conficiuntur. » *Hinc dubia:*

1. An ab huiusmodi benedictione reiiciantur etiam coronae seu rosaria quae ex ferro, stanno, plumbo vel ex fragili alia materia facilisque consumptionis conficiuntur?

2. Specialiter, an possint applicari Indulgentiae coronis ex vitro seu crystallo confectis?

3. An uni et eidem rei, puta, uni coronae possint applicari Indulgentiae diversae, v. g., Indulgentiae dictae Apostolicae, et Indulgentiae dictae S. Birgittae?

R. Ad 1. Negative.

Ad 2. Affirmative, dummodo globuli sint ex vitro solido atque compacto.

Ad 3. Affirmative, dummodo ad eas lucrandas renoventur opera iniuncta iterabilia. — Sanctitas Sua votum S. Congñis benigne approbavit.

1088

S. C. Indulg. *30 Ianuarii 1839* – LINGONEN) — Utrum sacerdos, rector Sodalitatis B. M. V. de Rosario olim canonice erectae, sive per Patres Ordinis Praedicatorum, sive per indultum speciale Apostolicum, habeat, eo ipso quod sit rector dictae Sodalitatis, facultatem benedicendi rosaria, et quidem pro omnibus Christifidelibus, cum applicatione Indulgentiarum quas applicant dicti Patres Ordinis Praedicatorum?

R. Negative, nisi in diplomate erectionis, sive in Indulto Apostolico, addita sit facultas rectori pro tempore rosaria benedicendi atque illis consuetas Indulgentias applicandi.

» oratoriis coniunctim recitaverint; « atque insuper » iis fidelibus qui praefatam tertiam Rosarii partem ter » saltem in qualibet hebdomada eodem modo recitare » pro more habuerint, Indulgentiam plenariam in ultima » singulorum mensium Dominica acquirendam, si vere » poenitentes, confessi, ac sacra Synaxi refecti, aliquam » ecclesiam seu publicum oratorium visitaverint, ibique » iuxta mentem Sanctitatis Suae per aliquod spatium » temporis oraverint. Voluit autem eadem Sanctitas » Sua ut omnes et singulae praefatae Indulgentiae non » modo animabus in purgatorio existentibus applicabiles, » sed etiam futuris temporibus sint valiturae. »

1089

S. C. Indulgentiarum *22 Martii 1839* VIVARIEN. — Vicarius generalis et Officialis Dioecesis Vivarien. exponit quod, iuxta Rescriptum S. C. Indulg. datum die 15 Ianuarii 1839, simplici coronae precatoriae, quinque scilicet vel quindecim decadibus constanti adnecti nequeunt Indulgentiae S. Birgittae nuncupatae, nisi hoc Apostolica dispensatione indulgeatur. Quaerit nunc:

1. Utrum haec dispensatio, quae ut supra requiritur, in sequenti concessione contineatur, videlicet: *SSmus Oratori est elargitus facultatem benedicendi cruces, crucifixos, sacra numismata et coronas precatorias, eisdemque applicandi omnes et singulas Indulgentias a Sanctitate Sua concessas, ut in elencho typographiae Rev. Cam. Apost. edito anno 1831, etiam Indulgentias S. Birgittae nuncupatas?*

2. Utrum Indulgentiae applicari possint coronis precatoriis *ex chalibe polito (acciaio polimentato)* factis.

R. Ad 1 et 2. Affirmative.

1090

S. C. Indulg. *2 Aprilis 1840* — INCERTI LOCI IN GALLIA — 1. Utrum ad Indulgentias applicandas crucibus, rosariis etc. alius ritus sit necessarius praeterquam signum crucis a sacerdote, qui hanc facultatem accepit, factum.

2. Utrum Indulgentia concessa cadat solum in Christum ex aere, ligno, vel alia quaque materia confectum ita ut possit ex una cruce in aliam transferri absque periculo amittendi Indulgentiam ipsi collatam?

R. Ad 1. Negative.
Ad 2. Affirmative.

1091

S. C. Indulg. *29 Maii 1841* — BRIOCEN. — An in facultate a S. Sede concessa benedicendi pro numero mille cruces, crucifixos, numismata, etc. haec verba *pro numero mille* intelligenda sint de mille crucibus, mille crucifixis, mille numismatibus, etc.?

R. Negative, sed mille in totum.

1092

S. C. Indulgentiarum *7 Ianuarii 1843* — BRIOCEN. — 1. Qui obtinuit facultatem benedicendi cruces, sacra numismata et coronas precatorias cum applicatione indulgentiarum, potestne ea facultate legitime uti publice, v. gr. in ecclesia vel oratorio coram fidelibus inibi congregatis, et res benedicendas manu tenentibus, si in indulto facultatis sit clausula *privatim.*

2. Quando in indulto existit clausula *in forma Ecclesiae consueta,* sufficitne signum crucis manu efformare super res benedicendas, absque pronuntiatione verborum formulae benedictionis, et sine aspersione aquae benedictae?

3. Si necessaria est formula, utrum sufficiat quaecumque formula, modo ab Ordinario approbata; an necessario adhibenda sit formula Ritualis Romani?

4. Quando in indulto facultatis non existit clausula *in forma Ecclesia consuetae* sufficitne efformare manu signum Crucis super obiecta benedicenda?

R. Ad 1. Negative. — Ad 2. Affirmative.
Ad 3. et 4. Responsum in secundo.

1093

S. C. Indulg. *12 Martii 1855*– VERDUNEN. – Enixis precibus Verdunensis Episcopus huic S. Congregationi Indulgentiis sacrisque Reliquiis praepositae exposuerat quod hactenus coronae deprecatoriae, numismata sacra et cruces, antequam tali vel tali personae distribuantur, in globo benedicantur cum applicatione indulgentiarum a sacerdotibus, qui huiusmodi facultatem a S. Sede impetraverunt; et exinde quaerebat *utrum valida sit benedictio, ita ut indulgentias praedictas adnexas possit quisque lucrari.* Proposito itaque dubio in Generali EE. PP. in Palatio Ap. Vaticano die 5 Martii 1855 habita, S. C., voto Consultoris audito, respondit: *Affirmative.* — Et facta.. SSmo D. N. Pio PP. IX relatione in Audientia diei 12 eiusdem mensis, Sanctitas Sua votum S. Congregationis confirmavit.

1094

S. C. Indulg. *14 Decembris 1857* – An consulendum sit Sanctissimo ut concedere dignetur, ut omnes utriusque sexus Christifideles Rosarium, vel tertiam saltem eiusdem partem, in communi recitantes, lucrentur Indulgentias a fel. rec. Benedicto Papa XIII concessas, licet manu non teneant rosarium benedictum, ac sufficere ut una tantum persona, quaecumque ea sit, ex communitate, illud manu teneat, eoque in recitatione de more utatur?

R. Affirmative. — In Audientia diei 22 Ianuarii 1858, Sanctitas Sua, benigne annuit, addita tamen expressa conditione, quod fideles omnes, caeteris curis semotis, se componant pro oratione facienda una cum persona quae tenet coronam, ut Rosarii Indulgentias lucrari queant.

1095

S. C. Indulg. *22 Ian. 1858.* — 1. An pro lubitu vel commodo dividi possit Rosarium B. M. V. ita ut acquirantur tum indulgentiae generales adnexae recitationi quotidianae unius coronae, dummodo intra diei spatium, licet non uno tractu sed diversis temporibus recitentur quinque denaria, tum indulgentiae speciales Sodalitatis SSmi Rosarii, dummodo intra

hebdomadam quinque denaria recitentur, licet in plures quam tres partes dividantur. Et quatenus Negative; 2. An supplicandum sit SSmo pro concessione.

R. Ad 1. Negative, exceptis confratribus, quod attinet ad Indulgentias ipsis concessas pro recitatione integri Rosarii infra hebdomadam.

Ad 2. Non expedire — Sanctitas Sua resolutiones S. C. confirmavit.

1096

S. C. Indulg. *29 Febr. 1864* — Quamvis ex pluribus recentioribus Decretis huius S. C. Indulg. praesertim dierum 10 Aprilis 1840 et 7 Ianuarii 1853 facile eruatur quod in coronarum benedictione, quibus ab habentibus facultatem illae applicantur Indulgentiae dumtaxat, quas Romanus Pontifex solet impertiri, nec ulla recitationis formula, nec aquae benedictae aspersio, nec alius ritus exigatur praeter signum crucis, quando in indulto dicatur: *in forma Ecclesiae consueta,* dubitarunt tamen nonnulli Vicarii Generales in Gallia: *An per praefatas declarationes comprehendatur etiam benedictio tum coronarum seu rosariorum S. Dominici, quae a PP. Ordinis Praedicatorum, tum coronarum Septem Dolorum, quae a PP. Ordinis Servorum Mariae benedicuntur; ita ut sacerdotes qui vel a Superioribus praefatorum Ordinum, vel immediate ab Ap. Sede facultatem impetrant praememoratas coronas benedicendi, id solo crucis signo perficere possint, an vero pro actus valore formula benedictionis simulque aspersio cum aqua benedicta omnino sit adhibenda.* Proposito itaque dubio in Sacra Cong. Indulg. quae in Aedibus Vaticanis die 29 Febr. habita fuit, EE. PP., postquam Consultorum vota audissent, responderunt:

Pro coronis Rosarii et Septem Dolorum servandam esse formulam, cum responsa Sacrae Cong. dierum 11 Aprilis 1840, et 7 Ianuarii 1743 non comprehendant casus de quibus agitur in proposito dubio.

Cum vero eiusdem dubii conclusio ea sit, ut in casu quo formula sit adhibenda, ipsis Vicariis Gen. dispensatio ea utendi concedatur, iidem EE. PP. respondendum esse duxerunt: *Quoad dispensationem non expedire.*

1097

Decr. S. C. Indulg. *15 Maii 1884.* Quum innumerae propemodum quaestiones et dubia Sacrae Congregationi Indulgentiis Sacrisque Reliquiis praepositae exhibita fuerint, nomine etiam Archiepiscoporum et Episcoporum de authenticitate Indulgentiae dierum quingentorum a Leone Papa X, Litteris in forma Brevis datis die 20 Augusti 1516 concessae, et quodammodo confirmatae a Summis Pontificibus Gregorio XVI et Pio IX rescriptis Sacrae Congregationis de Propaganda Fide dierum 13 Iulii 1845 et 9 Ianuarii 1848, quam lucrari dicuntur Christifideles, quoties in *Rosariis* Beatae Mariae nuncupatis, et benedictis a Magistro Generali Ordinis Sanctae Crucis, vel a Sodalibus eiusdem Ordinis, a Magistro generali ad id specialiter deputatis, orationem dominicam vel salutationem angelicam devote recitaverint, Sacra eadem Congregatio, ut Christifidelium tranquillitati prospiceret, rem mature perpendere et absolvere constituit. Qua oblata opportunitate quaesitum etiam est de necessitate recitandi tertiam saltem partem *Rosarii* B. V. Mariae, ut Indulgentia illa acquiri possit, quemadmodum fortasse innuere videbantur verba quibus Romani Pontifices praefatas Indulgentias adamussim adnexas Rosariis a Magistro generali dicti Ordinis benedictis concesserunt. Insuper quum plures sacerdotes tum a Sanctissimo Domino Nostro Papa, tum a sacra ipsa Congregatione privilegium expostulaverint *Rosaria* benedicendi cum applicatione Indulgentiae quam ipsis Sodales Crucigeri adnectunt, quaesitum quoque est de huiusmodi precibus exaudiendis, vel respuendis.

Quae omnia sequentibus dubiis propositis complexa sunt:

1. *Utrum Indulgentia quingentorum dierum quoties in Rosariis per Crucigeros benedictis oratio dominica, vel salutatio angelica devote dicatur revocanda sit:*

a) *vel uti apocrypha, seu ratione dubiae authenticitatis.*

b) *vel uti indiscreta, seu ratione indiscretae concessionis.*

c) *vel ob alias extrinsecas rationes.*

Et quatenus negative ad omnes 1. dubii partes,

2. *Utrum eadem Indulgentia rata habenda sit et confirmanda, vel potius dicenda sit ratihabitione et confirmatione non indigere.*

3. *Utrum pro acquirenda eadem Indulgentia necesse sit integrum Rosarium devote recitare.*

4. *Utrum expediat aliis etiam sacerdotibus concedi privilegium benedicendi Rosaria cum applicatione Indulgentiae quo gaudent Sodales Crucigeri?*

Et PP. Emi in Cong. Generali habita die 11 Martii 1884 in Aedibus Apostolicis Vaticanis rescripserunt:

Ad 1. *Negative in omnibus.*

Ad 2. *Non indigere.*

Ad 3. *et* 4. *Negative.*

Die vero 15 eiusdem mensis et anni... Sanctissimus D. N. Leo Papa XIII Patrum Cardinalium responsiones benigne approbavit.

1098

S. C. Indulg. *16 Iulii 1887* — 1. An amittant Indulgentias cruces, coronae, rosaria,

statuae etc. quae ante omnem usum ab una deinde in aliam, tertiam et quartam quoque manum transierint.

2. An res Indulgentiis ditatae tradi debeant fidelibus omnino gratis, ita ut si aliquid quocumque titulo sive pretii, sive permutationis, sive muneris, sive eleemosynae requiratur vel accipiatur, Indulgentiae ex hoc amittantur.

3. Utrum qui habet facultatem benedicendi cruces, rosaria etc. eisque applicandi Indulgentias, etiam pro seipso Cruces et Rosaria benedicere queat, hisque utendo sibi quoque Indulgentias lucrari possit.

R. Ad 1. Negative.

Ad 2. Affirmative ad utramque partem.

Ad 3. Affirmative.

F) *De Scapularibus*

1099

S. C. Indulg. *12 Febr. 1840* — Claromonten. — An ad lucrandas Indulgentias s. Scapularis necesse sit ut una pars ab humeris, altera a pectore dependeat; an vero sufficiens sit deferre absque distinctione circa modum.

R. Affirmative quoad primam partem; Negative quoad secundam.

1100

S. C. Indulg. *12 Febr. 1840* — Lemovicen. — 1. Color taneus pro Scapularibus benedicendis et imponendis fidelibus itane stricte iuxta regulas praescriptus est, ut diversitas coloris admissionem in dictam Confraternitatem nullam irritamque reddat?

2. Huiusmodi coloris diversitas suspenditne saltem fruitionem indultorum et Indulgentiarum, quae adscriptis in dictam Confraternitatem, et gestantibus scapulare tanei coloris sunt concessae?

R. Negative quoad utrumque dubium, dummodo colori vulgo *tané* subrogetur tantum alter consimilis seu niger.

1101

S. C. Indulg. *12 Febr. 1840.* — Parochus habens in propria parochia Confraternitatem sacri Scapularis B. M. V. de Monte Carmelo, ut plures ad eamdem attrahat, docet fideles suos, lucrandis Indulgentiis non obstare (ne iis quidem qui Officium divinum non recitant): 1. Si abstinentiam in feria quarta non servent; 2. nec si septem *Pater* et *Ave* singulis diebus non recitent; 3. si utrumque panniculum sacri habitus ex eadem parte pendentem et simul iunctum deferant; 4. si eumdem sacrum habitum non supra pectus portent, sed ab humero transversim sub brachio quolibet. Quaeritur igitur utrum haec cum mente concedentis concordent.

R. Christifideles qui in Confraternitatem sacri Scapularis ingrediuntur, et legitime parvum habitum recipiunt, eumque semper deferunt e collo pendentem unaque sui parte pectus, altera scapulas contegentem, frui possunt omnibus Indulgentiis a Summis Pontificibus concessis praedictae Confraternitati, dummodo tamen pia peragant opera iniuncta in concessione earumdem. Servare autem abstinentiam a carnibus quarta feria, nec non septies in die Orationem Dominicalem et Angelicam salutationem recitare haud sunt conditiones generales pro lucrandis Indulgentiis deferentibus sacrum Scapulare concessis, sed pia tantum opera a confratribus peragenda, qui speciales indulgentias lucrari cupiunt.

1102

S. C. Indulg. *22 Iunii 1842* — Briocen. — An sacerdos qui obtinet facultatem benedicendi ac imponendi scapularia, habeat eo ipso facultatem commutandi obligationes commutabiles confratrum, quando opus est, scilicet cum recursus ad alterum sit impossibilis, ut hoc commodo fideles non priventur.

R. Negative; vigore enim obtentae facultatis benedicendi ac imponendi scapularia non sequitur quod sacerdos ea quoque gaudeat potestate commutandi obligationes iniunctas, nisi expresse enuntietur in rescripto concessionis pro benedictione et impositione scapularium.

1103

S. C. Indulg. *22 Augusti 1842* — Engolismen. — 1. Utrum color caeruleus sit color necessarius in scapulari Beatae et Immaculatae Mariae Virginis.

2. Utrum qui Scapularia Montis Carmeli, et Immaculatae Conceptionis accepit, utrumque gestare debeat.

R. Ad 1 et 2. Affirmative.

1104

S. C. Indulg. *17 Septembris 1845* — Versalien. — Quidam sacerdotes apud Episcopum Versaliensem debite delegati ad recipiendos fideles in Confraternitatem Carmeli, et ad benedicendum habitum huiusce Confraternitatis, non habent potestatem inscribendi nomina receptorum in albo Sodalitatis, nec mittunt eorum nomina ad monasteria Religiosorum Carmelitanorum; quaerunt utrum eiusmodi fideles sic recepti Indulgentias dictae Confraternitati a S. Sede concessas lucrari possint?

R. Affirmative, quatenus sacerdotes debite delegati sint ad recipiendos fideles in Sodalitatem; monendi tamen sunt praefati sacerdotes, ut nomina receptorum in albo ipsius Sodalitatis vicinioris, sive monasterii Religiosorum respective inscribere non omittant, ne in eorum obitu suffragiis priventur. (*V. n. 1110*).

1105

S. C. Indulg. *12 Martii 1855.* — Melden. — An parvi habitus seu scapularia sint necessario immediate super corpus deferenda, ita ut illud physice tangant, vel an super vestes retineri possint.

R. Negative ad primam partem; Affirmative ad secundam.

1106

S. C. Indulg. *14 Apr. 1856* — Tarantasien. — 1. An Sodales Scapularis caerulei Immaculatae Conceptionis, recitando sex *Pater, Ave* et *Gloria* in honorem Sanctissimae Trinitatis et Deiparae Virginis Immaculatae, orando pro haeresum extirpatione, exaltatione S. Matris Ecclesiae, atque Christianorum principum pace et concordia, omnes lucrifaciant Indulgentias septem basilicarum Romae, Portiunculae, Ierusalem, et S. Iacobi de Compostella?

2. An Indulgentias, lucrentur toties quoties, et in quocumque loco preces ipsas fuderint?

3. An ad easdem lucrandas Indulgentias recitare sufficiat sex tantum *Pater, Ave* et *Gloria,* ita ut necesse minime sit alias preces addere, quomodo in Indulgentiarum concessionibus atque rescriptis orare per aliquod temporis spatium iuxta intentionem Pontificis seu pro haeresum extirpatione, exaltatione S. Matris Ecclesiae, atque christianorum principum pace et concordia etc., iniungi consuetum est?

4. An ad memoratas Indulgentias consequendas necessaria sit Sacramentorum Poenitentiae et Eucharistiae susceptio?

5. An denique hae ipsae Indulgentiae omnes animabus in Purgatorio detentis applicari possint?

R. Ad 1. Affirmative.

Ad 2. Affirmative iuxta votum Consultoris, nempe servato Decreto S. C. die 7 martii 1678, approbato ab Innocentio XI, cuius initium *Delatae saepius* (1).

Ad 3. Affirmative.

Ad 4. Negative.

Ad 5. Affirmative. — SSmus approbavit.

1107

S. C. Indulg. *27 Maii 1857* — Massilien. — An qui rite semel adscripti Sodalitati Scapularis B. M. V. de Monte Carmelo, postea habitum sacrum Sodalitatis dimiserunt, teneantur ad novam sacri habitus receptionem a potestatem habente, si velint Indulgentias praedictae Sodalitati a Summis Pontificibus concessas lucrari, vel an sufficiat ut habitum sacrum ipsi denuo resumant simpliciter?

R. Negative ad primam partem; Affirmative ad secundam.

1108

S. C. Indulg. *20 Iulii 1868* — Urbis — In Constitutionibus Ordinis B. M. V. de Monte Carmelo, Romae editis anno 1825, ad lucrandum privilegium *Sabbatinum* appellatum, pro adscriptis Sodalitati eiusdem tituli legitur *Litteras habentes Officium saltem parvum B. M. Virginis quotidie recitare,* et in libello Instructionis anno 1840 in Urbe impresso reperitur: *Qui sciunt legere tenentur recitare Horas canonicas in Officio magno vel parvo.* Ex parte itaque R. Procuratoris Generalis Congregationis SS. Redemptoris suppliciter S. Congñi Indulg. proposita sunt resolvenda sequentia dubia:

1. Num Confratres S. Scapularis, valentes Officium recitare, teneantur saltem ad parvum B. V. Officium persolvendum pro assequenda Indulgentia Sabbatina?

2. Num Officium parvum recitandum sit secundum ritum Romanum?

3. Num dictum Officium parvum quotidie sit recitandum?

4. Num totum Officium parvum quotidie sit recitandum, vel unum Nocturnum cum Laudibus?

R. Ad 1. Affirmative, exceptis iis qui iam tenentur ad recitationem Divini Officii.

Ad 2. Affirmative, nisi quis habeat proprium ritum a S. Sede approbatum.

Ad 3. Affirmative.

Ad 4. Recitandum esse Nocturnum diei cum Laudibus, et ceteras Horas eiusdem Officii.

SSmus die 18 Augusti 1868 resolutionem S. C. ratam habuit.

1109

Litt. Ap. Pii PP. IX. *28 Martii 1873* — (De Scapulari SSmi Cordis Iesu) — Vigore rescripti manu Nostra exarati sub die XXVIII. mensis Octobris anni proxime elapsi 1872 quod exhibitum fuit Secretariae S. Congregationis

(1) Praefatum decretum quasdam indulgentias nullius esse roboris et momenti declarat, et ita concluditur: « Porro Summaria indulgentiarum pro Congregationi» bus Doctrinae Christianae, Confraternitatibus SS. Tri» nitatis et Redemptionis captivorum, Nominis Dei, » Rosarii, B. Mariae de Mercede et Redemptionis ca» ptivorum, B. Mariae de Monte Carmelo, Cincturae » S. Augustini et S. Monicae, nisi ab eadem Congr. » (Indulgentiarum) recognita, non permittuntur. Indul» gentias vero Stationum Urbis quae a Rom. Pontifi» cibus singulari quodam beneficio vel communicatae » sunt, vel collocabuntur interdum aliquibus locis, or» dinibus, aut personis, diebus tantum Stationum in » Missali Rom. descriptis suffragari posse declarat; se» mel autem dumtaxat in die plenariam indulgentiam » in certos dies ecclesiam visitantibus concessam, vel » aliud pium opus peragentibus, lucrifieri. »

Indulgentiarum, piis obsecundantes votis Ven. Fr. Pauli Archiepisc. Dublinensis, partialem centum dierum Indulgentiam impertivimus semel in die adipiscendam christifidelibus parvum Sacri Cordis Iesu Scapulare, quod inferius describemus, gestantibus, et Orationem Dominicam, Salutationem Angelicam et *Gloria Patri etc.* recitantibus. Post haec die 22 Martii volventis anni 1873. accesserunt etiam supplicationes Ven. Fr. Ignatii Ep. Ratisbonensis, qui erga sacratissimum Cor Iesu fidelium pietatem excitaturus, pro gestantibus supradictum Scapulare aliquam a Nobis Indulgentiam enixe implorabat. Nos ut piis etiam supplicationibus quas Ven. Fr. Ep. Ratisbonensis Nobis perrexit, faveamus, memoratum Rescriptum omnino confirmamus, ac, ut infra, indulgere statuimus. Itaque de Omnipotentis Dei misericordia, ac BB. Petri et Pauli Apostolorum eius auctoritate confisi, omnibus et singulis utriusque sexus christifidelibus qui parvum Scapulare laneum albi coloris, imaginem S. Cordis Iesu in medio referens, gestaverint, et corde saltem contrito Orationem Dominicam, Salutationem Angelicam et *Gloria Patri* etc. quolibet anni die recitaverint, centum dumtaxat dies, semel in die lucrifaciendos, de iniunctis eis seu alias quomodolibet debitis poenitentiis in forma Ecclesiae consueta relaxamus. Quas poenitentiarum relaxationes etiam animabus christifidelium quae Deo in charitate coniunctae ab hac luce migraverint, per modum suffragii applicari posse impertimus. In contrarium facientibus non obstantibus quibuscumque *etc.*

IIIO

S. C. Indulg. 27 *Aprilis 1887* — Utrum Indultum a s. m. Gregorio XVI concessum die 30 Aprilis 1838. Confraternitati B. M. Virginis a Monte Carmelo, quo sacerdotes debita facultate praediti recipiendi christifideles in praedictam Confraternitatem eximuntur ab onere inscribendi nomina fidelium in libro Confraternitatis, expediat extendere etiam ad alias Confraternitates, in quibus christifideles Scapularia recipiunt.

R. Negative: imo supplicandum SSmo pro revocatione gregoriani Indulti concessi sub die 30 Aprilis 1838.

SSmus etc. sententiam Patrum Cardinalium ratam habuit, et gregorianum Indultum revocavit.

IIII

S. C. Indulg. 27 *Aprilis 1887* — 1. An ad validitatem benedictionis (Scapularium) sufficiat signum crucis manu efformatum super Scapulare, absque verborum pronuntiatione et aquae benedictae aspersione.

2. An receptio in Confratrem valeat si fiat simplici intentione concepta animo, ac verbis nullis adhibitis.

3. An declaratio S. Congregationis de servandis substantialibus in adscriptione fidelium Confraternitati B. M. V. de Monte Carmelo debeat etiam, atque eodem sensu, intelligi quoad cetera Scapularia.

5. An pro induendo fideles quinque Scapularibus, totidem etiam benedictiones, impositiones ac receptiones requirantur, vel unica tantum, et quae sufficiat.

5. An suscipientes et gestantes Scapulare caeruleum B. M. V. Immaculatae, aut rubrum Passionis D. N. I. Christi Confraternitatem constituant.

6. An sacerdos qui facultatem obtinuit a Fratribus Calceatis recipiendi fideles in Confraternitatem SSmae Trinitatis, valeat communicare praeter Indulgentias quae reperiuntur in Summario approbato pro Confraternitatibus erectis a Fratribus Calceatis, etiam eas a praedictis diversas quae reperiuntur in Summario approbato pro Confraternitatibus erectis a Discalceatis, ac versa vice, in locis praesertim ubi proprii Ordinis aut Confraternitatis ecclesia non existit.

7. An idem sit constituendum de gratiis et Indulgentiis quae sunt concessae Confraternitatibus erectis a Fratribus Calceatis, aut Discalceatis Ordinis B. M. V. de Monte Carmelo.

8. An omnibus confessariis ab Ordinariis approbatis indulta sit facultas impertiendi absolutionem generalem confratribus et consororibus B. M. V. de Monte Carmelo in articulo mortis constitutis, quoties deficiat sacerdos potestate praeditus munia directoris Confraternitatis exercendi.

R. Ad 1. Negative, sed benedictio danda est iuxta formulam praescriptam, ad normam Decreti 18 Augusti 1868.

Ad 2. Negative.

Ad 3. Affirmative.

Ad 4. Affirmative ad primam partem; Negative ad secundam, nisi ex speciali indulto S. Sedis et ea formula quae conceditur in Indulto. Et ad mentem: Mens est ut qui sacerdotes utuntur indulto Apostolico induendi christifideles quinque Scapularibus, non benedicant Scapularia nisi ea sint distincta, id est vere quinque Scapularia, sive totidem, sive duobus tantum funiculis unita, et ita ut cuiuslibet Scapularis pars una ab humeris, alia vero a pectore pendeat, non vero unum tantum Scapulare, in quo assumantur diversi coloris panniculi prout ab hac S. C. iam cautum est.

Ad 5. Negative.

Ad 6. Affirmative facto verbo cum SSmo — SSmus annuit.

Ad 7. Affirmative.

Ad 8. Affirmative.

G) *De Altari privilegiato*

1112

Const. Clementis PP. IX *23 Sept. 1669* — Cum fel. rec. Alexander PP. VII Praedecessor noster dubia in diversis mundi partibus occasione decreti Congregationis nunc existentium S. R. E. Cardinalium Sacris Ritibus praepositorum die 5 Augusti 1662 emanati, et ab ipso Alexandro Praedecessore approbati, de non celebrandis Missis defunctorum in festis ritus duplicis, exorta dirimere cupiens, aliud eiusdem Congregationis decretum in una Novarien. die 22 Novembris 1664 editum approbaverit, quo declaratum fuerat Anniversaria et Missas defunctorum cantu ex dispositione testatorum quotannis recurrente ipsorum obitus die celebrandis, tametsi dies obitus huiusmodi in festum ritus duplicis maioris incideret, non comprehendi in primo decreto; ac ulterius quoad Altaria privilegio Apostolico pro animabus fidelium defunctorum in perpetuum decorata, et in quibus proinde quotidie etiam in festis ritus duplicis celebrandae essent Missae defunctorum ex obligatione, declaraverit per celebrationem Missarum de festo currenti satisfieri iniunctis obligationibus, et Indulgentias per eiusmodi privilegia Apostolica concessas, animabus fidelium defunctorum in Purgatorio existentibus suffragari proinde ac si celebratae fuissent Missae defunctorum ad formam dictorum privilegiorum, et alias, prout in eiusdem Alexandri Praedecessoris Literis desuper in simili forma Brevis die 21 Ianuarii 1667 expeditis, quarum tenorem praesentibus pro plene et sufficienter expresso et inserto haberi volumus, uberius continetur; cumque, sicut ad aures nostras pervenit, etiam dubitetur utrum dictarum Literarum dispositio quoad Altaria pariter quidem privilegiata, sed non in perpetuum, nec pro omnibus hebdomadae diebus, et ad quae Missae non ex obligatione, sed ex sola fidelium devotione celebrantur, locum habeat; hinc est quod Nos dubitationes huiusmodi ex iniunctae nobis caelitus pastoralis sollicitudinis munere dirimere pariter atque decidere cupientes, de Venerabilium Fratrum Nostrorum eiusdem S. R. E. Cardinalium Sacris Ritibus Praepositorum, qui rem mature perpenderunt, consilio, declarationem a memorato Alexandro Praedecessore, sicut praemittitur editam, ad Altaria, ut praefertur, non in perpetuum, sed ad septennium, seu aliud brevius vel longius tempus, ac non omnibus, sed aliquo vel aliquibus tantum hebdomadae diebus, nunc et in futurum quandocumque privilegiata, auctoritate Apostolica tenore presentium extendimus. Et proinde ut Missae quae ibidem de festo currenti, in quo Missae defunctorum celebrari non possunt, sive ex obligatione, sive ex sola fidelium devotione celebrabuntur, suffragentur, ita ut animae Christifidelium pro quibus celebratae fuerint, Indulgentias per privilegia huiusmodi concessas consequantur in omnibus et per omnia perinde ac si Missae defunctorum ad formam eorumdem privilegiorum celebratae fuissent, auctoritate et tenore praedictis concedimus et indulgemus. Decernentes pariter easdem praesentes Litteras semper firmas, validas *etc.*

1113

Decr. S. C. de Prop. F. *27 Iunii 1773* — SSmus D. N. Clemens d. p. PP. XIV,.. infrascripto S. C. de Prop. F. Secretario referente in nonnullis Indiarum orientalium Missionibus laudabilem vigere consuetudinem, ut in obitu Episcoporum, Vicariorum Apostolicorum, Missionum Praefectorum, vel simplicium missionariorum tam cleri saecularis quam regularis, una vel plures Missae pro eorum expiatione a singulis missionariis celebrentur: declaravit Missas huiusmodi, vel alias quae in suffragium illorum, qui in Imperiis Sinarum, Magni Mogoris, et Persidis, necnon in Regnis Tunkini, Cocincinae, Siami, Ciampae, Cambodiae, Thibet, Avae, Pegu, et in Oris Malabaricis sacris missionibus, dum viverent, operam dederunt, et in actuali missionum exercitio decedunt, a quocumque sacerdote, quocumque titulo, loco aut tempore celebrabuntur, esse et fore privilegiatas.

1114

Decr. S. C. de Prop. F. *13 Aug. 1774* — Quum in nonnullis Missionum locis abusus irrepserit, ut sacerdotes, quibus ab Apostolica Sede indultum altaris privilegiati personalis concessum est, vel ii qui in altari alias privilegiato Sacrum faciunt, praeter consuetam Missae eleemosynam aliquid audeant a christifidelibus exigere, ea de causa quod Missae in altaribus alterutro modo privilegiatis celebratae magis prosunt illis quorum favore applicantur: EE. PP. decreverunt mandandum esse praefatorum locorum Ordinariis, sive Superioribus, ut ecclesiasticis utriusque cleri sibi respective subiectis denuncient nulli prorsus licere, intuitu privilegii sive localis sive personalis, pro Missae eleemosyna plus recipere quam taxa synodalis, vel consuetudo regionum firmaverit, alias ad restitutionem teneri; quinimo privilegium, si personale sit, in perpetuum amittere, nec gaudere locali, quatenus ad altare privilegiatum Sacrum faciant, ut declaratum est per S. C. super Indulgentiis Sacrisque Reliquiis praepositam.

1115

S. C. de Prop. Fide - C. P. PRO SIN. *20 Febr. 1801* — I sacerdoti del Seminario di Parigi hanno in perpetuo la concessione dell' altare privilegiato personale senza condizione

o restrizione alcuna (1); si cerca: 1. Se a conseguire tale indulgenza sia necessaria la Messa di Requie in quei giorni in cui si può per le rubriche. — 2. Se la detta indulgenza debba applicarsi ad una sola anima del purgatorio, e non possa a molti o a tutti i fedeli. — 3. Se le indulgenze applicabili per modo di suffragio alle anime del purgatorio si debbano applicare distributivamente ad una, ovvero collettivamente a più o a tutte.

R. Ad 1. partem: Affirmative, et ad D. Secretarium cum SSmo pro extensione indulti Altaris privilegiati in casu, nempe etiam quando Missa de Requie celebrari nequeat ex iustis et rationabilibus causis. — Ad 2. partem: Applicari posse pluribus aut etiam omnibus. — Ad 3. partem: Ut ad proximum (*id est* proxime anteced.).

1116

S. C. Indulg. *21 April. 1840* — 1. Utrum qui privilegium habet personale pro quatuor Missis in hebdomadis singulis debeat cum paramentis colore nigro celebrare, diebus non impeditis, ut possit Indulgentiam plenariam pro animabus defunctorum lucrari? 2. Utrum qui celebrat in altari privilegiato pro singulis diebus debeat semper uti paramentis nigris, diebus non impeditis, ut Indulgentiam privilegii consequatur?

R. Ad 1. Affirmative. — Ad 2. Ut in primo.

1117

S. C. Indulg. *28 Iulii 1840* — Utrum per Indulgentiam altari privilegiato adnexam intelligenda sit Indulgentia plenaria animam statim liberans ab omnibus purgatorii poenis; an vero tantum Indulgentia quaedam secundum divinae misericordiae beneplacitum applicanda.

R. Per Indulgentiam altari privilegiato adnexam, si spectetur mens concedentis, et usus Clavium potestatis, intelligendam esse Indulgentiam plenariam quae animam statim liberat ab omnibus Purgatorii poenis; si vero specte-

---

(1) Indulto altaris privilegiati personalis quotidiani gaudent sacerdotes quicumque *oblationem* quandam pro animabus in purgatorio detentis profitentes, de qua agitur in Decreto S. C. Indulgent. *20 Nov. 1854* quod ita se habet: « Cum sancta sit ac salubris pro defunctis exorandi cogitatio ut ab eorum solvantur peccatis, ad excitandos erga eos militantis Ecclesiae fideles, Romanorum Pontificum Apostolica sollicitudo nunquam defuit in elargiendis de ipsius Ecclesiae thesauro pene innumeris indulgentiis, animabus praesertim in purgatorio detentis applicabilibus, tam in quarumdam orationum recitatione, quam in nonnullis piis operibus peragendis, ut citius e piacularibus flammis solutae, ad supernorum civium societatem evolarent. Ut maximum autem eisdem animabus procuraretur solatium, sedente Benedicto XIII fel. rec., pia quaedam devotio, quam *votum* seu *oblationem* appellant, a P. D. Gasparo Oliden ex Clericorum Regularium Theatinorum familia fuit instituta, aut saltem per catholicum Orbem propagata, per quam cristifideles ipsam amplectentes omnia propria meritoria opera, dum in terris morantur (*), ac singula eorum suffragia, cum ex hac vita decesserint, defunctis fidelibus singulari pietate offerunt, atque in eorum cedunt utilitatem; idemque praelaudatus Pontifex Benedictus XIII omnibus hanc oblationem emittentibus peculiares elargitus est indulgentias, quas rursus, postulante eorumdem Theatinorum Praeposito Generali die 12 Decembris 1788, Summus Pontifex Pius VI sua auctoritate confirmavit; et in Audientia 30 Septembris 1852 SSmus D. N. Pius PP. IX, instantibus nonnullis ecclesiasticis viris, non modo eas iterum confirmavit, verum etiam voluit eas, ut infra, declarare: 1. Quod sacerdotes ipsam oblationem profitentes indulto altaris privilegiati personalis gaudere possint singulis anni diebus. — 2. Quod omnes christifideles qui idem votum seu oblationem emittunt Indulgentiam plenariam fidelibus tantum defunctis applicabilem lucrari queant quocumque die ad sacram Communionem accesserint, et qualibet anni feria secunda sacrum Missae sacrificium in suffragium eorumdem defunctorum fidelium audierint, dummodo in utroque casu aliquam ecclesiam seu publicum oratorium visitaverint, ibique per aliquod temporis spatium iuxta mentem Sanctitatis suae pie oraverint. — 3. Quod ipsis christifidelibus omnes et singulas Indulgentias quocumque modo concessas, vel in posterum concedendas, quas lucrari possunt, animabus pariter defunctorum applicare liceat. — 4. Quod ut magis ac magis animabus peculiaribus flammis addictis perenne tribuatur auxilium, ad universi Orbis christifideles dictam oblationem exsolventes, quatenus opus sit, hoc indultum extensum habeatur. — Praeterea eadem Sanctitas Sua prae oculis habens tum adelescentes nondum ad sacram Communionem accedentes, tum vero infirmos, senes, villicos, in carceribus detentos, ceterosque fideles qui aut ad sacram Synaxim accedere, aut in feria secunda sacrum Missae Sacrificium audire nequeunt, in Audientia 20 Novembris labentis anni clementer indulsit ut omnibus et singulis christifidelibus, qui legitimo impedimento nequeunt Sacrum audire feria secunda, pro acquisitione supranuntiatae Indulgentiae in qualibet secunda feria, ut supra, concessae, suffragetur Missa quam die dominico ex praecepto audire tenentur; pro omnibus et singulis vero fidelibus, qui aut nondum sacrae Eucharistiae sumendae capaces, aut legitima alia ratione hoc Sacramentum sumere nequeunt, benigne remisit facultatem arbitrio respectivi pro tempore Ordinarii locorum subdelegandi confessarios ex approbatis pro opportuna Communionis in alia opera commutatione. Non obstantibus *etc.*

(*) In postrema editione (an. 1886) Collectionis a S. C. Indulg. approbatae cui titulus: *Raccolta di orazioni e pie opere per le quali sono state concesse dai Sommi Pontefici le ss. Indulgenze* sic legitur (p. 453): « Quest'atto eroico di carità, a vantaggio delle anime del purgatorio, consiste in una spontanea offerta che fa il fedele a Sua Divina Maestà in suffragio delle dette anime di tutte le sue opere *satisfattorie* in vita, e di tutti i suffragi che può egli avere dopo morte ».

tur applicationis effectus, intelligendam esse Indulgentiam cuius mensura divinae misericordiae beneplacito et acceptioni respondet.

1118

S. C. de Prop. Fide - C. P. PRO SIN. *5 Iulii 1841* — Utrum festum semiduplex sit causa iusta ut Missa de Requie celebrari nequeat, et nihilominus indulgentia altaris privilegiati lucrifieri possit.

R. Negative.

1119

S. C. Indulg. *15 Decemb. 1841* — MECHLINIEN. — Si a S. Sede indultum locale altaris privilegiati conceditur, neque ulla facta sit mentio nec in supplici libello nec in rescripto de qualitate altaris, sitne fixum scilicet vel portatile, an altare censeri possit privilegiatum etiamsi sit portatile.

R. Negative.

1120

S. C. de Prop. Fide - C. P. PRO SIN. 27 *Sept. 1843.* — 1. An per facultatem liberandi per celebrationem Missae de Requie animam a purgatorii poenis intelligatur liberatio totalis, vel solum indulgentia plenaria.

2. An sacerdos celebrans Missam de Requie in feria secunda non impedita possit vi facultatis obtentae liberare animam secundum suam intentionem, et vi privilegii altaris aliis animabus indulgentiam applicare.

R. Ad 1. Ecclesia per altare privilegiatum intelligit, per Missam celebratam ad praedictum altare, vel ab eo qui eodem privilegio personaliter fruatur, pro anima cuiuscumque christifidelis, quae Deo in charitate coniuncta ab hac luce migraverit animam ipsam de thesauro Ecclesiae per modum suffragii indulgentiam consequi, ita ut D. N. Iesu Christi suffragantibus meritis a purgatorii poenis liberetur.

R. Ad 2. Negative quia est idem privilegium.

1121

S. C. de Prop. Fide - C. P. PRO SIN. 27 *Sept. 1843* — VIC. AP. SUTCHUEN — SSmus (Pius VII) anno 1801 benigne indulsit omnibus nostrae Congregationis sacerdotibus extensionem indulti Altaris privilegiati, quando Missam de Requie celebrare nequeunt ex iustis et rationabilibus causis (*V. n. 1115*)... Humiliter Emos PP. supplico ut declarare dignentur quaenam sint illae causae iustae et rationabiles, et utrum inter eas accenseri possit motivum Missam celebrandi conformem Officio diei in semiduplicibus, maxime in quibus locis fere omnes Missae petuntur pro defunctis?

R. Conformitatem Missae cum Officio diei in semiduplicibus non esse causam iustam, ita ut Missa *de requie* celebrari nequeat.

1122

S. C. Indulg. *10 Maii 1844* - MECHLINIEN. — An sacerdos qui Missam celebrat ex. gr. pro defuncto, eidemque applicat Indulgentiam plenariam altaris privilegiati, possit eodem die, vi Sacrae Communionis in Missae Sacrificio peractae, lucrari aliam Indulgentiam plenariam, vel sibi, vel defunctis applicabilem, si ad hanc lucrandam praescribitur sacra Communio?

R. Affirmative.

1123

S. C. Indulg. 20 *Martii 1846* — MECHLINIEN. — 1. An in resolutione data a S. C. Indulgentiis Sacrisque Reliquiis praeposita die 15 Decembris 1841 *(V. n. 1119)* per verba *altare fixum seu locale* intellexit *altare fixum* prouti supra ex scriptoribus de rebus liturgicis definitum est (1).

2. An vox *altare portatile* in eadem resolutione habeat eamdem significationem quam ex eisdem scriptoribus eruitur (2).

R. Ad 1. S. Congregationem intellexisse altare fixum quidem quod a loco dimoveri non possit, sed non tamen cuius superior pars sive mensa sit ex integro lapide vel adeo calce coniuncta ut lapis consecratus amoveri non possit; secus enim diruto altari, quod privilegiatum concessum erat ob alicuius Sancti imaginem, post novam constructionem novo indigeret privilegio.

Ad 2. S. Congregationem intellexisse altare ut dicitur *viaticum,* quod constat tantum ex unico lapide integro tantae magnitudinis, ut calicis pedem cum patena, saltem quoad maiorem partem, capere possit, vel quod de uno in alium locum transfertur.

1124

S. C. S. Officii *8 Iulii 1846* — Lorsqu'un prêtre dit la messe pour un vivant à un autel privilegié, peut il appliquer l'indulgence à un âme du purgatoire, quoi q'il ne lui applique pas le principal fruit de la Messe?

R. Negative, et dentur Decreta seu Constitutiones Apostolicae Summorum Pontificum

---

(1) Scilicet: *ad propriam* fixi *seu* localis *altaris rationem non sufficere firmum terraeque fixum fundamentum, nisi ita stabiliter pars inferior cum superiori mensa connectatur, ut unum simul compositum efficiant.*

(2) Videlicet: *altare* portatile *haberi et esse quod licet stabilem parieti terraeque affixam structuram exhibeat, eius tamen mensa unum corpus non constituit cum subiecta lapidum strue, et cuius superposita mensa seorsim a reliquo aedificio consecratur, et si mensa ista amovetur a sustentaculo cui aptatur, consecrationem non amittit.*

Alexandri VII. (22 Nov. 1662 et 21 Ian. 1667) Clementis IX (*V. n. 1112*) et Innocentii XI praesertim, qui suorum praedecessorum doctrinas confirmans declaravit in Brevi sua die 4 Maii 1688 promulgato: *Quandocumque sacerdos aliquis Missam pro anima quae Deo in charitate coniuncta ab hac vita migraverit ad praedictum altare celebraverit, anima ipsa de thesauro Ecclesiae per modum suffragii Indulgentiam impetrabit.*

1125

S. C. Indulg. *31 Ianuarii 1848* — Tolosan. — An quando requiratur Sacrificium Missae pro Indulgentia lucranda, Missa possit offerri pro uno et Indulgentia applicari pro altero?

R. Communicetur Oratori votum Consultoris. — *Votum Consultoris*: Hanc eamdem quaestionem enucleandam sibi proponit doctissimus P. Ioannes Cavalieri, scilicet: an Indulgentia et Sacrificium dividi queant? Respondet: « Decisio pendet ex verbis indulti; si enim cantat: *Qui pro defuncto Missam in tali altari dixerit, liberat animam eius, etc.*, tunc Sacrificium et Indulgentia non possunt dividi, sed utrumque pro eodem defuncto est applicandum; si autem *pro defunctis* in indulto desit, applicatio solius Indulgentiae sufficit ad liberandam animam, et Sacrificium cuilibet poterit applicari;... si tamen fundator aut stipem erogans imponat onus celebrandi in altari privilegiato, tunc praedicta divisibilitas locum non habet; per impositionem quippe talis oneris censetur etiam voluisse applicationem Indulgentiae. Secus est si sacerdos onus habeat sacrificandi, sed non in altari privilegiato; tunc quidem adimplet obligationem suam per applicationem Sacrificii, et liber est quoad applicationem Indulgentiae, dummodo tamen celebret in altari cuius privilegium non exquirat etiam applicationem Missae. » Quae solutio et mihi arridet: nam Indulgentia etiam pro defunctis est donum ex Ecclesiae thesauro depromptum, qui constat ex meritis Christi, Beatae Mariae Virginis et aliorum Sanctorum; opera vero iniuncta sunt conditio solum sine qua effectum non sortitur Indulgentia: ergo aliud est Indulgentia, aliud opus iniunctum. Porro si applicatio Indulgentiae pro solis defunctis concessae necessario coniuncta esset cum applicatione Sacrificii, Sacrificium et Indulgentia forent unum et idem, ergo Sacrificium non esset tantum opus iniunctum, nec Indulgentia ex Ecclesiae thesauro deprompta, sed ex valore infinito eiusdem Sacrificii, qui certe Ecclesiae potestati non subest, sed voluntati Dei finito modo applicantis; atqui Sacrificium est tantum opus iniunctum, et Indulgentia non ex valore, seu fructu Sacrificii eruitur, ergo non sunt unum et idem, adeoque Sacrificium et Indulgentia dividi possunt (saltem dum aliud in indulto non exprimitur), et consequenter, in hac hypothesi, sacerdos potest Sacrificium offerre pro uno et Indulgentiam applicare pro altero. Haec sunt, quae sapienti iudicio vestro, Eminentissimi Patres, subiicienda esse duxi.

1126

S. C. Indulg. *29 Febr. 1864.* — Utrum privilegium Altaris sive proprie dictum, sive personale, applicari possit pluribus defunctorum animabus in cuiuscumque diei Missa (servatis servandis), sicut expresse, sed speciatim, declaratum fuit a S. C. die 19 Maii 1761 pro Missa in die Commemorationis omnium fidelium defunctorum die 2. Novembris.

R. Negative.

1127

S. C. Indulg. *11 Aprilis 1864* — Urbis et orbis — Utrum sacerdos celebrans in altari privilegiato, legendo Missam de festo semiduplici, simplici, votivam, vel de feria non privilegiata, sive ratione expositionis SS. Sacramenti, sive Stationis ecclesiae, vel alterius solemnitatis, aut ex rationabili motivo, fruatur privilegio ac si legeret Missam *de Requie* per Rubricas eo die permissam?

R. Affirmative deletis tamen verbis *aut ex rationabili motivo,* et facto verbo cum SSmo. — Sanctitas Sua EE. PP. sententiam benigne confirmavit.

1128

S. C. Rituum *4 Sept. 1875* – Holstein Sleswigis — Rmo D. hodierno Vic. Ap. Holstein-Sleswigis a S. C. de Prop. F. circa celebrationem Missarum de Requie concessum fuit privilegium quod sic se habet: Circa privilegium expressum: *Singulis secundis feriis non impeditis officio novem lectionum, vel, eis impeditis, die immediate sequenti celebrando Missam de Requie in quocumque altari portatili (privilegium conceditur) liberandi animas secundum eius (cui fit concessio) intentionem a purgatorii poenis per modum suffragii.* Quum circa hoc privilegium nonnullae exortae fuerint difficultates, praefatus Rmus Orator ab eadem S. C. insequentium dubiorum solutionem expetiit, nimirum: — 1. An tale Officium 9 lectionum dictum privilegium prohibens, etiam illud censendum sit quod ritu semiduplicis celebretur. — 2. An in casu quo, impedita feria secunda, etiam dies immediate sequens, seu feria III similiter impedita sit Officio 9 lectionum, privilegium supradictum pro tali hebdomada omnino cesset.

Quum autem memorata Congregatio eadem dubia pro opportuna solutione ad Sacrorum

Rituum Congregationem transmiserit, haec, audita relatione *etc.* declaravit: « In casu de quo agitur celebrationem Missarum lectarum de Requie praeter Vigilias, ferias atque octavas privilegiatas ac festa de praecepto servanda, impediri tantummodo ab occurrentia Officiorum 9. lectionum quae gaudeant ritu duplicis maioris, aut duplicis 1. vel 2. classis. »

1129

Decr. S. C. Indulg. *11 Martii 1884* — Pro animabus e purgatorio liberandis, ab antiquis temporibus christifideles celebrandas curarunt et curant Missas, quae *Gregorianum Tricenarium* appellantur, quae nimirum per triginta continentes dies, exemplo Sancti Gregorii Magni, in quovis altari dicuntur. In eumdem finem et ab antiquis pariter temporibus christifideles offerri expostularunt et expostulant Missae Sacrificium in altari Sancti Gregorii in eius Ecclesia Coelimontana (Romae). Tum in triginta illis Missis, tum in quavis Missa ad altare Sancti Gregorii specialem fiduciam christifideles et habuerunt et habent, veluti si ipsae ita efficaces sint censendae, ut anima, pro qua celebrantur, a Purgatorii poenis illico liberetur. Verum de duplici huiusmodi praxi dubitari coeptum est a praestantibus quibusdam viris, ea potissime de causa, quod huiusmodi christifidelium fiducia haud solido fundamento inniti videatur. Quod quidem adeo permovit hodiernum Abbatem Generalem Monachorum Camaldulensium, quibus custodienda tradita fuit Ecclesia in qua *Gregoriani Tricenarii* praxis initium forte sumpsit, et altare Sancti Gregorii existit, ut antecessoris sui preces urgeret, et sacrae Congregationi Indulgentiis praepositae dubia aliquot authentice dirimenda exhiberet. Quum vero anteactis temporibus Romani Pontifices, praesertim Gregorius XIII, plurima altaria tum Romae tum alibi, formula usi solemni, *privilegiata* declaraverint *ad instar* altaris Sancti Gregorii in Monte Coelio, et Christifideles haud dissimilem a superius dicta fiduciam reposuerint et reponant in Missis, quae huiusmodi in altaribus ad iuvandas animas in purgatorio detentas celebrantur; quumque haec altaria *Gregoriana ad instar* nuncupata usque ad annum 1852 concessa, ob exorta dubia de discrimine altaris *Gregoriani ad instar* ab altari sine addito *Privilegiato*, Pius s. m. PP. IX die 15 Martii illius anni prohibuerit quominus in posterum concederentur quoad res maturius perpenderetur et absolveretur, hinc opportunum visum est dubiis a Rmo P. Abbate propositis aliud *ex officio* subnectere respiciens amussim suspensionem a s. m. Pio PP. IX indictam, et de ea disquirere. Dubia vero proposita haec sunt, quae sequuntur:

1. *Utrum fiducia, qua fideles retinent, celebrationem triginta Missarum, quae vulgo Gregorianae dicuntur, uti specialiter efficacem ex beneplacito et acceptatione divinae misericordiae ad animae e purgatorii poenis liberationem, pia sit et rationabilis, atque praxis easdem Missas celebrandi sit in Ecclesia probata?*

2. *Utrum fiducia, qua fideles retinent, celebrationem Missae in altari Sancti Gregorii in eius Ecclesia Coelimontana, uti specialiter efficacem ex beneplacito et acceptatione divinae misericordiae ad animae e purgatorii poenis liberationem, pia sit et in Ecclesia probata?*

3. *Utrum idem dicendum sit de Altaribus* Gregorianis ad instar?

4. *Utrum expediat revocare suspensionem novae concessionis* Altaris Gregoriani *latam ex mandato Sanctissimi in Audientia diei 15 Martii 1852?*

Quibus in Congregatione Generali habita die 11 Martii 1884 in Aedibus Apostolicis Vaticanis Eminentissimi Patres rescripserunt:

Ad 1. 2. et 3. *Affirmative.*

Ad 4. *Consulendum Sanctissimo, ut revocet suspensionem novae concessionis altaris* Gregoriani ad instar.

Die vero 15 eiusdem mensis et anni facta... relatione SSmo D. N. Leoni Papae XIII, Sanctitas Sua Patrum Cardinalium responsiones approbavit, et suspensionem novae concessionis Altaris *Gregoriani ad instar* sustulit.

1130

S. C. S. Officii 2 *Iulii 1884* — An Altare quod ab Episcopo vi n. 8. facultatum extraordinariarum C. (1) privilegiatum declarari potest, censendum sit privilegiatum perpetuum.

R. Affirmative.

1131

Ex Decr. S. C. Indulg. 24 *Aug. 1888.*

1. An Missae quae *gregorianae* appellantur, atque pro defunctis sunt celebrandae, iuxta perantiquam S. Gregorii institutionem ab Ecclesia recognitam et probatam, pro vivis etiam celebrari valeant.

2. An ipsis Missis gregorianis aliqua adnexa sit Indulgentia a Summis Pontificibus.

Et quatenus affirmative:

3. Pro quibus eadem Indulgentia sit concessa: pro defunctis tantum, an etiam pro vivis.

4. Si supradictae Missae pro vivis dici ne-

(1) Art. 8. Form. C. ita se habet: « Declarandi *privilegiatum* in qualibet ecclesia suae dioecesis unum altare, dummodo aliud privilegiatum non adsit, pro cunctis Missae sacrificiis quae in eodem altari celebrentur a quocumque presbytero saeculari vel cuiusvis Ordinis regulari.

queunt, ad quod tenebitur sacerdos, qui bona fide pro vivis eas postulantibus celebravit.

R. Ad 1. Negative.

Ad 2. Non constat datam fuisse Indulgentiam, sed ex decreto huius S. C. die 13 Martii 1884 recognita et approbata fuit pia praxis et specialis fiducia qua fideles retinent celebrationem triginta Missarum specialiter efficacem ex beneplacito et acceptatione divinae misericordiae ad animarum e Purgatorii poenis liberationem.

Ad 3. Provisum in praecedentibus.

Ad 4. Ad nihil tenetur sacerdos qui Missas celebravit iuxta intentionem offerentis qui putavit, durante adhuc vita, posse anticipari suffragia.

H) *De Papali Benedictione*

1132

Const. Clementis PP. XIII *3 Sept. 1762*

Inexhaustum Indulgentiarum thesaurum a Iesu Christo Domino Nostro Ecclesiae relictum, christiano populo maxime salutarem, et summopere in pretio habendum esse, Catholicae Ecclesiae auctoritas, et Summorum Pontificum praedecessorum Nostrorum gesta facillime suadent. Cumque per divinae gratiae abundantiam, nullis suffragantibus meritis, in suprema Beati Petri Cathedra constituti, modo ad pastoralem sollicitudinem Nostram pertineat, per universum Domini gregem vigili cura providere, ut omnia in ea honeste et secundum ordinem fiant; veterem et probatam Ecclesiae consuetudinem circa Indulgentiarum dispensationem, quantum fieri potest, restituere et servare, simulque Christifidelium utilitati occurrere studemus.

Inter caetera siquidem spiritualium gratiarum dona, quibus Summorum Pontificum liberalitate Christifideles cumulantur, potissimum locum habet plenaria peccatorum Indulgentia et remissio, quae statutis anni diebus conceditur, dum Romanus Pontifex, solemni caeremonia, populo coram ipso congregato benedicit; et non raro, ipsius Summi Pontificis nomine, effundendae Apostolicae benedictionis super principes viros absentes delegata fuit facultas: sed inde invaluit, praeter modum, usus etiam verbi Dei praeconibus indulgendi, ut similiter, cum plenaria Indulgentia, Apostolicam benedictionem, non singulari alicui personae, vel familiae, sed universo ad Ecclesiam confluenti populo impertiri valerent: nonnullos pariter, non sine aliquo ecclesiasticae disciplinae discrimine, circa harum facultatum exercitium, irrepsisse abusus deprehendimus.

Ut autem spiritualium gratiarum dona sancte atque incorrupte administrentur, quodque adeo salubriter institutum est, in perniciem non cedat abutentium, praemissa omnia Congregationi Venerabilium Fratrum Nostrorum S. R. E. Cardinalium Indulgentiis Sacrisque Reliquiis praepositae examinanda commisimus, quae, exquisitis etiam Consultoribus, votum suum Nobis aperiret. Postquam igitur quid eadem Congregatio, auditis Consultoribus hac in re, sentiret percepimus, omnibus mature perpensis, iustam rationem congruosque limites in his praescribere volentes, de ipsius Congregationis consilio, motu proprio et ex certa scientia, deque Apostolicae potestatis plenitudine, omnia et singula particularia Indulta et privilegia effundendi supra populum Apostolicam benedictionem, per Romanos Pontifices praedecessores Nostros, ac per Nos etiam, quibusvis particularibus personis, sive ecclesiasticis saecularibus, sive cuiusvis Ordinis et Instituti Regularibus, ad certum tempus, seu ad eorum vitam, non tamen illa per praedecessores praedictos aliquibus Ordinibus regularibus attributa, quae modo infrascripto salva esse volumus, respective concessa et elargita, etiamsi eaedem particulares personae ex quavis causa illa impetrarint, et in possessione Indultorum, ac privilegiorum huiusmodi reperiantur, harum serie revocamus ac de medio tollimus et abolemus.

Porro ad submovendos quosvis abusus, qui in hac re, vel suborti deprehenduntur, vel quandoque suboriri possent, et ad augendam erga Pastores eminenti Episcopatus dignitate pollentes populorum devotionem, simulque christifidelium utilitati de immenso et inaestimabili thesauro Ecclesiae tradito consulere volentes, ipsarum tenore praesentium statuimus, quod deinceps Venerabilibus Fratribus Nostris Patriarchis, Primatibus, Archiepiscopis, Episcopis necnon dilectis filiis Praelatis inferioribus, mitrae et Pontificalium usum, territoriumque separatum cum vera qualitate nullius dioecesis habentibus, et activa in clerum et populum iurisdictione gaudentibus, nunc et pro tempore existentibus; Patriarchis, videlicet, Primatibus, Archiepiscopis, et Episcopis, duabus anni solemnitatibus, nimirum, Paschate Resurrectionis Domini, alioque die festo solemni eorum respective arbitrio designando; Praelatis vero praemissis qualitatibus praeditis, et in propriis territoriis degentibus, semel in anno, in uno ex diebus, quibus eorum singulis Pontificalium usus ab Apostolica Sede permittitur, populo in ecclesia congregato, Apostolica Summi Romani Pontificis pro tempore existentis auctoritate, illiusque nomine, facultas solemniter benedicendi, cum elargitione plenariae Indulgentiae, iuxta ritum et formulam inferius tradendam, concedi possit, et ipsorum unicuique, quamdiu illi suis respective Ecclesiis praefuerint, gratiamque et communionem cum Apostolica Sede habuerint, per Litteras Apostolicas in forma Brevis, gratis, ut in similibus mos est, conce-

datur. Ad quorum effectum, ipsos Patriarchas, Primates, Archiepiscopos et Episcopos, ac supramemoratos Praelatos, nunc et pro tempore existentes, in Domino hortamur, ut pro dignitatum eorum splendoris augmento, et fidelium populorum ipsis creditorum congrua erga Divinam iustitiam satisfactione, a Nobis et successoribus Nostris Romanis Pontificibus pro tempore existentibus facultatem huiusmodi, ultro ipsis oblatam, postulent et impetrare non praetermittant.

Quoniam vero eas facultates, impertiendi Romani Pontificis nomine Apostolicam benedictionem, aliquibus regularibus Ordinibus concessas praeservare intendimus, harum serie declaramus illas, iuxta concessiones Apostolica auctoritate factas, salvas et illaesas esse debere. Districte tamen dilectis filiis eorumdem Ordinum Superioribus et Professoribus, etiam speciali mentione dignis, facultate et Indulto huiusmodi gaudentibus, et qui in posterum gaudebunt, harum quoque serie praecipimus et mandamus, quod, in illius exercitio, in omnibus ritum et formam a fel. rec. Benedicto PP. XIV, per eius Epistolam encyclicam, sub die 19 Martii anni Domini 1758, Pontificatus sui anno octavo editam, praescriptum servare (1); et insuper in dictis duabus solemnitatibus, quatenus Episcopi in illis facultate huiusmodi utantur, ab effundenda benedictione penitus abstinere respective debeant. Ac itidem, ad submovendam quamcumque dubii causam, declaramus etiam, per benedictionem Apostolica auctoritate, sive per ipsos Patriarchas, Primates, Archiepiscopos, et Episcopos, sive per Regulares quoslibet, ut praefertur, impendendam, nullam prorsus a censuris et poenis ecclesiasticis, scienter vel ignoranter incursis, absolutionem concedi, neque ab illis absolutio praetextu benedictionis huiusmodi susceptae praetendi posse. Decernentes *etc.*

1133

S. C. Indulg. *19 Martii 1841* — Sanctitas Sua benigne declaravit: Per Confessionem et Communionem die Paschatis Resurrectionis peractam, et Indulgentiam plenariam Papali Benedictioni adnexam lucrari, et satis praecepto Paschatis fieri.

I) *De Benedictione cum Indulgentia Plenaria in articulo mortis*

1134

Ex Const. *Pia Mater* **Bened. PP. XIV** *5 April. 1749.* — ... Dum autem huiusmodi facultatem *(impertiendi Benedictionem cum Indulgentia Plenaria fidelibus in articulo mortis constitutis)* Episcopis eam actu obtinentibus prorogavimus, et ampliavimus, ut praefertur; caeteris vero tam Episcopis, quam Praelatis inferioribus *(territorium separatum habentibus cum vera qualitate* nullius, *et activa in clerum et populum iurisdictione)* in posterum eam petentibus, supradicta forma et amplitudine concedendam fore decrevimus; sequitur, ut huiusmodi indulta nequaquam morte concedentis expirent; quum iurisdictio delegata in iis, quae non iustitiam, sed gratiam concernunt, etiam post obitum delegantis manere debeat. Quoniam vero iisdem Episcopis, et Praelatis permittimus, ut huiusmodi facultatem pro incolarum civitatum, locorum, atque dioecesum opportunitate et necessitate, uni vel pluribus sacerdotibus in posterum subdelegare valeant; statuimus atque decernimus, huiusmodi subdelegationes, per subdelegantis cessum aut decessum similiter non expirare; sed potestatem ipsi tributam perseverare usque ad superventum novi Praesulis, cuius arbitrio relinquimus eosdem in huiusmodi officio confirmare vel ab eo removere. Atque ita quicumque Antistes memoratam facultatem a Romano Pontifice semel obtinuerit, eo decedente, opus non habet pro illius confirmatione ad Apostolicae Cathedrae Successorem recurrere. Sicque etiam cedente vel decedente Episcopo, seu Praelato, a quo eadem facultas in sua dioecesi aut territorio subdelegata fuerat, nova concessione opus non erit pro temporaneo Vicariorum Capitularium aut Apostolicorum regimine; quum subdelegatorum auctoritas semper manere debeat quamdiu vel Episcopus ipse, aut Praelatus, vel illius succcssor eamdem ipsis non ademerit.

Hac igitur ratione animarum saluti consulentes, quantum Nobis in Domino licuit, piam consuetudinem applicandi Plenariam Pontificiam Indulgentiam Ecclesiae filiis in mortis articulo constitutis, ampliare et faciliorem reddere curavimus. Permissaque Venerabilibus Fratribus ac Dilectis Filiis, Ecclesiarum Episcopis et Praesulibus, facultate alios sacerdotes ad hunc effectum, tam in civitatibus, quam in dioecesibus subdelegandi non parum levaminis eorum anxietatibus, et sollicitudinibus per Nos allatum esse putamus. Verumtamen ipsis declaratum volumus, non id propositum Nobis fuisse, ut eos prorsus eximeremus ab hoc paternae charitatis officio, per seipsos adeundi miseros aegrotos Plenariae absolutionis in extremo articulo adipiscendae cupidos; sed ut eorum pietatem opportune iuvaremus, ne, dum ipsi aliis pastoralibus curis detinentur, dolere debeant, commissos sibi fideles hoc tanto spiri-

(1) Ritum et formulam Benedictionis Apostolicae videre est in appendice Pontificalis Rom.

tuali beneficio destitutos ex hac vita migrare. Qui vero pium huiusmodi opus per semetipsos exercere gaudent (quod sane omnes, quoties legitime impediti non fuerint, facturos esse confidimus), meminerint, non id dumtaxat erga nobiliores et potentes huius saeculi, sed erga pauperes quoque, et abiectae sortis homines praestandum esse. Qua de re utiliter legi poterit Praedecessoris Nostri S. Gregorii Magni Homilia XXVIII in Evangelia ad Cap. IV Ioannis — *Erat quidem regulus, cuius filius infirmabatur Capharnaum* — in qua mirabilem atque caelestem observat amantissimi Redemptoris Nostri Iesu Christi agendi rationem, qui ad invisendum aegrotantem reguli filium invitatus ire abnuit, ad centurionis servum nec invitatus iturum se profitetur: — *Quid est quod regulus rogat, ut ad eius filium veniat, et tamen venire recusat; ad servum vero centurionis non invitatur, et tamen se corporaliter ire pollicetur? Reguli filio per corporalem praesentiam non dignatur adesse; centurionis servo non dedignatur occurrere.*

Ut autem Indulgentiae fructus a fidelibus in mortis articulo percipiatur, hoc sedulo agendum erit, ut populus in sacris concionibus et cathechesibus frequenter edoceatur, quod iis, qui gratiae Dei, quam in baptismo acceperunt ingrati per actualia peccata Spiritum Sanctum contristaverunt, et templum Dei violare non sunt veriti, quamtumvis aeterna supplicia in Poenitentiae Sacramento condonata fuerint, nihilominus temporalis plerumque poena divinae iustitiae exsolvenda superest, cuius remissio obtinenda est non solum per satisfactiones a sacerdote confessario in ipso Poenitentiae Sacramento pro mensura delicti impositas, aut per christianam tolerantiam earum adversitatum, a quibus mortalium vita immunis esse nequit; verum etiam per ieiunia, eleemosynas, orationes, et alia pia spiritualis vitae exercitia. Alioquin verendum esset, ne salutis remedia ab Ecclesiae benignitate fidelibus suppeditata, paulatim in pravae libertatis et licentiae fomentum traherentur; compluribus sibi temere blandientibus de remissione tum sempiternae poenae, per Sacramentalem absolutionem, tum temporalis, per Indulgentiae Pontificiae applicationem, in exitu vitae impetranda; neque cogitantibus quam incertum sit omnibus non solum qua hora, et quo mortis genere ex hac vita migrandum sibi fuerit; sed etiam an Indulgentiam, licet externo ritu sibi applicatam, cum effectu sint percepturi. Praepostera aeque ac periculosa antiquis Ecclesiae temporibus inoleverat consuetudo, ut non pauci ex iis, qui ad Baptismum nomina obtulerant, ad finem usque vitae ipsius Sacramenti perceptionem prorogarent, quo scilicet interim ingenio libere indulgerent, ac demum quum e vita discessuri essent, per salutare lavacrum, ab omni culpa, et tam ab aeterna, quam a temporali poena soluti, ad coeleste regnum recte transferrentur; contra quos extant gravissimae obiurgationes Sancti Gregorii Nazianzeni in Oratione XL., et Sancti Ioannis Chrysostomi in Homilia I. super Acta: Sed et Ecclesia Catholica pravam huiusmodi confidentiam improbare se declaravit, dum eos, qui in mortis periculo Baptismum susceperant, si convaluissent, a sacris Ordinibus et ab officiis ecclesiasticis arcendos, ac perpetuo irregulares fore decrevit.

Et quoniam sacerdotibus, qui fideles in extremo agone laborantes pie adiuvant, vel Ecclesiae Sacramenta ipsis ministrant, Rituale Romanum iniungit, ut si aegrotus Indulgentiam Plenariam legitima auctoritate concessam consequi valeat, eam illi in mentem reducant, proponantque quid ad eam consequendam agere debeat: ex his autem, qui ad huiusmodi statum redacti sunt, alii quidem cum plena cognitione integrum loquelae usum retinent, alii vero loquendi facultatem amiserunt, licet antea sincerae contritionis indicia dederint, eaque adhuc ratione utentes, identidem dare non desinant; ideo, quo certius praedicti omnes Indulgentiae fructum consequi valeant, praefatis sacerdotibus mandamus, ut omni ratione studeant moribundos fideles excitare ad novos de admissis peccatis doloris actus eliciendos, concipiendosque ferventissimae in Deum charitatis affectus; praesertim vero ad ipsam mortem aequo ac libenti animo de manu Domini suscipiendam. Hoc enim praecipue opus in huiusmodi articulo constitutis imponimus et iniungimus, quo se ad Plenariae Indulgentiae fructum consequendum praeparent, atque disponant. Qua in re auctor Nobis est Sanctus Doctor Augustinus, qui in *Libro XIII. de Civit. Dei Cap. 6.* postquam horridam mortis speciem, eique renitentes hominum animos descripsit, quodque in aliis suis operibus non semel docuerat, mortem nimirum esse peccati originalis poenam, ibi quoque asseruit et confirmavit; haec ad rem nostram apposite subdit: — *Quidquid tamen illud est in morientibus, quod cum gravi sensu adimit sensum, pie fideliterque tolerando, auget meritum patientiae, non aufert vocabulum poenae. Ita cum ex hominis primi perpetuata propagine procul dubio sit mors poena nascentis; tamen, si proprietate iustitiaque pendatur, sit gloria renascentis; et cum sit mors peccati retributio, aliquando impetrat, ut nihil retribuatur peccato.*

Pro impertienda vero Benedictione fidelibus in mortis articulo constitutis, applicandaque ipsis Plenaria Indulgentia, quum nulla certa formula olim praescripta foret, sanctae memoriae Praedecessor Noster Benedictus Papa XIII. anno Domini MDCCCXXVI., pias quasdam preces et orationes ad hunc effectum adhibendas

publicari mandavit, quarum exemplo, in his quae opportuna iudicavimus, inhaerentes, aliam de novo formulam, cum his, quae in hac Nostra Constitutione praescipta sunt, magis congruentem confecimus et instituimus, quam ab omnibus in posterum usurpari praecipimus (1); mandantes hoc ipsum inculcari, et iniungi in Apostolicis Litteris, quae deinceps pro concessione praedictae facultatis Indulgentiae Plenariae moribundis impertiendae, ut praemisimus, expediendae erunt.

1135

S. C. de Prop. Fide *5 Aprilis 1772* – Ne christifidelibus in locis Missionum in qualibet orbis parte degentibus, et in ultimo vitae discrimine constitutis, ea spiritualia auxilia desint, quae pia mater Ecclesia filiis suis a saeculo recedentibus, solet misericorditer impertiri: Sanctissimus D. N. Clemens d. p. Papa XIV... Secretario Sacrae Congregationis de Prop. Fide referente in Audientia habita die 5. Aprilis 1772, pro eximia charitate, qua illos paterne complectitur, omnibus et singulis RR. PP. DD. Patriarchis, Archiepiscopis, Episcopis, Vicariis Apostolicis, nec non RR. Praefectis, seu Superioribus Missionum tam cleri saecularis, quam Regularis in locis Missionum, ut supra, modo existentibus, seu quocumque tempore extituris, peramanter concedit facultatem impertiendi Benedictionem cum Indulgentia Plenaria fidelibus praedictis ad extremum agonem redactis: cum ea etiam extensione, ut facultatem huiusmodi sacerdotibus, et respective missionariis, eorum iurisdictioni subiectis, pro locis tamen suarum dioecesium, vel pro Missionum districtibus tantum communicare possint, et valeant: dummodo in hac Benedictione impertienda servetur formula praescripta a san. mem. Benedicto XIV. in Constitutione data 9 Aprilis 1747. quae incipit *Pia Mater* inferius registranda. *(V. Rituale Rom.)*

Quoniam autem facile continget, ut aliqui ex praedictis christifidelibus ex hac vita decedant, quin Ecclesiae Sacramentis fuerint muniti, et absque sacerdotis cuiuslibet assistentia: ideo Sanctitas Sua, ex ubere Apostolicae benignitatis fonte, etiam illis Plenariam Indulgentiam elargitur, si contriti nomen Iesu, corde saltem, invocaverint, et mortem de manu Domini, ea qua decet, christiana anima, dimissione, et spiritus humilitate susceperint, animamque in manus Creatoris sui commendaverint. Quae postrema Decreti pars, ut christifidelibus omnibus innotescat, eam in suis dioecesibus ac Missionibus, Antistites et Superiores memorati identidem, et praesertim sanctae visitationis tempore, publicare curent ac satagant.

1136

S. C. Indulg. *23 Sept. 1775.* — 1. Benedictio in articulo mortis cum applicatione indulgentiae plenariae potestne, si sit periculum in mora, concedi tum valide tum licite iis qui etiam culpabiliter non fuerunt ab incepto morbo Sacramento refecti vel Poenitentiae, vel Eucharistiae, vel Extremae Unctionis vel nullo horum, subitoque vergunt ad interitum?

2. Benedictio supradicta potestne bis aut amplius in eodem morbo, qui insperate protrahitur, impertiri, etiamsi non convaluerit aegrotus? Si possit iterari haec benedictio, quodnam requiritur intervallum inter eius largitiones?

3. Invocatio saltem mentalis SS. Nominis Iesu, de qua fit mentio in Brevibus ad Episcopos de hac benedictione missis, praescribiturne, quamdiu aegrotus suae mentis est compos, ut conditio *sine qua non* ad indulgentiam vi istius benedictionis lucrandam?

4. Episcopus ad supradictam benedictionem impertiendam delegatus cum facultate subdelegandi: 1. Debetne perpaucos subdelegare sacerdotes, ut maius sit benedictionis istius et indulgentiae huic adnexae desiderium, simul et maior utrique concilietur reverentia? — 2. Potestne omnes suae dioecesis subdelegare confessarios, ne etiam una, si fieri possit, ex suis ovibus tanta privetur gratia? — 3. Potestne subdelegare omnes directe et speciatim parochos sive plurimos sacerdotes in dignitate constitutos, et indirecte et confuse omnes confessarios hisce verbis: *Dilecto nobis in Christo etc. te delegamus, eligimus et deputamus quatenus valeas etc., insuper quemcumque confessarium a te ad tui libitum semel vel pluries, et quandocumque opus fuerit eligendum pariter eligimus et deputamus ad eamdem gratiam conferendam;* hic subdelegandi modus estne validus?

R. Ad 1. Affirmative ad formam Bullae Benedicti XIV.

Ad 2. Semel in eodem statu morbi.

Ad 3. Affirmative.

Ad 4. Affirmative ad primam partem; Negative ad secundam; Affirmative ad tertiam quoad parochos speciatim ruri degentes.

1137

S. C. S. Officii *Ianuarii 1780* – Vic. Ap. Sutchuen. – Iuxta Indultum a S. Sede concessum, missionarii omnes habent per communicationem facultatem elargiendi Indulgentiam plenariam in articulo mortis constitutis. Verum cum raro inveniant fideles praecise in articulo mortis constitutos, inde fit ut alii dictam In-

(1) Huiusmodi formula invenitur in Rituali Romano.

dulgentiam elargiantur ubi tantum est mortis periculum, licet proxime admodum non videatur imminere; alii vero iuxta rigorem verborum non applicant nisi quo tempore agonia videtur proxima; et tunc, quando non observant tam proximum mortis periculum, sive ope medalliorum quibus, auctoritate S. Sedis, huiusmodi Indulgentiae adnexae sunt, quaeque fidelibus dant, sive invocatione SS. Nominis Iesu, prout concessum est a pluribus Summis Pontificibus, monent fideles ut conditiones apponant quibus tantum beneficium consequi mereantur. Si S. C. determinare censeat cui pacto potius adhaerendum, omnes quotquot sumus praesto erimus S. Sedis iudicio.

R. — Ad id quod inter missionarios controvertitur de tempore impertiendae Indulgentiae plenariae constitutis in mortis articulo, S.C. censuit eam temporis circumstantiam satis esse ut rite conferatur, quae sufficit Extremae ipsi Unctioni conferendae, cum nempe infirmus vi morbi cernitur ad interitum vergere. Neque proximius agoni tempus expectandum esse, quo aegrotus vix sui compos, ad eos plane animi motus edendos impar est quos Rituale Romanum efflagitat, ut tanti beneficii, sicut Extremae Unctionis, fructus uberius percipiatur. Quamobrem e missionariorum debito fore, post adhibitam infirmo Sacramentalem unctionem, eumdem excitare ad ea animo concipienda quae in eodem Rituali libro leguntur, mox vero tam insigni beneficio plenariae remissionis eumdem communire; idque tunc potissimum praestare cum se haud reversuros praevident.

1138

S. C. SS. Rit. *16 Decembris 1821* – GANDAVEN. – An Benedictio cum Indulg. plenaria iuxta Constitutionem Bened. XIV *Pia Mater*, 5 Apr. 1747, impertienda sit pueris, qui defectu aetatis primam Communionem necdum instituerunt?

R. Affirmative.

1139

S. C. SS. Rit. *24 Sept. 1838* – VERONEN. An Benedictio Apostolica pluries impertiri possit novo mortis periculo redeunte?

R. Negative, permanente infirmitate etsi diuturna; affirmative vero, si infirmus convaluerit ac deinde quacumque de causa in novum mortis periculum redeat.

1140

S. C. Indulg. *5 Febr. 1841* – VALENTINEN. – Utrum sufficiat recitatio Confessionis, id est *Confiteor etc.*, in Sacramento Poenitentiae habita, pro recitatione illius praescriptae, quando impertienda est benedictio cum Indulgentia in mortis articulo? — 2. Utrum necesse sit tribus vicibus recitare *Confiteor etc.* quando administratur Sacrum Viaticum, Extrema Unctio, ac Indulgentia in mortis articulo impertitur? — 3. Utrum infirmus lucrari possit Indulgentiam plenariam in mortis articulo a pluribus sacerdotibus facultatem habentibus impertiendam? — 4. Utrum sacerdos valide conferat Indulgentiam plenariam in articulo mortis, omissa formula a Summo Pontifice praescripta, ob libri deficientiam?

R. — Ad 1. Negative, iuxta praxim et Rubricas, nisi necessitas urgeat. — Ad 2. Affirmative, iuxta praxim et Rubricas. — Ad 3. Negative in eodem mortis articulo. — Ad 4. Negative, quia formula non est tantum directiva, sed praeceptiva.

1141

S. C. de Prop. F. – C. P. PRO SIN. *10 Aug. 1841* – VIC. AP. TUNK. OCCID. – Utrum Indulgentia plenaria in articulo mortis concedi possit damnatis ad mortem, dum ad illam subeundam ducuntur, vel eadem die qua eam subituri sunt?

R. Affirmative, cum fieri poterit.

1142

Decr. S. C. Indulg. *12 Martii 1855* – DITIONIS BELGICAE – Cum S. C. Indulgentiarum in una Valentinen. sub die 5 Februarii 1841 sequenti dubio: *Utrum infirmus pluries lucrari possit indulgentiam plenariam in mortis articulo a pluribus sacerdotibus facultatem habentibus impertiendam,* resolutionem dedisset: *Negative in eodem mortis articulo,* exinde quaeritur: 1. Utrum vi praecedentis resolutionis prohibitum sit, infirmo in eodem mortis articulo permanenti, impertiri pluries ab eodem vel a pluribus sacerdotibus hanc facultatem habentibus indulgentiam plenariam in articulo mortis, quae vulgo *benedictio papalis* dicitur. 2. Utrum vi eiusdem resolutionis item prohibitum sit, impertiri pluries infirmo in iisdem circumstantiis ac supra constituto, indulgentiam plenariam in articulo mortis a pluribus sacerdotibus hanc facultatem ex diverso capite habentibus, puta ratione aggregationis Confraternitati SSmi Rosarii, sacri Scapularis de Monte Carmelo, SSmae Trinitatis etc.

S. Congregatio Indulgentiis Sacrisque Reliquiis praeposita, postquam in generalibus comitiis habitis die 5 Martii 1855 apud Aedes Vaticanas votum Consultoris super praefatis dubiis audisset, respondendum censuit: *Affirmative ad utrumque, firma remanente resolutione in una Valentinen. sub die 5 Feb. 1841.* Factaque de his omnibus SSmo D. N. relatione in Audientia habita die 12 Martii eiusdem anni, Sanctitas Sua resolutionem S. Congregationis benigne confirmavit.

CAPUT VI.

DE EXTREMA UNCTIONE

ART. I. **De ministro Extremae Unctionis**

1143

Ex Constitut. *Ex quo primum* **Bened. PP. XIV.** *1 Martii 1756* — Quamvis Quintaduenas in *Tract. 5 de Extr. Unct.* asseruerit licere parochis mittere ad aegrotos aliosque petentes Oleum sanctum infirmorum, ad hoc ut eo in suis infirmitatibus se liniant; nihilominus si quis hoc facere attentaret, gravibus poenis a tribunali ecclesiastico plecteretur vel tamquam abutens Sacramento Ecclesiae, vel tamquam suspectus non rectae fidei circa Sacramentum Extremae Unctionis, ut opportune advertit Clericatus *De Sacram. Extr. Unct. decis. 70. n. 32.*

1144

S. C. SS. Rituum. *16 Dec. 1826* – GANDAVEN. – Sacerdotes curam animarum exercentes pro sua commoditate, apud se in domibus suis retinent S. Oleum infirmorum. An, attenta consuetudine, hanc praxim licite retinere valeant?

R. Negative, et servetur Rituale Romanum, excepto tamen casu magnae distantiae ab ecclesia; quo in casu omnino servetur, etiam domi, Rubrica quoad honestam et decentem tutamque custodiam.

1145

S. C. SS. Rituum *31 Augusti 1872.* – TOLETANA – Possunt parochi retinere Sanctum Oleum infirmorum in domo sua, eo quod extra ecclesiam parochialem habitent, non obstantibus Sacrae Rituum Congregationis decretis?

R. Negative, et servetur decretum diei 16 Decembr. 1826 in Gandavensi *(V. n. 1144)*

ART. II. **De materia Extremae Unctionis**

1146

S. C. S. Officii *13 Ianuar. 1611.* — SSmus (Paulus V) in Congregatione generali coram se habita, praevio maturo examine et censura propositionis sequentis, quod nempe *Sacramentum Extremae Unctionis oleo Episcopali benedictione non consecrato ministrari valide possit,* auditis DD. Cardinalium suffragiis, declaravit dictam propositionem esse temerariam et errori proximam.

1147

S. C. de Prop. Fide – C. P. PRO SIN. *21 Iunii 1788* — Uterque (EPISCOPUS PEKINEN. ET VIC. AP. CHAN-SI) moneatur ne penicillum adhiberi sinant in Extrema Unctione peragenda, et, si abusus iste inoleverit, sensim evellere studeant.

1148

S. C. SS. Rit. *27 Aug. 1836* – RHEDONEN. – Utra pedum pars, superiorne, an inferior, ungenda sit in Sacramento Extremae Unctionis?

R. Nihil innovandum.

1149

S. C. S. Officii *14 Sept. 1842.* — An in casu necessitatis parochus ad validitatem Sacramenti Extremae Unctionis uti possit oleo a se benedicto.

R. Negative, ad formam decreti Fer. V. coram SSmo die 13 Ian. 1611 *(V. n. 1146)*

1150

S. C. de Prop. Fide – C. P. PHO SIN. *21 Sept. 1843* — VIC. AP. SUTCHUEN. — Senes valde debiles, et infirmi ethica febri vel simili morbo laborantes, qui praesumuntur morituri antequam praesentem habere possint missionarium quasi in extremo morbo ungi possunt, ut rescripsit S. C. anno 1801. *(V. n. 1156)* Saepius vero in fidelium conventu, suscepto Viatico et Missa finita, hic ungi solent huiusmodi senes et infirmi, nec non alii quidam periculosius aegrotantes. Quando autem pro renum unctione peragenda in viris laxantur et elevantur vestes, statim multi, maxime mulieres, rubore suffunduntur et velociter aufugiunt propter gentis mores. Si igitur S. Congregationi probatum fuerit, dignetur, obsecro, a SS. D. N. obtinere ut renum unctio omittatur non solum quando infirmus commode moveri non potest, sicut vult Rituale Rom., sed etiam quando Extrema Unctio administratur in coetu fidelium.

R. Affirmative, facto verbo cum SSmo — SSmus adprobavit.

1151

S. C. SS. Rituum *9 Maii 1857* — PORTUS ALOISII — Circa Extremae Unctionis admini-

strationem Libellus inscriptus: *Ordo administrandi Sacramenta* ex Rituali Rom. extractus, et iussu Episcoporum in Anglia adhibendus dicit: *Intincto stylo vel pollice in oleo sancto* etc. Quum vero theologorum non una sit sententia circa consuetudinem adhibendi stylum in hac sacra Unctione, et theologi ipsi concludant quod quisque sequatur usum ecclesiae suae; quaeritur utrum in dioecesi ista Portus Aloisii in qua invaluit usus stylum seu virgulam argenteam adhibendi in administratione Extremae Unctionis, usus ipse tuto continuari possit.

R. Negative, remota necessitatis causa.

Art. III. De subiecto Extremae Unctionis

1152

Ex Decr. S. C. de Prop. Fide *12 Septembr. 1645* — Utrum in Sinis ministri evangelici pro nunc saltem possint... non administrare mulieribus Sacramentum Extremae Unctionis. Et ratio dubitandi est quia chinenses magno zelo ducuntur erga uxores, filias et alias mulieres, et scandalum sument ex huiusmodi actionibus.

R. Sacramentalia in Baptismo mulierum esse adhibenda, et Extremam Unctionem esse mulieribus conferendam; nec sufficere motivum in dubitatione expressum, ut missionarii, quantum in se est, ab his abstineant. Curandum ergo ut tam salubres ritus et coeremoniae introducantur et observentur; ac missionarii tali circumspectione illa administrent, hominesque talibus instruant documentis, ut ab omni suspicione inhonestatis liberentur. (*V. nn. 1153 et 1154*).

1153

S. C. S. Off. *23 Martii 1656* — Quaeritur (a missionariis in Sinis) utrum omnia sacramentalia in Baptismate foeminarum adultarum adhibenda sint. Quaeritur iterum utrum sufficiat foeminis petentibus tantum Extremae Unctionis Sacramentum conferre. Quaeritur iterum, num etiam petentibus negandum cum incommoda et pericula christianitatis totius prudenter futura praevidentur. Ratio dubitandi est incredibilis apud Sinas foeminarum modestia, zelus, et laudabilis earum ab omni virorum non solum congressu, sed et aspectu fuga, qua in re, nisi magna adhibeatur a missionariis cautela, scandalum ingens Sinis datur, totaque christianitas evidentissimo periculo posset exponi.

R. Ex gravi necessitate proportionata posse omitti quaedam sacramentalia in Baptismate foeminarum, ac etiam posse omitti ipsum Sacramentum Extremae Unctionis.

1154

S. C. S. Officii *13 Novembris 1669.* — Mission. in Sinis — An subsistat et in suo robore permaneat praeceptum et mandatum...de observantia responsorum et resolutionum factarum, die 12 Septembris 1645, in S. C. de Prop. F.?

R. Decretum S. C. de Prop. F. latum sub die 12 Septembris 1645 (*V. n. 1152*) secundum tunc exposita in dubiis, esse in suo robore, neque per Decretum S. C. S. Off. latum sub die 23 Martii 1656 (*V. n. 1153*) fuisse circumscriptum, sed omnino, secundum quaesita, circumstantias et omnia in dictis dubiis expressa, esse servandum ut iacet, quemadmodum servandum declaravit Decretum S. C. S. Off. latum, ut supra, die 23 Martii 1656, iuxta quaesita, circumstantias et omnia in eis expressa.

1155

S. C. S. Officii *10 Maii 1703* — Utrum conferendum sit Viaticum aut Estrema Unctio moribundis adultis, quos aliquando Baptismi capaces credimus, non autem Communionis aliorumque Sacramentorum.

R. Non esse administrandum Viaticum neophyto moribundo nisi saltem discernat cibum spiritualem a corporali, cognoscendo et credendo in Sacra hostia praesentiam Christi Domini. Non esse pariter conferendum Sacramentum Extremae Unctionis neophyto moribundo quem missionarius capacem Baptismi credidit, nisi saltem idem habeat aliquam intentionem recipiendi Sacram Unctionem in beneficium animae pro mortis tempore ordinatam.

1156

S. C. de Prop. Fide - C. P. pro Sin. *20 Febr. 1801* — Talora i missionarî visitando i loro distretti s' incontrano in qualche malato etico o d' altro morbo, che a certa sperienza durerà molti mesi, ma dentro l' anno perisce: si cerca se in tale caso il missionario possa somministrargli il Viatico e l' Estrema Unzione per la ragione che, quando sarebbe veramente nel grado suo di riceverla, allora il missionario non si potrà trovare presente nel luogo per la grande distanza, e per altre circostanze impeditive.

R. Affirmative.

1157

S. C. de Prop. Fide - C. P. *26 Sept. 1821* Se si possa conferire il Sagramento dell' Estrema Unzione ad un adulto pagano già battezzato, ammaestrato a sufficienza ed appieno disposto, il quale trovisi oppresso da grave infermità.

R. Affirmative, servata forma decreti S. Officii anni 1703. (*V. n. 1155*).

1158

S. C. S Officii *10 April. 1861* — Vic. Ap. Tchely Meridio-Orient. — Utrum danda

sit Extrema Unctio illis neophytis qui, in articulo mortis baptizati, omnino rudes sunt, et vi morbi defatigati, instrui nequeunt?

R. Non conferendum Sacramentum Extremae Unctionis illis neophytis moribundis, quos Missionarius capaces Baptismi credidit, nisi saltem habeant aliquam intentionem recipiendi Sacram Unctionem in beneficium animae pro mortis tempore ordinatam.

ART. IV. **De Caeremoniis Extremae Unctionis**

1159

S. C. de Prop. Fide – C. P. PRO SIN. *16 Iunii 1820* — Se accordarsi ai missionarii del Sutchuen la facoltà di amministrare il S. Viatico e l' Estrema Unzione senza cotta e stola e col solo lume della lampada *ratione periculi,* senza obbligarli a consultare nei casi particolari il Vicario Apostolico.

R. Affirmative, addito quod ipse Vicarius Ap. communicet petitas facultates missionariis.

1160

S. C. SS. Rit. *16 Dec. 1826* — GANDAVEN. — An Sacramentum Extremae Unctionis cum stola tantum administrari possit.

R. Negative.

1161

S. C. S. Officii *11 Decembr. 1850.* — 1. Nous donnons l' Extrême Onction a tous les malades que nous croyons en danger, et nous suivons le Rituel.

2. Nous ne craignons point de donner ce Sacrement en présence des hérétiques. C' est une occasion pour nous de leur montrer le Chapitre V. de Saint Iacques n. 14.

3. Nous n' avons quelque fois, en donnant ce Sacrement, ni surplis ni étole.

R. Ad 1. Bene se gerere.

Ad 2. Tolerandam hanc praxim, dummodo contemptui haereticorum ritus nostri non exponantur.

Ad 3. Curent habere, et induant utramque in collatione huius Sacramenti.

1162

S.C. SS. Rituum *12 Aug. 1854* – 1. Utrum in versiculis et responsoriis, quae in administratione Extremae Unctionis post unctiones factas dicuntur, et in tribus orationibus quae sequuntur, facienda sit variatio generis quando recitantur pro muliere, dicendo ℣. *Salvam fac ancillam tuam,* et similiter de aliis, sicuti variatio generis indicatur a Rituali in Ritu Benedictionis Apostolicae in articulo mortis, et a Pontificali in Confirmatione unius?

2. Similiter quaeritur: an in Litaniis brevibus in ordine Commendationis animae, quando preces recitantur pro muliere, variandum sit genus, sicut placet Cavallieri, tom. 3. c. XIX, dec. 2, n. XV, et etiam numerus quum recitantur pro pluribus; et an in orationibus et precibus eiusdem commendationis similiter fieri debeat variatio, ubi sensus eam exposcit?

R. Ad 1. Affirmative.

Ad 2. Affirmative.

CAPUT VII.

DE ORDINE

ART. I. **De subiecto Sacramenti Ordinis**

1163

S. C. de Prop. Fide. – C. P. PRO SIN. *13 Ian. 1665* — Exponente D. IACOBO DE BOURGES, MISSIONARIO AD REGNUM COCINCINAE, christianos plurimos Episcopatuum ab haereticis, mahumetanis, et gentilibus occupatorum, in alias provincias, bella et persecutiones fugiendo, profectos esse et proficisci, et praesertim ex Episcopatibus S. Thomae, Malacae et Iaponiae; et petente ut, attenta difficultate recurrendi ad Vicarios generales seu Gubernatores dictarum dioecesium pro dimissoriis, liceat Vicariis Apostolicis Chinae, Cocincinae et Tunckini eos, si ecclesiasticam vitam amplecti velint, sine dimissoriis clericali charactere insignire, et ad omnes etiam sacros, Presbyteratus quoque, Ordines promovere: S. Congregatio petitam facultatem concedendam censuit et benigne concessit.

1164

S. Officii *28 Nov. 1668.* — An alumni Collegiorum Pontificiorum qui vel ab haeresi sunt conversi, vel sunt haereticorum filii, et ideo irregulares, qua irregularitate (quod appareat) non sublata, ad Ordines etiam sacros promoti fuerant et promoventur, num rite et canonice promoti fuerint et promoveantur; an vero indiguerint et indigeant dispensatione ab irregularitate iam dicta.

R. Alumnos praedictos indiguisse et in posterum indigere dispensatione quoad praedictam irregularitatem. Petentibus vero relaxandam suspensionem.

1165

S. C. de Prop. Fide. – C. P. pro Sin. *5 April. 1674.* — 1. Utrum possint Vicarii Apostolici (Sinarum et Regnorum adiacentium) eorumque missionarii uti privilegiis suis erga subditos alterius dioecesis, qui ad dictos Vicarios Apostolicos ab Ordinariis mittuntur ordinandi?

2. Utrum possint Vicarii Apostolici eorumque missionarii uti privilegiis suis erga subditos qui sunt multum ab Ordinariis suis distantes, et quos habent Vicarii Apostolici potestatem ordinandi absque litteris dimissoriis Ordinariorum sicuti sunt subditi Episcopatuum Malacae, Meliapor, ut aliorum qui sunt sub potestate haereticorum et infidelium?

R. — Ad 1. EE. PP. annuerunt dumtaxat respectu ordinandorum qui suorum Ordinariorum dimissorias exhibent. — Ad 2. Gaudeant impetratis.

1166

S. C. de Prop. Fide – P. C. pro Sin. *7 Aug. 1678* — *Petitio:* Ut permittatur Vicariis Apostolicis Sinarum, Tunckini, Cocincinae, Siami, quod promovere possint ad omnes Ordines sacros ad titulum Missionis, et absque dimissoriis Ordinariorum, omnes instructos ab iisdem Vicariis, vel eorum ministris in eorum Seminariis, et qui solitum iuramentum emiserunt.

R. Affirmative.

1167

S. C. de Prop. Fide – C. P. pro Sin. *20 Martii 1685* – Vicarii Ap. Sin. – Quaenam exercitia requiruntur, et quantum temporis in Apostolicorum Vicariorum Seminariis transegisse debent missionarii, maxime europaei, ad hoc ut possint dici instructi et alumni dictorum Seminariorum, et ordinari absque litteris dimissoriis? — 2. Utrum tempus quod Parisiis in Apostolicorum Vicariorum Seminario a S. Sede approbato agunt missionarii, ut ibi de sua vocatione fiant certiores, et ad obeunda missionariorum munia se disponant, ipsis possit inservire ad hoc ut in Indiis sub nomine instructorum et alumnorum comprehendantur, postquam saltem aliquamdiu ibi in Seminario Vicariorum Ap. pietati et studio litterarum operam dederint?

R. Ad 1. Donec idonei redditi fuerint ad munia Missionum obeunda. — Ad 2. Negative.

1168

S. C. Concilii *24 Aug. 1686* — Decretum (synodi Midensis in Hibernia) quo edicitur *neminem in posterum sive saecularem sive regularem in hac dioecesi, non servatis interstitiis, nec sine diligenti Ordinarii examine, ad sacros Ordines promovendum nisi utilitas aut necessitas Ecclesiae aliud Episcopo suadeat; et hoc iudicium etiam quoad Regulares non spectare ad Superiores Regulares, sed ad Ordinarium,* reformandum esse quoad illos qui contrarium habent privilegium concessum post Concilium; et in reliquis danda et servanda esse decreta tenoris sequentis: – I. Nullius *die 30 Iunii 1597.* S. Congregatio etc. remissionem interstitiorum, etiam quoad Regulares, ex causis tantum a Concilio (Trid.) expressis faciendam, pertinere ad Episcopum ordinantem; eum tamen hac in re debere quoad causas deferre iudicio et attestationi superioris Regularis ordinandi. — II. *Die 30 Sept. 1609.* S. Cong. etc. saepius declaravit remissionem interstitiorum ex causis a Concilio expressis pertinere ad Episcopum ordinantem, etiam quoad Regulares ab eo Ordines suscipientes, non autem ad Superiores Regulares; ipsum tamen Episcopum de causis remissionis teneri fidem adhibere ac deferre testimonio Superioris Regularis.

1169

Ex Const. *Speculatores* **Innoc. PP. XII.** *4 Nov. 1694.* — Decernimus et declaramus nulli Episcopo, seu cuiusvis loci Ordinario, tametsi Cardinalatus honore fulgeat, licere exterum quemdam, ac si ratione originis, seu domicilii, iuxta modum inferius declarandum, legitime contracti, non subditum, ad clericalem tonsuram promovere, cuiusvis beneficii ecclesiastici ei statim ac tonsura huiusmodi insignitus fuerit conferendi, seu ad quod is a patronis iam praesentatus seu nominatus fuerit, praetextu, etiamsi beneficium praedictum de novo ea expresse adiecta lege fundatum fuisse constiterit ut quis immediate post clericalem characterem susceptum ad illud instituatur; praeterea clericum qui iam legitime a proprio Episcopo ad eamdem clericalem tonsuram, seu etiam ad minores Ordines promotus fuerit, non posse ab alio Episcopo, ratione ac titulo cuiuscumque beneficii in illius dioecesi obtenti, ad ulteriores Ordines promoveri, nisi ante eorum susceptionem testimoniales litteras proprii Episcopi tam originis quam domicilii super suis natalibus, aetate, moribus et vita sibi concedi obtinuerit, eosque Episcopo ordinanti in actis illius curiae conservandis exhibuerit. Licet vero clericus ratione cuiusvis beneficii in aliena dioecesi obtenti subiici dicatur iurisdictioni illius Episcopi in cuius dioecesi beneficium huiusmodi situm est, eam tamen de cetero hac in re inconcusse servari volumus regulam, ut nemo eiusdem subiectionem ad effectum suscipiendi Ordines acquirere censeatur, nisi beneficium praedictum eius sit reditus ut ad congruam vitae sustentationem, sive iuxta taxam synodalem, sive, ea de-

ficiente, iuxta morem regionis pro promovendis ad sacros Ordines, detractis oneribus, per se sufficiat, illudque ab ordinando pacifice possideatur, sublata quacumque facultate supplendi quod deficeret fructibus eiusdem beneficii cum adiectione patrimonii etiam pinguis quod ipse ordinandus in eadem seu alia quovis dioecesi obtineret: ac Episcopus sic ordinans tam de praedictis testimonialibus litteris quam de reditu beneficii huiusmodi in consueta collatorum Ordinum attestatione mentionem facere debebit.

Ceterum subditus ratione originis is tantum sit ac esse intelligatur, qui naturaliter ortus est in ea dioecesi, in qua ad Ordines promoveri desiderat, dummodo tamen ibi natus non fuerit ex accidenti, occasione nimirum itineris, officii, legationis, mercaturae, vel cuiusvis alterius temporalis morae seu permanentiae eius patris in illo loco; quo casu nullatenus eiusmodi fortuita nativitas, sed vera tantum et naturalis patris origo erit attendenda. Quod si quis tanto temporis spatio in eo loco, in quo ex accidenti, sicut praemittitur, natus est, moram traxerit, ut potuerit ibidem canonico aliquo impedimento irretiri, tunc etiam ab Ordinario eius loci litteras testimoniales, ut supra, obtinere, illasque Episcopo ordinanti, per eum in collatorum Ordinum testimonio similiter recensendas, praesentare teneatur. At si pater in alieno loco, ubi eius filius natus est, tamdiu ac eo animo permanserit, ut inibi vere domicilium de iure contraxerit, tunc non origo patris, sed domicilium per patrem legitime ut praefertur contractum pro ordinatione eiusdem filii attendi debet.

Subditus autem ratione domicilii ad effectum suscipiendi Ordines is dumtaxat censeatur, qui, licet alibi natus fuerit, illud tamen adeo stabiliter constituerit in aliquo loco, ut vel per decennium saltem in eo habitando, vel maiorem rerum ac bonorum suorum partem cum instructis aedibus in locum huiusmodi transferendo, ibique insuper per aliquod considerabile tempus commorando, satis superque suum perpetuo ibidem permanendi animum demonstraverit; et nihilominus ulterius utroque casu se vere et realiter animum huiusmodi habere iureiurando affirmet. Si quis autem a propriae originis loco in ea aetate discesserit, qua potuerit alicui canonico impedimento obnoxius effici, etiam Ordinarii suae originis testimoniales litteras, ut supra, afferre debebit, ac de illis expressa similiter mentio in susceptorum Ordinum litteris facienda erit.

Ad haec nullus Episcopus alienae dioecesis subditum familiarem suum ad aliquos sacros seu minores Ordines vel etiam primam tonsuram promovere seu ordinare praesumat absque eius proprii, originis scilicet seu domicilii, Praelati testimonialibus litteris, ut supra, et nisi, ad praescriptum Concilii Tridentini praefati, sess. XXIII, cap. IX *De Reform.*, familiarem praedictum per integrum et completum triennium in suo actuali servitio secum retinuerit, ac suis sumptibus aluerit; beneficium insuper, quod ei ad vitam sustentandam, iuxta modum superius praefinitum, sufficiat, quacumque fraude cessante, statim, hoc est saltem intra terminum unius mensis a die factae ordinationis, re ipsa illi conferat, ac in Ordinationis huiusmodi testimonio expressam itidem familiaritatis ac litterarum praedictarum mentionem facere teneatur.

Porro, ut quicumque fraudibus aditus omnino praecludatur, volumus et Apostolica auctoritate statuimus atque decernimus, ut Episcopus quilibet suos ratione originis sive domicilii subditos clericos quoscumque ab alienis Episcopis quavis auctoritate, etiam cum suis commendatitiis litteris, promotos, nedum ad formam Concilii Trid. supradicti, sess. XIV, cap. III *De Reform.*, quoad scientiam examinare valeat, verum etiam Ordinum eis collatorum testimoniales litteras, gratis tamen recognoscere, ac diligenter perquirere an quoad illos praesentis Constitutionis forma et dispositio adimpleta fuerit, assignato sic promotis termino competenti ei magis beneviso ad docendum de eiusmodi adimplemento, ita ut, quos eo termino elapso id minime praestitisse compererit, a susceptorum Ordinum exercitio, si ita et quamdiu ei expedire videbitur, suspendere, illisque, ne in altari aut in aliquo Ordine ministrent, interdicere possit.

Ita vero praemissa omnia et singula perpetuo et inviolabiliter observari atque adimpleri volumus, ut, si quid in iisdem praemissis seu eorum aliquo secus fiat, ordinans quidem a collatione Ordinum per annum, ordinatus vero a susceptorum Ordinum executione, quamdiu proprio Ordinario videbitur expedire, eo ipso suspensus sit, aliisque insuper gravioribus poenis pro modo culpae nostro et pro tempore exstentis Romani Pontificis arbirrio infligendis uterque subiaceat (1).

1170

S. C. S. Off. *9 Aprilis 1704* — Quoad praxim admittendi presbyteros et diaconos (e schismate ad catholicam Ecclesiam redeuntes) ad exercitium suorum Ordinum postquam catholicam fidem susceperint, sequentia observanda sunt: Si sacerdos absolute dicat se ordinatum fuisse cum manuum impositione ac verborum prolatione, et nihil aliud obstet, poterit missionarius, postquam cum illo super irregulari-

(1) V. etiam n. 1002 ubi (pag. 352) de *suspensionibus latae sententiae summo Pontifici reservatis.*

tate dispensaverit eumque ab excommunicatione absolverit, eum ad exercitium suorum Ordinum admittere iuxta ritum approbatum et expurgatum in quo fuit ordinatus. Si vero is sacerdos ingenue fateatur se non recordari de materia et forma suae Ordinationis, vel de una aut altera dubitare, non potest admitti ad exercitium suorum Ordinum donec sub conditione fuerit reordinatus. Tandem si absolute asserat vel manuum impositionem vel formae prolationem, sive utramque omissam fuisse, reordinandus erit absolute antequam ad exercitium suorum Ordinum admittatur.

1171

S. C. S. Off. 2 *Iunii 1718* – Graeco-Melch. – Non esse admittendos bigamos ad sacros Ordines, praeterquam in casu dispensationis concessae a S. Sede Apostolica seu ab eius delegatis ad id specialem facultatem habentibus.

1172

Ex Litt. S. C. S. Officii *9 April. 1727.* Intorno al dubbio proposto da Mons. Vescovo di Erbipoli sopra il n. 13 della Form. III. questa S. C. del S. Off. ha dichiarato che sotto la facoltà di dispensare *super defectu unius anni ob operariorum penuriam, ut promoveri possint ad sacerdotium, si alias idonei fuerint,* non si comprendono i Regolari i quali non sono nominati, e perciò non può con essi dispensare.

1173

S. C. S. Officii *21 Ian. 1734.* — Se in virtù della riferita facoltà (Formola III. n. 13. *V. n. antec.*) possa (l'Arciv. di Colonia) dispensare con le dette condizioni per gli Ordini del diaconato e suddiaconato, come inferiori al sacerdozio.

R. Negative.

1174

S. C. de Prop. Fide *17 Ian. 1793* – Vic. Ap. Tunk. Occid. – Anno 1790 ingressus est in Tunkinum iuvenis quidam Gallus ex dioecesi Nannetensi oriundus, qui idoneus videtur ad Ordines suscipiendos, et intendit se devovere Missioni Tunkinensi. In dubio autem, an possint litterae dimissoriae obtineri ab eius natalis dioecesis Episcopo, quaeritur an non liceat Vicariis Apostolicis ordinare, absque litteris dimissoriis, illos quorum Ordinarii ita distant ut ad ipsos difficillimus sit recursus, praesertim, postquam Ordinandi, de quibus agitur, per tres saltem annos commorati sunt sub iurisdictione Vicariorum Ap., ipsorumque expensis sustentati, tanquam de eorum familia?

R. Non licere, sed permitti posse Vicario Ap. Tunkini, in casu iuvenis Galli ex dioecesi Nannetensi, attentis circumstantiis, illum clericali militiae adscribere, et ad Ordines promovere sine litteris dimissoriis sui Ordinarii, si nullus extiterit impedimentum, et quatenus idoneus reperiatur. — SSmus approbavit.

1175

Ex Decr. S. C. de Prop. Fide *13 Aprilis 1807.* (pro Chaldaeis) — Qui ad ecclesiasticos Ordines promovendi sunt, a simoniae crimine (quod ceteroquin Ecclesia semper, et in omnibus detestatur) diligenter caveant, in quod gravissimis ab Ecclesia poenis animadversum est. Sciant enim, tam simoniace promoventes, quam simoniace promotos ad Ordines, excommunicationem maiorem Summo Pontifici reservatam ipso facto incurrere. Praeterea qui simoniace ordinant ipso facto a collatione omnium Ordinum per triennium suspensi manent; qui vero simoniace ordinati sunt, suspensi pariter maneant ipso facto nedum ab Ordinibus, quos simoniace susceperunt, sed etiam ab aliis Ordinibus, ad quos absque simoniae labe promoti fuerunt. Quapropter tam ii qui simoniace manus imposuerunt, quam ii, qui simoniace iam ordinati fuerunt, consulant conscientiae suae, et ab exercendis Ordinibus omnino abstineant, nisi prius absolutionem a censuris impetraverint. Quod si irretiti censuris in Ordinibus ministrare praesumpserint, sciant, se irregularitatem etiam incursuros. Pro absolutione autem a censuris, et pro dispensatione ab irregularitate, si forte in eam quis inciderit, ad Apostolicum Delegatum se conferat.

Sedulo etiam caveant tam Administrator Patriarchalis, quam reliqui Episcopi, ne dispensationes largiantur, nisi urgens et iusta ratio, et maior quandoque utilitas id postulet; ideoque nunquam dispensent, nisi causa cognita, ac summa maturitate, atque gratis, iuxta mandatum Sacri Concilii Tridentini (Sess. 25 cap. 18 de reform.), adhibitis in consilium idoneis, probisque sacerdotibus ac peritioribus missionariis. Si qui autem simoniace vel absolverint, vel dispensaverint, vel spirituales alias gratias, aut indulta concesserint, absolvi non poterunt, nisi ab Apostolico Delegato, qui in casibus particularibus iuxta criminum gravitatem providebit, vel per se vel per sacerdotes sibi benevisos.

Nullus bigamus ad Sacros Ordines promoveatur; sed si Ecclesiae necessitas postulet, recurrant in casibus particularibus ad S. Sedem. Diaconi vero, qui ab haereticis ordinati sunt, si alteram uxorem duxerint, ministerium suum exercere non possint, nisi necessariam ab eadem Apostolica Sede dispensationem obtinuerint.

Plures simultanee Ordines nullo modo ab Episcopis conferantur, sed servatis interstitiis ab Ecclesia statutis: nemo autem ad Ordines promoveatur, nisi praevio maturo examine idoneus repertus fuerit.

1176

S. C. de Prop. Fide – Ex Aud. SSmi *21 Sept. 1828* – Ep. Angrae — An in artic. 2. (Formulae II) virtute facultatis datae dispensandi a quibuscumque irregularitatibus comprehendatur facultas dispensandi etiam ab irregularitate ex defectu natalium.

R. Affirmative.

1177

S. C. S. Officii *12 Febr. 1851* – Vic. Ap. Coreæ. – Inter alumnos qui modo edocentur, unus est triginta sex annos natus, matrimonio coniunctus, sed a multis annis una cum uxore in continentia vivens, uterque cum voto simplici castitatis; liberos non habet. Cum lacrymis a me petiit ut se daret Missioni: illum incunctanter admisi. Rogo ut, postquam sufficienter edoctus fuerit, licitum sit, vivente uxore, et, cum nullum sit in Corea monasterium, in saeculo remanente cum simplici voto castitatis, virum ad Presbyteratum promovere. Homo ille est probatus in fide, et si fieret sacerdos maximae utilitatis esset.

R. Non expedire.

1178

S. C. S. Officii *4 Dec. 1890*. — Haereticos ad fidem catholicam conversos, ac filios haereticorum qui in haeresi persistunt vel mortui sunt, ad primum et secundum gradum per lineam paternam, per maternam vero ad primum dumtaxat, esse irregulares, ideoque dispensatione indigere ut ad Tonsuram et Ordines promoveantur.

Art. II. **De titulo sacrae Ordinationis**

1179

Instr. S. C. de Prop. Fide *27 April. 1871*.

1. Cum indecorum omnino sit, atque a clericorum, qui in sacris Ordinibus constituuntur, dignitate prorsus alienum, ut ipsi aut emendicatis subsidiis, aut ex sordido quaestu ea quae ad victum necessaria sunt, sibi comparare cogantur, nemo ignorat, ab antiquissimis inde temporibus cautum fuisse, ut quicumque in Ecclesia Dei ad sacros Ordines essent promovendi, eisdem de congrua perpetuaque substentatione provideretur. Olim quidem nemo ordinabatur, nisi certae adscriberetur Ecclesiae, cui perpetuo esset addictus, ut ex ea haberet unde vitam honeste posset sustentare (*Conc. Chalced. can. 6*). Posterioribus vero temporibus titulus Ordinationis invectus, quo videlicet victui clericorum satis consuleretur. Cuius necessitas primitus pro ordinatione Diaconorum et Presbyterorum sancita, dein ab Innocentio III, ad Subdiaconos quoque extensa fuit (*Conc. Lateran. III. can. 5.*). Explorata autem omnibus sunt quae Synodus Tridentina *Sess. XXI de ref. cap. II.* hac super re constituit; cuius saluberrimas praescriptiones progressu temporis alicubi neglectas s. m. Innocentius XI. literis encyclicis ad omnes Episcopos per S. Congregationem Concilii die 18 Maii 1679 datis gravissime observari mandavit.

2. Porro geminus distinguitur titulus, *ecclesiasticus* scilicet, ac *patrimonialis*. Hic postremus, cui occasionem dedisse videtur Alexander III (*In Cap. IV. De Praeben.*) (1), quique circa finem saeculi XIII usuvenire coepit, obtinet, cum ordinandus talibus bonis certis stabilibus ac frugiferis, aliunde quam ab Ecclesia provenientibus, est instructus, quae ad congruam eius sustentationem sufficere Episcopi iudicio censeantur. Ad praefatum accedit titulus *pensionis*, quae non modo ad congruam clerici alimoniam sufficere, sed et perpetua esse debet. Atque hi duo tituli extraordinarii censendi sunt ac veluti ex dispensatione admittuntur, si nimirum Episcopus pro Ecclesiae necessitate aut commodo aliquem ita ordinandum esse iudicaverit (2).

(1) *Thomassinus* De vet. et nov. Eccl. discipl. *part. 2. l. 1. c. 9. n. 2.* (*)

(2) Conc. Trid. loc. cit. et Bened. XIV *Inst. eccl.* 26. n. 1. et 3.

(*) Habentur ad rem duae resolutiones S. C. Concilii quae ita se habent: *21 Iunii 1629*. « Quaeritur » an super annuis perpetuis censibus constitui possint » patrimonia pro clericis ad SS. Ordines promovendis. » S. C. respondit: « Posse super censibus perpetuis co- » haerentibus rei immobili, et cum legitimis cautioni- » bus et dummodo proprietas census sit talis summae » ut in casu restitutionis et conversionis in bonis sta- » bilibus vel Locis Montium non vacabilibus annui re- » ditus pro decenti substentatione (alimento) promoto- » rum sufficiant; quodque in casu huiusmodi restitu- » tionis, censuum debitores teneantur pretium deponere » penes aedem sacram, vel personam fide et facultati- » bus idoneam, ad effectum investiendi quanto citius » in aliis censibus eiusdem qualitatis, vel in bonis sta- » bilibus, vel in Locis Montium non vacabilibus, durante » hoc patrimonii titulo nullatenus nisi ad praescriptum » SS. Canonum et Sac. Concilii Trid. alienandis; ad » quod investimentum faciendum teneantur ipsi ordi- » nati sub poena suspensionis ipso facto. Quod si con- » tingerit patrimonium ab aliis quam ordinatis in hu- » iusmodi censibus constitui, curent Ordinarii ut con- » stituentes in forma iuris valida promittant quod in » casu redemptionis, modo superius expresso, pro suf- » ficienti ordinatorum victu providebunt. »

3 Februarii 1884 « Archiep. Lancianen. 1. An red- » ditus cuiusdam canonicatus iuris patronatus laicalis » et familiae, qui libellas quotannis sexaginta et octo » vix attingat, quod tantummodo adhuc beneficii na- » turam induat, posset haberi tamquam sufficiens titulus » ad sacros et maiores Ordines suscipiendos.

» 2. Quod si non sufficiat, utrum augeri queat bo- » nis patrimonialibus, vel aliunde, et quousque.

» R. Ad 1. Negative. — Ad 2. Affirmative, usque » ad taxae synodalis complementum. »

3. Ecclesiasticus vero titulus in *beneficialem* subdividitur, ac *paupertatis*, quibus aliae quaedam veluti subsidiariae atque extraordinariae species adiiciendae sunt, tituli nempe *mensae communis*, atque *servitii Ecclesiae*, *Missionis*, *sufficientiae*, et *Collegii*. Est autem titulus beneficii ius perpetuum percipiendi fructus ex bonis Ecclesiae propter officium aliquod spirituale, ecclesiastica auctoritate constitutum; atque hic ordinarius ac praecipuus titulus sacrae Ordinationis dici debet (1).

4. *Paupertatis* vero titulus in religiosa professione est positus, vi cuius qui solemnia vota in probata Religione emiserunt, vel ex redditibus bonorum, si quae ipsamet Religio possideat, vel ex piis fidelium largitionibus omnia communia habent, quorum ad vitam alendam indigent. Quem vero vocant *communis mensae* titulus, eos clericos attingit, qui Religiosorum more in communi vitae disciplina degentes aut nulla nuncupant vota, aut simplicia tantum, proindeque e domo religiosa exire aut dimitti, atque ad saeculum redire permittuntur. Neque enim ad eos pertinet titulus paupertatis, ut ex Const. *Romanus Pontifex* (2) s. Pii V deducitur. Verum ex hisce clericis ii dumtaxat communis mensae titulo promoveri ad sacros Ordines possunt, quorum Congregationes aut Instituta peculiari ad id privilegio ab Apostolica Sede aucta fuerint.

5. Titulus *servitii Ecclesiae* qui olim ordinarius erat, prout supra adnotatum fuit, et postea evasit extraordinarius, iis quandoque conceditur, qui, cum Beneficio ecclesiastico vel pensione careant, aut patrimonialia aliaque bona non possideant, ea lege ordinantur, ut alicui Ecclesiae sint mancipati, ex cuius servitio et eleemosynis a piis christifidelibus elargiendis substentari possint, et ab eadem Ecclesia nullo unquam tempore amoveri, vel ipsi recedere nequeant, nisi aliter eis provisum fuerit; quo titulo ut suis clericis sacros Ordines conferret, s. m. Sixtum V. Patriarchae Venetiarum indulsisse constat (3).

6. Denique titulus *Missionis*, de quo potissimum heic sermo est, praetermissis titulis *sufficientiae et Collegii,* (quos utpote raro occurrentes tantum commemorasse sat erit,) adhiberi consuevit, cum alius legitimus titulus haud suppetit, pro iis, qui maioribus Ordinibus initiari cupiunt, ut Apostolicarum Missionum servitio sese dovoveant. Id autem saepe contingit in locis missionum, in quibus ea est rerum conditio, ut commune Ecclesiae ius circa ea quae ad praerequisitum pro Sacra Ordinatione titulum spectant, servari adamussim nequeat. Qui vero huiusmodi titulo ordinati sunt, ii ex apostolico ministerio in Missione, cui fuerunt addicti, ad victum necessaria consequuntur.

7. Sed exploratum est, Ordinarios clericis titulo Missionis non posse ss. Ordinationum munera impertiri, nisi speciali S. Sedis indulto muniti sint; agitur enim de titulo extraordinario qui praeter ius commune adhibitus fuit. Quod quidem indultum Superioribus Missionum aut Collegiorum seu Congregationum quae Missionibus inserviunt, vel ad certum tempus, vel ad praefixum casuum numerum concedi solet. Meminerint autem Superiores eo parce utendum sibi esse: neque enim titulo Missionis omnes absque delectu sacris erunt Ordinibus initiandi clerici qui ad Missionum curriculum ineundum utcumque dispositi videantur. Si enim iuxta s. Pauli monitum manus nemini cito imponendae, id potissimum valet, cum sermo est de iis qui in arduum apostolici ministerii opus assumuntur. Quare hic titulus adhibendus erit in eorum dumtaxat favorem, qui animi indole et docilitate, intentionis rectitudine, aptitudine ingenii, profectu in sacris studiis, morum integritate, ac rerum mundanarum contemptu, spem faciant, sese strenuos futuros fore Evangelii praecones; super quo eorumdem Superiorum conscientia districte oneratur.

8. Non secus ac alumni Collegiorum pontificiorum, ii omnes qui titulo Missionis inter sacros ministros cooptari cupiunt, tenentur prius iuramentum emittere, quo spondeant Missioni cui destinati sunt vel destinabuntur, se fore perpetuam operam daturos; quod quidem ab iis qui hoc titulo frui volunt, S. Sedes, ut Missionum, quarum sumptibus illi aluntur, servitio consuleret, exigere constanter consuevit. Huic Instructioni subnectitur Forma istius Iuramenti iampridem approbata usuque recepta, eamque ab omnibus usurpandam esse, ut uniformitas hac super re servetur, omnino praecipit S. Congregatio.

9. Necesse non est, ut qui ad ss. Ordines hoc titulo evehendus est, actualiter in missione versetur, sed sufficit, ut paratus sit ad missiones obeundas, quando et quomodo Superiores eum mittendum censuerint ac ire iubeant.

10. Eis, qui hoc titulo sunt ordinati, vi praestiti iuramenti interdicitur in Religionem ingredi absque venia S. Sedis; eius namque iudicio reservatum est, praevia Ordinarii, cui intererit, relatione iudicare, utrum Missionum, quarum servitio ii sunt addicti, necessitas id patiatur. Scilicet publicum bonum privato antecellat oportet, ea nimirum ratione, qua aliquibus Ordinibus concessum est, ne eorum religiosis ad arctiorem sine suorum Superiorum licentia transire fas sit.

(1) Fagnan. *in Cap. 4. de Praebend. n. 24.*
(2) Prid. Id. Octobr. 1568.
(3) Campanil. *Diversor. iur. canonic. rubr. 8. Cap. 4. n. 14.* et Gartias *De Benef. part. 2. cap. 16. n. 96.*

11. Quemadmodum alii tituli, ita etiam hic, de quo agitur, iuxta canonicas sanctiones amitti potest, atque ab Ordinariis auferri, de consensu tamen S. Congregationis, cuius est sic ordinatos praestiti iuramenti vinculo exsolvere. Quod si amisso titulo generatim, aut etiam titulo Missionis, alter ei non substituatur, sacerdos haud propterea remanet suspensus; sed Ordinarii tenentur compellere ordinatos ad alterius tituli subrogationem, prout sacris canonibus consultum est. Id Sacra haec Congregatio in generalibus Comitiis diei 1. Septembris 1856 declaravit.

12. Pariter sacerdotes Regulares, qui vota solemnia nuncuparunt, atque ex Apostolica indulgentia in saeculo vivere permittuntur, vel qui ediderunt vota simplicia, et e suis Congregationibus seu Institutis egressi sunt, ne cum proprii gradus dedecore emendicare cogantur, ad sibi de canonico titulo providendum obligentur; in locis vero Missionum ipsi probare saltem tenentur, sibi suppetere media, quibus propriae substentationi, ut par est, consulant.

13. Qui titulo certae alicuius Missionis ad ecclesiasticos Ordines adscenderunt, ubi missionarii officium dimiserint, procul dubio suum amittunt titulum, ac de alio sibi providere debent; si vero alterius Missionis servitio deputentur, ut huius Missionis titulum assumant, nova opus erit S. Sedis concessione; neque enim eis suffragatur facultas, si quam obtinuerit eius Missionis Ordinarius, memorato titulo clericos ordinandi.

14. Ordinarii in Missionibus utantur opera illorum etiam sacerdotum, qui aliis titulis ad sacros Ordines admissi fuerunt, servatis de iure servandis; neque enim ipsi possunt eos adstringere ad titulum missionis subrogandum. Quin immo hortatur S. Congregatio Ordinarios, ut quantum fieri potest, alii quoque legitimi tituli pro sacra Ordinatione introducantur.

15. Tandem Sacra Congregatio animadvertens incremento Missionum plurimum posse conducere, si qui in Collegiis sive Seminariis utriusque cleri, Evangelii praecones mox futuri educati sunt, vel qui titulo Missionis ad Ordines fuere promoti, animo identidem recolant iusiurandum, quo se obstrinxerunt, cooperandi Deo in salutem animarum; eos hortatur, ut in annos singulos, anniversaria die praestiti iuramenti, illud repetere curent, serio meditantes divinam erga se bonitatem, quae eos constituit Verbi ministros ad annuntianda mirabilia virtutis ac potentiae suae; quam immarcescibilis gloriae corona eis in coelis parata sit, si officium suum sancte impleverint; quamque e contra districtum maneat iudicium si negligentia vel socordia sua, quod absit, quemquam perire contigerit. Id autem, quo promptius et alacrius praestent, noverint s. m. Pium VI in audientia diei 7 Maii 1775 unicuique illorum plenariam indulgentiam, animabus quoque in Purgatorio detentis applicabilem, et perpetuis valituram temporibus impertitum fuisse, non solum cum praedictum iuramentum primo emiserint, verum etiam cum illud stato iam die renovaverint, dummodo in utroque casu conscientiam suam Poenitentiae Sacramento expiare non omittant, atque eucharisticam Communionem suscipiant, vel Missae celebrent Sacrificium.

FORMULA IURAMENTI AB IIS PRÆSTANDI, QUI TITULO MISSIONIS ORDINANTUR

Ego N. filius N. Dioecesis vel Vicariatus N. spondeo, et iuro, quod postquam ad Sacros Ordines promotus fuero, nullam Religionem, Societatem, aut Congregationem regularem sine speciali Sedis Apostolicae licentia, aut S. Congregationis de Propaganda Fide, ingrediar, neque in earum aliqua professionem emittam.

Voveo pariter et iuro, quod in hac Dioecesi, aut Vicariatu, *vel* (*) in Missione cui S. Sedi vel S. Congregationi de Propaganda Fide me destinare placuerit, perpetuo in divinis administrandis laborem meum ac operam, sub omnimoda directione et iurisdictione R. P. D. pro tempore Ordinarii, pro salute animarum impendam, quod etiam praestabo, si cum praedictae Sedis Apostolicae licentia Religionem, Societatem, aut Congregationem regularem ingressus fuero, et in earum aliqua professionem emisero.

Item voveo, et iuro, me praedictum iuramentum, et eius obligationem intelligere, et observaturum. Sic me Deus adiuvet et haec Sancta Dei Evangelia.

1180

S. C. de Prop. Fide – C. G. *4 Februarii 1873* – Ep. Natcheten. – 1. Se ed in qual modo convenga dichiarare che i sacerdoti ordinati a titolo di missione, rendendosi indegni di esercitare il sacro ministero, rimangono privati dello stesso titolo, e che l' Ordinario non è tenuto a provvedere al loro sostentamento.

2. Se in vista del difetto di altri titoli nei luoghi di missione abbia a derogarsi all' articolo dell' Istruzione, nel quale si prescrive che gli Ordinarî debbano costringere quei sacerdoti che rimanessero privi del titolo di missione, a sostituire a questo altro titolo.

3. Se approvare il progetto di dichiarare che i Prelati prima di conferire il titolo di missione ai sacerdoti regolari usciti legittimamente dal proprio Ordine possano sperimentarli

(*) Iuxta hunc alterum modum iurare debent qui nondum alicui Missioni addicti fuerunt.

per qualche tempo ammettendoli ad esercitare il sacro ministero nelle loro diocesi.

4. Se dichiarare più esplicitamente che un sacerdote passando da una diocesi, per la quale prestò il giuramento, ad altra, debba prestare in questa un nuovo giuramento, e che non possa ciò fare senza licenza della S. Congregazione.

5. Se sia necessaria la licenza della S. C. perchè un sacerdote ordinato a titolo di missione senza che abbia prestato il giuramento, possa da quella per la quale venne ordinato passare ad altra diocesi.

6. Se convenga limitarsi a comunicare le risoluzioni di questi dubbi al solo Vescovo ricorrente, ovvero debbano le medesime comunicarsi a tutti i prelati dipendenti della S. C.

R. Ad 1. In casu, prout exponitur, praevia declaratione eiusmodi sacerdoti ab Episcopo facienda, et quamdiu praedictus sacerdos in sua prava vivendi consuetudine perseveret, nullum exhibens sincerae resipiscentiae signum, Episcopum non teneri ad sustentationem illi praebendam. Seiunctim autem a resolutione dubiorum, per epistolam significetur Ordinario (eidem Episcopo) ut ad dictam declarationem non deveniat, nisi postquam paternis ac repetitis monitis eiusmodi sacerdotem ad resipiscendum frustra invitaverit, atque de eius criminibus et publica diffamatione probationes certas, etiam extraiudicialiter conquisitas, sibi comparaverit, quas in casu recursus exhibere valeat S. Congregationi.

Ad 2. In casu proposito praedictam Instructionis (an. 1871) dispositionem non habere locum.

Ad 3. S. C. indulget ut Episcopus antequam conferat titulum *missionis* regularibus a suo Ordine egressis, possit eos mittere ad tempus congruum ad aliquam missionem regendam experimenti et probationis causa, exceptis apostatis et iis qui utpote incorrigibiles eiecti fuerunt, quos perpetuae suspensioni obnoxios esse voluit Urbanus VIII decreto edito per S. C. Concilii die 21 Septembris 1624.

Ad 4. Affirmative ad utrumque.

Ad 5. Affirmative.

Ad 6. Affirmative ad 1. partem; Negative ad 2.

1181

Decr. S. C. de Prop. Fide *18 Aug. 1885* R. P. D. Episcopus Cliffordiensis suo et caeterorum Angliae Episcoporum nomine ab Apostolica Sede imploravit, ut iuramentum, quod Ordinati titulo missionis praestant, eos exinde obliget non pro aliqua dioecesi tantum, prout antea consuevit, sed pro tota provincia ecclesiastica; ita ut presbyteri sic ordinati sola collatione novi tituli transferri in aliam dioecesim possint de consensu utriusque Ordinarii, quin necessarium sit ut ipsi novum iuramentum emittant.

Insuper expostulavit ut quoad praeteritum, missionarii ordinati titulo missionis pro aliqua dioecesi intra provinciam, ad aliam dioecesim intra eamdem provinciam transferri possint novo titulo novoque praestito iuramento, absque recursu ad Apost. Sedem

Iamvero cum supplices istae preces SSmo D. N. Leoni Papae XIII relatae fuerint, in Audientia diei 28 Iunii 1885, Sanctitas sua iisdem in omnibus annuere dignata est, et praesens in re Decretum expedire mandavit.

1182

Ex Decr. S. C. de Prop. Fide *30 Novembr. 1885.* — Episcopis Statuum Foederatorum Americae Septentr. conceditur: Ut iuramentum, quod ordinati titulo missionis praestant, eos exinde obliget non pro aliqua dioecesi tantum, sed pro tota provincia ecclesiastica, ita ut presbyteri sic ordinati sola collatione novi tituli in aliam dioecesim eiusdem provinciae transferri possint de consensu utriusque Ordinarii, quin necessarium sit ut ipsi novum iuramentum emittant. Insuper quoad praeteritum (conceditur) ut ordinati titulo missionis pro aliqua diecesi ad aliam dioecesim intra eamdem provinciam transferri possint novo titulo novoque praestito iuramento absque recursu ad Apostolicam Sedem.

Art. III. **De sacrae Ordinationis celebratione**

1183

S. C. SS. Rit. *26 Ianuarii 1658* — In Ordinationibus quae fiunt Sabbato quatuor Temporum, tametsi occurrat aliquod festum duplex, Missam celebrari debere de feria cum Oratione pro Ordinandis, et reliquis Suffragiis, sine commemoratione Sancti currentis. — In Missa Ordinationum praedicta, etiamsi occurrat festum duplex, facienda consueta Suffragia, ac Missam prout iacet, ac si non esset festum duplex, celebrandam.

1184

S. C. SS. Rit. *28 Septembris 1675.* — Multoties incidit festum duplex aut simplex in diebus a iure statutis ad celebrationem Ordinum. Quaeritur: Utrum Missa ad dictos Ordines celebrandos dicenda sit de Sancto, an vero de feria, etiamsi Ordinationes non sint generales, sed particulares, ut de Diaconatu, aut de Presbyteratu solum; et si Missa fuerit de feria, an facienda sit commemoratio de Sancto vel e contra, si Missa sit de Sancto, an facienda sit commemoratio feriae?

R. In Temporibus, de feria; extra Tempora, de festo currenti.

1185

S. C. SS. Rit. *19 April. 1681* — In collatione Ordinum, Pontificale Romanum, antequam dicantur Litaniae, subdiaconandos collocat coram Pontifice genuflexos, et postea diaconandos contra cornu Epistolae, presbyterandos vero contra faciem Pontificis ad medium altaris. Quaeritur: An, his accedentibus presbyterandis, subdiaconandi alium debeant petere locum? Quatenus *affirmative* assignetur, an debeat seu possit esse contra cornu Evangelii? Pontificale enim hoc omittit. Quatenus *negative*, an presbyterandi procumbere debeant ante vel post subdiaconandos, cum omnes isti ante Pontificem, et non contra cornu, persistere debeant?

Quaeritur ulterius: Cum habeatur ex Ponficali Romano, quod pro Litaniis omnes Ordinandi prosternunt se, an ly *omnes* intelligatur de omnibus Diaconibus et Presbyteris, de quibus ibi supra, an etiam de Subdiaconibus, de quibus superius in eiusdem Pontificalis Rubrica, cum non desint ex Amalario, lib. 2. c. 6. litt. A, *de Ecclesiasticis Officiis,* auctores docentes subdiaconandos non debere procumbere, ex doctrina S. Ambrosii?

R. Posse subdiaconandos statui contra cornu Evangelii.

Ad quaesitum respondit: ly *omnibus* intelligi tam de Presbyteris et Diaconis, quam de Subdiaconis.

1186

S. C. S. Officii *31 Mai 1708* – Ep. Viennen. – Quomodo intelligi debeat §. 13. in facultatibus suis Form. III. contentus sonans *ordinandi extra tempora;* utrum ordinare possit quoscumque etiam alterius dioecesis absque expresso indulto Apostolico; utrum in hac subdelegare possit alium Episcopum.

R. Negative.

1187

S. C. S. Officii. *5 Martii 1712.* – Ep. Elphinen. – An Episcopus in Hibernia cogente temporum necessitate, possit omnes sacros Ordines conferre die Dominica, et duobus festis duplicibus in eadem vel sequenti hebdomada occurrentibus, cum collatio Ordinum sacrorum tali modo facta possit fieri sine periculo, ac maiori cum securitate.

R. Affirmative in tribus festibus de praecepto non continuis sed interpolatis, iuxta formam Constitutionis s. m. Innocentii XII. *(V. n. 1169).*

1188

Ex Litt. S. C. de Prop. Fide *3 Aprilis 1765* (ad *N.* in Semin. Paris. Mission. Exter.) Rispetto all' istanza che possa il Vescovo impedito dalla vecchiezza o da altro incommodo ordinare senza che egli stesso celebri la Messa, essendo ciò apertamente contrario alle risoluzioni emanate dal S. Offizio su questo particolare, non vedo come possa soddisfarsi al desiderio dei Monsig. Cromanense e Tabracense, i quali per altro avendo già ricevuto della S. Sede Ap. i loro coadiutori, restano con ciò abbastanza provveduti e sollevati anche nell'esercizio delle sagre funzioni.

1189

S. C. SS. Rituum. *11 Martii 1820* — Civitaten. – 1. Minores Ordines post meridiem feriae VI ante Sabbatum Ordinum possuntne conferri, uti fit?

2. In Ordinatione Pontifex tradit Ostiariis claves ecclesiae. In oratorio seu ecclesia quae unam tantum habet clavem, haec una clavis estne sufficiens pro materia remota Ostiariatus?

3. Ostiarii debetne singuli successive tangere claves? Sufficitne simul tangere, et non successive, et super duos vel tres, aut quatuor simul tangentes materiam, proferre formam Ordinationis?

4. Similiter ex Pontificali debentne successive tangere calicem et patenam subdiaconi et presbyteri in eorum Ordinatione? Sufficitne quod simul tangant, et non successive singuli, et super duos, aut tres, aut quatuor simul tangentes materiam proferre formam, dum Pontificale dicit: *Accipite?*

R. Servandam esse resolutionem S. Cong. Concilii, quae sub die 13 Aprilis 1720, *in Portallegren.,* simili dubio respondit: Affirmative quoad primam Tonsuram; et quoad caeteros Minores Ordines consuetudinem immemorabilem tolerari posse, sed expedire ut Episcopus se conformet Pontificali Romano, titulo *De Minoribus Ordinibus.*

Ad 2. Quamvis una clavis esse possit materia sufficiens pro Ordinatione Ostiarii, servandam tamen esse Rubricam, quae praecipit claves esse tradendas, quae, sive argenteae sint, sive ferreae, sive ligneae, constituunt materiam remotam huius Ordinis.

Ad 3. Affirmative ad utramque partem, dummodo qui simul ordinantur Ostiarii tangant manu dextera claves, dum Episcopus profert formulam.

Ad 4. Affirmative quoad Subdiaconos, negative quoad Presbyteros; siquidem, iuxta Pontificalis Rubricam, in Ordinatione Subdiaconorum, super duos vel tres simul manu dextera tangentes calicem cum patena potest ab Episcopo proferri forma: *Videte cuius ministerium vobis traditur,* etc. In Ordinatione vero Presbyterorum cuilibet tradendus est calix cum vino et aqua, et patena cum hostia, et cuilibet

formula repetenda est in singulari: *Accipe potestatem* etc.

1190

S. C. SS. Rituum *31 Iunii 1821* — Quomodo intelligenda sint verba Pontificalis Romani in Rubrica de Ordinatione Presbyteri quoad manuum impositionem: *Idemque faciunt post eum* (nempe Episcopum) *omnes sacerdotes qui adsunt?*

R. Iuxta votum: ea verba Pontificalis Romani in Ordinatione Presbyteri: *Idem faciunt post eum omnes sacerdotes qui adsunt,* intelligi posse moraliter, iuxta tamen locorum consuetudinem, servata Rubrica quoad paramenta et stolas.

1191

S. C. SS. Rituum *12 Novembris 1831* – Marsorum. – Si Episcopo detur facultas conferendi Ordines sacros diebus festivis, potestne illos conferre in diebus Apostolorum, caeterisque per Apostolicam Sedem abrogatis? Hisce autem diebus licetne conferre etiam Ordines Minores?

2. In Ordinatione Clericorum, antequam Tonsurandi nominatim vocentur a Notario, debetne Archidiaconus eos invitare dicens: *Accedant qui promovendi sunt ad Tonsuram?*

3. In collatione primae Tonsurae, legitur in Pontificali: *Quilibet quum tondetur dicit: Dominus pars, etc.* Haec verba sunt proferenda etiam ab Episcopo?

4. Quando Ostiarius, Archidiacono comitante, claudit et aperit fores ecclesiae, debetne claudere et aperire etiam cum clavi, praesertim si in foribus oratorii, ubi confertur Ordo, non adsit clavis?

5. *Amen,* quod Pontificale praescribit respondendum in traditione, vel materiae, vel sacrorum indumentorum, in Ordinatione, dicendum est ab ipso Ordinando vel ab adstantibus?

6. An, Ordinatis Episcopo candelam offerentibus post Offertorium, tolerari possit usus ut una tantum candela accendatur quae a singulis Ordinatis Episcopo offeratur?

7. Si Missa Ordinationis non fiat in cantu, Subdiaconus et Diaconus debetne cantare vel legere Epistolam et Evangelium, et quando?

8. Diaconi et Subdiaconi in sacra Ordinatione quando dicere debent *Confiteor,* ante vel postquam communicati sunt Presbyteri?

9. Si Ordinatio Presbyteri fiat in cantu, Praefatio et alia quae cantantur ab Episcopo, quomodo dicenda sunt ab Ordinatis?

10. In Pontificali legitur: *Ordinati ad Presbyteratum dicant Evangelium in fine Missae.* Dicerene debent una cum Episcopo ad suam sedem redeunte, an ex se solis?

11. In Communione Ordinandorum, si communicentur etiam ordinati in Minoribus, Episcopus utinc debet forma: *Corpus Domini Nostri Iesu Christi custodiat te in vitam aeternam;* an dicere: *Custodiat animam tuam?*

12. Praestita a Presbytero ordinato in fine Missae obedientia, Pontificale Episcopo iniungit ut eum osculetur. Quomodo ista deosculatio est facienda?

13. Pontificale praescribit quod, completa Ordinatione, Ordinati, suggerente Archidiacono, recedant ad loca sua. Quibus verbis uti debeat Archidiaconus hisce occasionibus?

R. Ad 1. Affirmative ad primam partem, et etiam ad secundam, sed mane tantum.

Ad 2. Potest iuxta morem generalem.

Ad 3. Proferat iuxta morem.

Ad 4. Non est stricte necessarium.

Ad 5. Iuxta consuetudinem, ab Ordinando.

Ad 6. Affirmative.

Ad 7. Legant dum Episcopus legit.

Ad 8. Post Communionem Presbyterorum.

Ad 9. Sine cantu legenda.

Ad 10. Una cum Episcopo.

Ad 11. Affirmative ad primam partem, negative ad secundam.

Ad 12. Dextera vultus pars deosculanda est.

Ad 13. *Ad loca vestra,* vel similibus.

1192

S. C. SS. Rituum. *6 Maii 1833* – Claremonten. – Minores Ordines conferri possunt in festis de praecepto, vel in festis duplicibus quae erant de praecepto ante reductionem.

1193

S. C. SS. Rituum. *23 Maii 1835* – Quebecen. — In Pontificali Romano legitur: *Antequam ad celebrationem Ordinum procedatur, legitur mandatum Apostolicum.* Quaeritur ergo, an, quum conferuntur Ordines sacri extra Tempora, omnino legendum sit Breve Apostolicum facultatem hanc tribuens?

R. Affirmative, iuxta Pontificale Romanum

1194

S. C. de Prop. Fide – C. P. pro Sin. *19 Iulii 1838.* — An liceat uti facultate sacros Ordines extra tempora conferendi in illis diebus festivis in quibus ex indulgentia S. Sedis neophyti nec audire missam, nec ab operibus servilibus abstinere amplius tenentur.

R. Affirmative.

1195

S. C. de Prop. Fide – C. P. pro Sin. *6 Aug. 1840.* — Utrum supplendae sint caeremoniae impositionis manuum sacerdotum, quae in Ordinatione sacerdotali ob distantiam missionariorum omissa fuerunt.

R. Negative.

1196

S. C. SS. Rit. *18 Februarii 1843.* – ANICIEN. Utrum in Ordinatione Presbyteri extensio manus, tam Episcopi quam sacerdotum, praescripta a Pontificali fieri debeat non tantum intra haec verba: *Oremus fratres dilectissimi,* usque ad *Flectamus genua,* sed etiam post genuflexionem intra Orationem quae incipit *Exaudi nos,* usque ad Praefationem, ita ut genuflexio interrumpat tantummodo non autem cessare faciat illam?

R. In Ordinatione Presbyterorum praxim servandam esse Ecclesiae Romanae, quae manus Ordinandis imponit in prima tantum Oratione *Oremus fratres charissimi.*

1197

S. C. de Prop. Fide – C. P. PRO SIN. *27 Sept. 1843.* An in Ordinatione Ostiariorum possit omitti traditio clavium, aut oporteat uti clave qualicumque.

R. Negative ad primam partem; Affirmative ad secundam.

1198

S. C. SS. Rit. *7 Decembr. 1844* – PATAVINA — Quum in Pontificali Romano praescribatur ut in Sacris Ordinibus quisque ex Ordinandis offerat Episcopo ordinanti cereum post Offertorium, quaeritur: An tolerari possit consuetudo ut cerei offerantur extincti, vel potius offerri debeant accensi, ut in ipso innuitur Pontificali?

R. Sufficit ut unus, in quolibet Ordine, accensum offerat cereum iuxta consuetudinem.

1199

S. C. S. Officii *19 Augusti 1851* – VIC. AP. COCINC. — Iuxta Ius Canonicum, in Ordinatione Presbyteri et Diaconi, impositio manuum fieri debet *tactu corporali;* quod si omissum fuisset, caute supplendum esset quod per errorem omissum esset; sed dubitatur: 1. Utrum, si facta fuerit impositio manuum sine *tactu corporali,* suppleri debeat impositio manuum *tactu corporali?*

2. In quantum affirmative, an rumor publicus, et mala fama quae inde eveniret Ordinanti, praesertim in his regionibus, esset ratio sufficiens ad abstinendum ab huiusmodi impositione manuum iterata cum *tactu corporali?*

3. Si suppleri debeat tactus corporalis, an iteranda sint verba quae simul ab Episcopo proferuntur cum impositione manuum, praesertim in Ordinatione Diaconi, in qua verba *Accipe Spiritum Sanctum,* etc., videntur multis esse forma Sacramenti?

4. Utrum possit suppleri tactus ille corporalis privatim, quando huiusmodi Ordines non conferuntur?

R. Ad 1. Affirmative.

Ad. 2. Negative.

Ad 3. Affirmative.

Ad. 4. Affirmative, et secreto in actione Missae, atque etiam extra tempora generalis Ordinationis.

1200

S. C. SS. Rit. *25 Sept. 1852* – VENETIARUM — Utrum, etiam quando unus in Episcopali sacello ordinatur, palam interdicere debeat Episcopus per unum ex suis, sicuti habetur in Pontificali Romano: *Ne quis accedat irregularis?*

R. Affirmative.

1201

S. C. SS. Rit. *31 Augusti 1872.* – SYREN. – 1. An, in Ordinatione Presbyteri, tum Pontifex, tum sacerdotes qui adsunt, debeant prius imponere utramque manum super caput cuiuslibet ordinandi, et postquam haec impositio ab omnibus absoluta fuerit, tunc elevare manus dexteras easque extensas super illos tenere, dum Pontifex stans cum mitra solus dicit Orationem, uti nonnulli explicant Pontificalis Romani hac de re praescriptionem; vel potius, uti Romae fit in Archibasilica Lateranensi, tum Pontifex, tum sacerdotes qui adstant, vix facta impositione utriusque manus, statim dexteras manus extendunt, easque sic extensas teneant donec Episcopus orationem absolverit?

2. In praebenda Communione Neo-Presbyteris debetne adhiberi formula *Corpus,* etc., vel potius illa debet omitti?

R. Ad 1. Negative ad primam partem; Affirmative ad secundam.

Ad 2. Ut in antecedenti.

1202

S. C. SS. Rit. *27 Septembris 1873.* – ERIEN. 1. In Ordinatione Ostiarii, Pontificale praescribit ut Archidiaconus tradat ordinatis funes campanarum, faciens eos pulsare campanas. Quaeritur an insistatur pluralitati campanarum, an sufficiat una campana ubi plures non habentur?

2. Aliquae Ecclesiae, ut Cathedralis mea, non habent turrim coniunctam cum ipsa ecclesia, sed pluribus passibus ab ea distantem. Quaeritur an Ostiarii neo-ordinati debeant egredi extra ecclesiam, et per apertum pergere ad turrim, campanas ibi appensas pulsaturi, an vero sufficiat quassare tintinnabula altaris ad fores ecclesiae?

3. Quid agendum sit, si nulla campana adsit in casu praedictae Ordinationis? Sufficientne tintinnabula?

4. In Ordinatione Lectoris, iniungit Pontificale ut Pontifex tradat omnibus codicem de quo sunt lecturi. Quaeritur quid per codicem

intelligatur, utrum volumen Sacrae Scripturae, an Missale, an Rituale?

5. In eadem Lectoris Ordinatione, cohortatio Pontificis (paulo ab initio) continet haec verba: *Lectorem siquidem oportet legere ea quae* (vel *ei qui*) *praedicat*. Quaeritur an etiam particula *vel*, rubro colore descripta, et subiuncta duo verba *ei qui* sint pronuncianda?

R. Ad 1. Negative ad primam partem, Affirmative ad secundam.

Ad 2. Negative ad primam partem, Affirmative ad secundam.

Ad 3. Affirmative.

Ad 4. In casu, codicem esse Missale, Breviarium, vel volumen Sacrae Scripturae.

Ad 5. Episcopum dicere posse in casu, vel *Lectorem siquidem oportet legere ea quae praedicat*, vel *Lectorem siquidem oportet legere ei qui praedicat*.

1203

S. C. S. Officii *2 Iulii 1884*. — Facultatum Formula I sub. n. 1. tribuitur (Episcopis Americae Septentrionalis) potestas conferendi Ordines extra tempora. Ad dubium vero ab Archiepiscopo Quebecensi propositum: *An quum conferuntur Ordines sacri extra tempora omnino legendum sit Breve Apostolicum facultatem hanc tribuens?* S. Rituum Congregatio die 23 Maii 1835, respondit: *Affirmative iuxta Pontificale Romanum*. Pontificale Romanum autem, iuxta quod affirmativum dubio datur responsum, haec habet: « Legitur mandatum » Apostolicum, sive supplicatio cuius vigore » Pontifici facultas conceditur ordinandi. » Praeterea in dubio proposito sermo est de Brevi Apostolico. Quaeritur num verba Pontificalis iuxta quod responsio datur, et verba *Breve Apostolicum* quae occurrunt in dubio, afficiant facultatem Episcoporum harum Provinciarum, quae nec ad eorum supplicationem, neque in forma Brevis Apostolici concessa fuit?

R. Negative.

1204

S. C. Concilii *18 Aug. 1888*. – Lunen. Sarzanen. – Regularis quidam privilegio carens ut a quocumque catholico Antistite ordinari valeat, Ordinarii, in cuius dioecesi extat conventus ubi Regularis incolit, attestationes exhibuit extraneo Episcopo, quibus declaratur ipsum Ordinarium extra tempora statuta Ordinationem non tenere. Hinc quaeritur:

1. An, iuxta Constitutionem Benedicti XIV *Impositi* 27 Februarii 1746., Episcopus extraneus possit, extra tempora a canonibus statuta, regularem praedicto privilegio carentem ordinare in casu. *Et quatenus affirmative*:

2. An sufficiat attestatio Ordinarii dioecesani, ut in casu; vel requiratur attestatio qua declaratur Episcopum loci, quo regularis degit, non tenere ordinationem temporibus statutis.

Et quatenus negative ad primum:

3. An consuetudo contraria ab illa Constitutione Benedictina derogare possit in casu.

R. Ad 1. Affirmative.

Ad 2. Requiri attestationem Episcopum proximo legitimo tempore non habiturum Ordinationem.

Ad 3. Negative.

1205

S. C. S. Officii *22 Ianuarii 1890* – Vic. Ap. Chan–tong – Me in Europa commorante duo sacerdotes hic sunt consecrati. Ad Sinas reversus casu comperi, tum Episcopum tum sacerdotes assistentes, manus imponentes, caput consecrandis minime corporaliter sed solummodo pileolum tetigisse (1). Quapropter eos ad Episcopum statim remisi qui suppleret omissum. Nunc quaeritur utrum sufficiat unum Episcopum (absque sacerdotibus) solam manuum impositionem supplere, uti factum est, an potius pars tutior sit sequenda, et totus ritus reiterandus sit, et a quo Episcopo.

R. Cum in prima Ordinatione contactus physicus non defuerit, acquiescat.

Art. IV. De Consecratione Episcopali

1206

S. C. SS. Rituum. *16 Iunii 1663* – Granaten. — An in Consecratione Episcoporum, tam Consecrator quam Consecrandus quam etiam Assistentes, omnes uti debeant colore albo?

R. Consecrandus albo, Consecrator et Assistentes colore tempori conveniente.

1207

S. C. S. Officii *13 Martii 1669* — 1. An Episcopus ritus graeci consecratus ab Episcopo schismatico et haeretico simul, sit valide consecratus.

2. An ab uno tantum Episcopo consecratus sit valide consecratus.

3. An in utroque casu denuo consecrari debeat sine conditione, vel debeat sub conditione consecrari.

R. Ad 1. Esse valide sed illicite consecratum, et ideo indigere relaxatione quoad suspensionem, et dispensatione quoad irregularitatem.

---

(1) Huiusmodi pileolos missionarii in Sinis gestare solent quotiescumque Missam celebrant, Sacramenta administrant, vel alias sacras actiones peragunt. In ordinatione duorum sacerdotum, de quibus agitur, pileolus super eorum capita inadvertenter relictus fuerat.

Ad 2. et 3. Non esse iterum sub conditione consecrandum, sed sequendum praescriptum Brevis sa: me: Pii IV dat. 11 Augusti 1562 (1).

1208

S. C. de Prop. Fide - C. G. *18 Maii 1695* — Illicitam sed non invalidam efficere Ordinationem (Episcopi) deficientiam duorum Episcoporum cum consecratore (2).

1209

S. C. de Prop. Fide - C. P. PRO SIN. *30 Decemb. 1781* — Exposito dubio de consecratione electi Episcopi Pekinensis, nondum receptis Litteris Apostolicis peracta, eo quia ex una parte adiuncta postulabant ne ulterius eadem consecratio differretur, ex alia habebatur certa et authentica notitia de earum Litterarum expeditione et transmissione, S. Congregatio respondit ut sequitur:

R. Consecrationem in casu esse legitimam.

1210

S. C. Rituum *9 Iunii 1853* – COCINCINAE In Consecratione Episcopi, cum facta sit facultas ut assistant duo presbyteri loco duorum Episcoporum, utrum isti presbyteri assistentes debeant ambabus manibus caput Consecrandi post Episcopum consecrantem tangere et recipere Consecratum ad osculum pacis?

R. Servetur eodem modo (id est strictim) Rubrica Pontificalis Romani.

1211

S. C. de Prop. Fide - Ex Aud. SSmi *10 Ianuarii 1875* — Vicarius Ap. *N.* in Sinis exponit quod ante suam Consecrationem, fidei professionem a Pio IV praescriptam non emisit, eo quod tam ipse quam Episcopus consecrator crederent iuramentum in Pontificali Romano contentum et professionem fidei unam eamdemque rem esse. Nunc autem melius edocti, iidem duo Episcopi Vestram Sanctitatem suppliciter et humiliter rogant pro censurarum, si quas forte incurrerint, absolutione.

R. SSmus Pius PP. IX utrumque Vicarium Apostolicum absolvit, quatenus opus sit, a censuris ob praemissa quomodolibet incursis, firma manente obligatione Vicario Ap. *N.* emittendi coram aliquo missionario sui Vicariatus professionem fidei, iuxta formulam a Pio PP. IV praescriptam.

---

(1) In alleg. Brevi ita legitur: « Hispaniarum rex catholicus nobis nuper exponi fecit quod in Orientalibus » Indiis novoque Hispaniae Regno, propter recentem il» lius populorum ad fidem orthodoxam conversionem, » rarae Sedes episcopales in tanta terrarum amplitudine » adhuc institutae reperiuntur: unde fit ut post electio» nem Praelatorum ad illas vacantes factam, sufficiens » Episcoporum numerus ad munus consecrationis illis » exhibendum infra tempus de consecrandis Episcopis » a iure statutum coadunari nequeant. Quare praefatus » Philippus rex nobis humiliter supplicari fecit quatenus » in praemissis opportune providere de benignitate Apo» stolica dignaremur. Nos igitur sacrorum canonum » aequitatem a nemine ultra quam praestari possit exi» gere perpendentes, ac omnes et singulos Venerabiles » Fratres Archiepiscopos et Episcopos in Indiis prae» fatis constitutos, qui hactenus munus praedictum, » numero Praelatorum competenti ad id non adhibito, » alias tamen rite susceperunt, ab huiusmodi excessu, » et suspensionis aliisque ecclesiasticis poenis, aucto» ritate Apostolica, tenore praesentium absolventes, » secumque super irregularitate, si quam inde contra» xerint, et quod munere praefato sic per eos suscepto, » suisque etiam presbyteratus Ordinibus ac officio pon» tificali uti, et in illis etiam in altaris ministerio mini» strare, ac suis etiam Metropolitanis et Cathedralibus » Ecclesiis praeesse libere et licite valeant, de specialis » dono gratiae dispensantes, huiusmodi supplicationibus » inclinati, universis et singulis quos ad Cathedrales et » Metropolitanas Ecclesias in Indiis praefatis nunc et » pro tempore institutos, illarum vacatione occurrente, » canonice eligi et assumi contigerit, ut deinceps per» petuis futuris temporibus post eorum electionem et » assumptionem huiusmodi, nullo alio sibi obstante ca» nonico impedimento, a quocumque maluerint catho» lico Antistite gratiam et communionem Apostolicae » Sedis habente: accitis, et in hoc sibi assistentibus » duobus vel tribus in dignitate ecclesiastica constitutis » seu Cathedralis, aut Cathedralium aut Metropolita» narum Ecclesiarum Canonicis, praefatum consecra» tionis munus recipere valeant; ac eidem Antistiti ut » idem munus, illius auctoritate praefata, impendere » libere possit plenam et liberam anctoritatem et fa» cultatem concedimus et indulgemus. Non obstan» tibus *etc.* »

(2) Bened. XIV. De Syn. dioec. Lib. XIII, cap. 13. n. 7 haec habet: « .... Animadvertimus sicuti valida » est sed illicita Episcopi consecratio quam unus pe» regerit Episcopus duobus assistentibus sacerdotibus, » dum Apostolicum non praecessit indultum quo ita » fieri permissum fuerit, non absimili ratione validam » haberi debere et tantummodo illicitam episcopalem » consecrationem, quam peregerit unus Antistes, uno » assistente presbytero, quamvis in obtenta dispensa» tione seu indulto ea lex adscripta fuisset ut duo ad» starent presbyteri; utroque enim casu omnia concur» runt ad actus validitatem necessaria, et utroque casu » aliquid desideratur quod ad eiusdem actus solemni» tatem et praescriptorum rituum observantiam perti» net: quandoquidem in prima facti specie deest An» tistitum praesentia a sacris canonibus statuta, in al» tera vero desideratur praesentia duorum sacerdotum » quos Pontifex adhibendos voluit.

CAPUT VIII.

DE MATRIMONIO

Art. I. **De Sponsalibus**

1212

S. C. S. Officii *20 Ianuarii 1880* – Vic. Ap. Sutchuen. – 1. Est mos communis inter Sinas ut parentes pro suis infantibus in tenera aetate adhuc constitutis, et ante usum rationis, sponsalia ineant; atque eiusmodi sponsalia, vi legum civilium, ita firma sunt ut coram iudice vix unquam possint dissolvi; ita ut si puella, adulta iam facta, contra sponsalia huiusmodi reclamaret, ordinarie loquendo non audiretur, sed cogeretur ad matrimonium. Possuntne huiusmodi sponsalia inter christianos tolerari? Certum est ea fuisse ab antiquo usque nunc tolerata, neque unquam audivi fuisse in aliis huius Imperii provinciis prohibita. Cum vero, paucis abhinc annis, deprehenderimus exinde rixas et contentiones excitari inter christianos, qui, more gentilium agentes, voluerunt cogere etiam coram iudice huiusmodi sponsatos aut sponsatas ut praetensam hanc promissionem per matrimonium complerent, prohibui christianis parentibus ne in posterum absoluto modo sponsalia haec pro infantibus contraherent. Tantum permisi ut promitterent pro futuro huiusmodi inire sponsalia, quae unice effectum haberent quando duo sponsi, discretionis annos adepti, ad id scientes et volentes consentirent. Verum, quoad praeterita sponsalia contra Ecclesiae regulas inita, non ausus sum de facto et expresse horum rescissionem mandare. Sunt enim inter christianos plurimi qui ante conversionem ad fidem sponsalia contraxerunt, et profecto, saltem communiter loquendo, male exciperentur a gentilibus quibuscum contraxerunt, si talem rescissionem proponerent. Tamen haec duo intimavi, nimirum: 1. Ut in posterum nunquam invitos cogere ad matrimonium praesumant virtute praecedentium sponsalium. — 2. Ut tentent dissolutionem, vel, si non possint obtinere, ad minus promittant se in posterum, aut filios aut filias in matrimonium nunquam tradituros, nisi prius sit dispensationi locus, atque illam obtinuerint.

2. Ex sponsalibus pro infantili aetate sic factis, alter ortus est abusus nimirum: saepe fit ut parentes tradant promissam puellam nutriendam et instituendam parentibus pueri, quibuscum contractum inierunt: ita ut, a secunda vel tertia annorum aetate usque ad matrimonii tempus, simul cum futuro viro sub eodem tecto maneat. Inde autem aliquando pessima data sunt scandala. Ut tanto malo occurrerem, prohibui christianis, ne tales nurus ante diem matrimonii ad propriam domum accerserent, nisi gravi urgente causa, cuius gravitatis solum iudicem missionarium constitui. Causa autem censetur gravis, si puellae parentes, neque eam nutrire, neque christiane instituere valeant, et utrumque possint alterius parentes. Pariter quando sponsalia contracta fuerunt tempore gentilitatis, et puella sub cura et institutione infidelium remanet, tunc permittitur, et etiam exhortamur christianos, ut apud se dictas puellas in infantili aetate recipiant, castitatem ipsarum sub custodia charitatis Deo committentes. Pro utroque casu conditio est absoluta, ut matrimonio coniungantur quo tempore facti sunt adulti, modo tamen uterque sponsus consentiat.

R. Ad 1. Nihil non scite, non prudenter, non pie a Vicario Apostolico sancitum esse. Sponsalia sive inter infantes contracta, sive a maiori cum infante, pro infectis haberi, adeo ut nec publicae honestatis impedimentum producant, iure praesertim canonico constitutum habemus. Ea ipsa quae inter impuberes celebrantur sponsalia quamvis iure canonico cautum sit valere atque obligationem inducere, eodem tamen iure statutum esse, propter imbecillitatem iudicii, ut post pubertatem resilire liceat; neque is qui ad pubertatem primus advenerit teneatur alium expectare, sed statim resilire valeat, imo et debeat, si sponsalia probare nolit, alioquin postea non audiatur. Quae cum optime noverit Vicarius Ap., sapienter igitur iniquum patriae morem desponsandi filios in infantili aetate, qui quod iuraverint patres, hoc, velint nolint, sint impleturi cum ad nubiles annos venerint, exscindere curasse, prohibitis christianis genitoribus ab hisce sponsalibus ineundis, aut ita permissis, ut non sint valitura neque ullum habitura effectum, nisi annos discretionis adepti, in ea liberrime consenserint filii, censuit S. C. Sed et sponsalibus contractis iam a genitoribus in infidelitate ita mederi studuisse Vic. Ap., ut neque prudentius quiddam pro loci rerumque circumstantiis, neque efficacius aliquid pro tuenda filiorum libertate excogitari posset, animadvertit eadem S. C.; ea propterea singula quae Vicarius edixit, vel de tentanda sponsalium dissolutione, non tamen extorquenda; vel de filiis invitis cogendis nunquam ad matrimonia; deque expectanda, quae nunquam dabitur nisi nubere volenti, etiamsi caetera concurrant, dispensatione Apostolica, calculo suo suisque laudibus prosecuta est.

Ad 2. Æque laudabilia haec Vicarii Ap. con-

silia fuisse, meritoque praeceptum in primis illud esse, ne nurus in domum sponsi veniant innuptae, ut scandalis praecludatur via, atque et innumera praepediantur peccata quae diu familiariterque versantibus sponsis inter se impossibile est non evenire. Neque ab hac prohibitione irrationale visum est excessisse in duobus enarratis casibus, cum sciatur quam grave periculum ingerat castitati alimoniae necessitas, et quam alte insideat animo prava educatio, vix unquam eradicanda. Attamen sibi suasit S. C. duo haec prae oculis habituros missionarios, ubi desponsas puellas in soceri domo alendas permiserint: primum quidem, id se nunquam concessuros, nisi cum apud neminem quamque aliam honestam piamque personam easdem alere, seu ali facere posse viderint, accita in id soceri ope atque opera; alterum, ubi non alibi quam in soceri domo eas ali educarique posse perspexerint, illud tamen praestituros ut occasio proxima peccandi amputetur omnino. Haec etenim, cum sit ex sese peccaminosa, nequidem vitandi maioris mali causa unquam licet: quae duo eisdem missionariis inculcanda idcirco voluit eadem S. C.

1213

S. C. de Prop. Fide – C. G. *30 Ian. 1787* – Smyrn. – Quoad sponsalia in longum tempus protrahi solita dandam esse Instructionem iuxta sancita in 6 Concilio Provinciali S. Caroli Borromaei, ibi: « Itaque Episcopi cura sit poenis » et censuris, quas arbitratu suo constituerit, » sancire ne sponsi priusquam matrimonium » in Ecclesia per verba de praesenti ex ritu ce- » lebraverint, non modo simul non habitent, » sed ne ullo quidem modo mutua consuetu- » dine commerciove utantur. »

1214

S. C. de Prop. Fide – C. G. *22 Nov. 1790* – Ep. Scodren. – Molti che contraggono gli sponsali, resiliggono poi da simili contratti non effettuandoli col matrimonio. Non volendosi questi tali ridurre a dovere ad onta di scomuniche ed altri rigori della chiesa, si domanda qual termine di tempo può prescriversi per tenerli esclusi dalla partecipazione della comunione dei fedeli.

R. Caute procedendum esse in infligenda excommunicatione, et mulieres praesertim a sponsalibus recedentes numquam excommunicandas, iuxta Decretalem Lucii III in Cap. *Requisiti, De Sponsal.*; et si quandoque et ex gravi causa sunt viri excommunicandi, post annum esse absolvendos.

1215

S. C. de Prop. Fide – C. P. *4 Ian. 1798*. Se debba approvarsi lo scioglimento di tutti gli sponsali (nel Vicariato Ap. del Chan-si) contratti dai genitori pei figli, senza aspettare che questi siano in grado di manifestare la loro volontà.

R. Transmittatur Vicario Ap. responsum a S. C. S. Officii datum anno 1780 Vicario Ap. Sutkuen. (*V. n. 1112*).

1216

Ex Litt. S. C. de Prop. Fide *26 Septembris 1840* (ad Vic. Ap. Scopiae) — Nel terzo quesito manifestava V. S. l' abuso che le giovani rimangono d' ordinario vincolate cogli sponsali per quattro o cinque anni prima di congiungersi in matrimonio, e che gli sponsali, mentre possono esser rescissi dall' uomo sempre che voglia, non sono mai rescindibili dalla donna per qualunque ragione possa ella averne, e quindi implorava V. S. che si provvedesse alla giusta libertà della donne, e fosse ristretto e determinato il tempo degli sponsali. La S. C. ha deciso che venisse mandato a V. S. il decreto emanato dalla S. C. del Concilio dell' anno 1713 di cui ecco le parole: « S. Congregatio S. R. E. » Cardinalium Concilii Tridentini interpretum » censuit moneri posse partes ad contrahenda » sponsalia sub certo tempore, quo elapso, per- » mitti posse cum aliis bene visis; non tamen co- » gi posse partes ad contrahenda sponsalia certo » tempore; et quatenus sponsalia fuerint contra- » cta indefinite, absque tempore limitato, pos- » se superiorem ob legitimam causam, prae- » sertim probabilis fornicationis, tempus cele- » brandi Matrimonii sponsis praefigere, eoque » elapso facultatem concedere cum aliis con- » trahendi ». Procurerà quindi V. S. con tutta quella prudenza che Le sarà possibile di far sì che venga osservato siffatto decreto, e per maggior sua regola ed istruzione consulterà benanche in proposito i buoni autori che ne hanno parlato. Nel quarto dubbio, che è pure relativo agli sponsali, esponeva V. S. che i parenti contraggono eglino stessi gli sponsali pei figliuoli senza alcun consenso di questi, e quindi addimandava se debba esigersi onninamente anche il beneplacito dei figli contraenti per la validità degli sponsali. Alla quale domanda la S. C. ha creduto aver ben provveduto col ricordare l' osservanza del decreto del Concilio Albanese part. 2. cap. VII. pag. 47 espresso in questi termini: « Quoniam omnimoda arbitraria li- » bertate matrimonium initur, toto pectore in- » cumbant parochi ut contrahentium assensus » omni impulsionis, coactionis, seu directae seu » indirectae, materia careat, nec sacro iungant » connubii nexu quos externae audacia violen- » tiae, matrimonialia iura vitiando, vitiavit. Te- » merariis eorum ausibus, qui invitis confoe- » derantur uxoribus, anathematis poena infli- » gatur. Parochi quoque invalidae auctores con- » iunctionis ecclesiasticis innodentur censuris. »

ART. II. De Bannis seu Matrimonii denunciationibus

1217

S. C. S. Officii *14 Iunii 1703* EP. QUEBEC. — Utrum barbaris danda sit dispensatio generalis a proclamationibus Matrimonii.

R. Negative.

1218

Ex Litt. Ap. Bened. XIV. *19 Martii 1751* (AD ARCHIEP. GOANUM)... Odo de Soliaco vigilantissimus Parisiensis Antistes, qui vixit sub initium saeculi decimi tertii, promulganda statuit in suae dioeceseos paroeciis matrimonia priusquam inirentur, ut scilicet hoc pacto dignosci posset num inter contrahentes impedimentum ullum subesset; atque inde denuntiationum manavit exordium, quae tum *Bannum* nuncupatae fuerunt. A dioecesi parisiensi mos iste laudabilis ad alias quoque per Galliam permeavit, uti colligitur ex Rescripto Innocentii III ad Episcopum Belluacensem in cap. *Cum ita, de sponsal. et matrim.* Idem Innocentius in Concilio Lateranensi, ad universam Ecclesiam eiusmodi denuntiationum morem propagavit, ut videre est in cap. *Cum de clandestina desponsatione.* Atque Sacra Tridentina Synodus, sess. 24. *De reform. matrim.* cap. 1. Lateranensis Concilii vestigiis inhaerendo, id ipsum praecepit. Quamvis vero denuntiationes ad matrimonii validitatem neutiquam pertineant, adeo ut matrimonium iisdem omissis celebratum illicitum quidem sit, sed tamen validum, non idcirco denuntiationum omissio gravi caret culpa, neque propterea negligi impune queunt in paroeciis in quibus contrahentes inhabitant; quod si velint matrimonium extra dioecesim, quam incolunt, celebrare, tenetur is qui matrimonio interest, exigere prius ut denuntiationes factae iam fuerint in loco prioris domicilii, quamvis sit alterius dioecesis, ad hoc ut tuto interesse possit matrimonio quod in sua dioecesi celebratur. Observetur Concilium Aquense, anni 1585, a Sixto V. Pont. Max. confirmatum, sicuti etiam Rituale Rom. Quod si vetustiora monumenta prae manibus sumere opus esset, in secunda collectione Decretalium, cap. 1. *De clandestina desponsatione,* reperitur Decretalis Alexandri III, relata etiam per Gonzalez in cap. *Cum inhibitio,* sub num. 10, *De clandestina desponsatione,* ubi fit mentio oneris, quod districte incumbit ei qui matrimonio interest in sua dioecesi contracto, ne scilicet interesse debeat, nisi requisierit antea ab Episcopo loci ubi contrahentes inhabitant, praevium denuntiationum edictum, unde appareat nullum inter eosdem impedimentum obsistere.

1219

Ex Litt. S. C. de Prop. Fide *25 Iunii 1791* (AD ARCHIEP. N.) — Rumor quidam ad nos usque percrebuit, matrimoniorum denunciationes omnino negligi, quae ob nimiam Episcoporum indulgentiam in iis dispensandis, absque parochorum interventu clanculum celebrari solent. Id etiam Tridentini legibus aperte adversatur, quod in eadem Sess. 24 *de Reformatione Matrimonii* sic habet : *Idcirco S. Concilii Lateranen. sub Innocentio III, celebrati vestigiis inhaerendo praecipit* (sancta Synodus), *ut in posterum antequam matrimonium contrahatur, ter a proprio contrahentium parocho, tribus continuis diebus festivis in Ecclesia inter Missarum solemnia publice denuncietur, inter quos Matrimonium sit contrahendum.* Quod si Episcopi interdum gravi urgente causa satius ducerent ab iisdem denunciationibus dispensare, tunc normam ac regulas a Benedicto XIV, praescriptas *in Const. 35 Tom. I. sui Bullarii* omnino sequi debent (1).

---

(1) In praefata Const. seu Litteris encycl. *27 Nov. 1741* ad omnes Episcopos haec habentur: « ... Periculi non » infrequens occasio vos reddat difficiliores ad remit» tendum publicationes, a quibus contracturi matrimo» nium saepe per malitiosam suggestionem petunt di» spensari. Quam caute solerterque oporteat ea in re » Episcopos versari, non obscura vobis a Concilio Trid. » exhibentur argumenta. Si enim (ait eadem sancta Sy» nodus) probabilis fuerit suspicio matrimonium mali» tiose impediri posse si praecesserint denunciationes, » tunc vel una tantum denunciatio fiat, vel saltem » parocho et duobus testibus praesentibus, matrimo» nium celebretur, et deinde ante illius consummatio» nem denunciationes in ecclesia fiant ut, si aliqua » subsunt impedimenta, facilius detegantur. Praeterea » licet Episcopo relictum sit omnimode super denun» ciationibus dispensare, haec tamen facilitas, non a » sola dispensantis voluntate pendet, sed a Tridentino » coercetur arctis prudentiae discretique arbitrii legibus; » quod idem est ac legitimam causam dispensationis » requirere. — Parem quoque, imo fortasse maiorem » vigilantiam necesse est a vobis adhiberi ne, post re» missas denunciationes, celebretur matrimonium co» ram parocho, vel alio sacerdote ab ipso parocho vel » a vobis deputato, praesentibus duobus vel tribus te» stibus confidentibus, ne ulla celebrationis notitia vel » rumor oriantur. Id enim, ut ad praescriptum sacrorum » Canonum licite fieri possit, non satis est obvia quae» vis et vulgaris causa, sed gravis, urgens et urgentis» sima requiritur. A sacro Nostrae Poenitentiariae tri» bunali, eo potissimum casu fit potestas ita celebrandi » matrimonium, quo vir et femina in figura matrimo» nii publice degentes, et de quibus nulla viget criminis » suspicio, in occulto tamen concubinatu perseverent; » facile enim quisque coniiciet quam absonum esset, » eos, a statu damnationis per gratiam Sacramenti re» vocandos, ad publice contrahendum matrimonium » praeviis denunciationibus compelli. Hanc vero praxim » vobis duximus proponendam, non quia dispensatio » praemisso casui solum congruat, cum alii similes et » fortasse urgentiores esse possint in quibus dispensari » expediat, sed quia vestri pastoralis officii partes ver» sari debent in sedulo investiganda legitima et urgenti » causa dispensationis, ne matrimonia occulte celebrata

1220

S. C. de Prop. Fide – C. G. *1. Apr. 1816* An banna seu proclamationes antenuptiales etiam servanda sint in matrimoniis servorum seu mancipiorum.

R. Affirmative, nisi accesserit dispensatio Episcopi.

1221

S. C. de Prop. Fide – C. G. *12 Febr. 1821* – Quoties iisdem (Hiberniae) Ordinariis expedire in Domino visum fuerit ut denunciationes, vel omnes vel earum aliqua, remittantur, *nihil quacumque de causa accipiant,* veluti decretum fuit anno 1750, et renovatum per encyclicam anno 1768 ad omnes Hiberniae Ordinarios.

1222

Ex Instr. S. C. de Prop. F. *8 Septembris 1869.* (AD VICARIOS AP. IND.) — Quoniam relatum est, attentis circumstantiis istarum Missionum, saepe expedire ut in denunciationibus Matrimonii fiat dispensatio, ita ut ex iis una tantum locum habeat, recolendum esse voluit S. C. Vicarios Apostolicos hac in re uti posse iure suo. Quod quidem est ad tramites Decreti Conc. Trid. sess. XIV, De Ref. c. 1. SS̃mus vero Dominus Noster attenta earumdem circumstantiarum gravitate indulget ut, cum necessarium visum fuerit, memoratae denunciationes fiant diebus ferialibus loco diei festi a ss. Canonibus praescripti.

1223

Ex Litt. S. C. S. Off. *4 Iulii 1874.* Il dubbio proposto da Mons. Vescovo di Nesqualy: *Se*, cioè, *come nei matrimonî misti così nei matrimonî tra cattolici ed infedeli siano permessi i banni o proclamazioni* è stato risoluto da questi Em̃i Inquisitori Generali nella Fer. IV 1. corr. col seg. decreto: *Posse fieri proclamationes in matrimoniis de quibus agitur, quatenus Apostolica dispensatione contrahantur, suppressa tamen mentione religionis contrahentium.* È mente però dei prelodati Em̃i che questa risposta venga accompagnata a Mons. Vescovo con una lettera nella quale gli si dica che potendosi dalla Curia, o da chi per essa, accertare la libertà dello stato dei contraenti, osservando le norme prescritte dalla s. m. di Clemente X colla Istruzione dei 21 Agosto 1670, sarebbe più espediente, almeno in alcuni casi e circostanze, dispensare dai detti banni per evitare il pericolo di ammirazione e scandalo, il che però vuolsi rimesso al di lui prudente arbitrio.

1224

S. C. S. Off. *12 Ian. 1881* — VIC. AP. IAMAICAE. — Secondo la clausola 17 (della nuova legge proposta) si richiede che il ministro religioso deputato officiale in ordine ai matrimonî faccia la pubblicazione in tre volte ossia Domeniche successive durante gli officî del mattino e della sera. Ora fuori di Kingston vi è appena nell' isola una cappella in cui si celebrino gli ufficî domenicali più di una volta al mese. Possono i fedeli fuori di Kingston procurarsi un attestato delle pubblicazioni dell' officiale civile? E può il sacerdote valersi di tale attestato in luogo delle pubblicazioni fatte in chiesa?

R. Nihil obstare quominus fideles postulent testimonium ab officiali civili; sed huiusmodi testimonium per se non sufficere ut ad Matrimonii celebrationem fideles admittantur a missionariis qui quoad publicationes se gerant iuxta leges Ecclesiae.

ART. III. **De impedimentis canonicis matrimonium dirimentibus in genere**

1225

S. C. de Prop. Fide – C. P. PRO SIN. *11 Febr. 1804* — VIC. AP. COCINCINAE – 1. An matrimonia possint in foro externo declarari nulla atque invalida, quando eorum nullitas in foro conscientiae cognoscitur, sed non potest in foro externo probari.

2. An praefati coniuges ad aliud possint admitti matrimonium, quamdiu impedimentum sui prioris matrimonii manet occultum, atque nullitas praedicti sui matrimonii non est probata in foro externo.

3. Quomodo agendum sit cum iis, qui ad alias nuptias transiere, quamvis impedimentum prioris sui matrimonii occultum maneat, neque probari possit in foro externo.

4. An liceat huiusmodi coniugibus, si nullum adsit neque timeatur scandalum, in poste-

---

» luctuosos habeant exitus quos intimo cordis moerore » recensuimus. Hunc porro in scopum vos hortamur » et impense admonemus ut personarum matrimonium » secreto contrahere petentium diligens fiat a vobis inquisitio: an scilicet eius qualitatis, gradus et conditionis sint quae id probe exposcant; an sint sui vel » alieni iuris; an filiifamilias quorum nuptiae patri » iuste dissentienti sint invisae; ab episcopali etenim, » quod geritis, munere nimium esset alienum facilem » praeberi filio inobedientiae occasionem; an res sit de » personis ecclesiasticis, licet in minoribus Ordinibus » constitutis, pensiones et beneficia ecclesiastica obtinentibus, ut detestabilis illorum retentio in statu uxorato congruis remediis postea compescatur. Potissimum vero curet vestra sollicitudo, antequam secreti » matrimonii licentia concedatur, quod contrahentes » clara et indubia, et a quavis fraude immunia exhibeant documenta status liberi, ad avertendum ab iis, » qui improbi sint ingenii, polygamiae periculum *etc.* »

riori suo matrimonio remanere, quamvis nullitas prioris in foro externo probata non fuerit.

R. Ad 1. Negative.

Ad 2. Negative.

Ad 3. In foro externo secundum matrimonium nullum esse habendum.

Ad 4. In foro externo non licere; monendi tamen coniuges ut impedimentum notum faciant, et Vic. Ap. utatur facultate dispensandi.

1226

S. C. S. Officii *11 Martii 1868* – Vic. Ap. Iaponiae – Christiani iaponenses, de impedimentis matrimonium dirimentibus ab Ecclesia institutis omnino inscii, saepe matrimonia his impedimentis vitiata bona fide contraxerunt, nihil de consanguinitate vel affinitate vel aliis impedimentis attendentes. Hic non agitur de impedimentis ad ius divinum pertinentibus, sed tantum de ecclesiasticis; unde quaeritur:

1. Utrum in Iaponensi Imperio, perdurante saeculari persecutione, necnon Pastorum et doctrinae privatione perseverante, impedimenta ab Ecclesia instituta totam matrimonia dirimendi vim obtinuerint? Inde, utrum omnia matrimonia cum talibus impedimentis dirimentibus contracta invalida sint? Ratio dubii in eo est quod, cum ignorantia de matrimonii natura et impedimentis omnino universalis et invincibilis esset, forsan praesumitur Ecclesia de talibus impedimentis dispensasse, necnon suas leges circa matrimonium in hoc casu totam vim obtinere noluisse.

2. In casu affirmativo, suppliciter ac humillime imploro ut SSmus dispensationem a radice, qua omnia matrimonia nulla ob impedimenta iure Ecclesiae dirimentia revalidentur, benigne concedere dignetur.

R. Ad 1. Providebitur in sequenti.

Ad 2. Quoad eos qui sunt in bona fide, R. P. D. Vicarius Ap. sileat. Quoad eos qui in bona fide non sunt, curet ut consensus renovetur, dispensationem concedendo iuxta facultates iam sibi factas a S. C. de Prop. F. Quod si consensus renovari non possit, vel obstinate nolit, dummodo certo constet de eius morali perseverantia, supplicandum SSmo pro gratia qua idem D. Vicarius Apostolicus possit in radice sanare, inspectis circumstantiis cuiusque casus particularis, matrimonia iam contracta usque ad receptionem praesentis concessionis. In casibus vero difficilioribus, recurrat expositis omnibus cuiusque casus adiunctis.

Art. IV. **De impedimentis cognationis et affinitatis**

A) *De consanguinitate et affinitate*

1227

S. C. S. Officii *25 Iunii 1670* — Internuntii in Belgio relatis etiam litteris datis 25 Ianuarii remissis a S. C. de Prop. Fide ad S. Off. continentibus quomodo Praelati Hiberniae atque missionarii utantur facultatibus dispensandi in matrimonialibus: Rescribatur Internuntio quod facultas *dispensandi in 3 et 4 simplici et mixto* non intelligitur data in 3 non mixto cum 4., et multo minus in 2.

1228

S. C. S. Officii *26 Sept. 1709* — Circa facultatem dispensandi in 2. gradu cum haereticis conversis quaeritur: — An hoc liceat in casu quod una pars contrahentium sit talis, et instet pro gratia, an vero ambo debeant esse conversi. —

R. Vel res est de duobus haereticis quorum unus tantum conversus sit ad fidem catholicam, altero remanente in statu haeresis, vel de duobus quorum unus sit tantum haereticus, alter vero catholicus natus. In primo casu requiri quod ambo sint ad fidem catholicam conversi; at in secundo satis esse quod unus tantum sit conversus.

1229

S. C. S. Officii *19 Octobr. 1712* – Miss. Tibet. — An facultas *dispensandi in 3 et 4. consang. et affinit. simplici et mixto tantum, et in 2, 3, et 4 mixtis, non tamen in 2 solo quoad futura matrimonia* etc. quaeritur an ista facultas dispensandi in gradibus affinitatis includat affinitatem illicite contractam, nec ne. Et si responsio affirmative se habeat, quomodo a dictis missionariis dispensari possit si semper attingit primum gradum; et si est negativa, supplicatur pro ista facultate licet attingat primum gradum; et: An ista facultas dispensandi in gradibus consanguinitatis et affinitatis intelligatur etiam pro catholicis, cum dicat privilegium: *cum iis qui ab haeresi vel infidelitate convertuntur ad fidem catholicam.*

R. Quoad primum dubium in quo quaeritur *an facultas dispensandi in gradibus affinitatis includat affinitatem illicite contractam, nec ne;* respondendum esse: Affirmative. In reliquis vero respondendum esse: Negative.

1230

S. C. S. Off. *22 Dec. 1723.* — Relata instantia a S. C. de Prop. Fide ad S. Off. remissa .... Vicariorum Capitularium dioecesis Tuamensis in Irlandia, qui dubium proposuerunt, an cum habeant facultatem dispensandi in 3 gradu, illa uti possint ad favorem illorum qui matrimonium iam contraxissent scienter inter gradus prohibitos, et in fraudem legis, contra expressam prohibitionem Concilii Tridentini, vel requiratur nova particularis dispensatio huius S. Officii; (Emi) Dni, audito voto DD. CC. decreverunt: Rescribendum quod

in Formula facultatum distinguitur facultas dispensandi ab impedimentis pro contrahendis matrimoniis, et pro contractis, quae restringitur ad conversos ab haeresi; et pro contractis scienter cum impedimento specialis facultas requiritur.

1231

Ex Litt. S. C. S. Off. *13 Martii 1736.* Doversi rispondere per istruzione di Monsignor Arcivescovo di Corfù che in virtù delle parole *(Form. II. n. 6.) dispensandi in 3. et in 4. consanguinitatis et affinitatis gradu simplici et mixto tantum, et in 2, 3, et 4 mixtis, non tamen in 2. solo, quoad futura matrimonia* (1) può esso dispensare con tutti i suoi diocesani. Quanto poi all' altra parte del detto §. 6 contenuta in quelle parole *quo vero ad praeterita* (id est matrimonia) *etiam in 2. solo dummodo nullo modo attingat primum gradum,* può il suddetto Monsig. Arcivescovo dispensare solamente con quelli che dall' eresia o infedeltà si convertono alla fede cattolica, avvertendo inoltre il soprannominato Mons. Arcivescovo che in pratica lo scisma è congiunto all' eresia.

1232

Ex Litt. S. C. de Prop. F. *5 Iulii 1788* (AD COADIUT. SUPERIORIS MISSION. IN ORA COROMANDEL.) — Mos inter ethnicos vigens ut, uxore defuncta, illius sorori nubant, ab Ecclesiae legibus longe abhorret, adeoque fideles perperam putant assequi se posse super huiusmodi impedimento ab Episcopo S. Thomae dispensationem. Cum tamen plures esse nuntiaveris, qui cum defunctae uxoris sorore matrimonia inierunt, SS. D. N. Pius PP. VI, aeternae illorum saluti prospicere cupiens, Apostolica benignitate huiusmodi matrimonia validavit. Distinguendum vero voluit circa modum. Si enim coniuges de quibus agitur, sub praetextu obtentae dispensationis, quamvis nulliter concessae, quam ipsi tamen validam et ratam censent, idcirco vivunt in bona fide, sanatis a SS. D. N. in radice illorum matrimoniis, inquietandi non erunt. Si autem sunt in mala fide, Sanctitas Sua cum iis benigne dispensat super impedimento primi affinitatis gradus, eorum matrimonia revalidans, prolemque susceptam ex iis legitimam decernens, renovato tamen reciproco consensu coram parocho et testibus, iuxta formam Concilii Tridentini.

1233

S. C. de Prop. Fide - C. P. PRO SIN. *16 Ian. 1797* — Concessa fuit Vicario Apostolico Tunkini Occidentalis facultas dispensandi in primo affinitatis gradu ex copula illicita etiam lineae rectae, cum his restrictionibus: *in occultis tamen et in foro interno.* Quaeritur utrum his verbis: *in foro interno,* seu, ut explicat P. Antoine, *in actu confessionis Sacramentalis,* intelligatur Confessio cui in ipso actu coniungitur absolutio, an vero sufficiat Confessio in ordine ad absolutionem in posterum recipiendam, quando scilicet sublatus fuerit obex qui cogit ad eam differendam, et qui aliquoties diu durat?

R. Negative ad primam partem; Affirmative ad secundam.

1234

Ex Litt. S. C. de Prop. Fide *24 Novembr. 1802.* — Se i Vescovi ed i Vicari Apostolici nei regni Britannici possano, in virtù delle facoltà ordinarie e straordinarie loro accordate dalla S. Sede, dispensare negl' impedimenti di consanguinità e di affinità coi loro diocesani o sudditi quando una parte dei contraenti sia cattolica, l' altra acattolica.

R. Ad un tale quesito è stato dalla S. C. negativamente risposto a tenore della istruzione che fu spedita nell' anno 1774 a Mons. Vescovo di Culma, ove compartendosi al Vescovo prelodato l' estensione della dichiarazione emanata dalla s. m. di Benedetto XIV sui matrimoni di Olanda data li 4 Novembre 1744 che incomincia *Matrimonia,* e citandosi nella detta istruzione la lettera del medesimo Pontefice diretta al Primate Arcivescovo e Vescovo della Polonia, che comincia *Magnae nobis admirationis* data ai 29 Giugno 1748, si dice al predetto Vescovo di Culma: « Da tal lettera apprenderà Monsignore di non dovere in nessunissimo conto dispensare giammai sugl' impedimenti canonici che potessero intercedere tra il contraente cattolico e il dissidente, sebbene fossero di quel genere d' impedimenti pel quale avesse il Prelato ottenuto da questa S. Sede la facoltà di poter dispensare; la qual facoltà si intende ad esso sottratta rispetto al contraente dissidente, nè esercibile, se non nel caso che il dissidente stesso abiurasse prima realmente e di fatto la eresia o lo scisma. »

1235

Ex Instr. S. C. S. Officii *16 Sept. 1824* (AD EP. QUEBECEN.) — *Dubia proposita:* .... Dubium 2. Paulus viduus christianus, Balbinam infidelem duxit in uxorem, quae in numerum christianorum cooptari cupit, ut cum

(1) Art. 6. Form. I et II ita se habet: « Dispen- » sandi in 3 et 4 consanguinitatis et affinitatis simplici » et mixto tantum, et in 2, 3 et 4 mixtis, non tamen » in 2 solo quoad futura matrimonia; quod vero ad prae- » terita etiam in 2 solo, dummodo nullo modo attin- » gat primum gradum, cum iis qui ab haeresi vel in- » fidelitate convertuntur ad fidem catholicam, et in » praedictis casibus prolem declarandi legitimam. »

ipso matrimonium christiano more contrahat. Interim Demetrius Pauli filius ex priore uxore proveniens declarat se rem habuisse cum Balbina. Quaeritur an per huiusmodi copulam cum muliere infideli resultet impedimentum affinitatis in primo gradu.

.... Dubium 4. Vir fidelis in matrimonium duxit mulierem infidelem cuius consanguineam in secundo gradu infidelem quoque antea cognoverat. Quaeritur an postquam uxor eius christianam fidem amplexa fuerit, indigeat dispensatione super secundo affinitatis gradu ut cum ipso sacramentaliter contrahere possit.

... Dubium 6. In facultatibus extraordinariis, quae Summus Pontifex concedere solet Episcopis vel missionariis in longinqua agentibus, dicitur (art. 6.) *Dispensandi quoad matrimonia praeterita etiam in secundo solo (gradu affinitatis et consanguinitatis), dummodo nullo modo attingat primum gradum, cum iis qui ab haeresi vel infidelitate convertuntur ad fidem catholicam.* De quo quaeritur an per matrimonium praeteritum intelligenda sit coniunctio quae obtinuisset inter virum catholicum et mulierem haereticam, vel inter virum fidelem et mulierem infidelem vel viceversa, ita ut praedicta facultate uti liceat quando alterutra tantum pars contrahens ab haeresi vel infidelitate redit ad fidem catholicam.

R. ... Ad 2. Duo sunt distinguenda: 1. vel Paulus duxit uxorem Balbinam infidelem praevia dispensatione Apostolica super cultus disparitate, vel absque Apostolica dispensatione; 2. vel Demetrius rem habuit cum Balbina antequam Paulus eam sibi acciperet in uxorem, vel post. Si praevia Apostolica dispensatione Paulus Balbinam duxit, etiamsi praecessisset Demetrii copula cum eadem Balbina, iam pro valido habendum est matrimonium; quippe impedimentum affinitatis praesertim ex copula illicita, ut in casu, cum non habeatur ut iuris divini aut naturalis, sed tantum ecclesiastici, infideles ex mente Ecclesiae non afficit quia Ecclesiae non subditos, et Ecclesia dispensando cum parte catholica super disparitate cultus ut cum infideli contrahat, dispensare intelligitur ab iis etiam impedimentis a quibus exempta est pars infidelis, ut inde huius exemptio, propter contractus individuitatem, communicata remaneat et alteri. Fit inde consequens huiusmodi matrimonium reiterari non posse post Balbinae conversionem ad fidem. Semel enim validum semper in sua perseverat validitate: neque infirmaretur per subsequentem copulam quam Demetrius cum Balbina habuisset, quia non inde solveretur vinculum coniugale quod est indissolubile. In hoc ergo primo casu animadvertant missionarii ne huiusmodi coniuges christiano more contrahere postulantes admittant ad novam consensus praestationem; imo eos admoneant de validitate praecedentis matrimonii, ut sciant per sacras nuptialis benedictionis caeremonias, non novum se inire matrimonium, sed tantummodo quod iam inierunt firmumque consistit, sanctificari.

Contrarium autem dicendum est in secundo casu, nempe si Paulus contraxit cum Balbina absque Apostolica dispensatione super disparitate cultus. Tunc enim cum nullum et irritum fuerit matrimonium ac si contractum non fuisset, et ipsa Balbina post baptismum impedimento ligaretur affinitatis. Nec refert quod Balbina cum carnaliter cognita fuerit a Demetrio adhuc in infidelitate versaretur, atque idcirco ecclesiastico non subiiceretur impedimento. Distingui namque debet affinitas in se ac physice spectata ab impedimento affinitatis. Porro affinitas etiam ab infidelibus contrahitur, quia etiam inter infideles verum est, quod vir et mulier per carnalem copulam una caro efficiuntur. Itaque ut habetur in cap. *Fraternitatis 35. quaest. 10.* « Si una caro fuerit, quomodo poterit aliquis eorum propinquus uni pertinere, nisi pertineat alteri? » Igitur quia Paulus pater pertinet ad Demetrium filium, pertinere dicendus est et ad Balbinam, ac Balbina, quia una caro effecta cum Demetrio pertinere Paulo. Id tantum est discriminis quod affinitas ecclesiasticum non parit infidelibus impedimentum, fidelibus autem parit. Quapropter cum per Baptismum non tollatur a Balbina eius iam physice contracta cum Paulo affinitas, haec ipsa affinitas radicaliter in ea inhaerens, quae eidem infideli impedimento non erat ad contrahendum, impedimentum evadit post Baptismum, quo subdita fit Ecclesiae, eiusque proinde legibus subiecta; impedimentum autem utique in primo gradu, et quidem in linea recta, quia in tali se gradu et linea contingunt Paulus pater et Demetrius filius, et affinitatis gradus ex gradibus desumuntur consanguinitatis.

Ad 4. Ex his quae dicta sunt in responsione ad 2 dubium patet responsio ad 4. In utroque enim agitur de impedimento affinitatis ex copula illicita, nisi quod ibi sermo erat de affinitate quodammodo passiva Pauli fidelis, quam nempe contraxerat cum Balbina non ex proprio sed ex facto alterius, scilicet Demetrii, hic autem de affinitate agitur activa, cuius videlicet auctor est ipse vir catholicus qui contrahere vult mulierem cuius consanguineam in secundo gradu carnaliter cognovit. Eo ergo magis resultare dicendum est ex parte viri impedimentum, et quidem in secundo, quia consanguinitas et affinitas pari procedunt et computantur gradu, eodemque similiter detineri etiam mulierem, quum catholicam amplexata fuerit fidem. Itaque si matrimonium a viro fideli cum infideli contractum Apostolica praecesserit dispensatio super cultus disparitate, pro

validio habendum est, ideoque non iterandum, post mulieris baptismum, novi consensus praestatione; si vero absque huiusmodi dispensatione initum fuerit, quia nullum tunc fuisset et irritum, praeexistentis affinitatis impedimentum afficeret, post baptismi susceptionem, etiam mulierem, ut ipsa quoque indigeret dispensatione ad valide et sacramentaliter contrahendum.

Ad 6. Manifestum est per matrimonia praeterita in quibus uti possunt Episcopi vel missionarii facultate sibi ab Apostolica Sede delegata dispensandi ut in dubio, intelligi non coniunctiones quascumque etiam fornicarias, sed eas tantummodo, quae, iuxta mores regionum vel infidelium vel haereticorum, formam habent et figuram matrimonii, habenturque pro legitimis matrimoniis, quae tamen irrita sunt ob ecclesiasticum impedimentum secundi gradus affinitatis et consanguinitatis.

Intelliguntur itaque matrimonia hoc obstante impedimento nulliter contracta ab iis qui legibus subduntur Ecclesiae. Huiusmodi porro sunt matrimonia: 1. fidelium cum infidelibus inita absque Apostolica dispensatione super cultus disparitate: 2. catholicorum cum haereticis: 3. denique haereticorum pariter cum infidelibus, vel etiam inter se, quippe et ipsi Ecclesiae legibus tenentur. Non autem intelligenda veniunt matrimonia inter utramque partem infidelem. Qui enim Ecclesiae legibus non ligati, ut infideles, valide iam contraxerunt, opus non habent, neque postquam ad fidem conversi fuerint, dispensatione ut in contracto matrimonio remanere possint, quia quod validum initio fuit, revalidatione non indiget.

Primum autem, et secundum dumtaxat casum ponit auctor dubii, tertium nec attingit; atque in illis duobus casibus, quia una pars iam catholicam profitetur religionem, ac idcirco, per alterius conversionem, ambo coniuges iam sunt catholici, cum his dispensare licite posse non ambigit, sed tantum quaerit an ad huiusmodi solummodo casus extendatur dispensandi facultas? Hinc patet quod ad quaestionis elucidationem, etiam de tertio casu habenda est ratio, quaerendo nimirum an ad hunc quoque casum facultas extendatur, ita ut ea uti liceat, tam si una tantum, quam si utraque pars convertatur ad fidem.

Respondetur autem, extendi. Et re quidem vera, si convertitur vel infidelis vel haeretica, remanente altera in sua haeresi, habetur casus dubii praecedentis scilicet matrimonii mixti catholicos inter et haereticos. Sicuti igitur S. Sedes interdum dispensat etiam in huiusmodi matrimoniis ab impedimento affinitatis et consaguinitatis, sic et illi dispensare possunt, quibus concessa est facultas dispensandi cum iis qui ab haeresi vel infidelitate convertuntur ad fidem catholicam. Quod si convertitur pars haeretica, perseverante altera in infidelitate, iam est casus matrimonii catholicorum cum infidelibus, ac tunc quae graves adessent causae dispensandi super disparitate cultus, eadem et gravia evaderent motiva dispensandi quoque super affinitatis impedimento; si vero convertitur uterque coniux, iam nec locus remanet dubitandi de facultatis extensione, ad effectum ut cum iis licite dispensari possit.

1236

S. Poenit. Ap. *29 Martii 1842* — B̃me Pater. Episcopus Namurcensis humillimus Sanctitatis Vestrae Orator exponit, in sua dioecesi, uti et in aliis plurimis locis, non raros esse casus, in quibus pro matrimonio ineundo petenda sit dispensatio super impedimento affinitatis primi, vel secundi gradus lineae collateralis; saepe autem contingere, ut hoc impedimentum ortum fuerit nedum ex matrimonio praecedenti consummato cum defuncto coniuge Oratoris, vel Oratricis, sed etiam ex copula antimatrimoniali seu fornicaria cum eodem defuncto ante initum cum ipso matrimonium patrata. Iamvero cum dubitaretur, an hisce in casibus satis esset postulare dispensationem super affinitate ex consummato matrimonio proveniente, vel opus foret indicare etiam illicitam copulam antea habitam, Vicarius tunc Capitularis huius Dioecesis rem detulit ad Sacram Congregationem Propagandae Fidei; et a Praesule Congregationis eiusdem Secretario anno 1827 auctoritate Summi Pontificis Leonis XII responsum accepit, utramque affinitatis originem in propositis casibus esse narrandam. Verum propter conditionem temporum hominumque malitiam non parva inde difficultas contingit, cum Ordinarius, seu Executor dispensationum necessariam in occurrentibus casibus informationem instituit, nam interrogationes circa hoc punctum sunt plerisque Oratoribus valde odiosae, aliis ridiculae, ita ut apud ipsos Executor nonnunquam veniat in suspicionem pravae curiositatis. Quare Episcopus Orator valde optat, et rogat, ut obligatio illa copulae antimatrimonialis in praefatis casibus explicandae, suprema, si videbitur, Sanctitatis Vestrae auctoritate tollatur.

R. Sacra Poenitentiaria, attentis expositis, et re universa mature, graviterque perpensa, factaque de his relatione SSm̃o Dño Nostro Papae Gregorio XVI, de eius speciali, et expresso mandato, Ven. in Christo Patri Episcopo Namurcen. Oratori respondet, Sanctitatem Suam Apostolica auctoritate permittere, ut mentio antimatrimonialis copulae pro dispensationibus super impedimento, de quo in precibus, omittatur; atque hinc idem SSm̃us Dñus dispensationes omnes, in quibus nulla illius ratio habita fuerit, benigne sanat, atque ad omnes iuris effectus, ratas validasque decernit; matrimonia

etiam, quae illarum vi coram Ecclesia rite alias iam inita sint, in radice convalidando. Non obstante praefata Declaratione anni 1807, ceterisque contrariis quibuscumque.

1237

S. C. de Prop. F. - C. G. *23 Aug. 1852.* Vic. Ap. Iaffnae — 1. Vir infidelis qui adhuc in infidelitate positus cognovit sive publice, sive private illicite tamen, mulierem quamdam, sive fidelem, sive infidelem, potestne, post susceptum Baptismum valide et licite matrimonium contrahere cum consanguinea eiusdem cognitae mulieris, si ista consanguinea Baptismum susceperit sive ante, sive post copulam de qua agitur? — 2. Et quatenus affirmative (de quo valde dubitandum), idem infidelis ad fidem conversus, post mortem legitimae uxoris infidelis, possetne matrimonium contrahere cum consanguinea (usque ad 4 gradum inclusive) eiusdem defunctae uxoris, sive ista consanguinea Baptismum susceperit ante, sive post mortem praedictae uxoris infidelis?

R. Ad 1. Negative. — Ad 2. Negative.

1238

Ex Litt. S. C. de Prop. Fide *7 Iunii 1853.* (ad Vic. Ap. Pondicherien.) — Utrum (quaeris) obtenta iam facultate dispensandi, decem tantum in casibus pro quolibet anno, super impedimento secundi mixti cum primo consanguinitatis et affinitatis gradu, si forte in uno anno pro decem casibus dispensationi locus factus non fuerit, in subsequentibus uti possis iisdem qui superfuerint? Negative respondendum apprime intelliges ex aperta concessionis declaratione, qua nonnisi decem in casibus in quolibet anno, ubi necesse fuerit, dispensandi tribuitur potestas; atque indultorum verba prout sese exhibent esse intelligenda. Hinc negative quoque respondendum dubio quarto loco proposito inferes, nimirum, per facultatem dispensandi super impedimento secundi mixti cum primo, haud tributum indultum dispensandi quoque quando primus cum tertio mixtus deprehendatur.

1239

S. C. S. Officii *20 Sept. 1854* - Vic. Ap. Yun-nan. - In istis Missionibus saepe evenit ut minor fratris sui maioris defuncti uxorem ducat et postea convertatur. Difficillime separari possunt propter prolem iam susceptam, vel periculum ne avertantur a fide; ipsorum matrimonium invalidum tamen esse videtur, utpote omnino a lege civili prohibitum, etiam sub poena mortis. Verum post Baptismum, ad convalidandum eorum matrimonium, satisne est ut tantummodo suum renovent consensum?

R. Praevia dispensatione ab impedimentis disparitatis cultus et primi affinitatis gradus per facultates quibus missionarii gaudent, consensum esse renovandum; quod si superventura mala deprehendantur, relinquendos esse in bona fide.

1240

S. C. S. Officii *19 Iunii 1861* — SSmus D. N. Pius PP. IX. de consilio Emorum ac Rmorum Patrum Generalium Inquisitorum dignatus est declarare Episcopos qui facultatibus gaudent Formulae VI. atque ideo facultate dispensandi in 3. et 4. simplici et mixto tantum in contrahendis, posse dispensare in 3. et 3., in 4 et 4., nec non in 3. mixto cum. 4. sive gradus ab uno sive a duplice stipite proveniant.

1241

S. C. S. Officii *14 Dec. 1865* - Vic. Ap. Myssur. — Quaeritur abrogatio impedimentorum tertii et quarti gradus consanguinitatis et affinitatis pro indigenis istarum regionum, vel saltem facultas dispensandi ad cautelam super impedimentis consanguinitatis vel affinitatis quae in matrimoniis indigenarum eorumdem intercedunt, quaeque saepissime ignota manent, propter difficultatem ea detegendi, diligenti licet examine instituto, attentis nimirum castarum usibus ibi locum habentibus.

R. 1. Quoad generalem dispensationem pro Missionibus indicis super impedimento tertii et quarti gradus consanguinitatis vel affinitatis: Negative. — 2. Quoad facultatem vero dispensandi ad cautelam in casu exposito, non esse necessariam, quando dubitatio de existentia ecclesiastici impedimenti oritur dumtaxat ex motivo generali. Dispensationem huiusmodi posse a Vicariis Apostolicis eorumque delegatis impertiri, absque nova Sedis Apostolicae venia, quando dubitatio prudenter oritur ex motivo particulari, et agitur de impedimentis super quibus, si certo cognoscerentur, Vicarius Apostolicus absolute dispensare posset. — 3. Non esse cur missionarii tanta anxietate laborent de impedimentis ob consanguinitatem vel affinitatem ecclesiastico iure inductis, quae post diligentem inquisitionem ignota remanere possunt.

1242

Ex Instr. S.C.S. Officii *9 Decembr. 1874* — (ad Ep. S. Alberti) — ... In dubiis 4 et 5 plura exponuntur quarum summa huc redit. Ex multis variisque causis saepe saepius contingit nullatenus deprehendi posse utrum qui contrahere volunt sint coniuncti tertio vel quarto propinquitatis gradu; unde A. T. facultatem postulat dispensandi ab impedimento cuius existentia est certa, gradus tamen ignotus. Item, interdum evenit ut neque cognosci possit utrum

obstet impedimentum propinquitatis et cuiusmodi illud sit: hinc quaeris quid agendum sit cum hac de re occurrit dubium grave quod tolli nequeat.

Ad quae dubia S. C. respondit: « Sive impedimentum sit certum, et dubitetur tantum de gradu cognationis; sive dubium versetur circa ipsam impedimenti existentiam, facta diligenti inquisitione, quatenus constet non agi de gradibus iure naturae prohibitis, vel de gradibus in quibus Ap. Sedes dispensare non solet (videlicet, praeter totam lineam rectam cognationis lineae transversae, ac primo affinitatis gradu lineae rectae ortae ex copula licita, vel ex copula illicita publica, vel illicita occulta habita antequam nasceretur proles quae vult contrahere), in talibus adiunctis Sanctitas Sua ampliorem tibi impertitur facultatem dispensandi, ad quinquennium duraturam. Notandum tamen, in secundo casu, hoc est cum ambigitur de ipsamet impedimenti existentia, dispensationem esse adhibendam tantum ad cautelam. »

1243

S. C. S. Officii *19 Iunii 1875.* — 1. An in multiplici consanguinitate, seu cum consanguineis qui ex multiplici stipite invicem coniuncti sunt, Ordinarius dispensare possit iuxta facultates a S. Sede impetratas tenoris sequentis: *Dispensandi in 3. et 4. consanguinitatis et affinitatis gradu simplici et mixto tantum, et in 2. 3. et 4. mixtis, non tamen in 2. solo quoad futura matrimonia;* atque *Dispensandi in utroque foro pro catholicis eius iurisdictioni subiectis in matrimoniis sive contractis, sive contrahendis super impedimento 2. gradus consanguinitatis vel affinitatis in linea transversali aequali pro centum casibus.*

2. An in multiplici affinitate dispensare possit.

R. Ad 1. et 2. Affirmative, scilicet Episcopos qui facultate gaudent quinquennali dispensandi in 3. et 4. consanguinitatis et affinitatis gradu simplici et mixto tantum, et in 2. 3. et 4. non tamen in 2. solo quoad futura matrimonia, posse dispensare in 3. et 3., in 4. et 4., in 3. mixto cum 4; nec non in 3. et 4. cum 2. mixtis, sive gradus oriatur ex uno sive ex multiplici stipite. — SSmus adprobavit.

1244

S. Poenitentiaria Ap. *20 April. 1883.* Questa S. Penitenzieria al quesito fatto più volte: « Se l' Ordinario munito della facoltà » Apostolica di dispensare, puta in 2. grado di » consanguinità, possa dispensare anche quando » detto grado è molteplice, cioè proveniente » da due o più stipiti », ha risposto sempre affermativamente.

1245

S. C. S. Officii *2 Iulii 1884.* — 1. Formula I. n. 6. facultatem tribuit dispensandi in quibusdam consanguinitatis, et affinitatis gradibus. Dubitatur num particula *et* copulative an disiunctive intelligenda sit.

2. Eodem n. 6 datur facultas dispensandi super quibusdam gradibus consanguinitatis et affinitatis cum his qui ab haeresi convertuntur ad fidem catholicam. Quaero num vi huius facultatis etiam potestas detur: – *a)* quoad matrimonia post unius conversionem invalide ob praedicta impedimenta contracta; – *b)* quoad matrimonia mixta olim invalide contracta, licet pars haeretica nunc sit conversa.

3. Eodem n. 6. facultas datur dispensandi cum his qui ab infidelitate convertuntur. Infideles autem legibus ecclesiasticis non subiiciuntur. Hinc facultas frustranea esset casu quo duo infideles contraxerunt in gradibus pro quibus hoc numero datur facultas dispensandi. Quaeritur: – *a)* num detur facultas dispensandi cum infideli converso, qui ante conversionem cum parte acatholica baptizata in praefatis gradibus contraxit, et num requiratur ut haec etiam pars acatholica conversa sit; – *b)* num detur ex hoc eodem facultas cum infideli converso, qui ante conversionem cum parte acatholica in praefatis gradibus contraxit.

R. Ad 1. Verba Formulae ita accipienda essa, ut facultas concessa intelligatur dispensandi tam ab impedimento consanguinitatis, quam ab impedimento affinitatis, seiunctim tamen, non vero quando utrumque impedimentum in uno eodemque casu concurrunt.

Ad 2. et 3. Affirmative ad utrumque.

1246

Litt. encycl. S. C. S. Officii *25 Iunii 1885* — Infandum incestus flagitium peculiari semper odio sancta Dei Ecclesia prosequuta est, et summi Romani Pontifices statuerunt, ut qui eo sese temerare non erubuissent, si ad Apostolicam Sedem confugerent petendae causa dispensationis super impedimentis matrimonium dirimentibus, eorum preces, nisi in eis de admisso scelere mentio facta esset, obreptionis et subreptionis vitio infectae haberentur, atque ideo dispensatio esset invalida; idque ea sanctissima de causa cautum fuit, ut ab hoc gravissimo crimine christifideles arcerentur.

Hanc s. Sedis mentem testantur tum alia documenta, tum decretum, quod novissime supremum sanctae romanae et universalis Inquisitionis Consilium, ipso adprobante Romano Pontifice, feria IV die 1 Augusti 1867 tulit, quod est huiusmodi: « Subreptitias esse et nullibi ac » nullo modo valere dispensationes, quae sive » directe ab Apostolica Sede, sive ex pontifi-

» cia delegatione super quibuscumque gradibus » prohibitis consanguinitatis, affinitatis, cognationis spiritualis nec non et publicae honestatis conceduntur, si sponsi ante earundem » dispensationum executionem, sive ante sive » post earum impetrationem, incestus reatum » patraverint; et vel interrogati, vel etiam non » interrogati, malitiose vel etiam ignoranter reticuerint copulam incestuosam inter eos initam, » sive publice ea nota sit sive etiam occulta, » vel reticuerint consilium et intentionem qua » eandem copulam inierunt, ut dispensationem » facilius assequerentur ». S. Poenitentiaria vestigiis insistens supremae Inquisitionis id ipsum die 20 iulii 1879 statuit.

Verum cum plurimi sacrorum antistites, sive seorsum singuli sive coniunctim, s. Sedi retulerint, maxima ea de causa oriri incommoda cum ad matrimonialium dispensationum executionem proceditur, et hisce praesertim miseris temporibus in fidelium perniciem non raro vergere quod in eorum salutem sapienter inductum fuerat, Sanctissimus D. N. D. Leo divina providentia Papa XIII eorum postulationibus permotus, re diu ac mature perpensa et suffragio adhaerens Eminentissimorum S. R. E. Cardinalium in universa christiana republica una mecum inquisitorum generalium, hasce litteras omnibus locorum Ordinariis dandas iussit, quibus eis notum fieret decretum superius relatum s. romanae et universalis Inquisitionis et s. Poenitentiariae, et quidquid in eundem sensum alias declaratum, statutum aut stylo Curiae inductum fuerit a se revocari, abrogari nulliusque roboris imposterum fore decerni; simulque statui et declarari, dispensationes matrimoniales posthac concedendas, etiamsi copula incestuosa, vel consilium et intentio per eam facilius dispensationem impetrandi reticita fuerint, validas futuras: contrariis quibuscumque etiam speciali mentione dignis minime obstantibus.

Dum tamen ob gravissima rationum momenta a pristino rigore hac super re Sanctissimus Pater benigne recedendum ducit, mens Ipsius est, ut nihil de horrore, quod incestus crimen ingerere debet, ex fidelium mentibus detrahatur; imo vero summo studio excitandos vult animarum curatores, aliosque quibus fovendae inter christifideles morum honestatis cura demandata est, ut prudenter quidem, prout rei natura postulat, efficaciter tamen elaborent huic facinori insectando, et fidelibus ab eodem, poenis quibus obnoxii fiunt, deterrendis.

1247

S. C. S. Officii *26 Augusti 1891* — Vic. Ap. Nankin. — Caius adhuc in infidelitate vivens fornicarium commercium habet cum femina; deinde facti poenitens et idololatriae renuntians, rite instructus baptizatur. Accepto baptismo, Caius potestne sibi in legitimam uxorem ducere sororem germanam illius feminae cum qua, in infidelitate vivens, peccavit.

R. Affinitatem quae in infidelitate naturaliter contrahitur ex copula tum licita, tum illicita, non esse impedimentum pro matrimoniis quae in infidelitate ineuntur: evadere tamen impedimentum pro matrimoniis quae ineuntur post baptismum, quo suscepto, infideles fiunt subditi Ecclesiae, eiusque proinde legibus subiecti.

B) *De cognatione tum spirituali tum legali*

1248

Ex Instr. S. C. de Prop. Fide *11 Septembr. 1779.* (Ad Ep. Scodren.) — Cognationis spiritualis impedimentum haud contrahunt patrini qui in supplendis Baptismi solemnitatibus adhibentur.

1249

S. C. de Prop. Fide - C. P. pro Sin. *14 Ian. 1802.* - Vic. Ap. Tunk. Occid. - An adoptio habenda sit pro impedimento canonico matrimonium dirimente in Regno Tunkini, quando iuxta leges et consuetudines eiusdem Regni persona nondum sui iuris adoptare potest, neque requiritur ut adoptans maior sit 25 annis, sicuti parum curatur utrum sit masculus an femina; ipsi quoque eunuchi adoptare valent, neque habetur ratio aetatis adoptantis relative ad personam adoptatam, neque etiam requiritur personae adoptatae praesentia, vel eiusdem in adoptione consensus, ita ut etiam parvuli et puellae absentes ac veri consensus incapaces in filios et filias adoptari possint?

R. Negative.

1250

S. C. de Prop. Fide. - C. P. pro Sin. *18 Martii 1817* - Vic. Ap. Siam — Quidam christianus patrinus fuit cuiusdam infantis propter periculum mortis domi baptizati, cuius matrem postea accepit in uxorem. Propter diversas theologorum sententias circa impedimentum cognationis spiritualis: quid de isto matrimonio censendum?

R. Consulendum SSmo pro dispensatione matrimonii, quatenus opus sit, super impedimento cognationis spiritualis, et etiam pro sanatione in radice. — SSmus in Audientia 4 Maii 1817 preces remisit eidem Vic. Ap. cum facultatibus necessariis et opportunis, ut illos (dummodo orthodoxae fidei cultores sint, et sub obedientia S. R. E. vivant, vivereque et mori intendant) a patratis excessibus absolvere, et cum eisdem, imposita tamen aliqua poenitentia salutari, dispensare possit super exposito im-

pedimento cognationis spiritualis; quo non obstante, renovato inter eos caute consensu, ne oriantur scandala, matrimonium de novo valide contrahere, atque in eo postmodum permanere libere et licite valeant; prolemque susceptam, si qua sit, et suscipiendam legitimam decernat. Si vero aut separatio aut scandala rationabiliter ex hoc timeri possent, tunc relictis coniugibus in bona fide, Sanctitas Sua, de plenitudine Apostolicae potestatis, matrimonium sic nulliter per eos contractum in radice benigne sanavit, descriptis tamen nominibus et cognominibus contrahentium atque obtentae dispensationis in libro secreto matrimoniorum.

1251

Ex Litt. S. C. de Prop. Fide *26 Septembr. 1840* (AD VIC. AP. SCOPIAE) — Manifestava V. S. la falsa credenza in cui sono quei popoli intorno all'affinità spirituale, tenendo per fermo che il compare il quale assiste al matrimonio contragga l'affinità, e che l'affinità contratta nel Battesimo o nella Cresima si estenda oltre al quarto grado, e però domandava istruzione intorno all'istruire il popolo in contrario, prevedendo che ne nascerebbero inconvenienti. E in ciò la S. C. ha deciso che venisse ricordato avere il Concilio Tridentino decretato (Sess. 24. De Reform.) esservi un solo grado di affinità spirituale, e il medesimo ripetere Benedetto XIV. nella Costituz. *Inter omnigenas* §. 17. inserita nel Concilio Albanese, il qual Pontefice espressamente e nominatamente esclude da tale affinità gli assistenti al Matrimonio.

1252

S. C. S. Officii *2 Iulii 1884.* — An n. 9. Formulae I. *(Dispensandi in impedimento cognationis spiritualis, praeterquam inter levantem et levatum)* de cognatione spirituali orta ex Baptismo tantum intelligendus, an vero etiam de eadem cognatione orta ex Confirmatione.

R. Oriri tum ex Baptismo, tum ex Confirmatione.

ART. V. **De impedimento publicae honestatis**

1253

S. C. de Prop. Fide – C. P. PRO SIN. *4 Iulii 1831* — VIC. APOST. TUNK. OCCID. — Se la facoltà di dispensare negl' impedimenti di consang. ed affinità, abbracci la facoltà di dispensare nell'impedimento di pubblica onestà proveniente da matrimonio rato e non consumato, ovvero il missionario che gode la facoltà di dispensare nei due primi impedimenti ha bisogno di nuova facoltà per dispensare nell' impedimento di pubblica onestà.

R. Negative quoad primam partem; affirmative quoad secundam.

1254

S. C. S. Officii *19 Aprilis 1837* – VIC. AP. TUNK. OCCID. – Matrimonium ratum non consummatum paganorum producitne honestatem publicam, vel censeturne impedimentum dirimens post eorum conversionem? Verbi gr., Titius paganus duxit Maeviam paganam sed non consummavit; post mortem Maeviae Titius fit christianus: potestne ducere Bertham sororem vel consobrinam Meviae e pagana factam christianam? Idemque estne de sponsalibus paganorum ac de matrimonio rato?

R. Impedimentum non subsistere.

1255

S. C. S. Off. *11 Aug. 1852* – ARCHIEP. QUEBEC. – In dioecesi Quebecensi non vigent ecclesiastica sponsalia. Attamen Rituale dioecesis enumerando diversa dirimentia impedimenta, de honestate publica sic effatur: « Honestas est impedimentum quod oritur ex publica promissione v. g. inter Petrum et Mariam, cuius tenore dictus Petrus prohibetur ne matrimonium contrahat cum matre, sorore vel filia dictae Mariae. » Sed attentis illius Ritualis verbis quae ad publicam promissionem referuntur, plurimi negant tale impedimentum oriri posse ex promissione inter solutum et solutam facta privatim, licet libere et serio, sed sine teste vel scripto. E contra inter alios et doctissimos theologos maximum existit dubium de certa existentia impedimenti dirimentis in casu secretae promissionis supra relatae. Hoc dubio permoti praedecessores Episcopi usum tenuerunt, sicut et ego nunc teneo ad cautelam in talibus casibus dispensandi. Igitur permultum desideratur responsio a S. Sede expressa, tenore cuius cessabit dubium, v. g. si declaretur impedimentum honestatis oriri etiam ex secreta promissione, vel si contra declaretur illud impedimentum produci non posse nisi per publicam promissionem factam coram duobus testibus, vel coram notario, vel per instrumentum promittentium manu subscriptum, vel tandem per proclamationem duorum bannorum vel unius banni. Haec posterior elucidatio, si Sua Sanctitas benigne ratam voluerit habere, obstabit quominus plurima in posterum invalide contrahantur matrimonia, cum saepe ignoretur alterutrius contrahentium secreta matrimonialis promissio prius inita cum affinibus in 1. gradu, et tunc dispensatio ad cautelam de hoc impedimento nequit haberi.

Quaeritur itaque utrum impedimentum publicae honestatis oriatur ex clandestina promissione futuri matrimonii. Insuper mihi pergratum faciet Sanctitas Sua si pro dioecesi indultum voluerit concedere quo valida declarentur

matrimonia usque nunc cum tali impedimento contracta absque dispensatione.

R. Affirmative.

Ad supplicationem vero pro sanandis matrimoniis cum impedimento publicae honestatis forsan contractis, supplicandum esse SSmo pro sanatione in radice ad cautelam, et ad mentem. Mens est ut curet Archiepiscopus Orator, correcto prius Rituali suae dioecesis, gregem suum docere, prudentiori modo sibi bene viso, de valore sponsalium quacumque forma contrahantur, nec non de impedimento dirimente iustitiae publicae honestatis quod sponsalia valida producunt. — SSmus resolutionem Emorum PP. adprobavit.

Art. VI. De impedimento criminis

1256

S. C. de Prop. F. - C. G. *23 Aug. 1852* — Vir infidelis qui ante Baptismum copulam habuit cum infideli uxore alterius, cui, annuente muliere fidem de futuro matrimonio acceptante, mortem intulit, potestne post utriusque baptismum matrimonium inire cum dicta muliere?

2. Possuntne hoc matrimonium contrahere si, quando patrarunt ista crimina, una pars fuerit christiana?

R. 1. Affirmative. — Ad 2. Negative.

Art. VII. De impedimento disparitatis cultus

1257

S. C. S. Officii *19 Septembr. 1671* – Albaniae – 1. Coniuges christiani cum infidelibus coniuncti, et cum iisdem permanere volentes, non sunt admittendi ad Sacramenta si matrimonium contractum sit in statu impedimenti disparitatis cultus, et lex huiusmodi impedimentum inducens non fuit invincibiliter ignorata. Si vero agatur de matrimonio contracto ante conversionem alterius coniugis, possunt absolvi, nec cogendus est christianus deserere infidelem, nisi adsit periculum perversionis.

2. Coniuges catholici possunt permanere cum infideli apostata, vel se ab ipso separare, prout periculum perversionis et contumelia Creatoris, iudicio prudentis confessarii, exegerint; et his possunt Sacramenta administrari.

1258

S. C. S. Officii *5 Sept. 1736.* – Vic. Ap. Tunk. Orient. — Utrum per haec verba *gravibus tamen de causis* (1) intelligi possit tamquam causa gravis et sufficiens salus animae illorum qui in tali matrimonio iamdiu contracto absque contumelia Creatoris vixerunt, praesertim si filios genuerint, vel iisdem difficillimum sit ab infideli coniuge separari?

R. Causam expositam in quaesito esse gravem et sufficientem ad impertiendam dispensationem de qua agitur.

1259

S. C. S. Officii *9 Iulii 1750* — Relata instantia R. P. D. Pauli Campsi Episcopi Scutarensis in Albania supplicantis pro permissione admittendi ad Sacramenta plures mulieres in matrimonio coniunctas cum mahumethanis, sicuti quoque eorum consanguineos et fautores talium matrimoniorum; relato voto Rmi P. Commrii huius S. O. in scriptis exarato, SSmus auditis votis Emorum PP., decrevit iuxta votum praedicti P. Commissarii, nempe, quoad fautores et consanguineos habere locum resolutionem captam simili casu ab hac S. Congne die 18 Nov. 1745, videlicet: « Graviter esse reprehen-» dendos christianos, qui citra ullam dispensa-» tionem filias suas collocant in matrimonium » cum gentilibus; nihil esse omittendum ut gra-» vitatem criminis percipiant; impositas pro » crimine poenitentias debere esse graves et non » leves; nec eorum poenitentiae aut resipiscentiae » statim esse fidendum ita ut ad Sacramenta » admittantur. Esse tamen ad Sacramenta ad-» mittendos, postquam praemissis praemittendis » iam supra expositis, satis clare apparent do-» loris, poenitentiae et resipiscentiae signa. » Respectu vero ad mulieres non habere locum permissionem a praefato Episcopo petitam.

1260

S. C. de Prop. Fide - C. P. pro Sin. *28 Iulii 1760* — Iniungatur Episcopis et Vicariis App. ut suspendant a facultatibus eos missionarios qui huiusmodi matrimoniis (christianos inter et infideles) absque dispensatione Apostolica contractis vel intersunt, vel consensum praebent, vel sic contrahentibus Sacramenta administrant.

1261

Instr. S. C. de Prop. Fide *13 Sept. 1760* (ad Vic. Ap. Fokien.) — La savia condotta, che V. S. dopo maturo esame e consiglio avuto coi missionarî, tiene nell' accordar le dispense sull' impedimento della disparità del culto nelle circostanze esposte merita certamente approvazione e lode. La regola immutabile che la Chiesa Romana vuol che si guardi nel dispensare, è in primo luogo che si assicuri la fede del contraente cattolico, rimosso il pericolo probabile di perversione; — 2. che si assicuri la educazione della prole nella fede del contraente

(1) Haec verba apponi solent in concessione facultatis dispensandi super impedimento disparitatis cultus.

cattolico, date le cautele dovute; — 3. che vi sia probabile speranza piuttosto della conversione del contraente infedele, attesa l'indole, il genio e le sue maniere.

Nell' istesso indulto Ap. che si concede dalla S. Sede ai Vicarî App. nell' Impero della Cina vi si appongono sempre le condizioni che ne regolano l'uso: *1. gravibus tamen ex causis, in singulis casibus, in quibus dispensandum erit; 2. et in locis tantum, ubi sunt plures infideles quam christiani; 3. et quatenus absque contumelia Creatoris fieri possit.*

Ora la contumelia del Creatore deve evitarsi per rapporto: 1. al contraente fedele; 2. alla prole nascitura; 3. al contraente infedele: perciò nel contraente fedele deve cessare il pericolo della perversione: per la prole nascitura deve assicurarsi l'educazione nella vera religione: e nell'infedele deve esservi qualche speranza di convertirsi, affinchè sia più rimosso il pericolo della perversione e pel coniuge fedele e per la prole nascitura.

E veramente la dispensa allora può avere luogo, quando nelle persone e casi particolari cessa quel fine che la legge principalmente intende, come dice S. Tom. 1, 2. qu. 97. art. 4. *Rector multitudinis habet potestatem dispensandi in lege humana, ut scilicet in personis, vel in casibus, in quibus lex deficit, licentiam tribuat ut praeceptum legis non servetur: si autem absque hac ratione pro sola voluntate licentiam tribuat, non erit fidelis in dispensatione, aut erit imprudens: infidelis quidem si non habet intentionem ad bonum commune: imprudens autem, si rationem dispensandi ignoret.*

Ora il fine della legge irritante il matrimonio del fedele coll' infedele è così espresso dal medesimo Santo Dottore (3. p. Supp. qu. 59 art. 1.) *Principalius matrimonii bonum est proles ad cultum Dei educanda. Cum autem educatio fiat communiter per patrem et matrem, uterque secundum fidem suam intendit ad cultum Dei prolem educare: et ideo si sint diversae fidei, intentio unius alterius intentioni contraria erit: et ideo inter eos non potest esse conveniens matrimonium.* Si ricerca la medesima professione di fede nei genitori, affinchè l'educazione comune allevi la prole nel medesimo culto della vera religione; e si vieta ed annulla il matrimonio fra dispari di culto, perchè non potrebbe salvarsi in una discorde educazione di culto diverso il bene della prole posta in pericolo di smarrire la strada della salute.

Dunque fra dispari di culto allora solo può aver luogo una fedele e prudente dispensa, quando cessa il pericolo della prole nascitura, e molto più il pericolo del coniuge cattolico, e vi è anzi speranza di convertirsi nel coniuge infedele.

Dai quali principî V. S. ottimamente raccolse: — 1. non doversi dispensare con donne fedeli, che vogliono contrarre matrimonio con uomini infedeli, (se non in casi straordinarî e rari) perchè non cessa il pericolo di perversione e nel giorno dell' ingresso nella casa del coniuge infedele, e nei colloquî quotidiani in famiglia tutta infedele, come il complesso delle circostanze, e l'esperienza giornaliera regolarmente l'ha mostrato; — 2. potersi dispensare con uomini fedeli, che vogliono contrarre matrimonio con donne infedeli, in quelle circostanze in cui prudentemente si giudica cessare il pericolo della perversione nella parte fedele, e piuttosto apparire speranza di conversione nella parte infedele, ed essere moralmente sicura l'educazione della prole nascitura nella vera religione, come la serie degli avvenimenti e l'esperienza stessa l'ha fatto vedere; — 3. doversi sempre però sconsigliare simili matrimonî tanto ai genitori, quanto ai figliuoli, per gli ordinarî pericoli che li accompagnano, e per l'impedimento della disparità del culto, che certamente gli annulla, senza una dispensa Apostolica, la quale non si accorda che nelle debite circostanze, e per gravi cagioni, e ne' casi di cessazione d'ogni morale pericolo di perversione e nel contraente fedele, e nella prole nascitura. È ben vero che vi possono essere tali cause e circostanze nell' uomo fedele, che pretende contrarre coll' infedele, e anco nella donna fedele che pretende contrarre coll' uomo infedele: ma, come nota V. S. siccome è rarissimo e straordinario il caso, così rarissimo e straordinario esser deve l'uso della dispensa. Onde non si devono certamente ammettere al Sagramento della Penitenza quelle madri e figliuole, che hanno contratto sponsali con gli infedeli, e non vogliono ritrattare la promessa quando, attese le circostanze, v'è il pericolo prossimo di perversione; il quale se cessasse, in casi straordinarî e rari, e vi fossero gravi cagioni da dispensare, la carità e prudenza di V. S. non gli escluderebbe dai Sagramenti, ma usando indulgenza, specialmente contratti gli sponsali, affinchè non venissero inconvenienti maggiori, accorderebbe loro la necessaria dispensa.

Fin qui V. S. ci ha descritta la sua condotta circa i matrimonî da contrarsi; passa poi a spiegarci la pratica usata intorno ai matrimonî già contratti fra le donne fedeli, e gli uomini infedeli; e dice che quando queste vengono a presentarsi al Sagramento della Penitenza, sono interrogate se hanno il permesso di vivere da cristiane, oppure sono o forzate a riti superstiziosi, o impedite dagli atti religiosi: se hanno il permesso di vivere da cristiane, allora, previa la dispensa, si rivalida il loro matrimonio: se non l'hanno, allora *non sunt admittendae ad Poenitentiae Sacramentum pro-*

pter periculum proximum, in quo sunt, praesertim si frequenter incidunt in tentationem. Soggiunge ancora che si deve mostrar loro lo stato miserabile, in cui si trovano e per il pericolo della perversione e per la nullità del matrimonio contratto fra dispari di culto, se di un tal impedimento hanno qualche notizia; che se alcuna notizia non ne hanno, devono solo essere ammonite del pericolo prossimo in cui si trovano, non già della nullità del matrimonio, che hanno contratto, acciocchè la loro ignoranza, che sembra invincibile, non divenga vincibile, e i peccati materiali degli atti coniugali non divengano formali.

Dall' esposizione che V. S. fa della pratica si conosce che trattasi di donne, che senza dispensa Apostolica hanno contratto matrimonio nullo *propter disparitatem cultus,* e si approva la condotta di rivalidare i loro matrimonî, quando manca il pericolo di perversione, *praevia dispensatione;* ma se il pericolo di perversione dura, perchè o sono spinte ad atti superstiziosi, o sono impedite dagli atti cristiani, allora fa d'uopo di riflessione maggiore.

E primieramente in questa materia, che è tutta di pratica, e dipende da infinite circostanze, vi è sempre bisogno di prendere consiglio e da libri più approvati, e da missionarî più prudenti ne' casi particolari, esposte le circostanze più individue e più determinate.

In secondo luogo sebbene non si possa dare una regola uniforme ed invariabile, si possono però ben dare i principî sicuri, donde poi varie conseguenze si debbono dedurre secondo le varie circostanze di fatto.

In terzo luogo è difficile in pratica conoscere dove si trova ignoranza invincibile, e dove è certamente vincibile: la sola mancanza di notizia dell' impedimento dirimente non sempre rende l'ignoranza e l' errore invincibile, perciocchè, secondo la dottrima di S. Tommaso *1. 2. qu. 19. art. 6.* « si ratio vel conscientia » erret errore voluntario, vel directe, *vel propter* » *negligentiam, quia error est circa id quod* » *quis scire tenetur,* tunc talis error rationis » vel conscientiae non excusat, quin voluntas » concordans rationi vel conscientiae sic erranti » sit mala. Si autem sit error, qui causat in» voluntarium, proveniens *ex ignorantia alicu*» *ius circumstantiae, absque omni negligentia,* » tunc talis error rationis vel conscientiae excu» sat, ut voluntas concordans rationi erranti non » sit mala. » Or chi potrà dire che sia in certe circostanze invincibile l' ignoranza e l' errore di un fedele che ha contratto matrimonio coll' infedele senza la notizia dell' impedimento dirimente? *Scire tenebatur, scire poterat* o dall' uso notorio degli altri fedeli, o dall'istruzione de' missionarî, che *clamant quotidie:* ha mancato di assistere alle istruzioni, ha mancato di consigliarsi nel prendere lo stato coniugale: le passioni, i desiderî della carne, gli abiti corrotti sono stati sua guida. Or, secondo San Tommaso, l' ignoranza, o l' errore che nasce da passioni ed abiti corrotti non può dirsi invincibile, nè scusare dal peccato, ma solo quella che viene da mancanza di sapere qualche circostanza, che non può essere conosciuta da' diligenti: « *Ignorantia particularis, quae totaliter* » *excusat, est ignorantia circumstantiae, quam* » *quidem quis scire non potest, debita diligen*» *tia adhibita: sed passio causat ignorantiam* » *iuris in particulari, dum impedit applicatio*» *nem communis scientiae ad particularem* » *actum: quam quidem passionem ratio repel*» *lere potest.* » *(1. 2. qu. 77. art. 7 ad 2.)* Insomma allora vi è ignoranza invincibile, *quando manca non per passione, ma per necessità, e principio da dubitare, e modo da inquirere.*

In quarto luogo neppure è facile il definire per via di regola, quando sia lecito al confessore il lasciare il penitente nell' ignoranza di un dovere che trasgredisce, e di una legge a cui manca di ubbidire. Se si tratta di assolverlo, non è regola di tacergli la verità, per timore che sapendola non pecchi formalmente, se prima per l' ignoranza materialmente peccava: perciocchè dovendo in lui essere una disposizione di cuore, una preparazione d' animo ad osservare tutti i precetti, come gli sono manifestati, per potere essere assoluto, deve piuttosto presumersi che apertagli la verità, che ignorava, sia per abbracciarla, e ridurla in pratica. Che se temesi di sua indisposizione, si può differire la notizia della verità, ma del pari si deve differire la grazia dell' assoluzione e frattanto disporlo a ricevere con frutto e l'una e l' altra. Solo potrebbesi tacere la verità d' una legge irritante a cui è mancato, quando il penitente, avvertito di quella, per uscire da uno stato pericoloso e cattivo, per le circostanze di fatto, dovesse passare ad un altro stato a maggiori pericoli ed inciampi esposto, per cui si moltiplicherebbero i peccati invece di togliersi o diminuirsi, attesa la comune debolezza umana.

Oggi però che non trattasi di assoluzione, ma solo di condotta da tenersi con una donna fedele invalidamente maritatasi con un infedele per la disparità del culto, e costituitasi nel pericolo prossimo di perversione per la seduzione continua del marito, si approva il sentimento di chi crede doverla seriamente avvertire dello stato miserabile, in cui si trova, e negarle l' assoluzione, mentre un tale stato deplorabile dura, e tacerle la nullità del suo coniugio, finchè o cessi il pericolo prossimo per poter essere soccorsa con la dispensa, o cessi quello stato di violenza, da cui non può uscire che col sacrificio della vita; la ragione è che per negarle

i Sagramenti, non è necessario di spiegarne tutti i motivi, ma basta solo dire la cagione del pericolo prossimo della perversione, senza toccare la nullità del contratto, di cui l' ignoranza, ancorchè fosse invincibile, purchè non affettata, *si non excusat a toto, excusat tamen a tanto,* come dice S. Tommaso: e la donna non trovasi allora in uno stato capace d' istruzione maggiore senza maggior suo danno, che nasce tutto insieme e dalla sua debolezza, e dallo stato difficile ed arduo in cui si trova. Che se non si fosse ella volontariamente costituita in tale stato, ma per violenza e per forza tirata e ritenuta, allora dovrebbe procurarsi, che l' uno e l' altro pericolo della perversione e della fornicazione da prossimo si facesse remoto, e presa l' esperienza da' suoi sforzi e dissensi continui, per conforto, con prudenza accordarle i Sagramenti, veduta la sua disposizione, ma non accordare la dispensa giammai, ancorchè richiesta in appresso, se attualmente non cessa il pericolo della perversione, che viene dalla parte infedele, e la sua violenza e seduzione.

1262

S. C. de Prop. Fide – Ex Aud. SSmi *18 Ian. 1767* — SSmus (Clemens XIII) attentis difficultatibus quae multae et graves esse referuntur in Sinis, circa usum Indulti alias concessi Episcopis et Vicariis Ap. ibidem degentibus, nempe ut facultatem dispensandi super matrimoniis cum disparitate cultus uni vel duobus tantum ex suis respective missionariis, usque ad viginti casuum numerum pro singulis, communicare possint, idem Indultum ita benigne extendit atque ampliavit, ut in posterum Episcopi et Vicarii praedicti facultatem, de qua supra, communicare valeant in omnibus suae Dioeceseos vel Vicariatus missionariis, quos necessitas exiget; atque etiam pro maiori casuum numero prout in Dño expedire videbitur, dummodo eiusdem facultatis communicatio nonnisi de biennio in biennium concedatur, atque ea non utantur, tam Episcopi et Vicarii quam missionarii subdelegati, nisi ad formam Indulti primo concessi et cum conditionibus in eo expressis, ac praesertim ut pars fidelis cum infideli cohabitare possit absque contumelia Creatoris.

1263

S. C. S. Officii *12 Ian. 1769* — SSmus (Clemens XIII) decrevit transmittendam esse Vicario Ap. Sutchuensi postulanti sequentem Instructionem: — Ut dubiis quae a Sinensi provincia Sutchuensi transmissa fuerunt ad S. C. de Prop. F. clara ac distincta dari possit responsio, necessarium duxit S. C. S. Off., ad quam remissa fuerunt, postulata circa facultatem dispensandi super impedimento disparitatis cultus ad nonnulla capita redigere.

I. Circa loca in quibus eadem dispensandi facultate uti debet, non dubium est quod in locis, ubi sunt plures infideles quam christiani, iure optimo dispensatio concedi possit; animadvertendum tamen est quod, cum missionarius habeat etiam facultatem dispensandi super impedimentis consanguinitatis et affinitatis, faciliorem se praebere debeat in huiusmodi dispensationibus concedendis, si hac ratione matrimonia inter catholicos iungi possunt, potius quam in dandis dispensationibus super disparitate cultus, ad effectum ut catholici cum infidelibus matrimonia contrahant.

II. Si matrimonia iam inita fuerint inter catholicos et infideles sine praevia dispensatione impedimenti disparitatis cultus, tunc missionarius sequenti modo se gerat; curet nempe:

1. Ut eae dispensationes non nisi vere catholicis indulgeantur, et ubi coniux in infidelitate remanens baptizari renuit.

2. Ut tunc solum concedantur, cum ex separatione gravia praevidentur incommoda secutura.

3. Et eaedem dispensationes gratis omnino et absque ulla prorsus mercede impertiantur.

4. Ut in concessione, coniugi catholico commendetur atque iniungatur catholica quoque prolis educatio, et quod curare debeat, modo quo fieri poterit, coniugis infidelis conversionem.

5. Ut easdem dispensationes impetrantes instruantur super necessaria renovatione consensus, quae ad persecutiones et ad scandala declinanda, sat erit ut inter solos coniuges privatim habeatur, patefacta tamen, quoad fieri poterit, etiam parti infideli prioris matrimonii nullitate.

6. Ut hac eadem sibi indulta facultate missionario extra suae Missionis fines uti minime liceat.

III. Si vero matrimonia contrahenda sint, distinguendum est, num dispensationem praefati impedimenti petant qui iam adulti sunt, et in hoc casu missionarius sese conformet omnino iuxta tenorem facultatum sibi concessarum et iuxta Instructionem Sacrae Congregationis de Propaganda Fide (1). Si vero dispensationem petant parentes pro filiis vel filiabus impuberibus, ut eos desponsent filiis infidelium, iuxta morem regionis, abstineat omnino missionarius a concedenda dispensatione; sed tunc solum illam largiatur, cum ambo sponsi ad annos pubertatis pervenerint, et mutuum consensum

(1) Instructio quae modo S. C. de Propaganda Fide missionariis transmittit, ea est quae data fuit die 15 Novembris 1858 (*V. sub Artic.* De matrimoniis mixtis).

praestiterint, servatis semper conditionibus in praefata Instructione S. C. de Prop. Fide contentis.

1264

S. C. S. Officii *12 Ianuarii 1769.* —... Quo vero ad aliud dubium (Vicarii Ap. Sutchuen.) circa parentes christianos qui citra ullam dispensationem filias suas collocant in matrimonium cum gentilibus, (SSmus) decrevit ut servetur decretum S. C. datum die 18 Nov. 1745 quod hisce terminis concipitur: *Graviter esse reprehendendos ... (V. n. 1259).* Missionarius instruatur ut, adimpletis exacte omnibus quae in eodem decreto praescribuntur, poenitentes ad Sacramenta admittere non differat, praesertim si praevideat dilationem futuram cum periculo pereundi absque Sacramentis.

1265

S. C. de Prop. Fide – C. P. PRO SIN. *3 Ian. 1777* — Utrum mulier christiana, quae, postquam viro infideli coniugio fuit copulata, baptismo fuit abluta, cuiusque fides tuta est sub iugo mariti sui, sed eo vivente nullatenus tuta est fides prolis ex eo sive iam susceptae sive suscipiendae (separatio autem obtineri non possit absque gravibus damnis) ad Sacramentum Poenitentiae admitti possit absque eo quod praecedat divortium, ad minus quoad thorum.

R. Attentis circumstantiis, posse, dummodo promittat se fore curaturam omnibus modis educationem prolis in religione christiana.

1266

S. C. S. Off. *15 Febr. 1780* – VIC. AP. SUTCHUEN. — Raro dispensatur mulier fidelis ad effectum nubendi cum viro gentili; sed difficultas longe minor est christianum fidelem dispensandi, ut matrimonium cum infideli muliere contrahat. Atque eo processum est ut aliqui inter nos non dubitent anticipativam et communem dispensationem ad hunc effectum dare. Ratio ipsis est, quia probabile non videtur Sanctam Sedem exigere ut decem, et aliquando amplius, dierum iter suscipiant, ut, occurrente casu, dispensationem postulent. Praeterea observarunt quod, ex centum mulieribus paganis quae viris fidelibus nubunt, nonaginta sint quae fiunt christianae; unde generaliter et anticipative, habita ratione numeri christianorum loci alicuius determinati, horum determinatum numerum, non nominatis personis, a disparitatis cultus impedimento dispensant. Num excedant isti missionarii in praedictae facultatis usu, non audeo determinare.

R. Excessisse missionarios et excedere in concedendis dispensationibus anticipativis et communibus absque nominatione personae, eisdemque iniungendum ut deinceps se abstineant ab hisce dispensationibus concedendis, sub nullitatis poena; alienum quippe a more ac mente huius Sanctae Sedis prorsus est cuipiam facultates delegare velle, quae executioni mandentur, non prius visa diligenter causa, nec positis per eumdem executorem in tuto conditionibus quae apponuntur. Erit proinde e munere ipsius Vicarii Ap. facultatem, quae sibi adesse ac perdurare supponitur, dispensandi super disparitate cultus, iis tantum prudentibus ac piis in sua Missione laborantibus sacerdotibus subdelegare, qui neminem fidelium permittant matrimonium contrahere cum infideli, ni viderint antea graves illas causas concurrere in singulis plane casibus expetendas, quas accurate inspici iubet Apostolica Sedes, atque illud maxime caverint quod pars infidelis, nisi spem suae conversionis praebuerit, saltem sine contumelia Creatoris et christiani nominis iniuria sit cum parte fideli cohabitatura, nec ullatenus impeditura educationem prolis utriusque sexus in sancta religione. Ne vero super indebitis hucusque concessis dispensationibus angatur Vicarius Ap., clementissime indulsit Sanctitas Sua ne turbarentur qui contraxere, sanatis in radice, ut dicitur, ipsorum matrimoniis, atque a novi consensus obligatione absolutis coniugibus.

1267

Ex Instr. S. C. de Prop. Fide *16 Februarii 1795* (AD PROVICARIUM AP. CHAN-SI) — Commune est et viris et mulieribus catholicis cum infidelibus matrimonio coniunctis, ut coniux fidelis modis omnibus quibus potest, procuret conversionem coniugis infidelis atque educationem prolis in fide catholica. Quae duo quidem eo faciliora debent esse viris catholicis quod per leges sinenses maxima est virorum potestas super proprias uxores; itaque ea potestate uti possunt ut prolem, nullo metu, in fide catholica educent, atque ut persuasione, exemplo, ceterisque modis charitatis et prudentiae propriis, uxorem ad fidem convertant. Sed haec ipsa uxorum catholicarum ethnicis maritis subiectio in causa est cur illae, in hac vitae consuetudine cum viris ethnicis, multis difficultatibus implicentur ad catholicam religionem rite conservandam exercendamque. Itaque missionarius his mulieribus haec quae graviora usuque frequentiora sunt potissimum inculcet et doceat: 1. ut plane caveant ne suorum maritorum superstitionibus assentiantur vel cooperentur; 2. ut in diebus etiam festis nullo scrupulo vacent operibus servilibus, si ea mariti ab ipsis exigant non in odium et contemptum christianae religionis, sed solum ad victum comparandum; 3. nullo modo nulloque actu falsam mariti religionem simulent, aut etiam propriam christianam occultent in iis casibus et circumstantiis quando eam palam profiteri

tenentur. Ac quinam sint hi casus et circumstantiae a missionariis edoceantur.

1268

S. C. de Prop. Fide — C. P. PRO SIN. *31 Ian. 1796.* – VIC. AP. SUTCHUEN. – 1. An missionarii dispensare possint, in impedimento disparitatis cultus, cum muliere fideli, quamvis rapta fuerit nec loco tuto reddita, dummodo ipsa libere in matrimonium consentiat.

2. An sit concedenda facultas a missionariis petita, convalidandi matrimonia mulierum fidelium cum apostatis contracta, seu per vim, seu post raptum, et antequam ipsae loco tuto redditae fuerint?

R. Ad 1. Cum in decreto facultatis extraordinariae, quae ad tempus concedi solet Episcopis et Vicariis Ap. Indiarum orientalium, dispensandi super impedimento disparitatis cultus, omissa sit clausula quae in aliarum facultatum formulis apposita legitur: *Dummodo mulier rapta non fuerit, vel, si rapta fuerit, in potestate raptoris non existat,* hoc ipso concessum videtur quod non est in concedentis decreto restrictum. Cum tamen etiam de vi huiusce facultatis extraordinariae dubium exortum sit inter sinenses, ne suspensi maneant animi de valore matrimonii, responderunt EE. PP. in proposito casu supplicandum Sanctissimo, ut dignetur declarare Episcopos et Vicarios Apostolicos quibus concessa est extraordinaria illa facultas dispensandi super disparitate cultus, uti ea valere, gravibus de causis, in singulis casibus, prout in dicto decreto exprimitur, etiam in casu quo mulier rapta fuerit, necdum tuto loco restituta, constito ante de libero eius consensu in matrimonium, et praehabito partis infidelis consensu in cohabitationem absque contumelia Creatoris. Insuper, ut pro tranquillandis conscientiis dignetur Sanctitas Sua convalidare ad cautelam, et quatenus opus sit, matrimonia vi praecedentium dispensationum ante contracta, existente muliere in potestate raptoris, quatenus nullum aliud obstet impedimentum dirimens. — Sanctitas Sua utrique supplicationi dignata est benigne annuere.

Ad 2. Consulendum Sanctissimo pro concessione petitae facultatis, dummodo fides mulierum sit in tuto, ipsae libere consentiant, ac possint habitare cum apostata sine contumelia Creatoris. — Sanctitas Sua benigne dignata est petitatem facultatem concedere. — Hac porro dispensatione concedenda sedulo Pastor mulierem admonere non omittet de gravi obligatione qua tenetur omni ope curare ut per bonam conversationem virum apostatam a suscepta impietate revocatum Christo lucrifaciat, tum ut et suscepta proles in christiana religione rite instituatur.

1269

S. C. de Prop. F. – C. G. *28 Nov. 1796.* – EP. SCODREN. — Se si può permettere il matrimonio ad un cattolico battezzato, il quale per esser maggiormente in grazia del governatore si fa turco, e dopo un tempo prende per moglie una cattolica.

R. Negative durante apostasia.

1270

Decr. S. C. de Prop. Fide *14 Ian. 1806.* — Cum pluries a S. C. de Prop. Fide et S. C. S. Officii quaesitum fuerit, quomodo intelligenda esset conditio illa apposita facultati dispensandi super impedimento disparitatis cultus, ut ea dispensatio locum habeat in locis tantum *ubi sunt plures infideles quam christiani,* utrum nempe necesse esset ut in ipso pago vel vico, ubi dispensatio conceditur, plures essent infideles quam fideles; an potius sufficeret, ut in tota toparchia pluribus pagis constante plures essent infideles quam christiani, etiamsi secus esset in pago ad eam toparchiam pertinente, in quo dispensatio concedenda est; utraque S. C. constanter respondit, vi verborum facultatis, opus esse ut in ipso pago, in quo dispensatio conceditur, plures sint infideles quam christiani. Verum anno 1736, cum Episcopus Coricensis Visitator Ap. Missionum Tunkini occidentalis, idem dubium proposuisset, atque incommoda gravissima exposuisset, quae saepe orientur si in singulis pagis ea conditio observanda esset, re ad S. Congr. S. Officii mandata, dubioque ibi his verbis concepto: *Utrum per ly* locis *intelligatur unus tantum pagus, etsi tenuis, vel extendatur ad unam v. g. toparchiam, vel etiam totum districtum uniuscuiusque missionarii,* sequens prodiit rescriptum: *Verba facultatis dispensandi in locis tantum ubi sunt plures infideles quam christiani intelligenda esse stricte pro singulis pagis.* An autem sit amplianda facultas dispensandi ad unam toparchiam vel ad integrum districtum uniuscuiusque missionarii, dixerunt: *Pro extensione quoad unam toparchiam tantum, si SSmo D. placuerit.* Et fer. 4. die 12 supradicti mensis Septembris 1736, facta per R. P. D. Assessorem S. Officii, in solita audientia relatione SSmo D. N. Clementi PP. XII, Sanctitas Sua petitam extensionem et facultatem benigne concessit.

Nuper vero S. C. de Prop. Fide, animadvertens eadem ipsa incommoda ab Episcopo Coricensi tunc exposita, in aliis etiam Indiarum orientalium locis vigere, si in singulis pagis vel vicis ea conditio implenda sit, stricte retenta illorum verborum significatione iuxta antiquas supra memoratas resolutiones, censuit supplicandum SSmo, ut facultatis extensio a

sa. mem. Clemente PP. XII facta, ut supra, Episcopo Coricensi, concedatur iis etiam omnibus, quibus in Sinis et universis Indiis orientalibus a S. Sede facultas data iam fuit, vel in posterum dari contigerit, dispensandi super impedimento disparitatis cultus ea cum conditione *in locis ubi sunt plures infideles quam fideles*, ita ut vi ampliationis praedictae conditio illa, in casu de quo agitur, generatim in posterum intelligenda sit, non de singulis pagis vel vicis, sed de singulis toparchiis.

Insuper, ad omnem dubitationem praescindendam, supplicandum item SSmo decrevit, ut dignaretur sanare in radice matrimonia omnia contracta cum dispensatione super cultus disparitatis impedimento ante cognitum huiusmodi ampliationis seu extensionis generale decretum in pagis vel vicis ubi plures erant christiani quam infideles, eo quod sufficere putaretur ad dispensationem si in tota toparchia, vel ampliori regione, plures erant infideles quam christiani. Quam S. Cong. sententiam. . . Sanctitas Sua in omnibus approbavit, ac petitam extensionem et sanationem benigne concessit.

1271

Ex Instr. S. C. de Prop. F. *30 Ianuarii 1807* – (AD VIC. AP. CHENSI ET CHANSI) — Inter dubia ab A. T. superiori anno proposita duo quae hic referuntur minime resoluta fuerunt: . . . . « 2. An queant dispensari super disparitate cultus mulieres illae christianae ab antiquo gentilibus absque praevia dispensatione traditae, quibus a maritis libertas quidem conceditur sese in sacra religione exercendi, sed non est in tuto posita proles, aut nata, aut nascitura, ut possit baptizari, et in christiano ritu educari: vel potius huiusmodi praxis agat contra regulas ab ista S. C. pro usu similis dispensationis cum S. Thoma datas. » — . . . . Ampl. Tua teneri ac sequi debebit Instructionem quae, in casu perfecte uniformi, matrimonia iam contracta respiciente, Vicario Apostolico Sutchuen. missa fuit, ex decreto fer. V. diei 12 Ianuarii 1769. *(V. n. 1264)*.

1272

Ex Instr. S. C. S. Officii *Aug. 1819* (PRO PRAEF. MISS. SURINAM) — Unam ex facultatibus sibi a S. Sede concessis, aiebat Praefectus, esse facultatem *dispensandi super impedimento disparitatis cultus in matrimoniis contractis*. Stante hac restrictione facultatis *ad matrimonia contracta* dubitabat: – 1. An ea uti posset quando inter baptizatos et infideles matrimonia ita erant contracta ut mulieres contraherent quidem *pro semper*, non autem viri; sed postmodum vellent isti cum illis perpetuo contrahere. – 2. An quando neophytus mulierem infidelem quam iam baptizatus, ideoque nulliter duxerat, deseruerit, et alteri infideli nupserit, renuente prima converti, altera vero etiam baptismum suscipiente, possit dispensare ut cum hac secunda permaneat.

Matrimonia in expositione casuum recensita quamvis *de iure* non sint matrimonia legitima, *de facto* tamen matrimonia contracta dicuntur, ad quae extenditur concessa facultas dispensandi. Hinc S. Congregatio respondit propositis dubiis: *Affirmative*. — Quoniam vero probe novit, dispensationem sine legitimis causis dilatam non dispensationem esse sed dissipationem, et citra culpam sine causa dispensare non posse cognoscit, vult ut dispensaturus consideret utrum ex matrimonio de quo agitur sperari probabiliter possit religionis bonum, christiana educatio sobolis nasciturae, et partis infidelis conversio; an potius probabiliter timendum de subversione in Fide partis fidelis, de prava prolis educatione, et de iniuria in Creatorem, ut inde licite concessa dispensandi facultate uti possit.

Exponebat etiam esse in illis partibus plures baptizatas mulieres quae sunt servae et mancipia hebraeorum. Has plerumque in talibus circumstantiis esse aiebat, ut nequeant se subducere e dominorum potestate: subdebat inde, dominos velle eas in uxores ducere, et ad intentum ipsis clam perpetuam fidem in coniugio se servaturos promittere.

Hac narratione praemissa, sciscitabatur utrum in his casibus super impedimento disparitatis cultus possit dispensare.

Ex simplici casus expositione apparet matrimonia, de quibus loquitur, non esse ullo modo contracta, sed contrahenda: quare ad dispensandum in ipsis super disparitate cultus supra recensita facultas non extenditur. Nec ob impossibilitatem se subducendi e potestate dominorum, in qua sunt servae, nec ob firmas promissiones dominorum de nunquam servis deserendis putare debet facultatem sibi factam dispensandi in matrimoniis contractis extendi posse et ad ea de quibus loquitur: nam nec impossibilitas, in qua sunt servae, nec promissiones quas faciunt domini, potestatem concessam ampliant, et ultra statutos limites extendunt. In hisce itaque et consimilibus casibus necessaria est facultas dispensandi etiam in matrimoniis contrahendis a S. Sede impetranda.

1273

Ex Litt. S. C. de Prop. Fide *3 Maii 1828* (AD VIC. AP. TUNK. ORIENT.) — Quoad dispensationum matrimonialium materiam tres insuper proponis casus: 1. Eius qui in praecedenti cohabitatione vixerit cum infideli cum contumelia Creatoris, et deinde petat dispensationem super impedimento disparitatis cultus, impetrata prius a parte infideli facultate secum co-

habitandi sine contumelia Creatoris, quam vitari posse speratur, spectata indole partis infidelis atque filiorum, quando aliqua spes sit eius conversionis ad fidem, vel etiam quamvis nulla spes eius conversionis affulgeat; 2. Eius qui dispensari postulat, et speratur quod vitari poterit contumelia Creatoris respectu partis fidelis, filiorum parvulorum, atque nasciturae prolis, quamvis filii adulti infideles ob suam duritiem nolint ad fidem converti; 3. Quando pars infidelis consentiat in reliquis, impediat tamen ne proles mascula nata vel nascitura, vel ad minus primogenitus, in christiana educetur religione, praesertim occurrente causa urgentissimae necessitatis, ut quando pars fidelis in periculo mortis constituta reperitur, nec alia ratione animae suae saluti provideri potest; et quaeris utrum his dispensatio petita concedi possit. — S. C. ad has quaestiones respondet: Attentis expositis, et peculiaribus casuum circumstantiis, ad 1 et 2 affirmative; ad 3 autem affirmative, pro casu mortis, dummodo pars catholica spondeat, si convaluerit, se modis omnibus curaturam conversionem partis infidelis et educationem cuiusque prolis in religione catholica.

1274

S. C. S. Officii *17 Nov. 1830.* — An degentes in iis protestantium locis, ubi baptisma dubium est, tamquam infideles habendi sint, ita ut inter catholicos et eos disparitatis cultus impedimentum dirimens adesse censeatur? R. 1. Quoad haereticos quorum sectae Ritualia praescribunt collationem Baptismi absque necessario usu materiae et formae essentialis, debet examinari casus particularis. — 2. Quoad alios qui iuxta eorum Ritualia baptizant valide validum censendum est Baptisma. Quod si dubium persistat etiam in primo casu, censendum est validum Baptisma in ordine ad validitatem matrimonii. — 3. Si autem certo cognoscatur nullum Baptisma ex consuetudine actuali illius sectae, nullum est matrimonium.

1275

S. C. S. Officii *4 Iunii 1851* – Vic. Ap. Mandciuriæ — In his difficillimis dissitisque regionibus saepius occurrunt christiani, qui sive persecutionis vitandae causa, sive propter pecuniae necessitatem, sive etiam propter aliam causam, satis incauti, ut sunt plerumque sinenses, e locis christianorum ubi habitant ipsi, sive nati sunt, ad loca longinqua proficiscuntur, ad 40 vel 50 et amplius dies itineris, simul cum uxore et filiis; in quibus locis non sunt christiani, nec inveniri possunt, nec ullus fuit unquam rumor de religione christiana per circuitum. Grandiores facti filii et filiae nubunt cum paganis sine dispensatione possibili. Pro moribus gentis filiae praesertim, et saepissime etiam filii, sunt in impossibilitate absoluta transmigrandi ad loca christianorum, sicque debent omnino vel nubere cum paganis, vel manere innuptae aut caelibes. Quid iuris in hoc casu? Tenenturne impedimento disparitatis cultus? Quid iuris ubi fides eorum est in tuto, ut fit aliquando, et ubi sunt in bona fide, ut plurimum evenit?

R. In propositis circumstantiis non esse inquietandos, facto verbo cum SSmo. — SSmus approbavit.

1276

S. C. S. Off. *20 Iunii 1866* – Vic. Ap. ad Gallas. — Filiaefamilias in regione tam Gallarum quam Sidamarum traduntur in matrimonium inconsultae, saepe etiam invitae, aliquando iussu principis sine ullo ipsorum parentum consensu, plerumque nulla habita ratione diversae religionis, quam vir et mulier profitentur. Quaeritur proinde:

1. An filiafamilias sic data in matrimonium debet esse disposita potius ad moriendum quam ad consentiendum, etiamsi solum passive, ut tradatur marito musulmano aut idololatrae aut polygamo.

2. Quatenus tradita sit per vim marito adhuc libero, quem tamen absolute ipsa non amat et non vult, utrum missionarius possit eam exhortari ut faciat de necessitate virtutem, suumque praestet assensum ad legitimandum et convalidandum matrimonium vi contractum, an satius sit eamdem relinquere in statu concubinatus passivi, exspectando possibilem eius libertatem futuram.

3. Utrum dum infelix haec puella in statu passivo continuae violentiae detinetur possint ei administrari Sacramenta, an debeant negari sicut illis qui versantur in occasione peccati.

R. Certum est unumquemque hominem sic animo comparatum esse debere, ut potius eligat mori, quam vel uno peccato foedari. Certum quoque est gravissimum committi peccatum si matrimonium contrahatur scienter cum impedimento aliquo dirimente. Certum tandem est matrimonio inter puellam christianam et virum musulmanum aut idololatram aut polygamum obstare impedimentum dirimens ligaminis, vel disparitatis cultus, vel utrumque simul. Quapropter ambigi nullatenus potest, quin filiafamilias de qua sermo fit in dubio primo, quaeque supponitur christiana, debeat esse disposita potius ad moriendum quam ad consentiendum quomodocumque ut tradatur in matrimonio viro musulmano aut idololatrae aut polygamo. Poterunt tamen missionarii providere per legitimam dispensationem, iuxta facultates, si quas habent, dummodo cuncurrant debitae conditiones. Sed praecipue assiduam

atque indefessam curam impendant ut iniquissimam consuetudinem, qua filiaefamilias christianae, non inconsultae modo et invitae, verum etiam polygamis et infidelibus viris nubere coguntur, e radicibus evellant, docendo, admonendo et a Sacramentorum etiam participatione repellendo christianos illos parentes qui divinam naturalem et ecclesiasticam legem tam enormiter tamque ingenti filiarum suarum iniuria ac discrimine proculcare nequaquam horrescunt. In casu autem, qui secundo et tertio dubio exponitur, potest certe foemina suaderi ut consensum suum adiungat, ubi nihil desideretur aliud ad matrimonium convalidandum, sed cogi nequaquam potest, quia matrimonium iure naturali liberum esse debet. At si consensum praestare detrectet, Vicarius Apostolicus et missionarii se gerant iuxta regulas apud probatos auctores traditas.

1277

S. C. S. Officii *12 Iulii 1882.* — In facultate extraordinaria *D* sic legitur: *Dispensandi cum suis subditis ..., excepto .... casu matrimonii cum viro vel muliere iudaeis, super impedimento disparitatis cultus.*

Nunc: 1. Si quis ex familia iudaica ortus qui non circumcisus neque unquam iudaismum professus est, cupiat cum catholica matrimonium inire, subiicitur ne hic illi clausulae *excepto insuper casu matrimonii cum viro vel muliere iudaeis?* Aliis verbis: an dispensatio super impedimento disparitatis cultus contrahentibus potest concedi iuxta hunc n. 3. Extr. *D.* In casu *negativo* suppliciter rogo dispensationem super impedimento disparitatis cultus inter catholicam et virum ex parentibus iudaeis natum. — 2. Si quis e patre iudaeo et a matre infideli vel haeretica natus, qui incircumcisus et numquam iudaismum professus est desideret in matrimonium ducere catholicam, possuntne contrahentes in hoc casu dispensari super impedimento disparitatis cultus, sine respectu interpositionis *excepto insuper casu matrimonii cum viro vel muliere iudaeis?* Si in hoc casu dispensatio super iudaismo opus sit, petam suppliciter hanc despensationem.

R. Vi numeri III. Facultatum concedi posse dispensationem super impedimento disparitatis cultus in casibus superius expositis, facto verbo cum SSmo. — SSmus benigne annuit pro praefata declaratione et extensione facultatum, durante indulto iam obtento.

1278

S. C. S. Officii *9 Septembris 1885* — Vic. Ap. Kiang-si — Inter gentiles huius provinciae pessima viget consuetudo diversis de causis vendendi uxores prolesque suas femineas in infantili aetate constitutas; a qua consuetudine quidam ex christianis nobis commissis non omnino se abstinent.

I. *De venditis uxoribus.* Inveniuntur multi qui ab incunabulis satis pauperes, in decursu vitae suae pauperiores fiunt vel propter socordiam suam, vel propter vitia quibus indulgent, v. g. aleam exercendo, aut fumo opii se dando. Huiusmodi christiani pauci quidem sunt in hoc Vicariatu, sed ceteris maximo scandalo sunt, et molestias angustiasque non paucas facessunt missionariis. Saepe enim, omni substantia sua prius dissipata, suam infidelibus vendunt uxorem quae, velit nolit, in pessimo et continuo adulterio vivere cogitur. Istae mulieres quamvis invitae per vim et imperium huiusmodi consortia ineant, nullo modo, ut cuique patet, ad Sacramenta admitti possunt, donec fuerint ab emptore suo separatae, quoad torum et habitationem. Sed forsan idem dici nequit de viris qui eas vendiderunt; ipsi enim quandoque facti poenitentes ex corde vellent uxores suas venditas recuperare et redimere; sed nullo modo id possunt, sive quia sibi comparare nequeunt pecuniae summam ad eas redimendas omnino necessariam, sive quia emptores easdem mulieres iterum vendere ex toto recusant. In his etiam circumstantiis huiusmodi mulierum venditores et huiusmodi venditionum conciliatores per plures annos non admittuntur ad Sacramenta, ea potissimum ratione qua ipsi ex culpa sua valde gravi et speciali modo scandalosa, has uxores collocaverunt in via perditionis aeternae, et in statu graviter et sine intermissione peccaminoso, et insuper censentur easdem mulieres voluntarie relinquere in eodem statu damnationis, donec illae fuerint parti tutae effectu redditae.

2. *De venditis puellulis.* In hoc eodem vicariatu sunt etiam christiani, et quidem plurimi qui filias suas adhuc in tenera aetate constitutas vendunt, seu potius despondent et tradunt infidelibus sub conditione futuri matrimonii, et certam pecuniae summam recipiendi. Istae puellae et puellulae hoc modo infidelibus traditae, ut plurimum, non solum moribus christianis non imbuuntur nec doctrinis sanctae religionis nostrae erudiuntur, sed etiam in maximo perversionis periculo versantur, et saepe ad actus idololatricos compelluntur. Quapropter missionarii severe animadvertunt in omnes patres et matresfamilias qui filias suas vendiderunt, seu ut supra dixi, desponderunt gentilibus; insuper illos ad Sacramenta Poenitentiae et Eucharistiae non admittunt per aliquot annos, (nisi constituantur in periculo mortis) ea ratione quia ex culpa sua maxima ipsi proprias filias collocaverunt in via perditionis et in statu peccaminoso, et censentur easdem voluntarie relinquere in eodem statu, donec illas redemerint et familiis christianis desponderint. Verum quidem

est huiusmodi sponsalia in supradictis conditionibus inita, generatim loquendo, dissolvi non posse, et id frustra tentaretur ob multiplices causas; sed quia per hanc agendi rationem isti christiani ingens scandalum praebent coeteris fidelibus, et in maximum discrimen adducunt propriarum filiarum salutem aeternam, severe, ut supra dixi, tractantur a missionariis, ut hac severitate deterreantur omnes Christi cultores a tam nefario, tam nocuo tamque scandaloso crimine. Quae cum ita sint, idem praedictus Episcopus ab E. V. humiliter petit:

1. Utrum durius et severius se habeant missionarii de Kiang-si Septentrion. modo quo supra dictum est tractando christianos sibi commissos qui uxores et proles suas femininas vendiderunt infidelibus?

2. Quatenus affirmative, quid praeter dolorem de peccato commisso, seu quae conditiones requirantur ut huiusmodi scandala censeantur sufficienter reparata; et isti christiani qui vendiderunt uxores suas, quas non possunt redimere, aut filias suas in tenera aetate constitutas vendiderunt, seu, ut supra dixi, desponderunt infidelibus, in quorum manibus summopere et sine remedio periclitatur earum fides et educatio, ad participationem Sacramentorum Poenitentiae et Eucharistiae admitti valeant?

R. Praemissa gravi monitione de enormi crimine quo se obstringunt parentes qui filias, viri qui uxores infidelibus vendunt: Quoad parentes respondendum, abunde provisum per Synodum Sutchuensem cuius proinde praescriptiones, ac praesertim quae *de Sacram. Poenitentiae* §. X. n. 7 traduntur adamussim servandae erunt (1). Quoad maritos, eos nullo modo admittendos esse ad Ecclesiae Sacramenta, nisi prius vere contriti eas recuperaverint. Quod si versentur in absoluta impossibilitate hoc praestandi, non erunt pariter ad Sacramenta admittendi, nisi 1. clara et indubia doloris signa praebuerint; nisi 2. per aliquod temporis spatium scandalum reparaverint eo meliori modo quo fieri poterit, iuxta prudens Vic. Apostolici vel missionarii iudicium, et interim se abstineant a quacumque alia muliere; nisi 3. serio promiserint, se etiam in posterum esse facturos quidquid in eorum erit potestate pro venditis uxoribus recuperandis, pretium ad hoc necessarium, si opus fuerit, sibi subtrahendo, vel etiam ostiatim mendicando. Quoad *mulieres venditas* missionarii se dirigant iuxta normas a probatis auctoribus traditas circa eos qui in proximo ac necessario peccandi periculo versantur.

1279

S. C. S. Officii *29 Aprilis 1891* – Vic. Ap. Pekinen. – Cum viris christianis his in regionibus, ut mulieres infideles ducant, dispensatur quotiescumque affulget aliqua spes quod servabuntur conditiones requisitae, quia rarum est ut non serventur. At cum mulieribus christianis, ut viros infideles accipiant, rarissime datur dispensatio propter periculum imminens perversionis, et contumeliam Creatoris. Si agitur de matrimonio ab his mulieribus christianis pluribus abhinc annis contractis, quando aliquo modo speratur quod fortiores factae resistere poterunt tentationibus ordinariis, in tali casu dispensatur facilius. — Varii casus: 1. Non est rarum ut puellae baptizatae parentes impii sponsalia peragant, ipsa inscia aut etiam renuente, cum viro infideli, et contractus rescindi non possit: tunc etiamsi omnes cautiones requisitae, viva voce vel per contractum iuramento firmatum, acceptatae fuerint a parte infideli, vix unquam datur dispensatio propter periculum imminens perversionis. Sponsa, sive volens sive nolens, more civili sic traditur sponso absque dispensatione, ut si in futurum non cessat periculum, et si dederit possibilitas separationis, separari possit ab infideli, et transire ad legitimas nuptias. In hoc casu quando nec possibile est dispensare, nec separationem efficere, accidit non semel ut sponsa suae salutis anxia, Sacramenta Poenitentiae et etiam Eucharistiae cum lacrymis secreto, ne percutiatur, expostulet. Licetne huic mulieri ad extremum adductae Sacramenta conferre, ne tandem ad desperationem veniat, et omnes actus religionis deserat, quidquid sit de scandalo fidelium?

2. Quando parentes catechumeni aut neophyti ante conversionem a paganismo suae filiae sponsalia fecerunt cum viro infideli, nec est possibile contractum rescindere, quid agendum cum puella quae baptismum postulat? Equidem ius habet ad baptismum, sed propter

---

(1) Haec ibi: « In concedenda absolutione cavendum est quidem a molli et praepostera nonnullorum » sacerdotum facilitate, qui falsa misericordia abducti, » aut prae ignorantia vel socordia, poenitentes promiscue et sine discretione absolvunt; verum ex adverso » non minus cavendum est a nimio eorum confessariorum rigore et severitate, qui passim reis graviorum criminum, fornicationis, ebrietatis, superstitionis etc. differunt absolutionem ad mensem integros, » et saepius ad annum sequentem, seu ad illud tempus » quo missionarius revertetur pro annua loci administratione; parentibus vero qui filios vel filias gentilibus desponsaverunt, vel in matrimonium absque dispensatione tradiderunt, etiam si deinde non sit amplius in eorum potestate sponsalia vel matrimonium » rescindere, denegant absolutionem per plures annos, » et quandoque usque ad exitum vitae, interim impositis ieiuniis, orationibus, aliisque pietatis operibus, » ut maiorem illi criminum horrorem concipiant, et ita » ad recipiendum absolutionis beneficium disponantur; » huiusmodi enim abusus non minus intolerabilis est » quam alter et a S. Sede expresse reprobatus. »

periculum fundatum perversionis, iuxta S. Ligorium, non expedit baptizare; at infidelis sponsi parentes cum iuramento affirmant quod relinquent puellam sacros religionis suae actus peragere: an baptizanda ante matrimonium? Denegamus baptismum, ut, peracto matrimonio, possimus iudicare an sit contumelia Creatoris; si non apparet periculum perversionis, sponsam baptizamus solum post matrimonium, ut si post tempus indeterminatum exurgit animae periculum, possit deserere infidelem, et alias legitimas nuptias appetere, et suae saluti providere. An iste modus agendi sit securior in praxi?

3. Iuxta mores paganorum accidit aliquoties ut iuvenis neophytus cogatur a suis parentibus et consanguineis infidelibus accipere uxorem paganam religioni christianae infensissimam quae non vult converti, et minatur sibi mortem si maritus actus religionis profitetur. Iuvenis iste, sic vult consuetudo, non potest deserere istam uxorem; aliunde nec potest dispensari, et tamen enixe postulat Sacramenta: licetne extra mortis periculum dare illi Confessionem, et saltem semel in anno Eucharistiam, ne in extremam deducatur desperationem, et a religione discedat?

R. Ad 1. et 3. Si iuvenes et puellae de quibus agitur reperiantur in tali statu non voluntarie sed violenter, dummodo utrumque periculum perversionis et fornicationis de proximo fiat remotum, et facta experientia de eorum conatibus et dissensibus continuis, subsidii gratia prudenter illi conferri posse Sacramenta, spectata eorum dispositione.

Ad 2. Modum, de quo in dubio, non improbari, nisi baptismi necessitas urgeat, aut nisi baptismus sit diutius differendus, et nisi etiam cautiones datae fuerint non solum a parentibus, sed etiam a futuro coniuge; quo in casu, praevia dispensatione, matrimonium permitti poterit.

Art. VIII. De impedimento ligaminis

A) *De Matrimonii unitate ac indissolubilitate*

1280

S. C. de Prop. Fide - C. G. *7 Decembr. 1626* (coram SSmo) - Iaponiae - Coniuges fideles non posse ob alterius coniugis reditum ad infidelitatem aliud matrimonium contrahere cum alio fideli.

1281

S. C. de Prop. Fide - C. G. *21 Novembris 1634* — De mulieribus christianis quarum mariti facti fuerant turcae, quae petebant licentiam contrahendi cum aliis, S. Congregatio dixit indissolubilia esse matrimonia legitime facta, et propterea non posse annui mulierum praedictarum petitioni.

1282

S. C. S. Officii *20 Martii 1675* — Il Prefetto delle Missioni de' Cappuccini in Mesopotamia espone: 1. Che uno dei coniugati, v. g. il marito, apostatando dalla nostra s. fede, ed abbracciando la setta di Maometto, la moglie continua ad abitare con esso, e ne nascono dei figli i quali per forza dicono essere maomettani; ciò dice (il d. Prefetto) parergli ingiuria al Creatore e disonore della Fede, mentre la moglie ancor cristiana non dubita di accostarsi al Sagramento dell' Eucaristia; tanto più che non viene ciò proibito dai sacerdoti orientali, e trovandosi poi in punto di morte, domandano tali donne cristiane l' assoluzione ai missionarî.

2. Che una moglie non consentendo di abitare col marito apostata, si marita con un altro cristiano.

R. Ad 1. Non esse admittendas ad absolutionem nisi in articulo mortis cum vera poenitentia.

Ad 2. Non esse licita nec valida huiusmodi matrimonia, et sic contrahentes non esse capaces Sacramentorum nisi poenitentes dimittant, etiamsi convaluerint, secundam praetensam uxorem, et nisi in articulo mortis cum vera poenitentia.

1283

S. C. S. Officii *2 Decembris 1680* — Ep. Bosnen. — An sit validum matrimonium contractum inter catholicum et schismaticum haereticum cum intentione foedandi vel solvendi matrimonium.

R. Si ista sint deducta in pactum, seu cum ista conditione sint contracta, matrimonia sunt nulla; sin aliter, sunt valida.

1284

Ex Const. *Inter omnigenas* **Benedicti PP. XIV.** *2 Febr. 1744* — Quod si alicuius fidelis uxor ad turcas confugiat, et cum aliquo ex istis nefarias nuptias contrahere audeat, non licet viro aliam uxorem in illius locum ducere, quum matrimonium, iure divino, coniugibus superstitibus, indissolubile, per huiusmodi mulieris facinus minime dissolvatur. Unde qui in tali casu, alteram ducit, moechatur, et nisi ab ea omnino separetur, a Sacramentis arcendus est.

1285

S. C. de Prop. Fide - C. G. *17 Marti 1760* — Non licere virum qui duas habet concubinas se matrimonio iungere cum secunda, etsi iuret separationem a toro quantum ad primam,

nisi hanc a domo reapse expellat; licere vero facta eiusdem separatione, nisi priorem in fraudem induxerit spe et promissione futuri matrimonii.

1286

Ex Instr. S. C. S. Officii *3 Sett. 1772* (ad Ep. Geneven.) — .... Deve V. S. aver sempre avanti gli occhi che, secondo la legge evangelica, il Concilio di Trento stabilì per cosa certa l'indivisibilità e perpetuo vincolo del matrimonio, una volta validamente contratto, di modo che vivendo il primo legittimo coniuge non possa mai sciogliersi il legame matrimoniale da qualsivoglia autorità, e molto meno dall' autorità illegittima di un eretico magistrato. Quando dunque il matrimonio fin da principio, o tra eretici dall' una e l'altra parte, o tra un cattolico ed una eretica, o tra un eretico ed una cattolica sia stato valido, non si potrà mai in qualunque caso, anche della conversione del coniuge eretico alla Religione cattolica, contrarre dai coniugi validamente altro matrimonio con altra persona finchè sopraviverà il primo coniuge; nè mai potrà loro giovare la dichiarazione del magistrato eretico che illegittimamente sciolga il primo valido matrimonio, e permetta alla parte eretica di passare ad altre nozze. Sicchè dunque, supponendosi nell' esposizione del 4 e 5 dubbio che i matrimonii contratti o in Losanna oppure in Ginevra, e nel paese dei Svizzeri siano stati validi, ne viene in conseguenza che sono stati nulli tutti quegli altri che sono stati contratti dopo lo scioglimento dei primi fatto dall' illegittima potestà del magistrato protestante.

1287

Ex Litt. S. C. de Prop. Fide *5 Iulii 1788* (ad Coadiut. Superioris Mission. in ora Coromandelica) — Ut autem doceare modum quo te gerere debeas in nonnullis casibus qui passim obtingere isthic solent, plura huic S. Cong., tam litteris diei 6 octobris 1784 quam posterioribus, proposuisti dubia. Postulabas imprimis quid decernendum sit de iis christianis coniugibus, qui aliam duxerunt uxorem postquam prima uxor nupsit infideli. Ad hoc S. C. respondit matrimonia mulierum christianarum cum ethnicis de quibus agitur esse nulla, tum propter impedimentum ligaminis, tum propter alterum disparitatis cultus, easque idcirco non esse admittendas ad Sacramenta, nisi ab huiusmodi matrimoniis recedant, et quatenus possint, ad suos viros revertantur. Nulla item esse matrimonia virorum, qui, prima vivente uxore, quamvis alteri nupta sit, aliam duxerunt, ideoque pari modo esse a Sacramentis arcendos.

1288

Ex Instr. S. C. S. Off. *20 Martii 1817* (ad Praef. Ap. Moldaviae) —...Non può mettersi in dubbio che i matrimonî contratti avanti il parroco cattolico, fra veri o finti cattolici, purchè battezzati, siano validi e perciò indissolubili, quando non vi concorra alcun altro canonico impedimento dirimente. Imperocchè la simulazione di religione è bensì illecita e criminosa al cospetto di Dio, ma non involve nullità in ordine al matrimonio, nè l' apostasia dalla fede discioglie il vincolo matrimoniale già da prima validamente e legittimamente contratto, checchè in contrario pensino ne' loro vaneggiamenti gli scismatici eterodossi. Quindi è che un cattolico congiunto nel modo suddetto in matrimonio, o con chi ha simulato religione, o con chi dipoi l' abbandona e abbraccia lo scisma o l' eresia, non può in alcun modo, durante la vita di costui, passare ad altre nozze, ancorchè venga da lui abbandonato, o attenti egli altro coniugio, e perciò dovrà essere efficacemente esortato ed ammonito a sopportare con virtuosa pazienza l'infelicissimo suo stato, e a non demeritare la divina grazia e la partecipazione de' Santi Sagramenti con abbandonarsi vanamente, vivente il coniuge, ad altro sacrilego adulterino congiungimento.

1289

Ex Instr. S. C. S. Officii *6 Iulii 1817* (ad Praef. Miss. Martinicae, Guadalupae etc.) ...Catholica nunc super divortio, super legis illud inducentes auctore, ac super iudicibus illud exequentibus, vel exequi facientibus, principia constituere necesse est.

Divortium omne, dissolutionem coniugalis vinculi legitime contracti et confirmati, inter christianos adhuc viventes, importans, aliud non est quam ingens attentatio, sin contra ius naturale (de quo scholastici inter se disputant), ast profecto contra ius divinum positivum scriptum, sicuti perspicue S. Tridentinum Concilium ostendit, (sess. 24 Doct. de Sacr. Matr.) atque fuse evincit Benedictus XIV *de Synodo Dioec. lib. XIII. cap. 22. §. 3, et seqq.* Quapropter legum latio omnis, talem confirmans, ac dirigens attentationem, irrita et nulla suapte natura est, violentia potius quam lex est (D. Th. 12. quaest. 46 a. 4) immo corruptio legis est, cum supra rem divina institutione mere sacram, adeoque superiorem, uti talem, et ab omni terrena potestate evadentem versetur: quae insuper manifesto divinae opponitur legi, cui omnis humana potestas flecti, atque cedere debet; quo fit, ut non minus legislator, a quo huiusmodi corruptio procedit, quam iudex, qui eidem famulatur, eamque ad peculiares casus applicat, atque eius promovet executionem, rei auctoritatis praeter fas usurpatae primo existant: quod idem est, ac mortaliter peccare priorem quidem *usurpatione potestatis,* alterum vero usurpatione iudicii: (Leonard. Lessius *de Iust.*

et Iur. Duben *Lib.* 2 *Cap.* 29 *p.* 288). Uterque pariter gravissimi scandali noxam incurrit, dum pharisaeorum exemplo, atque « in re maioris longe momenti irritum faciunt praeceptum Dei, ut traditionem eorum servent. » (Marc. VII. 9. Matth. XV. 3.) Immo id etiam sibi sumunt, ut divino effato: *Quod Deus coniunxit homo non separet* contrarium substituant statutum: « Quos homo separavit, neque Deus, neque Ecclesia reconiungat » uti ab articulo 295. codicis superius citati habetur. Uterque denique exitiosorum omnium consectariorum particeps reperitur, quae ab huiusmodi nefaria legum latione necessario fluunt.

Iam vero dum criminationes istas omnes a se removere contendunt abusu tritissimae distinctionis contractus matrimonii, et Sacramenti Matrimonii, perinde ac si valor, consistentia, et duratio illius, e contra ac istius, saeculari potestati per modum regulae, atque pleno iure subdatur, augent profecto, non auferunt culpam, dum haeresim in subsidium impietatis advocant. Dogma Fidei est, in Tridentino Concilio contra luteranos definitum, Matrimonium vere et proprie unum esse e septem Legis evangelicae Sacramentis a D. N. Iesu Christo institutum: « Si quis (Sess. XXIV. Can. I.) dixerit » Matrimonium non esse vere et proprie unum » ex septem legis Evangelicae Sacramentis a » Christo Domino institutum, anathema sit. » Haeresis igitur est, Sacramentum Matrimonii a matrimonii contractu *per modum regulae,* et absolute seiungere, perinde ac si contractus essentiam atque substantiam Sacramenti minime divinae institutionis vi ingrediatur, neque aliud Matrimonii Sacramentum esse reperiatur, nisi qualitas contractui supernatans, aut corona pictam tabulam, cui extranea est, circum ornans. Quapropter D. Thomas pluribus in locis modo se digno catholicam doctrinam hac de re declarans concludit: « Matrimonium » igitur secundum quod consistit in coniun» ctione maris et foeminae, intendentium pro» lem ad Dei cultum procreare et educare, est » Ecclesiae Sacramentum. » (Lib. IV. contra gent. c. 78.) Alibi autem affirmat, quod ex coniunctione maris et foeminae, explicito ipsorum mediante consensu « efficitur vinculum, seu ne» xus quidam qui est Sacramentum Matrimo» nii. » (In 4. Sent. dist. 28 a. 3 ad 2). Matrimonium igitur ideo Sacramentum est, quia contractus ipse Sacramentum est, seu quia contractus et ad substantiam pertinet, et definitionem ingreditur Sacramenti: atque hoc dogma catholicum est. Quamvis autem quispiam ponere velit, aliquod inter fideles matrimonium Sacramentum non esse posse, semper tamen erit de fide, minime inter fideles Matrimonii Sacramentum reperiri, quod semper contractu essentialiter haud aedificetur; nempe in lege evangelica matrimonii contractum esse posse, quod non sit Sacramentum; matrimonii tamen Sacramentum esse non posse, in quo contractus ipse non sit Sacramentum. Atque hoc dogma est, in citato Tridentini contentum canone: « Si quis dixerit Matrimo» nium non esse vere et proprie unum ex septem » legis evangelicae Sacramentis etc. » Haeresis igitur, ut iterum dicam, est, asserere in lege evangelica contractum matrimonii regulariter et essentialiter e Matrimonii Sacramento secerni, et Sacramentum non aliud esse, nisi contractus ornatum, qui ad valorem ipsius atque consistentiam indifferens sit, seu extraneus.

Fidei pariter dogma est aeque in Tridentino Concilio definitum Ecclesiam, ultra consanguinitatis et affinitatis gradus in Levitico expressos, valuisse alios gradus matrimonium contrahendum impedientes, et contractum dirimentes constituere: alia impedimenta matrimonium dirimentia constituere valuisse, in iisque constituendis non erravisse; causas denique matrimoniales ad iudices ecclesiasticos expectare: « Si quis dixerit, ait S. Concilium (sess. XXIV » Can. III. IV. et XII) eos tantum consangui» nitatis et affinitatis gradus, qui in Levitico » exprimuntur posse impedire matrimonium » contrahendum, et dirimere contractum, nec » posse Ecclesiam in nonnullis eorum dispen» sare, nec constituere, ut plures impediant, » et dirimant, anathema sit. — Si quis di» xerit, Ecclesiam non potuisse se constituere » impedimenta Matrimonium dirimentia, vel » in iis constituendis errasse, anathema sit. — » Si quis dixerit, causas matrimoniales non » spectare ad iudices ecclesiasticos anathema » sit. »

In hisce porro tribus Canonibus, qui dogmatici sunt, cognoscitur in Ecclesia vera et propria super matrimonii contractu potestas. Constituendorum enim impedimentorum dirimentium, eorumque dispensandorum potestas potestatem suapte natura importat sive auferendi, sive impartiendi matrimoniali contractui vim, atque valorem; item contrahentes sive habiles, sive inhabiles ad illud valide ineundum reddendi. Iurisdictio autem in causis matrimonialibus facultatem importat de contractu ipso iudicandi, de ipsius nempe valore, consistentia, duratione; cum causae et sententiae matrimoniales in hisce potissimum versentur. De fide igitur est, Ecclesiam divina institutione super fidelium matrimoniali contractu veram et propriam potestatem habere, non vero tantummodo super Sacramento, seu super sola sacra caeremonia, quae contractui benedicit, eumdemque sanctificat, uti neoterici quidam contendunt, qui propterea in novam haeresim incidunt.

Addemus postremo, ex huiusmodi quorumdam modernorum legumlatorum systemate semel admisso, atque ex constituto, tamquam

aequo ac legitimo, duplici contractus et Sacramenti Matrimonii respectu, ut prior saeculari, alter vero ecclesiasticae potestati subdatur; ex huiusmodi inquam systemate id consequi, ut evangelicae legis matrimonium, gratia a Iesu Christo per suam passionem acquisita sanctificatum, perfectum, atque ad magni Sacramenti Ecclesiae dignitatem evectum, eodem simul tempore, divina dispositione, contradictoriis legum lationibus obiiceretur, atque perpetuo inter duas diversas potestates bello conflictaretur, dum id altera tuetur, quod ab altera irritum redditur; illa contemptui habet ac punit id cui ista benedicit, atque sanctificationem adhibet; illa civiles concedit effectus ei, quem ista ad civiles atque spirituales effectus inhabilem reddit; quae hinc inde iure meritoque fierent atque congruenter nativis, divinis, humanisque iuribus, quibus praescribi nequit; quae quidem omnia simul sumpta immane haeresum blasphemiarumque cumulum conficiunt.

1290

S. C. S. Off. 22 *Iulii 1840* — Vic. Ap. Promont. Bonae Spei — Definitum est in Congregatione Generali S. Off. die 20 Maii 1754 invalidum esse matrimonium coram ministro calvinista initum eo quod soleat uti formula perpetuitati matrimonii contraria; quaeritur:

1. Quid sentiendum de matrimonio catholicorum sic celebrato, si non obstante formula ista intendant bona fide contrahere in sensu Ecclesiae?

2. Quid de matrimonio mixto cum pars catholica intendit ut supra contrahere in sensu Ecclesiae?

R. Ad 1. In casu prout exponitur, Affirmative, seu matrimonium inter duos catholicos qui in sensu Ecclesiae contrahunt interveniente declaratione contrahentium, esse validum et indissolubile.

Ad 2. Matrimonium mixtum esse nullum, scilicet parte acatholica expresse declarante se contrahere matrimonium de praesenti iuxta formulam perpetuitati matrimonii contrariam. Quod si pars catholica expresse declaret se intendere contrahere in sensu Ecclesiae, et pars haeretica ei assentiatur, adhuc validum haberi debet.

1291

Instr. S. C. S. Officii *6 April. 1843* — (ad Vic. Ap. Oceaniae) — Iam a die 28 Maii 1835. V. Amplitudo ad S. C. de Prop. Fide recurrerat, exponens difficultates circa valorem matrimoniorum in illis Oceaniae locis initorum; atque iterum die 20 Iunii anni 1840 eidem S. C. alia dubia circa idem obiectum proposuerat, quod videlicet, legibus loci non solum non obstantibus sed faventibus, ibidem permittantur iniri alia matrimonia post triennium absentiae alterius partis, et quaerebat quid in hisce casibus esset agendum:

1. *Si uterque sit infidelis, et alteruter aut uterque voluerit converti?*

2. *Si uterque sit baptizatus, et alteruter, aut uterque voluerit converti?*

3. *Si utriusque, aut alterius baptismus sit dubius?*

S. C. de Prop. Fide supradicta dubia ad S. Officium transmisit, ubi diligentissime discussa fuerunt tum illa dubia, tum cetera omnia quae hactenus ex Oceania circa hanc materiam ad S. Sedem missa fuerant, et quidem in consessu Emorum Inq. Generalium fer. II. die 21 Novembris 1842, et 1 Decembris eiusdem anni, coram SSmo autem Fer. V. die 6 Aprilis 1843. SSmus vero D. N. D. Gregorius Papa XVI, re coram se diligenter discussa, ad 1, nempe: *Cum agatur de matrimoniis in infidelitate contractis et uterque coniugum, vel unus ex ipsis converti voluerit, an possint alias nuptias inire, relicto priore coniuge,* rescribi mandavit: « *Cum » in casu posito, attentis etiam particularibus » circumstantiis, non una interveniat ratio iuste » dubitandi de valore huiusmodi matrimonio- » rum, provisum per communicationem iam » factam a S. Congregatione de Propaganda » Fide Vice-Praefecto Oceaniae Meridionalis » Decreti Sanctitatis Suae sub feria IV. 8. Iu- » nii 1836 una cum instructione adnexa Emi- » nentissimorum Inquisit. Generalium; ideo » Vicario Apostolico recurrenti utraque trans- » mittatur* ». S. autem Congregatio, ut supremis mandatis S. Sanctitatis obtemperet, utrumque respective, Decretum et Instructionem Eminentissimorum ad Vicarium Ap. transmittit. (*V. §. B. De privilegiis in favorem fidei*).

Duo alia dubia versantur circa baptizatos, sive eorum baptismus sit validus, sive de eius valore iuste dubitaretur, et circa hos S. Sanctitas iussit imprimis Vicario Apostolico communicari Instructionem Emorum datam fer. IV 17 Nov. 1830, prout S. C. de facto transmittit. (*V. n. 649*). Advertendum est tamen, quamvis baptismus in casibus in decreto expressis, validus censendus sit in ordine ad matrimonium, tamen partem conversam, de cuius baptismi valore prudenter dubitaretur, rebaptizandam fore sub conditione quia baptismus est Sacramentum necessitatis. Atque sic confidit S. C. satisfactum fore plerisque difficultatibus, quae ex baptismo oriri poterunt. Sed quoad matrimonia post baptismum contracta, praecipua attentio Vicarii Apostolici in ipsum valorem matrimonii dirigenda est. Certum est matrimonium contractum cum conditione ipsius substantiae, et nominatim ipsius indissolubilitati repugnante, nullum esse, ut habetur ex Can. *Si conditiones, De conditionibus appositis.* Iam vero non paucae formulae a protestantibus adhi-

bitae illa conditione irritante contaminatae sunt in quibus expressis verbis inhaeret haec conditio: *contraho tecum donec in fidelitate permanseris;* immo etiam voluntas aliquando satis aperte factis exprimitur, vel verbis simul et factis, dum verba, vel facta interpretantur ipse usus et consuetudo illorum locorum, ita ut abfuisse intelligatur consensus in contractum perpetuum et indissolubilem.

Tametsi autem dubitandum non sit, quin validum matrimonium contrahi possit cum errore mere concomitante circa eius indissolubilitatem, quia tunc praevalet generalis voluntas contrahendi matrimonium iuxta institutionem Christi, et generalis illa voluntas privatum errorem quodammodo absorbet, attamen ubi adhibetur formula cum explicita vel implicita illa conditione, iam fieri nequit, ut particularis error absorptus maneat a generali voluntate contrahendi iuxta institutionem Christi. Inter formulas conditione irritante vitiatas, non postremum locum tenet ea quae *transylvanica* dicitur, quaque calvinistae in Transylvania et in pluribus aliis locis utuntur. Substantia huius formulae (tametsi quoad accidentalia nonnihil variare possit) in eo consistit; Minister protestans ad contracturos dicit: *Audite S. Evangelium;* deinde praelegit eis Matth. 19. v. 9. *Dico autem vobis quia quicumque dimiserit uxorem suam, nisi ob fornicationem* etc. quo textu ipsi abutuntur ad stabiliendos suos errores, et contracturi, qui eisdem erroribus participant, admonentur de restringendo consensu. Post consensum utrimque editum, perdurante eodem ritu, ab ipsis iuramentum exigitur, in quo sibi mutuo promittunt fidelitatem quoadusque altera pars in honestate perstiterit. Pariter vitiata esset formula si minister pro textu Matth. 19. adhiberet alium, v. gr. Matth. 5. 32. *Ego autem dico vobis quia omnis, qui dimiserit uxorem suam* etc. vel Hebr. 13. 4. *honorabile connubium* etc. quibus pariter illi abutuntur ad eumdem finem, maxime si tunc, prout apud illos fieri solet, minister instructionem vel sermonem ad contracturos habeat de mutuis coniugum officiis, inter quae illud etiam numerant de unione servanda, donec altera pars in adulterium labatur; ac denique solum iuramentum, ut supra emissum in ipso ritu contractus sufficit ad matrimonium irritandum.

Circa alias formulas ita pariter statuendum, si vel implicite, vel explicite conditionem contineant matrimonii substantiae repugnantem. Praeterea cum vel ex precibus, vel ex adhortatione, quae aliquando praemittitur, aliquando postponitur formulae, vel ex mutuis promissionibus contrahentium aliquod vitium irritans emergere possit, etiam ad caeremonias huiusmodi attendendum est: nam plerumque et formula iuramenti, et promissiones mutuae aequivalent apud ipsos pactioni huiusmodi, quod scilicet violatio illorum inducat respective cessationem et iurium, et obligationum inter coniuges, proindeque rescissionem matrimonialis vinculi. Ex hisce omnibus, et etiam ex adiunctis loci circumstantiis, ab eo qui in iis praesens sit facile dignosci poterit quaenam sit prava coniugum intentio.

Quia vero contingere posset, ut duo baptizati (de his enim nunc agitur) contraherent coram ministro protestantico, vel coram Principe, declarando se contrahere iuxta leges, vel consuetudinem regionis, ubi etiam levibus ex causis dissolvi solent, talia matrimonia irrita essent.

In omnibus igitur supra expositis casibus possunt talia matrimonia a Vicario Apostolico irrita declarari, ac facultas tribui parti (vel partibus) conversae ad alias nuptias, nullo alio interveniente canonico impedimento, convolandi. Hic vero nonnulla pro diversitate casuum, et circumstantiarum sunt diligenter adnotanda ut omnia inserviant ad maiorem catholicae Religionis profectum.

1. Si ambo venirent ad catholicam fidem, et vellent secum uniti remanere, in casu nullitatis eorumdem matrimonii, renovent consensum. Quia vero evenire potest in hoc, et sequentibus casibus, ut interveniat aliquod aliud canonicum impedimentum, SSmus D. N. Vicario Apostolico concedit ad decennium facultatem dispensandi in omnibus impedimentis iuris mere ecclesiastici, exceptis his in quibus ipse Pontifex dispensare non solet etiam in terris infidelium, et tunc recurratur in casibus particularibus: porro hanc facultatem Vicarius Apostolicus possit subdelegare missionariis sui districtus, vel in eo cum eius facultate commorantibus.

2. Si una tantum pars vellet fieri catholica, altera vero renueret, vellet tamen in matrimonio manere, Vicarius Apostolicus possit dispensare in matrimoniis mixtis, cum solitis conditionibus ab Ecclesia requisitis, nisi aliter prudentia requirat, transmisso Brevi Apostolico Pii VIII. *(25 Martii 1830)* cum instructione Emi Albani, ad Vicarium Apostolicum prout S. Congregatio ad eumdem transmittit, ut iudicium ferre possit quid, et quousque prudentia permittat. *(V.* in Art. *De impedim. mixtae communionis).*

1292

S. C. de Prop. Fide *23 Aug. 1852* — Vic. Ap. Iaffnae. — 1. Possuntne haberi tamquam valida matrimonia infidelium qui contrahunt coram consanguineis, sed absque ulla praecisa notione de indissolubilitate matrimonii, ita ut, saltem implicite, credant posse se ab

invicem separari et cum alio denuo matrimonium contrahere?

R. Ad 1. Affirmative; haberi debent valida.

1293

S. C. S. Officii *12 Sept. 1855* — Provicarius Ap. Coreae — Mancipia apud infideles non proprie dictum matrimonium contrahunt, sed herus servam nubilem habens, volentem virum advocat, qui maritaliter cum serva vivit, nullo feminae interrogato consensu; filii qui nascuntur ad herum pertinent; masculus vero advocatus nullo ligamine detinetur, et ad libitum discedit, ita ut femina pluribus successive eodem iungatur. Porro huiusmodi fornicarias coniunctiones nullam veri matrimonii rationem habere sine tergiversatione pronuntiavi et, iuxta decisionem hanc, aliqua iam matrimonia ad fidem conversorum rite fuerunt contracta. Nunc vero, propter aliquorum dubium, humiliter rogo ut peremptorium responsum detur, et quae contracta fuerunt matrimonia, si quod supersit dubium, quod mihi non videtur, in radice sanentur.

R. Iuxta exposita, dummodo in singulis matrimoniis praecedentibus Baptismum non interfuerit reciprocus matrimonialis consensus, acquiescat.

1294

S. C. S. Officii 22 *Iulii 1857* — Vic. Ap. Coreae — Mulier pagana, a viro suo pagano expulsa, alteri viro gentili, qui suam uxorem etiam repudiaverat, ante quadraginta annos se coniunxit, a quo plures habuit filios. Dicta autem illa mulier, cum de sancta Religione audivit, a tribus annis Baptismum cum lacrymis expostulat. Vir paganus cui se adiunxit, nec illam dimittere, nec priorem uxorem revocare consentit: maritus legitimus iam mortuus est. S. V. rogo ut, quomodo mulieris illius saluti providendum sit, mihi indicare dignetur.

R. Iuxta exposita mulierem esse liberam, et, prudenter separata a viro concubinario, nihil obstat quominus baptizetur.

1295

Instr. S. C. de Prop. Fide *1858* (ad Archiep. et Epp. graeco-rumenos Provinciae Fogarasien. et Albae Iuliae) — Difficile dictu est quanta animi laetitia Sacra haec Congregatio fuerit affecta, cum primum accepit, factum fuisse tandem opera, fortitudine, atque constantia Venerabilium istius Ecclesiae Fogarasiensis seu Albae Iuliae Praesulum, ut inveteratus ille abusus, quo coniugium christianum vel ob adulterium, vel ob perfidam alterius coniugis desertionem impune solvebatur, coeperit non exscindi modo, sed pene radicitus convelli, ne unquam amplius fruticetur. Atque id quidem ex eo accidit Congregationi iucundius quod per hanc talis tantique abusus excisionem atque evulsionem, videat optatae executioni mandatam illam fidei formulam, quam Romani Pontifices omnibus graecis atque orientalibus, expresse profitendam proponunt, qui, eiuratis erroribus, ab haereseos vel schismatis dissidiis ad catholicae Ecclesiae unitatem, tamquam ad unicum veritatis asylum se recipiunt.

In hac enim formula ab Urbano VIII illis proposita aperte quisquis profiteri tenetur: « Item Sacramenti Matrimonii vinculum indissolubile esse, et quamvis propter adulterium, haeresim, aut alias causas possit inter coniuges tori et cohabitationis separatio fieri, non tamen illis aliud matrimonium contrahere fas esse (1). » Hancque formulam qui Urbanum subsecuti sunt Pontifices omnes plane comprobarunt, confirmaruntque; quos inter Benedictum XIV praesertim volumus appellatum, qui Simoni Evodio, electo Ecclesiae Antiochenae Patriarchae, hanc ipsam proposuit fidei formulam edendam profitendamque (2).

Neque umquam destitit Apostolica Sedes, quoties sibi se obtulit occasio, ab inculcanda atque exigenda huius articuli, qui tanti momenti est, observatione. Iam enim ex Actis Concilii Florentini constat Eugenium IV Summum Pontificem de hoc penes graecos inveterato abusu fuisse graviter conquestum, nec quid ii reponerent, invenerunt (3). Qui propterea Pontifex in suo decreto pro Armenis in eodem Concilio haec edixit: « Assignatur autem triplex bonum matrimonii, primum est proles suscipienda et educanda ad cultum Dei; secundum est fides quam unus coniugum alteri servare debet; tertium est *indivisibilitas matrimonii* propter hoc quod significat coniunctionem Christi et Ecclesiae. *Quamvis autem ex causa fornicationis liceat tori separationem facere, non tamen aliud matrimonium contrahere fas est, cum matrimonii vinculum legitime contracti perpetuum sit* (4). » Demum hunc ipsum articulum solemniter Oecumenica Tridentina Synodus definivit Sess. XXIV. can. VIII. his verbis: « Si quis dixerit Ecclesiam errare, cum docuit et docet iuxta Evangelicam et Apostolicam doctrinam, propter adulterium alterius coniugum matrimonii vinculum non posse dissolvi, et utrumque, vel etiam innocentem, qui causam adulterio non

(1) In Bullario Bened. XIV. tom. I, pag. 260.

(2) In Const. LXXVII *Nuper ad nos* in Bullario eiusd. Pontif. tom. I, pag. 258.

(3) Concilia generalia et provinc. Severini, Binii Colon. Agripp. 1618. Tom. IV part. I, pag. 60 et seq.

(4) Acta Conc. Harduin. Tom. IX. col. 440.

» dedit, non posse, altero coniuge vivente, » aliud matrimonium contrahere, moechari que » eum qui, dimissa adultera, aliam duxerit, » et eam quae, dimisso adultero, alii nupserit, » anathema sit. »

Hoc porro canone Concilium nihil aliud sanxit, quam quod in utraque Ecclesia Occidentali et Orientali continenti traditione a Christo et Apostolis creditum et servatum est. Quoad Ecclesiam quidem Latinam seu Occidentalem res est perquam explorata. Iam enim saeculi V. initio a Concilio Milevitano II. id adstructum fuerat eadem pene formula quam deinceps Concilium Tridentinum adscivit, suamque in Can. VII. quem memoravimus fecit, eiusque verba haec sunt: « Placuit, ut secundum Evangelicam et Apostolicam disciplinam » neque dimissus ab uxore, neque dimissa a » marito alteri coniungantur; sed ita maneant » aut sibimet reconcilientur. Quod si contem» pserint, ad poenitentiam redigantur (1). »

Atque in eamdem doctrinam conspirant, ut notum est, S. Hilarius Pictaviensis (2), S. Ambrosius (3), S. Hieronymus (4), S. Augustinus (5), S. Innocentius I. (6). Quorum singula per singulos verba referre heic supervacaneum putamus; satis erit S. Innocentii gravissimum testimonium producere quo Exsuperio Episcopo Tarraconensi, qui hac de re eum interrogaverat, respondit: « De his etiam » requisivit dilectio tua, qui, interveniente re» pudio, alii se matrimonio copularunt. Quos » in utraque parte adulteros esse manifestum » est. Qui vero vel uxore vivente, quamvis » dissociatum videatur esse coniugium, ad aliam » copulam festinarunt, neque possunt adul» teri non videri, in tantum, ut etiam hae » personae, quibus tales coniunctae sunt, etiam » ipsae adulterium commisisse videantur, se» cundum illud quod legimus in Evangelio: » *Qui dimiserit uxorem suam et duxerit al*» *teram, moechatur, similiter et qui dimissam* » *duxerit, moechatur*. Et ideo omnes a com» munione fidelium abstinendos (7). »

Verum non minus luculenta sunt ac peremptoria, quae graeci Patres hac super re nobis exhibent testimonia. Ac primae ipsius nascentis Ecclesiae sensum patefacit vir apostolicus Hermas in libro *Pastoris*, cui quantum tribuerint vetusti Patres, iique nec pauci numero, nec minus auctoritate insignes, vix est qui possit ignorare. In eo porro Libro II. Mandato IV. legitur: « Si permanserit in vitio suo » mulier? Et dicit (Angelus): Dimittat illam » vir. Et vir per se maneat. Quod si dimiserit » mulierem suam, et aliam duxerit, et ipse » moechatur (8). » Iustinus vero Martyr in Apologia I. ostendens quantum christiana institutio praestet gentilium institutionibus, hoc de castitate velut Christi praeceptum generatim enuntiat: « Qui ducit repudiatam ab altero viro, » moechatur » (9).

Quibus congruunt, quae in Canonibus *Apostolicis* nuncupatis, quorum magna semper extitit in Ecclesia graeca auctoritas, constituta sunt. Etenim in can. XLVIII. indefinite, nullaque prorsus exceptione facta, statuitur: « Si » quis laicus uxore sua eiecta, aliam acceperit, » vel ab alio dimissam, segregetur (10). » Exinde factum est ut S. Basilius, S. Gregorius Nazianz. S. Ioannes Chrysostomus, Theodoretus, aliique passim, dum uno ore facultatem tribuunt fidelibus coniugem dimittendi adulteram, unanimi consensione inficientur eos posse, adultera dimissa, eaque vivente, aliam ducere uxorem.

Sane S. Basilius vel in ipso Canone IX, quo tantopere abutuntur qui divortium propugnant, omnimodam insolubilitatem adstruit matrimonii dicens: « Aeque viris et mulieribus con» venit secundum sententiae consequutionem, » quod a Domino pronunciatum est, non licere a » matrimonio discedere, nisi ob fornicationem. » Consuetudo autem non ita se habet, sed de » mulieribus quidem multa accurate observari » deprehendimus, cum Apostolus quidem dicat, » quod *qui adhaeret meretrici, fit unum corpus*. » Ieremias vero, *quod si fuerit mulier cum alio* » *viro, non revertetur ad virum suum, sed pollu*» *ta polluetur*: et iterum, *qui habet adulteram,* » *stultus est et impius*. Consuetudo autem etiam » adulteros viros, et in fornicationibus versantes, » iubet a mulieribus retineri. Quare quae una » cum viro dimisso habitat, nescio an possit » adultera appellari. Crimen enim hic attingit » mulierem, quae virum dimisit, quanam de » causa a coniugio discesserit. Sive enim per» cussa plagas non ferat, ferre satius erat quam » a coniuge separari: sive damnum in pecuniis » non ferat, ne haec quidem iusta excusa» tio: sin autem, quoniam ipse vivit in for» nicatione, non habemus hanc in ecclesia-

(1) Conc. XVII. Acta Concil. Harduin. Tom. I, col. 1700.

(2) In Cap. IV. Comment. in Matth. num. 22. ad Maur.

(3) Exposit. in Luc. lib. VIII.

(4) Epist. LXXVII. n. 3. 4. col. 455. ad Vallars. et in Comment. in Cap. XIX. S. Matth.

(5) In duobus libr. *De Coniugiis adulter.* ad Pollentium.

(6) Epist. ad Exsuperium Tarrac. n. 12 edit. Constant. col. 794; et iterum Epist. II ad Victricium Rotomag. n. 15 ibid. col. 752.

(7) Epist. IV loc. cit.

(8) Edit. Coteler. *PP. Apost.* Tom. I. edit. Anterp. 1698. pag. 87.

(9) Edit. Maran. n. 15.

(10) Apud. Coteler. edit. Antuerp. Tom. I. pag. 444.

» stica consuetudine observationem, imo vero » ab infideli viro non iussa est mulier separari, » sed propter eventum incertum remanere: *Quid » enim scis, mulier, an virum salvum sis fa- » ctura?* Quare, quae reliquit, est adultera, si » ad alium virum accesserit: qui autem relictus » est, dignus est venia, et quae una cum eo » habitat, non condemnatur. Sed si vir, qui » ab uxore discessit, accessit ad aliam, est et » ipse adulter, quia facit ut ipsa adulterium » committat, et quae una cum ipso habitat, » est adultera, quia alienum virum ad se tra- » duxit (1). »

Ex quibus discimus iuxta B. Patrem pares ex Evangelio esse virum et mulierem, etsi consuetudo per leges civiles inducta tribuat marito facultatem dimittendi propter adulterium mulierem, quam huic denegat. Ceterum ipse ad normam Evangelii utrumque, virum scilicet et mulierem, reum adulterii declarat, qui, alterutro vivente, licet dimisso, vel vir alteram duxerit uxorem, vel uxor alteri viro nupserit. Quam germanam esse eius mentem patet tum ex aliis locis (2), tum potissimum ex Regula LXXIII in qua absolute pronunciat etiam in casu adulterii: « Quod non licet viro uxore dimissa » aliam ducere: neque fas est repudiatam a ma- » rito ab alio duci uxorem (3); » idque ad normam evangelicae doctrinae quam ibidem adducit.

S. Basilio consonat S. Gregorius Nazianzenus, qui itidem reprobat consuetudinem a legibus civilibus inductam de repudiandis uxoribus adulteris, dum e contra non licet mulieribus repudiare adulteros maritos, dicens: « Circa hanc (quaestionem) plerosque male af- » fectos cerno, ac legem eorum iniquam, nec » sibi constantem. Quid enim causa fuit, cur » mulierem coercerent, marito contra indulge- » rent; eumque liberum relinquerent? Et mulier » quidem, quae improbum consilium adversus » viri sui cubile susceperit, adulterii piaculo » constringatur, acerbissimisque legum poenis » excrucietur; vir autem, qui fidem uxori da- » tam per adulterium violaverit, nulli supplicio » obnoxius sit? Hanc legem haudquaquam pro- » bo, hanc consuetudinem minime laudo (4). » Et in Epist. CCXI. « Equidem libentissime, » scribit, consilium dedissem meo Ucriano, ut » multa eorum quae in medio interiecta sunt, » praetercurreret, quo divortium ratum non fa- » ceret: quod legibus nostris omnino displicet: » tametsi Romanorum leges aliter iudicent (5). »

Per quae quidem verba expresse Beatus Pater opponit legibus civilibus quae permittunt divortium, leges christianas quae illud vetant.

Demum S. Ioannes Chrysostomus insolubile quocumque in casu coniugium constanter affirmat, quum civiles leges, quae divortium sanciunt, tamquam contrarias legi Evangelicae planissime improbat. Scribit enim: « Quid » enim dicemus ei, qui de nobis iudicaturus est, » quando legem illatam in medium legerit di- » cens: iussi repudiatam uxorem non ducere, » dicens id adulterium esse: Quomodo igitur » ausus es ad prohibitas nuptias accedere? » Quid dicemus, quid respondebimus? Num- » quam enim illic fas externas leges praetexere, » sed necessarium est tacentes et ligatos in ge- » hennae ignem immitti cum adulteris, et alie- » num torum iniuria afficientibus. Nam et qui » dimiserit absque causa stupri, et *qui eiectam » vivente viro duxerit*, cum eiecta illa punien- » tur (6). » Et iterum absolute alibi pronunciat: « Nec mihi enim dicas: ille eiecit. Nam » eiecta adhuc manet eiicientis uxor (7). »

Ex hac constanti atque unanimi maiorum doctrina factum est, ut numquam ausi fuerint fideles, dimissa ob adulterii flagitium uxore, novas celebrare nuptias illa vivente. Sane ex universa antiquitate ne unum quidem proferri exemplum potest de eiusmodi celebratis coniugiis, ecclesiastica praesertim probante aut suffragante auctoritate. Quae agendi ratio eo pluris facienda est, quod imperiales leges eiusmodi divortia permitterent. Argumento igitur ineluctabili est aetate illa nondum noxiam ac perniciosam de dirimendis coniugiis praxim induci coepisse, sed adhuc Evangelicae et Apostolicae doctrinae consentientem viguisse disciplinam in Ecclesia graeco-orientali, quae ut in ceteris, sic etiam in hoc articulo cum Romana seu Occidentali conveniebat Ecclesia. Alioquin tum frequentes, prout postea factum est, eiusmodi coniugiorum diremptiones accidissent; inter utramque Ecclesiam dissensiones, et controversiae hac de causa excitatae fuissent quamplurimae. Verumtamen, quantum ex historiis aut monumentis repetere vel longissime possumus, nihil umquam quaestionis per eam aetatem inter utramque Ecclesiam hac de re exortum, aut agitatum novimus; quodque certe mirabile foret, nullum huiusmodi quaestionis vestigium memoriae proditum fuisse.

Itaque non ex Sacris Literis neque ex maiorum traditione, prout serioribus temporibus

(1) Epistola CLXXXVII. edit. Maur. Tom. III. pag. 273. seq.
(2) Can. XLVIII.
(3) Edit. cit. Tom. II. *in Moralibus*, pag. 308.
(4) Orat. XXXVII. n. 6. edit. Maur. 1778 Tom. I. pag. 649.
(5) Opp. edit. Paris. 1630 Tom. I. pag. 905.
(6) In Serm. *de libello repudii*, num. 3. edit. Maur. Tom. III. pag. 207.
(7) Hom. XVII. in Matth. Tom. VII. pag. 227. seq. n. 4.

nonnulli excogitarunt, repeti perniciosa eiusmodi praxis potest. Secus enim huius concertationis vestigia alicubi in vetustis documentis apparerent. Contra vero notum est ad hos fontes non se recepisse, aut provocasse graecos scriptores, nisi postquam acriter Ecclesia Romana gliscentem hunc abusum insectari coepit, ut quoquomodo praxim suam aliquo veritatis colore cohonestarent, ne turpiter adeo se ab Evangelicae et Apostolicae doctrinae tramite descivisse faterentur.

Non aliunde igitur haec praxis seu verius abusus Ecclesiae graeco-orientalis arcessendus est, quam ex imperatorum legibus quas per summum nefas primum nefarius Photius luctuosi schismatis auctor, quo graeca Ecclesia a Romana seu Catholica discissa est, in suo *Nomocanone* inter canonicas sanctiones adscivit, perinde ac si profanae leges a Patribus hac super re reprobatae, vim ecclesiasticae et canonicae auctoritatis haberent. Ex eo enim tempore factum est, ut furtim prima perversa illa consuetudo in Ecclesiam graeco-orientalem irrepere coeperit, dissimulantibus ignavis episcopis laicae potestati nimis addictis; postea vero etiam ingravescens malum probantibus, donec longe lateque diffusum alias egerit radices, nulla fere humana vi convellendas. Haec autem adeo diversa agendi ratio, quae serioribus temporibus obtinuit, ab ea, quae viguit anteriori aetate, florentibusque Ecclesiae sanctissimis Patribus, luculenter ostendit aliam prorsus primitus doctrinam invaluisse, nec nisi post luctuosum schisma contrariam gliscere ac praevalere praxim coepisse.

Quod neque ipsi iuris canonici interpretes graeci inficiari ausi sunt, immo vero aperte fatentur. Satis heic sit unum commemorare penes graeco-orientales non exiguae auctoritatis scriptorem, Blastarem monachum, qui de causis agens quibus matrimonium solvitur, quasque haud paucas tum ex parte mariti tum ex parte uxoris recenset, eas omnes repetit ab imperatorum legibus. Sic enim scribit: « De matrimonii » solutione multis in locis multae leges tra- » ctant, sed perfectius Novella Iustiniani, quae » diserte causas exponit, ob quas maritus aut » uxor repudium coniugi mittere potest... Cau- » sae vero nominatim enumeratae sunt a re- » ligiosis imperatoribus, ob quas solas matri- » monium solvere licet. » Inter has causas autem et illam refert: « Si adulterii mulier accu- » sata, et secundum leges adulterii convicta » fuerit (1). »

Notum vero est, ut gravissimis Pii VI verbis utamur, humanis legibus nonnulla interdum humanae fragilitati concedi, quae non licent iure conscientiae. Notum est non defuisse leges talem usurae modum permittentes, quae cum iure naturali ac divino conciliari prorsus non valeant, ut proinde facultas hisce legibus data impunitas potius dicenda foret, quam iusta libertas. Ac ne a subiecta materia discedamus, notum pariter est primis quoque saeculis permissum humanis legibus fuisse, ut certis de causis matrimonia solverentur, forte etiam utrique parti facultate ad alias nuptias transeundi facta. Quid porro ad haec Ecclesiae Patres? Chrysostomus in cap. VII. Epist. ad Rom. *Non mihi recites leges externas, atque profanas, quae libellum repudii dare, ac divortium facere praecipiunt; non enim profecto secundum has leges iudicaturus est Deus, sed iuxta eas, quas ipse posuit.* Hieronymus Epistol. 30: *Aliae sunt leges Caesarum, aliae Christi: aliud Papinianus, aliud Paulus noster praecipit.* Quocirca idem S. Doctor peccasse fatetur Fabiolam, quod repudiato marito, adultero quidem, et qui sese scorto vilique mancipio miscuerat, *non innupta manserit;* tametsi eam excuset, quod adolescentula esset, et civilibus legibus permitteretur repudium, scribens: *Igitur et Fabiola, quia persuaserat sibi, et putabat a se virum iuste dimissum, nec Evangelii vigorem noverat, in quo nubendi universa causatio, viventibus viris, foeminis amputatur, dum multa diaboli vitat vulnera, unum incauta vulnus accepit* (2).

Cum porro ab Apostolica Sede adeo perniciosa obiurgaretur praxis, tunc demum graeco-orientalis Ecclesiae scriptores, ut eam quoquomodo cohonestarent, confugerunt ad textus Matth. V. 32. et XIX. 9. ubi clausula apponitur exceptionis: *excepta fornicationis causa.. Nisi ob fornicationem;* quasi nempe voluerit Christus Salvator Noster per eam, adulterii flagitio interveniente tribuere facultatem non modo dimittendi uxorem fornicariam, verum etiam et alteram ducendi, ea dimissa. Quae quidem interpretatio quam absona sit et a Christi mente aliena unusquisque facile videt, qui attendat ad scopum quem sibi id temporis proposuit, nempe abolendi concessum a Moyse ob duritiem cordis israeliticae gentis libellum repudii, ac revocandi coniugium christianum ad primaevam eiusdem divinam institutionem perpetuae indissolubilitatis. Quem profecto scopum minime attigisset, si divortii faciendi fidelibus suis in causa adulterii tribuisset facultatem. Unusquisque praeterea id videt, qui attendat ad loca parallela Marci X. 11. et Luc. XVI. 18. ubi quavis exclusa exceptione, absolute Christus adulterii reum pronunciat, qui dimissa uxore sua, alteram duxerit, et eam, quae, dimisso

(1) Matth. Blastaris, Syntagma Alphabeticum litter.- ב. cap. XIII.

(2) Litt. (Pii VI) ad Anton. Archiep. Pragens. die 11 Iulii 1789.

viro, alteri nupserit; qui attendat ad Paulum Apostolum Rom. VII. 4. seqq. tum 1 Cor. VII 10. 11. et 39. Christi exponentem de matrimonii christiani perpetua indissolubilitate doctrinam; qui demum ad universae ecclesiasticae antiquitatis sensum attendat, quae in allegatis Matthaei verbis non aliam datam a Christo facultatem agnovit praeter coniugis adulterae dimissionem quoad torum habitationemque, coniugii vinculo, quamdiu illa vixerit, perseverante.

Sic perperam iidem scriptores ad Canonis IX S. Basilii patrocinium se receperunt, quasi nempe S. Pater secum ipse pugnasset, dum, ut vidimus, absolutam coniugii christiani ad normam evangelicam adstruxit indissolubitatem; atque absurde iuxta civiles leges admisisset virum quidem in casu fornicationis posse uxorem repudiare, non item vero uxorem adulterum maritum; idque postquam par in utroque coniuge iuxta evangelicam et apostolicam doctrinam ius cognovisset.

Quod si praeterea ad unum alterumve scriptorem, qui ipsis quadantenus favere videatur, recurrant, rursum cum eodem laudato fel. rec. Pontifice Pio VI reponimus: « Non ex privatis » istorum sententiis Ecclesiae traditio est colli- » genda, ut patet vel ex controversia circa Ba- » ptismum ab haereticis collatum, et beatitu- » dinem non protrahendam ad diem ultimi » iudicii; licet enim in hisce capitibus viri » eruditione et sanctitate conspicui erraverint, » Ecclesia nihilominus eiusmodi controversias » ex traditione diremit. Quidni ergo et prae- » sentem similiter dirimere potuerit? Quamob- » rem, ut in praesenti quaesito haereamus de » solvendo matrimonii vinculo absentiae causa, » haud amplius licet viro catholico quaestionem » agitare, et velut dubitationi adhuc obnoxiam » habere, quae Tridentini aperta definitione » Can. VII allata prorsus dirempta est » (1).

Quae cum ita sint, Sacra haec Congregatio dum debita laude prosequitur istius Metropolitanae Albaeiuliensis Archipraesulem, qui maiori usque alacritate adlaborandum duxerit, ut inveteratus eiusmodi abusus dissociandi propter adulterium aut perfidam desertionem coniugium penitus convellatur, eumdem ad constantiam et fortitudinem in suscepto proposito adhortatur. Immo vero istiusmodi Metropolitanae Ecclesiae suffraganeos Episcopos etiam atque etiam Sacra haec Congregatio enixe excitat, ut et ipsi in hoc idem studium ac sollicitudinem suam impense conferant, ut uno animo coniunctisque viribus optatus finis obtineatur. Eo vel magis quod cum actus Unionis istiusmodi dioeceseon cum Ecclesia Catholica feliciter executioni mandatus est, adposita fuerit expressa conditio quod graeci-orientales pollicerentur non modo profiteri cum Apostolica Sede quatuor articulos in quibus ab ea dissidebant, verum etiam « ea » omnia admittere, profiteri ac credere, quae » S. Mater Ecclesia Romana *admittit, profitetur » et credit.* » Iam vero nullum dubium subest Romanam Ecclesiam credere et profiteri articulum de absoluta, etiam in casu adulterii ac perfidae desertionis, coniugii christiani insolubilitate.

Quocirca huic articulo speciali ratione insistendum ab istiusmodi Provinciae praesulibus est penes obluctantes, si qui fuerint, quibus praesens instructio communicari poterit. Sic enim facilius sibi pesuadebunt non agi de nova in istis dioecesibus introducenda doctrina, sed unice de inveterato abusu penitus eliminando, qui altas radices fixerat. Immo vero haec ipsa instructio haud parum proderit oculis illuminandis illi eiusdem gentis parti, quae adhuc luctuoso schismati adhaeret, quaeque in errore hac super re iugiter perseverat.

Verum antequam huic instructioni finis imponatur, censuit Sacra haec Congregatio admonendos istius provinciae Antistites de altero vitando errore circa connubii dissolutionem, quique similiter componi nequit cum sana Ecclesiae catholicae doctrina. Intelligitis sermonem esse de separatione quae identidem alicubi fit unius coniugis ab altero, absque eius consensu, ad aliquod profitendum monasticum institutum sub perfectioris vitae obtentu. Porro fidei quidem dogma est ab Oecumenico Concilio Tridentino definitum: « Matrimonium ra- » tum, non consummatum, per solemnem reli- » gionis professionem alterius coniugum diri- » mi (2); » ast si matrimonium inter fideles fuerit consummatum, dissolvi nulla ratione potest, nisi inter ipsos pari consensu de servanda continentia conveniant, et quidem iuxta canonicam dispositionem, scilicet ut uxor voto se castitatis obstringat, aut si iunior fuerit, in monasterium se recipiat, ut maritus vitam monasticam profiteri possit. Adeoque et haec praxis inter abusus recensenda est qui a legibus imperialibus inducti sunt, atque a Sanctis Patribus reprobati (3). Sane antiquus auctor epistolae ad Celantiam S. Hieronymo adscriptae, quaeque aut S. Paulini, aut Sulpicii Severi esse creditur (4), acriter arguit eam matronam, quod absque mariti consensu continentiam voverit. Id ipsum praestitit S. Augustinus

(1) Ibid. (loc. sup. cit.)
(2) Can. VI Sess. XXIV.
(3) Id enim invenimus constitutum in Novell. Ist. 22. *de Nuptiis*, ubi de iure repudii. Item lib. V. Cod. tit. 17 et in Digestis tit. *De divortiis*. Insuper in Novell. 123 *De sanctissim. Episcop.* C. 40 *Solvatur Matrimonium*.
(4) Apud Vallars, in monito ad Ep. CXLVIII.

in Epist. ad Armentarium et Paulinam hortatur ad continentiae votum servandum quo sese obstrinxerat, vetat nihilominus illud servare, si eius uxor suum non praebeat assensum, adiiciens: « Nam et vovenda talia non sunt a » coniugatis, nisi ex consensu et voluntate com- » muni. Et si praepropere factum fuerit, magis » est corrigenda temeritas, quam persolvenda » promissio (1). » Item S. Gregorius M. qui apertius adhuc id ipsum scribit ad Theoctistam Patriciam: « Si dicunt, inquit, causa re- » ligionis coniugia dissolvi debere, sciendum » est, quia etsi hoc *lex humana* concessit, di- » vina lex tamen prohibuit. . . . . Scimus quia » scriptum est: *erunt duo in carne una.* Si » ergo vir et uxor una caro sunt, et religionis » causa vir dimittit uxorem, vel mulier virum » in hoc mundo remanentem, vel etiam for- » tasse ad illicita migrantem, quae est ista con- » versio, de qua una eademque caro et ex » parte transit ad continentiam, et ex parte » remanet in pollutione? (2) »

Ac ceteris omissis, Magnus S. Basilius eamdem aperte doctrinam professus est. Etenim in *Regul. fusius tractatis* Interrog. XII haec in rem nostram praeclare scribit: « Atque ii etiam » qui matrimonio coniuncti ad huiusmodi vitae » genus (monasticum) accedunt, interrogandi » sunt, *an mutuo consensu id efficiant,* ex Apo- » stoli praecepto: *Nam,* inquit, *sui corporis* » *potestatem non habet,* sicque qui excedit, » coram pluribus testibus recipiendus est . . . . » Quod si dissentiat altera pars, repugnetque, » quod minus sollicita sit quomodo placeat » Deo, in mentem veniat Apostolus, qui dicit: » *In pace autem vocavit nos Deus* (3). »

Id ipsum a plerisque Conciliis constitutum novimus, ac summis Pontificibus, quorum decreta relata sunt a Gratiano in Causa XXVII §. 2 (4), et in Decretalibus lib. III tit. 32 (5).

Ut igitur huiusmodi errores quos profanae, ut plane ostendimus, leges obtruserunt, procul absint a populis vestrae curae concreditis, Sacra haec Congregatio non modo cupidissime exoptat, sed et fidentissime sperat. Atque huius optatissimae spei, iam ipsimet praedecessores Tui Ecclesiae Fogarasiensis Antistites suo in vinea Domini excolenda zelo, suoque fervore arrham profecto illi certissimam praestiterunt. Iamdiu enim ipsi uno illo, quo ardentissime flagrarunt tutandi catholici dogmatis studio, sponte permoti, e vestris gregibus talem tantamque abusionem eradicare pro viribus coeperunt. Nullum igitur dubium, non modo quin ab incepto unquam sis destiturus, sed quin usque etiam et usque alacriori nisu coneris inceptum persequi, ac tandem aliquando consummare. Praesertim cum ad id tot tantisque modis Te ac Venerabiles Coepiscopos istius provinciae vehementer adhortetur SS. Domini Nostri Pii PP. IX manifestissima voluntas, cui quantum cordi sit, ut istarum Ecclesiarum venustas non modo nulla turpetur macula, aut ruga, sed ut in dies efflorescat magis, magisque adeo aeterno placeat sponso, Vos omnes, Venerabiles Praesules, plus quam ceteri, probissime nostis. Nullis ergo parcendum laboribus, nulli industriae, nullis incommodis, modo ad optati tandem finis adeptionem fas sit pervenire. Non deerunt profecto ab adversariis catholici nominis pugnae: exorientur inimici vestri, aut verius inimici Christi, ac difficultatibus undiqueversum petitis, constantiam ac fortitudinem vestram oppugnare unanimi conspiratione connitentur. Ast in constantia, fortitudine, et longanimitate certaminis reposita est corona victoriae, quam in suprema illa die reddet Vobis Dominus iustus iudex, cuius sponsam Vos illi inter aerumnas et labores immaculatam, atque ab omni erroris contagione intactam, inviolatamque servastis. Beati quidem heic eritis si maledixerint vobis homines propter iustitiae ac veritatis propugnationem: sed multo tum beatiores, cum legitimum certamen, quod in defendenda Christi sponsa sustinuistis, coelestis aeternae gloriae largitor et sponsus immarcescibili donabit corona.

1296

S. C. S. Officii *20 Iunii 1858* — Vic. Ap. Pondicherien. — Unus gentilis non coniugatus, propter annonae deficientiam suum pagum relinquens, alterius provinciae pagum circiter 30 leucis distantem petiit, inibique iuxta morem suae tribus cum puella gentili undecim aut duodecim annos nata matrimonium contraxit. At, licet dicta puella apud maritum maneret, priusquam illa fuerit iuxta regionis existimationem nubilis, supradictus gentilis, propter causam nobis ignotam, suam uxorem coram magnatibus tribus dimisit, suum natalem pagum repetiit, et post reditum suum in pago vicino, commercium vitae habens cum christianis, Baptismum recepit, de matrimonio supra relato nihil dicens. Anno post Baptismi receptionem secundo, ille cum puella christiana matrimonium contraxit, sed nihil dixit de matrimonio in gentilitate contracto, neque interpellationem fecit. Iamiam tres liberos nunc habet ex muliere christiana. Anno autem praeterito puella, quam ipse in matrimonium duxit quando erat gentilis, Baptismum recepit et tunc

(1) Epist. CXXVIII n. 9. edit. Maur.
(2) Lib. XI. Ep. XLV ed. Maur. col. 1130.
(3) Opp. edit. Maur. tom. II. pag. 354.
(4) A cap. 21 ad 26.
(5) Capp. 2. 3. 4.

cum christiano vult nubere. Sed missionarius, in investigatione quam ante matrimonium fecit, primum coniugium in gentilitate ab ea, ut supra, contractum fuisse detegit, et ex eis quae sive ex investigatione memorata dicta fuerunt, sive ex inquisitione facta apud neophyti parentes, ad nostram notitiam pervenit agendi ratio illius supra memorata; nihil vero ei diximus de validitate aut invaliditate secundi matrimonii ut illius bona fides non tollatur. Interea permissio nubendi puellae recenter baptizatae denegata fuit usquedum responsum habeamus. Cum res ita sint, quaero: 1. Quid sentiendum est de matrimonio dicti hominis cum puella christiana absque interpellatione et dispensatione contracto, et quid nunc agendum? — 2. Quid faciendum ut puella recenter baptizata licite et valide cum homine christiano alio contrahere possit?

R. Ex deductis subsistere primum matrimonium; ideoque R. P. D. Vicarius Ap. Orator curet, prudentiori modo quo fieri potest, partes ad se vocare ad deducenda sua iura et, si nihil in contrarium repererit, redire obliget ad primum coniugium. — Insuper idem Vicarius Ap. suos missionarios hortetur ut opportune instruantur sive cathecumeni, sive neophyti, de obligatione quam habent interpellandi coniugem in infidelitate relictum, antequam ad alia vota transeant, neque ad illa ineunda admittantur nisi propriam libertatem prius comprobaverint.

1297

Instr. S. C. S. Officii *28 Martii 1860* — (PRO VIC. AP. AD GALLAS) — Certissimum est polygamiam simultaneam iure evangelico esse omnino illicitam, unde postquam Iesus Christus (Matth. 19) matrimonium ad pristinam reduxit sanctitatem, unitatem et indissolubilitatem addita pro baptizatis Sacramenti dignitate, nec infidelibus, nec iudaeis, nec ulli mortalium licuit plures sibi copulare uxores. Consequenter divinitus sic restituta monogamia, nonnisi unam uni legitimo validoque coniugio devinciri posse inconcussum fidei dogma habetur.

Quoad populos vero ubi illa vetita uxorum pluralitas reperitur, diligentissime inquirendum erit an in tanta morum corruptione quidpiam matrimonialis foederis teneant. Inveniuntur siquidem adeo perditi apud quos nulla coniux propria est, sed ut cuique libitum fuerit pecudum more lasciviunt, ut refert S. Hieronymus (advers. Iovinian. lib. 2. n. 7) qua in hypotesi perperam de iure matrimonii institueretur quaestio, sed in conversione huiusmodi ad fidem polygami, aut eiusdem mulierum, conceditur missionariis ut in particularibus casibus pro sua prudentia et zelo id sequantur quod pro bono religionis ac partis conversae favore magis consentaneum esse iudicaverint, utpote qui vel quae nullo vero proprio vinculo maritali vinciuntur.

Sed etsi in particulari operabili ob malam consuetudinem ita foedari contingat humanum genus, tamen, ut ait S. Thomas (1. 2. q. 84. n. 4), quantum ad prima principia lex naturae immutabilis homines ad bonum speciei et societatis, matrimonii officio consequendum, docet et ordinat (S. Thom. contra gent. l. 4. c. 77), quod ex Apostolo (ad Rom. 2. 14) colligitur: cum enim *gentes quae legem non habent, naturaliter ea quae legis sunt faciunt, eiusmodi legem non habentes ipsi sibi sunt lex, qui ostendunt opus legis scriptum in cordibus suis*, ideoque bonum naturae cum non totaliter extinguatur (S. Th. l. 1 q. 85 n. 1) apud gentes utut feroces et corruptas, aliquid circa connubia iuris constitutum invenitur, quo fit ut veri matrimonii ratio decernatur.

Hinc sequitur in polygamia tam infidelis quam haeretici regulariter primam habendam esse pro legitima, nisi ob aliquod dirimens impedimentum vitientur nuptiae. Quoad infideles pensitanda sunt impedimenta legis naturae, pro haeretico vero etiam impedimenta Ecclesiae catholicae cui subiicitur. Consideranda est etiam et forma nubendi, an in pactum redigatur matrimonii solubilitas, aliudve essentiae matrimonii contrarium. Demum si convertitur polygamus haereticus, remanere debet cum legitima uxore, dimissis reliquis, nulla facta interpellatione eo quod paulino privilegio uti nequit. Supponuntur etiam mulieres haereticae, alioquin adesset impedimentum disparitatis cultus irritans matrimonium. In eo tantum casu posset ex concubinis haereticis unam eligere si nec cum priori nec cum alia legitimo vinculo uniretur, renovato consensu: curandum tamen esset ut et ipsa catholica fiat, nisi videatur concedenda dispensatio ab impedimento mixtae religionis, quae iustis de causis tribuitur. Sed in casu quod omnes verae concubinae probarentur, melius eligenda sibi esset aliqua catholica. Hoc committitur zelo et prudentiae missionarii. Infidelis vero si frui velit dicto privilegio post baptisma, si unam tantum eamque legitimam habuerit uxorem, eam interpellare tenetur:

1. An velit converti; 2. An saltem cohabitare pacifice absque iniuria Creatoris. Utrique aut alteri assentientem accipiet prout iura statuunt. Idipsum dicendum de muliere quae converti vellet; et in hoc ad paria iudicantur coniuges infideles.

Sed pro polygamis infidelibus specialis concessio facta fuit in favorem fidei, nimirum quod illa interpellatio fieri debet quoad primam partem, scilicet *an velit converti* tantum. Renuente prima uxore poterit quamlibet ex aliis eligere, dummodo et illa fidelis fiat, renovato consensu. Hisce enim verbis exprimitur prae-

fata facultas missionariis elargita « dispensandi cum gentilibus et infidelibus plures uxores habentibus ut post conversionem et baptismum, quam ex illis maluerint, si etiam ipsa fidelis fiat, retinere possint, nisi prima voluerit converti. » Itaque huic priori uxori tribuitur plenius ius nuptiale, quae idcirco, si convertatur, remanere poterit in legitimo coniugio dummodo absque iniuria Creatoris: at si velit frui paulino indulto, interpellationem faciet prout supra notatur, nec ab hac regula possunt missionarii pro lubito deflectere, sed si quid notatu in contrarium dignum repererint, S. Congregationi fidelissime referent.

1298

S. C. S. Officii. 22 *Augusti 1860* — Matrimonium firmum ac validum consistere quoties nutus vel caeremoniae coram testibus praestitae, iuxta communem regionis existimationem, mutuum sponsorum de praesenti consensum sufficienter exprimunt; et aliunde (si sermo sit de locis in quibus tridentina lex publicata est) missionarius commode haberi nequeat. Quod si contrahentes, vel eorum alter, in caeremoniis patrio more habitis, intentionem seu voluntatem contrahendi de praesenti vere non habuerint, matrimonium esse nullum.

1299

S. C. S. Officii. *11 Martii 1868* — Vic. Ap. Iaponiae. — Mos divortii in Imperio Iaponensi ita universalis praevaluit ut sub levissimo praetextu coniux socium deserat et ad novas nuptias convolet. Hanc luctuosam consuetudinem non effugerunt christiani inter quos casus divortii frequentissimi reperiuntur. Ignorantia legum sanctissimarum de matrimonio adeo vigebat ut bona fide nullius mali sed tantum minus perfecti divortium suspicari viderentur. Inter christianos, vel sub tali nomine designatos, alii invalidum, alii dubium, alii tandem validum suscepere Baptismum. His positis, quaeritur:

1. *Quoad invalide baptizatos:* Utrum coniux qui divortium tentavit et perfecit, antequam ad Sacramenta admittatur, secundum ac illegitimum coniugem dimittere, et ad primum ac legitimum coniugem redire teneatur? Ratio dubii praesertim in eo videtur esse quod: 1. Uterque coniux, scilicet dimittens et dimissus, ad suscipiendum Baptismum disponuntur. 2. Coniux qui divortium tentavit, de dispositione, in qua inest coniux dimissus Baptismum suscipiendi, non dubitat. Unde videtur quod illi qui divortium fecit, tempore susceptionis Baptismi, dispensatio divina in favorem fidei de qua loquitur Apostolus (I Corinth. 8) non potest applicari: quae si ita sunt, nempe si non est locus applicandi dispensationem divinam in favorem fidei concessam, interpellatione ad primum coniugem facta, vel ex dispensatione omissa per gravissima inconvenientia quae ex tot ac tantis in familiis mutationibus oriri videntur, unicum medium vitandi forsan remanet, scilicet, si ita Sanctitati Suae placet, utendi hac facultate a S. Alphonso indicata et agnita (*Theol. moral. De matrim. n.* 256), in *Syn. Dioec.* Benedicti XIV tamen controversa (lib. 13 c. 2, nn. 4, 5; et lib. 6 c. 4, n. 5), matrimonium primum et verum, necnon ante Baptismum consummatum, dissolvendi, et secundum matrimonium antea invalidum validandi.

Quod si res opportuna et possibilis a S. S. benevisa est, S. S. suppliciter ac humillime rogo et obtestor ut pretiosae, necnon persecutionibus, martyrum numero et fortitudine, tandem mira conservatione illustratae Iaponensis Ecclesiae saluti misericorditer consulens, facultate praedicta matrimonia ante Baptismum consummata solvendi uti, ac secundam et illegitimam unionem validare dignetur.

2. *Quoad valide baptizatos:* Utrum horum valide baptizatorum, et generatim omnium etiam gentilium matrimonium, iuxta divortii morem in Imperio universalem, contractum, validum sit et ideo indissolubile? Ratio dubii sistit in universalitate huius luctuosi moris, in ignorantia in qua fideles de indissolubilitate matrimonii versabantur, vi cuius matrimonium ineundi ut fit in patria, id est modo dissolubili contrahendi intentionem saltem praesumptam habuisse videntur.

R. Ad dubium primum, prout proponitur, Affirmative; et ad dispensationem prout petitur, non concedi.

Ad dubium secundum, matrimonia inita cum solo contrahentium errore quod matrimonii consummati vinculum in casu adulterii vel ob alias causas dissolvi possit, valida sunt. Si vero sub hac expressa conditione inita sint, uti invalida habenda sunt.

1300

Ex Instr. S. C. S. Officii *18 Decem. 1872* (ad Vic. ap. Oceaniae Centr.) — ... Emi Patres animadverterunt, missionarios quoad matrimonia infidelium istius regionis videri in hanc etiam opinionem devenisse, *in dubio standum esse pro invaliditate matrimonii;* idque adeo, ut pars, quae petit baptismum, repelli debeat a baptismo, nisi aut se separet ab altera parte, aut matrimonium cum eadem renovet, etiamsi ea, quae baptismum petit, sit in bona fide, neque per eam stet, quominus matrimonium renovari nequeat: quae sane probari haud facile possunt. Nosti enim in matrimoniis contrarium vigere principium, hoc est: *in dubio standum esse pro validitate matrimonii.* Licet autem ab hoc principio aliquando rece-

dere aequum sit, quando nimirum (ut plerumque contingit in matrimoniis infidelium) quaestio agitur de facto, utrum scilicet matrimonium fuerit unquam contractum, necne; nihilominus hoc etiam in casu non est continuo properandum ad principium contrarium. In primis enim videndum est, utrum matrimonium de cuius existentia missionarius dubitat, possessionem pro se obtendere merito possit. Hoc enim si contingat, perperam a missionario iudicaretur, standum ei esse pro invaliditate, cum iura possessionis servanda sint, donec de contrario perspicue constet. Id autem Emi Patres eo magis animadverti voluerunt, quod ex iis, quae narras, apparet, eiusmodi casus esse valde frequentes. Ais enim id saepe evenire, quod mulier, quae baptismum petit *in bona fide sit* adeoque censeat, se veram ac legitimam uxorem esse, itemque ceteros ex eius cum viro suo coniunctione *nullum scandalum pati*, adeoque ipsos etiam censere, eam in iusto esse coniugio: virum autem infidelem, etsi nihil aperte dicat, nihilominus neque mulieris, neque populi opinioni contradicere, cumque ipsa agere tamquam cum vera uxore: quae porro eiusmodi sunt, ut eorum coniunctioni matrimonii nomen et possessionem vindicare videantur. In hoc igitur statu regulare principium, quod *in dubio standum est pro matrimonio*, reviviscat necesse est; adeoque etsi indoles barbarorum ad concubinatum magis, quam ad matrimonium proclivium, formidinem ac dubium de contrario non immerito ingerat, non debet tamen missionarius ita durus, atque imo iniustus esse, ut, si circumstantiae matrimonium renovari, omnique ex parte certum fieri non sinant, neque stet per mulierem, quae baptismum petit, ut illud non renovetur, eam a baptismo removeat, atque ab omni aditu salutis reiiciat: sed ita se gerere debet, quemadmodum iuxta sanae doctrinae regulas in ipsis matrimoniis christianorum fieri solet. Novit scilicet Amplitudo Tua, quod, si dubium aliquod deprehendatur in alicuius matrimonio circa validitatem, atque ille in bona fide sit, et communi iudicio verus coniux existimetur, non possit autem idem moneri absque gravi aliquo periculo, communis doctrina est, silendum esse illumque in bona fide relinquendum, neque proinde a Sacramentis esse removendum. Multo igitur minus in paribus circumstantiis removenda erit a baptismate mulier, quae illud postulat, cum multo maior sit baptismatis necessitas, quam ceterorum Sacramentorum: sed in sua bona fide relinquenda erit, donec opportuna oriatur occasio, sive ex cessatione periculorum, quae timebantur, sive ex conversione ipsius viri ad catholicam religionem, matrimonium illud per renovationem omnino certum faciendi.

Denique hoc etiam ab Emis Patribus animadversum est, missionarios ita in praeconcepta opinione defixos videri, quod maritales omnes coniunctiones infidelium istarum partium meri concubinatus dicendae sint, ut sollicitudinem omnem gerentes de modo, quo ea mulier, quae baptismum petit, in vitae consuetudinem a viro recepta est, nullam curam videantur habere inquirendi, utrum eius vir cum alia muliere adhuc vivente iustas nuptias ante illam inierit. Itaque de hac etiam re monendos illos voluerunt, in hisce casibus prudentem primum, ac sedulam quantum fieri potest inquisitionem, necessario praemittendam esse, utrum vir infidelis ante nuptias cum muliere, quae baptismum petit, vero proprieque dicto matrimonio cum alia, quae adhuc vivat, coniuncta fuerit. Quod si ita esse constiterit, praedicta mulier non erit ad baptismum admittenda, nisi relicto viri infidelis contubernio. Si vero id plane non constiterit, inspecta praesertim eiusdem bona fide, iisque omnibus, quae hactenus dicta sunt, in possessione sui matrimonii, prout exigent circumstantiae casus, relinquenda erit. Quibus praemissis, en ipsa responsa supremae huius Congregationis ad dubia, quae in hac prima classe proposuisti.

Dicebas, *saepe evenire, ut vir, qui plures aut successive, aut simultanee habuit uxores, unam tandem iuniorem et nobilioris familiae assumat. Spes fundata habetur quod ipse illam perpetuo servabit, quamvis tamen non se existimet districtiori vinculo cum illa ligari, quam cum ceteris, quas ipse iam dimisit, aut quae eum dereliquerunt. Saepe tunc evenit ut mulier illa, quae unica remanet, convertatur et postulet baptizari. Ipsa equidem ab illo viro, etiam infideli remanente, recedere non vellet, et pro sua parte promittit, se nunquam ab illo viro discessuram fore. Mulier est in bona fide, et credit nihil obstare, quin ipsa baptizetur. Vir baptismo mulieris consentit, et imo saepe illum gratum habet. Sperat vero missionarius, illum virum ab ea uxore ad conversionem sinceram, et baptismi receptionem adducendum fore. Difficile est tamen eum adducere, ut coram missionario, aut coram testibus consensum exprimat in unionem perpetuam; periculumque adest, ne, recusato ab illo consensu, non amplius remaneat illius uxor in bona fide; et ex altera parte mulier non consentiet ab illo viro separari, ut ipsa baptizari possit, aut, si consentiat, in proximo periculo perversionis erit propter iuniorem aetatem, et ceteras circumstantias. Denique nullum scandalum orietur, si ambae partes in bona fide relinquantur, et baptizetur pars conversa.* Super quo themate sex dubia proponebas, quorum *primum* hoc fuit: « *Utrum mulier praedicta baptizari possit, postquam ipsa renovaverit suum consensum in unionem perpe-*

tuam, sed sine renovatione eiusdem consensus ex parte viri, et sic in bona fide cum illo cohabitare post baptisma, etsi aliquod dubium extet circa validitatem matrimonii ».

S. Congregatio respondit: « *Ad primum: Quatenus nullum ex viri indole immineat periculum, missionarius in casu proposito insinuet mulieri, caute tamen, ne eius bona fides quidquam detrimenti patiatur, ut, opportunitate capta alicuius momenti effusioris benevolentiae, excitet virum ad ei declarandum, si fieri potest, praesentibus propinquis, sive domesticis, sin minus inter se, eum habere ipsam uti veram uxorem; quod cum fecerit, et ipsa continuo idem profiteatur erga eum, se scilicet habere eum tamquam verum maritum. Quod si missionarius videat, non sine aliquo discrimine haec fieri posse, tum, attentis expositis, ac praesertim bona fide mulieris, et absentia cuiuslibet scandali, sileat, eamque in bona fide relinquat, et ad baptismum admittat, eique iniungat, ut curet pro viribus conversionem viri: quod, si Dei gratia adiuvante evenerit, tum libere poterunt, nisi aliud obstet, occasione benedictionis nuptialis, ad renovandum consensum adduci.*

Secundum dubium ab Amplitudine tua propositum hoc fuit: « *Si necessario exigi deberet renovatio consensus ex parte viri, utrum sufficiat, ut ille consensus ab ambobus coniunctis renovetur, hancque renovationem missionario testetur pars conversa, quae postea baptizaretur.* » S. Congregatio respondit: « *Ad secundum: Provisum in primo* ».

Tertium dubium hoc fuit: « *Utrum sufficiat, ut renovatio consensus mutui locum habeat ante baptismum partis conversae, sive coram testibus, sive coram parentibus.* » S. C. respondit: « *Affirmative, iuxta modum expositum in responsione primo dubio data.* »

Quartum dubium hoc fuit: « *Si renovatione consensus non certioratum fuerit matrimonium illudque remanserit dubium post baptisma partis conversae; et pars infidelis post quamdam cohabitationem discesserit; ipsa autem postea convertatur, et postulet baptizari, quin tamen consentiat ad partem fidelem a se derelictam redire, haec vero nondum usa fuerit suo privilegio alteri nubendi, utrum propter dubium de priori matrimonio concedi possit, ut baptizetur pars infidelis, et novum matrimonium ineat.* » S. C. respondit: « *Ad quartum: diligenter examinandum esse virum, utrum primam mulierem quae iam baptizata est, et cum qua etiam post baptismum eius cohabitavit, acceperit tamquam uxorem; et quatenus dicat, se accepisse eam tamquam concubinam, interrogandum esse de probationibus huius assertionis; tum opponendas ei esse omnes coniecturas, quae contrarium suadent, sive quod mulieris nobilitas non sinit concubinatum praesumere; sive quod dimissis ceteris eam solam retinuerit; sive quod post eius baptismum consenserit pacifice cum ea cohabitare, cum tamen ignorare non potuerit, concubinatum in christiana religione non tolerari; sive quod firmae eius opinioni, qua semper se habuit tamquam uxorem, nunquam contradixerit; sive quod apud familiares et vicinos uxor legitima semper habita fuerit: tum examinandam esse ipsam mulierem, nec non vicinos et familiares circa probationes, quibus opinio eorum innititur, quod ipsa vera uxor fuerit: et eas quoque viro asserenti, se tamquam concubinam eam habuisse, opponendas esse. Quod si ipse hisce omnibus argumentis plene satisfecerit, ita ut omnino constet, eam quoque, non secus ac alias mulieres, quas, ea retenta, dimisit, fuisse apud eum in concubinae statu et qualitate, tum concedi ei posse, ut baptizetur, et novum matrimonium ineat. At si argumenta eidem opposita aliquatenus quidem ipse enervaverit, sed non omnino sustulerit, ita ut in statu dubii res adhuc permaneat, tum res tota ad Apostolicam Sedem deferatur, et una cum ceteris omnibus circumstantiis, et fideli et distincta relatione de iis, quae in ea controversia acta sunt, exponatur quae sit de eo casu fama loci.* »

Quintum dubium hoc fuit: « *In hypothesi matrimonii dubii inter infideles, si ambo conversi fuerint, missionarius vero non cogitans de dubio circa validitatem matrimonii impertitus fuerit benedictionem nuptialem duobus coniunctis post utriusque partis baptisma, ipse autem neglexerit procurare renovationem mutui consensus in unionem perpetuam; deinde vero cohabitaverint ambo coniuges in bona fide, utrum in eo casu existat vinculum matrimonii certum, sive quia partes, non cogitantes de dubio, persuasum habent suam unionem ab Ecclesia ratam habitam fuisse, sive propter cohabitationem cum illa persuasione habitam* ». Sacra Congregatio respondit: « *Ad quintum: Iuxta exposita regulariter tenendum esse matrimonium factum esse certum* ».

Sextum dubium hoc fuit: « *In eadem hypothesi matrimonii dubii inter infideles mulier primum baptizata fuit, sed absque renovatione consensus ex parte viri. Quodam elapso tempore, vir in gravem morbum incidit, et in gravi periculo mortis baptizatus fuit a missionario, vel a catechista laico, qui renovationem consensus circa matrimonium renovare neglexit. Vir autem non est mortuus, et postquam ad perfectam sanitatem reductus fuit, ipse recusavit suum consensum in matrimonium renovare, et tamen cohabitare perrexit cum muliere, quae remansit in sua bona fide. Postea vir ille discessit. Utrum pronuntiari possit, nullum fuisse matrimonium* ». Sa-

cra Congregatio respondit: « *Ad sextum: Negative; sed facienda esse acta opportuna, prout dictum est in quarto; iisque peractis, deferenda res erit ad Sedem Apostolicam cum fideli, ac plena relatione singularum circumstantiarum, necnon actorum, quae facta sunt; et in specie exponendum erit, quae sit ac fuerit fama publica circa eiusmodi coniunctionem, sive matrimonium* ».

... Ad dubia quae in altera classe A. T. proposuit, ita (Emi PP.) respondendum censuerunt: — Ad dubium primum quod huius tenoris est: « *In casu quo ambo coniuges sunt dubie tantum baptizati, et dubium est vinculum matrimonii: si una pars convertatur, utrum sufficeret, ut renovatio consensus in unionem perpetuam a duobus coniunctis praestaretur, antequam iterum baptizetur pars conversa;* » S. Congregatio respondit: « *Negative, hoc est non debere praemitti renovationem consensus matrimonialis collationi baptismi sub conditione: et ad mentem. Mens est, quod in casu proposito, cum nullum adsit periculum in examinandis rite partibus tum circa baptisma, quod adulta aetate suscepisse supponuntur, tum circa matrimonium, quod redintegrare dicuntur esse parati, cumque eiusmodi dubia diluere facillimum sit, quippe quae versantur in facto proprio earumdem partium, missionarii non negligant examen partium rite ac diligenter peragere, et nonnisi eo praemisso, et quatenus dubium permaneat, ad collationem baptismi sub conditione, et ad recipiendam matrimonialis consensus renovationem procedant.*»

Ad dubium secundum, quod fuit ita propositum: « *Si facta fuerit renovatio consensus mutui, antequam baptizaretur pars conversa, pars vero non conversa discesserit post quoddam tempus cohabitationis, aut nolit amplius cohabitare, nisi cum iniuria Creatoris, utrum pars conversa, propter gravissimum dubium de baptismo in haeresi recepto, aequiparari possit parti ab infidelitate conversae, et propter Paulinum privilegium ad alias nuptias transire* » S. Congregatio respondit: « *Negative* ».

Ad tertium dubium huius tenoris: « *Utrum baptismus dubius censendus sit validus in ordine ad matrimonium etiam in eo sensu quod invalidum sit matrimonium inter haereticum dubie baptizatum, et infidelem propter impedimentum disparitatis cultus;* » S. Congregatio respondit « *Affirmative.* »

1301

Ex Instr. S. C. S. Officii *9 Dec. 1874* (AD EP. S. ALBERTI) — Delata sunt ad hanc S. C. dubia de re matrimoniali ab A. T. proposita, quibus mature perpensis Emi PP. Cardd. Inq. Generales per sequentem Instructionem respondendum esse censuerunt.

Dicebas: « Barbari infideles quibus Evangelium praedicamus nullum ineunt matrimonium; copulantur, ita dixerim, ad experimentum, et hoc experimentum est quodammodo perpetuum, neuter enim solutorum huiusmodi coniugum habet se alteri obligatum. Vir nullo adhibito ritu feminam suscipit, verius emit, dato enim dono patri, vel si hic desit, primogenito aut proprietario puellae, haec, velit nolit, evadit concubina, mancipium novi sui domini. Si ipsa est morosa, pigra, infirma valetudine, societas durat solum tamdiu donec vir melius nanciscatur. Si vero se prodit laboriosam et amabilem, specimen protrahitur: at duobus vel tribus annis transactis in sterilitate, vel reiicietur, vel torum cum alia communem habebit. Cohabitationis perpetuitas non efficitur prope certa nisi a septimo vel octavo anno convictus, susceptis pluribus filiis. Nihilominus eorum contractum alium non esse ab herili, satis apparet ex responso mihi dato a catechumeno, quem de muliere permutata reprehenderam: *Quare interdicis mihi ea quae facis tu ipse? Servum quem habebas superiori mense hodie non habes: cum tibi non satisfaceret, eum missum fecisti: non est igitur cur mihi vitio vertas eamdem agendi rationem.* Ergo indubia res est apud istos barbaros non inveniri matrimonium, saltem contractum matrimonii vel naturalem. Nihilo tamen minus occurrunt coniuges qui vitae consuetudinem retinent ab annis iuvenilibus, et quoad vixerint in ea manebunt, quippe inter se amentur, filios habeant, et ex separatione gravia caperent incommoda. Sed dicam iterum, neuter praedictorum coniugum se habet matrimonio iunctum eo sensu quo a nobis haec vox accipitur. »

1. Hoc praemonitum Emi Patres considerantes, tum alia quae leguntur in dubiis proxime insequentibus, nonnulla in antecessum animadvertenda esse censuerunt; ac primum, cum apud istas gentes eiusmodi sint matrimonii idea et status quales A. T. describit, puellae quandoque etiam invitae nuptui tradantur, polygamia vigeat, ac potissimum tanta sit facilitas disrumpendi connubia, nullo negotio intelligitur certo certius perplures isthic esse coniunctiones contubernales, vel peius, adulterinas, et proinde graves subesse causas cur non omnes indiscriminatim coniugati qui Sacramenta petunt voti compotes fiant. Hinc Emi PP. tantam miserati animarum perniciem, et in primis gementes huiusmodi turpitudine ac libidine commaculari, perinde ac infideles, animas quoque sacro Baptismate ablutas, etsi probe cognitum habeant missionariorum zelum, facere tamen non possunt, quin eos magis magisque excitent ad inculcandam in multa sollicitudine matrimonii sanctitatem, praecipue vero

naturale et divinum praeceptum « *Quod Deus coniunxit homo non separet.* » (Matth. XIV. 6.)

2. Ceterum haud certum compertumque est apud istas gentes nullum constare matrimonium secundum ius naturae, omnes et singulas indiscriminatim coniunctiones esse concubinatus, immo quamlibet utut confusam nuptiarum notionem earumque discriminis a concubinatu a barbarorum mentibus penitus excidisse. Re quidem vera iudicium quo alienae genti legitimus torus denegetur, proferri nequit, nisi praehabita diligenti morum investigatione, et innitatur oportet gravibus argumentis in facto positis; secus attendenda est praesumptio iuris; illis enim deficientibus, pro perdito quovis populo clamat natura, quae in omnium cordibus primas exculpsit nuptiales tabulas: ait enim Apostolus: « Cum gentes quae legem non habent, naturaliter ea quae » legis sunt faciunt, eiusmodi legem non habentes, ipsi sibi sunt lex: qui ostendunt opus legis scriptum in cordibus suis. » (Rom. II. 14.) Quid, quod apud ipsas nationes quae ad extremam corruptionem adductae connubii iura penitus obliterarunt, semper reperire licet aliquot in quibus non est adeo obscuratum lumen intellectus neque usque adeo diminuta naturalis inclinatio ad virtutem?

3. Praeterea si collectim sumantur ea quae ex parte data opera attulisti, et ex parte tetigisti obiter, satis abundeque patet aliquam matrimonii notitiam eos habere, nam quadantenus norunt coniugii naturam, causas, legesque. Et de natura, omnia quae de eorum coniunctione habet relatio, quamdam praeseferunt maris et foeminae maritalem coniunctionem vitae consuetudinem retinentem. Sic cum dicas a barbaris coniugium eodem plane loco haberi ac contractum herilem, hoc ipso aperte profiteris ex eorum mente nuptiis vim inesse cuiusdam contractus naturalis, easque naturalem quamdam praeseferre obligationem et vinculum; pactio enim inter dominum et servum pertinet ad naturam.

4. De causis vero, prout docet Catechismus Rom. « prima (matrimonii) ratio est, haec ipsa » diversi sexus naturae instinctu expetita societas, mutui auxilii spe conciliata, ut alter » alterius ope adiutus vitae incommoda facilius » ferre, et senectutis imbecillitatem sustentare » queat. » (P. II. c. VIII, n. 13.) Atqui, ut nihil dicamus de adiutorio mulieris quod ab istis adulteratum versum est in servitutem, licet miserrima sit foeminarum conditio, attamen relatio pluries testatur uxori a marito alimenta praeberi; narrat mulierem sterilem non semper missam fieri; a polygamo sustentari quoque uxorem vel concubinam aetate provectam et infirma valetudine, ac idcirco plerumque a toro reiectam; exponit viri et foeminae mutuum amorem, et hunc dicit separationem difficilem efficere, et indicium esse societatis perpetuae. Ex quibus proclive est intelligere, eos agnoscere obligationem alendae uxoris, neque omnino oblivioni tradidisse naturae dictatum, *nemo unquam carnem suam odio habuit, sed nutrit et fovet eam.* (Ephes. v. 29).

5. Quoad alteram causam, neminem latet prolem alterum esse matrimonii finem, et e contrario in contubernio de filiis procreandis plerumque nullatenus cogitari, atque eo unice spectari, ut vacetur libidini. « Bonum prolis » est principalis matrimonio finis » ait S. Thomas (*in IV. sent. d. 23 q. 1. a. 1. ad 7.*); inde Angelicus idem doctor colligit discrimen inter concubinatum et matrimonium. « Quia res » a fine plerumque nominantur tamquam ab » optimo, sicut coniunctio matrimonii a prolis » bono nomen accepit, quod per matrimonium » principaliter quaeritur, ita concubinae nomen » illam coniunctionem exprimit, qua solus con» cubinatus propter seipsum quaeritur. » (*ibid. a. 3. quaestione 1. c*). Age nunc, quis inficias ibit istos barbaros in nuptiali foedere intendere quoque prolem? Dicebas enim mulierem sterilem altero vel tertio anno a nuptiis initis vel reiici vel pati debere tori sociam; liberis susceptis, vix ullum superesse dubium de convictus perpetuitate; filios in causa esse cur separatio evadat difficilior, et de prolis alendae studio eiusque educatione plus semel mentionem iniicis. Verbo, uti sterilitas est una de causis repudii vel polygamiae, ita proles fovet coniugii unitatem eiusque indissolubilem nodum: ex quo barbarorum coniici potest notitia de matrimonio.

6. Pro qua facit etiam quod non sint ex toto ignari legum ad quas maritale foedus est iungendum, earumque quibus reguntur societates coniugalis et paterna. Sane ex his quae dubium quartum et quintum late disserunt de impedimentis colligere est barbaros esse alienos a nuptiis coniungendis fratres inter ac sorores, nedum in linea recta cognationis. Quod uxor tamquam viri ancilla habeatur, ostendit esse quidem exaggeratum praveque detortum, non tamen ignotum naturae dictatum a Petro Pauloque saepius confirmatum *mulieres subditas esse viris suis. Mulier domus curam habet.* Traduntur filiae a parentibus quandoque renuentes; ergo ibi auctoritas paterna exprimitur. Et hoc ius patrium aliquatenus perseverat etiam postquam filia viro tradita fuerit, mulieri enim integrum est a viro discedere si pater vel fratres partes eius tutantur. Brevi vir et foemina sistunt tamquam pater materque familias. Ad haec saepe commemorantur propinqui, eorum convictus vel societas, nec non relationes: quod novo iudicio est notionis familiae, immo si pater desit, puellam nuptu collocat maior natu, qua in re vestigium apparet iuris primogeniti, quo huic

paterna auctoritas quodammodo transmittitur, et prospicitur familiae conservationi et unitati: familiae vero notionem constare posse sine aliqua notione matrimonii, ne in cogitationem quidem cadere potest.

7. Neque in contrarium facit quod barbari in suscipiendo coniugio nulla utantur caeremonia, et vir emat mulierem: nam solemnitates per se, maxime apud barbaros et infideles, ad essentiam non pertineant matrimonii, quod una naturali lege inspecta, etiam sine illis consistere potest: et apud hebraeos quoque « nu» ptiae fiebant coemptione. » *(A Lapide in Exod. C. IV N. 25.)* Quod vero puella in matrimonium detur quamvis invita, efficit quidem ut, cum contingit huiusmodi casus, nuptiae sint irritae quoad deest consensus, sed argumento non est omnes contrahentes esse contubernales. Concludendum ergo immerito supponi, barbaros istos quamlibet exuisse ideam contractus naturalis matrimonii, et idcirco omnes indiscriminatim eorum coniunctiones nullam praeseferre iusti foederis speciem.

8. Missionarii praeterea in ea esse videntur sententia, barbarorum coniunctiones etiamsi speciem quamdam gererent iusti matrimonii, omnes tamen esse irritas ob errorem de coniugii dissolubilitate, et longe lateque diffusam consuetudinem huic errori consentaneam, seu, quod eodem redit, nuptiales omnes pactiones esse vitiatas intentione contraria substantiae matrimonii. Verum A. T. optime novit, hunc errorem menti inhaerentem et non deductum in pactum matrimonio non officere, ut saepe saepius disertis conceptisque verbis declaravit haec S. C., et nominatim dubio proposito ab Episcopo Bosnensi: « An sit validum matrimo» nium contractum inter catholicum et schisma» ticum haereticum cum conditione foedandi, » vel solvendi matrimonium » die 2 Octobris anni 1860 respondit: « Si ista sint deducta in » pactum, seu cum ista intentione *sint con» tracta* matrimonia sunt nulla: sin aliter sunt » valida. » *(Apud Bened. XIV. de Syn. dioec. lib. 13. c. 22. n. 8.)*

9. Quod autem matrimonia hac conditione vitientur deducitur in universum ex formula qua ad nuptias consentitur, vel ex adiunctis proximis vel ex adiunctis remotis. Sed de formula et de adiunctis proximis supervacaneum esset hoc loco disserere; ex illa enim emptione qua apud istam gentem tota concluditur nuptialis foederis ratio, nil coniici potest in neutram partem: proinde restat ut ratio tantum habeatur de adiunctis remotis. Haec interdum huiusmodi sunt ut de matrimonii nullitate vix dubitare sinant: puta si constans vigeret et generalis consuetudo permutandi vel prostituendi uxorem, certa redeunte falsorum numinum solemnitate, gravissima subesset causa, quare supponi posset barbaros generatim in matrimonio copulando pacisci saltem tacite conditionem aliquam eius bonis repugnantem. Sed ea quae in relatione afferuntur, sive singillatim considerentur, sive collectim, tanti momenti non sunt, ut contuberniis accenseantur omnes indistincte barbarorum coniunctiones.

10. Et re quidem vera quod pars infidelis recuset renovare consensum, seu consentire ad nuptias perpetuas, hoc est concubinatus indicium, sed non probatio; non enim agitur de matrimonio coniungendo sed de coniuncto: ac si secus esset, conturbernales essent existimandae omnes infidelium et haereticorum coniunctiones, qui cum matrimonium dissolvi posse persuasum habeant, *libertatem et ipsi retinere volunt ad alia vota transeundi*, nec aliter sunt animo comparati ac barbari istius regionis. Neque consuetudo nuncium remittendi uxori quovis pene ex praetextu, aliamque suscipiendi ex sese convincit omnia foedera infici pacto contra vinculum; quamvis eadem esset nuptiarum conditio apud Romanos aetate S. Pauli, Apostolus tamen supponit iusta et legitima matrimonia inter infideles copulari (1. Corinth. VII.). Illud sane primo aspectu gravius, quod ait A. T. barbaros se coniungere, ita dixerim, ad experimentum: nimirum si compertum exploratumque esset hoc errore illos teneri, prima nuptiarum tempora esse veram propriique nominis probationem, causa esset diligenter examinanda, quippe, simul spectatis aliis quoque adiunctis, satis firmam suspicionem daret cuiusdam conditionis indissolubilitati repugnantis, sed, aliis omissis, cum propositio illa semel iterumque moderetur temperamento *ita dixerim,* abunde hoc ostendit rem non adeo liquere ut dari possit sententia decretoria.

11. Omnibus igitur perpensis, palam est praestitui non posse generalem regulam, ex qua, nulla in casibus particularibus inquisitione praemissa, matrimonia infidelium istius regionis, et eorum catholicorum qui in eadem ignorantia versantur, haberi debeant veluti mera contubernia, sed in singulis casibus instituendum est examen circumstantiarum, et modi quo coniugium *primitus* fuerit initum, tum eius diuturnitatis aliorumque adiunctorum quae accesserint.

12. Itaque si ex praehabita inquisitione constat de concubinatu, neminem latet ex catholica morum regula concubinas ad baptismum non esse admittendas nisi prius sese reipsa a polygamo vel contubernale separaverint. Si vero difficilior aliquis casus occurrat, consulendi sunt probati auctores. Quod si nihil apparet contra matrimonium, et aliud non obstat, profecto Baptismus est conferendus ei qui ad christianam religionem vult venire. Cum vero

causa in incerto relinquitur, et neque separationi sit locus, neque ex malitia partis infidelis consensus renovationi, item qui petit Baptismum est baptizandus, idque duplici ex ratione.

13. « In re dubia in favorem fidei pronunciandum esse constans regula est; » ait Benedictus XIV (1); iam vero clarius est quam ut dici oporteat, in his adiunctis favorem fidei postulare ut stetur pro matrimonii validitate. Novit A. T. hanc S. Congregationem huic principio innixam declarasse, casu quo polygamus infidelis a christiana religione amplectenda detineatur, eo quod una ex parte haec unam tantum concedat uxorem, ex alia vero parte ille vel retinere velit iustae uxoris loco aliquam ex pellicibus quae non est prima uxor, vel aliam ducere (quae tamen et ipsa Religionem amplectatur); si de valore matrimonii prudenter dubitetur, posse missionarium hanc ei potestatem facere. Iam vero in pari dubio parique fidei favore, contra ius fasque omne infideles a baptismate repellentur cum agitur de matrimonio servando.

14. Huc accedit altera regula iampridem exposita in instructione die 18. Decembris anni 1872. ad R. P. D. Vicarium Ap. Oceaniae Centralis data in haec verba. « In dubio standum esse pro validitate matrimonii. Licet » autem ab hoc principio aliquando recedere » aequum sit, quando nimirum (ut plerumque » contingit in matrimoniis infidelium) quaestio » agitur de facto, utrum scilicet matrimonium » fuerit unquam contractum, nec ne; nihilo» minus hoc etiam in casu non est continuo » properandum ad principium contrarium. In » primis enim videndum est, utrum matrimo» nium de cuius existentia missionarius dubitat, » possessionem pro se obtendere merito possit. » Hoc enim si contingat, perperam a missio» nario iudicaretur standum ei esse pro invali» ditate, cum iura possessionis servanda sint, » donec de contrario perspicue constet.

15. » In hoc igitur statu (pergit laudata » instructio) regulare principium, quod *in du» bio standum est pro matrimonio,* reviviscat » necesse est: adeoque etsi indoles barbarorum » ad concubinatum magis quam ad matrimo» nium, formidinem ac dubium de contrario » non immerito ingerat, non debet tamen mis» sionarius ita durus atque imo iniustus esse, » ut, si circumstantiae matrimonium renovari » omnique ex parte certum fieri non sinant, » neque stet per mulierem, quae baptismum » petit, ut illud non renovetur, eam a bapti» smo removeat, atque ab omni aditu salutis » reiiciat: sed ita se gerere debet, quemadmo» dum iuxta sanae doctrinae regulas in ipsis » matrimoniis christianorum fieri solet. Novit » scilicet A. T. quod si dubium aliquod de» prehendatur in alicuius matrimonio circa va» liditatem, atque ille in bona fide sit, et com» muni iudicio verus coniux existimetur, non » possit autem idem moneri absque gravi aliquo » periculo, communis doctrina est, silendum » esse, illumque in bona fide relinquendum, ne» que proinde a Sacramentis esse removendum. » Multo igitur minus in paribus circumstantiis » removenda erit a baptismate mulier, quae » illud postulat, cum multo maior sit bapti» smatis necessitas, quam ceterorum Sacra» mentorum, sed in sua bona fide relinquenda » erit, donec opportuna oriatur occasio, sive ex » cessatione periculorum quae timebantur sive » ex conversione ipsius viri ad catholicam re» ligionem, matrimonium illud per renovatio» nem omnino certum faciendi. »

16. Ut autem animarum zelus sit secundum scientiam (Rom. X. 2), Emi PP. non absolute dixerunt in his et id genus casibus baptizandum esse, sed non semel addidere *si nihil obstat,* quo temperamento illud in primis cautum voluere, quod notatum invenitur in praedicta instructione, et etiam rei praesenti *adamussim* convenit. Denique hoc etiam ab Emis Patribus animadversum est, missionarios ita in praeconcepta opinione defixos videri quod maritales omnes coniunctiones infidelium istarum partium meri concubinatus dicendae sint, ut sollicitudinem omnem gerentes de modo, quo ea mulier quae baptismum petit, in vitae consuetudinem a viro recepta est, nullam curam videantur habere inquirendi, utrum eius vir cum alia muliere adhuc vivente iustas nuptias ante illam inierit. Itaque de hac etiam re monendos illos voluerunt, in hisce casibus prudentem primum ac sedulam, quantum fieri potest, inquisitionem necessario praemittendam esse utrum vir infidelis ante nuptias cum muliere quae baptismum petit, vero proprieque dicto matrimonio cum alia quae adhuc vivat coniunctus fuerit. Quod si ita esse constiterit, praedicta mulier non erit ad baptismum admittenda, nisi relicto viri infidelis contubernio. Si vero id plane non constiterit, inspecta praesertim eiusdem bona fide, iisque omnibus quae hactenus dicta sunt, in possessione sui matrimonii, prout exigent circumstantiae casus, relinquenda erit. Opus autem non est monere A. T. quae hoc et superiori loco de muliere dicta sunt, accommodanda esse etiam viris, prout ferunt casus.

17. Generalibus hisce regulis specialis consideratio est addenda quoad casus quosdam ab A. T. obiter commemoratos, quos, utpote non modo graves, sed singularem praeseferentes con-

(1) Literae ad R. P. D. Gulielmi Congr. S. O. Assessorem §. 27, 15 Decembr. 1761 Bullar. T. III.

ditionem, piaculum esset tacitos praeterire. Ait A. T. a septimo vel octavo anno convictus, pluribus liberis susceptis, cohabitationis perpetuitatem effici posse certam. Coniuges occurrere, vitae consuetudinem retinentes ab aetate iuvenili, et qui, quoad vixerint, in ea manebunt, quippe inter se amentur, filios habeant, et ex separatione gravia caperent incommoda; scilicet huc spectabant Emi Patres declarando, examen instituendum esse non solum circumstantiarum, et modi quo coniugium primitus fuerit initum, sed etiam eius diuturnitatis, aliorumque adiunctorum, quae accesserint, videlicet prolis, mutui amoris perseverantiae et incrementi, et huiusmodi; cum enim ea adsunt quae, sive singillatim spectata sive collectim, certum vel prope certum faciunt, qui una vivunt simul permansuros ad obitum usque, esto alia ex parte evidentissimum esset coniugium fuisse primitus ab eis susceptum speciminis ergo, ad rerum propriique nominis experimentum, et idcirco fuisse merum conturbernium, tenendum est tamen uti certum, vel ad minus, ut prudenter dubium progressu temporis transiisse in matrimonium legitimum.

18. Et sane, cum experimenti ratio tota et unice in eo consistat, ut contrahentes videant utrum suscepta vitae consuetudine contenti sint, eo ipso quod de huius perpetuitate vix ullum supersit dubium, coniici potest, conturbernales novum absolutumque deinceps praestitisse consensum, et matrimonium evasisse ratum. Neque est (obiiciendum) tale experimentum esse quodammodo perpetuum, neuter enim solutorum huiusmodi coniugum habet se alteri obligatum; etiam cum pene nullum superest dubium de connubii stabilitate, coniuges tamen se non censent matrimonio iunctos eo sensu, quo a nobis haec vox accipitur; hoc enim, cum totum pertineat ad errorem speculativum, matrimonium, ut iam dictum est, nullatenus vitiare potest. His praemissis, en responsa huius S. Congregationis ad dubia quae proposuisti:

Dubium primum: « Occurrit exempli causa » infidelis cum infideli tempore plus minusve » *diuturno* una vivens, qui vult Christo nomen dare; alter licet tum ei tum filiis facultatem faciat suscipiendi baptismatis, et vivendi christiano more, attamen non modo » eum imitari recusat, sed renuit etiam ad nuptias consentire, volens positive libertatem » retinere migrandi ad alia vota. Ille qui vult » religionem amplecti, praeterquam quod ad » separationem adduci nequeat, praesertim si » habet filios, etiamsi id vellet, si agitur de » uxore, generatim opere implere hoc omnino » non posset; nam primum relicto viro non » haberet unde viveret: ad haec, etiamsi vitae » necessaria ei non deessent, a viro discedere » non posset, nisi ab ea starent (sic) pater vel » fratres. Infelix mulier, quoad religionem non » suscipit, adeo est res viri, ut citra domini » consensum ei sit moraliter impossibile grave » quidpiam statuere; semper dicet: *Ille vult*, » vel *ille non vult*. Quaero igitur, utrum hoc » casu sit generatim repellendus a baptismate » coniux, seu rectius conturbernalis, qui vult » Religionem amplecti, et iam vitam ducit ex » lege christiana, praeter matrimonii iusta foe» dera, quae inire paratus esset, si alter assen» tiret. » Paucis: quaeritur utrum coniux tempore plus minusve diuturno iunctus matrimonio id genus quod supra explicatum est, sit generatim repellendus a Baptismate, si neque separatio obtineri queat, neque ex malitia alterius partis consensus renovatio.

S. C. respondit: Negative, sed in singulis casibus res est expendenda ad normam praescriptam, et ad eamdem est agendum, speciatim vero, cum, causa mature perpensa, occurrentibus utrimque rationibus aequaliter vel fere aequaliter probabilibus, valor coniunctionis praesentis dubius existit, quatenus nullum immineat periculum ex indole partis quae in infidelitate manet, missionarius in casu proposito insinuet parti quae suscipit christiana sacra, caute tamen, ne eius bona fides quidquam detrimenti patiatur, ut, opportunitate capta alicuius momenti effusionis benevolentiae, excitet infidelem ad ei declarandum, si fieri potest, praesentibus propinquis, sive domesticis, sin minus inter se, eum habere ipsam uti veram uxorem, vel prout fert casus, verum maritum; quod cum fecerit, et ipse continuo idem profiteatur erga alterum, se scilicet habere eum tamquam verum maritum, vel veram uxorem. Quod si missionarius videat, non sine aliquo discrimine haec fieri posse, tum, attentis expositis, et dummodo ille qui religionem amplectitur sit in bona fide, et absit quodlibet scandalum, sileat, eum in bona fide relinquat, admittat ad Baptismum, eique iniungat ut curet pro viribus conversionem coniugis: quod si Dei gratia adiuvante evenerit, tum libere poterunt, nisi aliud obstet, occasione benedictionis nuptialis ad renovandum consensum adduci.

Secundum dubium ab Amplitudine Tua propositum hoc fuit:

» Interdum reperiuntur coniuges, qui licet » eorum alter, vel etiam uterque sit baptizatus, » contraxere perinde ac eorum parentes, vide» licet una vivunt sine legitimo toro, quippe » procul a missionario, vel educati fuerint in » infidelitate, vel saltem christianis praeceptis » non eruditi; missionarius tamen nequit eos » adducere ad iustam nuptiarum coniunctionem » neque ad separationem quae, ob rationes nu» per allatas, mulieri est impossibilis. Iamvero » mulier vivit ad legem christianam, liberos » educat christiane, quoad potest foemina bar-

» bara, confitetur quoties incidit in missionarium, a quo tamen absolvi nequit, habetur » enim tamquam concubina. Ipsa lubentissime » quidem iustum coniugium susciperet, sed » socius recusat firmiter; ipsa promittit se a » viro non discessuram, ut alteri nubat, et pro » viribus conabitur suum statum componere » ad regulam christianam; in summa, hoc perficere nequit. Est ne indefinite repellenda a » Sacramentis? occurritne modus eam iuvandi? » Quaeritur ergo, utrum mulier baptizata quae christianae legis omnino ignara nupsit, perinde ac infideles, viro infideli vel baptizato, sit a Sacramentis arcenda, cum locus non est neque separationi, neque, ex viri malitia, renovationi consensus.

Hoc quaesitum dividetur in duas partes, nam est plane diversa ratio nuptiarum baptizati cum infideli, ac baptizatorum inter se: et cum responsum dandum secundae parti sit admodum expeditum, e re est priori loco illud ponere.

Igitur quod ad baptizatam coniunctam viro etiam baptizato S. C. respondit: Provisum in instructione et in responsione ad dubium primum. Immo diligenter animadvertendum, in expendendo utrum huius generis nuptiae sint invalidae, longe maiori ac in matrimoniis infidelium opus esse cautione et circumspectione ob Sacramenti sanctitatem; ex qua gravissimum accedit pondus regulae: *in dubio standum pro matrimonio*. Videndum vero utrum obstet canonicum aliquod impedimentum.

Quod attinet ad mulierem coniunctam viro infideli S. Congregatio respondit, matrimonium esse nullum ob impedimentum disparitatis cultus: neque mulieri suffragari ignorantiam invincibilem, in qua versabatur, ut pluries professa est haec S. C.; et nominatim die 31 Maii anni 1703 irrita declaravit matrimonia a catholicis cum infidelibus inita in *terra* et *more barbarorum*, etsi lex vel consuetudo Ecclesiae inducens impedimentum disparitatis cultus in illa regione sit invincibiliter ignota. Et generatim de omnibus impedimentis iure ecclesiastico inductis in Instructione ad Vicarium Apostolicum Siamensem data anno 1854: « Animadvertendum est etiam quoad impedimenta dirimentia, ignorantiam invincibilem, aut bonam fidem non sufficere ut valide contrahatur matrimonium. Etsi quandoque illa ignorantia et bona fides excusare valeat a peccato, » tamen nunquam efficere potest matrimonium » validum quod obice dirimente fuerit irritum. » Nihilominus inquirendum esse, prout ait Benedictus XIV utrum coniunctio saltem extrinsecam speciem habeat iusti matrimonii, et » copula non fuerit manifeste fornicaria seu, » utrum matrimonium fuerit de facto contractum, et intercesserit affectus maritalis una » cum consensu naturali. » (1)

Iam vero si ex hac investigatione emerserit extrinseca species iusti matrimonii, cum consensus commode renovari potest, R. P. D. Episcopus dispensationem concedat ab impedimento disparitatis cultus iuxta facultatem ei factam a S. Congregatione de Propaganda Fide. Quod si consensus renovari non possit, vel obstinate nolit, dummodo constet de eiusdem consensus morali perseverantia, attentis expositis, Sanctitas Sua tribuit R. P. D. Episcopo facultatem, missionariis quoque sibi subiectis subdelegandam, qua possit in radice sanare, inspectis circumstantiis cuiusque casus particularis matrimonia iam contracta usque ad receptionem praesentis concessionis: in singulis casibus vero difficilioribus recurratur, expositis omnibus adiunctis. His peractis possunt tuto Sacramenta administrari parti fideli. Pergit quaerere A. T. in eodem secundo dubio: « Si respondeatur » mulierem haberi posse uti legitimo matri» monio iunctam eo quod polliceatur vivente » viro nemini se nupturam, si deinceps dimit» tatur a viro qui noluit renovare consensum, » et hic aliam sibi adiungat uxorem, illa est» ne censenda, vel saltem censeri potest soluta » a lege viri? »

S. haec Congregatio nihil generatim respondit de huiusmodi feminarum conditione, videlicet, non dixit utrum coniunctio illius quae contraxit cum baptizato sit reapse iustum matrimonium, nec non; et utrum coniunctio illius quae copulata est viro infideli habeat nec ne extrinsecam matrimonii speciem, sed plus semel monuit hoc a missionariis in singulis casibus expendendum esse iuxta regulas superius datas. Illud quidem non praetereundum, promissionem mulieris alteri non nubendi vivente viro, satis argumenti non esse, unde mulier existimetur, ut supponis, uxor legitima: sed esse tantum conditionem ut, reliquis omnibus concurrentibus, particeps fiat Sacramentorum. Quibus praemissis, si mulier tradita viro baptizato, postquam ad normam huius instructionis Sacramenta susceperit, a viro dimittatur, hoc vivente ire nequit in aliud matrimonium; neque haec lex ei durior videri poterit, cum ad Sacramenta admissa fuerit hac conditione. Quod si aliquod suboriatur dubium de prioris matrimonii valore, neque eiusmodi dubium, adhibitis necessariis et opportunis diligentiis, tolli possit, tunc res tota ad Apostolicam Sedem deferatur, et una cum ceteris omnibus circumstantiis, et fideli et distincta relatione de iis

(1) De Synod. dioeces. L. XIII. C. XX. n. 8. — Quaest. Can. Q. CLXXIV.

quae in ea controversia acta sunt, exponatur quae sit de eo casu fama loci.

Eadem agendi ratio adhibenda est cum muliere nupta viro infideli quae donata fuerit gratia dispensationis vel sanationis in radice; neque ei ullatenus suffragatur privilegium Paulinum, quo parti fideli ab infideli dimissae potestas sit migrandi ad alia vota; hoc enim valet dumtaxat in matrimoniis initis inter duos infideles, quorum alter Christo se adiungit post matrimonium. Rem ita se habere iam edocuit haec S. C.: die enim 14 Iunii anni 1708. dubio: « Nonnunquam foeminae christianae ex » dispensatione nuptias contrahunt cum viris » infidelibus a quibus postea abiiciuntur, et » prorsus deseruntur; hae vero foeminae sic a » viris reiectae, quod continere se nequeant, » sponte nubunt, vel aliquando contra propriam » voluntatem a parentibus cum altero infideli, » qui baptismum suscipere paratus est, vel cum » christiano nuptui collocantur. Quaeritur num » istud secundum matrimonium legitimum sit » vel validum? » respondit:

Negative.

Ad tertium dubium huius tenoris: « Si ex » pluribus polygami mulieribus una est aetate » provecta et infirmae valetudinis, et nequeat » ab eo discedere quem habet tamquam do- » minum, quin ex huius parte ei immineat » periculum, potestne haec ad baptismum ad- » mitti, et deinceps ad alia Sacramenta? Mu- » lier id genus est plerumque exclusa a socie- » tate tori. »

S. Congregatio respondit: Mulierem quam constat esse vere concubinam, quamvis aetate provectam, et infirmae valetudinis, atque propterea reiectam a toro, ad Baptismum admitti non posse nisi tres simul concurrant insequentes conditiones. Primo quod mulier apud polygamum manere compellatur aliquo imminente et una gravissimo damno vel periculo, puta vitae vel huiusmodi: secundo praeter propositum non peccandi, serio promittat discedere primum ac tale periculum cessaverit, et interim orationi instare aliisque piis operibus, nihil omnino efficere quod excitet viri amorem, et quoad fieri potest, vitare eius aspectum, colloquium et potissimum solius ad solum congressiones: verbo nihil omittere quod peccandi periculum magis magisque arcere valeat. Tertio adsit omnino scandalum. Ceterum in praxi peccandi periculum et periculum damni temporalis sunt perpendenda, et sedulo inter se conferenda, et si illud est remotissimum, vel ex toto cessaverit (puta si mulier sit anus aetate morboque confecta) non adeo rigida ratio est habenda de altero, dummodo aliud non obstet; at e contrario si peccandi periculum non sit adeo remotum, multo gravior esse debet cohabitandi causa.

1302

Ex Instr. S. C. S. Officii *1877* — (Ad Ep. Nesquallien.) — .... Quoad matrimonia eorum coram ministris eiusdem sectae methodistarum contracta, refers eosdem ministros matrimonium tamquam Sacramentum minime habere, neque recognoscere matrimonialis vinculi perpetuitatem et indissolubilitatem: et hanc doctrinam eos publice praedicare: unde fit, ut, tum ipsi ministri, quam qui ad eosdem accedunt, contractum matrimonialem habeant uti negotium nullius momenti, circa quod proinde negligentissime se gerunt, nullam investigationem praemittunt circa statum personarum, quas ipsi coniungunt: et saepe etiam personas alias vinculo ligatas cum aliis personis copulant. Ex tali agendi ratione, addis, inter neophytos istius tuae dioecesis ortam esse communem persuasionem matrimonia apud tales ministros contracta non esse perpetua, et indissolubilia: imo quibusdam missionariis persuasum esse dicis plures non alia de causa praedictis ministris sese praesentare ad matrimonium contrahendum, nisi quia credunt tali modo evitare posse perpetuitatem vinculi quod contrahunt. Ex his infers valde dubitandum esse de istorum matrimoniorum validitate, et ideo examini S. Congregationis proponis: Utrum in dubio quocumque matrimonia ab illis haereticis celebrata nullius roboris practice possint haberi.

Ut itaque Amplitudo Tua in re tam gravi tuto procedere possit, ante omnia necessarium est, ut sub oculis habeas sequentia generalia principia, a quibus normam certam pro casibus particularibus facile poteris derivare. Et 1. pro certo retinendum est inter haereticos vera et valida matrimonia subsistere posse, dummodo nullum dirimens impedimentum interponatur. Etiam Benedictus XIV. in Fer. V. die 13 Aprilis 1752 aperte hoc docuit sequentibus verbis: « Non est amplius hodie in discrimen revocanda validitas matrimoniorum » inter haereticos, quia iuxta communem theo- » logorum sententiam matrimonia haereticorum » post baptismum, in quo uterque coniux ve- » luti in radice christianitatis copulantur; et » hinc est quod haereticus catholicam religio- » nem amplectens, prima uxore vivente nequit » alteram ducere. » Idipsum confirmavit Pius VII in celeberrimo suo Brevi ad Archiepiscopum Moguntinum, quod incipit *Etsi Fraternitatis Tuae,* sive quando iussit, ut causae matrimoniales ad haereticos pertinentes iudicari deberent iuxta canonicas sanctiones, sive quando docuit vinculum matrimoniale etiam inter haereticos perpetuum et indissolubile omnino esse.

2. Ex hoc immediate et necessario consequitur haereticorum matrimoniis applicabile esse principium, quod etiam infidelium matri-

moniis aptatur, scilicet: In dubio standum esse pro validitate matrimonii; praesertim quando constat matrimonium fuisse contractum. Imo etiam si hoc non constaret, sed matrimonium possessionem pro se ostendere posset, quod verificatur quando coniuncti bona fide putant se in vero, et legitimo coniugio vivere, et ceteri nullum ex illa coniunctione scandalum patiuntur, quia arbitrantur eam esse legitimam, etiam in hoc casu praedictum principium valeret, et ab eodem recedere non liceret. Hoc S. Congregatio saepe docuit, et inculcavit, praecipue vero in Instructione ad Vicarium Apostolicum Oceaniae Centralis missa ex Decreto Feriae IV. 18 Decembris 1872.

3. Quamvis autem certum sit ex Canone *Si conditiones, De Condition.* conditionem contrariam perpetuitati, et indissolubilitati coniugalis vinculi ipsum matrimonium omnino nullum atque irritum reddere: tamen ad hoc oportet ut talis conditio aliquo modo a contrahentibus in pactum fuerit deducta. Etenim Benedictus XIV ita ad rem docuit « Credendum » est eos (haereticos) generali voluntate contrahere voluisse matrimonium validum, iuxta » Christi legem, ideoque etiam adulterii causa » non dissolvendum. Privatus enim error nec » anteponi, nec praeiudicium afferre potest ge» nerali, quam diximus voluntati, ex qua con» tracti matrimonii validitas, et perpetuitas » pendet. » (De Synod. Dioeces. l. 13. c. 22. n. 3.)

Hoc idem tradit Pius VII in supracitato Brevi ad Archiepiscopum Moguntinum: nam agens de causis, ob quas etiam haereticorum matrimonia nulla et invalida possunt declarari post impedimentorum dirimentium mentionem subdit: « vel ob conditiones quae inter diri» mentia impedimenta recenseri adhuc possunt » quaeque in pactum a coniugibus deductae » ipsius matrimonii substantiae opponuntur, » quemadmodum eas in calvinistarum prac» sertim matrimoniis interponi solere plurimi » affirmant. » Hanc doctrinam semper, et constanter sequuta est S. Congregatio, quoties examinare debuit utrum valida habenda essent matrimonia contracta vel ab haereticis inter se vel etiam inter unam partem haereticam, et alteram catholicam; prout videri potest apud Benedictum XIV. qui pluries huiusmodi resolutiones refert (De Synod. Dioeces. l. 13. c. 22. n. 8.), nec non in Instructione pro Vicario Apostolico Oceaniae Orientalis, in quo haec leguntur:

« Tametsi autem dubitandum non sit quin » validum matrimonium contrahi possit cum » errore mere concomitante circa eius indisso» lubilitatem, quia tunc praevalet generalis vo» luntas contrahendi matrimonium iuxta insti» tutionem Christi, et generalis illa voluntas » privatum errorem quodammodo absorbet: at» tamen ubi adhibetur formula cum explicita, » vel implicita illa conditione, iam fieri ne» quit ut particularis error absorptus maneat a » generali voluntate contrahendi iuxta institu» tionem Christi. »

Ex nunc relatis principiis Amplitudo Tua facile intelliget admitti nullimode posse ut ex praesumptionibus, quantumvis gravissimis, quis sibi valeat efformare practica quaedam generalia criteria, quorum ope in quocumque dubio de validitate matrimoniorum coram haereticis istis ministellis contractorum, pro eorumdem nullitate et invaliditate sit iudicandum: sed iuxta mentem et praxim huius S. Sedis Apostolicae oportere serio et prudenter examinare et perpendere singulos casus occurrentes, et nonnisi iuxta legitimas deductiones ex tali examine resultantes iudicari debere.

Et quoniam, prout refers, dubia circa validitatem talium matrimoniorum triplici ex capite oriuntur, videlicet:

1. Ex eo quod haereticorum istorum ministri nullimode inquirere soleant circa existentiam impedimentorum inter personas coram ipsis contrahere volentes.

2. Ex eo quod uti dubius habetur baptismus a talibus ministris administratus; unde dubium exurgit utrum valida possint esse matrimonia inter catholicum et haereticum.

3. Denique ex eo, quod praesumptio habeatur contrahentes coram talibus ministris non intendere consensum praestare in vinculum perpetuum et indissolubile: ideo manifestum est iuxta casuum diversitatem inquisitiones praescriptas vel circa singula recensita capita esse faciendas, vel circa illud praesertim, unde peculiaris exurgit ratio dubitandi.

Primum itaque, iuxta regulas Amplitudini Tuae notas inquirendum erit de statu, et conditione personarum, quae in haeresi vel coram haereticis contraxerunt, ad dignoscendum, utrum aliquod extiterit inter eas dirimens impedimentum quod earum matrimonium nullum et invalidum redderet. Praesertim inquirendum erit, utrum qui coram ministro haeretico matrimonium contraxerunt, ligati fuerint alio vinculo in infidelitate contracto. Porro pro hoc examine, et pro iudicio in hoc casu proferendo, Amplitudo Tua prae oculis habere debebit resolutiones, et instructiones ab hac S. Congregatione iam editas, praesertim illas datas Vicario Apostolico Oceaniae Meridionalis anno 1836: et Vicario Apostolico Oceaniae Centralis anno 1872 quas insimul accipiet. *(V. n. 1300).*

Quoad alterum vero caput, unde dubia etiam exoriuntur, attendenda erit resolutio huius S. C. edita in feria IV die 19 Novembris 1830, quae sic se habet: « Proposito dubio: An calvinistae

» et lutherani in illis partibus (Galliarum) » degentes quorum baptisma dubium et suspe- » ctum est, infideles habendi sint, ita ut inter » eos et catholicos disparitatis cultus impedi- » mentum dirimens adesse censeatur? Respon- » dit: quoad haereticos, quorum sectae ritualia » praescribunt collationem baptismi absque ne- » cessario usu materiae et formae essentialis, » debet examinari casus particularis. Quoad » alios, qui iuxta eorum ritualia baptizant va- » lide, validum censendum est baptisma; quod » si dubium persistat etiam in primo casu cen- » sendum est validum baptisma in ordine ad » validitatem matrimonii. Si autem certo co- » gnoscatur nullum baptisma ex consuetudine » actualis illius sectae, nullum est matrimo- » nium. » Primum itaque inquirendum erit de collato baptismo et de ipsius validitate; et si ex hac inquisitione nihil certi deduci possit, et dubium prudens, prout supra dictum est, perseveraverit, tamquam validum in ordine ad matrimonium haberi debet, seu matrimonium cum tali dubio contractum uti validum retinendum erit atque legitimum.

Quoad ultimum denique dubitandi caput omni diligentia et solertia investigandum erit, utrum conditio contraria perpetuitati et indissolubilitati vinculi coniugalis aliqua ratione, directe vel indirecte, explicite vel implicite, in pactum fuerit a contrahentibus deducta, seu utrum matrimonium fuerit contractum cum prava voluntate non consentiendi in vinculum perpetuum. Ad hoc cognoscendum non solum consideranda erunt verba, quibus consensus fuit expressus, sed etiam ponderanda erunt facta, quae ipsam consensus expressionem, vel modum eiusdem expressionis respicere possunt, quae si talia fuerint, ut usus et consuetudo istorum locorum ea interpretentur tamquam praedictae conditionis irritantis inductiva, pronum erit inferre abfuisse consensum in contractum perpetuum et omnino indissolubilem. Similiter considerandae, et etiam examinandae erunt formulae, quibus in istis regionibus uti solent haeretici dum ritum nuptialem exercent. Etenim illae haereticorum formulae in quibus inserta inveniuntur ea SS. Scripturarum testimonia, quibus iidem haeretici abutuntur ad proprium errorem tuendum et propugnandum de dissolubilitate vinculi coniugalis: qualia sunt illud, quod habetur apud S. Mathaeum 19. 9. « Dico autem vobis, quia quicumque dimiserit » uxorem suam, nisi ob fornicationem etc. » illud aliud apud eumdem Evangelistam 5. 32. « Ego autem dico vobis, quia omnis qui di- » miserit uxorem suam etc. » interdum merito censentur conditionem irritantem continere. Quod magis etiam manifestum apparebit, si in praedictis formulis, post expressum consensum, sed eodem rite perdurante, a contrahentibus exigatur iuramentum de fidelitate servanda cum conditione quoadusque altera pars in fidelitate perstiterit; quia habita ratione erroris, quem profitentur haeretici, nomine fidelitatis non potest venire nisi permanentia in vinculo contracto. Praeterea cum ex precibus, vel ex adhortatione, quae aliquando praemittitur, aliquando postponitur formulae, vel ex mutuis promissionibus contrahentium, aliquod vitium irritans emergere possit, etiam ad caeremonias huiusmodi erit attendendum: nam plerumque formula iuramenti, et mutuae promissiones aequivalere possunt pacto, quod scilicet earumdem violatio inducat cessationem iurium et obligationum inter coniuges, et consequenter rescissionem vinculi matrimonialis. Neque praetermittenda erit accurata consideratio morum et consuetudinum in istis regionibus vigentium inter haereticos quoad eorum matrimonia.

Quamvis enim factum inter istos haereticos commune, ut asseris, de rescissione matrimoniorum propter adulterium, vel ob alias causas etiam levioris momenti, non impediat, quominus matrimonium legitimo modo contrahatur in actu celebrationis, vel voluntas adfuerit consentiendi in vinculum perpetuum et indissolubile: tamen fieri potest ut talis adsit communis et fere universalis persuasio, vi cuius retineatur matrimonialem contractum nonnisi temporaneum et conditionatum esse, neque aliter, nisi sub hac ratione contrahatur: unde fit ut accurata consideratio morum et consuetudinum regionis multam afferre posset lucem ad veram voluntatem contrahentium cognoscendam. Ex hisce omnibus, et etiam ex adiunctis circumstantiis sive loci sive personarum, non omnino difficile erit, praesertim ab iis qui praesentes sunt, dignoscere quaenam fuerit contrahentium intentio, quando matrimonialem contractum concluserunt, et consensum praestiterunt. « Fiant ergo in singulis casibus accuratae » investigationes: utrum praesertim aliqua con- » ditio contra matrimonii substantiam fuerit » expresse in pactum inter contrahentes dedu- » cta: vel saltem emergant indicia, argumenta » et praesumptiones, habito quoque respectu » moribus regionis, ut coram ministro prote- » stante contrahant ea praecipue voluntate, ut » dissoluto iuxta protestantium praxim matri- » monio, ad alia vota transeant. Ex quibus » omnibus deprehendatur certam contrahentium » voluntatem esse, ut nonnisi conditionate ma- » trimonium contrahere intendant. »

1303

S. C. S. Officii *3 Aprilis 1889* — Vic. Ap. Victoriae Nyanzae — 1. In his regionibus Buganda duplex est unio maris et foeminae inter infideles. Alia est in qua mulier a parentibus vel propinquis viro traditur

praecise ad effectum matrimonii, servatis quibusdam caeremoniis, et plerumque ipsa consentiente, vel etiam expresse, admissa tamen possibilitate divortii vel polygamiae. Et haec videtur verum matrimonium, posito mutuo consensu. — Alia vero est unio quae ita fit: Vir mulierem acquirit mera emptione vel donatione, non praecise ad effectum matrimonii, sed ut vera res possessa et emptitia quae vendi potest ut vera merces (in his enim regionibus servae ut res possessionis et mercatus considerantur); vir autem cum ea muliere, casu dato, rem habet cum ea cohabitando vel per plures dies, vel per plures menses, vel plures annos, vel etiam tempore indeterminato, aut perpetuo, prout ei placuerit, utendo et fruendo re sua, nullum tamen ius in re ei conferre intendens, nec ullum consensum ab ea petens, cum eam velut plene possessam viris et consensus incapacem existimet. Nec mulier ullum consensum dare videtur, cum seipsam incapacem existimet. Quaeritur: haec unio ultima estne verum et indissolubile matrimonium?

2. Iuvenis infidelis, cum in principem vel magnatem eligitur, plures accipit uxores, quae ei vel diversis diebus vel etiam eadem die vel momento in unum traduntur; nullam vero accipit prae aliis cum speciali titulo et dignitate uxoris. Quaeritur an detur vera uxor.

R. Ad 1. Quoad primum contrahendi modum, matrimonium esse validum, dummodo contractum non fuerit sub expressa conditione divortii. — Quoad vero secundum contrahendi modum, matrimonium esse nullum.

Ad 2. Non adesse verum matrimonium.

1304

Instr. S. C. S. Officii *4 Februarii 1891* — (AD VIC. AP. IAPONIAE MERID.) — Ex litteris Ampl. Tuae die 1 Nov. 1888 datis cognitum est incolas insulae Kitzuki, ex progenie veterum christianorum retinere quidem latinarum precum usum, earum tamen vim ignorare; recipere baptismum, sed de illius valore dubitari; ethnicorum more vivere, eorumque matrimonia tum ex divortii consuetudine, tum ex aliis impedimentis, quibus passim obstringuntur, invalida ut plurimum habenda esse: atque hanc abnormem eorum conditionem gravissimas parere difficultates cum in verae Ecclesiae gremium recipiendi sunt. Petis proinde ut ea super re certa tibi tuisque missionariis agendi norma praefiniatur. Cui petitioni libenter obsecundandantes... Emi PP. ea quae sequuntur tibi respondenda mandarunt.

Imprimis haud placet silentium illud quod a Te tamquam generalis regula praescriptum est circa praeteritas nuptias et praesentes uniones eorum qui ad veram fidem redire cupiunt. Singuli enim casus explorandi prudenter, et diligenter examinandi sunt, ut eis, prout necessitas postulat, consulatur. Nam bona fides, et ignorantia invincibilis (si tamen adsit) excusare a peccatis poterit eos qui in illicita et invalida unione vivunt; efficere tamen ut ea unio verum matrimonium sit, non poterit. Neque facile ipsa matrimonia invalida ea etiam de causa iudicanda sunt, quia cum opinione dissolubilitatis seu cum intentione divortii inita fuerint. Nam tum solummodo huiusmodi erronea opinio et intentio matrimonium invalidat cum in pactum deducta fuerit; quod pactum ex verbis, quibus consensus expressus fuerit, patefiet.

Ut via aperiatur instaurando iuxta christianas leges conscientiarum ordini in insula Kitzuki, primo ac praecipue investiganda erit validitas baptismatis singulis collati, habitis prae oculis responsionibus quas Suprema haec Congregatio S. Officii ad dubia dedit Vic. Ap. Iaponiae feria IV die 11 Martii 1868. *(V. n. 529).* Ex hac investigatione nonnulli invalide, plures dubie, aliqui valide baptizati reperiri poterunt. Qui invalide baptismum receperunt, tamquam ethnici habendi sunt, ac proinde si isti matrimonia inter se contraxerunt, nisi obstet aliquod impedimentum iure naturae dirimens, vera habenda erunt. Qui valide aut dubie baptizati fuerint, ii subsunt impedimentis etiam iure ecclesiastico dirimentibus, excepta clandestinitate quae isthic non viget. Qui idcirco si inter se matrimonia inierint, et nullo alio impedimento dirimente ligati fuerint, eorum matrimonium validum censendum erit. — At fieri potest ut una pars valide aut dubie, altera vero invalide baptizata fuerit. Hoc in casu eorum matrimonium nullum erit ob cultus disparitatem. Quando autem matrimonia invalida non deprehendantur ob disparitatem cultus, locus erit investigationi aliorum impedimentorum, quibus contrahentes fortasse detinebantur, et praesertim affinitatis quae facillime in memorata insula contrahi refers. Nec deterreri se ab huiusmodi investigatione missionarii facile sinant: nam studiose quidem ea peragenda erit, sed simul caute prudenterque, et opportune monitis iis quorum interest, eam secretissimam, ipsis autem nulli detrimento, imo magno commodo futuram: tum quia propriae eorum conscientiae consuletur, tum quia, detecta prioris coniugii nullitate, in ea in qua vivunt unione, adhibitis etiam dispensationibus quibus opus fuerit, perseverare permittentur.

Ex his colliges quid in singulis casibus agendum sit. Si constiterit eos qui actu in putati matrimonii possessione reperiuntur, iustis praecedentibus nuptiis esse ligatos, non poterunt ad baptismum admitti nisi separentur. Si vero constiterit primas eorum nuptias per divortium solutas, fuisse nullas, ad baptismum admittantur, nisi forte alio impedimento diri-

mente obstricti sint; quo in casu, si impedimentum sit ex iis, super quibus Ecclesia dispensare solet, praevia dispensatione, cuius impertiendae, harum literarum vigore necessariae Tibi et opportunae facultates conceduntur, et renovato consensu, in eadem unione relinquantur.

Quod si, instituta diligenti investigatione, dubium adhuc de valore priorum nuptiarum perseveret, nec dilui possit, tunc, dummodo alia non obsint impedimenta super quibus Ecclesia non potest aut non solet dispensare, putati coniuges baptizandi, in bona fide et in actuali matrimonii possessione relinquendi sunt. In casibus autem difficilioribus, uti si ex. gr. primae nuptiae impotentiae aut vis et metus vitio laborent, res referenda est ad S. Sedem, transmissis actis, et accurate expositis omnibus casus adiunctis.

Si denique ambo coniuges invalide baptizati dignoscantur, et alter tantum converti velit, tunc facile fieri poterit ut huic consulatur per legitimum usum privilegii a D. Paulo in favorem fidei promulgati, interpellato scilicet priori coniuge infideli. A qua interpellatione, si iustae rationabilesque causae adsint, dispensabitur. Iustae autem huiusmodi causae tunc aderunt cum ex processu saltem summario et extraiudiciali moraliter constet coniugem infidelem interpellari non posse, aut interpellationem vel inutilem vel graviter periculosam futuram esse. Matrimonium vero eius cum quo dispensatum fuerit, etiamsi postea innotuerit coniugem infidelem suam voluntatem iuste impeditam declarare non potuisse, et ad fidem etiam tempore initi matrimonii conversum fuisse, nihilominus numquam rescindi, sed validum esse debebit.

B) *De Privilegiis in favorem Fidei*

1305

Ex Const. *Altitudo divini consilii* **Pauli PP. III.** *1537* (PRO INDIIS OCCIDENTALIBUS) — Super eorum vero matrimonium hoc observandum decernimus, ut qui ante conversionem plures iuxta eorum mores habebant uxores, et non recordantur quam primo acceperint, conversi ad fidem, unam ex illis accipiant quam voluerint, et cum ea matrimonium contrahant per verba de praesenti, ut moris est; qui vero recordantur quam primo acceperint, aliis dimissis, eam retineant.

1306

Const. Pii PP. V. *2 Augusti 1571* — Romani Pontificis aequa et circumspecta providentia, ne ea quae pro salubri Indorum noviter ad fidem conversorum directione sanciri debent et terminari, alicuius haesitationis scrupulo subiaceant, declarationibus et aliis opportunis consuevit providere remediis. Cum itaque sicut accepimus, Indis in sua infidelitate manentibus plures permittantur uxores, quas ipsi etiam levissimis de causis repudiant, hinc factum est quod recipientibus Baptismum permissum sit permanere cum ea uxore, quae simul cum marito baptizata existit; et quia saepenumero contingit illam non esse primam coniugem, unde tam Ministri quam Episcopi gravissimis scrupulis torquentur, existimantes illud non esse verum matrimonium; sed quia durissimum est separare eos ab uxoribus, cum quibus ipsi Indi Baptismum susceperunt, maxime quia difficillimum foret primam coniugem reperire: ideo Nos, statui dictorum Indorum paterno affectu benigne consulere, atque ipsos Episcopos et Ministros ab huiusmodi scrupulis eximere volentes, motu proprio et ex certa scientia nostra, ac apostolicae potestatis plenitudine, ut Indi, sic ut praemittitur baptizati, et in futurum baptizandi, cum uxore quae cum ipsis fuerit baptizata et baptizabitur remanere valeant, tamquam cum uxore legitima, aliis dimissis, Apostolica auctoritate, tenore praesentium, declaramus, matrimoniumque huiusmodi inter eos legitime consistere, etc.

1307

Const. Greg. PP. XIII *25 Ianuarii 1585* — Populis ac nationibus nuper ex gentilitatis errore ad fidem catholicam conversis expedit indulgere circa libertatem contrahendi matrimonia, ne homines, continentiae servandae minime assueti, propterea minus libenter in fide persistant, et alios illorum exemplo ab eius perceptione deterreant. Quoniam igitur saepe contingit multos utriusque sed praecipue virilis sexus infideles, post contracta gentili ritu matrimonia, ex Ancola, Ethiopia, Brasilia et aliis Indicis regionibus, ab hostibus captos, a patriis finibus et propriis coniugibus in remotissimas regiones exterminari, adeo ut tam ipsi, captivique qui in patria remanent, si postea ad fidem convertantur, coniuges infideles tam longo locorum intervallo disiunctos, an sine contumelia Creatoris secum cohabitare velint, ut par est, monere nequeant, vel quia interdum ad hostiles et barbaras provincias ne nuntiis quidem accessus pateat, vel quia ignorent prorsus in quas regiones fuerint transvecti, vel quia ipsa itineris longitudo magnam afferat difficultatem: idcirco Nos, attendentes huiusmodi connubia inter infideles contracta, vera quidem, non tamen adeo rata censeri, ut necessitate suadente dissolvi non possint, talium gentium infirmitatem paterna pietate miserati, universis et singulis dictorum locorum Ordinariis et parochis, et presbyteris Societatis Iesu ad confessiones audiendas ab eiusdem Societatis Superioribus approbatis et ad dictas regiones pro

tempore missis, vel in illis admissis, plenam, auctoritate Apostolica, tenore praesentium, concedimus facultatem dispensandi cum quibuscumque utriusque sexus Christifidelibus incolis dictarum regionum et serius ad fidem conversis qui ante Baptisma susceptum matrimonium contraxerunt, ut eorum quilibet, superstite coniuge infideli, et eius consensu minime requisito, aut responso non expectato, matrimonia cum quovis fideli alterius etiam ritus contrahere, et in facie Ecclesiae solemnizare, et in eis postea carnali copula consummatis quoad vixerint remanere licite valeant: dummodo constet, et summarie, et extraiudicialiter, coniugem, ut praefertur, absentem moneri legitime non posse, aut monitum intra tempus in eadem monitione praefixum suam voluntatem non significasse; quae quidem matrimonia, etiamsi postea innotuerit coniuges priores infideles suam voluntatem iuste impeditos declarare non potuisse, et ad fidem etiam tempore contracti secundi matrimonii conversos fuisse, nihilominus rescindi nunquam debere, sed valida et firma, prolemque inde suscipiendam legitimam fore decernimus. Non obstantibus *etc.*

1308

S. C. de Prop. Fide – C. G. (coram SSmo) *5 Dec. 1631* — Referente Eminentissimo D. Cardinali Pamphylio, quae circa matrimonia gentilium polygamorum fuerunt considerata et resoluta in Congregatione particulari habita die 8 Octobris 1631, S. Congregatio:

1. Dixit missionariis Indiarum illa communicanda esse non ut Decretum huius S. C., sed ut sententiam theologorum et canonistarum.

2. Dixit corrigendum esse modum loquendi per negationem potestatis dispensandi in Summo Pontifice in conclusione et responsione adhibitum; et simpliciter, loco verborum *non posse concedi*, dicendo « non esse concedendam facultatem petitam »; et ita fuit correcta infradicta praefatorum theologorum sententia quae sic habet: — *8 Octobris 1631* — Fuit Congregatio particularis super facultate dispensandi cum Indis gentilibus polygamis cui interfuerunt *etc.* In ea relata missionariorum ad Indos gentiles petitione facultatis dispensandi cum gentilibus polygamis conversis et convertendis ad fidem christianam, ut ex pluribus uxoribus in gentilitate assumptis illam post suam conversionem eligere possint quam, caeteris reiectis, maluissent, Congregatio dixit ut sequitur:

Sententia theologorum circa facultatem dispensandi cum Indis polygamis pro missionariis Indiarum.

Indi polygami qui cum omnibus uxoribus suis convertuntur ad fidem et baptizantur, tenentur dimittere omnes uxores praeter primam, quae sola est vera uxor, si illius in matrimonio nullum intervenit impedimentum iuris naturalis vel positivi conditi ab eorum Principe.

Verum si matrimonium cum prima uxore non fuerit unquam consummatum, poterit Pontifex in eo dispensare, secundum probabilem opinionem quae in praxi servatur, et docet Pontificem posse dispensare in matrimonio rato fidelium, ergo multo magis in non consummato infidelium.

Si vero idem matrimonium fuerit consummatum post Baptismum, sive illud sit Sacramentum, sive non; in quo diversi diversa sentiunt (apud Petrum de Ledesma in *Summa*, cap. 24. *De Sacramento Matrimonii*), omnino non poterit Pontifex dispensare. Communis est doctrina omnium theologorum et canonistarum, et ratio est quia iam illud est matrimonium fidelium consummatum, in quo non potest Pontifex dispensare.

Denique idem matrimonium si fuerit consummatum ante Baptismum, et nullo modo post, an possit Pontifex dispensare, dissident doctores. Affirmavit primus omnium Navarrus (l. 3 Consil. *De conversion. Infidel.* consil. 3 a num. 13), quem secuti sunt Thomas Sanchez (lib. 2 *De matrimon.* disp. 17) Valerius Reginaldus (in *Praxi fori poenitent.* lib. 31, cap. 4, n. 34) Paulus Laymann (*De matrimon.* part. 2, c. 2 n. 6) Filiuccius (*De matrimon.* cap. 2 n. 38) qui testatur Pontifices aliquando dispensasse. Contra, in eo matrimonio non secus ac in consummato post Baptismum non posse Pontificem dispensare sentiunt Aegidius Conench (disp. 26 *De matrimonio,* dub. 5, n. 66), Basilius Ponce (lib. 9 *De matrimon.* cap. 2), post Gabrielem Vasquez (disp. 2 *De matrimonio* cap. 6, n. 58) qui etiam testatur anno 1588 quosdam magnis studiis laborasse ut a Sixto V huiusmodi dispensationem obtinerent et repulsam passos esse, et dicit se pro ea dispensatione nunquam subscribere voluisse; sed quidquid sit de doctorum opinionibus, nemo, sive theologus, sive canonista, docuit Pontificem posse sine causa dispensare, aut legem universalem condere, qua omnia ea matrimonia irritet, aut in iis omnibus dispenset, sed ad summum dicunt tantum in hisce posse, quantum in ratis fidelium, in quibus sicut oportet subesse causam gravem ut rite Pontifex dispenset, ita et in istis.

An vero sufficiens causa dispensationis in matrimonio sit conversio polygami, qui alias aegre, aut nullo modo sit convertendus, Basilius Ponce ubi supra dicit, quod etiam si sequamur opinionem illorum qui dicunt Pontificem posse dispensare, non est tamen dicendum quod haec causa praecise sit sufficiens ad id

faciendum, quia quantum facilitatis additur conversioni viri per hanc dispensationem, tantum difficultatis et odii adversus fidem augetur uxori; et quia religio christiana, quae est sancta et immaculata, fieret praetextus libidini; et quia qui non vult converti sine hac dispensatione, aut qui in conversione eam petit, non eo quo christianum decet animo convertitur.

Denique sicut Pontifex non dispensat cum clericis haereticis Germaniae ut ducant uxores licet ex ea dispensatione sperari possit eorum conversio, ita neque ob solam polygami conversionem est cum eo dispensandum, ut dimissa prima atque adeo vera uxore aliam ducat.

Ex quibus concludo non esse concedendam missionariis hanc facultatem ut dispensent cum quolibet polygamo converso ad fidem ut, relicta prima uxore pariter conversa, ducat aliam. Placeret insuper ut in extendendo Decreto praescinderetur a quaestione an Papa in casibus particularibus ex iusta causa possit dispensare necne, sed scriberetur missionariis, ut in quibuscumque casibus matrimonialibus dubiis consulant S. Congregationem. Itaque sic conciperem Decretum: — « In Cong. habita ut supra, responsum fuit petitam facultatem non esse missionariis concedendam; scribendum etiam esse iis ut, in singulis dubiis matrimoniorum particularium, in quibus nihil est hactenus a iure provisum, nihil proprio iudicio definiant, sed consulant Sedem Apostolicam. »

1309

Ex Constitut. *In suprema* **Benedicti PP. XIV.** *16 Ianuarii 1745* — .... Quoniam autem saepe contingit, utriusque sexus infideles, iudaeos, et turcas huiusmodi, post contracta gentili ritu matrimonia, vel maritum uxorem, vel uxorem virum seu maritum, ut Catholicam Religionem amplecti possint, deserere aliosque captivos factos a propriis finibus et propriis coniugibus in alias regiones transferri; atque adeo dictis utriusque sexus infidelibus, iudaeis et turcis ad fidem catholicam conversis deesse modum et opportunitatem, vel quia interdum in hostilibus et barbaris provinciis, ad quas ne nuntiis quidem patet accessus, commorantur, vel quia ignorant prorsus in quibus regionibus sint, vel quia itineris longitudo magnam affert difficultatem ad monendos interpellandosque utriusque sexus coniuges *an cohabitare velint sine contumelia Creatoris;* atque hinc fieri ut non minima novis hisce matrimoniis obiiciatur difficultas, qua obstante, saepissima et gravissima damna consecuta sunt; eapropter exponentes praefati, ut hisce incommodis remedium afferre possint, per Nos opportune provideri, et, ut infra, indulgeri summopere desiderant.

Nos igitur, dictos exponentes specialibus favoribus et gratiis prosequi volentes, et eorum singulares personas a quibusvis excommunicationis, suspensionis et interdicti, aliisque ecclesiasticis sententiis, censuris et poenis, a iure vel ab homine quavis occasione vel causa latis et quibus quomodolibet innodati existant, ad effectum praesentium dumtaxat consequendum, harum serie absolventes, et absolutas fore censentes, huiusmodi supplicationibus inclinati, de Venerabilium Fratrum Nostrorum S. R. E. Cardinalium in tota republica christiana Generalium Inquisitorum adversus haereticam pravitatem auctoritate Apostolica deputatorum consilio Fraternitati tuae et pro tempore existenti Nuntio Venetiarum, ut cum quibuscumque utriusque sexus neophytis vel infidelibus, vel iudaeis, vel turcis, aliisque personis cuiuscumque sectae huiusmodi in dicto loco pio (civitatis Venetiarum) pro tempore existentibus, seu in illum prius receptis et admissis, ac postmodum inde egressis, vere ad fidem conversis, qui ante Baptismum matrimonia, ut praefertur, contraxerint, ut eorum quilibet, etiam superstite coniuge infideli, iudaeo et turca, etiam eius consensu vel requisito et non expectato, vel minime requisito; dummodo etiam tibi constet summarie et extraiudicialiter coniugem absentem moneri legitime non posse, aut monitum intra tempus in monitione praefixum, suam voluntatem significare neglexisse; matrimonium cum quovis fideli et catholico, praemissis prius proclamationibus seu denunciationibus a Concilio Tridentino praescriptis, in faciem Ecclesiae rite contrahere, ac carnali copula consummare, et in matrimonio sic contracto quoad vixerint remanere libere et licite possint, auctoritate nostra Apostolica dispenses et indulgeas. Praeterea matrimonia inter neophytos huiusmodi et alios fideles et catholicos alias rite contracta, etiamsi postmodum innotuerit priores coniuges infideles vel turcas, aut iudaeos, nunnullis legitimis impedimentis detentos, suam voluntatem significare minime potuisse, vel ad fidem etiam tempore secundi matrimonii conversos fuisse, ullo unquam tempore rescindi minime debere, sed illa semper firma, valida et inviolabilia existere et fore, dicta auctoritate decernas et declares, plenam et amplam facultatem et potestatem, eadem auctoritate, tenore praesentium tribuimus et impertimur; salva tamen semper in praemissis auctoritate Congr. eorumdem Cardinalium. Non obstantibus *etc.*

1310

Ex Instr. S. C. de Prop. F. *15 Februarii 1756* — Quod si aliquis gentilis plures habens uxores velit Baptismum suscipere, et quaevis ex illis quanquam prima non sit, christiana fieri velit, poterit in tali casu usus fieri

facultatis in prima formula contenta sub numero 11. Animadvertendum tamen est quod tunc renovandus erit a coniugibus consensus. Si vero una ex pluribus uxoribus quae SSmam Religionem amplecti vult, prima non sit, haec libera est ut nubat cui vult, utpote quae legitimo contractu alligata non erat.

1311

Ex Litt. S. C. de Prop. F. 5 *Ian.* 1757 — (AD N. MISSION. PONDICHER.) — Duo a Rev. Tua proposita fuerunt quaesita super quibus huius S. C. de Prop. Fide petis responsum. In primo agitur de interpellatione Constitutionis Gregorii III *Populis ac nationibus* datae sub die 25 Ianuarii 1585 *(V. n. 1307)* qua laudatus Pontifex concedit facultatem dispensandi in matrimonio ante Baptismum contracto, dummodo constet coniugem absentem moneri legitime non posse. Quaeris igitur quomodo intelligenda sint haec ultima verba, an de impossibilitate mere physica, an vero simul de morali.

Quoad secundum, occurrit casus in quo plena erat facultas monendi maritum gentilem, cuius uxor indecore aufugerat in aliam regionem, sed non poterat moneri absque gravissimo periculo istius, quae contractis in alia regione secundis nuptiis illegitimis, volebat ad Baptismum venire cum secundo marito a quo nolebat separari. Primus maritus alteri pariter nupserat, sed, ultione stimulante, primam uxorem investigasset, forte ad illam occidendam, si loci in quo latebat minima oborta esset suspicio.

Unde aliud oritur dubium, scilicet: Cum maritus gentilis post fugam uxoris aliam duxit, et illum primam coniugem iterum non recepturum manifestum sit tum ex lege gentilitia tum ex voluntate mariti bene perspecta, an nihilominus monendus sit. Saepe religionis interest ut non moneatur. Huc usque tamen usum monendi missionarii sequuti sunt.

Itaque S. Congregatio S. R. et Univ. Inquisitionis, cuius iudicio praefata quaesita commissa fuerunt, censuit tibi pro nunc respondendum esse ab hac S. C. de Propaganda Fide ut sequitur:

1. Quod mulier separetur a secundo viro omnino et cum effectu.

2. Quod ambo de more instruantur, notificando praecipue mulieri, suscepto Baptismo, non dispensari ab obligatione quam habet redeundi ad primum virum.

3. Quod quatenus post debitam instructionem constet utrosque moveri ad recipiendum Baptismum ex vero religionis motivo, et non intuitu obtinendi facultatem contrahendi inter ipsos matrimonium, admittantur ad Baptismum.

4. Quo illi tradito, significetur primo viro quod eius mulier amplexa est fidem catholicam, et Baptismum suscepit, quodque ex corde dolens de fuga et defectione sua, parata est ad illum redire, eique debita obsequia matrimonialia praestare; id vero fiat per medium tertiae et probae personae; cum opportuna circumspectione, ne vir veniat in notitiam loci ubi mulier iam baptizata reperitur, quatenus ista grave aliquod sibi malum ab illo vereatur.

5. Eodem autem tempore interrogetur primus vir utrum velit etiam ipse fidem catholicam amplecti, vel saltem sine contumelia Creatoris cum praefata muliere vitam traducere. Quod si annuat, caveatur ne id subdole et vocetenus tantum affirmet, animum de cetero in illam infensum adhuc retinens. Si vero aperte renuat, interrogetur qua de causa, nempe utrum religionis odio, vel ob iniuriam adulterii ab ea sibi illatam, aut ob binas rationes simul coniunctas, et de omnibus resultantibus Rev. Tua certioret, et deinde providebitur.

6. Interea vero sciat mulier quod tenetur innupta manere, et vitam coelibem ducere.

1312

S. C. S. Officii 5 *Augusti* 1759 — EPISCOPUS COCCINENSIS — Saepe contingit ut, ex duobus infidelibus, alter convertatur ad fidem, alter converti quidem tunc nolit, consentiat tamen cohabitare cum fideli sine contumelia Creatoris, et quin eum pertrahat ad mortale peccatum, imo promittat se quoque fidem postea amplexaturum, quod ob aliquam specialem rationem aliquandiu differre necessarium ducit. Quare fidelis infidelem non dimittit, sed cohabitare pergunt ut coniuges, idque ad longum tempus et aliquos etiam annos: at postea infidelis, mutata voluntate, non solum converti non vult, sed tentat fidelem pertrahere ad idolorum cultum, vel discedit, nec iam consentit habitare cum illo, imo ad alias nuptias ipse transit. Quaeritur:

1. An in hoc casu possit etiam fidelis derelictus discedere, et ad alias nuptias transire, habeatque hic locum privilegium ab Apostolo promulgatum: *Si infidelis discedit, discedat.*

2. An id solum habeat locum quando infidelis discedit odio fidei, an etiam quando discedit propter discordias, vel aliam causam a fide diversam.

3. An etiam possit fidelis transire ad alias nuptias quando infidelis quacumque de causa ab eo discessit, nec sciri potest vivat adhuc necne.

4. An fidelis, qui ex dispensatione valide contraxit matrimonium cum infideli, transire possit ad alias nuptias, si infidelis discedat, vel cohabitare nolit, vel eum pertrahat ad mortale peccatum.

5. An aliquo, et quanto tempore possit fi-

delis post conversionem cohabitare cum infideli, quin privetur potestate transeundi ad alias nuptias?

R. Ad 1. In casu de quo agitur, affirmative.

Ad 2. Cum militet ex parte coniugis conversi favor fidei, eo potest uti quacumque ex causa, dummodo iusta sit, nimirum si non dederit iustum ac rationabile motivum alteri coniugi discedendi, ita tamen ut tunc solum intelligatur solutum iugum vinculi matrimonialis cum infideli, quando coniux conversus (renuente altero post interpellationem converti) transit ad alia vota cum fideli.

Ad 3. Praemittendam esse interpellationem qua intimetur coniugi infideli an velit converti, a qua interpellatione Apostolica Sedes iustis de causis dispensat.

Ad 4. Si fidelis, praevia dispensatione, contraxit matrimonium cum infideli, censetur illud contraxisse cum explicita conditione, dummodo nimirum infidelis secum cohabitare velit absque contumelia Creatoris: quare, si infidelis non servat supradictam conditionem, adhibenda sunt iuris remedia ad hoc ut eam servet: alias separari debent quoad torum et cohabitationem, non tamen quoad vinculum; quocirca in casu de quo agitur, coniuge infideli superstite, non potest fidelis ad alia vota transire.

Ad 5. Conversus ad fidem, in ipso conversionis momento non intelligitur solutus a vinculo matrimonii cum infideli adhuc superstite contracti, sed tunc acquirit tantummodo ius transeundi ad alias nuptias, cum coniuge tamen fideli, idque si coniux infidelis renuat post interpellationem converti. Caeterum tunc solum coniugii vinculum dissolvitur, quando coniux conversus ante susceptionem Baptismi habeat plures uxores, et prima recusat amplecti fidem: tunc legitime potest quamlibet ex illis retinere dummodo fidelis fiat, sed in hoc casu contrahentes mutuum consensum coram parocho et testibus renovare debent.

1313

Instr. S. C. S. Officii *11 Iunii 1760* — (AD SUPERIOREM MISSION. PEGUAN.) — La facoltà che si chiede di dispensare i gentili convertiti, che vogliono contrarre matrimonio, dall'interpellazione del coniuge infedele, si concede a V. Paternità come capo, e superiore di cotesta missione, con che Ella non debba servirsi di essa che rarissime volte, ed in caso di urgente necessità, potendo peraltro ella comunicare la medesima facoltà ed altri suoi correligiosi colla medesima condizione, cioè nel caso di urgente necessità, e ciò a tenore del Breve pontificio nel quale non si concede la facoltà di dispensare dalla interpellazione del coniuge infedele se non con la seguente clausola che trovasi inscrita nel Breve di Gregorio XIII in data dei 25 Gennaio 1585 e confermato da altri Pontefici per le parti dell'Indie, e degli infedeli cioè: « Quoniam saepe contingit etc. » (*V. n. 1307*).

Questo Breve pontificio Le serva di norma nel presente caso, e benchè nel foglio delle facoltà che si concedono dalla S. Sede per mezzo di questa Suprema Inquisizione alli Vescovi, Vicarii e Missionarii Apostolici *in partibus infidelium* leggasi la seguente « Dispensandi » cum gentilibus, et infidelibus plures habentibus uxores, ut post conversionem et baptismum, quam ex illis maluerint, si etiam ipsa » fidelis fiat, retinere possint, nisi prima voluerit converti », contuttociò s' incarica la coscienza di V. P. e de' suoi correligiosi che non debbano servirsi di simili facoltà, se non a norma e tenore del suddetto Breve Gregoriano e della risoluzione di questa Suprema Inquisizione, che annessa se le trasmette insieme con la presente istruzione, cioè che non si dispensi dall'interpellazione del coniuge infedele, se non quando la parte infedele sia assente, ed o non si sappia ove essa si trovi, o per la lontananza si renda troppo difficile la interpellazione, ed anche per urgenti motivi, ed in caso di necessità, e rare volte. Osservi però diligentemente e con tutta la possibile cautela il Padre Superiore della Missione, che in ognuno di questi casi nei quali crederà necessario di dispensare dall'interpellazione, non basterà che egli ne sia internamente persuaso, ma dovrà fare un processetto sommario da cui per ogni futuro tempo apparisca questa necessità, o perchè l'interpellato non risponde, o perchè non sa ove egli sia, o perchè ha dato prove col fatto del suo aperto dissenso; e sarà bene in tal caso, che per non mancare di cautela, si facciano anche le citazioni *ad valvas et per edictum* coll' assegnazione di congruo tempo *ad comparendum et declarandum* etc. Questo previo processetto sommario nasce dalla lettera e dallo spirito del Breve gregoriano indicato nelle seguenti parole: « dum» modo constet etiam summarie et extraiudicia» liter, coniugem absentem legitime moneri non » posse, aut monitum intra tempus in eadem » monitione praefixum suam voluntatem non » significasse ». Nostro Signore felicemente regnante espressamente inculca, e vuole questa prova sommaria da farsi dal P. Superiore della missione o da altri a cui delegherà le facoltà etc.

1314

S. C. S. Officii *23 Novembr. 1769* — VIC. AP. CHENSI ET CHANSI — 1. An sub nomine legitimi impedimenti, per quod dispensatur coniux fidelis ab interpellatione coniugis infidelis, veniat sola praesumptio impudentiae viri, qui, sicut prima vice uxorem vendidit, ti-

mendum videtur ne, eadem recuperata, secundo etiam vendere audeat.

2. An veniat sola praesumptio quod pars infidelis nolit redire, quia scilicet in praecedenti cohabitatione, vel ob diversitatem temperamentorum, vel aliis ex causis, ambo inter se discrepabant, continuisque agitabantur dissensionibus.

3. An veniat sola praesumptio quod maritus infidelis, ex eo quia iam transiit ad alias nuptias, nolit reiicere secundam uxorem ut primae rursus adhaereat; vel, si forte velit rursus suscipere primam, nolit tamen reiicere secundam sed ambas simul retinere.

4. An veniat solus timor christianorum ne scilicet pars infidelis, ob interpellationem illi factam intelligens tali in loco haberi christianos, possit exinde christianae religioni molestiam afferre.

R. Ad. 1. 2. et 3. Negative.

Ad 4. In huiusmodi casu consulatur Sedes Apostolica.

1315

S. C. de Prop. Fide – C. P. PRO SIN. *3. Ianuarii 1777* — VIC. AP. SUTCHUEN. — Plures sunt inter christianos qui tempore gentilitatis vendiderunt proprias uxores gentilibus, postea fidem amplexi sacrum Baptisma receperunt, et bona fide novum matrimonium inierunt cum christianis mulieribus absque ulla praevia monitione, sive quia ipsius necessitatem ignorabant, sive quia nimis distabat vendita uxor, sive quia nesciebant ubi nunc degeret, sive tandem quia timebant ne propter monitionem male haberentur apud secundum maritum, et religione christiana apud Praefectos accusarentur. Quaeritur:

1. An matrimonium in his circumstantiis factum validum sit.

2. Num et quandonam competat Vicariis Apostolicis huius partis ius dispensandi a praedicta monitione, praecipue si ex secunda uxore christiana liberos susceperit christianus. Si vero non competat, suppliciter postulatur.

3. Quando istae mulieres sic venditae ad provincias migrarunt in quibus abundat christianorum numerus, nec possunt inveniri, nec ullum nuntium de illis est, num ignorantia facti utrum forsan christianae factae fuerint antequam venditor transiret ad secundas nuptias, dispensationem debeat impedire?

4. Denique utrum, in hypothesi in qua possint moneri istae mulieres, sufficiat semel ipsas hortari sive per se, sive per alium, ut fiant christianae, nihil dicendo de matrimonio ita ut si hac vice nolint praedictae mulieres converti, licitum sit parti fideli transire ad novas nuptias.

R. Supplicandum SSmo pro concessione Indulti iuxta Decretum et Instructionem S. Officii anni 1760 quae transmittatur *(V. n. 1313)*, et Breve Gregorii XIII anni 1585 *(V. n. 1307)*.

1316

S. C. de Prop. Fide – C. P. PRO SIN. *5 Martii 1787* — VIC. AP. SUTCHUENSIS — 1. Christianus recenter conversus cum secunda uxore quam, vivente prima casu post nuptias in insaniam lapsa, tempore gentilitatis in matrimonium duxerat, nunc sacrum Baptismum postulans, simul petit ut ipsi liceat cum secunda uxore valide contrahere. Cum autem vivat adhuc prima eius uxor, eique cohabitet, atque propter insaniam qua perpetuo affligitur, monitio aut interpellatio fieri nequeat, quaeritur num dictus christianus dispensari possit ad effectum cum secunda uxore nubendi.

2. Gentiles sunt qui, exercendae mercaturae causa, proprium locum ad tempus deserunt ut se ad alias provincias conferant in distantiam decem aut quindecim dierum itineris, et aliquando amplius, ibique alias uxores, primis viventibus, ducunt. Unus ex istis nuper ad fidem conversus est cum secunda uxore; tunc nuntium accipiens primam uxorem de eius conversione dolere, imo et ipsum hortari ne fidem amplecteretur, Baptismum postulavit, promittens se, contentum secunda, hanc primam absolute derelicturum, nec ad propria reducem ullo modo ei cohabitaturum. Votis annuit missionarius quidam sinensis, cui a Vicario Apostolico nullatenus concessa fuerat facultas dispensandi a monitione, ratusque in hac circumstantia nullum esse dubitandi locum, christianum hunc simul cum secunda uxore baptizavit, eosque ad renovationem consensus adactos solemni iunxit matrimonio. Postea christianus ille reversus primam uxorem mutatam invenit, et omnimode dispositam ad amplectandam fidem. Quaeritur num in casu proposito validum sit matrimonium cum secunda uxore initum? Ratio dubitandi nobis est, ex una parte, quod missionarius iste nullam facultatem habuerit dispensandi a monitione; ex altera vero parte reclamant plures missionarii, fatendo equidem in hoc casu matrimonium cum secunda uxore illicite celebratum fuisse, non vero ita certo invalide: tum quia, die 3 Ian. 1777 a nobis interrogata S. C. de Prop. Fide, num matrimonia quaedam huiusmodi propter ignorantiam sine dispensatione celebrata, invalida forent, nihil respondit, licet ad alia responderit; tum quia, teste s. m. Benedicto XIV, *De Syn. Dioec. lib. 6. cap. 4 art. 3. et lib. 13. cap. 21 art. 6.* plerique theologi asserunt iudicialem interpellationem licite omitti posse, quoties nullius utilitatis fore reputatur; hanc vero sententiam Summus Pontifex non respuit tanquam falsam, eamque solum non satis tu-

tam in praxi declarat. In casu autem proposito inutilis ipsis visa est interpellatio, cum tunc clare constiterit de voluntate prioris uxoris.

R. Ad 1. Affirmative in casu de quo agitur.

Ad 2. Attentis circumstantiis in facto concurrentibus, coniuges de quibus agitur non esse inquietandos: sed caveant missionarii dispensationem ab interpellatione coniugis impertiri, si careant huiusmodi facultate.

1317

S. C. de Prop. Fide - C. P. pro Sin. *14 Ian. 1793* — Se nella facoltà del n. 11. (della Form. I. « Dispensandi cum gentilibus et infidelibus plures uxores habentibus, ut post conversionem et baptismum, quam ex illis maluerint, si etiam ipsa fidelis fiat, retinere possint, nisi prima voluerit converti ») ciò che dicesi dell' uomo riguardo a molte mogli s'intenda anche della donna riguardo a molti mariti.

R. Affirmative. Et hanc S. Congregationis sententiam SSmus in Aud. 17 Ianuarii benigne approbavit.

1318

S. C. de Prop. Fide - C. P. pro Sin. *16 Ian. 1797* — In casu matrimonii dissolvendi ex privilegio in favorem promulgato ab Apostolo, duo haec tantum spectanda de quibus fieri debet interpellatio: 1. Utrum pars infidelis velit converti. 2. Utrum saltem velit cohabitare sine contumelia Creatoris; nulla praeterea habita ratione utrum nec ne praecesserit sive adulterium sive repudium.

1319

S. C. de Prop. Fide. - C. P. pro Sin. *16 Ian. 1803* — Mission. Pekin. — 1. Num verba divi Pauli (1. ad Corinthios, cap. VII, v. 15): *quod si infidelis discedit, discedat,* ita intelligenda etiam sint de catechumenis, seu potius utrum Titius catechumenus possit ducere Bertham catechumenam, et a suo marito infideli propter religionem repudiatam.

2. Praedicta Bertha tenereturne redire cum primo marito, si postea conversus illam revocaret?

3. Tenereturne adhuc redire cum illo, si, Titio iam baptizato, illam nondum baptizatam revocaret?

R. Ad 1. Negative quia matrimonium non solvitur nisi per Baptismum. Ex quo patet responsio ad reliqua.

1320

S. C. S. Officii *29 Ian. 1805* — Vic. Ap. Chan-si et Chen-si — Audito Dei verbo a quodam gentili qui, post venditam legitimam uxorem, alteram duxit, nunc cum sua ficta uxore petit Baptisma. Missionarius cum docuit necessario esse faciendam venditae uxori interpellationem; qua facta, legitima uxor respondit quod vehementissime peroptat redire ad suum primum coniugem; ipsa namque, cognita religionis christianae veritate, Christo nomen dare intendit, eo vel maxime quia christiana fieri prohibita fuit a suo emptore, qui eam in uxorem duxit, et ex quo procreati sunt varii filii; qui neque permittit ei observare legem Dei, nec in ea educare filios; et, quod peius est, illicitum illegitimumque contractum matrimonialem scindere recusat, eoque renuente, nec a iudice cogi potest, proindeque nullus est modus, absque dictae mulieris emptoris consensu, ut ad legitimum consortem a quo fuit vendita, redire queat.

1. Quaeritur num venditor uxoris baptizari possit, ita ut cum sua uxore post Baptisma matrimonium revalidari possit, ut habetur in folio I. facultatum, n. 11, cui repugnat illa clausula: *nisi prima voluerit converti.*

2. Item quaeritur utrum baptizari possit uxor vendita quae nullo modo discedere potest e domo sui emptoris, si ab eodem obtineat separationem tori, et post clanculum observet legem Dei, licet in ea educare nequeat proprios filios.

Difficultas maxima circa primum quaesitum est, quia venditor, nisi recuperare potest legitimam uxorem, non vult dimittere aliam.

Circa secundum quaesitum, obtenta tori separatione, annon infidelis poterit mutare consilium? Posito etiam quod non mutet consilium, quomodo reparari poterit scandalum? Credentne infideles aeque ac christiani, quod inter huiusmodi fictitios coniuges adsit praedicta tori separatio?

R. Ad 1. Iuxta ea quae proponuntur, negative quoad revalidationem matrimonii, et item quoad Baptisma, nisi ab adulterino concubitu desistat: monendus interim erit de obligatione, quam habet, redimendi, si possit, et cum primum poterit, venditam uxorem.

Ad 2. Praehabita separatione tori ab illegitimo coniuge, affirmative; dummodo se abstineat etiam ab omni actu idololatriae et christianae fidei quomodolibet adverso. Quod si videat in praxi id praestare non posse, et proximum adsit periculum relapsus vel scandali, moneatur de obligatione, quam habet, confugiendi ad alias regiones cum primum poterit, et redeundi ad suum legitimum coniugem, iuxta adnexam Instructionem.

Instructio — Merito dubitantes an non timendum sit ne mulier vendita quamdiu versabitur in potestate emptoris qui ea hactenus abusus est, in proposito non perseveret absti-

nendi cum a carnali commercio tum ab omni opere vel sermone idololatriam exprimente vel quolibet modo christianae fidei opposito, ac proinde ad statum infidelitatis relabatur; Emi DD. A. Tuae commendant ut antequam venditae huic mulieri petitum ab ea baptismum conferat, omnem suum zelum adhibeat ad tentandam media opportuna, per quae prout ferre poterunt locorum circumstantiae, mulier illa redimi queat, sive legitimum ipsius consortem, qui et ipse christianam cupit amplecti religionem, exhortando ad id praestandum, sive alio quovis modo, sive venditae mulieri insinuando, ut omnes inquirat vias tentandi fugam a domo emptoris quandocumque poterit. Si autem neque his neque aliis quibusdam modis e manibus emptoris liberari queat ista mulier, tuum erit examinare utrum firma persistat in proposito fidem christianam amplectendi et baptismum suscipiendi; atque in primis an prompta sit ad reiiciendam quamcumque inhonestam emptoris invitationem, et omne cum eo carnale commercium, et ad renunciandum cuilibet actui vel idololatriae, vel quavis alia ratione christianae religioni contrario: si stantibus iisdem localibus circumstantiis, A. Tua spem ac securitatem moraliter certam habere queat praefatam mulierem in tali esse proposito atque in eo perseveraturam esse, (quod quidem sapientiae ae prudentiae tuae discernendum relinquitur) tunc optatum ei baptismum conferre poteris, cui certe vis inerit ad firmandum roborandunque sincerum ipsius atque efficax propositum. Deficiente autem praedicta spe ac securitate moraliter certa, tum A. T. cum eodem suo notissimo zelo in ea muliere fovere nitatur iam conceptum desiderium christianae fidei amplectendae, ac proinde baptismi suscipiendi, ubi primum, mutatis specialibus in quibus versatur ciscumstantiis, id exequi poterit sine contumelia Creatoris et reatu peccati; quo nimirum, in casu saltem gravis infirmitatis, aut mortis periculo, privata non maneat medio ad aeternam salutem tam necessario.

1321

S. C. de Prop. F. – C. P. PRO SIN. *14 Ianuarii 1806* — VIC. AP. TUNK. ORIENT. — In facultatibus ordinariis ad num. 11 conceditur facultas *dispensandi cum gentilibus plures uxores habentibus ut, post conversionem et Baptismum, quam ex illis maluerint, si etiam ipsa fidelis fit, retinere possint, nisi prima voluerit converti.* Quaeritur: Utrum *plures* intelligatur simul ac coniunctim praecise, an intelligatur etiam de habentibus plures successive, ita ut vir infidelis qui dimissa prima uxore alteram duxit, et hac pariter dimissa, alii vel aliis successive adhaesit, post conversionem et baptismum quam ex illis maluerit (sive adhuc cum eo habitantibus, sive iam relictis) si etiam ipsa fidelis fiat, retinere possit nisi prima voluerit converti.

R. Affirmative.

1322

Instr. S. C. de Prop. F. *30 Ian. 1807* — (AD VIC. AP. SUTCHUEN.) — Responsa seu decreta, alterum Supremae Inquisitionis diei primae Augusti anni 1759, *(V. n. 1312)* alterum Sacrae huius Congregationis diei 16 Ianuarii anni 1797 *(V. n. 1318)* minime invicem pugnant. Lata enim sunt in casibus, quorum particulares facti circumstantiae inter se diversae erant, quae si attente perpendantur, facili negotio decreta ipsa inter se concordantia et consona reperientur.

In casu enim a Coccinensi Episcopo proposito anno 1759 agebatur de infideli « qui fidelem coniugem non dimittit, sed cohabitare pergit ut coniux sine contumelia Creatoris, imo cum spe conversionis, idque ad longum tempus, et etiam ad aliquot annos, sed postea, mutata voluntate, infidelis discedit, sive odio fidei, sive alia de causa. » Hac posita facti specie quaerebatur, an in casu discessus *in odium fidei* maneret integrum ius parti fideli utendi privilegio fidei, non obstante pacifica infidelis cohabitatione post alterius partis conversionem ad fidem christianam: et responsum fuit: « affirmative » Quaerebatur insuper utrum parti fideli maneret pariter integrum privilegium fidei, etiamsi infidelis ab ea discederet ob alias causas ab eius conversione ac fide independentes: et « negative » responsum fuit, si pars fidelis post longum tempus pacificae cohabitationis post conversionem, praeberet parti infideli iustam et rationabilem discedendi causam puta per adulterium, ob idque additum fuit *dummodo pars fidelis iustum ac rationabile motivum non dederit discedendi.*

Viceversa in decreto huius S. Congregationis anni 1797 actum fuit de causa, in quo adulterium partis fidelis perpetratum fuerat ante eius conversionem, repudio inde sequuto et quaesitum fuit an pars iam adultera et repudiata, si postea christianam fidem amplexata fuisset, et pars infidelis cohabitare cum illa recusasset, uti posset privilegio *favore fidei* concesso, et ad alias nuptias transire: et iuste responsum fuit: *affirmative* praemissa interpellatione, *nullaque praeterea habita ratione utrum nec ne praecesserit sive adulterium sive repudium,* quoniam adulterii macula praecedens, per conversionem et Baptismum sublata censenda erat, et pars infidelis irrationabiliter et iniuste in suscepto consilio perseverabat minime se parti fideli reconciliandi. Quare si in hoc casu infidelis accepta interpellatione, recipere partem fidelem, et habitare cum illa absque

Creatoris iniuria recuset, iustum non est ut ob irrationabilem hanc aversionem, pars fidelis in statu voluntariae continentiae cum peccandi periculo maneat.

Diligenter itaque utriusque quaestionis statu distincto, omnis e medio tollitur ambiguitas. Cum enim agitur de infideli qui secum iam partem fidelem post conversionem retinuit, et retinere in posterum pergeret, si haec illi iustam et rationabilem discessui causam, praesertim per adulterium praeberet, in hoc casu infidelis discessus minime habilem reddit partem fidelem ad alias nuptias ineundas, atque hic casus est ad quem respicit decretum anni 1759.

Quum vero agitur de infideli, qui requisitus ut parti quae fidelis evasit se consociet, cum eaque cohabitet, id recuset eam unice ob causam quod, ob adulterium ante conversionem admissum eam repudiaverat, hoc in casu, infidelis recusatio liberam reddit partem fidelem ad alias nuptias convolandi, et hic est casus ad quem refertur decretum anni 1797.

1323

S. C. de Prop. F. - C. P. PRO SIN. 5 *Martii 1816* — TUNK. OCCID. — 1. Utrum ad effectum matrimonii dissolvendi iuxta privilegium in favorem fidei a Christo Domino concessum, et ab Apostolo promulgatum, interpellatio partis in infidelitate perseverantis sit de iure divino, atque adeo necessaria ut, ea neglecta, nullus plane habeatur matrimonii dissolvendi locus. An solum pertineat ad formam iudicialem nec requiratur nisi ut dissolutio licite fiat, praesertim cum aliunde constat, indiciis moraliter certis, alterum coniugum nec fidem amplecti, nec sine contumelia Creatoris velle cohabitare.

2. Posito quod ad primam partem respondeatur affirmative, quaeritur num sola de Religione amplectenda sufficiat interrogatio, *utrum* scilicet *pars in infidelitate remanens velit converti necne,* quod, Thomae Sanchez auctoritate freti, existimant aliqui ex missionariis; an potius interpellatio, *utrum saltem pars in infidelitate perseverans absque Creatoris contumelia cohabitare consentiat,* sit quoque essentialis et absolute requisita, ita ut, illa praetermissa, non solum non licite, sed etiam non valide matrimonium dissolvi queat.

3. Utrum solemnis uxoris expulsio a marito facta, videlicet dando libellum repudii coram pagi primoribus iuxta leges Regni, possit interpellationis locum tenere et pro ea reputari, cum certissime constet de istius mariti voluntate, illum nempe praefatam mulierem nullo modo in posterum uxorem velle habere; an potius, nulla repudii habita ratione, in iis etiam circumstantiis, duplex in iure praescripta ad validitatem dissolutionis matrimonii requiratur interpellatio.

4. Quaeritur quomodo se debeat gerere missionarius erga mulierem infidelem, absque ulla adulterii causa a suo marito etiam infideli repudiatam, qui aliam duxit, cum illa postulat baptizari, et est suspicio an sit animo parata ad revertendum ad suum maritum, si forte postea revocet, et sine contumelia Creatoris cohabitare consentiat. Debetne illam de hac re prius interrogare, atque interea Baptismum differre, donec melius sit disposita, etiam cum periculo moriendi absque Baptismate? Quid autem si consentit, sed dumtaxat cum hac conditione, quando nimirum expulsa fuerit concubina?

5. Quaeritur an adulterium ansam praebeat coniugibus infidelibus, sicut et christianis, divortium perpetuum celebrandi, ita ut parti innocenti omnino sit integrum, cum sacro Fonte abluta fuerit, aut saeculo nuntium remittere, aut in statu viduitatis vitam transigere, licet pars altera reconciliari velit, et sine contumelia Creatoris cohabitare.

6. Cum maritus infidelis suae uxori iam sacri Baptismi aquis tinctae, Religionem quidem servare permittit, nec aliquid peccati mortalis formaliter iubet; at illam in usu matrimonii ad multa gravia contra coniugalem castimoniam adeo importune pellicit ut mulier semper sit in gravi periculo peccandi mortaliter. Quaeritur, in hoc casu, an praefata mulier possit eum relinquere et ad alia vota transire. Quid autem si periculum non veniat ex altero coniuge, sed ab aliis qui in eadem domo sunt v. g. a socero qui suam nurum ad incestum sollicitat, vel a socru, muliere iurgiosissima et superstitionibus addictissima?

R. Ad 1. Non esse locum dissolutioni matrimonii in infidelitate contracti, in casu de quo agitur, nisi interpellatione praemissa, aut nisi obtenta, legitimis ex causis, super interpellatione Apostolica dispensatione.

Ad 2. Interpellandum esse coniugem infidelem, non solum an converti velit, sed etiam casu quo nolit converti, an velit cum coniuge fideli cohabitare sine contumelia Creatoris, iuxta dispositionem Innocentii III, Cap. *Quanto, De divortiis.*

Ad 3. Faciendam esse interpellationem, etiam in casu de quo agitur, si fieri possit, aut recurrendum esse ad Sedem Apostolicam pro obtinenda dispensatione.

Ad 4. Nihil obstare quominus mulieri, de qua in casu, modo aliunde sit sufficienter instructa, Baptisma conferatur.

Ad 5. Coniugem ad fidem conversum et baptizatum posse facere divortium, quoad torum, a coniuge infideli, ob adulterium ab eo

commissum, quamvis iste veniam petat et velit cohabitare sine contumelia Creatoris.

Ad 6. Mulierem conversam posse a viro infideli discedere, et ad alia vota transire, in casu quod ille eam pertrahat ad gravia peccata contra coniugalem castimoniam (cap. *Quanto* et cap. *Gaudemus* Innocentii III, *De divortiis*). Quod si pertractio mulieris conversae ad peccatum mortale non proveniat ab eius viro infideli, sed ab aliis qui in eius domo habitant, socero, exempli gratia, vel socru, posse mulierem fidelem, ubi alia media non suppetant, se subducere ab ea domo, ubi ad graviter peccandum pertrahitur; non vero posse matrimonium dissolvere et ad aliud transire.

1324

S. C. de Prop. Fide - C. P. PRO SIN. *5 Martii 1816* — TUNK. OCCID. — Vir quidam infidelis dimissa uxore infideli, Annam mulierem fidelem duxit, quacum iam a sexdecim annis vivit; quos ex ea genuit filios baptizati sunt et christiane educantur; vult et ipse fieri christianus, at propter ingentem morum pravitatem baptizari non potest. De caetero Anna omnes habet conditiones quae a Sancta Sede requiruntur, ut locus sit concedendae dispensationi circa impedimentum disparitatis cultus. Haec igitur aliquod suae conditioni remedium ab indulgentia Sanctae Sedis Apostolicae confidenter expectat, exoratque humiliter, et eo quidem instantius, quod eam ille vir infidelis dimittere nolit, quodque insanabili ipsa morbo laboret: ubinam vero sit mulier infidelis iam dimissa, imo an adhuc vivat, nemo adhuc detegere potuit.

R. Quatenus obtineri possit moralis certitudo mortis uxoris infidelis dimissae a viro, de quo in casu, conceditur Vicario Apostolico facultas impetranda a Sanctissimo dispensandi cum Anna muliere fideli super impedimento disparitatis cultus, ad effectum contrahendi matrimonium cum praedicto viro infideli. Quod si nullo modo constare possit de secuta morte uxoris eiusdem viri, tentandam omnibus modis huius viri conversionem, ut dignus efficiatur recipiendi Baptismum, a quo non abhorret; ubi autem ipsum baptizari contigerit, facultas impetranda a Sanctissimo conceditur praefato Vicario Ap. dispensandi cum eodem viro ut, irrequisita uxore infideli, quae inveniri non potest nec legitime moneri, matrimonium cum Anna fideli rite contrahere, in eoque remanere licite valeat. — SSm̃us adprobavit.

1325

S. C. de Prop. Fide - C. P. PRO SIN. *5 Martii 1816* — TUNK. OCCID. — Iulius, dimissa sua prima uxore infideli, post aliquot menses cohabitationis fit christianus et Martham coram parocho accipit in coniugem absque ulla interpellatione, celato primo matrimonio, adhibitis etiam falsis testibus; paulo post vero prima uxor infidelis alteri etiam nupsit pagano. Iterum Iulius, bis iam consummato matrimonio cum Martha, tertio post nuptias die eam relinquit, secreto aufugiens ad regiones longinquas: ibi tertio duxit infidelem ex qua iam filios suscepit atque per chartam Marthae mandavit ut cuicumque vult nubere nubat. Martha autem, habita ratione aetatis, indolis ac loci et parentum, valde periclitans, licentiam petit alteri viro christiano nubendi. Porro interpellatio primae uxoris infidelis, quae ante matrimonium Marthae omissa fuit, necdum etiam nunc per tempus fieri licuit, nec spes ulla est quod a Iulio unquam fiat, vixque ab alio aliquo fieri poterit. Quod si fieri possit, et dicta illa coniux respondeat se tunc forte vel certo Religionem amplexuram et ad maritum redituram fuisse, si fuisset interpellata ante matrimonium Marthae, quia ipsa tunc adhuc erat innupta (suspicor ergo quod revera tunc erat sic animo disposita): si vero contra respondet negative; in utroque casu, ac etiam in casu quo nulla fieri possit interrogatio, quid sentiendum est de matrimonio Marthae ac de eius petitione ad alias nuptias convolandi? Supplicat vero eadem ut, si qua ratione fieri possit, eius necessitati S. C. benigne subveniat.

R. Matrimonium Iulii cum Martha nullum ac irritum fuisse, atque ideo dandum esse Marthae documentum suae libertatis, si nullum aliud intercedat canonicum impedimentum.

1326

S. C. de Prop. Fide - C. P. PRO SIN. *26 Iunii 1820* — SUTCHUEN — Utrum dilato ex parte fidelis per notabile tempus matrimonio post interpellationem factam, vel post obtentam ab ea dispensationem, nova interpellatio aut dispensatio nova necessaria sit. Et quatenus affirmative, quod temporis spatium intercedere debeat inter primam et secundam, aut interpellationem, aut ab ea dispensationem.

R. Negative, quatenus fuerit facta interpellatio; affirmative, post annum, in casu dispensationis obtentae ab initio.

1327

S. C. de Prop. Fide - C. P. PRO SIN. *26 Iunii 1821* — VIC. AP. SUTCHUEN. — 1. An distantia decem dierum itineris sit sufficiens ut Vicarius Ap. possit dispensare ab interpellatione coniugis infidelis?

2. Utrum, praeter nimiam distantiam coniugis infidelis, et ignorantiam ubi ille sit, adsint aliae causae in quibus Vicarius Ap. possit dispensare, maxime quando praesumitur, si fiat

dicta interpellatio, gravia damna secutura esse christianis?

R. Ad utrumque: Servetur Benedictina Constitutio lata die 14 Ianuarii 1745, quae incipit: *In suprema Catholicae Ecclesiae (V. n. 1309).*

1328

Ex Instr. S. C. S. Officii *16 Sept. 1824* (Ad Archiep. Quebecen.) — *Dubia proposita:* — 1. Vir et mulier infideles plures annos vixere simul tamquam coniuges. Contendit mulier se a viro acceptam fuisse in uxorem cum promissione perpetuae cohabitationis In huiusmodi porro promissione (accedente copula) consistit totum matrimonium inter istos infideles iuxta morem regionis. At vir negat quod talem promissionem unquam emiserit, seseque liberum existimans, eamdem dimisit cum filiis ex mutua eorum cohabitatione procreatis. Dimissa mulier christianam religionem amplectitur, licetque cum priore viro remanere possit absque perversionis periculo, si ille de suis promissis admonitus eisdem stare vellet, quaeritur an, eo renuente, ipsa matrimonium cum viro christiano inire possit? Et quatenus affirmative, an prior quoque vir, si postea ad fidem convertitur, possit etiam aliam christianam uxorem ducere?

2. Mulier quaedam infidelis coniugem aeque infidelem duxerat, quem sine causa reliquit, adhaesitque viro christiano, quem ipsa facta christiana in coniugem accipere vult. Quaeritur an cum eo iungi possit, spreto primo coniuge infideli, qui ad alias terras transivit nec verisimiliter in patriam reversurus est?

R. Ad 1. Nihil propositi dubii species praeseferre dignoscitur quod ex traditis a Benedicto XIV (De Syn. Dioec. l. 13. c. 21) facilis non sit solutionis. Duo enim ibi Pontifex ponit principia: 1. Matrimonia infidelium dissolvi posse si coniugum alter ad catholicam convertatur fidem, remanente altero in infidelitate ac renuente cum coniuge converso cohabitare; vel si voluerit, non tamen absque contumelia Creatoris; ideoque partem conversam posse inter catholicos ad alia vota transire. 2. Constare tamen debere de infidelis coniugis renuentia, non ex sola praesumptione, sed per iudicialem eiusdem interpellationem, nisi interveniat Apostolica dispensatio.

Iam vero quoad primam dubii partem: Renuit, ut exponitur, vir infidelis stare promissis de perpetua cum praefata muliere cohabitatione, imo negat se huiusmodi emisisse promissa, ac proinde se verum iuxta morem regionis contraxisse cum ea matrimonium; negat igitur se illam habuisse, et habere velle in uxorem. Quod, ut quisque videt, plus est quam simpliciter declarare « se cum ipsa cohabitare nolle »; sufficeret autem haec declaratio: eo ergo magis sufficere dicendae sunt recensitae casus circumstantiae ad hoc ut liberum sit conversae mulieri aliud matrimonium inire. Neque obstat quod mulier remanere posset cum infideli coniuge absque perversionis periculo, si ipse admonitus de promissis cum ea cohabitare vellet: nam et admonitus iam supponitur, et renuere asseritur.

Animadvertendum tamen est haud satis esse extraiudicialem notitiam renuentiae viri infidelis ante mulieris conversionem, praesertim si nullo comprobetur authentico aut publico documento. Non enim tuto in tam gravi negotio adhiberetur fides unius dimissae uxoris assertionibus. Oportet igitur iudicialiter virum interpellare, antequam facultas fiat mulieri novum ineundi matrimonium, nisi concurrant circumstantiae ab eodem Benedicto XIV indicatae, ob quas utendum sit Apostolica dispensatione, ut fusius dicetur ad dubium tertium.

Quo vero ad secundam partem dubii: Disputant equidem inter se theologi et canonistae, quaestionemque se intactam relinquere declarat laudatus Pontifex in sua Constitutione *Apostolici ministerii* (super abusu libelli repudii conversorum a iudaismo ad fidem catholicam): an scilicet qui ex coniugibus in infidelitate perseverat, in poenam suae perfidiae illigatus remaneat, vel ubi coniux conversus ad alias iam transit nuptias, liber et infidelis censendus sit. Ast longe dispar est praesens casus et extra quaestionem; non enim hic agitur de libertate viri in infidelitate adhuc perseverantis sed de eius libertate postquam catholicam et ipse amplexatus est fidem, ac mulier aliud iam iniit matrimonium. Quo in casu quod favore fidei concessum est mulieri, fidei quoque favore concedendum est viro, ne alioquin ansa ei praebeatur catholicam aversandi religionem, aliisque infidelibus coniugibus in infidelitate permanendi. Praecisa itaque quaestione de ligamine poenali, quae in praesentiarum locum non habet, res est ex communis iuris principiis deducenda. Principium autem iuris communis est: soluta a vinculo coniugali muliere, solutum remanere et virum. Quippe vinculum est inter duo, seu duorum in unum, idcirco libertas unius libertatem infert alterius. Nec refert inquirere an vir revera emiserit, vel non, assertam promissionem, scilicet an verum constiterit ipsum inter et dictam mulierem matrimonium. Quandoquidem non matrimonii dubietas in causa est eius solutionis, sed renuentia cohabitandi, quin imo solutio verum matrimonium supponit.

Ad 2. Duo in hoc dubio asseruntur unde eius auctor videtur rationem sumere dubitandi: nempe viri per mulierem facta derelictio, et eiusdem viri in alias terras transmigratio, in patriam verisimiliter non reversuri. Sed exploratum est horum neutrum valere ad hoc ut

mulier facta christiana possit absque dispensatione Apostolica alteri nubere, *spreto*, idest non interpellato altero coniuge. Et sane: Non valet primum quia cum matrimonium infidelium, cui nullum obstet impedimentum iuris divini aut naturalis, validum sit et indissolubile, nedum arbitraria alterutrius derelictione non solvitur, sed neque mutuo amborum coniugum consensu nec voluntate dirimi potest. Subsistit igitur coniugale vinculum, nec potest solvi omissa viri interpellatione. Neque valet secundum, ut hinc dici queat, cessare in casu obligationem interpellationis faciendae: missionarios enim latere non debet Benedictum XIV (de Syn. Dioec. lib. 6. cap. 4. et lib. 13. cap. 21.) 1. non satis tutam in praxi appellare opinionem illam, quae ponit iudicialem interpellationem licite omitti posse quoties aut fieri reipsa nequit, aut, si fieret, nullius utilitatis fore reputatur; 2. ipsumque in ea esse sententia, quam et fuisse memorat sententiam S. C. Concilii in quadam Florentina (17 Ianuarii 1722), nimirum: etiam in casu quod coniux infidelis in longinquas abierit regiones, aut ita latitet ut interpellari nequeat, adhuc opus esse dispensatione Summi Pontificis cuius est declarare in quibusnam circumstantiis desinat obligare praeceptum divinum quo praedicta interpellatio videtur iniuncta. Iudicio autem remittitur Episcoporum in illis Missionibus versantium, quibus facta sit facultas huiusmodi concedendae dispensationis, decernere in casibus particularibus, an concurrant urgentes eae circumstantiae ob quas dispensandum sit ab interpellationis obligatione.

1329

S. C. de Prop. F. – Ex Aud. SSmi.

17 Ianuarii 1836 — Cum inter neophytos Vicariatus Apostolici Sutchuensis sint plures coniugati quibus impossibile videtur interrogare consortem non baptizatam an cohabitare velit absque contumelia Creatoris, Gregorius XVI facultatem concessit Vicario Apostolico dispensandi pro duodecim casibus super interpellatione coniugum in infidelitate relictorum, dummodo ei constet, saltem summarie et extraiudicialiter coniugem absentem moneri legitime non posse aut monitum infra tempus in monitione praefixum suam voluntatem significare neglexisse.

1330

S. C. de Prop. F. – Ex Aud. SSmi.

17 Ianuarii 1836 — Vic. Ap. Sutchuen. — 1. Christiani quando faciunt interpellationes prioris coniugis infidelis, si coniux infidelis respondeat se velle recipere suam consortem fidelem, tunc interrogant illum an velit converti et an saltem consentiat cohabitare pacifice sine contumelia Creatoris. At si pars infidelis statim respondeat se nolle amplius recipere priorem coniugem fidelem aut ad illam reverti, tunc nihil ulterius interrogant, quia timent ne pagani magis indignentur et blasphement contra religionem christianam. Quaeritur igitur an possit permitti parti fideli ut cum alio fideli contrahat matrimonium, etiamsi in interpellatione prioris coniugis infidelis omissa fuerit interrogatio an velit converti et an saltem consentiat simul cohabitare sine contumelia Creatoris. Quod si S. V. censuerit omissionem dictarum interrogationum, *an coniux infidelis velit converti, et an velit saltem cohabitare sine contumelia Creatoris,* reddere nullam interpellationem aut insufficientem, ita ut ex vi huiusmodi interpellationis pars fidelis non possit valide aliud matrimonium contrahere cum aliquo fideli, tunc humiliter supplicat Vicarius Ap. praedictus ut S. V. sanet in radice multa matrimonia quae in Vicariatu Sutchuensi contracta sunt post interpellationem factam sine dictis interrogationibus.

2. Quidam gentilis inique ferens suam uxorem amplexatam esse religionem christianam, solebat illam gravissime percutere, nec ullo modo sinebat illam observare religionem christianam; quare illa mulier clam aufugit a domo mariti sui pagani, et diu mansit abscondita in domibus christianorum. At ille maritus paganus ubique quaesivit uxorem suam paganam, et ad Mandarinum etiam recurrit, qui iussit ut illa mulier ubique quaeratur et suo marito restituatur. Nunc dicta mulier iam suscepit Baptismum, et adhuc manet abscondita in domibus christianorum: sed, cum sit pauper et iuvenis, videtur expedire ut transeat ad alias nuptias cum aliquo christiano. Quare humiliter S. V. supplicat Vicarius praefatus ut dignetur concedere dispensationem a facienda interpellatione prioris coniugis infidelis, quia haec interpellatio non potest fieri sine gravissimo periculo et damno.

R. Ad 1. SSm̃us, perpensis expositis, benigne matrimonia ut supra contracta in Vicariatu Sutchuensi cum omissione interrogationum, prout in supplici libello exponitur, in radice sanat atque convalidat perinde ac si in matrimoniis contractis interpellationes factae fuissent.

Ad 2. SSm̃us, mature perpensis expositis, benigne dispensationem petitam concessit.

1331

Ex Litt. S. C. de Prop. Fide *20 Martii 1836*

— Vic. Ap. Siam — ... Dubitas autem quaenam regula sequenda sit cum in casu quo, relicta infideli coniuge, post Baptismum novas velint nuptias contrahere sine interpellatione coniugis infidelis, eo quod eorum mulieres, quamvis fortasse paratae sint respondere se velle christianam religionem amplecti, vel cohabitare cum viro suo recens baptizato sine contumelia Creatoris, nunquam tamen e

suis regionibus discessurae essent, legibus, moribus patriis, periculis, et ipsa sexus timiditate impeditae. — Facta dubii relatione (in Congregatione particulari habita die 3 Dec. anni superioris), Emi PP. responderunt allatas difficultates non esse sufficientes causas omittendae interpellationis; et servanda esse ea quae de interpellatione coniugis infidelis leguntur in Synodo Sutchuensi, cap. IX. n. 8. (1); ea enim sunt et Pontificiis Constitutionibus conformia, et ex recentioribus Sedis Apost. decretis in singulis istis Vicariatibus App. vim legis habent. Quoniam vero fieri potest aliquando ut in iis rerum adiunctis versetur praedictus Vic. Ap. in quibus dispensatio ab interpellatione coniugis infidelis ex iustis causis videatur concedenda, SSmus Vicario Ap. concessit facultatem dispensandi ab interpellatione coniugis infidelis pro casibus duodecim. Dispensationis huius incapax est mulier quam, vivente adhuc suo marito gentili, absente marito, cum quodam catholico per biennium concubinarie vixisse narras, et deinde ignari cuiusdam missionarii monitu, cum eodem catholico homine matrimonium inire tentasse. Re Emis PP. relata, S. C. decrevit matrimonium esse nullum, ideoque praetensos coniuges separandos. Quod si aliquando mulier ad Baptismum venerit, tunc utendum esse regulis Instructionis Sancti Officii anni 1757. Regulae autem in ea Instructione expositae sunt huiusmodi: « 1. Quod mulier » separetur *etc.* » (*V. n. 1311*).

1332

S. C. S. Officii *8 Iunii 1836* — In S. C. Generali Universalis Inquisitionis actum est de quaestione ab R. P. D. Archiepiscopo Quebecensi proposita, quae his verbis continebatur: Ex illis difficultatibus quae in America obstant conversioni barbarorum, inter quos viget polygamia, ea prae caeteris, ut longa experientia constat, praecipue valet, scilicet quod usque nunc, iuxta XI ex 29 articulis, quibus constat Indultum extraordinarium Episcopis communicatum, infideles plures habentes uxores tenentur, post conversionem et Baptismum primam retinere, si ipsa voluerit converti. Iam vero gravibus missionariorum rationibus permotus, et ut istorum infidelium saluti efficacius consulatur, enixe desidero novam erogari concessionem, cuius tenore eisdem infidelibus plures uxores habentibus, et converti desiderantibus, permittatur ut quam ex illis maluerint (quae ordinarie inter alias iunior est) eligant, ad illam etiam converti volentem, in matrimonium iuxta regulas Ecclesiae ducendam sine obligatione primae eligendae. Haec autem desiderata concessio refertur ad Decretum S. Pii V 2 Augusti 1571 datum quo declaratur: *Indi... in futurum baptizandi cum uxore quae cum ipsis fuerit baptizata remanere valeant, tanquam cum uxore legitima, aliis dimissis.* In hoc enim Decreto nulla fit mentio de prima in legitimam uxorem suscipienda, sed tantum de ea quae cum illis fuerit baptizanda. At in casu submisso nulla nascitur difficultas Baptismi suscipiendi a parte illius uxoris, qualiscumque sit, quam infideles prae caeteris eligunt.

Rebus omnibus circa controversiam hanc

(1) Haec ibi: « Noverint missionarii, quibus concessa est facultas dispensandi ab interpellatione, ea » non uti nisi ad normam Brevis Gregorii XIII, scilicet ut non dispensetur nisi quando fidelis coniugem » infidelem absentem, an sine contumelia Creatoris secum habitare velit, ut par est, monere nequit; vel » quia interdum ad hostiles et barbaras provincias, ne » nunciis quidem, accessus pateat; vel quia prorsus » ignoratur in quas regiones fuerit transactus, vel quia » itineris longitudo magnam affert difficultatem; et praeterea rarissime, et in casu urgentis necessitatis. Extra » hos casus omnino fieri debet interpellatio, etiamsi » inutilis aut perniciosa videatur, si fidelis velit ad alias » nuptias trasire; nec ab ea dispensari potest, sive timeatur ne infidelis interpellatus, sicut prima vice uxorem vendidit, eamdem recuperatam iterum vendat; » sive praesumatur cum fundamento vel ex dissensionibus coniugum in praecedenti cohabitatione, vel ex » alia quavis circumstantia, partem infidelem nolle redire. Quod si periculum adsit, ne facta interpellatione » exinde oriatur molestia seu persecutio contra christianos, huiusmodi casus deferatur ad Vicarium Ap. » ut S. Sedes consulatur, prout olim responsum est in » Congr. S. Officii anno 1769. De duobus porro dumtaxat fieri debet interpellatio, nempe 1. num pars infidelis velit converti: 2. num saltem velit cohabitare » absque contumelia Creatoris. — Advertant iidem » missionarii, fidelem cum quo dispensatur non posse » matrimonium inire nisi cum fideli baptizato, minime » vero cum catechumeno. Praeterea adhuc diligenter » observent quod in unoquoque illorum casuum, in » quibus necessarium iudicabunt dispensare ab interpellatione, non sufficiat ut omnino sint persuasi de » impossibilitate aut difficultate illam exequendi, sed » oportebit ut faciant processum summarium et scriptum, pro quo omni tempore futuro haec necessitas » appareat, vel ex eo quod interpellatus non respondet; » aut quia ignoratur ubi sit; aut quia dedit argumentum » reipsa aperti sui dissensus; aut quia tandem in tanta » est distantia ut interpellatio ad illum pervenire nequeat, » aut saltem res est multum difficilis; iste enim praevius processus summarius nascitur ex litera et spiritus » Brevis Gregoriani, prout indicatur in seqq. verbis: » *Dummodo constet summarie et extraiudicialiter coniugem absentem legitime moneri non posse, aut monitum intra tempus in eadem monitione praefixum* » *suam voluntatem non significasse.*

» Quamvis in folio facultatum, quae missionariis » conceduntur, sequens facultas legatur: *Dispensandi* » *cum gentilibus et infidelibus plures uxores habentibus* » *ut post conversionem et baptismum, quam ex illis maluerint, si et ipsa fidelis fiat, retinere possint, nisi prima voluerit converti,* nihilominus eorum conscientia » oneratur, qui uti non debent tali facultate nisi ad » normam supradicti Brevis Gregoriani, scilicet ut non » dispensetur ab interpellatione primae uxoris, nisi in » casibus in Brevi expressis; sufficit autem ut interpelletur num velit converti. (*V. n. 1333*).

mature perpensis, EE. ac RR. DD. Cardinales Supremi Inquisitores distinguendum esse censuerunt utrum matrimonium haberi possit ut validum necne. In primo quidem casu, videlicet quando agitur de vero matrimonio inito, dubium esse non posse S. Cong. existimavit, infideles plures uxores habentes, post conversionem suam debere primam uxorem retinere, si et ipsa Baptismum suscipiat, vel saltem habitare cum illo assentiatur absque iniuria Creatoris. In altero vero casu, scilicet quando non subsistit validitas nec primi nec subsequentium matrimoniorum, ita ut serio dubitari possit matrimonia huiusmodi ad instar belluarum censenda esse, posse infidelem qui ad fidem convertitur eligere quamcumque velit ex suis mulieribus, dummodo et ea ad christianam religionem convertatur, ac renovetur consensus; vel etiam posse quamcumque aliam eligere mulierem eadem servata conditione.

Gregorius XVI suffragia EE. S. R. E. Cardinalium Universalium Inquisitorum probavit, renovato tamen consensu, si matrimonium in prima hypothesi contrahitur cum secundo vel tertio etc. coniuge, propterea que primus in infidelitate permanens erit; et addita facultate dispensandi ab interpellatione coniugis primi, quoties aut fieri reipsa nequeat, aut si fieret nullius utilitatis fore reputetur, iuxta ea quae a s. m. Benedicto XIV, lib. 13, *De Syn.* cap. 21, traduntur, ubi agatur de matrimonio valido.

1333

Ex Litt. S. C. de Prop. F. *26 Sept. 1837* — (AD VIC. AP. SIAMI) — ... Tandem quae aliquibus n. 8. capitis 9. Synodi Sutchuensis pugnantia videntur, scilicet quod primum legatur *De duobus fieri debere coniugis infidelis interpellationem,* etc., et paulo post: *Sufficit autem ut interpelletur num velit converti*, ea pugnantia minime sunt. In prima enim eius paragraphi periocha praescribit Synodus quid ab eo sit praestandum qui unam vel unum tantum coniugem in infidelitate habuerit; in altera vero de eo qui plures in infidelitate coniuges retinuerit: tunc enim sufficit ut primam interpellet num velit converti, secus eam retineat ex aliis, quae fidelis fiat.

1334

S. C. de Prop. Fide - C. P. PRO SIN. *21 Iulii 1841* — VIC. AP. TUNK. OCCID. — Titia infidelis a suo marito infideli repudiata, et postea christiana facta, Paulo christiano nubere vult. Sacerdos illi praecipit interpellationem de iure suo marito infideli facere; sed illa sic tantum illum interpellavit: *Visne ut ad te redeam? seu visne me iterum ut tuam uxorem habere et recipere?* Cui ille: *Non, i quo volueris.* Statim Titia rediit ut cum Paulo nubat. Quaero an illud licite et valide possit sine nova interpellatione, et sine ulla ab ea dispensatione. Sed quaero an interpellatio a Titia facta modo supra relato valida et sufficiens sit ad matrimonium valide et licite contrahendum cum christiano.

R. Attentis locorum et temporum circumstantiis, non esse inquietandos, et rem arbitrio et prudentiae Vicarii Ap. remitti.

1335

Ex Litt. S. C. de Prop. F. *28 Maii 1846* (AD SUPERIOREM PARIS. SEMIN. MISSION. AD EXT.) — Expendimus quod Siamensis Missionis operarii solvendum dubium proposuere. Erat autem: *Titius infidelis, post repudiatam Bertham coniugem suam infidelem, aliam duxit Saram nomine etiam infidelem, quacum per decem et amplius annos convixit. Ille dein christianam fidem amplexus Bertham interpellavit an vellet ad ipsum redire, et ad Christi fidem converti, aut saltem cum eodem pacifice et sine contumelia Creatoris cohabitare; qua utrumque recusante, Titius dispensationem petiit ut cum Sara, quae christiana quidem fieri non vult, sed cum eo sine contumelia Creatoris habitare consentit, remanere et matrimonium contrahere valeat.* Qua in re, ac utrum dispensatio concedi queat, missionarios inter se dissidere narras. Mature tamen omnibus perpensis, iis omnino assentiendum ducimus qui per dispensationem Titium cum Sara matrimonium contrahere posse existimant. Quamvis enim, ex recensitis responsis iussu Clementis PP. XIII, anno 1759, a Supr. Inquisitione latis, Titio eo in casu nonnisi fidelem sponsam ducere licitum eruatur, id tamen pro communi regula traditur, seu prout de iure, ut scilicet innotescat quid liberum per se cuique sit, secluso quovis indulto, ac generatim loquendo. Cum porro dispensationis Apostolicae ratio habeatur, per eam cessante disparitatis cultus impedimento, Titius utique Saram ducere etsi infidelem, iure poterit, et cum ea nubens a vinculo prioris coniugii solutus dicendus est ac si fideli nupsisset. Illud porro animadvertendum erit, in casibus particularibus, utrum quandoque expediat eiusmodi dispensationem concedere; quod sane, attentis locorum, temporum ac personarum ciscumstantiis, prudenti arbitrio relinquitur illius qui praedicta dispensandi facultate ab Apostolica Sede ditatus fuerit.

1336

S. C. S. Officii *23 Iunii 1847* — VIC. AP. YUNNAN. — Quaedam mulier pagana derelicta est a suo viro qui amplius non vult de illa. Tandem, post aliquot annos, praefata mulier nupsit alteri pagano; deinde facta est christiana. Secundus vir non vult converti, et

primus, qui est legitimus maritus et etiam paganus, adhuc vivit. Unde humiliter quaero:

1. Utrum illa mulier, si esset in bona fide circa nullitatem posterioris sui matrimonii, posset in eo tolerari, et post sufficientem instructionem baptizari.

2. An satius esset ei differre Baptismum, quia tandem posterior eius vir convertetur, vel saltem consentiet ab ea separari? Sed etiam in hoc ultimo casu, quid et quomodo agendum si illa mulier graviter aegrotaret? Ante separationem essetne baptizanda?

R. Ad 1. Mulier certior facta de nullitate secundi matrimonii, separata a secundo viro et sufficienter instructa, baptizetur; deinde interpelletur primus vir utrum velit converti, vel cohabitare cum muliere absque iniuria Creatoris; quatenus in infidelitate remanens, vel nolit absolute cohabitare, vel etiam nolit cohabitare absque contumelia Creatoris, mulier nubere possit alteri viro catholico.

Ad 2. Provisum in primo. Quod si mulier graviter aegrotaret, si ipsa, quantum est in se serio promittat simul ac convaluerit separari, baptizetur.

1337

S. C. S. Officii *27 Sept. 1848* — Vic. Ap. Oceaniae Occid. — Utrum pars fidelis matrimonii initi aut confirmati coram proprio missionario, promissione de cohabitatione pacifica a parte non baptizata prius data, possit disiungi non solum quoad habitationem sed etiam quoad torum et quoad vinculum a parte infideli, quae deinceps non vult amplius pacifice cohabitare propter partis fidelis religionem.

Quaeritur utrum haec pars fidelis possit valide et licite convolare ad alias nuptias.

R. Affirmative.

1338

S. C. S. Officii *14 Decembr. 1848* — Vic. Ap. Tunk. Occid. — 1. An (in casu matrimonii in infidelitate contracti, et conversionis unius coniugis) si non daretur talis dispensatio (disparitatis cultus), pars conversa non posset nec licite nec valide remanere cum sua comparte infideli, sine contumelia Creatoris cohabitare consentiente?

2. Quid si pars infidelis, equidem sine contumelia Creatoris cohabitare consentiret, sed recusaret sinere ut proles nata vel nascitura in religione christiana instituatur?

R. Ad 1. Quando pars infidelis consentit habitare cum fideli absque contumelia Creatoris, matrimonium consistere iuxta D. Paulum, atque ad huiusmodi effectum nullam in casu necessariam esse dispensationem.

Ad 2. Posse in casu partem fidelem transire ad alias nuptias cum alia parte catholica; recusatio enim educationis prolis in religione catholica aequivalet contumeliae Creatoris. R. P. D. autem Vicarius Ap. efficaciter insinuet parti fideli ut curet, eo meliori modo quo potest, pertrahere prolem, si quam habuit, ad catholicam religionem.

1339

S. C. S. Officii *12 Iunii 1850* — Vic. Ap. Cocinc. Occid. — Quidam ad fidem nuper conversi interpellant coniugem infidelem an velit converti vel saltem habitare pacifice. Respondet illa se quidem velle, sed detineri a secundo marito vel a creditore qui illam abire non sinunt. Quaeritur utrum in hoc casu coniux conversus possit ad alias transire nuptias.

Ex S. Sedis Indulto nobis dispensare licet cum gentilibus plures uxores habentibus, ut, post conversionem et Baptismum, quam ex illis maluerint, si etiam ipsa fidelis fiat, retinere possint, nisi prima voluerit converti; sed saepius evenit ut mulier quae habuerit plures successive maritos convertatur. Quaeritur ergo utrum locus esse possit dispensationi, quatenus illa retineat quem maluerit ex istis, modo fidelis fiat, si primus noluerit converti? Et utrum post Baptismum partis infidelis requiratur consensus renovatio explicita, vel an sufficiat implicita, scilicet per copulam subsequentem cum affectu maritali?

R. Affirmative: nempe conversum de quo agitur, si non est legitime ab Apostolica Sede dispensatus, teneri ex divino praecepto ad faciendam in praesenti casu una vice interpellationem alteri coniugi; posse autem eam facere pluries ex mera charitate. Expleta autem a converso hac divinitus iniuncta conditione, si pagana uxor ad ipsum non redierit intra iustum aliquod et rationabile temporis spatium, posse praefatum conversum, licite et valide alias inire nuptias cum muliere tamen christiana, dummodo vir non sit causa impedimenti quo mulier detineatur.

Ad 2. Locum esse dispensationi tam pro hominibus quam pro feminis. Post Baptismum vero partis infidelis necessariam esse consensus renovationem explicitam, neque implicitam sufficere per copulam subsequentem cum affectu maritali.

1340

S. C. S. Officii *17 Iulii 1850* — Siam — Brutus conversus ad fidem Christi duas acceperat uxores quarum prima ab ipso remissa nupsit cum alio viro; qui Brutus iam baptizatus interpellavit primam uxorem ut converteretur, aut saltem rediret cum ipso; sed illa renuit cum eo habitare, seu redire ad Brutum, tum convertere se ad fidem; secunda vero consentit habitare sine contumelia Creatoris

cum Bruto, sed non vult converti. Humillime petitur utrum Bruto iam baptizato concedi possit dispensatio disparitatis cultus ut nubat cum secunda illa muliere pagana, vivente, ut semper supponitur, prima et legitima uxore quam olim in paganismo ipse acceperat. Saepius quidem adsunt rationes gravissimae. Secunda uxor, quae melius dicitur concubina, dedit viro liberos, et separatio ut plurimum difficillima.

R. Posito quod interpellata prima uxor renuat vel converti, vel cohabitare sine contumelia Creatoris, si conversus gravibus de causis mulierem catholicam ducere nequeat, supplicandum Sanctissimo pro facultate dispensandi ad decennium ab impedimento disparitatis cultus, remittenda prudenti arbitrio et conscientiae R. P. D. Vicarii Ap. Siamensis qui, tam in casu Bruti quam in aliis similibus casibus prius easdem graves causas recognoscere debeat. — SSmus annuit.

1341

S. C. S. Officii *5 Martii 1852* — Nankin. — Petrus christianus, obtenta prius legitima dispensatione, matrimonium inivit cum muliere pagana, quae post tres menses habitationis et tori unionis aufugit ad alium maritum paganum quocum nunc pacifice vivit absque ulla spe conversionis, ne redeundi quidem ad virum fidelem. Quaeritur an revera Petrus teneatur innupte vivere, vel potius praevia interpellatione ad alias nuptias transire possit.

R. Non posse Petrum transire ad alias nuptias.

1342

S. C. S. Officii *5 Iulii 1853* — Ep. Nicopolitan. — Se si converte un unitario alla religione cattolica è tenuto a ritener la moglie della sua setta se essa non vuole abbracciare il cattolicismo?

R. Si omnibus perspectis dubium persistet de valore baptismatis, validum censendum esse in ordine ad validitatem matrimonii, adeoque unitarium ad catholicam religionem conversum non posse dimittere uxorem suae sectae. Si autem certe cognoscetur invalidum esse eorum baptisma ex consuetudine actuali eiusdem sectae, matrimonium inter eos non esse ratum, et ut infideles esse habendos.

1343

S. C. S. Officii *4 Iulii 1855* — Tunk. Orient. — Si quando evenerit ut polygamus ad fidem conversus, facta iuxta Apostolicas sanctiones interpellatione, sub spe conversionis coniugaliter habitaverit cum prima uxore (quippe quae sola fuit et est legitima eius uxor) quae interim conversionem ac baptismi susceptionem diutius differret, fas erit Episcopo, rei veritate bene perpensa, declarare integrum esse coniugi fideli ac baptizato ad alia vota, cum persona tamen fideli, convolare, sive cum secunda, si ad fidem convertatur, sive cum quacumque alia persona fideli.

1344

S. C. S. Officii *4 Iulii 1855* — Vic. Ap. Siamen. — I. Cum sinenses interdum emigrantes discedant, et in regno Siamensi permanenter maneant, hinc fit ut per distantiam locorum interpellatio ad coniugem infidelem pervenire nequeat, vel est multum difficilis. Quaeritur: An possit dispensari ab interpellatione coniugis, attentis facultatibus Synodi Sutchuensis, cap. IX, §. 8, quae id permittit pro difficultate exquirendi partem interpellandam, vel quia in tanta est distantia ut interpellatio ad illam pervenire nequeat, vel saltem res est multum difficilis. Quod deducitur ex Brevi Gregorii XIII, die 25 Ianuarii 1585.

II. Leges in illis regionibus admittunt divortium et sinenses successive plures recipiunt uxores, et, relicta prima, habent aliquando filios a secunda muliere.

Quaeritur 1. Si prima, recusat redire cum viro, facta interpellatione, neophytus potestne, praevia dispensatione disparitatis cultus, contrahere cum secunda infideli, quae tantum vult cohabitare, a qua habuit filios?

Quaeritur 2. Si secunda mulier infidelis det spem futurae conversionis, licet filios non habeat, potestne similiter neophytus coniungi cum illa, praevia dispensatione ut supra?

Quaer. 3. In casu quod secunda mulier converti velit, satis erit tantum interpellari prima an converti velit, omissa alia interrogatione an consentiat habitare pacifice?

III. Evenit aliquando quod prima mulier vendita maneat in servitute, ipsa vero ad obtinendam libertatem consentit tantum habitare pacifice.

Quaeritur: 1. An primus vir eiusdem teneatur (eam) redimere a servitute, licet non ab ipso vendita fuerit, sed a parentibus vel a secundo viro, qui postea eam repudiavit?

Quaer. 2. Si neophytus habeat secundam uxorem in infidelitate, a qua filios habuit, et haec consentit converti ad fidem, vel cohabitare in pace, potestne illam retinere, renovato consensu, et data dispensatione, si necessaria?

Quaer. 3. In casu quod prima mulier, ut a servitute liberetur, simulet se velle converti ad fidem, postea converti recuset et cohabitare pacifice, potestne coniux denuo vendere infidelibus ad recuperandam pecuniam, et cum altera in matrimonio coniungi?

IV. Si neophytus in infidelitate plures uxores habuit successive, quas repudiavit, illa au-

tem, quam in actu conversionis retinet, consentit converti ad fidem, neophytus potestne coniungi cum ipsa, quin prima interpelletur iuxta Decretum a Pio V pro Indis sub die 2 Augusti 1571?

V. Si vir infidelis habens uxorem mulierem christianam, retineat concubinas, potestne dici hoc esse iniuriam Creatoris, ita ut in hoc casu mulier christiana possit uti privilegio in favorem fidei ad contrahendas alteras nuptias?

VI. Titius, relicta prima uxore infideli, transit ad alias regiones, ubi edoctus et baptizatus, cum Anna christiana nupsit coram parocho sine interpellatione, celato primo matrimonio: postea ad meliora reversus culpam confitetur, et petit dispensationem ab interpellatione primae uxoris ut renovet consensum cum Anna: potestne dispensari, si adsint conditiones ad dispensandum necessariae? Titius bona fide contraxit matrimonium cum Anna et ignorabat illud esse impedimentum.

R. Respondendum esse per S. Cong. de Prop. Fide R. P. D. Vic. Ap. Siamensi iuxta adnexam instructionem.

Instructio. Propositis dubiis et quaesitis Episcopi Mallensis, Vic. Ap. Siamensis, feria 4, die 4 Iulii 1835 S. C. S. Officii respondendum censuit sequenti Instructione, cum fere omnia quaesita, utpote respicientia interpellationem coniugis infidelis, faciliorem solutionem admittant si attendatur verbis et praescriptionibus Synodi Sutchuensis, quae, approbante S. Sede extensa fuit etiam ad regna Sinis adiacentia, inter quae comprehenditur etiam regnum Siamense; siquidem in cap. IX, § 8 eiusdem Synodi perspicue declaratur quando ab interpellatione dispensari possit, et quibus modis ad normam Brevis Gregorii XIII sit procedendum, et insuper praescribitur de quibus facienda sit: ibidemque reperitur quando et quomodo, prima legitima uxore renuente vel converti ad fidem, vel saltem cohabitare sine contumelia Creatoris, possit fidelis secundam ducere. At, si etiam secunda renuat converti, declarans tantum habitare pacifice, minime licitum est viro fideli. Si vero agatur de particulari casu, et gravia subsequantur mala, certior faciendus est Romanus Pontifex, ad quem recurrendum semper est in casibus extraordinariis, cum adnotatione omnium circumstantiarum. Interim standum erit praescriptionibus Synodi Sutchuensis et facultatibus a S. C. de Prop. Fide eidem Vic. Ap. impertitis. Cumque, ex eis quae habet Vic. Ap. in tertia secundi dubii quaestione, videatur inniti Apostolicis facultatibus dispensandi cum infidelibus plures uxores habentibus ut post Baptismum, quam ex illis maluerint, si etiam ipsa fidelis fiat, retinere possint, nisi prima legitima uxor voluerit converti, atque in hoc casu sufficere ut interpelletur num velit converti, S. Cong., antequam propositae quaestioni quidquam respondeat, eidem Vic. Ap. scribendum censuit, ut afferat rationem dubitandi circa usum earumdem facultatum. Si vero agatur de legitima uxore in captivitate detenta, etsi repudiata ab altero viro, instruendus erit neophytus, ac monendus ut debitam interpellationem non omittat, a qua tantum dispensetur si adsint supradictae iustae causae, servatis semper servandis. Aliunde, respondente captiva muliere (supponitur legitima) se velle aut converti aut cohabitare sine contumelia Creatoris, eam a quocumque venditam redimere non negligat, si ei suppetunt media. Nunquam vero coniugi converso licebit eam vendere, etsi mendax in suis pollicitationibus reperta fuerit. Verumtamen, si pars infidelis, etiam post longam cohabitationem cum viro converso, nedum converti recuset, sed insuper tentet fidelem pertrahere ad peccatum, vel a viro iniuste divertat, aut alias ineat nuptias, poterit conversus uti privilegio in favorem fidei concesso, ac matrimonium cum alia muliere fideli licite et valide contrahere.

Praeterea vetitum omnino est christianam nubere pagano; quod si, praevia dispensatione disparitatis cultus a S. Sede obtenta, quandoque eiusmodi matrimonium fieri contingat, notum est illud indissolubile futurum quoad vinculum, et solum aliquando quoad torum posse dissolvi, si motiva canonica adsint a iudice ecclesiastico agnoscenda. Nunquam proinde, vivente viro illo infideli, licet concubinario, poterit christiana mulier secundas inire nuptias. Si vero agatur de uxore pagana alicuius pagani concubinarii, quae convertitur, tunc facta interpellatione (ut supra), si renuat converti aut cohabitare absque iniuria Creatoris, ac proinde desinere a concubinatu (qui sine iniuria Creatoris certe haberi nequit), potuerit uti privilegio in favorem fidei concesso.

Generatim, si coniugis conversio praecesserit matrimonium cum infideli, praevia dispensatione Apostolica initum, nullo modo illo frui potest privilegio in favorem fidei concesso; si vero matrimonium praecesserit conversionem, tunc pars conversa poterit uti eo privilegio, servatis servandis, prout dictum est.

Animadvertendum est etiam, quoad impedimenta dirimentia, ignorantiam invincibilem aut bonam fidem haud sufficere ut valide contrahatur matrimonium. Etsi quandoque (quod tamen raro credendum est in praxi) illa ignorantia et bona fides excusare valeat a peccato, tamen nunquam efficere potest matrimonium validum quod obice dirimente fuerit initum. Hinc si quis transeat ad alias regiones, et ibi edoctus et baptizatus uxorem duxerit christianam, omissa debita interpellatione primae legitimae uxoris, eam facere tenetur, nisi adsint

illae causae dispensandi prout in Synodo Sutchuensi cautum legitur.

Itaque ad enodationem propositorum casuum attente et fideliter perpendenda est laudata Synodus, expendendae sunt facultates Apostolicae, et consulendi probati auctores. Quod si nihilominus difficultates ac dubia suboriantur, tunc recurrat ad S. Sedem, enucleatis omnibus circumstantiis, prout dictum est.

1345

S. C. S. Officii *5 Sept. 1855* — Cum in Thibetensis Imperii quibusdam provinciis frequens sit simultanea polyandria, enixe Ap. Sedem rogat (Praefectus Ap.) ut illi indulgeat communicabilem missionariis facultatem dispensandi cum muliere religionem christianam profitenti, ut cum viro, qui vult fidem profiteri, nubere possit.

R. SSmus.., audita relatione suprascriptae instantiae una cum EE. ac RR. DD. Cardd. Generalium Inquisitorum suffragiis, interpellato primo viro legitimo (si quis adsit) an velit converti, quatenus renuat, benigne annuit pro gratia extensionis facultatis in polygamia etiam quoad polyandriam, nempe baptizata ducere valeat alium virum benevisum post susceptum baptismum.

1346

S. C. S. Officii *12 Sept. 1855* — Choreae — 1. Sequens casus hic occurrit: mulier pagana viro pagano nupta, propter morum dissensionem ab illo discessit, alterique nupsit (quod in ista regione frequens est inter paganos); primus quoque maritus aliam uxorem sibi copulavit. Nunc dicta mulier, audita Religione Christiana, Baptismum enixe petit, sed nec potest ad primum maritum redire, qui nec vult illam, neque iuxta regionis morem recipere posset; nec facile potest secundum maritum relinquere a quo plures filios generavit. Humillime postulat dicta mulier, quae via salutis ipsi maneat, vel quo pacto in articulo mortis baptizari posset.

R. Iuxta exposita mulierem esse baptizandam, et praevia interpellatione primi viri, prout de iure, si renuat, data dispensatione disparitatis cultus, matrimonio copuletur secundo viro pagano, servatis servandis, praesertim circa educationem filiorum.

1347

S. C. S. Officii *18 Iunii 1856* — Cum matrimonium infidelium cui nullum obstet impedimentum iuris divini aut naturalis sit validum, ideo quotiescumque moraliter constet fuisse valide initum, nulla adest necessitas renovandi consensus (in casu conversionis unius coniugis), neque coniux ad fidem conversus cogendus est ut infidelem coniugem pacifice ac sine contumelia Creatoris cohabitare volentem deserat, nisi revera adsit perversionis periculum sive respective coniugis fidelis sive prolis.

1348

S. C. S. Officii *6 Augusti 1856* — Vic. Ap. Cocinc. Orient. — Aliquoties evenit ut occurramus gentilibus qui volunt converti ad fidem, sed quia, dimissa prima uxore, secundum matrimonium contraxerunt cum alia, tenentur interpellare primam illam uxorem quae non raro peroptat redire cum illis, et ex toto corde consentit ad fidem amplectendam ut in gratiam recipiatur a marito. Gentiles autem nolunt illas recipere, nec consentiunt secundam uxorem dimittere, quae aliunde est etiam parata ad fidem amplectendam. Unde fit ut aliquoties numerosae familiae remaneant in infidelitate. Habeo quidem ex concessione Apostolica facultatem dispensandi super interpellatione; sed haec facultas non se extendit ad casum supramemoratum. Si igitur E. V. iudicat hoc expedire, suppliciter ab ea peto ut dignetur mihi impetrare a SSmo D. N. facultatem dispensandi ab interpellatione etiam in casu supramemorato, quando scilicet una pars nullo modo adduci potest ut cum altera redeat.

R. Negative.

1349

S. C. S. Officii *15 Sept. 1858* — Kuitceu — S. Sedes R. D. Vicario Ap. huius Missionis Kouytcheou in Sinis facultatem concessit dispensandi cum gentilibus plures uxores habentibus, ut, post conversionem et Baptismum, quam maluerint, si ipsa etiam fidelis fiat, retinere possint, nisi prima voluerit converti. Si vero nulla ex his uxoribus christiana fieri velit, aut pacifice sine Creatoris contumelia cohabitare, Vicarius Ap. potestne, virtute privilegii ordinarii dispensandi ab imparitate cultus, huic neophyto concedere ut, omnibus uxoribus relictis, aliam paganam ducat? An requiritur S. Sedis specialis facultas ut haec dispensatio concedi valeat? Quia vero in hac Missione Kouytcheou plures huiusmodi dispensationes sine speciali facultate concessae fuerunt, praedictus Provicarius oraculum S. V. requirit, humiliter petens (si vere requiritur specialis facultas):

1. Ut S. V. revalidare et in radice sanare dignetur omnia huiusmodi matrimonia invalida dispensatione iam contracta.

2. Ut S. Vestrae placeat hanc specialem facultatem dispensandi cum gentilibus plures uxores habentibus quarum nulla christiana fieri velit aut pacifice cohabitare, ut post Baptismum, omnibus uxoribus relictis, aliam paganam ducant, ad quindennium benigne concedere.

R. Vicarium Ap. non potuisse dispensare ab impedimento disparitatis cultus; sed quoad matrimonia iam contracta sileat, et coniuges relinquantur in bona fide. In reliquis, recurrat in casibus particularibus.

1350

S. C. S. Officii *13 April. 1859* — Tcely Orient. — Interpellationem faciendam esse post baptismum, et in casibus difficilioribus (Vicarius Ap.) recurrat ad S. Sedem cum omnibus facti circumstantiis.

1351

S. C. S. Officii *11 Aug. 1859* — (coram SSmo) Viennen. et Quinque-Eccl. — An praetermitti possit interpellatio facienda coniugi infideli quando adest certitudo quod infidelis nec converti, nec cohabitare velit pacifice cum coniuge ad fidem converso.

R. Quoties coniugem infidelem nec Christi fidem amplecti, nec sine contumelia Creatoris cum coniuge converso velle cohabitare certo constet, Episcopi tamquam Apostolicae Sedis delegati, et Vicarii Apostolici, dispensare poterunt super interpellatione, dummodo urgeat necessitas, nec tempus suppetat recurrendi ad S. Sedem.

1352

Ex Instr. S. C. S. Officii *28 Martii 1860* — pro Vic. Ap. ad Gallas — Pro polygamis infidelibus specialis concessio facta fuit in favorem fidei, nimirum quod illa interpellatio (qua nempe coniux infidelis interpellari debet: 1. An velit converti: 2. An saltem cohabitare pacifice absque iniuria Creatoris) fieri debeat quoad partem scil. *an velit converti* tantum. Renuente prima uxore, poterit quamlibet ex aliis eligere dummodo et illa fidelis fiat, renovato consensu. Hisce enim verbis exprimitur praefata facultas missionariis elargita *dispensandi cum gentilibus et infidelibus plures uxores habentibus ut post conversionem et baptismum, quam ex illis maluerint, si etiam ipsa fidelis fiat, retinere possint, nisi prima voluerit converti.*

1353

S. C. S. Officii *11 Iulii 1866* — Vic. Ap. Natal — I. Quaeritur utrum dispensatio a vinculo matrimonii quae dari solet ab Ecclesia (positis ponendis) post baptismum unius partis, possit applicari in casu in quo, post baptismum susceptum unius, duae partes non cessarunt habere connexionem, et consummarunt matrimonium sicuti ante baptismum?

II. Matrimonium valide contractum ante baptismum inter duos infideles potestne dissolvi quando, post baptismum unius, pars infidelis promittit quidem se non inquietare mulierem baptizatam in professione christianitatis, sed ille recusat dimittere alias uxores illegitimas, vel non vult promittere se servaturum leges Evangelii circa monogamiam?

III. In casu praecedenti, si matrimonium dissolvi potest, mulier baptizata teneturne recurrere ad dispensationem pro dissolutione matrimonii?

IV. Mulier baptizata potestne recurrere ad dispensationem quando praenoscit quod, facta dissolutione matrimonii, educatio prolis susceptae penitus erit in potestate viri eius infidelis?

V. Si dispensatio dari non potest, mulier legitima quae fit christiana, post conversionem potestne cohabitare cum marito infideli qui simul in eodem domo retinet uxores alias illegitimas?

VI. Puella christiana (obtenta dispensatione disparitatis cultus) potestne legitime contrahere matrimonium cum infideli qui non promittit se a polygamia abstinere in futurum?

VII. Bertha adhuc infidelis contrahit matrimonium cum infideli statim ac pervenit ad annos pubertatis, et post duos annos relinquit virum suum, nulla suscepta prole, et ambo currunt ad alias nuptias, imo vir accipit plurimas uxores et fit polygamus. Sed nunc mulier aetate provecta, audito missionario, vult baptizari; potestne illa mulier dispensari a vinculo matrimonii contracti cum primo marito, non postulato consensu eius, et sic remanere cum secundo marito cum quo illa suscepit prolem?

VIII. Apud quosdam infideles detestabilis viget consuetudo iuxta quam vir post commissum adulterium cum uxore alterius, administrat remedium uxori adulterae, cuius effectus erit inferre mortem super legitimum maritum eo ipso quod postea habiturus sit connexionem cum uxore sua. Unde postulatur utrum vir legitimus qui nolit cohabitare cum uxore sua post adulterium commissum, si convertitur ad fidem, poterit dispensari a vinculo matrimonii sui contracti in infidelitate, et ducere alteram uxorem, etiamsi infidelis uxor adultera vellet et ipsa baptizari?

R. Emi ac Rmi PP. ad singula postulata responderunt iuxta sequentem modum, hisce tamen praenotatis: *Primo:* Suprascripta postulata intelligi de privilegio a Christo Domino in favorem fidei concesso, et per Apostolum Paulum 1 ad Corinth. VII 12 seqq. promulgato. *Secundo:* Hoc privilegium divinum in eo consistere, quod stante matrimonio legitime in infidelitate contracto, et consummato, si coniugum alter christianam fidem amplectitur, renuente altero in sua infidelitate obdurato cohabitare cum converso, aut cohabitare quidem volente sed non sine contumelia Creatoris, hoc

est non sine periculo subversionis coniugis fidelis, vel non sine execratione ssm̃i Nominis Christi, et christianae religionis despicientia: tunc integrum fit coniugi converso transire ad alia vota, postquam infidelis interpellatus, aut absolute recusaverit cum eo cohabitare, aut animum sibi esse ostenderit cum illo quidem cohabitandi, sed non sine Creatoris contumelia. *Tertio:* Iuxta idem divinum privilegium coniugem conversum ad fidem, in ipso conversionis puncto non intelligi solutum a vinculo matrimonii cum infideli adhuc superstite contracti, sed tunc, si coniux infidelis renuat, acquirere ius transeundi ad alias nuptias cum tamen coniuge fideli. Ceterum tunc solum coniugii vinculum dissolvi quando coniux conversus transit cum effectu ad alias nuptias. Hinc:

Ad 1. Si quando evenerit ut, stante duorum infidelium matrimonio, alter coniugum ad fidem conversus baptismum susceperit, atque cum infideli coniuge pacifice, et sine contumelia Creatoris cohabitaverit, si postmodum infidelis (quin tamen pars fidelis rationabile motivum dederit discedendi) ne dum converti recusaverit, sed insuper, fracta fide de pacifica cohabitatione, aut odio religionis discesserit, aut sine contumelia Creatoris cohabitare noluerit, vel fidelem ad peccatum mortale, aut ad infidelitatem trahere tentaverit, integrum erit coniugi fideli ad alia vota transire.

Ad 2. Si agatur de uxore pagana alicuius pagani concubinarii, quae convertitur, tunc facta interpellatione, si renuat converti aut cohabitare absque iniuria Creatoris, ac proinde desinere a concubinatu, (qui sine iniuria Creatoris certe haberi nequit) poterit uti privilegio in favorem fidei concesso.

Ad III. Quando coniux infidelis interpellatus, aut absolute recusaverit cum coniuge ad fidem converso cohabitare, aut animum sibi ostenderit cum illo quidem cohabitandi, sed non sine Creatoris contumelia, vel absque eo quod se a concubinatu abstinere perpetuo velit, tunc coniux conversus, praehabito superioris ecclesiastici iudicio, separari debet ab infideli, et poterit, si velit, uti privilegio seu divina dispensatione in favorem fidei concessa, et sic ad alia vota transire cum persona fideli.

Ad IV. Si coniugi converso impossibile prorsus sit filios e potestate alterius coniugis in infidelitate obdurati subducere: nec fas sit, praemissa iuridica et formali interpellatione, cum eo cohabitare, vel quia ille non vult, vel non sine contumelia Creatoris vult cohabitare, praehabito iudicio superioris ecclesiastici, integrum erit ad alia vota transire; firma tamen manente obligatione, qua semper tenetur curare, si quo modo poterit, catholicam filiorum educationem.

Ad V. Provisum in praecedentibus.

Ad VI. Negative; et in similibus casibus missionarii qui ex concessione Apostolica pollent facultate dispensandi super disparitate cultus caveant ne dispensationem concedant, nisi remoto polygamiae periculo.

Ad VII. Quum agatur, uti supponitur, de matrimonio legitimo in infidelitate contracto, mulier separetur a secundo viro omnino et cum effectu; et si ob gravissimas causas, et realem impotentiam separari nequeat quoad habitationem, separetur saltem quoad torum, et consuetudinem, nullum amplius habens cum eodem viro tractum, aut carnale commercium. Deinde de more instruatur, ei praecipue notificando quod suscepto baptismo non dispensatur ab obligatione quam habet redeundi ad primum maritum; et quatenus post debitam instructionem constet eam moveri ad accipiendum baptismum ex vero religionis motivo, admittatur statim ad baptismum, eoque collato, interpelletur omnino primus vir, et interrogetur utrum converti velit, aut sine contumelia Creatoris cum ea vitam traducturus sit; et, si id renuat, qua de causa in illam adverso animo sit; et de omnibus resultantibus R. P. D. Vicarius Apostolicus S. Congregationem certiorem faciat.

Quod si vero, summarie saltem et extraiudicialiter, constet coniugem in infidelitate relictum adeo esse absentem, ut moneri legitime non possit, aut monitum infra tempus in monitione praefixum suam voluntatem non significasse; vel si adire quidem possit coniux infilis, sed de comparte iam facta christiana interpellari nequeat sine evidenti gravis damni ei vel christianis inferendi periculo, et quin huiusmodi damna cum necessaria circumspectione et cautela removeri possint, haec omnia Apostolicae Sedi renunciabit Vicarius Apostolicus, expressis nominibus, et expositis gravissims causis pro obtinenda dispensatione super impedimento dirimente disparitatis cultus, si praetensus secundus vir adhuc in infidelitate persistat, et narratis omnibus rerum, personarum et facti adiunctis, ut in re tam gravis momenti procedi tuto possit.

Ad VIII. Matrimonium etiam in infidelitate contractum natura sua est indissolubile, et tum solum quoad vinculum dissolvi potest virtute privilegii in favorem fidei a Christo Domino concessi, et per Apostolum Paulum promulgati, quando coniugum alter christianam fidem amplectitur, et alter ne dum a fide amplectenda omnino renuit, sed nec vult pacifice cum coniuge converso cohabitare absque iniuria Creatoris; ideoque non esse locum dissolutioni quoad vinculum matrimonii legitime contracti in infidelitate, quando ambo coniuges baptismum susceperunt, vel suscipere intendunt. — SSm̃us confirmavit.

1354

S. C. S. Officii *20 Iunii 1866* – Vic. Ap. ad Gallas. – 1. Utrum viro polygamo se ad fidem convertere volenti concedi possit libera electio inter plures uxores quas habet, quasque omnes iisdem solemnitatibus duxit: an vero obligationem habeat retinendi primam plerumque aetate provectiorem, minusque ab eo dilectam.

2. Quatenus vir polygamus obligetur ad retinendam primam uxorem, reliquis aliis dimissis; nec tamen huic obligationi satisfacere velit, an hac una de causa negandus ei sit absolute baptismus, quem ipse sincere desiderat, etiam eo casu quo ex eius conversione sperari probabiliter posset multorum aliorum conversio.

3. An saltem locum habere queat antiqua ecclesiastica disciplina admittendi hos polygamos in numerum catechumenorum, ut tempus habeant ad considerandum, et expectentur in articulo mortis quando omnes cessabunt difficultates.

4. Utrum quaecumque ex uxoribus polygami in sua infidelitate obstinati, quae baptizari desideret, frui valeat privilegio quod Apostolus Paulus concedit mulieri fideli manendi cum viro infideli pacificae cohabitationi consentiente; an vero eiusmodi privilegium pertineat dumtaxat ad primam omnium uxorum cum caeterarum exclusione.

5. Quatenus impossibilis sit pacifica cohabitatio cum marito in sua infidelitate obstinato, an missionarius debeat exigere separationem, etiam si adsit periculum mortis, et mulier nondum fuerit baptizata.

6. Quatenus privilegium Pauli Apostoli ad primam uxorem tantummodo spectet cum exclusione reliquarum, posteriorum, utrum si qua ex his uxoribus posterioribus cupiat fieri christiana, possit baptizari remanens passiva in sua uxoris vel potius veri mancipii conditione, et praeseferens dispositionem cedendi dumtaxat violentiae, sed nunquam quaerendi debitum coniugale; an exigi omnino debeat separatio etiam cum probabili mortis periculo.

R. Exploratissimum principium est, matrimonium infidelitatis tempore a viro cum foemina celebratum, vivente alia cum qua anteriori se coniugio obstrinxerat, nullum et irritum esse tum lege divina tum naturali. Hinc ubi constet virum infidelem voluisse verum matrimonium non simplex contubernium inire cum prima quam accepit muliere, nec ullum huic matrimonio obstitisse iuris naturalis impedimentum, prima illa mulier habenda est pro iusta ac legitima uxore; omnes autem aliae quibus, illa non adhuc morte sublata, vir postea nupserit, pro adulteris et concubinis. Debet igitur polygamus uxorem tempore priorem, quae sola iusta ac legitima uxor est, retinere; ceterasque tamquam adulteras et concubinas dimittere. Atque haec obligatio a lege divina et naturali dimanans, nedum per polygami conversionem relaxetur, magis e contrario magisque urget; ita ut nullo modo liceat baptizare polygamum qui ad praedictam obligationem implendam minime promptum ac paratum se exhibeat. Uno tantum casu cessat haec obligatio, et liberum fit polygamo ad christianam religionem converso vinculum coniugale dissolvere prioris solius legitimae uxoris, et alias contrahere nuptias cum foemina quam ipse maluerit, quando nimirum locus esse potest privilegio in favorem fidei a Christo Domino concesso et a Paulo Apostolo promulgato. .... Ea est privilegii Paulini vis ut matrimonium ab infidelibus in statu infidelitatis initum et consummatum solvatur cum, altero coniugum ad fidem converso, alter neque converti vult, neque sine contumelia Creatoris cohabitare consentit. Patet proinde 1. hoc privilegium competere dumtaxat vero legitimoque marito erga veram legitimamque uxorem et viceversa; patet 2. non posse coniugem conversum hoc privilegio frui nisi post susceptum baptisma et post interpellationem alteri coniugi rite factam de evangelica veritate amplectenda et pacifica cohabitatione permittenda; patet 3. nullum huic privilegio esse posse locum si ambo simul legitimi coniuges ad fidem convertentur. Quod autem pertinet ad interpellationem, duo praeterea adnotanda sunt: primum, polygamis infidelibus christianam religionem amplectentibus simul cum una ex concubinis suis concedi ab Apostolica Sede ut tantummodo circa conversionis propositum interpellare teneantur; alterum, cum infidelibus quibuscumque ad fidem conversis posse ex eiusdem Apostolicae Sedis auctoritate dispensari ut interpellationem utramque omittant, quoties haec aut fieri reipsa nequeat, aut si fieret, nullius utilitatis fore reputetur, iuxta ea quae a s. m. Bened. XIV. lib. 13. cap. 21. de Synodo dioecesana traduntur.

Ex doctrinis hactenus declaratis aperte fluit responsio ad proposita dubia. Etenim in *primo dubio* plures illae mulieres, quas habet polygamus, uxoris nomine omnes indicantur omnesque ductae fuisse dicuntur iisdem solemnitatibus. Cum igitur regulariter loquendo prima tantum ex eis sit legitima uxor, hanc polygamus post conversionem suam retinere certissime debet, si et ipsa converti velit, vel saltem pacifice cohabitare. Quod si nolit converti, tunc sane poterit vir uti privilegio Paulino, et eligere inter alias quam maluerit, dummodo et ipsa fidelis fiat et renovetur consensus per verba de praesenti. Sed in hypothesi *secundo dubio* expressa, quod nimirum vir debeat retinere priorem uxorem, et tamen id exequi obstinate recuset, omnino arcendus est a baptismo, quem perperam

sincero animo desiderare asseritur, quandoquidem voluntas persistendi in peccato conciliari nequeat cum sincero conversionis et baptismi desiderio. Absurdum autem est quaerere an saltem ob speratam multorum aliorum conversionem baptizari possit, monente per Apostolum Paulum Spiritu Sancto non esse facienda mala ut eveniant bona. Propterea nec in catechumenorum numerum (quod *tertio dubio* postulatur) pertinax huiusmodi polygamus recipiendus est; id enim et christiano nomini, baptizatis atque cathecumenis olim communi, dedecus aspergeret, et refragaretur sanctissimae disciplinae Ecclesiae, quae abusum differendi baptismatis usque ad exitum vitae gravissime semper improbavit et detestata est. Non tamen missionarii desistere debent a miseris hisce hominibus in omni patientia et doctrina instruendis, et maiori qua poterunt efficacia ad perfectam conversionem excitandis: neque vetitum est, quominus iidem possint in articulo mortis baptizari si vere dispositi fuerint. *Quartum dubium* oritur ex falsa privilegii Paulini interpretatione, quod profecto non servandi sed contra dissolvendi vinculi coniugalis facultatem impertit, nec cuicumque ex polygami uxoribus competit, sed uni dumtaxat legitimae quae prima esse solet. Reliquae autem utpote in turpi concubinatu versantes, debent omnino etiam cum periculo mortis adulterinum commercium abrumpere. Quoad *quintum dubium* examinari accurate debent casus particulares, et investigari dispositiones animi mulieris baptismum petentis, et si qua gravis occurrat difficultas ad S. Sedem recurrendum erit. Neque ad baptismum concubinae regulariter admittendae sunt, quemadmodum petitur in *sexto dubio*, nisi prius sese reipsa a polygamo separaverint; quod plenius et enucleatius in instructione diei 28 Martii anni 1860 declaratur (*V. n. 588*).

1355

S. C. S. Officii *29 Augusti 1866* — Vic. Ap. Nankin. — Quidam missionarii sentire videntur, partem fidelem, quae ante baptismum, infideli dimissa, aliam uxorem infidelem duxerat, posse, iuridice interpellata priori coniuge eaque renuente converti et redire, posteriori loco ductam infidelem vel aliam, licet et ipsa converti nolit, dummodo consentiat cohabitare pacifice, mediante dispensatione ab impedimento disparitatis cultus, retinere ac cum ea matrimonium inire: quin imo ex iis missionariis unus, ut audio, hanc sententiam ad praxim se tuto reducere posse arbitratus est.

Unum quod ad sententiam suam firmandum adducunt argumentum, decisio est quaedam data Vicario Apostolico Siam, quam refert P. Io. Perrone in suis de Matrimonio christiano libris tribus, Romae Typis S. Congregationis de Propaganda Fide anno 1858 editis, tomo secundo libri secundi cap. 7 art. 2. p. 320 his totidem verbis: « Item a Vicario Apostolico Siam provinciae Sinensis anno 1854 praeposita fuerunt haec dubia S. C. S. Officii nempe:

1. Utrum Pontifex dispensare possit ab interpellatione infidelis stante *gravi difficultate.* Resp. *Affirmative.* — 2. Utrum neophytus hoc in casu possit contrahere nuptias cum secunda uxore adhuc pagana, mediante dispensatione ab impedimento disparitatis cultus. Qua in hypothesi, quamvis nati filii fuerint, si secunda uxor spem praebet futurae conversionis, quaesitum ulterius est, an possit illam pariter retinere, data dispensatione a disparitate cultus. Demum, si secunda uxor consentiat conversioni, satisne erit neophyto interpellare primam coniugem an velit converti? Resp. *Iam provisum per Synodum Sutchuensem; Affirmative* ».

Cum horum missionariorum suprarelata sententia maximi quidem momenti, et praxis frequentissima esse videatur, responsum ad haec duo quaesita supplex postulat orator: nempe:

1. An haec sententia veritate nitatur.
2. Quisnam sit verus sensus istiusce decisionis a p. Io. Perrone loco supra citato relatae.

R. Ad 1. Negative, nempe in casibus de quibus agitur R. P. D. Vicarius Apostolicus, ideoque missionarii ab eo deputati, non possunt dispensare super disparitate cultus vi facultatis III. Formulae *b*. Et quoad matrimonia, si quae contracta iam sint cum huiusmodi dispensatione, sileant, et coniuges relinquantur in bona fide. Quoad futurum vero ipse Vicarius Apostolicus recurrat in casibus particularibus expositis omnibus cuiusque casus adiunctis.

Ad 2. Detur exemplum Instructionis Fer. IV. diei 4 Iulii 1855 hic alligatum (*V. n. 1345*) ex quo R. P. D. Vicarius Apostolicus deprehendet aequivocationem in quam incidit R. P. Ioannes Perrone in loco citato. Contrariis quibuscumque minime obstantibus.

1356

S. C. S. Officii *22 Novembr. 1871* — Vic. Ap. Siam. — Titius paganus primam duxit uxorem Lolam paganam; post aliquot annos ista Lola discessit e domo mariti cum Bruto pagano et cum illo vixit. Titius aliam duxit uxorem Fotillam etiam paganam, et cum illa pacifice vixit per multos annos et ab illa habuit liberos. Nunc vero Titius et Fotilla venerunt ad amplectendam fidem christianam. Attamen Lola, prima uxor Titii nunc est in servitute, vendita a secundo marito Bruto. Titius interrogavit illam an vellet redire cum ipso et converti? Ipsa Lola respondit se libenter redi-

turam et etiam fidem amplexuram, modo primus maritus liberet eam servitute a secundo marito. Nunc vero difficultates sunt: 1. Titius est omnino pauper et non potest liberare illam a servitute. 2. Insuper Lola non potest redire ad Titium, quia secundus maritus non vult dimittere illam. Lola per tres annos pacifice habitavit cum Bruto, non reclamante primo marito; inde ex lege civili facta est uxor legitima Bruti et Titius iam non habet ius ad illam. 3. Ipse Titius non vult dimittere Totillam quia fidelitatem servavit, et quia, baptizata cum liberis hac secunda uxore, et cum illo renovato consensu, iam cum illo vixit. — Potestne sic remanere coniunctus?

R. Ad propositum casum matrimonialem responsum est ut sequitur:

Iuxta exposita, in casu de quo agitur, quatenus prima uxor adhuc in infidelitate permaneat, permitti posse Titio ut legitimo matrimonio cum secunda muliere coniungatur.

Quaesitum primum. — An potestate a S. Pio V. universe concessa per Breve quod incipit: *Romani Pontificis* uti possint missionarii in tota sua latitudine *(V. n. 1306)*.

Responsum — Breve s. m. Pii V spectare ad casum in quo prima uxor legitima nota non sit, simulque sit difficillimum eam reperire; in eius vero usu servandam esse regulam ab eiusdem successore Gregorio XIII praescriptam, hoc est ut, antequam neophytus cum alia muliere quae simul cum eo baptizata est matrimonio iungatur, per summarium et extraiudicialem processum constare debeat difficillimum reapse esse primam uxorem reperire.

Quaesitum secundum — An liceat dare dispensationem disparitatis cultus quando data fuit antea dispensatio de interpellatione, vel quando interpellatio facta fuit in vanum?

Responsum — Negative, et detur Decretum feriae IV. 29 Augusti 1866, tenoris sequentis: *In casibus de quibus agitur R. P. D. Vicarius Apostolicus, adeoque missionarii ab eo deputati non possunt dispensare super disparitate cultus vi facultatis III Formulae* b. Et quoad matrimonia, si quae contracta iam sint cum huiusmodi dispensatione, sileant et coniuges relinquantnr in bona fide. Quoad futurum vero ipse Vicarius Apostolicus recurrat in casibus particularibus, expositis omnibus cuiusque casus adiunctis.

Idem responsum datum fuit sequentibus dubiis signatis sub litteris B. C. D. nempe:

B. — Uxor quaedam in adulterio deprehensa, a marito fuit in servitio vendita ipsi complici viro. Per decursum temporis ista femina in mortis articulo baptizata ad sanitatem rediit. Interpellatus primus maritus venditor an velit christianus fieri vel saltem cohabitare sine contumelia Creatoris, respondit: Negative et amplius. Vir complex autem, quamvis nolit converti, consentit tamen cohabitare pacifice. An, hoc casu, per dispensationem disparitatis cultus permitti possit isti feminae ut remaneat cum viro complice, novo consensu dato?

C. — Sinensis quidam, divortio cum legitima seu legali, a pluribus annis facto, alteram duxit uxorem cum qua nunc vivit, quaeque ei quatuor filios edidit. Nunc vero Christo nomen dare vellet iste sinensis; sed ponit conditionem ut cum ista secunda uxore remanere possit quae consentit ad cohabitationem pacificam, quamvis pro nunc nolit converti. Prima autem uxor nec vult converti, nec pacifice cohabitare. Quaero igitur an sit licitum dispensationem disparitatis cultus dare in isto casu, et in casibus similibus, qui saepe eveniunt?

D. — Idem casus, sed magis intricatus. Maritus quidam vendidit suam uxorem habitam, more Regni, ut legitimam, et abiit. Post plures annos autem contigit ut ista mulier fuerit baptizata in articulo mortis. Praesumitur quod si venditor interpellaretur, libentissime redimeret suam uxorem, et cum ea redempta pacifice habitaret. Sed hic nodus difficultatis: Emptor, vir dives et potens in Regno, non permitteret unquam ut ista mulier e domo sua egrediatur quia ei iam dedit plures filios, et cum primo marito redeat. Quid iuris? An possit dari isti mulieri tum dispensatio de interpellatione primo marito facienda, tum de disparitate cultus ut remaneat cum secundo nolente quidem converti, sed consentiente pacifice cohabitare? Supponitur fugam, in casu, esse impossibilem isti mulieri.

Ad reliqua dubia relata a Vicario Apostolico sub numero 1 usque ad 6 nempe:

1. Maritus quidam pro nunc habitat cum secunda uxore libera; prima vero uxor a pluribus annis in servitute languet. Vir autem inopia laborans maxima, redimere istam nequit, quae sub hac conditione redemptionis si interpellaretur, in convertendo se ad Christum consensura esse praesumitur.

2. Uxor quaedam coniugem habet in servitute venditum et omni vitiorum genere disperditum. Mulier ad fidem conversa et baptizata petit ut dispensetur de interpellatione facienda isti suo coniugi qui, si interpellaretur, per amorem libertatis recuperandae, se velle christianum fieri responsurus praesumitur.

3. Maritus quidam duas habet uxores: prima, more Regni, reputata ut legitima, turpi morbo laborans, si interpellaretur, responderet se christianam fieri velle; secunda autem toto corde nomen Christo dare consentit: illam vero servare vellet maritus, relicta prima.

4. Siamensis quidam duas habet uxores; prima sterilitate laborat, secunda viro iam dedit plures filios. Prima, quamvis non de officio

quaesita, dicit se velle converti; maritus vero petens Baptismum vult secundam servare uxorem, dispensatione data de interpellatione de officio facienda primae uxori.

5. Alter etiam habet duas uxores: prima aleae et vino dedita vult converti, quamvis non sit spes ut a vitiis abstineat. Petit iste homo Baptismum recepturus ut sibi licentia fiat remanendi cum secunda uxore quae cum eo Baptismum recipiet. Supponitur, sicut in casu praecedenti, quod interpellatio non fuit facta de officio primae uxori.

7. Siamensis uxorem habet vino et aleae deditam et per plures vices in adulterio deprehensam. Recipit Baptismum iste homo, et remanet cum ista vitiosa uxore adhuc pagana. An ista vitia reputanda sint contumelia Creatoris, ita ut possit concedi illi viro facultas novum ineundi matrimonium.

Quaero igitur an in his et similibus casibus adsit illud grave damnum de quo mentio fit in facultatibus pro dispensatione de interpellatione facienda, et an dari possit dispensatio.

Responsum fuit: Recurrat in casibus particularibus.

Ad postremum dubium expositum ut sequitur: Saepe evenit ut Siamenses et Sinenses in regno Siami degentes, occasione data, ducant uxorem, nulla caeremonia de more patrio habita, ita ut, pro primo tempore, ista connubia habeantnr ut concubinaria. Sed, rebus prosperis, istiusmodi coniuges fideliter cohabitant, ac post quatuor annos secundum leges Regni reputantur ut coniuges legitimi. Quaeritur igitur utrum ista connubia habenda sint, post tempus legale, ut legitima, adeo ut, si alter coniugum convertatur, et velit novum inire matrimonium cum femina christiana, debeat primum suum coniugem interpellare?

R. Affirmative.

1357

Instr. S. C. S. Off. *3 Iunii 1874* — (Ad Vic. Ap. Sutchuen. orientalis, Coimbaturen. et Myssuren.) — Difficultatibus atque angustiis in quibus saepe saepius A. T. versari exponit, tunc cum urgentibus gravissimis adiunctis compellitur infidelem coniugem interpellare priusquam altera pars iam catechumena Baptismo sanctificetur, ab EE. PP. Inquisitoribus Generalibus mature perpensis, per praesentes Litteras iidem EE. PP. mandarunt tibi responderi: Regulariter servandas esse instructiones hac super re alias latas, praesertim resolutionem ab hac Suprema S. C. feria IV 13 Aprilis 1859 editam, scilicet: *Interpellationem faciendam esse post Baptismum.*

Attamen EE. Cardinales, serio animadversis, quae ab A. T. locorum, temporis ac personarum adiunctis enarrantur, scilicet quod ad catechumenorum ad fidem conversionem aliorumque spiritualem obtinendam salutem, nullum aliud suppetat medium, neque alia pateat via, quam exequendo interpellationem, vel etiam ab ea dispensando, antequam catechumenus cum effectu baptizetur: saluti eorum qui in tam gravi versantur discrimine prospicere cupientes censuerunt tibi impertiendam esse facultatem qua, iisdem positus in adiunctis atque angustiis, interpellationem exequi permittas ante Baptismum: adeo ut, suscepto Baptismate, et infideli in suo discessu perseverante, pars fidelis licite ac valide ad alia vota transire possit. Itemque PP. EE. indulgendum esse censuerunt, ut A. T., iisdem urgentibus causis, dispensare valeat ab interpellatione ante catechumenorum Baptismum, tunc cum pars infidelis absens ignoratur omnino ubi degat, vel ob magnam distantiam nimis incerta ac nimis difficilis evaderet interpellatio. Unde in tali necessitatis casu ac rarissime, exarato prius processu summario, quo pro omni futuro tempore appareat illa necessitas, concessa dispensatione ab eo qui tali pollet facultate, atque baptizato catechumeno, permittas ut etiam is transire valeat ad alias nuptias cum persona tamen catholica.

Igitur, relatis omnibus supramemoratis SS. D. N. Pio PP. IX, eadem Sanctitas Sua quoad matrimonia hucusque inita, in quibus ante Baptismum facta fuit interpellatio, vel ab ea dispensatum absque praevia et expressa S. Sedis facultate, benigne declarare dignata est quod coniuges de quibus agitur non sunt inquietandi. Quoad futurum vero, Sanctitas Sua pariter clementer annuit pro gratia, qua interpellatio fieri valeat ante Baptismum, vel ab eadem interpellatione in gravissimis expositis adiunctis dispensari pro quindecim casibus.

1358

S. C. S. Officii *29 Novembr. 1882* — — Vic. Ap. Mongoliae — Missionarii nostri in nova praesertim Missione in regionibus Ortons et adiacentibus locis ab aliquibus annis feliciter incoepta, multas et graves experiuntur difficultates quoad matrimonia a neophytis in infidelitate contracta, et nova post conversionem ineunda.

Praecipuae rationes harum difficultatum ex eo proveniunt quod isti populi vitam nomadem agentes, nullam stabilem teneant habitationem. Dein apud istos infideles consuetudo habet, quod etiam ob leves rationes et quasi ad libitum a matrimonio resilire liceat. Ex quo non raro evenit, mulieres a primo marito dimissas, aut ab eo fugientes, iam cum secundo, tertio aut quarto viro, primo adhuc probabiliter vivente, cohabitare, quando ad fidem converti desiderant; et sic pari in casu saepissime ver-

santur viri sese convertentes ad fidem. Ob istam nimiam matrimonii dissolvendi facilitatem missionarii dubitarunt de validitate praedictorum matrimoniorum, utpote contra indissolubilitatem et firmitatem coniugalis vinculi contractorum; ex hoc tamen ut certo principio procedere non audemus. Quamvis missionariis nostris in his Missionibus, ducentis et amplius leucis a nobis distantibus, facultatem nobis a S. Sede pro casibus ordinariis delegabilem factam communicaverimus, propter speciales rerum circumstantias super memoratas, ista facultas eos ab anxietatibus et difficultatibus vix liberare valet. Etenim haec exigit, ut ante dispensationem in interpellatione omnia adhibeantur media et diligentiae ut pars in infidelitate relicta reperiatur et interpellari possit. Quomodo in his regionibus desertis, ubi nulla sunt domicilia inscripta, nuntia et ephemerides publicae ignorantur, ista investigatio cum aliquo successu fundato adhiberi potest? eo magis quod missionarius non per se ipsum sed per homines, quibus vix satis fidei in re tanti momenti adhiberi potest, dictam inquisitionem et interpellationem peragere teneatur. Quare omnino optandum foret, tam pro tranquillitate missionariorum quam pro validitate Matrimonii post conversionem contrahendi, ut concederetur facultas dispensandi in interpellatione non tantum in casibus *ordinariis* sed etiam in casibus *extraordinariis* pro quibus Vicarius Apostolicus ipse pro viginti tantum casibus facultate nunc gaudet. Quare suppliciter rogamus Sanctam Sedem ut nobis hanc ultimam facultatem dispensandi scilicet in casibus extraordinariis indeterminato numero delegabilem concedere dignetur. Ut facilius missionarii nostri intelligant quandonam ad dispensationem in interpellatione recurrere valeant, sequentes quaestiones subiicimus:

1. Qualis distantia in praedictis regionibus ubi viae sunt tam difficiles et periculosae incolarumque loca tam incerta, censetur sufficiens ut interpellatio habeatur impossibilis, cum pro ipsa facienda missionarius expensas etiam cum dubio effectu suppeditare teneatur? An verbi gratia, iter septem vel octo dierum in aditu et reditu censeatur sufficiens ratio ut interpellatio iudicetur impossibilis?

2. Quid censendum de responso affirmativo partis infidelis, scilicet se velle pacifice cohabitare sine contumelia Creatoris, si fundate timetur, ne sic respondeat, ut uxorem conversam aliis vendat aut tradat?

3. Quid censendum de responso partis infidelis interrogatae utrum velit converti, et respondet: « habeo aliquam intentionem, sed hic et nunc non possum me determinare, postea videbo etc. » ? An in casu pars conversa tenetur expectare suae partis infidelis futuram resolutionem cum proprio suo periculo?

4. Quid censendum de responso negativo a parte infideli obtento, scilicet non velle converti aut pacifice cohabitare cum sua parte conversa, si istud responsum non quidem cordate sed quasi oblique obtentum fuerit? Verbi gratia si ille qui ad interpellationem missus fuit, infideli dicat: « scisne? ista uxor a te antea dimissa, aut fugiens, nunc intravit in istam novam religionem europaeorum, et quaerit alium virum; an, si ad te rediret, adhuc reciperes pro uxore tua, et cum ea pacifice cohabitares, et quam nunc habes uxorem dimitteres? » Pars infidelis tali modo interrogata saepissime respondet negative, sed missionarius de eo non raro angitur.

5. Ex concessione S. Sedis datur missionariis facultas dispensandi, ut si quis infidelis plures uxores habeat, cum una quam ex illis elegerit, post conversionem manere possit, si prima converti noluerit, et selecta fidelis fiat. Quaeritur si iste infidelis qui bona fide non habitet cum prima sed cum una ex secundariis, ab ea separandus sit ante baptismum, et admonendus de necessitate interpellandae primae uxoris; vel utrum haec admonitio et separatio differri possint usque post baptismum? Ratio dilationis admonitionis esset quia in tali casu si statim imponeretur obligatio separationis, pariter spes conversionis evanesceret; quod si in bona fide relinqui possent, forsan utraque anima salvari posset.

6. An ille infidelis censendus est plures uxores habere, qui non collective cum pluribus habitat, sed prima dimissa, secunda vendita, cum tertia iunctus est? Item an infidelis qui suam uxorem in infidelitate dimiserit, et nunc vult converti, sed durante catechumenatu assumit aliam uxorem, praedicta electione uxorum frui licite possit; seu potius talis catechumenus omnino monendus est, ut secundam dimittat, et si renuat, e numero catechumenorum utpote indispositus removendus est?

Has preces Emi ac Rmi Patres in rebus Fidei Inquisitores Generales serio et mature expendentes Feria IV die 29 Novembris 1882 censuerunt supplicandum SSmo ut facultas dispensandi ab interpellatione in casibus extraordinariis favore Ampl. Tuae extendatur ad quinquaginta casus. Peculiariter vero animadverti a Te volunt iidem Emi Patres difficultatem illam et anxietatem qua missionarii premuntur quando agitur de usu facultatis dispensandi ab interpellatione, quaeque Tibi causa fuit cur ampliorem pro casibus extraordinariis facultatem peteres, vel penitus tollendam, vel magna saltem ex parte imminuendam esse, si attente inspiciatur qui *ordinarius* quive *extraordinarius* casus sit habendus; primus quidem, ut ex verbis ipsis Indulti patet, tunc evenit quando scilicet adhibitis antea omnibus dili-

gentiis, etiam per publicas ephemerides, ad reperiendum locum ubi coniux infidelis habitet, iisque in irritum cessis, constet saltem summarie et extraiudicialiter coniugem absentem moneri legitime non posse, aut monitum infra tempus in monitione praefixum, suam voluntatem non significasse; alter quando adiri quidem potest coniux infidelis, sed de comparte facta christiana interpellari nequit sine evidenti gravis damni ei vel christianis inferendi periculo. Iam vero ex iis quae narras, facile coniicitur casus qui isthic eveniunt inter ordinarios ut plurimum recensendos esse; ac proinde non esse huiusmodi, qui adeo graves difficultates facessant.

Verum sive agatur de ordinariis sive de extraordinariis casibus, investigationes et diligentiae antequam ab interpellatione dispensetur semper erunt adhibendae, in primis quidem ut saltem summarie et extraiudicialiter constet, coniugem absentem moneri legitime non posse aut monitum infra tempus in monitione praefixum suam voluntatem non significasse; in alteris, ut constet de evidenti periculo gravis damni, quod ex interpellatione vel in compartem christianam vel in alios christifideles obventurum esset. Sed neque ex huiusmodi investigationibus difficultates admodum graves oriri posse videntur, cum omissa plenaria ac iudiciali forma, summaria et extraiudicialis adhibenda permittatur.

Insuper alio etiam ex capite huiusmodi difficultates imminui poterunt. Nam cum incolentibus regiones Ortons aliasque adiacentes mos sit, ab initis matrimoniis ob leves rationes et quasi pro habitu resilire, merito a missionariis dubitatur, utrum ea inter mera contubernia seu concubinatus adnumeranda sint.

Id ut dignoscatur, sedulo investigandum erit iuxta doctrinam traditam a Benedicto XIV de Synod. Dioeces. lib. XIII. cap. 22, utrum iisdem coniunctionibus adiecta sit aliqua conditio matrimonii substantiae, et praesertim perpetuitati seu indissolubilitati contraria.

Si adhibitis huiusmodi investigationibus certo constiterit de tali conditione, matrimonia erunt omnino nulla, et difficultates interpellationis faciendae evanescent, quia pars ad fidem conversa, nulla tunc compartis interpellandae lege tenebitur: imo si ambo in maritali coniunctione permanere velint, novum consensum mutuo edere debebunt. At si, peractis diligentibus investigationibus, adhuc serio et prudenter dubitetur, utrum huiusmodi connubia inter contubernia seu veros concubinatus sint recensenda tunc etiam difficultatibus levandis magno Tibi adiumento erit Decretum, quod, Archiepiscopo Quebecensi postulante, Suprema haec S. Rom. et Univers. Inquisitionis Congregatio die 8 Iulii (Iunii) 1836 tulit, cuius exemplar una cum hisce litteris ad Te mittitur *(V. n. 1332)*.

Ad dubia vero ab Ampl. Tua proposita Emi Patres ita respondendum mandarunt:

Ad 1. Iuxta statuta Synodi Sutchuensis Cap. IX. n. VIII. illam longitudinem sufficere, quae perpensis omnibus locorum et rerum adiunctis magnam affert difficultatem.

Ad 2. Si ante interpellationem faciendam satis constet de voluntate hominis vendendi aut aliis tradendi suam uxorem, Vicarius Apostolicus, vi suarum facultatum pro casibus extraordinariis datis, dispenset ab interpellationibus. Si vero post interpellationem factam responsio affirmativa habita fuerit, et per processum extraiudicialem constet certis argumentis de mala viri dispositione vendendi aut aliis tradendi mulierem, Vicarius Apostolicus affirmativam responsionem pro negativa retinere poterit, et permittere transitum mulieris conversae ad alias nuptias, facto de hac resolutione verbo cum SSmo. In casibus particularibus, in quibus haec certa argumenta desint, recurrat ad S. Sedem.

Ad 3. Stet praescriptioni Synodi Limanae Tertiae Act. 2. Cap. 10 a Sixto V. adprobatae, quae ita statuit: « Si infidelis spem suae conversionis maturam ostendat, christianus nullo modo ad alias nuptias transeat, quemadmodum est sacris canonibus definitum; sed coniugis lucrum in Christo expectet. Si vero differat conversionem suam, neque tamen iam baptizato coniugi perniciosus existat, eum a fide avertendo, aut ad mortale peccatum pertrahendo (etenim id cum fit, sacri canones eos necessario separandos volunt, et christiano novi coniugii ineundi potestatem tribuunt) tunc et expectandum adhuc esse per semestre tempus, et assidue de sua interim conversione admonendum. Sed quoniam tum periculum recens conversi cavendum est, ne si diu permanserit in toro infidelis, fidem Christi fortassis amittat, dum vult servare homini: tum vero libertati illius consulendum est, ne caelebs vivere cogatur qui forsan uritur; idcirco decernimus ut, transacto sex mensium spatio, res ad Episcopum deferatur, qui bene perspecta causa, fideli declaret, copiam esse aliud matrimonium ineundi propter fidei aut caritatis scandalum, quod patiatur. Quod si nullum esse periculum in cohabitatione viderit, iubeat expectare infidelem, vel etiam consulat cohabitare, si prodesse intelligit iuxta Pauli Apostoli consilium. Neque enim potest omnibus conversis eadem regula praefigi, cum occurrant profecto variae circumstantiae, neque sit omnium infidelium eadem ratio. »

Ad 4. Quoad praeteritum acquiescat, facto verbo cum SSmo: sed in posterum interpellationes esse omnino faciendas iuxta formas ab Ecclesia praescriptas.

Ad 5. Affirmative ad 1. partem; Negative ad 2.

Ad 6. Catechumenum esse omnino separandum a muliere de qua in dubio: si nolit separari, non posse admitti ab Baptismum; peracta separatione, necessaria instructione, et post baptismum, positis ponendis, liberum esse hanc mulierem ducere.

In Audientia porro diei 6 Decembris 1882 Sanctissimus D. N. Leo div. prov. PP. XIII. resolutiones Eminentissimorum Patrum ratas habuit et confirmavit, et extraordinarias facultates inibi expressas Amplit. Tuae benigne concessit, servatis servandis.

1359

S. C. S. Officii *21 Novembris 1883* — Bengal — 1. Se si possa lecitamente amministrare il battesimo a quei catecumeni che vogliono approfittare del privilegio paolino, ma che in nessun modo sono disposti a riunirsi col proprio consorte infedele, qualora questi si dichiarasse pronto a vivere *sine contumelia Creatoris* con la parte battezzata.

2. In caso affermativo, se il timore fondato del danno della parte neofita sia sufficiente per far uso della facoltà straordinaria e concedere la dispensa dall'interpellanza.

3. Qualora tale ragione non sia sufficiente, dimanda la facoltà in tali casi di fare l'interpellanza prima del battesimo.

R. Ad 1. et 2. Negative.

Ad 2. *Supplicandum SSmo pro viginti casibus;* avvertendo per altro quel Prelato che si regoli nell' usare tale facoltà a seconda dei casi preveduti nella formola delle facoltà straordinarie della Propaganda, e sopra tutto sia ben certo che il timore del danno spirituale sia serio e grave, ovvero che non si abbia certezza morale che la parte infedele sia per mantenere le cauzioni che promette per continuare *absque iniuria Creatoris* la convivenza col coniuge convertito.

1360

S. C. S. Officii *18 Iunii 1884* — Ep. Portlanden. — Ubi agitur de dissolutione matrimonii in infidelitate contracti, nempe vir ex. gr. conversus ad fidem, alias nuptias inire vult cum muliere catholica, asserunt auctores interpellationem partis infidelis omnino necessariam esse. Et ubi pars infidelis adhuc innupta manet, interpellatio sine incommodo fieri potest. Sed ubi pars infidelis, divortio legali a viro soluta, ad alias nuptias convolavit, interpellatio maxima secumfert incommoda; nam 1. Mulier infidelis interpellationem ut sibi iniuriosam reputat. 2. Vir eius novus indignatus audit interpellationem, et, si viva voce interpellatio fit, nuntius aliquando non sine periculo munere suo fungetur. 3. Ubi vir aut mulier divortio solutus, ad aliud (ut aiunt) matrimonium iam transivit, non posset ad priorem sponsum redire. Obstat enim lex civilis. Novum divortium a secundo, et novum matrimonium cum primo necessarium foret. — Quaeritur ergo utrum in casu interpellatio omnino necessaria esset, et semper cum tanto ac tali incommodo facienda sit.

R. Ad mentem. La mente è che nè il divorzio, nè il secondo matrimonio civile sono sufficienti per esimere dall'obbligo dell'interpellazione. — Quatenus vero saltem summarie et extraiudicialiter constet interpellationem vel impossibilem vel inutilem fore, utetur (Episcopus) facultate dispensandi, si ea polleat: sin minus supplicandum SSmo pro facultate pro decem casibus — SSmus approbavit et facultatem concessit.

1361

S. C. S. Officii *10 Decembris 1885* — Vic. Ap. Bombaien. — Quando contrahentes neophyti puberes sunt, ad eorum matrimonium dissolvendum requiriturne duplex aut nulla interpellatio, vel sufficit unica, utrum scilicet velint baptizari?

R. Quatenus huiusmodi matrimonia probentur irrita ob aliquod impedimentum iuris naturalis vel divini, et praesertim ob defectum veri consensus, non esse locum interpellationi. Secus interpellationem esse faciendam *an velit baptizari;* et quatenus *negative,* an saltem velit cohabitare absque iniuria Creatoris. — In casibus autem particularibus, si occurrat gravis difficultas, recurrat ad S. Sedem.

1362

S. C. S. Officii *8 Iulii 1891* — Vic. Ap. Nyanzen. — 1. Vir fidelis mulierem infidelem in ipsius viri infidelitate ductam habet, quae quidem vult converti, sed nullo modo cum eo habitare consentit. Quaer. I. An vir uti privilegio Paulino, et, facta interpellatione de cohabitandi voluntate, ad alias nuptias transire possit. — II. An talis vir, si sit adhuc catechumenus, possit ad baptismum admitti et tunc privilegio uti.

2. Mulier catechumena cuiusdam fidelis, quam iste in sua propria infidelitate duxit, ab eo per vim ablata est, ita ut nulla spes eam redimendi vel recuperandi affulgeat. Mulier quidem vult converti, et vellet quidem cum eo cohabitare, sed nec religionem colere nec cohabitare potest. Quaer. I. an talis fidelis privilegio Paulino uti possit, et aliam uxorem ducere, ne scilicet caelebs manere cogatur. — II. Si ipse eam vendidit, et nullo modo eam redimere potest, an item privilegio uti possit.

R. Ad 1. Affirmative ad utramque partem dummodo uxor in infidelitate permaneat.

Ad 2. – Ad I. Quatenus prima uxor in infidelitate permaneat, permitti posse viro ut

matrimonio cum secunda muliere coniungatur. — Ad II. Quatenus uxorem vendiderit ante baptismum, affirmative.

C) *De statu libero comprobando*

1363

S. C. S. Officii *21 Augusti 1670* — Cum alias per S. C. S. Off. iteratis Instructionibus ab eadem emanatis de anno 1658 et 1665 locorumque Ordinariis transmissis, provisum fuerit ut praescriptis interrogatoriis faciendis testibus, qui ad probandum statum liberum contrahentium matrimonium inducuntur, omnis prorsus secludatur aditus iis qui, adhuc vivente altero coniuge, aut alias impediti, ad secunda illicita vota transire satagebant; videns nihilominus SSmus D. N. quamplures locorum Ordinarios, vel eorum vicarios et deputatos ad excipiendas testium depositiones, necnon parochos et notarios in casibus expressis, aut omittere, aut non observare earumdem Instructionum tenorem, et, licet aliquando plene observent, non tamen interrogare testes super aliis impedimentis dirimentibus: ideo volens Sanctitas Sua praedictis malis occurrere, re mature considerata cum Emis et Rmis DD. Cardinalibus Generalibus Inquisitoribus, praesenti Decreto perpetuis futuris temporibus duraturo iterum iniungit omnibus vicariis seu deputatis pro examinandis testibus ad probandum statum liberum contrahentium matrimonium, necnon parochis, notariis et quibuscumque aliis respective, sub poenis etiam gravibus corporalibus arbitrio S. C., ut Instructionem infrascriptam ad unguem observent....

Instructio. 1. Imprimis testis moneatur de gravitate iuramenti, in hoc praesertim negotio pertimescendi, in quo divina simul et humana maiestas laeditur ob rei de qua tractatur importantiam et gravitatem, et quod imminet poena triremium et fustigationis deponenti falsum.

2. Interrogetur de nomine, cognomine, patria, aetate, exercitio et habitatione.

3. An sit civis vel exterus, et, quatenus sit exterus, a quanto tempore est in loco in quo testis ipse deponit.

4. An ad examen accesserit sponte, vel requisitus: si dixerit accessisse sponte, a nemine requisitum, dimittatur, quia praesumitur mendax: si vero dixerit accessisse requisitum, interrogetur a quo vel a quibus, ubi, quando, quomodo, coram quibus et quoties fuerit requisitus, et an sciat adesse aliquod impedimentum inter contrahere volentes.

5. Interrogetur, an sibi pro hoc testimonio ferendo fuerit aliquid datum, promissum, remissum vel ablatum a contrahere volentibus, vel ab alio ipsorum nomine.

6. Interrogetur, an cognoscat ipsos contrahere volentes, et a quanto tempore, in quo loco, qua occasione, et cuius qualitatis vel conditionis existant. Si responderit negative, testis dimittatur; si vero affirmative:

7. Interrogetur, an contrahere volentes sint cives vel exteri. Si responderit esse exteros, supersedeatur in licentia contrahendi, donec per litteras Ordinarii ipsorum contrahere volentium doceatur de eorum libero statu, de eo tempore quo permanserunt in sua civitate vel dioecesi. Ad probandum vero eorumdem contrahere volentium statum liberum pro reliquo temporis spatio, scilicet usque ad tempus quo volunt contrahere, admittantur testes idonei qui legitime et concludenter deponant statum liberum contrahere volentium, et reddant sufficientem rationem causae eorum scientiae, absque eo quod teneantur deferre attestationes Ordinariorum locorum in quibus contrahere volentes moram traxerunt. Si vero responderit contrahere volentes esse cives:

8. Interrogetur sub qua parochia hactenus contrahere volentes habitarunt, vel habitent de praesenti. Item an ipse testis sciat aliquem ex praedictis contrahere volentibus quandoque habuisse uxorem vel maritum, aut professum fuisse in aliqua Religione approbata, vel suscepisse aliquem ex Ordinibus sacris, Subdiaconatum scilicet, Diaconatum vel Presbyteratum vel habere aliud impedimentum, ex quo non possit contrahi matrimonium. Si vero testis responderit non habuisse uxorem vel maritum, neque aliud impedimentum ut supra:

9. Interrogetur de causa scientiae, et an sit possibile quod aliquis ex illis habuerit uxorem vel maritum vel aliud impedimentum etc., et quod ipse testis nesciat. Si responderit affirmative, supersedeatur, nisi ex aliis testibus probetur concludenter non habuisse uxorem vel maritum, neque ullum aliud impedimentum etc. Si vero responderit negative:

10. Interrogetur de causa scientiae, ex qua deinde iudex colligere poterit an testi sit danda fides. Si responderit contrahere volentes habuisse uxorem vel maritum, sed esse mortuos:

11. Interrogetur de loco et tempore quo sunt mortui, et quomodo ipse testis sciat fuisse coniuges, et nunc esse mortuos. Et si respondeat mortuos fuisse in aliquo hospitali, vel vidisse sepeliri in certa ecclesia, vel occasione militiae sepultos fuisse a militibus, non detur licentia contrahendi nisi prius recepto testimonio authentico a rectore hospitalis in quo praedicti decesserunt, vel a rectore ecclesiae in qua humata fuerunt eorum cadavera, vel, si fieri potest, a duce illius cohortis in qua descriptus erat miles. Si tamen huiusmodi testimonia haberi non possunt, Sacra Congregatio non intendit excludere alias probationes, quae de iure communi possunt admitti, dummodo sint legitimae et sufficientes.

12. Interrogetur, an, post mortem dicti coniugis defuncti, aliquis ex praedictis contrahere volentibus transierit ad secunda vota. Si responderit negative:

13. Interrogetur, an esse possit quod aliquid ex illis transierit ad secunda vota absque eo quod ipse testis sciat. Si responderit affirmative, supersedeatur in licentia donec producantur testes, per quos negativa coarctetur concludenter. Si vero negative:

14. Interrogetur de causa scientiae, qua perpensa, iudex poterit iudicare, an sit concedenda licentia vel non. Si contrahentes sunt vagi non procedatur ad licentiam contrahendi, nisi doceant per fides Ordinariorum suorum se esse liberos; et in aliis servata forma Concilii Tridentini in cap. *Multi* Sess. 24.

Fides, aliaque documenta quae producuntur de partibus, non admittantur nisi sint munita sigillo et legalitate Episcopi Ordinarii, et recognita saltem per testes qui habeant notam manum et sigillum, et attente consideretur quod fides seu testimonia bene et concludenter identificent personas de quibus agitur. *(V. n. 1368).*

Pro testibus in hac materia recipiantur magis consanguinei quam extranei, quia praesumuntur melius informati, et cives magis quam exteri; nec admittantur vagi et milites, nisi data causa et maturo consilio: et notarius exacte describat personam testis, quem si cognoscit, utatur clausula *mihi bene cognitus;* sin minus examen non recipiat, nisi, una cum persona testis, aliqua alia compareat cognita notario, et qui attestetur de nomine et cognomine ipsius testis, necnon de idoneitate eiusdem ad testimonium ferendum. Ex huiusmodi examinibus debet interesse in Urbe, ultra notarium, officialis specialiter deputandus ab Emo Vicario; si extra Urbem, vel Vicarius Episcopi vel aliqua alia persona insignis et idonea ab Episcopo specialiter deputanda: alias puniatur notarius arbitrio Sacrae Congregationis, et Ordinarius non permittat fieri publicationes.

Ordinarii praecipiant omnibus et singulis parochis in eorum dioecesibus existentibus ut pro matrimoniis cum exteris contrahendis non faciant publicationes in eorum ecclesiis nisi certiorato Ordinario, a quo, vel eius Generali Vicario prius teneantur authenticam reportare, quod pro tali matrimonio fuerunt examinati testes in eorum tribunali, qui probant statum liberum contrahere volentium etc. Contravenientes autem severe punientur.

1364

S. C. S. Officii *23 Iunii 1671* — Vicarius Apostolicus Transylvaniae scribit quod cum multi coniugati fuerint in captivitatem ab hostibus abducti, coniuges qui remanserunt, non habentes a captivis responsum, transierunt ad secundas nuptias, qua de causa haec contigerunt:

1. Quod fuit iudicatum a clero permitti debere, ut tales, si nullum responsum habuerunt de vita aut morte coniugum captivorum, transeant ad secundas nuptias, potius quam per ministros haereticos copulentur, ac pervertantur, quod plerique facere tentarunt. At cum hac conditione clerus id permisit, ut si isti secundo copulati aliquid resciant de priorum coniugum vita, recedant a secundis coniugibus sub poena ducentorum florenorum.

2. Significat (Vic. Ap.) quod ex his nullis matrimoniis multa separavit, et refert numerum eorum et loca in quibus acciderunt separationes, et quod aliquos ex his coniugibus ad virgas damnavit, et quod 389 sunt sic invalide coniugati; 45 separati; qui ad priscos coniuges redierunt, novem; ad virgas et catastas damnati quatuordecim.

3. Dicit, quod uno redeunte a captivitate, et repetente uxorem, secundus vir noluit restituere, paratus potius calvinista effici quam mulierem illam dimittere, in quo casu ipse Vicarius cum clero videntes quod praefatus delinquens cum adhaerentibus, si cogantur uxores illas dimittere introducent haeresim, quae numquam in eam regionem penetravit, iudicarunt potius patiendum illum dominum cum muliere illa perire, quam tot millia animarum naufragari, et idem pariter faciendum cum aliis sic male copulatis, qui separati, postea ad praefatum coniugium redierunt; ipse tamen apud clerum protestatus est se nolle aliter sentire, nisi ut Ecclesia Romana, et Pontifices decreverunt.

4. Quod circa matrimonia isti alii casus occurrunt: Quidam qui per annos plures cum suis coniugibus habitarunt et postea separati ad secundas nuptias transierunt eo praetextu quod numquam ex amore cohabitassent cum primis, quidam habitaverant per annos 27 alii per 20 alii per 16 cum magno Regni scandalo.

5. Consilium petit de hoc casu. In praedictis casibus, et difficultatibus eorum, qui nec de morte, nec de vita possunt quidquam certi de suis coniugibus audire, nec est modus quaerendi inter barbaros, nec volunt vidui vivere, et est periculum ne transeant ad haereticos, quid facto opus sit, consilium Sacrae Congregationis vehementer mihi suggeri desidero.

R. Ad 1. Non potuit clerus decretum illud positivae permissionis talium coniugiorum efficere, cum et ipse et clerus hoc facto ad polygamiae et adulterii peccatum concurrant, et quoniam iniquum est, S. Cong. illud abolevit et pro abolito habere decrevit, et hoc populis omnibus significari mandat, et monendos esse, sic invalide copulatos esse in statu peccati, eisque cohabitationem omnimode prohibendam.

Ad 2. Laudandus est Vicarius Apostolicus de zelo, diligentia, pietate ac iustitia.

Ad 3. Licet clerus ad evitandum maius malum indicaverit connivendum, non puniendo transgressores, debuit tamen omnino abstinere ab iniquo illo decreto quod S. Cong. abolevit; ideo Vicarius Ap. curet, ut supra, per parochos moneri populum quod eiusmodi copulati sunt in statu peccati mortalis, et copulatis prohibeat cohabitationem, et nisi timeat probabiliter malum perversionis populi, deveniat etiam ad punitionem.

Ad 4. Sicuti in 3.; si timetur probabiliter perversio populi, et haeresis introductio, abstinere possunt a punitione, non vero a prohibitione cohabitationis.

Ad 5. Non potest dari aliud responsum, nisi ut servetur id quod praescribitur in Cap. *In presentia, De sponsalibus, et matrim.* atque in Capite 2. *De secundis nuptiis (V. nn. 1366 et 1367)*, cum non sit in mundo potestas dispensandi super polygamia et adulterio.

1365

S. C. de Prop. Fide *21 April. 1788* — Coromandel (Pondichery) — Se si abbia a permettere e con quali cautele di contrarre nuovo matrimonio a quei mariti che dopo 10, o 14 anni non abbian potuto aver notizia della propria moglie.

R. Cuiuscumque temporis lapsum non sufficere ut coniugibus liceat novas inire nuptias nisi prius constiterit morali certitudine priorem coniugem obiisse, prout ex Cap. *In praesentia* 19 *De sponsalibus*.

1366

Instr. S. C. de Prop. Fide *1792* — (ad Provic. Ap. Tunk. Occid.) — Te non latere arbitror quidquid per sacros Canones hac super re (de secundis nuptiis) sancitum est. Nam cap. 2 *De secundis nuptiis* quemlibet ad secundas nuptias transire vetitum est, nisi constet firma certitudine quod ex hac vita migraverit eius coniux. In cap. *In praes., De sponsalibus* iubetur ut nemo auctoritate Ecclesiae contrahere secundas nuptias possit donec certus nuntius recipiatur de morte prioris viri. Et iure quidem optimo: cum enim ex divina lege nexus coniugii non alia causa quam alterius coniugis morte dissolvatur, ita ut qui alterum duxerit, vivente coniuge primo, moechiae scelere coinquinetur, consequens est certum nuntium expectari debere de morte prioris coniugis, priusquam novae nuptiae permittantur. Neque sufficit rumor incertus, aut diuturna coniugis absentia, aut probabilia argumenta illum interiisse, sed vel testem omni exceptione maiorem adesse oportet, qui vidisse se mortuum priorem coniugem sacramenti religione confirmet, aut tales coniecturae de illius interitu intervenire debent quae prudentem virum ita plane esse morali quadam certitudine persuadeant. Allatae a vobis calamitates belli, famis, captivitatis, aliaeque huius generis, quae vastitatem regioni ac plurimis interitum attulerunt, non tanti ponderis sunt ut viris aut mulieribus qui coniuges amiserunt passim permitti possit novas nuptias appetere. Quamobrem, si qui iam nova coniugia contraxerunt, et quidem in bona fide existimantes se per interitum coniugis a priori coniugii vinculo absolutos, relinquendi sunt in bona fide, quia bonae fidei possessor turbari a possessione non debet. Si eorum alter dubius et anceps est, reddere quidem debitum potest, non autem petere. Si demum uterque mala fide contraxit, iam sunt omnino separandi. Cavendum praeterea et illud est, quod si fortasse contigerit priorem coniugem quem mortuum putabant, adhuc in humanis existere, tunc secundae nuptiae sunt omnino irritandae, et, dimisso posteriori coniuge, ad priorem reverti unusquisque tenetur. Consuli hac de re potest S. Leo Magnus ad Nicetam Aquileiensem.

1367

S. C. S. Officii *24 Febr. 1847* — (De Decreto 21 Augusti 1670) — 1. Nel quarto ultimo paragrafo del suddetto Decreto *(V. n. 1364)* si dice: « Fides aliaque documenta, quae producuntur de partibus, non admittantur nisi sint munita sigillo ac legalitate Episcopi Ordinarii et recognita saltem per testes, qui habeant notam manum et sigillum. » Se non sono esse fedi documenti muniti del sigillo dell'Ordinario, ma del sigillo e firma del solo parroco, e tal firma e tal sigillo, sia di parroco della diocesi sia di parroco estraneo, è ben conosciuta da uno o più ufficiali della Curia, come dal cancelliere o sostituito, possono ammettersi? Ed in caso negativo, a conoscersi se il sigillo o firma sia del parroco scrivente, basta la testimonianza del padre o madre dello sposo o sposa, o di altri della di lui o di lei famiglia?

2. « Nel terzo ultimo § del Decreto si prescrive: « Pro testibus in hac materia recipiantur magis consanguinei quam exteri, quia » praesumuntur melius informati. » Sotto la parola *consanguinei* possono intendersi i proprî genitori, abbenchè si scorgano talvolta interessati al disbrigo del matrimonio, per cui si esibiscono essi stessi, o si fanno indicare dagli sposi medesimi ad attestare sulla loro libertà di stato? E se in mancanza dei genitori facessero le loro parti o fratelli, o zii, potranno questi nella conoscenza o supposto di tale interessamento sentirsi in qualità di testimonî?

3. Nel predetto § verso la metà si aggiunge: « Et notarius exacte describat personam testis,

» quem si cognoscat, utatur clausula: *mihi bene* » *cognitus;* sin minus examen non recipiat, » nisi cum persona testis aliqua alia compa- » reat cognita notario, et quae attestetur de » nomine et cognomine ipsius testis. » Avvenendo che in una diocesi siano diversi e lontani paesi, e siavi l'uso che gli sposi mandino o portino seco loro due testimonî per lo più incogniti al cancelliere, ed anche incogniti spessissime volte nella città di vescovile residenza, non ritrovandosi persona che li conosca, a scanso di gravi incommodi per le popolazioni per la perdita del tempo e del danaro, che vi spendono inutilmente se dovessero rimandarsi indietro, ed a scanso anche di forti lagnanze che ne nascerebbero, possono prendersi le loro testimonianze sul legale assioma che *Nemo praesumitur malus nisi probetur?*

4. Succedendo anche bene spesso il caso che in seguito del fatto stato libero, per qualche contraria circostanza datasi agli sposi, non ha più luogo per allora il matrimonio: passato uno due o tre mesi senza effetto, dovranno essi tornare a fare lo stato libero per detti uno due o tre mesi, trattandosi specialmente di basso ceto e di persone non cognite alla Curia per essere di diversi paesi?

5. Essendo in molte diocesi invalso l' uso che nell'esame degli stati liberi si ricevano le deposizioni dei soli uomini, e dicendosi nel sullodato Decreto *Testes* senza eccepirne le donne, possono sentirsi anche le donne?

6. Non rare volte suol pure avvenire che un uomo o donna si trovi domiciliata in altro paese da quello d'origine perfino a dieci e più anni, tuttochè partita dalla sua patria, o altra città o paese, già adulta. Basterà che provi la libertà di detti dieci e più anni passati nel paese del suo ultimo domicilio, o converrà pure (null'ostante un sì lungo tempo di assenza dalla sua patria o suo primo paese) avere anche le fedi di stato libero di questa o questo per maritarsi?

7. Finalmente nel penultimo § del suddetto Decreto si prescrive: « Et huiusmodi exa- » minibus debet interesse.... extra Urbem vel » Vicarius Episcopi, vel aliqua alia persona » insignis et idonea ab Episcopo specialiter de- » putanda ». Per le parole *persona insignis et idonea* possono intendersi i Vicarii Foranei coi loro cancellieri, benchè questi non abbiano la facoltà di rogare, accordata solo al cancelliere vescovile? Ed in caso negativo può attendersi la consuetudine in contrario?

R. Ad 1. Quoad primam partem, Affirmative; quo tamen in casu apponatur legalitas a Curia Episcopali. Quoad secundam partem: Provisum in prima.

Ad 2. Affirmative.

Ad 3. Servetur Instructio.

Ad 4. Generatim, Affirmative: in casibus vero particularibus, prudenti arbitrio Episcopi.

Ad 5. Affirmative.

Ad. 6. Quoad primam partem, Negative. Quoad secundam partem, Affirmative.

Ad 7. Quoad primam partem, Affirmative; Vicarii tamen Foranei transmittant acta ad Curiam Episcopalem, cuius est expedire fidem status liberi. Quoad secundam partem, Provisum in prima.

1368

S. C. S. Officii *12 Febr. 1851* — Vic. Ap. Coreae — Inter fideles sunt qui, tempore famis vel persecutionis separati ub uxoribus, illas amiserunt, et post plurium annorum perquisitionem minime invenerunt, nec ullam quidem notitiam utrum eae vivant an mortuae sint habere quiverunt: possuntne alias uxores accipere?

R. Non posse ad novas nuptias transire, et detur Instructio anni 1792 de Propaganda Fide nempe: *Te non latere arbitror... (V. n. 1367).*

1369

S. C. S. Officii 22 *Martii 1865* — Nankin. — 1. Titio capto a rebellibus, eoque frustra per duos aut tres annos desiderato, Martha eius uxor sine assistentia proprii sacerdotis, quae ad valorem ibi necessaria non est, et contra monitum missionariorum, contraxit cum Marco. Marcus autem graviter reprehensus a missionariis, vult quidem dimittere Martham, sed petit ad alias transire nuptias. Quid agendum?

2. Caecilia, marito a rebellibus capto, nec post tres annos amplius comparente, eum habuit pro mortuo, et, absente proprio sacerdote, nupsit Petro rei conscio, sed similiter de morte prioris viri persuaso. Missionarius, cum impossibile sit scire vel inquirere utrum Paulus vir prior vivat, censet eos non esse inquietandos, et relinquendos esse in matrimonio donec non habeatur certus nuntius de vita Pauli. An bene?

R. Ad 1. Separandos esse coniuges, et virum non posse secundas inire nuptias, usque dum moraliter sit certum, quo tempore ipse matrimonium iniit cum muliere de qua agitur, iam primum virum eiusdem mulieris non obiisse.

Ad 2. Relinquendos esse in bona fide.

1370

S. C. S. Officii *28 Iunii 1865* — Vic. ap. Pondicherien. — Quaedam mulier ex protestantium secta declarat se undecim annos natam matrimonio iunctam fuisse cum quodam viro eiusdem communionis, atque cum illo per aliquot annos habitasse, deinde ab eodem de-

relictam fuisse. Lege anglica in Indiis statutum est absentiam per septem annos fugitivi coniugis aequivalere morali certitudini de eius morte, si ipse, post eiusmodi spatium per publicas ephemerides invitatus, haud es manifestet. Cum id in casu evenisset, dicta mulier voluit cuidam catholico nubere. At cum catholicus presbyter eorum coniugium benedicere renuisset, eo quod de prioris viri morte minime constaret, illi coram ministro acatholico matrimonium contraxerunt; quod matrimonium iuxta S. Sedis indultum pro Indiis esset validum, si nullum aliud obstaret impedimentum. Hinc quaeritur:

1. Utrum provisiones legis civilis de absentibus coniugibus, locum certitudinis moralis de eorum morte tenere possint, ac consequenter utrum derelicti coniuges, perfectis et impletis istis provisionibus, aliud matrimonium legitime contrahere valeant.

2. In praesenti saltem casu, cum illae duae personae, civili lege nixae, aliqua cum bona fide contraxerunt, ac prius mulieris matrimonium defectu aetatis fortasse invalidum fuerit, possuntne ad Sacramenta admitti?

R. 1. Iuxta expositum, Negative, et expendendos esse casus particulares ab ipso Vic. Ap. iuxta Instructionem quae eidem communicetur (1).

2. Quoad defectum aetatis, praevia advertentia quod admodum difficulter ex hoc capite iuxta exposita probari posset nullitas matrimonii in casu, nihilominus, si Vicario Ap. ita videbitur, fiant acta opportuna ad probandum:

1. Mulierem primum matrimonium contraxisse ante completum annum aetatis suae duodecimum. 2. Eo tempore malitiam non supplevisse aetatem. 3. Nec post adeptam pubertatem habuisse copulam cum viro.

Quoad praetensam mortem primi viri, fiant acta opportuna iuxta Instructionem superius memoratam. Sponsos tamen non posse admitti ad Sacramentorum participationem, nisi praevia eorumdem separatione.

1371

S. C. S. Officii *21 Novembris 1866* — Vic. Ap. Tchely Meridio-occid. —*Casus:* 1. Una neofita abbandonata dal marito, son già 14 anni, la quale non ha guari è passata in altro matrimonio con un cristiano da cui molto difficilmente potrebbe separarsi.

2. Una donna cristiana, il cui marito fu rubato dai ribelli, e non potendolo ritrovare, cerca di contrarre matrimonio con altra persona.

R. Casus expositos et his similes accurate examinandos esse iuxta Instructionem S. Cong. quae transmittatur (2), et iuxta ea quae habentur expresse tradita a iure canonico *Cap. Dominus, De secundis nuptiis,* quaeque traduntur a probatis auctoribus super subsistentia matrimonii initi nondum sufficienter probato obitu coniugis absentis. Ea vero quae deducuntur in utroque casu non sufficere ad novas permittendas nuptias; et faciendas ulteriores investigationes iuxta praedictam Instructionem. Et relate ad primum casum, quum neophyta et secundus vir eius sint ambo in mala fide, separandos esse, et monendum etiam virum non posse ad alias transire nuptias, nisi constito virum absentem adhuc vixisse quando secundum matrimonium tentatum fuit.

1372

Instructio S. C. S. Officii. *1868* (ad probandum obitum alicuius coniugis) Matrimonii vinculo duos tantummodo, Christo ita docente, copulari et coniungi posse; alterutro vero coniuge vita functo, secundas, imo et ulteriores nuptias licitas esse, dogmatica Ecclesiae catholicae doctrina est.

Verum ad secundas et ulteriores nuptias quod attinet, cum de re agatur quae difficultatibus ac fraudibus haud rare est obnoxia, hinc Sancta Sedes sedulo curavit, modo constitutionibus generalibus, saepius autem responsis in casibus particularibus datis, ut libertas novas nuptias ineundi ita cuique salva esset, ut praedicta matrimonii unitas in discrimen non adduceretur.

Inde constituta sacrorum Canonum quibus, ut quis possit licite ad alia vota transire, exigitur quod de morte coniugis certo constet, uti cap. *Dominus, De secundis nuptiis;* vel quod de ipsa morte recipiatur *certum nuncium* uti Cap. *In praesentia, De sponsalibus et matrimoniis.* Inde etiam ea quae explanatius traduntur in Instructione « *Cum alias* » 21 Augusti 1670, a Clemente X sancita, et in Bullario Romano inserta super examine testium pro matrimoniis contrahendis in Curia Emi Vicarii Urbis et coeterorum Ordinariorum. Maxime vero quae propius ad rem facientia ibi habentur nn. 12. et 13. (*V. n. 1364*).

Et haec quidem abunde sufficerent si in eiusmodi causis peragendis omnimoda et absoluta certitudo de alterius coniugis obitu haberi semper posset; sed cum id non sinant casuum propemodum infinitae vices (quod sapienter animadversum est in laudata Instructione his verbis: *Si tamen huiusmodi testimo-*

(1) Instructio *Ingentes bellorum clades,* de qua agitur, subrogata fuit ampliori Instructione anno 1868. (*V. n. 1373*).

(2) V. Notam antecedentem.

nia haberi non possunt, Sacra Congregatio non intendit excludere alias probationes quae de iure communi possunt admitti, dummodo legitimae sint et sufficientes) sequitur, quod stantibus licet principiis generalibus praestitutis, haud raro casus eveniunt, in quibus ecclesiasticorum praesidum iudicia haerere solent in vera iustaque probatione dignoscenda ac statuenda, imo pro summa illa facilitate quae aetate nostra facta est, remotissimas quasque regiones adeundi, ita ut in omnes fere orbis partes homines divagentur, eiusmodi casuum multitudo adeo succrevit, ut frequentissimi hac de re ad Supremam hanc Congr. habeantur recursus non sine porro partium incommodo, quibus inter informationes atque instructiones, quas pro re nata, ut aiunt, peti mittique necesse est, plurimum defluit temporis quin possint ad optata vota convolare.

Quapropter Sacra eadem Cong. huiusmodi necessitatibus occurrere percupiens, simulque perpendens in dissitis praesertim Missionum locis ecclesiasticos praesides opportunis destitui subsidiis, quibus ex gravibus difficultatibus extricare se valeant, e re esse censuit, uberiorem edere Instructionem in qua, iis, quae iam tradita sunt, nullo pacto abrogatis, regulae indigitentur, quas in eiusmodi casibus haec ipsa S. Cong. sequi solet, ut illarum ope, vel absque necessitate recursus ad Sanctam Sedem, possint iudicia ferri: vel certe, si recurrendum sit, status quaestionis ita dilucide exponatur, ut impediri longiori mora sententia non debeat. Itaque:

1. Cum de coniugis morte quaestio instituitur, notandum primo loco quod argumentum a sola ipsius absentia quantacumque (licet a legibus civilibus fere ubique admittatur) a sacris canonibus minime sufficiens ad iustam probationem habetur. Unde sa. me. Pius VI ad Archiep. Pragensem die 11 Iulii 1789 rescripsit solam coniugis absentiam atque omnimodum eiusdem silentium *satis argumentum non esse ad mortem comprobandam,* ne tum quidem cum edicto regio coniux absens evocatus (idemque porro dicendum est, si per publicas ephemerides id factum sit) nullum suimet indicium dederit. *Quod enim non comparuerit,* idem ait Pontifex, *non magis mors in causa esse potuit quam eius contumacia.*

2. Hinc ad praescriptum eorumdem sacrorum Canonum, documentum authenticum obitus diligenti studio exquiri omnino debet; exaratum scilicet ex regestis paroeciae, vel xenodochii, vel militiae, vel etiam, si haberi nequeat ab auctoritate ecclesiastica, a gubernio civili loci in quo, ut supponitur, persona obierit.

3. Porro quandoque hoc documentum haberi nequit; quo casu testium depositionibus supplendum erit. Testes vero duo saltem esse debent, iurati, fide digni, et qui de facto proprio deponant, defunctum cognoverint, ac sint inter se concordes quoad locum, et causam obitus aliasque substantiales circumstantias. Qui insuper, si defuncti propinqui sint, aut socii itineris, industriae, vel etiam militiae, eo magis plurimi faciendum erit illorum testimonium.

4. Interdum unus tantum testis examinandus reperitur, et licet ab omni iure testimonium unius ad plene probandum non admittatur, attamen ne coniux alias nuptias inire peroptans vitam coelibem agere cogatur, etiam unius testimonium absolute non respuit Suprema Cong. in dirimendis huiusmodi casibus, dummodo ille testis, recensitis conditionibus sit praeditus, nulli exceptioni obnoxius, ac praeterea eius depositio aliis gravibusque adminiculis fulciatur; sique alia extrinseca adminicula colligi omnino nequeant, hoc tamen certum sit, nihil in eius testimonio reperiri quod non sit congruum atque omnino verisimile.

5. Contigit etiam ut testes omnimoda fide digni testificentur se tempore non suspecto mortem coniugis ex aliorum attestatione audivisse, isti autem vel quia absentes, vel quia obierint vel aliam ob quamcumque rationabilem causam examinari nequeunt; tunc dicta ex alieno ore, quatenus omnibus aliis in casu concurrentibus circumstantiis, aut saltem urgentibus respondeant, satis esse censentur pro sequutae mortis prudenti iudicio.

6. Verum, haud semel experientia compertum habetur quod nec unus quidem reperiatur testis qualis supra adstruitur. Hoc in casu probatio obitus ex coniecturis, praesumptionibus, iudiciis et adiunctis quibuscumque, sedula certe et admodum cauta investigatione curanda erit, ita nimirum ut pluribus hinc inde collectis, eorumque natura perpensa, prout scilicet urgentiora vel leviora sunt, seu propiore vel remotiore nexu cum veritate mortis coniunguntur, inde prudentis viri iudicium ad eamdem mortem affirmandam probabilitate maxima, seu morali certitudine promoveri possit. Quapropter quandonam in singulis casibus habeatur ex huiusmodi coniecturis simul coniunctis iusta probatio, id prudenti relinquendum est iudicis arbitrio; heic tamen non abs re erit plures indicare fontes ex quibus illae sive urgentiores, sive etiam leviores colligi et haberi possint.

7. Itaque in primis illae praesumptiones investigandae erunt quae personam ipsius asserti defuncti respiciunt, quaeque profecto facile haberi poterunt a coniunctis, amicis, vicinis, et quoquo modo notis utriusque coniugis. In quorum examine requiratur *ex. gr.:* — An ille, de cuius obitu est sermo, bonis moribus imbutus esset, pie religioseque viveret, uxoremque diligeret; nullam sese occultandi causam haberet;

utrum bona stabilia possideret, vel alia a suis propinquis aut aliunde sperare posset. — An discesserit, annuentibus uxore et coniunctis; quae tunc eius aetas, et valetudo esset. – An aliquando et quo loco scripserit, et num suam voluntatem quamprimum redeundi aperuerit, aliaque huius generis indicia colligantur.

Alia ex rerum adiunctis pro varia absentiae causa colligi indicia sic poterunt: – *Si ob militiam abierit,* a duce militum requiratur quid de eo sciat; utrum alicui pugnae interfuerit; utrum ab hostibus fuerit captus; num castra deseruerit, aut destinationes periculosas habuerit etc. – *Si negotiationis causa iter susceperit,* inquiratur utrum tempore itineris gravia pericula fuerint ipsi superanda; num solus profectus fuerit, vel pluribus comitatus; utrum in regionem ad quam se contulit supervenerint seditiones, bella, fames et pestilentiae *etc.* – *Si maritimum iter fuerit aggressus,* sedula investigatio fiat a quo portu discesserit; quinam fuerint itineris socii; quo se contulerit; quod nomen navis quam conscendit; quis eiusdem navis gubernator; an naufragium fecerit; an societas, quae navis cautionem forsan dedit, pretium eius solverit; aliaeque circumstantiae, si quae sint, diligenter perpendantur.

8. Fama quoque aliis adiuta adminiculis argumentum de obitu constituit, hisce tamen conditionibus, nimirum: quod a duobus saltem testibus fide dignis et iuratis comprobetur qui deponant de rationabili causa ipsius famae: an eam acceperint a maiori et saniori parte populi, et an ipsi de eadem fama recte sentiant; nec sit dubium illam fuisse concitatam ab illis in quorum commodum inquiritur.

9. Tandem, si opus fuerit, praetereunda non erit investigatio per publicas ephemerides, datis directori omnibus necessariis personae indiciis, nisi ob speciales circumstantias saniori ac prudentiori consilio aliter censeatur.

10. Haec omnia pro opportunitate casuum Sacra haec Congr. diligenter expendere solet; cumque de re gravissima agatur, cunctis aequa lance libratis, atque insuper auditis plurium theologorum et iurisprudentum suffragiis, denique suum iudicium pronunciat an de tali obitu satis constet, et nihil obstet quominus petenti transitus ad alias nuptias concedi possit.

11. Ex his omnibus ecclesiastici praesides certam desumere possunt normam quam in huiusmodi iudiciis sequantur. Quod si, non obstantibus regulis hucusque notatis, re adhuc incerta et implexa illis videatur, ad S. Sedem recurrere debebunt, actis omnibus cum ipso recursu transmissis, aut saltem diligenter expositis.

1373

Instr. S. C. S. Officii *11 Ian. 1869* — (PRO DELEG. AP. AEGYPTI) — Sacrosancta Tridentina Synodus sess. 24 Cap. de Reform. statuit haud facile ad matrimonium ineundum admittendas esse personas, quae vagas incertasque sedes habuerunt, nisi prius diligens praecesserit inquisitio super earumdem libertate status. Saepe hac de re interrogata Supremae Inquisitionis Congregatio, vel generales vel particulares tradidit regulas pro casuum opportunitate, accurate tamen, et practice evolvendas, et applicandas prudenti Ordinariorum iudicio.

Aliquando contingit ut haec investigatio fiat super libertate status personae, quae vidua putatur, sed de illius compartis obitu legitimae non habentur probationes. Hoc in casu nuper aliam edidit Sacra Congr. instructionem typis editam, cuius exemplar adiunctum accipiet Delegatus Ap. Aegypti et Arabiae. (*V. n. 1373*).

Aliquando autem investigatio est instituenda super libertate status personae quae prima vice matrimonium inire cupit, sed diu et fere toto suae vitae cursu in dissitas, variasque abiit regiones: hoc in casu, inhaerendo regulis traditis in Instructione de anno 1670, ab Ordinariis locorum in quorum civitate, vel dioecesi permanserit persona ipsa, documentum eius libertatis requirendum foret. Verum cum hoc difficile sit, et plerumque vel etiam impossibile ob locorum distantiam, vel ob populorum imperitiam, sicuti in missionum locis ut plurimum contingit, supplendum erit depositionibus iuratis testium qui sint idonei, et concludenter deponant de libertate personae matrimonium contrahere cupientis, vel quia aliquando fuerint socii itineris, vel negotiationis, vel frequens epistolare commercium cum eadem absente persona habuerint, et praesertim si sanguine sint iuncti: hoc enim in casu vehemens oritur praesumptio quod testes ipsi, licet absentes fuerint, sint nihilominus de illius libertate instructi.

Praeterea S. Congr. non respuit etiam depositiones iuratas testium qui de relato alterius personae deponunt, dummodo aliquo modo constet de illius idoneitate, probitate et scientiae causa.

Hisce quoque deficientibus probationum argumentis, praetereunda non est investigatio super vitae ratione personae nubere volentis, habita in patria, non solum antequam discederet sed etiam post eius reditum; nam si laude digna probetur, tunc fidentius ad iuramentum suppletorium admitti poterit pro eius libertate status comprobanda, monita tamen prius de actus emittendi sanctitate deque poenis in periuros a ss. canonibus comminatis.

Porro animadvertat Delegatus Apostolicus Orator hoc probationis remedium adhibendum esse in defectu omnium aliarum probationum, sicut ipsa verborum significatio satis superque innuit. Quare hisce regulis facile consulere po-

terit tam in peculiari casu Antonii Abed Elmescich chaldaei, quam in aliis supperventuris.

1374

S. C. S. Officii 2 *Aprilis 1873* — Vic. Ap. Constantinop. — 1. (1) Gli acattolici sono da reputarsi testimoni idonei, e possono essere ammessi a deporre sullo stato libero di quelli che vogliono contrarre matrimonio, specialmente quando non si trovino cattolici?

E *quatenus affirmative* potrebbesi con costoro prescindere dal giuramento?

2. La quinta interrogazione da farsi al testimone è *an sibi pro hoc testimonio ferendo fuerit aliquid datum, promissum etc.* Questa interrogazione si potrebbe omettere quando il testimonio è persona distinta o pel suo carattere, come i sacerdoti, o per la carica che sostiene, come p. e. gl'interpreti delle legazioni ed altri impiegati?

3. Nella settima interrogazione si dice *si responderit* (il testimonio) *esse extraneos* (i contraenti) *supersedeatur in licentia contrahendi donec per literas Ordinarii ipsorum contrahere volentium doceatur de eorum statu libero.* L'esperienza ci ha dimostrato che è impossibile avere detti certificati dai Vescovi che trovansi nell'impero russo, e più particolarmente da quelli della Polonia.

È ugualmente noto che gli scismatici orientali non rilasciano mai attestati di stato libero in favore di quelle persone, le quali appartenendo alla loro comunione vogliono nientedimeno unirsi in matrimonio con un cattolico innanzi alla Chiesa cattolica. Come deve diportarsi la Cancelleria del Vicariato Apostolico sì nel primo caso che nel secondo?

4. Si domanda di più qual caso si deve fare dei certificati di stato libero rilasciati dall'autorità civile.

Che se in generale i certificati dell'autorità civile si devono respingere, si potrebbe fare un eccezione pei protestanti, pei quali la rispettiva Cancelleria è la sola competente autorità in simili casi?

5. Per ultimo persone degnissime di fede anche ecclesiastiche assicurano che in Francia è moralmente impossibile che un matrimonio si celebri in Chiesa, se prima non abbia avuto luogo il matrimonio civile innanzi al *maire* del luogo. Pei francesi adunque basterebbe l'attestato del *maire*, oppure si richiederebbe ugualmente quello dell'autorità ecclesiastica?

R. Ad 1. Quoad primam dubii partem, quatenus constet acatholicos testes, de quibus in singulis casibus agitur, esse fide dignos, nihil obstare quominus eorum testimonium recipiatur. — Ad secundam partem, generatim loquendo non expedire.

Ad 2. Generatim loquendo, negative, et ad mentem. Mens est quod si attenta conspicua qualitate et honestate testis prudenter timeatur ne ipse ex huiusmodi interrogatione offensionem accipiat, posse idem interrogatorium omitti.

Ad 3. et 4. cumulative: Curandum est ut habeantur documenta prout de iure, et quatenus ea obtineri nequeant, supplendum eo meliori modo quo fieri potest, habita ratione instructionis anni 1869 R. P. D. Vicario Apostolico transmittendae. Ceterum generatim vitanda esse matrimonia exterorum qui sint destituti requisitis documentis. In iis vero casibus urgentioribus, in quibus vetari sine periculo haud possit, quin matrimonium ineant, qui ab eius adeptione repulsi turpissimis vitiis non sine publica offensione sordescere, et quod ipsis imminet aeternae salutis amittendae periculum in dies augere pergerent, dummodo constet de domicilio alterutrius sponsi, et factis interrogatoriis iuxta formulam (de qua in expositis dubiis), supplicandum SSmo pro gratia remittenda prudenti arbitrio et conscientiae eiusdem R. P. D. Vicarii Apostolici ut praefati sponsi admitti possint ad iuramentum suppletorium idque ad quinquennium durantibus circumstantiis.

Ad 5. Ad 1 partem, negative; ad 2. partem, affirmative.

Factaque de praemissis fideli relatione Sanctissimo D. N. in ordinaria audientia eiusdem diei ac feriae ab Assessore S. Off., Sanctitas Sua resolutiones supra relatas approbare, ac facultatem, de qua in resp. ad 3 et 4 dubium, impertiri dignata est.

1375

Ex Instr. S. C. S. Off. 9 *Decembr. 1874* (ad Ep. S. Alberti) ... Dubium sextum est huius tenoris: « Advena qui velit in matrimonium » ducere mulierem indigenam, asseverat suum » statum liberum, et si ei respondeamus nu- » ptias esse differendas quoad exhibeat docu- » menta, ille matrimonium init coram mini- » stro protestante. Itaque si non constat rem » aliter se habere ac ille dicit, potestne ei fides » adiungi, et procedi ad benedictionem nuptia- » lem? » — S. Congregatio respondit: Curanda est pro viribus observantia Decreti Clementis X *Cum alias* diei 21 Augusti anni 1670 et generatim vitanda sunt matrimonia exterorum qui sint destituti requisitis documentis. Quatenus vero haec haberi nequeant, supplendum eo meliori modo quo fieri potest, habita ratione instructionis anni 1869 transmissae; et si testes

(1) Haec dubia sunt circa praescriptiones Decreti S. C. S. Officii 21 Augusti 1670 (*V. n. 1364*).

vel testis catholicus desit, aut non sit idoneus, nihil obstat quominus in matrimoniis catholicorum recipiatur testimonium etiam acatholicorum, quatenus constet acatholicos testes, de quibus in singulis casibus agitur, esse fide dignos, ut haec S. Congregatio declaravit die 2 Aprilis anni 1873. In iis vero casibus urgentioribus in quibus periculum adest ne qui ab Ecclesia sunt repulsi matrimonium ineant coram ministro acatholico, dummodo constet de domicilio alterutrius sponsi, et factis interrogatoriis iuxta formulam trasmissam, SSmus facultatem A. Tuae impertitur subdelegandam quoque missionariis tibi subiectis qua iidem sponsi admitti possint ad iuramentum suppletorium. Idque ad quinquennium durantibus circumstantiis.

1376

Instr. S. C. S. Off. 22 *Augusti 1890* (AD EPISCOPOS ORIENTALES) Ut sua christifidelium nuptiis stet unitas, utque in iis contrahendis nullitas vitetur, Suprema Emorum PP. ... Generalium Inquisitorum Congregatio, auctorante SSmo D. N. Leone XIII, sequentem Instructionem exarandam, et cum Episcopis orientalibus communicandam mandavit, quae inter difficultates, quibus undique premuntur, magno illis usui et adiumento foret ad probandam status libertatem eorum, qui matrimonio iungi desiderant.

1. Status libertas triplici via detegi et iuridice probari potest: 1. publicationibus in Ecclesia faciendis; 2. documentis; 3. examine testium.

2. Publicationes faciendae sunt in loco domicilii, vel quasi domicilii. Expedit etiam, ut fiant in loco originis, si contrahentes ibidem morati fuerint post adeptam aetatem ad matrimonium contrahendum idoneam; atque insuper in locis ubi saltem per decem menses commorati fuerint, nisi iam a pluribus annis domicilium fixerint in loco, ubi matrimonium contrahendum est.

3. Testium examini, si in civitate episcopali fiat, praesit Vicarius Generalis; si in aliis locis dioecesis, parochus. Interrogationes vero et responsiones scripto diligenter mandentur, praemisso singulorum testium iuramento de veritate dicenda.

4. Ad testimonium ferendum in hac materia etiam foeminae possunt admitti, et recipiuntur magis consanguinei, nempe parentes, fratres, sorores etc., quam externi, quia praesumuntur melius informati; et cives magis quam exteri.

5. Fides, aliaque documenta quae a partibus, vel de partibus producuntur munita sint sigillo non parochi tantum, sed potissimum Ordinarii illius dioecesis, unde manarunt. Semper autem attente providendum erit, ut fides, seu testimonia bene et concludenter identificent personas de quibus agitur.

6. Si post probatam status libertatem, duo aut tres menses transierint quin matrimonium fuerit celebratum, regulariter novus processus pro hoc temporis spatio fieri deberet; ast pro casuum varietate res relinquitur prudenti arbitrio Ordinariorum.

7. Si quis ex contrahentibus fuerit in articulo mortis, intra quem probabiliter tempus non suppetat instituendi diligentias necessarias, processus praescriptus poterit omitti, ita tamen ut si infirmus convaluerit, debeant fieri diligentiae, seu processus antequam simul conveniant.

8. Si contrahentes sint vagi non concedatur licentia contrahendi, nisi doceant per documenta Ordinariorum suorum se esse liberos; quod si fides singulorum Ordinariorum, in quorum dioecesibus per aliquod temporis spatium, annum non excedens, commorati sunt, haberi non possit, Ordinarius loci, in quo matrimonium est contrahendum, eos ad iuramentum suppletorium admittere poterit, pro illis tantum locis, ex quibus fides authentica haberi non poterit. Insistendum tamen erit semper ut contrahentes inducant testes fide dignos in respectivis locis examinandos. Si tamen id difficulter admodum fieri possit, admitti poterunt in Curia loci ubi contrahitur matrimonium, testes fide digni, qui status libertatem tempore vagationis concludenter probent; et si Ordinario opportunum videatur, admitti etiam poterit sponsus ad iuramentum suppletorium, constito tamen sibi ipsum esse fide dignum.

9. Quod si dubium circa status libertatem contrahentium oriatur vel ex matrimonio, catholico modo a catholicis celebrato; vel ex connubio ab haereticis aut schismaticis iuxta diversarum sectarum statuta contracto, et postea per sententiam talium tribunalium dissoluto; aut ex contracto inter infideles, qui postea rescissus, aut nullus declaratus fuerit, standum Instructioni huius Supremae Congregationis Sanctae Romanae et Universalis Inquisitionis datae die 20 Septembris 1883 art. 4. (V. Art. *De causis matrimonialibus pertractandis*).

10. Testis examinandus moneatur de gravitate iuramenti in hoc negotio ferendi, ac deinde interrogetur de nomine, cognomine, patre patria, aetate, conditione, et habitatione; tum an sit civis vel exterus; et quatenus exterus, a quo tempore sit in loco, in quo deponit. An ad examen accesserit sponte vel requisitus. Si dicat se accessisse sponte, a nemine requisitum, dimittatur, quia praesumitur mendax; si requisitum, interrogetur a quo, vel a quibus, ubi, quando, quomodo, coram quibus, et

quoties fuerit requisitus, et an sciat adesse aliquod impedimentum inter contrahere volentes. An sibi pro hoc testimonio ferendo fuerit aliquid datum, promissum, remissum, vel oblatum a contrahere volentibus, vel ab alio ipsorum nomine. An cognoscat contrahere volentes, ipsorum indolem, mores, conditionem, et a quo tempore, in quo loco, qua occasione. Si responderit negative, testis dimittatur, si vero affirmative, interrogetur an iidem sint cives, vel exteri. Si responderit esse exteros, supersedeatur in licentia contrahendi, donec per litteras Ordinarii ipsorum doceatur de eorum libero statu, pro eo tempore quo in eius dioecesi morati sunt.

11. Ad probandum vero eorumdem statum liberum pro tempore reliquo, scilicet usque ad tempus, quo volunt contrahere, admitti poterunt testes idonei, qui si concludenter probent rationem reddendo propriae scientiae, necesse non erit deferre attestationes Ordinariorum locorum, in quibus contracturi moram duxerint. Si vero responderint eos esse cives, interrogentur sub qua parochia hactenus habitaverint vel habitent, an sciant alterutrum vel utrumque quandoque matrimonio copulatum fuisse, aut professum in aliqua Religione approbata, vel suscepisse aliquem ex Ordinibus cui adnexa sit lex coelibatus, vel alio impedimento matrimonium dirimente esse obstrictum. Si ad haec negative responderint, interrogentur de causa scientiae, et an sit saltem possibile ut alteruter habuerit uxorem, vel maritum, aut aliud impedimentum, quod ab ipsis testibus ignoretur. Si responderint affirmative, supersedeatur, nisi ex aliis testibus contrarium concludenter probetur. Si vero responderint negative, interrogentur de causa scientiae, ex qua deinde colligi poterit, an huiusmodi testibus fides sit adhibenda. Si responderint, nupturientes habuisse uxorem vel maritum, sed esse mortuos, interrogentur de loco et tempore quo sunt mortui, et quomodo et unde sciant eos fuisse coniunctos et respectivam eorum uxorem vel maritum esse mortuos. Si respondeant mortuos esse in aliquo hospitali, vel se vidisse eos sepeliri in aliqua certa ecclesia, aut coemeterio, non detur licentia contrahendi, nisi prius recepto testimonio authentico a rectore hospitalis, in quo praedicti decesserunt, vel a rectore ecclesiae aut coemeterii, in quo humata fuerunt eorum cadavera. Si tamen huiusmodi testimonia haberi non possunt, non excluduntur aliae probationes quae de iure communi possunt admitti, dummodo sint legitimae et sufficientes. Interrogentur insuper, an post mortem alterutrius coniugis ad secunda vota transierint; et quatenus negative, an fieri potuerit, ut aliquis ex illis transierit ad secunda vota, quae ab ipsis testibus ignorentur; et quatenus affirmative, supersedeatur a licentia, donec producantur testes, per quos negativa coarctetur concludenter. Si vero negative, interrogentur de causa scientiae, qua perpensa iudex poterit iudicare an sit concedenda licentia, necne.

C) *De secundis nuptiis*

1377

Ex Const. *Etsi pastoralis* **Bened. PP. XIV** *26 Maii 1742* — Quia secundum Apostolum mulier, mortuo viro, ab ipsius est lege soluta, et nubendi cui vult in Domino liberam habet facultatem, secundas, tertias et ulteriores etiam nuptias graeci non condemnent, sed illas tamquam legitimas et validas approbent inter personas, quae alias licite de iure ad invicem matrimonio iungi possunt.

1378

Ex Instr. S. C. de Prop. F. *8 Sept. 1869* — (AD VICARIOS AP. IND.) Cum Emi PP. considerassent errorem valde diffusum esse in Indiis Orientalibus quoad secundas nuptias, ut nimirum feminae ab illis veluti a minus honestis abhorrerent, praeceperunt ut missionarii moneant fideles de memoratis nuptiis, eas non esse neque ab ecclesiastica lege improbatas nisi aliud obstet, proindeque viduas ob incontinentiam ad iteratas nuptias hortentur.

ART. IX. **De impedimento aetatis**

1379

Ex Litt. Ap. *Magnae nobis* **Bened. PP. XIV** *29 Iunii 1748* — (AD EPISCOPOS POLONIAE) Facultas contrahendi matrimonium ante praescriptum aetatis tempus, quoties malitia supplet aetatem, ab ipsa legum et canonum dispositione provenit. Quin immo Episcopi ipsi et Ordinarii locorum iure suo pronunciare possunt super ea quaestione quae facti est, an scilicet malitia, ut asseritur, aetatem suppleat, et consequenter matrimonii contrahendi licentiam impertiri valeant; neque necesse est Apostolicam Sedem adire, nisi pro maiori actus solemnitate, et *ne de contractus matrimonii huiusmodi validitate propter minorem aetatem dubitari contingat:* ut habet formula quae in concipiendis Litteris Declaratoriis super minori aetate adhiberi consuevit. Siquidem canonistae docent cumulativum ius esse inter Apostolicam Sedem et Iudices Ordinarios cognoscendi et pronunciandi de hac re, an scilicet malitia suppleat aetatem; privativum vero Apostolicae Sedis ius esse concedendi dispensationem ad contrahendum matrimonium impuberi qui per aetatem nondum coniugali copulae maturus est, sed tamen rationis usu ita pollet ut matrimonii contrahendi vim et naturam intelligat. Etenim

ad validitatem matrimonii, quemadmodum rationis usus requiritur de iure naturali et divino, ita actualis ad coniugalem copulam potentia requiritur de iure positivo canonico. Romanus autem Pontifex est supra ius canonicum; at quilibet Episcopus eo iure inferior est, proindeque illius legibus derogare nequit.

1380

S. C. S. Officii *17 Aprilis 1839* — Vic. Ap. Pondicherien. — Lucius religione paganus, duodecim circiter annos natus, secundum morem regionis, et iuxta caeremonias quae apud gentiles matrimonium verum denotant, suae sororis filiam Bertham religione gentilem, et quinque vel sex annos natam, uxorem duxit. Ab illo tempore Bertha *taly*, quod est signum matrimonii, collo appensum deferebat, et apud matrem suam manebat. Bertha autem cum decem annos nata esset, et cum Lucio matrimonio se coniunctam sciret, atque, postquam nubilis facta fuerit, cum illo maritaliter cohabitandi voluntatem haberet, una cum marito suo Lucio Baptismum recipit. Quaeritur utrum dicti sponsi debeant, aetate a s. Ecclesia statuta consecuta, consensum renovare, et indigeant dispensatione secundi gradus mixti cum primo, vel utrum per Baptismum dictum matrimonium ad dignitatem Sacramenti fuerit elevatum.

R. Renovandum esse consensum ad cautelam; ad quem effectum pariter ad cautelam impetrandam esse a SSmo dispensationem.

1381

S. C. S. Officii *2 Maii 1866* — Vic. Ap. Hu-nan — Se possano coabitare e dormire insieme i fanciulli ammogliati prima della pubertà nel paganesimo secondo il costume cinese, e convertiti dipoi con tutta la famiglia al cristianesimo.

R. Christianos impuberes, qui in infidelitate matrimonium contraxerunt, nisi in iisdem malitia, id est potentia, suppleat aetatem, separandos esse quoad torum, et, si prudenter fieri poterit, a missionariis curandum ut etiam separentur quoad habitationem, iniuncto tamen onere vivendi maritaliter cum ad aetatem pubertatis pervenerint, dummodo huiusmodi matrimonia non probentur irrita ob aliquod impedimentum iuris naturalis vel divini, et praesertim ob defectum veri consensus.

1382

S. C. S. Officii *21 Novembris 1866*. — Tchely meridio-occid. — In quanto al dispensare sull' impedimento dell' età il Vic. Ap. fa notare che convertendosi alla fede famiglie pagane, si convertono giovanetti non arrivati ai 14 anni, e giovanette non arrivate ai 12, le quali spesso vengono obbligate dai tribunali locali a contrarre matrimonio con pagani, coi quali sono già legate in promessa sponsalizia.

R. Quoad facultatem dispensandi super impedimento aetatis in matrimoniis contrahendis ab impuberibus intelligentibus vim ac naturam matrimonii, et nondum actu maturis ad copulam consummandam, *non expedire*; eidem tamen communicetur ea pars Constitutionis Bened. XIX *Magnae nobis* ad rem faciens, et instructio mense Maio huius anni data ad Vic. Ap. Hunanensem. (*V. nn. 1380 et 1382*).

1383

S. C. S. Officii *10 Decembris 1885* — 1. Quando coniuges in infidelitate relicti matrimonio nondum consummato fidem amplecti nolunt, matrimonia eorum in impubertate contracta, haberine poterunt tamquam mera sponsalia de futuro pro coniuge ad fidem converso?

2. Quando contrahentes neophyti puberes sunt, ad eorumdem matrimonium dissolvendum requiriturne duplex aut nulla interpellatio vel sufficit unica, utrum videlicet velint baptizari?

R. Ad 1. Dummodo constet nullum fuisse impedimentum iuris naturalis vel divini, et praesertim contrahentes verum consensum praestitisse, non esse sponsalia sed vera matrimonia.

Ad 2. Quatenus huiusmodi matrimonia probentur irrita ob aliquod impedimentum iuris naturalis vel divini, et praesertim ob defectum veri consensus, non esse locum interpellationi. Secus interpellationem esse faciendam an velit baptizari; et quatenus negative, an saltem velit cohabitare absque iniuria Creatoris. In casibus autem particularibus, si occurrat gravis difficultas, recurrat ad S. Sedem.

1384

S. C. S. Officii *6 Augusti 1886* — Vic. Ap. Myssur — Spesso i pagani maritano le loro figlie nella loro prima età di 9 o 10 anni. La sposa resta in casa finchè non sia giunta alla pubertà; intanto i genitori sogliono mandarla di tanto in tanto a far visita allo sposo. Se non sopraggiungono dispute in famiglia, giunta all'età nubile prende domicilio definitivamente in casa dello sposo. Si domanda se questi matrimonî siano validi, anche nel caso che la sposa non frequenti mai la casa dello sposo, e parli di prendere nuovo marito.

R. Detur Decretum 10 Decembr. 1885, scilicet: « Circa matrimonia impuberum contracta in infidelitate, sed non consummata ante conversionem, proposita sunt sequentia dubia: 1. *Quando coniuges in infidelitate relicti* etc. » (*V. n. 1384*).

1385

S. C. S. Officii *7 Maii 1890* — CHAN-SI — È noto come i cinesi in tutti i loro computi si servono dell'anno lunare, il quale è sempre in ritardo, più o meno, del solare. Secondo i sacri canoni l'età stabilita pel matrimonio è di 14 anni pei maschi, e di 12 compiti per le femmine. Ora si domanda se nella computazione dell'età canonica pel matrimonio possa bastare la cinese, ossia lunare, ovvero si richieda il computo preciso dell'anno solare. Nel caso che la risposta fosse doversi stare al computo dell'anno solare, prego V. E. a supplicare Sua Santità per una sanatoria di tutti i matrimonî contratti fino ad ora contro questa regola, e della dispensa di questa medesima regola nell'avvenire, poichè è cosa ardua per tutti, e quasi impossibile pei cinesi fare detta computazione.

R. Si risponda al proponente che quanto al passato taccia; per l'avvenire poi ritenga la massima che gli anni richiesti dai sacri canoni per la validità del matrimonio sono anni solari, non lunari, e da computarsi da giorno a giorno ossia dal giorno della nascita al giorno in cui si celebra il matrimonio. Che se ciò non possa farsi, si computi l'età secondo l'anno lunare aggiungendovi un mese.

ART. X. **De impedimento clandestinitatis**

1386

S. C. de P. F. - C. G. *13 Iunii 1625* — Quoad matrimonia Iaponiae in futurum contrahenda, S. Congregatio de speciali mandato SSm̃i D. N. censuit ut, non obstante decreto Concilii Trid. de Matrimonio iam pridem in ea insula publicato, matrimonia in praesentia duorum testium tantum valide contrahi possint, si tamen in loco ubi matrimonium contrahetur, vel in vicino ad quem sine periculo accedi possit, parochus vel alius sacerdos saecularis sive regularis non existat ab Episcopo deputatus, cui Episcopo S. Congregatio districte praecipiendo mandavit ut, ad maiorem contrahentium commoditatem, in diversis Iaponiae locis sacerdotes saeculares vel regulares constituat cum facultate speciali assistendi matrimoniis.

1387

S. C. de P. F. - C. G. *27 Iunii 1625* — In Iaponia, in qua supponitur publicatum decretum Concilii Trid. de Matrimonio, fuerunt plura matrimonia contracta sine parochi praesentia ob penuriam sacerdotum, maxime post persecutionem inchoatam anno Dñi 1614. Quaeritur an Papa possit in praedictis matrimoniis dispensare supplendo defectum substantialis illius solemnitatis, ita ut contrahentes non teneantur iterum contrahere, saltem secreto, praesertim cum difficillimum sit illa matrimonia fere innumerabilia eo modo revalidare, durante praesertim persecutione.

R. S. Congregatio censuit per SS. D. N. in casibus praedictis esse declarandum, Concilium, etiam publicatum, non obligasse in Iaponia, et propterea matrimonia ibi contracta sine parocho fuisse et esse valida, dummodo tamen saltem coram duobus testibus celebrata fuerint. – Die 2 Iulii 1625. SS. D. N. Urbanus VIII approbans sententiam S. Congr. declaravit praedicta matrimonia in Iaponia sine parocho, ut praefertur, contracta, fuisse et esse valida, iuxta declarationem Cardd. Concilii Trid. Interpretum pro Hollandis, Zelandis et Frisiis editam.

1388

S. Cong. Concilii *18 Ianuarii 1663* (AD EP. TRICARIEN.) 1. Ubi Decretum Concilii Trid. Cap. 1. sess. 24 de Reformat. Matrim. non est publicatum in parochia, valere matrimonia contracta absque observatione formae in Concilio praescriptae.

2. Publicationem praesumi ubi id Decretum fuerit aliquo tempore in parochia tamquam Decretum Concilii observatum.

3. Haereticos quoque, ubi Decretum dicti Capitis primi est publicatum, teneri talem formam observare, et propterea ipsorum etiam matrimonia absque forma Concilii, quamvis coram ministro haeretico vel magistratu loci contracta, nulla atque irrita esse.

4. Ubi etiam constet Decretum Concilii esse publicatum, vel aliquo tempore in parochia tamquam decretum Concilii observatum sed parochialis ecclesia, utpote vacans, proprio parocho careat, et cathedralis itidem Episcopo atque capitulo habentibus a Concilio facultatem alium sacerdotem ad id delegandi, nullusque alius sit ibi qui vices parochi vel Episcopi suppleat, matrimonium valere absque praesentia parochi, servata tamen in eo in quo potest forma Concilii, nempe adhibitis saltem duobus testibus.

5. Si extent quidem parochus et Episcopus, sed, nullo constituto vicario, uterque metu haereticorum lateat, ita ut vere ignoretur ubinam sit, vel eodem metu absit, nec ed alterutrum sit tutus accessus, validum esse matrimonium contractum absque forma, adhibitis tamen, ut dictum est, duobus testibus.

1389

S. C. de P. Fide - C. G. *7 Iulii 1670* — VIC. AP. TUNK. — 1. An publicatio Tridentini circa matrimonium differri debeat in locis ubi de novo conversio est facta, donec magis sint

in fide firmati, et in locis ad quos Patres (missionarios) pervenire difficile est, aut ob loci distantiam, aut quia ab illius loci domino gentili Patres sunt in exilium missi.

2. In locis in quibus Decretum Tridentinum circa matrimonium publicatum est, an possint fideles vicissim matrimonium contrahere sine parochi praesentia, cum aut ob maximam distantiam aut ob exilium, illis locis adesse nequeat, et an coniugia illa vera sint, et sine peccato fiant.

3. An qui in propria parochia Concilii Decretum circa matrimonium audivit, possit in aliis locis, in quibus non est publicatum Decretum, sine parocho matrimonium contrahere.

4. An, ut vere Concilii Decretum dicatur publicatum, necesse sit in omnibus ecclesiis vicorum quae inter se valde proximae sint publicetur, cum et aliqui vici ob incolarum commoditatem duas ecclesias habeant?

5. Cum in aliquo dominio perpaucae ecclesiae sint, cum tamen in posterum multae sint erigendae, an, publicato Decreto Concilii in illis paucis ecclesiis, in toto dominio censeatur publicatum, vel potius in quolibet vico in quo deinceps ecclesia erigenda est, congregatis christianis in aliqua domo decenti, ut solet fieri in Missae celebrationibus, ibi fieri debeat publicatio, ita quod interim, cum in singulis vicis non fit publicatio, possint sine parocho et testibus matrimonium contrahere?

R. Ad 1. Posse concedi dilationem publicationis Decreti Concilii Tridentini.

Ad 2. Missionarii exequantur Decretum S. C. Concilii ad Episcopum Tricariensem circa matrimonia Batavorum, ut infra. *(V. n. 1389).*

Ad 3. Licere iuxta Decretum eiusdem S. C. Concilii, modo non fiat in fraudem.

Ad 4. Esse necessariam publicationem in singulis et solis parochiis iuxta Decretum S. Concilii Tridentini, sess. 24, c. 1, *De reform. matrimonii.*

Ad 5. Sufficere publicationem iam factam, nisi novi accedant populi et incolae, et pro eis novae erigantur paroeciae.

1390

Litt. Ap. Bened. PP. XIV *17 Sept. 1746* — (AD PAULUM SIMONEM CARMELIT. EXCALCEAT. IN BELGIO) Redditae sunt Nobis per dilectum filium eumdemque primarium Administrum Nostrum Silvium, Cardinalem Valenti, vestrae litterae, quibus subortam inter vos in re gravis sane momenti controversiam exponitis, eamque iudicio nostro subiicitis. Non possumus equidem non magnopere commendare propositum vestrum, quo Sedem Apostolicam consulendam censuistis eiusque definitionem exposcendam, ut eam unanimi consensu amplectamini; quam si omnes, cum similes emergunt quaestiones, pari docilitate exquirerent et sequerentur, non tanta succresceret in dies inter evangelicos operarios opinionum varietas, nec doleremus aliquando ob eorumdem in tradenda morum doctrina diversas sententias, in partes distrahi christianum populum, eamque scindi mentium animarumque concordiam quam Christus Dominus Ecclesiae suae commendatam voluit usque adeo ut ea praesertim, quasi tessera, discipulos suos cognoscendos praedixerit.

Exposuistis itaque Nobis non raro isthic contingere, ut catholici matrimonium inter se contracturi, civilem adeant magistratum aut haereticum ministellum, quibus se sistere legibus patriae coguntur, et coram illis mutuum exprimant in coniugium consensum, qnem tamen postea renovare coram legitimo Ministro catholico et duobus testibus uti Tridentinum praecipit, aut omnino negligunt, aut in longum tempus differunt: interim vero, perinde ac si legitimi coniuges iam forent, non dubitant omnem coniugalem consuetudinem inter se habere. Quaesivistis deinde quid de illo consensu sentiendum sit coram civili magistratu aut haeretico ministello praestito, num scilicet satis fuerit ad perficiendum matrimonium validum, saltem in ratione contractus, quod alter ex vobis affirmat, alter inficiatur, etsi ad Sacramenti dignitatem non assurgat, quod nemo vestrum in quaestionem adducit; si enim res ita se haberet, uti primus existimat, subsequens inter consentientes copula, etiam ante renovatum coram parocho catholico consensum, omni flagitio vacaret, et suscepta inde proles absque ulla dubitatione esset legitima reputanda.

Iam vero, ut postulatis vestris breviter simul et dilucide respondeamus, unaque controversiam omnem iudicio Nostro praecidamus, sic habete: Ubicumque promulgatum et receptum sit Concilii Tridentini Decretum, cap. 1 sess. 24, *De reformat. matrim.*, ibi nulla prorsus atque in omni ratione irrita esse coniugia aliter quam coram alterutrius contrahentium legitimo parocho aliove sacerdote parochi vices agente, et duobus testibus celebrata. Scimus profecto esse theologos, qui in ipso fidelium matrimonio contractum a Sacramento ita dividunt ut illum omnino perfectum quandoque consistere credant, quin ad Sacramenti excellentiam pertingat; sed, quidquid sit de hac opinione, quam Nos quidem nunc in medio relinquimus, ea certe, quod attinet ad rem praesentem, locum nullum sibi vindicare potest apud eos qui Tridentina lege obstringuntur: etenim qui praeter formam a se praescriptam matrimonium contrahere attentat, eorum Tridentina Synodus non Sacramentum modo sed

contractum ipsum irritum diserte pronuntiat, atque, ut eius verbis utamur, *eos ad sic contrahendum omnino inhabiles reddit, et huiusmodi contractus irritos esse decernit.* Quare, cum inter catholicos in istis Provinciis degentes et promulgatum et receptum iam fuerit illud Tridentini Decretum, quod ambo fatemini, perspicuum est matrimonium ab ipsis invicem initum coram civili magistratu aut acatholico ministello, et non item coram proprio alterutrius contrahentium parocho et duobus testibus, neque in ratione Sacramenti neque in ratione contractus sustineri aut ullo pacto validum reputari posse. Neque vero rationes, propter quas valida pronuntiamus matrimonia, quae aut ab haereticis inter se aut a catholicis cum haereticis in istis Foederatis Provinciis contrahuntur, non servata forma Tridentini, aptari queunt coniugiis inter se initis a catholicis quorum quilibet Tridentini Decreto se obstrictum agnoscit, eiusque se auctoritatem sequi profitetur.

Sciant itaque catholici vestrae curae concrediti, cum civili magistratui aut haeretico ministello matrimonii celebrandi causa se sistunt, actum mere civilem se exercere, quo suum erga leges et instituta Principum obsequium ostendunt: caeterum tunc quidem nullum a se contrahi matrimonium. Sciant, nisi coram Ministro catholico et duobus testibus nuptias celebraverint, nunquam se, neque coram Deo, neque coram Ecclesia veros et legitimos coniuges fore: nec, si interim coniugalem inter se consuetudinem habuerint, eam gravi culpa carituram. Sciant denique, si qua ex huiusmodi coniunctione orietur soboles, eam, utpote ex non legitima uxore natam, in oculis Dei fore illegitimam, et, nisi coniuges consensum ex Ecclesiae praescripto renovaverint, illegitimam perpetuo futuram etiam in Ecclesia fore.

Erit porro officii vestri haec omnia, cum commoda se obtulerit occasio, atque ea, quam rerum circumstantiae vobis adhibendam suaserint, circumspectione et cautela, singulis explicare prolixius simulque omnes commonere ut, siquidem regionis consuetudini et terreni Principis sanctionibus obtemperare coguntur, faciant illi quidem, sed Religione salva, potioresque ducant sanctissimas Ecclesiae leges, quibus fidelium matrimonia constringuntur. Illud praeterea vobis curandum est ne, etiamsi duo catholici civilem illam ac mere politicam coram haereticis caeremoniam peregerint, nimium inter se familiariter agant, aut sub eodem tecto in communi habitent, nisi se prius veris et legitimis nuptiis ex norma Tridentini alligaverint; quanquam enim ea familiaritas esse possit sine flagitio, certe periculo et suspicione non vacat: utrumque autem probis et bene moratis Christifidelibus cavendum est. Ad huiusmodi porro evitanda pericula, cognoscimus consultius utique fore, ut catholici, nonnisi matrimonio iam antea in facie Ecclesiae inter se legitime celebrato, ad illam explendam civilem caeremoniam, saecularem magistratum, seu haereticum ministellum adirent; sed quoniam ex vestris litteris deprehendimus id non sine periculo et perturbationibus posse adimpleri, id saltem pro viribus satagite ut, postquam reipublicae morem illi gesserunt, non diu differant Ecclesiae legibus parere, et coniugale foedus iuxta praescriptam a Tridentino normam rite et sancte inire; et si quid tum super hac re, tum super aliis quae istam Missionem respiciunt, Nobis suggerendum esse putetis, communicato inter vos consilio, operam nostram implorate, quam semper praesentem invenietis.

1391

Litt. Ap. Benedicti PP. XIV *19 Martii 1758* (AD ARCHIEP. GOANUM) Paucis ab hinc hebdomadis Fraternitatis tuae litteras accepimus die 16 decembris anni 1754 datas, nescientes usque adhuc quaenam diuturnae huius morae fuerit causa. Exposuisti autem in iis quod, cum receptum fuerit in dioecesi tua Tridentinum Concilium, servatur adamussim ibidem sanctio illa quae nulla declarat matrimonia, quae sine praesentia parochi sponsi vel sponsae et sine duobus testibus celebrantur. Cum vero dioecesi tuae finitimus sit locus quidam, Sunda vocatus, ubi nonnulli missionarii sacerdotes inhabitant ad regionis incolas ad fidem catholicam pertrahendos edocendosque, contigit aliquando, atque nunc etiam contingit ut quispiam difficultates praenoscens, quae matrimonium fortassis impedirent, quotiescumque in tua dioecesi contrahendum foret, ab eadem discedit una cum muliere, atque Sundam pergit, ubi neque receptum, neque promulgatum fuit Concilium Tridentinum, ibique matrimonium coram missionario contrahit ac, subinde regrediens ad dioecesim tuam validum esse contendit, eo quia matrimonium non alibi nullum esse reputatur, praeterquam iis in locis, in quibus Concilii Decretum receptum ac promulgatum fuit. Haec est quaestio, de qua Nos interrogasti, ut normam praefiniremus, quacum in eiusmodi matrimoniis gerere te oporteat. ...

Sedente fel. rec. Urbano VIII Pontifice Maximo, Archiepiscopus Coloniensis Elector tria haec dubia proposuit coram Congregatione Concilii: *Quaeritur humiliter S. Cong. an incolae tam masculi quam feminae loci, in quo Concilium Tridentinum in puncto matrimonii est promulgatum, et acceptatum, transeuntes per locum in quo dictum Concilium non est promulgatum, retinentes idem domicilium valide*

possint in isto loco matrimonium sine parocho et testibus contrahere? — Secundo, quid, si eo praedicti incolae, tam masculi quam feminae, solo animo sine parocho et testibus contrahendi se transferant, habitationem non mutantes? — Tertio, quid, si iidem incolae tam masculi quam feminae, eo transferant habitationem, isto solo animo ut absque parocho et testibus contrahant? — Hoc autem Congregatio dedit responsum: *Die 5 Septembris 1626. — S. C. Cardinalium Concilii Tridentini interpretum ad primum et secundum respondit non esse legitimum matrimonium inter sic se transferentes et transeuntes cum fraude. — Ad tertium respondit, nisi domicilium vere transferatur, matrimonium non esse validum.*

Instituerunt postmodum Archiepiscopi Coloniensis Procuratores, ut Congregationis responsum Pontificio Brevi confirmaretur; siquidem Archiepiscopus Elector cupiebat illud dioecesanae Synodo, quam habiturus mox erat, adnectere. Petitioni Urbanus VIII indulsit, iussitque expediri Breve, cuius prima perscriptio authographa, ab eodem subscripta, reperitur inter eiusdem Brevia anni 1627, pag. 377. Summa vero eiusdem ita se habet: *Confirmatio resolutionis nonnullorum dubiorum super contrahendis matrimoniis a S. C. Concilii emanatae, est iuxta eiusdem Congregationis Decretum.* Huius vero definitionis contextu bene perpenso, facile intelligitur, matrimonia primo ac secundo loco exposita, irrita ac nulla ab eadem Congregatione decerni, eo quia fraus intercessit; validum autem censeri matrimonium tertio loco positum, in quo licet intercesserit, nihilominus is qui matrimonium contrahit, antequam illud iniret, domicilium seu quasi domicilium adeptus erat eo loco ubi matrimonium inivit: *Nisi domicilium vere transferatur.* Siquidem novum non est neque inusitatum quod quis domicilium habeat aliquo in loco, et quasi domicilium adipiscatur in alio: in quo rerum statu si versetur, tunc eidem liberum erit matrimonium contrahere coram illo parocho, intra cuius paroeciae fines tunc inhabitat, cum matrimonio iungitur, iuxta communem sententiam a Nobis relatam sancitamque in superius memorata *Institutione* nostra *Ecclesiastica* 33 latinae editionis.

Firmiter eiusmodi principiis semper adhaesit eadem Congregatio, quotiescumque materiae huius discutiendae sese dedit occasio: etenim in quadam *Abulen.*, proposita sub die prima Decembris 1640 lib. 16 Decretor. p. 671 ita respondit: *Sacra etc. censuit non valere matrimonium contractum coram parocho loci, ubi contrahentes reperiuntur non animo ibi domicilium acquirendi.* Dum in minoribus fungeremur munere a secretis Congregationis eiusdem, irritum ac nullum pariter declaratum fuit matrimonium ab eo contractum, qui, ut declinaret difficultates quas proprius parochus obiiciebat, ad alium locum transierat, atque connubium fecerat coram parocho eius loci, a quo postmodum, contracto matrimonio, statim discesserat, ut ad pristini domicilii locum rediret; uti videri potest in *Lauretana,* proposita ac definita die 3 Iulii 1725, tom. 3 *Thesaurum Resolutionum Congregationis,* edit. Urbinaten., de anno 1739, pag. 185. Ex adverso eadem Congregatio validum censuit matrimonium ab eo contractum qui discesserat a loco proprii domicilii, ut difficultates aufugeret in quas offendisset, si matrimonium coram eiusdem loci parocho inire voluisset atque illud inierat coram parocho alterius loci, postquam tamen legitimum ibidem quasi domicilium adeptus fuerat, eodemque in loco, etiam post matrimonium contractum, ad aliquod tempus permanserat: quae definitio lata fuit die 20 februarii 1723 *in Caesenaten.* seu *Forolivien. Matrimonii,* quemadmodum videre est tom. 2 supradicti *Thesauri Resol.* pag. 274 et seq., ubi alias quoque similes observare licebit, quas tum diligenter collegimus. Demum ne prolixior evadat oratio, in celebri *Leopolien. Matrimonii* proposita sub die 9 Iunii 1725 Congregatio principia eadem adamussim retinuit, quemadmodum legere fas est tom. 3 *Thesauri* eiusdem pag. 161, quibus pariter in eadem causa omnimode institerat Rota Romana in decisione 1298, tom. 6, coram honorabilis memoriae Lancetta Rotae Decano et Sacrae Poenitentiariae Regente.

Exposita Congregationis sententia, operae pretium erit modo referre quid Urbanus VIII pro illius confirmatione peregerit. Equidem innuimus, iam tum ab eodem Pontifice roboratam fuisse Pontificio diplomate: cuius cognitio, cum temporis decursu ad spectabilis memoriae Cardinalem Ioannem de Lugo pervenisset, curavit is exhiberi sibi ab Administris Coloniensis Archiepiscopi anthenticum Brevis exemplum; quod cum obtinuisset, operibus suis adnexum typis edidit, lib. 1 dub. 36 *Respons moral.* Id ipsum quoque alii fecerunt scriptores a nobis collecti in superius memorata *Ecclesiastica Institutione* 33 latinae editionis; atque hoc ipsum Breve nuperrime in lucem vulgatum reperitur in *Bibliotheca Canonica* P. Ferraris: adeo ut ex sententia communiter hodie recepta atque observata nullum atque irritum habendum sit matrimonium, in fraudem proprii parochi, coram parocho alterius loci contractum, dummodo tamen ille qui contrahit, antequam matrimonio iungatur legitimum domicilium vel quasi domicilium revera in hoc altero loco adeptus non fuisset, atque inibi fortassis post matrimonium contractum ad aliquod tempus commoratus non

esset. Consulantur Salmanticenses in *Cursu Theologiae moralis* tom. 2, tract. 9. *De matrimonio,* cap. 8, punct. 2, num. 21.

Mittimus interea Fraternitati tuae Urbani VIII Breve, quod Apostolicae auctoritatis robore confirmamus, iubentes una simul, ut confirmationis nostrae documentum asservetur in Actis Congregationis Concilii atque in Nostro secretiori Vaticano Tabulario, quemadmodum Fraternitas tua sub finem huius Nostrae epistolae animadvertere poterit; tibique propterea tuisque successoribus mandamus observantiam et implementum eiusmodi Brevis in ista dioecesi, ubi frequenter eiusmodi quaestiones incidunt, quibus per idem Breve opportune prospicitur (1); atque hoc pacto satisfecisse Nos arbitramur petitioni quam proposuisti in epistola die 16 decembris 1754, ubi normam quam sequereris commonstrari tibi cupiebas, si contingat, uti paulo ante dicebamus, matrimonia eorum qui, ad evitandas difficultates in quas vel offenderant vel offensuri erant, si matrimonium in tua dioecesi celebravissent, transeunt ad finitimum locum, in quo coram aliquo missionario matrimonium contrahunt, deinde vero ad eam regionem, ubi verum domicilium habent, revertuntur.

Post haec, necessarium fore censemus nonnihil adiungere, ut in propatulo sit quidnam requiratur ad quasi domicilium adipiscendum. Verum hac in re non alio pacto responderi potest, nisi quod, antequam matrimonium contrahatur, spatio saltem unius mensis ille qui contrahit habitaverit in loco ubi matrimonium celebratur. Definitiones Cong. Concilii hac de re observari poterunt apud Fagnanum in cap. *Significavit, De parochiis,* ubi earumdem contextu perpenso, haec habet sub num. 39: *Vir et mulier Traiectenses, timentes impedimentum a parentibus, cum ad vicinam urbem Aquisgranam se contulissent, et ibi aliquandiu morati matrimonium contraxissent, S. Cong., consulta super validitate, censuit exprimendum tempus quo contrahentes Aquisgranae manserunt; quod si fuerit saltem unius mensis, dandam esse decisionem pro validitate.* Natalis Alexander in *Theologia dogmatica et morali De Sacrament. Matrim.* cap. 2, art. 2. reg. 6 animadvertit, ad acquirendum quasi domicilium, oportere ut contrahentes, antequam matrimonium celebrent, tanto tempore eo in loco ubi copulantur fuerint commorati, ut ibidem cogniti iam sint atque perspecti. Dubitari autem posset, num ad quasi domicilium acquirendum matrimonii causa, uti diximus, non solum requiratur praecedens habitatio, verum etiam subsequens ad aliquod temporis spatium; verum cum observaverimus subsequentem habitationem ab iis auctoribus qui hanc tractarunt materiam tanquam magni momenti adminiculum reputari, ut novum domicilium quaesitum dicatur, nihil vero de illa praescriptum fuisse a Concilii Cong. in adducta paulo ante definitione penes Fagnanum, nolumus hac de re quidquam novi decernere.

Quod vero mox sequitur respicit matrimonium initum alio in loco, ubi iam contrahentes quasi domicilium adepti fuerunt, ac proinde illud ipsum quod prosequebatur epistola Fraternitatis tuae... Si velint (contrahentes) matrimonium extra dioecesim quam incolunt celebrare, tenetur is qui matrimonio interest, exigere prius ut denuntiationes factae iam fuerint in loco prioris domicilii, quamvis sit alterius dioecesis, ad hoc ut tuto interesse possit matrimonio, quod in sua dioecesi celebratur. Observetur Concilium Aquense anni 1585, a Sixto V Pontifice Maximo confirmatum, sicuti etiam Rituale Romanum. Quod si vetustiora monumenta prae manibus sumere opus esset, in secunda collectione Decretalium cap. 1, *De clandestina desponsatione,* reperitur Decretalis Alexandri III, relata etiam per Gonzalez in cap. *Cum inhibitio* sub num. 10 *De clandestina desponsatione,* ubi fit mentio oneris, quod districte incumbit ei qui matrimonio interest

---

(1) Breve Urbani VIII de quo agitur datum fuit die 14 Augusti 1627 atque ita se habet: « Exponi nobis fecit venerabilis frater Archiepiscopus Coloniensis, quod habito nuper per eum ad venerabiles fratres nostros S. R. E. Cardinales Sacri Concilii Trident. interpretes, recursu super infrascriptis dubiis, videlicet, *Primo,* an incolae tam masculi quam feminae loci in quo Conc. Trident. in puncto matrimonii est promulgatum transeuntes locum in quo d. Concilium non est promulgatum, retinentes idem domicilium, valide possint in isto loco matrimonium sine parocho et testibus contrahere? *Secundo,* quid, si eo praedicti incolae, tam masculi quam feminae, solo animo sine parocho et testibus contrahendi se transferant, habitationem non mutantes? *Tertio,* quid, si iidem incolae, tam masculi quam feminae, eo transferant habitationem, illo solo animo, ut absque parocho et testibus contrahant? Iidem Cardinales, ad *primum* et *secundum,* non esse legitimum matrimonium inter sic se transferentes ac transeuntes cum fraude; ad *tertium* vero dubiorum huiusmodi, si domicilium vere transferatur, matrimonium esse validum responderunt et resolverunt, prout in decreto desuper emanato plenius continetur. Cum autem, sicuti eadem expositio subiungebat, dictus Archiepiscopus responsum, seu dubiorum praedictorum resolutionem huiusmodi pro illius subsistentia firmiori, Apostolicae nostrae confirmationis robore communiri summopere desideret; Nos eumdem Archiepiscopum specialibus favoribus et gratiis prosequi volentes, supplicationibus illius nomine Nobis per hoc humiliter porrectis inclinati, responsum, seu dubiorum praedictorum resolutionem huiusmodi, auctoritate Apostolica tenore praesentium approbamus et confirmamus, illisque inviolabilis Apostolicae firmitatis robur adiicimus, decernentes illud seu illam, nec non praesentes literas valida, firma et efficacia existere et fore *etc.* »

in sua dioecesi contracto, ne scilicet interesse debeat, nisi requisierit antea ab Episcopo loci, ubi contrahentes inhabitant, praevium denuntiationum edictum, unde appareat nullum inter eosdem impedimentum obsistere. Constat igitur presbyterum missionarium, coram quo matrimonia, de quibus sermo est, Sundae celebrantur, iisdem interesse neutiquam debere, nisi prius exhibeantur sibi denuntiationum edicta promulgata in tua dioecesi, ubi contrahentes domicilium habent, e quibus pateat nullum inter eosdem impedimentum reperiri. Quod si missionarius obiiciat Tridentinum Concilium Sundae promulgatum non esse, tum fac ipse ut bene percipiat, quod si onus eiusmodi repetere ac derivare nolit a Tridentini Concilii lege, non potest quin illud fateatur ac noscat sibi a Lateranensi Concilio impositum. Postquam vero qui Sundae matrimonio iuncti fuere ad dioecesim tuam redierint, si Fraternitas tua iusserit fieri tum denuntiationes, ut pateat num inter eosdem impedimentum ullum intersit, non tam muneri tuo satisfacies, verum sic agendo paulatim e medio tolles pravum nonnullorum morem adeundi Sundam, ut matrimonio copulentur, ob metum difficultatum in quas inciderent, si tua in dioecesi, ubi domicilium habent, nubere voluissent.

Decretum Sacri Concilii Tridentini quo clandestina matrimonia irrita ac nulla declarantur, illud ipsum est, de quo plus quam de ceteris aliis in sacro illo conventu disceptatum fuisse legitur, propter diversas Patrum sententias, quemadmodum testatur Cardinalis Pallavicinus in *Historia Concilii* lib. 22, cap. 4; atque idem referunt P. Ioannes Stoz in succincta *Relatione de gestis in Concilio Tridentino*, sect. 4, art. 24, § 10, punct. 1, num. 548; Ernestus Salomon Cyprianus in libro, cui titulus *Tabularium Ecclesiae Romanae*. saeculi XVI, num. 159 et num. 180; et Mutius Calinus, Iaderensis Archiepiscopus in Epistola die 11 novembris 1563 ad Cardinalem Aloysium Cornelium Camerarium, cui quidquid in Concilio eveniret, fideliter referebat, ut ex manuscripto eiusdem epistolarum codice.

Dubitabatur primo, utrum Ecclesia abrogare posset clandestina coniugia, propterea quod legitimus contractus, materia insimul ac forma est Sacramenti Matrimonii: mutua nempe ac legitima corporum traditio, verbis ac nutibus interiorem animi assensum exprimentibus, materia; et mutua pariter ac legitima corporum acceptatio forma; ex quo nonnulli arguebant quod legitima traditione et acceptatione simul coniunctis, subest materia ac forma, quae non ab alio immutari potest, praeterquam ab eo qui divinae gratiae est auctor quae per Sacramenta confertur: verum, reponentibus aliis Ecclesiam posse conditionem quandam praescribere quae prius non aderat, sine qua contractus in posterum neque legitimus, neque validus foret, quemadmodum etiam neque legitima, neque valida traditio et acceptatio corporum, id satis erat ut clandestina matrimonia irrita fieri possent, quod quidem potestatis Ecclesiasticae limites non excedit. Desumitur responsum hoc ex doctrina S. Thomae Aquinatis, *Quodlibet* 5 quaest. 8, art. 15, ad primum. Non destitit improbus scriptor Paulus Sarpius in *Historia Concilii Tridentini* quin contradicentium partes amplecteretur: verumtamen tanta est vis veritatis, ut Petrus Franciscus Courayer, qui Sarpium quacumque sequitur, hoc tamen loco eum deserat atque impugnet, uti observari potest in annotationibus ad eamdem Historiam Concilii, *lib.* 8, §. 86, *num.* 88 *et seq.*, et praesertim *num.* 90.

Asserta Ecclesiae potestate, alia successit dubitatio, num scilicet legitimae intercederent causae ad clandestina coniugia, quae secundum Canones erant dumtaxat illicita, ut infertur ex Canone *Aliter* aliisque subsequentibus, quorum unus incipit *Nullus* alter *Nostrates,* quaest. 1, caus. 30, nulla in posterum decernenda. Verum, cum demonstratum fuerit ex clandestinis coniugiis frequenter evenire, ut qui uxorem duxerat, eam derelinqueret atque superinduceret alteram, quodque interdum nonnulli uxorem habentes ad Sacros Ordines ascenderent, et una cum uxore ecclesiastica Beneficia retinerent, quibus gravissimis malis ecclesiastici iudices mederi nequibant, cum matrimonii contracti necessariae probationes deessent, hoc satis superque valuit ad evincendam necessitatem infringendi clandestina connubia, ut colligitur ex littera ipsius Conciliaris Decreti, advertitque sagaciter Natalis Alexander *in Theologia dogmatica et morali, De Sacrament. Matrim., lib.* 2, *cap.* 2, *art.* 2, *proposit.* 1.

Iniiciebat scrupulum aliis consideratio illa, ne scilicet, clandestinis coniugiis abrogatis, iis nempe quae sine parocho viri aut mulieris celebrantur: *huiusmodi contractus irritos et nullos esse decernit, prout eos in praesenti Decreto irritos facit, et annullat* (sunt verba Concilii), posset id exasperare graviter haereticorum animos, quorum matrimonia fuissent nulla, et consequenter illegitima soboles, quoniam coram catholico parocho ac binis testibus nunquam celebrata fuissent. Verum Concilii Patribus sapienter in hunc modum statuentibus: *Decernit insuper, ut huiusmodi Decretum in unaquaque parochia suum robur post triginta dies incipiat, a die primae publicationis in eadem parochia factae numerandos,* sicuti credibile non erat Decretum eiusmodi ab ipsis promulgandum, inde sequebatur quod eorum matrimonia sine praesentia parochi et duorum testium facta irrita nun-

quam dici potuissent: ut prosequitur Cardinalis Pallavicinus *loco citato cap. 8*.

Tandem cum praevideretur facile deperditum iri probationes, unde constaret de promulgatione Tridentini Decreti in qualibet paroecia, atque exinde orituras plerumque dubitandi causas, num executioni demandata fuisset praescripta Conciliaris Decreti promulgatio, numque propterea vim suam obtinere deberet: approbante Pontifice Maximo sancitum fuit a Congregatione Concilii, ad eamdem promulgationem comprobandam, sufficere diuturnam observantiam eiusdem Conciliaris Decreti cuius publicatio inducitur ex diuturnitate temporis quo matrimonia in paroeciis coram parocho ac duobus testibus celebrata fuerunt: ut videre est in *Tricarien*. 26 Septembris 1602, lib. 10 Decretorum quae existunt in Secretario eiusdem Cong. pag. 47. et in quadam *Polonia*, 13 Novembris 1638, lib. 16 Decretorum eorumdem, pag. 117 atque Nos ipsi observavimus in opere Nostro *De Synodo Dioecesana*, novissimae editionis, lib. 12. cap. 5, num. 6.

Fatemur autem postrema haec, quae respiciunt Decretum abrogans clandestina coniugia, materiam quidem, non sic vero propositam quaestionem attingere. Verum cum in epistola tua summam diligentiam perspexerimus, ingratum fraternitati tuae nentiquam fore arbitrati sumus si haec omnia oculis tuis enucleate subiicerentur *etc*.

1392

S. C. de Prop. F. – C. G. *21 Martii 1759* — Se per i matrimonî contratti di latini con parte eretica in Costantinopoli *coram ministro haeretico*, e conseguentemente non proprio parroco, debba concedersi al Vicario Patriarcale la facoltà di rivalidarli non ostante la permanenza di una delle parti nell'eresia.

R. Huiusmodi matrimonia, quatenus contrahantur inter coniuges qui sint latini, esse nulla et non debere convalidari. Si vero contrahantur inter coniuges, quorum unus sit catholicus et ritus latini, alter vero sit haereticus vel schismaticus et ritus orientalis, coram parocho licet haeretico vel schismatico alterius coniugis, esse valida sed illicita.

1393

Instr. S. C. S. Officii *3 Septem. 1772* — (AD EP. GENEVEN.) Secondando V. S. l'antica lodevol disciplina di ricorrere alla Sede Apostolica per essere istruito da essa che è la maestra di tutte le chiese in queste più ardue e difficili cose che appartengono al suo pastorale ufficio, domandò fin dall'anno scorso la risoluzione di alcuni casi che sogliono con frequenza accadere nella sua diocesi ad effetto di potere in queste circostanze rettamente regolarsi coll'autorevole decisione della S. Sede. Fu pertanto dalla Santità di N. S. meritamente lodato lo zelo di V. S., ed il filiale rispetto col quale Ella dimostrava la sua dipendenza dal capo visibile della chiesa, ed essendosi però stimato doveroso il prendere in considerazione la sua richiesta, furono dati ad esaminare i suoi dubii a teologi di profonda dottrina ad effetto di passar poi col loro consiglio a pronunziare la suprema decisione. La difficoltà della materia sopra cui si è dovuto fare un accurato e maturo esame, ha fatto sì che prima d'ora non Le sia stata data alcuna risposta. Ma essendosi finalmente ben ponderati i medesimi dubbii, ha la Santità Sua deliberato di rispondere sopra di essi come qui appresso verrà significato.

Intorno al 1. e 2. dubbio che riguarda i matrimonii clandestini, i quali si contraggono contro la legge del Concilio di Trento, è da osservarsi come dove i contraenti hanno fissato il lor domicilio o quasi domicilio in paesi nei quali è stata promulgata la legge tridentina, siansi pure eglino cattolici o eretici, sono tenuti a contrarne il matrimonio con quelle condizioni che dalla medesima legge son prescritte, altrimenti contraggono invalidamente, e invalidamente ancora contraggono, se in fraude della legge, senza mutare l'antico domicilio, si portano appostatamente in paesi dove non è stata la stessa legge promulgata per solo fine di celebrare clandestinamente il matrimonio. Quindi a questi due dubbii debbesi rispondere che i matrimonii sono invalidi perchè, secondo ciò che si propone, i contraenti hanno il domicilio o quasi domicilio nella diocesi di Ginevra, ove la legge del Concilio è pubblicata, e senza trasferirlo nel paese degli Svizzeri ove il Concilio non è pubblicato, colà si portano all'unico effetto di contrarvi il matrimonio.

Sul 3 dubbio (circa matrimonia a vagis contracta) non ha presa alcuna risoluzione N. S. È così difficile di ben stabilire la natura e qualità dei vaghi, ed è così incerto il fissare le circostanze nelle quali debbano i vaghi considerarsi per soggetti alle leggi di quei paesi ove vanno vagando, e dove talvolta contraggono matrimonio, che molto più facile e sicuro riesca il decidere ciascun caso particolare che pronunziarne in astratto un generale giudizio. Quindi la Santità Sua Le insinua che quando in pratica accaderà in codesta sua diocesi alcun caso di matrimonio clandestinamente contratto da vagabondi, ella accuratamente si informi di tutte le circostanze del caso stesso, della quantità dei vagabondi, dei luoghi e del tempo in cui ha vagato, e della disposizione del di lui animo per contrarre il domicilio, e facendone un'esatta relazione, la trasmetta a

questa S. C. e non si mancherà di darle allora in ciascun caso definitiva risposta.

1394

S. C. S. Officii *15 Ianuarii 1784* — Vic. Ap. Sutchuensis – Quando fideles baptizati matrimonium inire volunt, et missionarius praesens est, tunc coram ipso contrahunt, et benedictionem solemnem recipiunt. Si vero longe absens sit, vel non detur loci aut temporis opportunitas, cum Concilium Tridentinum his in partibus publicatum non fuerit, indifferenter omnibus permittitur, modo alias non sit impedimentum, coram christianis praesentibus inter se contrahere. Missionario autem reduce, nec renovatur consensus, saltem sub conditione, nec ordinarie ipsis impertitur benedictio.

R. Non esse inquietandos fideles qui, missionario longe absente, matrimonia ineunt in Sinis coram christianis tantum, cum neque Tridentini lex publicata ibidem fuerit; hinc vera esse matrimonia, ideoque indissolubilia, quae in locis Sinarum contrahuntur solo contrahentium mutuo consensu, ab anno usque 1665 declaratum est; et, etiamsi promulgata ea lex foret, valere tamen matrimonia in praesentia duorum testium tantum, quoties in loco ubi matrimonium contrahitur, vel in vicino, ad quem sine periculo accedi possit, parochus vel alius sacerdos saecularis vel regularis non existat ab Episcopo deputatus, haec pariter Apostolica Sedes pluries interrogata responderit. Caeterum, ne Sacramenti dignitas vilescat, voluit Sanctitas Sua adhortandos fideles ut missionario reduci sese sistant, ab eoque benedictionem petant, praevia tamen facta declaratione a missionario benedictionem huiusmodi ad validitatem matrimonii nequaquam pertinere.

1395

S. C. de Prop. Fide – C. P. pro Sin. *1 Martii 1784* — Vic. Ap. Tunk. Orient. – Ad dubium propositum circa validitatem quorumdam matrimoniorum quae inibi facta fuerint absque solemnitatibus praescriptis a Concilio Tridentino responsum fuit ut sequitur:

R. Scribendum Vicario Ap. nullum reperiri vestigium in actis S. C. de publicatione cap. 1, sess. 24 *De reformatione matrim.* Concilii Tridentini in terris et locis de quibus quaesivit. Ideoque nisi ipsi constet revera publicatum fuisse illud Decretum, vel saltem semper observatum, ac matrimonia absque praesentia parochi inita tanquam irrita habita fuisse, tunc pro non publicatione sentiat. Attamen curet ut matrimonia coram parocho et testibus celebrentur; sed si secus factum fuerit, non ideo ea nulla declaret. Caveat praeterea, quod etiam in locis ubi Decretum Concilii Tridentini publicatum est, si tamen propter distantiam locorum parochus commode haberi non possit, valida etiam habenda sunt matrimonia, iuxta resolutionem S. Officii adscriptam in notis archivii *(V. n. 1394)*.

1396

S. C. de Prop. Fide – C. P. pro Sin. *4 Ianuarii 1798* — Pekin. – Matrimonia contracta sine praesentia proprii parochi nulla esse quibus in locis publicatum fuerit Decretum Tridentinum: ubicumque vero non habeatur copia parochi, matrimonia iniri poterunt praesentibus duobus vel tribus testibus, ad formam Decreti seu Declarationis S. C. Concilii anno 1632, et responsi dati a SS. D. N. ad Episcopum Lucionensem, 1793 (1).

1397

S. C. de Prop. F. – C. P. pro Sin. *20 Febr. 1801* — Se nei due Tonkini e nella Cocincina debba impetrarsi l'apposizione d'impedimento dirimente ai matrimonii contratti senza la presenza di due testimonii almeno.

R. Negative, et detur Resolutio S. C. 1 Martii 1784 (*V. n. 1395*). Vicarii autem Apostolici et missionarii studeant privatis admonitionibus, praesertim in administratione Sacramenti Poenitentiae, et communibus concionibus, deterrere fideles a matrimoniis clandestinis, quae S. Dei Ecclesia ex iustissimis causis semper detestata est atque prohibuit, et ex quibus gravia peccata ortum habent; praecipue vero admonere graviter, et sub interminatione divini iudicii, eos qui in statu damnationis permanent, dum, priore uxore, cum qua clam contraxerant, relicta, cum alia palam contrahunt, et cum ea in perpetuo adulterio vivunt. (Concil. Trid. s. 24, cap. 1, *De reform. matrim.*)

1398

S. C. de Prop. Fide – C. P. pro Sin. *20 Febr. 1801* — Vic. Ap. Sutchuen. – Aliquando, etiamsi sacerdos adsit in loco, non potest tamen ab eo recipi benedictio antequam adhibeantur ritus civiles matrimonii. Quaeritur an in isto casu licite possint sponsi suspendere consensum suum de praesenti ad evitandum clandestinitatis vitium, ita ut, exercendo caeremonias publicas et consuetas, solummodo intendant confirmare sponsalia, vel sponsam

(1) In Epistola Pii PP. VI ad Ep. Lucionen. in Gallia 28 *Maii 1793* haec habentur: « Quoniam complures » ex istis fidelibus non possunt omnino parochum le» gitimum habere, istorum profecto coniugia contracta » coram testibus et sine parochi praesentia, si nihil » aliud obstet, et valida et licita erunt, ut saepe sae» pius declaratum fuit a S. Congregatione Concilii Tri» dentini interprete. »

traducere in lectum vacuum, non autem verum matrimonium contrahere, nisi cum postea sacerdotis benedictionem recipient; quae omnia fiunt consciis christianis, sed insciis gentilibus ita ut isti credant vere contrahi matrimonium, illi vero solum confirmari sponsalia?

R. Detur Instructio s. m. Benedicti XIV in Litteris Apostolicis diei 17 Septembris 1746 incipient *Redditae Nobis* quoad ea quae referri possunt ad praesens dubium.

Instructio... Sciant itaque catholici vestrae curae concrediti *etc.* (V. *n. 1390*).

1399

Ex Litt. S. C. de Prop. F. *11 Ian. 1817* — (ad Ep. Nicopolitan.) Quantunque nei paesi di antico dominio turco vogliasi pubblicato nelle chiese e società cattoliche, ossia per lo meno fra cattolici latini e greci ivi domiciliati, il citato Decreto del Tridentino, e sieno conseguentemente nulli i matrimonî ivi contratti fra cattolici e cattolici senza la presenza del sacerdote proprio di una delle parti contraenti, non è stato però nè mai pubblicato nè mai osservato in quei dominî nelle società o scismatiche, o eretiche ivi da gran tempo formate e stabilite, e perciò i matrimonî ivi celebrati o dagli scismatici ed eretici fra loro, o da una parte cattolica, e l' altra eretica o scismatica avanti il pastore eretico o scismatico, dovranno aversi per rati e validi; poichè in questo secondo caso (che è il caso di cui si tratta) ha luogo la regola stabilita da Benedetto XIV *de Synodo Dioeces.* lib. VI c. VI. §. XII. dove si parla dei matrimonî di Olanda « Cum coniugum alter, tum ratione loci in quo habitat, tum ratione societatis in qua vivit, exemptus sit a Tridentini Synodi lege, exemptio, qua ipse fruitur, alteri parti communicata remanet propter individuitatem contractus, vi cuius exemptio, quae uni ex partibus competit, ad alteram, secundum etiam civiles leges extenditur eidemque communicatur. » Sopra tale principio fondata la S. Congregazione del S. Uffizio, allorchè è stata interpellata dai Vicarii Apostolici e Prefetti delle Missioni di Constantinopoli, Pera, S. Gio. d'Acri, Sofia, Vallachia, di consimili matrimonî contratti senza la presenza del parroco cattolico fra cattolici ed eretici, o scismatici avanti il pastore, o ministro eretico o scismatico, ha sempre dichiarato quanto ho riferito di sopra, doversi cioè avere per validi quantunque illeciti consimili matrimonî, qualora però fra i contraenti non vi fosse alcun altro impedimento dirimente.

1400

Ex Instr. S. C. S. Officii *6 Iulii 1817* — (ad Praef. Mission. Martinicae, Guadalupae etc.)... In medium afferemus theologorum, canonistarum opinionem, multiplices S. C. Concilii resolutiones, recentem denique Pii fel. rec. Papae VI decisionem, in eius epistola in forma Brevis, Episcopo Lucionensi in Galliis directa die 28 Maii 1793 quae incipit *Perlectae sunt* § 3. in quibus ponitur legem tridentinam, quoad suum effectum, suspensam remanere etiam quoad illa loca, in quibus fuit publicata, atque in observantia servata, quoties aut non amplius observari potest, aut non potest observari quia pericula et obstacula insuperabilia, aut superatu difficilia offendantur: idque accidit, quando aut parochi desunt, aut facilis ad eosdem, et tutus non patet accessus.

Hisce tamen in casibus coniugatorum dispositio se praesentandi cum primum licuerit, proprio parocho, seu vices eius obtinenti, ut nuptialem benedictionem consequantur, laudari meretur, non quidem ea de causa, quod haec pro validitate ipsorum matrimonii, iam valide in eius absentia contracti, necessaria sit, sed potius, ut gratias et peculiaria auxilia sacro huic ritui adnexa, consequantur, atque, statim ac valent, eoque modo quo valent, satisfaciant Ecclesiae praecepto, implorandi a proprio sacerdote earum nuptiarum benedictionem quae sine ipso iam antea initae valide fuerunt.

Neque supervacaneum erit hic memorare etiam ante Tridentini irrita matrimonia clandestina reddentis Decretum, matrimoniorum sine parocho et testibus celebrationem illicitam atque peccato obnoxiam fuisse. Id enim perspicue non solum ex ipso Tridentini Decreto (de reform. Matrim. Sess. XXIV) colligitur, verum etiam a quamplurimis priorum Patrum Ecclesiaeque Doctorum testimoniis, a quibusdam Conciliorum generalium, provincialiumque sanctionibus, atque ab illis praesertim Conciliorum Lateranensium III et IV nec non Londinensis, et Toletani (1); a responsis Nicolai I ad consulta Bulgarorum etc. Quamobrem illis in locis, ad quae Tridentini lex haud extenditur, seu quia minime publicata fuerit, aut in desuetudinem abierit, vel quod observatu impossibilis aut difficilis fuerit, matrimonium quidem, non servata conciliari forma, irritum et nullum non est, illicitum tamen atque culpabile erit ob actualem Ecclesiae legis (quando haec facile servari potest) violationem, aut ob actualem ad eam violandam comparationem, respectu ad eos, qui ipsius observandae, ubi opportunitas aderit, animum minime habent.

Hinc factum est, ut S. haec Congregatio in istructione, quam anno 1780 ad Vicarium Apostolicum Sutchuen. transmisit, dum consensus renovationem ante proprium sacerdotem

(1) Ap. Drouen *De Re Sacramentaria.*

haud necessarium esse declaravit, quoties matrimonium extra eius praesentiam valide contractum fuisset, simul tamen adiecerit « voluisse Sanctitatem Suam adhortandos esse fideles ut missionario reduci se sistant, ab eoque benedictionem petant, praevia tamen declaratione a missionario facienda, benedictionem huiusmodi ad matrimonii validitatem neutiquam pertinere. »

Non itaque fundamento caret opinio P. Francisci a Brenno (1), qui eos haud absolutionis capaces esse propugnat qui nuptias coram parocho, ad accipiendam ab ipso nuptialem benedictionem, inire recusant, licet sine illo, illiusque benedictione valide contrahere valeant, adeoque tali pacto se prave ad recipiendam sacramentalem absolutionem dispositos ostendunt ob eam, quam gerunt, minime obtemperandi Ecclesiae voluntati, et quidem, ut ille ait, *in re gravissima,* unde concludit « Nolentes autem Ecclesiae obtemperare, nedum sacramentali absolutione incapaces sunt, utpote prava affecti voluntate, verum etiam, ut ethnici et publicani ab Ecclesia merentur omnino repelli, iuxta Christi Domini oraculum Matth. 18. »

1401

S. C. de Prop. Fide – C. P. PRO SIN. 2 *Iulii 1827* — VIC. AP. TUNK. – 1. An Concilii Tridentini Decretum *De matrimonio* in illis tantum locis seu christianitatibus diversorum pagorum obliget in quibus singillatim promulgetur? Et quatenus affirmative, quaeritur secundo: an idem dicendum de illis christianitatibus quae intra unum eumdemque pagum diversas habent ecclesias, ut supra expositum est.

2. Utrum post promulgationem Decreti Tridentini, quando ob persecutionem, vel ob alias rationabiles causas non est christianis facilis aditus ad missionarium, proindeque matrimonium ii contrahunt secundum morem patriae coram parentibus, cognatis et propinquis utriusque coniugis, qui celebrationi matrimonii adsistunt, non rogatis testibus determinatis, neque formaliter adhibitis, qui de matrimoniali illo contractu, si opus fuerit, fidem facere possint, cum aliunde sint plures, qui licet nec rogati, nec formaliter adhibiti fuerint, de matrimonio tamen more patriae inito, et de consensu utriusque coniugis, si non verbis, signis saltem sensilibus expresso, possent facere fidem si de ea re interrogarentur, sit tunc validum matrimonium tali modo contractum.

3. S. Congregatio die 5 Aprilis anni 1785 respondit « Nullam ex coeremoniis (quae more Regni a tunkinensibus fiunt) constituere apud christianos matrimonium: quaenam vero ex illis facienda sit, ut certum inducat argumentum consensus utriusque ad matrimonium praestiti, pendere ex singulorum casuum circumstantiis, quae a prudenti missionario inquiri ac diligenter ponderari debent. » Quaero ergo, utrum post promulgationem Decreti Tridentini, quando christiani, absente missionario, contrahunt matrimonium secundum morem patriae, si ex coeremoniis observatis, atque ex aliis circumstantiis prudens missionarius certum deducat argumentum consensus utriusque coniugis ad matrimonium praestiti, attamen duos testes invenire non possit, qui de omnibus iis coeremoniis simul sumptis, et a contrahentibus observatis, testimonium ferant, quippe qui eiusmodi caeremoniis nuptialibus, iis praecipue ex quibus missionarius certum deducat argumentum consensus utriusque coniugis ad matrimonium praestiti, non simultanee sed successive interfuerunt: cum tamen sufficientes inveniantur ex ipsis, qui singillatim pro singulis coeremoniis testes esse possint, utrum inquam in tali casu matrimonium sit validum?

R. Ad 1. Ad primam et secundam partem: Non obligabit nisi in iis christianitatibus in quibus promulgatum fuerit.

Ad 2. Affirmative, quatenus testibus certe constet de praestatione consensus.

Ad 3. Negative.

1402

S. C. S. Officii *17 Novembris 1835* — EP. QUEBECEN. – ... 2. Quaeritur: Utrum matrimonium partis catholicae et partis protestantis, utriusque natu minoris, invitis parentibus unius ex partibus contractum coram magistratu vel ministro protestante et duobus testibus, validum censeri debeat necne.

3. Estne validum matrimonium a duobus protestantibus absque ullo teste contractum.?

4. Matrimonium partis catholicae et partis haereticae contractum inter utramque partem nullo adstante teste validumne censeri debet?

5. Matrimonium duorum catholicorum inter se solos contractum absque ullo teste, vel coram duobus testibus in loco ubi non possunt recurrere ad ministerium alicuius sacerdotis approbati estne validum?

6. Cum pars una catholica et pars altera haeretica desponsantur coram magistratu, et uno tantum teste, vel coram ministro protestanti, et uno itidem teste, potestne magistratus vel minister ut alter testis censeri? Et matrimonium istud estne validum?

7. Matrimonium duorum catholicorum in-

(1) Manual. Miss. Lib. 3. Cap. 5. Quaest. 29. §. 4.

ter se, adstantibus duobus testibus contractum coram parocho invito et reluctante estne validum?

8. Cum catholicus se simulat protestantem aut apostatam, eo consilio ut matrimonium ineat cum muliere catholica coram ministro protestante et duobus testibus, eiusmodi matrimonium estne validum?

9. Duo catholici dioecesis Quebecensis nonnihil impedimenti obesse animadvertentes ne matrimonium contrahant, in fraudem legis ad illud ineundum coram magistratu pergunt ad Foederatae Americae Septentrionalis ditiones quibus in regionibus facta numquam est tridentini decreti *Tametsi* promulgatio. Ratumne habendum est matrimonium huiusmodi?

R. ... Ad 2. Affirmative pro Canadae regionibus ad quas extensa est Benedictina declaratio. Iam enim supra monuimus neque aetatem minorem, neque parentum dissensum dirimere matrimonium, quod nec de catholicis solum, sed de ipsis etiam protestantibus volumus intellectum, cum haeretici quoque sacris Ecclesiae legibus teneantur, nec, in iis praesertim quae attinent ad Sacramenta, saeculares leges Ecclesiae sanctionibus ullo possint esse detrimento. Deficientia tandem parochi in casu expresso nonnisi clandestinitatem parit, quae in illis locis in quibus vim habet Benedictina declaratio haud irritat matrimonia haereticorum. Cum vero ut idem fert Benedictus XIV in Opere de Syn. Dioec., in matrimoniis mixtis pars libera et immunis a lege, eamdem immunitatem cum altera parte communicare censeatur, sequitur profecto clandestinitatem non obstare mixtis matrimoniis in Canadae regionibus contractis.

Ad 3. Est validum pro Canadae regionibus: inibi enim viget Benedictina declaratio, quae valida declarat ea matrimonia quae clandestine ab haereticis contrahuntur.

Ad 4. Validum pro Canadae regionibus ob saepius laudatam Benedictinam declarationem ad ea loca extensam. Hoc patet ex dictis in solutione ad dubium 2. Praestat vero hic pro maiori claritate verba referre eiusdem Benedicti XIV. Lib. 6. Cap. 6 de Syn. Dioeces. sic exarata: « Cum coniugum alter cum ratione » loci in quo habitat, tum ratione societatis in » qua vivit, exemptus sit a Tridentinae Synodi » lege, exemptio, qua ipse fruitur, alteri parti » communicata remanet propter individuitatem » contractus, vi cuius exemptio, quae uni ex » partibus competit, ad alteram secundum etiam » civiles leges extenditur eidemque communi- » catur. » Quae verba, ut videre est, tam sunt clara et aperta ut nullum relinquant dubitationi locum super validitate istiusmodi matrimonii.

Ad 5. Primum matrimonium est validum pro iis dioecesis Quebecensis incolis qui missionariis tantum utuntur. Sacra enim C. de Prop. Fide anno 1820 decrevit « Pro incolis » dioecesis Quebecensis, qui missionariis tan- » tum et donec utuntur, non esse locum Decreto » Concilii Tridentini *Tametsi*, nullo habito re- » spectu maioris vel minoris distantiae; et mis- » sionarii curent referre matrimonia celebrata » in eorum regestu Ordinario respectivo tra- » dendo: » quibus ex verbis patet incolas praedictos matrimonia inire posse, nec parocho nec testibus ullis, quum utraque obligatio ex eodem perveniat Tridentino Decreto *Tametsi* cui locum non esse declaravit praelaudata Congregatio. Secus vero de iis incolis affirmandum est, qui in locis habitant ubi sunt paroeciae constitutae; illi enim nullo modo a lege Tridentini Decreti immunes haberi possunt; ut proinde ipsorum matrimonia irrita fiant si nullo teste praesente contrahantur. Secundum matrimonium de quo in dubio fit mentio validum quoque habendum est: Sacra enim Congregatio Concilii die 30 Martii anno 1669 declaravit, quod sicubi catholicus parochus aliusve sacerdos *vel omnino non adsit vel illius adeundi libera potestas non sit,* matrimonia etiam nullo adstante sacerdote contracta valida censeantur dummodo coram duobus testibus contrahantur. Pius etiam VI huic inhaerens declarationi rata habuit matrimonia in Galliis tempore revolutionis contracta, cum ecclesiae legitimis pastoribus destituebantur.

Ad 6. Matrimonium est validum pro partibus Canadae ob declarationem inibi extensam. Repetendum hic est quod iam satis superque monuimus matrimonia huiusmodi valida semper esse, etiam si nullo adstante teste contrahantur. Superfluum itaque videtur percontari utrum magistratus aut minister haereticus velut alter testis possit existimari. Cur tanta de altero teste sollicitudo, cum in casu de quo agitur, ex collato indulto, nullius testis praesentia ad matrimonii validitatem exigatur?

Leges autem saeculares, si quae in Canadae regione vigent, matrimonia clandestina rescindentes, coram Ecclesia vi nulla pollere, meritoque explodendas esse iam monuimus in responsione ad dubium 1. Diligenter itaque commonendi sunt qui in Canadae regionibus matrimonia praedicta sic contrahunt, se in foro conscientiae saecularibus illis legibus non teneri, ideoque coram Deo coniunctos esse, ut nulla possint hominum potestate divelli.

Ad 7. Validum. Sic decrevit S. Congregatio Concilii anno 1581 respondens 3 quaesito Episcopi Gienn. sic expresso « Si invitus et compulsus per vim adsit sacerdos dum contrahitur matrimonium, utrum tale matrimonium subsistat? Responsum fuit: « subsistere. »

Ad 8. Negative: cum enim alter coniugum

haeresim simulat aut apostasiam, non ideo catholicam fidem ex animo deserit. Quocirca cum ambo coniuges sint reapse catholici, clandestinitatis impedimento tenentur. Quod si coniugum alter non haec simularet solum, sed vere animo a catholica fide deficeret, ad haereticam transiens pravitatem, tunc profecto mixtum exurgeret matrimonium, quod ratum habendum esse ex superius dictis manifeste apparet.

Ad 9. Ratum, si coniuges transferant etiam domicilium: irritum, si primum domicilium retineant. Lubet hic resolutiones a S. Concilii C. tribus dubiis datas afferre, ex quibus patet apertissime quaenam sit Ecclesiae mens circa hos similesve casus. Quaesitum itaque fuit « 1. An incolae tam masculi quam foeminae » loci, in quo Concilium Tridentinum in puncto matrimonii est promulgatum, transeuntes » per locum in quo dictum Concilium non est » promulgatum, retinentes idem domicilium, » valide possent in isto loco matrimonium sine » parocho et testibus contrahere. 2. Quid si » eo praedicti incolae tam masculi quam foeminae solo animo sine parocho et testibus » contrahendi se transferant, habitationem non » mutantes? 3. Quid si transferant habitationem illo solo animo, ut absque parocho et » testibus contrahant? » S. Congregatio respondit ad 1 et 2: non esse legitimum matrimonium inter se sic transferentes et transeuntes cum fraude; ad 3: si domicilium vere transferatur, matrimonium esse validum.

1403

Ex Instr. S. C. S. Officii *14 Decembris 1859* — (AD ARCHIEP. S. FRANCISCI)... Lex tridentina de clandestinis matrimoniis debet sane in unaquaque paroecia promulgari iuxta illius censuram, sed facta semel promulgatione, eiusque observantia permanente, lex territorium afficit, et adaequate loquendo, localem et personalem esse in confesso est apud omnes: quatenus localis afficit territorium, eosque qui ibi matrimonio iungendi sunt obligat; quatenus vero personalis est, obligat qui domicilium vel quasi domicilium habentes in loco ubi tridentinum decretum promulgatum est et viget, in altero ubi illud non viget contrahere vellent. Neque ex facta in posterum praedicti territorii divisione, vel in eadem aliarum paroeciarum partes divisae, vel recens erecta paroecia, a lege iam territorium possidente liberae renunciari possent. Item ex continuata observantia decreti Tridentini, iustissime argui legitimam illius promulgationem, communis similiter sententia est.

1404

S. C. S. Officii *15 Febr. 1865* — EP. MONTEREYEN. — 1. Quid dicendum de matrimonio coram magistratu civili contracto inter duas personas in catholica Ecclesia baptizatas, sed quarum una vel ambae hic et nunc profitentur sectam protestantem aut affirmant se non esse amplius catholicas?

2. Quid quando ambae partes sunt catholicae sed vir pertinet ad societatem *liberorum muratorum* aut alterius societatis secretae ab Ecclesiae damnatae?

R. Matrimonia de quibus agitur in primo quaesito habenda esse uti valida quando una vel ambae partes ante matrimonium sectam haereticam professae fuerunt, aut aliquo modo publice constet eam vel eas religionem catholicam deseruisse, matrimonia vero *liberorum muratorum* de quibus agitur in 2. quaesito generatim habenda esse uti nulla, quando contracta fuerint coram magistratu civili, non servata forma Concilii, sed quatenus occurrat gravis difficultas, R. P. D. Episcopus recurrat in casibus particularibus, accurate expositis omnibus cuiusque casus adiunctis.

1405

S. C. S. Officii — EP. WAYNE-CASTREN. *10 Ianuarii 1866* – Quanto tempo si richiede perchè dalla osservanza del Cap. *Tametsi* in un luogo se ne possa presumere la pubblicazione?

R. Decretum Concilii Tridentini *De reformat. matrim. sess. 24* diu dicitur observatum tamquam eiusdem Cuncilii decretum quando a tempore quod excedit hominum memoriam in parochia vim legis obtinuisse compertum est; ita ut matrimonia contracta praeter formam a Tridentino praescriptam irrita semper habita fuerint.

1406

Instr. S. Poenit. *15 Ianuarii 1866* — 1. Quod iamdiu timebatur, quodque Episcopi cum singillatim, tum una omnes protestationibus zelo ac doctrina plenis, virique plurimi cuiusque Ordinis eruditis suis scriptis, et ipsemet Summus Pontifex vocis suae auctoritate avertere conati sunt, id, proh dolor! videmus in Italia constitutum. Quem vocant civilem matrimonii contractum, eiusmodi malum haud amplius est quod Iesu Christi Ecclesia debeat trans Alpes deflere, sed et quod in hisce Italiae regionibus consitum, pestiferis suis fructibus christianam familiam societatemque minitatur inficere. Atque hosce funestos effectus Episcopi et locorum Ordinarii animadverterunt, quorum quidem alii opportunis instructionibus munitum ac vigilem fecerunt gregem suum; alii vero ad hanc Apostolicam Sedem mature confugerunt, ut normas inde haurirent, quibus in tam trepida re ac tanti momenti tuto dirigerent sese. Quamvis autem hoc Sacrum Tri-

bunal haud pauca responsa atque instructiones particularibus petitionibus, Summi Pontificis iussu, dederit, attamen ut postulationibus quae in dies augentur satisfiat, mandavit Sanctus Pater, ut per hoc Tribunal ad omnes locorum Ordinarios, ubi infausta haec lex promulgata fuit, Instructio mitteretur, quae normae cuiusdam loco cuique eorum inserviret, ut et fideles dirigant, et ad morum puritatem, sanctitatemque matrimonii christiani sartam tectam servandam, uno animo procedant.

2. At vero in exequendis S. Patris mandatis haec S. Poenitentiaria superfluum putat in memoriam cuiusque revocare quod est sanctissimae religionis nostrae notissimum dogma: nimirum matrimonium unum esse ex septem Sacramentis a Christo Domino institutis, proindeque ad Ecclesiam ipsam, cui idem Christus divinorum suorum mysteriorum dispensationem commisit, illius directionem unice pertinere; tum etiam superfluum putat in cuiusque memoriam revocare formam a S. Tridentina Synodo praescriptam, sess. 24, c. 1. *De reform. matrim.* sine cuius observantia, in locis ubi illa promulgata fuit, valide contrahi matrimonium nequaquam posset.

3. Sed ex hisce aliisque axiomatibus et catholicis doctrinis debent animarum Pastores practicas instructiones conficere, quibus etiam fidelibus id persuadeant, quod SS. Dominus noster in Consistorio secreto, die 27 Septembris anni 1852, proclamabat, id est: *Inter fideles matrimonium dari non posse, quin uno eodemque tempore sit Sacramentum; atque idcirco quamlibet aliam, inter christianos, viri et mulieris, praeter Sacramentum, coniunctionem etiam civilis legis vi factam, nihil aliud esse nisi turpem atque exitialem concubinatum.*

4. Atque hinc facile deducere poterunt civilem actum, coram Deo eiusque Ecclesia, nedum ut Sacramentum, verum nec ut contractum haberi ullo modo posse; et quemadmodum civilis potestas ligandi quemquam fidelium in matrimonio incapax est, ita et solvendi incapacem esse; ideoque, sicut haec S. Poenitentiaria iam alias in nonnullis responsionibus ad dubia particularia declaravit, sententiam omnem de separatione coniugum legitimo matrimonio coram Ecclesia coniunctorum a laica potestate latam, nullius valoris esse: et coniugem, qui eiusmodi sententia abutens alii se personae coniungere auderet, fore verum adulterum: quemadmodum esset verus concubinarius, qui vi tantum civilis actus in matrimonio persistere praesumeret; atque utrumque absolutione indignum esse donec haud resipiscat, ac praescriptionibus Ecclesiae se subiiciens ad poenitentiam convertatur.

5. Quamvis autem verum fidelium matrimonium tum solum contrahatur quum vir et mulier, impedimentorum expertes, mutuum consensum patefaciunt coram parocho et testibus, iuxta citatam S. Concilii Tridentini formam, atque ita contractum matrimonium omnem suum valorem obtineat, nec opus sit ut a civili potestate ratum habeatur aut confirmetur: attamen, ad vexationes poenasque vitandas, et ob prolis bonum, quae alioquin a laica potestate ut legitima nequaquam haberetur, tum etiam ad polygamiae periculum avertendum, opportunum et expediens videtur, ut iidem fideles postquam matrimonium legitime contraxerint coram Ecclesia, se sistant, actum lege decretum executuri, ea tamen intentione (uti Benedictus XIV docet in Brevi diei 17 Septembris anni 1746, *Redditae sunt Nobis*) (*V. n. 1390*) ut sistendo se Gubernii officiali nil aliud faciant, quam ut civilem caeremoniam exequantur.

6. Iisdem de causis, nequaquam vero ut infaustae legis executioni cooperentur, parochi ad matrimonii celebrationem coram Ecclesia eos fideles qui, quoniam lege arcentur, ad civilem actum dein non haberentur ut legitimi coniuges, non ita facile ac promiscue admittant. Hac in re multa uti debebunt cautela ac prudentia, et Ordinarii consilium exposcere; atque hic facilis ne sit ad annuendum, sed in gravioribus casibus hoc Sacrum Tribunal consulat.

7. Quod si opportunum est ac expedit ut fideles, sistentes se ad actum civilem peragendum, se probent legitimos coniuges coram lege, hunc tamen actum, antequam matrimonium coram Ecclesia celebraverint, peragere nequaquam debent. Et si qua coactio, aut absoluta necessitas, quae facile admittenda non est, eiusmodi ordinis invertendi causa esset, tunc omni diligentia utendum erit ut matrimonium coram Ecclesia quamprimum contrahatur, atque interim contrahentes seiuncti consistant. Hac super re unumquemque hortatur haec S. Poenitentiaria ut doctrinam sequatur ac teneat a Benedicto XIV expositam in Brevi, cuius supra mentio facta est, ad quod tum Pius VI in suo Brevi ad Galliae Episcopos *Laudabilem maiorum suorum,* dato die 20 Septembris anni 1791, tum Pius VII in suis Litteris datis die 11 Iunii anni 1808 ad Episcopos Piceni, eosdem Episcopos instructionis gratia remittebant, qui normas expostularunt quibus in simili civilis actus contingentia fideles dirigerent. Post haec omnia facile est videre praxim hactenus observatam circa matrimonium et speciatim circa paroeciales libros, sponsalia et matrimonialia impedimenta cuiusvis naturae ab Ecclesia sive constituta sive admissa, nullo modo variari.

8. Et hae sunt generales normae quas huic S. Poenitentiariae, Sancti Patris mandatis ob-

sequenti, tradere visum fuit, et iuxta quas eadem videns plures Episcopos et Ordinarios suas iam instructiones adamussim confecisse, maximopere laetatur, speratque fore ut et caeteri omnes idem faciant: qui ita se Pastores vigiles ostendentes, meritum ac praemium a Iesu Christo Pastorum omnium Pastore consequentur.

1407

Ex Litt. encycl. S. C. S. Officii *7 Iunii 1867* — (Ad Episcopos Angliae et Stat. Foed. Americae Sept.) — Saepe ad hanc Sedem Apostolicam delatae sunt controversiae de illorum matrimoniis, qui, cum pertineant ad loca in quibus publicatum est decretum Concilii Tridentini de clandestinitate, ad locum se conferunt in quo illud publicatum non est, ut liberius ibi possint maritali foedere coniungi citra illas difficultates quibus in patria praepediuntur. Inde et gravissimae de validitate quaestiones, et gravissima simul incommoda oriri solent, quae non modo incertum tenent sacrorum Antistitum animum in iudicando, verum etiam pastoralem eorumdem zelum vehementer commovent....

Certum quidem est, perrara ea fore matrimonia, de quibus hic agitur, si canonicae praescriptiones de quasi domicilio ab iis qui e loco profecti, ubi lex tridentina de clandestinitate viget, ad eum pergunt ubi non viget, diligenter accurateque servari contingeret. Perspectum enim tibi exploratumque est quod a S. Congregatione Concilii iampridem definitum et summi Pontificis Urbani VIII auctoritate confirmatum est in Brevi quod incipit *Exponi nobis*, et rogatu Archiepiscopi Coloniensis editum fuit die 14 Augusti an. 1627. Iuxta ea quae in hoc decreto sanciuntur, qui domicilium habent et retinent in loco ubi Tridentina lex viget, nequeunt valide matrimonium inire in loco ubi non viget, nisi ibi nedum habitationem sed etiam vere domicilium fixerint, quo fraudem, si quae intercesserit, purgare omnino debeant. Ad constituendum vero quasi domicilium quod in hisce casibus necessario adipiscendum est, duo haec simul requiruntur, habitatio nempe in eo loco ubi matrimonium contrahitur, atque animus ibidem permanendi per maiorem anni partem. Quapropter si legitime constet, vel ambos vel alterutrum ex sponsis animum habere permanendi per maiorem anni partem, ex eo primum die quo duo haec simul concurrunt, nimirum et huiusmodi animus et actualis habitatio, iudicandum est quasi domicilium acquisitum fuisse, et matrimonium quod proinde contrahatur esse validum. Verumtamen si de praedicto animo non constet, ad indicia recurrendum est quae praesto sint, quaeque moralem certitudinem pariant. In re autem occulta et interna difficile est huiusmodi indicia habere quae iudicem securum faciant: inde est quod adhiberi maxime debet regula a summo Pontifice Benedicto XIV. (1) confirmata, ut inspiciatur utrum ante matrimonium spatio saltem unius mensis vel ambo vel alteruter in matrimonii loco habitaverint. Quod si factum fuisse deprehendatur, censendum est ex praesumptione iuris intentionem permanendi per maiorem anni partem extitisse, et quasi domicilium fuisse acquisitum, proindeque matrimonium esse validum. At si praesumptio haec iuris, quae ex menstrua habitatione oritur, contrariis elidatur probationibus, quibus certo ac liquido constet praedictum animum nullo pacto extitisse, tunc profecto contrarium proferri debere iudicium manifestum est, quia praesumptio cedere debet veritati. Praeterea manifestum quoque est, actualem habitationem ineptam esse ad quasi domicilium pariendum, si quis in ea regione more vagi ac itinerantis commoretur, non autem vere proprieque habitantis, quemadmodum scilicet ceteri solent qui in eodem loco verum proprieque dictum domicilium habent.

1408

S. C. S. Officii *11 Martii 1868* — Vic. Ap. Iaponiae — Ante persecutionem sacrosancta Concilii Tridentini decreta in Ecclesia Iaponensi publicata fuisse et totam vim obtinuisse videntur (ut in expositione quarumdam difficultatum circa matrimonium clandestinum a missionariis Imperii Iaponensis anno 1626 insinuatur). Fideles vero, de dispositionibus a Tridentino speciatim circa matrimonium clandestinum decretis omnino inscii, semper sine parocho (nullus enim remanserat) et saepe sine testibus matrimonium contraxerunt. Unde quaeritur:

1. Utrum adhuc nunc Concilium Tridentinum in Iaponensi Imperio ut publicatum et vim legis obtinens haberi debeat?

2. In casu affirmativae, utrum omnia matrimonia sine testibus (et non sunt numero pauca) invalida sint, etsi invincibilis et universalis fuerit ignorantia?

3. In casu affirmativae, suppliciter ac humiliter quaeritur:

a). Ut SSmus dispensationem a radice, qua omnia matrimonia ob clandestinitatem nulla revalidentur, benigne concedere dignetur;

b). Ut in posterum matrimonia saltem absque parochi praesentia (ob actualem sacerdotum penuriam) valide celebrari possint.

(1) Literis die 19 Martii 1758 ad Archiep. Goanum datis, quae incipiunt *Paucis abhinc hebdomadis*. (*V. n. 1391*).

R. Ad 1. Negative.

Ad 2 et 3. Provisum in praecedenti.

1409

S. C. S. Officii *2 Maii 1877* — Quis sit parochus proprius contrahentium matrimonium, cuius praesentia ad evitandum impedimentum clandestinitatis necessario requiritur.

R. Parochum proprium habendum esse parochum domicilii vel quasi domicilii contrahentium. Ad dignoscendum vero quasi domicilium attendendam esse regulam traditam in Instructione Fer. IV. diei 7 Iunii 1867 *(V. n. 1407)*.

1410

Ex Litteris Encycl. Leonis PP. XIII *10 Febr. 1880* — Omnibus exploratum esse debet, si qua coniunctio viri et mulieris inter christifideles citra Sacramentum contrahitur, eam vi ac ratione iusti matrimonii carere; et quamvis convenienter legibus civicis facta sit, tamen pluris esse non posse quam ritum aut morem iure civili introductum; more autem civili res tantummodo ordinari atque administrari posse, quas matrimonia efferunt ex sese in genere civili, et quas gigni non posse manifestum est, nisi vera et legitima illarum causa, scilicet nuptiale vinculum, existat.

1411

Instr. S. C. S. Officii *15 Novembr. 1882* — (AD ARCHIEP. SCOPIEN.) — A S. Congregatione de Propaganda Fide litterae Ampl. Tuae sub die 21 Ianuarii labentis anni datae ad Supremam hanc Congregationem discutiendae remissae fuerunt. Enunciatis itaque litteris exponebas, Praesul amplissime, istis in regionibus, tot inter catholicorum fidelium millia, versari adhuc permultos quos pudet publice haberi, et sese veluti catholicae religionis asseclas manifestari. Nihilo tamen secius istiusmodi christiani ecclesiastica ieiunia, pietatis officia, preces, diesque festos observare curant, licet maometicae superstitionis fana ad christianae religionis nomen occultandum ingredi aliquoties non erubescant. Mulieres vero pietatis ac christianae religionis opera manifeste profitentur, atque ad Sacramenta ut admittantur precibus gemendo instantissime petunt. Quare istorum occultorum fidelium matrimoniis sacerdotes adsistere nequeunt, eorumque natis Baptismi Sacramentum tantum administratur. Cum autem plurimi ex occultis christianis frequenter a Te enixe exquisiverint qua via, quove modo valeant absque periculo et libere christianam religionem publice asserere, eiusdemque tot frui beneficiis, praesertim vero cum eorum mulieribus lubenti animo quascumque religionis observantias atque pietatis officia praestare sinant: edoceri exoptas a S. hac Congregatione num: 1. Matrimonia talium occultorum christianorum censenda sint veluti mixta connubia inter unam partem catholicam, heterodoxamque alteram; ac proinde num tales uxores quae publice christianam religionem profitentur admitti possint ad Sacramenta Confirmationis, Poenitentiae et Eucharistiae. — 2. Num viri qui christiani occulti vocantur, qui abstinent a quavis superstitionis mahumeticae simulatione, imo catholicis vacant pietatis operibus; et quorum uxores manifesta catholicae religionis professione gloriantur; possint ne coniungi in matrimonio iuxta ritum S. R. E. indeque admitti ad Sacramentorum participationem? — Emi PP. Cardd. Inquisitores Gen. omnibus ab Amplitud. Tua, ut supra, expositis mature perpensis, in Congregatione Gen. Fer. IV. die 15 Novembris 1882 Tibi respondendum censuerunt hisce literis.

In primis matrimonia occultorum christianorum, iuxta exposita, non fore censenda uti mixta, sed potius nulla utpote clandestinitatis vitio irretita. Eiusmodi autem praetensi coniuges admittendos esse ad contrahendum iuxta ritum S. M. Ecclesiae, hac tamen lege, ut renovetur matrimonialis consensus coram parocho et testibus, omissis solemnitatibus. Insuper vir, christianus occultus, sub sanctitate iuramenti praestare tenetur necessarias cautiones de universa prole educanda in exclusiva et publica professione catholicae religionis. Vir autem dum se ipsum sinit mahumetanum reputari non admittatur ad Sacramentorum participationem. Tandem si vir catholicus occultus renuat omnino matrimonialem renovare consensum, et cautiones superius recensitas praestare, tunc recurrendum erit ad S. Sedem, expositis omnibus adiunctis in casu concurrentibus.

1412

S. C. S. Officii *30 Ianuarii 1884* — VIC. AP. ARIZONAE — 1. Utrum pro tota regione quae sub regimine hispanico extitit, tamquam promulgatum censeri debeat Concilium (id est decretum *Tametsi* Concilii Tridentini): an solum pro hac parte regionis quae tunc temporis incolas habebat.

2. Quid agendum sit pro matrimoniis contractis contra legem Ecclesiae.

R. Ad 1. Affirmative ad primam partem; negative ad secundam.

Ad 2. Matrimonia inter catholicos, non servata forma tridentina inita, esse nulla, praeterquam si contrahentes in locis dissitis degentes non sine magna difficultate sacerdotem proprium adire potuissent, et matrimonium inierint saltem coram duobus vel tribus testibus. Si vero agatur de matrimoniis haereticorum inter se vel cum catholicis, et coniuges sint in bona fide, R. P. D. Vicarius Apostolicus dis-

simulet. Si alteruter vel ambo in bona fide non sint, prudenter curet ut consensus renovetur, praevia Apostolica dispensatione ab impedimento mixtae religionis, servatis servandis. Quod si alteruter vel ambo ad alias nuptias transire velint, diligenter inquirat utrum pars olim vel adhuc haeresi addicta baptismum susceperit, et si certo constet non fuisse baptizatam, matrimonium declarandum est nullum; secus recurrat ad S. Sedem, expositis omnibus facti adiunctis.

1413

S. C. S. Officii *6 Maii 1886* — Concilio Baltimoren. (*Plenario III*) postulante, supplicandum SSmo ut decernere dignetur in Statibus Americae Confederatis se transferentes e loco, ubi viget Caput *Tametsi*, in alium locum, dummodo ibi continuo commorati fuerint per spatium saltem unius integri mensis, et status sui libertatem, uti iuris est, comprobaverint, censendos esse ibidem habere quasi domicilium in ordine ad matrimonium, quin inquisitio facienda sit de animo ibi permanendi per maiorem anni partem. In Audientia 12 Maii 1886 SSmus approbavit.

Art. XI. De impedimento impotentiae

1414

Instr. S. C. S. Officii *1858* (*Pro conficiendo processu super viri impotentia, et non secuta matrimonii consummatione, accedente Pontificis dispensatione ab accurata observantia praescriptionum Bullae Benedicti XIV.* Dei Miseratione).

Iudex ad hoc deputatus prae oculis habeat quod examina, quaecunque illa erunt, fieri debent sub iuramenti fide; et cancellarius curiae episcopalis, vel altera persona deleganda, interrogationes, responsa, et quaelibet acta scripto tradet, facta prius adnotatione mensis, diei, anni, loci, et personae iudicis coram quo conficiuntur acta, nec non cuiuslibet testis examinandi.

Testes singillatim audiantur, et in fine examinis se subscribant proprio nomine, vel cum signo crucis quatenus sint illiterati.

Primus ille coniux audiatur qui actor est in causa. Interrogationes Iudicis arbitrio, prudentiae, et sagacitati relinquuntur: attamen pro eius commoditate sequentes traduntur, quibus alterae addantur prout melius in Domino iudicaverit ad factorum veritatem magis magisque eruendam, nimirum: — A quanto tempore sese cognoverint sponsi ante matrimonium; an parentum consensu, sponte, et mutua voluntate illud inierint: an in sequenti nocte in eadem domo, eodemque cubiculo, et toro cubaverint, officiisque coniugalibus ultro, libenterque operam dederint; an matrimonium consummaverint; an ipse examinatus cognoscat, vel suspicetur causas propter quas consummare nequiverint, licet iteratis vicibus etiam in sequentibus noctibus ausi fuerint; an id contigerit ob nimiam angustiam cunei mulieris, vel ob immodicam sui penis crassitudinem, aut propter debilitatem, ita ut nulla, vel parvi momenti fuerit erectio; an, quae, et quanto tempore adhibita fuerint medicamenta, et quinam fuerint effectus; quamdiu simul vixerint, et condormierint; quis primus alterum coniugem deseruit, et an etiam aliae causae accesserint: an et quibus parentibus, amicis, vel vicinis secreto manifestaverint quod matrimonium non fuerit consummatum, eosque singillatim nominet. Haec vel similia etiam ab altero coniuge requirantur, ut an inter se apprime conveniant dignoscatur.

Deinde testes qui ab ipsis coniugibus fuerint recensiti, seorsim examini subiiciantur. Prius vero eorumdem parentes audiantur, uti praesumptive magis informati; postea vero famuli, et viciniores. Si quis illorum obierit, vel longinquas regiones petierit, in actis innuendum erit. Interrogationes autem sequentes proponuntur sed immutandae pro rerum adiunctis: — An cognoscat coniuges de quibus sermo; an sciat utrum libenter mutuoque affectu sese copulaverint, condormierint, et matrimonium consummaverint; an sit instructus quibus de causis consummare nequiverint, et an, et quid ad illas amovendas experti fuerint; utrum et quae conquestio inter ipsos extiterit; quaenam sit fama tam apud se, quam apud alios de hac praetensa non consummatione.

Singulorum testium absoluto examine, duo saltem ex celebrioribus civitatis physici medicinam et chirurgiam callentes seligantur, corpus viri inspecturi super eius potentia ad coeundum cum muliere maxime virgine, nec ille physicus praetereundus qui forsan antea fuerit adhibitus ad viri incommoda medenda. Animadvertendum autem, ut mediis utantur licitis et honestis, et perscrutandum praecipue utrum illius virilia sint iuxta naturae leges accurate conformata: nimirum an penis naturalem habeat dimensionem, promptamque erectionem ad coeundum necessario duraturam; an aliquo morbo fuerit affectus, a quanto tempore, et cuiusnam characteris; an fibrae compactae et consistentes, seu potius flaccidae lassaeque sint; an testes sani, naturalisque magnitudinis, et utrum aliquo vitio laboraverint, vel adhuc laborent; quo in casu morbi characterem, et causas investigabunt; an verus, vel recens, naturalis, vel acquisitus, et an curabilis, nec absque salutis periculo. — Quibus omnibus diligenter inspectis, singula sub iuramento scripto tradent, et quid ipsi sentiant

de viri impotentia an acquisita, vel ingenita, absoluta vel relativa tantum; ingenue fateantur nullaque relicta ambigendi ratione.

Corpus insuper mulieris, sed maxime illius genitalia membra a duabus saltem obstetricibus in arte et praxi peritioribus ac bonis moribus imbutis inspiciantur, adhibito prius mulieris balneo, si necessario praemittendum physici et ipsae iudicaverint. Accurate observabunt signa integritatem mulieris constituentia, nimirum conformationem partium, iuncturam, duritiem, rugositatem, et colorem; an hymen sit integrum, vel confractum in totum vel in parte; hoc in casu an et qua naturali causa, seu potius e congressu extranei corporis contigerit; an myrtiformes carunculae inveniantur, earumque magnitudinem, numerum, et conformationem, aliaque signa ab arte tradita integritatem aut corruptionem mulieris constituentia sedulo inspiciant. Deinde unaquaeque seorsim singula, quae repererint, sub sacramento iudici, et a cancellario scripto fideliter tradenda, distincte exponat, et quid ipsae sentiant de illius integritate declarent. Earumdem depositiones praedictis physicis examinandae tradantur ut decernant num mulier adhuc integra habenda sit atque matrimonium non consummatum iudicandum. Verum si aliquod dubium adhuc explicandum supersit, opportunis ab ipsis physicis concinnatis interrogationibus, iterum obstetrices examinentur, et si nihilominus anceps peritorum iudicium permanserit, corpus mulieris ab ipsis inspiciatur, adstante vero matrona antiquae virtutis, nullique exceptioni obnoxia, et ab Ordinario designanda. Expleta inspectione, iudicium dabunt physici singulasque proferent rationes quibus ipsorum sententia innititur.

Praetereunda tamen non erit investigatio super qualitate testium audito eorumdem parocho vel alia proba et apprime instructa persona, utrum ipsi sint bonis moribus imbuti, ac plenam mereantur fidem illorum depositiones.

Omnibus superius recensitis diligenter ab Ordinario collectis, illa ad S. Congregat. mittere festinabit, decretorio eius iudicio subiicienda.

1415

Instr. S. C. S. Officii *Septemb. 1890* — Episcopo Myssuriensi qui doceri petebat modum procedendi in iis causis matrimonialibus in quibus agitur de impedimento impotentiae, Emi PP. S. C. S. Romanae et Universalis Inquisitionis *Instructionem* iam typis editam, quae hic adnectitur (*V. n.* 1414) transmittendam mandarunt cum animadversionibus quae sequuntur:

1. Quamvis concedatur dispensatio a rigorosa observantia formae per Benedictinam Constitutionem *Dei miseratione* praescriptae, id tamen intelligendum erit durantibus circumstantiis expositis, et in casibus in quibus eius observantia foret impossibilis aut valde difficilis.

2. Atque hisce etiam in casibus ab ea, quo minus fieri poterit, erit recedendum, et curandum ut saltem in substantialibus observetur.

3. Idcirco si processus conficiendus erit in civitate ubi Episcopus residet, vel in locis ab ea haud ita longe dissitis, eius observantia accuratior esse debebit quam in iis in quibus ob distantiam, ob peculiaria adiuncta, et ob defectum idonearum personarum id praestari nequeat.

4. Ad ea loca ubi unus tantum missionarius reperitur, mittendus erit alter sacerdos qui illi adsistat tamquam vinculi matrimonialis defensor, ac simul examina assumant, physicam partium inspectionem decernant eo meliori modo quo fieri poterit pro locis et personarum adiunctis.

5. Confectis actis, antequam Ordinarius ad sententiam procedat, integrum processum mandabit uni vel pluribus sacerdotibus, quos peritiores existimaverit, eorumque votum exquiret tam circa formam quam circa substantiam; et quatenus ipsis moralis certitudo exinde hauriri posse videatur, Ordinarius, audito vinculi defensore, iudicabit in prima instantia, et deinde acta cum sententia a se lata transmittet ad Metropolitanum, atque etiam, si libuerit, immediate ad S. Sedem.

6. Si vero sacerdotibus memoratis acta minus sufficere visa fuerint, compleantur, et deinde iudicabitur ut supra.

7. Quando vero ex serie actorum impotentia concludenter probari non poterit, constabit tamen morali certitudine matrimonium minime consummatum fuisse, et causas adesse quae pontificiam dispensationem super matrimonio rato et non consummato suadeant, integra acta transmittantur ad S. Sedem, una cum precibus quibus huiusmodi dispensatio postulatur. In causis vero quae peculiares difficultates exhibeant, integrum erit Ordinario ad S. Sedem recurrere, expositis omnibus rei circumstantiis.

Art. XII. De impedimento vis et metus

1416

S. C. de Prop. F. – C. G. *4 Febr. 1664* — Nel celebrare (in Costantinopoli) i matrimonî, dopo la triplicata interrogazione sopra il consenso, la sposa non risponde, ma standole una donna dietro, le mette la mano in capo e glielo fa chinare quasi che consenta violentemente.

R. Quoad abusum de consensu in matrimoniis (de quo agitur), videtur tolerandum cum non valeat inde inferri defectus consensus.

1417

Ex Litt. Apost. Bened. PP. XIV. *28 Maii 1743* — (AD EPISCOPOS POLONIAE).... Onus pariter proprio parocho iniunctum est ut, antequam denunciationes de ineundo matrimonio publice in ecclesia inter Missarum solemnia fiant, ipse tum sponsum tum sponsam seorsim caute et, ut dicitur, ad aurem explorare studeat an ex voluntate, sponte ac libenter, et vero cum animi consensu in matrimonium vicissim coniungantur.

ART. XIII. **De impedimento raptus**

1418

Ex Instr. S. C. de Prop. F. *17 Aprilis 1784* — (AD VIC. AP. SUTCHUEN.)... An vero qui puellas, a parentibus gentili viro desponsatas invitas rapiunt et traducunt ad domum sponsi, in excommunicationis poenam incurrant, sic habe: Aut sponsalia inita sunt a parentibus priusquam puellae rationis usu potirentur, nec constat post rationis usum illa confirmasse ac rata habuisse; cum haec sponsalia irrita omnino sint, profecto qui raptui harum virginum consilium, auxilium aut favorem praebent, sunt ipso iure excommunicati iuxta caput 6 sess. 24 *De Reformat. Matrimonii* Concilii Tridentini (1) secus vero, si sponsalia cum earum consensu vel primum inita, aut deinde confirmata sunt, ac proinde firma ac valida reputantur; non enim raptorum poenis subiiciuntur qui sponsam ad sponsum vi pertrahunt, quamvis invitas et renuentes.

ART. XIV. **De impedimentis matrimonium impedientibus in genere**

1419

Ex Instr. S. C. de Prop. Fide *8 Septembr. 1869* (AD VICARIOS APP. INDIAR.) Licet admittendum non sit, Vicarios Apostolicos, eo ipso quo facultatem accipiunt dispensandi in quibusdam impedimentis Matrimonium dirimentibus, posse pariter dispensare quoad impedimenta impedientia; tamen, prae oculis habita conditione regionum in quibus versantur, placuit SSmo D. N. ipsis quoad memorata impedimenta impedientia, easdem facultates concedere quae Episcopis in sua dioecesi competunt.

ART. XV. **De impedimento mixtae communionis, seu de matrimoniis mixtis**

1420

Declaratio Bened. PP. XIV *4 Nov. 1741* (DE MATRIMONIIS IN BELGIO ET HOLLANDIA) — Quod spectat ad ea coniugia quae in foederatis Belgii Provinciis absque forma a Tridentino statuta contrahuntur a catholicis cum haereticis, sive catholicus vir haereticam feminam in matrimonium ducat, sive catholica femina haeretico viro nubat, dolens imprimis quam maxime Sanctitas Sua eos esse inter catholicos qui, insano amore turpiter dementati, ab hisce detestabilibus connubiis, quae Sancta Mater Ecclesia perpetuo damnavit atque interdixit, ex animo non abhorrent, et prorsus sibi abstinendum non ducunt; laudansque magnopere zelum illorum Antistitum qui, severioribus propositis spiritualibus poenis, catholicos coercere student, ne sacrilego hoc vinculo sese haereticis coniungant; Episcopos omnes, Vicarios Apostolicos, parochos, missionarios, et alios quoscumque Dei et Ecclesiae fideles ministros, in iis partibus degentes, serio graviterque hortatur et monet, ut catholicos utriusque sexus ab huiusmodi nuptiis in propriarum animarum perniciem ineundis, quantum possunt absterreant, eisdemque nuptias intervertere atque efficaciter impedire satagant. At si forte aliquod huius generis matrimonium, Tridentini forma non servata, ibidem contractum iam sit, aut in posterum (quod Deus avertat) contrahi contingat, declarat Sanctitas Sua matrimonium huiusmodi, alio non concurrente canonico impedimento, validum habendum esse, et neutrum ex coniugibus, donec alter eorum supervixerit, ullatenus posse, sub obtentu dictae formae non servatae, novum matrimonium inire. Id vero debere sibi potissime in animum inducere coniugem catholicum, sive virum, sive feminam, ut pro gravissimo scelere quod admisit poenitentiam agat ac veniam a Deo precetur, coneturque pro viribus alterum coniugem a vera fide deerrantem ad gremium Catholicae Ecclesiae pertrahere, eiusque animam lucrari, quod porro ad veniam de patrato crimine impetrandam opportunissimum foret, sciens de caetero se istius matrimonii vinculo perpetuo ligatum iri.

1421

Ex Litt. Ap. Clementis PP. XIII *16 Nov. 1763* (AD EP. ARGENTORATEN.) — Quan-

(1) Haec ibi: « Decernit sancta Synodus, inter raptorem et raptam, quamdiu ipsa in potestate raptoris manserit, nullum posse consistere matrimonium. » Quod si rapta a raptore separata, et in loco tuto et libero constituta, illum in virum habere consenserit, eam raptor in uxorem habeat, et nihilominus raptor ipse, ac omnes illi consilium, auxilium et favorem praebentes, sint ipso iure excommunicati, ac perpetuo infames, omniumque dignitatum incapaces; et si clerici fuerint, de proprio gradu decidant. Teneatur praeterea raptor mulierem raptam, sive eam in uxorem duxerit, sive non duxerit, decenter, arbitrio iudicis, dotare. »

topere a connubiis inter catholicos et haereticos abhorreat Catholica Ecclesia, et de aeterna filiorum suorum salute vehementer sollicita, ut semper eos absterruerit ne cum haereticis matrimonii vinculum iungant, dilecte Fili Noster, profecto non ignoras. Nunc autem id agi comperimus, ut in posterum in Alsatia licitum sit talia coniugia contrahere, quae videntur in rem fore catholicae religionis, si ea tantummodo conditione permittantur, ut suscepta inde soboles in Apostolica Romana fide educetur: hac ratione non longe abesse aiunt, cum Deo gratulabimur, populum istius regionis universum ad veram religionem esse traductum.

Nobis vero longe aliter videtur, et ex huiusmodi coniugiis existimamus catholicae Ecclesiae magnam cladem allatum iri. Si enim mater, penes quam est prima sobolis educatio, a nostris sacris aliena sit, quid de liberorum religione non est timendum? Illa enim pro materno amore de aeterna eorum salute sollicite cogitans, nullam praetermittet occasionem, qua illos imbibat suae sectae doctrina, quam unice veram putat. Ac si virum, vel in vigiliis ieiunantem et carnibus abstinentem, vel Poenitentiae Sacramento animae suae sordes eluentem, vel ad sacram Eucharistiae mensam accedentem, quasi inania sectantem, ut saepissime fiet, irrideat, id etiam certe fieri oportet paulatim ut in animos puerorum illabatur sacratissimarum rerum contemptus. Quae vero a tenera aetate arripuerint, ea ex illorum animis difficillimum est vellere.

Et contra, si mater quidem catholicam religionem colat, pater vero alicui haereticae sectae addictus, in puerorum conspectu dicta uxoris et facta quae ad religionem pertinent, ilocaliter illudat, an non puerilis animus liberorum, penes quos plurimum valet patris auctoritas, de veritate religionis, quam sequitur mater, nonnihil dubitaverit? Quid si seria oboriatur inter virum et uxorem de religione disputatio? An non liberi, quorum mens, alternantibus in parentum disputatione momentis, hac illac impellitur, sensim in religionis prolabentur indifferentiam, qua nihil exitialius, nihil religioni inimicius, cum omnem religionem veram falsamve funditus tollat? Illud etiam perspicuum est, lutheranae haeresi per haec coniugia patentiorem aperiri campum, quo latius sese possit diffundere. Etenim puellae lutherano imbutae errore, quibus nunc nonnisi certis quibusdam in locis cum viris suis licet constituere domicilium, si catholicis nupserint viris, illos sequantur necesse est ubicumque iis libitum fuerit habitare. Praeterea et nova nupta plures e sua secta admittet in viri familiam; nec prohiberi poterunt ab eius domo falsae sectae ministri, qui salutandi gratia eam conveniant. Hi nimirum suo non deerunt ministerio, quo oves suas in errore confirment, artemque suggerent matri, qua in animis liberorum bonae doctrinae germina, ab ipso tempore quo incipiant erumpere, exarescant.

Frustra igitur fuerit catholicorum usque adhuc adhibitum studium, quo ex his regionibus, quas tenent, damnati ab Ecclesia errores eliminarentur, cum impune licuerit in posterum in medio eorumdem catholicorum eamdem veneficam doctrinam profiteri. Huc accedit, quod si alteruter coniugum, qui catholicus sit, vita functus, liberos in prima aetate reliquerit, alteri coniugi haeretico liberum erit venenatis sectae suae sensibus filios suos inficere. Vides igitur, dilecte Fili Noster, quid de prole ex his coniugiis suscepta polliceri sibi possit catholica religio, et num vehementer timendum sit, ne per quae connubia propagare intendunt catholicam fidem, latius propagetur haeresis; et, quod omnium deterrimum, maiores in dies vires capiat religionis cuiuscumque indifferentia, qua plerumque ad impietatem aditus aperitur.

Haec vero paulo fusius uberiusque persecuti sumus, sed ut ex harum prolixitate Litterarum sollicitudinem Nostram intelligas, qui de re gravissima et maxima scribendi vix finem facimus. Sed ut sapientiae prudentiaeque tuae has rationes, quas supra tetigimus, quamobrem non sint permittenda haec coniugia, obscuras non fuisse arbitramur, sic religioni tuae et zelo domus Dei, quo flagrantem animum geris, plurimum confisi, dilectionem tuam obsecramus et in Domino obtestamur ut, quantum auctoritate valeas, id efficias ut his coniugiis nullus in Alsatia fiat in posterum locus.

1422

S. C. de Prop. Fide – C. G. *18 Feb. 1783*

Scribendum esse Vicario Apostolico Sophiae catholicos sive mares sive foeminas habentes uxores aut viros ex photianorum aliorumque haereticorum secta in matrimonium coniunctos a turcarum ministro, non accepta missionariorum benedictione, quippe qui illicitis huiusmodi nuptiis non benedictionem modo sed nec ullum omnino consensum nec praesentiam praestare valent, eosdem inquam catholicos, nisi aliud obstet canonicum impedimentum, si de gravissimo, quod patrarunt, crimine dolentes manifesta dederint poenitentiae signa, impositis salutaribus poenis, impositaque praesertim lege tam utriusque sexus prolem educandi in catholica religione, quam haereticis coniugis conversionem procurandi, admitti posse ad Ecclesiae Sacramenta. Quo vero ad photianos armenosve haereticos tam mares quam foeminas habentes uxorem aut virum catholicum, optantesque catholicam amplecti religionem, si manifesta dederint poenitentiae signa, abiurata prius haeresi,

emissaque catholicae fidei professione, recipi eos pariter posse, eisdemque Sacramenta administrari etiam secreto, si eae adsint loci temporisque circumstantiae in quibus fas illis sit catholicam, quam susceperunt, religionem occultare, eisdem praeterea coniugibus insinuare ut suarum nuptiarum benedictionem a catholico missionario petant; non tamquam ad validitatem matrimonii necessariam, sed tamquam eisdem maxime profuturam.

1423

Instr. S. C. de Prop. Fide *6 Septembris 1785* (AD VIC. AP. SVECIAE) — Si è preso in seria considerazione da questa S. C. tutto ciò che V. S. ha esposto in varie sue lettere per ottenere la permissione di assistere alla celebrazione di matrimonii misti, e di dare ai medesimi la benedizione nuziale. Ma tutte le ragioni da Lei esposte non hanno potuto persuadere la medesima Congregazione, e la Santità di N. S. a cui di tutto si è fatta relazione, a concederle quanto Ella dimandava.

La somma dei motivi da Lei esposti, riducesi alla speranza di poter colla sua ingerenza e autorità sopra tali matrimonii, procurare la educazione cattolica di tutta la prole, e di ritenere il coniuge cattolico nell' osservanza dei patti, che avesse fatti innanzi il matrimonio per la suddetta educazione. Ma è sembrato alla S. Congregazione, che a questa parte del suo pastorale officio Ella potesse soddisfare, senza assistere e benedire queste nozze. Conciossiachè già a Lei incombe per proprio debito, e per ubbidire alla regia dichiarazione, di dissuadere ed impedire per tutti quei mezzi che può tutti i matrimonii promiscui. Ma se anche il coniuge cattolico non si arrendesse alle sue persuasioni, ed ostinato fosse in voler contrarre l' illecito matrimonio, non si vede, come Le venga impedito di esortarlo almeno, e confortarlo a fare i patti antenuziali, per educarne cattolicamente tutta la prole. È bensì vero, che essendo cotesti cattolici sì languidi nella pietà, e deboli nella fede, e curando sì poco l' educazione della lor prole, che taluni giungono persino a lasciar vivere i proprî figli nella professione del luteranismo, di poca utilità possiam lusingarci, che sieno per essere le sue esortazioni, e i suoi consigli. Dall' altra parte nulla di più profitterebbe Ella, se assistesse, e se impartisse la benedizione alle loro sacrileghe nozze, giacchè essendo precedute quelle convenzioni, che non fossero intieramente conformi alla santità della Cattolica Religione, non vi sarebbe più luogo allora di ritrattarle, senza timore di tumulto e di scompiglio. Ma nulla poi di più indecente, ed irregolare sarebbe, quanto di assistere, e di benedire quei matrimonii, ne' quali si fosse convenuto, che la prole o di ambedue i sessi, o di uno almeno educata fosse in una falsa religione. Se questa indecenza ed irregolarità provenisse soltanto da una legge ecclesiastica, potrebbe pure temperarsi con qualche dispensa di quella suprema autorità, di cui è fornito il Romano Pontefice; ma nei matrimonii promiscui, che si fanno in Svezia, vi si incontra l'ostacolo del diritto divino. Imperocchè quando in un matrimonio, che si contrae tra un cattolico e un eretico, vi è il pericolo della perversione del coniuge cattolico, non è assicurata con espressi e giurati patti l' educazione cattolica di tutta la prole, e niuna fondata speranza si può avere della conversione del coniuge eretico, allora il matrimonio non può rendersi lecito per qualunque dispensa, ed è vietato dallo stesso gius naturale e divino, il quale non permette mai al cristiano di esporsi al prossimo pericolo di perdere la vera religione, e di generare de' figli, per educarli un giorno fuori del grembo della Chiesa Cattolica. Quindi è pertanto che l' assistenza, e la benedizione a questa sorta di matrimonii non può mai esser lecita, nè tollerata, perchè sarebbe un atto approvativo di una azione peccaminosa.

Ora è sembrato alla S. Congregazione che la massima parte dei matrimonii di Svezia sieno di questo genere. Imperciocchè quando il padre sarà luterano, allora per le leggi del Regno non vi è speranza alcuna di far educare la prole di qualunque sesso nella religione cattolica. Quando poi sia egli cattolico, e luterana la madre, oppure di qualunque altra religione, allora viene certamente permesso di convenire avanti le nozze, in qual religione debbansi educare i figliuoli. Ma se questa convenzione non comprendesse la prole d' ambedue i sessi, sarebbe sempre il matrimonio illecito, ed illecita pure l' assistenza, che vi prestasse il sacerdote cattolico. A tutto ciò s' aggiunge, che il favor del sovrano per la religione dominante, l' impegno de' ministri luterani per impedire ogni progresso della religione cattolica, e la sopraccennata languidezza dei cattolici nella fede, fanno giustamente temere, che i patti favorevoli all' educazione cattolica della prole non saranno osservati, e che in simili matrimonii vi sarà sempre un prossimo ed evidente pericolo della perversione del coniuge cattolico, senza speranza della conversione dell' eretico.

A riflesso dunque di queste circostanze non è possibile che un sacerdote cattolico concorra nè tampoco colla sua presenza ad approvare nozze sì empie, e sacrileghe, dalle quali tanto pregiudizio ne deriva alla cattolica religione.

Ma quando pur mai avvenisse il caso, in cui potesse il Vicario Apostolico assicurarsi con morale certezza, che in uno di questi tali matrimonii fosse escluso il pericolo della per-

versione del coniuge cattolico, e si fosse coi precedenti patti assicurata l' educazione cattolica di tutta la prole, potrebbe pur allora tollerarsi, che egli vi assistesse, ma non giammai che benedicesse queste nozze, e recitasse sopra dei coniugi le sacre nuziali preghiere. L' assistenza dovrebbe esser nuda, semplice, e materiale, imperciocchè sebbene fosse allora il matrimonio contrario alla sola legge ecclesiastica, e non alla divina, contuttociò indecente egli è che il sacerdote benedica queste illecite nozze, e mandi voti al cielo per la santificazione di un matrimonio odioso a Dio, detestato dalla Chiesa e cagione di gravissimo peccato ai coniugi. Queste sono le regole, dalle quali la Sede Apostolica non si è mai allontanata; anzi pur anche quando ha ella data la dispensa acciocchè tali matrimonii promiscui si celebrassero, quantunque in tal caso per parte del cattolico divenisse lecito il matrimonio, ha però sempre vietato, che si facesse in Chiesa, che si desse la benedizione, e che si celebrasse la Messa, come può vedersi nell' opera *de Synodo* di Benedetto XIV Lib. 6. Cap. 6. §. 4. 5.

Che se dunque per avventura accadesse, che alcuna volta si credesse V. S. in necessità di assistere a taluno di questi matrimonii da contrarsi con le accennate condizioni, si astenga onninamente da ogni rito sacro, e sopratutto non ammetta mai, che alla celebrazione di questo matrimonio vi assista insiem con Lei il ministro luterano, e che questi venga nella chiesa cattolica, o Ella si porti nell' eretica, come sembra che venga disposto dalla regia dichiarazione del 1781. nel §. *Minoris*.

Non è da temersi che mancando tali matrimonii di ogni assistenza del parroco cattolico, possano essere invalidi. L' impedimento di clandestinità non è stato introdotto, se non dal S. Concilio di Trento in quei luoghi soltanto, ed in quelle parrocchie, ov' è stato pubblicato il suo Decreto della *Sessione 24 Cap. de reform. Matrim.* Ora è certissimo, che in Svezia ove seguì il fatal cambiamento di religione nel 1523, non potea esser pubblicato il Decreto suddetto, che fu sì posteriore a detta epoca, e nè tampoco si potè pubblicare di poi, perchè non è stato mai più libero l' esercizio della religione cattolica in quel Regno, e quando vi andò il Possevino nell' anno 1578, poco o niun profitto ricavò dalla sua apostolica legazione, e a tutt' altro pensar dovette, che alla pubblicazione del Decreto su i matrimonii clandestini nelle parrocchie di Stockolm. Nè importa l' antica osservanza, che i matrimonii dei cattolici sieno stati contratti sempre innanzi ai cappellani delle Legazioni. Imperocchè anche prima del Concilio di Trento si facevano i matrimonii avanti i ministri della Chiesa, e colle ceremonie da lei prescritte, ma non per questo quando si celebravano clandestinamente si reputavano per nulli. La nullità è stata introdotta dopo il Concilio di Trento e in virtù del Decreto accennato; e quindi qualunque osservanza, che non sia correspettiva a detto Decreto, non può aver vigore d' indurre un impedimento dirimente del matrimonio. Deponga dunque su questo V. S. ogni dubbio, e se mai accadesse che dopo contratto qualche matrimonio avanti i ministri protestanti, il coniuge eretico volesse far divorzio dal cattolico, Ella non permetta mai a questo di passare a seconde nozze, purchè non siavi stato qualch' altro canonico impedimento.

Se questa S. Congregazione, e la Santità di N. Signore è stata così costante a ritenere le regole dei Canoni, e la disciplina della Chiesa sull' assistenza e benedizione dei matrimonii promiscui, dovea per coerenza di massime, e pel concorso delle stesse ragioni, ripugnare ancora alla permissione da Lei richiesta, di poter dispensare in essi dagl' impedimenti, se mai taluno se ne incontrasse. La Sede Apostolica, non suole concedere grazie a quei figli, che sono a lei ribelli, e molto meno in pregiudizio della Religione. E così appunto avverrebbe, se invece di detestare ed impedire più che sia possibile cotesti matrimonii promiscui, li facilitasse, e aprisse loro la via col favore delle dispense. Questa facoltà così ampla non è mai stata data a veruno, e quando pure per qualche caso si è creduto di dispensare dagl' impedimenti per questi matrimonii promiscui, ciò si è fatto sempre per cause urgentissime, e di pubblica utilità, e con averne esatte le tre sopradescritte condizioni della sicurezza e della costanza del coniuge cattolico nella sua religione, della promessa di educare cattolicamente tutta la prole, e di una lusinga di convertire l' eretico, come potrà Ella riconoscere dalle due Encicliche di Benedetto XIV. 29 Giugno, e 8 Agosto 1748 dirette ai Vescovi di Polonia, e stampate nel 1. Tomo del Bollario di quel Pontefice N. LI, e LIX.

Non sono poi sembrate molto gravi le difficoltà da Lei proposte, o del disordine, che può seguire da questo rigore, o del regio disgusto per la contravenzione ai suoi ordini. Imperocchè per parte dei luterani non vedesi, che possa nascervi mal contentamento, anzi all' opposto saranno essi contenti, che il parroco cattolico non si ingerisca in tali matrimonii, e ne lasci a loro ogni cura e pensiero. Gli esempî da Lei allegati ne fanno una prova convincentissima. Non vi sarà neppure disordine per parte dei cattolici, poichè la severità della disciplina, e l' abborrimento della Chiesa a questi matrimonii, allontaneranno qualche cattolico di più timorata coscienza dal contrarli. E quando pure se ne celebrasse qual-

cuno, è da compiangersi piuttosto la ruina spirituale di quell' anima, ma non è mai da approvarsi con qualche condiscendenza e facilità della Chiesa, ove specialmente si corra il rischio, o che egli faccia naufragio nella religione, o che la prole da nascere sia educata in una falsa credenza. Finalmente neppure può temersi la mala soddisfazione del Re, avendo egli ordinato: « Ecclesiae ministris eiusmodi matrimo» nia diligenter dissuadendi officium demanda» tum esto. » Il parroco cattolico eseguirà puntualmente quest' ordine se non solamente procurerà di dissuaderli, e impedirli, ma ricuserà ancora di assistervi, e darvi la benedizione. E sebbene altrove leggasi in esso, che « Caeremo» niis in utriusque partium contrahentium ec» clesia usitatis copulatio administretur, una » tamen, eademque occasione: » questo però non sembra che sia ordinato precettivamente, ma soltanto, *ut omnes evitentur dissensiones,* come ivi letteralmente sta espresso. Se dunque il parroco cattolico, senza eccitar discordia, e senza nulla pretendere, lascia, che i ministri di aliene religioni celebrino tutti i matrimonii promiscui, non sarà discaro a sua Maestà, che in cotal guisa si conservi la pace, e che i pastori della religione dominante del paese usino di un diritto, a cui il parroco cattolico ben volentieri rinunzia. Per queste ragioni dunque dalla S. Congregazione, coll' approvazione e oracolo di N. S., si è presa la seguente risoluzione, cioè che Ella abbia per validi i matrimonii promiscui che si celebrano in Svezia: Che celebrati che siano avanti il ministro eteredosso, Ella non permetta la separazione dei coniugi, e molto meno il passaggio ad altre nozze del coniuge cattolico, quando l' eretico ne volesse fare il divorzio: Che se il coniuge cattolico si pentisse di vero cuore del sacrilegio commesso, e desse segni non equivoci del suo ravvedimento, e della sua costanza in professare la religione cattolica, con promettere inoltre, per quanto potrà da lui dipendere, di procurare l' educazione di tutta la prole nella religione cattolica, e la conversione del coniuge eretico, potrà Ella riconciliarlo alla Chiesa, e ammetterlo alla partecipazione dei Sagramenti. Non Le si permette però d' assistere a tutti quei matrimonii promiscui, ne' quali non siasi antecedentemente ottenuta la promessa giurata d' ambedue le parti dell' educazione cattolica di tutta la prole, e non siavi la moral sicurezza della rimozione d' ogni pericolo della perversione del coniuge cattolico, congiunta con una qualche speranza della conversione dell' eretico, e che quando pure si ottengano, allora, se così esigono le circostanze, potrà pure assistere il sacerdote cattolico, prestando però solamente la sua mera presenza, e non nella chiesa, nè in compagnia del ministro eretico, e senza dare la benedizione nuziale e recitare le preghiere prescritte dal Rituale. Che finalmente si astenga di dispensar mai per cotesti matrimonii da qualunque impedimento, secondo le facoltà che ne tiene, delle quali può solamente servirsi per i matrimonii dei cattolici; e piuttosto se alcun caso mai urgentissimo accadesse, in cui facesse di mestieri di accordare una tale dispensa, n' esponga le circostanze, e le cause alla Sede Apostolica, che non si lascerà allora di provvedere da N. Signore secondo che sarà conveniente al bene della religione e alla salute delle anime.

1424

S. C. de Prop. Fide - C. P. PRO SIN. *9 Dec. 1822.* — VIC. AP. SIAMENSIS. — Sunt quaedam mulieres catholicae quae coram ministello nupserunt cum viris haereticis sine dispensatione; fides earum usque modo fuit in tuto: veniunt ad ecclesiam, Poenitentiae Sacramentum frequentant; educatio vero prolis non est in tuto, imo vero, quando grandiusculi fiunt filii, coguntur sequi partes patrum suorum; rogo dare mihi instructionem quomodo tractandae sint huiusmodi mulieres.

R. S. Congregatio respondendum censuit ac decrevit huic dubio sequenti data Instructione.

INSTRUCTIO. — Ac primum Vicario Ap. ac missionariis, qui in Siamensi dominico agro excolendo tanta cum laude adlaborant, duas Instructiones prae oculis habendas esse S. C. existimat: unam anno 1788 pro Imperio Sinico datam, eidem Vic. Ap. Siamensi anno 1818 transmissam, in qua disertis verbis affirmatur in Sinis Decretum de Matrimonio Tridentinum nunquam fuisse promulgatum; alteram, quam ipsa S. C., ineunte anno 1821, edidit de matrimoniis clandestinis, observandamque a fidelibus eiusdem Imperii praecepit: neque solum Imperii, sed eidem adiunctorum Regnorum atque Provinciarum, adeoque Siamensis etiam Regni. Etenim in ea declaratum est atque praescriptum, ut quibus in locis Vicarii Ap., maturo adhibito consilio, expedire iudicaverint, in iis Concilii Tridentini Decretum (cap. 1, sess. 24, *De matrim.*) rite promulgandum curent; ac propterea matrimonia quae posthac iisdem in locis celebrari contigerit, ut valida nominentur et sint, ineunda esse coram parocho, aut missionario, aut sacerdote quovis legitime designato, ac duobus vel tribus testibus, iisque, si haberi possint, christianis; in iis vero locis, in quibus integrum non possit observari Decretum, quod parochus vel alius ad id muneris rite designatus absit, facilesque ad eumdem aditus non pateant, iniri quidem debere coniugia coram duobus saltem testibus, iisque quantum licuerit christianis; ita tamen contrahentes, ne Sacramenti dignitas vilescat,

obligandos lege sistendi se coram parocho vel missionario quandocumque reduci, ut rite ab eo benedictionem accipiant. Missionarius vero vel parochus redux, quando sibi de consensu coniugum constiterit, edoceat coniuges eiusmodi benedictionem ad ritum unice, non ad validitatem pertinere coniugii.

Iam vero, consideratis et perpensis memoratis Instructionibus, facile intelligitur quid sentiendum sit de pravis coniunctionibus in superiore casu spectatis; nam, cum infelices illae mulierculae catholicae ante Decretum Tridentinum rite promulgatum nuptias cum viris haereticis coram ministello sine dispensatione inierint, etsi Sancta Mater Ecclesia detestabiles huius generis nuptias damnaverit semper, necnon omnimodis absterrere ab iisdem catholicos sategerit, non tamen invalidas eas esse S. C. censet, sed tantum vehementer illicitas; ac propterea egent mulierculae illae poenitentia absolutioneque Ecclesiae, quae, nisi antehac concessa sit, concedatur.

At quoniam... Tridentini Decretum promulgatum rite per aliquot fortasse loca iam fuit, vel integrum observandum est, vel fere integrum pro conditione locorum ac personarum, uti paulo ante explicatum est: in hoc casu, si quae mulieres catholicae, contempto Decreto, quod observare debebant, cum viris haereticis coram ministello nefariam coniunctionem inire tentassent, censet S. C. tales concubitus invalidos, ac vim nullam habituros in conspectu Ecclesiae esse declarandos.

Quod si tandem dubitetur, an rite Tridentinum Decretum per aliqua loca promulgatum hactenus sit, intereaque similes nuptiae contractae fuerint, ac de validitate earumdem prudens aliqua dubitatio suboriatur, hoc in casu censent EE. PP. sananda huiusmodi matrimonia, quatenus opus sit, in radice.

Sed consilia quaedam ac regulae tradendae sunt missionariis, quarum ductu catholicae coniuges eripere grandiusculos suos filios possint a periculo perversionis. Primum itaque omnium condocefacere missionarii eas debent ut, pro gravissimo scelere quod admiserunt, veram poenitentiam agant, veniamque a Deo sibi adprecentur, conenturque pro viribus coniugem a fide deerrantem ad gremium catholicae Ecclesiae pertrahere, eiusque animam lucrari; lucrum enim parentum lucrum filiorum est. Adhortentur deinde eas ut humillimas preces ad Deum quotidie fundant, qui fortiter suaviterque corda hominum flectit ac temperat, quique vocat ea quae non sunt tanquam ea quae sunt; ita enim fiet, ut pro salute virorum atque filiorum fusa oratio ad coelum ascendat ac divina descendat miseratio. Excitent praeterea earum animas ad cultum christianarum virtutum, quibus tanquam inaestimabilibus gemmis ornatae exhibeant se viris suis, maxime vero modestia, patientia, obsequiis; nam si virtus etiam in hoste posita delectat, quanto magis in uxore delectabit? Neque vero, divina fortasse misericordia retardata, de misericordia desperent, imitatae sanctas coniuges, Monicam, Clotildem et alias quae viros suos a fide alienos, opitulante Deo, ad fidem tandem adduxerunt. Iam his regulis adhibitis, si viros suos integre non vincent, nec de eorum animis triumphabunt, at frangent certe duritiam eorum, et corda praeparabunt ad aliquod saltem lucrum in instituendis filiis consequendum. Atque hic explicabunt missionarii quae quantaque cautio ac diligentia adhibenda sit ad pravae educationis prolis praefocanda pericula; tanta nempe quantam parentes adhibere tenentur ad spiritualem filiorum salutem procurandam. Studeant igitur catholicae coniuges ut sibi permittatur filios et filias, saltem usque ad pubertatis annos, educare; nam ex eo tempore, si pervertatur proles, ipsi imputabitur, non negligentiae coniugis catholicae. Quod si post rationis usum, veniam suae educandae prolis impetrare non possint, dabunt operam admonitionibus, consiliis, suasionibus, quantum fas erit, ut natis suis veram religionem instillent. Tandem si quam fortasse earum missionarii despondere animum internoscant, quod, post omnimodam diligentiam cautionemque adhibitam, nulla ratione liceat sibi de catholica filiorum educatione proficere, declarabunt iisdem pulcherrimam Sancti Bernardi sententiam e libro quarto de Consideratione: *Noli diffidere; curam filii exigeris, non curationem. Audisti:* Curam illius habe, *et non:* Cura, *vel,* sana illum, *Non est in medico semper relevetur ut aeger. Paulus loquitur:* Plus omnibus laboravi. *Non ait:* Plus omnibus profeci, *aut* plus omnibus fructificavi, *verbum insolens religiosissime vitans. Noverat homo, quem docuit Deus, quia unusquisque secundum suum laborem accipiet, non secundum proventum.*

Atque haec attigisse sufficiat ad casus a Siamensi Vicario Ap. propositi responsionem.

1425

Ex Instr. S. C. S. Officii *16 Sept. 1824.* (AD EP. QUEBECEN.)... Dubium 5. Mulier infidelis viro haeretico nupta ad Baptismum admitti postulat. Non obstat maritus quominus illum recipiat, et catholicam religionem profiteatur, at ipso catholicum fieri nolente. Quaeritur quomodo se gerere debeat missionarius catholicus: An baptizando mulierem permittere ut cum viro isto haeretico coram ministro acatholico matrimonium contrahat? An ei denegando baptismum ansam dare ut illum ab haeretico ministro recipiat? An ipsam baptizare et matrimonio iungere cum viro haeretico,

quod evidenter implicat communicationem in divinis?

R.... Ad 5. Missionarius in proposito casu edocere debet mulierem de nullitate prioris matrimonii in infidelitate initi cum viro haeretico, qui utpote per Baptismum Ecclesiae legibus subiectus, impedimento detinebatur disparitatis cultus, et si recte dispositam reperit, eam potest ad baptismum admittere, cum qua etiam ab habente facultatem dispensari potest, ad hoc ut, post baptismum, cum eodem haeretico viro, si nihil aliud obstet, licite nubere valeat. Nam quoad matrimonii validitatem, valide iam illud contraheret in provinciis Quebecensi et Canadensi ob extensionem Benedictinae declarationis die 4 Novembris 1741, factam a Clemente XIII. Nihil autem impedire dignoscitur quominus praefatae mulieri baptismum licite conferri queat, cum, ut exponitur, catholicam ipsa profiteri velit, ipsomet viro id ei annuente, religionem. Sicuti nec urgens deesset causa cum ea dispensandi, ut viro haeretico nubat, quotiescumque foret ex denegata dispensatione prudenter pertimescendum ne ea vel a suscipiendo baptismate averteretur, vel illud reciperet a ministro acatholico, coram quo et matrimonium pariter iniret; quod nullo pacto permitti debet. Vetitum autem non esset catholico parocho huiusmodi assistere matrimonio. Vi enim concessionis dispensationis Apostolicae licitum illud evaderet, ideoque et licita parochi praesentia. Verum, ut monet Benedictus XIV. *De Syn. Dioec. lib. 6. cap. 5. §. 4.*, iis in locis atque regionibus ubi huiusmodi matrimonia (catholicorum scilicet cum haereticis) aliquando contrahi permittuntur, expedit omnino ut Episcopus ad tuendum Ecclesiae decorem, ritus in eorumdem connubiorum celebratione servandos opportune prudenterque praescribat. Atque in primis prae oculis habeat Episcopus, ac, prouti fieri potest, servari curet praxim S. Sedis, regulasque ab ea praescribi solitas cum ob graves causas in huiusmodi matrimoniis dispensat, nimirum: ut matrimonium coram parocho et testibus celebretur extra ecclesiam, et omissa nuptiali benedictione, omnique ritu sacro; ut pars catholica gravissime moneatur de obligatione quam habet, quaeque nunquam ei cessat, curandi conversionem coniugis et educationem prolis utriusque sexus in catholica religione; ac demum ut catholica prolis educatio etiam in pactum iuramento firmatum deducatur.

1426

Litt. Ap. Pii PP. VIII *25 Martii 1830* — (AD ARCHIEP. COLONIEN. ET AD EPP. TREVIREN. PADERBONEN. ET MONASTERIEN.) Litteris altero abhinc anno ad Leonem XII. gl. me. Praedecessorem Nostrum datis diligenter, Ven. Fratres, exposuistis arduum, in quo versamini, discrimen propterea quod civili lege isthic ante paucos annos lata praescriptum est, ut in matrimoniis mixtis liberi utriusque sexus in religione patris, aut certe ad eius arbitrium educentur, simulque sacerdotibus interdictum, ne a personis matrimonia huiusmodi contracturis ullam exigant super religiosa nasciturae prolis institutione sponsionem. Et ipsi quidem vel ex eo tempore participes fuimus summi moeroris, quo idem optimus Pontifex affectus est ob angustias has vestras, quas hae literae plenius explicabant. Sed graviori adhuc molestia nunc angimur, quum humilitati nostrae inscrutabili Deo iudicio reservatum est vobis responsa reddere, quae Praedecessor Noster praebere morte praeventus non potuit. Siquidem S. huic Sedi prorsus non licet illa omnia praetermittere, quae in istis regionibus ad eius legis executionem postulari significastis. Verum duo sunt, quae haud parum nos recreant, videlicet vestrum pariter et sacerdotum, qui sub vobis sunt, pro doctrina ecclesiae tuendae servandisque illius regulis studium, quod praedictis quoque ad Leonem XII litteris demonstrastis, ac Serenissimi Borusiae Regis indulgentia, qui, ut pariter innuistis, ipse auctor quodammodo vobis fuit, ut Apostolicae Sedi huic integrum verum statum ingenue explicantes, illam super anxietatibus vestris consuleretis: hinc enim merito confidimus non modo vos rescriptis hisce nostris plane obsequuturos, sed ipsam quoque Serenissimi Regis Maiestatem vobis non succensuram, si eidem in rebus civilibus ex animo obsecundantes, in iis tamen, quae non civiles Matrimonii effectus, sed ipsam attingunt Matrimonii eiusdem sanctitatem, et religiosa coniugum officia respiciunt, sacras religionis catholicae regulas custodiatis. Itaque ad rem propius veniendo, haud nobis opus est, ut Fraternitates Vestras sacra omni doctrina peritissimas edoceamus quaenam adversus mixtas, de quibus agitur, nuptias Ecclesiae ratio sit. Ergo ignotum vobis non est, Ecclesiam ipsam a connubiis huiusmodi, quae non parum *deformitatis,* et spiritualis periculi praeseferunt, abhorrere; atque idcirco Ap. hanc Sedem summo semper costantique studio curasse ut canonicae leges matrimonia eadem prohibentes religiose custodirentur. Quod si Romani Pontifices a sanctissimo illo canonum interdicto nonnunquam dispensasse inveniuntur, id profecto graves ob causas, et aegre admodum fecerunt, suisque dispensationibus adiicere consueverunt conditionem expressam de praemittendis matrimonio opportunis cautionibus, non modo ut coniux catholicus ab acatholico perverti non posset, quin potius ille teneri se sciret ad hunc pro viribus ab errore retrahendum, sed etiam, ut proles utriusque sexus ex eodem matrimonio procreanda in catholicae religionis sanctitate omnino educaretur. Nostis

autem, VV. FF. ipsas omnes cautiones eo spectare, ut hac in re naturales, divinaeque leges sarctae tectae habeantur, quandoquidem exploratum est catholicas personas seu viros, seu mulieres, quae nuptias cum acatholicis ita contrahunt, ut se aut futuram sobolem periculo perversionis temere committant, non modo canonicas violare sanctiones, sed directe etiam, gravissimeque in naturalem ac divinam legem peccare. Atque exinde iam intelligistis, nos quoque gravissimi coram Deo et Ecclesia criminis reos fore, si circa nuptias huiusmodi istis in regionibus contrahendas illa vobis aut a parochis vestrarum dioecesium fieri assentiremur per quae, si non verbis, factis tamen ipsis indiscriminatim approbarentur. Quare nos summopere commendantes zelum illum vestrum quo catholicos vestrae curae commissos a connubiis mixtis avertere hactenus adlaborastis, enixe in Domino exhortamur, ut posthac pariter in idipsum sedulo incumbatis in *omni patientia et doctrina,* horum deinde laborum copiosam in coelis mercedem accepturi. Iuxta haec igitur quoties praesertim catholica aliqua mulier viro acatholico nubere velit, diligenter ab Episcopo seu a parocho edocenda erit quaenam circa huiusmodi nuptias canonum sententia sit, serieque admonenda de gravi scelere quo apud Deum rea fiet, si eos violare praesumat: et maxime opportunum erit eamdem adhortari, ut meminerit firmissimum illud nostrae religionis dogma quod — extra veram catholicam fidem nemo salvus esse potest: — proindeque agnoscat se in filios, quos a Deo expectat, iam nunc crudelissime acturam, si tales contraxerit nuptias, in quibus sciat illorum educationem in viri acatholici arbitrio futuram. Quae quidem salubria monita erunt etiam, prout prudentia suggesserit, iteranda, eo praesertim tempore quo nuptiarum dies instare videatur, dumque consuetis proclamationibus disquiritur utrum alia sint, quae illis obstent impedimenta canonica. Quod si nonnullis in casibus paterna huiusmodi sacrorum pastorum studia in irritum cadere contingat, tum sane abstinendum erit a catholica eadem persona, censuris in illam nominatim expressis, corripienda, ne tumultus aliquis excitetur, et graviora rei catholicae mala obveniant: sed alia ex parte abstinere etiam catholicus pastor debebit non solum a nuptiis, quae deinde fiant, sacro quocumque ritu honestandis, sed etiam a quovis actu, quo approbare illas videatur. Quam circa rem illud solummodo in nonnullis locis toleratum est, ut parochi, qui ad graviora rei catholicae incommoda avertenda, praesentiam suam contrahendis his nuptiis praestare cogebantur, paterentur quidem eas ipsis praesentibus confici (si scilicet nullum aliud obstaret canonicum impedimentum) ut audito utriusque partis consensu, deinceps pro suo officio, actum valide gestum in matrimoniorum librum referrent, sed caverent semper ab illicitis huiusmodi matrimoniis ullo suo actu approbandis, multoque magis a sacris precibus, et ab ecclesiastico quovis ritu eisdem admiscendo. — Sequitur iam ut de illorum causa respondeamus, qui matrimonia mixta inire ausi fuerint catholico pastore non praesente. Et hac quidem super re ita Nobis censuimus statuendum: ut avertantur, quoad fieri poterit, scandala quae ex huiusmodi nuptiis oriri denunciastis; itemque, ut catholici illi, qui in coniunctione vivunt eo modo inita facilius induci possint ad peccatum suum salutaribus poenitentiae lacrymis expiandum; denique ut in posterum certa omnibus regula sit, qua de vi matrimoniorum ea ratione contrahendorum diiudicent. Iam vero ad coniunctiones quod attinet, quae isthic usque ad praesens tempus sine parochi praesentia initae sunt, Nos brevi delegabimus Fraternitatibus Vestris necessarias facultates, quarum vi, malis exinde ortis magna saltem ex parte mederi valeatis. Nunc autem per Nostras has litteras volumus et mandamus, ut matrimonia mixta, quae posthac (a die videlicet 25 Martii 1830) in vestris dioecesibus contrahi contingat, non servata forma a Tridentino Concilio praescripta, si eisdem nullum aliud obstat canonicum dirimens impedimentum, pro ratis ac veris connubiis habeantur, prout Nos auctoritate Nostra Apostolica, matrimonia eadem vera et rata fore declaramus atque decernimus, contrariis non obstantibus quibuscumque. Quocirca catholicae personae quae in posterum matrimonia hoc modo contraxerint, dum nullum aliud iis obstaret dirimens canonicum impedimentum, a sacris pastoribus edocendae erunt ipsas verum et ratum coniugium inivisse. Insuper Pastorum officium erit, catholicos quoslibet, praesertim vero catholicas mulieres, quae cum acatholicis validas quidem, sed tamen illicitas nuptias contraxerint, opportuno tempore admonere *in charitate Dei et patientia Christi,* ut de gravi patrato scelere poenitentiam agant, suisque satisfaciant obligationibus, ei praesertim, qua erga suos filios ipsae semper tenebuntur, ad catholicam videlicet illorum omnium educationem pro viribus seduloque curandam. Post haec supervacaneum ducimus, VV. Fratres, vos excitare, ut attendatis quanta prudentia hisce in casibus agendum sit, ne catholicae religioni creetur invidia: quandoquidem Fraternitates Vestras id probe novisse compertum nobis exploratumque est. Sic agite igitur, sicque a Vobis admoniti agant parochi, ut omnes videant catholicos sacerdotes non alio, quam officii sui adimplendi spiritu animari, ut in iis, quae civilis sunt ordinis, regias leges non propter servilem quemdam metum, sed propter conscientiam custodiant *etc.*

Instructio Emi Albani ad Archiep. Colonien. et ad Episcopos Trevisen. Paderbonen. et Monasterien. — Die 27 Maii 1830.

SSmus D. N. Pius d. p. Papa VIII. ad Archiep. Colonien. atque ad Epp. Trevirensem Paderbonensem, et Monasteriensem rescribens per litteras datas die 25 Martii 1830 eis iam significavit, quam magno moerore affectus ipse sit ob graves angustias in quibus illos versari cognoverat, propterea quod civilis lex in eorum regionibus anno 1825 lata statuerit, ut proles utriusque sexus ex matrimoniis mixtis orta, in religione patris aut certe ad eius arbitrium educetur, et sacerdotibus interdixerit, ne a personis connubia huiusmodi contracturis ullam exigant super religiosa futurae prolis educatione sponsionem. Non enim potuit Sanctitas Sua ullo modo declinare a constante illo studio, quo Sedes Apostolica semper advigilavit ut sacri canones qui mixtas huiusmodi nuptias deformitatis et spiritualis periculi plenas severe prohibent, religiose custodirentur. Multo autem minus declinare potuit a ssmo illo Sedis eiusdem instituto, per quod Romani Pontifices, quum interdum (aegre scilicet, et graves tantum ob causas) matrimonia huiusmodi permitterent, suis dispensationibus adiicere consueverunt conditionem expressam de praemittendis matrimonio opportunis cautionibus, non modo ut coniux catholicus ab acatholico perverti non posset, quin potius ille teneri se sciret ad hunc pro viribus ab errore retrahendum, sed etiam ut proles utriusque sexus ex eo coniugio procreanda in catholicae religionis sanctitate omnino educaretur. Cum enim non ecclesiastica solum, sed naturalis ac divina prorsus lex vetet, ne homo in nuptiis contrahendis se aut futuram sobolem periculo perversionis temere committat; exinde sane manifestum est memoratas omnes cautiones idcirco adhiberi, ut naturalis eadem divinaque lex sarta tecta habeatur. Quare Sanctitas Sua debitis prosequens laudibus praedictos Antistites pro pastorali zelo, quo catholicos suae curae concreditos avertere conati sunt a nuptiarum foedere illicite cum acatholicis coniungendo, illos enixe in Domino adhortata est, ut posthac quoque in idipsum sedulo, prudenterque adlaborent; simul vero, et nonnulla iisdem literis praescripsit, quae Episcoporum eorumdem molestiis leniendis profutura viderentur, quaeque pertinerent ad catholicos in illicita illa connubia prolabentes, ad meliora consilia atque ad salutarem poenitentiam facilius reducendos. Atque una declaravit, magnam se erigi in spem non modo Episcopos Pontificiis illis rescriptis religiose obsequuturos, sed ipsum quoque Serenissimum Regem pro sua aequitate, et erga catholicos sibi subditos indulgentia, haud aegre laturum, si animarum pastores Maiestati Suae in civilibus rebus ex animo obsecundantes, in hoc tamen negotio, quod ipsam attingit matrimonii sanctitatem, et religiosa coniugum officia respicit, sacras religionis catholicae regulas observent.

Quam utramque spem nunc etiam magnopere fovet Summus Pontifex dum hac instructione supradictis quatuor Episcopis nunciari vult alia nonnulla, quae circa eamdem rem indulgenda aut toleranda decrevit. Et primo quidem ad matrimonia quod attinet, quae in quatuor dioecesibus Coloniensi, Trevirensi, Paderbonensi et Monasteriensi hucusque inita sunt praeter formam a Tridentino Concilio praescriptam, iam SSmus Dnus Noster suis illis ad Episcopos literis indicavit, se eisdem delegaturum facultates idoneas, ut possint malis exinde ortis, magna saltem ex parte, mederi. Nimirum Summus Pontifex memor Vicarium se esse Iesu Christi, qui *venit quaerere et salvum facere quod perierat,* ad infelicem respexit illorum catholicorum conditionem, qui in coniugio viventes coram Deo et Ecclesia irrito, sed coram civilibus loci legibus valido, in magna redeundi ad bonam frugem difficultate versantur, et misericordia erga eos motus, ipsis aperire decrevit faciliorem viam ad poenitentiam. Itaque Archiepiscopo Coloniensi, et Episcopis Trevirensi, Paderbonensi, et Monasteriensi per hanc instructionem significatur, Sanctitatem Suam augere illos auctoritate necessaria et opportuna, cuius vi unusquisque illorum tamquam Delegatus Apostolicae Sedis possit in sua dioecesi confirmare, atque etiam *in radice sanare* nuptias usque ad diem receptionis praesentis instructionis initas inter unam partem catholicam, et alteram acatholicam, quae irritae idcirco sunt, quod in iis contrahendis servata non fuerit forma a Tridentino Concilio praescripta. Et quoniam nonnullae ex mixtis nuptiis hucusque contractis irritae item sunt propter alia, quae iisdem obstabant, canonica impedimenta: ideo SSmus Dnus Noster plenam ipsis quatuor Episcopis addit potestatem, qua eorum quisque tamquam Sedis Apostolicae Delegatus ab impedimentis illis in sua dioecesi valeat dispensare, dummodo scilicet de iis agatur impedimentis, a quibus Apostolica Sedes ob graves causas dispensare iam solet; et dummodo dispensatio ipsa pertineat ad sananda coniugia mixta, itidem usque ad praesens tempus contracta. Quam quidem auctoritatis vim eo libentius Sanctitas Sua eisdem Episcopis delegat, quod praeclaram de illorum virtute opinionem fovet, planeque confidit ipsos potestate tam ampla prudentissime usuros. Et praeterea Summus Pontifex declarat Episcopos eosdem illa omni potestate uti posse etiam per alios idoneos ecclesiasticos viros a se speciatim subdelegandos. Nonnulla tamen sunt ad eius

auctoritatis usum spectantia, de quibus Sanctitas Sua Episcopos, eorumque subdelegatos admoneri mandavit. Porro scilicet, ut in singulis casibus perspiciant, an matrimonium, quod irritum erat, instaurari valeat nova per utramque partem consensus significatione, ea scilicet significatione, quae debito modo fiat, et cui cautiones praecedant, quae pro coniugiis mixtis a Sede Apostolica exigi consueverunt. Et hanc quidem consensus renovationem tunc ipsi procurent, quando, omnibus specialis cuiusque casus adiunctis diligenter perpensis, nullum gravioris mali periculum fore censuerint in ea re postulanda, et perficienda; contra vero si gravia ea mala fuisse metuenda esse cognoscant, licebit eisdem matrimonium sanare in radice. Secundo ut quoties in casibus huiusmodi matrimonium sanent in radice, admonere omnino teneantur catholicam partem de gravitate sceleris ab ipsa patrati, eique salutarem pro eodem peccato poenitentiam imponere, atque imprimis adhortari illam in Domino, ut suis obligationibus sedulo satisfaciat, ei praesertim quae catholicam filiorum utriusque sexus educationem respicit. Tertio ut Episcopi et eorum subdelegati abstineant ab iis nuptiis imprudenter confirmandis, quae coram civili lege brevi dissolvendae praevideantur per sententiam laici magistratus, divortium inter partes pronunciantem. Et haec quidem SSmus Dominus N. indulgenda decrevit ad catholicos, qui in praedictis quatuor dioecesibus illicita simul et irrita coniugia ad praesens usque tempus cum acatholicis contraxerunt, in viam salutis facilius revocandos. Idem vero indulgentiae modus nequaquam adhiberi debet erga illos, qui futuro tempore nuptias mixtas et irritas inire ausi fuerint, quandoquidem ex ipsa facilis remedii spe animum plures sumerent ad peccandum. Caeterum S. S. in litteris ad eosdem Episcopos datis, quae supra memoratae sunt, iam declaravit matrimonia mixta in praedictis quatuor dioecesibus in posterum (videlicet a die 25 Martii 1830) ineunda, vera et rata matrimonia fore quamvis praeter formam contraherentur, a Tridentino Concilio praescriptam, dummodo tamen nullum aliud eis obstaret canonicum dirimens impedimentum. Novit equidem Summus Pontifex molestias illas gravissimas, in quibus quatuor illi Episcopi in praesentia versantur, ex eo etiam oriri, quod catholici quidem insano amore turpiter dementati nuptias contrahere optant cum acatholicis sibi coniunctis, et sacerdotes vexant eisdem ea in re connivere abnuentes. Adhuc tamen S. S. Antistites ipsos in Domino adhortatur, ut illorum improbitati suam in pastoralibus officiis constantiam opponant; quin imo, et eosdem ad saniora satagant consilia revocare. Quod si aliquo in casu paternis hisce sacrorum Pastorum studiis in irritum cadentibus, catholica persona a proposito coniugii cum acatholico sibi propinquo incundi, removeri non possit, et impedimentum, cuius relaxatio postulatur pro nuptiis valide contrahendis, pertineat solummodo ad remotiores gradus, videlicet ad tertium aut quartum gradum sive consanguinitatis, sive affinitatis, vel ad cognationem spiritualem (illa tamen excepta quae inter levantem, et levatum intercedit), vel tandem ad publicam honestatem ex sponsalibus ortam: tunc Episcopum ipsum considerare oportebit, utrum iusta atque urgens sit concedendae dispensationis causa, et talis illa scilicet, ut non privatorum hominum dumtaxat, sed publicam ipsam religionis catholicae rationem spectet, atque una oportebit illum implorare fervidis precibus lumen Spiritus Sancti, ut deinde in re tanti momenti id consilii capiat, quod magis in Domino expedire censuerit. Iam vero si quis ex quatuor Episcopis saepe memoratis, eadem illa causae gravitate permotus, ab aliquo praedictorum graduum (non tamen ab aliis gradibus nec ab alio quovis impedimento) ad contrahendas nuptias mixtas dispensaverit, hoc sane Summus Pontifex nullo unquam suo actu probaturus est: tolerabit tamen invito quidem, seu patienti animo, dummodo dispensatio huiusmodi ab Episcopo data fuerit intra tempus mox explicandum, aliisque servatis quae pariter modo declarabuntur. Nimirum 1. cum facultates aliae quas Sedes Apostolica Episcopis iisdem delegare iam consuevit pro matrimoniis inter catholicos ineundis ad quinquennii tempus definitae sint, declarat Sanctitas Sua, praedictam quoque tolerantiam ad quinquennium solummodo ab hac die 27 Martii 1830 inchoandum duraturam: et ita quidem, ut quum deinde facultates illae, quae pro matrimoniis inter catholicos delegari solitae sunt, ad aliud rursus quinquennium concedentur; non tamen idcirco tolerantia haec prorogata censeri valeat, nisi ipsa quoque novo actu, verbisque expressis fuerit repetita. Insuper 2. decrevit etiam SSmus D. N. quoties pro matrimonio mixto dispensatio petatur in gradibus eadem tolerantia comprehensis, Episcopus concedere illam nequeat nisi postquam catholicam partem edocuerit, quaenam circa mixtas huiusmodi nuptias canonum sententia sit, et illam paterne ac sedulo adhortatus fuerit ad eosdem religiose custodiendos, monueritque imprimis de gravissimo scelere, quo apud Deum rea fiet, si nuptias huiusmodi contrahere audeat, non praemissa eisdem idonea cautione de liberis utriusque sexus in religionis catholicae sanctitate omnino educandis. 3. Atque si aliquo in casu, (quod Deus avertet) contigerit, ut Episcopus qui instructione monitisque huiusmodi nihil profecerit ad catholicam ipsam partem ab improbo suo con-

silio retrahendam, necessitati cedendum iudicet et dispensationem a se tribuendam, quamvis idonea illa de liberis catholice educandis cautio non interveniat; statuit Sanctitas Sua, ut tum quoque Episcopus ipse dispensare non possit, nisi per diploma scriptum, seu per litteras catholicae eidem parti tradendas, ubi perspicuis verbis denuncietur impedimentum, quod nuptiis obstat: idcirco tantum eo in casu relaxari ne graviora scandala eveniant, ac proinde matrimonium quidem fore verum et ratum, sed tamen peccaturam gravissime catholicam partem, quae illud contrahat contra regulas catholicae religionis. Porro cum deinde eaedem nuptiae illicita hac ratione contrahentur, non modo abstinendum erit ab ecclesiastico quovis ritu nuptiis ipsis admiscendo, sed etiam a quocumque alio actu, quo sacerdos approbare illas videtur, quemadmodum in supradictis S. Suae literis praescriptum est. Post haec Sanctitas Sua ad Crucifixi pedes provoluta protestatur se ad tolerantiam praedictam ea dumtaxat de causa adduci, seu verius pertrahi, ne graviora religioni catholicae incommoda obveniant. Ceterum tolerantia eadem Episcopum satis in conscientia tutum faciet, si tamen ipse id gesserit quod implorato S. Spiritus lumine censuerit in Domino expedire, et cetera omnia quae dicta sunt religiose servaverit. Postremo S. Sua Episcopos monet, enixeque in Domino obtestatur, ut videant etiam atque etiam ne ex huiusmodi ipsorum ratione erga homines mixta connubia illicita contracturos contingat, ut in catholico populo extenuetur memoria canonum matrimonia ista detestantium et constantissimi studii quo sancta mater Ecclesia filios suos avertere satagit ab eisdem in suarum animarum perniciem ineundis. Hinc Episcoporum, aliorumque, qui sub illis sunt, sacrorum pastorum officium erit flagrantiori in posterum zelo in id incumbere ut in catholicis eorum curae commissis, tum privatim tum publice instruendis, doctrinam et leges Ecclesiae ad connubia eadem pertinentes, prudenter simul, et sedulo commemorent, earumque custodiam inculcent.

1427

S. C. S. Officii *26 Novembr. 1835* — Se nei matrimonî misti il sacerdote debba anche astenersi dal pronunziare le parole: *Ego vos coniungo in matrimonium.*

R. Parochus assistens matrimonio mixtae religionis se abstineat.

1428

Litt. Ap. Gregorii PP. XVI. *30 Aprilis 1841* (AD EPP. HUNGAR.) — Quas vestro et communi istius Regni Antistitum nomine ad Nos per Ven. Fratrem Iosephum Episcopum Csanadiensem misistis, obsequentissimae literae partim moeroris, partim laetitiae causa. Nobis extiterunt. Et sane cum pro Apostolici muneris officio sacrae doctrinae et disciplinae integritati cavere studiosissime debeamus: non possumus non moleste ferre, quidquid in earum discrimen induci fortasse contingat. Exploratum porro satis superque est, quid Ecclesia de matrimoniis catholicos inter et acatholicos perpetuo senserit. Ipsa nimirum tamquam illicitas planeque perniciosas semper habuit eiusmodi nuptias tum ob flagitiosam in divinis rebus communionem, tum ob impendens catholico coniugi perversionis periculum, pravamque sobolis institutionem. Atque huc omnino pertinent antiquissimi Canones illas severe interdicentes, et recentiores Summorum Pontificum sanctiones, a quibus speciatim recensendis iuvat abstinere, cum ea abunde sufficiant, quae in rem disseruit insignis memoriae Praedecessor Noster Benedictus XIV. in Encyclicis Literis ad Poloniae Regni Episcopos, atque in celebratissimo opere quod *de Synodo Dioecesana* inscriptum est. Quodsi alicubi propter locorum ac temporum difficultatem talia connubia tolerentur, id profecto ad eam referendum est aequanimitatem, quae nulla ratione adprobationis vel consensus cuiuspiam loco habenda sit, sed merae patientiae, quam ad maiora vitanda mala affert necessitas, non voluntas; quemadmodum in data ad Archiep. Moguntinum die 9 Octobr. 1803. epistola fel. rec. Pius VII., Decessoris sui ad Episcopos Vratislaviensem, Rosnaviensem, Scepusiensem responsiones commemorans, sapienter animadvertit. Hinc etiam accidit, ut, si aliquid de canonum severitate remittens haec Apostolica Sedes mixta istiusmodi matrimonia quandoque permisit, id gravibus dumtaxat de causis, aegreque admodum fecerit, et nonnisi expressa sub conditione de praemittendis opportunis cautionibus non modo ut coniux catholicus ab acatholico perverti non posset, quin potius ille teneri se sciret ad hunc pro viribus ab errore retrahendum, sed insuper ut proles utriusque sexus ex hisce coniugiis procreanda in catholicae religionis sanctitate omnino educaretur. Quae certe cautiones in ipsa divina et naturali lege fundantur, in quam procul dubio gravissime peccat quisquis se vel futuram sobolem perversionis periculo temere committit. Iam vero ex praedictis vestris litteris comperimus, per istius Regni dioeceses abusum communiter inolevisse, ut matrimonia catholicos inter et acatholicos, nulla licet accedente Ecclesiae dispensatione, nec praeviis necessariis cautionibus, per catholicos parochos benedictione sacrisque ritibus honestarentur. Ac propterea intelligitis, Vener. Fratres, quam graviter exinde affici debuerimus, maxime cum invectam ita lateque propagatam perspiceremus omnimodam mixtarum nuptiarum libertatem, atque adeo magis in dies promotum

funestissimum, uti vocant, indifferentismum in religionis negotio intra vastissimi illius Regni fines, quod antea catholicae fidei gloria tantopere praestabat. Nec sane dissimulamus, Nos sanctissimi quo fungimur muneris partes minime fuisse praetermissuros, si scilicet res pridem innotuisset. Hanc autem silentii Nostri causam ex eo etiam vobis pronum est coniicere, quod vel nuperis temporibus nulla prorsus ad promiscuas nuptias isthic ineundas Apostolica dispensatio fuerit concessa, nisi praescriptis necessariis conditionibus, iniunctisque regulis, quae ex Sanctae huius Sedis instituto servari consueverunt.

Inter haec tamen non parum solatii Nobis allatum est, quod uno tempore de ingruenti malo certiores facti, didicerimus pariter adhibita per vos collegasque vestros studia ad illud opportune medendum. Et superabundavit quidem gaudio cor Nostrum, cum noverimus, quo coniunctim zelo inflammemini, ut catholicae fidei puritas illaesa usque permaneat; quaque unanimiter hanc Apostolicam Sedem, veritatis ducem et magistram, observantia ac devotione prosequamini, ad illius nutum crediti vobis pastoralis officii rationem sedulo dirigentes. Ubi enim docti Nostris in rem ipsam declarationibus ad alias regiones spectantibus, perpendistis, praxim, quae isthic invaluerat, Ecclesiae principiis, ac legibus penitus adversari, ac proinde sine gravi periculo tolerari per vos diutius non posse: minime dubitastis communi consilio atque opera eidem tollendae ut par erat insistere, parati etiam fortiter sustinere pericula, si quae forent, pro aeterna vestra gregisque salute obeunda. Ad Nostram autem laetitiam complendam accesserunt uberes fructus, qui ex vestris curis illico dimanarunt. Neque enim ignoramus, quam fideliter parochi, et reliquus clerus vestris ea de re monitis praeceptisque fuerint obsequuti, ita, ut, illegitima consuetudine iam passim sublata, primaevae Sacrorum Canonum disciplinae consultum sit. Itaque gratulamur Vobis maiorem in modum, Vener. Fratres, et gratias agentes Deo, qui vosmetipsos in fidei suae ac doctrinae tutelam fortitudine induit ex alto, hortari ac vehementius etiam excitare non desistimus, ut pari firmitate atque constantia pergatis Catholicae Ecclesiae causam propugnare, ne pravus usus uspiam reviviscat, et si quod adhuc superest illius germen funditus eradicetur. Interim vero non potuimus non attente respicere ad ea omnia, quae in memoratis Vestris literis addebatis, exponentes nimirum gravissimas circumstantiarum difficultates, unde permoti ac propemodum coacti tolerandum censuistis, ut siquando catholicus vir aut mulier, conantibus licet contra per debitas suasiones hortationesque sacris Pastoribus, in contrahendi mixti matrimonii citra necessarias cautiones sententia persistat, nec aliunde res absque maiori catholicae religionis discrimine valeat impediri: tum parochi matrimonio ipsi passive tantum intersint ab omni religioso ritu et a quovis adprobationis indicio prorsus abstinendo. Qua quidem providentiae forma dum propositum Vobis erat praesenti necessitati prudenter occurrere, arduum huiusmodi negotium ad Nos quamprimum deferendum statuistis, assensum in id Nostrum impetraturi, quem ex urgenti causarum concursu praesumi tunc quodammodo posse arbitrabamini. Et reapse Nos, qui, ceteroquin sanctissimis catholicae doctrinae institutis integre retinendis, iugiter intenti, nequaquam omittimus calamitosis istarum regionum circumstantiis ortisque inde vestris angustiis pro tradita Nobis potestate subvenire: quin susceptam per vos consilii rationem improbemus, petitioni vestrae ducimus indulgendum. Idque facimus congruenter ad ea, quae et Nos ipsi, Praedecessorum Nostrorum exemplo, circa aliarum ditionum loca haud ita pridem tolerantes admissimus; et iam ante alter illorum, sanctae nempe memoriae Pius VI. pro aliqua ipsiusmet Hungarici Regni dioecesi pluries declaraverat. Is namque in responsione, quam tum anno 1782. Vindobonae degens, tum subsequenti post suum in urbem reditum dandam mandavit Episcopo Scepusiensi, quamque huius successori anno 1795. iterari iussit, ita de mixtis connubiis in iis temporum adiunctis agens mentem suam aperuit: « Quaecunque scilicet de hac re latae essent leges, oportere, ut Episcopus et parochi studiose et prudenter curent, ne huiusmodi matrimonia fiant, et, si contrahantur, ut proles universa in catholica religione educetur: quoties vero, ipsis invitis, secus fuerit factum, abstineant semper a nuptiali benedictione impertienda, eorumque praesentia, si necessitas urgeat, sit tantummodo materialis, neque actibus et declarationibus coniungatur, quae confirment vel adprobent prolem aliter quam in religione catholica posse educari. »

Siquidem igitur, Venerabiles Fratres, in Regni istius dioecesibus ex temporum, locorum, ac personarum conditione quandoque contingat, ut matrimonium acatholici viri cum catholica muliere et vicissim, deficientibus licet cautionibus ab Ecclesia praescriptis, absque maioris mali scandalique periculo, in religionis perniciem interverti omnino non possit, simulque (verbis utimur gloriosae memoriae Pii VII. in supranunciata epistola ad Archiep. Moguntinum) in Ecclesiae utilitatem et commune bonum vergere posse dignoscatur, si huiusmodi nuptiae quamtumlibet vetitae et illicitae, coram catholico parocho potius quam coram ministro haeretico, ad quem partes facile confugerent, celebrentur: tunc parochus catholicus aliusve sacerdos eius vice fungens poterit iisdem nuptiis

materiali tantum praesentia, excluso quovis ecclesiastico ritu, adesse, perinde ac si partes unice ageret meri *testis*, ut aiunt, *qualificati*, seu *auctorizabilis*, ita scilicet, ut utriusque coniugis audito consensu, deinceps pro suo officio actum valide gestum in matrimoniorum librum referre queat. His autem in circumstantiis, uti idem Decessor Noster apposite commendabat, haud impari, imo maiori etiam conatu et studio per Episcopos et parochos elaborandum est, ut a catholica parte perversionis periculum quoad fieri poterit, amoveatur, ut prolis utriusque sexus educationi in religione catholica, quo meliori modo fas erit, cautum sit, atque ut coniux catholicae fidei adhaerens serio admoneatur de obligatione, qua tenetur, curandi pro viribus acatholici coniugis conversionem, quod ad veniam patratorum criminum facilius a Deo obtinendam erit oppunissimum.

Ceterum intime dolentes, quod haec tolerantiae ratio erga Regnum professione catholicae religionis insigne fuerit ineunda, sincerissime coram Deo profitemur, Nos ad ipsam unica de causa adduci, seu verius pertrahi, ne graviora Ecclesiae catholicae incommoda obveniat. Idcirco vos, Venerabiles Fratres, cunctosque collegas vestros per viscera Iesu Christi, cuius personam, immerentes utique, gerimus in terris, tota animi contentione obtestamur, ut id demum in tam gravi negotio agere studeatis, quod implorato Spiritus S. lumine, istiusmodi fini revera censueritis respondere. Atque illud una simul satagite, ne tali tolerantiae ratione erga homines mixta connubia illicite contracturos fiat, ut in catholico populo extenuetur memoria Canonum ea matrimonia detestantium, et constantissimae curae qua Sancta Mater Ecclesia filios suos avertere studet ab illis in suarum animarum iacturam contrahendis. His vestrum aliorumque sodalium Antistitum et parochorum erit, in erudiendis sive privatim sive publice fidelibus, flagrantiori in posterum zelo doctrinam et leges ad connubia eadem pertinentes commemorare, accuratamque earum custodiam iniungere. Haec omnia *etc.* (1).

1429

Instructio S. C. de Prop. Fide *1858* (Ad Archiep. Fogarasien. et Episcopos eius suffraganeos graeci ritus). Litterae, quas nuper, Venerabiles Praesules, ad Archiepiscopum Farsensem, in Austriacis Ditionibus Apostolicum Nuntium super mixtis nuptiis dedistis, Sacrae huic Congregationi christiano nomini propagando ex SSmi Domini Nostri mandato traditae sunt; eidemque simul iniunctum est, ut rite examinatis matureque perpensis, quae in praefatis litteris continentur, opportunas ad Vos responsiones atque instructiones perscriberentur.

S. Congregatio persuasum habet minime Vos ignorare, Venerabiles Praesules, quae hac super re a Summo Pontifice Gregorio XVI fel. rec. tum in Litteris Apostolicis, tum in Instructione Eius nomine die 30 Aprilis 1841 ad Episcopos Hungariae et Transylvaniae datis,

---

(1) In Instructione *30 Aprilis 1841* ad Episcopos Hungariae ab Emo Card. Lambruschini iussu Sanctitatis Suae transmissa haec adiecta sunt: « .... Permotus praeterea SSmus D. N. iis quae in praenunciatis literis per Hungaricos Antistites addebantur, » quaeque ex ipsorum sensu uberius expressit Episcopus » Csanadiensis, tali nempe providentiae forma haud » satis mederi multiplici regionum necessitati, nec auferri suarum et cleri anxietatum causas, habita praesertim ratione nuptiarum, quas ob denegatam etiam » ex defectu cautionum catholici parochi benedictionem » coram acatholico ministro iniri contingat: alia nonnulla pari benignitate decrevit super mixtis connubiis » in Hungariae Regno, et Magno Transylvaniae Ducatu » indulgenda seu toleranda. Itaque praesenti Instructione » Primati, Archiepiscopis, et Episcopis eiusdem Regni » Pontificio nomine significatur: si recensitae superius » circumstantiae in re, de qua agitur, intercesserint, » pati ipsos ulterius posse, ut a parocho catholico tum » consuetae proclamationes fiant, omni tamen praetermissa mentione circa religionem illorum, qui nuptias » sint contracturi, tum etiam de peractis hisce proclamationibus literae mere testimoniales concedantur, in » quibus (dummodo nullum adsit dirimens impedimentum) unice enuncietur, nil aliud, praeter Ecclesiae » vetitum ob mixtae religionis impedimentum, conciliando matrimonio obstare, nullo prorsus addito verbo, » unde consensus aut adprobationis vel levis suspicio » sit oritura. Quod autem attinet ad connubiorum istorum coram acatholico ministro, seu non servata » Conc. Tridentini forma, celebrationem: erit omnino » Sacrorum Praesulum ac parochorum studiosissime » instare atque in caritate Dei et patientia Christi partem catholicam hortari ac monere, ut illam nimirum » ab tanti scandali turpitudine, quantum possint, absterreant. Siquidem vero huiusmodi ipsorum monitis » atque hortamentis nihil, quod absit, proficientibus, » mixta matrimonia ea ratione fuerint inita: inspectis » tam praeteritis, quam praesentibus locorum, de quibus » sermo est, peculiaribus circumstantiis, erunt ab Episcopis et parochis prudenter dissimulanda, et, quamvis illicita, pro validis habenda; nisi tamen canonicum aliunde officiat dirimens impedimentum, seu in » nuptiarum celebratione appositae fuerint conditiones » substantiae matrimonii ex catholica doctrina repugnantes. Ceterum quocumque demum modo mixta » haec matrimonia citra Ecclesiae dispensationem et » necessarias cautiones, sive per passivam catholici » parochi praesentiam, sive coram acatholico ministro » contracta fuerint: illud Episcopis et parochis Sanctitas Sua magnopere commendat, ut omni pastorali » sollicitudine catholicum coniugem ad patratae culpae » detestationem, congruamque poenitentiam opportune » conentur excitare, eumque solerter adducant ad obligationes implendas, quibus gravissime tenentur, illam » praesertim, quae est de catholica universae prolis educatione impense curanda. Quae si ex voto contingant, » adeoque constet eum revera resipuisse, paratumque » esse ad opportunam, quoad valuerit, scandali reparationem, tunc sane poterit ipse Sacramentorum Ecclesiae particeps fieri, quemadmodum respondens die 13 » Iul. 1782. Archiepiscopo Mechliniensi sanctae memoriae Pius VI. in rem adnotavit.

declarata et praescripta sunt *(V. n. 1428)*; quandoquidem per Archiepiscopum Strigoniensem Pontificia haec decreta atque mandata cum omnibus etiam graeci ritus catholicis Episcopis, qui tunc in illis regionibus existebant, communicata, atque ab eximiis illis Antistitibus summa cum reverentia parique animi gaudio accepta fuere. Ex huiusmodi praeclaris tum Pontificiae vigilantiae, tum sapientissimae pastoralis sollicitudinis documentis abunde cognosci potest, quaenam constans fuerit universalis Ecclesiae et S. Sedis doctrina et agendi ratio circa illas nuptias, quas catholicos inter et haereticos seu schismaticos celebrari aliquando contigerit; neque proinde opus est, ut iisdem aut aliis quam plurimis, quae suppeterent historicis seu theologicis argumentis rem Vobis notissimam retractare et magis comprobare oporteat.

Id porro sapientissime a Summo illo Pontifice statutum est, ut dum Ecclesiae doctrina atque immutabilia ecclesiasticae disciplinae capita sarcta tecta haberentur, et ne minimum quidem auctoritati illius Ecclesiae legis detraheretur, qua huiusmodi mixta matrimonia tamquam illicita et perniciosa prohibentur; gravissimis tamen difficultatibus, quibus ob tristes rerum locorumque circumstantias catholici Antistites premerentur, opportuna tolerantiae remedia adhibita fuerint.

Indulsit nimirum SSmus Pontifex, ut quotiescumque matrimonium acatholicus vir cum catholica muliere vel vicissim, deficientibus licet cautionibus ab Ecclesia praescriptis, absque maioris mali scandalique periculo in Religionis perniciem interverti omnino non possit, simulque in Ecclesiae utilitatem et commune bonum vergere posse dignoscatur si huiusmodi nuptiae, quantumlibet vetitae et illicitae, coram catholico parocho potius, quam coram ministro haeretico, ad quem partes facile confugerent, celebrentur, tum parochus catholicus aliusve sacerdos eius vice fungens, poterit iisdem nuptiis materiali tantum praesentia, excluso quovis ecclesiastico ritu, adesse, perinde ac si partes unice ageret meri testis, ut aiunt, *qualificati* seu *authorizabilis;* ita scilicet ut audito utriusque coniugis consensu deinceps pro suo officio actum valide gestum in matrimoniorum librum referre queat.

Dein idem Pontifex suo nomine Episcopis significare iussit in hisce rerum circumstantiis pati illos ulterius posse, ut a parocho catholico tum consuetae proclamationes fiant, omni tamen praetermissa mentione circa eorum religionem, qui nuptias sint contracturi; tum etiam de peractis hisce proclamationibus literae merae testimoniales concedantur, in quibus (dummodo nullum aliud adsit dirimens impedimentum) unice enuncietur nil aliud praeter Ecclesiae vetitum, ob mixtam religionem, impedimentum conciliando matrimonio obstare; nullo prorsus verbo addito unde consensus aut approbationis levis suspicio sit oritura.

Denique quamquam sacrorum Praesulum et parochorum studium quam maxime excitaverit, ut catholicos hortentur et moneant ne eiusmodi matrimonia coram acatholico ministro celebrarentur; tamen si, spretis ipsorum monitis et hortamentis, mixta matrimonia ea ratione inita fuerint, inspectis tam praeteritis, quam praesentibus locorum, de quibus sermo est, peculiaribus circumstantiis, ab Episcopis et parochis prudenter dissimulanda, et quamvis illicita, tamen pro validis habenda esse declaravit.

Intelligitis porro, Amplissimi Praesules, huiusmodi tolerantiae et indulgentiae remediis S. Sedem minime recessisse ab illa Ecclesiae doctrina, qua mixta matrimonia multiplici peccandi periculo communiter affecta, ac proinde suapte natura et ratione illicita esse semper iudicavit, nec legem illam universalem Ecclesiae, qua generatim prohibentur, aut sustulisse aut immutasse.

Abhorret S. Sedes, uti semper abhorruit, ab illis connubiis, maximeque dolet, quod nostris temporibus in pluribus regionibus frequentius occurrant, nec penitus impediri possint. Quod si hac praesertim de causa ea matrimonia in quibusdam regionibus ubi catholici cum haereticis seu schismaticis permixti habitant, non solum tolerat, sed quandoque etiam ob peculiares rerum et personarum circumstantias dispensando permittit, ut catholicus aliquis vir aut catholica aliqua mulier, cum muliere aut viro haeresi aut schismati addictis nuptias contrahant, semper tamen et omnino cautum esse vult, ut observatis quibusdam conditionibus et cautelis ea omnia ab huiusmodi connubio removeantur, quae legi naturali aut divinae adversantur.

Rursus si impediri omnino citra maioris mali scandalique periculo nequeat, quominus deficientibus illis conditionibus matrimonia mixta celebrentur, tunc neque ad perpetratum a filiis suis crimen tacet, neque illicitum connubii foedus iisdem coeremoniis cohonestare permittit, quibus eas nuptias sanctificare solet, quae in Domino contrahuntur; attamen dum illa coniugia deplorat, atque indubiis verbis et factis damnanda esse declarat, ea utitur indulgentia, ut ad graviora damna avertenda id fieri patiatur quod sine Dei offensa fieri posse cognoscit, quodque in ipsius Ecclesiae utilitatem necnon in filiorum suorum salutem cedere posse confidit.

Iam vero ex memoratis Vestris litteris ad praefatum Apostolicum Nuntium datis non sine magno animi dolore percepit Sanctitas Sua, illa praesertim, quae a Sapientissimo Antecessore

suo Gregorio XVI fel. rec. circa passivam assistentiam, quam vocant, praescripta sunt inter graeci ritus tam catholicos quam schismaticos homines, aut minime executioni mandari, aut si exequerentur, nullomodo hac indulgentia impediri posse, quominus mixta matrimonia coram sacerdote schismatico ineantur. Nam si passiva illa assistentia omnino urgeretur, atque catholici graeci pro huiusmodi nuptiis sacerdotis uniti benedictione privarentur, fieri certissime scripsistis, ut iidem catholici ab ineundis matrimoniis mixtis minime desistentes, ad sacerdotem schismaticum pro obtinenda benedictione se converterent; sicque tum ipsi, tum universa ipsorum proles perversionis periculo committerentur. Ex orientalis enim Ecclesiae doctrina sacerdotalem benedictionem ad Matrimonii validitatem necessario requiri; nec ratum et legitimum, seu Sacramentum, tam a schismaticis quam a catholicis graeci ritus hominibus censeri connubium, nisi adhibitis Ecclesiae solemnibus caeremoniis celebraretur, neque iisdem persuaderi posse asseruistis, ut matrimonium praesente tantum parocho, illoque nihil prorsus sacri agente conciliatum, pro Sacramento et pro indissolubili foedere haberent atque venerarentur. Ut proinde impediatur, quod certe impediri debere pro summa Vestra pietate et religione cognoscitis, quominus eiusmodi nuptiae a catholicis in suorum ipsorum et futurae prolis perniciem coram schismaticis sacerdotibus ineantur, optimum, si non unicum, rati estis fore remedium, ut catholico sacerdoti indulgeatur dictis matrimoniis assistere, et illa sacro et ecclesiastico ritu cohonestare.

Maximi sane momenti sunt, quae a Vobis, Reverendissimi Praesules, in huiusmodi angustiis de re gravissima relata sunt; neque parvi facienda pericula et difficultates, quae ex vestra sententia passivam, uti aiunt, assistentiam in illis dioecesibus consequerentur.

Ad singula proinde respondendum est. Atque ut ab eo incipiatur ex quo praesertim memoratae difficultates oriri videntur, a benedictione scilicet sacerdotali, quam ex ipsius Ecclesiae orientalis doctrina ad matrimonii validitatem necessariam esse asseruistis, Ipsi profecto perspicitis hanc quaestionem intime connexam esse cum alia gravissima et celeberrima de ministro nempe Sacramenti Matrimonii, quae inter catholicos doctores hinc inde agitatur. Qua in re cum nullo adhuc Ecclesiae decreto quaestio decisa sit, haec S. Congregatio nec iudicis partes assumere, nec ipsam quaestionem definire modo habet in animo. Interim vero praeteriri nequit, sententiam, quae ipsos contrahentes Sacramenti ministros esse defendit, teste Benedicto XIV (in opere de Synodo Dioecesana lib. VIII. cap. XIII n. 4 et seq.) et communiorem esse, et validissimis niti argumentis, quibus ex ipsius S. Sedis agendi ratione magnum pondus accessisse negari haud potest. Hinc licet utraque sententia libere defendi queat a viris theologis, si tamen de valore peculiaris cuiusdam matrimonii agitur, caute et circumspecte loquendum et agendum est, nec statim tamquam invalidum pronunciandum erit matrimonium ex eo, quod absque sacerdotis benedictione celebratum sit. Quamquam enim Ecclesia nihil hactenus de ministro Matrimonii pronuntiaverit, illud nihilominus certissimum est, S. Sedem sacerdotalem benedictionem aliosque ecclesiasticos ritus, qui in conciliandis nuptiis adhiberi solent, minime eo loco habere, ut eos ad Matrimonii validitatem omnino necessarios esse iudicet. Quod, ut alia plura omittantur, ex eo manifeste patet, quod laudatus Gregorius XVI nonnullorum Antecessorum suorum vestigia secutus in saepe memoratis suis Litteris, quae Vobis certe notissimae sunt et familiares, mixtas nuptias cum sola passiva parochi assistentia absque ullo ritu sacro celebratas, pro validis habeat, et declaret, eum parochum, qui materiali tantum praesentia adest, audito utriusque coniugis consensu, deinceps pro suo officio actum tamquam valide gestum in matrimoniorum librum referre posse decernat.

Nec audiendus esset qui diceret huiusmodi matrimonia valida quidem esse tamquam contractus, non autem Sacramenti dignitate insignita. Nam quando de christianorum matrimonio agitur, contractus a Sacramento distingui nequit: « Fidei enim dogma est, » ut nuper declaravit SSmus Pontifex Pius PP. IX fel. rec. in epistola ad Sardiniae Regem die 19 Septembris 1852 data, « fidei dogma est matrimonium a Domino Nostro Iesu Christo ad Sacramenti dignitatem erectum esse; atque ex Ecclesiae doctrina, Sacramenti ratio non qualitatem aliquam accidentalem refert contractui superadditam, sed ad ipsius matrimonii essentiam pertinet, ita ut unio coniugalis inter christianos non sit legitima nisi in matrimonio quod sit Sacramentum, extra quod non habetur nisi concubinatus. » Quare si quis mixta connubia cum passiva tantum parochi assistentia conciliata, quae S. Sedes pro validis habet, Sacramenti ratione destituta esse pronunciaverit, contractum in matrimonio christianorum a Sacramento dividi posse supponeret, atque in hoc doctrinae Ecclesiae contradiceret.

Nunc vero ut ad ea veniamus, quae de orientalis Ecclesiae doctrina circa benedictionem sacerdotalem retulistis, notum profecto est eamdem Ecclesiam non minus quam occidentalem, inde ab origine christiani nominis, in celebrandis fidelium nuptiis, utpote novae legis Sacramento, sacros ritus sacerdotumque benedictiones adhibuisse, simulque omnibus seve-

rissime interdixisse, ne, illis praetermissis seu neglectis, coniugale foedus conciliare auderent. Quod autem matrimonia contra communem Ecclesiae usum inita non solum pro illicitis, sed etiam pro irritis habita fuerint, ex ecclesiasticis Orientis documentis demonstrari nequit. Equidem nullum cognovimus antiquae eiusdem Ecclesiae Patris effatum, nullum Conciliorum Canonem, quo illud expressis ac indubiis verbis declaratum fuisse appareat. Porro orientalium et graecorum Euchologia dum solemnitates ac ritus commemorant, quibus connubium celebratur, mutuum consensum quo sponsus et sponsa inter se copulantur supponunt, atque coniunctionem tamquam iam factam sanctificant, quin ullo verbo significetur, sacerdotem esse qui sponsos in matrimonium coniungat aut Sacramentum ipsum efficiat et conferat. Dein cum secundae et tertiae nuptiae nec coronarentur nec benedicerentur, et nihilominus, quamvis apud orientales improbarentur, tamquam Sacramentum reciperentur, patet minime spectatam fuisse ut necessariam sive coronationem sive benedictionem ad Sacramentum constituendum.

Immo ex ipsius Balsamonis scholiis ad Canones S. Basilii 37. 38. 40, patet antiquitus reputatum fuisse nuptias solo contrahentium consensu perfici. Hinc persuasio illa de sacerdotalis benedictionis necessitate posterioribus temporibus orta esse videtur; quod nec difficulter explicari potest. Constat enim Leonem Philosophum Imperatorem nono saeculo legem tulisse (inter Novellas 89) cuius titulus est *ne matrimonia citra sacram benedictionem firma habeantur,* et in qua iussit eadem *sacrae benedictionis testimonio confirmari.* Viri autem docti demonstrant, mutatis illo tempore tum publicis, tum privatis Imperii conditionibus, actus illos legitimos, quibus ex iuris civilis praescripto nuptias, ut iustae legitimaeque evaderent, conciliari oportebat, aut in desuetudinem abiisse, aut amplius non suffecisse ut in singulis connubiis cognosceretur ea ad legum normam pro legitimis haberi posse. Hinc ratus est Imperator sacras caeremonias ab Ecclesia in celebrandis nuptiis adhiberi solitas praebere certissimum documentum, quo maritalis ille honor et affectio atque legitimus in unionem coniugalem consensus, qui ad vera et legitima matrimonia requiritur, cognosci et probari possit.

Huiusmodi vero Leonis Imperatoris sanctio, utpote a civili potestate lata, nec ecclesiasticas leges mutare, neque dirimens matrimonii impedimentum inducere potuit. Tota ipsius vis ad civiles tantummodo matrimonii effectus referenda erat. Attamen plurimi orientales, qui tum Canones, tum Imperatorum leges collegerunt atque interpretati sunt, eamdem sanctionem seu legem, sicut et aliam posteriorem ab Alexio Comneno publicatam, in suas collectiones retulerunt. Minime autem mirandum est, quod ipsa sanctio seu lex ad sacramentalem etiam matrimonii naturam deinceps fuerit applicata; cum neminem, qui ecclesiastici iuris historiam apud graecos noverit, lateat imperatoriis sanctionibus in orientali Ecclesia, maxime postquam diro schismate ab unitate avulsa fuit, parem, imo et maiorem quam sacris Canonibus attributam fuisse auctoritatem. Hinc sententia, quae matrimonia absque sacerdotis benedictione inita pro invalidis habet, in hominum animis eo facilius praevaluit, quo magis illorum interesset, ut nuptiae eo modo celebrarentur, qui ad consequendos civiles earumdem effectus omnino requireretur.

Ceterum posterioribus etiam temporibus, in Ecclesia orientali, sententiam quae sacerdotem huius Sacramenti ministrum, atque sacerdotalem benedictionem ad eiusdem Sacramenti validitatem, necessariam esse asserit, minime ab omnibus receptam fuisse, ex iis patet quae Gabriel Metropolita Philadelphiensis in tractatu seu opusculo, quod de Sacramentis conscripsit, de Matrimonio disserit (1). Qui saeculi XVII scriptor, dum in aliorum Sacramentorum tractatione de eorum Ministro sermonem habet, ubi de Matrimonio disputat, ministrum penitus praeterit. Capite quidem 2. eiusdem de matrimonio tractatus enumerans ea, quae ad *legitimum* (νομιμον) matrimonium requiruntur, quarto loco *oportere* dicit *ut matrimonium sit coniunctum per sacerdotem et preces eius ac benedictiones.* Capite vero 9, postquam in praecedenti Capite *materiam* huius Sacramenti *mutuum viri et foeminae consensum esse iuxta praestantes doctores* asseruerat, *formam* esse dicit *confessionem verborum coram adstantibus, hoc est: Vis me, volo te.* Ex hac doctrina suapte sequi videtur, Gabrielem Metropolitam Philadelphien. minime considerasse sacerdotem tamquam Sacramenti ministrum, quippe qui formam ab ipsis coniugibus materiae applicandam, seu ea omnia agenda esse doceat, quibus Sacramenti ratio absolvitur. Benedictio porro sacerdotalis, quam ad legitimum (νομινον) matrimonium requirit, ex eius sententia nihil faceret ad illud firmum ac validum reddendum.

Quae hactenus per summa capita de Sacramenti Matrimonii ministro, nec non de sacerdotalis benedictionis necessitate allata sunt, non ideo dicta esse credatis, Venerabiles Praesules, quod Sacra haec Congregatio in hac re vel iudicium proferre, vel istorum fidelium persua-

(1) Apud Schelstrate in *Actis Orientalis Ecclesiae contra Lutheri haeresim* Pars I pag. 253.

sionem reprobare voluerit, qua nuptias religiosis ritibus cohonestari tanto ardore desiderant. Minime quidem: sed quoniam huius rei veluti praecipuae difficultatum causae a Vobis mentio facta est, suum esse duxit, aliqua saltem ad gravissimam hanc quaestionem dilucidandam afferre, ne illam consulto silentio praeteriisse, sicque ultro admittere videatur, ipsam orientalem Ecclesiam indubie et sacerdotem pro Sacramenti ministro, et ipsius benedictionem tamquam pro valore Matrimonii necessariam habuisse. Profecto in re, quae necessarias Sacramenti partes divinamque eiusdem institutionem respicit, tam orientalis quam occidentalis Ecclesiae doctrina apprime conspirare eademque esse debet; cumque exploratum sit in occidentali Ecclesia ac praesertim ab hac Apostolica Sede benedictionem sacerdotalem ceterosque sacros ritus in matrimonii celebratione adhibitos, minime pro necessaria eiusdem Sacramenti parte haberi aut habitos fuisse, patet ea quae circa eamdem benedictionem in Ecclesia orientali praescripta inveniuntur, non ad dogmaticam ipsius doctrinam, sed ad disciplinam tantummodo pertinere potuisse, proindeque nuptias inter fideles orientalis ritus conciliatas, non statim pro irritis et invalidis esse habendas, simul ac constiterit eas absque sacerdotis benedictione fuisse celebratas.

Caeterum in mixtorum connubiorum negotio, de quo nunc Vobiscum agendum est, nil refert, ut optime Ipsi intelligitis, quaenam circa Matrimonii ministrum ac benedictionis necessitatem sententia amplectatur. Non enim illud quaeritur, utrum sacerdotalis benedictio reapse requiratur ad valide contrahendum eiusmodi matrimonia; sed totius rei cardo in eo situs est, ut decidatur utrum, habita ratione illius persuasionis, quae graeci ritus fidelibus passivam parochi assistentiam exosam reddit, haec ipsa assistentia omitti debeat, atque eius loco liceat sacerdoti eadem connubia adhibitis ecclesiasticis precibus et caeremoniis cohonestare.

Iam superius dictum est, S. Sedem aliquando in lege matrimonia mixta prohibente dispensare, ac permittere ut praemissis observatisque debitis cautelis eadem connubia iuxta formam a Concilio Tridentino praescriptam celebrarentur. Eiusmodi nuptiae cum Ecclesiae venia initae, licitae profecto sunt, ac citra omne peccatum a catholico viro seu catholica muliere contrahi possunt.

Attamen S. Sedes, ut in animis catholicorum numquam obliteretur memoria Canonum, qui haec detestantur connubia, atque constantissimi illius studii, quo S. Mater Ecclesia filios avertere consuevit ab iisdem nuptiis in eorum futuraeque prolis perniciem contrahendis, praeter memoratas cautiones, quae omnino praemitti debent, alias ulterius praescribere solet conditiones de omittenda scilicet, in eorum connubiorum celebratione, parochi benedictione, deque ipsa celebratione extra Ecclesiam peragenda. Quod si proinde eadem S. Sedes ne in illis quidem matrimoniis sacerdotalem benedictionem adhibendam esse duxit, quae licita sunt et cum Ecclesiae venia contrahuntur, quomodo permittere aut tolerare poterit, ut sacris ritibus cohonestentur ea coniugia, quae ob neglectas cautelas ab Ecclesia praescriptas illicita prorsus sunt et reprobanda?

Novimus equidem Summos Pontifices, ubi de licitis, et cum venia Ecclesiae contrahendis matrimoniis ageretur, aliquando tolerantia usos fuisse atque Antistitum prudentiae commisisse, ut ipsi, omni rerum, locorum ac temporum ratione habita, iudicent, quando praedictae conditiones de ipsis praefatis coniugiis, extra Ecclesiam nempe et absque parochi aut alius catholici sacerdotis rite deputati benedictione, sine gravioris mali metu et periculo possint ac debeant servari, et quando ad maiora mala et scandala propulsanda tolerari possit mos eadem coniugia benedicendi. Ast etsi huiusmodi tolerantia in illis matrimoniis aliquando intercedere queat, quae utpote cum Ecclesiae venia ineunda, licita sunt, illam tamen ad omnia mixta connubia indiscriminatim extendendam esse nemo pronunciare audebit, qui animo reputet, quaenam in hac re sit constans Ecclesiae doctrina et agendi ratio. Vos, Reverendissimi Praesules, minime latet praefata matrimonia ideo maxime ab Ecclesia prohibita esse, quia in illis contrahendis catholicus coniux, ut plurimum, periculo committeretur transgrediendi ipsius legis naturalis et divinae praeceptum, quo tenetur suam prolem in religione catholica, extra quam non est salus, educare, et a se omnem perversionis occasionem avertere, atque alterius coniugis salutem omni studio procurare. Hinc nisi eiusmodi periculum opportunis iisque efficacibus cautionibus penitus amoveatur, catholicus in praedictis mixtis matrimoniis ineundis temere ageret, atque, ut declarat Summus Pontifex Pius VIII fel. rec. (1), *non modo canonicas violaret sanctiones, sed directe etiam gravissimeque in naturalem et divinam legem peccaret.* Iam vero inde Vosmetipsi intelligitis, Venerabiles Praesules, matrimoniis, quae sine gravissimo peccato a catholicis contrahi nequeunt, minime a catholico sacerdote bene precari posse. Gravissimi siquidem criminis et ipse coram Deo et Ecclesia reus foret, quippe qui non solum aliorum peccatum et sacrilegium proprio actu

(1) Pius VIII in Litt. Ap. ad Archiep. Colonien. et Episcopos Suffraganeos die *25 Martii 1830. (V. n. 1426).*

approbaret, illisque cooperaretur, sed etiam aut Sacramentum publice indignis administraret, si pro illius ministro eumdem habere velis, aut sacri ritus exhibitione ad sacrilegam Sacramenti profanationem concurreret, si, ut plurimi tenent, ipsi contrahentes ut ministri sibi invicem conferunt Sacramentum.

Quamobrem ubi illicitae nuptiae catholicos inter et haereticos seu schismaticos impediri minime possunt, sapientissimi Romani Pontifices tristem eorum, qui huiusmodi connubiis implicantur, conditionem, atque maius bonum Ecclesiae respicientes, passivam tantummodo parochi assistentiam, quam in mixtis matrimoniis conciliandis, servatis conditionibus, et cum Eorum dispensatione permittere consueverunt, tolerari posse arbitrati sunt. Benedictionem autem sacerdotalem caeterosque Ecclesiae ritus numquam in eiusmodi nuptiis admiserunt, imo expressis verbis ab omni sacro ritu abstinendum esse semper et constanter declararunt.

Neque dicatur Ecclesiam, sicut ad maiora mala et scandala amovenda passivam assistentiam aliquando tolerare consuevit, ob eamdem rationem indulgere posse, ut quando sponsi hanc passivam assistentiam adversantur, eorum nuptiis quamvis illicitis sacerdotalis benedictio adhibeatur. Nam diversa et non eadem est passivae assistentiae et sacerdotalis benedictionis ratio. Parochus qui ex S. Sedis tolerantia, et tantum ut Concilii Tridentini legi satisfiat, illicito matrimonio tamquam testis, materiali tantum praesentia, adest, coram se fieri sinit, quod ipse nequit impedire, quodque, si alio modo factum fuerit, tam in catholici coniugis, quam in Ecclesiae damnum cederet. Parochus nihil dicit, nihil agit, quo illicitam et perniciosam eiusdem coniugis actionem aut approbare aut cohonestare videatur; imo hoc ipso quod actui ex natura sua sacro assistat, quin ullo modo eas exhibeat preces et caeremonias, quibus Ecclesia alias matrimonia et approbat et solemniora reddit, manifeste vel tacendo et nihil agendo declarat a catholico iniri connubium, quod Ecclesia tamquam illicitum et perniciosum reprobat atque damnat. E contra sacerdos iisdem illicitis nuptiis benedicens non tantum fieri sineret quod nequit impedire, sed ipse propria sua actione aliorum peccato cooperaretur, et insuper sacrum et publicum ministerium, quo fungitur, profanando, illicitas mixtas nuptias tam suo, quam Ecclesiae nomine approbare, earumque libertatem saluti animarum et fidei causae perniciosam sua ipsa opera fovere videretur. Itaque quamquam omni studio enitendum est, ut impediantur catholici quominus pro benedicendis mixtis ipsorum nuptiis ad sacerdotes schismaticos confugiant, sicque se ipsos et futuram sobolem perversionis periculo committant; ea tamen ratione semper agendum esse clare dignoscitur, quae prorsus ab omni peccato aliena est. Quandoquidem quod ex se malum et peccatum est nec ad impedienda maiora mala, nec ad promovenda quaecumque etiam bona admitti potest.

Interim cum inter fideles, qui graeco ritui addicti sunt, ex Vestra concordi sententia passiva illa assistentia a Gregorio XVI pro Hungariae Regno indulta in usum deduci minime possit, unus alterve Vestrum Reverendissimus Antistes ratus est, malis et difficultatibus saltem ex parte obviam iri, si illa lex reintegraretur, qua omnia indiscriminatim matrimonia mixta coram catholico parocho fieri iubebantur, vel nova lege praescriberetur, ut eadem matrimonia vel omnia coram sponsi, vel omnia coram sponsae parocho celebrarentur.

Attamen revocata ad pristinum vigorem priore illa lege, eaedem vel etiam maiores haberentur difficultates. Numquam siquidem, uti ex superius dictis patet, licere poterit catholico parocho, ut in nuptiis, quae spretis conditionibus illicite contrahuntur, sacerdotalem benedictionem impertiatur; quam si negaret, uti certe negare deberet, quotiescumque cautelae ab Ecclesia praescriptae deficerent, partes passivam ipsius assistentiam recusantes aut posthabita lege civili ad sacerdotem schismaticum confugerent nuptias celebraturae quae iuribus civilibus carerent, aut pars catholica ad schisma transiret, ut illis iuribus potiatur atque civiles poenas effugiat.

Parum itidem utilitatis pro Ecclesia sequeretur, nec difficultates minuerentur si, nova lege, aut solius sponsi, aut solius sponsae parocho assistendi ius tribueretur.

In primis enim animadvertendum est non easdem in Transylvania quam in Hungaria civiles leges circa religiosam prolis in mixtis nuptiis procreandae educationem etiam modo obtinere. In Hungaria siquidem dum sponsus catholicus est, universa proles in catholica religione educanda est; dum vero sponsus acatholicus seu schismaticus, filiae quidem in matris catholicae religione educari iubentur, filii autem patris confessionem sequi permittuntur. E contra in Transylvania proles iuxta sexum in alterutrius parentis religione educanda est. Hinc in Transylvania sive sponsi, sive sponsae parocho assistendi ius tribueretur, in quolibet mixto connubio praescriptae cautelae exigendae essent; quae si negarentur, negari etiam deberet sacerdotalis benedictio. In Hungaria autem licet parochus sponsi in omnibus matrimoniis mixtis inter virum catholicum et mulierem acatholicam contrahendis, saltem ex tolerantia S. Sedis, sacros ritus adhibere possit, tamen sponsae parocho id non liceret, nisi de universa prole in catholicae religionis sanctitate educanda expresse cautum foret. Ex his iam patet tum in Hun-

garia, tum in Transylvania, cuicumque demum parocho ius assistendi mixtis nuptiis decerneretur, coniugia obvenire posse quibus bene precari catholico sacerdoti nefas est; et proinde difficultates, quae in illicitis eiusdem nuptiis oriri solent, nullo modo removerentur. Deinde cum, eadem hac nova lege, parocho schismatico vel sponsi vel sponsae idem omnino ac catholico matrimoniis assistendi ius tribuendum esset, catholici per ipsam legem ad vetitam in sacris communicationem cum schismatico sacrorum ministro adigerentur. Eiusmodi vero legem Ecclesia nec ipsa ferre, nec ut a civili potestate feratur, petere unquam potest.

Quae cum ita sint, Vosmetipsi perspicitis, Venerabiles Praesules, ab huiusmodi legibus parum vel nihil pro utilitate Ecclesiae sperandum fore; quandoquidem nisi passivae assistentiae loco ipsa sacerdotalis benedictio adhiberi posset, quod prorsus nefas esse cognoscitis, istis legibus minime impediretur, quominus catholici ab illicitis mixtis connubiis desistere nolentes ad schismaticos sacerdotes se convertant, atque illegitimis ipsorum ritibus sese immiscentes, paullatim a catholicae Ecclesiae fide et unione recedant. Alia igitur via multiplicibus illis malis difficultatibusque occurrendum erit, quae Vos merito tantopere angunt ac sollicitos habent.

Nulla alia porro ratione id securius et efficacius fieri posse videtur, quam si omni ardore, quo Vos in procuranda animarum salute flagrare compertum est, in id intendatis, ut fideles curae Vestrae concrediti mixtas nuptias aut omnino evitare, aut saltem nonnisi observatis adamussim debitis cautelis celebrare studeant.

Quod ut assequi possitis, in primis ipsorum fidelium animis impenso constantique studio inculcandus erit ille fidei nostrae articulus de catholicae nempe fidei et unitatis necessitate ad salutem consequendam. Quod praecipuum christianae religionis dogma, ut probe nostis, tum innumeris penes Sanctorum Patrum locis testatum, tum solemnibus quoque Ecclesiae actibus ac praesertim illis fidei professionibus enunciatum est, quas ab Apostolica Sede propositas tam graeci, quam caeteri orientales catholici amplectuntur. Ne cessetis proinde fidelibus eadem repetere verba, quibus celeberrimus Apostolorum discipulus S. Ignatius Martyr in epistola ad Philadelphienses utitur dicendo: « Ne » erretis, fratres mei: si quis schisma facientem » sectatur, Regni Dei hereditatem non conse» quitur. » Etenim crebro et continuo tum a Vobismetipsis, tum a caeteris, qui Vobis subsunt, animarum pastoribus excitandus est populus ad catholicam fidem atque unitatem, ad quam summo Dei beneficio adductus est, tamquam unicam salutis viam ardentiori usque studio custodiendam, atque ideo ad omne illius deserendae periculum vitandum. Quae quidem catholicae unitatis tenendae necessitas, ubi fuerit in cunctis fidelium animis impressa alteque defixa, haud facile deinceps irrita erunt monita atque adhortationes, quibus ipsos avertere debebunt parochi a nuptiarum foedere cum schismaticis ineundo, aut si aliqua interdum causa interveniat, ob quam mixtae huiusmodi nuptiae sini debeant, eas non aliter contrahant nisi impetrata Ecclesiae dispensatione, et conditionibus, quae ab ipsa praescribi solent, religiose observatis.

Interim haec S. Congregatio minime ignorat ea esse tristissima locorum ac temporum adiuncta, ut tam felix rei exitus nec semper, nec facili modo obtineri possit. Ex gravissimis enim litteris Vestris cognovit maximas difficultates et angustias ea potissimum de causa adesse, quod in Vestris regionibus civiles leges etiam nunc habeantur, quarum una reversalibus, ut aiunt, de religiosa filiorum educatione litteris omnem vim obligandi ademit, altera perniciosam fidei deserendae et ad acatholicorum partes transeundi libertatem praebet. Ast praeterquamquod S. Sedes omni studio in id incumbit, ut funesti istarum legum effectus inhibeantur, huiusmodi difficultates animarum pastores nullo modo a gravissimo quo tenentur officio eximere valent, ut fideles, mixta connubia inire cupientes, nec non eorum parentes aliosve quorum sub cura sunt, sedulo ab ipsis edoceantur, quaenam circa eam rem Ecclesiae sententia sit, graviterque moneantur, ne illius praecepta, terreni forsitan lucri aut comodi causa, in perniciem animarum suarum perfringere audeant.

Vestrum proinde erit, Amplissimi Praesules, parochos de hoc officio commonere, illisque demandare, ut in fidelium memoriam revocent notissimum illud naturalis divinaeque legis praeceptum, quo non solum peccata, sed et pericula ad peccatum proxime inducentia evitare iubemur; uti etiam aliud praeceptum eiusdem legis, quo parentibus iniungitur filios educare in disciplina et correptione Domini, ideoque ipsos erudire ad verum Dei cultum, qui unice est in Ecclesia catholica. Hinc oportet parochi adhortentur fideles, ut illicita mixta connubia celebraturi serio perpendant, quantam Supremo Numini faciant iniuriam, et quam crudeliter erga se futurosque sibi liberos acturi sint, ubi se ipsosque filios perversionis periculo committant. Monendi porro omnino parochi adigendique sunt, ut sedulo et diligenter gregi suo invigilent, et statim ac compererint adesse iuvenes vel virgines, qui huiusmodi mixtas nuptias cum schismaticis inire velint, tunc ipsos eorumque parentes salutaribus doctrinis imbuant, nihilque omittant, quo eos a transgrediendis Dei et Ecclesiae praeceptis avertant.

Sed quoniam in hoc gravissimo matrimo-

niorum negotio solius parochi arbitrio et prudentiae nihil relinquendum videtur, sed omnia ex Episcopi sententia fieri necesse est, iam ea Vobis, Venerabiles Praesules, suggerenda sunt, quae a Vobismetipsis praestanda erunt, ne quidquam in hac re praeter ordinem fiat.

Iniungere in primis parochis debebitis, ut Vos de quolibet matrimonio mixto, quod ipsorum parochiani contrahere cupiunt, quam citius certiores reddant, exactissime relatis omnibus rerum, locorum personarumque circumstantiis; nec quidquam omnino in hac re agere praesumant priusquam a Vobis opportuna responsa acceperint. Vestrum deinde erit diligentissime perpendere quid, habita eorumdem adiunctorum ratione, decidendum agendumve sit. Quod si videbitis nullam adesse spem fore ut catholici a celebrandis huiusmodi mixtis nuptiis desistant, paratos tamen esse sponsos ad conditiones omnes adimplendas, quae iisdem nuptiis praemitti debent, tunc poteritis quidem ad eas celebrandas veniam dare, utentes scilicet facultatibus, quas SS̃mus Dominus Vobis tribuendas esse censuit per Sacrae Congregationis nomini christiano propagando praepositae decretum.

Ad benedictionem vero quod attinet huiusmodi licitis et cum Ecclesiae venia ineundis nuptiis impertiendam, optaret quidem summopere Sanctitas Sua, ut conditiones, quas Sancta Sedes praescribere solet de celebrandis scilicet illis connubiis extra Ecclesiam et absque benedictione, etiam apud Vos servari omnino possent. Quoniam vero, ut retulistis, Vestrarum dioecesium fideles passivam, uti aiunt, assistentiam tamquam in Ecclesia orientali non usitatam aversantur, ac sacerdotis benedictionem tanti faciunt, ut si illa a catholico sacerdote negaretur, non modo id aegre ferrent, sed timendum plane foret, ne ad illam obtinendam ad schismaticos sacerdotes confugiant, Eadem Sanctitas Sua ad maiora mala evitanda opportunum fore duxit Vestrae prudentiae esse omnino relinquendum, ut Ipsi iudicetis quando praedictae conditiones sine gravioris mali periculo possint ac debeant servari, et quando ad maiora mala et scandala propulsanda tolerari possit mos easdem nuptias benedicendi.

Interea necessarium plane erit, ut fideles curae Vestrae concrediti sedulo instruantur graviterque moneantur de peccato, quo obnoxii forent, si pro celebrandis mixtis matrimoniis sacerdotem schismaticum adirent ab ipso nuptialem benedictionem accepturi. Sive enim hoc facerent, accepta iam a catholico parocho eiusmodi benedictione, sive illa omissa seu etiam negata, Ecclesiae legem transgrederentur, qua sic dicta communicatio in sacris cum haereticis et schismaticis prohibetur, atque illegitimis illorum ritibus sese immiscentes, aliis scandalo essent, ac seipsos perversionis periculo se committerent.

Quod si autem ex iis, quae a parochis Vobis relata sunt, appareat agi de matrimonio mixto, in quo celebrando sponsi cautiones ab Ecclesia praescriptas, aut aliquam eorum observare detrectant, tunc, si nuptiae impediri omnino non poterunt, ex Gregorii XVI indulto compertum est pati posse ut a parochis catholicis consuetae proclamationes fiant. Non ignorat quidem S. Congregatio huiusmodi denuntiationes contrahendis nuptiis praemittendas in Ecclesia orientali antiquitus minime usitatas, nec lege aliqua generali praescriptas fuisse. Sed cum ex iis, quae hac de re ad Apostolicum Nuntium Vindobonensem scripsistis, easdem proclamationes apud Vos in usu esse constet, atque illas faciendi necessitas, uti bene scitis, lege civili quam maxime urgeatur, tolerandum utique etiam a Vobis erit, ut parochi proclamationes eo modo faciant, et a se factas esse testentur, quem Summus Pontifex in notissimis Litteris Apostolicis ad Hungariae Antistites datis accurate praescripsit. Maxime autem opportunum erit, si hanc veniam concedentes, parocho simul iniungatis, ut, iteratis etiam Vestro nomine salutaribus monitis et hortamentis, sponsos a perpetrando tam multiplici scelere omni studio omnique charitate avertere denuo conetur.

Si vero catholici nullo modo adduci poterunt, ut vel a celebrandis perversis hisce nuptiis desistant, vel legis naturalis et divinae praeceptis obtemperent, tunc Vestrae erit prudentiae iudicare utrum omni habita rerum, locorum et personarum ratione exigi aut admitti possit ac debeat illa passiva parochi assistentia, quam Gregorius XVI fel. rec. ad maiora mala et ob maiorem tantum Ecclesiae utilitatem tolerari posse declaravit. Sane si sapientissimi illius Pontificis indulgentiam nec malis remedium afferre, nec in Ecclesiae bonum cedere posse iudicaveritis, illam passivam assistentiam minime urgere debebitis; sed, ea prudenti consilio praetermissa, nec ulla de causa, nec ullo modo permittere vel tolerare poteritis, ut catholicus parochus aut alius sacerdos illicitis et damnandis eiusmodi nuptiis benedicat. Imo Vestri officii omnino erit admonere graviter parochos ac stricte ab ipsis exigere, ut non solum a benedictione et a quocumque alio sacro ritu abstineant, sed ab omni etiam verbo et actu, quibus illicita illa coniugia cohonestare et approbare viderentur; ne, uti superius iam dictum est, gravissimi criminis etiam ipsi coram Deo et Ecclesia rei evadant. Sponsi autem catholici, quibus in hisce circumstantiis deneganda est sacra benedictio, si coram schismatico sacerdote dein coniugale foedus celebrare praesumpserint, nec durius habendi, nec omnino reiiciendi aut derelinquendi sunt: sed

omni conatu et sedula charitate parochis elaborandum erit ut, quod iam praelaudatus Summus Pontifex Gregorius XVI Hungariae Episcopis significari iussit, catholicus coniux ad patratae culpae detestationem congruamque poenitentiam opportune excitetur, atque solerter adducatur ad obligationes implendas, quibus gravissime tenetur; illam praesertim de catholica universae prolis educatione impense curanda. Quae si ex voto contingant, adeoque constet eum revera resipuisse paratumve esse, quoad valuerit, scandali reparationi, tunc sane poterit ipse Sacramentorum Ecclesiae particeps fieri.

Ex iis quae hactenus exposita sunt, iam intelligitis, Venerabiles Praesules, quanta prudentia, quantaque constantia agendum sit, ubi mixtae catholicos inter et schismaticos conciliandae sunt nuptiae. Non enim solius ecclesiasticae disciplinae ratio habenda est, quae utique pro diversa rerum, locorum temporumque conditione variari potuit, atque aliquando etiam mutari debet, ubi animarum salus maiorque ipsius Ecclesiae utilitas id postulaverit; sed insuper quae sit eiusdem Ecclesiae inviolabilis doctrina, quaeque naturalis ac divinae legis praecepta, prae oculis omnino habendum; ne cum mala atque pericula gravia etiam et certa propulsare intendimus, graviora provocemus manifestisque peccatis implicemur.

Nunc, quod reliquum est, pauca adiungenda sunt de illo Instructionis ad Hungariae Antistites datae capite, in quo Summi Pontificis Gregorii XVI iussu declaratum est, matrimonia mixta coram ministro acatholico, seu non servata Concilii Tridentini forma celebrata, ab Episcopis et parochis prudenter esse dissimulanda, et, quamvis illicita, pro validis habenda.

Atque in primis in dubium revocari omnino nequit Pontificiam hanc declarationem ad Vestras quoque dioeceses extendi, cum illam pro omnibus Hungariae et Transylvaniae Episcopis datam, omnibus pariter transmissam, atque a Vobis, vestrisve antecessoribus acceptam fuisse constet. Matrimonia proinde mixta coram schismatico sacerdote contracta, licet illicita sint atque damnanda, pro validis tamen habenda erunt, idque vel magis cum ex litteris, quae a Vobis ad Vindobonensem Nuntium datae fuerunt, pateat, pro certo affirmari haud posse Concilii Tridentini Decretum apud Vos in singulis parochiis vim obligandi obtinuisse. Minime enim Vos latet eiusmodi Decretum, iuxta doctrinam a Benedicto XIV in Syn. Dioecesana lib. XII Cap. V n. 6 prolatam, in illis tantummodo locis in vigore esse, in quibus *tamquam Concilii Tridentini decretum* aut publicatum iampridem fuisse, aut iam usu receptum esse constet, ut matrimonia coram parocho et duobus vel tribus testibus tamquam in executionem decreti Concilii Tridentini celebrarentur. Quare etiamsi eadem forma, quae a Concilio Tridentino stabilita est, vel ab aliquo Episcopo, vel a Concilio Provinciali, vel a lege civili praescripta, et inde in parochiis singulis observata fuerit, nisi hanc formam tamquam a praefato Concilio praescriptam et iniunctam, et observatam fuisse constiterit, minime ex neglectu eiusdem formae dirimens matrimonii impedimentum exurgere poterit. Suprema enim tantummodo vel Concilii Oecumenici, vel Summi Pontificis auctoritas novam contrahendi formam praescribere, atque nuptiis contra huiusmodi formam celebrandis firmitatem adimere potest. Hinc Vosmetipsi etiam perspicietis, Amplissimi Praesules, leges illas civiles, quae matrimonia mixta coram solo parocho catholico celebranda esse iusserunt, minime efficere potuisse, ut eiusmodi nuptiae coram schismatico sacerdote contractae pro invalidis haberi possint, licet civilibus effectibus destitutae essent, quae a lege civili nonnisi legitimis matrimoniis tribuuntur.

Quae nuper de mixtis nuptiis coram sacerdote schismatico celebratis, atque de Concilii Tridentini Decreti vigore dicta sunt, tunc etiam prae oculis habenda sunt, quando in foro tum interno, tum externo de valore illarum nuptiarum iudicandum Vobis erit, quae vel a schismaticis inter se, vel coram alio sacerdote, quam sponsi et sponsae proprio parocho aut sacerdote rite deputato celebratae fuerunt. Ubi enim constiterit in iis locis in quibus eiusmodi connubia conciliata sunt, Tridentinum Decretum non tamquam a Concilio hoc Oecumenico latum, aut publicatum, aut observatum fuisse, matrimonia haec omnia, nisi aliud adfuerit dirimens impedimentum, pro validis habenda erunt.

1430

Instr. Secret. Stat. iussu Pii PP. IX redacta *15 Nov. 1858* (AD OMNES EPISCOPOS). Etsi Sanctissimus Dominus Noster Pius IX Pontifex Maximus gravissimis causis impulsus aliquod immutandum esse censuerit in formula dispensationum, quae ab hac Apostolica Sede conceduntur ad mixta ineunda matrimonia, ... tamen idem Summus Pontifex de universi Dominici gregis salute, sibi divinitus commissa, vel maxime sollicitus, pro Apostolici ministerii sui munere non potest non summopere inculcare omnibus Archiepiscopis, Episcopis, aliisque locorum Ordinariis, ut sanctissima catholicae Ecclesiae de hisce coniugiis documenta integra, et inviolata religiosissime serventur. Omnes enim norunt, quid ipsa Catholica Ecclesia de huiusmodi catholicos inter et acatholicos nuptiis constanter senserit, cum illas semper improbaverit, ac tamquam illicitas, planeque per-

niciosas habuerit, tum ob flagitiosam in divinis communionem, tum ob impendens catholico coniugi perversionis periculum, tum ob pravam sobolis institutionem. Atque huc omnino pertinent antiquissimi Canones ipsa mixta connubia severe interdicentes, ac recentiores Summorum Pontificum sanctiones, de quibus immortalis memoriae Benedictus XIV loquitur in suis Encyclicis Litteris ad Poloniae Regni Episcopos, atque in celeberrimo opere, quod de Synodo Dioecesana inscribitur. Hinc porro evenit ut haec Apostolica Sedes, ad quam unice spectat potestas dispensandi super huiusmodi mixtae religionis impedimento, si de Canonum severitate aliquid remittens, mixta haec coniugia quandoque permiserit, id gravibus dumtaxat de causis aegre admodum fecit, et nonnisi sub expressa semper conditione de praemittendis necessariis, opportunisque cautionibus, ut scilicet non solum catholicus coniux ab acatholico perverti non posset, quin imo catholicus ipse coniux teneri se sciret ad acatholicum pro viribus ab errore retrahendum: verum etiam, ut universa utriusque sexus proles ex mixtis hisce matrimoniis procreanda in sanctitate catholicae religionis educari omnino deberet. Quae quidem cautiones remitti, seu dispensari nunquam possunt, cum in ipsa naturali, ac divina lege fundentur, quam Ecclesia, et haec Sancta Sedes sartam tectamque tueri omni studio contendit, et contra quam sine ullo dubio gravissime peccant, qui promiscuis hisce nuptiis temere contrahendis, se ac prolem exinde suscipiendam perversionis periculo committunt. Insuper in tribuendis huiusmodi dispensationibus, praeter enunciatas cautiones, quae praemitti semper debent, et super quibus dispensari ullo modo nunquam potest, adiectae quoque fuere conditiones, ut haec mixta coniugia extra Ecclesiam, et absque parochi benedictione ulloque alio ecclesiastico ritu celebrari debeant. Quae quidem conditiones eo potissimum spectant, ut in catholicorum animis nunquam obliteretur memoria tum Canonum, qui istiusmodi mixta matrimonia detestantur, tum constantissimi illius studii, quo Sancta Mater Ecclesia nunquam destitit filios suos avertere, ac deterrere ab iisdem mixtis coniugiis in eorum et futurae prolis perniciem contrahendis.

Iam vero quod attinet ad praedictas conditiones, de his nempe mixtis nuptiis extra Ecclesiam, et sine parochi benedictione, alioque sacro ritu celebrandis, cum conditiones ipsae in plurimis similium dispensationum rescriptis clare aperteque fuerint enunciatae, in aliis vero permultis rescriptis haud explicite expressae, quamvis iisdem rescriptis implicite continerentur, idcirco Sanctissimus Dominus Noster, pro summa ac singulari sua prudentia, hanc formularum varietatem de medio tollendam existimavit, ac iussit in posterum, unam eamdemque formulam esse adhibendam ab omnibus Congregationibus, per quas haec Apostolica Sedes dispensationes super hoc mixtae religionis impedimento concedere solet. Itaque, rebus omnibus maturo examine perpensis, temporumque ratione habita, et iis consideratis, quae a pluribus Episcopis exposita fuere, atque in consilium adhibitis nonnullis S. R. E. Cardinalibus, idem Sanctissimus Dominus Noster constituit, in harum dispensationum concessione utendam esse formulam illius rescripti, quo etiamsi conditiones praedictae de mixtis hisce coniugiis extra Ecclesiam, et absque parochi benedictione, alioque ecclesiastico ritu celebrandis haud aperte declarantur, tamen implicite continentur. Ac Sanctitas Sua omnes Archiepiscopos, Episcopos, aliosque locorum Ordinarios vehementer in Domino monet, hortatur, et excitat, eisque mandat, ut cum ipsi in posterum huius rescripti formula ab hac Sancta Sede obtinuerint facultatem dispensandi super impedimento mixtae religionis, in eadem facultate exsequenda nunquam desistant omni cura, studioque advigilare, ut sedulo quoque impleantur conditiones de mixtis hisce matrimoniis extra Ecclesiam, et absque parochi benedictione, alioque ecclesiastico ritu celebrandis. Quod si in aliquibus locis sacrorum Antistites cognoverint, easdem conditiones impleri haud posse, quin graviora exinde oriantur damna ac mala, in hoc casu tantum Sanctitas Sua ad huiusmodi maiora damna, ac mala vitanda, prudenti eorumdem sacrorum Antistitum arbitrio committit, ut ipsi, salvis firmisque semper, ac perdiligenter servatis cautionibus de perversionis periculo amovendo a coniuge catholico, de conversione acatholici coniugis ab ipso coniuge catholico pro viribus procuranda, deque universa utriusque sexus prole in sanctitate catholicae religionis omnino educanda, iudicent quando commemoratae conditiones de contrahendis mixtis hisce nuptiis extra Ecclesiam, et absque parochi benedictione impleri minime possint, et quando in promiscuis hisce coniugiis ineundis tolerari queat mos adhibendi ritum pro matrimoniis contrahendis in dioecesano Rituali legitime praescriptum, exclusa tamen semper Missae celebratione, ac diligentissime perpensis omnibus rerum, locorum, ac personarum adiunctis, atque onerata ipsorum Antistitum conscientia super omnium circumstantiarum veritate, et gravitate. Summopere autem exoptat Sanctitas Sua ut iidem sacrorum Antistites huiusmodi indulgentiam, seu potius tolerantiam eorum arbitrio, et conscientiae omnino commissam, maiori, quo fieri potest, silentio ac secreto servent. Cum vero contingere possit, ut iidem Antistites nondum fuerint exequuti illa similium dispensationum rescripta,

quae ipsis ante hanc Instructionem concessa fuere, idcirco ad omnes dubitationes amovendas Sanctitas Sua declarandum esse iussit, eosdem Antistites hanc Instructionem sequi debere in commemoratis exequendis rescriptis.

Nihil vero dubitat Sanctissimus Dominus Noster, quin omnes sacrorum Antistites ob spectatam eorum religionem, pietatem, et pastoralis muneris officium pergant flagrantiori usque zelo catholicos sibi concreditos a mixtis hisce coniugiis avertere, eosque accurate edocere catholicae Ecclesiae doctrinam, legesque ad eadem coniugia pertinentes, atque eidem Sanctissimo Domino Nostro persuasissimum est, ipsos sacrorum Antistites prae oculis semper habituros Litteras et Instructiones, quae a suis felicis recordationis Praedecessoribus, ac praesertim a Pio VI (1), Pio VII (2), Pio VIII (3), et Gregorio XVI (4) de hoc gravissimo sane argumento, maximique momenti negotio ad plures catholici Orbis Episcopos scriptae fuerunt.

Haec Amplitudini Tuae erant significanda iussu ipsius Sanctissimi Domini Nostri Pii Papae IX, cui nihil potius, nihil antiquius est, quam ut catholicae Ecclesiae doctrina, ac disciplina ubique illibata custodiatur, ac servetur.

1431

Instr. S. C. S. Officii *17 Februarii 1864* — Non latet quibusdam in locis haereticum ministrum agere personam magistratus mere civilis, coram quo se sistere solent coniuges aut etiam debent ob finem politicum, nempe ut habeantur civiliter honesti coniuges prolesque censeatur legitima. Tunc vero, urgentibus haereticis, aut lege civili imperante, non improbatur quod pars catholica una cum haeretica se sistant ante vel post contractum ad formam Tridentini matrimonium, etiam coram ministro haeresi addicto, ad actum civilem dumtaxat implendum. Etenim ad dubium olim sic expressum: « Utrum catholicus coram proprio catholico parocho cum haeretico contrahens licite possit, urgentibus haereticis, matrimonium hoc ratificare coram ministro haeretico, si nulla hinc ritus haeretici professio habeatur aut colligatur, et quidquid minister haereticus in casu agit, civilis dumtaxat et politica postulatio sit et censeatur; » per hanc s. Congregationem responsum fuit: *Affirmative*.

Verum enim vero quotiescumque minister haereticus censeatur veluti sacris addictus, et quasi parochi munere fungens, non licet catholicae parti una cum haeretica matrimonialem consensum coram tali ministello praestare, eo quia adhiberetur ad quamdam religiosam caeremoniam complendam, et pars catholica ritui haeretico se consociaret; unde oriretur quaedam implicita haeresi adhaesio, ac proinde illicita omnino haberetur cum haereticis in divinis communicatio. Ea propter etsi perniciosa haec consuetudo inoleverit, ita ut a clero de facili corrigi non possit; nihilo tamen secius omni adhibito studio ac zelo evellenda erit. Et sane Benedictus XIV. aperte docet non licere contrahentibus se sistere coram ministro haeretico, quatenus assistat ut minister addictus sacris, et contrahentes peccare mortaliter, et esse monendos.

« Opportune itaque a Te instructi et commoniti parochi ac missionarii edoceant fideles, qua publicis in ecclesiis catechesibus, qua privatis instructionibus circa constantem Ecclesiae doctrinam et praxim, ita ut a mixtis contrahendis nuptiis, quoad fieri possit, salubriter avertantur; sin autem, abhorreant prorsus a celebrando matrimonio coram haeretico ministro sacris addicto, id quod omnimode illicitum et sacrilegum est. » Ita responsum fuit Ordinario Trevirensi sub fer. IV. 21 Aprilis 1847.

Sciant insuper parochi, si interrogentur a contrahentibus, vel si certe noverint eos adituros ministrum haereticum sacris addictum ad consensum matrimonialem praestandum, se silere non posse, sed monere eosdem debere sponsos de gravissimo peccato quod patrant, et de censuris in quas incurrunt. Verumtamen ad gravia praecavenda mala, si in aliquo peculiari casu parochus non fuerit interpellatus a sponsis, an liceat nec ne adire ministrum haereticum, et nulla fiat ab iisdem sponsis explicita declaratio de adeundo ministrum haereticum, praevideat tamen eos forsan adituros ad matrimonialem renovandum consensum, ac insuper ex adiunctis in casu concurrentibus praevideat monitionem certo non fore profuturam, imo nocituram, indeque peccatum materiale in formalem culpam vertendum: tunc sileat, remoto tamen scandalo, et dummodo aliae ab Ecclesia requisitae conditiones atque cautiones rite positae sint, praesertim de libero religionis exercitio parti catholicae concedendo, nec non de universa prole in religione catholica educanda. Quod si tandem consensus coram parocho velit

(1) Epist. ad Archiep. Mechliniensem, Episcoposque Belgii: *Exequendo nunc* die 13 Iulii 1782.

(2) Epist. ad Archiep. Moguntinum *Etsi fraternitatis Tuae* die 8 Oct. 1803.

(3) Epist. ad Archiep. Coloniensem, et Episcopos Treviren., Monasterien. et Paderbonen.: *Litteris altero abhinc anno* die 23 Martii 1830. — Instructio ad eosdem Archiep. et Episc. die 27 Martii 1830. (*V. n. 1426*).

(4) Epist. ad Archiepiscopos et Episc. Bavariae: *Summo iugiter studio* die 27 Maii 1832. — Instructio ad eosdem die 12 Septembris 1834.

Epist. ad Archiep., et Episc. Hungariae: *Quas vero* die 30 Aprilis 1841. — Instructio die 30 Apr. 1841. — Instructio ad Archiep. et Episc. Austriacae Ditionis in foederatis Germaniae partibus die 22 Maii 1841.

renovari, postquam praestitus iam fuerit coram ministro haeretico, idque publice notum sit, vel ab ipsis sponsis parocho notificetur: parochus huic matrimonio non intererit nisi, servatis uti supponitur ceteroquin servandis, pars catholica facti poenitens, praeviis salutaribus poenitentiis, absolutionem a contractis censuris rite prius obtinuerit. Sacra igitur Congregatio plurimum in Domino confidit, Te praemissis prudenter et firmiter inhaerentem effecturum, ut inviolabilis doctrinae sartum tectum servetur depositum, catholicorum mores fidei respondeant, damna apprehensa arceantur, ac fideles doctrina et exemplo roborati incedant per semitas iustitiae.

Ita per Decretum datum in generali Congregatione Eminorum ac Rmorum DD. S. R. E. Cardinalium in rebus fidei Generalium Inquisitorum Feriae IV die 17 Februarii 1864.

1432

S. C. S. Officii *22 Novembr. 1865* — Ep. Southwarcensis. — 1. In Form. II (facultatum) edicitur ut Episcopus, qui his a Pontifice facultatibus donatus est, *nullo modo iis uti possit extra fines suae dioecesis:* sed idem alias facultates solet a S. Sede obtinere, quibus haec non apponitur limitatio, v. g., ut possit in matrimoniis mixtis contrahendis dispensare. Mihi videtur, quoties alicuius rei facultatem Romanus Pontifex rogatus cuilibet facit, haec limitatio implicite apponi, ita ut duobus Southwarcensis dioecesis subditis, qui forte Plymuthi commorantur, ut ibi mixtum matrimonium inire queant concedere per dispensationem non possim. Quaeso Te, S. Pater, ut edisseras utrum haec sententia vera sit: id est, quoties Indultum ea verba *nullo modo uti* etc., minime praefert, haec semper in eadem subaudienda esse.

2. Cum, in dispensando super matrimoniis mixtis, Ecclesia catholico viro aut mulieri cum anglicana muliere aut viro (in quo directe cadere Ecclesiae beneficia non debent) inire nuptias permittere soleat, a quonam Episcopo concedi dispensatio potest, cum catholicus vel catholica venit ad matrimonium extra suam dioecesim ineundum?

R. Ad 1. Clausulam *nullo modo uti possit extra fines suae dioecesis* ita intelligi debere ut facultates sub ipsa comprehensae exerceri tantummodo possint cum propriis subditis in dioecesi existentibus actu quo conceditur gratia. Eamdem tamen clausulam non subintelligi in facultatibus quae Episcopis ab Apostolica Sede conceduntur, nisi fuerit expressa, vel aliter constet de mente Summi Pontificis, vel nisi subiecta materia eam requirat. Facultatem vero dispensandi super impedimento mixtae Religionis concedi cum clausula *dispensare valeat intra fines suae dioecesis;* eam proinde exerceri non posse nisi cum subditis actu existentibus intra fines propriae dioecesis, servatis caeteroquin iis quae traduntur in responsione ad 2.

Ad 2. Catholicos viros vel mulieres dispensari posse, iustis accedentibus causis, super impedimento mixtae religionis ab Episcopo hanc facultatem habente, cuius sunt subditi ob domicilium vel quasi-domicilium in eius dioecesi acquisitum, dummodo in eadem dioecesi actu existant quando dispensationem recipiunt; dispensationem vero ita obtentam executioni tradi posse ubicumque mixta connubia contrahi permittuntur, nisi aliquid aliud obstet, iudicio Ordinarii loci in quo contrahitur matrimonium: secus, pro dispensatione ad Apostolicam Sedem recurrendum esse.

1433

Litt. encycl. S. C. de Prop. Fide *11 Martii 1868* — Post editam Instructionem ad omnes Archiepiscopos, Episcopos aliosque locorum Ordinarios de dispensationibus super impedimento mixtae religionis quoad promiscua coniugia, cui sub die 15 Nov. 1858 subscripsit Emus ac Rmus D. Cardinalis Antonelli *(V. n. 1430)*, eae ad S. Cong. pervenerunt notitiae non solum circa auctam nonnullis in locis facilitatem mixta coniugia absque iuxta et gravi causa contrahendi, verum etiam circa dispensationes quae pro connubiis illis delegata potestate conceduntur, ut plane perspicuum sit laudatam instructionem non ubique locorum recte interpretari, sed potius ad erroneum sensum eiusdem literae ac spiritui contrarium alicubi detorqueri. Illa enim instructio expresse commemorat quid catholica Ecclesia de huiusmodi catholicos inter atque acatholicos nuptiis constanter senserit, cum explicite tradat Ecclesiam *eas semper improbasse ac tamquam illicitas ac perniciosas habuisse, tum ob flagitiosam in divinis communionem, tum ob impendens catholico coniugi perversionis periculum, tum ob pravam sobolis institutionem;* dein vero in Ordinariorum memoriam revocat *antiquissimos Canones,* nec non *recentiores Summorum Pontificum sanctiones* quibus *etsi aliquid de severitate canonum remissum sit adeo ut mixta coniugia quandoque permittantur,* id tamen *gravibus dumtaxat de causis atque aegre admodum fit, ac nonnisi sub expressa conditione de praemittendis necessariis opportunisque cautionibus in naturali ac divino iure fundatis,* ut scilicet *non solum catholicus coniux ab acatholico perverti non possit, quin imo catholicus ipse coniux teneri se sciat ad acatholicum pro viribus ab errore retrahendum, verum etiam ut universa utriusque sexus proles ex mixtis matrimoniis procreanda*

in sanctitate catholicae religionis educari omnino debeat.

Quae cum ita sint, mirari omnino debuit Sacra haec Congregatio quod nonnullis videri potuerit praedicta instructione principiis, quae semper Sancta Sedes circa mixta connubia tenuit ac docuit, aliquo modo derogari. Ac ne forte ex perperam intellecta instructione illa, quae tamen luculentissima est, commissus tibi populus quidquam detrimenti capiat, sollicitudinem tuam enixe adhortor in Domino, ut clero ac fidelibus tuae subditis iurisdictioni, data occasione, veram Ecclesiae doctrinam ac praxim circa matrimonia mixta tradere atque inculcare studeas. Porro quemadmodum probe cognoscis, ad matrimonium mixtum permittendum minime sufficit ut sponsi cautiones, de quibus supra, admittere parati sint, nec non ceteras clausulas in rescriptis Apostolicae Sedis adhiberi solitas, sed omnino *iustae gravesque* requiruntur causae, ut facultas dispensandi super mixtae communionis impedimento licite executioni mandetur. Cautiones enim illae ideo naturali divinoque iure exiguntur atque exigi debent, ut pericula intrinseca quae mixtis insunt matrimoniis removeantur; at vero ut gravibus fidei ac morum periculis etiam sub opportunis cautionibus fideles se exponere permittantur, grave aliquod incommodum ceteroquin haud devitandum immineat necesse est. Quod si aliquando in memorata instructione mos adhibendi ritum pro matrimoniis contrahendis in diocesano Rituali legitime praescriptum, exclusa tamen semper Missae celebratione, in mixtis coniugiis contrahendis tolerari posse perhibetur, id tamen nonnisi per modum exceptionis indulgetur, ac sub conditione *ut omnia rerum locorum ac personarum adiuncta diligentissime perpendantur, atque onerata Episcoporum conscientia super omnium circumstantiarum veritate ac gravitate.* Tantum abest ut inibi principiis, quae Sedes Apostolica circa mixta connubia quovis tempore professa est, vel minimum detrahatur!

Quamobrem enixe peto a charitate tua, ut quantum cum Domino poteris fideles tibi commissos a mixtis matrimoniis contrahendis arcere satagas atque contendas, quo gravissima, quae in iis continentur, pericula praecaveantur ac devitentur. Id autem facilius assequeris si eos opportune instruendos curaveris circa peculiarem qua tenentur obligationem Ecclesiae vocem hac in re audiendi, nec non obsequendi praepositis suis, qui strictissimam aeterno Pastorum Principi rationem essent reddituri, si matrimonia mixta non tantum ob gravissimas causas aliquando permitterent, verum etiam facile atque ad petentium libitum a fidelibus contrahi cum acatholicis tolerarent.

1434

Instr. S. C. S. Officii *3 Ian. 1871* (AD ARCHIEP. CORCYREN.) — 1. Neminem latet quantopere sancta Mater Ecclesia semper abhorruerit a mixtis nuptiis inter unam partem catholicam et alteram vel haereticam vel schismaticam: quod ex fere omnibus Apostolicae Sedis documentis ad hanc rem spectantibus manifestissime patet. Nihilominus iustis quandoque et gravibus de causis huiusmodi matrimonia licita fieri possunt. Ad quem effectum tria potissimum requiruntur: et *primo* quidem ut dispensatio impetretur ab Apostolica Sede, ad quam unice spectat facultas dispensandi super mixtae religionis impedimento: *secundo* ut mixta coniugia extra Ecclesiam et absque parochi benedictione ulloque alio ecclesiastico ritu celebrari debeant: et *tertio* ut in tuto positae omnino sint conditiones, quae in iisdem connubiis iure naturali ac divino requiruntur, nempe ut exclusum sit a parte fideli quodlibet perversionis periculum, et universa proles utriusque sexus in sancta religione educetur, et suscipiatur a parte catholica onus curandi ut alteram catholicam partem ad veram fidem unitatemque catholicam perducat.

2. Quamobrem etsi iamdiu, uti affirmas, opinio isthic inoleverit, licite posse mixtas iniri nuptias absque Sanctae Sedis dispensatione, haec tamen opinio, qualibet non obstante consuetudine, tolerari nequit; ita eadem expresse docet s. m. Benedictus XIV. de Syn. Dioeces. lib. 9. c. 2. Interim ad omnem removendam difficultatem, quae in aliquibus casibus forte obiici posset, SSmus Dominus Noster Pius PP. IX. Ampl. Tuae facit facultatem dispensandi super hoc impedimento pro triginta casibus urgentioribus ad formam rescripti, quod heic adiectum reperies. Caeterum nihil erit omittendum ut in aliis casibus, quocumque semoto perturbationis et spiritualis detrimenti periculo, Apostolica Sedes pro dispensatione adeatur.

3. Ex Tua relatione deprehenditur morem quoque in ista Archidioecesi invaluisse, quo mixta connubia aeque ac catholica in Ecclesia benedicuntur. Quid hac super re Apostolica Sedes indulserit, notum tibi profecto erit ex instructione ad omnes locorum Ordinarios iussu Sanctitatis Suae ab Emo Cardinali Iacobo Antonelli die 15 Novembris An. 1858 transmissa *(V. n. 1430)*. Mos enim iste, exclusa semper Missae celebratione, ibi solum tolerari potest, ubi revera invaluit, et ubi de medio tolli haud potest, quin graviora exinde oriantur damna ac mala. Non dubitatur ergo quin pro Tua spectata prudentia omnia ad tramites huius instructionis componas.

4. Conditiones omnino necessariae, quae ideo in promiscuis nuptiis requiruntur, quia in

naturali ac divino iure fundantur, huiusmodi sunt, quae remitti seu dispensari nunquam possunt. Iure igitur meritoque factum est, ut mixtae nuptiae in ista dioecesi nunquam sint permissae, uti refers quin hisce conditionibus cautum prorsus fuerit. Iamvero si qua mulier catholica viro schismatico nubere, aut vir catholicus mulierem schismaticam ducere, haud praemissis hisce conditionibus obstinate velit, omni aptiori atque opportuniori, quo poterit, modo ab sacrilego huiusmodi proposito per parochum catholicum deterreri debet, atque instrui de aeternae salutis discrimine, cui se suamque prolem committeret. Neque ab huiusmodi faciendis admonitionibus et instructionibus propterea se excusare posset parochus, quia pars catholica in bona fide versatur, et quia cavendum est ne peccatum materiale fiat formale. In gravissimo enim scelere permittendi educationem prolis in schismate, bona fides in parte catholica esse non potest. Neque sine scandalo populus fidelis conspiceret eos ad Sacramentorum participationem admitti, qui tam immane facinus patrare praesumunt.

5. Parochus igitur nihil intentatum relinquat quominus catholici viri ac mulieres a mixtis ineundis nuptiis se abstineant, vel saltem ipsas nunquam contrahant, nisi impetrata Apostolica dispensatione, et praemissis necessariis cautionibus. Eos vero qui secus fecerint, in omni patientia et doctrina, quoties opportuna sese offert occasio, et praesertim in administrando Sacramento Poenitentiae, admoneat et instruat tum de peccato commisso, tum vero etiam de districta, qua tenentur, obligatione universam prolem, quoad poterunt, catholice instituendi, quin contrariis promissionibus, utpote iniustis, quantumvis iureiurando firmatis, obligentur. Quod si docibiles facti, et vere poenitentes revertantur ad cor, admitti utique poterunt ad Sacramentorum participationem, dummodo nullum validitati matrimonii obstet canonicum impedimentum dirimens: impositis quidem poenitentiis salutaribus, et sanctissima addita lege, ut quantum in ipsis est, conditionibus in iure naturali ac divino fundatis satisfaciant.

1435

Ex Litt. S. C. S. Officii *17 Martii 1874* — In seguito di una communicazione fatta dall' Emo Penitenziere Maggiore per ordine del S. Padre di doversi prendere nuovamente ad esame da questa Suprema l'articolo, se cioè nei rescritti per dispensa dall' impedimento di mista religione dovesse omettersi o conservarsi nella formola l'assoluzione dalle censure quando trattasi di matrimonio contratto già innanzi al ministro eretico o scismatico *uti sacris addicto*, gli Emi PP. nel Decembre del decorso anno risolvettero che fino a tanto che non sia l'articolo risoluto abbia a conservarsi nella formola l'assoluzione dalla censura con che rimane paralizzata fino a nuove disposizioni la risoluzione presa in antecedenza (1).

In quanto poi alla riserva della detta censura essa è attribuita in fatto alla S. Sede, osservandosi che, anche quando si danno le facoltà abituali ai Vescovi di dispensare nei matrimonii misti, si pone sempre la clausola *praevia semper absolutione a censuris, et impositis poenitentiis salutaribus, si matrimonium contractum fuerit coram ministro haeretico*, il che importa delegazione ad assolvere.

1436

Ex Instr. S. C. S. Officii *9 Dec. 1874* (AD EP. S. ALBERTI) — ... Dubium septimum hoc fuit: « In dioecesi S. Alberti extant pauperes quidam catholici permixti cum protestantibus et infidelibus. Hi confitentur quoties incidunt in missionarium, quod evenit semel in anno, vel in biennio. Magis ex ignorantia quam ex malitia sunt infeliciter nimis faciles ad matrimonia mixta, nec intelligunt quare haec nobis sint adeo invisa. Cum sint admodum morosi, arbitrantur nos eos despectui habere eo quod in talibus nuptiis nulla utamur caerimonia; et ministri protestantes inde occasionem captant eos ad haeresim adducendi. Peto igitur ut nobis facultas fiat adhibendi in hisce matrimoniis, cum impediri nequeunt, aliquem ritum, saltem ut sacerdos adsit cum superpelliceo. »

S. Congregatio respondit: Provisum Instructione *Etsi SSmus* die 15 Novembris an. 1858 transmissa. Cum tamen in rerum adiunctis a R. P. D. Episcopo expositis, periculum est ne catholici illi rudes ex hac S. Sedis tolerantia magis magisque in errore firmentur non esse cur Ecclesia tantum abhorreat a matrimoniis mixtis, Episcopus pro sua prudentia decernat, num satis sit sacerdotem uti tantum superpelliceo, omissis precibus et reliquis ritibus.

1437

S. C. S. Officii *17 Febr. 1875* — S. GERMANI — La condizione del giuramento (da prestarsi nei matrimoni misti dalla parte eterodossa nel premettere le solite cauzioni) è una prescri-

(1) In fer. III. loco IV. 4 Apr. 1871 ad dub. « Se sia regolare la prassi tenuta sin qui nei rescritti di dispensa nei casi in cui siasi contratto il matrimonio avanti il magistrato civile o il ministro protestante, di assolvere le parti contraenti dalle censure incorse » a S. C. S. Officii responsum fuerat: *Omittendam esse absolutionem a censuris.*

zione meramente ecclesiastica dalla quale può talvolta prescindersi se le circostanze lo consentano. Chè per farsi luogo alla dispensa nei matrimoni misti è essenziale solamente la promessa delle solite cauzioni, la quale dev'essere così seria che il Vescovo riesca a formarsi la certezza morale che sarà dal coniuge eterodosso osservata ed adempiuta fedelmente; e dove egli o per le qualità del soggetto, o per altre circostanze non potesse acquistare simile certezza può a buon diritto domandare che la promessa sia munita di giuramento.

1438

Ex Litt. S. C. S. Officii *23 Aug. 1877* — Dubium: Utrum in contractis matrimoniis (cum haereticis) pastores animarum partem poenitentem, dummodo seclusum sit scandalum, tuta conscientia ad receptionem Sacramentorum admittere valeant.

R. Quoad matrimonia valida, ad Sacramenta percipienda posse admitti sine praevia renovatione consensus, sed ab iisdem percipiendis arcendos, donec vera dederint resipiscentiae signa, et promiserint se curaturos totis viribus tam conversionem partis haereticae, quam educationem in religione catholica prolis universae natae et forsan nasciturae; et tandem donec obtinuerint absolutionem a censuris incursis una cum poenitentiis salutaribus, casu quo contraxerint coram ministro haeretico.

Quoad vero matrimonia invalida, cum sit nullum eorum matrimonium vitio clandestinitatis, non esse admittendos ad receptionem Sacramentorum nisi prius promiserint post impetratam dispensationem super impedimento mixtae religionis, se fideliter exequuturos eas omnes conditiones, quae exiguntur in praefata dispensatione, et dein nisi consensum renovaverint coram catholico parocho et duobus testibus, et tandem nisi obtinuerint prius absolutionem a censuris incursis una cum poenitentiis salutaribus, casu quo matrimonium attentaverint coram ministro acatholico.

1439

Ex Litt. S. C. de Prop. Fide *17 Aprile 1879* — (AD EP. OTTAWIEN.) Gli Eminentissimi Inquisitori Generali hanno risoluto che malgrado le disposizioni della legge civile, i Vescovi di cotesto dominio debbon procurare di ottenere che (nei matrimoni misti) le consuete cauzioni si diano sempre in iscritto, come già si pratica, e quante volte in qualche caso particolare siano convinti che le medesime non fossero prestate con sincerità di animo, non concedano la dispensa.

1440

Ex Litt. S. C. S. Officii *12 Martii 1881* — (AD VIC. AP. B.) Emi ac Rmi DD. S. R. E. Cardinales contra haereticam pravitatem Generales Inquisitores in Congregatione generali habita Feria IV, die 9 vertentis mensis Martii, lectis literis Amplitudinis Tuae, quibus Emo Cardinali Praefecto de Propaganda Fide referebas, Te in quadam ad clerum tuum instructione omnibus presbyteris curam animarum exercentibus praescripsisse, ne coniuges, qui de suo matrimonio mixto clandestine inito dolentes et poenitentes reconciliari Deo desiderant, monere omittant de necessitate obtinendi ab Episcopo dispensationem, ut matrimonio suo, valide quidem sed illicite contracto, in posterum uti licite valeant: hanc vero praescriptionem nonnullis missionariis occasionem dedisse dubitandi utrum huiusmodi obligatio a Te imponi potuerit; re diligenter et mature perpensa, instructionem ita declarandam a Te esse censuerunt: nempe oportere ut a praefatis coniugibus Ecclesiae, cuius sanctissima lex violata est, satisfiat, eidemque cautiones de periculo salutis aeternae a se et a sua prole amovendo in foro etiam externo praestentur, atque hoc fine recursum ad Episcopum postulari.

1441

S. C. S. Officii *14 Dec. 1882* — VIC. AP. GIBLATARIAE — Il S. Padre si è degnato concedermi la facoltà per dodici dispense dall'impedimento *mixtae religionis*. Siccome nel passato accadeva molte volte che Mons. S. (predecessore) benediceva i matrimonii misti anche nel caso quando nessuno dei contraenti era domiciliato in Gibilterra, ma soltanto apportavano l'autorizzazione del Vescovo diocesano, umilmente supplico la V. E. R. mi dica se posso io continuare la stessa pratica, o soltanto concedere la dispensa per quelli matrimonii di cui la parte cattolica abbia domicilio in questo Vicariato.

R. Indultum S. Congregationis de Prop. Fide non posse respicere nisi subditos, nec ipsum (Vicarium Ap.) posse extraneos admittere ad matrimonium mixtum, nisi in casibus in quibus isti accedunt ad eius Vicariatum muniti iam necessaria dispensatione a proprio Praelato qui tales habeat facultates, et ex parte ipsius Vicarii non agatur nisi de simplici exequutione.

1442

Ex Instr. S. C. de Prop. F. *25 Iunii 1884* — (AD ARCHIEP. BALTIMOREN.) Post celebratas mixtas nuptias, parochi gravi conscientiae onere se gravari sciant invigilandi ut promissae a coniugibus conditiones observentur, et effectum sortiantur.

1443

S. C. S. Officii *16 Iulii 1885* — EP. ROSEN. — 1. Se si può fare il matrimonio (misto) in chiesa, levato il SSmo.

2. Se si può permettere al sacerdote di portare la cotta e la stola nella funzione.

3. Se si può fare una piccola predica prima e dopo la cerimonia sulla santità ed indissolubilità del contratto.

R. Detur Instructio *15 Novembris 1858 (V. n. 1430)* et quoad concionem, arbitrio Episcopi.

1444

Instr. S. C. S. Officii *12 Decembr. 1888* — (AD OMNES EPP. RIT. ORIENT.) Cum christianorum coniugium unionem inter Christum et Ecclesiam exprimat, monente Apostolo Paulo – *Sacramentum hoc magnum est, ego autem dico in Christo et in Ecclesia* – (ad Eph. V. 32) aperte patet sanctum prorsus esse vinculum maritale, quo inter se ipsi copulantur. Cum autem fides sit omnis sanctitatis radix atque fundamentum, pariter nemo non videt, coniuges ut mutua sese unione sanctificent, sicut in reliquis, ita et potissimum fide cohaerere debere. Mirum proinde non est, si inter cetera quae matrimonium impediunt, etiam illud accensetur quod *mixtae communionis* impedimentum proprio nomine appellatur.

Iam vero, cum in orientalibus quibusdam regionibus nonnullae hac super re difficultates ortae sint, atque anxietatibus non paucis viam aperuerint, Sanctissimus Dominus Noster Leo divina providentia PP. XIII pro eo quo erga orientales gentes zelo inflammatur, Supremae Congregationi S. Romanae et Universalis Inquisitionis mandavit, ut ad huiusmodi difficultates et anxietates amoliendas opportunam Instructionem elaboraret. Quibus iussionibus obsecundans S. Congregatio, ea quae sequuntur statuenda censuit.

1. Huius impedimenti natura, quemadmodum omnes norunt, ea est, ut matrimonii foedus inter eos qui baptizati sunt iniri nequeat, quando altera eorum pars haeretica vel schismatica sit. At catholicorum cum haereticis, et contra, nuptiae illicitae sunt quidem, sed nihilominus valent. Ingens propterea discrimen intercedit inter impedimentum mixtae communionis seu religionis, et alterum quod propria appellatione dicitur *disparitatis cultus*. Primum enim locum habet inter christianos; secundum afficit matrimonia christianorum cum non baptizatis, sive iudaei sint sive infideles cuiuscumque sectae, sive etiam catechumeni. Coniugia itaque inter personas cultu dispares sunt prorsus irrita; mixta vero valida, sed graviter illicita.

2. Facili porro negotio perspicitur cur connubia catholicorum cum heterodoxis antiquissimi canones, quemadmodum recentiores Conciliorum ac Summorum Pontificum sanctiones, omnino reprobarunt ac reprobant, damnarunt ac damnant. Reprobanda enim sunt sive ob vetitam, quam secumferunt, in divinis rebus communionem, et exinde derivans scandalum, sive ob impendens catholico coniugi perversionis periculum, sive ob pravam sobolis institutionem. Accedit etiam huiusmodi coniunctionibus facile promoveri funestissimum in religionis negotio, uti vocant, indifferentismum. Sed alia etiam perniciosa consectaria ex huiusmodi coniunctionibus dimanant, cum catholicos inter et acatholicos vix ac ne vix quidem ea inveniatur animorum concordia, quae inter coniuges necessaria prorsus est. « Quomodo enim » ait S. Ambrosius (1) « potest congruere charitas » ubi discrepat fides? » Hinc vel ipse Zonaras iure animadvertit (2), matrimonialem societatem catholicos inter et acatholicos eo etiam ex capite esse reprobandam quod miscenda non sunt quae naturam ut inter se misceri possint non habent: « Nam qui simul ita vi» vunt, et eorum animi in iis, quae ad fidem » pertinent, contrario modo affecti sunt, quo » pacto eos in aliis rebus convenire posse quis» piam arbitrabitur? quorumque sensus in iis » quae sunt fidei, quorum prima est atque » praecipua ratio, minime congruunt, quo pa» cto inter se aequis animis in reliqua vitae » societate communicabunt? »

4. Quare mirum non est, si antiqua Concilia vetant catholicis ne nuptias cum haereticis sicut et cum infidelibus, concilient, nisi hi orthodoxam fidem amplectantur. Sic Conc. Laodicenum (3) de haereticis, praescribit: *Quod non oportet cum omni haeretico matrimonium contrahere vel dare filios aut filias: sed magis accipere, si se christianos futuros profiteantur*. Consonat Agathense (4): *Quoniam non oportet cum omnibus haereticis miscere connubia, et filios vel filias dare, sed potius accipere, si tamen profitentur christianos futuros esse se catholicos.* Et Chalcedonense in superius memorato canone: *Sed neque haeretico vel pagano vel iudaeo matrimonio coniungere, nisi utique persona, quae orthodoxae coniungitur, se ad orthodoxam fidem convertendam spondeat*.

5. Ex iis, ut alia silentio praetereamus, satis quidem apparet matrimonia mixta esse prorsus illicita: qua de caussa S. Mater Ecclesia merito ea semper detestata est, ac fideles ab illis contrahendis absterrere studuit. Ad amovenda tamen pericula quae ex mixtis nuptiis provenire possunt, concurrere debent circumstantiae,

---

(1) L. II. cap. 9 de Abrah.
(2) In not. ad Can. 14 Conc. Chalc. apud Bevereg.
(3) Can. XXXI.
(4) Can. LXVII.

ceu scribit s. m. Bened. XIV (1), quae cum ab eo, qui facultatem dispensandi habet, expensae fuerint, aditum aperiant concessioni legitimae dispensationis cuius vi matrimonium inter partes, haereticam unam alteramque catholicam, licitum reddatur. Hae circumstantiae, cuiusmodi est Ecclesiae utilitas, bonum publicum, gravissimum malum vitandum, et aliae, quae canonicas caussas ad elargiendas matrimoniales dispensationes generatim necessarias constituunt, praerequiruntur ad impedimentum mixtae communionis aliquo in casu relaxandum, sed, quod sedulo est animadvertendum, minime sufficiunt.

6. Exigendae enim praeterea sunt opportunae a contrahentibus cautiones de amovendo a coniuge catholico perversionis periculo, de conversione coniugis acatholici ab illo pro viribus curanda, ac de universa prole utriusque sexus in catholicae religionis sanctitate omnino educanda. Has autem cautiones ius naturale ac divinum cum postulet, nulla unquam humana auctoritate mixtae nuptiae sine ipsis permitti possunt.

7. Positis igitur canonicis caussis, ac praehabitis memoratis cautionibus, quibus arcentur quae legi naturali aut divinae adversantur, ab ecclesiastica competente auctoritate dispensatio in lege mixta connubia prohibente impetranda est, ut absque piaculo celebrari possint; ea deficiente, numquam gravi culpa vacant.

8. Illicitum porro ac sacrilegum est se sistere coram haeretico seu schismatico ministro ante vel post contractas mixtas nuptias, quoties ipse ut minister sacris addictus adsistat, et quasi parochi munere fungens; nam pars catholica ritui haeretico aut schismatico se consociaret, ex quo vetita omnibus haberetur cum haereticis in eorum sacris communicatio. Quare ita contrahentes mortaliter peccarent, ac monendi sunt. Si vero, ut in nonnullis locis evenit, haereticus seu schismaticus personam agat magistratus mere civilis, et quidquid ipse praestat, civilis dumtaxat et politicus actus sit, ac civiles effectus respiciat, et nulla prorsus acatholici ritus professio habeatur, aut inde colligi possit, non improbatur quod pars catholica, urgentibus schismaticis seu haereticis, aut civili lege imperante, eumdem ante vel post initum matrimonium adeat.

9. Sciant insuper animarum pastores, si interrogentur a contrahentibus, vel si certe noverint eos adituros fore ministrum haereticum sacris addictum ad nuptialem consensum praestandum, silere se non posse, sed monere eosdem debere sponsos de gravissimo peccato quod patrant. Verumtamen, ad gravia praecavenda mala, si in aliquo peculiari casu sacerdos seu parochus non fuerit interpellatus a sponsis, an liceat nec ne adire ministrum haereticum vel schismaticum, et nulla fiat ab iisdem sponsis explicita declaratio de eodem adeundo, praevideat tamen eos forsan adituros ad matrimonialem praestandum vel renovandum consensum, atque insuper ex adiunctis in casu concurrentibus praevideat monitionem certo haud esse profuturam, imo nocituram, indeque peccatum materiale in formalem culpam vertendum: tunc sileat, remoto tamen scandalo, et dummodo aliae ab Ecclesia requisitae conditiones atque cautiones rite positae sint, praesertim de libero religionis exercitio parti catholicae concedendo, nec non de universa prole in religione catholica educanda. Quod si sponsi ad parochum, seu sacerdotem catholicum pro benedicendis nuptiis accedant postquam eas coram ministro haeretico seu schismatico celebraverint, idque publice notum sit vel ab ipsis sponsis notificetur, catholicus sacerdos huic matrimonio non intererit nisi, servatis, uti supponitur, ceteroquin servandis, pars catholica facti poenitens praeviis salutaribus poenitentiis a patrata culpa absolutionem rite prius obtinuerit.

10. Pauca de *sponsalibus* addenda supersunt. Sponsalia inter unam partem catholicam et alteram schismaticam seu haereticam illicita sunt atque adeo invalida, nisi praevia legitima dispensatione celebrentur.

11. Itaque pro ea sollicitudine qua erga commissas sibi oves gerunt, enixe curabunt locorum Antistites, ut eas a mixtis nuptiis quoad fieri possit, deterreant, aut saltem nonnisi observatis adamussim debitis cautelis, legitimeque impetrata dispensatione illas permittant, eisdem impense inculcantes catholicum dogma, quod nempe, extra catholicam Ecclesiam salus obtineri non possit. Insistant celebris Apostolorum discipuli S. Ignatii M. verbis (2): *Ne erretis fratres mei: si quis schisma facientem sectatur, regni Dei haereditatem non consequitur*. Excitandus tum a Vobis ipsis, tum a reliquis animarum pastoribus, christianus populus ad catholicam fidem et unitatem ardentiori usque studio costodiendam, atque ideo ad omne illius deserendae periculum vitandum, ut praefixus finis circa matrimonia mixta obtineatur.

12. Erit pariter eorumdem Praesulum efficere, ut ex fidelium memoria nunquam excidat notissimum naturalis divinaeque legis praeceptum, quo non solum peccata, sed et pericula ad peccatum proxime inducentia fugere iubemur; uti etiam aliud praeceptum, quo parentibus iniungitur filios educare in disciplina et correptione Domini, ac propterea ipsos erudire

(1) De Syn. Dioec. Lib. VI. Cap. V. n. IV.

(2) Epist. ad Philadelph.

ad verum cultum qui Deo unice in catholica Ecclesia exhibetur. Hinc oportet animarum curatores monere, ut gregi suo solertes invigilando, simul ac compererint adesse iuvenes vel virgines coniugale foedus cum heterodoxis inire volentes, ipsos eorumque parentes salutaribus imbuant doctrinis, nihilque omittant, quo eos a transgrediendis Dei et Ecclesiae mandatis avertant. Edocendi denique fideles qua publicis catechesibus, qua privatis instructionibus circa constantem hac in re Ecclesiae doctrinam, ne unquam eos capiat oblivio canonum mixta connubia detestantium.

13. Et quoniam in gravissimo hoc negotio solius presbyteri arbitrio nil est relinquendum, ipsis iniungendum erit, ut de quolibet mixto matrimonio contrahendo quantocius Episcopum certiorem reddant, accuratissime delatis omnibus rerum, locorum, et personarum circumstantiis. Tam Episcopi quam parochi sedulo invigilent ut coniuges datas cautiones fideliter adimpleant.

1445

S. C. Negotior. Eccl. Extraord. - C. P. *Iulii 1890* — Archiep. Strigonien. – An tolerari possit ut parochi catholici pareant praecepto sibi imposito (a civili gubernio) ut denuncient ministris heterodoxis baptismos infantium qui ex matrimoniis mixtis nascuntur.

R. Negative. — SSmus adprobavit.

Art. XVI. De impedimentis ex lege civili

1446

S. C. de Prop. Fide *1 Aprilis 1816* — An lege politica matrimonia irritante, v. g. defectu consensus parentum in minoribus, sic ut declaret infantes illegitimos, matrimonia etiam illa censenda sint irrita in facie Ecclesiae contracta.

R. Negative.

1447

S. C. de Prop. F. - C. P. pro Sin. *26 Iunii 1820* — Vic. Ap. Tunk. Occid. — Vir infidelis qui cum muliere infideli matrimonium inierat, omissa quadam caeremonia, cuius omissio iuxta Tunkini regestas censetur matrimonii impedimentum dirimens, ab ea muliere discessit et aliam uxorem christianam duxit; christianam ipse fidem amplectens, baptismum petit. Teneturne primam ab eo derelictam coniugem interpellare, an et ipsa Christi fidem profiteri, et cum eo redire velit, an saltem pacifice cum eo, et absque Creatoris contumelia cohabitare consentiat? Si christiana fieri, aut saltem cum praefato viro pacifice cohabitare consentiat illa mulier, teneturne ad illam redire? Si cum priore hac coniuge, facta christiana, reconcilietur, et stet inter ambos verum ac legitimum matrinium, debetne ab iis renovari consensus? Uno verbo, impedimentum dirimens a Principe infideli sancitum, aut apud gentem infidelem antiqua et communi invectum consuetudine, redditne irrita et invalida matrimonia inter viros et mulieres infideles cum tali impedimento contracta?

R. Esse nullum primum et secundum mamonium; non esse hinc locum interpellationi, sed esse locum novo matrimonio, servatis servandis, et detur instructio (1).

---

(1) Huiusmodi Instructio iussu S. Congregationis concinnata fuit a Rev. D. Aloisio Frezza Consultore (postea Cardinali) atque Emorum PP. approbationi exhibita in Congregatione Particulari pro Sinis mense Septembri an. 1821 una cum quadam alia Instructione, et propositum dubium: « Se, oppure con quali modi» ficazioni dar corso alle due istruzioni ecc. » At responsio Emorum PP. desideratur in Actis. En autem tenor praefatae Instructionis: « — Instructio super casu » matrimoniali S. Congregationi de Prop. Fide propo» sito a sacerdote... Eyot in Tunkini Occidentalis Regno » missionario. — Cum in literis tuis super quodam ma» trimoniali dubio huius S. Congregationis sententiam » exquireres, EEmi PP. censuerunt tuis votis ita satisfa» cere, ut opportuna simul instructione tibi significetur, » quid his in rerum circumstantiis sentiendum sit. Prae» stat tamen primo casum referre qui tuis postulationi» bus occasionem dedit. »

« — *Vir infidelis (sic enim exponebas) qui cum mu» liere infideli matrimonium inierat omissa quadam cae» remonia, cuius omissio iuxta Tunkinici regni leges » censetur matrimonium dirimens, ab ea muliere disces» sit, et aliam uxorem christianam duxit; christianam » ipse fidem amplectens, baptismum petit* — » Quibus expositis sic requirebas:

« — *Tenetur ne primam ab eo derelictam coniugem » interpellare, an et ipsa Christi fidem profiteri, et cum » eo redire velit, an saltem pacifice cum eo, et absque » Creatoris contumelia cohabitare? Si consentiat illa » mulier, teneturne ad eam redire? Si cum priore hac » coniuge, facta christiana reconcilietur, et stet inter » ambos verum ac legitimum matrimonium, debetne ab » iis renovari consensus? Uno verbo impedimentum di» rimens a Principe infideli sancitum, aut apud gentem » infidelem antiqua et communi consuetudine invectum, » redditne irrita et invalida matrimonia inter viros ac » mulieres infideles cum tali impedimento contracta?* — »

« Ut tuis igitur postulatis breviter simul et dilucide » respondeatur, ab iis fas est exordiri, quae ultimo loco » proponis; nimirum num Princeps infidelis, aut anti» qua consuetudo statuere possit inter subditos infideles » impedimenta matrimonium dirimentia. Hac enim quae» stione sublata, coeteris postulatis facilius patebit re» sponsio. Scito tamen, dum haec requiris, quaestionem » te instaurare iam ab anno 1786 eorum nomine, qui » Missionarii munere in his iisdem regionibus funge» bantur, huic Sacrae Cong. propositam.

» Triplici itaque sub respectu matrimonium com» muni doctorum consensu considerari solet, nimirum » ut officium naturae, officium communitatis, et Sacra» mentum. »

In quantum est officium naturae, (verba sunt Doctoris Angelici S. Thomae Aquinatis *in 4. dist. 39. q. 1. art. 1 ad quartum*) *statuitur lege naturae; in quantum*

1448

S. C. S. Officii *17 Novembr. 1835* — Ep. Quebecen. — Quaeritur sitne validum matrimonium a duobus catholicis natu minoribus secundum formas ab Ecclesia praescriptas contractum, sed tamen invitis parentibus.

R. Affirmative; nec enim dissensus parentum aut aetas minor inter impedimenta matrimonium dirimentia ullo possunt modo nostris hisce temporibus recenseri. Leges caesareas et iussa Principum huic adversa sententiae non moramur; illa namque aut de civilibus tantum effectibus sunt intelligenda, sicut de edicto Henrici III Regis Christianissimi a Ludovico XIII confirmato sentiunt praestantes viri Loretus in parisiensi senatu Consiliarius, Hubertus Episcopus Vabriensis, Cabassutius, Gerbasius, Natalis Alexander aliique; aut, quum id statuant quod limites praetergreditur saecularis potestatis, sunt omnino reiicienda. Circa ea quae ad rationem pertinent Sacramentorum non Principibus saecularibus, sed soli Ecclesiae plena est definiendi potestas. Ea vero non solum in cap. *Licet* et in cap. *Tua, De sponsa duorum* eiusmodi matrimonia rata habuit et declaravit, verum et Tridenti in Spiritu Sancto legitime congregata eos anathemate percussit qui falso affirmant matrimonia a filiisfamilias sine consensu parentum contracta irrita esse, et parentes ea rata vel irrita facere posse. Nullus igitur dubio reliquus locus est super validitate praedicti matrimonii.

1449

S. C. S. Officii *20 Septembris 1854* — Vic. Ap. Yun-nan — In istis missionibus saepe evenit ut minor fratris sui maioris defuncti uxorem ducat, et postea convertatur. Difficillime separari possunt propter prolem iam susceptam vel periculum ne avertantur a fide. Ipsorum matrimonium invalidum esse videtur utpote omnino a lege civili prohibitum, etiam sub poena mortis. Verum post baptismum ad convalidandum eorum matrimonium satisne est ut tantummodo suum renovent consensum?

R Praevia dispensatione disparitatis cultus et primi affinitatis gradus per facultates quibus missionarii gaudent, consensum esse renovandum. Quod si superventura mala deprehendantur, relinquendos in bona fide.

---

est Sacramentum, statuitur iure divino; in quantum est officium communitatis, statuitur iure civili, et ideo ex qualibet dictarum legum potest persona effici ad matrimonium illegitima.

« Si de matrimonio christianorum sermo institueretur, dubitari nullo modo potest, quin Principes saeculares suis legibus, quatenus ab Ecclesia adprobatae, adoptataeque non fuerint, nullam haberent potestatem in naturalem matrimonii contractum, ac coniugale vinculum. Ex quo enim Christus Dominus matrimonium, naturalem scilicet eius contractum a Deo ipso primitus institutum, ad Sacramenti dignitatem erexit, saeculares Principes nullam amplius in illud eiusque vinculum potestatem retinent. Nam cum res sacra atque materia Sacramenti facta sit, necesse est, ut Ecclesiae ordinationi subiaceat, et potestas ecclesiastica civili potestati praevaleat, tamquam pars nobilior, quae ignobiliorem ad se trahere debet. Unde merito Doctor Angelicus loc. cit. dist. 42. quaest. 2. art. 2 ad 4. sic concludit: *Dicendum quod prohibitio legis humanae non sufficeret ad impedimentum matrimonii, nisi interveniret Ecclesiae auctoritas quae idem etiam interdicit.*

» Sed cum res sit de infidelium coniugio, ratio Sacramenti, quae christianorum matrimonium Ecclesiae ordinationi subiicit, plane cessat, nec enim non regenerati salutaribus Baptismatis aquis, Sacramentorum capaces sunt, nec iis qui foris sunt leges suas edicit Ecclesia. Quare licet inter infideles verum sit matrimonium, illud tamen ad naturae et communitatis officium referri tantummodo potest, ac proinde a iure naturali et civili plane est moderandum.

» Sequitur hinc Principes saeculares, sive fideles sive infideles, plenissimam potestatem retinere in matrimonia subditorum infidelium, ut scilicet, appositis impedimentis, quae iuri naturali ac divino adversa non sint, eadem non solum quod ad civiles effectus, sed etiam quod ad coniugale vinculum penitus rescindant. Qui enim ob reipublicae bonum suis legibus ad legitimitatem, validitatemque coeterorum contractuum formam quamdam et solemnitatem praescribere possunt, cur id in matrimoniali infidelium subditorum contractu efficere nequeant, ratio non est: et quod de lege Principis saecularis hoc in casu dicitur, intellige etiam de legitima consuetudine, quae vim legis in subditos infideles adepta est.

» His ergo constitutis, iam vides quid sentiendum sit de matrimonio a viro infideli cum muliere infideli inito non servata ea *coerimonia* seu forma ac solemnitate, quae, sicut asseris, ad eius validitatem iuxta Tunkini regni leges erat servanda.

» Porro huiusmodi coniunctio, illegitima plane est, nec verum firmumque matrimonium inter eas personas efficere potest; et cum per leges dissolvi mereatur, quod contra leges praesumitur, planum est concludere virum infidelem ab infideli muliere, quam eo modo sibi copulaverat, iure discessisse.

» At neque meliori iure aliam uxorem christianam, infideli dimissa, sibi copulavit. Hic tamen sedulo animadvertere sermonem haberi de viro infideli, qui cum christiana muliere matrimonium inire praesumpsit, non impetrata Apostolica dispensatione super impedimento ex cultus disparitate matrimonium dirimente.

» Certum est enim, ab antiqua rationabili eaque legitima consuetudine inductum fuisse in Ecclesia impedimentum dirimens ex cultus disparitate, adeo ut verum ac firmum matrimonium iniri non possit inter personas, quarum una fidem per Baptismum susceperit, altera vero in infidelitatis tenebris sit. Hinc colliges secundum etiam matrimonium a viro infideli cum muliere christiana initum, plane nullum atque irritum fuisse.

» Ergo ex his omnibus primo concludendum est, ex parte viri illius, qui modo christianam fidem amplexus est, nullum plane locum esse interpellationi mulieris infidelis, quam, cum ipse esset infidelis, non servata forma a legibus regni praescripta, sibi copulavit; secundo etiam concludendum est ipsi viro fas non esse in secundo coniugio cum christiana muliere commorari, eamque pro uxore habere, nisi cum ea verum ac legitimum matrimonium iuxta sacrorum canonum sanctiones denuo contraxerit. »

1450

S. C. S. Officii *12 Ianuarii 1881* — Vic. Ap. Iamaicae — La nuova proposta di legge sopra i matrimonî per la Giammaica non ha per anche forza di legge; quando l'avrà, le leggi della Chiesa ne saranno affette in certi punti. (È da notare che il Decreto Tridentino rispetto ai matrimonî clandestini non è stato promulgato nella Giammaica.) *Quaeritur:*

1. Dobbiamo noi osservare la clausola 4 (di detta legge) che proibisce i matrimonî celebrati altrimenti che sotto questa nuova legge?

2. La clausola 18 richiede al matrimonio delle persone sotto i ventun anno il consenso dei genitori, o dei legittimi tutori. Che deve fare il sacerdote dove giudichi che tal consenso sia negato irragionevolmente?

R. Ad 1. Curandum a missionariis ut matrimonium contracturi observent praescriptiones etiam civiles, quae ad ordinem moralem, quoad effectus civiles matrimonii, conservandum conducant. Quod si contingat ut missionariorum monita nihil proficiant, vel specialis occurrat difficultas, res est ad Vic. Ap. deferenda, cuius erit iudicare utrum huiusmodi sit casus ut matrimonium permitti debeat, non obstantibus civilibus praescriptionibus.

Ad 2. Provisum in praecedenti.

Art. XVII. De dispensationibus matrimonialibus

A) *De potestate dispensandi*

1451

Ex Const. *Animarum saluti* **Clementis PP. XI.** *22 Septembris 1708* —... Quia a nonnullis dubitatum seu haesitatum fuit an omnes indigenae illarum regionum (Indiarum) oriundi et naturales, et christianorum indigenarum etiam baptizatorum filii, etiam in eorum infantia baptizati, iure neophyti appellari possint: idcirco, tenore earumdem praesentium, decernimus et declaramus omnes oriundos seu naturales supradictarum omnium tam orientalium quam occidentalium partium, imo etiamsi Aethiopes, Angulani, vel quarumvis aliarum transmarinarum regionum, etiamsi christianorum filii et in infantia baptizati, vel etiam inter se, vel cum europaeis mixtim progeniti sint, ad concessionis huiusmodi effectum esse et intelligi debere neophytos, dictosque presbyteros (Societatis Iesu) cum huiusmodi, ut vel matrimonio coniungi, vel in iam contracto remanere possint, sive eorum alter tantum, sive etiam uterque inde oriundus, ac proprie indigena sit in locis, et alias ut supra, in quibuscumque consanguinitatis vel affinitatis gradibus iure divino, ut supra, non prohibitis, primo excepto, et alias ut praefertur, gratis tamen, dispensare posse concedimus et indulgemus. Quin etiam, quia de mixtim progenitis quos *mixtos* vocant maius dubium esse accepimus, cum iisdem *mixtis,* quos similiter ad hunc effectum neophytos, censendos esse decernimus, in gradibus et matrimoniis contractis et contrahendis praedictis, gratis tamen, dummodo non ita facile id fiat, dispensare etc.

1452

Ex Const. *Inter omnigenas* **Benedicti PP. XIV.** *2 Februarii 1744* — Circa dispensationes matrimoniales, caveant Episcopi et missionarii Serviae, ne facultatibus sibi ab hac Sancta Sede communicatis, inconsulte vel erga immerentes utantur, neve terminos suae potestatis transiliant. Nullas itaque dispensationes concedendas esse statuimus illis christianis occultis, de quibus dictum est quod mahumeticos simulent ritus; etenim illi, quum Christum erubescant, gratiarum Ecclesiae, quae Christi sponsa est, indignos se faciunt. Praeterea nullas dispensationes concedant in iis casibus, quibus matrimonia iuxta ritum Ecclesiae catholicae, ut supra dictum est, et valide et sancte celebranda non esse praeviderint. Tunc enim non dispensationes, sed dissipationes, et incontinentiae fomenta essent, a quibus fidelis prudensque minister Christi omnimode abstinere tenetur.

1453

S. C. S. Officii *12 Decembr. 1748* — Cum in facultate dicatur *prolem susceptam legitimam declarandi* (1) an dispensator Episcopus vel Vicarius generalis in dispensatione sua addere possit et declarare legitimam prolem susceptam et suscipiendam.

R. Affirmative.

1454

S. C. S. Officii *12 Decembr. 1748* — An matrimonium contractum praevia dispensatione super gradu remotiori, proximiori reticito, sit validum, non obtentis prius litteris declaratoriis iuxta Constitut. S. Pii V. (2)

---

(1) In Formula III facultatum sub n. 3 conceditur facultas: « Dispensandi in 3 et 4 simplici, et mixto tantum, nedum cum pauperibus sed etiam cum divitibus » in contrahendis et in contractis; cum haereticis vero » conversis etiam in 2 simplici, et mixto, dummodo » nullo modo attingat primum gradum, et in his casibus *prolem susceptam declarandi legitimam.* »

(2) S. Pius V. in Constit. *Sanctissimus* 20 Aug. 1566. « statuit et ordinavit quod de cetero in quibuscumque » dispensationibus, quas pro matrimoniis contractis aut » contrahendis inter viros et mulieres, invicem diversis prohibitis consanguinitatis et affinitatis, aut mixtis, » ex communi seu ab eodem stipite surgentibus, quicumque illi sint, dummodo primum quoquomodo

R. Sanctitas Sua docuit huiusmodi matrimonia esse quidem valida sed illicita, dummodo dispensationes non attingant primum gradum, adeoque donec literae declaratoriae, seu ut vocant *perinde valere* expediantur coniuges separari debere. Et ita in posterum rescribi mandavit, non obstante contrario decreto huius S. Congregationis emanato sub die 13 Nov. 1732.

1455

Ex Instr. S. C. S. Off. *13 Augusti 1750* — Il senso della clausola *neque in utroque foro ubi erunt Episcopi* (1) è che i missionarî in quei luoghi che sono sotto la giurisdizione di una Sede vescovile non hanno facoltà di dispensare *in utroque foro,* nè suffragando che la Sede vescovile sia vacante.

1456

Ex Instr. S. C. S. Officii *8 Iunii 1756* — (AD EP. PANAMEN.) — Noveris quidem impedimenta dirimentia vel a Conciliis Generalibus universam Christi Dei Ecclesiam repraesentantibus, vel a Romanis Pontificibus supremis universalis Ecclesiae Pastoribus imposita esse. Quapropter nullam particularis Episcopus adiudicare sibi potest auctoritatem in huiusmodi publicis impedimentis, quaevis urgeat necessitas, valide ac licite dispensandi. Hinc sub die 13 Martii anno 1660 propositum fuit sequens dubium videlicet: *An Episcopus in casu urgentissimae necessitatis possit ante contractum matrimonium in impedimento publico dispensare.* Et S. C. Cardinalium Concilii Tridentini Interpretum respondit *Negative.* Quinimo institutum deinde fuit examen super opinione quae asserebat id Episcopo licere: et S. R. Universalis Inquisitionis censores theologi, quibus praefatae opinionis examen demandatum est, sequens protulere iudicium: *Propositio asserens Episcopum posse dispensare in publico impedimento matrimonii dirimente consanguinitatis pro matrimonio contrahendo, sive in articulo mortis, sive in alia urgentissima necessitate, in qua contrahentes non possint expectare dispensationem Sedis Apostolicae, est falsa, temeraria, scandalosa, perniciosa et seditiosa.* Hoc censorum iudicium praelaudata S. C. Concilii sub die 19 Ianuarii 1661 probavit et confirmavit. Sola itaque Apostolicae Sedis facultas, vel, praeter hanc, immemorabilis consuetudo, aut saltem centenaria, unde posset Romani Pontificis benignus assensus legitime deprehendi, dispensationem in publicis impedimentis dirimentibus reddere potest validam licitamque. *(V. n. 1471).*

1457

Ex Const. *Cum venerabilis* **Benedicti PP. XIV** *27 Ianuarii 1757.* — Ad personas (quod attinet) cum quibus missionarii (in Indiis) sive pro conscientiae, sive pro iudiciali foro, iuxta praemissa, dispensare possunt: neophyti quidem hi sunt. Neophytorum autem appellatione, secundum editas, et a Summis Pontificibus approbatas resolutiones, non solum intelliguntur ii qui paulo ante Baptismum susceperunt, sed etiam eorum filii, quamvis in infantia baptizati fuerint; ac insuper ii qui ex indo neophyto, et ex muliere europaea, vel ex europaeo viro et indica muliere sunt progeniti, ideoque *mixti* seu *mixtitii* vocitantur. Atque hae sunt omnino personae, cum quibus dispensare possunt missionarii: interdicta ipsis quacumque facultate dispensandi cum *quarteronibus* et cum *pucuellibus,* cum iis nimirum qui vel pro una tantum parte ducunt originem ab indis neophytis, ideoque dicuntur *quarterones,* vel per proavum aut proaviam dumtaxat ab indis neophytis trahunt originem, proindeque *pucuelles* appellantur; quum hi neophytorum nomine seu appellatione contineri non possint, ac consequenter nequeant missionarii cum illis, sive in foro conscientiae, sive in foro iudiciali, super matrimonii impedimentis dispensare; eorum enim facultas cohibita est ad neophytos, quorum nomine veniunt tantummodo ii qui fuerunt superius designati.

1458

S. C. de Prop. Fide *17 Febr. 1772* — EP. CLOYNEN. — In facultatibus nostris extra ordinariis pro dispensatione in 2 et 3 gradi-

---

» non attingant, cum in eo Sanctitas Sua numquam dispensare intendat, gradibus coniunctos, ab eadem » Sanctitate Sua, et pro tempore existente Romano » Pontifice aut Sede Apostolica impetrari vel alias con- » cedi contigerit, ac literis commissionibusque desuper, » etiam locorum ordinariis, faciendis, gradus remotior » attendatur trahatque secum propinquiorem, ac ob id » sufficiat remotiorem tantum gradum exprimere, ob- » tentis tamen postea super propinquiore literis decla- » ratoriis, iuxta Gregorii et Clementis praedecessoris » huiusmodi constitutiones, quas, quoad hoc, innovavit » et inviolabiliter observari mandavit; dispensationes- » que seu dispensandi commissiones, ac desuper confe- » ctas literas et processus habitos per easdem dispensatis, » seu his cum quibus dispensari mandatur, propter pro- » ximioris gradus huiusmodi non expressionem, de » subreptionis vel obreptionis vitio, seu intentionis de- » fectu notari non posse, sed in omnibus et per om- » nia suffragari, perinde ac si in literis seu commis- » sionibus huiusmodi de proximiore seu utroque gradu » specialis et expressa mentio facta fuisset. »

(1) Haec clausula apposita est Formulae IV facultatum (pro Praefectis Ap.) sub n. 8 ubi haec habentur: « Hae vero dispensationes matrimoniales... non conce- » dantur nisi cum clausula: *dummodo mulier rapta non » fuerit, vel, si rapta fuerit, in potestate raptoris non » existat;* neque in utroque foro ubi erunt Episcopi, sed » in foro conscientiae tantum etc. »

bus tres ponuntur conditiones: 1. Ut personae contrahentes sint dioecesanae nostrae. — 2. Ut urgens sit necessitas. — 3. Ut gratis concedatur dispensatio. Quaeritur, si una ex his desit conditio, an dispensatio sit nulla.

R. Affirmative, ita tamen ut, quoad secundam conditionem, sub nomine urgentis necessitatis intelligatur comprehensa etiam vera ac momentosa utilitas quae causa sufficiens reputatur.

1459

S. C. de Prop. Fide - C. P. PRO SINIS *16 Ian. 1797* - TUNK. OCCID. — Concessa fuit Vic. Ap. facultas dispensandi in primo affinitatis gradu ex copula illicita, etiam lineae rectae, cum his restrictionibus: *in occultis tamen et in foro interno*. Quaeritur utrum his verbis: *in foro interno,* seu, ut explicat P. Antoine, *in actu confessionis sacramentalis,* intelligatur confessio cui in ipso actu coniungitur absolutio: an vero sufficiat confessio in ordine ad absolutionem in posterum recipiendam, quando scilicet sublatus fuerit obex qui cogit ad eam differendam, et qui aliquoties diu durat.

R. Negative ad primam partem: affirmative ad secundam.

1460

Ex Litt. S. C. de Prop. F. *11 Febr. 1804* - AD VIC. AP. COCINC. - S. Congregatio dissipationes potius cum Benedicto XIV (Constitutione *Inter omnigenas*) dicendas esse iudicavit dispensationes, quae, uti in 6 dubio exposuisti, christianis illis conceduntur quorum vita adeo christiano nomine est indigna, ut nedum ad absolutionem, verum etiam ad contrahendum coram Ecclesia matrimonium admitti nequeant; decrevitque ab Ampl. Tua serio monendos esse missionarios, ut in posterum ab huiusmodi dispensationibus elargiendis omnino abstineant.

1461

S. C. de Prop. Fide - C. P. PRO SINIS *14 Ian. 1806* — VIC. AP. TUNK. ORIENT. - Quando petentes dispensationem (matrimonialem) ambo propter cooperationem ad superstitiosa, vel propter alia impedimenta, Sacramentorum incapaces sunt, quamdiu in eo statu permanent, nulla eis conceditur dispensatio; *Quaeritur:*

Utrum dispensatio matrimonialis eis licite concedatur quorum una tantum pars Sacramentorum capax, altera vero superstitiosis contributionibus, vel aliis implicata existit.

R. Posse concedi huiusmodi dispensationes, concurrente urgentissima causa, et remoto scandalo, ac periculo perversionis.

1462

S. C. de P. Fide - C. G. *13 Aprilis 1807* - Sedulo caveant tam Administrator Patriarchalis (Babylon. Chald.) quam reliqui Episcopi ne dispensationes largiantur, nisi urgens et iusta ratio, et maior quandoque utilitas id postulet: ideoque numquam dispensent, nisi causa cognita, ac summa maturitate, atque gratis, iuxta mandatum S. Concilii Tridentini *sess. 25 c. 18 de Reform.*

1463

Ex Instr. S. C. S. Off. *16 Sept. 1824* — (AD ARCHIEP. QUEBECEN.) ... *Dubium sextum.* In facultatibus extraordinariis, quas Summus Pontifex concedere solet missionariis vel Episcopis in longinqua agentibus, dicitur (art. 6): *Dispensandi quoad matrimonia praeterita etiam in secundo solo (gradu affinitatis et consanguinitatis), dummodo nullo modo attingat primum gradum, cum iis qui ab haeresi vel infidelitate convertuntur ad fidem catholicam.* De quo quaeritur an per matrimonium *praeteritum (Form. I n. 6)* intelligenda sit coniunctio quae obtinuisset inter virum catholicum et mulierem haereticam, vel inter virum fidelem et mulierem infidelem, vel viceversa, ita ut praedicta facultate uti liceat quando alterutra tantum pars contrahens ab haeresi vel infidelitate redit ad fidem catholicam. - Manifestum est per *matrimonia praeterita* in quibus uti possunt Episcopi vel missionarii facultate sibi ab Apostolica Sede delegata dispensandi.... intelligi non coniunctiones quascumque etiam fornicarias, sed eas tantummodo quae, iuxta mores regionum vel infidelium vel haereticorum, formam habent et figuram matrimonii, habenturque pro legitimis matrimoniis, quae tamen irrita sunt ob ecclesiasticum impedimentum. Intelliguntur itaque matrimonia, hoc obstante impedimento (consang. vel affin.) nulliter contracta ab iis qui legibus subduntur Ecclesiae. Huiusmodi porro sunt matrimonia: 1. Fidelium cum infidelibus inita absque Apostolica dispensatione super cultus disparitate. 2. Catholicorum cum haereticis. 3. Haereticorum pariter cum infidelibus, vel etiam inter se, quippe et ipsi Ecclesiae legibus tenentur. Non autem intelligenda veniunt matrimonia inter utramque partem infidelem: qui enim Ecclesiae legibus non ligati, ut infideles, valide contraxerunt, opus non habent, neque postquam ad fidem conversi fuerint, dispensatione ut in contracto matrimonio remanere possint, quia quod validum initio fuit revalidatione non indiget.

1464

S. C. de Prop. F.-C. P. PRO SINIS *17 Aprilis 1828* - VIC. AP. TUNK. ORIENT. - Se i cristiani tutti del Tonkino possano considerarsi come neofiti in senso della dichiarazione di Clemente XI *Animarum saluti,* dell'indulto *Gravissi-*

ma omnium di Benedetto XIV. (1) e delle parole della Formola I. al n. 6. *qui ab infidelitate convertuntur ad fidem* relativamente alle dispense matrimoniali.

R. Affirmative, iuxta Declarationem Clementis XIII *Animarum saluti* sub die 10 Septembris 1766. (2)

1465

S. C. de Prop. Fide – C. P. PRO SIN. 21 *Iulii 1841* — TUNK. ORIENT. — Se possa il Vic. Ap. usare coi cattolici delle facoltà accordategli per dispensare nei matrimonii con i convertiti dalla eresia o dall'infedeltà.

R. Detur Decretum diei 17 April. 1828 (*V. n. 1464*) ac etiam Instructio Bened. XIV. (*V. n. 1457*)

1466

Ex Litt. S. C. de P. F. *19 Sept. 1861* — (AD VIC. AP. MADUREN.) — Haud necesse est ut, quando contrahentes (matrimonium) diversis commorantur in locis, ab utroque Ordinario, mulieris nempe atque viri, dispensandi sint, sed ab alterutro tantum, quemadmodum S. Poenitentiaria declaravit. Eiusmodi responsum ea de re, quod hisce adiicimus, pro opportunitate innotescat congruum ducimus. — Responsum S. Poenitent: « Quilibet Ordinarius agendo » cum facultate non ordinaria, sed a S. Sede » absolute, simpliciter, et absque ulla conditio» ne delegata, dispensandi cum suis dioecesa» nis, potest (facta in singulis actis expressa » mentione delegationis) dispensare super ali» quo canonico impedimento, etiam in casu » in quo una persona, ab impedimento ligata, » est suae dioecesis, altera vero alienae; quia » facultas procedit a Papa, et sublato impe» dimento ex una parte cum qua dispensare » valet, etiam pars altera libera evadit, cum li» gamen non amplius inter utramque partem » existat. » Et die 13 Martii 1886 Episcopo Cameracensi declarabat: « Episcopum posse » dispensationem matrimonialem in foro ex» terno et a S. Sede commissam exequi etiamsi » alter ex iis quibus dispensatio concessa est, » pendente eius expeditione, ab eius dioecesi » discedens, alio fixerit domicilium, dummodo » alter in ea remanserit.

1467

S. C. S. Officii 22 *Novembris 1865* — EP. SOUTHWARCEN. — .... 2. Di frequente nasce il caso d'una persona legata da un impedimento o dirimente o impediente sul quale abbiamo la facoltà di dispensare, mentre rimane nella nostra diocesi, la quale vorrebbe andare a contrarre il matrimonio con una persona dimorante v. g. in Liverpool. Si domanda se io possa dispensare direttamente questa mia suddita nell'atto della sua partenza, e così inviarla sciolta dall'impedimento a contrarre il matrimonio coll'altra parente dimorante in Liverpool, nella quale città si farà il matrimonio.

3. Se due miei sudditi parenti vogliono partire dispensati a sposare in Liverpool, si domanda se io possa servirmi dell'indulto Apostolico per un matrimonio che si effettuerà fuori del mio territorio.

4. Essendo solito che la Chiesa nel dispensare i matrimonî misti permette al cattolico di contrarre colla parte anglicana, sulla quale non debbono cadere direttamente i di lei favori: come, ossia da qual Vescovo può accordarsi la dispensa quando il cattolico viene a fare il matrimonio fuori della diocesi della quale egli è suddito?

R. .... Ad 2. et 3. Affirmative, nisi obstet tenor Apostolicae concessionis, impetrata tamen venia pro celebratione matrimonii ab Episcopo loci ubi ipsum matrimonium contrahitur.

Ad 4. Catholicos viros vel mulieres dispensari posse, iustis accedentibus causis, super impedimento mixtae religionis ab Episcopo hanc facultatem habente, cuius sunt subditi ob domicilium vel quasi domicilium in eius dioecesi acquisitum, dummodo in eadem dioecesi actu existant quando dispensationem recipiunt: dispensationem vero ita obtentam executioni tradi posse ubicumque mixta connubia contrahi permittitur, nisi aliquid aliud obstet iudicio Ordinarii loci in quo contrahitur matrimonium; secus pro dispensatione ad Apostolicam Sedem recurrendum esse.

1468

Ex Litt. S. C. S. Officii *18 Maii 1869* — Ritiensi per massima incontestabile che l'uso di più facoltà non può cumularsi sullo stesso caso, per la regola generale che vieta in materia di dispense l'accumulamento, e perchè le dette facoltà sono di stretto diritto, come le dispense stesse, e quindi debbono strettamente interpretarsi, nè estendersi al di là di quello che suonano, cioè della espressa volontà

(1) Hoc indulto (12 Novembr. 1748) Pontifex concessit *Ordinariis et Apostolicis Vicariis in Regnis Sinarum, Tunkini, Siami et Cocincinae existentibus* eas facultates dispensandi cum *neophytis* super matrimoniis quae facultates iam concessae fuerunt ab eius Praedecessoribus Pio IV et Clemente XII Provincialibus Societatis Iesu et ab eis deputatis presbyteris.

(2) Declaratio huiusmodi est eadem quae legitur in Litt. Ap. *Animarum saluti* tum Clementis PP. XI 22 Sept. 1708, tum Clem. PP. IX 8 Ian. 1669. (*V. n. 1451*).

del concedente. Laonde non facendosi nelle varie facoltà di dispensa pei varî gradi parola alcuna che accenni a cumulativa, ne deriva che chi è di quelle munito non può farne uso simultaneamente nello stesso caso.

1469

Ex Instr. S. C. de Prop. Fide *8 Septembris 1869* – (AD VIC. APP. INDIAR.) — Quia vero ad S. C. perlatum est plures ex Indiarum orientalium Praesulibus usos esse huc usque facultatibus quae respiciunt dispensationes in impedimentis matrimonium dirimentibus, etiam ubi eveniat duo impedimenta diversa in eadem persona cumulari, putantes ad id facultates sibi concessas pertingere, quod tamen admitti nequit: cautum est ut, quoad praeterita matrimonia, in quibus, concurrentibus pluribus impedimentis, hac ratione dispensatum est, App. Vicarii sileant, et relinquant coniuges in bona fide; quoad futurum vero tempus, recurrant in singulis casibus, ac, si praevideant tempus difficile suppetiturum recurrendi ad S. Sedem, petant facultatem pro numero casuum, quae ipsis a Summo Pontifice, siquidem opportunum videbitur, concedetur. Eadem ratione, si aliquod impedimentum dirimens locum habeat cum sermo est de matrimoniis mixtis, in hoc pariter casu non possunt Vicarii App. dispensationes concedere, licet separatam facultatem habeant dispensandi in mixtis coniugiis. Itaque, quod spectat ad dispensationes praeterito tempore hoc modo datas, Episcopi, ut supra, sileant, et coniuges in bona fide relinquant. Quod vero spectat ad futurum, SSmus D. N., ad petitionem Vicariorum App. facultatem pariter concedet pro casibus urgentioribus, ubi pateat tempus non adfuturum recurrendi ad S. Sedem, super quo Vicariorum App. conscientia graviter oneratur.

1470

Ex Litt. S. C. de Prop. Fide *10 Maii 1887* – (AD DELEG. AP. SYRIAE) – La S. V. Rma esponeva a questa S. C. la prassi seguita nelle dispense matrimoniali da Monsignor Arcivescovo maronita di Bairut, cioè che quando si è ottenuta una dispensa matrimoniale dal Patriarca o dalla S. Sede, se prima di darle esecuzione si scuopre concorrere nello stesso caso un'altro impedimento di quelli in cui i Vescovi maroniti credono di essere autorizzati a dispensare, il suddetto Arcivescovo effettivamente dispensa dal nuovo impedimento senza rivolgersi nuovamente al Patriarca o alla S. Sede. Ciò posto, Ella domanda se siano valide o nulle siffatte dispense.

La S. V. non ignora che affinchè valga una dispensa è necessario secondo la commune dottrina de' teologi, esporre tutti gli impedimenti che ostano al matrimonio, non che le circostanze che debbonsi necessariamente manifestare; e tale esposizione deve farsi non in separate istanze, ma unitamente nella medesima supplica, per la nota ragione che *tota rei gravitas debet dispensanti innotescere, et maior impedimentorum numerus difficiliorem reddit dispensationem.* Se adunque un impedimento dirimente pel quale deve ricorrersi o di fatto si ricorre sia al Patriarca, se ne ha la facoltà, sia alla S. Sede, concorra con altro dirimente o impediente in cui il Vescovo abbia la facoltà di dispensare, non basta ricorrere ed esporre il primo o al Patriarca o alla S. Sede ed il secondo al Vescovo per ottenere separate dispense, ma è d' uopo esporli ambedue alla S. Sede o al Patriarca, per implorarne la dispensa dall'uno e l'altro impedimento. Proposto difatti alla S. Penitenzieria questo caso: « Quaedam dispensatio fuit concessa a Sanctitate Vestra super impedimento secundi gradus consanguinitatis: quaeritur an Episcopus virtute indulti 15 Nov. (in quo conceduntur facultates circa impedimenta tertii et quarti gradus) super impedimento quarti gradus, *quod postea detegatur,* dispensare possit. » — S. Poenitentiaria die 15 Aprilis respondit: » Negative. »

1471

Litt. encycl. S. C. S. Officii *20 Februarii 1888* — De mandato Sanctissimi D. N. Leonis XIII Supremae Congregationi S. Rom. et Univ. Inquisitionis, nuperrimis temporibus, duplex quaestionum genus expendendum propositum fuit. Primum respicit facultates, quibus urgente mortis periculo, quando tempus non suppetit recurrendi ad S. Sedem, augere conveniat locorum Ordinarios dispensandi super impedimentis publicis matrimonium dirimentibus cum iis, qui iuxta civiles leges sunt coniuncti, aut alias in concubinatu vivunt, ut morituri in tanta temporis angustia in faciem Ecclesiae rite copulari, et propriae conscientiae consulere valeant: alterum spectat ad executionem dispensationum, quae ab Apostolica Sede impertiri solent.

Ad primum quod attinet, re serio diligenterque perpensa, adprobatoque et confirmato Eminentissimorum Patrum.... Generalium Inquisitorum suffragio, Sanctitas Sua benigne annuit pro gratia, qua locorum Ordinarii dispensare valeant sive per se, sive per ecclesiasticam personam sibi benevisam, aegrotos in gravissimo mortis periculo constitutos, quando non suppetit tempus recurrendi ad S. Sedem, super impedimentis quantumvis publicis matrimonium iure ecclesiastico dirimentibus, excepto sacro Presbyteratus Ordine, et affinitate lineae rectae ex copula licita proveniente.

Mens autem est eiusdem Sanctitatis Suae, ut, si quando, quod absit, necessitas ferat ut dispensandum sit cum iis, qui sacro Subdiaconatus Ordine sunt insigniti, vel solemnem professionem religiosam emiserint, atque post dispensationem et matrimonium rite celebratum convaluerint, in extraordinariis huiusmodi casibus, Ordinarii de impertita dispensatione Supremam Sancti Officii Congregationem certiorem faciant, et interim omni ope curent, ut scandalum, si quod adsit, eo meliori modo quo fieri possit removeatur tum inducendo eosdem ut in loca se conferant, ubi eorum conditio ecclesiastica aut religiosa ignoratur, tum, si id obtineri nequeat, iniungendo saltem iisdem spiritualia exercitia aliasque salutares poenitentias, atque eam vitae rationem, quae praeteritis excessibus redimendis apta videatur quaeque fidelibus exemplo sit ad recte et christiane vivendum.

De altero vero quaestionum genere, item adprobato et confirmato earumdem Eminentissimorum Patrum suffragio, Sanctissimus sanxit: 1. Dispensationes matrimoniales omnes in posterum committendas esse vel *Oratorum Ordinario* vel *Ordinario loci.*

2. Appellatione *Ordinarii* venire Episcopos, Administratores seu Vicarios Apostolicos Praelatos seu Praefectos habentes iurisdictionem cum territorio separato, eorumque officiales seu Vicarios in spiritualibus generales, et, Sede vacante, Vicarium Capitularem vel legitimum Administratorem.

3. Vicarium Capitularem seu Administratorem eas quoque dispensationes Apostolicas exequi posse, quae remissae fuerint Episcopo aut Vicario eius generali, vel Officiali, nondum executioni mandatas, sive hi illas exequi coeperint, sive non. Et vicissim, Sede deinde provisa, posse Episcopum vel eius Vicarium in spiritualibus generalem, seu Officialem exequi dispensationes quae Vicario Capitulari exequendae remissae fuerant, seu hic illas exequi coeperit, seu minus.

4. Dispensationes matrimoniales Ordinario oratorum commissas, exequendas esse ab illo Ordinario, qui litteras testimoniales dedit, vel preces transmisit ad S. Sedem Apostolicam, sive sit Ordinarius originis sive domicilii, sive utriusque sponsi sive alterutrius eorum; etiamsi sponsi, quo tempore executioni danda erit dispensatio, relicto illius dioecesis domicilio, in aliam dioecesim discesserint non amplius reversuri, monito tamen, si id expedire iudicaverit, Ordinario loci, in quo matrimonium contrahitur.

5. Ordinario praedicto fas esse, si ita quoque expedire iudicaverit, ad dispensationis executionem delegare alium Ordinarium, eum praesertim, in cuius dioecesi sponsi actu degunt.

1472

Litt. encycl. S. C. S. Off. *1 Martii 1889* — Supremae huic Congregationi Sancti Officii propositum fuit dubium: « Utrum Ordinarii » in casibus extremae necessitatis facultatem » dispensandi super impedimentis publicis ma» trimonialibus in mortis periculo, literis Su» premae Congregationis die 20 Februarii 1888 » concessam, parochis, et universim confessariis » adprobatis modo generali subdelegare valeant » an non ». Quo dubio mature perpenso Eminentissimi Patres... Generales Inquisitores feria IV. die 9 Ianuarii 1889 dixerunt: « Supplican» dum Sanctissimo ut decernere et declarare di» gnetur, Ordinarios, quibus memorata facultas » praecitatis literis diei 20 Februarii 1888 data » fuit, posse illam subdelegare habitualiter paro» chis tantum, sed pro casibus, in quibus desit » tempus ad ipsos Ordinarios recurrendi, et peri» culum sit in mora. » Eadem feria ac die Sanctissimus D. N. D. Leo divina providentia PP. XIII, in solita audientia R. P. D. Adsessori S. O. impertita, benigne annuere dignatus est iuxta Eminentissimorum PP. suffragium.

1473

S. C. S. Officii *23 Aprilis 1890* — Vicarius Generalis N... sequentium dubiorum solutionem perhumiliter expostulat, nempe: — Litteris S. Officii datis die 20 Februarii anno 1888 concessa est locorum Ordinariis facultas dispensandi, sive per se sive per ecclesiasticam personam sibi benevisam, aegrotos in gravissimo mortis periculo constitutos, quando non suppetit tempus recurrendi ad S. Sedem, super impedimentis quantumvis publicis matrimonium iure ecclesiastico dirimentibus, excepto sacro Presbyteratus Ordine, et affinitate lineae rectae ex copula licita proveniente. Decreto vero lato fer. IV die 9 Ianuarii 1889 declaratum est Ordinarios quibus memorata facultas praecitatis litteris diei 20 Februarii 1888 data fuit, posse illam subdelegare habitualiter parochis tantum, sed pro casibus in quibus desit tempus ad ipsos Ordinarios recurrendi, et periculum sit in mora. Iam igitur quaeritur:

1. Utrum S. Congregatio, per verba *super impedimentis quantumvis publicis,* confirmare intenderit communem theologorum, et praesertim S. Alphonsi sententiam, quae habet, posse Episcopos in casibus urgentis necessitatis dispensare super impedimentis occultis, eamque facultatem veluti ordinariam probabiliter delegare etiam generaliter, ita ut mens Congregationis fuerit significare, Episcopos a fortiori ab impedimentis occultis in praedictis adiunctis dispensare posse.

2. Utrum in gravissimo mortis periculo coadiutores parochi, quando ob ingentem parochiarum illius dioecesis amplitudinem ad eum recurrere non possunt, nomine parochi ab impedimentis publicis dispensare valeant.

3. Utrum in decreto diei 9 Ianuarii 1889 (*V. n. 1472*) nomine *parochorum* veniant etiam vicarii temporales, qui post obitum parochorum vel in eorum absentia sufficiuntur.

R. Ad 1. Ex vi decreti, affirmative pro mortis articulo.

Ad 2. et 3. Detur responsum hac eadem feria datum R. P. D. Abbati SSmae Trinitatis Caven., quod est sequens scilicet: – « Propositis a R. P. D. Abbate supra laudato sequentibus dubiis: I. *An sub nomine parochorum in subdelegatione facultatis, de qua in precibus, intelligendi sint etiam vice-parochi vel oeconomi-curati ad nutum amovibiles, in quibus paroeciis parochi stricte sumpti ac veri nominis non sunt creati?* — *Et quatenus negative:* — II. *Utrum saltem in dioecesibus, in quibus, sicut et in Abbatia* Nullius *SSmae Trinitatis Caven. ex privilegio vel ex antiquissima ac immemorabili consuetudine, nonnullae sunt paroeciae, quarum curati tamquam vicarii Abbatis sunt instituti sub nomine* oeconomi *vel* archipresbyteri curati, *ad nutum amovibiles, praedicta facultas ad hos quoque possit extendi.* — Emi DD. Cardd. in rebus fidei et morum Inquisitores Generales praedicta die ac feria rescribi mandarunt: — Ad I. Comprehendi omnes qui actu curam animarum exercent, exclusis vice-parochis et capellanis. — Ad II. Provisum in praecedenti.

1474

S. C. S. Officii *23 Aprilis 1890* — Utrum voce *parochorum* quibus Ordinarii possunt subdelegare facultatem dispensandi in casibus extremae necessitatis super impedimentis publicis matrimonialibus in mortis periculo, ex Indulto Supremae Congregationis 1 Martii 1889, intelligi possint et debeant *missionarii* curam animarum habentes, quamvis *parochi* stricte dici non valeant.

R. Affirmative pro iis missionariis qui parochialibus funguntur muneribus.

1475

S. C. S. Officii *17 Septem. 1890* — Archiep. Compostell. – Utrum vi decretorum dies 20 Febr. 1888 et 1 Martii 1889 valeant Ordinarii per se vel per parochos dispensare super impedimentis publicis iuris ecclesiastici, exceptis presbyteratu, et affinitate in via recta, omnes in articulo mortis constitutos, licet matrimonium civile, quod vocant, non celebraverint, nec vivant in concubinatu.

R. Negative.

1476

S. Congr. S. Officii *1 Iulii 1891* — Ep. Vicensis ad pedes Sanctitatis V. provolutus sequens reverenter exponit dubium: Ex litteris istius S. R. et U. Inquisit. diei 20 Februarii 1888 Sanctitas Tua benigne annuit pro gratia qua locorum Ordinarii dispensare valeant « aegrotos in gravissimo mortis periculo » constitutos super impedimentis quantumvis » publicis matrimonium iure ecclesiastico di« rimentibus, excepto sacro Presbyteratus Or» dine, et affinitate lineae rectae ex copula li» cita proveniente. » Iam vero super intelligentia verborum *aegrotos in gravissimo mortis periculo constitutos* non leve exortum est inter quosdam dissidium. Sunt enim qui asserunt locum dispensationi tantum esse quum impedimentum afficiat directe aegrotum, non vero quum aegrotus sit solutus, et impedimentum tantum directe afficiat bene valentem. Dum alii e contra facultatem dispensandi Ordinariis concedi putant quamvis aegrotus non habeat in se impedimentum, sed hoc directe tantum existat in bene valente. Unde quum civiliter sint coniuncti, aut alias in concubinatu vivant, ex. gr. puella soluta et diaconus, illaque aegrotante, hic valens sit, possetne Ordinarius cum his dispensare? Vel si monialis aegrotans in concubinatu viveret cum diacono bene valente, essetne locus dispensationi, quum diaconus non sit in gravissimo mortis periculo constitutus?

R. Ordinarios locorum vi decreti diei 20 Februarii 1888 in utroque casu allato dispensare posse, et in utroque pariter S. Congregationem S. Officii de impertita dispensatione certiorem reddere, ac ea interim curare debere quae in eodem decreto praescribuntur. — Sanctissimus adprobavit.

B) *De causis ad dispensationes concedendas*

1477

S. Cong. S. Officii *26 Septem. 1754* — Circa quinque dubia proposita ab Archiepiscopo Turonensi in Gallia, et a S. C. de Propaganda Fide ad S. Officium remissa tenoris videlicet:

1. Henricus Maria de Fleury Archiepiscopus Turonensis in Gallia nullam dispensationem circa impedimenta matrimonium dirimentia concedere potest, nisi ex speciali Sedis Apostolicae indultu, quo ipsi potestas data est dispensandi cum pauperibus tantum; quaerit an cum iis solis pauperibus dispensare valeat, qui adeo miserabiles existunt, ut labore manuum, et industria tantum vivant.

2. Ex hypothesi, quod cum iis dumtaxat pauperibus dispensare possit, quaeritur an dispensationes huiusmodi ipsis concedere queat

pro causis dumtaxat infamantibus, seu inhonestis, etiamsi alii plures Episcopi iisdem circumstantiis easdem dispensationes pro causa qualibet honesta largiantur. Ratio dubitandi, quod Summus ipse Pontifex, a quo specialem hanc facultatem obtinent, nonnisi pro causa inhonesta cum talibus pauperibus ordinario saltem dispensat.

3. Si praefatus Archiepiscopus dispensare valeat pro causa etiam honesta, potestne dispensare pro iis dumtaxat causis honestis pro quibus ipsa dispensat Apostolica Sedes, an pro aliis quoque similibus? Sic exempli causa Summus Pontifex super impedimento consanguinitatis, seu affinitatis, dispensat cum puella quae alii viro propter angustiam loci, vel ob defectum dotis nubere non posset; possetne etiam dictus Archiepiscopus super eodem affinitatis, aut cognationis, sive carnalis sive spiritualis impedimento dispensare cum puella, quae alii viro nonnisi difficulter nubere queat sive ob causas memoratas, sive quia gibbosa est, clauda, vel alias deformis, sive etiam quia aliquis ex ipsius consanguineis in 1, 2 et 3 aut 4 gradu publica infamia per sententiam iudicis notatus fuisset, aut capitali poena damnatus?

4. Debetne Archiepiscopus ab iis quibuscum dispensat pro causa sive turpi, sive honesta exigere non solum easdem causas, sed easdem etiam circumstantias, aut conditiones, quas in similium dispensationum largitione Summus Pontifex exigere solet?

5. Pontificio indulto quod dictus Archiepiscopus obtinuit, datur ipsi facultas dispensandi in 3 et 4 consanguinitatis vel affinitatis gradu simplici et mixto; potestne vi huius facultatis dispensare in secundo gradu ad tertium?

R. Placuit SSmo Dño N., auditis Consultorum et Cardinalium suffragiis, ad quintum dubium rescribere: *Negative;* ad quatuor vero priora *iubere ut significaretur quomodo Sedes ipsa Apostolica se gerere soleat in dispensando cum pauperibus circa impedimenta matrimonium dirimentia.* Tuum enim erit, ut ipse SSmus D. N. addidit, his iisdem uti regulis, quum delegatus a delegantis moribus et consuetudine, vel tantisper recedere, nec possit, nec debeat. Deinde subiunxit: Sedi Apostolicae ab antiquissimo tempore in more esse non dispensandi in forma pauperum circa tertium et quartum simplicem consanguinitatis, vel affinitatis gradum, nisi vera concurrat paupertas, et aliqua ex causis inferius recensendis.

Vere autem pauperes non utique alii existimantur, quam qui adeo miserabiles sunt, ut labore manuum, et industria tantum vivant; quo fit ut dispensatio in forma pauperum non aliter a Sede Apostolica concedatur quam si de paupertate dispensandorum constet ex proprii Episcopi attestatione, et ea quidem quae exarata est iuxta Decretum Urbani VIII quod nimirum *oratores ita pauperes et miserabiles existant, ut ex suis laboribus et industria tantum vivant.*

Quia tamen illi etiam ita pauperes merito dici possunt, qui aliqua possident bona, hinc non denegatur a S. Sede dispensatio in forma pauperum, etiamsi oratores bona in capitali possideant valoris scutorum 300 monetae romanae, si ipsi citra montes degunt; vel, si ultra montes, valoris ducatorum auri de Camera 300 summam attingentium scutorum 525 dictae monetae. Quod si bona habent ad quantitatem usque scutorum, vel respective ducatorum mille auri de Camera, dispensatio nihilominus in forma pauperum conceditur, soluta tamen eleemosyna, quae vulgo dicitur *componenda* scutorum quatuor pro quolibet centenario; quam SSmus memorat et vult vel erogandam esse in subsidium pauperum, vel ipsis dispensandis eleemosynae titulo remittendam, si nihilominus eorum conditione inspecta pauperes esse videantur. Amplius vero possidentibus dispensatio in forma pauperum non conceditur, sed sub altera forma *Ex honestis* quae tamen in facultatibus concessis minime comprehenditur.

Ad causas vero, quod pertinet, ob quas huiusmodi dispensatio in forma pauperum a Sede Apostolica conceditur hae sunt quae sequuntur:

1. Scilicet *ob copulam* sequutam inter matrimonium contrahere volentes.

2. *Ob infamiam,* videlicet quia vir et mulier insimul conversati sunt, carnali tamen copula inter eos minime subsequuta; et nihilominus orta est suspicio, licet falsa, quod se carnaliter cognoverint.

3. *Pro muliere viginti quatuor annorum* et ultra, quae hactenus virum paris conditionis cui nubere posset non invenit.

4. *Ob angustiam loci, seu locorum,* quia nempe vir et mulier in loco, in quo orti sunt seu in locis, in quibus ipsi orti sunt, etiam de uno ad alium se transferendo, propter illorum angustiam, virum sibi non consanguineum vel affinem paris conditionis cui nubere possit invenire nequeat.

5. *Pro indotata:* ex quo mulier indotata existat, nec habeat rationem unde dotari possit, et vir illam sic indotatam in uxorem ducere, ac usque ad quantitatem secundum dictae mulieris qualitatem competenter ex integro dotare intendat: apponitur tamen decreto: *Et postquam dicta mulier competenter ex integro dotata fuit, ut praefertur.*

6. *Ob inimicitias:* explicatur haec causa sequentibus verbis: quod cum inter viri et mu-

lieris parentes, consanguineos, vel affines, graves inimicitiae ortae iam sint, et ad praesens vigeant, aliunde tamen, quam ex causa matrimonii inter ipsos contrahendi provenientes, et ante illius tractatum exortae; et certum sit, quod si vir, et mulier praefati invicem matrimonialiter copularentur, inimicitiae huiusmodi omnino componerentur; pro illis igitur componendis ac pro bono pacis cupiunt invicem matrimonialiter copulari.

7. *Pro confirmatione pacis:* Causa haec ita explicatur: quod cum inter virum, et mulierem, nec non eorum parentes, consanguineos vel affines, graves inimicitiae viguerint, aliunde tamen quam ex causa matrimonii inter virum et mulierem praefatos contrahendi provenientes et ante illius tractatum exortae, et licet pax de recenti inita fuerit; nihilominus pro illius confirmatione cupiunt matrimonialiter copulari.

8. *Ob lites:* quia nempe cum inter virum et mulierem, seu eorum parentes graves lites super rebus magni momenti ortae iam sint, et ad praesens vigeant, aliunde tamen quam ex causa matrimonii inter ipsos contrahendi provenientes, ante illius tractatum exortae, et certum sit, quod si vir et mulier praefati invicem copularentur, lites huiusmodi omnino componerentur, pro illis igitur componendis, ac pro bono pacis cupiunt etc. Hac tamen expressa conditione: *et facta prius litium huiusmodi hinc inde cessione, seu illarum compositione.*

9. *Ob haeresim:* Quod ipsi qui orthodoxae fidei cultores vere existunt, et sub obedientia S. R. E. vivunt, et vivere et mori intendunt, et in illis partibus, in quibus multi adsunt haeretici, non possint singulorum animos explorare, et qui catholicam religionem vere profitentur internoscere, ac propterea ne contingat eos cum haereticis matrimonium contrahere, cupiunt etc., addita tamen clausula: *Et dummodo vir et mulier praefati orthodoxae fidei cultores vere existant, et sub obedientia S. R. E. vivant, vivereque et mori intendant.*

1478

S. C. de P. F. – C. P. pro Sin. *17 Apr. 1828* – Vic. Ap. Tunk. Orient. – Cum in hac Missione Christifideles cum infidelibus permixti degant, et in pluribus locis pauci sint christiani et hi cognationis vinculo regulariter inter se colligati, frequenter cum ipsis dipensare necesse est, ut intra gradus prohibitos matrimonium celebrare queant. Aliquibus in locis viri christiani ad contributiones aliaque superstitiosa opera ab infidelibus coguntur, et quandiu in tali statu perseverant, ad Sacramenta non admittuntur: quando isti petunt dispensationem pro contrahendo matrimonio intra gradus prohibitos, cum ipsis dispensatur, modo altera pars Sacramentorum capax sit, concurrente gravi causa, qualis est: si in illis locis pauci sint christiani, et hi fere omnes cognati, ut supra dictum est; vel quando puella (forsan pauper et orphana) vigesimum quartum aut vigesimum quintum aetatis annum agens, necdum ab ullo in uxorem petita est, et frustrata illa occasione contrahendi cum consanguineo, forsan in posterum nullum alium, cui nubat, inveniet; vel quando iam matrimonium contraxerunt, et ob susceptam prolem, vel ob alias causas difficilis videtur eorum separatio; vel demum quia, nisi cum consanguineis contrahant, timendum est ne infidelibus copulentur, non sine gravi animarum suarum detrimento. Ob has igitur atque alias graves rationes pluries cum supradictis dispensare necesse est, remoto tamen periculo perversionis, quod quidem facile est evadere, quandoquidem supradicti viri praeter illas superstitiosas contributiones, quas vitare volunt, sed necdum potuerunt, in reliquis omnibus regulariter morigeri et observantes apparent. Sed cum anno 1806 ad meum quaesitum his verbis conceptum: *Utrum dispensatio matrimonialis eis licite concedatur, quorum una tantum pars Sacramentorum capax est, non item alia*, Sacra Congregatio respondisset: *Posse concedi huiusmodi dispensationes, concurrente urgentissima causa, et remoto scandalo ac periculo perversionis;* ex hac responsione exoritur dubium: An causae superius relatae, quae hic regulariter reperiuntur, urgentissimae reputari possint, quatenus, una ex illis concurrente, dispensatio matrimonialis absque scrupulo concedi possit?

R. Remittendum prudenti arbitrio ipsius Vicarii Ap. in casibus particularibus, et dentur decreta ut in Nota Archivii (*V. n. 1258*).

1479

S. C. de Prop. Fide – Ex Aud. SSmi *3 Ian. 1850* – Nelle dispense dei primi e secondi gradi di parentela a contrarre matrimonio suole apporsi la clausola *urgente necessitate,* o *quatenus concurrat necessitas.* Domanda il Vescovo di Monterey per quiete di sua coscienza se nel concedere le dispense si adempia all'indicata condizione di *necessità* quando la volontà dei contraenti è così determinata che in caso negativo andrebbero a contrarre avanti il magistrato civile con pubblico scandalo.

R. Affirmative.

1480

S. C. de Prop. F. – C. G. *7 Iunii 1869* – Significetur Vicariis Apostolicis (Indiarum) requiri ad dispensationem (matrimonialem) con-

cedendam causas graves ac legitimas; iudicium vero earumdem causarum pendere a Vicario Apostolico, spectatis circumstantiis locorum, temporum ac personarum.

1481

S. C. Concilii *16 Decem. 1876 — Angustiam loci* (ut causa dispensationum matrimon.) non esse desumendam a numero locorum cuiusque paroeciae, sed a numero focorum cuiusque loci, vel etiam plurium locorum, si non distent ad invicem ultra milliare. (1)

1482

Instr. S. C. de Prop. Fide *9 Maii 1877* (SUPER DISPENSATIONIBUS MATRIMONIALIBUS) Cum dispensatio sit iuris communis relaxatio cum causae cognitione, ab eo facta, qui habet potestatem, exploratum omnibus est dispensationes ab impedimentis matrimonialibus non esse indulgendas, nisi legitima et gravis causa interveniat. Quin imo facile quisque intelligit, tanto graviorem causam requiri, quanto gravius est impedimentum, quod nuptiis celebrandis opponitur. Verum haud raro ad S. Sedem perveniunt supplices literae pro impetranda aliqua huiusmodi dispensatione, quae nulla canonica ratione fulciuntur. Accidit etiam quandoque, ut in huiusmodi supplicationibus ea omittantur, quae necessario exprimi debent, ne dispensatio nullitatis vitio laboret. Idcirco opportunum visum est in praesenti Instructione paucis perstringere praecipuas illas causas, quae ad matrimoniales dispensationes obtinendas, iuxta canonicas sanctiones et prudens ecclesiasticae provisionis arbitrium, pro sufficientibus haberi consueverunt; deinde ea indicare, quae in ipsa dispensatione petenda exprimere oportet. Atque ut a causis dispensationum exordium ducatur, operae pretium erit imprimis animadvertere, unam aliquando causam seorsim acceptam insufficientem esse, sed alteri adiunctam sufficientem existimari: nam quae non prosunt singula, multa iuvant, *arg. l. 5 C. de probat.* Huiusmodi autem causae sunt quae sequuntur:

1. *Angustia loci* sive absoluta sive relativa (ratione tantum oratricis), cum scilicet in loco originis, vel etiam domicilii cognatio foeminae ita sit propagata, ut alium paris conditionis, cui nubat, invenire nequeat, nisi consanguineum vel affinem; patriam vero deserere sit ei durum.

2. *Aetas foeminae superadulta:* si scilicet 24 aetatis annum iam egressa, hactenus virum paris conditionis, cui nubere possit, non invenit. Haec vero causa haud suffragatur viduae quae ad alias nuptias convolare cupiat.

3. *Deficientia aut incompetentia dotis,* si nempe foemina non habeat actu tantam dotem, ut extraneo aequalis conditionis, qui neque consanguineus neque affinis sit, nubere possit in proprio loco, in quo commoratur. Quae causa magis urget, si mulier penitus indotata existat, et consanguineus vel affinis eam in uxorem ducere, aut etiam convenienter ex integro dotare paratus sit.

4. *Lites super successione bonorum iam exortae,* vel *earumdem grave* aut *imminens periculum.* Si mulier gravem litem super successione bonorum magni momenti sustineat, neque adest alius, qui litem huiusmodi in se suscipiat, propriisque expensis prosequatur, praeter illum qui ipsam in uxorem ducere cupit, dispensatio concedi solet; interest enim reipublicae, ut lites extinguantur. Huic proxime accedit alia causa, scilicet *Dos litibus involuta,* cum nimirum mulier alio est destituta viro, cuius ope bona sua recuperare valeat. Verum huiusmodi causa nonnisi pro remotioribus gradibus sufficit.

5. *Paupertas viduae,* quae numerosa prole sit onerata, et vir eam alere polliceatur. Sed quandoque remedio dispensationis succurritur viduae ea tantum de causa, quod iunior sit, atque in periculo incontinentiae versetur.

6. *Bonum pacis*, quo nomine veniunt nedum foedera inter Regna, et Principes, sed etiam extinctio gravium inimicitiarum, rixarum et odiorum civilium. Haec causa adducitur vel ad extinguendas graves inimicitias, quae inter contrahentium consanguineos vel affines ortae sint quaeque matrimonii celebratione omnino componerentur; vel quando inter contrahentium consanguineos et affines inimicitiae graves viguerint, et, licet pax inter ipsos inita iam sit, celebratio tamen matrimonii ad ipsius pacis firmationem maxime conduceret.

7. *Nimia, suspecta, periculosa familiaritas* nec non *cohabitatio* sub eodem tecto, quae facile impediri non possit.

8. *Copula* cum consanguinea vel affine vel alia persona impedimento laborante praehabita, et *Praegnantia, ideoque legitimatio prolis,* ut nempe consulatur bono prolis ipsius, et honori mulieris, quae secus innupta maneret.

---

(1) Ex Dataria Ap. haec ad rem habentur: « *Angustia loci* verificatur cum eius focularia numerum tercentum non excedant; nec officit quod locus angustus parum ab alio dissitus existat, dummodo ista duo loca sint inter se distincta ac diversa, propriamque denominationem habeant. Aliqua autem distantia requiritur in suburbiis, quae quamvis civitatis partem » constituant, nihilominus *angustia* in ipsis admittitur » cum per milliare aut paulo minus a civitate distent. » Ita sentiunt Pyrrhus Corrado in *Praxi dispens. Apost.* » *lib. 7, cap. 5;* De Iustis *De Dispens. matrim. lib. 3,* » *cap. 2.* Huiusmodi autem doctrinae examussim consonat huius Datariae Apostolicae praxis. »

Haec profecto una est ex urgentioribus causis, ob quam etiam plebeiis dari solet dispensatio, dummodo copula patrata non fuerit sub spe facilioris dispensationis: quae circumstantia in supplicatione foret exprimenda.

9. *Infamia mulieris,* ex suspicione orta, quod illa suo consanguineo aut affini nimis familiaris, cognita sit ab eodem, licet suspicio sit falsa, cum nempe, nisi matrimonium contrahatur, mulier graviter diffamata, vel innupta remaneret, vel disparis conditionis viro nubere deberet, aut gravia damna orirentur.

10. *Revalidatio matrimonii,* quod bona fide et publice, servata Tridentini forma, contractum est: quia eius dissolutio vix fieri potest sine publico scandalo, et gravi damno, praesertim foeminae, *c. 7 de consanguin.* At si mala fide sponsi nuptias inierunt, gratiam dispensationis minime merentur, sic disponente Conc. Trid. *Sess. XXIV cap. V. de Reform. Matrim.*

11. *Periculum matrimonii mixti,* vel *coram acatholico ministro celebrandi.* Quando periculum adest, quod volentes matrimonium in aliquo etiam ex maioribus gradibus contrahere, ex denegatione dispensationis ad ministrum acatholicum accedant pro nuptiis celebrandis, spreta Ecclesiae auctoritate, iusta invenitur dispensandi causa, quia adest non modo gravissimum fidelium scandalum, sed etiam timor perversionis, et defectionis a fide taliter agentium, et matrimonii impedimenta contemnentium, maxime in regionibus, ubi haereses impune grassantur. Id docuit haec S. Congregatio in instructione die 17 Apr. 1820 ad Archiepiscopum Quebecensem data. Pariter cum Vicarius Apostolicus Bosniae postulasset utrum dispensationem elargiri posset iis catholicis, qui nullum aliud praetexunt motivum, quam vesanum amorem, et simul praevidetur dispensatione denegata, eos coram iudice infideli coniugium fore inituros, S. Congregatio S. Officii in Fer. IV 14 Aug. 1822 decrevit: « Respondendum Oratori, quod in exposito casu utatur facultatibus sibi in Form. II. commissis, prout in Domino expedire iudicaverit. » Tantumdem dicendum de periculo, quod pars catholica cum acatholico matrimonium celebrare audeat.

12. *Periculum incestuosi concubinatus.* Ex superius memorata instructione an. 1822 elucet, dispensationis remedium, ne quis in concubinatu insordescat cum publico scandalo, atque evidenti aeternae salutis discrimine, adhibendum esse.

13. *Periculum matrimonii civilis.* Ex dictis consequitur, probabile periculum quod illi, qui dispensationem petunt, ea non obtenta, matrimonium dumtaxat *civile,* ut aiunt, celebraturi sint, esse legitimam dispensandi causam.

14. *Remotio gravium scandalorum.*

15. *Cessatio publici concubinatus.*

16. *Excellentia meritorum,* cum aliquis aut contra fidei catholicae hostes dimicatione aut liberalitate erga Ecclesiam, aut doctrina, virtute, aliove modo de religione sit optime meritus.

Hae sunt communiores, potioresque causae quae ad matrimoniales dispensationes impetrandas adduci solent; de quibus copiose agunt theologi, ac sacrorum canonum interpretes (1).

Sed iam se convertit Instructio ad ea quae praeter causas in literis supplicibus pro dispensatione obtinenda, de iure vel consuetudine aut stylo Curiae exprimenda sunt ita ut si, etiam ignoranter, taceatur veritas, aut narretur falsitas, dispensatio nulla efficiatur. Haec autem sunt:

1. *Nomen et cognomen* oratorum, utrumque distincte ac nitide, ac sine ulla literarum abbreviatione scribendum.

2. *Dioecesis originis* vel *actualis domicilii.* Quando oratores habent domicilium extra dioecesim originis, possunt, si velint, petere ut dispensatio mittatur ad Ordinarium dioecesis, in qua nunc habitant.

3. *Species* etiam *infima* impedimenti, an sit consanguinitas, vel affinitas, orta ex copula licita vel illicita; publica honestas originem ducens ex sponsalibus, vel matrimonio rato; in impedimento *criminis,* utrum provenerit ex coniugicidio cum promissione matrimonii, aut ex coniugicidio cum adulterio, vel ex solo adulterio cum promissione matrimonii: in cognatione spirituali utrum sit inter levantem et levatum, vel inter levantem et levati parentem.

4. *Gradus consanguinitatis,* vel *affinitatis* aut *honestatis* ex matrimonio rato, et an sit simplex, vel mixtus, non tantum remotior, sed etiam propinquior, uti et linea, an sit recta aut transversa; item an oratores sint coniuncti ex duplici vinculo consanguinitatis, tam ex parte patris, quam ex parte matris.

5. *Numerus impedimentorum* ex. gr. si adsit duplex aut multiplex consanguinitas vel affinitas; vel si praeter cognationem adsit etiam affinitas, aut aliud quodcumque impedimentum sive dirimens, sive impediens.

6. *Variae circumstantiae,* scilicet an matrimonium sit contrahendum, vel contractum; si iam contractum, aperiri debet, an bona fide saltem ex parte unius, vel cum scientia im-

(1) Inter ceteros consulendi sunt Pyrrhus Corradus *Praxis dispensationum Apostolicarum* lib. VII et VIII, ac Vincentius De Iustis *De dispensationibus matrimonialibus* lib. III.

pedimenti; idem an praemissis denuntiationibus, et iuxta formam Tridentini; vel an spe facilius dispensationem obtinendi; demum an sit consummatum, si mala fide, saltem unius partis, seu cum scientia impedimenti.

7. *Copula incestuosa* habita inter sponsos ante dispensationis executionem, sive ante, sive post eius impetrationem, sive intentione facilius dispensationem obtinendi, sive etiam seclusa tali intentione, et sive copula publice nota sit, sive etiam occulta. Si haec reticeantur, subreptitias esse, et nullibi ac nullo modo valere dispensationes super quibuscumque gradibus prohibitis consanguinitatis, affinitatis, cognationis spiritualis, et legalis, nec non publicae honestatis declaravit S. Congregatio S. Officii fer. IV. 1 Augusti 1866. (1) In petenda vero dispensatione super impedimento affinitatis primi vel secundi gradus lineae collateralis, si impedimentum nedum ex matrimonio consummato cum defuncto coniuge Oratoris vel Oratricis, sed etiam ex copula antematrimoniali seu fornicaria cum eodem defuncto ante initum cum ipso matrimonium patrata oriatur, necesse non est ut mentio fiat huiusmodi illicitae copulae, quemadmodum patet ex responso S. Poenitentiariae diei 20 Martii 1842, probante s. m. Greg. XVI, ad Episcopum Namurcensem, quod generale esse, idem Tribunal literis 10 Decembris 1874 edixit.

Haec prae oculis habere debent non modo qui ad S. Sedem pro obtinenda aliqua matrimoniali dispensatione recurrunt, sed etiam qui ex pontificia delegatione dispensare per se ipsi valent, ut facultatibus, quibus pollent, rite, ut par est, utantur.

C) *De servandis in dispensationum concessione.*

1483

S. C. S. Officii *3 Decembr. 1765* — Vic. Ap. Missionum Septentr. — Saepius contingit quod confessarii petunt ab oratore (Vicario Ap.) facultatem dispensandi super restituendo ius petendi debitum amissum; nescit autem quomodo connectat ultimum membrum facultatis octavae (2) cum num. 10 in clausula sic sonante: « et in dispensatione tenor huius» modi facultatum inseratur cum expressione » temporis ad quod fuerint concessae », cum scriptis nihil detur.

R. Detur dispensatio oretenus, dummodo in dispensante non expiraverint facultates.

1484

S. C. de Prop. Fide — **C. P.** pro Sin. *11 Februarii 1804* — Vic. Ap. Cocincinae — In folio facultatum quas S. Sedes Vicariis Apostolicis concedit, sic habetur n. 10: *Hae vero dispensationes matrimoniales videlicet sexta, septima, octava et nona, non concedantur nisi cum clausula* dummodo mulier rapta non fuerit, vel, si rapta fuerit, in potestate raptoris non existat, *et in dispensatione tenor huiusmodi facultatum inseratur cum expressione temporis ad quod fuerint concessae.* Porro tempore persecutionum quae aliquot in locis grassatae fuerunt, dispensationes matrimoniales ne scripto quidem tradebantur, sed verbo tenus. Posterioribus vero temporibus, in huiusmodi dispensationibus, insertum quidem est quod conceduntur ex facultate a S. Sede obtenta, sed a quibusdam neque expressum est tempus ad quod Vicariis Ap. praedicta facultas fuerat concessa, neque exposita est clausula *dummodo mulier rapta non fuerit.* Dubium autem facessit hoc quod reperitur in Bullario s. m. Benedicti XIV, tom. 2, pag. 223. Quaeritur igitur utrum huiusmodi praefatae dispensationes sint licitae, an saltem validae?

R. Omissionem clausularum concessionum validitati non officere, dummodo reapse mulier rapta non fuerit, vel, si rapta, in potestate raptoris non existat.

1485

S. C. de Prop. F. — **C. P.** pro Sin. *26 Septembr. 1821* — Vic. Ap. Sutchuen. — In his regionibus non raro contingit ut fideles petant dispensationes matrimoniales per litteras, vel per interpositas personas, eo quod personae dispensandae missionarium difficile adire possunt, vel quia sunt puellae, quae duorum vel trium dierum iter agere non possunt, vel quia missionarius dispensationem largitur etiam per literas, vel per easdem interpositas personas. Sed quandoque contingit, ut personae sic dispensatae innodatae existant excommunicatione maiori, vel propter peccatum apostasiae, vel propter abortus directe procuratos, aut etiam alia crimina, a qua poena excommunicationis ignorantia videtur non potuisse eos excusare, quia missionarii solent admonere poenitentes de huiusmodi poena talibus criminibus adnexa. At (hoc) tunc tantum innotescit missionario, quando habet opportunitatem audiendi illorum confessiones; quare tunc missionarius dubitat personas illas sic dispensatas non

(1) Huiusmodi obligatio manifestandi copulam incestuosam haud amplius vigere constat ex decreto S. C. S. Officii 25 Iunii 1885. (*V. n. 1495*).

(2) In Formulis I et II sub n. 8 datur facultas *dispensandi in impedimento criminis, neutro tamen coniugum machinante; ac restituendi ius petendi debitum amissum.*

obtinuisse dispensationis effectum, ac proinde etiam dubitat invalide initum fuisse illarum matrimonium. Ut igitur huic incommodo occurratur, quaeritur: Utrum missionarii, antequam largiantur dispensationes in foro externo, debeant, ad cautelam, absolvere dispensandos in foro interno a censuris ecclesiasticis; ac utrum possint et debeant in foro externo?

R. Affirmative ad primam partem; ad secundam pariter affirmative, obtenta facultate ab Ordinario.

1486

Ex Litt. S. C. de Prop. Fide *3 Iunii 1853* (AD VIC. AP. MYSSUR.) — Quaerebas: — Utrum in concessione vel applicatione dispensationum pro matrimoniis sive contractis, sive contrahendis, omissio formulae, videlicet, quod a S. Sede concessae fuerint in tali tempore et quamdiu, illas reddat invalidas. — Quamvis omissionem hanc haud validitati nuptiarum obstare respondendum sit, nihilominus animadvertendum in concedendis huiusmodi dispensationibus a Vicario Ap. eiusve delegato omittendam non esse clausulam adnotatam, scilicet, *iuxta facultates ab Ap. Sede nobis impertitas.*

1487

S. C. de Prop. F. - Ex Aud. SSmi. 22 *Nov. 1860* — Quoad clausularum omissionem *(V. n. 1484)* moneatur (Vicarius Ap. Tunk. Centr.) eam, dummodo revera mulier rapta non fuerit, vel, si rapta fuerit, in potestate raptoris non existat, concessionum validitati non officere; nihilominus, quantum rerum temporumque adiuncta ferre poterunt, praedictas clausulas omnino esse exprimendas.

1488

Ex Litt. S. C. de Prop. F. *16 Martii 1865* (AD VIC. AP. TUNK. OCCID.) — De facultatibus pro dispensationibus matrimonialibus ea lege a Vic. Ap. suis missionariis communicatis, ut debeant ipsi, sub poena nullitatis concessae dispensationis, schedulam tradere sponsis declarativam dispensationis elargitae, et dispensationem ipsam adnotare in regesto parochi, observandum occurrit, quod notissimi iuris est, non posse inferiorem coarctare absque venia superioris concessionem istius. Igitur quas in foliis facultates habent Vicarii Ap. communicabiles suis missionariis, vel in totum, vel in partem, possunt quidem eas communicare vel non communicare, iuxta datam sibi a Summo Pontifice auctoritatem, sed minime possunt novas apponere conditiones et irritantes clausulas in iisdem communicandis, quando ad sic agendum specialem non obtinuerint facultatem a S. Sede. Quapropter recurrendum esset ad Summum Pontificem in casu; sed nescio utrum id expediens sit facere pro uno tantum Vicariatu, verendumque esset ne maior generaretur confusio. Quibus positis, cum ceteroquin rationum momenta a te exposita admodum gravia sint ad persuadendam providentiam aliquam, ne de plurimorum matrimoniorum valore dubitari occurrat, propter defectum probationis traditae dispensationis, modis omnibus, iuxta datam tibi a Dño prudentiam, insistendum erit in hoc ut missionarii non omittant schedulam dare sponsis, dispensationemque signare in regesto seu folio, statis anni temporibus transmittendo ad Vicarium, idque iniungere etiam sub comminatione poenarum ecclesiasticarum.

1489

Ex Instr. S. C. de Prop. Fide *8 Septembr. 1869* (AD VICARIOS AP. INDIAR.) — Mandarunt Emi PP. ut dispensationes in impedimentis matrimonialibus semper in scriptis concedantur, facta expressione indulti a Summo Pontifice obtenti.

1490

Ex Instr. S. C. S. Officii *18 Decembris 1872* — (AD VIC. AP. OCEANIAE CENTR.) — ... Amplitudo tua alia adiecit (dubia) « circa applicationem dispensationum matrimonii, quorum *primum* hoc fuit: Quidam neophytus » ex infideli insula oriundus revertens in suam » patriam, ubi forsan viam fidei praeparabit, » postulat, utrum ipse possit matrimonium inire in illa insula valde distanti, ubi nullus » est missionarius, nullusque recursus ad missionarium erit possibilis per unum, vel duos, » vel tres annos. Neophytus continere non pos» set, praesertim inter dissolutos mores paganorum, et longe a Sacramentis. Ibi vero nulla » invenitur puella baptizata, aut, si qua sit, » haec illi forsan non convenit. Quaeritur, » utrum valide, utrum licite in eo casu parti» culari, et pro uno aut altero tantum, dari » possit illi neophyto dispensatio anticipatim » super impedimento disparitatis cultus absque » nominatione personae, quae est ipsi unienda, » quae quidem nondum est determinata. Si ne» gative, utrum pronuntiari possit impedimen» tum disparitatis cultus, quod est ecclesiasti» cum, in eo casu non existere? » S. Congregatio respondit « Ad *primum:* Quoad primam » partem, Negative, et ad mentem. Mens est, » ut consulatur SSmo, ut provideat per oppor» tunas facultas Vicario Apostolico concedendas » pro duobus vel tribus casibus dispensandi » neophytum sive per se, sive per suum Adiuto» rem anticipatim absque nominatione personae » super impedimento cognationis spiritualis, » quatenus mulier convertatur, et, deficiente » alia persona catholica, ab ipso baptizata fuerit

» quatenus vero converti renuat, ab impedi» mento disparitatis cultus, sub hisce tamen » in hoc altero casu conditionibus eidem neo» phyto imponendis, ut omni studio curet » conversionem mulieris a se electae, et inte» rim promissionem iuratam ab ea exigat, se » curaturam ut proles educetur in religione » catholica, neque ullum unquam illaturam » esse impedimentum sive sibi, hoc est ipsi » neophyto, sive proli in religionis christianae » exercitio. Quoad alteram partem, Provisum » in prima. » Praedictas vero facultates Sanctitas Sua benigne impertiri dignata est pro tribus casibus.

Alterum dubium hoc fuit « Quidam mis» sionarius concessit dispensationem super im» pedimento, quin cogitaverit de absolutione a » censuris facienda: censura autem innodatus » erat coniungendus. Utrum valida sit illa dis» pensatio, si confessarius ipse illam conces» serit. Utrum valida etiam sit, si illam dis» pensaverit alius sacerdos, qui non cognovit » censuram ». S. Congregatio respondit « Ad » *secundum:* Quoad confessarium, qui dispen» saverit in actu confessionis post impertitam » absolutionem, Affirmative: Quoad sacerdotem » qui dispensaverit extra confessionem, Nega» tive. »

1491

S. C. S. Officii *15 Iunii 1875* — S. Ludovici in Amer. Sept. — An dispensatio super impedimentis matrimonialibus ab Ordinario iuxta consuetas facultates Apostolicas concessa, quamvis graviter illicita, tamen valida sit quando data sit informis propterea quod tenor facultatis a S. Sede delegatae, vel tempus *ad quod*, expressa non sint, vel quia telegraphice paucis verbis, vel oretenus tantum concessa sit. Dubium hoc oritur ex omissione clausulae *alias nullae sint* in facultatibus ordinariis Americae nunc concessis, quae clausula olim in huiusmodi facultatibus expresse apposita fuerat.

R. Affirmative, dummodo reapse mulier rapta non fuerit, vel, si rapta, in potestate raptoris non existat. Clausulas vero servandas adamussim esse quantum tamen rerum, temporum, locorumque adiuncta ferre possunt.

1492

S. C. de Prop. Fide – Ex Aud. SSmi *12 Decem. 1875* — Pro-Secretarius S. Congregationis exposuit SSmo Patri quam facile non observetur clausula in Formulis (nonnullis) facultatum, qua praescribitur ut a dispensante inseratur in rescripto dispensationis tempus ad quod concessae fuerunt, idque sub poena nullitatis; et SS. Pater iussit ut in posterum huiusmodi clausula non amplius apponatur.

1493

S. Poenitentiaria Ap. *10 Iunii 1876* — Se la non osservanza della clausola solita apporsi nelle dispense: *erogata aliqua eleemosyna iudicio Ordinarii,* importi la nullità della dispensa.

R. Negative. — SSmus approbavit.

1494

Ex Litt. S. C. de Prop. Fide *26 Ianuarii 1877* (Ad Episc. Natcheten.) Chiedeva V. S. se la clausola del n. 10 della Formola I. *dummodo mulier* etc., sia da esprimersi, e in modo che altrimenti sia nulla la dispensa. Sul che debbo dirle che trattandosi della Form. I ove sotto il detto numero non trovasi alcuna clausola irritante, può ritenersi, come altra volta fu risposto da questa S. C., *omissionem clausularum concessionum validitati non officere, dummodo reapse mulier rapta non fuerit, vel, si rapta, in potestatem raptoris non existit.*

1495

S. C. S. Officii *25 Iunii 1885.* — Infandum incestus flagitium peculiari semper odio sancta Dei Ecclesia prosequuta est, et summi Romani Pontifices statuerunt, ut qui eo sese temerare non erubuissent, si ad Apostolicam Sedem confugerent petendae causa dispensationis super impedimentis matrimonium dirimentibus, eorum preces, nisi in eis de admisso scelere mentio facta esset, obreptionis et subreptionis vitio infectae haberentur, atque ideo dispensatio esset invalida; idque ea sanctissima de causa cautum fuit, ut ab hoc gravissimo crimine christifideles arcerentur. Hanc S. Sedis mentem testantur tum alia documenta, tum decretum, quod novissime supremum sanctae romanae et universalis Inquisitionis consilium, ipso adprobante Romano Pontifice, feria IV die 1 Augusti 1866 tulit, quod est huiusmodi « sub» reptitias esse, et nullibi ac nullo modo va» lere dispensationes, quae sive directe ab Apo» stolica Sede, sive ex pontificia delegatione » super quibuscumque gradibus prohibitis con» sanguinitatis, affinitatis, cognatiouis spiritua» lis, nec non et publicae honestatis concedun» tur, si sponsi ante earumdem dispensationum » executionem, sive ante sive post earum im» petrationem incestus reatum patraverint; et » vel interrogati, vel etiam non interrogati, ma» litiose, vel etiam ignoranter reticuerint copu» lam incestuosam inter eos initam, sive pu» blice ea nota sit sive etiam occulta, vel re» ticuerint consilium et intentionem qua eam» dem copulam inierunt, ut dispensationem fa» cilius assequerentur ». S. Poenitentiaria vestigiis insistens supremae Inquisitionis id ipsum

die 20 Iulii 1879 statuit. Verum cum plurimi sacrorum antistites sive seorsum singuli, sive coniunctim s. Sedi retulerint, maxima ea de causa oriri incommoda cum ad matrimonialium dispensationum executionem proceditur, et hisce praesertim miseris temporibus in fidelium perniciem non raro vergere quod in eorum salutem sapienter inductum fuerat, Sanctissimus Dominus N. Leo divina providentia Papa XIII eorum postulationibus permotus, re diu ac mature perpensa, et suffragio adhaerens Eminentissimorum S. R. E. Cardinalium in universa christiana republica inquisitorum generalium, hasce litteras omnibus locorum Ordinariis dandas iussit, quibus eis notum fieret, decretum superius relatum s. romanae et universalis Inquisitionis et s. Poenitentiariae, et quidquid in eundem sensum alias declaratum, statutum aut stylo Curiae inductum fuerit, a se revocari, abrogari nulliusque roboris imposterum fore decerni; simulque statui et declarari, dispensationes matrimoniales posthac concedendas, etiamsi copula incestuosa, vel consilium et intentio per eam facilius dispensationem impetrandi reticita fuerint, validas futuras: contrariis quibuscumque etiam speciali mentione dignis minime obstantibus.

Dum tamen ob gravissima rationum momenta a pristino rigore hac super re Sanctissimus Pater benigne recedendum ducit, mens Ipsius est, ut nihil de horrore, quod incestus crimen ingerere debet, ex fidelium mentibus detrahatur; imo vero summo studio excitandos vult animarum curatores, aliosque quibus fovendae inter christifideles morum honestatis cura demandata est, ut prudenter quidem, prout rei natura postulat, efficaciter tamen elaborent huic facinori insectando, et fidelibus ab eodem, propositis poenis quibus obnoxii fiunt, deterrendis.

1496

S. Poenitentiaria Ap. *27 Aprilis 1886*
Episcopus L. exponit quod inter novas clausulas, quibus Dataria Apostolica in expediendis dispensationibus matrimonialibus utitur (1) invenitur quaedam tenoris sequentis: « Discre» tioni tuae committimus et mandamus, ut de » praemissis te diligenter informes, et, si vera » sint exposita, exponentes ab incestus reatu, » sententiis et censuris, et poenis ecclesiasticis » et temporalibus in utroque foro, imposita » eis propter incestum huiusmodi poenitentia » salutari, Auctoritate Nostra hac vice tantum » per te sive per alium, absolvas. Demum si » tibi expediens videbitur quod dispensatio hu» iusmodi sit eis concedenda, cum eisdem ex» ponentibus, remoto, quatenus adsit, scandalo, » praesertim per separationem tempore tibi be» neviso, si fieri poterit, Auctoritate nostra ex » gratia speciali dispenses, prolem susceptam, » si quae sit, et suscipiendam exinde legitimam » decernendo. » Hinc quaeritur:

1. Utrum executor ad validitatem executionis quatuor teneatur ponere actus seu decreta distincta, id est actum primum, quo parochum vel alium deleget ad verificationem causarum; actum secundum, quo executor sive per se, sive per alium, sponsis impertiatur absolutionem, et poenitentiam imponat; actum tertium, quo sponsis scandalum reparandum iniungatur; actum quartum, quo dispensatio, et prolis legitimatio concedatur. — Et quatenus negative:

2. Utrum sufficiat ponere duos actus seu decreta, scilicet primum actum seu decretum quo parochus seu alius delegetur ad verificationem causarum; secundum actum seu decretum, quo sponsis sive per executorem, sive per alium impertiatur absolutio, et imponatur poenitentia, scandalum reparandum iniungatur, dispensatio concedatur, et prolis legitimatio: et quidem ita, ut dispensatio et legitimatio concessa intelligatur sub conditione, quod sponsi prius absolutionem obtinuerint, et reparaverint scandalum.

3. Utrum ad validitatem executionis requiratur nova et canonica verificatio causarum vi litterarum Apostolicarum instituenda, casu quo Ordinarius de causis dispensationis exactam, et per iuratos testes habitam informationem ceperit, antequam preces, pro obtinenda dispensatione, Sanctae Sedi porrexisset.

4. Utrum verba « in utroque foro absolvas » ita intelligenda sint, ut requiratur duplex absolutio separatim impertienda, una scilicet in foro externo, alia in foro interno; an ista verba ita intelligenda sint, ut requiratur

(1) In clausulis dispensationum quae a Dataria Ap. conceduntur sequentes etiam inductae sunt immutationes approbatae a SSmo D. N. Leone XIII in Aud. diei 28 Aug. 1875: — « 1. In Apostolicis Litteris quibus » a Dataria Apostolica conceduntur dispensationes ma» trimoniales omittantur abhinc sequentes clausulae: » a) *Si veniam a te petierint humiliter*; b) *Recepto prius » ab eis iuramento quod non sub spe facilius habendi dis» pensationem huiusmodi incestum vel adulterium com» miserint, quodque talia numquam deinceps committant, » neque committentibus praestabunt auxilium, favorem; » c) Peractis ab iis duobus sacramentalibus confessioni» bus.* — 2. In iisdem litteris tollantur sequentia verba: » *Volumus quod si tu aliquid muneris aut praemii exi» gere aut oblatum recipere praesumpseris... absolutio » aut dispensatio nullius sit roboris aut momenti*; et di» catur: *Vetito omnino ne aliquid muneris aut praemii e» xigere, aut oblatum recipere praesumpseris.* — 3. Tol» latur clausula: *Dummodo in praefata separatione per» manserint*, et dicatur eius vice: *Remoto, quatenus adsit » scandalo, praesertim per separationem tempore tibi » beneviso, si fieri potest.* »

una tantum absolutio in foro externo impertienda, quae valeat etiam pro interno.

5. Utrum casu quo separatio sponsorum fieri possit, ad effectum reparandi scandalum, executor ad validitatem executionis separationem eisdem imponere debeat; vel an ad validitatem eiusmodi sufficiat ut executor aliis mediis efficacibus scandalum reparandum curet?

R. Ad 1. Providebitur in secundo.

Ad 2. Sufficere, ita tamen ut dispensatio et legitimatio prolis ab ipso tantum executore effici possit.

Ad 3. Negative.

Ad 4. Negative ad primam partem, affirmative ad secundam.

Ad 5. Expedire ut scandalum removeatur per separationem, sed non prohiberi quominus alii modi adhibeantur qui prudenti iudicio Ordinarii sufficiant ad illud removendum.

1497

S. C. S. Officii *21 Sept. 1888* — Col decreto di fer. IV 25 Giugno 1885 sancito dal Sommo Pontefice fu stabilito che la reticenza della copula incestuosa quindi innanzi non sarebbe stata più d' ostacolo alla validità delle dispense matrimoniali. Rimaste però immutate le antiche formole, molti Vescovi proposero dubbî a questa Suprema circa la clausola dell'assoluzione dalle censure e dal reato d' incesto che suole apporsi nelle dispense matrimoniali. A risolvere siffatti dubbî il S. Padre ordinava che si esaminassero da questa Suprema e correggessero le varie formole che si usano dagli Officî e dalle Sacre Congregazioni, e che per tutte si proponesse una sola e medesima formola. In ossequio a tale pontificia disposizione gli Emi Cardd. Inquisitori Gen. nella fer. IV. 29 Agosto p. p. decretarono che quando gli oratori espongono l'incesto debba darsi la facoltà di assolvere *a censuris et poenis ecclesiasticis si quas ob praemissa incurrerint, et ab incestus reatu,* ed in questo caso soltanto. — Il S. Padre nello stesso giorno si degnava approvare tale risoluzione, ed ordinava che nei Sacri Dicasteri si tengano presenti dalle persone incaricate di redigere le suppliche, le testimoniali degli Ordinarî, e nelle suppliche stesse non vi si esprima nè più nè meno di quello che espongono gli Ordinarî suddetti.

1498

S. Poenit. Ap. *12 Apr. 1889* – Archiep. N. Rescripta S. Poenitentiariae in causis matrimonalibus cum adfuit incestus publicus, clausulam sequentem in praesenti continent: *Remoto, quatenus adsit, scandalo, praesertim per separationem si fieri potest.* Hisce miserrimis temporibus non raro evenit ut separatio oratorum obtineri nequeat, aut quia plures iam habent liberos simul educandos, aut quia nusquam alibi habitare possunt; et tunc vix intelligi potest quaenam alia reparatio scandali exigi debeat, antequam dispensatio concedatur. Rogamus igitur ut S. Poenitentiaria benigne velit declarare num haec clausula « *remoto scandalo* » ita necessario debeat adimpleri, ut illa omissa, dispensatio fuerit nulliter concessa. Et quatenus affirmative:

1. Cum pluries acciderit ut, errore ducti, ita dispensaverimus, suppliciter petimus ut S. V. dispensationes huiusmodi benigne convalidare dignetur, et, si opus sit, matrimonia exinde secuta in radice sanare.

2. Rogamus ut S. Poenitentiaria nobis velit indicare quibusnam praesertim mediis remotio seu reparatio scandali, defectu separationis, procurari debeat aut possit. Sufficitne, v. g. ut in Ecclesia inter Missarum solemnia publice denuntietur matrimonium inter oratores contrahendum, vel ut oratores, aut alteruter eorum, ante dispensationis executionem sua peccata confiteatur.

R. Separationem praeferri aliis modis reparationis scandali; si haec fieri nequeat, scandalum esse reparandum, sed modum scandali reparandi remitti prudenti arbitrio et conscientiae Ordinarii, iuxta cuiusque casus exigentias. Casu quo omissa sit separatio, et scandalum alio modo reparatum, acquiescat; secus, si aliquo in casu scandali reparationem omiserit, sileat, et in posterum cautius se gerat.

1499

S. Poenitentiaria Ap. *8 Aprilis 1890.* — Ep. Nicotrien et Tropien. — In dispensationibus matrimonialibus a S. Poenitentiaria expeditis, saepe, iuxta causas expositas, inseritur clausula: *cum gravi et diuturna poenitentia salutari;* et in quibusdam aliis legitur haecce praescriptio: *cum gravi poenitentia salutari.* Attenta hodie dominanti corruptione, pessimaque dispensatorum voluntate, qui quidem labiis promittunt, ac deinde promissa non exequuntur, atque etiam aliquoties impotentia eorum, eo quod a mane ad vesperam labori incumbere debeant, ut sibi victum comparent, quaeritur: — Potestne iniungi poenitentia per tres tantum menses, verum pluribus per hebdomadam vicibus adimplenda, quando praescripta est *gravis et diuturna,* ac per unum solum mensem, cum statuta fuit *gravis poenitentia salutaris,* idque ad evitandum novum sponsorum peccatum, stante firma certitudine, quod, celebrato semel matrimonio, iam nihil amplius curent, cum gravi propriae conscientiae damno?

R. In praefinienda poenitentiae qualitate, gravitate, duratione etc., quae dispensantis aut delegati arbitrio iuri conformi remittuntur, neque severitatis, neque humanitatis fines esse

excedendos, rationemque habendam conditionis, aetatis, infirmitatis, officii, sexus etc. eorum quibus poena irrogari iniungitur.

1500

S. C. S. Officii *18 Martii 1891.* — Dispensationes matrimoniales super quovis impedimento, sive agatur de matrimoniis invalide contractis, sive de contrahendis, esse validas etiamsi copula, vel consilium et intentio per eam facilius gratiam impetrandi reticita fuerint.

1501

S. Poenitent. Ap. *2 Iulii 1891.* — Utrum casu quo nullam praevidet Ordinarius censuram ab oratoribus fuisse contractam, debet nihilominus Ordinarius, qui dispensationem matrimonialem vi alicuius indulti concedit, clausulam absolutionis ad cautelam praemittere, quam Sacra Poenitentiaria et Apostolica Dataria praemittere consueverunt.

R. Absolutionem a censuris, in casu de quo agitur, laudabiliter praemitti.

D) *De taxis in dispensationibus.*

1502

S. C. Concilii *3 Iulii 1634.* — Utrum Episcopi Hiberniae aut alii dioecesum superiores qui hoc tempore nullam aliam habent sustentationem quam quaedam subsidia quae a suae dioecesis parochis recipiunt, possint mulctam pecuniariam, quam imponunt ob concessas dispensationes, iuxta SSmi potestatem ad id factam, in impedimentis canonicis, in suum usum convertere.

R. Non posse quid minimum recipere.

1503

S. C. de Prop. Fide - C. G. *14 Ianuar. 1716.* — Archiep. Armen. Naxivanen. — Se per le dispense matrimoniali che egli concede, e per le quali gli vien proibito di esigere cosa alcuna, sia anco proibito il ricevere *sponte oblata.*

R. Transmittatur Decretum S. C. Concilii *3 Iulii 1634 (V. n. 1502).*

1504

Ex Instr. S. C. de Prop. F. *4 Iulii 1793* (Ad Ep. Quebecen.) — Circa consuetudinem iampridem isthic invectam exigendi quamdam pecuniae taxam in elargiendis dispensationibus matrimonialibus: probe nosti tales dispensationes gratis concedendas esse, quemadmodum iubent Concilii Tridentini Patres Cap. 5. Sess. 25. de Reformatione Matrimonii. Quid enim turpius, ac magis a Sacris Canonibus absonum, quam pacto pretio relaxare saluberrimam impedimentorum dirimentium disciplinam tam sancte ad nuptiarum honestatem ab Ecclesia constitutam? Quapropter cum huius generis dispensationes inter eas, quae sunt gravioris momenti recenseantur, et magis instet periculum ne iudex ab Apostolica Sede delegatus muneribus corrumpatur, hinc factum est, ut in aliquibus Indultis, et in iis praesertim, in quibus dispensandi in proximioribus gradibus facultas ab eadem Apostolica Sede conceditur, ea conditio adiiciatur, ut dispensatio *gratis* indulgeatur, alias nulla sit.

Illam igitur consuetudinem probare minime possumus, eamque ut penitus evellas, enixe volumus, et rogamus. Neque enim excusari vel diuturno usu potest, neque confirmari eo quod rariores ita dispensationes fiant, cum multi illam taxam solvere aut non possint, aut recusent. Usu quippe nulla consuetudo invalescere potest quae est contra legem saepius in Pontificiis Litteris repetitam, quod dispensationes impedimentorum gratis concedantur: rariores autem dispensationes facere metu taxae solvendae indecorum est, sola enim animarum utilitas spectanda est in dispensando; praeterea nihil. Attamen cum pauperum inopiae, cui potissimum sublevandae ea erat invecta consuetudo, nec nos oblivisci oporteat, nec deceat, idcirco tibi, ac successoribus tuis indultum a Summo Pontifice impetramus, ut liceat in dispensationibus matrimonialibus aliquam pecuniam exigere, iis tamen legibus, ac conditionibus, quas in eodum indulto hic alligato expressas perleges (1). Ita nec alendis pauperibus deeris, nec lucri cupidus videberis, nec abs te Apostolicae Sedis beneficium vendi insimulaberis.

1505

Ex Litt. S. C. de Prop. Fide *24 Ianuar. 1807.* (Ad Episcopum Quebecensem.) — Relatis in Congreg. Generali, habita die 22 Decembris elapsi anni 1806, precibus Ampl. Tuae, circa eam quae isthic viget consuetudinem exigendi mulctas in elargiendis dispensationibus matrimonialibus, EE. PP., perpensis rationum momentis quae A. T. exposuit, ac praesertim personarum locique circumstantiis, in sententia fuerunt supplicandum SSmo, ut tibi potestatem faceret ad decennium modicas mulctas exigendi, tam a divitibus quam a pauperibus iuxta vires (exceptis tamen mendicis), in pios usus omnino erogandas. SS. D. N. Pius PP. VII hanc S. C. sententiam benigne approbavit, facultatemque A. T. iuxta S. Congregationis sententiam concessit, iubens, in pios usus omnino istas mulctas erogari debere.

(1) Eiusmodi indultum Episcopo Quebecensi denuo datum est anno 1807 de cuius tenore agitur in Litteris Sacrae Congr. de Prop. Fide 24 Ianuarii 1807. *(V. n. 1505).*

1506

S. C. de Prop. F. – C. G. *1 Aprilis 1816.* — BARDSTOWN (Louisville) — An licitum petere vel exigere taxam seu contributionem applicandam aedificandis novis Ecclesiis, monasteriis et aliis piis causis, dum dispensatio quaedam v. g. in matrimoniis cum consanguineis conceditur, idque per modum eleemosynae, satisfactionis etc.

R. Licere per modum eleemosynae tantum, seclusa taxa.

1507

S. C. de Prop. F. – C. P. PRO SIN. *11 Martii 1848.* — Se possa riguardarsi per legittima e sufficiente causa, in mancanza di altre, di accordare dispense matrimoniali, l'oblazione di qualche limosina a favore dei poveri e della chiesa.

R. Negative.

1508

S. C. de Prop. F. – Ex Aud. SSmi *21 Septembris 1862.* — VIC. AP. PONDICHERIEN. — Tempore quo aedificabatur ecclesia principalis Pondich. S. Congr. permisit ut aliqua mulcta pecuniae imponi posset pro dispensationibus matrimonialibus, ita ut pecunia exinde collecta ad aedificationem ecclesiae consecraretur. Ex isto tempore, etiam aedificatione ecclesiae completa, mos talem mulctam imponendi remansit, et adhuc viget in illis Missionibus; semper enim sunt ecclesiae aedificandae, collegia, seminaria et scholae construendae ac sustentandae, dum Missionibus opes fere omnino desunt. Aliunde fere nullum est aliud medium rariora efficiendi matrimonia intra gradus prohibitos. Cum autem Episcopus orator nuperrime audiverit quod S. C. prohibuit eamdem consuetudinem in ora Malabarica, et timeat ne ista prohibitio suas etiam Missiones attingat, enixe postulat ut S. V. dignetur propter rationes supra expositas permittere missionariis ut dictam consuetudinem in postremo observare queant, proviso quod pecunia ex his mulctis collecta alicui pio operi a Vicario Ap. designato addicatur.

R. SSmus, attentis expositis, taxas absque Indulto Ap. huc usque perceptas in Vicariatibus Pondicher. et Coimbator. occasione dispensationum matrimonialium benigne condonavit; quoad futurum vero annuere dignatus est, ut R. P. D. Vic. Ap. Pondicher. et Administrator Vicariatus Coimbator. in dispensationibus matrimonialibus, iuxta facultates ipsi a S. Sede delegatas, concedendis, iniungere possit ad proximum decennium congruam aliquam eleemosynam in pia tantum opera, pro ipsius prudenti arbitrio, et non alios usus erogandam.

1509

Ex Instr. S. C. de Prop. F. *8 Sept. 1869.* — AD VIC. AP. INDIAR. — Nullimode adnuere potest S. C. ut in concedendis dispensationibus matrimonialibus, taxae seu mulctae a contrahentibus exigantur; atque in hoc quamvis tergiversationem aut praetextum minime suffragari posse existimavit. Id tantum admisit ut fiat Vicariis Ap. facultas qua divites excitari possint ad praestandas eleemosynas, non per modum conditionis et praecepti, sed tantum admonitionis.

1510

S. C. Concilii *28 Ianuarii 1882.* — GRANATEN. ET MINDONIEN. — An et quomodo tolerari possit consuetudo qua Officialis Curiae episcopalis ob executionem dispensationum quae ab Apostolica Sede conceduntur super matrimonii impedimentis quaedam munera, praemia, vel stipendia nedum accipere sed et exigere solet.

R. Quoad executores negative in omnibus.

ART. XVIII. **De Matrimonii celebratione**

A) *De actu celebrationis*

1511

S. C. S. Officii *27 Augusti 1658.* — Cum in praedictarum (Belgii) Provinciarum aliquibus politica iubeant statuta, ut catholici omnes qui matrimonia inire volent, in templis haereticis coram praedicante et populo calvinistis contrahant sub hac formula sponsorum reciproca: *accipio N. N. in coniugem meam coram hac sancta communitate* quaeritur: 1. An id possit permitti. – 2. An possint a parocho catholico coniungi in matrimonium immediate postquam contraxerint coram praedicante et populo calvinistis cum illa verborum formula *coram hac sancta communitate* antequam de tali synagoga haeretica pro sancta agnita poeniteant.

R. Ad 1. Negative. – Ad 2. Qui contraxerunt coram tali communitate pro sancta cognita, ac denuo petunt coniungi coram parocho catholico, posse et debere coniungi antequam poeniteant. Ex charitate tamen esse monendos ut interius poeniteant, et, si fieri potest, prius confiteantur, et imponatur illis aliqua suavis poenitentia salutaris. Qui vero prius contraxerunt coram parocho catholico, monendos esse ne compareant ad contrahendum coram praedicante et populo haeretico cum illa formula *coram hac sancta communitate.*

1512

S. C. S. Officii *29 Novembris 1672.* — HIBERNIAE — Catholici qui matrimonio iuncti sunt coram parocho ac testibus catholicis, in pluribus locis (ita invaluit consuetudo) solent coram ministro haeretico seu protestante rursus

coniungi ad evitanda gravia damna, neque potest consuetudo haec a clero corrigi. Peccantne, et quo peccato catholici sic denuo coniuncti coram ministro haeretico, et quomodo se gerere debeat erga illos Ordinarius loci?

R. Quatenus minister assistat matrimoniis catholicorum uti minister politicus, non peccare contrahentes; si vero assistat uti minister addictus sacris, non licere, et tunc contrahentes peccare mortaliter et esse monendos.

1513

S. C. S. Officii *14 Novembris 1748.* — Utrum catholicus coram proprio catholico parocho cum haeretica contrahens licite possit, urgentibus haereticis, matrimonium hoc ratificare coram ministro haeretico, si nulla hinc ritus haeretici professio habeatur aut colligatur, et quidquid minister haereticus in casu peragit, civilis dumtaxat et politica gratulatio sit ac censeatur.

R. Affirmative.

1514

S. C. de Prop. F. - C. G. *15 Iunii 1773.* — Circa i matrimonî dei cristiani che occultano la loro fede con simulare la falsa, non dovrà permettere Mons. Vescovo (di Scutari) indistintamente ai parrochi che li uniscano in matrimonio, ma ricorrendo a lui nei casi particolari, potrà colla sua prudenza permetterli, purchè i parrochi esigano da loro un preventivo atto di contrizione, e un fermo proposito di astenersi da qualunque atto della suddetta simulazione, e che si manifestino per cristiani facendo qualche atto protestativo di questa loro risoluzione, per togliere lo scandalo, avvertendo però gli stessi parrochi di non procedere a congiungerli in matrimonio, se non avranno dato segni di queste necessarie disposizioni che siano tali da poter formare un prudente giudizio che siano vere e sincere, e dovrà prima farli confessare a maggior cautela.

1515

Instr. S. C. de Prop. Fide *1785.* — Ex relatione Praefecti Missionum Insulae Curaçao expositum fuit S. Congregationi de Propaganda Fide, in eadem insula legem adesse, (quae lex aliquoties absoleta, sed in praesenti tempore renovata fuit) vetantem catholicis, ne contrahant matrimonium coram proprio parocho, nisi prius contraxerint coram magistratu acatholico, vel ministro protestante sub poena quingentorum florenorum a parocho catholico solvendorum. Ut autem contrahant coram magistratu acatholico, vel ministro protestante, solvendi sunt ab ipsis contrahentibus quinquaginta floreni, ita ut si illi vere pauperes sint, et non habeant huiusmodi summam, contrahere matrimonium nullo modo possint: siquidem nec parochus catholicus illorum nuptiis assistere potest, ne inflicta quingentorum florenorum mulcta puniatur. Quaerebatur ergo, quomodo parochus gerere se deberet in huiusmodi circumstantiis, cum et indicata lex vigeat, et duo catholici matrimonium inter se contrahere velint, et modum solvendi quinquaginta florenos non habeant.

Circa quod S. Congregatio Instructionem Praefecto Missionum Insulae Curaçao mittendam esse censuit, quae talis est, videlicet: Nihil obstare quin catholici antequam matrimonium contrahant iuxta ritum S. Romanae Ecclesiae, se sistant coram magistratu acatholico, actum quemdam civile coram ipso exhibituri, dummodo nullus sacer ritus, preces, aut benedictio interveniant. Attamen qui huiusmodi civilem actum magistratui praestiterunt, nec coniuges reputandos esse, nec simul cohabitare posse, nisi verum ac legitimum matrimonium coram parocho catholico iuxta formam a Concilio Tridentino praescriptam contraxerint.

Cum vero inopes et miserabiles personae, si cogantur magistratum aut ministrum protestantem adire, nequeant persolvere 50. florenos iuxta renovatam legem, tum parochus catholicus, constituto primum sibi nullum inter contrahentes intercedere canonicum impedimentum, ac illorum inopiam veram esse, permittat ut, absque etiam sua adsistentia, matrimonium ineant, sed tamen praesentibus tribus aut saltem duobus testibus integrae fidei; ac ita celebrato matrimonio, teneantur coniuges citius quam fieri potest, illud parocho significare, qui in codice matrimoniorum illud saltem secreto adnotet cum indicatioue diei, ac nominibus testium qui praesentes fuerunt. Ita se gerat Praefectus Missionis in casu necessitatis, et magnae contrahentium inopiae. Videat tamen, ne sub paupertatis praetextu fraus aliqua fiat contra Tridentini Concilii decretum sess. 24. cap. 1. *de ref. matrim.* quod isthic publicatum fuisse ipse etiam fatetur. Videat etiam, si saepius contingat celebrari huiusmodi secreta pauperum matrimonia, inscio atque inconsulto magistratu civili, aut ministro protestante, ipsoque etiam parocho catholico absente, ne catholica religio quidquam detrimenti capiat. Valde enim timendum est, Insulae gubernatorem, aliosque magistratus acatholicos, siquidem, quod facile contingere potest, huiusmodi matrimonia clam celebrata, in fraudem suae legis detexerint, novas easque graviores mulctas catholicis indicturos, et omnem fortasse catholicae religionis publicum cultum, ac professionem prohibituros. Super his duobus capitibus rem bene perpendat Praefectus Missionis, et suam sententiam, uberioremque informationem S. Congregationi transmittat.

1516

S. C. de Prop. F. – C. P. PRO SIN. *5 Aprilis 1785* — TUNK. OCCID. — Secluso inter sponsum et sponsam omni contractu de praesenti, necdum impertita nuptiali Benedictione quaeritur:

1. Ex tribus supra relatis caeremoniis (nempe, protestatione coram pago, nuptiarum celebratione, et traductione nurus), quanam completa caeremonia inter christianos censeri debeat constitutum matrimonium. Utrum requirantur omnes, an ex iis quaelibet sufficiat. Et quatenus affirmative pro alterutra quaestione, quaeritur:

2. Quid, si voluntatem habeant sponsus et sponsa, adimpletis hisce omnibus caeremoniis, accedendi ad Sacramenta, nuptialemque benedictionem petendi, antequam simul cohabitent? Et quatenus, habita ratione ad illam utriusque sponsi et sponsae voluntatem, iudicatur, praeviis etsi tribus supradictis caeremoniis, inter eos nondum contractum censeri matrimonium:

3. Quid, si, rebus superstitiosis implicato sponso, sola ad Sacramentum reconciliationis accedere intendit puella, antequam ad sponsi domum traducatur, vel una cum ipso cohabitare acquiescat?

4. Quid, si implicatus uterque superstitionibus, id unum sibi proponant animo, ad sacerdotem accedere, ut simul habitandi licentiam postulent? Talis est enim consuetudo cleri saecularis christianorum, ut, iam desponsatae puellae, perpaucis exceptis, antequam ad cohabitationem eant, si benedictione nuptiali uniri non possunt, saltem Poenitentiae Sacramento et Sacra Communione refici curent, antequam sponsi domum ingrediantur: verum apud extinctae Societatis (Iesu) christianos nondum invaluit ille usus. Et quatenus, attentis sponsi et sponsae his dispositionibus coram sacerdote se sistendi, decernatur ratum nondum esse eorum matrimonium, quamvis impletae iam sint omnes Regni caeremoniae:

5. Quid, si indifferentes omnino se teneant quando iuxta morem patrium peraguntur omnes caeremoniae, absque ulla positiva consensus exhibitione ad matrimonium, nec sine aliqua aut tacita aut expressa intentione adeundi sacerdotem priusquam introducatur nurus ad sponsum, sed unum intendentes obsequium praestare parentibus, quos timent valde?

R. Matrimonium christianorum in iis locis in quibus promulgatum non est Decretum Concilii Tridentini, capite 1, sess. 24 *De reformatione matrim.* quod in Sinis exploratum est minime promulgatum fuisse, per legitimum viri et mulieris consensum perficitur; consistit enim in contractu legitimo, qui sine consensu duorum fieri omnino nequit. Consensus autem necesse est ut sit de praesenti, et non de futuro; ut sit internus, mutuus, per verba aut alia signa sensibilia expressus, plene deliberatus, liber, et a metu gravi iniusto immunis. Solemnitates autem, aliique sacri nuptiarum ritus, scilicet: Missa, benedictio sacerdotalis, preces, et sponsi ac sponsae Communio Eucharistica, in christianorum matrimoniis adhibere optimum sane est, ac laudabile institutum; attamen, si ritus isti praetermittantur, nihil matrimonii validitati detrahitur; imo, in dissitis istis regionibus, in quibus sacerdotum copia facile haberi nequit, si incundi matrimonii necessitas urgeat, haud damnandi sunt christiani, si duobus aut tribus adhibitis testibus, nulloque obstante canonico impedimento, invicem inter se coniungantur, eorumque sic initum matrimonium validum esse nemo inficias ibit. Cum vero sacerdotis adeundi occasio sese sponsis obtulerit, tunc benedictionem ab ipso petere possunt, non ad Sacramenti firmitatem sed ad eius uberiorem gratiam consequendam. Itaque, cum de matrimonii alicuius valore apud missionarios quaestio excitatur, postquam exploratum habuerint nullum inter coniuges intercessisse dirimens impedimentum, tota investigatio redigenda est ad consensum, ac diligenter inquirendum an vir et mulier, vel quispiam alius, de expresso eorum mandato, illum praestiterit verbis, aut aliis quibuscumque signis, quae utrumque coniugem ex animo consensisse aperte ostendant. Videndum praeterea an consensus fuerit liber, an a metu iniusto immunis, an denique deliberatus. Haec si missionarii accurate perpendant, facile se ab omni dubio ac anxietate liberabunt.

Itaque ad 1 dubium respondetur: Nullam ex praedictis caeremoniis, constituere apud christianos Sacramentum Matrimonii; quaenam vero ex illis tanta facienda sit, ut certum inducat argumentum consensus utriusque coniugis ad matrimonium praestiti, pendere ex singulorum casuum circumstantiis, quae a prudenti missionario inquiri ac ponderari diligenter debent.

Ad 2. Voluntas sponsi et sponsae accedendi ad Sacramenta, nuptialemque benedictionem a sacerdote petendi, si ab utroque, aut verbis, aut signis, ita exterius pandita fuerit ut internum consensum in praesens, et non in futurum matrimonium praestitisse certo videatur, sat erit ut eorum matrimonium validum reputari possit, quin officiat quod sinenses caeremoniae vel adhibitae non fuerint, vel matrimonium praecesserint, aut subsecutae fuerint, sive etiam quod nuptialis christiana benedictio praetermissa sit. Neque enim illae quidquam conferunt, neque ista necessaria est ad matrimonii validitatem uti dictum est.

Ad 3. Admitti posse ad Sacramentum re-

conciliationis si puella sit rite disposita et matrimonium ab ea contractum validum iuxta praemissa censeri possit.

Ad 4. Si ad sacerdotem accedunt postquam valide matrimonium per mutuum consensum contraxerunt, posse quidem admitti ad Sacramenta, si tamen isti animo sint dispositi, ut digni existimentur fieri participes mysteriorum Dei. Quod si uterque tam vir quam uxor, ut supponitur in dubio, superstitionibus implicantur, nec ab iis abstinere volunt, a Sacramentis sunt repellendi.

Ad 5. Si agatur de matrimonio contrahendo, debere missionarium ab utroque coniuge exquirere consensum verbis expressum, aut saltem aliis signis exterioribus declaratum quae interni consensus praebeant iudicium; si vero de contracto et consummato, non esse de consensu ambigendum, quem vel ab initio praestitum fuisse, vel renovatum ob copulam affectu maritali cum viro secutam iure optimo coniecturari licet, nisi certis argumentis contrarium demonstrari possit; si denique matrimonium ratum dumtaxat fuerit et non consummatum, et circa consensum controversia excitetur, debere missionarium singulorum casuum circumstantias diligenter expendere iuxta regulas superius traditas, et iuxta doctrinam probatorum auctorum quos consulat in casibus dubiis.

1517

Instr. S. C. de Prop. F. *1 Octobr. 1785.* (AD VIC. AP. CONSTANTINOP.) — Dalla risposta ai cinque quesiti fatta dal Vicario degli armeni, si è rilevato, che in tre classi si posson dividere quegli armeni, i quali si presentano avanti il giudice turco per contrarre il matrimonio. Alcuni vi vanno per prendere una concubina, e questi non possono intendere di celebrare il contratto del matrimonio, ma di paliare in tal guisa la loro libidine. Altri si presentano al ministro turco per fare una semplice dichiarazione del matrimonio già contratto, oppure da contrarsi in breve, ma non intendono di contrarre allora un vero matrimonio, benchè usino *verba de praesenti.* Altri finalmente compariscono pure innanzi al medesimo giudice, per prendere una donna per vera moglie, quale non è stata talvolta loro accordata dalla Chiesa per motivo di qualche impedimento impediente, ma non sapendo questi tali, che il loro matrimonio celebrato in tal guisa avanti il ministro turco, possa essere un vero e valido matrimonio, sebbene illecito, non possono intendere di contrarlo, sebbene ne abbiano la volontà, e si credono piuttosto di contrarre un concubinaggio; ma se sapessero la sufficienza di questo loro atto a contrarre il matrimonio vero, intenderebbero senz' altro di contrarlo. Questa è la sostanza dei dubbii tratta dalle stesse parole della risposta del Missirli, a cui la S. C. ha risposto, che i matrimonii contratti da quei della prima classe avanti il giudice turco sono nulli, ed irriti, perchè la volontà dei contraenti, ed il loro consenso è diretto al solo concubinato, e intanto esternamente dicono di celebrare il matrimonio, in quanto che vogliono con questo colore ricoprire la loro incontinenza. Ma se per avventura questa intenzione fosse stata occulta nella mente di un solo dei contraenti, il quale si fosse diportato in tutti gli atti esterni, come se avesse voluto celebrare un vero matrimonio, e in tal guisa avesse con astuzia e con frode ingannato l' altro coniuge, in questo caso se della frode e dell' inganno non può aversi legittima prova, quantunque il matrimonio possa esser nullo nel foro interno, non si dovrà però formare l' istesso giudizio nel foro esterno. Sarà pertanto obbligato il Vicario Ap. quando avvenga il caso di dover decidere sopra uno di tali matrimonii contratti con finta intenzione e con animo di prendere una concubina e non una moglie, sarà obbligato, dissi, di bene esaminare le circostanze del fatto, e di non prestar fede alle sole assertive del coniuge ingannatore, specialmente se la donna era affatto ignara dell' inganno; e dovrà obbligarlo a perseverare nel matrimonio, e rinnovare l'interno necessario consenso; imperocchè *sub mortali de novo consentire et verum matrimonium efficere tenetur,* come ne insegnano tutti i teologi, e come richiede il dovere.

Per gli altri della seconda classe, che si presentano innanzi al giudice turco, ma non vogliono contrarre allora vero matrimonio, benchè usino *verba de praesenti,* intendendo di contrarlo dopo, se non l' hanno contratto prima, si dovrà dal Vicario Apostolico verificare la circostanza, se il matrimonio sia stato contratto validamente prima di presentarsi avanti il giudice turco, oppure se si debba contrarre in appresso. Nel caso che il matrimonio fosse già stato contratto validamente prima, la comparsa avanti il giudice turco, quando si faccia per un atto veramente civile, e per ubbidire alle leggi del Principato, non è proibita, come insegna Benedetto XIV. nella sua Costituzione LXXXIX. tom. I. Bullar. §. 10. e niente nuoce alla validità del matrimonio già celebrato; se poi il matrimonio o non fosse stato contratto, o non lo fosse validamente, siccome, quando costoro si presentano innanzi al giudice turco, non hanno intenzione di contrarre allora un vero matrimonio, così, mancando in essi il vèro ed interno consenso, e trovandosi soltanto disposti a prestarlo allora quando celebreranno il matrimonio, non possono riputarsi per legittimi sposi, nè può

dirsi valido il lor matrimonio. Ma dovrà anche per questi star bene avveduto il Vicario Ap. a non prestar così facilmente fede alle intenzioni occulte dei contraenti, quando per gli atti esteriori risulti il contrario di quel che asseriscono.

Per gli altri finalmente della terza classe, i *quali hanno volontà di prendere una vera moglie,* ma sono nell' errore, che non sia sufficiente al valore del matrimonio di presentarsi innanzi al giudice turco, ma *se sapessero la sufficienza di questo loro atto a contrarre il matrimonio vero, intenderebbero senz' altro di contrarlo*, la S. C. coerentemente a quel tanto, che a lui fu scritto il dì 19 Aprile 1783, rapporto ad un matrimonio consimile di una donna armena, ha deciso, che questi matrimonii siano validi, quando non v' intervenga qualche altro canonico impedimento. Imperocchè secondo le circostanze del caso proposto, non può dubitarsi del vero, legittimo, interno e reciproco consenso dei contraenti. Il loro errore di non potersi contrarre validamente il matrimonio avanti il giudice turco, non può renderlo nullo; imperocchè non concerne, nè appartiene alla sostanza del matrimonio, e non toglie la precedente volontà di chi volea celebrarlo, ma cade solamente nella sua forma, e solennità, e così non può renderlo invalido, giacchè sì nel matrimonio, come negli altri contratti, quando l' errore è concomitante, e non influisce sull' essenza della cosa che si vuole, ma sulle sue qualità accidentali, rimane il contratto valido. E neppure osta alla validità di tali matrimonii l' opinione invalsa presso la nazione armena, che non possa un matrimonio contrarsi avanti il ministro turco, ma faccia di mestieri di celebrarlo avanti la Chiesa, e con la benedizione sacerdotale. Questa opinione non è costante, non è nè tampoco comune presso tutta la nazione, e gli ecclesiastici che hanno studiato teologia, sanno pensare diversamente, come l' afferma lo stesso Vicario Missirli nella sua risposta. Inoltre non è questa opinione corredata da verun canone sinodale armeno, non è approvata dalla Sede Apostolica, ma piuttosto deriva dall' ignoranza degli armeni, i quali non distinguono il matrimonio invalido dall' illecito.

Vuole pertanto la S. C. che quando avvenga il caso di simili matrimonii, Ella li tenga per validi, e non permetta mai, che i coniugi, che così hanno contratto avanti il giudice turco, possano passare ad altre nozze; ma siccome è certo ancora, che questi matrimonii contratti avanti il giudice turco, sono illeciti, perciò i coniugi che così hanno contratto, dovranno esser privi de' Sacramenti, fin tanto che non abbian certi segni del loro pentimento. E quando siano veramente pentiti, e ambedue sieno cattolici, Ella dovrà riconciliarli alla Chiesa, e dovrà supplire alla cerimonia della benedizione nuziale, e potrà eziandio ricevere da essi il nuovo consenso per una maggiore cautela; ma quando mai ricusassero di rinnovarlo, non per questo potrà loro permettere di contrarre altro matrimonio.

Ad effetto poi, che non accada sovente il caso di contrarre simili matrimonii avanti il giudice turco, per essersi negate le dispense dagli impedimenti impedienti, si contenti V. S. di usare della facilità in accordarle, sempre che vi sia una qualche legittima causa, e si tema, che per il rifiuto della dispensa non vadano taluni a congiungersi in matrimonio innanzi al turco.

Sarà pure opportuno, che a poco a poco vada V. S. disingannando gli armeni dal loro errore, che per la validità del matrimonio sia necessaria la presenza del sacerdote. La necessità dell' assistenza del parroco ai matrimonii è introdotta soltanto nella Chiesa Latina dal Decreto del S. Concilio di Trento, e gli armeni, i quali, come scriveva Benedetto XIV, nella nota istruzione del 1754. non hanno mai sentito parlare di questo Decreto, non possono essere per conseguenza a quello soggetti. E quindi quando celebrano il loro matrimonio alla presenza di due o tre probi e onorati testimonii, oppure innanzi al giudice turco, siccome non può dubitarsi allora del legittimo consenso reciprocamente manifestato per contrarre il matrimonio, così non può rivocarsi in questione la sua validità.

1518

S. C. de Prop. F. - C. G. *22 Nov. 1790.* — Ep. Scodren. — Più volte le donne restando vedove passano immediatamente a seconde nozze, dal che non di rado succede qualche disordine; si domanda se alle medesime può essere accordato il permesso di passare a seconde nozze subito che restano vedove, oppure se debba prescriversi qualche termine di giorni.

R. Nullum tempus praefigendum.

1519

Ex Decr. S. C. de Prop. F. *13 Apr. 1807.* — Curent Episcopi et parochi (chaldaei) ne matrimonia diutius quam ad annum post inita sponsalia protrahantur.

1520

S. C. de Prop. F. - C. P. pro Sin. 5 *Martii 1816.* — Vic. Ap. Tunk. Occid. — Quomodo se gerere debet missionarius erga poenitentem, cuius matrimonium coram se celebrandum sequenti die benedicturus est, quemque in sacro Poenitentiae tribunali minus dispositum ad recipiendam absolutionem Sacramentalem deprehenderit esse?

1. Expeditne huiusmodi poenitentem indispositum hortari ad differendam sui matrimonii celebrationem, donec absolutionis capacem se exhibuerit, praesertim quando nullum praevidet ex ea dilatione oriturum esse grave damnum atque incommodum pro sponsis, vel scandalum pro aliis, et poenitentem suum huic hortamento et consilio obtemperaturum esse?

2. Supposito quod poenitens ille matrimonii sui celebrationem differre nolit, potestne missionarius, post declaratam ipsi necessitatem contritionis perfectae, ad supplendum defectum absolutionis qua indignus iudicatur, oblataque motiva idonea ad ipsum ad huiusmodi contritionem perfectam excitandum, ei expresse permittere accessum ad matrimonium, modo se ita perfecte contritum legitime censeat, praevidens eum taliter admonitum absque ulla haesitatione accessurum esse?

3. In eadem suppositione, satiusne esset ipsum simpliciter hortari et excitare ad contritionem perfectam, accessum ad Matrimonii Sacramentum expresse nec permittendo, nec prohibendo?

4. Si percipiat missionarius huiusmodi poenitentem, vel propter mentis hebetudinem, vel cordis duritiem, contritionis perfectae statim et sine praemissa longiori praeparatione concipiendae minus capacem esse, debetne, saltem in eo casu, ipsi praecipere ut ad aliud tempus matrimonii sui celebrationem differat?

5. In casu quo ambo coniuges matrimonium differre nollent, vel non possent, essetne prudens, poenitenti ad absolutionem haud praeparato suadere ut, elicito prius actu contritionis perfectae, statim ad consortem accedat, et cum eo contrahat et cohabitet, haud recepta benedictione nuptiali?

R. Ad 1. Affirmative.

Ad 2 et 3. Affirmative, si adsit aliqua iusta causa non differendi matrimonii celebrationem. Quod si nulla talis adsit iusta causa, confessarius hortetur poenitentem ut differat, seque prius disponat ad rite gratiam absolutionis percipiendam, monstrata eidem difficultate eliciendi contritionem perfectam. Quod si ex hac hortatione nullus obtineatur fructus, tunc satius erit illum hortari et excitare ad contritionem perfectam, et inde nec expresse permittat, nec prohibeat accessum ad matrimonium; monendo tamen quod, nisi habeat contritionem perfectam, graviter ac sacrilege peccaturus sit.

Ad 4. Affirmative; debet enim confessarius curare ut poenitens digne ac fructuose Sacramentum recipiat; quamobrem, cum iudicat ipsum indigere longiori praeparatione ad excitandam necessariam contritionem, hanc illi praecipere debet, extra casum urgentis necessitatis, quo in casu curabit eum omni meliori modo disponere.

Ad 5. Negative: quando enim suadere missionarius potest poenitenti ut, elicita contritione perfecta, ad matrimonium accedat, non apparet ratio cur a benedictione nuptiali arceatur.

1521

S. C. de Prop. F. - C. G. *17 Aprilis 1820.* — Ep. Quebecen. — Quid agendum cum pravis iis catholicis qui renuunt peccata confiteri priusquam ad matrimonium accedant?

R. Si catholici, de quibus in dubio, sunt vere publici peccatores, non sunt admittendi, nisi parochus ex causis vere gravibus excusari possit, quae recensentur penes probatos auctores, quos consulat; si sunt peccatores occulti, praemissa salutari admonitione, etiamsi peccata sua confiteri recusaverint, non sunt a Matrimonio excludendi.

1522

S. C. S. Officii *9 Maii 1821.* — Mission. Kentucky — Passim ad matrimonium se afferunt, qui nedum communicant; licetne hoc Sacramentum (Matrimonii) dare antequam communicent? Communiter accidit quod, post contractum matrimonium, ad vomitum redeant cunctaque negligant.

R. Animarum pastores totis viribus in id incumbere debent ut nupturi rite in catholicae doctrinae rudimentis sint instructi, peccata sacramentaliter confiteri, sacraeque mensae accedere consueverint, atque curare ut matrimonii celebrationi Sacram Communionem purificatis animis perceptam adiungant.

1523

S. C. S. Officii *20 Decembris 1837.* — Ep. Barden. (*Bardstow seu Louisville*) humiliter exponit quod multi protestantes, absque ulla intentione religionem catholicam amplectendi, saepe sollicitant ut vel coram uno e suis sacerdotibus, vel coram Episcopo ipso consensum ad matrimonium contrahendum praestent. Notandum est quod in talibus circumstantiis non tamquam sacerdotes sed sicut magistratus civiles agerent Episcopus et sacerdotes, quod legibus reipublicae licitum est. Nunc quaerit utrum ipsi missionariisque suis liceat talibus praesse matrimoniis.

R. Si agatur de matrimonio inter duas partes haereticas, licet huiusmodi interventus non ita reprobetur ut numquam licitus esse possit, communiter tamen esse dissuadendum. Si vero altera pars sit catholica, obtenta dispensatione ab impedimento mixtae religionis, et servatis solitis clausulis et conditionibus, licere.

1524

S. C. de Prop. Fide – C. P. pro Sin. 27 *Sept. 1843.* — Vic. Ap. Tunk. Occid. — Licetne confessario coniuges hortari ad benedictionem nuptialem recipiendam, cum cognoscat in sacro tribunali eos copulam cum affectu maritali habuisse, secluso tamen periculo profanationis Sacramenti?

R. Respondeatur cum instructione qua dicatur matrimonium christianorum in iis locis in quibus promulgatum non est decretum Concilii Trid. (Cap. I. Sess. 24. de Reform. Matr.) per legitimum viri et mulieris consensum perfici; ac propterea ubi constet de legitimo consensu, nullumque obstet canonicum impedimentum, posse confessarium, prout in casu, exhortari coniuges ut recipiant nuptialem benedictionem.

1525

S. C. S. Officii *11 Decembris 1850* — Vic. Ap. Sandwic — 1. D'après la loi du pays nous pouvons marier et nous marions en effet des catholiques avec des catholiques, des catholiques avec des hérétiques, des catholiques avec des infidèles, des hérétiques avec des hérétiques, des hérétiques avec des infidèles, des infidèles avec des infidèles.

2. Pour les catholiques avec des catholiques nous suivons exactement le rituel, et nous avons toujours soin de les confesser auparavant.

3. Pour les catholiques avec des hérétiques ou des infidèles nous confessons auparavant, pour plus grande sureté, la partie catholique et nous nous contentons de demander ensuite le consentement des deux parties.

4. Pour les autres nous ne demandons que le consentement.

5. Nul doute que nous puissions, en vertu de nos pouvoirs, marier des catholiques avec des catholiques, des catholiques avec des hérétiques ou des infidèles. Mais pouvons nous, en sureté de conscience, comme simples officiers civils recevoir le consentement d'un hérétique avec un hérétique, d'un hérétique avec un infidèle, d'un infidèle avec un infidèle qui ne prétendent se marier que d'après les sens et les termes de la loi civile qui admet le divorce?

6. Lorsque les deux parties que nous avons mariées ne sont pas toutes deux catholiques, pouvons nous rémarier celle qui obtient un billet de divorce?

7. Si (ce qu'a Dieu ne plaise) deux catholiques allaient se faire marier par les ministres calvinistes avec l'intention de ne se marier que d'après les sens et les termes de la loi civile, qui admet le divorce, pourrions nous remarier la partie qui obtiendrait du gouvernement la permission de se marier à un autre?

8. Notre conduite, dans ce cas, est de marier indistinctement, et même de remarier tous ceux, qui obtiennent du gouvernement la permission de se marier. Nous ne sommes inexorabiles qu'envers les catholiques, que nous aurions validement mariés, et qui voudraient en vertu de la lois du divorce, se marier de nouveau.

R. Ad 1. Providebitur in sequentibus.

Ad 2. Bene et rite se gerere.

Ad 3. Rationem (sive modum) ibi descriptum coniungendi contrahentes, de quibus agitur, minime vetari, dummodo detur consensus extra ecclesiam sine ulla omnino benedictione, quemadmodum recte de more iubet Benedictus PP. XIV. de synod. dioeces. lib. 5. c. 5. §. 5, et serventur conditiones de quibus infra.

Ad 4. Providebitur in sequentibus.

Ad 5. Quoad quaesiti partem primam, viderit S. C. de Prop. utrum Orator cum suis missionariis fruatur revera facultate dispensandi super mixtae religionis impedimentis et disparitatis cultus. In mentem tamen eiusdem Vicarii Apostolici hic opportune revocetur, matrimonia huius generis semper esse detestanda, nunquam a sacerdote catholico benedicenda: et contrahenda extra fores ecclesiae, praemissis prius tribus solitis conditionibus, quae sunt nimirum educatio totius prolis in catholica veritate, liberum exercitium religionis catholicae, et studium catholicae partis pertrahendi scilicet alteram ad verae fidei professionem.

Quoad 2. quaesiti partem, missionariis de quibus agitur, sub quocumque respectu consideratis, vetitum esse recipere consensum tam haereticorum cum haereticis, quam infidelium cum infidelibus inter se contrahentium. Quod si Vicarius Apostolicus praevideat superventura damna gravissima catholicae religioni ex recusata hac missionariorum assistentia; sciat ipse missionarios in tali hypothesi non esse pro interim ob id inquietandos. Sed ipse quam citissime deferat omnia ad hanc S. Sedem, enunciando eidem diligenter et accurate quae et quanta forent damna quae in casu imminerent; referendo insuper exactissime omnes locorum, temporum, personarumve circumstantias; referendo tandem utrum nostri catholici sive alii quicumque scandalum patiantur ob memoratam sacerdotum catholicorum adsistentiam, ut S. Sedes matura deliberatione definire valeat utrum illius regionis missionariis possit licite permitti ut intersint praefatis connubiis tamquam officiales, ut aiunt, civiles, sive tamquam testes qualificati et auctorizabiles, sola nimirum exhibita praesentia materiali et passiva, sine ullo approbationis signo et sine ulla benedictione.

Ad 6. et 7. Non licere nisi constet primum matrimonium fuisse nullum, sive ob legem divortii in pactum deductam, sive ob aliquod aliud dirimens canonicum impedimentum.

8. Praxim de qua agitur omnino esse vetandam, praesertim si agatur de mixtis matrimoniis fidelium cum haereticis et infidelibus.

Quoad assistentiam vero quam missionarii nostri praestant haereticis inter se contrahentibus et infidelibus, missionarios praedictos non posse licite iisdem assistere, prout responsum fuit supra ad partem secundam quaesiti quinti.

1526

S. C. S. Officii *14 Martii 1860.* — HONG-KONG — Per mezzo della S. C. di Propaganda si risponda al Prefetto Apostolico, che in quanto ai matrimonî dei massoni si regoli come nel caso di pubblici peccatori.

1527

S. C. S. Officii *7 Maii 1860.* — PRAEF. AP. HONG-KONG. — Se contratto un matrimonio misto alla presenza del ministro cattolico secondo le regole della Chiesa, e considerato valido dalla legge civile, sia lecito alla parte cattolica di presentarsi dipoi coll'altra parte al ministro protestante.

R. Negative, et detur rescriptum S. O. diei 29 Novembris 1672 *(V. n. 1512)* et Praefectus Apostolicus consulat Benedictum XIV. De Syn. dioec. lib. VI. c. 7.

1528

S. Poenitent. Ap. *10 Decembris 1860.* — Quomodo se gerere debeant parochi in celebratione matrimoniorum illorum qui notorie in ecclesiasticas censuras inciderint?

R. Curandum pro viribus ut ecclesiasticis censuris innodati debito modo cum Ecclesia reconcilientur: at si reconciliari recusent, et, nisi matrimonium celebretur, gravia inde mala imminere videantur, parochus Ordinarium consulat, qui, habita rerum et circumstantiarum ratione, omnibusque perpensis quae a probatis auctoribus et praesertim a S. Alphonso (lib. 6, tract. 1, cap. 2, n. 54) traduntur (1), ea declaret quae magis expedire in Dño iudicaverit, exclusa tamen semper Missae celebratione.

1529

S. C. S. Officii *21 Augusti 1861.* — VIC. AP. MARYSVILL. — 1. Anne licitum est matrimoniis eorum assistere qui non solum sint e secta protestantium, sed etiam e societate *muratorum liberorum*, si huiusmodi ducere velint catholicos?

2. Si petentes matrimonium fuerint equidem catholici, sed obliti omnino expertes religionis per varios annos, tandem socios se iunxerint *liberis muratoribus;* si huiusmodi velint matrimonium contrahere cum catholicis quin prius *liberis muratoribus* renunciaverint, num licite talibus matrimoniis assistendum est?

R. Quoad assistentiam matrimoniis eorum qui pertinent ad societatem *liberorum muratorum* parochi et missionarii se gerant uti cum agitur de praestanda assistentia matrimoniis

---

(1) Ita S. Doctor l. c.: « Quaeritur an parochus possit assistere matrimonio eorum qui sunt publici peccatores. Certum est teneri parochos arcere a matrimonio eos qui nesciunt doctrinam christianam, uti constat ex Ritual. rom. *De matrim.* sub initio, ubi praescribitur: *Parochus cognoscat utrum uterque* (sponsus) *sciat rudimenta fidei, cum ea deinde filios docere suos debeat.* Item s. congr. habita coram Innoc. XII. an. 1697. ut refert Sum. Pont. Bened. XIV. (De Syn. l. 8. c. 14) decrevit parochos non debere procedere ad proclamationes nisi repererint contrahentes sufficienter instructos in rudimentis fidei; et hoc decretum confirmatum fuit a Clemente XI ut in suo bullario, ac a nostro Papa Benedicto in litter. encyclic. Utrum autem, praeter hanc ignorantiam, possit parochus peccatoribus negare suam assistentiam ad matrimonium: Si contrahentes publice peterent, et essent indigni ratione peccati vel censurae occultae, recte dicunt Lugo *dist. 8 sect. 13* et Croix *n. 147* cum Arriaga et communi, parochum teneri assistere, iuxta dicta n. 47. Dubium est an assistere possit et teneatur si contrahentes sint publice indigni. Affirmant Layman *l. 5. tr. 10. p. 2. c. 4. n. 8,* Croix *l. c.* et Lugo *n. 205* cum Praepos., modo tamen parochus prius conatus fuerit disponere sponsos ad digne contrahendum. Ratio, ut dicunt, quia parochus non est minister matrimonii, sed tantum testis, unde ex una parte, cum sit publicus minister, non potest suam negare assistentiam; et ex altera licite potest assistere, cum sua cooperatio sit mere materialis. Negant vero alii auctores qui sentiunt parochum esse verum ministrum matrimonii; sed haec ratio non subsistit; nam, ut probabimus *infra de matrim.* ex *n. 897.* ministri matrimonii sunt ipsi contrahentes, et parochus non est nisi merus testis. Hoc tamen non obstante, minime acquiescimus primae seutentiae, et dicimus parochum non teneri nec posse assistere tali matrimonio. Favetque nobis auctoritas Sum. Pont. Benedicti XIV. *De Syn. l. 8. c. 14.* qui sic docet: *Quamvis iuxta communiorem magisque receptam sententiam non sit* (parochus) *Sacram. Matrimonii minister, tamen in multis comparatur ministro, nec licite sua praesentia et auctoritate firmare potest contractum, quem scit a contrahentibus sacrilege iniri.* Ratio nostrae sententiae est, tum quia de iure naturali nemo potest cooperari peccato proximi, etiamsi alter peccatum interne consummaverit, prout diximus de caritate lib. 2. n. 47., ita nec parochus in nostro casu: tum quia parochus tenetur ex iustitia, ex contractu inito cum communitate a qua stipendium accipit, incumbere saluti spirituali suarum ovium, eas avertendo a peccatis. Nec valet dicere quod contrahentes habent ius ut parochus eorum matrimonio assistat. Nam respondetur 1. quod nemo potest habere ius ad actionem in qua committitur peccatum; resp. 2. quod sponsi in tantum habent ius ad assistentiam parochi, in quantum hic tenetur ex officio incumbere eorum bono spirituali; unde cum in hoc parochi assistentia non conferret ad bonum, sed ad ipsorum ruinam, idcirco nec sponsi ius habent, neque parochus tenetur assistere: imo debet suam assistentiam negare, cum praecipua eius obligatio sit impedire peccata ovium suarum. Et quod dicimus de parocho, dicendum est etiam de testibus; qui tamen satis excusarentur a peccato, si assisterent coacti metu gravi, cum ipsi non teneantur, nisi ex caritate, impedire peccatum. Parochus autem etiam excusari potest ad vitandam mortem, vel alia graviora mala communitatis, vel ipsorum contrahentium, puta ne ipsi perseverent in peccato. »

eorum qui tamquam publici peccatores habentur. Cum vero usque adhuc Apostolica Sedes nullum generale decretum super hac re tulerit, oportet ut Pastores caute ac prudenter se gerant, et debent potius in casibus particularibus ea statuere quae magis expedire in Domino iudicaverint, quam generali regula aliquid decernere. Certe boni pastoris partes erunt, quantum sine clamoribus ac scandalis fieri poterit, huiusmodi connubia impedire. Confessarii praesertim in Sacramento Poenitentiae, qua instructione ac consiliis, qua adhortatione, debent poenitentes graviter admonere, ne tali periculo se ac futuram sobolem temere exponant, cum nil boni faustique expectari possit ab eo qui Dei eiusque Ecclesiae leges tam inique contemnit. Quoniam vero, denegata facultate contrahendi huiusmodi matrimonia, nonnulli passione forsan abrepti, parochi ac testium praesentiam negligerent, initoque tantum contractu civili vitam in concubinatu degerent (quod ubi viget decretum *Tametsi* Concilii Tridentini verissimum est) ideo, urgente necessitate pro casibus ut dictum est particularibus, poterunt ea decerni quae magis in Domino expedire fuerint iudicaturi.

1530

Instr. S. C. S. Officii *17 Februarii 1864.* (AD EPISCOPOS REGNI HANNOVER.) — Non latet, quibusdam in locis haereticum ministrum agere personam magistratus mere civilis, coram quo se sistere solent coniuges aut etiam debent, ob finem politicum, nempe ut habeantur civiliter honesti coniuges, prolesque censeantur legitimae. Tum vero urgentibus haereticis, aut lege civili imperante, non improbatur, quod pars catholica una cum haeretica se sistat, ante vel post contractum ad formam Tridentini matrimonium, etiam coram ministro haeresi addicto ad actum civilem dumtaxat implendum. Etenim ad dubium olim sic expressum: – Utrum catholicus coram proprio catholico parocho cum haeretica contrahens, licite possit, urgentibus haereticis, matrimonium hoc ratificare coram ministro haeretico, si nulla hinc ritus haeretici professio habeatur, aut colligatur, et, quidquid minister haereticus in casu peragit, civilis dumtaxat et politica gratulatio sit et censeatur; – per S. Congregationem responsum fuit: — Affirmative.

Verum enim vero quotiescumque minister haereticus censetur veluti sacris addictus, et quasi parochi munere fungens, non licet catholicae parti una cum haeretica matrimonialem consensum coram tali ministello praestare, eo quia adhiberetur ad quamdam religiosam caeremoniam complendam, pars catholica ritui haeretico re consociaret, unde oriretur quaedam implicita haeresi adhaesio, ac proinde illicita omnino haberetur cum haereticis in divinis communicatio. Ea propter etsi perniciosa haec consuetudo inoleverit ita ut a clero de facili corrigi non possit, nihilo tamen secius, omni adhibito studio ac zelo evellenda erit. Et sane Benedictus XIV. aperte docet non licere contrahentibus se sistere coram ministro haeretico, quatenus assistat ut minister addictus sacris, et contrahentes peccare mortaliter et esse monendos.

Opportune itaque ab Te instructi et commoniti parochi ac missionarii, edoceant fideles, qua publicis in ecclesiis catechesibus, qua privatis instructionibus, circa constantem Ecclesiae doctrinam et praxim, ita ut salubriter a mixtis contrahendis nuptiis, quoad fieri possit, avertantur, sin autem abhorreant prorsus a celebrando matrimonio coram haeretico ministro sacris addicto, id quod omnimode illicitum et sacrilegum est. Ita responsum fuit Ordinario Treviren. sub fer. IV. die 21 Aprilis 1847.

Sciant insuper parochi, si interrogentur a contrahentibus, vel si certe noverint eos adituros ministrum haereticum sacris addictum ad consensum matrimonialem praestandum, se silere non posse; sed monere eosdem debere sponsos de gravissimo peccato quod patrant, et de censuris in quas incurrunt.

Verumtamen ad gravia praecavenda mala si in aliquo peculiari casu parochus non fuerit interpellatus a sponsis, an liceat nec ne adire ministrum haereticum: et nulla fiat ab iisdem sponsis explicita declaratio de adeundo ministrum haereticum, praevideat tamen eos forsan adituros ad matrimonialem renovandum consensum; ac insuper ex adiunctis in casu concurrentibus praevideat monitionem certo non fore profuturam, immo nocituram, indeque peccatum materiale in formalem culpam vertendum, tunc sileat, remoto tamen scandalo, et dummodo aliae ab Ecclesia requisitae conditiones, atque cautiones rite positae sint, praesertim de libero religionis exercitio parti catholicae concedendo, nec non de universa prole in religione catholica educanda. Quod si tandem consensus coram parocho velit renovari, postquam praestitus iam fuerit coram ministro haeretico, idque publice notum sit, vel ab ipsis sponsis parocho notificetur: parochus huic matrimonio non intererit, nisi servatis, uti supponitur, ceteroquin servandis, pars catholica facti poenitens, praeviis salutaribus poenitentiis, absolutionem a contractis censuris rite prius obtinuerit.

Sacra igitur Congregatio plurimum in Domino confidit Te praemissis prudenter ac firmiter inhaerentem effecturum, ut inviolabilis doctrinae sartum tectum servetur depositum, catholicorum mores fidei respondeant, damna apprehensa arceantur, et fideles doctrina atque exemplo roborati incedant per semitas iustitiae,

1531

Ex Litt. S. C. de Prop. Fide *13 Iunii 1864.* — (Ad Archiep. Westmonasterien.) — L'abuso denunziato alla S. Sede aver luogo in Inghilterra che cioè nei matrimoni misti la parte cattolica suole essere trascinata a rinnovare il consenso innanzi al ministro eretico, fu comunicato alla Suprema Congregazione del S. Offizio in un cogli schiarimenti che l'E. V. si compiacque porgere ultimamente su tale argomento. Ora gli Emi Inquisitori generali presolo ad esame nella fer. IV. 8 corrente hanno risoluto: « Tollendum esse abusum de quo est sermo, praesertim ob scandalum quod inde oritur; opportune instruendos esse fideles, quando se offert occasio, de peccato quod committitur et de censuris quae contrahuntur ob renovationem consensus coram ministro haeretico ut sacris addicto. Pro casibus vero particularibus communicetur Episcopis Angliae instructio data sub fer. IV die 17 Februarii huius anni Episcopis Regni Hannoveriani. » *(V. n. 1530).*

1532

S. C. S. Officii *23 Aprilis 1873.* — Ep. S. Bonifacii. — Come regolarsi qualora un ascritto alla setta dei franco-massoni ricusi di ripudiarla, e si unisca in matrimonio con una cattolica? Può benedirsi un tal matrimonio?

R. Si dia il decreto emanato già per consimile caso il 28 Giugno 1865, che è del tenore seguente: « Quoad matrimonia in quibus » una contrahentium pars clandestinis aggrega- » tionibus per pontificias Constitutiones damna- » tis adhaeret, dummodo absit scandalum, Or- » dinarius, habita circumstantiarum ratione pro » casibus particularibus, ea decernat quae ma- » gis expedire iudicaverit, excluso tamen omni » ecclesiastico ritu. »

1533

S. C. S. Officii *12 Ianuarii 1881.* — Vic. Ap. Iamaicae. — Possono i missionarî dimandare di essere deputati dal Governo officiali in ordine ai matrimonî?

R. Tolerari posse pro matrimoniis catholicorum inter se, et pro mixtis iuxta Dei et Ecclesiae leges ineundis, remoto tamen quovis scandali periculo.

1534

S. C. S. Officii *21 Februarii 1883.* — Vic. Ap. Bombayen. — Utrum iuramentum massonicum non retractatum considerari et tractari possit vel debeat ad instar impedimenti matrimonium impedientis aut etiam dirimentis; et quae cautelae exigi debeant ut matrimonium puellae catholicae cum viro franco-muratore iurato licite aut etiam valide a parocho benedici possit.

R. Quod attinet ad matrimonium, in quo una contrahentium pars clandestinis aggregationibus notorie adhaeret, donec Apostolica Sedes generale decretum hac in re non ediderit, oportet ut Pastores caute et prudenter se gerant, et debent potius in casibus particularibus ea statuere, quae magis in Domino expedire iudicaverint, quam generali regula aliquid decernere. Omnino vero excludatur celebratio Sacrificii Missae nisi quando gravia adiuncta aliter exigant.

1535

S. C. S. Officii *11 Ianuarii 1888.* — Ep. Vizagapatam. — 1. Potestne Episcopus consentire ut duobus catechumenis qui maxima urgentur necessitate matrimonium inter se quamprimum et iuxta ritum gentilium contrahendi, ne scilicet puella a parentibus cogatur nubere viro pagano et uxorato, suadeatur ut, more gentilium, praetermissis sollicite caeremoniis idolatricis, contrahant?

2. Contingit aliquando ut mulieres a viris suis haud aegre obtineant facultatem ut filias suas baptizandas curent. Licetne Episcopo, antequam eas admittat, illis significare, nuptias, postquam baptizati fuerint, celebrandas fore in Ecclesia? an satis est ut eos christiana doctrina instruat, quin specialium huiusmodi obligationum mentionem faciat?

R. Ad 1. Prout proponitur, Affirmative.

Ad 2. Catechumenos ante baptismum generatim monendos esse de obligatione ritibus superstitiosis, et nominatim iis qui a gentilibus in celebratione nuptiarum coluntur, renuntiandi; posse tamen Episcopum, si in casu particulari graves rationes suadeant ut haec monitio post baptismum differatur, eos servatis servandis baptizare. Quod si ambo parentes infideles sint, baptizandos esse, dummodo in singulis casibus non praevideatur ullum adesse grave perversionis periculum, et dummodo non constet parentes ob superstitionem filios offerre baptizandos.

B) *De ritu celebrationis*

1536

S. C. SS. Rit. *3 Maii 1761.* — Aquen. — Si mulier esset vidua, debetne omitti Missa pro sponso et sponsa, et omittendae sunt benedictiones infra eam descriptae post orationem Dominicam, et *Ite Missa est?*

R. Si mulier est vidua, non solum debet omitti benedictio nuptiarum, sed etiam Missa propria pro sponso et sponsa.

1537

S. C. SS. Rituum *7 Ianuarii 1783.* — In celebratione nuptiarum, quae fit extra diem Dominicum, vel alium diem festum de prae-

cepto, seu in quo occurrat duplex primae vel secundae classis, etiamsi fiat Officium et Missa de festo duplici per annum, sive maiori sive minori, dicendam esse Missam pro sponso et sponsa, in fine Missalis post alias Missas votivas specialiter assignatam: in diebus vero Dominicis, aliisque diebus festis de praecepto, ac duplicibus primae et secundae classis, dicendam esse Missam de festo cum commemoratione Missae pro sponso et sponsa. — Sanctitas Sua praefatum S. C. generale Decretum confirmavit, et ubique executioni dandum esse praecepit.

1538

S. C. de Prop. F. - C. P. PRO SIN. *31 Iunii 1796.* — VIC. AP. SUTCHUEN. — Qua ratione providendum ut fideles qui temporibus vetitis absque solemnitate contrahunt, Benedictionem postmodum recipere valeant? Exponit Vicarius Ap. saepius evenire ut qui sine solemnitatibus matrimonium contraxerunt, iidem, sive propter nimiam distantiam sacerdotis missionarii, sive propter prohibitum tempus, quod frequenter in reditu missionarii ad loca priora rursus occurrit, eo quod nonnisi post annum elapsum eadem visitare valeat, benedictionem solemnem non recipiant, vel saltem nonnisi post plures annos, non raro tres quatuorve, eamdem recipere valeant. Unde humillime supplicat ut S. C. huic incommodo remedium benigne afferat, ne fideles tanto tempore tam optata benedictione priventur.

R. Firma remanente lege de non impertienda benedictione tempore vetito, relinquendum prudentiae et arbitrio Episcopi, facto verbo cum SSmo, ut, spectata personarum conditione quoad faciliorem aut difficiliorem accessum ad missionarios, tum ex maiori minorive diuturnitate temporis quo expectanda foret benedictio, ipsemet Episcopus Vicarius Ap. facultatem largiri valeat eius benedictionis impertiendae, facta per ipsum missionarium declaratione eam benedictionem ad validitatem matrimonii antea valide contracti non pertinere, ex Decreto S. Off. mense Ian. 1780. — Sanctitas Sua benigne annuit.

1539

S. C. de Prop. Fide - C. P. PRO SIN. *20 Febr. 1801.* — VIC. AP. SUTCHUEN. — S. Sedes hortatur fideles ad supplendam benedictionem nuptialem parochi in matrimoniis clandestine celebratis. Quaeritur utrum intendatur sola benedictio solemnis quae habetur in Missali, an vero etiam benedictio annuli?

R. Affirmative in omnibus, *hoc est (ut declaratum fuit in Congr. 27 Ian. 1805)* benedictionem esse dandam in omnibus et per omnia ad formam Ritualis Romani, scilicet etiam cum annuli benedictione.

1540

S. C. de Prop. F. - C. G. *23 Sept. 1817.* — EP. QUEBECEN. — An concurrente eadem die matrimonii celebratione ac defuncti funere, quae duo ad alium diem differri non possunt, praestat potius Missam celebrare pro sponsis, vel pro mortuo, benedictione nuptiali sponsis absque Missa impertita.

R. In proposita concurrentia Missam pro sepeliendo defuncto esse celebrandam.

1541

Decr. S. C. SS. Rit. *3 Martii 1818.* — Per generale decretum die 30 Decembris 1783 editum, et a fel. rec. Pio Papae VI confirmatum die 7 Ian. 1784, declaratum fuit, in celebratione nuptiarum quae fit extra Dominicam vel alium diem festum de praecepto, seu in quo occurrat dupl. primae vel secundae classis, etiamsi fiat Officium et Missa de festo dupl. per annum sive mai. sive min. dicendam esse Missam pro sponso et sponsa in fine Missalis post alias Missas votivas specialiter assignatam; in diebus vero Dominicis aliisque festis de praecepto ac duplicibus 1. vel 2. classis dicendam esse Missam de festo, cum commemoratione Missae pro sponso et sponsa. Verumtamen cum interea nonnulla excitata fuerint dubia circa rubricam in hac celebranda Missa servandam, et parochorum sensus sit varius, quippe quia aliqui, eidem Missae Hymnum Angelicum adiiciendum censent, cum ℣. *Ita Missa est* in fine, alii vero etiam Simbolum Nicaenum legendum putent, ea freti ratione quod haec Missa ceu solemnis et pro re gravi haberi debeat; ideo ad amputandas controversias et dubitationes, utque ab omnibus unus idemque conveniens ritus servetur, Sacra Rituum Congregatio... re mature discussa, declaravit atque decrevit, quod firma remanente dispositione praefati decreti quoad designationem dierum quibus Missa votiva pro sponso et sponsa celebrari potest, eamdem esse votivam privatam, proindeque semper legendam sine Hymno Angelico et Symbolo Nicaeno, cum tribus orationibus, prima videlicet eiusdem Missae votivae propria, ut habetur in fine Missalis, 2. et 3. diei currentis, ut in Rubrica *(Tit. VII. num. 3. De Commemorat.) Benedicamus Domino* in fine, et ultimo Evangelio S. Ioannis. Et ita decrevit die 28 Februarii 1818.

Facta autem... relatione Sanctissimo Dño N. Pio VII Pont. Max. Sanctitas Sua praefatum decretum approbavit, confirmavit, mandavitque praelo tradi, et publici iuris fieri.

1542

S. C. de Prop. F. - C. G. *17 Aprilis 1820.* — QUEBEC — Cum verba illa Ritualis Romani quibus parochus interrogare debet sponsos:

N. vis accipere N. hic praesentem etc. gallice: *N. voulez-vous prendre N. ici presente* etc. intelligenda sint de voluntate et consensu de praesenti, non autem de futuro, ideo illa aequipollent verbis istis: *N. accipis N. hic praesentem*, gallice: *N. prenez-vous N. ici presente.* Cum ergo verba ista sint illis aequipollentia, idcirco nihil obstat quominus, secundum Quebecensis Ecclesiae usum eiusque Rituale, posteriora haec verba pro prioribus illis adhibeantur.

1543

S. C. S. Officii *1 Augusti 1821.* — Quo ritu assistet sacerdos matrimoniis in quibus pars una est acatholica? Licetne proferre formam, dicere preces, benedicere annulum sponsae haereticae?

R. Negative.

1544

S. C. SS. Rit. *20 April. 1822* – Derthonen. — 1. An huiusmodi Missa (pro sponso et sponsa) dici possit diebus duplicia excludentibus, ut infra octavam Epiphaniae, in vigilia Pentecostes, et infra octavam privilegiatam SS. Corporis Christi.

2. An commemoratio Missae pro sponso et sponsa, dicenda, prout ex dicto Decreto, in Missis de duplici 1. vel 2. class., dici debeat sub unica conclusione cum Oratione festi, vel sub altera conclusione?

3. An talis commemoratio pariter dici debeat, vel sub altera conclusione, prout solet de aliis commemorationibus occurrentibus in diebus Dominicis et festis de praecepto?

4. Quo loco, quando aliae occurrunt commemorationes, ut in proximo quaesito, commemoratio Missae pro sponso et sponsa dicenda sit sub secunda conclusione, an scilicet ultimo loco?

R. Ad 1. Negative quoad Octavam Epiphaniae, Vigiliam Pentecostes, et Octavam privilegiatam SS. Corporis Christi, quatenus privilegium concessum sit ad instar Octavae Epiphaniae.

Ad 2. Negative ad primam partem, affirmative ad secundam.

Ad 3. Ut in antecedenti.

Ad 4. Faciendam primo loco post alias de praecepto.

1545

Ex Litt. S. C. de Prop. F. *29 Febr. 1836.* (Ad Vic. Gen. Nankin.) — Refers nonnullos missionarios negligere nuptiarum benedictionem, et quaeris utrum ipsi compellendi sint ad nuptias benedicendas. Non ignoras in instructione super matrimoniis, quae in istis regionibus contrahuntur absente missionario, praecipi coniugibus, ut cum missionarius ad eos visitandos accesserit, coram eo se sistant, ut benedictionem accipiant nuptiarum, quamvis eae iam valide contractae censeantur; ob quam causam abstinere debent a consensus renovatione: quamobrem vides reprehensione dignum esse missionarium illum, qui huiusmodi benedictionem petentibus negligat impertiri. Utinam omnes his benedictionibus cumulari studerent! facilior enim in dies evaderet via medendi scandalis, quae a clandestinis matrimoniis oriuntur. Quare tuos mone missionarios, ut in re tanti momenti faciles se praebeant.

1546

S. C. SS. Rit. *27 Augusti 1836.* — Rhedonen. — Utrum in nuptiis quae secundae dicuntur omittenda sit benedictio annuli?

R. Negative.

1547

S. C. de Prop. F. – C. P. pro Sin. *10 Ian. 1837.* — Tunk. Orient. — Se il sacerdote che benedice un matrimonio, quantunque non riceva l'elemosina, sia obbligato a dire nei tempi debiti la Messa votiva designata a questo effetto, o possa dire la Messa del Santo corrente, aggiungendo la colletta della stessa Messa votiva.

R. Servetur Rubricae praescriptio quoad Missae speciem, ita tamen ut celebranti liberum sit mente sua convertere spiritualem Missae fructum in favorem suppeditantis eleemosynam.

1548

S. C. SS. Rit. *31 Augusti 1839.* — Montis Pessulan. — 1. Quando nuptiae celebrantur tempore Adventus vel Quadragesimae, debetne fieri commemoratio Missae pro sponso et sponsa per Collectam, Secretam et Postcommunionem?

2. Licetne recitare supra sponsos preces seu orationes in Missali positas post orationem Dominicam, et *Ite Missa est*?

3. Quando praedictae orationes non sunt recitatae in Missa nuptiarum, debentne recitari extra Missam elapso tempore prohibito?

R. Serventur Rubricae Missalis ac generalia memorata decreta, quibus edicitur ut, quoniam temporibus ab Ecclesia vetitis locum habere nequit solemnis benedictio nuptiarum, ita pariter inhibetur commemoratio pro sponso et sponsa in Missa occurrente, neque orationes resumendae extra Missam, tempore prohibito iam elapso.

1549

S. C. SS. Rit. *31 Augusti 1839.* — Eysteten. — Dum in suo generali decreto pridie kalendas Martii anno 1818, S. R. C. edixit ut

Missae votivae privatae pro sponso et sponsa legantur sine *Gloria* et *Credo*, cum tribus orationibus, *Benedicamus Domino* et Evangelio S. Ioannis in fine, Rmus Eysteten. Episcopus S. eidem Cong. exposuit in Bavaria, et praesertim in paroeciis pagorum, huiusmodi Missas plerumque celebrari cum cantu, quamvis unicus sit sacerdos; quas quidem Missas cum cantu in praesentiarum prohibere difficile admodum arbitratur. Quibus positis, sequens exhibuit dubium, nimirum: — An Missae pro sponso et sponsa, quando celebratur cum cantu, addi queat hymnus Angelicus cum symbolo Nicaeno. —

R. Negative ad dubium ; in paroeciis vero ubi unus tantum est sacerdos, Dominicis festisque diebus, Missae occurrenti addatur commemoratio pro sponso et sponsa in casu.

1550

Ex Litt. S. C. de Prop. F. *26 Sept. 1840.* — (AD VIC. AP. SCOPIAE) — Il dubbio che V. S. proponeva si volge sulla consuetudine di celebrare i matrimonî di sera, in guisa che vanno privi i contraenti della benedizione nuziale, che giusta il Rituale Romano deve farsi in chiesa durante la S. Messa. Su di che la S. C. ha prescritto di dichiarare a V. S. le parole del Concilio Tridentino *Sess. XXIV Cap. 1.* « Benedictionem sacerdotalem in templo recipiendam (a coniugibus); » non che quelle dell'Albanese *p. 46.*: « In parochialibus ecclesiis fiant matrimonia. »

1551

S. C. de Prop. Fide - C. P. PRO SIN. *21 Iulii 1841.* — VIC. AP. TUNK. OCCID. — 1. Benedictio nuptialis quae est in Rituali prohibeturne dari tempore vetito? An vero hoc tempore prohibetur tantum benedictio quae est in Missali?

2. In quantum affirmative ad primam partem praefati dubii, an saltem cum permissu Vicarii Ap. licite possit dari tempore vetito benedictio Ritualis tam iam matrimonio iunctis quam iungi intendentibus? In quantum autem affirmative ad secundam partem primi dubii, an Vicarius Ap. permittere possit ut, eodem tempore vetito, illa Missalis benedictio detur, saltem iam matrimonio iunctis in absentia sacerdotis et absque illa benedictione? Quod si negative ad duplicem partem huius secundi dubii, humiliter postulo hanc facultatem.

3. Benedictio quae est in Missali potestne dari illis qui sine illa benedictione iam matrimonio iuncti sunt in primis nuptiis, quando mulier iam gravida est, vel iam filios peperit? Item iis qui hic et nunc de praesenti matrimonium contrahunt in primis nuptiis, quando sponsa cognoscitur gravida, vel iam ante matrimonium filios ex fornicatione genuit?

4. Quando datur benedictio nuptialis iis qui iam valide matrimonio iuncti sunt, debetne recitari formula: *Ego vos in matrimonium coniungo,* sine renovatione consensus? Quid quando dubitatur (ut saepissime) an iam valide contraxerint necne?

5. Estne necessarium ut qui iam valide matrimonio iuncti sunt, sint ambo in statu gratiae, ut licite possint recipere benedictionem nuptialem, sive quae in Rituali, sive quae in Missali est, et quam petunt non ad validitatem eorum matrimonii, sed tantum ne Sacramenti dignitas vilescat, et ut fructus spirituales ex hac benedictione recipiant? In praefato casu sacerdos potestne et debetne illos adhortari ut sese praesentent ad benedictionem nuptialem recipiendam? Quid, si una pars est absolutionis capax, altera non?

R. Ad 1. Negative ad primam partem, dummodo non adsit consuetudo non contrahendi matrimonium, etiam sine solemnitate, tempore vetito; affirmative ad secundam.

Ad 2. Affirmative ad primam partem, quatenus adsit supradicta consuetudo; negative ad secundam, sed supplicandum SSmo pro facultate. Quam benigne concessit ad formam concessionis pro Vicario Apostolico Sutchuensi anno 1796 *(V. n. 1538)*.

Ad 3. Affirmative.

Ad 4. Ad primam partem: Detur instructio anni 1806 (1). Ad secundam partem, consulat probatos auctores.

Ad 5. Ad primam partem, convenit; ad secundam, provisum in prima.

1552

S. C. S. Officii *1 Septembris 1841.* — Quando plures simul copulantur, accepto primum singulorum consensu, et rite celebratis singulis matrimoniis, dictaque pro singulis a parocho forma *Ego vos coniungo in matrimonium,* etc., nihil obstat quominus benedictiones annulorum et reliquae benedictiones fiant in communi per verba generalia.

1553

S. C. S. Officii *1 Septembris 1841.* — 1. Licite matrimonium contractum coram parocho benedici ab alio sacerdote de consensu

(1) Ita se habet instructio an. 1806: « Trattandosi di sola benedizione di nozze supposte valide, e già validamente contratte, il sacerdote, richiesto dai coniugi della benedizione nuziale, dovrà piuttosto ai coniugi dichiarare che una tal benedizione, benchè utile e salutare, non è però necessaria alla validità e insolubilità del loro coniugio, e recitare perciò sopra gli sposi ciò che prescrive il Rituale Romano, prescindendo dal richieder loro la rinnovazione del consenso, e dal proferir le parole *Ego vos coniungo etc.* »

parochi vel Ordinarii. — 2. Quoad Missam celebrandam *de sponsis* vel *de sancto* standum decreto S. R. C. die 3 Martii 1818. *(V. n. 1541)* — 3. Sacerdotem non teneri Missam applicare pro sponsis nisi ab iisdem eleemosynam accipiat. — 4. In eadem Missa posse sacerdotem plures sponsos benedicere. — 5. Ab eodem sacerdote celebrante aspergendos esse aqua benedicta sponsos ante altare genuflexos, non autem ab alio sacerdote. — 6. Non licere sponsos benedicere in Missa defunctorum, sed potius transferendam esse benedictionem ad aliam diem.

1554

S. C. de Prop. Fide - C. P. PRO SIN. *21 Septembris 1843.* — VIC. AP. PEKIN. — 1. Fuerunt olim sacerdotes qui post primam uxorem, etiamsi secunda vel tertia vice nupserint (fideles), nec benedictionem et consensum, ut invenitur in Rituali, ab illis postulabant, pessime intelligendo Rituale Romanum, cum illa benedictio de qua loquitur Rit. Rom. secundis nuptiis non impertiendam, solum habet locum in sponsa non virgine, et solum intelligitur illa benedictio quae est in Missali.

2. In his locis non est consuetudo ut celebrentur, Missae pro sponso et sponsa ; ut hae celebrentur laudabile et praeoptandum ; sed ego semper (hoc) habui ut consilium et desiderium S. Ecclesiae, non autem praeceptum; quid mihi agendum est?

R. Ad 1. Benedictionem, quae viduis conferenda prohibetur, esse illam quae habetur in Missali Romano.

Ad 2. Nisi gravis et rationabilis adsit causa, celebrandam esse Missam *pro sponso et sponsa;* et quoad applicationem detur decretum anni 1837. *(V. n. 1547).*

1555

S. C. de Prop. Fide - C. P. PRO SIN. *23 Sept. 1843.* — TUNK. OCCID. — Si unus tantum (ex sponsis), vir scilicet aut uxor, implicetur superstitionibus, sacerdos poteritne illis dare benedictionem nuptialem in favore partis bene paratae? in contrahendo scilicet, ne (haec) damnum patiatur propter peccatum suae compartis; aut saltem in contracto, quia tunc non adest periculum profanandi Sacramentum: reciperent tantum uberiorem gratiam.

R. Iam provisum per responsionem anni 1841. *(V. n. 1551).*

1556

S. C. SS. Rit. *14 Augusti 1858.* — MONTIS ALBANI. — 1. An possit sacerdos, quum matrimonia extra Missam celebrantur, sicut in ecclesiis civitatum Montis Albani dioecesis frequenter evenit, sponsis benedictionem impertiri, et orationes recitare quae in Missali in Missa pro sponso et sponsa habentur, quaeque dicendae sunt tum post *Pater noster,* tum ante *Placeat,* quando non agitur de nuptiis, in quibus est deneganda supradicta benedictio. Et, quatenus affirmative, an teneatur.

2. Licetne Missam pro sponso et sponsa et benedictionem ad diem proxime sequentem vel in aliam multo remotiorem differre, etsi coniuges ante benedictionem sacerdotalem in templo suscipiendam in eadem domo cohabitent?

3. Utrum prohibitio nuptiarum tempore Adventus et Quadragesimae intelligi tantum debeat de Missa pro sponsis, ac de precibus pro nubentium benedictione in Missali positis; an ipsum etiam attingat matrimonium, quod cum solis celebratur caeremoniis, et precibus quae in Rituali reperiuntur.

4. An facta per Episcopum licentia contrahendi matrimonium temporibus a S. Concilio Tridentino vetitis, censeatur etiam permissa benedictio coniugum per preces et orationes in Missa pro sponsis contentas. Et quatenus negative, an possit Episcopus in casu eam facultatem concedere.

R. Ad 1. Negative in omnibus.

Ad 2. Negative in casu.

Ad 3. Affirmative ad primam partem; negative ad secundam, dummodo accedat Episcopi venia.

Ad 4. Negative in omnibus.

1557

S. C. S. Officii *20 Iunii 1860.* — VIC. AP. COREAE. — 1. Se siano da supplirsi le cerimonie nuziali allorchè richiedansi dai coniugi sposati nell'infedeltà, nel caso che ambedue siansi battezzati.

2. Se siano da supplirsi le stesse cerimonie nel caso che uno dei coniugi siasi battezzato, e l'altro sia rimasto nella infedeltà.

R. Ad 1. Coniuges infideles, si fideles facti sint, optime facere si Ecclesiae benedictiones recipiunt, adstringi tamen ad id non debere.

Ad 2. Negative.

1558

S. C. SS. Rit. *31 Augusti 1867.* — AMBIANEN. — ... Dub. V. Utrum pro superpelliceo uti valeat sacerdos alba cum stola in pectus transversa in casibus praefatis (i. e. ad S. Communionem ministrandam fidelibus extra Missam; ad celebrandum Matrimonium; in omni benedictione extra Missam), praesertim in celebrando Matrimonio, cum immediate post absolutionem ritus Matrimonii, Missam pro sponso et sponsa celebraturus sit.

R. Si immediate sequitur Missa, sacerdos praeter albam et stolam induere debet etiam planetam.

1559

S. C. S. Officii *1 Febr. 1871.* — Vic. Ap. Myssur. — 1. Utrum gentiles mulieres nuptae, vel viduae, vel notorie corruptae, quae ex gentilitate conversae christianum recipiunt matrimonium, possint recipere benedictionem nuptialem intra Missam.

2. An sponsi christiani qui pridie in pomeridiana matrimonium in Ecclesia receperunt, et crastina sequenti die ad Missam ambo veniunt, benedictionem intra Missam recipere possint, illis non interrogatis de continentia in nocte servata.

R. Ad 1. Affirmative.

Ad 2. Affirmative; neque ullo modo faciendam esse interrogationem de qua in dubio mentio fit: et ad mentem. Mens est quod in illis matrimonio iungendis admonitio praetermittenda non sit Sacrosanctum Concilium Tridentinum hortari (Sess. XXIV. cap. I. De Reform. Matrim.) ut coniuges ante benedictionem sacerdotalem in templo accipiendam in eadem domo non cohabitent.

1560

S. C. S. Officii *31 Augusti 1881.* — Benedictionem nuptialem quam exhibet Missale Romanum in *Missa pro sponso et sponsa* semper impertiendam esse in matrimoniis catholicorum, infra tamen Missae celebrationem; iuxta rubricas, et extra tempus feriatum, omnibus illis coniugibus, qui eam in contrahendo matrimonio quacumque ex causa non obtinuerint; etiamsi petant postquam diu iam in matrimonio vixerint, dummodo mulier, si vidua, benedictionem ipsam in aliis nuptiis non acceperit.

Insuper hortandos esse eosdem coniuges catholicos, qui benedictionem sui matrimonii non obtinuerunt, ut eam primo quoque tempore petant. Significandum vero illis, maxime si neophyti sint, vel ante conversionem ab haeresi valide contraxerint, benedictionem ipsam ad ritum et solemnitatem, non vero ad substantiam et validitatem pertinere coniugii.

1561

S. C. SS. Rit. *9 Maii 1885.* — Ind. Orient. — In nonnullis Indiarum Orientalium missionibus mos invaluit, ut in celebratione nuptiarum Christifidelium nunquam aut fere nunquam celebretur Missa pro sponso et sponsa, neque benedictio nuptialis sponsis concedatur quae in Missali in eadem Missa continetur: quandoque autem huius Missae celebratio et adnexa benedictio, cum sponsi id petant, ad remotiorem diem differtur. Existimatur enim, Missae pro sponso et sponsa celebrationem nec non adnexam benedictionem pertinere ad simplicem devotionem a qua, absque ulla peccati labe, abstinere quisque possit. Cum autem id absonum pluribus missionariis esse videatur, hinc proponitur dubium: Utrum praescriptio liturgica de celebratione Missae pro sponso et sponsa, et adnexa benedictione in nuptiis fidelium, cum nullum obstet grave impedimentum, iuxta rubricas sit praeceptiva vel facultativa; et quatenus responsio sit affirmativa ad primam partem: Utrum consuetudo in contrarium sustineri possit.

R. Dentur decreta; *quae sunt sequentia:* — In una Limburgen. die 23 Iunii 1853. ad I. sic resolutum fuit: *Assignata nuptialis benedictio iuxta rubricas non est impertienda nisi in Missa.* Iuxta vero decretum generale S. Congregationis Inquisitionis die 31 Augusti 1881. *Benedictio nuptialis quam exhibet Missale Rom. in Missa* pro sponso et sponsa *semper impertienda est* etc. *(V. n. 1560).*

1562

S. C. S. Officii *30 Iulii 1890.* — Vic. Ap. Chan-tong Merid. — Ritus celebrandi Matrimonium haec habet: « Mutuo contrahentium » consensu intellecto, sacerdos iubeat eos invi» cem iungere dexteras. » Cum manuum iunctio nullatenus essentiam attingat matrimonii, cumque insuper speciatim neo-christiani vix ullo modo adduci possint, ut invicem iungant manus coram tot adstantibus, quippe quod moribus sinicis valde repugnat, licebitne matrimonio benedicere, omissa hac de manuum iunctione rubrica?

R. Tolerari posse; et ad mentem, ut paulatim inducantur neophyti ad observantiam Ritualis Romani.

1563

S. C. S. Officii *3 Febr. 1892* — Archiep. Pondicherien. — Je viens en toute humilité demander l' indulgence du Saint Siège... et cependant solliciter l' approbation de la substitution quae nous avons accomplie (de la benediction et de l'imposition du *taly* à la bénédiction et à l'imposition l'anneau nuptial) pour le plus grand bien des âmes et la paix de nos missions: en priant la Sacrée Congrégation de vouloir bien fixer le termes de la prière *Benedic...* dans le cas ou c'est un *taly* et non un anneau, qui est présenté à la benediction du prêtre dans la célébration du mariage.

R. Attentis expositis (1) permitti posse ut

(1) Haec, quae sequuntur, fuerant ab Archiepiscopo exposita: « 1. Quoique les femmes indiennes soient » chargées des bijoux et d'anneaux de la tête aux pieds, » elles ne possèdent pas d'anneau nuptial, et n'attachent » aucune valeur à cet anneau.

» 2. Le *taly,* au contraire, si simple qu'il soit dans

tessera nuptialis vulgo *Taly* in ecclesia loco annuli benedicatur et imponatur, dummodo omnibus omnino superstitionibus sit expurgata, et in benedictione annuli verbis « *annulum hunc* » substituantur « *tesseram hanc nuptialem* », dummodo tamen fideles instruantur matrimonium consensu perfici.

Art. XIX. De debito coniugali

1564

S. C. de Prop. Fide - C. G. *19 Iulii 1782.* — An liceat Vicariis Ap. in Anglia uti facultate restituendi ius petendi debitum coniugale, quando ex aliqua causa amissum fuerit, si altera pars fuerit haeretica.

R. Posse Vicarium Ap. vi facultatum quae a S. Sede eidem concessae sunt sub Form. II. n. 8 (nimirum *Dispensandi super impedimento criminis, neutro tamen coniugum machinante, ac restituendi ius petendi debitum amissum*) coniugem catholicum qui cum haeretico valide nupserit ad ius petendi debitum restituere.

1565

Ex Instr. S. C. de Prop. Fide *19 April. 1784.* (ad Vic. Ap. Sutchuen) — Neque laudari potuit ab EE. PP. huius S. C. ea severitas prohibendi coniugibus ne quibusdam festis diebus ac ieiunio dicatis debitum coniugale deposcant. Quum nihil Ecclesia coniugibus praecipiat, ancipitisque iudicii sit certas in hanc rem leges praescribere, satius est ut missionarii quoque nihil districte iubentes, coniuges dumtaxat inducant secundum indulgentiam, et non secundum imperium ad sequendum illud Apostoli monitum: *Nolite fraudare invicem, nisi forte ex consensu ad tempus, ut vacetis orationi, et iterum revertimini in idipsum, ne tentet vos satanas propter incontinentiam vestram* (1 Corinth. vii, 5); quodque etiam coniugibus inculcare debent sacerdotes in Missa Benedictionis nuptiarum, iuxta Rubricam Missalis Romani: *Moneat eos sacerdos ut orationis tempore et praesertim ieiuniorum ac solemnitatum casti maneant.* Verumtamen, si qui huiusmodi monitis non obtemperaverint, haud legis seu praecepti alicuius violatores censendi sunt, neque de commisso crimine culpandi, sed potius hortandi ut continentiae bonum precibus a Deo impetrent, illudque Augustini effatum saepius ex corde repetant: *Da, Domine, quod iubes: iube quod vis.*

Art. XX. De revalidatione matrimonii seu sanatione *in radice*

1566

S. C. de Prop. Fide - Ex Aud. SSmi *12 Maii 1844.* — Vicario Ap. Siami Occidentalis, seu Provicario ab eo deputato, (SSmus) facultatem benigne concessit, communicabilem etiam missionariis in praedicto Vicariatu sacro ministerio fungentibus, sanandi *in radice* ma-

---

» la substance et la forme, est à leurs yeux le plus » précieux des bijoux: c'est le signe de leur dignité » d'épouses légitimes et des mères de familles régu» lières.

» 3. La plus grande injure qu'on puisse leur faire, » c'est de leur arracher le *taly*. J'ai vu des femmes qui » avaient empoisonné leur mari parcequ'ils leur avaient » infligé cette insulte.

» 4. Quand le mari meurt avant sa femme, on » coupe le cordon du *taly* de celle-ci; et à partir de ce » moment, elle n'a plus le droit de porter quelque » bijou que ce soit.

» 5. Les indiens ne demandent pas le consentement » mutuel des jeunes epoux; le fait que le mari attache » le *taly*, et que la femme se le laisse attacher en » tient lieu.

» 6. Jusqu'à ce que cette cérémonie ait eu lieu, le » mariage n'est pas considéré comme indissoluble. De » là de nombreuses difficultés, avant qu'on eut pris la » résolution d'introduire la bénédiction et l'imposition » du *taly* dans l'ordre de cérémonie nuptiale ecclesia» stique. Pour un mot, pour une question d'intérêt, pour » un caprice, on renonçait à l'union déjà contractée et » benite par le prêtre, on en contractait une autre, on » attachait le *taly* à la manière des païens; on creait » des situations insolubles.

» 7. Tant que le *taly* n'était pas béni et attaché à » l'Eglise, le prêtre ne pouvait s'assurer qu'il ne por» tait pas des signes idolatriques, que le cordon n'était » pas composé de cent-huit fils, *etc.*

» 8. C'est pour écarter ces désordres et ces incon» vénients, pour donner au mariage des chrétiens la » dignité, la sainteté et la stabilité qui lui appartien» nent, que nos vénérables prédécesseurs nous engagè» rent à faire tous nos efforts pour que le *taly* fût desor» mais attaché à l'Eglise, et à remplacer la bénédiction » et l'imposition de l'anneau par la bénédiction et l'im» position du *taly*.

» 9. La lutte a été longue; les anciens chrétiens te» naient à faire à la maison même, avec les anciennes » cérémonies, plus ou moins imprégnées de paganisme, » cette portion essentielle du mariage. Ils se revoltaient » ouvertement ou exigeaient certaines concessions. En» fin, par la grâce de Dieu, ils se sont soumis, et au» jourd'hui est définitivement établi dans le diocèse de » Pondichery l'usage d'attacher le *taly* à l'Eglise.

» 10. Cette victoire a produit d'autres conséquences » excellentes. Comme la cérémonie de l'imposition du » *taly* était comme le centre et le noeud d'une infinité » d'autres cérémonies secondaires, plus ou moins en» tachées d'idolatrie, celles-ci n'ont plus de raison » d'être, et sont à leur tour tombées plus ou moins en » désuetude.

» 11. Mes prédécesseurs Monsieur Bonnand et Mgr » Godelle en nous engageant dans cette voie, ne nous » prescrivirent aucune formule spéciale pour la bénédi» ction du *taly*, de telle sorte que les uns conservèrent la » formule du Rituel: *Benedic, Domine, annulum hunc...* » tandis que d'autres remplaçaient le mot *annulum*, par » ces autres mots: *tesseram hanc nuptialem*.

» 12. J'avoue que cette variété m'avait souvent paru » inexplicable; mais la pensée que le Saint-Siége n'avait » pas été mis en demeure de sanctionner ce change» ment, ne s'était jamais présentée à mon esprit. »

trimonia contracta, quando comperitur adfuisse impedimentum dirimens priusquam contraherentur, necnon etiam praevideatur magnum fore incommodum requirendi a parte innoxia ut suum renovet consensum.

1567

S. C. de Prop. Fide - Ex Aud. SSmi *1 Iunii 1845.* — Vic. Ap. Yun-nan. — Cum christianitates sui Vicariatus multos iam per annos a solis indigenis visitatae fuerint missionariis, qui forsan omnia et singula dirimentia matrimonium impedimenta non callebant sufficienter, ex quo potuit evenire ut nonnulli fideles invalidum sic contraxerint matrimonium etiam bona fide, S. V. etiam atque etiam rogat orator Episcopus ut talia matrimonia invalide contracta sanare *in radice* dignetur, seu ea sanata esse *in radice* declarare non gravetur.

R. Mature perpensis expositis, SSmus matrimonia de quibus in supplici libello agitur, ex plenitudine Apostolicae potestatis *in radice* benigne sanavit. Mandat tamen Sanctitas Sua ut huius gratiae pontificiae mentionem facere debeat Episcopus orator in secretorum matrimoniorum libro.

1568

S. C. S. Officii *11 Sept. 1878.* — Vic. Ap. Coreae. — A novem iam annis Coreana Missio immani persecutione premitur, nec ullum habet sacerdotem qui christianos instruere ipsisque Sacramenta ministrare valeat. Iam plura christianorum millia ferro persecutoris sublata sunt, aliique dispersi et errantes vix locum invenire possunt ubi sine mortis periculo habitare possint. Exinde factum est ut plures ex illis matrimonia cum paganis contrahere coacti fuerint, et quidem sine dispensatione disparitatis cultus, cum nullus esset missionarius qui talem dispensationem concederet. Item quandoque accidit ut, in usu privilegii fidei, coniux infidelis conversus et baptizatus interpellationem omiserit ad coniugem in infidelitate remanentem, licet in pluribus casibus haec interpellatio esset vel forsan necessaria vel saltem dubiae obligationis. Denique notandum est quod, donec durabit persecutionis rabies, nequaquam fieri poterit huiusmodi interpellatio ad priorem coniugem infidelem quin gravioris persecutionis et forsan mortis periculo grex fidelium exponatur. Ut igitur praedictis incommodis tum pro praeterito, tum pro futuro provideatur, praelaudatus Orator humillime supplicat pro duplici gratia quae sequitur:

Pro praeterito, ut Sanctitas Vestra sanare *in radice* dignetur matrimonia iam contracta in Corea, quae nulla vel dubia evaserunt, propter omissionem interpellationis, vel propter cultus disparitatem, aut aliud impedimentum iuris mere ecclesiastici...

R. Quoad matrimonia nulliter contracta vel ob impedimentum disparitatis cultus, vel ob aliud impedimentum iuris mere ecclesiastici, supplicandum SSmo pro gratia sanationis *in radice*. Quo vero ad matrimonia contracta quin solito modo interpellatio coniugis infidelis praecesserit, vel ab ea dispensatio fuerit obtenta, Vicarius Apostolicus ex facultate, quae benigne ei conceditur, dispenset ab interpellatione facienda, et omnino procuret consensum renovandum: in quibus autem casibus hanc renovationem pro nunc fieri non posse iudicat, sileat, si putati coniuges sint in bona fide. — SSmus D. N. Leo d. p. Papa XIII benigne annuit pro gratia iuxta Emorum et Rmorum suffragia.

1569

Litt. S. C. S. Officii *22 Nov. 1889.* — La sanazione in radice non può aver luogo senza che la parte cattolica conosca la nullità del matrimonio e adempia le condizioni del rescritto.

Art. XXI. De causis matrimonialibus pertractandis

1570

Const. Bened. PP. XIV *2 Novemb. 1741.* — Dei miseratione, cuius iudicia incomprehensibilia sunt, et viae investigabiles, in suprema Ecclesiae specula immerentes constituti, ut super universum Dominicum gregem excubias sedulo agamus, ad commissum pastoralis officii munus pertinere dignoscimus subnascentes ex infernalis hostis astutia, et hominum malitia abusus, quibus et animarum saluti pernicies, et Sacramentis Ecclesiae iniuria infertur, radicitus evellere, et potestatis Nobis desuper traditae operam interponere, ut et humana cohibeatur temeritas, et veneranda divinae legis servetur auctoritas.

§. 1. Siquidem matrimonii foedus a Deo institutum, quod, et quatenus naturae officium est, pro educandae prolis studio aliisque matrimonii bonis servandis, perpetuum et indissolubile esse convenit, et quatenus est catholicae Ecclesiae Sacramentum, humana praesumptione dissolvi non posse, Salvator ipse ore suo pronunciavit dicens: *Quod Deus coniunxit, homo non separet;* ad aures Apostolatus Nostri pervenit, in quibusdam ecclesiasticis curiis inconsulta nimis iudicum facilitate infringi, et temere atque inconsiderate de eorumdem matrimoniorum nullitate latis sententiis, potestatem coniugibus fieri transeundi ad alia vota. Quos sane improvidos iudices humanae naturae conditione, et voce ipsa quodammodo admoneri oportebat, ne tam praecipiti audacia sanctum Matrimonii nexum frangerent, quem

perpetuum atque indissolubilem primus humani generis parens praemonuit inquiens: *Hoc nunc os ex ossibus meis, et caro de carne mea*, et illud additum est: *Quamobrem relinquet homo patrem suum, et matrem, et adhaerebit uxori suae, et erunt duo in carne una.*

§. 2. Huiusmodi autem abolendae pravitatis notitia diversis ex partibus Nobis delata est, atque etiam indicata sunt exempla nonnullorum virorum, qui post primam, et secundam, ac tertiam, quam duxerant, uxorem, ob nimiam iudicum praecipitantiam in nullitate matrimoniorum declaranda, adhuc illis primis uxoribus superstitibus, ad quartas contrahendas nuptias devenerant; et similiter foeminarum, quae post primum, secundum, et tertium maritum, quarto etiam, illis quoque viventibus, se iunxerant, non sine pusillorum scandalo, et bonorum omnium detestatione, qui sacra Matrimonii vincula ita contemni, et temere perfringi dolebant. Nos autem, his intellectis, gravi affecti dolore intimo animo ingemuimus, et non praetermisimus Apostolicae Nostrae sollicitudinis partes in Domino adimplere. Siquidem primo Pontificatus Nostri anno ad Episcopos illarum partium, in quibus praedicta acciderant, plenissimis datis literis, graviter conquesti sumus de huiusmodi pravitate, quae in Ecclesia Dei tolerabatur, et ad eam abolendam eorum animos erigere, et pastoralem zelum accendere curavimus: quod etiam egimus cum aliis aliarum regionum Episcopis, ubi huiusmodi pravum dirimendorum matrimoniorum usum irrepsisse cognovimus.

§. 3. Verum Nobis responsum est, id saepe contingere partim ex culpa illorum iudicum, quibus vel in prima instantia, cum causa coram iudice ordinario ex aliqua legitima causa cognosci nequit, vel in secunda, cum in partibus nullus adest iudex, ad cuius tribunal causa in gradu appellationis devolvatur, vel si adest, iusta de causa coram eo disceptari nequit, causae matrimoniales huiusmodi a Sede Apostolica committuntur, qui vel ob inscitiam, vel ob malam voluntatem proclives sunt ad matrimonia dissolvenda, atque eadem matrimonia, levi vel etiam nullo habito examine, irrita, ac invalida declarant; partim etiam ex facto coniugum super nullitate suorum matrimoniorum litigantium, cum frequenter unus tantum eorum, qui dissolutionem matrimonii postulat, in iudicio compareat, et sententia, nullo contradicente, secundum sua vota obtenta, ad alias nuptias convolat; vel ambobus coniugibus in iudicium venientibus, alter qui pro matrimonio, alter vero qui contra agit, sententia de nullitate matrimonii prolata, nullus est, qui ad superiorem iudicem appellationem interponat, vel quia litigantes in specie quidem discordes, re vera inter se concordes sunt, et invicem colludentes contractum matrimonium dissolvi cupiunt; vel quia pars, quae pro validitate matrimonii stabat, eiusque nullitatem acriter contra adversarium impugnabat, lata a iudice sententia contra matrimonium, mutat voluntatem, vel pecunia sibi ad sumptus litis non suppetente, vel aliis deficientibus auxiliis ad litigandum necessariis, et incoeptum opus ac causam post primam sententiam deserit. Quo fit, ut deinde ambo coniuges, vel unus eorum ad aliud contrahendum matrimonium se conferat.

§. 4. Quod autem ad iudices pertinet, quibus extra Romanam Curiam pro litigantium commodo causae matrimoniales committuntur, paterna illa vigilantia, qua de iustitia unicuique integre sapienterque administranda solliciti esse debemus, encyclicis literis ad venerabiles fratres Patriarchas, Primates, Archiepiscopos, et Episcopos scriptis vicesima sexta Augusti anno secundo Pontificatus Nostri, providere curavimus, in quibus ea praescripsimus, quae sacris canonibus, et Concilii Tridentini decretis consona, si diligenter, ut speramus, serventur, in posterum causae non nisi personis congrua iuris peritia, et necessario probitatis spectataeque fidei munitis praesidio committentur. Insuper ad ea, quae in iisdem encyclicis literis constituta sunt, id etiam in praesenti adiungimus; quod, quamvis Concilii Tridentini decretum, quo causae matrimoniales subtractae fuerunt Decani, Archidiaconi, et aliorum inferiorum iudicio, et Episcoporum tantum examini et iurisdictioni reservatae, dumtaxat procedat de Archidiaconis, Decanis, aliisque inferioribus, qui in eadem dioecesi constituti, vel privilegio aliquo vel praescriptione, saltem in visitatione, causarum matrimonialium cognitionem sibi adrogabant; idcirco minime obstet commissionibus, quae pro iisdem causis matrimonialibus definiendis a Sede Apostolica alicui eorum in secunda instantia fierent; nihilominus praecipimus ac mandamus iis, ad quos huiusmodi commissionum, seu delegationum expediendarum cura pertinet, ut in futurum causarum matrimonialium cognitionem non committant nisi Episcopis, praesertim vicinioribus, vel si nullus sit Episcopus, cui ex legitima causa commode committi possit, tum commissio, et delegatio dirigatur uni ex iis, qui secundum ordinem et modum a Nobis in praefatis encyclicis literis praescriptum pro iudice idoneo ab Episcopo cum consilio sui Capituli nominatus fuerit.

§. 5. Quod vero ad ordinem, et seriem iudiciorum in causis matrimonialibus pro debita et congrua earum terminatione servandum spectat, motu proprio, certa scientia, ac matura deliberatione Nostris, deque Apostolicae potestatis plenitudine, hac Nostra in perpetuum valitura sanctione constituimus, decernimus, ac

iubemus, ut ab omnibus et singulis locorum Ordinariis in suis respective dioecesibus persona aliqua idonea eligatur, et si fieri potest, ex ecclesiastico coetu, iuris scientia, pariter et vitae probitate praedita, quae matrimoniorum Defensor nominabitur, cum facultate tamen eam suspendendi, vel remanendi, si iusta causa adfuerit, et substituendi aliam aeque idoneam, et iisdem qualitatibus ornatam, quod etiam fieri poterit, quotiescumque persona ad matrimoniorum defensionem destinata, cum se occasio agendi obtulerit, erit legitime impedita.

§ 6. Ad officium autem defensoris matrimoniorum huiusmodi, ut supra electi, spectabit in iudicium venire, quotiescumque contigerit matrimoniales causas super validitate vel nullitate coram legitimo iudice disceptari, eumque oportebit in quolibet actu iudiciali citari, adesse examini testium, voce et scriptis matrimonii validitatem tueri, eaque omnia deducere, quae ad matrimonium sustinendum necessaria censebit.

§. 7. Et demum defensoris huiusmodi persona, tanquam pars necessaria ad iudicii validitatem et integritatem censeatur, semperque adsit in iudicio, sive unus ex coniugibus, qui pro nullitate matrimonii agit, sive ambo, quorum alter pro nullitate, alter vero pro validitate, in iudicium veniant. Defensor autem, cum ei munus huiusmodi committetur, iuramentum praestabit fideliter officium suum obeundi, et quotiescumque contigerit, ut in iudicio adesse debeat pro alicuius matrimonii validitate tuenda, rursus idem iuramentum praebebit: quaecumque vero, eo non legitime citato aut intimato, in iudicio peracta fuerint, nulla, irrita, cassa declaramus, ac pro nullis, cassis, ac irritis haberi volumus, perinde ac si citata et intimata non esset ea pars, cuius citari intererat, et quam iuxta legum et canonum praescripta ad legitimam iudicii validitatem citari aut intimari omnino necessarium erat.

§. 8. Cum igitur coram Ordinario, ad quem causas huiusmodi cognoscere pertinet, controversia aliqua proponetur, in qua de matrimonii validitate dubitabitur, et existentibus in iudicio vel uno ex coniugibus, qui pro nullitate matrimonii, vel ambobus, quorum alter pro validitate, alter vero pro nullitate actionem intendat, defensor matrimonii partes omnes officii sui diligenter adimpleat. Itaque si a iudice pro matrimonii validitate iudicabitur, et nullus sit qui appellet, ipse etiam ab appellatione se abstineat: idque etiam servetur, si a iudice secundae instantiae pro validitate matrimonii fuerit iudicatum, postquam iudex primae instantiae de illius nullitate sententiam pronunciaverit; sin autem contra matrimonii validitatem sententia feratur, defensor inter legitima tempora appellabit, adhaerens parti quae pro validitate agebat; cum autem in iudicio nemo unus sit, qui pro matrimonii validitate negotium insistat, vel si adsit, lata contra eum sententia, iudicium deseruerit, ipse ex officio ad superiorem iudicem provocabit.

§. 9. Appellatione a prima sententia pendente, vel etiam nulla ob malitiam, vel oscitantiam, vel collusionem defensoris et partium interposita, si ambo, vel unus ex coniugibus novas nuptias celebrare ausus fuerit, volumus ac decernimus, ut non solum serventur quae adversus eos, qui matrimonium contra interdictum Ecclesiae contrahunt, statuta sunt, praesertim ut invicem a cohabitatione separentur, quoadusque altera sententia super nullitate emanaverit, a qua intra decem dies non sit appellatum, vel appellatio interposita deserta deinde fuerit; sed ulterius ut contrahens vel contrahentes matrimonium huiusmodi omnibus poenis contra poligamos a sacris canonibus, et constitutionibus Apostolicis constitutis omnino subiaceant, quas in eos, quatenus opus sit, motu, scientia, ac potestate simili rursus statuimus, decernimus, ac renovamus.

§. 10. Posteaquam vero, appellationis beneficio, ad alterum iudicem causa in secunda instantia delata fuerit, omnia et singula quaecumque coram iudice in prima instantia servanda praefinita fuerunt, etiam coram altero in secunda exacte ac diligenter custodientur, citato in quolibet iudicii actu defensore matrimonii, qui voce et scripto matrimonii validitatem strenue ac pro viribus tuebitur; et si iudex in secunda instantia fuerit Metropolitanus, aut Sedis Apostolicae Nuncius, aut Episcopus vicinior, matrimonii defensor sit, qui ab ipsis fuerit deputatus, quemadmodum ipsis deputare mandamus, ut quae a Nobis superius constituta sunt, peragere possit; si autem iudex in secunda instantia erit iudex commissarius, cui a Sede Apostolica causae cognitio demandata sit, et qui tribunal et iurisdictionem ordinariam non habeat, et propterea careat defensore matrimonii, volumus, ut illo defensore matrimonii utatur, qui constitutus fuerit ab Ordinario in cuius dioecesi causam cognoscet, etiam si idem Ordinarius sit, qui primam sententiam in eadem causa pronunciaverit.

§. 11. Instructo autem in hunc modum iudicio, si secunda sententia alteri conformis fuerit, hoc est, si in secunda aeque ac in prima nullum ac irritum matrimonium iudicatum fuerit, et ab ea pars vel defensor pro sua conscientia non crediderit appellandum, vel appellationem interpositam prosequendam minime censuerit, in potestate et arbitrio coniugum sit novas nuptias contrahere, dummodo alicui eorum ob aliquod impedimentum, vel legitimam causam id vetitum non sit. Potestas tamen post alteram sententiam conformem, ut

supra, coniugibus facta intelligatur, et locum habeat, salvo semper et firmo remanente iure, seu privilegio causarum matrimonialium, quae ob cuiuscumque temporis lapsum nunquam transeunt in rem iudicatam, sed si nova res, quae non deducta vel ignorata fuerit, detegatur, resumi possunt, et rursus in iudicialem controversiam revocari. Quod si a secunda sententia super nullitate vel altera pars appellaverit, vel huiusmodi sit, ut ei, salva conscientia, defensor matrimonii acquiescendum non putet, vel quia sibi videtur manifeste iniusta vel invalida, vel quia fuerit lata in tertia instantia, et sit revocatoria alterius praecedentis super validitate in secunda instantia emanatae, volumus, ut firma remanente utrique coniugi prohibitione ad alias transeundi nuptias, quas si contrahere ausi fuerint, poenis, ut praefertur, a Nobis constitutis subesse decernimus, causa in tertia vel quarta instantia cognoscatur, servatis diligenter omnibus, quae a Nobis in prima et secunda instantia demandata fuerunt, nempe in quolibet iudiciali actu, citato et audito defensore matrimonii, qui a iudice tertiae instantiae deputatus fuerit.

§. 12. Defensor autem matrimonii, quem ad munus suum gratis obeundum pro amore Dei, et proximi utilitate, et Ecclesiae reverentia in Domino exhortamur, si operam suam sine mercede aut salario aliqua ex causa exhibere recusaverit, ab ipsius causae iudice ei constituatur, et ab ea parte, quae pro validitate matrimonii agit, si ipsi facultas sit, solvatur; sin minus a iudice primae, vel secundae, vel tertiae instantiae respective subministrabitur, qui pecunias ex mulctis suorum tribunalium redactas, vel redigendas, et in opera pia erogandas, in huiusmodi sumptus insumere poterunt. Cum vero iudices causae erunt iudices commissarii, qui neque forum habent, et consequenter neque pecuniam ex mulctis collectam, volumus ac mandamus, ut defensori matrimonii satisfiat ex pecunia mulctarum illius Episcopi, in cuius dioecesi iudex commissarius iuxta Sedis Apostolicae mandatum iudicium exercebit.

§. 13. Hactenus quidem quoad causas matrimoniales, quae extra romanam curiam pertractantur. Quoad causas vero, quae Romae disceptandae sunt, cum earum cognitio in prima instantia ad S. R. E. Cardinalem in praefata Urbe eiusque suburbiis et districtu Vicarium Nostrum in spiritualibus pro tempore spectet, mandamus ac iubemus, ut omnia et singula, quae in aliis causis extra romanam curiam pertractandis praescripta fuerunt, nempe ut iudicium peragatur citato et audito defensore matrimonii ab eodem Cardinali Vicario deputato, aliaque, ut supra, omnino serventur: tum etiam in aliis causis, quae in prima instantia ex consensu partium, vel in secunda per appellationem ad Sedem Apostolicam, omisso medio, interpositam, vel in tertia Romam deferuntur, quas omnes iudicari volumus vel in Congregatione S. R. E. Cardinalium super interpretatione et executione Concilii Tridentini, vel in causarum Palatii nostri Auditorio, dummodo Nobis, et Romano Pontifici pro tempore iustis ex causis non videatur particularis Congregatio S. R. E. Cardinalium, vel romanae curiae Praelatorum deputanda. Cum autem causa super matrimonii nullitate agitabitur in dicta Congregatione S. R. E. Cardinalium Concilii Tridentini interpretum, defensor matrimonii a Cardinali Praefecto eiusdem Congregationis, si vero in Palatii nostri Auditorio, ab Auditore decano praefati tribunalis, si demum in Congregatione particulari, a persona eiusdem Congregationis digniore deputetur.

§. 14. Unica quidem resolutio pro nullitate matrimonii emanata, si causa in Congregatione Cardinalium Concilii Tridentini interpretum, vel in Congregatione particulari deputata cognoscatur, et similiter in Palatii nostri Auditorio, unica sententia super eadem nullitate pronunciata minime sufficiat ad tribuendam liberam coniugibus facultatem novas nuptias contrahendi; sed si causa in praefata Congregatione Cardinalium Tridentini Concilii interpretum introducta fuerit, rursus in eadem ad defensoris matrimonii instantiam reproponatur; si vero Congregationi particulari commissa fuerit, ad petitionem eiusdem defensoris altera etiam particularis Congregatio deputabitur; si vero in Palatii nostri Auditorio iudicata sit, a praefato defensore appellatione interposita, ab aliis Auditoribus iuxta ordinem in gyrum seu turnum definiatur: si autem causa universo tribunali commissa fuerit, ab omnibus Auditoribus rursus examinabitur, nolentes omnino, ut ullo in casu matrimonii vinculum dissolutum censeatur, nisi duo iudicata, vel resolutiones aut sententiae penitus similes et conformes, a quibus neque pars, neque defensor matrimonii crediderit appellandum, emanaverint; quod si secus factum fuerit, et novum initum matrimonium, Nostrae voluntatis huiusmodi transgressores poenis a Nobis ut supra statutis submittantur.

§. 15. Et quoniam saepe apud Sedem Apostolicam preces porrigi solent pro dispensatione matrimonii rati et non consummati, quae ut plurimum pro voto consultivo ad Congregationem S. R. E. Cardinalium Concilii interpretum, vel nonnunquam ad aliquam Congregationem particularem deputatam a Romanis Pontificibus pro tempore remitti solent: ut huiusmodi instantiae ordine ac rite procedant, volumus ac mandamus, ut supplex libellus Nobis, vel Romano Pontifici pro tempore exhibeatur, in quo plena et accurata totius facti

species contineatur, causaeque omnes in eo exprimantur, quae ad obtinendam petitam dispensationem conducere posse a supplicante censentur, ut Romanus Pontifex, eo lecto, et mature considerato, secum deliberare possit, an petitionem reiiciat, vel eius examen alicui ex dictis Congregationibus committat, a qua posteaquam suum votum consultivum editum fuerit, a Secretario eiusdem Congregationis totius negotii series exacte Romano Pontifici pro tempore referatur, qui pro sua prudentia iudicabit, an Congregationis resolutio sit approbanda, vel potius totius causae examen alteri Congregationi, vel tribunali, prout eidem Pontifici videbitur, rursus committendum.

§. 16. Demum volumus ac decernimus, easdem praesentes literas semper firmas *etc.*

1571

Instr. S. C. Concilii *22 Augusti 1840.* — Cum moneat Glossa (*in cap. fin. de frig. et malef.*) in causis matrimonialibus omnem cautelam esse adhibendam propter periculum animarum, quod et docuit Sanchez (*de matrim. lib. 7 disp. 107*) et Card. Argenvilliers (*in dissert. matrimonii rel. inter vota Constantini P. 5. vol. ult. n. 16*) plura hinc a sacris canonibus sancita sunt, ut tutum ac rectum iudicium efformari queat. Ad removendas vero fraudes, quae coniugum malitia vel collusione saepe oriebantur, s. m. Bened. XIV (*in Constit.* Dei Miseratione) processum conficiendum esse praecepit sub poena nullitatis omnium actorum, ut probationibus undequaque accuratissime cumulatis, in causis huiusmodi omnium gravissimis, in quibus agitur de Sacramenti validitate vel nullitate, ac de dissolvendo vinculo matrimoniali, iudices in proferendo iudicio tuti conquiescere possent. At quia saepe in hoc difficillimo processu acta minus recte et apte ad veritatem eruendam conficiebantur, S. Congregatio saepius instructiones edidit, ac normam praescripsit quam Episcopi sequerentur.

Cum itaque in huiusmodi causis non de iure alterutrius partis tantum, sed praecipue de sacramentali vinculo dissolvendo agatur, processus acta non ad instar aliorum iudiciorum, praesertim civilium, sed iuxta ss. canones, citatam s. m. Bened. XIV Constitutionem, et praesentem instructionem erunt efformanda. Ea itaque non vernaculo sed latino sermone erunt conscribenda, exceptis tamen excipiendis, nimirum articulis, interrogatoriis, responsionibus ad ea, et peritorum relationibus; praesertim vero decreta, et sententia, quae iuxta priscos mores erit conficienda, latina lingua exarabuntur. Praeterea cum a Sacro Conc. Trid. (*sess. 24. cap. 20. de ref. §.* Ad haec), ac etiam a s. m. Bened. XIV (*in cit. Constit.* Dei Miseratione *§. 4.*) causarum matrimonialium cognitio quibusvis iudicibus inferioribus, non obstante quovis privilegio ac praescriptione, fuerit sublata, ac Episcoporum tantum examini et iurisdictioni reservata etiam prae Abbatibus vere Nullius, licet Cardinalitia dignitate fulgentibus, iuxta S. Congregationis resolutiones, hinc tutius erit, ut nedum sententia proferatur, sed etiam acta processus per Episcopum, vel per ecclesiasticam personam specialiter ab eo delegandam conficiantur.

Hisce praemissis, quoties aliquis ex coniugibus instantiam in scriptis porriget super nullitate matrimonii, Episcopus iudicem, si velit, delegabit, deinde ipse, vel iudex delegatus citari mandabit defensorem matrimonii, quatenus in curia episcopali iam deputatus existat; sin minus, idoneum virum deputabit iis qualitatibus praestantem, quas superius memorata Constitutio s. m. Benedicti XIV requirit, eumque citari mandabit. Defensoris matrimonii erit praefixa die accedere ad praestandum iuramentum, se munus suum diligenter et incorrupte expleturum, et omnia voce ac scriptis deducturum, quae ad validitatem matrimonii sustinendam conferre poterunt. Praeterea hic defensor matrimonii citandus erit ad quaelibet acta, ne vitio nullitatis ipsa tabescant. Ipsi, qui pro Sacramenti validitate stat, semper et quandocumque acta processus, etsi nondum publicati, erunt communicanda, semper et quandocumque eius scripta erunt recipienda, ac novi termini eo flagitante erunt prorogandi, ut ea perficiat et exhibeat.

Praefinita die in citatione comparebit instans pro nullitate, et tunc defensor matrimonii tradet interrogatoria clausa et obsignata cancellario seu notario, aperienda illo postulante ex iudicis decreto in actu examinis, super quibus interrogandus erit coniux instans pro nullitate. Iis ea addet etiam in actu examinis ex officio iudex, quae ex responsionibus magis apta conspiciet ad veritatem eruendam sive in declarationem responsionum datarum, sive super novis circumstantiis resultantibus; quod erit intelligendum etiam de aliis interrogatoriis, super quibus coeteri omnes de re instructi erunt examinandi.

Cum itaque advenerit statuta dies, pars nullitatem matrimonii allegans comparebit, ut supra dictum, coram iudice, adstante defensore matrimonii et cancellario, iudex deferet parti examinandae iuramentum de veritate dicenda, et deinde reserabit interrogatoria exhibita, ut supra dictum est, a defensore matrimonii, eaque singulatim proponet, audiet responsiones, easque dictabit cancellario.

Interim dum pars erit examinanda ipse cancellarius exscribet in processu primam interrogationem, et deinceps singulas ex ordine, post quas scribet responsiones a iudice dictandas.

Si quod interrogatorium, ut superius monitum est, addatur ex officio a iudice vel a defensore matrimonii, cancellarius interrumpet ordinem progressivum, et adnotabit *interrogata ex officio*; et scripta interrogatione et responsione, reassumet ordinem progressivum interrogationum exhibitarum a defensore matrimonii.

Si examen una sessione absolvi non poterit, iudex illud suspendet, ac destinabit etiam diem et horam pro reassumptione et prosecutione iisdem modo ac forma facienda, ut supra dictum est. Absoluto examine cancellarius leget clara et intelligibili voce responsiones datas, facta examinato facultate variandi, et declarandi datas responsiones, prout ei libuerit. Tandem iudex deferet iuramentum eidem coniugi, se vera dixisse, atque nunquam ante publicationem processus se evulgaturum sive interrogationes propositas, sive responsiones datas. Deinde ipse subscribet, et, si fuerit illiteratus, per signum crucis; dein iudex et defensor validitatis matrimonii apponent suam subscriptionem, et cancellarius de actu rogabit.

Poterit pars examini subiecta vel illico post examen, vel etiam deinceps antequam publicetur processus, si velit, articulos proponere, super quibus etiam, citato defensore matrimonii, erit examinandus alter coniux, et quatenus etiam ab hoc articuli proponantur, erit iterum citandus coniux, qui primus fuerat interrogatus, et adstante defensore matrimonii, super articulis ab altero propositis audietur.

Haec norma quae data fuit pro instantis examine, servanda erit, congrua congruis referendo, in quovis alio examine.

Expleto examine illius coniugis qui actor fuit in promovenda nullitatis querela, sequitur examen alterius coniugis; quod erit conficiendum iisdem prorsus methodo ac lege, quae praescriptae fuerunt in praecedentibus paragraphis, ac sub iisdem interrogatoriis actori propositis, vel aliis additis, vel novis confectis, prout defensor matrimonii in Domino censuerit.

Deinde procedendum erit ad examen *septimae manus*, hoc est septem propinquorum ex utroque latere ad formam Text. (*in Cap.* Litterae Vestrae: *de frig. et malef.*) Ut id facilius exequi iudex valeat, defensor matrimonii citabit partem actricem, ut indicet septem sibi sanguine, vel affinitate coniunctos, si fieri possit, sin minus septem vicinos bonae famae. Singuli, audita prius lectura examinis, seu confessionis coniugis eos inducentis, erunt interrogandi, utrum perspectam habeant religionem et honestatem illius coniugis, ut propterea sibi verosimile sit, ac credant eum vera dixisse. Similiter instante defensore matrimonii citandus erit alter coniux, ut etiam ipse indicet septem propinquos vel affines, iisque deficientibus, septem vicinos bonae famae, qui, ut supra dictum est, deponant; seorsim erunt hi quatuordecim conflantes septimam manum examini subiiciendi designatis diebus et horis, delato prius iuramento singulis. Defensor matrimonii interrogatoria clausa exhibebit, ut superius dictum est.

Liberum erit coniugibus testes bonae famae ac de re instructos inducere, qui omnes seorsim et methodo hactenus praescripta erunt examini subiiciendi.

Si alios etiam defensor matrimonii ex actis iam confectis deprehendet de re instructos, hos etiam citabit, ut examini subiiciantur. Si qui forsan absentes noscantur, qui commode ad civitatem accedere nequeant, etiam ob distantiae sumptus, vel ad partis instantiam, vel, ea silente, ad instantiam defensoris matrimonii, erunt ab Episcopo illius dioecesis, in qua morantur, examinandi iuxta interrogatoria ab eodem defensore conficienda, ac clausa et obsignata transmittenda, deputato ab eodem Episcopo altero idoneo viro, qui praestet requisitis in Bulla saepius laudata san. mem. Bened. XIV praescriptis, quique expleat munus defensoris validitatis matrimonii, et examini adsit.

Omnes vero testes, congrua congruis referendo, rogandi erunt, praesertim quando initum fuerit matrimonium, utrum inter coniuges mutui amoris et benevolentiae signa intercesserint; quamdiu in eadem domo, vel civitate cohabitaverint; utrum innotuerit eos consummationi operam dedisse; an inde matrimonium consummatum censeretur; de causis consummationem impeditivis; de conquestionibus, quando et cum quibus factis, et cur nolint amplius in matrimonio permanere.

Si querela super impotentia versetur, interrogandi erunt periti physici, quos coniuges consuluerunt.

Praeterea, quatenus querela super nullitate ex iis sit ut solvi possit matrimonium, si coniuges illud non consummarunt, tunc procedendum erit ad inspectionem corporis coniugum seorsim sequenti methodo perficiendam, instante praesertim defensore matrimonii.

Iudex praefiget terminum tam utrique coniugi, quam defensori matrimonii ad exhibendas notulas peritorum medicorum et chirurgorum confidentium et diffidentium pro utriusque coniugis inspectione, congrua congruis referendo.

Exhibitis notulis a partibus, iudex eliget quinque peritos, tres scilicet medicos, et duos chirurgos ex his, in quibus partes consentiant, sin minus ex officio eos, qui tamen partibus non sint rationabiliter suspecti, deputabit; atque curabit, ut deputatio cadat super celebrioribus civitatis tum quoad scientiam, tum quoad religionem et honestatem, atque his peritis facultatem dabit recognoscendi corpus viri, adhi-

bitis honestis mediis ad explorandam ipsius potentiam, nec non facultatem, quatenus non conveniant in prima inspectione, iterum accedendi. Atque in eodem decreto diem, horam et locum destinabit, in quibus periti accedent, ut inspectionem perficiant.

Designata die et hora, ad locum accedent iudex, defensor matrimonii, cancellarius, ac periti. Singuli ex peritis, ac seorsim, corpus viri inspicient ea qua fieri poterit decentia, et factis experimentis, quae iuxta artem, non tamen illicitis, opportuna iudicabunt, singuli scriptam emittent relationem.

In inspectione et relatione haec praecipue investiganda et referenda erunt.

An adsint signa physice certa impotentiae deducta ex conformatione partium, aut ex aliquo vitio quod apparere poterit. An adsint signa quae moralem certitudinem inducant impotentiae, et quatenus existant, quae sit huius impotentiae causa, utrum sit impotentia perpetua, insanabilis, ac praecedens matrimonium; an signa impotentiae sint dubia vel aequivoca.

Peracta relatione a singulis seorsim, defensor matrimonii exhibebit interrogatoria clausa, sigillata, super quibus fieri debet examen peritorum, sibique reservabit ius addendi alia interrogatoria, ac iterum ea ad examen revocandi. Si examen singulorum peritorum eadem die perfici nequiverit, iudex aliam diem designabit, ut illud prosequatur. Uterque ex peritis tum ante examen iuramentum praestabit de veritate dicenda, tum post examen iuramento dicta confirmabit, sese propria manu subscribens, iudex, defensor validitatis matrimonii, et cancellarius se subscribent, qui actum rogabit.

Procedendum etiam erit ad inspectionem corporis mulieris. Iudex, ut supra dictum est de peritis, tres saltem obstetrices deputabit, quae a duobus saltem peritis, uno medico et altero chirurgo, ut supra seligendis, sedulo erunt instruendae de recognoscendo visu et tactu in muliebrium inspectione. Statuta autem huius inspectionis die mulier erit traducenda ad domum honestae matronae pariter a iudice deputandae pro infrascripta praestanda personali adsistentia, atque adstantibus semper tribus obstetricibus et matrona, immergenda erit in balneo aquae tepentis, a peritis prius recognoscendo, quod sit aquae purae, quo in balneo per spatium saltem trium quadrantium horae unius permanere debebit: quo tempore transacto, adstantibus semper et praesentibus matrona et obstetricibus, statim, ne ullum spatium aut momentum temporis mulieri detur, quo ad arctandum vas ullo medicamento aut aliqua fraude uti queat, ad ipsius corporis inspectionem a singulis seorsim deveniendum erit, adstante semper et praesente matrona: qua in re prospiciendum etiam, ut haec recognitio fiat tempore tantum diurno et in cubiculo luminoso, ut ex inspectione huiusmodi, utrum mulier virgo sit an violata et corrupta, adhibitis artis regulis, exactius deprehendatur.

Iudex, defensor matrimonii et cancellarius cum peritis, ut supra, ad domum matronae accedent. Peracta hinc recognitione, seorsim singulae obstetrices referent de virginitatis, aut corruptionis indiciis ab inspectione resultantibus, an certa et qualia supersint signa et argumenta intemerati aut corrupti claustri virginalis, et an ulla fraus ad virginitatem simulandam adhiberi potuerit. Deinde super his magis praecise deponent in responsionibus ad interrogatoria, quae clausa et obsignata exhibebit defensor validitatis Matrimonii. Deinde formali examini erunt subiiciendi periti, quorum iudicium erit exquirendum super relatis et depositis ab obstetricibus. Tandem examen subire debebit quoque matrona quoad praestitam toto balnei et recognitionis tempore adsistentiam, servatis quoad examen iis omnibus, quae superius dicta sunt, congrua tamen congruis referendo.

Quatenus defensori matrimonii nulla alia probatio exquirenda videatur, nullamque putet aliam iudex prae sua diligentia assumendam, finis imponetur probationum collectioni, et publicabitur processus, edito super hoc decreto a iudice, factisque subscriptionibus ab eo, a defensore matrimonii, et a cancellario. Haec habenda methodus. Quae in actis continentur nemini, nec ipsis quidem coniugibus eorumque defensoribus erunt communicanda ante processus publicationem, uno excepto defensore matrimonii, cui libera semper et quandocumque erit actorum inspectio et examen.

Locus deinde erit defensionibus. Liberum etiam erit defensori matrimonii post processus publicationem novas probationes exquirere, cum agat favore Sacramenti, et numquam bina sententia nullitatis conformis transeat in rem iudicatam, ac reassumi caussa possit etiam post initas novas nuptias a partibus iuxta Constitut. saepius citatam *Dei miseratione*.

Omnibus absolutis, et cum nil amplius deducendum censuerit defensor matrimonii, sententiam proferat Episcopus. Si hac matrimonii nullitas decreta fuerit, debebit defensor matrimonii appellare iuxta citatam Constitutionem, nec poterunt coniuges ad alia vota transire nisi post obtentam alteram sententiam conformem super nullitate, sub poenis contra polygamos constitutis in citata Constitutione *Dei miseratione*. Deinde transmittenda erunt acta ab Episcopo ad iudicem, ad quem provocatum fuit, in copia authentica, soluta per partem diligentiorem competenti mercede cancellario.

1572

Instr. S. C. S. Officii *20 Iunii 1883*. — (AD EPP. ORIENTALES). — Quemadmodum ma-

trimonii foedus tamquam officium naturae proli educandae, aliisque maximi momenti bonis consequendis perpetuam et individuam vitae consuetudinem inter coniuges exigit, et eo sanctius tamquam Ecclesiae Sacramentum indissolubile sit oportet, aiente Domino: *quod Deus coniunxit, homo non separet;* ita non minus quando cum aliquo ex impedimentis, quae dirimentia nuncupantur, initum, atque idcirco verum matrimonium non fuerit, a legitima Ecclesiae potestate, ad quam causae matrimoniales unice spectant, irritum ac nullum ut iudicetur seu declaretur, ipsa Sacramenti dignitas, ratio iustitiae, et animarum salus postulat.

Verum quanto studio quantaque solertia opus sit, ut in singulis casibus alicuius impedimenti dirimentis existentia solide comprobetur, experientia quotidiana testatur. Nam et nonnulla impedimenta sunt ipsa per sese probatu difficillima, et saepe contingit ut facta, ex quibus probationes erui debent, ita sint implexa, iisque circumstantiis involuta, ut difficillime eadem explicari, et de iisdem iudicium proferri queat. Hinc est, quod Sancta Sedes pro ea sollicitudine, qua tanti Sacramenti dignitati, administrationi iustitiae, et animarum saluti cautum semper voluit, numquam omisit, editis opportune sive Constitutionibus Apostolicis, sive Instructionibus, regulas praescribere, quarum ope in casibus etiam difficilioribus veritas tuto detegi, et iudicium recte ferri possit.

Experientia tamen compertum est, Patriarchas, Archiepiscopos, et Episcopos diversorum rituum orientalium ob speciales conditiones, in quibus eorum dioeceses versantur, non semper posse iisdem Apostolicis Constitutionibus atque Instructionibus quoad omnia sese conformare, nec proinde semper consequi plenam illam processuum et iudiciorum legalitatem, quae tantopere desideranda esset in huiusmodi causis definiendis.

Quare ut, quantum fieri potest, ss. canonum praescriptiones in re tanti momenti religiose serventur et simul consulatur specialibus conditionibus, in quibus versantur tribunalia ecclesiastica penes orientales, Summus Pontifex specialem Instructionem pro praedictis tribunalibus iussit exarari, quae ab iis omnibus, ad quos spectat, accurate executioni mandetur.

Pars I.

Tit. I. — *De accusatione matrimonii.*

1. Ut in tribunali ecclesiastico causa aliqua matrimonialis tractanda suscipiatur, necesse est ut contra matrimonium regularis et iuridica accusatio praecesserit; quae numquam erit admittenda, nisi proficiscatur a persona vel personis, quae communi iure habiles ad accusandum habeantur. Etenim in quibusdam impedimentis ipsi coniuges tantum uti accusatores admittuntur, in aliis qui sunt iisdem sanguine propinqui, vel etiam quilibet de populo; ac tandem ex officio etiam inquisitio fieri potest, et quandoque debet, quando praesertim contra alicuius matrimonii validitatem simplex denuntiatio facta fuerit, aut fama fundamentum veritatis praeseferens de alicuius impedimenti existentia divulgata sit.

2. Ista accusatio coram legitimo Ordinario ecclesiastico fieri debet, et quidem in scripto: si oretenus facta fuerit, iudicialis reddenda erit iuxta regulas communi iure traditas, scilicet efficiendo ut accusator eam repetat coram tribunali, et a cancellario in actis redigatur.

3. In ea, praeter accuratam facti expositionem, enarranda erunt omnia adiuncta necessaria, et omnia indicia concurrentia; indicandi et nominandi testes de re instructi, ut hoc modo fundamenta accusationis cognoscantur, et via tribunali sternatur veritati detegendae.

Tit. II. — *De tribunali constituendo.*

4. Accusatione sic recepta, munus moderatoris actorum Episcopus vel ipse sibi assumet, vel suum Vicarium generalem, aut alium probum et expertum virum e clero ad illud delegabit. Similiter alium virum designabit, qui cancellarii officio fungens quidquid ad causam pertinet, in acta referat, ac nominatim interrogationes examinandis faciendas, eorumque responsiones scripto consignet.

5. Praeterea ipse Ordinarius omnino tenetur deputare alium virum ecclesiasticum, quatenus haberi possit, iuris scientia et vitae probitate praeditum, qui matrimonii defensor existat. Eum vero suspendere vel removere, si iusta causa adfuerit, et alium substituere iis qualitatibus ornatum Ordinario semper fas erit.

6. Praedictae deputationes et delegationes in scriptis ab Ordinario fiant, et earum authentica documenta vel saltem mentio in actis prostent.

7. Moderatoris actorum erit tribunal convocare, partes et testes citare, ut in iudicium compareant; terminos dilationis concedere, quoties rationabiliter ab iis qui ius habent, petantur; edere decreta et ordinationes pro regulari et recta actorum compilatione. Quae omnia scripto erunt exaranda, et in actis ipsis recensenda.

8. Defensor matrimonii antequam munus sibi commissum suscipiat, coram actorum moderatore iuramentum praestabit tactis Sanctis Evangeliis de munere suo diligenter et incorrupte adimplendo, spondens se omnia voce et scripto deducturum, quae ad validitatem matrimonii sustinendam conferre iudicaverit. Hic matrimonii defensor a moderatore actorum citandus erit ad quaelibet acta, ne vitio nullitatis concidant; eidem semper et quandocumque acta processus, etsi nondum publicati, erunt

communicanda, semper et quandocumque eius scripta recipienda, atque novi termini, eo flagitante, prorogandi, ut ea scripta perficiat atque exhibeat.

9. Quod si ob peculiares circumstantias matrimonii defensor singulis actis interesse nequiverit, absoluto processu, eadem ipsi tradantur, ut eas exarare queat animadversiones, quas tuendae matrimonii validitati necessarias iudicaverit; si alia acta suggesserit, haec conficienda omnino erunt; si ex iam confectis deprehenderit alias adesse personas testimonio ferendo idoneas et opportunas nondum examinatas, has examini subiiciendas proponet.

Tit. III. — *De methodo sequenda in actis conficiendis.*

10. Constituto tribunali, haec actorum conficiendorum ratio tenenda erit. Ab omnibus et singulis testimonium dicturis moderator actorum ante omnia iuramentum exiget de veritate dicenda, et si ita res postulet, etiam de secreto servando, praemissa congrua monitione de iuramenti sanctitate, praesertim si examinandi rudes sint et ignari. Iuramentum praestandum erit tactis Sanctis Evangeliis, et in singulis examinibus eodem modo repetendum.

11. Qui examini subiiciendi sunt, seorsum semper audiantur. Porro cancellarius adnotabit diem, mensem, et annum cuiuslibet examinis, nec non singulorum nomen, cognomen, aetatem, conditionem, statum, et patriam, et etiam quod iuramentum revera praestiterint.

12. Post quodlibet examen, etiamsi eadem persona pluries illi subiicienda sit, cancellarius clara et intelligibili voce coram eadem legat interrogationes et responsiones, facta eidem facultate variandi, aut declarandi quidquid ei visum fuerit: deinde ipse examinatus subscribat, et si fuerit illitteratus, faciat hoc signum cru ✠ cis; ac denique moderator actorum et defensor validitatis matrimonii apponent suam subscriptionem, et cancellarius de actu rogabit.

13. Si aliquando contingat examinandos apud exteras et forsan longinquas regiones versari, nec tribunali se sistere posse, a moderatore actorum accurata factorum et circumstantiarum, quorum cognitio et confirmatio requiritur, expositio erit facienda, quae concinnatis opportunis interrogationibus de sententia quoque defensoris matrimonii, et indicatis examinandorum nominibus, ad Ordinarium loci, in quo commorantur, mittatur, ut ille sive per se, sive per suum vicarium generalem, sive per alium virum probum et expertum, e clero eligendum, eos examini subiiciat iuxta datas interrogationes, requisito prius iuramento de veritate dicenda, et caeteris servatis, quae supra praescripta sunt.

Si vero contigerit aliquem examini subiiciendum e vita migrasse, mortis documentum inter acta recenseatur.

14. Quoad singulos in iudicium vocatos vel vocandos actorum moderator inquirere debebit probitatem et credibilitatem, et ad hoc curabit, ut ab eorum parochis, sin minus a personis fide dignis, litterae testimoniales exhibeantur, quae etiam in actis erunt referendae.

15. Inter examinandos primo loco venit ille, qui accusationem contra matrimonium movit. Ab isto exquirendum erit, ut clare distincteque exponat accusationis titulum: facta omnia fideliter et religiose enarret, eorumque probationes afferat; circumstantias omnes et iudicia exponat, quae vel ex propria scientia cognoverit, vel ex aliorum relatione didicerit; et denique nominet testes, quos de re instructos sciverit, vel saltem reputaverit.

16. Secundo loco veniunt coniuges ipsi, qui semper, et seorsum audiri debent, ut unusquisque sua iura tueri, et rationes, deductiones, ac facta allata aut reiicere, aut explicare queat. Quaelibet pars examini subiecta poterit vel illico post examen, vel etiam deinceps, antequam processus claudatur, proponere, si velit, articulos, super quibus alter coniux sit examinandus; et quatenus etiam ab hoc articuli proponantur, erit iterum citandus coniux, qui primus fuerat examinatus, ut super articulis ab altero propositis audiatur. Iuxta casuum diversitatem a coniugibus inquirendum erit, ut si qua documenta habeant ad suum matrimonium, vel ad coniugalem vitae consuetudinem spectantia, ea exhibeant, in acta recensenda. Quae documenta cuiuscumque generis sint, et a quocumque exhibeantur, semper erunt recipienda; et cancellarius adnotare debebit diem, mensem, et annum, nec non nomen illius a quo exhibita fuerunt.

17. Si ambo coniuges concordes in depositionibus fuerint, moderator actorum et defensor matrimonii sedulo inspiciant, utrum inter eosdem collusio intercesserit. Hoc in casu singula argumenta contra eorum depositiones ex processu resultantia distincte iisdem obiiciantur, ut fraude, si qua fuerit, detecta, veritas, quoad fieri possit, dilucide appareat.

18. Post coniuges citandi erunt testes inducti, servata eorum examinandorum ratione superius descripta, et exquisitis ab iisdem iis notitiis, de quibus instructi existimantur. Interrogationes singulis faciendae, prout accusationis titulus, aut allata factorum et circumstantiarum congeries, vel ipsa testium indoles atque capacitas requirere videatur, sagacitati atque prudentiae moderatoris actorum et defensoris vinculi relinquuntur, qui illas concinnare, augere aut imminuere poterunt, dummodo tamen semper ea omnia inquirantur, quae ad rectum

proferendum iudicium aut necessaria aut opportuna censeantur.

19. Quae in actis continentur, nemini, ne ipsis quidem coniugibus eorumque defensoribus erunt communicanda ante processus publicationem, uno excepto matrimonii defensore, cui liberum erit semper et quandocumque acta inspicere et examinare.

20. Quatenus vero actorum moderatori aut defensori matrimonii nulla alia probatio requirenda videatur, finis imponatur probationum collectioni, et processus publicetur, edito hac super re decreto, ab ipso moderatore, a defensore matrimonii, et a cancellario subscribendo.

21. Publicato processu, locus fiet defensionibus, quas partes ad sua iura tuenda voluerint allegare, facta iisdem facultate adhibendi eos defensores, quos maluerint; imo praemonendae erunt de hoc iure, ut, lata sententia, iniustae contra eam incusationi aut reclamationi aditus praecludatur. Allegationes autem si ab iisdem oblatae fuerint, communicandae erunt defensori vinculi matrimonialis, ut eas expendere, et quatenus matrimonii validitatem impugnent, refutare valeat.

Tit. IV. — *De sententiae prolatione et publicatione.*

22. Omnibus ut supra peractis, ad sententiam pronunciandam veniendum erit. Quod ut ab Ordinario seu eius delegato rite fiat, in primis a defensore matrimonii exquiri debet declaratio, sibi nihil amplius deducendum aut inquirendum superesse; deinde integra causa duobus aut tribus viris peritis, si haberi possint, examinanda subiiciatur, et nonnisi audito eorum voto sententia proferatur.

Haec in scriptis erit exaranda, in eaque rationum momenta, quibus innititur, ex processu deprompta exponantur, succincte quidem, sed ita tamen, ne quidpiam essentiale omittatur. Sententiam subscriptione iudicis et secretarii, nec non sigillo curiae episcopalis munita partibus erit notificanda per curiae apparitorem, relicto iisdem illius exemplari, de quo in scripto fides erit facienda.

23. Iudex si pro validitate matrimonii sententiam dixerit, et nemo ex coniugibus contra eam appellaverit, neque defensor matrimonii appellabit, et causa finita censeatur. E contra si matrimonium nullum fuisse decreverit, quamvis coniuges iudicio Praelati acquieverint, defensor matrimonii appellationem facere debebit, et novam sententiam ab alio tribunali postulare; quam appellationem primus iudex impedire nulla unquam ratione poterit. Interim nullatenus permittetur partibus novas nuptias inire.

Quamvis appellationi interponendae nulli fatales dies vinculi defensori statuti sint, curandum tamen, ut quantocius id fiat. Quod si defensor ipse hoc munus neglexerit, compelli ad id poterit vel a suo Episcopo, vel etiam ab illo, apud quem de iure appellatio esset facienda.

24. Inspecta speciali conditione dioecesum orientalium, ordo appellationis erit prout sequitur. Si prima sententia a curia episcopali lata fuerit, appellatio fiet ad curiam patriarchalem; si vero a curia patriarchali ea prodierit, appellabitur ad S. Sedem. Item ad eamdem S. Sedem appellatio erit semper facienda, quoties primae duae sententiae inter se conformes non fuerint, nisi partibus placuerit causam ad ipsam S. Sedem ab initio et immediate deferre.

Tit. V. — *De secunda instantia.*

25. Facta appellatione, Episcopus seu Ordinarius, qui primam sententiam protulit, eam remittere debebit una cum integro processu, caeterisque omnibus ad causam iterum iudicandam pertinentibus, ad tribunal ad quod appellatum est.

26. Hoc autem omnia a primo tribunali peracta diligenter examinabit, atque ea omnia peraget, quae necessaria videbuntur, ut defectus suppleantur, dubia elucidentur, et errores corrigantur. Hunc in finem, praesente semper vinculi defensore in curia constituto vel specialiter delegato, coniuges examinabit, investigationes instituet circa documenta priori tribunali exhibita, testes, a quibus novas informationes hauriri possint, iterum audiet. Imo poterit etiam praescribere, ut novus processus ex integro conficiatur.

Verum quatenus validae desint rationes novum processum exigendi, consultius erit, praesertim si personarum et locorum circumstantiae id suaserint, ut processu iam expleto utatur, indictis tamen ulterioribus investigationibus, quas necessarias iudicaverit.

Quod si novum processum faciendum esse censuerit, methodus supra descripta servanda erit. Si vero aliqua tantum nova acta adiungenda, vel novi aliquid investigandum censuerit, semper tamen defensor matrimonii adesse debebit, vel saltem nova haec eidem communicanda erunt, ut pro munere suo ea expendere, et quatenus opus esse duxerit, proprias animadversiones illis opponere valeat.

27. Expleto examine primi processus, et imposito fine novis investigationibus, iudex appellationis debebit exquirere a defensore matrimonii, utrum aliquid adhuc habeat deducendum aut inquirendum: et quatenus se nil amplius habere dixerit, auditis prius, modo quo supra declaratum est, aliquibus viris in scientia iuris peritis, sententiam pronunciabit, omnia servando, quae pro tribunali primae instantiae praescripta fuerunt.

28. Quando utraque sententia conformis pro validitate coniugii pronuntiata sit, sciat tamen pars impugnans matrimonium, sibi adhuc omnino patere appellationem ad Apostolicam Sedem. Si porro in secunda aeque ac in prima sententia nullum ac irritum matrimonium iudicatum fuerit, et ab ea pars vel defensor pro sua conscientia non crediderit appellandum, in potestate et arbitrio coniugum sit novas nuptias contrahere, dummodo alicui eorum ob aliquod impedimentum vel legitimam causam id vetitum non sit. Potestas tamen post alteram sententiam conformem, ut supra, coniugibus facta intelligatur, salvo semper et firmo remanente iure seu privilegio causarum matrimonialium, quae ob cuiuscunque temporis lapsum numquam transeunt in rem iudicatam; sed si nova res, quae non deducta vel ignorata fuerit, detegatur, resumi possunt et rursus in iudicialem controversiam revocari. Quodsi a secunda sententia super nullitate vel altera pars appellaverit, vel defensor matrimonii ei salva conscientia acquiescendum non putet, quia sibi vel manifeste iniusta vel aliunde invalida videatur, re tota ad S. Sedem delata, interim firma remaneat utrique coniugi prohibitio ad alias transeundi nuptias.

Pars II.

Tit. VI. — *De regulis servandis in tractandis causis matrimonialibus in specie.*

Praeter hactenus recensitas regulas in omnibus causis matrimonialibus generatim servandas, ut iuridica illis stet validitas, quaedam etiam speciales prae oculis habendae sunt iuxta peculiarem impedimentorum naturam et indolem, quae iudicio occasionem praebuerunt. Quare de his singulis, saltem quae frequentius occurrere solent, aliqua speciatim animadvertenda sunt.

Art. 1. — *De impedimentis cognationis carnalis vel spiritualis, et affinitatis.*

29. Si matrimonium impugnetur ob assertum impedimentum cognationis carnalis aut spiritualis, vel affinitatis, facile erit eiusdem existentiam detegere ope authenticorum documentorum. Etenim cognatio carnalis, et etiam affinitas, quae ex praecedenti matrimonio processerit, dignoscuntur ex arbore genealogica utriusque familiae, conficienda ex regestis matrimoniorum, et ex libris etiam baptizatorum, in quibus notata esse debent nomina non modo coniugum, et eorum, qui baptizati sunt, sed horum etiam parentum. Similiter ex libris baptizatorum, et confirmatorum aperte eruitur cognatio spiritualis, quia in illis una cum eorum qui baptizati, vel confirmati fuerunt, nomina quoque recensita esse debent sive patrinorum sive matrinarum. Talia documenta in forma authentica ex dictis libris erunt haurienda opera parochorum, vel curiae, una cum testimonio de eorum identitate cum respectivis particulis in libris extantibus; imo si a parocho testimonium datum fuerit, opus erit, ut eiusdem parochi obsignatio a curia episcopali authentica declaretur.

30. Quod si aliquod oriatur dubium circa documenta praedicta vel circa eorum veritatem, in iudicium vocandi erunt, et iuridice examinandi consanguinei, affines, propinqui, quibus origo eorum de quibus agitur, nota sit, aut nota esse possit, ut ex horum depositionibus gradus consanguinitatis vel affinitatis clarius valeat determinari. Non levi fundamento huic rei esse potest etiam publica fama, de qua ratio erit habenda; eius tamen sedulo consideranda erit origo et rationes, quibus innititur. Caeterum iudex semper prae oculis habeat, his quaestionibus dirimendis praecipuum fundamentum praebere documenta authentica, et numquam licere contra eadem iudicare, nisi ex certis et evidentibus argumentis constiterit, ipsa vitiosa aut falsa esse. Ac proinde locorum Ordinarii sedulo curabunt, ut libri baptizatorum, confirmatorum, et matrimonio copulatorum, nec non defunctorum, a parochis diligentissime exarentur, et accurate custodiantur.

Art. 2. — *De impedimento publicae honestatis.*

31. Quoties aliquod matrimonium impugnatur ob impedimentum, quod publicae honestatis nominatur, in primis accurate statuendum erit, utrum illud originem duxerit ex matrimonio simpliciter rato, an ex sponsalibus.

In priori casu ad impedimentum adstruendum proferantur documenta matrimonii praecedentis celebrationem comprobantia, quae documenta facile suppeditabunt vel libri matrimoniorum a parocho servandi, si matrimonium coram Ecclesia fuerit celebratum; vel regesta existentia penes ministros haereticos sive schismaticos, si apud eos matrimonium contractum affirmetur. Quamvis documenta vel a sola civili potestate, vel ab haereticis aut schismaticis manantia, vim habere possint aliquando ad factum de matrimonio celebrato extraiudicialiter confirmandum, tamen iudex catholicus, qui de existentia vel de non existentia impedimenti sententiam laturus erit, curabit ut in iudicium compareant partes, testes qui matrimonii celebrationi interfuerunt, propinqui eorum, qui contraxerunt, nec non omnes quos sciverit de re instructos, ut omnia possint cognosci, quae ad factum rite iudicandum conducere poterunt.

32. Quod si praedictum impedimentum ortum asseratur ex sponsalibus cum persona alteri parti consanguinea in gradu impedimentum constituente contractis, ad iudicium proferendum duo erunt inquirenda, videlicet utrum

revera asserta sponsalia locum habuerint; et utrum valida in sensu canonico haberi possint. Primum deducendum erit ex partium confessione, dummodo hae exceptiones minime patiantur; ex documentis, si habeantur; ex testium fidem merentium depositionibus, nec non ex indiciis quae iudex peritus et expertus deducere poterit ex circumstantiis, quae facta exposita aut praecesserunt aut subsecutae sunt. Ad secundum probandum, utrum videlicet asserta sponsalia valida fuerint in sensu canonico, plura erunt sedulo perpendenda. Ante omnia iudex prae oculis habeat, quod ex usu et consuetudine fere in singulis locis speciales aliquae formae pro solemni sponsalium celebratione inductae reperiuntur, quae communiter et regulariter ab omnibus servari solent. Itaque inquirendum erit, utrum istae formae fuerint, nec ne, servatae; si primum, praesumptio pro sponsalium valore aderit, contra quam numquam erit iudicandum, nisi ex certis et evidentibus argumentis sponsalia nulliter contracta fuisse constiterit; si secundum, inquirendum erit, qua de causa consuetae formae fuerint omissae, et utrum pro personarum, locorum, et consuetudinum circumstantiis sponsalia nihilominus valide fuerint contracta, eo quod utrinque voluntas sese obligandi vere intercesserit, atque ita ut ex iure impedimentum constituant. In hunc finem praeter alia quaerendum est, quibus verbis, vel factis sibi futurum matrimonium promiserint; utrum promissio ab utraque parte processerit; et si ab una tantum, utrum alia eam acceptaverit sive verbis, sive factis, sive signis aequivalentibus; utrum post datam promissionem praetensi sponsi reputaverint sese matrimonio contrahendo obligatos, an liberos. Erit quoque inquirendum de sponsorum conditione, utrum scilicet ea talis sit, ut praesumi non possit veram in ipsis voluntatem sese mutuo obligandi adfuisse.

33. Quatenus casus exigat, inquirendum etiam erit, qua aetate praetensi sponsi sibi invicem matrimonium promiserint. Etenim sponsalia ab infantibus, vel a maiori cum infante contracta, ipso iure nulla sunt, et impedimentum publicae honestatis gignere non valent. Quare in hoc casu inquirendum erit de aetate legitima eorum, a quibus sponsalia fuerunt contracta, quod facile fiet petitis documentis ex libris baptizatorum, atque ex testimonio parentum, sive aliorum qui personas, de quibus agitur, cognoscunt. Si constiterit, in aetate adhuc infantili sponsalia inita fuisse, investigandum erit, utrum post septennium fuerint renovata, aut saltem ratificata.

34. Si vero, ut aliquando contingit, sponsalia fuerint a parentibus contracta, iudex agnoscere curabit, cuiusnam aetatis fuerint ipsi filii, quando eorum parentes eadem inierunt; quia si in aetate adhuc infantili fuissent, certum est contractum irritum fuisse; si vero vel impuberes vel puberes, contractus tunc solummodo validus esset, si filii expresse vel saltem tacite consenserint, aut postea sponsalia eorum nomine a parentibus inita ratificarint. Igitur inquirendum erit de modo, quo sponsalia fuerint contracta; de agendi ratione filiorum sive cum ea celebrarentur, sive cum cognoverunt quid pro ipsis parentes egerint, utrum nempe aliquo modo factum admiserint, vel contra ipsum protestati fuerint, vel saltem ostenderint sese aegre ferre pactum praedictum. Ad hunc finem examinandi erunt qui contractui adfuerunt, vel qui et contractum et sponsorum voluntatem perspectam habere potuerunt; ipsa quoque sponsorum agendi ratio tam inter se, quam erga parentes exploranda erit; utrum tamquam sponsos sese habuerint, utrum de futuro matrimonio colloquuti, et quo amore sese mutuo prosequuti fuerint. Si constiterit, ambos aut alterum saltem matrimonio obstitisse, et constanter parentum voluntati restitisse, contra sponsalium existentiam iudicium poterit proferri. Si contra constiterit, vel parentibus non restitisse, vel media opportuna, in propria potestate posita, non adhibuisse ut matrimonium impedirent, et ut parentes a proposito removerent, ordinarie pro sponsalium et impedimenti existentia iudicandum erit. Dicitur *ordinarie,* quia si pars, quae sponsalia impugnat, affirmaverit sibi defuisse libertatem parentibus contradicendi, eosdemque a proposito retrahendi, ratio istius assertae coactionis erit habenda.

Art. 3. — *De impedimento vis et metus.*

35. Circa impedimentum quod vis et metus dicitur, ante omnia advertendum occurrit, neminem a iure admitti ad matrimonium ex hoc capite impugnandum, nisi qui violentiam et coactionem passus dicitur: reiici vero eum, qui per longum tempus in matrimonio vixerit, dummodo eidem libertas et opportunitas reclamandi non defuerit; ita ut si liber iam a metu sua sponte in coniugali domo perstiterit, matrimonialia officia non detrectaverit, audiri amplius non debeat. Etenim qui liber a coactione metuve, facultate et opportunitate reclamandi non utitur, censetur consentire, et ratificare quod antea invitus atque adverso animo fecerat. Unde in primis erit inquirendum, utrum accusatio tempore, uti dicitur, utili facta sit; et si hoc iam flexerit, quaerendum erit, quanam de causa hoc acciderit, ut iudicari possit, utrum accusatio admittenda an reiicienda sit. Secundo prae oculis habendum erit, solummodo metum gravem, qui nempe in virum constantem cadat, matrimonium dirimere, et consequenter ad hunc metum exquirendum omnes

sive moderatoris actorum, sive defensoris matrimonii investigationes esse dirigendas. Porro gravitas timoris oritur ex natura minarum, ex qualitate tum eorum a quibus illae proficiscuntur, tum eorum qui eas passi dicuntur. Ista tria itaque erunt praesertim investiganda.

36. Circa primum sedulo inquirendum, utrum qui de adhibita coactione accusantur, ita consueverint agere cum persona, quae coacta dicitur, ut gravem atque molestam eidem redderent domesticam et familiarem cohabitationem; quaenam fuerint in specie molestiae eidem illatae; utrum verba gravi indignatione plena adhibita, intentata haereditatis privatio, eiectio e paterna domo; an addita etiam verbera.

Circa secundum considerandum est, utrum qui de illata vi metuve accusantur, patria potestate et auctoritate pollerent, an qui vim metumve passi sunt, nullatenus iisdem subiecti fuerint; quae ratio vis inferendae, magna ne ex matrimonio propriae domui utilitas aut decus obventurum? quae indoles vim inferentium, quae conditio, qui mores; qua ratione familiam regere consueverint; utrum ad iracundiam et violentiam ita essent proclives, ut facile quod minabantur, perficerent, et animo ita essent duro atque obstinato, ut a nemine sibi contradici aut consiliis suis impedimenta obiici paterentur.

Quoad tertium ratio habenda erit primum sexus personae, quae violentiam passa dicitur; facilius enim animus puellae commovetur, quam viri; deinde aetatis, educationis, indolis, utrum nempe mitis ac timida fuerit, an fortis et constans; qua ratione in familia vivere consueverit, utrum sub custodia et vigilantia parentum, ita ut ab eorum imperio semper et in omnibus penderet, an aliqua libertate frueretur, ut et propria sensa exponere, et iuxta propriam voluntatem operari potuerit; an parentes ita eam segregarint, ut omnis consilii expetendi facultas eidem adempta fuerit, nec cuiquam eiusdem alloquendae copiam tribuerint, nisi quos de matrimonio ineundo consilia praebere posse iudicaverint.

37. Praeter ista inquirendum erit, utrum qui de illata vi conqueritur, aliquando relationem habuerit cum eo, cum quo postea contraxit; et utrum aliquando propositum habuerit cum eodem contrahendi. In casu affirmativo inquirendum, quas ob causas voluntatis mutatio contigerit; a quo tempore consilium fuerit mutatum, utrum nempe antequam parentes propriam voluntatem ostenderent, an postea; et utrum ex praecedenti relatione aliqua exorta sit suspicio contra decorem vel ipsius personae vel familiae, a qua parentes moveri potuerint ad matrimonium exigendum, tamquam remedium bonae famae recuperandae. Etiam investigandum, quid haec persona fecerit, ut a coactione parentum sese liberaret: utrum preces adhibuerit; utrum usa fuerit opera aliorum ad parentes a proposito dimovendos; utrum et quomodo propriam aversionem et contrarietatem in illud matrimonium significaverit; utrum et quomodo altera pars operam dederit, ut matrimonium revera concluderetur. Considerandum erit, utrum quando contractus matrimonialis erat signandus, libenter et sine ulla protestatione id praestiterit; utrum aliqua fraus adhibita ad talem obsignationem obtinendam; quomodo sese gesserit, sive quando necessaria pro matrimonio parabantur, sive quando ad consensum promendum adducta fuit, sive quando post datum consensum festum nuptiale celebrabatur; utrum nempe his omnibus hilaris, prompta, et laeta adstiterit, an secus. Consideranda quoque eius agendi ratio erga alteram partem, et erga eiusdem familiam; utrum nempe benevola et affectuosa; utrum libenter, et sine oppositione ad officia matrimonialia sese exhibuerit, an eisdem obstiterit, ea praesertim de causa quia matrimonium nullum putaverit, atque ut melius tueri posset propriam libertatem. Ad hoc postremum factum probandum, considerari debet, utrum hac de causa inter coniuges ipsos ortae sint lites et contentiones, utrum hoc factum manifestaverint, et quibus; a quo tempore post matrimonium istae querimoniae inceperint, et ex qua causa vel ratione; utrum ad tales lites et dissensiones tollendas adhibita fuerint consilia, hortationes, et in casu affirmativo, a quibus et quo exitu.

38. Ad praedicta cognoscenda in iudicium vocandi erunt ambo coniuges, eorumque parentes, illi praesertim, qui de coactione adhibita accusantur, et opportune interrogandi de facto ipso, de modo, de animo, et de fine ob quem ad vim adhibendam ducti fuerunt. Item vocandi propinqui et familiares violentiam accusantis, et interrogandi de omnibus, quae vel ad parentes, vel ad filios referuntur; utrum quidquam eorum, quae in actis habentur, viderint aut audiverint, quidve norint accidisse ad rem pertinens, sive antequam matrimonium celebraretur, sive tempore cohabitationis, sive post coniugum separationem, si haec locum habuerit. In hisce examinandis iudex diligenter invigilet, utrum aliqua collusionis suspicandae causa subsit, et curet, ut quoad singulas personas parochorum testimonium obtineat de ipsarum probitate atque credibilitate. Post istos vocandi parochus vel alius sacerdos, qui matrimonio adstitit; illi, qui eiusdem celebrationi et festo nuptiali interfuerunt, ut referant praesertim de modo, quo persona contra matrimonium reclamans in illis circumstantiis se gesserit; aliae personae inductae, illae speciatim quae adhibitae fuerunt, vel ut consiliis et hor-

tationibus reclamantem ad matrimonium inducerent, vel ut excitarent ad officia matrimonialia praestanda, ab iisque quaerendum, quid egerint, quibus argumentis usae, quidve consecutae fuerint.

39. Caeterum in hac re iudex sciat, matrimonium esse per se factum quoddam solemne et publicum, quod semper validum censeri debet, nisi evidentes rationes eiusdem nullitatem demonstraverint. Ideo curandum quidem omni studio atque diligentia, ut rationes istae colligantur, sed iudicium contra matrimonium nunquam erit pronunciandum, nisi earum complexio omne prudens dubium de existentia impedimenti excludat.

Art. 4. — *De impedimento ligaminis.*

40. Vinculum praecedentis matrimonii, quod ad posterius connubium impugnandum adducitur, repetendum asseritur vel ex matrimonio, catholico modo a catholicis celebrato; vel ex connubio ab haereticis aut schismatis iuxta diversarum sectarum instituta contracto, et postea per sententiam talium tribunalium dissoluto; vel ex contractu inter infideles, qui postea rescissus, aut nullus fuerit declaratus. Diversorum istorum casuum possibilitas, aut etiam frequentia manifesta est, cum in regionibus orientalibus catholici commixti vivere cogantur cum haereticis, schismaticis, et infidelibus. Quaedam pro singulis casibus adnotanda sunt, quia diversis legibus reguntur.

41. Ad primum casum quod attinet, doctrina catholica est matrimonium baptizatorum rite celebratum et consummatum aliter solvi non posse, nisi per mortem unius coniugis; et ideo locum non esse eiusdem dissolutioni declarandae in iudicio, nisi de morte alterutrius coniugis constiterit. Ut autem de hac constare dicatur, non sufficit rumor aut fama quaecumque, neque solae praesumptiones, sed requiritur certus de ea nuntius, aut saltem concursus talium rationum, quae certo nuntio aequipollentes omne de illa dubium excludant. Ideo in hoc casu iudex ante omnia exigere debebit, ut prioris matrimonii documentum authenticum proferatur, atque, si opus fuerit, alias probationes colliget, quae praedicti prioris matrimonii existentiam demonstrent; similiter exquiret documenta vel probationes de secundo matrimonio contracto; quae omnia documenta facile haberi poterunt ex libris matrimoniorum in parochiis asservatis. Post haec exigenda erunt a competentibus parochis authentica documenta de praetensa morte alterius coniugis, et, in defectu, poterunt eadem requiri ab auctoritate civili, si suos libros habuerit, in quibus adnotentur. Quae comparari debebunt cum documento secundum matrimonium comprobante, ut cognoscatur, utrum secundum hoc matrimonium contractum fuerit ante, vel post prioris coniugis mortem; atque ita iudicetur, utrum secundum matrimonium validum, an nullum fuerit.

42. Quando ad mortem prioris coniugis probandam praesto non sunt, neque esse possunt haec authentica documenta, aliis argumentis et aliis probationibus opus est, quae a iudice sedulo erunt colligendae. In primis argumentum desumi potest ex depositione testium fidem merentium, si ipsi de visu mortem illius, de quo agitur, revera accidisse affirmaverint; aut idem asseruerint ex auditu, dummodo non ex vaga aliqua relatione, sed a personis minime suspectis proprias informationes se hausisse testentur. Isti testes erunt interrogandi, utrum bene cognoverint, quem mortuum asserunt; quo tempore, quo loco mors acciderit; qua de causa; ubi cadaver sepultum; utrum adsint, et ubi commorentur alii, qui de hoc facto instructi sint aut esse possint. Ab illis vero, qui ex aliorum relatione deponunt, erit quoque inquirendum, a quibus tales hauserint notitias, a quo tempore fama de morte vulgari coeperit; et quid ipsi sentiant de probitate et credibilitate eorum, qui primitus de re ista sunt loquuti; utrum isti peculiarem aliquam rationem habuerint aut habere potuerint, ut talem notitiam evulgarent. His cognitis, in iudicium vocandi erunt testes inducti, ei eodem modo examini subiiciendi, ut tandem aliquando vel ad testes de visu, vel ad certa documenta obtinenda perveniatur. Animadvertat iudex, ne admittat eos, qui sponte ad examen accesserint, quia mendaces praesumuntur; et si requisiti fuerint, quaerat ab eis, a quibusnam, ubi, quando, quomodo, coram quibus, et quoties fuerint requisiti; utrum pro hoc testimonio ferendo fuerit ipsis aliquid datum, promissum, remissum, vel oblatum a personis interesse habentibus, vel ab aliis eorum nomine. Similiter advertat, non esse admittendos testes, qui personas, de quibus agitur, plene non cognoscant; et consequenter extraneos non esse testes idoneos, nisi a longo tempore in loco fuerint, aut ex peculiaribus circumstantiis appareat eos cognitionem habere potuisse de iis, quae enarrant. Quod si testes sive de visu, sive de auditu haberi non poterunt, considerandae erunt circumstantiae omnes in facto concurrentes, et diligenter ponderandae, ut videatur, utrum ex illarum complexu exurgere possit moralis illa certitudo, quae necessaria est ut iudicium proferatur. Porro circumstantiae istae praecipuae sunt: aetas personae, quae mortua dicitur, utrum senior, an iunior fuerit; tempus eiusdem discessus a patria et familia, utrum longius an brevius; locus, vel loca, ad quae se contulerit; utrum valitudini corporali noxia, an et quibus vicissitudinibus subiecta fuerit, ex. gr. num

ibidem bella, vel pestilentiae saevierint; eiusdem personae physica constitutio, utrum sana et robusta, an debilis et infirma. Erit similiter perpendenda causa, quare e propria discesserit domo, utrum nempe ad negotium vel ad artem aliquam exercendam, an potius ut coniugem derelinqueret. Haec cognosci vel deduci poterunt ex benevolis, aut contrariis relationibus, quas vel coniuges habuerunt inter se, durante eorum contubernio, vel ille qui discessit continuavit cum altero coniuge sive per litteras sive per nuncios; si enim constiterit, ad tempus talem epistolarum sive relationum consuetudinem adfuisse, et postea cessasse, quin cessationis causa aut ratio appareat, gravis de morte obita praesumptio habebitur; si e contra constiterit eum, qui discessit, nunquam epistolarum commercium habuisse cum sua familia, aut cum propinquis et amicis, indicium mere negativum nullam probationem facere poterit. Ponderandum quoque erit genus vitae, quod discedens in aliena regione amplexus fuerit: si vitam et artem militarem exercendam elegerit, vel arti nauticae aut servitio alicuius navis sese addixerit, et cognoscatur, in quo exercitu militaverit, aut in qua navi servierit, inquisitiones erunt faciendae penes duces exercitus illius, et penes gubernatores vel officiales navis. Si cognita ſuerint loca, in quibus commoratus est, in singulis locis, et praesertim in illo, in quo commorabatur, quando eius indicia perdita fuerunt, investigationes erunt faciendae. Ad has tribunal adhibebit idoneas personas, si praesto sint, vel etiam civiles auctoritates, ab iisdem postulando ut, quibus pollent modis, de illo opportunas investigationes faciant, atque etiam in subsidium vocentur publica diaria cum indicatione nominis, cognominis, patriae, professionis, et conditionis illius, de quo quaeritur. Item si fieri possit, tribunal curabit, in locis, in quibus idem commoratus fuerit, publica edicta affigantur, et singuli excitentur, ut notitias, si quas habent, velint suppeditare. Si omnibus istis adiumentis adhibitis nihil omnino poterit reperiri, et si omnes circumstantiae ad mortem prioris coniugis ante secundas nuptias de quarum valore agitur, adstruendam conspiraverint, iudex sententiam proferre contra secundum matrimonium non poterit; non enim constaret de eius nullitate. Quod si de matrimonio contrahendo agatur, hoc permitti nunquam poterit, donec de morte prioris coniugis certo constiterit.

43. At si non ex isto capite, sed potius quia primum matrimonium in haeresi aut schismate contractum, rescissum fuerit ob aliam causam, specialia quaedam erunt observanda. Et primo advertendum est, evangelicam et apostolicam doctrinam esse, matrimonium valide celebratum solvi non posse propter adulterium, vel propter molestam cohabitationem, aut longam et affectatam coniugis unius absentiam, aut propter aliud quodcumque motivum ab haereticis vel schismaticis confictum. Quare si constiterit, a tribunalibus haereticorum aut schismaticorum ob aliquam ex istis rationibus praecedens matrimonium dissolutum fuisse, causa in favorem secundi matrimonii a tribunali catholico ne admittenda quidem seu introducenda erit. Si vero eiusdem dissolutio fuerit decreta ob alium titulum a iure canonico recognitum, sciendum est, acta a tribunali haeretico aut schismatico confecta valore iuridico carere, et ex ipsis solummodo iudicium proferre catholico iudici minime licere. Quare tunc causa ex integro erit instituenda, et iuxta ss. canones pertractanda. Vetitum tamen non est, imo aliquando expediet, ut acta tribunalis haeretici vel schismatici requirantur, quo plenior factorum et circumstantiarum cognitio attingatur. Imo si huiusmodi documenta a partibus fuerint exhibita, dummodo nihil aliud obstet, poterunt adhiberi, atque ex illis indicia colligi. Partes tamen erunt semper audiendae, nec non, quatenus fieri poterit, etiam testes singuli iterum in iudicium vocandi, et interrogandi ad normam harum regularum. Neque omittenda aliarum personarum iuridica depositio, si adesse cognoscantur; sicut neque alia acta, quae vel moderator vel defensor matrimonii necessaria reputaverint. Si perpensis omnibus iudex censúerit, sententiam edicendam esse conformem sententiae a tribunali haeretico aut schismatico prolatae, nunquam tamen istam sententiam, tamquam sui iudicii motivum invocare debebit; neque ullo modo post eam existimandum erit, duas adesse sententias conformes, a quibus necesse non sit appellare.

44. Quoad matrimonia in infidelitate contracta, si haec dissoluta dicantur per sententiam editam vel ab auctoritate civili, vel a quovis tribunali infidelium, eadem erunt servanda, quae dicta sunt de matrimoniis resolutis per sententiam tribunalis haeretici aut schismatici, nempe causam admittendam non esse, si rescissio proclamata fuerit ex titulo ab Ecclesia non agnito: vel, servatis servandis, esse ex integro instituendam, si contrarium contigerit. Si vero coniugum separatio acciderit absque ullo iudicio, observandum utrum pars, quae coram tribunali catholico agere intendit, secundum matrimonium contraxerit post baptismi susceptionem, an ante. Si matrimonium acciderit cum parte catholica post baptismi susceptionem, erit inquirendum, utrum praecesserit coniugis adhuc infidelis canonica interpellatio, aut saltem a legitima potestate fuerit super eadem interpellatione dispensatum. Quatenus constiterit de facta interpellatione, aut de illius dispensatione, primum matrimonium nequit amplius constituere vinculum secundum connubium ir-

ritans; quatenus vero neque interpellatio neque eiusdem dispensatio praecesserit, primum matrimonium obstabit quidem secundo, seu Ordinarius iudicium suspendere debebit, et casum cum omnibus suis circumstantiis ad S. Sedem remittere, quae ipsi Ordinario quid faciendum sit, iudicabit. Ad probandum vero, utrum interpellatio vel eius dispensatio intercesserit, consulendi erunt libri matrimoniorum, vel etiam regesta curiae, in quibus haec accurate erunt semper recensenda. Quod si secundum matrimonium contractum fuerit etiam in infidelitate, praesumendum quidem erit quod, antequam persona, de qua agitur, ad baptismum admitteretur, servata fuerint omnia, quae ss. canones pro his casibus statuunt; sed si institutis opportunis investigationibus adhuc dubium subsit, ad S. Sedem erit recurrendum.

Art. 5. — *De impedimento impotentiae.*

45. Ad impugnandum ex capite impotentiae matrimonium solummodo coniuges admittuntur, quia ipsis solummodo hoc factum cognitum esse potest, et ipsi tantummodo de hac re solliciti esse debent. Ut autem impotentia matrimonium contractum irritet, necesse est, ut sit antecedens atque perpetua, quae scilicet naturalibus atque licitis remediis tolli non possit. Ista impotentia si fuerit absoluta, seu talis ut omnino impossibilem reddet coniugalem copulam, matrimonium dirimit semper, et cum qualibet persona contractum; si vero relativa tantum, matrimonium dirimit solummodo cum illa, ad quam impotentia ipsa refertur. Ita igitur in causis huius generis investigationes erunt dirigendae, ut tandem deveniatur ad adstruendam vel excludendam assertam impotentiam antecedentem et perpetuam, sive absolutam sive saltem relativam.

46. Hunc in finem in primis audiendi erunt coniuges ipsi, prius ille, qui in causa actor fuerit. Isti erunt opportune interrogandi, a quo tempore sese cognoverint; an parentum consensu, sponte, et mutua voluntate matrimonium inierint, an eodem cubiculo et toro usi fuerint, officiisque coniugalibus ultro libenterque operam dederint; an matrimonium consummaverint; an ipse examinatus cognoscat, vel suspicetur causas, propter quas consummare nequiverit, licet iteratis vicibus id conatus fuerit; an id contigerit ob causam vel defectum physicum ex parte mulieris, an vero ex parte viri; an, quae, et quanto tempore adhibita fuerint medicamenta, vel alia remedia, et quinam fuerint eorum effectus; quanto tempore simul convixerint, et condormierint; quis primus alterum coniugem deseruerit; quaenam aliae causae accesserint ad separationem producendam; an et quibus parentibus, amicis, vel propinquis manifestaverint matrimonium consummatum non fuisse, eosque singillatim nominent. Quatenus ambo coniuges in responsionibus conveniant, attente consideretur, utrum suspicio adsit alicuius collusionis, et tunc omnia et singula iisdem obiiciantur, ut fraus, si adsit, detegatur.

47. Partibus ipsis auditis, examini subiiciantur testes inducti ab iisdem coniugibus, ac primo eorum parentes, quia melius informati praesumuntur, postea vero propinqui, famuli, amici, vicini, et quotquot de re instructi reputantur. Si quis ex testibus mortuus fuerit, fides mortis requiratur, inter acta recensenda; si vero alio abierit, curetur ut per Ordinarium loci, ubi commoratur, examinetur. Interrogandi autem erunt testes praesertim: an cognoscant coniuges, de quibus est sermo; an sciant, utrum libenter mutuoque affectu sese copulaverint, condormierint, matrimonium consummaverint; quibus de causis consummare nequiverint; an ad causas illas amovendas aliquid, et quid experti fuerint; utrum, et cuius generis conquestus inter eos exorti, et quaenam eorum causa: unde sciverint quae deponunt; et si ab extraneis ea compererint, quomodo vocentur, et ubinam commorentur. Interrogandi quoque de fama tam apud ipsos quam apud alios circa assertam non consummationem, et impotentiam.

Si partes ipsae aut testes deposuerint, pharmaca vel remedia adhibita fuisse, inquiratur de medico vel medicis, qui illa praescripserunt, in iudicium vocentur, et interrogentur de natura et qualitate morbi, quo coniuges laborare compererint, de symptomatibus, ex quibus ipsi naturam morbi deduxerint; de physica constitutione illius, cui assistentiam praebuerunt; de natura medicamentorum adhibitorum, nec non de effectu ab iisdem producto. Similiter interrogentur, utrum qui curae medicae subiectus fuit, vel aliquis alius ipsi manifestaverit, matrimonium aut non consummatum fuisse, aut non potuisse consummari; quid ipsi sentiant de tali asserta non consummatione, quid alii.

48. Singulorum testium expleto examine, duo saltem ex celebrioribus medicinae et chirurgiae peritis seligantur, qui corpus viri inspiciant, si de ipsius impotentia agitur, et iuxta probata suae artis praecepta examinent, utrum ad coeundum potens sit. Antequam opus sibi commissum implere incipiant, iuramentum praestent de munere adimplendo cum omni diligentia et de iudicio proferendo absque ullo partium studio. Quidquid ex facta inspectione detexerint, scripto narrabunt, et ingenue dicent, quid ipsi sentiant de illius viri impotentia; utrum eam putent acquisitam, an ingenitam; absolutam, an relativam. Haec scripta ab ipsis iuramento firmata cancellario tradentur, ut inter acta recenseantur.

49. Similiter duae eligantur obstetrices in

arte et praxi peritiores ac bonae famae, quibus post emissum iuramentum de munere fideliter adimplendo committatur inspectio corporis mulieris. Istae obstetrices a duobus saltem peritis, uno medico, altero chirurgo, erunt instruendae de recognoscendo statu physico mulieris, prout medicinae legalis praecepta ferunt. Deinde unaquaeque earum seorsum, quae repererit, sub iuramenti fide in scriptis aut saltem oretenus apud tribunal exponet, et quid ipsa sentiat de talis mulieris integritate, et de eius aptitudine ad actus coniugales, si haec impugnata sit, declaret aperte. Hae relationes medicorum iudicio subiiciantur, qui sua vice referant, utrum inspectio regulariter sit facta, utrum ex ipsa habeantur sufficientia elementa ad iudicium proferendum de conditione talis mulieris; et utrum ex illis deduci possit pro diversa dubiorum ratione eiusdem vel integritas, vel etiam impotentia.

Quod si in aliquibus locis obstetrices peritae non habeantur, et inspectio corporis mulieris omnino necessaria iudicetur, haec medicis peritis et honestate atque aetate gravibus committatur, sicut iisdem esset committenda, si observationes ab obstetricibus factae concludentes non reperirentur. In his autem casibus matrona honesta iureiurando ad secretum obligata ipsi inspectioni semper assistat.

Facile porro patet, quam sancte in omnibus huiusmodi inspectionibus cavendum sit, ne quidquam agatur, quod divinae legi et castitatis virtuti adversetur.

Quod si ob singulares locorum circumstantias impossibile aut valde difficile aliquando fuerit, ut duo medici periti, et duae obstetrices item peritae reperiantur, tolerari poterit, ut unus tantum medicus et una obstetrix adhibeatur. Curandum tamen in hoc casu, ut relationes utriusque examinandae subiiciantur duobus aliis medica et chirurgica scientia doctis ibidem vel alibi commorantibus, ut fide iurata iudicium suum super eas proferant, num scilicet iisdem sit fidendum, et num ipsae exhibeant motiva, quae sententiae ferendae solido fundamento sint.

Haec mulieris inspectio omittenda erit, si ea vidua sit, aut constiterit, post separationem a coniuge, cum quo lis est, aut etiam ante, cum alio viro commercium habuisse.

Medici et obstetrices, quantum fieri poterit, inter catholicos eligantur; si vero ex his haberi nequeant, tolerari poterit, ut acatholici adhibeantur, dummodo tamen aliunde constet, eos esse probos et honestos, neque a spiritu catholicae religioni infenso duci.

50. His omnibus accurate peractis, si omnia ad assertam impotentiam probandam conspiraverint, Ordinarius pro matrimonii nullitate iudicabit; sin adhuc dubium aliquod supererit, a sententia proferenda abstinebit, et novas ulterioresque investigationes instituendas praecipiet; quas si inire impossibile fuerit, aut si his non obstantibus dubium semper remanserit, aut si de matrimonio non consummato dumtaxat, minime vero de alterutrius impotentia constiterit, nec coniuges reconciliari queant, integra causa ad S. Sedem transmittatur, cuius erit opportune providere.

Adnotatio specialis
de impedimento voti solemnis et Ordinis sacri.

Quoties tractanda occurrerit causa matrimonialis, in qua de impedimento solemnis voti castitatis vel Ordinis sacri cum adnexa castitatis lege agatur, ea integra, post processum informatorium, ad necessaria documenta et motiva colligenda institutum, a R̄mis Patriarchis aliisve Ordinariis ad Sedem Apostolicam deferatur.

1573

Instr. S. C. de Prop. Fide *1883.* — (De iudiciis ecclesiasticis circa causas matrimoniales).

Pars. I.
De processu matrimoniali.

1. Causae matrimoniales ad iudicem ecclesiasticum spectant, cui soli competit de validitate matrimonii et obligationibus ex eodem derivantibus sententiam ferre. De effectibus matrimonii mere civilibus potestas civilis iudicat.

2. Coniuges in caussis matrimonialibus subsunt Episcopo in cuius dioecesi maritus domicilium habet. Exceptioni locus est si coniugale vitae consortium aut per separationem a toro et mensa, aut per desertionem malitiosam a marito patratam sublatum sit. Priori casu quaelibet pars ius accusandi contra alteram ipsi competens coram Episcopo dioecesis, ubi haecce domicilium habet, exercere debet. Posteriori casu uxor apud Episcopum, intra cuius dioecesim domicilium eius situm est, actionem instituere potest. Postquam citatio iudicialis intimata est, mutatio quoad coniugum domicilium facta mutationem respectu iudicis competentis minime operatur.

3. Ut in tribunali ecclesiastico causa aliqua matrimonialis tractanda suscipiatur, necesse est ut contra matrimonium regularis et iuridica accusatio praecesserit; quae nunquam erit admittenda, nisi proficiscatur a persona vel personis, quae communi iure habiles ad accusandum habeantur. Etenim in quibusdam impedimentis ipsi coniuges tantum uti accusatores admittuntur; in aliis, qui sunt iisdem sanguine propinqui, vel etiam quilibet de populo; ac tandem ex officio etiam inquisitio fieri potest, et quandoque debet, quando praesertim contra alicuius ma-

trimonii validitatem simplex denuntiatio facta fuerit, aut fama fundamentum veritatis praeseferens de alicuius impedimenti existentia divulgata sit.

4. Ista accusatio coram legitimo Ordinario ecclesiastico fieri debet, et quidem in scripto: si oretenus facta fuerit, iudicialis reddenda erit iuxta regulas communi iure traditas, scilicet efficiendo ut accusator eam repetat coram tribunali, et a cancellario in actis redigatur.

5. In ea, praeter accuratam facti expositionem, enarranda erunt omnia adiuncta necessaria, et omnia indicia concurrentia; indicandi et nominandi testes de re instructi, ut hoc modo fundamenta accusationis cognoscantur, et via tribunali sternatur veritati detegendae.

6. Accusatione sic recepta, munus moderatoris actorum Episcopus vel ipse sibi assumet, vel suum Vicarium generalem, aut alium probum et expertum virum e clero ad illud delegabit. Similiter alium virum designabit, qui cancellarii officio fungens quidquid ad caussam pertinet in acta referat, ac nominatim interrogationes examinandi faciendas, eorumque responsiones scripto consignet.

7. Praeterea ipse Ordinarius omnino tenetur deputare alium virum ecclesiasticum iuris scientia et vitae probitate praeditum, qui matrimonii defensor existat. Eum vero suspendere vel removere, si iusta caussa adfuerit, et alium substituere iis qualitatibus ornatum Ordinario semper fas erit.

8. Praedictae deputationes et delegationes in scriptis ab Ordinario fiant, et earum authentica documenta vel saltem mentio in actis prostent.

9. Moderatoris actorum erit tribunal convocare, partes et testes citare ut in iudicium compareant; terminos dilationis concedere, quoties rationabiliter ab iis qui ius habent petantur: edere decreta et ordinationes pro regulari et recta actorum compilatione. Quae omnia scripto erunt exaranda, et in actis ipsis recensenda.

10. Defensor matrimonii antequam munus sibi commissum suscipiat, coram actorum moderatore iuramentum praestabit tactis sanctis Evangeliis de munere suo diligenter et incorrupte adimplendo, spondens se omnia voce et scripto deducturum quae ad validitatem matrimonii sustinendam conferre iudicaverit. Hic matrimonii defensor a moderatore actorum citandus erit ad quaelibet acta, ne vitio nullitatis concidant; eidem semper et quandocumque acta processus, etsi nondum publicati, erunt communicanda, semper et quandocumque eius scripta recipienda, atque novi termini, eo flagitante, prorogandi, ut ea scripta perficiat atque exhibeat.

11. Quod si ob peculiares circumstantias matrimonii defensor singulis actis interesse nequiverit, absoluto processu eadem ipsi tradantur, ut eas exarare queat animadversiones quas tuendae matrimonii validitati necessarias iudicaverit: si alia acta suggesserit, haec conficienda omnino erunt; si ex iam confectis deprehenderit alias adesse personas testimonio ferendo idoneas et opportunas nondum examinatas, has examini subiiciendas proponet.

12. ...... *(V. Instruct. praeced. n. 1572 a § 10 usque ad 23 inclusive).*

26. Ordo appellationis erit prout sequitur. Si prima sententia a curia episcopali lata fuerit, appellatio fiet ad curiam metropolitanam; si vero a curia metropolitana ea prodierit, appellabitur ad curiam metropolitanam viciniorem. Ad S. Sedem appellatio erit semper facienda, quoties primae duae sententiae inter se conformes non fuerint, nisi partibus placuerit caussam ad ipsam S. Sedem ab initio et immediate deferre.

27. ...... *(V. Instruct. praeced. n. 1572 a §. 25 usque ad 28 inclusive).*

Pars. II.

De regulis servandis in tractandis causis matrimonialibus in specie.

Praeter hactenus recensitas regulas in omnibus caussis matrimonialibus generatim servandas ut iuridica illis stet validitas, quaedam etiam speciales prae oculis habendae sunt iuxta peculiarem impedimentorum naturam et indolem quae iudicio occasionem praebuerunt. Quare de his singulis, saltem quae frequentius occurrere solent, aliqua speciatim animadvertenda sunt.

Art. I. — *De impedimentis cognationis carnalis, vel spiritualis, et affinitatis.*

31. ...... *(V. Instruct. praeced. n. 1572 a §. 29 usque ad 33 inclusive).*

34. Quod si praedictum impedimentum ortum asseratur ex sponsalibus cum persona alteri parti consanguinea in gradu impedimentum constituente contractis, ad iudicium proferendum duo erunt inquirenda, videlicet utrum revera asserta sponsalia locum habuerint, et utrum valida in sensu canonico haberi possint. Primum deducendum erit ex partium confessione, dummodo hae exceptiones minime patiantur; ex documentis, si habeantur; ex testium fidem merentium depositionibus, nec non ex indiciis quae iudex peritus et expertus deducere poterit ex circumstantiis quae facta exposita aut praecesserunt aut subsecutae sunt. Ad secundum probandum, utrum videlicet asserta sponsalia valida fuerint in sensu canonico, plura erunt sedulo perpendenda. Ante omnia iudex prae oculis habeat, quod ex usu et consuetudine fere

in singulis locis speciales aliquae formae pro solemni sponsalium celebratione inductae repe- riuntur, quae communiter et regulariter ab omnibus servari solent. Itaque inquirendum erit, utrum istae formae fuerint, nec ne, servatae; si primum, praesumptio pro sponsalium valore aderit, contra quam nunquam erit iudicandum, nisi ex certis et evidentibus argumentis sponsalia nulliter contracta fuisse constiterit; si secundum, inquirendum erit, qua de causa consuetae formae fuerint omissae, et utrum pro personarum, locorum, et consuetudinum circumstantiis sponsalia nihilominus valide fuerint contracta, eo quod utrimque voluntas sese obligandi vere intercesserit, atque ita ut ex iure impedimentum constituant. In hunc finem praeter alia quaerendum est quibus verbis, vel factis sibi futurum matrimonium promiserint; utrum promissio ab utraque parte processerit; et si ab una tantum, utrum alia eam acceptaverit sive verbis, sive factis, sive signis aequivalentibus; utrum post datam promissionem praetensi sponsi reputaverint sese matrimonio contrahendo obligatos, an liberos. Erit quoque inquirendum de sponsorum conditione, utrum scilicet ea talis sit ut praesumi non possit veram in ipsis voluntatem sese mutuo obligandi adfuisse.

35. Quatenus casus exigat, inquirendum etiam erit, qua aetate praetensi sponsi sibi invicem matrimonium promiserint. Etenim sponsalia ab infantibus, vel a maiori cum infante contracta, ipso iure nulla sunt, et impedimentum publicae honestatis gignere non valent. Quare in hoc casu inquirendum erit de aetate legitima eorum, a quibus sponsalia fuerunt contracta, quod facile fiet petitis documentis ex libris baptizatorum, atque ex testimonio parentum, sive aliorum, qui personas, de quibus agitur, cognoscunt. Si constiterit in aetate adhuc infantili sponsalia inita fuisse, investigandum erit utrum post septennium fuerint renovata, aut saltem ratificata.

Art. III. — *De impedimento vis et metus.*

36.... *(V. Instr. praeced. n. 1572 a §. 35 usque ad 39. inclusive).*

Art. IV. — *De impedimento ligaminis.*

41. Vinculum praecedentis matrimonii, quod ad posterius connubium impugnandum adducitur, reputandum asseritur vel ex matrimonio, catholico modo a catholicis celebrato; vel ex connubio ab haereticis, aut iuxta diversarum sectarum instituta contracto, et postea per sententiam talium tribunalium dissoluto; vel ex contractu inter infideles, qui postea rescissus, aut nullus fuerit declaratus. Diversorum istorum casuum possibilitas, aut etiam frequentia manifesta est, cum in regionibus Americae catholici commixti vivere cogantur cum haereticis et infidelibus. Quaedam pro singulis casibus adnotanda sunt, quia diversis legibus reguntur.

42.... 43.... *(V. Instr. praeced. n. 1572 §. 41. et 42.)*

44. At si non ex isto capite, sed potius quia primum matrimonium in haeresi contractum, rescissum fuerit ob aliam caussam, specialia quaedam erunt observanda. Et primo advertendum est, evangelicam et apostolicam doctrinam esse, matrimonium valide celebratum solvi non posse propter adulterium, vel propter molestam cohabitationem, aut longam et affectatam coniugis unius absentiam, aut propter aliud quodcumque motivum ab haereticis confictum. Quare si constiterit, a tribunalibus haereticorum ob aliquam ex istis rationibus praecedens matrimonium dissolutum fuisse, causa in favorem secundi matrimonii a tribunali catholico ne admittenda quidem seu introducenda erit. Si vero eiusdem dissolutio fuerit decreta ob alium titulum a iure canonico recognitum, sciendum est, acta a tribunali haeretico confecta valore iuridico carere, et ex ipsis solummodo iudicium proferre catholico iudici minime licere. Quare tunc caussa ex integro erit instituenda, et iuxta ss. canones pertractanda. Vetitum tamen non est, imo aliquando expediet, ut acta tribunalis haeretici requirantur, quo plenior factorum et circumstantiarum cognitio attingatur. Imo si huiusmodi documenta a partibus fuerint exhibita, dummodo nihil aliud obstet, poterunt adhiberi, atque ex illis indicia colligi. Partes tamen erunt semper audiendae, nec non, quatenus fieri poterit, etiam testes singuli iterum in iudicium vocandi, et interrogandi ad normam harum regularum. Neque omittenda aliarum personarum iuridica depositio, si adesse cognoscantur; sicut neque alia acta, quae vel moderator vel defensor matrimonii necessaria reputaverint. Si perpensis omnibus iudex censuerit, sententiam edicendam esse conformem sententiae a tribunali haeretico prolatae, nunquam tamen istam sententiam tamquam sui iudicii motivum invocare debebit; neque ullo modo post eam existimandum erit, duas adesse sententias conformes, a quibus necesse non sit appellare.

45. Quoad matrimonia in infidelitate contracta, si haec dissoluta dicantur per sententiam editam vel ab auctoritate civili, vel a quovis tribunali haeretico, eadem erunt servanda quae dicta sunt de matrimoniis baptizatorum resolutis per sententiam tribunalis saecularis, nempe caussam admittendam non esse, si rescissio proclamata fuerit ex titulo ab Ecclesia non agnito, vel servatis servandis esse ex integro instituendam, si contrarium conti-

gerit. Si vero coniugum separatio acciderit absque ullo iudicio, observandum utrum pars quae coram tribunali catholico agere intendit, secundum matrimonium contraxerit post baptismi susceptionem, an ante. Si matrimonium acciderit cum parte catholica post baptismi susceptionem, erit inquirendum, utrum praecesserit coniugis adhuc infidelis canonica interpellatio, aut saltem a legitima potestate fuerit super eadem interpellatione dispensatum. Quatenus constiterit de facta interpellatione aut de illius dispensatione, primum matrimonium nequit amplius constituere vinculum secundum connubium irritans; quatenus vero neque interpellatio neque eiusdem dispensatio praecesserit, primum matrimonium obstabit quidem secundo, sed Ordinarius iudicium suspendere debebit, et casum cum omnibus suis circumstantiis ad S. Sedem remittere, quae ipsi Ordinario quid faciendum sit, indicabit. Ad probandum vero, utrum interpellatio vel eius dispensatio intercesserit, consulendi erunt libri matrimoniorum, vel etiam regesta curiae, in quibus haec accurate erunt semper recensenda. Quod si secundum matrimonium contractum fuerit etiam in infidelitate, praesumendum quidem erit quod, antequam persona, de qua agitur, ad baptismum admitteretur, servata fuerint omnia quae ss. canones pro his casibus statuunt; sed si institutis opportunis investigationibus adhuc dubium subsit, ad S. Sedem erit recurrendum.

Art. V. — *De impedimento impotentiae.*

46. Ad impugnandum ex capite impotentiae matrimonium solummodo coniuges admittuntur, quia ipsis solummodo hoc factum cognitum esse potest, et ipsi tantummodo de hac re solliciti esse debent. Ut autem impotentia matrimonium contractum irritet, necesse est ut sit antecedens atque perpetua, quae scilicet naturalibus atque licitis remediis tolli non possit. Ista impotentia si fuerit absoluta, seu talis ut omnino impossibilem reddat coniugalem copulam, matrimonium dirimit semper, et cum qualibet persona contractum; si vero relativa tantum, matrimonium dirimit solummodo cum illa ad quam impotentia ipsa refertur. Ita igitur in causis huius generis investigationes erunt dirigendae, ut tandem deveniatur ad adstruendam vel excludendam assertam impotentiam antecedentem et perpetuam, sive absolutam sive saltem relativam.

Hunc in finem prae oculis habenda erit instructio supremae Congregationis S. Officii.

Quod si casus occurrat, cui in instructione hac provisum non sit, ad iuris communis normam pertractetur, ac decidatur oportet.

1574

S. C. S. Officii *20 Martii 1889.* — Ep. Wayne Castren. — In foederatis Americae Sept. provinciis non raro evenit aliquos ad fidem catholicam converti qui antea matrimonio civili cum aliqua uniti erunt, et postea divortium civile obtinuerunt. Tempore conversionis vel iam secundum matrimonium inierunt, vel inire intendunt. Certe prima quaestio solvenda est. Eratne primum matrimonium validum tamquam contractus vel tamquam Sacramentum? Posito tamen quod ex documentis et probationibus certis a curia episcopali et a defensore matrimonii admissis, constet primum matrimonium vel propter bigamiam alterius partis, vel propter cultus disparitatem fuisse certe nullum, requiriturne appellatio defensoris et iudicium in secunda instantia a Bened. XIV. praescriptum in casu de nullitate matrimonii in facie Ecclesiae initi? An sufficit certe constare primum matrimonium fuisse absolute nullum, ita ut nulla requiratur secunda instantia et iudicium?

R. Dummodo per processum saltem extraiudicialem certo constet de nullitate matrimonii ob praeexistens dirimens impedimentum evidenter comprobatum, Negative.

1575

S. C. S. Officii *5 Iunii 1889.* — Quando agitur de impedimento disparitatis cultus, et evidenter constat unam partem esse baptizatam, et alteram non fuisse baptizatam; quando agitur de impedimento ligaminis, et certo constat primum coniugem esse legitimum et adhuc vivere; quando denique agitur de consanguinitate et affinitate ex copula licita, aut etiam de cognatione spirituali, aut de impedimento clandestinitatis in locis ubi Decretum Trident. *Tametsi* publicatum est, vel uti tale diu observatum; dummodo ex certo et authentico documento, vel, in huius defectu, ex certis argumentis evidenter constet de existentia huiusmodi impedimentorum super quibus Ecclesiae auctoritate dispensatum non fuerit: hisce in casibus, praetermissis solemnitatibus in Constitutione Apostolica *Dei miseratione* requisitis, matrimonium poterit ab Ordinario declarari nullum, cum interventu tamen defensoris vinculi matrimonialis, quin opus sit secunda sententia.

TITULUS II.

DE LOCIS ET BONIS SACRIS

CAPUT I.

DE ECCLESIIS ET ORATORIIS

1576

S. C. S. Officii *4 Iulii 1776* — Vic. Ap. Tunk. Orient. — Utrum liceat altaria et mensas tempore persecutionis ab ecclesiis auferre.

R. Affirmative, dummodo non adsit scandalum et contemptus religionis.

1577

S. C. SS. Rit. *14 Martii 1820* — Civitaten. — Potest Episcopus, vel per se ipsum, vel per alium sacerdotem, benedicere oratorium monialium S. Augustini quae, destructo earum conventu, vitam degunt in quadam domo, ut possint Sacramenta Confessionis et Sacrae Eucharistiae recipere, cum absque clausura vivant?

R. Negative, cum oratoria privata nunquam benedicantur ritu praescripto in Rituali Romano pro publicis oratoriis.

1578

Ex Instr. S. C. de Prop. Fide. *29 Februarii 1836* (ad Vic. Gen. Nankin.) Dividis in quatuor classes ecclesias sive oratoria in istis regionibus erecta scilicet: 1. earum ecclesiarum quae erectae sint communibus christianorum impensis: 2. earum quae in domo alicuius familiae divitis erectae sint in commodum totius pagi: 3. earum quae sunt in utilitatem alicuius familiae, quae ob distantiam aut alias iustas causas ad communem cappellam venire non potest: 4. demum earum quae erectae sunt ex devotione alicuius familiae, in quibus, quamvis illa non sint nisi oratoria privata, neque ad annuam Sacramentorum administrationem ordinata, missionarii invitati solent etiam in maioribus festivitatibus Missam celebrare, relictis cappellis communibus, non sine harum damno, eo quod deficiat qui harum impensas coadiuvet; et quaeris quae sint Ordinariorum seu etiam missionariorum iura circa ecclesiarum seu cappellarum erectionem, approbationem, aut visitationem. – Ex Concilii Tridentini decretis palam fit sanctum Missae sacrificium celebrandum esse in ecclesiis aut oratoriis divino cultui dedicatis ab Ordinariis locorum designandis, et visitandis: designatio itaque, et visitatio cappellarum in quibus celebranda sunt sacra ad commodum christianitatis, quantumvis eae parvae sint, ad iurisdictionem pertinet Ordinarii; regulae tamen ad hunc finem servandae in Sinis, et ob distantiam locorum, et ob defectum ministrorum, et ob persecutionum periculum, eaedem esse non possunt, quae in Europa servantur: hinc Sinarum Ordinarii peculiaribus gaudent facultatibus sibi a Sede Apostolica concessis, quas communicare etiam possunt suis missionariis. Hinc fit ut iis quaedam liceant etiam quoad electionem loci, in quo sacra peragant, quae in provincia christianis Principibus subdita parochis non licerent; at facultatum communicatarum limites praetergredi non possunt: et si iis abutantur, Ordinariorum est illorum vitia corrigere. Quae autem sit facultas missionariis concedi solita relate ad electionem loci, in quo munere fungantur suo, facile colligere poteris ex Synodo Sutchuensi cap. 10, n. 15, ubi, improbata in missionariis acceptione locorum et personarum, ne plurimi Sacramentis et verbi divini pabulo priventur, praecipitur « In quemcumque locorum, sive divitem sive pauperem, modo sit aptus ad congregandos fideles, et securus, ibique adsint saltem viginti personae, fuerit accersitus missionarius, postposita propria commoditate, ire personaliter non recuset, nisi gravis alia ratio exigat ut fideles in alium locum convocentur ». Nihil igitur innovandum videtur quoad oratoria tribus primis classibus comprehensa. Quoad classem quartam, Ordinarii erit pro sua prudentia et conscientia prohibere missionario ne sacra faciat in oratoriis privatis sub 4. numero indicatis cum communis cappellae damno.

1579

S. C. S. Officii *15 Iulii 1857* — Vic. Ap. Tunk. Centr. — Cum dux eiusque ministri non solum religionem catholicam, Christique mini-

stros illius praecones persequantur, sed etiam ecclesias domosve ad christianorum congregationem, precum sacrarum recitationem, Sacramentorumque administrationem destinatas, sive benedictas sive non, ut sint, severe prohibeant, ac destruere cogant maxima cum populorum, ubi inventae fuerint, iactura: quaeritur utrum Vicarii App. populis ob ib coram mandarinis accusati, possint licentiam concedere ut christiani eas deforment, ligna materiamque ita complicantes, ut secreto asservari possint, ut, cum oportuerit, iterum ad pristinam formam reducantur. Me non latet S. Congregationis S. O. ad dubia R. P. Navarrete responsio anni 1674 declarans quod: « Regi gentili sive » eius ministris in odium fidei templa subver» tere praecipientibus non possint christiani nec » missionarii tali actioni cooperari, aut manus » executioni imponere; » nec etiam alia eiusdem S. C. decisio anni 1776 a Ssmo D. N. Pio PP. VI. approbata, qua ad dubium a R. P. Fr. Feliciano Alonso propositum, scilicet: « An » liceat christianis tempore persecutionis, evi» tandi persecutiones et pericula fidei eiurandae » causa, ecclesias divino cultui dedicatas, non » consecratas nec benedictas, animo iterum, si » possint, eas reaedificandi, evertere seu exar» mare? » Responsum fuit: « Affirmative dum» modo non adsit scandalum et contemptus re» ligionis. » His non obstantibus adhuc mihi superest dubium; primo enim de casu quo rex vel mandarini templorum direptionem et destructionem, ut eiuratae fidei signum praecipiant, loqui videtur, sed hoc non semper, imo raro evenit. Secundo vero ecclesias consecratas vel benedictas non comprehendit, atque de privata christianorum determinatione loqui videtur, de qua non est maior difficultas. Si vero nec christianis privata auctoritate, nec Episcopis Vicariis App. adsit, vel a Ssmo non concedatur talis facultas, in gravissimum et, ut ita dicam, certum praevaricationis laqueum incidunt populi christiani cum vel ab exteris ipsis infensis, vel a quocumque eiusdem pagi incola coram mandarinis, ut saepius evenit, accusantur. Nullum enim in Tonkino vidi vel ad aures pervenit meas, qui ita fortis in fide esset ut ecclesiam ad Deum cultum praestandum constructam clare fateretur coram mandarinis, sed vel muneribus mandarinum eiusque satellites placavere, ne hac de re eos interrogarent, vel ambagibus, amphibologiis mendacibusque excusationibus utentes illam occultarent, vel demum ut verum Dei templum a mandarinis recognitum illud destruxerunt, plerumque cum fidei publica negatione scripto mandarino exhibito. Plures certe cum mandarinis familiariter secretoque loquentes, se ecclesiam habere fatentur: si vero res iudicialiter tractetur, nullus veritatem dicere audet, quia si cultus catholici templum in aliquo pago existere ex iudicialibus documentis constet, etiam illius destructio constare debet, alioquin tam pagi incolae, quam districtus iudex et praefecti sive mandarini gravibus plectendi sunt poenis tamquam regalium decretorum transgressores. Cuncta vero narrata mala aliaque plurima quae his in casibus exoriri solent vitari possent, si opportuna data facultate, praevio Vicariorum Ap. examine huiusmodi templa ad tempus exarmentur atque occultentur, sive benedicta sive nondum benedicta fuerint.

R. Detur decretum feriae V 4 Iulii 1776 (*V. n. 1576*) et ad mentem. Mens est quod in sensu explicato, nimirum dummodo non adsit scandalum et contemptus religionis, potest idem fieri quoad templa benedicta vel consecrata, et in hisce temporum augustiis, imminente persecutione, remittitur prudenti arbitrio Vicariorum App. rem sacram facere ubicumque et quomodocumque in Dño expedire iudicaverint, imitantes primaevos Pastores qui saeviente persecutione in domibus privatis, in chryptis, in coemeteriis offerebant, exhortantes fideles ut sint prudentes in fuga, numquam vero mendaces, sed constantes in certamine ad coronam martyrii, si Deo placuerit, acquirendam: et serventur omnes hac de re instructiones et responsiones S. Sedis.

1580

S. C. SS. Rituum. *31 Augusti 1867.* Mechlinien. — Cruces ad sacras unctiones praescriptae in Dedicatione Ecclesiae non fuerunt dispositae prout fert Liber Pontificalis; et aliunde, incuria plane supina, quaedam fuerunt destructae effosso muro; quaeritur an novis crucibus loco et ordine requisitis depictis, suppleri debeat illarum unctionis caeremonia iuxta formam Pontificalis.

R. Depingantur iterum cruces in ecclesia, quarum sex in parte dextera, sex aliae in sinistra appareant, ita tamen ut duae sint prope altare maius, et duae prope ecclesiae ianuam, omissa unctionis caeremonia.

1581

Ex Litt. encycl. S. C. de Prop. Fide *15 Aug. 1869* (ad Episcopos Stat. Foed. Americae Sept.) — Praxim pecunias exigendi ad fores ecclesiarum ut fideles ingredi possint, et divinis mysteriis adesse.. penitus aboleri atque eliminari cupiens S. Congregatio, A. Tuam nunc in Domino adhortari non desinit ut omnem curam conferas, si forte in aliquibus istius dioecesis locis consuetudinem huiusmodi invaluisse noveris, ne ulli omnino collectores, quando christifideles in ecclesiam ingrediuntur, quo divinis mysteriis adstare, vel verbum Dei audire possint, ad earumdem ecclesiarum fores ponantur. Per hoc autem haud vetare intendit S. Con-

gregatio quominus pecunia sponte a fidelibus oblata ad Offertorium recipiatur, prouti hucusque in maiori foederatorum Americae Statuum ecclesiarum parte fieri consuevit.

1582

S. C. SS. Rituum. 2 *Septembris 1871* — VALLISPRATEN. — An ecclesiae, quae sunt solummodo benedictae, privilegio gaudeant ecclesiarum, quae sunt consecratae, in festo Titularis earum.

R. Affirmative iuxta Decretum in una Ordinis Cappuccinorum Provinciae Lugdunensis diei 21 Martii 1711. *hoc est:* « An debeat fieri » Officium primae classis cum octava Patrono- » rum seu Titularium ecclesiarum particula- » rium, quales sunt v. g. ecclesiae Religioso- » rum, etiamsi ab Episcopis nondum fuerint » consecratae, ut non raro accidit in pluribus » dioecesibus in quibus plures ecclesiae non- » dum fuerunt consecratae, licet a multo tem- » pore ac etiam a saeculis fuerint extructae » et in eis divina mysteria celebrentur, et illae » a tempore quo fuerunt fabricatae, habeant pro » Patrono seu Titulari aliquem sanctum. — » R. Affirmative, iuxta votum D. Abbat. Chiap- » poni. »

1583

S. C. SS. Rituum 20 *Februar. 1874* — MARIANOPOLITANA — Hodiernus parochus ecclesiae a Nativitate Deiparae .... exposuit quod praedicta parochialis ecclesia una cum altari maiori rite fuerit consecrata die 18 Nov. 1841. Duodecim vero post annos frons ecclesiae ruinam minitans destructa et renovata fuit. Frons vero ipsa vix duodecimam partem totius ecclesiae constituebat. Altare quoque maius fuit ab antiquo loco amotum, sed paucis pedibus. His positis insequentia dubia pro opportuna solutione proposuit:

1. An ecclesia ob demolitionem suae frontis consecrationem amiserit ita ut ea consecrari debeat, an potius nova unius altaris maioris consecratio sit peragenda.

2. An praedictum altare consecrari debeat si ecclesia est consecrata.

R. Negative ad primam partem; Affirmative ad secundam.

Ad 2. Provisum in 1.

1584

S. C. SS. Rituum 29 *Nov. 1877* — MARIANOPOLITANA — Episcopus... exposuit: Oratorium principale maioris Seminarii dioecesani formam ecclesiae praeferens quatuordecim abhinc annis consecratum fuisse... Quum in dubium vocata sit legitimitas celebrationis utriusque praefatae festivitatis (Titularis et Anniversarii Dedicationis eiusdem oratorii) eo quod extraneis non pateat indiscriminatim eiusdem oratorii ianua, ac proinde iuxta nonnullos illud recensendum videatur intra oratoria privata, de quorum Titulari ac Dedicatione nemini licet Officium recitare, ab eadem S. R. C. ipse Rmus Episcopus declarari postulavit: Utrum ab initio recte fuerit introducta celebratio festi Titularis et Dedicationis supradicti oratorii.

R. Dummodo reapse oratorium fuerit consecratum, et non simpliciter benedictum, celebrandum esse Officium tam Sancti Titularis, quam Dedicationis.

1585

S. C. SS. Rituum 8 *Martii 1879* — NIVERNEN. — Potestne Episcopus alia oratoria praeter cappellam seu principale oratorium erigere in piis Communitatibus sive ob numerum sacerdotum ibi degentium, ut ab omnibus Missa dici possit, sive in gratiam infirmorum qui nequeunt adire cappellam seu oratorium principale.

R. Si ex piarum communitatum conditione necessaria sit erectio alterius oratorii ad valetudinarii utilitatem, pro eius erectione facultas erit a S. Sede obtinenda.

1586

S. C. SS. Rituum 22 *Martii 1879* — MECOACANEN. — An consecrari possit ecclesia quae non potest circumdari ab extra per Episcopum, ex eo quod potestas civilis nullum actum religiosum permittit.

R. Impetrandae sunt a SSmo facultates necessariae et opportunae pro dispensatione in casu. — SSmus expetitam dispensationem concessit, sub hac tamen conditione ut saltem suppleatur ritus, qui est perficiendus extra ecclesiam, in ipsius sacrario vel alio loco decenti eidem ecclesiae adnexo.

1587

S. C. SS. Rit. 15 *Iulii 1881* — 1. An debeat celebrari Anniversarium (Dedicationis) cum octava et Symbolo in Missa, si ecclesia sit tantummodo benedicta, prout in Rituali Romano non autem dedicata seu consecrata.

2. Et quatenus negative, an saltem liceat celebrare Anniversarium Benedictionis cum octava et Symbolo.

R. Ad 1. Negative.

Ad 2. Provisum in 1.

1588

S. C. SS. Rituum 22 *Martii 1882* — Quoniam in Dioecesi (Vallispratensi) dies Dedicationis seu potius Benedictionis ecclesiarum variarum memoria excidit, quaeritur an octavam Sancti aut Sanctae, in cuius honorem benedictae fuerant, cum *Credo* liceat celebrare; et

cum iuxta easdem ecclesias non resideant rectores, sed solummodo semel in mense eas visitent, ob angustiam loci, num in talibus circumstantiis a celebratione Dedicationis seu Benedictionis fideles vicini excusentur.

R. Detur Decretum in una Oppiden. diei 19 Augusti 1634, exclusa tamen Die Octava Sanctorum Titularium Ecclesiae.

« *Oppiden*. Dubiis per Episcopum Oppidensem transmissis, et ad relationem Emi da Torres S. C. respondit: Ad 1. Consecrationem probari concludenter ex signis deductis, et signa probari per testes deponentes de visu. Ad 2. *An per celebrationem Missae in ecclesia polluta, dicatur reconciliata*, S. C. respondit: Negative, et ideo debere reconciliari iuxta formam praescriptam in Pontificali. Ad dubium: *An ecclesia reconciliata ab Episcopo non habente iurisdictionem in loco dicatur bene reconciliata vel non*, respondit: Affirmative. Quo vero ad diem consecrationis, cum ignoretur dies certus ipsius consecrationis, S. C. censuit Episcopum constituere debere ex nunc certum diem qui deserviat quotannis pro Consecratione ecclesiae. »

1589

Ex Instr. S. C. de Prop. Fide *18 Octobris 1883* (ad Vicarios App. Sin.) — Quoniam Synodus Chansinensis in Sess. III. Cap. I. *De Ecclesiis seu Sacellis* plura sapienter constituit quae ad locorum sacrorum et ad residentiarum aedificationem pertinent, visum est opportunum caeteris quoque Praesulibus eadem decreta ob oculos ponere, eosque hortari ut in magnis et principalioribus christianitatibus, ubi adhuc desideratur, aliquod saltem sacellum aedificari curent, cui domus aliqua adhaereat pro missionarii habitatione; ex hoc enim fit ut pietas fidelium foveatur, cum ipsi in diebus praesertim festivis preces recitare, et catechismum addiscere communi aedificatione in locis Deo dicatis possint. Dum autem Praesules ecclesias et sacella multiplicare intendunt, id prae oculis quoque habeant, ne rem hanc aliorum, et praesertim laicorum arbitrio relinquant, ex quo plura incommoda et molestiae oriri possint; sed ipsi sibi reservent determinare necessitatem, et locum aedificii, et publico aliquo instrumento, qua meliori fieri potest ratione, inspectis regionis circumstantiis, statuant domum esse cultui divino dicatam, et sub Vicarii Apostolici iurisdictione esse positam; licet vero fideles concurrere debeant pro viribus ad expensas sustinendas, tamen ipsi marte proprio nova sacella non aedificent, neque immutationem alicuius momenti facere, invito Vicario Apostolico, praesumant.

1590

S. C. SS. Rituum *16 Aprilis 1886* — Halifaxien. — 1. An in ecclesiis simpliciter dedicatis non vero consecratis recoli debeat speciali modo festum ipsarum titulare.

2. Et quatenus affirmative, quomodo illud celebrandum sit.

R. Ad 1. Affirmative.

Ad 2. Celebrandum sub ritu dupl. 1. classis cum octava.

1591

S. C. SS. Rituum 27 *Iulii 1888* — Imolen. — Oratoria quae inter ambitum cuiuscumque monasterii aedificantur in commodum Religiosorum, cum oratoria strictim privata haberi nequeant, quaeritur quonam ritu sint benedicenda, scilicet, an ritu quo benedicenda est nova ecclesia vel oratorium publicum; an simplici benedictione quae *benedictio loci* nuncupatur.

R. Negative ad primam partem; Affirmative ad secundam.

CAPUT II.

DE COEMETERIIS ET SEPULTURIS

1592

S. C. Ep. et Reg. *30 Novembr. 1629* — Circa sepulturas in Macariensi dioecesi sub altaribus existentes S. Congregatio censuit nullatenus esse permittendum ut defunctorum corpora deinceps sub altari sepeliantur, et siqua hactenus ibidem reperiantur sepulta, alio transferri oportere, saltem extra aram; alioquin non esse interea super huiusmodi altari celebrandum, et Episcopum pro pastorali eius sollicitudine ac prudentia invigilare debere ne quid hac in re fiat aut permittatur contra sacros canones et Conciliorum decreta, et universalis Ecclesiae usum.

1593

S. C. de Prop. Fide - C. G. *29 Augusti 1763*. — In casu tantum necessitatis et non aliter tolerandum ut catholici habeant coemeterium commune cum schismaticis, iuxta formam resolutionis S. C. Concilii in Catharen: « Si obtineri possit ut sepulturae catholicorum, quamvis in eisdem coemeteriis, ab heterodoxis separatae sint, rectum et optimum erit; sin minus curandum saltem ut defunctis iusta

» secundum catholicum ritum solvantur, omnis-
» que arceatur superstitio. »

1594

S. C. de Prop. Fide - C. G. *21 Martii 1774* — Curet omnino (Vicarius Ap. Algeriae), etiam per praeceptum, ne defuncti tumulentur nisi post duodecim horas ad minus post eorum obitum; et nonnisi post viginti horas, quando eos subitaneo casu obiisse contigerit.

1595

Ex Instr. S. C. S. Officii *16 Aug. 1781* (AD EP. SCEPUSIEN.) — Modo de sepultura, et funeribus haereticorum paucioribus agendum est; quamcumque enim in divinis communicationem cum haereticis sive vivis, sive defunctis, catholico viro esse prohibitam, tam notum est ac pervulgatum, ut nihil magis. Sed ad rem pressius, et primo quoad sepulturam; Cap. *Sacris, De sepulturis:* « Sacris est canonibus in- » stitutum ut quibus non communicavimus vivis » non communicemus defunctis: et ut careant » ecclesiastica sepultura qui prius erant ab eccle- » siastica unitate praecisi ». Et *De haereticis* in 6. Cap. *Quicumque:* « Quicumque ecclesiasticae » sepulturae haereticos tradere scienter prae- » sumpserint, absolutionis beneficium non me- » reantur nisi propriis manibus publice extumu- » lent, et proiciiant eiusmodi corpora damna- » torum ». In Rituali autem Romano Pauli V. *De exequiis* Tit. 6. cap. 2, negatur ecclesiastica sepultura paganis, iudaeis, et omnibus infidelibus, haereticis, et eorum fautoribus; quin et Martinus V. cuius Constitutionem *Ad evitanda* nonnulli in favorem haereticorum nimium extendunt, in altera posteriori *Inter cunctas* sic decernit: « Si tales haeretici publici et mani- » festi, licet nondum per Ecclesiam declarati, » in hoc tamen gravi crimine decesserint, ec- » clesiastica careant sepultura. »

Neque ut hoc ecclesiasticae sepulturae beneficio haeretici quidam fruantur, quidquam illis suffragari poterit, vel quod (ut inquis) non per ianuas, sed per ecclesiae cryptas eorum corpora inferantur, vel quod eo iure iamdiu illorum familiae potiantur, vel demum quod ecclesiae tectum, ac fabricam servare promittunt. Vides enim fucum fieri Ecclesiae legibus, si haeretici communi sepultura cum catholicis socientur, quamquam diverso utantur ad sepulchrum ingressu. Ius autem familiarum qualem esse poterit, si qui a fide desciverunt, omni etiam, iuxta sacros canones, iure ac privilegio, quod Ecclesiae beneficio consequuti sunt, privatos ac spoliatos esse oporteat? Tandem nec sumptus pro restaurandis ecclesiis ab haereticis promissi movere Te debent, ut pecunia existimes eosdem communi posse cum catholicis sociari tumulo. At valde timendum refers, ne quod ab Episcopo haereticis denegatur, id a saeculari potestate impetraverint. Catholicorum Principum pietas haud ita futurum esse suadet; attamen quidquid absque tuo consensu ac nutu factum fuerit, si quidem absque turbarum et discordiarum periculo prohibere nequeas, moerens ac tacitus patienter feres, ita tamen ut sis de christiana aequanimitate ac tolerantia laudandus, nunquam vero de consensu et approbatione culpandus.

Quamquam non tam de ecclesiis modo quam de coemeteriis quaeris, quae haereticis ac catholicis communia sunt; quod cum omnino sine offensione tolli non possit, « Episcopus, inquis, » disposuit, ut occasione sepulturarum, secun- » dum recentiora regia toto Regno decreta, extra » urbes, oppida, pagos ab ecclesiae areis trans- » ferendarum, nova constituenda coemeteria, » remotis arbitris, in proportionata sui parte » pro catholicis humandis benedicantur; in re- » liqua vero intra eamdem coemeterii cinctu- » ram parte corpora acatholicorum tumulentur. » Optime quidem haec a Te disposita ac constituta sunt pro ea, qua Episcopus in hac temporum iniuria uti patientia ac tolerantia debet. Videat tamen Amplitudo Tua, ut, quantum sublatis contentionum ac dissidiorum periculis fieri poterit, in humandis catholicorum corporibus tam quoad locum, quam quoad alias Ecclesiae caeremonias, omnia ad normam sacrorum Canonum, quos optime calles, conformentur.

1596

S. C. de Prop. Fide - C. G. *22 Novembris 1790* — EP. SCODREN. — *Sub crepidine vel suppedaneo* degli altari di questi paesi non si è fatto mai scrupolo, nè si fa, di seppellire i morti, con specialità i Vescovi e sacerdoti. Si domanda che cosa debba farsi con quelle ossa de' morti che esistono in tali luoghi, perchè a disotterrarle è cosa difficilissima, non essendovi qui quei commodi che sono nelle parti della cristianità; e che cosa dee farsi con simili altari.

R. Quoad praeteritum nihil esse innovandum; quod futurum curandum ne amplius ibidem sepeliantur.

1597

S. C. de Prop. Fide - C. P. PRO SIN. *30 Febr. 1801* — CHANSI ET CHENSI —... Altro abuso vi è in queste provincie, che gl' infanti, o figli o figlie, che muoiono, non si seppelliscano nel proprio sepolcro della famiglia, ma altrove; il che procede dall' errore dei gentili i quali fanno così perchè i suddetti non hanno prole che possa piangerli, e prestar loro gli ossequî delle riverenze e prostrazioni. *Hinc dubium:* Se gl' infanti e i celibi possano seppel-

lirsi altrove che nel sepolcro della propria famiglia.

R. Quoad eos christifideles qui commune habent sepulchrum cum gentilibus, licere, dummodo superstitionis error absit; curetur tamen ut in loco benedicto sepeliantur.

1598

Ex Instr. S. C. de Prop. Fide *6 Iunii 1817* (AD MISSIONARIOS SUTCHUEN) — Sed iam ad eos venit oratio qui in infelicissimo statu simulatae apostasiae usque ad mortem perseveraverint, et, quamvis ab uxoribus et filiis excitati, superstitiosas tabellas recusaverint deponere, de quibus quaeritur: utrum ecclesiastica sepultura donandi sint et Sacrificium pro illis offerri queat?

Nulla sane rationabilis praesumptio stat pro iis qui, uxorum et filiorum monitis despectis, quae facienda erant facere pertinaciter recusarunt. Deus utique, qui dives est in misericordia sua, semper potest, vel ultimo vitae huius momento, peccatorem ad se trahere, et Spiritui Sancto non resistentem iustificare et salvare; sed utrum hoc factum sit iudicare, Dei, qui corda noscit hominum, reservatur iudicio; Ecclesia vero ab iis, qui manifesti fuerint peccatores, in aliorum etiam exemplum, signa saltem aliqua exigit poenitentiae, ut ecclesiasticae sepulturae participes efficiantur, et nominatim pro iis Sacrificium offerri possit. Hoc supra vidimus statutum: hoc generice Rituale Romanum iubet de iis manifestis et publicis peccatoribus qui *sine poenitentia perierunt*. Cum inter hos recensendi sint homines de quibus agitur, sequitur eos nec esse ecclesiastica sepultura donandos, nec pro iis incruentum Sacrificium esse offerendum, si simulata eorum apostasia notoria fuerit neque ante obitum notabilia signa dederint resipiscentiae.

1599

S. C. S. Officii *14 Febr. 1827* — MISS. TERRAE SANCTAE — Quomodo se gerere debeat (missionarius) cum iis qui cum mahumedani non sint, sed cuiusque alterius nationis, vulgo dicti *franchi* o *levantini*, recusant tamen multoties Sacramenta accipere in articulo mortis; et an istis sepulturae ecclesiasticae et publicarum precum ab Ecclesia praescriptarum in expiationem pro animabus defunctorum participes esse possint, praesertim cum ad id sit coactus a viris praepotentibus multaeque auctoritatis.

R. Sancta Mater Ecclesia benigna et misericors erga filios suos, eos salvos fieri vehementer cupit. SSmus D. N. hoc spiritu imbutus recte novit, quod impietas impii non nocebit ei in quacumque die conversus fuerit ab impietate sua. Hinc perspectis omnibus expositis peculiaribus circumstantiis, et rite perpensis, decrevit in iisdem tolerari posse, quod sepultura ecclesiastica illi gaudeant, et publicae preces seu suffragia pro iis defunctis fundantur, qui, adhuc viventes, Catholicae Ecclesiae erat membra, quamvis in articulo mortis Sacramentis refici recusaverint, dummodo vel minima spes interluceat, ipsos potuisse de peccatis commissis contritionem concipere, et ad Deum ante obitum ex corde converti.

1600

S. C. de Prop. Fide - C. G. *29 Martii 1830* — In coemeterio catholicorum, quatenus aliud adsit in loco, non esse admittenda cadavera acatholicorum; alio vero non existente, fiat divisio coemeterii cum separato ingressu.

1601

S. C. S. Off. *2 Decembr. 1840* — An liceat celebrare parentalia et ecclesiasticam sepulturam concedere iis qui ante exitum receperunt Sacramenta, attamen sectae massonicae nomen dederunt, et in feretro tenent sectae eiusdem emblemata.

R. Affirmative, servata forma Innocentii III Cap. *A nobis, De sent. excom.*, ablatis insigniis sectae ab Ecclesia damnatae, et dummodo appositio emblematum demandata non fuerit a defuncto post receptionem Sacramentorum, vel ab eodem fuerit revocata; et amoveantur statim cognita eorum appositione, et omnino ante associationem cadaveris. Moneantur confessarii loci de obligatione exigendi retractationem ante sacramentalem absolutionem.

1602

S. C. S. Officii *13 Aprilis 1853* — È in uso in Mossul che ogni famiglia abbia il privato sepolcro, camera sotterranea che serve a quell' effetto. Da più anni la nazione giacobita si è divisa, avendone una parte considerevole abbracciato la fede cattolica; contuttociò perseverano i membri della stessa famiglia eretici e non eretici ad esser sepolti nello stesso sepolcro. Deesi togliere un tal abuso?

R. Affirmative, et detur Decretum feriae V. 16 Augusti 1781. — *quod est*: SSmus auditis » Emorum votis mandavit respondi per instru- » ctionem qua insinuetur Episcopo Scepusiensi » quod pro sua prudentia et zelo curet ut cuncta » fiant ad normam SS. Canonum; quatenus » vero absque scandalo id obtineri non possit » tolerari posse quae Episcopus exponit in sua » relatione. » *(V. n. 1595)*.

1603

S. C. S. Officii. *30 Martii 1859* — ARCHIEP. VIENNEN. — Utrum acatholici ratione vinculi consanguinitatis, seu matrimonii, inferri licite possint in sepulchro gentilitio familiarum catholicarum.

R. Curent Episcopi totis viribus ut cuncta fiant ad normam sacrorum canonum; quatenus vero absque scandalo et periculo id obtineri non possit, tolerari posse. (1)

1604

Ex Litt. S. C. de Prop. Fide. *16 Aprilis 1862* (AD EP. ROSEN.) — ... Praeterire nolo me ad S. C. S. Officii detulisse quod in relatione de statu dioecesis elapso anno transmissa innuebas in paroecia S. Crucis proprium catholicorum coemeterium non existere, et catholicorum cadavera deferri debere ad coemeterium lutheranorum, atque eamdem S. C. S. Officii feria IV. die 13 Februarii 1862. hoc edidisse responsum: « 1. Curandum est Episcopo ut » catholici coemeterium habeant a coemeterio » acatholicorum distinctum. 2. Si id effici non » possit, experiendum est utrum saltem in eo» dem coemeterio distinctus locus pro tumula» tione catholicorum haberi possit. 3. Si neque » id possibile sit, usquedum praedicta facultas » non obtineatur, singulis vicibus, cum catho» lici cadaver ad sepulchrum deferatur, sepul» turae locus debet benedici.

1605

S. C. S. Officii *16 Maggio 1866* — COSTANTINOP. — Se sia lecito di dare sepoltura ecclesiastica, e celebrare solenni esequie e Messa pei suicidî.

R. Moneantur parochi et missionarii ut in singulis casibus, quibus praesens dubium refertur, recurrant, quoad fieri potest, ad Ordinarium. Regula (autem) est, non licere dare ecclesiasticam sepulturam seipsos occidentibus ob desperationem vel iracundiam (non tamen si ex insania id accidat) nisi ante mortem signa dederint poenitentiae. Praeterea quando certo constat de iracundia vel desperatione negari debet ecclesiastica sepultura, et vitari debent pompae et solemnitates exequiarum. Quando autem certo constet de insania, datur ecclesiastica sepultura cum solemnitatibus exequiarum. Quando tandem dubium superest utrum mortem quis sibi dederit per desperationem an per insaniam, dari potest ecclesiastica sepultura, vitatis autem pompis et solemnitatibus exequiarum.

1606

S. C. SS. Rituum *2 Aprilis 1875* — Corpora defunctorum iam condita in sepulchris, quae non distant ab altari iuxta praescriptiones canonicas, removeantur, si id commode fieri poterit. Posthac vero in iisdem neutiquam sepeliatur.

1607

S. C. SS. Rit. *4 Sept. 1880* — Rubrica Ritualis Romani in Ordine Exequiarum quoad benedictionem tumuli sic se habet: *cum autem pervenerit ad sepulchrum, si non est benedictum, sacerdos illud benedicat* etc. Quaeritur: 1. An sacerdos debeat facere hanc benedictionem etiamsi sepulchrum adsit in coemeterio iam antea benedicto, adeo ut in omnibus exequiis fidelium, saltem eorum qui ad usum rationis pervenerint, benedictio sepulchri sit requisita, excepto solummodo casu sepulchri iam antea ut talis benedicti.

2. Cum formula benedictionis tumuli a Rituali Romano tradita loquatur tantum de defunctis qui ante decessum ex hac vita peccare potuerunt, cumque aliunde idem Rituale benedictionem tumuli parvulorum non praescribat, nec formulam specialem pro benedictione talis tumuli tradat, quaeritur: Quid de benedictione sepulchri parvulorum? An in omni casu omittenda sit, sive parvuli sepeliantur in coemeterio iam antea benedicto, sive sepeliantur in coemeterio non prius benedicto; et, si omitti non debet, quomodo talis benedictio facienda erit?

R. Ad 1. Affirmative, quoties agitur de sepulchro ex nova materia confecto.

Ad 2. Satis esse servare quae a Rituali Romano praescribitur.

1608

Ex Litt. S. C. de Prop. Fide *27 Septembris 1884* (AD VIC. AP. VIZAGAPATAM.) — Quaestio quae ab Ampl. Tua proposita fuit super modo agendi missionariorum relative ad cremationem cadaverum castae Raiapont (2) sapienti Emorum PP. Supremae Inquisitionis iudicio submissa fuit. Responsum quod a venerabili illa Congregatione hac de re accepi con-

---

(1) Eadem S. C. S. Officii die 4 Ianuarii 1888 declaravit nonnisi iuxta huiusmodi responsionem esse intelligendum decretum 389 Concilii II Plenarii Baltimorensis ita se habens: « Ex mente Sedis Apostolicae » *toleratur* ut in sepulchris gentilitiis, quae privata et » particularia pro catholicis laicorum familiis aedifi» cantur, cognatorum et affinium etiam acatholicorum » corpora tumulentur: » adeo ut *tolerantia* de qua agitur sit tolerantia mere passiva ad *praecavenda maiora mala*.

(2) Vicarius Ap. quae sequuntur exposuerat: « .... » Les cadavres (de deux de nos neophites) ont été » brulés au lieu d'être sepulturés. Les parents assurent » n'avoir fait aucune cérémonie idolatrique selon l'u» sage, par respect pour les défuntes. Je viens donc » vous demander si en pareils cas le missionaire est » tenu de *protester*, au grand danger de faire croire aux » païens que nous cherchons à détruire les privilèges » de la caste. J'ai tout lieu d'espérer, Eminence, qu'a» vec une instruction plus soignée sur la beauté des u» sages et des cérémonies religieuses, et de sages me» nagements, nous obtiendrons que l'on se conforme » à la pratique universelle qui a force de loi, au sujet » de la sépulture. .... La difficulté de sépulturer les

tinetur in sequenti decreto quod Tibi communico, nempe: « cremationem approbare non » debes, sed passive te habeas, *collato semper* » *baptismate,* et populos instruendos cures iu» xta ea quae a Te exponuntur. »

1609

S. C. S. Officii *19 Martii 1886* — Non pauci Sacrorum Antistites cordatique Christifideles animadvertentes, ab hominibus vel dubiae fidei, vel massonicae sectae addictis magno nisu hodie contendi, ut ethnicorum usus de hominum cadaveribus comburendis instauretur, atque in hunc finem speciales etiam societates ab iisdem institui: veriti, ne eorum artibus et cavillationibus fidelium mentes capiantur, et sensim in eis imminuatur existimatio et reverentia erga christianam constantem et solemnibus ritibus ab Ecclesia consecratam consuetudinem fidelium corpora humandi: ut aliqua certa norma iisdem fidelibus praesto sit, qua sibi a memoratis insidiis caveant, a Suprema S. Rom. et Univ. Inquisitionis Congregatione declarari postularunt:

1. An licitum sit nomen dare societatibus, quibus propositum est promovere usum comburendi hominum cadavera?

2. An licitum sit mandare, ut sua aliorumve cadavera comburantur?

R. Emi ac Rmi PP. Cardd. in rebus fidei Generales Inquisitores supra scriptis dubiis serio ac mature perpensis, praehabitoque DD. Consultorum voto respondendum censuerunt:

Ad 1. Negative; et si agatur de societatibus massonicae sectae filialibus, incurri poenas contra hanc latas.

Ad 2. Negative. — Factaque de his SSmo D. N. Leoni PP. XIII relatione, Sanctitas Sua resolutiones Emorum Patrum adprobavit et confirmavit, et cum locorum Ordinariis communicandas mandavit, ut opportune instruendos curent Christifideles circa detestabilem abusum humana corpora cremandi, utque ab eo gregem sibi concreditum totis viribus deterreant.

CAPUT III.

DE BONIS ECCLESIASTICIS

1610

S. C. de Prop. Fide - C. G. *4 Martii 1716.* — Quatenus praetendant (Superiores Regul. in Tunkino) spolia missionariorum S. Congregationis, ad eamdem recurrent; et interim Praefectus seu Superior Missionis retineat spolia consignanda cui S. Congregatio mandabit.

1611

S. C. de Prop. Fide - C. G. *10 Nov. 1716.* — Spolia rerum omnium tempore missionis acquisitarum non modo a missionariis sed etiam ab Episcopis Regularibus, aere et sumptibus eiusdem S. Congregationis in Missione degentibus, post eorum obitum ad S. C. spectare, et in utilitatem Missionis eroganda.

1612

S. C. de Prop. Fide - C. G. 22 *Dec. 1716.* — 1. Se i predetti decreti (*V. nn. 1610 1611*) si devono anche estendere alli spogli dei Vescovi Regolari mantenuti dalla S. Congregazione.

2. Se i spogli dei Vescovi dipendenti dalla S. C. spettino alla medesima, che a tali Vescovi ha somministrato i sussidî, o siano provvisioni annue, ad effetto però di erogarli in beneficio delle Missioni, e specialmente della Chiesa nella quale il Vescovo è morto.

R. Ad 1. et 2. Affirmative.

1613

S. C. de Prop. F. - C. P. *(ab Innocentio PP. III specialiter deputata) 28 Iulii 1721.* Referente R. P. D. Carafa Secretario, Emi PP. ad melius regimen comparandum Missionum atque ad consulendum earum indemnitati, aliisque iustis ac rationabilibus causis moti, statuendum censuerunt ne ullus missionarius aut Praefectus Missionum pro tempore audeat sub quovis praetextu aut quaesito colore oppignorare et distrahere, seu in superfluos usus impendere bona et pias oblationes earumdem Missionum sine praevia licentia S. Congregationis. Insuper quod quotiescumque contigerit aliquem missionarium ex hac vita discedere, missionarius antiquior illius stationis in qua erit spolium defuncti de omnibus pecuniis, mobilibus et rebus quibuslibet ab eo relictis, statim post eius mortem clarum atque distinctum inventa-

---

» morts se rencontre souvent. Je prie V. E. de me dire » si je peus tolérer provisoirement l'usage suivant: » Quand un païen demande à être baptisé au moment » de la mort, le missionnaire lui accorde la grâce du » baptême sans s'inquiéter de ce que deviendra le ca» davre, etant bien persuadé que les parents païens » ne tiendroient aucun compte de son désir, que le » cadavre soit enterré et non brulé. »

rium fideliter conficere teneatur, illudque Patri, Missionum pro tempore Praefecto, transmittere, omnia interea sub vigili custodia servando, tradenda missionario praedefuncti successori, qui ea in legitimos Missionis usus impendat. Ii vero qui praesenti S. Congregationis decreto quoque modo contravenerint, aut minime paruerint, poenam inhabilitationis perpetuae ad missiones exercendas ac ad quaelibet munia obeunda, nec non privationis vocis activae et passivae, aliasque per eamdem S. C. pro rerum circumstantiis ac transgressionum qualitate infligendas incurrant.

1614

S. C. de Prop. Fide – C. P. pro Sin. *28 Sept. 1725.* — Sit regula generalis, et perpetuis deinceps temporibus omnino servanda, scilicet, quod spolia Episcoporum, Vicariorum App. et missionariorum S. Congregationis (in Sinis) ad eam pertineant, et ad Procuratorem pro tempore eiusdem S. C. in Sinis morantem fideliter atque integerrime transmitti debeant.

1615

S. C. de Prop. Fide – C. G. *18 Aprilis 1757.* — Albaniae. — Se i cattolici lavoratori dei beni di chiesa usurpati dai turchi possano godere della porzione che tocca loro dall' avere lavorati tali beni; e se possano nascondere dei frutti, biade, ecc. che toccano ai turchi usurpatori, per consegnarli al parroco che in realtà n' è il padrone, e far celebrare tante Messe pel benefattore.

R. Affirmative quoad primam partem, et negative quoad secundam.

1616

Decr. S. C. de Prop. Fide *17 Augusti 1772.* — Quum compertum sit a plerisque ignorari, ad quem de iure pertineant spolia Archiepiscoporum, Episcoporum, Vicariorum Apostolicorum, et Operariorum Regularium cuiuscumque Instituti, aere ac sumptibus Sacrae Congregationis missiones in locis haereticorum et infidelium exercentium, et in quem usum ea debeant converti; Emi Patres, referente R. P. D. Stephano Borgia Secretario, censuerunt renovandum esse, prout vigore praesentis renovat, Decretum hac super re editum die 22 Decembris 1716., et a san. mem. Clemente XI. adprobatum, et confirmatum, mandantes illud ab omnibus, ad quos spectat inviolabiliter observari. Decretum autem supradictum est huiusmodi: « Referente R. P. D. Silvio de Cavaleriis » Archiep. Athenarum Secretario nonnullos Re» ligionum Superiores in Regno Sinarum asse» rere atque praetendere spolia missionariorum » S. Congregationis spectare ad eorum respe» ctive Religionem, ea potissimum ratione, quod » missionarius Regularis, dum sacris missioni» bus inservit, non censetur esse extra claustra, » et quidquid acquirit monachus monasterio » acquirit: S. Congregatio, inhaerendo decretis » super hoc alias editis, decrevit spolia rerum » omnium tempore missionis acquisitarum non » modo a missionariis, sed etiam ab Episcopis » Regularibus, aere et sumptibus eiusdem S. C. » in missione degentibus, post eorum obitum ad » S. C. spectare, et in utilitatem missionis esse » eroganda. » — S. S. approbavit et confirmavit.

1617

S. C. de Prop. Fide – C. P. pro Sin. *2 Ian. 1773* — S. C. mature perpensis, ac iterum discussis omnibus quae pertinent ad spolium tam Episcoporum et Vicariorum Apostolicorum quam missionariorum, qui aere et sumptibus aluntur eiusdem S. Congregationis, novo hoc decreto olim ac alias super hac re statuta firmavit ac roboravit, nempe spolia omnia antedicta in integrum absque ulla exceptione sibi suoque aerario deberi.

1618

S. C. S. Officii *20 Augusti 1778.* — Vic. Ap. Sutchuen. — Quaedam sunt territoria olim a christianis Ecclesiae ex voto vel absque voto tradita: urgentibus gravibus causis, licetne Vicariis App. huiusmodi territoria vendere aut dimittere, absque eo quod rei fiant criminis propter alienationem bonorum suae ecclesiae? Quandoque enim fit ut apostatae haec territoria sibi vindicent, nullusque datur recursus ad auctoritatem civilem; vel etiam posteri eorum qui tradiderunt haec bona, pauperes facti, illa postulant et exigunt; vel pars territoriis praedictis vicina gentilibus venditur, ita ut periculosa sit in locis mansio.

R. SSmus concedit ad decennium Vicario Ap. Sutchuensi facultatem vendendi ac alienandi bona ecclesiarum suae iurisdictionis, in casu quo vel grave periculum religioni immineat ni vendantur, vel moraliter praevideri possit quod bona praedicta ab apostatis, aut a successoribus donatorum, aut a vicinis paganis auferentur et diripientur, sublata omni spe, ut in facto exponitur, illa servandi per recursum ad potestatem saecularem; cum consilio tamen missionariorum, eorum videlicet qui commode in consilium adhiberi possint, et cum onere adiuncto pretium ex huiusmodi venditionibus retractum in Ecclesiae utilitatem impendendi, vel emendo alia bona, vel aliter erogando, prout magis expedire visum fuerit, onerata super his Vicarii Ap. conscientia, additaque praeterea obligatione certiorem faciendi Sacram Congreg. de Prop. Fide de omni quacumque peracta alienatione.

1619

Decr. S. C. de Prop. Fide *25 Decembr. 1779.* — Cum relatum fuerit eum apud Cophtos

vigere abusum, ut sacrae supellectiles, aliaeque res ecclesiasticae, quae sacerdotibus et monachis eiusdem ritus vel a S. C. transmissae, vel piis fidelium largitionibus donatae fuerunt, post eorum obitum ab heredibus distrahantur, et alienentur, haud mediocri nationalium ecclesiarum detrimento: S. Congregatio, referente Emo ac Rmo D. Card. Thoma Maria Ghilini Ponente, inhaerens decretis alias latis, ac praesertim sub die 17 Augusti 1772 statuit ac decrevit, sacras omnes supellectiles, vasa, libros, et alia quaelibet instrumenta, penes sacerdotes, et monachos cophtos post eorum mortem reperta, si haec vel praefatae S. Congregationis, vel fidelium pietate acquisita fuerint, ad easdem ecclesias omnino spectare, proindeque illius Missionis beneficio eroganda esse, cui defuncti sacerdotes, vel monachi addicti erant. Quod si probetur, et constet praedicta sacra non Ecclesiae favore, sed directe vel sacerdotibus, vel monachis a fidelibus donata fuisse, tum indulget S. C. ut sacra eadem ad illorum heredes transire valeant; quo tamen casu superioris nationis cophtae partes erunt, id sedulo curare, ne praefatae supellectiles ad sanctum Ecclesiae ministerium destinatae, vel infidelibus, turpis lucri causa, vendantur, vel in profanos alios usus ab heredibus erogentur.

Quam Sacrae Congregationis sententiam SSmo D. N. Pio PP. VI. relatam in Audientia habita per R. P. D. Stephan. Borgia Secretarium die 19 Dec. 1779, Sanctitas Sua benigne approbavit, et Apostolica auctoritate munivit.

1620

Decr. S. C. de Prop. Fide *22 Augusti 1785.* — Cum relatum fuerit a P. Fideli Rocchi Praefecto Missionis Ordinis Minorum Conventualium in Moldavia, nonnullas in ea Missione excitatas fuisse controversias circa spolia missionariorum, qui ibidem decedunt, S. Congregatio, referente R. P. D. Stephano Borgia Secretario, inhaerens decretis alias latis statuit ac decrevit annua S. Congregationis subsidia, quae a defunctis missionariis vel non percepta, vel relicta fuerint; nec non spolia rerum omnium tempore missionis acquisitarum a praedictis missionariis, post eorum obitum ad S. C. spectare, atque in utilitatem praefatae Missionis esse eroganda, reddita tamen Sacra Congregationi in singulis casibus a P. Praefecto pro tempore accurata ratione de quantitate et usu praedictarum pensionum atque spoliorum.

1621

S. C. de Prop. Fide - C. P. PRO SIN. *13 Ianuarii 1794.* — In arbitrio et potestate Episcopi esse erogare in usus pios reditus bonorum Ecclesiae, qui vel ad peculiarem usum non fuerunt a benefactoribus destinati, vel, satisfacto onere a testatoribus iniuncto, aliquid aliud superest de iisdem reditibus in usus pios erogandum.

1622

Instr. S. C. de Prop. Fide *1807.* — Precibus Vicarii Apost. Cocincinae et Procuratoris Missionum Indiae, qui supplicant pro facultatibus favore missionariorum, vel saltem Vicariorum App. ad commutanda in alia opera ipsorum iudicio utiliora, vel in generalem Missionum utilitatem pia legata et oblationes, particularibus quibusdam casibus offerentium voluntate destinatas, S. Congregatio ita absolute et generaliter annuendum non esse iudicavit. Obstant siquidem generali huic concessioni gravissimae difficultates, ob quas S. Sedes facultatem huiusmodi absolutam et generalem nunquam esse censuit elargiendam. Postulat enim imprimis ius naturale et divinum: iubent canonicae, civilesque ipsae leges: pluribus denique in locis studiose commendat Sacrosancta Synodus Tridentina, ut voluntates fidelium, facultates suas in pias causas donantium vel relinquentium diligentissime impleantur, et in eos precise usus, iuxta modum conditionesque iis benevisas, pecunia inde obventa insumatur ad quos destinata fuit, neque in alios convertatur, etsi meliores utilioresque videantur: si secus fieret, fidelium voluntates, quae pro lege habendae sunt, fraudarentur, ipsique, magno cum Ecclesiae detrimento, a piis huiusmodi largitionibus retraherentur. Quibus vero pro eorum munere administratio bonorum seu pecuniarum huiusmodi concredita est, ii nullis laboribus et difficultatibus deterrendi sunt ab iis conservandis, custodiendisque, atque in rationum codicibus conficiendis; eam omnem diligentiam in hisce omnibus adhibentes, quam prudens ac probus paterfamilias adhibere solet in rebus suis. Commutari quidem Sedis Apostolicae auctoritate possunt fidelium voluntates, ex textu in Clementin. *Quia contingit*, tit. de relig. domib.; atque *alterari usus illorum quae per fideles donata sunt vel relicta*, uti adnotavit Glossa verbo *Sedis Apostolicae*, sed commutationes ex Tridentino Concilio (Sess. 22. Cap. 6. de Ref.) *nonnisi ex iusta et rationabili causa fieri debent*, ut Summus Pontifex fidelis et prudens administrator habeatur et sit.

Qua lege cum Summus idem Pontifex obstringatur, qui solus potestatem habet perficiendarum huiusmodi commutationum, ipsius est cognoscere et iudicare de causa, quae in singulis casibus interveniat, talis nempe sit nec ne, ob quam iuste et rationabiliter a voluntate piorum offerentium, sive interpretando sive commutando recedi possit. Saepe enim accidit ut pecuniarum oblatarum pios usus differri potius expediat quam immutari, vel ut oblatas pecunias in unum potius, quam in alterum a

postulantibus forte propositum atque expetitum usum converti necessitas aut maior utilitas postulet; in quarum rerum iudicio si ab inferioribus, quibus ab Ap. Sede commissum sit, forte peccetur, supremo bonorum Ecclesiae, rerumque Deo oblatarum administratori ac dispensatori, vitium huiusmodi a Deo iudice imputaretur.

Hisce omnibus de causis fit ut S. Sedes abstineat a facultate huiusmodi deleganda, sed ad iudicium eius particulares casus deferri iubeat, ut perpensis omnibus circumstantiis, quid magis in Domino expediens iudicaverit, ipsa constituat ac decernat.

Quoniam vero in tanta locorum distantia, et in tanta difficultate recursus, ob actuales praesertim earum partium circumstantias, nonnulli casus dari possunt in quibus absoluta necessitas celerem exigat providentiam, idcirco uni Vicario Ap. Cocincinae aliquas facultates certis quibusdam conditionibus alligatas a SSmo D. N. impetrandas censuit S. C. quae in separato decreto exprimuntur, quibus idem Vicarius caute, prudenter, et iuxta modum in decreto expositum utetur. — *En decretum:* — Ex Aud. 25 Ianuar. 1807. – SSmus... Vicario Ap. Cocincinae facultatem benigne concessit commutandi eleemosynas et pia legata certo cuidam operi ex benefactorum voluntate addicta, in alios pios usus, in casibus dumtaxat in quibus necessitas urgeat, ac praescripti operis exequutio impossibilis agnoscatur, ita tamen ut in his casibus commutationem faciat in opera meliora, et de consensu missionariorum; eaque demum peracta certiorem reddat Sacram hanc Congregationem pro obtinenda Apostolica approbatione.

1623

S. C. de Prop. Fide – C. G. *1 Aprilis 1816.* — Ep. Bardstonien. *(Louisville.)* — 1. Quale ius habet Episcopus in bona et ad bonorum administrationem, quae novis hisce Ecclesiis sunt acquisita? — 2. Quale sacerdotibus simplicibus curam Congregationum habentibus competit? — 3. An sacerdos simplex acquirit aliquod ius in similia bona quae intuitu Ecclesiae sunt data, illudque exercet licite, invito Episcopo?

R. Ad 1. Episcopos habere ius administrandi bona ab ecclesiis acquisita ad formam Canonum, et iuxta intentiones fundatorum. — Ad 2. Habere sub dependentia Episcopi. — Ad 3. Negative.

1624

Ex Litt. Ap. Pii PP. VII. *24 Aug. 1822.* — ad Episcopos Americ. Sept. — Memorare debent aeditui bona quae ad divinum cultum, nec non ad Ecclesiae eiusque ministrorum sustentationem oblata sunt, in Ecclesiae potestatem transire; sicut autem Episcopi ex ordinatione divina sunt qui praesunt Ecclesiae, ita ipsi non possunt ab eorumdem bonorum cura, dispositione ac vigilantia excludi. Quare Sacra Tridentina Synodus expresse mandavit, administratores fabricae cuiusvis ecclesiae, etiam cathedralis, et quorumcumque piorum locorum singulis annis ad reddendam Ordinario rationem administrationis teneri, addens (Sess. 22. Cap. 9. de Ref.) quod etiamsi ex praecipua aliqua loci constitutione administrationis ratio reddenda sit aliis ad id deputatis, tamen cum iis adhibendus etiam sit Ordinarius. Quare si aeditui concordi animo cum Episcopo temporalia Ecclesiae administraverint, omnia pacifice et secundum ordinem fient.

1625

S. C. de Prop. Fide – C. P. pro Sin. *27 Aug. 1832.* — Cocincin. — Fundos ecclesiasticos a Vicario Ap. vendi aut permutari non posse nisi quando, persecutione urgente, alia ratio praesto non sit eos Ecclesiae conservandi ad effectum tutius pretium investiendi.

1626

Ex Litt. S. C. de Prop. F. *31 Martii 1836* (ad Vic. Ap. Cocincinae)... — Iisdem litteris narras, urgente persecutione et periculo amittendi omnes agros vel hortos Missioni oblatos, sicut iam evenit prope aulam regiam, te permisisse reliquorum venditionem, dum existimares posse interpretari in hoc casu S. C. beneplacitum. Tua agendi ratio consonat responso dato a S. C. anno 1832: tunc enim, cum nondum Sacrae Congregationi constaret de urgenti necessitate, decretum fuit: *Fundos ecclesiasticos a Vic. Ap. vendi aut permutari non posse, nisi quando, persecutione urgente, alia ratio praesto non sit eos Ecclesiae conservandi;* et tunc id fiat *ad effectum tutius pretii investiendi.* Cum itaque bona illa ob urgentem persecutionis necessitatem alienata iam sint, restat ut cures executionem ultimae partis decreti illius, investiendo pretium ex venditione redactum in bonis tutis, et cum iisdem oneribus.

1627

Decr. S. C. de Prop. Fide *15 Decembris 1840.* — Quum in foederatis Americae Septemtrionalis Statibus nulla a legibus civilibus ecclesiastica successio agnoscatur, et ideo nullum ius nec Episcopis, nec sacerdotibus ab iisdem legibus tribuatur transmittendi suis successoribus bona quaecumque, quae a pia fidelium largitate ad ecclesiasticos, vel pios usus sive Episcopis, sive sacerdotibus donata fuerunt: praedictorum bonorum, (circa quae Concilii Provincialis Baltimorensis IV. Patres pastoralem sollicitudinem laudabiliter ostenderunt decreto VIII.) securitati prospicere volens Sacra Congregatio de Propaganda Fide decrevit in posterum servanda esse quae sequuntur:

1. Archiepiscopus Baltimorensis, et Episcopi omnes in foederatis Americae Septentrionalis Statibus statim post huius Decreti receptionem, testamentum iuxta leges Status, in quo degunt, quarum accuratam notitiam ex certis fontibus sibi comparabunt, conficiendum curent. Illud autem duplicato, et aeque authentico chirographo seu exemplari omnino efficient, atque heredem bonorum omnium ecclesiasticorum ad pios usus sibi, vel praedecessoribus suis, vel quibusvis aliis sive laicis sive clericis donatis quae ipsi actu possideant vel ius ad possidendum habeant, illum ex Coepiscopis suis Americanis, quem magis in Domino expedire iudicaverint, constituent. Hunc autem si forte ex vivis excedere acciderit, alium ex iisdem Coepiscopis in eodem testamento substituant, atque eius loco heredem nuncupent.

2. Testamento igitur, duplici et aeque authentico chirographo, exarato, alterum ex exemplaribus Episcopi omnes ad Baltimorensem Archiepiscopum, hic vero ad seniorem Episcopum loco tuto custodiendum mittat; alterum vero testator ipse penes se asservabit. Moneatur etiam a testatore Episcopus, qui heres constitutus fuerit, per litteras, quas perlectas comburet, eo tantum fine se heredem nuncupatum fuisse ut bona omnia ecclesiastica dioecesis religiose custodiantur, donec a S. Sede successor eligatur, illique tunc fideliter et legitime transmittantur.

3. Testatore vita functo, heres maxima qua poterit cura, bonorum omnium, tum mobilium, tum immobilium conservationi prospiciet, atque inter sacerdotes dioecesis defuncti Episcopi ministrum idoneum et fidelem eligat, cui per procurationis mandatum administrationem bonorum committet, ea tamen lege ut rationem, quum opus fuerit, fideliter reddat.

4. Statim ac Episcopi defuncti successor a S. Sede de more electus fuerit, atque litteras Apostolicas electionis acceperit, Episcopus, qui decessoris eius heres per testamentum constitutus fuerat, hereditatem universam illi instrumentis iuxta formam a legibus civilibus praescriptam omnino tradet; atque sive per se, sive per procuratorem, cui bonorum administrationem commiserat, rationem reddere curabit.

5. Si quem autem Episcoporum Coadiutorem habere contigerit, hunc per testamentum heredem instituet.

6. Archiepiscopi munus erit sedulo invigilare, et curare, ut a suffraganeis aliisque Statuum Unitorum Episcopis omnia quaecumque hoc Decreto S. C. praescribuntur religiosissime serventur. Moneat Episcopos, qui testamentum conficere et ad Metropolim mittere neglexerint, vel formam a legibus civilibus requisitam non servaverint, vel aliquo adminiculo legibus contrario illud irritum reddiderint. Si quando autem monitiones suas nullum effectum consequi viderit, de hoc Sacram Congregationem certiorem per litteras facere non omittat, ut opportunum et efficax remedium huic malo adhibere tempestive possit. De quibus omnibus Archiepiscopi conscientia oneratur. Quod autem spectat ad ipsum Archiepiscopum, is, qui in provincia reperietur a consecratione Episcopali suscepta antiquior Episcopus, hoc munus obibit.

7. Quo autem praedicta omnia rite et recte praestare valeat Archiepiscopus, accuratam notitiam legum circa testamenta, quae in unoquoque ex Statibus Unitis vigent, sicut etiam adminiculorum, seu, ut aiunt, *formalitatum*, quae ad testamentorum validitatem requiruntur, tum per Episcopos ipsos, tum etiam per iurisconsultos, et legis peritos quantocius obtinere non omittat; et ne haec omnia memoria excidant, eorum indiculum apud se scriptum retinebit.

8. Testamenta vero ipsa, quae ad Archiepiscopum mittentur, nullo sigillo claudantur, sed folium in quo includuntur, in forma epistolarum usitata complicatum, et Archiepiscopo vernacula lingua inscriptum, sigillo muniatur, uti aliae epistolae communes, ut, eo aperto, Archiepiscopus testamentum legere, atque an rite ac recte confectum fuerit, omnibus attente perpensis, iudicare possit, adhibito etiam, si opus fuerit, peritorum in legibus civilibus consilio.

9. De bonis vero ecclesiasticis, quae iure a civili potestate concesso, ab Episcopis, ecclesiis, collegiis, monasteriis, aliisque locis piis possidentur, vel recta ad Episcoporum successores transeunt, nil est quod hoc Decreto statuatur; ideoque in illo minime includuntur. Episcopi igitur, si qui sint, qui nulla alia bona ecclesiastica suo nomine possideant, ad testamentum superius descriptum faciendum non tenentur.

10. Eadem sollicitudine Sacra Congregatio providere volens securitati bonorum Communitatum omnium, sive ecclesiasticarum, sive Religiosarum, tum virorum, tum etiam puellarum, et quarumcumque aliarum piarum institutionum, quae inter bona ecclesiastica locum obtinent, vel saltem eorum naturae participant, atque sollicita Ecclesiae Pastorum cura piis usibus, ob quos vel comparata, vel donata fuerunt, servanda et posteris fideliter transmittenda sunt, quae sequuntur decernit.

11. Archiepiscopus et Episcopi post decreti huius receptionem, ad Superiores, Praefectos, vel Praesides Communitatum, quae intra dioecesis suae fines reperiuntur, scribent, illisque omnibus auctoritate S. C., quae illis omnibus ad hoc specialiter delegatur, praecipient, ut quam primum fieri poterit, certiorem per lit-

teras Episcopum ipsum faciant 1. An, quae, et quo onere, bona possideat Communitas, cui praeest? 2. An suae Communitati facultas seu ius a civili potestate datum fuerit, bona omnia, vel eorum partem possidendi, et ad successores transmittendi (If they have been incorporated and empowered to hold all, or any part of their property, and what?) 3. An bona omnia, vel aliqua eorum pars a Superiore vel ab aliquo Communitatis membro, vel a pluribus coniunctim possideatur? 4. An aliquem invenerint modum tuto ad successores bona praedicta transmittendi, et quis sit modus iste? 5. An nullus alius habeatur modus praeter testamentum?

12. Responso accepto, Ordinarius quid agendum sit facile comperiet. Nam si quae sint Communitates, quibus ius a potestate civili tributum fuerit possidendi, et ad successores transmittendi bona omnia, vel aliquam eorum partem, nulla erit occasio sollicitudinem suam exercendi ad eorum conservationem. Sin autem modus aliquis excogitatus fuerit possidendi bona per societatis contractum, quo bona in communi possidentur a tribus vel quatuor Communitatis membris, ita ut omnes socii ius illud possideant naturalis suae vitae tempore, sed, quocumque ex illis mortuo, ius apud superstites socios remaneat possidendi bona universa, nulla facta cuique ex ipsis potestate alienandi suae vitae tempore, vel per testamentum relinquendi bona praedicta post mortem: tunc id tantummodo ab Episcopo curandum erit, ut, uno ex sociis mortuo, alius ex Communitatis membris in societatem adsciscatur. Tandem si unica testamenti remaneat via transmittendi bona ad successores, praecipiat Episcopus Superioribus, vel illi, qui suo proprio nomine Communitatis bona possidere tunc poterit, ut statim testamentum iuxta leges civiles, duplici exemplari aeque authentico perficiat, ex quibus unum in Communitatis scriniis diligenter asservetur, alterum vero ad Episcopum dioecesanum in Archivio asservandum mittatur.

13. Ad Communitates autem, quarum bona ab Episcopo possidentur, de hoc Decreto nulla erit scribendi necessitas, quum per testamentum Episcopi, satis bonorum illorum securitati prospiciatur.

14. De Superioribus Decreto huic minime obsequentibus, post unam vel alteram monitionem, Episcopi ad S. Congregationem scribent, quo mala, quae inde sequi possent, opportuno remedio praecaveantur.

Haec sunt, quae de bonis, in Foederatis Americae Septentrionalis Statibus, ad Ecclesiam, sive iam pertinentibus, sive in posterum spectaturis, tuto servandis, S. Congregatio statuenda esse iudicavit.

Facta vero SSmo Domino Nostro Gregorio PP. XVI. rei totius relatione per R. P. D. Ignatium Cadolinium Archiepiscopum Edessenum S. Congregationis Secretarium, Sanctitas Sua, quae superius praescripta sunt, in omnibus confirmavit, et exequenda esse iussit. (1)

1628

S. C. de Prop. Fide – C. G. *21 Iulii 1856. — S. C. probavit pro dioecesibus Hollandiae sequentia:* STATUTA GENERALIA DE CONCILIIS QUAE BONIS TEMPORALIBUS ECCLESIARUM PAROCHIALIUM ADMINISTRANDIS IN ARCHIDIOECESI ULTRAIECTENSI ET SUFFRAGANEIS DIOECESIBUS PROPONUNTUR.

Art. 1. Unaquaeque parochia sive nunc existens sive in posterum ab Episcopo per dismembrationem vel coniunctionem erigenda, praescriptionibus horum statutorum subiacet.

Art. 2. Cura negotiorum rerumque temporalium, sive materialium, de quibus parochiae interest, in unaquaque parochia, sub ecclesiastica auctoritate Episcopi, mandatur *Concilio*, quod *a bonis ecclesiae parochialis administrandis* vocatur, et cui consequenter incumbit *(pro*

(1) In Concilio Plenario II Baltimorensi (an. 1866) Tit. IV. n. 191 haec habentur: « Huius decreti S. C. » intuitu, quinti Concilii Baltimorensis Patres ita de» clararunt: *Perpenso decreto S. Congregationis (de bo» nis temporalibus Ecclesiae) Patres animum maxime » propensum ad mentem S. Sedis in omnibus sequendam, » sed censuerunt speciales leges Statuum singulorum lo» corumque adiuncta gravia afferri incommoda decreti » executioni; singulorum tamen Episcoporum conscien» tiam onerandam esse ut testamento vel alio instrumento » consulant securitati bonorum ecclesiasticorum quae penes » se sunt; quorum testamentorum duplicatum exemplar » apud Archiepiscopum deponant, Archiepiscopus autem » apud seniorem Episcopum, intra tres menses a sua con» secratione; quod si neglexerit Episcopus aliquis, mo» nebit eum officii Archiepiscopus, eumque diu cessantem » ad S. C. deferet. Idcirco orant PP. ut S. Sedis di» gnetur decreti rigorem hac ratione mitigare.* » (*)

Concilium autem Plenarium III (an. 1884) haec habet in Tit. IX. Cap. II: « Summorum Pontificum ac » Praedecessorum nostrorum cura de bonis externis Ec» clesiae hac in regione secure firmiterque servandis » quanta fuerit, ex actis et decretis Conciliorum nostro» rum tam provincialium quam plenariorum apertum » est. Nec minori nos sollicitudine bonorum illorum » securitati providere intenti, Episcopos iterum iterum» que monemus oneratam esse suam conscientiam, ut » testamento vel alio legali documento, prout, spectatis » locorum adiunctis vel legum in suo Statu vigentium » indole, melius videtur, securae bonorum ecclesiastico» rum quae penes se sunt ad successores transmissioni » consulant. »

(*) Decreta Concilii Provincialis V Baltim. confirmata fuere a S. C. de Prop. Fide decreto 30 Sept. 1843.

re nata) ponere omnes actus civiles, ad quos parochia quatenus est corpus morale habilis est.

Art. 3. Concilium administrandis bonis temporalibus parochiae praepositum constat parocho qua talis, eiusve Vicario (locum tenente), et aliquot membris, quorum numerum Episcopus pro rerum adiunctis determinabit, et quibus erit nomen: *Magistri fabricae ecclesiae*.

Art. 4. Parochus eiusve locum tenens perpetuo et ipso iure est praeses huius concilii. Ille labores concilii dirigit, ordinem in congregato concilio tuetur, curatque ut haec statuta aliaeque huc spectantes praescriptiones et iussiones Episcopi observentur.

Art. 5. Magistri fabricae Ecclesiae non efficiunt per se collegium, sed perpetuo agunt statuuntque tamquam unum idemque cum parocho eiusve locum tenente concilium...

Art. 6. Magistri fabricae nominantur ex parochianis, qui probitate et aptitudine excellunt. Prima vice Episcopus ipse nullo intermedio eos nominat, deinde autem in locum quemlibet vacantem nominat unum ex duobus candidatis, quos concilium iuxta regulas ab Episcopo approbandas electos proponet.

Articulis 7, 8, et 9. docetur, quinam non possint nominari et quinam excludantur, inter quos illi recensentur qui Communionem paschalem negligunt, vel aliter sunt peccatores publici scandalosi.

Art. 10. Magistri fabricae per quatuor tantum annos munere hoc fungi possunt: per vices abeunt iuxta certum ordinem ab Episcopo statuendum... qui iuxta hunc ordinem abeunt iterum nominari possunt...

Articuli 11, 12, 13, 14. plura statuunt de tempore et modo faciendi electionem, electos Episcopos proponendi, nominatos ab Episcopo denunciandi.

Art. 15. Quisque magister fabricae potest, id petens, cum honore a munere per Episcopum solvi, audito concilio.

Poterit Episcopus propter graves causas, quarum aestimatio penes ipsum est, aliquem fabricae magistrum a munere dimittere, vel etiam universum concilium penitus dissolvere, facta tamen in utroque casu integra inquisitione factorum auditisque partibus.

Decreto, quo quis cum honore a munere solvitur, vel ab eo dimittitur, vel concilium dissolvitur, Episcopus statuet de nominationibus faciendis aliisque consectariis, prout rei adiuncta suaserint.

Articulis 16, et 17. statuuntur quaedam de modo curam gerendi, inter quae et hoc: Curae quotidianae demandantur praesidi (parocho) et thesaurario.

Art. 18... Decreta capiuntur absoluta votorum pluralitate. Si vota paria sunt, praesidis votum erit decretorium.

Si neque parochus neque eius locum tenens adest, aut si non adest dimidium numeri magistrorum fabricae, nullum decretum fieri potest.

Decreta concilii bonis ecclesiae parochialis administrandis praepositi, si legibus ecclesiasticis vel communis parochiae bono adversantur, ab Episcopo poterunt cassari sive omni efficacia privari.

Art. 19. Concilium bonis Ecclesiae parochialis administrandis praepositum curas sibi commissas diligenter fideliterque geret. Continuas curas iustamque sollicitudinem adhibebit.

a) Pro ecclesia parochiali, domo pastoris et sacristae, ecclesia succursali, sacello, coemeterio, aliisque e pecuniis et in bonum parochiae factis institutionibus, quae ad rem ecclesiasticam parochiae pertinent:

b) Pro bonis titulisque ad illas aedes institutionesque pertinentibus, comprehensis etiam reditibus et expensis, accidentalibus lucris et oneribus, et quibuscumque aliis iuribus et obligationibus.

c) Pro bona conservatione tutaque custodia bonorum omnium parochialium tam immobilium quam mobilium, speciatim archivii ecclesiae parochialis, titulis proprietatis aliisque chartis, uti etiam de tabulis pictis, aliisque rebus artificiosis aut monumentalibus aut certe alicuius momenti.

Caeterum regulis ordinat temporales indigentias hisque providendi media, conditiones quibus Ecclesiae res immobiles aliaeve fructiferae locentur, inter quas numerantur sedilia in ecclesia parochiali et succursali vel sacello, uti et ius sepulturae in coemeterio, etc.

Art. 20. Concilium praedictum non potest, nisi obtenta in scriptis facultate ab Episcopo, quidquam facere, quod fines ordinariae administrationis transgreditur.

Itaque non potest, nisi eadem facultate obtenta:

a) Hereditatem, legata, donationes (solemniter factas) vel fundationes acceptare, aut iisdem renunciare.

b) Bona immobilia emere.

c) Vendere, permutare, hypothecae subiicere, oppignorare, servitute aliove modo onerare, aut ultra trium annorum spatium locare res Ecclesiae immobiles;

d) Vendere, permutare, oppignorare vel alio quovis modo a destinatione sua avertere obiecta artificiosa, monumenta historica, aliave mobilia alicuius magni momenti;

e) Magnas pecuniae summas mutuo accipere, transactiones aliosve contractus onerosos facere;

f) Aedes ecclesiasticas excitare, diruere, aut

nova forma induere, et reparationes extraordinarias facere;

g) Coemeteria condere;

h) Facere aut supprimere parochiales sive ad rem ecclesiasticam parochiae pertinentes institutiones;

i) Imponere capitationem, collectas inducere, aut eas, quas habet ecclesia, aliis donare;

j) Litigare sive tamquam actor sive tamquam reus.

Art. 21. Parocho demandatur exclusive:

a) Ordinarium exercitium religiosi cultus, et quidquid praeterea ad munus eius spirituale pertinet;

b) Cura tuendi ordinem in ecclesia, in coemeterio, et sub exercitio cultus religiosi;

c) Determinatio modi quo collocentur sedilia, scamna, capsulaé oblationibus recipiendis inservientes, atque etiam quo fieri possint in Ecclesia collectae, denunciationes, aliaeque actiones;

d) Admissio et repulsio obiectorum, quae sive ad usum, sive ad cultum, sive ad ornatum in ecclesia vel sacristia forte destinentur;

e) Dispositio altaris, mensae pro distributione SS. Eucharistiae, cathedrae sive suggestus, e quo ad populum dicatur, organorum, loci cantoribus destinati, et aliorum omnium quae ad exercitium vel administrationem religiosi cultus spectant;

f) Tractatio, usus, custodia, conservatio vasorum sacrorum, vestium, librorum, aliorum omnium ad exercitium vel administrationem sacri cultus necessariorum paramentorum, ornamentorum, utensiliumque ecclesiae vel altaris, inter quae panis, vinum, thus, cerei, caeteraeque res omnes usu consumptibiles;

g) Scriptio, dispositio, custodia librorum, quibus baptizati, confirmati, matrimonio iuncti, defuncti etc. inscribuntur, aliarumque omnium chartarum, quae ad archivium pastorale pertinent.

Quoad dictas res aliasque omnes pastorale munus concernentes parochus sequitur exclusive leges ecclesiae, et statuta vel praecepta ab Episcopo.

Si causa acquisitionis vel conservationis rerum ad ornatum ecclesiae vel altaris pertinentium sumptus ex aerario ecclesiae solvi debent, concilium ecclesiae bonis administrandis praepositum de his imprimis sollicitum esse tenebitur. Quando de necessitate horum sumptuum disputatur, Episcopus litem dirimet.

Art. 22. Cantores, organista, sacrista, pueri chorales, campanae pulsator, sepulchrorum fossores caeterique ministrantes ecclesiae, quoad ministerium suum, soli parocho subiecti sunt. Merces eorum, parocho rogante, a concilio statuitur. Ab ipso parocho nominantur et dimittuntur.

Art. 23. Episcopus regulas statuit de certis sive fixis redditibus ecclesiasticis parochi, aliorumque clericorum parochiali Ecclesiae inservientium.

Quatenus dicti redditus ad instar pensionis vel suppletionis ex aerario ecclesiae solvi debent, summam ad instar pensionis vel suppletionis solvendam, Episcopus, audito praedicto concilio, determinat.

Art. 24. Episcopus regulas statuit de iuribus stolae, oblationibus sive honorariis parocho competentibus. Ille statuit iura, quae ecclesiae competant propter usum ornamentorum, cereos etc. occasione exequiarum, anniversariorum, aliarumque solemnitatum.

Quae parocho aliisque in parochia ministrantibus clericis obveniunt commoda, quae casualia dicuntur, haec non indigent statutis regulis, et de his ad concilium praedictum nihil attinet.

Si quando perit proportio inter redditus et onera fundationum, aut si ex alia causa provisio in his et similibus requiritur, Episcopi erit de provisione curare.

Si per fundatores vel benefactores fructibus bonorum vel capitalium non est assignata certa destinatio, aut si de destinatione lis oritur, Episcopus decernet quid parocho, quid aerario ecclesiae, aliisve ius habentibus competat.

Articuli 25. et 26. agunt de custodia aerarii rerumque pretiosarum; Art. 27. agit de inventariis conficiendis; Art. 28. de iisdem verificandis, quae verificatio, in visitatione ab Ordinario vel eius Delegato facta, et aliis quibusdam temporibus fieri debet; Art. 29. de registro archivii parochialis; Art. 30. et sequentes usque ad 58. inclusive de aestimatione unoquoque anno facienda eorum quae anno proxime futuro expendenda et accipienda sint, et de rationibus acceptorum et expensorum unoquoque anno reddendis; Art. 39. determinat modum transitionis; Art. 40. praecipit, ut, si duae pluresve parochiae habent commune coemeterium, vel alias communes institutiones ad rem ecclesiasticam pertinentes, concilia harum parochiarum mox provideant in iis, quae ad harum rerum gestionem pertinent, et unum pluresve deputabunt, ut sint quibus haec administratio committatur. Haec administratio iuxta principia horum statutorum gerenda erit, et quae hunc in finem statuenda videbuntur, indigebunt, ut vim habeant, approbatione Ordinarii.

Art. 41. Ecclesiae succursales sive sacella (oratoria), quae subsistunt quin aliquid ex aerario parochiali ad earum sustentationem impendatur, et quae ad hoc usque tempus separatam administrationem habuerunt, poterunt propriam administrationem, distinctam a concilio bonis ecclesiae parochialis administrandis praefecto, servare, si Ordinarius consenserit.

Eo casu administratio putatae ecclesiae vel oratorii poterit disponi iuxta haec statuta, et sic disposita tenebitur ea in omnibus servare quemadmodum concilium bonis ecclesiae parochialis administrandis praepositum.

Art. 42. Episcopus sibi servet:

a) Regulas praescribere, quibus exsecutio horum statutorum et observatio praescriptionum, quas continent, indigere videbuntur.

b) Lites et dubia tollere quae de sensu statutorum forte oriantur;

c) Ampliare et modificare illos articulos, quos ad certius tuendum parochialium ecclesiarum bonum aliqua mutatione egere experientia forte docebit;

d) Delegare facultates, quas habet in actiones conciliorum, quae bonis ecclesiarum parochialium administrandis praeficiuntur.

1629

Instr. S. C. de Prop. F. *30 Iulii 1867.* (AD PATRIARCH. CILICIAE ARMEN.) — (1) 1. In venditione bonorum ecclesiasticorum praemittatur eorumdem aestimatio a probis peritis scripto facienda; audiantur omnes interesse habentes; constet de evidenti Ecclesiae necessitate vel utilitate; vendantur favore maioris oblatoris, et non minori pretio quam quod a praedictis peritis fuerit aestimatum; pretium ab emptore integre solvatur in actu stipulationis, et collocetur in honesto, tuto, ac licito investimento; quod si non erit in promptu, deponatur pretium in aliqua capsa publica, vel apud aliquam personam spectatae probitatis et idoneitatis, recepta tamen cautione scripto exarata, penes ipsum Patriarcham vel Episcopum Ecclesiae, ad quam pertinent bona vendita, accuratissime custodienda.

2. In permutationibus praemittatur aestimatio fundorum a probis peritis scripto facienda; audiantur omnes interesse habentes; constet de evidenti Ecclesiae utilitate; et in contractus stipulatione expresse reservetur hinc inde regressus ad primaeva iura in casu evictionis. Quod si valor fundi ecclesiastici superet valorem fundi qui ab Ecclesia in permutationem recipitur, ea pecuniae vis, quae ad peraequationem contractus est necessaria, Ecclesiae persolvatur in actu stipulationis, et collocetur in honesto, tuto, ac licito investimento; atque interim deponatur uti supra in capsa publica, vel apud personam spectatae probitatis atque idoneitatis.

3. In contractibus emphyteuticis ineundis praemittatur aestimatio peritorum; audiantur omnes interesse habentes; constet de evidenti Ecclesiae utilitate; canon ab emphyteuta persolvendus non sit minor quam qui a peritis statutus fuerit; stipulatio scripto consignetur, cui descriptio fundi ac topographica eiusdem tabula adiiciatur: praestet emphyteuta hypothecariam inscriptionem super alio idoneo suo fundo, aut saltem hoc deficiente cautionem idonearum personarum pro securitate canonum trium annorum; atque in ipsa stipulatione obligationem emittat pro se suisque heredibus ac successoribus valituram, numquam utendi qualibet praesenti vel futura lege seu privilegio affrancationis canonis, et melioramenta omnia solo cedendi.

4. Si agatur de Ecclesiae bonis oppignorandis, vel de aere alieno contrahendo, necesse est ut prius audiantur omnes interesse habentes, et constet de vera et gravi Ecclesiae necessitate; quae si vere intercedat, cavendum est, ut debitum illud, cum primum fieri poterit, Ecclesia ipsa dimittat; eaque de causa imponatur eidem singulis in casibus obligatio contractum debitum extinguendi annuis ratis ab ipso Patriarcha praefiniendis; ad quem effectum determinati aliqui Ecclesiae eiusdem redditus erunt assignandi, ac singulis vicibus deponendi in capsa publica, vel penes honestam atque idoneam personam, ut suo tempore investiri possint.

5. Cum vero Ecclesiae pecuniam investiri contingat, duo imprimis diligentissime curanda erunt, primum ut a contractibus ineundis longe procul sit quaevis usuraria labes, secundo ut Ecclesiae indemnitati cautum sit: ideoque non collocetur eiusdem pecunia nisi apud honestas et idoneas personas, quae praestent hypotecariam inscriptionem, vel saltem idoneam cautionem; omnesque huiusmodi contractus publicis tabulis pro recepto regionum more consignentur.

6. Denique in locationibus bonorum ecclesiasticorum cavendum est, ut locationes praedictae fiant iusto pretio, atque ut annuae responsionis solutio non fiat anticipate in praeiudicium successorum. Non licebit autem ecclesiastica bona locare ultra triennium; poterit autem R. P. D. Patriarcha, si specialem ab Apostolica Sede super alienatione bonorum ecclesiasticorum facultatem obtinuerit, permittere ut locationes praedictae fiant etiam ultra praedictum tempus, dummodo non excedat novennium.

1630

Instr. S. C. de Prop. F. *8 Sept. 1869.* (AD VICARIOS APP. IND.) — Prae oculis habita necessitate certos reditus aliqua ratione in pluribus Vicariatibus constituendi, quibus Missio-

(1) Patriarchae Armen. concessa fuit *(Ex Aud. SSmi 30 Iulii 1867)* ad quinquennium facultas bona ecclesiastica, iuxta formam et tenorem huius instructionis, alienandi, cum obligatione, exeunte quinquennio, docendi S. C. quomodo eadem facultate usus fuerit.

num onera ferri valeant, mandat S. C. huiusmodi Missionum Vicariis App. ut, collatis consiliis, rationem excogitent qua praedicto defectui occurri possit, ac S. Congregationi proponant. Ad id vero assequendum insinuari voluit iisdem ut curent expensas pro victu atque itineribus minimas fieri, singulos autem missionarios unoquoque trimestri aut bimestri dati et accepti rationem respectivo Vicario Ap. reddere, quemadmodum in nonnullis Indiarum Orientalium Missionibus laudabiliter introduci coeptum est.

Animadvertit etiam S. C. in fere omnibus Indiarum Vicariatibus, exceptis nonnullis Orae Canarensis et Malabaricae, decimarum solvendarum legem, qua ecclesiarum et sacerdotum sustentationi provideatur, minime extare, imo in pluribus Missionibus ipsa emolumenta quae *stolae* appellantur non solvi a fidelibus. Itaque ut facilius ad certorum redituum institutionem perveniri possit, excitandam esse voluit diligentiam Episcoporum ut prudenter provideant induci paullatim consuetudinem, atque etiam, si efficere valeant, legem solvendi memorata iura stolae, quae decimarum locum teneant, atque ad certa sustentationis ministrorum sacrorum media stabilienda inserviant.

Summae gravitatis argumentum esse compererunt EE. PP. illud quod respicit titulum quo bona ecclesiastica in singulis Missionibus coram civili lege possidentur. Manifestum est enim nonnullis in locis eadem bona a christianis communitatibus suo nomine retineri; in pluribus aliis vero, praesulibus et superioribus ecclesiasticis tanquam privatis possessoribus, a gubernio adscripta censeri, nec ullum a civili lege in Ecclesia, qua tali, ius proprietatis agnosci. Nec deest circa idem caput inter Vicarios App. differentia sententiarum, nonnullis existimantibus satius esse bona Ecclesiae in christianae communitatis proprietate manere, aliis consulentibus ut omnia in possessionem Vicariis App. tradantur. Itaque quoad haec omnia accuratae ab iis informationes Sacrae Congregationi praeberi debent.

Quodcumque vero consilium opportunius ineundum videatur circa eiusmodi proprietatis titulum, hoc imprimis curandum erit ut ita proprietas et possessio ecclesiasticorum bonorum coram civili lege constituatur, ut securitati eorumdem omnibus quibus possunt modis VV. AA. provideant. Incertum est porro qua ratione transmittatur titulus legalis proprietatis cum ille apud Vicarios App. est, in casu eorum obitus, vel renunciationis; ac pariter qua ratione coram gubernio possideant communitates christianae ubi proprietas ab ipsis retinetur. Itaque ea perspicue constituenda erunt. Ne vero quoad haec omnia Indiarum Orientalium Praesules iis mediis destituantur, quae illis in huius gravissimi negotii examine utilitatem afferre possint, visum est Emis PP. expedire ut iis communicetur notitia eorum quae pro regionibus foederatorum Americae statuum ab hac S. C. vel probata vel constituta sunt ... (1).

Siquidem propter quarumdam ecclesiarum et paroeciarum indigentiam opportunum videatur Vicariis App. subsidia a civili gubernio petere, vel oblata accipere, ut id efficere possint liberum cuique relinquit S. Congregatio. Quia tamen facile evenire potest ut ab ipso gubernio eae conditiones huiusmodi praestationibus apponantur quae negotium Episcopis in rerum spiritualium administratione facessant, ideo S. Consilium singulos Vicarios App. monitos voluit ut in hac re de libertate et independentia ministerii ecclesiastici omnino caveant. Id eodem modo servandum circa stipendia capellanis militum a civili auctoritate concessa. Liberum pariter iisdem relinquitur postulandi a gubernio ut proprietatem ecclesiarum, quas aedificavit publicis expensis, Vicario Ap. cum aliqua dotatione cedat.

Ut autem omnium ecclesiasticorum redditUum administratio ordinate procedat in unoquoque Vicariatu, Consilium eidem administrationi

---

(1) *Concil. Baltimoren. VII*: « Statuerunt PP. ecclesias omnes caeteraque bona ecclesiastica, quae vel » dono, vel fidelium oblationibus acquisita, in charitatis » vel religionis operibus sunt impendenda, ad Ordinarium pertinere, nisi appareat scriptoque constet illa » Ordini alicui Regulari vel Sacerdotum Congregationi » in ipsorum usum tradita fuisse ».

Conc. Baltim. III. « Ne fidelium pia voluntas suo » fraudetur effectu, et quae Deo dicaverint in Ecclesiae » utilitatem ad alios transferantur usus, monemus Episcopos, sacerdotes et alios omnes, penes quos bona » sunt mobilia vel immobilia ad ecclesiasticos usus » data, ut, ea quae in singulis foederatis provinciis tutissima videbitur ratione, quamprimum curent ea iuxta leges civiles usibus a donatoribus designatis servanda. Quod si quis clericorum vel laicorum huiusmodi bona a designatis usibus contra donatorum voluntatem averterit, se in poenas a Concilio Tridentino latas (sess. XXII, c. 11. de Ref. incurrere noverit ».

Concil. Baltim. IV: « Praesules omnes monemus » ut securitati bonorum ecclesiasticorum sedulo prospiciant, omni qua valent ratione; ideoque legum seu » auctoritatis civilis praesidium quaerant, ubicumque » haberi possit, salvo tamen libero Episcoporum iure. » Quod si nequeunt illud obtinere, saltem testamento » iuxta legis dispositiones scite facto, cuius duplicatum » habeant, caveant ne bona sibi in usus ecclesiasticos » commissa a suis finibus avertantur. Habeant etiam » bonorum ecclesiasticorum inventarium et titulos et » instrumenta omnia rite disposita. Et si contigerit eos » extra dioecesim versari, litteras procurationis apud » quemdam virum probatum relinquant, qui ea bona » valeat usibus ecclesiasticis servare. Monemus insuper » Episcopos ne sinant sacerdotes penes se retinere suo » nomine quae a fidelibus in publicos et ecclesiasticos » usus donata sunt, eorumque fidei commissa ».

Decr. S. C. de Prop. Fide: « Quum in Foederatis » *etc.* (*V. n. 1627*).

gerendae constituendum est; ubi vero iam constitutum reperitur, accurate reformandum. Quod quidem Consilium ex nonnullis prudentioribus missionariis a Vicario Ap. designandis constare debet, cum quibus ipse Vicarius in negotiis gravioris momenti aget, eorumque audiet consilia; et cum sermo sit de novis ecclesiis aut domibus, collegiis, scholis fundandis, nunquam aget contra maioris saniorisque missionariorum partis consilium.

S. C. diligenter etiam expendit ea omnia quae in relationibus Visitationis Apostolicae circa rationem administrandi bona ecclesiarum praesertim per Consilia fabriciariorum efferuntur ... Maxime optat S. Congregatio praedicta Consilia idoneis praescriptionibus reformari. Quod priusquam fiat, mandandum censet singulis Vicariis App. ut informationes accuratas tum circa statum eorumdem Consiliorum, tum circa modum res componendi praebeant. Et ut aliqua norma ex eo quod alibi gestum est ipsis suppeditetur, communicandam iussit iisdem praesulibus Regulam pro fabriciariis ecclesiarum Hollandiae aliquibus abhinc annis probatam (*V. n. 1628*).

1631

S. C. S. Officii *8 Iulii 1874* (AD ARCHIEP. FIRMAN.) — *Quaer.* 1. Qua parte tridentinae censurae a Const. *Apostolicae Sedis* confirmatae adhuc vigeant; quod idem est ac quaerere an peccans in materia quam et Const. *Apostolicae Sedis* et Concilium Trid. attingunt, in duplicem excommunicationem incidat, alteram Romano Pontifici specialiter reservatam vi supradictae Constitutionis, alteram simpliciter reservatam vi Concilii Trid., et proinde an usurpatores bonorum ecclesiasticorum duplici innodentur excommunicatione.

2. An qui emunt ecclesiastica bona ab usurpatoribus usurpata incidant in excommunicationem Rom. Pontifici specialiter reservatam vi articuli XI. memoratae Constitutionis.

R. Ad 1. Negative sed subiici censurae speciali modo reservatae Rom. Pont. in Const. *Apostolicae Sedis* Art. XI.

Ad 2. Minime dubitandum quin ementes bona ecclesiastica ab usurpatoribus usurpata incidant in excommunicationem Rom. Pontifici reservatam; etenim praescindendo a quaestione an supradicta emptio aliquo modo attingatur a Const. *Apostolicae Sedis* art. XI, nulli dubium esse potest quin comprehendatur a clarissima dispositione cap. XI. de Reform. Sess. XXII. Concilii Trid.

1632

S. C. S. Officii *28 Iunii 1876.* — Se la scomunica maggiore *latae sententiae* inflitta da varii Pontefici, ed in ultimo da Pio VI colla Constituz. *Inter caetera* del 31 Luglio 1779 sia ancora in vigore contro coloro che occupano e ritengono i beni ed elemosine di Terra Santa.

R. Constitutiones Summorum Pontificum contra occupantes et detinentes eleemosynas et bona ad loca Terrae Sanctae spectantia omnino vigere, non tamen censuras latae sententiae, nisi eas quae comprehenduntur in Cap. XI. Sess. 22 de Reform. Concilii Tridentini, ideoque formulas a Commissariis distribui solitas esse reformandas.

1633

S. C. S. Officii *22 Dec. 1880.* — EPISC. N. — In Constitutione *Apostolicae Sedis* (14 Octobris 1869) excommunicationi subiacere declarantur alienantes et recipere praesumentes bona ecclesiastica absque beneplacito Apostolico ad formam Extravagantis *Ambitiosae* de rebus ecclesiasticis non alienandis. Ex infaustis vero casibus quibus ab initio huius saeculi bona ecclesiastica affligebantur, aliasque ob causas, subortae sunt vel praetenduntur consuetudines sacro iuri contrariae quae nonnumquam privilegiis sat vetustis firmari videntur. Circa haec igitur sequentia dubia proferri liceat:

1. An ipsa lex beneplaciti Apostolici, per memoratam Constitutionem, licet haec ad limitandas censuras latae sententiae potissimum spectavit, quasi de novo promulgata est, ut sua vi generaliter omnes liget, atque etiam ligaret si Constitutio illa *Ambitiosae* (quam ceteroquin ratam firmamque declarat) vel alia similis non praecessisset.

2. An vi clausulae declaratoriae, vi novae Constitutionis appositae, revocari censeri debeant privilegia antiqua ab ipsa Apostolica Sede rite obtenta, alienandi, scilicet, absque beneplacito Apostolico.

3. An derogatio haec extendi etiam debeat ad consuetudines particulares legi de beneplacito Apostolico latae contrarias quamvis immemorabiles.

4. Utrum cadat lex fundationis alicuius loci pii vel instituti ecclesiastici, in quantum circa bona legata beneplacitum Apostolicum una cum consensu Episcopi seu Ordinarii excludit, vel permittit eorum bonorum alienationem absque tali consensu et beneplacito (ita quod Monacelli, in suo formulario, ex Cap. *Tua Nos* deduxit); an vero ista lex fundationis stare possit, saltem respectu Institutorum quae sub immediata regum protectione sunt (Trid. Sess. 22. cap. 8. de Reform.) regio titulo insignita, libertate legali vel facultate a regibus fundatoribus donata fuerit, faciendi de suis bonis quidquid sibi pro suis et Instituti totius necessitatibus decreto communi libuerit.

R. Ad 1. Affirmative.

Ad 2. Quatenus privilegia de quibus agi-

tur generalia sint, Affirmative; quatenus sint specialia et personalia, Negative.

Ad 3. Affirmative.

Ad 4. Per recentem Constitutionem nihil immutatum esse quoad fundationes locorum piorum aliarumque ecclesiasticarum institutionum, de quibus proinde iudicandum esse prout iudicabatur ante promulgationem huius Constitutionis.

1634

Ex Lit. S. C. de Prop. Fide *27 Maii 1881.* — (ad Praef. Ap. Norvegiae) — I beni che si acquistano con l'elemosine raccolte per le missioni sono veri beni ecclesiastici, ancorchè non vengano riconosciuti come tali dalla legge civile. Quindi 1. un missionario non può di sua privata autorità acquistarli in nome proprio per poterne poi liberamente disporre, ma solo potrà farlo quando ne sia debitamente autorizzato e con le necessarie cautele. 2. Nè può, neanche in vantaggio della Missione, alienare o ipotecare senza una precedente autorizzazione i beni che avesse in tal modo acquistati. 3. Il Prefetto Apostolico può esigere dai missionarî che facciano riconoscere legalmente simili acquisti, quando lo creda espediente, dove la Missione cattolica è considerata come corpo civile avente diritto di possedere; o almeno che tali acquisti si facciano in nome di più comproprietarî fiduciarî, per non esporre a facili perdite i beni acquistati per la Missione.

1635

Ex Const. *Romanos Pontifices* **Leonis PP. XIII** *8 Maii 1881.* — ... Nunc ad illud progredimur controversiae caput, in quo de temporalibus missionum bonis disputatum est etc. . (*V. n. 422. pag. 158.*)

1636

Litt. encycl. S. C. de Prop. F. *24 Septembris 1882* — Sovente avviene, che ecclesiastici di rito orientale, e talvolta anche laici si diano a questuare nell'Europa, cogli asserti titoli di fabbricare chiese, aprire e mantenere scuole, o altri simili, che possono interessare la fede e unità cattolica. Si presentano muniti di lettere commendatizie de' loro Prelati ed anche dei Patriarchi, lettere che talora sono state riconosciute non autentiche, e talora falsi anche i sigilli di cui erano munite. Talora i questuanti affermano anche titoli che non hanno, e non rifuggono dall' usare insegne che loro non convengono. Non lieve è il danno che deriva da tali arbitrarie, e talora anche fraudolente questue, sia per la estorsione di denaro, che si fa ai fedeli, sia per la conseguente eventuale diminuzione delle loro elemosine specialmente a favore della Propagazione della Fede, e delle Chiese orientali, che han pur tanti bisogni, sia perchè, generalmente parlando, una buona parte delle raccolte elemosine cede a vantaggio dei questuanti, dai quali non si ha rendiconto veruno, o non si ha mai certo ed ineccezionabile. È poi facile l'intendere, come o per un motivo o per l'altro, tali questue non riescano mai o quasi mai allo scopo per cui si dicono fatte; anzi è talora avvenuto, che del frutto di tali questue siasi abusato per combattere la stessa unità cattolica. Da ciò apparisce perchè la S. Sede è stata sempre sollecita d'impedirle, seppure in casi speciali non fossero espressamente autorizzate da questa S. C. la quale in tali casi ne tutela, per quanto è possibile, la fedele erogazione. Senza ricordare le disposizioni con cui la sa. me. d'Innocenzo XI nel Gennaio 1677 vietava le questue dei greci, la sa. me. di Clemente XII col suo Breve *Dudum emanavit* dei 26 Marzo 1736, di cui si annette copia (1), tornava a proibire tali questue; proibizione che è pienamente in vigore per gli orientali in genere, quantunque oggi non possano forse eseguirsi tutte e singole le prescrizioni contenute nel citato Breve. In seguito questa S. C. non ha cessato d'insistere su tale argomento anche con circolari spedite ai Rm̃

(1) Litterae Ap. Clementis PP. XII *26 Martii 1736* ita se habent: — 1. Dudum emanavit a fel. rec. Innocentio PP. XI. Praedecessore nostro, in Congregatione tunc existentium S. R. E. Cardinalium negotiis Propagandae Fidei praepositorum coram ipso Innocentio Praedecessore habita, decretum typis subinde impressum ac evulgatum tenoris qui sequitur, videlicet: « — Die 29. Ianuarii 1677. In Congregatione » generali de Prop. Fide habita in Palatio Ap. coram » SS. D. N. Innocentio PP. XI. ac Emis et Rmis Cardd. » eiusdem S. C. – Decretum ne permittatur graecis cu» iuscumque status et conditionis etc. pecunias quae» stuare, vel quovis alio modo eleemosynas petere. – » Cum sancta loca hierosolymitana, in quibus Verbum » caro factum est, et nostrae reparationis mysteria, » Deo miserante, completa sunt, hactenus administra» tioni, et custodiae Fratrum S. Francisci de Ob» servantia a S. Sede Ap. commissa, nuperrimis hisce » diebus a graecis schismaticis, subornatis aulae tur» cicae ministris, de manu dictorum Fratrum S. Fran» cisci summo latinorum dedecore usurpata sint, iis » praecipue subsidiis, quae ex fidelium christianorum » eleemosynis iidem graeci perceperunt: ut huic sceleri » modus imponatur, neve ex fidelium pietate schisma» ticis et perpetuis Ecclesiae Rom. hostibus aditus ad » novas cumulandas iniurias aperiatur, SS. D. N. In» nocentius PP. XI. suorum Praedecessorum Pontifi» cum vestigiis inhaerendo, etiam de consilio et voto » Emorum., et Rmorum. DD. S. R. E. Cardd. Con» gregationi de Fide Prop. praepositorum, omnibus et » quibuscumque S. R. E. Cardinalibus a latere Lega» tis, Nuntiis Apostolicis, Patriarchis, Archiepiscopis, » Metropolitanis, Episcopis, Abbatibus, ceterisque om» nibus Ordinariis de utroque clero saeculari, et Re» gulari ecclesiasticam iurisdictionem tam ordinariam, » quam delegatam in iurisdictionibus, sive suis dioe-

Nunzî Apostolici, fra le quali giova ricordare l'ultima del 1875. Che anzi non una volta la stessa S. C. si è veduta astretta a diffidare col mezzo di pubblici giornali taluni questuanti, dietro le rimostranze de' Prelati e talora anche dei Governi. Non cessando però ancora il deplorato abuso, come consta dalle notizie e reclami, che frequentemente giungono alla S. C. si è sentita la necessità di ricordare le antiche e tuttora vigenti disposizioni, affinchè non siano ammessi nè tollerati cotali questuanti, se pure non ne avessero formale ed esplicito permesso di questa S. C., rilasciato in forma autentica, e di data recente.

1637

Ex Instr. S. C. de Prop. Fide *18 Octobris 1883* (AD VICARIOS APP. SIN.) Sacra Congregatio magni momenti ea omnia esse existimavit, quae ad bonorum temporalium administrationem referuntur; siquidem horum occasione saepe quaestiones, suspiciones, et invidiae oriantur, quae religionis bono et ecclesiastici ministerii honori maxime obsunt. Hinc, prouti iam anno 1869 Vicariis App. Indiarum praescriptum fuerat, ita voluit ut in unoquoque Vicariatu Ap. sinensi, bonorum temporalium administrationi gerendae Consilium constituatur; ubi vero iam constitutum reperitur, accurate servetur. Iamvero huiusmodi Consilium ex nonnullis prudentioribus missionariis a Vicario Ap. designandis, qui illi ipsi esse possunt qui adsistere debent Vicario Ap. in aliis gravioribus missionis negotiis expediendis, constare debet, cum quibus ipse Vicarius in rebus temporalibus

---

» cesibus respective exercentibus, in virtute sanctae » obedientiae iniungit, atque inhibet, ut de cetero qui» buscumque graecis tam saecularibus, quam ecclesia» sticis, etiam Regularibus quacumque dignitate, quam» vis abbatiali, seu archimandritali, episcopali, metro» politica, archiepiscopali, sive patriarchali fulgentibus » tacite, vel expresse, sub quocumque praetextu, per» mittant pecunias quaestuare, vel quovis alio modo » eleemosynam a fidelibus petere, etiamsi de eorum » unione cum Ecclesia latina per abiurationem schi» smatis et fidei catholicae professionem in manibus » Episcoporum, vel Inquisitorum contra haereticam pra» vitatem literis testimonialibus docuerint, vel per alios » Episcopos et locorum Ordinarios similis quaestuatio» nis facultates in scriptis acceperint, vel ad fidem de » novo conversi, aliorum schismaticorum iram et insi» dias effugere conati sint, vel ad effectum reparandi » ecclesias ab infidelibus dirutas; et non obstantibus » aliis quibuscumque praetextibus et causis: immo po» tius omnes et singulas literas patentales a quocum» que Praesule, etiam speciali nota digno, et a Tri» bunalibus Curiae Romanae, et eiusdem S. C. de Fide » Prop. (dummodo contentis in praesenti decreto spe» cialiter et expresse non fuerit derogatum cum po» steriori data) statim ac in eorum Ordinariorum manus » pervenerint, ad Sacram de Fide Prop. Cong. trans» mittant. Et ne contra praemissorum omnium ob» servantiam allegari possit futuris temporibus igno» rantia, eadem Sanctitas Sua de consilio eorumdem » S. R. E. Cardinalium voluit, ut huic decreto, aut » etiam literis ad eius formam expeditis, seu expe» diendis sive scriptis, sive impressis, ab eiusdem ta» men Sacrae Cong. Praefecto signatis, sigilloque so» lito munitis fides eadem adhibeatur, quae ipsis ori» ginalibus praestaretur; non obstantibus quibuscumque. » Datum Romae die 4 Februarii 1677.: P. Card. de » Alteriis Praefectus. Loco ✠ Sigilli. V. Cerrus Secre» tarius ».

— 2. Ac postmodum re. me. Alexander PP. VIII. Praedecessor etiam noster supplicationibus pro parte tunc pariter existentis Bernardi Iosephi a Iesu Maria Fratris expresse professi Ordinis Minorum S. Francisci de Observantia *Reformatorum* nuncupatorum, ac Commissarii, et Procuratoris Generalis in Romana Curia Terrae Sanctae sibi super hoc humiliter porrectis inclinatus, per suas in simili forma Brevis die 21. Octobris 1690. expeditas literas idem decretum toto illius tenore inserto, approbavit, et confirmavit, ac alias, prout in Alexandri Praedecessoris literis praefatis uberius continetur.

— 3. Cum autem ad Apostolatus Nostri notitiam pervenerit non deesse hisce etiam temporibus graecos schismaticos, qui subdolis artibus, ac ementitis praetextibus Christifidelium pietatem circumvenientes, in diversis catholicis regionibus pecunias quaestuare, seu eleemosynas colligere praesumunt, iisque ad eorum schisma confovendum, erroresque pertinacius retinendos, nec non ad ipsius verae Fidei, et catholicorum perniciem contra eorumdem fidelium mentem ac intentionem, nequiter abutuntur: hinc est, quod Nos firmiori Decreti, et Literarum praefatarum executioni et observationi, quantum cum Domino possumus, prospicere, simulque damnatas quaestuationes, seu eleemosynarum collectas huiusmodi impedire ac proscribere volentes, motu proprio ac ex certa scientia et matura deliberatione nostris, deque Apostolicae potestatis plenitudine, praeinsertum decretum ab Innocentio emanatum, praefatasque literas super eiusdem decreti approbatione, et confirmatione ab Alexandro Praedecessoribus editas, sicut praemittitur, cum omnibus, et singulis in eis respective contentis harum serie approbamus quoque, et confirmamus, ac innovamus, illisque inviolabilis Apostolicae firmitatis robur, vim, et efficaciam adiungimus.

— 4. Praeterea eisdem S. R. E. Cardinalibus, etiam de latere Legatis, Patriarchis, Archiepiscopis, Episcopis, dictaeque Sedis Nunciis, Abbatibus, ac locorum Ordinariis quibuscumque in virtute sanctae obedientiae, ac sub poenis Nostro ac Romanorum Pontificum Successorum nostrorum arbitrio reservatis, motu, scientia, ac potestatis plenitudine paribus, tenore praesentium praecipimus et mandamus, ut non solum omnes et singulas literas, patentes, facultates, licentias, scripturas, et documenta, quaestuationem seu collectam eleemosynarum huiusmodi quoquomodo concernentia, quae graecos praefatos habere, ac circumferre compererint, sibi tradi, ac consignari faciant, et ad memoratam Cong. Cardinalium negociis Prop. Fidei praepositorum transmittant, ut praefertur; verum omnem quoque pecuniam, seu eleemosynas quas eosdem graecos ex enarrata quaestuatione, sive collecta eleemosynarum accepisse deprehenderint, sive penes ipsos graecos, sive penes alias cuiuscumque gradus, status, et conditionis personas, etiam in forma depositi extiterint, statim sequestro supponant, ac quanto citius fieri poterit, mitti pariter curent ad supradictam Cong. Cardinalium, a qua postmodum pecunia seu eleemosynae praefatae, in commodum et utilitatem propagationis eiusdem Fidei catholicae, iuxta ipsius Congregationis morem et institutum, et non in alios usus, integre convertantur, et erogentur.

— 5. Decernentes easdem praesentes literas semper firmas, validas *etc.* » —

quoque agat, eorumque audiat consilia. Hoc consensu uti debet Vicarius Ap. sive ad tractationem rerum ipsarum temporalium gerendam, sive antequam ad alienationes efficiendas rem Apostolicae Sedi proponat, sive ad exercendam vigilantiam circa administrationes speciales bonorum uniuscuiusque christianitatis, oblationum et collectarum, sive ad revisionem redditionis rationum, quam singulis annis missionariis, servata quoad Regulares Constitutione *Romanos Pontifices* (*V. n.* 422), Vicariis Ap. exhibere tenentur. Hac ratione profecto fiet ut ecclesiasticum patrimonium conservetur, benefactorum voluntas sarta tectaque sit, litibus et abusibus et corruptelis via praecludatur...

S. Congregatio multa laude prosequitur quae in synodalibus comitiis Pekinensibus quoad rationem sustentationis clero praescriptae (1) iubentur, quaeque in conventibus Chansinensi et Sutchuensi circa proprietatum acquisitionem, testandi facultatem, ac dati et accepti rationem singulis annis reddendam constituuntur (2).

---

(1) Haec in Conventu Synodali Pekinensi (an. 1880) *Tit. I. cap. II:* « S. Paulus monet Episcopos ut de » domesticis curam habeant; quanto magis de iis quos » Deus ipsis in cooperatores ministerii dedit? Quare » Vicarii App. sacerdotibus indigenis honestae sustentationi paterne providere cupientes, ne ipsi curis saecularibus detineantur, sequentia statuerunt: - 1. Neo- » sacerdos titulo *Missionis* ordinatus, antequam in ministerium sacrum mittatur, gratis accipiet vestes » mundas et necessarias, supellectilem convenientem, » libros requisitos; ornamenta sacra, quae dantur, manebunt proprietas Missionis. - 2. Supradictis semel » receptis, postea ipse sacerdos cum pensione annua, » eadem in tota regione stabilita, providebit propriis » suis vestibus, supellectili, libris, salario famuli et » ceteris parvis impensis. - 3. Expensis pro gravi infirmitate, pro eleemosynis extraordinariis a Vicario Ap. » approbatis, pro itineribus ex iussu superiorum aut » utilitate Missionis factis, sicut pro ceteris omnibus » quae ad ministerium sacerdotis spectant, ipsa Missio » providebit. - 4. Pecuniam sive pro Missis, sive pro » piis operibus, sive quocumque alio titulo oblatam » sacerdos indigena non faciat suam, sed tradet Missioni. Parva autem munera ipsi sponte oblata poterit » sua facere. - 5. Per mensem poterit tres Missas ad » suam liberam intentionem celebrare.

» Clerici indigenae, antequam ad subdiaconatum » admittantur, monebuntur de his conditionibus circa » statum temporalem, ut assensum praestent. »

(2) In Conventu Synod. Chansinen. (a. 1880) *Sess.III. cap. II.* haec statuuntur: « 1. Bonorum sive mobilium » sive immobilium Missionis, si quae sunt, administratio ad Vicarios App. de iure devolvitur. Ipsi de iis » curam habere, recte disponere, ac rationem stato tempore ad S. C. de Prop. F. reddere tenentur. - 2. Singulis annis ea qua par est fidelitate ad Directores » Propagationis Fidei, Sacrae Infantiae, aliorumque » piorum operum rationem quoque reddant de pecunia » ab ipsis recepta; curentque ut per se et per suos sacerdotes de omnibus bonis Missionibus oblatis disponatur non tantum in ipsorum, sed etiam in totius » Vicariatus utilitatem, iuxta benefactorum intentionem. » - 3. Sine gravi causa, et absque S. Sedis licentia » nequeunt alienare vel commutare bona immobilia » Missionum, nec ea oneribus gravare. Item vel bona » mobilia magni pretii Missionum propria. - 4. Missionarii et sacerdotes tamquam boni collaboratores hoc » in negotio Vicarios App. adiuvent, ut isti bene officio fungi, et obligationi satisfacere valeant. Proinde » ipsi quotannis Vicariis App. rationem dent de fructibus bonorum immobilium si quae sunt in suo districtu, de pecunia ab eis recepta, et de modo quo » eam insumpserunt. - 5. Opus quoque est, ut sincere » et fideliter relationem ad ipsos mittant de pecunia » stipendiis Missarum et exercitio sacri ministerii sibi » obventa, ut Vicarii App. noscant statum in quo versantur, et eorum necessitatibus providere possint. - » 6. Praeterea iuxta decreta tenentur relationem dare de » receptis oneribus Missarum, seu quot Missae acceptae et celebratae, et quot adhuc celebrandae ipsis » remaneant, ut eae intra tempus praescriptum celebrentur. - 7. Nulli missionario vel sacerdoti liceat » emere territoria, domus, vel alia *ex eo quod quomodocumque acquiritur per exercitium sacri ministerii,* » sine licentia proprii Vicarii Ap., qua etiam obtenta, » nonnisi nomine Missionis emi poterunt. Ratio est » quia sicut onus est Missionis, victum et vestitum » ipsi suppeditare, ita quidquid acquiritur per exercitium Ordinis, post obitum eorum ad Missionem pertinent, adeo ut nequeant de eorum bonis testari in » favorem *coniunctorum* vel aliorum; *idque iuxta mentem a S. C. saepius expressam quoad missionarios* » *apostolicos.* Equidem obligatio naturalis est, parentum indigentiae pro posse subvenire, sed reprobanda » est praxis eorum, qui Ecclesiae et pauperum bonis » student ditare parentes. Caveant ne hoc modo thesaurizent sibi iram in die irae et revelationis iusti » iudicii Dei. Satagant potius exemplo sanctorum, et « probatae vitae sacerdotum, superfluis occurrere pauperum inopiae, conversioni infidelium, erectioni scholarum piarum, aliisque suae Missionis necessitatibus. » Uno verbo studeant magis lucrari animas Deo, et » caelestem thesaurum augere, quam pecuniam et temporalia congregare. - 8. Cum dignus sit operarius » mercede sua, et Dominus ordinaverit iis qui Evangelium annuntiant, de Evangelio vivere (1. Cor. 9.), » hinc unaquaeque christianitas subveniat sustentationi » sui sacerdotis, saltem tempore missionis, et concurrat ad aedificationem, conservationem, ornatum et » cultum proprii sacelli vel ecclesiae, ac residentiae » seu domus sacerdotis. - 9. Res et obiecta ad huiusmodi ecclesias et domos spectantia, solummodo in » usum Missionis, et non in usum profanum vel particularium adhibeantur. - 10. Priores christianitatum, » singulis annis, dent rationem de pecunia aliisque rebus collectis, de reditibus agrorum vel domorum, » si communitas habet, et fideliter exponant quomodo » eam impenderunt, atque una cum sacerdote consulant » quomodo disponendum de superfluis, vel extinguenda » debita. - 11. Sacerdotes tamen valde sobrii sint in » probandis, aut etiam permittendis pecuniarum contributionibus ad emenda altaris baldachina, parietum » auleas, tapeta et apparata serica, aliaque speciosiora » ornamenta, aut pretiosiora supellectilia, ad amplificandas exornandasque domos, in quibus fideles congregantur. Christiani enim tenentur quidem moderate » subvenire sustentationi sui sacerdotis, et ea providere » quae magis necessaria sunt pro cultu Dei, sed non » tenentur ad contributiones non tam necessarias. »

In Conventu Synodali Sutchuensi (an. 1880) *Cap. IV. n. 7.* decretum est quod sequitur: « Cum indigenae sacerdotes gratis in nostris Seminariis edoceantur, *Missionis* titulo ordinentur: insuper cum Missio de ipsis » in senectute et infirmitate curare teneatur: tandem » cum Missarum honoraria et viaticum (yáng-liên) a » christianis, ad honestam sustentationem, eis praebeantur, ita ut nullo modo solliciti sint: iubet ergo » Synodus ut quotannis de omni pecunia accepta ac

1638

S. C. de Prop. Fide *20 Februarii 1891* — Haud ita pridem hoc Sacrum Consilium Christiano Nomini propagando diligenter ad examen revocavit ea omnia quae ad necessitates Missionum Palaestinae, quaeque ad regimen et moderationem arcae a Fratribus Minoribus Franciscalibus in Locorum Sanctorum curam custodiamque administratae referuntur. Hac opportunitate petitiones Apostolicae Sedi porrectae circa eadem argumenta exhibitae sunt. Enimvero exploratum est, inspectis temporum nostrorum circumstantiis, auctaque itinerum facilitate, desiderium inter fideles quotidie magis exardescere ea loca visendi, quae Salvator Noster Christus Dominus praesentia sua, ac praedicatione, potissimum vero morte ac sepulchro suo nobilissima imprimis reddidit, eaque de causa ingentes sane expensas ad peregrinos hospitio recipiendos exigi: insuper sanctuariis conservandis restaurandis, scholis erigendis, missionibus provehendis haud exiguam pecuniae vim requiri. Ad administrationem vero collectae stipis oculos convertens, eam reperit esse tanto ponderi plane imparem. Decennio quippe mox elapso diligenter inspecto, vim redituum Custodiae Terrae Sanctae vix ad decies centena millia libellarum pervenire intellexit. Qui quidem ex triplici fonte derivantur: pars siquidem illius summae ex oblationibus ad sanctuaria, ex iuribus stolae, et eleemosynis Missarum, quae a Franciscalibus celebrantur, proveniunt: pars ex collectis, quas in universo orbe Fratres ipsi industria sua perficiunt: pars denique ex eleemosynis, quae Feria VI. in Parasceve in omnium gentium ecclesiis colliguntur. Haec porro postrema pars non nisi exiguam portionem totius reditus, quae nimirum tertiam partem illius certe non excedit, complectitur. In ea vero conferenda stipe Americae et Europae gentes aeque concurrunt. Ad quam pecuniam diligenter ac studiose administrandam iam a pluribus saeculis benemerens Ordo Minorum magna cum laude incubuit; dum fidem catholicam duris exantlatis laboribus, fusoque sanguine, praeclari sui Fundatoris vestigiis inhaerens, per totam Palaestinam, Syriam, atque Aegyptum amplificavit. Quapropter Apostolica Sedes ne dum religiosos huiusmodi viros benevolentia ac beneficiis suis nullo non tempore cumulavit, verum ipsum Terrae Sanctae Pium Opus non unius nationis proprium sed internationale constituit, quo ea, quae illius intersunt, vigilantiae religiosorum virorum ex diversis nationibus credita, communi veluti praecipuarum Europae gentium studio procurentur; tantumque administrationis negotium sibi obnoxium declaravit.

Ea itaque omnia considerans S. Congregatio, et curam prorsus singularum rerum ad Terram Sanctam pertinentium sibi a summo Pontifice commissam esse sciens, Eodem approbante, declarandum censuit, uti per praesentes declarat, administrationem arcae Custodiae Terrae Sanctae sub sua speciali tutela esse constitutam, sibique negotiorum quoad eam gestorum, uti antea, ita in posterum esse quotannis reddendam rationem, ut a se examinetur et a Summo Pontifice adprobetur. Hoc scilicet modo debita oblationum ratio habebitur, quaeque ad nova aedificia extruenda, vetera amplificanda, caeteraque gravia in quoscumque usus dispendia pertinent, S. Consilium accuratae disceptationi subiiciet, ipsisque religiosis viris, SS̃mo D. N. sanciente, perficienda committet.

Ut vero commodius oblationum collectae fiant, mandatur ut Apostolicae literae die 26 Decembris 1887 datae, quae incipiunt *Salvatoris* (1)

» impensa rationem fideliter reddant, ac superfluum in » bursa communi apud Episcopum refundant. Nec sibi » in hac re illudant; agitur de iustitiae obligatione. Errarent ergo si arbitrarentur se viaticum ab Episcopo » accipere posse et Missarum honoraria sibi servare. »

(1) Huiusmodi Litterae Ap. Leonis PP. XIII ita se habent: « Salvatoris et Domini nostri Iesu Christi qui » pro humani generis redemptione se ipsum exinanivit » factus obediens usque ad mortem, mortem autem » crucis, vices in terris immeriti licet gerentes, inter » multiplices gravissimasque tam excelsi apostolatus » curas quibus in dies detinemur, in id tamen peculiari » ac praecipua pastoralis sollicitudinis vigilantia incumbimus, ut tanti ac tam salutaris mysterii, quae in » Urbe Hierusalem, et viciniis illius monumenta supersunt, qua maiori sanctiorique fieri poterit custodia » asserventur, utque salubria monita ac mandata Romanorum Pontificum Praedecessorum Nostrorum suos » hac super re effectus sortiantur. Ipsi enim Pontifices » iamdiu a vetustissimis temporibus ea ad loca pretioso » Humanati Verbi Sanguine purpurata oculos convertentes, Catholici nominis gentes ad Christi Sepulchrum recuperandum excitarunt, et postquam illud » denuo in infidelium ditionem cecidit, et Fratribus » Minoribus Ordinis S. Francisci Assisiensis tantummodo licuit ea loca asservare, nunquam destitere, » quin quacumque ope possent, custodiae saltem ipsorum consulerent, et Fratrum eorumdem, quos neque » persequutionum, neque vexationum, neque saeva cruciatuum discrimina tanto unquam ab incoepto deterruerunt, praesentibus necessitatibus pro re ac tempore providerent. Quare et vivae vocis oraculo, et » Apostolicis etiam litteris Patriarchis, Antistitibus et » aliis totius terrarum orbis locorum Ordinariis instanter atque iteratis vicibus mandarunt, ut respectivae » eorum curae commissos Christifideles ad eleemosynas » pro locis sanctis tuendis afferendas colligendasque » impellerent, et certas etiam regulas hac super re statuere pluribus Apostolicis litteris, modo sub plumbo, » modo sub Annulo Piscatoris datis, per quas unanimi » consensu, asseruerunt universis in terrarum orbis » dioecesibus singulis annis quosdam per unumquemque Ordinarium sub sanctae obedientiae obligatione » dies statuendos esse pro eleemosynis in Sanctorum » Locorum emolumentum colligendis. Denique Pius » PP. VI fel. rec. Praedecessor Noster litteris, quarum » initium *Inter cetera divinorum iudiciorum abdita arcana* die XXXI, mensis Iulii anno MDCCLXXVIII

ab universis ad quos pertinent omnino ad executionem mittantur, collectaeque eleemosynarum una vice singulis annis Feria VI. in Parasceve, vel alio quolibet intra annum die pro Terra Sancta faciendae, non debeant quomodolibet ad alios usus converti atque applicari, sed integrae ad Revmum P. Custodem Terrae Sanctae per Commissarios Ordinis S. Francisci ex omnibus orbis regionibus diligenter transmitti, quacumque dispensatione exinde revocata.

Quoniam vero studiosissime satagendum est ne in Palaestinae regione praeter ea quae ab antiquo recognita sunt, nova sanctuaria aut recenter inventa, aut in posterum detegenda inconsiderate adstruantur, absolute vetat hoc S. Consilium ne quis uti authentica prodat eiusmodi sanctuaria vel eorum cultum permittat, quin idem Consilium ea super re iudicium edat, ac sententia sua ut talia recognoscat ac probet.

» sub plumbo datis, quatuor per annum vicibus ab » omnibus sacrorum Antistitibus Terrae Sanctae ne» cessitates piae Christifidelium charitati commendan» das esse decrevit. Nunc autem dilectus filius Bernar» dinus de Portu Romatino, Ordinis Fratrum Minorum » S. Francisci Assisiensis de Observantia nuncupatorum » generalis Administer, Nobis exponendum curavit, » adauctis in dies, praesertim vertentibus annis, neces» sitatibus huiusmodi, Sanctorum Locorum Custodiae » haud amplius provenientes e fidelium eleemosynis » reditus sufficere, eaque potissimum de causa quod » elapso iam saeculi intervallo a postrema, quam me» moravimus fel. rec. Pii PP. VI Constitutione, non» nulli ex Ordinariis illam veluti fere obsoletam ne» gligunt, neque eleemosynas pro Sanctis Locis com» mendare, ea qua par est sollicitudine, student; ideo» que enixas Nobis preces humiliter adhibuit, ut quae» dam hac super re providere de Apostolicae Nostrae » potestatis plenitudine velimus. Nos igitur, quibus tanti » momenti Custodia maximo est cordi, votis huiusmodi » annuere cupientes, de Apostolica Nostra auctoritate, » vi praesentium, perpetuum in modum decernimus, ut » Venerabiles Fratres Patriarchae, Archiepiscopi, Epi» scopi et alii totius terrarum orbis locorum Ordinarii » sub sanctae obedientiae vinculo curare teneantur, ut » respective in cuiuscumque Dioecesis parochiali eccle» sia, una saltem singulis annis vice, nempe Feria sexta » maioris hebdomadae, vel alio ad uniuscuiusque Ordi» narii lubitum similiter semel tantum quotannis eli» gendo die, fidelium charitati Sanctorum Locorum » necessitates proponantur. Pari autem auctoritate ex» presse interdicimus atque prohibemus ne quis audeat » vel praesumat eleemosynas pro Terra Sancta quomo» dolibet collectas in alios usus convertere atque im» mutare. Propterea iubemus collectas, ut superius di» ctum est, eleemosynas parochum Episcopo, Episco» pum tradere proximiori Ordinis S. Francisci pro Terra » Sancta Commissario; hunc autem curare volumus, » ut eaedem quam citius Hierusalem ad Sanctorum » Locorum Custodem, ut moris est, transmittantur. » Decernentes praesentes Nostras litteras firmas *etc.* »

PARS III.

DE FIDE ET MORIBUS

CAPUT I.

DE FIDEI CONFESSIONE ET PROFESSIONE

Art. I. De **Fidei confessione**

1639

S. C. de Prop. Fide - C. G. *24 Nov. 1628.* — Quoad dubium de occultis catholicis inter haereticos degentibus, iussit (S. C.) eidem Provinciali (Cappuccinorum Burgundiae) significari sententiam Congregationis esse eis non licere ob periculum vitae vel amissionis bonorum occultare catholicam fidem, contra Apostolum *ad Rom. 10.*

1640

S. C. S. Officii *18 Iulii 1630.* — Miss. Tuneti — An apostatae a fide christiana ad poenitentiam redeuntes cogendi sint ad retractandum explicite et publice coram infidelibus cum periculo vitae, sicut negarunt fidem; an vero sufficiat coram fidelibus publice et explicite abiurare apostasiam in propriis balneis (quae sunt captivorum carceres) et implicite apud infideles abstinendo ab actibus infidelitatis et deponendo habitum.

R. SSm̃us censuit apostatas a fide redeuntes ad poenitentiam non teneri ad abiurandam apostasiam publice coram infidelibus, sed sufficere ut eam abiurent in balneo coram fidelibus, abstinendo ab actibus infidelitatis, et deponendo habitum infidelium, quatenus sit protestativus falsae religionis; si vero sit aequivocus, posse illum deferre. Quod si ex illa delatione ratione personae aliqua oriretur suspicio, teneri aufugere cum primum poterunt.

1641

S. C. S. Officii *25 Iulii 1630.* — Miss. Tuneti — Quomodo se gerere debeat confessarius erga apostatas poenitentes in articulo mortis constitutos, cum ab illis secreto arcessitur ut secreto absolvat. Ratio difficultatis est quia in illo articulo solent ab infideli familia vel sacerdotibus falsis induci ad actus falsae religionis, nec possunt abnuere sine periculo mortis.

R. SSm̃us censuit confessarium debere absolvere apostatam poenitentem in articulo mortis constitutum, abiurata prius apostasia in foro conscientiae; et si per aliquod temporis spatium supervixerit, et si poterit, abiuret in balneo coram fidelibus; quod si non poterit, relinquat chirographum suae abiurationis, saltem signo crucis subscriptum; quod si neque hoc possit, committat confessario ut suam abiurationem fidelibus manifestet. Non tamen teneri apostatam poenitentem tunc in periculo vitae constitutum, etiam suadentibus turcis, cum periculo vitae, fidem catholicam, quam tunc abiurata infidelitate amplexus est, confiteri, sed eorum suasiones eludere vel non respondendo, vel aequivocis verbis utendo.

1642

S. C. S. Officii *19 Aprilis 1635.* — Nuncii Ap. apud Helvetios lectis litteris datis Lucernae 30 Ianuarii, quibus instat dispensari cum Ginacio rheto duce militum haeretico converso ad fidem catholicam, ut cibis a Romana Ecclesia vetitis quotidie indifferenter vesci possit, ne propaletur talis rhetis haereticis, SSm̃us noluit concedere, cum sit actus protestativus religionis, sed mandavit ei rescribi ut curet eumdem Ginacium bene instrui in rebus fidei catholicae ab aliqua persona pia, quae illis suadeat ut se quamprimum liberet ab occasione perversionis.

1643

S. C. de Prop. F. - C. G. *28 Maii 1635.* — An possit admitti ad Baptismum mahumetanus qui cupit baptizari, sed vult propter vitae periculum christianus occultus esse et manere.

R. Non posse infidelem cum huiusmodi conditione admitti ad Baptismum, sed illum debere se transferre ad loca ubi possit publice christianam religionem profiteri.

1644

S. C. de Prop. F. - C. P. *21 Octobr. 1636.* — Verbum crucis neque ad tempus occultandum esse, et ad evitandum scandalum infidelium, et cuiuscumque prudentiae praetextu; sed oportere sine erubescentia doceri et praedicari non solum Christi posteriores glorias sed et passiones, ut Princeps Apostolorum dicit, concinente Doctore Gentium, cum ait: « Praedicamus Christum crucifixum, iudaeis quidem » scandalum, gentibus autem stultitiam: » Et iterum: « Placuit Deo per stultitiam praedicationis salvos facere credentes. »

1645

S. C. S. Officii *3 Ian. 1640.* — Litteris Inquisitoris Meliten. rescribatur: — Missionarios deputatos a S. C. de Prop. Fide non habere facultatem absolvendi apostatas a fide christiana nisi in foro conscientiae, et absolutos a missionariis debere comparare sponte in Tribunali S. Off. vel Ordinarii, et denuo abiurare apostasiam et recipere fidem absolutionis, si velint esse tuti in foro exteriori; alias si denunciabuntur in S. Officio, Inquisitores vel Ordinarii locorum possunt in eos enimadvertere.

1646

S. C. de Prop. Fide - C. G. *12 Sept. 1645.* — 1. An teneamur praedicatores Evangelii praedicare in illo Regno (Sinarum) Christum Crucifixum et ostendere eius sanctissimam Imaginem, maxime in Ecclesiis nostris. Causa huius dubitationis est, quod gentiles scandalizantur ex tali praedicatione et ostensione, et iudicant maximam esse stultitiam.

R. Ad 1. Nulla prudentia aut praetextu differendam esse doctrinam Passionis Christi post baptismum, sed omnino praemittendam. Ad actualem vero praedicationem Christi Crucifixi licet non teneantur ministri evangelici in singulis concionibus, sed ad proponendum Verbum Dei, ac divina mysteria prudenter et opportune, et ad illa pro catechumenorum captu explicanda; non tamen a sermonibus Passionis Domini Nostri abstinere tenentur ea ratione quod gentiles inde scandalum sumant, aut stultitiam putent. Est etiam conveniens ut in Ecclesiis Imagines habeantur Christi Crucifixi, et ideo curandum ut quoad opportune fieri potest exponantur.

1647

S. C. S. Officii *29 Iulii 1699.* Vir primae nobilitatis in Anglia ab infantia educatus in haeresi calviniana, agnito nuper errore, catholicam fidem amplecti decrevit. Gravissimis vero de causis etiam religionem et statum in isto Regno vere et summopere concernentibus vellet conversionem suam manere secretam. In his autem circumstantiis versatur: numerosam habet familiam, totam haereticam; ministrum quoque haereticum, de more magnatum istius gentis, domi alit, et, cum sit viduus, liberos habet sub haereticis tutoribus constitutos. Igitur ne prodatur eius conversio, quousque saltem occasio affulgeat secure disponendi res suas, quaeritur:

1. An familia sua haeretica conveniente ad preces domesticas haereticas, quas praelegit dictus minister, possit nobilis ille haerus in eumdem locum convenire, legendo privatim preces catholicas.

2. An possit tuta conscientia liberos suos relinquere sub tutoribus haereticis, dum eos retrahendo proderet fidem suam.

R. Ad 1. et 2. Non posse.

1648

S. C. S. Officii *7 Aug. 1704.* — An sacerdos armenus schismaticus factus catholicus aliquo modo possit in celebratione Missae dispensari ab aqua in calicem publice infundenda, dummodo in sacristia eam secreto infundat.

R. Negative.

1649

S. C. S. Officii *19 Nov. 1725. (Ordinationes factae a Vic. Ap. Tunk. Occid. et tempore persecutionis exequendae).*

1. Omnes ministri huius Vicariatus poterunt absolvere illos christianos, qui chirographum abiurandi fidem non fecerunt, nec aliquid ad religionem pertinens gentilibus tradiderunt nec imaginem percusserunt, nec idola adoraverunt, neque legem Dei negaverunt.

2. Omnes illi qui tale chirographum fecerunt hoc modo, scilicet: — Omnes nos usque modo legem servavimus, et cultum Deo coeli tribuimus, nunc autem videmus edictum regium, quo lex Lusitanorum prohibetur; illi obedientiam praestamus, dicentes, quod Nos legem Lusitanorum non observamus, vel Nos, quid sit lex Lusitanorum, nescimus. — Hoc modo chirographum conficientes, si alias res ad religionem pertinentes mandarinis non tradiderint nec imaginem conculcaverint, vel reverentiam idolis non praestiterunt, admitti poterunt.

3. Omnes illi, qui chirographum fecerunt fidem abnegando, vel illud fecerunt nullam mentionem facientes de cultu vero Deo praestito ab ipsis, sed absolute legem Lusitanorum se habere negaverunt; et simul illi, qui res, licet minimas, ad religionem pertinentes tradiderunt, vel imaginem conculcaverunt, vel reverentiam idolis praestiterunt, tales ad confessionem nondum admitti debent; debent ta-

men a ministris admoneri, ut totis viribus procurent lacrymis et suspiriis ad suorum peccatorum magnum dolorem et contritionem se excitare, quo supposito, ipsis de remedio providebitur, et interim moneant tales peccatores, ut interim haec observent:

a) Post trium mensium spatium quatuor diebus ieiunent in quolibet mense. Si autem sint officiales qui gravi labore occupantur ita ut ieiunare non possint, in tali casu illis concedetur ut ad sanitatem manducent, sed orizam tantum cum sale adhibito.

b) Tribuant aliquam eleemosynam pecuniariam, quae servetur, distribuenda postea pauperibus calamitosis.

c) Insuper intra spatium sex mensium tales peccatores debent singulis diebus recitare quinquies *Pater* et *Ave*, quolibet illo tunc debent se in terram prosternere illamque osculari, enixe Deum deprecantes uti ipsis peccata sua condonare dignetur.

d) Quando fideles in Ecclesia congregantur, tales poenitentes debent adesse, et prostrati ante altare toto corde totisque viribus Deum exorare ut sibi peccata condonare dignetur, in veritate praeminentes, ad confessionem denique admitti poterunt, quinque tamen, vel sex mensibus ad minus transactis.

Haec omnia praedicta intelligantur in foro exteriori, quibus non obstantibus, in foro interiori confessarii aliam salutarem poenitentiam ipsis imponant. Si forte intra tempus praefixum poenitentiae aliquis peccatorum infirmatur, et confiteri velit, debet illi imponi poenitentia pecuniaria iuxta suum posse, et coram christianis verbalem sui peccati detestationem faciat; quibus peractis, ad confessionem admittatur; si autem convaluerit, ad omnes illas poenitentias adimplendas cogatur.

R. SSmus decrevit quod neophyti tunkinenses pro publica apostasia teneantur tantum semel abiurare coram christifidelibus, et abiuratione peracta admittantur ad confessiones sacramentales, iniunctis poenitentiis salutaribus arbitrio confessarii, et servetur Decretum ab hac S. C. editum die 18 Iulii 1630 tenoris sequentis: « S. Congregatio censuit apostatas a fide redeuntes ad poenitentiam, non teneri ad abiurandam apostasiam publice coram infidelibus, sed sufficere ut eam abiurent in balneo coram fidelibus, abstinendo ab actibus infidelitatis, ac deponendo habitum infidelium, quatenus sit protestativus falsae religionis; si vero sit aequivocus, posse illum deferre. Quod si ex illa delatione ratione personae aliqua oriatur suspicio, teneri aufugere cum primum poterint. »

1650

S. C. S. Officii *29 Novemb. 1729.* — Dalle relazioni de' Vescovi, e de' missionari capitate dall' Albania si ha che alcuni di quei cristiani affine di sottrarsi da molte angarie, e specialmente dal pagare il tributo ai turchi, fra i quali essi cristiani vivono, al qual pagamento sono obbligati tutti coloro, che essendo d'altra religione si trovano fra i turchi, hanno per costume d'imporsi un nome turco, come *Asan, Visan,* ecc. Ond'è che coprendo con tal nome la religione cristiana, che essi professano, evitano per lo più le angarie, ed il pagamento del tributo. Presupposto tal fatto, si domanda dai Vescovi, e dai missionarî dell' Albania se possa permettersi ai cattolici l'uso del nome turco per lo fine suddetto, o se debbano negarsi, ovvero concedersi i Sagramenti a coloro che ciò praticassero.

La Sagra Congregazione è stata sempre, è presentemente, e sarà in avvenire costantissima non solamente a non permetter mai ai cattolici azione alcuna, ovvero uso di qualunque segno (consista questo in fatti, o in parole) che sia protestativo del maomettismo, o d'altra falsa religione, ma anche in proibir loro assolutamente quei segni, ovvero usi, che si dicono equivoci, sempre che vi sia alcuna delle seguenti circostanze: primo, che valendosi di tali segni, o usi equivoci, si costituisca la persona cattolica in pericolo prossimo di negare la vera fede benchè solo esternamente; 2. quando dal valersi di tali segni, o usi equivoci ne siegue grave scandalo del prossimo; 3. quando chi pratica tali segni, o usi equivoci, lo fa con animo e con positiva intenzione di persuadere ai circostanti, ch'egli sia veramente turco, o d'altra falsa religione; 4. finalmente in quei rincontri, nei quali obbliga il precetto affermativo di confessare la vera fede. In tutte e quattro queste circostanze, siccome comunemente i dottori insegnano, ed ha più volte la S. C. deciso, non è lecito in modo alcuno di valersi di segni ed usi equivoci; onde il valersene in qualunque di queste quattro circostanze sarebbe gravissimo peccato, quantunque si conservasse nel cuore la vera credenza.

Presupposta questa vera dottrina, ne siegue, che per lo più non sarà lecito a cristiani cattolici il servirsi del nome turco per lo fine sopradetto; poichè par cosa difficile il pratticarlo senza mettersi in pericolo di negar la fede, e senza scandalo de' fedeli, e senza aver positiva intenzione di imprimere la falsa opinione di esser turco, ed in circostanze, in cui non corre l'obbligo di confessare la fede. Sicchè quando i Vescovi e missionarî, ben esaminate le circostanze de' fatti particolari, conoscano che effettivamente non possono schivarsi da quei cristiani, che s'impongono il nome turco per lo fine mentovato, tutti e quattro li suddetti incontri, non debbono in modo alcuno permetter loro tal pratica, e son tenuti per conseguenza

di negare ad essi i Sagramenti, tuttavolta che i medesimi a qualunque costo anche della vita lasciarla non vogliono.

Ma perchè poi, assolutamente parlando, potrebbero le suddette quattro circostanze in riguardo d'alcuni tutte cessare, ed il valersi del nome turco non paia per sè stesso segno protestativo del maomettismo, ma sì bene segno equivoco, poichè i nomi proprî di sua natura sono bensì ordinati a significare gl'individui, ed a distinguere una persona dall'altra, come si costuma, ed è necessarissimo in tutte le nazioni per la società e per lo commercio civile, ma non sono propriamente ordinati a distinguere le sette, e però il valersi dei nomi turchi è lo stesso come vestire alla turchesca, usar navigando bandiere turchesche, e simili; perciò a fine di sapere come i Vescovi, ed i missionarî debbano in tal congiuntura condursi, quattro casi fa di mestieri distinguere nella presente materia.

Il primo è di quei cristiani, che hanno già usato il nome turco, e se ne sono altre volte valuti nelle fiere, e quando sono stati richiesti del tributo per pagarlo; ed in questo caso può domandarsi se, quando non vi concorra niuna delle quattro circostanze, possano i detti cristiani continuare tal pratica, non solo per esimersi dal tributo, ma per sottrarsi da gravissimi mali, a cui certamente soggiacerebbero, se manifestassero ai turchi il passato inganno.

A questo primo caso si risponde, che potranno i Vescovi, e missionarî tollerare in tali cristiani la continuazione, di che si tratta, senza escluderli dai Sagramenti, poichè supponendosi gravissimo il male, a cui soggiacerebbero manifestandosi cristiani quali sono, rendesi loro lecito per questa cagione il segno equivoco di nome turco. E benchè i turchi prendano tal nome per segno protestativo della loro setta, quando i cristiani non abbiano tal positiva intenzione d'ingannare i turchi, ma solo di nascondere la religione cristiana, l'inganno è dei turchi che se lo prendono per essere poco avveduti, siccome accade quando dai cristiani si alzano bandiere turche solo a fine di sottrarsi da pericoli, i quali temono. Devono bensì dai Vescovi e dai missionarî essere avvertiti tali cristiani di non praticare altri segni equivoci assolutamente non necessarî a sottrarsi dai mentovati gravi pericoli, come è particolarmente il mangiar carne insieme coi turchi nei giorni proibiti dalla S. Chiesa, poichè, anche presupposto che l'astinenza dalla carne in essi giorni non debba usarsi per precetto divino, il quale obblighi a professare con siffatta astinenza la fede cattolica, il solo precetto ecclesiastico circa tal materia nè tampoco può trasgredirsi per il solo motivo di scansare il pagamento del tributo. E perciocchè il contenersi nei suddetti limiti riuscirà difficile nella pratica, dovranno i medesimi Vescovi, e missionarî, ed altri sagri ministri esortar caldamente simili cristiani ad andarsene in luoghi, ove non siano astretti da tal necessità, per essere cosa molto facile ad incorrersi, in progresso di tempo, in alcuna delle quattro notate circostanze.

Il secondo caso, che può accadere è, quando vi siano dei cristiani, i quali non abbiano ancora assunto il nome turco, ma vivono con animo di assumerlo per sottrarsi dal pagamento del tributo, e si domanda se possa loro ciò permettersi.

Ed a questo 2. caso si risponde assolutamente, che non possa permettersi, non ostante che possa tollerarsi, colle condizioni prescritte, il continuar l'uso del nome turchesco in coloro che già l'assunsero, poichè a quelli, che già l'assunsero, sovrasterebbero mali gravissimi dai turchi, quando dalla deposizione del nome turchesco scorgessero essi turchi il passato inganno; il che può rendere scusabile il ritenerlo. Ma per assumerlo non resta altro motivo, che il voler esimersi dal tributo, e questo non è bastante a rendere scusabile l'assunzione di simili nomi, quando infatti sono nell'Albania moltissimi cristiani anche poveri, i quali anche senza quest'uso di nomi turchi vivono tra i turchi medesimi, e soggiacciono di buon grado al pagamento del tributo. Onde i Vescovi, i parrochi, ed i missionarî, i confessori ed altri, a cui spetti, dovranno nelle prediche, nelle conferenze e nei catechismi insegnare, e persuadere ai popoli non esser lecito in alcun modo d'imporsi tali nomi in avvenire, ed esser obbligati ad astenersene onninamente.

Il 3. caso può essere di quei cristiani, i quali avendo apostato dalla fede cattolica, ed abbracciato il maomettismo, sono poi pentiti ritornati alla fede cattolica, e si domanda se questi possano continuare a valersi del nome turco, che assunsero apostatando, per esimersi non solo dal pagamento del tributo, ma da altri gravissimi mali, a cui scoperti soggiacerebbero.

E a questo 3. caso si risponde, che avendo tali cristiani con atti veramente protestativi della setta maomettana dato fondamento ai turchi di credere con prudenza, che essi veramente siano della setta di Maometto, continuando a viver tra turchi co' nomi medesimi, che assunsero apostatando, può dirsi che il nome turco, benchè di sua natura equivoco, dagli atti protestativi precedenti resti quasi che affatto determinato a significare, che duri ancora la professione del maomettismo; quindi è che tali cristiani se non hanno coraggio di manifestare a' turchi la loro conversione, sono tenuti certamente di allontanarsi dal vivere tra i turchi con portarsi ad altri paesi, ove sotto nome cri-

stiano possano sicuramente vivere. Nè basta, che la loro conversione sia nota ai soli fedeli, ma di più è necessario, che almeno in progresso di tempo sia notificata o da essi, o da altri ai turchi medesimi, siccome determinò questa S. Congregazione ai 18 Luglio 1630, presso l' Albizzi I. Parte Cap. 8. n. 29. Sicchè a' cristiani di questo 3. caso non può permettersi, se non per qualche tempo, che nelle occasioni si valgano del nome turco; siccome non può loro permettersi se non parimente per qualche tempo, che non manifestino a' turchi il ritorno che hanno fatto alla religione cattolica.

Il 4. caso, che può accadere in tal materia si è di coloro, che essendo stati per lo passato sempre turchi, e professori della setta di Maometto, essa di poi abiurata, si sono fatti cristiani cattolici, e si domanda se tali cristiani che irremissibilmente sarebbero fatti morire, se si scoprissero, possono continuare a valersi del nome turco che avevano, per esentarsi, non che dal tributo, ma dalla morte.

A questo 4. caso si risponde che simili cristiani siano di tutti gli altri più tollerabili ritenendo il nome turchesco nel tempo che trattano e vivono coi turchi. Imperocchè tal ritenzione di nome, il quale, come s' è detto, è meramente equivoco, ma non già di sua natura protestativo, non è che una mera industria, con cui nascondono ai turchi la conversione loro al cattolicismo, nè essi, come gli apostati, hanno dato, con alcun atto volontario, fondamento a' turchi di poter giudicare prudentemente che tuttavia siano turchi. E però se questa, e somiglianti industrie furono anche praticate dai primi cristiani convertiti dal gentilessimo per sottrarsi dalle persecuzioni de' tiranni senza che fossero in essoloro dagli antichi Padri condannate, nè tampoco saranno esse condannevoli nei cristiani, di cui si tratta, che le usano per evitare la morte. Vero è sì bene, che non riconoscendosi da' sacri Pastori in questa sorte di cristiani coraggio bastevole a tollerare il martirio in caso che fossero scoperti, dovrebbero altresì caldamente esortarli a fuggire il commercio dei turchi, con andarsene ne' luoghi dei cristiani.

Sicchè a ridurre le risposte di sopra date in compendio, si dice che il chiamarsi col nome turchesco non è mai lecito ai cristiani quando ciò da loro si prattichi con intenzione positiva di persuadere ai turchi, che essi eziandio siano turchi, poichè l' intenzione di dare a credere il falso, e non già di nascondere solamente il vero, sarebbe in questa materia un voler simulare falsa setta, il che è sempre grave peccato. Non è parimente lecito quando che ne riceve il prossimo grave scandalo, come sarebbe, quando i fedeli ne prendessero occasione o di mancare, o di vacillare nella credenza, essendo comune sentimento de' dottori che in congiuntura di grave scandalo si pecchi gravemente con dissimulare la vera religione. Inoltre non è lecito in circostanze, in cui corra l' obbligo di professare esternamente la nostra fede, intorno al qual obbligo si suppone essere bene istruiti i Vescovi, ed i missionarî dell'Albania. Di più non è lecito (com' è chiaro) e si pecca gravemente in valersi del nome turchesco, quando vi sia pericolo di negare, benchè solo esternamente la fede. E finalmente de' quattro casi addotti non è tollerabile una tal prattica di valersi del nome turchesco, che in tre, cioè in quei cristiani, che già si trovano introdotti nell' uso di essersene valuti, e temono prudentemente di mali assai gravi scovrendosi; in coloro, che dai cristiani possono per qualche tempo in tal maniera tenersi nascosti; ed in coloro per ultimo, che da turchi fatti cristiani sono moralmente certi di perder la vita quando che i turchi ciò risapessero.

Resta pertanto che i Vescovi, i missionarî ed i confessori dell' Albania, i quali soli possono ben sapere le circostanze de' fatti particolari circa la presente materia, in conformità di esse circostanze, e di ciò che di sopra si è detto, ad altri vietino constantemente l' uso introdotto dei nomi turcheschi, escludendoli dai Sagramenti quando non vogliano obbedire; in altri direttamente lo tollerino ammettendoli ai Sagramenti, e tutti esortino con vero zelo a trovar modo di evitare la necessità di valersi del nome turchesco, ed avvertano a procedere in ciò senza impegno di partito, senza pregiudizî di proprio sentimento, e senza spirito di contenzione, riflettendo che non meno il soverchio rigore, che la troppa indulgenza, sarebbero in tal materia di notabilissimo pregiudizio alle povere anime.

1651

Ex Instr. S. C. de Prop. Fide *1762* (AD ARCHIEP. SCOPIEN.) — Quod attinet ad fidei puritatem Amplitudo Tua significat, non paucos, atque adeo plerosque istius serviani Regni incolas, quamvis sacro baptismatis lavacro regeneratos, christianae tamen professionis immemores, turcicum nomen assumere, ne onerentur tributis, ne nimis perterreantur, neque iis subsint incommodis, quibus divexantur caeteri, qui de christiano nomine non erubescunt. Hinc parochorum exurgit turbatio. Nam huiusmodi homines a Sacramentorum participatione aegre admodum arceri patiuntur, rati se posse sacris frui mysteriis, quia christianam fidem corde servant incolumem, quamvis exterius mahumeticae impietatis sectatores, assumpto turcico nomine, appareant atque reputentur.

In hoc porro rerum genere ministerium suum quisque parochus impleat, atque a tam

perverso errore huiuscemodi homines revocare, ac omni prorsus studio, cura, labore, adiectis etiam ad Deum precibus, satagat deterrere. Meminerint eorum, quae Apostolus scribit ad Romanos (cap. 10.) « Si confitearis in ore tuo » Dominum Iesum, et in corde tuo credideris... » salvus eris. Corde enim creditur ad iustitiam, » ore autem confessio fit ad salutem. » Nec alia plane fuit sanctorum Patrum sententia. Quocirca sanctus martyr Cyprianus in libro de lapsis ita in praefatos homines animadvertit: « Et chri» stianum se putat, qui christianus esse con» funditur, aut veretur? Quomodo potest esse » cum Christo, qui ad Christum pertinere aut » erubescit, aut metuit? » Praeclarum Ecclesiae lumen Augustinus *de fide ac symbolo* tractatum ad nostram instructionem reliquit, in cuius primo capite ista exarantur: « Salvi esse non pos» sumus, nisi ad proximorum salutem nitentes » fidem ore profiteamur, quam etiam corde » gestamus ». Illos praeterea christianos tota reprobavit antiquitas, qui ab ethnicis principibus libellos, enumerata pecunia, impetrabant, ne ad infidelium tribunalia ob fidei professionem se sistere cogerentur. Priscillianistas denique, atque Helcesseitas anathemate percussere Concilia quippe qui corde tantum fovendo fidem, exterius autem mentiendo ac negando, ad aeternam nihilominus salutem homines pervenire posse perperam arbitrabantur.

Concilium Albanum pro regnis Albaniae et Serviae anno 1703 celebratum, atque a Bened. XIV. Constitutione quae incipit: *Inter omnigenas* sub num. 1. et 2. confirmatum, inconcussam doctrinam istam proponit, ac sub num. 6. laudatus pontifex Benedictus hisce verbis Episcopos, parochos, ac missionarios omnes alloquitur: « Munus itaque Episcoporum, paro» chorum, et missionariorum erit serio chri» stianos illos, qui supradicta (inter quae no» mina turcica assumere enumerat num. 3) cum » ingenti fidei iniuria nefarie praesumunt, do» cere, et admonere . . . Ipsis aperte denuntient, » quod quisque metu cuiuslibet potestatis, vel » temporalium amittendorum formidine, fidem » suam prodit, iram Dei super se provocat, » seque, nisi resipiscat, ab omni salutis spe » extraneum reddit ... Si qui autem obstinati » in huiusmodi via impiorum pergere velint, » incapaces erunt Sacramentorum in vita et, si » impoenitentes decesserint, suffragiorum post » mortem, ad quae nullus Ecclesiae minister » illos admittere praesumat. » Haec usque ab anno 1744 Bened. XIV. fel. record. pro recta salutis norma statuerat, iterumque an. 1754 confirmavit aliis suis litteris *Quod Provinciale Concilium* in quibus extirpationem tam nefarii abusus iterum inculcans haec statuit. « Maximo » cum pontificii animi nostri moerore accepi» mus, quod quamplurimi istius provinciae » posthabita aeternae salutis ratione, eadem » turcica sive mahumetana nomina usurpare » pergant . . . Haec enim omnia, etsi fides Chri» sti in corde teneatur, fieri tamen nequeunt » sine Mahumetis errorum simulatione, since» ritati christianae contraria ».

Progreditur deinde in iisdem postremis litteris Summus Pontifex Bened. XIV, et animadvertit in parochos et missionarios qui « eos » christifideles ipsorum curae creditos qui saepe » dicta turcica seu mahumetana nomina assu» munt, iisque vocari student, ad Sacramento» rum participationem admittere non vereantur. »

Postremo in iisdem litteris ita de consilio Cardinalium contra haereticam pravitatem generalium inquisitorum laudatus Summus Pontifex decernit: « Districte prohibemus, ne quili» bet ex christifidelibus quocumque casu, vel » praetextu, aut in quibusvis excogitabilibus » circumstantiis eadem turcica seu mahumetana » nomina, ut mahumetani credantur, assumere » audeat. Qui autem contumaces fuerint, in vita » Sacramentorum, et post mortem, si impoe» nitentes decesserint, suffragiorum incapaces » declarantur ».

Ex his sanae fidei documentis Amplitudo Tua plane intelliget, quid cum huiusmodi christifidelibus sit agendum, qui turcico assumpto nomine, se christianos fateri erubescunt. Eos propterea argue, obsecra, increpa in omni patientia, ut a tam pernicioso malo declinantes, discant christianam fidem non modo corde fovere, sed etiam sic ore confiteri, ut nulla externa ambiguitate offendatur, nulla detestabilium nominum assumptione decoloretur. Fiat igitur, ut abundet eorumdem integritas et iustitia plusquam schismaticorum, et haereticorum, quorum tamen nullus mahumetanum nomen adoptare praesumit.

Quod si adhortationibus, caeterisque remediis eosdem pertinaces in tam nefario abusu fore contigerit, ad apostolicae disciplinae normam virga compesci debent, ita ut in vita Sacramentorum, et post mortem, si impoenitentes decesserint, suffragiorum incapaces declarentur.

1652

S. C. de Prop. Fide – C. G. *15 Iunii 1773.*

Pei cristiani occulti (in Albania) che fanno qualche atto protestativo della falsa setta maomettana onninamente si osservi la Costituz. *Inter omnigenas* di Benedetto XIV, e che quando sono costituiti in pericolo di morte, non deve in verum modo permettersi che vengano assistiti dall' hoggia turco, essendo questo un nuovo atto protestativo della falsa setta. Se però, escluso lo stesso, daranno quei cristiani segno di pentimento per avere in qualunque maniera simulato la religione, e di vero proposito di astenersene per l' avvenire, i quali segni siano tali

da poter formare un prudente giudizio della loro verità, ed inoltre, a riparare lo scandalo da loro dato, faranno qualche protesta di questi loro sentimenti alla presenza di più persone, potrà il parroco amministrare loro i Sagramenti.

1653

Decr. S. C. de Prop. F. *19 Febr. 1774.* Cum ad aures Sac. Congregationis pervenerit, in quibusdam Albaniae dioecesibus, aliisque finitimis provinciis christianos nonnullos adhuc existere, qui non obstante saluberrimo *Synodi Albanensis* decreto, ac repetitis san. mem. Benedicti XIV. Constitutionibus, videlicet, *Inter omnigenas* diei 2 Februarii 1744, et *Quod Provinciale* diei 1. Augusti 1754. Christum erubescentes, eiusque praecepta, infidelitatem simulare audent, actusque peragere a verae fidei sinceritate prorsus alienos: sollicitudinis suae partes esse duxit, facto verbo cum SSmo D. N. Clemente XIV. die 6 Februarii 1774, declarare sequentes praefatorum christianorum praxes innoxias nec esse, nec ullo modo tolerandas.

In primis itaque a simulatae infidelitatis nota excusari non posse subdolam agendi rationem illorum, qui, dum diebus solemnioribus Missae sacrificio intersunt, adstantium ex curiositate turcarum praesentiam formidantes, numquam omnino caput aperiunt, nec signant se crucis signo, abstinentque a ceteris catholicae religionis actibus, qui ab aliis, qui christiano censentur nomine, palam solent exerceri; atque ita agentes id obtinent, ut mahumeticae superstitionis sectatores reputentur, nec alia quam curiositatis, aut levitatis causa ad ecclesiam vel ad conventus locum advenisse, ibique manere credantur.

Quoniam vero non desunt qui conantur excusare excusationes suas in peccatis, asserentes se simili prorsus modo gerere, cum, nemine turcarum adstante, aliis diebus Missae ceterisque functionibus praesentes sunt: ideo eademmet S. Congregatio pariter declarat, huiusmodi responsum non tam valere ad purgandam eorum agendi rationem, quam ad ostendendam desidiam, ac fidei languorem in his quae sunt ad Deum, vel potius indicio esse posse, iam tunc ab eis praeconceptam mentem esse falsae religionis simulandae, cum tempus et occasio tulerit.

Praeterea gravi culpa non caret, quod iidem occulti credentes, cum diebus ecclesiastico ieiunio aut abstinentiae consecratis, turcarum mensis accumbunt, vetitis in illis diebus ab Ecclesia vescuntur cibis, aut se manducare fingunt; simulatio enim haec non alio animo facta praesumi potest, quam ut christianorum legibus nequaquam obstricti videantur, sed plane mahumetani inter mahumetanos existimentur.

Nec quidquam eis prodest, quod identidem propositum iactant palam profitendi catholicam religionem, quoties a publica potestate interrogentur; id enim fieri ab eis necessario debet, sed simul opus est ut in privatis actibus ab illis simulationibus abstineant, per quas fieri nequit, quin verae fidei exortes, et falsae sectae addicti exterius appareant.

Multo minori dubitatione damnanda S. Congregationi visa est illorum agendi ratio, qui turcarum verentes offensionem, profana eorum templa ingrediuntur, precationesque apud mahumetanos in more positas peragere fingunt; factum enim ipsum nimis apertam praesefert mahumeticae religionis simulationem, licet ab aliis damnatae sectae observationibus, et coeremoniis abstineant.

Idipsum dicendum de praxi illorum censet qui ad funera deducenda mahumetanum ministrum advocant; ut vel ipsi, vel defuncti a falsa secta non recessisse existimentur. Quare si ex defunctorum voluntate quomodocumque explicata, nec ante obitum retractata, id fieri constiterit, S. Congregatio eosdem defunctos ecclesiasticae sepulturae, et suffragiorum beneficio incapaces esse decernit: si vero ex solo damnabili superstitum arbitrio supradictus mahumetanus minister assistentiam funeri praestabit, eo in casu illorum crimine defunctos non illigari; bene vero superstites ipsos gravissimae impietatis reos, et canonicis poenis obnoxios fore declarat. Hoc enim, ut cetera omnia superius expensa in enunciatis circumstantiis, (et fortasse aliae etiam praxes, quae ad notitiam S. Congregationis nondum advenere) mahumeticae sectae simulationem, christianaeque fidei negationem saltem virtualiter includit, summamque Christo Domino iniuriam, et proximo scandalum parit.

Ceterum Emi Patres Archiepiscopos, Episcopos, et Superiores Missionum Albaniae, Serviae, aliarumque provinciarum, quae turcarum imperio subsunt, in Domino hortantur, ut zelo fidei succensi a gregibus pastorali suae curae commissis supradictos damnatos abusus avertere satagant; pari zelo et charitate unumquemque illorum, qui praemissa factitare non verentur, arguentes, increpantes, admonentes, se in nullo casu posse Christum erubescere, falsamque religionem simulare, quin spem aeternae retributionis abiiciant. Factum insuper magni Eleazari ante illorum oculos constituant, qui cum compelleretur simulare de sacrificii carnibus lege vetitis manducasse, ut vitae periculum effugeret, gloriosissimam mortem magis quam odibilem vitam elegit, memorandam illam sententiam pronuncians: *Etsi in praesenti tempore suppliciis hominum eripiar, sed manum Omnipotentis nec vivus, nec defunctus effugiam.*

Quod si forte, hac solerti Pastorum cura

non obstante, aliqui adhuc obstinati, ac caelestis vocationis immemores reperiantur, qui impiorum viam insistere pergent, detestabiles simulationes in Fidei negocio adhibentes, iidem Archiepiscopi, Episcopi, et Missionum Superiores, ut supra, illos Sacramentorum participatione in vita, et, si impoenitentes decesserint, ecclesiastica sepultura, et suffragiorum beneficio post mortem incapaces declarabunt.

1654

S. C. de Prop. Fide - C. P. pro Sin. *7 Febr. 1791* — Quid sentiendum sit de formula inferius scripta quam frequentissime afferunt christiani praefectis scriptum emendationis exigentibus quando finita persecutione ad propria dimittantur: *Ego vere christianus sum, et promitto quod ad propriam domum reversus muneri meo absque ullo crimine incumbam, neque umquam perversam religionem sectabor.* Quaeritur num formula haec saltem tolerari possit; pauci enim inter christianos qui in actuali circumstantia audebunt scribere se in posterum adhuc christianos futuros, licet sat ordinarie coram praefectis ore id praedicent, quia tunc praefectus formulam hanc, quam debet in archiviis sui praetorii servare, procul dubio non acceptaret christianosque in carceres diutissime restitueret cum periculo apostasiae.

R. Non licere, et formulam esse reprobandam, palamque, si interrogati fuerint ab habentibus potestatem, se christianos esse, et in religione christiana usque ad mortem perseveraturos profiteri omnino tenentur.

1655

S. C. de Prop. Fide - C. P. pro Sin. *4 Ian. 1798* — Se possa dai cristiani, e nominatamente dagli abitanti fra i cinesi chiamarsi Confucio col titolo di *santo*.

R. Detur decretum S. C. an. 1645 nempe *Chinarum sermone,* ut in folio separato. — *En decretum, seu responsum ad dubium propositum a missionariis:* « *Dub.* Chinarum sermone » haec vox *Ching* idem est quod *sanctus, sancta, sanctum;* et in libris doctrinae christianae, a quibusdam sancti Evangelii ministris » praelo mandatis, reperitur ista vox *Ching* ad » nominandam Sanctissimam Trinitatem, Christum Dominum, Beatam Mariam et caeteros » sanctos. Quaeritur utrum, quando in praefatis libris se offert occasio ut nominentur magister Sinarum, *Kūm-fú-çù* vocatus, vel » mandatum regis Chinarum, vel caeteri reges, » qui communiter in illo Regno ut sancti reputantur, cum sint infideles et idololatrae, » possimusne et sit licitum nobis Christi ministris nominare supradictos hoc nomine *Ching.* Huiusmodi dubio ita responsum est: « Non posse » aliquid firmari circa vocem hanc eiusve usum, » nisi praehabita cognitione idiomatis, eiusque » verae ac propriae significationis. Caeterum, » si eadem vox in Regno Chinarum habet latitudinem, posse ministros ea uti; si vero » restringitur ad significandam veram et perfectam sanctitatem, nullatenus posse. »

1656

Ex litt. S. C. de Prop. F. *28 Febr. 1815* (ad Vic. Ap. Sutchuen.) — Illud vero nulla omnino ratione probare potuimus, idola in gentilium fanis a christianis eversa fuisse ac confracta; tum obstitisse eos ne per aream christianae domus transiret superstitiosus quidam apparatus; quae sane omnia, cum a christianae moderationis regula quam longissime abhorreant, cave quam diligentissime ne illa christianos admittere denuo contingat, eos admonens ab Ecclesia Christi, vel in ipsis sui primordiis, illud lege sancitum fuisse, eos uti Martyres non agnoscendos qui ob temere in se concitatum gentilium furorem, improvida huius generis aliqua agendi ratione, supplicia ac mortem passi fuerint; imo vero damnatos iure ac reprehensos fuisse, quod ita in Ecclesiam universam gentilium animos commovissent. Qua de re tibi Augustini sensus proponere opportunissimum iudicamus ex sermone 6 *De verbis Evangelii* depromptos, ubi, divina, ut ille est, sapientia refertus, haec habet: *Hostes nos dicunt* (de gentilibus loquens) *idolorum suorum. Sic praestet Deus, et det omnia in potestate, quomodo dedit quod fractum est. Hoc enim dicimus charitati vestrae, ne faciatis ista, quando in potestate vestra non est ut faciatis illud. Pravorum hominum est, furiosorum circumcellionum, qui ubi potestatem non habent, saevire, et velle mori properant sine causa. Audistis quae vobis legimus, omnes qui nuper in Mapalibus adfuistis:* Cum data vobis fuerit terra in potestatem *(prius ait* in potestatem, *et sic dixit quae facienda sunt),* aras eorum, *inquit,* destruetis, lucos eorum comminuetis, et omnes titulos eorum confringetis. *Cum acceperitis potestatem, hoc facite. Ubi nobis non est data potestas, non facimus; ubi data est, non praetermittimus. Multi pagani habent istas abominationes in fundis suis: numquid accedimus et confringimus? Prius enim agimus ut idola in eorum corde frangamus. Quando christiani et ipsi facti fuerint, aut invitant nos ad tam bonum opus, aut praeveniunt nos. Modo orandum est pro illis, non irascendum illis.* Atque utinam ita animo comparati essent fideles isti, ut Apostoli monitum prae oculis habentes, iniuriam magis pati mallent, quam offendiculum Evangelio ponere. At ubi etiam ab iniustis gentilium vexationibus sese defendere cogantur, aut sua iura vindicare, id ipsum tamen ea saltem ratione atque animi moderatione perficere stu-

deant, ut nullum inde christianae rei periculum, nullum possit obvenire damnum vel dedecus, uti iam evenisse narras, persecutionibus hac ipsa de causa isthic excitatis.

1657

Instr. S. C. de Prop. F. *6 Iunii 1817* — (AD MISSIONARIOS SUTCHUEN.) — 1. Difficilioribus christianae reipublicae temporibus, in quibus multorum fides infirmatur et refrigescit charitas, multae persaepe oriuntur quaestiones, eoque partium aestu discutiuntur, ut magis inde fiat animarum periculum unde fidelibus lumen atque ad viriliter sancteque agendum incitamentum esset expectandum.

Ne fideles in Sinarum provinciis degentes aliquid detrimenti capiant ex dubiis illic obortis S. C. de Prop. F., die 18 Martii ult. elapsi, dubiis a DD. Fontana et Escodeca propositis opportuna instructione respondendum esse decrevit, ut certis christianae religionis principiis in memoriam revocatis, quid in peculiaribus casibus eligendum, quidque corrigendum sit facile pateat.

Ad tantum perficiendum opus opportunum sane erit quaedam praelibare principia quae theologis sunt cum Angelico Doctore communia. De fide (quod etiam de caeteris virtutibus dici posset) duplex extat divinum praeceptum, quorum primum *affirmativum* dicitur, quod non obligat ad semper, etsi semper obligat, et obligat pro loco et tempore secundum aliquas circumstantias; secundum dicitur *negativum*, quod obligat semper et in omnibus temporis et locorum adiunctis. Praecepto affirmativo non iubemur quocumque vitae nostrae momento explicitos fidei actus elicere, sed negativo prohibetur quaecumque voluntaria dissensio a quacumque veritate revelata, etiam ad brevissimum tempus, atque ita, ut huiusmodi dissensio nunquam ex quacumque causa cohonestari queat; fidei enim iniuriam infert non solum qui interius haeresim aliquam amplectitur, sed etiam qui exterius eam negat, quique facto aut verbo falsae religionis se simulat sectatorem.

Neque haec ignorari possunt ab eo qui Scripturas Sacras perscrutetur. *Quid enim* (ait Apostolus, Rom. x.) *dicit Scriptura? Prope est verbum in ore tuo et in corde tuo: hoc est verbum fidei quod praedicamus. Quia si confitearis in ore tuo Dominum Iesum, et in corde tuo credideris quod Deus illum suscitavit a mortuis, salvus eris: corde enim creditur ad iustitiam, ore autem confessio fit ad salutem. Et fides* (subdit Augustinus, De Fide et Symb. cap. 1) *officium a nobis exigit et cordis et linguae,* eumque Christus coram Patre suo negabit qui officium linguae reddere recusaverit: *Qui negaverit me coram hominibus, negabo et ego eum coram Patre meo* (Matth. x). In die furoris Domini turbae multae in coelo dicent, *quia vera et iusta sunt iudicia eius;* quaecumque enim etiam simulata falsae religionis professio sinceritati christianae contraria est, mendacium in se gravissimum continet, et virtualem fidei negationem maxima cum Dei iniuria proximique scandalo includit, ut docet Benedictus XIV, Const. *Inter omnigenas,* §. 3. Bull. tom. 1.

Criminis huius reus fit quicumque *facto et opere externo negat se esse christianum vel catholicum, quod semper est intrinsece malum et Deo graviter iniuriosum* (Antoine, *De virt. theol.,* cap. 3, quaest. 4); quales profecto sunt qui persecutionis metu perterriti, aut avaritiae cupiditatibus illecti, aut alio quovis quaesito praetextu, sua, non quae Dei sunt quaerunt, in odium fidei aut in idololatriae obsequium superstitiosas tabellas erigunt, catholicas destruunt, aut eo etiam audaciae perveniunt ut cum gentilium satellitibus ecclesias diripiant, et ecclesiasticos homines et christianos caeteros persequantur. Quotiescumque nulla sit persecutionem evadendi potestas, nisi his aut similibus actibus falsae religionis professionem designantibus, praeceptum urget confessionis fidei, etsi mors vel dira supplicia comminentur, fideique scutum sumendum est, et fidelis quisque tenetur non solum corde credere ad iustitiam, sed ore etiam Christum confiteri ad salutem: *Qui* (enim) *supradicta cum ingenti fidei iniuria nefarie praesumunt... frustra sibi de christianae legis custodia et zelo... blandiuntur, quoniam, vel in uno istorum deficientes, facti sunt omnium rei.. et quisquis, metu cuiuslibet potestatis vel temporalium amittendorum formidine, fidem suam prodit, iram Dei super se provocat, seque, nisi resipiscat, ab omni salutis spe extraneum reddit, quoniam magis timet hominem quam Deum, et momentanea retinere quam aeterna acquirere mavult,* ut ait Benedictus XIV, Const. supra cit. §. 4 et 6.

2. Ex his facile intelligitur severioribus poenis coercendos esse christianos illos qui christianam fidem coram idololatris negaverint, et superstitiosas tabellas erexerint, quamvis occulte christianae religionis officia implere et preces recitare non detrectarunt: etsi enim hi quoad forum internum non sint formales apostatae, tales tamen sunt quoad forum externum, atque illorum numero accensendi qui *confitentur se nosse Deum, factis autem negant,* ut ait Apostolus (ad Titum I), et gravissimi illius mendacii rei facti sunt, quod maxima cum Dei iniuria proximique scandalo virtualem includit fidei negationem. Tanta igitur impietas coram fidelibus abiuranda ab eis est in illati scandali reparationem; revertantur itaque a viis suis pessimis et poenitentiam agant, dumque benigna Mater Ecclesia cum eis mitissime agit, primo-

rum saeculorum fidelium sibi exempla proponant, quibus teste Cypriano (Lib. *De lapsis*), Ecclesia *ostendebat dura, ut eos potaret vino compunctionis, atque ne charitas et fides in aliis refrigescerent.*

Sed hic quaestio movetur quomodo missionarii qui nullam in foro externo iurisdictionem habent, similiter peccantes compellere ad haec possint *etc. (V. n. 978).*

Sed iam ad eos venit oratio, qui in infelicissimo statu simulatae apostasiae usque ad mortem perseveraverint *etc. (V. n. 1598).*

Quae huc usque dicta sunt lapsorum respiciunt correctionem; nonnulla nunc addenda supersunt ne ultra quam par est correctionis limites protrahantur. Initio posuimus cum theologis omnibus praeceptum fidei affirmativum, etsi semper obligat, non obligare ad semper, sed obligare pro loco et tempore secundum aliquas circumstantias. Dubitatum aliquando est utrum liceat catholico ob metum persecutionis non manifestare suam fidem, neque uti signis quae fidem ipsam significent; et de lapsis conversis, utrum publice et coram etiam infidelibus debeant errorem suum abiurare. At utraque quaestio resoluta est iudicio Sacrae Inquisitionis decretis feriae 5, diebus 9 Decembris anni 1627 et 10 Iulii anni 1630, quorum primo permissum est turcis conversis, ut in occulto catholice vivant *ob metum mortis, dummodo nullum actum idololatriae aut fidei christianae quomodolibet contrarium committant;* secundo vero haec regula tradita: *Sanctissimus Dominus* (Urbanus VIII) *censuit apostatas a fide, redeuntes ad poenitentiam, non teneri ad abiurandam apostasiam coram infidelibus, sed sufficit ut eam abiurent in balneo coram fidelibus, abstinendo ab actibus infidelitatis, ac deponendo habitum infidelium, quatenus sit protestativus falsae religionis; si vero sit aequivocus, posse illum deferre; quod si ex illa delatione, ratione personae, aliqua oriatur suspicio, teneri aufugere cum primum potuerint.* Quae hic de habitu dicta sunt, sinicis tabellis aptari commode possunt; quare patet, amotis omnibus et quibuscumque superstitionis et idololatriae signis demonstrativis, apostatas conversos, in casu de quo agitur, non esse cogendos ad erigenda et affigenda palam in domibus suis christianae religionis signa.

3. Minime praetereundae sunt quaestiones aliae quibus diversa locorum et personarum adiuncta occasionem praebent. Cum enim aliquando fiat, ut ipsi persecutorum ministri superstitiosas tabellas in catholicorum domiciliis per vim erigant, catholici in iis degentes, ne deteriora patiantur, eas amovere negligunt non sine animarum suarum pernicie; quamvis enim in ipsa earum erectione, ob dissensum ipsa vi illata manifestum, non peccaverint, peccant tamen si, vi remota, factaque eis potestate vel discedendi ab abominationis templo, vel fortiter agendi, ea deponendo signa quibus inhabitantes ut idololatrae designantur, potius tales eligunt se haberi quam novis persecutionibus suum corpus obiicere. Ad salutem consequendam satis non est bonum opus incepisse, sed usque in finem in eo perseverare oportet. Nunquam veteres illi christiani, qui gladio impiorum occubuere, se idolorum parietibus defenderunt. Petrus et Apostoli principi sacerdotum interroganti strenue responderunt: *Obedire oportet Deo magis quam hominibus* (Act. v. 29). Horum sequamur fidem, imitemur exempla. Caesi hi *ibant gaudentes a conspectu concilii, quoniam digni habiti sunt pro nomine Iesu contumeliam pati* (ibidem). Consummantibus cursum, servantibus fidem, reposita est corona iustitiae quam reddet Dominus iustus iudex; sed apponens manum suam ad aratrum et respiciens retro non est aptus regno Dei. Quid igitur ei timendum non est, qui, virili animo deposito, superstitiosas tabellas per vim a persecutoribus erectas iam ut scutum quo defendatur honorat?

At difficilius fortasse est de iis ferre iudicium, qui mandarini iussu tabellam flavi coloris erexerunt; tabella ipsa a quocumque superstitionis usu immunis supponitur, non inde tamen sequitur licitam statim iudicandam esse earum erectionem. Necessarium non est ut signa essentialem habeant cum re significata coniunctionem; quod per se signum demonstrativum non est falsae religionis, tale ex hominum opinione fieri potest; praesidis intentio, quae talis asseritur, scilicet *ut apponant hanc tabellam in signum apostasiae,* hoc suadet; videant itaque christiani in Sinis degentes ne coinquinentur signo apostasiae demonstrativo, quod facile ex communi hominum opinione iudicabunt; quo in casu, nec flava tabella esset toleranda, nec ad illas domos sacrorum ministrorum accessus, nec in iis eorumdem occultatio aut caetera huiusmodi: non enim licet persecutionem vitare cum religionis iactura.

Haec sunt quae de tabellis, aut superstitiosis aut aequivocis, dicenda erant: quid vero asserendum erit de christianae religionis tabellis? Numquid, restituta Ecclesiae pace christiani statim cogendi erunt ad eas erigendas? Huic interrogationi quid respondendum sit, ex iam dictis patet; non enim hoc ad negativum fidei praeceptum pertinet, sed ad affirmativum cuius obligatio non urget singulis temporis momentis, aut in quibuscumque rerum adiunctis: imo quandoque prudens ratio suadere potest hic et nunc ex externa fidei confessione, quam persecutor religionis necessariam non reddit, maiora timeri posse mala, quam bona sperari: metus novae persecutionis non irrationalis erit in fidelibus degentibus inter infideles, qui mox

religionem christianam fuerint persecuti. Quare in casu non sunt cogendi ad erigenda signa catholicae religionis.

4. Quae huc usque dicta sunt criminis apostasiae etiam externae gravitatem ostendunt, atque ita ut inde etiam pateat quomodo huius criminis rei corrigendi sint, atque hoc praesertim evidentibus argumentis demonstratum iam est, non quosdam tantum inter apostatas, sed eos omnes, qui publice tanto scelere Ecclesiam scandalizaverint, retractationis oneri, et iustis pro modo culpae poenis esse subiiciendos; atque ea insuper addita sunt, quibus etiam ii, qui nullam in foro externo iurisdictionem habent, illaesis manentibus Ordinariorum iuribus, veluti manu ducantur, ut solo iurisdictionis in foro interno sibi competentis usu, sine ullo iurisdictionis alienae attentatu, lapsos ad bonam frugem revocare, scandalum arcere, sancta sancte ministrare, et Ecclesiae bono, quantum in ipsis est, consulere possint ac valeant. Ecclesiae itaque ministris haec eadem erunt communicanda, ut eam tanquam regulam in Sacramentorum administratione sequantur.

1658

S. C. de Prop. Fide - C. P. PRO SIN. *26 Iunii 1820* — VIC. AP. SIAM. — Plurimi de nostris tenentur emere vel coquere aut apponere carnes omni die ad mensam protestantium. Si cogantur officium dimittere, nullam aliam artem sciunt qua sibi providere possint ad sustentandam vitam, rediguntur ad extremam egestatem; potestne permitti aut tolerari ut sic faciant, cum sit tantum incommodum, et ex parte protestantium non fiat in contemptum Ecclesiae, de qua parum curare videtur, vel etiam forte non cogitant?

R. Affirmative ob grave detrimentum quod inde in catholicos oriri poterit.

1659

S. C. de Prop. Fide - C. P. PRO SIN. *6 Sept. 1821* — VIC. AP. SUTCHUEN. — Se sia lecito d' insegnare ai fanciulli i libri dei pagani, benchè dicasi di limitarne l'insegnamento ai soli caratteri, e *quatenus negative,* se debbasi espressamente proibire.

R. Magistros non esse inquietandos, dummodo in sola legendi et scribendi instructione sese coarctent.

1660

S. C. de Prop. Fide - C. P. PRO SIN. *9 Dec. 1822* — VIC. AP. SUTCHUEN. — Gravis quaestio orta est inter harum partium missionarios quomodo christiani, et multo magis missionarii se gerere debeant, coram iudicibus et magistratibus, quando sollicitantur ut negent se esse antiquos christianos aut sacerdotes missionarios. Cum enim intersit mandarinorum, ad illorum honorem et dignitates tuendas, occultare Imperatori religionem christianam late propagatam fuisse in his partibus, hinc est quod quandoque hortantur christiani qui apostatare recusant, ut dicant se non a multis annis, sed tantum recens ad fidem christianam fuisse conversos. Missionarios autem qui munus suum apostolicum dignitatemque sacerdotalem palam confessi sunt, sollicitare solent ut praedictum munus et dignitatem occultent, atque fateantur se religionem christianam non praedicavisse, nec religionis suae sectatores post se reliquisse; ideo autem mandarini ita se gerunt quia timent ne si constet Imperatori religionem christianam valde dilatatam fuisse multumque excrevisse missionariorum numerum, ipsi mandarini graviter puniantur, quasi negligentes fuissent in impedienda propagatione religionis christianae sicut in aliis persecutionibus contigit, in quibus multi mandarini ob hanc causam dignitates suas amiserunt. Hinc, licet quatuor illi missionarii de quibus fuse dixi in relatione semper confessi sint se esse sacerdotes, fidemque christianam pro viribus suis praedicavisse, attamen expositum fuit Imperatori illos non esse sacerdotes, nec christianam fidem praedicavisse, nec fidei christianae sectatores post se reliquisse: quare in Imperatoris rescripto asseritur illos ad exilium tantum condemnandos esse, quia non constat illos esse sacerdotes aut Fidei praedicatores. Quaeritur igitur:

1. Utrum dicti missionarii licite potuerint recognoscere et signare suam sententiam condemnationis, prout fert usus illius Regni, in qua enuntiatur illos nec esse sacerdotes, nec Fidei praedicatores, atque id tali modo enuntiatur ac si ipsi missionarii ita confessi sint. Ratio dubitandi est quia, etiamsi missionarii non assentiantur illi sententiae tamen illa eodem modo publicabitur et executioni mandabitur perinde ac si illam signavissent, estque timor ne Praefecti, in vindictam quod illis non assensi sint, durius illos tractent. Ex altera parte dictam sententiam signando videntur retractavisse omnia quae in tribunalibus coram iudicibus et magistratibus multoties confessi sunt de illorum dignitate sacerdotali et munere apostolico.

Utrum praedicti missionarii, cum norint publicatam esse illam sententiam in qua enuntiatur illos non confessos esse se esse sacerdotes et Fidei praedicatores, teneantur, ad omne scandalum removendum, reclamare contra Praefectos, aut saltem christianis manifestare se munus suum et dignitatem non occultavisse atque calumniam pati ex illa sententia contrariam veritati a se manifestatae.

3. Utrum missionarii, quando a iudicibus aut mandarinis sollicitantur ut manifestent fa-

milias illas quibus Religionem praedicarunt, aut apud quas hospitati sunt, peccent si dictas familias iudicibus aut mandarinis indigitent? Ratio est quia dictae familiae gravissima damna pati solent in his circumstantiis, et periculo apostatandi a Religione exponuntur per huiusmodi manifestationes. Quod si praedictas familias indigitare non licet, quomodo missionarius a iudicibus interrogatus respondere debet? Nam, si dictas familias non manifestat, iudices statim subdunt: « ergo tu non es sacerdos? ergo » fidem nemini praedicavisti? » Sicque in sententia condemnationis annuntiant illos esse confessos se non esse sacerdotes atque nemini christianam fidem praedicavisse.

R. Ad 1. Negative; non potuisse scilicet missionarios recognoscere et signare suam condemnationis sententiam de qua in casu.

Ad 2. Non teneri eosdem missionarios reclamare contra Praefectos; ad vitandum autem inter fideles scandalum doceantur fideles ipsi nullam fidem habendam persecutoribus confessores Christi calumniose criminantibus.

Ad 3. Fidelium familias mandarinis interrogantibus non esse manifestandas, sed aut tacendum, aut evasivis verbis, omni tamen mendacio remoto, respondendum.

1661

Ex Litt. S. C. de Prop. Fide *10 Augusti 1841* (AD VIC. AP. TUNK. OCCID.) — ..., Duo solvenda proposuisti: 1. Utrum contra fidem lapsi ad tempus tantum, seu qui fidem negarunt, vel Crucem calcarunt coram mandarinis, sed domum suam reversi religionem observant ut de more, inciderint in excommunicationem contra haereticos et apostatas latam. 2. Utrum sic circa fidem lapsi, et etiam apostatae, possint et debeant ad tribunal Poenitentiae invitari et admitti, antequam suam apostasiam vel suum lapsum coram cristifidelibus abiuraverint, non equidem ut statim absolvantur, sed ut confiteantur peccata sua, et hac occasione instruantur, et paulatim ad absolutionem praeparentur. — Super hisce S. C. censuit dandam Amplitudini Tuae Instructionem anni 1817 quam hic adiectam invenies quae data iam fuit Vicario Ap. Sutchuensi, *(V. n. 1657)* iuxta quam te gerere poteris in memoratis casibus, ac insuper consulas monet Synodum Sutchuensem cap. VI. n. 5. (1)

1662

Instr. S. C. S. Officii *1863* – (AD VIC. AP. HUN-NAN) — Delatae sunt ad S. C. quaestiones quae primum a R. D. Francisco Tien missionario, deinde ab A. Tua propositae sunt circa difficultates in quibus versantur fideles in Hunnanensi provincia. Narrabas enim paganos regionis illius actos in rabiem ob libertatem christianae religioni decretam ex publica conventione inter Gallorum ac Sinarum imperatores inita, eo procurrisse insaniae ut venerandae Crucis signum pedibus ultro citroque euntium calcandum in publicis viis, in pontibus, in portarum urbium limine insculpserint, aut quomodocumque descripserint, idque tanta alicubi frequentia et continuitate ut abstinere ab ea iniuria (modo prosequi iter firmum sit) ne volentes quidem possint. Quod quidem ad christianos praesertim in angustias coniiciendos factum fuisse scribis, ut nimirum vel tota urbe carendum iis sit, negotiisque omnibus plane desertis, inedia fere ac tristitia intra domos pereundum, vel, cruce calcata, indicium, ut illi arbitrantur, eiuratae religionis dare cogantur: qua de re addis, quosdam tibi videri ex paganis primis diebus in excubiis fuisse ut christianorum agendi rationem taciti explorarent. Quibus expositis postulasti an liceat christianis super eiusmodi cruces incedere, non quidem contemptus, sed necessitatis causa, idque eo etiam in casu in quo adstant exploratores qui taciti christianos observant: quodque inde consequitur, an qui ita se gesserunt recte egerint; sin vero male, an relinquendi sint in bona fide, an monendi, an etiam ut apostatae habendi. Quibus quaestionibus alias addidit missionarius Tien, nimirum utrum, in incedendo, aliquam diligentiam, eamque mediocremne an summam adhibere debeant christiani ne super cruces vestigium ponant: an imo iis liceat etiam voluntarie eas calcare, non quidem ad religionis, sed ad eorum contemptum qui absque ulla auctoritate eas descripserunt. Itaque si christiani a nemine moneantur de aliquo Crucis signo quod ante pedes forte habeant, S. C. praestare censuit ut libere incedant nihil examinantes. Quando enim ea constant quae ab A. Tua exposita sunt, duoque illa praesertim sunt evidentia et publice nota, necessitas ita agendi ad negotia propria gerenda vitamque ipsam sustentandam, et firma christianorum voluntas in sua religione retinenda, et in iis omnibus quae contraria eidem sunt excludendis, facile quisque intelligit neque ex fine, neque ex obiecto, neque ex circumstantiis (quae tria sunt elementa quibus actionis moralitas constituitur) eiusmodi agendi rationem posse redargui. Finis enim qui non ad religionis contemptum, sed

---

(1) Haec in Syn. Sutchuen. l. c. « .... Quoad vero » apostatas a fide ad poenitentiam redeuntes, teneantur tantum semel apostasiam abiurare coram fidelibus » et abstinere coram infidelibus ab actibus infidelitatis; » abiuratione autem peracta, admittantur ut ceteri peccatores ad confessionem sacramentalem, et, si rite » fuerint dispositi, absolvantur a peccatis, iniunctis poe» nitentiis salutaribus arbitrio confessarii ».

ad consulendum necessitatibus propriis dirigitur manifeste honestus est; eiusmodi autem fine proposito, actum quoque materialem incedendi super cruces (quo in actu actionis obiectum situm heic est) si in se consideretur, nihilque pravitatis a circumstantiis accipiat, culpa omni vacare non est dubitandum. Cum enim incedere ac vestigia ponere sit actus natura sua indifferens, necessario sequitur quod si finis inhonestus excluditur, honestus autem rationique conformis proponitur, ipse quoque actus et honestus et rationi conformis sit habendus. Itaque nosti non modo inter scrupulos recenseri si quis religioni sibi vertat quod paleas in crucis formam connexas inter ambulandum calcavit, verum etiam passim libereque in templis super lapides sepulchorum fideles incedere, ubi ssm̃um Iesu nomen eiusque monogramma, et cruces saepissime insculptae sunt. Restat igitur ut a circumstantiis nihil accedat pravitatis, ex quibus una in casu proposito occurrit quae speciem aliquam difficultatis portendere videtur, quod in praedictis crucibus describendis laqueum christianis iniicere pagani sibi proposuerunt, ut nimirum, si necessitate coacti eas calcaverint, eiurasse religionem videantur: cui alteram addit A. Tua, qua nonnihil videtur commoveri, quod scilicet primis diebus etiam in excubiis paganis fuisse visi sunt, ut christianorum agendi rationem observarent: quam tamen circumstantiam nihil momenti afferre facile perspicies. Cum enim dicas eosdem omnino tacitos, nihilque prorsus audentes adstitisse, plane intelligis perinde eos esse habendos, ac qui fortuito christianos transeuntes viderent. Quapropter unum quaerendum heic est tum quoad eos, tum quoad alios qui fortuito adsint, tum etiam quoad ceteros qui absentes factum cognoscunt, utrum quod malo illo animo cruces pagani insculpserint, scandalum apud illos merito oriatur si christiani super eas incedant, quasi nimirum eiuratae religionis indicium edidisse videantur. Cum in omnium oculos duo illa quae diximus insiliant publiceque nota sint, christianorum scilicet voluntas quae religioni suae palam firmiterque adhaeret, parique ratione ab iis quae contraria sunt abhorret, et vera ratio quae eosdem adigit ad urbis vias frequentandas, quae est necessitas sua negotia gerendi suaeque vitae sustentandae, illud sane consequitur quod si quis malitia sua voluntarie obcaecatus haec nolit videre, quod omnes vident, ut apostasiam per calumniam christianis attribuat, is profecto non pusillorum scandalum patitur, neque ex infirmitate natum, sed pharisaeorum et ex malitia productum. Pharisaeorum autem scandalum nosti esse spernendum, ac proinde vides neque ex fine, neque ex actionis obiecto, neque ex circumstantiis redargui posse christianos quod nihil examinantes libere per urbem incedant. Id tamen S. C. in eo tantum casu retinendum esse censuit cum nemo christianos admonet de cruce aliqua quam iuxta pedes habeant. Si enim ab aliquo ii moneantur, eadem S. C. respondit diligenter eos curare debere, ne Crucem pedibus premant, quandoquidem, si moniti eamdem libere calcarent, cum tamen vitare id possent, merito pusillis atque infirmis viderentur religionis sanctitatem violasse. Quapropter non potuerunt Em̃i Patres non mirari de dubio illo quod subiectum fuit, utrum nimirum christifideles possint etiam voluntarie cruces calcare ad contemptum illorum qui fecerunt, sine contemptu autem religionis. Quis enim non videat contemptum Crucis a contemptu eorum qui eas descripserunt eo in casu separari non posse? eaque excusatio si admittatur, non absimili defensione eum quoque posse uti qui veram Crucem sub pedes proiiciat, aiens se non Christi neque istius Crucis contemptu, sed iudaeorum, qui eam Christo statuerunt, id fecisse? Quod si etiam huiusmodi abstractio fieri posset, manifestum tamen est pusillorum saltem ratione qui scandalum inde caperent, eadem uti non licere. Ut enim in simili casu animadvertit Chrysostomus (Hom. XXV. n. 2. in 1. Cor.) de iis nimirum agens qui existimabant fas esse christianis de immolatitiis, etiamsi moniti essent, absque ulla necessitate edere, dummodo iure libertatis suae se id facere profiterentur, non autem ut idololatriae consentirent, eiusmodi remedio pusillorum vulnus minime sanatur, quia nimirum cum videant vitari illud potuisse suspicionemque omnem violatae religionis ea ratione removeri, neque tamen id esse factum, nunquam ait S. Doctor sibi sinunt persuaderi malum animum in ea re abfuisse, etiamsi millies id repetatur: infirmi enim sunt. Quapropter cum Germaniae Apostolus S. Bonifacius a Gregorio II. postulasset « utrum de immolatitiis, si » a fidelibus superductum fuerit vivificae crucis » signum, edi liceret an non? » S. Gregorius (ep. XIII. §. 6.) rescripsit. « Illud (de hac re) » sufficit respondere quod B. Paulus Apostolus » dicit: si quis dixerit quia hoc immolatitium » est, nolite edere propter eum qui indicavit, » et propter conscientiam ». Pari igitur ratione si christiani ab aliquo moneantur se crucem ante pedes habere, curare omnino debent, ne illam conculcent. Quod si ita praeclusum sit iter ut nonnisi per descriptas cruces transire liceat, eo in casu cum sit manifestum non ex aliqua irreverentia, sed ex mera necessitate per illas incedi, fieri quidem id posse S. C. respondit, sed ad omnem scandali rationem amovendam, duplicem conditionem servari oportere. Prima est ut coram monente et audientibus expresse christiani profiteantur voluntatem inferendi Cruci iniuriam omnino a se abesse; altera est ut in actu ipso transeundi modum teneant,

quantum fieri potest, decentem, ut aliquod reverentiae signum ex eo ipso appareat. Haec enim si fiant cum de necessitate ita agendi, et de voluntate a violanda religione aliena aperte constat, si quis scandalum id sumere velit, is pharisaeorum mores plane sequeretur, adeoque despicienda eius calumnia esset, praesertim cum, si hisce paganorum iniuriis plus aequo terreri christiani se sinant, ansa illis praeberetur ad difficiliorem in dies faciendam christianae religionis conditionem, eamque facile hisce artibus extinguendam. Summa igitur responsi quod postulationibus tuis S. C. dandum censuit eiusmodi est: 1. Si a nemine christiani moneantur de aliquo crucis signo quod ante pedes forte habeant, oportere eos libere incedere nihil examinantes iuxta monitum S. Pauli (1. Cor. X. 25. 27) 2. Si moneantur, curandum ab iis esse ne vestigia supra crucem inferant. 3. Si moniti adesse crucem, adeo praeclusum iter reperiunt ut nonnisi per eam transire liceat, ita eos transire debere, ut primum expresse profiteantur nullam sibi esse mentem Crucis violandae, deinde, in actu ipso transeundi, modum quantum fieri potest decentem servent, ut indicium aliquod reverentiae ex eo ipso appareat. Quae quidem abunde vides sufficere ut certa norma christianis praescribatur, qua simul possint, et necessitatibus suis consulere, et religionis sanctitatem inviolatam tenere.

1663

S. C. S. Officii *20 Iunii 1866* — Vic. Ap. ad Gallas — Viget apud Gallas usus circumcisionis, quae infantibus adhiberi solet priusquam deferantur ad Baptismum. Hunc ritum pertinacissime Gallae observant velut unum e primis fidei christianae signaculis; pollutam existimant ecclesiam quam forte incircumcisus aliquis fuerit ingressus; christianos europaeos, eo quod circumcisi non sint, despicatui habent neque ullo pacto filios suos baptizari sinunt nisi antea circumcidantur, adeo ut gravis olim in quodam Gallarum oppido exarserit seditio quia missionarius iusserat sibi ad baptizandum deferri pueros etiam incircumcisos. Presbyteri indigenae etiam catholici usum circumcisionis tolerant, innixi, ut ipsi dictitant, antiquis decisionibus Sanctae Sedis quae circumcisionem ab Abissinis frequentatam minime reprobavit, utpote civilem regionis illius praxim. Vicarius Ap. opinatur (licet id certo affirmare non audeat) circumcisionem etiam penes Gallas habendam esse potius pro ritu mere civili quam pro ritu sacro et religioso, maxime quia in privatis domibus fit, neque per manus ecclesiastici ministri; tamen cum videat ex illa pusillorum scandalum oriri, quaerit: — An tolerari possit usus circumcisionis vigens apud christianos gallas.

R. Monendus in primis est Vic. Ap. falsum esse quod presbyteri indigenae asserunt circumcisionem in Abissinia fuisse antiquitus ab Ap. Sede permissam aut toleratam veluti civilem quamdam gentis illius praxim. Catholico enim Abissinorum Patriarchae Alfonso Mendez, qui iam inde ab ineunte saeculo decimo septimo postulaverat, an tolerari posset in Abissinis circumcisio, Sacra Cong. de Prop. Fide, approbante Pontifice, respondit die 28 Augusti anno 1637. non esse quocumque praetextu tolerandam circumcisionem; Pastores debere corrigere subditos quantum possunt, contumacesque arcendos esse a communione. Cumque anno 1839 idem postulatum instaurasset quidam Abissiniae missionarius, Emi Inquisitores Generales die 17 Iunii eiusdem anni ita censuerunt: « Detur Decretum » die 28 Augusti anni 1637; tamen missionarii » id praestent adhibita omni christiana pruden- » tia ». Tantum igitur abest ut Apostolica Sedes circumcisionem in Abissinis permiserit unquam aut toleraverit, quin potius eamdem expresse improbavit districteque inhibuit. Et iure quidem atque merito; nam licet Abissini modo hanc, modo illam adhibendae circumcisionis causam praetexerent, constabat tamen tum ex laudati Patriarchae accuratissima relatione, tum ex indubiis aliis argumentis circumcisionem ab Abissinis servari tamquam ritum sacrum ac religiosum. Porro ea quae nunc de populis Gallis exponit Vicarius luculenter ostendunt atque persuadent hos quoque populos circumcisione uti ex aliqua sive explicita, sive saltem implicita cultus intentione. Quid enim aliud significant pertinacissima observantia circumcisionis tamquam unius e principalibus fidei christianae tesseris, contemptus europaeorum incircumcisorum, opinio tandem quod ecclesia per solum incircumcisi ingressum polluatur, et quod Baptismus administrari nequaquam debeat nisi circumcisio praecesserit? Nec sane contrarium evincit quod circumcisio adhibeatur in privatis domibus, nullo interveniente Ecclesiae ministro; nam et apud hebraeos circumcisio a quocumque fiebat etiam in privatis domibus. Quare Emi PP. communicari mandarunt Apostolico Gallarum Vicario decretum die 28 Augusti an. 1637, adiecta monitione ut missionarii id praestent adhibita omni christiana prudentia. Quamvis autem iuxta hoc decretum contumaces arcendi sint a Communione, caveant tamen missionarii ne denegent baptismum infantibus circumcisis, quippe qui non sua sed parentum culpa iniuriam istam patiuntur. Praeterea quoniam Vicarius Ap. meminit in suis literis de quibusdam aliis vanis observantiis quae apud eosdem Gallas sunt in usu, et iudaismum redolent, qualis est observantia sabbati et distinctio inter munda et immunda animalia, idcirco iusserunt Emi PP. ut Vicarius Ap. et reliqui missionarii om-

nem operam ponant ad vanas eiusmodi observantias prudenter eradicandas; nam Sacrosancta Romana Ecclesia, ut in Oecumenico Concilio Florentino ab Eugenio IV. declaratum est, omnes, post promulgatum Evangelium, circumcisionis, et sabbati, reliquorumque legalium observatores alienos a Christi fide denunciat, et salutis aeternae minime posse esse participes, nisi aliquando ab iis erroribus resipiscant.

1664

Ex Instr. S. C. de Prop. F. *8 Sept. 1869* (AD VICARIOS APP. IND.) — Relatum est in pluribus Indiarum regionibus catholicos super Biblia a protestantibus corrupta, et a gubernio exhibita, si iuramento occurrit, iurare consuevisse; ex alia vero parte haud difficile esse ab ipso civili gubernio obtinere ut catholicis potestas fiat iusiurandum emittendi super ipsorum Biblia. Itaque omnes Vicarii App. in quorum Missionibus usus huiusmodi adhiberi consuevit, diligenter curent ut anglo-indicum gubernium libertatem fidelibus relinquat iurandi super S. Scripturam ab Ecclesia catholica receptam. Quoadusque autem id a civili auctoritate non obtinuerint, prudenter taceant, si viderint fideles super Biblia haereticorum iuramentum praestare dummodo de licito iureiurando agatur.

1665

Ex Instr. S. C. S. Officii *29 Aug. 1877* (AD EPISCOPOS CANADENSES) — La Chiesa col condannare il liberalismo non intende colpire tutti i singoli partiti politici i quali per avventura si chiamano *liberali*, riferendosi le decisioni della Chiesa a certi errori opposti alla dottrina cattolica, non ad un determinato partito politico.

1666

S. C. S. Officii *4 Iulii 1886* — ARCHIEP. ALGERIAE. — 1. Licetne catholicis in Regno Tunetano degentibus partem facere conciliorum municipalium vel administrativorum, in quibus mere civilia vel publica negotia civitatum tractantur, licet multo maior horum conciliorum pars mahumetanis sive aliis acatholicis coalescat?

2. Licetne catholicis in eodem Regno degentibus partem facere privatarum societatum in quibus commercialia vel scientifica vel alia huiusmodi honesta negotia aguntur (absque ulla divinarum vel spiritualium rerum tractatione) etiamsi maior harum societatum pars mahumetanis vel aliis acatholicis coalescat?

R. Ad 1 et 2. Iuxta exposita, Affirmative, secluso quovis perversionis periculo.

ART. II. **De Professionibus Fidei**

1667

S. C. de Prop. Fide - C. P. PRO SIN. *14 Ian. 1802* — Se anche i missionarî europei che non posseggono benefizio ecclesiastico siano tenuti a prestare la stessa professione di fede che si fa dei catechisti nazionali.

R. Affirmative.

1668

Litt. encycl. S. C. de Prop. F. *6 Iunii 1803* (AD PATRIARCHAS ORIENT.) — Tristitia magna, et ingens dolor cepit animos Emorum Patrum, quibus Fidei propagandae cura ab Apostolica Sede data est, cum primum ad eos est delatum, in electam istam Dominici gregis partem, falsorum quorumdam fratrum opera, qui ad Ecclesiae pacem conturbandam successere, disseminari coepta esse prava dogmata sectae cuiusdam a S. Sede reprobatae, eo praesertim tendentia, ut deprimant plenam illam potestatem in Ecclesia universa a Christo Domino Romanis Pontificibus in Beato Petro tributam, pascendi agnos et oves, filios et matres, greges nempe et pastores, qui pastores quidem sunt commissarum sibi ovium, sed et ipsi oves sunt summi Pastoris, cui a Christo Domino cura demandata est, et onus impositum confirmandi fratres suos (1) ubique terrarum, quo praedicatio evangelica esset quovis tempore pervasura. Non animadvertunt isti, imo subtilius forte animadvertunt, rupto semel sacro illo fidei et obedientiae vinculo, quo adstricti christiani tenentur ei Sedi, *e qua sacerdotalis unitas exorta est* (2), nullum iam fore tam exitiosum errorem, quem novarum rerum cupidi, contentiosi homines, ac seipsos amantes, ut abducant discipulos post se, non valeant in Ecclesiae pacis perniciem inducere.

Itaque ad cohibendum tam funestae contagionis cursum, quae eo metuenda est magis hoc tempore, quo diffusior est absurda quaedam animorum propensio ad excutiendum salutare iugum sublimiorum potestatum, quae a Deo sunt ordinatae; Sacra Congregatio in re tanti momenti implorandam protinus sine ulla cunctatione censuit Pii VII Pont. Max. paternam sollicitudinem, ac providentiam, supremaeque eius potestatis opem exposcendam. Qui negotii magnitudine ac periculo vehementer commotus, meritoque confisus eximia sibi perspecta pietate ac religionis tuendae studio, cum Rmae Amplitudinis Tuae, tum et Venerabilium aliorum Tui similium Patriarcharum, quorum praecipua est in istis regionibus ecclesiasticae administrationis auctoritas et procuratio, pro sua sapientia

(1) *S. Ioann.* 21.

(2) *S. Cyprian. ep.* 55 *ad S. Cornel. Papam* n. 14.

consulto censuit, gliscenti malo non alia potiori ratione obsisti posse, quam ut omni ope provideatur, ne per vanas quaestionum ambages et pugnas sana quandocumque verborum forma a maioribus tradita sensim effluat ex animis christifidelium. Quam in rem vestram potissime adiungendam sibi duxit praestantem operam, vestrumque hisce litteris magis magisque incendendum studium, ut nomine Sanctitatis Suae praescriptae ab Urbano VIII professionis Fidei emittendae usum, diuturna constantique apud Vos observantia consecratum, eo acrius hisce temporibus renovare, retinere, urgere curetis, quo maius instat periculum, ne adversantium insidiis incautae simplicium mentes in fraudem inducantur.

Itaque sacrae huius catholicae Professionis exempla singulis Vobis transmittuntur, ut qua late patet sua cuiusque iurisdictio, Episcopos singulos, tum cleri utriusque saecularis et regularis viros animarum curam sustinentes ei professioni subscribere iubeant, nisi antea forte iam id fecerint: idemque ab iis exigant, qui deinceps erunt ecclesiasticis Ordinibus initiandi, aut ad sacra quaevis ministeria promovendi.

Atque huic quidem ab Urbano VIII editae Professioni fidei *(V. pag. 638. n. II in Nota),* mandavit praeterea Sanctitas Sua veterem aliam illam amplioris documenti loco adiungi percelebrem Pontificis Sancti Hormisdae formulam, qua sexto ineunte saeculo, maxima cum orientalium tum et occidentalium gratulatione ac plausu dirum illud extinctum est acacianum schisma, quod Ecclesiae pacem tamdiu turbaverat: quam deinceps formulam per secuta saecula tamquam fidei tesseram pullulantibus erroribus oppositam, demum ab octava Oecumenica Synodo, Constantinopolitana IV, an. 869 exceptam probatamque gravissima testantur ecclesiasticarum rerum monumenta. Ea autem formula sic se habet: « Prima salus est, regulam rectae fidei custodire, et a constitutis Patrum nullatenus deviare. Et quia non potest Domini Nostri Iesu Christi praetermitti sententia dicentis: *Tu es Petrus, et super hanc petram aedificabo Ecclesiam meam etc.* haec, quae dicta sunt, rerum probantur effectibus, quia in Sede Apostolica immaculata est semper servata religio. Ab hac ergo spe et fide separari minime cupientes, et Patrum sequentes in omnibus constituta, anathematizamus omnes haereticos, praecipue Nestorium haereticum, qui quondam Constantinopolitanae fuit urbis Episcopus, damnatus in Concilio Ephesino a Coelestino Papa Urbis Romae, et a Sancto Cyrillo Alexandrinae civitatis Antistite. Una cum ipso anathematizantes Eutycheten et Dioscorum Alexandrinum, in Sancta Synodo quam sequimur et amplectimur Chalcedonensi damnatos. His Timotheum adiicientes parricidam, Ælurum cognomento, et discipulum quoque eius atque sequacem Petrum vel Acacium, qui in eorum communionis societate permansit; quia quorum se communioni miscuit, illorum similem meruit in damnatione sententiam. Petrum nihilominus Antiochenum damnantes cum sequacibus suis, et omnium suprascriptorum. Quapropter suscipimus, et approbamus omnes Epistolas Leonis Papae, universas, quas de religione christiana conscripsit. Unde, sicut praediximus, sequentes in omnibus Apostolicam Sedem, et praedicantes eius omnia constituta, spero, ut in una communione vobiscum, quam Sedes Apostolica praedicat, esse merear, in qua est integra et verax christianae religionis soliditas. Promittens etiam, sequestratos a communione Ecclesiae Catholicae, idest, non consentientes Sedi Apostolicae, eorum nomina inter sacra non esse recitanda mysteria. Hanc autem professionem meam manu propria subscripsi, et tibi Hormisdae Sancto et Venerabili Papae Urbis Romae obtuli. Data XV Kalendas Aprilis (an. Domini 517), Agapito viro clarissimo Consule ».

Dignum erit proinde religione Ven. Patriarcharum, tum et collaborantium cum ipsis meritissimorum Antistitum, curare ut iis, qui Professioni Vrbani VIII. subscribunt exhibeatur simul haec alia, quae a S. Hormisda proposita est, nulla quidem ei subscribendi lege ipsis praescripta, ne quid sibi novi oneris impositum queri quisquam valeat, sed ut, quam longe lateque fieri possit, ea divulgetur religionis profitendae sanctio, in qua expressa cernitur vis tota eius sententiae, qua magnus ille Polycarpi discipulus, Lugdunensis Ecclesiae Antistites Irenaeus, de praecellenti Sedis Romanae dignitate disserens, eamque unam haeresibus quibusque natis, nasciturisve opponens, utpote quia depositum in ea ab Apostolis veritatis praeconium, per eius Pontificum successionem usquequaque diffunditur, edixit necesse omnino esse propter *potiorem* (alias *potentiorem*) illius principatum, omnem cum ea Ecclesiam, omnes qui undique sunt fideles, convenire. Quam dein sententiam splendida illa Ecclesiae lumina Athanasius, Chrysostomus, Alex. Theodoretus, alii plerique luculentissimis et factis comprobarunt, et illustrarunt scriptis.

Quibus prolatis, subiectoque in primis oculis omnium in hac brevi Hormisdae formula exploratissimo testimonio ducti ab initio, constantisque per tot saecula orientis occidentisque consensus de suprema per orbem totum diffusa Sedis eius auctoritate, *in qua semper est immaculata servata religio, ubi* nimirum, teste Sophronio Hierosolimitano, *orthodoxorum dogmatum fundamenta existunt,* in hanc laetam spem erigimur fore, ut opitulante Deo Optimo Maximo, vestrisque adiuvantibus in Christi no-

mine piis precibus, salutaribusque monitis, vel ipsi rudiores intelligant, nihil sibi antiquius esse debere, quam haerere in vestigiis maiorum, devitantes, quemadmodum praecipit Apostolus, vaniloquia, quae non proficiunt nisi ad subversionem audientium; ut quotquot vocati sumus in unitatem Corporis Christi, idipsum dicamus omnes, ac perfecti in eodem sensu, et in eadem sententia unanimes uno ore honorificemus Deum et Patrem Domini Nostri Iesu Christi[1], fiatque ex ovibus, quas ille undequaque adducit, unum ovile, et unus Pastor.

1669

S. C. de Prop. Fide – C. G. *26 Febr. 1875* — Se siasi imposta o s' intenda imporre per precetto, o solo in via di consiglio la professione di fede nei Concilî Provinciali a quei Vescovi che già altre volte v' intervennero e ve l' emisero.

R. Iamdiu invaluisse laudabilem consuetudinem qua Episcopi in Synodis Provincialibus etiamsi aliis iam interfuerint, fidei professionem emittant.

1670

Decr. S. C. Concilii *20 Ianuarii 1877* — Quod a priscis Ecclesiae temporibus semper fuit in more, ut christifidelibus certa proponeretur ac determinata formula, qua fidem profiterentur, atque invalescentes cuiusque aetatis haereses solemniter detestarentur, idipsum, sacrosancta Tridentina Synodo feliciter absoluta, sapienter praestitit Summus Pontifex Pius IV, qui Tridentinorum Patrum decreta incunctanter exequi properans, edita Idibus Novembris 1564 Constitutione *Iniunctum Nobis,* formam concinnavit professionis fidei recitandam ab iis, qui cathedralibus et superioribus Ecclesiis praeficiendi forent, quive illarum dignitates, canonicatus, aliaque beneficia ecclesiastica quaecumque curam animarum habentia essent consecuturi, et ab omnibus aliis, ad quos ex decretis ipsius Concilii spectat: nec non ab iis, quos de monasteriis, conventibus, domibus, et aliis quibuscumque locis Regularium quorumcumque Ordinum, etiam militarium, quocumque nomine vel titulo provideri contingeret. Quod et alia Constitutione edita eodem die et anno incipien. *In sacrosancta* salubriter praeterea extendit ad omnes doctores, magistros, regentes, vel alios cuiuscumque artis et facultatis professores, sive clericos sive laicos, vel cuiusvis Ordinis Regularis, quibuslibet in locis publice vel privatim quoquomodo profitentes, seu lectiones aliquas habentes vel exercentes, ac tandem ad ipsos huiusmodi gradibus decorandos. Iam vero cum postmodum coadunatum fuerit sacrosanctum Concilium Vaticanum, et ante eius suspensionem per Literas Apostolicas *Postquam Dei munere* diei 20 Octobris 1870 indictam, binae ab eodem solemniter promulgatae sint dogmaticae Constitutiones, prima scilicet de Fide Catholica quae incipit *Dei Filius,* et altera de Ecclesia Christi, quae incipit *Pastor aeternus,* non solum opportunum, sed etiam necessarium diiudicatum est, ut in fidei professione dogmaticis quoque praememorati Vaticani Concilii definitionibus, prout corde, ita et ore publica solemnisque fieri deberet adhaesio. Quapropter SSmus D. N. Pius Papa IX, exquisito ea desuper re voto specialis Congregationis Emorum S. R. E. Patrum Cardinalium, statuit, praecepit, atque mandavit, ceu per praesens decretum praecipit ac mandat, ut in praecitata Piana formula professionis fidei, post verba « *praecipue a sacrosanta Tridentina Synodo* » dicatur « *et ab oecumenico Concilio Vaticano tradita, definita ac declarata, praesertim de Romani Pontificis Primatu et infallibili magisterio,* » utque in posterum fidei professio ab omnibus, qui eam emittere tenentur, sic et non aliter emittatur, sub comminationibus ac poenis a Concilio Tridentino et a supradictis Constitutionibus sa. me. Pii IV statutis. Id igitur ubique, et ab omnibus, ad quos spectat, diligenter ac fideliter observetur, non obstantibus *etc.* (1).

---

(1) *Professio orthodoxae fidei iuxta formam a Summis Pontificibus Pio IV et Pio IX praescriptam:*

« Ego N. firma fide credo et profiteor omnia et singula, quae continentur in Symbolo fidei, quo sancta Romana Ecclesia utitur, videlicet: Credo in unum Deum Patrem omnipotentem, factorem caeli et terrae, visibilium omnium et invisibilium. Et in unum Dominum Iesum Christum filium Dei Unigenitum. Et ex Patre natum ante omnia saecula. Deum de Deo, lumen de lumine, Deum verum de Deo vero. Genitum, non factum, consubstantialem Patri: per quem omnia facta sunt. Qui propter nos homines, et propter nostram salutem descendit de coelis. Et incarnatus est de Spiritu Sancto ex Maria Virgine, et homo factus est. Crucifixus etiam pro nobis, sub Pontio Pilato passus et sepultus est. Et resurrexit tertia die, secundum Scripturas. Et ascendit in coelum, sedet ad dexteram Patris. Et iterum venturus est cum gloria iudicare vivos et mortuos, cuius regni non erit finis. Et in Spiritum Sanctum, Dominum et vivificantem: qui ex Patre Filioque procedit. Qui cum Patre et Filio simul adoratur, et conglorificatur, qui loquutus est per prophetas. Et unam, sanctam, catholicam et apostolicam Ecclesiam. Confiteor unum baptisma in remissionem peccatorum. Et expecto resurrectionem mortuorum. Et vitam venturi saeculi. Amen.

Apostolicas et ecclesiasticas traditiones reliquasque eiusdem Ecclesiae observationes et constitutiones firmissime admitto et amplector. Item sacram Scripturam iuxta eum sensum, quem tenuit et tenet sancta mater Ecclesia, cuius est iudicare de vero sensu et interpretatione sacrarum Scripturarum, admitto, nec eam unquam, nisi iuxta unanimem consensum Patrum, accipiam et interpretabor.

1671

Decr. S. C. de Prop. F. *16 Iulii 1878*

Romani Pontifices pro commisso sibi divinitus munere pascendi gubernandique universam Ecclesiam, nihil antiquius habuerunt quam publicam orthodoxae fidei professionem praescribere iis qui christiano censeri nomine, et Apostolicae Sedis communione cohonestari vellent: qua quidem ratione tam fidei integritati quam ecclesiasticae unitati consultum iri iudicarunt. Ex quo factum est, ut dum vetustis novae accederent haereses, et perniciosa vulgarentur opinionum commenta, certae aptaeque temporum locorum et personarum adiunctis proponerentur formulae Apostolica auctoritate munitae, quibus intemerata sanctorum Patrum fides sarta tectaque servaretur, et veri Ecclesiae filii a profanis novitatum fautoribus facile cernerentur. Cum vero eam ob causam nuper ab oecumenica synodo Vaticana promulgatae fuerint dogmaticae constitutiones, altera de Fide catholica, quae incipit *Dei Filius,* altera de Ecclesia Christi, quae incipit *Pastor Aeternus,* non modo congruum sed etiam necessarium visum est, ut in Fidei professionibus, tum pro Graecis tum pro Orientalibus praescriptis auctoritate summorum Pontificum fel. rec. Gregorii XIII et Urbani VIII, mentio opportuna debitis locis insereretur decretorum praememorati Vaticani Concilii ad catholicam fidem, quae una eademque semper ubique esse debet, pertinentium.

Quapropter SSmus Dn. Noster LEO PP. XIII, de consilio Emorum PP. Card. huius S. C. mandavit ut praefatae formulae *Gregorii XIII* pro Graecis post verba: « Cetera item omnia » a sacris canonibus et oecumenicis conciliis, » ac praecipue a sacrosancta Tridentina Synodo » adderetur comma istud: « *et ab oecumenico Con-* » *cilio Vaticano tradita, definita ac declarata* » *praesertim de Romani Pontificis primatu, et* » *infallibili magisterio* indubitanter recipio etc. » In formula autem *Urbani VIII* pro Orientalibus, post definitiones Concilii Tridentini interponi iussit sequentem paragraphum: « *Item veneror et suscipio oecumenicam synodum Vaticanam: atque omnia ab eadem tradita, definita et declarata, praesertim de Romani Pontificis primatu ac de eius infallibili magisterio firmissime amplector et profiteor.* » Decrevit quoque Sanctitas Sua, ut in posterum fidei professio ab omnibus sive Graecis sive Orientalibus, qui eam emittere tenentur, sic et non aliter emittatur, sub comminationibus ac poenis sacrorum canonum sanctione statutis.

Super quibus omnibus hoc S. Congregationis decretum edi, et ab omnibus et singulis ad quos pertinet, inviolate servari praecepit, contrariis quibuscumque minime obstantibus. (1)

Profiteor quoque septem esse vere et proprie Sacramenta novae legis a Iesu Christo Domino Nostro instituta, atque ad salutem humani generis, licet non omnia singulis, necessaria, scilicet, Baptismum, Confirmationem, Eucharistiam, Poenitentiam, Extremam Unctionem, Ordinem et Matrimonium, illaque gratiam conferre; et ex his Baptismum, Confirmationem et Ordinem sine sacrilegio reiterari non posse. Receptos quoque et adprobatos Ecclesiae catholicae ritus in supradictorum omnium Sacramentorum solemni administratione recipio et admitto. Omnia et singula, quae de peccato originali et de iustificatione in sacrosancta Tridentina Synodo definita et declarata fuerunt, amplector et recipio. Profiteor pariter in Missa offerri Deo verum, proprium et propitiatorium Sacrificium pro vivis et defunctis, atque in sanctissimo Eucharistiae Sacramento esse vere, realiter et substantialiter corpus et sanguinem una cum anima et divinitate Domini nostri Iesu Christi, fierique corversionem totius substantiae panis in corpus, et totius substantiae vini in sanguinem, quam conversionem catholica Ecclesia transubstantiationem appellat. Fateor etiam sub altera tantum specie totum atque integrum Christum, verumque Sacramentum sumi. Constanter teneo Purgatorium esse, animasque ibi detentas fidelium suffragiis iuvari. Similiter et sanctos una cum Christo regnantes venerandos atque invocandos esse, eosque orationes Deo pro nobis offerre, atque eorum reliquias esse venerandas. Firmiter assero imagines Christi ac Deiparae semper Virginis, nec non aliorum Sanctorum habendas et retinendas esse, atque eis debitum honorem ac venerationem impertiendam. Indulgentiarum etiam potestatem a Christo in Ecclesia relictam fuisse, illarumque usum christiano populo maxime salutarem esse affirmo. Sanctam, catholicam et apostolicam Romanam Ecclesiam omnium ecclesiarum matrem et magistram agnosco, Romanoque Pontifici beati Petri Apostolorum Principis successori ac Iesu Christi Vicario veram obedientiam spondeo ac iuro.

Caetera item omnia a sacris Canonibus et oecumenicis Conciliis, ac praecipue a sacrosancta Tridentina Synodo, et ab oecumenico Concilio Vaticano tradita, definita ac declarata, praesertim de Romani Pontificis Primatu et infallibili magisterio, indubitanter recipio atque profiteor; simulque contraria omnia, atque haereses quascumque ab Ecclesia damnatas et reiectas et anathematizatas ego pariter damno, reiicio, et anathematizo. Hanc veram catholicam fidem, extra quam nemo salvus esse potest, quam in praesenti sponte profiteor et veraciter teneo, eamdem integram et immaculatam usque ad extremum vitae spiritum, constantissime, Deo adiuvante, retinere et confiteri, atque a meis subditis seu illis, quorum cura ad me in munere meo spectabit, teneri et doceri et praedicari, quantum in me erit, curaturum ego idem *N.* spondeo, voveo ac iuro. Sic me Deus adiuvet, et haec sancta Dei Evangelia. »

I.

(1) *Professio catholicae fidei pro Graecis iuxta formulam a Summo Pont. Gregorio XIII praescriptam:*

Ego *N.* firma fide credo et profiteor omnia et singula quae continetur in Symbolo fidei, quo S. Romana Ecclesia utitur, videlicet:

« Credo in unum Deum Patrem omnipotentem, factorem caeli et terrae, visibilium omnium et invisibilium. Et in unum Dominum Iesum Christum Filium Dei unigenitum, et ex Patre natum ante omnia saecula; Deum de Deo, lumen de lumine, Deum verum de Deo vero; genitum non factum, consubstantialem Patri, per quem omnia facta sunt: qui propter nos homines et propter nostram salutem descendit de coelis; et incarnatus est de Spiritu Sancto ex Maria Virgine, et homo factus est. Crucifixus etiam pro nobis sub Pontio Pilato, passus, et sepultus est. Et resurrexit tertia die secundum Scripturas: et ascendit in coelum, sedet

CAPUT II.

DE HAERESI ET SCHISMATE

Art. I. De catholicorum cum acatholicis agendi ratione

1672

S. C. de Prop. F. – C. G. *30 Iunii 1629*

Quaerente Episcopo Alessii in Albania an liceret catholicis suae dioecesis tempore nundinarum et festi Patroni cathedralis ecclesiae, schismaticos consanguineos affines et amicos suscipere in domibus suis, et cum eis convivia facere, S. C. respondit Oratorem omnibus modis huiusmodi commercia debere prohibere catholicis; quod si id fieri non posset ob scandala et tumultus qui verisimiliter ex huiusmodi prohibitione sequerentur, eumdem posse connivere, attento quod in dicta dioecesi schisma impune grassatur, et agitur de actibus civilibus et politicis non autem de ecclesiasticis aut spiritualibus.

---

ad dexteram Patris. Et iterum venturus est cum gloria iudicare vivos et mortuos, cuius regni non erit finis. Et in Spiritum Sanctum Dominum, et vivificantem, qui ex Patre Filioque procedit: qui cum Patre, et Filio simul adoratur, et conglorificatur, qui locutus est per Prophetas. Et unam sanctam, catholicam, et apostolicam Ecclesiam. Confiteor unum Baptisma in remissionem peccatorum. Et expecto resurrectionem mortuorum, et vitam venturi saeculi. Amen.

Credo etiam, suscipio, atque profiteor ea omnia, quae sacra oecumenica Synodus Florentina super unione Occidentalis et Orientalis Ecclesiae definivit, et declaravit, videlicet: quod Spiritus Sanctus ex Patre et Filio aeternaliter est; et essentiam suam, suumque esse subsistens habet ex Patre simul et Filio; et ex utroque aeternaliter, tamquam ab uno principio, et unica spiratione procedit. Cum id quod sancti Doctores et Patres dicunt, ex Patre per Filium procedere Spiritum Sanctum, ad hanc intelligentiam tendat, ut per hoc significetur, Filium quoque esse, secundum graecos quidem, causam, secundum latinos vero, principium subsistentiae Spiritus Sancti, sicut et Patrem. Cumque omnia quae Patris sunt, ipse Pater unigenito Filio suo gignendo dederit, praeter esse Patrem, hoc ipsum quod Spiritus Sanctus procedit ex Filio, ipse Filius a Patre aeternaliter habet, a quo aeternaliter etiam genitus est. Illamque verborum illorum *Filioque* explicationem, veritatis declarandae gratia, et imminente tunc necessitate, licite ac rationabiliter Symbolo fuisse appositam.

Item, in azymo sive fermentato pane triticeo Corpus Christi veraciter confici; sacerdotesque in altero ipsum Domini Corpus conficere debere, unumquemque scilicet iuxta suae Ecclesiae, sive Occidentalis, sive Orientalis, consuetudinem.

Item, si vere poenitentes in Dei charitate decesserint, antequam dignis poenitentiae fructibus de commissis satisfecerint et omissis, eorum animas poenis purgatoriis post mortem purgari; et ut a poenis huiusmodi releventur, prodesse eis fidelium vivorum suffragia, Missarum scilicet sacrificia, orationes et eleemosynas, et alia pietatis officia, quae a fidelibus pro aliis fidelibus fieri consueverunt secundum Ecclesiae instituta. Illorumque animas, qui post Baptisma susceptum nullam omnino peccati maculam incurrerunt, illas etiam, quae post contractam peccati maculam, vel in suis corporibus, vel eisdem exutae corporibus, prout superius dictum est, sunt purgatae, in coelum mox recipi et intueri clare ipsum Deum Trinum et Unum sicuti est, pro meritorum tamen diversitate, alium alio perfectius. Illorum autem animas, qui in actuali mortali peccato vel solo originali decedunt, mox in infernum descendere, poenis tamen disparibus puniendas.

Itam sanctam Apostolicam Sedem, et Romanum Pontificem in universum orbem tenere primatum, et ipsum Pontificem Romanum successorem esse B. Petri Principis Apostolorum, et verum Christi Vicarium, totiusque Ecclesiae caput, et omnium christianorum patrem ac doctorem existere: et ipsi in B. Petro pascendi, regendi, ac gubernandi universalem Ecclesiam a Domino nostro Iesu Christo plenam potestatem traditam esse; quemadmodum etiam in actis oecumenicorum Conciliorum, et in sacris canonibus continetur.

Insuper profiteor, ac recipio alia omnia, quae ex decretis sacrae oecumenicae generalis Synodi Tridentinae, sacrosancta Romana et Apostolica Ecclesia, etiam ultra contenta in supradicto fidei symbolo, profitenda ac recipienda proposuit atque praescripsit, ut sequitur.

Apostolicas et ecclesiasticas traditiones, reliquasque eiusdem Ecclesiae observationes, et constitutiones firmissime admitto et amplector.

Item, sacram Scripturam iuxta eum sensum, quem tenuit et tenet sancta mater Ecclesia, cuius est iudicare de vero sensu et interpretatione sacrarum Scripturarum, admitto; nec eam unquam nisi iuxta unanimem consensum Patrum accipiam, et interpretabor.

Profiteor quoque, septem esse vere et proprie Sacramenta novae Legis a Iesu Christo Domino nostro instituta, atque ad salutem humani generis, licet non omnia singulis, necessaria, scilicet Baptismum, Confirmationem, Eucharistiam, Extremam Unctionem, Ordinem, et Matrimonium, illaque gratiam conferre: et ex his Baptismum, Confirmationem, et Ordinem sine sacrilegio reiterari non posse.

Receptos quoque et approbatos Ecclesiae catholicae ritus, in supradictorum omnium Sacramentorum solemni administratione recipio, et admitto.

Omnia et singula, quae de peccato originali, et de Iustificatione in sacrosancta Tridentina Synodo definita, et declarata fuerunt, amplector, et recipio.

Profiteor pariter in Missa offerri Deo verum, proprium, et propitiatorium Sacrificium pro vivis et defunctis, atque in Sanctissimo Eucharistiae Sacramento esse vere, realiter et substantialiter Corpus et Sanguinem, una cum Anima et Divinitate D. N. Iesu Christi: fierique conversionem totius substantiae panis in Corpus, et totius substantiae vini in Sanguinem, quam conversionem Catholica Ecclesia transubstantiationem appellat.

Fateor etiam sub altera tantum specie, totum atque integrum Christum, verumque Sacramentum sumi.

Constanter teneo Purgatorium esse, animasque ibi detentas fidelium suffragiis iuvari. Similiter et Sanctos una cum Christo regnantes venerandos atque invocandos esse, eosque orationes Deo pro nobis offerre, atque eorum reliquias esse venerandas.

Firmissime assero, Imagines Christi ac Deiparae semper Virginis, necnon aliorum Sanctorum habendas et retinendas esse, atque eius debitum honorem ac venerationem impartiendam.

1673

S. C. S. Officii *28 Ianuar. 1644* — (Ad Archiduciss. Claudiam de Inspruch) Dominia suprema non posse vendi haereticis ob evidens periculum subversionis animarum.

1674

S. C. de Prop. F. – C. P. *7 Febr. 1645.* — 1. Colloquia et disputationes publicas catholicorum cum haereticis aliquando esse licitas, cum scilicet spes habetur maioris boni, et

---

Indulgentiarum etiam potestatem a Christo in Ecclesia relictam fuisse, illarumque usum christiano populo maxime salutarem esse affirmo.

Sanctam Catholicam et Apostolicam Romanam Ecclesiam, omnium Ecclesiarum matrem et magistram agnosco; Romanoque Pontifici, B. Petri Apostolorum Principis successori, ac Iesu Christi Vicario veram obedientiam spondeo, ac iuro.

Caetera item omnia a sacris canonibus, et oecumenicis Conciliis, ac praecipue a sacrosancta Tridentina Synodo et ab oecumenico Concilio Vaticano tradita, definita, ac declarata, praesertim de Romani Pontificis primatu et infallibili magisterio, indubitanter recipio atque profiteor; simulque contraria omnia, et schismata, atque haereses quascumque ab Ecclesia damnatas, et reiectas, et anathematizatas ego pariter damno, reiicio, et anathematizo.

Hanc veram catholicam Fidem, extra quam nemo salvus esse potest, quam in praesenti sponte profiteor, et veraciter teneo, eamdem integram et inviolatam usque ad extremum vitae spiritum constantissime, Deo adiuvante, retinere et confiteri, atque a meis subditis vel illis, quorum cura ad me in munere meo spectabit, teneri, doceri et praedicari, quantum in me erit, curaturum, ego idem *N.* spondeo, voveo ac iuro. Sic me Deus adiuvet, et haec sancta Dei Evangelia. »

II.

Professio catholicae fidei pro Orientalibus iuxta formulam a Summo Pont. Urbano VIII praescriptam:

« In Nomine Patris et Filii et Spiritus Sancti. Amen.

Ego *N.* firma fide credo, et profiteor omnia et singula, quae continentur in Symbolo Fidei, quo sancta Romana Ecclesia utitur, videlicet:

Credo in unum Deum Patrem Omnipotentem, factorem coeli et terrae, visibilium omnium et invisibilium. Et in unum Dominum Iesum Christum Filium Dei unigenitum, et ex Patre natum ante omnia saecula, Deum de Deo lumen de lumine, Deum verum de Deo vero; genitum, non factum, consubstantialem Patri, per quem omnia facta sunt: qui propter nos homines, et propter nostram salutem descendit de coelis. et incarnatus est de Spiritu Sancto ex Maria Virgine, et homo factus est. Crucifixus etiam pro nobis sub Pontio Pilato, passus et sepultus est. Et resurrexit tertia die secundum scripturas, et ascendit in coelum, sedet ad dexteram Patris; et iterum venturus est cum gloria iudicare vivos et mortuos, cuius regni non erit finis. Et in Spiritum Sanctum Dominum, et vivificantem, qui ex Patre Filioque procedit: qui cum Patre et Filio simul adoratur et conglorificatur, qui locutus est per Prophetas. Et unam sanctam, catholicam, et apostolicam Ecclesiam. Confiteor unum Baptisma in remissionem peccatorum. Et expecto resurrectionem mortuorum, et vitam venturi saeculi. Amen.

Veneror etiam et suscipio universales Synodos, prout sequitur, videlicet: Nicaenam primam; et profiteor quod in ea contra Arium damnatae memoriae definitum est: Dominum Iesum Christum esse Filium Dei ex Patre natum unigenitum, idest, ex substantia Patris, natum, non factum, consubstantialem Patri; atque impias illas voces recte in eadem Synodo damnatas esse: quod aliquando non fuerit, aut quod factus sit ex iis, quae non sunt, aut ex alia substantia vel essentia, aut quod sit mutabilis, vel convertibilis Filius Dei.

Constantinopolitanam primam, secundam in ordine; et profiteor, quod in ea contra Macedonium damnatae memoriae definitum est: Spiritum Sanctum non esse servum, sed Dominum; non creaturam, sed Deum, ac unam habentem cum Patre et Filio Deitatem.

Ephesinam primam, tertiam in ordine; et profiteor quod in ea contra Nestorium damnatae memoriae definitum est; Divinitatem et humanitatem ineffabili et incomprehensibili unione in una persona Filii Dei, unum nobis Iesum Christum constituisse; eaque de causa Beatissimam Virginem vere esse Dei Genitricem.

Chalcedonensem, quartam in ordine; et profiteor, quod in ea contra Eutychen et Dioscorum, ambos damnatae memoriae, definitum est, unum eumdemque Filium Dei, Dominum nostrum Iesum Christum, perfectum esse in Deitate, et perfectum in humanitate, Deum verum et hominem verum ex anima rationali et corpore, consubstantialem Patri secundum Deitatem, et eundem consubstantialem nobis secundum humanitatem, per omnia nobis similem absque peccato; ante saecula quidem de Patre genitum secundum Deitatem, in novissimis autem diebus eundem propter nos et propter nostram salutem ex Maria Virgine Dei Genitrice secundum humanitatem, unum eundemque Christum Filium Dominum unigenitum, in duabus naturis inconfuse, immutabiliter, indivise, inseparabiliter agnoscendum; nusquam sublata differentia naturarum propter unitionem, magisque salva proprietate utriusque naturae, et in unam personam atque subsistentiam concurrente; non in duas personas partitum aut divisum, sed unum eumdemque Filium et Unigenitum Deum Verbum, Dominum Iesum Christum.

Item, eiusdem Domini nostri Iesu Christi Divinitatem, secundum quam consubstantialis est Patri et Spiritui Sancto, impassibilem esse et immortalem: eundem autem crucifixum et mortuum tantummodo secundum carnem, ut pariter definitum est in dicta Synodo, et in Epistola S. Leonis Romani Pontificis, cuius ore B. Petrum Apostolum locutum esse, Patres in eadem synodo acclamaverunt: per quam definitionem damnatur impia haeresis illorum, qui Trisagio ab Angelis tradito, et in praefata Chalcedonensi Synodo decantato, *Sanctus Deus, Sanctus Fortis, Sanctus Immortalis, miserere nobis,* addebant: *qui crucifixus es pro nobis;* atque adeo divinam naturam trium personarum passibilem asserebant et mortalem.

Constantinopolitanam secundam, quintam in ordine, in qua praefatae Chalcedonensis Synodi definitio renovata est.

Constantinopolitanam tertiam, sextam in ordine; et profiteor, quod in ea contra Monothelitas definitum est: In uno eodemque Domino nostro Iesu Christo duas esse naturales voluntates, et duas naturales operationes, indivise, inconvertibiliter, inseparabiliter, inconfuse: et humanam eius voluntatem non contrariam, sed subiectam divinae eius atque omnipotenti voluntati.

Nicaenam secundam, septimam in ordine; et profiteor, quod in ea contra Iconoclastas definitum est: Imagines Christi, ac Deiparae Virginis nec non aliorum Sanctorum habendas et retinendas esse, atque eis debitum honorem ac venerationem impertiendam.

Constantinopolitanam quartam, octavam in ordine; et profiteor, in ea Photium merito fuisse damnatum; et sanctum Ignatium Patriarcham restitutum.

concurrunt aliae conditiones, quae a theologis recensentur, ut patet ex iis disputationibus quas habuit S. Augustinus contra donatistas ac alios haereticos.

2. Sanctam Sedem Apostolicam et Romanos Pontifices, quod huiusmodi colloquia, disputationes et collationes plerumque sine bono, aut etiam cum malo exitu peracta fuerint, illa frequenter prohibuisse, ac suis ministris scripsisse ut illa impedirent; si vero non possent impediri, curarent ne fierent sine auctoritate Apostolica, insisterentque ut per viros doctos, qui possent et valerent defendere veritates catholicas id perageretur; et saepissime id ipsum S. C. de Prop. Fide rescripsit ad suos missionarios, eosque monuit ut a publicis disputationibus cum haereticis abstinerent.

1675

S. C. S. Officii *28 Augusti 1669* — Non licet sacerdotibus prius schismaticis, deinde conversis in Officio Divino proferre nomina Dio-

---

Veneror etiam et suscipio omnes alias universales Synodos, auctoritate Romani Pontificis legitime celebratas, et confirmatas, et praesertim Florentinam Synodum, et profiteor quae in ea definita sunt, videlicet:

Quod Spiritus Sanctus ex Patre et Filio aeternaliter est, essentiam suam suumque esse subsistens habet ex Patre simul et Filio, et ex utroque aeternaliter, tamquam ab uno principio, et unica spiratione procedit.

Item, dictionem illam *Filioque* veritatis declarandae gratia, et imminente necessitate, licite ac rationabiliter Symbolo fuisse appositam.

Item, in azymo sive fermentato pane triticeo Corpus Christi veraciter confici, sacerdotesque in altero ipsum Domini Corpus conficere debere, unumquemque scilicet iuxta suae Ecclesiae, sive Occidentalis sive Orientalis, consuetudinem.

Item, si vere poenitentes in Dei charitate decesserint, antequam dignis poenitentiae fructibus de commissis satisfecerint et omissis, eorum animas poenis purgatoriis post mortem purgari, et ut a poenis huiusmodi releventur, prodesse eis fidelium vivorum suffragia, Missarum scilicet sacrificia, orationes et eleemosynas, et alia pietatis officia, quae a fidelibus pro aliis fidelibus fieri consueverunt, secundum Ecclesiae instituta: illorumque animas, qui post baptisma susceptum nullam omnino peccati maculam incurrerunt, illas etiam quae post contractam peccati maculam, vel in suis corporibus, vel eisdem exutae, sunt purgatae, in coelum mox recipi, et intueri clare ipsum Deum Trinum et Unum, sicuti est, pro meritorum tamen diversitate, alium alio perfectius: illorum autem animas, qui in actuali mortali peccato vel solo originali decedunt, mox in infernum descendere, poenis tamen disparibus puniendas.

Item, sanctam apostolicam Sedem, et Romanum Pontificem in universum orbem tenere primatum, et ipsum Pontificem Romanum successorem esse Beati Petri Principis Apostolorum, et verum Christi Vicarium, totiusque Ecclesiae caput, et omnium christianorum patrem ac doctorem existere: et ipsi in Beato Petro pascendi, regendi ac gubernandi universalem Ecclesiam a Domino nostro Iesu Christo plenam potestatem traditam esse, quemadmodum etiam (ut eadem Florentina Synodus asserit) in gestis oecumenicorum Conciliorum, et in sacris canonibus continetur.

Item, legalia Veteris Testamenti, seu Mosaicae legis caeremonias, sacra, sacrificia et sacramenta, Domino nostro Iesu Christo adveniente, cessasse; et post promulgatum Evangelium, sine peccato observari non posse. Eiusdem etiam Legis Veteris ciborum mundorum et immundorum differentiam ad caeremonialia pertinere, quae surgente Evangelio transierunt.

Illam etiam Apostolorum prohibitionem ab immolatis simulacrorum, et sanguine, et suffocato, illi tempori congruisse, ut inter iudaeos et gentiles dissensionis materia tolleretur, cuius apostolicae prohibitionis causa cessante, etiam cessavit effectus.

Pariter veneror et suscipio Tridentinam Synodum, et profiteor, quae in ea definita et declarata sunt; et praesertim offerri Deo in Missa verum, proprium, et propitiatorium sacrificium pro vivis et defunctis; atque in Sanctissimae Eucharistiae Sacramento (iuxta fidem quae semper in Ecclesia Dei fuit) contineri vere, realiter, et substantialiter Corpus et Sanguinem, una cum Anima et Divinitate Domini nostri Iesu Christi, ac proinde totum Christum; fierique conversionem totius substantiae panis in Corpus, et totius substantiae vini in Sanguinem, quam conversionem Catholica Ecclesia aptissime transubstantiationem appellat; et sub unaquaque specie, et singulis cuiusque speciei partibus, separatione facta, totum Christum contineri.

Item, septem esse Novae Legis Sacramenta a Christo Domino nostro instituta ad salutem humani generis, quamvis non omnia singulis, necessaria, videlicet: Baptismum, Confirmationem, Eucharistiam, Poenitentiam, Extremam Unctionem, Ordinem et Matrimonium, illaque gratiam conferre; et ex his Baptismum, Confirmationem, et Ordinem iterari non posse.

Item, Baptismum esse necessarium ad salutem; ac proinde si mortis periculum immineat, mox sine ulla dilatione esse conferendum; et a quocumque, et quandocumque sub debita materia, forma, et intentione collatum, esse validum.

Item, Sacramenti Matrimonii vinculum indissolubile esse: et quamvis propter adulterium, haeresim, aut alias causas possit inter coniuges thori et cohabitationis separatio fieri, non tamen illis aliud Matrimonium contrahere fas esse.

Item, Apostolicas, et Ecclesiasticas traditiones suscipiendas esse, et venerandas.

Indulgentiarum etiam potestatem a Christo in Ecclesia relictam fuisse, illarumque usum christiano populo maxime salutarem esse.

Pariter, quae de peccato originali, de Iustificatione, de sacrorum librorum tam Veteris quam Novi Testamenti indice et interpretatione in praedicta Tridentina Synodo definita sunt, suspicio et profiteor.

Item veneror et suscipio oecumenicam Synodum Vaticanam, atque omnia ab eadem tradita, definita et declarata, praesertim de Romani Pontificis primatu ac de eius infallibili magisterio, firmissime amplector et profiteor.

Caetera item omnia suscipio et profiteor, quae recipit et profitetur sancta Romana Ecclesia; simulque contraria omnia, et schismata et haereses ab eadem Ecclesia damnatas, reiectas et anathematizatas, ego pariter damno, reiicio et anathematizo.

Insuper Romano Pontifici, Beati Petri Principis Apostolorum successori, ac Iesu Christi Vicario, veram obedientiam spondeo ac iuro.

Hanc Fidem Catholicae Ecclesiae, extra quam nemo salvus esse potest, quam in praesenti sponte profiteor, et veraciter teneo, eamdem integram et inviolatam usque ad extremum vitae spiritum constantissime, Deo adiuvante, retinere et confiteri, atque a meis subditis,

scori, Nestorii etc. animo invocandi sanctos huius nominis, vel tamquam nomina indifferentia, in interiori tamen eas detestantes.

1676

S. C. S. Officii *11 Decembr. 1766* — Non permettendo M. Vescovo (di Cracovia) che gli eretici, sebben divenuti eredi de' beni dei cattolici, ai quali era annesso il ius patronato, presentino alcuno a quelle chiese e beneficî, quindi si trova dal continuo soggetto alle maldicenze e molestie degli eretici colà in buon numero abitanti; pertanto chiede se sia espediente permettere che gli eretici godano il iuspatronato annesso ai beni dei cattolici dei quali sono divenuti eredi, e quindi che presentino alle chiese o beneficî che appartengono alla loro eredità.

R. Respondendum esse Episcopo postulanti iuxta mentem: videlicet, quod ad vitanda mala quae prudenter timere posset, toleret Episcopus et dissimulet patronos haereticos, ad quos devoluta sunt bona quibus adnexum est iuspatronatus, nominare ad beneficia eidem iuri obnoxia, dummodo nominent personas idoneas, et non aliter: et in hoc diligenter invigilet, et constanter resistat, si forte personas indignas contingat nominari. Praeterea caveat Episcopus ne, quando huiusmodi nominatis institutionem dare debebit, ullam faciat mentionem praesentationis ab haeretico factae, sed personam ab illo praesentatam proprio ordinario iure eligat atque instituat.

1677

Litt. encycl. S. C. S. Officii *16 Septembr. 1864* (Ad Episcopos Angliae) — Apostolicae Sedi nuntiatum est, catholicos nonnullos et ecclesiasticos quoque viros societati *ad*

---

vel illis, quorum cura ad me in meo munere spectabit, teneri, doceri et praedicari, quantum in me erit, curaturum, ego idem *N.* spondeo, voveo, et iuro. Sic me Deus adiuvet, et haec sancta Dei Evangelia. »

III.

Formula brevior professionis fidei pro haereticis et schismaticis orientalibus in Ecclesiae sinum redeuntibus (a S. C. S. Officii an. 1890 adprobata).

« Ego *N.* firma fide teneo et profiteor omnia et singula, quae continentur in symbolo Fidei, quo S. Romana Ecclesia utitur, videlicet:

Credo in unum Deum Patrem omnipotentem, factorem coeli et terrae, visibilium omnium et invisibilium. Et in unum Dominum Iesum Christum Filium Dei unigenitum, et ex Patre natum ante omnia saecula; Deum de Deo, lumen de lumine, Deum verum de Deo vero; genitum non factum, consubstantialem Patri, per quem omnia facta sunt: qui propter nos homines, et propter nostram salutem descendit de coelis; et incarnatus est de Spiritu Sancto ex Maria Virgine, et homo factus est. Crucifixus etiam pro nobis sub Pontio Pilato, passus, et sepultus est. Et resurrexit tertia die secundum Scripturas: et ascendit in coelum, sedet ad dexteram Patris. Et iterum venturus est cum gloria iudicare vivos et mortuos, cuius regni non erit finis. Et in Spiritum Sanctum Dominum, et vivificantem, qui ex Patre Filioque procedit: qui cum Patre, et Filio simul adoratur, et conglorificatur, qui locutus est per Prophetas. Et unam, sanctam, catholicam et apostolicam Ecclesiam. Confiteor unum Baptisma in remissionem peccatorum. Et expecto resurrectionem mortuorum, et vitam venturi saeculi. Amen.

Credo Dominum Nostrum Iesum Christum Deum et hominem esse, perfectum Deum perfectumque hominem; divinitatem et humanitatem ineffabili et incomprehensibili unione in una persona Filii Dei, unum nobis Iesum Christum constituisse, eaque de causa Beatissimam Virginem immaculate conceptam vere esse Dei Genitricem; duas in ipso Christo esse inconfuse naturas, duasque naturales voluntates, et duas naturales operationes.

Credo septem esse vere et proprie Sacramenta Novae Legis a Christo Domino Nostro instituta ad salutem humani generis, quamvis non omnia singulis necessaria, videlicet, Baptismum, Confirmationem, Eucharistiam, Poenitentiam, Extremam Unctionem, Ordinem, et Matrimonium, illaque gratiam conferre, et ex his Baptismum, Confirmationem et Ordinem iterari non posse.

Credo in azymo sive fermentato pane triticeo corpus Christi veraciter confici, ac sub altera tantum specie totum atque integrum Christum sumi.

Credo matrimonii vinculum indissolubile esse, et quamvis propter adulterium, haeresim, aut alias causas possit inter coniuges thori et cohabitationis separatio fieri, non tamen illis aliud matrimonium contrahere fas esse.

Credo si vere poenitentes in Dei charitate decesserint, antequam dignis poenitentiae fructibus de commissis satisfecerint et omissis, eorum animas poenis Purgatorii post mortem purgari, et ut a poenis huiusmodi releventur, prodesse eis fidelium vivorum suffragia, Missarum scilicet sacrificia, orationes et eleemosynas et alia pietatis officia, quae a fidelibus pro aliis fidelibus fieri consueverunt, secundum Ecclesiae instituta; illorumque animas qui post Baptismum susceptum nullam omnino peccati maculam incurrerunt, illas etiam quae post contractam peccati maculam, vel in suis corporibus, vel eisdem exutae sunt purgatae, in coelum mox recipi, et intueri clare Deum trinum et unum, sicuti est, pro meritorum tamen diversitate, alium alio perfectius; illorum autem animas, qui in actuali mortali peccato vel solo originali decedunt, mox in infernum descendere, poenis tamen disparibus puniendas.

Credo S. Apostolicam Sedem et Romanum Pontificem in universum orbem tenere primatum, et ipsum Pontificem successorem esse B. Petri Principis Apostolorum, et verum Christi Vicarium, totiusque Ecclesiae caput, et omnium christianorum Patrem et Doctorem existere, et ipsi in B. Petro pascendi, regendi, et gubernandi universalem Ecclesiam a Domino Nostro Iesu Christo plenam potestatem traditam esse.

Caetera item omnia a ss. Canonibus et Oecumenicis Conciliis, ac praecipue a Florentina, Tridentina et Vaticana Synodo tradita definita ac declarata praesertim de Romani Pontificis primatu et infallibili magisterio, indubitanter recipio atque profiteor; simulque contraria omnia et schismata et haereses ab Ecclesia damnatas, ego quoque reiicio et damno. Hanc veram fidem, extra quam nemo salvus esse potest, quam sponte profiteor, et veraciter teneo, hanc ipsam omnino usque ad extremum vitae meae spiritum, Deo adiuvante, volo retinere et profiteri.

Sic ego *N.* *(ponit dexteram supra S. Evangelium)* promitto et iuro. Sic me Deus adiuvet et haec Sancta Dei Evangelia. »

procurandam, ut aiunt, *christianitatis unitatem* Londini anno 1857 erectae nomen dedisse, et iam plures evulgatos esse ephemeridum articulos, qui catholicorum huic societati plaudentium nomine inscribuntur, vel ab ecclesiasticis viris eandem societatem commendantibus exarati perhibentur. Et sane quaenam sit huius societatis indoles vel quo ea spectet, nedum ex articulis ephemeridis cui titulus *The union review*, sed ex ipso folio quo socii invitantur et adscribuntur facile intelligitur. A protestantibus quippe efformata et directa, eo excitata est spiritu, quem expresse profitetur, tres videlicet christianas communiones romano–catholicam, graeco–schismaticam et anglicanam, quamvis invicem separatas ac divisas, aequo tamen iure catholicum nomen sibi vindicare. Aditus igitur in illam patet omnibus ubique locorum degentibus tum catholicis, tum graeco–schismaticis, tum anglicanis, ea tamen lege ut nemini liceat de variis doctrinae capitibus in quibus dissentiunt quaestionem movere, et singulis fas sit propriae religiosae confessionis placita tranquillo animo sectari. Sociis vero omnibus preces ipsa recitandas, et sacerdotibus sacrificia celebranda indicit iuxta suam intentionem; ut nempe tres memoratae christianae communiones, utpote quae, prout sopponitur, Ecclesiam catholicam omnes simul iam constituunt, ad unum corpus efformandum tandem aliquando coeant.

Suprema S. O. Congregatio, ad cuius examen hoc negotium de more delatum est, re mature perpensa, necessarium iudicavit sedulam ponendam esse operam, ut edoceantur fideles ne haereticorum ductu hanc cum iisdem haereticis et schismaticis societatem ineant. Non dubitant profecto Emi Patres Cardinales praepositi Sacrae Inquisitioni, quin istius regionis Episcopi pro ea, qua eminent charitate et doctrina, omnem iam adhibeant diligentiam ad vitia demonstranda, quibus ista societas scatet, et ad propulsanda quae secum affert pericula: nihilominus muneri suo deesse viderentur, si pastoralem eorumdem Episcoporum zelum in re adeo gravi vehementius non inflammarent: eo enim periculosior est haec novitas, quo ad speciem pia, et de christianae societatis unitate admodum sollicita videtur.

Fundamentum cui ipsa innititur huiusmodi est, quod divinam Ecclesiae constitutionem susque deque vertit. Tota enim in eo est ut supponat veram Iesu Christi Ecclesiam constare partim ex Romana Ecclesia per universum orbem diffusa et propagata, partim vero ex schismate photiano, et ex anglicana haeresi, quibus aeque ac Ecclesiae romanae unus sit Dominus, una fides et unum baptisma. Ad removendas vero dissensiones, quibus hae tres christianae communiones cum gravi scandalo, et cum veritatis et caritatis dispendio divexantur, preces et sacrificia indicit, ut a Deo gratia unitatis impetretur. Nihil certe viro catholico potius esse debet, quam ut inter christianos schismata et dissensiones a radice evellantur, et christiani omnes sint *solliciti servare unitatem spiritus in vinculo pacis* (Ephes. 4). Quapropter Ecclesia Catholica preces Deo O. M. fundit, et christifideles ad orandum excitat, ut ad veram fidem convertantur, et in gratiam cum Sancta Romana Ecclesia, extra quam non est salus, eiuratis erroribus, restituantur quicumque omnes ab eadem Ecclesia recesserunt: immo ut omnes ad agnitionem veritatis, Deo bene iuvante, perveniant. At quod christifideles et ecclesiastici viri, haereticorum ductu, et quod peius est, iuxta intentionem haeresi quam maxime pollutam et infectam, pro christiana unitate orent, tolerari nullo modo potest. Vera Iesu Christi Ecclesia quadruplici nota, quam in symbolo credendam asserimus, auctoritate divina constituitur et dignoscitur: et quaelibet ex hisce notis ita cum aliis cohaeret, ut ab iis nequeat seiungi; hinc fit, ut quae vere est et dicitur catholica, unitatis simul, sanctitatis et apostolicae successionis praerogativa debeat effulgere. Ecclesia igitur catholica una est unitate conspicua perfectaque orbis terrae et omnium gentium, ea profecto unitate, cuius principium radix et origo indefectibilis est beati Petri Apostolorum Principis, eiusque in Cathedra Romana Successorum suprema auctoritas et potior principalitas. Nec alia est Ecclesia catholica nisi quae super unum Petrum aedificata in unum connexum corpus atque compactum unitate fidei et caritatis assurgit: quod beatus Cyprianus in ep. 45 sincere professus est, dum Cornelium Papam in hunc modum alloquebatur: *ut Te collegae nostri et communionem tuam, idest catholicae Ecclesiae unitatem pariter et caritatem probarent firmiter ac tenerent.* Et id ipsum quoque Hormisdas Pontifex ab Episcopis acacianum schisma eiurantibus assertum voluit in formula totius christianae antiquitatis suffragio comprobata, ubi *sequestrati a communione Ecclesiae catholicae* ii dicuntur, qui sunt non consentientes *in omnibus Sedi Apostolicae.* Et tantum abest quin communiones a Romana Sede separatae iure suo catholicae nominari et haberi possint ut potius ex hac ipsa separatione et discordia dignoscatur quaenam societates et quinam christiani nec veram fidem teneant nec veram Christi doctrinam; quemadmodum iam inde a secundo Ecclesiae saeculo luculentissime demonstrabat S. Irenaeus lib. 3. contra haeres. c. 3. Caveant igitur summo studio Christifideles ne hisce societatibus coniungantur, quibus salva fidei integritate nequeant: et audiant Sanctum Augustinum docentem, nec veritatem nec pietatem esse posse ubi christiana unitas et Sancti Spiritus charitas deest.

Praeterea inde quoque a Londinensi Societate fideles abhorrere summopere debent, quod conspirantes in eam et *indifferentismo* favent et scandalum ingerunt. Societas illa, vel saltem eiusdem conditores et rectores profitentur photianismum et anglicanismum duas esse eiusdem verae christianae religionis formas, in quibus aeque ac in Ecclesia catholica Deo placere datum sit: et dissensionibus utique christianas huiusmodi communiones invicem urgeri, sed citra fidei violationem, propterea quia una eademque manet earumdem fides. Haec tamen est summa pestilentissimae indifferentiae in negotio religionis, quae hac potissimum aetate in maximam serpit animarum perniciem. Quare non est cur demonstretur catholicos huic societati adhaerentes spiritualis ruinae catholicis iuxta atque acatholicis occasionem praebere, praesertim quum ex vana expectatione ut tres memoratae communiones integrae et in sua quaeque persuasione persistentes simul in unum coeant, societas illa, acatholicorum conversiones ad fidem aversetur, et per ephemerides a se evulgatas impedire conetur.

Maxima igitur sollicitudine curandum est, ne catholici vel specie pietatis, vel mala sententia decepti, societati, de qua hic habitus est sermo, aliisque similibus adscribantur vel quoquomodo faveant, et ne fallaci novae christianae unitatis desiderio abrepti ab ea desciscant unitate perfecta, quae mirabili munere gratiae Dei in Petri soliditate consistit.

1678

Litt. Emi Secr. S. C. S. Officii *8 Nov. 1865* (AD QUOSDAM PUSEISTAS ANGLICOS) — Quod vos litteris datis, *corde sincero et voce non ficta* hoc tantum optare profiteamini, ut secundum Domini Iesu Christi verba unum ovile fiat, et unus pastor, id spem affert huic Sacrae Congregationi iucundissimam, vos tandem divina eiusdem Iesu Christi gratia ad veram unitatem esse perventuros. Cavendum tamen vobis est, ne ipsam quaerentes deflectatis a via. Id porro Sacra Congregatio vobis contigisse vehementer dolet existimantibus, ad veram Iesu Christi Ecclesiam pertinere, tamquam partes, christianos illos coetus, qui *sacerdotii et catholici nominis hereditatem* habere se iactant, licet sint ab Apostolica Petri Sede divisi ac separati. Qua opinione nihil est, quod magis a genuina catholicae Ecclesiae notione abhorreat. Catholica enim Ecclesia, ut in meis ad Episcopos Angliae litteris monetur, ea est quae super unum Petrum aedificata in unum connexum corpus atque compactum unitate fidei caritatis assurgit (1). Equidem hanc fidei et caritatis seu communionis unitatem ex irreformabili Christi institutione, non modo praecipuam esse ac fundamentalem verae Ecclesiae proprietatem, sed certissimam quoque semperque visibilem notam, qua ipsa Ecclesia ab omnibus sectis tuto ac facile distinguatur, evidentissime vobis, si rem sedulo inspicere pacatoque animo considerare volueritis demonstrabunt tum Sacrarum Scripturarum diserta testimonia insignesque metaphorae, parabolae et imagines, quibus delineatur ac veluti repraesentatur Ecclesia, tum praeclarissima sanctorum Patrum antiquissimarumque synodorum documenta, tum constans agendi ratio, quam Ecclesia a suis usque primordiis sequi consuevit adversus cuiusque generis haereticos et schismaticos, tametsi ex iis complures sacerdotii et catholici nominis hereditatem sibi arrogarent. Quemadmodum igitur Ecclesia Christi propter summam, quam per omnes gentes et in omne tempus diffusa firmissime retinet, fidei communionisque unitatem catholica est et dicitur, ita propter unitatem eamdem sancta et apostolica praedicatur; et quemadmodum absque tali unitate desineret et iure et facto esse catholica, ita sanctitatis etiam et apostolicae successionis insignibus continuo privaretur.

At Christi Ecclesia suam unitatem nunquam amisit, nunquam ne brevissimo quidem temporis intervallo amittet; quippe quae perenniter, iuxta divina oracula, duratura sit. Quomodo vero Ecclesia perenniter duratura credatur, si in essentialem eius statum aetas aetati succedens non secus atque fit in mundanarum rerum mutabilitate, novam induceret speciem et formam, et ipsa adeo Ecclesia ab illa fidei et communionis unitate desciscere aliquando posset, qua et a Iesu Christo fundata est, et ab Apostolis deinde propagata? Ideo enim, ait s. Ambrosius, regnum Ecclesiae manebit in aeternum, quia individua fides, corpus est unum (2). Quod si Ecclesia Christi indefectibilis prorsus est, sponte sequitur, eam infallibilem quoque dici et credi debere in evangelica doctrina tradenda; quam infallibilitatis praerogativam Christum Dominum Ecclesiae suae, cuius ipse est caput, sponsus et lapis angularis, mirabili munere contulisse, inconcussum est catholicae fidei dogma. Et profecto quis sanus sibi persuadeat, errorem subesse posse publico ac solemni Ecclesiae magisterio, quod Christus eo consilio instituit, ut iam non simus parvuli fluctuantes et circumferamur omni vento doctrinae in nequitia hominum, in astutia ad circumventionem erroris (3); quod sui praesentia nunquam deserendum, atque a Spiritu Sancto de omni veritate edocendum pollicitus est; a quo voluit universas gentes

(1) S. Ambros. de offic. ministr. lib. III. c. 3. num. 19.

(2) In Luc. lib. VII. n. 91.

(3) Ephes. IV. 14.

ad obedientiam fidei vocari, et rerum credendarum agendarumque doctrinam ita accipere, ut qui Apostolis legitimisque eorum successoribus praedicantibus non credidisset, condemnaretur; cui munus auctoritatemque attribuit sanorum verborum formae praescribendae, in qua omnes docibiles Dei convenirent? Hinc Paulus Ecclesiam appellat columnam et firmamentum veritatis (1). Sed quo pacto Ecclesia esset firmamentum veritatis, nisi tuto ab ea veritas peteretur? Sanctissimi quoque Patres una voce loquuntur ac praedicant, in unitate Ecclesiae unitatem fidei ac doctrinae Christi sic defixam esse ut una disiungi ab alia non valeat; quo spectat aurea illa s. Cypriani sententia, Ecclesiam esse unitatis ac veritatis domicilium (2). Neque catholica Ecclesia dubitavit unquam de hac praerogativa sibi promissa et per iugem Christi praesentiam Sanctique Spiritus afflatum communicata, quoties subortas fidei controversias dirimere, sacrarum Scripturarum sensum interpretari, erroresque commisso revelationis deposito adversos profligare aggressa est; suas enim dogmaticas definitiones edidit semper ac proposuit tamquam certam et immutabilem fidei regulam: quibus, ut fidei regulae, intimum quisque assensum sine ulla dubitatione, suspicione, haesitatione praestare deberet; qui vero iisdem definitionibus contumaciter obsisterent, hoc ipso circa fidem saluti consequendae necessariam naufragavisse, nec amplius ad Christi ovile pertinere censerentur. Atque haec magis magisque absurditatem produnt illius commenti de catholica Ecclesia ex tribus communionibus coalescente, cuius commenti fautores infallibilitatem Ecclesiae necessario inficiari coguntur.

Iam non minus certum atque exploratum est, Christum Iesum, ut fidei communionisque unitas in Ecclesia gigneretur ac perpetuo servaretur, utque capite constituto schismatis tolleretur occasio (3), beatissimum Petrum prae ceteris Apostolis, tamquam illorum principem et eiusdem unitatis centrum et vinculum conspicuum, singulari providentia elegisse; super quem Ecclesiam suam aedificavit, et cui totius gregis pascendi, fratres confirmandi, totoque orbe ligandi ac solvendi summam curam auctoritatemqne contulit in successores omni aevo prorogandam. Catholicum dogma hoc est quod ore Christi acceptum, perenni Patrum praedicatione traditum ac defensum Ecclesia universa omni aetate sanctissime retinuit, saepiusque adversus novatorum errores Summorum Pontificum Conciliorumque decretis confirmavit. Quare catholica Ecclesia illa solum semper credita est, quae fide et communione cum Sede Romanorum Pontificum Petri successorum cohaeret, quam propterea Sedem s. Cyprianus nuncupat catholicae Ecclesiae radicem et matricem (4); quam unam Patres et Concilia per antonomasticam appellationem *Apostolicae Sedis* nomine designant e qua sacerdotalis unitas exorta est (5) et in omnes venerandae communionis iura dimanant (6); in qua Petrus iugiter vivit et praesidet et praestat quaerentibus fidei veritatem (7). Certe s. Augustinus, ut schismatis convictos Donatistas ad radicem et vitem, unde discesserant, revocaret, argumento utitur ab antiquioribus Patribus frequentato: « Venite, fratres, si vultis ut inseramini in vite. Dolor est, cum vos videmus praecisos ita iacere. Numerate sacerdotes vel ab ipsa Petri Sede, et in ordine illo patrum, quis cui successit, videte. Ipsa est petra, quam non vincunt superbae inferorum portae » (8). Quo uno satis ostendit, in catholica Ecclesia eum non esse qui non inhaereat illi petrae, in qua fnndamentum positum est unitatis catholicae. Neque aliter sensit s. Hieronymus, cui profanus erat quisquis non Cathedrae Petri et Pontifici in ea sedenti communione consociaretur: « Nullum primum (sic ille ad Damasum) nisi Christum sequens, Beatitudini tuae, idest cathedrae Petri communione consocior; super illam petram aedificatam esse Ecclesiam scio. Quicumque extra hanc domum agnum comederit, profanus est. Si quis in Noe arca non fuerit, peribit regnante diluvio. Quicumque tecum non colligit, spargit, hoc est, qui Christi non est, antichristi est (9). Neque aliter s. Optatus Milevitanus, qui singularem illam cathedram celebrat, omnibus notam, Romae constitutam, in qua unitas ab omnibus ita servari debet ut schismaticus et haereticus sit qui contra illam singularem cathedram aliam collocet (10). Et merito quidem; in Romanorum enim Pontificum ordinatione et successione, uti denunciat aperte omnibus s. Irenaeus, ea quae est ab Apostolis in Ecclesia traditio et veritatis praeconatio pervenit usque ad nos; et est plenissima haec ostensio, unam et eamdem vivificatricem fidem esse quae in Ecclesia ab Apostolis usque nunc sit conservata et tradita in veritate (11).

Itaque si proprium est ac perpetuum verae Christi Ecclesiae insigne, ut summa fidei cari-

---

(1) I. Timoth. III, 15.
(2) Epist. VIII. ad Corn. ap. Coustant, n. 1.
(3) S. Hieronym. lib. I. adv. Iovin. n. 26.
(4) Epist. IV. ad Cornelium ap. Coustant, n. 3.
(5) S. Cypr. epist. XII. ad Corn. ap. Coustant, n. 14.
(6) Epist. Concilii Aquileiensis ad Gratianum Imp. an. 381. inter epistolas s. Ambrosii.
(7) S. Petrus Chrysol. epist. ad Eutych. Act. III. Concilii Ephes. ap. Harduin. I, 1478.
(8) Psalm. in part. Donati.
(9) Epist. 14. al. 57. ad Damas. n. 2.
(10) De schism. Donatist. lib. II, n. 2.
(11) Lib. III. contra haeres. cap. 3. n. 3. ex vet. interpr.

tatisque socialis unitate contineatur, efflorescat ac veluti civitas supra montem posita omnibus hominibus omni tempore pateſiat; et si, alia ex parte, eiusdem unitatis originem, centrum ac vinculum Christus esse voluit Apostolicam Petri Sedem, consequens fit, coetus prorsus omnes ab externa visibilique communione et obedientia Romani Pontificis separatos, esse non posse Ecclesiam Christi, neque ad Ecclesiam Christi quomodolibet pertinere, ad illam scilicet Ecclesiam, quae in symbolo post Trinitatis commendationem credenda proponitur, Ecclesia sancta, Ecclesia una, Ecclesia vera, Ecclesia catholica (1); quae catholica nominatur non solum a suis, verum etiam ab omnibus inimicis (2), sicque ipsum catholicae nomen sola obtinuit, ut cum omnes haeretici se catholicos dici velint, quaerenti tamen peregrino alicui, ubi ad catholicam conveniatur, nullus haereticorum vel basilicam suam vel domum audeat ostendere (3); per quam Christus veluti per corpus sibi penitissime coniunctum beneficia redemptionis impertit, et a qua quisque fuerit separatus, quantumlibet laudabiliter se vivere existimet, hoc solo scelere quod a Christi unitate disiunctus est, non habebit vitam, sed ira Dei manet super eum (4): eiusmodi proinde coetibus catholicum nomen tum iure minime competere, tum facto attribui nullatenus posse citra manifestam haeresim. Inde autem perspicietis, honorabiles ac dilectissimi Domini, quare sacra haec Congregatio tanta sollicitudine caverit, ne Christifideles societati a vobis recens institutae ad promovendam, ut dicitis, christianitatis unitatem cooptari paterentur aut quoquomodo faverent. Perspicietis etiam in irritum necessario cadere quamcumque conciliandae concordiae molitionem, nisi ad ea principia exigatur, quibus Ecclesia et ab initio est a Christo stabilita et deinceps omni consequenti aetate per Apostolos eorumque successores una eademque in universum orbem propagata; quaeque in celeberrima Hormisdae formula, quam certum est a tota catholica Ecclesia comprobatam esse, dilucide exponuntur. Perspicietis denique, oecumenicam illam quam memoratis, *intercommunionem* ante schisma photianum, ideo viguisse quia orientales ecclesiae nondum a debito Apostolicae Cathedrae obsequio desciverant; neque ad optatissimam hanc intercommunionem restaurandum satis esse, simultates et odia in Romanam Ecclesiam deponere, sed omnino, ex praecepto et instituto Christi, oportere Romanae Ecclesiae fidem ac communionem amplecti; quandoquidem, ut ait venerabilis Beda splendidissimum vestrae gentis ornamentum: « Quicumque ab unitate fidei vel societate illius (beati Petri) quolibet modo semetipsos segregant, tales nec vinculis peccatorum absolvi, nec ianuam possint regni caelestis ingredi » (5).

Atque utinam, honorabiles et dilectissimi Domini, quoniam *Ecclesia catholica una esse nec scindi nec dividi posse monstrata est* (6), non amplius dubitetis, vos eiusdem Ecclesiae condere gremio quae usque ad confessionem generis humani ab apostolica Sede per successiones episcoporum, frustra haereticis circumlatrantibus, culmen auctoritatis obtinuit (7). Utinam quod in vobis per inditam benevolentiam erga hanc Ecclesiam Spiritus Sanctus coepit, ipse complere et perficere sine mora dignetur. Id vobis una cum hac sacra Congregatione toto ominatur animo et a Deo misericordiarum et luminum Patre enixe adprecatur sanctissimus Dominus Noster Pius Papa IX., ut vos tandem omnes ab exheredata precisione fugientes in hereditatem Christi, in veram catholicam Ecclesiam, ad quam certe spectarunt maiores vestri ante lugendam saeculi sextidecimi separationem, accipere feliciter mereamini radicem caritatis in vinculo pacis et in societate unitatis (8).

1679

S. C. S. Officii *11 Iunii 1866* — Archiep. Leopolien. — Domus Religiosarum SS. Cordis D. N. I. C. fundata est Leopoli anno 1844, et a quatuordecim annis puellae schismaticae ex Moldavia una cum catholicis in eadem non solum in scientiis profanis sed etiam in religione catholica educantur, cum parentes earum schismatici id diserte petierint et petant. Proportio inter numerum puellarum catholicarum et schismaticarum non semper fuit eadem: nunc vero a quinque iam annis schismaticae tertiam circiter partem omnium illius domus alumnarum efficiunt. Praeter institutionem catholicam, communem quoque habent praefatae puellae schismaticae cum catholicis lectionem piam et communia exercitia spiritualia; atque simul cum illis sacrificio Missae quotidie intersunt; communiter quoque omnes orabant, sed ego praedisposui, ut separatae a catholicis puellis orent lingua polonica, schismaticae vero gallica. Iuxta petitionem parentum schismaticorum aliae puellae, sub inspectione personae fide dignae, semel vel bis in anno ad ecclesiam schismaticam ducuntur, ut Sacramenta secundum suam confessionem percipiant, aliae vero ab iisdem perci-

(1) S. Aug. de Symb. ad catech. cap. VI.
(2) S. Aug. de vera Relig. cap. VII.
(3) S. Aug. contr. epist. fundam. cap. IV. n. 5.
(4) S. Aug. ep. 141. al. 152, n. 5.
(5) Hom. in natale ss. Petri et Pauli.
(6) S. Cypr. ep. VIII. ad Corn. apud Coustant, num. 2.
(7) S. Aug. de util. credendi, c. XVII. n. 35.
(8) S. Aug. ep. 61. al. 223, n. 2. ep. 69. al. 238, num. 1.

piendis abstinent. Haec praxis in instituto Sororum SS. Cordis non fuit quidem ab Ordinariis loci approbata, quia Religiosae nunquam Ordinariatui officiosam de ea exhibuerunt relationem; sed tamen privatim ad Ordinariorum loci notitiam pervenit, qui eam tolerarunt *etc.*

R. Tolerari posse ut puellae schismaticae in collegium admittantur quod Leopoli Sorores a SSmo Corde D. N. I. C. nuncupatae dirigunt, dummodo bonam praeseferant indolem, iuxta exposita instituantur, nec tamen obligentur ad assistendum Missae Sacrificio aliisque functionibus ecclesiasticis, verum id earum arbitrio relinquatur, vetito quidem ne unquam disputationes cum puellis catholicis habeant de rebus ad religionem spectantibus; ne templum adeant schismaticum a ministris schismaticis sacramenta recepturae: quod si in aliquo casu id impediri nullo modo possit, Sorores passive se habeant; et pariter vetito, ne puellae ab amicis et coniunctis, exceptis parentibus et tutoribus, absque licentia Ordinarii visitentur; de quibus omnibus clare et explicite instructi fiant et in iis consentiant parentes vel tutores earumdem puellarum antequam ipsae ad Collegium admittantur. Idque scribatur R. P. D. Archiepiscopo Leopoliensi Latinorum cum advertentia ut curet omnium horum executionem, et bonum spirituale puellarum quoad fieri poterit etiam post egressum e Collegio; *et instruantur Sorores quod si aliqua ad fidem catholicam converti petat, res ad ipsum Archiepiscopum erit deferenda, qui iuxta casus adiuncta prudenter providebit,* et sedulo caveat, ne ex admissione schismaticarum ullum ne minimum quidem perversionis vel indifferentismi periculum puellis catholicis subsit.

1680

Ex Litt. S. C. S. Officii *8 Martii 1882*
Gli Emi e Rmi Cardinali Inquisitori Generali nella Congregazione tenutasi nella Feria IV. 8 Marzo del corr. ann. esaminarono e discussero il caso gravissimo proposto a cotesta S. C. da Monsig. Laurano Rettore del piccolo Seminario Greco-Rumeno di G...V.., e dietro matura discussione emisero la seguente risoluzione, che nella Udienza della stessa feria e giorno fu approvata e confermata da Sua Santità.

« Quanto al piccolo Seminario decisero: » *Pro nunc.... tolerari posse,* che si ricevano » eterodossi, purchè in numero discreto, ed » osservate *mutatis mutandis* le regole date per » Leopoli nella fer. VI loco IV 1 Giugno 1886 » (*V. n. 1679*) facendo di più notare 1. le regole dell'Albizi (1) circa l'abiura, secondo » le quali si debba esigere dai giovani aventi » l'età di 14 anni la sola professione della fede » cattolica; da quelli che hanno passato l'età » di 14 anni la formale abiura della setta alla » quale appartennero; – 2. che occorre apprestare un antidoto alla istruzione scismatica e » protestante, dando agli alunni una speciale » istruzione contro quella ricevuta, e ciò senza » che di questa nuova pratica si faccia strepito » o rumore all'esterno ».

ART. II. **De acatholicorum conversione et absolutione**

1681

S. C. S. Officii *28 Sept. 1672* — Missionarii in foro conscientiae tantum possunt iuxta suas facultates, et in locis suarum Missionum absolvere haereticos. In foro vero exteriori post instructionem debent conversos pro absolutione remittere ad Episcopos locorum, vel ad Inquisitores et eorumdem vicarios.

1682

S. C. S. Officii *25 Iunii 1715* — Episcopus Constantien. obtinuit ab hac Sacra Congne S. O. facultatem absolvendi haereticos poenitentes, *id est:*

1. Recipiendi haereticos illosque absolvendi dummodo sincere coram notario et testibus abiuraverint, et iuramentum praestiterint a similibus in posterum abstinere: et haec facultas in solidum conceditur Episcopo, et eius Vicario in spiritualibus generali: et quidem absolvendi in utroque foro.

2. Pariter in utroque foro absolvendi legentes libros prohibitos haereticorum.

3. Soli Episcopo indulget dispensandi super irregularitate cum haereticis poenitentibus in utroque foro.

4. Ut cum singulares casus occurrerint, vel expedire videbitur, possit Episcopus 18 sacer-

(1) La regola proposta dall'Albizi nell'opera *de Inconstantia in Fide, Part. I. Cap. XIV. n. 58. p. 77.* è la seguente:

« Prius cognoscitur an sufficienter sint instructi, sin » minus mittuntur ad aliquem virum doctum ut in» struantur. Demum instructi, si minores sint quatuor» decim annorum, sola professione fidei facta, recon» ciliantur Ecclesiae: ut fuit observatum de anno 1613 » sub die 20 Iunii cum puero haeretico anglo annor. » decem, et fuit scriptum Nuncio Coloniae die 20 Au» gusti 1614 quod ita observaret.

» Si vero sint maiores annor. quatuordecim, sed » minores vigintiquinque admittuntur ad reconciliatio» nem cum abiuratione de formali, sed cum clausula » *citra poenam relapsus* etc.

» Advertendum tamen est, clausulam apponi solum» modo in abiuratione facta a minoribus sponte com» parentibus, non autem in minoribus denunciatis et » praeventis etc.

» ... Nihilominus quoad abiurationem nulla est dif» ferentia inter maiorem et minorem vigintiquinque » annorum, sed utrisque aequaliter imponitur, cum non » agatur de poena corporali, sed de expurgatione de» licti quoad suspicionem haeresis, cuius purgatio omni» bus communis est ».

dotes subdelegare, qui haereticos, abiuratis prius verbo in ipso Sacramento Poenitentiae haeresibus, praestitoque iuramento in illas amplius non incidendi, in foro dumtaxat conscientiae, citra ullam habilitatem et dispensationem, valeant absolvere.

5. Deputandi alios 18 sacerdotes, qui valeant absolvere poenitentes (in foro dumtaxat conscientiae) ab omnibus casibus reservatis etiam in bulla Coenae de praeterito et usque in diem datae praesentium tantum incursis.

Ultimo, quod talis facultas valeat ad quinquennium, ab infra data proxime futurum.

Circa talem facultatem proponit Episcopus quaedam quaesita, et petit:

1. An haeretici poenitentes de necessitate coram notario et testibus abiurare debeant: 2. Utrum ubi impune grassatur haeresis, non sufficiat eos abiurare coram Poenitentiario in foro interiori. 3. An iurare debeant de necessitate, quod a similibus abstinere velint. — 4. Utrum propter periculum periurii non expediat remittere tale iuramentum. — 5. Quomodo intelligendus sit numerus 18 sacerdotum delegandorum. — 6. Utrum propter frequentes casus, maxime in dissitis dioeceseos locis, possit alios delegare, in casu quo 18 fuissent delegati. — 7. An Episcopi ultramontani, et maxime in Germania, expleto quovis quinquennio, debeant pro confirmatione talis facultatis instare. — 8. Utrum tamquam perpetui Inquisitores haereticae pravitatis gaudeant dicta facultate perpetuo, iuxta Concilium Tridentinum. — 9. An saltem ad annos regiminis cuilibet intranti Episcopo concedenda sit ista facultas.

R. Ad 1. Affirmative. — Ad 2. non sufficere si velint absolvi in foro externo: sufficere autem si tamen in foro interno absolvant, dummodo Poenitentiarius sit delegatus ab Episcopo iuxta formulam facultatis. — Ad 3. Affirmative. — Ad 4. Non expedire, nec licere. — Ad 5. Debere intelligi ut vel omnes simul in diversis dioeceseos locis deputentur, ut praesto sint poenitentium indigentiae; vel secundum casuum contingentias sigillatim deputentur, ita ut uno, vel altero casu expleto subdelegati cesset facultas. — Ad 6. Negative. — Ad 7. Affirmative. — Ad 8. Negative. — Ad 9. Negative.

1683

Instr. S. C. de Prop. Fide *26 Iunii 1790* (AD EP. MIDEN.) — Quoad quinque postulata a te proposita, quae summatim ad hoc reducuntur, ut docearis quomodo te gerere debeas cum apostatis a catholica fide, qui in Ecclesiae gremium reverti postulant, atque id quidem non publice, sed secreto, ne bona temporalia per apostasiam acquisita, aut alia quibus antea potiebantur amittant: equidem constans ac perpetua Ecclesiae doctrina fuit, quod publici a fide apostatae nunquam in eiusmodi Ecclesiae sinum recipiantur nisi prius manifestis poenitentiae inditiis scandalum reparaverint, quod fratribus praebuerunt. Neque enim temporalia bona tanti habenda sunt, ut pro iis retinendis haeresis professio, licet apparens et ficta, tolerari ullo modo possit. Quare Emi Patres in sententia fuerunt, ut apostatae, qui occulte tantum ad catholicam communionem admitti postulant, omnino reiici debeant, nisi prius omnia munera et bona dimiserint, quae retineri non possunt nisi ab haereticis, quaeque iis collata sunt intuitu eorumdem apostasiae ita ut, si ea bona ac munera sibi retinerent, in communi hominum aestimatione tacitam haeresis professionem praeseferrent. Neque ab hoc praestando eos excusare potest metus amittendi bona temporalia, licet hisce bonis omnino indigeant ad suam suarumque familiarum substentationem. Etenim quum huiusmodi reditus implicitam haeresis professionem inducant, omnino abiiciendi sunt ut scandalum reparetur, quod Ecclesiae ob apostasiam praebuerunt, praestatque eos pauperes evadere cum Christo, et salvos fieri, quam divites esse cum aeterna eorum damnatione.

Neque eos excusat periculum, quod per publicam catholicae fidei professionem abdicatisque iis muneribus ac bonis, quibus non nisi propter haeresim fruebantur, ipsorum filii in haeresi educentur, illecti fortasse ut in parentum bona succedant. Primum enim non adeo facile est ut id accidat ob libertatem a Gubernio catholicae religioni concessam: deinde, quocumque in casu, quantum in se est, omnino curare tenentur, ut etiam filii catholicam religionem sequantur; et quando id obtinere minime possint, non sibi culpae adscribendum erit, si filii aeternam salutem amittant. Ex hisce rationibus plane evincitur, nullum apostatam ad Ecclesiae sinum admitti posse, qui occulte quidem catholicam religionem profiteri velit, publice autem haeresim, idque ob fines temporales et mundanos.

Quod vero attinet ad ultimum postulatum, an scilicet, pro reparando scandalo apostasiae sufficiat abiurationem emittere coram quatuor aut sex testibus, cum animo scandalum etiam publice reparandi, quatenus circumstantiae non obstarent, S. Congregatio censet quod quando apostatae iuxta principia praemissa renuntiaverint omnibus bonis et utilitatibus temporalibus, quae esse solent indicia protestativa haeresis, quum ab solis haereticis possideri possint, et quando parati sint procurare educationem prolis in fide catholica quantum ab se dependet, et quatenus demum observare velint Ecclesiae praecepta in iis omnibus circumstantiis in quibus eorum violatio haeresis simulationem indicaret, aut scandalum praeberet fidelibus, in hoc casu

satis erit quod formalis abiuratio fiat coram Episcopo, et in praesentia quatuor, quinque aut plurium testium iudicio ipsius Episcopi. Non enim necessarium videtur, quod publice fiat, aut maiori cum solemnitate, quae in Hibernia fortasse gravia religioni detrimenta afferre posset.

1684

S. C. de Prop. F. – C. G. *21 Martii 1774* Vicarium (Algeriae) pro absolutione apostatarum uti debere formula praescripta in Pontificali, omissis insignibus et verbis convenientibus soli Episcopo.

1685

Instr. S. C. de Prop. Fide *1 Maii 1779* (AD PRAEF. MISS. THIBET.) — Essendosi communicato alla Santità di N. S. il dubbio proposto da V. P. in materia dell' assoluzione dall' eresia, apostasia dalla fede, e scisma: cioè se in vigore della facoltà concessa ai missionarii nella formola IV. num. 10. debbano questi assolvere i delinquenti con quegli atti esteriori, che vengono prescritti nel Rituale, oppure assolverli soltanto nel foro interno, ancorchè siano publici: Sua Beatitudine si è benignamente degnata di dichiarare qual sia su di ciò la sua volontà commettendo a questa S. C. di Propaganda di parteciparla alla P. V. per proprio lume e governo. In adempimento adunque delle pontificie disposizioni, debbo notificarle, che la clausola apposta nel num. 10. delle suddette facoltà *et hos in foro conscientiae tantum*, si deve riferire a tutte quante le persone ivi nominate, e che il senso della clausola è questo, cioè che l' assoluzione vaglia soltanto per la coscienza, e nulla suffraghi ai delinquenti nel foro giudiziale esterno quante volte accadesse di dover dedurre in giudizio il delitto.

Rapporto poi alli neofiti del Tibet, i quali hanno pubblicamente apostatato dalla Fede, è mente di N. S. che ritornando questi al grembo della S. Chiesa, previa l' abiura da farsi alla presenza dei cattolici, si debbano assolvere dalla scomunica nella consueta forma della Chiesa, che vien descritta nel Rituale Romano Tit. 8. Cap. 3. e quindi ammetterli alle sacramentali confessioni, impostegli però gravi e salutari penitenze ad arbitrio del confessore.

Su la data distinzione dell'uno e dell'altro foro, penitenziale e giudiziale, Ella ben vede, che non solo rimane ben provveduto alla coscienza di quei fedeli, che sono trascorsi in somiglianti eccessi, ma si mantiene anche viva ed intatta la processura del foro giudiziale in caso che dovesse pronunciarsene: come pure illesa si conserva l' autorità di chi deve giudicare su tali materie. Egualmente proprio e convenevole è il modo accennato, che dee tenersi nell' assolvere i neofiti di cotesto Regno, che caduti in apostasia ritornano alla chiesa, poichè non potendosene istruire un formale processo, basta per rimuovere il publico scandalo che essi alla presenza dei soli cattolici ne facciano l' abiura, e quindi siano assoluti nella forma sopra indicata.

1686

Ex Litt. S. C. de Prop. Fide *8 Aprilis 1786* (AD EP. LIMERICIEN.) — Non est necesse ut qui a catholica fide defecerunt, ad eamque, postmodum reverti cupiunt, publicam abiurationem praemittant, sed satis est ut privatim coram paucis abiurent, dummodo tamen promissa servent, ac revera abstineant communicare cum haereticis in spiritualibus aut quidquam facere quod haeresis protestativum sit. Idem sentiendum de iis qui haeresim, in qua usque ab initio educati fuere, privatim abiurent.

1687

S. C. S. Officii *25 Iulii 1815* — An haeretici qui in Germania sunt tolerati, si ad catholicam fidem convertantur, indigeant nihilominus absolutione pro foro externo, et licet professionem suam publice in Ecclesia coram frequentia populi emittant, adhuc intervenire debeant notarius et testes ad hunc actum specialiter requisiti, non extra grave incommodum et populi admirationem.

R. Affirmative quoad utramque partem.

1688

Ex Litt. S. C. S. Officii *7 Maii 1822* — Dubia quae S. Congñi de Prop. Fide proponuntur a F. Maurilio M. Stabellini: « Inter » facultates a SS. D. N. Papa Vicariis App. » in locis Missionum concessas hae duae le- » guntur sub num. 15 et 16 videlicet: N. 15. » *Absolvendi ab haeresi et apostasia a fide et* » *a schismate quoscumque etiam ecclesiasticos* » *tam saeculares quam regulares, non tamen* » *eos qui ex locis fuerint ubi Sanctum Officium* » *exercetur, nisi in locis Missionum in qui-* » *bus impune grassantur haereses, deliquerint;* » *nec illos qui iudicialiter abiuraverint, nisi* » *isti nati sint ubi impune grassantur haere-* » *ses, et post iudicialem abiurationem illuc re-* » *versi, in haeresim fuerint relapsi, et hos in* » *foro conscientiae tantum.* – N. autem. 16. *Ab-* » *solvendi ab omnibus casibus Sedi Apostolicae* » *reservatis, etiam in Bulla Coenae Domini* » *contentis.* Quaeritur 1. Utrum harum facul- » tatum vigore, ab haeresi externa *occulta*, Vi- » cariis Apostolicis quoscumque delinquentes » eorum iurisdictioni subiectos, etiam ecclesia- » sticos tam saeculares quam regulares, absol- » vere fas sit. Ratio dubitandi quoad primam » facultatem sub num. 15. est quia ibi fit sermo

» de S. Officio, et de iudiciali abiuratione, quod » certe nisi in haeresi externa *publica* locum » non habet, et insuper in hac facultate exceptio datur locorum in quibus haeresis crimen » fuerit commissum, cuius exceptionis quoad » haeresim externam *occultam* nulla videtur rationabilis causa, nisi forte circa eos delinquentes qui ad loca Vicariis Apostolicis subiecta, ad absolutionem obtinendam in fraudem reservationis, transirent. Neque dicendum videtur, cui maius concessum est et » minus esse concessum: nam si in ceteris hoc » admitti posse censetur, certe non in casu nostro. Quamvis enim, uti Benedictus XIV aperte docet in sua Dioecesana Synodo, tam Episcopus quam Inquisitor haereticum ad forum » iudiciale deductum, sive sponte suum delictum ad idem forum deferentem, pro utroque foro absolvere valeat, non autem hoc » valeat circa haereticum occultum, quem neque Episcopus neque Inquisitor potest absolvere a vinculo excommunicationis qua coram » Deo et in foro conscientiae est innodatus. — » Ratio dubitandi quoad alteram facultatem signatam sub N. 16, nempe *Absolvendi ab omnibus casibus Sedi Apostolicae reservatis etiam in Bulla Coenae Dñi contentis,* est » quia ex communi scientia, concessa facultate absolvendi a casibus Bullae Coenae, non » intelligitur concessa facultas absolvendi ab haeresi, nisi de ea specialis mentio fiat, quia haeresis habet strictissimam et specialissimam » reservationem. — Quaeritur 2. Si per neutram » hanc facultatem valeant Vicarii App. ab haeresi externa occulta absolvere, possuntne ab » hoc occulto crimine quoscumque, etiam ecclesiasticos tam saeculares quam regulares, absolvere ex alio capite, ob enormem nempe locorum distantiam, quae merito inter impedimenta admitti potest Sedem Apostolicam » adeundi? Sic autem absoluti tenenturne item » data occasione se praesentare coram habente » facultatem directam ab hoc occulto crimine » absolvendi? — Ratio dubitandi quoad primam » partem huius quaesiti est quia huiusmodi facultas Episcopis tantum ordinariis videtur » competere ex vi sui muneris pastoralis. Vicarii autem Apostolici sunt tantum delegati; » delegatus autem limites transgredi non potest » suae delegationis. Et Sacra Congregatio de » Prop. Fide die 22 Martii anni 1664 declaravit Vicarios App. non posse omnia facere » quae faciunt Episcopi in suis dioecesibus. — » Ratio dubitandi quoad secundam partem, quia » enormis locorum distantia videtur enumerari » posse inter impedimenta Sedem Apostolicam » adeundi ».

R. Responsum ad quaesita atque difficultates Fr. Maurilii Mariae Stabellini continetur in ipso §. 15 facultatum, ubi in fine habetur: *et hos in foro conscientiae tantum.* Circa quam clausulam die 26 Septembris 1696 fuit dictum a S. C. ea verba: *et hos in foro conscientiae* comprehendere omnes in prima facultatis parte nominatos. Manifestum ergo est in ista facultate sermonem non esse de absolutione in *foro fori* seu in foro iudiciali, sed de absolutione in *foro conscientiae,* adeoque harum facultatum vigorem exerceri praecise et taxative super haeresi *externa occulta* seu non deducta ad forum externum iudiciale. E contra Episcopi et Inquisitores non possunt absolvere haereticum nisi iudicialiter in ipsorum foro exteriori comparentem, et ibi suum crimen confitentem. Absolutus autem sic in foro exteriori potest deinde absolvi a quolibet confessario in foro conscientiae absolutione sacramentali. Absolutio data vigore facultatum de quibus loquimur *pro foro conscientiae tantum* immunes non reddit sic absolutos a poenis fori exterioris. Quapropter (sic decretum die 3 Ianuarii 1640) si velint esse tuti in foro exteriori debent sponte comparere in tribunali S. Officii vel Ordinarii, et denuo abiurare; alias, si denunciabuntur, Inquisitores, vel Ordinarii in eos animadvertere possunt. Item 15 Maii 1669. Serio tamen monendi sunt apostatae reconciliati *in foro conscientiae tantum* quod si redierint ad loca ubi exercetur S. Officium, remanent obnoxii poenis contra apostatas a foro externo comminatas.

1689

S. C. S. Officii *20 Iulii 1859* — Proposito dubio R. P. D. Episcopi Philadelphiae circa professionem fidei ac absolutionem haereticorum dum convertuntur, feria IV die 20 Iulii 1859. Emi DD. decreverunt dandam esse instructionem prout sequitur:

In conversione haereticorum inquirendum est 1. de validitate Baptismi in haeresi suscepti. Instituto igitur diligenti examine, si compertum fuerit aut nullum aut nulliter collatum fuisse, baptizandi erunt absolute. Si autem investigatione peracta adhuc probabile dubium de Baptismi validitate supersit, tunc sub conditione iteratur. Demum si constiterit validum fuisse, recipiendi erunt tantummodo ad abiurationem seu professionem fidei. Triplex igitur in conciliandis haereticis distinguitur procedendi methodus:

1. Si Baptismus absolute conferatur, nulla requiritur abiuratio nec absolutio eo quod omnia abluit Sacramentum regenerationis.

2. Si Baptismus sit sub conditione iterandus, hoc ordine procedendum erit:

a) Abiuratio seu fidei professio.

b) Baptismus conditionatus.

c) Confessio sacramentalis cum absolutione conditionata.

3. Quando denique validum iudicatum fu-

erit baptisma, sola recipitur abiuratio seu fidei professio quum absolutio a censuris sequitur.

(Notandum vero abiurationem seu professionem fidei aliam esse ab ea quae habetur in Bulla Pii IV. Nam a Suprema S. C. S. Officii praescripta fuit illa, quae adnectitur, pro conversione haereticorum). Si tamen nonnunquam eiusmodi neo-conversus valde desideret ut ritus in eius baptismo olim omissi, hac occasione suppleantur, sacerdos huic pio eius voto morem gerere utique liberum habet. Debet tamen in tali casu adhibere ordinem baptismi adultorum, et mutare mutanda ob baptismum iam valide susceptum.

Sacerdos superpelliceo et stola violacei coloris indutus sedet in cornu Epistolae, si SS. Sacramentum asservetur in tabernaculo, sin minus in medio altaris, et coram illo genuflectit neo-conversus, qui codicem Evangelii dextra manu tangens, emittit professionem fidei, prout inferius habetur: vel, si nesciat legere, sacerdos praelegit eidem tarde professionem, ut conversus eamdem intelligere, et cum sacerdote distinctis verbis pronuntiare possit.

Professione di fede

Io N. N. avendo avanti gli occhi miei i Sacrosanti Evangelî che tocco colle proprie mani, e sapendo che niuno può salvarsi fuori di quella Fede, che tiene, crede, predica, ed insegna la S. Cattolica, ed Apostolica Romana Chiesa, contro la quale mi dolgo di aver gravemente errato, perchè, nato fuori di essa Chiesa, ho avute e credute dottrine contrarie all'insegnamento della medesima.

Ora illuminato dalla divina grazia professo di credere che la S. Chiesa Cattolica Apostolica Romana è l'unica e vera Chiesa stabilita da Gesù Cristo su questa terra, a cui di tutto cuore mi sottometto. Credo tutti gli articoli che Essa mi propone a credere; riprovo e condanno tutto ciò che Essa riprova e condanna, e sono pronto ad osservare tutto ciò che Essa mi comanda, e specialmente professo di credere:

Un solo Iddio in tre divine Persone distinte, ed uguali, cioè Padre, Figliuolo, e Spirito Santo.

La dottrina cattolica sull' Incarnazione, Passione, Morte, e Risurrezione di Nostro Signor Gesù Cristo, e la Unione Ipostatica delle due Nature, divina ed umana; la Divina Maternità di Maria Santissima unita alla di Lei integerrima Verginità ed immacolata Concezione.

La presenza vera, reale, e sostanziale del Corpo insieme coll' Anima e Divinità di Nostro Signore Gesù Cristo nel Santissimo Sagramento dell' Eucaristia.

I sette Sacramenti istituiti da Gesù Cristo per la salute dell' uman genere, cioè Battesimo Cresima, Eucaristia, Penitenza, Estrema Unzione, Ordine, e Matrimonio.

Il Purgatorio, la risurrezione de' morti, la vita eterna.

Il Primato non solo di onore, ma anche di giurisdizione del Romano Pontefice, successore di S. Pietro Principe degli Apostoli, e Vicario di Gesù Cristo.

Il culto de' Santi, e delle loro immagini.

L' autorità delle apostoliche, ed ecclesiastiche tradizioni, e delle Sacre Scritture, da non doversi interpretare, ed intendere, se non nel senso, che ha tenuto, e tiene la S. Madre Chiesa Cattolica.

Ed ogni altra cosa che dai SS. Canoni, e dai Concilii Ecumenici, specialmente dal sacrosanto Concilio Tridentino e dal Concilio Vaticano è stata definita e dichiarata.

Quindi con cuor sincero, e fede non finta detesto, ed abiuro ogni errore, eresia, e setta contraria alla detta S. Cattolica, ed Apostolica Romana Chiesa. Così Dio mi aiuti, e questi suoi santi Evangelî che tocco colle proprie mani.

Postea, neo-converso genuflexo manente, sacerdos sedens dicit psalmum Miserere, *sive psalmum* De profundis *cum* Gloria Patri *in fine. Quo finito, sacerdos stans dicit:*

Kyrie eleison, Christe eleison, Kyrie eleison.

Pater noster *secreto;*

℣. Et ne nos inducas in tentationem.

℟. Sed libera nos a malo.

℣. Salvum fac servum tuum (vel ancillam tuam)

℟. Deus meus sperantem in te.

℣. Domine, exaudi orationem meam.

℟. Et clamor meus ad te veniat.

℣. Dominus vobiscum.

℟. Et cum spiritu tuo.

OREMUS

Deus, cui proprium est misereri semper et parcere, suscipe deprecationem nostram, ut hunc famulum tuum (hanc famulam tuam) quem (quam) excommunicationis catena costringit, miseratio tuae pietatis clementer absolvat. Per Dominum nostrum Iesum Christum Filium tuum, qui tecum vivit et regnat in unitate Spiritus Sancti Deus, per omnia saecula saeculorum. ℟. Amen.

Deinde sacerdos sedet, et ad profitentem genuflexum versus, eum ab haeresi absolvit dicens:

Auctoritate Apostolica, qua fungor in hac parte, absolvo te a vinculo excommunicationis quam (1) incurristi, et restituo te sacrosanctis

(1) In dubio gravi aut levi utrum poenitens in excommunicationem incurrerit per haeresim professam, sacerdos hic inserat vocabulum *forsan.*

Ecclesiae Sacramentis, communioni et unitati fidelium in nomine Patris et Fi✠lii et Spiritus sancti. R. Amen.

Denique abiuranti aliquam poenitentiam salutarem iniungat, e. g. aliquas preces, visitare ecclesiam, aut similia.

1690

S. C. S. Officii *28 Augusti 1861* — Vic. Ap. Mysurien. — In folio facultatum Formulae I. n. 15. datur illa absolvendi ab haeresi, apostasia et schismate etc. in foro tantum conscientiae. Unde sequi videtur Episcopum non fuisse delegatum a S. Sede ad absolvendum neo-conversum ab excommunicatione in foro externo; a fortiori missionarios non voluisse subdelegare ad hoc. Fateor huc usque circa talem restrictionem me numquam expertum fuisse dubium, et talem dedisse absolutionem in foro externo secundum modum excipiendi professionem fidei a neo-conversis qui reperitur in corpore Ritualis Romani Lugduni typis dati. Talis formula non reperitur in Rituali Propagandae typis dato; unde quaero: Potestne Vicarius Ap. absolvere, et delegare ad hoc missionarios suos ab haeresi, apostasia et schismate in foro externo? Si negative, pro facultate tali deprecor.

R. Transmittendum R. P. D. Vicario Ap. oratori decretum latum in fer. V. die 23 Aprilis anni 1777 ad cuius normam idem Vic. Ap. se gerere debeat in casibus ab ipso expositis. Decretum vero supradictum est tenoris sequentis: « Praefectus Missionum in Regno Thibetano ex » Ordine Cappuccinorum dubium proposuit hac » forma conceptum: *Nella facoltà che dalla » S. Sede si concede al n. 10 (Formola IV.) » si concede ai missionarî di poter assolvere » dall'eresia, dall'apostasia dalla fede, e dallo » scisma; ma non si sa se, occorrendo il caso, » debbano i delinquenti, secondo la forma pre- » scritta nel Rituale assolversi con quelli atti » esteriori prescritti, oppure assolverli nel solo » foro interiore della coscienza, quantunque » il loro delitto fosse stato di pubblico scan- » dalo agli altri. Quello che causa il dubbio » sono le ultime parole di detta facoltà:* et hos » in foro conscientiae tantum, *le quali parole » non si sa distinguere se si riferiscano a » quelle descritte nella seconda parte del de- » creto* – non tamen eos – *oppure a tutti.* — Su- » per ista dubitatione Sanctitas Sua sensum » suum benigne aperiendo, quem mandavit » per S. C. de Prop. Fide significari, statuit: » Clausulam – *et hos in foro conscientiae tan- » tum* – contentam in n. 10. formulae IV. » (quae apprime respondet n. 15. Form. I.) » ad omnes referri personas ibi nominatas, ac » sensum praefatae clausulae hunc esse, quod » absolutio valeat tantum quoad conscientiam, » non autem prosit delinquentibus quoad forum » externum iudiciale, si contingat praefata cri- » mina in iudicium deduci. Neophytos vero » thibetanos pro publica apostasia a fide cum » ad Ecclesiae gremium redierint, praevia ab- » iuratione coram chsistifidelibus, absolvendos » esse ab excommunicatione in forma Ecclesiae » consueta quae in Rituali Romano tit. 3. » cap. 3. descripta est, ac postea admittendos » esse ad sacramentales confessiones gravibus » iniunctis poenitentiis salutaribus arbitrio con- » fessarii ». Ceterum R. P. D. Vicarius Ap. utatur ea absolutionis forma quae habetur in Rituali Romano S. Congregationis de Prop. Fide typis dato.

1691

S. C. S. Officii *13 Ianuar. 1869* — Quum occasione conversionis ad fidem catholicam quorumdam Bulgarorum, ex iis quae ad rem relata fuerunt a Rm̃o Vic. Ap. Patriarchali Constantinop., nonnulla dubia exorta fuerint quoad modum eosdem conciliandi, ac fidei professionis formulam ab ipsis emittendam, S. Congregationi S. Officii haec quae sequuntur quaestionum capita enodanda proposita fuerunt, nempe:

1. Se gli scismatici idioti ed ignoranti, emessa la professione di fede, debbano essere assoluti in modo semplice, ovvero condizionato.

2. In quale formola debba concedersi questa assoluzione.

3. In quale lingua debba darsi l'assoluzione medesima dai sacerdoti bulgari.

4. Se quegli scismatici bulgari, che senza avere emessa la professione di fede, e senza essere stati assoluti dalle censure, sono stati già ammessi alla partecipazione dei Sagramenti, debbano fare la professione di fede, e ricevere l'assoluzione prima di essere di nuovo ammessi ai Sagramenti.

5. Se convenga approvare la professione di fede formulata dal Vescovo di Scio..... Em̃i ac Rmi DD. decreverunt ut infra, nempe:

Ad 1. In hypothesi de schismaticis orientalibus sive bulgaris sive aliis etiam idiotis reconciliandis ab Ecclesia occidentali, absolutionem eisdem impertiendam modo absoluto iuxta formulam absolutionis S. Officii. In hypothesi vero de praedictis orientalibus reconciliandis iuxta liturgiam orientalem supplicandum SSm̃o D. N. ut pro nunc nihil innovetur, atque ut valeat absolutio a censuris implicite et indirecte data, quae subintelligi debeat in ipso ritu reconciliationis.

Ad 2. In casu bulgarorum vel aliorum slavorum, qui reconciliantur a S. C. S. Officii vel ab aliquo ritus latini specialiter deputato, ritum peragendum, atque absolutionem impertiendam iuxta eam formulam quae adhiberi solet ab eadem S. C. S. Officii, vel iuxta formulam a Pontificali Romano praescriptam pro haereticis et schismaticis reconciliandis.

Ad 3. Provisum in 1.

Ad 4. Bulgaros, de quibus in casu, iam in communionem Ecclesiae receptos non esse cogendos ad fidei professionem, neque subiiciendos ritui reconciliationis antequam iterum ad Sacramentorum perceptionem admittantur.

Ad 5. Tradendum esse symbolum Constantinopolitanum pure et simpliciter, prout legitur in formula professionis fidei Urbani VIII, nonnullis additis iuxta mentem, ut infra, idque pro rudibus et idiotis dumtaxat, firmis formulis Gregorii XIII et Urbani VIII pro doctis et instructis personis (1).

1692

Litt. encycl. S. C. de Prop. Fide *1879* (AD EPISCOPOS, VICARIOS ET DELEGATOS APOST.) Romano Pontifici Beati Petri successori et Iesu Christi D. N. in terris Vicario ius et debitum inest, nedum oves pascendi quae sunt in ovili Dominico, verum etiam errantes perditasque quaerendi, et inventas in ipsum ovile adducendi. Hoc sui muneris officium ac debitum SSm̃us D. N. animo recolens, ac decessorum suorum exempla sequutus, sollicitiorem curam adhibendam censuit ad haereticorum et schismaticorum reductionem procurandam, qui diversos orientales ritus tenent. Propterea catholicorum Praesulum, in quorum Dioecesibus, Vicariatibus vel Delegationibus miseros illos degere contingat, zelum et charitatem excitandam duxit, ut quoniam in partem sollicitudinis vocati sunt, gravissimo hoc officii sui debito fungi non omittant. Quo vero collatis cum Apostolica Sede consiliis, iunctisque viribus et concordi actione facilius ac tutius opus exeratur, mandavit, ut Amplitudo Tua referat de numero et conditione haereticorum vel schismaticorum qui finibus istius Dioecesis (*vel* Vicariatus *vel* Delegationis) continentur ac de episcopalibus ipsorum sedibus earumque ordine ac dignitate. Necessarium quoque est novisse media iampridem adhibita, quaeque in praesentia adhibentur ad eos in veram et unicam Christi Ecclesiam revocandos: et de adhibitarum curarum prospero vel infelici exitu. Demum enucleate significetur oportet, quid fieri possit, inspectis omnibus temporis, locorum ac personarum adiunctis, ut opitulante Deo in verum et unicum Christi ovile reducantur, qui extra illud miserrime vagantur. Id enim SSm̃o D. N. propositum est ut nihil intentatum relinquatur, quod ad propositi finis assecutionem ducat, vel ducere posse videatur. Salebrosum hoc esse opus, multique laboris, et non pauca expectanda esse impedimenta exploratum est. His vero non despondendus animus, sed Christi Domini et Apostolorum exemplo magis magisque excitandus et augendus, quos similia et maiora impedimenta non detinuerunt. Qui enim misit nos, non relinquet nos solos ministrare: promisit enim se nobiscum futurum usque ad consummationem saeculi. Quod si per totam noctem laborantes nihil coeperimus, non idcirco nos mercedem nostram perdemus, neque labor noster inutilis evadet. Cum enim advenerit miserendi tempus, aderit Dominus, et amplissimum dabit curarum fructum.

1693

S. C. S. Officii *21 Iulii 1880* — VIC. AP. BENGAL. — 1. An tuto admitti possit ad fidei catholicae professionem puella decem annorum in monasterio degens, eiusdem patre haeretico invito.

2. An tuto admitti possint ad fidei catholicae professionem puellae in monasterio degentes, quarum parentes haeretici consentientes sint, imo spondeant se easdem in matrimonium daturos catholicis viris, quamvis quoad se ipsos declarent haereticos se esse, et tales permanere velle.

3. An tuto admitti possint ad fidei catholicae professionem puellae (ut in praecedenti), quamvis ipsi (parentes) catholici non sint, sed indifferentes, hoc est increduli.

4. An sine mora admittendae sint ad fidei catholicae professionem et Sacramentorum susceptionem puellae in praesenti bene dispositae; vel earum admissio differenda erit usque ad matrimonium cum catholico viro, propter timorem perversionis?

5. Si differenda: an admittendae sint in monasterio ut edoceantur catholicam fidem, vel expectandum usque ad tempus matrimonii cum catholico viro?

R. Ad 1. Curet prius Vicarius Ap. totis viribus consensum patris puellae obtinere: si consensus non obtineatur, perpendat serio incommoda quae ex talis puellae admissione in Ecclesiam provenire praevideantur tum quoad periculum proximum perversionis eiusdem puellae, tum quoad grave damnum scholae ac missionis catholicae; et quatenus nulla, aut spernenda incommoda praevideantur, eamdem admittat sine mora: quatenus vero gravia praevideantur incommoda futura, eiusdem admissionem ad formalem et publicam professionem fidei catholicae differat, nisi periculum mortis immineat; et interim curet eam hortari ut in bono proposito perseveret, atque Deum precetur ut obstacula omnia auferre dignetur; simulque curet ut ipsa in monasterio manere pergat, et tali modo suam educationem catholicam compleat et perficiat.

(1) Quoad formulam *Professionis Fidei* ab haereticis et schismaticis orientalibus in sinum Ecclesiae redeuntibus emittendam, V. pag. 640. n. III. in Nota.

Ad 2. et 3. Affirmative; et curent ut parentes stent promissis. Et quoad 1. 2. et 3. cum mente; mens est ut fiant opportunae inquisitiones super valore baptismatis puellarum: et quatenus his peractis, probabile dubium supersit de validitate huius baptismatis, puellae secreto baptizentur sub conditione.

Ad 4. Negative, nisi fundata affulgeat spes catholicae earum educationis.

Ad 5. Provisum per responsiones ad 1.2.et 3; et si ulteriores difficultates exurgant, R. P. D. Vicarius Ap. recurrat in singulis casibus.

1694

Ex Litt. S. C. de Prop. Fide *24 April. 1885* (AD VIC. AP. AEGYPTI) Rammenterà bene la S. V. R. che codesto Superiore della Casa de' Lazzaristi in Alessandria propose al S. Padre tre dubbî concernenti le regole da tenersi con i fanciulli scismatici, che frequentano le loro scuole, in ordine alla loro conversione .... (1) Esaminati pertanto i suddetti dubbî, la S. C. ha deciso, e il S. Padre ne ha approvato la decisione, che si risponda al mentovato Superiore « ut adeat Vicarium Ap. et iuxta eius » consilia se dirigat circa dubia ab eo propo- » sita. Scribatur etiam R. P. D. Vicario Aposto- » lico, cui dicatur scriptum fuisse Superiori » missionariorum ut eum adeat et iuxta eius » instructiones se dirigat. Ipse autem eum di- » rigat iuxta instructiones *Leopolien.* et *Ben-* » *galen.* quae ei trasmittantur. » *(V. nn. 1679 et 1693).*

1695

S. C. de Prop. Fide – C. G. *1 Iunii 1885*

1. Quali istruzioni convenga dare sull'ammissione nella chiesa cattolica dei giovani *utriusque sexus* appartenenti alle scuole o ai convitti delle Missioni (in oriente).

2. Se il missionario Apostolico in oriente, in forza delle sue facoltà ordinarie, possa riconciliare alla Chiesa cattolica *i nati scismatici* compresi nell'ambito della Missione affidatagli.

3. Se i suddetti scismatici possano essere ricevuti dal missionario Apostolico senza il consenso del Vescovo di rito orientale, nella cui diocesi avvenga la conversione.

4. Qual norma debba seguire il missionario, qualora il detto Vescovo ricusi di ricevere i convertendi, e rifiuti al missionario il consenso di riceverli.

R. Ad 1. Si qui alumni haeretici vel schismatici (sive pueri, sive puellae) in sinum Ecclesiae catholicae recipi petant, Delegati Apostolici est prudenter providere, qui ad hunc finem etiam missionarium, Superiorem Missionis aut Collegii, subdelegare poterit; serventur vero in casibus occurrentibus normae datae in responsis S. Officii ad Vicarium Apostolicum Bengalensem Fer. IV 21 Iulii 1880, cum addito ex Fer. IV 8 Martii 1882 circa aetatem exigendae professionis Fidei, vel etiam abiurationis. *(V. n. 1693. 1680).*

Ad 2. Affirmative; suscipiendi tamen sunt ad orientalem ritum, non autem ad latinum absque venia S. Sedis.

Ad 3. Affirmative; convenit vero, ut per se vel per Vicarium seu Delegatum Apostolicum certiorem reddant Episcopum, ad cuius dioecesim neo-conversi pertinebunt.

Ad 4. Missionarii supplendo defectum sacerdotum proprii ritus, iuxta facultates a S. Sede impetratas vel impetrandas, fideles administrent, quin hi propterea a suo ritu ad latinum transiisse censeri possint. De re autem tota referant ad Delegatum Apostolicum.

1696

Ex Litt. S. C. S. Officii *6 Martii 1891* — Fu risoluto che si comunicasse a cotesta S. C. (di Propaganda) per norma in altri simili casi il decreto emanato in fer. IV. 4 Decembre 1890, ch' è il seguente, cioè avendo l' Episcopato Germanico domandato se anche in quelle regioni gli eretici e i loro discendenti fossero soggetti, come altrove, all' irregolarità, fu risposto: *Affirmative; et haereticos ad fidem catholicam conversos, ac filios haereticorum qui in haeresi persistunt vel mortui sunt, ad primum et secundum gradum per lineam paternam, per maternam vero ad primum dumtaxat, esse irregulares etiam in Germania et in aliis locis de quibus petitur; ideoque dispensatione indigere, ut ad Tonsuram et Ordines promoveantur.*

---

(1) Dubia proposita: « 1. An doctrinam catholicam » coram puellis schismaticis, parentibus non reclamantibus, exponere et explanare conveniens sit.
» 2. An puellae schismaticae quae veritatem Rom. » Ecclesiae agnoscunt, ad publicam abiurationem sint » inducendae, licet multa mala temporalia et spiritua- » lia ex hoc oritura praevideantur.
» 3. Quomodo bono illarum spirituali providendum » sit, quando non prudenter (*sic*) iudicatur abiurationem » publicam fieri posse; An Sacramentis Ecclesiae ad- » mitti possint post simplicem fori poenitentialis abiu- » rationem. »

CAPUT III.

DE SUPERSTITIONE

Art. I. De cooperatione ad ritus superstitiosos

1697

S. C. de Prop. Fide *7 Dec. 1626* — Non posse Iaponios fideles, ut periculum mortis vel exilii evitent, altaria vel templa idolis fabricare aut eorum fabricae cooperari.

1698

Decr. S. C. de Prop. Fide *12 Sept. 1645*
Quaesita missionariorum Chinae seu Sinarum (1)
Infrascriptae propositiones a S. C. de Prop. Fide ad S. Officium transmissae, fuerunt a PP. Qualificatoribus eiusdem S. Officii qualificatae ut infra:

..... 6. In populis et civitatibus illius Regni mos est imponendi quasdam distributiones, quae a populis vicinis exiguntur, ut in Pascha novi anni, in sacrificiis, et daemoniorum suorum idolatriis, et invitationibus, ac conviviis in eorumdem templis praeparatis, simulque in festivitatibus, aliisque indifferentibus pro populi laetitiae demonstrationibus expendantur. Quaeritur utrum christianis, ac ministris eorum (a quibus etiam tamquam a populis vicinis postulant) licitum sit, pro nunc saltem, pro huiusmodi rebus contribuere; nam si christiani ad hoc non contribuerint, tumultus aliquis contra christianos inter gentiles fiet.

Censuerunt posse christianos chinenses pecunias contribuere, dummodo per huiusmodi contributiones non intendant ad actus idololatricos et superstitiosos concurrere, supposita causa, quae narratur in dubio; praesertim praemissa, si commode fieri potest, protestatione, quod imposita tributa praestant in ordine tantum ad populi laetitiam, et ad actus indifferentes, vel saltem cultui religionis christianae non repugnantes.

7. In omnibus illius Regni civitatibus, et villis, templa cuidam idolo *Chim hoàm* dicto erecta ac dicata reperiuntur, quod fingunt chinenses esse protectorem, regentem, et custodem civitatis, stabilitaque Regni lege ordinatur, ut omnes gubernatores civitatum, et villarum, (quos Mandarinos vocant) quando regiminis possessionem assumunt, et anni decursu bis in mense sub poena privationis ab officio, templa adeant praefata, ibique ante dicti idoli altare prostrati genibus flexis, capiteque ad terram usque inclinato idolum illud adorent ac venerentur, eidem candelas, odoramenta, flores, carnes, vinumque in sacrificium offerant; et, cum sui regiminis possessionem accipiunt, ante praedictum idolum iurent de recte administrando, et si contra fecerint, se submittunt supplicio ab idolo infligendo, simulque ab illo petunt modum, et normam bene gubernandi, et alia huiusmodi. Quaeritur, utrum attenta istius gentis fragilitate, tolerari possit pro nunc, quod tales gubernatores christiani deferant quamdam crucem quam occulte inter altaris idoli flores, vel in manibus propriis reponant, et facere (intentione non ad idolum, sed ad Crucem directa) omnes illas genuflexiones, reverentias, et adorationes ante altare illud, exterius tantum et ficte, omnem cultum interius et in corde ad crucem dirigendo? Quia si huiusmodi gubernatores cogantur ad hoc non faciendum, prius apostatabunt a fide, quam relinquant officium regiminis.

Censuerunt nullatenus licere christianis, huiusmodi actus publicos cultus, aut reverentiae tribuere idolo, praetextu, vel intentione crucis, quam vel manu gestant, vel in altari inter flores abscondunt.

8. In praedicto Regno habent chinenses quemdam magistrum in philosophia morali litteratum, qui olim discessit a vita, vocatum *Kùm fú çù,* qui ob doctrinam, regulas, et documenta adeo in toto Regno acceptus est, ut tam reges quam omnes alii cuiuscumque conditionis et gradus sint, sibi proponunt imitandum, et sequendum, saltem quoad speculativum, et tamquam sanctum venerantur et laudant, in omnique civitate, et villa, praefato magistro templa sunt erecta: gubernatores vero bis in anno tenentur in eius templo solemne sacrificium offerre, sacerdotis ipsimet gerentes officium; et, sine solemnitate, in anni decursu, bis in mense; concurruntque cum illo aliqui ex litteratis pro administratione eorum, quae in tali sacrificio offerunt, quae quidem sunt: sus unus integer mortuus, capra una integra, candelae, vinum, flores, odores, etc. Item omnes litterati, quando accipiunt gradum, debent ingredi templum istius magistri, et facere genuflexiones, et offerre ante eius altare ex candelis, et odoribus. Totus iste cultus, sacrificium, et reverentia, secundum omnium illarum gentium formalem intentionem, dirigitur in gratiarum actionem pro bonae ipsius relictis

---

(1) Quoad ritus sinenses imprimis est prae oculis habenda Constitutio *Ex quo* Benedicti PP. XIV. dat. quinto Id. Iulii 1742. qua nonnulli ex sinicis ritibus illiciti omnino declarantur. *(V. Art. II. huius Cap.).*

doctrinae documentis, atque ut ab eo impetrent ex ipsius meritis, optimi ingenii felicitatem, sapientiae, et intellectus. Quaeritur, utrum gubernatores, qui christiani sunt vel fuerint, et litterati, vocati et coacti, possint ingredi praefatum templum, facere tale sacrificium, vel assistere huiusmodi sacrificio, vel facere genuflexiones ante altare illud, vel accipere aliquid de idolothytis, et oblationibus illis, maxime quia putant illi infideles, quod quicumque manducaverit ex talibus idolothytis habebit progressum magnum in suis litteris et gradibus; et si, portantes crucem in manibus, possint licite hoc facere, eo modo quo dubitatione superiori dictum est, quia si hoc illis prohibetur, erit tumultus in populo, ministri Evangelii in exilium mittentur, et conversio animarum impedietur et extinguetur.

Censuerunt non licere, nec posse aliquo praetextu contento in dubio christianis permitti (1).

9. Inviolabilis observantiae mos est apud chinenses tamquam doctrina a supradicto magistro *Kùm fú çù,* tradita, quod in omnibus Chinae populis, templa constructa habeant, avis et progenitoribus suis defunctis dicata, et in unoquoque eorum, omnes qui eiusmodi familiae sunt, bis in anno congregantur, ut praefatis suis progenitoribus solemnia sacrificia faciant magno coeremoniarum apparatu; et in altari multis candelis, floribus et odoribus adornato, imaginem sive effigiem parentis, vel avi defuncti collocant, in quo sacrificio invenitur et qui facit sacerdotis officium, et ministri illius, offeruntque carnes, vinum, candelas, odoramenta capita caprarum, etc. Hoc autem sacrificium, ex communi illarum gentium intentione, dirigitur ut praefatis eorum progenitoribus gratias reddant, honorem, et reverentiam exhibeant ob beneficia ab eis accepta, et ob illa quae ab eis accipere sperant: unde ante altare prostrati deprecationes multas faciunt, postulantes sanitatem, longam vitam, abundantiam fructuum, filiorum multiplicationem, prosperitatem magnam et ut ab omnibus adversitatibus liberentur: quod quidem sacrificium in domibus suis, et in sepulchris mortuorum etiam fit, minore tamen solemnitate. Quaeritur, utrum christiani ficte, et exterius tantum, ut supra dictum est, possint assistere huiusmodi sacrificio, vel exercere aliquod ministerium in illo cum infidelibus commixti, sive in templo, sive in domo, vel sepulchro, publice, vel privatim: vel quonam modo hoc poterit permitti christianis illis ne, si omnino prohibeantur hoc facere, fidem perdant vel, ut melius dicam, avertant se ab actionibus exterioribus chistianorum.

Censuerunt christianis chinensibus nullatenus licere, ficte, vel exterius assistere sacrificiis in honorem progenitorum, neque eorum deprecationibus, aut quibuscumque ritibus superstitiosis gentilium erga ipsos; multo minus licere circa praefata ministerium aliquod exercere.

10. Chinenses christiani asseverant, quod in oblationibus supradictis solummodo intendunt progenitoribus suis defunctis illam exhibere reverentiam, et illa offerre, ac si iisdem viventibus exhiberentur, et in memoriam tantum, ac reverentiam progeniturae, et generationis; et si illi vivi extitissent, eadem illis praesentarent, ut illis oblatis vescerentur, vel sustentarentur; et ea offerunt absque alia intentione, vel rogativarum spe, cum sciant illos mortuos esse, eorumque animas in inferno sepultas. Quaeritur, utrum, si haec inter christianos tantummodo fierent absque alio gentilium consortio, in templis, domibus, vel sepulchris, ponendo et collocando aliquam crucem in altari praefatorum defunctorum, dirigendo ad illam suam intentionem, ita tamen, quod progenitorum imagini nihil tribuant, nisi honorem, et reverentiam filialem, quam, si vivi extitissent, illis comestibilibus et odoriferis rebus exhiberent, ut sic populo satisfaciant. Unde, hoc est quod quaeritur, utrum hoc pro nunc, ut inconvenientia evitentur, tollerari possit.

Censuerunt consequenter ad ea, quae superius dicta fuerunt, praemissa non posse salvari sive per appositionem crucis, sive propter absentiam gentilium, sive per intentionem actus de se illicitos et superstitiosos ad cultum veri Dei dirigentem.

11. Ad memoriam progenitorum suorum conservandam utuntur chinenses quibusdam tabellis, in quibus nomina suorum defunctorum scripta sunt, quas vocant esse animarum sedes, existimantes animas defunctorum venisse, et assistere in illis tabellis ad recipiendum sacrificia et oblationes; et praefatae tabellae sunt collocatae in propriis altaribus cum rosis, candelis, lampadibus, et odoramentis, et coram ipsis tabellis genuflexiones, orationes, et deprecationes faciunt, expectantque auxilium ab illis defunctis concedendum in suis necessitatibus et laboribus. Quaeritur, an christianis licitum sit, omnibus gentilitiis superstitionibus et erroribus postpo-

(1) V. etiam n. seq. (1699). Et notandum S. Congregationem S. Officii die 13 Novembris 1669 declarasse: « Decretum S. C. de Prop. Fide latum sub » die 12 Sept. 1645, secundum tunc exposita in dubiis, » esse in suo robore, neque per decretum S. C. S. Officii latum sub die 23 Martii 1656 fuisse circumscri» ptum, sed omnino secundum quaesita, circumstantias, » et omnia in dictis dubiis expressa, esse servandum » ut iacet: quemadmodum servandum Decretum S. C. » S. Officii latum, ut supra, die 23 Martii 1656, iuxta » quaesita, circumstantias et omnia in eis expressa. »

sitis, uti pro nunc praefatis tabellis, illasque inter Domini sanctorumque imagines, et in eodem altari collocatas habere, vel in alio separato cum ornatu supradicto, ad hoc ut gentilibus satisfaciant; vel possint facere supradictas deprecationes, et sacrificia cum intentione supradicta.

Censuerunt, omnino non licere habere illas tabellas in vero et proprio altari maioribus dicato, multo minus deprecationes, et sacrificia eis offerre, licet occulta et ficta intentione.

12. Quando in illo Regno aliquem mori contingat, sive christianus sit, sine gentilis, pro inviolabili more habetur, in domo defuncti quoddam altare praeparare, in eodemque imaginem defuncti, seu tabellam supradictam collocare cum ornatu odorum, florum, et candelarum, retroque cadaver feretro inclusum ponere: omnes autem qui ad condolendum domus illas ingrediuntur, coram praeparato altari, et defuncti imagine, ter vel quater genuflectunt, humi sese prostrantes, capitibus usque ad terram demissis, aliquas secum candelas asportantes, et odoramenta, ut in praeparato illo altari, coram defuncti imagine consumentur et comburantur. Quaeritur, utrum licitum sit christianis, et praecipue ministris sancti Evangelii, attento mutuo benevolentiae signo et amoris, supradicta facere, maxime quando defuncti sunt ex nobilioribus populi.

Censuerunt, posito quod mensa parata sit quaedam tabula, non autem verum, et proprium altare, si caetera continentur intra limites obsequii civilis et politici, esse toleranda.

13. Quaeritur, utrum catechumenis paratis iam ad baptismum suscipiendum, debeamus ministri declarare, et aperte, et in singulari docere, esse illicita sacrificia, et omnia supradicta, quamvis ex hoc sequantur inconvenientia, scilicet, desistere a susceptione Baptismatis, persequutiones, mors vel exilium ministrorum evangelicorum.

Censuerunt, ministros evangelicos teneri docere, sacrificia omnia, praeterquam soli Deo, esse illicita, cultum daemonum et idolorum esse relinquendum, et quaecumque huiusmodi cultum concernunt esse falsa, et christianae fidei repugnantia; ad singularia vero descendendum prout in catechumenis ingenii promptitudo aut ruditas exiget, aliisque circumstantiis, consuetudinibus, ac periculis perspectis.

14. Chinarum sermone haec vox *Xing* idem est quod *sanctus, sancta, sanctum*: et in libris doctrinae christianae a quibusdam sancti Evangelii ministris praelo mandatis reperitur ista vox *Xing* ad nominandam sanctissimam trinitatem, Christum Dominum, Beatam Mariam, et coeteros sanctos. Quaeritur, utrum quando in praefatis libris sese offert occasio, ut nominetur Magister chinarum *Kùm fú çù*, vocatus, vel mandatum regis Chinarum, vel coeteri reges, qui communiter in illo Regno ut sancti reputantur, cum sint infideles et idololatrae, possimus ne, et sit licitum nobis Christi ministris nominare supradictos hoc nomine *Xing*.

Censuerunt, non posse aliquid firmari circa vocem hanc eiusve usum, nisi praehabita cognitione idiomatis, eiusque verae et propriae significationis. Coeterum si eadem vox in Regno Chinarum habet latitudinem, posse ministros ea uti, si vero restringatur ad significandam veram, et perfectam sanctitatem, nullatenus posse.

15. In multis templis idolorum illius Regni invenitur una tabula deaurata, et collocata super unam mensam, vel altare, et omnibus ornamentis candelarum, rosarum, odoramentorum munita et ornata, qua in tabula scriptae sunt litterae, vel characteres sequentes: *Hoám ty ván súy ván ván súy,* hoc est: *vivat rex Chinarum ad multa annorum millia;* et ante praefatam tabulam mos est inter illos idololatras sacrificare bis, vel ter in anno, et facere genuflexiones in honorem et reverentiam illius. Quaeritur si ministri Christi Domini possimus in nostris ecclesiis collocare huiusmodi altare, cum tabula, et circumstantiis praedictis, et hoc ante altare ubi sacerdotes Dei sacrificant oblationem immaculatam.

Censuerunt, exclusis sacrificiis, et altari vere et proprie dicto, coetera, quae redolent tantummodo cultum civilem, aut possunt ad illum reduci, permitti posse.

Referente Emo D. Cardinali Ginetto, suprascripta quaesita una cum responsis, et resolutionibus congregationis theologorum ad eorumdem quaesitorum examen specialiter institutae, Sacra Congregatio Emorum DD. Cardinalium de Propaganda Fide, praefata responsa et resolutiones approbavit: et eadem Congregatione supplicante, Sanctissimus Dominus noster ad conservandam uniformitatem in praedicatione, eiusque praxi, omnibus, et singulis missionariis cuiuscumque ordinis, religionis, et instituti, etiam Societatis Iesu, in Regnis Sinarum aut Chinae pro tempore existentibus, vel exituris, ... districte praecipiendo mandavit, quatenus praefata responsa et resolutiones diligenter observent, illisque in praxi utantur, ac ab aliis, ad quos pertinebit, observari, et practicari faciant, donec Sanctitas Sua, vel sancta Sedes Apostolica aliud ordinaverit.

1699

S. C. S. Officii *23 Martii 1656* — Miss. Sin. — (1) ... 3. Quaeritur num accipiendorum

(1) V. adnotationem ad n. 1698 *(pag. 653)*.

graduum caeremoniam, quae fit in aula Confucii, christiani litterati licite agere valeant; nam nullus intervenit sacrificulus, vel ex idololatrica secta ministellus, nihil omnino fit ab idololatris institutum, sed soli studiosi et philosophi conveniunt, Confucium tamquam magistrum suum agnoscentes, civilibus, ac politicis ritibus ex sua prima institutione ad merum cultum civilem institutis.

Omnes enim graduandi simul aulam Confucii ingrediuntur, in qua eos expectant cancellarii, doctores, et examinatores; ibi simul omnes ante nomen philosophi, nihil omnino offerendo, illas faciunt caeremonias et inclinationes more sinico, quas omnes discipuli faciunt suis magistris vivis, atque ita cognito philosopho Confucio pro magistro, gradus accipiunt a cancellariis, ac discedunt. Praeterea aula illa Confucii gymnasium est, et non templum proprie dictum nam clausa omnibus est praeterquam studiosis.

Sacra Congregatio iuxta ea, quae superius proposita sunt, censuit permittendas sinensibus christianis praenomatas caeremonias, quia videtur cultus esse mere civilis et politicus.

4. Quaeritur num caeremoniae, quae sunt ex philosophorum placitis circa defunctos, christianis permitti possint prohibendo quidquid superstitiosum accessit.

Quaeritur iterum, num christiani simul cum infidelibus consanguineis easdem licitas caeremonias facere possint.

Quaeritur iterum, num adesse possint christiani, praecipue facta fidei protestatione, quando infideles etiam superstitiosa peragunt, non cooperando, aut auctorizando, sed quia valde notaretur, si consanguinei tunc abessent, et esset inimicitiae causa ac odii. Sinae nullam divinitatem animabus defunctorum concedunt, nihil ab illis sperant, aut petunt.

Triplex est modus, quibus defunctos suos honorant. Primus est: Cum aliquis moritur sive christianus sit, sive gentilis, pro inviolabili more habetur in domo defuncti quoddam altare praeparare, in eodemque imaginem defuncti, seu tabellam collocare, in qua eius nomen scriptum est, cum ornatu odorum, florum, et candelarum, retroque cadaver pheretro inclusum ponere. Omnes autem qui ad condolendum domos illas ingrediuntur coram praeparata tabula, et defuncti imagine ter vel quater genuflectunt, humi sese prosternentes, capitibus usque ad terram demissis, aliquas secum candelas asportantes, et odoramenta, ut in praeparato illo altari, seu potius tabula coram defuncti imagine consumentur et comburantur.

Secundus modus est, qui fit bis in anno, in avorum, et primogenitorum suorum *aulis,* ita sinae vocant, et non *templa,* hoc enim *Tsu tang* sonat, quae vere familiarum memoriae, vel monumenta sunt; has soli habent magnates aut ditiores consanguinitates; in eis nullus sepelitur mortuus, sed in montibus. Sola ergo intus nobilioris proavi imago, deinde supra gradus, alios aliis altiores, dispositae sunt tabellae ad palmi altitudinem, in quibus omnium in illa familia defunctorum nomina, qualitas, dignitas, sexus, ac aetas inscripta sunt, diesque mortis, etiam infantium et puellarum. In hac ergo aula bis in anno consanguinei omnes conveniunt, ex quibus ditiores offerunt carnes, vinum, candelas, odoramenta. Pauperiores autem qui has aulas habere non possunt, defunctorum suorum tabellas domi servant, vel in loco particulari, vel etiam supra altare, ubi Sanctorum imagines, qui ob loci, ac domus parvitatem alium locum non habent; quas tamen nec venerantur, nec illis offerunt quidquam, sed ex defectu alterius loci ibi sunt: caeremoniae enim illae supradictae a sinis non fiunt, nisi in aula defunctorum, quam si non habent, etiam caeremonias omittunt.

Tertius modus est, qui fit ad mortuorum sepulchra, quae omnia in montibus sunt extra moenia iuxta Regni leges. Ad haec filii, aut affines accedunt semel saltem in anno circa initium Maii, herbas ac gramina circa sepulturas nata eradicant, purgant, plorant; deinde eiulantur, genuflexiones, ut in primo modo dictum est, faciunt, cibos coctos vinumque disponunt; mox finitis lachrymis, edunt ac bibunt.

Sacra Congregatio iuxta ea, quae superius proposita sunt censuit, posse tolerari sinas conversos adhibere dictas caeremonias erga suos defunctos etiam cum gentilibus, sublatis tamen superstitiosis. Posse etiam assistere tantum cum gentilibus, quando agunt superstitiosa, praesertim facta fidei protestatione, et cessante periculo subversionis, et quando aliter odia, et inimicitiae vitari non possint.

SS̃mus praefata responsa et resolutiones approbavit.

1700

S. C. S. Officii *5 Sept. 1736* — Mos est in Regno Tunkini ut ad aedificationem templi idolorum aliaque superstitiosa concurrere debeat tota communitas, sicut etiam ad alia opera publica, pecuniam vel alia contribuendo; quod si quis recuset, inevitabiliter et violenter de bonis eius communitas multo plus accipiet quam sit summa illi praefixa, vel ei mulctam multo graviorem imponet, vel etiam accusabit apud magistratus cum periculo quoad christifideles abnegandae fidei, carceris, aliorumque pergravium damnorum. Quaeritur.

1. An id sit licitum.

2. An saltem id sit licitum praemissa protestatione qua fidelis declaret se contribuere tantummodo ad evitandum grave damnum imminens etc.

3. An licitum sit fidelibus quando coguntur ligna caedere in sylvis, aut etiam ea ad locum templi aedificationi destinatum deferre, ea peragere.

4. An sit licitum fidelibus, quando coguntur cibos coquere, aut orizam contribuere pro substentatione opificum, ea peragere.

R. Ad 1. 2. 3. 4. Non licere, sive praemissa sive non praemissa protestatione.

Item mos est ut aliquoties in anno comestibilia sacrificentur, seu offerantur idolis, et tota communitas congregetur ad comedendum; coguntur autem aliquando christiani aliquando pecuniam contribuere pro emptione victimae, aliquando vero talium eduliorum partem praeparare, eamque ad locum sacrificii, ubi etiam ordinarie epulantur, deferre; hinc quaeritur:

1. An licitum sit praedicta peragere, praemissa protestatione quod solummodo intendant fideles concurrere ad convivium laetitiamque communem, vel reddere vicem iis, quorum impensis antea epulati sunt.

2. An licitum sit praedicta peragere in casibus in quibus talia edulia offeruntur, sed non ibidem in communi comeduntur, praemissa protestatione quod talem pecuniam contribuant, vel talia edulia illuc deferant tantummodo ad evitandum grave damnum inevitabiliter imminens, vel consimili alia protestatione emissa.

Ad 1. Non licere sive praemissa protestatione, sive non praemissa. — Ad 2. Ut ad proximum *(i. e. proxime anteced.)*.

1701

Ex Constit. *Inter omnigenas* **Bened. PP. XIV.** *2 Febr. 1744* — In celebratione nuptiarum observentur tempora ab Ecclesia catholica praescripta. Quod si intra vetitos dies mahumetani suas nuptias celebrantes, aliquem ex fidelibus officii causa invitaverint, quoniam Ecclesiae praecepta ad eos qui foris sunt minime pertinent, non prohibentur catholici Serviae, christianam modestiam secum ferentes, illis interesse dummodo fieri possit absque Creatoris iniuria, et offensione fidelium et Ecclesiae Dei; et nulla in turcarum nuptiis Mahumetis invocatio, nullique superstitiosi ritus intercedant, quibus invitati, ore vel opere, iungi debeant et consentire. Quae tamen infidelium consortia et profana convivia, si quantum poterunt devitare curaverint, multa sane animarum pericula praecavebunt.

1702

Instr. S. C. de Prop. Fide *1760* — Venuta alla fine sotto gli occhi della S. Cong. una relazione esatta, e di comune consenso formata dai missionarî di Nicopoli e di Sofia intorno alla prattica de' *kurbani* usati nelle due rispettive diocesi, dopo lungo e maturo esame la medesima ha giudicato di doverli proibire con positivo decreto, e di ingiungere ai missionarî dell' una e l' altra diocesi di adoperarsi a tutto potere per l' esecuzione fedele e costante del risoluto divieto.

2. Ma perciocchè la medesima S. C. ha prudentemente stimato non bastare una decisione a svellere un abuso sì comune e sì antico specialmente dopo tanta varietà di opinioni, e dopo sì lunga connivenza per parte di alcuni, crede opportuno aggiungere una breve istruzione, che vaglia di norma ai missionarî delle due respettive diocesi per istruire con costanza ed uniformità i fedeli, e per regolarsi nel dare le medesime risoluzioni e risposte a dubbî nei casi particolari. Niente certamente più preme alla S. C. che di stabilire nelle due diocesi, che sono vicine e contermine, un insegnamento, un linguaggio, una disciplina uniforme, sicchè non avvenga mai più in appresso, che quello, che si decreta come illecito e superstizioso in una, si permetta come lecito ed indifferente nell'altra, nè si varii il giudizio dei Pastori nei luoghi diversi, sebbene nelle medesime circostanze, nè si senta dai fedeli con ammirazione turbamento e scandalo, per la bocca dei suoi Pastori sovente *est* et *non* tanto vietato dall'Apostolo delle Genti *2. ad Cor. cap. 1.*

3. Secondo la dottrina, e linguaggio costante della Chiesa, devono i missionarî mostrare perseverantemente ai fedeli tre cose: I. L' intrinseca malvagità dei *kurbani* considerati nel solo esteriore delle circostanze superstiziose. II. L' inseparabile reità dei *kurbani* considerati nel solo interiore della vana credulità. III. L' inutilità evidente dei *kurbani,* ancorchè spogliati d'ogni superstizione di fuori, d' ogni vana persuasione di dentro.

4. E certamente se si riguarda l' esteriore dei *kurbani,* in tutte le circostanze del rito, sono così chiari i caratteri di superstizione, che basta solo numerarli partitamente per concepirne tutto l' orrore. I. La scelta degli animali mondi, rigettata la capra ed il porco; la scelta dei pesci squamosi, o d' altra determinata specie, esclusi gli altri tutti dall' uso. II. La differenza religiosamente serbata dei giorni destinati per i *kurbani* diversi o di carne, o di pesce. III. Il rituale di ucciderli, dividerli, e distribuirli fra loro a guisa di vittime. IV. L'obbligo di non riserbarne, o portarne via, o venderne cruda porzione alcuna, ma mangiarle tutte intieramente, e roderle fino alle ossa. V. L'incenso fumante, le candele accese, *et concepta verba precationum,* che accompagnano la mensa. VI. La distinzione e di nomi, e di riti e di fini determinati per i diversi *kurbani.* VII. L' origine antica, l' uso costante, l' imitazione tenace di prattiche, che sono già nate nello scisma, sono fin ad ora durevoli nello

scisma, e dallo scisma sono portate e ritenute anche dopo la conversione nel seno della Chiesa. Il tutto insieme con tutti i rapporti a luogo, tempo, e persone non è un velo in cui traspare, ma uno specchio, in cui si affaccia tutta intiera nella propria sua forma la superstizione tanto vietata, e condannata nelle Divine Scritture, tanto avuta in odio ed orrore dai Santi Padri, tanto detestata, e fulminata con pene severissime dai Concilii, e dai Sommi Pontefici, come direttamente opposta allo spirito della Religione e diametralmente contraria al culto divino, siccome con tutti i teologi dimostra S. Tommaso 2. 2. qu. 92. art. 1.: *Superstitio est vitium religioni oppositum secundum excessum, non quia plus exhibeat in cultum divinum, quam vera religio, sed quia exhibet cultum divinum vel cui non debet, vel eo modo quo non debet.*

5. Nè sembri leggiero un tal peccato. Chi tiene a cuore la religione, niente più deve avere in orrore, che la bugia in materia di religione. Chi si gloria del nome cristiano, chi è costantemente attaccato alla professione cattolica, niente più deve odiare che il carattere di mentitore del nome cristiano, e di traditore della professione cattolica. Ora ogni superstizione è una orrenda bugia in materia di religione, è un nero tradimento del nome e del carattere di cristiano cattolico. Per intender questo è duopo di profondamente riflettere con S. Tommaso 2. 2. *quaest.* 93. *art.* 1. che la verità della religione si professa, e coll' esteriore significato delle parole, e coll' esteriore significato del rito, essendo l' uno e l' altro istituito ad esprimere gl' intimi sentimenti dell' animo nel culto divino. Così parimenti la verità della religione si niega o colle parole e con motti, o colle azioni e coi fatti; l' uno e l' altro modo essendo un eloquente linguaggio, che attesta l' intima ritrosia dell' animo. Colle parole e con motti niegano la religione gl' infedeli, e gli eretici: colle azioni e coi fatti in certo modo la niegano i superstiziosi, e corruttori del culto divino; perciocchè siccome la professione esteriore della Fede si tradisce coll' esteriore espressione dell' errore, così il culto esteriore della religione si mentisce coll' esteriore osservanza d' un rito superstizioso. Il culto esteriore è un fatto parlante, nel quale si esprime coll' azione quel che si crede nel cuore, ed è un testimonio publico agli Angioli e agli uomini, nel quale si spiega l' interna disposizione dell' animo. Se tutto è retto e legittimo, è un argomento sensibile della rettitudine e bontà degl' interni sentimenti; se vi si mescola cosa falsa o bugiarda, è un attestato autentico della corruzione e guastamento degl' intimi sentimenti in materia di religione. Allora in certa guisa si mentisce coll' azione il nome cristiano, si tradisce coll' opera la professione cattolica, si niega col fatto il carattere di fedele, et, con un rovescio d' istituzione, il culto religioso, che dovrebbe per l' espressione del vero esser proficuo, diviene, per la mescolanza del falso, all' estremo dannoso.

6. Certamente dice S. Agostino *Lib. contra mend.* rapportato da S. Tommaso *loc. cit.* fra tutte le falsità, bugie, e finzioni, che possono nelle cose umane adoperarsi, la più perniciosa è quella, che si aggira nelle cose risguardanti la religione: e siccome la religione cristiana contiene le verità e più sublimi e più importanti e più adorabili, così la menzogna, che si mescola nel suo culto, diviene e più grave e più dannosa e più orribile.

7. Tutto questo ragionamento è ristretto in poche parole da S. Tommaso 2. 2. quaest. 93. *Dicendum quod sicut Augustinus dicit in lib.* contra mendacium, « *mendacium maxime perniciosum est, quod fit in his quae ad christianam religionem pertinent* ». *Est autem mendacium cum aliquid exterius significatur contrarium veritati. Sicut autem significatur aliquid verbo, ita etiam significatur aliquid facto: et in tali significatione facti consistit exterior religionis cultus. Et ideo si per cultum exteriorem aliquid falsum significetur, erit cultus perniciosus.*

8. Più grave si rende una tal menzogna e tradimento nel caso presente per tre riflessi: I. Perchè è un resto di rito giudaico; II. Perchè è una prattica di setta scismatica; III. Perchè è un' imitazione del costume dei turchi.

Questa scelta di animali, questa destinazione di giorni, questo scannamento di vittime, questa intiera consunzione d' immolati, questa forma di sagrifizio sente assai il giudaismo, e fa in certa maniera rivivere l' uso dei sagrifizî usati nella vecchia Legge, figurativi dell' unico sagrifizio della nuova, quasi che ancora non fosse compito quel sagrifizio di salute, che si aspettava e si adombrava con quei sagrifizî di carne una volta celebrati dal popolo ebreo. Ora siccome quelli erano allora simboli veri, perchè significativi d' un vero sagrifizio da compirsi nella pienezza dei tempi da Cristo, così oggi nell' uso son falsi, perchè falsamente significativi d' un sagrifizio come ancor da compirsi, sebbene in realtà sia già da gran tempo compito; e siccome sarebbe pernicoso il confessar con parole che Cristo non ha ancora patito, così è dannoso il dimostrare coi segni che Cristo non ha ancor compito il suo sagrifizio. Qui il falso apparisce *ex parte rei significatae, a qua discordat significatio cultus,* dice S. Tommaso loc. cit., *et hoc modo tempore novae Legis, peractis iam Christi mysteriis, perniciosum est uti caeremoniis veteris Legis, quibus Christi mysteria figurabantur futura; sicut etiam perniciosum esset, si quis verbo confiteretur Christum esse passurum.*

9. La circostanza parimenti di essere un

rito immemorabile dello scisma tuttora durevole, basterebbe a dichiararlo come un atto protestativo di setta, abbominevole senza meno agli occhi d' un cristiano, d'un cattolico, d'un fedele. Il culto esteriore è una protesta visibile di religione, e di fede. Il prendere, il ritenere, l' usare un rito superstizioso d'una communione scismatica, che altro sarebbe nel fatto, che il riceverne in prestito un atto protestastivo di scisma? E tanto più reo sarebbe chi di quel medesimo scisma, da cui per la divina grazia è uscito, volesse ancora riserbarne una reliquia ed un avanzo: Parrebbe certamente che, uscito fuori dell' Egitto, e gustando la manna, ne desiderasse ancora le cipolle.

10. Finalmente l' imitazione sola d' un costume ricevuto come parte di religione dai turchi, compie la gravezza di un tal peccato. Se la superstizione *est simulata religio,* come la definisce S. Tommaso *loc. cit. quaest.* 92. *art.* 2 *ad 3;* l' imitar quella dei turchi, in mezzo a cui si vive, che altro parrebbe, che un simulare una parte di religione dei turchi?

11. Nè occorre ridire che i *kurbani* tra fedeli si usano coll' intervento del missionario cattolico, che assiste e benedice la mensa: perciocchè quest' istesso, in vece di sminuire il reato, l' accresce vieppiù, aggiungendo un altro titolo e ragione per dichiarare superstizioso quell' atto. La falsità del culto esteriore, insegna S. Tommaso 2. 2. *qu.* 93. *art.* 1. si può considerare per due parti: la prima è *ex parte rei significatae,* della quale ragionammo di sopra, l'altra è *ex parte colentis:* e questo ha luogo principalmente nel culto comune, che si fa dai ministri in nome di tutta la Chiesa: poichè siccome sarebbe certamente falsario colui il quale trattasse in nome d' un altro cosa di cui non ha ricevuto commissione o mandato, così incorrerebbe la taccia di falsario quel ministro che per parte della Chiesa presentasse un culto a Dio contro il modo stabilito, ed usato nella Chiesa. Ora la Chiesa non ha giammai approvati i *kurbani,* che sono troppo difformi dalla regola ecclesiastica del culto divino, non ha giammai autorizzato i ministri o ad assistervi o a benedirli. L'assistenza dunque che da un ministro della Chiesa a tal atto si presta, non è che una nuova menzogna, un nuovo tradimento, una nuova simulazione di ministero in suo nome, che la Chiesa disapprova e detesta: *Alio modo potest contingere falsitas in exteriori cultu ex parte colentis: et hoc praecipue in cultu communi, qui per ministros exhibetur in persona totius Ecclesiae. Sicut enim falsarius esset qui aliqua proponeret ex parte alicuius, quae non essent ei commissa: ita vitium falsitatis incurrit, qui ex parte Ecclesiae cultum exhibet Deo contra modum divina auctoritate ab Ecclesia constitutum, et in Ecclesia consuetum.*

12. Passando ormai dalla parte esteriore dei *kurbani* a considerarne la parte interiore, ed esaminandoli come animati dallo spirito e credulità della gente volgare, sebbene fossero spogliati di tutte l' estrinseche circostanze, che abbastanza li macchiano, non possono apparire che come vane osservanze dei gentili. I. La persuasione, che la prattica di tali *kurbani* sia per giovare alla conservazione delle famiglie, alla salute dei bestiami, alla fertilità delle campagne. II. L'opinione di attribuire all'omissione, e mancanza di tali *kurbani* l' infelicità delle case, degli armenti, dei campi. III. L'errore di credere, che siano per suffragare alle anime dei trapassati, neglette le Messe ed i suffragî della Chiesa. IV. L' attacco ostinato di seguitarli dopo i rigorosi divieti, e le minaccie, e i timori posti a chi vorrebbe lasciarli. V. Finalmente gli istessi principî, che spingono gli scismatici e i turchi a pratticarli, rimasti ancora in questi mal convertiti fedeli: tutto conduce a dichiarare l' esercizio dei *kurbani* superstizioso, e riprovato, ancorchè cessasse ogni altra cattiva circostanza di fuori.

13. Perciocchè o da tali *kurbani* si aspettano vantaggi temporali, o se ne pretendono grazie spirituali. Se vantaggi temporali, non potendo i *kurbani* per loro natura produrli, uopo è che si adoperino non come cause, ma come segni, il che si riduce ad un patto tacito coi demonî, secondo il principio di S. Tommaso 2. 2. quaest. 96. art. 2. *Si naturaliter non videantur posse tales effectus causare, consequens est, quod nec adhibeantur ad hos effectus causandos tamquam causae, sed solum quasi signa. Et sic pertinent ad pacta significationum cum daemonibus inita.* E certamente adoperati come segni, da chi mai traggono la loro origine? non da Dio, da cui non sono nè rivelati, nè stabiliti: dunque dall' umana vanità ingannata, e sedotta dalla malizia dei demonî che scorgendo la rea disposizione degli uomini, la fomentano, e gli allacciano con avvenimenti nell' apparenza favorevoli, per involgerli in più e più errori, da cui difficilmente poi sanno distrigarsi: *Homines huiusmodi observationes attendunt, non ut quasdam causas, sed ut signa quaedam futurorum eventuum, vel bonorum, vel malorum. Non observantur autem sicut signa a Deo tradita, cum non sint introducta ex auctoritate divina, sed magis ex vanitate humana, cooperante daemonum malitia, qui nituntur animos hominum huiusmodi vanitatibus implicare. Et ideo manifestum est omnes huiusmodi observationes superstitiosas esse et illicitas.... Hoc quod a principio in istis observationibus aliquid veri homines experti sunt, hoc accidit casu. Sed postmodum cum homines incipiunt suum animum huiusmodi observantiis implicare, multa secundum huiusmodi*

observationes eveniunt per deceptionem daemonum: « ut his observationibus homines implicati, curiosiores fiant, et se magis inserant » multiplicibus laqueis perniciosi erroris: » ut Augustinus inquit lib. II. *de Doctr. Christ.*, dice S. Tommaso *loc. cit. art.* 3.

14. Se poi si attendono grazie spirituali, come il sollievo dei trapassati; non vi sono altri mezzi, se non quei, che la Chiesa ci porge: or in essi non trovasi certamente la prattica dei suddetti *kurbani:* anzi ella è più tosto contraria ai mezzi che ci somministra, come il digiuno, a cui è opposto il bagordo, e l' ubbriachezza; il Sagrificio incruento, a cui è opposta la sanguinosa immolazione delle vittime carnali; le orazioni, le limosine, e le altre opere buone, a cui s' oppongono la dissipazione, la prodigalità, e l'intemperanza, che accompagnano ordinariamente i predetti *kurbani;* come di simili prattiche dice S. Tommaso 2. 2. *qu.* 93. *art.* 2.

15. Ma purgati anche che fossero i detti *kurbani* d' ogni superstizione di fuori, e d'ogni vana persuasione di dentro, a che mai potrebbero essere proficui? La superfluità non ne sarebbe meno evidente, perciocchè come ragiona S. Tommaso, il fine del culto divino è, che l' uomo dia gloria a Dio, e a lui si consagri intiero e di mente e di corpo: Quindi qualunque azione, o prattica, che è dirizzata a glorificare Iddio, ed a soggettare a Dio la mente coi pensieri ed affetti, e il corpo coi freni moderati delle passioni, secondo l' ordinazione e consuetudine della Chiesa, non è nè superflua, nè inutile al culto divino. Ma se vi sia alcuna cosa, che quanto è da sè non conduce a glorificare il Signore, nè a consagrargli la mente nè a soggettargli il corpo dell' uomo nell' esercizio prattico della religione, ma piuttosto sia fuori dell' istituzione di Dio, fuori dell' ordinazione della Chiesa, fuori della consuetudine dei fedeli, tutto deve riputarsi inutile, superfluo, superstizioso: *Finis divini cultus,* dice S. Tommaso 2. 2. *quaest.* 93. *art. 2., est ut homo Deo det gloriam, et ei se subiiciat mente et corpore. Et ideo quidquid homo faciat, quod pertinet ad Dei gloriam, et ad hoc quod mens hominis Deo subiiciatur, et etiam corpus per moderatam refraenationem concupiscentiarum secundum Dei et Ecclesiae ordinationem, et non consuetudinem eorum, quibus homo convivit: non est superfluum in divino cultu. Si autem aliquid sit, quod, quantum est de se, non pertinet ad Dei gloriam, neque ad hoc quod mens hominis feratur in Deum, aut quod carnis concupiscentiae inordinatae refraenentur; aut etiam si sit praeter Dei et Ecclesiae institutionem, vel contra consuetudinem communem (quae secundum Augustinum pro lege habenda est:) totum hoc reputandum est superfluum, et superstitiosum, quia in exterioribus solum consistit, et ad interiorem Dei cultum non pertinet: Unde Augustinus in lib. de vera Relig. inducit quod dicitur Lucae cap.* 17.: Regnum Dei intra vos est, *contra superstitiosos qui scilicet exterioribus principalem curam impendunt.*

16. Nè vale il dire che vi si mescolino nel caso presente preghiere e voti. L' istessa mescolanza di cose sagre e profane è un nuovo argomento per dichiarare inutile a chi la pratica quel che vi sarebbe di sagro, per la compagnia di quel che vi si trova di vano, come accenna S. Tommaso *loc. cit. quaest.* 96. *art.* 4.

17. S. Gio. Crisostomo nell' *Homil.* 43., rapportato da S. Tommaso 2. 2. *quaest.* 96. *art.* 4. fa menzione del costume di alcuni cristiani che portavano sospesa al collo una particella scritta del Vangelo, e ne riprende e dichiara l' uso come inutile affatto e superfluo: *Quidam aliquam partem Evangelii scriptam circa collum portant. Sed nonne quotidie Evangelium in Ecclesia legitur, ut audiatur ab omnibus? Cui ergo in auribus posita Evangelia nihil prosunt, quomodo possunt eum circa collum suspensa salvare? Deinde ubi est servitus Evangelii? In figuris litterarum, an in intellectu sensuum? Si in figuris, bene circa collum suspendis. Si in intellectu, ergo melius in corde posita prosunt, quam circa collum suspensa.* Se questo diceva il Crisostomo d' una prattica che parea per altro lodevole, cosa avrebbe detto dei nostri kurbani?

18. Debbono perciò i missionarî, dopo aver dimostrato ai fedeli i kurbani malvagi per la parte esteriore, malvagi per la parte interiore, e precisa l' una e l' altra, inutili per ogni riguardo, ancorchè purgati d' ogni circostanza superstiziosa di fuori, e d' ogni vana credulità di dentro, applicarsi tutti ad istruirli pienamente dei mezzi salubri, che Iddio e la Chiesa loro porge per conseguire quei fini, che in vano si sperano da prattiche gentilesche, o giudaiche o infette di scisma.

19. E primieramente si affatichino a scolpire nei loro cuori la dottrina dell' Apostolo delle Genti tanto inculcata, e ripetuta *ad Galat. ad Haebreos etc.* che il Regno di Dio non consiste in cibi e bevande; che i doni, e le vittime non mondano la coscienza; che le purificazioni, e le lavande, e tutte le giustizie della carne non conducono l' uomo a cosa perfetta: che il sangue dei vitelli, e dei capri non santifica i macchiati; che i peccati non si lavano col sangue degli agnelli e dei tori; che l' ombre e le figure furono per un tempo, e non sono più ora; che i sagrifizî antichi di carne sono svaniti, siccome l' antico sacerdozio e tempio è da gran tempo caduto; che Iddio non più si adora sopra questo o quel monte: che la verità è succeduta all' ombre, e la realtà delle cose alle fi-

gure; al sangue dei vitelli e dei tori è succeduto il sangue del Redentore, alle vecchie vittime e sacrifizi imperfetti e vuoti, un sagrifizio nuovo, perfetto, e pieno d' ogni benedizione, e salute: che le coscienze si mondano, e le macchie si tolgono solamente con questo nuovo sangue; che un tal sagrifizio si è compito da Cristo nel Calvario sulla Croce immolando se stesso come vittima di propiziazione per noi, unica fonte di tutte le grazie che possono essere oggetto di nostre speranze: che il medesimo sagrifizio si perpetua su i nostri altari, quando si celebra dai sacerdoti ministri del Signore: che la Messa è una sequela e continuazione del medesimo sagrifizio; che vi è realmente presente sotto i mistici simboli di pane e vino la medesima vittima, vi si offre ed immola il medesimo Corpo, ed il medesimo Sangue: che l' uno dall' altro misticamente separasi per la forza delle parole: che non solo vi è l' istessa Vittima, ma l' istesso Sacerdote Cristo Signore, il quale è il principale offerente per le mani dei suoi ministri; che insomma l' offerta è l' istessa e nel Calvario e nell' altare, è solo diversa la maniera di offerire: Sagrifizio vero e propiziatorio, sebbene incruento, salutevole ai vivi, proficuo ai morti, impetrativo d' ogni benedizione e grazia, d' ogni remissione e perdono, d' ogni bene spirituale e temporale: che conduce alla salute per liberazione e preservativo da tutti i mali, per tutela e custodia da tutti i nemici, centro della communione dei santi, vincolo di commercio tra il cielo e la terra, scopo di tutta la religione: che finalmente l' ostie, le vittime placabili che ci rimangono ad offerire su l' altare dei nostri cuori, ed unirle al sagrifizio incruento della Chiesa, sono la mortificazione delle proprie passioni, la castigazione della carne, la crocifissione delle nostre concupiscenze, l' estirpazione dei nostri vizi, la distruzione del corpo del peccato: In vano si adoperano kurbani e conviti, fomento di passioni ed incitamento di vizi; è tutta pronta la mensa a cui siamo invitati, è tutto apparecchiato il cibo e la bevanda a cui siamo chiamati, tutta aperta la sorgente di grazie da cui possiamo attignere l' acqua viva che salisce fino alla vita eterna.

20. Non sono canali di grazie e di benedizioni le prattiche inventate a capriccio dalla vanità dello spirito umano, nè i tanti riti stabiliti per un tempo, come imagini dei beni futuri, ma i Misteri e i Sagramenti istituiti da Cristo, confidati alla Chiesa nostra madre, ed applicati a noi suoi figli, Sagramenti che succedono alle vecchie figure, e sono al dire di S. Agostino *numero pauciora, ritu simpliciora, virtute efficaciora.* E Iddio Padre non si adora più con attaccamento all' ombre e figure ma in ispirito e verità; e l' opera della salute ricerca principalmente il cuore. Come dunque per ottenere le benedizioni, ed evitare le maledizioni divine si ricorre ai *kurbani,* ed a prattiche a cui manca l' istituzione divina, mancano le divine promesse, manca l' approvazione della Chiesa? e si abbandonano e si tralasciano li divini misteri, e Sagramenti, che traggono l' origine dalla istituzione divina, traggono la forza dalle divine promesse, hanno la testimonianza della Chiesa infallibile, e secondo lo spirito della Chiesa usati producono frutti di vita eterna?

21. E qui è duopo istruire i fedeli dello spirito della Chiesa, che apparisce nelle orazioni communi da essa stabilite e proposte per uso commune dei suoi figliuoli. L' orazione commune, dice S. Cipriano *de unit. Eccl.,* ha una forza infallibile dalla unanimità dei fratelli nella preghiera, e si usa una certa violenza a Dio dai congegrati in suo nome a pregare qualche cosa o spirituale o temporale espediente per la salute, secondo l' espressa e formale promessa di Cristo Signore Matth. *cap.* 18. *vers.* 19.: *Iterum dico vobis, quod si duo ex vobis consenserint super terram, de omni re quamcumque petierint, fiet illis a Patre meo, qui in coelis est: ubi enim sunt duo vel tres congregati in nomine meo, ibi sum in medio eorum.* Or come si abbandonano, o si lasciano per ogni pretesto le preghiere communi fatte con unanimità nella Chiesa di Dio, ch' è l' assemblea dei fedeli e come si nutre così poca fiducia nelle orazioni e gemiti della sposa di Gesù Cristo, ch' è assicurata di essere esaudita per i suoi figliuoli, e si ha poi tanta speranza nelle invenzioni umane, nelle prattiche capricciose, e in riti apertamente superstiziosi?

22. Uniscano piuttosto le buone opere per disposizione ad impetrare tutte le grazie da Dio, essendo questo il carattere dei fedeli cristiani chiamati dall' Apostolo *sectatores bonorum operum.* Le orazioni ed i digiuni, con cui si vince il demonio; le limosine ed aiuti di carità, con cui si estingue il peccato; le penitenze ed austerità, con cui si riduce a schiavitù ed all' ubbidienza dello spirito la carne, sono i veri mezzi da richiamare i beni, e rimuovere i mali che sono l' oggetto ordinario dei nostri timori.

23. Bisogna armare i fedeli con imprimere bene nella lor mente che se sono assaliti da mali, e per l' amor della religione e per la purità del culto rigettano coloro che vengono ad offerir loro istromenti o mezzi superstiziosi per guarire e liberarsi, se vengano per divina disposizione a perdere la vita, muoiono quasi martiri nel loro letto medesimo, testificando colla loro morte la religione pura ed immacolata, che conservano nel cuore, come più volte insegna S. Agostino.

24. Debbono parimenti armarsi a disprezzare i vani timori, le minaccie, le beffe, che

di essi faranno gl' infedeli, e scismatici nel vederli abbandonare le antiche superstiziose loro prattiche: debbono incoraggirsi ad un tenore uniforme e costante di vita cristiana, per cui si distinguano da tutti coloro che non appartengono alla comunione della Chiesa, affinchè ammirati e sorpresi anch' essi della nostra maniera di pensare e di operare, siano costretti a gridare: Ecco il popolo savio ed intelligente, ecco l' eredità del Signore; così ammoniva Mosè gli antichi ebrei, Deuter. cap. 4.: *Scitis quod docuerim vos praecepta atque iustitias, sicut mandavit mihi Dominus Deus meus: sic facietis ea in terra quam possessuri estis: et observatis et implebitis opere. Haec est enim vestra sapientia et intellectus coram populis, ut audientes universa praecepta haec, dicant: En populus sapiens et intelligens, gens magna.* Devono anzi rallegrarsi, e stimarsi più che gli altri felici per la sicurezza d' essere sempre e veduti ed ascoltati da Dio: *Nec enim est alia natio tam grandis, quae habeat deos appropinquantes sibi, sicut Deus noster adest cunctis obsecrationibus nostris:* come prosiegue Mosè nel luogo citato.

25. Che se la S. Congregazione ha differito finora di venire ad un autentico universale divieto dei mentovati *kurbani,* ciò è avvenuto in parte per l' esposto sempre vario e poco uniforme delle circostanze, sotto cui si rappresentava l' affare, in parte ancora per una savia e prudente economia, imitando lo spirito e condotta di S. Agostino *epist.* 64. *pag.* 120, che trattandosi di svellere un vecchio costume dei tempi suoi di far pranzi e conviti nelle Chiese nei dì solenni, cagione di molti disordini, non credea doversi tutto d' un tratto togliere con assoluto e preciso comandamento, ma disporre prima gli animi a lasciarlo per via d'esortazioni e rimostranze, ed anche di restrizioni e limitazioni, per giugnere alla fine a sradicarlo affatto.

26. Di questi principî forniti i missionarî cercheranno d' istruire i fedeli dall' Apostolica Sede alla loro cura commessi affinchè sieno ministri *potentes exhortari in doctrina sana, et eos, qui contradicunt, arguere.*

1703

S. C. S. Officii *15 Decembr. 1768* — Miss. Sin. — Cum christiani numero pauci non possint quin saepe utantur gentilium consortio, reperiunt se quotidie ad mensas eorum, et convivia; quia autem pagani habent pro more, ut cibos non solum directe ad cultum idolorum sed et ad comestionem ordinariam familiae praeparatos idolis offerant, apponantque indifferenter super mensam: christiani qui ibi sedent timidi indifferenter quoque comedunt, quia esset sibi rubor, et gentilibus iniuria si cibis appositis uti recusarent. Quaeritur ergo:

1. An possint isti christiani de istis comedere quando non est datum scandalum.

2. An possint et christianae uxores gentilium quae, nisi comedant, maledictis, iniuriis et interdum ictibus impetuntur.

3. An possint et ipsaemet uxores, partu aliisque infirmitatibus praepeditae, in quo casu necessarius est usus carnium, nihil enim aliud offertur quam carnes idolis oblatae.

4. An possint operarii christiani, qui ut familiam suam sustentare valeant, tenentur saepe pro gentilibus laborare, hisque nisi (*sic*) semel intra hebdomadam offeruntur carnes, aut alii cibi sed idolis oblati. Si autem isti omnes denominati prae debilitate, et timiditate prohibitioni cibis istis utendi non obediant, debentne a Sacramentis arceri?

R. Relato praemisso dubio ex Synarum Imperio Sacrae Congr. de Prop. Fide proposito et ab eadem ad S. Off. pro resolutione remisso SSmus D. N. auditis Emorum DD. Cardd. Gen. Inq. suffragiis decernit licitum esse comedere epulas indifferenter appositas, quamvis idolis oblatas, dummodo non in templo neque in loco idolis sacro, et dummodo omnis absit species cultus aut venerationis idolis ac superstitionis, nullumque adsit periculum scandalizandi fideles vel infideles.

1704

S. C. S. Officii *16 Nov. 1769* – *N.* Miss. Sutchuen. — Expertus fui pluries difficultatem quam christiani superandam habent, ne scilicet conferant ullatenus superstitiosis. Modo enim prodit diploma praetoris quo mandatur ut quisque de plebe conferat aliquid argenti, vel ad construendum aut reficiendum templum, vel ad sacrificia idolis facienda. Quisque autem refragans, alligatus percutietur, et, si sit christianus, post ictus ad apostasiam compelletur. Modo septem vel octo superstitionibus a communitate praepositi veniunt exactum paululum argenti a christianis, qui, si recusent, vestibus exuuntur, aut res vi rapiuntur, aut ictibus impetuntur.

Quoad praetoris exactionem, quidam Illmus Episcopus et Vicarius Apostolicus Provinciae Fokien in Sinis, consultus olim, respondit christianos posse conferre non quidem ratione superstitionis, sed potius ratione iuris quod habet praetor exigendi tributa.

Quod autem spectat exactores a communitate constitutos, probe novi missionarios antiquos permisisse christianis conferre modicam summam, ea tamen conditione, ut non inscriberentur nomina eorum in catalogo conferentium et fieret insuper protestatio a christianis, se nimirum non conferre pro superstitiosis, sed potius se conferre quasi munus exactoribus, ut possint inter se convivari, ut tandem hoc modo christiani debiles se possint a vexationibus et molestiis redimere...

Non obstantibus tamen eiusmodi decisionibus, fateor me semper anxiam habuisse conscientiam; ideo ut securius agere valeam, tutius censui consulendum circa eiusmodi casus etc.

R. In proposito casu non licere. Scribendum esse missionario postulanti quod secundum ea quae in casu proponuntur, tam praetor in edicto, quam superstitiosis a communitate praepositi, pecuniam a christianis exigunt, vel ad costruendum aut reficiendum templum, vel ad sacrificia idolis facienda, et christiani praeterea sciunt quidquid ab eis solvitur in eam causam esse erogandam. Itaque minime laudandum illum Vicarium Apostolicum provinciae Fokien qui olim respondit christianos posse conferre, non quidem ratione superstitionis, sed potius ratione iuris quod habet praetor exigendi tributa; neque antiquorum missionariorum sententiam sectandam, qui permittebant christianis conferre modicam summam, ea tamen conditione ut non inscriberentur nomina eorum in catalogo conferentium, et fieret insuper protestatio a christianis se nimirum non conferre pro superstitiosis, sed potius conferre quasi munus exactoribus, ut possint inter se convivari. In utroque enim casu, quidquid solvitur, pro superstitiosis solvitur; haec causa proponitur in praetoris diplomate; ad eumdem finem, suique etiam ratione muneris exigunt imperatam pecuniam viri illi qui a communitate sunt praepositi superstitiosis. Qualiscumque igitur esset solventis animus, quaecumque etiam oris protestatio, si quis praetori, si viris illis pecuniam penderet, iam facto demonstraret se aliquo modo superstitiosis cooperari, quod christianis nefas est et summum scelus, nec etiam pro vitae incolumitate perpetrandum.

1705

S. C. S. Officii *15 Dec. 1769* — Vic. Ap. Sutchuen. — Pagani, 1 et 15 die mensis cuiusque, in fine et initio anni sinici, in anniversariis defunctorum, aliquando semel aut ter in anno, offerunt, directe vel indirecte, sacrificia aut idolis aut defunctis: mulieres autem christianae uxores eorum, quarum officium est culinae gerendae, iubentur ut cibos ad hoc necessarios praeparent. Istae vero mulieres metu ictuum, maledictorum et iniuriarum obediunt... In responsione S. C. ad Vicarium Ap. Provinciae Chen-si consulentem, legi tolerari posse in istis mulierculis praeparare cibos ad comestionem familiae destinatos, cum protestatione se agere pro comestione familiae, non autem pro idolo; S. autem C. nihil decrevit circa cibos qui primario et directe ad idolum diriguntur. Occurrit mihi aliquando talis mulier confitenda; a me vero prius interrogata circa dictos modo cibos, respondit se non posse quin indifferenter praeparet, cum esset domi sola et unica mulier cuius maritus gentilis esset superstitiosus valde et iracundus. Advertens igitur ego huius mulieris debilitatem, absque confessione cito remisi illam flentem amare eo quod in tanta ex utraque parte pressura esset constituta. Quaeritur ergo an istae mulieres, tantis oppressae augustiis, possent se salvare a superstitione quocumque modo in praeparandis cibis indifferenter, si faciant protestationem se non intendere pro idolis laborare, debeantque absolute Sacramentis privari in casu quo praeparent cibos quos non possunt praeparare?

R. In proposito casu non licere christianis mulieribus, ad vitandam iram superstitiosi atque iracundi mariti, praeparare carnes quas sciant esse idolis progenitorumque spiritibus offerendas. Moneantur autem Vicarii Ap. et missionarii, quibus ab Apostolica Sede conceditur facultas dispensandi in matrimoniis super disparitate cultus, ipsis non licere ea uti quando periculum adsit perversionis coniugis fidelis. Quapropter caveant ut omnino et adamussim servent conditiones in formula indulti ipsis praescriptas, necnon declarationes et decreta hac de re a S. C. S. Off. alias edita, atque Episcopis et Vicariis Apostolicis in Regno Sinarum a S. C. de Prop. Fide superioribus annis transmissa. Cum vero, inter eas conditiones, ea praesertim servanda sit, quod omne absit periculum perversionis coniugis fidelis, si, quemadmodum in proposito casu, vir infidelis fidelem uxorem cogit ad praeparandos idolis cibos, iam illam ad peccatum mortale patrandum induxit. Itaque, antequam matrimonium contrahatur, si huiusmodi casus praevideri poterit vel ob nimiam superstitionem aut iram viri infidelis, dispensationes in hoc casu non sunt elargiendae.

1706

S. C. de Prop. Fide - C. P. pro Sin. *3 Ian. 1777* — Dice (il Vic. Ap. di Fokien) che il Governatore della Provincia esige una colletta per fabbricare un tempio a Confucio, e vi concorrono alcuni cristiani.

R. Omnino non licere.

1707

Instr. S. C. de Prop. Fide *21 Ian. 1778* (ad Vic. Ap. Siam) Duo sunt quae, litteris tuis ad hanc S. C. usque a mense Aprilis an. 1773 Siami datis, postulas tibi ut diserte explicentur ad rectam et cuiusque erroris suspicione vacuam institutionem christiani gregis, quem tuae fidei et vigilantiae traditum esse laetamur.

Primum postulatum manat ab impia illa et stulta superstitione quae siamensium mentes ita occupat, ut falso putent sibi non licere quidvis animatum est interficere ac perdere; propterea non pullos, non gallinas, nullum animal

enecant; quinimo neque audent ova infringere, vel integra coquere, ne germen vitae quod iis inest praefocent atque interimant. At christiani qui isthic versantur, ut aliquid utilitatis et quaestus ex infidelium stultitia aucupent, ipsi gallinas, ipsi pullos iugulant, ipsi ova ovorumque cacumina praecidunt et siamensibus vendunt, qui ea omnia sibi ad victum comparant et nonnunquam ad sacra idolis suis adhibenda. Quaeris igitur, utrum christianis ea venditio permitti debeat?

Hic autem primum occurrit animadvertendum, tantum abesse ut christiani cum aut gallinas enecant, aut ovorum cacumina abscindunt, siamensium erroris suspicione afficiantur, quinimo erroris illius perversitatem et stultitiam facto ipso refutent, improbent et contemptui ac ludibrio habere videantur. Animadvertendum praeterea actiones illas christianorum, quas indicavimus, esse per se et suapte natura indifferentes, quas tamen et perniciosas et illicitas fieri posse intelligitur, si malus usus irrepat infidelium, quos iisdem rebus abuti velle praevideatur ad superstitionem et impietatem. Theologi autem inter sese conveniunt omnes, licere cuique res suas absque ullo culpae metu vendere, si emptorem iisdem rebus abuti velle plane ignoretur; imo neque teneri asserunt investigare et quaerere ad quem usum emere emptor velit. Vendit mercator cuivis, sive christianus sive infidelis sit, merces suas: vendit stragulam vestem scyphos, hydrias, lapides pretiosos, aliasque cuiusvis generis res: ignorat autem utrum iisdem rebus emptor uti velit ad ornatum sponsae, an ad cultum idoli splendidiorem. Numquid tenetur ipse ab emptore exquirere quid sibi in emendo propositum habeat? Minime quidem. Emit e macello christianus homo, qui apud infideles versatur, carnes ad vescendum: ignorat autem utrum eaedem carnes petantur a victimis quas infideles falsis diis immolarunt; teneturne antequam eo cibo utatur, sciscitari diligentius? Negat Paulus Apostolus ad Corinthios scribens (I. ad Cor. cap. 10, v. 25): *Omne, quod in macello vaenit, manducate, nihil interrogantes propter conscientiam.* At secus contingit si quis infidelis te ad coenam invitet, et profiteatur atque declaret epulas paratas reliquias esse victimarum, quae nefario in sacrificio immolatae fuerint. Tum quidem abstinere ab epulis debes, ne aliis sis offensioni et scandalo: *Si quis autem dixerit: hoc immolatum est idolis, nolite manducare propter illum qui indicavit, et propter conscientiam.*

Habes nunc regulam et normam, quam sequi debes in quaestione quam proposuisti. Venditio actio est indifferens; ignorat christianus utrum emptor abuti velit re vendita ad superstitionem et impietatem; quinimo scribis plerumque contingere ut siamensis emptor et gallinas et ova decacuminata adhibeat ad victum domi suae particularem: licebit ergo christiano homini res illas vendere, neque tenetur ad quem usum siamensis eas sibi comparet sciscitari.

Sed quo cautius procedatur, cavendum ne mercatura illarum rerum fiat iis in locis, quae profanis idolorum templis propiora sint. Quod si infidelis siamensis profiteatur emere ut idolis et talapoinis offerat, non est integrum neque omnino licet vendere, *propter illum qui indicavit, et propter conscientiam.* Neque enim licet unquam christiano homini offensionis et scandali occasionem praebere, multoque minus illi licita est ulla vel remota actio quae ad impietatem vel superstitionem prolabatur et confluat, cum nullo modo liceat *Christi famulis Belial inservire* (II Cor. VI).

Secundum quod scribis est eiusmodi: Duas isthic bellicorum tormentorum explosiones fieri solere, alteram, novo ineunte anno e moenibus civitatis, alteram circa aram numinis *Attana*; utramque vero eodem tempore, quo huius falsi numinis festus et solemnis agitur dies. Postulas igitur utrum christianis, si primae tantum tormentorum explosioni, nullam autem secundae dent operam, id sine ullo superstitionis periculo fieri possit, permittendumque sit.

Huic postulato breve est quod respondetur. Quodcumque sit discrimen quod ex infidelium ritu alteram ab altera explosionem tormentorum distinguat, si semel ac eodem tempore, eademque profani festi occasione, tormentorum explosio e moenibus civitatis fiat, haec quoque ad falsi numinis cultum dirigi facile intelligitur, et propterea, sin minus superstitione, culpa tamen ac scandalo a christianis omnino vitando non vacat. Quaevis enim actio quae aut loco aut tempori ita accommodatur ut superstitioni consentanea videatur, certe quidem superstitionis contagione contaminatur. Ergo actionis auctor, licet alio mentem animumque conferre prae se fecerit, reipsa tamen a falsi cultus suspicione non vacat. Declarant, inquis, christiani et profitentur se, dum explodendis tormentis e moenibus urbis dant operam, id unice agere ad celebrandam ineuntis anni laetitiam, praeterea nihil; sed, cum ex communi earum gentium opinione id ad cultum numinis *Attana* solemniori ritu celebrandum dirigatur, certe quidem sine periculo offensionis et scandali fieri non potest, et propterea nullo modo permitti debet. Quid vero, si utraque tormentorum explosio idcirco fiat ut daemones e civitate expellantur? Scribis enim: *Opinio vulgaris et communis est omnia tormenta illa bellica simul explodi ad expellendum diabolum.* Hoc sine ulla dubitatione ferendum non est, tum quod erroris opinionem confirmaret, quasi tormentorum strepitus valeret ad diabolum deterrendum atque expellendum; tum maxime quod sacris

Evangeliis adversatur, ex quibus intelligimus in solo Iesu nomine et orationibus atque ieiuniis posse daemonia eiici atque exterminari.

Tuae igitur vigilantiae tuaeque diligentiae partes erunt, christianos isthinc homines monere ut, quo robore animi a tormentis circa aram falsi numinis explodendis abstinuerunt, eodem negent velle quidquam suae operae et laboris conferre ad explosionem tormentorum e moenibus civitatis.

1708

S. C. S. Officii *27 Ianuar. 1780* — Vic. Ap. Sutchuen. — Saepe in hac provincia gentiles exigunt contributiones pro superstitiosis; plerumque christiani recusant, tunc gentiles ab ipsorum domibus vi auferunt quasi in compensationem plura utensilia, quorum pretium longe superat valorem rei quam pro superstitiosis postulaverant. Ad vitandum istud damnum possuntne christiani haec utensilia ab ipsis redimere data pecunia, quae postulatur? Atque, si possint, tenenturne expectare, ut gentiles auferant dicta utensilia, quando praesertim sciunt ad hoc venisse, vel ut postulata recipiant, vel ut in compensationem depraedentur?

R. Neutrum licere: non utensilibus praecavere, antequam diripiantur, non ea redimere postquam direpta sunt, illa, quae petebatur, pecunia contributa. Certum est enim contributionem huiusmodi externam saltem praeseferre consensionem cum superstitiosa gentilium voluntate, cui adhaerere ne cum discrimine vitae licet.

1709

S. C. S. Officii *31 Aug. 1780* — Vic. Ap. Algeriae. — Le azioni seguenti relative specialmente alle moschee destinate alle istruzioni o preghiere pubbliche, ovvero ai *marabuti,* luoghi ove si conservano i corpi dei pretesi santi maomettani, non sono riguardate dagl'infedeli come un abbandono del cristianesimo, nè come una finzione del maomettismo, ma unicamente come un effetto della schiavitù che sottomette quegli sventurati all' assoluta volontà dei padroni sotto pena delle bastonate, della grande catena, della carretta, e talora della morte.

1. Spesse volte nella costruzione delle moschee o dei marabuti si chiamano gli schiavi cristiani per servire da manovali, e anche da muratori per lavorare insieme coi mori.

2. Altre volte viene ordinato a qualcuno dei medesimi schiavi di riattare o rilevare le mura di tali edifizi, o di aprirsi delle nuove fenestre.

3. In certe feste alcuni sono mandati ad imbiancare con calcina i detti edifizî specialmente nella parte interna.

4. Nelle principali solennità lavano le porte delle prime moschee con le iscrizioni che sono al di sopra della facciata.

5. Talvolta è accaduto, benchè rarissimamente, che qualche schiavo fosse incaricato di accendere la lucerna di un marabuto.

6. Nelle disgrazie publiche dai cristiani si preparano le aste delle bandiere che gl' infedeli pongono sopra le moschee o li marabuti per annunziar le ore della preghiera, ed altri cristiani salgono a piantarle e a fermarle con corde, e poi un maomettano attacca il panno della bandiera.

7. Alcune volte s' inviano schiavi per dare calcina ai cimiterî degl' infedeli.

8. Altri sono deputati per intagliare sopra i cannoni la figura della luna, o iscrizioni in lingua turca significanti che quei cannoni furono fabbricati sotto il governo di tale Dey *di cui Dio conservi l' anima.*

9. È accaduto ancora che qualche cristiano abbia dovuto scolpire in pietra la detta figura della luna crescente da riporsi sopra edifizî profani.

10. Quando li schiavi coloriscono l' esteriore dei bastimenti corsari, tengono ordine di colorire anche la luna che vi è rappresentata, e se nol facessero, vi sarebbero costretti.

11. Gli schiavi del Dey e dei grandi del governo alcune fiate gettano acqua sopra le mani e piedi dei loro padroni allorchè questi si preparano per le abluzioni o purificazioni legali, e dopo le medesime purificazioni o abluzioni gli stessi schiavi presentano un tovaglino ai padroni loro per limpiare il luogo umido.

12. Frequentissimamente gli schiavi si valgono dell' asilo dei marabuti entrandovi a fine di evitare la morte giustamente o ingiustamente imminente; di obbligare un padrone crudele a migliori trattamenti; d' impedire vive persecuzioni contro la carità, e di sottrarsi generalmente a qualsivoglia pericolo urgente.

R. Quoad priora quatuor dubia, christianos captivos relinquendos esse in bona fide, dummodo actiones in illis contentae fiant sine comptentu religionis, et sine intentione cooperandi superstitioni.

Ad 5. (*fer. V. 7. Sept.*) Non licere.

Ad 6. Licere.

Ad 7. Licere.

Ad 8. Licere dummodo enunciata verba non intelligantur a Christianis pravo sensu.

Ad 9. et 10. (*fer. V. 14 Sept.*) Licere.

Ad 11. et 12. Christianos captivos esse relinquendos in bona fide, ut ad quatuor priora dubia.

1710

S. C. de Prop. Fide - C. G. *27 Augusti 1781* — Nelle Congñi Generali del S. Officio tenute alla presenza di Sua Santità li 31

Agosto, 8 e 14 Settembre dello scorso an. 1780 furono esaminati e discussi diversi punti del Vic. Ap. di Algeri risguardanti li cristiani schiavi che dai turchi vengono sottoposti alle opere e lavori proponendo nei primi quattro: 1. Che spesse volte nella costruzione delle moschee si mandano gli schiavi cristiani per servire da bardotti e muratori, ancora con mori giuntamente travagliando. 2. Altre volte si prescrive ad alcuni dei medesimi schiavi di raccomodare o rilevare le mura di tali edifizî, di aprire in essi fenestre. 3. In particolari feste certuni sono inviati a bianchirli con calcina, specialmente nella parte interna. 4. Nelle precipue solennità lavano le porte delle prime moschee con le iscrizioni superiori nella parte esterna. E ricercando il Vicario sudd. se simili azioni e operazioni fossero lecite si considerarono i motivi, le cause e le circostanze del medesimo Vicario nella sua relazione esposte, che facevan vedere i poveri schiavi posti nella dura necessità di prestarsi alle opere suddette; la buona fede, in cui erano di poterle fare; le difficoltà insuperabili che s' incontrerebbero se si volessero distorre, e le crudeli vessazioni alle quali anderebbero incontro se ricusassero di ubbidire, col pericolo inoltre più che probabile della espulsione dei missionarii e divieto ai ministri del Signore d' istruirli ed apprestar loro i Sagramenti. Fu perciò risoluto in dette Congñi che quando non venissero dai turchi astretti a fare le cose suddette in odio e disprezzo della nostra s. religione, sul quale caso dovrebbero piuttosto sopportare la morte, dovesse il Vic. Ap. lasciare gli schiavi cristiani nella buona fede, in cui sono, purchè però non abbiano intenzione di cooperare alla superstizione. Ora per parte del medesimo Vic. Ap. si domanda: Se sia lecito agli schiavi cattolici, allorchè sono comandati d'imbiancare o risarcire le moschee, d' entrarvi a piedi scalzi e col capo scoperto, al che vengono parimente obbligati?

R. Non esse inquietandos, dummodo non intendant mahumetanorum superstitionibus cooperari.

1711

S. C. de Prop. F. – C. P. PRO SIN. *13 Ianuarii 1783* – VIC. AP. TUNK. ORIENTALIS – 1. Utrum famulis et filiisfamilias licitum sit emere, coquere aut quovis modo praeparare edulia extraordinaria, sacrificio aut oblationi superstitiosae deputari solita, quando bene sciunt talia edulia a dominis, maritis, aut parentibus ad sacrificium aut oblationem suis defunctis faciendam destinari? Et quatenus negative:

2. An eisdem hoc saltem liceat ob gravem metum, seu damnum quod sibi ipsis, probabiliter, vel certo, de dictis eduliis non praeparandis modo exposito, imminet, et praemissa protestatione quod eorum animus a superstitione omnino alienus sit.

3. An hoc eisdem liceat, quando illa extraordinaria edulia emuntur, coquuntur etc., si in maiori quantitate fiat (sive ex mutua collusione familiae, sive non) quam necessarium sit pro dicta mensa superstitioni deserviente instruenda, quando finis primarius dictae praeparationis est praedictam mensam superstitiosam facere, quamvis ciborum pars quae superest, occasionaliter et accessorie ad licitam comestionem deserviat.

4. An eisdem licitum sit illos cibos modo itidem exposito praeparare pro mensis quas, peracto sacrificio, domini, mariti, et parentes afferunt ad sacrificii locum ut insimul cum sacrificatis per modum unius comedantur, vel in alio loco adeo propinquo ponuntur, et eorum consummationis, sacrificii, seu oblationis tempore comeduntur, ita ut unus moraliter locus et una moraliter comestio censeatur.

5. Qualis sit verus et genuinus sensus illorum verborum, *il mangiare solito della famiglia* contentorum in responsione Episcopi Lorimensis *(Vic. Ap. Chen-si et Chan-si)* approbata a Sancta Sede die 26 Septembris 1718; an possit intelligi de cibis extraordinariis qui ad convivia aliquando per annum occurrentia parantur, an vero praecise de eduliis quibus quotidie, seu regulariter, sive communiter et ordinarie familia vescitur, seu utitur.

R. Ad 1, 2 et 3. Negative.

Ad 4 et 5. Generaliter respondetur: licere coquere et praeparare cibos, si agatur de ordinariis servis et culinariis, qui toto anni tempore huiusmodi ministerio sunt addicti, si extraordinaria huiusmodi convivia pro laetitia familiae, pro hospitibus, aliisque occasionibus minime superstitiosis primario fiant: quamvis non ignoretur aliquam eorum partem idolis offerendam fore; si dapes non distinguantur, ut aliquae fiant pro oblatione superstitiosa, aliquae pro cibo convivarum, sed destinatio pendeat ex arbitrio patrisfamilias; si nulla dapes sit specialiter directa et praeparata pro idolo; si in divisione epularum nec in eorum appositione ad locum sacrificii vel ad mensam idoli cooperentur.

1712

S. C. de Prop. Fide – C. P. PRO SIN. *5 April. 1785* — VIC. AP. SUTCHUEN. — Coemeteria ad sepeliendos mortuos nullum hic habent pretium commune, sed variatur pro situ eorumdem coemeteriorum, et iudicio magistri superstitionum quem accersunt pagani ad inspiciendum, modo suo superstitioso, coemeterium emendum. Si magister iudicet situm esse boni ominis, et multa prospera familiae, quae vult

emere, ex ipso coemeterio esse evenienda, pagani tunc maximo pretio emunt illud, adhibitis mediatoribus, qui quidem pretium determinant, quod aliquando est decies maius quam pretium commune reliquorum territoriorum, et contractu scriptis facto. Quaero igitur: 1. An christiani possint licite coemeteria modo praedicto superstitiose inspecta paganis vendere.

2. An licite possint illa vendere pretio maiori quam reliqua territoria.

R. Ad 1. Affirmative, dummodo christiani nullo modo conveniant cum magistro superstitionum ad inspiciendum locum pro coemeterio vendendum, ne superstitionis ritibus cooperentur.

Ad 2. Negative.

1713

S. C. de Prop. Fide - C. P. PRO SIN. *5 Apr. 1785* — MISS. TUNK. OCCID. — 1. Utrum in proposito casu quo decretum est *(V. n. 1705)* non licere christianis mulieribus ad vitandam iram superstitiosi et iracundi mariti praeparare carnes quas sciunt idolis primogenitorumque spiritibus offerendas, etiam prohibere intendat S. Sedes earum carnium emptionem et coctionem, proinde aliud remotum magis circa illas ministerium; ita ut vox illa *praeparare* secum inferat moralem significationem verborum *emere* et *coquere, orizam ventilare* etc.; et quatenus affirmative, id est, si in praedicta hypothesi non liceat coquere cibos nec emere, nec etiam ventilare orizam:

2. Utrum saltem christianis mulieribus liceat emere et coquere carnes, quas sciunt idolis primogenitorumque spiritibus offerendas, ea intentione ministrandi maritis, ut ministrare consueverunt in omnibus et singulis conviviis; et quatenus negative:

3. Utrum id liceat ea intentione parandi familiae cibos et convivium amicis, qui de more in solemnioribus diebus invitantur ad epulas, quibusque, si in certis diebus non pararentur, maxima esset iis, qui parare debent, confusio et opprobrium durissimum.

Et si negative:

4. Utrum id liceat ea intentione debitum solvendi vicinis et pagi primariis, quod si non solveretur, id, praeter opprobrium, exigerent a marito cum usura, tum quia Regni consuetudo et lex est ut quisque certis anni temporibus iuxta ordinem, toti pago mensas paret, ac praesertim cum mortuis suis ultimos honores reddunt, tum quia ille maritus aliorum mensis pluries accubuit, et eorum bonis plerumque per multos annos absque sui dispendio saturatus est, nunc et aliis debet ipse vicem, vel, ut aiunt, buccellam reddere.

5. Utrum id liceat cum pars illarum carnium aut ciborum non offerenda, ad commune familiae et particulare quorumdam amicorum convivium domi destinatur. Et iterum, si negative, si nempe singulatim positis his totidem intentionibus, non detur mulieribus praeparare nec coquere, nec emere carnes quas sciunt offerendas:

6. Utrum, positis his congregatim omnibus intentionibus, illas carnes, sin minus praeparare, saltem emere et coquere liceat. Et quatenus tunc affirmative:

7. Tandem quid si omnibus his rectis intentionibus accederet, aut has praecederet illa alia minus recta intentio vitandi nempe (iram) superstitiosi et iracundi mariti? Carnes enim cum emunt mulieres, coquunt et praeparant, quandoque hae omnes simul concurrunt intentiones.

R. Septem dubiis propositis circa cooperationem ad superstitiosa Emi PP... sic generaliter respondendum esse decreverunt, videlicet: Omnem directam christianorum cooperationem ad superstitiosa vetitam esse, eosque praeterea actus prohibitos, qui iuxta communem gentis existimationem ad cultum idolis exhibendum referuntur. Neque eiusmodi actus excusari posse propter agentis aut ministrantis intentionem, eo quod non ad superstitiosum idolorum cultum, sed ad aliud indifferens ministerium animum intendant: privata enim agentis intentio haud valet a culpa abstergere actum, qui apud infideles, tamquam ad cultum superstitiosum directus existimatur. Ita quoque non satis idoneam excusationem praestare potest quod christiani levi dumtaxat opera ac remoto ministerio ad superstitiosa concurrant. Qualiscumque enim opera sit quae directe pro superstitiosis impenditur, et quodcumque quamvis remotum ministerium, quod pro cultu idolis exhibendo praestatur, si ad causam indifferentem referri in communi existimatione nequeat, semper illicitum atque vitiosum est. — Istis principiis innixus missionarius facile propositas quaestionas diluere poterit: ac praesertim si accurate perpendat decreta S. Congregationis, primum die 15 Dec. 1769 *(V. n. 1705)*, alterum nuperrimum diei 13 Ianuarii 1783 *(V. n. 1711)*. Si quis autem adhuc haereat scrupulus, negotium conferat cum suo Episcopo Vicario Ap., atque collatis consiliis cum aliis missionariis, proponat dubia non in abstracto, sed cum suis facti circumstantiis.

1714

S. C. de Prop. Fide - C. P. PRO SIN. *5 Apr. 1785* — MISS. TUNK. OCCID. — In hac Missione consuetudo est ut qui in sylvis aliorum caedunt ligna, qui piscantur in mari alieni districtus, qui in agris non suis pascunt boves et bubalos, qui incolae sunt in terra aliena, et qui ex aliorum pago uxorem ducunt ad suum, hi omnes plerumque quasi tributum solvere teneantur pago illi a quo aliquam percipiunt

utilitatem, fructum aut bonum. Consistit autem tributum illud in modica pecuniae summa aut in lagena vini, quae, ut plurimum, semel in anno toti pago praesentatur in communi domo, cum ludis assistunt et cantionibus [quae fiunt in honorem genii titularis. Et datur illa pecunia in praemium mimis et cantoribus, et quod superest inter se dividunt pagi maiores. Vinum vero, antequam bibant, prope altariolum deponunt genio consecratum; etsi (autem) de eo non sumatur ad sacrificium nec in scyphis offeratur, quia aliud offerendum habent, saltem de odoie sacrificii participare videtur. Quaeritur utrum christianis liceat tales pecuniae aut vini contributiones exhibere, saltem praevia protestatione se tributum solvere pagó pro uxore ducta, pro loci habitatione, pro ligna caedendi etc. concessa sibi facultate, praesertim si aliunde uxores ducere nonnisi difficillime, aut si locum aut artem lignarii, piscatoris etc. non nisi cum maxima iactura, imo cum certo sui ipsius et totius familiae paupertatis et famis sustinendae periculo deserere non potuerint.

R. Secundum ea quae proponuntur; licere, praemissa protestatione, et dummodo christiani non assistant ludis, cantionibus, aliisque superstitiosis ritibus qui fiunt in honorem genii titularis, et transmittatur exemplum resolutionis anni 1645 *(V. n. 1698)*.

1715

S. C. de Prop. Fide – C. P. PRO SIN. *29 Maii 1786* — MISS. AVAE ET PEGÙ — Il caporale dei cannonieri, che ha sotto di sè ancora varî gentili che fanno un corpo solo coi cristiani, è cristiano. L' ufficiale maggiore è un signore birmano. Questi più volte comanda al suo caporale di mandargli uomini o cannonieri per aiutarlo nelle sue funzioni di religione birmana. Il caporale cristiano comanda ai cannonieri gentili di andare a servire in tale circostanza. Si domanda se il caporale possa comandare simile servizio di religione.

2. Quando il re vuol fare la solenne funzione di lavarsi il capo in pubblico, manda a pigliare acqua a tutti i fiumi del Regno: si dimanda se sia lecito ai cristiani andare a prendere la detta acqua, o assistervi aiutando, per essere cose superstiziose.

3. Nelle feste che i governatori fanno per la salute del re ordinano le lotte ed alcuni giuochi davanti le pagode, e forzano i mercitanti a dar loro, per fare i regali ai vincitori, o pezze di seta, o pezzuole, o altre cose; si cerca se possano *acquiescere*.

4. Se i cristiani che hanno schiavi gentili possano dar danaro e mancie ai loro schiavi nelle loro feste, per soddisfare alle loro divozioni di limosine ecc.

5. Così i cannonieri se possano alle feste della discesa dell' angelo, che è il cominciamento dell' anno, e all' altre feste solenni ricevere quei piccoli regali, e dar fuoco ai cannoni per dar segno della festa.

R. Ad 1. Non licere, si mandatum expresse commissum fuerit pro cooperatione ad superstitiosa; licere autem, si fuerit generale, ut milites serviant duci militiae.

Ad 2. Non licere si, prout exponitur, actio sit superstitiosa.

Ad 3. Affirmative secundum ea quae proponuntur.

Ad 4. Negative, si donaria dentur pro superstitiosis.

Ad 5. Detur decretum S. Officii habitae coram SSmo feria V die 13 Novembris 1777 quod est huiusmodi: « Il Vicario Ap. del Regno di Siam propose il dubbio, se si possa » permettere ai cristiani di dar fuoco all' artiglieria e sparar cannoni in segno di pubblica » o comune allegrezza sull' entrar dell' anno » nuovo, quando sogliono i Siamesi celebrar » la festa del loro nume *Attana*. SSmus huic » dubio respondendum esse decrevit: *Secundum » ea quae proponuntur, non licere* ».

1716

S. C. de Prop. Fide – C. P. PRO SIN. *5 Martii 1787* — VIC. AP. SUTCHUEN. — Iam a paucis annis mos obtinuit inter gentiles huius partis, tempore siccitatis, solemni ritu pluviam deprecari ab idolo, quod pluviarum rectorem fingunt. Ritus porro est huiusmodi: Statuto tempore a proregis edicto, mandatur singulis qui intra civitatem apothecas aperiunt in anteriori parte domus quae publicam viam respicit, tabellam in honorem praetensi huius rectoris erigere ex flavi coloris papyro, quem quidem colorem non videntur adhibere nisi honoris causa, quatenus auri similitudinem et colorem magis referat, ipsoque in edictis condendis Imperator utatur. In huiusmodi autem tabella scribuntur characteres aliquot, quorum sensus est *Long-Vang* (nomen idoli) *enixe rogamus ut nobis pluviam emittat;* vel etiam alios characteres quibus praedictum idolum magnificant. Multi coram ipso accendunt candelas, thymiamata, aliosque odores comburunt. Cum autem valde urgeat mandatum proregis, et civitatis inferiores praefecti huc illuc discurrant ad examinandum num edictum executioni mandetur, magnas inter angustias deprehenduntur christiani.

Unus ex ipsis ductus ad praefectum et interrogatus quare nollet obedire, respondit se christianum esse, nec idolo praedicto quemadmodum et caeteris ullo modo credere posse. Respondit praefectus: *Saltem Deo quem colis tibi credere licet. Quare illum non oras ut mittat pluviam?* Et fustibus caesum dimisit,

mandans ut tabellam erigeret. Christianus iste timore correptus scripsit tabellam supra flavi coloris papyrum, ibique characteres exaravit desumptos ex oratione quam christiani in libris precum habent ad postulandam pluviam. Oratio manifeste dirigitur ad verum Deum, *Tien-Tchou* qui in eadem nominatur. Sunt alii christiani qui utuntur tabella christianorum consueta, ubi haec leguntur: *Creator coeli, terrae, hominum, rerum, verus Dominus, Spiritus,* ac coram dicta nihil accendunt aut comburunt.

Quaeritur num, ad vitandam plurimorum apostasiam, tolerari possit iste usus, aut saltem num inquietandi forent christiani si huiusmodi characteres christianos exararent supra papyrum diversi coloris ab eo quo utuntur gentiles in huiusmodi caeremoniis, ita ut christianorum tabellae differentia hoc modo facilius a gentilibus deprehendatur?

R. Licere, dummodo tabella a christianis erigenda vero Deo dirigatur, et christianis precibus inscripta sit, et, omni etiam coloris superstitione remota, ita a tabellis gentilium appareat distincta ut nullo modo cum illis confundi possit.

1717

S. C. de Prop. F. - C. P. PRO SIN. *16 Febr. 1795* — MISSION. CHAN-SI — In ogni quinquennio viene l' Imperatore in questa provincia a visitare un tempio d' idoli. Dal suo erario estraesi tutto il danaro necessario per il viaggio. Questo danaro si ruba tutto dai suoi primi ministri, i quali poi obbligano li Vicerè delle provincie per le quali passa il sovrano a fare la spesa. I Vicerè passano l' ordine ai mandarini superiori, questi agli inferiori, finalmente i governatori delle città aggravano con nuovo tributo il popolo. Nell' esigerlo non fassi alcuna menzione della visita al tempio, ma solo di ossequio all' Imperatore, che colla sua presenza onora la provincia, benchè tutti sanno, che va al tempio. Possono i cristiani concorrere al pagamento di detta tassa?

R. Secundum ea quae proponuntur, licere.

1718

S. C. de Prop. Fide - C. P. PRO SIN. *16 Ian. 1797* — Multis in locis christianorum precibus victi gentiles non cogunt ipsos mensas deferre quae idolis vel progenitoribus offerantur, sed iisdem permittunt ut eas extra sacrificii locum seponant. Finito autem sacrificio deferuntur mensae illae nequaquam oblatae, partimque cedunt in tributum et honorem virorum in pago praecipuorum, partim vero a suis dominis domum deferuntur. Sed aliquando fit ut mensae illae in locum sacrificii delatae ibidem comedentibus apponantur, ita tamen, ut christiani praedictis conviviis interesse non audeant, mensaeque modo memoratae nullo actu superstitioso vitientur.

R. Secundum ea quae proponuntur tolerari posse, secluso scandalo, et ne concitetur aliqua persecutio.

1719

S. C. de Prop. Fide - C. P. PRO SIN. *4 Ian. 1798* — Se sia da proibirsi ai cristiani di subire gli esami dei cinesi per la laurea dottorale, attese le circostanze che accompagnano tutta questa funzione. In questi esami si propone dal giudice a spiegare e professare al candidato un testo di Confucio, tra' quali testi molti sono superstiziosi e superstiziosamente da tutti interpretati. Riuscendo nell' esame debbono i candidati, quando *accipiunt gradus ingredi templum istius magistri, et facere genuflexiones, et offerre ante eius altare ex candelis et odoribus.* Cose tutte già proscritte da questa S. C. Non mancano però dei laureati cristiani i quali vanno al tempio, ed accompagnando il mandarino, esercitano tutti gli accennati atti superstiziosi; e si ha per atto eroico di religione ciò che alcuni praticano, di corrompere cioè il giudice col denaro acciò riconosca per legittima la scusa che essi mandano di sopraggiunta improvisa infermità, e con questo inganno esentarsi dall' andare al tempio.

R. Non licere ex decreto S. Congregationis edito anno 1656 (1) incipiente *In praedicto Regno,* nec etiam licere mendacium quo nititur adducta infirmitatis excusatio.

1720

S. C. de Prop. Fide - C. P. PRO SIN. *20 Febr. 1801.* — Quoad plures consuetudines in terris et provinciis Vicariatus Apostolici Xan-si et Xen-si inolitas occasione tumulationis defunctorum, exequutioni danda sunt ac retineri oportet decreta alias edita, ac praesertim Instructio S. C. anni 1793 ad Episcopum Corricen. Vicarium Apostolicum Tunkini Orientalis in qua haec habentur: « Intelligat etiam (Domi» natio Vestra) habenda esse tamquam super» stitiosa, aut saltem superstitionis graviter su» specta, ac per consequens nullo pacto in pra» xim redigi posse ea omnia quae ab his gen» tilibus populis adhibentur in cultu progenito» rum propinquorumque defunctorum, iis ex» ceptis officiis, quae vel spectant ad naturalem » pietatem, puta collocare in feretro et humi » mandare, vel quae pertinent ad civilia obse» quia, qualia sunt retinere ad posterorum me-

---

(1) Sive an. 1645. (*V. n. 1698*).

» moriam imagines defunctorum, vel insignia ci-
» vilis magistratus quem exercuere dum viverent
» vel in publicis ac privatis conventibus eorum
» laudare gesta aut officia. Licitum tamen est
» christianis erga fideles defunctos eas omnes
» caeremonias eaque adhibere obsequia quae
» iuxta consuetudinem et ritus Ecclesiae catho-
» licae solent a christianis exerceri pro iis qui
» in eiusmodi Ecclesiae communione obiere. »

1721

S. C. de Prop. Fide – C. P. PRO SIN. *20 Febr. 1801* — CHEN-SI ET CHAN-SI — 1. An tolerari debeant *Mouen-Kioun,* id est custodes seu gubernatores portae (quae sunt duae figurae depictae vel sculptae in vestibus militaribus) quarum una faciem habet nigram, et altera rubram, quaeque apponi solent ad portam maiorem praefectorum militarium?

2. An christianis licitum sit habitare in domibus paganorum, cooperiendo figuras superstitiosas ibidem appositas, quas vocant *Pasien* et *Pakia?*

R. Ad 1. Licitum non esse adhibere insignia quae non ad decus tantum familiae, aut ad significationem honoris munerisve quo quisque fungitur, sed titularis cuiuspiam opis implorandae causa, consueto superstitioso more ac ritu, prae foribus aut in aedibus appendi solent e gentilibus.

Ad 2. Affirmative.

1722

S. C. de Prop. Fide – C. P. PRO SIN. *8 Febr. 1806* – VIC. AP. CHEN-SI ET CHAN-SI – 1. An possit permitti ut christiani, occasione matrimoniorum gentilium et maxime funerum concurrant ad caeremoniam vulgo *Ly*, dandi videlicet parum pecuniae in adiuvamen expensarum, etiam sine praevia protestatione non concurrendi ad superstitiosa? Dubium exurgit quia ethnici semper plus minusve in ipsorum matrimoniis atque praesertim funeribus miscent, emunt et agunt aliquid superstitiosum.

2. An liceat christianis locare domos et officinas gentilibus? Ratio dubitandi est quia gentiles in nobiliori loco domuum istarum et officinarum appendunt idola, erigunt altare, accendunt lampadem, cremant thymiamata, reverentiam *Koteou* exhibent, ac alia superstitiosa exercent.

3. An sit licita praxis locandi fornacem gentili quando christianus scit ipsum gentilem incoquere lateres pro fanis aedificandis.

Ad 1. Non licere.

Ad 2. Licere locare domos aut officinas gentilibus, si constet domos peti ad inhabitandum, et officinas ad usum indifferentem; non licere tamen, si expresse petantur ad fanum construendum.

Ad 3. Non licere fidelibus locare fornacem gentilibus quando constet fornacem peculiariter et praecise peti aut ordinari ad coquendos lateres pro fanis aedificandis; licere tamen fidelibus locare fornacem gentilibus quando constet eam peti ad coquendos lapides pro aedificiis indistinctim construendis.

1723

Instr. S. C. de Prop. F. *30 Ian. 1807* (AD VIC. AP. SUTCHUEN.) — Inter dubia ab A. T. in relatione superioris anni proposita illud recensebatur; – an fidelibus permitti posset ut agros, domos, apothecas conducerent quarum proprietas bonzis vel idolorum templis spectaret; ex quo contractu (uti in expositione dubii asserebatur) plerique alii fideles aliquod inde sumunt scandalum, quia huiusmodi locatarios habent et dictitant uti cooperatores superstitionibus. – Speciatim vero aliud quoque dubium addebatur, utrum christiano cuidam licitum esset (quatenus alii emptores ei non suppeterent) bonzis vendere agrum quemdam, qui in medio territorii ad bonzos ipsos iam pertinentis positus esset, ut pecuniam inde obveniendam in utiliores sibi commodioresque acquisitiones insumeret. Haec duo dubia cum in Feria V 15 Ianuarii labentis anni proposita fuerint, SSmus D. N. mandavit ut per sequentem Instructionem Ampl. Tuae respondeatur. 1. Quod pertinet ad primum dubium generale *locationes* respiciens, conducere domum, apothecam, agrum, res est natura sua prorsus indifferens, neque boni propterea, neque mali speciem ullam habens. Pretium conventum locanti solvere, debitum iustitiae est; usus vero, in quem pretium ipsum a locante insumatur, a solventis intentione alienum prorsus et extraneum est. Solvit enim conductor pretium, quia locanti illud debet, non vero ea mente solvit ut pecunia a se soluta in unum potius quam in alium usum convertatur. Ex quibus facile profecto infertur quod fideles qui domos, apothecas, agros conducunt, quorum proprietas etiam ad templa pertinet idolorum, inquietari non debent, praesertim si ad huiusmodi contractus ineundos iusta et rationabilis causa concurrat, etiamsi supponatur (ut revera accidere debet) pretium pro usu vel fructu fundorum conductorum persolutum, favore templorum, ad quae fundi ipsi pertinent fore impendendum.

2. Duae tamen extrinsecae circumstantiae in hisce casibus illicitos redderent huiusmodi contractus, quarum altera locum nec ne habeat in hisce partibus ignoratur, alteram ex relatione tua adesse compertum fit. Prima ea esset, si contractus ipsi maiori consortio et familiaritati christianos inter et infideles aditum atque occasionem praeberent, non sine periculo perversionis: quo in casu christiani hortandi essent, ut

quoad fieri posset, ab huiusmodi contractibus abstinerent, idque conformiter ad generalem illam regulam doctrinamque sapientissime iam a s. m. Benedicto PP. XIV traditam in sua Constitutione, cuius initium *Inter omnigenas*, hisce verbis: *hortandi tamen sunt fideles, ut quantum possunt, consortia et familiaritatem cum infidelibus devitare curent, ad omne perversionis periculum praecavendum.*

3. Altera vero ea est quam existere hisce partibus refers, quod nempe ex hisce contractibus *plerique fideles aliquod ... scandalum sumunt;* sed cum, ex iis quae initio iam huius Instructionis dicta sunt, pateat huiusmodi locationum contractus, neque ex *intentione operantis*, neque ex *conditione operis* in se malos et illicitos esse, hinc scandalum, quod ex ipsis exurgit, non est scandalum activum et directum, quod locum habet quando aliquis suo malo facto vel verbo intendit alium ad peccatum inducere, nec est scandalum indirectum, quod inducitur quando ipsum factum vel verbum est tale quod de sui ratione est inductivum ad malum; sed est tantum aut scandalum pharisaicum, ex sola scilicet aliorum malitia profectum, quod est contemnendum, aut scandalum pusillorum, ab ignorantia nempe vel pusillanimitate ortum, quo in casu adest charitatis debitum et obligatio scandalum ipsum compescendi eliminandique per opportunas protestationes instructionesque, fideles illuminando, docente D. Thoma (cuius est doctrina huc usque exposita) quod, si scandalum pusillorum adsit, « vel totaliter dimittenda sunt temporalia, vel aliter est sedandum scandalum, scilicet per aliquam admonitionem; cui quidem admonitioni si quis non cederet et perseverare vellet in scandalo, hoc in casu scandalum malitiosum evaderet, quod est scandalum pharisaeorum, et propter eos qui sic scandala concitant, non sunt temporalia dimittenda: » ut citatus Doctor concludit. Atque haec quod pertinet ad primum dubium.

4. Quod vero spectat ad particulare dubium christiani illius qui agrum suum bonzis vendere intendit, ob rationes et circumstantias in dubio ipso expositas, huiusmodi venditio, in casu de quo agitur, verisque existentibus iis quae in dubio narrantur, permitti potest, dummodo tamen ea venditio in commodum et favorem idolorum vel idolatrici cultus expresse non redundet.

1724

S. C. de Prop. Fide – C. P. PRO SIN. *30 April. 1808* – VIC. AP. CHEN-SI – 1. An christianis fas sit invitare ad funus eos infideles qui, si interveniant, patrias se esse facturos superstitiones praevidentur, puta *Ko-teou* ante feretrum. Ratio dubitandi est quia, nisi invitentur, superstitionibus obsistere nequeunt christiani.

2. Quum in kalendario publico indicentur dies fausti et mali pro ducendis uxoribus et sepeliendis mortuis, quaeritur num christiani dies seligere teneantur diversos ab iis qui in praefato kalendario fausti vocantur. Dubitandi ratio est quia in Sinis nullum est determinatum tempus, aut stabilis consuetudo mortuos sepeliendi, ita ut domi non solum per aliquot dies, verum etiam per menses et annos cadavera in feretro inclusa retineantur. Ast si illa dies qua cadaver humari statutum fuerit in eam incidat quae ut fausta indicatur in eodem kalendario, christifideles, qui pro suo lubitu diversam diem seligere possunt, ne scandalo afficiant infideles, aliam diem in conscientia eligere obligati mihi videntur: eo vel maxime, quia qui hoc advertenter faciunt, sunt divites pompae amatores, (qui) si seligerent diem quae fausta haud est indicata, deridentur a gentilibus, qui etiam funeri interesse renuunt, dicentes, qua de causa non eligatur alia dies fausta indicata in libro *Hoang-sic* europaeorum missionariorum nomine condecorato?

R. Ad 1. Transmittatur Instructio edita pro Vicario Apostolico Tunkini Orientalis a Benedicto XIV die 14 Ianuarii 1753 et extensa ad alias missiones sinenses decreto S. O. anni 1757 *(V. Art. II huius Cap.).*

Ad 2. Non teneri; et quatenus in aliquo particulari casu scandalum timeatur, removendum esse opportuna instructione.

1725

S. C. de Prop. F. – C. P. PRO SIN. *5 Martii 1816* — 1. Saepe in Tunkino evenit ut, quando christiani contributiones pro operibus superstitiosis solvere recusant, contributionum exactores ab eorum domibus vi auferant aliqua utensilia quae alteri personae vendunt, non quanti valent, sed quantum pecuniae a christianis exigebatur: quo nimirum pecuniam habeant, quam possint iis a quibus missi sunt pro dictorum christianorum contributione tradere. Porro non pauci inter illos christianos, post elapsos aliquot dies, utensilia sua redimunt maiori pretio quam vendita fuerant, quia emptores, cum sint gentiles, semper procurant ut aliquid lucri et emolumenti sibi ex ea revenditione proveniat. Quaeritur utrum toleranda sit ea christianorum agendi ratio, modo nulla existat mala eorum, sive cum utensilium suorum emptoribus, sive cum contributionum exactoribus, conniventia, nec aliam in mente gerant intentionem quam redimendi et recuperandi rem suam iniuste ablatam, aliis venditam, sibi vero necessariam, sive pro usu domestico, sive ad exercendam artem qua se suamque familiam sustentant, quamque alias statim comparare ipsis difficile, haud raro etiam impossibile esset.

2. In plurimis pariter locis quicumque ad

forum seu macellum vendendi causa frequenter veniunt, incolis pagi in quo forum vel macellum existit, exiguum tributum solvere tenentur; secus, ipsis ad forum macellumve suas merces deferre iam non permittitur. Semel aut bis in anno, statis temporibus, istud tributum solvitur exactoribus, qui, a pagi primoribus missi, forum contributionem istam colligendo perlustrant pecunia vero collecta partim impenditur in foro reparando, partim dividitur inter primores pagi, ut insimul bibant ac laetentur, partim attribuitur alicui fano vicino (nam plerisque foris aliquod fanum, aut Confucio aut alicui genio tutelari dicatum, adiacet), ut ex ea thus inibi comburendum ematur; atque in locis non paucis huic usui superstitioso tota pecunia collecta consecratur: unde fit, ut a gentilibus ista contributio nonnunquam appelletur *Tien huong, pecunia pro thure,* cum alias vocetur *Tien thue, pecunia pro tributo.* Quaeritur ergo utrum christianis liceat tributum huiusmodi solvere, saltem facta protestatione se non alio fine dare pecuniam, quam ad solvendum tributum pago debitum, emendamque ab eo facultatem ad forum conveniendi, nullatenus vero ad quidpiam, pro fani cuiuscumque usu et idolorum cultu emendum, praesertim quando exactores pecuniam collectam vocant *Tien huong, pecuniam pro thure,* aut christianis notum est totam pecuniam collectam in rebus pro alicuius fani usu emendis insumi solere.

R. Ad 1. Affirmative. Dummodo non adsit fraus aut collusio, emptionem sive redemptionem de qua in casu, et prout proponitur, esse licitam.

Ad 2. Permitti potest christianis solutio tributi, praesertim protestatione praemissa.

1726

S. C. de Prop. F. - C. P. PRO SIN. *18 Martii 1817* VIC. AP. SIAM — 1. Tempore eclipsis lunae siamenses tumultuantur, campanas et alia instrumenta pulsant, explodunt tormenta bellica, ea opinione ducti quod credant draconem magnum deglutire velle lunam aut solem: strepitum magnum sic faciunt ut liberent eum de ore draconis, et sic putant se habere meritum magnum et ostendere gratum animum. Rex Siami solet eleemosynas dare sui corporis custodibus et aliis quos prope se invenit. Possuntne christiani tales eleemosynas recipere, et, si iubeantur, tormenta bellica explodere?

2. Viget consuetudo, raso capite puerorum, servandi capillaturam in vertice. Cum autem annorum decem aut duodecim plus minusve aetatem attigerint, parentes diem assignant qua capilli tonderi debent, invitantur ad caeremoniam cognati et alii quoscumque voluerint. Invitantur et bonzi, qui orant et aquam suam benedictam aspergunt supra modo tonsum. Licet caeremonia sit superstitiosa, videtur tamen, sicut de ore praefectorum siamensium audierunt nostri christiani, eo potissimum fine introducta illa consuetudo, ut pecuniam colligant parentes quae copiose datur occasione illius caeremoniae. Possuntne christiani ad illam invitati, praesertim a praefectis suis, dare pecuniam et ad convivium sedere? Possuntne vendere comestibilia ad huiusmodi convivia facienda? Usque modo prohibuimus nostros. Sunt tamen aliqui qui furtive adiuvant, seclusa omni superstitione; possuntne christiani similem adhibere caeremoniam, eo tantum fine ut laetentur et pecuniam colligant?

3. Siamenses solent emere passeres, pisces, testudines, quas croco liniunt, quas iunctis manibus salutant, et sic in flumen demittunt, et credunt habere meritum magnum, quia sic libertatem et vitam illis tribuunt, petuntque ab ipsis ut in futuro illos adiuvent: possuntne christiani praedicta vendere, quin superstitioni illorum conniveant?

R. Ad 1. Nisi publica opinione explosio tormentorum bellicorum et acceptio eleemosynae ex parte christianorum habeantur in casu, de quo agitur, tamquam actus superstitiosi, christianos non esse inquietandos.

Ad 2. Non licere adesse tonsioni capillorum; et quoad eleemosynam et mensam non licere, si haec habeantur ut partes religiosae caeremoniae; si autem habeantur pro laetitia familiae, licere.

Ad 3. Nisi constiterit animalia, de quibus agitur, a christianis vendi gentilibus, ut ab istis libertate donentur aut asserventur ad effectum fovendi superstitionem, non esse inquietandos.

1727

S. C. de Prop. Fide - C. P. PRO SIN. *20 Iunii 1820* — TUNK. OCCID. — 1. Christiani filii aut famuli gentilium a quibus fiunt caeremoniae superstitiosae, aut operarii conductitii qui in eorumdem gentilium domibus, dum laborant, nutriuntur, possuntne cibos idolis progenitoribusve oblatos comedere, quando ipsis tales cibi ad solitam prandii aut coenae refectionem apponuntur, si separatim a gentilibus comedant, nec ulla prorsus ratione ciborum oblationi snperstitiosae participaverint, praesertim facta etiam protestatione se talibus cibis uti tantummodo propter necessitatem, minime vero ad communicandum idololatrico sacrificio?

2. Mos est in Tunkino, ut quoties aliquis convivium solemne, sive pro defunctis alicuius funere, sive pro matrimonii celebratione, sive pro defunctorum progenitorum commemoratione, sive propter alium finem, aut civilem et honestum, aut superstitiosum et idololatricum, adornat, ipsius cognati, amici, vicini, aut clientes domum illius conveniant ad ei congratulandum, aut testandum honorem et obsequium,

aut munuscula offerenda; quod quidem ni praestarent, saepe saepius inimicitiae et iniustae contra eos vexationes inde nascerentur. Hoc posito, christiani, infidelium a quibus superstitiosae fiunt oblationes amici, cognati, inquilini, vicini, vel clientes, possuntne, in tali circumstantia, eorum domos adire ad simile obsequium eis exhibendum, modo nullatenus praefatis oblationibus superstitiosis assistant, nec locum sacrificii et convivii ingrediantur, et in alia domus parte, aut etiam in domo vicina, seorsim a gentilibus excipiantur; praesertim, si protestentur se obsequii, honoris et amicitiae causa tantummodo venire, nec ullam in iis quae fiunt superstitionibus partem habere velle? Iidem christiani possuntne cibos idolis vel progenitoribus oblatos manducare, vel in alio loco ac gentiles, vel in eodem loco, sed postquam finita caeremonia, omnes convivae gentiles discessere?

3. Christiani, qui, dum iter habent, aut qui alicuius negotii causa fortuito divertunt ad aedes hominis infidelis, a quo superstitiosum convivium celebratur, possuntne escas oblatas illic comedere, servatis cautelis et conditionibus superius expressis?

4. Egeni qui ostiatim cibum comedunt, possuntne mendicandi causa accedere ad aedes gentilium, quos ipsi probe sciunt superstitiosa celebrare convivia? Possuntne etiam cibos idolis vel progenitoribus oblatos in modum eleemosynae sibi datos assumere et manducare?

R. Ad 1. Affirmative.

Ad. 2. Affirmative, secluso omni scandalo et concurrentibus adamussim expositis conditionibus, et ad mentem. Mens est, difficile admodum videri, quod secludi scandalum possit, ob magnam hominum multitudinem qui illuc conveniunt.

Ad 3. Affirmative, servatis cautelis et conditionibus expositis.

Ad 4. Ut ad 3; et pro maiori instructione transmittatur copia Instructionis iam datae iussu Benedicti XIV. *(V. Art. II huius Cap.)*.

1728

S. C. de Prop. Fide - C. P. PRO SIN. *6 Sept. 1821* — VIC. AP. SUTCHUEN. — .... Unum est in illa S. Congregationis instructione *(circa apostatas; V. n. 1657.)* quod pluribus in locis observatu difficile admodum videtur, nimirum S. C. videtur prohibere missionariis accessum in illas christianorum domos qui gentilium superstitiosas tabellas destruere nolunt; haec prohibitio, si ex parte multum tuetur decorem religionis christianae, quia inde evidenter constat nullam esse posse conventionem Christi cum belial, atque etiam evincitur impossibile esse duobus dominis sibi invicem oppositis servire, ex altera parte quandoque obest, quominus multorum christianorum, per quos non stat quin superstitiosa illa signa destruantur, spiritualibus necessitatibus succurri possit. Etenim in omnibus ferme apostatarum familiis adsunt aliqui utriusque sexus fideles, ut uxores, liberi, famuli et inferiores domestici, qui Religionem adhuc observant, a superstitionibus abhorrent, multumque desiderium ostendunt ut parentes, aut hi qui primatum in familia gerunt, convertantur, et omnia superstitiosa signa evellant. Non raro autem contingit ut missionarii possint sine periculo ad has domos accedere, et in illis aliquandiu hospitari; quo in casu, si huiusmodi domos ingredi renuant, et dictorum christianorum Confessiones in illis domibus non audiant, dicti christiani qui Religionem observant, omni spe destituuntur Sacramenta suscipiendi, quia illi, et praesertim mulieres, his persecutionis temporibus difficillime possent ad alias domos se conferre, ut sancta Sacramenta suscipere possint. In his igitur et similibus circumstantiis respondi S. Congregationem non prohibuisse missionarios ne praedictas domos ingrediantur, sed missionariis fas esse huiusmodi domos ingredi, sicut fas est ingredi domos paganorum causa illos adhortandi ut convertantur, aut etiam causa administrandi Sacramenta veris christianis qui in eis sunt, si aliter Sacramenta illis administrari non possint, dummodo ubique declarent obligationem omnibus superstitionibus renuntiandi, futurum alioquin ut nec Ecclesiae Sacramenta suscipere, nec aeternam salutem consequi ullatenus possint. Qua declaratione facta, non prohibui missionariis quin in illorum apostatarum domibus aliquandiu hospitentur, ut possint in aliis cubiculis, ubi nullae sunt superstitiones erectae, illorum, qui non apostatarunt, Confessiones audire, qui secus peccata sua confiteri non possent. Non permisi tamen illis ad eas domos se confugere causa facilius vitandae persecutionis, quod illicitum esse clare declaravit S. C.; neque etiam, ob scandalum quod oriri potest, permisi illis Missam celebrare in huiusmodi apostatarum domibus, in quibus erectae manent superstitiosae tabellae, et multum in illis inculcavi ut curent, quantum fieri potest, ut christianorum administrationem peragant in illis domibus ubi nulla sunt superstitiosa signa erecta. Verumtamen humiliter rogo S. C. ut dignetur declarare quomodo se gerere debeant missionarii in enarratis adiunctis; et etiam, an liceat missionariis in praedictis apostatarum domibus Missam celebrare, in cubiculis ubi nullae sunt superstitiones erectae, ut possit Sacramentum Eucharistiae administrare his qui nullo impedimento prohibentur, et qui secus non possunt satisfacere praecepto communicandi saltem semel in anno; 2. utrum saltem id liceat ut possint SS. Viaticum administrare infirmis qui secus sine SSmi Viatici sumptione mori periclitarentur.

R. Secluso scandalo et Religionis dedecore, licere sacerdotibus administrare Sacramenta, et etiam Sacrum facere pro satisfactione praecepti paschalis, et ministrare Viaticum in cubiculo ubi superstitionis signa sublata fuerint.

1729

S. C. de Prop. Fide - C. P. pro Sin. *26 Nov. 1822* — Christianus habens mercaturam et societatem cum infideli, tenentur ambo, et coguntur quotannis solvere in communi aliquid pro rebus licitis, et indifferentibus, simul atque superstitiosis. Christianus protestatur cum suo socio se nihil dare velle pro rebus superstitiosis, et conveniunt invicem ut gentilis solvat solum pro rebus superstisiosis, et christianus pro rebus licitis etc. Quaeritur an liceat, si christianus ita dicat suo socio infideli: – ego absolute nil possum, nec dare volo pro superstitiosis rebus, et solum paratus sum solvere totum pro rebus licitis etc. – et nihil amplius.

2. Emptor infidelis protestatur velle uti re vendita ad superstitionem; et christianus negat hanc ei vendere rem. Infidelis audiens hoc, statim mutat verba, et dicit; non ita sit, sed vende eam mihi, ut comedam, vel propter alios indifferentes usus. Quod si christianus recuset, est periculum ut gentilis clamet, rumoremque faciat contra christianum, vel christianos. Quaeritur an sic liceat christiano vendere infideli, quamvis bene intelligat subdole illum loqui.

R. Ad 1, et 2. Licitum, ut in casu proponitur.

1730

S. C. de Prop. Fide - C. P. pro Sin. *9 Dec. 1822* — Vic. Ap. Sutchuen. — Suppliciter exoro S. C. ut dignetur declarare an possit permitti mercatoribus oleorum, ut vendant oleum iis qui ex eo solent conficere candelas, quarum usus magis ordinarius est ad colendum idola, vel peragendas alias superstitiones a paganis in sacrificiis suis, et maxime sub initio anni novi, peragi solitas. Porro licet huiusmodi candelae, ex oleis seminum confectae, ordinarie adhibeantur pro superstitionibus peragendis, non tamen extat ulla lex quae prohibeat quominus in aliis usibus licitis etiam adhibeantur: et sunt qui quandoque illas adhibent in lanternis tempore noctis, vel domi illas accendunt, hisque utuntur pro rebus licitis peragendis; sed pauci sunt qui illas adhibeant in usibus licitis, eo quod carioris venduntur quam aliae candelae ex sebo; et revera earum usus magis ordinarius est pro colendis idolis aut superstitionibus peragendis. Christiani autem non solent huiusmodi candelas conficere nec vendere: sed difficile possunt eximere se a vendendo oleo eis qui illas conficere et vendere solent. Quaeritur utrum possit etiam permitti christianis conficere ac vendere supradictas candelas nihil interrogando emptores de usu ob quem volunt illas candelas emere, licet sciant generatim a paganis illas candelas emi pro superstitionibus peragendis.

R. Detur responsio iam in data a S. C. anno 1645 *(V. n. 1698)*.

1731

S. C. de Prop. Fide - C. P. pro Sin. *2 Iulii 1827* — Vic. Ap. Siam. — 1. Aliquando rex, princeps, praefecti fiunt bonzii; tempore quo induunt pannum bonziorum possuntne christiani prosternere se coram illis, et salutare iuxta morem Regni, quin faciant aliquam protestationem, praesertim si fieri nequeat? Habetur ille pannus flavus tamquam pannus divinus, et bonzii appellantur *dii*. Quid si medici ipsi bonzii sint? Non enim possunt adiri sine praevia salutatione. Quid si cognati, aut aliquando proprius parens sint bonzii? Etenim non salutare propinquos vel maiores esset causa magnae criminationis contra religionem christianam.

2. Mortuo rege aedificant siamenses rogum magno cum apparatu per plures menses, ad cremandum corpus. Constituto die quo cremari debet, invitantur talapuini multi ad orandum pro defuncto, et aspergendum illorum aqua, quam vocant benedictam, aliaque perplura agunt superstitiosa. Si iubeantur christiani portare lateres aut ligna pro constructione aedificii, possuntne adiuvare? Si renuant, ut ingrati erga regem detrectantur. Vocantur milites christiani ad comitandum novum regem, et custodiendum in medio turbarum quando vadit ad accendendum rogum.

R. Iuxta votum et instructionem D. Consultoris.

Instructio — Salutationes vel gratulationes quae fiunt erga gentiles et idololatras, occasione qua ad dignitatem aliquam promoventur, illicitae habendae sunt si dignitas illa ad superstitiosa tantum, et nihil ad civilia referatur; quia gratulationes essent de re mala. E contra licitae existimandae erunt si dignitas illa non ad religiosa tantum, sed etiam ad civilia referatur et politica; quia cum salutationes et gratulationes illae fiant ab hominibus qui publice christianam religionem profitentur, intelligi debent factae ob relationem dignitatis illius ad civilia, minime vero ad religiosa et superstitiosa, et in hoc casu protestatio quae in prima hypothesi actum licitum non faceret, non est necessaria; suaderi tamen poterit, nisi rei christianae aliquod ex ea damnum oriri facile posse praevideatur. Hisce principiis missionarius quaestionem solvere facillime poterit de salutationibus ethnicis hominibus faciendis occasione qua bonzii fiunt, et tempore quo pannum induunt bonziorum.

Relate ad cooperationem ad ritus superstitiosos haec tenenda regula est: si cooperatio pars fuerit ritus superstitiosi, tunc formalis censenda erit, intrinsece mala, et numquam fieri licita poterit. E contra censenda erit materialis, si pars non fuerit ritus superstitiosi. Grave aliquod damnum quod oriatur cooperanti, si ab hac materiali cooperatione abstinere voluerit, licitam eam faciet, etiamsi scandalum adfuerit quod pusillorum dicitur a theologis; quia ex lege caritatis nemo tenetur cum gravi suo damno scandalum istud removere. Quamobrem si missionarius praeviderit christianis qui adlaborare iubentur ad costruendum rogum, de quo in proposito dubio, grave damnum oriturum si illius constructioni adlaborare recusent, etiamsi scandalum adfuerit *pusillorum* nuncupatum, christianos illos peccati reos declarare non poterit.

Quod spectat ad christianos milites qui vocantur ad comitandum et custodiendum regem de medio turbarum euntem ad accendendum rogum, tenenda est Tertulliani doctrina *Lib. de Idololatria cap. 5.* inquientis: « Utinam nec vi» dere possimus quae facere nobis nefas est. » Sed licebit adesse in quibusdam quae nos » homini, non idolo officiosos habent... Si pro» pter sacrificium vocatus assistam, ero parti» ceps idololatriae: si me alia causa coniungit » sacrificanti, ero tantum spectator sacrificii. » Cum vero christiani milites, de quibus in proposito dubio, non propter ritum superstitiosum vocati eidem adsistant, sed comitandi et custodiendi regis causa de medio turbarum, id eos non idolo sed homini officiosos facit; eos non superstitiosus ritus, sed alia causa regi coniungit superstitiosum ritum peragenti: ideo participes non sunt superstitionis, sed spectatores tantummodo ritus superstitiosi, ac propterea immunes a peccato.

1732

S. C. de Prop. Fide – C. P. PRO SIN. 2 *Iulii 1827* – VIC. AP. COCINC. – 1. Se debbansi escludere le imagini del dragone onorato dai pagani, e le altre imagini superstiziose; e se i missionarî che le permettono incorrano alcuna censura, e se tal censura sia *latae sententiae* e riservata.

2. Qual giudizio debba farsi della condotta dei cristiani, i quali dopo avere invitato i pagani a suonare nelle chiese o ai funerali, loro si uniscono nei festini che han luogo dopo le cerimonie; e qual mezzo debba adoprarsi per ottenere che i cristiani cessino di unirsi ai gentili in sì fatte circostanze.

R. — INSTRUCTIO Primo quidem christianae fidei puritati parum conformes esse videntur illae, sive sculptae, sive tabulis depictae, draconis aliaeque avium et reptilium imagines, quae in ecclesiasticis praesertim functionibus adhibentur. Etenim cum figuras istas, et maxime draconis, idololatrae istarum regionum religioso cultu venerentur, qui iisdem in sacris praesertim ritibus utuntur, christianam quam profitentur fidem superstitioso imo idololatrico paganorum cultu maculare videri possunt. Profecto inficiari non poterit figurarum istarum usum superstitiosum et idololatricum esse, si coniunctus fuerit cum falsa fide, qua credatur illius draconis figuras aliasque istiusmodi totidem divinitates esse, vel simulacra divinitatis, de quo non levis esse suspicio poterit in regionibus istis, in quibus idololatria olim dominabatur, et in quibus apud ipsos christifideles antiquae superstitionis vestigia, tamquam zizania in agro Domini, identidem apparuerunt, quibus extirpandis radicitusque evellendis Romani Pontifices plurimum adlaborarunt.

Quamobrem, si ita se res habuerit, aut gravis aliqua ita iudicandi adfuerit ratio, munus tuum erit tuorumque Vicariorum et missionariorum, quantum fieri poterit, adniti ut haec zizania de medio tritici penitus eradicentur. Verumtamen, in hoc faciendo, maxime utendum erit diligentia et cautione, ne cum zizaniis et triticum eradicetur, et, cum semina quaedam vetustae superstitionis a christifidelium animis evelluntur, vel ipsa christiana fides ab ipsis eradicetur.

Neque tamen existimandum est, ut qui in hoc Vicariatu tuo christifidelibus in spiritualibus praesunt, haec fieri permittentes, excommunicationis poenae *latae sententiae* subiecti sint, ut ab aliquibus dubitatum est, quod talis censura lata fuerit in Constitutione *Ex quo,* quae a Benedicto XIV edita est adversus superstitiones Christifidelium Imperii Sinarum; ea enim excommunicatio, quae legitur § 25 praefatae Constitutionis, lata est contra non impedientes superstitiones quibus christifideles utebantur erga Confucium et maiores suos: atqui poena excommunicationis *latae sententiae* contra aliquod designatum crimen in particulari, non extenditur ad aliud, quamvis eiusdem speciei, tum quia lex humana non obligat nec operatur ultra intentionem legislatoris verbis expressam, tum quia in odiosis, quemadmodum talis est gravissima excommunicationis poena, praesertim *latae sententiae*, stricta debet esse interpretatio; quamobrem apud theologos et canonistas in proverbii fere consuetudinem venit, excommunicationem extendendam non esse de casu in casum.

E contra si nulla, vel fere nulla fuerit ratio iudicandi illas draconis aliasque volatilium et reptilium figuras ad superstitiosum cultum adhiberi, sed vel ad civilem tantummodo usum, vel ad simplicem ornatum, consulendum utique sed non stricte praecipiendum fidelibus erit ut

ab istis sive pictis sive sculptis imaginibus tanquam superstitiosis abstineant, dicendumque erit quod de usu ciborum, qui in veteri lege immundi habebantur, ab Apostolo dictum est: *Qui non manducat manducantem non spernat* (*Rom.* 14, 3).

Nihilo tamen minus si, remota licet omni idololatriae et superstitionis suspicione, adhuc tamen usus istarum figurarum petra fuerit christifidelibus offensionis et scandali, ab eisdem, quantum postulat lex charitatis, abstinendum erit, idque iuxta eiusdem Apostoli doctrinam, qui, loco mox laudato, subiungit: *Si enim propter cibum frater tuus contristatur, iam non secundum charitatem ambulas. Noli cibo tuo illum perdere, pro quo Christus mortuus est. Non ergo blasphemetur bonum nostrum* (Ibid. v. 15 et 16). Et alibi idem Apostolus: *Quapropter si esca scandalizat fratrem meum, non manducabo carnem in aeternum, ne fratrem meum scandalizem* (I Cor. 8, 13).

Neque probare S. Congregatio potuit convivia illa christianorum cum paganis, quae fieri solent exactis funeribus christianorum, ad quae ab istis vocati praedicti pagani, sua, tempore funeris, sive pulsarunt, sive inflarunt musica instrumenta. Quid enim familiarius inter homines convivio est? Atqui familiaritatem cum infidelibus, uti sunt pagani, vitandam esse suadet tum debitus nostrae religionis honor, tum ratio declinandi perversionis periculum. Sed iure etiam ecclesiastico, convivia haec cum paganis vetita esse communiter docent iuris ecclesiastici doctores. Id quidem, non quia expresse legibus canonicis vetita sint haec cum paganis convivia, sed quia existimant ad ea extendendas esse leges illas quibus convivia vetantur christianorum cum hebraeis, qualis ea est quae legitur Cap. *Omnes* 14, Caus. 28, qu. 1. Ita Engel I. E. l. 5, t. 6, q. 2, n. 4; Pirhing l. 5 Decretal., par. 1, t. 6, n. 4; Schmalzgrueber ibid., et alii plures apud ipsos. Neque huic communi canonistarum doctrinae adversatur illud iuris principium: *Odia sunt restringenda;* etenim cum praefatae canonicae leges latae fuerint in favorem Religionis, favorabiles censendae sunt, adeoque latioris interpretationis, iuxta alterum iuris principium: *Favores sunt ampliandi.* Quod si convivia haec occasiones proximae fuerint intemperantiae, ebrietatis, et similium, quae contingere plerumque consuevisse dicuntur apud christifideles Vicariatus tui, non iure tantum ecclesiastico, sed naturali etiam et divino vetita esse dicenda sunt, adeoque aliam ob causam, eamque potiorem, fugienda.

Neque alterum probari undequaque potest, christianos invitare paganos ut musica sua pulsent vel inflent instrumenta, dum illi suis parentant defunctis, ob grave periculum exponendi sacros religionis nostrae ritus contemptui et irrisionibus paganorum, quod eidem religioni summopere iniuriosum esset; suadendum igitur christifidelibus erit ut, aut opere aliorum christianorum utantur in funeribus suis, aut, ut sine musicorum instrumentorum sono sua funera celebrent, cum aliunde sonus iste ad illa nullimode necessarius esse videatur.

1733

S. C. de Prop. Fide – C. G. *21 Nov. 1837.* Se abbia luogo alcuna provvidenza (nella Bosnia) circa l' intervento dei parrochi ai conviti degli ottomani, ed i forzati lavori dei cattolici nella fabbrica o restauri delle moschee.

R. Quoad primam partem non esse interloquendum. Quoad secundam non esse inquietandos, dummodo gravis mali metu coacti agant, neque intendant mahumetanorum superstitionibus cooperari.

1734

Ex Litt. S. C. de Prop. Fide. *26 Sept. 1840* (AD VIC. AP. SCOPIAE). Chiedeva V. S. se i cristiani possano prestar l' opera loro alle fabbriche delle moschee, sendovi astretti dai turchi. La S. C. usando quella maggiore indulgenza che può, ha deciso rispondere a V. S. come ha risposto non ha guari ad altra simigliante domanda: *Non esse inquietandos, dummodo gravis mali metu coacti agant, neque intendant mahumetanorum superstitionibus cooperari.*

1735

S. C. de Prop. Fide – C. P. PRO SIN. *21 Iulii 1841* — VIC. AP. TUNK. OCCID. — Nunc ex edicto regis coguntur christiani fana idolis et templa progenitoribus erigere. Porro plurimis in locis, ubi pagani et christiani mixti sunt, christiani cum paganis paciscuntur quod ipsi sustinebunt ab libitum suum, et quomodo poterunt, maiorem vel aliquam specialem partem operum publicorum et licitorum in pago, modo pagani non illos inquietent circa superstitiones, non illos mandarinis prodant et accusent, et insuper tractent negotium superstitionum coram mandarinis pro toto pago ad libitum et quomodo poterunt. Sic agendo christiani non intendunt ut pagani ipsorum loco superstitiosa peragant, sed intendunt solummodo sese a superstitionibus faciendis liberare, et sese mandarinis occultare. Caeterum pagani nec maiores nec numero plures faciunt superstitiones quam de more suo faciunt. Quaero an talis pactio christianos inter et paganos sit licita, attentis superius dictis, attenta insuper ratione quod nisi tali modo paciscantur christiani cum paganis, vel superstitiones peragent, vel innumerabiles vexationes sustinere cogentur.

R. Prout exponitur, posse tolerari, seu non esse inquietandos.

1736

Ex Litt. S. C. de Prop. F. *11 Sept. 1841* (AD VIC. AP. COREÆ) — .. His porro quae addebas, nempe quoad participationem sacrificiis et idolothytis, vel quoad cibos idolis oblatos et a paganis divitibus pagi fidelibus pauperibus distributos, Emi PP. ad rem esse duxerunt responsiones datas a Suprema Inquisitione anno 1768, 15 Decembris, quibusdam quaestionibus operariorum in Sinis, nec non ab ipsa hac S. C. die 16 Ianuarii anni 1797 peculiari dubio a Vicario Ap. Sutchuensi proposito quas responsiones adiicimus *(V. nn. 1703 et 1718)*.

1737

S. C. de Prop. Fide - C. P. PRO SIN. *27 Sept. 1843* — VIC. AP. TUNK. OCCID. — Se possano i cristiani per sottrarsi alle vessazioni pagare ai gentili una contribuzione per cose lecite, sebbene poi sia erogata in superstizioni.

R. Affirmative; seu melius, licitum ut exponitur.

1738

Ex Litt. S. C. de Prop. Fide *23 Martii 1844* (AD VIC. AP. LEAOTONG) — .... Quaerebas an christiani possent recipere panes, quos, in novo anno vel sacrificiis, pagani velut amicitiae causa eis distribuunt, scientes oblatos diabolo fuisse; an manducare possent; ac denique an munera muneribus rependere. Hisce omnibus consonam esse perspicies responsionem Supremae Inquisitionis ad similia dubia, anno 1768 exhibita datam, quae sic habet: *Licitum esse comedere epulas indifferenter appositas, quamvis idolis oblatas, dummodo non in templo, neque in loco idolis sacro, et dummodo omnis adsit species cultus, aut venerationis idoli ac superstitionis, nullumque adsit periculum scandalizandi fideles vel infideles.* Idem rescriptum fuit a S. C. de Prop. Fide anno 1797 Vic. Ap. Sutchuensi, nimirum, secundum ea quae proposita fuerant, *tolerari posse, secluso scandalo, et ne concitaretur aliqua persecutio (V. n. 1718)*.

1739

Ex Litt. S. C. de P. F. *23 Maii 1844* (AD VIC. AP. SIAMI ORIENT.) — Quaerebas primo: Aliquando duces christiani cum suis domesticis ex officio suo tenentur comitari regem, quando celebrat funera magnatum aut principum. Ordinarie ista funera locum habent in platea ad combustionem principum destinata. Porro in istis funeribus est consuetudo quod rex proiicit pecuniam, quam assistentes certatim arripiunt. Christiani possuntne arripere istam pecuniam? Quod si, ut fit aliquando, rex singulis assistentibus pecuniam distribuat, possuntne etiam eam accipere? Ratio (inquiebas) dubitandi est quia, etiamsi rex non aperiat intentionem suam, attamen censetur eleemosynam largiri sive in suffragium defuncti, sive ut merito talis eleemosynae ipse aliquando perveniat ad coelos superiores, ideoque timendum videtur quod talis eleemosyna superstitiosa sit. Alterum erat: Iam a duabus vicibus rex, assistens funeribus solemnibus cum sua familia in tentoriis prope flumen, iussit ut adducerentur christiani annamitae (utpote optimi remiges), cymbas conscenderent, et cursu contenderent coram se ad sui ipsius et familiae regiae, ut ait, delectationem: postea victoribus pecuniam distribuit. Possuntne christiani sic cymbis contendere in medio flumine extra territorium fani, et ad solam, ut aiunt, regiae familiae delectationem? Ratio dubitandi (inquis) est quia isti cursus cymbarum occasione funerum exercentur, quamvis certum sit quod non reperiantur in catalogo rituum funeralium, et ante adventum annamitarum non exercebantur. Hisce porro, prout exposita sunt, S. Cong., mature perpensis, ex parte christianorum cooperationem omnino ad superstitiosa deprehendi non posse censuit, ac propterea *inquietandos non esse* rescripsit.

1740

S. C. de Prop. Fide - C. P. PRO SIN. *3 Octobr. 1845* — VIC. AP. TUNK. OCCID. — Christiani quamdam chartae speciem fabricant quam ordinarie vendunt paganis ... Cum illa charta ex seipsa sit indifferens ad quemcumque usum, illam pagani nova operatione praeparant ut ad superstitiosa peragenda apta sit.

R. Siquidem charta, prout ab utrisque venditur, per se et in communi hominum aestimatione sit indifferens, et primario vel directe non referatur ad superstitiosa, non esse inquietandos.

1741

S. C. S. Officii *17 Martii 1847* — VIC. AP. SIAM. — Est apud siamenses consuetudo radendi pueros et puellas a tenerrima aetate, conservando cirrum in vertice capitis; quando vero pervenerunt ad octo annos et supra (aliquando differunt usque ad sexdecim annos), tunc parentes vocant bonzios ad orandum et aspergendum aquam superstitiosam super puerum vel puellam; postea radunt cirrum, vacantque conviviis et comoediis, parentesque colligunt pecuniam a suis notis et amicis. Omnes siamenses quos consului mihi dixerunt aspersionem hanc eo fine fieri ne puer vel puella insaniat, et ut a morbis aut daemonibus praeservetur. Talis consuetudo nullo modo per falsam eorum religionem praescripta videtur, et a multis non observatur; videtur ergo esse caeremonia civilis, cui admisceri quasdam superstitiones apud paganos necesse est. Sed nunc quaeritur:

1. Quando bonzii iam abierunt venitque tempus vacandi conviviis, christiani (praesertim si a magnatibus invitantur) possuntne participare istis conviviis? Usque modo non prohibuimus quando sine comoediis lusibusque inhonestis fiunt.

2. Apud quosdam christianos, et praecipue neophytos, observatur etiam consuetudo radendi pueros et puellas, servando ipsis cirrum in vertice, quem suo tempore radunt, sed modo sequenti: Mane cum comitatu adducunt ad ecclesiam puerum vel puellam, pro quo vel pro qua parentes petierunt Missam; qua finita, sacerdos benedicit ipsi secundum formulam Ritualis Romani, et postquam ad domum reduces fuerint dignior inter notos et amicos cirrum sine ulla caeremonia radit; deinde parato vacant convivio, parentesque colligunt pecuniam quam ipsi conviviis in simili circumstantia expenderant. Vicarii Ap. praedecessores mei illud permiserunt, sed cum quadam repugnantia, et quia inter confratres sunt quidam qui illam caeremoniam reprobare videntur propter quamdam similitudinem cum illa quam exercent pagani, ideo consulendum esse duximus, et si, ut puto, tolerari possit tuta conscientia, illam christianis permissam esse declarabimus.

R. Ad 1. Detur decretum Cong. Part. de Prop. Fide mensis Martii 1817, hoc est: *Non licere adesse tonsioni capillorum; et quoad eleemosynam et mensam, non licere, si haec habeantur ut partes religiosae caeremoniae; si autem habeantur pro laetitia familiae, licere.*

Ad 2. Monendos ut se abstineant.

1742

S. C. S. Officii *21 April. 1847* — Vic. Ap. Tche-kiang et Kiang-si. — I. Sinenses, etsi innumeros, non esse tamen in tota Imperii extensione partitos nisi in trecentum et aliquot cognomina variis familiis communia, de quibus multum gloriantur, quae scrupulose servant, quaeque superbe transmittunt, forte veluti aliquod signum distinctivum inter se et cives aliorum Regnorum. Vere ubique et in unoquoque pago, quamvis non magno, mos invaluit pro variis familis eiusdem cognominis habendi unam aedem communem *Tsu Tong* nuncupatam, in qua asservant unam vel plures tabellas in avorum honorem erectas et cum eorum nominibus inscriptas, coram quibus superstitiones et sacrificia peragunt; pariter in eadem aede convivia agunt in uno vel in utroque aequinoctio sive de rebus comestibilibus antea progenitoribus oblatis, sicut et de aliis non oblatis. Variae eiusdem cognominis familiae habent adhuc pro variis eiusmodi aedibus unum codicem communem, in quo inveniuntur scripta omnia nomina hominum eiusdem cognominis, quem ordinarie renovant et imprimunt quolibet quindennio. Quando renovatur codex, pagani varias faciunt superstitiones, et, quando est renovatus, bonzios adhibere solent ad orandum pro variis familiae membris, quae in illis ultimis annis e vita decesserunt. Si nascatur puer masculus, parentes, ut illius nomen inscribi possit in codice particulari, usque dum principalis renovetur, debent promittere aliquam quantitatem vini aut aliquas sapecas ad illud emendum: illud enim vinum tempore aequinoctii bibetur in aede superstitiosa ab omnibus membris particularium familiarum, quando inter se convivantur de aliis fructibus vel reditibus qui proveniunt ex terris templo progenitorum ab eorum avis vel proavis addictis. His praenotatis quaeritur:

1. An christiani possint simul cum aliis gentilibus familiis eiusdem cognominis aedem, de qua supra agitur, vel templum progenitorum retinere et possidere.

2. An christiani possint participes esse conviviorum quae in tali aede locum habent in uno vel utroque aequinoctio, dummodo non edant res progenitoribus oblatas.

3. An fideles deinceps possint inscribere nomina puerorum in codice quem habent communem cum infidelibus?

II. In omnibus fere locis istius provinciae, Sinenses faciunt pluries in anno comoedias, vel intra, et aliquando ante templum idolorum vel progenitorum, vel in plateis publicis, exigendo ut omnes familiae et omnes officinarum praepositi contribuant expensis, et hoc tam rigorose ut qui solvere recusat cogatur ad alium locum migrare vel claudere suam officinam. Istae comoediae, quamvis fiant semper vel fere semper pro uno fine superstitioso, nihilominus habere videntur alterum finem, sicut in aliis orbis partibus, nempe laetitiam publicam. Unde, cum christiani semper numero pauciores non possint vi se defendere, nec ad auctoritatem recurrere, quaeritur:

4. Utrum christiani, gravibus urgentibus causis, possint solvere aliquid, non ratione superstitionis, sed tantum ratione tributi quod solvunt ad emendum ius faciendi commercium, unice intendendo laetitiam publicam, expressisque verbis finem superstitiosum reiiciendo.

III. In uno pago, cuius tertia pars incolarum est christiana, sunt duae aedes progenitoribus dicatae: prima pertinet ad infideles in qua ipsi soli quolibet anno faciunt quatuor comoedias; alia vero partim pertinet ad alios gentiles, partim ad christianos. In illa ultima aede ab omni tempore mos invaluit ut gentiles faciant etiam quolibet anno duas comoedias, et christiani pariter duas alias. A pluribus annis christiani, urgentibus missionariis, usi sunt, sed frustra, pluribus mediis ad se liberandum a tali servitute. Infideles, licet sint eiusdem cogno-

minis, per vim, persecutionem aliam illis minando, cogunt illos ut saltem praebeant, si nolunt ipsi eas duas comoedias facere, pecuniam ad hoc necessariam, dicentes se nolle cogere illos ad solvendum pro superstitionibus, siquidem ipsi non credunt, sed illos debere solvere sicut alii, pro laetitia publica. Quaeritur igitur:

5. Utrum in tali casu, urgentibus gravissimis causis, liceat christianis facere illas duas comoedias, eligendo comoediae argumentum non directe superstitiosum, et omittendo, sicut usque nunc, consentientibus gentilibus, omiserunt, actus superstitiosos qui comoedias a solis paganis factas antecedere vel comitari solent; vel utrum saltem liceat christianis, urgente persecutione, praebere auxilium seu pecuniam ad faciendas dictas comoedias.

R. Ad 1. Quoad proprietatem non esse inquietandos; quoad interventum, licere in negotiis tantum mere civilibus, ita tamen ut ista negotia nullo actu superstitioso vitientur.

Ad 2. Non licere; et detur Instructio anni 1753. *(V. Art. II huius Cap.)*.

Ad 3. Inscriptio taxative civilis et politica, et disiunctive sumpta ab omni scandalo et ab omni actu superstitioso, licita est, ideoque permittenda; secus negative; et consulat Constitutionem Bened. XIV *Ex quo singulari*, diei 7 Augusti 1742 *(V. Art. II huius Cap.)*.

Ad 4. Christiani praemittant protestationem se solvere pecuniam taxative tanquam mere tributum, dummodo non adsistant ritibus superstitiosis; et, si a nemine reclametur contra, non esse inquietandos.

Ad 5. Non licere.

1743

S. C. S. Officii *28 Iulii 1847* — Ep. Marianopolitan. — L'art du magnétisme s'exerce dans le dit dioecèse. Est-il criminel quand on prétend savoir ce qui se passe dans les lieux fort éloignés, ou ce qui est tout a fait interieur et caché dans le coeur? Quand on s'en sert pour découvrir des valeurs ou malfaiteurs? Quand on en fait usage pour assoupir les personnes a qui il faut faire l'amputation de quelques membres, afin de les rendre insensibles à la douleur?

R. Pro nunc detur Decretum fer. III loco IV 23 Iunii 1840 prout sequitur: « Remoto omni errore, sortilegio, explicita aut implicita daemonis invocatione, usus magnetismi, nempe merus actus adhibendi media physica aliunde licita, non est moraliter vetitus, dummodo non tendat ad finem illicitum aut quomodolibet pravum. Applicatio autem principiorum et mediorum pure physicorum ad res et effectus vere supernaturales, ut physice explicentur, non est nisi deceptio omnino illicita et haereticalis. »

1744

S. C. S. Officii *17 Sept. 1848* — Vic. Ap. Siam. — 1. Circa profectionem exercitus est consuetudo quod magi regis, ex superstitiosa supputatione, definiant diem, horam et momentum profectionis; tunc dux iubet explodere tormenta ad dandum signum. Possuntne christiani milites in tali casu explodere tormenta ad iussum regis vel ducis? *Nota.* Usque modo christiani milites exploderunt tormenta, et timenda sunt gravia incommoda si renuant obtemperare.

2. Elephas albus pluris aestimatur in Siam utpote animal curiosum, pulchrum, et boni ominis pro felicitate Regni. Porro, quando adducunt eum in ratibus ad regiam civitatem, magnates aliquando assumunt christianos, ut adiuvent ad trahendam ratem in qua insidet animal, quod cum comitatu plurimo et signis laetitiae excipiunt in civitate. Licetne christianis trahere ratem elephantis albi? Ratio dubitandi videtur esse quod siamenses aliquam superstitiosam opinionem habeant circa elephantes albos.

3. In media civitate est platea vacua, in qua, quoties comburendum est cadaver regis vel principis, aedificant magnum mausoleum sub quo fit cadaveris combustio. Circa mausoleum construunt septum, intra quod versantur talapuini ad funera invitati. Praeterea disponunt tentoria extra septum pro rege et magnatibus, faciuntque stratum in tota platea, partim ex tabulis, partim ex arundinibus. Nunc quaeritur: 1. Christiani possuntne, si ad id iubentur, adiuvare in construendo mausoleo, exceptis quibusdam figuris et emblematibus superstitiosis? 2. Possuntne caedere, vel adducere, aut trahere ad terram ligna aut tabulas ad confectionem dicti mausolei destinatas? — 3. Possuntne texere stratum ex arundinibus, sive intra, sive extra septa? — 4. Possuntne tenere arundines in suis domibus, ea tradere ducibus paganis, qui exigunt opus huiusmodi pro dicto mausoleo? Istud mausoleum videtur esse quasi tentorium momentaneum, siquidem statim post combustionem penitus destruitur.

4. In funeribus principum, omnes eorum clientes adiuvant, sive opera sua, sive pecunia, pannis albis, aut comestibilibus. Ista comestibilia non sunt oblata idolis, sed communia, et cedunt partim talapuinis, partim magnatibus, qui assistunt funeribus, et partim operariis et servis principum. Nunc quaeritur: — 1. An christiani clientes principum possint occasione funerum deferre ad palatium regis vel principis domini sui quaedam munuscula comestibilia, ipsa die funerum, saltem praevia protestatione, ut saepe fit, quod ipsa munuscula offeruntur ipsi principi non autem pro talapuinis neque ad suffragium defuncti? — 2. Possuntne offerre ista munuscula saltem aliquot dies ante funera?

Si vero nihil offerunt, valde timendum est ne incurrant odium aut vindictam domini sui.

5. In Siam pueri et puellae servant cirrum supra verticem capitis ad aetatem circiter duodecim annorum; tunc abradunt cirrum, adhibendo quasdam caeremonias superstitiosas. Censent enim quod, si non radunt cirrum, pueri variis calamitatibus erunt obnoxii. Aliquando rex filium aut filiam ad unum sacellum, ad id constructum in palatio, tribus vicibus mittit magno cum apparatu, ad recipiendum orationes et aquam lustralem talapuinorum antequam abradat cirrum: ad processionem assumunt pueros variarum nationum indutos vestibus gentis suae. In decursu processionis brahamani procedunt spargentes ex utraque parte orizam superstitiosam. Porro, si rex iubeat ut assumant pueros christianos ad istam processionem, possuntne christiani tradere pueros suos, supposito quod isti pueri nullam peragant superstitionem sed solum comitentur principem honoris gratia? *Nota.* Iste casus raro accidit; dicunt iam bis ac ter accidisse, inscio vel consentiente Vicario Ap. non esse certum. Sed certum est quod si in futurum acciderit, satellites per vim cogent pueros ad comitandum principem. Ideo enixe rogo E. V. ut sententiam vestram circa istum et alia puncta ad me quam primum transmittere dignemini.

R. Ad 1. Nisi publica opinione explosio tormentorum bellicorum habeatur tamquam actus superstitiosus, non esse inquietandos. Et detur Decretum anni 1817. S. Cong. de Prop. Fide *(V. n. 1726)*.

Ad 2. Non esse inquietandos nisi publica opinione habeatur uti actus superstitiosus. Et detur decretum uti supra.

Ad 3. Detur Instructio S. C. de Prop. Fide diei 2 Iulii 1827 super dubiis propositis a Vic. Ap. Siamensi *(V. n. 1731)*.

Ad 4. Iuxta exposita tolerari posse, remoto scandalo, et detur decretum 1645 S. Congregationis de Prop. Fide *(V. n. 1698)*.

Ad 5. Detur decretum an. 1817 *(V. n. 1726)* et Instructio S. C. de Prop. Fide, ut supra, anni 1827.

1745

Ex Litt. S. C. de Prop. Fide *30 Augusti 1849.* (AD VIC. AP. TUNK. OCCID.) — Ad tria ab A. Tua proposita dubia quod attinet, nonnulla quae eorum solutioni congruere perfacile intelliges, adnotanda occurrunt. Dubia porro eiusmodi sunt:

1. In aliquibus locis pagani, quando suum idolum, vel idoli sedem, de uno loco ad alium processionaliter deferunt, idoli laudes cantando, multaque superstitiosa faciendo, christianos cogunt eis media in via occurrere cum duabus mensis dapibus oneratis, eosdem deprecandi causa ut a superstitionibus eximantur. Deinde pagani mediam partem dapum assumunt, et dant illam aliis paganis, qui ex pagis vicinis ad festum superstitiosum occurrunt, manducandam, aliam mediam harum dapum partem christianis relinquunt, qui illam alio deferunt atque manducant.

2. Aliquando pagani, propter eorum penuriem, idolum suum sic processionaliter circumgestare nequeunt; tunc illi aliqua in suo templo offerunt sacrificia, et christianos cogunt praedictas duas mensas afferre in aliquam domum, quae templo idoli attinet, et peracto sacrificio, dapes a christianis allatas, idolo non oblatas, pagani in templo manducant una simul cum eorumdem dapibus idolo sacrificatis; christiani vero partem dapum, quam illis pagani relinquunt, alio asportant et edunt inter se.

3. Aliis in locis pagani, quando suum idolum processionaliter deferunt, christianos cogunt praesentare idoli latoribus, quando ad idoli templum sese conferunt ad idolum in humeros suos assumendum, aliquas *betel* buccellas. Haec vero supradicta praestare christianos pagani cogunt, non tanquam contributionem ad superstitiosa, sed tanquam quoddam hommagium illis honorificum, ad petendam ab eis exemptionem a superstitiosis; quo hommagio praestito, cum protestatione a christianis facta quod utpote Domini coeli cultores et adoratores, non possunt nec idolum adorare nec illius cultus expensis contribuere, christiani ad nihil aliud coguntur; quo vero hommagio non praestito, pagani illos cogunt ad omnia superstitiosa quae ipsi faciunt.

Hisce positis, quaerebas: Num haec christianorum agendi ratio in tribus praefatis dubiis tolerari possit? Praedictas mensas praedictumque *betel* solum aliqui principales ex christianis deferunt paganis offerenda, sed ad has mensas et ad hoc *betel* praeparanda multi, tum viri tum mulieres, opera, et omnes aliqua pecuniae summa concurrunt; num omnes illi miserrimi christiani a Sacramentorum participatione arcendi sunt, vel aliqui tantum, et quinam?

Ad solvenda itaque tria proposita dubia ea conferre videntur quae habet Synodus Sutchuensis. Nam, iuxta decreta generalia Sacrae huiusce Cong. haec inter alia praecipiuntur: *Nullo modo nullaque causa licitum esse, sive ad vitandas persecutiones, sive etiam ad servandam vitam, vel minimum superstitiosis contribuere, sive pecuniae, sive orizae, sive cuiuscumque rei a quocumque etiam praefecto publico postuletur, sive apponatur conditio ut non inscribantur eorum nomina in catalogo conferentium, sive fiat protestatio se nimirum non conferre pro superstitiosis. Nunquam licere potest disponere mensas, nec apponere, nec alio quovis modo superstitiosis cooperari.* Quae sane conveniunt iis

in priori dubio expositis; non enim extra sacrificii aut superstitiosae caeremoniae locum deferre ac deponere mensas coguntur christiani, sed in via, cum idolum de una ad aedem aliam transfertur, ac dum peragitur superstitiosa functio inter laudes et cantica in idoli laudem; nec de oblatione agitur pro festo aliquo quod ad populi laetitiam pertineat, aut ad aliud quid indifferens et cultui religionis christianae non repugnans referatur et destinetur; quo in casu, secluso scandalo, et ad persecutionem vitandam, eiusmodi mos tolerari posset, ut habetur in laudata Synodo; verum de festo res est quod omnimode ad superstitiosa refertur, et iis in adiunctis delatio fit et depositio mensarum, in quibus abesse nequit scandali suspicio et occasio. Hinc, ex festi qualitate et delationis ac praesentationis mensarum circumstantiis, omnino christianis id non licere perspicuum videtur; curandum propterea esset, ut saltem seorsim et extra caeremoniarum actum, atque in locum ab omni scandali suspicione immunem, nec superstitionibus addictum, eiusmodi mensae deferri possent; quo in casu, intercedente etiam protestatione, tolerari posset consuetudo, quemadmodum Sacra Congr. rescripsit in particulari Conventu anni 1796. — Quoad alteram dubii partem, nimirum de medietate mensarum, quam sibi a paganis relictam alio transferunt, et inter se christiani manducant, praesto est responsio Supremae Inquisitionis die 15 Decembris anni 1768 lata, qua traditur: *Licitum esse comedere epulas indifferenter appositas, quamvis idolis oblatas, dummodo non in templo, neque loco idolis sacro, et dummodo omnis absit species cultus, aut venerationis idoli ac superstitionis, nullumque adsit periculum scandalizandi fideles vel infideles.* Iisdem igitur in adiunctis, multo magis licere mensas idolis minime oblatas manducare dicendum est.

Negativam item responsionem alteri dubio tribuendam arbitramur; fertur enim christianos teneri mensas deferre ad aedem quae templo idoli attinet. At vero si, docente Synodo Sutchuensi, *nunquam licere potest disponere mensas ad locum oblationis, cibos dividere, apponere..., non licet contribuere pro emptione cuiuslibet rei, etiam eduliorum illuc deferendorum;* additque etiam *pro spectaculis quae fiunt ante templa idolis vel progenitoribus dicata,* haud licere fatendum ad contiguam idoli templo eidemque spectantem domum afferre mensas; quod, praeter alia in Supr. Inquisitionis responsione adnotata, saltem scandali suspicione et occasione haud immune esset.

Easdem ob rationes, negative quoque respondendum videtur dubio tertio, quod est de *betel* oblatione: eaedem quippe circumstantiae sunt, quae ad superstitionis contributionem seu cooperationem, actum eiusmodi quodam modo conferunt. S. autem Cong. die 13 Ianuarii 1783 rescripsit: *Sciant fideles nullo modo nullaque causa licitum esse vel minimum pro superstitiosis contribuere..., sive fiat protestatio se nimirum non conferre pro superstitiosis, sed potius ad redimendum se ab inusta vexatione.* Hinc Sutchuensis ipsa Synodus tradit: *Serio moneantur fideles atque instruantur de gravitate peccati quod committunt ii qui contribuunt aut concurrunt ad superstitiosa. Et quoniam in pluribus locis frequentissima est occasio sic contribuendi, nec desunt qui vexationibus et exactionibus debilitati, vel timore aut humana consideratione ducti, cadunt, ideo in omni patientia et doctrina missionarii frequenter, tum per se tum per catechistas edoceant et adhortentur fideles ut huiusmodi tentationibus fortiter et constanter, postposito omni humano timore, resistant, id persuasi quod non patietur Deus ipsos tentari supra id quod possunt.* Ex eadem denique Synodo praxis eruitur servanda cum iis qui superstitionibus implicati fuerunt, vel iisdem quovis modo cooperati sunt, et ad poenitentiae tribunal accedunt. *Gravissime* (tradit) *monemus omnes missionarios, eisque mandamus ut, reiecto rigore et severitate, huic regulae omnino adhaereant eamque diligentissime servent, scilicet, quilibet peccator, quem Confessarius vel attritum vel contritum prudenter iudicaverit, statim absolvatur... imposita salutari poenitentia. Praxis enim ista, prudens et benigna, est antiquissimus Ecclesiae usus, Scripturae et Patrum auctoritate comprobatus. Porro, si vigeat in tota Ecclesia catholica, ubi copia est Confessariorum, ubi nullum persecutionis periculum, quanto magis in his regionibus servanda est, ubi continuo contra catholicos persecutiones vigent, et ubi messis quidem multa, operarii paucissimi. Nec ab hac regula excipiendi sunt peccatores publici et scandalosi, qui fecerunt quod in se est ut scandalum reparetur.*

1746

S. C. S. Officii *21 Febr. 1850* — Vic. Ap. Siam Orient. — Iam a pluribus annis rex Siam, praeter animalia quae sunt in horto regio, alit varia animalia, elephantes, equos, boves, oves et capras, anseres, porcos, anates, gallinas, etc., vel in stabulis, vel in septis intra hortos; aluntur expensis regiis, et per servos numerosos. Quoties moritur aliquod animal, illud statim deferre debent ad *Rong viset* (culinas regias), ubi coquitur et partim comeditur a famulis, operariis et ancillis palatii, partim mittitur ad *Rong than* (domum eleemosynae) pro alendis pauperibus. Quidam etiam dicunt opimam partem offerri talapuinis.

Porro, si rex exigat a ducibus christianis quaedam animalia ad alendum in septis vel stabulis suis, protestando quod non intendit

Kum, id est superstitionem, neque laxabit illa intra fines fanorum, sed mandabit alere illa ob solum beneplacitum suum, duces christiani possuntne, tuta conscientia, illa animalia regi offerre?

Ratio dubitandi est quia, ex una parte, quamvis rex utatur quidem his animalibus ad alendos servos et ancillas, operarios et pauperes, supponitur tamen in animo regis quaedam intentio superstitiosa, v. g., sustentando vitam animalium, intendit suam propriam vitam conservare. Sed, ex alia parte quando rex non solum non manifestat intentionem superstitiosam, sed coram tota aula sua saepe saepius protestatur quod ob merum beneplacitum, et non ob ullam causam superstitionis, intendat alere animalia, videtur loquelae regiae fidem adhibendam esse, quia vox regis ubique ut sacra et veridica habetur. Alioquin omnes qui verbo regio non credent (secundum ingenium huius nationis) ut rebelles reputabuntur, et maximis poenis cum tota sua cognatione affligentur.

R. Christiani catholici de quibus agitur, si vera sunt exposita, praemittant protestationem se dare animalia, de quibus agitur in quaesito, taxative in merum tributum. Sciat Vicarius Ap. eosdem christianos non esse ob id inquietandos. Monendus autem per S. C. de Prop. F. Vicarius Ap. praefatus, simplices sacerdotes, in vera Christi Ecclesia, in rebus ad fidem moresve spectantibus, non habere suffragium decisivum, sed solummodo consultivum. Atque hinc acriter moneantur etiam praedicti siamenses missionarii ut in posterum abstineant se a similibus, nimirum ne audeant ferre suffragium decisivum in rebus fidei et morum.

1747

Ex Litt. S. C. de P. F. *9 Sept. 1850* (AD SUPERIOR. PARIS. SEMIN. MISS. AD EXTER.) Quamvis primum, non solum ex litteris R. P. D. Mallensis Episcopi, verum etiam ex iis quas missionarii illius transmiserant, in Suprema Inquisitione examen institutum fuisset super dubio a praedicto Antistite proposito, quoad oblationem animalium a siamensi rege impositam, ac proinde, mature omnibus perpensis, Sacrum Tribunal in feria V, sub die 21 Februarii a. c. responsum ediderit *(V. n. 1746)*, quod missionariis ac Praesuli patefaciendum D. Tuae misimus: nihilominus, instante in primis Episcopo Columbicensi tunc Romae commorante, inter haec advenientibus aliis epistolis, vel animadversionibus, consultationibus etc., eorumdem operariorum, rem iterum Supremae Inquisitioni expendendam obtulimus, ne quid accuratae ac solerti deliberationi defuisse dici posset. Quapropter, iterum iterumque omnique maturitate expensis omnibus, in Sacro Conventu feriae IV, die 28 elapsi Augusti, EE. PP. decreverunt: *Cum noviter deducta a missionariis non immutent statum quaestionis inter eos et Vicarium Ap., satis provisum,* nimirum per praecedens responsum diei 21 Februarii. Mentem vero suam esse addiderunt EE. PP., ut novam hanc responsionem D. Tuae significaremus Operariis communicandam, ita tamen ut una simul eos doceas Apostolicam Sedem quaestionem definiisse, *probe agnitis ac mature perpensis omnibus prorsus hinc inde deductis*; doceas insuper ac paterne moneas Operarios ipsos, in eiusmodi controversia, illos haud res accepisse suo sub aspectu, nec distinxisse, uti par erat, inter immediatam ac mediatam cooperationem; haec enim permitti potest ubi gravis adsit advenientis mali detrimentique metus.

1748

S. C. S. Officii *8 Ian. 1851.* — VIC. AP. TUNK. OCCID. — Sunt christianitates, quae iam a mandarinis coactae sunt fanum publicum idolis erigere, et in posterum certe aliae ad hoc cogentur. Porro, stante crudelissimo tyranno qui hoc miserrimum Regnum gubernat, difficillime erit haec fana publica destruere ob mandarinorum et paganorum rabiem, qui civili potestate freti eadem destrui non patientur, vel destructa reaedificari urgebunt; sed facilius erit christianis intra pagum suum sese a superstitionibus faciendis abstinere. Quaero:

1. An, attentis supramemoratis, christianitates quae fana huiusmodi erexerunt, censeri vere possint a superstitionibus immunes, modo nullos superstitionis actus in istis fanis erigant.

2. Vel, ut illae christianitates a superstitionibus vere liberae sint, estne absolute necessarium ut illa fana destruant, quaecumque sint vexationes et mala quae exinde illis accidere poterunt? Et in quantum affirmative:

3. Tota christianitas debetne censeri superstitionibus implicata, quamdiu fanum ab eadem erectum adhuc stabit, vel tantum istius christianitatis primores?

R. Ad 1. Non licere christianis templa idolis fabricare aut eorum fabricae cooperari, et detur decretum pro Iaponia, die 7 Decembris 1626, videlicet: *Non possunt Iaponii fideles, ut periculum mortis vel exilii evitent, altaria vel idolis fabricare aut eorum fabricae cooperari.*

Ad 2. Negative, et detur decretum *Sutchuen.* feriae V, 20 Augusti 1778, nempe: *Christiani qui emunt territoria, supra quae idola sunt aut parva idolorum oratoria, possuntne monere gentiles, quorum prius erat territorium, e territorio tollere, ipsisque recusantibus, teneturne confringere illa et destruere? — Cum territoria venduntur, videtur quod cum fundi dominio in emptorem transferatur etiam ius*

ac proprietas idolorum aut oratoriorum idolis dedicatorum, quae in fundo sita sunt. Si res ita se habet, tenetur christianus idola tollere ac oratoria destruere, vel in aliam formam ac usum ita redigere, ut nulla amplius species appareat oratorii idolis consecrati, et omnis superstitiosi cultus removeatur occasio. Monere autem gentiles ut ipsi idola tollant ac oratoria destruant, nec turbarum excitandarum periculo vacat, nec iustum est ut, quae idola per se potest christianus evertere, permittat paganis alio transferre ac profano cultu adorare. Si vero idola ac oratoria huiusmodi, quamvis in privatorum territoriis constituta, publici iuris ac sub principis potestate sunt, tunc non licet christianis ea tollere ac destruere; et potius abstineant ab iis territoriis emendis in quibus profana haec simulacra ac oratoria reperiuntur.

Ad 3. Provisum in secundo.

1749

S. C. S. Officii *31 Martii 1852* — Vic. Ap. Hu-nan — 1. An liceat comitari processionem draconis, explodere tormenta eo transeunte, dare candelas pro draconis laterna, vinum et pecuniam pro hac superstitione.

2. An liceat christianis conducere domum cum obligatione deferendi vel per se vel per alium lanternam in processione cum dracone.

3. An liceat saltem aliquid contribuere cum protestatione dicendo : *hoc est non pro dracone sed pro te qui colligis distributiones.*

4. An occasione defuncti liceat, dum occiditur sus ut paretur convivium, facere explosiones.

5. An liceat filiis et nepotibus comitando cadaver patris et matris telae albae longum frustum deferre ad ostendendum esse posteros qui possint vocare bonzios ad rumpendum infernum.

R. Ad 1. et 2. Non licere.

Ad 3. Non licere et Decretum fer. V. 16. Novembris 1769 ut sequitur: *Decretum:* « Quaeritur an sit licitum contribuere candelas pro draconis lanterna, vinum et pecuniam, et explodere tormenta pro hac superstitione. — Respondetur: In proposito casu non licere.

Ad 4. Negative.

Ad 5. Non licere.

1750

S. C. S. Officii *16 Martii 1853* — Missionarii satagant omni meliori et prudentiori modo quo possunt ut catholici sonatores vel cantores ad festa vel solemnitates paganorum ab ecclesia expellantur. Quatenus reapse impossibile evadat physice vel moraliter eos amovere, tunc eosdem catholicos sonatores vel cantores opportunis monitionibus, obsecrationibus vel obiurgationibus ab huiusmodi daemoniorum cultu deterreant, etiam denegatione ad tempus Sacramentorum, et ita eos ad bonam frugem revocare (studeant).

1751

S. C. S. Officii *5 Iulii 1854* — Vic. Ap. Coreae. — Illi qui occasione data remote contribuunt superstitioni, v. g. qui foro emunt cibos ad sacrificium ordinatos, qui submittunt igni aliquot ligna ad eos coquendos, qui tradunt vel accommodant vas, mattam sternunt ad genuflectendum, et alia huiusmodi faciunt, suntne arcendi a Sacramentis usquedum corrigantur, ideoque eorum actio estne peccatum mortale ?

R. Detur instructio per S. C. de Prop. Fide diei 5 Aprilis 1785. *(V. n. 1713)* Consulat Synodum Sutchuensem in Cap. X. § 30. (1) Dentur responsa S. Officii sub fer. IV. 5 Septemb. 1736. (*V. n. 1700*)

---

(1) Haec ibi : « Serio moneantur fideles, atque instruantur de gravitate peccati, quod committunt ii, » qui contribuunt, aut concurrunt ad superstitiosa. Modis omnibus a tanto delicto deterreantur, quod fidei » labem, religioni dedecus, fidelibusque maximum infert » scandalum. Et quoniam in plurimis locis frequentissima est occasio sic contribuendi, nec desunt, qui » vexationibus, et exactionibus debilitati, vel timore, » aut humana consideratione ducti cadunt, ideo in » omni patientia, et doctrina missionarii frequenter tum » per se, tum per catechistas edoceant, et adhortentur » fideles, ut huiusmodi tentationibus fortiter, et constanter, postposito omni humano timore, resistant, id » persuasi, quod Dominus non patietur ipsos tentari » supra id, quod possunt.

» Ne autem in tam gravi materia sibi variis praetextibus illudant fideles, sciant nullo modo, nullaque » causa licitum esse sive ad praecavendam direptionem » bonorum, aut aliud grave damnum, sive ad ea redimenda, postquam direpta sunt, sive ad vitandas persecutiones, sive etiam ad servandam vitam, vel minimum pro superstitiosis contribuere sive pecuniae, » sive orizae, sive alterius cuiuscumque rei nec mutuo » aliquid dare, nec operam, vel officium impendere, a » quocumque etiam praefecto publico postuletur, vel » exigatur, sive apponatur conditio, ut non iscribantur » eorum nomina in catalogo conferentium, sive fiat » protestatio se nimirum non conferre pro superstitiosis, sed potius ad redimendum se ab iniusta vexatione, se conferre quasi munus exactoribus, ut possint inter se convivari, aut alia quaevis declaratio.

» Hinc non licet contribuere pro comoediis, aliisque » spectaculis, et ludis, quae fiunt, ut solet, in honorem » idolorum, aut in alium finem superstitiosum, vel ante » templa idolis, vel progenitoribus defunctis dicata, vel » contra bonos mores, nec quidem iis omnibus interesse » licet. Non licet contribuere pro aedificatione, reparatione, conservatione, et ornatu cuiuscumque templi » idolorum ne quidem Confucii et avorum, nec pro » apparatu, et executione caeremoniarum, quae ibi fiunt » a bonziis, aut aliis superstitionum ministris, nec pro » emptione uniuscumque rei etiam eduliorum illuc deferendorum, nec pro sustentatione eorum, qui in his » omnibus operam, et laborem impendunt. Nec licet » contribuere pro sacrificiis, aut aliis ritibus, seu caeremoniis, quae intra domos privatas, vel ad sepulchra » fiunt coram defunctorum tabella, aut feretro etc. Si » mos tamen alicubi invaluerit, quod nos latet, impo-

1752

S. C. S. Officii *27 Iunii 1855* — Vic. Ap. Tunk. Occid. — 1. Possuntne fideles contribuere cum pago vel cum parentela ad emendum bubalum, vel bovem, aut porcum, qui dividendus est inter omnes habitatores pagi, aut inter parentes? Ex sua carnium parte, christiani praeparabunt suas mensas quae nulla superstitionis labe inficiuntur, et infideles ex sua parte conficient suas idolo aut progenitoribus offerendas. Si christiani non contribuant, exponentur rixis, iurgiis et inimicitiis personarum, quandoque litibus et apostasiae.

2. Possuntne absolvi illi quorum nomina inscribuntur in catalogo pagi, vel in catalogo sui magistri, et non possunt illa delere? Iuxta hos catalogos infideles pagi vel condiscipuli cogent illos ad sacrificia superstitiosa; illi tamen promittunt se nihil facturos esse, sed propter pusillanimitatem valde timendum est ne violent suam promissionem. S. C. iam resolvit hoc dubium in responsis ad Episcopum Wratislaviensem, sed hoc responsum non habemus.

3. Iuxta consuetudinem Regni, domus primogeniti cuiusque familiae est locus in quo tota familia congregatur, offert progenitoribus et manducat immolata: uxor, filiae, domesticique debent verrere sordes, sternere mattas, parare locum ad immolandum. Quando primogeniti convertuntur ad Deum, familia non vult illis parcere haec opera; saltem exigit locum ad immolandum; si recusent, parentes non raro intentant lites pro fide periculosas et dispendiosas: christiani possuntne se habere modo passivo erga haec omnia, et relinquere illos facere haec superstitiosa in domo sua?

4. Cum infideles congregantur in suis aedibus vel ad dividenda inter se onera pagi, vel ad sacrificia peragenda, vel ad festa in honorem idoli celebranda, qui prope transeunt debent descendere de palanchino, aut inclinare pileum in signum reverentiae: fideles, ne afficiantur duris aut iniuriosis ictibus, possuntne descendere de sella gestatoria, aut pileum inclinare cum protestatione ista: *Saluto primores tantum, non revereor idolum?*

5. Infideles in honorem idoli sui prohibent nomen eius pronuntiari in toto pago, et indicant alterum verbum ad significandam rem quam exprimit nomen hoc. Christiani possuntne se abstinere a pronuntiatione nominis idoli, non reverentia, sed tantum metu paganorum, qui afficerent illos virgis et poenis infamantibus? Ratio dubitandi est ne videantur honorare idolum.

R. Ad 1. Iuxta exposita, dummodo christiani non intendant ad actus superstitiosos, nec sic in publica existimatione habeantur, non esse inquietandos. Nihilominus S. C. censuit pro varietate rerum et circumstantiarum dandam esse resolutionem feriae IV, 5 Septembris 1736. nempe: *Mos est in Regno Tunquini... (V. n. 1700).*

Ad 2. Detur Decretum sub die 21 Aprilis 1847, nempe: *Sinenses etsi innumeros.... (V. n. 1742).*

Ad 3. Simplicem tantum patientiam, citra ultra sive expressam sive tacitam approbationem aut quovis ministerio penitus excluso eisdem superstitiosis actibus (si quandoque contingat a christianis), posse permitti, cum aliter odia, inimicitiae vitari non possunt, facta tamen fidei protestatione, ac cessante periculo subversionis.

Ad 4. Non licere.

Ad 5. Non esse inquietandos.

1753

S. C. S. Officii *9 April. 1856* — Vic. Ap. Tunk. Occid. — Plurimi christiani superstitionibus implicati satis facile enixis suis precibus apud paganos a superstitionibus agendis se servant immunes, sed difficillime a pecunia secundum ratam suam partem solvenda pro superstitionibus agendis sese liberare possunt. Omne quod a paganis obtinere possunt est ut non illis tradant suae pecuniae contributionem, nisi elapso aliquo tempore post actas omnes

---

» nendi quasdam contributiones, sed simul etiam ad » populi laetitiam, aut aliud quid indifferens referantur, » ac destinentur, tunc, urgente gravissima causa, liceret » fidelibus contribuere pecunias, dummodo per huius» modi contributionem non intendant ad actus super» stitiosos concurrere, praesertim praemissa, si com» mode fieri potest, protestatione, quod imposita tri» buta praestant, in ordine tantum ad populi laetitiam, » et ad actus indifferentes, vel saltem cultui religionis » christianae non repugnantes.

» Item nemini ex fidelibus licet, sive in novi aut ple» nilunio, sive in anniversariis, aut aliis diebus cultui » defunctorum, vel idolorum consecratis, etiam prae» missa quavis protestatione, cibos emere, vel coquere, » mensas aptare, vel edulia quovis modo praeparare, » vel dividere, vel apponere, quae fiunt pro idolis, pro» genitorumque spiritibus specialiter praeparanda, et eis » offerenda. Si vero extraordinaria huiusmodi convivia » pro laetitia familiae, pro hospitibus aliisque occasio» nibus minime superstitiosis primario fiant, quamvis » non ignoretur aliquam eorum partem idolis offeren» dam fore, si dapes non distinguantur, ut aliquae fiant » pro oblatione superstitiosa, aliquae pro cibo convi» varum, sed destinatio pendeat ex arbitrio patrisfami» lias, si nulla dapes sit specialiter directa, et praepa» rata pro idolo, in hoc casu si agatur de ordinariis » servis, et culinariis, qui toto anni tempore huiusmodi » ministerio sunt addicti, cibos coquere, et praeparare » licet, praemissa, si commode fieri potest, protesta» tione, se agere pro comestione familiae, non pro su» perstitiosis; at istis quidem nunquam licere potest » disponere mensas ad locum oblationis, cibos dividere, » nec apponere, nec quovis alio modo superstitiosis » cooperari ».

superstitiones. Sic agendo illi miserrimi christiani multum laetantur quod eorum pecunia ad superstitiones agendas non assumpta fuit, nonnisique ad usus indifferentes expendenda est, et sic a superstitionis peccato omnino mundos esse se putant. Num horum christianorum talis agendi ratio tolerari potest? Num in eorum bona fide relinquendi sunt, et ad Sacramenta admitti possunt? Ut ita fieri possit multum optamus; secus enim multi aliunde satis boni christiani a Sacramentis arcendi, in peccato relinquendi et aeternae damnationi exponendi erunt.

R. Si tributum de quo agitur constet recipi et persolvi a christianis non pro superstitionibus, sed uti impendendum in alios usus indifferentes, christianos ipsos ita persolventes, emissa etiam protestatione se nolle contribuere pro superstitiosis, non esse inquietandos.

1754

S. C. S. Officii *4 Aug. 1856.* — In Congregatione Generali S. R. et Universalis Inquisitionis habita in Conventu S. M. supra Minervam (fer. IV. 30 Iulii 1856) Emi ac Rmi DD. Cardinales in tota republica christiana adversus haereticam pravitatem Generales Inquisitores, mature perpensis iis quae circa *magnetismi* experimenta a viris fide dignis undequaque relata sunt, decreverunt edi praesentes literas encyclicas ad omnes Episcopos ad magnetismi abusus compescendos.

Etenim compertum est, novum quoddam superstitionis genus invehi ex phaenomenis magneticis, quibus haud scientiis physicis enucleandis, ut par esset, sed decipiendis, ac seducendis hominibus student neoterici plures, rati posse occulta, remota, ac futura detegi magnetismi arte, vel praestigio, praesertim ope muliercularum, quae unice a magnetizatoris nutu pendent.

Nonnullae iam hac de re a S. Sede datae sunt responsiones ad peculiares casus quibus reprobantur tanquam illicita illa experimenta, quae ad finem non naturalem, non honestum, non debitis mediis adhibitis assequendum, ordinantur; unde in similibus casibus decretum est Feria IV. 21 Aprilis 1841: *Usum magnetismi, prout exponitur, non licere.* Similiter quosdam libros eiusmodi errores pervicaciter disseminantes prohibendos censuit S. Congregatio. Verum quia praeter particulares casus de usu magnetismi generatim agendum erat, hinc per modum regulae sic statutum fuit Feria IV. 28 Iulii 1847: *Remoto omni errore etc. (V. n. 1743).*

Quamquam generali hoc decreto satis explicetur licitudo, aut illicitudo in usu, aut abusu magnetismi, tamen adeo crevit hominum malitia, ut neglecto licito studio scientiae, potius curiosa sectantes magna cum animarum iactura ipsiusque civilis societatis detrimento, ariolandi divinandive principium quoddam se nactos glorientur. Hinc *somnambulismi,* et *clarae intuitionis,* uti vocant, praestigiis mulierculae illae gesticulationibus non semper verecundis abreptae, se invisibilia quaeque conspicere effutiunt, ac de ipsa religione sermones instituere, animas mortuorum evocare, responsa accipere, ignota ac longinqua detegere, aliaque id genus superstitiosa exercere ausu temerario praesumunt, magnum quaestum sibi, ac dominis suis divinando certo consecuturae. In hisce omnibus quacumque demum utantur arte, vel illusione, cum ordinentur media physica ad effectus non naturales, reperitur deceptio omnino illicita, et scandalum contra honestatem morum.

Igitur ad tantum nefas, et religioni, et civili societati infestissimum efficaciter cohibendum, excitari quam maxime debet pastoralis sollicitudo, vigilantia ac zelus Episcoporum omnium. Quapropter quantum divina adiutrice gratia, poterunt locorum Ordinarii, qua paternae charitatis monitis, qua severis obiurgationibus, qua demum iuris remediis adhibitis, prout attentis locorum, personarum, temporumque adiunctis, expedire in Domino iudicaverint, omnem impendant operam ad huiusmodi magnetismi abusus reprimendos et avellendos, ut dominicus grex defendatur ab inimico homine, depositum fidei sartum tectumque custodiatur, et fideles sibi crediti a morum corruptione praeserventur.

1755

S. C. S. Officii *22 Iulii 1857 et 3 Febr. 1859* — Vic. Ap. Cambodiæ. — 1. In Cambodia officium est christianorum tormenta bellica explodere, sive in bello, sive in caeremoniis civilibus, et arma deferre in aliis solemnitatibus a rege assignatis. Porro in regia quotannis fit caeremonia superstitiosa quam vocant *Penharac,* id est expulsio diaboli, et christiani iubentur ad statutas horas per totam noctem tormenta bellica explodere ad expellendum diabolum. In hac circumstantia quidam infideles vestibus ridiculis induti et indumentis subsistentes ipsos diabolos repraesentant, et ad fragorem tormentorum pavorem fingentes huc illuc discurrunt et tremebundi aufugiunt. Porro, anno praecedenti, christiani accersiti a rege ut praedicto officio fungerentur, a missionario aversi sunt ne huius caeremoniae participes fierent; quo audito, rex inflammatus adstantibus dixit: Ergo nunc sunt duo reges in Cambodia, missionarius et ego? Istis verbis timore perculsi, dicti fideles ad regiam se contulerunt ad tormenta explodenda ne verberibus caederentur. — Quaeritur utrum in tali casu christiani possint dicto regis obtemperare, et tormenta explodere, saltem praemissa protestatione quod talem cae-

remoniam habeant ut vanam, ridiculam et omnino inefficacem ad depellendum diabolum.

2. Est alia caeremonia quae haud minus superstitionem redolet quam praecedens. Adveniente tempore messis, rex accersit praefectos suos qui cum suis subditis in regiam conveniunt, ubi ordinatur processio circum moenia urbis, cum intentione obtinendi abundantiam frugum. Diversae tribus quibus constat populus Regni Cambodiae huic processioni assistere debent, cambodienses scilicet, christiani, qui ob religionem quam profitentur vocantur europaei, malaccenses et sinenses. Sic ordinatur processio dicta: Quinque cumuli frugum recens demissarum in effigiem monticulorum extra moenia civitatis extruuntur. Tunc fit processio, quae urbem ter circuit, transiens coram rege qui sedet in tentorio iuxta viam adornato. Christiani suum locum habent in hac processione *He meac* nuncupata, et armis instructi suum ducem sequuntur. Cum vero processio pervenit ad quamdam portam civitatis, quidam bonzii, in strato elevato stantes, aqua lustrali transeuntes aspergunt. Sed chistiani eos inclamant dicentes: Sinite ab ista aqua; nos sumus christiani eamque in horrorem habemus. Post tertium circuitum comburuntur frugum tumuli, et tunc unusquisque domum suam revertitur. Quidquid huc usque dixerimus vel fecerimus, nunquam potuimus avertere imbelles neophytos nostros ab ista processione; adeo regiam iram formidant. — Quaeritur ergo utrum, facta protestatione ut supra, vel aliter, licite possint milites christiani dictae processioni interesse, praesertim cum sit locus timendi ne rex graviter in absentes animadvertat.

R. Ad primum dubium super explosione tormenti vulgo *mortari,* EE. PP. decreverunt: Iuxta ea quae proponuntur, non licere; et detur R. P. D. Vicario Ap. instructio P. Consultoris Nerini sub fer. IV. 13 Nov. 1777 a suprema S. C. communicata Sacrae Cong. de Prop F. — *Secundum quod scribis est huiusmodi: duas isthic bellicorum tormentorum explosiones fieri (V. n. 1707, pag. 664).*

Ad secundum dubium: An christiani assistere possint processioni quae fit prout exponitur ad obtinendam abundantiam messis, EE. rescripserunt: Non licere, et R. P. D. Vic. Ap. consulat Bullam Bened. XIV *Omnium sollicitudinum. (V. Art. III huius Cap.).*

1756

S. C. S. Officii 2 *Maii 1866* — Se nelle feste cinesi che hanno luogo nel quinto giorno del quinto anno cinese, e nella fine di ciascun anno si possono ricambiare i donativi coi pagani per non sembrare di violare le leggi della civiltà.

R. Obsequia, de quibus in casu, dummodo sint mere politica, et nullum adsit scandalum, tolerari posse.

1757

S. C. S. Officii 20 *Iunii 1866* — Vic. Ap. ad Galles. — Incolae Kafae licet christiano nomine glorientur, et servent ecclesiastica ieiunia, amentque a praesbyteris obviam factis benedicta aqua aspergi, longissime tamen absunt a professione christiana, et plerumque ne sunt quidem baptizati. Colunt praesertim SS. Georgium, Michaelem, et Gabrielem, eiusque vota etiam nuncupare solent. Qui votum alicui ex his sanctis per annum voverunt, festo eiusdem die ad ecclesiam pergentes offerunt presbytero candelam, thus et vaccam vel ovem. Presbyter haec omnia nomine Sancti acceptat, candelas quidem accendendo super altari, et thus adolendo, vaccam autem vel ovem manu tangendo. Deinde vaccae, vel oves sic oblatae trahuntur ad locum ecclesiae proximum, ibique in honorem Sancti coram populi multitudine immolantur. Immolari autem debent per manus diaconorum qui caelibes sint. Adeps animalium immolatorum totus plerumque ad quandam holocausti speciem comburitur. Carnes convivio apponuntur, cui accumbunt offerentes, curatores fabricae ecclesiae et presbyteri. Tantam vero virtutem et efficaciam huic candelae, thuris et animalium oblationi attribuunt, ut sese hac una oblatione iustificari et sanctificari firmissime persuasum habeant, quidquid contra declamet catholicus missionarius. Quando eorum aliquis moritur, propinqui, die ut plurimum duodecimo ab obitu, presbyterum adeunt eique candelam et cervisiam offerunt, rogantes ut exequias defuncto persolvat. Cui postulationi antequam presbyter consentiat, quoddam a propinquis tributum pro sui muneris functione paciscitur cautionemque exigit. Tum candelam accendit, certas aliquas preces e libro recitat, cervisiam bibit. Simili modo instaurantur exequiae die vigesimo, trigesimo ac quadragesimo. Quo postremo die habetur solemne convivium funebre quod appellant *tezkar.* Presbyter nimirum accedit ad domum defuncti, factisque super ipso sepulchro exequiis, benedicit convivio, solidam diem laetissime cum defuncti propinquis transigit, suique laboris satis amplam mercedem, aliquas nempe vaccas, quodam veluti decimarum iure reportat. Convivium *lezkar* tam abissinis, quam kafinis summopere cordi est. Kafini illud habent pro eximio religionis officio, in eoque magnam collocant fiduciam; abissini, si convivium hoc omitterent, arbitrarentur se in paradisum ingredi non posse. Neque pretereundum est kafinos addictissimos esse magicae superstitioni. Et sane magi apud eos opibus et potentia plurimum valent, coalescentes in quodam veluti sodalitium cui rex ipse praeest. Spi-

ritum vero magiae quo se magi pervasos existimant, appellant *deocce*, quod vocabulum e lusitano idiomate derivatum esse videtur. Porro tanta est kafinorum observantia erga spiritum magiae *deocce* ut ipsi christiani obtestari et iurare teneantur per eumdem *deocce* idque non tantum vi consuetudinis, sed quadam etiam necessitate legali. Quibus praemissis, quaeritur:

1. An presbyter catholicus ex quodam tolerantiae spiritu, ut sibi catholicaeque missioni plebem conciliet, licite possit accedere tanquam presbyter catholicus omnibus notus, ad ecclesias illas quo supradicti oblatores conveniunt, atque acceptare candelas et adolere incensum sicque cooperari religiosae functioni hominum nonnisi solo nomine christianorum qui in hac etiam functione peragenda multas praeseferunt superstitiones traditionalibus suis ideis commixtas.

2. An presbyter catholicus possit acceptare animalia sacrificiis destinata, protestando contra haec eadem sacrificia, atque ea tantum de causa ministerium suum non recusando, ut arrepta peculiaris conventus occasione praedicare queat adversus hasce superstitiones.

3. An presbyter catholicus possit memoratos christianos lustrali aqua aspergere, iuxta antiquam eorum consuetudinem, illosque praesertim, qui vel catholicum ministrum reiiciunt, vel de baptismo aut alia re nihil curant. Idque postulatur propter periculum confirmandi eos in suis vanis spebus.

4. An presbyter catholicus possit persolvere usitatas exequias pro hominibus minime baptizatis soloque nomine christianis; quae exequiae consistunt in accendenda candela, et recitandis quibusdam arbitrariis precibus; idque ut presbyter occasione popularis conventus praedicare valeat.

5. Quatenus presbyter catholicus nequeat licite tales exequias persolvere, an saltem recipere possit stipendium pro iisdem exequiis reddi solitum, omittendo quamcumque functionem religiosam. Ratio dubitandi est, quia si presbyter stipendium eiusmodi acciperet, etiam cum protestatione se illud decimarum dumtaxat nomine accipere, semper tamen verum adesset periculum, ne exequiae tamquam persolutae existimarent.

6. An christiani Kafam incolentes licite iurare possint per nomen *Deocce*.

R. (Ad 1) Difficultas quae Vicarium Apostolicum movit ad proponendum dubium 1. duplici ex capite orta esse videtur, tum ex communicatione in sacris cum hominibus minime baptizatis soloque nomine christianis, tum multo magis ex pluribus superstitionibus quas homines iidem secundum maiorum suorum traditionem functioni supra descriptae intermiscent. Haec enim sunt ipsissima Vicarii Apostolici verba: « Se il prete cattolico..... possa ricevere » le candele, bruciare l'incenso, come funzione » religiosa fatta da gente che non è cristiana » se non di nome, tanto più che anche in questo » non mancano di avere molte superstizioni » miste nelle loro idee tradizionali. » Verum cum eiusmodi superstitiones locum quidem habere dicantur, sed minime explicentur, idcirco Emi Patres dilata praesentis dubii resolutione iusserunt, ut laudatus Vicarius Apostolicus clare distincteque referat, in quo consistant multae illae superstitiones candelarum, thurisque oblationem comitantes, et quae sint ideae traditionales, unde multae illae superstitiones emanant.

(Ad 2.) Quoad functionem in dubio 2. memoratam, qua scilicet animalia quaedam in honorem SS. Georgii, Michaelis aut Gabrielis offeruntur, Sancti nomine a presbyteris acceptantur, et postea a diacono coelibe prope ecclesiam immolantur, ea certe, prout exponitur, non licet, neque ullo pacto in christifidelibus toleranda est, nisi removeantur omnia superstitiosa vel superstitionis speciem praeseferentia, potissimum vero quaecumque sacrificii intentio, mactatio per diaconum caelibem, et adipis combustio ad instar holocausti. Quod enim animalium mactatio nulli alii demandetur quam diacono eidemque caelibi, et quod totus adeps holocausti instar comburatur, id manifestam continet superstitionem; ad quam proinde quomodocumque concurrere nefas est presbytero catholico. Atqui concurreret si animalia sacrificiis destinata acceptaret. Neque eum excusat aut protestatio adversus impia animalium oblatorum sacrificia, aut quaesita opportunitas praedicandi in has superstitiones. Nam et talis protestatio nihil prodest utpote contraria facto, quum presbyter sponte sua, nulla cogente necessitate, cooperetur; et absurdissimum est communicare quempiam posse in ritu superstitioso, ut nanciscatur occasionem improbandi ritum eumdem coram populi multitudine; siquidem, monente S. Augustino, ea quae constant esse peccata nullo bonae causae obtentu, nullo quasi bono fine, nulla velut bona intentione facienda sunt *(Lib. contr. mendac. Cap. VII)*.

(Ad 3.) Negative pariter respondendum est ad dubium 3. si aspersio vel petatur cum intentione superstitiosa vel afferat periculum confirmandi aut fovendi vanam perniciosamque fiduciam ex eadem aspersione conceptam. At si constet illam intentionem et hoc periculum prorsus abesse, neque scandalum timeatur, nihil vetat quominus lustrari possint aqua benedicta homines solo licet nomine christiani: quandoquidem ipsae irrationales et inanimae creaturae simili modo lustrantur.

(Ad 4.) Sed responsionem absolute negativam efflagitat dubium 4. Cum enim agatur de hominibus solo nomine christianis, qui ab hac

vita sine baptismo decesserunt, omnino non licet ecclesiasticas quascumque exequias pro iisdem celebrare; quod vel ex ipso Rituali Romano aperte colligitur. Et sane exequiarum ceremoniae et ritus adhibentur tamquam vera religionis mysteria, christianae pietatis signa et fidelium mortuorum saluberrima suffragia. His igitur ceremoniis et ritibus, veluti candelarum incensione et precum recitatione, honestare funus hominum absque baptismo, ideoque extra catholicam Ecclesiam mortuorum, perinde est ac ipso facto profiteri quod homines isti possint esse in loco salutis. Alio insuper ex capite improbantur eiusmodi exequiae a presbytero catholico celebratae, quia nimirum important communicationem in divinis cum infidelibus vel haereticis manifestis. Cum vero convivium, quod nuncupant *tezkar* habeatur tamquam pars exequiarum ipsarum, sequitur nequaquam licere interesse, multoque minus benedicere eidem convivio, si celebretur pro defuncto notorie haeretico, vel non baptizato, vel alias indigno ecclesiasticis exequiis.

(Ad 5.) Quod si illicitum est sacras exequias hominum extra catholicam Ecclesiam demortuorum celebrare, illicitum quoque est praestationem illam quocumque nomine exigere vel recipere, de qua instituitur dubium 5. Profecto vetat naturalis ipsa iustitia, ne presbyter catholicus stipendium exigat, vel tamquam sibi debitum recipiat pro religiosa functione, cui se denegavit, quamque proinde minime exequutus est. Sed praeterea graviter peccaret ratione scandali cum, recipiendo stipendium, censeatur ex vulgi opinione persolvisse exequias.

(Ad 6.) Non minus illicitum est christianis obtestari et iurare per nomen *Deocce*, de quo iuramento dubium 6. movetur. Quodcumque enim sit etymon vocabuli *Deocce*, certum atque exploratum est vocabulum hoc in communi loquendi usu significare spiritum magiae, nempe diabolum mendacii patrem. Unde consequens fit illos qui per nomen *Deocce* iurant, cultum latriae diabolo adhibere. Nam, ut ait Angelicus Doctor, cultus latriae adhibetur ei cuius testimonium iurando invocatur. Et ideo praecipitur Exodi 23. « Per nomen externorum deorum » non iurabitis. » Intentio autem qua christiani hoc vocabulum ad Deum verum forte referrent, eos a peccato nullatenus eximere potest. In primis enim indecens prorsus est eo nomine Deum verum nuncupare quo ab impiissimis magis spiritus magiae seu diabolus adoratur. Deinde cum iusiurandum praestetur respectu habito ad intentionem exigentis, christiani per nomen *Deocce* iurantes censebuntur, publica hominum opinione, illum ipsum magiae spiritum invocare, et sic actum ponent falsae religionis protestativum, et magos etiam atque etiam in sua superstitione confirmabunt. Quaecumque igitur sit interna christianorum intentio, nefas prorsus est illos per nomen *Deocce* iurare.

1758

S. C. S. Officii *20 Iunii 1866.* — VIC. AP. AD GALLAS. — In Abissinia musulmani animalia pro hominum victu caedunt, quamdam suae superstitionis formulam pronunciando, christiani vero caedunt dicentes: *in nomine Patris et Filii et Spiritus Sancti.* Hinc si quis christianus comederet carnes a musulmanis mactatas, persuasum ipse haberet se eiusmodi facto abnegasse christianam fidem, et pro apostata reputaretur apud omnes tam christianos quam musulmanos. Item si quis musulmanus carnes ederet a christianis mactatas, sua et aliorum sive musulmanorum sive christianorum opinione existimaretur transisse a musulmana superstitione ad religionem christianam. Persuasio haec communis est omnibus catholicis etiam in regione Gallarum, ubi christiani omnino abstinent ab edendis carnibus animalium quae occiderint musulmani vel ethnici Gallae. Ethnici vero Gallae indifferenter comedunt carnes tam a christianis, quam a musulmanis mactatas. Eadem consuetudo viget in regione Sydamarum: christiani enim carnes a musulmanis et ab ethnicis sydamis mactatas nequaquam comedunt: licet ethnici sydamae recusent quidem vesci carnibus musulmanorum, sed absque ulla difficultate comedant carnes a christianis mactatas. Praemissa huius consuetudinis notitia, dicendum nunc est de ritibus sive caeremoniis quas adhibent Gallae, quoties extraneum quempiam civitate sua donare volunt cum iure acquirendi fundorum dominium, et publicum magistratum obtinendi. Tres sunt eiusmodi caeremoniae. Prima dicitur *sabbà*, et consistit in mactatione caprae certo die facienda; qui mactarunt debent se invicem visitare, et comedere ex caprae ipsius carnibus, qua comestione censentur profiteri quadamtenus fidem Gallarum, penes quos edere carnes ab aliquo alio mactatas tantumdem valet ac religiosam eiusdem fidem profiteri. Aliae superstitiones, saltem alicuius momenti in praedicta mactatione locum habere non videntur. Succedit altera caeremonia *daggagà* nuncupata, certoque item die peragenda; qui nimirum mactarunt *sabbà* mactare debent et *daggagà*, quo nomine compellant vaccam cornibus reduncis sive seorsum inflexis, et sic certum aliquem honoris gradum in populo consequuntur. Tertia caeremonia est *buttà* quem qui mactant inter nobiles Gallas cooptantur, et potiuntur iure percipiendi vectigalia ab alienigenis, stipulandi contractus, fungendi iudicis officio in sua tribu, politicosque conventus adeundi. Itaque postulatur:

1. An liceat christianis comedere ex carnibus animalium a musulmanis et ab ethnicis occisorum.

2. An caeremoniae *sabbà, daggagà* et *buttà* permitti possint christianis, saltem si ipsi polliceantur, nullis se superstitionibus usuros, veluti invocatione diaboli atque id genus aliis; an vero prohibendae sint, propterea quod importent quamdam professionis fidei speciem et obligationem vescendi illis carnibus.

R. De cibis Christus D. N. universaliter pronunciat, dicens: « Nihil est extra hominem introiens in eum quod possit eum coinquinare; » subiuncta hac certissima ratione, quia non intrat in cor eius, idest, animum ac voluntatem eius afficere non potest. Hinc idolothytorum esum, extra certos casus, licitum christianis esse luculentissime docet Paulus Apostolus qui cap. octavo et decimo primae ad Corinthios epistolae rem istam per se ac simpliciter facit adiaphoram, nec aliter prohibet quam ratione scandali, vel sacrilegae communionis in sacris idololatricis. Qua posita doctrina facilis est dubii primi resolutio. Nam quoad carnes a musulmanis mactatas, earum esus, referente Vicario Apostolico, habetur tamquam signum musulmanae superstitionis protestativum, nedum apud musulmanos ipsos sed etiam apud christianos. Ergo ratione scandali haud licet christianis eas comedere, maxime quia musulmani et solertissime cavent ab edendis christianorum carnibus ne christianae religioni hoc ipso participare appareant, et nihil intentatum relinquunt, quo christianos pertrahant ad carnes musulmanorum edendas in Fidei contemptum; nunquam enim licet facere aliquid quod legitimam inducat suspicionem profitendi falsam religionem. Equidem in simili casu Sanctus Nicolaus I. Romanus Pontifex neutiquam licere definivit Bulgaris christianis comedere carnes animalium a paganis occisorum, ne videlicet, inquiens, fidelis cum infideli saltem in modico communicasse videatur: *quae enim pars fidelis cum infideli?* (II. Cor. VI); et rursus propter conscientiam non fidelis utique sed infidelis, gloriantis scilicet se quod sibi a christiano fuerit communicatum, ac per hoc autumantis, eo quod non fuerit a fideli spretus, quod vanitas erroris sui a christiano extiterit approbata. Cum vero ethnici gallae et sydamae carnes animalium a christianis occisorum indifferenter manducent, quin manducationem eiusmodi reputare videantur protestativum fidei signum, poterunt etiam christiani edere carnes ab ethnicis gallis et sydamis in usum vitae mactatas, dummodo certo constet nullum adesse periculum scandalizandi christianos vel ethnicos ipsos.

Resolutionem dubii 2. Emi Patres distulerunt, eo quod multa alia scitu necessaria sint ad illarum caeremoniarum naturam prudenti iudicio definiendam. Itaque iusserunt ut Vicarius Apostolicus accuratiores transmittat informationes, potissimum vero ut clare distincteque referat, an animalium mactatio penes Gallas retineatur pro ritu religioso, an fiat in loco sacro, an cum explicita, vel implicita numinis invocatione; cur certorum quorumdam animalium et non aliorum, certisque item diebus et non aliis facienda praescribitur; quid significet illa professionis fidei species in animalium occisione consistens; quae qualesque sint superstitiones illae exigui momenti de quibus Vicarius Apostolicus parum curare videtur, inquiens: « Altre » superstizioni nello ammazzare pare che non » ci sieno gran cosa; » quomodo autem Gallae dicantur habere esum carnium veluti signum protestativum religionis eiusdem quam lanio colit, cum Vicarius Apostolicus in expositione dubii proxime superioris narraverit Gallas indifferenter comedere carnes quascumque sive a christianis sive a musulmanis mactatas.

1759

S. C. S. Officii *11 Martii 1868* — Vic. Ap. Iaponiæ. — Plures sunt ritus et res quorum superstitiosa natura haud dubia existit, ut v. g. tabellae defunctorum ab idolorum sacerdotibus (vulgo *bonzes*) distributae, libellae superstitiosae ab iisdem sacerdotibus scriptae et distributae, altare vel potius quasi tabernaculum in quo tabellae progenitorum conservantur et exponuntur, honores ipsi progenitoribus exhibiti, festum pariter in eorumdem honorem quotannis celebratum, contributio ad constructionem vel ad reparationem templorum diaboli (vulgo *pagodes*) advocatio sacerdotis idolorum in obitu alicuius fidelis ut ille superstitiones perficiat, defuncti feretrum libellis superstitiosis maculet etc.... Quos ritus ut superstitiosos, etsi merito timeatur nova et valde luctabilis persecutio, missionarii christianis Sacramenta suscepturis prohibere non dubitant. Alii vero ritus et res reperiuntur de quorum superstitiositate dubium esse videtur. Cum res ob sua consequentia maximi momenti esse videatur, missionarii tale dubium solvere non ausi sunt, circa quod lumen ac consilium ab oraculo infallibili S. Sedis implorant.

In casu obitus, a magistratibus civilibus delegati ut de morte iudicent, domum defuncti veniunt; quo facto, sacerdotem idolorum mittunt ut superstitiones consuetas perficiat. Christiani vero metu persecutionis non audentes vi vel denegatione formali domus ostium sacerdoti idolorum praecludere, sese tamen ut patientes habent; peractis vero superstitiosis, profectoque idolorum sacerdote, christiani omnia superstitionum vestigia igne destruere festinant. Unde quaeritur: Utrum haec tolerantia sit professio externa superstitionis vel non, et ideo an toleranda sit vel non?

R. Dummodo revera passive se habeant, nullo modo ritui superstitioso cooperando, neque, si fieri potest, interessendo, tolerari posse prout in casu exponitur.

1760

S. C. S. Officii *26 Martii 1879* — Vic. Ap. Tunk. Centr. — Quum multi pagi christianorum infidelibus commixti habeant iamdiu inter se quamdam conventionem pro baiulando feretrum defunctorum, licet ipsi christiani iam habeant facultatem a S. Sede, die 13 Ianuarii 1794 concessam, servatis conditionibus in dicto decreto expressis, saepissime accidit, ut ipsi infideles quamdam domunculam papyraceam superstitiosis suppellectilibus domi refertam, cum escis, et odoramentis, super ipsum feretrum a christianis usque ad locum sepulturae portandum, deponant. Verum quum in praefato decreto nihil mentionis fiat de ipsa domuncula, quam *Utro-Tang* vocant, neque de escis, et odoramentis, hinc est dubium: Utrum christiani possint omnia ipsa portare simul cum feretro, cadavere incluso; dummodo ipsi neophyti non faciant superstitiones, et statim ac ad locum sepulturae pervenerint, infidelibus relictis, ad sua revertantur.

R. Vicarius Ap. et missionarii procurent totis viribus, sed caute et prudenter, ne peiora eveniant, conventionis, quae refertur, abrogationem, et ut fideles, propter superstitionis periculum, a memoratis funeribus gentilium omnino abstineant, prout in aliis Vicariatibus zelo missionariorum iam observatur. Interim tamen, iuxta ea quae a Vic. Ap. hactenus sunt exposita, si revera fidelibus, hoc ministerio recusato, gravia damna immineant, eaque alio opere, vel etiam solutione alicuius mulctae, christianorum conditioni proportionatae, vitari nequeant, tolerari posse ut christiani iidem simul cum feretro, cadavere incluso, portent domunculam papyraceam, suppellectili domestica refertam, cum escis et odoramentis, quam infideles super feretrum deponunt; dummodo tamen nullum vel idolum, vel aliud huiusmodi, quod per se sit obiectum cultus supestitiosi feretro impositum inveniatur, et dummodo nullo modo ipsi christiani superstitiosis caeremoniis ac ritibus gentilium participent, et citra ullam sive expressam sive tacitam eorumdem approbationem, ac quovis ministerio circa eosdem superstitiosos actus excluso ita ut, delato feretro ad locum sepulturae, illi recedant, atque etiam remoto scandalo, et facta protestatione se non intendere ad superstitionem.

1761

S. C. S. Officii *30 Iulii 1886* — Archiep. Algeriae — Licetne catholicis in eodem Regno (Tunetano) degentibus acquirere vel conservare proprietates quae annexum habent tributum perpetuum vulgo *curel* annuatim solvendum speciali administrationi, sub auctoritate Principis constitutae pro legatis piis mahumetanorum quae *habons* dicuntur, et ex quibus subvenitur moschaeis et earum ministris, viis publicis et aliis huiusmodi quae ad utilitatem publicam vel beneficentiam attinent?

R. Iuxta exposita, non esse inquietandos.

Art. II. **De ritibus sinicis ab Apostolica Sede proscriptis**

1762

Const. Bened. PP. XIV. *5 Iulii 1742.* Ex quo singulari providentia factum est, ut Orientalium, et Occidentalium Indiarum Regiones Europae innotescerent, Apostolica Sancta Sedes, quae ab ipsis Ecclesiae incunabulis, Evangelicae veritatis lumen ubique diffundere, et illud ab omni erroris umbra servare maximo studio curavit, in his quoque novissimis temporibus Evangelicos Operarios in antedictas regiones sedulo misit: ut, idololatria ibi late dominante funditus eradicata, christianae fidei semen opportune spargerent, atque horrentes illos, et incultos campos in fertiles florentesque vineas, uberrimos aeternae vitae fructus daturas, commutarent. Ex regionibus autem illis, quas Sancta Sedes prae ceteris ante oculos habuit, fuit profecto amplissimum Sinarum Imperium: in quo quidem negari non potest, quin christiana fides progressus ingentes fecerit, longe etiam maiores factura, nisi contra inter Operarios a Sancta Sede illuc missos dissidia cursum intercidissent.

1. Occasionem dissidiis eiusmodi dederunt caeremoniae quaedam, et ritus, quibus Sinenses, ad Confucium philosophum, et maiores suos honoribus prosequendos uti consueverunt: cum nonnulli ex missionariis contenderent, eas esse caeremonias, et ritus mere civiles, adeoque concedendos iis, qui relicto idolorum cultu christianam religionem amplectebantur; contra vero alii eos, utpote superstitionem olentes, sine gravi religionis iniuria permitti nullo modo posse assererent. Quae sane controversia multis annis Apostolicae Sedis curam, et sollicitudinem ad se traxit; cum id maxime caveat, ne zizania in agro Dominico radices agant, aut si forte egerint, ea quam cito fieri potest, evellantur.

2. Primo itaque ad Sanctae Sedis Tribunal causam hanc detulerunt ii, qui caeremonias illas, et ritus sinicos superstitione imbutos suspicabantur. Super illis dubia nonnulla proposita fuerunt Congregationi de Propaganda Fide quae anno 1645. comprobavit responsa, ac decisiones theologorum, qui caeremonias, et ritus eosdem superstitione revera infectos iudicarunt. Proinde Innocentius Papa X. ad praefatae Congregationis preces, omnibus et singulis missionariis, sub poena excommunicatonis latae sententiae, sibi ac Sanctae Sedi reservatae, mandavit, ut responsa, ac decisiones praedictas omnino observarent, easque ad praxim deducerent

donec sibi, et Apostolicae Sedi aliter visum non esset.

3. Verum paulo post ab aliis eiusdem Missionis Operariis alia dubia de iisdem ritibus, et caeremoniis ipsimet Congregationi de Propaganda Fide fuerunt exhibita, ex quibus caeremoniae ipsae, ritusque nullam in se superstitionem habere videbantur. Negotium itaque huiusmodi ab Alexandro Papa VII. Sacrae Inquisitionis Congregationi commissum fuit; quae prout varia, diversaque ratione fuerat sibi de iisdem caeremoniis expositum, alias quidem tamquam mere civiles et politicas, esse permittendas, alias vero minime tolerari posse iudicavit; idemque Alexander Pontifex anno 1656 hanc sententiam probavit, et confirmavit.

4. Sed ecce tertio ad Sanctam Sedem haec eadem controversia. Cum plura dubia Sacrae Inquisitionis Congregationi proposita fuissent, illud quoque ab ea quaesitum fuit, utrum adhuc vigeret Innocentii Papae X. praeceptum, quo sub poena excommunicationis latae sententiae mandabat observantiam responsionum, ac decisionum, quae a Congregatione de Propaganda anno 1645, ut supra dictum est, emanaverant. Praeterea, an, stantibus recens expositis dubiis earum praxis retinenda foret: cum praesertim obstare videretur Decretum Sacrae Inquisitionis, quod ab ea emanavit anno 1656 super quaesitis nonnullis, diversa ratione aliisque circumstantiis propositis ab Operariis Apostolicis in Sinarum Regno commorantibus. Respondit ad haec Sacra Inquisitionis Congregatio anno 1669, praefatum Congregationis de Propaganda Fide Decretum adhuc vigere, habita ratione rerum, quae fuerunt in dubiis expositae; neque illud fuisse circumscriptum a Decreto Sacrae Inquisitionis, quod anno 1656. emanavit; immo esse omnino observandum iuxta quaesita, circumstantias, et omnia ea, quae in antedictis dubiis continentur. Declaravit pariter, eodem modo esse observandum praedictum Sacrae Congregationis Decretum anno 1656. iuxta quaesita, circumstantias, et reliqua in ipsis expressa. Hoc autem Decretum Clemens Papa IX comprobavit.

5. Cum autem omnia praefata Decreta pro varia rerum expositarum ratione fuerint facta, ac promulgata, tantum abfuit, ut rituum sinensium controversia finem obtineret, ut magis illa vires, et incrementum acquireret. Nam scissis evangelicis operariis in partes, adducta res fuit in acriorem animorum, ac sententiarum contentionem. Atque hinc, non sine gravi scandalo, magnoque Fidei damno, consecuta est praedicatio non uniformis, et non eadem ubique christianorum illorum disciplina, et institutio. De his autem absurdis certior factus Innocentius Papa XII. Praedecessor noster, id muneris sui omnino esse putavit, ut perniciosis adeo dissidiis finis daretur; proinde exactam, maximeque accuratam totius huius controversiae discussionem Sacrae Inquisitionis Congregationi commisit. Cumque nihil intentatum reliquisset quo sinceram facti notitiam obtineret, firmata quoque fuerunt de illius mandato summa cum diligentia quaesita, quae per eamdem Sacram Congregationem resolverentur.

6. Quaesitorum illorum examen Innocentii Papae XII. mors intercepit. Clemens autem XI qui successit, Praedecessoris sui zelo plenus, coram se quaesitorum eorumdem examen fieri voluit. Quamobrem post diuturnam, maturam, et accuratissimam rei discussionem, post auditas ex utraque parte rationes, quibus libere producendis unicuique locus amplissimus datus fuit, idem Clemens Papa Undecimus anno 1704. confirmavit, et Apostolica auctoritate comprobavit praememoratae Sacrae Congregationis responsiones ad omnia et singula quaesita proposita, quibus ritus sinenses, utpote superstitione imbuti, prohibebantur; mandavitque, praefatas responsiones ad Carolum Thomam de Tournon Antiochiae Patriarcham, Commissarium, et in Sinarum Regno Visitatorem Apostolicum transmitti, ut nimirum exactam earumdem observantiam omnibus et singulis missionariis, poenis quoque canonicis in refractarios indictis, praeciperet.

7. Promulgavit quidem Patriarcha Antiochenus decisionem Apostolicam, addito decreto quo ab universis eius observantiam exigebat. Cum autem illam tentassent eludere, variisque inanibus rationibus effugere ii qui sinenses ritus tamquam politicos ac mere civiles propugnaverant, praedictus Pontifex Clemens XI. decreto, quod per Sacrae Inquisitionis Congregationem emanavit anno 1710. praecepit omnimodam, et inviolabilem earumdem responsionum abs se Apostolica auctoritate confirmatarum observantiam, et alia quae decreto ipso continentur, quod est tenoris sequentis:

8. *Decretum super omnimoda, ac inviolabili observatione responsorum, alias in causa rituum, seu caeremoniarum sinensium a Sacra Congregatione datorum, et a Sanctissimo approbatorum cum aliis ordinationibus:*

« Feria V. die 25. Sept. 1610. in Congre-
» gatione generali Sanctae Romanae et Univer-
» salis Inquisitionis, habita in Palatio Ap. Qui-
» rinali coram SSmo N. D. Clemente div. prov.
» Papa XI., ac Emis et Rmis DD. Sanctae Ro-
» manae Ecclesiae Cardinalibus in tota repu-
» blica christiana contra haereticam pravitatem
» Generalibus Inquisitoribus a S. Sede Ap. spe-
» cialiter deputatis, idem SS. D. N. in causa
» rituum, seu caeremoniarum sinensium audi-
» tis, tam in Congregationibus anno praeterito
» non semel, quam in aliis, mense et anno
» praesentibus pluries coram Sanctitate Sua ha-
» bitis, praefatorum Eminentissimorum, et Re-

» verendissimorum Dominorum Cardinalium qui » rem mature, ac diligentissime discusserunt, » sententiis, decrevit, et declaravit, responsa » alias in causa huiusmodi ab eadem Congre- » gatione data, et a Sanctitate Sua die 20. No- » vembris 1704. confirmata, et approbata, nec » non mandatum, seu decretum ab Eminentis- » simo, et Reverendissimo Domino Cardinali » de Tournon, tunc Patriarcha Antiocheno, » Commissario et Visitatore Apostolico Generali » in Imperio Sinarum die 25. Ian. 1707. hac » de re editum, ab omnibus et singulis, ad » quos spectat, inconcusse, et inviolabiliter, » sub censuris, et poenis in mandato seu de- » creto huiusmodi expressis, observanda esse, » quovis contrafaciendi quaesito colore, seu » praetextu penitus sublato, ac potissimum non » obstante quacumque appellatione a quibusvis » personis, sive saecularibus, sive regularibus, » etiam specifica et individua mentione et ex- » pressione dignis, ac quavis ecclesiastica di- » gnitate fulgentibus, ad Sedem Apostolicam in- » terposita, quam propterea Sanctitas Sua reii- » ciendam esse decrevit, ac re ipsa reiecit.

» Porro cum idem Dominus Cardinalis de » Tournon in suo mandato, seu decreto supra- » dicto, Apostolicae decisioni die 20 Novem- » bris 1704 latae se expresse inhaerere professus » fuerit, Sanctitas Sua ulterius declaravit, ipsum » mandatum, seu decretum, una cum censuris » in eo contentis, ad normam eorumdem re- » sponsorum accipiendum esse, ita ut nihil per » illud responsis praefatis additum, seu detra- » ctum fuisse censendum sit, ac omnia, quae » in eis insunt etiam, in mandato seu decreto » praedicto inesse intelligantur.

» Ceterum Sanctitas Sua, tametsi non sine » ingenti animi sui moerore acceperit, quod » humani generis hostis multiplicata in die zi- » zania in latissimis illis regionibus perseminare » non cessat; non tamen propterea in eis ca- » tholicae religionis propagandae saluberrimum » ac sanctissimum opus nullatenus deserere vo- » lens, sed illud maiori, qua potest, animi » contentione, ac studio, iisque potissimum » dissidiis, quibus inibi christianae fidei seges » veluti spinis suffocatur, prorsus submotis, » ardentius semper et enixius promovere cu- » piens: congruam super praemissis, aliisque » ad ea pertinentibus instructionem confici, il- » lamque dicto D. Cardinali de Tournon, qua- » tenus adhuc in illis partibus commoretur, sin » minus, illi, qui eius loco deputatus fuerit, » necnon Episcopis, et Vicariis Apostolicis ea- » rumdem partium transmitti mandavit, qua » non minus debitae Apostolicorum Decretorum » executioni, quam missionariorum concordiae, » evangelicae veritatis praedicationi, atque ani- » marum saluti opportune consulatur.

» Demum, ut nimiae illi de his rebus rescri- » bendi licentiae, quae non sine fidelium scan- » dalo inter partes diuturna contentione exa- » sperata invaluit, modus imponatur, Sanctitas » Sua districte praecepit omnibus, et singulis » cuiusvis Ordinis, Congregationis, Instituti, et » Societatis, etiam de necessitate exprimendae, » Regularibus aliisque quibuscumque secularibus » personis, tam ecclesiasticis, quam laicis, cu- » iuscumque tandem status, conditionis, et di- » gnitatis existant, ut in posterum non audeant » sub quovis quaesito colore, vel praetextu, » imprimere, vel quoquo modo in lucem edere » libellos, relationes, theses, folia, seu scri- » pta quaecumque, in quibus ex professo, vel » incidenter de ritibus sinicis huiusmodi, vel » controversiis desuper, seu illorum occasione » exortis quomodolibet tractetur sine expressa, » et speciali licentia a Sanctitate Sua, seu pro » tempore existente Romano Pontifice in Con- » gregatione supradictae Sanctae, et Universalis » Inquisitionis obtinendae. Ut autem eiusmodi » prohibitio inviolabiliter observetur, eadem » Sanctitas Sua voluit, et declaravit, contrave- » nientes quoscumque excommunicationis latae » sententiae, Regulares vero etiam privationis » vocis activae, et passivae poenas ipso facto » absque alia declaratione incurrere; et nihilo- » minus alia etiam, poenis Sanctitatis Suae et » Successorum suorum Romanorum Pontificum » arbitrio infligendis subiacere. Libros porro, » libellos, relationes, theses, folia, ac scripta » quaecumque, quae in futurum contra prae- » sentis prohibitionis tenorem edi contigerit » (citra ullam aliorum hactenus editorum ap- » probationem, super quibus opportune provi- » debitur) pro expresse prohibitis haberi voluit » absque alia declaratione, sub poenis, et cen- » suris in Regulis Indicis librorum prohibito- » rum contentis. Impressores vero, praeter scri- » ptorum sic impressorum amissionem, pecu- » niariis, aliisque corporalibus poenis, iuxta cri- » minis gravitatem teneri mandavit. In contra- » rium facientibus non obstantibus quibuscum- » que. — *Ioseph Bartolus S. R. et U. In-* » *quisitionis Notarius.* »

9. At vero, nec Decretum huiusmodi ad difficiles animos subiiciendos valuit. Itaque Clemens idem Papa XI. quo illos tandem aliquando fraenaret, Constitutionem anno 1715 evulgavit, qua solemniter iterum confirmavit antedictas Sacrae Inquisitionis responsiones, easque exacte et adamussim observari mandavit, praeclusis omnibus iis effugiis quibus perfectam earum observantiam contumaces homines aliquo pacto evadere potuissent: et est tenoris, qui sequitur:

10. *Clementis Papae XI Praeceptum super omnimoda, absoluta, integra, et inviolabili observatione eorum, quae alias a Sanctitate Sua in causa rituum, seu caeremoniarum sinen-*

sium decreta fuerunt: cum reiectione quarumcumque rationum, seu excusationum ad eiusmodi decretorum executionem declinandam allatarum, ac praescriptione formulae iuramenti per missionarios illarum partium praesentes et futuros hac in re praestandi.

» Clemens Papa XI. *Ad futuram rei memoriam.* Ex illa die, qua nullo licet meritorum nostrorum suffragio, catholicae ecclesiae gubernacula, hoc est, munus sua amplitudine gravissimum, ac temporum iniquitate molestissimum, Deo sic disponente suscepimus, nihil Nobis manum clavo admoventibus antiquius fuit quam accerrimas contentiones iampridem in Imperio Sinarum inter Apostolicos illarum partium missionarios exortas, semperque in dies magis invalescentes, tam circa quasdam voces sinicas, ad sanctum, et ineffabile Dei nomen exprimendum inibi usurpatas, quam circa nonnullos earum gentium ritus veluti superstitiosos a quibusdam ex missionariis praedictis reprobatos, ab aliis vero, utpote eos civiles tantum asserentibus, permissos, Apostolici iudicii censura opportune dirimere: ut, sublatis dissidiis, christianae religionis, catholicaeque fidei propagationem turbantibus, omnes tandem id ipsum dicerent in eodem sensu, et in eadem sententia, unoque ore glorificaretur Deus ab iis, qui sanctificati sint in Christo Iesu.

» Hoc consilio responsa illa, quae ad varias quaestiones super huiusmodi rebus excitatas, praevio diuturno examine, dudum, videlicet tempore fel. rec. Innocentii Papae XII. Praedecessoris nostri inchoato, ac deinde iussu nostro per plures annos continuato, auditisque utriusque partis rationibus, necnon complurium theologorum, et Qualificatorum sententiis, ac Congregatione Venerabilium Fratrum nostrorum Sanctae Romanae Ecclesiae Cardinalium, in tota republica christiana Generalium Inquisitorum adversus haereticam pravitatem auctoritate Apostolica deputatorum data fuerunt, Nos die 20. Novembris 1704. eadem auctoritate confirmavimus, et approbavimus.

» Ea autem, quae in responsis huiusmodi decreta fuerunt, sunt quae sequuntur: *Cum Deus Optimus Maximus congrue apud Sinas vocabulis europaeis exprimi nequeat, ad eundem verum Deum significandum, vocabulum* Tien Chù, *hoc est,* Caeli Dominus, *quod a sinensibus missionariis, et fidelium longo ac probato usu receptum esse dignoscitur, admittendum esse: nomina vero* Tien *(Caelum) et* Xang Tì *(Supremus Imperator) penitus reiicienda.*

Idcirco tabellas cum inscriptione sinica King Tien *(Caelum colito) in ecclesiis christianorum appendi, seu iam appensas in posterum inibi retineri permittendum non esse.*

Ad haec nullatenus, nullaque causa permittendum esse Christifidelibus, quod praesint, ministrent, aut intersint solemnibus sacrificiis, seu oblationibus, quae a Sinensibus in utroque aequinoctio cuiuscumque anni Confucio et progenitoribus defunctis fieri solent, tamquam superstitione imbutis. Similiter, nec esse permittendum, quod in aedibus Confucii, quae sinico nomine Miao *appellantur, iidem Christifideles exerceant, ac peragant caeremonias, ritus, et oblationes, quae in honorem eiusdem Confucii fiunt tum singulis mensibus in novilunio et plenilunio a mandarinis, seu primariis magistratibus, aliisque officialibus, et literatis; tum ab eisdem mandarinis, seu gubernatoribus ac magistratibus, antequam dignitatem adeant, seu saltem post eius possessionem adeptam, tum denique a literatis, qui postquam ad gradum sunt admissi, e vestigio ad templum, seu aedem Confucii se conferunt.*

Praeterea non esse permittendum christianis, in templis, seu aedibus progenitoribus dicatis oblationes minus solemnes eisdem facere, nec in illis ministrare, aut quomodolibet inservire, vel alios ritus, et caeremonias peragere.

Item, nec esse permittendum praefatis christianis, oblationes, ritus, et caeremonias huiusmodi coram progenitorum tabellis, in privatis domibus, sive in eorumdem progenitorum sepulchris, sive antequam defuncti sepulturae tradantur, in eorum honorem fieri consuetas, una cum gentilibus, vel seorsim ab illis peragere, eisque ministrare, aut interesse; imo praedicta omnia, utpote quae, perpensis hinc inde deductis, necnon diligenter ac mature discussis omnibus, ita peragi comperta sunt, ut a superstitione separari nequeant, christianae legis cultoribus ne quidem permittenda esse, praemissa publica, vel secreta protestatione, se, non religioso, sed civili ac politico tantum cultu erga defunctos illa praestare, nec ab eis quidquam petere, aut sperare.

Non tamen per haec censendam esse damnatam praesentiam illam, seu assistentiam mere materialem, qua cum gentilibus superstitiosa peragentibus, citra ullam sive expressam, sive tacitam gestorum approbationem, ac quovis ministerio penitus secluso, eisdem superstitiosis actibus quandoque praestari contingat a christianis, cum aliter odia, et inimicitiae vitari non possunt: facta tamen prius, si commode fieri poterit, fidei protestatione, ac cessante periculo subversionis.

Demum permittendum non esse Christifidelibus, tabellas defunctorum progenitorum in suis privatis domibus retinere, iuxta illarum partium morem, hoc est cum inscriptione sinica qua thronus, seu sedes spiritus, vel animae N. significetur; imo nec cum alia, qua sedes, seu thronus, adeoque idem ac priori, licet

magis contracta inscriptione designari videatur. Quo vero ad tabellas solo defuncti nomine inscriptas, tolerari posse illarum usum, dummodo in eis conficiendis omittantur omnia, quae superstitionem redolent, et secluso scandalo, hoc est, dummodo qui christiani non sunt, arbitrari non possint, tabellas huiusmodi a christianis retineri ea mente, qua ipsi illas retinent, necnon adiecta insuper declaratione ad latus ipsarum tabellarum apponenda, qua, et quae sit christianorum de defunctis fides, et qualis filiorum ac nepotum erga progenitores pietas esse debeat, enuncietur.

Per praemissa nihilominus non vetari quominus erga defunctos peragi possint alia, si quae sint, ab iis gentibus peragi consueta, quae vere superstitiosa non sint, nec superstitionis speciem praeseferant, sed intra limites civilium et politicorum rituum contineantur. Porro quaenam haec sint, et quibus adhibitis cautelis tolerari valeant, tum pro tempore existentis Commissarii, et Visitatoris Generalis Apostolici seu eius vices exercentis in Imperio Sinarum, tum Episcoporum, et Vicariorum Apostolicorum illarum partium iudicio relinquendum esset: qui tamen interea omni, quo poterunt, studio ac diligentia curare debebunt, ut gentium caeremoniis penitus sublatis, illi sensim a christianis et pro christianis hac in re usu recipiantur ritus, quos catholica Ecclesia pro defunctis pie praescripsit.

» Post haec vero, labente fere sexennio, » nempe die 25 Septembris 1710, auditis iterum » dictorum Cardinalium, qui rem mature ac di» ligentissime discusserunt, suffragiis, eadem re» sponsa, nec non mandatum, seu decretum, » quod illis expresse inhaerendo, a piae recor» dationis Carolo Thoma, dum vixit, eiusdem » Sanctae Romanae Ecclesiae Cardinali de Tour» non nuncupato, tunc Patriarcha Antiocheno, » Commissario, et Visitatore Apostolico Genera» li in praefato Imperio Sinarum, die 25 Ianua» rii 1707. editum fuit, ab omnibus et singulis, » ad quos spectabat, inconcusse et inviolabiliter, » sub censuris et poenis in mandato seu decreto » huiusmodi expressis, observanda esse decre» vimus et declaravimus quovis contrafaciendi » quaesito colore, seu praetextu penitus sublato, » ac potissimum non obstante quacumque ap» pellatione a quibusvis personis ad Nos et Se» dem Apostolicam interposita, quam propterea » prorsus reiiciendam esse similiter decrevimus, » ac reipsa reiecimus, prout in Decreto hac de » re edito fusius continetur.

» Haec omnia plene, et abunde sufficere de» buissent, ut ea, quae inimicus homo superse» minaverat, zizania, ex agro illo radicitus » evellerentur, fidelesque omnes nostris et huius » S. Sedis mandatis ea, qua par erat, humili» tate et obedientia obsequerentur: praesertim » cum in calce responsorum praedictorum a No» bis, sicut praemittitur, confirmatorum et ap» probatorum, causam iam finitam esse, apertis » et perspicuis verbis pronunciatum fuerit.

» Verum cum, sicuti ex eisdem partibus non » sine intimo animi dolore ad nostri pervenit » Apostolatus auditum, tam enixe a Nobis prae» scripta responsorum huiusmodi executio male » a plerisque, sive vano falsoque obtentu, quod » illa a Nobis suspensa fuerint, vel minus le» gitime promulgata, sive conditionum, ut per» peram asseritur, in eis insitarum, et ante exe» cutionem ipsam verificandarum, factorumve, » super quibus ipsa emanarunt, non iustifica» torum ratione, sive ulteriorum a Nobis ea in » re edendarum declarationum colore, sive gra» vium, quae tam missionariis, quam Missioni » ipsi ex demandata executione obvenire possent, » periculorum formidine, sive demum Decreti » dudum, nempe die 23. Martii 1656 super » eiusdem ritibus, seu caeremoniis sinicis a » praefata Congregatione Cardinalium editi, ac » a recol. mem. Alexandro Papa VII. etiam » Praedecessore nostro approbati praetexu, nec» non sive gravi Pontificiae nostrae auctoritatis » iniuria, Christifidelium scandalo, ac salutis » animarum detrimento, satis diu, multumque » eludatur, aut saltem nimium retardetur.

» Hinc est, quod Nos, ex commissae Nobis » divinitus Apostolicae servitutis munere, dif» ficultates, tergiversationes, subterfugia, et pre» textus huiusmodi penitus, et omnino e medio » tollere, ac reiicere, necnon Christifidelium » quieti, animarumque saluti, quantum Nobis » ex alto conceditur, prospicere cupientes, de » eorumdem Cardinalium consilio, ac etiam » motu proprio, et ex certa scientia, ac matura » deliberatione nostris, deque Apostolicae po» testatis plenitudine, omnibus et singulis Ar» chiepiscopis, et Episcopis in supradicto Si» narum Imperio, aliisque ei conterminis, sive » adiacentibus Regnis, ac Provinciis nunc, et » pro tempore quandocumque existentibus, sub » suspensionis ab exercitio pontificalium, et » interdicti ab ingressu ecclesiae, eorum vero » officialibus, ac Vicariis in spiritualibus Ge» neralibus, aliisque illorum locorum Ordinariis » ac etiam Vicariis Apostolicis, qui Episcopi » non sint, eorumve Provicariis, necnon mis» sionariis, tam saecularibus, quam cuiusvis » Ordinis, Congregationis, Instituti, et Socie» tatis, etiam Iesu, Regularibus, sub excommu» nicationis latae sententiae, a qua nemo a quo» quam, praeterquam a Nobis, seu Romano » Pontifice pro tempore existente, nisi in mortis » articulo constitutus, absolvi possit, et quoad » Regulares, etiam privationis vocis activae, et » passivae poenis per contrafacientes ipso facto » absque alia declaratione incurrendis, tenore » praesentium praecipimus, ac in virtute sanctae

» obedientiae mandamus, ut responsa praeinser- » ta omniaque, et singula in eis contenta, exacte, » integre, absolute, inviolabiliter, et inconcusse » observent; ab eis, quorum cura ad illos spe- » ctat, similiter observari, quantum in ipsis est, » curent et faciant: neque illis, sive ullo ex » superius expressis, sive alio quovis titulo, » causa occasione, colore, vel praetextu, con- » travenire quoquo modo audeant, vel praesu- » mant.

» Praeterea motu, scientia, deliberatione, » et potestatis plenitudine paribus, harum serie » statuimus, et sub eisdem excommunicationis » reservatae, ac privationis vocis activae, et » passivae poenis, ordinamus, ut omnes, et sin- » guli ecclesiastici tam saeculares, quam prae- » dictorum Ordinum, Congregationum, Institu- » torum et Societatum, etiam Iesu, Regulares » ad Sinas, aliave praefata Regna, et Provin- » cias, sive ab hac Sancta Sede, sive etiam ab » eorum Superioribus missi, et quandocumque » in posterum mittendi, cuiusvis tandem tituli, » aut facultatis vigore illic existant, vel in fu- » turum extiterint; missi, scilicet, statim ac » praesentes Literae eis innotuerint: mittendi » vero, antequam ibidem aliquod missionarii » munus exercere incipiant: iuramentum de fi- » deliter, integre, ac inviolabiliter observando » eiusmodi Praecepto, ac Mandato nostro, iuxta » formulam in praesentium Literarum calce » adnotandam, in manibus Commissarii, et » Visitatoris Apostolici in praefato Imperio Si- » narum pro tempore existentis, vel alterius » ab illo deputati, sive, eo deficiente, in mani- » bus Episcoporum vel Vicariorum Apostolico- » rum dictarum partium, in quorum respective » iurisdictione commorantur, vel commorabun- » tur, aut aliorum ab eis deputatorum, Regula- » res vero in manibus insuper Superiorum suae » Religionis, vel ab illis deputatorum in eisdem » partibus existentium, praestare omnino debe- » ant, ac teneantur: ita ut ante praestationem » iuramenti huiusmodi, et subscriptionem sub » eadem formula ab unoquoque, qui iuramen- » tum ipsum praestiterint, propria manu fa- » ciendam, nullum missionarii munus conti- » nuare aut exercere, immo nec tamquam de- » putati ab Episcopis, seu Ordinariis locorum, » aut tamquam simplices suae Religionis pre- » sbyteri, sive alio quovis titulo, causa, seu » privilegio, de quibus expressa et specialissima » esset facienda mentio, Christifidelium Con- » fessiones audire, concionari, aut Sacramenta » quomodolibet administrare ullo modo valeant, » nullisque omnino facultatibus, sive sibi specia- » tim sive suis respective Ordinibus, Congrega- » tionibus, Institutis, et Societatibus, etiam Iesu, » huiusmodi generaliter a Sede praefata con- » cessis, uti possint; sed quoad eas, praeter » et ultra superius expressas poenas, omnes et » singulae facultates praedictae omnino cessent, » nulliusque roboris sint, et esse censeantur.

» Omnia autem iuramenta huiusmodi per » quoscumque missionarios tam saeculares, » quam regulares, in memoratorum sive Com- » missarii, et Visitatoris Apostolici pro tempore » existentis, sive Episcoporum, aut Vicariorum » Apostolicorum manibus, sicut praemittitur, » praestanda, postquam subscriptione munita » fuerint, vel saltem authentica illorum exem- » pla, per eosdem Commissarium, et Visitato- » rem Apostolicum pro tempore existentem, » Episcopos, et Vicarios Apostolicos, ad prae- » fatam Congregationem Cardinalium, quanto » citius fieri poterit, transmittantur.

» Superiores vero regulares cuiusvis Ordinis » Congregationis, Instituti et Societatis, etiam » Iesu, illic nunc, et pro tempore existentes, sub » eisdem poenis teneantur non solum idem iu- » ramentum in praefatorum, sive Commissarii, » et Visitatoris Apostolici pro tempore existentis » sive Episcoporum, aut Vicariorum Apostolico- » rum manibus, iuxta modum supra praescri- » ptum praestare, eiusque formulae subscribere » sed etiam illius praestationem a suis respe- » ctive subditis exigere, ac authentica ea super re » documenta quamprimum transmittere ad suos » respective Superiores Generales, qui illa me- » moratae Congregationi Cardd. statim tradere » debebunt. Decernentes *etc.* .... Non obstanti- » bus *etc.*.....

» Formula autem iuramenti, sicut praemit- » titur, praestandi, est quae sequitur, videlicet: » *Ego N. missionarius ad Sinas, vel ad Re-* » *gnum N., vel ad Provinciam N., a Sede* » *Apostolica, vel a Superioribus meis, iuxta* » *facultates eis a Sede Apostolica concessas,* » *missus, vel destinatus, Praecepto, ac Man-* » *dato Apostolico super ritibus, et caeremoniis* » *sinensibus in Constitutione Sanctissimi Domini* » *Nostri Domini Clementis divini providentia* » *Papae XI. hac de re edita, qua praesentis* » *iuramenti formula praescripta est, contento,* » *ac mihi per integram eiusdem Constitutionis* » *lecturam optime noto, plene ac fideliter pa-* » *rebo, illudque exacte, absolute, ac inviolabi-* » *liter observabo, et absque ulla tergiversa-* » *tione adimplebo. Si autem (quod Deus aver-* » *tat) quoquo modo contravenerim, toties quo-* » *ties id evenerit, poenis per praedictam Con-* » *stitutionem impositis me subiectum agnosco,* » *et declaro. Ita tactis sacrosanctis Evange-* » *liis, promitto, voveo, et iuro. Sic me Deus* » *adiuvet, et haec Sancta Dei Evangelia.*

» *Ego N. manu propria.* »

« Ceterum volumus, et expresse mandamus » ut eaedem praesentes Literae, seu earum exem- » pla, etiam impressa, notificentur et intimentur » omnibus et singulis memoratorum Ordinum, » Congregationum, Institutorum, et Societatum

» etiam Iesu, Superioribus Generalibus, et Pro» curatoribus Generalibus, ad hoc ut tam suo » quam praedictorum eis respective subditorum » seu inferiorum nomine, ipsas Literas fideliter » exequi et observare spondeant, actumque spon» sionis huiusmodi in scriptis reddant; earum » vero exempla praedicta pluribus viis, quanto » citius fieri poterit, trasmittant ad eosdem suos » subditos, seu inferiores, in Sinis aliisque Re» gnis et Provinciis supradictis degentes, cum » arctissimis praeceptis easdem Litteras, et in eis » contenta quaecumque, plenarie et integre, ac » vere, realiter, et cum effectu in omnibus, et » per omnia similiter exequendi, et observandi.

» Quia vero difficile foret, Litteras huiusmodi » originales ubique ostendi et publicari, volu» mus pariter, et decernimus, illarum transum» ptis, seu exemplis, etiam impressis, manu » alicuius Notarii publici subscriptis, et sigillo » personae in ecclesiastica dignitate constitutae » munitis, eamdem prorsus fidem tam in Iu» dicio, quam extra illud ubique locorum ha» beri, quae haberetur ipsis praesentibus, si fo» rent exhibitae vel ostensae.

» Datum Romae apud Sanctam Mariam Ma» iorem sub Annulo Piscatoris die 19. Mar» tii 1715. Pontificatus Nostri anni XV.

» *F. Oliverius.* »

11. Per Constitutionem Apostolicam adeo solemnem, qua Clemens Papa XI. se huic controversiae finem dedisse testatur, iustum et aequum videbatur, eos qui Sanctae Sedis auctoritatem sese quam maxime revereri profitentur, humili et obsequenti animo illius iudicio semet omnino subiicere, nec ulterius quicquam cavillari. Nihilominus inobedientes, et captiosi homines exactam eiusdem Constitutionis observantiam se effugere posse putarunt, ea ratione quod illa Praecepti titulum praefert, quasi vero non indissolubilis legis, sed praecepti mere ecclesiastici vim haberet; tum etiam, quod illam debilitatam existimarent ex permissionibus quibusdam, quas super iisdem sinensibus ritibus publicavit Carolus Ambrosius Mediobarbus Patriarcha Alexandrinus, cum Commissarium, et Visitatorem Generalem Apostolicum in iis regionibus ageret.

12. Nos igitur animadvertentes, praedictam Constitutionem christiani cultus puritatem respicere, quem illa ab omni superstitionis labe immunem servare contendit, nullo modo ferre possumus, quemquam existere, qui eidem repugnare temere audeat, aut contemnere, perinde ac ipsa supremam Apostolicae Sedis decisionem, non contineret, et id, de quo agitur, non ad Religionem spectaret, sed quid per se indifferens foret, aut quaedam variabilis disciplinae ratio. Proinde auctoritate ab Omnipotenti Deo Nobis tradita uti volentes, ad illam in suo robore omnino servandam, de auctoritatis eiusdem plenitudine, non modo eam approbamus, et confirmamus, sed etiam, quantum possumus, omnem vim et firmitatem, ad illam magis, magisque roborandam, ac stabiliendam adiicimus, eamque in se plenam ac omnimodam Apostolicae Constitutionis auctoritatem habere dicimus, et declaramus.

13. Permissiones autem, quarum obtentu aliqui praedictae Constitutionis robur infringere conantur, originem duxerunt a responsionibus quibusdam, quas duo viri, qui iampridem in Sinarum Regno fuerant, ad quaesita nonnulla dederunt, quae super eiusdem Constitutionis Apostolicae executione ac praxi, missionarii quidam proposuerunt. Responsiones itaque huiusmodi, una cum dubiis illis, nullo tamen Romani Pontificis, sive approbantis, sive aliquid de suo addentis indicio, transmissae fuerunt ad praefatum Patriarcham Alexandrinum, eius animi instruendi causa, utque illis uteretur prout circumstantiae rerum ac temporis postularent: integro tamen remanente Apostolicae Sedis iure eas comprobandi, vel etiam revocandi siquando conformes, aut repugnantes Constitutionis praefatae decretis ullo modo compertae forent.

14. Vix Sinarum Regnum Patriarcha Alexandrinus ingressus, in iis angustiis se positum intellexit, ut coactus fuerit in publicum emittere, non quidem responsiones, quas praememorati duo viri ad proposita quaesita dederant bene vero Permissiones octo, quae ab illis fuerant deductae, atque inde ab eodem Patriarcha in Pastorali sua Epistola insertae, cuius tenor est uti sequitur:

15. « Carolus Ambrosius Mediobarbus, Dei » et Apostolicae Sedis gratia Patriarcha Alexan» drinus, necnon in Indiis Orientalibus, ac Si» narum Imperio, finitimisque Regnis, et Insulis » Commissarius, et Visitator Generalis Aposto» licus cum facultate Legati de Latere etc. » Omnibus Episcopis, Vicariis Apostolicis, ac » missionariis, qui in praedictis partibus degunt, » salutem in eo qui est omnium vera salus.

» Benedictus Deus, et Pater Domini Nostri » Iesu Christi, Pater misericordiarum, et Deus » totius consolationis, qui consolatur nos in » omni tribulatione nostra, ut possimus et » ipsi consolari eos, qui in omni pressura sunt, » per exhortationem, qua exhortamur et ipsi a » Deo. Nihil etenim Nobis magis in animo fuit, » ex quo in Sinarum Imperium, Deo favente, » pervenimus, quam cum iis omnibus, qui in » hac evangelica vinea adlaborant, os ad os lo» qui. Desideravimus enim videre vos, ut ali» quid impertiremur vobis gratiae spiritualis ad » confirmandum vos, idest simul consolari in » vobis per eam, quae invicem est, fidem ve» stram atque meam. Verum, quia non sapien» tiam huius saeculi locuti fuimus, in timore

» et tremore multo fuimus apud vos, satiusque » duximus, ad sedandam tempestatem adversus » evangelicos operarios ingruentem, Nos in mare » proiicere, ut vos iactari desinatis. Adiutor » noster nunc erit ille Deus, qui dedit nobis » in mari viam, et in aquis torrentibus semitam. » Veritatem dicimus in Christo, non mentimur, » testimonium nobis perhibente conscientia » nostra in Spiritu Sancto; quoniam » tristitia nobis magna est, et continuus dolor » adhaeret cordi nostro, quod praesentes non » potuerimus solari vos, ut fructum aliquem » haberemus in vobis, et in ceteris gentibus.

« At vero quod non licuit per praesentiam » agere, saltem per epistolam non impedimur. » Primum quidem gratias agimus Deo nostro per » Iesum Christum pro omnibus vobis, qui Spiritu » Sancto ferventes, et fortes, Sanctae Sedis » mandatis rationabile exhibetis ministerium » vestrum, iactantes cogitatum in eum, cui a » Domino dictum est: *Pasce oves meas;* cui » traditae sunt claves domus David; si aperit, » non est qui claudat; si claudit, non est qui » aperiat. Quotquot estis, macte animis, vigilate, » state in fide, viriliter agite, et confortamini, » quia merces vestra magna est in coelis. » Ministerium vestrum implete, attendite » vobis et doctrinae. Lucernae estote, non minus » lucentes exemplo ac zelo praedicationis » ardentes. Si qui vero adhuc essent haesitantes, » et in opere non efficaces, obsecramus vos, » fratres, per nomen Domini nostri Iesu Christi » ut idipsum dicatis omnes, et non sint in vobis » schismata, sitis perfecti in eodem sensu, » et in eadem sententia. Non amplius invicem » iudicemus. Unusquisque vestrum pari humilitate » ac obedientia Sanctae Sedis mandatis » obsequatur, ut vestra obedientia in omnem » locum divulgetur.

» Non enim opus est, ut aliquem actum faciamus, » ut Sanctissimi Domini Nostri Clementis » Papae XI. mandata iam promulgata » vobis innotescant, vimque habeant, ut absque » ulla tergiversatione executioni mandentur. Nihil » proinde innovamus; sed relinquimus res » prout sunt; hoc est, nullatenus Constitutionem » super ritibus sinicis a Sanctissimo Domino » nostro Clemente Papa XI. die 19 Martii » 1715. emanatam suspendimus, aut quae » in ea vetantur permittimus.

» Ob aliqua tamen quibusdam missionariis » circa quasdam caeremonias peragi consuetas » suborta dubia, ut quilibet in Vinea Domini » strenue, ac viriliter laborare queat, nonnulla » adnotamus, quae permitti poterunt: quae et » separatim unicuique secundum quaesita dedissemus, » nisi compertum Nobis esset, una » cum incertis nuntiis iam disseminata, proborum » animos, et Christifideles bonae voluntatis » non parum perturbasse. Omni igitur, quo » poteritis, studio ac diligentia curare debetis, » ut gentium caeremoniis penitus sublatis, illi » sensim a christianis, et pro christianis usu » recipiantur ritus, quos catholica Ecclesia pie » praescripsit.

» *Primo*. Permittitur christianis sinensibus » in suis privatis domibus uti tabellis defunctorum » inscriptis solo nomine defuncti, apposita » ad latus declaratione debita, et omissa » quacumque superstitione in earum constructione, » necnon secluso omni scandalo.

» *Secundo*. Permittuntur omnes caeremoniae » nationis sinicae erga defunctos, quae non sint » aut superstitiosae, aut suspectae, sed civiles.

» *Tertio*. Permittitur Confucii cultus ille, » qui civilis est, et etiam eiusdem tabellae » purgatae et literis et superstitiosa inscriptione, » et adiuncta declaratione debita; sicuti » permittitur ante eius tabellam correctam accendi » candelas, uri odores, apponi comestibilia.

» *Quarto*. Permittitur pro usu, et expensis » funerum offerri candelas, odores, adiuncta in » schedula debita declaratione.

» *Quinto*. Permittuntur reverentiae genuflexionum » et prostrationum erga tabellam correctam, » aut etiam erga feretrum, aut defunctum.

» *Sexto*. Permittitur praeparari mensas cum » dulciariis, fructibus, carne et cibis usualibus » circa aut coram feretro, ubi sit tabella correcta, » cum debita declaratione, et omissis superstitiosis, » pro quadam honestate tantum » et pietate erga defunctos.

» *Septimo*. Permittitur coram tabella correcta » reverentia dicta *Ko-teu,* tum in anno » novo sinico, tum in aliis anni temporibus.

» *Octavo*. Permittitur coram tabellis reformatis » accendi candelas, uri odores cum debitis » cautelis, sicuti etiam ante tumulum, » ubi pariter collocari possunt cibi, ut supra » dictum est, adhibitis cautelis, ut in superioribus.

» Apostolici ergo viri Ecclesiam adhibentes » non habentem maculam neque rugam, ponant » manum suam ad aratrum, nec respiciant » retro. Videte, fratres, vocationem vestram; » non enim auditores legis iusti sunt apud » Deum sed factores legis iustificabuntur. Obsecramus » itaque vos, ut digne ambuletis vocatione, » qua vocati estis, solliciti servare unitatem » spiritus in vinculo pacis. Ne diutius » agamus secundum potestatem, paterne vos » commonere voluimus per epistolam. Amabilem » illum patremfamilias, qui exiit primo » mane conducere operarios in vineam suam, » audite: *Quid hic statis tota die otiosi? Ite* » *et vos in vineam meam*. Vocem patris perpendite, » et illam iudicis timete. Ipsi vos probate; » virtus enim Dei erit vobis in auxilium

» ac plenam ministerio verbi Dei functi recipietis mercedem, immarcescibilem nimirum » a Pastorum Principe gloriae coronam. Ne » quis vos seducat inanibus verbis obedire veritati. Scitote, quod obedientes voci eius, qui » misit vos, rationem non eritis reddituri pro » animabus, sed unusquisque vestrum pro se » rationem reddet Deo. Quicumque sub diversis » praetextibus cessandum sibi putat a ministerio » missionarii, laedit animam suam, et de alienis » aeterno iudici rationem reddet. Quam dabit » homo commutationem pro anima sua, et » pro alienis? Deus est vitis vera, vos palmites. » Qui non ferent fructus in eum, arescent tamquam palmites; et collecti, et alligati in fasciculos ad comburendum mittentur in caminum ignis inextinguibilis. Respicite Dominum » nostrum Iesum Christum secus viam ambulantem, qui in fici arbore nihil invenit, nisi » folia tantum, et ait illi: *Nunquam ex te nascantur fructus in sempiternum.* Si aliqui » palmites iamdiu conversi in amaritudinem, » qui expectabantur ut tandem facerent uvas, » spinas super spinas adiecissent, vae, vae a die » irae, a die furoris, et indignationis Domini! » Attendite ad verba, quae mandat vobis per » servum suum Dominus adhuc misericors. Revertimini ad Deum vestrum, manete in eo, » qui manens in vobis purgabit vos, et desideratos cunctis gentibus fructus afferetis. Apostolico satisfecisse nos muneri iudicamus; » non enim subterfugimus, quominus annuntiaremus omne consilium Dei vobis, ut nullam excusationem habeatis de peccatis vestris. » De cetero quotquot eritis obedientes, fratres, » gaudete, perfecti estote, exhortamini, idem » sapite, pacem habete, et Deus pacis et dilectionis erit vobiscum.

» Cum vero ad promovendam in neophitis debitam decretis Apostolicis obedientiam, » praesentium nostrarum literarum notitiam iisdem neophitis minime necessariam esse, sed » satis esse eos in viam salutis dirigere, iuxta » Pontificiae Constitutionis praescripta, compertum sit; ne quis eorum ad quos praesentes literae directae sunt, cuiuscumque Ordinis, aut Instituti, aut Congregationis fuerit, » aut Societatis, etiam Iesu, praesentes literas, » aut quae in eis continentur (exceptis Permissionibus, quae quidem caute, et ubi necessitas » tantum aut utilitas postulaverit, patefaciendae erunt) sive directe, sive indirecte, per » se, vel per alium voce tenus, aut scripto in » linguam tartaram, aut sinicam vertant, aut » quocumque modo cuilibet, qui missionarius » non sit, nota faciat, sub poena excommunicationis latae sententiae, a qua nonnisi a » Nobis, aut a Summo Pontifice (praeterquam » in articulo mortis constitutus) absolvi possit, » et quoad Regulares etiam privationis vocis » activae, et passivae, poenis per contrafacientes ipso facto absque alia declaratione incurrendis, tenore praesentium vetamus, et in virtute sanctae obedientiae prohibemus. — Datum Macai in Palatio nostrae Residentiae die » 4 Nov. anno 1721 ».

16. Cum autem Patriarcha Alexandrinus in praecallata Pastorali mentem suam satis prudenter explicuisset, nimirum Pastoralis huius suae Epistolae notitia opus non esse ad promovendam in neophitis erga Pontificia Decreta venerationem, et observantiam, cum satis esset, ut iuxta Constitutionis Pontificiae mandata in via salutis dirigerentur; praeterea cum omnibus et quibuscumque interdictum voluisset, sub poena quoque excommunicationis latae sententiae, ne quis illam in sinensem, aut in tartaricum sermonem verteret, aut cuiquam, qui missionarius non esset, eam palam faceret; de Permissionibus autem cum statuisset, nonnisi caute, et ubi tantum utilitas, vel necessitas id postularet, esse evulgandas: profecto omnis, ad quem Pastoralis illa dirigebatur, ex tali procedendi modo haud obscure inferre debebat, quantis ille animi angustiis obsessus, et quam anceps, ac perplexus in Permissionibus huiusmodi proponendis extitisset; adeo ut oeconomia quadam usus fuisset ad loci, et temporis circumstantias prorsus necessaria: a qua putandum est eum recessurum fuisse, si libertas sibi data esset rem discutiendi cum Episcopis aliisque doctis viris, qui nihil aliud, quam christiani cultus puritatem, et Apostolicae Constitutionis observantiam ante oculos haberent.

17. At Permissiones illae contra expressam adeo Patriarchae ipsius voluntatem evulgatae: et, quod mirum, Pekini Episcopus per binas suas Pastorales mandavit, sub poena suspensionis ipso facto incurrendae, universis dioecesis suae missionariis, ut observarent, et observari praeciperent Constitutionem *Ex illa die* iuxta Permissiones, quas ipse contendebat, ad ea potissimum referri, quae in praecitata Constitutione fuerant solemniter interdicta. Praecepit insuper ut Christifideles quatuor singulis annis in diebus omnium celeberrimis distincte instruerentur cum iis, quae Constitutione Apostolica prohibentur, tum iis, quae a Patriarchae Alexandrini Pastorali permittuntur.

18. Enimvero Clemens Papa XII. Praedecessor noster, tam audax Episcopi Pekinensis factum aequo animo ferre haud potens, muneri suo maxime interesse iudicavit binas illas Epistolas damnare, ac penitus reprobare Apostolico Brevi, quod anno 1735. promulgavit: in quo sibi, ac Sanctae Sedi facultatem reservavit, declarandi sinensibus christianis mentem suam, et eiusdem Sanctae Sedis sententiam in iis, aliisque, quae ad materiam huiusmodi spectarent. Praefatum autem Breve est tenoris sequentis:

« 19. *Clementis Papae XII. revocatio, an-* » *nullatio, et cassatio duarum Epistolarum Pa-* » *storalium bonae memoriae Francisci Episcopi* » *Pekinensis nuper defuncti, die 6 Iulii, et* » *die 23 Decembris 1733. circa ritus sinenses* » *editarum.*

» Clemens Papa XII. *Ad perpetuam rei me-* » *moriam.* Apostolicae sollicitudinis Nobis di- » vinitus commissae ratio Nos admonet, ut ea, » quae christianae religionis, catholicaeque fidei » propagationi, ac incrementis quacumque ratio- » ne obsistere posse dignoscuntur, quantum No- » bis ex alto conceditur, recidere, ac e medio » tollere studeamus. Cum itaque, sicut ad Apo- » stolatus nostri notitiam pervenit, occasione bi- » narum epistolarum, quas Pastorales vocant, » bon. mem. Francisci, dum viveret, Episcopi » Pekinen. nuper defuncti, die 6 Iulii, et 23 De- » cembris anni 1733. circa ritus sinenses edi- » tarum, graves in Imperio Sinarum inter Apo- » stolicos illarum partium missionarios exortae » fuerint dissensiones, quae uberes fructus, quos » Sancta Mater Ecclesia ex assiduo Operariorum » in illam Agri Dominici partem missorum » labore praestolatur, impedire aut morari pos- » sent; Nos, ut pristina inter eos missionarios » pax, et animorum concordia, sublatis qui- » busvis dissidiis, restituatur, de opportuno in » praemissis remedio providere volentes, ac » epistolarum praedictarum tenores, et alia » quaecumque etiam specificam, et individuam » mentionem, et expressionem requirentia, prae- » sentibus pro plene, et sufficienter expressis, » et exacte specificatis habentes, de nonnullorum » Venerabilium Fratrum nostrorum Sanctae Ro- » manae Ecclesiae Cardinalium, qui iussu no- » stro epistolas ipsas sedulo, ac diligenter exa- » minarunt, consilio, ac etiam motu proprio, » et ex certa scientia, et matura deliberatione » nostris, deque Apostolicae potestatis plenitu- » dine, binas memorati Francisci Episcopi Pe- » kinensis epistolas Pastorales praefatas, ac poe- » nas, et alia quaecumque in eis contenta, cum » omnibus, et singulis inde secutis, et forsan » quandocumque secuturis, penitus, et omnino » nulla, invalida, et irrita, nulliusque prorsus » roboris, et momenti esse, et perpetuo fore, » tenore praesentium declaramus; et nihilomi- » nus, ad maiorem cautelam, et quatenus opus, » illa omnia et singula motu, scientia, delibe- » ratione, et potestatis plenitudine paribus, ha- » rum serie itidem perpetuo revocamus, cassa- » mus, irritamus, annullamus, et abolemus, » viribusque, et effectu penitus et omnino va- » cuamus; ac pro revocatis, cassatis, irritis, » nullis, invalidis, et abolitis, viribusque, et » effectu penitus, et omnino vacuis semper ha- » beri volumus: Nobis insuper, et Apostolicae » Sedi reservantes facultatem Christifidelibus in » eodem Regno degentibus aperiendi nostram, » et dictae Sedis mentem, post maturam itidem » habitam deliberationem, super aliis rebus, » quae huiusmodi materiam respiciunt.

» Decernentes ipsas praesentes Literas *etc.* »

Datum Romae apud Sanctam Mariam Maiorem sub Annulo Piscatoris die 26. Septembris 1735. Pontificatus Nostri anno sexto.

F. Card. Oliverius.

20. Id vero quod idem Pontifex Clemens XII sibi, ac Sanctae Sedi christianis sinensibus declarandum reservavit, erat profecto materia Permissionum, de quibus certior iam factus fuerat, deque maxima inde secuta inter missionarios dissensione; cum alii contenderent, Constitutionem *Ex illa die,* omnem vim suam amittere si Permissiones illae in praxi consistant; alii vero factis palam ostenderent, Permissionum colore se ad praedictae Constitutionis observantiam minime teneri, iuxta illa, quae in ipsa Constitutione praescribuntur. Itaque praefatus Praedecessor noster, quo christianae religionis puritatem, quae in iis regionibus per exactam praememoratae Constitutionis observantiam servanda erat, assereret, et controversiis istiusmodi finem aliquando imponeret, examini perquam diligenti totum Permissionum negotium commisit, ita ut a theologis, tum etiam a Sanctae Romanae Ecclesiae Cardinalibus Sacrae Inquisitioni praepositis, mature serioque discuteretur. Antequam vero supremam de illis sententiam pronuntiaret, ad pleniorem facti notitiam obtinendam, omnes, et singulos, quotquot in Urbe existerent, Sinarum missionarios, tum etiam complures iuvenes, qui ex iis regionibus in Europam, educationis, et christianae rei addiscendae causa, venerant, ad examen super his, servato iuris ordine, vocari iussit.

21. Nos igitur Praedecessoris nostri vestigiis insistentes, eodemque religionis zelo, quo ille, incensi, ut tanti momenti opus, quod ipse morte praeoccupatus absolvere minime potuit, aliquando tandem, Deo auxiliante, perficeremus, Permissiones illas, et quidem singulas, coram Nobis summo studio, ac diligentia examinari curavimus, neque laborem Nostrum tantum, sed Cardinalium quoque et Sacrae Inquisitionis Consultorum doctrinam et consilium exquisivimus; ac tandem satis aperte compertum habemus, antedictas Permissiones nunquam a Sancta Sede probatas, Apostolicae Clementis Papae XI. Constitutioni repugnare, atque adversari, utpote quae partim caeremonias ritusque sinenses a praedicta Constitutione proscriptos admittant, ac veluti probatos atque utendos concedant, partim regulis in ipsa traditis ad vitandum superstitionis periculum opponantur.

22. Nolentes itaque, quemquam, ad Constitutionem ipsam summo christianae religionis damno malitiose evertendam, Permissionibus

eiusmodi uti, definimus ac declaramus, praefatas Permissiones ita esse habendas, ac si nunquam extitissent, earumque praxim tamquam superstitiosam omnino damnamus, et execramur. Itaque praesentis huius nostrae Constitutionis perpetuo valiturae vi revocamus, rescindimus, abrogamus, atque omni vigore, et effectu vacuas esse volumus omnes illas et singulas Permissiones; easque semper uti cassas, irritas, invalidas, et nullius prorsus roboris, aut vigoris habendas esse dicimus ac pronunciamus.

23. Praeterea cum Clemens Papa XI in Constitutione *Ex illa die* apposuerit haec verba: *Per praemissa nihilominus non vetari, quominus erga defunctos peragi possint alia, si quae sint, quae vere superstitiosa non sint etc.*, Nos dicimus, et declaramus ea verba *alia si quae sint* intelligenda esse de usibus, et caeremoniis diversis ab illis, quas idem Pontifex Apostolica Constitutione iam interdixerat, et quas Nos pariter eadem auctoritate configimus, atque interdicimus, ne antedictis Permissionibus, quas omnino damnatas volumus, ullus in posterum locus pateat.

24. Districte itaque prohibemus, ne quis Archiepiscopus, aut Episcopus, aut Vicarius, aut Delegatus Apostolicus, aut missionarius, tam saecularis quam regularis, cuiuscumque Ordinis, Congregationis, Instituti, etiam Societatis Iesu, aliorumque, de quibus expressa, et individua mentio fieri debeat, Permissionibus praedictis ullo pacto uti valeat, sive publice, sive privatim, sive palam, sive clam; neque audeat, vel praesumat Constitutionis paulo ante citata verba aliter ac Nos supra declaravimus, alicui explicare, aut interpretari.

25. Quare ex praedictorum Sanctae Romanae Ecclesiae Cardinalium consilio, motu quoque proprio, ac certa scientia, maturaque deliberatione, tum etiam de plenitudine Apostolicae potestatis, Constitutionis praesentis tenore, et in virtute sanctae obedientiae praecipimus, et expresse mandamus omnibus et singulis Archiepiscopis et Episcopis in Sinarum Imperio, aliisque Regnis et Provinciis, sive finitimis, sive adiacentibus, nunc existentibus, aut olim pro tempore futuris, sub poenis suspensionis a Pontificalium exercitio, et ab Ecclesiae ingressu interdicti eorum vero Officialibus, et Vicariis in spiritualibus Generalibus, aliisque eorumdem Locorum Ordinariis, Vicariis quoque, aut Delegatis Apostolicis, qui Episcopi non sunt, tum etiam eorum Provicariis, et insuper missionariis universis tam saecularibus, quam regularibus cuiuscumque Ordinis, Congregationis, Instituti, etiam Societatis Iesu, sub poenis privationis quarumcumque, quibus gaudent facultatum, et suspensionis ab exercitio curae animarum, tum etiam suspensionis a divinis ipso facto incurrendae absque alia declaratione, demum excommunicationis latae sententiae, a qua non possint nisi a Nobis et a Romano Pontifice pro tempore existente absolvi praeterquam in articulo mortis constituti, addita quoad Regulares etiam vocis activae, et passivae privationis poena, praecipimus, et districte mandamus, ut omnia, et singula, quae in hac nostra Constitutione continentur, exacte, integre absolute, inviolabiliter, atque immobiliter, non modo ipsi observent, sed etiam omni conatu ac studio ea ipsa observari curent a singulis, et universis, qui quoquo modo ad eorum curam, et regimen spectant; nec colore, causa, occasione, seu praetextu aliquo, huic nostrae Constitutioni ulla in parte contraire, aut adversari audeant, vel praesumant.

26. Praeterea, quoad missionarios regulares cuiuscumque Ordinis, Congregationis, Instituti ac Societatis quoque Iesu, siquis eorum (quod Deus avertat) exactam, integram, absolutam, inviolabilem, strictamque obedientiam denegaverit iis, quae a Nobis praesentis huius Constitutionis tenore statuuntur ac praecipiuntur; eorum Superioribus tam provincialibus, quam generalibus, in virtute sanctae obedientiae expresse mandamus, ut homines huiusmodi contumaces, perditos, ac refractarios a Missionibus absque ulla mora dimoveant, eosque in Europam statim revocent, ac de illis notitiam Nobis exhibeant, ut reos pro gravitate criminis punire valeamus. Quod si praedicti Superiores provinciales, aut generales huic nostro praecepto minus obtemperaverint, aut in eo desides fuerint, Nos contra ipsos quoque procedere non recusabimus, atque inter cetera, mittendi aliquem ex ipsorum Ordine in earum regionum Missiones privilegio seu facultate eos perpetuo privabimus.

27. Postremo, ut haec nostra Constitutio in suo robore semper integra et firma maneat, volumus quoque, ut ad formulam iuramenti a Clemente Papa XI. in sua Constitutione praescriptam nonnulla adiiciantur, quae maxime necessaria putavimus. Idcirco omnes qui praefatae Constitutionis vigore, sub poenis in ea contentis, iuramentum praestare debebunt, in posterum sequenti Formula utentur, videlicet: *Ego N. missionarius ad Sinas, vel ad Regnum N., vel ad Provinciam N. a Sede Apostolica, vel a Superioribus meis, iuxta facultates eis a Sede Apostolica concessas, missus, vel destinatus, Praecepto, ac Mandato Apostolico super ritibus ac caeremoniis sinensibus in Constitutione Clementis Papae XI. hac de re edita, qua praesentis iuramenti formula praescripta est, contento, ac mihi per integram eiusdem Constitutionis lecturam apprime noto, plene ac fideliter parebo, illudque exacte, absolute, ac inviolabiliter observabo, et absque ulla tergiversatione adimplebo, atque pro virili enitar*

ut a christianis sinensibus, quorum spiritualem directionem quoquomodo me habere contigerit similis obedientia eidem praestetur. Ac insuper, quantum in me est, numquam patiar, ut ritus, et caeremoniae sinenses in Litteris Pastoralibus Patriarchae Alexandrini Macai datis die 4 Novembris 1721. permissae, ac a Sanctissimo Domino Nostro Benedicto PP. XIV. damnatae, ab iisdem christianis ad praxim deducantur. Si autem (quod Deus avertat) quoquomodo contravenerim, toties quoties id evenerit, poenis per praedictas Constitutiones impositis me subiectum agnosco, et declaro. Ita, tactis sacrosanctis Evangeliis, promitto, voveo, et iuro. Sic me Deus adiuvet, et haec sancta Dei Evangelia. — Ego N. manu propria.

28. Confidimus igitur fore, ut Princeps Pastorum Iesus Christus laboribus a Nobis, qui eius vices in terris gerimus, in hoc gravissimo negotio diu impensis benedicat, ut in amplissimis illis regionibus evangelica lux clare, nitideque effulgeat, ac praepotenti manu sua sic pia nostra consilia promoveat, ut regionum earumdem Pastores intelligant, planeque sibi persuadeant obligationem, qua ipsi tenentur vocem nostram audire, et sequi. Confidimus quoque, Deo favente, ex eorum cordibus inanem illum metum sublatum iri, ne videlicet per exactam Pontificiorum Decretorum observantiam infidelium conversio retardetur. Nam haec a divina gratia sperari potissimum debet: quae quidem ab eorum ministerio longe non aberit, si christianae religionis veritatem impavide praedicaverint, atque ea puritate, qua ipsis ab Apostolica hac Sancta Sede tradita est, parati quoque ad eam propugnandam sanguinem effundere, exemplo sanctorum Apostolorum, aliorumque christianae fidei clarissimorum propugnatorum, quorum sanguis tantum abfuit, ut Evangelii cursum interciperet, aut retardaret, ut potius Vineam Domini florentem magis, et fidelium animarum copiosiorem effecerit. Nos quidem pro viribus nostris Deum obsecrabimus ut invictam illis hanc animi firmitatem, et apostolici zeli robur concedat. Verum ad eorum memoriam deducimus, ut quando ad sacras missiones destinantur, se tamquam veros Iesu Christi discipulos cogitent, et ab eodem se missos fuisse, non ad gaudia temporalia, sed ad magna certamina; non ad honores, sed ad despectiones; non ad otium, sed ad labores; non ad requiem, sed ad afferendum fructum multum in patientia.

29. Volumus autem, ut earumdem praesentium transumptis *etc.*

1763

Litt. Ap. Bened. PP. XIV *19 Dec. 1744* (AD EP. PEKINEN.) — Redditae Nobis fuerunt eodem tempore duae Fraternitatis Tuae epistolae, prima quidem die 10 mensis Ianuarii elapsi anni 1743, qua gratiarum actionem Nobis, quod Tibi Episcopatum Pekinen. in Sinis contulerimus, referre studes; altera vero die 5 mensis itidem Ianuarii currentis anni 1745 data, qua dolens quereris, Te apud Nos tanquam debitae Apostolicis Constitutionibus ac Decretis obedientiae reum fuisse peractum. Una insimul cum hisce epistolis tuis accepimus pariter solemnem iurisiurandi a te in episcopali tua inauguratione delati, iuxta formam ac tenorem tibi praescriptum in ipsis Nostris tuae ad Episcopatum promotionis Litteris in simili forma Brevis expeditis, actum; necnon duo alia a Te seorsim praescripta testimonia, alterum quidem de iureiurando super Apostolicae Constitutionis, quae incipit *Ex illa die*, alterum vero de iureiurando etiam super alterius Apostolicae Constitutionis, quae incipit *Ex quo*, observantia, praestitis. Hisce omnibus coniuncta erant nonnulla etiam praescripta missionariorum testimonia, qui Te studiosum zelantemque super observantia memoratae Apostolicae Constitutionis *Ex illa die* esse testabantur, quemadmodum tu ipse sacramento contestaris.

Sed Fraternitati tuae etc., *et infra:* id unum in animo semper fixum permaneat, tam apud Nos ipsos quam apud Venerabiles Fratres Nostros S. R. E. Cardinales negotiis et consultationibus quarumcumque Congregationum Apostolicae huius Sanctae Sedis praepositos, plurimum valere hoc unicum et maximum, ad accusationum veritatem falsitatemve diiudicandam comprobandamque, argumentum, novam scilicet post criminum delationes initam agendi rationem. Quamobrem adesto animis et enitere ut quemadmodum tu spopondisti, et Nos de Fraternitate tua Nobis pollicemur, ita deinceps Te in omnibus rebus geras, ut tuam erga Apostolicas Constitutiones, atque eas praesertim de quibus agitur, obedientiam, reverentiam, zelumque non solum Nobis sed universis etiam probare et reipsà commonstrare ex animo satagas. Hinc enim fore confidimus ut falsitatis redarguantur accusationes de gestarum rerum ratione a Te hactenus habita instructae.

Porro, ut caeteris in tuis litteris a te propositis satisfaciamus, asseris quidem quod cum per quatuordecim annos operam laboresque tuos in sacris Missionibus antea peragendis impenderis atque adeo optime noveris istarum partium ac populorum ingenia et rerum vices, ac contestari prae caeteris possis, praesentia certe tempora exposcere non angustiari vasa carnis, sed dilatari spatia charitatis; ac propterea melius fuisse consultum res omnes in eodem quo reperiebantur statu relinquere, cum in praesentia omnis spes de exigenda a Christifidelibus istarum partium debita Apostolicis Constitutionibus obedientia penitus praecisa videatur: apo-

stolica namque sacrosanctum Iesu Christi Evangelium praedicandi libertas non tam impedita quam certe sublata est; quippe quod Christifideles per vim metumque ad idolorum templa trahuntur; unde timendum est ne proximum immineat sacris Missionibus excidium: nec Fraternitati tuae, nec aliis in vinea Dei adlaborantibus, insunt vires, quibus per vim etiam Christifideles, ut vestris mandatis ea qua par est reverentia obediant, cogi possint; Tartari pariter, et ipsi fideles, tam intra Pekini moenia quam in suburbiis, sub gravi durae servitutis iugo degentes, omni procul dubio antiquis indulgentiis permissionibusque per abusum inhaerentes, ne a dominis ad Imperatorem deferantur, Apostolicarum Constitutionum observantiam periculis ac tormentis posthabebunt: quamvis Fraternitas tua aliique missionarii per pastorales exhortationes monere testarique minime omittant.

At liceat ut Fraternitati tuae replicemus, post susceptum consilium onusque per tot annos retinendi servarique faciendi patrios sinarum ritus, priscasque caeremonias, propositis tot tantisque in varias partes trahentibus dubiis et disputationibus, post diuturnam accuratissimamque, adhibitis diligentiis, requisitisque debitis notitiis, eorumdem ritum et caeremoniarum discussionem, fierine poterat ut sine gravissimo conscientiae angore consilia tanta providentia capta, et constitutiones tanta sapientia propositae amplius differrentur? Certe, si obfirmatis patronorum proscriptorum rituum caeremoniarumque huiusmodi sensibus votisque assensum satisfactumque fuisset, nunquam profecto advenisset tempus, verba tua usurpamus, angustiandi vasa carnis? Nos quidem non latet, vobis deesse cogendi compellendique vires; sed scimus et certi sumus eamdem inesse vobis virtutem quam babebant sanctissimi Iesu Christi Apostoli (si tamen apostolico spiritu ducti ad Evangelium praedicandum ad remotissimos populos accessistis), qui reponentes omnem fiduciam in eo qui eos confortabat, Deo, et ferventis charitatis zelo, et verbi divini ministerio, non solum gentes ad credendum perducebant, sed credentes etiam, nova Fidei germina, collectumque Iesu Christi gregem providentissime regebant, et suaviter fortiterque incendebant, et excitabant ad illud iucundissimum spectaculum a Minucio Felice descriptum, praesertim ubi ob oculos ponit laetitiam Christifidelium, qui intentatas minas obiectaque tormenta despicientes, libertatem suam adversus Reges et Principes erigebant, soli Deo cedebant.

Ingenti cum animi nostri dolore, et graviori quam explicari possit moerore tuum excepimus sane nuntium de persecutionibus isthic adversus sacrosanctam Iesu Christi religionem saevientibus; verum quod huiusmodi persecutiones, si minime fuissent proscripti ritus caeremoniaeque sinenses, si minime sublatae fuissent indulgentiae permissionesque laudati Caroli Ambrosii Patriarchae, vel desinerent, vel mitiores fierent, sive praedicandi Evangelium libertas magis coalesceret, nec Christifideles ad idolorum templa raperentur: haec ne ii quidem sibi qui res iuxta humanae prudentiae regulas diiudicant, nunquam persuadebunt; quanto magis eadem in animum nunquam inducent suum ii quibus pro comperto exploratoque est, quod christiana religio inter persecutiones semper increverit adoleveritque?

Omnibus iam notum est, in rebus ad orthodoxam religionem spectantibus, patientiam sive tolerantiam, ubi de superstitione vel idololatria agitur, nullo pacto haberi posse: tunc enim, iuxta Tertullianum, *Omnis patientia huiusmodi idololatria*. Caeterum unicum ac singulare solatium, quo Nos dolentes moerentesque consolamur, inde affertur, quod ex tuis litteris perspicimus, Te pro debita Apostolicis Constitutionibus ac Decretis observantia probe studiosum planeque accensum esse. Quamobrem fore in Patre misericordiarum et Deo totius consolationis confidimus ut Christifideles proposito Fraternitatis tuae exemplo, zelo, opera, consiliis et monitis exciti, orthodoxam fidem integram, reliquiarumque gentilitatis omnino puram putamque, ad Principis etiam tenebrarum contemptum despicatumque, constanti pectore profiteri, et coram omnibus Iesum Christum confiteri non erubescant. Nam *utile est et salutare,* ut S. Cyprianus Episcopus et Martyr verbo et opere docuit, *cum se Episcopus per firmamentum fidei fratribus praebet imitandum.* Interea a bonorum omnium largitore Deo uberrimam coelestium charismatum copiam Fraternitati tuae adprecantes, Apostolicam benedictionem Tibi, Venerabilis Frater, etiam peramanter impertimur.

1764

Decr. S. C. de Prop. Fide *11 Febr. 1745.* Cum in dioecesi Pekinensi Imperii Sinarum non ita pridem excitatum fuerit dubium an missionarii, tam saeculares quam regulares, a S. Sede cum litteris patentibus S. Cong. de Prop. F. iam missi ad illas excolendas Missiones, aliorumque finitimorum Regnorum ac Provinciarum eis adiacentium, atque in eis actu existentes, qui iuramentum praescriptum in Constitutione s. m. Clementis XI incipiente *Ex illa die* in Urbe praestiterunt in manibus Eminentissimi pro tempore Praefecti, seu R. P. D. Secretarii eiusdem Sacrae Cong., vel in aliis Europae regionibus coram aliis ab ipso specialiter deputatis, tenerentur, vigore eiusdem Constitutionis, et sub poenis in ea contentis, illud renovare in manibus Episcoporum Ordinariorum aut Vi-

cariorum Apostolicorum illarum partium: cumque modernus R. P. D. Episcopus Pekinensis ad tollendam, eam circa rem, quamcumque dubitationem memoratae Sacrae Congr.[is] supplicaverit declarari quid in futurum servandum sit: SSmus D. N. Benedictus XIV, referente Emo ac Rmo Dno Cardinali Petra Praefecto, mandavit missionarios iam missos, actuque in antedictis Missionibus existentes, qui iuramentum praefatum in Europa ex permissione S. Sedis praestiterunt, illud vero in dictis Missionibus ante inceptum Evangelici ministerii exercitium non renovarunt, non esse inquietandos; mittendos autem in posterum teneri exhibere Episcopis Ordinariis seu Vicariis App. in quorum respective iurisdictione commorabuntur, vel aliis ab ipsis deputatis, documentum iuramenti in Europa praestiti, iuxta tamen novam formulam contentam in novissima Constitutione Sanctitatis Suae incipiente *Ex quo*, illudque in eorum respective manibus denuo emittere, antequam exercitium Missionis aggrediantur.

1765

Instr. S. C. de Prop. Fide *14 Ian. 1753* (AD VIC. AP. TUNK. ORIENT.). I dubbî proposti da V. S. concernenti le Permissioni Alessandrine colle risposte dei missionarî di cotesto suo Vicariato essendo stati letti e considerati da questa Sagra Congregazione, è restata essa maravigliata, che dopo la chiarissima disposizione della Costituzione di Nostro Signore Benedetto XIV. *Ex quo singulari*, dalla quale credeva essere stata affatto tolta, e troncata ogni occasione di dubbio, o di contesa sopra i riti di cotesti popoli gentili verso i loro progenitori defonti, o contenuti nelle condannate permissioni di Monsign. Patriarca Alessandrino, o riferibili alle medesime siensi nondimeno eccitati costà nuovi dubbî, e quello, che più importa, siensi proposte risoluzioni affatto contrarie allo spirito della medesima Costituzione. Per la qual cosa questa Sagra Congregazione coll' approvazione di Nostro Signore ha stimata cosa necessaria senza rispondere a tutti i dubbî in particolare, (cosa che potrebbe somministrare occasione agli spiriti inquieti d' eccitar nuovi dubbî sopra le risoluzioni, che si dessero), dichiarare a V. S. ed a cotesti missionarî la mente espressa della S. Sede Apostolica, acciocchè questa dichiarazione serva di regola per la retta intelligenza, ed osservanza delle Costituzioni Apostoliche emanate sopra gli accennati riti.

Fa dunque intendere a V. S., ed a tutti cotesti missionarî del Tunkino essere stata sempre mente della Sede Apostolica, e tuttavia essere, che gli operaî evangelici armati di zelo, e di vigore apostolico adoperino tutte le forze per sradicare affatto dai novelli cristiani tutti i riti e le ceremonie di cotesti popoli infedeli verso i defonti progenitori. Non aver essa mai tollerato, nè tollerare al presente sotto nome di culto civile alcun atto in specie di quei riti e di quegli ossequî, o contenuti nelle condannate permissioni, o inducibili alle medesime, i quali sono usati da cotesti popoli gentili verso i defonti. Tutto quello che si prattica da cotesti gentili in culto dei loro progenitori, e propinqui defonti, a riserba degli officî della naturale pietà consistenti nel sotterrare, o collocar ne' sepolcri i loro corpi, o degli ossequî civili consistenti nel ritenere a memoria della posterità le loro immagini, e le insegne dei magistrati civili, che eseguirono vivendo, e nello spiegare in epigrafi domestiche o pubbliche le loro gesta e i loro uffici, debba tenersi come superstizioso, o per lo meno come gravemente sospetto di superstizione, e per conseguenza in nessuna maniera pratticabile dai cristiani. Esser nientedimeno lecito ai cristiani verso i fedeli defonti usare tutti quegli ossequî, e quelle ceremonie, che secondo il costume e il rito della Chiesa Cattolica sogliono dai cristiani pratticarsi verso i defonti trapassati nella comunione della stessa Chiesa. Nessuno però di questi cattolici riti potersi pratticar dai cristiani verso i defonti gentili. Nei funerali dei fedeli defonti non doversi ammettere i gentili, acciocchè non credano, che da noi sia dato quel culto ai nostri morti, che essi prestano ai loro defonti, e se comodamente non si possano escludere, debbansi quelli istruire qual sia la pietà della Chiesa verso l' anime de' morti. Richiedere la stessa sede Apostolica da tutti i missionarî l' esattissima osservanza in tutto, e per tutto della Costituzione *Ex quo singulari*, così che non voglia tollerare alcuna cosa, la quale, o si contenga nelle condannate permissioni, o a quelle sia riferibile. Finalmente questo essere lo spirito delle costituzioni Apostoliche emanate sopra i riti chinesi, al quale spirito debbono i missionarî conformarsi come regola della loro condotta nella guida di cotesti novelli cristiani.

Ma in quanto alla controversia insorta tra i missionarî di cotesti Regni, se debba il confessore ammonire e istruire i penitenti, che ignorano invincibilmente la proibizione d' alcuni riti superstiziosi, o la condannazione delle Permissioni Alessandrine, quando prevede, che ammoniti ed istruiti non saranno per emendarsi e continueranno negli atti superstiziosi, oppure debba lasciargli nella loro buona fede; considerando la Santità di Nostro Signore che l'abbandonare cotali ignoranti nella loro ignoranza circa i casi, di cui si tratta, non solo è un chiuder la porta all' osservanza uniforme delle costituzioni Apostoliche in tutti cotesti cristiani, ed un eludere le premure della Santa Sede, che sieno notificate a tutti i cristiani le sue

dichiarazioni circa detti riti; ma in oltre il pretermetter quest' istruzione ritorna in grave scandalo de' gentili, e in pregiudizio pubblico del nome cristiano in cotesti Regni: perciò dichiara che sebbene in alcuni casi, dove non si tratta dell' ignoranza dei primi principî della nostra santa fede, o delle cose, che son necessarie a sapersi da tutti per conseguimento dell' eterna salute, ma dell' ignoranza di altre cose, la cui scienza non appartiene ai principî della nostra santa religione, e dove il lasciare nella loro invincibile ignoranza i penitenti non apporta scandalo, nè reca pubblico danno, anzi giova per ovviare a qualche scandalo, possano i confessori pretermettere l' istruzione di cotali penitenti ignoranti, quando prevedono, che non sia per apportar alcun frutto la loro ammonizione; contuttociò nel caso presente non può aver luogo questa dottrina, trattandosi d' ignoranza riguardante il primo precetto del decalogo circa il culto d' un solo Dio, al qual culto s'oppone ogni atto di superstizione tendente all' idolatria, e trattandosi inoltre di permettere una prattica contraria alla purità della religione, e difforme dagli altri cristiani con scandalo degli infedeli, e che perciò debbano i confessori, o i missionarî ammonire, e istruire non solamente i penitenti, ma chiunque altro cristiano, che ignori invincibilmente la proibizione dei riti superstiziosi, e la condannazione delle Permissioni Alessandrine, ancorchè non sperino frutto dall' ammonizione; mentre l' istruire cotali ignoranti è un debito dell' ufficio degli operaî evangelici ingiunto ad essi dalle stesse costituzioni Apostoliche, che proibiscono l' uso delle dette permissioni; e il non riportar frutto dalle ammonizioni deriva unicamente dalla colpevole pusillanimità di tali cristiani, i quali da nessun timore di danno temporale possano essere scusati dall' uso degli atti superstiziosi. Doverà pertanto V. S. notificare a Mons. Vicario Apostolico del Tunkino Occidentale questa dichiarazione della S. Cong. acciocchè la notifichi ai missionarî del suo Vicariato, affinchè tutti si uniscano a stabilire una prattica conforme in tutti i cristiani.

Così in quanto al dubbio singolare, se possano i cristiani per causa urgente intervenire ai conviti, che si fanno dai gentili in occasione di celebrar le memorie dei loro defonti dopo i sagrificî, e l' oblazione dei cibi fatta ai defonti medesimi, e mangiare insieme coi gentili anche i cibi offeriti, non intervenendo però essi cristiani nè a' sagrificî, nè all' oblazioni: La Sacra Congregazione considerando che i sagrificî, le oblazioni, e i conviti, in cui i gentili onorano le memorie de' loro defonti si fanno da essi per modo d' una stessa azione mangiando in essi conviti anche i cibi offeriti, e che perciò tali conviti hanno una necessaria relazione alle offerte supertiziose, non può tollerare, che i cristiani per qualunque urgente causa intervengano agli accennati conviti, per non confermare colla loro presenza gl' infedeli nella loro falsa credenza, e nei riti superstiziosi verso i defonti. Ordina perciò, ed incarica a V. S. ed al Vic. Apostolico del Tunkino Occidentale e missionarî di cotesto Regno che onninamente proibiscano ai cristiani rispettivamente soggetti alla loro cura l' intervenire ai detti conviti. Doverà pertanto V. S. notificare al sopradetto Vicario Apostolico queste determinazioni della Santità Sua, non dubitando essa punto, che tanto V. S., quanto i missionarî coopereranno col loro zelo alle sue sante intenzioni, per render pura, e incontaminata da ogni macchia di superstizione codesta novella cristianità, attendendo più allo spirito della Santa Sede manifestato nelle Costituzioni Apostoliche, che alle vane sottigliezze di alcuni, che vorrebbono oscurarne l' intelligenza, e deluderne l' esatta e semplice osservanza. — Die 14 Ianuar. an. 1753 Sanctissimus *(Bened. XIV)* Instructionem hanc approbavit.

1766

S. C. S. Officii *30 Iunii 1757* — Utrum in Regno Tunkinensi permitti possint reverentiae coram solo feretro et genuflexiones coram defuncto, cum conditione tamen quod exclusa sit quaecumque res quae redoleat superstitionem, id est, quando non est ciborum oblatio, nec tabella adhuc correcta ante vel coram tumulo; necnon utrum concedi possint accensiones candelarum et thuris coram feretro et tumulo, exclusa pariter omni re superstitionem redolente?

R. Bene provisum per decretum factum a S. C. de Prop. F. sub anno 1753 *(V. n. 1765)* ideoque ritus, de quibus agitur in proposito dubio, non licere, et missionarii eidem decreto omnino pareant.

1767

Ex Litt. S. C. de Prop. F. *13 Sept. 1760.* (AD VIC. AP. FOKIEN.) — Valde laudabilis est tua sententia, imo conformis omnino spiritui duarum notissimarum Constitutionum Apostolicarum *Ex illa die* et *Ex quo singulari,* non permittere Christifidelibus tabellas cuiuscumque qualitatis; et in hoc graviter errant missionarii qui tabellas correctas distribuunt, cum istae solum tolerari debeant concurrentibus conditionibus in laudata Constitutione *Ex illa die* expressis. *(V. pag. 693).*

1768

Ex Litt. S. C. de Prop. F. *13 Sept. 1760.* (AD SUPERIOREM N.) — È noto a V. S. quali pregiudizî abbia in ogni tempo recati alla Chiesa di Cristo la inobbedienza ai decreti della me-

desima di quelli, ai quali è affidata la cura delle anime, l' arbitraria interpretazione di tali decreti, la diversità perfine dei sentimenti in eseguirli, o che tali decreti riguardino il dogma, o che tendano soltanto a regolare la disciplina ecclesiastica. Infortunii sì deplorabili soffre ora in alcune provincie la Chiesa Cinese. Da varie lettere giunte in questi ultimi tempi da quelle parti rilevasi con un dispiacere che non può esprimersi, che molte e molte di quelle famiglie cristiane ritengono tuttavia pertinacemente le tabelle superstiziose già condannate dalle due notissime Costituzioni Pontificie, *Ex illa die,* ed *Ex quo,* e ciò per connivenza, ed anche per i falsi insegnamenti di alcuni missionarii; che taluni di questi tolgono bensì dalle mani dei cristiani questa sorta di tabelle, ma ne surrogano e distribuiscono essi medesimi le corrette. Altri perfine sostengono che la disparità del culto *etc.*

Del primo errore non occorre qui far parola essendo per se stesso manifesto, e ben chiare le due lodate Costituzioni Apostoliche, ed ogni connivenza in questa materia è una positiva disubbidienza agli ordini della S. Sede, ed una grave trasgressione alle sue leggi. Il distribuirsi dai missionarii le *tabelle* corrette è un trascendere i limiti prescritti nella prima citata Costituzione Pontificia, poichè in essa si dice soltanto, che l'uso di queste può tollerarsi. Ma la difficoltà di adempire le condizioni che per un tale uso ivi si prescrivono, cioè, *dummodo in eis conficiendis omittantur omnia quae superstitionem redolent, et secluso scandalo, hoc est, dummodo qui christiani non sunt, arbitrari non possint, tabellas huiusmodi a christianis retineri ea mente, qua ipsi retinent,* fa conoscere quanto meglio si regolerebbero i suddetti missionarii se si dessero il pensiero di abolirle del tutto, sì perchè difficilmente può togliersi lo scandalo nei gentili, ma ancora e molto più perchè il forte attacco che i cinesi specialmente quando sono stati ammessi al Battesimo già adulti, hanno alla superstiziosa venerazione dei genitori, e la natia loro volubilità, può strascinarli nell' abuso, e forse ancora nell' apostasia.

1769

S. C. S. Officii *25 Febr. 1773* — Vic. Ap. Tunk. Orient. — 1. An liceat christianis Tunkini prosternere se ad imaginem crucifixi ad latus feretri, vel supra feretrum, vel in manibus defuncti collocatam, exclusa omni re superstitionem redolente?

2. An liceat, addita protestatione publica ab omnibus adstantibus intellecta, qua declaratur nec defunctum, nec feretrum sed crucem coli, Christoque pro defuncti anima hoc obsequium exhiberi?

3. An christiani possint salutare missionarium vel sedentem in suppedaneo feretri, vel ad latus illius, vel etiam feretrum circumeuntem, thus eidem incendendo. Mos in hac Missione est christianis et missionariis, defunctorum preces eo in loco dicere in quo est feretrum; cum vero interdum ibi etiam primum aliquid superstitiosi fuit, edixi ego ut, quoties deinceps hoc fieret, non domi sed in ecclesia preces dumtaxat funderentur. Hanc ob agendi rationem nimiae severitatis insimularunt me quamplures; nihilominus ab ea sententia recedere aequum non habui ne inter actus christianos et superstitiosos aliqua videatur connexio.

R. Sacra Congregatio generalis s. Officii habita coram Clemente XIV, decrevit respondendum esse ad omnia dubia: *Non licere,* et addidit: *transmittatur Vicario Apostolico et omnibus Praefectis eiusdem Regni instructio anni 1753. (V. n. 1765).*

1770

S. C. S. Officii *10 April. 1777.* — Vic. Ap. Sutchuen. — 1. Num liceat prostrationes sinicas, vulgo *Koteou,* tanquam purae civilis observantiae signa erga progenitores defunctos, ullo aliquo in casu, gravium nempe inimicitiarum, vel persecutionis, permittere, non obstante prohibitione Sedis Apostolicae.

2. Cum difficile admodum sit christianos avertere a prostrationum praxi, an probandum sit missionariorum quorundam consilium, ut ante omnes orationes et caeremonias defunctus sepeliatur, nec nisi illo terrae demandato, fiant preces cum luminaribus et aliis caeremoniis, quae nullam cum gentilibus uniformitatem habent, aut superstitionis speciem habere videntur.

3. An opportunum sit prohibere usum thuris et cereorum in exequiis defunctorum, preces quoque flexis genibus ad mortuorum sepulchra; ex iis quippe ritibus uniformitatem habentibus cum caeremoniis gentilium, et christiani parum tuti in fide facile revocantur ad pristinos errores, et infideles scandalizantur, putantes, christianos eumdem, quem ipsi, cultum defunctis praebere?

R. Ad 1. Mirata est plurimum Sanctitas Sua, post editas a Romanis Pontificibus praedecessoribus suis Clemente XI et Benedicto XIV novissimas Constitutiones postque Instructionem anno 1753 ab hac S. C. de Prop. F. Orientali primum Tunkinensi Vicario Apostolico datam *(V. n. 1765),* ad alias deinde Missiones extensam, qua cultus civilis defunctorum, quos intra limites contineatur, exprimitur, sinicas rursus prostrationes obtendi tamquam civilem et politicum dumtaxat cultum prae se ferentes, cum ex praefatis Constitutionibus, praedictaque Instructione, liquido constet prostrationes hasce a superstitione liberari nullatenus posse, quamlibet etiam gerant mentem, vel protestationem edant earum actores, aut a re quavis alia su-

perstitionem olente easdem separent; sunt enim de se illicitae et superstitiosae, neque ideo malae quia prohibitae, sed prohibitae quia malae. Confidit nihilominus Sanctitas Sua nullam in posterum super his prostrationibus motum iri quaestionem, et, intrinseca earum pravitate inspecta, cunctos in Sinarum Imperio, aliisque finitimis Regnis et Provinciis, evangelicos operarios non modo in eumdem sensum, pro suo religionis studio ac puritate, suaque huic Sanctae Sedi debita reverentia, uniformiter consensuros, sed omnem praeterea operam daturos, ut opinio mere civilis obsequii in hac caeremonia quomodolibet implenda a suis quoque neophytis penitus eliminetur, eiusque praxis omnino arceatur, qualiscumque fuerit casus.

Ad 2. Improbavit Sanctitas Sua huiusmodi consilium; et sacras caeremonias ac ritus, quibus catholica Mater Ecclesia saluberrime utitur in filiorum suorum exequiis, sedulo servari praecipiens, mandavit consueta suffragia et Missam, praesente quantum fieri potest corpore defuncti, celebrari, antequam sepulturae tradatur. Quod si casus aliquando occurrat ut, retento super humum cadavere, certo praevideat missionarius futurum prostrationum periculum, nec illud valeat possibili quovis conatu praecavere, tum dumtaxat ante omnes orationes et quarumcumque caeremonias defunctum sepeliri benigne indulget Sanctitas Sua. Potius est enim ut laudabilis aliqua consuetudo quandoque immutetur vel nonnullo spirituali bono privetur defunctus, quam certus relinquatur idololatriae locus. Caeterum videant attente missionarii ne casum huiusmodi passim confingant, neve tunc urgere sibi arbitrentur, cum efficacibus monitis ac persuasionibus superstitionis posset periculum amoveri: super quo missionariorum, et eorum qui praesunt graviter oneratur conscientia. Eosdem praeterea cavere iubet Sanctitas Sua ne, revera instante necessitate, ullum corpus humari permittant, nisi post debitum temporis intervallum quo nulla de morte supersit dubitatio.

Ad 3. Antiquissimi ac piissimi moris ecclesiastici cum sit, cereos accensos in exequiis et funeribus defunctorum deferre, eosque feretrum iuxta corpusve defuncti circumponere, ac thus adhibere suis loco ac tempore, praecepit Sanctitas Sua ritum hunc omnimodis retinere. Nec facile pertimescendum fidelium vel infidelium scandalum, cum caeremoniae a caeremoniis differant, et aliter accendi lumina incensumque aduri a gentilibus quisque noverit, aliter cereos ac thus adhiberi ab Ecclesia Catholica: nec rei eiusdem usus, si modus diversus est, sufficiat inferendae institutioni eidem. Missionariorum praeterea est insipientes ac debiles, cum fert opus, instruere, et rituum diversitatem, diversumque Ecclesiae sensum suos praesertim neophytos edocere; casus propterea iustae timendae offensionis difficillimus est, quo caeteroquin occurrente, et insuperabili viso (nec enim praevideri omnia possunt quae a temporis locique circumstantia vel personarum pendent) tunc solummodo permittit Sanctitas Sua a praedictis ritibus abstinere. Verum, ut superius dictum est ad 2, caveant omnino missionarii, ne casum effingant aut amplient inconsiderata praesumptione, cuius districtam rationem Deo suisque Praelatis sint reddituri. Genuflexiones autem fidelium quod spectat, cum orant ad mortuorum sepulcra, siquidem nulla ecclesiastica lege praescriptae inveniuntur, has voluit Sanctitas Sua posse a Missionum Praefectis, aliisque Ordinariis, ac debere interdici, quoties affinitatem habeant cum gentilium prostrationibus, aut aliam quamlibet mali occasionem vel speciem prae se ferant.

1771

S. C. S. Officii *20 Aug. 1778* — Vic. Ap. Sutchuen. — Est mos apud gentiles cum magna veneratione domi servare tabellam progenitorum, in qua scilicet legitur: *Sedes animae talis*... Coram ista tabella duplici vice in anno offerunt vinum, carnes, thymiamata. Porro saepissime evenit ut dictae tabellae reponantur in loco honorabili domus unius de familia, qui nomine familiae totius tenetur illas conservare; secus enim accusatur a parentibus coram Praefectis de impietate erga progenitores, atque graves propter hoc poenas patitur. Nunc quando gentiles, qui tabulas praedictas domi servant, ad fidem convertuntur, quomodo cum ipsis circa hanc causam agendum est?

1. Possuntne licite illas e domo tollere et tradere parentibus paganis ad quos pertinent?

2. Si non liceat tradere, saltem possuntne monere parentes ut illas tollant e domo sua?

3. Si non liceat monere, possuntne abscondere, et deinceps tradere Praefectis aut parentibus, si ab ipsis ad id cogantur? Profecto si cogantur illas comburere sicuti propria sua idola, tremore imminentis sibi poenae, et adhuc in fide debiles, paucissimi erunt, si tamen unicus sit, qui mandatis obtemperent.

4. Pariter proselyti, qui apud se habent idola aliorum paganorum, quae per modum depositi acceperunt, ad quid tenentur?

5. Denique christiani qui emunt territoria supra quae idola sunt, aut parva idolorum oratoria, possuntne monere gentiles, quorum prius erat territorium, e territorio tollere; ipsisque recusantibus, tenenturne confringere illa et destruere?

R. Ad 1, 2 et 3. Ut his dubiis opportuna atque apta detur responsio, distinguendum est num superstitiosae tabellae, de quibus agitur, speciali dominio spectent ad gentilem conversum, vel potius ad alios de familia in solidum, quemadmodum erui videtur ex ipsa facti expo-

sitione, ubi narratur *nomine totius familiae eas conservari in aliquo loco honorabili domus unius de familia.* Si primum, tum certe conversi ad fidem, neque eas domi servare, neque aliis paganis de familia tradere possunt, sed imo conterere, igni tradere atque disperdere debent; atque ita a missionariis docendum atque iniungendum est. Si vero praefatae tabellae ad alterius dominium et proprietatem pertineant, tunc ad 1, 2 et 3 dubium responsum est, teneri quidem christianos nuper a gentilitate conversos easdem superstitiosas progenitorum tabellas a propria domo tollere, sed licite posse eas tradere aliis de familia ad quos pertinent, vel illos monere ut illas tollant ac sibi sumant. Quemadmodum enim nefas esset ut christianus huiusmodi tabellas, si sui iuris ac potestatis essent, sibi retineret, aut aliis traderet colendas ac venerandas, quod vel occultationem verae susceptae fidei redoleret, vel participationem superstitiosi cultus; ita e converso, si tabellae ad alios pertineant, recens christianus eas a sua domo removens ac domino reddens, tum novam a se susceptam fidem testatur, abdicans ac reiiciens superstitiosum illarum cultum, tum iustitiae praecepto satisfacit quod iubet ut quod nostrum non est domino restituatur.

Ad 4. Pari iure idola, quae proselytus iure depositi servat, suis dominis sunt restituenda.

Ad 5. Cum territoria venduntur, videtur quod cum fundi dominio in emptorem transferatur etiam ius et proprietas idolorum aut oratoriorum idolis dedicatorum, quae in fundo sita sunt. Si res ita se habet, tenetur christianus idola tollere ac oratoria destruere, vel in aliam formam ac usum ita redigere, ut nulla amplius species appareat oratorii idolis consecrati, et omnis superstitiosi cultus removeatur occasio. Monere autem *etc.* *(V. pag. 683 in initio).*

1772

S. C. de Prop. F. – C. P. PRO SIN. *13 Ian. 1783* — VIC. AP. TUNK. ORIENT. — Iudicium S. Congregationis exquiritur circa sequentem ritum seu caeremoniam ab ethnicis huius regionis communiter observatam in morte parentum et maritorum, qui quidem ritus originem trahit a secta idoli *Thich cà,* cuius sacrificulis, dum eiusdem cultui mancipantur, comam deponere praecipitur, illamque postea nutrire prohibetur, et est ut sequitur: — Mos est in Tunkino ut quarto die a morte parentum seu maritorum sacrificulus accerseatur, ut filiis aut uxoribus ante cadaver genuflexis capillos incidat in parte anteriori, posteriori, ad aures, et in capitis summitate. Pro conficiendis forcipibus praescribitur ferrum ex quodam monte imaginario, quia inde omnia fausta sibi obvenire vana observantia sperant. Filiis igitur aut uxoribus sic genuflexis haec oratio seu apprecatio a sacrificulo recitatur: « Mons Côn-lôn (ille mons » imaginarius) lapides et ferrum gignit unde » forfices conficiantur, quibus capilli in debi- » tum erga parentes obsequium abscinduntur. » Filii suos parentes honorantes felicitatibus re- » plebuntur, et postea eorum animae ad regnum » idoli pervenient, illorumque filii ac nepotes » divitiis et nobilitate amplificabuntur; » qua apprecatione finita, capilli inciduntur. His praenotatis, quaeritur num licitum sit filiis et uxoribus christianis quarto die vel alio post mortem suorum parentum vel maritorum hanc caeremoniam peragere non per sacrificulum sed per aliquos viros christianos cum forfice communi et usuali, et remotis tam falsa credulitate quam illa apprecatione. Ratio quaesiti est quia, adhuc iis exclusis, factum vere superstitiosum est.

R. Secundum ea quae proponuntur, non videri actum superstitiosum, dummodo nulla fiat genuflexio ante cadaver, nec coma recidatur per sacrificulum, sed per quemcumque quem maluerint virum christianum, nec cum forfice particulari, sed communi et usuali; nec praeterea observetur certus dies ad comam recidendam; demum absit omne scandalum, omnisque removeatur falsa credulitas, nullaque adhibeatur oratio vel apprecatio, ita ut civilis omnino sit actus, nec ullo modo superstitionem redoleat.

1773

S. C. de Prop. Fide – C. P. PRO SIN. *9 Iulii 1792* — VIC. AP. CHAN-SI ET CHEN-SI — Si costuma in Cina la cerimonia seguente: Ogni anno vanno i cristiani ai sepolcri di lor famiglia, e rincalzando la terra caduta per le piogge dell' estate, rinnovano quella figura cubica che da principio fu fatta nel seppellire. Interrogati perchè ciò facciano, hanno risposto: « per ri- » conoscere il luogo del cadavere, che altri- » menti, appianandosi la terra, non più potrebbe » distinguersi ». Interrogati di più perchè ciò facciano in un giorno determinato, hanno risposto: « perchè questo è il costume di tutto » l' Impero; ma con tal differenza, che i gentili » fanno ivi in tal giorno molti sacrificii e ban- » chetti ed altri riti con superstiziose opinioni, » e dai cristiani nulla di tale vien praticato. » Si cerca se sia lecito questo rito.

R. Permitti posse, dummodo id non peragatur simul cum gentilibus, neque eadem die qua illi id faciunt, sed die atque anni tempore penitus diverso; neque praeterea una pro omnibus christianis praestituta sit dies ad expurganda sepulchra, sed indiscriminatim quocumque die et quocumque anni tempore unicuique commodo id faciant, ac demum omnis absit superstitiosus ritus, sed potius christiani preces pro defunctis iuxta ritum Catholicae Ecclesiae recitent.

1774

S. C. de Prop. Fide - C. P. pro Sin. *14 Ian. 1793* — N. Mission. Pekin. — 1. Se i cristiani genuflettendo, e stando genuflessi anche senza prostrazione o *Koteu* quando il feretro esce dalla casa per andare in sepolcro, come ancora davanti al feretro quando si cala nella fossa, se tali genuflessioni sieno comprese nella Bolla *Ex quo* nella permissione del Patriarca Alessandrino.

2. Se sia lecito ai cristiani nelle loro funzioni portare il *Fan,* e il cavallo con l' ombrella dietro, detto *Lim-ma* e la lettiga coll'ombrella avanti detta *Lim-Kiao*.

3. Se alcun cristiano usando nel funerale di dette cose si debba dire chiaramente, e senza tergiversazione che abbia fatte superstizioni.

R. Ad 1. Affirmative.

Ad 2. Negative in omnibus.

Ad 3. Secundum ea quae proponuntur, affirmative.

1775

S. C. S. Officii *21 Ian. 1802.* — Vic. Ap. Sutchuen. — Antiqua consuetudo hic est fere in omnibus huius Imperii provinciis, apud christianos etiam recepta, assistendi nimirum conviviis gentilium quae fiunt occasione celebrationis memoriae eorundem defunctorum. Convivia autem huiusmodi vel fiunt die sepulturae defuncti, vel adhuc non raro pluribus mensibus, atque etiam annis post sepulturam, prout superstitiosa temporum inspectio diem aptum ad sacrificia determinavit; die assignato vel alicubi pridie illius diei quo dicta convivia fiunt, qui curant funus, porcum et capram coram tabella animae defuncto offerunt, postea transferunt ad culinam ut ibi coquantur, indeque tractentur hospites: porro saepe fit, ut caro sic oblata prae numero invitatorum non sufficiat, tuncque addunt alias carnes non oblatas, quas simul cum sacrificatis coquunt, et permixtim ac indifferenter mensis apponunt in loco prorsus indifferenti.

Iam a quindecim annis inter missionarios huius Vicariatus agitata fuit praesens quaestio occasione Decreti huius S. Congregationis pro Tunkino dati 14 Ianuarii 1753, cuius tunc indirectam notitiam habuimus, per quod illius partis christianis prohibetur assistere conviviis quibus gentiles honorant memorias suorum defunctorum; quamvis autem, re inter nos discussa, casus prout hic observatur dissimilis apparuit, nihilominus ad maiorem cautelam Illmus Agathopolitanus scripsit ad duos Vicarios Ap., nimirum Fokiensem et Xansinensem, necnon ad Episcopum Nankinensem, eos rogans ut de praxi suarum Missionum circa propositum casum vellent ipsum edocere. Respondit primus (R. P. Calvo, tunc Provicarius pro Illmo Sinopolitano e vivis iam tum excesso) praxim Vicariatus esse prohibere christianis ne huiusmodi conviviis assisterent, ea de causa quod Decretum S. C. de Prop. F. existebat id aperte prohibens; et citabat praefatum Decretum pro Tunkinensibus datum; alii duo Praesules unanimiter responderunt assistentiam hanc esse prorsus licitam, nec ullum circa hoc posse dubium moveri. Unde videns Illmus Agathopolitanus missionarios huius partis circa hoc perfecte concordes, simul et auctoritate fretus duorum memoratorum Praesulum, qui eamdem sententiam tenebant, prudens non iudicavit antiquam huius Vicariatus consuetudinem mutare propter Decretum quod nunquam ad Missiones Sinicas fuerat extensum, cuiusque obiectum videbatur prorsus dissimile ab eo de quo agebatur in Sinis, unde statuit non esse inquietandos christianos.

Rationes autem discriminis, quas tunc animadvertimus, quaeque etiam pro nunc eaedem apparent, sunt: 1. Quod in Tunkino, iuxta expositionem dicti Decreti, convivia huiusmodi immediate fiebant post oblationes et sacrificia, ita ut quasi unam eamdemque actionem cum dictis oblationibus seu sacrificiis constituebant, quorum ideo videbantur veluti totidem communiones seu participationes; in Sinis vero convivia huiusmodi longe diu post sacrificia fiunt, ita ut saepissime oblationes spatio 4, 5, atque etiam aliquando 6 horarum a se invicem dividantur, imo, ut superius notavi, non raro plus quam dimidia parte integrae diei separentur, quando nimirum pridie conviviorum gentiles sacrificia sua defunctis offerunt.

2. Discrimen in eo pariter est, quod in Tunkino convivia huiusmodi necessario referantur ad oblationes superstitiosas; in Sinis vero, ita dictis oblationibus separabilia sunt, ut saepe eveniat quod gentiles, praesertim divites, qui in his circumstantiis ingentem convivarum turbam invitant, prius cibos non oblatos invitatis ministrent, et nonnisi hospitum improviso numero victi, aliis deficientibus cibis, tandem iisdem apponunt sacrificatos; mos est enim inter eos carnes oblatas sibi reservare ut, absolutis omnino caeremoniis, altera die inde intimos amicos, eosque qui tum in sacrificiis, tum in conviviis curandis, laboriose ministrarunt, lautius tractent; unde consequens videtur quod si minus divites dictas carnes oblatas non sibi reservent sed invitatis apponant, id non fiat praecise ratione sacrificii, sed potius ad parcendum expensis.

3. In Tunkino convivia in memoriam defunctorum a gentilibus celebrata, propter eorumdem solemnitatem et affinitatem quam habent cum sacrificiis, videntur quasi pars caeremoniae quam in cultum defunctorum peragunt;

apud Sinas vero, in schedula invitationis, quam scribunt quando de parentandis defunctis agitur ne minima quidem mentio est dictorum conviviorum, dum tamen ubi de matrimoniis celebrandis, aliisque civilibus causis, eorumdem expressam mentionem faciant; ibidem igitur unice assignant diem et horam quibus sacrificia defuncto debent offerri, simul diem et horam quibus denuo defunctus debet in fortunato loco, ut scribunt, terrae mandari, rogantes consanguineos, affines et amicos, ut dignentur praesentia sua honorare invitantes, et mos invaluit ut sic epulis invitatos honorarent.

4. Ratio propter quam S. haec Congregatio tunkinensibus prohibuit ne dictis conviviis assisterent est ne, ex christianorum praesentia, infideles confirmentur in suis erroribus et in observantia superstitiosorum rituum erga defunctos; porro cum christiani tunc, contra infidelium morem, neque sacrificiis assistant, neque iisdem ullo modo ministrent, neque tabellam animae salutent, neque feretrum, neque candelas et papyros ad comburendum offerant, neque illud omne, praeter denaria cum inscriptione valde diversa ab ea qua gentiles utuntur (nam isti ordinarie involucrum denaria continens inscribunt *munus ad sacrificia,* illudque deponunt prope aut coram tabella animae quam prius prostrati salutant; christiani vero inscribunt *munus ad condolendum,* et, quaesita aut expectata opportuna occasione, illud in alio loco tradunt simpliciter in manibus eorum qui specialiter curant funus, et hoc faciunt partim ad restituendum id quod a defuncti familia in simili occasione prius receperunt, partim ad iuvandas expensas et convivii, quod quidem aliqui, in inscriptione sui muneris, minus urbaniter iuxta morem sinicum significant); cumque praeterea gentiles id generis convivia tanquam sacra nullo modo habeant, nec comedendo distinguant oblata a non oblatis, sed praecipue, si non unice, de bene epulando cogitent, probabile non est, his in locis, quod assistentia christianorum dictis conviviis infideles confirmare valeat in suis erroribus, praesertim cum in iis circumstantiis christiani non raro dicteria et obiurgationes eorumdem infidelium contra se provocent, eo quod iisdem in supra memoratis superstitionibus nolint communicare.

Propter modo expositas rationes, usque huc recensuimus christianos non esse inquietandos quanquam plurimum iisdem consulamus abstinere quantum poterunt ab iisdem conviviis, ne forte ab infidelibus coacti, prout aliquando factum est, salutent tabellam animae vel feretrum aut aliis superstitionibus occurrant. Nunc autem quaestio haec rursus in controversiam vocatur. Sunt qui censent absolute prohibendum esse christianis dictis conviviis assistere, et id de facto in suo districtu prohibuerunt, non alia ratione nisi quia timuerunt ne huiusmodi convivia totidem fuerint sacrificiorum participationes: alii distinguunt, censentque quod si agatur de conviviis quae fiunt die sepulturae, licet eodem pariter die offerantur sacrificia, et de sacrificatis ibidem comedatur, tunc non prohibendum sit christianis iisdem assistere et denariorum munus ad condolendum offerre, ut supra, utpote quod convivium tunc non videatur paratum nisi in gratiarum actionem erga eos qui funeribus assistunt, et munus oblatum obiectum habeat pium, neque expensas pro funeribus, quas sic iuvant. Si vero agatur de diebus in quibus unice fiunt sacrificia, censent absolute prohibendum esse christianis ne invitati tunc ad dicta convivia se conferant, aut munus offerant supradictum, quanquam iidem facile concedant, caeremonia omnino absoluta, licere post aliquot dies denaria offerre in compensationem denariorum quae forsan a defuncti familia in iisdem circumstantiis pro exequiis propriorum defunctorum receperunt; ratio autem ipsis est quod, cum in schedula invitationis nulla tunc alia causa assignetur praeter sacrificia, gentiles censeantur tunc christianos unice ad sacrificia invitare; porro indecens videtur ut christiani ad sacrificia invitati eadem die ad sacrificii locum se conferant; quod autem hac die christiani non debeant praedictum munus denariorum offerre, id probant eo quod munus istud non aliam probabilem causam habere videatur praeter contributionem ad sacrificia, siquidem in invitationis scripto unice de sacrificiis fit mentio.

Non diffiteor ergo quod satis inclinatum me sentiam in ultimam hanc sententiam abire; verum cum hic agatur de graviter ligandis christianorum conscientiis contra antiquam huius Missionis praxim, quae non minima auctoritate fundatur, nam praeter plurimos Praesules qui eam sapienter tamdiu gubernarunt, duo Episcopi superius appellati huius distinctionis notitiam etiam habuerunt, censueruntque eam parvipendendam; cumque rationes, quae hic opponuntur, non ita validae sint ut probabile dubium in contrarium excludant: nam quamvis unica causa, quae in schedula invitationis scripta tunc expresse proponitur, sit causa sacrificiorum, tamen iuxta morem sinicum publice receptum, qui eam recipiunt de facto censentur hoc modo ad convivium simul invitati; cum igitur convivia huiusmodi honesta sint, et a sacrificiis independentia, ut ipsi fatentur, siquidem permittunt christianis iisdem assistere, ubi gentilium funera concurrunt cum die ad sacrificia destinato, quamvis convivae de sacrificatis ibidem eodemque modo epulentur, restaret ut, si christiani omnino se abstinerent ab assistendo huiusmodi sacrificiis, et conviviis tantum assisterent, cum aliunde munus denariorum, quod

tunc offerunt, obiectum habeat longe distinctum a sacrificiis, nimirum parentum defuncti aliqualis consolatio, adiumentum pro expensis convivii, atque etiam pannorum seu vestimentorum luctus quae hac occasione large distribuuntur, restaret, inquam, quod christiani non essent saltem tam cito inquietandi, praecipue, si graves haberent causas ad dicta convivia eundi, et aliter non possent rixas, odia et inimicitias vitare, unde satius iudicavi causam relinquere in statu quo a bo. me. Illmo Francisco Episcopo Agathopolitano decisa fuit, et declaravi non esse inquietandos fideles usque dum haec S. C., de his omnibus a me monita, postmodum aliter definiat; igitur humiliter supplico ut, si abusus fuerit in hac agendi ratione, id S. Congregatio declarare dignetur, ut quam citissime huic eradicando pro viribus enitamur.

R. Respondendum esse iuxta adnexam Instructionem.

Instructio — Dubium S. C. de Prop. Fide aliquot abhinc annis a D. V. Illma propositum, et nondum ob superiorum temporum vices resolutum, utrum scilicet, post eiusdem Decretum diei 14 Ianuarii 1753 pro Tunkino latum, retineri in isto Vicariatu aut tolerari adhuc possit consuetudo a christianis recepta, *assistendi conviviis gentilium quae fiunt occasione celebrationis memoriae defunctorum,* cum nuper ad S. C. S. Off. transmissum fuerit, haec in primis id perpendendum sibi esse statuit: An et quatenus consuetudo sinensium, de qua agitur, differret a consuetudine tunkinensium, quae tamquam superstitiosa iam fuit merito reprobata atque prohibita. Ex hac quippe comparatione deliberationis summa pendebat: absurdum enim fuisset, in re tanti momenti, id declarari sinensibus christianis licere quod non licere tunkinensibus declaratum fuit. Nam, cum in omnibus rebus optandum est, aut exigendum potius, ut christiani idipsum discant omnes, sintque perfecti in eodem sensu et in eadem sententia, tum praesertim in iis quae ad ius naturale ac divinum pertinent, in quo nimirum sicut nulla auctoritas est quae dispenset, nulla conniventia quae excuset, ita nulla consuetudo, quamvis inveterata, quae deroget atque praescribat. Agitur autem hic, non de instituto, aut ritu aliquo ecclesiastico, sed de primo Decalogi praecepto quo omnis, non exhibitio solum, sed etiam participatio superstitiosi ac profani cultus interdicitur. Iam vero diligenter inter se invicem comparatis utroque casu, tum qui olim pro tunkinensibus propositus fuit, tum qui modo pro sinensibus proponitur, S. C. nullum inter utrumque casum deprehendit alicuius momenti discrimen: eaedem quippe et numero et re circumstantiae concurrunt utrobique; aeque convivia gentilium sinensium atque tunkinensium fiunt occasione memoriae defunctorum celebrandae, aut potius religiose colendae; fiunt post sacrificia et oblationes coram tabella; fiunt ex cibis oblatis. Quod si sinenses, ab obeundis sacrificiis, atque oblationibus ipsis, aliisque caeremoniis alias a Sancta Sede vetitis, se abstinent, abstinebant se pariter tunkinenses: quid ergo unum uni tam par est, tam simile, quam hae duae sunt inter se consuetudines?

Quas vero discriminis rationes studiose colligit D. V. eae visae sunt partim prodesse parum sinensium causae, partim verius obesse. Parum prodest horarum aliquot spatium quod sacrificia inter et convivia interponi a tunkinensibus etiam necessario debet; neque enim ad haec ab illis separanda interponitur, sed ad immolatas porci et caprae carnes coquendas; ea igitur functio superstitiosa et prorsus idololatrica, si minus physice, at moraliter certe continuatur, non interrumpitur; maxime cum vel ipsa ciborum praeparatio apud gentiles omnes pars caeremoniae funebris, atque adeo religiosae, habita semper sit, et haberi pariter apud sinenses videatur, qui propterea iisdem coquis utuntur, qui sunt funerum curatores atque oblationum ministri. Parum prodest mos divitum aliquot sibi suisque intimioribus amicis ac funeris curatoribus oblatos cibos servandi: qui mos, utpote privatus et arbitrarius, neque constans, neque universalis, nihil profecto probat contra primariam huiusmodi conviviorum institutionem, contraque dispositionem publicam quae in externis religionis actibus est potissimum attendenda. Parum prodest denique quod a sinensibus permixtim apponantur cibi immolati cum indifferentibus: quippe permixtio haec, et est ipsamet superstitiosa, cum ex instituto religioso fiat, et est cum caeteris gentilibus tum tunkinensibus communis; reprehensi enim christiani tunkinenses fuerunt, non quod unice sed quod etiam oblatos cibos in his conviviis manducarent.

Utraque vero illa formula, tum qua christiani sinenses ad funebria infidelium convivia vocantur, tum qua seu ad condolendum, seu ad convivii expensas iuvandas, symbolum conferunt, tantum abest ut superstitionis labem detergant, ut augeant potius. Fieretne a gentilibus in schedula invitationis unius sacrificii et non convivii mentio, si unum separarent ab altero, nisi hoc illo, tamquam partem toto contineri censerent? Christiani igitur qui huiusmodi invitationi obsequuntur, nonne ad convivia accedere videntur, tamquam ad sacrificii partem et una sacrificii causa? Dum vero hi pecuniam tradunt ad condolendum, nonne se declarant illius esse velle luctus participes, quem esse superstitiosum norunt? Dum tradunt ad iuvandas expensas et convivii, nonne et sacrificii expensas scientes iuvant? Quibus enim tradunt? Nempe sacrificii ministris. Cur tradunt?

Ad emendas carnes, quae, antequam apponantur mensae, defuncti animae coram tabella offeruntur? Quid tandem de ratione dicendum est qua gentiles sinenses diem convivii huiusmodi celebrandi constituunt? Non scilicet commodo, non arbitrio, non respectu aliquo civili et politico, sed ut superstitiosa temporum inspectio diem aptum ad sacrificia determinavit. Res ipsa loquitur per se.

Itaque, si, monente summo hac in re auctore Tertulliano, omnes afflatus idololatriae vice pestis devitandi sunt, non in directis modo atque intrinsecis actibus cultus idololatrici, sed in universa serie humanae superstitionis, sive diis, sive defunctis mancipatae, ut ad eosdem spiritus immundos pertinentes: quomodo non erunt christianis devitanda huiusmodi convivia defunctis gentilium mancipata, quae non uno vel altero, sed tot afflatibus superstitiosis quot fere sunt eorum circumstantiae inficiuntur? Eadem est atque una conviviorum causa ac sacrificiorum; idem atque unus finis, nempe cultus erga defunctos, quos sinenses, perinde ac divos manes romani veteres, venerantur, quosque nisi conviviis delectari et rite coli arbitrarentur, non antea animalia eis sisterent atque offerrent, quam eorum carnes apponant mensis; eadem est atque una occasio, eadem atque una invitationis formula, iidem sunt ministri, iidem dies eademque vanissima observantia constituti. Quomodo igitur non ad eosdem spiritus immundos pertinere convivia dicenda sunt, ad quos sacrificia pertinent, et iis poterunt christiani interesse et accumbere, quin violent Baptismi fidem in quo satanae abrenuntiaverunt et omnibus operibus eius?

Est quidem generatim et speculative indifferens ad convivia ire infidelium, idque propterea Corinthiis minime Apostolus prohibuit, neque Sacra Congregatio prohibet sinensibus, si qua alia occasione mere civili et politica vocentur, et velint ire, tuncque *omne quod sibi apponitur manducent, nihil interrogantes propter conscientiam:* sed convivia occasione celebrationis memoriae defunctorum gentilium isthic celebrari solita, si speciatim et practice spectentur, tres illas simul omnes circumstantias adnexas habere deprehenduntur, quarum vel una illicitam cum infidelibus communicationem efficeret. Hac enim occasione, cum convivia pars sint superstitiosae functionis, eis nequeunt assistere quin primo superstitionis participes fiant tum de aliis causis quae superius memoratae sunt, tum illa imprimis quam affert Doctor gentium: *Nonne qui edunt hostias, participes sunt altaris?* Quin secundo edendis cibis, quos, quamvis nemo indicet, iam sciunt et scire debent ex instituto oblatos fuisse, occasionem scandali infidelibus facile praebeant se in nefariam opinionem confirmandi, talibus mensis defunctorum manes et delectari et placari, et honorari oportere, quo in casu idem Apostolus vetuit Corinthiis immolatum manducare, *propter conscientiam, non propriam, sed alterius;* quin demum christiani ipsimet sibi subversionis periculum creent, et iam non alterius solum, sed etiam propriam conscientiam laedant, cum scilicet non raro dicteria et obiurgationes infidelium contra se provocent, eo quod aliis superstitionibus (iam ab Apostolica Sede toties damnatis) nolint communicare; et cum aliquando reipsa fiat ut periculo, in quod se coniecerunt, succumbant, lapsu sane luctuosissimo.

His omnibus maturo examine perpensis, atque SSmo D. N. expositis in generali Congregatione habita feria V, die 20 Ianuarii, an. 1802, doluit vehementer Sua Sanctitas, pro ferventi suo christianae fidei et animarum salutis studio, hac superstitionis labe dilectae istius Ecclesiae faciem deturpari; cupiensque eam coelesti Sponso, cuius Sua Sanctitas ipsa vices gerit in terris, exhibere non habentem maculam aut aliquid huiusmodi, iussit Decretum anni 1753 *(V. n. 1765)* pro Tunkino latum, ad Sinas extendi, deque ea re ad D. V. Instructionem mitti. Quod dum facit Sacra Congregatio, iussui Sanctitatis Suae obtemperans, facile sibi persuadet, freta et tua et aliorum Antistitum ac missionariorum perspecta pietate et prudentia, omnes et singulos, se confortantes in Domino et in potentia virtutis eius, controversiis omnibus et dissidiis sublatis, in id unum consilia ac studia collaturos ut laudatum Decretum, cuius proinde exemplar transmittitur, primo quoque tempore executioni mandetur et inviolate servetur in posterum.

1776

S. C. de Prop. Fide – C. P. PRO SIN. *21 Sept. 1821* — VIC. AP. LEAO-TUNG — An Episcopi Vicarii Ap. dum transeunt ad suam novam ipsis assignatam provinciam, teneantur praestare iuramentum (praescriptum in Const. *Ex quo*).

R. Satis est semel emisisse.

1777

Ex Litt. S. C. de Prop. F. *8 Martii 1823* (AD COADIUTOR. VIC. AP. SUTCHUEN.) — Quod attinet ad ea quae circa iuramentum a missionariis qui ad Sinas mittuntur praestandum, quaesivisti *quando,* videlicet, *et cuius in manibus emitti illud debeat, et num etiam pluries, si de una in aliam Missionem ipsos transire contingat:* adnotandum tibi esse censet S. Cong. quod in Constitutione S. Pontificis Benedicti XIV, incipiente *Ex quo singulari,* non solum praecipitur, ut missionarii qui ad Sinas mittuntur, antequam missionarii munus exerceant, iuramentum praestent iuxta formulam in eadem Constitutione praescriptam, verum etiam desi-

gnantur illi in quorum manibus praedictum iuramentum praestandum est. Hos vero, in defectum Commissarii ac Visitatoris Apostolici in praefato Imperio Sinarum pro tempore existentis, vel alterius ab illo deputati, esse debere Superiores illarum Missionum ad quas praedicti missionarii mittuntur, pronum est inferre ex eadem Constitutione. Nihilo tamen minus, cum contingere possit et saepe contingat, ut praedicti missionarii, antequam accedant ad suos Superiores, debeant per aliquod tempus immorari in aliquo loco Imperii Sinarum a iurisdictione distanti suarum Missionum, si ibi volunt (quod commendandum summopere est) missionarii munus aliquod exercere, veluti esset infideles ad Catholicam Religionem convertere, fideles fidei rudimentis imbuere, eorum Confessiones audire, et similia, possunt iuramentum illud, quod ex praedicta Constitutione praestare omnino debent antequam missionarii munus exerceant, in manibus praestare Episcopi illius loci in cuius iurisdictione actu sunt: neque per hoc transgredi dicendi sunt praeceptum dictae Constitutionis, ut declaravit auctor eiusdem S. Pontifex Benedictus XIV, occasione quorundam dubiorum, quae proposita fuerant Sacrae huic Cong., iis similium quae nuper ab Ampl. Tua eidem S. C. proposita sunt. Insuper necessarium non est, ut toties repetatur iuramentum, quoties adeuntur diversi Episcopatus, vel Vicariatus, vel quoties mutatur superior ecclesiasticus in eodem Episcopatu vel Vicariatu; idemque pariter intelligendum est de Regularibus, quoties mutantur eorum Superiores; denique satis est ut, semel emisso iuramento, proferatur testimonium de eodem iuramento praestito, datum ab eo in cuius manibus primo emissum est.

1778

Ex Litt. S. C. de Prop. F. 2 *Maii 1837* (Ad Vic. Ap. Tunk. Occid.) — Ad iuramentum tandem quod attinet, haud opus est ut subscribendam a novis missionariis professionis fidei formulam a Pio IV praescriptam S. Congregationi remittas, tantum vero satis est ut, quod hactenus fecisti, mittas iuramenti super Constitutionibus Pontificiis de ritibus sinensibus formulas ab ipsis subscriptas.

1779

Ex Litt. S. C. de Prop. F. *30 Aug. 1838* (ad *N.* Mission. in Chorea) — Quoad omissionem iuramenti in Vicariatu Fokiensi, licet excusabilis Episcopi Tebestani error fuerit, nihilominus quia, iuxta Clementis XI ac Benedicti XIV Constitutiones, omnes missionarii omnino tenentur iuramentum toties emittere ac repetere quoties vel Missionem ingrediantur, vel de una ad aliam transeant, etiamsi vel in manibus sui Superioris vel etiam Eminentissimi Praefecti S. Cong., vel alibi alterius Vicarii Apostolici illud alias praestiterint: hinc est quod SSmus Dñus Noster ad cautelam sanationem hac in re D. Tuae clementer impertitus est.

1780

S. C. de Prop. Fide — C. P. pro Sin. *6 Aug. 1840* — Vic. Ap. Tunk. Occid. — Mos est apud tunkinenses ut in testamentorum confectione, praesertim lege sic iubente, apponantur verba: *Phan-huong-hoa*; quorum sensus est, *pars bonorum quae primogenito assignatur ut thus adoleat pro defunctis;* quae pars nec vendi nec ullo modo alienari potest, sed fructus inde percepti, ex intentione legislatoris, ad sacrificia et convivia superstitiosa pro progenitoribus defunctis impendi debent, ita ut si ille, cui haec pars vocata *Phan-huong-hoa* obtigit, sacrificia et convivia superstitiosa pro defunctis progenitoribus negligeret, posset cogi sententia iudicis hanc partem cedere in favorem alterius parentis qui de sacrificiis supradictis curam haberet. Equidem christiani hos fructus non ad superstitiones, bene vero ad opera pia erga defunctos impendunt; attamen quaeritur an in confectione testamentorum liceat apponere verba praedicta, quae iuxta sensum suum obvium rem superstitiosam exprimunt quamvis testator christianus haec verba apponendo in mente intendat non rem superstitiosam his verbis expressam, sed tantum validitatem testamenti, quod, verbis praedictis omissis, iuxta leges Regni vitiatum foret. Sed advertendum quod licet praedictorum verborum *phan-huong hoa* sensus, sive in obvia explicatione sive in legislatoris mente, sit superstitiosus, tamen omnes sive pagani sive mandarini apprime sciunt christianos, haec verba in suorum testamentorum confectione apponendo, non illa in sensu eorum naturali ac superstitioso intelligere, bene vero in sensu chistiano. Ideo huc usque christiani his verbis, ob rationem legitimam, utentes nondum ab ullo missionario inquietati fuerunt.

R. Non esse inquietandos.

1781

Ex Litt. S. C. de Prop. F. *23 Martii 1844* (Ad Vic. Ap. Leao-tong)... Quoad iuramenti autem repetitionem, de qua item quaerebas, a missionariis praestandi, scias opus est nihil innovatum fuisse ab iis quae in Constitutionibus Clementis XI ac Benedicti XIV praecipiuntur, ita ut ii teneantur iuramentum emittere in manibus Vicarii sui Apostolici, vel ab eo delegati, antequam exercitium aggrediantur missionis, etiamsi in manibus Superiorum suae Religionis, si Regulares fuerint, vel Romae Emi Praefecti vel alibi alterius Vicarii Ap. aut Episcopi illud praestiterint. Quod si in eorum adventu Vica-

rium vel delegatum adire prohibeantur, quantocius valeant, ad eum sese conferre debent, ac iuramentum praestare, vel ei iuramenti praestiti in manibus alterius Missionis Superioris testimonium exhibere. Ad Vicarios tamen Apostolicos quod attinet, semel emisisse satis est.

1782

Ex Litt. S. C. de Prop. F. *3 Martii 1873* (AD SUPERIOREM SEMIN. PARIS. MISS. AD EXT.) In S. Congr. S. Officii feria IV. 5 elapsi mensis propositum fuit dubium a D. tua emissum, an scilicet post Bullam *Apostolicae Sedis* vigeant adhuc censurae praescriptae in duabus Constitutionibus san. mem. Benedicti XIV circa ritus sinenses et malabaricos. Porro EE. PP., omnibus diligenter consideratis, responderunt:

Constitutiones Benedicti XIV s. m. super memoratis ritibus sinensibus et malabaricis, annorum 1742 et 1744 editas, omnino vigere, exceptis tantum censuris latae sententiae de quibus nulla fit mentio in Constitutione SSmi D. N. Pii PP. IX, quarto idus Octobris edita, quae incipit *Apostolicae Sedis moderationi;* ideoque ad calcem formulae iuramenti quod a Bened. XIV in eadem Constitutione praescribitur et confirmatur, inter verba: *Poenis per praedictas Constitutiones impositis me subiectum agnosco, et declaro,* inseratur, post vocem *impositis,* hoc additum: *et adhuc vigentibus.* Id Dom. Tuae Emi PP. significandum esse iusserunt.

1783

S. C. S. Officii *17 Febr. 1875.* — VIC. AP. COCINC. ORIENT. — I. Cum paganis, tum christianis, in hac Missione Cocincinae Orientalis, mos est parentum sepulcra expurgare atque reficere, praesertim mense duodecimo cuiuslibet anni: nonnulli tamen mense undecimo vel etiam primo anni sequentis id peragunt. Cum enim, hoc tempore, autumnalis inundatio iam finem habuerit, populusque magis opere vacet, nulla certe alia anni tempestas tam opportuna ad id faciendum apparet.

II. Nulla autem, nec a rege, nec a provinciarum praefectis, nec a maioribus pagi, fuit praefixa dies, quae a solis familiis, prout cuilibet placuerit, constituitur.

III. Nunc praeterea religionem christianam sat bene noscunt pagani, qui christianos omnem superstitionem in sepulcrorum expurgatione amovere aperte conspiciunt, ita ut ullum nequeant, a christianorum agendi ratione, scandalum accipere, nec de facto accipiunt; imo amorem cum veneratione in parentes quorum reficiunt sepulcra ostendere eos videntes, iam non sunt tam sanctae religioni infensi.

IV. Ipsimet christiani omnino in bona fide semper fuerunt et sunt. Nemo quippe est qui putet, hac in re, ob modum vel ob tempus quo sepulcra reficiuntur, aliquid esse prohibitum, et ne unus quidem mihi notus est qui ex se in hac occasione superstitiosum actum faciat; preces, e contra, pro parentibus defunctis recitant, Missae celebrationes petunt, et post familiae convivium, quisque domum suam in pace repetit.

V. Qui vero simul cum gentilibus, quia sunt cognati, affines, vel eorum domestici, mortuorum sepulcra expurgant, actum aliquem superstitiosum nullo modo facere coguntur. Si quis vero talem actum admiserit (quod ignoro, sed identidem evenire praesumendum est), hoc tantum propter respectum humanum, debilem fidem, aut aliam causam huiusmodi, non autem propter ullam paganorum coactionem.

VI. Quapropter omnes ad unum antecessores mei morem supra expositum, quoad personas, modum et tempus, unanimiter tolerarunt. Timebant utique ne, ipsis prohibentibus, christiani haud pauci non obedientes (res enim alte in moribus fixa est) graviter formaliterque peccarent, et malum augeretur nedum minueretur.

VII. Venerabilis etiam praedecessor meus, Episcopus Metellopolitanus, decretum noverat datum Missioni Chen-si in Sinis die 9 Iulii 1792 *(V. n. 1773);* quod decretum docet: *Permitti posse christianos mortuorum sepulcra expurgare, ipsorum figuram cubicam reficere, dummodo id non peragatur simul cum gentilibus, neque eodem die, sed die et anni tempore penitus diversis.* Attamen praedictus Vicarius Ap. prohibere sepulcrorum expurgationem, quoad personas, modum et tempus, se debere non arbitrabatur. Forte existimabat hoc decretum pro Sina datum, ubi mortuorum sepulcra aliis forsan modis, caeremoniis ac circumstantiis expurgantur, non obligare in suo Vicariatu, aut etiam timebat ne maius pro animabus detrimentum a decreti publicatione oriretur, quod certe valde timendum est.

VIII. His fideliter expositis, suppliciter quaero:

1. An tacendo tolerare possim morem christianorum, qui, a paganis penitus seiuncti, parentum sepulcra expurgant et reficiunt mensibus supra enumeratis, si timeatur ne, ex prohibitione, animae magnum patiantur detrimentum, dummodo nullum exinde oriatur pro paganis scandalum, nullumque actum superstitiosum admittant christiani.

2. An eos qui bona fide et ob rationes cognationis, domesticitatis etc. supra expositas, una cum gentililibus sepulcra expurgant, quin ullius superstitionis participent, tacendo, etiam in sua bona fide relinquere possim; praesertim si vere sit timendum ne multi rite moniti nullo modo obtemperent, aut imperfecte tantum obediant, et exinde maius detrimentum subeant.

3. An, si quando inveniantur qui ex im-

becillitate fidei et indolis, aut etiam ex impietate, cum gentilibus superstitiones peragunt in sepulcris expurgandis, prudens sit ac sufficiat eos dure increpare de peccato commisso, graviter etiam punire, atque illis absolutionem sacramentalem denegare donec corrigantur et resipiscant, sed non publicato decreto supra citato.

R. Ad 1. Iuxta exposita, affirmative.

Ad 2. Etsi agitur de re valde periculosa, infirmis praesertim in fide, attamen, quia, uti asseritur, christiani in expurgandis sepulcris una cum infidelibus nullo modo se immiscent superstitiosis eorum ritibus, nec illis quoquo modo cooperantur, nec operi expurgationis ulla praestituta est dies: insuper, *dummodo nec eiusdem operis modus, sive forma, ulla regantur lege vel consuetudine* (nisi forsan ex causa mere civili vel physica), cum, positis his conditionibus, opus de se licitum sit, et grave periculum immineat si prohibeatur, hoc est, vel inobedientiae ex parte christianorum, vel persecutionis ex parte infidelium: tolerari posse ut christiani una cum gentilibus, ratione cognationis et domesticitatis, aut ex alia iusta causa, sepulcra expurgent; adhibitis necessariis et opportunis praecautionibus, inter quas praecipuae videntur: 1. Instructiones et monitiones, quae quam proxime praecedant tempus expurgationis sepulcrorum; — 2. Si caveatur ne iterum se exponant periculo qui iam ceciderunt; 3. Si prohibeatur omnibus christianis indiscriminatim, dum possibile sit, ne assistant etiam praesentia mere materiali superstitiosis ritibus infidelium.

Ad 3. Quoad primam partem: Prudenti iudicio Vicarii Ap. Quoad secundam partem, id est de non publicando Decreto: Provisum in responsione ad secundum.

1784

S. C. S. Officii *19 Iulii 1889* — Vic. Ap. Tunk. Orient. — Se i cappellani militari terrestri dell' esercito francese (nel Tunkino) sieno o no obbligati ad emettere il giuramento prescritto da Benedetto XIV nella Bolla *Ex quo*.

R. Non teneri cum munus exercent cappellani militaris; teneri cum aliquod munus missionarii obeunt.

Art. III. De ritibus malabaricis

1785

Const. Bened. PP. XIV *12 Sept. 1744* — Ad perpetuam rei memoriam — Omnium sollicitudinum, quae demandatum Nobis, divino prorsus consilio, nulloque merito nostro, supremi, universalisque Pastoris munus gravissimum praeter modum formidandumque constituunt, potissima sane, quaeque magis animum nostrum exstimulat, Nosque perpetuo trepidantes et anxios habet, ea est, ut concreditum Nobis Fidei depositum, integrum, illibatumque servemus; ideoque omne studium nostrum, operamque in id conferamus, ut late diffluentes super faciem terrae coelestis doctrinae latices nullo aut corruptelae luto, aut erroris inficiantur veneno, dumque evangelica lux undequaque diffunditur, nulla forte gentilitatis superstitione obumbretur; atque ut ii, quos e potestate tenebrarum erutos, confractis ferreis infidelitatis vectibus, in admirabile lumen suum vocavit misericors Deus, in spemque evexit aeternae salutis, et haereditatis, corde credentes ad iustitiam, operibusque quod credunt comprobantes, et mystici Corporis Christi, quod est Ecclesia, digna se membra exhibentes, id ipsum dicant, ut Apostolus exoptabat ardenter, et sint perfecti in eodem sensu, et in eadem sententia. Hinc cum primum Altissimo placuit humilitatem nostram ad summi Apostolatus apicem evehere, nulli unquam labori parcere decrevimus, quem non solum ad propagandam in omnem terram Fidei et salutis scientiam, sed etiam ad unitatem spiritus et doctrinae inter fideles ubique fovendam et confirmandam, vel sicubi opus esset, reconciliandam et stabiliendam, opitulante Deo, proficuum et necessarium fore deprehenderemus.

Verum quum eam ob causam ad extremas usque orbis terrae plagas mentis nostrae obtutus dirigeremus, eosque peculiariter figeremus in novella illa germina christianitatis, quae, divina irrorante gratia in novis Ecclesiis Regnorum Madurensis, Mayssurensis, et Carnatensis dudum pullularunt, non parvam Nobis inde laborum atque curarum materiem allatum iri verebamur, dum animo recenseremus quantum, et quam diu Apostolica Praedecessorum Nostrorum desudasset industria, ut ex recens coalescentibus praedictorum Regnorum Ecclesiis, vanarum observationum, rituumque a christiana religione abhorrentium zizania radicitus evellerent, atque importunas controversias inter sacros ipsos regionum illarum operarios in re tam gravi exortas, et, quod magis dolendum erat, inimici hominis opera, nostris adhuc temporibus perstantes, componerent atque eliminarent. Attamen fiduciam nostram collocantes in Domino, qui humanos animos, ubi vult, fortiter suaviterque inflectit; potissimum vero quum, delatis ad Nos argumentis filialis obedientiae, qua plerique illarum partium missionarii suprema huius Apostolicae Sedis decreta se excipere professi sunt, Nobis expositum fuit, ad omnes demum iis de rebus controversias sedandas, ac praedictarum Ecclesiarum statum componendum, atque firmandum, nil aliud iam reliquum esse, quam ut ad nonnulla postulata, quae ex parte aliquorum Operariorum huius-

modi Nobis proponebantur, congruae resolutiones, et responsiones Apostolica auctoritate prodirent; magnam in spem erecti sumus, fore ut, sublatis per opportuna rescripta propositis dubitationibus, ac finitivis demum nostris, et huius Apostolicae Sedis mandatis atque praeceptis editis, ac promulgatis, optatus aliquando finis imponeretur diuturnis molestisque dissensionibus, quae praedicationis evangelicae in praedictis Regnis olim disseminatae fructum late inficientes, ipsasque novarum Ecclesiarum soboles vehementi discordiarum turbine agitantes, eo rem adduxerant, ut tot Verbi Dei praecones eximii sine causa adhuc laborasse, largosque sudores, et sanguinem ipsum frustra effudisse viderentur.

Ut enim multa praetereamus, quae retroactis temporibus hac in re acciderunt; graviores, quas innuimus, controversiae hoc ipso ineunte saeculo eruperunt, seu potius renovatae fuerunt, quum a fel. record. Praedecessore Nostro Clemente Papa XI. missus, ad Oram Coromandeli appulit bo. me. Carolus Thomas, tunc Patriarcha Antiochenus cum potestate Legati a Latere in Indiis Orientalibus Commissarius, et Visitator Apostolicus, deinde huius S. R. E. Cardinalis Turnonius nuncupatus. Is enim, eo cum appulisset, ad trutinam vocatis nonnullis caeremoniis, quae ab aliquibus missionariis observabantur, vel permittebantur, ab aliis vero tamquam christianae pietatis spiritui minime conformes reiiciebantur, unde discordiarum, et funestissimarum disputationum semina, exploratis, ea qua par erat diligentia, factis et circumstantiis, e re christiana esse, suique officii partes exigere iudicavit, plures huiusmodi caeremonias gravi interdicto proscribere atque damnare, latoque edicto seu decreto, certam missionariis normam praescribere, quam in excolendo dominico illo agro cuncti servarent, ut divini Verbi semen, praecisis lolio et vepribus, altas agere radices, et felicissime posset propagari. Quod quidem a se editum decretum a Missionum illarum Provincialibus et Superioribus sub poena excommunicationis latae sententiae, a caeteris vero subditis missionariis sub poena suspensionis a divinis ipso facto incurrendae, inviolabiliter observari, et executioni mandari praecepit, donec aliter Apostolica Sedes provideret. Exemplum autem decreti eiusmodi est, videlicet:

« *Carolus Thomas Maillard de Tournon,* » *Dei, et Apostolicae Sedis gratia Patriarcha* » *Antiochenus, Sanctissimi D. N. Clementis* » *divina providentia Papae XI. Praelatus Do-* » *mesticus, eiusque Pontificio Solio Assistens,* » *necnon Sanctae Romanae et Universalis In-* » *quisitionis contra haereticam pravitatem Con-* » *sultor, ac in Indiis Orientalibus, et Sinarum* » *Imperio, finitimisque insulis Commissarius,* » *et Visitator Apostolicus cum facultate Legati* » *de Latere etc.*

« Inter graviores, quibus premimur, curas » pro Apostolici Visitatoris munere nobis, licet » tanto oneri imparibus, iniuncto, ea sane est » praecipua, cum nos huc missos esse consi- » deramus ad expurgandum dominicum agrum » a zizaniis novella Christi germina suffocanti- » bus, et de alienis peccatis rationem esse reddi- » turos, qui aeternam Dei ultionem pro nostris » nunquam satis expiandis iure formidamus. » Quamobrem statim atque ad has Indiarum » oras appulimus, mentis nostrae oculos per » vastissimas illas orientales regiones circum- » ferentes, dum corpus pertinaci morbo iaceret » detentum, Missionum necessitates undique in- » quirere curavimus, ut iisdem pro viribus de » opportuno remedio prospiceremus. Et quidem » merito inter primas nostrae sollicitudini oc- » currerunt novae Domini vineae in Regnis Ma- » durensi, et Mayssurensi, recentiusque Carna- » tensi, iisdem fere legibus, parique labore ab e- » vangelicis Societatis Iesu operariis lusitanis et » gallis plantatae, ubi inter ethnicorum, atque » gentilium persecutiones, ac inter tot vitae a- » speritates, virentes germinant Evangelii palmi- » tes, assiduis missionariorum sudoribus irrigati. » Illuc sane fuissemus, non minus laboris, quam » gaudii in Christo Iesu participes esse vehemen- » ter cupientes, nisi hoc nobis diuturna infirmi- » tas prohibuisset. Quod autem per nos ipsos » immediate obtinere non licuit, exhibitum erga » nos, et S. Sedem Apostolicam obsequium a » Patribus Venantio Bouchet Carnatensis Mis- » sionis Superiore, et Carolo Michaele Bartoldo » madurense missionario, viris doctrina, et pro- » pagandae Fidei zelo praestantibus, opportune » suppeditavit. Enimvero cum ab illis, in mo- » ribus, lingua, et religione istarum regionum » ex longa in his vitae consuetudine apprime » versatis plura certius cognoverimus, quae eos- » dem palmites enerves reddant, et fructu va- » cuos, utpote qui gentilium vanitatibus magis » inhaereant quam viti, quae est Christus, in » multo experimento tribulationis abundantia » gaudii nostri fuit. Rebus itaque maturo exa- » mini suppositis, dictisque Patribus oretenus » ac in scriptis fuse auditis, atque Dei ope pu- » blicis precibus implorata, ut Fidei puritati, » spiritualique christianorum proventui salu- » briter in Domino consulamus, utque fiat obla- » tio gentilium accepta, et sanctificata in Spi- » ritu Sancto, ad praesens Decretum auctoritate » Apostolica, etiam cum facultate Legati de » latere, devenimus.

« Et a Sacramentorum administratione ex- » ordium sumentes, districte prohibemus, ne in » baptizandis tam pueris, quam adultis cuius- » cumque sexus et conditionis, omittantur sa- » cramentalia, sed omnia palam adhibeantur,

» et signanter saliva, sal, et insufflatio, quae » ex Apostolica traditione Catholica Ecclesia » recepit, ac ob recondita in his sacris caere» moniis divinae erga nos bonitatis mysteria, » sancte, et inviolabiliter custodivit; decreto » Sanctae Universalis Romanae Inquisitionis de » anno 1656 pro Sinis facto, ob diversas ra» tiones et circumstantias, minime obstante.

» Item praecipimus, ut iuxta laudabilem » Ecclesiae consuetudinem semper imponatur » baptizando a baptizante nomen alicuius Sancti » in Martyrologio Romano descripti, omnino » interdictis nominibus idolorum, vel falsae reli» gionis poenitentium, quibus gentiles utuntur, » et neophyti hactenus appellari consueverant, » antequam essent per Baptismum divinae gra» tiae renati. Nec parochis seu missionariis sub » quovis praetexu liceat, Crucis, Sanctorum, et » rerum sacrarum nomina per translata immu» tare, nec ea alio idiomate explicare, nisi la» tino, vel saltem indico, quatenus voces in» dicae regionis, latinae significationi liquido » et adamussim respondeant.

» Et quia audivimus, Baptismum infantium » ex christianis parentibus ortorum, eorumdem » incuria saepe saepius diu protrahi, non sine » maximo dictorum infantium salutis discrimi» ne, monemus evangelicos operarios, ut sacro» rum canonum memores, terminum breviorem » quam fieri possit, attentis circumstantiis, ge» nitoribus praefigant, graviter conscientiam » eorum onerantes, nisi filios intra praefixum » tempus ad ecclesiam deferant sacro fonte ab» luendos.

» Praeterea cum moris huius regionis sit, » ut infantes sex vel septem annorum, inter» dum etiam in teneriori aetate, ex genitorum » consensu, matrimonium indissolubile de prae» senti contrahant per impositionem *Tally*, seu » aureae tesserae nuptialis, uxoris collo pensilis, » missionariis mandamus, ne huiusmodi irrita » matrimonia inter christianos fieri permittant » nec sponsos sic coniunctos cohabitare sinant, » donec completa legitima aetate, et explorato » eorum consensu, in faciem Ecclesiae, iuxta » formam a Sacro Concilio Tridentino prae» scriptam, verum et canonicum matrimonium » contraxerint. Et quoniam apud peritiores im» piae illius religionis sectatores *Tally* prae» sefert imaginem, licet informem, *Pulleyaris*, » sive *Pyllaiaris*, idoli nuptialibus caeremoniis » praepositi: cumque dedeceat christianas mu» lieres talem effigiem collo deferre in signum » matrimonii, districte prohibemus, ne in po» sterum audeant *Tally* cum hac effigie collo » appendere; et ne uxores innuptae videantur, » poterunt uti alio *Tally*, vel Sanctissimae Cru» cis, vel Domini Nostri Iesu Christi, vel Bea» tissimae Virginis, vel alia quavis religiosa » imagine ornato. Et cum superstitione non » careat funiculus centum et octo filis compo» situs, et croceo succo delinitus, quo plerique » dictum *Tally* appendunt, prohibemus etiam » dictorum filorum numerum et unctionem.

» Caeremoniae etiam nuptiales iuxta harum » regionum morem, tot sunt, tantaque super» stitione maculatae, ut tutius remedium aptari » non posset, quam eas omnino interdicendo, » cum undique noxia gentilitatis labe scateant, » et difficillimum sit eas a superstitiosis expur» gare. At vero ut faciliori conversionum viae » et neophytorum commodo, quantum fieri » potest, in Domino indulgeamus, missionariis, » et praecipue Missionum Superioribus iniun» gimus, ut novis adhibitis diligentiis, severio» rique calculo, superstitiosa omnia a dictis cae» remoniis expungant, ita ut nihil inultum re» linquatur, quod christianam pietatem offen» dat, et gentilium superstitionem redoleat, et » signanter, praeter eas, quas audivimus iam » statutas in hac materia ab iisdem missionariis » reformationes, ramus arboris *Aresciomara* om» nino auferatur; ferculorum numerus, non mi» nus ac cibi praescripta qualitas, varietur; » circuli super caput sponsorum ad tollenda » maleficia omittantur; et quod de ferculis » diximus, de luteis vasis ibidem adhiberi so» litis a nobis dictum et prohibitum intelliga» tur; fructus etiam vulgo dictus *Cocco*, ex » cuius fractione, prosperitatis vel infortunii » auspicia gentiles temere ducunt, vel omnino » a christianorum nuptiis reiiciatur, vel saltem » si illum comedere velint, non publice, sed » secreto, et extra solemnitatem aperiatur ab » iis, qui evangelica luce docti, ab huiusmodi » auspiciorum deliramento sunt alieni.

» Nullus rite et sufficienter dispositus ar» ceatur a Sacramento Poenitentiae, ad pecca» torum remissionem, tanquam instrumento di» vinae misericordiae, a Christo Domino insti» stuto, et signanter mulieres menstruali morbo » laborantes; non attentis diebus purificationis » iuxta morem gentilium, cum haec sacra» mentalis vera animae purificatio, et non alia » sit attendenda a Christifidelibus, eorumque » Pastoribus, quibus praeterea non liceat nec » per se ipsos, nec per catechistas, nec per » alios quoscumque, dictis mulieribus prohibere » accessum ad ecclesiam, vel ad confessarium, » durante dicta infirmitate, et dicto purificatio» nis tempore. Dedecet etiam christianae vir» ginis honestatem prima vice dicto morbo la» borantis, illum cognatis, vicinis, et amicis » notum facere, ac inverecunde publicare, iisque, » ethnicorum more et ritu, in eius domum » collectis, super re tam sordida festum insti» tuere. Quocirca huiusmodi celebritates, et » ritus orthodoxis puellis penitus interdicimus, » et abolemus, missionariisque iniungimus, ut » non solum eas, verum etiam genitores mo-

» neant, quam dissona sit virginei pudoris le-» gibus huiusmodi obscaena consuetudo, quae » a gentilium impudentia videtur inducta, ut » ita labefactata puellarum verecundia, eas ef-» frenate ad libidinem provocare valeant.

» Ferre pariter non possumus, quod a me-» dicis spiritualibus pro animarum salute ea » charitatis officia denegentur, quae medici gen-» tiles, nobilis etiam generis, seu Castae, pro » corporis salute praestare non dedignantur in-» firmis etiam abiectae et infimae conditionis » vulgo dictis *Pareas*. Quapropter districte man-» damus missionariis, ut, quantum in ipsis erit, » nemini e christianis aegrotis, quantumvis » *Pareas,* et vilioris, si adessent, generis ho-» minibus, desideranda relinquatur in infirmi-» tate copia confessarii; et ne ingravescentibus » morbis, cum gravissimo vitae temporalis peri-» culo, aeternae consulere cogantur, iisdem mis-» sionariis praecipimus, ne infirmos huiusmodi » conditionis ad ecclesiam deferendos expectent, » sed consultius domos, ubi aegrotant, pro vi-» ribus petant ad eos invisendos, ac piis sermo-» nibus et precibus, Sacramentorumque pabulo » recreandos, atque demum eos in extremo vitae » discrimine constitutos sancto infirmorum Oleo » deliniant, absque personarum, aut sexus acce-» ptione, expresse damnantes quamcumque pra-» xim huic christianae pietatis officio contrariam.

» Non sine maximo animi nostri moerore » accepimus etiam, christianos tympanorum » pulsatores, tibicines, aut alterius cuiuscum-» que musici instrumenti sonatores ad idolorum » festivitates et sacrificia accersiri, ad luden-» dum, et interdum etiam cogi, ob quamdam » servitutis speciem erga publicum ab ipsis con-» tractae per huiusmodi artis exercitium, nec » facile esse missionariis eos ab hoc detestabili » abusu avertere. Quocirca considerantes, quam » gravem rationem essemus Deo redditurі, si » huiusmodi Christifideles a daemoniorum ho-» nore et cultu pro viribus non revocaremus, » illis prohibemus, ne imposterum audeant, nec » in pagodis, nec extra, tum occasione sacri-» ficiorum, tum quarumcumque solemnitatum » superstitioso cultu imbutarum, sonare, aut » canere, sub poena excommunicationis latae » sententiae, cum nullo modo liceat Christi » famulis Belial inservire; ideoque missionarii » non solum eos monere tenebuntur de prae-» fata prohibitione, verum etiam illam omnino » executioni demandare, et contrafacientes ab » Ecclesia expellere, donec ex corde resipiscant » et publicis poenitentiae signis patratum scan-» dalum emendaverint.

» Declaramus praeterea Pontificiam Consti-» tutionem Gregorii Papae XV. incipientem – » *Romanae Sedis Antistes* – ad petitionem Pa-» trum Societatis Iesu editam, qua indigenis » Christifidelibus lavacra non alia occasione et » fine quam corporis reficiendi, et a naturalibus » sordibus mundandi, ab Apostolica Sede per-» mittuntur, interdictis tempore et modo, qui-» bus a gentilibus adhiberi solent, aeque affi-» cere evangelicos operarios, quibus propterea » non liceat sub quacumque alia causa et fine, » etiam ad effectum ut existimentur Sanias, » seu Brachmanes, prae ceteris dediti huiusmodi » ablutionibus, illis uti, praesertim statutis eo-» rum horis, et ante, vel immediate post quam-» cumque sacram functionem.

» Cineres itidem ex vaccae stercore confe-» ctos, et impiam gentilium poenitentiam a » Rutren institutam redolentes, benedicere, eos-» que fronti sacro Chrismate delinitae impin-» gere, sive alia quaecumque signa albi, vel » rubei coloris, quibus Indi superstitiosissimi » in fronte, vel in pectore, aut in alia quavis » corporis parte utuntur, deferre prohibemus; » mandantes, ut sanctae Ecclesiae consuetudo, » piique ritus cineres benedicendi, illisque chri-» stianorum caput cruce signandi, ad humanae » infirmitatis memoriam recolendam, religiose » serventur, tempore ac modo ab Ecclesia prae-» scripto, scilicet feria quarta Cinerum, et non » alias.

» Et demum quia ex librorum de falsa re-» ligione, et de rebus obscaenis, superstitiosis-» que tractantium lectura, venenum ut pluri-» mum serpere solet ad cor fidelium, quo non » minus Fidei puritas offenditur, quam mores » corrumpuntur, magnopere commendantes ze-» lum ac studium missionariorum, qui libros » sacram Ecclesiae Catholicae doctrinam, re-» rumque sacrarum monumenta continentes, » pro Indorum Christifidelium eruditione, in » linguam malabaricam, seu tamulicam trans-» tulere, vel novos pro illorum commodo et » institutione composuerunt; iisdem Christifi-» delibus expresse interdicimus fabulosos genti-» lium libros, eosque legere, et retinere prohi-» bemus, sub poena excommunicationis latae » sententiae, nisi prius habita licentia parochi » seu missionarii curam animarum exercentis, » quorum prudentiae committimus facultatem » super hoc dispensandi, et libros (si qui forte » sunt) noxia superstitione vacuos, et nihil con-» tra bonos mores tractantes, pro christiano-» rum usu seligendi, eorumque lecturam per-» mittendi.

» Ea igitur universa et singula, auctoritate » Apostolica et tenore praedictis, damnamus, » ac districtiori, quo possumus, modo prohi-» bemus. Mandantes Patri Provinciali Provinciae » Malabaricae, caeterisque Superioribus Socie-» tatis Iesu in Indiis Orientalibus ut hoc no-» strum decretum notificent singulis missionariis » sive aliis quibuscumque curam animarum » exercentibus sibi subiectis, illudque perpetuo, » et inviolabiliter exequi faciant, sub poena ex-

» communicationis latae sententiae quoad Provinciales et Superiores, et suspensionis a divinis ipso facto incurrendae quoad subditos » contrafacientes, seu aliter permittentes. Atque » ita decernimus et mandamus in omnibus, » donec aliud fuerit ab Apostolica Sede, vel a » nobis eiusdem auctoritate provisum, inviolabiliter servari, non obstantibus quibuscumque.

» Et ne ex his, quae expresse praecepta, » vel prohibita a nobis fuere, tacitum quis deducere valeat, in reliquis practicari solitis in » istis Missionibus, nostrum assensum, seu » approbationem (cum plura forsan reformatione digna nostram cognitionem effugerint, » et alia maturius examen postulantia indecisa » remanserint); hanc interpretationem omnino » reiicimus, et menti nostrae esse contrariam » declaramus. Volumus autem iustis de causis, » ut hoc nostrum decretum afficiat, et pro publicato habeatur post illius traditionem a nostro Cancellario faciendam Patri Guidoni Tachard Vice-Provinciali Patrum Gallorum Societatis Iesu in Indiis, cui propterea in virtute » sanctae obedientiae onus iniungimus, quatuor » similia exemplaria transmittendi ad Patrem » Provincialem Provinciae Malabaricae, ac ad » Patres Superiores Missionum Madurensis, et » Mayssuren. et Carnatensis, quibus post bimestre, et reliquis missionariis post trimestre a die » consignationis faciendae dicto Patri Tachard, » idem decretum pro publicato, et notificato pariter habeatur. — Datum Pudicherii in sancta » Visitatione Apostolica hac die 23 Iunii 1704, » et publicatum die 8 Iulii eiusdem anni 1704 » per traditionem factam coram Illustrissimo, » et Reverendissimo Domino, per me Cancellarium infrascriptum Rev. Patri Guidoni Tachard Patrum Gallorum Societatis Iesu in Indiis Orientalibus Superiori, praesentibus RR. » Patribus Francisco Laines, Superiore Missionis » Madurensis, ac Venantio Bouchet Superiore » Missionis Carnatensis.

» Carolus Thomas Patriarcha Antiochenus » Visitator Apostolicus. — Andraeas Candela » S. Visitationis Apostolicae Cancellarius ».

Quoniam autem de re maxima, eaque gravissima agebatur, idem Antiochenus Patriarcha litteris suis totam rei gestae seriem Apostolicae Sedi exactissime renuntiavit, latumque ab se decretum supremo illius iudicio subiecit. Quibus ad Urbem allatis litteris, idem Praedecessor Noster Clemens Papa XI supradictum Vicarii Apostolici decretum rite perpensum, atque etiam in Congregatione S. Officii diligenti examini subiectum, in omnibus servandum et exequendum esse statuit, ea tamen addita clausula – *Donec aliter a Sede Apostolica provisum fuerit, postquam eos audierit, siqui erunt qui aliquid adversus contenta in huiusmodi decreto afferendum habuerint.* – Ea Pontificis in Congregatione Sancti Officii resolutio sequentis est tenoris, videlicet:

« *Feria V. die VII. Ianuarii 1706.* In Congr. » Gen. Sanctae Rom. et Univ. Inquis. habita in » Palatio Ap. Vaticano, coram SSmo D. N. D. » Clemente div. Prov. Papa XI, ac Emis et Rmis » DD. S. R. E. Cardd. in tota repubblica christiana contra haereticam pravitatem Generalibus Inquisitoribus a S. Sede Ap. specialiter » deputatis.

» Idem Sanctissimus Dominus Noster, relato » tenore decreti, editi Pudicherii die 23 Iunii 1704 a D. Carolo Thoma de Tournon » Patriarcha Antiocheno Commissario, et Visitatore Apostolico in Imperio Sinarum, et » aliis Indiarum Orientalium Regnis, necnon » literarum inde scriptarum ab eodem D. Patriarcha, nempe die 9 Iulii dicti anni 1704 » ad praefatos Eminentissimos, et Reverendissimos DD. Cardinales, ac die 10 eiusdem » mensis ad R. P. D. Assessorem, diserte super iisdem de more loquutus fuit. Auditis » deinde votis praefatorum DD. Cardinalium, » dixit rescribendum esse D. Patriarchae, commendando illius prudentiam, ac zelum, et » quod exacte observari debeant ea omnia, quae » in decreto supradicto fuerunt ab ipso praescripta, donec aliter a Sede Apostolica provisum fuerit, postquam eos audierit, si qui » erunt, qui aliquid adversus contenta in huiusmodi decreto afferendum habuerint.

» Iussit quoque Sanctitas Sua, quod per » Patrem Consultorem Ioannem Damascenum » Ordinis Fratrum Minorum S. Francisci Conventualium reassumantur ea omnia, quae circa » nonnullos ritus, ut asseritur, superstitiosos » christianis malabariis in Indiis Orientalibus » a quibusdam missionariis, ut praetenditur, » permissos, iampridem ad eamdem Apostolicam Sedem delata fuerunt a Fratre Francisco Maria Turonensi Ordinis Minorum eiusdem Sancti Francisci Cappuccinorum missionario illarum partium, ad hoc, ut idem P. » Consultor de iis, quae sive a san. mem. Gregorio XV in suis litteris die XXXI Ianuarii 1623. in forma Brevis desuper expeditis, » sive ab eodem Domino Patriarcha in suo Decreto praedicto expresse damnata, vel prohibita non fuerint, conficiat Summarium, super quo discuti, ac decerni valeat quid sit » agendum.

» Quo vero ad quaestionem de quibusdam » ignobilibus, ac infimae sortis hominibus, qui » in eisdem regionibus vocantur *Pareas*, et a » nobilibus tamquam infames et damnati vitantur, Sanctitas Sua dixit, quod separatim » examinari debeat ».

Verum hanc providentiam, uberesque, quos inde spes erat proventuros fructus frustatus est falsus rumor, qui paucos post annos per Indias

increbuit, ipsum nempe Clementem XI. Praedecessorem, et relatum Patriarchae decretum revocavisse, et nonnullas ex iis caeremoniis adprobasse, quas ille tamquam superstitiosas, minimeque ferendas proscripserat. Cui falso rumori cursum intercepturus laudatus Pontifex Clemens XI., utque omnibus manifesta redderet animi sui sensa, atque impugnatoribus decretorum a Patriarcha praedicto editorum omne penitus effugium adimeret, quo a praestanda eisdem decretis debita obedientia se subtrahere quoquo modo possent, die prima Septembris anni MDCCXII, extrahi ex tabulariis mandavit authenticum exemplum decreti, quod praedicta die VII Ianuarii anni MDCCVI emanaverat, et superius transcriptum est, illudque Episcopo Meliapurensi transmitti iussit, ut ex eo, et is probe nosceret, et aliis etiam Episcopis et missionariis earum regionum palam faceret, quid eo usque de Patriarchae Antiocheni decreto Apostolica Sedes iudicasset. Ac ne ullo modo Pontificiae mentis oraculum in dubium posset revocari, decreti exemplo iugendas alligandasque voluit Litteras Apostolicas in forma Brevis, ut sequitur:

« Venerabilis Frater, etc. Non sine gravi animi nostri molestia istis in partibus evulgatum » fuisse audivimus, quod praescripta in quodam decreto die 23 Iunii 1704 Pudicherii » edito a bon. mem. Cardinali de Tournon, » cum illuc ad Sinensis Imperii oras transmigraturus accessit, a nobis rescissa et abrogata, » ac simul caeremoniae et ritus qui eodem » decreto superstitionis labe infecti declarantur, » vel omni, vel aliqua ex parte approbati, ac » permissi fuerint. Cum autem maxime cupiamus, ut in re tanti momenti non modo Fraternitati tuae, verum etiam, te curante, caeteris istarum partium Antistitibus ac missionariis aperte veritas innotescat, tibi coniuncta folia a Notario Sanctae Romanae, et » Universalis Inquisitionis subscripta, ac eiusdem Inquisitionis signo roborata, mittenda » duximus, ex quibus abunde ac luculenter » intelliges, quaenam eiusmodi in rebus hactenus fuerit, et adhuc sit nostra mens, donec » a Nobis, et Apostolica Sede aliter decernatur. » Quod superest, Pastorum Principem enixe » rogamus, ut in arduis pastoralis officii curis » caelesti ope sua tibi iugiter adesse velit. Et » Fraternitati tuae Apostolicam Benedictionem » peramanter impertimur. Datum Romae apud » S. Mariam Maiorem sub annulo Piscatoris » die 17 Septembris anni 1712. Pontificatus » nostri anno duodecimo ».

Quoniam autem unus et alter annus elapsus iam erat, nec dum constiterat, S. Officii decretum, Pontificiasque Litteras Meliapurensi Episcopo redditas fuisse, idcirco Congregatio S. R. E. Cardinalium negotiis de Propaganda Fide praepositorum novum decreti litterarumque exemplum Episcopo Claudiopolitano in Cucichensi Provincia Apostolico Vicario die XXIV, Iulii anni MDCCXIV transmitti curavit, ipsique Pontificio nomine mandavit, ut si forte priores litterae deperiissent, aliave de causa decreti promulgatio secuta non esset, caveret ipse diligenter, ut posteriores hae saltem Meliapurensi Episcopo iuridice redderentur, eoque debitam Pontificiis mandatis obedientiam praestare, aut reluctante, aut differente, idem ipse Claudiopolitanus Episcopus Apostolicae Sedis iudicium, nulla interposita mora, executioni mandaret.

Cum tamen Patriarchae Antiocheni Visitatoris et Commissarii decretum confirmatum quidem fuisset, sed ea addita reservatione — *Donec aliter a Sede Apostolica provisum fuerit postquam eos audierit, si qui erunt, qui aliquid adversus contenta in huiusmodi decreto afferendum habuerint:* – haud difficilem se prebuit Clemens XI audiendis missionariis, qui post decreti confirmationem, aliisque temporibus, Romam venerant, eorumque preces benigne excepit, quibus enixe petebant, ut censurarum, quae in eo decreto continebantur, suspensionem unaque simul moderationem, aut ipsiusmet decreti interpretationem concederet: utque res maturius expediretur, auditis iam non semel missionariis praedictis, Nobis in minoribus agentibus, Sanctaeque Universalis Inquisitionis Consultoris munus obeuntibus mandavit, ut ab initio rem totam penitus cognosceremus, atque collectis, quae ex utraque parte afferebantur, rationum momentis, de illa ad S. Officii Congregationem plenissime referremus. Hinc productis ex una parte a decreti impugnatoribus, facti iurisque non exiguae molis voluminibus, proditisque antiquis et recentibus documentis, quibus vetitas decreto observantias superstitione vacare, omnique labe carere conabantur ostendere: exhibitisque ex alia, quae decreto favebant, rationibus multiplicibus; plenam inde hausimus causae totius cognitionem, eoque res, quod ad Nos attinebat adducta erat, ut possemus iam de ea exacte referre. Verum Clemente XI vita functo, eius successor fel. pariter record. Innocentius Papa XIII huic causae cognoscendae peculiarem Congregationem ex lectissimis conflatam viris non minus integritate, quam prudentia, doctrinaque praestantibus (quos inter Nos etiam, etsi praedictis qualitatibus minime praediti, adscripti fuimus) deputavit. Qui selecti viri saepius, per duos et amplius annos, inter se convenientes, communicatis consiliis, longa rerum indagine, et exquisita adhibita diligentia, articulatim rem totam discusserunt, partibus tam voce quam scripto iterum ac saepius auditis. Cum autem eo res pervenisset, Innocentio XIII. e vivis sub-

lato, ad Petri Cathedram evectus est san. mem. Benedictus Papa XIII, qui eorum omnium, quae in hac causa gesta fuerant certior apprime factus, nec minori flagrans desiderio eam ad optatum finem perducendi, supradictam Congregationem pro eiusdem causae recto expeditoque cursu ab Innocentio Decessore institutam confirmavit, atque incoeptum examen persequi iussit; eaque non multo post examini finem imposuit.

His ita peractis, idem praelaudatus Pontifex Benedictus XIII., causa ad se avocata, Apostolicas Litteras in forma Brevis anno MDCCXXVII. exeunte, ad universos Episcopos et missionarios Regnorum Madurensis, Mayssurensis, et Carnatensis dedit, quibus praedicti Caroli Thomae Cardinalis Turnonii decretum confirmavit, observandumque praecepit. Litterae sunt huiusmodi, videlicet:

« *Venerabilibus Fratribus, ac dilectis filiis,* » *Episcopis, et Apostolicis Missionariis in Re-* » *gnis Indiarum Orientalium Madurensi, Mays-* » *surensi, et Carnatensi.* BENEDICTUS PP. XIII » — Venerabiles Fratres, ac dilecti filii, salu- » tem, et Apostolicam benedictionem. — Ad » aures nostras pervenit, vocationem gentium, » Ecclesiaeque incrementa, propter subortas in- » ter operarios evangelicae messis controversias, » magnis isthic difficultatibus laborare. Quae » quidem eo graviorem nobis dolorem attule- » runt, quo remedia salubriter alias adhibita » diutius a nonnullis repudiari intelleximus. » Iam enim per bon. mem. Carolum Thomam » Patriarcham tunc Antiochenum, cum potestate » Legati de latere Apostolicum Visitatorem, de- » inde huius S. R. E. Cardinalem, pleraque ad » gliscentes lites componendas, explicandasque » difficultates sapienter praescripta fuerant, de- » creto condito Pudicherii in sacra Visitatione » Apostolica die XXIII mensis Iunii anni MDCCIV, » die vero octava Iulii eiusdem anni promul- » gato. Partibus autem nondum acquiescenti- » bus, de mente fel. record. Clementis XI prae- » decessoris nostri diversa opinantibus, et evul- » gantibus, idem Praedecessor noster, datis ad » Ven. fratrem Episcopum Meliapurensem literis » die XVII mensis Septembris anni MDCCXII, suam » de servandis decretis mentem opportune de- » claravit. Ut igitur nostrae quoque sollicitudi- » nis partes ad controversias avertendas, et sa- » lutem gentium concordibus studiis facilius a » Vobis procurandam adhibeamus, praesertim » ne quis ex silentio nostro detractum aliquid » esse suspicetur mandatis, et declarationibus » antedictis; laudati Antecessoris nostri vestigiis » inhaerentes, decreta eiusdem Patriarchae An- » tiocheni nostra etiam auctoritate confirma- » mus, eorumque obedientiam et observantiam » similiter mandamus et requirimus. Decretum » quoque de Sacramentis administrandis mo- » ribundis hominibus infimae conditionis, quos » *Pareas* appellant, ulteriori dilatione remota, » pariter servari et impleri praecipimus. Ve- » strum autem erit, ut mandata per Anteces- » sorem nostrum et per Nos ipsos Apostolica » auctoritate, tenore praesentium, in omnibus » confirmata, impigre et obsequenter facientes » opus Dei, quod tanta cum animi alacritate » suscepistis, rite, unanimiter, studioseque per- » ficiatis. Ac vobis, venerabiles Fratres, dilecti » Filii, Apostolicam benedictionem peramanter » impertimur. — Datum Romae apud S. Pe- » trum sub annulo Piscatoris die XII. Decem- » bris MDCCXXVII, Pontificatus nostri anno IV ».

Tantum vero abfuit, ut qui pro ritibus eo decreto damnatis pugnabant, huic novae eiusdem decreti confirmationi acquiescerent, quin potius, anno MDCCXXXII. Praedecessori nostro Clementi Papae XII in Benedicti locum subrogato declaraverint, se nihil de nova confirmatione audivisse, neque aliquid, quod ad eam spectaret, Episcopis et missionariis Indiarum fuisse legitime denuntiatum, ideoque enixis precibus ab eo postulaverint, ut, non obstante Benedicti XIII dispositione, dignaretur hanc eandem causam denuo S. Officii Congregationis examini, et cognitioni subiicere. Et quamquam, aliis earum partium missionariis causam finitam esse, et in rem iudicatam abiisse reputantibus, seu excipientibus, non deessent qui postulatis haud annuendum esse crederent, iisque adversarentur: attamen idem Pontifex Clemens XII, supremum tandem acerrimis perniciosisque dissidiis finem fieri peroptans, supradictorum preces admittendas existimavit, declaravitque in causa posse procedi. Quare totius materiae instaurata disceptatione, et per duos fere annos continuata, documentis certis, et necessariis ex utraque parte productis, factaque praesertim decreti impugnatoribus amplissima facultate afferendi quidquid in controversum quemque articulum deducendum allegandunque e re sua iudicarent; post plures Congregationes habitas in Conventu Sanctae Mariae supra Minervam a S. R. E. Cardinalibus in negociis Fidei Generalibus Inquisitoribus per universam christianam rempublicam deputatis, hi tandem quid ipsorum iudicio in controversis articulis, aut confirmandum, aut moderandum, declarandum denique, aut aliqua ex parte remittendum esset, aperuerunt; eorumque resolutiones probavit confirmavitque praelaudatus Clemens Papa XII, illasque inserendas decrevit Apostolicis Litteris in forma Brevis, quibus Madurensibus, Mayssurensibus, et Carnatentibus Episcopis, ac missionariis Apostolica auctoritate mandavit, iniunxitque, ut lata ab se decreta tum religiose ipsi observarent, tum ab aliis omnibus summa fide ac diligentia observari curarent. Litterae in forma Brevis sunt sequentis tenoris:

« *Venerabilibus Fratribus, ac dilectis Fi-*
» *liis, Episcopis, et Apostolicis Missionariis in*
» *Regnis Indiarum Orientalium, Madurensi,*
» *Mayssurensi, et Carnatensi.* — Clemens
» PP. XII. — Venerabiles Fratres, dilecti filii,
» salutem et Apostolicam benedictionem. —
» Compertum, exploratumque Vobis esse non
» ambigimus Carolum Thomam bon. mem.
» tunc Patriarcham Antiochenum cum potestate
» Legati a latere Apostolicum Commissarium,
» et Visitatorem, deinde huius S. R. E. Car-
» dinalem de Tournon a Praedecessore nostro
» fel. record. Clemente XI ad Sinas anno 1702
» missum, ubi primum ad Arcem Pudicherii
» appulit, ut gravibus et urgentibus Missionum
» in Regnis Madurensi, Mayssurensi et Carna-
» tensi saluberrime dirigendarum necessitatibus
» opportune prospiceret, condidisse die 23 men-
» sis Iunii anni 1704. decreta nonnulla, quae
» die 8 mensis Iulii eiusdem anni promulgavit.
» Cum autem aliquot ex Venerabilibus Fratri-
» bus et dilectis Filiis, Episcopis, et sacris
» Indiarum Orientalium operariis, quibusdam
» in iisdem decretis contentis minime acquie-
» scentes, reclamassent, laudatus Praedecessor
» noster Clemens XI. Litteris in forma Brevis
» ad Episcopum Meliaporensem die 17 mensis
» Septembris anni 1712. datis, eorumdem de-
» cretorum obedientiam et observantiam tamdiu
» requisivit ac mandavit, donec Apostolica haec
» Sedes, causae momentis fideliter relatis, et
» accuratius inspectis, quas novisset iustitiae
» magis consentaneas, et propagandae christia-
» nae fidei magis idoneas providentiae suae
» vias ac rationes iniret. Benedictus etiam XIII.
» fel. record. itidem Praedecessor noster, pro-
» vide Clementis XI. mandatis, declarationibus,
» atque vestigiis inhaerens, Litteris quoque in
» forma Brevis die 12 mensis Dec. anni 1727.
» datis, memorata Cardinalis Tournonii decreta
» confirmationis robore similiter munivit. Nos
» vero, qui plane immerentes ipsis Summis Pon-
» tificibus in Apostolica servitute successimus,
» nihil optamus impensius, quam ut sacrosan-
» cta Iesu Christi fides amplius in dies pro-
» moveatur, atque omni ope curemus, ut si
» qua forte magnis eiusdem incrementis et pro-
» pagationi occurrant impedimenta, (Deo votis
» nostris obsecundante) penitus auferantur. Ita-
» que postquam necessaria et certiora habuimus
» documenta, theologorum, ac praesertim Ve-
» nerabilium Fratrum nostrorum S. R. E. Car-
» dinalium per universam christianam rempu-
» blicam Generalium Inquisitorum suffragia ex-
» quisivimus, quaeque iidem Venerabiles Fratres
» nostri Cardinales confirmanda, aut moderanda,
» vel declaranda, atque in nonnullis remittenda
» Nobis consulere decreverunt, ex sequentibus
» dubiis hic insertis plene vos dignoscetis ».

« *Dubia pro Missionibus Madurensi, Mays-*
» *surensi, et Carnatensi exorta occasione De-*
» *creti clar. mem. R. P. D. Caroli Thomae*
» *Maillard de Tournon Patriarchae Antiocheni,*
» *postea S. R. E. Cardinalis, editi Pondicherii*
» *die 23 Iunii 1704, proposita in Congrega-*
» *tionibus Generalibus S. Officii, habitis in*
» *Conventu Sanctae Mariae supra Minervam*
» *coram Eminentissimis et Reverendissimis DD.*
» *S. R. E. Cardinalibus Generalibus Inquisi-*
» *toribus, praesentibus DD. Consultoribus, in-*
» *frascriptis diebus: super quibus dubiis iidem*
» *Eminentissimi suam protulerunt sententiam,*
» *prout infra, videlicet:*

Feria 4. die 21 Ianuarii 1733.

» Primum Dubium — *An, et quomodo de-*
» *cretum clar. mem. Eminentissimi Cardinalis*
» *de Tournon sit exequendum in ea parte, quae*
» *est tenoris sequentis:* — Districte prohibe-
» mus, ne in baptizandis, tam pueris, quam
» adultis cuiuscumque sexus et conditionis,
» omittantur sacramentalia, sed omnia palam
» adhibeantur, et signanter saliva, sal, et in-
» sufflatio, quae ex Apostolica traditione Catho-
» lica Ecclesia recepit, et ob recondita in iis
» sacris ceremoniis divinae erga nos bonitatis
» mysteria, sancte et inviolabiliter custodivit;
» decreto Sanctae et Universalis Inquisitionis
» de anno 1656 pro Sinis facto, ob diversas
» rationes et circumstantias, minime obstante.

» Eminentissimi dixerunt — *Confirmandum*
» *esse decretum Eminentissimi Cardinalis de*
» *Tournon, sed consulendum Sanctissimo, quod*
» *missionariis Regnorum Madurensis, Mays-*
» *surensis, et Carnatensis dispensationem con-*
» *cedat ad decennium duraturam, omittendi*
» *in collatione Baptismi salivam, et occulte*
» *utendi insufflationibus, in casibus tamen par-*
» *ticularibus, et in quibus gravis et propor-*
» *tionata necessitas urgeat, super qua con-*
» *scientia missionariorum oneratur: dummodo*
» *non laborent errore habendi salivam et an-*
» *helitum, tamquam materiam ineptam, vel in-*
» *capacem ad inserviendum pro sacramenta-*
» *libus caeremoniis in Baptismo, utpote om-*
» *nino incapaces Baptismi; eisque missionariis*
» *iniungendum, ut debitam instructionem, alias-*
» *que omnes possibiles diligentias adhibeant,*
» *ut aversio populorum a saliva et insuffla-*
» *tione amoveatur, et de instructione, aliisque*
» *diligentiis adhibitis Sanctam Sedem intra tem-*
» *pus decennii certiorent.*

» *Insuper monendos esse missionarios su-*
» *per gravi negligentia non recurrendi ad S.*
» *Sedem pro obtinenda facultate dispensandi,*
» *et male se gessisse Episcopos concedendo*
» *huiusmodi dispensationem, inconsulta Apo-*
» *stolica Sede.*

» Secundum Dubium — *An, et quomodo de-*
» *cretum sit exequendum in ea parte, quae est*
» *tenoris sequentis:* — Item praecipimus, ut,

» iuxta laudabilem Ecclesiae consuetudinem, » semper imponatur baptizando a baptizante » nomen alicuius Sancti in Martyrologio Ro- » mano descripti, omnino interdictis nomini- » bus idolorum vel falsae religionis poeniten- » tium, quibus gentiles utuntur, et neophyti hac- » tenus appellari consueverunt, antequam per » Baptismum essent divinae gratiae renati.

» Eminentissimi dixerunt: — *Moderandum » esse decretum, deleto verbo* Praecipimus, *cum » clausula* – Curent quantum fieri potest; *firma » remanente interdictione, quoad nomina ido- » lorum, et falsae religionis poenitentium.*

Feria 4. die 22. Aprilis 1733.

» Tertium Dubium — *An, et quomodo di- » ctum decretum sit exequendum in ea parte, » quae est tenoris sequentis:* — Nec parochis, » seu missionariis sub quovis praetextu liceat » sanctissimae Crucis, Sanctorum, et rerum » sacrarum nomina per translata immutare, » nec ea alio idiomate explicare, nisi latino, » vel saltem indico, quatenus voces indicae re- » gionis latinae significationi liquido et ada- » mussim respondeant.

» Eminentissimi dixerunt: — *Quod servetur » decretum Eminentissimi de Tournon, et de- » claretur, non habere locum in vocibus et » nominibus iam ab institutione Missionis com- » muniter receptis, quae tamen per hanc de- » clarationem nec approbantur, neque repro- » bantur.*

» Quartum Dubium — *An, et quomodo di- » ctum decretum sit exequendum in ea parte, » quae est tenoris sequentis:* — Et quia au- » divimus, Baptismum infantium ex christianis » parentibus ortorum, eorumdem incuria, sae- » pe saepius diu protrahi, non sine maximo » dictorum infantium salutis discrimine, mo- » nemus evangelicos operarios, ut sacrorum ca- » nonum memores, terminum breviorem quam » fieri possit, attentis circumstantiis, genitori- » bus praefigant, graviter conscientiam eorum » onerantes, nisi filios intra praefixum tempus » ad Ecclesiam deferant Sacro Fonte abluendos.

» Eminentissimi dixerunt: — *Servandum » esse decretum Eminentissimi Cardinalis de » Tournon.*

» Quintum Dubium — *An, et quomodo prae- » dictum decretum sit exequendum in ea parte, » quae est tenoris sequentis:* — Praeterea cum » moris huiusmodi regionis sit, ut infantes sex, » vel septem annorum, interdum etiam in te- » neriori aetate, ex genitorum consensu, ma- » trimonium indissolubile de praesenti contra- » hant per impositionem *Taly,* seu aureae tes- » serae nuptialis uxoris collo pensilis, missio- » nariis mandamus, ne huiusmodi irrita ma- » trimonia inter christianos fieri permittant, » nec sponsos sic coniunctos cohabitare sinant, » donec completa legitima aetate, et explorato » eorum consensu, in faciem Ecclesiae, iuxta » formam a Sac. Concilio Tridentino praescri- » ptam, verum et canonicum matrimonium » contraxerint.

» Eminentissimi dixerunt – *Exequendum es- » se decretum Eminentissimi de Tournon; cum » declaratione tamen, servandam esse formam » pro matrimoniis a Sac. Concilio Tridentino » praescriptam in locis, in quibus decretum » dicti Concilii in cap. primo sess. 24 de Re- » form. Matrim. publicatum est, et imposte- » rum publicabitur, neque eius observantia sit » impossibilis; et missionarii curent, quantum » fieri potest, ut in omnibus locis Missionum » illarum partium dictum decretum Concilii pu- » blicetur.*

Feria 4. die 13. Maii 1733.

» Sextum Dubium – *An, et quomodo di- » ctum decretum sit exequendum in ea parte » quae est tenoris sequentis:* — Et quoniam » apud peritiores impiae illius religionis secta- » tores, *Taly* praesefert imaginem, licet infor- » mem *pulleyaris*, seu *pylleiaris* idoli nuptia- » libus ceremoniis praepositi, cumque dedeceat » christianas mulieres talem effigiem collo de- » ferre in signum matrimonii: districte prohi- » bemus, ne imposterum audeant *Taly* cum » hac effigie collo appendere; et ne uxores in- » nuptae videantur, poterunt uti alio *Taly*, » vel Sanctissimae Crucis, vel Sanctissimi Do- » mini nostri Iesu Christi, vel Beatae Virginis » vel alia quavis religiosa imagine ornato.

» Eminentissimi dixerunt: — *Servandum » esse Decretum Eminentissimi de Tournon, » quamvis missionarii asserant, numquam per- » misisse gestationem dicti* Taly.

» Septimum Dubium – *An, et quomodo prae- » dictum decretum sit exequendum in ea parte, » quae est tenoris sequentis:* — Et cum su- » perstitione non careat funiculus centum et » octo filis compositus, et croceo succo deli- » nitus, quo plerique dictum *Taly* appendunt, » prohibemus etiam dictorum filorum nume- » rum et unctionem.

» Eminentissimi dixerunt: — *Servandum » esse decretum Eminentissimi de Tournon.*

» Octavum Dubium – *An, et quomodo di- » ctum decretum sit exequendum in ea parte » quae est tenoris sequentis:* — Ceremoniae » etiam nuptiales iuxta harum regionum mo- » rem tot sunt, tantaque superstitione macula- » tae, ut tutius remedium aptari non possit, » quam eas omnino interdicendo, cum undi- » que noxia gentilitatis labe scateant, et diffi- » cillimum sit eas a superstitiosis expurgare. » At vero, ut faciliori conversionum viae et » neophytorum commodo, quantum fieri pot- » est, in Domino indulgeamus, missionariis, » et praecipue Missionum Superioribus iniun- » gimus, ut novis adhibitis diligentiis, severio-

» rique calculo, superstitiosa omnia a dictis » caeremoniis expungant, ita ut nihil inultum » relinquatur, quod christianam pietatem of» fendat, et gentilium superstitionem redoleat, » et signanter, praeter eas, quas audivimus iam » statutas in hac materia ab iisdem missiona» riis reformationes, ramus arboris *Aresciomara* » omnino auferatur; ferculorum numerus non » minus ac cibi praescripta qualitas varietur; » circuli super caput sponsorum ad tollenda » maleficia omittantur; et quod de ferculis di» ximus, de luteis vasis ibidem adhiberi soli» tis a nobis dictum et prohibitum intelligatur.

» Eminentissimi dixerunt: — *Servandum » esse decretum Eminentissimi Cardinalis de » Tournon.*

Feria 4. Die 23 Iulii 1733.

» Nonum Dubium — *An, et quomodo di» ctum decretum sit exequendum in ea parte, » quae est tenoris sequentis:* — Fructus etiam » vulgo dictus *Cocco*, ex cuius fractione pro» speritatis vel infortunii auspicia gentiles te» mere ducunt, vel omnino a christianorum nu» ptiis reiiciatur, vel saltem, si illum come» dere velint, non publice, sed secreto, et ex» xtra solemnitatem aperiatur ab iis, qui evan» gelica luce edocti, ab huiusmodi auspiciorum » deliramento sunt immunes.

» Eminentissimi dixerunt: — *Dilata.*

» Decimum Dubium – *An, et quomodo di» ctum decretum sit exequendum in ea parte, » quae est tenoris sequentis:* — Nullus rite » et sufficienter dispositus arceatur a Sacra» mento Poenitentiae, et signanter mulieres » menstruali morbo laborantes, non attentis » diebus purificationis iuxta morem gentilium; » cum haec sacramentalis vera animae purifi» catio, et non alia, sit attendenda a christi» fidelibus, eorumque Pastoribus, quibus prae» terea non liceat nec per seipsos, nec per ca» techistas, nec per alios quoscumque, dictis » mulieribus prohibere accessum ad ecclesiam, » vel ad confessarium, durante dicta infirmi» tate, et dictae purificationis tempore.

» Eminentissimi dixerunt: — *Servandum » esse decretum Eminentissimi Cardinalis de » Tournon.*

» Undecimum Dubium – *An, et quomodo » exequendum sit dictum decretum in ea parte » quae est tenoris sequentis:* — Dedecet etiam » christianae virginis honestati prima vice di» cto morbo laborantis, illum cognatis, vici» nis, et amicis notum facere, et inverecunde » publicare, iisque ethnicorum more et ritu in » eius domum collectis, super re tam sordida » festum instituere. Quocirca huiusmodi sole» mnitates et ritus orthodoxis puellis interdici» mus et abolemus, missionariisque iniungimus » ut non solum eas, verum etiam genitores » moneant, quam dissona sit virginei pudoris » legibus eiusmodi obscena consuetudo, quae a » gentilium impudentia videtur inducta, ut ita, » labefactata puellarum verecundia, eas effre» nate ad libidinem provocare valeant.

» Eminentissimi dixerunt: – *Quod curent » missionarii abolere festum sub titulo men» strui, sed sub titulo nuptiarum tantum per» mittant.*

Feria 4. die 6 Septembris 1733.

» Nonum Dubium supradicta die 22 Iulii » propositum, sed non resolutum: – *An, et quo» modo praedictum decretum sit exequendum » in ea parte, quae est tenoris sequentis:* — » Fructus etiam vulgo dictus *Cocco*, ex cuius » fractione, prosperitatis vel infortunii auspi» cia gentiles temere ducunt, vel omnino a chri» stianorum nuptiis reiiciatur, vel saltem, si » illum comedere velint, non publice, sed se» creto, et extra solemnitatem aperiatur ab iis, » qui evangelica luce edocti, ab huiusmodi au» spiciorum deliramento sunt immunes.

» Eminentissimi dixerunt: — *Servandum » esse decretum praedicti Eminentissimi Cardi» nalis de Tournon.*

» Decimum secundum Dubium: – *An, et » quomodo decretum praedicti Emi Card. de » Tournon sit exequendum in ea parte, quae » est tenoris sequentis:* — Ferre pariter non » possumus, quod a medicis spiritualibus pro » animarum salute ea charitatis officia dene» gentur, quae medici gentiles, nobilis etiam » generis seu *castae*, pro corporis salute prae» stare non dedignantur infirmis, licet abiectae » et infimae conditionis, vulgo dictis *Parreas*. » Quapropter districte mandamus missionariis » ut, quantum in ipsis erit, nemini e christia» nis aegrotis, quantumvis *Parreas*, et vilioris » si adessent, generis hominibus, desideranda » relinquatur in infirmitate copia confessarii; » et ne, ingravescentibus morbis, cum gravis» simo vitae corporalis periculo, aeternae con» sulere cogantur, iisdem missionariis praeci» pimus, ne infirmos huiusmodi conditionis ad » ecclesiam deferendos expectent, sed consul» tius domos, ubi aegrotant, pro viribus pe» tant ad eos invisendos, ac piis sermonibus » et precibus, Sacramentorumque pabulo re» creandos, atque demum eos in extremo vi» tae discrimine constitutos sancto infirmorum » Oleo deliniant, absque personarum, aut se» xus acceptione, expresse damnantes quam» cumque praxim huic christianae pietatis of» ficio contrariam.

» Eminentissimi dixerunt: — *Servandum » esse decretum Eminentissimi de Tournon: » Praeterea monendos missionarios, quod ne» que ad Baptismum admittant indos, qui in » ea sunt opinione,* Parreas *a Deo esse re» probatos et ideo nullam posse sperare salu» tem, nisi eam opinionem deposuerint.*

» Decimum tertium Dubium – *An, et quo-* » *modo dictum decretum exequendum sit in* » *ea parte quae est tenoris sequentis:* — Non » sine maximo animi nostri moerore accepimus » etiam, christianos tympanorum pulsatores, » tibicines, vel alterius cuiuscumque musici in- » strumenti sonatores, ad idolorum festivitates, » et sacrificia accersiri, ad ludendum, et inter- » dum etiam cogi, ob quamdam servitutis spe- » ciem erga publicum ab ipsis contractae per » huiusmodi artis exercitium, nec facile esse » missionariis, eos ab hoc detestabili abusu » avertere. Quocirca considerantes, quam gra- » vem rationem essemus Deo reddituri, si hu- » iusmodi christifideles a daemoniorum honore » et cultu pro viribus non revocaremus, illis » prohibemus, ne imposterum audeant, nec in » pagodis, nec extra, tum occasione sacrificio- » rum, tum quarumcumque solemnitatum su- » perstitioso cultu imbutarum, sonare aut ca- » nere, sub poena excommunicationis latae sen- » tentiae, cum nullo modo liceat Christi fa- » mulis Belial inservire; ideoque missionarii » non solum eos monere tenebuntur de prae- » dicta prohibitione, verum etiam illam om- » nino executioni demandare, et contrafacientes » ab Ecclesia expellere, donec ex corde resipi- » scant, et publicis poenitentiae signis patratum » scandalum emendaverint.

» Eminentissimi dixerunt: — *Servandum* » *esse decretum Eminentissimi Cardinalis de* » *Tournon.*

» Decimum quartum Dubium – *An, et quo-* » *modo dictum decretum exequendum sit in ea* » *parte, quae est tenoris sequentis:* — Decla- » ramus praeterea Pontificiam Constitutionem » Gregorii Papae XV., incipien. — *Romanae* » *Sedis Antistes,* – ad petitionem PP. Socie- » tatis Iesu editam, qua indigenis christifideli- » bus lavacra, non alia occasione et fine quam » corporis reficiendi, et a naturalibus sordibus » mundandi ab Apostolica Sede permittuntur, » interdictis tempore et modo, quibus a gen- » tilibus adhiberi solent, aeque afficere evan- » gelicos operarios, quibus propterea non li- » ceat sub quacumque alia causa et fine, etiam » ad effectum ut existimentur *Sanias* seu *Bra-* » *chmanes* prae ceteris dediti huiusmodi ablu- » tionibus, illis uti, praesertim statutis eorum » horis, et ante, vel immediate post quamcum- » que sacram functionem.

» Eminentissimi dixerunt: – *Servandum esse* » *decretum Eminentissimi Cardinalis Tournon.*

Feria 4. die 16. Septembris 1733.

» Decimum quintum Dubium – *An, et quo-* » *modo decretum Cardinalis de Tournon sit* » *exequendum in ea parte, quae est tenoris* » *sequentis:* — Cineres itidem ex vaccae ster- » core confectos, et impiam gentilium poeni- » tentiam a Rutren institutam redolentes, be- » nedicere, eosque fronti Sacro Chrismate de- » linitae impingere, sive quaecumque alia si- » gna albi vel rubei coloris, quibus indi su- » perstitiosissimi in fronte, vel in pectore aut » in alia quavis corporis parte utuntur, deferre » prohibemus; mandantes, ut Sanctae Ecclesiae » consuetudo, piique ritus cineres benedicendi, » illisque Christianorum caput cruce signandi » ad humanae infirmitatis memoriam recolen- » dam, religiose serventur, tempore ac modo » ab Ecclesia praescripto, scilicet Feria 4 Ci- » nerum, et non alias.

» Eminentissimi dixerunt: – *Confirmandum* » *esse decretum Eminentissimi Cardinalis de* » *Tournon, servata in omnibus Constitutione* » *Gregorii XV. edita die 31. Ianuarii 1623.,* » *quae incipit:* Romanae Sedis Antistes.

» Praeterea Eminentissimi dixerunt: – *Quod* » *fiat decretum, quo imponatur missionariis,* » *cuiuscumque Ordinis, etiam Societatis Iesu,* » *in partibus infidelium degentibus, ne au-* » *deant permittere ritus vel consuetudines pro-* » *prias gentilium, nec illos aut illas proprio* » *arbitrio vertere in ritus vel consuetudines* » *christianae religionis, inconsulta S. Sede;* » *et missionarii meminerint praeceptionis Ale-* » *xandri VII. in sua Constitutione incipien.* – » Sacrosancta, *46, sequentibus verbis espressae:* » – Ne, ob instructionis defectum, qui sacro ba- » ptismate initiantur, immaculatam Christi le- » gem profanis ac gentilitiis institutis ex igno- » rantia foedent, ac idololatriam cum ortho- » doxa fide confundant, ut saepe inibi evenire » nunciatum est, caveant ii, qui iisdem in- » struendis incumbunt, ne imposterum ullus » ad Baptisma admittatur, qui gentilitios mo- » res prorsus non exuerit, et in fide non sit » sufficienter instructus.

» Decimum sextum et ultimum Dubium – » *An, et quomodo dictum decretum exequen-* » *dum sit in ea parte, quae est tenoris se-* » *quentis:* — Et demum quia ex librorum de » falsa religione, et de rebus obscoenis et su- » perstitiosis tractantium lectura, venenum, ut » plurimum, serpere solet ad cor fidelium, quo » non minus Fidei puritas offenditur, quam » mores corrumpuntur, magnopere commen- » dantes zelum ac studium missionariorum, » qui libros sacram Ecclesiae Catholicae do- » ctrinam, rerumque sacrarum monumenta con- » tinentes pro Indorum Christifidelium erudi- » tione in linguam malabaricam, seu tamuli- » cam transtulere, vel novos pro illorum com- » modo, et institutione composuerunt, iisdem » Christifidelibus expresse interdicimus fabulo- » sos gentilium libros, eosque legere et retine- » re prohibemus, sub poena excommunicationis » latae sententiae, nisi prius habita licentia » parochi, seu missionarii curam animarum » exercentis, quorum prudentiae committimus

» facultatem super hoc dispensandi, et libros » si qui forte sunt, noxia superstitione vacuos » et nihil contra bonos mores tractantes, pro » christianorum usu seligendi, eorumque lectu- » ram permittendi.

» Eminentissimi dixerunt: — *Servandum » esse decretum Eminentissimi Cardinalis de » Tournon* ».

« Quibus dubiis, et eorum resolutionibus » Nobis per Venerabilem Fratrem Archiepisco- » pum Damiatae, Congregationis Sancti Officii » Assessorem relatis, resolutiones ipsas plene » approbantes, cuncta ea, quae iuxta earum » tenorem confirmanda, aut moderanda, vel de- » claranda, ac in nonnullis remittenda visa sunt, » respective confirmavimus, moderavimus, de- » claravimus et in nonnullis remisimus. Quo- » circa, Venerabiles Fratres, dilecti filii, vobis » iniungimus, et mandamus, ut pro singulari » vestra in Nos atque hanc Sanctam Sedem re- » verentia, quaecumque per hasce nostras Lit- » teras de Apostolicae auctoritatis plenitudine, » vel confirmata, vel decreta, aut praescripta » sunt, sanctissime custodiatis, atque ab om- » nibus servanda studiosissime curetis: obse- » crantes Vos in Domino per viscera miseri- » cordiae Dei nostri, ut controversiis iam re- » motis, et omnino evulsis, alacres, atque ani- » mi nostri sensibus concordes, studia et la- » bores vestros in animarum salutem, quae » prestantissimus vestrae vocationis est finis, » pro viribus conferatis. Atque Vobis, Venera- » biles Fratres, dilecti filii, Apostolicam bene- » dictionem peramanter impertimur. — Datum » Romae apud Sanctam Mariam Maiorem sub » Annulo Piscatoris die XXIV. Augusti MDCCXXXIV. » Pontificatus nostri anno quinto ».

Post diutinam accuratamque factorum, atque rationum in utramque partem disceptationem, post tam solemne denique causae iudicium, in magnam spem venerat Apostolica Sedes, non secus ac Romae litigiis finis erat impositus, ita et Indiis tandem aliquando a discordiis, abusibusque cessatum iri; cum praesertim ii qui Decretum impugnaverant, sive illius aequitate cognita, seu moderationibus, declarationibus, et relaxationibus iam impetratis satis sibi factum existimantes, non solum aequo animo illud recepissent, sed fidem quoque suam obligassent, se omnino operam daturos, ut quaecumque in Litteris Apostolicis essent praescripta integre executioni mandarentur. Huc accedebat, quod Apostolicae Sedi non fama solum, sed certis gravissimisque testimoniis allatum erat, publicatas iam fuisse Pontificias Litteras, et subscriptas ab omnibus missionariis, et mutuum inter partes perfectae communionis atque concordiae vinculum redintegratum, quod multis annis non sine ingenti Missionum damno inter illas fuerat interruptum.

At tam felicibus initiis conceptum gaudium statim evanuit; tristissimus siquidem nuntius quam citissime Sedi Apostolicae allatus est, missionarios scilicet, qui Cardinalis Turnonii decretum impugnaverant, non obstantibus Clementis XII. Litteris Apostolicis solemni formula ab iis acceptatis, publicatisque, damnatos tamen ritus ac caeremonias iuxta earumdem Litterarum praescriptum minime aboleri posse causantes, tantum sibi licentiae sumere, ut eos easque adhuc usu permittere et retinere non dubitarent. Cumque de tamdiu dilata ab iis obedientia in dies fama increbresceret, praefatus Clemens Papa XII., ut debitum Pontificiis mandatis obsequium et observantiam vindicaret, certamque redderet in posterum eorum, quae in praedictis Pontificiis Litteris mandabantur, executionem, alteris in simili forma Brevis datis die XIII. Mai anni MDCCXXXIX. Apostolicis Litteris, earum regionum Episcopis et missionariis praeceptum iteravit, gravioribus etiam poenis impositis, ut nedum exactissime servarent, quae in suis praemissis Litteris mandabantur, sublata cuilibet secus interpretandi facultate, verum ad id illico se adstringerent solemni iureiurando interposito, iuxta formulas respective eisdem praescriptas. Litterae in forma Brevis sequentis sunt tenoris:

« *Venerabilibus Fratribus, ac Dilectis Fi- » liis, Episcopis et Apostolicis missionariis in » Regnis Indiarum Orientalium Madurensi, » Mayssurensi, et Carnatensi.* — CLEMENS » PP. XII. — *Venerabiles Fratres, dilecti fi- » lii, salutem et Apostolicam benedictionem.* — » Concredita Nobis Dominici gregis cura conti- » nuo Nos urget, in id praecipue et tota soli- » citudine incumbere, ut ab iis maxime, qui » sortiti sunt partem ministerii huius, et in lu- » cem gentium sunt missi, erga S. Sedem, ac » Apostolica mandata filiale obsequium exhi- » beatur, atque Fidei dogmata, sacrosque Ec- » clesiae ritus et ipsi intemerate retineant, et » alios edoceant, ut quos locorum immensa » spatia a Petri Sede longe disiungunt, eos ta- » men fides eadem in unitate spiritus et doctri- » nae conglutinet. Alias itaque per similes Lit- » teras nostras sub datum 24. Augusti 1734. in- » cipientes – *Compertum exploratumque* – Fra- » ternitates Vestras, omnesque missionarios eo » maiori, quo potuimus, paterno charitatis af- » fectu requisivimus, et declaravimus, quam » impense exoptaremus, ut qui in Regnis istis » Christi Fidei veritatem agnoscentes conver- » tuntur, superstitiosos gentilium ritus omnino » abiicerent, atque aversarentur, ne habeantur » et ipsi ad instar eorum, qui – *Cum Domi- » num colerent, diis quoque serviebant iuxta » consuetudines gentium* – utque in re tanti » momenti nulla esset offendiculi occasio, au- » ditis theologorum, ac praesertim Venerabilium

» Fratrum Nostrorum S. R. E. Cardinalium per » universam christianam Rempublicam Generalium Inquisitorum suffragiis, plura, iuxta dubia tunc proposita, provide statuimus, et a » missionariis observanda praescripsimus; quorum omnium in Nos observantia, ac studium » amplificandae Fidei in certam spem Nos erigunt, ut pari contentione pro viribus obtemperare satagant, nec ullus erit, qui detestabili » indulgentia aliter fieri posse cogitet, et, veluti » infideles filii, – *peccare eos faciant peccatum* » *magnum*. – Sane etsi hisce mediis muneri Nostro satisfecisse, ac sine sollicitudine esse suaderemus, attamen rei momentum, a qua Fidei » puritas, atque integritas pendet, nunquam » hanc in nobis curam delebit, nisi ad magnitudinem negotii opportuniora semper comparemus remedia. Quare Fraternitatibus Vestris, et missionariis omnibus, quibus praedictas Nostras Litteras direximus, sive saeculares, sive regulares cuiuscumque Religionis, » Congregationis, Instituti, Societatis, etiam Iesu, fuerint, demandamus et praecipimus, ut » omnia et singula, quae in dictis nostris Litteris continentur, integre, exacte, ac inviolabiliter observetis, atque ab eis, quorum cura » ad vos spectat, remota penitus quavis aliter » interpretandi potestate, adamussim observari » faciatis, in virtute sanctae obedientiae, sub » poena suspensionis ab exercitio pontificalium, » interdicti ab ingressu ecclesiae, et respective » excommunicationis latae sententiae, a qua » nemo vestrum a quoquam, praeterquam a » Nobis, seu Romano Pontifice pro tempore » existente, excepto tantum mortis articulo, absolvi possitis; et quoad Regulares, insuper privationis vocis activae et passivae, etiam ipso » facto et sine ulla alia declaratione incurrendae. Itidem, sub iidem poenis et censuris, » pari auctoritate praecipimus et mandamus, » ut omnes, et singuli, qui ab hac Sancta Sede, » sive ab eorum respective Superioribus, ad ista » Regna sacris obeundis missionibus missi eritis, » statim ac de hisce Literis nostris certiores facti fueritis, vel quavis alia denunciatione de » illis notitiam habueritis, iuramentum praestetis, integre, exacte, ac omnimode implere, » quae provide a Nobis in iisdem Literis constituta fuerunt, neque illis ulla in parte quovis sub praetextu contraire. Illis etiam, qui » quandocumque hoc munus suscepturi erunt, » mandamus ac praecipimus, sub iisdem omnibus censuris et poenis, ut nullo pacto audeant » vel minimum actum explere, nisi antea et » ipsi iuramentum praedictum praestiterint, » quin nec tanquam presbyteri saeculares ab » Ordinariis locorum deputati, seu veluti simplices Religiosi, vel quovis alio titulo, et nomine, Christifidelium Confessiones excipere, » conciones habere, aut Sacramenta ministrare, » sed omni prorsus careant potestate, derogando » quibusvis privilegiis, sibi ipsis, aut vestrae » respective Religioni, Ordini, Congregationi, » et Societati, etiam Iesu, specialiter, aut generaliter a Nobis, et a Praedecessoribus nostris » quacumque ex causa concessis. Iuramenta » praedicta saeculares missionarios coram locorum Ordinariis, Regulares coram Superioribus, vel Apostolicis Vicariis praestare demandamus, Vicarios vero ipsos, et Superiores » in manibus Episcoporum. Nec eadem tantum » verbo proferre, sed scripto, iuxta formam per » Nos praescriptam et infra adnotandam, ac » propria manu subsignare teneamini, sub iisdem censuris, et poenis. Hoc etiam iuramentum praestandum fore mandamus ac requirimus ab illis, qui ad episcopale munus » ab hac Sancta Sede promoveri meruerint, vel » ipsomet die, quo in manibus Episcoporum » solemnem emissuri erunt Fidei professionem, » vel in actu eorum consecrationis. Quorum » iuramentorum subsignata exemplaria, relicta » isthic in Archiviis authentica copia, ad Congregationem de Propaganda Fide, per Episcopos, et Superiores Regulares respective » transmitti volumus, a qua ad illam S. Officii » remittantur, ut sint obsequii erga Nos, nostrasque iussiones, puritatis, integritatisque » fidei vestrae monumenta. Ne vero tam Literarum nostrarum sub praedicta die 24 Augusti 1734, quam praesentium, ullus ignorantiam allegare valeat, hortamur Fraternitates vestras, ac in Domino obtestamur, ut quo » primum illas, atque praesentes receperitis, » statim publicare faciatis, ac ad singulos missionarios, sive saeculares, sive regulares fuerint, sub vestra respective iurisdictione degentes, easdem transmittatis. Hoc ipsum praecipimus Apostolicis Vicariis, aliisque Regularium Superioribus. Contrafacientes, vel negligentes declaramus incurrere ipso facto poenam suspensionis ab exercitio pontificalium, » et interdicti ab ingressu Ecclesiae; Regulares » autem excommunicationis latae sententiae, » privationis officiorum, et vocis activae et passivae.

» Formula autem iuramenti, sicut praemittitur, a missionariis praestandi, est quae sequitur, videlicet: – *Ego N. Ordinis N., seu* » *Societatis Iesu missionarius ad Regnum N.* » *vel ad Provinciam N. in Indiis Orientalibus* » *a Sede Apostolica, vel a meis Superioribus,* » *iuxta facultates eis a Sede Apostolica concessas missus, vel destinatus, parendo praecepto SSmi Domini Nostri Papae Clementis XII* » *per Literas Apostolicas in Forma Brevis* » *datas die 13 Maii anno 1739. iniuncto omnibus missionariis in dictis Missionibus, praestandi iuramentum fideliter servandi dispositionem Apostolicam circa ritus malabaricos*

» *ad formam Litterarum Apostolicarum in forma Brevis eiusdem Sanctissimi Domini Nostri die 24. Augusti 1733 incipien.* – Compertum, » exploratumque – *mihi per integram eiusdem Brevis lecturam optime noto, promitto, me plene et fideliter pariturum, illudque exacte integre, absolute et inviolabiliter observaturum et absque ulla tergiversatione adimpleturum nec non ad formam dicti Brevis instructurum christianos mihi commissos, tam in concionibus, quam in privatis instructionibus, ac praesertim catechumenos, antequam baptizentur, et nisi promittant observantiam dicti Brevis, eiusque dispositionum et prohibitionum, me ipsos non baptizaturum, prout quoque curaturum omni studio, quo potero, ac omni diligentia, ut sublatis gentium caeremoniis, illi a christianis suscipiantur et retineantur ritus, quos Catholica Ecclesia pie praescripsit. Si autem (quod Deus avertat) in toto, vel in parte contravenerim, toties poenis a SSmo Domino Nostro impositis in Decreto, seu Litteris Apostolicis, ut supra, super praestatione huius iuramenti, mihi pariter per integram lecturam notis, me subiectum agnosco et declaro. Ita tactis SS. Evangeliis promitto, voveo, et iuro. Sic me Deus adiuvet, et haec SS. Dei Evangelia.*

Ego N. manu propria.

» Formula vero iuramenti, ut supra praestandi ab Episcopis, est quae sequitur, videlicet: – *Ego N. Episcopus civitatis N. memor iuramenti a me prestiti in actu meae solemnis Consecrationis, quo Romano Pontifici fidem, subiectionem, et obedientiam promisi, tum insuper eorum, quae provide sanxit Clemens XII. Pontifex Maximus circa ritus malabaricos in Litteris Apostolicis in forma Brevis, Episcopis et missionariis usque sub die 24 Augusti 1734 transmissis, parendo mandatis Sanctitatis Suae per alias similes Litteras die 13 Maii anno 1739 iniunctis, ut in argumentum meae erga Apostolicam Sedem obedientiae non minus, quam filialis obsequii, me iurisiurandi religione obstringam, iuro, et promitto, me plene et fideliter easdem Litteras Apostolicas sub dicta die 24 Augusti 1734 executurum, atque ea, quae in illis praescripta sunt, exacte, integre, absolute, ac inviolabiliter observaturum, curaturum pariter, quantum in me erit, ut ii omnes, qui mea in dioecesi missionarii et sacerdotes sunt, vel futuri erunt, illas eodem prorsus modo in omnibus servent, atque exequantur, et contra inobedientes, si qui fuerint, me processurum ad formam Brevis sub die 15 Maii anno 1739, ut tandem sublatis gentium caeremoniis, illi a christianis recipiantur ritus, quos Catholica Ecclesia pie praescripsit, ac iugiter servat. Utque de hac mea voluntate, iuramento, filialique obsequio erga Romanum Pontificem, eiusque mandata perenne existat monumentum, propria manu me subscribo. — Ego N. Episcopus N.*

» Caeterum etsi magna Nobis spes sit, Fraternitates Vestras, et missionarios omnes nostras voces et monita excipere diligenter, ac filiali obsequio exequi, curam insuper sollicitudinemque plurimam gerere, ut tam orthodoxae religionis puritati, integritatique, quam gentium saluti adiumento sitis, omnesque in hanc unicam rem, maximam utique, labores, sudoresque conferre, ut tandem, qui Christi amplectuntur fidem, superstitiosos aversentur ritus, eosque tantum suscipiant et retineant, quos Catholica Ecclesia pie praescripsit, ac iugiter servat; attamen pro pastoralis officii debito, ac paternae charitatis stimulo, iterum iterumque commonere non desistimus, ne a Pastorum Principe in custodia gregis sui minus vigilasse diiudicemur; et Vobis interim in auspicium bonorum omnium Apostolicam Benedictionem impertimur. — Datum Romae apud Sanctam Mariam Maiorem sub Annulo Piscatoris die XIII. Maii MDCCXXXIX Pontificatus Nostri Anno Nono. »

Hasce Clementis XII. Litteras aliae subsecutae sunt praenominatis earum Regionum Episcopis peculiariter inscriptae, quibus idem Pontifex et conceptum animo intimum dolorem, ob nondum sibi delatam certam exoptatamque notitiam de praestita Apostolicis mandatis debita observantia, gravibus verbis patefecit, et eorundem Episcoporum zelum, ac religionem excitare curavit, ut ipsi exemplo ac diligentia sua praeeuntes, caeterorum obedientiam sollicite promoverent. Harum Litterarum huiusmodi exemplum est:

« *Venerabilibus Episcopis in Regnis Indiarum Orientalium Madurensi, Mayssurensi, et Carnatensi.* — CLEMENS PP. XII. — *Venerabiles Fratres salutem, et Apostolicam benedictionem.* Continere labia nostra non possumus, quin vos, Venerabiles Fratres, Apostolica voce iterum alloquamur, moleste Nos, imo graviter ferre, usque adhuc certam denunciationem minime accepisse, qui tandem exitus contigerit Nostris Litteris, quas die 21 Augusti 1734 Vobis, et missionariis isthic commorantibus dedimus. Sane taciturnitas haec curarum et angustiae nostro paterno erga vos amori causa est, tum et maxime quia, incertae licet, sparsae hic sunt voces, easdem Nostras Litteras, et Decreta in publicum ab omnibus minime posita fuisse, nec exacte, prout oportet, adimpleri, quin non deesse aliquos, qui diversa opinantes ac loquentes, adducunt discipulos post se. Quare primum Fraternitates Vestras ex animo requirimus, ut quomodo isthic res se habeat, quampri-

» mum renuncietis, ne longior tarditas acerbio- » rem Nobis afferat molestiam; deinde firma » spe ducimur, zelo Dei vos impellente, in do- » ctrina sana nobiscum exurgere in eos qui con- » tradicunt, ut memores officii, cui se addixe- » runt, sedulo caveant, ac diligenter prospi- » ciant, ne culpa eorum — *Gentes istae sint* » *timentes Dominum, sed nihilominus et idolis* » *suis servientes.* — Hac de causa alteras misi- » mus Literas Fraternitatibus Vestris, atque mis- » sionariis, quibus gravioribus sub poenis de- » mandamus, ut nostrae voluntatis sensibus, » et decretis obediant, et opere compleant. Ne » vero, ut hactenus, unus alterum incuset, et » Nos qui licet praesentes isthic spiritu, corpore » tamen absentes, suspensos incerti nuncii diu » retineant, iuramentum ab unoquoque ex mis- » sionariis propria manu subsignandum, expe- » tere duximus, quo quisque profiteatur Nostris » iussionibus promptam atque exactam prae- » stare obedientiam, prout latius in iisdem Lit- » teris continetur. Hoc etsi tuto Nobis polli- » ceamur pro omnium pietate et religione, » attamen plurimum collatura erit Fraternitatum » Vestrarum exempli auctoritas, quoties idem » iurisiurandi sacramentum, in certum erga » S. Sedem et in Nos obsequii vestri testimo- » nium praestitisse, atque Nobis misisse, vos » intelligant, prout in Domino etiam atque » etiam obtestamur. Porro hanc unam esse de- » tegendae veritatis viam, unum praesidium ad » obstruendum os loquentium iniqua, vosmet » facile cognoscere non dubitamus: quare Pon- » tificiam voluntatem, caeteroquin in vos pro- » pensam, magis magisque Vobis devincietis, » si industriae, cogitationi, studio denique ve- » stro vim addatis exemplo; nec sane veremur, » quin eam reverentiam, quam suscipientes epi- » scopale munus, huic S. Sedi et Apostolicis » mandatis spopondistis, hac tamen opportuna » occasione explicaturi luculentius eritis, ut quos » ad iuramentum proferendum vos adire ob- » stringimus, ex facto etiam vestro obedire prae- » ceptis Nostris arctius impellantur; ac Vobis, » Venerabiles Fratres, in perpetuum amoris No- » stri pignus Apostolicam benedictionem per- » amanter impertimur. — Datum Romae apud » Sanctam Mariam Maiorem sub Annulo Pisca- » toris die XIII Maii MDCCXXXIX. Pontificatus No- » sti Anno Nono. »

Neque vero his, quamvis adeo enucleate praescriptis, plane contentus idem Clemens Papa XII., Superiores quoque Generales missionariorum in Orientalibus Indiis degentium, eorum praesertim, qui ut Apostolicae Sedi relatum erat, detrectabant adhuc obsequentis animi erga eiusdem Sedis mandata, certa argumenta exhibere, adstrinxit, eosque sub poenis suspensionis a divinis, privationis vocis activae et passivae, aliisque gravioribus arbitrio suo reservatis, Apostolicae etiam Sedis indignationis, formali praecepto, eoque iuridice indicto, adegit ad transmittenda suis respective Religiosis exempla Apostolicarum Litterarum a se tunc editarum, atque ad earum publicationem, et exactam, integram, inviolabilemque observantiam pro viribus praecipiendam, ea lege addita, ut si aliquis esset e missionariis, qui mandatis reluctaretur, aut contra facere auderet, solemni statim praecepto per Superiorem Generalem cogeretur, relictis Missionibus, e provincia decedere, atque in Europam reverti. Et ne in re adeo gravi intentatum aliquod remedium relinqueretur, terminum annorum trium constituit, intra quem Superiores Generales praedicti tenerentur certis authenticisque documentis Sedi Apostolicae plenam atque integram Decretorum Litterarumque observantiam indubitate probare, atque praesertim exempla iurisiurandi, ut praefertur, praestandi, propria uniuscuiusque missionarii manu, cuiuscumque fuerit Instituti, subscripta, exhibere.

His ita constitutis, atque mandatis obtemperantes omnes Episcopi et missionarii Apostolici Regnorum Madurensis, Mayssurensis, et Carnatensis, nominatimque qui pridem contra Cardinalis Turnonii Decretum steterant, fide data, sacramentoque interposito, exactam, integram, absolutam, inviolabilemque observantiam Litterarum, quarum superius exemplum insertum est, quodque incipit *Compertum exploratumque,* promiserunt secundum formulas aliis in Litteris Pontificiis expressas, quae pariter enunciatae iam sunt, quaeque incipiunt *Concredita Nobis Dominici gregis.* Utque suum Nobis ad Pontificatus apicem evectis, Sanctaeque Sedi fidele obsequium, et submissionem certo probarent argumento, ad manus nostras exempla reddi curarunt solemnis iurisiurandi, quod singuli praestiterunt.

Hunc igitur fructum ex prudenti constantique, quam hactenus recensuimus, Praedecessorum Nostrorum agendi ratione Nobis colligere datum est: neque iam temere videmur hanc animo spem concepisse, ut quaecumque dubia super executione eorum, quae ab iisdem Praedecessoribus praescripta memoravimus, adhuc reliqua sunt, resolutis, ut infra, propositis quaestionibus, penitus submoveantur; omnesque demum inter sacros istarum regionum operarios dissensiones et controversiae compositae conticescant; atque Apostolica mandata, et decreta, quae, gravi praemissa ponderatione, ac de consilio Venerabilium Fratrum Nostrorum in tota republica christiana in negociis Fidei Generalium Inquisitorum specialiter deputatorum, aliorumque virorum pietate ac doctrina praestantium, harum serie edituri sumus, pari obedientiae alacritate ab omnibus istarum partium missionariis excipiantur, ac debitae executioni demandentur.

Nonnulli siquidem, postquam litteris suis professi sunt servatas ab se fuisse Apostolicas Litteras *Compertumque exploratumque*, seque accusatos idcirco perperam fuisse tamquam refractarios; affirmantes nihilominus, in maximas atque extremas animi angustias se esse coniectos, ob iurisiurandi religionem, ob excommunicationis periculum, aliasque gravissimas poenas, quibus inobedientes, legive repugnantes inevitabili nexu obligati sunt, atque obnoxii; communi illorum omnium nomine, qui in pari muneris et periculi societate versantur, ad sublevandas suas, ut aiunt, oneratas trepidantesque conscientias, atque ad plurimorum christianorum salutem, qui recenter conversi, persecutionum procellis assidue conflictantur, in tuto collocandam, tria a Nobis flagitarunt.

Primum illud est, ut onere subleventur (quod quidem onus gravissimum, intolerandumque appellant) tot iuramentorum, censurarumque, quibus inextricabilibus veluti laqueis eorum conscientiae vinciuntur, quibusque fit, ut propriae amittendae salutis periculo expositi, de aliena procuranda cogitationem prope omnem deponere cogantur.

Alterum, ut dispensatio alias concessa super insufflationum, atque salivae ritu, in Sacramento Baptismatis ministrando, prorogetur, eo vel maxime, quod non tali lege sit huiusmodi ritus inductus, in quo dispensatio locum habere non possit; imo, ut ea concedatur necessarium esse aiunt, ad conservandam propagandamque disseminatam iam ac diffusam Fidem in vastissimis illis regionibus, quarum incolae ingenito veluti horrore, seu potius inveterato et communi praeiudicio, ita salivam aversantur, ut de eo evellendo prope iam sit ab eis desperatum.

Tertium, ut aperta atque plana tradatur interpretatio praecepti a Cardinali Turnonio missionariis gravissime iniuncti, atque ab Apostolica Sede confirmati, eisque inculcati, ut abiectissimum hominum genus, vulgo *Pareas,* minime deserant, sed cum domi aliquo morbo laborantes detinentur, eos invisant, eisque, cum opus fuerit, Sacramenta ministrent, omnibusque erga eos charitatis atque pietatis officiis defungantur. Nam, sine aliqua praefati decreti declaratione, perniciem eis, qui christianae religioni nomen dederunt, imminere prorsus arbitrantur, gentiliumque ad Fidem conversionem impossibilem penitus evasuram. Itaque eorumdem *Parearum* saluti providendum esse rentur, non adigendo sacros operarios ad ingrediendum eorum domos, quod certe, ut asserunt, exitio Missionibus foret, sed alia ratione; atque ea potissimum quam ipsi primo induxerunt, quaque usi sunt post Apostolicas etiam Litteras promulgatas, quarum initium *Compertum exploratumque,* obtentu verbalis cuiusdam declarationis, quam ipsis suus Missionum Procurator significaverat.

Rumore itaque ad Nos allato de huiusmodi vocali declaratione, quae Clementi Papae XII. Praedecessori nostro tribuebatur, et cuius etiam exemplum monumentumque in Actis, et Tabulario Sanctae Inquisitionis relatum fuisse atque reconditum ferebatur, exemplum monumentumve huiusmodi diligentissime exquiri mandavimus. Cumque illud nusquam inventum sit, longa licet atque exactissima indagine investigatum; cum etiam administri, quorum custodiae mandandum fuerat, ea de re per Nosmetipsos interrogati, nihil huiusmodi a se visum, nihil auditum fuisse, et nunquam ad se pervenisse praedictam declarationem, proptereaque et in Actis, et in Archivio desiderari constanter, et indubitate affirmaverint: cum denique ipsius Nostri Praedecessoris ea de re mentem atque sententiam in Apostolicis eius Litteris supra relatis luce ipsa clarius expressam, exploratamque haberemus; totum hoc gravissimum et inveteratum negotium, cum approbatione et consilio Venerabilium Fratrum Nostrarum S. R. E. Cardinalium Generalium Inquisitorum, ut supra deputatorum, tandem diiudicare ac definire deliberavimus. Auditisque propterea tum eorundem Venerabilium Fratrum Nostrorum, tum etiam Consultorum sententiis, ac rursus ad trutinam revocatis, et coram Nobis multum, diuque perpensis atque discussis moderationibus illis, quas postularunt a Nobis illi qui duram atque difficilem decretorum toties enunciatorum integram absolutamque observantiam existimarunt, in hunc, qui sequitur, modum, statuimus atque decrevimus.

Ac primo quidem, animadvertentes impositam iurisiurandi legem esse veluti saluberrimum antidotum extinguendo gliscentium litium discordiarumque veneno, aptissimumque ad cohibendam licentiam, libertatemque opinandi, interpretandi, agendi denique pro libito in re tam gravi et periculosa fraenum existere; censuras quoque a praedicto Clemente XII. Praedecessore Nostro in enunciatis Litteris, incipientibus *Concredita Nobis* constitutas, ad solos dumtaxat pertinere Apostolicae legis praeceptorum violatores, easdemque in huiusmodi tantum refractarios, quorum animos neque ecclesiasticae mansuetudinis officia, neque paternae admonitionis charitas vincere, aut inflectere ullo modo possent, iustissimam poenam esse et fore reputantes; non solum inopportunum censuimus iusiurandum aliqua in parte remittere, aut moderari censuras, quod primo fuit ab illis propositum, verum etiam, de praedicto consilio et assensu, ac de plenitudine potestatis a Deo Nobis concreditae, illud, illasque probamus, confirmamus, et innovamus, illudque et illas omne robur et firmamentum, omnemque vim

et efficaciam in posterum semper habere, suosque plenarios et integros effectus sortiri et obtinere, atque ab illis, ad quos spectat, et pro tempore quandocumque spectabit, inviolabiliter et inconcusse observari decernimus et iubemus.

Quod autem attinet ad secundam postulationem de proroganda supradicta dispensatione quam Praedecessor Noster in decennium concessit, ut scilicet per id temporis, in Sacramento Baptismatis conferendo, salivae usu abstinere, et sacras insufflationes in occulto adhibere liceret, non tamen hoc generatim, neque indistincte, sed ubi gravis aliqua et certa necessitas postularet, ut luculentius in eiusdem Litteris Apostolicis, quarum initium *Compertum exploratumque* expressum est; Nos declarare satis non possumus, quam aegre feramus quod nullis adhuc certis indiciis aut argumentis cognoscere potuerimus, utrum missionarii per id decennii tempus, quod iam elapsum esse dignoscitur, ad Apostolicarum Litterarum praescriptum, in eo pro viribus elaboraverint, atque ea, qua par erat, fide ac diligentia, omne suum studium, operamque adhibuerint, ut vanus ille horror, et parum aequa aversatio praedictorum sacramentalium, quae gentium illarum animis insidere fertur, sensim emendata, demum ab eisdem penitus deponeretur. Nemo quippe ignorat sacramentalium, de quibus agitur, usum, sive institutionis antiquitas, ex qua ritus illi in Ecclesiam derivati sunt, sive multiplex mysteriorum significatio, quae in illis continetur, sive demum Romanae Ecclesiae omnium magistrae spectetur auctoritas, quae eosdem in suis Ritualibus receptos inviolabiliter observari praecepit, iure ac merito venerandum esse, praecipuoque semper in honore habendum, et consequenter incapacem prorsus recipiendae Baptismatis gratiae eum esse, qui falso sibi persuaserit, insufflationes atque salivam aptam haud esse materiam sacramentalium caeremoniarum, gravissimique piaculi expertem non futurum, qui sic opinanti conferre illud auderet.

Et quamquam exploratum esset, gentes illas hoc pravo errore minime detineri, sed ob id tantum a praedictorum sacramentalium usu abhorrere, quod ingenita quadam, ut ferunt, aversione salivam anhelitumque abominentur, non minori tamen industria sacris ministris adnitendum est, ut ex earum animis perperam conceptum horrorem, ineptamque aversionem eliminent atque ablegent: aliter timendum merito esset, ne illarum regionum neophyti, confirmata in ipsorum mentibus huiusmodi abominatione, eo usque desipiant, ut eandem etiam transferant ad miracula, quae per salivam Christus Redemptor noster edidit, ipsumque propterea miraculorum, et salutis nostrae Auctorem, quo nihil profecto magis impium excogitari potest, aversentur. Utque alia praetereamus, illud tandem non diutius est differendum, ut in Regnis Madurensi, Mayssurensi et Carnatensi Baptismi Sacramentum rite sancteque ministretur, iisdem adhibitis sacramentalibus, et caeremoniis, quibus Romana utitur Ecclesia, ex qua ad gentes illas Fidei lux propagata est, dediscantque tandem novelli regionum illarum fideles id horrere, quod Deus dignatus est facere.

Verumtamen, ut memorata sacramentalium praedictorum abominatio suaviter leviterque ex eorum animis divelli possit, neve huiusmodi lex, quae sacramentalium usum praescribit, ad nimiam in speciem severitatem exacta, eas adducere calamitates videatur, quae ex illa, tamquam e fonte, in Ecclesias, atque Missiones dimanaturae denunciantur, Nos, enarratis de causis, dispensationem quam Praedecessor Noster in Litteris iam relatis concessit, iterum concedendam, prorogandamque decrevimus in aliud decennium, quod a die datae praesentis Nostrae Apostolicae Constitutionis est inchoandum.

Ex quo fas est intelligere, non eam esse, aut fuisse nostram, et Apostolicae Sedis sententiam, quod scilicet nullus dispensationi locus esse possit in huiusmodi sacrorum rituum, et sacramentalium materia, nec ulla dispensandi necessitas, aut sufficiens causa unquam valeat allegari. Verum, quum ex rationibus superius allatis, nullo pacto permitti valeat, venerabiles adeo ritus, ac traditum a Patribus, sancteque ab Ecclesia servatum huiusmodi sacramentalium usum aboleri; vel eorum contemptui, aut erroribus circa eadem inducendis, vel iam conceptis amplius confirmandis, occasionem praeberi; idcirco omnibus dictorum Regnorum missionariis districte praecipimus, ut hac dispensatione benigne a Nobis indulta, nonnisi certis in casibus, et cum gravis id necessitas postulabit, de quo eorum conscientiam oneramus, utantur, nec nisi in praedictis casibus salivae usum in administratione Baptismatis possint omittere, et occultas adhibere insufflationes; modo ii, qui se baptizandos offerunt, in ea non sint opinione, ut credant salivam atque insufflationes huiusmodi ineptam esse, atque indecentem sacramentalis ritus materiam; qui enim adeo falsa, atque distorta persuasione imbuti essent, tamquam indigni, et incapaces Sacramenti Baptismatis licite suscipiendi, ab eo repellendi essent. Volumus autem, atque omnibus, et singulis praedictorum Regnorum Episcopis, et missionariis in virtute sanctae obedientiae praecipimus et expresse iubemus, ut et communibus studiis atque consiliis, et singuli pro virili parte, intra praefinitum decennii tempus, omnibus viribus, nervisque contendant, et, quemadmodum fuerat eisdem a sa. me. Praedecessore Nostro imperatum, non intermissis laboribus assidue curent,

ut ex illarum gentium animis errorum tenebrae malesa naeque opiniones, quibus obcaecantur, et miserrime detinentur, penitus discussae, ac radicitus evulsae eliminentur. Ut vero indultum, prorogatumque a Nobis tempus sanctissimis Romanae Ecclesiae caeremoniis praedictis, quae tamdiu a Sede Apostolica commendatae, atque inculcatae fuerunt, facilius apud nationes illas insinuandis vere conducat, utque ulterior huiusmodi rituum praetermissio (quam tamen extra verae necessitatis casus, ut supra, nullatenus concessam, aut licitam esse, iterum declaramus) alendis populorum erroribus, atque difficultatibus augendis confirmandisque ansam non praebeat: universis gentium illarum Episcopis et missionariis praedictis notum esse volumus, hoc exacto decennio, nullis aut precibus, aut rationibus, quae porrigi proferrique unquam possent, aliam denuo prorogationem concessum iri.

Ad tertium denique quod pertinet postulatum, ut nempe apertius, atque distinctius declaretur decreti articulus, quo laudatus bo. me. Carolus Thomas Cardinalis Turnonius sancivit, ut missionarii ad *Pareas* aegrotantes accedant, ut Sacramenta desiderantibus etiam domi administrent, ut denique illis omnia praestent spiritualia subsidia, quae charitas, religio, et officii ratio evangelicis operariis nullo discrimine, nulloque respectu, fidelibus universis, adversa praesertim valetudine conflictatis, administranda praescribunt: nemo profecto non videt, quantumvis maximae proponantur difficultates, in quas incurrere missionarii se posse dicunt, si huic praecepto tam iusto, tam sancto parere velint, ferendum tamen nullo modo esse, quod casas humiliorum huiusmodi hominum ex morbo decumbentium subire recusent, atque illos in summo etiam vitae discrimine, aut Sacramentis omnino carere sinant, aut saltem eorundem percipiendorum maximam illis ingerant difficultatem. Nulla etenim apud Deum est personarum acceptio; nec ullum despicere fas est eorum, quos Unigenitus Dei Filius per novam generationem sibi coniunctos, non confunditur fratres vocare; quin immo *elegit Deus pauperes in hoc mundo, divites in fide, et heredes Regni, quod repromisit diligentibus se*. Quae qui contemnunt, exhonorantes pauperem, et fratrem humilem confundentes in humilitate sua, hi porro longe nimis discedunt a doctrina, et exemplo Christi Domini Salvatoris nostri, qui nos non divina tantum voce, sed magnis etiam, atque illustribus factis edocuit, quanti apud nos esse debeant qui pauperes atque abiecti per mundi insaniam vocantur: *Ecce enim,* aiebat S. Gregorius Pontifex Maximus, *ire non vult Filius Dei ad filium reguli, et tamen venire paratus est ad salutem servi. Certe si nos cuiuspiam servus rogaret, ut ad eum ire deberemus, protinus nobis nostra superbia in cogitatione tacita responderet dicens: non eas, quia temetipsum degeneras, honor tuus despicitur, locus vilescit. Ecce de caelo venit, qui servo in terram occurrere non despicit.*

Quare ut gravissimo huic malo remedium afferrent Praedecessores nostri Romani Pontifices Gregorius XV., Alexander VII., et Clemens. IX. in suis Apostolicis Litteris die XXXI Ianuarii anni MDCXXIII., die XVIII. Ianuarii anni MDCLVIII, et die XIII. Septembris anni MDCLXIX. respective datis, omni animorum contentione atque zelo obtinere curarunt (quod et Nos eorum vestigiis inhaerentes summopere optamus, et quantum in Domino possumus, districte praecipimus et mandamus), ut nobiles cum plebeiis in unam, eamdemque ecclesiam convenientes, una simul divini verbi pabulo reficerentur, et Ecclesiae Sacramenta reciperent, utque missionarii Regnorum Provinciarumque Orientalium Indiarum, sui officii memores, ita animo essent comparati atque dispositi, ut non secus ac nobilibus, abiectis quoque et infimae sortis hominibus, in iis quae ad spiritualem eorum profectum pertinent, praesto essent, illisque in propriis etiam domibus, etsi humillimis ac sordidis, Sacrum Viaticum ministrare minime recusarent. At, quod maxime Nos angit, sive ob immodicum illum horrorem, quo claro genere nati infimae plebis homines, ut fertur, ita aversantur, ut vel illorum contactu se commaculari, nobilitateque et gradu cadere sibi persuadeant (qui tamen horror cum sit Christi lege damnatus, e christianorum animis omnino est eliminandus); sive ob patrias leges, imperiaque regum idololatrarum, quibus christiani in iis regionibus subiecti sunt, aliave tandem de causa id evenerit; frustra certe fuerunt Praedecessorum nostrorum consilia, paternae exhortationes, praecepta demum, queis usi sunt, ut infimi huius generis hominum conversioni ac saluti procurandae, quantum optaverant, plene consulerent atque providerent.

Cum vero et Nos, Christi Domini documentis, Praedecessorumque Nostrorum exemplo excitati, anxie cogitaremus, qua ratione illud tandem reipsa consequi possemus, quod eisdem Praedecessoribus Nostris tantopere cordi fuit; opportune accidit, ut Societatis Iesu missionarii, quorum villicationi Regnorum Madurensis, Mayssurensis, et Carnatensis Missiones potissimum concreditae sunt, postquam declarari a Nobis articulum de *Pareis* postularunt, paratos se Nobis obtulerint, pollicitique sint, modo id Nos ipsi probaremus, certos aliquos delegare missionarios, qui *Pareis* convertendis dirigendisque praecipue dent operam. Quod quidem eorum consilium, quo *Parearum* conversioni et saluti satis bene consultum fore confidimus, paterno gaudio suscipientes, pro temporum cir-

cumstantiis probandum, commendandumque esse duximus, oblationisque Nobis factae, ac religiosi promissi exemplum ab eorum Praeposito Generali subscriptum in huius Romanae atque Universalis Inquisitionis Tabularium referri, perpetuoque asservari mandavimus.

Praemonemus itaque in primis partium illarum missionarios universos, ut quae apostolici eorum ministerii erga fideles omnes ex divina institutione potissimae partes sunt, minime obliviscantur; ac serio perpendentes, quod inter eos, qui filii Dei sunt, per fidem quae est in Christo Iesu, iuxta doctrinam Apostoli, iam non est servus neque liber, non est masculus, neque faemina, sed omnes unum sunt in Christo Iesu, quod ipse quoque Salvator noster a Deo Patre suo postulaverat pro omnibus qui credituri erant per verbum discipulorum in ipsum, rogans nimirum – *Ut omnes unum sint, sicut tu, Pater, in me, et ego in te, ut et ipsi in nobis unum sint, ut credat mundus, quia tu me misisti;* – novos credentes instruant, oportere illos eo mutuae charitatis vinculo inter se colligari, ex qua veluti tessera, et Divini Filii ab aeterno Patre missionem, et christianae religionis veritatem facile gentiles agnoscant.

Deinde vero tot statim pro *Pareis* missionarios deputari volumus et praecipimus, quot necessarii, et reipsa sufficientes reputabuntur, pro eorum debita cura singulis in locis exercenda; qui peculiari studio eorundem domos, ubi aegrotant, pro viribus petant, ad eos invisendos, ac piis sermonibus ac precibus, Sacramentorumque pabulo recreandos, eosque demum in extremo vitae discrimine constitutos sancto infirmorum Oleo deliniendos, absque personarum aut sexus exceptione. Ubi vero contigerit praefatos missionarios ad *Parearum* curam praecipue deputatos, aut eorum aliquem e vivis excedere, vel alio abire, alterum alterius loco continuo subrogari mandamus; et intra spatium quinquennii a die datae praesentium, certissima, atque authentica documenta de mandatorum nostrorum executione Apostolicae Sedi reddi debere praecipimus. Quod si intra quinquennii spatium huiusmodi documenta reddita minime fuerint, vel iis redditis minime constiterit alios missionarios ad praecipuam illam *Parearum* curam exercendam subrogatos fuisse in eorum locum quos vel obiisse, vel alia de causa officio deesse contigerit: tum etiam, si intra spatium annorum decem omnes non fuissent adhibitae diligentiae, quae tam a Praedecessoribus nostris, quam a Nobis ipsis superius praescriptae sunt, ad evincendum, expellendumque horrorem, quo gentes earum regionum insufflationes atque salivam in Sacramenti Baptismatis administratione et susceptione aversari dicuntur: de quo tamen minime dubitare Nos sinit filialis obedientia, quam ii prae caeteris missionarii in Apostolicam Sedem se profiteri gloriantur; aut denique si omnes adhibitae diligentiae frustra cessissent: quod secus fore confidimus, dum mentis nostrae oculos ad misericordiarum Patrem, totiusque consolationis Deum, cuius agitur causa, convertimus; in quemcumque eventum, ne Missiones illas tot virorum laboribus ac sanguine fundatas deseramus, a quo sane longissime absumus; decernimus, et mandamus, ut alii missionarii sive saeculares, sive Regulares ex alio coetu, vel instituto, in ea Regna mittantur, ut experiamur num Deus, cuius incomprehensibilia sunt iudicia, in aliorum Operariorum villicationem divitias misericordiae suae effundere decreverit, eorumque labore atque industria illos fructus in praefatis regionibus, et gentibus producere, quos missionariorum nunc ibi laborantium sudoribus, nulla licet ipsorum culpa vel omissione, consequi non potuerimus.

Et quamquam confidimus praedictos missionarios nunc et pro tempore ibi existentes, pro suo erga Apostolicam Sedem obsequio, ab excitandis turbis alienos futuros, nec ullum iussionibus Nostris obstaculum, aut impedimentum allaturos, si dum ipsi in iis regionibus commorantur, eo novi missionarii accederent, ibique versarentur; tamen quoniam Apostolici muneris id a Nobis ratio exigit, ut caveamus pericula, quae christianae charitati offendiculo esse possent; hinc est, quod Societatis Iesu missionariis, qui in Madurensi, Maysurensi, et Carnatensi Regnis tunc erunt, virtute sanctae obedientiae iubemus, atque praecipimus ut quicumque casus ex supradictis evenerit, quo vel omnia, vel aliqua ex his, quae per praesentes Litteras Nostras circa praemissa decrevimus, et observari mandavimus, intra praefinitum respective tempus, integre exacteque, ut par est, impleta non fuerint, sive id ex eorum facto, sive ex omissione, sive ex prava et contra litteralem earumdem praesentium sensum distorta mentis et voluntatis nostrae interpretatione, sive demum ex qualibet alia causa, etiam de necessitate exprimenda, id contigerit; statim, relictis praedictarum regionum Missionibus, quarum in iis Regnis exercendarum, et quocumque titulo, etiam deputatorum ab Episcopis, seu Ordinariis locorum, aut simplicium suae Religionis presbyterorum, seu quolibet alio colore prosequendarum, iure omni, officio, et facultate ex eo tempore in posterum iam nunc eos a Nobis privatos et imminutos declaramus, atque ex nunc prout ex tunc, et e contra, auctoritate Apostolica, et earumdem praesentium tenore privamus, et imminuimus, illico, non expectata alia nostra et Sedis Apostolicae declaratione, iussione, aut sententia, in Europam revertantur, uberiores, ut speramus, in hisce partibus fructus relaturi.

Demum, etsi ii missionarii, qui moderandas censuras, dispensandum super insufflationum, et salivae ritu in Sacramento Baptismatis administrando, atque articulum de Pareis declarandum postulaverunt, nil difficultatis praesetulerint circa alia capita decreti praedicti Caroli Thomae Cardinalis Tournonii, et Apostolicarum Litterarum Clementis Papae XII. quarum initium *Compertum exploratumque;* ex aliorum nihilominus Litteris ingenti Nostro dolore accepimus, ex missionariis alios esse, qui nulla habita interdicti a praefato Cardinali Tournonio lati, amplissimeque a Praedecessore nostro confirmati ratione, eo usque progrediuntur, ut christianis mulieribus gestare permittant monile collo suspensum, contracti tesseram matrimonii, quod regionis illius lingua *Taly* denominatum, effigiem quamdam habet informem idoli, quod profanis earum gentium nuptiis praesidere fertur; ipsisque pariter fidelibus, quo tempore ab iis nuptiae celebrantur, permittant fructum, vulgo *Cocco* nuncupatum, frangere, ad hoc ut futurorum inde auspicia vel fausta, vel infausta desumant; mulieribus demum, cum mensibus detinentur, templi accessu, et salutari Poenitentiae Sacramento interdicant. Quamobrem Nos animo reputantes quam sit execrandum, mulieres illas, quae sub Crucis vexillo militant, ornatas incedere huiusmodi insignibus, quae aut idololatriam importent, aut de gentilitatis superstitione suspecta sint, prout dubio procul est memoratum *Taly,* necessario proinde damnatum: quamque Christifideles deceat, ritus, caeremoniasque sequi, vel imitari, ethnicam superstitionem redolentes, qua certe non vacat illa nuptiarum tempore in praedictis regionibus usitata praefati *Cocco* diffractio, quae idcirco iure et merito pariter reprobata dignoscitur; quam denique iustum sit mensium tempore minime arcere templis, et salutari Poenitentiae Sacramento fideles mulieres quas laudabili praxi admittit Ecclesia, Redemptoris vestigiis insistens, qui sanguinis fluxu laborantem non abiecit: *Si enim,* ut olim scripsit laudatus S. Gregorius Magnus, *in sanguinis fluxu posita laudabiliter potuit Domini vestimenta tangere, cur quae menstruum sanguinis patitur, ei non liceat Domini Ecclesiam intrare?*

Haec inquam reputantes, ac relatis et minime ferendis abusibus pro Apostolici muneris ratione remedium adhibere quammaxime cupientes, mandamus, et virtute sanctae obedientiae tenore praesentis nostrae Constitutionis perpetuae legis vim habiturae iubemus, atque districte praecipimus universis Episcopis, atque omnibus et singulis tam saecularibus, quam Regularibus ex quocumque sint Ordine, Congregatione, Instituto, nominatimque ex Societate etiam Iesu, in Orientalium Indiarum Regnis Madurensi, Mayssurensi, et Carnatensi existentibus Apostolicis missionariis, ut omnia et singula, quae in supra insertis Clementis Papae XII. Litteris, quarum initium *Compertum exploratumque,* quas etiam auctoritate nostra, quatenus opus sit, in omnibus et per omnia approbamus, confirmamus, et innovamus, contenta sunt, tam quae supradicta capita respiciunt, quam alia quaecumque per easdem Litteras praescripta et definita, ad eorum normam, quae idem Praedecessor Noster alteris pariter superius insertis Apostolicis Litteris, incipientibus *Concredita nobis,* constituit et sanxit, non solum ipsi pro virili parte integre, exacte, absolute, inviolabiliter, perpetuoque observent, atque adimpleant, verum etiam, quantum in ipsis est, ut ab universis fidelibus, qui eorum curae sunt concrediti, exacte serventur et impleantur, omni studio ac viribus curent, atque contendant.

Denique eosdem Episcopos, et missionarios omnes rogamus et obsecramus per Dominum Iesum Christum, et per charitatem Sancti Spiritus, ut nihil aliud sapientes, praeter id, quod a Nobis et a Praedecessoribus Nostris constitutum fuit, salutare Dei, quod per eorum ministerium regionum istarum gentibus missum est, pari zelo ac puritate propagare non intermittant, omnique studio dent operam, ut nedum in novellis Christifidelibus veteris hominis vestigia penitus expungantur, deleanturque, verum etiam quaecumque vel symbola, vel imagines, aut figurae, atque omnis demum species mala, ipsaque veluti umbra, et odor ethnicae superstitionis ab ipsis eliminentur; illud cogitantes, eiusmodi caeremoniis, vanisque observationibus, quae idololatriae reliquiae sunt, earum gentium animos inextricabilibus veluti laqueis irretiri, ac vetustos ali confirmarique errores, quibus misere detinebantur. Quod si aliquos regionum illarum fideles, veluti parvulos adhuc fluctuantes, paganorum contemptus, contumelias, aut persecutiones, propter Ecclesiae praeceptorum et rituum observantiam, formidare conspexerint; illud ipsis illustre monitum, quod Sanctus Augustinus Ecclesiae Doctor in pari argumento reliquit, commemorare, atque inculcare non desinant: *Si quaeritis, unde vincantur pagani, unde illuminentur,* quodque ad ipsos Evangelii praecones praecipue dictum esse dignoscitur, *si quaeritis unde ad vitam vocentur: deserite solemnitates eorum, deserite nugas ipsorum.*

Volumus autem, atque decernimus, easdem praesentes Litteras *etc.* Non obstantibus praemissis, et, quatenus opus sit, Nostra et Cancellariae Apostolicae regula *etc.*

Insuper volumus, et expresse mandamus, ut eaedem praesentes Litterae, seu earum exempla, etiam impressa, notificentur et intimentur omnibus et singulis memoratorum missionario-

rum cuiuscumque Ordinis, Congregationis, Instituti, et Societatis, etiam Iesu, Superioribus Generalibus, et Procuratoribus Generalibus, ad hoc ut tam suo, quam praedictorum eis respective subditorum seu inferiorum nomine, ipsas Litteras fideliter exequi, observare spondeant, actumque sponsionis huiusmodi in scriptis reddant; earum vero exempla praedicta, praeter ea, quae a Congregatione Venerabilium Fratrum Nostrorum S. R. E. Cardinalium negotiis Propagandae Fidei praepositorum, ad Episcopos praedictorum Regnorum, legitime publicanda, de mandato pariter nostro, transmittentur, iidem Superiores aut Procuratores Generales pluribus viis, quanto citius fieri poterit, transmittant ad eosdem suos subditos seu inferiores in Regnis supradictis degentes, cum arctissimis praeceptis easdem Litteras et in eis contenta quaecumque, plenarie et integre, ac vere, realiter, et cum effectu in omnibus et per omnia similiter exequendi et observandi.

Et nihilominus, quocumque modo earumdem praesentium exempla in praedictis Regnis legitime publicata fuerint et promulgata, volumus, ut statim post huiusmodi publicationem, omnes et singulos, quos concernunt, seu concernent in futurum, perinde afficiant, ac si unicuique illorum personaliter intimatae et notificatae fuissent.

Nulli ergo omnino hominum liceat paginam hanc nostrarum approbationis, confirmationis, innovationis, declarationum, decretorum, praeceptorum, mandati, statuti et voluntatis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare praesumpserit, indignationem Omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri et Pauli Apostolorum eius se noverit incursurum.

1786

S. C. de Prop. F. - C. G. *7 Ian. 1778* — Nella Costa del Coromandel le chiese sogliono costruirsi in forma di croce, di maniera che chiaramente si vede la distinzione del luogo che vi ha fra i *pareas* ed i nobili. Dice per altro (il Superiore di detta Missione) che il passaggio dell' uno all' altro luogo è libero a tutti, e che il Sagramento del Battesimo si conferisce sempre in un medesimo luogo, quantunque vi è la consuetudine che un catecumeno malabarese ha l'ingresso per una parte, ed un *parea* per l'altro. Riguardo poi agli altri spirituali soccorsi riferisce non esservi fra i neofiti alcuna differenza se non che rapporto al luogo di sedere, che tengono nella stessa chiesa. Or dimanda il Prelato se possa tollerarsi questa piccola divisione, come pure la distinzione del luogo delle sepolture, ad oggetto di evitare l'apostasia di quasi tutti i nobili.

R. Separationem loci et ingressus in ecclesiam iuxta exposita, et distinctionem sepulcrorum, pro nunc tolerari posse.

1787

Ex Instr. S. C. de Prop. F. *9 Apr. 1783* — (AD SUPERIOREM MISS. MALABAR.) — Distinctius explicare (constituimus) quinam sit verus nostri decreti sensus circa separationem inter *pareas* et *choutres*, quam ad avertenda graviora damna pro nunc tolerari posse respondimus. (*V. n. 1786*).

Animadvertendum itaque est, ex duplici principio oriri posse aversionem seu abominationem istam, qua nobiles malabarici adversus *Pareas* afficiuntur, quorum unum prorsus erroneum, superstitiosum et christianae religionis documentis essentialiter contrarium, idque est credendi, uti revera plerique ex ista natione credunt, *Pareas* gentem esse a Deo reprobatam, aeternae salutis incapacem, atque ideo indignam cum qua ipsi ullam habeant communionem. Contra gravissimum hunc errorem, qui divinae bonitati iniuriam facit, quasi apud Deum esset acceptatio personarum, specialiter diriguntur condemnationes et decreta Apostolica, quibus absolute praecipitur, ne quis ad Baptismum admittatur, qui huiusmodi praeiudicio laborans, non se prius promptum praebuerit ad illud deponendum, mandando insuper missionariis ut, necessitate postulante, ad ipsa *Parearum* tuguria accedere minime renuant, eosque aegrotos solari, piis sermonibus, precibus et Sacramentorum pabulo recreare curent, et nulla charitatis officia cum iis praetermittant, quae a sancta nostra religione praescribuntur.

Alterum vero principium, ex quo praedicta separatio oritur, esse potest praeiudicata opinio vilitatis et infamiae illius miserae gentis, et consuetudo mere civilis, contraria tamen humilitati et perfectioni religionis christianae. De tali separatione ab huiusmodi praeiudicio emanante nulla reperitur mentio in Constitutione sa. me. Benedicti XIV, quae incipit *Omnium sollicitudinum*. Verum cum in ipsa praecipiatur, ut missionarii in hos etiam *Pareas* diligenter curam impendant, eosque in iisdem ecclesiis in quibus nobiles conveniunt, admittant, eodemque divini verbi et Sacramentorum pabulo reficiant, luculenter evincitur, ab Apostolica Sede magnopere exoptari, ut isti nobiles praeiudicatam huiusmodi opinionem, charitati et humilitati christianae adeo adversantem, tandem aliquando exuant, et infelices illos *Pareas* uti fratres ac proximos benigne respiciant et, si fieri potest, fraterno amore complectantur. Talis etiam fuit huius Sacrae Cong. sententia in supradicto decreto; quod si, ad maiora damna avertenda, censuit tolerari posse *pro nunc* divisionem de qua agitur, hac ipsa

clausula praeclare ostendit, quam longe absit ab huiusmodi separatione approbanda, et quantum exoptet, ut, christiana religione maiorem in dies apud Malabares progressum faciente, deplorabilis iste abusus penitus aboleatur. Quamobrem Eminentissimi Patres haud levi molestia affecti sunt, audientes, in recenti malabaricae istius ecclesiae restauratione, non modo non diminuta, ut par erat, controversae separationis indicia, sed adeo notabiliter aucta, ut missionarii, qui operi praefuerunt, nedum abusum tolerare, sed quasi approbare ac promovere visi fuerint. Quod quidem missionariis zelatoribus iusta causa fuit dolendi, et vehementer conquerendi apud Sacram hanc Congreg. Quare Ampl. Tuae omni ope curandum est, ut nova ista separationis indicia, quantum fieri potest, aboleantur, et singuli missionarii semper prae oculis habeant debitum quo districte tenentur ad evellendam ex neophytorum animis nefariam istam praeventionem, ideoque ipsis inculcare assidue studeant fraternam charitatem, qua omnes cuiuscumque generis christiani inter se invicem diligere atque amplexari debent tanquam fratres, et eiusdem Patris coelestis filii atque haeredes; quae quidem charitas, si, Deo adiuvante, in eorum cordibus diffusa fuerit, minime dubium est, quin ex neophytorum animis praeiudicatas huiusmodi opiniones eradicet ac prorsus expellat. Quod ut facilius impetrari possit, omnino necessarium est ut missionarii, unum atque idem sentientes, omnes ad eumdem scopum tendere curent, neque inter se opinionum varietate dissideant; quo nihil funestius Dominico gregi accidere potest.

1788

S. C. de Prop. Fide – C. G. *21 Apr. 1788* — Sacerdotes qui ad Missiones Malabaricas non sunt deputati, et Pondicherii vel occasione itineris, vel hospitii causa, brevi temporis intervallo commorantur, non teneri ad praestandum iuramentum pro observanda Apostolica Constitutione *Omnium sollicitudinum*, eorumque opera, si libuerit, Vicarium Ap. uti libere posse. Si vero earumdem Missionum servitio mancipentur, tunc teneri.

1789

Instr. S. C. de Prop. F. *15 Febr. 1792* — (AD VIC. AP. PONDICHER.) — Superioribus litteris quaerebas: « Potestne tolerari usus qui » viget in *Telegon* regione, quo christianae » mulieres in fronte depictum deferunt signum » rubei coloris, *Bottou* dictum, ad ornamen» tum, et ut distinguantur a viduis, sine ullo » respectu ad idololatriam, sine ulla supersti» tionis idea? »

Ita sane proposita quaestio nullam difficultatem habere videbatur quin affirmativum responsum daretur, sed obstabant litterae D. Magny, quarum exemplum adiunctum transmiseras. Ipse enim affirmabat ex illius gentis opinione, superstitiosi aliquid contineri in illo signo *Bottou*, et rubeum colorem suspicionem aliquam falsae religionis praeseferre. Itaque tota facti erat inter vos controversia.

Ea tamen penitus sublata est altera epistola tua diei 20 Septembris anni 1789: ipsum enim D. Magny, re magis explorata, mutatoque consilio fateri aiebas, nulla superstitionis labe infici signum illud *Bottou Rouge*, quoniam interrogati ab eo Bramani affirmarunt, *Bottou*, seu alias dictum *Concam*, nihil aliud esse quam indicium mulierum nuptarum, quo illae ad ornatum utuntur, neque ullius sectae significationem praeseferre, neque aliquam cum falsis numinibus relationem habere. Haec confirmasti eiusdem D. Magny epistola ad te scripta die 26 Maii, cuius etiam exemplum ad nos misisti. Cum igitur nunc in eamdem sententiam ambo conveneritis, sublataque sit ea praecipua dubitandi ratio, num signum illud aliqua superstitione inficeretur, vestro etiam iudicio consensit S. C., et illius signi usum minime christianis prohibendum esse duxit. Id autem concinere etiam videtur Constitutioni Apostolicae Gregorii XV, quae incipit *Romanae Sedis Antistes*. In ea enim quaedam signa Indis deferre permissum est, iis tamen legibus et conditionibus, quae omnem omnino superstitionis aut scandali speciem removerent. Et quamvis decretum Cardinalis de Tournon generatim iubeat: « Quaecumque alia signa albi » vel rubei coloris quibus Indi superstitiosissimi » in fronte vel in pectore, aut in alia quavis » corporis parte utuntur, deferre prohibemus; » attamen animadvertendum est, istud decretum in Pontificiis Constitutionibus Clementis XII *Compertum* et Benedicti XIV *Omnium sollicitudinum*, hac adiecta conditione confirmatum fuisse, videlicet servata in omnibus Constitutione Gregorii XV, edita die 31 Ianuarii 1623, quae incipit *Romanae Sedis Antistes*. Ita vero conveniunt tam Decretum Card. de Tournon, quam Constitutio Gregorii XV, quod utriusque iudicio omnia quaecumque signa, quae levem etiam superstitionis speciem preseferunt, omnino prohibeantur, permittantur autem cetera, quae ad ornatum, ad civilem cultum, ad corporis munditiem passim ab omnibus, absque ulla ad religionem relatione, adhibentur.

Alterum dubium erat: « an liceat mulieri» bus ungere croco funiculos, quibus appen» sus est *Taly*, quem ad collum gestant? »

Ex eadem epistola tua 20 Septembris 1789 accepimus sublatam quoque fuisse hanc inter te et ipsum D. Magny controversiam, ob eamdem causam, quod idem D. Magny, quibusdam bracmanis interrogatis, certior factus sit, nihil

superstitionis unctione illa contineri, sed morem esse mulierum in iis praesertim regionibus, in quibus gemmatum *Taly* deferre minime solent. Quare utriusque sententia istiusmodi unctio croci christianis non est prohibenda, utpote nulli obnoxia superstitioni. Vestro iudicio acquiescere Emis Patribus visum est, verum haud sine aliqua animi molestia, et trepidatione. Nam in ipsamet epistola quam Tu die 1 Augusti anni 1788 ad D. Magny scripsisti, cum inter vos haec controversia agitaretur, libenter fassus es « quant au second » article, jamais on n' a permis d'oindre le cor» don de saffran; et vous ne pouvez pas non » plus le permettre. » Vel igitur non satis intelleximus, in quo potissimum vestrae controversiae cardo verteretur, vel rebus ac praesertim facti circumstantiis inter vos melius explanatis, omnis ambigendi ratio cessavit. Verumtamen, quoniam in tanta locorum distantia, ac tam diversis ac disparatis moribus atque usibus regionum, non ita dilucide explicari omnia possunt, ut dubiis quae circa facta versantur aptae accomodari possint responsiones, id unum vos animadvertere enixe rogamus, ne in permittenda unctione cum croco, aliqua ex antiquis, forsitan iam abrogatis, superstitionibus, redintegretur. In secundo enim decreto Cardinalis de Tournon Apostolicis Constitutionibus confirmato ita habetur: « Et cum superstitione non » careat funiculus centum et octo filis compo» situs, et *croceo succo* delinitus, quo plerique » dictum *Taly* appendunt, prohibemus etiam » dictorum filorum numerum et unctionem. » Vides igitur duo praesertim hoc decreto prohiberi, superstitiosum numerum filorum, et unctionem crocei succi. Nulla nunc movetur quaestio de numero filorum, quem superstitiosum esse nemo inficias iverit, apud gentes praesertim, quae in certo illo, ac determinato 108 filorum numero, falsam quandam religionem subesse arbitrantur. De unctione crocei succi aliter videri posset, si crocum, atque eius unctio passim in usum regionis adhiberetur, neque quid religiosi aut divini in eo fructu contineri eiusdem regionis incolae perperam existimarent. Pravam hanc apud illos opinionem tempore Cardinalis de Tournon invaluisse minime dubitari potest; neque enim aliter prudentissimus ac religiosissimus Cardinalis unctionem crocei succi, quae per se innoxia atque indifferens est, severissime prohibuisset, neque haec Apostolica Sedes illius decretum approbasset. Investigandum igitur ac sedulo inquirendum a te est, num crocum in aliquo honore apud Indos sit aut alicui numini dicatum, ut propterea eo delinire funiculos, quibus *Taly* est appensus, religiosum quidpiam praeseferre et cultu aliquo numen illud prosequi palam habeatur. Si ita est, minime istiusmodi unctio est toleranda; si secus, permitti poterit, eo ferme modo, quo Gregorius XV in sua Constitutione *Romanus Pontifex* quaedam Indis permisit, quae civilem dumtaxat usum a qualibet vel levissima culpa aut macula, nedum ab impurissima superstitionis labe purgatum defecatumque permittere intendamus.

Quoad balneorum usum, quod tertium caput erat vestrae disputationis praemittendum est quod iubet Constitutio Gregorii XV, quodque Card. Tournonius certe praescribit. Gregorius XV in laudata Constitutione *Romanae Sedis Antistes* ita disponit: « Lavacra non alia » occasione et fine quam corporis reficiendi, » et naturalibus sordibus mundandi, permit» tuntur, reiectis tamen penitus orationibus » et ritibus circa tempus, modum et alia, si » quae adhiberi solent, sive ante ablutionem, » sive post, sive in ablutione ipsa. » Sic autem in dubio XIV a Card. Tournonio statutum fuit: « Declaramus praeterea Pontificiam Con» stitutionem Gregorii Papae XIV incipientem » *Romanae Sedis Antistes* ad petitionem PP. So» cietatis Iesu editam, qua indigenis Christi » fidelibus lavacra, non alia occasione et fine, » quam corporis reficiendi, et naturalibus sor» dibus mundandi ab Apostolica Sede permit» tuntur, interdictis tempore et modo, quibus » a gentilibus adhiberi solent, aeque afficere » evangelicos operarios, quibus praeterea non » licet sub quacumque alia causa et fine, etiam » ad effectum, ut existimentur, *sanias* seu *brac*» *manes,* prae caeteris dediti huiusmodi ablu» tionibus, illis uti, praesertim statutis eorum » horis, et ante vel immediate post quamcum» que factam functionem ».

Quod igitur Apostolica Sedes huiusmodi decretis praecipue cautum voluit, illud est, ut nempe lavacra permittantur, dummodo circa modum, ac circa tempus nihil redoleant superstitionis, neque preces ullae recitentur, aut ritus ulli adhibeantur, vel ante, aut dum balneum conficitur, vel postquam sit absolutum.

Nunc autem controversiam inter te et missionarium Magny exortam discutiamus. Ambo convenitis: 1. Balnea propter corporum munditiem, commodum, ac sanitatem esse licita. 2. Illa vero quae conficiuntur astrorum, solis, eclipsis, aliorumque huiusmodi observatione esse illicita. 3. Caeteros quoque ritus, observantias, caeremonias, quae a gentilibus usurpantur, a balneis christianorum esse eliminandas. — Itaque in regulis ac legibus, quae primam recte agendi normam constituunt, nulla est, nec esse potest inter vos sententiarum discordia; super eo tantum dissentitis balneorum usu, quae a gentilibus adhiberi solent, ut a legalibus immunditiis abluantur. Horum tria a missionario Magny afferuntur exempla: nimirum balnea, quae ante nuptias conficiuntur, vel post

puerperium, vel postquam extrema soluta sunt officia cuipiam mortuo, vel morituro; ac denique illa, quae promiscue cum gentilibus in eodem lavacro adhibentur, in quibus etiam si nulla sit legalis immunditics, eidem tamen missionario videntur illicita, quod cum ipsis gentilibus conficiantur. Itaque contendit ille, christianos, licet a superstitionis huiusmodi finibus sint immunes, balneorum usum in illis circumstantiis adhibentes, scandalum praebere, quod, saltem in speciem, legalibus immunditiis et ipsi adhaerere videantur.

Tu contra hisce rationum momentis minime commoveris, ac doces, christianos potius monendos esse, ne superstitioso fine, quo a gentilibus adhiberi solent, balneis utantur; ac si forte scandalum suboriri posset, protestationem esse inculcandam. Caeterum huiusmodi responsa haud satis recte quadrare videntur. Enimvero si, ut par est, Constitutionibus Apostolicis obsecundare velimus, illud pro certo habendum est, balnea profecto esse illicita, quae iuxta tempus et modum a gentilibus in more habitum usurpantur: « *reiectis circa modum et tempus ritibus, quae a gentilibus adhiberi solent.* » Idque recte omnino ac sapienter est constitutum; christianus enim quilibet, qui ritibus, atque usibus gentilium morem gerit, superstitionem suam manifeste declarat. Neque vero, aut recta ipsius intentio, aut protestatio, quam ea occasione faciendam esse consulis, illum excusare unquam poterit. Siquidem christianos recto esse animo minime prodest, si externis quoque actionibus non respondeant, nam *corde creditur ad iustitiam, ore autem confessio fit ad salutem.* Si vero christiani balneis utuntur dumtaxat tuendae valetudinis causa, aut ob corporis munditiem procurandam, tunc etsi gentilibus offensioni essent, eorum scandalum esset generis pharisaici; si quidem cum christiani abluuntur, actionem praestant licitam, ac prorsus indifferentem, et scandalum ab aliena malitia ortum ducit. Verum quum ii, qui sese omni tempore possunt abluere, lavacri occasionem sumunt in nuptiis, in foetibus gignendis, in funeribus persolvendis, idque palam facere non verentur, tunc eorum actus haud amplius perstant innocui, quod a potiori nationis parte supponitur eiusmodi lavacra eo tempore atque occasione peracta superstitiosis finibus adhiberi. Neque etiam proposita protestatio superstitionis labem abstergeret; quippe quae contra factum omnino esset, ac facilius forsan obesse, quam prodesse posset; facere enim quod superstitiosum ab omnibus existimatur, et profiteri verbis se a superstitione abhorrere, pugnant inter se, eamdemque rem, quae facto comprobatur, verbis negare indecorum est. Quapropter EE. PP. censuerunt, servandam esse Constitutionem Gregorii XV et decretum Cardinalis de Tournon, et propterea prohibenda esse christianis lavacra, quae, occasione nuptiarum et funerum, fiunt temporibus a gentilibus iuxta eorum ritus usitatis. Extra vero ea tempora lavari cum gentilibus, si non adsit scandalum, permitti posse.

Transeo nunc ad nuptiales caeremonias, de quibus quarto loco quaesitum est. Cardinalis de Tournon in VIII decreto statuendum duxit: « Caeremoniae etiam nuptiales iuxta harum regionum morem tot sunt, tantaque superstitione maculatae, ut tutius remedium aptari non possit, quam eas omnes interdicendo, quum undique noxia gentilibus labe scateant, et difficillimum sit eas a superstitiosis expurgare. At vero ut faciliori conversionum viae, et neophytorum commodo, quantum fieri potest, in Domino indulgeamus, missionariis et praecipue Missionum Superioribus iniungimus, ut novis adhibitis diligentiis, severiorique calculo superstitiosa omnia a dictis caeremoniis expungant, ita ut nihil inultum relinquatur, quod christianam pietatem offendat, et gentilium superstitionem redoleat, et signanter praeter eas, quas audivimus, iam statutas in hac materia ab iisdem missionariis reformationes, ramus arboris *Aresciomara* omnino auferatur; ferculorum numerus non minus ac cibi praescripta qualitas varietur; circuli super caput sponsorum ad tollenda maleficia omittantur; et quod de ferculis diximus, de luteis vasis ibidem adhiberi solitis a nobis dictum, et prohibitum intelligatur. » — « Emi dixerunt, servandum esse decretum Emi Card. de Tournon. »

Itaque nemo non videt, minime nunc agi de caeremoniis ac ritibus a Card. de Tournon expresse interdictis. Nihil enim superstitionis lumina, lac, *Iagre* (quod tamen quid porro sit, plane ignoratur) continere videntur, atque ex multorum relationibus omnes superstitiosos nuptiarum ritus prorsus eliminatos fuisse compertum est. Quum autem missionarius Magny hac de re in suis ad te datis responsionibus obiecerit, plane confidimus, tua prudentia, ac sagacitate omnem hanc controversiam sublatam iri absque ullo Tournoniani decreti detrimento.

1790

Ex Litt. S. C. de Prop. Fide *5 Februar. 1820* — (Ad Direct. Semin. Paris. Miss. ad Exter.) — Ad iuramentum porro quod pertinet circa fel. mem. Benedicti XIV Constitutionem *Omnium sollicitudinum*, recte illud a R. D. Petro Moutin ad Indias profecturo exegistis, utque in posterum ab omnibus missionariis vestris, quos ad oram Coromandelicam destinabitis, praestari sicut antea curetis, mens est Sacrae Congregationis.

1791

S. C. S. Officii *3 Iulii 1844* — Vic. Ap. Pondicher. — Emus Cardinalis de Tournon sub poena excommunicationis latae sententiae prohibuit ne christiani tibicines suam operam praestarent idolorum pagodis aut illorum festivitatibus, hancque sententiam Summus Pontifex Benedictus XIV confirmavit, et insuper iniunctum fuit a Summo Pontifice Clemente XII ut missionarii ad haec Regna sacris obeundis missionibus missi, praestarent iuramentum implendi integre, exacte et omnimode tenorem memorati decreti. Missionarii nostri semper supradictum iuramentum praestarunt et adhuc praestant, licet missionarii Capuccini et sacerdotes goanenses ac lusitani illud non praestarent, et etiam nunc non praestent. Sed circumstantiae temporum nunc tales sunt ut necessitas adsit dispensationem iuramenti petendi circa unum punctum supradicti decreti, nempe circa tibicines, qui sunt in anglis et gallis regionibus, aut etiam in proprio ac personali famulatu regum huius regionis, ita ut missionarii non teneantur dictos tibicines, prohibitioni a decreto factae contra facientes, ab ecclesia expellere, licet eis, alio quo poterunt modo, salutarem poenam ut poenitentiam infligant. Duces enim in exercitibus et dicti reges, expulsionem tibicinum ab ecclesia existimant tanquam excitamentum in rebellionem contra sua iussa, et tanquam factum boni ordinis et militaris disciplinae subversivum: unde irascuntur, et non solum dictos tibicines puniunt, sed etiam eis suadent ut, religione catholica relicta, et ipsi, et uxores (fere omnes tibicines sunt uxorati), et liberi, ad partes protestantium transeant. Insuper dicti duces inquirunt media sumendi vindictam a missionariis, et non solum missionarios minantur, sed et Gubernator Pudicheriensis me minatus est cum ira, etiam in facie, propter tibicinem gallum ab ecclesia expulsum. Valde ardua est in hoc puncto nostra positio. Si enim non fecerimus iuxta tenorem iuramenti, periuri sumus, et, si fecerimus, magnae perturbationes exurgere possunt, et etiam exinde plures christiani non culpabiles possunt ad partes protestantium transire. Saepe missionarii a me quaesierunt ut dispensationem, de qua sermo est, ab E. V. peterem. Cum autem graves sint rationes in favorem eorum postulatus, efflagitanter ac enixe precor E. V. ut supradictam dispensationem nobis impetrare dignetur.

R. Nihil esse innovandum. *(V. n. 1794).*

1792

Ex Litt. S. C. de Prop. Fide *26 Iulii 1845* (ad Vic. Ap. Pondicher.) — Ut omnes praecidantur ambiguitates, privatisque occurratur sententiis in iis quae requiruntur circa sa. me. Benedicti XIV Constitutionem de Ritibus Malabaricis, cunctis primum innotescere voluit S. C. illam definite praeceptivam esse, eiusque observantiam constanter tenendam. Eiusdem capitula, quantum opus est, catechumenis sunt exponenda, ita tamen ut hi obedientiam omnibus generatim spondeant. Ab Apostolico demum Vicario curandum erit ut hac in re et quod ad debitum Constitutionis obsequium una eademque sit omnium Operariorum agendi ratio.

1793

Ex Litt. S. C. de Prop. Fide *22 Aprilis 1847* — (ad Vic. Ap. Pondicher.) — Propositam super Benedicti XIV Constitutione *Omnium sollicitudinum* quaestionem sedulo ac mature perpendimus. Ex diligenti tamen eiusdem integrae Constitutionis lectione satis clare patere ducimus nullibi omnino in ea impositum esse onus denuntiandi tanquam excommunicatos vitandos tibicines de quibus agitur *(V. n. 1791)* ita ut ab eiusmodi denuntiatione, ex qua, prout innuis, gravissima sane catholicae rei dimanarent incommoda, abstinendum iure merito A. Tuam statuere tuto posse sentiamus. Celebrationi autem nuptiarum eorumdem tibicinum, in allatis circumstantiis et adiunctis, methodus ac praxis convenit, quae in coniugiis *mixtis* nuncupatis, ubi alia caeteroquin remota sint obstacula ad actus validitatem, servari solet, ita ut secluso quovis ecclesiastico ritu ac nuptiali benedictione, parochus missionarius cum aliis testibus praesit ac intersit emissioni consensus.

1794

Ex Litt. S. C. de Prop. Fide *5 Aprilis 1853* (ad Vic. Ap. Madurensem) — Cum nuper a suprema Inquisitione responsionem acceperimus ad dubia iam eidem S. C. ab A. T. proposita super Constitutione Bened. PP. XIV *Omnium sollicitudinum* de ritibus malabaricis, eam tibi patefacere haud immoramur. Dubia quidem, uti nosti, duo erant, quorum alterum catholicos tibicines vel cantores etc. ad festa vel solemnitates paganorum convenientes respiciebat; alterum vero iusiurandum ab apostolicis missionariis praestandum, prout in eadem Constitutione iubetur. Quamvis porro in Congregatione generali, habita feria IV die elapsi 16 Martii, Emi DD. Inquisitores rescribi mandaverint *nihil esse innovandum*, nihilominus attente matureque perpensis ab A. T. allatis rationum momentis, quoad opportunitatem remittendi de severitate contra memoratos tibicines, iidem Emi Patres, *mentem* una simul antedictae responsionis aperiendam tibi innuerunt. Mens autem est, ut missionarii, omni

meliori et prudentiori modo quo possunt, removere satagant eiusmodi catholicos tibicines, cantores etc., a damnatis ethnicorum conventibus ac solemnitatibus, eos monentes aliter teneri se omnino ab Ecclesiae coetu illos eiicere; quod si reapse impossibile evadat eos amovere, opportunis tamen monitionibus, obiurgationibus et obsecrationibus, nec non denegatione etiam Sacramentorum *ad tempus*, a daemoniorum cultu deterreant, et ad bonam frugem revocare conentur. Ex hisce perfacile senties quomodo, firma generatim Benedictinae Constitutionis iussione manente, in casibus peculiaribus et rerum adiunctis de severitate legis remittere aliquid liceat.

1795

S. C. S. Officii *22 Iulii 1857* — Vic. Ap. Myssur. — Sciendum est in Indiis, in quibus sive civiles sive religiosae celebrandae sunt solemnitates, in facie domorum quaedam construi umbracula (tamulice *Pandel*). Matrimoniale *Pandel* dextrae manus Indi duodecim habere debet columnas, sinistrae manus Indi undecim tantum habere potest; pulcherrimum et maxime necessarium pro coetu parentum amicorumque congregato. Quot caeremonias observant gentiles, quot deos deasque invocant, quibus columnas dedicant diis, narrare prolixius foret. Multa nostri christiani dereliquerunt; attamen in tali *Pandel* unam columnam fere sicut gentiles erigunt et habent. Et quia essentialis et praecipua inter Tamulenses habeatur, illam abolere timui; attamen propter rationes subsequentes illam tolerare reformido:

1. Materia designata totius columnae; siquidem vel *bambou*, vel alia specialis arbor requiritur, dum e contra materia aliarum columnarum est indifferens.

2. Dies plantationis est peculiaris; siquidem ab erectione illius usque ad caeremoniam matrimonii essentialem, impar dierum numerus semper esse debet (3 vel 5), dum pro erectione *Pandel* parvi refert quot et qui numerantur dies.

3. Momentum erectionis ominosum est; siquidem gentiles et christiani multi astrologos et brahmanos consulunt, dum pro aliis columnis nullum inquirunt momentum.

4. Nomen illius columnae; nam astrologi coniunctione vel disiunctione planetarum et siderum observata, momentum propitium *Monhourtam* declarant, tunc nomen *Monhourto-Combou* id est columna propitia dicitur, sed nullum nomen sic attribuitur aliis columnis.

5. Locus erectionis determinatur; siquidem versus ecclesiam stare debet.... sponsus et sponsa semper in faciem illius sedere et indesinenter in faciem illius remanere debent.

6. Caeremoniae et preces in plantatione usitatae. Gentiles suas habent, sed christiani catechistam adducunt recitantem litanias, et *Salve Regina* cantant. Multi novem granorum seminant species, lacte et aqua irrigant ut germinent intra matrimonii dies, in signum abundantiae, quidam dicunt, sed in honorem novem planetarum vel constellationum frequentissime talis operatur seminatio; certe, si talis columna esset indifferens, tales non adhiberentur precationes.

7. Ornamenta quibus illam ornant; nam illam pannis rubris et fulvis cooperiunt, sandalico liniunt pulvere, pretiosos lapides, variaque monilia appendunt, floribus circumcingunt. Arboris *Mouguo* dictae foliis illam coronant. Tandem christiani vel depingunt imaginem crucis vel crucem appendunt huic columnae. Sed, quos adorant vel quibus in honorem quorumdam deorum utuntur, ramos aut arbores semper eodem modo gentiles ornare sciendum est.

8. Processiones vel circuitus cum inclinationibus venerationis tali columnae faciunt. Quando sponsi primo sub dicto *Pandel* intrant, ambo columnam circumeunt, et inclinatione capitis illam venerantur; in pluribus aliis circumstantiis talem faciunt processionem: christiani dicunt tales inclinationes crucem respicere; sed quis credit inter gentiles, quando crux non est patens et apparens?

9. In multis locis.... huic columnae alligant ramum arboris cuiusdam. Sed in tali caeremonia cuiuscumque arboris ramus sacer semper habetur. ... Tamulenses, saltem quos cognosco, talem non videntur alligare ramum (sicut Canarenses), *Moungo* arboris folia tantum in extremitate alligant.

Hic consideratis, tali columnae quamdam significationem, vel gentilem, vel superstitiosam, Indos attribuere evidenter apparet...

R. Non licere, et prudentiori modo curandum per R. P. D. Vic. Ap. Maissourii ut huiusmodi abusus aboleatur.

1796

Ex Instr. S. C. de Prop. Fide *8 Septembris 1869* — (ad Vicarios App. Indiar.) — Et quoniam compertum est in pluribus Vicariatibus edi libros et opuscula, in quibus de gentilium moribus et usibus sermo instituitur, quaeque ad interpretationem Constitutionis Apostolicae sa. me. Benedicti XIV, quae incipit *Omnium sollicitudinum*, plus minusve directe referuntur, censuerunt EE. PP. monendos esse Vicarios et missionarios Apostolicos mittendum omnino esse S. huic Congregationi exemplar quarumcumque instructionum et opusculorum, in quibus agatur de rebus ad memoratae Bullae interpretationem quoquo modo spectantibus.

CAPUT IV.

DE COMMUNICATIONE IN DIVINIS CUM ACATHOLICIS

1797

S. C. de Prop. F. - C. G. *27 Maii 1627* S. Congregatio censuit non debere missionarios divina celebrare in ecclesiis in quibus simul haeretici sua profana et sacrilega exercitia habent. Ut tamen catholicis fiat satis, super altaribus portatilibus in privatis domibus positis Sacrum peragendum esse.

1798

S. C. de Prop. Fide - C. G. *13 Augusti 1627* — S. Congregatio mandavit scribi Archiepiscopo Iadrensi ut provideat ne in ecclesia S. Ioannis de Cartolla dioecesis Catharensis catholici cum graecis schismaticis divina celebrent; nam quamvis altaribus diversis utantur, tamen propter ecclesiae identitatem est comunicare cum schismaticis in divinis.

1799

S. C. de Prop. Fide - C. G. *13 Februarii 1629* — Quoad celebrationem Missae in eadem ecclesia cum haereticis, etiam mediante pariete divisa, S. Congregatio censuit praecipiendum esse Patri (Ignatio missionario in Rhetia) eiusque sociis ne id omnino faciant, sed altari portatili, quoties celebrari opus fuerit, iuxta privilegia missionibus concessa utantur.

1800

S. C. S. Officii *13 Iunii 1634* — In ecclesiis catholicorum Rhetiae ab haereticis occupatis missionarii possunt sua exercitia continuare.

1801

S. C. de Prop. Fide - C. G. *12 Septembris 1645* — Quaeritur si in illo Regno (Sinarum) licebit christianis orare, et sacrificium facere Domino Deo nostro pro suis defunctis qui in sua infidelitate ab hac vita decedunt.

R. Si vere in sua infidelitate decedunt, omnino non licere.

1802

S. C. S. Officii *25 Novembr. 1665* — Ep. Chien. — Se sia lecito ai latini di celebrare in presenza dei greci scismatici, e quando sopravvengono, di continuare a dire la Messa.

R. Posse.

1803

S. C. S. Officii *26 Septembris 1668* — An catholicis (in Hollandia) liceat proles suas haeretico ministro baptizandas offerre, ne cogantur mulctam 25 florenorum solvere.

R. Non licere.

1804

S. C. S. Officii *5 Decembris 1668* — Episcopus Tribuniensis mandet catholicis sibi subiectis ne accedant ad Missas et alia officia divina in ecclesiis schismaticorum, eosdemque moneat in casu carentiae Missae catholicorum non teneri praecepto Missam audiendi.

1805

S. C. S. Officii *29 Novembr. 1672* — Hiberniae — Uxor catholica privatim curat baptizari infantem per parochum suum, qui infans postea in templo baptizatur per ministrum haereticum, parentibus in id consentientibus ad evitandam gravem mulctam pecuniariam; forsan enim unica vice auferetur tota parva substantia quam habent. Peccantne et quo peccato parentes sic assentientes?

R. Non licere, et peccare mortaliter parentes consentientes, ideoque monendos.

1806

S. C. S. Officii *14 Octobris 1676* — Bosniae — An debeant schismatici haeretici qui catholicorum sunt hostes infensissimi ratione alicuius particularis amicitiae et familiaritatis permitti ut patrini fiant catholicis, in Sacramento Baptismi et Confirmationis, et catholici vicissim illis.

R. Non posse.

1807

S. C. S. Officii *10 April. 1704*. — Miss. Aethiopiae — Se almeno nelle feste principali dell' anno possano i convertiti, per evitare le persecuzioni alle quali soccomberebbe, come altre volte, la religione cattolica, comparire nelle chiese degli scismatici, e trattenersi poco tempo, quando specialmente gli scismatici celebrano, e recitano i divini officî, senza veruna cooperazione e consenso al rito eretico, ma solamente baciare la porta della chiesa, fare tre adorazioni alla SS. Trinità, venerare le sacre imagini, e recitare privatamente qualche salmo, *Pater, Ave* o altre simili orazioni.

R. SSmus decrevit: Negative.

1808

S. C. S. Officii *12 Aprilis 1704* — SSmus Dominus ...., ad facilius promovendam schi-

smaticorum et infidelium conversionem illosque alliciendos ad fidem catholicam amplectendam sacrarum caeremoniarum intuitu, benigne indulsit P. Praefecto seu Vice-Praefecto missionariorum pro tempore in Aethiopia existentibus ut pro eorum arbitrio et conscientia dispensare possint cum eisdem missionariis, eisque facultatem concedere celebrandi sacrosanctum Missae sacrificium catholico romano ritu super altaribus in templis haereticorum seu schismaticorum in Aethiopia, ita ut eadem altaria non inserviant nisi pro nudis tabulis, et more catholicorum disponantur cum sacrato lapide, mappis, SSmi Crucifixi imagine, candelabris, et aliis necessariis supellectilibus ad usum SSmi Missae sacrificii ritu praedicto; numquam tamen generaliter, sed in casibus particularibus, in quibus alia loca commodiora non suppetant, et urgens sit necessitas ad facilius dictam conversionem promovendam, et insuper ad catholicorum consolationem, aliisque iustis et urgentissimis de causis indicandis ab iisdem P. Praefecto seu Vice Prefecto missionariorum, super quibus eorum conscientiam oneravit.

1809

S. C. S. Officii *7 Augusti 1704* — 1. An decretum quo prohibetur catholicis schismaticorum Missis et eorum orationibus interesse, intelligatur etiam pro locis in quibus non reperiuntur sacerdotes catholici, et de orationibus in quibus nihil contra fidem et ritum catholicum habetur.

R. SSmus censuit: affirmative.

1810

S. C. S. Officii *21 Nov. 1709* — Bisognando qualche ministro per servigio delle chiese degli armeni cattolici tanto in Aspaan quanto in Giulfa, per non esservi vescovi armeni cattolici, si mandano ad ordinare ed a prender gli ordini sagri da qualcuno dei vescovi scismatici ed eretici.

R. Nullo modo licere; et ordinati ab huiusmodi Episcopis sunt irregulares ac suspensi ab exercitio Ordinum.

1811

Instr. S. C. de Prop. Fide *1729* (PRO MISSIONARIIS ORIENTIS) Cum saepe ac diu varii sub variis utilitatis, necessitatis, periculorum, vexationum, atque etiam persecutionis a fidelibus subeundae circumstantiis casus huic S. Congregationi propositi fuerint a missionariis ac Praelatis Orientis quoad communicationem in divinis catholicorum cum haereticis et schismaticis; cumque ab hac S. C. constanter, uniformiterque rescriptum fuerit: *non licere;* concepta spes erat, missionarios Orientis satis ac facile intellecturos, posse quidem *speculative* casus aliquos excogitari, in quibus communicationem aliquam in divinis tolerare liceret, sed *practice,* circumspectis omnibus facti circumstantiis, difficillime casus inveniri, in quibus ea communicatio liceat, ac moraliter etiam impossibile esse ut alia praescribatur regula generalis cuique hominum generi, cuique regioni, cuique tempori accommodata, quam quae iteratis a missionariis Orientis quaesitis data est ab hac S. C. in Instructione edita anno 1719, eo nimirum doctrinae principio nixa quod communicatio in divinis cum haereticis et schismaticis ut illicita regulariter habenda esset in praxi, vel ob periculum perversionis in fide catholica, vel ob periculum participationis in ritu haeretico et schismatico, vel denique ob periculum et occasionem scandali; quae quidem circumstantiae quemadmodum regulariter communicationi in divinis cum haereticis et schismaticis connectuntur in praxi, ita universim vetitae sunt iure naturali ac divino, in quo nec ulla potestas est quae dispenset, nec ulla conniventia quae excuset; adeo ut nullus relictus locus fuerit nova dubia fingendi ac proponendi: proinde in ea Instructione diserte praescriptum est: *Missionarii instruendi erunt quod omnino abstinere debent ab actibus protestativis falsae sectae, a communicatione in ritu schismatico et haeretico, a periculo perversionis, et ab occasione scandali.*

Addita quidem in praedicta Instructione haec verba sunt: *hisce semper firmis et salvis et prae oculis habitis, si ulterius aliquod grave dubium occurret, doctores theologos, et missionarios diu versatos in illis regionibus consulant.* Quae quidem aliqui contra mentem S. huius Congregationis interpretati, ius sibi arrogarunt casus omnes definiendi, ac scriptis etiam regulas generales tradendi in hac materia adeo implexa periculosas; ex quibus et missionariorum discissa studia, distracta consilia, et opiniones minime cohaerentes quaestionem, licet toties definitam, magis ac magis implicarunt, non sine detrimento conscientiarum, et scandalo offensioneque bonorum; quare haec S. C. opportunum duxit praedictam Instructionem iterum inculcare, ac singulis missionariis omnino praescribere ut regulis in ea traditis sese omnino conforment, et obtemperent.

Cordi sit ergo singulis Praelatis, missionariis, sive directoribus animarum fideles edocere atque excitare ad haec evitanda pericula, quae regulariter, aut omnia aut aliqua, subeunt in communicatione *in divinis* cum haereticis, et schismaticis Orientis, qui licet adhuc substantiam ac valorem Sacramentorum plerumque conservent, non sinunt tamen ut ea, quae debent, catholici improbationis et segregationis signa exterius edant; ex quo fit, ut exterior illa conformatio in eodem cultu, et reverentia in

pseudoministros liturgiae catholicum quemque, quamvis in fide firmissimum, et ritus haereticos vel schismaticos, quibus eorum cultus inficitur, exhorrentem, periculo tamen scandali liberare non possit.

Id ex eo etiam confirmatur magis quod vix ullus sit ritus apud heterodoxos, qui aliquo errore in materia fidei non maculetur: nam in eorum ecclesiis, vel dedicatio est in memoriam schismatici alicuius, quem ut sanctum venerantur; vel extant imagines, vel coluntur reliquiae vel festa celebrantur eorum, qui in schismate mortui, veluti sancti vulgo habentur, vel denique commemoratio fit viventium Patriarcharum, et Episcoporum schismaticorum, et haereticorum, qui ut *fidei catholicae praedicatores* commendantur. Qua de re, qui in ea ritus et orationis et cultus celebratione conveniunt in his facti circumstantiis catholici quique, reatu perversae communicationis, aut saltem perniciosi scandali purgari non possunt. Nec eos excusat assistentiae mere materialis praetextus; facto enim ipso excluditur, quo qui functionibus hisce haereticorum, aut schismaticorum intersunt, satis cum ipsis convenire in unitate orationis, in unitate cultus, in unitate venerationis et obsequii erga perversos ministros haereseos schismatisque praeseferunt.

Patescit id etiam ex eo quod orientales ipsi quotidie oculis vident, auribus audiunt, ore confitentur, nullum nempe sectarium obfirmatum in schismate accedere, interesse, convenire in ecclesiis catholicorum, sive ut Missam audiat, sive ut Sacramenta suscipiat, ea nimirum de causa, quod fidelium conventus veluti perversae communionis blasphemantes, perniciosum et illicitum putent commercium hoc, ritumque damnabilem. Cum vero videant ad eorum ecclesias accedere, eorum ritibus interesse, de eorum Sacramentis participare catholicos, an non credendum, aut saltem timendum erit, ne ex hoc ipso magis in suis erroribus confirmentur, ac se in recto salutis tramite ambulare sibi etiam hoc exemplo persuadeant? Ex quo sequitur difficillime vitari posse periculum scandali perniciosi schismaticis, et haereticis ipsis: ac proinde catholicum tutum in conscientia non esse, si cum iis in divinis in hac facti specie communicet.

Haec sane fidelibus documenta tradenda sunt, atque ideo haec S. Congregatio Praelatis, missionariis, et singulis animarum directoribus in Oriente serio iniungit ut unanimes hoc ipsum dicant omnes, et in eodem sensu ac sententia maneant, nec contrarium doceant, aut per modum consilii, aut per modum dispensationis: sed magis hortentur fideles pro re nata, ut a communicatione *in divinis* cum schismaticis et haereticis prorsus abstineant, et si quando ab ea regula deviarint, eos hortentur ac doceant ut peccatum hoc aperiant in Sacramento Poenitentiae, quo veniam a Deo obtineant, et in posterum cautiores evadant.

In excipiendis vero confessionibus, missionarii, sive directores circumstantias casus, quae magis, vel minus gravem poenitentium culpam efficiunt, diligenter examinent, eorumque oculis subiiciant; in id semper intenti, nequid laxam hac in re eorum conscientiam efficiant, sed opportunis documentis et monitis timidiorem potius et cautiorem, ne communicando *in divinis* cum schismaticis et haereticis animam in salutis discrimen adducant.

Consuetum quidem est causam persecutionis afferre, quam a schismaticis, et haereticis subeunt catholici, qui ab eorum ecclesiis ac functionibus abstinent. At curent missionarii ac directores, ut quique cognoscant vanum plerumque metum esse, imo vero etiam necessarium omnino esse persecutioni non cedere, eo vel quia persecutio ipsa aequivalet interrogationi Fidei: atque id etiam ostendant tum exemplis tot fortissimorum ac firmissimorum in Fide catholicorum, qui huiusmodi vexationibus minime succumbunt, tum antedictae doctrinae principio ab ipsa etiam Ecclesia Orientali suscepto, tum denique catholici nominis dignitate, quae minime patitur ut ipsi inimicis animarum et Fidei unionis, quam profitentur cum Romana Ecclesia, sese subiiciant ac demittant; quin etiam attendant non alio spectare artem hanc vexandi fideles, quam ut ab iis agnoscantur heterodoxi veluti verorum rituum, verae fidei, verae Ecclesiae ministri, atque ita facile catholicos, aut a fide praevaricatores, aut saltem errorum approbatores facto ipso efficiant; licet dictitent semper se eorum communionem exigere tantum pro conservatione ritus et eleemosynarum. Quae quidem omnia, si serio ac graviter et iteratis monitis impressa fidelium mentibus fuerint, sperandum sane est, ex se ipsis promptiores et alacriores in dies ferendis iniuriis factos, firmiores quoque ac constantiores futuros in unione et communione verae unius Ecclesiae, quam profitentur.

Facile sibi persuadet haec S. C. omnes et singulos Praelatos et directores animarum in Oriente, maxime vero missionarios Instructionem hanc veluti normam in praxi servandam habituros, disputationibus hac de re prorsus omissis: nec aliud sive in agendo, sive in docendo, semotis dissidiis, secuturos. Quod si praeter spem aliter acciderit, noverint omnes, qui catholico nomine gloriantur, S. hanc Congregationem contra trangressores validiora remedia paraturam, eosque ut minime idoneos directioni animarum, et Missionibus Orientis habituram.

1812

S. C. S. Officii *9 Decemb. 1745* — VICE-PRAEF. MISS. TERRAE S. — An liceat catho-

licis una cum missionariis associare cadavera haereticorum quae ad ipsorum templa deferuntur, et eorum funeri interesse cum candelis accensis.

R. Non licere, id enim esset se commiscere ritibus haereticorum.

1813

Litt. S. C. S. Officii *21 Ianuarii 1751* (AD VIC. AP. ALGERIAE) Essendosi esaminato nella S. C. del S. Offizio fra gli altri dubbî anche quello che concerne l' invito, ed accompagnamento scambievole, che fanno li cattolici ed eretici, nel portare i loro defunti alla sepoltura, e fattasi matura riflessione su quanto V. S. ha rappresentato relativamente ai quesiti fattile, cioè che l'accompagnamento del cadavere si fa solamente sino al cimitero; che ivi giunti si allontanano gli eretici dai cattolici, o li cattolici dagli eretici, nel mentre che gli uni o gli altri celebrano secondo il loro rito l' esequie e le preci; che questo è un uso da lungo tempo introdotto, il quale sarebbe molto difficile anzi impossibile a togliersi senza grave danno dei cattolici; e finalmente che il tutto si riduce a cosa civile e politica; questi Emi Sig. Card. coll' approvazione di N. Signore hanno creduto che possa permettersi la detta prattica, e che, restando le cose in quello stato che ha esposto, Ella possa astenersi dall' inquietare i suoi cattolici, se la continuano, riconoscendosi non eccedere lo stato presente la civiltà, nè portar seco veruna communicazione *in divinis*.

1814

S. C. S. Officii *24 Februarii 1752* — In Cong. Generali... coram SSmo D. N. Benedicto div. prov. PP. XIV. ac Emis *etc.* proposita fuerunt, loco casus, nonnulla dubia a S. C. de Propaganda Fide ad S. Officium remissa, et exposita per R. P. D. Archiep. Antibarensem circa quamdam processionem, quae in eius dioecesi fieri solet in die solemnitatis Corporis Christi a catholicis unitim cum graecis schismaticis, et defensam in scriptis pro licita a quodam parocho Nicolao Giorga, cuius opinionem ipse Archiepiscopus reprobavit; nec non votum P. Bianchi Ordinis Min. Observ. Consultoris S. Officii super discussione eorumdem dubiorum efformatum. SSmus D. N. PP. praedictus, antequam DD. Consultores ab aula discederent, cum assueta sua amplissima eruditione ac profunda doctrina, in casu proposito docuit, Romanam Sedem, statutis a se legibus, atque consuetudinibus ita inhaerere, ut ab illis numquam abduci patiatur, nec a contraria quidem aliquorum doctorum opinione. Quamobrem, etiamsi theologorum plerique tueantur matrimonium ratum non consummatum esse de iure divino indissolubile, quia tamen canonicae leges et ecclesiastica consuetudo stant in oppositum, propterea Rom. Pontifex in quibusdam casibus ita devenire potest ad matrimonii rati non consummati dissolutionem, ut si quis theologorum assereret, non convenire Romano Pontifici hanc potestatem, redargui utique de audacia mereretur.

Ad negocium deinde communicationis in divinis cum excommunicatis descendens, docuit Romanam Sedem hunc perpetuo morem servasse, ut nimirum, praeter publicos clericorum percussores, non alios iudicaret vitandos, quam quos tales, idest excommunicatos, post legitimum iudicium sententia publica declarasset. Hinc SSmus sermonem instituit de celebri interdicto Siciliae, quo vigente non deerant in Urbe qui contenderent et instarent, ut nonnulli violatores Interdicti declararentur excommunicati. Pro hac declaratione instabant quidam, et urgebat etiam pro eadem re R. P. D. Tedeschi. Verum Romana ista Sedes tunc solum ad id devenit, quando ex actis legitime super hoc negotio confectis, vere constitit quinam fuissent interdicti violatores...

Addidit praeterea communicationem in divinis cum haereticis non posse, nec debere tam facile ac tam generaliter pronunciari in omni penitus circumstantia de iure vetitam: idque constare docuit in matrimoniis catholicum inter ac haereticum initis; idipsum demonstrari potuisse per pontificias illas Constitutiones, per quas haeretici ad Tridentinum Concilium, data incolumitatis fideiussione, invitati fuere. Ac demum animadversione dignum esse, quod sacerdotibus catholicis mandatur, ut a divinis non cessent si haeretici etiam notorii ad ecclesias se conferant; ex quibus passiva in divinis communicatio permissa dignoscitur contra sententiam Tagnani, qui in hoc erravit.

Quod pertinet ad Const. Martini V. *Ad evitanda* dixit non obstare quod in actis Concilii Constantientis non reperiatur: neque enim negare possumus Martinum V. rogatum fuisse, ut saltem ad quinquennium eam conderet: et quod ipse Pontifex eam promulgare voluit absque ulla prorsus limitatione temporis. Addidit praefatam Constitutionem inter decretales modo recenseri: nec mirari quisquam debet, suppositam quandoque legem adoptari, tum maxime, cum reperta fuerit proficua, rationi consona, et ecclesiasticae disciplinae conformis; monuit propterea omnes, ad quos suffragium, seu votum facere pertinet, ut in scribendo moderatae criticae leges non praetergrediantur.

Descendit postremo SSmus ad sermonem super graecis, ac mirabili eloquentia docuit, quod ubi Galli atque Veneti Constantinopolim parta victoria occuparunt, Innocentius III non sapientia minus quam sagacitate et dexteritate

clarus, statim de Patriarcha latino voluit providere, inaugurato Morosino. Ex tunc graeci omnes Episcopis latinis parebant, et res erant non modo paratiores, sed etiam puritati religionis propinquiores. Excrescentibus interim supra latinos graecis, postularunt isti peculiarem suae gentis habere Pastorem, sive Episcopum. Pius II, ac Leo X graecorum votis annuerunt; et ex tunc, sublato iugo erectaque cervice, schisma fovere audacter coeperunt; et divini cultus puritas maculari coepit ac foedari. Adesse voluit, ac mederi hisce malis Pius IV, graecos ad tramites ab Innocentio III praefixos revocando: sed graeci Pii II, ac Leonis X constitutionibus freti, Pium IV detrectarunt audire. Ubi ergo proprios Episcopos licuit graecis habere, ex tunc factum est, ut in locis dominio praesertim Veneto subditis, et Episcopus latinus, et Episcopus graecus schismaticus reperiantur. Inter ipsos non modo civilis, sed etiam in divinis conversatio, sive communicatio inducta est. Qua de re memoravit celebrem processionem Corcyri fieri solitam in solemnitate Corporis Christi, in qua graeci ac latini bini incedunt, dexteram istis, laevam illis manum tenentibus, ac postremo hinc ad dexteram Archiepiscopus latinus, inde ad laevam Episcopus graecus incedit. Solemnis iste ac permixtus incessus displicuit R. P. D. Quirino, quo tempore Corcyrensi praeerat Ecclesiae, utque rem sub oculos Romani Pontificis poneret, in tabula publicam mox descriptam supplicationem depictam Romam misit, quae diu in Quirinali Palatio servata est, nunc in Arce Castri Gandulphi aptiorem locum occupat. Hinc petiit, ut Romana Sedes solemnem hanc supplicationem inhiberet. Verum responsum illi fuit, quod si ex hac prohibitione damna, turbationes, et alia mala prudenter timeri potuissent, tolerari potius, quam inhiberi posse. Hinc SSmus iterum deduxit, hanc cum schismaticis communicationem non posse omnino, et in omni eventu conclamari prorsus illicitam. Exinde vero dimissis consultoribus, et auditis votis Emorum decrevit scribendum ad Archiepiscopum Antibarensem cum laude omnium a se gestorum pro impedienda communicatione schismaticorum cum catholicis in solemni processione SSmi Corporis Christi, cum talis communicatio sit in divinis, et proinde de genere prohibitorum; quod idcirco inhibeat parocho Nicolao Giorga etiam sub poena privationis parochiae in casu inobedientiae, ne audeat schismaticos admittere in relata processione. Quatenus vero ab huiusmodi provisionibus rite capiendis oriri possent gravissima scandala, et eiusdemmet Archiepiscopi perturbationes, ac persecutiones in eius persona, et forsan etiam, quod absit, expulsio, pro sui arbitrio et prudentia se gerat, ac dissimulet, ad peiora mala vitanda.

1815

Decr. S. C. de Prop. F. *30 April. 1753.* Ad tollendas nonnullas corruptelas inductas Smyrnae, et in oppidis finitimis, praesertim in celebratione Missarum:

1. S. Congregatio, si SSmo placuerit, omnino prohibet sacerdotibus missionariis tam saecularibus quam regularibus cuiuscumque Ordinis et Instituti, etiamsi indigeant speciali mentione, celebrari Smyrnae Missas in privatis domibus et in domiciliis ubi consules schismatici et haeretici commorantur.

2. Tempore pestis permittit Missas celebrari in privatis domibus, de licentia tamen Vicarii Ap., decenti loco, et per ipsum Vic. Ap. approbando, ubi neque iudaei, neque schismatici et haeretici commorentur.

3. Prohibet celebrari Missas in aedibus privatis, etiam ex causa infirmitatis, cum minus incongruum sit infirmos sine Missa persistere, quam quod sacrosanctum Sacrificium ex indecentia iniuriam patiatur.

4. In singulis oppidis, ubi nullae ecclesiae neque sacella publica existunt, duae Missae tantum diebus festis, habita prius licentia Vicarii Ap., celebrari possint in domo alicuius privati, in qua nulli degant turcae, iudaei, schismatici et haeretici; ac locus, in quo Sacrum peragi debet, sit decens, et ab omnibus domesticis usibus liber, ab eodem Vic. Ap. visitandus et approbandus.

5. Caveant omnino missionarii, sub poena suspensionis a divinis ipso facto incurrenda, cum festivitas aliqua celebratur, consules schismaticos ad ecclesias invitare, et illis introeuntibus aquam benedictam porrigere, ac quodcumque honoris signum in ecclesiis exhibere; et P. Dominicus a Belvedere (missionarius) accedat ad Urbem ut se iustificet.

6. Denique interdicit missionariis S. Congregationis exercere in posterum absque eiusdem facultate munus capellani in sacellis consulum catholicorum. — Die 8 Iulii 1753. relato supradicto decreto... SSmo D. N., Sanctitas Sua benigne approbavit mandavitque ab omnibus ad quos pertinet inviolabiliter observari.

1816

S. C. S. Officii *10 Maii 1753* — Miss. Tenos in Peloponneso — 1. An liceat catholicis latinis concedere vel permittere ut in eorum ecclesiis Missam celebrent presbyteri graeci ritus schismatici et haeretici, atque hos admittere in funeribus catholicorum defunctorum.

2. An liceat catholicis graeci ritus non habentibus catholicam ecclesiam eiusdem ritus communicare in divinis cum graecis schismaticis et haereticis.

3. An liceat confessariis vel sacerdotibus

latinis administrare Sacramentum Poenitentiae graecis catholicis communicantibus in divinis cum graecis schismaticis.

R. Ad. 1. Ad primam partem dubii: Non licere; maxime cum Patriarchae Constantinopolitani commemorationem faciant, et festum celebrent infamis Palamas. Id enim perinde est ac consentire eorum haereticis ritibus, et communicare cum eis in eorum sacris, schismatico et haeretico furfure pollutis; aut saltem occasionem praebere catholicis, ad latinas intervenientibus ecclesias, communicandi cum haereticis in divinis rebus, aut ad minus scandalum concipiendi. Quo vero ad secundam partem eiusdem dubii, quatenus schismatici comitantes funera catholicorum *meram praesentiam materialem* exhibeant, causa honoris civilis erga defunctos, non se immiscentes precibus ac ritibus catholicis, quibus mos est funera efferre, et defunctos ad sepulchrum deducere: tolerari posse; quatenus vero in illa functione *proprios ritus adhibeant,* vel nostris se immisceant: non licere, nec esse permittendum.

Ad 2. Non licere, quia in casu proposito confugere possunt ad ecclesiam catholicam latinorum, et in defectu sacerdotis catholici ritus graeci, a sacerdotibus latinis Sacramenta suscipere.

Ad 3. Non licere extra casum extremae necessitatis.

Pro maiori vero instructione eiusdem missionarii, aliorumque missionariorum transcribi mandavit (S. C.) id quod SSmus ad materiam docuit in eius Tractatu de Synodo Dioecesana *lib. 5.* (1) *cap. 5, ibi:* « Et nihilominus ea est misera nostrorum temporum conditio, ut multis » in provinciis, in quibus haereses aut dominantur aut grassantur impune, duram catholici subeant necessitatem cum haereticis conversandi » et familiariter agendi. (2) Verum quamvis » iuxta praesentem disciplinam inductam a Martino V in celebri Extravagant. *Ad evitanda,* de » qua nonnulla inferius, liceat catholicis cum » haereticis, modo non sint expresse et nominatim denunciati, libere conversari, et cum » iisdem communicare in rebus mere profanis, » et civilibus; non idcirco tamen arbitrari debent catholici, fas quoque sibi esse cum iisdem haereticis consortium habere etiam in » rebus sacris et divinis. Siquidem Paulus V. » post maturam rei discussionem, neutiquam » licere definivit catholicis Regni Angliae haereticorum templa adire ritibusque interesse, » quos inibi exercent, uti legere est in duobus » decretis ab eodem Pontifice editis, uno scilicet anni 1606., altero anni 1607., quae referuntur a Cardinali Lauraca *in 3. Sententiar.* » *part. 2. tom. 3. disput. 11. artic. 9* §. 4. » *num. 292.* Haud equidem ignoramus, non » deesse theologos ab omni culpa absolventes » catholicos, qui cum haereticis, et schismaticis » nominatim non denunciatis, communicant in » divinis, atque etiam Sacramenta ab iisdem » recipiunt, dummodo hae simul concurrant » rerum circumstantiae: primo scilicet, ut ad » praedictam communicationem catholicos adigat gravissima et urgentissima causa; secundo, » ut haeretici, aut schismatici, a quibus Sacramenta exposcunt, sint valide ordinati, et sacra administrent ritu catholico absque ulla » admixtione ritus damnati; tertio, ut communicatio cum iisdem in divinis non sit externa » protestatio falsi dogmatis, qualis erat ingressus in protestantium ecclesias, cum catholicis » Angliae illum inhibuit Paulus V., ideo quippe » regis edicta omnes adire iusserant haereticorum templa, ut tali pacto se cum protestantibus sentire faterentur; quarto demum, ut » catholicorum cum haereticis communicatio » in divinis nulli scandalum ingerat. Verum in » primis praedicta theologorum sententia suos » habet adversarios, neque ab omnibus admittitur tamquam in praxi secura: deinde, ea » etiam admissa, cum omnes enumeratae circumstantiae simul et coniunctim adesse debeant, ut catholicorum cum heterodoxis in » rebus sacris societas omni vacet culpa, quemadmodum docent Silvius *in part. 3. Sancti Thomae tom. 4. quaest. 64 art. 6. quaesit. 3. concl. 3.* Cardinalis de Lugo *De Fide,* » *disput. 22. sect. 1. num. 11.* Thomas a Iesu » *Tractatu de omnium gentium salute procuranda, lib. 8. part. 2. §. 4. vers.* « Sed maior » est difficultas » *pag. 556.* Cardinalis Albitius » *De inconstantia in Fide cap. 18. num. 30,* » *et seqq.* Cardinalis Gottus *in 2. 2. Sancti Thomae quaest. 4. dub. 6. §. 3. num. 2., et* » *quaest. 3. De infidelibus comparate ad fideles, dub. 3. §. 2.* Idcirco fere impossibile » est usuvenire, ut a flagitio excusari valeant » catholici sese in rebus sacris cum haereticis » et schismaticis admiscentes. Quamobrem Sacrae Urbis Congregationes, Sancti Officii vi-

(1) *Lib. 6.* in altera editione, in qua nonnulla ipse Pontifex auctor variavit.

(2) Quae immediate sequuntur nonnihil immutata in praedicta nova editione prostant; ibi: « Quamvis » autem per Canonem Concilii Constantiensis a Martino V. approbatum, qui incipit *Ad evitanda,* quique » in suo semper vigore permansit, non obstantibus contrariis subsequentibus constitutionibus Conciliorum » Basilaeensis et Lateranensis, nonnihil relaxata fuerit » disciplina in eo quod pertinet ad conversandum, atque etiam in divinis communicandum cum haereticis, qui tolerantur et expresse denuntiati non sunt » tamquam vitandi, ut fuse Cabassut. in *Theoria et* » *Praxi Iuris Canon. lib. 5, c. 11. n. 3. et seq.,* non » idcirco tamen arbitrari debent catholici *etc.* »

» delicet, et de Propaganda Fide, illicitam semper reputarunt communionem, de qua est sermo doctamque concinnarunt Instructionem, Nobis in minoribus tunc degentibus, qualemcumque nostram operam navantibus, ad missionarios, cum opus fuerit, transmittendam, ubi rationes expenduntur, propter quas, vix unquam accidere potest, ut in praxi sit innoxia catholicorum cum haereticis communicatio in divinis. »

1817

S. C. S. Officii *1 Decembr. 1757* — ARCHIEP. ANTIBAREN. — An toleranda sit praxis quam habent parochi catholici castri Lastruae S. Missae sacrificium celebrandi in ecclesiis catholicis, a graecis schismaticis usurpatis atque ab iisdem officiatis, seu etiam in illis quae pure ad ipsos schismaticos pertinent.

R. Haberi pro regula universe accepta et servata, non licere catholicis communicare in divinis cum haereticis et schismaticis; verum in quibusdam casibus particularibus regula haec aliquas patitur exceptiones, nempe si in eadem ecclesia habeantur cappellae et altaria separata, quorum aliqua tantum catholicis, alia schismaticis inserviant; si eiusdem ecclesiae partes sint separatae, et in una celebrent solum catholici, in altera tantum schismatici: tum promiscuus ecclesiae usus tolerari poterit. Quatenus vero haec deficiant, R. P. D. Archiepiscopus mandare poterit suae dioecesis parochis ut altaribus portatilibus utantur iuxta facultates illis in Formula impertitas, quasque Sanctitas Sua rursus dare et renovare intendit.

1818

S. C. de Prop. Fide - C. G. *17 Apr. 1758* — BULGARIAE — 1. In mancanza di sacerdoti cattolici sentono (i fedeli) la Messa degli scismatici, e si servono dei loro preti per assistere ai funerali; l'Arcivescovo riferisce di non avere su di ciò istruzione alcuna.

2. In alcuni luoghi i greci (scismatici) vogliono che il missionario nel giorno dell' Epifania vada a benedire le loro case; il che dice Monsignor Arcivescovo che i missionarî non hanno potuto negare per timore di maggior male.

R. Ad 1. In funeribus catholicorum sacerdotes schismaticos tolerari non posse, nisi forte pure materialem praesentiam ac civile ministerium exhibeant, ut ex decreto S. C. S. O. sub die 10 Maii 1753 *(V. n. 1816)*.

Ad 2. Toleretur quod in die Epiphaniae sacerdos catholicus vocatus, ac metu coactus a schismaticis, eorum domibus benedicat, modo ne cum iis in oratione communicare videatur.

1819

Ex Instr. S. C. de Prop. Fide *Ianuarii 1761* (AD VIC. AP. CONSTANTINOP.) — Ella ci avvisa la pratica de' PP. Riformati e Conventuali, che nel giorno delle benedizioni delle candele, le presentano anche nelle case degli eretici e dei loro ministri. Sopra di che intesosi qualche Religioso, suppone che ciò si faccia a titolo di urbanità, e che non siano candele benedette. Quando sia così, e che si pratichi senza scandalo, par che si possa in qualche modo tollerare; ma essendo altrimenti, dovrà Ella in nome della S. C. ordinare ai suddetti Religiosi di assolutamente astenersene nell' avvenire.

1820

S. C. de Prop. Fide *17 Feb. 1761* — Nullo casu, neque necessitatis, licere catholico confiteri peccata sua et absolutionem obtinere a sacerdote schismatico (1).

1821

Ex Instr. S. C. de Prop. Fide *29 Ian. 1763* (AD PRAEF. MISS. TRIPOLIT.) Sebbene possa tollerarsi, che i protestanti intervengano di spontanea loro volontà alle sacre funzioni, che fanno i cattolici nella propria chiesa, ed anche nella solenne amministrazione, che ivi si fa, del Sagramento del Battesimo, non devono però i medesimi cattolici invitare gli eretici ad intervenirvi, cooperando coll' invito alla communicazione *in divinis*, a cui si oppongono lo spirito e le leggi della Chiesa in tutte le occasioni pubblicate e fatte note al gregge cattolico, ed a quelli cui ne è commessa la cura. Ha recato pertanto amarezza il leggere nella di lei relazione: « Già tre volte fino al presente » si sono fatte queste funzioni (cioè del Battesimo) alla presenza di più Sigg. Consoli sì » cattolici, che protestanti, i quali vengono alla » nostra chiesa, quando dai nostri cattolici siano » invitati a simili funzioni ».

1822

S. C. S. Officii 22 *Septembris 1763* — An graeci schismatici adire possint catholicorum ecclesias, ibique materialiter tantum assistere eorum sacris et divinis.

R. Accessum graecorum non unitorum ad ecclesias catholicorum posse permitti dummodo iis non administrentur Sacramenta, nec quoquo modo communicent in divinis, nec ad huiusmodi adventum fuerint invitati.

1823

S. C. de Prop. F. - C. G. *6 Aug. 1764* — VIC. AP. ALEPPEN. — Catholici orientales

---

(1) Si agatur de casu mortis, aliter rem se habere censendum. *(V. n. 1845 quaes. 6.)*

fere omnes, cum in plerisque locis ecclesiarum regimen sit penes schismaticos et haereticos habentes sibi faventem publicam Principum auctoritatem, ut certam eamque gravissimam persecutionem devitent, coguntur filios deferre sacerdoti haeretico ad baptizandum, matrimonia coram eodem contrahere, et sinere corpora catholicorum per eosdem haereticos tumulari. Cum haec omnia plerumque fiant cogente necessitate, quaeritur an permitti possint a missionariis.

R. Non licere, et ad mentem; mens est quod scribatur Vicario Ap. iuxta Instructionem.

Instructio — La S. C. di Propaganda uniformandosi ai replicati decreti del Tribunale della Suprema Inquisizione, ha sempre risposto, ogni qual volta ne è stata interrogata, non essere mai lecito ai cattolici il comunicare *in divinis* con gli eretici o scismatici, e però al primo dubbio da V. S. proposto non ha potuto recedere dalla sua regola tante volte confermata e stabilita, ed ha rescritto non esser lecito ai cattolici il ricevere il Battesimo da un ministro o scismatico, o eretico, nè il celebrare il matrimonio con rito sacro avanti il medesimo, nè il farsi seppellire parimenti con rito sacro dagli stessi ministri eretici.

Ma perchè non ignora, e lo avvisa anche V. S. essere inveterato e quasi universale l'abuso di comunicare li cattolici *in divinis* cogli eretici nelle tre cose suddette: laddove questi assistiti dalla potestà pubblica hanno in mano il potere di muovere gravissime ed intollerabili persecuzioni contro i cattolici, e di fatti le moverebbero, se nei tre casi esposti non si prevalessero dei loro ministri, così la S. C. ha giudicato opportuno di mandare a V. S. questa istruzione a parte, acciocchè ella nè rilassi il necessario rigore della costante disciplina circa la comunicazione *in divinis* cogli eretici, che ha sempre tenuta ferma la S. Sede, nè dall'altra parte, per volere anche nei detti casi zelarne l'osservanza, metta in sommo perturbamento e pericolo gran parte dei cattolici di coteste nazioni orientali.

Per di Lei regolamento adunque ha giudicato poter bastare, senza fare nuovo decreto, l'Istruzione che diresse in materia consimile la s. m. di Benedetto XIV. al Vicario Patriarcale di Costantinopoli nell'anno 1754: a tenore della medesima, che qui compiegata se le rimette (1), Ella potrà regolarsi, adottando ai casi particolari dei battesimi, matrimonii e sepolture conferiti dai ministri eretici quella specie di tolleranza, che quel sapientissimo Pontefice, per evitare un male maggiore, ha insinuata nella detta istruzione, tenendo però sempre ferma la massima non esser lecita la comunicazione cogli eretici neppure nei casi suddetti.

Ma perchè gli eretici predominanti esiggono di conferire essi ai cattolici il Battesimo, il Matrimonio e la sepoltura, principalmente perchè da queste tre funzioni sacre ne ricavano dell'emolumento, così la S. C. desidera, che V. S. vada insinuando per mezzo dei missionarii ai suddetti cattolici, che, pagando per quanto possono gli stessi emolumenti ai ministri eretici, procurino di esimersi dal ricevere dalle loro mani il Battesimo, il Matrimonio e la sepoltura.

1824

Ex. Litt. S. C. de Prop. Fide *15 Decembris 1764* (ad Ep. Chien.) Avendo D. Giovanni Perosi proposto alcuni dubbî riguardanti la comunione *in divinis* cogli scismatici, si è stimato opportuno di comunicarli a V. S. unitamente colle risposte che troverà nell'annesso foglio, ad effetto che servano a Lei di lume e di direzione, e nel tempo stesso possa notificarle allo stesso sacerdote.

Dubbî proposti da D. Gio. Perosi a M. Segretario di Propaganda colle rispettive risposte — « 1. Se sia lecito ai cattolici entrare nelle » chiese degli scismatici per mera curiosità, e » fuori di quel tempo che essi celebrano i loro » offizî; e se è parimente lecito ai suddetti cat- » tolici adorare e visitare il SS. Sagramento » tenutosi dagli scismatici, ed anche fare ora- » zione avanti le imagini dei Santi che ivi sono, » e ciò alla presenza dei medesimi scismatici. » — *Resp.* Quoad primum, Affirmative, dum- » modo absit scandalum. Quoad secundum, pa-

(1) Haec habet instructio de qua sermo: « Esponendo (il Vic. Ap. Patriarcale di Costantinop.) che sono frequenti e sempre più saranno frequenti i matrimonî fra cattolici e scismatici o eretici, acciò non prenda equivoco e non sparga oscurità, ove non sono, sembra bene il fargli sapere che contraendosi senza sua saputa e non potendo esso impedirli, si regoli come si regolano i buoni superiori ecclesiastici nei paesi nei quali simili matrimonî sono frequenti, cioè che non si accinga ad impedirli, li lasci correre, li tenga per validi benché illeciti, non potendosi in tuttociò valutare che una semplice tolleranza o permissione d'un male minore per evitare un maggiore. Che se poi ad esso si fa ricorso per aver la licenza di contrarre matrimonio fra un contraente cattolico, ed un altro scismatico o eretico, deve il suo contegno essere il seguente, cioè deve ammonire il cattolico che facendo il matrimonio, il matrimonio sarà valido ma illecito; ch'esso commetterà un grave peccato; che mette sè in pericolo di perversione; che espone la prole nascitura ad uno stato di perdizione; e che se esso non si accinge ad impedirlo, ciò deriva dall'infelicità delle circostanze e dal timore di mali maggiori. E regolandosi in questo modo dice la verità, che è quella che sempre dee dirsi; insegna le vere massime; non fa atto positivo di approvazione; nè col fare schiamazzo per impedire il matrimonio, o contro il matrimonio dopo che è contratto, si espone al pericolo di eccitare tumulti. »

» riter affirmative, dummodo non coniungantur
» in precibus cum schismaticis.

« 2. Se invitato il cattolico dagli scismatici
» a vedere le loro chiese, oratorî o cappelle,
» può andarvi per non disgustarli. — *Resp.* Ut
» ad proximum (*i. e. praecedens*).

« 3. Se è lecito ai cattolici ecclesiastici e
» laici accompagnare il funerale degli scismatici
» per mera civiltà. — *Resp.* Dentur decreta
» S. C. S. Officii diei 21 Martii 1746 (seu
» 9 Dec. 1745) et 21 Ian. 1751. (*V. nn. 1812.*
» *1813*).

« 4. Se è lecito ai cattolici adorare il SS.
» Sagramento che incontrano per le strade quando il parroco scismatico lo porta o agl'infermi
» per viatico o in altra forma. — *Resp.* Non
» modo licere, sed debere adorare SS. Sacramentum, sed tamen catholici abstinere debent
» ab associando. »

1825

S. C. S. Officii *10 Maii 1770.* — Vic. Ap. Smyrn. — An liceat catholicis, baptismis protestantium et eorum concionibus interesse, nec non matrimoniis et baptismis graecorum, in quibus per se, vel per alios aliquando etiam officio patrini funguntur.

R. Catholicis regulariter non licere haereticorum aut schismaticorum concionibus, baptismis et matrimoniis interesse. Absolute autem non licere, nec per se nec per alios, fungi officio patrini in baptismis qui haereticorum filiis ab haereticis ministrantur.

1826

Instr. S. C. de Prop. F. *11 Sept. 1779.* (ad Ep. Scodren.) — Circa la celebrazione della Messa, amministrazione dei Sagramenti, e predicazione, che costì si esercitano con molta frequenza non solo dei cattolici, ma anche dei turchi, i quali senza commettere irriverenze spesse volte vi assistono o per curiosità o per voti fatti a coteste chiese, fa d' uopo avvertire non esser contro lo spirito della Chiesa, che gli infedeli assistano alla predicazione della cristiana dottrina, massime ove pongasi loro in vista la purità e perfezione della morale evangelica, senza molto internarsi nella esposizione dei misteri superiori alla loro capacità, e direttamente contrarî alle loro infelici prevenzioni. Ma per quel che riguarda la celebrazione della Messa, e l' amministrazione dei Sagramenti, Ella ben sa la clausola espressa nella formola delle sue facoltà, ove si permette è vero di far tuttociò anche in presenza di persone estranee dalla comunione della Chiesa, ma con la condizione, *si aliter celebrari non possit;* e però si dee, quanto è possibile senza pericolo di maggior danno, procurare che gli infedeli si ritirino dall'assistere alle nostre sacre funzioni e specialmente al Sacrificio dell' Altare, alla comunione del quale nè realmente nè formalmente si ammettono altri, che i veri fedeli di Cristo.

1827

Instr. S. C. S. Officii *28 Aug. 1780* (ad Vic. Ap. Constantinop.) Postulasti a Sacra Congr. de Propaganda Fide, num Tibi liceret Sacramentum Confirmationis, num aliis sacerdotibus alia Sacramenta administrare cuidam huius urbis adolescenti catholico, qui quamvis catholice vivat, sacris tamen lutheranorum functionibus, festis ad minus diebus, interesse cogitur a patre haeretico, nolente sui nominis iacturam facere, quam pertimescit, apud conlutheranos suos, nisi filium ad suae sectae imitationem perstringat. Esse autem id omne ab huiusce S. Sedis Apostolicae regulis alienum prorsus, atque adversum, etiamsi adolescens obtestetur, malo se prorsus invitoque animo praedictis functionibus exhibere, atque ad ea unice avertenda, quae domi gravissima orirentur incommoda, cum suae praeterea de hac re exheredationis et eiectionis periculo: et quamvis adolescens, adiens haereticorum sacra, non se immisceat illorum precibus, non coenam sumat, non aliud quidquam operetur, sed immobilis vere sicut lapis materialem solummodo praesentiam impendat, et denique licet iuvenis polliceatur, cum primo a patria potestate fuerit liber, eiusve actuali imperio, nusquam se haereticorum sacra haec aditurum, dignoscere poteris ex ea potissimum instructione quam typis edidit Sacra Congregatio de Prop. Fide super communicatione in divinis, exque decreto die 31 Ianuarii 1774 (*V. n. 1653*) ibique laudatis Benedicti XIV. Constitutionibus, quae tibi praesidio quoque erunt in consimilibus aliis casibus expediendis, interim adnotando, praeter periculum propriae perversionis, praeter scandalum quod fidelibus aeque ac infidelibus praesenti in casu ingeneratur, simulationem quoque aliquam externam saltem falsae religionis adesse, quae cum puritate fidei catholicae componi nullatenus potest.

Sed cum haec a nobis Tibi rescribenda veritas commendat doctrinae, illud etiam fervor charitatis a Te suggerit, esse procurandum ut periclitantem, et in tentatione positum adolescentulum eiusdemque optimam matrem flebiles forte refoveas, pusillanimes confortes: patris sponsique comminationibus perterritos, proposito eis futurae retributionis gaudio, ad praesens sustinendum certamen enixe adhorteris: doceas insuper, nisi qui utrumque oderit, cum sibi in scandalum factus est, non posse Christi esse discipulum, eosdemque demum tuis monitis instruas, ut (illum), ne se ab iis tamquam despectum erubescat, coeteris quibuscumque obe-

dientiae, atque venerationis significationibus obsequentissime prosequantur. Nisi haec vero iuverint, superest, ut pro eo, quo fungeris, Apostolici Vicarii ministerio eorum incolumitati omnimodis satagas providere.

1828

S. C. de Prop. F. - C. G. *12 Martii 1789* — Paros — 1. Se sia lecito ai cattolici entrar per padrini nel battesimo dei greci scismatici, e per compari nel matrimonio.

2. Se sia lecito ai cattolici dare elemosine di messe ai preti scismatici.

3. Se sia lecito ai cattolici portar l' effigie, che hanno nelle loro case, di Maria Vergine e di altri santi, nelle chiese scismatiche, occorrendo la rispettiva festa di quei santi; arder delle lampade nelle loro chiese, farvi orazione, assistere per curiosità alle loro funzioni, andar con essi in processione, eccetto la processione che si fa in occorrenza del funerale di alcun defunto.

4. Se sia lecito, avendo qualche cattolico genitori scismatici, di far l' esequie loro di tutto l' anno, arder secondo l' uso de' greci le lampade alla chiesa greca, ed altre spese a sacerdoti greci.

R. Non licere in omnibus.

1829

S. C. de Prop. F. - C. G. *2 Aug. 1803* — Archiep. Antibaren. — 1. Se possa permettersi ai cattolici di accompagnare i cadaveri degli scismatici alla sepoltura con candele accese in mano.

2. Se possa permettersi che i cattolici facciano da patrini nei battesimi degli scismatici, e che intervengano come testimonî nei matrimoni dei medesimi.

R. Ad 1. Negative.

Ad 2. Negative quoad utramque partem.

1830

S. C. de Prop. F. - C. G. *7 Martii 1805* — Helvetiae — Se sia da tollerarsi che i cattolici ritengano nella sagrestia comune ai protestanti l'Olio Santo, il S. Crisma e la SS. Eucaristia.

R. Serventur in loco non promiscuo cum acatholicis, et si alius desit, in aedibus parochi.

1831

Ex Instr. S. C. S. Officii *12 Martii 1809* (ad Ep. Cataren.) Per quanto sia vero che convenga (generalmente parlando) di sostenere con costanza i nostri altari, e i dritti che abbiamo nelle chiese dei greci, ciò per altro, com' Ella stessa colla sua saviezza potrà conoscere, soggiace a molte eccezioni, specialmente ove si tratta d'introdurre, o mantenere senza urgentissima causa una mescolanza di altari o di riti per se stessa indecente, nociva spesse volte alla purità di nostra s. religione, poco conveniente alla santità dei divini misteri, e perciò appena talvolta tollerata dalla S. Sede rispetto a qualche luogo donde non abbia potuto estirparsi senza eccitare turbolenze dannosissime, e senza pregiudizio gravissimo dei fedeli, e coll' avvertenza inoltre che non concorresse nel caso alcun pericolo di scandalo o altra circostanza viziosa, essendo sempre prevalsa la massima (ed è quella che dovrà sempre prevalere presso di Lei) che a preferenza d'ogni diritto deve onninamente procurarsi di mantenere la purità di nostra santa fede, l' osservanza delle regole canoniche, l' edificazione dei popoli, e la salute eterna delle anime.

1832

S. C. S. Officii *29 Ian. 1817*. — Saxoniae — An licitum sit catholico petere vel accipere benedictionem nuptialem a ministro acatholico, licet pars acatholica illud exigat.

R. Negative.

1833

S. C. S. Officii *13 Ianuarii 1818* — Kentuky — 1. An liceat interesse haereticorum funeralibus et sepulturae.

2. An liceat catholicis adire templa haereticorum.

R. ad 1. Licere quotiescumque agatur de assistentia materiali praestita civilis officii causa a qua eximi nequeant catholici sine gravi danno vel periculo, dummodo nullo modo communicent in eorum ritibus et sacris caeremoniis quibuscumque.

Ne autem in praxi temere permittatur periculosa consuetudo adsistendi haereticorum funeralibus et sepulturae, inspiciat Episcopus serioque perpendat num facile ea tolli possit quin exinde oriantur odia et inimicitiae haereticos inter et catholicos, unde aliquod grave damnum catholicis sit pertimescendum. Quod si pacifice ea tolli nequeat, sedulo instruendi sunt catholici quibus conditionibus quibuscumque in circumstantiis permittatur. Nimirum permittitur ut dictum est: 1. Sola praesentia materialis praestita civilis officii causa; ea igitur conditione ut catholici nullum se actum religionis ac religiosi cultus et ritus praestare intendant. — Permittitur 2. in casu quo ab ea eximi nequeant sine gravi damno vel periculo; quae circumstantia non adest ubi quis nullum sibi damnum vel periculum alias imminere sciens, proprio lubitu et electione interesset, nullo adstrictus civilis officii debito. — 3. Permittitur denique ea conditione ut nullo modo communicent in sacris cum haereticis; igitur nec simul orare, neque se in eorum ritibus immiscere debent,

nec luminaria deferre, neque pro defuncti anima suffragia persolvere.

Ad 2. Licere, si adeant merae curiositatis causa, absque ulla communicatione in sacris, in qua talis aditus communiter habeatur pro actu protestativo falsae religionis; quandoquidem sicuti profana aedificia, sic et templa haereticorum adire, est actus per se indifferens; qui non nisi a pravo fine, vel ex circumstantiis efficitur malus. Malus nimirum efficitur: — 1. Si quis ea adeat animo adsistendi sacris haereticorum functionibus; — 2. Vel etiam absque tali animo, si ingressus ipse in haereticorum ecclesias aliquam inferat vel inferre videatur cum eisdem haereticis in divinis communicationem, hinc et scandali occasionem praebeat; — 3. Aut si talis aditus indictus sit ab haeretico gubernio, tamquam protestatio eiusdem fidei ac religionis catholicos inter et acatholicos; — 4. Vel utrumque communiter habeatur veluti tessera unius eiusdemque communionis catholicorum et acatholicorum. — In his igitur casibus nunquam licet catholicis adire haereticorum templa, quia numquam licet haereticorum sacris participare, nec propriam simulare fidem. Ubi vero haec omnia absint, et sola curiositate templa visendi moveantur, inculpate ea adire possunt.

1834

S. C. S. Officii *23 Febr. 1820* — Ep. Quebecen. — 1. Ad Missam solemnem ecclesiarum dioecesis Quebecensis cantatur pro rege Angliae *Domine salvum fac regem,* et tum in ecclesiarum parochialium pronao (gallice *le prone*) tum in benedictionibus SS̃mi Sacramenti, ubi pro Papa et pro Episcopo, pro rege nominaliter oratur. Quaeritur an talis consuetudo arguenda sit communicationis vetitae cum haereticis.

2. Cum protestantes officiarii dominentur omnibus tribunalibus, curiis, doganis publicisque gubernii tum civilibus tum militaribus officiis (gallice *les boureaux*) modusque iurandi apud eos sit tactus et osculum Bibliorum: ubique Biblia haeretica praebentur tangenda et osculanda, solique clero concessum est ut iuraret admovendo manum ad pectus. Hoc posito, quaeritur an fideles inquietandi sint de modo qui invaluit tangendi et osculandi huiusmodi Biblia.

3. Deficiente catholico viro ad pulsandum organum in ecclesia quadam catholica, potestne temporarie ad istam functionem admitti musicus acatholicus?

R. Ad 1. In casu et circumstantiis de quibus agitur, esse locum dissimulationi et tolerantiae.

Ad 2. In casu et circumstantiis expositis respondendum esse negative, nempe non esse inquietandos.

Ad 3. Remoto scandalo vel scandali periculo, affirmative.

1835

S. C. de Prop. F. — C. G. *20 Aug. 1826* — In Pekino si trovano alcuni russi (scismatici) che si portano bene e godono molto di esser presenti alla funzioni ecclesiastiche dei missionarî, e però questi domandano: — « An locus » sit alicui dispensationi communicandi cum » ipsis in rebus divinis. Item de benedictione » mensae; aliquando enim illos invitamus ad » prandium, et videndo nos nec benedicere » mensam nec gratias agere, scandalizantur, » cum sciant ipsam esse consuetudinem apud » nos. »

R. Quatenus schismatici et haeretici meram praesentiam materialem exhibeant, et causa honoris civilis, nec se immisceant precibus et ritibus catholicis, tolerari posse. Quatenus vero in religiosis functionibus proprios ritus adhiberent, aut nostris se ritibus immiscerent, non licere et non esse permittendum. Laudandos tandem missionarios quod in casu preces omiserint.

1836

S. C. de Prop. Fide — C. G. *2 Augusti 1830.* — Il vescovo di Santorino per non incorrere l'indegnazione dell'attuale Presidente (scismatico) della Grecia in certe funzioni nelle quali si prega pel Re Cristianissimo di Francia protettore de' cattolici in oriente, ha fatto dire dopo il versetto *Domine salvum fac regem etc.* anche il versetto *Domine salvum fac praesidem etc.* senz'altra orazione. Quale istruzione o risposta dee darglisi?

R. Esse annuendum.

1837

Instr. S. C. S. Officii *12 Maii 1841* (ad Ep. Sanctorien.) — 1. Non sarà lecito a verun Vescovo cattolico sebbene inviato dal governo greco scismatico, nelle feste di detta corte, di unirsi al governatore, per intervenire alla chiesa greca scismatica a cantare la *doxologia* quasi che come superiore dei cattolici vi prendesse parte al pari delle altre autorità civili ed ecclesiastiche scismatiche.

2. I cattolici, i quali, come impiegati civili del governo, sono invitati ed obbligati dal governo greco d'intervenire alle funzioni, che per feste di corte si fanno nelle chiese greche scismatiche, non celebrandosi la Messa, non si avranno ad inquietare, se per tali loro personali circostanze, intervengano alla doxologia purchè non prendano parte nella medesima, *et meram praesentiam materialem exhibeant causa honoris civilis.*

3. I Vescovi cattolici invitati dal governatore locale per le feste di corte a solennizzarle

nelle loro chiese, si limitino al solo canto dell'*inno ambrosiano, e alla benedizione del Sagramento,* dopo la quale siavi la solita trina acclamazione « Viva il Re ». Può qui aversi in memoria l'avviso dato già in altra istruzione in occasione di pubbliche preghiere ordinate da un Principe acattolico, che cioè l'indirizzassero non pel solo bene temporale del sovrano e del governo, ma bensì per la vera felicità, che è il prezioso dono della fede, e l'essere nel seno della vera chiesa.

4. Essi Vescovi in tali circostanze mai facciano Pontificale, o facciano da altri cantare Messa, onde così evitare che, intervenendovi il governatore scismatico coi suoi officiali, si dia loro *l'incenso e la pace, non essendo ciò lecito per verun pretesto.*

5. Si ometta perciò l'invito del governatore scismatico alla Messa solenne nelle feste del S. Protettore, affinchè non siavi occasione di devenire a questi atti, che non possono permettersi.

6. A questa istruzione attengansi ogni volta che si volesse dal governo per istraordinarie circostanze qualche ecclesiastica funzione.

7. Si procuri di evitare il reciproco intervento dei cattolici alle chiese scismatiche, e degli scismatici alle cattoliche, potendo piuttosto ciascuno nelle respettive chiese eseguirle secondo la propria professione.

8. Col mezzo dei confessori, e con quelle cautele che suggeriranno le circostanze locali e personali, colla maggior riserva i Vescovi istruiranno nei casi occorrenti quei cattolici, che si trovino nelle occasioni considerate in questa istruzione.

1838

S. C. de Prop. Fide - C. P. PRO SIN. *5 Iulii 1841.* — VIC. AP. CHAN-SI — Se nell'orazione del Venerdì Santo *pro Imperatore* debbasi leggere il nome del sovrano cinese, al quale taluno dei missionarî sostituisce il nome dell' Imperatore di Austria.

R. Omittendum; et item in Praeconio paschali verba quae ipsum respiciunt.

1839

Ex Litt. S. C. de Prop. Fide *24 Iulii 1850.* (AD ARCHIEP. ARMEN. CONSTANTINOP.) — Soltanto entro i limiti dell'impero turco, ed in modo di semplice *tolleranza* si permette la desiderata preghiera pel Sultano. Per quel che riguarda il modo, si ammette ... nella seguente forma: *Preghiamo il Signore affinchè conceda la sua divina grazia al nostro inclito Imperatore per poter godere la pace temporale ed eterna.* Finalmente volendo il Sultano che venga inserito nella detta preghiera il suo proprio nome, nulla osta che si aderisca a cotal suo desiderio. Apparterrà quindi al saggio discernimento di V. S. di usare quando lo crederà più opportuno di tal permissione, tenendosi sempre nei limiti prescritti.

1840

S. C. S. Officii *20 Nov. 1850*—MISS. TERRAE SANCTAE — 1. Se sia lecito porgere torce o lumi accesi a qualsivoglia persona eterodossa che ami assistere alle nostre funzioni.

2. Se si possa permettere che i fanciulli di genitori scismatici esercitino l'officio di ministri nella celebrazione dei divini misteri.

R. Ad 1. Negative et ad mentem. La mente è che se, attese le particolari circostanze, non possono escludersi da tal cerimonia le sole persone eterodosse, se n'escludano eziandio i laici cattolici.

Ad 2. Non posse permitti.

1841

Ex Litt. S. C. de Prop. F. *21 Maii 1856.* (AD VIC. AP. TUNK. CENTR.) — Cum inter alias facultates Vicario Ap. in Formula I. n. 13 tribuatur celebrandi Missam coram infidelibus et excommunicatis, si aliter celebrari non possit, cumque praxis aliunde ubivis vigeat ut nedum non arceantur, verum etiam invitentur quandoque infideles ad sacras functiones, quod plerumque catholicae rei prodesse compertum fuit, utrum aliquid circa hoc emendandum esset Tricomiae Praesul (Vicarius Apostolicus antecessor) sciscitabatur. Hoc porro item in themate S. C. respondit: *Serventur decreta, iuxta tamen regulas prudentiae, pensatis locorum et personarum circumstantiis.*

1842

S. C. S. Officii *1 Apr. 1857.* — EP. ZACYNTHI — Se sia permesso ai cattolici emettere il giuramento nelle mani del prete greco (scismatico) per obbligo imposto dal governo, qualora si presti in maniera che il solo giudice lo imponga, ed il prete greco senza stola e senza candele accese dinanzi al Crocifisso, e senza minimamente dettarlo, se ne stia silenzioso; nè esiggasi che la sola e pura sua presenza, mentre il testimonio lo pronunzia da sè ponendo la mano sul Vangelo.

R. Quatenus minister schismaticus assistat iuramento catholicorum praesentia mere passiva et politica, sine stola aliisque signis ministerii, seu tamquam non addictus sacris, sic iurantes non peccare.

1843

Instr. S. C. S. Officii *8 Iunii 1859.* Communicatio cum haereticis esse potest vel in reproba doctrina vel in ritibus aliisve signis

falsae sectae protestativis cum scandalo fidelium, quibus ideo ab Ecclesia communio interdicitur cum illis, ne fides aut amitti aut periclitari intelligatur. Unde S. Ioannes Evangelista sic severe praecipit: *Si quis venit ad vos et hanc doctrinam non affert, nolite recipere eum in donum, nec* ave *dixeritis ei, qui enim dicit illi* ave *communicat operibus eius malignis* (Ioan. 2. 10). Evidentissime ex his verbis prohibitum iri infertur quidquid huiusmodi *ave* exprimit prout sunt actiones liturgicae quae ad ecclesiasticam unitatem significandam institutae fuere. Quapropter a PP. Concilii Carthaginensis sancitum legimus *cum haereticis nec orandum nec psallendum,* prout refert Benedictus XIV (de Synod. c. V. lib. VI.). Illicitum est ergo in sacris functionibus haereticos in chorum invitare, alternis psallere, dare iis pacem, sacros cineres, candelas et palmas benedictas, aliaque id genus externi cultus, quae interioris vinculi ac consensionis indicia iure meritoque existimantur, tam in sensu activo, nimirum similia eis dando, quam passivo, ab iis in eorum sacris accipiendo. Idem enim in utraque hypotesi esset ac *ave* illis dicere, eorumque operibus malignis communicare. Sed quaedam (nunc) proponuntur quae ex se, prout ieiune ac nude exhibentur, communicationem in sacris haud praeferre videntur. Nam quae circa patrinos in matrimoniis, et circa iurantes in ecclesiis nostris obiiciuntur, nullam declarant cooperationem prohibitam quoad catholicos. Patrini siquidem dicuntur ii qui solummodo desponsati lateri adstant, nihil agentes aut dicentes quod vetitae participationis signum referre iudicetur, et ita si in ista materiali praesentia nullum pertimescendum sit scandalum, non erit cur anceps fluctuet missionarii animus. Multo minus angi debet si, nemine catholicorum invitante aut cooperante, haeretici templa nostra cuilibet patentia ingrediantur sua iuramenta pronunciaturi. Quid ad nos si tota actio haereticorum sit fidelium cooperationi remota?

Quoad funera demum iam feria V die vigesima Maii 1755 responsum fuisse noverint missionarii, tolerandos esse haereticos vel schismaticos, quatenus meram praesentiam materialem exhibeant, causa honoris civilis erga defunctos, non se immiscentes precibus ac ritibus catholicis. In hoc enim nulla est proprie dicta participatio in sacris ex parte catholicorum, qua exclusa, in reliquis sese gerant ad tramitem Constitutionis Martini V. *Ad evitanda.*

1844

S. C. S. Officii *22 Iunii 1864* — Ep. Sanctorien. — Se possa tollerarsi che il Vescovo ed il clero cattolico accompagnino sotto il baldacchino il re acattolico della Grecia fino alla chiesa, come sogliono praticare i greci scismatici; e ciò affine di evitare gravi inconvenienti a danno dei cattolici.

R. Si notifichi al Vescovo la risposta data dalla S. C. degli Affari Ecclesiastici Straordinarii nella sessione dei 27 Luglio 1815 al seguente quesito di Mons. Vescovo di Tournay nel Belgio: « *Con quali formalità il principe eterodosso si debba ricevere, se voglia assistere alle cerimonie religiose.* » Fu risposto secondo l'Istruzione data dal S. O. il dì 10 Maggio 1753: *Quatenus meram praesentiam materialem exhibeat causa honoris civilis, nec se immisceat precibus ac ritibus catholicis, tolerari posse: quatenus vero in religiosis functionibus proprios ritus adhibeat vel nostris se immisceat, nec licere nec esse permittendum.*

Inoltre si richiami alla memoria di Mons. Vescovo di Santorino l'Istruzione data dal S. O. al predecessore di lui nella fer. IV 25 Ag. 1841 e trasmessagli col mezzo della S. C. di Propaganda dove specialmente sotto i nn. 3 e 4 si contengono alcune prescrizioni che fanno a proposito della presente domanda *(V. n. 1837)*.

Finalmente si faccia conoscere a quel Vescovo che la cerimonia di cui egli parla nel suo quesito si potrà tollerare quando una mera necessità lo richiegga, e purchè il Vescovo ed il clero non usino la cotta, nè altro abito sacro, e purchè si adoperi un baldacchino di forma diversa da quella solita ad adoperarsi nelle sagre funzioni, e sia portato da secolari.

1845

S. C. S. Officii *7 Iulii 1864* — Archiep. Smyrn. — 1. Si può permettere a cattolici di accompagnare i funerali degli eretici sino alla porta nella chiesa?

2. Si possono gli eretici far cantare nelle nostre chiese ed assistere all'altare per servire la Messa?

5. Un cattolico può permettere ad un eretico o scismatico di contrarre matrimonio nella propria casa (facendo per lo più i greci i matrimonî in casa ove si reca il loro prete)?

4. È proibito ad un eterodosso di far da patrino ad un fanciullo cattolico? Si può permettere ad un cattolico di tenere al sagro Fonte un figliuolo scismatico eretico, amministrandosi il Sagramento, s' intende già, da un ministro eretico?

5. È permesso a cattolici di mettersi in ginocchio, o almeno dare alcun segno di venerazione al SS. Sagramento recato dagli scismatici?

6. In pericolo di morte, mancando un sacerdote cattolico, si può cercare l'assoluzione da un sacerdote scismatico?

7. Si può procacciare agli eretici in pericolo di morte il soccorso de' Sacramenti, chia-

mando all'uopo un sacerdote della loro credenza?

8. I greci sogliono nei loro funerali dispensare a vicini ed amici del grano e del pane detto *coliva;* e chi lo riceve debbe rispondere, intendendo del defunto: *il Signore lo perdoni;* è permesso ai cattolici di riceverlo? (I *coliva* prima che sian distribuiti vengono posti sui sepolcri dei defunti eretici, e qualche volta si offrono in onore di un santo).

9. Si può concorrere con denaro alla fabbrica di chiese eretiche? Si fa una questua all'uopo: si può permettere che i cattolici contribuiscano allorchè sono ricercati?

10. Gli operaî cattolici, lavorando nella fabbrica di chiese eretiche, possono rimettere qualche loro giornata a benefizio delle medesime?

11. È poi permesso di lavorare per tali edifizi sacri?

R. Ad 1. Dummodo catholici comitantes funera haereticorum aut schismaticorum usque ad ianuam coemeterii, meram praesentiam materialem exhibeant, civilis honoris causa erga defunctos, nec se immisceant ritibus haereticorum, nec luminaria deferant, nec pro defuncti anima suffragia persolvant, tolerari posse.

Ad 2. Ad utramque partem: Negative.

Ad 3. Iuxta exposita non esse permittendum.

Ad 4. Negative in omnibus, et detur decretum latum sub fer. V, die 10 Maii 1770 quod est huiusmodi: — Proposito dubio a Vic. Apostolico Smyrnensi: *An liceat catholicis interesse baptismis graecorum, in quibus per se vel per alios aliquando etiam officio patrini funguntur;* SSmus auditis Emorum suffragiis decrevit: *Catholicis absolute non licere vel per se vel per alios fungi officio patrini in baptismis qui haereticorum filiis ab haereticis ministrantur.*

Ad 5. Detur decretum latum die 15 Aprilis 1672 sequentis tenoris: — Proposito dubio Nuncii Apostolici apud Venetos: *An Eucharistiae Sacramentum delatum ad infirmum a presbytero graeco schismatico adorari debeat a viro catholico?* responsum fuit: — *Scribatur quod occasione qua non possit evitare delationem Sacramenti, illud adoret, sed non prosequatur deferentem, nec ingrediatur ecclesiam graecorum.*

Ad 6. Licere, dummodo tamen et aliis fidelibus non praebeatur scandalum, nec sit alius sacerdos catholicus, nec sit periculum ut fidelis ab haeretico pervertatur, et tandem probabiliter credatur sacerdotem haereticum administraturum hoc Sacramentum secundum ritus Ecclesiae.

Ad 7. Non licere.

Ad 8. Prout exponitur, non licere.

Ad 9. Non licere.

Ad 10. Non licere.

Ad 11. Detur Instructio iam data sub feria IV die 14 Ianuarii 1818. Vicario Apostolico Kentuchiensi, cui postulanti: *An permissum sit haereticorum ecclesias seu synagogas aedificare;* responsum fuit: *Non esse inquietandos dummodo non adsit scandalum nec sit in contemptum religionis. Curet autem Episcopus ut artifices per missionarios et confessarios opportune instruantur, quando a propria praestanda opera in ecclesiis sen synagogis aedificandis se abstinere debeant. Tenentur scilicet ab opere se abstinere: 1. Ubi huiusmodi opus communiter habeatur pro signo protestativo falsae religionis; 2. vel aliquid in ipso contineatur quod per se directe ac unice exprimat reprobationem catholici cultus, et approbationem damnati cultus haereticorum; 3. aut constet artifices catholicos ad opus adigi vel vocari ab haereticis in contemptum catholicae religionis. — Ceterum quamvis extra hos casus relinquendi sint in bona fide, semper tamen monendi sunt ne haereticorum cultui cooperari intendant.*

Collectanea S. C. de Prop. Fide.

1846

S. C. de Prop. F. – C. G. *19 Sept. 1867.*

1. Se convenga avvertire alcuna cosa circa il divisamento dei Vescovi degli Stati Uniti di America di ammettere come socî onorarî nelle Società di S. Vincenzo de' Paoli gli acattolici.

R. Nihil quidem obstare quominus etiam ab acatholicis spontaneae eleemosynae recipiantur; verum ut iidem recenseantur inter socios honorarios omnino non expedire.

1847

Ex Instr. S. C. S. Off. *1871.* — (AD ARCHIEP. CORCYREN.) 1. In collatione Sacramentorum Baptismi et Confirmationis haeretici vel schismatici neque per se, neque per catholicum procuratorem, neque soli, neque cum catholicis, patrini munere fungi licite possunt: neque catholicis eodem munere fungi licet in iisdem Sacramentis acatholico ritu administratis: ita enim constanter tenuit haec Apostolica Sedes. Quapropter tuum erit, opere potissimum parochorum adlaborare, ut abusus hac super re isthic vigentes diligenter aeque ac prudenter, sensim sine sensu, ut iam speras, emendentur.

2. Si quando necessitas cogat catholicos ad acatholicorum funera comitanda, sedulo advertendum est id solum licere, quotiescumque agatur de praesentia materiali praestanda civilis officii causa, a qua eximi nequeant catholici sine gravi damno vel periculo; et dummodo nullo modo communicent in eorum ritibus ac sacris caeremoniis quibuscumque. Hisce itaque adhibitis conditionibus, consuetudo adsi-

stendi acatholicorum funeribus et sepulturis, si quando nec facile tolli posset, quin exinde oriantur odia et inimicitiae catholicos inter et acatholicos, tolerari potest.

1848

S. C. S. Officii *14 Ian. 1874* — (AD VIC. AP. COLUMBEN., CEYLAN) — Fideles admonendi sunt ne in cadaverum humatione una cum haereticis ac schismaticis nec preces effundant, nec terram desuper cadavera in fossa iam posita iniiciant, id quod eo vel maxime improbandum est in clericis.

Ut autem recte ac licite fideles sese habeant in adsistendis tum nuptialibus solemnitatibus seu gaudiis nuptiarum mixtarum, vel etiam schismaticorum aut infidelium, cum necessitas ad id eos compelleret, vel ad associanda eorum funera, adnectuntur quaedam resolutiones quibus adhaerendum omnino erit in similibus adiunctis.

Dubia proposita 1. An possint invitari haeretici, schismatici et infideles ad adsistendum catholicorum nuptiis, vel etiam mixtis quae licite contrahuntur.

2. Possuntne catholici interesse quovis modo nuptiis haereticorum, schismaticorum et infidelium, vel etiam iis nuptiis quae illicite contrahuntur inter catholicam partem, et alteram ex sectis supradictis addictam, sive nuptiae validae evadant, aut sint invalidae?

R. Ad 1. Tolerari posse, accedente rationabili causa, et dummodo nulla interveniat communicatio in sacris, et scandalum non sit pertimescendum.

Ad 2. De regula, *negative;* tolerari tamen posse ut catholici huiusmodi nuptiis, civilis officii causa tantum, adsint, semoto scandalo, et quovis perversionis periculo nec non ecclesiasticae auctoritatis contemptu.

1849

Ex Litt. S. C. de Prop. F. *3 Maii 1876* — (AD VIC. AP. AEGYPTI) — Nell'Adunanza di Fer. IV. 5 Aprile p. p. gli Emi Inquisitori Generali occuparonsi dei quesiti proposti da V. S. e tendenti a conoscere se possa permettersi ad allievi ed allieve dei diversi educandati misti, costì esistenti, l'intervento ai funerali di qualche loro compagno, od altro individuo appartenente alla famiglia del medesimo eterodosso, e risolvettero che fossero a Lei communicati alcuni decreti emanati nei vari tempi dalla Suprema (*13 Gen. 1818. – 30 Giugno 1864. 14 Gen. 1874. – 1 Giugno 1866.*) dal tenore dei quali potrà V. S. agevolmente rilevare non verificarsi nel caso da Lei esposto tutte quelle circostanze che si esigono perchè possa tollerarsi tale intervento; e però conviene ch' Ella invigili e ponga in pratica ogni mezzo per distogliere ed impedire che invalga tale uso. Qualora poi nei casi particolari vedesse di non poterlo impedire senza dar luogo a serî inconvenienti, sappia che a V. S. rimane esclusivamente riservata la facoltà di permetterlo in via di mera tolleranza; ed in tali evenienze dovrà avvertire i moderatori degli educandati che istruiscano i loro allievi intorno alla natura di tale intervento, la quale lungi dall'essere compartecipazione ad atto religioso, ha il semplice carattere di un materiale atto civile. Sempre per altro, e per modo di regola rimane vietato l'intervento ai funerali meramente civili di quelli che volgarmente diconsi liberi pensatori, nei quali per ostentazione ed in isfregio della religione, si escluda a bella posta l'intervento dei sacerdoti o ministri del culto.

1850

S. C. de Prop. Fide – C. G. *5 Aprilis 1886.* — L'uso recentemente introdotto nella diocesi di D., che, a cagione di elemosine elargite, si proclamino i nomi in chiesa, e pubblicamente si recitino preghiere per l'anime di coloro che sono morti nel neo-scisma armeno senza segni di pentimento per l'adesione allo scisma, e di voler essere riconciliati colla Chiesa, non è da tollerarsi. Quindi M. Vescovo assolutamente proibisca questo scandaloso abuso; e le preghiere si recitino in generale per i fedeli defunti di tale famiglia benefattrice, o pel fedele cattolico defunto N. e gli altri fedeli defunti della sua famiglia. A quelli poi che espressamente richiedessero la recita dei nomi e delle preghiere per defunti nel neo-scisma, si notifichi ciò essere proibito, e come tale dichiarato dalla S. C.

1851

S. C. S. Officii *1 Maii 1889.* — VIC. AP. N. — Imploro in via d'eccezione la facoltà di permettere ad alcuni scismatici ed eretici, eventualmente anche israeliti, specialmente fanciulli e fanciulle che frequentano le nostre scuole congregazioniste, di poter cantare nelle nostre chiese ed oratorî. Specialmente a S.... ciò è utilissimo, essendo scarso il numero dei cantori e cantatrici cattoliche. Ciò riesce a maggior decoro delle funzioni, massime nel mese di Maggio, e nelle grandi solennità. D'altronde non sembra esservi alcun pericolo; la sorveglianza è attiva, e con tal mezzo si allettano gli eterodossi a frequentare le nostre funzioni che loro piacciono assai; frequenti volte è questo il principio del loro ravvicinamento, e poi della loro conversione. In Oriente questo costume è assai diffuso, specialmente nelle scuole delle Congregazioni Religiose. Volerlo togliere affatto non so se sarebbe scevro d'inconvenienti.

R. Instet Vicarius Ap. ut quo citius et efficacius amoveantur abusus de quibus agitur; et interim curet ut pueri catholici doceantur accurate cantus liturgicos.

1852

S. C. S. Officii *8 Maii 1889* — ARCHIEP. BUKAREST. — Se, attesi gravissimi inconvenienti, si possa lecitamente accordare ai protestanti nella sepoltura dei loro defunti l' accompagnamento dal sacerdote cattolico.

R. Negative; et ad mentem. La mente è che si risponda all'Arcivescovo di Bukarest che quando l' intervento degli ecclesiastici ai funerali e alle sepolture degli eterodossi riveste in qualche modo i caratteri di azione sacra, come nei casi esposti, la S. Sede ha costantemente dichiarato tale intervento non essere lecito; e per sua norma gli si communichi il decreto di fer. IV 30 Marzo 1859 partecipato già all' Arcivescovo di Vienna, che è del tenore seguente: « Parochum, uti parochum, funeribus acatholi» corum adesse non posse: si vero tantum civi» liter assistat, absque vestibus sacris et absque » ulla communicatione in ritu sacro cum hae» reticis, tolerari posse, dummodo notorie con» stet de vinculo cognationis sive amicitiae inter » parochum et defunctum acatholicum. »

1853

S. C. S. Officii *5 Iunii 1889* — VIC. AP. MALACEN. — Per i soldati della guarnigione inglese il governo britannico ha già da lungo tempo edificato una cappella unica, ove alternativamente ad ore diverse hanno luogo nella Domenica le funzioni religiose per i soldati cattolici e protestanti. Esistono alle due estremità della cappella due altari, destinato ciascuno esclusivamente ad un culto; e durante il servizio religioso o cattolico o protestante, rimane celato da una cortina l' altare dell' altro culto. Il Vicario Ap. attesa la difficoltà di ottenere dal governo la erezione di un' altra cappella, domanda se può tollerarsi l' uso attuale.

R. Attentis expositis, usum, de quo quaeritur, tolerari posse, dummodo scandalum absit, et nulla alia habeatur ecclesia in qua catholici milites religiosis officiis satisfacere valeant; et ad mentem. Mens est ut Vicarius Ap. sollicite curet ut a gubernio britannico erectionem capellae obtineat, quae soli catholicorum usui sit destinata; et si quidem gubernium recuset, studeat capellam huiusmodi, quo citius fieri potest, aedificari, conrogatis undecumque eleemosynis.

1854

Ex Litt. S. C. de Prop. Fide *8 Iulii 1889* (AD ARCHIEP. MARIANOPOLIT.) Quidam ... istius archidioecesis petierat facultatem pulsandi in diebus festis organa in templis protestantium ad victum sibi procurandum. S. Congregatio S. Officii super precibus, uti supra, hoc edidit decretum Fer. IV. die 19. elapsi Iunii: « Illicitum esse in templis haereticorum, cum » ibi falsum cultum exercent, organum pul» sare. Et responsum communicetur R. P. » D. Archiepiscopo Marianopolitano ». Quod decretum SSmus D. N. Leo XIII eadem die ratum habuit et confirmavit.

1855

S. C. S. Officii *19 Augusti 1891* — Se sia lecito assumere gli eterodossi a testimonî nel matrimonio dei cattolici.

R. Non esse adhibendos; posse tamen ab Ordinario tolerari ex gravi causa, dummodo non adsit scandalum.

CAPUT V.

DE SOCIETATIBUS SECRETIS

1856

S. C. S. Officii *27 Iunii 1838* — Poenae ecclesiasticae a plurimis Romanis Pontificibus in eos statutae sunt, qui societati, quam « Liberorum Muratorum » dicunt, nomen dedissent, atque iuramentum de arcano servando in eorum conventiculis emisissent. Dubium exoritur, utrum ii quos licet emissi iuramenti poeniteat, communicando tamen cum caeteris eidem sectae adhaerentibus, vel eorum conventicula adeundo, vel *alio quolibet modo* veros eiusmodi societatis cultores se palam exhibere perseverent, ad Poenitentiae aut Eucharistiae Sacramenti participationem legitime per confessarium possint admitti. Sacerdotes inveniuntur nonnulli qui huiusmodi homines reapse admittunt. Ut igitur certa confessariis norma praebeatur, quaeritur, utrum *in quacumque orbis regione* hominibus *liberorum muratorum* societati aggregatis, qui iuramenti de secreto servando vinculis invicem consociati, in unum corpus coalescunt, iuramenti exigendi more apud eamdem sectam adhuc vigente, *sacramentalem absolutionem* licite aut valide confessarius impertiatur, priusquam ipsi *absolute et positive* praedictam damnatam societatem *in perpetuum* relinquant. Quaeritur quomodo se

gerere debeat confessarius. Huic petitioni S. C. S. Officii sub die 5 Iulii 1837 respondit: « *Iuxta exposita non licere* ».

Cum autem ortum sit dubium, utrum verba illa *non licere* includant, in casu exposito, etiam *invaliditatem absolutionis*, exoratur S. C. ut dignetur id declarare.

R. Affirmative iuxta Constitutiones Apostolicas.

1857

S. C. S. Officii *2 Iulii 1845* — Angliae et Hiberniae — Episcopi privatim per se vel per alios sibi bene visos nomine S. Sedis confessariis praecipiant ut serio moneant suos poenitentes, ne societati *liberorum muratorum* aliisque huius generis clandestinis aggregationibus nomen dare, vel earum conventicula adire aut fovere praesumant; ac pertinacibus sacramentalem absolutionem negent, cum facultate absolvendi vere resipiscentes ab excommunicatione incursa.

1858

S. C. S. Officii *1 Augusti 1855* — Ep. Portus Aloisii — ... Nous sommes dans ce moment en lutte avec les francs-maçons .... Voici les instructions que j'ai données a mes ecclésiastiques; je les soumets respectueusement a V. E. et je désire qu'Elle puisse les approuver. J'ai ordonné ce qui suit:

1. Que toute personne qui aurait été assistée d'un prêtre, ou qui aurait demandé l'assistance d'un prêtre a l'heure de la mort, reçoive la sepulture ecclésiastique. Voilà la première règle, et je crois qu'il est impossible dans ce pays-ci d'agir autrement. Le fait d'avoir cherché a se réconcilier à l'Eglise, même à l'heure de la mort, doit être regardé comme une réparation suffisant pour autoriser la sepulture ecclésiastique, et je n'oserai pas faire autrement. J'espère donc que V. E. approuvera cette première règle.

2. Que si le corps d'un maçon défunt était porté à la loge massonique, on ne le reçoive pas à l'eglise, mais au contraire, qu'on doive lui réfuser rigoureusement toute prière et cérémonie ecclésiastique.

3. Que pour admettre à la sainte Communion un franc-maçon le clergé doive exiger rigoureusement qu'il abandonne à jamais la société maçonique, ce que le maçon peut faire sans bruit en cessant de fréquenter leurs loges et de les aîder à se maintenir.

4. Que quant au Sacrement de mariage, le clergè doive agir avec les maçons, qui ne veulent pas abandonner leur fraternité criminelle, comme il agit avec les protestants dans le cas de mariages mixtes.

Je ne vois pas la possibilité de faire autrement, et j'espère que V. E. approuvera toutes ces instructions que j'ai données à mon clergé. V. E. sait qu'il existe dans ce diocèse des lois qui rendent le mariage valide aux gens de l'état, et, si nous mettons trop d'entraves au mariage ecclésiastique, les époux se contenteront du mariage civile tout seule, et viveront ainsi dans le concubinage. Mais voici une question bien sérieuse que je soumets au Saint Siége, le priant humblement de m'accorder une réponse pour la direction de ma conscience. Il s'agit toujours de franc-maçons. Les Bulles des SS. PP. qui excommunient les franc-maçons n'ont jamais été promulguées ici d'une manière solennelle pas plus qu'en Angleterre; mais comme règle generale, mon clergé a exigé, quand un maçon se présentait au tribunal de la Pénitence (chose excessivement rare), qui il abbandonât la franc-maçonnerie. Cependant un de mes prêtres affirme qu'en France les confesseurs admettent à la sainte Table les franc-maçons sans leur demander ce qu'ils sont, pourvu qu'ils soient de la bonne foi: et ce prêtre a agi ainsi à Maurice dans quelques cas. Maintenant le Saint Siége a répondu le 5 Juillet 1837, et le 27 Juin 1838 aux Vicaires Apostoliques d'Angleterre que l'absolution donnée aux maçons dans quelque partie du monde que ce soit, est illicite et invalide. Un de nos maçons de Maurice qui faisait la Communion paschale depuis quelques années, et qui était, je le suppose, dans l'ignorance et la bonne foi, ayant appris que les maçons sont excommuniés, et qu'il devait les quitter, s'il voulait recevoir la S. Eucharistie, a preferée la maçonnerie à la religion, et cette année il n'a pas fait la Communion paschale. L'absolution donnée à celuici lorsque il ignorait le mal de la maçonnerie, est elle valide ou invalide? Il y a quelques autres personnes, mais pas beaucoup, qui se trouvent dans la même position. Je supplie V. E. de vouloir bien me donner une décision, et une solution de ce cas.

R. Eminentissimi DD. mandarunt respondi per S. C. de Propaganda Fide iuxta adnexam Instructionem, et dentur decreta:

Feria IV. 5 Dec. 1840. — Ad dubium: « An liceat celebrare parentalia et ecclesiasticam » sepulturam concedere iis qui ante exitum re- » ceperunt Sacramenta, attamen sectae masso- » nicae nomen dederunt, et in feretro retinent » sectae eiusdem emblemata; » Em̃i decreverunt » respondi: « Affirmative, servata forma decreti » Innocentii III Cap. *A nobis* de sent. excom., » et dummodo appositio emblematum deman- » data non fuerit a defuncto post receptionem » Sacramentorum, vel ab eodem fuerit revocata, » et amoveatur statim cognita eorum apposi- » tione, et omnino ante associationem cadave- » ris. Moneantur confessarii loci de obligatione

» exigendi retractationem ante sacramentalem » absolutionem ».

Feria V. die 5 Iulii 1837 — Proposito dubio: « Utrum in quacumque orbis regione hominibus liberorum muratorum societati aggregatis, licet emissi iuramenti eos poeniteat, » sacramentalem absolutionem licite aut valide » confessarius impertiatur, priusquam ipsi absolute et positive praedictam damnatam so» cietatem in perpetuum relinquat; » Sacra Congregatio S. Officii respondit: *Iuxta exposita non licere.* Cum autem natum sit dubium: « Utrum verba illa *non licere* includant in » casu exposito etiam invaliditatem absolutio» nis; » *Feria IV 27 Iunii 1838* Emi DD. dixerunt respondendum esse: *Affirmative iuxta Constitutiones Apostolicas.*

Quoad dubium de validitate absolutionis impertitae sectario addicto societati massonicae ignoranti pravitatem huius sectae, *Feria IV 2 Iulii 1845* Emi decreverunt: « Vicarii Apo» stolici privatim vel per se vel per alios sibi » benevisos, nomine S. Sedis etc. (*V. n. 1857*)

Instructio – *Illme ac Rme Domine* — Ex epistola quam superiori anno ad S. C. de Prop. Fide misisti satis clare liquet quo studio ac pastorali zelo flagras tam in procuranda gregis Tibi commissi salute, tam in tuenda SS. Canonum observantia ac integritate. Principio siquidem spirituali tuae dioecesis incremento merito laetaris; qua de re haec suprema Congregatio plurimum in Domino gratulatur; deinde de temporum difficultate graviter conquereris, deque hominibus qui clandestinis societatibus ab Apostolica Sede toties damnatis tenaciter addictis perturbationes et scandala ciere, atque salutares Ecclesiae leges infringere moliuntur. At cum ea sit militantis Ecclesiae perpetua vicissitudo ut veluti Petri navicula nunc tranquillitate fruatur, nunc urgentibus fluctibus veluti iactata periclitetur, praeclara passim occasio suppetit his qui praesunt Christi ovibus proferendi pastoralem zelum quo et ea possint amplecti quae licere et expedire prudentia dictaverit, et in dubiis rebusque arduis auxilium valeant efflagitare ab Apostolica Sede quae poscentibus praebet veritatem. Optimo itaque consilio dubia isthic nuper exorta tum de ecclesiastica sepultura sive danda vel deneganda iis qui proscriptis societatibus sunt addicti, tum praesertim de Sacramentorum participatione, ad hanc Supremam Congregationem delata sunt. Quamvis autem ex responsionibus eiusdem S.C. alias datis, atque ex Apostolicis Constitutionibus super hac re sapientissime editis late pateat qua ratione enunciata dubia enucleari possint, lubet nihilominus aliqua directe adiungere tum pro maiori eorumdem enodatione, tum insuper ut ceteri, qui in excolendo dominico agro tecum adlaborant, normam habeant quam inoffenso prorsus pede sequi possint et debeant.

Norunt profecto omnes gravissima damna quae ex clandestinis societatibus nedum temporali reipublicae tranquillitati, verum etiam spirituali animarum saluti a multis retro annis inferuntur. « Inde enim (ut loquitur Leo XII) » existunt acerbissimae calamitates, quibus Ec» clesia fere ubique vexatur, et quas sine dolo» re, imo sine moerore commemorare non pos» sumus. Impugnantur impudentissime sanctis» sima eius dogmata et praecepta, eius di» gnitas extenuatur, et pax illa et felicitas, » qua suo quodam iure frui deberet, non per» turbatur modo sed omnino evertitur. » Quamobrem, ut probe nosti, Apostolica Sedes qua Encyclicis doctrina ac pastorali unctione refertis, qua exhortationibus, nunquam destitit ab huiusmodi societatibus Christi oves avertere, atque sectas extremum exitium Ecclesiae minitantes, suprema auctoritate damnare, inflictis insuper gravissimis poenis, ac in primis maiori excommunicatione reservata ipso facto absque alia declaratione incurrenda, a qua (2) nemo per quemquam nisi per Romanum Pontificem praeterquam in articulo mortis constitutus, absolutionis beneficium valeat obtinere.

Quae cum ita sint, nemini dubium esse potest quin trasgressores in hanc gravissimam poenam inciderint. Qui enim post habitam harum constitutionum notitiam, vel proscriptis societatibus nomen dare praesumunt, vel ab iis omnino recedere detrectant, hi profecto in re gravissima Ecclesiam non audiunt, eiusque auctoritatem contemnunt; merito igitur plectuntur, cum, supremi Pastoris Christi iudicio, tamquam ethnici censeri debeant. Praeclare S. Cyprianus gravissimam hanc poenam spiritalem gladium appellat (3) quo superbi et contumaces necantur. Quo etiam fit ut nedum bonorum spiritualium communione, sed, si contumaces ac obstinati decesserint, etiam ecclesiastica sepultura priventur.

Verum cum Christi Ecclesia divini fundatoris spiritu instructa nihil magis exoptet quam ut devii, deposita contumacia, tandem aliquando ad ipsius sinum redeant, ideo, quemadmodum etiam in articulo mortis possunt per contritionem in Dei gratiam redire, ac internam cum membris mysticis corporis Christi commu-

(1) Bulla *Quo graviora* (13 Martii 1825).
(2) Ita Clemens XII. Bulla *In eminenti*; Benedictus XIV. *Providas;* Pius VII. *Ecclesiam;* Leo XII. *Quo graviora;* Pius IX. Encycl. *Qui pluribus.*
(3) S. Cyprianus Epist. 62.

nicationem adipisci, ita, si clara dederint resipiscentiae signa (quae passim a doctoribus enumerantur) (1) possunt etiam post mortem ab ecclesiastica censura absolvi, ac subinde (si casus excipiantur a iure praescripti) (2) etiam ecclesiastica sepultura donari. Id luculenter declarat Innocentius III cap. *A Nobis est saepe quaesitum* de sent. excom. ubi statuit insuper qūo ritu sint absolvendi, qui obtenta, prout creditur, gratia apud Deum per contritionem, per externa resipiscentiae signa excommunicationis vinculo exsolvuntur. Haec autem locum etiam sibi vindicant, si quando defuncti corpus in aulam massonum (vulgo *Logiaboge*) delatum fuerit. Etenim, si extrema defuncti voluntate id accidit, procul dubio ecclesiastica sepultura carere debet, cum, ut praefertur, obduratus obierit. Si vero perversa aliorum opera contra defuncti votum, quippe qui cum veris resipiscentiae signis decessit, neque absolutionis beneficio privari debet, nec ecclesiastica sepultura, prout ex doctrina nuper exposita, et ex decreto (3) huius Supremae Congregationis clarissime eruitur.

Quamvis vero ex his quae hactenus dicta sunt ultro profluat solutio ad ea quae Sacramentorum participationem respiciunt, atque in primis num *liberi muratores* ceterique huius generis sectarii ad absolutionem in Sacramento Poenitentiae, atque ad S. Synaxim admitti possint, nihilominus utilitatis expers non erit aliqua pressius adiungere. Ut autem silentio praetereantur ea quae a sacris canonibus generali regula praescribuntur, Romani Pontifices qui Christi vices gerunt in terris, in memoratis constitutionibus, quarum iam notitia ubilibet propagata est, conceptis verbis docent et crebro declarant eos beneficium absolutionis a lata censura obtinere haud posse, nisi vel in articulo mortis vel ex Apostolicae Sedis benignitate, atque in utroque casu cautum est, ne confessarius absolutionem conferat, nisi prius retractationem emiserint, ac certa dederint resipiscentiae signa (4). Accedit gravissima ratio ex iuramento a massonibus praestito deprompta, quod nedum ecelesiastica lege, sed divina prorsus ac naturali damnatur; « Quid enim? inquit » Leo XII (5), nonne nefas est iusiuradum, » quod in iustitia pronunciandum est, veluti » vinculum habere quo quis se ad iniustam » caedem obliget, et ad eorum contemnendam » auctoritatem, qui, cum vel Ecclesiam, vel » legitimam civilem societatem moderentur, ius » habent ea cognoscendi, quibus illarum salus » continetur? Nonne iniquissimum et indignissimum est, Deum ipsum veluti scelerum te» stem et fideiiussorem appellare? Rectissime » Patres Concilii Lateran. III. inquiunt Can. 3: « *Non enim dicenda sunt iuramenta, sed po» tius periuria, quae contra utilitatem eccle» siasticam et Sanctorum Patrum veniunt in» stituta.* Et intoleranda est eorum ex his ho» minibus impudentia sive amentia, qui cum » non modo in corde suo, sed etiam palam, » et publicis scriptis dicant *Non est Deus,* au» deant tamen iusiurandum exigere ab iis o» mnibus quos suas in sectas deligunt. »

Quamobrem ubi primum confessariis Hiberniae et Angliae ex Apostolica indulgentia per Episcopos facta fuit potestas absolvendi poenitentes qui damnatis societatibus adhaeserant, haec tria sapienter praescripta fuere: 1. Ut confessarii serio monerent suos poenitentes ne clandestinis aggregationibus nomen dare, earum conventicula adire aut favere praesumerent; — 2. Ut pertinacibus sacramentalem absolutionem denegarent; — 3. Ut vere resipiscentes ab incursa excommunicatione absolverent. Atque in hoc tantum casu tributa fuit opportuna potestas (6) quemadmodum confessariis tuae dioecesis non aliter ab Apostolica Sede tribuitur. Quae cum ita sint, facile quisque intelliget neminem ex massonibus absolutionem, de qua agitur, posse consequi nisi deposita contumacia, atque clandestinis societatibus omnino relictis: neminem insuper ex confessariis posse nisi vere resipiscentes absolvere, idque vel in articulo mortis, vel extra ex Apostolicae Sedis benignitate ac indulgentia.

Neque hic immorandum super dubio, si forte, nimirum, possit aliquis tali bona fide ac ignorantia laborare, ut quamvis proscriptis societatibus adscriptus, tamen a lata censura reservata immunis ac proinde valide absolutus censeri valeat, tametsi nullam retractationem emiserit, utpote qui, bona fide relictus, ne cogitaverit quidem de periculis erroribusque quibus scatent clandestinae societates. Vix enim generalis regula super hac re tradi potest; peculiares enim facti circumstantias oportet sedulo perpendere, atque pro earum varietate ab auctoribus probatae doctrinae iudicandi normam sumere, dummodo tamen prae oculis habeantur ea quae, tanta sententiarum gravitate, in Constitutionibus Apostolicis decernuntur. Id insuper accidere deinceps non poterit, cum confessarii Apostolicae Sedis praecepto teneantur serio monere poenitentes ne clandestinis aggregationibus nomen dare vel favere praesumant, atque debeant ante absolutionem exigere

(1) Fagnanus tit. 28 *De sepultura* n. 12. 13 – Ferraris V. *Excom.*

(2) Cap. *Ad audientiam* tit. *De torneamentis.* Bened. XIV. *De Syn.* lib. 13. c. 18. n. 10.

(3) Decretum fer. IV. 2 Decembr. 1840.

(4) Constit. Apost. et decreta.

(5) *Quo graviora.*

(6) Decretum an. 1840,

retractationem, prout in decretis, quae tibi transmittuntur, apertissime traditur. Quod si, nisi resipiscant, indigni prorsus censeri debeant qui absolvantur in Sacramento Poenitentiae, potiori iure ab Eucharistica Mensa sunt arcendi: qua enim ratione ad Sacramentum unionis et pacis admitti poterunt hi qui nunc clanculo, nunc scriptis et aperta vi Christo eiusque Ecclesiae bellum indicere, eiusque dogmata et tranquillitatem evertere funditus moliuntur? Pro externa vero agendi ratione, haec locum habent, dum agitur de his qui notorie damnatis societatibus sunt adscripti: occulti enim, ut probe nosti, si publice Eucharistiam peterent, non essent arcendi, cum et ipse Christus Pastorum Princeps Sacramentum sui corporis in suprema coena proditori haud negaverit. Quod attinet denique ad matrimonium, in quo una contrahentium pars clandestinis aggregationibus adhaeret, cum usque adhuc Apostolica Sedes nullum generale decretum super hac re tulerit, oportet ut pastores caute ac prudenter se gerant, et debent potius in casibus particularibus ea statuere quae magis expedire in Domino iudicaverint, quam generali regula aliquid decernere. Certe boni pastoris partes erunt, quantum sine clamoribus ac scandalis fieri poterit, huiusmodi connubia impedire (1). Confessarii praesertim in Sacramento Poenitentiae qua instructione ac consiliis, qua adhortatione, debent poenitentes graviter admonere ne tali periculo se ac futuram sobolem temere exponant, cum nil boni faustique expectari possit ab eo qui Dei eiusque leges tam inique contemnit. Quoniam vero, ut exponis, denegata facultate contrahendi huiusmodi matrimonia, nonnulli passione forsan abrepti, parochi ac testium praesentiam negligerent; initoque tantum contractu civili, vitam in concubinatu degerent (quod ubi viget Decretum *Tametsi* Concilii Trid. verissimum est) ideo urgente necessitate pro casibus, ut dictum est, particularibus poteris ea decernere quae magis in Domino expedire iudicaveris. Oportet denique ut nunquam ab oculis excidant Apostolicae Sedis sapientissima instituta, quae prout cunctis Ecclesiae pastoribus est regula veritatis, cunctis identidem praeclara praebet pastoralis mansuetudinis ac prudentiae exempla. Et ne remota proferantur, praestat animum adiicere ad ea quae superioribus annis super hac re gesta fuere: idque eo vel magis quoniam dubia, de quibus hactenus actum est, eadem ferme sunt ac illa pro quibus Angliae, Hiberniae, et alibi acriter disceptabatur, quaeve tandem ad hanc supremam Congregationem fuerunt deducta. Post sedulam itaque vestigationem, resolutiones seu decreta prodiere, tum ad enucleanda dubia tum ad sedandas animorum perturbationes aptissima. Transmissis vero huiusmodi decretis, iniunctum fuit Episcopis ac Vicariis Apostolicis ut privatim, nomine S. Sedis, eorumdem executionem confessariis praeciperent; quandoque insuper, ne perturbationes in Ecclesiae perniciem suscitarentur, adiecta fuit clausula ut a publicatione omnino abstinerent. Quapropter, ea qua polles pastorali prudentia, privatim nomine S. Sedis confessariis tuae dioecesis praecipies ut sedulo obtemperent, ac omnino adhaereant his quae tum in memoratis decretis, tum in hac epistola continentur quin tamen publicentur. Plurimum haec suprema Congregatio in Domino confidit ut tali prudenti oeconomia, ac insigni tua, Illm̃e et Rm̃e Domine, mansuetudine devicti, etiam devii, relictisque damnatis aggregationibus, valeant tandem aliquando Ecclesiae ac Pastorum vocem submisse ac salubriter audire.

1859

Litt. encycl. S. C. de Prop. Fide *1867* (AD DELEGATOS APP. ET EPP. ORIENT.) — Clandestinas sectas, ubi primum in perniciem religionis, rei publicae, ac societatis eruperunt, Apostolica Rom. Pontificum sollicitudo improbare, condemnare, atque gravissimis poenis coercere non omisit. Eaque est rei ipsius natura et gravitas, talisque Apostolicarum constitutionum tenor, ut minime dubitari possit quin voluerint laudati Pontifices iisdem obligari omnes et singulos Christifideles, nullo habito locorum, temporum, nationum vel rituum discrimine. Neque omisit S. C. Propagandae Fidei praeposita pontificia illa decreta Orientalium Ecclesiarum Praelatis opportune significare, uti ex eiusdem Sacrae Congregationis archivo satis superque compertum est. Cum vero eadem socialis clades in hac temporum acerbitate quotidie succrescat, Europae finibus se non contineat, ac, transmisso mari, orientales quoque regiones inficiendas susceperit, eo certe graviori perversionis periculo, quo maior est simplicitas Christifidelium illic degentium, sollicita fuit haec S. C. Propagandae Fidei Orientalis Ritus Negotiis praeposita Allocutionem a SSm̃o D. N. Pio div. prov. PP. IX. habitam in Consistorio diei 25 Septembris 1865, in varia eorumdem locorum idiomata conversam, ad Orientalium Ecclesiarum notitiam at-

(1) Praestat audire verba Leonis XII. Bulla *Quo graviora;* sic porro Pontifex Episcopos catholicos alloquitur: « Cognoscant (fideles) per vos sectariorum » dolos, et quanta diligentia eos, eorumque consuetu» dinem cavere debeant. Horreant vobis auctoribus et » magistris pravam eorum doctrinam, qui sanctissima » religionis nostrae mysteria, et purissima Christi prae» cepta irrident, omnemque legitimam potestatem im» pugnant. »

que instructionem mittere. Subinde factum est ut dubia quaedam apud orientales exorta fuerint, et rogata etiam fuerit S. Sedes Apostolica, qua se ratione gerere debeant confessarii praesertim cum iis, qui damnatis hisce sectis nomen quidem dederint, sacrilegis vere earumdem iuramentis nondum se obstrinxerint.

Quae quidem cum ad accuratum examen in generali Congregatione Eminentissimorum S. R. E. Cardinalium contra haereticam pravitatem generalium Inquisitorum revocata fuissent, declaratum est, probante SSmo Domino nostro, orientales comprehendi in Constitutionibus pontificiis latis contra praefatas sectas etiam quoad poenas, quae in iisdem Constitutionibus infliguntur: ac praemissis dubiis de medio tollendis visum est ad Ecclesiarum praelatos aliqua decreta transmittere, alias eadem super re ab Apostolica Sede edita ...

Dum autem Pontificiis hisce actis et decretis provide adlaboratur avertendo ab universali Ecclesia teterrimo massonicarum sectarum damno, provisum quoque est, ut resipiscentibus facilis ad misericordiam et veniam pateat accessus. Notum enim est censuras et poenas quae in memoratis constitutionibus continentur, soli Romano Pontifici reservari, ut praeter Eum nullus confessarius, aut Praelatus cuiuscumque ordinis, ritus, aut dignitatis, etiamsi patriarchalis, existat, valide ac licite extra mortis articulum poenitentes absolvere valeat. Itaque SSmus D. N. Pius div. prov. PP. IX Amplitudini Tuae facultatem concedit ad quinquennium valituram absolvendi a censuris et poenis ecclesiasticis eos, qui sectis vetitis Massonicis aut Carbonariis, aliisque similibus nomen dederint aut favorem praestiterint, postquam tamen a respectiva secta omnino se separaverint, eamque abiuraverint; libros, manuscripta ac signa sectam respicientia, si quae retineant, in manibus absolventis consignaverint, ad Ordinarium quamprimum caute transmittenda, veraque poenitentiae signa exhibuerint: firma obligatione denunciandi sectae socios vel saltem magistros: iniuncta pro modo culparum gravi poenitentia salutari cum frequentia sacramentalis confessionis, aliisque iniunctis de iure iniungendis.

Hac autem facultate ad quinquennium dumtaxat, uti supra, valitura, pro foro conscientiae uti poteris ipse per Te, vel per presbyterum Vicarium tuum in spiritualibus generalem, etiam extra sacramentalem confessionem, pro grege Tibi commisso, et intra fines tuae *dioecesis* tantum; atque de speciali Apostolicae Sedis auctoritate delegata, in unoquoque casu exprimenda.

Poterit insuper A. T. communicare, etiam habitualiter, Si Tibi placuerit, praedictam facultatem pro foro pariter conscientiae vicariis foraneis per dioecesim constitutis; qui tamen ea uti non poterunt nisi in actu sacramentalis confessionis. Caeteris vero confessariis, cum ad te sive ad praedictum Vicarium tuum generalem in casibus particularibus poenitentium, recursum habuerint, memoratam facultatem pro exposito casu, et in actu sacramentalis confessionis exercendam poteris concedere; nisi fortasse ob peculiares casus aliquibus confessariis a Te specialiter subdelegandis, per tempus arbitrio Tuo statuendum, illam communicare iudicaveris.

Eos vero confessarios, quibus potestatem hanc habitualiter, vel per aliquod tempus uti supra impertieris, sedulo monebis, ne illam cuilibet manifestare praesumant, nisi necessitas aut utilitas id exegerit.

1860

Decr. S. C. S. Officii *12 Ian. 1870* — Cum dubitatum fuerit a nonnullis an societas *Fenianorum* comprehensa censeatur inter societates damnatas in Pontificiis Constitutionibus, SSmus Dominus Noster Pius divina Providentia PP. IX., exquisito prius suffragio Eminentissimorum PP. Cardinalium contra haereticam pravitatem in universa christiana republica Inquisitorum generalium, ne fidelium praesertim simplicium corda cum evidenti animae discrimine pervertantur, inhaerens decretis alias a Sacra Congregatione Universalis Inquisitionis in similibus editis, praesertim decreto Fer. IV. die 5 Iulii 1865 (1), decrevit ac declaravit societatem americanam seu hibernicam *Fenianorum* appellatam comprehendi inter societates vetitas ac damnatas in Constitutionibus Summorum Pontificum, et praesertim in nuperrima Eiusdem Sanctitatis Suae edita quarto Idus Octobris 1869 incip. — *Apostolicae Sedis* — qua sub num. 4. excommunicationi latae sententiae Romano Pontifici reservatae obnoxii declarantur « nomen dantes sectae massonicae, » aut carbonariae, aut aliis eiusdem generis » sectis, quae contra Ecclesiam, vel legitimas » potestates seu palam seu clandestine machinantur; necnon iisdem sectis favorem qualemcumque praestantes; earumve occultos coriphaeos ac duces non denunciantes, donec » non denunciaverint. »

(1) Ex decr. *5 Iulii 1865*. « Contra fraternitatem seu » societatem *feniarum* seu *fenianorum*, deque societate alia sub nomine *S. Patritii* EE. dd.: *Detur Episcopis Americae Septentrionalis decretum diei 5 Augusti 1846.* » Decretum *5 Aug. 1846* ita se habet: « Societates occultae de quibus in pontificiis Constitutionibus sermo est, eae omnes intelliguntur quae adversus Ecclesiam vel gubernium sibi aliquid proponunt, exigant vel non exigant a suis asseclis iuramentum de secreto servando. »

Atque ita Episcopis quibuscumque petentibus respondere mandavit.

1861

Ex Instr. S. C. S. Officii *1 Febr. 1871* — (AD VIC. AP. MYSSUR.) — Quaeris cui et a quibus fieri denunciationes (circa sectarum coriphaeos) in Missionibus debeant. Obscurum esse minime potest a quibus faciendae sint; generale quippe est praeceptum, omnibus fidelibus iniunctum. Cui vero sint faciendae manifestum quoque est, ei nimirum, qui pro pastorali officio vigilare et cavere debet ne oves sibi concreditae in lupos incurrant, neve peste inficiantur, cuiusmodi est quicumque episcopale vel quasi episcopale munus in Missionibus gerit, Vicarius videlicet vel Praefectus Ap., vel ab eis ad hunc effectum deputatus. Narras (insuper) in tuo Vicariatu Te iussisse scripta, diplomata admissionis in sectas, aliaque earum instrumenta, cum ad sacerdotem deferuntur, comburi, quandoquidem ea servari periculosum valde esse ais. In hac re S. Congregatio deferendum prudentiae tuae satis cognitae ac perspectae existimavit; nihilominus si quando scripta occurrant, quae cognoscere Ecclesiae reipublicaeve haud leviter intersit, quantum fieri poterit curandum erit ut tuto prudentique modo ad eos, ad quos spectat, mittantur, iuxta dispositionem s. m. Pii VII. in Constitutione *Ecclesiam* 13 Septembr. 1821 §. *Postremo* (1).

1862

Ex Litt. S. C. de Prop. F. *15 Iulii 1876* — (AD EP. NESQUALLIEN.) — Inter dubia quae S. Sedi enodanda proposuit anno superiori A. Tua, illud etiam recensebatur, quod respicit choreas, quae identidem haberi solent ab iis qui societati vulgo *franc-maçons* sunt adscripti; scilicet per illud quaerebatur an catholici praefatis choreis convenientes incidant in excommunicationem inflictam a pontificia Constitutione *Apostolicae Sedis moderationi* paragraph. 4. Porro huiusmodi controversia, ut par erat, delata cum fuerit iudicio supremae S. C. Universalis Inquisitionis, Emi PP. articulo formiter discusso, in hanc devenere sententiam, scilicet: Praeprimis ambigi haud posse animadverterunt gravis reatus reos effici catholicos qui choreis aliisque solatiis intersunt, quae a membris societatis massonicae, et uti tales, haberi solent. Praeterea observarunt Constitutionem pontificiam prohibere sub excommunicationis poena, ipso facto incurrendae, ac S. Sedi reservatae, quominus massonicae sectae, aliique societati eiusdem generis favor qualiscumque praestetur; proindeque eam habendam esse regulam certam ad diiudicandum num et quando catholici reapse in memoratam excommunicationem inciderint, quod scilicet accurate perpendi debeat utilitas atque commodum quod damnata societas eorumque adhaerentes, qua tales, retrahunt vel retrahere possunt ab huiusmodi interventu ac adsistentia ex parte eorumdem catholicorum. Hinc retinendum esse quod catholici censura innodentur eo in casu quo eorum praesentia ac participatio huiusmodi conventibus reapse affert eidem sectae aut sectatoribus emolumentum aliquod.

1863

Instr. S. C. S. Officii *5 Iulii 1878* — (AD ORDINARIOS IMPERII BRASIL.) — Pestis Massonismi, qui in istis regionibus tanta Religioni detrimenta infert, eo fortius reprimetur quo religiosius a clero isto servata fuerit regula catholicae doctrinae circa modum agendi cum massonibus, praesertim quod ad Sacramenta attinet, ceteraque bona spiritualia, a quorum communione illi prorsus sunt arcendi, donec impiae sectae nuncium remiserint. Cum autem S. Sedes certior facta fuerit multum discrepare hac in re praxim istorum parochorum, Sacrae Congregationi, approbante SSmo D. N. visum est sequentia in memoriam revocare, quae ab omnibus accurate servanda erunt.

Itaque loquendum primum de Sacramento Matrimonii. Nullo modo tolerari potest quod illic in quibusdam dioecesibus, sicut refertur, usuvenit, ut matrimonia, quae a massonibus contrahuntur, cum omni solemnitate ritus catholici celebrentur. Potius si quis matrimonio coniungi postulat, qui noscitur sectae massonicae adscriptus esse, parochus totis viribus ad id incumbere tenetur ut illi sectae renuntiet; quod si renuerit, sedulo curandum est ut sponsa ac parentes eius, opportunis exhortationibus a tali coniugio deterreantur.

Quando vero parochus nullo modo potest huiusmodi matrimonium impedire, et prudenter timet, ne ex denegata matrimonio adsistentia grave scandalum vel damnum oriatur, res deferenda est ad Ordinarium, qui, sicut ei opportuna nunc facultas tribuitur, inspectis omnibus casus adiunctis permittere poterit, ut parochus matrimonio passive intersit, idest absque benedictione, alioque ritu ecclesiastico, tamquam testis authorizabilis, dummodo cautum omnino sit catholicae educationi universae prolis, aliisque similibus conditionibus.

(1) Haec ibi: « Postremo ut omne erroris periculum » efficacius arceatur, damnamus et proscribimus omnes » *carbonariorum*, ut aiunt, catechismos et libros qui» bus a *carbonariis* describuntur quae in eorum con» ventibus geri solent; eorum etiam statuta, codices, » ac libros omnes ad eorum defensionem exaratos, sive » typis editos sive manuscriptos, et quibuscumque fi» delibus, sub eadem poena maioris excommunicationis » eodem modo reservatae, prohibemus, memoratos li» bros, vel eorum aliquos legere aut retinere, ac man» damus ut illos vel locorum Ordinariis, vel aliis, ad » quos eosdem recipiendi ius pertinet, omnino tradant. »

Haec vero facultas, quatenus iudicio Ordinarii necessitas postulaverit, parochis secreto delegari poterit. Quoties autem agitur de matrimonio inter unam partem catholicam et alteram, quae a fide ita defecit ut alicui falsae religioni, vel sectae haereticae sese adscripserit, requirenda est consueta et necessaria dispensatio cum solitis ac notis praescriptionibus et clausulis.

Praeterea Ordinarii, nomine S. Sedis, confessariis praecipiant, ut serio moneant suos poenitentes ne societati *Francs Maçons* aliisque huius generis clandestinis aggregationibus nomen dare, vel earum conventicula adire aut fovere praesumant, ac pertinacibus sacramentalem absolutionem negent. Ut autem vere resipiscentes absolvi queant ab excommunicatione incursa, Sanctitas Sua necessarias et opportunas facultates Ordinariis concedit ad decennium. Ceterum confessarii sciant hominibus liberorum muratorum societati aggregatis, licet emissi iuramenti poeniteant, sacramentalem absolutionem non esse impertiendam, priusquam ipsi absolute et positive praedictam damnatam societatem in perpetuum relinquant, vel saltem serio promittant se id quantocius effecturos.

Insuper omnino prohibendum est, ne massones notorii officium patrini in Sacramento Baptismi, vel Confirmationis suscipiant. Illi enim, quatenus adhaereant sectae ab Ecclesia damnatae, minime idonei sunt procurandae, si opus fuerit, educationi christianae spiritualium filiorum.

Reliquum est, ut quoad sepulturam massonum et exequias reddendas statuta Ecclesiae accurate serventur. Videlicet ecclesiastica sepultura massonibus notoriis concedi non potest, nisi debita retractatione emissa, per absolutionem Deo et Ecclesiae fuerint reconciliati. Si quando vero morte praeventi retractationem rite emittere non potuerint, dederint nihilominus ante mortem signa poenitentiae et devotionis, tunc poterit concedi sepultura ecclesiastica, vitatis tamen ecclesiasticis pompis et solemnitatibus exequiarum. Praeterea ecclesiastica sepultura carere debet qui adhuc post receptionem Sacramentorum, ipse postulaverit sepeliri adhibitis signis sectae massonicae, nisi hanc voluntatem postea iterum retractaverit. Si vero perversa aliorum opera contra defuncti voluntatem emblemata sectae massonicae feretro apposita fuerint, cognita eorum appositione, statim amoveantur, et omnino ante associationem cadaveris. Ex iis quidem patet omnino non licere quod illic, prout relatum est, in quibusdam locis fieri solet, ut cum conventu et in praesentia cleri cadavera more massonum sepulcro inferantur.

Quoad eos casus in quibus sepultura ecclesiastica deneganda est, si ex ea re graves turbae pertimescendae sint, Ordinarii quo tutius in negotio tanti momenti procedant, pro norma habere debent responsum S. Poenitentiariae; videlicet, quoties cum gravibus minis exequiae ac sepultura ecclesiastica requirentur pro defuncto, qui, cum fuerit excommunicatus notorius, iisdem plane privandus est secundum sacros canones et regulas DD., S. Poenitentiaria 10 Decembris 1860 hunc modum tenendum esse praescripsit: « Curandum ut cuncta ad » normam ss. canonum fiant: quatenus vero » absque turbarum et scandali periculo id ob» tinere nequeat, parochus neque per se, ne» que per alios sacerdotes ad exequias et ad » sepulturam ullo modo concurrat. »

Postremo cum societas massonica certo certius accensenda sit societatibus per Apostolicas Constitutiones condemnatis, nullo pacto permitti potest, ut massones in forma officiali, idest a secta deputati, S. Sacrificio Missae aliisque officiis ecclesiasticis interveniant. Interdicendum quoque est ne clerus iussioni seu desiderio massonum pareat pro celebrandis Missis seu officiis ecclesiasticis, uti a massonibus iussis seu postulatis, seu uti talibus in invitationibus ac in publicis ephemeridibus enunciatis.

1864

S. C. S. Officii *7 Martii 1883* — Ep. S. Hiacynthi — Se possano ammettersi alla partecipazione dei Sagramenti quei che solo per fine di evitare danni temporali si ascrissero a società segrete, intendendo di rimanere cattolici.

R. Iuxta exposita catholicos, de quibus agitur, admitti posse ad Sacramenta, praevia absolutione a censuris, quatenus opus sit (pro qua dantur Episcopo opportunae facultates) dummodo: 1. reipsa sese omnino separaverint a societatibus praedictis; – 2. promittant numquam amplius fore ut sese immisceant alicui actui societatum ipsarum tum secreto tum publico, et praesertim numquam amplius se soluturos requisitam contributionem; – 3. removeatur scandalum eo meliori modo quo fieri potest; – 4. animo sint dispositi ad suum nomen revocandum, si et quando id facere absque gravi damno poterunt. – SSmus approbavit.

1865

Instr. S. C. S. Officii *10 Maii 1884* (ad omnes Epp.) — Ad gravissima avertenda mala, a *massonum* secta aliisque ex ea prognatis in Ecclesiam et in omnes civium ordines illata, Sanctissimus Dominus Noster Leo XIII sapienti prorsus consilio Encyclicas Litteras *Humanum genus* ad omnes catholici orbis Episcopos nuperrime dedit. Quibus litteris earumdem sectarum doctrinas, finem, consilia detegit, curas Romanorum Pontificum liberandae

a tam nefaria peste humanae familiae enarrat, easdem sectas iterum et ipse damnationis et censurae nota inurit, simulque docet, qua ratione, et quibus armis sit contra illas dimicandum, quibusque remediis, illatis ab iisdem vulneribus sit medendum. — At cum Sanctitati Suae perspectum sit, tum demum ex curis suis uberes fructus sperandos esse, cum in rem tanti momenti omnium Ecclesiae Pastorum opera, consilia, labores unanimi nisu conferantur, mandavit huic Supremae Congregationi S. Romanae et Universalis Inquisitionis, ut quae agenda ipsis Pastoribus potissimum essent, apte eisdem proponeret. Quibus Summi Pontificis mandatis, uti par est, Emi PP... morem gerentes, omnibus Episcopis aliisque locorum Ordinariis hanc Instructionem dandam esse censuerunt.

1. Imprimis peroptans clementissimus Pontifex animarum saluti prospicere, vestigia sequutus Salvatoris Iesu Christi qui non venit vocare iustos sed peccatores ad poenitentiam, paterna voce eos omnes, qui massonicae aliisque damnatis sectis nomen dedere, ad detergendas animae sordes, et ad divinae misericordiae sinum peramanter invitat. In hunc finem eadem usus benignitate, quae eius Decessor Leo XII, ad integrum anni spatium post rite vulgatas supra memoratas Apostolicas Litteras in unaquaque dioecesi, suspendit tum obligationem denunciandi earundem sectarum occultos coryphaeos et duces, tum etiam reservationem censurarum, in quas inciderunt; et facultatem concedit omnibus confessariis ab Ordinariis locorum adprobatis, ut eos qui vere resipuerint, et sectas deseruerint, ab iisdem censuris absolvere, et Ecclesiae reconciliare valeant. — Erit igitur sacrorum Praesulum hanc Pontificis Maximi benignitatem fidelibus suae fidei concreditis nuntiare. Facerent autem rem pastorali sua sedulitate dignam, si hoc vertente anno, quem clementiae peculiari modo addictum vult Pontifex, sacris exercitationibus, missionum in morem, oves suas ad aeternas veritates meditandas, et spiritum rectum innovandum excitarent.

2. Mens porro est eiusdem Sanctitatis Suae ut Encyclicae Litterae quam diligentissime evulgentur, quo facilius omnes christifideles intelligant, quam dirum inter eos venenum serpat quantaque eos eorumque prolem pernicies maneat, nisi tempestive sibi caveant. Tum sollertissima et impensissima opera danda erit, ut remedia tam quae a Pontifice proponuntur quam quae propria cuiusque prudentia suaserit, adhibeantur. — Primum omnium excitare in hanc rem oportet industriam sedulitatemque parochorum; deinde adsciscenda generatim eorum opera est, quibus a bonorum omnium largitore Deo facultas dicendi aut scribendi tributa est, vel quibus divini verbi annuntiandi vel christianae plebis a culpis expiandae, vel etiam iuventutis instituendae cura demandata fuerit, ut et ipsi labores suos conferant ad detegenda massonum, aliarumque damnatarum societatum impia placita et infanda molimina, et ad reducendos in viam salutis eos, qui sive temere et incaute, sive consulto et cogitato ad eas accesserint, atque ad illos praemonendos, qui nondum in earum laqueos inciderunt.

3. Ne quis vero errori locus fiat, cum diiudicandum erit, quaenam ex his perniciosis sectis censurae, quae vero prohibitioni tantum obnoxiae sint, certum imprimis est, excommunicatione latae sententiae multari Massonicam aliasque eius generis sectas quae capite 2. n. 4 Pontificiae Constitutionis *Apostolicae Sedis* designantur, quaeque contra Ecclesiam vel legitimas potestates machinantur, sive id clam sive palam fecerint, sive exegerint sive non, a suis asseclis secreti servandi iuramentum.

4. Praeter istas sunt et aliae sectae prohibitae atque sub gravis culpae reatu vitandae, inter quas praecipue recensendae illae omnes, quae a sectatoribus secretum nemini pandendum, et omnimodam obedientiam occultis ducibus praestandam iureiurando exigunt. Animadvertendum insuper est, adesse nonnullas societates, quae, licet certo statui nequeat, pertineant necne ad has quas memoravimus, dubiae tamen et periculi plenae sunt, tum ob doctrinas quas profitentur, tum ob agendi rationem quam sequuntur ii, quibus ducibus ipsae coaluerunt et reguntur. Ab his etiam sacrorum Antistites, quibus germana Christi fides et morum integritas maximae curae esse debet noverint oves suas deterrendas et arcendas esse, et eo quidem diligentius, quod ob servatam ab iisdem quandam honestatis speciem, corruptelae periculum, quod in ipsis latet, difficilius a simplicibus praesertim hominibus et adolescentibus persentiri et praecaveri poterit.

5. Rem proinde facient sacri Pastores suis ovibus apprime utilem, et Sanctitati Suae periucundam, si praeter commune et usitatum concionandi genus, quod omnino retinendum est, illud adiungent, quod defendendis catholicis veritatibus adhiberi solet, et aptissimum est profligandis erroribus, quos latius et maximo cum animarum detrimento hodie disseminari Apostolicae Litterae *Humanum genus* deplorant. Quod quidem concionandi genus tum erit christianae plebi saluberrimum, cum, refutatis erroribus, christianae doctrinae vim, praestantiam et utilitatem dilucide et ordine explanabit, et amorem erga catholicam Ecclesiam, quae eandem doctrinam integram incorruptamque servat, in animis auditorum excitabit.

6. Cum vero vaferrimis sectarum artibus fraudibusque adolescentes, pauperes artifices et

operarii facilius allici et capi soleant, ad hos etiam peculiares curae sunt convertendae. Atque ad iuventutem quod attinet, adnitendum summopere est, ut a teneris annis tam intra domesticos parietes, quam in templis et in scholis, ad christianam fidem, christianosque mores accurate informetur, et mature doceatur qua ratione sibi ab insidiis tenebricosarum sectarum cavere debeat, ne, si in earum laqueos inciderit, sit ipsi imposterum tam iniquis dominis maximo cum aeternae salutis et humanae dignitatis detrimento turpissime serviendum. Iuvenum incolumitati perbene consultum erit, si ex iis conflatae fuerint societates, quae a Beatissima Virgine aliove caelesti Patrono nomen sumpserint. In his coetibus, veluti in palaestris, si praesertim iis praeficiantur sacerdotes laicique homines sapientia et dexteritate praestantes, adolescentes animum sument virtutibus colendis, et religioni aperto ore, contemptis impiorum irrisionibus, profitendae, simulque assuescent horrere quidquid a catholica veritate et sanctitate alienum sit.

7. Perutile etiam est, hinc patres, illinc matresfamilias fraterno foedere coniungere eum in finem, ut viribus unitis aeternae propriae sobolis saluti rectaeque institutioni aptius studere, et efficacius consulere possint. Plures huius generis consociationes huc illuc inductae sunt, sive de viris, sive de feminis agatur, quae Caelitis alicuius tutelae sese commiserunt, et laetissimos religionis ac pietatis fructus edunt.

8. De *artificibus* autem et *operariis*, inter quos potissimum delectus haberi solet ab iis, quibus vel ipsa religionis et societatis fundamenta convellere propositum est, ponant sibi ante oculos sacrorum Antistites prisca illa collegia fabrum, vel artificum universitates aut sodalitates, quae adscito sibi coelesti Patrono anteactis temporibus praeclaro fuerunt civitatibus ornamento, et artibus sive politioribus sive humilioribus incremento. Hos aliosque coetus ex iis etiam hominibus qui mercaturae negotiis vel humanioribus disciplinis sese dediderunt, iterum excitabunt, in quos qui coiverint, religionis officia sedulo edocebuntur et obibunt, et una simul in humanis necessitatibus, quas ferre aut corporis aegritudo aut senium aut paupertas solet, mutuo sibi sint auxilio. Qui his coetibus praesunt, sedulo advigilabunt, ut socii morum probitate, operum affabre effingendorum peritia, laborum ferendorum docilitate et assiduitate maxime commendentur, quo facilius, quae ad vitam sunt necessaria, sibi parare queant. Nec detrectabunt iidem Antistites huiusmodi societatibus advigilare, leges proponere aut adprobare, gratiam divitum conciliare, patrocinio suo eas prosequi, ope iuvare.

9. Neque peculiarem eorum curam fugiet mirabilis illa *precum et operum societas*, quae nonnullis in locis nata, in aliis iam adolescere coepit. Curandum summo studio est, ut in hanc adscribantur quotquot recte de religione sentiunt. Nam cum ei propositum sit, generali quadam animorum consensione in universa qua late patet catholica Ecclesia, religionis ac pietatis opera fovere et amplificare, divinaeque indignationi placandae assidue studere, facile intelligitur quantae ea miseris hisce temporibus futura sit utilitati. Ex precandi autem formulis eam Episcopi commendabunt maxime, quae a Deiparae *Rosario* nomen habet, quamque tamquam praestantissimam amplissimis laudibus haud ita pridem Sanctissimus Dominus Noster prosequutus est et impensissime inculcavit. Inter opera vero pietatis ea eligant, quae obiri ab iis solent qui *tertium* S. Francisci *Ordinem* profitentur, inter quos sicut et inter sodales S. Vincentii a Paulo vel Marianos, quo plures fieri poterit conscribendos curabunt, ut praeclarissima opera, quae tanto cum catholici orbis plausu et animarum fructu ab iisdem peraguntur, latius in dies manent.

10. Optimum denique factu esset, si ubi id locorum et personarum adiuncta siverint, catholicae scientiarum Academiae excitarentur, illique perutiles conventus seu *Congressus*, uti vocant, haberentur, ad quos unius vel plurium regionum lectissimi homines deputarentur, eosque praesentia sua sacrorum Antistites honestare non dedignarentur, ut simul consilia rei catholicae provehendae sub eorum auspiciis iniri, et quae tum huic tum publicae utilitati magis conferunt, statui possent. – Neque abs re esset si, qui sibi provinciam depoposcerunt assiduis scriptis et lucubrationibus defendendi Dei et Ecclesiae iura, et recidendi novos qui in dies subolescunt errores et cavillationes, sociato agmine, Episcopis ducibus, dimicarent. Fieri enim non potest quin, si vires omnes, quae vividae adhuc, Deo opitulante, in Ecclesia vigent valentque, in idem consenserint, uberrimi referantur fructus ad hodiernam hominum societatem ab exitiali iniquarum sectarum contagione vindicandam, et in Christi libertatem asserendam.

11. Quae hactenus proposita sunt, haud ita facile optatum finem assequentur, nisi vires uniantur, ac proinde nisi Archiepiscopi cum suis suffraganeis una consuluerint et statuerint quid facto opus sit, ut Supremi Pastoris desideriis obsecundetur. Cuius, sicut et Supremae huiusce Congregationis, in votis est, ut eorum singuli quantocius renuntient, et imposterum quoties statum describent dioeceseon, referre ne praetermittant, quid quisque vel singillatim vel una cum suis in Episcopatu collegis egerint, et quem exitum eorum studia sortita fuerint.

CAPUT VI.

DE LIBRORUM IMPRESSIONE ET LECTIONE

1866

S. C. de Prop. F. - C. G. *21 Maii 1627* — Petente S. Congregationis agente, cui typographiae cura demandata fuit, an pro licentia imprimendi libros, qui etiam de mandato eiusdem S. Congregationis fuerint recogniti, adeundi sint Vicesgerens et Magister Sacri Palatii, SSmus, annuentibus Patribus, dixit ministros praedictos pro dicta licentia adeundos esse, quia quanto a pluribus libri imprimendi recognoscuntur, tanto emendatiores in lucem prodibunt.

1867

S. C. Concilii *2 Iulii 1629* — Proposito articulo de ordine SSmi D. N. a Congregatione de Prop. Fide remisso: « An translationes » S. Conc. Tridentini in alias linguas sint per» missae, an potius comprehendantur in Con» stitutione fel. rec. Pii IV prohibente illius » interpretationes et glossas »; S. C. Cardinalium Conc. Tridentini interpretum censuit translationes eiusdem S. C. Concilii Trid. de lingua latina in gallicam, vel alias linguas esse prohibitas, ideoque significandum S. Congregationi Indicis, ut omnino prohibeat translationes huiusmodi factas, quae absque speciali auctoritate huius S. Sedis Apostolicae impressae sint.

1868

Decr. S. C. de Prop. Fide *3 Febr. 1631* Ad obviandum erroribus, et praecipue circa fidem vel dogmata catholicae religionis qui in translationibus librorum latinae aut italicae linguae in exteras, et praesertim orientalium linguas, ob incuriam aut inscitiam vel etiam malitiam interpretum occurrere solent, Emi Patres praecipiendum esse censuerunt, prout praesenti decreto districte praecipiunt, modernis et pro tempore S. Congregationis typographis eorumque ministris, et denique ipsius typographiae superintendenti, ne de cetero libros ex italico vel latino sermone in exteras linguas translatos in dicta typographia imprimant, aut imprimi faciant, nisi cum latino aut italico textu ex quo facta fuerit translatio. Idemque observetur si exterarum linguarum libri imprimendi erunt, ut videlicet non aliter typis dentur, nisi cum sua interpretatione latina vel italica, et praedicta sub poenis eiusdem S. C. arbitrio huiusce decreti transgressoribus pro modo culpae infligendis.

1869

S. C. de Prop. F. - C. G. *6 Dec. 1655* — S. Cong. iustis de causis mota deliberate decrevit nulli missionario Apostolico cuiusvis gradus, conditionis, praeeminentiae, religionis statusque, imposterum licere aliquod opus proprium, seu alterius, sub quovis praetextu, per se vel per alium seu alios, typis mandare absque ipsius S. Congregationis expressa licentia in scriptis in forma solita etc. sub poena privationis officii, vocis activae et passivae, suppressionis eiusdem operis et excommunicationis latae sententiae ipso facto incurrendae, ac soli SSmo D. N. reservatae (1). Praecipiendo supradictis et cuilibet ipsorum ut, casu quo dictam licentiam obtineant, eamdem in ipsius operis initio imprimere teneantur sub iisdem poenis, non obstantibus quibuscumque privilegiis, facultatibus, licentiis etc. etiam oretenus alias datis seu concessis, quae omnia et singula per praesens decretum revocata omnimode censeantur et pro revocatis habeantur.

1870

S. C. de Prop. Fide - C. P. PRO SIN. *28 Dec. 1770* — S. C. decrevit nullo modo expedire ut in Imperio Sinarum et Regno Tunkini, scripta quaecumque, vel libri publicentur, sive de religione directe vel indirecte tractantes, sive disserentes de rebus ecclesiasticis, nisi praevio examine atque approbatione ipsius Sacrae Congregationis. Exceptas tamen ab hac lege declaravit parvas doctrinas, catechismos, instructiones ac preces, quae fidelium usui quotidiano inserviunt; sub ea nihilominus conditione ut in vulgus spargi non possint, nisi prius eas Episcopi respectivi locorum, seu Vicarii Apostolici viderint atque in lucem permiserint emitti.

1871

S. C. de Prop. Fide - C. P. PRO SIN. *3 Jan. 1777* — VIC. AP. SUTCHUENSIS — S. C. prohibuit, decreto sub die 28 Decembris 1770 dato, ne scripta quaecumque vel libri publicentur, sive de religione directe vel indirecte tractantes, sive disserentes de rebus ecclesiasticis, absque praevio examine atque approbatione ipsius S. C. Quaeritur:

---

(1) Notum est in Constitutione *Apostolicae Sedis moderationi* Pii PP. IX (12 Oct. 1869) statutum esse, ex censuris latae sententiae ipso facto incurrendis, nonnisi illas quae in eadem Constit. insertae sunt robur exinde habituras.

1. Num sub hac prohibitione comprehendantur scripta vel libri latini aut alterius idiomatis apud catholicos in Europa passim communes, veluti *Imitatio Christi, Evangelia et Epistolae totius anni, Catechismus D. de Fleury, Mores israelitarum et christianorum (eiusdem auctoris), Acta Martyrum D. Ruinart,* caeterique id generis qui in sinicum sermonem verti possunt, aut iam versi, huiusque Imperii fidelibus verbo Dei per unum annum et quandoque amplius destitutis maxime utiles forent.

2. Licetne quosvis libros iam ante decretum supradictum impressos erroribusque expurgatos, praevio examine et approbatione solius Vicarii Apostolici aut alterius ab ipso ad id deputati, de novo typis mandare et publicare?

3. Si ex Cocincina et ex Cambodia, ad quas non extenditur supra memoratum S. C. decretum, ad nos mittantur scripta vel libri sinici de religione vel rebus ecclesiasticis disserentes, posito quod iudicio Vicarii Apostolici aut eius deputati nullus reperiatur in iis error, licebitne ea divulgare et publicare? Ratio quaesiti nobis est quia Vicarius Apostolicus praedictarum regionum intendit libros sinicis characteribus exaratos pro bono suae Missionis componere et publicare, quorum exemplaria Missioni Sutchuen promisit.

R. Attentis peculiaribus circumstantiis, permitti posse Vicario Apostolico ut in eius districtu, praevio ipsius examine atque approbatione eiusdem S. C. possint, etiam lingua sinica, libri iam in Europa compositi et vulgati cum communi approbatione ecclesiastica, exceptis prohibitis a S. Sede vel nominatim vel generaliter in Indice expurgatorio, inter quos videntur esse nonnulli ex enuntiatis nuper ab eodem Vicario. In reliquis servetur Decretum an. 1770.

1872

S. C. de Prop. Fide *14 Ianuar. 1793* — Vic. Ap. Tunk. Occid. — Dictum fuit (Vicario Ap.) ab aliquo missionario exstare decretum quo prohibetur imprimi libros ad usum Missionum absque expressa licentia S. C. de Prop. F. Quaerit igitur (Vic. Ap.) an existat tale decretum; et casu quo existat, et comprehendat Missionem Tunkini, humiliter petit ut sibi concedatur licentia imprimendi pios libros, quos iudicaverit utiles suae Missioni, sive ad instructionem et aedificationem fidelium, sive ad procurandam conversionem paganorum.

R. Plura hac de re edita fuisse decreta ab hac S. C.; sed quae praesertim ad rem faciunt sunt sequentia: « Die 28 Decembris 1770: S. C. de» crevit *etc. (V. n. 1870).* — Die 3 Ianuarii 1777: » Petente Vicario Ap. provinciae Sutchuen in » Sinis ut, non obstante superiori decreto sibi » liceret in suo Vicariatu libros edere sermone » sinensi exaratos, S. C. attentis *etc. (V. n. 1871).* » Quae cum ita sint, EE. PP. censuerunt eidem Vicario Apostolico Tunkini Occidentalis concedendam esse licentiam, durante sui Vicariatus munere, edendi ac publicandi libros ad christianorum aedificationem ac ad Dei cultum et catholicam religionem propagandam pertinentes, in omnibus et per omnia iuxta superius decretum expeditum pro Vicario Apostolico Sutchuensi.

1873

S. C. S. Officii *29 Ianuar. 1817* — 1. An licitum sit legere vel retinere libros contra religionem v. g. *le dictionnaire encyclopedique,* licet bona intentione legantur.

2. An laico tales libros legenti vel possidenti possit dari absolutio.

R. Negative quoad utramque partem.

1874

S. C. de Prop. Fide - C. P. pro Sin. *26 Iunii 1820* — Vic. Ap. Siam. — Est officialis christianus, cuius officium est praeesse quando merces sub hasta venduntur. Aliquando autem reperiuntur libri haereticorum aut alii obscena continentes; teneturne praedictus officialis investigare utrum sint tales libri nec ne?

R. Officialem, de quo in casu, non teneri investigare an inter merces quae sub hasta venduntur reperiantur libri haereticorum aut alii obscoena continentes. Quod si casu id agnoverit, possitque impedire ne pravi libri obveniant licitatoribus, qui ipsis sint abusuri, id quidem praestet, cum quisque debeat proximi peccatum impedire quando id commode potest, aut sine suo gravi damno.

1875

Decr. S. C. SS. Rit. *26 Aprilis 1834* — Quum ab anno 1788 ad hanc usque diem Breviaria, Horae diurnae, Missalia, Officia parva B. M. V., Officia Hebdomadae maioris, Ritualia, aliaque id generis, quae denuo praelo mandantur, non amplius praeseferant RR. Ordinariorum attestationes, queis declaretur haec exemplaria concordare cum iis quae Romae sunt impressa, ad tramites Bullarum S. Pii V. Clementis VIII et Urbani VIII Summorum Pontificum, quae in fronte Breviarii Romani reperiuntur, Sacrae R. C. supplicatum fuit declarari: Utrum etiamnum servari deberent recensitae Constitutiones Pontificiae, et an transgressores poenas inibi inflictas incurrerent; praesertim ex eo quod in praesentiarum nullus supersit dubitandi locus, quin emendata exemplaria prae oculis in cusione habita sint, eo vel magis quod non parum torquerentur conscientiae tum eorum qui lucrum ex liturgicorum librorum

venditione percipiunt, tum ecclesiasticorum qui illis uti debent, quum nullibi reperiantur hisce attestationibus muniti; propterea que demum concedi ut sine ulla dubitatione quis horum librorum usum sibi permitti valeret. – Et S. eadem Cong., omnibus mature perpensis accurateque consideratis, rescribendum esse censuit ac declarandum: *Pontificias Constitutiones in suo robore permanere, et abusum non esse tolerandum.* Huiusmodi declarationi minime acquiescentes qui primitus supplicarunt, et probe quum intelligant contra legem latam non esse aliquo conatu pugnandum, iterum tamen institerunt, quo traderetur modus et forma quoad usum eorumdem librorum, quin inflictas poenas ulla ratione quis in se convertat. Hisce precibus similiter ut supra relatis, EE. PP. satius duxerunt super re iudicium differre. Coadunata demum apud Vaticanas aedes iuxta morem eadem Sacrorum Rituum ordinaria Congregatio, in eaque iam tertia audita relatione... omnibus accurate libratis rescribendum ac decernendum censuit: *Detur generale Decretum iuxta mentem.* Mens est, ut Ordinarii locorum pro suo munere invigilent, ut denuo non cudantur supradicti liturgici libri sine attestatione a Pontificiis Constitutionibus praescripta, et quoad illos qui huiusmodi attestatione destituuntur, et ab anno praesertim 1788 ac deinceps cusi fuere, aliquod exemplar ex supradictis examini probatae personae ecclesiasticae subiiciant, quae illud conferat cum iis qui in Urbe iuxta morem sunt impressi (exceptis tum Breviario anno 1828 typis Contedini, tum Missali anno 1826 praelo De Romanis cusis, in quibus nonnulla menda irrepserunt), acceptaque fideli relatione revisoris, quando illud adamussim concordare cum praedictis inveniatur, suo clero declarent ipsi Ordinarii Breviaria, Missalia etc., illius impressionis perfecta esse, adeo ut illis licite et sine ulla dubitatione uti quis valeat. Ad praecludendam demum omnem viam dubitationis, tradendamque ipsis Ordinariis certam regulam, typographi romani deinceps ante impressionem horum librorum teneantur veniam a Sacra Congregatione impetrare illiusque revisioni subiicere, et attestatione eiusdem Secretarii munire.

1876

Ex Litt. S. C. de Prop. Fide *31 Martii 1836* — (AD VIC. AP. COCINCINAE) — Pura sit fides vestra et sacris ritibus nihil accedat a profana superstitione desumptum, atque adamussim serventur ea quae de his in Sutchuensi Synodo perspicue praescribuntur. Lacte quidem nutriendi sunt neophyti, sed quod corruptionis principia non contineat; hinc ortae sunt leges de novis libris non imprimendis in Sinis; sed nihil timendum est, ubi perspecta sit Pastoris vigilantia, studiumque in iis corrigendis mendis quae in manuscriptos pietatis libros irrepserint. Quare, cum S. C. aperte cognoverit ex tuis litteris quanta diligentia hoc perficere conareris, censuit tibi permittendum esse ut, durante tui Vicariatus munere, possis edere et publicare libros ad christianam aedificationem, et ad Dei cultum et catholicam religionem propagandam pertinentes, iuxta formam adhibitam in Indulto diei 14 Ianuarii 1793, expedito R. P. D. Beniamino Longer, Episcopo Gortynensi Vic. Ap. Tunkini Occidentalis, et a te ipso in tuis litteris indicato *(V. n. 1872)* Quoniam vero in praefato Indulto additur clausula: *in omnibus et per omnia iuxta decretum expeditum pro Vicario Ap. Sutchuensi;* in hoc autem decreto aperta fit mentio examinis praemittendi editioni librorum, qui iam pridem in Europa editi fuerint cum approbatione Superiorum ecclesiasticorum, exceptis prohibitis a S. Sede vel nominatim, vel ex generalibus regulis S. C. Indicis, quoties isthic in lingua sinica edi voluerint: si quis ex missionariis tuis onus edendi librum aliquem in se suscipere voluerit, officii tui erit opus illud diligenter examinare, de eiusdem utilitate iudicare, et editionem permittere. Quod si tu ipse velis novum aliquod opus in lucem edere, vel de iis agatur libris qui in praefatis indultis non comprehenduntur, neque hoc S. C. tibi negandum censuit, sed fieri indulsit, praevia approbatione vel duorum, vel saltem unius Vicarii Apostolici.

1877

S. C. de Prop. Fide – Ex Aud. SSmi *18 Martii 1838* — VIC. AP. IN ORA COROMANDELICA — In folio facultatum Vicariis App. consuete concessarum legitur n. 21: *Tenendi et legendi, non tamen aliis concedendi, praeterquam iis missionariis quibus in Domino,* etc. Illa facultas nimis est restricta. Etenim, iuxta ipsius tenorem, nullo modo fidelibus, neque per se, neque per missionarios, libros infidelium de eorum religione tractantes apud se retinendi et legendi licentia concedi potest. Attamen in multis casibus, et pro plurimis christianis edoctis et bona mente praeditis, tales libros apud se saltem per aliquod tempus detinendi, et eos legendi, ad effectum eos impugnandi in voce, facultatem concedere necessarium foret. Sint in exemplum catechistae qui debent, occasione data, idololatriam ipsiusque absurditates impugnare. Sint etiam in exemplum magnates inter christianos, cum quibus gentiles saepe saepius de religione sive gentili sive christiana disputant aut tractant. Idololatriae notitiam si illi non habeant, gentilibus respondere, vel eos impugnare nequibunt. Unde enixe rogat Vic. Ap., ad effectum memoratum consequendum, et secluso perversionis periculo,

catechistis et fidelibus, de quibus sermo est, dictos libros apud se detinendi et legendi licentiam sive immediate, sive mediate, id est per missionarios, dare possit et valeat.

R. (SSmus) annuit pro gratia, iuxta expositum a Vic. Ap.

1878

Ex Litt. S. C. de Prop. Fide *31 Augusti 1840* — (AD VIC. AP. SIAMI) — Quemadmodum per Seminarii Praesidem Ampl. Tuae significaveram, in particulari conventu super negotiis missionum sinensium, habito die 6 labentis Augusti proposita ac perlecta fuit epistola A. T. diei 26 Iunii, qua facultatem petebas *imprimendi, edendi ac distribuendi aliqua opuscula controversiae, si quae iudicaveris necessaria aut utilia,* non obstante decreto anni 1770, quod confirmatum vel extensum putabas per alterum diei 8 Ianuarii 1777. EE. PP. in re tam gravi omni maturitate perpensa, ac moti rationum momentis quae supramemoratum decretum anni 1770 provocaverunt, eidem derogare noluerunt, aliisque eiusmodi petitionibus viam sternere, eo vel magis quod in eodem decreto potestas relinquitur Vicariis Apostolicis imprimendi *parvas doctrinas, catechismos, instructiones ac preces*, *quae fidelium usui quotidiano inserviunt.* In reliquis autem nec urgens perspicitur necessitas libros imprimendi antequam Sacrae Congr. examinandi exhibeantur, neque ex aliqua fortasse mora in eodem examine incommodum vel detrimentum obventurum apparet. Certiorem insuper A. T. facere non praetermitto decretum anni 1777 nullo modo ad confirmandum vel extendendum generatim praecedens anni 1770 editum fuisse, sed personale tantum fuisse Indultum, seu facultatem Vic. Ap. Sutchuensi elargitam, caeteris Praesulibus haud communem. Si quid igitur imprimendum ac typis vulgandum A. T. habeat, quod in decreto anni 1770 exceptum non fuerit, illud praevio examine ac de licentia S. C. edendum erit.

1879

Ex Litt. S. C. de Prop. Fide *9 Martii 1841* — (AD VIC. AP. PONDICHER.) — Quam litteris diei 20 Decembris elapsi anni facultatem postulasti libros lingua regionis conscriptos edendi ad catholicos a venenatis haereticorum et schismaticorum scriptis muniendos arcendosque, eam a SS. D. N. tibi elargiendam curavimus, eamque Sanctitas Sua benigne impartita est, ita tamen ut S. Congregationi eorumdem operum seu librorum quos typis edes, exemplaria inde transmittas. Eadem vero ratione, cum decretum anni 1655 plenam adhuc vim habeat, sanationem addidit seu veniam quoad tempus praeteritum quoad nempe iam editos libros, quatenus opus fuerit, attento nimirum dubio proposito. Hoc tibi elargitae facultatis documentum exhibemus, supervacaneum caeteroquin existimantes A. Tuae enixe commendare ut, sicuti in eiusmodi edendis vulgandisque libris omnem navas operam, quo nil catholicae rei tuendae ac vindicandae opportunius, ita omnem vigilantiam adhibeas, ne quid in eis censura dignum vel a S. Romanae Ecclesiae doctrina alienum deprehendatur.

1880

Ex Litt. S. C. de Prop. Fide *20 Novembris 1841* — (AD VIC. AP. PONDICHERII) — Ut pacato animo sis, et ad uberiorem rei explanationem, facultatem, de qua iterum quaeris litteris diei 20 Augusti, et quam tibi a SS. D. elargitam significavimus die 9 Martii, edendi scilicet libros lingua regionis conscriptos, generalem et nullis limitibus circumscripta a Sanctitate Sua tibi datam fuisse scias volumus, duobus tantum additis clausulis, nempe ut a quovis errore libri ipsi sint immunes, et S. Cong. eorumdem librorum, quos typis edes, exemplaria dein transmittas. Quoad vero successores Amplitudinis Tuae, petitionem Apostolicae Sedi renovare potuerunt, ut eamdem facultatem, si SSmo videbitur, obtineant.

1881

S. C. de Prop. Fide – C. P. PRO SIN. *27 Sept. 1843* – Se nel divieto sulla stampa dei libri di religione s'intendano compresi i sermoni o prediche dei missionarî in guisa che non sia sufficiente l'esame ed approvazione del rispettivo Vicario Apostolico.

R. Quatenus velint typis edi, affirmative; secus negative in casu, dummodo Vicarius Ap. eos sermones approbaverit.

1882

Ex Litt. S. C. de Prop. Fide *30 Septembris 1848* (AD VIC. AP. COCINCINAE OCCID.) Ad Missionis negotia quod attinet, de quibus in epistolis laudati Antistitis (Dansarensis), A. Tuae agnitis, diei 15 et 19 Ianuarii elapsi anni sermo est, primum quosdam libros respicit superstitionibus refertos, quos denuntiandos duxit: alterum nimirum, cui titulus: *De variatione temperiei, quam ut regulam sequi et observare consueverunt europaei;* alterum vero; *Inspectio dierum mensis ad dignoscendum morborum gravitatem, prout medici magni nominis et astronomiae periti observare solent in Europa.* Ex iis quidem quae Dansarensis Episcopus animadvertit, quam periculosa sit eiusmodi librorum vulgatio ac lectio perspicue eruitur. Quare A. Tuam S. C. summopere hortatur ut omnem operam naves ad eiusmodi libros quoad fieri valeat, e medio tollendos, solerterque moneas

fideles, ut ab eorum lectione diligenter abstineant. Quoad librorum vero impressionem, de qua item quaerebat, A. Tuam non latet decretum anni 1770, quo generatim statutum fuit: *Nullo modo expedire (V. n. 1870)*. Ex quo facile patet, quinam libri edi nequeant absque praevia S. C. venia, qui Vicariorum App. permissione edi valeant. Ad priores autem quod pertinet, etiamsi de iterata illorum impressione agatur, mentem S. C. fuisse constat, ut ii praeferant approbatae alias editionis testimonium, quod saepe monuit una cum operibus imprimendum, et singulis exemplaribus addendum esse. Qui propterea eiusmodi documento carent, nec aliunde saltem eruatur data venia, haud agnitos forte probatosque fuisse a S. C. suspicari fas erit, ita ut, illa inconsulta, satius videatur ab impressione quamvis iterata, abstinendum.

1883

S. C. S. Officii *26 Iulii 1848* — Vic. Ap. Malacensis — Inter varios libros qui birmano vel cariano sermone passim in his regionibus disseminantur ab anabaptistis, cum quibusdam plus minusve erroneis, reperiuntur Novi Testamenti translationes, quarum quidam loci adulterati, quidam vero licet orthodoxi, non ad normam vulgatae editionis translati sunt; alii tandem propter defectum verborum, aut accurati sermonis ignorantiam, ambiguitatem praeseferunt, vel saltem non adaequate ad genuinum sensum translati sunt. Hi libri et translationes difficile possent auferri a neophytorum praesertim anabaptistarum conversorum manibus, quatenus illorum lectioni sint assueti, et missionarii catholici meliores legendos illis praebere nondum valeant. Unde quaeritur:

1. An libri de quibus agitur possint relinqui in manibus conversorum, sub praetextu quod errores in illis inserti non intelligantur, vel saltem non credantur.

2. An possint absolvi missionarii, qui, sub iisdem praetextibus vel aliis huiusmodi, nollent auferre supradictos libros e manibus christianorum.

3. Utrum saltem, postquam errores reperti correcti vel suppressi fuerint, possint supradicti libri relinqui fidelibus usquedum habeantur libri accurate scripti vel translati.

R. Ad singula dubia, negative. Curandum omnino ab operariis evangelicis ut libri, de quibus agitur in praedicto folio, flammis comburantur, et omnem dent operam perficiendae catholicae emendataeque versioni Biblicae typis dein edendae, praevio S. Cong. de Prop. F. examine et approbatione.

1884

S. C. de Prop. Fide – C. G. *23 Aug. 1852* — Vic. Ap. Iaffnen. — Quid dicendum de illis qui scienter legunt libros per se prohibitos, sed non contentos in Indice librorum prohibitorum? incurruntne aliquam censuram? suntne deneganda Sacramenta, si non est periculum perversionis?

R. Quoad primam partem, negative. Quoad secundam, consulat regulas Indicis et probatos auctores.

1885

S. C. Indicis *27 Martii 1855* — Ep. Sanctorien. — 1. La Bibbia francese di M. de Genoude pubblicata ultimamente in Francia sutto l'ispezione di M. Arciv. di Parigi, senza note però, s'intende dalla S. Sede approvata, oppure resta proibita secondo le regole generali dell'Indice?

2. Che cosa debbasi pensare del Salterio di Davidde; degli Evangeli ed Epistole dell'anno; della traduzione di tutta la Messa, compreso il Canone: tradotti in lingua francese da autori cattolici? Si permette la lettura, oppure restano proibiti secondo le regole generali dell'Indice?

3. La Bibbia pubblicata nei testi originali greco de' settanta; ebraico, ed anche la vulgata in latino degli eretici e scismatici, senza note, commenti, scolî e prolegomeni, è permessa, o resta proibita come libro di essi trattanti *de religione ex professo?*

4. La Bibbia de' settanta ed altri libri liturgici pubblici o privati, di cui si servono i greci separati, ed in cui non si contengono gli errori della loro setta, ma il testo biblico sincero, preghiere scevre di errore, ed in uso presso costoro, sono permessi o pure *in praesumptionem periculi* proibiti?

℟. Ad 1. Provisum per observationem Clementis Papae VIII ad Regulam IV Indicis, subiectumque decretum S. Indicis Congregationis an. 1757. (1)

---

(1) Regula IV. Indicis ita se habet: « Cum experimento manifestum sit, si sacra Biblia vulgari lingua passim sine discrimine permittantur, plus inde, ob hominum temeritatem, detrimenti, quam utilitatis oriri; hac in parte iudicio Episcopi, aut Inquisitoris stetur, ut cum consilio parochi vel confessarii, Bibliorum, a catholicis auctoribus versorum, lectionem in vulgari lingua eis concedere possint, quos intellexerint ex huiusmodi lectione non damnum, sed fidei atque pietatis augmentum capere posse; quam facultatem in scriptis habeant.

» Qui autem absque tali facultate ea legere, seu habere praesumpserit, nisi prius Bibliis Ordinario redditis, peccatorum absolutionem percipere non possit.

» Bibliopolae vero, qui, praedictam facultatem non habenti, Biblia idiomate vulgari conscripta vendiderint, vel alio quovis modo concesserint, librorum pretium in usus pios ab Episcopo convertendum, amittant; aliisque poenis pro delicti qualitate, eiusdem Episcopi arbitrio, subiaceant.

» Regulares vero, nonnisi facultate a praelatis suis habita, ea legere, aut emere possint. » Sequitur:

Ad 2. Affirmative quoad primam partem, dummodo editiones fuerint ab Ordinariis recognitae, et ab Apostolica Sede approbatae. Negative quoad secundam partem.

Ad 3. et 4. ut in 2., et ad mentem. Mens est ut Episcopus recurrat ad Apostolicam Sedem pro facultatibus, iis qui idonei censeantur impertiendis.

1886

Ex Litt. S. C. de Prop. F. *11 Aug. 1855* — AD ARCHIEP. PRIMAT. ARMEN. CONSTANTINOP. — Dovendo il Vescovo invigilare sulla sana dottrina e sulla buona morale de' suoi fedeli, ha naturalmente il diritto d'invigilare sui libri che circolano nelle loro mani, e tanto si estende questo diritto quanto si estende l'obbligo d'impedire la corruzione della mente e del cuore dei fedeli medesimi. E perchè non v'ha dubbio che il solo titolo dei libri che si divulgano non è indizio sufficiente per farli giudicare scevri da ogni trattato relativo alla fede ed ai buoni costumi, accadendo spesso che, quantunque adiafore, nondimeno s'inseriscano questioni risguardanti la fede o il costume in libri che promettono nel loro titolo di trattar materie al tutto indifferenti, ne viene per conseguenza che non possa impedirsi al Vescovo la sorveglianza in genere, e la censura preventiva dei libri di ogni fatta allo scopo suddetto. Qual sorveglianza e censura se compete per natura al Vescovo, deve questi per altro, calcolate le circostanze dei luoghi e dei tempi, usarne con prudenza e circospezione, senza mostrarsi cioè soverchiamente facile a sospettare, e senza dar motivo agli autori di giusta lagnanza.

1887

S. C. Indulgent. *14 Decembr. 1857* — PETROCOREN. — In decretis de libris prohibitis, quae post Regulas Indicis addita sunt, haec leguntur § III. n. 12: « Indulgentiarum libri » omnes, diaria, summaria, libelli, folia etc. » in quibus earum concessiones continentur, » non edantur absque licentia S. Congregatio- » nis Indulgentiarum. » Cum vero circa huius regulae interpretationem plura dubia exorta sint, ad pedes Sanctitatis Vestrae provolutus Episcopus Petrocorensis et Salatensis in Galliis ab Ipsa efflagitat humillime:

1. Utrum praefata regula ita intelligenda sit, ut nulla summaria, catalogi, folia Indulgentiarum ipsa auctoritate Ordinarii imprimi possint, absque speciali licentia S. Congregationis Indulg., etiam quando ipsi certo constat authenticas esse illas Indulgentias, verbi gratia, quia penes se habet catalogos aut summaria Romae impressa.

2. An vero haec impressio et evulgatio solum prohibentur Ordinario, quando non ipsi certo constat iam a S. C. Indulg. evulgatas fuisse has Indulgentias.

R. Articulum 12 §. III decretorum post Regulas Indicis editorum ita esse intelligendum et in praxim deducendum, ut si agatur de edenda concessione alicuius Indulgentiae, vel summarii Indulgentiarum, quod ex Brevi Apostolico vel rescripto desumendum est, aut de summario ex auctoritate S. Congregationis iam vulgato, in potestate Ordinarii sit licentiam concedere earumdem Indulgentiarum concessiones typis imprimendi (dummodo pro aliquo elencho non sit specialis et expressa prohibitio); e contra vero si sermo sit de summario vel antea collecto, sed numquam approbato, vel nunc primum ex diversis concessionibus colligendo, requiritur expressa S. Congregationis Indulgentiarum licentia. — Die 22 Ian. 1858. SSmus approbavit.

1888

Ex Litt. S. C. S. Officii *4 Aug. 1871* — Avendo il Prefetto Apostolico di Danimarca proposto un quesito diretto a conoscere se il Prefetto Apostolico debba ritenersi generalmente nella Prefettura come Ordinario per l'effetto della prescrizione contenuta nella Bolla *Apostolicae Sedis moderationi* in quanto all'approvazione d'accordarsi a coloro che vogliono imprimere libri *de rebus sacris tractantes,* gli Emi Inquisitori Generali declinando per giusti riflessi dal risolvere la questione in massima stimarono invece opportuno di provvedere al caso del petente col seguente decreto: *Supplicandum SSmo Domino pro facultate largienda a S. C. Prop. Fidei directe Oratori Praefecto.* Tale risoluzione venne pienamente approvata e confermata da Sua Santità.

1889

Litt. encycl. S. C. Indicis *24 Aug. 1864* — Inter multiplices calamitates, quibus Ecclesia Dei luctuosis hisce temporibus undique

---

Observatio Clementis PP. VIII. — « Animadver- » tendum est circa suprascriptam quartam Regulam » Indicis fel. rec. Pii papae IV. nullam, per hanc im- » pressionem et editionem, de novo tribui facultatem » Episcopis, vel Inquisitoribus, aut Regularium Su- » perioribus, concedendi licentiam emendi, legendi, aut » retinendi Biblia vulgari lingua edita, cum hactenus » mandato et usu sanctae romanae et universalis In- » quisitionis sublata eis fuerit facultas concedendi hu- » iusmodi licentias legendi, vel retinendi Biblia vulgaria, » aut alias Sacrae Scripturae, tam novi quam veteris » Testamenti partes, quavis vulgari lingua editas. »

Decr. S. C. Indicis 13 Iunii 1757. — « Quod si » huiusmodi Bibliorum versiones vulgari lingua fuerint » ab Apostolica Sede approbatae, aut editae cum an- » notationibus desumptis ex sanctis Ecclesiae Patribus » vel ex doctis, catholicisque viris, conceduntur. »

premitur, recensenda profecto est pravorum librorum colluvies, universum pene orbem inundans, qua per nefarios ac perditos homines divina Christi religio, quae ab omnibus in honore est habenda, despicitur, boni mores incautae praesertim iuventutis penitus labefactantur, et socialis quoque consuetudinis iura et ordo susque deque vertitur, et omnimode perturbatur. Neque, ut vetus ipsorum mos erat, id praestare tantum nituntur libris magno apparatu scientiae elaboratis, sed et parvis, qui minimi veneunt libellis, et per publicas atque ad hoc confectas ephemerides, ut non litteratis modo et scientibus virus illud insinuent, sed rudioris cuiusque et infimi populi fidem simplicitatemque corrumpant.

Qui autem super gregem Christi vigilias agunt legitimi Pastores, ut hanc perniciem a populis sibi commissis avertant, ad Sacram Indicis Congregationem quoscumque ex iis libris de more deferunt, zelo adlaborantes ut Romanae Sedis habito iudicio et proscriptione, a vetita lectione talium librorum fideles deterreant. Neque iis difficilem se praebuit et praebet S. Congregatio, quae quotidianam operam studiumque impendit, ut officio sibi a Romanis Pontificibus demandato satisfaciat. Quia tamen ex toto christiano orbe increbrescentibus denuntiationibus praegravatur, non id praestare perpetuo valet, ut promptum et expeditum super quavis causa ferat iudicium: ex quo fit, ut aliquando serotina nimis sit provisio et inefficax remedium, cum iam ex lectione istorum librorum enormia damna processere.

Ad hoc incommodum avertendum non semel Romani Pontifices prospexerunt, et, ut aliarum aetatum exempla taceamus, aevo nostro per sa. me. Leonem XII. mandatum editum est sub die 26 Martii 1825, ad calcem Regularum Indicis insertum, et hisce litteris adiunctum, vi cuius Ordinariis locorum praecipitur ut libros omnes noxios in sua dioecesi editos, vel diffusos, propria auctoritate proscribere, et e manibus fidelium avellere studeant.

Cum autem huius Apostolici mandati provida constitutio praesentibus fidelium necessitatibus, et tuendae doctrinae morumque incolumitati optime respondeat, SSmo Domino Nostro Pio Papae IX placuit eius memoriam esse recolendam, tenorem iterum vulgandum, et ab Ordinariis locorum observantiam exigendam, quod excitatoriis hisce nostris litteris, nomine et auctoritate Apostolicae Sedis sollicite praestamus. Queis si debita obedientia respondeat (sicuti pro certo habemus), gravissima mala removebuntur in iis praesertim dioecesibus, in quibus promptae coercitionis urgeat necessitas. Ne vero quis praetextu defectus iurisdictionis, aut alio quaesito colore, Ordinariorum sententias et proscriptiones ausu temerario spernere, vel pro non latis habere praesumat, eis Sanctitas Sua concessit, sicut nomine et auctoritate Eius praesentibus conceditur, ut in hac re etiam tamquam Apostolicae Sedis delegati, contrariis quibuscumque non obstantibus, procedant. Ad Apostolicum autem iudicium ea deferantur opera vel scripta, quae profundius examen exigant, vel in quibus ad salutarem effectum consequendum, supremae auctoritatis sententia requiratur.

Mandatum s. m. Leonis XII additum Decreto Sacr. Congreg. (Indicis) die Sabbati 26 Martii 1825.

« Sanctitas Sua mandavit in memoriam revocanda esse universis Patriarchis, Archiepiscopis, Episcopis, aliisque in Ecclesiarum regimen praepositis ea quae in Regulis Indicis Sacrosanctae Synodi Tridentinae iussu editis, atque in observationibus, Instructione, Additione, et generalibus Decretis Summorum Pontificum Clementis VIII, Alexandri VII, et Benedicti XIV auctoritate ad pravos libros proscribendos abolendosque Indici Librorum Prohibitorum praeposita sunt, ut nimirum, quia prorsus impossibile est, libros omnes noxios incessanter prodeuntes in Indicem referre, propria auctoritate illos e manibus fidelium evellere studeant, ac per eos ipsimet fideles edoceantur quod pabuli genus sibi salutare, quod noxium ac mortiferum ducere debeant, ne ulla in eo suscipiendo capiantur specie, ac pervertantur illecebra. »

Monitum S. C. (Indicis) editum feria III. die 4 Martii 1828.

« Sacra Congregatio in mentem revocat omnibus Patriarchis, Archiepiscopis, Episcopis, Ordinariis, et Inquisitoribus locorum id quod praescribitur in Regula, inter editas iussu S. Concilii Tridentini N. II., his verbis: *Haereticorum libri, qui de religione ex professo tractant, omnino damnantur;* et ea quae mandavit sa. me. Clemens VIII. in instructione de prohibendis libris, sequentibus verbis §. VI.: *In universum autem de malis et perniciosis libris id declaratur atque statuitur, ut qui certa aliqua lingua initio editi, et deinde prohibiti ac damnati a Sede Apostolica sunt, iidem quoque in quamcumque postea vertantur linguam, censeantur ab eadem Sede ubique gentium, sub eisdem poenis interdicti et damnati.* »

Monitum S. C. (Indicis) editum Fer. V. die VII. Ianuarii 1836.

« Cum ad S. Congregationem certo relatum fuerit sacratissimos Bibliorum Libros vulgari sermone nonnullis in locis typis edi, quin saluberrimae de ea re leges serventur, cumque inde pertimescendum sit, ne, quae hominum nequam hisce praesertim temporis conspiratio est, errores sanctiore divini Eloquii apparatu obvoluti perperam insinuentur, censuit eadem

S. Congregatio revocanda iterum esse in omnium memoriam, quae alias decreta sunt, vernaculas nimirum Bibliorum versiones non esse permittendas, *nisi quae fuerint ab Apostolica Sede adprobatae, aut editae cum adnotationibus desumptis ex sanctis Ecclesiae Patribus vel ex doctis catholicisque viris* (ex decr. S. C. Ind. 15 Iunii 1757 in addit. ad Reg. Ind.): iis praeterea omnino insistendum, quae per Regulam quartam Indicis, et deinceps ex mandato sa. me. Clementis VIII, in eam causam praestituta fuerunt.

1890

S. C. SS. Rit. *4 Aug. 1877* — An prohibitum sit in libris nuncupatis *devotionis,* textui latino Ordinis Missae, ac praesertim Canonis, addere versionem in lingua vulgari.

R. Libros eorumque versiones in lingua vernacula, de quibus agitur, a canonicis praescriptionibus et Apostolicis decretis, Episcoporum auctoritati omnino reservari, ideoque licitum non esse fidelibus horum uti editionibus nisi istae expressam praeseferant Episcoporum adprobationem.

1891

S. C. S. Officii 22 *Dec. 1880* — Excommunicationi nemini reservatae subiacent ex Const. *Apostolicae Sedis* ii « qui libros de rebus sacris » tractantes sine Ordinarii approbatione imprimunt, aut imprimi faciunt. » Sed dum aliqui restringendam illam esse adstruunt ad libros Sacrarum Scripturarum, nec non eorumdem adnotationes vel commentarios, alii e contra affirmant libros quoscumque de rebus in genere ad religionem pertinentibus tractantes, ea censura comprehendi. Quaeritur utri sententiae sit adhaerendum.

R. Censuram nemini reservatam inflictam iis qui libros de rebus sacris tractantes sine Ordinarii approbatione imprimunt aut imprimi faciunt, restringendam esse ad libros sacrarum scripturarum, nec non earumdem adnotationes et commentarios, minime vero extendendam ad libros quoscumque de rebus sacris in genere, id est ad religionem pertinentibus tractantes.

1892

S. C. S. Officii *13 Ianuarii 1892* — Utrum scienter legentes publicationes periodicas in fasciculos ligatas, habentes auctorem haereticum et haeresim propugnantes, excommunicationem incurrant, de qua Bulla *Apostolicae Sedis* 12 Octobris 1869 in excom. Romano Pontifici speciali modo reservatis, art. 2.

R. Affirmative.

CAPUT VII.

DE CATECHISMO ET CATECHISTIS

1893

S. C. S. Officii *24 Maii 1703* — Ep. Quebecen. — Utrum missionarius teneatur barbaris adultis baptizatis aut baptizandis omnia praecepta legis positivae divinae intimare, praesertim ea omnia quibus sese submittere difficultatem haberent, ut eiusmodi barbari securitate conscientiae fruantur, licet ea praecepta non observent quae ignorant, eo nitentes iuris axiomate *lex non obligat nisi fuerit promulgata.*

R. Teneri omnia praecepta legis positivae divinae intimare.

1894

S. C. de Prop. Fide - C. P. pro Sin. *12 Iunii 1764* — Scribatur Vicariis App. (Tunkini) quod omnino curent ut omnes fideles sibi subiecti addiscant, saltem quoad substantiam, actus virtutum theologicarum, nec non praecipiant missionariis, etiam sub censuris, ut non negligant eiusmodi actus quemcumque fidelem edocere.

1895

S. C. de Prop. F. - Ex Aud. SSmi

SSmus (Pius VI) benigne in perpetuum concessit (pro Missionibus Sinensi, Tunkinensi, Cocincinensi et Siamensi) Indulgentiam plenariam catechistis (qui vere poenitentes, confessi et Sacra Communione refecti, per aliquod temporis spatium Deum devote oraverint pro sanctae fidei propagatione) ipsa die eorum receptionis seu admissionis ad officium catechistarum.

1896

S. C. de Prop. Fide - C. P. pro Sin. *16 Ian. 1797* — Tunk. Occid. — Se i catechisti annamitici siano tenuti a fare la Professione di Fede di Pio IV.

R. Affirmative.

1897

S. C. de Prop. Fide - C. P. pro Sin. 20 *Febr. 1802* — Chan-si et Chen-si — Re-

gulae servandae in electione catechistarum remittuntur in omnibus arbitrio Vicarii Ap. pro tempore.

1898

Ex Decr. S. C. de Prop. Fide *13 April. 1807* (PRO CHALDAEIS) Singulis diebus festis ad vesperas, parochorum munus erit pueros aliosque rudes homines, catholicae fidei rudimenta, nec non obedientiam erga Deum ac parentes diligenter edocere, atque in lege Domini erudire, accitis etiam ad hoc munus aliis de clero expertis viris. — Omni etiam studio adlaborent Episcopi et parochi, ut a parentibus filii mittantur ad christianam perdiscendam doctrinam, et quoties illarum monita ac praecepta in re tanti momenti suo careant effectu, poterunt quidem Episcopi ea quoque adhibere remedia, quae in eorum potestate sunt ad continendos in officio fideles inobedientes. Similiter se gerere poterunt circa parentes, qui festis diebus ducere vel mittere negligunt filios suos ad audiendum Sacrum, quique statutis temporibus nihil solliciti sunt, ut filii sui Poenitentiae, et Eucharistiae Sacramenta suscipiant.

1899

S. C. de Prop. Fide – C. P. PRO SIN. *17 April. 1828* — Se i catechisti del Tunkino debbano fare la professione di fede avanti il Vicario Ap., o se sia sufficiente che la facciano nelle mani del Vicario provinciale, o del Rettore del collegio ove subiscono l' esame.

R. Affirmative quoad utrumque iuxta modum: nempe requiri ac sufficere delegationem Vicarii Ap., manentibus catechistis sub eiusdem Ap. Vicarii iurisdictione.

1900

S. C. de Prop. Fide – C. P. PRO SIN. *27 Aug. 1832* — Se debba prendersi qualche provvidenza perchè (nella Cina) i catechisti non oltrepassino i giusti limiti nell'esercizio di quegli offici che la necessità costringe affidare ad essi.

R. Sedulo curent Episcopi Vicarii App. et missionarii in Sinis degentes, ut catechistae munus idoneis tantum viris et pietate conspicuis committatur.

1901

Ex Litt. S. C. de Prop. Fide *29 Februarii 1836* (AD VIC. GEN. NANKIN.) — Quaeris utrum catechistae teneantur ad emittendam professionem fidei iuxta formulam Pii IV. quamvis isthic huiusmodi consuetudo minime vigeat. At non ignoras, etiam in iis locis, ubi magistri quicumque, quamvis grammaticam tantum doceant, legem emittendae fidei professionem implent, parochos posse seligere probos viros, et etiam mulieres, quae pueros vel puellas sibi adsignatas in doctrina christiana erudiant, quin viri aut mulieres sic electae ad emittendam fidei professionem censeantur adstricti: quare satis erit ut in electione et officio catechistarum ea serventur, quae in epistola pastorali Episcopi Caradrensis Synodo Sutchuensi addita N. 26 (1), et in ipsa Synodo sparsim expressa leguntur, donec S. C. opportunum duxerit, novis ordinationibus, catechistarum electionem officiumque dirigere. Hinc patet etiam responsio ad dubium quintum: non enim fit independenter ab Ordinario, quod fit a missionario in exercitio sui muneris intra limites facultatum iisdem concessarum vel communicatarum sive expresse sive implicite: quare catechista a missionario rite electus censendus est veluti ab ipso Ordinario approbatus ut fungatur muneribus catechistarum propriis, servata semper illis missionariorum auctoritate, et Ordinarii iuribus providendi ne novi introducantur, et introducti tollantur abusus.

1902

Ex Litt. S. C. de Prop. Fide *30 Augusti 1838* (AD VIC. AP. COREAE) — Ad errorem autem in aliquibus fidei articulis coreanorum mentibus inditos propellendos, plurimum conferet probatus Catechismus vernaculo eorum sermone exaratus. Quare in id etiam incumbas

(1) Haec ibi: « Cum maximi religionis intersit ut » missionarii ministros habeant, quorum contubernio » non infamentur, ac plerumque, experientia teste, ubi» que eveniat ut in christianorum visitatione, tum iu» nioris aetatis mulieres, tum virgines ceteraeque puel» lae, quasi ex condicto, absque nullo prorsus timore, » cum dictis ministris nimis familiariter agant, prae» textuque doctrinae ab iis sciscitandae, vana colloquia » frequenter cum iis misceant, risibus et cachinnis in» verecundis mutuo sese provocent, atque hinc facile » possint aut tentari aut tentare: ideo ad vitanda scan» dala statuimus nulli sacerdoti licitum esse sibi ad» sciscere ministros seu catechistas, qui vigesimum » quintum aetatis annum nondum praetergressi fuerint. » Tales vero eligantur, qui pietate, moribus, gravitate, » doctrina, studii amore, et habitu pudicitiam vere » polliceantur; non permittatur huiusmodi ministris » frequenter cum mulieribus miscere sermonem; nulli » eorum liceat privatim docere virgines; nullus culi» nas audeat ingredi; nullus a quacumque muliere mu» nuscula, etiamque si religionis res sint, recipere aut » iisdem donare praesumat, nisi forsan communia cal» ceamenta a dictis mulieribus ipsi offerantur, quae » tamen sine licentia sacerdotis recipere non licebit; » nullus, nisi forte in itinere constitutus, propria sponte, » aut etiam invitatus, ad christianos divertat ut ibi su» mat cibum: sicque tamen se gerant omnes ut suspi» ciones caveant, et quidquid mali probabiliter fingi » potest, ne fingatur, a te devitent. Denique pro munere » suo atque conscientia, quae onerata remanet, missio» narii severe super his invigilent, harumque regularum » observationem efficaciter promoveant. »

rogamus, et eius exemplar una cum latina interpretatione ad nos transmittas.

1903

Ex Instr. S. C. de Prop. Fide *23 Novembr. 1845* — Compluribus in locis factum est, ut neglecta et posthabita indigenae cleri institutione, evangelici iidem operarii laicos catechistas adiutores sibi in ministerio adsciscere consueverint, et forsan eorum operam plerumque fidei dilatationi perutilem experti sint. At cum non satis consentanee Apostolicae Sedis menti atque ecclesiastici ministerii rationi id egerint, et graves etiam hac in re abusus, ex praedictorum catechistarum seu imperitia seu licentia praevaluisse innotuerit, Sacra haec Congregatio singulis Missionum Praesidibus mandare non praetermittit ut, donec eiusmodi laicorum auxilium, ob cleri indigenae defectum vel paucitatem necessarium fuerit, viros morum integritate et fide omnino conspicuos ad id muneris eligi et erudiri rectissime satagant.

1904

Ex Instr. S. C. de Prop. Fide *8 Septembr. 1869* (AD VICARIOS APP. INDIAR.) Placuit Emis PP. omnibus Vicariis Apostolicis praecipere ut ubi adhuc *Catechismus* christianae doctrinae pro fidelium usu compositus non est, quamprimum in lucem edatur, etiam adoptando aliquem *Catechismum* alibi in usu; in omnibus vero Missionibus quoad hanc rem optandam uniformitatem, collatis consiliis Vicariorum.

.... Extenderunt iidem EE. PP. ad omnes Vicariatus praescriptiones Pondicherianas memoratae Synodi habitae anno 1844, circa reiterationem Baptismi sub conditione: « 1. Unusquisque missionarius catechistas suos » et *covilpelleas*, id est inferiores catechistas » (aut officiales) semel saltem singulis annis » diligenter examinare tenebitur, ut certior fiat » quinam inter illos sint fiducia digni. »....

1905

Ex Instr. S. C. de Prop. F. *18 Oct. 1883* (AD VICARIOS APP. SIN.) Sacer Emorum Patrum Conventus nihil innovari iussit quoad parvum *Catechismum,* qui in singulis Vicariatibus adhibetur ad fideles in christiana doctrina erudiendos. Attamen optabile esse manifestavit, ut unicus *Catechismus* existeret pro catechistis; prout enim iussu Tidentini Concilii prodiit *Cathechismus Romanus ad parochos,* tali ferme ratione utile visum est futurum si, opera aliquorum theologorum in rebus sinensibus peritorum et ex singulis regionibus selectorum, huiusmodi *catechismus,* qui fusiorem dogmatum quamdam demonstrationem contineret, a S. C. probandus componeretur. Eorumdem autem theologorum studio uti possent Vicarii App. ut inquirerent quaenam sint corruptiones latinorum verborum quae in forma Baptismi subrepere in Sinis possunt, et an sinenses putent in mente sua sensum esse variatum. Hasce informationes ubi Vicarii App. rite collegerint, eos Sacrae huic Congregationi communicare festinent, ut ipsa videat quid in hoc statuendum sit ut forma Sacramenti ex Christi institutione stabilita sarta tectaque maneat.

Quoniam vero de Catechistis sermo factus est, Vicarios Apostolicos non fugiet quantae utilitatis, et quasi necessitatis, eorum institutio et perfectio ad fidem propagandam conservandamque existat. Qua de causa Emi Cardinales voluerunt ut iisdem Praesulibus ea commendarentur, quae ad huiusmodi institutum stabiliendum et perficiendum facere possent. Itaque hunc finem facile assequentur per erectionem collegii alicuius, aut saltem alicuius specialis scholae pro catechistis efformandis. Collegia vel scholae ita institutae subesse deberent alicuius missionarii directioni. Ad collegia vel scholas admitterentur iuvenes vel adulti christiani, prout melius in Domino expedire Rmi Antistites censebunt. Episcopi autem quasdam leges seu normas ferre non omittent, quibus caveatur ne indiscriminatim officium catechistae cuique commendetur. In primis enim, praesertim cum agitur de iuvenibus, nemo assumendus est ad gradum catechistae nisi, praeter scientiam sufficientem, exercitium etiam prae se ferat christianarum virtutum. Scientia autem probari debet ex documentis quae singulis annis in scholis, peracto examine, obtinebunt. Quin immo et qui ad catechistae munus evecti semel fuerint, a discreto missionario examinari rursus debent singulis annis, ne quae didicerint obliviscantur, aut, quod peius foret, sanae doctrinae aliquos errores immiscerent. Qui catechistae in proprio pago seu urbe munere funguntur, aliquam artem, aut aliud honestum officium exercere commode queunt, quo sibi victum et vestitum comparent; sed si qui ad aliam regionem mittuntur ut viam missionario praeparent animosque infidelium disponant ad praedicationem suscipiendam, aequum est eos expensis Missionis esse alendos. Ceterum cavendum semper est, ne catechistae soli in aliquo loco, praesertim si agatur de longo temporis intervallo, relinquantur; hoc enim ipsis valde periculosum est; sed adnitendum ut, quatenus fieri possit, semper sub vigilantia missionariorum sint, qui quotannis de ipsorum vita et moribus rationem suo Vicario Ap. reddant; vel cum alio catechista habitent, et Sacramenta saepe suscipiant; optabile autem esset ut ii quamdam associationem inter se constituant, ut unus aliis exemplo sit, et, communicato veluti fervore, omnes ad pietatem et zelum apostolicum excitentur.

CAPUT VIII.

DE CULTU SANCTORUM

1906

Const. Urbani PP. VIII. *5 Iulii 1634*

Caelestis Hierusalem cives, quorum gloriosis natalitiis sancta laetatur mater Ecclesia, sicut huius sanctae Sedis Apostolicae ministerio a piis utriusque sexus christifidelibus venerantur in terris, ita Romanum decet Pontificem, militantis Ecclesiae regimini divina providentia praepositum, pro suo praecipuo honoris domus Dei zelo, invigilare ne quid in personarum cum sanctitatis aut martyrii fama vel opinione defunctarum memoriam sive cultum, inconsulta Sancta Sede praedicta, innovetur.

§ 1. Alias siquidem nos, sollicite animadvertentes abusus, qui irrepserant et irrepere non cessabant in colendis quibusdam cum sanctitatis aut martyrii fama vel opinione defunctis, qui, etsi neque canonizationis neque beatificationis honore insigniti essent ab eadem Sede, eorum tamen imagines in oratoriis atque in ecclesiis, aliisque locis publicis, atque etiam privatis, cum laureolis aut radiis seu splendoribus proponebantur, miracula et revelationes aliaque beneficia a Deo per eorum intercessiones accepta in libris rerum ab ipsis gestarum enarrabantur, et ad illorum sepulchra tabellae, imagines et res aliae ad beneficia accepta testificanda, et lampades et alia lumina apponebantur; volentesque proinde huiusmodi abusibus pro debito officii pastoralis occurrere, re etiam cum venerabilibus fratribus nostris sanctae Ecclesiae Romanae Cardinalibus contra haereticam pravitatem in universa republica christiana generalibus inquisitoribus ab eadem Sede specialiter deputatis communicata et mature considerata ac discussa, de eorumdem Cardinalium consilio sub die XIII Martii MDCXXV declaravimus, statuimus et decrevimus, ne quorumvis hominum cum sanctitatis seu martyrii fama, (quantacumque illa esset) defunctorum imagines aliaque praefata, et quodcumque aliud venerationem et cultum praeseferens et indicans, in oratoriis aut locis publicis seu privatis, vel ecclesiis, tam secularibus quam regularibus, cuiuscumque Religionis, Ordinis, instituti, congregationis aut societatis, apponerentur, antequam ab Apostolica Sede canonizarentur, aut Beati declararentur, et (si quae appositae essent) amoverentur, prout eas statim amoveri mandavimus; ac pariter imprimi de cetero inhibuimus libros eorumdem hominum, qui sanctitatis sive martyrii fama vel opinione, ut praefertur, celebres e vita migravissent, gesta miracula vel revelationes, seu quaecumque beneficia, tamquam eorum intercessionibus a Deo accepta, continentes, sine recognitione aut approbatione Ordinarii, qui in iis recognoscendis theologos, aliosque pios ac doctos viros in consilium adhiberet, et, ne deinde fraus aut error aut aliquid novum et inordinatum in re tam gravi committeretur, negotium instructum ad Sedem Apostolicam transmitteret, eiusque responsum expectaret; revelationes vero et miracula aliaque beneficia supradicta, quae in libris horum hominum vitam gestaque continentibus eatenus sine recognitione atque approbatione huiusmodi impressa erant, nullo modo approbata censeri voluimus, mandavimusque. Ad horum hominum sepulchra vetuimus etiam ac inhibuimus tabellas atque imagines ex cera aut argento, seu ex alia quacumque materia, tam pictas quam fictas atque exculptas, appendi seu affigi, et lampades, sive alia quaecumque lumina accendi, sine recognitione ab Ordinario omnino, prout, supra, facienda, Sedique Apostolicae referenda ac probanda; declarantes, quod per supradicta praeiudicare in aliquo noluimus neque intendimus iis, qui, aut per communem Ecclesiae consensum, vel immemorabilem temporis cursum, aut per patrum virorumque sanctorum scripta, vel longissimi temporis scientia ac tolerantia praefatae Sedis Apostolicae vel Ordinarii, celebrantur. Cumque postea die secunda Octobris eiusdem anni MDCXXV a quibusdam revocari in dubium accepimus, an tabellas et imagines, quas imposterum offerri contingeret, recipere, et antea oblatas conservare liceret: nos (qui tantummodo voluimus, occurrendo abusibus qui irrepere videbantur, certiorem parare viam ad eorum in terris gloriam, quorum sanctimoniam divinae clementiae placuerit admirandis operibus illustrare), re prius cum eisdem Cardinalibus communicata, de simili eorum consilio, declaravimus, quod, sicut numquam prohibuimus, nec intentionis nostrae fuit prohibere oblationem, receptionemque tabellarum et imaginum huiusmodi, ita, ut deinceps nulli dubitationi locus relinqueretur, statuimus et decrevimus, ut quoties ad aliquam ecclesiam, aut oratorium, locumve alium publicum, saecularem seu regularem, tabellas et imagines, aliudve simile quispiam deferret, ac intercessione hominum inter Sanctos vel Beatos non adscriptorum, quamvis cum martyrii aut sanctitatis fama demortuorum, optata se impetravisse diceret, liceret ecclesiasticis personis, ecclesiarum locorumve praedictorum curae praepositis, tabellas et imagines, sive pictas, sive ex quavis materia fictas, atque alia quaecumque collatae gratiae fidem facientia, simul cum de-

ferentis, aliorumque, qui conscii fuissent, attestationibus recipere, atque, approbantibus Ordinariis, ad quos referre statim omnia tenerentur, in secreto aliquo seorsim ab ecclesia loco custodire, ibidemque iam amota collocare et asservare, ut, si quando Dominus talium virorum merita beatificationis seu canonizationis honore in terris decorare voluisset, extarent huiusmodi sanctitatis qualescumque probationes Apostolicae Sedis iudicio tunc examinandae. Demum vero, ut eiusmodi decreta observarentur indubie, ac omnimodam sortirentur exequutionem, cum eisdem Cardinalibus re pariter communicata, deque eorumdem consilio, praemissis addidimus, statuimus, decrevimus, atque declaravimus, ne ex tunc deinceps quispiam Ordinariorum aut ab Apostolica Sede ad hoc specialiter delegatorum super alicuius utriusque sexus cum sanctitatis aut martyrii fama vel opinione defuncti miraculis, revelationibus, aliisve eiusmodi sanctitatem redolentibus, ex integro informationes quoquo modo reciperet, aut processum instrueret, vel hucusque receptas informationes, instructumve processum ulterius prosequeretur, nisi postulator prius per legitimas iuridice susceptas probationes circa personam eius, de cuius miraculis, revelationibus, aliisve rebus gestis sanctitatem praeseferentibus ageretur, praescriptam praefato in nostro decreto formam omnino servatam extitisse docuerit; et nisi postea successive idem Ordinarius, aut ab Apostolica Sede ad hoc specialiter delegatus, diligenti praehabita disquisitione circa eamdem personam, supracitato decreto nullatenus contraventum esse rite pronunciaverit; utque id inviolabiliter observetur, statuimus insuper ac decrevimus, ne transmissi ad Urbem undecumque huiusmodi processus a Congregationis sacrorum rituum secretario, minusve sanctae fidei promotore quomodolibet aperiantur, nisi prius in ipsa sacrorum rituum Congregatione, alio seiunctim oblato authentico processu, ex eo Ordinarium, aut ab Apostolica Sede specialiter delegatum, rite ac recte, ut praemittitur, cognovisse ac pronuntiasse praelibato decreto nequaquam contractum esse, plene constiterit, ac deinde a nobis iudicialiter aperiendi eos processus facultas indulta fuisset; insuper longissimum tempus, illiusve immemorabilem cursum, de quo in praedicto decreto, intelligi declaravimus esse tempus centum annorum metam excedens: deque his atque infrascriptis omnibus, quae in his decretis disposità et ordinata sunt, aliqua suboriente difficultate, Ordinariis locorum et delegatis Apostolicis quibuslibet omnem omnino interpetrandi facultatem ademimus, utque Sedem Apostolicam desuper consulerent, ab eaque responsum expectarent, mandavimus eisdem; et alias, prout in decretis desuper editis plenius continetur.

§ 2. Quare, inviolabili decretorum praedictorum observationi, quantum cum Domino possumus, consulere volentes, motu proprio, et ex certa scientia ac mera deliberatione nostris deque Apostolicae potestatis plenitudine, decreta praedicta cum omnibus et singulis in eis continentis, tenore praesentium, perpetuo approbamus et confirmamus, illisque inviolabilis Apostolicae firmitatis robur adiicimus, omniaque et singula decreta huiusmodi ab omnibus, ad quos spectat, et in futurum quomodolibet spectabit, observari omnino praecipimus, sub poena nullitatis quarumcumque informationum processuum, ac interpretationis, aliter quam praevia suprascripta praecognitione instructorum, eorumque admissionis, publicationis aut interpretationis; ita ut earumdem informationum receptiones, processuumve instructiones, nec non eorum admissiones, ac publicationes et interpretationes, habeantur pro non receptis, non instructis, non admissis, non publicatis, non interpretatis, eorumque amplius ratio aliqua nullatenus alicubi unquam haberi debeat. Decernentes praesentes litteras *etc.*

1907

Litt. encycl. S. C. SS. Rit. *12 Martii 1631* — Cum quotidie magis notum fiat quanta sinceritate mensis, et maturitate cognitionis incipere, et prosequi deceat eorum causas, qui diem ultimum obiere, non sine aliqua populis relicta opinione sanctitatis, et quam accurate, fideliterque in re tanti momenti adhiberi testes et in examen vocari conveniat, Sacra Rituum Congregatio (facto prius verbo cum Sanctissimo) ne aliquis subrepat abusus, iussit Amplitudinem Tuam hac peculiari epistola fieri certiorem de iis, quae adiuncto Decreto continentur, nempe et curet, ne imposterum ulla ex parte adversus illud a quopiam in tua dioecesi aliquid committatur, sed ab omnibus omnino inviolabiliter observetur, et quando apud Amplitudinem Tuam ab aliquo petitum fuerit, ut velit inquirere in sanctitatem vitae, et miracula alicuius, qui cum praedicta fama obiisse dicatur, quoniam nimia plerumque proclivitas, atque celeritas occasionem errori praebet, non prius generaliter super vitae sanctitate inquiri permittat, quam particulariter de alicuius virtutis eminenti gradu, aut peculiari aliquo miraculo, praecedat famae comprobatio, prout prudentiae tuae magis expedire videbitur. Quod per te ipsum exequi Sacra Congregatio summopere exoptat; sed si ob invaletudinem, sive ob legitimum aliud et grave impedimentum id conficere non valebis, super quo conscientiam tuam onerat eadem Congregatio, poterit Amplitudo Tua delegare Vicarium tuum generalem, vel alium in dignitate ecclesiastica constitutum, qui delegatus, sive ille sit Vicarius, sive cuiuscumque dignitatis cum

aliis ad minus duobus doctis viris, altero scilicet magistro in theologia, altero vero graduato vel licentiato in iure canonico, rem totam ita peragere debeant, ut omnes sua nomina subnotent post subscriptionem cuiuscumque testis, antequam discedant a loco ipsius examinis. Curabit insuper Amplitudo tua, ut testes omnes quaecumque habent, explanate, et per extensum deponant, nec se referant ad attestationes redditas neque ab eis recitentur quae alias ipsi deposuerunt. Postquam vero fuerint per Amplitudinem tuam, vel per alios a te ex causis supra narratis subrogatos, acta completa, secreto retineantur, praestito etiam iuramento a notariis et testibus se nemini promulgaturos quicquid ipsi scripserint, et respective deposuerint, vel de quibus interrogati fuerint. De his autem actis per te, aut iussu tuo confectis, certiorem statim reddere debebit Amplitudo tua Summum Pontificem, eaque quanto citius poterit authentice transcripta ac sigillo obsignata ad S. Rituum Congregationem transmittere. Originalia vero eodem modo consignata, et in capsa clausa pluribus clavibus, quae diversis ad arbitrium tuum custodiendae tradantur, in Archivio Patriarchali (1) conserventur. Notum tamen sit Amplitudini tuae, neque per hanc epistolam, neque per aliquid in eo propositum voluisse Summum Pontificem, neque Sacram Rituum Congregationem tribuere, aut augere iurisdictionem seu facultatem, quae alias Episcopis competere posset. Atque ut hae litterae nulla in posterum oblivione deleantur, sed semper in recordatione vigeant et tua et tuorum deinceps successorum, dabit operam Amplitudo tua, ut illae quanto citius tam in Curia tua Patriarchali, quam in Archivio Capitulari ad perpetuam rei memoriam asserventur.

Decretum — Cum in tota Ecclesiae gubernatione nihil maius, nihil sit augustius Beatificatione et Canonizatione Sanctorum, utpote homines iam demortuos, etiam cum fama sanctitatis ac miraculorum declarare pro Sanctis, eosque uti tales colendos et venerandos decernere.

Sacra Rituum Congregatio, ut res haec plane amplissima atque gravissima rite sancteque conficiatur, prohibet omnibus et singulis personis ecclesiasticis, tam saecularibus, quam Regularibus, etiam Sancti Ioannis Hierosolymitani, Societatis Iesu, vel aliorum quantumvis speciali nota dignorum, ne audeant ipsi per se aut per alios capere informationes super sanctitate, aut miraculis alicuius defuncti, neque ullo modo exquirere, aut obtinere ad hunc effectum extraiudiciales testificationes, aut subscriptiones sub poenis arbitrio S. Congregationis infligendis. Quod si superiori, sacristae, seu alteri officiali illius ecclesiae, in qua requiescit corpus ipsiusmet defuncti, vel alterius etiam ecclesiae, fuerint revelata aliqua miracula, seu prophetiae dona, possint ea recipere sub sigillo secreti ab ipsis tantum relatoribus, in quorum gratiam contigisse narrabitur; teneantur tamen quam primum commode poterunt, eadem deferre, vel obsignata transmittere Episcopo loci cum expressa declaratione, quod revelationes sic, ut supra, receptae, non faciant aliquem probationis gradum, etiam cuiusvis longissimi temporis cursu.

Quod Decretum cum fuerit ad notitiam Sanctissimi D. N. URBANI Papae VIII. deductum, Sanctitas Sua illud approbavit, ac imprimi, et ubique publicari mandavit.

1908

Ex Decr. S. C. SS. Rit. *27 Sept. 1659* — 1. Beatorum imagines, etiam non principaliter, et uti supplices appositae, simulacra, picturae, tabellae, aut scripturae eorum praeclara gesta repraesentantes aut referentes, in ecclesiis, sacrariis et oratoriis quibuscumque, et praesertim in quibus Missae Sacrificium vel alia divina officia peraguntur, inconsulta Sede Ap. nullo pacto exponantur.

2. Ubi indultum fuerit per Sedem Ap. imagines, simulacra, pictasque tabellas, in ecclesiis poni et coli posse, in pariete tantum, non autem super altari collocandi facultas censeatur.

3. Si concessa fuerit per eamdem Sedem Ap. altarium erectio, non tamen ob id Missam et Officium de praedictis Beatis celebrandi, vel recitandi facultas tradita praesumatur; etenim specifica et expressa concessio super his praecedere debet.

4. Ubi in uno loco cultus fuerit concessus, non extendatur, inconsulto Pontifice, ad alium locum, quavis alia occurrente auctoritate.

5. In locis ubi Beatos praedictos ab omnibus coli permissum fuit, non inde publica Officii recitatio permissa censeatur, sed tantummodo privata, nec satisfactoria praecepto recitationis, nisi quoad illos, quibus Sedes Ap. de hoc indulserit.

6. Missae pariter quae fuerunt indultae certis personis, nempe presbyteris regularibus, vel saecularibus alicuius loci vel monasterii, seu presbyteris alicuius ecclesiae servitio praecipue addictis, a confluentibus sacerdotibus, quavis dignitate, etiam Cardinalatus, insignitis minime celebrentur.

7. Dies festi in Beatorum eorumdem memoriam non celebrentur, nisi speciali indulto Ap. provisum fuerit.

(1) Hae literae encyclicae directae sunt ad omnes Patriarchas, Archiepiscopos et Episcopos.

8. Eorumdem nomina in calendariis non apponantur, nisi illius tantum loci, eorumque personarum, in quo, et a quibus cultus cum Officio et Missa celebratur.

9. In quibusvis ecclesiasticis precibus, etiam in oratoriis privatis, recitandis, particularia eorumdem suffragia non apponantur, vel recitentur.

10. Publicis in precibus, praeter indultas et a Sede Ap. approbatas, iidem Beati non invocentur.

11. Eorumdem Reliquiae in processionibus minime circumferantur.

Sacra tamen Congr. praesentibus declaratione et iussione removere non intendit cultum Beatis per communem Ecclesiae consensum vel per immemorabilem temporis cursum, aut per Patrum virorumque sanctorum scripta, vel temporis centum annorum metam excedentis scientiam ac tolerantiam Sedis Ap. aut Ordinariorum hactenus praestitum, ac certis modo et forma ab eo tempore eis exhibitum. Verum si a centum annis citra cultus huiusmodi aliqua ex parte constiterit auctus et extensus, eo casu Sacra eadem Cong. eumdem in pristinum reduci iubet; prout quemvis cultum extra casus praedictos ad expressa tantum verbaliter in Apostolicis Indultis omnino revocari mandat sub poenis etc. Firmis quoque remanentibus decretis, nempe ne Beati in Patronos eligantur; ne eorum natalitia cum Octavis celebrantur, et aliis quibuscumque a S. C. hactenus emanatis, quae praesenti decreto renovantur. — SS̄mus (Alexander VII.) approbavit.

1909

S. C. SS. Rit. *17 April. 1660* — 1. An ubi indultum fuerit ut Missa de aliquo Beato celebretur, liceat eius imaginem et simulacrum, nec non votivas tabellas super altari exponere.

2. An §. *Dies festi in Beatorum honorem non celebrentur (V. n. 1908)* extendatur ad festa devotionis.

3. An indulta recitandi Officium cum octava vel sine octava, et celebrandi Missam de Beatis fuerint revocata per dictum Decretum S. C. (27 Sept. 1659.)

4. An in ecclesiis in quibus Officium et Missa de Beatis recitari ac respective celebrari possunt, liceat eorum Reliquias exponere.

5. An Episcopi Regulares, qui ex indulto Sedis Ap. gaudent privilegiis suae Religionis, de quibus sunt capaces pro eorum conditione, possint de Beatis suae Religionis recitare Officium, et in propriis cathedralibus Missam celebrare, et altare Beatis praedictis erigere.

R. Ad 1. Affirmative.

Ad 2 et 3. Negative.

Ad 4. Affirmative.

Ad 5. Negative.

1910

S. C. SS. Rit. *12 Iunii 1660* — S. Congregatio.... cultum publicum ubique Sanctis canonizatis praestandum, Beatis fieri communem vetat; alias nulla daretur distinctio inter Sanctos et Beatos, et frustra (quod absit opinari) Ecclesia ad solemnia Canonizationis procedere quodammodo videretur, si causa huiusmodi effectus novos minime produceret.

1911

S. C. Indulg. et SS. Reliq. *17 Novembr. 1676* — An Episcopus clero et populo cupienti sanctorum Martyrum corpora, quae in altari satis honorifice reposita sunt, pretiosiorem in loculum, seu capsam condere, ac super eodem altari collocare, vel extra dioecesim transferre, possit eius rei tribuere facultatem.

R. Posse quidem licentiam concedere Sanctorum corpora perpetuae data sepulturae transferendi ad locum decentiorem in eadem ecclesia: sed alienandi, aut extra dioecesim transferendi, sine Romani Pontificis auctoritate non posse.

1912

S. C. Indulg. et SS. Reliq. *16 Decemb. 1749* — Cum Sancta Tridentina Synodus *Sess. 25. cap. de Reliquiis* decreverit: *Non esse recipiendas novas Reliquias, nisi recognoscente et approbante Episcopo,* nonnulla dubia exorta sunt super facultate Episcopis tributa recognoscendi et approbandi Sanctorum Reliquias, quae, ut quam citius dirimantur, Sacrae Congregationi proponuntur, nempe:

1. An unusquisque Episcopus extra Romam sua in dioecesi quascumque sacras Reliquias valeat authenticare.

2. An sacrae Sanctorum Reliquiae a quodam Episcopo in Italia authenticatae (si ex parte subscriptionis, sigilli et thecae nulla erroris aut falsitatis nota deprehendatur), ab altero Episcopo ultra montes possent reprobari, quin et confiscari, vel impediri ne publicae venerationi exponantur.

Ad 1 et 2. Affirmative ad formam Concilii.

1913

Ex Decr. S. C. SS. Rit. *27 Maii 1826* — Em̄i PP. fuerunt in voto: Dandum esse decretum generale quo, iuxta alias resoluta, caveatur, et per modum regulae ubique servandae praefiniatur, ne in posterum alicubi per quoscumque quolibet sub praetextu solemnitatis, devotionis, pietatis, privilegii, indulti, concessionis, tolerantiae, consuetudinis licet immemorabilis, quem abusum non ferendum declararunt, liceat umquam Sanctorum Reliquias processionaliter sub baldachino circumferre;

tolerari tamen posse et permitti quod Lignum SSmae Crucis, aliaque instrumenta dominicae Passionis, peculiari horum attenta veneratione, habitaque ratione fere universalis consuetudinis, deferantur sub baldachino, dummodo tamen id fiat seorsim et disiunctim a Sanctorum Reliquiis, quibus distinctivum hoc honoris omnino non convenit... Sanctitas Sua Sacrae Congregationis sensum adprobavit, confirmavit, iussitque promulgari.

1914

S. C. SS. Rit. *22 Febr. 1847* — Ep. Cenomanen. — An praxis separandi Reliquias SSmae Crucis D. N. I. C. a Reliquiis Sanctorum sit accurata et retinenda.

R. Affirmative, et ad Emum Praefectum ad mentem. Et mens fuit quod scribatur tam Emo Urbis Vicario, quam Rmo Sacristae Capellae Palatii Apostolici, ad quos pertinet custodia sacrarum Reliquiarum, ut in vigorem revocentur decreta alias edita pro separatione Reliquiarum SSmae Crucis a Reliquiis Sanctorum.

1915

Decr. S. C. SS. Rit. *10 Decembr. 1863* — Postquam saeculo XVI., laboribus praesertim et studiis Antonii Bosi, iterum sacra suburbana patuere coemeteria, quae a saeculo VIII. exeunte, Summorum Pontificum cura, penitus interclusa remanserant ne barbari romanum solum devastantes ibi aliquam inferrent profanationem, in iis conquiri coeperunt Martyrum Corpora quae adhuc ibidem permanebant in loculis abscondita. Tutissimum dignoscendi sacra haec pignora signum a maiorum traditione receptum erant phialae vitreae, vel figulinae cruore tinctae, aut crustas saltem sanguineas occludentes, quae vel intra vel extra loculos sepultorum affixae manebant. Attamen aliquibus visum fuit viris eruditis alias praeter sanguinem admittere notas, quibus ipsi Martyres distingui autumabant. Verum ut in re tanti momenti inoffenso procederetur pede, placuit Clementi IX. Summo Pontifici singularem deligere Congregationem, quae ex Sanctae Romanae Ecclesiae Cardinalibus, aliisque doctissimis viris constaret, eique hac super re gravissimum commisit examen. Haec Congregatio, quae postea a Sacris Reliquiis et Indulgentiis nomen habuit, argumentis omnibus perpensis, die 10. Aprilis anni 1668. decretum hoc tulit: « *Cum in Sacra Congregatione Indulgentiis Sacrisque Reliquiis praeposita de notis disceptaretur, ex quibus verae sanctorum Martyrum Reliquiae a falsis et dubiis dignosci possint; eadem Sacra Congregatio, re diligenter examinata, censuit, palmam et vas illorum sanguine tinctum pro signis certissimis habenda esse: aliorum vero signorum examen in aliud tempus reiecit* ». Decretum huiusmodi duorum fere saeculorum decursu fideliter servatum est, quamvis praeterito vertente saeculo nonnulli selecti scriptores de phialae sanguineae signo diversimode dubitaverint; quibus praecipue gravissima Benedicti XIV auctoritas obstitit, quum in Literis Apostolicis ad Capitulum Metropolitanae Ecclesiae Bononiensis de S. Proco Martyre ex coemeterio Thrasonis cum vase sanguinis effosso edoceret: « *Ipsi debetur cultus et titulus Sancti, quia procul dubio nulli unquam venit in mentem, quantumvis acuto ingenio is fuerit, et cupidus quaerendi, ut aiunt, nodum in scirpo, nulli, inquam, venit in mentem dubitatio, quod corpus in catacumbis romanis inventum cum vasculo sanguinis, aut pleno aut tincto, non sit corpus alicuius qui mortem pro Christo sustinuerit.* » At nostris hisce diebus alii supervenere viri eruditione aeque pollentes, et in sacrae archeologiae studiis valde periti, qui vel scriptis, vel etiam voluminibus editis, adversus phialam sanguineam utpote indubium martyrii signum decertarunt. Sanctissimus autem Dominus Noster Pius Papa IX de decreti illius robore et auctoritate haud haesitans, quum videret tamen eruditorum difficultates in ephemeridibus tum catholicis, tum heterodoxis divulgari, ad praecavendum quodlibet inter fideles scandalum, sapientissime censuit, ut huiusmodi difficultates in quadam peculiari Sacrorum Rituum Congregatione severo subiicerentur examini. Peculiaris vero Congregatio haec nonnullis ex eiusdem Sacrorum Rituum Congregationis Cardinalibus, Praelatis, officialibus, ac selectis ecclesiasticis viris pietate, doctrina, prudentia, rerumque usu eximie preditis constituta, prae oculis habens universam argumentorum seriem, nec non fidelem eiusdem Secretarii relationem, quum omnia accuratissima ponderaverit disquisitione die 27. Novembris vertentis anni duobus his propositis dubiis: — I. *An phialae vitreae, aut figulinae sanguine tinctae quae ad loculos sepultorum in sacris coemeteriis, vel intus vel extra ipsos, reperiuntur, censeri debeant martyrii signum?* — II. *An ideo sit standum vel recedendum a Decreto Sacrae Congregationis Indulgentiarum et Reliquiarum diei 10 Aprilis 1868?* — Respondit ad primum: « *Affirmative.* » Respondit ad secundum: « *Provisum in primo.* » Ideoque declaravit confirmandum esse decretum anni 1668.

Facta autem de praemissis S. D. N. Pio PP. IX accurata omnium expositione, Sanctitas Sua sententiam Sacrae Congregationis ratam habuit et confirmavit, atque praesens decretum expediri praecepit.

1916

Instructio S. C. SS. Rituum *1878* (De causis Beatificat. et Canonizat.) — Alta-

mente commendevole fu sempre lo zelo dei buoni cattolici nel promuovere le cause di Beatificazione e Canonizzazione, e però tanto più degno di essere opportunamente regolato a percorrere la via retta, e declinare i pericoli di non raggiungere lo scopo.

La canonizzazione e la beatificazione si connettono col dogma cattolico del culto ed invocazione dei santi. Giacchè non fu mai, nè potè essere lecito ai fedeli di prestare a proprio arbitrio questo culto a qualunque Servo di Dio, ma soltanto a quelli designati dal giudizio della Chiesa; vale a dire o colla canonizzazione, che è la sentenza definitiva del Sommo Pontefice del culto universale e precettivo, o colla beatificazione, che è il decreto dal medesimo emanato del culto permissivo e limitato da prestarsi ad un Servo di Dio, il quale è provato che illustrò la Chiesa o col martirio o colle virtù eroiche, e collo splendore dei segni o dei miracoli.

Se la beatificazione, e molto più la canonizzazione, è di somma gloria di Dio e di grande utilità della Chiesa, è pure opera eminentemente grave e sublime che si è imposta sempre e s' imporrà agli stessi Sommi Pontefici. A tutto diritto queste cause vengono annoverate tra le maggiori che si trattano nella Chiesa di Dio: e Niccolò V, parlando di quella di S. Vincenzo Ferreri, l' appellò gravissima tra le più gravi: *cum inter ceteras graviores causas quae apud Sedem Apostolicam agitentur, haec gravissima sit.* Grande perciò è il concetto che di queste si esprime nelle Bolle e diplomi Pontificii, e del metodo sapientissimo il quale per leggi e consuetudini inconcusse si tiene nel trattarle. Così Celestino III nella Bolla di canonizzazione di S. Ubaldo Vescovo di Gubbio, parlando delle suppliche presentategli per ottenerla: *Nos vero opus istud intuentes sensus et intelligentias nostras excedere, quia potius divini iudicii est quam humani . . . suspendimus desiderium tuum aliquamdiu* etc. Ed Innocenzo III nella Bolla di S. Cunegonda: *Cognoscentes quod hoc revera iudicium sublimius est inter cetera iudicia iudicandum, in ipsius examinatione plenariam voluimus adhibere cautelam.* Onorio III in tutta risposta alle istanze per la canonizzazione di S. Guglielmo Arcivescovo di York rescrisse: *Nos tamen provide attendentes, quod tam in sancto negotio non est nisi cum maturitate plurima procedendum.* E ad istanze simili per Giovanni Eremita: *Tanto maturiori consilio circa ea censuimus procedendum, quanto in iis citius, quam in aliis, mole carnis gravatus, humanae considerationis intuitus potest falli.* I medesimi, per tacere di altri, furono i sentimenti dichiarati, e le massime inculcate da Giovanni XXII circa le cause che si trattarono a suo tempo; avendo scritto per quella della B. Chiara da Montefalco: *Attendentes quod Romana Ecclesia, praesertim in tanto fidei negotio, consuevit cum magna maturitate procedere, ubi videlicet de re tam ardua quaeritur, sensibus quidem abdita, ignota scientiis, et novo quodam probandi genere, vita utique et miraculis comprobanda: nam si difficile existimamus quae in terra sunt, et quae in prospectu sunt invenimus cum labore: quae in caelis sunt quis investigabit?* Lo stesso rispose per la causa di Roberto di Canterbury: *Circa id quod de canonizatione same. Roberti Cantuariensis Archiepiscopi supplicasti, scire te volumus, quod Romana Mater Ecclesia non consuevit, super tanta causa praesertim, praecipitanter aliquid agere; quin potius tale negotium solemnis executionis indagine ponderare.* Lo stesso per quella di Filippo Arcivescovo di Bourges: *Licet sit pium et debitum venerationi Sanctorum intendere, et eos colendos in terris populis exhibere, expedit tamen in illis illam maturitatis adhibere cautelam, ut nulla fallat incertitudo iudicium . . . sed prudentia multa praeambula, et diligenti maturitate servata, veritas exquisita sollicite deducatur in lucem* etc. E per l' altra del Dottore Angelico: *Attendentes tamen, quod Romana Ecclesia, praesertim in tanto fidei negotio, ubi videlicet de re tam ardua quaeritur, cum magna consuevit maturitate procedere, quodque scriptum sit, causam, quam nesciebam, diligentissime investigabam; nam etsi gloria Dei sit celare verbum, gloria tamen regum est investigare Sermonem* (apud Raynaldum).

Nè altro fu o sarà mai il linguaggio ed il contegno dei Sommi Pontefici e della Chiesa Romana, la cui economia pertanto in questo genere arduo e gravissimo di cause, coll' intero seguito di molteplici solennità, speciali sedi, forme e norme sapientissime di giudizio, si riassume tutta nella mirabile maturità del procedere, e nell' esclusione assoluta di qualsivoglia precipitazione; e ciò in ogni stadio della causa, sia nel principio, sia nell' avanzarsi.

Mossi appunto dalla gravità della cosa, e dagli abusi che in tratto di tempo erano invalsi, i Sommi Pontefici riservarono a se stessi il privativo diritto di canonizzare e di beatificare, ossia di decretare in qualunque modo il pubblico ecclesiastico culto ai Servi di Dio morti in odore di santità, o colla fama del martirio. Tale riserva la fece Alessandro III colla decretale *Cap. Audivimus, de Reliq. et venerat. Sanctorum*, e la stabilì in forma al tutto esplicita e perentoria Urbano VIII, emanando i suoi celebri decreti del 1625 e 1634, coi quali vietò il culto ai Servi di Dio, *antequam ab Apostolica Sede canonizentur aut Beati declarentur.* Di più determinò in specie alcuni atti che proibì di prestare in venerazione

di semplici servi di Dio, e prescrisse che uno dei primi passi nella Causa di beatificazione debba essere la prova, con sentenza giuridica, dell' obbedienza prestata ai predetti suoi decreti *de non cultu*.

Peraltro non conseguita dall' accennata riserva che la Santa Sede assuma a sè la causa fin dal suo principio, dopo la morte del Servo di Dio. Ciò sarebbe in aperta opposizione col diritto, in forza del quale, e della costante consuetudine, i primi atti della Causa sono riservati esclusivamente all' Ordinario diocesano, alla cui giurisdizione il Servo di Dio appartiene. È compito dell' Ordinario di costruire regolarmente il suo processo con tutte le forme canoniche, ed a norma della lettera enciclica del 12 Marzo 1631 a tale effetto per ordine di Urbano VIII dalla S. Congregazione dei Riti diramata ai Patriarchi, Arcivescovi e Vescovi dell' orbe cattolico, ed inserita tra i decreti generali. Questi processi, che già erano e sempre rimasero in piena facoltà inerente agli Ordinarî, divennero indispensabili dopo la riserva delle Cause alla Santa Sede, allorchè fu indotta nel trattarle una perfetta forma giuridica a modo dei giudizî contenziosi. Giacchè oltre all' essere un requisito necessario per l' introduzione della Causa presso la S. Congregazione, e come la base sulla quale debba poi fondarsi il Papa nel segnarne la Commissione; uniti in seguito ai processi compilati con autorità Apostolica, servono ordinariamente a fornire le più piene prove nelle maggiori sedi di giudizio. Sebbene quindi al fine immediato di ottenere l' introduzione della Causa sia bastante che l' inquisizione ordinaria si faccia sulla *fama* di santità, virtù o martirio, miracoli e segni; nondimeno procedendosi dipoi dalla S. Congregazione nella Causa, come si è detto, con duplice processo, è opportunissimo che l' Ordinario si valga della sua potestà comprendendo nella sua inquisizione non solo *la fama*, ma anche le prove *in specie* delle virtù o martirio, miracoli e segni.

Ricorrere immediatameute alla Sede Apostolica per l' ammissione della Causa di beatificazione, senza che sieno preceduti e presentati gli atti informativi compilati con facoltà ordinaria, sarebbe lo stesso che volere invertito l' ordine sapientissimo della cosa. La Santa Sede non si muove a trattare della santità di alcuno se non viene mossa dai predetti atti, e dopo che l' Ordinario abbia già esaurito la sua parte. Nè potrebbe ella mai dare risposta diversa da quella già data da Clemente VIII, previo il consiglio di una Congregazione di Cardinali tenuta il 7 Agosto 1596, cioè « che » in primo luogo si debba adire l' Ordinario ». Coerentemente alla quale i Sommi Pontefici e la S. Congregazione rescrissero sempre a cosiffatte istanze, da qualunque parte venissero, doversi in primo luogo instare presso l' Ordinario *pro confectione processus*.

Si è detto che cotesti atti dell' Ordinario, tuttochè necessarî e rilevantissimi, non sono che informativi, validi cioè soltanto a rendere informata ed istruita la Santa Sede. In vero dopo la riserva, come è tolta agli Ordinarî la facoltà di decretare e concedere il culto, così è loro vietato di approvare il martirio, le virtù i miracoli, le rivelazioni dei Servi di Dio; cose tutte che potrebbero indurre i fedeli a prestare il culto preventivamente al giudizio del Papa.

Ora quali saranno i criterî da seguirsi dagli Ordinarî in parte così interessante ad essi affidata nelle Cause di beatificazione, e tanto più interessante, in quanto ai medesimi spetta il punto gravissimo del dare l' iniziamento alla Causa? La risposta fluisce spontanea dalle cose già esposte. I criterî non possono essere altri da quelli ritenuti per massima indeclinabile dalla Sede Apostolica, e si compendiano nella maturità del procedere, e nell' aborrimento da ogni ombra di precipitazione. In fatti la citata lettera enciclica del 1631 trasmessa per norma degli Ordinarî, li vuole fin dall' esordio informati da questo spirito: *Quum quotidie magis notum fiat quanta sinceritate mentis et maturitate cognitionis incipere et prosequi deceat eorum Causas qui diem ultimum obiere non sine aliqua populis relicta opinione sanctitatis, et quam accurrate fideliterque in re tanti momenti adhiberi testes, et in examen vocari conveniat* etc. Prosegue quindi per quello segnatamente che riguarda il dar principio agli atti giuridici: *Quando apud Amplitudinem tuam ab aliquo petitum fuerit, ut velit inquirere in sanctitatem vitae et miracula alicuius, qui cum praedicta fama obiisse dicatur, quoniam nimia plerumque proclivitas atque celeritas occasionem errori praebet, non prius generaliter super vitae sanctitate inquiri permittat, quam particulariter de alicuius virtutis eminenti gradu, aut peculiari aliquo miraculo praecedat famae comprobatio, prout prudentiae tuae magis expedire videbitur*. È chiaro che non subito debbono gli Ordinarî istruire i processi, ma dopo essersi maturamente assicurati con tutte le regole della prudenza, che esiste una vera fama: *non debere Ordinarios statim initium dare Processui beatificationis et canonizationis, ne temere inquisitio instituatur; sed expectandum ut vigeat fama aut alicuius virtutis eminentis, aut alicuius miraculi patrati.* (Bened. XIV op. de Beat. et Canoniz. lib. II, cap. II, num. 14).

Essere necessaria una fama comprovata, *famae comprobatio*, vuol dire che questa presenti caratteri di vera fama di santità, e tale, da poter reggere alle prove che deve poi subire

tanto nel processo ordinario, quanto in uno speciale processo Apostolico che ha luogo dopo l' introduzione della Causa. Queste note essenziali si presentano subito allo sguardo di chi legge l' ultimo degli interrogatorî generali che a tale uopo si propongono in processo ai testimonî, e sono inseriti nei decreti: *Interrogetur .... an sciat quod sit fama, et an illa viguerit in aliqua parte populi, an vero in maiori. An orta sit ex probabilibus causis, vel potius fuerit vanus rumor populi. An habuerit originem a personis nimis affectis, vel suspectis et interessatis, puta coniunctis vel affinibus, amicis intrinsecis, vel aliis quibuscumque, qui ... ob aliquam ... causam aliquod interesse, saltem affectionis, habere possint. An personae, a quibus fama orta est, essent personae graves et fide dignae, an potius leves et ordinariae .... An .... fama fuerit constans et perpetua, quae semper duraverit, vel brevi et per modicum tempus, et cito evanuerit. An contra huiusmodi famam fuerit umquam aliquid dictum, factum, vel auditum in contrarium* etc. Per accertarsi prudentemente di tutto questo, non si richiederà maturo consiglio e tempo?

Per fermo sarebbe tutt' altro che saggia ed opportuna cosa l' insistere direttamente presso la Santa Sede per l' iniziamento della Causa, con volerle quasi forzare la mano ad abbreviare la procedura; ovvero anche l'instare presso l' autorità Ordinaria perchè si affretti a dar mano all' opera, e rompere ogni dimora; valendosi all'effetto eziandio della pubblica stampa quasi per eccitare un che di simile a ciò che nei sistemi del giorno corre col nome di pubblica opinione. Sarebbero questi in vece casi d' impegno e fervore straordinario, benchè lodevolissimo, che domanderebbero, a preferenza, maggiore circospezione e maturità di tempo per ben discernere le reali e solide qualità della fama, e guardarsi da ogni allucinazione, *quae* (come si espresse Giovanni XXII in uno dei citati documenti) *tanto periculosior foret in talibus, quanto in maioribus erraretur.*

Compiuti i processi ordinarî, e trasmessi legalmente alla Sacra Congregazione, rimangono chiusi, finchè non intervenga la facoltà Apostolica di aprirli nelle debite forme. Prescrive inoltre il Ven. Innocenzo XI che, secondo le regole ordinarie, debba intanto trascorrere un intero decennio: *Commissionem non esse signandam, nisi post elapsum tempus decem annorum a die praesentationis processus auctoritate ordinaria fabricati* (Decret. noviss.) E tra i requisiti, che allora si presentano per ottenere l' introduzione della Causa, si enumerano le lettere postulatorie, come si legge nei lodati decreti generali: *Nec prius Sedes Apostolica moveri solet, quam reges, principes, et aliae personae authenticae et honestae instanter supplicaverint Summo Pontifici; et tunc etiam non statim, sed expectare, ut diu pulsetur: nam si perdurabunt miracula, et supplicantium instantiae, praesertim spontaneae, tunc Summus Pontifex (si ei videbitur) per Commissionem manu Sanctitatis Suae signatam ... committit Causam Congregationi Sacrorum Rituum.*

In conclusione: la tradizionale maturità e prudenza che in questo genere nobilissimo di cause governa la Sede Apostolica e gli Ordinarî della Chiesa, è bene che si sappia anche dai buoni cattolici, e regoli talvolta il loro fervore.

1917

S. C. Indulg. et SS. Reliq. *21 Decembr. 1878* — Cum sanctorum Martyrum et aliorum cum Christo viventium sancta corpora, quae viva membra fuerunt Christi, et templum Spiritus Sancti, a fidelibus veneranda sint: multa enim beneficia per ea a Deo hominibus praestantur (1); ut eorum venerationi consulatur, utque omnis turpis quaestus eliminetur, non semel leges ecclesiasticae, sed et civiles latae fuerunt. Siquidem cap. 3. Cod. *De sacrosanctis ecclesiis* statutum fuit: « Nemo Martyres distrahat, nemo mercetur. »

Iam vero abhinc nonnullis annis, suffragantibus rerum ac temporum adiunctis, abusus irrepsit ut homines catholicae fidei osores et turpis lucri avidi sacras Reliquias undequaque exquisitas et arreptas, et authenticitate pollentes, Romae potissimum, magno fidelium et maxime advenarum scandalo, vendere non erubescant. Id cum SSmo D. N. Leoni PP. XIII. innotuerit, Eadem Sanctitas Sua volens huic malo occurrere, et simul sacrarum Reliquiarum, quantum fieri potest, recuperationi studere, sacrorum canonum statutis inhaerens, districte praecepit ne christifideles sub quolibet praetextu, etiam redimendi, sacras Reliquias, et Sanctorum exuvias licet capsula reconditas et sigillo munitas, tam in Urbe, quam extra, emere aut mercari praesumant. Insuper mandavit ut quicumque sacras Reliquias quae venales prostent, invenerit, locorum Ordinarios commoneat, quorum intererit, opportune providere. Hoc propterea decretum idem SSmus D. N. fieri et publicari mandavit.

1918

Litt. encycl. Vicariatus Urbis *17 Ianuar. 1881* (AD OMNES EPISCOPOS) — Vigesimus

(1) Concil. Trident. Sess. 25. *De venerat. et Reliq. Sanctorum.*

iam fere annus est, ex quo nullum beatorum martyrum corpus e coemeteriis romanis, quae Catacumbae dicuntur, in lucem extractum, piae fidelium venerationi, legitima auctoritate, propositum est. Quapropter, licet petentibus multis, ut sibi aliqua martyrum corpora concederentur, nullo modo piis eorum desideriis satisfieri potuit. Sed proximis his praeteritis annis, eiectis e suis aedibus cum viris religiosis, tum virginibus sacris, effectum est, ut plures ecclesiae diruerentur vel publicarentur, et Sanctorum reliquiae, quae iamdiu e coemeteriis extractae, et arculis ligneis reconditae, intra monasteriorum claustra vel sub altaribus delitescebant, una cum reliqua ecclesiarum supellectile per Italiam publice venumdarentur. Non defuerunt homines a fide alieni, et vel ipsis infidelibus christiani homines peiores, qui spe lucri eas emerent, earumque veluti monopolium constituere adniterentur.

Quod exsecrabile commercium statim ac innotuit Sanctissimo Domino Nostro Leoni XIII, Pontifici Maximo, venditores pariter atque emptores ab incoepto deterruit eo decreto, quod eius iussu Sacra Congregatio Indulgentiis et sacris Reliquiis praeposita edidit die 21 Decembris anno 1878. Attamen, quae temporum perversitas est, homines pecuniae tantum inhiantes animaeque negligentes, cum non amplius in Pontifice Maximo eam potestatem revereantur, qua a re tam nefaria coerceri potuissent, occulte ac maiori studio ab incoepto opere minime destiterunt.

Interim vero plures Christifideles, ignorantia huius decreti, Dei et religionis amore ducti, recte se agere putantes si ex infidelium manibus reliquias Martyrum redimerent, arculas ligneas quibus illae continebantur, ingenti etiam pretio, sibi comparaverunt, easque ad lipsanothecam urbanam ut probarentur, detulerunt. Earum igitur nonnullae veteres litteras authenticas secum afferebant, aliae autem iis prorsus carebant; omnes cum signis, tum ceteris indiciis, antiquitatis speciem praeseferebant. Instituto examine retentisque arculis, quae dubiae fidei visae sunt, quidquid iis continebatur in subterranea coemeteria delatum est. Ac dolendum profecto plures huiusmodi reliquias Romae emptas, quin ad iudicium deferrentur Cardinalis in Urbe Vicarii (qui solus de reliquiis in suburbanis hypogaeis veterum christianorum repertis, rite ac legitime iudicare potest), in dissitas terras perlatas fuisse, ea forte spe ut ab exterarum regionum Episcopis probarentur.

Quum vero perditi homines ex hoc sacrilego commercii genere, non modica lucra assequerentur, novam fraudem moliri coeperunt. Etenim arculas ad instar veterum et legitimarum, cum ossibus suppositiciis, cum signis ex antiquis expressis, ita composuerunt, ut legitimis similes essent; neque veriti sunt ipsas authenticas litteras eadem fraude et arte confingere, quo pacto plures in dolum induxerunt. Has insidias et fraudes non semper licuit detegere, imo timendum est ne ipsi sacrae lipsanothecae ministri, dolis irretiti, in falsariorum fallacias quandoque inciderint. Quapropter diligenti investigatione nunc acta conficiuntur, quibus inquiritur, qui sceleris auctores et qui illis adiutores fuerint. Interim ab ipso Pontifice Maximo munus mihi (Card. in Urbe Vicario) demandatum est monendi Episcopos, ut martyrum corpora, quae e romanis veterum christianorum coemeteriis prodiisse dicuntur, quaeque utcumque recognita, Ecclesiarum praesulibus nunc exhibentur, generatim suspecta habeant, neque fidelium cultui proponi permittant, donec novis litteris moneantur qua ratione, circa ea, se gerere debeant.

CAPUT IX.

DE SACRIS RITIBUS ET PRECIBUS

Art. I. De Sacris Ritibus in genere

1919

Ex Const. *Inter omnigenas* **Bened. PP. XIV.** *2 Febr. 1744* (pro Albania *etc.*) — De sacris autem ritibus, in quibus istarum regionum Ecclesiae Romanam hanc, reliquarum omnium matrem et magistram, in speculum sibi et exemplum proponentes, non alio quam Romano Missali, Rituali ac Caeremoniali uti perhibentur, hortamur Venerabiles Fratres Archiepiscopos et Episcopos, ut nihil in huiusmodi tuta ac laudabili consuetudine immutari, et tam in Sacrorum celebratione et Sacramentorum administratione, quam in benedictionibus et exorcismis, non aliis quibuscumque aliunde petitis ritibus, caeremoniis et precationibus, quocumque praetextu, aditum reserari permittant.

1920

Ex Instr. S. C. de Prop. F. *30 Iulii 1830* — (Ad Vic. Ap. Cocinc.) ... In sacrorum administratione, maxime in tremendo Missae sacrificio, ritus negligere ab Ecclesia statutos, istis pro arbitrio addere et detrahere,

et mixtam quamdam liturgiam ex Ecclesiae statutis et ex aliis proprio marte excogitatis efformare, ... summopere reprobandam (agendi rationem) esse nemo non intelliget. Ritus enim et caeremoniae inductae sunt in Ecclesiam ut debita cum veneratione externus cultus erga Deum exerceatur, ut sacra quae peraguntur mysteria augustiora fiant, et sint ea in magnam Christifidelium aedificationem, eorum in Deum pietatem excitando et devotionis affectum. Hinc Sacrosancta Tridentina Synodus ita ad rem hanc (sess. XXII. *De Missae sacrif.* c. 5): *Cumque natura hominum ea sit, ut non facile queat sine adminiculis exterioribus ad rerum divinarum meditationem sustolli, propterea pia mater Ecclesia ritus quosdam, ut scilicet quaedam submissa voce, alia vero elatiore in Missa pronuntientur instituit. Caeremonias item adhibuit, ut mysticas benedictiones, lumina, thymiamata, vestes, aliaque id genus multa, ex Apostolica disciplina et traditione, quo et maiestas tanti sacrificii commendaretur, et mentes fidelium per haec visibilia religionis ac pietatis signa, ad rerum altissimarum, quae in hoc sacrificio latent, contemplationem excitarentur.*

Tales cum sint ecclesiastici ritus et caeremoniae, sequitur eas iuris esse Ecclesiae, ad eamque tantummodo pertinere eas constituere, sicut ad Ecclesiae ministros eas amussim observare, maxime quod in hisce Ecclesiae ritibus implicita multorum catholicorum dogmatum continetur professio. Hinc etiam ex liturgiis fides eruitur de Verbi et Spiritus Sancti divinitate, de veritate humanitatis et divinitatis Christi, de virginitate Deiparae, de Episcoporum supra presbyteros dignitate, de necessitate gratiae Christi ad opera aeternae vitae meritoria, de peccati originalis in omnes homines diffusione, de Sacramento Confirmationis, de incruento Missae Sacrificio, de reali Corporis Christi praesentia in Eucharistia, de mirabili quae in ea fit transubstantiatione, de Purgatorio, de cultu et invocatione Sanctorum, aliisque pluribus, ex quo factum est ut theologi in liturgiis fontem theologicum agnoverint, ex quo Ecclesiae doctrina nobis manifestetur. Quae cum ita sint, rectissime laudata mox Tridentina Synodus ita decrevit (sess. VII. *de Sacram. in genere,* can. 12): *Si quis dixerit receptos et approbatos Ecclesiae Catholicae ritus in solemni Sacramentorum administratione adhiberi consuetos, aut contemni, aut sine peccato a ministris pro libito omitti, aut in novos alios per quemcumque Ecclesiae Pastorem mutari posse, anathema sit.*

Haec in Tridentina Synodo sancita, opponenda sunt contra sacrorum Ecclesiae rituum violatores, et fortassis etiam aspernatores; opponenda ipsis est auctoritas Summorum Pontificum Pii V, Clementis VIII et Urbani VIII, qui Missale Romanum una cum suis rubricis, pro Ecclesia universa, tribus editis Constitutionibus approbarunt; et adversus pertinaces rigidiori etiam utendum erit agendi ratione, si id evangelicae prudentiae, ex qua nunquam deflectere debent qui in Ecclesia Christi regunt et gubernant, congruum esse videatur.

1921

Ex Litt. S. C. de Prop. F. *30 Aug. 1838* (AD VIC. AP. COREAE) Quoniam vero haec Missionis Coreanae primordia dici possunt, peropportunum esse arbitramur, Ampl. Tuam etiam atque etiam hortari ut studiosissime omnia componas atque ordines, caveasque ne abusus quarumdam ex istis Missionibus, in sacris praecipue Ecclesiae ritibus inducantur aut invalescant. Curabis itaque ut sacrosanctum Missae sacrificium nudo capite a missionariis celebretur; ut iuxta Rituale Romanum Sacramenta conferantur; morientium animae commendatio fiat, ac defunctis exequiae, et alia eiusmodi rite persolvantur.

ART. II. De Officio divino et Calendario

1922

S. C. de Prop. F. – C. G. *16 Sept. 1771* Cum missionarii (Capuccini) Thibetanae Missionis nullius dioecesis sint, nec alicui Regno particulari subiecti, recitant Officia Ecclesiae universalis; ob quam causam semper eisdem dies aliqui vacui remanent, vel, ut dici solet, *De ea;* ideo supplicant ut se in recitatione Officii divini uniformare possint dioecesi romanae tamquam missionarii immediate subiecti Sacrae Congregationi, vel saltem ut dicere possint Officia Sanctorum quae recitantur in Italia, cum missionarii omnes sint itali.

R. Missionarii, si nullum habeant proprium sui Ordinis kalendarium, romano potius utantur quam alterius cuiuscumque dioecesis.

1923

S. C. SS. Rit. *18 Aug. 1879* — Quum Provinciae Cincinnaten. privilegium fuerit concessum Officium divinum recitandi clero romano proprium, prout a clero Urbis recitari solet, quumque post indultum privilegium Officia nova particularia concessa fuerint clero romano, quaeritur: 1. Utrum haec recte ad Provinciam Cincinnatensem possint extendi? — 2. Quatenus negative, utrum ulla nova festa particularia pro clero romano possint includi in memorato privilegio.

R. Ad 1. Quoad praefata Officia indultum recte extendi.

Ad 2. Standum semper verbis indulti novae concessionis, ita ut Officia peculiariter concessa

clero dumtaxat Urbis, ab eodem clero sint tantum celebranda.

1924

Ex Litt. S. C. de Prop. F. *17 Aprilis 1883* (AD PRAEFECT. MADAGASCAR.) — Nell'anno 1879 in data 21 Giugno si spediva dalla S. C. dei Riti alla P. V. un decreto con cui si rispondeva al dubbio proposto: *Utrum rubricae de suffragiis faciendis satisfaciat missionarius, qui plures curat ecclesias, si in divino officio suffragium Titularis ecclesiae suae principalis faciat, festumque eiusdem Titularis cum octava celebret.* La risposta poi contenuta nel decreto stesso era: *Negative, sed teneri ad commemorationem in suffragiis Sancti Titularis singularum ecclesiarum.* Ora la stessa S. C. in un simile dubbio proposto dal Vicario Ap. del Bombay Settentr. per giusti motivi ha creduto di emettere giudizio diverso, come la P. V. rileverà dalla copia del rescritto che Le compiego. *(V. n. 1936)* Quindi per l'avvenire Ella potrà attenersi a questa seconda benigna decisione.

1925

Decr. S. C. SS. Rit. *9 Septembris 1883.* Ob recentem ad ritum duplic. 1. classis erectionem festi Immaculatae B. M. V. Conceptionis, et festi S. Iosephi eiusdem Deiparae sponsi, Catholicae Ecclesiae Patroni, quum inter solemniora eadem festa accensenda sint, S. R. C. congruum duxit ut in Caeremoniali Episcoporum tum Lib. I. C. XVI n. 4., in quo agitur de usu Pallii, tum Lib. II. C. XXXIV. n. 2 ubi dies enumerantur, quibus Episcopi solemniter celebrare solent, utraque ex praedictis festivitatibus amodo inseratur. Hanc porro Sacrae ipsius Congñis sententiam.... SSmo D. N. Leoni PP. XIII. relatam Sanctitas Sua ratam habens, praecepit ut in novis praefati libri liturgici editionibus eiusdem additamentum perficiatur.

1926

S. C. S. Officii *2 Iulii 1884* — Quid intelligitur per *Rosarium* in n. 26. Formulae I (*ubi datur facultas:* « Recitandi Rosarium vel alias » preces, si Breviarium secum deferre non pote» runt, vel divinum Officium ob aliquod legi» timum impedimentum recitare non valeant »)? An Rosarium quindecim, an vero quinque decadum; et an *aliae preces,* de quibus in eodem numero, quantitate moraliter aequivalere debeant Rosario?

R. Intelligi integrum Rosarium, sed relinqui prudenti arbitrio et conscientiae Episcopi, attentis peculiaribus personarum adiunctis, commutationem in tertiam partem et in preces tertiae parti respondentes.

1927

S. C. SS. Rit. *7 Februarii 1886* — A Sacra Rituum Congregatione quum exquisitum fuerit an quoties in privata recitatione (divini Officii) separantur Laudes a Matutino, hoc semper concludendum sit, post respectivam orationem, per *Dominus vobiscum* etc. et *Fidelium animae* etc. nec non *Pater noster,* iuxta sententiam quam tradit S. Alphonsus de Ligorio in suo opere Theolog. Moral. lib. IV. art. IV n. 107, Sacra eadem Congregatio respondit *Affirmative.*

ART. III. **De Patronis et Titularibus**

1928

Decr. S. C. SS. Rit. *23 Martii 1630* — Sacra Rituum Congregatio, annuente SSmo (Urbano VIII) quoad Patronos locorum in posterum eligendos, hunc ordinem servari mandavit: 1. Quod eligi possint in Patronos ii solum qui ab Ecclesia universali titulo *Sanctorum* coluntur, non autem beatificati dumtaxat. 2. Quod de Patrono civitatis electio fieri debeat a populo, mediante consilio generali illius civitatis vel loci, non autem ab officialibus solum; et quod accedere debeat consensus expressus Episcopi et cleri illius civitatis. Idemque servari debeat in Patrono Regni qui pariter eligi debeat a populo singularum civitatum provinciae, non autem a repraesentantibus Regnum, nisi ad hoc habeant speciale mandatum, et pariter cum consensu Episcopi et cleri dictarum civitatum. 3. Quod causae electionis novorum Patronorum debeant in S. R. C. deduci ac examinari; ac demum, causa cognita, ab eadem Congregatione approbari et confirmari.

1929

S. C. SS. Rit. 2 *Sept. 1741* — AQUEN. — Debetne fieri in tota dioecesi officium cum octava Titularis Cathedralis, aut Patroni?

R. Affirmative.

1930

Ex Litt. S. C. de Prop. F. 22 *Maii 1812* (AD EP. KIELCEN.) Postulatum Amplitudinis Tuae ut S. Casimirus istius dioecesis Patronus constituatur, eiusque Officium sub ritu duplici primae classis cum octava in universa ista dioecesi celebretur, admitti non potest, nisi regularis electio praecesserit. Nosse enim Te arbitror ex decreto Sacrae Rituum Congñis a s. m. Urbani PP. VIII. confirmato die 23 Martii 1630 mandatum esse « quod de Patrono civitatis ele» ctio fieri debet a populo, mediante Consilio » generali illius civitatis vel loci, non autem » ab officialibus solum, et quod accedere de» beat consensus expressus Episcopi et cleri il-

» lius civitatis ». Quoties igitur A. T. constare fecerit ipsius Patroni electionem ad normam praefati decreti factam fuisse, tum petitae concessioni locus esse poterit pro sola tamen civitate. Quod enim attinet ad cetera dioecesis loca, vel ista proprium Patronum habent, et tunc officium S. Casimiri ad illa extendi poterit sub ritu duplici minori tantum; vel agitur de oppidis quae Patrono carent, atque in his praedictum Officium concedi poterit sub ritu duplici primae classis, ut in civitate.

1931

S. C. de Prop. Fide - C. P. PRO SIN. *5 Iulii 1841* — VIC. AP. SIAM. — Se le feste (patronali) trasferite alla Domenica seguente per Apostolico indulto, possano celebrarsi nell'antecedente, quando questa sia più prossima alla festa.

R. Negative.

1932

S. C. SS. Rit. *9 Maii 1857* — Etsi iuxta declarationes alias datas ab hac S. Sede Ap., nomine *Patroni loci* intelligi debeat sanctus qui in determinato loco, civitate vel oppido colitur velut delectus ad Deum patronus, nam *Patronus dioecesis* non est colendus cum festo de praecepto iis in locis quae peculiarem aliquem sanctum venerantur Patronum; attamen Vicarius Gen. dioecesis Briocen. ulterius a Sacrorum Rituum Congregatione requisivit, utrum iste sanctus *loci Patronus* sit ille *Parochialis civitatis:* et quatenus affirmative, postulavit quisnam sit Patronus civitatis illius in qua plures ecclesiae parochiales extant? Huic porro quaestioni.... S. C. rescribere rata est: — Cessat omne dubium si Titularis ecclesiae, qui etiam appellari quandoque solet *Patronus ecclesiae,* distinguatur a *Patrono loci,* puta civitatis, provinciae Regni etc. *Titularis* enim, sive *Patronus ecclesiae* is dicitur sub cuius nomine seu titulo ecclesia fundata est, et a quo appellatur. *Patronus* autem *loci* proprie is est quem certa civitas, dioecesis, provincia, Regnum etc. sibi delegit velut singularem ad Deum patronum, servatis in eiusdem electione regulis etc. *(V. n. 1928).*

1933

S. C. SS. Rit. *9 Maii 1857* — RUREMUNDEN. — Utrum Patronus ecclesiae cathedralis a clero extra civitatem celebrari debeat ritu duplici.

R. Detur decretum in Bossanen. diei 22 Augusti 1772, idest: « An festum Conceptionis » B. M. V. quae est titulus ecclesiae cathedralis » celebrari debeat sub ritu duplici 1. classis » tam in civitate quam in dioecesi, et ab utro» que clero; » S. C. respondit: « Affirmative ».

1934

S. C. SS. Rit. *15 Iulii 1881* — An debeat fieri commemoratio de Patrono vel Titulari Ecclesiae in suffragiis Laudum et Vesperarum loco competenti, diebus a Rubrica praescriptis, etiamsi ecclesia ubi dicitur Officium sit tantummodo benedicta prout in Rituali Romano, non vero dedicata aut consecrata.

R. Affirmative.

1935

Ex Litt. S. C. de Prop. F. *12 Aug. 1881* (AD EP. WILMINGTONIEN.) — La domanda della S. V. di voler porre sotto la protezione di S. Francesco di Sales cotesta diocesi fu rimessa secondo il costume alla S. C. dei Riti per la concessione della grazia domandata. La medesima ha risposto che giusta i decreti della s. m. di Urbano VIII è necessario che tale domanda sia fatta insieme dal clero e dal popolo, od almeno dei respettivi Consigli Comunali. Siccome però credo che alla S. V. sarà impossibile ottenere la istanza dei Consigli Comunali, basterà che trasmetta le istanze del clero e dei fedeli.

1936

S. C. SS. Rit. *25 Aug. 1882.* — In Vicariatu Apostolico Bombayen. Septentrionali nonnulli missionarii curam parochialem exercent in pluribus simul oppidis valde dissitis, in quorum uno tantum regulariter resident. In aliquibus illis locis ecclesiae benedictae habentur, ad quas christianae communitates tamquam tot parochiae pertinent. Dubium exinde: Utrum missionarius pluribus illis ecclesiis adscriptus, dum in una tantum residet, proprie, teneatur ad celebrandum Officium Titularium omnium illarum ecclesiarum, idque sub ritu duplicis primae classis cum octava?

R. Negative, attentis peculiaribus circumstantiis, sed tantum ecclesiae apud quam residere solet, vel dignioris.

1937

S. C. SS. Rit. *16 April. 1886* — HALIFAXIEN. — Cum Episcopus praeter cathedralem alias habeat ecclesias ex quibus fructum aliquem ad eius sustentationem percipiat, debetne ipse, quando suffragia sanctorum agenda sunt, commemorationem de earum ecclesiarum Titularibus addere; an sufficit commemoratio tantum de propriae cathedralis Titulari? Utrum eadem ratio vigeat pro missionario, qui alias habeat ecclesias praeter principalem.

R. Tenetur tantum ad commemorationem Titularis ecclesiae cathedralis; missionarius vero cui plurium ecclesiarum cura commissa est, tenetur ad commemorationem de Titulari ec-

clesiae apud quam residere solet, ad sensum decreti in una Vicariatus Ap. Bombayen. Septentrional. diei 25 Aug. 1882.

1938

S. C. SS. Rit. *28 Nov. 1891* — Vic. Ap. Senegambiae — 1. Utrum privilegia Titularium ecclesiarum, videlicet officium duplex primae classis cum octava, commemoratio in suffragiis sanctorum et in oratione *A cunctis,* attribuenda sint Titularibus earum ecclesiarum quae nec consecratae nec parochiales proprie dictae sunt. 2. Utrum hoc dicendum sit de omni sacello praecipuo alicuius loci cui adscribatur missionarius, etiamsi istud sacellum sit valde pauper, parvum, modo fragili extructum, et ad tempus tantum cultui divino destinatum.

R. Ad 1. Affirmative iuxta alias decreta.

Ad 2. Negative.

Art. IV. **De Maiori Hebdomada**

1939

S. C. SS. Rit. *13 Iulii 1697* — Ianuen. — 1. An in ecclesiis tam parochialibus quam non parochialibus, ubi deest numerus cantorum possit celebrari in Sabbato Sancto unica Missa privata, loco solemnis, ut in eisdem ecclesiis fiat benedictio, tam luminis et cerei, quam aquae, attentis maxime Decretis huius S. C. de anno 1690, 11 Februarii et 11 Martii eiusdem anni, prohibentibus celebrationem Missarum privatarum, et unicam tantum Missam conventualem una cum Officio eiusdem Sabbati Sancti celebrari praecipientibus?

2. An benedictio aquae in Sabbato Sancto sine infusione Olei Sancti fieri possit in ecclesiis non habentibus Fontem Baptismalem, cum Ianuae usus sit talem benedictionem fieri in huiusmodi ecclesiis?

R. Ad utrumque: Negative.

1940

S. C. de Prop. Fide - Ex Aud. SSmi *30 Aug. 1818* — Quum R. P. D... Vicarius Ap. Siami et Quedae humiliter supplicaverit pro uno sacerdote indigena, ut posset omittere recitationem Prophetiarum Sabbati Sancti propter difficultatem legendi, et possint cantari Litaniae Sanctorum lingua vernacula, deficientibus qui possint cantare latine, quumque laudatus Episcopus eamdem facultatem generatim pro omnibus indigenis sacerdotibus seu Vicariatus supplex expostulaverit, SSmus.. exclusa petitione pro Litaniis cantandis vernacula lingua, in reliquis benigne concessit uni tantum laudato Vicario Ap. facultatem, ut valeat, non omnes sacerdotes indigenas Vicariatus Siamensis, sed toties quoties in casibus particularibus, dispensare a recitatione Prophetiarum in Sabbato Sancto, dummodo tamen concurrant circumstantiae, et ipse Vicarius Ap. conditiones adimpleat ut infra, nempe: 1. Vicarius Ap. uti poterit praedicta facultate deficiente quolibet europaeo sacerdote, ubi Missa absque benedictione Fontis celebrari contigerit; 2. Et hoc quoque deficiente, dispensationem non indulgeat, nisi constet de gravissima ac pene insuperabili difficultate easdem Prophetias legendi latino idiomate; 3. Proinde Vicarius Ap. instare debet quam maxime, ut sacerdotes indigenae calleant solutam lectionem latinae linguae, ne ad hoc deveniat addiscendi segnities, ut hac dispensatione sit opus; 3. Denique hac facultate uti Vicarius ipse non poterit si cum Missa aliisque functionibus Sabbati Sancti coniuncta sit benedictio Fontis, quam praecedere debet recitatio Prophetiarum.

1941

S. C. SS. Rit. *28 Iulii 1821* — An toleranda sit consuetudo vigens in quibusdam paroeciis, praesertim in ruralibus, celebrandi per parochum Missam lectam feria V in Coena Domini, quin peragi valeant eadem feria et sequenti caeterae ecclesiasticae functiones praescriptae, ob clericorum defectum: vel potius abolenda?

R. Affirmative, et ad mentem. Mens est ut locorum Ordinarii, quoad paroecias, in quibus haberi possunt tres quatuorve saltem clerici, sacras functiones feria V et VI, ac Sabbato Maioris Hebdomadae, peragi studeant, servata forma parvi Ritualis s. m. Benedicti XIII, anno 1724, iussu editi; quoad alias paroecias, quae clericis destituuntur, indulgere valeant, ob populi commoditatem, ut parochi (petita quotannis venia) feria V in Coena Domini Missam lectam celebrare possint, priusquam in Cathedrali vel Matrice conventualis incipiat. Sanctitas Sua Sacrae Congr. responsum approbavit confirmavitque.

1942

S. C. de Prop. Fide - C. P. pro Sin. *26 Iulii 1839* — Coad. Vic. Ap. Cocincin. — An in Sabbato Sancto debeamus abstinere a benedictione aquae et Fontis Baptismatis? Ratio dubitandi: ex una parte adest decretum prohibens benedictionem cerei paschalis, quando sine cantu fit Officium, et ex alia parte Rubrica requirit cereum paschalem ad benedictionem aquae in Sabbato Sancto, et in Vigilia Pentecostes, et aliunde nec nobis possibile est nec prudens in tempore isto Officium cantare.

R. Transmittendum Rituale S. Congregationis typis editum anno 1832, cui titulus: *Memoriale Rituum pro aliquibus praestantioribus sacris functionibus persolvendis in minoribus ecclesiis parochialibus.*

1943

Ex Litt. S. C. de Prop. F. *31 Aug. 1840* (AD VIC. AP. SUTCHUEN.) — Ampl. Tua postulabat facultatem dispensandi missionarios tam indigenas quam europaeos a lectione prophetiarum in Missa Sabbati Sancti, et Passionis, in Dominica Palmarum ac sequentibus feriis Maioris Hebdomadae... S. Congregatio arbitrio et prudentiae Vicarii Ap. indulsit, ut ex legitima causa in singulis casibus cum sacerdotibus tantum indigenis dispensare queat. Quae enim praecipue fortasse est cum indigenis dispensandi ratio non favet europaeis, qui linguam latinam optime callentes facilius et expeditius lectiones antedictas absolvere possunt, ac reliquum temporis concioni seu catechesi, vel sacro tribunali impendere. Monendi nihilominus indultarii sunt ut, quam citius poterunt, et ipsi latine expedite legere addiscant et valeant.

1944

Ex Litt. S. C. de Prop. F. *10 Aug. 1841* (AD VIC. AP. TUNK. OCCID.) — Circa Missionis paroecias vel ecclesias et sacras functiones, ad dubium primum quod attinet, exortum quoad Missae celebrationem in feria V maioris Hebdomadae, Amplitudinem Tuam certiorem facimus, quod nuper SSmus D. ad decennium benigne facultatem dedit, pro cunctis Missionibus ad Sinas, celebrandi Missam lectam tam in supradicta feria V, quam in Sabbato Sancto. Hinc ad alterum dubium, nempe: « Cum sacerdotum indigenarum districtus non sint verae et proprie dictae parochiae, quaeritur utrum, quando in aliquo districtu plures sunt sacerdotes, omnes possint celebrare Officium Sabbati Sancti; et, in quantum affirmative, quaeritur an in praefato casu omnes debeant facere Officium completum, id est, cum benedictione cerei, ignis novi, etc., vel sufficitne ut Officium completum fiat ab uno sacerdote, dum alter vel alii simpliciter Missam celebrant in alio loco, ut fideles illam audire possint. Idem est dubium circa benedictionem candelarum, cinerum, palmarum, an nempe fieri possit a diversis sacerdotibus in pluribus eiusdem parochiae seu districtus locis. » S. C. respondit: — Affirmative ad primum, et detur decretum S. Rituum C. diei 10 Decembris anni 1703, quo statutum est functiones omnes Hebdomadae Sanctae non esse de iuribus mere parochialibus. — Quoad secundum, provisum per facultates elargitas celebrandi Missam lectam in Sabbato Sancto. — Quoad tertium, ut ad primum.

1945

S. C. de Prop. Fide – Ex Aud. SSmi *29 Martii 1860* — VIC. AP. COREAE — 1. Quum in Corea, ob defectum Oratoriorum, missionarii in domibus privatis, et de nocte celebrare coguntur, nec proinde fieri possit ut caeremonias omnes in Missali praescriptas pro feria VI. in Parasceve observent, usus invaluit ut, caeteris omissis, habita prius de Domini Passione concione, sola Crucis adoratio locum habeat. Quaeritur ergo an huic praxi standum sit?

2. Propter periculum ab infidelibus imminens, nequeunt missionarii, tempore administrationis, plusquam una nocte, in singulis christianorum communitatibus commorari; unde licet Sabbato ante Pascha Missae privatae prohibeantur, attamen celebrare privatim coguntur, ne multi neophyti annua Communione priventur. Quum autem non eadem urgeat necessitas pro missionario qui alumnis in Collegio praeest, hinc quaeritur an nihilominus et ipse Sabbato Sancto Missam privatam celebrare possit?

R. Attentis extraordinariis christianae religionis in Coreano Regno conditionibus, de speciali gratia benigne indulsit:

1. Ut praxis ibi enunciata continuari valeat in casu.

2. Ut Missa privata Sabbato Sancto etiam a missionario Collegii Praeside dici queat; dummodo Missa solemnis cum reliquo eiusdem Sabbati Officio ibidem celebrari non possit.

ART. V. De Benedictionibus

1946

S. C. de Prop. F. – C. G. *21 Martii 1774* — Ius dandi trinas benedictiones non competere nisi Episcopis, vel etiam presbyteris ad hoc expresse privilegiatis; reliquis vero sacerdotibus non competere nisi in casibus particularibus, administrandi scilicet Sacramentum Extremae Unctionis, et absolvendi ab excommunicatione minori iuxta Rituale et Pontificale.

1947

S. C. SS. Rit. *23 Iunii 1853* — EISCHSTADEN. — An liceat sacerdoti ab Episcopo subdelegato ad benedictionem nolarum, quum debeat formam servare in Pontificali Romano praescriptam, unctiones adhibere?

R. Affirmative.

1948

Ex Litt. S. C. de Prop. F. *1 April. 1854* (AD VIC. AP. PONDICHERIEN.) Quoad vero benedictiones ab istis fidelibus exoptatas, ac dari solitas vetusta consuetudine nonnullis in ecclesiis, vel cum statua portatili B. M. V., in solemnitatibus eiusdem Deiparae Virginis, aut novendialibus, piisque aliis exercitationibus in eius honorem institutis, ut Mense *Mariano* nuncupato etc. vel cum statua item Infantis Iesu, tempore Nativitatis Dñi ad Epiphaniam usque,

nil plane obstare ducimus quin tolerari ab A. T. mos eiusmodi queat.

1949

S. C. SS. Rit. *9 Maii 1857* — STRIGONIEN. An in urbibus, in quibus frequenter funduntur campanae, et simul a residentia Episcopi longius remotae sunt, aliquis ex dignitatibus Capituli, vel Praelatis, deputari possit ad novas campanas sine unctione benedicendas?

R. Non posse, si campanae deservient ecclesiis et sacris functionibus annunciandis.

1950

S. C. Concilii *18 Iulii 1859* — Ad benedictionem post partum ius tantummodo habere mulieres, quae ex legitimo matrimonio pepererunt.

1951

S. C. SS. Rit. 22 *Marti 1862* — S. PAULI DE MINESOTA — An tolerari possit mos in multis Ecclesiis existens, quo sacerdos ante Missam conventualem graditur per Ecclesiam incipiens a parte Epistolae et rediens per partem Evangelii interim aspergens populum aqua benedicta.

R. In casu servandam consuetudinem.

1952

Ex Instr. S. C. de Prop. F. *8 Sept. 1869* (AD VICARIOS AP. INDIAR.) — Ut maiori christianorum commodo atque utilitati provideatur, concedendum existimarunt (EE. PP.), ut Vicarii Apostolici et missionarii uti valeant formulis Benedictionum, quae continentur in Appendice Ritualis Romani, impressi typis S. C. de Propaganda Fide anno 1864. Quod si agatur de Benedictionibus diversis ab iis quae in illo volumine continentur, ad S. Congregationem recurrant.

1953

S. C. S. Officii *18 Iunii 1873* — Nel Vicariato di Agra se accade nei matrimonî misti che la prole venga battezzata nel protestantesimo, contro le promesse fatte nella celebrazione delle nozze, molti missionarî ricusano dare la benedizione *post partum* alla madre cattolica, sebbene non abbia consentito a tal fatto.

R. Non esse denegandam benedictionem post partum mulieri petenti, pro eo quod eius proles ex legitimo matrimonio mixto baptizata fuerit apud haereticos, nisi constet ipsam consensisse aut pro viribus non obstitisse.

1954

S. C. SS. Rit. 2 *April. 1875* — LEMOVICEN. — Ep. Lemovicen. S. R. Congregationi sequentia duo dubia enucleanda proposuit, nimirum:

1. An Episcopi, sive ex iure ordinario, sive ex consuetudine, omnes benedictiones descriptas in Rituali Romano et reservatas, in quibus non intervenit sacra unctio, sacerdotibus minoribus delegare possint.

2. An Vicarii Generales, sive ex facultatibus ordinariis, sive ex delegatione speciali, nomine Episcopi istas benedictiones delegare possint.

Si responsa fuerint negativa, praefatus Orator humillime postulat ut S. C. sanet omnes benedictiones datas in dioecesi Lemovicensi usque ad hanc diem sine delegatione valida.

R. Ad 1. Negative.

Ad 2. Provisum in primo.

Quoad vero postulatum, rescripsit: Attenta rei difficultate, Rm̃us Orator acquiescat.

1955

S. C. SS. Rit. *16 Martii 1876* — BLESEN. Episcopus Blesen. indultum obtinuit a S. Rituum Congregatione pro facultate subdelegandi suos Vicarios Generales, ecclesiarum rectores, etc. ad benedictionem sacrae illius supellectilis, in qua sacra unctio non adhibetur. Quum vero nulla inveniatur formula pro benedictione indumenti sacerdotalis aut levitici, praeter eam quae reperitur in Pontificali, et ideo Episcopis videtur reservata, sacerdotes subdelegati recurrere debent ad benedictionem pro indumentis sacerdotalibus in genere Missali additam. Isthaec autem benedictio in omnibus circumstantiis non apparet omnino consentanea, ex. gr. pro benedictione cinguli. Unde praedictus Rm̃us Orator huiusmodi a S. R. C. postulavit, ut sacerdotes ab ipsomet subdelegati uti valeant formula a Pontificali data pro benedictione cuiuslibet indumenti, quae insuper est formula minus solemnis.

R. Sacerdotes subdelegati utantur benedictione quae legitur in Rituali Romano.

1956

S. C. SS. Rit. *12 Ianuarii 1878* — An liceat una eademque die ac in eadem ecclesia pluries cum SSm̃o Sacramento benedici populo.

R. Affirmative de licentia Episcopi.

1957

S. C. SS. Rit. *9 Dec. 1878* — MILWAUKIEN. — Cum multis in locis istius regionis mos invaluerit omittendi aspersionem aquae benedictae in Dominicis etiam ante Missam principalem vel parochialem non cantatam, quaeritur utrum haec consuetudo servari possit.

R. Benedictio de qua agitur praescripta tantum est ante Missam conventualem, quando haec celebratur cum cantu et ministris.

1958

S. C. SS. Rit. *12 Sept. 1884* — SANCTORIEN. – Diebus Dominicis aspersio aquae benedi-

ctae super populum fieri debet a celebrante extra chorum, gradiente usque ad ianuam Ecclesiae, vel a choro conversus celebrans debet aspergere populum iuxta praescripta tum in Caeremoniali Episcoporum, tum in tribus decretis?

R. In Dominicis aspersio populi cum aqua benedicta facienda est ad cancellos presbyterii, iuxta alias decreta.

1959

S. C. SS. Rit. *14 April. 1885* — Brixien. 1. Delegatus a suo Ordinario vi indulti Apostolici ad benedicendam campanam alicuius ecclesiae designatae, potestne uti sua delegatione ad benedicendum plures campanas, si revera essent plures campanae ad eamdem ecclesiam pertinentes simul benedicendae, quamvis de una tantum campana litterae delegationis loquantur?

2. Deficiente aqua benedicta ab Episcopo, quia vas dictam aquam continens forte effractum fuit, seu ob aliam causam fortuitam, quid facere debet sacerdos ab Episcopo delegatus vi indulti Ap., quando omnia parata sunt ad benedictionem campanae, fideles christiani convocati, et iam forsan congregati, et recursus ad obtinendam apto tempore aquam benedictam praescriptam sit prorsus impossibilis?

R. Ad 1. Facile delegatio intelligi poterit facta pro tot campanis quot sunt benedicendae: expedit tamen, si fieri possit, ut in casu declaratio petatur ab Ordinario.

Ad 2. Nisi delegato in casu delegata etiam fuerit facultas benedicendi aquam, abstinendum erit a campanae seu campanarum benedictione.

1960

Decr. S. C. de Prop. Fide *11 Iunii 1890* — Quum in nonnullis dioecesibus usus vigeat perficiendi in vigilia, vel in festo Epiphaniae Domini solemnem aquae benedictionem peculiari adhibito ritu; a Sacra Rituum Congregatione iampridem quaesitum fuerat, an eiusmodi ritus licite servari valeat. Sacra vero eadem Congregatio, antequam eiusmodi quaestionem definiret, voluit ut ea sub omni respectu expenderetur, simul exquisitis virorum in rebus liturgicis apprime peritorum votis, praesertim quoad huiusce ritus varietatem, quae in supradictis Ecclesiis obtinet, propter sacrae liturgiae latinae a graeca, unde ritus ipse desumptus est, discrepantiam; quae vota una cum ceteris omnibus documentis rem ipsam respicientibus a R. P. D. Promotore S. Fidei collecta, additoque novo praefati ritus schemate ab ipsomet exarato, Sacri Coetus discussioni subiicerentur.

His itaque rite comparatis, Emi et Rmi Patres Sacris tuendis Ritibus praepositi in Ordinariis Comitiis subsignata die coadunatis, accuratum examen instituerunt super natura enunciati ritus, eiusque ab Orientali Ecclesia derivatione, nec non super causis quae illius usum in aliquibus Ecclesiis latini ritus consuluerunt, inspectis insuper variis ipsius formulis hinc inde usitatis, ac demum perpensis rationibus quibus permitti posset, vel tolerari eiusmodi ritus, saltem in locis ubi inductus fuit, prohibendo tamen ne alibi unquam adhibeatur, utpote omnino proprius graecae Ecclesiae, atque ab indole latini ritus plane alienus. Hinc per me infrascriptum Cardinalem Sacrae eidem Congregationi Praefectum proposito dubio: « *An in aquae benedictione, quae in vigilia, vel in festo Epiphaniae in aliquibus locis cum aliqua solemnitate fieri consuevit, permittendus sit ritus alius quam qui praescribitur a Rituali Romano ad faciendam aquam benedictam?* »

Emi et Rmi Patres Sacris tuendis Ritibus praepositi, omnibus in re mature expensis, rescribendum censuerunt: *Negative*. – Die 17 Maii 1890. – Quibus per infrascriptum Secretarium SS. D. N. Leoni Papae XIII relatis, Sanctitas Sua rescriptum S. Congr. ratum habuit et confirmavit.

Art. VI. De Processionibus

1961

Ex Litt. Ap. *In excelsa* **Clemens. PP. IX** *13 Sept. 1609* — Quoniam, ut auditum est, in Processionibus solemnibus, etiam SS. Corporis Christi, ex gentilium moribus ritus aliqui sive actus irrepserunt, qui licet honoris et maioris cultus gratia exhibeantur, maiestatem nihilominus christianae religionis non minimum dedecent, S. C. (de Prop. F.) vetuit ne in posterum permittantur, ut arceatur omnino quidquid ludicri aut minus gravis speciem aliquam habuerit; nullo modo autem liceat ecclesiasticis, et praecipue Regularibus, praetextu dignitatis, gradus aut officii, umbellam in iis gestare, sed quo maiori praefulgeant dignitate, eo demissius Divinae Maiestati obsequium praestare, aliosque christianos humilitatis exemplo praeire nitantur.

1962

S. C. SS. Rit. *18 Nov. 1852* — Vic. Ap. Tunk. Occid. — 1. An quando fit Processio in circuitu ecclesiae, Processio ex ecclesia exiens debeat ad latus dexterum vel potius ad sinistrum progredi, ut, circuitu ecclesiae perlustrato, per oppositum latus ad ecclesiam redeat eamdemque adintret.

2. Quando in his Processionibus B. Mariae V. statua honorifice portatur in suo throno gestatorio, an statuae facies debeat retro verti versus fideles eam sequentes, adeo ut Bma Virgo facie retrorsum versa ambulet? Puto ego et rubricis et rationi conformius esse, ut Virginis statua faciem versam habeat eodem modo ac

fideles illam retro sequentes, sed sunt qui aliter sentiunt.

R. SS. D. N... rescribendum mandavit:

Ad 1. Decentius pergit ad latus dexterum.

Ad 2. Negative quoad primam partem; affirmative quoad secundam.

1963

Ex Litt. S. C. SS. Rit. *11 Iulii 1891* (AD EP. ANDRIEN.) Hodiernus rector in spiritualibus ac primicerius confraternitatis a Beata Virgine Maria de monte Carmelo, canonice erectae penes Ecclesiam S. Nicolai in ista civitate Andrien., huic Sacrae Rituum Congregationi exposuit in more positum esse ab immemorabili tempore ut post simulacrum ipsius Deiparae de Monte Carmelo, in solemni processione quae fit die eius festo, baldachinum deferatur. Quum vero Ampl. Tua, inhaerendo decretis Sacr. Rituum Congregationis, eiusmodi usum vetuerit, praefatus rector vota depromens totius sodalitatis, eamdem S. C. rogavit, ut attenta populi pietate, qui aegre ferret antiquissimae consuetudinis abolitionem, enunciatum usum baldachini, nempe illius delationem post simulacrum Beatae Mariae Virginis, continuari permitteret. Sacra porro Rituum Congregatio... rescribere rata est: *Expositum usum tolerari posse.*

ART. VII. De cantu sacro

1964

S. C. de Prop. F. – C. G. *8 Sept. 1869* (AD VICARIOS APP. INDIAR.) — Gravitati ac decori cantus sacri, qui in ecclesiis europaeorum adhiberi consuevit, providendum censuerunt EE. PP. Itaque Vicarii App. ex praescripto S. Concilii Tridentini, sessione XXII, Decreto *De observandis et vitandis in Sacrificio Missae,* et Constitutionis Benedicti XIV. *Annus qui hunc vertentem,* ab ecclesiis arceant omnino cantus et sonos, ubi aliquid profanum aut impurum miscetur, quod divinae rei et loci sanctitati minime conveniat.

1965

S. C. de Prop. F. – C. G. 6 *Iulii 1874* Se e come proibire (in Inghilterra) i canti delle donne nelle sacre funzioni.

R. Enixe commendetur Episcopis ut, quantum fieri potest, eradicare satagant huiusmodi abusum.

1966

S. C. SS. Rit. *21 Iunii 1879* — PRAEF. AP. MADAGASCAR. — Utrum tolerentur cantica in lingua vernacula etiam in Missis quae cum cantu celebrantur, salvo semper remanente usu cantandi Introitum, *Gloria, Credo, Sanctus* et *Agnus Dei.*

R. Cantica in vernaculo idiomate in functionibus et officiis liturgicis non esse toleranda sed omnino prohibenda; extra functiones liturgicas servetur consuetudo.

1967

Ex Instr. S. C. de Prop. F. *25 Iunii 1884* (AD ARCHIEP. BALTIMOREN.) — Musices vis et potentia ea semper fuit, ut mentes et corda hominum vehementer inflammaret atque ad Dominum elevaret, et sacrae paginae caeli gaudia in hymnis et canticis beatorum spirituum nobis tamquam in imagine repraesentarent. Ecclesia, aemula caelestis Sionis, quae Sanctorum semper resultat laudibus, voluit sacris functionibus cantus inserere, ut fidelium animos ad pietatem et ad caelestium meditationem excitaret. Profanos vero cantus semper abhorruit, et Sancti Patres illecebrosas modulationes mollesque concentus in ecclesiis severissime condemnarunt. Hinc Summus Pontifex disciplinae ecclesiasticae solertissimus vindex, noscens alicubi magno cum pietatis et religionis detrimento ad instar theatrorum profanis melodibus ecclesias resonare, opportunum duxit omnes christiani orbis Antistites adhortari, ut musicen ecclesiasticam antiquae severitati restituerent, cantum liturgicum tantum in sacris functionibus adhibendo, qui efficit, iuxta divi Augustini testimonium, ut « per » oblectamentum aurium infirmior animus in » affectum pietatis assurgat. » (Confess. L. X. c. 33) Si quid igitur abusus quoad haec in istis ecclesiis irrepserint, curent Patres removere atque radicitus extirpare, et cantum ecclesiasticum ad normas a S. C. Rituum praescriptas revocare.

ART. VIII. De qualitate luminum in ecclesiis adhibenda

1968

S. C. SS. Rit. *30 Sept. 1852* – Relatae fuerunt preces queis Rm̃us Sanctorinensis Episcopus exponebat casum, qui in sua dioecesi in dies magis augetur, quamvis contra ipsum pastorali sollicitudine sua reclamare non destiterit, nimirum ut in solemnioribus functionibus etiam in Cathedrali sua ponantur candelae numero plures quae ex vera cera non componuntur, sed ex stearina coalescunt, quamvis nonnullae apponantur ex vera cera: ac proinde opportunas ab hac S. Sede instructiones efflagitabat idem Antistes. Placuit Em̃is ac Rm̃is PP. sacris tuendis Ritibus praepositis rescribere: *Ad D. Pro-Secretarium cum SSm̃o.* Super itaque huiusmodi precibus facta SSm̃o D. N. Pio IX. P. M. fideli relatione, Sanctitas Sua, attentis peculiaribus circumstantiis animum suum moventibus pro ecclesiis Sanctorinensis dioecesis permisit usum huiusmodi candelarum, dummodo exci-

piantur candelae pro Missa privata, saltem quatuor ante SS. Sacramentum Eucharistiae publicae adorationi expositum, et sex in Missis solemnibus, quae omnino esse debent ex cera apum consueta, contrariis non obstantibus.

1969

S. C. SS. Rit. *10 Decembr. 1857* — Sanctitas Sua iussit ut (Episcopo Carolinopolitano) communicaretur mentem suam esse, ut inductus abusus adhibendi candelas ex saevo eliminetur.

1970

S. C. SS. Rit. *10 Iunii 1875* — Rm̃us Vicarius Apostolicus Cochinchinae Occidentalis a SSm̃o D. N. Pio PP. IX humiliter postulavit ut intra limites Vicariatus sui in ecclesiis adhiberi valeat cera stearica iuxta concessionem factam aliis Vicariatibus Apostolicis in Sinis. Sanctitas porro sua referente R. P. D. Pro-Secretario S. C. de Prop. Fide, benigne annuere dignata est, verum mandavit ut indultum praedictum expediretur a SS. Rituum Congregatione. Itaque per praesens Indultum concessum est ut in Vicariatu Apostolico Cochinchinae Occidentalis, si cera apum haberi nequit, adhibeantur candelae vel ex spermacetis confectae, vel etiam cerae stearinae, quando vera adsit necessitas, super qua conditione Vicarii Apostolici conscientia stricte oneratur. *(V. etiam n. 840).*

1971

S. C. SS. Rit. *8 Martii 1879* — NOVARCEN. Usus invaluit in dioecesi Novarcensi ut super altaria, una cum candelis ex cera confectis, lumina ex *gaz* accendantur ad maiorem splendorem obtinendum. Dubitans porro hodiernus Episcopus Novarcen. utrum id liceat, a Sacra Rituum Congregatione exquisivit: *An super altari, praeter candelas ex cera, tolerari possit ut habeatur etiam illuminatio ex gaz, vel an usus praedictus prohibere debeat.* Sacra vero Congregatio eiusmodi dubio respondere censuit: *Negative ad primam partem; Affirmative ad secundam.*

1972

S. C. SS. Rit. *16 Sept. 1881* — EP. LEAVENWORTHIEN. — Pro illuminandis ecclesiis huius dioeceseos, iis quae in oppidulis et ruri aedificatae sunt, oleum de carbone fossili, vulgo *kerosene,* generaliter in usu est. Rationes huius usus sunt: abundantia huius olei et parvum pretium eiusdem; unde eius universalis usus in domibus privatis et publicis, ubi gaz haberi nequeat. Dubitari haud potest eius usum non semper fuisse sine periculo; quamvis ecclesiae magno incommodo et impensis maioribus subiicerentur, si illius usus prohiberetur, et ecclesiae pauperiores id est pars maior omnium ecclesiarum huius dioeceseos, servitio divino et devotionibus particularibus, quae tamen miserrime celebrantur, omnino privarentur. His expositis, ab eadem S. C. humillime exquisivit (Episcopus): Utrum usus *kerosene* in supradictis casibus liceat an non.

R. In casu necessitatis permitti posse iuxta prudens Episcopi arbitrium.

ART. IX. De sacris imaginibus

1973

S. C. SS. Rit. *4 Aug. 1663* — DALMATIARUM — An Cruces et imagines Sanctorum, quae in iconibus altarium reperiuntur, debeant in primis vesperis Dominicae Passionis tegi, an vero Cruces, et imagines Salvatoris tantum.

R. Debent tegi omnes Imagines in primis vesperis.

1974

S. C. SS. Rit. *12 Ianuarii 1878* — TEMPLEN. — An tempore Passionis debeant cooperiri omnes prorsus sacrae imagines sive pictae sive sculptae, atque etiam illae quas populus singulari veneratione prosequitur.

R. Orator consulat probatos auctores.

1975

S. C. SS. Rit. *11 Maii 1878.* — SOCIET. IESU — An occasione primae Communionis puerorum vel ob devotionem erga S. Ioseph mense Martio possint altaria ornari floribus, et pulsari organa etiam tempore Quadragesimae; an idem negative dicendum, si effigies S. Ioseph sit extra altare exposita, et in hoc último casu an possit relinqui discooperta tempore Passionis.

R. Ad primam partem: Affirmative. - Ad secundam partem: Provisum in prima. - Ad tertiam partem: Consulat probatos auctores.

1976

S. C. S. Officii *26 Augusti 1891* — MISS. ABISSIN. — 1. Se le immagini del S. Cuore di Gesù rappresentanti il solo Cuore senza il resto del corpo possano sicuramente dispensarsi; - 2. Se a Roma sono approvate; — 3. Se devono ritirarsi dalle case dei fedeli, ove sono oggetto di venerazione.

R. Ad 1. 2. et 3. Imaginem SSm̃i Cordis D. N. I. C., de qua agitur, privata ex devotione permitti, dummodo in altaribus publicae venerationi colenda non exponatur.

ART. X. De aliis ad sacros ritus pertinentibus

1977

S. C. de Prop. F. *1742* — REGOLAMENTO PER GLI ONORI DA PRESTARSI AI CONSOLI DELLA

Francia in levante. — 1. Si canti il *Te Deum* all' ingresso del Console nella sua carica.

2. Vi sia nella chiesa un luogo distinto pel medesimo.

3. Il Prefetto manderà un servo ad avvisare il Console all' ora della Messa.

4. Il Console non dovrà prendere l'aspersorio dalle mani del sacerdote, ma (il sacerdote) nel passare si avvicini al Console coll'aspersorio, e questi stendendo il braccio prenderà colle dita l' acqua santa nella sommità della spongia, ritenendo il sacerdote l' aspersorio nelle mani.

5. Il Celebrante dopo aver fatta la genuflessione avanti e dopo la Messa all' altare, faccia al Console un inchino.

6. Non si ammetta il Console al bacio del Vangelo.

7. Il Console sia incensato distintamente, e gli si porga a baciare con distinzione la Pace.

8. Il Console seguiti la Processione colla torcia alla mano, presentatagli da un ministro dell' altare.

9. Nelle diverse espresse occasioni si dica nella Chiesa l'orazione per il Re Cristianissimo.

1978

Instr. S. C. S. Officii *11 Dec. 1749* (ad Ep. Scodren.) In Congr. Gen. S. R. et Univ. Inquisitionis habita in Palatio Ap. montis Quirinalis coram SS. D. N. Benedicto div. prov. PP. XIV. ... relata epistola R. P. D. Petri Campsi Episcopi Scutarensis in Albania, data ad S. C. de Prop. Fide, et ab eadem ad S. C. S. Officii remissa tenoris sequentis, videlicet: « È stato uso antico in questi paesi che gl'infedeli abbiano o siano ricorsi nelle loro infermità ai sacerdoti cattolici, i quali sopra » di essi infedeli si sono serviti di leggere alcuni salmi posti nel Rituale Romano, ove » dice *de visitatione et cura infirmorum.* Si » recita pertanto in primo luogo il salmo 90. » *Qui habitat in adiutorio Altissimi* etc. finito » il quale si leggono gli Evangelii: *Cum introisset Iesus Capharnaum* etc. Così gli altri salmi ed Evangelii ivi descritti. Ai cristiani però si leggono interamente con tutte » le orazioni proprie ancora secondo la regola » esposta nella rubrica della sopraddetta visita » e cura degl'infermi, il che si tralascia ai » turchi. A tutti però si usa recitare ancora il » responsorio di S. Antonio con la sua orazione. Intendiamo con ciò supplicare sua Divina Maestà, acciò siano illuminati ad abbracciare la vera e santa fede di Gesù Cristo nostro Signore. Si recita alla fine questa » orazione esposta nel medesimo Rituale: *Super aegros manus imponent et bene habebunt* etc. Poscia l'inizio di S. Giovanni *In principio erat Verbum* etc. »

I Brevetti poi che si scrivono a portarsi seco sono: « *Potentia Dei Patris* ✠, *Sapientia Dei* » *Filii* ✠, *Virtus Dei Spiritus Sancti* ✠, *intercedente beata Virgine Maria, liberet te ab* » *omni febri tertiana, quartana, continua, maligna. Amen.*

» *Ecce Crucem Domini Nostri Iesu Christi, fugite partes adversae, vicit leo de tribu Iuda, radix David, Alleluia.*

» *Super aegros manus imponent, et bene* » *habebunt; Iesus Mariae Filius, mundi salus,* » *et dominus, meritis et intercessione sanctorum Apostolorum suorum Petri et Pauli* » *et omnium sanctorum, sit tibi propitius et* » *clemens. Amen.*

» Moltissimi sì cristiani come turchi, con » arte magica dai maligni invidiosi vengono » spessissime volte ad esser legati i maritati a » non poter fare l'uso loro. In tali bisogni pure » ricorrono a tali brevetti; onde in simili occasioni si scrive il brevetto seguente: *Potentia Dei Patris* ✠, *Sapientia Dei Filii* ✠, » *Virtus Dei Spiritus Sancti* ✠, *intercedente* » *beata Virgine Maria, liberet te ab omni* » *vinculo maleficiorum. Amen. — Ecce Crucem* » *Domini nostri Iesu Christi, fugite partes* » *adversae, vicit leo de tribu Iuda, radix David, Alleluia.*

« Per i dolori del capo, il seguente: *Per* » *spineam coronam I. C. D. N. liberet te* » *Potentia Dei Patris, Sapientia* etc. come » sopra, *a dolore capitis. Amen.*

« Questo uso è introdotto antichissimamente » onde non si può da ciò esimere veruno. Intanto l'Eminenze Vostre, non approvando il » sopraccennato, supplico caldamente ad assegnare altre orazioni per poterci servire intorno ai cristiani, e intorno agl'infedeli; altrimenti rigettando questi, seguirebbero molti » guai, come l'EE. VV. possono imaginarsi. »

SSmus D. N. Papa praedictus, auditis votis subscriptorum Emorum decrevit, transmittendam esse dicto R. P. D. Episcopo Scutaren. sequentem instructionem, nempe:

Quando i missionarii, o altri sacerdoti sono chiamati a benedire gli ammalati infedeli, o vengono cercati acciò loro concedano gl'indicati brevetti da portar seco, dovranno primieramente avvertir quelli che benedicono, o ai quali danno detti brevetti, che con ciò non può loro promettersi infallibilmente la salute, o l'effetto desiderato, e specialmente dovranno ciò avvertire alle persone legate per l'uso del matrimonio, ma che pregheranno, o pregano il Signore acciò le voglia consolare. Inoltre dovranno avvertirle, che non pongano fiducia in alcuna cosa vana, come sarebbe nel numero delle parole, se siano o non siano scritte in carta vergine, nel portarli alla tale ora, nel legarli con tali e tanti fili, nella tale o tale figura o piegatura, nel portarli in tale o tale

maniera, e simili vanità, che non sono di alcun valore.

Dovranno di più avere attenzione, che nei detti brevetti non siano mescolati colle parole sagre e segno di croce, altri segni o caratteri vani, incogniti e superstiziosi, e che gl' infedeli di essi non si abusino, nè vi sia pericolo alcuno di disprezzo, o superstizione, che gl'infedeli fossero per farne.

Finalmente per li supposti legati, o impediti all'uso del matrimonio potranno servirsi dell'infrascritta benedizione:

℣. *Adiutorium nostrum in nomine Domini.* ℟. *Qui fecit coelum et terram.* — ℣. *Dominus vobiscum.* ℟. *Et cum spiritu tuo.* — *Oremus: Domine Iesu Christe, Dei et beatae Mariae Virginis Filius, qui in paradiso terrestri matrimonium instituisti in officium, conservationem, et multiplicationem humanae naturae, et ipsum matrimonium mirabiliter honorasti in adventu tuo, et primordiis miraculorum tuorum; Tu per merita et preces beatissimae Virginis Mariae matris tuae, beatorum Apostolorum tuorum Petri et Pauli, vel sanctorum tuorum N. N. et omnium Sanctorum et Sanctarum tuarum, digneris hos quos matrimonialiter coniunxisti, benedicere ✠ et plene liberare ab omni ligatura, fascinatione, et maleficiis Satanae, et dare eis foecunditatem, et gratiam, ut libere possint uti matrimonio suo ad generandas, concipiendas, portandas, pariendas ac nutriendas proles Deo et hominibus gratas. In nomine Patris ✠ et Filii ✠ et Spiritus Sancti ✠ Amen.* — Psalmus: *Domine, quid multiplicati sunt.* — *Qui habitat in adiutorio Altissimi.* — *Beati omnes qui timent Dominum.* — *Kyrie eleison, Christe eleison, Kyrie eleison.* — *Pater noster* etc. *Et ne nos* etc. *Sed libera* etc. — ℣. *Mitte eis Domine auxilium de Sancto.* ℟. *Et de Sion tuere eos.* — ℣. *Nihil proficiat inimicus in eis.* ℟. *Et filius iniquitatis non apponat nocere eis.* — ℣. *Esto eis, Domine, turris fortitudinis.* ℟. *A facie inimici.* — ℣. *Domine exaudi orationem meam.* ℟. *Et clamor meus ad te veniat.* — ℣. *Dominus vobiscum.* ℟. *Et cum spiritu tuo.* — *Oremus: Domine Iesu Christe Fili Dei vivi, qui uterum beatissimae Mariae semper Virginis mirabiliter foecundasti, ut de Spiritu Sancto conciperet, portaret, pareret et nutriret: te Deum et hominem Salvatorem humani generis, invocamus per clementiam tuam, ut his N. N. sublato omni daemonis impedimento, et maleficio, liberum coniugii usum donare digneris, ut generare, concipere, portare, parere et nutrire tibi valeant prolem in vitam aeternam. Amen.*

Psalmus: *Beatus vir, qui non abiit* etc. usque ad quartum versiculum inclusive; *Gloria Patri, et Filio etc.*

Deinde sacerdos imponens manus super capita, primo viri, postea mulieris, dicat:

In nomine Patris ✠ et Filii ✠ et Spiritus Sancti ✠ Amen. — *Ite in pace, et Dominus sit vobiscum. Amen.*

Le seguenti orazioni potranno dirsi anche sopra gli ammalati:

Omnipotens sempiterne Deus, qui non mortem peccatorum, sed vitam semper inquiris, suscipe propitius orationem nostram, et libera istos a mahumetana pravitate, et aggrega Ecclesiae tuae sanctae ad laudem et gloriam nominis tui.

Omnipotens sempiterne Deus, moestorum consolatio, perveniant ad te preces de quacumque tribulatione clamantium, ut omnes sibi in necessitatibus suis misericordiam tuam gaudeant adfuisse. Per Dominum etc.

1979

S. C. S. Officii *11 Aug. 1768* — Archiep. Scopien. — Se sia lecito dare e portare ai turchi le reliquie de' santi.

R. Respondendum iuxta Instructionem *(V. n. 1978)*. In hac autem exponitur licitum esse presbyteris catholicis adire domos turcarum, ibique benedicere infirmos et orare super eos pro sanitate corporis et pro illuminatione mentis. Non autem esse licitum relinquere in eorum manibus, ut dicitur, *brevia* (italice *brevetti*) quando adest periculum ut irreverenter tractentur et eiiciantur; secus vero si missionarii credant non adesse contemptum, et reverenter uti eisdem. Advertantur tamen missionarii ne in huiusmodi brevibus contineantur reliquiae sanctorum, res intinctae sacro chrismate, et multo minus si contineant vel immixta sint verba, signa crucis vel characteres quae inducere possint infideles ad actus superstitiosos. Insuper: *che le orazioni, benedizioni od altre divozioni, che si daranno dai preti cattolici ai turchi, si diano sempre gratis senza il minimo emolumento.*

1980

Ex Litt. S. C. de Prop. F. *11 Sept. 1779* (ad Ep. Scodren.) Esponeva Ella la gran fiducia, che hanno non solo i fedeli, ma anche i musulmani di coteste parti nei Brevetti scritti e distribuiti dai sacerdoti cattolici, e quindi la pratica di dispensarli sì agli uni, che agli altri. Su di che dovrà Ella avvertire i suoi sacerdoti, e missionarii a non discostarsi punto su questo particolare dall'Istruzione e formola prescritta dalla S. C. del S. Offizio nel suo decreto emanato gli 11 Decembre 1749, copia del quale a quest'effetto le accludo *(V. n. 1978)*.

Rapporto poi all'altra consuetudine di esorcizzare i turchi ossessi, sarà cura di V. S. l'avvertire i missionarii e sacerdoti, che saranno

stati da lei autorizzati ad un simile ministero (giacchè agli altri non si permette), perchè in primo luogo osservino bene le regole, e le cautele prescritte dalle rubriche del Rituale Romano al Tit. X. *De exorcizandis obsessis a daemonio,* non usando altre formole ed orazioni fuori di quelle, che nel medesimo Rituale si leggono espresse; ed in oltre, che non fomentino nei turchi la falsa credenza che presso di noi vi sia alcuna umana scienza ed arte per liberare le creature di Dio dalle infestazioni, o dal possesso degli spiriti maligni, ma che s' istruiscano, e procurino di persuaderli, che quanto dai ministri della Chiesa si opera in questo genere, tutto è in vigore dell'autorità conferita e lasciata alla sua Chiesa da Gesù Cristo, a cui compete ogni potestà in cielo e in terra, ed a cui obbediscono tutte le creature nell'aspettativa della di lui gloriosa manifestazione, quando verrà a giudicare i vivi ed i morti.

1981

S. C. S. Officii *1 Sept. 1851* — Ep. Quebecen. — Si l'on peut se tenir au *Confiteor* recité une fois dans l'administration du St. Viatique et de l' Extreme Onction données de suite à un malade, et aussi dans l' application de l'Indulgence *in articulo mortis* quand celle-ci a lieu en meme temps que l' administration de l'un et de l' autre de ces deux Sacrements.

R. Si immineat necessitas conferendi unum post aliud immediate, licere semel in casu, secus repetatur.

1982

Ex Litt. S. C. de Prop. F. *18 Aug. 1881* (ad Ep. Salfordien.) L'uso di far vestire con sottana rossa o paonazza i ragazzi che servono all' altare può tollerarsi, purchè nelle Messe solenni ed altre solenni funzioni indossino anche la cotta.

1983

S. C. SS. Rit. *4 Maii 1882* — Sanctorien. — Iuxta Caeremoniale Episcoporum inter Vesperas solemnes potest thurificari praeter altare SS. Sacramenti etiam illud dicatum Sancto cuius festum agitur. Hinc quaeritur num liceat a suppedaneo altaris Sancti thurificare tantummodo ipsius Sancti imaginem, omissa crucis ac totius altaris thurificatione, nec ne.

R. Servetur loci consuetudo.

Art. X. De Precibus

1984

Ex Litt. S. C. de Prop. F. *19 Apr. 1784* (ad Vic. Ap. Sutchuensem) Eam consuetudinem interponendi inter primam et secundam partem Salutationis Angelicae illa verba: *Benedictus Jesus Salvator mundi; rogo Deum ut nobis det Jesum cognoscere, in Jesum credere, in Jesum sperare, amare Jesum, Jesum imitari,* abrogandam omnino a te esse, atque ex mandato huius S. C. prohibendam. Nihil quidem in ea precatione continetur quod non sit sanctum et pium: sed Salutationem Angelicam quae tantam in Ecclesia obtinet auctoritatem, disiungi, atque inter eius primam ac secundam partem intermisceri aliam precandi formulam, quae ab Ecclesia recepta non est, haud tolerandum esse ducit S. Congregatio.

1985

S. C. de Prop. Fide *21 Ian. 1788* — Quali istruzioni debbano darsi al Vic. Ap. del Sutchuen intorno alle litanie (del S. Cuore di Gesù) che sogliono recitarsi da quei fedeli.

R. Respondendum esse quod in Instructione diei 22 Febr. anni 1784 haud ipsi mandatum fuit ut Litanias in honorem Cordis Iesu statim ac sine mora recitari prohiberet, sed *quatenus id fieri posset sine animarum perturbatione ac scandalo.* Itaque cum nunc scribat periculum subesse ne, si Litaniae illae statim e medio tollantur, causa sit in christianis alicuius offensionis, paulatim eas desuescere faciat, nec alias imprimi permittat.

1986

S. C. de Prop. F. - C. G. *3 Aug. 1818* Se possa tollerarsi che si facciano de' conviti, nei quali i convitati recitino delle preci in suffragio di quelli, che sono morti impenitenti o apostati dalla fede cattolica.

R. Negative quoad eos qui, patratis publicis concubinatus, apostasiae, venditionis filiarum mahumetanis, aliisque huius generis delictis, sine ullo praestito resipiscentiae signo, (mortui sunt). Curent vero, quoad poterunt, missionarii consuetudinem de qua agitur divellere utpote periculosam, atque ab Ecclesiae usu abhorrentem. Et fideles instruantur super modo suffragandi animas defunctorum, quem tenet atque approbat S. Mater Ecclesia.

1987

Decr. S. C. SS. Rit. *31 Martii 1821* — An liceat titulo specialis devotionis Litaniis Sanctorum vel Lauretanis aliquem versiculum addere, vel novas Litanias, de quarum approbatione Ordinario nullatenus constet, in ecclesiis canere vel recitare.

R. Negative, et serventur omnino decreta S. Congregationis, curentque Ordinarii colligere, et vetare formulas quascumque tam impressas, quam manuscriptas Litaniarum, de quarum approbatione non constat.

Et quoniam de Litaniis sermo est, quum

Sacrae Congr. innotuerit aliquibus in ecclesiis, praesertim occasione Orationis quadraginta horarum, libellos adhiberi, in quibus vel peculiarium Sanctorum nomina addita conspiciuntur, vel unus aut alter versiculus in precibus desideratur; idcirco S. C. inhaerendo Instructioni Clementis PP. XI. §. 24. (1) praecipit ne aliis adhibeantur libelli, nisi typis Rev. Camerae Ap. impressi, vel eisdem plane conformes. — Sanctitas Sua ... adprobavit confirmavitque.

1988

S. C. de Prop. Fide - C. P. pro Sin. *27 Sept. 1843* — Se approvare che, per fine di dare esempio, si vieti ai cristiani di recarsi alla casa di un defunto per pregare e fargli suffragî, perchè menò vita cattiva, sebbene in morte siasi pentito ed abbia ricevuto i SS. Sagramenti.

R. Negative.

1989

S. C. SS. Rit. *11 Septembr. 1847* — Veronen. — Quum in multis Breviariis et Ritualibus in Litaniis Sanctorum desiderentur preces pro arcendo flagello terraemotus, peste, fame et bello, quaeritur utrum recitari debeant et quo loco apponendae?

R. Affirmative, et ponendas esse post versum: *A fulgure et tempestate.*

1990

Ex Litt. S. C. de Prop. F. *21 Maii 1856* (ad Vic. Ap. Tunk. Centr.) Ex antiqua consuetudine Episcopus Tricomiensis (Vicarius Ap. decessor) retulit ortum, ut nunc quoque preces quotidianae alternatim a viris et mulieribus recitentur tam in ecclesia quam extra, et aliquibus abhinc annis morem invaluisse ut dum sacerdos Missam celebrat, tres quatuorve puellae iam nubiles pias meditationes ad unamquamque Missae partem accommodatas alta voce recitent seu decantent. Hac praxi, aiebat Praesul, christiani valde adiuvantur ad continendas evagationes mentis, Missamque pie ac devote audiendam; nihilominus a multis improbatur quasi contraria verbis Apostoli dicentis: *mulieres in ecclesiis taceant;* quibus ipsa S. C. inhaerens in instructionibus datis ad Vic. Ap. Sutchuen. 29 Aprilis 1784 et ad calcem Synodi Sutchuensis impressis prohibuit « ne » in publico virorum conventu virgines vel ver» bum Dei praedicare, vel docere, aut palam » legendo vel singulariter praecinendo quodam» modo annunciare praesumerent » quod anno 1844 confirmatum est. Hoc minime obstante quaerebat Praesul, an S. Congregationis auctoritati abolendam penitus praxim hanc videretur, quod forte haud omnibus in aliis praecipue Missionibus expedire persuasum erat: vel potius tolerandam, aut permittendum, ut dictae piae meditationes a pueris decantentur seu a cathechista aliquo ad omnes precavendas obloquutiones. Serio autem libratis omnibus quae a laudato Antistite adnotata fuere, Emi PP. rescribendum A. Tuae censuerunt: — Firma alterna recitatione vel cantu iuxta consuetudinem, servatis tamen decretis anni 1784 et 1844, curandum prudentiori modo quo poterit, ut id tantum a pueris vel ludimagistris fiat.

1991

S. C. SS. Rit. *14 Aug. 1858* — Tunk. Occid. — In Litaniis omnium Sanctorum post versum: *Sancte Raphael,* si addatur distincta invocatio novem Chorum Angelorum, vel addatur invocatio unius vel plurium Sanctorum pro devotione cuiuscumque, amittunturne omnes Indulgentiae a Summis Pontificibus concessae in recitando sic Litanias? Si respondeatur affirmative, Episcopus orator implorat ab eadem S. Sede ut easdem Indulgentias sibi iterum concedere dignetur.

R. Observanda decreta quae omnem vetant in Litaniis additionem.

1992

S. C. S. Officii *18 April. 1860* — Litaniae omnes praeter antiquissimas et communes, quae in Breviariis, Missalibus, Pontificalibus, et Ritualibus continentur, et praeter Litanias de B. M. V. quae in Aede Lauretana decantari solent, non edantur sine versione, et approbatione Ordinarii, nec publice in ecclesiis, publicis oratoriis et processionibus recitentur absque licentia et approbatione S. Rituum Congregationis.

1993

S. C. S. Officii *15 Ian. 1862* — Archiep. Cincinnaten. — An hae Litaniae quae a Confraternitatibus in menstruis devotionis exercitiis, praeeunte sacerdote et omni populo adstante, in ecclesiis recitantur, subiectae sint necessitati approbationis a parte S. Congregationis Rituum, si non sint ex antiquissimis et alioquin adprobatis.

R. Si Litaniae quae a Confraternitatibus in ecclesiis recitantur nihil inepti aut periculosi contineant, R. P. D. Archiepiscopus interim non inquietet recitantes, et Litanias ipsas, non exclusis iis quae sunt de SS. Nomine Iesu (2),

---

(1) Memorata Instructio data fuit die 21 Ianuarii 1705. pro Expositione SS. Sacramenti occasione Orationis quadraginta horarum.

(2) Litanias SS. Nominis Iesu approbatas esse nunc constat *(V. n. 1995)* atque etiam Indulgentiis ditatas.

ad Supremam S. Officii Congregationem transmittat.

1994

S. C. SS. Rit. *19 Iunii 1875* — Novas Litanias non solere a S. Sede approbari, attamen nihil obstat quominus R̃mi Ordinarii illas probare valeant in suis dioecesibus, verum pro privata tantum recitatione.

1995

S. C. SS. Rit. *16 Iunii 1880* — Etsi praeter Litanias SS. Nominis Iesu, B. Mariae Virginis *Lauretanas* nuncupatas, et Sanctorum, quae in libris liturgicis habentur, nullae aliae a S. Sede approbatae fuerint, quaedam tamen typis passim evulgantur, quae in honorem alicuius Sancti vel Mysterii fidelibus recitandae proponuntur, atque in libris praesertim pietatis, vulgo *di divozione,* continentur, nonnunquam etiam auctoritatis ecclesiasticae sanctione munitis. Hinc Sacra Rituum Congregatio sui muneris esse duxit R̃mos Locorum Ordinarios admonere ne sinant alias Litanias publice recitari nisi praedictas, vel alias si quae a S. R. U. Inquisitione recognitae et approbatae fuerint; ac simul caveant suam approbationem pro impressione subnectere iis libris in quibus Litaniae inveniuntur Apostolica sanctione carentes *(V. n. 1997)*.

1996

S. C. SS. Rit. 27 *Febr. 1882* — LEAVENWORTHIEN. — 1. Utrum liceat sacerdoti celebranti ante vel post expletum Missae sacrificium publice recitare preces vel hymnos in lingua vernacula, v. g. preces novendiales B. M. V. vel alicuius Sancti coram SS. Sacramento publice exposito.

2. Utrum liceat sacerdoti devotionem sacratissimi Cordis Iesu in ecclesia publice celebranti, coram SS. Sacramento solemniter exposito recitare actus vel alias preces in honorem eiusdem sacratissimi Cordis in lingua vernacula, ad auditum populi fidelis adstantis, ita ut ad istas preces vel actus respondere valeat.

3. Utrum liceat generaliter ut chorus musicorum id est cantorum, coram SS̃mo Sacramento solemniter exposito decantent hymnos in lingua vernacula.

R. Ad 1. Affirmative.

Ad 2. Affirmative, seu provisum in praecedenti.

Ad 3. Posse, dummodo non agatur de hymno *Te Deum,* et aliis quibuscumque liturgicis precibus, quae nonnisi latina lingua decantari debent.

1997

S. C. SS. Rit. *29 Octobr. 1882* — Monitum S. huius Congregationis sub die 16 Iunii 1880 latum *(V. n. 1995),* respicere Litanias in liturgicis et publicis functionibus recitandas; posse vero, immo teneri Ordinarios alias seu novas litanias examinare, et, quatenus expedire putent, approbare; at nonnisi pro privata atque extraliturgica recitatione.

CAPUT X.

DE RITIBUS ORIENTALIBUS

ART. I. De Ritu Orientali in genere

1998

Ex Const. *Allatae sunt* **Bened. PP. XIV** *26 Iulii 1755*... Confirmatum et renovatum non semel fuit (decretum S. C. de Prop. Fide dat. die 31 Ianuarii 1702), et est huiusmodi: *Referente R. P. D. Carolo Augustino Fabrono Secretario, Sacra Congregatio mandavit praecipi, prout praesenti decreto praecipitur, omnibus et singulis Missionum Apostolicarum Praefectis, et missionariis, ne ullus eorum in posterum, quavis occasione, aut praetextu, audeat dispensare cum catholicis quarumcumque nationum orientalium, super ieiuniis, orationibus, coeremoniis, et similibus, a proprio earumdem nationum ritu praescriptis, et a Sancta Sede Apostolica approbatis. Praeterea eadem Sacra Congregatio censuit, non licuisse, nec licere praefatis catholicis ullatenus a proprii ritus, a Sancta Romana Ecclesia, ut supra, approbati, consuetudine et observantia recedere. Huiusmodi autem decretum sic confirmatum, ac renovatum, iidem Eminentissimi Patres ab omnibus et singulis praedictis Praefectis, et missionariis omnino et absque ulla tergiversatione observari debere mandarunt.* Quod quidem decretum respicit catholicos orientalis Ecclesiae, eorumque ritus ab Apostolica Sede approbatos: Orientalem autem Ecclesiam, omnibus notum est, quatuor ritibus constare, Graeco videlicet, Armeno, Syriaco, et Cophtico, qui sane ritus universi sub uno nomine Ecclesiae Graecae aut Orientalis intelliguntur, non secus ac sub Ecclesiae Latinae Romanae nomine, ritus Romanus, Ambrosianus, Mozarabicus, et varii peculiares ritus Ordinum Regularium comprehenduntur.

... Sane historiam ecclesiasticam ne quidem primis, ut aiunt, labiis attigisse dicendus esset

qui ignoraret quantum elaboraverint Romani Pontifices, ut orientales ad Unitatem adducerent post funestum schisma Photii, qui, tempore Summi Pontificis Sancti Nicolai I., Constantinopolitanam sedem, depulso per vim Sancto Ignatio Patriarcha legitimo, invasit.

..... Verum his, aliisque pluribus praetermissis, libere asseremus, Romanos Pontifices assiduam, atque indefessam curam impendisse, ut haereses, a quibus schisma inter occidentalem atque orientalem Ecclesiam dimanavit, profligarent; ac propterea earum detestationem, sive abiurationem exposcisse ab iis orientalibus, qui ad Ecclesiae unitatem redire postulant, aut de quibus explorandum est, utrum vere ad unitatem Apostolicae Sedis pertineant. Duae sunt formulae professionis Fidei, quarum prima graecis praescripta a Summo Pontifice Gregorio XIII., *tom. 2. veteris Bullarii Romani trigesima tertia* recensetur; alteram vero pro orientalibus statuit Urbanus VIII. Ambae typis Congregationis de Propaganda Fide editae fuerunt, prima quidem anno 1623, altera anno 1642. Cum autem deinde anno 1665. Patriarcha Antiochenus Syriacus Hierapolis, necnon Archiepiscopus Syrorum in eadem urbe Hierapolis commorantium, suae Fidei professionem ad Urbem transmisissent, eaque data fuisset examinanda Patri Laurentio de Laurea Ordinis Minorum Sancti Francisci Conventualium, tunc temporis Sancti Officii consultori, et deinde S. R. E. Cardinali; is die 27 Aprilis eiusdem anni suffragium suum scripto exaratum protulit, quod etiam subinde fuit a Congregatione probatum, illudque his verbis concluditur: *Omnes sunt admittendae, sed significandum est iis, ad quos spectat, ut in posterum curent, emitti Professionem Fidei alias a felicis recordationis Urbano VIII Orientalibus praescriptam, quia illa continet multarum haeresum detestationem, et alia pro iis regionibus necessaria.*

Cumque inimicus homo, ut superseminaret zizania, eo nequitiae nonnullorum animos impulisset, ut Missalibus, Breviariis ac Ritualibus admiscerent errores, quibus ecclesiastici, ceterique de clero inficerentur, opportuno consilio, et post accuratum examen, Romani Pontifices typis Congregationis de Propaganda Fide, Missale Cophticum, ac Maronitarum, sicut etiam Illyrica, aliaque huiusmodi Missalia recudenda curarunt. Neque silentio praeterire possumus, quantum curae ac laboris collatum fuerit in emendando Graecorum Euchologio, quod e typographia eiusdem Congregationis superioribus mensibus prodiit absolutum. Huius operis examen magno quidem studio sub Urbano VIII. Pontifice coeptum fuit, at post non multum temporis intermissum; instauratum autem novissime sub Clemente XII proximo Praedecessore nostro: ast Deus Optimus Maximus eo Nos gaudio perfudit, ut post innumeras vigilias, labores ac discussiones, Pontificatus Nostri tempore, a Cardinalibus, Praesulibus, theologis, ac viris orient. linguarum peritissimis peractas, quin Nobis ipsi pepercerimus, investigando nimirum, perlegendo, et expendendo quaecumque inspicienda, legenda, et examinanda erant, gravissimum huiusmodi opus absolutum intueremur, ea semper adhibita accurata, ac quodammodo scrupulosa circumspectione, ne quid nimirum laederetur graecus ritus, sed illibatus omnino retineretur, et integer; quamvis ceteroquin superioribus temporibus inter nostros theologos non defuerint, qui orientalium liturgiarum, rituumque, qui ante schisma in Orientali Ecclesia obtinuerant, penitus ignari, improbarent quidquid adversabatur Occidentalis Ecclesiae ritui, quem tantummodo probe noverant. Utque uno verbo complectamur omnia, in reditu graecorum schismaticorumque orientalium ad catholicam religionem curando, id unum Romanis Pontificibus maxime curae fuit ut ex illorum animis radicitus evellerent Arii, Macedonii, Nestorii, Eutychetis, Dioscori, monothelitarum, aliorumque errores, in quo infeliciter proruerant; salvis tamen et intactis ritibus, ac disciplina, quam ante schisma servabant, et profitebantur, quaeque venerandis ipsorum antiquis liturgiis, ac ritualibus innititur; quin unquam iidem Romani Pontifices poposcerint, ut ad catholicam fidem redeuntes, suum ritum dimittere, et latinum amplecti deberent; id namque Ecclesiae Orientalis, et graecorum ac orientalium rituum omnimodam secum ferret internecionem, quod porro non modo numquam tentatum, imo vero semper fuit et est ab huius Sanctae Sedis consilio quammaxime alienum.

1999

Ex Const. *Allatae sunt* **Bened. PP. XIV.** *26 Iulii 1755* — .... Cum in Constitutione (Gregorii XIII an. 1852 quae agit de Calendario) nullus de orientalibus factum fuerit verbum, exurgit hinc quaestio, num eadem orientales afficiat; quae quidem quaestio non a doctoribus modo instituitur, ut videre est apud Azorium *Institut. Moral. tom. 1. lib. 5. cap. 11. quaest. 7.*, apud Baldellium in sua *Theologia Morali tom. 1. lib. 5. disput. 41.*, sed etiam proposita discussaque fuit in praestantium virorum cenventu habito die 4 Iulii anno 1831 in aedibus Cardinalis Pamphylii, qui ad summum Pontificatum erectus, Innocentii XI. nomen assumpsit. Haec autem tunc prodiit resolutio: « Subditi quatuor Patriarcharum orientis non li- » gantur novis Pontificiis Constitutionibus, nisi » in tribus casibus; primo, in materia dogmatum » fidei; secundo, si Papa explicite in suis Con- » stitutionibus faciat mentionem, et disponat

» de praedictis; tertio, si implicite in iisdem » Constitutionibus de eis disponat, ut in casibus » appellationum ad futurum Concilium. » (1). Refertur haec resolutio tum a Verricello *De Apostolicis Missionibus lib. 3. quaest. 83. n. 4.* tum a Nobis in nostro Opere *De Canonizatione Sanct. lib. 2. cap. 38. n. 15.*

2000

Ex Litt. Encycl. Pii PP. IX. *6 Ianuarii 1848* (AD ORIENTALES)... Omnino autem sartas tectas habebimus peculiares vestras catholicas liturgias, quas plurimi sane facimus, licet illae nonnullis in rebus a liturgia ecclesiarum latinarum diversae sint. Enimvero liturgiae ipsae vestrae in pretio pariter habitae fuerunt a praedecessoribus nostris, utpote quae et commendantur venerabili antiquitate suae originis, et conscriptae sunt linguis, quas Apostoli aut Patres adhibuerunt, et ritus continent splendido quodam ac magnifico apparatu celebrandos, quibus fidelium erga divina mysteria pietas et reverentia foveatur. Ad hanc Sedis Apostolicae rationem erga catholicas orientalium liturgias plura spectant Romanorum Pontificum decreta, et constitutiones, quae de illis conservandis latae sunt: inter quas laudare sufficiet Litteras Apostolicas Benedicti XIV decessoris nostri, eas praesertim, quarum initium *Allatae sunt* datas die 26 Iulii 1755. Eodem pertinent, quod sacerdotibus orientalibus in occidentem venientibus nedum liberum est proprio nationis suae ritu celebrare in sacris latinorum aedibus, sed patent etiam diversis in locis, ac Romae praesertim, templa in peculiarem ipsorum usum aedificata. Insuper nec monasteria defuerunt orientalis ritus, nec domicilia alia excipiendis orientalibus destinata; nec etiam collegia in eum finem condita ut orientalium filii, sive soli, sive cum aliis adolescentibus, ad litteras, sacrasque scientias, atque ad clericalem disciplinam informentur, et idonei fiant ecclesiasticis muneribus deinceps in sua cuiusque natione obeundis. Quamvis autem aliqua ex his institutis recentiorum temporum calamitate perierint, nonnulla tamen adhuc supersunt, ac florent; in quibus, Venerabiles Fratres, Dilecti Filii, praeclarum sane documentum habetis singularis benevolentiae, qua Sedes Apostolica vos, resque vestras prosequitur.

2001

Ex Instr. S. C. de Prop. Fide *24 Marti 1858* (AD ARCHIEP. FOGARASIEN. ET ALBAE-IULIEN.) Non latet Amplitudinem Tuam quantum Apostolica Sedes elaboraverit, ut fideles cuiuscumque ritus ac disciplinae, veluti membra eiusdem mystici corporis sub uno in terris capite divina institutione coniuncta, in unitate spiritus inviolate perstarent; atque ut etiam illi qui, a veritate declinantes, ab unitate catholica discesserant, tandem aliquando ad Ecclesiae sinum redirent; denique ut unitas fidei ac sanctitas disciplinae ubique terrarum floreret. Etenim cum fides, per infallibile Ecclesiae magisterium proposita, non humanis rationibus, sed divinis prorsus oraculis Deique revelantis auctoritate innitatur, unica omnino eademque apud omnes esse debet qui Christi corpus constituere et in unico eius ovili vivere exoptant: ecclesiastica vero disciplina, quamvis pro rerum ac temporum varietate, sive pro diversa illustrioris alicuius Ecclesiae traditione ac consuetudine, externam veluti varietatem non respuat, tamen necesse omnino est ut nil contineat quod non eiusdem fidei sanctitati respondeat, nihil quod morum doctrinae vel ecclesiasticae honestati adversetur. Quo autem consilio, qua pastorali sollicitudine id praestiterint, praesertim quoad orientales, Romani Pontifices, quibus divinitus commissa est cura omnium ecclesiarum, historiae ecclesiasticae monumenta luculenter ostendunt, et Benedictus XIV, immortalis memoriae Pontifex, in percelebri Encyclica *Allatae sunt* (26 Iulii 1755) ob oculos evidenter ponit quae dixerit

---

(1) Haec habentur in Actis S. C. de Prop. Fide: « Die 4. Iunii 1631. Fuit Congregatio particularis super » dubiis missionariorum orientis in Palatio Emi D. » Card. Pamphylii, cui Sua Eminentia interfuit cum » Rmis P. Magistro Sacri Palatii, et P. Horatio Iustiniano, ac P. Thoma de Afflictis theatino. In ea... » fuit latissime discussus articulus: An Summus Pontifex intendat graecos et alios Sedibus Patriarcharum schismaticorum subditos comprehendere in Bulla » Coena Domini aliisque Constitutionibus Apostolicis, » in quibus casus sibi et Sedi Ap. reservat. — Et post » allegatum et ponderatum Canonem 6. Nicaen. primae » Synodi, Cap. 17. Sess. X. Synodi 8., et simul Synodum Chalcedon. circa Epistolam S. Leonis Papae, » et eumdem Canonem 6., Epistolam primam Marcelli » Papae ad Antiochenos, Anacleti Epistolam 2., Cap. *Licet, de Baptismo,* Cap. *Antiqua, de privileg.,* Gregorium » Cyzicaenum, Canones orientales, Azorium part. 1. » lib. 5. cap. 11..., S. Gregorium de tribus Patriarchis, » factum Episcoporum Aegyptiorum qui noluerunt subscribere praefatae Epistolae S. Leonis Papae quia tunc » vacabat eorum Sedes patriarchalis, Epistolam Synodicam eiusdem Concilii Chalcedon., Can. 2. Constantinop. Concilii primi, et ad hoc sanctorum Leonis » et Damasi Rom. Pontificum contradictionem, in quibus de potestate Papae, et Patriarcharum, divisioneque Provinciarum inter Patriarchas late agitur, aut » ex eis deducuntur diversa argumenta pro et contra » supradictam Papae potestatem; — Patres praedicti » quoad dictum articulum convenerunt in negativam » sententiam, quam tamen limitarunt tripliciter: 1. In » materia dogmatum fidei. 2. Si Papa explicite in suis » Constitutionibus faciat mentionem, et disponat de » praedictis subditis Patriarchalium Sedium, et in casu » schismaticorum Bullae Coenae. 3. Si implicite in eisdem Constitutionibus de eis disponat, ut in casibus » appellationum ad futurum Concilium, et deferentium » arma ad infideles, et simil. »

quaeve constanter egerit Apostolica Sedes a Nicolao primo Sanctissimo Pontifice ad sua usque tempora, ut orientales ad unitatem fidei ac pristinam disciplinae puritatem reduceret, atque in ea firmissime solidaret. Qua in re omnis plane cura in eo collata fuit, ut detersis erroribus quos, durante schismate, inimicus homo clanculo superseminaverat, de cetero ritus orientalis qua in parte nec fidei catholicae adversatur, nec periculum generat animarum, aut ecclesiasticae derogat honestati, inviolatus firmusque maneret *(Encycl. ut supra)*. Quod libentissimo prorsus animo praestitit etiam SS. D. N. Pius Papa IX decessorum suorum eximius aemulator: vix enim S. Petri Apostolorum Principis cathedram conscendit, orientales omnes ad peroptatam concordiam amantissimis plane litteris (Litt. Ap. ad orientales 6 Ian. 1848.) excitare, iamque unitos favoribus augere non destitit, id unum requirens, ut errores omnimodi evellerentur, sed ritus orientalis maneret inviolatus, quemadmodum et disciplina quam ante schisma orientales servabant et profitebantur, quaeque venerandis ipsorum antiquis liturgiis ac ritualibus innititur, religiose custodiretur.

Art. II. **De relationibus inter latinum et orientales ritus**

A) *De transitu ex altero ritu ad alterum*

2002

S. C. S. Officii *3 Aug. 1639.* — Se possono (i missionarî dell' Arcipelago greco) assolvere quelli di rito latino che sono passati al rito greco, e vivono in quello mangiando carne il sabato, e facendo tutti gli altri esercizî come gli altri greci. E *quid dicendum* di quelli di loro che, per essere accasati con altri di rito greco, o per altra cagione, hanno difficoltà di ritornare al rito latino?

R. Quoad primum, posse absolvi si non intendant perseverare sine dispensatione. Quoad secundum, petendam dispensationem; interim abstinendum nisi iusta causa excuset.

2003

S. C. S. Officii *13 Febr. 1669.* — An Sacramenta ministrari debeant mulieribus, quae occasione matrimonii, ad ritum graecum transierunt, et in eo persistere volunt aut ob gravem metum sibi a maritis incussum, aut ob alias causas quae facile superari possunt. Et quid si sint constitutae in articulo mortis?

R. 1. Satagendum esse ut servetur Constitutio 34 Clem. VIII qua sancitur ut maritus latinus uxoris graecae ritum non sequatur, et latina uxor non sequatur ritum mariti graeci: graeca vero uxor sequatur ritum mariti latini; quod si fieri non possit, quisque coniugum in suo ritu catholico tantum permaneat.

2. Nemini vere poenitenti in articulo mortis esse deneganda Sacramenta.

3. Extra mortis articulum attendendas esse circumstantias facti; nam si facti poenitet, si non adhaesit schismati et erroribus schismaticorum, vel, si adhaesit, eos ex corde detestatur, et si non potest ad ritum nostrum sine periculo redire, potest admitti ad Sacramenta, cessante scandalo. Si vero adsit scandalum aliorum fidelium, aut cum facile possint ad ritum latinum regredi, nolunt; aut aliquo errore schismaticorum infectae sunt, esse reiiciendas. Quod si solum scandalum timeatur, videndum quale illud sit, et an facile et quomodo tolli possit.

2004

S. C. de Prop. F. – C. G. *8 Martii 1757* — Nec licuisse nec licere orientalibus quarumcumque nationum, inconsulta Apostolica Sede, a proprio ipsorum ritu ad latinum ritum transire, ac nullis prorsus missionariis licuisse nec licere, inconsulta Apostolica Sede, huiusmodi transitum orientalibus quarumcumque nationum permittere.

2005

S. C. de Prop. F. – C. G. *12 Martii 1759* — S. Congr. confirmavit decretum editum die 8 Martii 1757 quo statutum est non licuisse nec licere (post editas scilicet an. 1755 literas encyclicas f. r. Benedicti XIV incipientes *Allatae sunt*) orientalibus quarumcumque nationum, inconsulta Apostolica Sede, a proprio ipsorum ritu ad latinum ritum transire. Et nullis prorsus missionariis licuisse aut licere, inconsulta Apostolica Sede, huiusmodi transitum orientalibus quarumcumque nationum permittere. Quia vero eadem S. C. audierat nonnullos ex orientalibus esse qui in aliqua tantum parte, et non in omnibus latinum ritum amplexi fuerant; quosdam vero post editas an. 1755 a f. r. Benedicto XIV Literas encyclicas incipient. *Allatae sunt*, relicto proprio ritu ad latinum transiisse: idcirco eodem in decreto statuit, et nunc iterum confirmat; huiusmodi orientales, hoc est, tam eos qui ante praedictas Litteras ad latinum ritum in aliqua tantum parte, non in omnibus, transierant, quam illos qui post praedictas Litteras latinum ritum etiam in omnibus suis partibus amplexi sunt, ipsos vere ad latinum ritum non transiisse, sed teneri illos in proprio orientali ritu perseverare, atque eiusdem legibus in omnibus obtemperare, idque sub poena peccati gravis a quo, quamdiu in eo pertinaces fuerint, sacramentaliter absolvi non possent.

Ceterum si qui ante praedictas Benedicti XIV Literas Encyclicas latinum ritum in omnibus suis partibus amplexi sunt, et hucusque in eo perseveraverunt, his, si SSmo placuerit, indulgeri posse existimavit ut in eodem permaneant.

... Noverint autem omnes ablatam omnem variandi facultatem. Nemo proinde, inconsulta Apostolica Sede, vel a latino ad orientalem, vel ab orientali ad latinum ritum transire deinceps praesumat. Qui secus fecerit, eorum transitus prorsus illicitos, irritos ac nullos fore declarat. — SSmus in omnibus approbavit.

2006

Decr. S. C. de Prop. F. *19 Maii 1759*
In Congregatione Generali de Propaganda Fide (habita die 12 Martii 1759) inter cetera etc. cum propositum a quibusdam fuerit dubium, quem ritum sequi coniuges debeant, si forte diversi ritus fuerint, Sacra Congregatio SSmi D. N. Papae auctoritate permitti posse censuit, ut uxores suorum virorum ritum sequantur, dummodo uxor non sit ritus latini, quo casu, inconsulta Sede Apostolica, ad mariti ritum transire non permittatur. — Relatione autem facta per R. P. D. Nicolaum Antonellum eiusdem Congregationis Secretarium SSmo D. N. div. prov. Papae Clementi XIII. in audientia habita die 13. mensis Maii, Sanctitas sua omnia benigne approbavit, et Apostolicae auctoritatis robore confirmavit, mandavitque ab omnibus servari, quibuscumque in contrarium non obstantibus. *(V. n. 2016).*

2007

Decr. S. C. de Prop. F. *20 Nov. 1838*
Cum Sacra Congregatio de Propaganda Fide recto Ecclesiae regimini in Orientis partibus valde profuturum cognoverit, si regula quaedam traderetur circa transitum ab aliquo ex ritibus orientalibus ad alterum: in generali Conventu habito die 10 Septembris anni 1838, referente Emo ac Rmo D. Iosepho S. R. E. Cardinali Mezzofante, quae sequuntur decernenda censuit. Ex orientalibus nonnulli, uti sunt armeni et maronitae, cum Ecclesia latina pro Eucharistia utuntur azymo; alii vero fermentato, melchitae nimirum, chaldaei, syri, et cophti: nemo proinde a ritu in quo fit usus azymi transire valeat ad ritum in quo conficitur in fermentato, absque beneplacito Sedis Apostolicae, idemque erit servandum circa transitum ex ritu in quo adhibetur fermentatum ad ritum in quo praecipitur usus azymi. Cum autem inter duos ritus permutandos non adest praefata materiae in Eucharistia disparitas, sufficiat consensus duorum Episcoporum a quo, et ad quem fit transitus. Haec pro illis sunt constituta qui iamdiu catholicam fidem profiteantur; quod vero ad haereticos et schismaticos pertinet, qui ad Ecclesiae sinum redeunt, permittendum censuit S. C. ut orientalem ritum qui magis iis placuerit amplectantur. *(V. nn. 2012. 2014).*

Hanc autem S. Congregationis sententiam SSmo D. N. Gregorio div. prov. PP. XVI... relatam in audientia diei 16 eiusdem mensis et anni, SSmus benigne approbavit atque in omnibus servari praecepit.

2008

Ex Litt. S. C. de Prop. F. *17 Sept. 1842*
Il transito da uno ad altro rito succede in modo stabile, e trattandosi specialmente di cambiare un rito orientale nel latino, come è necessaria la dispensa Apostolica per passare dal primo al secondo, così è indispensabile per ritornare dal secondo al primo. Il passaggio al rito latino, che si concede a quelli di altro rito i quali professar vogliono negli Ordini Religiosi della chiesa occidentale, sebbene diasi a riguardo di tale loro volontà, succede pur esso *assolutamente* onde suole apporsi la clausola, *secluso penitus regressu ad ritum orientalem.*

2009

Ex Litt. S. C. de Prop. F. *23 Sept. 1842*
(AD N. PRAEF. MISS. MESOPOTAM.) La diversità dei riti per se stessa non pregiudica all' unità della fede che professa la Chiesa Cattolica; quindi ove si ottenga dai cristiani orientali che facciano professione della vera credenza e detestino l' eresia e lo scisma, lascia ella che seguano il proprio rito depurato dagli errori che vi ci fossero frammischiati, nè vuol togliere i sudditi ai prelati orientali quante volte si professi da tutti la medesima cattolica fede. In conseguenza di tali principii, quando quelli che abiurano l' eresia siano in luoghi ove esistono Vescovi cattolici di quel rito, o vi siano almeno dei parrochi o sacerdoti cattolici legittimamente autorizzati, non v' ha alcun dubbio che per regola ordinaria dovranno appartenere alla loro giurisdizione.

2010

Ex Litt. S. C. de Prop. F. *16 Martii 1843*
(AD PRAEF. MISS. MESOPOT.) — Occorrendo ai suoi missionarii di amministrare il Battesimo a persone le quali non appartengano a nazioni orientali che abbiano un proprio rito cattolico, nulla osta che si faccia loro osservare il rito latino.

2011

Ex Litt. S. C. de Prop. F. *31 Martii 1843*
(AD PATRIARCH. GRAECO-MELCH.) — È massima ritenuta dalla S. Sede ed insinuata in varie Apostoliche Costituzioni, che il precario e transitorio esercizio del rito latino non sia sufficiente a costituire un legittimo e regolare passaggio al medesimo.

2012

Ex Litt. S. C. de Prop. F. *7 Apr. 1859*
(AD EP. ALEPPEN. MARONIT.) Il decreto emanato

ai 20 Novembre 1838 riguardo al passaggio degli orientali da un rito all' altro, ed alla facoltà che si concede agli eretici ed agli scismatici, di scegliere quel rito orientale che più loro aggradi nel ritorno dei medesimi al seno della cattolica Chiesa (*V. n. 2007*) non comprende gli apostati, quelli cioè che essendo cattolici, abbandonarono la vera Chiesa passando all' eresia ed allo scisma, e poi di nuovo si convertono.

2013

Ex Decr. S. C. de Prop. F. *6 Oct. 1863* — Ad graves et diuturnas controversias dirimendas, quae in ecclesiastica provincia Leopoliensi ob disciplinae varietatem nec non ratione mutuarum relationum inter ecclesiasticos viros latini et graeci ritus inde promanantium, non absque christianae charitatis dispendio atque animarum detrimento, agitabantur, optimo sane consilio utriusque ritus Antistites conventionem seu concordiam sub die 23 Decembris 1853 ineundam censuerunt, quam deinde S. Sedis placito subiiciendam curarunt ... Antedictam conventionem per hoc S. C. decretum approbari mandavit (SSmus) iuxta sequentem tenorem: « *A. Sub respectu transitus ab uno ad alterum ritum.* — *a.* Quilibet in suo nativo ritu permanere tenetur, et arbitrarius iam permultis tum ad missionarios et fideles orientis, tum ad oras nostras directis constitutionibus et decretis reprobatus transitus, denuo ac severissime prohibetur, et quocumque modo ad effectum deductus, irritus ac nullus esse declaratur. Quare nemini absque obtenta Sedis Apostolicae facultate ex uno ad alterum ritum transire liceat. Attamen quoniam aliquando urgens necessitas forsitan expostulat, vel rationabiles causae suadere possunt transitum de uno ritu ad alium, idcirco in hisce casibus ritus mutationi fiet locus, sequenti tamen methodo religiose servata. Ille qui ex uno ad alium ritum transire cupit preces proprio Ordinario dioecesano porriget, causas, quae ritus mutationem suadent, accurate et fideliter exponens. Ordinarius scripto tenus sententiam suam super petitione et causis aperiet: hoc autem documentum exhibebitur Ordinario alterius ritus, ad quem transitus expostulatur; atque hic etiam suam sententiam scripto significabit, et omnia transmittet ad S. Sedem, quae vel per se, vel per suum delegatum decernet utrum transitus permittendus sit nec ne. In casibus autem urgentibus, qui moram non patiuntur, Ordinarius illius ritus, ad quem transitus exposcitur, audito, methodo superius enunciata, Ordinario alterius ritus a quo dimittendus est orator, transitum admittet provisorie, et sub conditione, si a S. Sede transitus hic confirmabitur.

b. A die publicationis initae Concordiae, in unaquaque dioecesi utriusque ritus faciendae, terminus sex mensium praefigitur, intra quem licitum erit partibus, quae arbitrario ritum mutarunt, ad ritum suum redire, atque hoc desiderium Episcopo utriusque ritus partes eaedem insinuabunt. Praedicto autem termino elapso, illi qui hac facultate usi non fuerint, si laici sint, in ritu illegaliter assumpto ex Apostolico indulto perpetuo manebunt; si vero sint ecclesiastici, ad S. Sedem singillatim recurrant, ut provideat.

c. Ab eodem die publicationis Concordiae, si sacerdos sive latini sive rutheni ritus quempiam illegitime transeuntem sciens et volens ad suum aggregaverit ritum, aggregatio talis sit nulla et irrita; et insuper sacerdos, qui hoc grave piaculum admiserit, si regularis sit, obnoxius erit poenis statutis in Constitutione Benedicti XIV, quae incipit *Demandatam coelitus* (1); si vero sit e clero saeculari sive parochus sive operarius, prima vice spiritus recollectionibus octo dierum, secunda vice quatuordecim dierum, tertia demum vice suspensione a divinis ipso facto incurrenda, et pro casus gravitate etiam beneficii privatione, si parochus est, praevio processu iudiciali; si operarius, inhabilitatione per triennium ad curatum beneficium obtinendum puniatur. Quod si quispiam, celato nativo ritu, fidelibus alterius ritus se iungeret, et a sacerdote alterius arbitrario assumpti ritus obsequia spiritualia expeteret et obtineret, subdolus ille actus, licet post decursum plurium annorum in lucem demum prodierit, sit nullus et irritus; sacerdos tamen qui advenam suis ovibus inscius adnumerabat, insons declaretur, et nonnisi eumdem ad ritum nativum relegare teneatur. Si vero etiam indubitata de nativo advenae ritu obtenta notitia, obsequia spiritualia eidem praestare pergeret, iam sciens et volens talem advenam suo gregi adnumerare ni-

---

(1) In hac Constitutione (24 Dec. 1743) qua nonnulla statuuntur circa ritus graecorum melchitarum, haec habentur: « Curent praeterea (missionarii) ut » omnia laudabilia Ecclesiae graecae instituta ab antiqua Patrum traditione derivata, et Apostolica comprobatione firmata, in suo vigore permaneant, atque » a fidelibus istius nationis integre executioni tradantur; neque aliquid iisdem suggerere aut suadere audeant quod illorum contemptum atque imminutionem » inducere possit; multoque minus auctoritate propria » aliquid circa illa innovare, aut etiam super iisdem » aliquam dispensationem concedere vel admittere praesumant. Alioquin praeter districtam, quam Deo, Nobis, suisque superioribus (quos de urgenda huius decreti observantia peculiariter oneramus) rationem reddent, sciant se harum Litterarum vigore privationem » vocis activae et passivae, et inhabilitationem ad quemcumque gradum et officium in suis respective Ordinibus Institutis et Congregationibus ipso facto incursuros. »

titur; hinc poenis superius positis subiiciendus est. »

2014

Ex Litt. S. C. de Prop. F. *15 Iulii 1876* Decretum illud sancitum die 20 Nov. 1838 agit de transitu ab aliquo ex ritibus orientalibus ad alterum, et nihil omnino statuit de ritu latino, neque de iis qui hunc ritum habent, vel habere desiderant; et quod ibi statuitur de haereticis et schismaticis ad Ecclesiae sinum redeuntibus, de iis intelligendum est qui ad orientales ritus pertinent.

2015

Ex Litt. S. C. de Prop. F. *15 Iulii 1876* (AD DELEG. AP. MESOPOT.) — Ut dubio de indigenis (orientalibus) profitentibus haereses occidentales, ex. gr. protestantium, congrua detur responsio, inspiciendus est ritus quem profitebantur antequam iis adhaererent, vel in quo rite baptizati fuerunt; neque enim, ad effectum de quo agitur, baptismatis in alieno ritu ob instantem necessitatem recepti habenda ratio est. Itaque si quispiam ex haereticis et schismaticis orientalis ritus, haereses occidentales, ex. gr. protestantium, postea sectetur, non idcirco latino ritui legitime addictus reputandus est: quoniam ex professione haeresis vel schismatis nullum ius oriri potest; sed censendus est in orientali ritu, quem antea sequebatur. Ille proinde ad Ecclesiam catholicam rediens poterit quem maluerit orientalem ritum eligere et sequi. Catholici vero orientalis ritus qui occidentalibus haeresibus, uti supra, adhaerendo, a vera fide defecissent, non licebit ad alium, licet orientalem ritum, in sua conversione transire, sed, in suo manere debent. Quod enim indulgetur orientalibus in haeresi natis, id apostatis merito negatur, ne ab ipso suo crimine commodum referre videantur. Eos proinde oportet necessariam facultatem a Summo Pontifice expetere, si ad Ecclesiam revertentes amplecti vellent ritum ab eo diversum, cui ante apostasiam adhaerebant. Demum, quod ex dictis manifestum est, si indigena orientalis, latinum ritum, antequam in haeresim incideret, legitime tenuit, necesse est hunc, ad Ecclesiam revertentem, in latino ritu manere.

2016

S. C. de Prop. Fide - C. G. *25 Iulii 1887* — DELEG. AP. MESOPOTAMIAE — Decretum S. C. anni 1759 quod permittit « ut uxores suorum » virorum ritum *sequantur,* dummodo uxor » non sit ritus latini » ex se patet, et a nullis fuit negatum; verumtamen circa extensionem et interpretationem practicam huiusmodi facultatis variae oriuntur quaestiones quas exponere liceat.

1. Utrum in casu proposito detur differentia inter verbum *sequi* in praesenti decreto usurpatum, et verba *eligere* et *adoptare* quae alibi pro casu identico reperiuntur.

2. Utrum facultas facta mulieri nubenti sequendi ritum viri sui, aequivalcat verae mutationi ritus pristini, ita ut omnibus obligationibus ritus maritalis teneatur, etiam mortuo viro.

3. Utrum mulier quae non potuit aut non voluit sequi seu adoptare ritum viri sui, nihilominus eidem sese conformare valeat in ieiuniis et diebus festis propter necessitatem vel sine necessitate. Quaenam proinde necessitas requirenda, et quae licentia.

4. Utrum mulier quae tempore initi matrimonii prorsus ignoravit sibi licere ritum viri sui sequi seu adoptare, et post cognitum errorem, declarat se libenter eumdem adoptaturam fuisse si scivisset, et nunc quidem idipsum sequi cupere, possit dicta mulier quasi innovato beneficio gaudere, et deinceps ritum maritalem, nova facta declaratione, sequi et adoptare.

5. Utrum recenter et reapse, uti asserere volunt nonnulli, S. Sedes declaraverit mulierem, quae secuta est modo regulari ritum viri sui, ad pristinum ritum reverti posse aut etiam violenter reduci.

R. Ad 1. Negative.

Ad 2. Affirmative.

Ad 3. Negative absque Apostolica dispensatione.

Ad 4. Affirmative.

Ad 5. Recurrendum in singulis casibus.

B) *De rituum permixtione*

2017

Ex Const. *Allatae sunt* **Bened. XIV** *26 Iulii 1755.* — Iure canonico illud quidem statutum habetur, ritum orientalem et graecum cum latino haud esse miscendum, uti videre est ex integra Decretali Caelestini III apud Gonzales *cap. Cum secundum: De temporibus Ordinationum;* atque in Decretali Innocentii III *cap. Quanto: De consuetudine; cap. Quoniam: De officio Iudic. Ordinar.* et in Decretali Honorii III *cap. Litteras: De celebrat. Missar.;* at nullo iure affirmari potest, ritus commixtionem Apostolica aliqua Constitutione vetitam induci ex eo tantum quod armenus, maronita, aut graecus iuxta ritum suum in latina ecclesia, vel Missae Sacrificium vel alias coeremonias cum populo sui ritus exerceat, aut versa vice latinus in orientalium ecclesia idem praestet, dum praesertim legitima aliqua subest causa. ... Vetita sane ritus admixtio esset, si latinus in fermentato consecraret, et Eucharistiam in fermentato consecratam latinis administraret. Idemque dicendum esset, si orientales, qui

azymi consuetudinem haud amplexi sunt, in azymo rem divinam facerent, et genti suae sacram Eucharistiam in azymo distribuerent .... Vetita quoque ritus permixtio esset, si latinus sacerdos, modo iuxta latinum, modo iuxta graecum ritum: aut sacerdos graecus, modo graeco, modo latino ritu, Missam celebraret. Id enim interdicitur in Constitutione S. Pii V. quae incipit: *Providentia,* quaeque est 21 *Tom. 4 part. 2. Bullar. novi* Romae impressi; ubi facultates omnes quae praecedentibus temporibus nonnullis presbyteris super hoc concessae fuerant, omnino revocantur. Huic Constitutioni S. Pii V. congruit quoque praeindicata nostra (*Etsi pastoralis*) §. 7. *n.* 10. Quod si presbyteris Societatis Iesu qui collegiis Nationum orientalium Romae erectis praesunt, et qui praedictae Societatis institutum amplectentes, a graeco ritu ad latinum transierant, indultum fuit, uti supra indicavimus, ut aliquando Missae sacrificium graeco, et orientali ritu celebrent; hoc ideo factum est, sicut praemonuimus, ut alumni, qui graecorum, et maronitarum ritum profiteri debent, Missam praedicto ritu celebrare addiscant, et iuxta eamdem, divina officia toto vitae suae curriculo persolvere: verum circumstantiae peculiares huiusce plane singularis casus satis evincunt, non posse illum in exemplum afferri ad similia indulta obtinenda: quod adeo verum est, ut, quamvis Cardinalis Leopoldus Kollonitz Clementi XI Praedecessori nostro exposuerit, valde profuturum catholicae religioni, si latinis missionariis permitteretur, ut in Hungaria graeco ritu celebrarent, quoties ita necessitas postulare videretur, relicta tamen ipsis libertate, ut ad latinum ritum redirent: idem tamen Pontifex perpendens animo debere unumquemque, iuxta canonicas sanctiones, in suo ritu permanere, neque licere sacerdoti, modo latino, modo graeco ritu celebrare, facultatem, quae a praedicto Cardinali petebatur, impertiri recusaverit, uti patet ex eius Epistola in forma Brevis, quam ad eumdem Cardinalem dedit 9 Maii anno 1705, et quae continetur *t.* 1. *Epistolar. et Brev. selectior. eiusdem Pontificis typis editorum pag.* 205.

2018

S. C. de Prop. F. – C. G. *12 Martii 1758.* Prohibitam esse omnibus omnem rituum mixturam et confusionem. Debent enim qui latinum ritum sequuntur eidem ritui se conformare, et idcirco abstinentias et ieiunia Ecclesiae Latinae observare; festa iuxta Calendarium Gregorianum sanctificare, et parochis latinis immediate subesse. Eodemque modo quicumque orientalem aliquem ritum profitentur, servare tenentur omnia ieiunia, abstinentias aliasque laudabiles proprii ritus consuetudines, suisque catholicis superioribus, ubi isti reperiantur, immediate subesse.

2019

Ex Litt. S. C. de Prop. F. *11 Oct. 1780.* I missionarî latini non debbono assolutamente amministrare i Sacramenti, ed in ispecie li parrocchiali ai cattolici di rito orientale, se non in difetto del parroco della propria nazione, oppure quando non ostante la presenza del parroco suddetto, i nazionali non possono se non difficilmente ricevere dal medesimo i Sacramenti, e però non si vieta ai missionarî latini di potere amministrare in caso di necessità ai moribondi orientali il sagro Viatico e l'Estrema Unzione, siccome chiaramente viene espresso nella Costituzione *Demandatam* di Benedetto XIV. (1), ed in particolare pei Copti nelle due celebri Istruzioni pastorali dello stesso Pontefice che cominciano *Eo quamvis,* e *Anno vertente* (2).

2020

S. C. de Prop. F. – C. G. *29 Martii 1824.* — Se i cattolici orientali dimoranti nei luoghi ove non esiste il parroco del proprio rito possano seguire il rito latino durante la loro dimora nelle parrocchie latine.

R. Affirmative, durante absentia Episcopi vel parochi proprii ritus, et ad formam Constitutionum Benedicti XIV *Demandatam* et *Allatae.*

2021

Ex Litt. S. C. de Prop. F. *4 Febr. 1837.* — (AD VIC. AP. BABYLON.) — Dovrà aversi presente ciò che la S. C. rispose il dì 22 Agosto 1769 e molte altre volte in appresso: *Quatenus* (gli orientali) *careant ecclesia et parocho, permitti posse ad formam Constitutionum Apostolicarum ut a latinis accipiant quae respiciunt participationem Sacramentorum et functiones ecclesiasticas, servato in reliquis proprio ritu.*

---

(1) Haec ibi: « Declaramus licere (missionariis lati- » nis) parochialia munia obire circa graecos melchitas, » eisque Sacramenta administrare in iis locorum et » temporum circumstantiis, quibus omnino deficiat mo- » dus habendi parochum, aut alium Antistitem grae- » ci ritus. »

(2) In Const. *Eo quamvis tempore* (4 Maii 1745) haec habentur (§. 12.) « Aequum visum est ut parochi » ritus cophti, valide tamen ac rite ordinati, qui ex atra » errorum, in quibus versabantur, caligine in lucem » catholicae veritatis emergunt, capaces sint, etiam in- » ter catholicos, administrationis Sacramentorum paro- » chialium, qua prius in schismate potiebantur, quam- » vis haec ipsa spiritualis auctoritas, nullo existente » parocho catholico, *tributa etiam sit Patribus Missio- » nariis, et ab illis exerceatur.* »

2022

S. C. de Prop. Fide – C. G. *11 Decembris 1838* — 1. Utrum missionarii latini possint administrare orientalibus Sacramenta Baptismi, Extremae Unctionis ac Matrimonii ritu latino in ecclesiis orientalibus, casu v. g. quo missionarius latinus parochi fungeretur officio in iis ecclesiis.

2. Utrum missionarii iisdem orientalibus eadem Sacramenta possint administrare ritu latino in ecclesiis latinis.

3. Utrum missionarii possint orientalibus ministrare Sacramenta praedicta ritu orientali servando illius ritum cui administratur Sacramentum.

4. Utrum missionarii possint in aliquo casu administrare latinis Sacramenta ritu orientali v. g. ad benedicendum matrimonium cuius altera pars latina, altera vero orientalis.

5. Utrum missionarii latini fungentes sacra functione in ecclesia orientali possint ritui orientali aliquid immiscere ritus latini, v. g. ad Benedictionem SS. Sacramenti post cantum orientalem recitare orationes lingua latina, et sic de ceteris.

R. Ad 1. Affirmative.
Ad 2. Affirmative.
Ad 3. Negative.
Ad 4. Negative.
Ad 5. Negative quod sacram Liturgiam; in reliquis servetur consuetudo.

2023

Ex Litt. S. C. de Prop. Fide *30 Aprilis 1862* — (AD DELEG. AP. AEGYPTI) — Circa il dubbio riguardante la frequenza degli orientali alle chiese dei latini due massime possono notarsi; la prima garantisce la libertà e la devozione degli individui; la seconda favorisce il rito senza ledere la prima. L'una stabilisce non essere proibito nè potersi proibire ai fedeli di rito orientale di frequentare le chiese dei latini, anzi anche quelle di altro qualunque rito orientale cattolico. L'altra inculca che non solo non debbono gli orientali distrarsi dalle chiese del proprio rito, ma che anzi debbono esortarsi dagli stessi missionarî latini a frequentarle, specialmente nelle feste. In questo senso appunto si è espressa sempre la S. C. la quale mentre ha fatto sentire ai Vescovi orientali che essi non potevano proibire ai fedeli del loro rito di frequentare le chiese de' latini, ed ha deciso che per soddisfare il precetto di ascoltare la s. Messa non sono obbligati i fedeli di ascoltarla nel proprio rito, non ha tralasciato di eccitare i missionarî europei a ricordare agli orientali di frequentare le loro chiese, specialmente nelle feste.

2024

Ex Decr. S. C. de Prop. Fide *6 Octobris 1863* — Antedictam Conventionem (inter latinos et graecos Provinciae eccl. Leopolien. (*V. n. 2013*) per hoc S. C. decretum approbari mandavit (SSmus) iuxta sequentem tenorem : ... « *B. Sub respectu functionum sacrarum, sive liturgico.* — *a.* Utriusque ritus sacerdotes, qui censuris ligati non sunt, in ecclesiis mutuis, cum facultate rectoris ecclesiae, licite super altaribus sive consecratis, sive portatilibus, sive super antimensiis, ut in Ecclesia graeca moris est, singuli tamen suo ritu et sua lingua liturgica ex Apostolico indulto Missas celebrare possunt.

b. Pari modo offerre possunt sacrificium Missae in oratoriis privatis canonice erectis, aut sacellis cum licentia Episcoporum in pagis et coemeteriis reperibilibus, sacerdotes utriusque ritus, ast semper praevia licentia parochi, in cuius iurisdictione sacellum situm est. In oratoriis latinorum sacerdotes latini ritus (iuxta Bullam Benedicti XIV, quae incipit *Imposito nobis*), tantum super consecrato altari, vel super lapidea pariter consecrata tabula, non autem super antimensiis Missas celebrare tenentur.

c. Si localis ecclesiae rector censuerit devotioni et aedificationi fidelium id profuturum, ut in maiori populi concursu persolvatur devotio, nonnisi in altero usitato ritu, e. g. parastasis, aut decantatio Evangeliorum tempore comitationis funerum, aut alia similia, nil obest quatenus devotiones tales peragantur. Peragi autem debent nonnisi ab illis sacerdotibus, in quorum ritu devotiones illae usitantur, et remuneratio, quae a populo pro tali devotione offertur, non rectori Ecclesiae sed sacerdoti functionem peragenti cedat.

d. Non licet sacerdotibus unius ritus in ecclesia alterius ritus (nisi a respectivo parocho expresse invitati fuerint) benedictiones salis, aquae, frugum, thuris etc. peragere.

e. Visitare loca thaumaturga (sive sub regimine latinorum, sive rutheno-catholicorum sacerdotum existant) cuilibet liberum maneat, sintque imagines aliaeque res in uno ritu venerabiles aequaliter etiam in altero ritu aestimatae.

C. Sub respectu administrationis Sacramentorum. — *a.* Nullus sacerdos proles alterius ritus baptizare praesumat, nisi necessitas ob periculum mortis infantis, aut hyemis inclementia, locorum distantia, itineris difficultas obstent, quominus baptisma a proprio sacerdote administrari possit. Baptismus autem in hisce rerum adiunctis collatus nullo modo ritus mutationem involvit, neque ad huiusmodi mutationem ullum praetextum aut colorem praebere poterit. Quilibet baptismum in praedictis necessitatis aut gravis difficultatis circumstantiis

peragens sacerdos utatur Rituali sui ritus. Sacerdotes vero rutheno-catholici proli ad latinum ritum spectanti sacramentum baptismi in iisdem commemoratis casibus administrantes, etiam Confirmationis Sacramentum conferre nullatenus audeant sub poena suspensionis a divinis ipso facto incurrendae, salvis aliis poenis arbitrio Episcopi infligendis. Actus autem baptismi in necessitate vel gravi difficultate, ut supra, collati inscribatur in libro separato pro baptismate prolium alterius ritus, atque in eo adnotetur quod baptizata proles ad alium ritum pertineat. Demum de collatione huius baptismi respectivus parochus via officiosa irremore informetur.

b. Fideles utriusque ritus apud sacerdotem latini vel rutheni ritus a suo Episcopo Ordinario adprobatum peccata sua confiteri et beneficium sacramentalis absolutionis valide ac licite obtinere possunt. Sacram vero Communionem nemo aliter ac in suo ritu sumat, scilicet latini sub una specie ac in pane azymo, rutheno-catholici sub utraque specie, et in pane fermentato. Curent autem Episcopi, ut in locis thaumaturgis seu latinis seu ruthenis tot alterius ritus sacerdotes a parochis invitentur, quot sufficere possint ad Missam celebrandam, et sacram Communionem distribuendam iuxta proprium fidelium sive ruthenorum sive latinorum ritum.

c. Matrimonio benedicit secundum antiquissimam in dioecesibus nostris vigentem consuetudinem parochus sponsae. Idem quoque in matrimoniis mixti ritus, ubi sponsorum unus est ritus latini et alter rutheni, servandum, et talia matrimonia a parocho sponsae benedicenda sunt nisi ambo sponsi contrarium petierint. In benedicendis talibus matrimoniis tempus sacratum quod in utroque ritu diversum est, observari debet, et ne conscientia alterutrius sponsi laedatur, et aliis fidelibus scandalum praebeatur, cavendum quoque est, ne benedictio matrimonii in diem ieiunii in hoc vel in altero ritu praescripti incidat.

d. Si ad infirmum Sacramentis providendum, proprii ritus sacerdos haberi nequit, potest illi etiam alterius ritus sacerdos Extremam Unctionem oleo sacro in suo ritu usitato administrare: sacrum vero Viaticum etiam infirmis nonnisi iuxta eorum ritum a proprii ritus sacerdote porrigi debet. Deficiente autem sacerdote proprii ritus, valeat ex Apostolico indulto latinus a presbytero rutheno in fermentato, et ruthenus infirmus a presbytero latino in azymo sacrum Viaticum accipere.

Nec Baptismus a sacerdote alterius ritus, urgente necessitate, vel in gravi difficultate, ut supra dictum est, collatus, nec confessio peccatorum coram tali sacerdote facta, nec sacra Communio ex ignorantia sive inadvertentia aut consilio ritum mutandi, iuxta alterum ritum sumpta, nec denique Sacramentum Extremae Unctionis ab alterius ritus sacerdote in articulo mortis obtentum, transitum ab uno ad alterum ritum producere possunt.

D. Sub respectu ineundorum matrimoniorum et educationis prolium. — *a*. Matrimonia inter rutheno et latino-catholicos praepedire non licet. De talibus vero matrimoniis ineundis proclamationes in ecclesiis utriusque ritus omnino instituendae, nonnisi tunc promulgari incipiant, cum sponsi utriusque ritus conditiones lege praescriptas impleverunt. Eo fine sponsus a suo parocho scripto exaratam contestationem expetat, qua confirmetur omnes praescriptas conditiones ex parte sponsi esse adimpletas, et inchoandis proclamationibus intenti matrimonii nil obstare. Hanc contestationem parocho sponsae admanuabit, et similem contestationem intuitu sponsae ab eodem obtentam, parocho suo adferendam habet. Adquisita hoc modo certitudine de adimpletis conditionibus, uterque parochus ad inchoandas proclamationes procedat. Graviter reprehendatur sacerdos proclamationes ideo protrahens aut impediens, quod pars ad eius ritum spectans, alterius ritus sponsum sive sponsam sibi elegerit, aut qui ex hac caussa testimonium bannorum sine mora extradere, aut demum tali testimonio non producto, matrimonio benedicere praesumeret.

b. Iuxta antiquam praxim, prout iam superius notatum, benedicit matrimonio parochus sponsae.

c. In posterum ubique proles e matrimoniis mixti ritus progenitae educabuntur in ritu parentum iuxta sexum. Ad evitanda autem gravia incommoda in familiis mixti ritus, per dispensationem ab Ordinariis impetrandam facultas fiat dies festos et ieiunia observandi iuxta unum eumdemque ritum, si ita parentes inter se conveniant, quin exinde ritus ipsius mutatio ullo modo deduci valeat. In matrimoniis tamen clericorum ruthenorum abhinc universa proles sequi debebit ritum patris, atque uxor latina per dispensationem ab Ordinario impetrandam facultatem obtineat festos dies et ieiunia servandi iuxta ritum ruthenum. Episcopi pariter dispensare poterunt cum famulitio in familiis mixti ritus sustentato, ut circa ieiunia et festos dies sese accommodent conventioni inter coniuges, ut supra dictum est, initae; ast diebus dominicis et festis in utroque ritu in eamdem diem incidentibus, devotiones in ecclesia sui nativi ritus tam coniuges ac filii quam famuli peragere possunt. Praedictas vero dispensationes Ordinarii concedent tamquam Apostolicae Sedis delegati.

d. Quia vero lex retro non agit, idcirco si certo constiterit alicubi matrimonia ea lege contracta fuisse, ut universa proles ritum patris sequatur, subsistens usus ad evitandas in fa-

miliis et actis parochialibus confusiones, impertita sanatione a Summo Pontifice, ultro servetur.

e. Illegitimae proles sequantur matris ritum.

E. Sub respectu mutui adiutorii. — *a.* In baptizando adiutorium non feratur, nisi in casu urgentis necessitatis aut gravis difficultatis, prouti iam superius notatum est.

b. Omnis sacerdos a suo Ordinario adprobatus, et a respectivo ecclesiae rectore requisitus, absque ritus discrimine, fidelium confessionem audire, et eosdem a peccatis licite et valide absolvere potest. In assignandis satisfactionis operibus ratio diversitatis ritus habeatur et nonnisi talia eligantur opera, quae in ritu poenitentis sunt usitata. Nulli sacerdoti ad hoc non auctorizato, absolvere a reservatis ab Ordinariis licebit. Hoc fine omnes Ordinariatus casus a se reservatos, informandi cleri causa, sibi invicem communicabunt.

c. Absque proprii parochi requisitione nullus sacerdos mortuos alterius ritus sepelire praesumat. Si fideles mortuos suos in coemeterio alterius ritus sepelire optant, sepulturae non impediantur. Si ad sepulturam talem proprius parochus advenerit, proni sint sacerdotes alterius ritus usum campanarum, luminarium, feretri etc. concedere erga iustam remunerationem ei, ad quem pertinet, praestandam. Funebralem devotionem aut catechizationem iuventutis in ecclesia alterius ritus peracturus sacerdos, de secuturo suo adventu rectorem huius ecclesiae praevie informare tenetur, qui curare obligatur ut et ecclesia patefiat, et peragendae devotiones parochiales ita ordinentur, ut cum secutura devotione alterius ritus non coincidant et se invicem turbent.

d. In solemnibus processionibus pulsus campanarum mutuo et gratis concedatur.

e. Generatim iura parochialia e. g. circa domorum, esculentorum, paschalium etc. benedictionem nemo involare praesumat.

f. Episcopis suas dioeceses canonice visitantibus, etiam sacerdotes alterius ritus honorem et obsequia spiritualia prompte praestent.

g. Ne inter sacerdotes latini et rutheni ritus in processionibus, sessionibus et aliis solemnitatibus ecclesiasticis simul peragendis, de praecedentiae ordine controversiae oriantur, quibus charitas et mutua animorum concordia turbetur, decretum S. Congregationis Rituum datum 16 Februarii 1630, quo in causis praecedentiae inter Episcopos latini et Episcopos graeci ritus uniti statuitur, nullam aliam rationem, ceteris paribus, inter illos habendam esse, quam antiquitatis eorum promotionis ad Episcopatum, permittente Sanctitate sua, pro norma in posterum habebitur ab universo utriusque ritus clero, ita ut ad designandam prioritatem in eiusmodi solemnitatibus simultanee peragendis non ritus diversitas, sed tempus ordinationis aut qualitas ecclesiasticae dignitatis consideretur. »

2025

S. C. de Prop. F. – C. G. *30 April. 1866.* Se un sacerdote o diacono del rito orientale, particolarmente di quelli che consacrano in azimo, conoscendo la lingua latina possa assumersi in qualità di diacono o suddiacono nella Messa solenne celebrata in rito latino.

R. Negative.

2026

S. C. de Prop. F. – C. G. *1 Iunii 1885.* Quali istruzioni convenga dare sull'ammissione negli Istituti Regolari latini dei giovani *utriusque sexus* appartenenti alle scuole o ai convitti delle Missioni.

R. 1. Si quae alumnae aut aliae puellae ritus orientalis recipiendae sint in Congregationem Religiosam latini ritus, supplicandum SSmo ut ipsae, quin ideo ad ritum latinum transeant, sic receptae in huiusmodi Congregationem, quamdiu in eadem perseveraverint, in omnibus, etiam quoad Communionem paschalem, latino ritui sese conformare possint et debeant. Quod si deinceps, quacumque de causa, ad Congregationem pertinere desierint, eo ipso suum ritum orientalem sequi teneantur.

2. Si alumni vel alii in Ordinem seu Congregationem Religiosam latini ritus ad statum clericalem sint recipiendi, recurrant ad S. Sedem.

3. Quoad recipiendos vero in huiusmodi Ordinem aut Congregationem ad statum laicalem supplicandum SSmo pro indulto se ritui latino accommodandi, quamdiu in eodem laicali statu perseveraverint, prout supra de Sororibus Religiosis dictum est. Quod attinet ad Communionem paschalem, ad Secretarium cum SSmo.

— SSmus approbavit, sed quoad Communionem paschalem decrevit ut, si in locis in quibus ipsos morari contigerit, adsit proprii ritus ecclesia, in ea paschalis Communionis praecepto satisfaciant.

2027

S. C. de Prop. F. – C. G. *25 Iulii 1887*

DELEG. AP. MESOPOTAMIAE — 1. Utrum pro dispensandis famulis et opificibus apud dominos diversi ritus commorantibus supra ieiunia et observantiam festorum requiratur necessario dispensatio specialis, nec non facultas expressa dispensandi, quin sufficiat dispositio iuris communis circa familiares.

2. Utrum alia sit ratio dispensandi cum famulis et opificibus ordinariam in domo dominorum habitationem habentibus seu operam

praestantibus, et alia cum iisdem tantum accidentaliter servientibus.

3. Utrum servi familiares Tertiarii orientales in conventibus missionariorum seu praelatorum latinorum, sub eorumdem Superiorum obedientia permanenter viventes, privilegiis gaudeant quae Ordinibus Regularibus fuerunt concessa et approbata, nimirum ut sese conformare valeant in omnibus ritui latino, et imprimis SSmam Eucharistiam et Sacramenta paschalia ab iisdem Superioribus suscipere.

4. A quonam Episcopo dependere censeantur fideles orientales propriis pastoribus destituti, si infra propriae dioeceseos limites missionario latino gaudeant tamquam parocho; num ab Episcopo orientali, an ab Episcopo latino? Quid vero si extra limites propriae dioeceseos versentur?

5. Utrum indistinctim dicti orientales sub cura missionariorum constituti sese conformare debeant ieiuniis et festis ritus latini, an proprii.

6. *a*) Utrum in proposito quid vel nihil importet differentia azymi et fermentati, ita ut graecus ex. gr. proprio sacerdote destitutus SSmam Eucharistiam a missionario latino sub azymo recipere valeat et debeat, non obstante existentia in eadem civitate sacerdotis alterius ritus in fermento consecrantis.

b) Utrum si eidem graeco, prout fuit aliquando a S. C. responsum, libertas concedatur sese communicandi sub fermentato, dicta libertas vigeat pro communione quae est *de devotione* tantum, an etiam pro communione de *praecepto*.

c) Item si idem graecus maluerit Eucharistiam in specie fermentata accipere, censeturne ex ipso facto Communionis dependere quoad iurisdictionem parochialem a superiore ritus orientalis fermentum habentis, an, non obstante Communione, semper dependeat a superiore latino.

R. Ad 1. Affirmative ad 1. partem; Negative ad 2.

Ad 2. Negative, si in utroque casu mensa sit communis.

Ad 3. Negative quoad Sacramenta; quoad reliqua provisum in primo.

Ad 4. A proprio Episcopo orientali.

Ad 5. Negative ad 1. partem; Affirmative ad 2.

Ad 6 *a*). Servetur instructio pastoralis s. m. Benedicti XIV, in qua permittitur orientalibus communio ritu latino tantum in subsidium, nempe cum difficulter communicare possunt in proprio ritu. Congruum vero erit ut orientales fermentato utentes, et proprii ritus sacerdote destituti, S. Communionem a sacerdotibus alterius ritus in fermentato consecrantibus suscipiant.

Ad 6 *b*). Negative ad 1. partem; Affirmative ad 2. dummodo difficulter in proprio ritu communicare possit.

Ad 6 *c*). Negative ad 1. partem; Affirmative ad 2.

CAPUT XI.

DE DIEBUS FESTIS

2028

S. C. de Prop. F. – C. P. *7 Maii 1631*. Ad quintum (dubium) de diebus festis, ut scilicet in oriente a latinis uniformiter celebrentur Congregatio respondit: Festa ex generali praecepto Sanctae Rom. Ecclesiae indicta observari debere a latinis in oriente uniformiter. In festis vero ex devotione, consuetudinibus regionum ex quibus latini sunt oriundi deferendum esse, dummodo sancti quorum festa huiusmodi celebrantur, sint canonizati, vel a Sancta Romana Ecclesia recepti.

2029

S. C. de Prop. F. – C. G. *12 Sept. 1645* Miss. Sin. — Utrum christiani chinenses sint obligati ab observantiam iuris positivi quantum ad ieiunia, confiteri semel in anno, et communicare, festa servare eo modo quo obligantur Indi in nova Hispania, et in insulis Philippinarum, iuxta dispositionem Papae Pauli III pro Indis occidentalibus et meridionalibus (1).

R... Chinenses ad fidem conversos teneri omnino festa servare; missionarios etiam teneri hoc eis notificare; locum tamen esse, si San-

(1) In Constitutione Pauli PP. III. an. 1537, quae incipit: *Altitudo divini consilii*, de qua agitur, haec habentur: « Dies autem in quibus volumus eos ab operibus servilibus cessare, declaramus esse omnes dies » Dominicos, ac Nativitatis, Circumcisionis et Epiphaniae, Resurrectionis et Ascensionis, ac Corporis eiusdem Domini Iesu Christi, et Pentecostes, necnon » Nativitatis, Annuntiationis, Purificationis, et Assumptionis gloriosae Dei Genitricis Virginis Mariae, » ac BB. Petri, et Pauli eius Coapostoli. Caeteros vero » dies festos ex causis supradictis illis indulgemus. »

ctissimus annuat, limitandi eis numerum dierum festorum iuxta formam privilegii a Paulo III Indis concessi. — SSm̃us approbavit.

2030

S. C. S. Officii 23 *Martii 1656* — Miss. Sin. — Utrum missionarii novis christianis, quamprimum baptizantur, debeant intimare ius positivum tamquam obligatorium sub peccato mortali, quantum ad ieiunia, festa servare, et confiteri semel in anno, ac communicare.

... Circa festa, Confessionem et Communionem dubitandi ratio est, quia maxima christianorum pars laborare debet ut victum lucretur, et saepe coguntur christiani ab infidelibus Praefectis festis diebus subire varios labores. Ipsi Praefecti christiani tribunalia frequentare debent etiam diebus qui apud nos festi sunt, sub poena privationis officii. Missionarii sunt pauci numero, Regnum est vastissimum; ideo quamplures christiani Missam audire diebus festis, confiteri semel in anno et communicare non possunt.

R. Sacra Congregatio, iuxta ea quae superius proposita sunt, censuit ius positivum ecclesiasticum, quoad ieiunia, observationem festorum, sacramentalem Confessionem et Communionem semel in anno, esse a missionariis sinensibus christianis notificandum ut obligatorium sub peccato mortali; posse tamen simul explicare causas propter quas excusantur fideles ab observatione praeceptorum. Si SSm̃o placuerit, posse concedi missionariis facultatem dispensandi in casibus particularibus tantum, eorum arbitrio. — SSm̃us approbavit.

2031

S. C. de Prop. F. - C. G. *4 Febr. 1664* Le donne latine (in Costantinopoli) santificano non solo le nostre feste, e nel proprio giorno, ma anche le feste del rito greco, e le communi ne' giorni dei greci. Per contrario i greci non osservano mai le feste secondo il nostro rito, e così si stabiliscono nella loro falsa credenza di primato.

R. De observatione festorum iuxta ritum graecum videtur tolerandum, dummodo non celebrent festa virorum damnatorum.

2032

S. C. de Prop. Fide - C. G. pro Sin. *20 Martii 1685* — Vic. App. Sinar. Tunk. et Siami — Petitur ut in locis dictis Vicariis App. commissis eadem indulgentia cum recens ad fidem conversis utatur circa ieiuniorum ac festorum dierum observantiam, qua olim cum neophytis in Indiis occidentalibus s. m. Paulus PP. III usus est per Constitutionem quae incipit *Altitudo divini consilii* datam apud S. Petrum anno 1587 (*V. n. 2029*).

R. Annuerunt (Em̃i PP.) addita circa observantiam festorum die Nativitatis S. Ioannis Baptistae (1).

2033

Instr. S. C. S. Officii *13 Iulii 1769* (ad Vic. Ap. Sutchuen.) — Essendo stati riferiti avanti la Santità di N. S... i dubbî da V. S. proposti alla S. C. di Prop. Fide sull' osservanza delle feste (2), la Santità Sua ha risoluto che fra i cattolici della Provincia di Sutchuen dee aver luogo l' indulto di Paolo III dato per le Indie Occidentali l' anno 1537, giacchè ne fu fatta l' estensione anche alla Cina con decreto della medesima S. C. di Propaganda dei 20 Marzo 1685. (*V. n. 2032*).

Commiserando inoltre la Santità di Nostro Signore le circostanze, e la situazione di queste cristiane popolazioni, la povertà della maggior parte delle medesime, pur degni quei fedeli riconoscendo di tutta la più pietosa paterna sua benevolenza, come germi novelli della cattolica Chiesa, bisognosi ancora di esser nutriti di latte alle sue mammelle, e finalmente avendo anche riguardo alla consuetudine introdotta, concede la facoltà, per dodici anni, a V. S.

---

(1) Inter facultates extraordinarias quae concedi solent Vicariis App. Sinarum et Regnorum adiacentium, quaeque recensentur in Formula *b*, est sequens: « Dispensandi cum catholicis pauperibus qui opera sua » valde indigent, ut serviliter laborare valeant diebus » Dominicis et festis, post tamen S. Missae auditionem, » si possit audiri; si vero non possit, recitatis preci» bus suppletivis: exceptis diebus Paschae, Pentecostes, » Nativitatis D. Iesu, Assumptionis B. M. V. Cum iis » vero qui opera sua non indigent, dispensandi ut ser» viliter laborare possint post meridiem iisdem diebus, » exceptis quatuor solemnitatibus supradictis. »

(2) Vicarius Apost. Sutchuensis Sacrae Congreg. de Propaganda Fide haec exposuerat: « Inter decem » Dei praecepta adverti esse tertium ad quod obser» vandum minus proclives sunt sinenses debiles in fide. » Statim ac perveni in Su-Tchuen nihil certe omisi » quo sinenses christiani huic mandato obtemperarent; » at comparata magis ac magis experientia, probe » novi quod ut intentum haberem, hoc opus et la» bor esset. Praeterea advertens ubique plures debitis » onustos, pluresque multo pauperes quam divites in» tra multitudinem gentium conversantes: gemensque » amare quod in tanta messe tam pauci adessent ope» rarii qui christifideles in occupationibus spiritualibus » diebus Dominicis et festivis retinerent, iudicavi ob » eiusmodi rationes consultius tolerare ut ordinariis » praedictis diebus isti christiani rudes et pauperes in » maiori parte vacarent laboribus servilibus a meridie » usque ad noctem, eosque ad observantiam diei non» nisi a mane ad meridiem usque, eos dumtaxat ad» stringere; exceptis tamen diebus Natalis Domini, » Resurrectionis, Pentecostes, et Assumptionis B. M. V. » quorum festorum observantia totius diei ita praescri» pta est ut denegentur quidem Sacramenta refraganti» bus. Hanc agendi rationem fideliter expono ut, siquis » error irrepserit, emendationi promptae, si mandetur, » cito consulam. »

come Vicario Apostolico di codesta provincia di Sutchuen, e suoi successori, communicabile a tutti i missionarî del suo distretto, di dispensare tutti i cristiani a loro subordinati, a potere applicarsi in opere servili anche nei giorni di Domenica, e nelle altre feste di tutto l'anno, quando l'agricoltura, o la mercatura così esigessero, secondo l'arbitrio e coscienza de' medesimi missionarî, che ne rimane incaricata: ben inteso però che debbano osservarsi le condizioni dallo stesso missionario postulante proposte, cioè la mattina delle Domeniche ed altre feste debba esser esente dall' opere servili; e che soltanto dal mezzo giorno fino alla notte possano i cristiani incombere alle medesime. Che nelle quattro solennità di Natale, Pasqua, Pentecoste, e dell' Assunzione della SS. Vergine non possa aver luogo veruna dispensa pel lavoro, neppure nelle ore dopo il mezzogiorno. Finalmente che si esortino i fedeli a compensar questa condiscendenza della Chiesa che mostrasi verso di coloro così pietosa ed indulgente, con qualche pia meditazione, od orazione, o altro spirituale esercizio in quei giorni in cui saranno dispensati.

2034

S. C. de Prop. Fide - C. P. PRO SIN. *13 Ian. 1794* — SUTCHUEN — Paulus III in Indulto supramemorato *(V. n. 2029)*, enumeratis diebus in quibus vult neophytos ab operibus servilibus cessare, addit: *ceteros vero dies festos illis indulgemus;* porro quaeritur: — An huiusmodi indulgentia restringi debeat ad opera servilia, prout in his regionibus plerique opinantur, quin ad Sacrificium Missae extendatur, adeo ut in praedictis ceteris diebus festis fideles neophyti Missae interesse teneantur.

R. Indultum Pauli III non eximere christifideles a praecepto audiendi Missam in omnibus diebus festis in quibus per idem indultum permittitur fidelibus vacare operibus servilibus.

2035

S. C. de Prop. Fide - C. P. PRO SIN. *31 Ian. 1796* — VIC. AP. SUTCHUEN. — An fideles teneantur sacrificio Missae assistere diebus Dominicis et festis in quibus vacare possunt operibus servilibus.

R. Affirmative, ex responso S. Off. die 13. Iulii 1769 et S. Congr. Propag. 13 Ian. 1794. *(V. nn. 2033 et 2034).*

Verum cum ea sit certarum regionum asperitas et solitudo, ut ad loca, in quibus sacra celebrantur, nonnisi via longa et saepe deterrima ex dissitis aliis locis perveniri queat, atque ideo vel ipso itinere conficiendo vix satis temporis reliqui esset ad obeunda opera servilia quae permittuntur, consulendum SSm̃o pro venia Vicariis Apostolicis facienda dispensandi nomine S. Sedis per seipsos aliosve subdelegatos ab obligatione audiendae Missae diebus festis, quibus opera servilia permittuntur, cum id, spectato regionum situ et incolarum necessitatibus, expedire in Dño videbitur. — Sanctitas Sua dignata est benigne annuere.

2036

S. C. de Prop. Fide - Ex Aud. SSmi *14 Dec. 1800* — Dionysius Boiret Procurator generalis Episcoporum Vicariorum App. et missionariorum Seminarii Parisiensis Missionum ad Exteros, Eminentiis VV. humillime exposuit in nomine dictorum Episcoporum Vicariorum App. in Missionibus Sinarum, Tunkini, Cocincinae, Cambodiae, Cyampae et Siami etc. laborantium, christifideles dictorum Regnorum gaudere privilegio a s. m. Paulo III Constitutione *Altitudo* Indiis Occidentalibus concesso, videlicet, servilibus operibus cessare dies Dominicos, ac festivitates Nativitatis, Circumcisionis, Epiphaniae, Resurrectionis, Ascensionis, et Corporis D. N. I. C., et Pentecostes, nec non Nativitatis, Annuntiationis, Purificationis, et Assumptionis gloriosae Genitricis Dei Mariae, et Beatorum Petri, et Pauli eius coapostoli; quibus diebus addita fuit pro christifidelibus supradictorum Regnorum Sinarum etc. anno 1685 Nativitas S. Ioannis Bapt.; ceteros vero dies festivos, illis indulsit ut servilibus operibus vacare valeant, cum obligatione audiendae Missae: quod quidem privilegium extensum fuit supradictis Missionibus a s. m. Innoc. X, Alex. VII. et Innoc. XI. At vero cum harum regionum christifideles Calendario Romano utantur, et plurimae festivitates fuerint suppressae a f. r. Pio VI anno 1798 absque obligatione audiendae Missae, ideo supplicavit ut pariter christifideles dictarum Missionum ab obligatione audiendae Missae eximantur his diebus, (cum) longe maiores difficultates audiendi Missam patiantur, quam europaei in Europa.

R. SSm̃us benigne annuit.

2037

S. C. de Prop. Fide - C. P. PRO SIN. *27 Ian. 1805* — VIC. AP. CHAN-SI ET CHEN-SI — Comprehenduntur indigenae sacerdotes in indulto SSm̃i D. N. Pii PP. VII. quo dispensantur fideles ab auditione Sacri in festivis diebus quibus Sedes Apostolica eosdem exercere opera servilia indulsit, ita ut supradictis presbyteris ad suum beneplacitum omittere fas sit iisdem diebus Missae celebrationem vel auditionem?

R. Affirmative.

2038

S. C. de Prop. - C. G. *11 Dec. 1838* — Utrum necesse sit ad satisfaciendum Ecclesiae praecepto de audienda Missa diebus Domi-

nicis ac festis, ut unusquisque Missam audiat in proprio ritu; an sufficiat audire Missam.

R. Negative ad primam partem; affirmative ad secundam.

2039

Ex Litt. S. C. de Prop. F. *26 Sept. 1840* (AD VIC. AP. SCOPIAE) — Da prima addimandava V. S. se debba tollerarsi il costume che le giovani promesse in matrimonio rimangano per più anni racchiuse in casa, e tralascino di conseguenza l' andare alla chiesa per ascoltare nei dì festivi la Messa. Al che la S. C. *(in Cong. Gen. 20 Iulii)* ha risposto che non debbasi ulteriormente tollerare siffatto costume, e quindi dovere V. S. prudentemente insistere per la osservanza del precetto della Chiesa. Che se non possa ciò ottenersi da tutte, si procuri per lo meno che quelle donzelle che non vanno alla Messa impieghino qualche tempo all' orazione nelle proprie case, e s' instruiscano nel catechismo.

..Nel dubbio decimoquarto chiedeva V. S. se i cristiani possano prestar l' opera loro alle fabbriche delle moschee, sendovi astretti dai turchi; e se possano altresì lavorare nei dì festivi, obbligati a ciò egualmente dai medesimi turchi: avvertendo che alcuna volta trovansi i fedeli forzati a travagliare collettivamente nelle opere pubbliche, e tale altra volta solo individualmente debbono prestarsi in servigio dei rispettivi padroni anche per vero dispregio di nostra religione. La S. C.... quanto al secondo quesito ha decretato non potersi comportare che i cristiani diano opera a tali lavori nei dì festivi quante volte siavi aperto dispregio della religione; ma se non havvi dispregio della religione, e non potrebbesi impedire il lavorare dei medesimi senza troppo grave detrimento dei fedeli medesimi, in tal caso doversi prudentemente tollerare, purchè ascoltino la s. Messa; e ove pur loro fosse impedito lo assistere al divin Sacrifizio, debbono per lo meno supplire in qualche guisa con altre orazioni e pie opere, imposte opportunamente dai parrochi.

Col dubbio decimoquinto bramava V. S. sapere che cosa debba prescriversi ai servi e fornaî che debbono lavorare nei dì festivi, e di rado possono assistere al divin Sacrificio. Su di che la S. C. ha parimente risposto che possa verso i medesimi usare quella benigna indulgenza che ammette la notissima dottrina dei buoni moralisti, e la prassi, diportandosi verso i medesimi conformemente a quanto si è detto nella risposta al dubbio antecedente.

Il sestodecimo dubbio riguarda i contadini cui la distanza della chiesa non sempre permette lo assistere alla Messa. E su ciò pure la S. C. ha detto che debba V. S. attenersi alle teorie che nei moralisti sogliono trovarsi in tal particolare, ed abbiano a considerarsi non solo le distanze dei luoghi e le asprezze delle strade, ma benanche l' età, il sesso e la tempra delle rispettive persone, per giudicare se *ratione impotentiae* possano dirsi esonerati dall'obbligo di andare alla chiesa. Perciò o la lontananza dei contadini dalla chiesa in cui celebrasi la s. Messa è tanta, e tale ancora la difficoltà delle strade, che il portarvisi riesca di grave incommodo anche ai contadini: e in tal caso potranno anch' essi venirne scusati, come dicono tutti i moralisti; o questa lontananza non è nè in se stessa, nè per la scabrosità della via, almeno nella bella stagione, così grande e faticosa che possa dirsi a tutti indistintamente quei contadini incomodissima: e allora quelli pei quali il recarsi alla chiesa non fosse che una lunga camminata senz' altro che un poco di stanchezza, dovranno dirsi obbligati a farla per soddisfare al precetto della Chiesa.

2040

Ex Litt. S. C. de Prop. F. *21 Sept. 1850* (AD ADMINISTR. AP. PEKIN.).. Postulabas demum responsum ad quaedam dubia proposita ut sequitur, nimirum: ... 3. Usque modo quando festa S. Iosephi Patroni Sinarum primarii, Annuntiationis B. M. V. et S. Francisci Xaverii Patroni etiam Sinarum cadunt in Dominica die Quadragesimae aut Adventus, in quibus de eis non potest fieri Officium, illa festa pro christianis non transferuntur, sed fiunt in eadem die Dominica, etiamsi Ecclesia hac die festa illa non celebret. Illa praxis estne bona et conservanda?

Hisce S. C. respondit ut infra, scilicet:... Ad 3. Detur instructio iuxta rubricas, nimirum: Solemnitas festi fit die quo cadit, licet transferatur Officium; nec obstat regulae huic generali quod S. Ioseph et S. Franciscus Xaverius in Sinis ut Patroni principales habeantur, nisi quoad privilegium quo iidem praeferri deberent et anteponi Officiis Dominicae II. III. et IV. Adventus, aut Quadragesimae: quod et generalibus rubricis amussim conforme est, quodque ubi contingat, v. g. in festo S. Iosephi, nedum dubium haud movet, verum etiam discrepantiam aufert diei inter solemnitatem et officium.

2041

S. C. S. Officii 2 *Augusti 1871* — Mons. Vescovo di Santa Maria e Marquette implora un provvedimento sul modo di condursi coi suoi diocesani riguardo all'osservanza delle feste per essere essi quasi tutti lavoranti di metalli, e costretti dai loro padroni a lavorare anche nelle feste di precetto.

R. Episcopus rem agat cum proprietariis officinarum ut indulgeant operariis saltem alternative Sacrum audiendi diebus festis. Curet

autem ipse Episcopus ut Sacrum celebretur ante horam septimam.

2042

Ex Litt. S. C. S. Officii *12 Martii 1875* Nella Congregazione di Fer. IV. 10. corrente si propose il dubbio del Vic. Ap. del Tunkino Orientale sul senso da darsi alla formola relativa alla facoltà di dispensare i cattolici poveri abilitandoli a lavorare nei giorni festivi. Gli Emi Inquisitori Generali dovettero riconoscere che la formola in discorso non è concepita abbastanza chiaramente, e può dar luogo a perplessità, come infatti si verifica per parte del prelodato Vic. Ap., mentre, com' è concepita, sembra che la recita delle preci suppletorie debba aver luogo anche quando i poveri cattolici abbiano ascoltato la Messa, il che non potrebbe a rigore esigersi. Per la qual cosa i prelodati Emi hanno risoluto doversi riformare la ripetuta formola per modo che si dica: *post tamen S. Missae auditionem, si possit audiri; si vero non possit, recitatis precibus suppletivis;* e si adotti in avvenire per tutti i casi in occasione che avranno a rinnovarsi le facoltà a quei Vicarî Apostolici *(V. n. 2032)*. Intanto potrà scriversi da cotesta S. C. a quel Vic. Apostolico facendogli intendere che le preci suppletorie, naturalmente da determinarsi secondo il prudente di lui arbitrio, debbono recitarsi dai fedeli dispensati *sub gravi,* attesochè sono esse surrogate al precetto della Messa, e d' altronde è di dritto divino che la festa debba essere in qualche modo santificata con preci e con pie opere.

2043

S. C. S. Officii *11 Ianuar. 1888* — Ep. Vizagapatamen. — Cum magna sit repugnantia foeminarum superiorum tribuum *(caste)* comparendi coram europaeis, vel sub eodem tecto commorandi cum personis inferiorum tribuum, quo fit ut neophytae nostrae saepe aut graviter irrideantur, aut etiam a recipiendo baptismo avertantur: quaeritur utrum Episcopus eas nihilominus excitare debeat, quemadmodum adhuc fecit, ut assidue divinis officiis adsint: an debeat potius petere a S. C. ut eas interim ab hac adsistentia dispenset.

R. Neophytas huiusmodi monendas esse de praecepto ecclesiastico circa auditionem Sacri ceteraque hominis christiani officia fideliter adimplenda, ita tamen ut, circa modum adimplendi, morum et institutorum gentis prudens ratio habeatur.

2044

S. C. SS. Rit. *24 Iunii 1888* — Ep. Iafnen. — Quum in dioecesi Iafnensi plura habeantur festa de praecepto suppressa cum clausula: *translata exteriori solemnitate ad Dominicam proxime sequentem,* quaeritur:

1. Quia festum Purificationis B. M. V. suppressum est, debetne in sequentem Dominicam transferri etiam benedictio candelarum?

2. In solemnitate exteriori de aliquo festo, quando nequit cantari Missa solemnis praecepta, debetne saltem Missa lecta de eo festo celebrari?

3. Quibusdam in locis festa suppressa Nativitatis, Annuntiationis et Purificationis B. M. V. considerantur ut principalia; debetne eorum solemnitas transferri?

R. Ad 1. et 2. Negative. — Ad 3. Affirmative.

CAPUT XII.

DE ABSTINENTIA ET IEIUNIO

2045

S. C. de Prop. F. - C. G. (coram SSmo) *7 Febr. 1624* – Petente Archiepiscopo Chioviensi, an praxis, qua Episcopi rutheni uniti cum suis subditis latinis dominis inservientibus dispensant ut, dum in eo servitio permanent, possint festa celebrare iuxta calendarium gregorianum, et, si propriam culinam non habeant, ieiunia latinorum servare, esset legitima: SSmus de consilio, et assensu S. Congregationis de Prop. Fide respondit praxim praefatam, quoad causam dispensationis esse legitimam, et ideo Archiepiscopis et Episcopis ruthenis unitis hanc dispensandi cum suis subditis facultatem praedicta ex causa concessit.

2046

S. C. de Prop. F. - C. G. *12 Sept. 1645* — Utrum christiani sinenses sint obligandi ad observantiam iuris positivi quantum ad ieiunia?

R. Ius positivum ecclesiasticum de ieiuniis absolute obligare sinenses christianos, et a missionariis hoc esse illis enuntiandum: attenta vero regionum et personarum qualitate, locum esse, si Sanctissimo placuerit, dispensationi quae fuit alias a fel. rec. Paulo III. Indis con-

cessa (1); qua obtenta, satagant missionarii Sanctae Matris Ecclesiae pietatem illis patefacere, quibus ea quae universim indixit magna ex parte benigne remittit et indulget. — SSmus approbavit.

2047

S. C. S. Off. *23 Martii 1656* — Miss. Sin. — Utrum missionarii novis christianis, quam primum baptizantur, debeant intimare ius positivum tanquam obligatorium sub peccato mortali, quantum ad ieiunia...... Dubitandi ratio circa ieiunium est, quia sinae inde ab infantia ter comedere consueverunt, ad quod levitas cibi cogit. Praefecti vero ieiunii tribunalia adire deberent, quae frequentant ab octava matutina ad secundam post meridianam, quod illis esset omnino impossibile.

R. Sacra Congregatio iuxta ea quae superius exposita sunt, censuit ius positivum ecclesiasticum quoad ieiunia ... esse a missionariis sinensibus christianis notificandum ut obligatorium sub peccato mortali, posse tamen simul explicare causas propter quas excusantur fideles ab observatione praeceptorum. Si SSmo placuerit, posse concedi missionariis facultatem dispensandi in casibus particularibus tantum eorum arbitrio. — SSmus approbavit.

2048

S. C. de Prop. F. - C. G. *4 Sept. 1663* — Costumandosi (nel Tonkino e nella Cocincina) di solennizzare i primi tre giorni dell'anno nuovo lunare, si domanda che si possa mangiar carne quando cadranno in Venerdì o Sabato, o nella Quaresima; e che in tali giorni si possa concedere indulgenza a chi visiterà la chiesa, farà limosina o altra opera pia.

R. Cum asserta solemnitas nihil habeat Ecclesiae, nec aliquod christianae fidei mysterium repraesentet, nullatenus expedire aut concedendum esse.

2049

S. C. S. Officii *27 Maii 1671* — In dioecesi Sylvaeducensi plerique rustici et mecanici tenuioris fortunae (sunt), et tamen ad gravium onerum solutionem compelluntur. Hinc ut media acquirant oneribus istis et victui opportuna, multa millia utriusque sexus quotannis in Hollandiam, Angliam aliaque loca proficiscuntur, et operam suam locant talibus etiam dominis et heris qui diebus ieiuniis Veneris et Sabbati solummodo vetitos cibos apponi sinunt, iisque operarii catholici in defectu aliorum vescuntur. Quaeritur an licite?

R. Si domini seu heri cibos illos parant servis catholicis eosque adigunt ad illos comedendos in contemptum catholicismi, neque cum protestatione est licitum de illis comedere. Si vero non in contemptum catholicismi, sed ratione oeconomiae domini id faciant, et alii cibi non suppetant, in ea necessitate possunt servi de vetitis cum protestatione comedere; et hoc dummodo non inveniant alios dominos qui sinant illos servare Ecclesiae praecepta.

2050

S. C. S. Off. *13 Martii 1727* — 1. An liceat graecis Romae degentibus (saltem ob evitandum scandalum) comedere carnes die Sabbati.

2. An liceat graecis habere latinos in suum servitium, et die Sabbati dare eis carnes edendas.

3. An liceat graecis praefata die pueris et iuvenibus latinis, qui eorum servitio non sunt addicti, exhibere carnes edendas.

R. Ad 1. Non licere, et servetur Instructio Clementis VIII. in qua sic habetur: « Tolerandus est apud graecos usus carnium die » Sabbati, ubi sine scandalo fieri potest, in locis » tamen ipsorum, et inter eos tantum. »

Ad 2. et 3. Latinos famulos graecorum teneri ritum latinum servare, et ideo peccant graeci apponere famulis cibos vetitos tempore quo ab illis debent abstinere.

2051

Litt. Ap. Bened. PP. XIV. *22 Aug. 1741* (ad omnes Epp.) — In suprema universalis Ecclesiae procuratione, meritis licet imparibus, per ineffabilem divinae bonitatis abundantiam ut orthodoxae fidei assertores, sic etiam Ecclesiasticae disciplinae custodes ac vindices constituti, quadragesimale praesertim ieiunium, quod inter praecipua orthodoxae disciplinae capita semper et ubique ab ipso Ecclesiae exordio numeratum esse nemo ex catholicis inficiatur, ab hodierna ieiunantium corruptela vindicare, et in pristinam, quantum, benedicente Domino, fieri posset, observantiam revocare cupientes, per alias nostras in simili forma Brevis literas ad Fraternitates vestras die XXX proxime elapsi mensis Maii currentis anni da-

---

(1) In Constitut. Pauli III *Altitudo divini consilii* an. 1587 pro Indiis occidentalibus haec habentur: « Circa abstinentiam ab illis suscipiendam, etiam statui» mus quod in vigilia Nativitatis et Resurrectionis » D. N. et omnibus sextis feriis Quadragesimae ieiu» nare teneantur: caeteros vero ieiuniorum dies eorum » beneplacito, propter eorum novam ad fidem conver» sionem et ipsius gentis infirmitatem, permittimus, » ita quod ieiunium repugnans, vel non bene quadrans » officio vel exercitio alicuius non censeatur illi ab Ec» clesia praeceptum. Eisque etiam concedimus quod » quadragesimalibus et aliis temporibus anni prohibitis, » lacticiniis, ovis et carnibus tunc temporis dumtaxat » vesci possint, cum caeteris christianis ob aliquod » sanctum opus obeundum similibus cibis vesci posse a » Sede Apostolica pro tempore fuerit concessum. »

tas eximium Fraternitatum Vestrarum zelum excitandum curavimus, ut adlaborare studeretis, ne haç in parte et optatum Apostolicae nostrae sollicitudinis angoribus levamen, et salutare abolendae sacratissimi ieiunii corruptelae remedium deesset. Quoniam autem paternae pontificiae caritatis, quae novit imbecillitates infirmorum sustinere, atque etiam cum infirmantibus infirmari, non immemores, quemadmodum a ieiunio aliquando legitima causa, aut gravissima urgentique necessitate exigente dispensandum esse ex apostolica benignitate censuimus; ita inter caetera praescripsimus unicam comestionem servandam, et licitas atque interdictas epulas minime esse apponendas. Hinc factum esse accepimus, quod non defuerint qui per humanas et hominibus a christiana poenitentia abhorrentibus dumtaxat dignas illationes, sibi aliisque persuadeant, unicam potissimum comestionem servari, atque epulas licitas et interdictas minime apponi debere cum multitudini quidem indiscriminatim ob urgentem gravissimamque necessitatem, non vero singulis ob legitimam causam et utriusque medici consilio dispensatur. Quam sane persuasionem a sententia nostra alienam ut ex omnium animis penitus evellamus, Nos quibuscumque, quacumque occasione, sive multitudini indiscriminatim ob urgentem gravissimamque necessitatem, sive singulis ob legitimam causam et de utriusque medici consilio, dummodo nulla certa et periculosa affectae valetudinis ratio intercedat, et aliter fieri necessario exigat, in Quadragesimae, aliisque anni temporibus, et diebus, quibus carnium, ovorum, et lacticiniorum esus est prohibitus, dispensari contigerit, ab omnibus omnino, nemine excepto, unicam comestionem servandam, et licitas atque interdictas epulas minime esse apponendas, tenore praesentium declaramus et edicimus; quemadmodum per singulas nostras in pari forma Brevis literas singulis utriusque sexus Christifidelibus, ob corporis infirmitates, quibus obnoxii reperiuntur, in sacratissima Quadragesima, aliisque ieiunio consecratis diebus vescendi prohibitis licentiam dantes, unicuique expresse praescribimus atque praecipimus. Eapropter Fraternitates Vestras rogamus, atque in Domino obsecramus, ut populos vestrae curae commissos ad tam opportunum sanandis vulneribus, quibus per humanam infirmitatem quisque sauciatur, sanctissimi ieiunii remedium alacriter adhibendum cohortantes, sedulo ac paterne moneatis, rem agi non quidem exiguam, sed longe gravissimam de observando sustinendoque ieiunio purificandis animis corporibusque salutari. In spem igitur illos erigite coelestium praemiorum, quibus assequendis non sunt condignae passiones huius temporis; imo leve ac momentaneum non tribulationis, sed modicae abstinentiae nostrae incommodum magnum gloriae pondus operatur in coelis. Ab omnibus se abstinent qui in agone contendunt, ut corruptibilem coronam accipiant; pudeat tam imbelles ac delicatos christianae militiae milites refugientes a consortio Crucis Christi, qui coronam legitime certantibus propositam sperare praecipit incorruptam; ad cuius auspicium et pignus Fraternitatibus Vestris Apostolicam benedictionem *etc.*

2052

S. C. S. Officii *12 April. 1742* — Praefectus S. Dominici *(S. Domingo)* supplicat pro declaratione an posito quod attentis rationibus etc. iudicetur dispensandum (in ieiuniis et abstinentiis) cum aliis fidelibus, ipse et sui commissionarii ea dispensatione uti possint, quia etsi corporaliter minus fatigent, non firmiori quam ceteri utuntur valetudine.

R. Negative, et orator recurrat ad sui Ordinis superiores.

2053

Ex Litt. Ap. Bened. PP. XIV. *8 Iulii 1744* — (AD ARCHIEP. COMPOSTELL.) ... Eximia paterna caritate complectimur adeo observantissimos Romanae Sedis Hispanos, tantique fecimus obsecrationes tuas, ut occurrere anxietati vestrae libenter adiecerimus animum, et Nos ipsi quaestiones abs te propositas dirimendas constituerimus. Sic autem se habent: — 1. *Utrum quae in antedictis nostris literis in forma Brevis de unica comestione, et de epulis non permiscendis praescribuntur, (V. n. 2051) sub gravi etiam praecepto prohibeantur.* — Respondemus: Concedentes facultatem vescendi carnibus tempore vetito, sub gravi teneri easdem facultates non aliter dare quam geminis his adiectis conditionibus, videlicet unicae in diem comestionis, et non permiscendarum epularum. Eos vero qui huiusmodi facultatibus utuntur, sub gravi ad binas ipsas conditiones implendas obligari.

2. *An ii quibus concessum est vesci carnibus possint in vespertina refectiuncula ea quantitate carnis vesci, quae ieiunantibus permittitur.* — Respondemus: Non licere, sed opus habere eo cibo, eaque uti portione, quibus utuntur homines ieiunantes rectae meticulosae conscientiae.

3. *An qui ieiunii tempore vesci carnibus permittuntur, et unica comestione uti debent, horam ieiunantibus praescriptam servare opus habeant.* — Edicimus, observandam iis esse.

4. *Quaenam sint epulae licitae, quae vetantur cum interdictis coniungi.* — Respondemus: Epulas licitas pro iis quibus permissum est carnes comedere, esse carnes ipsas; epulas interdictas esse pisces, ideoque utrumque simul

adhiberi non posse. Piscibus tamen edendis non interdicuntur ii quibus datur tantum facultas adhibendi ova et lacticinia.

5. *An praescriptum de utroque epularum genere non miscendo, dies quoque dominicos quadragesimales complectatur.* — Affirmatur complecti.

6. *Utrum haec lex ad eos quoque pertineat qui ex Bulla Cruciatae edere possunt ova et lacticinia.* — Rescribimus: Nihil in praenunciatis nostris Ap. Literis statutum esse quod respiciat gratiosum Cruciatae Diploma. Quare qui eo gaudent, illius tenorem stricte et considerate perpendant, ex eiusque sententia se gerant. Caveant autem ne inani quapiam excusatione sese solutos esse arbitrentur praescriptis ibi legibus.

7. *Utrum memorata duo praecepta urgeant extra Quadragesimam.* — Respondetur: Urgere extra Quadragesimam utrumque praeceptum; illud scilicet unicae comestionis, cum reliquis legibus in secundo et tertio ad haec postulata responso expressis; et alterum non permiscendi epulas licitas cum interdictis, ut in quarto postulato definitum est.

2054

S. C. S. Officii *28 Febr. 1760* — Vic. Ap. Tunk. Occid. et Provic. Tunk. Orient. — In Regno Tunkini, antiqua ab omni retro memoria, traditio est privilegium his neophytis ab Apostolica Sede pro tribus primis anni novi diebus, in quamcumque diem, sive abstinentiae, sive ieiunii inciderint, fuisse concessum ut carnibus vesci possent, ne caderent in offensam eorum quos his diebus reverentiae aut urbanitatis gratia, visitare tenentur, si oblatis cibis uti recusarent. Huius quidem concessionis nullum nunc in hac Missione transumptum reperitur, sed immemorialis possessio tituli sufficientis locum tenere videtur... Humillime recurrimus ad S. Cong. supplicantes edoceri an revera extet supradictum privilegium hisce neophytis pro tribus primis anni novi diebus a S. Sede concessum; casu vero quo non extet, enixissime supplicamus pro impetratione talis privilegii, ad vitandum periculum violandi praecepti ecclesiastici, cui ineluctabiliter exponuntur christiani in toto hoc Regno, exceptis forte aliquot pagis qui, Deo miserante, toti fidem christianam sunt amplexati.

R. Privilegium (de quo quaeritur) non extare, nec esse generaliter concedendum; sed quoad abstinentiam a carnibus servandum esse decretum anni 1663 oratoribus prout iacet transmittendum *(V. n. 2048)*; quo vero ad ieiunium citra abstinentiam a carnibus, teneri neophytos, si primi dies anni annamitici inciderint in feriam sextam, vel aliam diem qua nullo privilegio apostolico a ieiunii lege eximuntur.

2055

S. C. de Prop. F. - C. G. *10 Martii 1760* — 1. An sacerdotes graeci (in archidioec. Rossanen.) possint compellere personas ritu graeco viventes ad observantiam ieiuniorum et vigiliarum ecclesiae latinae.

R. Non licere privatis personis, quae parochiam graecam habent, contra proprium ritum, latinorum ieiunia et vigilias servare, omissis ieiuniis ritus graeci. Licere tamen, dummodo ad id non cogatur, toti communitati, vel potiori laicorum parti cum parochis et presbyteris coniunctae, ieiunia et vigilias latinorum more servare, nec inde sequi communitatem ad ritum latinum transisse.

2056

S. C. S. Officii *30 Ian. 1765* — Miss. Hu-quang. — Necessarium videtur ut christiani earum Missionum dispensentur a carnium abstinentia pro die ultima exeuntis anni sinici atque etiam pro duabus primis novi anni subsequentis, posito quod huiusmodi dies incidant in Quadragesimam, vel sextam feriam, vel sabbatum; pro qua dispensatione obtinenda has afferunt rationes, nempe, quod praedictae dies solemniores sunt apud Sinas, quod iis recurrentibus non magis facile est abstinere a carnibus quam apud nos feria III. ante diem Cinerum, et quod si christiani soli tanto infidelium numero immixti ab esu carnium abstineant, magnum sibi odium ac molestiam sint comparaturi.

R. Negative, et detur decretum anni 1760 *(V. n. 2054* et *2060)*.

2057

S. C. de Prop. Fide - C. P. pro Sin. *12 Decem. 1768* — Si farà avvertire (al Vic. Ap. del Tonkino Occid.) che l'Indulto di Paolo III. *(V. n. 2046)* non concede altro che il poter cibarsi più volte al giorno nei dì di digiuno, eccettuati però alcuni giorni, fra i quali le Ferie VI. di Quaresima, ma non dà la facoltà di potersi cibare di carne nei giorni di digiuno, se non per quei luoghi ove vi sia qualche altro particolar privilegio, come sarebbe quello della Crociata.

2058

S. C. S. Officii *12 Iulii 1770* — Vic. Ap. Fokien. — Cum sequenti anno secunda dies lunae primae sinensis incidat in diem Cineris, ortum est dubium inter istos Patres Missionarios, et ab ipsis interrogatus sum: An sinenses illo die teneantur ieiunare et a carnibus abstinere? Cum autem videam in kalendario perpetuo, facto et characteribus sinensibus impressioni mandato a missionariis anti-

quis, hanc notam: *Quod si prima luna sinensis inciderit intra Quadragesimam, non obligantur sinenses a carnibus abstinere, nec ieiunare ultima die ultimae lunae et duobus primis diebus primae lunae,* infero hanc consuetudinem esse in hoc Imperio approbatam et publicatam a missionariis antiquis; quod quidem kalendarium multi sinenses prae manibus habent, ut sciant qualibet die de quo Sancto celebrat S. Mater Ecclesia. Non ausus sum contra hanc consuetudinem respondere. Pro sequentibus annis supplico ut S. C. dignetur respondere, an reprobanda et eradicanda sit talis consuetudo vel toleranda; et si reprobanda est, dignetur ad nos mittere reprobationis decretum.

R. Dentur decreta alias edita, et scribatur Vicariis Apostolicis utriusque Tunkini, necnon Vicario Apostolico Fokiensi, ut incumbant executioni eorumdem decretorum, et certiorem reddant S. C. an in eadem executione procuranda proficiant. Curent praeterea ut a kalendario deleatur nota quae in eo legitur, videlicet primis tribus diebus novi anni dispensatos esse Christifideles ab abstinentia a carnibus, si iidem dies in Quadragesimam incidant.

2059

S. C. de Prop. F. - C. G. *2 Aug. 1781.* — Facultatem dispensandi in ieiuniis ita concessam esse missionariis ut ea uti nequeant nisi *cum personis particularibus,* et iustis occurrentibus causis, super quibus, eorum conscientia onerata, standum eorum iudicio.

2060

S. C. de Prop. Fide - C. P. PRO SIN. *31 Ian. 1796* — An sit concedenda Vic. Ap. Sutchuensi facultas dispensandi cum fidelibus tribus diebus novi anni sinici super abstinentia et ieiunio cum inciderint in dies abstinentiae et ieiunii.

Dentur decreta alias edita a S. C. S. Officii praesertim 4 Septembris 1663, 28 Februarii 1760, 12 Iulii 1770 *(V. nn. 2048. 2054. 2058).* His decretis perspectis plane constabit quoties illa petita est dispensandi facultas, toties reiectam fuisse. Sane merito visum est non expedire locum fieri dispensationi qua, qui uterentur christiani, tanti facere viderentur dies festos gentilium ut prae illis non dubitarent sacra sua contemnere. Qua in sententia pro ea quae legibus Ecclesiae debetur plena obsequii reverentia proque sanctissimae religionis maiestate tuenda S. Congregatio statuit esse omnino persistendum (1).

2061

S. C. de Prop. Fide - C. P. PRO SIN. *16 Ian. 1804* — VIC. AP. COCINCIN. — An privilegio utrique Indiae olim a S. Sede concesso, nonnisi singulis Quadragesimae feriis sextis, Sabbato Sancto, et Vigilia Nativitatis Domini ieiunandi, uti liceat sacerdotibus indigenis harumce partium, utpote ad gentem neophytam, et viribus infirmam pertinentibus. Ratio dubitandi est quod quidam dicunt illos sacerdotes, ex quo Ordines sacros susceperunt, non debere amplius inter neophytos computari.

R. Concessionem de qua agitur sacerdotes etiam indigenas comprehendere.

2062

Ex Litt. S. C. de Prop. Fide *7 Decembr. 1805* — (AD ADMINISTR. PATRIARCHATUS CHALD.) — Non è stata mai mente della S. C. che il P. Volfango Vicario Apostolico di Bagdad accordasse agli orientali l'indulto di poter mangiar pesce nei giorni esuriali; che anzi è sempre stata massima della S. C. che si mantenga tra li orientali una sì plausibile e lodevole disciplina.

2063

S. Poenitent. Ap. *24 Febr. 1819* — Se coloro che non sono tenuti al digiuno possano nella Quaresima, quando vi è l'indulto, usare dei cibi permessi dall'indulto medesimo, tutte le volte che mangiano.

R. Sacra Poen. de mandato SSmi respondit: Fideles qui ratione aetatis vel laboris ieiunare non tenentur, licite possunt in Quadragesima, cum indultum concessum est, omnibus diebus indulto comprehensis vesci carnibus et lacticiniis quoties per diem edunt.

2064

S. C. de Prop. Fide - C. P. PRO SIN. *26 Iunii 1820* — Uxores catholicae possuntne apponere carnes maritis petentibus diebus prohibitis, ipsis vero non comedentibus?

R. Affirmative, si grave damnum mulieres patiantur non obtemperantes viris suis, et secluso contemptu religionis.

2065

S. Poenitent. Ap. *11 Oct. 1820* — An qui ad ieiunium tenetur uti possit in serotina

---

(1) Modo facultas de qua agitur, nonnullis adiectis conditionibus, conceditur. In Form. *b* facultatum extraordin. pro Vicariis App. Imperii Sinarum et Regnorum adiacentium datur sub n. 16 facultas: *Dispensandi fideles sibi subiectos a ieiunio et abstinentia in casu coincidentiae exordientis anni sinensis sive cum prioribus Quadragesimae diebus, sive cum aliis diebus, extra Quadragesimam, abstinentiae consecratis, iuxta Instructionem adiectam (V. n. 2075).*

refectione, ubi viget indultum, *del lardo e dello strutto,* etsi per diem iisdem usus non sit.

R. Qui ad ieiunium tenetur, licite uti posse in serotina etiam refectione condimentis per indultum permissis quia illa, vi indulti, olei locum tenent; nec quidquam referre quod ipse pro suo arbitrio iisdem in prandio usus non sit.

2066

S. Poenitent. Ap. *8 Februarii 1828* — Quelli che sono dispensati dalla qualità dei cibi possono nei giorni di digiuno cibarsi di sola minestra di brodo per provvedere alla loro salute, e nel resto fare uso dei cibi esuriali per conservare quanto si può l'osservanza della legge dei cibi?

R. Affirmative, attente consideratis expositis.

2067

S. Poenitent. Ap. *16 Ian. 1834* — Se godendo il padre di famiglia l'indulto di mangiar carne nei giorni vietati, e non potendo o non volendo far due pranzi, possano mangiar carne anche gli altri, come i figli e le figlie, il nonno e la mamma, ed anche le persone addette al servizio.

R. Personis quae sunt in potestate patrisfamilias, cui facta est legitima facultas edendi carnes, permitti uti cibis patri familias indultis, adiecta conditione iis, qui ieiunare tenentur, de unica comestione et de non permiscendis. (1).

2068

S. Poenitent. Ap. *15 Febr. 1834* — Utrum fideles dispensati a lege abstinentiae diebus Veneris et Sabbati, decurrente anno, quando non urget obbligatio ieiunii, vesci possint piscibus simul et carnibus.

R. S. Poenitentiaria, proposito dubio diligenter perpenso, factaque relatione SSmo Dño Greg. XVI., de ipsius Sanctitatis Suae mandato, respondit: Permitti.

2069

S. Poenitent. Ap. - Ex Aud. SSmi *15 April. 1836* — Se nell' indulto concesso per la città e diocesi di F., sotto l'espressione di *condimenti di grasso* s'intenda l' uso del grasso di qualunque animale.

R. SSmus respondit: Utendum tantum condimento suino.

2070

S. C. S. Officii *14 Dec. 1842* — Cum quaereretur de modo subveniendi conscientiae plurimorum artificum, structorum, famulorum etc. qui artis suae vel indigentiae causa vivunt inter reformatos, et malos catholicos in Anglia vel Hollandia, vel alibi, et continuo exponuntur periculo violandi legem abstinentiae, Emi DD. dixerunt: Si operam locant catholicis, serventur leges ecclesiasticae; si operam locant dominis acatholicis, detur decretum diei 27 Maii 1671 *(V. n. 2049).*

2071

S. C. de Prop. Fide - C. P. PRO SIN. *21 Sept. 1843* — Cornu cervinum aqua emollitum, saccharo conditum, et glutinum factum potestne haberi cibus quadragesimalis?

R. Consulendum SSmo pro dispensatione, quatenus opus sit. — In Aud. 14 Ian. 1844. SSmus annuit.

2072

S. C. S. Officii *29 Iulii 1857* — VIC. AP. SUECIAE — Potestne (diebus ieiunii) ratione quacumque v. g. studiorum, hora prandii et collationis interverti ut, more gallico, collatio sumatur hora undecima, prandium vero hora quinta post meridiem.

R. Inverti posse rationabili de causa; et consulat probatos auctores.

2073

S. C. S. Officii *17 Sept. 1862* — Proposito quaesito utrum in diebus ieiunii possit inverti tempus comestionis sumendo serotinam refectiunculam infra horam X et XI matutinam, prandium vero differendo ad IV vel V horam vespertinam, S. Poenitentiaria die 10 Ianuarii 1834 respondendum censuit: Si inversionis supradictae rationabilis aliqua extet causa, poenitentes qui hoc more utuntur non esse inquietandos.

2074

S. Poenitent. Ap. *30 Ianuarii 1866* — Se possa usarsi minestra col brodo di carne nei venerdì e sabbati nei quali vi è l'indulto dei condimenti di grasso.

---

(1) Eadem S. Poenitentiaria cum quaereretur utrum patresfamilias, cum in familia adest aliquis a lege abstinentiae a carnibus dispensatus, dispensationem ad omnes ex familia indiscriminatim extendere possint, respondit (10 Ian. 1834): « Infirmitatem, et aliud quod» cumque rationabile impedimentum, de utriusque me» dici consilio, non vero gulam, avaritiam, sive gene» ratim expensarum compendium, eximere posse a prae» cepto abstinentiae in diebus esurialibus. » Et ad quaesitum: « An ratio propter quam filiifamilias uti pos» sunt cibis vetitis a patrefamilias exhibitis, sit eorum » impotentia physica sive moralis observandi praece» ptum; seu potius indultum quo gaudet paterfamilias; » respondit (29 Dec. 1862): « Ratio permissionis de qua » in quaesito proposito sermo, non est indultum pa» trisfamilias, sed impotentia in qua versantur filii fa» milias observandi praeceptum. »

R. Sub terminis *condimenti di grasso* non comprehendi iusculum carnis coctae.

2075

Instr. S. C. de Prop. F. *10 Iunii 1868* — AD VICARIOS AP. SIN. — S. C. de Propaganda Fide apprime sollicita ut omnes Vicarii Apostolici Imperii Sinarum ac Regnorum adiacentium qui a S. Sede facultatem obtinuerunt dispensandi a ieiunio et abstinentia in casu coincidentiae exordientis anni sinensis sive cum primis Quadragesimae diebus, sive cum aliis diebus extra Quadragesimam abstinentiae consecratis, unam eamdemque methodum in usu praedictae facultatis observent, sequentes regulas praescripsit:

1. Itaque sciendum est, in indulto de quo agitur, nedum fideles et sacerdotes sinenses, sed etiam missionarios europaeos comprehendi.

2. Quamvis hoc indultum a S. Sede concedi ut plurimum soleat Vicariis Apostolicis ad decennium, iidem tamen cavebunt ne dispensationem pro toto simul decennio largiantur, sed iuxta diversorum casuum necessitatem de anno in annum per litteras circulares mature transmittendas; quibus missionarii et fideles dispensatione pro anno proxime futuro illis concessa praemoneantur.

3. Pro causa dispensationis numquam allegand erit coincidentia exordientis anni sinensis cum diebus iuxta Ecclesiae leges ieiunio vel abstinentiae consecratis, sed dumtaxat graves difficultates, in quibus ob temporum locorumque circumstantias generatim versantur fideles quoad plenam earumdem legum observantiam.

4. Quo anno contigerit exordium anni sinensis incidere in aliquem diem abstinentiae ante Quadragesimam, fas erit dispensationem concedere pro omnibus abstinentiae diebus illo anno occurrentibus a kalendis Ianuarii usque ad initium Quadragesimae, iniuncta tamen missionariis et fidelibus, ad tantam indulgentiam aliquantulum compensandam, obligatione servandi eodem anno ieiunium et abstinentiam in pervigilio Desponsationis, aut Purificationis B. M. V. vel etiam cuiuslibet alterius intra annum festi pro prudenti arbitrio singulorum Vicariorum Apostolicorum. Ii autem diligenter attendent ne pro eiusmodi ieiunio et abstinentia pervigilium designent, quod cum exordiis anni sinensis occursurum praeviderint, atque insuper iubebunt ut in pervigilio quod dictis ieiunio et abstinentiae deputaverint, missionarii et fideles peculiares preces adiungant ad Deiparae opem pro rei christianae prosperitate implorandam.

5. In casu coincidentiae exordii anni sinensis cum tribus primis Quadragesimae diebus lex abstinentiae et ieiunii ad tres Rogationum dies transferetur. Sciant tamen Vicarii Apostolici non plures ieiunii dies missionariis et fidelibus hoc tempore esse imponendos quam initio Quadragesimae (communi lege) observare tenentur, et quoties unius tantum diei ieiunium ob praedictam coincidentiam sit transferendum, satius esse illud remitti ad feriam IV Rogationum seu pervigilium Ascensionis.

Haec sunt quae circa usum memorati indulti S. C. in conventibus pro negotiis Missionum sinensium successive habitis die 5 Iulii 1841, die 3 Octobris 1845, die 3 Aug. 1850 declaranda, seu praescribenda duxit. Quae quidem omnia cum a Gregorio XVI san. record. et regnante summo Pontifice Pio IX plene fuerint approbata, haud dubium est quin Vicariis Apostolicis Imperii Sinarum Regnorumque adiacentium sedulo diligenterque serventur.

2076

S. C. S. Officii *23 Iunii 1875* — BAIONEN. — Utrum obligatio de non miscendis piscibus cum carne diebus quadragesimae attingat omnes qui vi indulti carnibus vesci possunt, vel solummodo eos qui ieiunant.

R. Affirmative quoad primam partem; negative quoad secundam partem; et detur decretum 24 Martii 1841, nempe ad dubium: « An lex de non permiscendis licitis et interdictis epulis eos etiam respiciat qui ad unicam comestionem non tenentur, uti iuvenes antequam tertium compleverint septennium, aliique rationabiliter ab eadem excusati ob impotentiam vel laborem: » Emi decreverunt: *Non licere.*

2077

S. Poenitent. Ap. *14 Giugno 1880* — Se in forza della legge che proibisce di mangiare insieme carne e pesce, sia proibito ugualmente mangiare carne e qualche vivanda condita con salsa di pesce.

R. Negative.

2078

S. Poenitent. Ap. *16 Martii 1882* — An ii qui ratione affectae valetudinis a lege ieiunii dispensati sunt, possint iis diebus, quibus per indultum usus carnis concessus est, saepius per diem carnibus vesci.

R. Fideles qui ratione affectae valetudinis a lege ieiunii seu unicae comestionis eximuntur, licite posse iis quadragesimae diebus, quibus esus carnium per indultum permissus est, toties carnibus vesci quoties per diem edunt.

2079

S. Poenitent. Ap. *29 Nov. 1882* — Utrum ubi horologia adhibentur tempori medio accommodata, ipsis sit standum, tum pro

onere divini officii solvendo, tum pro ieiunio naturali servando; vel debeat quis, aut saltem possit, uti tempore vero.

R. Fideles in ieiunio naturali servando, et in officio divino recitando, sequi tempus medium posse, sed non teneri.

2080

Ex Litt. S. C. S. Officii *17 Martii 1883* — Gli Emi Inquisitori Generali nella Congregazione di fer. IV. 24 passato Gennaro in occasione di un dubbio promosso da Monsignor Vescovo di Ratisbona, sulla facoltà di concedere l'indulto quaresimale, che i Vescovi presumono di avere in forza delle facoltà quinquennali concesse dalla Propaganda, decretarono che si riassumessero le formole delle facoltà suddette, onde vedere quale modificazione declaratoria potessero esse meritare in conformità della enciclica di Benedetto XIV *Libentissime quidem,* e del decreto di questa Suprema di feria V. 12 Aprile 1742, in cui innanzi allo stesso sullodato Pontefice proposto il dubbio: « An ob facultatem, quae Praefectis Apostolicis delegatur, Praefectus S. Dominici Americae meridionalis possit dispensare super esu carnium, ovorum et lacticiniorum, tempore ieiuniorum praesertim Quadragesimae, cum omni multitudine ac omnibus sui districtus incolis: » fu risposto: *Negative.*

Riassunte pertanto le suddette formole, gli stessi Emi Padri della Congregazione di feria IV. 14 corrente, portarono la loro attenzione sulle parole che leggonsi nel num. 27 della formola I e II e nel num. 17 della III, vale a dire: *Dispensandi, quando expedire videbitur, super esu carnium, ovorum et lacticiniorum tempore ieiuniorum et quadragesimae,* e decretarono che d'ora innanzi si modificassero aggiungendo dopo la parola *Dispensandi* le altre *non tamen per generale indultum, sed in casibus particularibus.*

Essendo stato poi tal decreto degli Emi Padri pienamente approvato dal S. Padre nell'udienza della stessa feria o giorno *etc.*

2081

Ex Litt. S. C. S. Officii *1 Iunii 1889* — Nella Congregazione di Fer. IV. 26 corr. riferita l'istanza del P. Generale dei Cappuccini diretta ad ottenere che nella facoltà solita concedersi a quei missionarî circa le astinenze e i digiuni comandati dalla Chiesa si vogliano altresì comprendere le astinenze e i digiuni comandati dalla regola dell'Ordine, gli Emi Inquisitori Generali hanno decretato: *Affirmative, iuxta antiquam formulam restituendam, nedum pro sacerdotibus sed etiam pro laicis missionariis Regularibus.* Questo decreto nello stesso giorno fu approvato dal S. Padre.

2082

S. C. S. Officii *5 Febr. 1890* — Vic. Ap. Iaponiae Merid. — 1. An in hac Missione teneamur servare abstinentiam in vigiliis quoad ieiunium suppressis.

2. An christifideles prohibeantur comedere carnes, quoties per diem edunt, omnibus diebus quoad ieiunium simul et abstinentiam abrogatis.

3. An obstringamur prohibitione ne permisceantur epulae in omnibus diebus item quoad ieiunium et abstinentiam abrogatis.

4. An obligentur christifideles, qui in quadragesima utuntur licentia vescendi carnibus, ad visitandam ecclesiam semel in hebdomada, et ad recitandum ibi quinque *Pater, Ave* et *Gloria* in honorem SS. Sacramenti, quia id in indulto Missionis de Hong-Kong ad nos extenso, tamquam conditio a S. Sede inserta putabatur.

R. Ad 1. Negative, facto verbo cum SSmo.

Ad 2. Negative.

Ad 3. Affirmative, in eadem comestione: et ad mentem. Mens autem est quod ratione consuetudinis R. P. D. Vicarius Ap. id indulgere valeat quod magis in Domino expedire iudicaverit, et idem Vicarius Ap. opportune instruat fideles eosque pedetentim inducere studeat ad observandam prohibitionem promiscuitatis.

Ad 4. Id remitti prudenti arbitrio et conscientiae R. P. D. Vicarii Apostolici.

CAPUT XIII.

DE VOTIS

2083

S. C. de Prop. F. - C. G. *10 Sept. 1634*
An missionarii possint dispensare in voto simplici castitatis, ex eo quia in eorum facultatibus excipiantur tantum vota ultramarina et Compostellae ac Liminum Apostolorum?

R. Cum in facultatibus concedendis regulariter excipiantur vota simplicia castitatis et religionis, non posse missionarios, cum facul-

tatibus eis concessis, in simplici voto castitatis dispensare, nisi expresse illis hoc fuerit in eisdem concessum.

2084

S. C. de Prop. Fide - C. P. PRO SIN. *25 Ianuar. 1808* — Se debba permettersi l' uso dei voti nella forma espressa dal Vicario Apostolico della Cocincina: *Moniales votis solemnibus paupertatis, castitatis, obedientiae et clausurae non obstringuntur. Iis tamen quae ad 40 circiter annorum aetatem processerunt id aliquando permittitur sed rarissime. Ut vero illud quod ex defectu votorum solemnium patiuntur detrimentum aliquatenus resarcire queant, fere omnes temporariis, aliae trimestribus, aliae semestribus, aliae vero annuis se votis obstringunt.*

R. Affirmative, dummodo moniales emittant praefata vota de consilio et assensu Vicarii Apostolici et confessarii.

2085

Ex Litt. S. C. de Prop. F. *3 Maii 1828* (AD VIC. AP. TUNK. ORIENT.). — Dubio autem quod proposuisti quaerens utrum facultas commutandi et dispensandi vota simplicia extendatur etiam ad vota simplicia iuramenti religione firmata, consultum est, decretoque statutum est supplicandum SSmo pro sanatione quatenus opus sit, quoad praeteritum, et ad cautelam pro facultate in posterum etiam quoad vota iurata. Quod item factum est, ut ex Indulti Apostolici documento cognosces.

2086

S. Poenit. Ap. *29 Nov. 1842.* — Protestans votum castitatis nec non paupertatis et obedientiae emisit voce et scripto coram ministro anglicano; quaeritur utrum vim saltem voti simplicis et privati, aut veluti irritum omnino sit habendum in casu conversionis ad religionem catholicam.

R. Votum de quo in precibus esse simplex, et voventem teneri ad observantiam voti, si veram habuerit intentionem vovendi.

2087

S. C. de Prop. F. - C. G. *19 Maii 1845* —. Facultatem dispensandi a votis facultatem dispensandi a iureiurando per se non includit.

2088

S. C. S. Officii *2 Aug. 1876* — ARCHIEP. NOVAE AUREL. — 1. Se il Vescovo possa dispensare dai voti semplici nelle Congregazioni non clausurate, che, quantunque non approvate dalla S. Sede, hanno però superiora generale e case in diverse diocesi.

2. Se il Vescovo possa dispensare dai voti semplici emessi nelle Congregazioni che ebbero origine nella propria diocesi, nè hanno case fuori di essa, tuttochè abbiano superiora generale.

R. Quoad vota non reservata paupertatis et obedientiae, posse Episcopum in utroque casu dispensare, dummodo ius ex contractu oneroso acquisitum tertii, ipso rationabiliter invito, non laedatur. Quoad votum non reservatum castitatis (1), ex potestate ordinaria Episcopi, negative, nisi constet votum non fuisse perpetuum et absolutum.

2089

S. C. S. Officii *22 Decembr. 1880* — RATISBONEN. — Per Const. *Apostolicae Sedis* excommunicationi latae sententiae, Episcopis sive Ordinariis reservatae, subiicere declarantur « Clerici in sacris constituti vel Regulares aut » Moniales, post votum solemne castitatis, ma» trimonium contrahere praesumentes ». Quam censuram aliqui extendi etiam ad eos clericos defendunt qui *civile*, quod vocant, matrimonium contrahere attentant in locis ubi Decretum *Tametsi* Concilii Trid. *Sess. 24. cap. 1. de Reform. matrim.* promulgatum et in usu est. Haec vero sententia ab aliis reiicitur. Quaeritur ergo utri sententiae sit adhaerendum.

R. Clericos in sacris constitutos, vel Regulares aut Moniales post emissum solemne castitatis votum, praesumentes contrahere matrimonium sic dictum *civile* in locis ubi lex Tridentina de clandestinitate viget, incurrere in excommunicationem latae sententiae Episcopis seu Ordinariis reservatam.

2090

. **Ex Litt. S. C. Ep. et Reg.** *30 Decembr. 1882* — Le massime adottate da questa S. C. dei Vescovi e Regolari in quanto può aver relazione col voto semplice di povertà sono le seguenti, e suol prescriversene l' inserzione nelle costituzioni che la stessa S. C. va ad approvare, cioè: « Professis dominium *radicale*, uti aiunt, suorum bonorum retinere poterunt, sed eis omnino interdicta est eorum administratio, et redituum erogatio atque usus. Debent propterea ante professionem cedere, etiam private, administrationem, usumfructum et usum quibus eis placuerit, ac etiam Instituto, si ita pro eorum lubitu existimaverint. Huic vero

(1) In Form. II. sub n. 4 conceditur facultas: *Dispensandi et commutandi vota simplicia, etiam castitatis, ex rationabili causa in alia pia opera, non tamen (votum) religionis.* Et in Form. I. n. 4: *Dispensandi et commutandi vota simplicia in alia pia opera, et dispensandi ex rationabili causa in votis simplicibus castitatis et religionis.*

cessioni apponi poterit conditio quod sit quandocumque revocabilis; sed professus hoc iure revocandi in conscientia minime uti poterit, nisi accedente Apostolicae Sedis placito. Quod etiam dicendum erit de bonis quae post professionem titulo hereditario eis obvenerint.

Poterunt vero de dominio, sive per testamentum, de licentia tamen Superioris vel Superiorissae generalis, sive per actus inter vivos, libere disponere, quo ultimo eveniente casu, cessabit concessio ab eis facta quoad administrationem, usumfructum et usum; nisi eam concessionem tempore eis beneviso firmam voluerint, non obstante cessione dominii.

Professis autem vetitum non est ea proprietatis acta peragere, de licentia Superioris, aut Superiorissae, quae a legibus praescribuntur.

Quidquid professi sua industria vel intuitu Societatis acquisierint, non sibi adscribere aut reservare poterunt, sed haec omnia inter Communitatis bona refundenda sunt, ad communem Societatis utilitatem.

2091

S. C. de Prop. F. – C. G. *24 Augusti 1885* — Quoad vota ad tempus, in his (Statuum Foed. Americae) Institutis dioecesanis, (*quorum constitutiones ab Ordinario tantum probatae sunt, licet regulam a S. Sede approbatam sequantur*) emissa Episcopi facultate ordinaria (dispensare possunt). Quoad autem vota perpetua (ratione voti perpetuae castitatis S. Sedi reservati) nonnisi potestate delegata, quae continetur in facultatibus S. Congregationis de Prop. F. concedi solitis (Form. I. n. 4), dispensare possunt, si ipsi graves rationes ita exigere coram Deo iudicaverint, praehabita tamen petitione Superioris vel Superiorissae, consentientibus eius consiliariis, ne scilicet dispensatio forte sit in praeiudicium tertii.

CAPUT XIV.

DE IUSTITIA ET IURE

Art. I. **De iniuriarum ultione et homicidio**

2092

S. C. de Prop. F. – C. G. *21 Maii 1759* — Ep. Pulaten. — I cattolici di questa diocesi sono inesorabili nella vendetta, e ciò perchè non vi è alcuno in quelle parti che amministri loro giustizia. Si domanda dunque:

1. Se, escluso ogni altro mezzo di aver ragione dei loro torti, possano i cristiani considerarsi riguardo a questo punto come se fossero nello stato naturale.

2. Se siano capaci dei Sagramenti fintanto che persistono in questo lor desiderio di vendetta. La ragione che adducono per provare la necessità in cui sono di vendicarsi è che l'uccisore e i suoi fautori diverrebbero più fieri e intollerabili contro i parenti dell'ucciso, e commetterebbero nuovi omicidî, se questi non resistessero e non opponessero forza alla forza.

R. Negative ad utramque partem.

2093

S. C. de Prop. Fide – C. G. *24 Augusti 1762* — Nelle Missioni dell' Albania e della Macedonia accadono frequenti omicidî per vendetta, e per falsa opinione che l'ucciso invendicato soffra gravissime pene.

R. Monendos esse missionarios ut tam privatis quam publicis adhortationibus falsas opiniones extirpent, nec administrent Sacramenta iis qui ulciscendi animum non deponunt.

2094

S. C. S. Officii *20 Iunii 1866* — Vic. Ap. ad Gallas — Mos est apud Gallas independentes, ut si quis occidatur aut gravi vulnere laedatur, ab eo ipso temporis momento omnes et singuli eius propinqui et contribules teneantur mortale odium iurare adversus omnes et singulos interfectoris propinquos et contribules, eosque ad internecionem persequi, nemoque se possit hac obligatione eximere quin iura socialia in propria tribu amittat, ab eaque tamquam hostis expellatur. Hoc autem ulciscendi sanguinis ius et officium tamdiu durat, donec certa pecuniae summa, arbitrorum iudicio definienda, luatur homicidium, et sic tribus ad quam pertinebat interfectus satisfactionem recipiat. Quae satisfactio frustra speraretur, sublata eiusmodi obligatione suscipiendi praedictam inimicitiam sive vindictam, quoniam apud Gallas independentes omnino desiderantur publici magistratus qui criminibus puniendis iuribusque tutandis invigilent. Quocirca postulatur:

1. An inimicitiae praedicto modo exercitae haberi possint veluti iustum bellum unius tribus adversus alteram.

2. An possit admitti ad Sacramenta qui ex una parte protestatur se nullum prorsus odium vel simultatem animo fovere adversus homines inimicae tribus, quin imo paratum se esse cupidumque exhibendi eis consueta amicitiae signa statim ac iuri suo fuerit satisfactum: ex altera vero parte promittit se nunquam quae-

siturum occasionem rixandi cum hostibus, sed eorum occursum declinaturum, ne in discrimen coniiciatur, aut acceptandae pugnae, aut, si recuset, incurrendi in suorum offensionem.

R. Ex tribus quae ad iustitiam belli requiruntur conditionibus, legitima nimirum auctoritate, iusta causa, et convenienti modo, manifestum est tertiam omnino desiderari in facti specie quam dubium primum attingit. Modus enim conveniens id maxime postulat ut bellum non ulciscendi crudelitate neque nocendi cupiditate geratur, sed recta intentione obtinendi debitam satisfactionem, utque innocentibus quantum fieri potest nequaquam noceatur. At Gallae simul ac aliquis ex eorum familia vel tribu fuerit interfectus, mortale iurant odium adversus omnes et singulos interfectoris agnatos, eosdemque sine delectu, si obvios habeant, aggrediuntur, feriunt, trucidant, id unum spectantes ut barbaro ritu sanguinem sanguine expient, donec consueta inter eos satisfactio praestetur. Neque vindictam sumunt publicae auctoritatis ductu, cuius tantum est denunciare ac dirigere bellum, sed privati in privatos ferarum more insurgunt; neque in antecessum examinant utrum casu vel licitae defensionis necessitate, nec culpabiliter admissum fuerit homicidium; neque priusquam ruant ad arma, vias omnes sive per se sive per communes amicos pertentant, quibus debitam sibi satisfactionem pacifice valeant obtinere, sed ut refert in alia epistola idem Vicarius Apostolicus, ab eo ipso temporis momento quo homicidium aliquod aut lethalis vulneratio accidit, cuncti interfectoris interfectique agnati ita statim se separant, ut non modo quodcumque locutionis vitaeque commercium secum invicem abrumpere, verum etiam si fiant obvii, ad internecionem usque confligere teneantur. Quae omnia quantum a convenienti belli gerendi modo, imo ab ipsa veri belli notione abhorreant nemo profecto non intelligit. Curet igitur Vicarius Apostolicus, curent missionarii omnes in regionibus illis commorantes, ut tam barbaram et perniciosam consuetudinem ex qua incredibiles hominum strages ac bonorum devastationes oriuntur, de medio radicitus tollant.

Sed interea admittere poterit ad Sacramentorum participationem qui ita animo sit comparatus, ut in dubio 2. exponitur? Responsio pendet a notissimis theologiae moralis principiis circa dilectionem inimicorum, restitutionem ex causa homicidii, et dispositiones ad suscipiendum Poenitentiae Sacramentum necessarias. Quibus principiis minime refragatur regula illa quam Vicarius Apostolicus tradidisse se narrat missionariis sibi subditis, ut nimirum Sacramenta ei non denegentur qui protestatur se nullum odium personale in animo habere, et nihil aliud velle per externam inimicitiam nisi quod de iure sibi competit iuxta patrias leges, simulque promittit se omni pacto effecturum ut a caede cuiusque ex inimicis abstineat. Hanc igitur regulam sequi poterunt missionarii quoad eos qui pertinent ad familiam vel tribum interfecti. At si agatur de iis qui sunt e familia vel tribu iniusti interfectoris, requiritur praeterea ut, quantum in ipsis est, prompti ac parati sint debitam satisfactionem praestare, atque subire potius suae ipsius tribus offensionem, quam aggredi et laedere quempiam ex adversa tribu, si forte obvium habeant, excepto iure propriae defensionis cum moderamine inculpatae tutelae.

2095

S. C. S. Officii — Pictavien. — *28 Maii 1884* — 1. Potestne medicus rogatus a duellantibus duello assistere cum intentione citius finem pugnae imponendi, vel simpliciter vulnera ligandi ac curandi, quin incurrat excommunicationem summo Pontifici simpliciter reservatam?

2. Potestne saltem, quin duello sit praesens, in domo vicina vel in loco propinquo sistere, proximus ac paratus ad praebendum suum ministerium, si duellantibus opus fuerit?

3. Quid de confessario in iisdem conditionibus?

R. Ad 1. Non posse, et excommunicationem incurri.

Ad 2. et 3. Quatenus ex condicto fiat, item non posse et excommunicationem incurri.

2096

S. C. S. Officii *28 Maii 1884* — An tuto doceri possit in scholis catholicis licitam esse operationem chirurgicam quam *craniotomiam* appellant, quando scilicet, ea omissa, mater et infans perituri sunt: ea contra admissa, salvanda sit mater, infante pereunte.

R. Tuto doceri non posse.

2097

Ex Litt. S. C. S. Officii *19 Augusti 1888* — ad Archiep. Cameracen. — Anno 1886 Amplitudinis Tuae Praedecessor dubia nonnulla huic supremae Congregationi proposuit circa licitatem quarumdam operationum chirurgicarum craniotomiae adfinium. Quibus sedulo perpensis, Emi ac Rmi PP. Cardd. Inquisitores Generales feria IV die 14 currentis mensis respondendum censuerunt: « In scholis catholicis » tuto doceri non posse licitam esse operatio- » nem chirurgicam quam craniotomiam appel- » lant, sicut declaratum fuit die 28 Maii 1884 » et quamcumque chirurgicam operationem di- » recte occisivam foetus vel matris gestantis. »

2098

S. C. S. Officii *27 Ianuarii 1892* — Vic. Ap. Victoriae Nyanzae — Ex usu huius regni, quicumque dux vel minimus, etiamsi super decem viros tantum praepositus, plenariam potestatem iudiciariam et coercitivam in suos subditos habet, ita ut etiam capitalem sententiam pro suo lubitu in eos ferre possit. Item herus super servos suos. Nec admitterentur ad suos subditos delinquentes ad aliud tribunal deferendum. Forma autem iudicii usitata valde summaria est. Quaeritur:

1. An dux vel herus christianus, tuta conscientia, servato iure naturali et divino, hanc potestatem in suos subditos vel servos exercere possit, et etiam capitalem poenam in eos decernere ob enorme crimen, v. gr. si quis subditus eum vel alium vult perdere, vel persequentibus ad necem tradere causa religionis vel alia?

2. Quatenus affirmative, ipso de suo iure interrogante, missionarius potest eum monere de suo iure sive in genere sive in casu particulari?

R. Ad primum et secundum tolerari posse donec accurata iudiciorum forma inducatur, salva iustitia, et dummodo in gravioribus causis, praesertim capitalibus, procedatur quo mitius poterit, et de consilio proborum virorum.

2099

S. C. S. Officii *27 Ianuar. 1892* — Vic. Ap. Victoriae Nyanz. — Rex infidelis christianis sibi subiectis insidiatur, vel vult eos hic et nunc perdere, et christianum nomen in suo regno delere. Quum ea meditatur et parat, alii nefarii homines ipsum e suo regno, coniurando et eum debellando, eiicere conantur. — Quaeritur:

1. Utrum christiani positive defendere teneantur eum, nempe tyrannum, qui eos vult hic et nunc trucidare: vel potius possint negative se habere, eum neque debellando neque adiuvando.

2. Quatenus affirmative ad primam partem: postquam e suo regno eiectus fuerit, an christiani eum ad suum regnum revocare, si possint, teneantur; vel potius illius successorem admittere et defendere possint etiam, dato casu, contra priorem, praesertim si religionem toleret vel foveat.

R. Ad 1. Prout exponitur, negative ad primam partem; affirmative ad secundam partem.
Ad 2. Provisum in 1.

Art. II. **De servitute**

2100

S. C. S. Officii *20 Martii 1686 — Propositiones:* 1. Licitum est nigros, aliosque silvestres, nemini infensos, vi aut dolo captivare.

2. Licet nigros, aliosque silvestres, nemini infensos, vi aut dolo captivatos emere, vendere, et de illis alios contractus facere.

3. Cum nigri, aliique silvestres, iniuste captivati, sunt permixti aliis iuste vendibilibus, licet omnes emere, sive, ut dicunt, bonos et malos.

4. Emptores nigrorum, aliorumve silvestrium non tenentur inquirere de titulo eorum servitutis, sintne iuste vel iniuste mancipia, licet sciant plurimos eorum esse iniuste captivatos.

5. Possessores nigrorum aliorumve silvestrium nemini infensorum, vi aut dolo captorum, ad eos manumittendos non tenentur.

6. Captores nigrorum, et aliorum silvestrium, nemini infensorum, vi aut dolo captorum, emptores, possessores, non tenentur ad eorum damna compensanda.

7. Licet possessoribus nigrorum aliorumque mancipiorum ex privata auctoritate manifesto mortis periculo exponere, vulnerare, cremare, occidere.

8. Licet nigros aliosque infideles, doctrinae fidei capaces, absque instructione mysteriorum fidei ad salutem necessaria baptizare, item eosdem baptizatos absque ea relinquere.

9. Domini nigrorum et aliorum mancipiorum non tenentur impedire ne vivant in concubinatu.

10. Licitum est captivos post Baptismum in servitute retinere, sint vel non sint iuste mancipia.

11. Licitum est ab haereticis emere nigros mediate vel immediate, et post emptionem seu donationem, aut quemlibet alium contractum ipsorum, mancipia remanere, et similiter vendere illis.

R. Ad 1. Non licere.
Ad 2. Non licere.
Ad 3. Non licere.
Ad 4. Tenentur.
Ad 5. Tenentur.
Ad 6. Tenentur.
Ad 7. Non licere.
Ad 8. Non licere, praeterquam in articulo mortis.
Ad 9. Teneri
Ad 10. Negative, si iniuste.
Ad 11. Negative, existente mala fide.

2101

S. C. S. Officii *12 Sept. 1776* — N. Miss. in Cocincina — Ab aevo cambodienses christiani in sui famulatum emunt laossenses aliosque ex populis confinibus, idque agunt etiamsi dubium fundatum sit, immo etiamsi aliquando certo sciant, quod illa mancipia fuerint in patria sua furto sublata.

Instructio S. P. Pii VI. — Postulationi tuae

sic duximus respondendum: In primis distinguendum est, num captivi laossenses qui a plagiariis veneunt, sublati fuerint *legitimo eorum domino*, vel potius liberi ac proprii iuris in plagiariorum iniustam servitutem devenerint. In primo casu non licet eos emere; etsi enim iniuste a plagiariis detineantur, nefas tamen est alienas res furto ablatas emere invito domino. In secundo casu iterum pariter distinguendum est, num laossenses se christianis venum ire detrectent vel consentiant: si detrectant, emi nequaquam possunt, ipsi enim captivi domini sunt propriae libertatis, quamvis iniuste iis per furtum a plagiariis ereptae. Si vero postquam plene edocti fuerint iure sibi libertatem competere, a qua nonnisi aliorum iniuria exciderunt, ultro et sponte sua, et ex libera et propria voluntate, tamquam rerum suarum domini se exhibeant christianis *ut ab eis recipiantur et detineantur in servitutem* eo prudenti consilio ut a graviori et dura plagiariorum soluti, a qua ipsi datum non fuerit alio modo se emancipare, mitiorem apud emptores christianos servitutem sortiantur, penes quos etiam facile sibi persuadere poterunt, venire posse in cognitionem veri Dei cultus, eumque inaestimabili animarum suarum compendio profiteri, in his sane circumstantiis permitti poterit christianis, habito etiam respectu ad favorem fidei, ut possint eiusmodi captivos iusto pretio sibi comparare, et *in propriam servitutem redigere et retinere*, dummodo eo animo sint, ut eos tractent secundum praecepta caritatis christianae, et curent etiam rudimentis fidei illos imbuere, adeo ut, si fieri poterit, in libertatem filiorum Dei, quae in sola Catholica Ecclesia est, nulla tamen coactione facta, sed tantummodo opportunis suasionibus et hortationibus, libere et feliciter traducantur per eorum conversionem ad veram fidem.

2102

Ex Litt. S. C. de Prop. Fide *12 Aprilis 1777* (AD VIC. AP. COCINCIN.) — Cum obscura valde atque implicata huic S. C. visa fuerit postulatio ab A. T. facta litteris sub die 13 Iunii 1775, ideo, ut clarius te explices et magis dilucide quaestionem proponas optant EE. PP. Quaesisti nimirum his verbis: *An liceat, aere alieno cuiuspiam suscepto, eum in servitutem dare, ea lege ut, nulla laboris eius habita ratione, nequeat se redimere, nisi a propinquis eadem reddita pecunia; quo fit ut filii eius ac nepotes vernae nascantur. Ratio dubii est quod: 1. per leges id liceat: — 2. annuant debitores sui iuris: — 3. iis, vel sanis, vel aegris, dominus prospiciat: — 4. idem subeat periculum, ne aufugiant, furentur.*

Itaque illud initio a te declarandum est, num in proposito casu de illo agatur qui aere alieno gravatus ultro se in servitutem committit suo creditori, vel potius de ipso creditore, qui recepta ab altero crediti solutione, huic debitorem vendit iuxta regionis consuetudinem et legum permissionem. Sic nitide exposito statu quaestionis, perges deinde ad facti circumstantias uberius declarandas. Referes igitur num aere alieno gravati, qui vel ultro se tradunt sui creditoris servitio, vel a creditore aliis venduntur, catholici sint, vel infideles; et praeterea, an catholicus pariter vel infidelis sit creditor, aut alter quispiam qui huiusmodi obaeratos homines suo servitio addicit.

Tales contractus affirmasti per leges licere, sed in quo potissimum vis huius legis constituta sit non declarasti; videlicet explicare debueras, num lex permittat dumtaxat liberos homines se aliis in servitutem dare, vel potius illud etiam ex lege caveatur, debitorem, qui aes alienum exsolvere non possit, legis illius ministerio in servitutem transire sui creditoris cui liceat illum vendere aliis quibuscumque, qui pro ipso debitum persolvant.

Iudicasti debitores, utpote sui iuris, venditioni consentire. At id quoque subobscurum; nam si, ipsa iubente lege, debitores impares solvendo in servitutem transeunt creditoris, iam etiam inviti in servitutem trahentur, et hoc casu quaestio proponi poterit, num viro christiano liceat invitum debitorem suum in mancipium accipere. Si vero nihil lex iuris statuat, sed liberum tantummodo debitori relinquat sese creditori mancipare, ille vero ut se aere alieno liberet, servituti consentit, atque etiam annuit ut a creditore aliis dominis veneat, tunc de conditionibus agendum erit quibus venditio perficitur. Quales igitur praecipuae conditiones in his contractibus praescribi soleant, a te erunt enumerandae; neque enim de iustitia vel iniustitia cuiuscumque contractus definiri quidquam potest, nisi conditiones et pacta explorata sint.

Accepimus sane ex tuis litteris non modo debitorem se in servitutem dare, sed etiam filios suos ac nepotes, qui, ut inquis, vernae nascuntur; praeterea libertatem non alio modo posse recuperari nisi a propinquis reddita pecunia; ac demum nullam haberi a dominis rationem laboris, vicissim vero dominos aegris vel sanis prospicere: haec summa earum conditionum est, quae tuis litteris continentur. Sed iubent EE. PP. ut rem penitus introspicias ac diligentius inquiras: — 1. de debitorum conditione ac statu; si necessitate compulsi, vel potius prodigalitate aere alieno gravantur; quanta sit aeris alieni summa; si, postquam aes contraxerunt alienum, nullus alius ipsis suppetat modus ab eo se liberandi, et si, donec illud persolvant, ex patriis legibus intra durum detrudendi ac detinendi sint carcerem, vel etiam in immitem servitutem a creditoribus possint apprehendi; si uxorem habeant ac filios, si

consentiant omnes servituti se subiicere; — 2. de natura ac indole dominorum: si ita asperi ac saevi sint, ut servos in discrimen salutis aeternae adducant; si etiam onera imponant duriora; — 3. de consuetudine regionis: si alias inter christianos mos inoleverit emendi aut vendendi huiusmodi servos; si nullum fidei periculum adsit; si infidelibus detur scandalum. His perspicue et singulatim per te declaratis, consultationi tuae dabitur responsum.

2103

Const. Gregorii PP. XVI *3 Dec. 1839.*

In supremo Apostolatus fastigio constituti, et nullis licet suffragantibus meritis gerentes vicem Iesu Christi Dei Filii, qui propter nimiam charitatem suam homo factus, mori etiam pro mundi redemptione dignatus est, ad nostram pastoralem sollicitudinem pertinere animadvertimus, ut fideles ab inhumano nigritarum seu aliorum quorumcumque hominum mercatu avertere penitus studeamus. Sane cum primum diffundi coepit Evangelii lux, senserunt alleviari primum apud christianos conditionem suam miseri illi, qui tanto tunc numero, bellorum praesertim occasione, in servitutem durissimam deveniebant. Inspirati enim a Divino Spiritu Apostoli, servos quidem ipsos docebant obedire dominis carnalibus sicut Christo, et facere voluntatem Dei ex animo; dominis vero praecipiebant ut bene erga servos agerent, ut quod iustum est et aequum eis praestarent ac remitterent minas, scientes quia illorum et ipsorum Dominus est in coelis, et personarum acceptio non est apud eum (1). Universim vero cum sincera erga omnes charitas Evangelii lege summopere commendaretur, et Christus Dominus declarasset habiturum se tamquam factum aut denegatum sibi ipsi quidquid benignitatis et misericordiae minimis et indigentibus praestitum aut negatum fuisset (2), facile inde contigit nedum ut christiani servos suos praesertim christianos veluti fratrum loco haberent (3), sed etiam ut proniores essent ad illos qui mererentur libertate donandos; quod quidem occasione imprimis paschalium solemnium fieri consuevisse indicat Gregorius Nyssenus (4). Nec defuerunt qui ardentiore charitate excitati *se ipsos in vincula coniecerunt, ut alios redimerent,* quorum multos se novisse testatur apostolicus vir idemque sanctissimae recordationis praedecessor noster Clemens I. (5). Igitur progressu temporis ethnicarum superstitionum caligine plenius dissipata, et rudiorum quoque populorum moribus fidei per charitatem operantis beneficio mitigatis, res eo tandem devenit ut iam a pluribus saeculis nulli apud plurimas Christianorum gentes servi habeantur. Verum, dolentes admodum dicimus, fuerunt subinde ex ipso fidelium numero qui sordidioris lucri cupidine turpiter obcaecati, in dissitis remotisque terris Indos, Nigritas, miserosve alios in servitutem redigere, seu instituto ampliatoque commercio eorum qui captivi facti ab aliis fuerant, indignum horum facinus iuvare non dubitarent. Haud sane praetermiserunt plures glor. mem. Romani Pontifices praecessores nostri reprehendere graviter pro suo munere illorum rationem utpote spirituali ipsorum saluti noxiam, et christiano nomini probrosam; ex qua etiam illud consequi pervidebant ut infidelium gentes ad veram nostram religionem odio habendam magis magisque obfirmarentur. Quo spectant Apostolicae litterae Pauli III. die 29 Maii MDXXXVII sub Piscatoris annulo datae ad Cardinalem Archiepiscopum Toletanum, et aliae deinceps eisdem ampliores ab Urbano VIII. datae die 22 Aprilis MDCXXXIX. ad collectorem iurium Camerae Apostolicae in Portugallia; quibus in litteris ii nominatim gravissime coercentur, qui occidentales aut meridionales Indos *in servitutem redigere, vendere, emere, commutare vel donare, ab uxoribus et filiis suis separare, rebus et bonis suis spoliare, ad alia loca deducere et transmittere, aut quoquo modo libertate privare, in servitute retinere, nec non praedicta agentibus consilium, auxilium, favorem et operam, quocumque praetextu et quaesito colore, praestare, aut id licitum praedicare seu docere, ac alias quomodolibet praemissis cooperari* auderent seu praesumerent (6). Has memoratorum Pontificum sanctiones confirmavit postmodum et renovavit Benedictus XIV. novis apostolicis litteris ad Antistites Brasiliae et aliarum quarumdam regionum datis die 20. Decembris MDCCXLI. quibus eumdem in finem ipsorum Praesulum sollicitudinem excitavit (7). Antea quoque alius his antiquior praecessor Noster Pius II., quum sua aetate Lusitanorum imperium in Guineam Nigritarum regionem proferretur, litteras dedit die 7. Oct. MCCCCLXII. ad Episcopum Rubicensem eo profecturum; in quibus nedum Antistiti ipsi opportunas ad sacrum ministerium inibi cum maiori fructu exer-

(1) Ad Ephesios VI. 5. seqq., ad Coloss. III. 22. seqq. IV. 1.

(2) Mathaei XXV. 35. seqq.

(3) Lactantius Divin. Institut. lib. V. c. 16. tom. IV. Biblioth. veterum patrum Venetiis a Gallandio editae pag. 318.

(4) De Resurr. Domini orat. III. tom. III. pag. 420. operum edit. Parisiensis anni 1638.

(5) Ad Corinth. ep. I. cap. 55. tom. I. bibl. Gallandii p. 35.

(6) In Bullar. rom. edit. typis Mainardi tom. VI. part. 2. Const. 604. pag. 183.

(7) In Bullar. Bened. XIV. tom. I. Const. XXXVIII.

cendum facultates impertitus fuit, sed eadem occasione graviter in christianos illos animadvertit, qui neophytos in servitutem abstrahebant (1). Et nostris etiam temporibus Pius VII. eodem quo sui decessores religionis et charitatis spiritu inductus, officia sua apud potentes viros sedulo interposuit, ut Nigritarum commercium tandem inter christianos omnino cessaret. Hac quidem Praedecessorum Nostrorum sanctiones et curae profuerunt, Deo bene iuvante, non parum Indis aliisque praedictis a crudelitate invadentium seu mercatorum christianorum cupiditate tutandis, non ita tamen ut Sancta haec Sedes de pleno suorum in id studiorum exitu laetari posset; quum immo commercium Nigritarum, etsi nonnulla ex parte imminutum, adhuc tamen a christianis pluribus exerceatur. Quare nos tantum huiusmodi probrum a cunctis christianorum finibus avertere cupientes, ac re universa, nonnullis etiam venerabilibus Fratribus Nostris S. R. E. Cardinalibus in consilium adhibitis, mature perpensa, Praedecessorum Nostrorum insistentes vestigiis, auctoritate apostolica, omnes cuiuscumque conditionis Christifideles admonemus et obtestamur in Domino vehementer, ne quis audeat in posterum vexare aut spoliare suis bonis aut in servitutem redigere, vel aliis talia in eos patrantibus auxilium aut favorem praestare, seu exercere inhumanum illud commercium quo Nigritae, tamquam si non homines sed plura putaque animantia forent, in servitutem utcumque redacti, sine ullo discrimine contra iustitiae et humanitatis iura emuntur, venduntur, ac durissimis interdum laboribus exantlandis devoventur, et insuper lucri spe primis Nigritarum occupatoribus per commercium idem proposita, dissidia etiam et perpetua quodammodo in illorum regionibus praelia foventur. Enimvero Nos praedicta omnia tamquam christiano nomine prorsus indigna, auctoritate apostolica reprobamus; eademque auctoritate districte prohibemus atque interdicimus, ne quis ecclesiasticus aut laicus ipsum illud Nigritarum commercium veluti licitum sub quovis obtentu aut quaesito colore tueri, aut aliter contra ea quae Nostris hisce apostolicis litteris monuimus praedicare seu quomodolibet publice vel privatim docere praesumat... Datum Romae *etc.*

2104

S. C. S. Officii *29 April. 1840* — N. Mission. in Corea — Unus christianus consulit me an posset gentilibus vendere unum mancipium quod malae indolis est et nihil vult audire de religione sancta nostra. Si christianis illud non potest vendere, nec liberum dimittere, pacificis gentilibus vendere posse respondi. Quid erat respondendum?

R. In casu de quo agitur, et dummodo mancipium non sit baptizatum, dominum non esse inquietandum.

2105

S. C. S. Officii *17 Martii 1847* — Vic. Ap. Siam. — In Siamensi Regno triplicis generis sunt servi: — 1. Servi irredimibiles qui sine sponsore venduntur. Si forte moriantur, pretium illorum a nullo exquiri potest, et penitus perditur. — 2. Captivi quos rex elargitur vel mandarini inter se partiuntur, et si moriuntur eodem modo perditur illorum pretium, quod a lege taxatum est ad centum et quinquaginta circiter francos. — 3. Servi redimibiles qui sub sponsore emuntur, ita ut, si fugiant, sponsor vel solvit pretium, vel in fugitivi locum succedit. Si moriuntur, ordinarie dimidium solummodo pretium a sponsore exigitur. Secundum leges siamenses opera illorum servorum in locum usurae reputatur, et, quando redimunt se, integrum pretium solvere debent domino. His positis, quaeritur:

1. Utrum christiani possint emere servos irredimibiles, vel non.

2. Vel saltem possuntne cum tacita intentione ipsis relaxandi de pretio suo pro rata parte illorum operae?

3. Quando autem opera adaequabit pretium, debetne illos dimittere liberos, vel possuntne illos servare ut filios adoptivos, ipsis invitis, humaniter illos tractando?

Aliquando evenit quod isti servi procreant liberos in sua servitute: quando autem isti filii servorum, facti adulti, volunt e domo domini sui exire, debent solvere domino pretium educationis, centum circiter francos. Porro:

4. Christiani possentne exigere istud pretium in compensatione alimentorum in pueritia expensorum? Admodum difficile est determinare quantitatem pretii relaxandi, operae servorum correspondentem, et multo magis difficile est inducere christianos ad talem compensationem faciendam, propter exemplum paganorum, qui nihil omnino relaxant.

Ideo suppliciter ab EE. VV. postulamus ut, quantum fieri potest, quasdam regulas circa istam materiam nobis describere dignentur, ita ut neque dominorum, neque servorum iura laedantur.

Porro, ad maiorem rei elucidationem, tertium articulum regulae nostrae, qui sic se habet, a siamensi lingua in latinam hic transfero: *Secundum christianam legem, dominus debet diminuere pretium servi sui, quando erunt ra-*

(3) Apud Raynaldum in Annalibus ecclesiasticis ad ann. 1462. n. 42.

tiones minuendi, ita ut debeant dimittere illum liberum, quando secundum aestimationem sacerdotis et maiorum pagi, opera servi pretium suum adaequabit. Porro sacerdotes et maiores quando huiusmodi compensationem ponderabunt, debent habere rationem aetatis servi: an (sit) puer; an senex; an dominus illum emerit propter misericordiam, an pro suo proprio commodo; quantum illum occupaverit et pro quali servitio; an servus ille sit debilis; an aegrotaverit et quamdiu; praeterea debent aestimare periculum sortis et damnum emergens, quando his locus erit.

R. Ad 1. Dentur Decreta S. Officii fer. IV. 20 Martii 1686 et 12 Sept. 1776 prout in adnexo folio *(V. nn. 2100. 2101)*. — Ad 2. Provisum in praecedenti — Ad 3. Negative. — Ad 4. Provisum in praecedentibus. — SSm̄us decisiones Em̄orum approbavit.

2106

S. C. S. Officii *20 Iunii 1866.* — Vic. Ap. ad Gallas — Mancipia penes Gallas concubinis utuntur, rarissime uxoribus certa aliqua solemnitate nuptis unde veri nominis matrimonium arguatur; quia cum in tota sua existentia domino subiiciantur, possintque adeo quolibet die divendi, nullum inter ea perpetuum matrimonialis societatis vinculum supponitur esse. Idcirco postulatur:

1. Utrum dominus christianus tolerare possit ut duo servi adhuc infideles, qui, cum primum eius sub potestatem venerunt, iam in eiusmodi concubinatu vivebant, pergant ita vivere; an vero illos separare teneatur, donec fiant christiani et legitimo matrimonio coniungantur.

2. An dominus christianus qui plures possidet servos sic viventes in vero concubinatu, etsi matrimonii appellatione honestato, quique ad regulam exigere desiderat eiusmodi matrimonia, simul ac praedicti servi sese dispositos exhibeant ab baptismum recipiendum, et matrimonium legitime ineundum, possit in nova quam meditatur matrimonii christiani ordinatione illos ex utroque sexu seligere qui plus christiani spiritus demonstrent, maioremque spem faciant unitatis atque indissolubilitatis custodiendae, nulla habita ratione priorum vinculorum matrimonii, sive (ut magis nuncupare placeat) concubinatus, dummodo tamen novi contrahentes mutua afficiantur sympatia; an possit proinde tuta conscientia eosdem vi separare a suis concubinis, nisi forte concubinarii ipsi malint secum invicem contrahere matrimonium christianum.

3. An saltem violenta concubinariorum separatio locum habere queat, quando alter ex ipsis, sive masculus sive foemina probe dispositus est ad fidem amplectendam et matrimonium christiane celebrandum. Hoc dubium idcirco movetur quia violenta illa separatio posset excitare admirationem, et querimonias apud homines parum instructos perinde ac si quaedam fieret iniuria parti renitenti, quae christianam religionem amplecti detrectat.

4. Matrimonium sive servorum sive liberorum iuxta Gallarum morem dissolubile est saltem ex parte viri. Si igitur convertantur duo coniuges sive servi sive liberi qui eiusmodi matrimonium in infidelitate contraxerunt, debentne ante baptismum edoceri de indissolubilitate matrimonii statimque christiano matrimonio iterum coniungi ipso baptismatis die; an vero possunt etiam post baptismum relinqui in suo statu saltem per aliquod tempus, donec pares effecti fuerint intelligendo sicut oportet evangelico praecepto super indissolubilitate matrimonii?

R. Arbitratur Vicarius Apostolicus omnes generatim coniunctiones servorum infidelium apud Gallas non veri propriique nominis matrimonia, sed meros esse concubinatus. Persuasionem hanc ex triplici potissimum ratione hausisse videtur, quia nimirum eiusmodi coniunctiones, quamquam patrio more permissae, nulla adhibita solemnitate ineuntur; deinde quia cum servi toto vitae suae tempore sint in domini potestate, haud supponuntur esse inter eos perpetua matrimonialis societatis vincula; tandem quia matrimonium servorum omniumque universim Gallarum patrio item more dissolubile est, saltem ex parte viri. Sed ipse facile perspiciet quam infirmae sint hae rationes: solemnitates enim per se, maxime apud barbaros et infideles, ad essentiam non pertinent matrimonii, quod, una naturali lege inspecta, etiam sine illis consistere potest. Neque hypothesibus et praesumptionibus, sed certis evidentibusque probationum momentis inniti debet iudicium, quo nullum fuisse pronuncietur matrimonium, cuius validitati minime obstat ipsum divortium quoad vinculum lege vel moribus permissum nisi in pactum conditionemque expresse deducatur. Caveat igitur Vicarius Apostolicus ne vera matrimonia pro contuberniis imprudenter traducantur, praesertim cum eaedem servorum infidelium coniunctiones quas ipse concubinarias existimat, vulgo matrimonii nomine honestentur, et violenta partium separatio, eodem Vicario Apostolico fatente, quamdam iniuriae speciem habere apud homines illos videatur. Meminerit matrimonium verum inter infideles existere, nec proinde requiri ut infideles christiana religione initientur quo verum legitimumque matrimonium contrahere valeant. Meminerit etiam admonere dominos christianos, ne in servorum matrimoniis ineundis aliquam vim adhibeant, vel coniugem iisdem invisum obtrudant: matrimonia enim libera esse debent, et coactiones quae in iis forte adhibeantur, difficiles solent exitus frequenter habere. Nunc

ut dubiis 1. 2. et 3. satisfiat, nefas profecto est domino christiano tolerare servorum suorum licet infidelium concubinatum; etenim concubinatus lege naturali prohibetur qua non tantum fideles, verum etiam infideles obstringuntur, et cuius observantiam dominus, utpote domesticae societatis ordinator, a suis subditis exigere tenetur. Sed primum diligentissime investigare debet num illicito revera contubernio an legitimo coniugio servi utantur. Quod si de illicito contubernio constiterit, neque fieri possit legitimum matrimonium inter concubinarios ipsos (quod quidem semper optandum est, maxime si prolem ex fornicario commercio susceptam haberent), tunc demum eosdem vi etiam adhibita separet, non impediendo tamen quominus se cum aliis legitimo matrimonio coniungant, etiamsi christianam fidem profiteri detrectent, nullasque ad eam amplectendam dispositiones praeseferant. Ceterum quam viam rationemque dominos christianos sequi oporteat in permittendis vel inhibendis servorum infidelium coniugiis comperiet Vicarius Apostolicus ex alia instructione quae huic adnexa ad eum transmittitur (1). Reliquum est dubium 14. quo supponitur matrimonia Gal-

(1) Instructio S. C. S. Officii (31 Maii 1865), de qua agitur, data fuit Superiori Missionis Dahomey in Africa, atque ita se habet: « Quaestio a te proposita circa obligationem dominorum christianorum permittendi vel impediendi servorum infidelium coniugia, qui, ante captivitatem, mulierum conturberniis usi fuisse comperiuntur, delata est ad Emos Supremos Inquisitores feria IV. die 31 Maii labentis anni, prout apertius a te eodem hoc anno ineunte iuxta mandatum eorumdem Emorum Cardd., litteris datis die 7 Ianuarii, expressa fuerat his, qui heic adscribuntur, distinctis casibus. Primus casus est cuiusdam servi qui a domino christiano uxorem petit, quique interrogatus num unquam fuerit matrimonio vinculatus, respondit: *se quidem cum mulieribus uxorie vixisse, sed ignorare quid sit vinculum matrimoniale; in suis regionibus viros cum mulieribus habitare quae pro libito dimittuntur, vel quae sponte discedunt, ut cum aliis viris habitent, quin praecedentia vincula obstent; talem esse regionis consuetudinem.* Dominus autem certiores notitias habere volens, nihil praeter supradicta dignoscere potest. — Secundus casus est cuiusdam servi qui a domino suo uxorem petit, quique interrogatus respondet: *se iuxta morem suae gentis ante servitutem mulieres habuisse; inter eas unam ceteris praelatam fuisse, sed eam non esse quam in uxorum numero priorem tempore habuit; quam autem priorem tempore uxorem habuit, cum ea non ita esse vinculatum ut, quando libuerit, dimittere non possit; ea enim conditione assumuntur mulieres; talem in suis regionibus morem vigere.* — Tertius casus est servi cuiusdam qui a domino suo uxorem petit, quique interrogatus circa priora vincula matrimonialia, respondet: *se quidem ante servitutem uxorem legitimam habuisse, sed quid de illa evenerit impossibile esse certo scire: eam vel cum fugientibus in excidio patriae evasisse, forsitan in aliis regionibus venumdatam vel in Americam translatam, vel in maritimo itinere, ut saepe fit, obiisse: certa autem de ea nullum unquam nuntium habiturum. Se autem enixe postulare ut alia sibi detur uxor, tamquam per divortium a prima disiuncto.* Quartus casus est servi cuiusdam iam matrimonio ante servitutem vinculati, sed, servitute superveniente, ita ab uxore prima disiuncti, ut nulla unquam spes affulgeat suam uxorem possidendi. Enixe autem postulare ut alia detur uxor, vel tamquam a prima divortio facto, vel quia, ut asserit, *a Deo gentilibus saltem, in gravioribus casibus, plures uxores etiam simultanee possidere permissum est; sibi autem a fortiori permittendum, qui, priore amissa, aliam in eius loco habere postulat.* — Quintus casus est servi cuiusdam uxorem petentis, quique interrogatus circa mores suae gentis, respondet: *in suis regionibus mulierem adhuc puerulam viro a parentibus desponderi; in parentum potestate usque ad pubertatem custodiri: tum sponso traditur; sed hoc non impedit quominus vir plures hoc modo receptas uxores habeat; in moribus autem esse, si viro libuerit, quod mulier dimitti possit; si autem ipsa sponte discedere velit, consentiente viro, ad alium transit; vel etiam viro invito, coram arbitris re pertractata, et impensis pro tali muliere habenda a viro exactis, restitutis, ad alias nuptias convolat; et hoc iure factum indicatur, tamquam de quocumque contractu. Se hoc modo mulieres possedisse, a quibus nunc servitute divisus, aliam dari quaerit.* Sextus casus est mulieris cuiusdam in servitutem redactae quae viro in matrimonium iungi vult: dicit se iampridem ante servitutem cum viro fuisse, sed ignorare num fuerit legitima uxor; cum pluribus enim, asserit, aliis uxoribus in eadem domo sub uno viro vixisse, nec bene scire si tamquam uxor, vel ut concubina haberetur. Enixe autem postulare ut viro tradatur in matrimonium. — Septimus casus est mulieris gentilis quae a legitimo viro ita fuit servitute distracta, ut nunquam spes affulgeat cum illo posse coniungi. Dominus autem volens eam in matrimonio cum alio coniungi, quaerit num id liceat tamquam divortio a primo viro facto ita, ut in quarto casu.

Quibus casibus rite matureque perpensis, ita de illis Emi Patres iudicandum censuerunt. Quum in primo, secundo, quinto et sexto casu serio dubitari possit connubia de quibus ibidem agitur non vera fuisse matrimonia, sed iuxta exposita, et, nisi meliores notitiae haberi possint, conturbernia tantummodo ex libidine cum mulieribus inita, abhorrere ab aequitate existimarunt, infelices illos paganos ad perpetuum coelibatum adigi, eoque privari concupiscentiae remedio quod iure naturali iisdem datum est, praesertim cum agatur de matrimoniis infidelium quae, cum non sint Sacramenta, non eodem profecto gaudent favore quo christiana gaudere constat. Itaque in praedictis casibus, *primo* scilicet, *secundo, quinto* et *sexto* Emi PP. responderunt, dominos christianos permissivo modo se habere oportere, adeoque non debere mancipia sua impedire quominus matrimonio se iungant; hoc tamen circa secundum et circa sextum adiecto modo. Circa secundum, cum ibidem duo haec simul narrata sint: 1. omnes mulieres ea conditione viris adiungi ut, quandocumque libuerit, dimitti possint; 2. inter illas unam prae ceteris anteferri consuevisse; decreverunt Emi PP. praedictum responsum eatenus locum habere, quatenus omnino constet eam quoque, quae ceteris praefertur, eadem conditione fuisse in conturbernium admissam. Quod vero attinet ad sextum, licet dubium contra matrimonii veritatem satis fundatum videatur, quod mulier, de qua ibidem agitur, nescire se profitetur matrimonii ne an concubinatus nomine a suo viro suscepta fuerit, quod quidem cum essentia veri matrimonii certum ac reciprocum consensum exigentis haud facile componi potest, nihilominus cum absque ulla difficultate res possit melius declarari, si duo haec a muliere requirantur: 1. utrum eo tempore, quo ad suum virum accessit, alias repererit mulieres eidem ante se maritali

larum, utpote secundum patrias leges dissolubilia saltem ex parte viri, minime valere, ac proinde esse renovanda si coniuges convertantur; tum postulatur an liceat hos coniuges etiam post baptismum relinquere, saltem per aliquod temporis spatium, in suo errore circa dissolubilitatem matrimonii. De suppositione sive hypothesi supra dictum est, pravam contrahentium opinionem, licet patriis legibus sive moribus confirmatam, quod nimirum matrimonii vinculum dissolvi possit, nequaquam per se officere matrimonii validitati, nisi haec opinio deducatur in pactum tamquam conditio in actu ineundi matrimonii; tunc enim matrimonium nullum irritumque evadit, uti semper accidit cum matrimonio est apposita conditio substantiae ipsius repugnans. Quod vero ad postulatum attinet, non tantum nefas est coniuges in illo errore post eorum baptismum relinquere, sed ad baptismum quidem admitti debent, nisi antea probe instruantur de matrimonii indissolubilitate, et parati sint divinum hoc praeceptum observare.

2107

Ex Litteris Apost. Leonis PP. XIII.

5 Maii 1888 — (Ad Episcopos Brasiliae) — .... Vel maxime fecerunt pro servis Pontifices romani, illi vere in omni memoria et infirmiorum tutores et vindices oppressorum. S. Gregorius M. quam plurimos potuit ipse in libertatem asseruit, et in concilio romano an. 597 iis libertatem concessam voluit qui monasticam vitam agere constituissent: posse servos, invitis dominis, matrimonia libere inire Hadrianus I defendit: ab Alexandro III, an. 1167, apertissime edictum est Mauro Valentiae regi, ne quem christianum hominem servitio addiceret, quod nemo natura servus, a Deo liberi omnes facti. Innocentius autem III, an. 1198, Ordinem *Sanctissimae Trinitatis christianis redimendis* qui turcarum in potestatem incidissent, rogatu auctorum, Ioannis a Matha, Felicis Valesii, probatum ratumque habuit. Similem huic Ordinem *Mariae sanctae a Mercede* Honorius III posteaque Gregorius IX rite probavere; quem Petrus Nolascus ea ardua lege condiderat, ut religiosi illi homines se ipsi pro christianis in tyrannide captivis captivos devoverent, opus si esset ad redimendos. Idem Gregorius magis amplum libertatis subsidium decrevit, ut Ecclesiae servos nefas esset permutari: idem exhortationem ad Christifideles addidit, ut pro admissorum poenis servos suos Deo Sanctisque piaculi causa donarent. — Accedunt multa in hac re benefacta Ecclesiae. Ipsa etenim servos ab asperis dominorum iris damnosisque iniuriis, adhibita severitate poenarum, defendere consuevit; quos violenta manus vexaret, iis perfugia pandere aedes sacras; manumissos accipere in fidem, atque eos animadversione continere, qui ausi malis artibus liberum hominem in servitutem redigere. Eo ipsa propensius libertati favit servorum, quos quoquo modo, pro temporibus locisque, haberet suos; vel quum statuit ut omni servitutis vinculo ab Episcopis solverentur, qui se laudabili vitae honestate aliquamdiu probassent, vel quum Episcopis facile permisit, ut sibi addictos suprema voluntate liberos dicerent. Dandum item miserationi et

---

more coniunctas; 2. utrum vir ille soleret pro suo lubitu susceptas mulieres dimittere, et alias assumere: has quoque interrogationes non inopportune pro maiori diligentia fieri posse Emi PP. iudicarunt. Utrumque enim praedicto dubio gravissimum pondus adiiciet, et concubinatum potius quam verum matrimonium initum fuisse magis magisque suadebit.

At vero *tertii* et *quarti* et *septimi* casus diversam omnino esse rationem Emi PP. censuerunt. Nam tertius *uxorem legitimam, cum captivus ductus est, habuisse* fatetur, itemque mulier de qua sermo est in septimo casu *legitimum virum habuisse* narrat; atque is de quo in quarto agitur, *matrimonio se fuisse vinculatum* asserit: quae quidem omnia verum proprieque dictum matrimonium clare exprimunt; quo fit ut novum matrimonium adulterinum esset concubinatus; neque enim dubitare fas est polygamiam simultaneam, atque ipsum adeo divortium, non modo christianis, verum etiam infidelibus divino iure prohiberi, expresse id docente Innocentio III in cap. *Gaudemus, De divortiis*. Quod autem ab eo, de quo agitur in tertio casu, additur sibi iam impossibile esse certo scire an uxor sua superstes mortuane sit, id ei ad novum matrimonium minime prodesse iudicarunt. Cum enim vinculi matrimonialis obligatio certa in eo sit, eiusdem autem per mortem solutio nullo pacto sit probata, quandoquidem simplex ignorantia non magis mortem quam vitam suadet, quae imo in dubio praesumenda prae morte est, hinc sequitur impedimenti vim adhuc integram manere, iuxta expressam doctrinam capitis *In praesentia, De sponsalibus*, in infidelium aeque ac christianorum matrimoniis, retinendam, quippe quae in qualitate utrisque communi, quae est indissolubilitas, fundatur. Quapropter non minus in hoc tertio quam in quarto et septimo casu Emi PP. responderunt, dominos christianos teneri huiusmodi servos a novo matrimonio prohibere, nisi forte, ex pluribus saltem coniecturis (quae sin minus singulae, at certe simul coniunctae certitudinem moralem pariant) demonstrari possit legitimum eorum coniugem mortem vere obiisse.

Ceterum latere te non potest certissimam eamdemque facillimam viam eiusmodi nodos recidendi eam esse, si infideles, de quibus agitur, ad christianam fidem convertantur. Hoc enim si fiat, et ipsi privilegio Paulino cum alia catholica muliere nubendi, et tu dispensatione uti poteris ab interpellatione primae coniugis, quoties aut fieri reipsa illa nequeat, aut si fieret, nullius utilitatis fore summarie saltem atque extraiudicialiter certo constet. Denique ne illud quidem S. C. praetermittendum esse voluit, nimirum ut, occasione data, dominos christianos memineris admonere ne in hisce servorum matrimoniis ineundis aliquam vim adhibeant, vel coniugem iisdem invisum obtrudant. Matrimonia enim libera esse debent, et coactiones quae in iis forte adhibeantur, difficiles solent exitus frequenter habere. In casibus autem difficilioribus recurras, expositis omnibus adiunctis. »

virtuti Ecclesiae, quod servis remissum aliquid sit de gravitate legis civilis, quoad est impetratum, ut proposita Gregorii Magni temperamenta, in scriptum ius civitatum recepta, valerent: id autem factum, Carolo Magno praesertim agente, qui ea in *Capitularia* sua, quemadmodum postea Gratianus in *Decretum,* induxit. Monumenta denique, leges, instituta, continuo aetatum ordine, docent et declarant magnifice summam Ecclesiae caritatem in servos, quorum conditionem afflictam nullo tempore vacuam tutela reliquit, omni semper ope allevavit. — Itaque Ecclesiae catholicae, amplissimo Christi Redemptoris beneficio, expultrici servitutis, veraeque inter homines libertatis, fraternitatis, aequalitatis effectrici, satis numquam, proinde ac de prosperitate gentium merita est, haberi potest vel laudis vel gratiae.

Saeculo inclinante quinto decimo, quo tempore, funesta servitutis labe apud gentes christianas prope deleta, sese civitates in libertate evangelica stabilire atque etiam latius proferre imperium studebant, haec Apostolica Sedes diligentissime cavit, necubi mala eiusdem pravitatis germina reviviscerent. Ad regiones igitur nove repertas Africae, Asiae, Americae, vigilem providentiam intendit: fama enim manaverat, earum duces expeditionum, homines christianos, armis ingenioque minus recte uti, ad struendam imponendamque innoxiis nationibus servitutem. Cruda scilicet natura soli, quod erat subigendum, neque minus metallorum opes explorandae effodiendae, quum operas bene validas postularent, iniusta plane suscepta sunt atque inhumana consilia. Fieri enim coepta est quaedam mercatura, servis ad id opus ex Aethiopia deportandis, quae, nominata deinceps *la tratta dei Negri,* nimium quantum eas occupavit colonias. Secuta quoque est, non absimili iniuria, indigenarum hominum (qui universae *Indi* appellati) ad modum servitutis oppressio. His de rebus ubi Pius II certior est factus, mora nulla interposita, die 7 Octobris an. 1462, epistolam dedit ad episcopum Rubicensem, qua tantam improbitatem redarguit et damnavit. Aliquo post tempore, Leo X quantum potuit officiorum et auctoritatis apud reges et Lusitaniae et Hispaniarum adhibuit, qui eam licentiam, religioni pariter atque humanitati iustitiaeque probrosam, radicitus excidendam curarent. Nihilo minus ea calamitas confirmata haerebat, manente impura causa, inexplebili habendi cupiditate. Tum Paulus III de conditione Indorum servorumque Maurorum paterna caritate anxius, ad hoc venit extremum consilii, ut solemni decreto, in luce quasi conspectuque omnium gentium, pronuntiaret, triplicis modi potestatem illis deberi universis iustam et propriam; posse nimirum sui quemque esse iuris, posse consociatos suis legibus vivere, posse rem sibi facere et habere. Hoc amplius, litteris missis ad Card. Archiepiscopum Toletanum, qui fecissent contra idem decretum, in eos statuit interdictionem sacrorum, integra Romano Pontifici reconciliandi facultate (1). Eadem providentia eademque constantia, Indis atque Mauris, iisque vel nondum christiana fide instructis, alii subinde Pontifices sese assertores libertatis acerrimos praestitere, Urbanus VIII, Benedictus XIV, Pius VII, qui praeterea in principum Europae foederatorum Vindobonensi conventu, communia consilia huc etiam advertit, ut ea Nigritarum distractio, quam diximus, multis iam desueta locis, funditus convelleretur. Etiam Gregor. XVI negligentes humanitatis et legum gravissime admonuit, idemque Apostolicae Sedis decreta statutasque poenas revocavit, et rationem nullam praetermisit ut externae quoque nationes, europaearum secutae mansuetudinem, a dedecore et feritate servitutis abstinerent, abhorrerent (2). Opportunissime vero Nobis accidit, ut sua summos principes rerumque publicarum moderatores gratulatione prosequamur, quibus perseveranter instantibus, querimoniis diuturnis aequissimisque naturae et religionis iam satis est factum.

In re tamen persimili residet Nobis in animo alia quaedam cura quae non mediocriter angit, et nostram urget sollicitudinem. Quippe tam turpis hominum mercatura ea quidem mari fieri desiit, terra vero nimis multum nimisque barbare exercetur; idque maxime in nonnullis Africae partibus. Hoc enim perverse a mahometanis posito, hominem aethiopem adsimilisve nationis vix aliquo numero supra esse belluam, videre licet et horrere perfidiam hominum atque immanitatem. Ex improviso in Aethiopum tribus tale nihil metuentes more irruunt impetuque praedonum; in pagos, in villas, in mapalia incursant, omnia vastant, populantur, diripiunt; viros perinde et feminas et pueros, facile captos vinctosque abducunt, ut per vim ad nundinas trahant flagitiosissimas. Ex Aegypto, ex Zanzibar, partim quoque ex Sudan, quasi e stationibus, illae detestabiles expeditiones deduci solent; per longa itinera pergere viri constricti catenis, tenuissimo victu, sub crebra verberum caede; ad haec ferenda imbecilliores necari: qui satis salvi, gregatim cum reliqua turba ire venum, atque emptori prostare moroso et impudenti. Cui vero quisque venditus et permissus sit, discidio miserabili qua uxorum, qua liberorum, qua pa-

(1) *Veritas ipsa,* 2 Iunii 1559.

(2) *In supremo Apostolatus fastigio,* 3 Dec. 1837.

rentum, illius in potestate ad servitutem adigitur maxime duram et fere nefandam, neque ipsa recusare potest sacra Mahometi. Haec Nos summa animi aegritudine, a quibusdam non ita ante accepimus, qui coram nec sine lacrimis eiusmodi infamiam et deformitatem spectaverunt: cum iis autem plane cohaerent quae a nuperis Africae aequinoctialis exploratoribus sunt narrata. Quin etiam istorum ex testimonio et fide compertum apparet ad quater centena millia sic homines afros vendi solitos, pecorum instar, quotannis; quorum dimidiam circiter partem de viis asperrimis languidos concidere ibique interire; ut, sane ad dicendum quam triste, velut factam ex residuis ossibus semitam ea loca peragrantes dispiciant. — Quis non tantarum miseriarum cogitatione moveatur? Nos equidem qui personam gerimus Christi, amantissimi omnium gentium sospitatoris et Redemptoris, quique adeo laetamur de plurimis gloriosisque Ecclesiae promeritis in omne genus aerumnosos, vix possumus eloqui quanta caritatis amplitudine ad eas pandimus brachia, quam vehementer cupimus omnia ipsis posse allevamenta et subsidia impertire, eo proposito ut, simul cum servitute hominum, servitute superstitionis excussa, uni veroque Deo, sub Christi suavissimo iugo, possint tandem servire, divinae hereditatis nobiscum participes. Utinam omnes, quicumque imperio et potestate antecedunt, vel iura gentium et humanitatis sancta esse volunt, vel religionis catholicae incrementis ex animo student, ubique omnes, hortantibus rogantibus Nobis, ad eiusmodi mercaturam, qua nulla inhonesta magis et scelerata, comprimendam, prohibendam, extinguendam enixe conspirent. — Interea, dum acriore ingeniorum et operum cursu nova itinera ad africas terras, nova commercia instruuntur, contendant viri apostolici, ut, quoad melius fieri possit, sit saluti servorum libertatique consultum. Huc ipsi alio praesidio nullo reapse proficient, nisi, divina gratia roborati, toti sint in disseminanda fide nostra sanctissima eaque laboriosius in dies alenda; cuius est fructus insignis ut libertatem mire conciliet ac pariat *qua Christus nos liberavit* (Galat. IV. 31). Itaque, tamquam in speculum virtutis apostolicae, inspiciant monemus in vitam et facta *Petri Claver*, cui recentem gloriae lauream addidimus; in eum inspiciant, qui, summa laborum constantia, annos continenter quadraginta, maurorum gregibus servorum miserrimis sese totum impendit, vere ipsorum Apostolus praedicandus, quibus se perpetuum servum et profitebatur et dabat. Caritatem viri, patientiam si curae habeant sumere sibi et referre, ii profecto digni existent administri salutis, auctores consolationis, nuntii pacis, qui solitudinem, incultum, feritatem, in ubertatem possint religionis cultusque laetissimam, Deo iuvante, convertere.

Iamque in vobis, Venerabiles Fratres, cogitatio et litterae Nostrae gestiunt conquiescere, ut vobis iterum significemus iterumque vobiscum sociemus singulare quod capimus gaudium, ob ea quae isto in Imperio publice inita sunt de servitute consilia. Siquidem per leges quum provisum cautumque sit, ut, quotquot sunt adhuc de conditione servili, in ordinem et iura liberorum debeant admitti, id Nobis ut bonum et faustum et salutare per se videtur, sic etiam spem firmat fovetque ad auctus rei civilis reique sacrae in futurum laetandos. Ita Brasilici nomen Imperii apud humanissimas quasque gentes erit merito in commemoratione et in laudibus, nomenque simul florebit Imperatoris augusti; cuius ea fertur praeclara vox, nihil se habere optatius, quam ut omne in finibus suis servitutis vestigium celeriter deleatur. — At vero, dum ea ipsa legum iussa perficiuntur, incumbite alacres, omni ope rogamus, et operam providentissime date praesenti rei, quam difficultates impediunt profecto non leves. Omnino per vos efficiendum, ut domini et servi optimis inter se animis congruant optimaque fide, neu quidquam de clementia aut de iustitia decedant, sed, quaecumque transigenda sunt, omnia legitime, sedate, christiano modo transigant; quod enim exoptabant omnes, tolli et deleri servitutem, hoc prospere cedat optandum maxime est, nullo divini vel humani iuris incommodo, nulla civitatis perturbatione, atque adeo cum solida ipsorum, quorum agitur causa, utilitate servorum. — Quibus singulatim, sive qui iam facti liberi sunt, sive qui fient propediem, monita nonnulla salutis, e sententiis delibata magni gentium Apostoli, pastorali cum studio animoque paterno commendamus. Ergo illi memoriam et voluntatem gratam pie ad eos servare diligenterque profiteri studeant, quorum consilio operaque in libertatem vindicati sunt. Tanto se munere numquam praebeant indignos, nec umquam libertatem cum licentia cupiditatum permisceant; ea vero utantur quo modo cives decet bene moratos, ad industriam vitae actuosae, ad commoda et ornamenta cum familiae tum civitatis. Vereri et colere maiestatem principum, parere magistratibus, legibus obtemperare, haec officia et similia, non tam metu adducti quam religione assidue exsequantur; etiam cohibeant arceantque alienae copiae et praestantiae invidiam, quae dolendum quam multos, ex tenuioribus quotidie torqueat et quam multa ministret nequitiae plena instrumenta adversus ordinum securitatem et pacem. Re sua et statu contenti, nihil carius cogitent, nihil appetant cupidius quam bona regni caelestis quorum gratia in lucem editi sunt et a

Christo redempti: de Deo eodemque Domino ac Liberatore suo cum pietate sentiant, eum totis viribus diligant, eius mandata omni cura custodiant. Sponsae eius, Ecclesiae sanctae, se filios esse gaudeant, esse optimos laborent, et quam possint amoris vicem sedulo reddant.

Haec eadem documenta vos item, Venerabiles Fratres, ipsis suadere et persuadere libertis insistite; ut, quod summum est Nobis votum idemque vobis bonisque omnibus esse debet, partae libertatis fructus religio in primis, quacumque istud patet Imperium, amplissimos habeat, ad perpetuitatem persentiat.

Id autem que succedat felicius, cumulatissimam a Deo gratiam opemque maternam Immaculatae Virginis imploramus et exposcimus. Caelestium munerum auspicem paternaeque Nostrae benevolentiae testem, vobis, Venerabiles Fratres, clero populoque universo Apostolicam benedictionem peramanter impertimus.

ART. III. De furto et restitutione

2108

S. C. de Prop. F. - C. G. *16 Iunii 1636* — An liceat mercatoribus christianis in pondere et numero mercium decipere turcas, collusione facta cum publico moderatore turca.

R. Non licere.

2109

S. C. de Prop. Fide - C. P. PRO SIN. *21 Ian. 1788* — Se il danaro che dai sacerdoti degl'idoli, che si convertono, vien sottratto (nell' abbandonare i tempî pagani) per valersi del medesimo a procurarsi l' esistenza, abbia la qualità ed il carattere di cosa furtiva.

R. Secundum ea quae proponuntur, non licere, nihil enim profertur quod noxam furti excusare possit in casu de quo agitur.

2110

S. C. de Prop. Fide - C. P. PRO SIN. — CHAN-SI — 1. (Intorno alla) restituzione della robba altrui fatta in elemosina, benchè il sacerdote ed il penitente non ignorino il vero padrone, cerca (il Provicario) se il confessore possa lasciare in buona fede il penitente che crede di avere restituito, e se il sacerdote possa fare detta restituzione con elemosine ricevute da altri invece del penitente, ed intanto applicarsi ad istruirlo.

2. Nei monti vi sono alcuni tempî d'idoli non abitati dai sacerdoti, ma addetti ai vicini monasteri. In tanti templi sogliono i gentili talvolta lasciarvi oblazioni di biada, o di danaro, che poi li bonzi di quel monastero vengono a raccogliere. Alcuni cristiani col solo fine di pigliarsi quelle oblazioni, vi si portano con apparenza di divozione a visitarli. Sono essi rei di furto? Ed essendolo, a chi sono obbligati di restituire?

R. Ad 1. Consulat theologos ac praesertim Antoine Theol. Moral. *De iustitia et iure* cap. 3. (partis II) quaest. 21. resp. 1. *in fine* (1), quod spectat primam partem dubii; quod vero spectat secundam, posse, nisi qui dedit eleemosynam modum illius erogandae praescripserit.

Ad 2. Reos esse simulatae superstitionis, et furti; et restitutionem faciendam esse sacerdotibus templi.

2111

Ex Litt. S. C. de Prop. F. *11 Iuni 1811* (AD EP. MARASCEN.) L'obbligo della restituzione a cui è tenuto l' usuraio passa all' erede od eredi, come dichiaravano i teologi al quinto dei quesiti proposti dai missionarii della Cina (2) con susseguita approvazione delle loro risposte fatta dalla S. C. di Propaganda, e dalla s. m. d' Innocenzo X ai 12 Settembre 1645. Fu la detta risposta nei seguenti termini: « Censuerunt filios heredes usurariorum teneri a patribus ex usuris illicite acquisita restituere, » certis quidem dominis, si certi sint; sin minus, iuxta regulas a doctoribus traditas. Actualem vero restitutionem a doctis, piis et prudentibus viris esse dirigendam. » Che se i

---

(1) Haec laudatus auctor l. c.: « Si ante diligentem » inquisitionem bona vel debita incerta impendisti in » pauperes, teneris adhuc restituere domino comparenti. *Est communis sententia.* Quia fecisti iniuriam » vero domino, qui ius habet ne bona sua, omissa diligenti inquisitione, alienentur; et quia tua culpa est » quod non inveneris dominum, ut ei redderentur bona » quando reddi poterant. Si tamen res adhuc existat » apud pauperem, vel locum pium, hic restituere tenetur; quia qui dedit non potuit transferre dominium » quod proinde manet apud dominum. Quod si post » diligentem inquisitionem erogasti pauperibus, ad nihil teneris; non enim teneris ratione rei acceptae, » cum nihil apud te extet, neque ratione iniuriae, quia » iam restituisti eo modo quo potuisti ac debuisti; neque ex contractu, aut lege, cum nihil horum sit. Si » tamen ea tibi tamquam pauperi applicasti, Lessius » docet te teneri ea restituere domino postea cognito, » modo adhuc extent in se vel in pretio; quia teneris » ratione rei, nec es in tanta necessitate, ut ea tibi » posses reservare. Recte autem monet, si res inventa » vel debita sit magni momenti, potius eam xenodochio, vel monasterio pauperi, quam aliis pauperibus » dandam esse, sub obligatione eam restituendi domino, si comparuerit. Si tamen bona fide in alios pauperes distributa fuerit, cum iam nulla spes superesset » inveniendi dominum, ad nihil amplius distribuens tenebitur, cum adhibuerit debitam diligentiam ad restituendum domino, et iam restituerit secundum eius » voluntatem rationabiliter praesumptam. »

(2) Quaesitum fuerat a missionariis: *Utrum usurariorum filii, si quando in hereditatibus eorum succedant, iam christiani existunt, teneantur ad restitutionem eorum quae pater ex usuris accepit in toto vel in parte, iuxta male acceptorum excessum.*

padroni, cioè quelli a cui dee farsi la restituzione, siano incerti, è comune sentimento dei teologi che quelli i quali sono obbligati a restituire debbono tutto il loro debito convertirlo a favore della Chiesa e dei poveri, o di altre cause religiose e pie.

2112

S. C. de Prop. Fide – C. P. PRO SIN. *26 Aug. 1833* — Se si dia luogo a qualche istruzione sul metodo che si tiene dai missionarî di Fokien relativamente ai Sagramenti che si amministrano da essi agli usurai pubblici posti in pericolo di morte, contentandosi della promessa di restituzione fatta dal figlio del padre moribondo.

R. Missionarios accitos ut usurarii publici saluti consulant, si eos invenerint loquendi facultate destitutos, et iam sufficentia poenitentiae signa dedisse compererint, eum absolvant, moneantque heredes de onere restituendi pecunias sine iusto titulo male acceptas seu iniuste retentas. Si autem tempus supererit, et infirmus loquendi et voluntatem suam patefaciendi vim habet, ab ipsomet infirmo missionarius exigere debet, antequam eum absolvat, ut meliori qua fieri potest ratione creditorum indemnitati consulat.

2113

Ex Litt. S. C. de Prop. F. *26 Sept. 1840* (AD VIC. AP. SCOPIAE) —... Nel dubbio nono implora V. S. una norma sul contegno a tenersi coi penitenti che hanno rubato ai turchi e non possono fare la restituzione senza pericolo della vita, volendo i turchi conoscere sempre il nome del ladro. Intorno alla qual cosa la S. C. ha decretato che debbasi V. S. attenere al sentimento dei buoni autori, i quali insegnano che non potendosi effettuare la restituzione delle cose rubate al loro padrone, nemmeno per mezzo dei confessori, e d' altra parte non potendo il colpevole ritenere il mal tolto, debbasi erogare il valore delle cose rubate *ad pias causas, vel inter pauperes.*

2114

S. C. S. Officii *24 Aug. 1842* — VIC. AP. TUNK. OCCID. — 1. Ex lege civili huius Regni, pars bonorum quae vocatur *phan-kuong-koa,* et quae pro cultu Maiorum destinata est, prohibetur vendi et quovis modo alienari, et fructus ex ea percepti ad solum cultum Maiorum impendi debent. (Dans les testaments, chacun est obligé de léguer un dixième de ses biens au fils aîné pour faire les sacrifices et autres cérémonies du culte des ancêtres; sans ce legs, le testament est nul. Aussi les chrétiens mettent cette disposition dans leurs testaments pour en assurer la validité; mais ils n'entendent pas par là prescrire des superstitions, et on fait seulement les suffrages habituels selon l'usage de l'Eglise). Unde quaeritur quomodo agendum sit erga christianos qui in tribunali sacro sese accusant praedictam partem hereditatis vendidisse, vel fructus inde perceptos ad usus profanos consumpsisse.

2. Praedicta pars, ut decima pars bonorum familiae, ex lege debet assignari primogenito masculo, sed in defectu prolis sexus masculini lex iubet quod filius fratris maioris, et, in illius defectu, fratris minoris, ut primogenitus habeatur, ac proinde, praeter partem dictam *phan-kuong-koa,* quae illi datur ut curet de cultu Maiorum, adhuc illi conceditur ius accipiendi unam partem hereditatis sicut caeteri liberi. Multi haud aequo animo ferunt quod maior pars bonorum suorum in detrimentum liberorum, quos genuerunt, sic ad alienos transeat; unde fit quod omni modo possibili conantur ut in fraudem legis liberi sui maiorem partem bonorum familiae habeant, ita ut filio fratris nihil detur nisi quod absolute denegari non potest, quin coram iudice reclamet. His positis, quaeritur utrum talis agendi ratio sit peccatum contra iustitiam, ita ut sit obligatio restituendi.

R. Ad 1. Si testator verba de quibus agitur, testamento apposuerit pro sola tantum validitate testamenti, non esse inquietandos christianos de quibus supra, et decima pars cedat heredi, vel heredibus quibus de iure; si vero voluntas testatoris ea sit ut decima pars applicetur cultui catholico: quoad praeteritum, iidem Eñi DD. dixerunt: Supplicandum SSño pro facultate sanandi alienationes et distractiones de quibus agitur, iniuncto tamen aliquo pio opere pro fidelium animabus expiandis, vetita protestatione ethnici cultus (1); quoad futurum vero, servetur pia testatoris voluntas.

Ad 2. Non esse inquietandos.

SSñus (Gregorius XVI) praefatas resolutiones approbavit et remisit facultates D. Vicario Ap. Tunkini sanandi alienationes et distractio-

(1) In litteris S. C. de Prop. Fide (17 Sept. 1842) ad Vic. Ap. Tunk. Orient. haec habentur: « Quoad » solutionem prioris quaestionis, quaedam Supremae » ipsius Inquisitionis nomine hic addenda sunt. Dictum » enim est: *decima pars cedat heredi vel heredibus* » ut nempe casus praevideatur in quo plures una si» mul adsint heredes, hoc est *coheredes,* inter quos » dividenda erit antedicta decima pars, habita ratione » quotae seu partis assis hereditarii unicuique ex man» dato testatoris pertinentis. Dictum praeterea est: *Ve*» *tita protestatione ethnici cultus,* ut fideles nempe sciant » nec simulate quidem id eis licere: nam ex casus ipsius » rerum adiunctis patet eos posse in hoc forte peccare, » ut gubernio nempe suadeant sese etiam facto legis » praecepto obtemperare. »

nes de quibus in precibus, iuxta Emorum suffragia.

2115

S. C. S. Officii *21 Sept. 1842* — Vic. Ap. Chen-si — Utrum Christifidelis qui sciens et volens delubri muros, ianuas, implementa diruit et perdit, atque ab ethnicis ea de causa capitur, debeat vel possit damnum sarcire, saltem ex alio titulo?

R. Teneri ad restitutionem, titulo iustitiae.

2116

S. C. de Prop. Fide - C. P. pro Sin. *27 Sept. 1843* — Vic. Ap. Cocinc. — Dedi litteras ad S. C. in quibus loquebar de decreto a rege lato ad agros a legitimis eorum possessoribus auferendos, et quaerebam: – *An liceret pago christiano agros a rege illi assignatos sibi ut suos vindicare; et an liceret christianis fructus dictorum agrorum facere suos quando illi ipsis titulo militiae vel servitii publici assignantur.* Sed... S. C. quaerit: 1. Utrum Cocincinenses, quibus praedia auferuntur, tamquam legitimi verique possessores bonorum illorum habeantur; vel e contra regi tamquam domino ea pertinere censeantur. — Respondeo ad 1. (i. e. primam partem): Affirmative; dictos enim agros aut praedia inter se vendunt et emunt sine ulla omnino conditione vel onere ullo. Quotannis tributum dictorum agrorum solvunt, et titulo possessionis agrorum nihil aliud a possessore exigitur. Aliunde usque nunc quoties rex abstulit praedia aliqua ab aliquo, semper possessori pretium praedii solvit. Ideo respondeo ad 2. (partem): Negative. — S. C. quaerit 2. Utrum bona illa a gubernio fisco adiudicata, cum regni seu publicis bonis commixta curentur, vel seiuncta administrentur. — Respondeo 1. Dicta bona non fuisse adiudicata, ideo cum bonis publicis ea nec curari nec administrari seiunctim. Respondeo 2. Dicta bona adiudicata fuerunt ad pagos, intra quorum fines existebant; ideo eorum administratio et cura pertinet ad pagos, non ad gubernium. Pagi tamen non videntur habere proprietatem veram et absolutam dictorum agrorum; vendere enim eos non possunt, locare tamen eos possunt per aliquot annos iustis de causis, a praefectis tamen approbandis. Isti agri *publici* dicuntur quia eorum proprietas ad nullum in particulari pertinet, et eorum fructus ab his solis qui operibus publicis vacant percipi possunt. Et dicuntur ad pagum istum vel illum pertinere quia ii soli qui ad istum vel illum pagum pertinent, fructus percipere possunt agrorum intra fines istius vel illius pagi existentium. Miles igitur istius pagi nullum ius habet ad agros publicos alterius pagi, in cuius tabulis inscriptus fuit et pro quo militat.

Alia quaedam sunt etiam notanda: 1. Nullus inter indigenas videtur dubitare an pagi possint iuste, nec ne, dicta praedia a lege illis adiudicata recipere. — 2. Nec inter eos qui partem agri sibi a pago assignatam recipiunt, ullus est qui suspicetur hoc sibi non licere; vel enim ipsi vi dictae legis amiserunt praedia, vel non: si prius, tunc partem sibi assignatam, ut compensationem quamdam habent; si posterius, tunc sunt pauperes, et partem sibi assignatam habent velut pretium quo pagus eos conducit ad militandum, vel operibus publicis vacandum pro pago. – 3. In tota hac provincia unus tantum est pagus in quo duae partes sunt christianae et tertia pars pagana. Tres aut quatuor alii pagi sunt in quibus media pars est christiana et media pars pagana. In omnibus aliis pagis provinciae christiani sunt inferiores numero paganis, et in tota provincia novem sunt millia christianorum. – 4. Si declaratur non licere communitati christianae et christianis dicta praedia recipere, nihil utilitatis refunditur in antiquos eorum possessores; et multa inde sequerentur incommoda: *a*) Isti agri relati sunt in tabulis publicis ut agri communes, nec possibile est mutare dictas tabulas; et qui dicta praedia alicui darent aut reciperent non titulo militiae vel servitii publici sed alio titulo, certe haberentur et punirentur ut rei malae administrationis, et ad restitutionem obligarentur sine ullo dubio. *b*) Si totus pagus christianus foret, non posset quidem dicta praedia reddere, sed posset forsan compensationem facere antiquis possessoribus; sed nullus est pagus omnino christianus, et pagus nihil habet ad reddendum etc. Et quomodo obligare privatos ad reddendum quod recipiunt titulo militiae et servitii publici etc.?

R. Attentis omnibus et singulis circumstantiis, non esse inquietandos.

2117

S. C. S. Officii *14 Ianuar. 1846* — Tche-Kiang et Kiang-si — Bonzus (quidam) ethnicae superstitionis erroribus nuntium mittere, et sanctae catholicae Ecclesiae nomen dare paratus, *petit:* Ut sibi liceat retinere quae antea perceperat in ethnico officio quod gessit, quaeque in medicae artis exercitio comparaverat.

R. Non esse inquietandum, dummodo aliunde non intervenerit certa iniustitia. Et re quidem vera nullum excitandum dubium quoad medicae artis emolumenta, cum mercedis locum obtineant. Quae item ab ethnicis sacerdotali munere sibi bonzus quaesivit, quamvis superstitioso e fonte manaverint, legitime tamen eidem obvenisse videntur, utpote quae fuerint paganae gentis propria, eiusque consensu suis sacerdotibus honorarii loco attributa. Iure autem meritoque praelaudato decreto est limitatio superadicta *dummodo aliunde non intervenerit*

certa iniustitia. Iustitiae siquidem effata: *Suum cuique reddendum; Quod tibi fieri non vis, alteri ne feceris,* ab ipsa naturae lege manantia, ubique gentium vim obtinent. Si quae igitur bonzus sive in medicae artis, sive in sacerdotalis officii exercitio se certo noverit iniuste percepisse, restituat domino vel eius heredi necesse est; aut, si uterque incertus sit, pauperibus eroganda, quorum nomine venire idem bonzus ex facti specie minime videtur.

ART. IV. **De contractibus et usuris**

2118

S. C. de Prop. Fide *12 Septembr. 1645* — MISS. SIN. — 1. In Chinarum Regno lege stabilitum est, ut in mutuo *triginta pro centum* accipiatur absque respectu lucri cessantis, aut damni emergentis. Quaeritur utrum chinensibus sit licitum pro pecuniarum suarum mutuo, licet non interveniat lucrum cessans, aut damnum emergens, praedictam *pro centum triginta* quantitatem Regni lege taxatam accipere: Et causa dubitationis est, quia in recuperanda pecunia est aliquod periculum, scilicet, quod qui accipit mutuatum fugiat, vel quod tardet in solvendo vel quod necessarium sit coram iudice repetere, vel propter alia huiusmodi.

2. In universo Chinarum Regno domus publicas usuris deputatas reperiri res est usitata, in quibus usurarii publici, facta sub pignorum cautione, pecuniam suam, sumpto lucro, ad usuram dare solent; ea tamen conditione, ut pro uno ducato singulis mensibus tantum quid accipiant; et si, tantis elapsis annis, pignorum dominus, pro iisdem recuperandis pignoribus, soluta principali pecunia cum lucro, non redierit, actionem et dominium, quod habebat in suis pignoribus, illico amittat. Istae autem domus, reipublicae necessariae sunt, et quamvis usurarii vitam usurariam dimittere velint, a non desistendo a praedictis usuris, iudicis auctoritate compelluntur. Quaeritur utrum, si huiusmodi usurarii converti velint ad fidem, possint baptizari manendo in suo statu usurario propter causam supradictam; vel quidnam in tali casu agendum sit.

R. Ad 1. Ratione mutui, immediate et praecise, nihil esse accipiendum ultra sortem principalem: si vero aliquid accipiant ratione periculi probabiliter imminentis, prout in casu, non esse inquietandos, dummodo habeatur ratio qualitatis periculi et probabilitatis eiusdem, ac servata proportione inter periculum, et id quod accipitur.

Ad 2. Chinenses in statu usurario permanentes, baptizari non posse; si vero iudicis auctoritate compellantur ad proprias pecunias mutuandas, posse aliquid accipere, etiam recepto pignore, ultra sortem principalem, tum ratione curae in custodia pignorum, lucri quoque cessantis, et damni emergentis; tempore autem praestituto, si ex venditione pignorum aliquid supersit sorti principali, et lucro ex causis praedictis iuste acquisito, domino pignoris esse restituendum.

2119

S. C. S. Officii *17 April. 1749* — PRAEF. MISS. TUNETI — Mercatores hebraei, Tuneti degentes, olim societatem cum turcis inibant, pecuniamque suam collocabant super naves piratarum contra christianos bellantes, atque his fundamentis inter christianos captivos introductus fuit usus pecuniam dare hebraeis in foenore, usuramque percipere, singulis mensibus, tres pro centum, etiam cum pignore; attamen periculum erat et pignus et sortem principalem amittendi, quod pignus multorum non erat securum, et aliquoties aliqui et pignus et sortem principalem amittebant. Nunc autem Bey hebraeis prohibuit, ne amplius commercium cum turcis exerceant in navibus, sub poena pecuniae et etiam vitae iacturae. Ideo scire desidero quomodo me gerere in futurum, et quam usuram percipere valeant captivi fideles, tuta conscientia. Mercatores galli, atque etiam alii, qui sunt liberi, quando in commercio pecuniam foenori dant inter se, solent exigere unum pro centum singulis mensibus, quod quidem a mercatorum societate Massiliensium fuit concessum. At vero captivi maiorem usuram exigere possunt, ratione iniustae captivitatis, et periculi sortem principalem amittendi, ut saepe contingit; ipsimet hebraei eis sponte offerunt tres pro centum; existimo eos id facere posse more pristino. Insuper advertendum est, quod hebraei nativi tam erga Christifideles perfidi sint, ut occasionem non praetermittant eos prodendi.

R. Fiat Instructio mittenda ad P. Carolum Felicem, missionarium Ordinis Capuccinorum, in qua, iuxta epistolam circularem Sanctitatis Suae ad Episcopos Italiae, sub die 1. Novembris 1745, incipientem *Vix pervenit,* eidem significetur quod contractus, ad hoc ut pariant fructus, debent suam denominationem habere, nempe census, cambii maritimi, cambii per nundinas, lucri cessantis et damni emergentis certi cum interpellatione, iuxta notoria requisita Pauli de Castro, vel fructuum recompensativorum et similium, ut fructus legitime parere valeant, alias pro mutuis reputari debent, quarumcumque usurarum prorsus exclusivis.

INSTRUCTIO S. C. DE PROP. FIDE — Ad tenorem Litterarum Benedicti XIV. *Vix pervenit* se gerere tenebitur, quibus intelliget contractus fructiferos ex pecunia mutuo data illicitos esse, quando denominationem non habent census, vel cambii veri, sive litteris, sive nundinis vel

societatis realis, vel rationem compensativam tituli lucri cessantis, aut damni emergentis, quibus praeter sortem percipere valeat tantum fructus quantum sufficit ad damnum aequiparandum quod mutuans pati tenetur, aut lucrum quod amisit; idcirco, si in contractu desint supradictae denominationes, aut tituli memorati compensativi, tunc in alium contractum constitui nequeunt, nisi mutui, proindeque illicitum est ullo modo aliquid recipere aut exigere ultra capitale seu sortem, tam a pauperibus quam a divitibus. Istis regulis, a Sanctissimo Domino nostro in sua epistola circulari praescriptis, dictus Pater perspicere potest quomodo se gerere debeat circa contractus, quos christiani captivi ineunt cum mercatoribus hebraeis, quos quidem eis permittere non est licitum sine conditionibus supra relatis. Cum autem inter illum qui pecuniam suam dat, et mercatorem qui eam cum pignore recipit, sortemque datoris tutam facit, fit tamen pactum lucri certi ultra sortem, verus non est contractus societatis; ideo quidquid percipitur est contra iustitiam et illicitum, quamvis non intendat dare supradictam pecuniam ratione mutui; sed, solum in casu quo intervenirent supradicti tituli compensationis, possit a capitalista exigi ultra sortem fructus qui sufficeret ad compensandum aut damnum quod subit aut lucrum quod perdit. At vero ratione periculi a natura negotiationis non provenientis, sed ab alio eventu extrinseco, cui tamen periculo dator seu mutuans sortem exponit, a negotiante lucrum proportionatum periculo ultra ipsam sortem exigere potest. Cum autem illud in praxi difficillimum sit, periculum iuste appretiare, et periculosissimum sit exigere fructum proportionalem, ideo, ad securitatem conscientiae captivorum christianorum, tutius esse existimatur, ut dictus Pater a tali contractu eos abstinere adhortetur, manifestando eis periculum in quod incurrunt, atque suadendo pecuniam suam in alios contractus reapse licitos impendere, qui propriam denominationem habeant, ut venditionis, aut realis societatis, quibus, industriam adiungendo, lucrum honestum ex pecunia fas illis sit percipere.

2120

S. C. S. Officii *24 Aug. 1778* Responsa heic relata transmissa sunt ad Vic. Ap. Sutchuen die 8 Sept. 1779. — Vic. Ap. Sutchuen. — Est mos in Sutchuen agros aut domos in pignus accipiendi, data rei domino summa pecuniae maiori vel minori, habita ratione redituum agri aut utilitatis domus, ea conditione ut, expleto oppignerationis termino, qui vulgo plurium annorum est, rei dominus reddat mutuatori integram pecuniam quam accepit, et ad id coram iudice cogi potest, mutuator vero rem oppigneratam restituat domino, sibique retineat fructus integros, quos durante contractu percepit, etiamsi valore superent laborem, industriam et expensas quae contulit in excolendo agro. Pariter, si de domo agitur, nihil deducit ex summa pecuniae ipsi restituenda, pro solvendo pretio utilitatis quam ex domo percepit. Interea rei oppigneratae dominus solvit tributa, et alia publica onera in se suscepit.

Contractus huiusmodi, sublato titulo lucri cessantis aut damni emergentis, certe usurarius est; verum iam a longo tempore factum est ut dictus contractus inter christianos et infideles obtinuerit, imo et toleratus a missionariis, quibus in mentem non venerat suspicari iniustitiam contractus tam universaliter recepti et legum auctoritate muniti, quique, nullis praecedentibus Vicariis Apostolicis, saltem quod scirent, reclamantibus, fere inter mediam partem christianorum publice in usu erat. Nunc, re maturius expensa, vitium detectum est, et statim christianis prohibitum ne postea talem auderent contractum inire.

At vero circa executionem prohibitionis non minima exarsit ex parte christianorum reclamatio, nec etiam inter missionarios circa modum prohibendi perfecta consensio est, atque eo res devenit ut existimaverint aliqui contractum huiusmodi esse ab omni usurae labe immunem. Sed nunc hac de re nulla inter nos amplius movetur controversia, licet forsan inter christianos sint qui, his principiis imbuti, mandatis obtemperare detrectant. Quod igitur difficultatem facessit, ad duo puncta reducitur: Primum est, num christiani, aut etiam pagani qui fidem amplectuntur, obligandi sint ad restitutionem fructuum, quos, durante bona fide consequenter ad hunc contractum antea perceperunt? — Secundum est, num, habita ratione indolis huius gentis, quae divitiis tota inhiat et nunquam saturatur, tutius sit et animae salubrius, absolute et sine ulla modificatione contractum prohibere, vel mutare hunc in censum realem, qui de facto non obtinet inter Sinenses, sed qui non difficulter introducetur, vel alio modo licito ex quo lucrum possint reportare christiani, quique propter hanc causam facilius apud ipsos obtinebit. — Circa primam difficultatem, ratio quae nobis videtur eos excusare ab onere restituendi, est quia, ordinarie loquendo, non videntur inde facti ditiores. Pauperes enim, qui sic titulo oppignerationis tenent agros, ordinarie nullam aliam pecuniam habent ad sustentandam vitam quam eam qua utuntur ad oppignerandum, unde determinantur primario ad contractum aliquem quaestuosum ineundum. Oppignerationis vero contractum inierunt, quia legitimum bona fide iudicarunt, alias certo moraliter aeque quaestuosum inituri. Sic et divites bonae fidei, qui voluerunt pariter pecunia uti ad quaestum legitimum fa-

ciendum, propter ipsorum bonam fidem et intentionem determinatam pecunia licite uti ad lucrandum, potestne dici quod lucrum ipsis cessaverit, ex eo quod non alterum inierint contractum aeque quaestuosum, quem certe inissent si oppignerationi non fuisset locus? — Circa secundam difficultatem, moraliter impossibile est plerosque cogere ad mercaturam faciendam: unde, si tollatur absolute et sine modificatione dictus contractus, vel cogentur mori fame, vel territoria titulo locationis tenere. — Verum 1. in plerisque locationibus idem vitium deprehenditur ac in oppigneratione; dominus enim territorii exigit a locatariis summam pecuniae sub praetextu assecurationis fructuum, quos debet restituere locatarius, et, propter istam summam, quae postea integra restituitur, eximitur colonus a restituenda aliqua fructuum parte, a qua non eximeretur, si deesset huiusmodi pecunia pro assecuratione; unde videtur lucrum percipere tunc solum vi mutui. — 2. Multi erunt, et forsan media pars, quae non poterit agros invenire unice ad locandum; pecuniae enim summa quae datur in mera locatione longe minor est ea quae datur in oppigneratione: unde, cum domini agrorum in disponendis agris vel domibus pecuniae potissimum inhient, merae locationi non consentient. — His consideratis, potestne mutari contractus hoc modo? *nempe:* 1. Fiet alienatio summae capitalis, ita ut nunquam poterit cogi dominus agrorum aut domus ad restituendam hanc pecuniae summam, nisi quando voluerit repetere agros aut domum, et nullum assignabitur tempus repetendi agros aut domum, sed voluntas proprii domini sola erit regula. 2. Propter alienationem hanc deductis expensis, industria et laboribus, poterit insuper colonus exigere quindecim pro centum: lex enim Regni ordinarie lucrum determinat triginta pro centum. 3. Si adhuc sit residuum, colonus restituet proprio domino; idem erit iudicium de domo. — Unde enixe supplico ut S. Cong. dignetur definire: 1. Contractum oppignerationis supra expositum usurarium esse. 2. Statuere num, rebus positis ut sunt, obligandi sint ad restitutionem christiani proselyti, aut ipsorum heredes, si antea bona fide contractum inierint.

3. Determinare num census realis, prout modo propositus est, licitus sit et expediens, aut saltem quonam altero modo meliori prohibendus sit contractus iste oppignerationis.

R. Ad 1. Secundum ea quae proponuntur est commendanda et confirmanda prohibitio iam facta a Vic. Ap. Sutchuensi contractus oppignerationis, qui, prout exponitur, est illicitus.

Ad 2. Nulla quoad hoc dubium capi potuit resolutio, cum singuli casus ex peculiaribus rerum ac temporum circumstantiis, atque ex contractuum particularibus conditionibus definiri debeant. Tria rationum momenta perpendit Vicarius Apostolicus, quae christianos qui huiusmodi contractus inierunt, aut eorum heredes, a restitutione excusant. Primum est bona fides cum qua contractum oppignerationis, inscii omnino quod esset illicitus, perfecerunt; alterum, quod ex huiusmodi contractibus facti non sunt locupletiores; tertium denique bona mens atque intentio, qua sinenses determinantur primario ad contractum aliquem quaestuosum ineundum, ita tamen ut, si scivissent oppignerationem huiusmodi vetitam esse, alterum potius contractum elegissent aeque quaestuosum. Attamen non ita firma ac solida visa sunt haec rationum momenta, ut absolute pronuntiari possit neminem ex christianis, qui pecuniam suam in exposito oppignerationis contractu fenori dedit, a restitutione excusari posse; nam bona fides, in iis quae iure divino naturali prohibentur (quemadmodum usuram certum est prohiberi), non semper excusat. At praeterea bona fides atque invincibilis ignorantia excusare fortasse quandoque poterit contrahentem a peccato, non autem a restitutione alienae pecuniae ex iniusta acceptione perceptae: quod autem non sint facti locupletiores, haud passim et indiscriminatim affirmari potest. Neque enim is ditior dumtaxat effectus est, qui ex aliena pecunia agros, fundos, aliaque huiusmodi comparavit, quae prius non habebat; contingere siquidem quandoque solet ut, licet quispiam locupletatus non fuerit aliqua bonorum accessione, attamen, vel lautius vivendo, vel rei suae parcendo, cum aliena pecunia se et familiam sustentaverit. Quisque vero facile percipit ditiorem hunc esse factum haud quidem alienis bonis, sed suis parcendo iisque propriam substantiam amplificando. Tandem quod ad intentionem ac mentem contrahentium spectat, quamvis recto animo eos in iis contractibus ineundis comparatos esse velimus, attamen, praeter intentionem, multae aliae a theologis exiguntur conditiones, ut vel contractus ab omni usurae labe sit expers, vel contrahentes ab omni restitutionis onere iudicentur immunes. Neque etiam, in casu de quo agimus, illud est praetereundum, quod, cum sinenses divitiis inhient, quemadmodum Vicarius Ap. in suis litteris declaravit, difficile sane est ut illi ad ineundum oppignerationis contractum eo animo ac mente accedant ut, si contractus aliquis aequior aut minus quaestuosus suppeteret, hunc potius inire mallent quam alterum oppignerationis, magis quaestuosum sed usurae labe conspersum. In tantis itaque difficultatibus, cum neque mores gentis, neque contractus conditiones, neque rerum ac temporum circumstantiae, neque regionis leges atque consuetudines Romae perspectae sint, nihil statuere voluit Sanctitas Sua pro generali huius

dubii resolutione, sed id totum missionariorum iudicio, prudentiae ac doctrinae commisit, ut hi, consultis probatis theologis, in singularibus casibus quidquid expediens visum fuerit, divino etiam lumine implorato, iudicent ac definiant. Attamen iussit ut prae oculis semper habeant quae ab hac Sede Apostolica circa usuram sancita sunt, tam in Litteris s. m. Benedicti XIV, quae incip. *Vix pervenit* anno 1745, quam in Instructione transmissa anno 1749 Missionariis Capuccinis Tuneti *(V. n. 2119)*.

Ad 3. Contractum venditionis cum pacto redimendi licitum esse si fiat iuxta aequalitatis regulas a doctoribus traditas. Alios vero contractus a Vicario Ap. propositos, nec probari, nec reprobari posse, tum quia non solet Apostolica Sedes ullum contractum singularem populis proponere ad quaestum faciendum, tum etiam quia liciti ac innocui contractus quibusdam quandoque conditionibus inficiuntur ut nullo modo permitti possint. Sequenda igitur a missionariis esse principia ac regulas a s. m. Benedicto XIV traditas in superius laudatis Litteris *Vix pervenit,* atque etiam in Instructione diei 17 aprilis 1749 iussu eiusdem Pontificis exarata, pro responsione ad postulata Capuccinor. Tuneti degentium.

2121

Instr. S. C. S. Officii *4 et 18 Martii 1784* — (AD VIC. AP. CONSTANTINOP.) — R. P. D. Ioseph Antonius Frachia Archiepiscopus Theodosiopolitanus et Vicarius Apostolicus Constantinopolitanus multas exposuit S. Congregationi de Propaganda Fide corruptelas circa contractus quosdam in eadem Constantinopolitana urbe celebratos, quos ab usurae labe excusari posse minime arbitrantur. Cum itaque eiusdem Vicarii expositio a S. Congregatione de Propaganda Fide ad alteram S. Officii transmissa fuerint, ut melius atque sincerius quaestionibus a Vicario praedicto propositis satisfieret, sequentia dubia excerpta sunt.

1. Utrum propter deficientiam publicorum Montium, vel propter difficultatem creandi census, aliosque licitos contractus ineundi, aut ètiam ad removendum detrimentum artificibus et mercatoribus obventurum, liceat cuique dare pecuniam suam mutuo cum actuario cuilibet, etiamsi nullus adsit damni emergentis et lucri cessantis titulus.

2. Utrum propter idem motivum absque iusto titulo liceat praedictum mutuum saltem viduis, pupillis, patribus-familias, aliisque personis, quaè mutuo dant pecunias, non ad augendas proprias substantias, sed ad consulendum suis egestatibus, ad providendum familiae indigentiis propter varios eventus occurrentibus; quoniam si a mutuo abstinerent, vel familiae desunt honesta, aut necessaria, vel coguntur capitale consumere, et ad egestatem reduci.

3. An capsae nationum, vel communitatis mercatorum possint in urbe Constantinopolitana considerari pro montibus publicis, ita ut licite illis mutuo pecuniae dari possint, cum pacto auctarii septem vel octo pro centum, ut fert consuetudo, et quamvis deficiat titulus lucri cessantis, aut damni emergentis?

4. Cum Constantinopoli non infrequentes sint casus incendiorum, pestis, calumniarum, vulgo *avanie,* quae aliquando a mutuatariis patiuntur cum gravi eorum damno, quaeritur: Utrum propter periculum, cui in praedictis casibus sors mutuorum exponitur, licitum sit propter pecuniam mutuo datam aliquid ultra sortem exigere?

5. Utrum auctarium ex mutuo, propter exposita pericula a mutuante pactum, exigi licite possit, quando mutuatarius in assecurationem sortis mutui pignus equivalens vel excedens mutuanti tradit. Ratio dubitandi est, quia non restituente mutuatario sortem mutui tempore praefinito, pignus vendi non potest a mutuante, ut suam ex ipso pecuniam recuperet. Ideoque vel mutuans expectare debet restitutionem sortis, quando mutuatario placuerit, vel cum gravibus expensis debet mutuans ante tribunalia regionis cogere mutuatarium ad pignus vendendum, ut sibi sors mutui restituatur. Aliquando etiam accidit, raro tamen, quod pignus a mutuante ad securitatem sortis acceptum penitus amittatur, quia tertia persona ante tribunalia constare facit, quod pignus a mutuante detentum non erat mutuatarii, sed suum, illudque sibi per iudicem vindicet.

6. Utrum licitum sit absque titulo damni emergentis, et lucri cessantis mutuum dare cum auctario quatuor vel quinque pro centum Communitatibus Religiosorum, quae, exceptis periculis pestis, terraemotus, et aliqua ex parte incendiorum, ab aliis periculis sunt fere immunes, et sors mutui securior apparet apud easdem Communitates, quam penes alios incolas eiusdem civitatis.

7. Utrum Communitati Religiosae, quae mutuum accipit cum auctario quatuor vel quinque pro centum, liceat easdem pecunias mutuo acceptas alicui alteri personae mutuare cum auctario decem pro centum.

8. Utrum sacerdotes *ad titulum missionis* ordinati possint conferre pecunias in societatem negotiationis, et ita accipere partem lucri ex negotiatione procedentem, vel determinatam vel eventualem. Ratio dubitandi est, quia cum beneficio, vel patrimonio careant, non sunt sufficienter provisi pro sua substentatione, vel pro casibus infirmitatis, pestis, incendii, senectutis, in quibus eleemosynis Missarum non multum vel nihil sibi providere possunt.

Itaque cum haec omnia suprascripta dubia praeviis theologorum consultationibus in Congregationibus Supremae Generalis Inquisitionis habitis coram SSmo diebus 4, 11 et 18 Martii diligentissime perpensa, atque examinata fuerint: Sanctitas Sua, auditis Emorum DD. Cardinalium suffragiis, decrevit respondendum:

Quoad 1. et 2. dubium, nemini, nec etiam viduis, pupillis, et patribus-familias ad consulendum indigentiis ob defectum publicorum montium, aut attenta difficultate creandi census, aliosve licitos contractus ineundi, aut intuitu detrimenti obventuri artificibus et mercatoribus, licere, nisi aliunde adsit iustus titulus damni emergentis, et lucri cessantis, mutuo dare pecuniam adiecto pacto aliquid ultra sortem recipiendi.

3. Quamvis secundum ea, quae proponebantur, vel minus videbatur, quam quod capsae nationum vel communitatis mercatorum reputari possent pro montibus publicis ita ut pro pecunia in illis mutuo collocata absque iusto titulo damni emergentis, vel lucri cessantis, aliquid ultra sortem recipi posset; attamen nihil hac de re sancire voluit Sanctitas Sua, sed prius a Vicario Apostolico exquiri iussit 1. An aliquo, et quo potissimum contractus titulo pecunia iisdem capsis nationum aut communitatis mercatorum mutuo tradatur. — 2. An illae habeant certos reditus, quos in huiusmodi contractibus vendant in commodum eorum, qui pecuniam mutuarunt. — 3. An aliqua publica auctoritate hae capsae nationum seu communitatum mercatorum constitutae sint. Cum his postulatis a Vicario Ap. dilucide satisfactum fuerit, tunc dabitur proposito dubio aptior, et certa resolutio.

Ad 4. 5. et 6. dubium. Quamvis distincte proponebantur, una tamen omnibus addenda est responsio, quae ut magis pateat, sequenti instructione comprehenditur. Itaque illud in primis est exploratum etc. *(V. inferius Instruct. S. C. de Prop. Fide an. 1873 n. II.)*

Ex his autem unusquisque videt, quanto minus liceat a Communitatibus Regularium aliquid recipere ultra sortem absque iusto titulo damni emergentis et lucri cessantis, ob solum periculum obventurum ex publicis infortuniis, pestis, incendiorum, et terraemotus, cum iuxta facti speciem in dubio VI propositam, immunes illae plerumque sint ab aliis supra recensitis periculis, et tutius apud ipsas, quam apud alios istius urbis incolas pecunia mutuo collocetur.

Ad 7. Non licere Communitatibus Regularium pecuniam receptam cum onere persolvendi quatuor aut quinque in singula centena, maiori conventa usura, aliis dare.

Ad 8. Huic etiam dubio iussit Sanctitas Sua per instructionem respondi debere. Tota quaestio in eo versatur, an sacerdotibus *ad titulum missionis* ordinatis, qui patrimonio, ac beneficio carent, atque Missarum eleemosynis parum aut nihil sibi comparare possunt, permitti queat, ut licita atque honesta aliqua negotiatione suae consulant substentationi. Distinguere autem oportet utrum sacerdotes isti ea nunc inopia premantur, cui ni consulatur, cum sui caracteris dedecore victum sibi mendicare cogantur; an potius providentes futuris casibus infirmitatis, senectutis, atque etiam pestis, incendiorum, ac terraemotus, quibus urbs ista frequenter obnoxia est, lucrum aliquod sibi ex negotiatione comparare velint, ut opportuna hac cautione futuram egestatem devitent. Quoad sacerdotes praesenti inopia laborantes, in promptu est decretum S. Congregationis de Propaganda Fide diei 23 Novembris an. 1665 quod hic adiunctum transmittitur *(V. pag. 114, n. 336)* quoad alios vero, futuris sed tamen probabilibus suis necessitatibus providere cupientes, prostat etiam epistola encyclica s. m. Clementis PP. XIII. diei 17 Septembris an. 1759. quae incipit *Cum primum,* in qua, et praesertim in §§. *Si autem ecclesiasticorum quispiam* etc. *Deinde pro eo* etc. *Caeterum facultas* etc. quidquid ad rem opportunum est sanctissime decernitur *(V. pagines 118)*. Huius etiam epistolae exemplum hic adiungitur. Ex his autem Apostolicae Sedis sanctionibus, si regulas, instituta atque etiam indulgentiam in iis expressam Vicarius Apostolicus Constantinopolitanus exacte ac diligenter exequatur, facile ipsi erit omne dubium dissolvere, et pauperum sacerdotum indigentiis vel statim consulere, vel in posterum occurrere. Nam si urgeat praesens inopia, ex laudato decreto an. 1665 poterit tolerare negotiationem aliquam a sacerdotibus fieri iis tamen sub conditionibus, quae in eodem decreto adiiciuntur. Si vero futuris necessitatibus dumtaxat est providendum, ea facultate utatur, quam Clemens PP. XIII. Episcopis extra Italiam concessit, et dispensationem sacerdotibus indulgeat, ut sua industria possint sibi subsidia quaerere ad vitandam egestatem, iuxta tamen eas conditiones et regulas, quas idem Pontifex in ea Epistola praescripsit.

2122

S. C. S. Officii *9 Dec. 1784* — Vic. Ap. Fokien. — Praxis est valde usitata in hoc Imperio, quod mutuantes, ad securitatem mutui et usurarum, obligant mutuatarios ad assignandam et determinandam aliquam possessionem, fundum, aut agrum cum pacto quod non solvendo usuras, quando perveniant simul cum capitali mutuato ad iustum agri aut fundi pretium, celebretur contractus emptionis ven-

ditionis (vel ipsimet mutuum petentes ad illud facilius consequendum aliquam possessionem determinant cum supradicto pacto), et de facto, verificata non solutione usurarum, quae cum capitali mutuato adaequent iustum possessionis pretium, formant scripturam emptionis venditionis, computando capitale mutuo datum usuris non solutis pro iusto agri aut fundi pretio, et hoc modo usurarius capit possessionem agri aut fundi.

Contractus iste in hoc Imperio non videtur reprobatus, siquidem mandarini in suis tribunalibus, mota lite circa solutionem lucri ex mutuo, decidunt solvendas esse usuras non excedentes capitale; et si excedunt, determinant nil amplius solvendum quam capitale duplicatum. Unde videtur quod si capitale duplicatum adaequat iustum pretium agri vel fundi, reputabitur talis contractus a mandarinis validus et licitus; et ab omnibus sinensibus ita reputatur: unde manent in pacifica possessione omnes qui tali modo acquisiverunt aliquem fundum aut agrum, quin aliquis audeat movere litem contra possessores per contractum modo praefato celebratum.

Certum est quod est error et ignorantia iuris naturalis reputare licitum talem contractum, sed dubitari potest an sit validus, ita ut per talem contractum acquiratur dominium rei traditae, nec ne. Ex una parte videtur quod non, quia in usura soluta dominium non transfertur, si id, quod per usuram extortum est, sit res, cuius usus non est consumptio, ut tenet D. Thomas. Sed ex alia parte cum in casu praesenti totus ager vel fundus non sit acquisitus ex usura, si quidem non totum pretium est usura, intrat enim in pretium etiam capitale mutuatum, quod forte erit maior pars pretii; videtur quod, quamvis talis emptio et venditio sit iniusta, erit tamen valida, dummodo eius iniustitia non sit infra dimidium iusti pretii.

Unde interrogo, an propter istam rationem et propter leges huius Imperii, in quo mandarini approbant talem contractum, talis emptio venditio sit valida, ita ut usurarius acquirat dominium talis fundi aut agri? et ita ut quamvis teneatur restituere usuras, non tamen fructus ex agro aut fundo perceptos, quasi perceptos ex suo fundo, supra quem habet dominium? — Ex resolutione huius dubii dependet decisio alterius dubii, nempe an si aliquis postea a tali usurario emat, iustum pretium solvendo, talem agrum aut fundum, iste emptor acquirat legitimum dominium. Si enim primus contractus emptionis venditionis, ut dixi, a mandarinis reputatur validus, quanto magis iste secundus reputabitur validus? Si enim isti secundi emptores non acquirunt dominium, multi manebunt illaqueati sine ulla defensione suae indemnitatis; quia nullus eis restat recursus ad recuperandum pretium solutum. Si enim recurrunt ad officium Iudicis, in vanum erit, litem enim perdent in iudicio mandarinorum. Quid ergo dicendum de istis secundis emptionibus? An molestari debeant pro usuris et fructibus restituendis de agro et fundo iusto pretio empto? Unde quaeritur:

I. Quomodo se gerere debeat missionarius, si aliquis infidelis habens agros aut fundos praefato modo per usuras acquisitos, petat Baptismum; aut aliquis fidelis petat Confessionem: an debeat eos obligare non solum ad restitutionem usurarum, sed etiam fructuum perceptorum, ut possint admitti ad Baptismum, vel Confessionem?

II. Quomodo se gerere debeat missionarius cum infidelibus petentibus Baptismum, aut fidelibus petentibus Confessionem, qui emerunt agros aut fundos praefato modo ab usurariis acquisitos: an molestandi sint super illis bonis venditis ab usurariis, ut ea restituant cum fructibus perceptis, et obligandi sint ad restitutionem faciendam sub negatione Baptismi vel Confessionis?

R. Respondendum iuxta Instructionem a Suamet Sanctitate exarandam, cuius hic tenor est:

Quoad 1 dubium. Contractum mutui cum conventione usurarum ac assignatione fundi pro assecuratione sortis et fenoris, adiecto pacto quod, non solutis usuris, si earum summa iuncta summae mutuatae attigerit iustum fundi valorem, mutuatarius teneatur eum vendere mutuanti, secundum ea quae proponuntur, et quatenus nullus intervenerit legitimus titulus exigendi aliquid ultra sortem, esse usurarium et illicitum, ac proinde, quoties fundi venditio traditioque secuta non fuerit, mutuantem petere tantum posse restitutionem sortis, imputatis in eam usuris exactis. Quoties vero fundi venditio traditioque secuta fuerit, si fundus apud eum maneat, teneri mutuantem restituere fundum ipsum et fructus omnes ex eo perceptos, quamvis consumptos, salvis tantummodo expensis et lucris industrialibus, et salva retentione seu repetitione summae mutuatae. Si fundus ab eo distractus fuerit, nec commode recuperari possit, teneri loco fundi restituere pretium, et in utroque casu restitutionem faciendam esse personis quibus de iure competit; his autem non extantibus, Ecclesiae ut res et pecunias restitutas in pios usus convertat: declarando, quod si mutuans contractum huiusmodi inierit tempore quo in tenebris infidelitatis caecutiebat, non extantibus personis quibus de iure facienda est restitutio, relinquatur penes eum tanquam in pium usum quidquid restituere deberet, prout in favorem suscepti Baptismatis sancivit Paulus III in sua Constitutione *Cupientes* edita die 21 Martii 1542, et

confirmata a s. m. Clemente XI in sua Constitutione *Propagandae* edita die 21 Martii an. 1704.

Quoad 2 dubium. Secundos emptores, quoties bona fide et iusto emptionis titulo fundum a mutuante acquisierint, vel illum tanto tempore possederint quantum a legibus requiritur ad praescriptionem inducendam, non teneri ad restitutionem fundi et fructuum, quamvis, post legitime completam praescriptionem, cognoscant fundum a mutuante vendi nequivisse: cum satis sit, *ut qui praescribit, in nulla temporis parte rei habeat conscientiam alienae,* ut ait Lucius III. in capite *Quoniam,* 20. *De praescriptionibus.* Quoties vero emerint mala fide, vel, currente praescriptionis tempore, noverint fundum a mutuante non potuisse vendi, teneri restituere a die malae fidei fundum et fructus quamvis consumptos, salvis expensis et lucris mere industrialibus, ita tamen ut, si fundum acquisiverint ante susceptum Baptismum et ignotae sint personae quibus facienda sit restitutio, res restituendae penes eos, tanquam in usum pium, relinquantur, ad formam praedictarum Constitutionum Apostolicarum.

Iuxta praemissa, ea qua decet sedulitate et prudentia sese gerere debent missionarii in Imperio Sinarum commorantes, ita ut, quatenus mutuans et possessores malae fidei, admoniti de eorum respectiva obligatione, iniuste renuant eam adimplere cum possint, admitti ab eis nequeant, si infideles sint, ad Baptismum: si fideles, ad alia Sacramenta.

2123

S. C. de Prop. Fide — C. P. pro Sin. *5 April. 1785* — N. Mission. in Sutchuen — Ex quo responsiones istius Sacrae Congregationis de contractu pignorationis, qui viget in hac provincia, datae die 8 Septembris 1779 *(V. n. 2120)* huc pervenerunt, neminem ex christianis, qui hunc contractum inierunt, et nullum aliunde habuerunt titulum fructus percipiendi, a restitutione eximo, sive tempore gentilitatis, sive post conversionem; sive bona, sive mala fide initus fuerit contractus: hanc praxim sequutus sum auctoritate fretus R. D. Episcopi, et omnium huius provinciae missionariorum, quam quidem praxim quoad christianos, qui mala fide contraxerunt, libenter: quoad illos autem, qui bona fide, nonnisi invite sequor, eo quod mihi magnum insit dubium, cuius solutionem nec in consultationibus, nec in libris, qui hanc tractant materiam nullibi reperire potui; et christiani, qui bona fide contraxerunt, plurimi sint, antea persuasum habentes, fructus ex pignoratione perceptos esse suos, et a se licite retineri, et quidem prudenter, cum huiusmodi contractus antea a Vicariis et missionariis App. fuerit permissus; insuper ubi data fuit responsio hunc reprobans contractum, statim, quantum in se fuit, rescinderunt, et alium inierunt: itaque isti S. Congregationi dubium meum propono, ut solvere dignetur, scilicet:

In hoc Imperio nulla est lex civilis, quam sciamus, quae vel prescriptionem statuat, vel eamdem prohibeat, nec quidem nomen praescriptionis unquam audivimus. Posito autem silentio legis, possumusne cogere christianos ad restitutionem fructuum ex pignoratione bona fide perceptorum? Nonne potius praesumi debet legislatorem post detectam huius contractus iniustitiam, obligationem restituendi tollere, praesertim cum innumeri sint, et fuerint pignoratarii? At vero ius canonicum, quod praecipue bonum animae spectat, approbat indistincte praescriptiones bonae fidei, et quidem determinat numerum annorum, quibus bona, sive mobilia sive immobilia, praescribuntur; itaque:

Cum fructus ex pignoratione percepti referantur ad bona mobilia, quaero an christiani possint, silente lege civili, sequi ius canonicum, et in foro conscientiae retinere fructus ex pignoratione ultra triennium bona fide perceptos, donec per sententiam iudicis ad restitutionem obligentur.

R. Emi Dñi nihil ultra addi posse existimarunt, pro uberiori declaratione, ad ea, quae iam in Instructione anni 1779 ad secundum dubium tradita sunt. Atque propterea missionarios adhaerere debere principiis, et doctrinae in eadem Instructione prolixe explicatae. Itaque ea etiam dubia, quae modo proponuntur circa praescriptionem, iisdem regulis definienda sunt, quae in eadem Instructione de reliquis causis, quae pariter tunc afferebantur ut omnis restituendorum fructuum tolleretur obligatio, amplissime sunt pertractatae. Nam etsi praescriptio in iure canonico admittatur pro tuenda alicuius possessione, attamen si titulus acquisitionis est vitiosus (quemadmodum certe est contractus usurae labe conspersus), vel si possessor durante tempore praescriptionis in mala fide versatus fuerit, nullo modo liberari poterit, quin sortem et fructus dimittat. Singuli igitur casus, ac uniuscuiusque contractus circumstantiae ac conditiones expendendae sunt, ut aliquid certo definiri possit, nec pro omnibus generalis quaedam regula in tanta regionum distantia, ac morum et legum ignoratione tradi potest. Quare missionarii consulant probatae doctrinae auctores; nihil in casibus dubiis arbitratu suo definiant, sed ad Vicarium Apostolicum deferant, ut iunctis caeterorum consiliis, et Dei lumine impetrato, statuant id quod fidei ac moralis christianae regulis magis consonum iudicaverint.

2124

Instr. S. C. de Prop. F. *4 Iulii 1793* (ad Ep. Quebecen.) Nemini incompertum est,

usuram divino, ac naturali iure prohiberi, ex quo consequitur nulla principis auctoritate ac lege permitti posse, quamvis sit exigua. Quidquid enim in mutuo absque titulo lucri cessantis, damni emergentis, aut periculi extrinseci in propria pecunia recuperanda, praeter sortem exigitur, etsi minimum sit, usurae labe conspergitur. Certissima haec iuris principia sunt, quibus nemo ullus catholicorum repugnare potest, quae fusius etiam pertractata invenies in Epistola Encyclica Benedicti Papae XIV cuius exemplum tibi transmitto *(V. pag. 855)*. His constitutis iam vides, legem isthic latam, quod ex mutuo possent percipi usurae, dummodo fructus non excedant sex nummos pro quolibet centenario, iniquam esse, iurique divino ac naturali adversantem. Itaque catholici neque illius legis praesidio pecuniam foenori dare possunt, neque ullo modo iubere, aut consentire, quod ex illius auctoritate foenus ab aliis recipiatur, aut solvatur, aut iniuste solutum non repetatur. Iudices igitur qui compellunt ad usuras solvendas, vel vetant ne solutae repetantur; advocati qui usurarum patrocinium suscipiunt; notarii qui scienter instrumenta conscribunt favore foeneratorum, graviter peccant, quoniam sunt causa efficax damni mutuatario illati, atque participes sunt criminis a mutuante patrati. Accipe quaeso quod in hanc rem sanxerit Clemens V. Pont. Max. in Concilio Generali Viennensi; sic enim loquitur. « Nos igitur perniciosis his ausibus obviare volentes, » sacro approbante Concilio, statuimus ut quicumque communitatum ipsarum potestates, » capitanei, rectores, consules, iudices, consiliarii, aut aliquivis officiales statuta huiusmodi » de caetero facere, scribere vel dictare, aut » quod solvantur usurae, vel quod solutae cum » repetuntur non restituantur plene ac libere, » scienter iudicare praesumpserint, sententiam » excommunicationis incurrant. » Gradum nunc facio ad tutores. Quaestionem quam proposuisti, omnino similem agitat probatissimus theologus gallus Antoine his verbis: « *An liceat tutoribus* auctarium *exigere pro pecuniis pupillorum mutuatis, eo quod per leges cogantur eorum bona integra reddere, et simul ex eis lucrum facere in commodum eorumdem sub poena compensationis?* » Sic autem respondet « *Negative, quia cum usura sit intrinsece mala et a Deo absolute ac indistincte prohibita, nullam ob causam potest esse licita.* » At, inquies, durum est teneri tutores rem utilem pupilli gerere, nullaque alia suppetente lucrandi occasione, adigi ad foeneratitium lucrum captandum, quod si neglexerint, adstringi imperio iudicis ad compensationem cum propria iactura. Verumtamen possunt tutelae officio se excusare; multae enim in iure huius excusationis produntur causae. Sed si quandoque officio iudicis compellantur, quid erubescunt ante tutelae susceptionem, in actis et coram iudice profiteri, omnem se curam ac diligentiam in pupillari administratione usuros, nunquam tamen pupillaris pecuniae versuram cum foenore facturos, eo quod catholicae religionis iure id sibi vetitum esse sciunt? Si hac conditione susciperent, nullam posset pupillus in tutorem suum, soluta tutela, actionem intendere ad compensandum lucrum ex usura non perceptum, quoniam ea conditione suscepit, ut ea lege non teneretur.

Praeterea num ne in istis provinciis, quae commercio terra marique florent, deesse potest occasio conficiendi negotia, quibus honesti quaestus absque ulla usurae labe fiant? In his animum atque operam suam tutores intendant, omnique periculo vacabunt cum male gestae tutelae, tum propriae aeternae salutis. Coeterum quocumque tandem modo res casura sit, illud omnino et absque ulla dubitatione est retinendum, minime fas esse tutori lucrum ex foenore pupillo quaerere, etiamsi suarum fortunarum iacturam facere cogeretur, *quid enim prodest homini, si universum mundum lucraverit, animae vero suae detrimentum patiatur*? Hac una Servatoris Dñi Nostri Iesu Christi sententia omnis sublata est quaestio; quod enim divina lege turpe est et indecorum, qualis certe est usura, propter humanarum rerum commodum nunquam est faciendum.

Caeterum si isti foeneratores ad Sacramentum Poenitentiae accedunt, cum iis agendum est ac cum caeteris lethali peccato obnoxiis. Suaviter hortandi, monendi, acrius etiam, si oporteat, increpandi, et Dei iudicio, ac poenarum aeternarum terrore ac periculo concutiendi, ut ab usurario foenore abstineant. Si monitis sacerdotis poenitentiarii pareant, et constantis emendationis argumenta praebeant, sacramentali absolutione erunt expiandi, secus si non resipiscant, tunc enim erunt tractandi, quemadmodum caeteri peccatores obdurati, atque indigni Sacramentorum participatione. Habenda quoque ratio est restitutionis lucri ab usurario foenore percepti. In usura enim, quemadmodum in furto, restitui res debet iniuste mutuatario ablata. Sed nihil te hac de re moror, cum sis ea scientia praeditus, ut probe calleas regulas quae a doctoribus theologiae moralis traduntur; quomodo, quando, a quibus, quo ordine et cui sit facienda rerum ablatarum restitutio.

2125

S. C. de Prop. Fide – C. P. PRO SIN. *4 Ian. 1798* — CHAN-SI — Trovò (il Vic Ap.) tra quei fedeli molto in uso il contratto di pignorazione dei campi, tutto uniforme, secondo che egli asserisce, a quello che in Sutchuen è stato proibito; e quindi obbligò alla restituzione dei frutti tutti quelli che non avevano un

giusto titolo per ritenerli; nel che trovò una pronta ubbidienza, per la venerazione dei cristiani verso i sacerdoti. — È d' approvarsi la condotta del Vic. Ap. circa il contratto di pignorazione?

R. Transmittatur eidem Vic. Ap., et sedulo ab eo perpendatur resolutio S. O. 1779 (*V. n. 2120*) ad postulata Vicarii Ap. Sutkoan, una cum Litteris Ap. s. m. Benedicti XIV *Vix pervenit (V. pag. 855)*, et Instructione diei 7 Aprilis 1749. ad postulata Cappuccinorum Tuneti *(V. n. 2119)*.

2126

S. C. de Prop. Fide - C. P. PRO SIN. *4 Ian. 1798* — CHAN-SI — Propone (il Vic. Ap.) parecchi dubbî all' EE. VV. Il primo versa su certo contratto di società, usato da' cinesi, della seguente natura. Si uniscono più persone, ed ognuna di esse contribuisce una data somma per trafficarvi in società. Per accudire quindi al traffico, assumono altri quanti sono necessarî per effettuare la negoziazione ideata. Questi nulla conferiscono di denaro, ma la sola industria e fatica, a proposizione della quale si assegna loro un capitale corrispondente, quasi che avessero anch' essi realmente contribuita quella tal somma. Terminato il negozio in capo all' anno, ad ognuno dei socî, sì di capitale che d' industria, si distribuisce tutto il lucro in proporzione del capitale, o vero, o ideale e fittizio, da ciascuno conferito come sopra; sicchè chi ha sborsato effettivamente il danaro percepisce tanto dal lucro, quanto corrisponde alla somma sborsata; e chi ha posto la sola industria percepisce dallo stesso lucro in proporzione della somma a lui fissata in principio per la sua opera. Se il negozio terminasse sempre con guadagno, tutto anderebbe bene, dice Mons. Vicario; ma l' ingiustizia del contratto risulta in caso di perdita, perchè questa, egualmente che il lucro, si distribuisce pure tra tutti i socî tanto di capitale che d' industria; ond' è che il socio d' industria, cui è stata fissata per la sua opera una somma ideale, come se da lui fosse stata realmente contribuita in società, alla fine del negozio, oltre il non percepire alcun premio della sua opera, si trova inoltre debitore alla società di tanto, quanto, distribuita fra tutti la perdita, corrisponde a quella tal somma che si finse da lui conferita, mai però realmente sborsata, e che mai può ripetere. Ne siegue quindi che in caso di perdita il socio perde la speranza del lucro, l' opera sua stessa, cioè tutto il suo capitale, mentre l' opera fu a lui ragguagliata in ragione di capitali, ed oltre a tutto ciò si trova debitore alla società di altra somma, nella quale è sempre salvo il socio di capitale, e a percepir la quale non sembra aver esso alcun titolo contro il socio d' industria, che ha perduto quanto è stato a lui conferito nella società... Qual giudizio dee formarsi dell' espresso contratto di società?

R. Recoletur superius memorata Resolutio S. Officii anni 1779 (*V. n. 2120*) ad cuius normam iudicium instituatur de particularibus, quae multae varietati obnoxiae sunt, singularium contractuum conditionibus, utrum nec ne officiant aequalitati iuris inter contrahentes, consultis probatis auctoribus ac singularibus casibus ac divino praesertim implorato lumine.

2127

S. C. de Prop. Fide - C. P. PRO SIN. *16 Ian. 1803* — CHAN-SI — Se quei che redimono i fondi altrui dalle mani degli usuraî possano lecitamente percipere quell'emolumento che ne percepiva l' usuraio.

R. Negative.

2128

S. C. de Prop. Fide - C. P. PRO SIN. *16 Ian. 1815* — VIC. AP. SUTCHUEN. — Pecuniarum societas, quam in relatione anni 1804 S. Cong. fuse exposui, in plurimis adhuc huius Vicariatus locis viget, nec ulla unquam Vicariorum App. prohibitione, nec missionariorum cura et sollicitudine, penitus aboleri hucusque potuit, tum propter commoda non minima quae populis, praesertim pauperibus vel in arcto positis, pro suis rebus domesticis vel negotiis urgentibus non raro inde profluunt; summam enim pecuniae, qua indigent, totam simul accipiunt, nec eam solvere tenentur nisi per partes cum moderato lucro; tum quia iniustitia, quae inesse deprehenditur, non ita gravis, nec vitatu aut saltem reparatu difficilis semper aestimata est. Siquidem in hoc Vicariatu huiusmodi societas, dempto primo socio, quoad reliquos omnes, tamquam species ludi, qui gallice vocatur *loterie,* habita est, eo quod sorte determinetur quis pro pecunia quam intulit multum lucretur, quis parum, quis nihil; item ex pacto mutuo, ut aiunt, et spontaneo sortitur quis lucrum, et quantum et quibus dare debeat, unde vi huius pacti et sortis, non vero mutui, quisque lucrum accipit quod sibi obtingit. Primus vero qui societatem adscivit, quia sortem non misit, sed pure et simpliciter caeterorum pecuniam accipit, ut simplex mutuatarius semper existimatus est, caeterique ad restitutionem lucri ab ipso percepti sunt adducti, et etiamnum adiguntur; hinc fideles, scientes in huiusmodi contractu nihil aliud criminari nisi lucrum a primo socio perceptum, ad eum ineundum facile adducuntur, praesertim si ipsimet aut eorum cognati, amici vel vicini sint in arcto constituti, et actu indigeant summa quadam pecuniae ad solvendum debitum urgens, aut cuius usuris nimium gravantur, vel ad mercaturam,

vel ad aliud quodcumque negotium suis rebus domesticis necessarium, nec grave peccatum inesse putant, dummodo propositum habeant dictum lucrum non percipiendi, aut perceptum restituendi. Quoad periculum rixarum aliarumque noxarum, quae non raro consequuntur, prout accidit in aliis etiam contractibus licitis quisque socius sibi facile persuadet, nihil de caeterorum sociorum, praesertim christianorum, mala fide aut defectione esse pertimescendum, unde plerumque praedicta mala oriuntur. Passim tamen non desunt, qui postposita quavis consideratione humana, se in has societates ineundas induci nòn patiuntur, eo praecise quod a sacerdotibus fieri prohibentur.

R. Iuxta hactenus deducta contractum de quo agitur non esse improbandum, et Vicarius Ap. semper prae oculis habeat quae a Benedicto XIV in sua Encyclica *Vix pervenit* (*V. pag. 855*) praescripta sunt circa usuras, ne sequentibus temporibus in praedicto contractu usurae aut iniustitiae labes locum habeant.

2129

S. C. de Prop. Fide - C. P. PRO SIN. *20 Febr. 1819* — Exorta controversia Macai apud Sinas, utrum forent liciti census reales qui ab ecclesiasticis viris in illis regionibus fieri consueverunt, quorum censuum fructus sunt decem pro quolibet centenario et anno, S. C., attento quod (sicuti relatum est) census de quibus controvertitur sint vere reales, nihilque habeant commune cum personalibus, ita ut si praedia, aut domus, in quibus census nominatim fundatur, casu aliquo et sine censuatarii culpa, vel pereant omnino, vel ex parte minuantur, census ipsi, aut in parte, aut in toto extinguantur, adhibita tantummodo ab emptoribus censuum ea cautione, ut nempe medietatem circiter valoris eorumdem censuum ponant super praedictis domibus aut praediis, ad evitandam videlicet omnem fraudem ex parte venditoris seu censuatarii, atque ut illum adigant ad conservandos fundos censibus oneratos; attento insuper, quod in praedictis censibus nulla appareat species mutui, quando quidem in ipso publico instrumento census declaratur expresse quod census sit perpetuus et irredimibilis ex parte emptoris, redimibilis vero ex parte venditoris, Sacra Congregatio censuit ac decrevit ut sequitur: Renovata, si opus est, prohibitione pro ecclesiasticis cuiuscumque negotiationis lucrativae et quaestuosae, census reales et irredimibiles, de quibus supra, non esse improbandos, neque obstare fructus annuos eorumdem esse decem pro quolibet centenario et anno, dummodo taxa huiusmodi fructuum sit communis in locis ubi similes contractus fiunt, et penes tribunalia civilia admittatur.

2130

S. C. S. Officii *9 Maii 1821* — KENTUKY — 1. Estne usura omni iuri etiam naturae contraria?

2. Quomodo se geret confessarius qui ... usuras (quasdam) putans prohibitas, mandatum acciperet ab Episcopo nullam in publico mentionem faciendi eius materiae?

R. Ad 1. Affirmative.

Ad 2. Quoad doctrinam Ecclesiae quod ex mutuo vi mutui non potest percipi usura aliqua illam silentio praeteriri non posse. Quod decisionem casuum particularium in quibus vel ex alio titulo diverso a mutuo, vel vi contractus alterius indolis proventus legitime percipi asseritur, parere Episcopo posse et debere.

2131

S. C. de Prop. Fide - C. P. PRO SIN. *6 Sept. 1821* — VIC. AP. SUTCHUEN. — ... Quoad contractum societatis pecuniarum de quo Ill. Episcopus Tabracensis bon. mem. S. Congr. pariter consuluerat, et quem S. Cong. declaravit non esse improbandum, aliqui missionarii putant ideo S. C. declaravisse huiusmodi contractum non esse improbandum, quia in expeditione casus facta ab Ill. Episcopo Trabacensi non videtur expressum fuisse quod primus socius, qui nullam pecuniam confert, sed aliorum pecunias tantum recipit, tenetur singulis sociis pecuniam quam contulerunt restituere cum aliquo lucro, prout sors decidet. Sed sors nunquam decidere potest ut aliquis socius debeat pecuniam quam contulit in societatem amittere, quam primus socius integram semper, quidquid eveniat, restituere debet singulis sociis; sors autem tantum decidit quis socius, prius vel post, plus vel minus, vel etiam nihil lucri recipere debeat; unde id discriminis habetur inter dictam societatem et aliam societatem ludi quae gallice vocatur *loterie*, quod nimirum, in hac posteriori societate, pecunia ludo exposita amissionis periculo sit obnoxia, et revera plerique, qui huiusmodi societatem dictam *loterie* ingrediuntur, saepissime non modo nullum praemium accipiant, sed etiam propriam pecuniam, quam contulerunt, amittere soleant. Contra vero in societate pecuniarum, prout viget in hoc Vicariatu, socii semper habent ius percipiendi totam illam pecuniam quam in societatem contulerunt, et insuper aliquod lucrum maius vel minus, prout sors decidit, plerique exigunt. Quamobrem missionarii, iuxta mandatum Vicarii ap., ubique prohibuerunt christianis, ne memoratas societates inirent tanquam usurarias, et illi, qui huiusmodi societates inierunt, semper adacti fuerunt ad restituendum primo socio totum lucrum perceptum, quia primus socius semper existimatus fuit tanquam simplex mu-

tuatarius; verum est quod, non obstantibus prohibitionibus Vicariorum App. et missionariorum multi christiani semper ineunt huiusmodi societates. Quaeritur igitur: utrum, non obstante dicta animadversione, quae ab Ill. Episcopo Tabracensi bon. mem. in casus expositione videtur omissa fuisse, permitti debeat memoratus contractus? At verum etiam est quod multi christiani timeant inire has societates.

R. Ex hactenus deductis, in decisis a S. Cong. an. 1815 *(V. n. 2128)*.

2132

Instr. S. C. de Prop. F. *20 Aug. 1826*

Cum ad Sacrum Emorum PP. Consilium Religioni propagandae nonnullae delatae sint quaestiones de censibus quibusdam qui Macai et Pequini initi sunt, censuerunt Emi PP. muneris sui esse rem universam perpendere, ac diligentius examinare. Id vero cum illi, ut solent, praeclare perfecissent, ac de re diutius deliberassent, tandem singulis propositis quaestionibus respondendum esse decreverunt in eam formam, quae infra describitur, quaestionum ordine servato.

Quaerebatur primo an deberetur imminutio fructuum, sive annuae pensionis illis censibus, in quibus pro quolibet nummorum scutatorum centenario, decem eiusdem generis nummi pro fructu solvuntur, qui fructus ratione habita ad iniquas temporis ac locorum circumstantias, et ad debitorum conditionem iuxtos excedere limites nonnullis videbantur; S. C. considerans census istos existere in regionibus ab Urbe remotissimis, et Macai morari Missionum Sinensium Vice-Procuratorem ab eadem S. C. deputatum, qui propterea facile factorum veritatem, et rei universos adminiculos possit cognoscere, maturo eiusdem Vice-Procuratoris et prudenti iudicio negotium hoc definiendum decrevit; voluit autem ab eodem Vice-Procuratore sedulo distinguendum inter iustitiae titulum, et titulos christianae charitatis, et evangelicae prudentiae.

Ad iustitiae titulum quod pertinet, voluit ut in quaestione definienda duo potissimum Vice-Procurator consideret; primum est tempus creationis censuum: ac si cognoscat, eorum pensiones, quo tempore iidem creati fuerunt, iustos non excessisse limites, statuat nullum locum esse ex iustitiae titulo earumdem pensionum reductioni sive imminutioni, etiamsi, habita ratione subsequentis vel praesentis temporis, pensiones illae graves et iustum excedentes videri possint, sicut ex eodem iustitiae titulo locum non esset earumdem pensionum ampliationi sive incremento, si, habita ratione ad tempus subsequens creationem censuum, nimis exiguae et iusto minores viderentur; quia sicuti in omnibus contractibus ita et in censibus, eorum iustitia, relate ad illud tempus dimetienda est quo creati fuere.

Alterum quod ab eodem Vice-Procuratore probe attendendum esse Sacra Congregatio decernit, est, censum esse contractum quo emitur res pretio aestimabilis; iustum vero rerum pretium vulgare, et quod ex communi usu ac aestimatione desumitur, non in puncto quodam consistere, sed (iuxta) theologorum sententiam iustum vulgare pretium triplicis esse generis, scilicet maximum, medium, et minimum, proindeque triplicis generis esse posse iustam census (in quo contractuum genere nullum esse solet in Sinis pretium legitimum, et publica auctoritate constitutum, sed vulgare tantum) pensionem, maximam nempe, mediam, ac minimam. Quamobrem si controversorum contractuum pensiones, tempore quo iidem creati sunt, maximam earum, quae in communi usu tunc temporis erant, non excedebant, statuat Vice-Procurator eas iustas aestimandas esse, nullamque ipsis ex iustitiae titulo imminutionem deberi; at si e contra inventum fuerit, pensiones istas, tempore creationis censuum, fuisse supra maximam earum quae in communi usu tunc erant, ex iustitiae titulo ipsis imminutionem deberi ab eo tempore quo praedicti census creati fuerunt.

In inquirendo vero communi usu, tribunalium praxis optima esset regula, verum hisce silentibus, simplices coniecturae de eo quod probabiliter putatur ab ipsis decernendum fore, occasione alicuius litis ad ipsa deferendae, parvi aut nihil faciendae sunt, et aliunde communis usus et praxis erit inquirenda; quae si innotescere non poterit, pro iustitia pensionis praesumendum erit, praesertim relate ad pensiones censuum, qui creati fuerunt per Marchinium dudum mortuum, cum per plures annos Procuratoris Missionum munus gessisset, quem omnes norunt optime callentem res oeconomicas et iustitiae amatorem eximium et integerrimum virum fuisse. Imminuit quidem, ut asserit Vice-Procurator, Marchinius ipse pensionem duorum censuum, sed id praestitit, ut Vice-Procurator similiter asserit, ob magnam difficultatem, quam in ipsis integris exigendis expertus fuerat, et fortassis etiam ex motivo charitatis, et prudentis oeconomiae, qui (tituli) ut superius monuimus, alii sunt a motivo iustitiae.

Haec vero recte perpendens, si noverit Vice-Procurator ex titulo quidem iustitiae nullam praedictis censibus pensionum diminutionem deberi; verum, habita praesentium iniquorum temporum et circumstantiarum ratione, locum esse debere christianae charitati et evangelicae prudentiae ad evitandas obmurmurationes, et arcenda scandala, quae rei christianae et religionis negotio non beneverterent, aliquid praedictorum censuum debitoribus vel de praeteritis, vel de futuris fructibus condonare poterit, intra quosdam tamen limites, ne gravem oeconomiae

iacturam Missiones patiantur. Eius vero erit, si id faciendum iudicaverit (quod tamen iis in circumstantiis tantum faciet, in quibus charitas id exiget) debitores admonere, condonationes istas ex titulo tantum fieri christianae charitatis, minime vero ex rigore iustitiae. Haec quoad census spectantes ad Missiones Macai; eadem vero Eñorum, et Rñorum PP. mens fuit relate ad census pertinentes ad Missiones Pequini.

Quaerebatur altero loco an census creati, qui praeter conditionem irredimibilitatis ex parte creditoris, nihil commune habent cum reliquis conditionibus praescriptis in Constitutione S. Pii V *Cum onus*, essent in omnibus iuxta eamdem Constitutionem reformandi. Relate ad hoc S. C. considerans, positivas et mere ecclesiasticas leges legitimae praescriptioni subiectas esse, decrevit quaestionem hanc ex usu et consuetudine Macai definiendam esse, quod maturo Vice-Procuratoris iudicio faciendum esse voluit. Nempe si re attente perpensa cognoverit Pianam Constitutionem, praedicta tantum conditione excepta, vel nunquam in usu Macai fuisse, vel si aliquando in usu fuit, ob contrariam et posteriorem et diuturnam consuetudinem obsoletam ac legitime praescriptam censendam esse, nulla facienda erit in praedictis censibus innovatio. Si e contra notum Vice-Procuratori fuerit praedictam Constitutionem non fuisse legitime praescriptam, memoratos censuum contractus, nullos fuisse iudicabit ob sequentia Pianae Constitutionis verba: *Contractus sub alia forma celebrandos foeneratitios iudicamus*. In hac vero nullitatis censuum hypothesi nova opus esset eorum creatione, et praeteriti temporis fructus, utpote illegitime et iniuste percepti, eorum censuum venditoribus essent restituendi, nisi ipsis ultro placuerit eos Missionibus condonare. In hoc vero rerum statu ad Vice-Procuratoris prudentem oeconomiam spectabit negotium ita cum censuum venditoribus gerere, ut nulla quidem fiat iustitiae laesio, at simul Missionum oeconomia, minimam quae fieri potest iacturam patiatur.

Tertio tandem relate ad condonationem a Vice-Procuratore factam census venditori Huetio quod domus censitae pars corruerit, videtur ab eo, saltem diligenter, investigatum non fuisse an fortuito, vel potius ex negligentia et culpa censuarii pars illa domus censitae corruerit, quod verosimilius videtur, cum domus, antequam in totum, vel in partem corruant, signa aliqua praebere soleant futurae ruinae quae aliquando facili ratione impeditur, et raro ictu oculi ruant, nisi negligentia domini domus praecesserit, quod si verum esset, nihil a Vice-Procuratore condonandum esset ad praedictae domus reparationem; qua de re nullus potest esse dubitandi locus.

Indubitata similiter res est, pro reparationibus utilibus tantum et non necessariis nihil a censualistis deberi censuariis. Cum vero ex teste fide digno habeatur, reparationem censitae domus Huetii centum tantummodo patacis (hispanis) potuisse fieri, hunc vero ad reparationem utilem fortasse quidem, minime vero necessariam, ter mille patacas impendisse, non levis suspicio est condonationem a Vice-Procuratore factam multum excessisse reparationem, necessariam cum gravissimo damno rei oeconomicae Missionum.

Sed nec pro necessaria reparatione praedictae domus aliquid Huetio condonare ex iustitia Vice-Procurator tenebatur, si, post ruinam, pars domus illius quae superfuit, capax erat integrae census pensioni solvendae. Sunt quidem ex theologis, qui, speculative loquentes, aliter opinentur, sed opposita opinio verior et probabilior est, et quod pluris faciendum est, opinio haec in romano foro recepta est, ex eaque ius dicunt tribunalia etiam suprema romanae urbis, ubi in pleno usu et vigore est Piana Constitutio, cuius decreti conditionem de imminuendis pro rata pensionibus censuum, si pars rei censitae perierit, romana tribunalia de casu tantum interpretantur, in quo pars rei censitae quae superfuit, incapax facta fuerit integrae pensioni solvendae.

Itaque si pars praedicta domus, quae superfuit post ruinam alterius partis, capax erat integrae pensioni solvendae, non condonationem Huetio a Vice-Procuratore factam, nec ullam ipsius partem S. C. confirmat, sed in omnibus penitus irritam ac nullam esse decernit, idque eo magis, si ex Huetii negligentia pars illa domus corruerit, vel reparatio ab Huetio facta non necessaria, sed utilis tantum fuerit. Domum vero Huetii superstitem etiam post lapsum partis ipsius, capacem fuisse integrae solvendae pensioni, evidens est ex ipsa controversia Huetium inter et Marchinium exorta. Quandoquidem ut ex ipsis Vice-Procuratoris epistolis habetur, ideo Marchinius Huetii petitioni assentiri recusavit, quia ex doctrina nunc proposita censebat nihil a censualistis condonandum esse censuariis, si pars quae superfuit censitae rei, capax fuerit integrae pensioni solvendae. Igitur pro certo habebat Marchinius, Huetii domum, etiam post lapsam eius partem, integrae pensioni solvendae capacem fuisse. Si e contra pars dictae domus quae superfuit, incapax facta est ad integram solvendam pensionem, quod ex iam dictis incredibile omnino videtur, vel haec erit pro rata imminuenda, vel ut in sua integritate permaneat, sors principalis census pro rata erit augenda.

2133

Instr. S. C. S. Officii *4 Febr. 1827* — In Congregat. Gen... coram SSmo D. N. Leone

PP. XII Fer. V. 20 Iulii an. 1826 proposita fuere infrascripta dubia transmissa S. Congregationi de Prop. Fide ab adm. Rev. P. Paschali a Surrento Vice-Praef. Hospitii Terrae Sanctae Memphis, quae dubia ita se habent:

1. ....

2. Quam sententiam sequi (debet) et in usu habere cum iis qui pecuniam suam dant ad usuram exigentes 12. 18. atque etiam 24. annua scutata pro centum, cum vel sine aequivalenti assecuratione, quod satis pie posse arbitrantur?

Sanctissimus, auditis Emorum et Rmorum DD. Cardd. Gen. Inquisitorum suffragiis, iussit ut ad utrumque dubium responderetur Instructione ut sequitur:

.... Quoad 2. dubium Sanctitas Sua exploratum habet, usurarium esse accipere in mutuo aliquid supra sortem immediate et praecise ratione mutui, non concurrente aliquo ex titulis tale lucrum iustum reddentibus, idest lucri cessantis, vel damni emergentis, vel periculi extrinseci (non autem intrinseci et ex natura negotiationis provenientis) amittendae sortis principalis.

Super haec principia innixus SSmus D. N. decrevit pro regula in hac materia habenda esse decreta a S. Sede pluries emissa, sicuti illud est pro Sinarum regno, quod hic subnectitur, *(V. n. 2118)*. ubi pro licito habebatur semper et indiscriminatim exigere in mutuo aliquid ultra sortem, eo quod semper et ubique periculum extrinsecum sortis agnoscerent. Haec praxis tamquam imprudens atque illicita reprobatur, et tunc solum licita huiusmodi compensatio dignoscitur cum periculum intervenit revera, et compensatio qualitati periculi respondet. Quod si periculum actu non interveniat, sed sit probabiliter imminens, statuitur non esse inquietandos eos, qui aliquid accipiunt hac ratione, dummodo habeatur ratio qualitatis, et probabilitatis periculi, ac servata proportione inter periculum, et id quod accipitur.

Praecipue vero Sanctitas Sua praecepit prae oculis habendam esse Encyclicam Benedicti XIV quae incipit: *Vix pervenit,* utpote quae illicitum et usurarium declarat aliquid in mutuo accipere ultra sortem praecise ratione mutui, et non concurrente aliquo ex legitimis supradictis titulis quamvis id quod accipitur non sit excedens et nimium, sed moderatum et exiguum; quamvis is, a quo id lucrum solius causa mutui deposcitur, non pauper sed dives existat; quamvis qui ipsum recipit, datam sibi mutuo summam non sit relicturus otiosam, sed ad fortunas suas amplificandas.. utilissime sit impensurus. Ita ut quisquis suae conscientiae consultum velit, inquirat prius diligenter oportet vere ne cum mutuo iustus alius titulus, vere ne iustus alter a mutuo contractus occurrat, quorum beneficio, quod quaerit lucrum, omnis labis expers et immune reddatur: quae quidem omnia fusius explanata fuerunt ab eodem Pontifice in suo opere de Synodo Dioecesana, libro in postrema editione 10. capitibus 4. 5. 6. 7. et 8. Porro cum idem Pontifex instructionem mitti iusserit Praefecto missionariorum in Africa sub die 17 Aprilis 1749 quae ad rem opportune facit, eadem hic subiungitur; in qua monet convenientius esse pro securitate christianorum illius loci eos adhortari, ut a similibus contractibus abstineant ... Denique postremo apponitur responsio sub die 27. Septembris 1808 de mandato Pii PP. VII. fel. rec. data ad Vicarios Generales Pictavienses.

Istruzione inviata per ordine di Benedetto XIV al P. Carlo Felice Cappuccino missionario in Africa, ed indirizzata per ordine di Pio VII ai Vicarii Generali di Poitiers.

Nella Congregazione del S. Offizio tenuta nel Palazzo Apostolico avanti N. Signore sotto li 10 Aprile 1749 essendo stato riferito il quesito di V. P. sopra il danaro che cotesti schiavi cristiani sogliono dare ad interesse ai negozianti ebrei, Sua Santità si compiacque ordinare, che nel proposto ed altri simili casi si dovesse V. P. regolare a tenore della lettera circolare della medesima Santità Sua spedita ai Vescovi di Italia sotto il 1. Novembre 1745. la quale comincia « *Vix pervenit* » dalla qual lettera potrà comprendere che i contratti, nei quali si riceve il frutto del danaro dato altrui, non sono leciti, quando non hanno la loro denominazione o *di Censo* o *di Cambio vero,* sia per lettere, sia per fiere, o di società reale, o non intervengano in essi i titoli compensativi di lucro cessante, e di danno emergente, per ragione dei quali si possa ricevere tanto frutto oltre la sorte del danaro dato, quanto bastino a ristorare il danno che soffre il datore, o a compensare il lucro che perde, e che dove mancano le dette denominazioni, o i riferiti titoli compensativi, e che per tal ragione non si possano risolvere in altro contratto che di mutuo, non è lecito in alcuna maniera ricevere, o esigere frutto del danaro dato altrui oltre il capitale e la sorte, benchè il frutto sia moderato, o si esiga non da poveri ma da ricchi. Da queste regole prescritte dalla detta lettera circolare di N. Signore potrà V. S. prender norma sopra i contratti che si fanno da cotesti cristiani schiavi coi negozianti ebrei, per non permetterli assolutamente, quando non intervengano in essi le sopra riferite condizioni. E poichè tra quello che dà il danaro, e il negoziante che lo riceve con assicurare il datore o il capitalista della restituzione della sorte e del capitale, e patteggiando con esso un frutto certo oltre la sorte data, non può intervenire vero contratto di società, però ogni guadagno o frutto che dal capitalista si

esigesse oltre la sorte è ingiusto ed illecito, ancorchè non intenda di dare il detto danaro in ragione di mutuo; e solamente nel caso che intervenissero i sopra riferiti titoli di compensazione, potrebbesi dal capitalista esigere oltre la sorte quel frutto che bastasse o a compensare il danno che riceve, o il lucro che perde. E benchè per ragione del pericolo non proveniente dalla natura della negoziazione, ma da altro incidente estrinseco, al qual pericolo il datore espone la sorte, possa esigere dal negoziante che la riceve un lucro proporzionato al detto pericolo oltre la sorte medesima, nulladimeno poichè in prattica è cosa difficilissima il misurare la stima di questo pericolo, ed è cosa pericolosissima a proporzione di esso esiggere il frutto, perciò si stima più conducente alla sicurezza della coscienza di questi poveri cristiani schiavi, che V. S. li esorti ad astenersi da tali contratti, ammonendoli del pericolo nel quale incorrono, e persuadendoli ad impiegare il loro danaro in altri contratti certamente leciti, e che abbiano la loro propria denominazione, come di compra o vendita, o di una vera società, per mezzo dei quali, aggiunta al danaro la loro industria, possono riportare dallo stesso danaro onesto guadagno.

Risposta di S. E. Rm̃a il Sigr. Card. Pacca a nome di S. Santità Pio VII ai Vicarî Generali della diocesi di Poitiers (17 Sett. 1808).

Illm̃i Signori. È pervenuta al S. Padre una loro lettera dei 14 Agosto..... Quanto poi ai dubbî da loro proposti nella medesima lettera S. Santità m' incarica di suggerirle di consultare l' Enciclica della s. m. di Benedetto XIV del 1. Novembre 1745 che comincia *Vix pervenit,* ed insieme l' opera del lodato Pontefice *De Synodo dioecesana, lib. 7. cap. 47.* ediz. rom. del Pagliarini dell' anno 1748. nei quali luoghi troveranno il fondamento per decidere con sicurezza qualsivoglia caso della natura di quelli da loro proposti. Ad effetto poi che oltre i dottrinali contenuti nell' anzidette pezze che sono stampate e reperibili ovunque, possano avere qualche più precisa norma, specialmente perciò che riguarda il *pericolo della sorte* se ciò sia, o non sia giusto titolo a qualche lucro nel mutuo, la medesima Santità S. ha ordinato che si compiegasse loro una copia di una istruzione che per comando del sullodato Pontefice Benedetto XIV. fu mandata ad un missionario dell'Africa, dopo una lunga consultazione tenuta avanti il Pontefice stesso due anni dopo emanata l'Enciclica succitata. Nell' eseguire esattamente gli ordini del S. Padre godo di poter soddisfare per questa parte ai desiderii loro prodotti sicuramente dall' impegno di additare ai fedeli di questa diocesi la sicura norma per non errare in sì delicato oggetto.

2134

Ex Litt. S. C. de Prop. F. *23 Martii 1844* (Ad Vic. Ap. Leaotung.) Alterum (dubium) oppignerationis nuncupatum contractum respiciebat. Quamvis contractus huius generis alias vetitus ac illicitus declaratus a S. Sede fuerit, ex noviter tamen ab A. Tua deductis, Em̃i Patres rescribendum duxerunt: *Ea de causa Christifideles non esse inquietandos, dummodo in casibus particularibus inter datum et acceptum servetur aequitas naturalis.* Data porro occasione, condoceas fideles oportet, S. Sedem alias prohibuisse, seu illicitum declarasse contractum oppignerationis nuncupatum, an. 1779 expositum (quae prohibitio in Synodum Sutchuensem relata fuit) prout S. Sedi exhibitus fuerat, qui in substantialibus circumstantiis erat omnino diversus.

2135

S. C. S. Officii *8 Iulii 1846* — Canadae — 1. Un prêtre ou une communauté religieuse peuvent-ils placer de l'argent dans les banques ou les placer entre les mains de particuliers au taux fixé par la lois, surtout si ce prêtre ou cette communauté n'ont pas facilement les moyens de faire valoir autrement leur argent?

2. Peut-on sans pêché placer de l'argent a un interêt plus elevé que le taux fixé par la loi, v. g. 25 ou 50 pour cent?

R. Dentur decreta una cum responso S. C. de Prop. Fide: – *Decretum Feriae IV. 31 Augusti 1831:* – Propositis dubiis sequentibus Capituli Collegiatae Lucani: *Se la necessaria onesta sostentazione sia un sufficiente titolo di dare il denaro ad interesse, e se questo titolo supposto ammissibile si possa estendere anche alle chiese, monasteri ed altri luoghi pii;* Em̃i DD. dixerunt: « Non esse inquietandos et acquiescant, dummodo parati sint stare mandatis S. Sedis. » — *Responsum S. Congregationis de Prop. Fide ad Vicarium Apostolicum Mogol anno 1828 super dubio respiciente « I rinvestimenti fatti ai mercanti del danaro appartenente ai legati pii:* » — Eadem S. C. respondendum decrevit Vicario Apostolico cum instructione ut sequitur: « In quanto poi a ciò » che si dice del denaro di questi legati pii » che per maggior commodo suol darsi ad in» teresse ai mercanti, ad evitare qualunque pe» ricolo di usura, dee V. S. procurare, per » quanto può, di fare osservare gli ordini più » volte dati da questa S. C. i quali portano » che il denaro dei legati pii non si dia ad » interesse a persone particolari, nè s'impieghi » in commerci eventuali, ma che se ne com» prino beni stabili, o che sopra beni stabili si

» metta a frutto formandone cioè regolari e » legittimi censi. Che se non ostante le sue » premure vedrà che il danaro già dato ad interesse ai mercanti si continuerà a lasciare » nelle loro mani, o ben anche se ne dà loro » del nuovo formando altri simili contratti, » non deve Ella mettersi in pena neppure per » questo, nè deve inquietare chi diede o ricevè » il denaro in tal modo, poichè prescindendo » anche dai titoli che in tali contratti non fre- » quentemente intervengono o di lucro cessante » o di danno emergente, è chiaro da quanto » Ella espone che questo denaro dato così e » senza cauzione ai mercanti corre un gran » rischio di perdersi. In fatti Ella aggiunge che » una grande quantità di simili fondi (in de- » naro) si è perduto appunto per essersi dati » nelle mani dei mercanti, quali alla fine hanno » fallito. Ora è sentimento d'innumerabili teo- » logi, come attesta il B. De Liguori lib. 3. » §. 761. che quando la sorte corre un vero » e straordinario pericolo, si può a titolo di » esso esigere un corrispondente e proporzionato » interesse. Per di lei chiaro lume le riporto » qui un decreto di questa medesima S. C. » di Propaganda, che ad istanza dei missionarî » Regolari della Cina fu pubblicato nel 1645 » con approvazione della s. m. d'Innocenzo X » e con ordine del medesimo che fosse da tutti » quei missionarî osservato. Il dubbio è rife- » rito in questi termini: *In Sinarum regno » lege stabilitum est ut in mutuo triginta pro » centum accipiatur absque respectu lucri ces- » santis et damni emergentis. Quaeritur utrum » christianis licitum sit pro pecuniarum mutuo, » licet non interveniat lucrum cessans et da- » mnum emergens, praedictam triginta pro » centum quantitatem lege taxatam accipere. » Et causa dubitationis est quia in recuperanda » pecunia est aliquod periculum, quod qui ac- » cipit mutuum fugiat vel quod tardet in sol- » vendo (cum detrimento scilicet mutuantis) vel » quod necesse sit coram iudice repetere, vel » propter alia huiusmodi.* — Resp. *Censuit » S. C. ratione mutui immediate et precise » nihil ultra sortem principalem esse accipien- » dum. Si vero aliquid recipiant ratione peri- » culi probabiliter imminentis, prout in casu, » non esse inquietandos, dummodo habeatur » ratio probabilitatis periculi, et qualitatis eius- » dem, ac servata proportione inter periculum » et id quod accipitur.* »

2136

S. C. S. Officii *29 Novemb. 1854* — Vic. Ap. Cambodiae — In his regionibus iam a longo tempore multum insudarunt missionarii ad christianos sibi commissos ab omni labe usurae removendos praesertim in casu de quo infra agitur.

Christifideles, infidelium mores et consuetudines nimis sectantes, quotidie dant mutuo pauperibus debitis obrutis quamdam summam pecuniae, v. g. 100 ligaturas, vel unum panem argenteum, et personam debitoris, vel uxorem, aut filios eius pro pignore debiti (quod aliunde a tertia persona saepe assecuratur) ut servos vel famulos apud se retinent. In hoc casu nihil ultra sortem percipitur, quia labor servi pro usura computatur. Porro, etsi debitor ipse, vel alius quispiam vices eius gerens, per 10 aut 20 annos et amplius famulatus fuerit, sortem integram nihilominus solvere cogitur ad libertatem obtinendam. Imo sors ipsa saepe saepius augetur, quia si quid confregit aut disperdidit apud herum in tempore servitutis, sive culpabiliter vel inculpabiliter, ipsi imputatur et sorti adiicitur. Aliquando etiam contigit sortem esse omnino exiguam, v. g., 30 vel 40 ligaturas, et in hoc casu creditor operam servi seu debitoris sibi etiam integram vindicat, sorte minime imminuta. Quaeritur ergo utrum haec agendi ratio sit usuraria, et ut talis profliganda, sub poena restitutionis et negationis absolutionis?

Ut autem causam sub omni respectu pernoscat S. C., et suum iudicium secure proferre valeat, hic iuvat quaedam momenta prolixius exponere, ad maiorem quaestionis elucidationem.

1. Notandum est legem civilem in Cambodia nihil praecise statuere circa usuram ex mutuo percipiendam; idcirco divitum cupiditati omnimode laxantur habenae. Iuxta consuetudinem, qui humanius tractant suos debitores usuram 60 pro 100 singulis annis exigunt plerique alii 100 vel 200 et saepe 300 et amplius pro 100 accipiunt; sed nulla est taxa legalis, et rex ipse a me interrogatus respondit usuram stipulatam, quantumvis enormis sit, semper esse solvendam; et revera istam regulam sequuntur tribunalia.

2. Inter eos qui in servitutem propter debita redacti sunt, quidam sunt aetate provecti ut senes et vetulae, quorum opera vix compensare potest expensas victus aut vestitus eorum. Idem dicendum est de iunioribus a 10 annis usque ad aetatem 15 vel 16 annorum: hic non agitur de istis servis qui ex levi labore ius nullum comparare possunt ad imminutionem debiti sui; agitur tantum de iis qui in aetate virili constituuntur. Porro isti in duas classes ordinari possunt. Quidam extra sed prope domum heri habitant nihilque ordinarie ad victum ab eo accipiunt nisi diebus quibus ei operam praestant. Sed plerique sub eodem tecto cum domino manent, eique semper inserviunt. Imo sub quocumque regimine servi constituuntur, si filios procreent in tempore servitutis, dominus eos ut servos suos habet et

tractat, et, si libertate donentur, hoc non fit sine pretio argenti, quamvis grandiores facti sufficienter laboraverint ad compensandum sumptus infantiae suae. (Iuxta statutum legis civilis, herus potest exigere 80 ligaturas ab unoquoque filio servorum suorum in servitute procreato, cum libertatem obtinere voluerit.) — Ex supra dictis patet servos in Cambodia servare facultatem sese redimendi, pretium emptionis hero refundendo; attamen plures domini eos vendunt quanti possunt, non secus ac iumenta et bubalos.

3. Labor ordinarius servorum non idem est in singulis domibus, sed differt pro varia conditione vel industria heri, et ipso sexu aut viribus servorum. Si mulieres sint, coquere cibos, haurire aquam in flumine, contundere orizam, curare infantulos, emere et vendere in emporio, fila gossypii nere, suere, et telas texere, est occupatio earum ordinaria. Si masculi, praeter opera prius recensita, ipsorum est colligere et findere ligna, piscari, herbas secare, arundines in silvis ad domum aedificandam caedere, culmum falcare et contexere ad tecta domus tegenda, remigare in cymbis et fruges advehere. Si vero dominus sit arator, quilibet servus, sive mas, sive foemina, suo labore concurrit ad colendos agros, plantandas segetes, et eas metendas, advehendas et conculcandas. Imo sunt domini, lucro inhiantes, qui, opera in domo sua deficiente, suos servos aliis conducunt, et mercedem sibi vindicant, vel eos cogunt per rivos et flumina cymbas ducere ad commercium pro ipsis agendum: hic labor, ut cultura agrorum, est gravissimus.

4. Ad praesentem quaestionem enucleandam, maxime interesset indicare qua mercede conducantur famuli in hoc Regno: inde enim pateret quantum creditores percipiant ex labore servorum suorum supra sortes pecuniae illis mutuatae. Sed haec regula nobis deest, cum nullus inveniatur famulus conductitius in Cambodia. Qui vult habere famulum solvit debitum alicuius personae, vel dat quamdam summam mutuo, et servum accipit, cuius labor, seu famulatus, pro usura computatur, ut supra dictum est. Quidam tamen missionarii famulos conducere potuerunt ut sibi cibos pararent, quibus quotannis mercedem 40 ligaturarum solvunt. Sed hic famulatus alteri comparatus longe levior est. Aliquando etiam contingit debitores, propter dedecus servituti inflictum, alterum conducere, quem in sui locum sufficiunt, et hic mercedem 20 ligaturarum singulis mensibus accipit, quamvis opera eius non tanti valeat. Unum tantum servorum novi pretio 3 ligaturarum ad mensem conductum, sed in domo cuiusdam viduae cui operam levissimam impendebat. Summa 5 ligaturarum est pretium infimum et rarissimum, et summa 20 ligaturarum est supremum, et tamen ordinarium. Reor ergo verum et legitimum pretium laboris servorum inter haec duo extrema esse quaerendum, habita ratione gravitatis istius laboris ut expositum est in num. 3. praecedenti.

Si deficiunt famuli conductitii in Cambodia, non tamen desunt alii operarii, ut vectores, remiges etc., qui singulis diebus praeter cibaria (quae hic sunt vilioris pretii) dimidiam ligaturam pro mercede accipiunt, seu 15 ligaturas in mense. En sola momenta mihi nota quae in medium afferri possunt ad valorem et pretium laboris servorum aestimandum. Scio laborem operariorum conductitiorum esse gravem et continuum, operam vero servorum, etsi aliquando gravem, interdum tamen remitti. Habita ergo ratione istius differentiae, si partem mitiorem secuti, et magis hero faventem, supponimus servum mercedem 6 ligaturarum singulis mensibus tantum mereri, inde sequetur herum percipere usuram 72 pro 100 quotannis! Quis tantam oppressionem tolerare posset?

In tribunali Poenitentiae, fidem habens verbis fidelium qui se perhumanos in servos suos dictitabant, et in partem mitiorem alios inclinare studens, saepe poenitentibus meis iussi ut 20 ligaturas ei quotannis saltem remitterent, ita ut debitum 100 ligaturarum post 5 annos famulatus extingueretur. Sed vix unum aut alterum poenitentem obedire paratum inveni: omnes, consuetudini inhaerentes, recalcitrant, et cum mala fide contendunt servorum operam vix aequare expensas victus ac vestitus eorum. Si vero servorum verbis praebere aurem, et oculis nostris credere licet, pro certo tenendum est eos nunquam esse otiosos, sed quotidie a mane usque ad vesperam variis operibus addictos esse; et hoc verum est. Si enim domini nullum lucrum ex labore servorum perciperent, non tam satagerent servos emere. Hic fere quarta pars populationis servituti mancipatur. Cum cambodiensis aliquis sua industria aut labore panem argenteum comparare potuerit, eo pretio unum aut alterum servum emere properat, ut pigritiae indulgere possit et alieno labore vivere. Quamvis dicta servitus sit impropria, cum servus sit pignus debiti et servet facultatem se redimendi, attamen saepe perpetua est. Dominus enim pro usura operam servi sibi adscribit: debitum ergo remanet integrum, et servus se eximere nequit quin aliud debitum contrahat, sese alteri domino mancipando, et sic, servitute remanente, mutantur tantum domini, nisi servus habeat parentes aut cognatos qui ei succurrere velint et valeant. — En pessima lues cui remedium affere intendimus, S. C. rogantes ut Instructionem ad nos dirigere dignetur, qua innixi firmo pede inter tot et quotidianas difficultates rectam viam unanimiter tenere valeamus. Ut autem paucis

verbis praecipuas difficultates quibus irretimur indigitare queam, proponuntur sequentia dubia:

1. Christifideles in Cambodia degentes possuntne, tuta conscientia, operam servorum seu debitorum suorum sibi adscribere, ut superius expositum est, sorte principali minime imminuta, et hoc, secluso omni titulo extrinseco periculi sortis, damni emergentis et lucri cessantis?

2. Si negative, quantum circiter domini imminuere debent singulis annis vel mensibus, habita ratione laboris servorum et valoris eius prout in num. 3 et 4 prius expositum est?

3. Licetne hero seu creditori filios servorum suorum, durante servitute natos, sibi ut servos vindicare, aut retinere, eosque ut tales vendere, non secus ac si nati fuissent ex parentibus in vera et proprie dicta servitute constitutis?

4. Ut dicti servorum filii libertate donentur, potestne herus tuta conscientia, ab eis quidquam exigere praeter sumptus infantiae eorum?

R. Prout exponitur, et agendo de pecunia mutuo data: Ad 1. Negative, et consulat Encyclicam *Vix pervenit (V. pag. 855)*.

Ad 2. Interveniente iusto et vero titulo ipsi mutuo extrinseco, et dato aequo pretio operae et laboribus servorum iuxta communem aestimationem, detractis sumptibus necessariis pro ipsorum alimonia, id tantum pro lucro, seu potius pro iusta compensatione, exigi poterit quantum idem titulus ad iustitiae libram vere postulat, reliquum vero in sortis diminutionem cedere debebit. Si vero iustus et verus titulus non intervenit, tunc meminerint nihil omnino ex mutuo, vi ipsius mutui, ultra sortem repeti posse, sed integrum pretium et valorem operum et laborum, detractis ut supra sumptibus pro alimonia, in sortis diminutionem cedere debebit; et ad mentem. Mens est: Curent missionarii avertere Christifideles a similibus contractibus valde periculosis ut provideant animae tranquillitati.

Ad 3. Negative.

Ad 4. Negative, et detur Responsio fer. IV 17 Martii 1747, nempe: — *Feria IV, 17 Martii an.* 1847. — *Ad dubium: Utrum christiani possint exigere a filiis servorum, factis adultis et volentibus ex eorum domibus exire, centum circiter francos in compensationem alimentorum in pueritia expensorum, EE. DD. mandarunt rescribi: Negative (V. n. 2105. ad 4).*

Ad dubium genericum, nempe: — Utrum haec agendi ratio sit usuraria, et ut talis profliganda sub poena restitutionis et negationis absolutionis. — Iam provisum per praecedentes responsiones, et, quoad absolutionem denegandam vel restitutionis onus imponendum, consulat probatos auctores.

2137

S. C. S. Officii *3 Augusti 1858* — Vic. Ap. Honan. — Contractus honanensis sic instituitur. Petrus indigens pecunia adhibet mediatores ut agrum suum vel domum consignet et tradat Paulo in usum et etiam dominium aequivalenter translatum, mediante pretio summae sufficientis, factis et scriptis conditionibus quod post tres annos, ut ordinarie scribitur, Petrus habiturus sit facultatem recuperandi agrum suum vel domum, si velit; quod si, illo trium annorum spatio transacto, non repraesentet sapecas in pretium receptas, ut verbis sinicis utar, Paulus semper et pro semper retineat usquedum sapecae venerint. Aliquando contractus ille aliis verbis sed eodem sensu conscribitur; sed quomodocumque scribatur, idem est in praxi, propter legem et consuetudinem sine exceptione. *Notandum,* ut scribit Liguorius, *quando agitur de talibus contractibus, non curandum esse de nomine, sed de illorum natura;* parvi ergo refert quod contractus noster forte a quodam *oppignerationis* vocatus fuerit propter Synodum Sutchuen provinciae, probe enim inspecta eius natura, rationem census et venditionis cum pacto redimendi evidenter habet. Duo enim puncta capitalia et essentiam eius constituentia mihi certissime existere constat, sive vi et tenore contractus, sive ex lege, consuetudine, et praxi uniformi, conscientiaque publica.

Punctum primum. — Ager vel domus ita transit in manus, dicamque, dominium aequivalens dominio quod acquiritur vi contractus et venditionis cum pacto reemendi, ut omnia pericula et onera rei in se sumat. Paulus enim debebit postea solvere tributa tam ordinaria quam extraordinaria, repartitiones necessarias facere iuxta conditiones iustas et consuetudine determinatas, et, si ager vel domus pereunt sive alluvione, sive inundationibus, terrae motibus, vel incendiis tam frequentibus, aut occupentur ab inimicis, ut nunc quotidie fit a rebellibus, tunc pereunt pro Paulo, qui suam pecuniam nullo modo recuperare potest. Hoc est tam clarum atque certum ut, dato casu, sinenses nec cogitant quidem de pecunia repetenda, nec possent quidem legaliter coram tibunali. — De contractu hoc honanensi dicendum omnino restat quod Beatus Liguorius scribit in sua Theologia, lib. 3, tract. V, n. 843 *De contractibus:* « *Gratis autem asseritur hoc esse mutuum virtuale, cum hic contractus omnino differat a mutuo. In mutuo enim, si perit res oppignerata, mutuatario perit; hic autem, si perit res censuata, censitori perit.* » Et auctor hic remittit ad num. 813, ubi agitur de venditione cum pacto retrovendendi.

Secundum punctum. — Cum ille contractus sit in favorem Petri vel venditoris, sequitur, et est, summam seu pretium receptum a Paulo

censeri et revera esse alienatam, ita ut nunquam repeti possit ab ipso, neque ad hoc illi datur actio in tribunalibus. Unde fit ut multae familiae tales possideant terras a 60, 100, 200 etc. annis quas aliquando postea prae paupertate, ut sibi parent ad manducandum, aliis cedere cogantur pro medietate tantum pretii primitivi ab ipsis dati: quod quidem non sic facerent, si possent cogere Petrum ipsum pecuniae duplo maioris receptorem ad restituendum, sicut fit in mutuo. Interim Petrus, dives effectus, ad libitum censurat vel emit alias terras fertiliores, primis derelictis, ad quas recuperandas equidem ius habet, sed non voluntatem. Unde iterum de isto nostro contractu scripta fuerunt verba ista B. Liguorii, lib. 3, tract. V. n. 840, *De contractibus:* « *Nec valet dicere huiusmodi contractum esse quoddam mutuum virtuale, nam in mutuo cogitur mutuatarius reddere eamdem sortem, sed in censu* (tang) *capitale fit demortuum et tantum reddi potest ad arbitrium venditoris.* » Uno verbo, quidquid B. Liguorius ipse, et Bouvier, et alii theologi dicunt de contractu venditionis cum pacto reemendi, et de censu, verum omnino est de nostro contractu.

Quod autem in provincia Sutchuen, unde casus fuit expositus S. C., contractus, de quo agitur in Synodo et Theologia D. Perocheau, non istituatur eodem modo quo in Honan, rationes dubitandi sunt: 1. Quod contractus ille ut simplex mutuum usurarium vel antichresis praesentetur, noster autem omnino rationem habet census et venditionis cum pacto reemendi. 2. Quod antea alio modo iudicabatur ab aliis missionariis in illa provincia, ut scitur ex verbis Synodi, in qua asseritur Episcopum Agathopolitanum contra praxim antiquam primum fuisse qui, hanc ut vetustatem erroris considerans, usurarium esse pronuntiavit contractum Sutchuen. 3. Quod ex expositione illius contractus, ut instituitur in Theologia Perocheau, *De contractibus;* satis clarum apparet omnino differre a contractu in provincia Honan usitato. Sic enim exponit: *Oppigneratio, ut apud Sinas obtinet, est contractus quo quis fundum vel domum alterius in pignus accipit, tradita domino pecuniae summa maiori vel minori fundi vel domus utilitate, sub ea conditione ut, expleto oppignerationis tempore, rei dominus restituat mutuatori integram pecuniam quam ab eo accepit, mutuator vero reddat rem oppigneratam sibique retineat fundi fructus integros quos durante contractu percepit, etiamsi valor superet industriam et expensas quas pertulit in excolendo fundo.* His supponitur, expleto oppignerationis tempore, dominum rei restituere debere mutuatori integram summam; sed quid intelligitur per illa verba *expleto oppignerationis tempore?* Agiturne de illo spatio usitato trium annorum, ut superius diximus, antequam Petrus possit recuperare fundum suum vel domum? Supponiturne hic Paulum, post illud spatium determinatum, posse repetere suam pecuniam sicut in mutuo? Atqui hoc certe falsum esset, nam conditio illa non est nisi in favorem Petri, qui tunc potest recuperare, vel reemere rem suam; sed Paulus nec tunc nec in perpetuum poterit repetere summam suam, nisi quando placuerit Petro, et interim nullum aliud ius habet, nisi patienter expectandi beneplacitum Petri vel haeredum eius. Quod si in expositione Theologiae D. Perocheau dicatur interim sustinere omnia onera et solvere tributa esse adhuc partem officii Petri, dum alter habet solum commoda, falsum hoc est in nostro contractu Honan; onera publica vel tributa non remanent pro Petro, nam illa omnia sustinet Paulus, et solvit tributa tam ordinaria quam extraordinaria.

R. Contractum emptionis et venditionis, prout exponitur, esse licitum, dummodo inter datum et acceptum servetur aequitas iuxta regulas a doctoribus traditas. Praeterea ipsi Vicario Ap. Honanensi iniungatur, ut, data occasione, condoceat fideles S. Sedem olim prohibuisse seu illicitum declarasse contractum *oppignerationis* nuncupatum, primum a Vicario Ap. anno 1779 expositum (et huiusmodi prohibitionem a Patribus Synodi Sutchuen in eorum Synodum relatam fuisse), prout eidem S. Sedi exhibitus fuerat, qui in circumstantiis substantialibus erat omnino diversus.

2138

S. C. S. Officii *18 Aug. 1858* — Quoad quantitatem fructuum conventionalium et fructus de fructibus, rationem habendam esse in singulis casibus habito respectu ad omnes et singulas circumstantias locorum personarum et temporum iuxta regulas a sacris canonibus et probatis auctoribus traditas.

2139

Ex Litt. S. C. de Prop. F. *5 Martii 1860* (AD PROVIC. AP. KUYTCEU) Litteris iam datis anno 1857 de contractu valde apud sinenses usitato agebas, quo pecunia indigentes domum aut agrum alteri vendunt cum clausula quod post statutum tempus ipsi poterunt, pretio emptori integre restituto, domum vel agrum recuperare, ordinarie post triennium, sexennium aut decennium, non raro etiam nullo determinato tempore. Interea emptores domo vel agro uti, perinde ac si sua essent, et fructus redditusque omnes percipere, imo posse alteri cupienti eodem vel maiori pretio vendere. Sed per successivas huiusmodi venditiones prioris domini iura nullatenus violari, eumque posse semper illa a priore emptore exigere: cum per leges civiles talis possessio, quantumvis longa,

nunquam generet praescriptionem, ita ut, pluribus transactis generationibus, venditoris heredes domum aut agrum venditum repetere possunt; et sicut venditor potest, restituto pretio, rem suam recuperare, ita emptor si, expleto tempore, rem amplius servare nolit, potest coram iudice urgere resolutionem contractus, qui, licet frequens ac quasi quotidianus dici possit, raro tamen lites gignit, et ubi, statuto tempore, venditor pretium non restituat, censetur iisdem conditionibus renovatus. Communius autem emptor emptionem perficit alia summa priori addita, et sic verum dominium in re acquirit.

Re ad Supremum S. Off. Tribunal delata, omnibusque mature perpensis, et praesertim antiqua Vicariorum App. praxi a temet asserta, contractum hunc utpote usurarium damnante et severe fidelibus prohibente, licet successu temporis per Episcopum Surensem uti legitimum habitum atque permissum, vicinis Vicariatibus in priori sententia etiam nunc perseverantibus, dubium exortum est de exacta contractus expositione, vel saltem de omissione licet involuntaria circumstantiarum, eo magis quod in tuis litteris nullum verbum de oneribus, et a quo, durante contractu, supportandis apparet, et, quando de perfectione eius per alterius summae priori additionem mentionem faciebas, phrasi utebaris qua in illud temporis nondum dominium rei venditae translatum fuisse argui potest; scribebas enim: *et sic verum dominium in re acquiritur,* dummodo pro vero dominio plenum non intellexeris asserere. Cum itaque iuxta exposita tuto responderi non possit quaestionibus quas enodandas proponis, ut dubium penitus solvatur, et regula certa pro futuro habeatur, nempe, an liceat fidelibus hunc contractum, quem theologi retroventitionem vulgo appellant, inire, et, in casu negativo, quid agendum pro sic initis ac praeteritis huiusmodi contractibus, ne, in exquirenda praedictarum difficultatum enucleatione, longum tempus ulterius insumeretur, visum est satius futurum, si una cum decretis ac instructionibus alias in rem datis, tibi nonnulla in mentem revocarentur quae in quotidianis, quibus angeris pro vinea tibi commissa sollicitudinibus, te quasi manu ducere valeant in eorumdem applicatione casui quem pro manibus habes.

Iam vero pactum retrovendendi, seu conventionem ut emptor vel possit vel debeat rem emptam revendere venditori, vel in gratiam solius emptoris vel utriusque, praescripto frequentissime etiam tempore, fieri posse, atque ex se esse licitum in confesso est apud omnes: nam, sicut venditor potestatem habet rem suam absolute vendendi, ita etiam vendendi cum certo modo et pacto; et similiter emptor, cum vel sine tali pacto liber est ad emendum, modo aequalitas utrinque servetur. Ad vitandam autem larvatae usurae iniquitatem, ponuntur communiter a theologis conditiones quaedam, nempe: — 1. Ut nihil fiat in fraudem usurariam, et adsit intentio vere emendi et vendendi, alioquin iam esset mutuum implicitum seu larvatum, et lucrum inde proveniens esset usura. Hinc pretium vile ab emptore oblatum pro re diutius retinenda; item si emptor aliis usuris assuetus nolit mutuum dare, sed rem emere cum pacto retrovendendi, dubium fundatum ingereret et diligenter attentionem excitare deberet. — 2. Ut onus impositum compensetur; nam onus omne contractui extrinsecum et pretio aestimabile compensari debet, alias non servaretur aequalitas et iustitia: ac proinde minui debet pretium, si emptor teneatur rem emptam revendere venditori; talis enim obligatio est onus pretio aestimabile, cum privet emptorem facultate eam retinendi aut aliter alienandi; augeri vero, si venditor obligetur rem venditam redimere uti emptor voluerit, cum hoc onus sit etiam pretio aestimabile ac extrinsecum venditioni. Hinc emptio rei frugiferae, facta ea lege ut venditor teneatur postea rem suam recipere, et totum pretium pro ea acceptum reddere emptori retinenti sibi fructus, posset, saltem in praxi, usurae relatae suspicionem ingerere; nam reipsa mutuum virtuale cum lucro respectu illius redolet qui, nolens mutuari alteri pecuniam quaerenti, emit ab illo vineam aut domum, ea lege ut post biennium vel triennium redimatur eodem pretio quo empta fuerit, retentis fructibus ex ea perceptis: talis namque non habet intentionem sinceram emendi, verum tantummodo intendit dare pecuniam praefatam, ut totam postea recipiat cum lucro quod est usurarium. — 3. Ut res non redimatur maiori pretio quo prius vendita fuit, nisi melior industria vel opera emptoris facta sit; nam vis pacti retroventitionis in eo est, ut emptor restituat rem, restituto pretio pro ea dato; perinde enim est cum eo pacto contrahere, ac cum pacto ut liceat post aliquod tempus contractum dissolvere. — 4. Ut emptor fiat vere dominus rei emptae, eius periculum subeat, onera sustineat, fructus ac commoda percipiat; hoc siquidem exigit natura contractus. — Hisce circumseptum conditionibus pactum retroventitionis ex communi sententia licitum est, cum non repugnet substantiae contractus, et aliunde onus impositum compensetur. Exinde clare patet discrimen inter huiusmodi contractum et alium oppignerationis, seu antichresis, qui etiam ab antiquo iuxta mores istius gentis inter christianos invaluit, et aliquando tanquam usurarius et illicitus reprobatus est, uti edicitur in Synodo Sutchuensi, cap. X, § 34; aliquando, in concursu tituli extrinseci, fideles

ea de causa inquietandos non esse rescriptum est, dummodo in casibus particularibus inter datum et acceptum aequitas naturalis servetur iuxta aequalitatis regulas a doctoribus traditas quemadmodum videre est in Instructionibus annorum 1778 ad Vic. Ap. Sutchuen. *(V. n. 2120)* 9 Decembris 1784 ad Vic. Ap. Fochiensem in Imperio Sinarum *(V. n. 2122)*, et in responso dato Administratori Pekinensi 21 Septembr. 1843 quae hisce inclusa litteris reperies, ut exinde videas, quanta solertia, diligentia et maturitate omnia rimari debeant, contractus a contractibus secerni, uniuscuiusque natura, circumstantiae pactae perpendi ut non uni tribuatur quod ad alterum spectat, nec facile de casu ad casum illatio fiat: praesertim quando ipsamet implexa atque involuta contractus ineundi formula illum suspectum reddit. Quod si, post haec, dubia adhuc supersint, facillimum tibi erit ea ulterius producere quae naturam contractus penitius exponant, quae rationum momenta referant quibus ab aliis vel defenditur vel impugnatur, omnia ea denique quae ad rem facere videntur, ut exinde, pleniori qua fieri possit causae cognitione, decerni de eo valeat.

2140

Instr. S. C. de Prop. Fide *1873* — Saepenumero contingit ut ad Apostolicam Sedem deferantur quaestiones circa lucrum ex mutuo, quibus a Romanis Congregationibus, apposita resolutione, in similibus casibus provisum est. Ut itaque Superioribus Missionum praesto sit necessaria notitia eorum quae hactenus hac super re decreta sunt, opportunum visum est S. Consilio Christiano Nomini propagando omnes memoratas resolutiones una cum Constitutione Benedicti PP. XIV *Vix pervenit* in lucem edere; easque ad omnes Episcopos, Vicarios ac Praefectos Apostolicos ab eadem S. Congregatione dependentes mitti placuit.

I. – *S. C. S. Officii sub die 13 Ianuarii 1780 ad R. P. D. Vicarium Ap. N. N.* — « Cum » aequalitas in contractibus, ut iusti sint, requiratur, nihil in mutuo vi mutui, ut saepe » definitum est, accipiendum ultra sortem principalem. Quod si mutuanti lucrum cessare, » vel damnum emergere, aut periculum imminere amittendae sortis, vel assumendi insolitos labores pro illius reparatione contingat, » horum quidem compensationem repeti posse, » duabus tamen conditionibus semper ob oculos positis, quarum prima, ut reapse titulus » unus aliquis ex istis concurrat, altera ut nihil » amplius, quam vere ille postulat, exigatur. » Quamobrem a iustitiae regula deficere, et restitutioni obnoxios esse omnes contractus, in » quibus aut interesse fingitur, quod compensetur, aut plus petitur, quod adaequata compensatio requirit. Imprudenter igitur atque illicite agere, manifestoque se iniustitiae discrimini committere patet, qui ex eo quod periculum, quod innuimus, plerumque in *tali* » *loco* occurrat, *lucrum semper atque idem semper lucrum requirunt,* quasi periculum semper intercedat, et cum adfuerit, eamdem semper remunerationem petat: *neque excusari* » *quod minorem, quam quae Regni lege permittitur, usuram percipiunt; cum non ideo* » *rectum sit aliquid, quod a iustitia minus deflectit, nisi ad recti formam prorsus componatur,* neque humana sed divina lege naturali, quae aequitatis tenax est, hominum actiones pensandae sint. *Eos tantum recte se gerere, qui ad individuos casus respicientes tunc* » *solum compensationem exposcunt, cum periculum revera intervenit, et non aliam tunc* » *compensationem quaerunt, quam quae periculi gravitati, quae proborum idcirco prudentumque iudicio aestimanda est, respondet.*

II. – *S. Rom. Inquisit an. 1784. Mart. 18 ad Vic. Ap. D. D. N.* — *Super quaestione mutui.* — « Atque illud in primis est exploratum » ratione mutui immediate, et praecise *nihil esse* » *accipiendum* ultra sortem principalem. Si vero » aliquid percipiatur ratione periculi probabiliter imminentis, non esse mutuantes inquietandos, dummodo habeatur ratio qualitatis » periculi, et probabilitatis eiusdem, et servata » proportione inter periculum, et id quod accipitur. His ipsis verbis ita definitum est a Sacra » Congregatione de Propaganda Fide die 12. » Septembris an. 1645. cuius decretum pro Sinensibus Missionibus editum hic adiungitur. » *(V. n. 2118).*

» Quaeri nunc potest quale esse debeat periculum, et quae eius ratio, et natura, ut hoc » concurrente titulo, possit mutuans aliquid ultra sortem recipere. In hac autem quaestione » pro certo tenendum est, non qualecumque » periculum satis aptum atque idoneum aestimandum esse, ut aliquod lucrum ex mutuo » percipi possit. Nam cum titulus, ex quo iusta, ac legitima causa consurgit, ut quiddam » amplius ultra sortem ex mutuo debitam rite » exigatur, debeat semper esse extrinsecus, nec » mutui naturae coniunctus, et innatus: hinc » plane consequitur, quod si periculum ex iis » circumstantiis dumtaxat proficiscatur, quae » omnibus mutuantibus istic communes sunt, » nec ab ipsa mutui natura disiungi possunt, » tunc certo quodlibet lucrum, quod ex mutuo » captatur, ab usurae labe purgari minime potest. Quapropter cum pestis, incendia, turcarum persecutiones, aliaque huiusmodi infortunia, quae quamvis Constantinopoli frequentiora sint, in quacumque tamen urbe » semper instant mutuantibus, maximopere cavendum est, ne propter commune hoc peri-

» culum, quod ipsius mutui vis ac natura importat, aliquid in mutuo ultra sortem exigatur. Maiorem potius habere videtur indaginem, cum periculum amittendae sortis immineat vel ex culpa ipsiusmet mutuatarii, » quod veterator sit, fallax, vafer, quod fuga, » aut malitiosis tergiversationibus creditorem » fallere possit, vel cum praeter ipsius mutuatarii culpam, alia instent creditori pericula » ex loci, temporis, ac personarum circumstantiis, quae ipsum in sorte recuperanda valde » anxium, atque sollicitum teneant. Quamvis » vero potiora semper haberi debeant pericula, » quae ex culpa mutuatarii proficiscuntur, attamen in his omnibus casibus an, quomodo, » et quanti aestimari tale periculum possit, ex » quo titulus legitimus mutuanti praebeatur ad » lucrum supra sortem captandum, perdifficile » sane est generatim statuere. Ad unamquamque rem aestimandam, momentoque suo ponderandam, incumbat confessariorum solertia » et doctrina: ipsi perpendant singulos casus, » inquirant super qualitate, et probabilitate periculi, videant si assecuratione pignoris omne » absit periculum, servent proportionem inter » periculum, atque id quod mutuanti lucrari » supra sortem permittitur, probatos auctores » consulant, atque praesertim adhaereant sententiis, atque principiis ab hac Apostolica » Sede approbatis, tam in supra laudato decreto S. Congregationis de Propaganda Fide » anni 1645., quam in Epistola Encyclica Benedicti XIV. *Vix pervenit* edita anno 1745, » cuius exemplum hic alligatur (1).

---

(1) Ep. Encycl. Bened. PP. XIV. 1. Nov. 1745. « Vix » pervenit ad aures nostras, ob novam controversiam » (nempe, an quidam contractus validus iudicari debeat) nonnullas per Italiam disseminari sententias, » quae sanae doctrinae haud consentaneae viderentur, » cum statim nostri Apostolici muneris partem esse » duximus, opportunum afferre remedium, ne malum » eiusmodi, temporis diuturnitate, ac silentio, vires » magis acquireret; aditumque ipsi intercludere, ne latius serperet, et incolumes adhuc Italiae civitates labefactaret.

« §. 1. Quapropter eam rationem consiliumque suscepimus, quo Sedes Apostolica semper uti consuevit; quippe rem totam explicavimus nonnullis ex » Venerabilibus Fratribus nostris Sanctae Romanae Ecclesiae Cardinalibus, qui sacrae theologiae scientia, » et canonicae disciplinae studio ac peritia plurimum » commendantur. Accivimus etiam plures Regulares in » utraque facultate praestantes, quorum aliquos ex monachis, alios ex Ordine Mendicantium, alios demum » ex Clericis Regularibus selegimus; Praesulem quoque » iuris utriusque laurea praeditum, et in foro diu versatum adhibuimus. Diem quartam indiximus Iulii, » qui nuper praeteriit, ut coram Nobis illi omnes convenirent, quibus naturam totius negotii declaravimus; » quod illis antea cognitum perspectumque deprehendimus.

« §. 2. Post haec praecepimus, ut omni partium » studio, omnique cupiditate soluti, rem totam accurate perpenderent, suasque opiniones scripto exararent; non tamen expetivimus ab ipsis, ut iudicium » ferrent de contractu, qui controversiae causam initio praebuerat, cum plura documenta non suppeterent, » quae necessario ad id requirebantur; sed ut certam » de usuris doctrinam constituerent, cui non mediocre » detrimentum inferre videbantur ea quae nuper in » vulgus spargi coeperunt, iussa fecerunt universi: nam » suas sententias palam declararunt in duabus Congregationibus, quarum prima coram Nobis habita est » die 18 Iulii, altera vero die prima Augusti, qui menses nuper elapsi sunt; ac demum easdem sententias » Congregationis Secretario scriptas tradiderunt.

« §. 3. Porro haec unanimi consensu probaverunt:

« I. Peccati genus illud, quod usura vocatur, quodque in contractu mutui propriam suam sedem, et » locum habet, in eo est repositum, quod quis ex ipsomet mutuo, quod suapte natura tantundem dumtaxat reddi postulat quantum receptum est, plus » sibi reddi velit, quam est receptum; ideoque ultra » sortem, lucrum aliquod, ipsius ratione mutui, sibi » deberi contendat. Omne propterea huiusmodi lucrum, » quod sortem superet, illicitum et usurarium est.

« II. Neque vero ad istam labem purgandam, ullum » accersiri subsidium poterit, vel ex eo, quod id lucrum non excedens et nimium, sed moderatum; non » magnum, sed exiguum, sit; vel ex eo, quod is, a quo » id lucrum solius causa mutui deposcitur, non pauper, » sed dives existat; nec datam sibi mutuo summam » relicturus otiosam, sed ad fortunas suas amplificandas, vel novis coëmendis praediis, vel quaestuosis » agitandis negotiis, utilissime sit impensurus. Contra » mutui siquidem legem, quae necessario in dati atque » redditi aequalitate versatur, agere ille convincitur, » quisquis, eadem aequalitate semel posita, plus aliquid » a quolibet, vi mutui ipsius, cui per aequale iam satis » est factum, exigere adhuc non veretur: proindeque » si acceperit, restituendo erit obnoxius, ex eius obligatione iustitiae, quam commutativam appellant, et » cuius est, in humanis contractibus aequalitatem cuiusque propriam et sancte servare, et non servatam » exacte reparare.

« III. Per haec autem nequaquam negatur, posse » quandoque una cum mutui contractu quosdam alios, » ut aiunt, titulos, eosdemque ipsimet universim naturae mutui minime innatos et intrinsecos, forte concurrere, ex quibus iusta omnino legitimaque causa » consurgat, quiddam amplius supra sortem ex mutuo » debitam rite exigendi. Neque item negatur, posse » multoties pecuniam ab unoquoque suam, per alios » diversae prorsus naturae a mutui natura contractus, » recte collocari et impendi, sive ad proventus sibi » annuos conquirendos, sive etiam ad licitam mercaturam, et negociationem exercendam, honestaque indidem lucra percipienda.

« IV. Quemadmodum vero in tot eiusmodi diversis contractuum generibus, si sua cuiusque non servatur aequalitas, quidquid plus iusto recipitur, si minus ad usuram (eo quod omne mutuum tam apertum, » quam palliatum absit), at certe ad aliam veram iniustitiam, restituendi onus pariter afferentem, spectare » compertum est; ita si rite omnia peragantur, et ad » iustitiae libram exigantur, dubitandum non est, quin » multiplex in iisdem contractibus licitis modus et » ratio suppetat humana commercia et fructuosam ipsam negociationem ad publicum commodum conservandi, ac frequentandi. Absit enim a christianorum » animis, ut per usuras, aut similes alienas iniurias, » florere posse lucrosa commercia existiment; cum » contra ex ipso oraculo divino discamus; quod *iustitia elevat gentem, miseros autem facit populos peccatum.*

V. Sed illud diligenter animadvertendum est, falso » sibi quemquam, et nonnisi temere persuasurum, reperiri semper, ac praesto ubique esse, vel una cum

III. — *Pius VIII in audientia Assessoris S. Officii ad dubia Episcopi Rhedonensis.* — « Episcopus Rhedonensis in Gallia exponit Sa- » crae Congregationi Inquisitionis, non eamdem » esse confessariorum suae dioecesis sententiam » de lucro percepto ex pecunia negotiatoribus » mutuo datae ut ea ditescant. De sensu epi- » stolae encyclicae *Vix pervenit* acriter dispu-

» mutuo titulos alios legitimos, vel secluso etiam mu- » tuo, contractus alios iustos, quorum vel titulorum, » vel contractuum praesidio, quotiescumque pecunia, » frumentum, aliudve id generis alteri cuicumque credi- » tur, toties semper liceat auctarium moderatum, ultra » sortem integram salvamque, recipere. Ita si quis sen- » serit, non modo divinis documentis, et Catholicae » Ecclesiae de usura iudicio, sed ipsi etiam humano » communi sensui, ac naturali rationi procul dubio ad- » versabitur. Neminem enim id saltem latere potest, » quod multis in casibus tenetur homo, simplici ac » nudo mutuo alteri succurrere, ipso praesertim Chri- » sto Domino edocente: *Volenti mutuari a te, ne aver- » taris:* et quod similiter multis in circumstantiis, prae- » ter unum mutuum, alteri nulli vero iustoque contra- » ctui locus esse possit. Quisquis igitur suae conscien- » tiae consultum velit, inquirat prius diligenter, opor- » tet, vere ne cum mutuo iustus alius titulus, vere ne » iustus alter a mutuo contractus occurrat, quorum be- » neficio, quod quaerit lucrum, omnis labis expers et » immune reddatur.

« §. 4. His verbis complectuntur, et explicant sen- » tentias suas Cardinales, ac theologi, et viri Cano- » num peritissimi, quorum consilium in hoc gravis- » simo negotio postulavimus. Nos quoque privatum » studium nostrum conferre in eamdem causam non » praetermisimus, antequam Congregationes haberentur, » et quo tempore habebantur, et ipsis etiam peractis; » nam praestantium virorum suffragia, quae modo com- » memoravimus, diligentissime percurrimus. Cum haec » ita sint, adprobamus, et confirmamus quaecumque » in sententiis superius expositis continentur; cum scri- » ptores plane omnes, Theologiae, et Canonum pro- » fessores, plura Sacrarum Literarum testimonia, Pon- » tificum Decessorum Nostrorum decreta, Conciliorum » et Patrum auctoritas, ad easdem sententias compro- » bandas pene conspirare videantur. Insuper apertissime » cognovimus auctores, quibus contrariae sententiae » referri debent; et eos pariter, qui illas fovent, ac tu- » entur, aut illis ansam, seu occasionem praebere vi- » dentur; neque ignoramus quanta sapientia, et gravi- » tate defensionem veritatis susceperint theologi fini- » timi illis regionibus, ubi controversiae eiusmodi prin- » cipium habuerunt.

« §. 5. Quare has literas encyclicas dedimus uni- » versis Italiae Archiepiscopis, Episcopis, et Ordinariis, » ut haec Tibi, Venerabilis Frater, et caeteris omnibus » innotescerent; et quoties synodos celebrare, ad po- » pulum verba facere, eumque sacris doctrinis instruere » contigerit, nihil omnino alienum proferatur ab iis » sententiis, quas superius recensuimus. Admonemus » etiam vehementer, omnes sollicitudinem impendere, » ne quis in vestris dioecesibus audeat literis, aut ser- » monibus contrarium docere. Si quis autem parere » detrectaverit, illum obnoxium et subiectum declara- » mus poenis per Sacros Canones in eos propositis, » qui mandata Apostolica contempserint ac violave- » rint.

« §. 6. De contractu autem, qui novas has contro- » versias excitavit, nihil in praesentia statuimus; nihil » etiam decernimus modo de aliis contractibus, pro » quibus theologi, et Canonum interpretes in diversas » abeunt sententias: attamen pietatis vestrae studium » ac religionem inflammandam existimamus, ut haec, » quae subiicimus, executioni demandetis.

« §. 7. Primum gravissimis verbis populis vestris » ostendite, usurae labem ac vitium a divinis Literis » vehementer improbari, illud quidem varias formas » atque species induere, ut fideles Christi Sanguine » restitutos in libertatem et gratiam, rursus in extre- » mam ruinam praecipites impellat. Quocirca si pecu- » niam suam collocare velint, diligenter caveant, ne » cupiditate omnium malorum fonte rapiantur, sed » potius ab illis qui doctrinae ac virtutis gloria supra » caeteros efferuntur, consilium exposcant.

« §. 8. Secundo loco, qui viribus suis, ac sapien- » tiae ita confidunt, ut responsum ferre de iis quae- » stionibus non dubitent (quae tamen haud exiguam » Sacrae Teologiae, et Canonum scientiam requirunt); » ab extremis, quae semper vitiosa sunt, longe se abs- » tineant. Etenim aliqui tanta severitate de iis rebus » iudicant, ut quamlibet utilitatem ex pecunia desum- » ptam accusent, tamquam illicitam, et cum usura » coniunctam; contra vero nonnulli indulgentes adeo, » remissique sunt, ut quodcumque emolumentum ab » usurae turpitudine liberum existiment. Suis privatis » opinionibus ne nimis adhaereant; sed priusquam re- » sponsum reddant, plures scriptores examinent, qui » magis inter caeteros praedicantur; deinde eas partes » suscipiant, quas tum ratione, tum auctoritate plane » confirmatas intelligent. Quod si disputatio insurgat, » dum contractus aliquis in examen adducitur, nullae » omnino contumeliae in eos confingantur, qui contra- » riam sententiam sequuntur, neque illam gravibus cen- » suris notandam asserant, si praesertim ratione, et » praestantium virorum testimoniis minime careat; si- » quidem convicia, atque iniuriae vinculum christianae » charitatis infringunt, et gravissimam populo offensio- » nem, et scandalum praeseferunt.

« §. 9. Tertio loco, qui ab omni usurae labe se » immunes et integros praestare volunt, suamque pe- » cuniam ita alteri dare, ut fructum legitimum solum- » modo percipiant, admonendi sunt, ut contractum in- » stituendum antea declarent, et conditiones inserendas » explicent, et quem fructum ex eadem pecunia postu- » lent: haec magnopere conferunt non modo ad animi » sollicitudinem et scrupulos evitandos, sed ad ipsum » contractum in foro externo comprobandum: haec » etiam aditum intercludunt disputationibus, quae non » semel concitandae sunt, ut clare pateat, utrum pe- » cunia, quae rite data alteri esse videtur, revera tamen » palliatam usuram contineat.

« §. 10. Quarto loco vos hortamur, ne aditum re- » linquatis ineptis illorum sermonibus, qui dictitant, de » usuris hoc tempore quaestionem institui, quae solo » nomine contineatur; cum ex pecunia, quae qualibet » ratione alteri conceditur, fructus ut plurimum com- » paretur. Etenim quam falsum id sit, et a veritate » alienum, plane deprehendimus, si perpendamus, na- » turam unius contractus ab alterius natura prorsus di- » versam et seiunctam esse; et ea pariter discrepare » magnopere inter se, quae a diversis inter se contra- » ctibus consequuntur. Revera discrimen apertissimum » intercedit fructum inter, qui iure licito ex pecunia » desumitur, ideoque potest in utroque foro retineri; » ac fructum, qui ex pecunia illicite conciliatur, ideo- » que fori utriusque iudicio restituendus decernitur. » Constat igitur haud inanem de usuris quaestionem » hoc tempore proponi ob eam causam, quod ut plu- » rimum ex pecunia, quae alteri tribuitur, fructus ali- » quis excipiatur.

« §. 11. Haec potissimum vobis indicanda censuimus, » sperantes fore, ut mandetis executioni quaecumque » per has Literas a Nobis praescribuntur. Opportunis » quoque remediis consuletis, uti confidimus, si forte » ob hanc novam de usuris controversiam in dioecesi

» tatur. Ex utraque parte momenta afferuntur » ad tuendam eam quam quisque amplexus » est sententiam, tali lucro faventem, aut con- » trariam. Inde querelae, dissensiones, denega- » tio Sacramentorum plerisque negotiatoribus » isti ditescendi modo inhaerentibus, et innu- » mera damna animarum. Ut animarum da- » mnis occurrant, nonnulli confessarii mediam » inter utramque sententiam viam se posse » tenere arbitrantur. Si quis ipsos consulat de » istiusmodi lucro, illum ab eo deterrere co- » nantur. Si poenitens perseveret in consilio » pecuniam mutuo dandi negotiatoribus, et ob- » iiciat sententiam tali mutuo faventem multos » habere patronos, et insuper non fuisse damna- » tam a sancta Sede non semel ea de re consul- » ta; tunc isti confessarii exigunt, ut poenitens » promittat se filiali obedientia obtemperatu- » rum iudicio summi Pontificis, si intercedat, » qualecumque sit: nec, hac promissione ob- » tenta, absolutionem denegant, quamvis pro- » babiliorem credant opinionem contrariam tali » mutuo. Si poenitens non confiteatur de lucro » ex pecunia sic mutuo data, et videatur in » bona fide; isti confessarii etiamsi aliunde » noverint ab eo perceptum esse aut etiam nunc » percipi istiusmodi lucrum, eum absolvunt, » nulla ea de re interrogatione facta, quando » timent ne poenitens admonitus, restituere aut » a tali lucro abstinere recuset. Inquirit dictus » Episcopus Rhedonensis: I. *Utrum possit ho- » rum posteriorum confessariorum agendi ra- » tionem probare.* – II. *Utrum alios confessa- » rios rigidiores ipsum adeuntes, consulendi » causa, possit hortari, ut istorum agendi ra- » tionem sequantur, donec sancta Sedes ex- » pressum ea de quaestione iudicium ferat.*

» Loco ✠ Sigilli

» *C. L. Episcopus Rhedonensis.*

» *Feria IV. die 18. Augusti 1830.* – SS̄mus » D. N. Pius div. prov. PP. VIII. in solita au- » dientia R. P. D. Assessori S. Officii impertita » audita relatione superiorum dubiorum una » cum voto Eminentissimorum DD. Cardina- » lium Inquisitorum Generalium, respondit: » *Ad I. Non esse inquietandos.* – *Ad II. Pro- » visum in primo.*

» Loco ✠ Sigilli S. Inquisitionis. — *Pro » D. Nicolao Soldini Sanctae rom. et » univ. Inquisit. Notario, Angelus Ar- » genti Secretarius.* »

IV. — *S. Poenitentiariae ad dubia D. Denavit Professoris theologiae in Seminario S. Irenaei Lugdunensis.* — « Quando Sacrae Poeni- » tentiariae dubia circa materiam usurae propo- » nuntur, semper remittit ad doctrinam summi » Pontificis Benedicti XIV. quae revera sat clara » et perspicua est pro iis qui bona fide eam per- » scrutari volunt. Attamen sunt quidam presby- » teri, qui contendunt licitum esse percipere a- » ctuarium quinque pro centum, solius vi legis » Principis, absque alio titulo vel damni emer- » gentis vel lucri cessantis: quia, inquiunt, lex » Principis est titulus legitimus, cum transferat » dominium in praescriptione: et sic prorsus » annihilant legem divinam et legem ecclesiasti- » cam, quae usuras prohibet. Cum haec ita se » habeant, Orator infrascriptus, existimans nul- » lo pacto esse licitum recedere a doctrina Be- » nedicti XIV., denegat absolutionem sacra- » mentalem presbyteris qui contendunt legem » Principis esse titulum sufficientem percipiendi » aliquid ultra sortem absque titulo vel lucri » cessantis vel damni emergentis. Quare infra- » scriptus Orator humiliter supplicat, ut se- » quentia dubia solvantur: — I. *Utrum possit » in conscientia denegare absolutionem presby- » teris praefatis.* — II. *Utrum debeat.*

» Lugduni 25 Maii 1830. – *Denavit Pro- » fessor.*

» Sacra Poenitentiaria, diligenter ac mature » perpensis dubiis propositis, respondendum » censuit: – *Presbyteros de quibus agitur, non » esse inquietandos quousque Sancta Sedes de- » finitivam decisionem emiserit, cui parati sint » se subiicere: adeoque nihil obstare eorum » absolutioni in Sacramento Poenitentiae.* – » Datum Romae, in Poenitentiaria, die 16 Se- » ptembris 1830.

» E. Card. De Gregorio Maior Poenit. – » *F. Fricca Sacrae Poenit. Secretar.* »

V. — *Sacra Poenitentiaria Episcopo Veronensi communicat responsa alias data a Suprema Congregatione Sancti Officii.* — « Sa- » cra Poenitentiaria, perlectis expositis a ve- » nerabili in Christo Patre Episcopo Veronensi » in supplici libello die 1. mensis nuper elapsi, » abstinendum sibi duxit a resolutione quatuor » dubiorum quae in eo proponebantur, sed ora- » tori comunicat responsa data a suprema Con- » gregatione sancti Officii ad alia quaedam eam- » dem materiam respicientia. Haec autem sunt » huiusmodi: I. *Utrum confessarius possit in » conscientia denegare absolutionem presbyte- » ris, qui contendunt legem principis esse ti- » tulum sufficientem percipiendi aliquid ultra » sortem absque alio titulo vel lucri cessantis » vel damni emergentis.* – II. *Utrum debeat.*

» Respondetur: *Ad utrumque, non esse in- » quietandos, quousque sancta Sedes definiti- » vam decisionem emiserit, cui parati sint se » subiicere, adeoque nihil obstare eorum abso- » lutioni in Sacramento Poenitentiae.*

» Alia dubia: – *I. An confessarius ille pos-*

» vestra turbae concitentur, vel corruptelae ad labefa- » ctandum sanae doctrinae candorem et puritatem in- » ducantur. Postremo vobis, et gregi curae vestrae » concredito Apostolicam Benedictionem impertimur. »

» *sit absolvi, qui licet Benedicti XIV, et alio- » rum summorum Pontificum de usura definitiones noverit, docet, ex mutuo divitibus aut » negotiatoribus praestito percipi posse prae- » ter sortem, lucrum quinque pro centum etiam » ab iis qui nullum omnino alium, praeter quam » legem civilem, titulum habent mutuo extrin- » secum. – II. An peccet confessarius, qui di- » mittit in bona fide poenitentem qui ex mutuo » exigit lucrum lege civili statutum absque » extrinseco lucri cessantis aut damni emer- » gentis, aut periculi extraordinarii titulo.*

» Respondetur: *Ad I. Confessarium, de quo » in dubio, non esse inquietandum quousque » sancta Sedes definitivam decisionem emiserit, » cui paratus sit se subiicere; adeoque nihil » obstare eius absolutioni in sacramento Poe- » nitentiae. – Ad II. Provisum in praecedenti, » dummodo poenitentes parati sint stare man- » datis sanctae Sedis.*

» Alia dubia: – Vir quidam persuasus erat, » Encyclicam Benedicti XIV. non inhibere lu- » crum ex collatione pecuniae perceptum iuxta » disposita a lege civili. Eius heredes quaerunt: » *I. An Encyclicam recte acceperit. II. Etiam » supposito quod male acceperit, persuasus » tamen recte accepisse, an heredes ab omni » reparatione se exemptos existimare valeant.* » Respondetur: » *Ad I. Acquiescant, dummodo » parati sint stare mandatis sanctae Sedis. – » Ad II. Provisum in primo.*

» Alia dubia: – *I. An possit eorum confes- » sariorum agendi ratio probari, qui dum te- » nent uti probabiliorem opinionem contrariam » lucro ex pecunia negotiatoribus mutuo data, » poenitentes eo modo lucrum percipientes ut » ditescant, absolvunt, quando nempe isti, obii- » cientes sententiam lucro faventem non fuisse » damnatam a sancta Sede, promittunt tamen » obedire iudicio summi Pontificis, si intercedat; » et similiter agunt, quando poenitentes, lu- » crum percipientes in bona fide, de eo non » confitentur, licet aliunde noverint ipsos per- » cipere lucrum ut supra, nulla ea de re fa- » cta interrogatione quando timent ne poeni- » tentes, admoniti restituere aut a tali lucro » abstinere, recusent. – II. Utrum Episcopus » possit hortari rigidiores confessarios consu- » lendi causa ipsum adeuntes, ut priorum con- » fessariorum agendi rationem sequantur, do- » nec sancta Sedes expressum ea de quaestione » iudicium ferat.*

» Respondetur: *Ad I. Non esse inquietan- » dos. – Ad II. Provisum in primo.*

Datum Romae, in S. Poenitentiaria, die 14. Augusti 1831. — *V. D. Solimei s. Poenitentiar. Secretarius.*

VI. – *Congregationis Generalis Sancti Officii a Gregorio XVI. approbatae circa quaesita Capituli Collegiatae Locarni.* — « *Quesiti del Capitolo di Locarno:* – Beatissimo Padre – » Il Capitolo di questa Collegiata di Locarno, » diocesi di Como, territorio svizzero, ha la » maggior parte delle proprie prebende in da- » naro, ricavato principalmente dall'estinzione » delle decime avvenuta per decreto governati- » vo: il qual danaro egli impiegar deve, per » viverne dei frutti, ed adempire ai pesi annessi » ai benefizii. Per le circostanze dei tempi e » dei luoghi, o non si trova affatto come in- » vestire il danaro suddetto in stabili frutti- » feri, i quali scarseggiano assai in proporzione » della popolazione; o per la carezza di detti » stabili, non frutterebbe che il due e mezzo » per cento annualmente, il che peggiorerebbe » eccessivamente le prebende già per sè stesse » meschine. I censi si vogliono proibiti da » queste leggi municipali: e sono mal sicuri, » non esistendo in queste parti l' officio delle » ipoteche che accerti la libertà e sufficienza » de' fondi su' quali voglionsi stabilire. Inoltre » questi stessi, che per fare i loro interessi ci » chiedono il danaro, ricusano ordinariamente » di sottoporsi ai censi, e amano meglio di » riceverlo a prestanza col contribuire il quat- » tro o il cinque per cento annualmente. Ciò » permesso si domanda: *I. Se la necessaria » onesta sostentazione dei beneficiati, che dee » provenire dal frutto dei capitali di tali pre- » bende, è dessa in tale circostanza un suffi- » ciente titolo equivalente agli altri già ap- » provati dalla Chiesa, per cui sia lecito un » tale contratto di dare il danaro dotale di » dette prebende a interesse del quattro o cin- » que per cento, dietro ipoteca di beni stabili » e cauzione di persone note e solvibili, affine » di assicurare la perpetuità delle prebende.*

II. Se questo titolo, supposto ammissibile, » si possa estendere a favore anche delle chiese, » monasteri, e altri luoghi pii, come anche dei » pupilli e di altre persone che si ritrovano » nelle circostanze medesime di sopra descritte » ed hanno bisogno di far fruttare il proprio » danaro per sostentarsi onestamente.

III. Se le leggi e procedure civili, che » ormai approvano generalmente tali contratti » e li fanno eseguire, non che il comune ta- » cito consenso dei popoli, che per l' uso in- » valso de' secoli sembra li abbiano per mag- » gior comodo e facilità sostituiti ad altri con- » tratti più complicati e difficili, bastino a giu- » stificarli.

» *IV. Se sia attendibile l' autorità del no- » stro Ordinario, e di molti savii e dabbene » ecclesiastici, che, avute di mira le circostan- » ze suddette, opinano favorevolmente, e simili » contratti approvano.*

» *V. Qual considerazione meritino in pro- » posito le ragioni, che adduce Scipione Maffei » nei suoi tre libri* Dell' impiego del danaro

» *dedicati a Benedetto XIV. ed approvati dal-* » *l' inquisitore di Padova l' anno 1744.*

» *VI. Se la Bolla* De usuris *emanata dalla* » *felice memoria di Benedetto XIV. l' anno* » *1745, probabilmente in sequela dell' opera* » *del Maffei, al n. 3 di essa, e all' articolo* » de contractu autem, *e seg. si possa interpre-* » *tare favorevolmente a tali contratti.*

» *VII. Supposti illeciti tali contratti, che* » *si ha a risolvere intorno a quelli già fatti,* » *ed ai frutti già percepiti?*

» *VIII. Se tali contratti si possano ren-* » *dere leciti almeno coll' assumere il pericolo* » *fortuito del fondo assegnato in pegno a ca-* » *rico della prebenda, colle dovute proposi-* » *zioni, come nei censi.*

» I sottoscritti oratori umilmente da Vostra » Santità desiderano ed implorano una chiara » ed opportuna decisione di questi loro dubbî » per regolamento delle proprie e delle altrui » coscienze generalmente agitate in proposito. – » Locarno 13 Maggio 1831.

» L'agente aggiunge la generale e grandissima » scarsezza di numerario o di fondi, questi or- » dinariamente in possesso di pochi. Tolta la » prestanza di danari, i possidenti per la mag- » gior parte inabili al commercio e alle arti, » consumati i pochi capitali, si ridurrebbero » facilmente alla miseria. Gli altri sprovisti di » danaro proprio o di fondi stabili da cam- » biare in contanti, non potrebbero avvantag- » giare coll' industria. Mancando Monti di Pietà » sarebbero obbligati sovente a vendere la pic- » cola eredità paterna, e sovente a vilissimo » prezzo, nelle loro necessità. L' agitazione del- » le coscienze è oltre modo grande. Onde di- » versi Ordinarii, tutto considerato, si sono pro- » nunciati in favore. Altrimenti nascerebbe un » dissesto generale, e totale impedimento degli » affari e dell' industria.

» Feria IV. 31 Aug. 1831 – Propositis su- » perioribus Capituli Collegiatae Locarni pre- » cibus, quae iam per manus una cum Domi- » norum Consultorum suffragiis distributae fue- » rant, Eminentissimi et Reverendissimi Domini » dixerunt:

» *Ad I., II., III., IV. Non esse inquie-* » *tandos, et acquiescant, dummodo parati sint* » *stare mandatis Sanctae Sedis.*

» *Ad V., VI., VII., VIII., consulant En-* » *cyclicam Benedicti XIV.* Vix pervenit, *et pro-* » *batos auctores.*

» Fer. IV. 7 Sept. 1831 – SSmus D. N. » Gregorius XVI. in solita audientia R. P. D. » Assessori S. Officii impertita, Eminentissi- » morum resolutiones approbavit.

VII. – *Sacrae Poenitentiariae ad nova quae-sita D. Denavit professoris.* — « Ad S. Poe- » nitentiariam iterum exponit orator infrascri- » ptus: – Ex responso Sacrae Poenitentiariae ad » oratorem infrascriptum directo die 16 Se- » ptembris 1830, absolvendi sunt presbyteri, » qui contendunt legem principis esse titulum » sufficientem et legitimum aliquid percipiendi » ultra sortem in mutuo absque alio titulo » a theologis communiter admisso, donec San- » cta Sedes definitivam decisionem emiserit, » cui parati sint se subiicere: et huic responso » humiliter et libenter acquiesco. Attamen, » salvo Sacrae Poenitentiariae responso prae- » fato, consultis auctoribus probatis, et attenta » doctrina omnium fere Seminariorum Galliae, » ac praesertim eorum quae a presbyteris Con- » gregationis sancti Sulpitii diriguntur, senten- » tia quae reiicit titulum legis civilis tamquam » insufficientem, videtur longe probabilior, secu- » rior, et sola in praxi tenenda, donec Sancta » Sedes definierit. Quapropter fidelibus, qui » a me consilium petunt utrum possint aucta- » rium percipere ex mutuo, et qui nullum ha- » bent titulum a theologis communiter ad- » missum praeter titulum legis civilis, respon- » deo, eos non posse praefatum auctarium exi- » gere, et denego absolutionem sacramentalem » si exigant. Pariter denego absolutionem iis, » qui, perceptis huiuscemodi usuris, idest vi » solius tituli legis, nolunt restituere. – Quae- » ritur: *I. Utrum durius et severius me ha-* » *beam erga huiuscemodi fideles. – II. Quae* » *agendi ratio in praxi tenenda erga fideles,* » *donec Sancta Sedes definitivam sententiam* » *emiserit.*

Lugduni 24 Sept. 1831. — *Denavit Professor.*

» Sacra Poenitentiaria, perpensis dubiis quae » ab oratore proponuntur, respondit: – *Ad I.* » *Affirmative: quandoquidem ex dato a Sacra* » *Poenitentiaria responso liquet, fideles huius-* » *modi, qui bona fide ita se gerunt, non esse* » *inquietandos. – Ad II. Provisum in primo:* » *unde orator priori Sacrae Poenitentiariae re-* » *sponso sub die Septembris 1830 sese in praxi* » *conformare studeat.* – Datum Romae, in sa- » cra Poenitentiaria, die 11 Novembris 1831. » *A. F. de Retz Sacrae Poenitentiariae Regens.* » *F. Fricca Sacrae Poenitentiariae Secretar.*

VIII. – *Sacrae Poenitentiariae ad quaestiones Ioannis Antonii Avvaro S. T. doctoris et regii professoris.* — » Eme et Rme Domine. — » Regia lex pedemontana universim et sine ulla » restrictione permittit, ut, quisquis alteri cui- » cumque pecuniam mutuat, stipulare et exigere » possit annuum auctarium 5. pro 100. supra » sortem. Hinc in Pinaroliensi aliisque finitimis » dioecesibus gravissima inter theologos fervet » controversia, an, in casibus in quibus ex una » parte nullus adest titulus lucri cessantis vel » damni emergentis vel periculi extraordinarii » sortis amittendae, ex altera vero praeceptum » charitatis erga proximum non obligat ad mu-

» tuandum simplici ac nudo mutuo, liceat mu-
» tuanti illud auctarium recipere et retinere.
» Alii enim auctarium illud omnino usurarium
» et illicitum, alii vero ab omni usurae labe
» immune prorsus licitumque esse propugnant:
» et quod, controversiam valde implicatiorem
» reddit, omnes gloriantur se niti auctoritati Be-
» nedicti XIV., aut saltem cum sibi nullatenus
» adversari. Nimirum theologi, qui primam
» sententiam tuentur, dicunt auctarium, de quo
» agitur, a Benedicto XIV. reprobatum fuisse,
» implicite quidem in Encyclica die 1. Novem-
» bris 1745. *Vix pervenit,* ut patet ex attenta
» eius lectione; explicite vero in opere *de Sy-*
» *nodo dioecesana* lib. X. cap. IV. num. 2. et 3.
» his verbis: *Graecis ex parte consensit Calvi-*
» *nus, qui ad cap. XVIII. Ezechielis licere*
» *docuit aliquod moderatum lucrum, non qui-*
» *dem a paupere, sed a divite, praecise ratione*
» *mutui, exigere.* Errorem *a Calvino obiter in-*
» *sinuatum, ex professo propugnavit Carolus*
» *Molinaeus in suo tractatu* de usuris, *ubi*
» *num. 10.* audacter *affirmat usuram non esse*
» *prohibitam, nisi in quantum est contra cha-*
» *ritatem. Eamdem* pravam *opinionem ample-*
» *xatus, alia ratione defendit Claudius Sal-*
» *masius in duplici tractatu, altero inscripto*
» de usuris, *altero* de trapezitico foenore, *qui-*
» *bus in locis usuram, nisi charitatem laedat,*
» *ab omni culpa absolvit, eo quod sit merces*
» *locatae pecuniae. Impiae Calvini et Molinaei*
» *opinioni non veriti sunt subscribere pauci*
» *quidam doctores catholici: illi scilicet, qui,*
» *quum agitur de mutuo quo pecunia aliave*
» *res datur ad negotiationem, a foenoris labe*
» *excusant lucrum quod ex mutuo percipitur,*
» *dummodo sit moderatum, modumque servet a*
» *patriae legibus definitum.* Porro, etsi Bene-
» dictus XIV. in *Synodo dioecesana* solum lo-
» quatur ut privatus doctor, ipse tamen sine
» dubio omnium optime sciebat quid in sua
» Encyclica reprobare voluisset: adeoque quid-
» quid circa usuram postea scripsit in *Synodo*
» et signanter citato cap. IV. ubi n. 10. do-
» ctrinam in Encyclica definitam summatim re-
» fert, habendum est tamquam eiusdem Ency-
» clicae explicatio, a qua recedere piaculum sit.

» Theologi vero, qui tuentur secundam sen-
» tentiam, dicunt auctarium illud non percipi
» ex mutuo *ipsius ratione mutui, vel solius*
» *causa mutui, vel vi mutui ipsius, vel prae-*
» *cise ratione mutui, hoc est lucri cessantis,*
» *damni emergentis, aliove extrinseco titulo*
» *remoto,* quod veluti usurarium atque omni
» iure illicitum meritissime reprobavit Benedi-
» ctus XIV. tum in Encyclica §. 3. num. 1.
» et 2., tum citato loco *de Synodo* num. 11.
» sed *ratione, causa, vi, ac titulo extrinseco*
» *legis civilis* dominium auctarii ex mutuatario
» in mutuante transferentis, eo modo quo re-
» rum dominium ex uno in alium transfertur
» per legitimam praescriptionem: vel *ratione*
» *publici boni,* quod, mutatis circumstantiis in
» praesenti rerum statu, absque illo auctario,
» vix aut ne vix quidem obtineri posset: vel
» *ratione ultronei* taciti ac mutui consensus in
» auctarium a lege permissum ex parte totius
» generatim societatis, cui inest ius disponendi
» de rebus suis prout ei libuerit, et speciatim
» ex parte eorum, qui modo pecunia abundant
» et modo indigent, ac modo pecuniam mutuo
» dant, modo vero accipiunt: vel *ratione con-*
» *suetudinis* in orbe catholico fere ubique re-
» ceptae, etiam apud homines timoratae con-
» scientiae, auctarium moderatum et a patriae
» legibus definitum exigendi: vel ob alias hu-
» iusmodi causas, quas Benedictus XIV. nullibi
» expendit aut memoravit. Ad argumentum au-
» tem quod ex Encyclica et ex opere *de Synodo*
» *dioecesana* deducunt primae sententiae patro-
» ni, quadrupliciter respondent:

» Respondent 1. Benedictum XIV, in Ency-
» clica *Vix pervenit* hoc unum statuisse, tunc
» scilicet ex mutuo nullum auctarium, etiam
» moderatum, ultra sortem recipi posse, cum
» quis vel tenetur simplici ac nudo mutuo abs-
» que ullo auctario alteri succurrere, quod ex
» praecepto charitatis, ex eoque solo, locum
» habet in multis casibus, idque ex eo quod
» tunc nullus cum mutuo concurrere potest le-
» gitimus titulus aliquid supra sortem exigendi;
» vel mutuum dat in iis casibus, in quibus nul-
» lum alium iustum contractum praeter unum
» mutuum celebrare potest; quod etiam accidit
» in multis circumstantiis, verbi gratia quum
» alteri credit vinum, oleum, etc., ut patet ex
» §. 3. num. 5, ubi postquam definivit falso
» et temere affirmari, reperiri semper ac prae-
» sto ubique esse vel una cum mutuo titulos
» alios legitimos, vel secluso etiam mutuo, con-
» tractus alios iustos, quorum vel titulorum vel
» contractuum praesidio, quotiescumque pecunia
» frumentum, aliudve id generis alteri cuicum-
» que creditur, toties semper liceat auctarium
» moderatum ultra sortem integram salvamque
» recipere; *eumque qui ita affirmaret* non mo-
» do divinis documentis et catholicae Ecclesiae
» de usura iudicio, sed ipsi etiam humano com-
» muni sensui ac naturali rationi procul dubio
» adversari; huius definitionis rationem reddit,
» et concludit his notabilibus verbis: *Neminem*
» *enim id saltem latere potest, quod multis in*
» *casibus tenetur homo simplici ac nudo mutuo*
» *alteri succurrere, ipso praesertim Christo*
» *Domino edocente:* Volenti mutuari a te ne
» avertaris: *et quod simpliciter multis in cir-*
» *cumstantiis, praeter unum mutuum, alteri*
» *nulli vero iustoque contractui locus esse pos-*
» *sit:* ac proinde iuxta Benedictum XIV quo-
» ties mutuo datur pecunia, et praeceptum cha-

» ritatis non obligat ad eam mutuandam simpli» plici ac nudo mutuo, semper una cum mu» tuo reperiri posse, quin imo praesto ubique » esse legitimum aliquem titulum, verbi gratia » *legem civilem, publicum bonum*, etc. cuius » praesidio liceat auctarium moderatum ultra » sortem recipere, iuxta tritam illam regulam: » *In necessariis expressio unius est exclusio » alterius*, aut saltem Benedictum XIV. huic » sententiae nullatenus adversari.

» Respondent 2., huic quoque sententiae » nullatenus adversari Benedictum XIV. in iis » quae circa usuram scripsit citato cap. IV. *de » Synodo* num. 2. et 3.: quia ibi solum do» cet, perpetuae Catholicae Ecclesiae de usura » doctrinae, post graecos schismaticos, contra» dixisse tum Calvinum, qui erronee docebat » aliquod moderatum lucrum ex mutuo *prae» cise ratione mutui* (in quo sita est usurae es» sentia) licite a divitibus exigi posse; tum Ca» rolum Molinaeum, qui audacter affirmabat » huiusmodi *usuram* a Calvino admissam, et » suapte natura malam, non esse prohibitam, » nisi in quantum est contra charitatem; tum » Claudium Salmasium, qui eamdem *usuram*, » nisi charitatem laederet, ab omni culpa prave » absolvebat, falso eo praetextu, quod sit mer» ces locatae pecuniae; tum demum paucos » quosdam doctores illos catholicos, qui, im» piae Calvini et Molinaei opinioni *subscribere* » non verentes, una cum ipsis audacter affir» mabant et erronee docebant, *usuram non esse » prohibitam, nisi in quantum est contra cha» ritatem*, atque a foenoris labe excusari lu» crum quod a negotiatoribus exigitur percipi» turque ex mutuo *praecise ratione mutui*, » dummodo sit moderatum, modumque servet » a patriae legibus definitum. Haec omnia pro» fecto ne latum quidem unguem differunt a » doctrina, quae continetur in Encyclica. At ve» ro aliud est usurarium et illicitum esse aucta» rium, etiam moderatum et a patriae legibus » definitum, quod percipitur ex mutuo *prae» cise ratione mutui*; aliud est usurarium ac » illicitum esse moderatum illud auctarium a » patriae legibus definitum, quod percipitur ex » mutuo non *praecise ratione mutui*, sed *ra» tione legis civilis*, vel ob extrinsecas alias » causas paulo supra commemoratas: primum » affirmat Benedictus XIV.; de altero ne verbum » quidem facit.

» Respondent 3., in hypothesi quod Bene» dictus XIV. in *Synodo* huic sententiae reipsa » adversaretur, nullo modo culpandum fore, » qui solidis rationibus innixus, a privata eius » opinione seu explicatione modeste recederet, » quum ille ipse in fine praefationis ad *Syno» dum dioecesanam* aperte profiteatur, *omnibus » in rebus, quibus nullum ex publica Ecclesiae » auctoritate pondus accessit*, qualis procul du» bio est explicatio de qua agitur, *nihil se in » Synodo definire ac veluti decretorium exhi» bere velle*, allata etiam ad hoc comproban» dum auctoritate Melchioris Cani, et exemplo » Innocentii IV., qui, etsi commentaria sua in » libros decretalium scripserit quum summum » pontificatum gereret, non tamen hoc sibi un» quam arrogavit, ut, quidquid in eo opere » scripsisset, pro re definita haberetur, sed fa» cile passus est opiniones suas, quas tam» quam privatus doctor proposuerat, ab aliis » doctoribus oppugnari, ut patet etc.

» Respondent 4., in hypothesi quoque quod » Benedictus XIV. huic sententiae adversaretur » in Encyclica, iam inde nullum amplius ar» gumentum peti posse ad reprobandum mo» deratum illud auctarium a lege permissum, » quod percipitur in praesenti rerum statu: » quia circumstantiarum mutatio aliquam in» ducere potuit, imo vero manifestam induxit » variationem, non quidem quoad principia » quibus nititur catholicae Ecclesiae de usura » et mutuo doctrina, quaeque eadem semper » ac omnino invariabilia sunt, sed quoad eorum » applicationem.

» Ego, diligenter considerata, prout tenues » ingenii mei vires ferunt, Benedicti doctrina, » ut moderatius, sic probabilius illud existimo: » dubitari merito posse, utrum ea doctrina, ex » se sola, huic controversiae dirimendae suffi» ciat necne. Verum cum, etiam posita hac » mea opinione, cui parum fidere debeo, in» certum adhuc remaneat, num auctarium illud » tuta conscientia recipi possit; ut sublata omni » incertitudine sit mihi parata facultas apte re» spondendi quibusdam confessariis, qui novis» sime circa eamdem controversiam me consu» luerunt, tum et aliis, qui ratione munerum » quibus perfungor, sive intra sive extra sacrum » Poenitentiae tribunal consulturi sunt; Vestram » Eminentiam suppliciter rogo obtestorque in » Domino, ut mihi transmittat resolutionem » trium quaestionum, quas hic subiicio:

» *I. An auctarium, de quo agitur, licitus » sit. Et quatenus haec quaestio ex doctrina » Benedicti XIV. aliisque Sedis Apostolicae iu» diciis directe resolvi nequeat:*

II. An poenitens, qui auctarium illud sive » bona, sive dubia aut mala fide receperunt, » sacramentaliter absolvi possint, nulla facta » aut promissa hic et nunc restitutione, dum» modo serio promittant se esse paratos ad » exequendum quidquid super hoc negotio Se» des Apostolica determinaverit. Et quatenus » affirmative, prout asserunt nonnulli ad hanc » aliasque similes quaestiones iam pluries no» mine sancti Officii et Sedis Apostolicae pro» visorie rescriptum fuisse, de quibus tamen » rescriptis eorumque tenore mihi non constat:

» *III. An iis pariter qui neque ullum ha-*

» *bent titulum lucri cessantis vel damni emer-* » *gentis vel periculi extraordinarii sortis amit-* » *tendae, neque versantur in casibus, in quibus* » *praeceptum charitatis erga proximum eos* » *obligat ad mutuandum simplici ac nudo mu-* » *tuo, liceat pecuniam mutuo dare, stipulato* » *aut convento annuo auctario 5. pro 100.* » *supra sortem, prout lex regia permittit, sub* » *eadem conditione de parendo futuris Sedis* » *Apostolicae super hoc negotio determinatio-* » *nibus.*

» Maxima fretus fiducia, quod Eminentia » Vestra votis meis, in re mihi adeo necessaria, » benigne obsecundabit, sum eroque semper Em. » Vestrae (Pineroli, die 22 Ianuarii 1832).

» *Humillimus obsequentiss. et deditiss. Ser-* » *vus Ioseph Antonius Avvaro S. Theol. Do-* » *ctor, et regius eiusdem facultatis Professor,* » *Canonicus Theologus, et Provicar. generalis.*

» S. Poenitentiaria – Dilecto in Christo Io- » sepho Antonio Avvaro transmittendas censuit » resolutiones alias datas ad quaedam dubia » circa usuras, scilicet: *(sunt autem eae om-* » *nino quae superius attulimus, num. V).*

» Datum Romae, in S. Poenitentiaria, die » 11 Februarii 1832 – *E. Card. De Gregorio* » *Maior Poenitentiar. – D. Fratellini S. Poe-* » *nitentiar. Secretar.* »

IX. – *S. Rom. et univ. Inquisitionis ad dubium Episcopi Nicaeensis.* — » Rm̃e Pater — » In fasciculis quorum titulus *Annali delle* » *scienze religiose, vol. 1. num. 1. pag. 128.,* » et *l'Ami de la Religion*, 2 *Avril. 1835.* » *num. 2436.*, legitur responsum, quod Em̃us » Card. Poenitentiarius maior dedit die 7 Mar- » tii 1835. illustrissimo ac reverendissimo Epi- » scopo Vivariensi in quaestione ab ipso circa » usuram proposita. Exposuerat enim Praesul, » nonnullos verbi Dei praecones docere in pu- » blicis concionibus licitum esse lucrum ex » mutuo percipere titulo legis civilis, quin ul- » lum verbum facerent *de illa conditione*, re- » sponsis a sacra Poenitentiaria nuper latis ap- » posita, qua cautum est, ut poenitentes lucrum » ex mutuo, legis civilis titulo, percipientes *pa-* » *rati* esse debeant stare mandatis sanctae Sedis: » ac postulaverat, an illi sacerdotes essent im- » probandi. Cuius precibus benigne annuens » Eminentissimus Poenitentiarius Maior respon- » dit, Sacram Poenitentiariam haudquaquam vo- » luisse responsis illis quaestionem a theologis » agitatam de titulo ex lege principis desumpto » definire, sed solummodo normam proposuisse » quam confessarii tuto sequerentur erga poeni- » tentes, qui moderatum lucrum lege principis » statutum acciperent bona fide, paratique es- » sent stare mandatis sanctae Sedis: ac proinde » minime probari posse illorum concionatorum » agendi rationem, qui absolute docent in sa- » cris concionibus licitum esse lucrum ex mutuo » percipere titulo legis civilis, reticitis enuncia- » tis conditionibus.

» Quidam attendentes ad illa verba in re- » sponso apposita *bona fide*, contendunt iuxta » normam a sacra Poenitentiaria confessariis » pluries propositam, illos tantum sacramen- » taliter absolvi posse, nullo imposito restitu- » tionis onere, qui lucrum enuntiatum bona fide » percepissent. Alii e contra asserunt, etiam il- » los, qui dubia vel mala fide dictum lucrum » percepissent, absolvi posse, nullo imposito » restitutionis onere, dummodo parati sint stan- » di mandatis sanctae Sedis: et, ut aiunt, hanc » clausulam *bona fide* non respicere onus re- » stitutionis, sed potius honestatem agentis et » absolutionem, quam confessarii impertiri ne- » queunt poenitentibus in mala fide constitutis, » nisi prius de patrato in mala fide poeniteant: » et hoc deducunt ex ipsa postulatione Episcopi » Vivariensis. Non petierat Episcopus, aiunt, » utrum poenitentes dubia vel mala fide con- » stituti obligandi essent ad restitutionem, sed » tantum utrum improbandi essent concionato- » res illi, qui, nulla enunciata conditione, li- » citum usum mutui praedicti praedicabant: » quumque sancta Sedes nondum quaestionem » definierit, et patratum in mala fide, licet per » se non inducat onus restitutionis, semper » tamen inducat culpae reatum; hinc Eminen- » tissimum improbasse aiunt istorum agendi » rationem, qui, reticitis conditionibus *bona fide* » et *standi mandatis sanctae Sedis*, licitum usum » dicti mutui absolute praedicabant, quin lo- » queretur Eminentissimus de obligatione resti- » tutionis, de qua non postulabat Praesul. De- » ducunt quoque ex conditione a Sacra Poeni- » tentiaria requisita in poenitentibus standi » mandatis sanctae Sedis, quae dispositio du- » bium necessario aut supponit aut excitat de » honestate mutui praedicti. Quumque hinc et » inde sint viri summae pietatis et non sper- » nendae auctoritatis; hinc ut animarum quieti » in re tam frequenti et seria provideatur, per- » humillime petitur: *An poenitentes, qui mo-* » *deratum lucrum solo legis titulo ex mutuo* » *dubia vel mala fide perceperunt, absolvi sa-* » *cramentaliter possint, nullo imposito restitu-* » *tionis onere, dummodo de patrato ob dubiam* » *vel malam fidem peccato sincere doleant, et* » *filiali obedientia parati sint stare mandatis* » *Sanctae Sedis.*

» Nicaeae 9 Septembris 1837 – Subscriptus » ✠ *Dominicus Episc. Nicaeensis.*

» Fer. IV. die 17 Ian. 1838 – In Congre- » gatione Generali S. R. et univ. Inquisitionis » habita in Conventu sanctae Mariae supra Mi- » nervam coram Eminentissimis et Reverendis- » simis Dominis sanctae Romanae Ecclesiae Car- » dinalibus contra haereticam pravitatem Gene- » ralibus Inquisitoribus, proposito supradicto

» dubio, iidem Eminentissimi et Reverendissimi » Domini dixerunt: *Affirmative dummodo parati sint stare mandatis sanctae Sedis.*

Loco ✠ sigilli. – *Angelus Argenti S. R. et Univ. Inquisit. Notarius.*

X. – *S. Congr. S. O. sub die 26 Mart. 1840.* « Proposito dubio, *an ad aliquid reddendum teneatur* N. N. cuius pater magnam » pecuniae summam mutuo dederat cum lucro » *decem pro centum,* legali taxae illius temporis » respondente; et quatenus restitutioni esset obnoxius, *utrum saltem quinque pro centum* » *retinere licite valeat,* rescriptum fuit: *Quoad* » *usuras in genere, consulat decreta iam lata.* » *Quoad excessivitatem fructuum, consulat* » *R. P. D. Episcopum, qui expendat facti circumstantias, et praxim illius temporis, quae* » *vigebat apud viros timoratae conscientiae, et* » *provideat.*

XI. – Cum demum elapso anno 1871 ex quodam Italiae loco quaesitum fuerit: *1. Se sia lecito, oggi, eziandio agli ecclesiastici, di collocare il danaro col frutto moderato, come permetteva la legge precedentemente sotto il legittimo governo, del cinque per cento? – 2. Se oggi sieno da inquietarsi quei luoghi pii, monache e monasteri, che ricevono il frutto del loro capitale del sei per cento, stantechè oggi si dà e si riceve nell' andamento comune.*

S. Congr. S. O. sub die 28 Febr. 1872 respondit ad utrumque: « *Iuxta responsiones alias datas, dummodo sint parati stare mandatis S. Sedis, non esse inquietandos.*

Conclusio: – Haec autem quae sequendo ordinem temporis, hic retulimus, sunt responsa praecipua inter alia plura, quae ad haec ipsa revocantur. Ex quibus colligi potest:

1. Generatim loquendo de lucro ex mutuo, nihil omnino percipi inde posse *vi mutui,* seu immediate et praecise ratione ipsius.

2. Aliquid ultra sortem percipere licitum esse, si forte titulus aliquis extrinsecus, non mutui naturae universim coniunctus et innatus, mutuo accedat.

3. Deficientibus licet aliis quibuslibet titulis, cuiusmodi sunt *lucrum cessans, damnum emergens, atque periculum amittendae sortis, vel assumendi insolitos labores pro sortis recuperatione,* unum quoque legis civilis titulum ceu sufficientem in praxi haberi posse, tum a fidelibus, tum ab eorum confessariis, quibus proinde suos poenitentes hac super re inquietare non licet, donec quaestio haec sub iudice pendeat, nec S. Sedes ipsam explicite definierit.

4. Praxis huius tolerantiam minime extendi posse sive ad cohonestandam usuram quamvis modicam erga pauperes, sive usuram immodicam ac naturalis aequitatis limites excedentem.

5. Denique, quaenam usurae quantitas dicenda sit immodica et excessiva, quaenam iusta ac moderata, universim determinari non posse, cum hoc dimetiri oporteat in singulis casibus, respectu habito ad omnes et singulas circumstantias locorum, personarum ac temporum.

2141

S. C. S. Officii *4 Iulii 1883.* — Se nella Cina debbano lasciarsi senza inquietarli i fedeli che nel mutuo percepiscono l' intera tassa civile, ossia tutto l' interesse permesso dalla legge, ovvero, almeno nelle provincie dove generalmente si usa prendere un interesse minore, siano da consigliarsi ed anche da obbligarsi a non percepire più di quello che si vuole comunemente, che è in media il 15 per cento.

R. Illos non esse inquietandos qui lucrum percipiunt ex mutuo in ea quantitate quae est a lege permissa, in usu communiter recepta, et a prudentibus ac timoratae conscientiae viris comprobata, dummodo parati sint stare mandatis S. Sedis.

2142

S. C. S. Officii *7 April. 1886* — Superior Semin. Lugdun. pro Miss. Afric. — Iacques emprunt à 12 pour cent; il a 6 pour cent de frais; il prête lui-même à 12 pour cent, outre le 12 pour cent qu' il paie et le 6 pour cent de frais qu'il se fait rembourser. En realité pour l'emprunteur qui s'adresse à Iacques l'argent revient à 30 pour cent. Iacques peut-il en conscience faire ce commerce? Le taux legal de l'interêt en Egypte parait être de 12 pour cent. Si l'on ne peut pas au moins garder le silence et laisser Iacques dans une certaine bonne foi, qu'il semble avoir, on se demande si l'on pourra absoudre un seul homme, car il semble presque tous faire ce commerce d'argent.

R. Iuxta exposita usuram, de qua agitur, esse illicitam, et poenitentem esse monendum.

2143

S. Poenit. Ap. *18 Aprilis 1889* — Il Vescovo *N.N.* umilmente sottopone all' autorevole giudizio di V. S. Rm̃a il caso purtroppo frequente di usura del *dieci* e dell' *otto* per cento che riscuotesi anche dai buoni cristiani, in vista del lucro quasi eguale che sempre con maggiore puntualità si trarrebbe dagli stessi capitali, se fossero sulle nuove banche impiegati. Aggiungasi che il citato *per cento* si vuol percepire, il più delle volte, anche netto di ricchezza mobile, stante il timore di una gravosa multa cui andar dovrebbe soggetto il creditore, nella facile ipotesi di necessaria pubblicazione del titolo creditorio per rimborsare le mutuate sommé. Ed è per assicurare la pace di coscienza che il sottoscritto implora l' oracolo di cotesto Tribunale.

R. Cum fructus pecuniae taxare per modum regulae periculosum sit, Ven. in Christo Pater Episcopus orator in singulis casibus rem decernat iuxta praxim communem servatam ab hominibus timoratae conscientiae respectivis in locis et temporibus.

Art. V. De opii usu et commercio

2144

S. C. de Prop. F. – C. P. pro Sin. *16 Iulii 1827* — Se debbansi dare istruzioni particolari al Vicario Apostolico del Siam sulle regole da tenersi dai confessori con quelli che spacciano o introducono l' opio nel Vicariato o altre parti dell' Impero cinese e Regni adiacenti.

R. S' inculchi ai Vicarî Apostolici ed ai confessori che nei casi che loro possono occorrere abbiano i dovuti riguardi alle leggi del paese ed all' eccessivo abuso che talvolta si fa dell' opio.

2145

Instr. S. C. de Prop. F. *23 Iunii 1830* — (ad Vic. Ap. Siami et Quedae) — Cum a S. C. quae negotiis praeest propagandae christianae religionis quaesivisses edoceri de ratione tenenda cum iis christianis qui opii commercium in tuo Vicariatu exercent, ubi gravissima mortis poena civilibus legibus vetitum est, eadem S. C. petitioni Dominationis Tuae satisfaciendum decrevit hac instructione, in qua mentem suam manifestat, tuis etiam missionariis et confessariis commmunicandam, ad removenda dubia et animi perplexitates, quae oriri possunt in casibus particularibus, ac praesertim in Sacramenti Poenitentiae administratione.

Christianos teneri ad observantiam civilium legum, etiamsi istae latae fuerint a principibus infidelibus, dummodo istae christianae religioni et morali evangelicae doctrinae non opponantur, nullus est dubitandi locus: nullumque dubitationi locum relinquit Apostolus, qui, nulla facta inter sublimiores potestates distinctione, inquit: *Omnis anima potestatibus sublimioribus subdita sit: non est enim potestas nisi a Deo.. Itaque qui resistit potestati, Dei ordinationi resistit: qui autem resistunt, ipsi sibi damnationem acquirunt... Ideo necessitate subditi estote non solum propter iram, sed etiam propter conscientiam.* Rom. 13, v. 1. et seq.

Ex hoc apertissimo testimonio manifestum est summos in civili gubernio imperantes suis subditis ferre leges posse, quae eos etiam in conscientia obligent: quod ratio etiam suadet boni publici, arcendi scilicet a civilibus societatibus anarchiae monstrum cane peius et angue; et praeclara commendant exempla primorum Christifidelium, qui civilibus gentilium principum legibus obtemperarunt, quousque sine fidei bonorumque morum dispendio id facere potuerunt.

Haec licet verissima sint, nihilominus in ordine ad legem vetantem opii commercium, multa oriri dubia possunt propter varias theologorum opiniones super civilium legum obligatione, quae cum non multum facilis sint solutionis, in casibus particularibus non parum vexare animum possunt missionariorum et confessariorum, quod, acceptis eorum litteris, pluries factum fuisse cognovit S. Congregatio.

Sunt enim theologi quamplurimi, iique summi etiam nominis, qui dari civiles leges existimant, quarum transgressio poenam quidem adnexam habeat, minime vero etiam theologicam culpam, quasque propterea pure poenales appellant. Hi non inficiantur, quod clarum est ex laudato D. Pauli testimonio, summos imperantes leges ferre posse quae obligent in conscientia subditos, sive non solum ad poenam, verum etiam ad theologicam culpam, sed contendunt eos non semper hoc velle legibus suis, easque leges esse pure poenales. Iuxta hanc doctrinam, quae inter theologos communior esse videtur, dubitari potest, an civilis lex vetans in regionibus tuis opii commercium sit lex adnexam habens culpam theologicam, vel sit potius lex mere poenalis, omnem theologicam culpam excludens. Hoc alterum potius existimandum esse videri posset, ex eo quod lex illa lata sit a Principe infideli qui, cum putari iure possit nihili facere eam, quam christiani appellant obligationem in conscientia, et theologicam culpam, poena quidem eiusque severitate cogere videri potest voluisse subditos suos ad illius legis observantiam, minime vero metu laesionis conscientiae et theologicae culpae.

Nec gravissima mortis poena adversus legis istius transgressores sufficiens ratio esse videtur ad ostendendum eam etiam ad culpam, minime vero ad solam poenam obligare, *quia* (ut ait Roncaglia) *expedit multoties bono communi, ut poenis gravissimis animadvertatur etiam in eos qui sine culpa theologica aliquam legem violant. Ita theologi communiter admittunt posse reum sine culpa theologica effringere carcerem ad mortem ex. gr. vitandam, quod tamen gravissime puniunt leges civiles: unde ex talibus poenis non sufficienter colligitur intentio legislatoris obligandi ad culpam theologicam.* (Tract. 3, De legibus, quaest. 2, c. 2, resp. 2, ad q. 2.)

Verum etiamsi supponatur praefatam legem latam adversus opii commercium obligare etiam in conscientia, inde tamen non sequeretur eius violationem in omnibus circumstantiis secum ferre theologicam culpam; leges enim humanae ordinarie loquendo non obligant cum gravi damno ad sui observantiam. Id locum habet in

ipsis divinis legibus. Ita observantia sabbati in veteri lege, et abstinentia a sanguine non obligabant cum periculo vitae (D. Thom. 1. 2. q. 100, a. 8; Suar., l. 3, *De leg.* c. 3, sect. 3), et in Nova Lege non obligat cum eodem periculo lex de integritate Confessionis, de suscipiendis Sacramentis etc.

Quae cum ita sint, mens S. Congregationis non est illas theologorum de lege mere poenali controversias definire, et an, in hypothesi existentiae huiuscemodi legum in earum numero recensenda sit ea de qua sermo hic est. Similiter considerans, legem humanam, tametsi ordinarie loquendo cum gravi damno non obliget, posse tamen cum gravi damno obligare quando id exigit magnum publicum bonum, quae suprema lex est, itemque considerans hanc boni publici necessitatem pendere a circumstantiis, quae comitantur particulares casus qui occurrere possunt, quos omnes praevidere impossibile est, propterea instructionem hanc duobus monitis ad missionarios et confessarios Vicariatus tui faciendos comprehendit: docet nempe et vult ipsos, in resolutionibus variorum casuum qui contingere possunt, non contemnere, sed magnam rationem habere debere civilis legis opii commercium vetantis; vult secundo loco magnam quoque rationem habendam esse gravissimorum malorum, quae ex opii abusu in regionibus Vicariatus tui dimanare consueverunt.

Ad primum illud quod spectat, explorata res est ordinem publicum civilibus legibus custodiri, ac bonum publicum ab earumdem legum observantia plurimum pendere, et omnia subverti in ea societate cuius cives eius legibus non obtemperant. Haec ratio potissima est in regionibus Vicariatus tui, ubi civilium legum violationes ex parte christianorum maximum afferre scandalum possent, et invidiam conflare civilis gubernii in christianos eorumque religionem, quasi illi ea quam profitentur religione docerentur per violationem civilium legum publicum ordinem perturbare, simulque maiestatis iura violare.

Quod vero spectat ad alterum, illud notissimum esse debet relate ad christianos, quorum religio tota in charitate fundata est, non solum erga Deum, verum etiam erga proximum. Haec enim docet unumquemque teneri ad mala arcenda a proximo, quem diligere tenetur ex divina lege sicut seipsum. Suos quidem haec lex charitatis erga proximum limites habet, sed isti eo latiores sunt, quo plura et graviora sunt mala ab ipso removenda: atqui plurima et gravissima mala sunt, et temporalia et spiritualia, quae ex opii abusu in regionibus Vicariatus tui dimanant, quae removeri possunt per observantiam legis opii commercium prohibentis.

Haec itaque duo si prae oculis habuerint missionarii et confessarii Vicariatus tui, quemadmodum eos vult S. Congregatio prae oculis habere, admodum difficile non erit ut ipsi cognoscant quid ipsi respondere et agere debeant in casibus particularibus, qui relate ad praefatae legis observantiam vel violationem contingere ipsis poterunt, et viam invenire qua extricari ab ambagibus possint, et ab animi perplexitatibus declinare.

2146

Ex Litt. S. C. de Prop. F. *30 Sept. 1848.* (AD VIC. AP. MALACEN.) — Quaestio proposita fuit A. Tuae nomine, ab Episcopo Hesebonensi quoad opii et *arrach* commercium a quodam christiano Provinciae Merguy susceptum, et in eodem oppido Karianorum statutum in quo presbyteri Seminarii Missionem inchoarant. Petierat autem Episcopus Hesebonensis, ut missionariis potestas fieret excommunicandi venditores tum opii tum arrach, necnon emptores, seu qui ea merce utuntur, non secus ac publicos concubinarios, eosque qui praeceptum paschale implere negligunt. Mature tamen omnibus perpensis, Emi Patres peropportunum censuerunt, ut iis inhaereas quae traduntur in adiecta Instructione diei 23 Iunii 1830, eadem de re lata *(V. n. 2145)*, omnemque curam adhibeas ad usum quidem istum extirpandum, at caute et prudenter agens, ne mala, quin imminuantur, aucta dein doleas. Quam parce enim ecclesiasticis censuris uti expediat, A. Tuam latere nequit; eae siquidem cum sint ecclesiasticae disciplinae nervus, nonnisi ex gravibus admodum causis, canonicis et probatis, adhibendae sunt, ac Salvatorem nostrum potius imitari congruit, qui tantae mansuetudinis et longanimitatis exemplum se praebuit; plures quippe hortamentis, monitis, obsecrationibus et charitate, magis quam austeritate et poenis, lucrifiunt.

2147

S. C. S. Officii *10 Martii 1852* — VIC. AP. CHEN-SI — Sinica lex, sicuti nunc est et semper stetit ex tempore quo opii usum sinicum gubernium advertit, istius succi venditionem vehementer interdicit. Quae interdictio duplici causa nititur: prior quod opium omni virtutis sensu populum destituit, altera quod Imperium depauperat. Sinarum Imperatores virique gerendae reipublicae peritissimi omni ope atque opera enixi sunt, ut prohibitiva lex irrita non esset; innumera edicta promulgata sunt, gravissimisque poenis sancita, europaeos ipsos multis litteris appellaverunt ut tale commercium facere, sinensesque tentare et corrumpere desisterent. Attamen, adversante iusta humanaque lege, invaluit malum. Europaei pestilenti commercio finem adeo attulerunt ut de die in diem auxerint. Constat igitur sinenses, qui opium ven-

dunt et emunt, Imperii legum violatores esse. Constat etiam eos ab europaeis mercatoribus adiuvari ut legi fraudem faciant. Ex immoralibus opii usus consequentiis iterum constabit et sinenses et europaeos, qui opium sive ad vendendum, sive ad utendum tractant, in viam moribus christianaeque religioni contrariam immitti. Omnibus revera probatur opii usum corporis et mentis sanitati noxiosissimum esse. Pallor horridaque macies deformant vultum omnium qui opii consuetudine detinentur. Eorum sensus stupescunt hebescuntque; evanescit memoria, physicae vires dant locum maximae imbecillitati, tota complexio fit livida, languidi sunt oculi, appetitus aut destruitur aut depravatur, ita ut tantummodo sapiant cibi multo cum saccharo conditi; somnus nec reficit, nec refrigerat, ita ut isti hominum miserrimi nisi serius, a falso quietis tempore excitari possunt, prima eorum cogitatio ad opium volat, quia in ore et gutture sentiunt ignem et siccitatem, quibus ad opium urgentur. Si hora consueta id non accipitur, fit prostratio virium completa, ex oculis et naribus fluit aqua, totum corpus frigore tremit, pectus et caput acerrimis doloribus punguntur; mox sequitur diarrhoea, et, si opium non affertur, saepius post aliquot dies sequitur mors. Talis naturae est opii consuetudo ut per regulatas quantitates expleri non posset: cum tempore succi modus augendus est, et tunc, debilitatis viribus, infirmo labore, victus non amplius comparari possunt, familia non sustentatur et tunc nihil nisi miseria et crimen. Multi nominantur navium duces, qui propter conscientiae stimulos numquam opii advectionem acceperunt, severas, quas experti sunt, tempestates illicito commercio adscribunt, improvisam mercatorum mortem, qui post multos in Sinis laboris annos ad patriam redeunt, ut male acquisitis divitiis fruantur, Dei vindictam proclamant.

Atqui nobis catholicis missionariis regula tam gravi de re definitiva deest. Instructio S. Congregationis die 23 Iun. 1830. de opii quaestione insufficiens est, quia tantummodo remota Theologiae principia ad quaestionem relativa continet. Sed cum ex principiis in S. Congregationis Instructione praedicta positis futurum videatur ut opii commercium ab Ecclesia damnetur, ideo enixis precibus rogamus ut Apostolica Sedes quaestionem dirimere dignetur.

R. Commercium et usum opii, prout exponitur, esse illicitum, ideoque Vicarii Ap. prudenter omnem curam adhibeant ad usum et commercium istud extirpandum. — SSmus D. N. Pius d. p. PP. IX resolutionem EE. approbavit.

2148

S. C. S. Officii *27 Martii 1878* — Sollicitantibus aliquibus missionariis ac Episcopo provinciae N., in Sinis, ponitur sequens propositio: Nostrae provinciae populum civili pace iterum regente, opii plantatio valde extenditur in occidentalibus Sinensis Imperii provinciis, in N. praesertim, ab intestinis depauperata pugnis ac horribili cum modo depopulata. Neophyti atque pagani incolae multi, quibusdam in districtibus Imperatoris indulgentia utuntur, qui provinciae gubernatoribus precantibus, per decennium opii plantandi prohibitivam legem abrogavit, atrocis indigentiae causa, propter quam causam dura sollicitudine provincia distringitur. In N. districtu, nulla spes missionariis fidem propagandi, opii plantatione non tolerata, praesertim apud ruricolas, qui catholicae doctrinae quam opii plantationi valedicere malunt. Positis populi paupertate ac christianorum infirma fide, opii plantatio sic invaluit, ut, ad illam extirpandam, mandarinis non impedientibus, ecclesiastica lex non sufficiat. Civitatum christiani adhuc immunes supersunt multi, licet quidam opii commercium exerceant, quidam autem fumigent.

Ex Responsione S. C. S. O., data die 10 Martii anni 1852 Vicario Ap. Chensi in Sinis, constat *usum et commercium opii esse illicitum prout exponitur;* at opii pravi effectus nimis vivacibus coloribus depicti videntur, quamvis ex habituali opii usu gravia mala, sive physica sive moralia, omnibus consentientibus, tum quoad ipsos homines huic vitio deditos, ac eorum familias, tum quoad totam societatem deriventur. Insuper S. C. de plantatione non loquitur, quamvis plantantes quodammodo cooperatores in causa videantur.

Non opii absolutus usus desideratur, si quidem individui, familiae, societatisque bono adversatur, sed opii plantandi tolerantia optatur, quia, illa tolerata, multi fierent christiani; fatendum est tamen huiusmodi christianos tepidos esse. Moderatus opii usus pariter optatur, pro quibusdam personis ex inveterato usu opii fumo deditis, quae, sine gravi sanitatis detrimento, ac saepe saepius, sine mortis periculo, opio valedicere nequeunt; sive forti eorum corporis habitudine, sive animi vi, qua sibimetipsis imperantes, numquam in opii usu excedant, in ipsis quidem non tam tristes suboriri effectus constat, praesertim si per modum medicinae et iam provecta aetate opio uti coeperunt. Omnes equidem, illicita opii plantatione, quoddam temporale damnum pati videntur; at populus iste, ea quae sunt spiritus non percipiens, cum modici lucri detrimento ab opii plantatione desistere negat. Sic, illa non tolerata, christiani plures fidem amittunt, infideles amplecti nolunt, ac simul ad aeterna supplicia ruunt. His positis rationibus, S. Congregationi Prop. F. notam facere propositionem opus est quia nobis humillimis sanctae, catholicae, apo-

stolicae ac romanae Ecclesiae sinceris filiis de tam gravi re certa ac definitiva regula deest; ideo enixis precibus humiliter rogamus ut S. C. quaestionem dirimere dignetur.

1. An omnes opium plantantes, sine personarum acceptione, admitti possint ad Sacramenta?

2. An familiae domino non admisso, saltem eius uxor, pueri, servi ac rustici operarii, ipsum dominum adiuvantes, admitti possint?

3. An qui ex inveterata habitudine opio valedicere impotentes sine mortis periculo vel gravi detrimento, admitti possint?

4. An opium possit sumi per modum medicinae, quia habitudinis periculum imminet?

5. An locantes agros possint permittere locatarios in ipsis agris opium plantare?

R. Ad 1. Affirmative, attentis expositis.

Ad 2. Provisum in primo.

Ad 3. Affirmative, diligentia et cautelis tamen positis, ut opii abusus malique effectus ex huiusmodi abusu promanantes evitentur.

Ad 4. Affirmative, adhibitis vero omnibus de quibus in tertio.

Ad 5. Affirmative, uti est iam provisum in primo.

2149

Ex Instr. S. C. de Prop. F. *Iulii 1883* — (AD VICARIOS APP. SIN.) — Censuerunt EE. PP. in memoriam revocandam Instructionem huius S. C. die 23 Iunii 1830, quae commercium opii respiciebat quaeque oculis christianorum assidue subiicienda est, ut ad observantiam civilis legis, opii commercium et usum gravissimis de causis prohibentis, excitentur. Praeterea nota est A. Tuae resolutio S. Congñis S. Officii circa commercium et usum opii die 10 Martii 1852. edita, qua ad petitionem Vicarii Ap. Chansinensis declaratum est, commercium et usum opii prout exponebatur esse illicitum, ideoque debere Vicarios Ap. prudenter omnem curam adhibere ad usum et commercium istud extirpandum. Uti vero apprime novit A. Tua nova expositio circa idem argumentum a Vicario Ap. Koui–tcheou anno 1878, praesertim vero circa plantationem et usum opii, enarratis peculiaribus circumstantiis, ad S. C. missa est; quae quidem cum huiusmodi preces S. Congñi supremae et Univers. Inquisitionis obtulisset, novum ab ea responsum accepit. Expositio autem praedicta cum responsione est tenoris sequentis: « Sollicitantibus aliquibus missionariis *etc.* » (*V. n. 2148*).

Hac vero opportunitate, qua examen synodorum sinensium a S. C. susceptum est, patuit pluribus inter Patres insedisse sententiam resolutionem memoratam ita generalem esse ut ad omnes Imperii Sinensis regiones extendi debeat. Itaque eidem S. Congñi S. Officii dubia proposita sunt: — An decretum S. Officii (27 Martii 1878) circa plantationem et usum opii intelligi debeat editum generatim pro universo Imperio Synarum: vel, quatenus negative, an saltem ad idem Imperium generatim extendi possit. — Praeterea: — An illo decreto posito debeat intelligi aliqua ratione permissum vel toleratum commercium opii. — Ad quae dubia sacra eadem Congregatio ita respondit: « Decretum applicandum ad eas provincias et » ad eas circumstantias pro quibus decretum » ipsum latum est, et ubi et quamdiu eaedem » circumstantiae verificentur; et ad mentem. — » La mente è che la S. C. di Propaganda stimoli i Vicarî Ap. che si adoperino con tutte » le forze di estirpare l'abuso dell'oppio specialmente colla istituzione di Società di Temperanza come in Europa. » Ad aliud vero dubium responderunt: « Provisum in praecedenti ».

2150

Instr. S. C. S. Officii *29 Decembr. 1891* — Ex iis quae pluries S. Congregationi de Propaganda Fide a Vicariis Apostolicis Sinensium regionum nuntiata sunt, innotuit nonnullas quaestiones inter evangelicos operarios, qui ibidem christiano nomini dilatando insudant, incidisse in interpretandis S. Sedis decretis de opii cultura, commercio atque usu. Ad huiusmodi opinionum discrepantiae finem imponendum, re diu matureque perpensa, placuit Eñis PP. ... Generalibus Inquisitoribus, approbante SSño D. N. Leone PP. XIII, ut super iis praesens instructio conderetur, quae norma esset memoratis Apostolicis Vicariis.

1. Ex responsis huc usque datis, si probe intelligantur, liquido patet nunquam S. Sedem improbasse eam opii culturam, commercium et usum quae medicinae inservirent.

2. Patet etiam Sacrarum Congregationum decretis tum quae de usu permittendo aut tolerando, tum quae de abusu reprobando lata sunt, non absolutam sed relativam vim inesse. Respiciunt scilicet ea quae proponebantur; non sunt proinde inter se indiscriminatim commiscenda, sed ad casus singulos cum suis peculiaribus circumstantiis referri debent. Quod si fiet, facile comperietur ea sibi perpetuo constare. Neque ullam difficultatem facessere poterit quod in actis S. Sedis aliquando opii usus, aliquando abusus nominatur; nam usus qui improbatur, ceu verus abusus habendus est.

3. Quum itaque S. Congregatio christiano nomini propagando iam mentem suam circa abusum, de quo agitur, aperuisset, anno 1830 « ad removenda dubia et animi perplexitates » quae oriri possunt in casibus particularibus », instructionem exarandam censuit, qua in re tanti momenti habendam esse voluit *magnam rationem tum civilis legis opii commercium*

vetantis, tum *gravissimorum malorum quae ex opii abusu* in illis regionibus *dimanare consueverunt*.

Quam instructionem anno 1848 Vicariis Apostolicis Yunnanensi ac Malacensi transmittendam decrevit, addens, *attento damno generali*, omnem curam adhibendam esse *ad opii usum extirpandum*. Ubi vocabulum *usus*, ut quisque facile intelligit, proprie abusum significare dicendum est. Non enim de eo usu agebatur, ad quem opium a natura comparatum est, sed de eo, qui inter sinenses obtinet, quique in eo est situs, ut opium dentibus mandant, vel alcoolicis potionibus immixtum ebibant, vel fumo hauriant.

4. Idcirco Suprema haec Congregatio anno 1852 declaravit quidem generatim illicitum commercium et usum opii, sed prout exponebatur, iussitque Vicarios Apostolicos ut omnem curam adhiberent ad usum et commercium illud radicitus evellendum. Neque ab hoc decreto recedere censuit anno 1858, quamquam a Vicariis Apostolicis Xensiensi et Hunnanensi relatum fuisset civilem legem opium vetantem non amplius existere.

5. Neque ab hac prohibitione recessisse putanda est, licet nonnullis secus visum fuerit, anno 1878. Nam ob peculiares et omnino extraordinarias circumstantias, quae exponebantur, atque ob suspensionem ad decennium civilis legis opii culturam interdicentis in iis locis quae bello vastata fuerant, quorumque incolae ad extremam egestatem fuerant adducti, Suprema Congregatio id dumtaxat statuit, ut Sacramenta non denegarentur iis Christifidelibus, qui in provincia Kouy-Tcheou illo decem annorum spatio a civili lege permisso unice ad paupertatem levandam opium excoluissent. Et quum quaesitum fuisset, *an qui ex inveterata habitudine opio valedicere* nequeunt, *nisi cum mortis periculo vel gravi detrimento, admitti possint* (ad Sacramenta), *et an opium sumi possit per modum medicinae, quia habitudinis periculum imminet*, responsum fuit: *Affirmative, diligenta et cautelis tamen positis, ut opii abusus malique effectus ex huiusmodi abusu promanantes evitentur*. Huiusmodi responsione, quae exceptionem respicit, unusquisque videt minime infirmari generalia decreta, quibus opii abusus improbatur: idque perspicue declaratum est feria IV 4. Iulii 1883.

9. Ex his omnibus sequitur: 1. opii culturam non esse quidem per se illicitam, in sinicis autem regionibus ob abusus quibus obnoxiam esse ex diuturna experientia certo constat, fieri illicitam, ac proinde Christifidelibus generatim esse interdicendam; 2. nec secus de commercio iudicandum, quod quamvis per se malum non sit, malum tamen evadit ob graves abusus ex eo ut plurimum et fere universim manantes, et ob leges illud vetantes; ideoque prohibendum non solum iis, qui illud directe exercent, sed etiam iis, qui eidem favent, qui scilicet pecuniam scienter opii mercatoribus fenerantur, vel agros in opii culturam locant; 3. opii usum, qui in Sinis obtinere dicitur, tanquam detestabilem abusum ab Ecclesia habitum, et illicitum declaratum; 4. eiusdem usum permitti posse iis, qui eidem sese assuefecerint, quique ab illo abstinere omnino non possint sine mortis periculo vel gravi detrimento; pariter opium sumi posse per modum medicinae, ea tamen lege ut modus et quantitas servetur quae medicinalem rationem minime excedat, et debita diligentia, et cautelis adhibitis, ut eiusdem abusus malique effectus exinde profluentes praecaveantur.

Haud dubitat haec Suprema Congregatio, quin ad fideles Sinici Imperii, ac Regnorum finitimorum ab opii cultu, mercatura et usu deterrendos quotquot ibi pro Christo legatione funguntur omnem daturi sint operam, qua assiduis monitis et hortationibus, qua opportunis in vulgus editis libellis, qua societatibus, ut aiunt, temperantiae institutis, aliisque modis, quos iuxta varia locorum et personarum adiuncta magis efficaces aptosque in Domino existimaverint. Cum transgressoribus autem recidivis et habituatis sciant sequendas esse regulas a probatis auctoribus datas.

APPENDIX

De Episcopis

2151

Ex Litt. Encycl. S. C. de Prop. F. *15 Maii 1892* (ad Archiepiscopos Stat. Foeder. Americae Sept.) .... — Profecto non ignorat Amplitudo Tua, occasione vacantium Sedium episcopalium varios isthic excitari solitos apud clerum populumque catholicum motus, quos graviores crebrioresque sensim fieri experientia docet. Et sane quae in tali causa evenire solent, ea nec levia sunt, nec obscura, nec eiusmodi quae ab hac S. C. silentio prorsus praeteriri possint. In proponendis enim ad episcopale munus candidatis clerum ac populum, praeter statuta iura, commoveri passim conspicimus; per publicas ephemerides contentiones vulgantur et exardescunt, publice ac privatim ea de re comitia habentur ubi proprios quaeque factio candidatos extollit, alienos criminando deprimit.

Quod vero huiusmodi contentiones alere maxime solet, studium est in unaquaque factione vehemens Episcopum habendi e suorum popularium numero, quasi privatis commodis non utilitati Ecclesiae per idonei Pastoris electionem esset prospiciendum. Porro cum hanc unam utilitatem in praeficiendis populo christiano Episcopis Apostolica Sedes ubique per orbem spectet, tum id maxime in Statibus Foederatis Americae, ubi variae ex Europa gentes novam isthic patriam sibi constituentes, in unum populum coalescunt, unamque proinde nationem efformant.

Quapropter cum eligendorum Episcoporum in Statibus Foederatis normae accurate sapienterque definitae tradentur in Conciliis Nationalibus, ac praesertim in Concilio Plenario Baltimorensi III, sedulo est incumbendum ut omnia hac in re submoveantur contraria molimina. Etenim ea decreta temporum locorumque necessitatibus apprime consentanea, suffragio cunctorum istius ditionis Episcoporum lata, Apostolicae Sedis auctoritate firmata, ea profecto sunt quae non possent, in privatorum hominum gratiam, sine gravi disciplinae iactura praeteriri... Clerus ac populus in unaquaque dioecesi in primis moneatur de dolendo exitu, quem huiusmodi contentiones habent, non ideo solum quod debitam animorum concordiam disrumpunt, et ecclesiasticae disciplinae firmitatem laxant, sed etiam quod ipsis acatholicis in offensionem et scandalum cedunt. Tum etiam S. Congregationis nomine palam significent Episcopi frustra prorsus ea agitari, quae praeter Conciliorum praescripta peraguntur, cum Apostolica Sedes nihil habeat antiquius, quam firmitatem tueri ecclesiasticae legis, quae vindex est ordinis et munimen pacis.

De Parochis

2152

S. C. Concilii *11 Martii 1843* — Sylvae Ducis — R. P. a Secretis S. Congregationis de Propaganda Fide, Sacri huius Ordinis definitioni subiecit de mandato SSmi facultatem expetitam a Vicario Apostolico Sylvae Ducis (Bois le Duc), nimirum indulgendi aliquoties parochis Vicariatus ut per sacellanos suos implere possint onus applicationis Missae pro populo. — Praenotandum in facto est non leves exortas esse in Belgio praesertim controversias utrum Missae illius applicatio sit onus personale, ita ut per sacellanos seu vice-parochos impleri non possit. Huic controversiae causam dedit opus in lucem editum a sacerdote Varhoesen qui onus illud personale esse demonstravit tum doctrina S. Alphonsi de Ligorio tum S. huius Ordinis resolutionibus. — Praemittendum etiam est, in facto, iuxta statuta synodalia praesertim mechliniensia, Missam parochialem, quae dicitur *summa*, cum cantu expleri statis horis, et ad eam concurrere plebem quae pro certo tenet eam Missam pro se applicari. Ex his factum est ut parochi sive ob legitimum impedimentum, sive etiam absque iusta causa, Missae illius celebrationem et applicationem pro populo sacellanis suis committere consueverint. Nec praetereundum est Vicarium Apostolicum Oratorem, de hac re consultum, responsum dedisse *non posse parochos absque iusta causa* per sacellanos applicare Missam pro populo. Ex his factum est ut quamplurimae excitarentur controversiae utrum onus revera sit personale, et quae esse possit iusta causa ut per alium adimpleatur. Haec erant EE. VV. patefacienda ut verba concessionis librare possint; agitur enim de rescripto quod firmat regulam praesertim in iis ditionibus.

R. Sacra Congregatio Emorum S. R. E, Cardinalium Concilii Tridentini Interpretum censuit rescribendum : — Pro facultate indulgendi parochis Vicariatus ut per sacellanos Missam pro populo applicare possint in casibus verae necessitatis, et dummodo ex canonica causa fiat, facto verbo cum SSmo. Factaque de praemissis per Subsecretarium S. Congregationis... relatione SSmo Domino Nostro, eadem

Sanctitas Sua resolutionem Sacrae Congregationis in omnibus benigne approbavit et confirmavit. Proptereaque eadem Sacra Congregatio supradictam facultatem, superius descriptae resolutionis forma ac tenore in omnibus et per omnia adamussim servatis, memorato Vicario Apostolico benigne impertita est.

2153

S. C. de Prop. Fide – C. G. *28 Martii 1887* — STAT. FOEDER. AMERIC. SEPTENTR. — È necessaria l'istituzione del processo canonico per la validità dell'atto con cui il Vescovo trasferisce, rimuove o trasloca un rettore missionario (amovibile) dall'officio di parroco a quello di vicario, ausiliare, o ad un officio inferiore di grado e dignità?

R. In casibus remotionis peragendae in poenam criminis vel reatus disciplinaris, affirmative; in reliquis, negative: sed opus est ut fiant graves ob causas, et habita meritorum ratione iuxta dispositionem Concilii Plenarii Baltimoren. Tit. II. c. 5. §. 32. Si in casu translationis fiat recursus ad S. Congregationem, S.C. remittet recursum ad Metropolitam vel, si agatur de Metropolita, ad Metropolitam viciniorem.

DE CLERO

2154

S. C. de Prop. F. – C. G. *13 April. 1891* — Si supplichi il S. Padre affinchè nella dismembrazione delle diocesi il clero debba restare come suddito del Vescovo di quella parte di diocesi in cui esercitava il ministero prima della divisione, e ciò per massima. — SSmus approbavit.

DE REGULARIBUS ET MONIALIBUS

2155

Ex Decr. S. C. Ep. et Reg. *17 Decembr. 1890* 1. Sanctitas Sua irritat, abrogat, et nullius in posterum roboris declarat quascumque dispositiones Constitutionum, piarum Societatum, Institutorum mulierum, sive votorum simplicium sive solemnium, nec non virorum omnimode laicorum, etsi dictae Constitutiones approbationem ab Apostolica Sede retulerint in forma quacumque, etiam quam aiunt specialissimam, in eo scilicet, quod cordis et conscientiae intimam manifestationem quovis modo ac nomine respiciunt. Ita propterea serio iniungit Moderatoribus ac Moderatricibus huiusmodi Institutorum, Congregationum ac Societatum ut ex propriis Constitutionibus, Directoriis ac Manualibus praefatae dispositiones omnino deleantur penitusque expungantur. Irritat pariter ac delet quoslibet ea de re usus et consuetudines etiam immemorabiles.

2. Districte insuper prohibet memoratis Superioribus ac Superiorissis, cuiuscumque gradus et praeeminentiae sint, ne personas sibi subditas inducere pertentent directe aut indirecte, praecepto, consilio, timore, minis, aut blanditiis, ad huiusmodi manifestationem conscientiae sibi peragendam: subditisque e converso praecipit, ut Superioribus maioribus denuncient Superiores minores qui eos ad id inducere audeant: et si agatur de Moderatore vel Moderatrice Generali, denunciatio huic S. Congregationi ab iis fieri debeat.

3. Hoc autem minime impedit quominus subditi libere ac ultro aperire suum animum Superioribus valeant, ad effectum ab illorum prudentia in dubiis ac anxietatibus consilium et directionem obtinendi pro virtutum acquisitione ac perfectionis progressu.

4. Praeterea firmo remanente quoad confessarios ordinarios et extraordinarios Communitatum quod a Sacrosancto Concilio Tridentino praescribitur in *Sess. 25 Cap. 10 de Regul. et a S. M. Benedicti XIV* statuitur in Constitutione quae incipit « Pastoralis curae » Sanctitas Sua Praesules Superioresque admonet ne extraordinarium denegent subditis confessarium quoties ut propriae conscientiae consulant ad id subditi adigantur, quin iidem superiores ullo modo petitionis rationem inquirant, aut aegre id ferre demonstrent. Ac ne evanida tam provida dispositio fiat, Ordinarios exhortatur, ut in locis propriae dioeceseos, in quibus mulierum Communitates existunt, idoneos sacerdotes facultatibus instructos designent, ad quos pro Sacramento Poenitentiae recurrere eae facile queant.

2156

S. C. Ep. et Reg. *17 Augusti 1891* — In Decreto a S. Congregatione Episcoporum et Regularium die 17 Decembris praeteriti anni 1890 edito, haec verba leguntur: « Sanctitas » sua Praesules Superioresque admonet, ne ex- » traordinarium denegent confessarium quoties, » ut propriae conscientiae consulant, ad id sub- » diti adigantur, quin iidem Superiores ullo » modo petitionis rationem inquirant, aut ae- » gre ferre demonstrent ». Quibus verbis haec subsequuntur: « At ne evanida tam provida » dispositio fiat, Ordinarios exhortatur, ut in » locis propriae dioeceseos, in quibus mulie- » rum Communitates existunt, idoneos sacer- » dotes facultatibus instructos designent, ad » quos pro Sacramento Poetentiae recurrere » eae facile queant ». Omnibus perpensis, necnon sanctae Apostolicae Sedis patefacto proposito nullum infligendi vulnus disciplinae de confessariis ordinario et extraordinario, Episcopo Malacitano sequentia eveniunt dubia,

quae ipse sacrae Congregationi solvenda submittit:

1. Quis sub nomine Praesulis vel Superioris, cuius est subditis concedere vel denegare confessarium extraordinarium, intelligitur? An ipse qui ordinarium confessarium deputavit, vel potius qui domui praeest, sive vir sit, sive femina?

2. Cum ex Decreto, Superior, quicumque sit, nequeat confessarium extraordinarium denegare, immo nec aegre se ferre petitionem demonstrare, teneturne subditi precibus semper indulgere, quamvis plane videat necessitatem esse fictam, et, vel scrupulis vel alio mentis defectu, ut veram ab ipso petente apprehensam?

3. Praesul, qui ex dictis confessarium extraordinarium subdito concedit, designare debet in unoquoque casu nominatim personam ipsius confessarii, vel idem Religiosus eligere poterit, inter diversos ab Ordinario deputatos, qui hoc sibi munus impleat?

In eodem allato Decreto hoc praeceptum invenitur: « Quoties ob fervorem et spiritualem » alicuius profectum confessarius expedire iu- » dicaverit, ut frequentius quam diebus statutis » in propriis regulis accedat Religiosus ad sacra » Synaxin, id et ab ipso confessario permitti » poterit ». Cum vero in pluribus Constitutionibus, ab Apostolica Sede approbatis, non tantum certae statuantur dies ut Religiosi ad sacram mensam accedant, verum explicite vetetur ne ultra praefatas dies ipsi Religiosi Communionem accipiant, veluti de Monialibus Discalceatis Sanctae Mariae de Monte Carmelo constat, sequens oritur dubium:

Utrum Constitutiones quarumdam Familiarum religiosarum, quibus vetatur ne Moniales sive Religiosi sacram Eucharistiam recipiant ultra certas et statutas dies, abrogatae fuerint, in hoc capite, Decreto 17 Dec. 1890, ita ut eis non obstantibus liceat confessario frequentiorem accessum suis Religiosis poenitentibus concedere: vel adhuc post memoratum Decretum in vigore maneant.

R. Ad 1. Negative ad primam partem; affirmative ad secundam.

Ad 2. Affirmative; sed subditi moneantur non posse extraordinarios confessarios petere, nisi ad id adigantur ut propriae conscientiae consulant.

Ad 3. Negative ad primam partem; affirmative ad secundam.

Quo vero ad postremum dubium, quod frequentiorem ad S. Synaxin accessum quam diebus statutis in propriis regulis respicit, abrogatas censendas esse Constitutiones quibus vetatur, ne Moniales sive Religiosi sacram Eucharistiam recipiant ultra certos et statutos dies.

2157

S. C. Ep. et Regul. *1 Febr. 1892* — 1. Il favore accordato alle monache di ricorrere ad uno straordinario *quoties ut propriae conscientiae consulant ad id adigantur (V. n. 2155)* è così illimitato e incondizionato che esse se ne possano servire costantemente senza ricorrere mai al confessore ordinario e senza poter essere sindacate neppure dal Vescovo su questo punto, e da esso in qualche modo impedite se fossero guidate da ragioni biasimevoli e insulse?

2. I confessori aggiunti hanno alcuni doveri di coscienza di rifiutarsi ad ascoltare le confessioni delle suore, quando riconoscono che non esiste un plausibile motivo che le astringa di ricorrere ad essi?

3. Se parecchie suore (e peggio ancora se la maggiore parte di esse) ricorressero costantemente a qualcuno dei confessori aggiunti, il Vescovo deve tacere, o intervenire con qualche provvedimento per tutelare la massima sancita nella bolla *Pastoralis:* « Generaliter statutum » esse dignoscitur, ut pro singulis monialium » monasteriis unus dumtaxat confessarius de- » putetur » ?

4. E posto che debba intervenire, qual provvedimento potrà legalmente adottare?

Ad I. Negative.

Ad II. Affirmative.

Ad III. Negative ad primam partem, affirmative ad secundam.

Ad IV. Moneat Ordinarius moniales et sorores de quibus agitur, dispositionem Articuli IV Decreti *Quemadmodum (V. n. 2155)* exceptionem tantum legi communi constituere pro casibus dumtaxat verae et absolutae necessitatis, quoties ad id adigantur, firmo remanente quod a S. Concilio Tridentino et a Constitutione s. m. Benedicti XIV incipien. *Pastoralis Curae* praescriptum habetur.

De Piis Institutis et Sodalitatibus

2158

S. C. Indulg. *19 Oct. 1866* — Per decretum huius S. C. Indulg. editum die 8 Ianuarii 1861 confirmata et pristinae observantiae restituta Constitutione Clementis VIII incip. *Quaecumque* data sub die 7 Dec. 1604 super institutionibus vel aggregationibus Confraternitatum, inter cetera cautum fuit ut in formula aggregationum, quae *accordare deberet saltem in substantialibus cum illa praescripta a Clemente VIII*, huius eiusdem Constitutionis *saltem praecipua capita insererentur cum variationibus a Sanctitate Sua approbatis.* Nunc vero SS. DD. Pius PP. IX., enixe postulantibus nonnullis tum Superioribus Ordinum Regularium, tum rectoribus Archiconfraternitatum, ut

huiusmodi litterae aggregationum commodius exaratae respectivis Confraternitatibus expediantur, in audientia habita ab Emo Card. Praefecto die 19 Oct. 1866 benigne indulsit ut praefata capitum expositio in posterum etiam separatim a litteris aggregationum dari possit, ita tamen ut simul cum praefatis litteris adnexa omnino communicetur, et in eadem formula exprimatur. Servatis et in suo robore permanentibus reliquis omnibus quae tam in laudata Constit. Clementis VIII., quam in praefato decreto describuntur. Contrariis quibuscumque non obstantibus.

2159

S. C. Ep. et Reg. *11 Aug. 1889* — De sodalitatibus Sororum habitum religiosum non deferentium — Ecclesia catholica hoc omnino habet, ut cum ad christianam fovendam pietatem, tum ad vitia extirpanda suas vires omnes iugiter intendat. Hinc nostra fera aetate nedum verae Congregationes Religiosae in magnum christianae civilisque reipublicae bonum excrevere, verum etiam aliae fidelium piae sunt formatae societates, quae et consilia evangelica sequerentur, et charitatis officia maiori libertate obirent, a quibus, per temporum nequitiam, exercendis Religiosae familiae aut pene aut omnino prohibentur. Cum autem piae istae fidelium societates, non secus ac verae Religiosae Congregationes a S. Sede laudatae fuerint, earumque statuta approbata, ac novae insuper societates huiusmodi approbari postularent, de earumdem societatum natura, deque S. Sedis mente in illis approbandis coeptum est disputari. Qua de causa in generali S. R. E. Cardinalium Congregatione EE. et RR., de mandato SSmi D. N. Leonis PP. XIII, duo haec quaesita sunt:

I. Utrum expediat, ut S. Congregatio Episcoporum et Regularium decretum laudis aut approbationis concedat Institutis illis, quae praeter sorores in communitate viventes, habent obstrictas votis simplicibus sive temporaneis sive perpetuis alias sorores, quae propriis in domibus vivunt, quin signum aliquod prae se ferant externum, per quod innotescat eas membra esse alicuius Regularis Instituti.

II. Utrum expediat, ut eadem S. Congregatio concedat decretum laudis aut approbationis Institutis illis, quorum membra, etiamsi in communitate vivant, nullum tamen eiusdem instituti signum prae se ferunt, quinimo student occultare tam Institutum ipsum quam eius naturam.

Porro in plenaria Congregatione habita in Palatio Apostolico Vaticano die XXI mensis Iunii anni MDCCCLXXXIX Eminentissimi Patres decreverunt: — Sacra Congregatio quando laudat vel approbat huiusmodi Instituta, etiam sub expresso Congregationum nomine, ea intendit laudare aut approbare non quidem uti Religiones formales votorum solemnium, neque etiam ut formales seu veras Religiosas Congregationes votorum simplicium, sed tantum uti pias sodalitates, in quibus, praeter alia quae iuxta hodiernam Ecclesiae disciplinam desiderantur, nec religiosa professio proprie dicta emittitur, sed vota, si quae fiant, privata censentur, non publica, nomine Ecclesiae a legitimo superiore accepta.

Haec insuper sodalitia laudat vel approbat S. Congregatio sub essentiali conditione quod plene perfecteque respectivis Ordinariis innotescant, ac eorum omnino subsint iurisdictioni. Denique harum sodalitatum membra, quamvis nullum regularem habitum deferant, attamen satagant, ut in seipsis *non sit.... indumenti vestimentorum cultus* (I. Pet. III, 3) nec aliquid quod cuiusquam offendat adspectum, sed, *quod decet* religiosas personas, *promittentes pietatem per opera bona* (I. Timoth. II. 10.) caveantque ne, quod per spiritus prudentiam occulitur, per prudentiam carnis in culpabilem simulationem degeneret.

Hoc autem decretum Sanctitas Sua ratum habuit ac confirmavit, et in huius generis Institutorum statutis inseri praecepit.

De Baptismo

2160

S. C. S. Officii 27 *Ian. 1892* — Vic. Ap. Victoriae Nyanzae — Infidelis qui nomen dedit haereticae sectae protestantium, notionem aliquam mysteriorum SS. Trinitatis, Incarnationis et Redemptionis adeptus est: quoad fidem vero catholicam in bona fide versari videtur, vel ex eo quod nihil de ea audivit, vel quod nondum satis discernit veritatem ab errore, quum hinc et inde Christus annuntietur. In articulum vero mortis perventus, ab haereticis non baptizatur, quum de hoc isti minime curant, vel, si forte baptizent, invalidam formam adhibere videntur; sic enim in suis libris lingua vernacula baptizare docent: « Te baptizo in nomine *Patris nostri, et Filii, et Spiritus Sancti* (1). » — Quaeritur:

(1) Unde dubium de validitate huiusmodi formulae? Superior Societatis Missionariorum Algeriae in suis litteris *15 Martii 1892* haec exponebat: « Trois questions sont posées à ce sujet ...
» 1. Pourquoi les anglicans out-ils employé cette » expression?
» Parce que dans la langue luganda il n'y a pas de » mot pour traduire le mot *pater* dans le sens général.
» Le mot Kita qu'ils emploient, doit toujours être suivi » d'un possessif: Kita-nge, père de moi; Kita-o, père » de toi; Kita-we, père de lui; Kita-fe, père de nous, » Kita-mwe, père de vous; Kita-bwe, père d'eux. — Em-

1. An talis a catholico fideli possit vel etiam debeat baptizari, quum moribundus de dogmate catholico instrui non possit.

2. An etiamsi aliquo modo instrui, quatenus in bona fide positus, possit baptizari quin de dogmate catholico instruatur, si tanta timeatur animi perturbatio ut a susceptione baptismi distrahatur, et a bona fide excusat.

R. Ad 1. et 2. partem: Affirmative, dummodo certo constet de voluntate suscipiendi baptismum, et dummodo ipse catechumenus adhaereat, si tempus suppetat, symbolo apostolico quod ante baptismi collationem coram eo recitetur; et detur instructio fer. IV. 1. Aug. 1860 *(V. n. 589)* ad R. P. D. Vicarium Apostolicum Tche-Kiang: « Explorata res est etc. » addito quod, si catechumenus invalide baptizatus fuerit, baptizetur absolute; si vero dubie fuerit baptizatus, baptizetur sub conditione.

De Oleis sacris et de Sacramento Eucharistiae

2161

S. C. S. Officii *9 Iulii 1881* — Gli Emi Inquisitori Generali nella Congregazione di fer. V. loco IV. 7 corr. si sono occupati di un esposto di Mons. Vicario Generale della diocesi di Orleans con cui richiamava l'attenzione della S. Sede sulla quasi generale falsificazione ed adulterazione che suole farsi dell'olio di oliva; ed essendo noto che ciò accade pure del vino, e fin anche del pane azimo, in modo da compromettere la validità di quei Sagramenti che richieggono tali generi per materia; hanno disposto che da cotesta S. C. (di Propag.) nelle risposte che si danno ai Vescovi sulle relazioni dello stato delle chiese, *capta opportunitate*, s'insinui loro che adoperino le maggiori possibili cautele nell'acquisto dei medesimi generi per l'uso dei Sagramenti.

2162

S. C. S. Officii *4 Maii 1887* — Ad vini corruptionis periculum praecavendum duo remedia proponuntur: 1. Vino naturali addatur parva quantitas *d'eau-de-vie*. — 2. Ebulliatur vinum usque ad sexaginta et quinque altitudinis gradus. — *Quaeritur :*

Utrum haec remedia licita in vino pro sacrificio Missae, et quodnam praeferendum.

R. Praeferendum vinum prout in secundo loco exponitur.

2163

S. C. S. Officii *15 April. 1891* — Archiep. Tarraconen. — Vinum dulce quod pro Missae sacrificio adhiberi solet in Hispania spiritum ultra proportionem duodecim pro centum naturaliter continet. — *Quaeritur:*

1. Utrum decem partium spiritus pro centum commixtio, ut ex experientia constat, omnino ad vini dulcis conservationem necessaria, continuari possit.

2. Utrum vinum ita confectum adhiberi possit in Missae sacrificio.

R. Negative in ordine ad Missae sacrificium.

2164

S. C. S. Officii *25 Iunii 1891* — Vic. Ap. Tche-li Meridio-orient. — Quum difficile sit meracum emere vinum in Europa, et difficilius adhuc illud pretio haud modico comparatum in Sinas transvehere quin in via fraude adulteretur, iam abhinc pluribus annis tutius nec non facilius missionariis huius Vicariatus visum est vinum pro Missae sacrificio in hac ipsa regione confici. Uvae vero quas in septentrionalibus sinensis imperii partibus reperire est, sacchari quantitatem nimis exiguam continent; ex quo fit ut vinum ex his ad sacrificium Missae expressum alcoolis portionem infimam tantum habeat, et propterea vix incorruptum asservari possit, attentis praesertim diuturnis intensisque aestivi temporis ardoribus corruptioni quam maxime faventibus. Tollitur incommodum obtineturque vinum tuto servabile, nec non oculis, gustui olfactuique haud ingratum, si centum libris uvarum mox contusarum addantur decem librae *sacchari ex canna* (idest ex planta graminea, botanice *saccharum officinarum*, gallice vulgo *canne a sucre* nuncupata) haecque massa deinde more solito fermentetur. Quae cum deferbuerit, ex

---

» ployé seul le mot Kita signifie Calebasse (cucurbita) » et la formule du Baptême où il se trouverait sans » possessif, devrait se traduire: *Ego te baptizo in nomine Cucurbitae etc.* Il fallait donc, pour ne pas dire » une absurdité, ou inventer un mot (ce que nous avons » fait comme je le dirai plus bas), ou employer le mot » Kita déterminé par un possessif, comme l'ont fait » les anglicans.

» 2. Dans quel sens les anglicans entendent ils le « mot Kita-fe (Patris nostri)?

» En employant cette expression les anglicans n'ont » pas d'intention hérétique. Ils ont voulu traduire le mot » *Patris* dans le sens ortodoxe, c'est-à-dire en tant qu'il » désigne la première personne de la T. S. Trinité.

» 3. Pourquoi croyons que cette expression rend la » formule douteuse?

» Parceque dans le formule: *In nomine Patris et Filii etc.* le mot *Patris* s'applique à la seule per» sonne du Père, tandis que *Pater noster*, appliqué à » Dieu désigne le dieu créateur sans distinction de » personnes.

» Nous avons désignè la personne du Père, dans » nos catéchisme, par un nom invariable tirè du mot » latin Pater: *Patri.* Nous ne l'employons que pour dé» signer cette personne divine. Ce mot une fois expli» qué est parfaitement compri, aussi bien que nombre » de mots de religion que nous avons empruntés à la » langue de l'Eglise: *Ukaristia* etc. »

centum libris massae (novem sacchari libras iuxta exposita continentibus) obtinentur sexaginta sèptem vini librae, quae ut ex calculo chimico coniicere licet, practice ad summum quatuor libras cum dimidia (id est circiter quintam decimam ponderis totalis partem) alcoolis ex saccharo geniti continent. Aliis verbis supradicta operatione obtinetur vinum ex vite verum, cuius centum partes sex vel septem alcoolis heterogenei seu non ex vite producti admixtas habent. Quam praxim eo libentius retinuimus quo maior in dies evadit nobis impossibilitas spiritum vini (alcool) ex vite genitum comparandi. Nunc autem, aliquo exurgente dubio, humiliter quaeritur:

1. An haec praxis ad obtinendum vinum pro Missae sacrificio tuta sit. Si negative:

2. An valida?

3. Quid si huiusmodi vinum adhibitum fuerit in Missis *ex iustitia?*

R. Vino pro sacrosancto Missae sacrificio addendum potius esse spiritum seu alcool qui extractus fuerit ex genimine vitis, et cuius quantitas una cum ea, quam vinum de quo agitur naturaliter continet, haud excedat proportionem duodecim pro centum. Huiusmodi vero admixtio fiat quando fermentatio sic dicta tumultuosa defervescere inceperit; et ad mentem:

La mente è che non potendo i missionarî procurarsi da loro stessi lo spirito di vino distillandolo dal vino del paese, ne estraggano il vino, oppure mescolino l'uva passa coll'uva del paese facendola insieme fermentare.

2165

S. C. SS. Rit. *15 Nov. 1890* — Compostellana — Quum in pastorali visitatione Archiepiscopus deprehenderit in multis filialibus ecclesiis seu oratoriis alicuius paroeciae SS. Eucharistiam asservari, ubi Missa celebratur tantummodo vel Dominicis, vel quando sacrum Viaticum ad aegrotos ferendum desumitur; reliquum vero temporis spatium nemo illuc accedit, praeter sacristam ad alendam lampadem, ianuis clausis ceteroquin manentibus: hinc quaeritur:

An SS. Eucharistiae Sacramentum in iisdem ecclesiis servandum permitti possit.

R. Negative, nisi per aliquot diei horas aditus pateat fidelibus SS. Eucharistiam visitare cupientibus.

De Sacrosancto Missae Sacrificio

2166

S. C. S. Officii *13 Ian. 1892* — Utrum colligentes eleemosynas maioris pretii pro Missis, si eas celebrari faciunt in eodem loco ubi collegerunt, pro minori pretio, hanc censuram (1) incurrant, nec ne.

R. Affirmative ad primam partem; Negative ad secundam.

2167

S. C. SS. Rit. *23 Iunii 1892* — Lauden. — Utrum adhiberi possint sacra paramenta ex lana confecta, prohibendo tamen ne in posterum emantur.

R. Negative iuxta decretum in una *Senen.* diei 18 Decembris ad V. *(quo declaratum fuit:* » Usus Ecclesiarum laneas casulas non admittit. »)

2168

S. C. SS. Rit. *5 Iulii 1892* — Vic. Ap. Tunk. Centr. — Cum in longis itineribus omnia ad Missae sacrificium necessaria secum portare deberent et debeant adhuc, (missionarii) ne a celebratione abstinere cogerentur, non ita facile iter agere poterant, praesertim persecutionis tempore. Unde si defunctorum cadavera longe a sacerdote distarent, absque ulla prorsus benedictione fuissent inhumanda, nisi catechistae feretrum et sepulcrum benedixissent. Praeterea ob persecutiones quae anteactis temporibus in catholicam movebantur religionem, et continua negotia quibus praepediebantur, multo difficilior sacerdotibus erat transitus ad alia loca distantia. Et cum aliunde coemeteria non haberentur benedicta, nullum aliud defuncti propinquis supererat solatium quam ut catechistae feretrum et sepulcrum benedicerent, praesertim cum infideles ingratitudinis in defunctos progenitores catholicos accusarent. Ex praedictis ergo causis talis oriri potuit consuetudo; sed non constat utrum dispensatio Apostolica obtenta fuerit, quamvis obtentam fuisse coniectare liceat.

R. Consuetudinem, uti iacet, esse omnino eliminandam. Nihilominus, ut inconvenientibus de quibus in dubio, eatur obviam, S. R. C. censuit proponi posse catechistis in casu exposito, ut genuflexi, vel soli vel alternatim cum adstantibus, recitent super feretrum aut super sepulcrum psalmum *De profundis* cum respectiva oratione, et deinde sub silentio aquam lustralem super illa effundant.

De Sacramento Poenitentiae

2169

S. C. S. Officii *29 Iulii 1891.* — Non sunt inquietandi qui tenent validam esse absolutionem in articulo mortis concessam a sacerdote non adprobato, etiam quando facile advocari seu adesse potuisset sacerdos adprobatus; et qui te-

(1) De qua in Const. *Apostolicae Sedis* (*V. n. 1002, pag. 351*).

nent validam esse absolutionem in eodem articulo mortis concessam a peccatis reservatis, sive simpliciter sive cum censura, per sacerdotem non habentem iurisdictionem in reservata, etiamsi advocari seu adesse facile potuisset sacerdos habens praedictam iurisdictionem.

2170

S. C. S. Officii *13 Ian. 1892* — Utrum absolventes complicem in peccato turpi cum ignorantia crassa et supina, hanc excommunicationem (1) incurrant, an non.

R. In casu incurrere.

De casibus reservatis et censuris

2171

S. C. S. Officii *17 Iunii 1891* — S. Congregatio Inquisitionis, sub die 30 Iulii 1886, ad quaesitum: « I. Utrum tuto adhuc teneri possit sententia docens, ad Episcopum aut ad quemlibet sacerdotem approbatum devolvi absolutionem casuum et censurarum, etiam speciali modo Papae reservatorum, quando poenitens versatur in impossibilitate personaliter adeundi S. Sedem? — II. Quatenus negative, utrum recurrendum sit, saltem per litteras, ad Emum Card. Maiorem Poenitentiarium pro omnibus casibus Papae reservatis, nisi Episcopus habeat speciale indultum, praeterquam in articulo mortis ad obtinendam absolvendi facultatem? » Responsum dedit a Papa approbatum et confirmatum: « Ad I. Attenta praxi S. Poenitentiariae, praesertim ab edita Const. Apost. sac. mem. Pii PP. IX, quae incipit *Apostolicae Sedis:* Negative. — Ad II. Affirmative; at in casibus urgentioribus, in quibus absolutio differri nequeat absque periculo gravis scandali vel infamiae, super quo confessariorum conscientia oneratur, dari posse absolutionem, iniunctis de iure iniungendis, a censuris etiam speciali modo Summo Pontifici reservatis, sub poena tamen reincidentiae in easdem censuras, nisi saltem infra mensem per epistolam et per medium Confessarii absolutus recurrat ad S. Sedem. »

Quum vero inter doctores de hisce responsis dubia fuerint exorta, S. Congregationi Inquisitionis sequentia ad resolvendum proponuntur:

1. Utrum responsum ad primum valeat etiam pro casu quando poenitens fuerit *perpetuo* impeditus personaliter Romam proficisci?

2. Utrum responsi ad secundum clausula « sub poena tamen reincidentiae in easdem » censuras etc., » referatur solummodo ad absolutionem a censuris et casibus *speciali modo* S. P. reservatis, an etiam ad absolutionem a censuris et casibus simpliciter Papae reservatis? Quaeritur denique:

3. Utrum auctores moderni post Const. *Apostolicae Sedis* (contra ius commune, cap. *Eos qui,* 22. *De sent. excom.* in VI. v. 11; cap. *Ea noscitur,* 59. X, v. 39; et contra Rituale Romanum, *De Poenit.* tit. III, c. 1, n. 23) recte doceant, ei qui in articulo mortis a quolibet confessario a quibusvis censuris quomodocumque reservatis absolutus fuerit, tunc solummodo imponendam esse obligationem se sistendi Superiori recuperata valetudine, si agatur de absolutione a censuris *speciali modo* Papae reservatis; an huiusmodi recursus ad Superiorem etiam necessarius sit in absolutione a censuris simpliciter Summo Pontifici reservatis?

Ad 1. Affirmative.

Ad 2. Negative ad primam partem; affirmative ad secundam partem.

Ad 3. Affirmative ad primam partem, negative ad secundam partem, iuxta resolutionem fer. IV. 28 Iunii 1882. — SSmus approbavit.

2172

S. C. S. Officii *13 Ianuarii 1892* — 1. Utrum per *acta a S. Sede Apostolica profecta* (2) designentur tantum acta quae immediate a Summo Pontifice proficiscuntur, an etiam quae mediate a SS. RR. Congregationibus proveniunt.

2. Quoad absolutionem censurarum specialiter reservatarum in articulo vel periculo mortis, dubitatur utrum infirmus, si convalescit, et onus non adimplet se praesentandi superiori, in eamdem excommunicationem reincidat, an non.

R. Ad 1. Negative ad primam partem; affirmative ad secundam.

Ad 2. Detur decretum fer. IV. 19 Augusti 1891 super dubiis quae sequuntur: « I. An » obligatio standi mandatis Ecclesiae a Bulla » *Apostolicae Sedis* imposita sit sub poena re- » incidentiae, vel non. — II. An obligatio stan- » di mandatis Ecclesiae in sensu Bullae *Apo-* » *stolicae Sedis* idem sonet ac obligatio se si- » stendi coram Summo Pontifice, vel an ab » illa debeat distingui. Responsum: — Ad I. Af- » firmative ad primam partem, negative ad se- » cundam. — Ad II. *Standi mandatis Eccle-* » *siae* (obligationem) importare onus sive per » se, sive per confessarium ad Summum Pon- » tificem recurrendi. »

---

(1) De qua in Const. *Apostolicae Sedis* sub tit. *Excommunicationes latae sententiae speciali modo Romano Pontifici reservatae,* n. X. *(V. pag. 351).*

(2) De quibus in Const. *Apostolicae Sedis* sub tit. *Excomm. latae sententiae Rom. Pontifici speciali modo* reservatae, n. VIII. *(V. n. 1002 pag. 350).*

De Indulgentiis

2173

S. C. Indulgent. *16 Ianuarii 1892* — Coadiutor Vicarii Ap. in Vicariatu Kouy-tcheou exponit iam inde ab anno 1875.. indultum obtinuisse ad decennium, quo concedebatur ut missionarii nec non christifideles huiusce Vicariatus, si semel tantum quindecim dierum spatio peccata confiterentur, loco ea confitendi semel in qualibet hebdomada, saltem habitualiter, prouti universis christifidelibus indultum iam est, acquirere possent omnes Indulgentias praedicto quindecim dierum spatio occurrentes. Modo vero praeterquamquod huiusmodi indultum expiravit, experientia insuper compertum est tum missionarios tum christifideles nec eo utiliter perfrui posse; siquidem contigit eos, ut plurimum, nec praedicto spatio quindecim dierum posse confiteri peccata sua, imo nec ad S. Synaxim accedere, eo quod longiori etiam temporis intervallo ipsis omnino deficit copia confessarii, et sacerdotis, qui sacrosanctum Missae sacrificium celebret, et Eucharistiam administret. Quare Episcopus orator S. V. enixe rogat, ut non solum primitivum indultum, sed insuper concedere ut missionarii et universi christifideles, qui degunt in supramemorato Ap. Vicariatu, deficiente confessarii copia, et sacerdotis Eucharistiam subministrantis, etiam citra praedictum intervallum quindecim dierum, lucrari possint quascumque Indulgentias etiam non confessi nec S. Communione refecti, dummodo saltem contriti et in statu gratiae existentes, omnibus aliis conditionibus et operibus iniunctis ad Indulgentias adipiscendas satisfecerint.

R. SSmus... benigne annuit pro petita prorogatione ad aliud decennium, a data praesentium computandum, indulti iam obtenti sub die 19 Decembris 1875: insuper eadem Sanctitas Sua, attentis peculiaribus locorum circumstantiis in quibus degunt missionarii et christifideles superius memorati Vicariatus, de speciali gratia benigne indulsit, pariter ad decennium, ut iidem, deficiente etiam citra quindecim dierum spatium copia confessariorum et sacerdotum subministrantium Sacram Eucharistiam, nihilominus lucrentur omnes et singulas Indulgentias, quas ipsi eo temporis intervallo, quo nec confiteri nec sacram Synaxim suscipere valent, acquirere possent, dummodo lethalis culpae non sint conscii, simulque actum contritionis eliciant cum proposito accedendi ad sacramentalem Confessionem quamprimum fieri poterit, et cetera pietatis opera ad Indulgentias lucrifaciendas iniuncta rite praestiterint.

2174

S. C. Indulg. *22 Sept. 1892* — Dublin. — Ut christifideles in locis Missionum degentes, et in ultimo vitae discrimine constituti valeant accipere benedictionem in articulo mortis et consequi Indulgentiam Plenariam vi eiusdem lucrandam ex concessione Benedicti XIV. in Constit. *Pia Mater* data 5 Aprilis 1747, requiriturne tamquam conditio *sine qua non* ad lucrandam praedictam Indulgentiam, ut aegrotus, quamdiu suae mentis est compos, invocet nomen Iesu ore, si potuerit, sin minus corde?

R. Affirmative: id est, invocatio saltem mentalis SS. Nominis Iesu est conditio *sine qua non* pro universis christifidelibus qui in articulo mortis constituti plenariam Indulgentiam assequi volunt vi huius benedictionis, iuxta id quod alias decrevit haec S. C. in una Vindana sub die 23 Sept. 1775.

De Scapularibus

2175

S. C. Indulg. *28 April. 1891* — Pictavien. — Aliquando impositio scapularium ab Ecclesia approbatorum, ita pro frequentia populi protrahitur, ut fiat cum assistentium taedio et sacerdotis defatigatione... Unde... dubium:

Utrum liceat sacerdoti, in impositione scapularium ab Ecclesia approbatorum, omnibus rite peractis, dicere semel numero plurali formulam: *accipite fratres* vel *sorores* etc. imponendo successive et sine interruptione scapulare omnibus praesentibus; vel potius formula numero singulari pro singulis sit repetenda.

R. Affirmative quoad primam partem; negative quoad secundam, uti decretum est in una Valentinensi die 5 Februarii 1841 ad dub. IV. (1).

De Extrema Unctione

2176

S. C. S. Officii *15 Maii 1878*. — Oleum a presbytero benedictum est materia prorsus inepta Sacramento Extremae Unctionis conficiendo: et ne in extrema quidem necessitate valide potest adhiberi.

2177

S. C. S. Officii *28 Aug. 1889*. — Unctio renum (in Extrema Unctione) nunquam praetermitti potest, nisi in casibus particularibus, ad-

(1) Dubium erat: « Utrum in adscribendis fidelibus » sodalitati sacri scapularis liceat uti in plurali parva » formula: *Accipe vir devote* etc. » S. C. respondit: « *Affirmative iuxta praepositam rubricam in precibus » benedictionis sacri scapularis.* »

hibitis cautelis, decentiae satis consuli aliter nequeat (1).

De Ordine

2178

Ex Litt. S. C. S. Officii *2 Iulii 1892* — Il Sac. N. N. dubitando positivamente se nella sua ordinazione *abbia toccato fisicamente la patena,* sebbene sia certo di aver toccata l'ostia domandò per sua quiete *quid in hoc casu faciendum sit.*

Esposto il caso al giudizio di questa Suprema, gli Emi Sigg. Cardinali Inquisitori Generali nella Congregazione di f. IV. 22 Giugno 1892 decisero di rispondere: *Acquiescat.*

De Matrimonio

2179

Const. Leonis PP. XIII. *15 Febr. 1892* — Consensus mutuus, unde matrimonia iusta nascuntur, non verbis dumtaxat sed aliis quoque signis exterioribus patefieri ac declarari potest. Quamobrem Alexander III (2), Innocentius III (3), et Gregorius IX (4), decessores Nostri, merito decreverunt ut carnalis copula, si sponsalia de futuro certa ac valida praecessissent, cum in iudicio tum extra iudicium pro vero coniugio haberetur, nisi impedimentum canonicum obstitisset. Et in hac iuris praesumptione tantum roboris inesse voluerunt, ut firmum ipsa statueret sanciretque ius, nec probationem contrariam ullam admitteret. Deinde vero matrimonia clandestina, id est non praesente parocho et duobus tribusve testibus inita, quum Concilium Tridentinum (5) irrita infectaque esse iussisset, ius illud priscum, ut erat necesse, valere desiit ubicumque promulgata vel moribus usuque recepta Tridentina lex. Quibus autem illa locis non viget, in iis semper Apostolicae Sedis iudicium fuit, canones, quos iudicavimus, ratos atque firmos permansisse. Sed aetatum decursu, ex conscientia et cognitione christianorum sensim effluxere. Plures enim Episcopi ex iis regionibus, in quibus matrimonia clandestina contra fas quidem inita, sed tamen valida iudicantur, haud ita pridem rogati quid populus ea de re sentire videretur, plane retulerunt, canonicam de coniugiis praesumptis disciplinam passim exolevisse desuetudine atque obiivione deletam; propterea vix aut ne vix quidem contingere ut copula inter sponsos affectu maritali nec fornicario habeatur: eamque non matrimonii legitimi usum sed fornicationis peccatum communi hominum opinione existimari: imo vix persuaderi populo posse, sponsalia de futuro per coniunctionem carnalem in matrimonium transire.

His igitur rebus et causis, de consilio Venerabilium Fratrum Nostrorum S. R. E. Cardinalium in rebus fidei Inquisitorum generalium supra memoratos canones et alias quascumque iuris canonici ea de re dispositiones, etiam speciali mentione dignas, per hoc Decretum Nostrum abrogamus et abolemus, et pro abolitis et abrogatis, ac si nunquam prodiissent, haberi volumus.

Simul per has Litteras Nostras decernimus ac mandamus ut deinceps illis in locis in quibus coniugia clandestina pro validis habentur, a quibusvis iudicibus ecclesiasticis, in quorum foro causas eiusmodi matrimoniales agitari et iudicari contigerit, copula carnalis sponsalibus superveniens non amplius ex iuris praesumptione coniugalis contractus censeatur, nec pro legitimo matrimonio agnoscatur seu declaretur. Huius tamen auctoritate Decreti induci nolumus necessitatem formae Tridentinae servandae ad matrimonii validitatem ubi illa forma modo non viget.

De impedimento affinitatis

2180

S. C. S. Officii *26 Augusti 1891* — Vic. Ap. Nankin. — Cum subiectus casus, qui inter

(1) Anno 1656 S. Congreg. S. Officii *(V. pag. 395, n. 1153)* iuxta ea quae proposita fuerant a missionariis in Sinis, censuit ex gravi necessitate proportionata posse omitti quaedam sacramentalia in baptismate foeminarum, ac etiam posse omitti ipsum Sacramentum Extremae Unctionis. Attamen notandum in Synodo Sutchuensi an. 1803., confirmata decreto S. C. de Prop. Fide 29 Iunii 1822, haec haberi: « Iam demum multis annis devicta (est importuna sinicarum mulierum » verecundia in Extremae Unctionis Sacramento, quo » decet ritu, admittendo, ita ut absque ulla difficultate » et nemine repugnante, iis fiat pedum unctio; unde » super hac re nihil statuendum occurrit, nisi ut nullus » missionarius salutarem hanc unctionem unquam omittere praesumat etiam in mulieribus recenter ad » fidem conversis. Si qua autem verecundia, obmurmuratio, reclamatio vel oppositio forsan contingat » (quod a multis iam annis non auditum est), missionarius huiusmodi fideles adhuc rudes sedulo edoceat » sanctitatem huius ritus, et ab eorum mentibus auferat omnem errorem et superstitionem quam circa » eumdem ritum concipere potuerunt, ostendendo unctionem pedum mulierum non esse honestati contrariam quando peragitur a sacerdotibus administrantibus Sacramentum adeo sanctum et salutare, et cum » omnibus circumspectionibus et cautelis necessariis. » Qua instructione praevia, Sacramentum iis solis administretur quae unctionem pedum admittere acquieverint. Si tamen nimis graves difficultates invenire » (quae iamdiu occurrere visae sunt), et gentibus scandalum dare prudenter vereatur, tunc dumtaxat dicta » unctio omitti poterit. Quoad autem unctionis modum » id advertat, minime necessarium esse, ut pedes ex » integro denudentur, sed sufficit ut detegatur pars aliqua superior, ubi commode unctio fieri possit. »

(2) Cap. *Veniens,* De Sponsal.

(3) Cap. *Tua nos,* eodem tit.

(4) Cap. *Is qui fidem,* eodem tit.

(5) Sess. XXIV. Cap. I. De Reform. Matrim.

neophytos mei Vicariatus locum aliquando habet, et circa cuius solutionem mei missionarii non eiusdem sunt sententiae, mihi propositus fuisset, censui ... a S. Sede humiliter eius solutionem implorare.

Caius adhuc in infidelitate vivens fornicarium commercium habet cum femina; deinde facti poenitens, et idololatriae renuntians, rite instructus baptizatur. Accepto baptismo, Caius potestne sibi in legitimam uxorem ducere sororem germanam illius feminae cum qua in infidelitate vivens peccavit?

R. Affinitatem quae in infidelitate naturaliter contrahitur ex copula tum licita, tum illicita, non esse impedimentum pro matrimoniis quae in infidelitate ineuntur; evadere tamen impedimentum pro matrimoniis quae ineuntur post baptismum, quo suscepto, infideles fiunt subditi Ecclesiae, eiusque proinde legibus subiecti.

2181

S. Poenit. Ap. *30 Iulii 1873.* — Facultas dispensandi pro foro conscientiae tantum in matrimoniis contrahendis super impedimento occulto affinitatis ex copula illicita, quando omnia parata sunt ad nuptias, et deest tempus recurrendi ad Ap. Sedem, valide et licite exerceri etiamsi praedictum impedimentum multiplex sit.

De impedimento publicae honestatis

2182

S. C. Concilii *17 Martii 1879.* — Sanctissimus D. N. Leo Papa XIII... in voto S. C. concedens, per praesens decretum declarat ac statuit actum, qui vulgo dicitur *matrimonium civile*, in locis ubi promulgatum est decretum Conc. Trident. in *Sess. XXIV. cap. 1. de reform. matrim.*, sive fideles actum ipsum explentes intendant, uti par est, *(matrimonio ecclesiastico iam rite celebrato, vel cum animo illud quantocius celebrandi) meram caeremoniam civilem peragere: sive intendant sponsalia de futuro inire: sive tandem ex ignorantia, aut in spretum ecclesiasticarum legum, intendant matrimonium de praesenti contrahere, impedimentum iustitiae publicae honestatis non producere.

De matrimonii unitate et indissolubilitate

2183

Ex Litt. S. C. S. Officii *7 Aug. 1891* — Nella Congr. di fer. IV. 5 corr. preso in esame l'esposto di Mons. Vescovo di Kishnagore nell'India (1) in cui quel Prelato domanda istruzioni sulla maniera di contenersi circa l'interpellanza del coniuge infedele, attese le difficoltà che le circostanze della sua diocesi oppongono all'adempimento nei dovuti modi delle prescrizioni esistenti in proposito: gli Emi Sigg. Cardd. Inquisitori Generali hanno emanato il seguente decreto, approvato nell' Udienza del giorno appresso dal S. Padre:

« Licet infidelis, facta interpellatione, sine » Creatoris contumelia se cohabitaturum polliceatur, pertinere ad Episcopum, ipsius onerata conscientia, ut omni adhibita diligentia » et perpensis singulorum casuum circumstantiis et moribus regionum, iudicet utrum parti » ad fidem conversae permittenda sit cohabitatio iuxta ea quae traduntur a sa: me: Bened. XIV. *De Syn. dioec. lib. XIII. cap. XXI* » *n. 1.* (2). »

2184

S. C. S. Officii *18 Maii 1892* — Vic. Ap. Zanguebaren. — Utrum habenda sint uti vera et legitima:

(1) In litteris ad Emum Praef. S. C. de Prop. Fide (25 Febr. 1890) haec, quae sequuntur, exposuerat Episcopus Kishnaguren.: « ... Passo adesso a pregare V. E. » a volermi benignamente chiarire sopra un dubbio riguardante il secondo punto dell' interpellanza, cioè » sulla dichiarazione della parte infedele che consente » di coabitare colla parte fedele *sine contumelia Creatoris.* Tale promessa è in pratica moralmente nulla » e non degna di fede, in questa diocesi, qualora fosse » fatta. — Ecco il fatto. Secondo gli usi del paese, un » infedele che mangia con un cristiano è considerato » come cristiano dagl' infedeli, e perciò espulso dalla » casta. Persino i suoi genitori non vogliono seco lui » mangiare insieme. Se perciò la parte infedele acconsente di coabitare colla parte fedele *sine contumelia* » *Creatoris*, è moralmente impossibile prestarle fede, » poichè nè sarebbe considerata cristiana dai cristiani, » nè infedele dagl'infedeli. Se tale persona fosse sinceramente pronta a romperla cogl'infedeli, essa pure si » farebbe cristiana. Il credere perciò nel caso a tale » promessa sarebbe un esporre la parte neofita all' apostasia. La parte infedele, dopo ricevuto il consorte » fedele, pagherebbe la sua multa, ed egli o ella sarebbe nuovamente ricevuta nella casta, seco trascinando il consorte cattolico. »

(2) Haec ibi: « Superiori ecclesiastico onus incumbit adhibendi vigilem curam ne, infideli coniuge in » societatem tori consentiente, id mali sequatur ut » neophytus ad vomitum redeat, et in pristinas infidelitatis tenebras prolabatur. Cohabitatio cum infideli » coniuge, etiam remota Creatoris contumelia, videtur » vetita a Concilio Toletano IV. in Can. *Iudaei qui* » *christianas, 28. quaest. I.* Eadem tamen expresse permittitur Cap. *Quanto*, et Cap. *Gaudemus, De divortiis*, quae multo tempore post Toletanum canonem » edita fuisse constat. Non desunt tamen theologi clari » nominis qui, gravi spectato periculo cui ex societate » cum infideli coniux fidelis exponitur, etiamsi ille sine » Creatoris contumelia se cohabitaturum polliceatur, » adhuc tamen societatem huiusmodi illicitam esse contendant. Videri hac de re possunt Pontius *de Matrim.* » *lib. 7. cap. 48. n. 8 et seq.*; a Breno *in Manual. missionarior. oriental. tom. 2. lib. 3. cap. 5. quaest. 1.* » *n. 16.* At satis recte sentire videtur Cabassutius, qui » in Theor. et Prax. Iur. Canon. lib. 3. cap. 23. n. 10. » et 11. huius dubii resolutionem pendere affirmat a » casuum circumstantiis, et moribus regionum. »

1. Matrimonia contracta ab infidelibus sub servitute dominorum constitutis licet vir et uxor seorsim venumdari queant, licet unus sine alio emancipari possit, licet vir vel emancipatus vel alteri venditus, relictis uxore et liberis, si-quos habuit, aufugiat ab hero, vel sit paratus animo arripiendi fugam quum primum sese obtulerit occasio.

2. Matrimonium alienigenae qui se alicui hero servitio tradit absque tamen obligatione manendi penes eum in perpetuum, et ab eodem petit et obtinet mulierem quae ei adsistentiam praestet, ob quam simul convivendo procul dubio actus coniugales gignuntur, licet hae maritales relationes facile abrumpantur sive vir abscedat sive herus praestitam mulierem sibi revocet.

3. Matrimonia ab infidelibus, sive liberis, sive servis, etiam dote intercedente, contracta, hac tamen persuasione quod sint solubilia si divortium vel polygamia locum habeat.

R. Ad 1. In decisis fer. IV. 29 Iulii 1885, nempe cum praestitui non possit generalis regula, ex qua matrimonia infidelium illius regionis haberi debeant veluti mera contubernia, instituendum est in singulis casibus particularibus examen circumstantiarum et modi quo coniugium primitus initum fuerit, tum eius diuturnitatis aliorumque adiunctorum quae accesserint. Si una ex duabus partibus convertatur, altera remanente in infidelitate, supplicandum SSmo pro facultate qua R. P. D. Vicarius Ap. illam ab interpellatione dispensare valeat. Si vero pars una convertatur post conversionem alterius, et examinato casu particulari, supersit dubium, stet pro nullitate matrimonii in favorem Fidei.

Ad 2. Ut in praecedenti.

Ad 3. Matrimonia contracta, ut exponitur, generatim habenda esse uti legitima, nisi aliud obstet impedimentum iuris naturalis et divini. — SSmus adprobare ac pro facultate, de qua supra, benigne annuere dignatus est.

2185

S. C. S. Officii *18 Maii 1892* — Ep. Siouxormen. *(Sioux-Falls)* — Mos est indianis huius regionis contrahendi matrimonia, uxorum suarum indolem ac qualitates tentandi gratia, nempe utrum bonae sint ac prudentes nec ne, et animo dimittendi si fatuae ac improbae. Hinc duo sequentia dubia;

1. Potestne ipsis fides adhiberi si iureiurando affirmant se numquam indissolubili vinculo cum praecedentibus uxoribus matrimonium contraxisse: eisque permitti ut sibi iungant secundum leges sanctae matris Ecclesiae eam quae nunc habent?

2. Possuntne isti pagani, praecedentibus uxoribus adhuc viventibus dimissis, ducere eam cum qua nunc vivunt, si cum ipsa baptizari velint, et christianorum more matrimonium contrahere?

R. Ad 1. Affirmative, si agatur de infidelibus, post institutum diligens examen omnium adiunctorum circa ipsorum credibilitatem, et nullum aut leve dubium supersit de assertionis veritate. Negative, si agatur de fidelibus, sed requiritur legitima probatio.

Ad 2. Si instituto diligenti examine, matrimonium cum prima, quae iam baptizata fuerit, validum inveniatur, ad illam redire omnino tenentur. Si autem non fuerit baptizata, vi art. 11. Formulae I (1), satis erit interpellare utrum velit converti. Ubi vero converti nolint, vel serio dubitetur de validitate matrimonii cum prima, poterunt quamlibet ducere, dummodo sit baptizata, renovato consensu. — SSmus adprobavit.

De matrimoniis mixtis

2186

S. C. S. Officii *10 Febr. 1892* — 1. Se i matrimoni fra cattolici e greci scismatici celebrati nella Dalmazia e nell' Albania davanti al parroco scismatico, quando non osti altro impedimento canonico, siano validi?

2. Se il coniuge cattolico pentito, non potendo ottenere dalla parte scismatica l' osservanza delle condizioni dal diritto naturale e divino comandate, prometta di procurarne, per quanto può la conversione, e di educare cattolicamente tutta la prole, debba essere ammesso ai ss. Sacramenti?

Ad 1. Affirmative: scilicet, matrimonia de quibus agitur, quamvis illicita, esse tamen valida, nisi aliud obstet canonicum impedimentum.

Ad 2. Affirmative, si pars catholica facti vere poenitens sit, praevia absolutione a censuris, impositisque salutaribus poenitentiis, dummodo sincere promittat se summo studio curaturam universae prolis utriusque sexus educationem in catholica religione, et partis schismaticae conversionem.

De dispensationibus matrimonialibus

2187

S. C. S. Officii 2 *Iulii 1884* — Ep. Erien. — An facultates Formularum, quibus datur potestas dispensandi in impedimentis matri-

(1) Ubi tribuitur facultas: *Dispensandi cum gentilibus et infidelibus plures uxores habentibus, ut post conversionem et baptismum, quam ex illis maluerint, si etiam ipsa fidelis fiat, retinere possint, nisi prima voluerit converti.*

monialibus, valeant etiam quando agitur de matrimonio nulliter contracto, utraque parte, dum contrahebatur, nullitatis conscia? Dubitari de facultate haud posse credo quoad n. 6. Form. I. aut quoad facultates extraordinarias *D* et *E* (1) nam in his facultatibus potestas datur legitimandi prolem, quae potestas manifeste supponit matrimonium nulliter initum, utraque parte nullitatis conscia: proles enim suscepta ex matrimonio invalido, sed cum scientia nullitatis ex altera tantum parte inito, illegitima non est. Dubium igitur vertitur circa n. 7. 8. 9. Formul. I. (2) in quibus non conceditur facultas legitimandi prolem. Cum res controvertatur inter doctores, quaero num tuta conscientia utramvis sententiam sequi liceat.

R. Facultates de quibus agitur valere etiam quando utraque pars conscia est nullitatis matrimonii iam initi.

2188

S. C. S. Officii *18 Martii 1891* — ARCHIEP. LEOPOLIEN. (RIT. GRAEC.) — Relate ad facultates Episcopis a Sanctitate sua concessas (quae etiam parochis subdelegari possunt) dispensandi in articulo mortis in impedimentis matrimonium dirimentibus, rogo quoad impedimenta mixtae religionis et disparitatis cultus benignissimam declarationem, an in istis etiam in articulo mortis non aliter dispensari possit nisi 1. ambo contrahentes promittant educationem omnis prolis in religione catholica; et quidem 2. non solum prolis forte adhuc suscipiendae, sed etiam antea (in concubinatu vel civili matrimonio) iam susceptae, in quantum scilicet hoc a parentibus adhuc dependet; atque nisi etiam 3. pars catholica (licet privatim tantum) promittat quod, in quantum poterit, conversionem partis non catholicae procurare sataget.

R. Cautiones etiam in articulo mortis esse exigendas; disparitatem cultus utpote impedimentum dirimens in encyclica S. Officii 20 Februarii 1888 comprehendi: mixtam vero religionem, uti impedimentum impediens, non comprehendi.

2189

Ex Litt. encycl. Secret. Stat. *10 Decembr. 1891* — In vista degl' inconvenienti che sonosi verificati e che facilmente possono rinnovarsi nel ricevere domande di grazia per mezzo di telegrammi, il S. Padre ha prescritto che da ora in poi per regola ordinaria tutte le Sagre Congregazioni ed altri dicasteri ecclesiastici romani non ammettano siffatte domande col mezzo indicato.

Valendo poi le stesse ragioni anche per le Curie Vescovili, Sua Santità vuole che anche i Pastori delle diocesi si uniformino a tale prescrizione.

2190

S. C. S. Officii *2 April. 1892* — MISS. TRICHINOPOL. — Missionarius in missione Madurensi (seu Trichinopolytana) habet communicatam a suo Episcopo n. 3. et 4. (Formulae) facultatem dispensandi cum catholicis sibi subiectis in 3. et 4. consang. et affinitatis gradu simplici et mixto etiam cum 2; dispensandi super 1. et 2. gradu.. affinit. ex copula illicita sive occulta sive publica. Unde quando missionarii petunt ab Episcopo pro christianis sibi subditis dispensationem pro aliis impedimentis, estne de iure, sub poena invaliditatis, in petitione (ut habet *Gury* Vol. II n. 867) necessario exprimendus numerus impedimentorum, scilicet v. gr. 3. gradus consanguinit. vel etiam affinitas ex copula illicita cognita solum in confessione, et a quibus impedimentis missionarius dispensare valet? Si ita omnia etiam occulta impedimenta debeant declarari, difficultas magna oritur in nostra Missione ad servandum sigillum Confessionis, cum Episcopus nonnisi cognitis nominibus oratorum dispenset ab impedimentis sibi reservatis. Adhuc, si post obtentam dispensationem rescit missionarius aliud impedimentum circa quod habet ipse potestatem, debetne nihilominus hoc impedimentum declarare Episcopo ad obtinendam novam dispensationem, et hoc sub poena invaliditatis? Uno verbo: quando missionarii petunt dispensationem ab impedim. vel consanguinitatis, vel affinit. ex copula licita, debentne sub poena invaliditatis dispensationis declarare omnia impedimenta vel occulta vel publica coniuncta cum illo a quo petitur dispensatio? Num posset Episcopus propter rationes supradictas dispensare a tali declaratione?

R. SSmus... indulsit ut Episcopus Maduren. seu Trichinopolyt. facultatibus sibi iam concessis ab Ap. Sede circa dispensationes matrimoniales, sive per se sive per suos Vicarios in spiritualibus generales, uti valeat etiam cumulative in casibus in quibus gradus aut impedimenta multiplicari contigerit, servatis tamen conditionibus in unaquaque concessione respective praescriptis, eamdemque facultatem cu-

---

(1) Formulae *D.* et *E.* continent nonnullas facultates extraordin. Episcopis Foederatorum Statuum Americae Septentr. concedi solitas.

(2) Hoc est: « 7 Dispensandi super impedimento » publicae honestatis iustis ex sponsalibus proveniente. » — 8. Dispensandi super impedimento criminis, neutro tamen coniugum machinante. — 9. Dispensandi » in impedimento cognationis spiritualis, praeterquam » inter levantem et levatum. »

mulandi faciat missionariis; itemque habilitandi missionarios ad dispensandum super impedimentis, super quibus dispensandi facultate pollent, etiam in casu quo concurrant impedimenta super quibus dispensationem petere debeant ab Episcopo. Notandum vero quod si dispensatio petitur super impedimentis occultis, petitio fiat suppressis nominibus, et separatim a petitione super impedimentis publicis.

2191

Ex Litt. S. C. de Prop. F. *12 Maii 1892* (AD EP. S. SALVATORIS IN AMER. CENTR.) — Ampl. Tua quaerit utrum inter facultates extraord. Formulae *aa* (1) comprehendatur facultas dispensandi in secundo gradu consanguinitatis solo seu aequali. Hoc dubium retro actis temporibus non una vice suscitatum fuit, eo vel magis quod antiquitus Formula uti supra paulisper differebat ab actuali; loco enim verbi *etiamsi* in dictione: *super aliis cognationis et affinitatis gradibus etiamsi coniunctis,* legebatur: *vel alias coniunctis.* Ad praecavenda igitur huiusmodi dubia, f. r. Pius PP. IX in Audientia diei 14 Ianuarii 1855 super petitione Vicarii Capitularis Guayaquil iussit Formulam de qua agitur, reformari uti nunc prostat; et declaravit in eadem contineri facultatem dispensandi in secundo consanguinitatis collateralis gradu solo seu aequali.

2192

S. C. S. Officii *14 Aug. 1892.* — Se sia valida una dispensa matrimoniale eseguita dall'Ordinario dietro l'avviso telegrafico, prima di avere ricevuto il documento autentico della grazia concessa.

R. Negative, nisi notitia telegraphica transmissa fuerit ex officio, auctoritate S. Sedis. — SSmus approbavit.

De impedimento clandestinitatis

2193

S. C. S. Officii *6 Iulii 1892* — ... Nullum temporis spatium sufficere ut lex tridentina vim obligandi amisisse censeatur aliquo in loco per simplicem inobservantiam haereticorum.

DE SEPULTURIS

2194

S. C. S. Officii *15 Dec. 1886.* — Quoties agatur de iis quorum corpora, non propria ipsorum sed aliena voluntate cremationi subiiciuntur, Ecclesiae ritus et suffragia adhiberi posse tum domi tum in ecclesia, non autem usque ad cremationis locum, remoto scandalo. Scandalum vero removeri etiam poterit, si notum fiat cremationem non propria defuncti, sed aliorum voluntate electam fuisse. At ubi agatur de iis, qui propria voluntate cremationem elegerunt, et in hac voluntate certo et notorie usque ad mortem perseverarunt, attento decreto feriae IV. 19 Maii 1886, *(V. n. 1609. pag. 602)* agendum cum iis iuxta normas Ritualis Romani Tit. *Quibus non licet dare sepulturam ecclesiasticam.* In casibus autem particularibus, in quibus dubium vel difficultas oriatur, consulendus erit Ordinarius, qui accurate perpensis omnibus adiunctis, id decernet, quod magis expedire in Domino iudicaverit.

DE SUPERSTITIONE

2195

S. C. S. Officii *27 April. 1892* — VIC. AP. NANKIN. — 1. Nautae christiani, quibus permitti potest ut vehant gentiles secum afferentes superstitiosa obiecta ad sepulcra maiorum vel ad alia loca, possuntne iidem ipsi suis manibus asportare huiusmodi superstitiosa, puta thymiamata, nummos papyraceos etc. a domo gentilium usque ad cymbas suas, et item, cum ad locum designatum perventum fuerit, e suis cymbis ad sepulcra maiorum, circa quae gentiles ea obiecta superstitiosis ritibus comburunt? In nostra regione, ut fert generatim usus, parvae sarcinae illorum qui cymbas conduxerunt, de domo ad cymbam et de cymba ad locum quo pergunt, ab ipsis nautis transportantur.

2. Sunt christiani qui suis parvis cymbis acceptas cuiusvis generis merces a mercatoribus alicuius emporii, ad aliud emporium transportant, et istius loci mercatoribus merces ipsis destinatas tradunt. Si inter merces sint aliqua obiecta superstitiosa, et ad exercendas superstitiones unice deputata, possuntne isti christiani nautae eiusmodi obiecta, sicut ceteras merces, de uno ad aliud emporium suis cymbis vehere, et mercatoribus, ad quos mittuntur, tradere?

R. Tolerari posse ad formam decreti fer. IV. 12. Iulii 1854 ad Vic. Ap. Tunkini Orientalis (2). — SSmus adprobavit.

---

(1) Haec ibi: « SSmus ... Episcopo N. qui iam ex » Ap. Sedis benignitate potestatem dispensandi super » quibusdam matrimonii impedimentis quae in Form. I. » n. 6. continentur est assecutus, facultatem insuper » concessit dispensandi in utroque foro ad decennium » cum catholicis eius iurisdictioni subiectis super aliis » cognationis et affinitatis gradibus, etiamsi coniunctis » seu inter se attinentibus, nempe in 3 et 4 cum at- » tingentia secundi, imo in 3. quoque et 2. cum attin- » gentia primi gradus affinit. in linea transversali, dum- » modo tamen nullo modo attingat consanguinitatis » primum; ac etiam in 1. gradu affinitatis etc. »

(2) Iste Vic. Ap. quaesivit utrum permitti posset christianis ut suis cymbis paganos etiam veherent ad

De Sacris Ritibus

2196

S. C. SS. Rit. *13 Febr. 1892* — Calagurritan. et Calceaten. — Quaenam regula servanda est circa capitis inclinationes in Missa faciendas, quoties occurrat nomen de Sancto cuius dicitur Missa vel fit commemoratio: an nempe in principio Epistolae et Evangelii, in festo ex gr. S. Pauli vel Matthaei; an etiam in vigiliis Sanctorum? Et versum quem locum vel obiectum inclinandum est caput, etiam cum nomen Beatae Mariae Virginis aut Summi Pontificis occurrit?

R. Inclinationem capitis faciendam in festis Sanctorum tantum, quoties nomen eorum de quibus celebratur Missa, vel fit commemoratio, exprimitur; minime vero in initiis Epistolae et Evangelii. Et ad nomina Beatae Mariae Virginis, aliorum Sanctorum, et Summi Pontificis inclinationem dirigendam versus librum seu nomen in libro expressum, nisi in loco principali altaris habeatur statua vel imago B. M. V. aut Sancti, ad quam, quia expressius repraesentant, caput inclinatur.

2197

S. C. SS. Rit. *7 Maii 1892* — Archiep. Columben. — Apud christianos huius Archidioeceseos Columbi Ceylani, a longo tempore usus invaluit sacros cineres Feria IV Cinerum iuxta Ecclesiae ritum benedictos, domi, ad instar cuiusdam sacramentalis adhibendos, secum auferendi. Cineres autem illos mutuo sibi frontibus imponunt, illis corpus suffricant, ad morbos pellendos, et malas potestates effugandas per domos spargunt, et in puteos demittunt, imo aegrotantibus ad instar remedii deglutiendos tradunt.

Quum vero in Constitutione Benedicti XIV *Omnium sollicitudinum* districte praeceptum sit « ut Sanctae Ecclesiae consuetudo piique ritus » cineres benedicendi, illisque christianorum caput cruce signandi ad humanae infirmitatis » memoriam recolendam, religiose serventur, » *tempore ac modo ab Ecclesia praescripto, sc.* » *feria IV Cinerum, et non alias;* » Archiepiscopus orator dubio angitur, an consuetudines superius expositae tuta conscientia tolerari possint. Quare supplicat pro solutione sequentium dubiorum:

1. An usus sacrorum cinerum supra descripti tolerari possint?

2. An etiam post Benedictinam Constitutionem sacerdoti liceat cineres benedictos de manu ad manum fidelibus tradere, quos bene scit illos ad praefatos usus adhibituros?

R. Non esse interloquendum.

De Cultu Sanctorum

2198

S. C. SS. Rit. *23 Iunii 1892* — Lauden. — Thecae vetustae cum Reliquiis quae authentico documento carent, olim ad suppressa monasteria spectantes, possuntne exponi in altari, uti fit ab immemorabili tempore?

R. Negative.

De Diebus Festis

2199

S. C. de Prop. Fide - C. P. pro Sin. *4 Ian. 1798* — Vic. Ap. Chan-si — Se convenga obbligare sotto reato di colpa i cristiani che non possono ascoltar la Messa per mancanza di sacerdoti, ad intervenire nei giorni festivi in luogo di essa alle pie adunanze che si tengono dai fedeli.

R. Monendos fideles, qui in proposito casu Missam audire non possunt, non ideo solutos esse obligatione sanctificandi festum per precationes aliave pia opera; ideoque magnopere hortandos, nec tamen sub reatu peccati (tamquam praecepto Ecclesiae inobedientes) obligandos, ut satagant piis illis conventibus interesse, in quibus pabulo verbi Dei, aliisque religiosis exercitationibus instrui et enutriri valeant, et coniunctis precibus in spiritu charitatis, divinam opem efficacius implorare valeant.

2200

S. C. de Prop. Fide - C. P. pro Sin. *25 Ian. 1808* — Ep. Pekin. — Utilissimum existimo fore si SS. D. N. Papa benigne concederet absolutam, nullis appositis conditionibus, dispensationem, ut christifideles dispensentur ab observantia dierum Dominicarum et festorum, aliquibus solemnioribus exceptis diebus,... ut scilicet christifideles possent laborare post meridiem; minuerentur enim peccata multa quae continue fiunt ex observantia huius praecepti. Circa praeceptum audiendi Missam diebus Dominicis atque festis dispensatis a SSmo Papa Paulo III, rogo SSmum ut christifideles huius dioecesis non teneantur audire Missam illis diebus in quibus sunt dispensati ab abstinentia a servilibus.

---

idolorum fana cum rebus superstitiosis, vel sine his, accedentes. Iam vero S. C. S. Officii respondit: « Cum » actiones de quibus est sermo sint per se licitae, vel » saltem indifferentes, neque directe influant in super» stitionem, dummodo non adsit scandalum, et grave » immineat damnum, non esse inquietandos, dummodo » tamen non sint in contemptum religionis, et a nautis » christianis fiat protestatio, quatenus commode fieri » possit, se non intendere ad superstitionem. »

R. Negative; et Episcopus et missionarii utantur facultatibus iam habitis, et, quatenus opus sit, confirmandis, sub conditionibus tamen in decreto concessionis appositis *(V. n. 2033 pag. 809)*.

De Regularibus

2201

Decr. S. C. Ep. et Reg. *4 Nov. 1892* — Auctis admodum ex singulari Dei beneficio votorum simplicium Institutis, uti multa inde bona oriuntur, ita aliqua parit incommoda facilis alumnorum huiusmodi societatum egressus, et consequens, ex iure constituto, regressus in dioecesim originis. Haec autem graviora efficit temporalium bonorum inopia qua nunc Ecclesia premitur, unde Episcopi saepe providere nequeunt ut illi vitam honeste traducant. Haec, aliaque id genus, etiam de alumnis Ordinum votorum solemnium, perpendentes nonnulli sacri locorum Antistites, pro ecclesiastici ordinis decore et fidelium aedificatione, ab Apostolica Sede enixis precibus postularunt, remedium aliquod adhiberi. Cum ergo totum negotium SSmus D. N. Leo PP. XIII detulisset Sacrae huic Congregationi Episcoporum et Regularium negotiis et consultationibus praepositae, Emi Patres in Conventu Plenario habito in Vaticanis aedibus die 29 mensis Augusti anni 1892, praevio maturo examine ac discussione, perpensaque universa rei ratione, opportunas edere censuerunt dispositiones per generale decretum ubique locorum perpetuis futuris temporibus servandas. Quas cum SS. D. N. in Audientia diei 23 Sept. huius anni 1892 infrascripto Secretario benigne impertita probare et confirmare dignatus fuerit, ea quae sequuntur per praesens decretum Apostolica auctoritate statuuntur et decernuntur.

1. Firmis remanentibus Constitut. S. Pii V diei 14 Oct. anni 1568, incipient. *Romanus Pontifex*, et declaratione sa. me. Pii PP. IX edita die 12 mens. Iunii anni 1858, quibus Superioribus Ordinum Regularium prohibetur, ne litteras dimissoriales concedant novitiis aut professis votorum simplicium triennalium, ad hoc ut titulo Paupertatis ad SS. Ordines promoveri valeant, eaedem dispositiones extenduntur etiam ad Instituta votorum simplicium, ita ut horum Institutorum Superiores non possint in posterum litteras dimissoriales concedere pro SS. Ordinibus, vel quomodocumque ad sacros Ordines alumnos promovere titulo Mensae communis, vel Missionis, nisi illis tantum alumnis, qui vota quidem simplicia, sed perpetua iam emiserint, et proprio Instituto stabiliter aggregati fuerint; vel qui saltem per triennium permanserint in votis simplicibus temporaneis quoad ea Instituta quae ultra triennium perpetuam differunt professionem. Revocatis ad hunc effectum omnibus indultis ac privilegiis iam obtentis a S. Sede, necnon dispositionibus contrariis in respectivis Constitutionibus contentis, etsi tales Constitutiones fuerint a S. Sede Apostolica approbatae.

2. Hinc notum sit oportet, de generali regula, haud in posterum dispensatum iri ut ad Maiores Ordines alumnus Congregationis votorum solemnium promoveatur quin prius solemnem professionem emiserit, vel per integrum triennium in votis simplicibus perseveraverit, si alumnus Instituto votorum simplicium sit addictus. — Quod si interdum causa legitima occurrat, cur quispiam Sacros Ordines suscipiat triennio nondum expleto, peti poterit ab Apostolica Sede dispensatio, ut clericus vota solemnia nuncupare possit quamvis non expleverit triennium; quoad Instituta vero votorum simplicium, ut vota simplicia perpetua emittere possit, quamvis non expleto tempore a respectivi Instituti Constitutionibus praescripto pro professione votorum simplicium perpetuorum.

3. Dispositiones contentae in decreto S. C. Concilii iussu sa. me. Urbani VIII edito die 21 Septembris 1624 incipien. *Sacra Congregatio*, ac in decreto eiusdem S. C. iussu sa. me. Innocentii XII edito die 24 mens. Iulii anni 1694, incipien. *Instantibus*, ac in aliis decretis generalibus, quibus methodus ordinatur a Superioribus Ordinum Regularium servanda in expellendis propriis alumnis, nedum in suo robore manent, sed servandae imponuntur etiam Superioribus Institutorum votorum simplicium, quoties agatur de aliquo alumno vota simplicia quidem sed perpetua professo, vel votis simplicibus temporaneis adstricto ac in sacris insuper Ordinibus constituto dimittendo; ita ut horum neminem et ipsi dimittere valeant, ut nunc dictum est, nisi ob culpam gravem, externam, et publicam, et nisi culpabilis sit etiam incorregibilis. Ut autem quis incorregibilis revera habeatur, superiores praemittere debent, distinctis temporibus, trinam admonitionem et correctionem; qua nihil proficiente, Superiores debent processum contra delinquentem instruere, processus resultantia accusato contestari, eidem tempus congruum concedere, quo suas defensiones sive per se, sive per alium eiusdem Instituti religiosum, exhibere valeat; quod si accusatus ipse proprias defensiones non praesentaverit, Superior, seu Tribunal, defensorem, ut supra, alumnum respectivi Instituti ex officio constituere debebit. Post haec Superior cum suo Consilio sententiam expulsionis aut dimissionis pronuntiare poterit, quae tamen nullum effectum habebit si condemnatus a sententia prolata rite ad S. C. EE. et RR. appellaverit, donec per eamdem S. C. definitivum iudicium prolatum non

fuerit. — Quoties autem gravibus ex causis procedendi methodus supradicta servari nequeat, tunc recursus haberi debeat ad hanc S. C. ad effectum obtinendi dispensationem a solemnitatibus praescriptis, et facultatem procedendi summario modo iuxta praxim vigentem apud hanc S. C.

4. Alumni votorum solemnium, vel simplicium perpetuorum, vel temporalium, in Sacris Ordinibus constituti, qui expulsi vel dimissi fuerint, perpetuo suspensi maneant, donec a S. Sede alio modo eis consulatur; ac praeterea Episcopum benevolum receptorem invenerint, et de ecclesiastico patrimonio sibi providerint.

5. Qui in sacris Ordinibus constituti et votis simplicibus obstricti sive perpetuis, sive temporalibus, sponte dimissionem ab Apostolica Sede petierint et obtinuerint, vel aliter ex Apostolico privilegio a votis simplicibus vel perpetuis vel temporaneis dispensati fuerint, ex claustro non exeant, donec Episcopum benevolum receptorem invenerint, et de ecclesiastico patrimonio sibi providerint; secus suspensi maneant ab exercitio susceptorum Ordinum. Quod porrigitur quoque ad alumnos votorum simplicium temporalium qui quovis professionis vinculo iam forent soluti, ob elapsum tempus quo vota ab ipsis fuerunt nuncupata.

6. Professi tum votorum solemnium, tum simplicium ab Ordinariis locorum ad Sacros Ordines non admittantur nisi, praeter alia a iure statuta, testimoniales litteras exhibeant, quod saltem per annum sacrae theologiae operam dederint si agatur de subdiaconatu, ad minus per biennium, si de diaconatu, et quoad presbyteratum, saltem per triennium, praemisso tamen regulari aliorum studiorum curriculo.

Haec de expresso Sanctitatis Suae mandato praefata S. Congregatio constituit atque decernit, contrariis quibuscumque, etiam speciali et individua mentione dignis, minime obstantibus.

De Censuris

2202

S. C. S. Officii *11 Maii 1892* — Quid faciendum sit de iis catholicis qui secundum veterem dioecesium nostrarum (i. e. in Borussia existentium) usum, licet coram ministro acatholico matrimonium contraxerint, a confessariis sine speciali facultate absolvendi ad Ss. Sacramenta admissi sunt.

R. Qui matrimonium coram ministro haeretico ineunt, censuram contrahere; Ordinarios autem vi facultatum quinquennalium nedum posse eos absolvere, sed etiam alios subdelegare ad eosdem absolvendos. Qui vero huc usque, nulla praevia a censuris absolutione, ab huiusmodi culpa absoluti, iuxta exposita non esse inquietandos.

De Cultu Sanctorum et De Sacris Imaginibus

2203

S. C. SS. Rit. *24 Martii 1860* — Vic. Ap. Scotiae Occid. — In Districtu Scotiae Occidentali nova nuper extracta fuit Ecclesia, cuius fenestrae vitris coloratis munitae imagines referunt virorum cum fama sanctitatis vel martyrii mortuorum, sed numquam inter Beatos aut Sanctos ab Ap. Sede adscriptorum. Id animadvertens eiusdem Districtus Vicarius sui muneris esse duxit ab hac S. C. sequentis dubii declarationem implorare: An liceat ecclesiarum fenestras ornare praefatis imaginibus in vitro depictis, quando imagines ipsae nullum prorsus praeseferunt ecclesiastici cultus indicium, dicteque fenestrae nulli altari immineant.

R. Negative.

2204

Ex Instr. S. C. de Prop. Fide *8 Sept. 1869.* (ad Vicarios Ap. Indiar.) — Quamvis Vicarii Ap. fidelium pietatem erga Sanctorum Reliquias, imagines et loca sacra ubi eae coluntur excitare ac laudare debeant, cavendum tamen ipsis est ne ullius generis abusus aut superstitiones in saluberrima Sanctorum veneratione irrepere sinant. Quod ut impediant facilius, iis prae oculis habendum Decretum Sacri Concilii Trid. Sess. XXV *De invocatione, veneratione et reliquiis Sanctorum, et sacris imaginibus.*

2205

S. C. S. Officii *4 Maii 1892* — Propositis dubiis: 1. Se convenga approvare o almeno permettere un culto speciale diretto al Volto adorabile del Divin Redentore, e distinto da quello solito finora prestarsi all' immagine del Volto Santo, specialmente propagato dai preti detti del *Santo Volto* (*Sainte Face*) di Tours, e cogli Annali della respettiva Confraternita. — 2. Se allo scopo di propagare e stabilire il culto, del quale nel precedente quesito, convenga dedicare una chiesa o pubblico oratorio, istituire pie associazioni, ed anche qualche religiosa Congregazione od Istituto col titolo del *Volto Santo.*

R. Ad 1. Non expedire. — Ad 2. Negative; et ad mentem. — La mente è: La S. Sede coll' adottare il titolo di *Volto Santo* nel Breve del 16 Dicembre 1884 col quale concesse speciali indulgenze alla Confraternita eretta in Tours sotto il detto titolo, e nel Breve del 30 Marzo 1885 col quale la elevò al grado di Arciconfraternita, non intese di favorire e molto meno di approvare, sia direttamente che indirettamente un culto speciale e distinto da prestarsi al Volto adorabile del Redentore, quale viene proposto e propagato specialmente

dai Preti detti del *Santo Volto*. La S. Sede intese unicamente di favorire la venerazione prestata da antichi tempi all' immagine del Volto del Divin Redentore, od alle copie di questa, affinchè i fedeli venerando e contemplando quell' effigie, conservino sempre più viva la memoria dei patimenti del Divin Redentore, e si sentano in pari tempo eccitati al pentimento delle proprie colpe, e accesi dal desiderio di riparare le ingiurie alle quali Egli è fatto segno.

De SS. Rosario

2206.

Ex Litt. Encycl. *Magnae Dei Matris 8 Sept. 1892* **Leonis PP. XIII** (ad omnes Epp.) — .... Ad violatum Dei numen placandum, ad eamque afferendam quae misere laborantibus opus est sanationem, nihil sane valuerit melius quam pie perseveranterque precandi officium, modo sit cum studio et actione christianae vitae coniunctum : quod utraque in parte ducimus per *mariale Rosarium* potissime assequendum. — Ab ipsa rei satis cognita origine, quam praeclara monumenta illustrant et commemoravimus Ipsi non semel, praepotens vis eius laudatur. Quo enim tempore Albigensium secta, integritatis fidei morumque specie quidem fautrix, re vera perturbatrix pessima et corruptrix, magno multis gentibus erat exitio, in eam consceleratasque factiones pugnavit Ecclèsia, non copiis neque armis, sed interposita praecipue sacratissimi Rosarii virtute, cuius ritum ipsa Dominico patri Deipara tradidit propagandum; atque ita de omnibus magnifice victrix, suorum saluti, tum per eam, tum per similes deinceps procellas, exitu semper glorioso consuluit. Quamobrem in hoc rerum et hominum cursu quem conquerimur, luctuosum religioni, perniciosissimum rei publicae, pari omnes pietate sanctam Dei Genitricem communiter implorare exorare oportet, ut eamdem eius Rosarii virtutem secundum vota laetemur experti. – Enimvero quum precando confugimus ad Mariam, ad Matrem Misericordiae confugimus, ita in nos affectam, ut qualicumque necessitate, ad immortalis praesertim vitae adeptionem, premamur, illico nobis et ultro, ne vocata quidem, praesto sit semper, atque de thesauro largiatur illius gratiae qua inde ab initio donata est plenâ copia a Deo, digna ut eius mater existeret. Hac scilicet gratiae copia, quae in multis Virginis laudibus est praeclarissima, longe ipsa cunctis hominum et angelorum ordinibus antecellit, Christo una omnium proxima: *Magnum enim est in quolibet sancto, quando habet tantum de gratia quod sufficit ad salutem multorum: sed quando haberet tantum, quod sufficeret ad salutem omnium hominum de mundo, hoc esset maximum; et hoc est in Christo et in Beata Virgine* (1). Ei nos igitur, quum gratia plenam angelico praeconio salutamus, eamdemque iteratam laudem in coronas rite connectimus, dici vix potest quam gratum optatumque fecerimus: toties enim a nobis memoria quasi excitatur tum dignitatis eius excelsae, tum initae a Deo per ipsam humani generis redemptionis; unde etiam commemorata pendet divina et perpetua necessitudo, qua ipsa cum Christi gaudiis et doloribus, opprobriis et triumphis tenetur in regendis hominibus iuvandisque ad aeterna. Quod si Christo benignissime placuit tantam nostri praeseferre similitudinem, seque hominis filium atque adeo fratrem nostrum dicere et praebere, quò testatior sua in nos misericordia patesceret: *Debuit per omnia fratribus similari, ut misericors fieret* (2); Mariae non aliter, ex eo quod Christi Domini eiusdemque fratris nostri electa est mater, hoc super matres omnes singulare inditum est, ut misericordiam nobis proderet effunderet suam. Id praeterea si debemus Christo quod nobiscum ius sibi proprium quodammodo communicarit, Deum vocandi et habendi patrem, eidem similiter debemus communicatum amantissime ius, Mariam vocandi et habendi matrem. Quando autem natura ipsa nomen matris fecit dulcissimum, in eaque exemplar quasi statuit amoris teneri et providentis, lingua quidem haud satis eloqui potest, at probe sentiunt piorum animi, quanta in Maria insideat benevolentis actuosaeque caritatis flamma, in ea nimirum, quae nobis, non humanitus, sed a Christo est mater. Atque multo illa magis nostra omnia habet cognita et perspecta; quibus ad vitam indigeamus praesidiis, quae impendeant publice privatim pericula, quibus in angustiis in malis versemur, quam in primis sit acris cum acerrimis hostibus de salute animae dimicatio: in his autem aliisve asperitatibus vitae, multo ipsa potest largius, et vehementius exoptat, solatium, robur, auxilia omne genus carissimis filiis afferre. Itaque ad Mariam non timide, non remisse adeamus, per illa obsecrantes materna vincula, quibus cum Iesu itemque nobiscum coniunctissima est; praesentem eius opem quo precationis modo significavit ipsa et peracceptum habet, religiosissime invocemus: tum erit merito in tutela optimae matris securis laetisque animis conquiescendum.

(1) S. Th. op. VIII super Salut. Angelica.

(2) Hebr. II, 17.

ERRATA	CORRIGE
Pag. 75. **195.** – Regulares ex *parochis*	ex paroeciis
» 90. **235.** – *8 Dec. 1869.* Quod	*8 Sept.* Quo
» 91. **239.** – *plebem* ab Episcopis	plenam
» 92. **241.** – *17 Maii 1866*	1886
» 101. **287.** – Ad 2.... *(V. n. 275)*	*(V. n. 274)*
» 105. **306.** – C. G. *4 Octobr.*	*3 Octobr.*
» 123. **352.** – diei 4 Dec. *1873*	*1872*
» 135. **375.** – di lungo *tempo*	di lungo o non lungo tempo
» 199. *lin. 18* – *movendum* esse	monendum
» 240. **589.** – **S. Off.** *6 Iun. 1860*	*1 Aug. 1860*
» » » – sub fer. IV. *Aug. 1870*	1 Aug. 1860
» 270. **674.** 2 – cattolici battezzati scismatici	dei cattolici battezzati dagli scismatici
» 283. **722.** – *1817 (pro Miss. Sin.)*	*6 Iun. 1817* (ad miss. Sutchuen.)
» 346. **978-990.** – *18 Martii 1817*	*6 Iunii 1817*
» 409. **1212.** – *20 Ian. 1880*	*Febr. 1779*
» 418. *lin. 12* (rectam cognationis *lineae transversae*)	rectam cognationis, de primo gradu cognationis lineae transversae
» 452. – *Tertio adsit*	Tertio absit
» 462. **1320.** 1 – ut cum sua uxore	ut cum sua (ficta) uxore
» 487. *in Nota* – *(V. n. 1373)*	*1372*
» 487. **1372.** – *(V. n. 1364)*	*1363*
» 489. **1373.** – *(V. n. 1373)*	*1372*
» 490. *in Nota* – *(V. n. 1364)*	*1363*
» 494. **1389.** – *(V. n. 1389)*	*1388*
» 502. *lin. 12* – observari *quia*	quin
» 691. *8* – Fer. V. 25 Sept. *1610*	*1710*
» 750. **1837.** – *12 Maii 1841*	*24 Aug.*
» 752. **1843.** Quoad funera... die *vigesima* Maii *1755*	die decima Maii 1753
» 765. **1867.** – translationes eiusdem *S. C. Concilii*	eiusdem Concilii

INDEX RERUM

Primus numerus indicat paginam, alter decretum vel decreti divisionem.
*Asteriscus * alteram paginae partem denotat.*

A

C

D

E

G

H

M

N

O

P

S

T

X

Hanc Collectionem ad eorum utilitatem concinnatam, qui Apostolicis Missionibus quacumque ratione dant operam, recognovimus typisque evulgari permisimus.

Dat. ex Aed. S. C. de Prop. Fide die 25 Martii 1893.

MIECISLAUS Card. LEDOCHOWSKI *Praefectus.*

✠ F. A. Archiep. Larissen. *Pro-Secretarius.*

IMPRIMATUR

Fr. Raphael Pierotti, Ord. Praed., S. P. A. Magister.

IMPRIMATUR

Iulius Lenti, Patriarcha Constantinop., Vicesgerens.